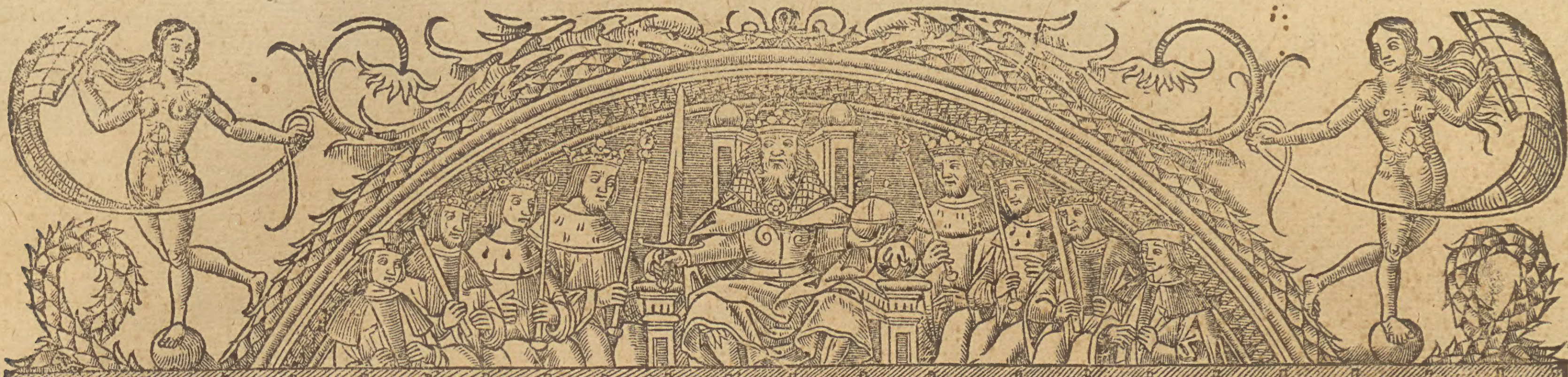

IASONIS MAYNI
SECVNDA SVPER INFORTIATO.

IASONIS DE MAYNO MEDIOLANENSIS,
Iureconsulti clarissimi, in Secundam Infortiati partem Commen-
taria, Omnibus Iuris Ciuilis Candidatis oppido quàm ne-
cessaria utiliaq; : non parũ illustrata pariter & aucta, tum
ipsius autoris Additionibus, tum complurium
aliorum uirorum, minimè pœnitendæ erudi-
tionis. Ad hæc accesserunt Summaria
(ut uocant) cũ numeris, quæ quid
utilitatis Iuris studiosis ad-
ferant, notius est, quàm
ut ulla explicatione
indigeat. Præ-
terea adiũ-
ctus est
In-
dex ordine
elementario, qui
notatu quæq; dignissi-
ma locupletissime
ceu digito in
dicat.

LVGDVNI, ANN. M. D. XL.

De la libreria.

Iasonis de Mayno Mediolanensis Illustris patricij. I.V. Monarche ⁊ ducalis senatoris: in secundam Infortiati partem commentaria: in florentissimo Ticinensi Gymnasio edita; cum apostillis ⁊ additionib⁹ per eum nuper adiunctis: Summarijs insuper singulis legibus prefixis: feliciter exordiuntur.

¶ De legatis primo. Rubrica.

1 ☞ Continuatio debet fieri ad proxima.
Continuatio componitur a con quod est simul ⁊ teneo.
Continuatio librorum ꝙ possit fieri ad remota.
2 Testamentum large comprehendit etiam codicillos ⁊ codicilli dicuntur testamentum. nu. 15.
Legata etiam in codicillis relinquūtur.
3 Continuatio non dicitur fieri a remotis propter titulos intermedios.
4 Legata sunt accessoria testamenti: ⁊ quando non dicantur accessoria.
5 Legata an dicantur pars testamenti: ⁊ quomodo cum nu. se. vbi ꝙ sit pars accidentalis.
6 Testamentum est iusta sententia de eo qđ quis fieri voluit de bonis suis.
7 Pars subiectiua vel predicamentalis que dicatur.
8 Tastamentum in genere non comprehendit necessario legatum: ⁊ in specie ⁊ in genere potest esse sine legatis.
9 Legata etiam in donatione causa mortis relinqui possunt.
10 Parsꝙ etiam dicatur sine qua totū consistere potest.
Dies apposita in stipulatione non dicitur pars substātialis sed qualificatiua.
11 Tituli positi a titulo de testa. vsq; ad hunc titulum: an sint accessorij ad testamentum.
Substitutiones facte in testamento non magis debent dici principaliter ptinere ad testamentū: q̃ ipsa legata q̃ sunt accessoria.
12 Testamentum etiam militis imperfectum ratione volūtatis nō valet: nec aliquid probat inter liberos.
13 Forma essentialis testamenti concluditur in vltimo puncto: et in vltima litera.
14 Substitutio ex quo est ⁊ institutio ⁊ ab ea testamentū pōt incipere: potest dici caput testamenti sicut prima institutio.
15 Codicilli sunt accessorij ad testamentum: ⁊ large dicuntur testamentum: ⁊ ita petuntur publicari sicut testamentum.
17 Emphyteosis ecclesiastica si ex pacto relinqui potest in testamento poterit relinqui ⁊ in codicillis.
Instrumentum notarij in quo dicitur: Titius fecit testamentum in quo relinquit Seio centū ⁊ Sempronio fundū: licet aliter heredem non instituit: ꝙ sustentatur q: intelligitur pro codicillo.
17 Actus iudicatur ab effectu: ⁊ non a nomine.
18 Alienare prohibitus per testamentum: quod non censetur prohibitus alienare per codicillos quod tamen dicit falsum.
19 Diuisio istorum trium librorum de legatis fuit facta gratia cōmodioris vsus: ⁊ in quibus differant.
20 Quare prius non tractatur de fideicōmissis vniuersalibus q̃ de legatis ⁊ fideicōmissis particularibus.
Fideicommissarius vniuersalis habetur loco heredis.
21 Quare nō tractauit iurisconsultus de fideicōmissis a legatis separatim: prout in institutionibus. ⁊. C. fecit Imperator.
22 Diuisio librorum quid operetur.

PRo expeditiōe huius Rubrice. Capio glossam rubrice. quam diuide in duas partes. In prima continuat istam rubricam ad precedentes. In secunda format. q. ⁊ de solutione se remittit. secunda ibi: sed quare in tres libros diuisit. Ex prima parte subtiliter intuendo verba glo. licet sint pauca: habes elicere quatuor conclusiones: duas expresse ⁊ duas tacite. Prima est expressa scilicet continuatio Rubrice ad precedentem. Ista continuatio non videtur esse bona: cū fiat ad multum remota. Nam inter istum titulum ⁊ titulum. s. de te-
1 sta. sunt duo libri intermedij scilicet quartus ⁊ quintus. †Sed continuatio debet fieri ad proxima: vt dicit tex. in. l. ij. ff. de statu ho. ibi: ⁊ his proximos cōiunctosq; applicantes titulos. ⁊ tex. in l. cum de lanionis. §. asinam. ff. de fun. instr. ⁊ qñ istud non diceret: leges: hoc denotat significatio vocabuli: continuatio quod quandam contiguitatem designat: a con ꝙ est simul: ⁊ teneo. facit. l. cōtinuus. in prin. ff. de ver. ob. ¶ Reperio istā cōtinuationē gl. de

a feudi a scribētib⁹ hic altero de trib⁹ modis. Prio rñdētª Imo. a
⁊ Flo. hic ꝙ hic sumus in principio sexti libri Infortiati: lʒ in pn-
cipijs librorū potest fieri continuatio ad remota per glos. quam
reputant singularem in rubri. ff. de cōdi. fur. in fi. ⁊ etiā ad hoc re-
putat sing. Io. de imo. in rubri. ff. so. ma. ⁊ ibi latius domi. Alex.
qui eam ampliat. in. j. col. Ang. de are. in proemio insti. in pe. col.
Ioā. de ana. in rub. extra de accu. ⁊ do. Car. Alex. in proemio sui
operis super feudis. Ego alias audiui solennes doc. qui tene-
bant ꝙ illa glos. in rubri. de cōdi. fur. nihil probaret. Dicebāt isti
ꝙ illa glo. non probat quia in fine dicit. ⁊ quiā multa in medio in
seruit: etiam librū hic incipit Sed ꝙ dicat ꝙ in principio libro-
rum debeat fieri cōtinuatio a remotis de hoc nihil dicit. tñ q: al-
legatur a legistis ⁊ cano. teneo ꝙ illa gl. bene probet ex quo dicit
Itē q: multa in medio inseruit: iō posuit hic librū. nam vult glo.
ꝙ multitudo intermedia sit causa inchoandi libri: ergo multitu-
do intermedia nō impedit continuationem qñ inchoat liber quē
alias impediret per. l. ij. s. de sta. ho. cū alijs superius adductis.
¶ Alio modo saluant continuationem glo. insignis doctor do.
Pe. de besutio ⁊ Are. hic ꝙ ista continuatio non fiat a remotis
2 imo ad titulū immediate pcedētē scʒ de iure codicillorū †capiēdo
testm̄ large vt etiā ꝯprehēdat codicillos: ⁊ sic sub tit. de testamē.
comprehenduntur non solum tituli precedentes dependentes a
testamento: sed etiam titulus codicillorum: vt dicit tex. in. l. ij. §.
quintus. C. de vete. iure enu. Cōfirmatur quia disposita in codi-
cillis perinde habētur ac si essent disposita in testamēto. l. ij. §. co-
dicillorū. s. de iur. codicil. Itē legata ita relinqnunt in codicillis
sicut in testamēto. l. si qs cū testm̄ nullū. in pn. ⁊. l. cōficiunt. in pn.
ff. de iur. co. gl. rubrice. C. cō. de leg. ⁊ ad hoc bene faciunt que dicā
j. in tertia cōclusione glo. ¶ Ista saluatio nunq̃ placuit mihi p
tex. insti. eo. in prin. vbi ppie tex. facit ppriā continuationē glo.
et tamē ibi non potest intelligi testamentū pro codicillis: cū nō-
dum ibi de codicillis tractetur: sed in titulo proprio de codicillis
quicqd ad hoc conet rñdere Are. hic: nec intētio glo. vllo modo
fuit intelligere codicillum pro testamēto: q̃uis dicat visum est de
3 testamētis: nūc ponit de accessorijs testamēti. ¶ †Tertio modo
⁊ melius saluat istā continuationē do. Christo. de castel. hic ꝙ ti-
tuli intermedij pertinentes ad materiam non faciunt continua-
tionem dici a remotis factam: nihil ad hoc allegat. Tu pro hoc
allega duos tex. primo tex. in. l. j. in prin. ff. si tabu. testa. nul. exta.
vbi iurisconsultus continuat illum titulū ad titulum de bo. pos.
qui est multum remotus: ⁊ infiniti tituli sunt intermedij ⁊ duo li-
bri: ⁊ alij tituli intermedij cum sint de materia non vitiant conti-
nuationē tanq̃ a remotis factam. quē tex. no. de imo. in rubri. de
appel. ⁊ sequitur Ange. de are. in proemio insti. in pe. col. Idem b
dicūt Nicol. de neapo. ⁊ do. Alex. in rubri. solu. mat. in. j. col. facit
tex. in. l. heredes palam. §. fi. ff. de testa. ⁊ in. l. duos reos. §. fi. ff. de
duo. reis. scđo allega in specie tex. inst. eo. de lega. in prin. vbi tex.
continuat illum titulum de legatis ad titulum de testa. ⁊ tamen
ibi sunt intermedij nouem tituli. ⁊ quia sunt pertinentes ⁊ de ma
teria: ideo non vitiant continuationem tanq̃ a remotis factam.
⁊ sic tene continuationē glo. quā facit tex. insti. eo. in prin. ⁊ in. l. ij.
§. quintus. C. de vete. iure enu. ¶ Potest ⁊ aliter continuari ista
rubrica. dictum est. s. de testa. ⁊ de his que principaliter pertinēt
ad testamenta. Item ⁊ de codicillis sed q: legata tam in testamē-
to quam in codicillis reliquūtur: vt iurib⁹. s. allega. ideo subij-
citur ista rubrica de lega. ¶ Istam continuationem ponunt Ni-
co. de neapo. Io. de imo. Ange. de p illis de perusio ⁊ do. Alex.
4 hic. ⁊ istam continuationem facit glo. C. cō. de lega. ¶ †Secūdā
expressam cōclusionem habes ex glo. ꝙ legata sunt accessoria te
b stamenti. ¶ Cōtra hocᵇ opponitur accessorium non potest sta-
re sine principali. l. cum principalis. de reg. iur. l. eos. in princi. C.
de vsur. l. centum capue. l. fi. ff. de eo qđ cer. lo. ⁊ tamen legata pos-
sunt stare sine testamento quia possunt relinqui ab intestato ⁊ in
codicillis. §. preterea. inst. de fideicō. here. sed responde ꝙ legata
facta in testamento non possunt stare sine testamento: q: annulla
to testamento legata corruunt. l. ea quam. C. de fideicō. l. si nemo.
ff. de testa. tu. Sed quando legata fierent sine testamento tunc nō
dicerentur accessoria testamenti: sed hic nos loquimur qñ legata
sunt facta in testamēto ptʒ q: si nō fieret testamentū: impossibile
esset ꝙ tunc legata dicerentur accessoria testamēti qñ non esset fa-
5 ctum testamentū. ¶ Tertio habes tacite ex ista glo. ſm Cy. do.
Alex. ⁊ Moder. seneñ. hic ꝙ legata nō dicunt ppe pars testamē-
ti. nā glo. cum mysterio dixit ꝙ legata sunt accessoria testamenti:
non autem dixit ꝙ sint pars testamēti: q: illa dicit pars sine qua
totū cōsistere nō pōt. l. malum. in prin. ff. de ver. sig. sed testm̄ sine
legatis cōsistere potest. l. j. §. qui neq; legaturus. ff. de her. instit.
Moder. seneñ. hic subtilizando istā cōclusionē dicūt ꝙ pars po-
test dici dupliciter vel subiectiua vel integralis: vt declarat Bar.
to. in. l. qui vsumfructum. ff. de verb. oblig. pars integralis dicit
sine qua totum consistere nō pōt vt in domo que consistit ex pa-

a ¶ Respondēt. adde p ista saluatione quā pōit Bal. ī rubr. C. de ser. fugi. vbi dicit ꝙ in principijs principiorū nōē necessaria continuatio. q: ꝙ primū est ⁊c. §. nos autē. s. ī proe. ffor. ij. facit quia lʒ dicta continuatio nō fiat ad pximā pcedētē materiaʒ testamētorū. ⁊ institutionū heredūʒ q̃ sūt ī ipsis testīs q̃ continuatio nō solū in pncipijs librorū tolerat. vt p glo. j. ō pri. deli. ī rub. ⁊ pbat optīe p tex. īsti. de ob. q̃ ex dli. vł quasi na. sʒ ēt vbi nō sumus ī pncipijs librorū vt ē optimus tex. in l. j. j. si tab. testa. nu. exta.

b ¶ Cōtra h. Addō quod imo vr̄ dicēdū ꝙ vel dicātur testm̄ vel ps testī vbi facta fuerūt ī testō tā q̃ qd accessoriū ad testm̄ nā testm̄ est vnū totū indiuiduū cōtinēs sub se ⁊ instōnē heredis ⁊ legata. l. si is q testamentū. s. de testa. vbi testamētū ē vnū totū indiuiduʒ. si autē legata essent qd accessoriuʒ ad ipsuʒ testm̄ non possent dici testm̄. l. si idē codicilli. C. de codi. nec ob. si diceret ꝙ legata non dicūtur necessaria in testō prout heredis istitutio

vt .j. §. qui neq3. s. ð bere. isti. nã. ex hoc nõ seqr q posteaq3 sũt facta nõ dicaꝛ pars testaméti sicut dies ad iectus in stipulatiõe dr pars stipulatiõis. vt. l. j. §. dié. s. de edé. ꝛ substõ dr ps testi. vbi testatoꝛ ipsum facit adeo quod si ipsã nõ p fecit. put de stinauerat: testm̃ tanq̃ ĩpfectũ non vʒ. d. l. si q testm̃. ꝛ sic vi detur q legata sint ma gis accessoria ad institutioné beredis q est caput testi. §. ante bere dis. insti. de leg. cogita.

riete ꝛ tecto: vna sublata nõ dicif domus. l. eũ qui edes. ff. de vsuca. Item homo cõsistit ex anima ꝛ corpore: vno sublato nõ dr hõ. dicunꝛ ergo partes integrales: q2 integrãt totũ: sed testm̃ potest stare sine legatis ꝛ erit pfectũ. d. l. j. §. qui neq3 legaturus. ergo re linquitur q legata nõ sunt pars integralis testaméti declarãdo tñ vt hic p eũ: sed legata bene dicunꝛ pars subiectiua seu predicamẽtalis testamenti: siue capiamus testm̃ in genere siue etiã in
6 specie in quo sunt facta legata: q2 testm̃ qõ est iusta sniã de eo qõ qs fieri voluit de bonis suis. l. j. ff. de testa. pdicaꝛ de legatis et fi deicõmissis: sicut de beredis institutione. vt insti. de testa. in pnc. sicut genus pdicat de suis speciebus q sunt partes subiectiue. vt declarat Bar. in. d. l. qui vsumfructũ. facit. l. q duos. ff. de cõtraben. emp. inducẽdo vt p Bar. in. l. scire debemus. in princi. in. ij.
7 opp. ff. de ver. obl. ¶ Sʒ tu aduerte: q2 pars subiectiua seu pre dicamẽtalis dicit illa que subest generi ꝛ ponit sub suo gñe: ꝛ po sita specie necessario poniꝛ ꝛ genus. nã animal est genus. homo equ⁹: bos ꝛ similia sunt partes subiectiue: q2 subȳciunꝛ dicto ge neri: ꝛ predicanꝛ de eo genere: q2 si dico est homo necessario sequiꝛ: ergo est animal. l. si quid carũ. §. interemptũ. ff. de lega. ij. decla rat Bar. in. d. l. qui vsumfructũ: sed nõ sic est in pposito: q2 nõ se quiꝛ est legatũ. ergo testm̃. q2 legata possunt fieri sine testamẽto.
8 s. ab intestato vt dixi. † Itẽ si ponaꝛ testm̃ in genere nõ cõprehen detur necessario legatũ: q2 testm̃ ꝛ in genere ꝛ in specie potest esse sine legatis. d. l. j. §. qui neq3 legaturus. Et si dicas capiendo testa mentũ in genere put ipse dicit: testamẽtũ in genere cõprehendit etiã codicillos ꝛ tũc legata erunt pars predicamentalis vel subie ctiua testaméti in genere: q2 si dico est legatũ: necessario sequiꝛ er go est testm̃ vel codicilli. si vero capiamus testm̃ in specie. p testa méto in quo sunt facta legata: ista legata dicuntur pars subiecti ua illius testaméti in specie: q2 si dicas est legatũ. ergo est aliquod testamẽtũ in quo est factũ. necessario sequiꝛ: ita viderenꝛ posse sal uari: sʒ nec ista solutio mihi satisfacit: q2 et capiẽdo testm̃ in gene re etiã vt cõprehẽdat codicillos: nõ sequiꝛ: est legatũ ergo neces-
9 sario est testm̃ vel codicilli. ex † quo legata possunt oĩno relinqui sine testamento ꝛ codicillis. puta in donatiõe causa mortis vl' ali ter. §. preterea. inst. de fideicõ. ber. Itẽ tũc testm̃ in genere cõpre hendit codicillos large: ergo non esset proprie legatum. pars: si militer nec cõsiderãdo testamentum in specie: q2 q̃n loquimur de parte subiectiua vel predicamẽtali capimus genus absolute nõ auté restrictiue: vt ipse facit. ¶ Aduerte etiã q glo. in. d. l. malũ.
10 in prin. in glo. ij. ff. de ver. sign. dicit: q imo † pars dicit etiã sine qua totũ cõsistere possit. nã dies est pars stipulationis. l. j. §. dié. ff. de eden. ꝛ tamen stipulatio potest consistere absq3 die. §. oĩs in ver. pure. insti. de verb. ob. sʒ ad hoc rñdet. d. Alex. in. d. l. j. §. dié post Ang. ibi: q dies est pars qualificatiua: nõ auté pars substã tialis. vt no. Bar. in. l. ita stipulatus. in. ij. col. ff. de verb. obli. sʒ predicta loquũtur de parte substãtiali. ¶ Concludo igit: q lega ta non sunt pars substantialis nec essentialis testamenti: nec pre dicamentalis: nec subiectiua: nec etiã integralis: sed bene sunt ps accidentalis: cũ possint adesse ꝛ abesse preter corruptionẽ subie
11 cti: ꝛ sic testamenti. ¶ † Quarta cõclusio quam sentit glo. est q ti tuli positi. s. in duobus libris precedentibus vsq3 ad titulum de testa. non sunt de accessorȳs testamẽti: eo q2 sunt talia que ad testa mentũ principaliter pertinẽt ꝛ non secundario: vt institutiones beredum: substitutiones: aditio bereditatis: testamenta aperiri. ¶ Contra istam quartam conclusionem duo videnꝛ fortiter ob stare. Primo q2 substitutiones facte in testamẽto nõ magis de bent dici principaliter ptinere ad testamentũ: q̃ ipsa legata q̃ sunt accessoria testaméti ꝛ nõ pars: vt hic in glo. Aut enim consi deramus testamentũ in genere. ꝛ tunc sicut testamentum potest esse sine legatis: ita põt esse sine substitutiõibus. d. l. j. §. qui neq3 legaturus. ff. de bere. insti. Aut cõsideramus testamẽtũ in specie prout est in fieri: ꝛ prout est in intẽtiõe testatoris: ꝛ tũc si aliquo deficeret illud quod ordinauit facere testator: ꝛ non potuit perfi cere: ꝛ tunc non est testamentum: propter defectũ voluntatis im perfecte testatoris. l. si is qui. ꝛ. l. ex ea scriptura. in pri. ff. de test. ꝛ l. fideicommissa. §. quoties. ff. de leg. iij. que loquitur de legatis ꝛ fideicõmissis q nõ valent. quis fuerint in scriptura redacta: q2 te stator preparauit facere testamentum ꝛ prius decessit q̃ perfice
12 ret. † nam etiam testamentum militis non valet in aliquo si est im perfectum ratione voluntatis. l. lucius ꝛ ibi no. Bart. ff. de testa. mili. Item testamentum imperfectum ratione voluntatis testa toris nihil probat etiam inter liberos. l. fi. cum glo. j. in verb. in pletur. ꝛ ibi Bar. ad hoc no. C. fami. ber. Testamentũ eniʒ est qd indiuiduum: ꝛ qui partem indiuidui facit nibil fecisse videt. l. fu riosum. ꝛ ibi Bar. ꝛ alȳ ad hoc not. C. qui testa. facere pos. et tunc si deficerent legata que testator ordinauerat facere: ita testamen tum esset imperfectũ ꝛ nullum. sicut si deficerent substitutiones:
13 q2 † forma essentialis testamenti concluditur in vltimo puncto et in vltima litera. vt dicit Bal. in. d. l. si is qui. per illũ tex. Aut cõ

siderамus testamentũ in specie prout est perfectum ꝛ completũ ꝛ in eo sunt facte substitutiones ꝛ facta legata: ꝛ tũc legata ita vi dent pars testamenti sicut ꝛ substitutiones: q2 testamẽtũ vt dixi est vnũ totũ indiuiduũ continẽs sub se institutiones beredum: et substitutiones: legata ꝛ similia. q̃uo ergo procederet ista quarta
14 conclusio glo. ¶ † Huic obiectioni respondeo: q sicut institutio beredis est caput testamenti. §. ante beredis. instit. de leg. ꝛ sine institutione beredis nõ potest valere testamentũ. l. proxime. ff. de bis q in test. de. ita etiã substitutio dicit esse scda institutio. l. in ra tione. §. incerte. ff. ad le. fal. glo. in rub. ff. de vulg. ꝛ pup. vbi dixi. ꝛ testm̃ põt ab ea incipere. si primus gradus institutionis esset nul lus. l. iij. §. fi. ff. de libe. ꝛ postbu. ꝛ tũ: si substitut⁹ nõ adiret beredi tatẽ: q2 nõ vellet: vel q2 non posset. l. cum proponas. C. de be. inst. vitiaretur tunc testamentum ergo apparet: q substitutiones pos sunt dici pars testamenti ꝛ venire eque principaliter: non autem sunt accessorie: secus in legatis que non sunt pars testaméti. nec secũdo nec tertio nec quarto nec vlteriori gradu prout sunt sub stitutiones. ꝛ licet legata corruerent non per hoc vitiaretur testa mentum: nec ex eo aditur bereditas corruunt legata. vt dixi. s. in secunda conclusione: secus est in substitutionibus: q2 licet prim⁹ gradus instituti annulletur: non per hoc vitiatur testamentum nec corruit substitutio. imo tunc testamentũ incipit a substitutio ne. d. l. iij. §. fi. ff. de libe. ꝛ postb. ¶ Scdo cõtra istã quartã cõclu sionẽ gl. obstat: q2 etiã sunt codicilli: de quibus tractat titul⁹ pre
15 cedẽs. † ꝛ tñ codicilli sunt accessorȳ testaméti. l. j. C. de codicil. vbi rupto testõ rũpunꝛ etiã codicilli: q2 sunt accessorȳ: ꝛ rũpunꝛ lega ta in codicillis facta. ergo gl. nõ bene dixit: dic q codicilli largo mõ dicunꝛ testm̃: vt est glo. in. c. quãq̃. in gl. fi. de vsur. in. vj. ꝛ gl. in. l. ij. in verbo personales. ꝛ ibi Bal. C. cõia de le. ꝛ glo. in. l. ij. cir ca fin. in verbo oẽs. C. de cõstitu. pecu. Bal. in. l. fi. in. ij. q. in fi. C. de edict. di. Adri. tol. ꝛ in. l. bac cõsul tissima. C. qui test. fa. pos. et in. l. fi. C. de test. Hinc est q actio ex testamẽto cõpetit etiã ad ea q in codicillis relinquũtur sicut ꝛ in testamẽto. gl. est in. l. ij. in ver bo ex eo. ff. de iure codi. ꝛ in. d. l. ij. C. cõia de leg. Bar. in. l. j. in vlt. col. in prin. j. eo. ¶ Item sicut testamentũ petitur publicari a iu dice. iuxta. l. publicari. C. de testa. ita codicilli. de quo dic vt singu lariter per Bal. in. l. ne casu. ad fi. C. de discusso. lib. x. vbi dicit se babuisse de facto: facit quod not. Sali. in. l. filȳ. in primo nota. C. fa. bercis. per illum tex. cũ glo. tu dic per hoc q testamentum lato sumpto vocabulo cõprebendat etiã codicillos: dicit se cõsuluisse
16 Ferrarie: q † babens feudum in emphyteosim ab ecclesia cũ pa cto q possit relinquere in testamento cui vellet: potuit etiã relin quere in codicillo: tum q2 codicillus largo sumpto vocabulo est testamentum vt. s. dictum est: tum q2 illa facultas cõcessa non cõ cernit beredis institutionem: sed legatum tantum: qõ pariter po test fieri in codicillis sicut in testamẽto. Alibi notabiliter Bald. decidit in. l. j. ff. de testa. per glo. ibi: saluari testamẽtũ in quo lega uit titio centum ꝛ sempronio fundũ: ꝛ aliter beredẽ nõ instituit q2 intelligitur testamentum large pro codicillo. refert ꝛ sequitur Pau. de ca. in. l. proxime. ff. de bis que in test. de. vbi dicit se fuis se illis diebus de hoc interrogatũ: ꝛ q quidã dicebant cõtrariũ. cum adhibuisset septem testes. ꝛ sic dicebãt legata nõ valere: per l. non codicillum. C. de testa. q2 illa lex loquiꝛ q̃n instituit beredẽ: sʒ nõ corã septem testibus: tunc non valet. Adde tu pro bac deci sione bonum tex. in. l. fi. ff. de iur. codici. vbi dispositio vltime vo luntatis que non babet beredem: semper dicitur codicillus. et fa
17 cit ratio: q2 † actus non iudicatur ex nomine sed ab eius essentia ꝛ effectu. vt notabiliter declarat Barto. in. q. per eum disputata in cip. publicanus. ꝛ in. l. cotem ferro. §. qui maximos. in. ij. qõ. ff. de publica. ¶ Alibi tamen mirabiliter cõsuluit Ange. in consi. vij.
18 incip. ex dicto thémate plura dubia oriri possunt. col. fi. † q cum probibitio alienatiõis sit exorbitãs ꝛ odiosa ꝛ auferat ingenuis hominibus libertaté alienandi. l. non vsq3 adeo. ff. si quis a patr. fue. ma. q probibitus alienare per testamentum: poterit tamen in codicillis alienare: qõ singulariter no. si est verum: sed credo q sit falsum: per reg. l. ij. ꝛ quod ibi Bar. ꝛ doc. j. eo. vbi qui probi betur testari probibetur etiam codicillari. alias de facili elude retur talis probibitio. ¶ In scda parte glo. ista glo. format vnã q. ꝛ de sol. se remittit ad locũ: vbi videꝛ formari diuersa. q. bic eñ querit glo. quare iurisconsultus materiã legatorũ diuisit in tres libros: vbi aũt queritur in quo differãt isti tres libri inter se: iste videntur diuerse questiones: nisi dicas ꝛ bene: q differentia fue rit causa diuisionis. sed ad primum quesitũ potes dicere fm̃ Jo.
19 de imo. † q ista diuisio in tres libros fuit facta gratia commodio ris vsus ꝛ cõmodioris intelligẽtie. arg. l. caius. §. fi. ff. de lega. ij. ꝛ qõ in simili babetur p gl. ꝛ doc. in rub. ff. so. ma. Ad scdm̃ in quo differãt isti tres libri: ponit gl. in. d. rub. j. de leg. ij. quã sic decla ro. nam in legatis ꝛ fideicõmissis possunt triã principaliter con siderari. s. res q relinquunt. item persone. itẽ verba. in hoc ergo li bro tractaꝛ de rebus que possunt legari: ꝛ qd: ꝛ quãtũ. In sequẽ

ti tractatur

ti tractať de psonis q̃ relinquūt: ⁊ quibus relinquit: ⁊ a quibus. In tertio tractať de verbis per que legatur: ⁊ de ipsorum significatione. ⁊ lʒ φ in vno principaliter tractet in alio incidenter interserať. hoc nō est absurdum. p. l. iam dubitari. ff. de here. instit. ⁊ glo. in rub. ff. de ꝓcur. tñ Alb. de ro. hic refert Dñ doc. dicere totum econtra φ in isto titulo ponatur de personis legantiū ⁊ quibus legatur. sed in titulo sequenti ponať de prohibitis ⁊ de permissis legari ⁊ postea in titu. de leg. iij. ponať de reb⁹ ⁊ de psonis ⁊ significatione verborū. ¶ Alio mō dixit Bar. ſm Jac. de are. in. d. rub. j. de leg. iij. φ in isto tit. tractatur de legatis relictis a legatario in tit. de leg. iij. tractat mixtim de legatis relictis ab he

20 rede ⁊ a legatario. ⁊ de significatione verborum. ¶ †Extra glo. posset de duob⁹ dubitari Primo cum iste titulus tractet de leg. ⁊ fideicōmis. singularibus ſm Bal. ⁊ alios. in. l. j. ſ. eo. quare non prius tractauit de fideicōmissis vniuersalibus q̃ sunt digniora vt facit imperator istud dicēs. insti. de fideicō. here. in pn̄. nā fidei cōmissarius vniuersalis habeť loco heredis. l. si filius. §. j. ff. qō cum eo. ⁊ l. si heres ab eo. in fi. princi. ff. ad treb. vbi heredis vice fungi eū cui fideicōmissum relictū est: ⁊ prouisio legis loquēs de herede hʒ locū i fideicōmissario vniuersali. l. j. §. de illo. vbi Barto. no. ⁊ ibi plene dixi. ff. ad treb. Rn̄de φ hoc fecit: q: multo plura erat facturus de lega. ⁊ fideicō. particularib⁹ q̃ de vniuersalibus ptʒ: q: in omnibus titulis sequētibus vsq; ad titulum. ff. ad treb. p quinq; libros sequentes ꝓsequit materiā legatorū ⁊ fideicōmissorū particulariū. postea in titulo. ff. ad trebel. tractat de fi

21 deicō. vniuersalibus. ¶ †Scdo posset dubitari quare iurisconsulti hoc titulo simul tractauerint de legatis ⁊ fideicōmissis: ⁊ tñ imperator in. C. ⁊ in insti. fecit totū oppositū: q: fecit titulum de legatis ⁊ postea titulum de fideicō. de per se: ⁊ tamen imperatores potius debebant facere contrariū: cū per imperatores magis expresse fuerint adequata fideicōmissa legatis ⁊ econtra. l. j. ⁊ ij. C. cōmu. de leg. ⁊. §. sed ne in primis. insti. de lega. ⁊ in specie declarant Bart. ⁊ doct. in. l. j. ſ. eo. Responde φ in institutionibus vt dicit tex. in. d. §. sed ne in primis: ideo fecit diuersos titulos: q: liber institutionum factus est gratia iuuenum: vt ibi dicit tex. vt facilius intelligerent. nā dicit glo. notabilis in. §. pe. in proemio

22 insti. φ †diuisio animum legentis incitat mentem intelligentis preparat ⁊ memoriā artificiose corroborat: sed imperator in codice: lʒ fecerit separatim titulos de leg. ⁊ fideicō. gratia cōmodioris doctrine. arg. l. caius. §. j. ſ. de leg. ij. tñ postea fecit vnum titulum cōmunem in quo simul tractat de lega. ⁊ fideicōmis. s. titulū cōmunia de leg. ⁊ fideicō. ita potest persuasiue dici. Et ita habes perfecte expeditam istam rubricam.

1 ☞ Legata ⁊ fideicōmissa sunt inter se diuersa ⁊ separata.
2 Copula cadit inter diuersa.
3 Legandi modus olim erat quadruplex.
4 Legata facta q̃buscūq; vbis valēt ⁊ ꝓ eis cōpetūt tres actiones.
5 Verbum lego qñ trahatur ad institutionem.
6 Legatum dicitur quedam donatio in testō relicta ⁊ ibi aliā diffinitionem verbalem vide. ⁊ nu. 51. 2. 52.
7 Fideicōmissa vnde habuerunt originem.
8 Legata que proprie dicantur.
9 Fideicōmissum quod proprie dicatur.
Argumentum ab etymologia vocabuli negatiue procedit.
10 Legatum a fideicōmisso per que verba discernatur ⁊ fideicōmissum directa institutione.
11 Fideicōmissi vires φ olim erant maiores q̃ legatorum.
Legata olim relinqui non poterant nisi in testamento.
12 Dictio ex significat augmentum.
13 Dominium rei legate recta via trāsibat in legatarium ⁊ ipso iure ⁊. nu. 58. ⁊ qñ etiā in fideicōmissariū. nu. 81.
14 Pro fideicōmisso particulari ita cōpetebat actio de iure ffoȓ sicut pro legato. ⁊ nu. 45.
15 Dictio per omnia id est indistincte ⁊ sine exceptione
16 Priuilegia studij Parisiēsis si p omnia sint indulta studio tholosano ⁊ studio Parisiēsi alia priuilegia sint addita de nouo φ censentur addita etiam tholosano.
17 Forensis creatus ciuis alicuius ciuitatis per omnia quod poterit esse de prioribus stante statuto φ nullus possit esse de prioribus nisi sit originarius.
18 Snia a qua nō est appellatū sicut ꝓsumit rite ⁊ recte lata ⁊ includat principale ⁊ accessoriū an includat veritatē ⁊ solennitatem.
19 Oratio negatiua que sumitur ex vniuerso si fuerit in aliquo falsa redditur in totum falsa. ⁊ nu. 36.
20 Clausula in omnibus ⁊ per oīa apposita in statutis vel in instrumentis operať φ inter duo subiecta non debet esse aliqua differentia ⁊ in quibus iuribus reperitur..
21 Verba geminata debent ampliare effectū vt aliquid operenť.
21 Abbati licet sint concessa ea que competunt episcopo non tamē dicuntur concessa que sunt ordinis episcopalis.
22 Clausula in omnibus ⁊ per omnia in statutis φ recipiat restrictionem ne sequatur absurdum.
Potestas qui habet potestatē exequēdi sententias in omnibus ⁊ per omnia sicut consules non poterit exequi mediante banno cessantis ⁊ fugitiui sicut faciunt consules.
23 Verba quātūcunq; precisa tamen recipiunt limitationem ⁊ interpretationem congruam.
24 Clausula omnia ⁊ singula apposita in aliqua dispositione operatur vt nihil pretermittatur.
25 Adequatio legatorum ad fideicōmissa φ non procedat in libertate. ⁊ nu. 31. ⁊ vide nu. 56. ⁊ vide etiam aliquid in nu. 73. cū seq.
26 Adequatio legatorū ⁊ fideicōmissorū quo ad q̃ procedat vbi φ quo ad ſer. ⁊ qualiter dicatur facta lite. nu. 72. ⁊ ibi.
27 Statutū in vno ex equiparatis φ cēseatur etiā statutū in alio.
Leges loquētes in legatis habēt etiā locū in fideicōmissis ⁊ ecōtra. Item in hereditatibus. nu. 28.
29 Hereditas relinquitur honestiore ⁊ pleniore titulo.
Concessio facta minoribus censetur etiam facta maioribus.
30 Legata singularia nō eqparanť fideicōmissis vlibus nec ecōtra.
32 Libellus in quo quis petit sibi dari rē legatā in testō: φ sustineatur lʒ appareat esse fideicōmissum ⁊ non legatum.
33 Libellus in quo quis deducit doluʒ non sustinetur: licet libellās probet latam culpam.
Lata culpa qō veniat appellatiōe doli etiā qñ lex taxatiue loqť.
34 Dolus est crimen.
35 Accusat⁹ pro homicidio lata culpa cōmisso si postea de dolo probetur quod condemnari debet.
36 Homicidiū sine dolo cōmissum: non punitur.
37 Quādo vnum alteri adequatur tunc illi ad quod fit adequatio nihil additur sed bene contra.
38 Statutum adequās cōditionē populariū nobilibus: vel scholares ciuibus qualiter intelligatur.
39 Reducere rationē ab effectu ad suam causam non licet.
Quicquid est causa cause est causa causati.
Rationes differentiarum inter legata ⁊ fideicōmissa.
40 Succedēs ab intestato diciť habere ex tacita ⁊ ficta voluntate defuncti: non ex vera.
41 Obligatio debet coherere ossibus eius qui debet obligari.
42 Ius ffoȓ dicitur esse media iuris prudentia.
43 Verbum necessarium exponitur pro vtile.
44 Extēsio φ lʒ nō sit licita in correctorijs tñ fit in equiparatis.
46 Verbū lego de iure antiquissimo an ꝯprehēdebat fideicōmissa.
47 Institutiones quod fuerunt facte post codicem.
48 Cōtrarietas iuriū vt euiteť: licite a ꝓprietate vocabuli recediť.
Verbū presens ponatur pro preterito etiam a iureconsultis.
49 A proprietate vnius vocabuli positi in vna lege quod licite receditur per aliam legem.
50 Hereditas non datur in codicillis: sed bene fiunt legata.
51 Diffinitio bona debet conuerti cum quolibet diffinito: ⁊ a nullo diffinito separari potest.
52 Legatarij in re legata an habeant vim heredis.
52 Legata an possint relinqui a legatario vel ab intestato. nu. 52.
53 Qualitas quod non possit esse sine subiecto.
54 Nomina appellatiua sunt immutabilia.
56 Circuitus qñ possit esse vtilis. ⁊ nu. 65. ⁊ nu. 75.
57 Detractio trebellianice qō fit contra mentem testatoris.
59 Testator an habeat libertatē serui causatiue. ita vt ea relicta seruo p fideicōmissum trāseat in heredē iuspatronatus ipso iure et libertas in seruū sine manumissione. ⁊ de hoc etiam nu. 75.
60 Dñium seruitutis ⁊ vsusfructus legati qō transeāt in legatariū ipso iure etiā ignorante: q: causatiue est apud testatorē: etiam si relinquatur per fideicōmissum. nu. 62. ⁊. 124.
61 Principaliter qō agitur attenditur non quod accessorie.
63 Heres q̃ dʒ ex legato vsumfructū qō possit diminuere ius vsusfructus seruitutē cōstituēdo lʒ teneatur ad interesse.
64 Experimētū verorū sermonū est qō cōcordēt cū rebus sensatis.
66 Vsusfructus q̃ est causaliter penes dñm ille idē ꝓcise legādo vel fideicōmittēdo transfertur in legatarium vel fideicommissariū.
Iuspatronat⁹ ⁊ ius vsusfructus qō differāt ⁊ an sit va. ⁊ nu. 68.
67 Iuspatronatus qō quis hʒ ex sua manumissiōe φ sit diuersus a iurepatronatus qō quis habet ex persona patris.
68 Vsusfructus alius causalis alius formalis.
69 Iuspatronatus quod acquirit testator manumittēdo seruū proprium an transeat ad heredes extraneos.
70 Ope officiales sūt ispabiles a psona patroni: ⁊ ꝺlegari nō pñt.
71 Iuspatronat⁹ ecclesie qō sit trāsmissibile ad heredes extraneos et si nihil dictū sit de extraneis in eius fundatiōe vel donatiōe.
73 Libertas directo seruo alieno legari non pōt etiā si dñs serui a testatore heres instituatur: sed per fideicōmissum sic.
74 Libertas legata seruo ꝓprio ad hoc vt valeat quid requiratur.

Differentie plures inter legatum libertatis directe: et qñ debeat p fideicómissum.nu.73.cum pluribus seq.vbi ponit septem differé tias et addit octauam.

77 Fideicómissarius vniuersalis cogit heredem adire: qđ non facit legatarius particularis: et in hoc differunt.

78 Legatarius particularis nó cogit heredé adire: etiá si prestaret cautioné de conseruando eum indemnem.

79 Fideicómissum vniuersale qđ differt a legato pticulari: qz licet he res repudiet hereditaté non p hoc fideicómissum extinguit: licet legatum particulare extinguat si non est alius substitutus.

80 Suitas filij abstinentis ab hereditate patris confirmat fideicom missum vniuersale non particulare.

82 Hereditate védita si euincat res singularis: nó agit de euictióe.

83 Hereditas dicit ius vniuersale: et pót consistere sine corporib9.

Uniuersitas facti non potest consistere sine corporibus.

84 Dominium partis omnium bonorum legatorum qꝫ non transit ipso iure in legatarium.

85 Legatum expresse illud dicit qđ natura verborum importat. Expressum dicit illud qđ cótinet sub generalitate verborum.

86 Actio cópetens primo legatario nó trásit in scóm: sicut actio có petens heredi non transit in fideicommissarium nisi facta resti tutione competit tamen vtilis.nu.88.

87 Dominiú fundi legati titio et ab eo sempronio qꝫ nó transeat in semproniú secúdú legatariú ipso iure sed requirit restitutio.

89 Legatú factú a testatore hereditate nó existe soluédo nó vz: fideicó missum vñe sic: et qñ valere possit legatum vbi ponit duos casus.

90 Emere fundú nobis vicinú etiá longe maiori ptio nostra inter est. Jté redimés fundú qui fuisset maiorum nostrorum.

91 Fideicómissum vniuersale purum fideicómissario decedéte ante factá restitutioné nó trásmittit: secus est in legato.

92 Fideicómissum vniuersale códitionale: si fideicómissarius dece dat códitione pendente qꝫ transmittatur ad liberos et descenden tes sicut legatum particulare: et est cómunis.

93 Pendentia conditionis etiam in filio impedit transmissionem.

94 Testator si herede instituto fundum eius nepoti ligauit sub con ditione qꝫ quandocunqꝫ decederet sine liberis reuertatur ad pri mum heredem: et heres decesserit ante nepotem: qꝫ fundus nó re uertetur ad primum heredem.

95 Legatum cedit legatario statim a morte testatoris: sed fideicom missum vniuersale ab adita hereditate et sic tardius.

96 Fideicómissum vniuersale cedi nó pót: sꝫ legatú particulare sic.

97 Jura hereditaria nó trásferuntur in alium ex contractu.

98 Recedi qꝫ nó possit a verbis senatuscósulti trebelliani.

99 Fideicómissum vniuersale nó pót fieri fratribus minoribus: sed legatum de re particulari sic.

100 Actio ex testó qñ cópetat pro legato rei particularis: vbi po nit regulam cum tribus ampliationibus et sex fallentijs.

Actio ex testó cópetit etiá pro legato facto in codicillis.

101 Actio ex testó cópetit et p legatis cóseruatis p aut.ex causa.

Dñs Thadeus de pepulis fuit dñs Bononie et valens in iure.

102 Actio ex testó qđ cópetat etiá pro legatis q debent ex edicto de legatis prestandis: lꝫ ipse videatur tenere contrarium.

103 Actio in factú qđ cópetat pro omnibus edictis pretoris.

104 Utilitas resultans an competat pro legato actio ex testamento vel actio in factum.

105 Actio ex testó qđ nó cópetat pro legato concernente tm̃ honoré et autoritatem testatoris: sed datur officium iudicis.

106 Actio ex testó qđ nó cópetat p legatis cótinétibus vtilitatez al terius non estimabilem per pecuniam sed officium iudicis.

107 Actio ex testamétoqꝫ nó cópetat pro legato códitionali quádo conditio habetur pro impleta de iure speciali.

108 Actio ex testó: qđ nó cópetat pro legatis quando sustinentur p titulum: si quis omissa causa testa.

109 Actio ex testó qꝫ nó cópetat p legatis qñ in testó vel statuto ca ueretur qꝫ legata vel fideicómissa debeant hereditate nó adita.

Heres adeundo hereditatem dicitur quasi contrahere.

Actio ex personalis ex testamento contra heredem datur.

110 Testator an possit apponere clausulam in testamento: qꝫ legata debeantur hereditate non adita.

Clausula quecunqꝫ sit apposita in testaméto qꝫ non valet nisi testa mentum confirmetur per aditionem.

111 Statutum disponens qꝫ legata debeantur hereditate non adita quod valeat.

112 Statutum dictans filium teneri ad debita patris: etiam si here ditatem non adierit valet.

113 Statutum irrationabile nó valet: qz debet esse sanctú et honestú.

114 Rei vendicatio: an et quando competat pro legatis.

115 Dominium rei legate ad hoc vt transeat ipso iure in legatarium quatuor debent concurrere.

116 Dies etiá certa apposita legato lꝫ nó impediat eius trásmissio nem: impedit tñ translationem dominij.et nu.127.

117 Uniuersitas est triplex: et ibi.

Rei vendicatio qñ competat pro legato vniuersali.

Rei vendicatio pro peculio legato quando competat.

118 Rei védicatio cópetit p legato i specie certa relictá nó aút i gñe.

119 Rei vendicatio quod non competat pro legato alternatiuo: nisi secuta declaratione.

120 Legatú si est factú de certa re sꝫ de qua nó cóstat stat declaratio ni heredis: et ante declarationé dñium nó transit in legatarium.

121 Rei védicatio qꝫ non competat pro legato facto de re aliena: et si sit expressus consensus domini.

Legare vel leganti consentire quod differunt.

122 Dñium rei legate heredis cú expresso eius consensu nó transit in legatarium sine traditione.

123 Dominiú rei testatoris per alium possesse qꝫ transfertur in lega tarium si testator ad eam rem legat rei vendicationem.

125 Dominium rerum que vsu consumuntur qꝫ non transfertur le gatarius vsufructus earum contra Alex.

126 Testator si grauat heredem qꝫ vendat talem fundum titio pro mille: et titius offerat illa mille: dñium fundi censetur ipso iure: translatú in legatarium: et dicit qꝫ cómuniter reprobatur.

127 Rei vendicatio qꝫ non competat pro legato puro facto ad diez certam nec etiam conditionali.

128 Lex nó facit operationes suas in vanum et frustra.

129 Publiciana qꝫ competat pro re testatoris legata pro qua testa tor habebat rei vendicationem.

130 Dñiú rei legate a testatore bona fide possesse si vsucapio in ea pfi ciat qꝫ trásfeat in legatariú ipso iure et qualiter hoc pcedat ibi.

131 Hereditas representat personam testatoris.

132 Hypothecaria quando competat pro legatis: et refert tria mem bra Bar.illis addendo.

133 Fideiussor qꝫ accedat officio iudicis.

134 Arguere de fideiussione ad hypothecam qꝫ licet.

135 Officium iudicis largo modo presupponit obligationem.

Rei vendicatio largo modo presupponit obligationem.

Er omnia. Jsta lex fm.d. Pe. de be xutio: qz in hac materia prima venit ad nuptias fuit bene recepta et com mentata: et habet materiam intricatam in qua animi iuuenum vix vnquam bene cóquiescunt. Ad euidentiam huius.l. et glo. et materie: ac to

1 tius tituli premitte: qꝫ legata et fideicómissa sunt inter se diuer sa et separata. Jstud patet ex multis. Primo ex diuersitate no minum: qz si essent idem: nó haberent diuersa nomina.l.si idem. C.de codicil. Scóo qz in ista rubrica ponitur copula de lega. et fi

2 deicom. sed copula cadit inter diuersa: vt est gl.in rub.ff.de iur. et fac.igno. et glo.expressior in.c.querelam.de simo. Tertio et cla rius: quia in.C. et insti. ponuntur diuersi et separati tituli. primo titulus de legatis: postea titulus de fideicom. Quarto et notabi lius probatur ex diuersa origine et inuentione. naꝫ legata seu mo dus legandi fuit adinuetus et approbatus antiquissimo iure.l.

3 xij.tabularum.l.verbis legis.in pn.ff.de verb.significat. Et olim modus legandi erat quadruplex: scilicet per vendicationé: per damnationem: per preceptionem et sinendi modo: de quib9 ter.facit mentioné in.§.j. et ibi glo.insti.eo. et in.l.j.C.cómunia de leg. Per vendicationem qñ testator dicebat legatario vendi ca tibi talé rem et nó cópetit actio ex testó: sed rei védicatio. Per damnationem quando testator dicebat dáno te heredem illú ere alieno liberare. Per preceptioné: si testator dicat vni heredum precipito ré illá.i.ante partem capito: et istis duobus casibus so lum cópetebat actio personalis ex testamento. Item sinendi mo do: qñ testator dicebat grauo heredem qꝫ talem rem quam cómo dauit titio sinat eú habere: et pro tali legato nulla actio compete

4 bat: sed solum exceptio. Tamen hodie reiectis istis formis et diffe rentijs legandi: statutú est vt quibuscunqꝫ verbis fiant legata qꝫ valeant: et pro oíbus tres actiones competát.s.personalis: in ré: et hypothecaria.d.§.insti.de lega. et.d.l.j.C.communia de leg. et il lo iure antiquissimo verbú lego habebat latissimam interpretatio né: vt etiá cóprehéderet institutiones directas: vt dicit tex.in.d.

5 verbis legis. et istud etiá hodie pcedit: qñ verbum lego adijcit vniuersitati bonorú vel hereditati: vt qz testator dicat lego bona mea titio: vel lego hereditaté: túc nullo alio dato herede iste cen setur heres vniuersalis.c. raynutius.in verbo legauit.de testa. qué ad tex.ad hoc reputat sing. Bal.in.l.si.C.fami.her.de quo vl timo qz est latus articulus: vide p Bar.in.l.céturio.ff.de vulga. et pup.in vlti.qđ.prime qónis principalis.vbi plene examinaui: ideo hic non pono. Et late psequit.d. Alex.hic et ibi: et hic de di recto contrariatur his q ibi tenet prout ibidé retuli: tñ in isto tit. et sequétibus restringit significatio vbi legatú: et capit stricte pro legatis rerú particulariú: qñ alicui legatur fundus domus pecu nia et

nia ⁊ similia: vt etiā dicit tex. in d. l. verbis legis. in vbo sed inter
6 pretatione ⁊ diffinit q̄ †legatū est donatio quedam in testō relicta in. l. legatū prima. ff. de leg. ij. Aliter quo ad vba sed non quo ad effectū diffinit. in. l. legatū. §. in princip. ff. co. q̄ legatū est illud
7 qd̄ testator ex hereditate alicui collatū voluit. †Fideicōmissa vero non habuerunt originem ita antiquā a lege. xij. tabularū: sed dudum postea: nec habuerūt originē licitā: imo reprobatam: q2 originem habuerunt a volentibus legem fraudare. nam quidam erant incapaces quibus nō poterat legari vel relinqui vt deportati. l. j. C. de here. insti. ⁊ nostris tēporibus banniti: itē dānati in metallū ⁊ spurij testatoris ⁊ filij quos enumerat gl. magistra. in §. legari. insti. co. nam testatores volentes fraudare legē instituebant heredem aliquem amicum de cuius fide cōfidebāt eius fidei cōmittētes vt illā hereditatem postea tali incapaci: puta spurio restituerent: ⁊ ista fideicōmissa etiam si fuissent relicta habilibus vel persone capaci: tamen quia consistebant in sola fide ⁊ pudore grauati nō erāt efficacia nec exigi poterāt aliquo iure vel actionis vel officio iudicis: ⁊ sic fideicōmissarius nō poterat compelli ad prestandum vel soluendum illud de quo fidem accōmodauerat. postea diuus pius ob magnam perfidiā cuiusdam fideicōmissarij qui etiā iurauerat per ipsum principem ⁊ non adimpleuit: isto casu particulari statuit q̄ cogeretur ad implendū fideicōmissum: tamē istud nō generaliter statuit: sed postea alij principes ⁊ inter eos diuus Claudius statuit fideicōmissariū debere cogi ad obseruandum fidem promissam ⁊ hoc fauore vltimarū voluntatum: ⁊ ne voluntas defunctorum deciperetur vt de istis habes tex. insti. de fideicō. here. in prin. ⁊ in. l. ij. §. post. deinde diuus Claudius. ff. de origi. iur. si tamen apponeret fidem accommodatam de restituendo incapaci: tunc fiscus aufert vt ab indigno. l. fi. vbi glo. ⁊ latius Bar. ff. de his qui. vt indi. glo. ⁊ doct. in l. fi. C. co. ⁊ sic apparet legata ⁊ fideicōmissa esse inter se diuersa ⁊ varia. ¶ Videndum est ergo que dicantur proprie legata ⁊ que dicātur proprie fideicōmissa: ⁊ istud est necessarium scire pro intellectu istius. l. ⁊ aliorū iurium presertim antiquorum. ⁊ pro intellectu statutorum que de eis loquerentur: ⁊ ſm do. Alexā. hic iura videntur in hoc satis varie ⁊ satis ambigue loqui ⁊ passus non videtur bene clarus ſm eū q̄ super hoc satis insistit. ¶ Breuiter dic ex mente Pau. de cast. ⁊ in effectu ex mente eiusdē do.
8 Alex. †q̄ legata proprie dicunt que fiunt verbis dispositiuis ⁊ cōmuniter diriguntur ad honoratū: ⁊ sic ad legatariū: vt relinquo titio fundum vel domū: vel volo q̄ titius habeat talem fundum. ⁊ dicit Bar. in. l. centurio. ff. de vulg. in vlti. q. i. q. principalis. q̄ verbum lego est in dubio directum ad ipsum legatarium
9 per glo. in. l. lucio. ff. de leg. ij. †quando vero verba dirigūtur ad grauatum: ⁊ sunt precaria vel inflexa ⁊ sic nō preceptiua: nec dispositiua: tunc dicit proprie fideicōmissum. §. pe. ⁊ fi. insti. d sing. re. per fideicō. re. in prin. q2 si non cōmitterentur fideicom. grauati non possent dici fideicōmissa. cum fideicōmissum dicatur a fide. ⁊ argu. ab etymologia vocabuli negatiue procedit. l. ij. §. appellata. vbi dixi. s. si certum peta. vnde quando testator dicit lego vel relinquo cum sint verba dispositiua apparet q̄ testator precise vult q̄ illud detur. secus quando testator vtitur verbis deprecatiuis: seu inflexis: tunc videtur relinquere solū fideicom-
10 missum ⁊ sic† legatum discernitur a fideicommisso habendo respectum ad quē verba dirigantur: sic etiam discernitur fideicōmissum vniuersale a directa institutione. quando enim verba sonant quod quis accipiat hereditatem manu propria est directa institutio: sed quando sonant q̄ capiat de manu alterius est fideicōmissum vniuersale. l. cā quam. cū glos. in verbo directis. C. de fideicō. Bar. post glo. in. l. ij. in p̄n. C. cōia de leg. ⁊ plene Bart. in d. l. centurio. in vlti. q. prin. est verū q̄ iura aliquando promiscue vtuntur istis vocabulis ponendo vnum pro alio: ⁊ sic fideicommissum pro legato vel ecōtra: ⁊ hoc propter adequationē de eis factam per istā. l. istud patet in. l. titia cū testamento. §. j. ff. de leg. ij. vbi verba fuerunt relata ad honoratum ⁊ non sunt precaria: ⁊ tñ dicit fideicōmissum: sup quo tex. insistit do. Alex. hic. ⁊ latius insistunt Moder. Sed in rub. s. co. vbi conant dupliciter respōdere ad illū tex. ⁊ in effectu dicunt illud qd̄ dixi q̄ ibi fideicōmissum ponitur pro legato. Ad idē. l. peto. in prin. cū gl. ff. de leg. ij. ⁊ ad illud qd̄ statim tenui est tex. notabilis in. l. ⁊ fideicōmissum. ff. de lega. iij. vbi dicit tex. q̄ appellatione legati ⁊ fideicommissi ⁊ dona. causa mor. continentur. idem dicit notabiliter Barto. ff. in ij. co. ¶ Secundo ⁊ proprius ad tex. premitte q̄ olim vires fidei
11 cōmissorū erant maiores in modo incūdi q̄ legatorū: †q2 legata olim nō poterant relinq nisi in testamēto nō autem ab intestato: sed fideicōmissa sic. Item legata non poterāt relinqui post mortem heredis: sed fideicō. sic. Item a legatario non poterat legari sed bene fideicōmitti: vt habes hic in glo. quia erat inconueniens q̄ fideicōmissa essent melioris cōditionis q̄ legata q̄ prius fuerint inuenta: ⁊ licitam habuerint originem: vt dixi. s. in primo euidentiali: ideo per hanc. l. vires fideicōmissorū sunt attribute legatis: vt etiam legata possint fieri ab intestato: ⁊ post mortē heredis: ⁊ possint fieri a legatario sicut ⁊ fideicōmissa. ⁊ sic legata sunt per omnia exequata fideicōmissis. Et iste tex. vtitur non solū
12 termino vniuersali per oīa: sed etiam termino exequata. †nam dictio ex: significat augmentū sicut dictio de. l. j. in prin. ff. depositi. ⁊ sic exequata. i. valde equata: tamen iste differentie non erāt de iure ffor sed ante: vt dicā in glos. sed ista lex facit vniuersalem adequatam per omnia de legatis ad fideicōmissa. Item aduerte ſm Pau. de cast. q̄ contra olim legata habebant quasdā vires quas non habebant fideicōmissa: ⁊ sic in aliquibus erat melior conditio legatorum q̄ fideicōmissorum: q2 legata poterant peti iure actionis: sed nō fideicōmissa: pro quibus solum competebat officium iudicis: ideo fuerat specialiter introductus pretor fideicōmissarius: q pro fideicōmissis ius diceret: vt inst. de fideicō. her.
13 in prin. ¶ †Itē in legatis dñium rei legate recta via ⁊ ipso iure trāsibat in legatariū: absq3 vllo facto heredis. l. a titio. in fi. ff. de fur. l. si heredis seruus. vbi glo. ff. co. q̄ non erat in fideicōmissis: ⁊ iste vires legatorum non fuerunt attribute fideicommissis per istā legē: sed hodie p Justinianū in. l. j. ⁊. ij. C. cōia de leg. sz tu aduerte q̄ glo. in. l. si heres ab eo. in prin. in glo. in verb. sed legatū. ff. ad treb. colligit ex illo tex. fideicōmissum particulare equiparari legato etiā isto iure fforū. Itē habes tex. in. l. si res. ff. de lega.
14 iij. †q̄ pro fideicōmisso particulari ita de iure fforū competebat actio: sicut pro legatis. quē tex. allegat Bar. in fi. ij. colum. vbi dicit q̄ de iure ffor nō erat ita aperte facta exequatio de legatis ad fideicōmissa: sicut postea facta fuit per Justinianū. in. d. l. j. C. cōmu. de leg. ¶ Istis sic premissis venio ad tex. ⁊ licet propter breuitatem non videatur posse cōgrue summari: tñ. h. d. vires fideicōmissorum sint attribute legatis. h. d. ſm verum intellectū. vel sic: ⁊ pinguius: legata ⁊ fideicōmissa reiectis superfluis differen
15 tijs quo ad virtualē efficaciā sunt exequata. h. d. ¶ †In tex. ibi per omnia. ⁊ sic indistincte ⁊ sine exceptione: ⁊ cōsequēter inter legata ⁊ fideicōmissa nulla est differentia: ita istam dictionem per omnia exponit tex. in. §. sed non vsq3. insti. co. Addunt Ange. et Moder. duos alios tex. in. §. i. insti. de do. vbi tex. dicit: donationes causa mortis p omnia esse adequatas legatis: tñ postea inferius addit dictionem fere. ⁊ tex. in §. pari ratione. instit. qb. mo. ius pa. po. sol. tu adde plures alios tex. in. l. antoninus. in verb. p omnia. ff. de fideicō. liber. ⁊ in. l. ius ciuile. in verbo per omnia. ff. de iust. ⁊ iu. ⁊ in. l. fi. in verbo per omnia. C. de cōtrahen. emp. ⁊ in c. cum inter. ad fi. in verbo per omnia. de re iudi. ⁊ ibi Bal. in pe. colū. notat. ⁊. ff. statim referam. Per istam decisionem per omnia plures decisiones in practica traduntur a scribentibus. ¶ Primo per eam decidit notabiliter bal. post Guil. de cu. in. l. omnia.
16 C. de epis. ⁊ cle. †q̄ si studio Tholosano sunt indulta puilegia studij Parisiēsis: ⁊ postea studio Parisiēsi fuerūt addita aliqua p̄uilegia: q̄ illa priuilegia postea de nouo addita etiā cōpetēt studio Tholosano: quando in concessione fuit dictum: q̄ per omnia sint paria: q2 illa dictio per omnia respicit non solum modū: sed etiā tempus. ⁊ cum illa decisione transit do. Abb. in. c. fi. ne cleri. vel mona. ⁊ do. Alex. hic: quāuis Moder. scñ. hic aliquid pūgāt oppositū. ¶ Scdo dicit notabiliter Bal. in. l. omnes populi. in
17 pen. col. ff. de iusti. ⁊ iu. †q̄ si statutum ciuitatis disponat: q̄ nullus possit esse de prioribus nisi sit originarius ciuis: ⁊ aliquis forensis fuerit creatꝰ ciuis per omnia: poterit esse decurio seu por
18 ciuitatis: vt ibi late per Bal. ¶ †Tertio idē Bal. in. d. c. cum inter. in pe. col. de re iudi. notat cū tex. ibi dicat quod quando a sententia nō est appellatum: presumitur rite ⁊ recte per omnia pronuntiatum: qd̄ includat ⁊ principale ⁊ accessoriū. Item includat veritatem ⁊ solennitatē pp̄ter illud verbū per omnia ibi positū cum mysterio. ¶ Sed tu aduerte q̄ licet text. hic dicat q̄ per oīa exequata sunt legata fideicōmissis. ⁊ tex. in. d. §. sed nō vsq3 adeo dicat: q̄ inter legata ⁊ fideicōmissa nulla sit differentia: tñ adhuc est dare differentiam: scilicet in libertate: an legetur directo: an p fideicōmissum: ⁊ illa differentia etiam hodie procedit: vt late di
19 cam. ff. in glo. in tertia parte principali: ergo †oratio negatiua que sumitur ex vniuersali si fuerit in aliquo falsa redditur in totum falsa: vt inquit tex. in. l. si is qui ducenta. §. vtrum. ff. de reb. dub. nisi dicas quod verba vniuersalia recipiunt fallentiam et limitationem per aliam legem. de quo vltimo late dixi post Bart. in. l. j. §.
20 nuntiatio. ff. de ope. no. nun. Alibi iurisconsultus †vtitur cuz geminatione: scilicet in omnibus ⁊ per omnia. in. l. ij. §. furiosus. ff. de iure codicil. ⁊ quem tex. Ange. ibi ad hoc reputat singularem ⁊ dicit q̄ raro reperitur in iure talis modus loquendi: scilicet in omnibus ⁊ per omnia: ⁊ q̄ notarij sepe vtuntur in cōtractibus dictis verbis: ⁊ statuentes in statutis: ⁊ q̄ importantia illor verborum est: q̄ inter duo subiecta non debeat esse aliqua differētia de quo reputat notabile pro assumpto in ciuem in omnibus ⁊ p omnia: q2 habebit actiue ⁊ passiue omnia que habent veri ciues

qđ est notabile ſm eũ.⁊ istđ vltimũ satis impertinẽter ꝓsequitur
do.Alexã.hic,tu autem ad illum tex.in.d.l.ij.§.furiosus.de illis
verbis geminatis in omnibus ⁊ per omnia adde Ang.in.l.in ne
gotijs.ff.de reg.iur.Ludo.roma.in cõsi.lxxxij.incipi.quo ad id.
qđ q̃rit.⁊ licet ille tex.sit singularis de iure ciuili:tñ de iure cano
nico sunt plures tex.similes vtentes illis verbis in omnibus ⁊ ꝑ
omnia.tex.in.c.grandi circa me.de sup.negli.prela.in sexto.⁊ in
c.fundamenta.post mediũ.de elec.in.vj.⁊ in cle.exiui de paradi-
so.in.§.circa equorũ.de verb.signi.¶Sed aduerte diligenter ꝙ
illa verba geminata in omnibus ⁊ per omnia importãt:ꝙ inter
duo subiecta non debeat esse differẽtia aliqua ſm Ange.in.d.§.
furiosus.⁊ do.Alex.hic Istud idẽ importat dictio simplex:per
oĩa vt hoc tex.iuncto.§.sed non vsq; adeo.ergo geminatio nihil
operat:ꝙ videt absurdum:⁊ contra regulã.l.balista.ff.ad treb.
21 ijam†verba geminata debẽt ampliare effectum vt aliquid operẽ
tur ſm Bal.in.l.fructus.C.de act.emp.⁊ glo.in.c.requisisti.i ver
bo decens est.de test.⁊ ad hoc neminem inuenio aduertere.¶Li
mita istam dictionem geminatã in omnibus ⁊ per omnia duob᷒
notabilibus modis.Primo limita notabiliter ſm do.Anto.de
but.in consi.xix.inci.qꝛ hic agitur de potestate episcopali.in.iij.
colum,vbi notabiliter tꝫ:ꝙ licet abbati sint concessa ea q̃ compe
tunt episcopo in oĩbus ⁊ ꝑ oĩa:tñ talis adequatio non trahitur
ad insolita inhonesta:⁊ cũ difficultate concedenda:⁊ ideo non in
telligunt cõcessa:q̃ sunt ordinis episcopalis:vt ibi pulchre ꝑ eũ.
22 ¶Secũdo limita ſm Ange.in consi.vj.inci.lata sentẽtia:ꝙ†qñ
lex vel statutum vteretur istis dictionibus geminatis in omnib᷒
⁊ per omnia:tamen hec clausula non impedit restrictionem:ne se
quatur aliquod absurdum vel inconueniens:ne quis indebite dã
num patiatur.arg.l.scire oportet.§.aliud.ff.de excus.tuto.⁊.l.ij.
C.de noxali.Et ideo consuluit egregie ꝙ stante statuto florenti-
no:ꝙ potestas habeat facultatẽ exequẽdi sententias consulum
prout ipsi consules in omnibus ⁊ per oĩa:nõ tñ poterit potestas
exequi mediante banno cessantis ⁊ fugitiui:ꝑpter qđ etiã filij et
vxores obligant:licet istud possent facere consules virtute alte-
rius statuti florẽtini:qꝛ hoc esset valde iniquum ⁊ inhumanũ ac
crudele:ꝙ filij ⁊ vxores possint cõpelli pro debitis fugitiuoꝝ:vt
ibi notabiliter per cũ:quẽ sequitur Are.hic per aliqua similia:q̃
tamen videntur a remotis:sed do.Alex.leuiter reprobat:qꝛ talis
restrictio non debet posse fieri nisi per alia iura vel statuta conce
datur.ad hoc allegat.§.i.insti.de dona.qui tex.parum videtur fa
cere.nisi forte ponderauit dictionẽ fere per omnia:vbi si non es-
set illa dictio fere nõ fieret restrictio:⁊ idem contra Ang.⁊ latius
sequuntur Moder.senen.hic:sed tu sequere illam limitationem
23 Ange.que est equa ⁊ rationabilis.nã†verba quãtumcũq; precisa
tamẽ recipiunt limitationem ⁊ interpretationẽ congruam:vt est
glos.in.l.stipulatus sum damam in verbo cõtinuo.⁊ ibi Bar.ad
24 hoc no.ff.de verb.obli.cũ cõcor.quas ibi al's dedi.¶†Quid au
tem si diceret oĩa ⁊ singula:dic ꝙ natura istorum verborũ est:vt
nihil pretermittatur:vt est gl.in.c.vt circa.§.i.in verbo oĩa et sin-
gula.de elec.in.vj.Bar.in consi.cxiij.incip.processum fuit cõtra
titiũ de adulterio.in fi.¶In tex.ibi fideicõmissis Bar.post an-
tiquos apostillat illud verbũ tex.satis obscure:tu autẽ dic clare
25 qđ Dy.†intellexit:scilicet singularibus ⁊ pecuniarijs vel reduci-
bilibus ad pecuniam:nõ aũt sit exequatio in relicto libertatis qꝛ
libertas est res inestimabilis ⁊ non reducibilis ad pecuniam.l.
plane.in prin.j.co.nam ibi est differentia an libertas legetur ser-
uo directo:quo casu efficitur liber ipso iure:an vero relinquat
ꝑ fideicõmissum:qꝛ tunc requirit ꝙ manumittatur ab herede:et
sic iste tex.non procedit in libertate:vbi legata ⁊ fideicõ.nõ equi-
parantur.Pe.vero de bellaper.intellexit istũ tex.procedere in fi
deicõmissis in quibus circuitus erat inutilis:nam nullam vtili-
tatem consequitur heres:si dicamus dominiũ rei legate nõ trãsi
re recta via:sed requiri eius traditionem:cum facta traditiõe ni
hil apud ipsum heredem sit remansurum:⁊ ideo tollitur iste cir-
cuitus:vt sicut quando legatur transit dominium ipso iure sine
traditione:ita quãdo relinquitur per fideicõmissum:ita proprie
loquitur ista lex:sed in relicto libertatis circuitus nõ est inutilis
qꝛ si libertas relinquatur seruo per fideicommissũ:heres habet
eum manumittere:⁊ sibi prestare libertatem:ex qua manumissio
ne consequitur iuspatronatus quod est magne vtilitatis:secus
qñ libertas legatur:tunc ipso iure efficitur liber:⁊ sic est differen
tia:an libertas relinquat directo:an ꝑ fideicõmissũ:qꝛ ibi circui
tus est vtilis:⁊ in tali relicto libertatis nõ ꝓcedit ista lect.Ita caꝫ
subtiliter intelligit Pet.de bellaper.Bal.aũt intelligit alio ter-
tio mõ:vt hic ꝑ eũ.quis aũt sit verior intellectus dicet in glos.in
26 tertia parte ꝑncipali.¶†Nō.j.ex isto tex.ꝙ ꝑ oĩa exequata sunt
legata fideicõmissis:⁊ ꝯñter vires fideicõmissorũ sunt attribute
legatis:vt hac lege ⁊ ecõtra.vt.l.ij.C.cõia.de leg.⁊ sic legata et fi-
deicõ.sunt adinuicem exequata.Amplia ꝙ ista adequatio proce
dat quo ad sex.¶Primo quo ad personas actiue:et sic respe-
tu personarũ relinquentiũ:qꝛ qui põt relinquere legatuꝫ:potest
etiã relinquere fideicõ.⁊ ecõtra.¶Scđo passiue in ꝑsonis q̃bus
relinquit:qꝛ cui põt relinqui legatũ:põt etiã relinqui ⁊ fideicom
missum.¶Tertio in materia:⁊ sic in reb᷒:qꝛ que possunt relin
qui via legati:possunt etiam relinqui via fideicõmissi:⁊ econtra.
¶Quarto ĩ mõ relinquẽdi:⁊ sic in v̂bis.qꝛ ꝑ q̃ verba relinquũ-
tur legata:possunt etiã relinqui fideicõ.⁊ ecõtra.d.l.ij.C.cõia.de
leg.Bar.hic ĩ pe.col.¶Quĩto quo ad actiões:qꝛ ille tres actio
nes que cõpetunt pro legatis:cõpetunt etiã pro fideicõmissis.d.
l.j.⁊.ij.C.cõia de leg.⁊ hic in glo.in secũda parte.¶Sexto leges
27 loquẽtes de legatis habent etiã locum in fideicom.⁊ econtra:†qꝛ
qñ duo equiparantur a lege.quicquid statuit in vno:intelligitur
esse statutũ in altero:vt est glo.in.l.si quis seruo ꝑsuaserit.in gl.
fi.vbi Bar.⁊ alij notant.C.de fur.⁊ glo.expressior in.l.qđ vero cõ
tra.ff.de legi.Bar.in.l.marcellus in prin.ff.ad treb.vbi extẽdit
hoc procedere etiã in materia correctoria.⁊ Bar.in.l.ij.j.eo.Itẽ
appellatione legatorũ etiã fideicõmissa cõtinent.l.et fideicõmis-
28 sum.ff.de lega.iij.Imo fortius.†leges loquentes de legatis vel
fideicõmissis habent locum etiã in hereditatibus.l.filium.§.sed
etiam si portio.in vers.cũ hereditates.ff.de leg.prestan.⁊ ibi bar.
ad hoc notat:⁊ dicit esse vtile ad multa.Et idem Bar.in.d.l.⁊ fi
deicõmissum:⁊ simpliciter do.Alexã.hic.¶Tu autẽ aduerte ꝙ
istud nõ est ita passim ⁊ indistincte verum.nam tex.ibi assignat ra
tionem:qꝛ qñ fauor attribuit legatis ⁊ fideicõmissis:forti᷒ intel-
29 ligitur attributus hereditatibus:per rationem tex.ibi.†qꝛ hone
stiore ⁊ pleniore titulo hereditates relinquunt:vñ illud qđ con-
ceditur minoribus:fortius intelligit esse cõcessum maioribus.l.
cui pacto.ff.de ser.expor.¶Limita istam adequationẽ procede-
re inter legata particularia ⁊ fideicõmissa particularia.Itẽ inter
30 lega.⁊ fideicom.vniuersalia.†Singularia autem legata nõ equi
parant fideicõmissis vniuersalib᷒ nec ecõtra:ꝑ illud qđ dicit gl.
31 hic in fi.vbi plene dicet.¶†Scđo limita nõ ꝓcedere in libertate
relicta:vbi est differẽtia:an leget:an fideicõmittat:vel ex eo quia
ista lex loquit in fideicommissis pecuniarijs ſm Dy.vel ex eo:qꝛ
ibi circuitus est cũ vtilitate ſm Pe.vt dixi.s.apostillãdo tex.vl
tertio qꝛ ista lex ꝓcedit in legato vel fideicõmisso illarũ rerũ quas
habemus vere ⁊ realiter aut causatiue:secus in his q̃ non habe-
mus vere ⁊ realiter:nec etiã causatiue:causa immediata ſꝫ media-
ta ſm Bar.j.in.iij.col.vbi dicet.¶Scđo principaliter per istũ
32 tex.determinat Pau.de ca.†ꝙ si in libello aliquis ageret ad rẽ
sibi legatã in testamẽto:⁊ peteret sibi dari ex legato:⁊ in testamẽ
to appareret ꝙ est fideicõmissum:tñ debet obtinere:ꝑpter equi-
parationem hic factam.Item qꝛ verba in libellis debent large ⁊
improprie accipi vt libellus sustineat.l.sed ⁊ si possessori.§.itẽ si
iurauero.vbi Bar.no.ff.de iureiur.cũ multis cõcor.et multis ad
ditiõibus quas ibi dedi:⁊ credo ꝙ ista decisio Pau.de ca.sit ve
ra ⁊ quasi indubitata.Contra istã decisionem do.Alex.opponit
33 de eo qđ signãter tenet Bal.in.l.ij.C.de prob.vbi tenet:ꝙ†si ali-
quis in libello deducat dolum:⁊ postea probet latam culpam de
bet succumbere:per tex.in.l.illud.cum glos.ff.de libe.causa.⁊ tñ
appellatione doli venit lata culpa:etiaꝫ qñ lex taxatiue loquitur
tex.est notabilis:et vulgatus in.l.j.§.j.ff.si mensor fal.mod.dix.et
ad istud.d.Alex.nõ respondet.tu responde tenendo decisionem
Pau.de ca.ꝙ Pau.de ca.loquitur in causa mere ciuili:ſꝫ Bal.
in.d.l.ij.loquitur in causa criminali:qñ quis accusat criminaliter
aliquẽ dolo fecisse:quo casu in criminalibus lata culpa nõ eq̃pa-
ratur dolo.l.in lege cor.ff.de sica.glo.⁊ doc.in.l.in actionibus.ff.
de in lit.iur.late Barto.in repetitione.l.qđ nerua.in penul.char
34 ta.ff.depositi.Quod cõfirmo ratione:†qꝛ dolus est crimen.glo.
in.l.j.⁊ ibi Bar.no.ff.de fideius.tu.ego soleo ꝓ hoc allegare text.
meliorem de iure in.l.j.§.nũc tractemus.in versi.plane si ex dolo
ff.de tutel.⁊ ratio.distrahen.sed non sic est in lata culpa:ergo ap-
35 paret†quod in criminalibus lata culpa non equiparetur dolo:
sin autem econtra quis accusaret aliquem de homicidio lata cul-
pa commisso:⁊ postea probaret de dolo quod est fortius procede
ret accusatio ⁊ ille deberet condemnari ſm Bald.in.l.que fortui
tis.in.v.col.in versi.sed dubitatur si accuso homicidam.C.de pi-
36 gno.acti.†quia homicidium sine dolo cõmissum nõ punitur:ſm
Bart.in.l.quid ergo.§.pena grauior.in.iij.col.ff.de infa.⁊ est bo
nus tex.in.l.cum autem.§.excipitur primo in verbo capitalem.
ff.de edil.edic.⁊ libellus suppletur ⁊ sustinet ex probationibus
postea factis:vt est glos.singularis in.l.j.§.si quis argentum.ff.
depositi.de qua plene dixi in.l.j.ff.de offici.assesso.¶Vltimo in
quantum tex.dicit legata esse exequata fideicommissis.Iaco.de
are.intellexit:quod vires legatorum tribuantur fideicommissis
qđ Bar.⁊ alij bñ reprehendunt:qꝛ verba istius tex.poti᷒ impor
37 tant econuerso:†qꝛ qñ vnuꝫ alteri adequatur:tũc illi ad quod fit
adequatio nihil additur:sed bene ecõtra:vñ cuꝫ iste tex.dicat:ꝙ
exequata sunt legata fideicõmissis dat intelligi:ꝙ vires fideicõ-
missorũ sunt attribute legatis:sed nõ ecõtra:sicut videmus quia

femine

femine equiparantur masculis. datur intelligi quod femine consequantur omne illud ius quod ultra eas masculi habebant. l. maximum vitiu. in verbo: equa lance. et in verbo ad instar filii. C. de lib. prete. unde si per statutu adequaret conditio popularium nobilibus: tunc nobiles quibus fit adequatio nihil haberent ex persona popularium: sed bene populares consequentur ex persona nobilium. similiter si ex forma statuti scholares adequarentur ciuibus: esset sensus: quod scholares consequerentur priuilegia ciuiu: sed non econuerso. et pro isto membro ultra iura allegata per Bart. Adde tex. expressum in. l. illud. in princi. ff. de dona. cau. mort. ubi dicit ad literam tex. quod cu donationes causa mortis sint adequate legatis: quodcunque ius in legatis est id in donationibus ca mortis erit accipiendu. et tex. in. l. i. §. i. ff. si quid in fraud. patro. si aut plures adinuice adequarent: ut quia populares et nobiles adinuicem adequarentur: tunc hincinde fieret adiectio in eo quod unus haberet plus altero. et ad hoc inter cetera Bart. allegat tex. bene facientem in. l. quia aute. in ver. si vero non incidit. ff. si quis omis. cau. testa. ubi dicit text. quod fideicomissa sunt adinuicem exequata. adeo hincinde fit contributio: et ibi de fideicomissis solum dubitatur. et nihil de legatis: et superius dixi. an vero cotribuemus oes fideicomissarios quasi equales. ita tene quicquid alias cotra Bar. dixerim super illo tex. tripliciter inducedo cotra Bar. sed ille inductiones cessant: cum ibi non fiat adequatio legatoru et fideicomissorum: et sic diuersarum specierum: sed solum indiuiduorum. i. ipsorum fideicomissariorum. et ista est veritas. cum ista doctrina Barto. transeunt Ang. et oes alii: excepto Raph. cu. qui cotra doctrinam Bar. subtiliter inducit tex. retorquendo eu contra Bar. in. §. sed non usque. institu. de leg. ubi text. dicit: quod legata sunt fideicomissis exequata sicut: et hic dicit tex. et tamen ibi dr quod no solu accrescit legatis adequatis: sed etia ecotra: ergo de directo facit contra doctrinam Bar. sed respodet quod tex. ibi no simplr facit adequatione sicut hic: sed subdit ut nulla inter ea sit differetia: et quod deest legatis hoc repleatur ex natura fideicomissorum: et si quid amplius est in legatis per hoc accrescet fideicomissorum nature. et isto modo bene facit pro primo mebro Bar. ¶ Glo. unica. diuiditur in quatuor partes principales. In prima oppo. contra tex. de quatuor differentiis inter legata et fideicomissa et tripliciter respodet. In secunda ponit unam illationem. In tertia remouet aliud terribile cotrarium. In quarta et ultima remouet aliud contrarium. secuda ibi: fraternizauit ergo hodie. tertia ibi: sed in casu quo ad usum. quarta et ultima est ibi: item hec comunio. ¶ Pro expeditione prime partis opponitur contra tex. dupliciter. nam dicit uniuersaliter

38 tex. quod per omnia exequata sunt legata fideicomissis: et sed quando oratio sumitur ex uniuerso: si in uno reperiatur falsa: in omnibus dicitur esse falsa. ita dicit iurisconsultus in. l. si is qui ducenta. §. utrum. ff. de reb. du. sed quatuor repiriuntur differentie inter legata et fideicomissa. de quibus in princi. huius glo. ergo illa uniuersalis: per oia: posita in tex. redditur in totum falsa. Secundo si iste tex. verum diceret: quod per omnia sunt exequata legata fideicomissis: ergo falsum diceret imperator qui sibi attribuit ista adequationem in. l. ii. C. communia de lega. et clarius in. §. sed non usque adeo. insti. eo. aut nobis seruiuisset de vento. Stringe tertio text. in. d. §. sed no usque adeo. ubi dicit necessarium duximus legata fideicomissis exequare: sed stante ista lege: non erat necessarium. Item antequam deueniam ad sol. glo. Adde quod ratio prime differentie posite in glo. erat: quia cum fideicomissa cosisterent in sola fide et pudore fideicomissarii: nemo inuitus copellebatur prestare illud de quo solum fuerat rogatus. Istam rationem assignat tex. instit. de fideicomis. here. in princ. Ite quado testator dicit lego: vult quod precise heres teneatur dare: sed quado dicit rogo committit eius fidei si vult. ideo tunc non tenebatur efficaciter: et sic no competebat actio. ¶ Ratio secunde differentie poterat esse triplex. Prima sm Io. de imo. quia ex quo legata olim habebant efficaciam: ut. l. verbis legis. ff. de ver. signi. et sic poterat efficaciter peti. ut in precedenti particula glos. ideo solene voluntate requirebat: et sic quod fieret in testameto. Ista ratio no placet: quia isto modo esset reducere rone ab effectu ad sua cam. quod no est dicedu: pe ea quod habent in

39 l. i. §. veteres. ff. de acq. pos. † Ecotra aut quicquid est causa cause est

40 causa causati. l. manumissiones. ff. de iusti. et iure. ¶ † Alia subtiliorem rone assignat Raph. cu. hic: quia ei qui succedit ab intestato nihil est datu ex vera et expressa dispositione defuncti: sed ex ficta et tacita volutate. l. cosicium. in prin. et. l. si quis cu nullu. ff. de iu. cod. ergo non poterat legatis grauari efficaciter cui nihil erat relictu. l. ab eo. C. de fideico. in. l. imperator. in prin. ff. de le. ii. Cu assigna alia rone: quia cu legata no possent olim relinqui a legatario: sed tm ab herede qui est caput testameti: ut. j. in. iiii. fal. gl. et heres non posset institui i codicillis: sed tm in testameto: ergo sequit: quod tm in testameto poterat legata fieri. et hoc est quod voluit tex. i. §. an heredis. insti. de leg. du dicit: quod ante heredis institutione legata olim

41 fieri non poterat. ¶ † Ro tertie dfie erat: quia cu obligatio debeat coherere ossibus eius qui dz obligari. l. quis ergo casus ad fi. ff. de pecu. et est gl. no. in. l. iii. in prin. ff. pro so. lex olim habuit pro absurdo quod obligatio legati deberet incipere post morte heredis. quia olim obligationes et actiones no poterat incipere ab heredibus grauati. l. unica. C. ut act. et ab here. et cotra here. hodie tame istud est sublatu p. l. scrupulosam. C. de cotrahe. et co. stip. et. l. i. C. ut act. et ab here. et cotra. Ratio quarte dfie potuit esse duplex. Prima: quia cu olim legata no possent relinqui nisi in testameto: ut. s. in. ii. dria: lex habuit pro absurdo quod possent ab alio relinqui quam ab herede qui est caput testameti. d. §. ante heredis. instit. de leg. Ite et scdo cu heres sit ille in que transeunt obligationes et actiones actiue et passiue: cu sit successor uniuersalis: no aut legatarius qui est successor singularis. l. i. §. si heres pcepto fundo. ff. ad treb. ideo lex olim. noluit legata posse relinq ab alio quam ab herede uniuersali. ¶ In ead. glo. ibi. sol. hoc est de media iuris prudetia. Ista prima sol. coiter

42 tenet p Bar. et alios. † na istud ius ffor dr esse media iuris prudetia. quia est ius mediu inter ius antiquissimu. l. xii. tab. et leges imperiales que sunt in codice. et instit. ut declarat tex. in. §. media. insti. de legi. agna. suc. sed aduerte quia ista prima sol. glo. coiter approbata bene tollit prima oppo. superius formata cotra text. sed no tollit scdam: quia si veru esset illud quod dicit ille text. quod legata sunt per oia exequata fideicomissis: certe falsum diceret Justinianus imperator qui sibi attribuit ista adequatione et nobis seruiuisset de veto in. d. l. ii. C. coia de leg. et clarius in. d. §. sed no usque adeo. et stringe fortius illu. §. sed non usque adeo. sm Rapha. cu. in ver. necessariu. ibi: cu aute antiquitate inuenimus legata quide stricta. fideicommissa pinguiore natura habere: necessarium duximus oia legata fideicomissis exequare. Na si exequatio erat facta prius per istam legem: ergo non erat necessariu quod imperator eu faceret do. Alex.

43 et do. Barth. soci. hic rndent † quod ibi verbu necessariu intelligit. i. utile: sicut etia exponit in. l. i. ff. de offi. pfe. pto. et in. l. i. ff. sol. ma. et in pe. codi. in fin. sed certe stante ista lege illud no erat necessariu: imo nec utile. Alio modo rndet. d. Alex. quod tex. ibi dicit necessariu habito respectu ad ius antiquissimu: quod erat ante ius ffor. sm quod plenius erat puisum fideicomissis quam legatis: quod non erat de iure ffor: quod nihil est. Cu tertio rnde quod tex. ibi no simplr dixit necessarium duximus oia legata fideicomissis exequare. sed subiugit ut nulla sit inter ea dria: sed quod deest legatis hoc repleatur ex natura fideicomissorum: et si qd amplius est in legatis p hoc crescat fideicomissorum nature. Istud totu simul bene fuit necessariu: ut pz ex doctrina Bar. qua ponit declarado ista sol. gl. na dicit Bar. quod lz ex diuersis legibus ffor sparsim colligeret: quod etia fideicomissa erat adequata legatis: no tame bene expresse nec p regula: put postea Justinianus imperator regula expssam induxit in. d. l. ii. C. coia de leg. et in. d. §. sz no usque. et fuit utile quod ibi impator faceret oimodam adequatione de legatis ad fideicomissa: et ecotra: pria regule: quia isto modo licita erit extesio de legatis ad fideicomissa p illa regu. exequate etia in correctoriis: ut tenet Bart. in. l. marcellus.

44 in prin. ubi dixi. ff. ad treb. † lz alas in correctoriis no sit licita extensio. l. pcipimus. C. de app. gl. et doc. in aut. quas actiones. C. de

45 sacrosan. eccl. ¶ † Adde quod lz de iure ffor etia p fideicomissis videret copetere actio sicut p legatis. l. si res. et. l. a patre. et. l. ex imperfecto. ff. de leg. iii. et. l. si alienus seruus. j. de leg. ii. Bar. Ange. Pau. de ca. et. d. Alex. hic. quis Bal. Imo. et Raph. cu. post antiquos drium teneret: ut hic p do. Alex. et sic ibi fuerit equiparatio de fideicomissis ad legata quo ad potestate erigedi. Ite in. l. heres ab eo. in princ. ff. ad treb. no valeat fideicomissum particulare: herede no existete soluedo: sicut etia no valet legatu. et p hoc glos. ibi in ver. si legatu. colligit ex illo tex. quod etia de iure isto ffor fideicomissum particulare erat exequatu legato. Ite in. l. que sub coditione. §. hoc edictu. ff. de codi. insti. sicut coditio iurisiurandi reiicit de legato: ita etia reiicit fideicomisso. et subdit tex. ibi rone quia fideicomissa legatorum vice funguntur: et sic per ista iura videret quod etiaz de iure ffor fideicomissa essent exequata legatis: sicut in ista lege fit exequatio. ecotra tm impator Justinianus gnalius et uniuersalius fecit ista eqparatione hincinde: et clarius puidit quam esset puisum p iura ffor. et hoc respectu dixit necessariuz. caue tn dum

46 Bar. † dicit: quod de iure antiquissimo legis. xii. tab. verbu lego coprehendebat etia fideicomissa. istud est falsum. et in. d. l. verbis legis. de fideicomisso verbu nullu. na fideicomissa non erant inuenta de iure. xii. tabu. sed postea fuerut adinuenta: ut pz insti. de fideico. here. in princi. et in. l. ii. §. deinde diuus claudius. ff. de orig. iur. et dixi. s. in euidetialibus. ¶ Contra istam coem sol. gl. et doc. stringit fortiter tex. in. §. ptera. insti. de fideico. here. allegatus in glo. du dicit: quod aliogn legata nisi ex testameto no valeat: et sic podera quod tex. ibi utit verbo pntis tpis no valeant: et no dicit no valebat. silr viget tex. insti. de sing. re. p fideico. re. in princi. etia allegatus in gl. que et dicit: quis a legatario legari no possit. ubi et tex. loquit per verba pntis tpis: et no dicit no poterat. et sic p istos duos tex. apparet: quod etia tepore institutionu durabat dicte due differentie

inter legata & fideicōmissa.ergo falsa est sol.glos.& doctoꝝ:ꝙ ille
differentie erant de iure antiquo ante ius ffoꝝ.cū etiā durent tpe
institutionum. ¶ Huic oppositioni respōdet Are.ꝙ si ista indu-
ctio facta de illis duobus iuribus institutionū esset vera sequereť
47 ꝙ etiā de iure codi.fuissent dicte due differentie:ex† quo institu-
tiones tanꝙ posteriores corrigūt iura codi.vt declarat Bart.in
l.qui se patris.C.vñ libe.istud autem est cōtra casum in terminis
in.l.ij.C.cōia de leg.sed istud est multiplicare inconueniens & non
realiter soluere.l.ratas.C.de rescin.ven.tamen ꝑpter hoc necessa-
rium est dicere:ꝙ illa iura institu.ꝗ̄uis loquanť per verba pñtis
tpis necessario se referant ad ius antiquū ante ius ffoꝝ.prout in
48 vtroqꝫ loco dicunt glos.†nam licitū est recedere a ꝓprietate ver-
borum:vt euitetur iuriū contrarietas.arg.l.vnice.C.de inoffi.do.
et.c.cum expediat.de elec.in.vi.ſm do.Bar.soci.hic ſu rñdet pla-
nius:ꝙ etiā in legibus iuriſconsultoꝝ verbū presens poniť pro
preterito.l.si cū dies.in prin.ff.de arbi.& ibi glos.in verbo finireť.
ad hoc allegat multos concordantes tex.tantomagis in iuribus
49 institutionū:vt euiteť ꝯtrarietas.Itē per aliā legē† licitū est re-
cedere a propria significatione vnius vocabuli vel verbi positi in
vna lege.gl.in.l.nō dubiū.& ibi Bar.in.ij.col.C.de leg. ¶ Scđo
principaliter ꝯtra istā cōem sol.Raph.cu.adducit tex.in.l.illud.
§.tractari.ff.de iure codi.vbi ſm eū est tex.ꝙ etiā de iure ffoꝝ.le-
gata nō poterant relinq in codicillis:ꝗ̄uis fideicōmissa sic:ergo
scđa differētia glo.ꝓcedit etiā de iure ffoꝝ.ergo sol.cōis est falsa.
¶ Ad illū tex.rñdet do.Alex.ꝙ tex.ibi nō dicit ꝙ legata in co-
50 dicillis nō possent relinqui:sed bene dicit:ꝙ†hereditas nō pote-
rat in codicillis dari.nā quicquid pōt in testamento relinqui po-
test in codicillis testamēto cōfirmatis:ꝓut in dubio pſumunť cō-
firmati.l.iij.ff.de testa.tut.& vltra do.Alex.ꝙ tex.in.d.§.tractari
hoc nō probet:qꝛ ibi solū fit dria animi testatoris:an testator vo-
luerit testari:an codicillari:& ibi colligitur presumptio ꝙ volue-
rit testari:ꝓ hoc solū ꝙ legata facta fuerint:sed quia facta fuerūt
ab illo quē voluit heredē esse:ꝫ etiā potuissent ab eo fieri in codi-
cillis:ꝫ verisimilius est ꝙ voluerit testari:vt ibi in lrā. ¶ Tertio
principaliter cōtra solu.glo.& doc.ꝙ legata possent solū in testa-
mento relinqui:& sic ꝙ scđa differētia glo.procederet de iure ffoꝝ.
Facit diffinitio legati posita in.l.legatū.ij.ī.ti.j.vbi diciť:ꝙ lega
51 tum est donatio quedā testamēto relicta.† nam bona diffinitio ꝺꝫ
cōuerti cū quolibet diffinito.l.j.§.dolū.& ibi Bart no.ff.de dolo.
gl.in.l.nihil aliud est hereditas.& in.l.si.ff.de verb.sig.& gl.in rub.
extra de sum.tri. ¶ Item diffinitio a nullo diffinito separari pōt
ſm Bal.in.c.ex parte M.in pe.col.de appel.sed si legata possent
fieri ab intestato diffinitio nō esset bona:cū dicat testamēto:et sic
nō cōgrueret cuilibet legato:& sic cuilibet diffinito.est tex.in.§.j.
insti.de leg.addit vnū verbū illi diffinitioni iuriscōsulti.s.legatū
est donatio quedā a defuncto relicta & ab herede prestanda.addit
illud verbū & ab herede prestāda:pōdera istud vltimū verbū ab
herede prestāda:ergo apparet ꝙ etiā quarta dria glo.adhuc du-
raret ſm iura institutionū.s.ꝙ a legatario legari non posset:al's
52 diffinitio non conuerteretť cū quolibet diffinito.† Et si tu subtilis
rñderes:ꝙ legatarij in re legata habent vim heredis.l.id tēpus.
§.j.ff.de vsuca.dic ꝙ tex.ibi vtitur duplici impropriatate.s.quo-
dammodo & quasi quo casu sensum improprijssimū facit.ita per
illum tex.in.d.l.id tps.§.j.dicit Bal.in.l.si abducta.in vlti.col.C.
de fur.ſiĺr tex.in.l.legatū.ij.in prin.ī.eo.diffinit ꝙ legatū est de-
libatio hereditatis ex qua testator ex eo qđ vniuersum heredis
foret:alicui quid collatū velit:& sic cū dicat testator item heredis
item hereditatis:apparet ꝙ legata non possunt relinqui ab inte
stato nec a legatario:quia tunc non esset hereditatis diminutio:
sed legati.& sic videť ꝙ scđa & quarta differētia glo.adhuc proce-
dant isto iure ffoꝝ.alias diffinitio nō esset bona:qꝛ non conuerte
retur cū quolibet diffinito:vt dixi. ¶ Ad ista que videnť colora-
ta:& prima fronte satis vigere:respōdeo ꝙ in dictis iuribus non
diffiniť legatū simpliciter:sed diffiniunť legata que in testamen-
to relinquunť.vnde dicit Bar.hic.in.ij.colū.in.j.oppo.ꝙ legata
proprie dicunť esse illa que in testamēto ab herede relinquuntur:
sic etiā glo.in rub.ā.eo.dicit:ꝙ legata que fiunt in testamēto sunt
accessoria testamenti:qꝛ si non esset testamentū nō possent esse ac-
53 cessoria testamenti.† qꝛ qualitates nō possunt esse sine subiecto.l.
eius qui in prouincia.ff.si cer.pe.& tñ etiā de iure ffoꝝ.legata po-
terāt etiā in codicillis relinqui.l.quidā referūt.in prin.ff.de iure
codi.& l.codicillis.in prin.ff.de lega.ij.& hoc modo tolluntť obie-
ctiones supra facte:qꝛ predicte diffinitiones cōueniunt cū quoli-
bet legato in testamento facto:alias dicte diffinitiones stare non
possent. ¶ Ultimo circa istam primā sol.glo.vt nihil omittatur.
Adde ꝙ excellens Jo.fa.in.d.§.sed non vsqꝫ.insti.co.dicit ꝙ ista
glos.assignans multas differentias non ꝓcedit de iure ffoꝝ.imo
est falsa in singulis.nam de iure ffoꝝ.fideicōmissa efficaciter pe-
tuntur.l.si alienus seruus.ī.co.& l.si res.ī.de lega.iij.& l.qđ mihi.
ff.de lib.leg.ita de iure ffoꝝ.etiam in codicillis legabatur.l.si tibi

homo.§.j.ī.eo.& l.codicillis.in princi.ī.titu.j.& similiter in alijs
duabus differentijs sequētibus.vñ ſm eum non adhereas huic
glo.sed intellige:ꝙ iste differentie erant ſm antiquitatē que fuit
ante cōpilationē ffoꝝ.& ante tempora Ulpiani:ꝫ nō bene gusta
uit istam gl.que proprie istud formaliter tenet:ista prima solu.et
per Barto.& alios approbata. ¶ In ea.gl.ibi:vel dic ꝙ hic est
aliquid detractū a verbis Ulpiani.Adde qꝛ forte Ulpianus di
cebat per oīa fere exequata sunt:prout etiā in simili dicit text.in
§.j.insti.de donatio.& illud fere vel pene vel quasi fuit detractum
a cōpilatoribꝰ:vel forte erat negatiua nō.s.ꝑ oīa nō sunt exequa
ta:& illa negatiua fuit detracta:tamen quia est aperta diuinatio:
hec solu.cōiter non tenetur.ꝫ Rapha.cu.eam teneat propter dif
ficultatem aliquoꝝ cōtrarioꝝ que.s.adduxi. ¶ In secūda par-
te principali gl.ibi:item fraternizant:dum dicit quo ad effectuꝫ
intellige.s.translationis dominij:& quo ad alia que dixi in tex.in
54 §.j.no.et dum subdit glo.& quo ad nomen hoc improbat Bal.†qꝛ
nomina appellatiua sunt immutabilia.l.si quis in fundi vocabu-
lo.ī.eo.sed ſm Imo.Rapha.& Moder.glo.non meruit in hoc re
prehendi:qꝛ non dixit ꝙ fideicommissum appelletur legatum &
sic ꝙ mutet nomē:sed bene dixit:ꝙ omne fideicōmissum potest di
ci legatum & econtra.l.& fideicommissum.ff.de lega.iij.& sic ꝙ cen
sentur synonima idem importantia. ¶ In tertia parte principa
55 li glo.ibi:sed in casu quo ad vsum.habes ex glo.†ꝙ non est diffe
rentia inter fideicōmissariā libertatem & directo legatā:nisi quo
ad vsum loquendi:non autem quo ad iuris effectum.idem tenet
glo.in.l.ij.in verbo in rem.C.cōia de leg.& gl.in.d.§.sed nō vsqꝫ.
institu.de lega.& ibi per hoc volunt gl.ꝙ sit correcta.l.cum vero.
§.apparet.& §.subuentum.ff.de fideicom.liber.doc.oēs indiffe-
renter tenent contrarium.& gl.met sibi cōtraria in.l.cum inter ve
teres.C.de fideicōmis.liber.eo qꝛ quando relinquitur libertas ser
uo per fideicōmissum:non potest consequi nisi eam capiat ꝑ ma-
num heredis:saluo nisi heres esset contumax:aut valde absens:
tunc decerneretur libertas tali seruo per decretum iudicis.l.fin.
C.de ma.testa.& l.pe.C.de fideicō.liber.& l.fina.C.qui manu.non
pos.sed si libertas legaretur:efficeretur directo liber ipso iure:er
go in libertate non solum quo ad vsum loquendi:sed etiam in ef-
fectu est differentia:nec dicta.l.cū vero.§.apparet.& §.subuentū
est correcta:cum ideꝫ statuatur per iura codi.ergo male dicit iste
tex.qui vniuersaliter dicit:quod per omnia exequata sunt legata
fideicommissis.& dicit text.in.d.§.sed non vsqꝫ.ꝙ sunt adeo exe-
quata:ꝙ inter ea nulla est differentia:quia imo est differētia in li-
bertate:& ex quo in vno reperitur falsa illa vniuersalis:per omīa.
tota oratio est falsa.d.l.si is qui ducenta.§.vtrū.ff.de rebus dub.
istud est terribile contrariū:qꝛ illud est expeditum:ꝙ est differen-
tia:an libertas legetur:an fideicōmittať subtilis Pet.de bellap.
dicit ꝙ exequatio per hanc legem est facta:vbi circuitus est inuti
lis:quia nullam vtilitatē haberet heres;an legatarius ipso iure
acquirat dominium rei legate:an vero debeat tradi per manum
heredis:quia per hoc ꝙ heres tradat nullam habet vtilitatē:sed
56 in libertate circuitus est vtilis:† quia si libertas legetur directe
ipso iure consequitur libertatē:sed quando relinquitur per fidei-
cōmissum heres manumittendo cōsequitur iuspatronatus:ergo
circuitus est vtilis.similiter in fideicommisso vniuersali circuitus
est vtilis:propter retentionem quarte trebellianice.Barto.istud
reprehēdit.quia etiam in alijs legatis potest esse vtilitas si cape-
rentur de manu heredis et non transirent directo in legatarium:
puta propter retētionem seruitutis:iuxta.l.papinianus.cū glos.
que declarat.ff.de serui.& l.seruus titij.in.ij.responso.ī.eo.Item
quia interim posset heres alteri soluere:& sic euadere penaꝫ.l.im-
perator.§.j.ī.tit.j.et sic etiam in alijs legatis circuitus posset esse
vtilis heredi.sed parcat mihi Bartol.ista sunt causalia & non re-
gularia:sed vtilitates Petri sunt regulares & ordinarie & proce-
dunt nullo extrinseco considerato.semper enim ex manumissione
sequitur vtilitas iurispatronatus:et ex fideicommisso vniuersali
detractio trebellianice:non dico prout Imo.& Moder.ꝙ vtilita
tes Pet.procedant ex mente & voluntate testatoris:quia detra-
57 ctio † quarte trebellianice est contra mentem testatoris.l.titia.in
fine.in verbo contra sententiam matris.ff.ad leg.fal.etiam hodie
ꝗ̄uis testator possit eum prohibere.c.raynaldus.ad fi.in verbo
contra voluntatem testatoris.de testamen.per quem tex.ita dicit
do.Alex.in.d.l.titia.in.j.no.Et istam solutionem subtilis Petri
sequuntur cōmuniter Moder.presertim Imol.& domi.Alexan.
59 ¶†Alio modo respondet Bar.cōcludendo:ꝙ in his que testa-
tor habet realiter & vere vel causatiue causa immediata:ita ꝙ po-
test statim causare:tunc nulla est differētia siue per fideicōmissum
relinquatur:vtroqꝫ casu recta via transit dñium vel ius.et in istis
terminis ꝓcedit regu.& exequatio huius tex.secus in his que nō
sunt vere nec causatiue testatoris causa immediata:qꝛ testator nō
potest statim causare & inducere:vt in re alterius redimenda:aut
etiā in re heredis:tunc nec per legatū nec per fideicōmissum recta
via transfertur

59 via trāssertur in legatariū.† cum ergo in fideicōmisso libertatis
relicte seruo velit testator ꝓuidere duobus.s.seruo ⁊ etiā heredi:
et sic velit relinquere iuspatronatus ipsi heredi: ⁊ istud nō habe-
bat testator nec vere nec realiter nec causatiue: q2 op3 ꝙ causetur
in persona heredis mediante manumissione.nimirū si recta via
non trāssertur in heredem: cum etiā non possit cedi nec delegari.
l.si non sortē.§.libertus.in versi.ff.de condi.indebi.Sed tu ad-
uerte l3 circa istā doctrinā Bart.Moder.sicco pede leuiter per-
transeant: tamē cōtra eā ineuitabiliter stringit: quia imo testator
habet libertatē serui causatiue: et causa immediata: quia testator
potest manumittere: et sic causare libertatem seruo suo.l.manu-
missiones.vbi glo.⁊ doc.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ insti.de liber.in prin.⁊
fatetur Bart.met hic.vnde cū possit directo manumittere seruū
suū: ergo siue directo leget libertatē siue per fideicōmissum debe
ret recta via transire libertas in seruum absq3 alia manumissione
60 heredis: sicut dicit Bar.† in secundo mēbro in vsufructu ⁊ serui
tute reali: quas non habet testator vere sed causatiue: q2 pōt sta-
tim causare absq3 medio alterius: ⁊ tūc siue ꝑ fideicōmissum siue
ꝑ legatū relinquat: vult ꝙ recta via ⁊ ipso iure trāscant in legata
rium.l.si partē.§.j.ff.quēadmo.ser.amit.glo.in.l.corruptionē.C.
de vsufru.ergo idē in casu nostro.¶ Nec obstat ꝑncipale assum-
ptum Bar.inquantū Bar.tenet ꝙ testator relinquēdo libertatē
fideicōmis.velit ꝓuidere duobus.s.seruo ⁊ heredi: q2 ꝑncipaliter
61 agit relinquere libertatē seruo: † vñ attēditur illud qđ principa-
liter agitur.l.si qs nec causam cum vulgaribus.ff.si cer.pet.illud
autem de iurepatronatus venit in cōsequentiā ⁊ tacite: vñ etiā in
legatis qñ aliquid venit in cōsequentiā et tacite etiā si sint ꝓpria
testatoris: tñ nō trāsit ipso iure.l.seruū filij.§.fi.j.eo.firmat Bar.
j.prime.vñ nō est bonū fiře Bart.qñ legatur res heredis vel res
aliena redimēda: q2 ibi relinquunt principaliter: sed qñ libertas
relinquit ꝑ fideicōmissum: vbi iuspatronatus venit tacite ⁊ in cō
sequentiā.tñ cōsiderauit Bar.ꝙ tale iuspatronatus nec essentia-
liter nec causatiue causa immediata est in ꝑsona testatoris: sed d3
constitui ꝑ manū heredis mediāte manumissione: ergo nō potest
ipso iure cōpetere.itē Bar.vult ꝙ qñ nō acqrerek aliquod iuspa
tronatus nec heredi nec alteri ꝙ tunc nō esset differētia: an liber-
tas legarek an fideicōmitterek: qđ esset multū restringere tria iu-
ra codicis superius allegata.¶ Scđo principalr inçstū Bar.
62 in scđo mēbro vult ꝙ † in vsufructu siue relinquak per legatū siue
per fideicōmissum trāsferatur recta via: ⁊ ipso iure etiā in legata-
rium ignorantē ꝑ tex.in.l.si partē.§.j.ff.quēad.ser.amit.⁊ sic vult
Bar.ꝙ si testator grauat heredē ꝑ fideicō.ꝙ cōstituat vsumfru-
ctum titio: ꝙ etiā isto casu trāsfert ipo iure.tñ tex.in.d.l.si partē.
§.j.nihil dicit de fideicōmisso: ⁊ si verū est illud qđ vult Bart.est
magna ⁊ solēnis ampliatio ad.d.l.si partē.§.j.⁊ cū Bar.trāscunt
simplr alij: l3 aliter nō examinēt.Sed tu aduerte ꝙ nō solū qñ re-
linquit ꝑ fideicōmissum: sed etiā qđ est fortius: qñ vsufructus di
recto legak ꝙ nō transeat ipso iure in legatariū: facit fortis tex.ↄ
63 Bar.in.l.si ab herede.ff.si vsufru.pe.vbi probak: ꝙ† heres q d3
ex legato vsumfructū pōt diminuere ius vsufructus ↄstituendo
seruitutes ante traditionē: licet teneatur ad interesse.sed istud nō
posset facere si vsufructus esset constitutus ipso iure: ⁊ illum tex.
cōtra Bar.allegat Are.nō hic.sed.j.in antepe.col.⁊ relinquit co
gitandū.Nō inuenio istū passum ab aliquo in specie examinatū3
nec vnq3 eū tetigi.sed pro Bar.qñ testator vtit̄ vbo lego: ꝙ trāſ-
feratur directo ⁊ ipso iure ius vsufructus in legatarium.allego
tex.in.l.si titio fundus.in verbo vēdicare.ff.de vsufruc.leg.⁊ tex.
in.l.fi.in verbo vēdicare.ff.de serui.leg.Pau.de cast.in.l.itinere.
vbi limitat per illum tex.ff.de serui.rusti.predi.gl.in terminis in
l.ij.§.vñ vi.in gl.fi.in verbo vēdicare.ff.de vi ⁊ vi ar.et per illam
glo.Ang.ibi ad fi.no.ꝙ dñiū iuris vsufructus relicti in vltima
voluntate transit directo ⁊ ipso iure in legatarium.Et ad text.in
d.l.si ab herede.allegatū ꝑ Are.rñde ꝙ ibi tex.loquit̄ in deterio-
rationibus facti ꝓpter quas tenetur heres ad interesse: ⁊ sic cōti
nuando loquit̄ de seruitutibus impositis de facto que nō preiu-
dicant legatario cum sint inualide: vel si vis intelligere illū tex.in
seruitute imposita per heredem de iure intellige: vt per gl.ibi: ꝙ
ille fundus in quo relictus fuit vsufructus erat heredis: ⁊ nō te-
statoris.ideo ius vsufructus nō potuit trāsire ipso iure.l.si here
dis seruus.j.e.vel intellige qñ nō fuit pure relictus al's ipso iure
trāsiret ꝑ.d.l.si titio fundus.⁊.d.l.fi.ff.de ser.leg.¶ Sed aduer-
te quod.d.l.si partē.§.j.et alia duo iura q̄ ego allegaui loquunt̄:
qñ testator vsus est vbo lego.s3 qñ testator cōmittit fidei heredis:
ꝙ cōstituat vsumfructū hī est verū ꝙ ita obligak heres efficaciter
per verbū fideicōmitto: sicut ꝑ verbū lego: vt hoc tex.⁊.d.l.j.⁊.ij.
C.cōia de leg.⁊.d.§.sed nō vsq3.sed ꝙ tunc ipso iure acquirat ius
vsufructus: vel alia seruitus realis: anteq3 constituat ab herede
prout testator ordinauit.istud non bene cadit in sensum hominis
64 sensatū.† et experimentū verorū sermonū est ꝙ concordent rebus
sensatis: vt magnus inquit Auerrois quē refert Bal.i.l.j.in.ij.
col.C.de ser.fugi.⁊ in suo diuino cōsilio schismatis quod posuit
post rubricā.C.si qs aliquē testa.prohi.in.xiij.colū.Itē istud qđ
dicit Bar.nō est verū per tex.clarū in.l.ij.in prin.⁊.§.dare.ff.de
vsufru.vbi dicit tex.ꝙ pōt cōstitui vsufructus iure legati: si he-
res iubeak dare alicui vsumfructū: dare autē intelligit̄ si induce-
rit in fundū legatarium ⁊ eum vti frui patiatur.⁊ ista est veritas.
65 ¶ Ex istis pondera duo.† Primo ↄtra solu.Pe.de bellaper.s.
relatā: ꝙ hic circuitus est inutilis: ⁊ tamen in seruitute personali
vsufructus et in alijs seruitutibus realibus est differentia: inter
lego ⁊ fideicōmitto: quia primo casu trāsfertur ius ipso iure.In
scđo requirit̄ ꝙ constituak ab herede.Scđo pondera cōtra scđm
membrum Bart.ꝙ in istis iuribus seruitutū que potest testator
immediate causare est differētia quo ad trāslationē: q2 si testator
dicat: lego vsumfructū vel seruitutē transferk ab adita heredita-
te ipso iure in legatariū: secus si dicat fideicōmitto heredi ꝙ con-
66 stituat.† Item pondera in isto scđo mēbro Bar.subtiliter velle si
bene inspiciatur: ꝙ ille idem vsufructus qui est causaliter penes
dñm: ille idem precise legando vel fideicōmittendo transfertur in
legatarium.⁊ ꝙ istud velit Bar.patet: q2 facit differentiam inter
ius vsufructus ⁊ iuspatronatus: ⁊ vult: ꝙ si testator manumitte
ret seruū suum propriū: ⁊ sic haberet iuspatronatus: tamen illud
idem iuspatronatus non est trāsmissibile ad extraneos heredes.
l.si non sortem.§.liberis.ff.de condi.inde.imo nec etiā ad ipsum
67 filiū: † q2 aliud est iuspatronatus qđ habet ex sua manumissione
serui: aliud qđ habet ex persona patris.l.si filius.§.erit q3.ff.de fi-
deicom.liber.ergo vult secus esse in vsufructu.nā si alius vsufru
ctus transferret nō esset differētia an legetur ius vsufructus: an
legek iuspatronatus: ꝓut Bar.in scđo ⁊ tertio mēbro facit diffe-
rentiam.istud autē de vsufructu est falsum ⁊ cōtra tex.in.l.stipula
tio ista.§.si quis ita stipulatus.in ver.licet diuersi sint fructus.ff.
68 de verb.oblig.⁊ patet viua rōne: † quia vnus est vsufructus cau-
salis.i.cū causa ⁊ dñio quē h3 dñs.alius formalis.i.forma quedā
separata: ⁊ sic seruitus personalis.insti.de vsufru.in prin.cū glo.
que ita declarat: ergo impossibile est ꝙ idem vsufructus trāsfe-
ratur: imo si testator non esset dñs ⁊ acquisiuisset vsumfructū for-
malē in fundo cū pacto ꝙ posset eū transmittere ⁊ eū alij legare:
nō trāsiret in legatariū idē vsufructus: imo nec in heredē: q2 pri-
mus extinguit̄ ⁊ alius renouatur: vt est tex.in.§.si qs ita stipula-
tus: ergo nō est vera differentia Bar.quam bene inspiciēdo vult
Bar.inter ius vsufructus ⁊ iuspatronatus.Considera tamen si
potest in hoc defendi Bar.⁊ si alia in hoc fuerit eius mens ne ita
69 supine visus sit errare.¶ † Tertio ꝑncipaliter inquātū Bar.in
tertio mēbro principali tenet: ꝙ si testator manumitteret seruum
suum propriū: ex qua manumissione consequerek iuspatronatus:
ꝙ illud iuspatronatus nō est trāsmissibile ad heredes extraneos
per.l.si non sortē.§.libertus.in versi.sed ⁊ si delegatus.ff.de ↄdi.
indebi.vbi si non possunt delegari alteri opere liberti: q̄ sunt effe-
ctus iurispatronatus: ergo multominus ipm iuspatronatus qđ
70 est causa efficiens.† Tamen ille text.proprie loquitur de operis
officialibus que sunt inseparabiles a persona patroni: vt inquit
tex.in.l.opere in rerum.ff.de oper.lib.ideo delegari non possunt
oēs aūt alie opere bene sunt delegabiles: vt in.d.§.libertus.in fi.
vnde pro cōclusione Bar.melius facit tex.in.l.si operarum.cum
71 glo.no.ff.de ope.liber.† Adde secus esse in iurepatronatus eccle
sie: quod bene est transmissibile etiam ad extraneos heredes: vt.c.
significauit.de testi.vbi extraneus heres nō citaretur sup iurepa-
tronatus ecclesie: nisi ad eū trāsiret: ⁊ ibi do.Abb.in.j.no.ad hoc
notat.⁊ extendit istam regulam etiā si patronus tpe fundationis
a ecclesie vel donationis vel fabrice nihil dixerit[a] de extraneis here
dibus: dummodo eis expresse nō renūtiauerit ⁊ excluserit extra-
neos heredes.Istud idem ꝙ iuspa.ecclesie transeat ad extraneos
heredes tenet idē.d.Abb.in.c.j.in.j.no.⁊ i.c.cū seculū.de iurepa-
trona.⁊ est glo.ordinaria in cle.fi.in verbo heredes.de iurepatro.
Bal.in.l.ij.in.ij.no.C.de in ius voc.Ang.in.l.fi.C.de oper.liber.
Jo.de imo.in.l.si patronꝰ.in prin.ff.ad trebel.⁊ istam differētiam
ponit etiā gl.iuris ciuilis in.d.l.si operarū iudicio.ff.de ope.lib.
do.Abb.in.d.c.j.de iurepatro.⁊ ꝙ clerici moti sunt ad hoc cōce-
dendum: vt laici facilius inducant̄ ad fundandū ecclesias vel con
struendum vel dotandū: quibus casibus acquiritur iuspatrona-
tus: vt per Abb.in rub.extra.de iurepa.¶ In tanta difficultate
que versatur circa intellectū istius tex.qui vniuersaliter dicit per
oīa.⁊ tex.in.d.§.sed non vsq3.qui subiungit.⁊ ꝙ nulla sit inter ca
differētia cōtra vtraq3 vniuersalē ⁊ affirmatiuā ⁊ negatiuā strin-
git: ꝙ imo est differentia in libertate an legek an fideicōmittatur
ergo vtraq3 oratio est falsa: ⁊ solutiones antiquorū.s.Dy.Pet.et
polica Bar.ponūt diuersitates casuū sed nō eneruant difficulta-
tem ꝑdicte differētie: ⁊ in princ.huius legis sum ꝑfatus ꝙ nunq3
72 animi inuenū bene cōquiescant.¶ † Ego nouissimus ita dicerē:
ꝙ legata sunt exequata fideicommissis ⁊ econtra per istam.l.iun-
cta.d.l.j.⁊.ij.C.cōmunia de leg.⁊.d.§.sed non vsq3 ⁊ qđ fideicom-

a ¶ Nihil dixerit. Adde ⁊ vide tu oīno Bal.i.l.ij.C.de i ius vo.quē alle. Jas.j.⁊ quē refert Feli.san.i suo tracta.qñ lře ꝑ iudi.pře no.i ij.col.v.corroboro.qvr velle ꝙ testator possit dispōere vł ordinare qđ tale iuspat.eccl.nō trāſeat ad extraneos ⁊ talis dispō vel ordinatio valeat ⁊ vř va dūmodo tali dispositioni cōsentiat eps ꝑ no.in d.c.cū seculum ⁊ predictis adō qđ not. consuluit Pe.de anch.in ↄsi.suo.lxxx.incipiē.prima facie.vbi qđ l3 testōr disponat quod iuspatrona.spectet filio suo ⁊ descendentibꝰ ꝙ si filiꝰ decedat sine descēdētibus: s3 cū herede collaterali vel extraneo ꝙ talis heres erit patronus rōnes vide ibi per cum.

missa ita sunt efficacia: sicut ⁊ legata: ⁊ ꝙ ita efficaciter obligatur
quis ex fideicõmisso sicut ex legato: licet olim fideicõmissa essent
inefficacia. vt insti. de fideicõ. here. in princ. ¶ Itẽ tres actiones
scʒ personalis ex testamẽto: rei vẽdicatio ⁊ hypothecaria ita cõ-
petunt pro fideicõmissis ⁊ legatis ⁊ ecõtra. ¶ Item ille persone
que possunt actiue legare etiam possunt fideicõmittere. ¶ Item
passiue quibus personis potest legari potest etiam fideicõmiti.
¶ Itẽ oẽs ille res que possunt legari possunt etiã fideicõmitti. ⁊
quantum ad ista ꝑ oĩa hincinde facta est adequatio: ⁊ nulla inter
ea est differẽtia. ita ꝓcedũt iste tex. ⁊ alij preallegati. tamẽ postea
reperio: ꝙ varij ⁊ diuersi sunt effectus: presertim in relicto liber-
tatis. ⁊ ꝓpterea vtile est multũ cognoscere an sit legatũ an vero
sit fideicõmissum: prout declaraui. s. in primo euidentiali. ¶ In
primis si legatur libertas seruo heres non consequit̃ iuspatrona-
tus: q2 adita hereditate seruus ipso iure efficitur liber. si autẽ re-
linquatur libertas seruo ꝑ fideicõmissum: q2 tunc debet capi de
manu heredis: quo casu heres manumittendo talẽ seruũ conse-
73 quitur iuspatronatus: vt in iuribus. s. allegatis. ¶ †Scd̃o quia
seruo alieno non potest legari libertas directo: etiam si dñs serui
institueret̃ heres a testatore: vt est tex. notabilis in. l. seruo alie-
no. C. de testa. ma. ⁊ tamen potest relinqui per fideicõmissum. l. ij.
§. j. ff. de iure codi. ⁊. l. si seruus legatus. §. si seruus alienus. j. eo. ⁊
l. libertates. ⁊. l. alieno seruo. ff. de fideicõ. lib. ⁊. l. seruus. ff. de ma-
numis. testa. ⁊. §. libertas. institu. de singu. re. per fideicõmis. relic.
74 ¶ †Tertio q2 quãdo testator qui non est soluendo legat liberta-
tem seruo suo: ad hoc vt tale legatũ libertatis nõ valeat: duo re-
quirunt̃. s. ꝙ eius bona non sint soluendo. Item ꝙ habeat animũ
fraudandi creditores: ⁊ sic requirit̃ fraus ⁊ euentus: sed qñ relin-
quitur libertas per fideicommissum ad hoc vt impediat̃ libertas
sufficit solus euẽtus lʒ heres nõ habeat animũ fraudandi. l. j. ⁊ fi.
C. qui ma. non pos. ⁊. l. ergo. §. si quis autẽ. ff. de fideicõ. libe. ⁊. §. in
75 fraudẽ. insti. qbus ex ca. ma. non li. †eo q2 directa libertas cõpetit
statim adita hereditate: nullo heredis beneficio: sed fideicõmissa-
riam ipse heres prestat qui nihil vltra vires hereditatis prestare
tenetur. l. j. §. pe. ff. ad trebel. ẜm glos. in. d. l. fi. C. qui ma. non pos.
Itẽ quia facilius reuocat̃ libertas de facto prestita ab herede: ꝙ̃
a defuncto: cuius dispositio videbat̃ esse lex ẜm gl. in. d. §. in frau
dem. et sic pondera ꝙ hic circuitus est inutilis respectu heredis:
et tamen non adequat̃ legatũ libertatis directum fideicõmisso: ⁊
sic cõtra sol. pe. quicquid hic dicat do. Alex. Itẽ hic nõ cõsiderat̃
aliquod iuspatronatus ⁊ tamẽ sit differẽtia: ergo cõtra sol. Bar.
¶ Quarto si relinquat̃ libertas directo sub diuersis conditioni-
bus: attendit̃ illa conditio que est leuior. ⁊ tamẽ si relinquatur li-
bertas fideicõmissaria sub talibus cõditionibus attenditur po-
sterior cõditio ⁊ non leuior. l. qd̃ traditũ. iuncta. l. per fideicõ. ff. de
cõdi. ⁊ demon. ⁊. l. libertas. ff. de manu. testa. ratio est ẜm. d. Alex.
q2 libertas directa est nobilior et fauorabilior ꝙ̃ fideicõmissaria:
et tamen ibi circuitus est inutilis. ¶ Quinto in libertate directo
relicta sub cõditione dãdi heredi aliquid: puta centũ: si semel fiat
oblatio heredi ⁊ sit in mora recipiendi: nõ potest amplius petere.
tex. est notabilis in. l. cum quidam. C. de cõdi. inser. secus in liber-
tate fideicõmissaria ẜm Bar. in. l. cui fundus. in vlti. col. ff. de con
di. ⁊ demon. vbi Bar. assignat rationẽ diuersitatis: q2 cum liber-
tas directo cõpetat: ⁊ sic nihil petatur ab herede: ideo heres qui
semel fuit in mora recipiẽdi illud dandum causa conditionis im-
plende nõ potest amplius illud petere: secus in fideicommissaria
libertate que debet ꝑstari per manũ heredis: q2 lʒ semel fuerit in
mora recipiendi poterit iterũ petere anteꝙ̃ manumittat seruum.
¶ Sexto in libertate directo relicta seruo sub die incerta: puta
post mortem heredis vel legatarij: dies incerta rejcitur ⁊ statim
efficitur liber. l. si post mortem. §. fi. ⁊ ibi glo. j. eo. secus in fideicõ.
libe. l. peculium. §. j. j. de lega. ij. glos. ⁊ Moder. in. l. idem est. ff. de
vulga. ⁊ pupil. ⁊ ibi in specie Are. not. istã differentiã inter liber-
tatẽ directo relictã ⁊ fideicõmissariã: ⁊ assignat rationẽ diuersita-
tis: q2 fauorabilior est directa libertas ꝙ̃ fideicõmissaria. ¶ Se-
ptimo ⁊ vltimo habes econtra casum notabilẽ in quo libertates
fideicõmissarie sunt fauorabiliores ꝙ̃ directe: contra ea q̃ statim
hic dixi. nã si querela inoffic. testa. sit intẽtata per filiũ exheredatũ
et obtenta intra quinquenniũ ꝓut debet: certe libertates fideicõ-
missarie cõpetunt solutis. xx. aureis pro singulo seruo: secus est
in directis libertatibus: q2 ille extinguunt̃. text. est singu. in. l. pa-
pinianus. §. fin. cũ. l. seq. ff. de inoffi. testa. ratio diuersitatis est ẜm
glos. ibi: q2 fideicõmissarie libertates duplici autoritate nitunt̃. s.
heredis ⁊ testatoris: directe autẽ libertates nitunt̃ sola autorita-
te testatoris. sed ista rõ est periculosa ⁊ nihil valet: quia ea attenta
sequeretur ꝙ fideicõmissarie hereditates semꝑ deberẽt esse fauo-
rabiliores ꝙ̃ directe cũ nitunt̃ duplici autoritate: et tamẽ hoc est
falsum ⁊ cõtra iura ꝑallegata in ꝑcedẽtibus differẽtijs. ¶ Aliam
rationẽ diuersitatis magis coloratã assignant Io. fab. Angel. de
are. ⁊ alij in. §. in fraudẽ. insti. qui. ma. li. vel nõ. q2 directe liberta-
tes non possunt deberi nisi ex testamento: sed illud est ruptuʒ per
querelã inofficiosi testamẽti obtentam: merito libertates directe
corruũt: sed fideicõmissarie possunt deberi etiã ab intestato. l. ea
quam. C. de fideicõ. ⁊. l. j. §. fi. ff. de lega. iij. sʒ nec ista ratio mihi sa
tisfacit: q2 fideicõmissarie libertates bñ possent ab initio relinqui
ab intestato: sʒ si sint relicte in testamẽto ⁊ illud rumpatur ꝑ que-
relã ita corruunt fideicõmissarij sicut directe: nisi in casib9 specia-
libus enumeratis per glo. in. d. l. ea quam. in quibus etiam sunt
directe. ¶ Et sic habes octauũ diuersum modũ q2 directe liber-
tates nõ possunt relinqui nisi in testamẽto: sed fideicõmissarie ẽt
ab intestato vt ex predictis patet. ⁊ pondera ꝙ in predictis octo
casib9 vt plurimum circuitus sunt inutiles: nec agitur de iurepa
tronatus: ⁊ tñ sunt differentie inter libertatẽ directã ⁊ fideicõmis
sariã: ergo cõtra sol. Pe. ⁊ etiã cõtra sol. Bar. ¶ Ultra liberta-
76 tẽ: est ⁊ noua differẽtia inter legatũ ⁊ fideicõmissum: †q2 si legatur
vsusfructus vel seruit9 realis ipso iure trãsfertur ius in legatariũ
ẽt ignorãtẽ adita hereditate ꝑ heredẽ. d. l. si partẽ. §. j. ff. queãd.
ser. amit. ⁊. d. l. si titio fundus. ff. de vsufru. leg. ⁊. l. fi. ff. de serui. le
ga. ⁊ tñ secus qñ testator cõmittit fidei heredis ꝙ cõstituat vsum-
fructũ vel seruitutẽ realẽ. l. iij. in prin. et. §. dare. ff. de vsufru. qcqd
hic dicit: ꝙ legata ⁊ fideicõmissa fraternizãt quo ad effectũ: quia
dico ꝙ imo reperiuntur effectus diuersi ⁊ varij: presertim in reli-
cto libertatis: vt dixi. s. ꝙuis cũ illa gl. alij scribẽtes simpliciter
transeant. ¶ Circa vltimã partẽ glo. habes vnã differentiã inter
77 fideicõmissum vniuersale ⁊ legatũ particulare: †fideicõmissarius
vniuersalis põt cogere heredẽ inuitum adire: secus in legatario
singulari: vt in iuribus allegatis in glos. Ratio diuersitatis est: q2
in primo casu heres q cogit̃ adire nullũ dãnũ patitur q2 oĩa iura
actiua ⁊ passiua transeunt in fideicõ. l. apud iulianũ. §. antistia. ff.
ad treb. secus in legatario singulari: cũ sit singularis successor. l.
j. §. si heres precepto. ff. ad treb. ⁊. l. fi. §. fi. ff. de contrahen. empti.
78 ¶ †Amplia istã differentiã vt ꝓcedat etiã si legatarius presta-
ret cautionẽ de cõseruãdo heredẽ indẽnem: adhuc heres inuitus
nõ põt cogi adire. tex. est in. l. nã qd̃. §. fi. ff. ad treb. eo q2 heres nõ
dʒ se submittere periculo rõe illi9 cautiõis. l. qui ita. §. j. ff. ad tre.
79 ¶ †Ultra scribẽtes ex ista prima dr̃ia glo. quã oẽs sequunt̃ ego
infero duas alias dr̃ias inter fideicõmissum vniuersale ⁊ legatuʒ
particulare. nã lʒ heres repudiaret hereditatẽ per hoc nõ extin-
guit̃ fideicõmissum vniuersale: ex quo fideicõmissarius põt here
dem q repudiauit inuitũ cogere ad adeundũ hereditatẽ. l. nã qd̃.
§. si qs cõpulsus. ff. ad treb. secus est in legato particulari: q2 si he
res repudiat hereditatẽ oĩa legata corruũt: si nõ eẽt alius substi-
tutus. l. si nemo. ff. de test. tut. ⁊. l. si nemo. ff. de reg. iur. ⁊. l. ea quã.
C. de fideicõ. vbi glos. notabilis enumerat aliquos casus spãles in
quibus legata valẽt etiã hereditate nõ adita. ⁊ de vtroꝗ casu est
tex. in. l. si qs omissa. ff. si qs omis. cau. testa. ⁊ in. l. si heres ab eo. ff.
80 ad treb. ¶ †Scd̃o colligo differentiã: q2 si filius abstineat ab he-
reditate patris: sola suitas filij abstinẽtis cõfirmat fideicõmissum
vniuersale. tex. est in. l. ita tamẽ. §. si patre. ff. ad treb. ⁊ tñ nõ cõfir-
mat fideicommissum particulare. l. mulier. §. fin. ff. ad trebel. ratio
diuersitatis colligit̃ ex differentia glos. nostre. q2 filius abstinens
omnino potest cogi ad adeundum ⁊ restituẽdum fideicõmissario
vniuersali: ideo est sibi vtile ꝙ suitas sola hoc operet̃: secus est in
fideicommisso vel legato particulari per qd̃ filius nõ potest cogi
adire ẜm Bar. ⁊ doc. in. d. l. ita tñ. §. si pater. Bal. in. l. si paterna.
C. de reuocã. his que in frau. cre. Ang. ⁊ Moder. i. l. si qui pater.
ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ sic bene stat ꝙ ex dr̃ia glo. sequant̃ alie due
dr̃ie: ⁊ sic sunt tres. ¶ Alias septeʒ dr̃ias ponit Bar. post Dy.
81 quarũ quinꝗ in effectu reprobat. ¶ †Aliã dr̃iam ponit Dy. q2
in singulari relicto transit dñium recta via in legatariũ. l. a titio.
in fi. ff. de fur. secus in fideicõmisso vniuersali non facta restitutio-
ne. l. restituta. ⁊. l. facta. in prin. ff. ad trebel. istam dr̃iam repreben
dit Bar. data paritate terminoꝝ. nã ideo in fideicõmisso vniuer-
sali nõ transit dñium rerũ ante restitutionẽ: quia ille res veniunt
in cõsequentiã. nã idẽ est in legatis particularibus veniẽtibus in
cõsequentiã. l. seruum filij. §. fi. j. eo. Adde bonum tex. in. l. j. C. de
82 euict. † vbi vẽdita hereditate si euincant̃ res singulares non agit̃
de euictione: q2 res singulares non sunt vendite principaliter sed
in cõsequentiã. ¶ Sed istud reprobant Imo. ⁊ Moder. ⁊ Imo.
in. l. si locus. ff. de acqui. pos. nã in legato vniuersali peculij conti-
nentur singulares res in cõsequentiam: et tamen ipso iure transit
dominium. l. si peculium. in princi. ff. de pecu. lega. ⁊. l. grege. j. eo.
Barto. j. in vlti. colũ. nisi dicas qd̃ Bar. hic loquitur in vniuersi-
83 tate iuris: †vt est hereditas que potest consistere sine corporibus
l. hereditas. in prin. ff. de peti. heredi. Aliud in vniuersitate facti
cõsistente in corporibus sine quibus consistere non potest vt grex
vel in vniuersitate mixta vt est peculium vt dicam. j. in vltima. q.
Bar. d. Alex. impugnat Bart. alia rõne: quia si verum esset illud
qd̃ dicit Bar. pari ratione deberemus dicere: ꝙ qñ testator legat
tertiam partem omniũ bonorum: ꝙ tunc dñium istaꝝ rerum non
transiret

transiret in legatarium: ex quo etiã tunc res veniunt in cõsequentiam: et tamen istud est falsum secundum eum. l. non amplius. §. fi. cum. l.
84 seq. j. eo. sed errat. †quia immo in legato partis omniũ bonorum non trãsit dominium rerũ ipso iure: prout tenẽt Pe. Cy. Bar. Bal. Ang. Imo. et Pau. de ca. in. l. si quis bonorum. j. eo. et ita tenent oẽs excepto Bar. in. d. l. non amplius. §. fi. et ibi ipsemet do. Alex. sibi cõtrarius ita tenet: et dicit ita esse cõem opinionẽ. ¶ Ad. l. seruũ filij. §. fi. allegatã per Bar. respõdent Imo. et Moder. etiã tenendo intellectũ Bart. quod hic ex vi verborũ singule res continentur: ibi nõ nisi in cõsequentiam vsusfructus legati: ne vsusfructus fundi sine seruitute vie fit inutilis. ¶ Confirmo per doctrinã quam ad d. l. seruũ filij. §. fi. tradit idem Bar. in. l. vxorẽ. §. agri plagam. ff.
85 de lega. iij. et in. l. si fideiussor. §. meminisse. j. eo †quod quãdo natura verborum importat illud: tunc nõ dicitur tacite legatũ sed expresse. Item illud dicitur expressum qđ cõtinetur sub generalitate verborum secundum Barto. in. l. pretor ait. in princ. vbi dixi. ff. de oper. no. nuntia.
86 ¶ †Subdit Bar. quod sicut actio cõpetẽs heredi: nõ trãsit in fideicõmissariũ vniuersalem nisi facta restitutione: ita actio cõpetens primo legatario nõ trãsit in scdm legatariũ cui primus est grauatus fideicõmisso nisi facta restitutione. l. imperator. in princ. et. l. si legatarius. ff. de leg. ij. qđ intellige vt declarat Bar. in. l. si qs seruum. §. certã. per illũ tex. j. ti. j. ¶ Adde quod pro hoc infert. d. Alex.
87 ad practicã: quod †si testator legauit titio fundũ suum: et ab eo legauit vel pro fideicõmissum reliquit sempronio: quod dñiũ istius scdi qđ recta via transit in primũ legatariũ: nõ transibit incõtinẽti in scdm absque restõne: ne duo reperiantur esse dñi insolidũ: qđ est impossibile. l. si vt certo. §. si duobus vehiculũ. ff. cõmo. et sic primus legatarius tenetur cedere scdo actiones per. d. l. imperator. et. d. l. si legatarius. et ita dicit tenere Imo. ɔtra Dy. in. l. vnũ ex familia. §. sed si vno. j. ti. j. et dicit se credere quod istud inuenies in paucis locis: sed mirandũ est de do. Alex. qui dicit istud tangi in paucis locis: vñ de hoc habes gl. ordinariã et expressam in. l. ij. in verbo in rem. C. cõia de lega. que tenet opi. Dy. et Bal. ibi eã sequitur. ¶ Nec obstat ratio quã ipse adducit ɔtra Dy. quod duo reperirentur dñi insolidũ. nam ex quo a primo legatario dñiũ statim trãsit in scdm: ergo penes primũ nõ remanet: ergo non sunt duo dñi insolidũ. tñ Pau. de ca. in. d. l. ij. dicit: quod si teneremus opi. illius gl. quod eodẽ momẽto quo dñium transit in primũ legatariũ eodẽ momẽto transiret in scdm. certe primũ momentaneũ: quia nullius vtilitatis: nihil valeret. l. qui sic. ff. de solu. vñ ad hoc vt primũ legatũ sit validũ tenere quod dñiũ nõ trãsferatur statim a primo legatario in scdm: sed requiratur restitutio: vt ibi per eum: et vt dixi est mirum qđ do. Alex. nõ habuerit notitiam de glo. ordinaria Bald. et Pau. de ca. in. d. l. ij. C. cõia de leg. et bene facit decisio Bar. hic: quia si in scdm legatariũ nõ transeunt actiones. ergo nec rei vendi. ergo nec etiam dñium. Itẽ cõtra doc. Bar. facit tex. in. l. si quis seruũ. §. certã. j. de leg. ij.
88 Respõdet secundum Bar. ibi. vbi per illũ tex. tenet: quod licet scds legatarius nõ habeat directam actiones sine cessione: habeat tñ vtilem: quia cũ habeat directam actionẽ: quã habet primus legatarius contra heredẽ per ɔñs habet vtilem. l. nomẽ. §. j. C. que res pig. ob. pos. Potest enim interesse secũdi legatarij quod primo non soluatur: ne primus assumat. ita dicit ibi Bar. et isto mõ no. limita decisi. Bart.
89 hic. ¶ †Scda differẽtia Dy. est: quia fideicõmissum vniuersale valet quamuis hereditas nõ sit soluẽdo: quia istud nõ est nociuũ creditoribus: quia fideicõmissarius vniuersalis tenetur soluere creditoribus sicut et heres: secus in legato singulari. l. si heres ab eo. ff. ad trebel. quia legata et fideicõmissa particularia nihil valent: quando deducto ere alieno nihil superest de hereditate. l. si vniuerse. C. de lega. Subdit Bart. quod idem esset in legato particulari quãdo posset dari casus in quo legatũ non noceret creditoribus quando hereditas non est soluendo. et exemplificat quãdo hodie heres nõ faceret inuentarium: quo casu vltra vires hereditarias tenetur creditoribus et legatarijs. Tu vltra Bar. exemplifica alijs duobus notabilibus modis. puta quãdo res legaretur: puta fundus: cuius hoc quod legatarius satisfaciat creditoribus: tunc valet legatũ: quia nõ est in preiudicium creditorũ. glo. est notabilis in. l. seruũ filij. §. si idem seruus. in verbo in fraudem. et ibi Ange. et Moder. ad hoc notãt j. eo. et ad hoc reputant sing. Pau. de ca. et do. Alex. in. d. l. si vniuerse. C. cõia de leg. et poterit interesse legatarij habere fundum le
90 gatum et satisfacere creditoribus de eo quod dicitur fundus: †quia interest nostra emere viciniũ fundũ etiã longe maiori pretio quam valeat propter vicinitatẽ. ita dicit text. in. l. si cui fundus. ff. de lega. ij. vel quãdo talis fundus fuisset maiorũ ac progenitorum suorũ interest cũ redimere etiã longe maiori pretio quam valeat etiã in pupillo. tex. est notabilis in. l. si in emptione. ff. de mino. ¶ Secũdo exemplifica quãdo esset legata pars bonorum. l. si quis seruũ. §. fi. cum. l. seq. j. de leg. ij. eũ bona intelligantur deducto prius ere alieno: et sic prius debet satisfacere creditoribus. l. subsignatum. §. bona. et. l. princeps bona. ff. de verbo. signi. ¶ Tertia differentia ponitur per glo. in. l. cum
91 filio. in verbo retentum. j. eo. †quod si sit fideicõmissum vniuersale

purũ: et fideicõmissarius decedat ante factã sibi restitutionẽ: illud fideicõmissum vniuersale quamuis purũ nõ transmittit ad heredes: secus in legato particulari puro: quia cum trãseat dominium ipso iure transmittit ad heredes. sed ista differentia est falsa in primo membro: et eã reprobãt Bar. et doc. in. d. l. cũ filio. in pe. col. in. iij.
92 qõne vbi dicã. ¶ †Quarta differentia est: quia fideicõmissum vniuersale factũ sub cõditione: si fideicõmissarius decedat pendente cõditione illud nõ trãsmittit etiã ad liberos et descendentes suos: secus est in legato singulari facto sub ɔditione: quia si legatarius moriatur pendente cõditione bene trãsmittit ad liberos et descendentes suos: sed nõ ad alios. ita tenet gl. in. l. is cui sub conditione. §. fi. ff. de act. et oblig. sed illam glo. reprobat Bar. et bene per tex. expressum in. l. vnica. §. sinautem sub cõditione. vbi etiam Bal. et Rapha. ad hoc notãt. C. de cadu. tol. et cõtrariũ tenent gl. Bar. et oẽs in. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. gloss. in. l. heredes mei. §. cũ ita. in ver. suscepisse. ff. ad trebel. et illã glo. in. d. l. is cui. etiam reprobat Bal. in. c. j. qui succes. teneant. et in. l. si pater. in. iij. q. C. de instit. et substi. et in. l. si plures. in. vj. col. C. de cõdi. inser. et in. l. si in persona. C. de fideicom. et in. l. si auus. in. ij. col. C. de libe. prete. do. Anto. de but. in. c. raynaldus. in. j. col. ad fi. de testa. Old. lau. in cõsi. cxxxj. incip. quidã habens tres filios do. Alex. in ɔsi. xcij. tertij volu. qđ incipit: super eo de quo queritur in superiori thema. in. ij. col. vbi etiã dicit: quod glos. in. d. l. is cui. est cõiter appro
93 bata. ¶ †Adde bene facere quod pendentia conditionis etiã in filio impedit transmissionẽ. l. si cui legetur. §. j. et ibi Bald. et Floria. ad hoc notant. j. eodem. Item adde tex. notabilem in. l. cause. ij. in. §. pomponius. cũ glo. ff. de mino. et ibi Bal. no. casum valde quoti
94 dianum: quod †si testator reliquit nepoti suo domum vel fundum et adiecit: quod si talis nepos quandocumque decederet sine filijs masculis quod talis domus vel fundus reuertatur ad heredẽ quem instituit: pone quod heres prius moriatur: deinde post eũ decedit nepos sine liberis masculis: nunquid illa domus vel fundus debebitur heredibus primi heredis predefuncti. determinat singulariter quod nõ: qđ valde no. quia quilibet prima facie crederet contrariũ. sequitur do. Alexã. in. l. gallus. §. etiam si parente. ff. de libe. et posthu. et in. l. qui liberis. §. hec verba. in. ij. col. ff. de vulga. et pupil. vbi reputat hoc esse bene notãdum: et dicit ibi bene probari et latius idem
95 do. Alexan. in. l. fi. C. de lega. ¶ †Quinta differentia est: quia legatum cedit statim a morte testatoris: sed fideicõmissum vniuersale solũ ab adita hereditate: et sic fideicõmissum vniuersale tardius cedit quam legatum particulare. l. quidam ita. in prin. ff. ad trebellia. glos. expressa in. l. iij. ff. de regu. cato. de quo ponit Bart. in
96 l. cum filio. in pe. colũ. in. v. q. j. eo. et ibi dicã. ¶ †Sexta notabilis differentia est: quia fideicõmissum vniuersale non potest cedi: et ɔñr non potest restitui illi cessionario qui est procurator in rem suam: secus in legato vel fideicõmisso singulari. text. est solennis et not. dignus in. l. si mulier. §. ex asse. ff. de iur. dot. et non est alibi in iure
97 secundum Bal. in. c. nõnulli. in. vj. col. vbi limitat de rescript. ratio †quia iura hereditaria non possunt in alium trãsferri ex cõtractu. ideo non põt restitutio alteri fieri quam cui testator iussit secundum Bal. in. l. ij. in prima oppo. C. de pact. et in. l. sancimus. in. ij. col. C. ad trebel. et text. proprie in. d. §. ex asse. assignat rationẽ: quia tunc restitutio non fieret scdm quod testator disposuit. Adde nec secundum verba senatuscon.
98 trebel. secundum Barto. in. l. qui itã. §. j. ff. ad trebel. †neca verbis senatuscõsulti trebel. potest recedi secundum Bal. in rubri. extra de procur.
99 in. x. col. ad fi. ¶ †Septima et vltima differentia est: quia fideicommissum vniuersale nõ potest fieri fratribus minoribus: eo quia succedit loco hereditatis. l. si filius. §. j. ff. qđ cum eo. l. j. §. de illo. et ibi Bart. ff. ad treb. sed fratres minores sunt incapaces hereditatũ. clemen. exiui de paradiso. de verb. signi. secus in legatis particularibus: quia potest relinqui fundus vel aliud simile fratribus minoribus: vt vendatur et ex pecunijs subueniatur eorum necessitatibus: vt est tex. in. d. clem. exiui de paradiso. §. ad hec. et ponit late Bar. in tractatu suo minoricarum. cum concor. hic traditis per do. Alexan. ¶ Extra glos. querit Bar. quia pro legatis cõpetunt tres actiones actio personalis ex testamẽto: rei vẽdi. et hypothecaria. ¶ Querit Bart. quãdo et quõ et pro quibus legatis cõpetãt iste
110 tres actiones: et vt sunt tres actiones faciã tres qõnes. ¶ †Circa actionem ex testamento quãdo cõpetat Bar. facit tria mẽbra. ¶ Tu autem dic melius faciendo regulam cũ tribus ampliationibus et quinque fallentijs. ¶ Regula sit: quod quãdo legatũ ɔtinet alterius vtilitatem et valet de iure cõi: tunc pro tali legato cõpetit actio ex testamẽto. ¶ Istã regulã ampliat primo Bar. siue legatũ sit factũ in testamẽto siue in codicillis: quia etiã pro legatis factis in codicillis cõpetit actio ex testamẽto. et ad hoc Bart. alle. duas gl. Adde tres alias glos. in. l. iij. in verbo ex co. ff. de iur. codicil. et in. l. j. ff. de testa. et in. §. fi. insti. de codi. bñ facit: quia app. testamẽti largo modo
101 veniũt codicilli: prout late dixi. s. in rubri. ¶ †Scdo amplia quãdo testiũ rumpitur ex causa preteritionis filij vel exheredationis: quo casu sustinentur legata et fideicõmissa propter aut. ex causa. C. de liber. prete.

actio ex testamento competat vel

certe talia legata petunt per actioné ex testamento per tex.nota/bilem in.l.fi.ad fi.ff.de here.insti.et ita tenet Bar.in.l.j.in.ix.q.ff.de iure codi.et in aut.ex causa.in pe.col.C.de lib.prete.et in.l.filio preterito.ff.de iniusto rup.et in istis locis refert Barto.ita fuisse pronuntiatú per.d.Thadeú de pepulis dñm Bononie:et qui in iuuétute sua fuit valens in iure.Bene facit quia cum talia legata sustineátur de iure cói et non aliquo iure vel priuilegio singulari et alterius vtilitaté cótineant:merito cópetit actio ex testamen
102 to:quia sumus in doctrina Bart.in primo mébro.¶†Tertio amplia etiá pro legatis que debent ex edicto de lega.prestan.qñ filius preteritus cótratabulat testm̃ patris.ná contratabulato et expugnato testamento sustinent legata et fideicómissa facta cóiunctis personis per illud edictum de lega.prestan.tunc pro talibus legatis competit etiam actio ex testamento.ita singulariter tenet Bal.in.l.j.in vltimis verbis.C.de bo.pos.cótrata.et ibidé Ang.per tex.in.l.j.C.cóia de lega.circa mediú ibi et pcipue cú talia sint legata.sed aduerte q̃uis non reperiá reprobatú:et magna sit auctoritas Bal.et Ang.presertim qñ nó habent cótradicenté:teneo contrariú:quia cum ista talia legata priuilegiata sustineantur p
103 edictum pretoris positum in.d.tit.de lega.prestan.† ergo debet cópetere actio in factum:que cópetit pro omnibus edictis:iuxta glo.in.l.quoties.vbi dixi.ff.de prescrip.ver.non auté debet cópe
104 tere actio ex testamento.et si dicas que † vtilitas est an competat actio in factú:an actio ex testaméto.dic q vtilitas est euidens:qr actio ex testamento habet naturá actionú bonefidei:vt fructus et interesse veniant a tpe more.l.in minorú.C.de in integrú resti.mi. Sed actio in factum est stricti iuris:vnde fructus et interesse non debent nisi a tpe litis contestate.l.cú fundus.i princ.vbi dixi.ff.si cer.peta.Secundo moueor cótra Bal.et Ang.qr qñ legata sustinentur de iure cói:puta ex causa preteritionis vel exheredationis:tunc pro talibus legatis bene cópetit actio ex testamento:vt dixi in precedenti ampliatione:secus qñ sustinentur de iure speciali:aliquo speciali fauore:vt qñ códitio apposita legato habet pro impleta fauore libertatis:tunc nó cópetit actio ex testaméto sed actio in factú ptoria:vt dicá statim.j.i.ij.limitatione:sed per edictú de lega.prestá.sustinent legata nó cóiter:sed spáli fauore personarú.s.pro personis cóiunctis tm̃:ergo nó debet cópetere actio ex testamento:sed actio in factú.Tertio moueor qr qñ legata sustinent p edictú.ff.si qs om.cau.testa.túc nó cópetit actio ex testaméto:sed actio in factú ptoria:vt dicá statim.j.in tertia limi
105 tatione.¶Limita istá regulá quinq modis.† Primo qñ legatum nó concernit vtilitaté alterius:sed solú honoré et auctoritaté testatoris:túc nó cópetit actio ex testaméto:sed solú officiú iudicis fm Bar.hic per tex.in.l.quintus mutius.in ver.póponius.et in vsi.seq.ff.de annuis leg.puta qñ testator grauauit heredem q faceret sibi testatori sepulchrú:vel aliquá statuá.istud legatú nullius vtilitatem continet.et vltra Bart.adde duos tex.in.l.hereditas.ad fi.ff.de peti.heredi.et tex.in.l.meuia.ad fi.ff.de manu.testa.et isto casu etiá posset cópetere iudiciú fami.herci.qñ essent plures coheredes fm Pau.de ca.p tex.in.l.his cósequenter.j.ff.fami.hercis.sed nó aduertit q istud idem dicit tex.allegatus per Barto.in.d.l.quintus.in verb.pomponius.et in versi.aliter atq.
106 ¶†Scóo limita qñ legatú cótinet vtilitaté alterius:sz non estimabilé p pecuniá:puta qñ heres vel legatarius grauant emancipare filios:tunc p tali emancipationis legato nó cópetit filijs actio ex testaméto:sz officiú iudicis.tex.est in.l.si cui legatú.ff.de códi.et demon.et in.l.filiussa.§.secundú vulgaré.j.eo.et istú casum
107 omisit Bart.q potest in hoc dici defectiuus.¶†Tertio limita qñ códitio adiecta legatis habet p impleta:vt est qñ stat p heredem cui dz impleri.l.iure ciuili.ff.de códi.et demó.túc si habet p impleta de iure cói:cópetit actio ex testaméto.si aút habet p impleta iure speciali:puta fauore libertatis.l.cú ita dat.ff.de cdi.et demon.túc competit actio in factú:vel officiú iudicis:vt.l.si peculiú.§.is cui seruus.ff.de sta.libe.ita tenét Bar.Jmo.et Raph.cu.in.l.in testamento.ij.in vlti.q.ff.de códi.demó.Ange.in.l.j.C.de insti.et substi.vbi dixi quicqd ibi tenet Sali.¶Quarto vltra
108 Bart.limita † qñ filius institutus repudiaret in fraudé ex testamento:et veniret ab intestato:quo casu legata sustinent p edictú.ff.si qs omis.cau.testá.tunc cópeteret actio in factú ptoria:et nó actio ex testaméto fm Bar.i.l.si pecuniá.ff.si qs omis.cau.testa.Bald.et Sali.in.l.fi.C.eo.facit tex.in.l.duo heredes.ff.si qs omis.cau.test.Dú dicit pinde hr acsi ex testamento hereditaté adijsset pretorio iure:póderá illud ptorio iure:ergo dz cópetere actio in factú.Nec ob.tex.i.l.si eadé.in fi.in ver.védicauit.ff.si qs omis.cá
109 testa.quia pcedit si adeat ex testaméto.si aút ab intestato omissa causa testaméti:túc cópetit actio in factú pretoria.¶†Quinto limita qñ testator i testaméto disposuisset:vel qñ statuto caueret q legata vel fideicómissa debeant etiá hereditate nó adita:tunc cópetit condictio ex lege vel ex statuto vel officiú iudicis:nó auté actio ex testaméto.ita singulariter tz Bal.in.l.j.i.vlti.col.C.si qs omis.cau.testa.vbi reputat suú nouú dictum.bene facit quia heres adeundo hereditaté dicitur quasi contrahere cú legatarijs.l.apud iulianú.§.fi.ff.ex qui.cau.ma.§.heres.insti.de oblig.que ex quasi cótractu.Ex quo oritur actio personalis ex testameto contra heredé:ergo si non adijt nó potest contra eú oriri actio perso
110 nalis ex testaméto.†predicta procedút posito p vero:q testator possit talem clausulam in testaméto apponere.s.q valeant legata etiá nó adita hereditate per heredé.et Bal.ibi:inclinat et bene q non:quia nulla clausula testaméti valet nisi confirmetur per aditionem.l.si iure.ff.de leg.ij.vbi tenet Bar.q si nó valet testamétum non valet etiá clausula cassans et irritans in eo apposita.ha
111 betur in.l.nemo potest.j.eo.¶†Quantú auté ad statutú disponens q legata et fideicómissa debeantur:nó adita hereditate.do.Alexá.in pe.col.dicit nó esse dubitandú valere tale statutú obligans heredé ad legata etiá si hereditaté non adierit:per illud qd aperte tenet Bal.in.l.dotis.C.de iure do.per glo.nota.ibi ad fi.que dicit cóueniuntur etiá si nó sint heredes.per quá glo.decidit
112 ibi Bald.† valere statutú quo cauetur filium teneri ad debita patris etiá si eius hereditatem repudiauerit:sicut valeret pactú factum super hoc per filiú cú creditoribus:prout tenet glo.in rub.C.de decre.decu.lib.x.et illam decisionem Bal.sequitur Pet.de ancha.in.c.canonú statuta.de constit.in versi.vlterius quero scriptum est.Jmol.in.c.pe.ad fi.de cósue.Jo.de ana.in.c.ij.de delic.puero.alij nihil tangunt.ego auté teneo cótrarium quia termini nó sunt pares:quia Bal.loquitur in filijs:quos facilius statuta obligant ad debita paterna et econtra per glo.in.d.rubrica.C.de decre.decur.lib.x.Bal.in.l.j.in.ij.q.C.ne filius pro patre.sed do.Alex.loquitur q extraneum non adeuntem hereditaté q valeat statutum eum obligans ad legata.Scóo Bal.loquitur in creditoribus qui tractant de damno:et nos in legatarijs qui tractant de mero lucro:et sic par nó est ratio lucri et damni.l.fina.in fi.C.de codicil.Tertio qr resultaret maximú absurdú q testator pauper posset obligare vnú diuitem ad magna legata:instituendo eum heredem:ex quo obligatur ad legata etiá si hereditaté nó adeat:
113 ergo statutum esset irrationabile ergo nihil debet valere:† quia statutum debet esse sanctú et honestum.c.hec autez lex.quarta distinctione.Bart.in.l.omnes populi.in.iij.q.iij.qd.prin.ff.de iusti
114 tia et iure.¶†Secunda questio est de actione in rem:et sic de rei vendicatione:an et qñ competat:vt clarius et ordinatius habeas que traduntur per Bar.aduerte q ad hoc vt legatario competat rei védicatio:requiritur q dominiú rei legate sit ipso iure tráslatum in eú.l.a titio.in fi.ff.de fur.quia rei vendicatio presupponit dominiú in agente.l.in rem.et.l.officiú.ff.de rei vendi.et.c.exami
115 nata.de iudic.¶†Unde ad hoc vt dominiú rei legate ipso iure transeat in legatariú ex dictis Bar.quatuor debent concurrere.Primo q sit legatú rei particularis:nó auté vniuersale vel generale declarádo tamen vt per Bar.et statim dicá.Secúdo q legatú sit in specie certa:non auté in quátitate nec in genere nec alternatiuú.Tertio q res sit testatoris nó auté heredis et multominus alterius tertij et sic aliena.Quarto q legatú sit expressuz nó auté tacitú.Quinto vltra Bar.requiritur q legatú sit purú nó autem in dié etiam certum:et multominus códitionale.et in hoc
116 vltimo Bar.fuit defectiuus.† nam licet dies certa non impediat trásmissioné legati ad heredé.l.si cú dies.ff.qñ dies lega.ce.impedit tñ tráslationé dominij:vt est tex.reputatus sing.in.l.sempronius attalus.ff.de vsufruc.lega.et ista quinq requisita sunt necessaria ad regu.d.l.a titio.in fi.vt dominiú ipso iure trásferatur in legatariú.¶Examinemus per ordinem ista quinq requisita.et istá materiá totam clará habebimus circa legatuz vniuersale qr Bar.confuse loquitur et docto.nó declarant.Tu dic clare q tri
117 plex est vniuersitas.¶†Quedam est vniuersitas iurium vt hereditas:que continet iura hereditaria actiue et passiue:et potest consistere sine vllis corporibus.ná hereditas etiá sine vllo corpore iuris intellectú habet:dicit tex.in.l.hereditas.in prin.ff.de pet.here.et in hoc dic q pro fideicómisso vniuersali hereditatis non cópetit rei vendicatio nisi facta restitutione per heredem.l.restituta.et.l.facta.in prin.ff.ad trebel.et idem qñ legatur pars hereditatis intellige quádo legat ab ipso herede secus si a legatario.l.mulier.§.fina.ff.ad trebel.¶Quedam est vniuersitas corporum vt grex:qr sola corpora continet.§.grege.insti.de lega.et tunc competit rei vendicatio non solum ad singula corpora:sed etiam ad totum gregem.l.védicatio.ff.de rei védi.et.l.grege.j.eo.¶Quedam est vniuersitas iurium et corporum et sic mixta:vt peculium qd continet obligationes et actiones:actiue et passiue:et sic iura.Jtem species et sic corpora.l.si peculium.in prin.si.de pecu.lega.declarat glo.in.d.l.vendicatio.et declarat Bart.in rubri.ff.solu.ma.in vlti.col.et tunc lz Bar.equiparando dicat.q qñ est vniuersale quia legatur peculium et grex q vendicantur per.d.l.si peculium.in princ.Quantum ad gregem bene dicit:qr totus grex simul et etiá singula corpora gregis possunt de per se vendicari:vt est tex.

est text.in.d.l.vendicatio.sed quantum ad peculium verum est qđ
singula corpora que sunt in peculio possunt de per se vẽdicari ita
proprie loquitur tex.quem allegat Bart.ĩ.l.si peculium.in prin.
et in.d.l.vendicatio.sed ipsum peculium prout est vniuersitas iu
ris vendicari non põt vt est tex.expressus.in.d.l.vendicatio. quã
uis verba Bar.innuant:sed debẽt sane intelligi et declarari scđm
legem quam allegat vt dicit Barto.in.l.nõ solum.ij.§.si liberatio
nis verba.in vlti.col.ĩ.de libe.leg.Idem Bar.ĩ.l.cum qdam.de
his quib.vt indi.Sali.ĩ.l.si ex cautione.in.x.col.C.de non nu.pe.
Jo.an.in.c.cum nũtijs.de testi.¶ Secundo requiritur qđ legatũ
sit in specie certa:non autẽ in quãtitate nec in genere nec alterna-
tiuum:nam qñ legatur quãtitas vel homo ĩ genere tunc propter
118 incertitudinẽ non põt dici translatum dominium:hinc est† ꝙ si
legaret certum corpus nummorum puta lego cẽtum que habeo
in tali capsa tunc bene transfert ipso iure dominium ⁊ sic compe
tit rei vendicatio.text.est no.⁊ melior de iure in.l.j.§.si decem.que
in arca.in verbo ipso iure.x.vendicabit.ff.vt lega.nom.caue.
ratio qꝛ tunc non iudicatur quantitas sed certum corpus ⁊ vt spe
cies certa.l.talis scriptura.in versi.item si legetur pecunia que in
arca.in verbo species legatur.et in.l.planc.in prin.in ver.sed hoc
ita.⁊ in.l.sed si certos.⁊ ĩ.l.si seruus legatus.§.qui quinq̃.ĩ.eo.et
in.l.si certo.ff.de verb.obli.et in.l.hec venditio.§.j.et ibi gl.no.in
119 verbo quanti.ff.de contrahen.emp.†similiter quãdo legatum est
alternatiuum propter incertitudinem non trãsfertur dominium
nec competit rei vendicatio nisi facta declaratione.l.huiusmodi.
§.stichum.ĩ.eo.et.l.apud aufidium.ff.d op.lega.Adde rationem
esse quia quãdo aliquid est in obligatione:si tñ incertum sit quid
futurũ in solutione nunq̃ dominiũ talis rei legate transit in lega
tarium nisi constiterit quid sit soluendum:patet proprie in lega-
to alternatiuo in quo vtrũq̃ est in obligatione sꝫ incertũ est quid
sit in solu.l.planc.§.si ita titio.ĩ.eo.et.l.illud.in prin.⁊ ibi gl.ff.de
consti.pecu.⁊ in.l.cũ is qui.§.si.et ibi glo.ff.de condi.indebi.et tñ
anteq̃ declaretur nunq̃ trãsit dominiũ in legatariũ.d.l.hmõi.§.
stichum.⁊.d.l.apud aufidium.et glos.in.d.l.in rem.ff.de rei vẽdi.
ratio rationis est ne cõtingat dominium esse frustratorium si he
res postea eligeret aliud soluere scđm Are.in.l.nõ amplius.§.cum
120 bonorũ.ĩ.eo.confirmat†quia qñ testator legando sensit de certa
re:nec apparet de qua senserit statur declarationi heredis:et añ
declarationem heredis non transit dominium in legatarium.ita
probat tex.in.l.legato generaliter.in ver.si de certo.iũcto ver.aut
si appareat.ĩ.eo.⁊ ibi no.Are.in.iij.no.⁊ reputat semper tenendũ
menti sed contra ista allego tibi tex.nam si testator legat duobus
separatim eãdem rem hoc acto ꝙ cuilibet debeat insolidum quo
casu necesse est qđ vni soluatur res alij estimatio et sic incertuꝫ sit
quid futurum sit in solutione.l.si pluribꝰ.ad finem.ĩ.e.⁊ tamen a
principio transit dominiũ in vtrũq̃ pro parte.tex.est ĩ.l.iij.⁊ ibi
Bart.in si.ad hoc no.ff.de serui.leg.q̃uis cõtrarium teneat Bar.
et cõiter alij in.d.l.si pluribus.sed non faciunt mentionem de tex.
in.d.l.iij.vbi est casus in oppositũ.dixi in.d.l.si pluribus.¶ Ter
tio requiritur ꝙ res sit propria testatoris nõ autẽ heredis ⁊ mul
121 tominus aliena:†qꝛ testator non potest transferre dominium rei
aliene nec etiam heredis.l.si heredis seruus.ĩ.eo.eo qꝛ non potest
quis in alium trãsferre ꝙ non hꝫ.l.traditio.ff.de acquir.re.do.et
c.qđ autẽ.de iure patro.et male dat qui nõ habet.l.vniuerse.⁊ ibi
Bar.C.de leg.Item scđm Bar.s.in.iij.col super pe.parte gl.cum
testator non habeat tunc dominium vere ⁊ realiter nec causatiue
causa immediata:ideo nõ potest illud directo trãsferre.Amplia
qđ istud procedat etiã si testator legaret rẽ alienã cũ expresso con
sensu dñi adhuc non transferret dominiũ in legatariũ nec sibi cõ
peteret rei vendicatio:ita singulariter tenet Ang.in.l.j.circa si.C
communia de le.mouet qꝛ speciale est in legato: ꝙ dominiũ ipso
iure transeat in legatarium absq̃ traditione contra.l.traditioni
bus.C.de pac.ergo procederet in legante non autẽ in cõsentiente
quia ista differũt ⁊ aliud est legare ⁊ aliud legãti cõsentire.l.aliud
est vẽdere.ff.de verb.sig.Itẽ aut vis ꝙ legatarius habeat domi
nium a testatore legante: ⁊ istud non potest dici quia testator nõ
erat dñs aut vis ꝙ habeat ꝓpter cõsẽsum dñi: ⁊ istud etiã nõ po
test dici ex quo dñs nõ legat:ergo sine traditione nõ potest domi
nium trãsire:tñ posset dici ꝙ istud argumẽtum Ange.procedit
separatim nõ autem simul iungendo legatum testatoris ⁊ cõsen-
sum expressum dñi.Adde ꝙ fortius tenet Bald.ĩ.d.l.j.in.v.col.
122 C.cõia de lega.†ꝙ etiã si testator legat rẽ heredis cũ expresso cõ-
sẽsu ipsius heredis:adhuc nõ trãsfertur dñium in legatariũ sine
traditione quia solo consensu trãsferri non potest nisi res esset pe
nes legatarium.l.quedam mulier.ff.de rei vẽdi.⁊.l.qua ratione.§.
interdum.ff.de acqui.re.do.sed tu pondera ꝙ Bar.sentit contra
rium.s.in.iij.col.dũ dicit quedã nõ habemus vere nec causatiue
vt est res aliena nisi testator redimat vel dñs consentiat ergo vult
qđ qñ dñs cõsentiret testatori legãti transferret dominiũ in lega
tariũ:qñ autem legat expresse res certa ⁊ propria testatoris tunc
dominium transfertur ipso iure in legatarium.d.l.a titio.in si.et
123 sic cõpetit rei vendicatio.¶ †Amplia duobus modis.prĩo vt
procedat etiam si res propria testatoris possideretur per tertiũ:
et testator legat mihi rei vendicationem que sibi competit:qꝛ vi
detur legare ipsam rem:dominium ipso iure trãsit in legatariuꝫ
scđm Bald.in.l.si creditoris.C.de fideicõ.⁊ in.l.j.in.ij.col.C.cõia
24 de leg.¶ †Scđo amplia vt procedat etiam qñ legatur res que
non est vere nec realiter testatoris sed causatiue causa immedia-
ta:vt seruitus personalis vsusfructus vel realis tunc trãsfertur
ipso iure dominiũ vsufr.in legatarium ignorantem:⁊ sibi cõpe-
tit rei vendicatio.l.si partẽ.§.j.ff.quẽad.ser.amit.scđm Bart.s.in
125 iij.col.super tertia pte gl.vbi plene dixi.limita†qñ legaret vsus-
fructus rerũ que vsu cõsumunt tunc non transfert dominium re
cta via:sed requiritur ꝙ prestetur cautio a legatario de restituen
do tantũdem in gñe et ea prestita transfertur ⁊ non aliter.§.con-
stituitur.⁊ in §.sequenti.inst.de vsufr.⁊.l.si vim.ff.de vsufr.ea.re.
que vsu.consu.ita consuluit Pet.de anch.in consi.cccij.qđ inci-
pit primum dubium.Istud reprobat do.Alex.per tex.in.l.fin.
ff.de vsufr.ea.re.q̃ vsu consu.qui dicit proprietatem esse legatam
ergo oblata cautione ex nunc transibit ipso iure in legatariũ per
doctrinã Bar.in.l.vxorem.§.agri plagam per illum tex.ĩ.de le-
126 ga.iij.vbi tꝫ Bar.†ꝙ si testator grauauit heredem qđ vendat ta
lem fundum titio pro mille:et titius offerat illa mille: dominiuꝫ
censetur ipso iure translatum in legatarium per illũ tex.in verbo
petere.subdit.d.alex.qđ nõ reperit in terminis ab aliquo scriptũ
ego teneo opinionem Pet.de anch.pro qua consulerem et iudi
carem:per tex.formalem in.l.j.§.si decem que in arca.ff.vt lega.
no.caue.vbi est tex.quod quãdo legatur vsusfructus pecunie nõ
transfertur ipso iure.† ibi Bar.expsse dicit:qđ lꝫ iura in ti.ff.de
vsufr.ea.re.dicant transire proprietatem:tamẽ dicit Bart.quod
ipso iure nõ transit proprietas ex testamẽto prout in alijs rebus
quia non fuit legata proprietas:⁊ sic dominiũ pecunie nõ trãsit
incontinenti:sed ex quadam necessitate:qꝛ aliter non potest cõsti
tui vsusfructus pecunie ⁊ hoc respectu dicitur ꝓprietas esse le-
gata:quia non põt aliter separari vsusfructus a proprietate.d.l.
fin.⁊ sic est ex natura rei lega[t]e:⁊ ita habes tex.⁊ expressam deci-
sionẽ Bar.cõtra.d.Alex.¶ Nec ob.illud qđ tꝫ Bar.in.d.l.vxo
rẽ.§.agri plagã.qꝛ dico ꝙ illa decisio est cõiter reprobata ꝑ scri-
bẽtes in.l.fideiussor.§.meminisse.vbi dicã.ĩ.e.¶ Ultimo requiri
tur ꝙ legatũ sit purum:nõ autẽ in diẽ etiã certã:et multominus
117 cõditionale:†qꝛ lꝫ dies certa vt dixi nõ impediat transmissionem
legati.l.si cũ dies.ff.qñ dies leg.ce.tamen impedit translationem
dominij vt est tex.reputatus sing.in.l.sempronius attalus.ff.de
vsufr.leg.quẽ tex.ad hoc reputat sing.Jo.de imo.hic:in pe.co.⁊
illũ tex.etiã dicit esse vnicum in iure Bal.in.c.j.in.iij.col.ad si.de
plus peti.Adde gl.⁊ doc.in.l.si ita sit scriptũ.§.j.ĩ.de leg.ij.glo.
Bal.⁊ doc.in.l.si seruus titij.ĩ.e.Bar.in.l.j.in.iij.col.⁊ in.l.fin.§.
pe.C.cõia de le.⁊ Bal.hic.⁊ huiꝰ põt esse rõ:nã translatio dñij in
legatariũ sit opa ⁊ ministerio legis.d.l.si.a titio.in si.ff.de fur.sꝫ
126 lex†nunq̃ vult facere operationes suas in vanũ:⁊ frustra.l.nõ
cogendũ.§.sabinus.ff.de procu.⁊.l.hec stipulatio.§.diuus.ff.vt
leg.no.ca.vnde lex noluit istius legati in diẽ facere legatariũ do
minũ qꝛ frustra illud fecisset:ex quo legatarius ante diẽ effectua
liter agere nõ posset.⁊ si ante ageret male ageret.l.j.ĩ si.ff.qñ dies
129 le.ce.¶ †Successiue tãgit Bar si testator legat rẽ pro qua hꝫ
publicianã:an etiã cõpetat legatario sine traditione:⁊ sic an il-
lud qđ est dictũ in dominio habeat locũ in quasi dominio qđ hꝫ
prescribẽs.⁊ tenet ꝙ sic per l.cũ sponsus.§.j.ff.de pub.in rẽ ac.
Adde ꝙ idẽ tꝫ Bar.in.l.j.§.j.ff.de pub.in rẽ ac.⁊ in.l.in fideicõ
missaria.ff.ad treb.hñ facit qꝛ ea q̃ dñr in rei vẽdicatione habent
locũ in publiciana.l.cũ qui.§.publiciana.ff.de pub.in rem acti.
130 ¶ †Amplia ꝙ ẽt si perficiatur vsucapio talis rei aliene in qua
testator habebat bonã fidẽ vel hereditate iacẽte vel per heredeꝫ
trãsit dñium in legatariũ ipso iure.gl.est valde notabilis vtens
termino rei vendicationis in.l.j.in si.in gl.magna.ff.de eo ꝑ quẽ
fac.erit ⁊ ibi Bal.in lectu.antiqua.⁊.d.Alex.hic qui multum ex
clamat illam glos.⁊ Are.hic qui eam ad hoc notat pro singula-
ri.Tu aduerte quod istud procedit quando vsucapio perficitur
131 hereditate iacente.l.ceptam.ff.de vsuca.†ex quo hereditas repre
sentat ꝑsonã testatoris.§.j.inst.de stipu.ser.vnde cẽsetur quesita
testatori:⁊ sic hñ trãsfert in legatarium:sed qñ heres ꝑficeret vsu
capionem ex quo nunq̃ fuit dominiũ penes testatorem: nõ põt
dici trãsferri a testatore in legatariũ:sicut quãdo legatur res he
redis.l.si heredis seruus.ĩ.eo.nisi dicas ꝙ heres in illa re in qua
perficit prescriptionem representet personam defuncti.l.cum he
res.C.de diuer.⁊ temp.prescrip.ergo testator dicit trãsferre:secꝰ
132 est in re propria ipsius heredis.¶ †Ultimo queritur de actiõe
hypothecaria:an et quando cõpetat pro legatis.Bat.facit tria
membra ⁊ in omnibus concludit hypothecariam competere pro
legatis:tñ in vltimo mẽbro dicit:ꝙ illa hypothecaria est vtilis.

¶ In primo membro qñ ꝓ legatis non competit rei vendicatio
sed actio ex testamēto qđ est qñ legatur quātitas vel genus aut le
gatū est alternatiuū vel qñ legatur res heredis aut res aliena nō
cōpetit rei vendicatio qꝛ dominiū non transfertur vt vidimus in
precedenti.q.ꝛ est gl.notabilis in.§.nostra autem.insti.đ leg.tunc
ſm Bar.proculdubio competit hypothecaria etiā de iure ffoꝝ.
per.l.creditorib⁹.ff.de separa.bo.ꝛ ita etiā tenet Bar.in.l.is cui.
§.postq̃.ff.vt in pos.leg.ꝛ in hoc vltimo Bar.nō bene dicit quia
imperator de nouo talem hypothecariam adinuenit vt est text.ī
l.j.ī verbo nos in presenti.C.communia de leg.ꝛ in.§.j.institu.de
lega.nec ob.d.l.creditoribus.qꝛ non loquitur đ hypotheca gene
rali que pro legatis indicitur hodie in omnibus rebus testatoris
sed loquitur de hypothecaria inducta a pretore mediante missio
ne in possessionē de qua loquitur titulus:ex qui.cau.ī pos.eatur.
et sic loquitur de pretorio pignore qñ legatarius ex causa legati
mittitur in posses.l.nō est mirum.cū gl.ff.de pigno.act. ¶ Scđo
inquantum Bar.tenet ꝙ pro re legata pro qua competit rei ven
dicatio:ꝛ sic vbi trāslatum est dominium nō competit hypothe
caria qꝛ res sua nō potest sibi esse hypothecata.l.neq̄ pignus.ff.
de regu.iur.vnde competit pro aliīs rebus defuncti.l.j.in fi.C.cō
munia de leg.ita tenet gl.ī.§.nostra autē.insti.de lega.gl.Bar.ꝛ
cōiter doct.in.l.j.C.cōia de lega.Bar.in.l.fi.in.ij.col.ꝛ ibi pleni⁹
Bal.C.de sacrosan.eccle.ꝛ istud cōiter tenetur.Bar.tamē hic di
cit posse teneri qđ etiam ꝓ ipsa re legata:cōpetat hypothecaria
per.l.in libello.§.si quis seruū.ff.de capti.sed parū facit qꝛ nō di
cit qđ qñ res est mea de iure speciali qđ tūc competat hypotheca
sed bene dicit qđ qui habet dominium reuocabile pōt per prescri
ptionē acquirere irreuocabile:tñ pro Bar.ꝙ qñ res est mea đ iu
re speciali qđ possit mihi esse hypothecata.Adde tex.ī.l.idēq̄.ꝛ
ibi gl.ꝛ Bar.ff.qui po.in pig.hab. ¶ Tertio inquantum Bar.
tenet ꝙ qñ pro re legata solū cōpetit officiū iudicis tunc etiā cō
petit hypothecaria saltē vtilis:et pone exēplum qđ legatū nō cō
tinet vtilitatē alterius:sed tantū honorē testatoris vel qñ legatur
aliquid qđ non est estimabile per pecuniā quibus casib⁹ solū cō
petit officiū iudicis.vt dixi.s̄.ī.j.q.vel qñ legant̃ alimēta seruo.l.
seruos.ꝛ ibi Bar.ff.de ali.lega.vel qñ legata debētur hereditate
non adita ſm Bal.in.l.j.in vlt.col.C.si quis omis.cau.test.vel qñ
conditio adiecta legato habetur pro impleta de iure speciali ſm
Bar.in.l.in testamēto.ij.in vlt.q.ff.de cōdi.ꝛ demō.In istis oib⁹
casibus solū competit officiū iudicis:tñ ſm Bar.etiā tūc cōpetit
vtilis hypothecaria per.l.hereditas.in fi.ff.de peti.her.ꝛ p text.
expressiorem in.l.de pollicitationibus.ff.de pollici.sed certe ista
iura Bar.parū faciūt:qꝛ lꝫ dicant qđ vbi datur officium iudicis
etiam dat̃ retentio bonorū:ꝛ sic cōpulsio realis:certe per hoc nō
sequit̃:ergo etiā cōpetit hypothecaria:ista nō vr̃ bona consequē
133 tia:vnde pro Bar.facit ſm † Imo.quia qđ officiū iudicis accedat
fideiussio.gl.ꝛ Bar.in.l.cum quis.§.si quis pro eo.ff.de sol.bar.
in.l.marcellus.ff.de fideius.ergo ꝛ hypothecaria:ꝛ ante cum fuit
ratio Bar.in.l.si finita.§.iulia.in pecoliū.ff.de dam.infec.Confir
134 matur † quia bonū est argumentum de fideiussione ad hypothe
cam.l.si legati.in fin.ff.de mino.dum dicit tex.in pignore sicut in
fideiussore.ꝛ cū ista ratione Imole trāseunt.d.Alex.ꝛ Are.sꝫ ista
ratio parum aut nihil vꝫ:qꝛ loquit̃ in fideiussione expressa:ꝛ veꝝ
est quod sicut ei quod debetur officiū iudicis potest expresse dari
fideiussor ita possint expresse bona hypothecari:sed nos loqmur
de hypotheca inducta a lege:vnde pro conclusione Bar.melius
135 facit † quia officium iudicis largo modo presupponit obligatio
nem vt est gl.in.l.si seruum.§.fi.ff.de verb.obli.Bar.in.l.fi.ff.de
iniur.sicut etiam rei vendicatio largo modo presupponit obliga
tionem.vt est gl.inst.de act.in prin.in ver.debet̃.vnde sicut pro le
gatis pro quibus competit rei vendicatio competit etiam hypo
thecaria.Idē dicendum etiam quando solum competit officium
iudicis:ꝛ per ista remanet expedita ista lex plenius ꝛ subtilius q̃
vnq̄ eam legerim.

1 ☞ Legata ꝛ fideicōmissa qđ equipa ant̃ in ꝑsonis relinquētiū.
2 Fideicōmissum relinquere non pōt ille qui testari non potest.
Denegato id qđ est plus nō censetur denegatū qđ est minus.
3 Testamēti appellatione large qđ cōtineat̃ qlibet vltima volūtas.
4 Fideicommissum relinquere pōt:etiam ille qui testari potest.
5 Donatio causa mortis:qđ sit vltima voluntas.
Dictio est denotat veritatem ꝛ substantiam.
6 Statutum loquens de vltima voluntate:qđ non cōprehendit do
nationem causa mortis.
7 Donatio causa mortis in respicientibus ordinationem vel solēni
tatem equiparat̃ contractibus.ꝛ nu.9.ꝛ nu.11.
8 Statutum disponens ꝙ in testamētis sufficiāt duo testes:ꝙ suffi
ciunt etiā in donatione causa mortis.
10 Donatio causa mortis ita pacto nudo perficiat̃ sicut donatio in
ter viuos.
11 Donatio causa mortis postq̃ est in esse producta quātū ad effica
ciā et effectū censet̃ vltima voluntas.ꝛ nu.19.vbi ponit multa.ꝛ
in nu.seq.et seq.
12 Statutum qđ mulier non possit cōtrahere sine consensu duorum
ꝓpinquorū an habeat locū in muliere donāte causa mortis vbi
tenet cōtra cōem ꝛ qđ ita consuleret ꝛ iudicaret.
13 Adultus curatorem habens ꝙ possit sine curatore donare causa
mortis.
14 Testamentum non pōt sola voluntate testatoris reuocari nisi fa
ciat aliud eque solenne.
15 Pupillus sine tutoris autoritate nō donat causa mortis.
16 Statuta in cōtractibus minorum vel mulierum exigentia certā
solennitatē sunt equissima et ipsis renuntiari non pōt etiaꝫ cum
iuramento.
17 Statutum qđ prohibet mulierem nō posse cōtrahere sine ꝯsensu
propinquorū nō prohibet quin possint testari.
18 Testamentum ꝛ donatio cā mortis possunt quādocunq̄ vsq̄ ad
extremū vite exitū reuocari.ꝛ.s̄.nu.14.
Donatio causa mortis reuocat̃ sola penitētia.ꝛ.s̄.nu.14.
20 Jus accrescēdi ita habet locū in donatione causa mortis sicut in
vltimis voluntatibus.
21 Donatio causa mortis reuocat̃ ꝑ alienationē volūtariam factā
de re donata sicut reuocat̃ legatum.
22 Mulier nubens infra annū luctus nō est capax donationis causa
mortis sicut nō est capax habere ex vltima voluntate.
23 Cautio mutiana ita habet locū in donatione causa mortis sicut
in vltimis voluntatibus.
24 Actio competens pro donatione causa mortis:lꝫ sit stricti iuris
tamē habet̃ instar bonefidei.
25 Falcidia detrahit̃ de donatione causa mortis sicut de legatis.
26 Donatio causa mortis cōseruatur per titulū de leg.prestan.
27 Forensi ex dispositione statuti nō pōt vēdi nec donari res in esti
mo posita:poterit tñ ei donari causa mortis.
28 Patronus acceptās donationē causa mortis a liberto repellit̃ a
cōtratab.sicut qñ acceptat legatum.
29 Hereditas directo in donatione causa mortis relinqui nō potest
30 Intellectus ad.l.si arrogator.s̄.de adoptio.
31 Statutum prohibens minorē testari an prohibeat codicillari.
32 In correctoriīs qñ duo casus reperiuntur equiparati a lege anti
qua quicquid statuit̃ ꝑ legem nouā corrigētem in vno intelligit̃
etiam corrigere in alio.
33 Prohibitus testari ratione etatis qđ prohibet̃ codicillari et do
nare causa mortis.
34 Codicilli cōditi corā tribus testib⁹ ꝙ nō valeāt:lꝫ statutū dispo
nat qđ testamentū possit fieri corā quinq̄ testibus.

Sciendum. Ista.l.ꝓpter breuitatē breuius summari nō pōt. ¶ No.ex hoc
tex.ſm Bar.hic ꝓbari illud ꝙ dixit Bar.in.l.j.in pe.
1 col.s̄.eo. † qđ legata ꝛ fideicōmissa equiparant̃ in per
sonis relinquētium. Tu potes dicere ꝙ in isto tex.de legato ver
bum nullū:ergo non videt̃ hic probari ista equiparatio:q̃uis ve
rum sit ꝙ ista.l.generaliter intelligatur vt procedat etiam in lega
tis tñ de legato ī tex.verbū nullū. ¶ Ultra Bart.not.ex isto tex.
duas regulas vnā negatiuā et ꝓhibitiuā:aliā affirmatiuā et sic
2 permissiuā.Prima regula est † qđ qui non pōt testari nō pōt etiā
fideicōmissum relinquere:sicut qui nō pōt testari nō pōt etiā codi
cillari.l.diui.§.pe.s̄.de iure codi.alle.hic ī gl. ¶ Et ex hoc corre
larie not.qđ cui non conceditur qđ est plus nō concedit̃ etiam qđ
est min⁹. ¶ Contra istam regulam facit qꝛ cui denegatur qđ est
plus nō censet̃ denegatū qđ est minus.tex.est not.ī.l.relegatorū.
§.pe.j.de interdi.vbi dicit text.maioribus prohibitus:minores
petere non prohibet̃.ꝛ ex illo tex.no.ibi Bar.ꝙ cui est interdictū
maius officiū potest accedere ad minus.per.l.cui pacto.s̄.de ser
uis expor.Ad idē facit tex.in.l.magistratib⁹.ff.de iuris.om.iud.
3 Responde † ꝙ testamētū large cōprehendit sub se quālibet ēt vlti
mam voluntatē tanq̃ quoddā genus aptitudine ꝛ potentia lꝫ nō
semꝑ actu:cū sit volūtatis nostre iuxta sniam de eo qđ quis post
mortem suam fieri voluerit.l.j.ꝛ ibi gl.s̄.de testa.ꝛ qđ appellatio
ne testamēti large comprehendat̃ quelibet vltima volūtas:est gl.
ī.l.ij.C.cōia de le.ꝛ ibi Bal.ī.ij.col.ad hoc valde not.vnde a quo
remouet̃ genus remouetur quelibet eius species.l.si quid earū.
§.interemptum.j.de leg.iij.glo.in.l.j.§.fi.j.de suis ꝛ legiti.q̄ ratio
cessat in cōtrariīs. ¶ Item no.ex hoc tex.regulam affirmatiuam
4 † qđ cui licitum est testari licitum est etiā fideicōmissum relinque
re:ratio:qꝛ affirmatiue cui cōcedit̃ qđ est maius ꝛ potētius:intel
ligit̃ etiā ꝯcedi qđ est min⁹.tex.est ī.l.nec ī ea.§.j.j.de adul.ꝛ tex.
in.l.in suis.ad fi.s̄.de lib.ꝛ posth.ꝛ in regula cui lꝫ.de regu.iur.in
vi.ꝛ qđ in maiori conceditur licitum est etiā in minori.dicit tex.ī.c.
per venerabilē.circa prin.qui filiī sint leg. ¶ Expeditis textuali
bus capio gl.vnicā quā diuide in quinq̄ partes. In pma alle.tres
cōcor.ad tex. In scđa ad declarationē ponit que ꝑsone nō possint
testari.

testari/In tertia oppo. et soluit/In quarta ad ampliationē text.
ponit vnū dictū/In quinta et vltima remouet aliud 3riū/scđa ibi
qui aūt sint isti.tertia ibi 3 oppono/quarta ibi:itē ecōtra/quita et
vltima est ibi:sz lz hic parificet. ¶In tertia pte glos. Bar.aliter
soluit cōtrariū in glo.formatū vt hic p eū.Circa q̄ dicta Barto.
aduerte in primis dū Bar.dicit q donatio cā mortis est vltima
5 volūtas.pōdera qđ Bar.vtit† verbo est:importāte veritatē nō
aūt vtit verbo videt vel habet:naz verbū est importat essentiā:et
sic substātiam et veritatē:vnde aliud est esse talē aliud haberi p ta
li.primum importat veritatē.secūdum fictionē.l.mercis appella
tione.ibi glo.ff.de verbo.signi. Bar.in.l.si maritus.§.legis.ff.de
adul.Simili verbo est q donatio causa mortis est vltima volun
6 tas:vtit Bart.in.d.l.taz bis.§.j.ff.de do. ¶†Ex hoc infert q si
donatio cā mortis vere est vltima voluntas:ergo statutū loquēs
de vltima volūtate comprehēdit dōationē causa mortis:ex quo
in statutis vba debēt vere et pprie intelligi/Cōtrariū in hoc vlti
mo tene q statutū loquēs de vltima volūtate nō cōprehēdit dōa
tionē cā mortis p illud qđ no.decidit Bal.in.l.hac 3sultis.in pe.
co.C.qui test.fa pos.vbi stāte statuto q qui volunt condere vlti
mā volūtatē in secreto nō per manū tabellionis:illa scribāt:dein
de ponāt in sacristia fratrū minorū in presentia.vij.testiū.et habe
bit p publica alias non.decidit Bal.q tale statutū non hz locū
in donatione causa mortis:eo q2 donatio causa mortis nō est me
re vltima volūtas.ideo dicit Bal.stabo iuri 3muni.Illā decisio.
Bal.sequit ibi Ful.cā etiā sequit.d. Alex.in.l.ij.i prin.ff.de ver.
7 obl.Cōfirmo decisionē Bal.† q2 in respiciētib9 ordinatiōez seu
solēnitatē:dōatio cā mortis equiparat 3ctib9 et nō vltime volū
tati.vt.ff.statim dicā.Nec ob.q Bart.hic.et in.d.l.tā bis dicat q
donatio cā mortis est vltima volūtas p vbū est: q2 Bar.nō di
cit simplr:sed statim addit q etiā sapit naturā 3ctuū.Bene ver
8 est† q si statutū disponeret q in testamētis duo testes sufficiāt
multo magis sufficerēt in donatiōe cā mortis. Ita tenet Bald.
in.l.fi.et ibi Ange.Sali.C.de testa.p.l.cū hic status.§.miles.ff.de
do.inter vi.et vxo.sed nō eūdo p mēdicata suffragia:pro isto vlti
mo tu adde tex.no.in.l.marcellus.i prin.ff.de do.cau mor.vbi so
lēnitas remissa in vltima volūtate cēset etiā remissa in donatione
9 causa mortis et ibi gl.clare no. ¶Itē in q̄tum Bar.dicit† q do
natio causa mor.etiā sapit naturā 3ctuū p gl.ordi.in.l.ij.in prin.
ff.de dote prelega.que dicit q donatio cā mor.magis accedit do
nationi inter viuos et sic 3ctui quā legato:et sic vltime voluntati
et illam glo.reputat singlarem Bal.in.l.labeo.in prin.ff.de pac.
Similiter dicit Bar.in.d.l.tam bis.§.j.q donatio causa mortis
plus sapit de natura cōtractus quam vltime voluntatis.Istam
conclusionem vtrobiq3 confirmat Bar.quia donatio causa mor
tis dz fieri a presente pñti.l.inter mortis.ff.de do.cā mor.secus in
alia vltima voluntate que pōt fieri absenti et ignorāti.l.cū pater.
§.surdo.ff.de leg.ij.gl.in.l.inter vestem.ff.de aur.et arg.leg.Item
in donatiōe causa mortis requirit traditio vel stipulatio.l.mor
tis causa donatio.et.l.si mortis.§.fin.ff.de dona.cau.mor.et ho
10 die† donatio cā mortis pacto nudo pficitur p.l.si quis argentū:
C.de do.sicut et donatio inter viuos.glo.est de hoc reputata sing.
in.l.cum pater.§.meuio.et ibi Bar.ff.de leg.ij.quā gl.dicit nō esse
alibi Bal.in.c.j.ad fi.de 3fir.vti.vel inuti.et in.l.cum virum.in.j.
col.C de fideicom.sed est alia glo.que idem dicit in.l.ij.in glo.ma
gna prope fin.C.de iure do.et ista est magis cōmunis opinio:fm
do.Alex.et Are.hic.cum concor.alleg.per domi.Alex. ¶Intel
lige conclusionem Bar.et glo.ordi.in.d.l.ij.in prin.ff.de dote pre
lega.q donatio causa mortis magis accedat contractui quā vlti
me voluntati vt procedat a principio quo ad productionem:in
esse:et sic quo ad modum ineundi et ordinationem:tunc bene do
11 natio causa mortis equiparatur 3tractibus.† Sed postq̄ est in
esse producta quantum ad efficaciam et effectus censetur vltima
voluntas.d.l.fi.C.de do.cau.mor.et.l.fin.C.de codicil.Ista est effe
ctualiter doc.Bal.hic quam ceteri omnes sequuntur et totus mū
dus tenet.et not.idem Bald.in cōsi.cclviij.quinte partis.incipi:
An cecus possit causa mortis donare. ¶Predicta communis
conclusio que habet q donatio causa mor.quādo in esse producit
quo ad solennitatem et formam equiparatur contractibus:et non
vltime voluntati.facit in practica ad vtilem et solennem.q.quam
12 intendo late disputare.† Statutuz per totam Italiā disponit q
mulier non possit contrahere nisi in contractu interueniat consen
sus duorum propinquiorum:predicta cōmunis cōclusio quā to
tus mundus obseruat facit qđ etiā nō poterit donare causa mor
tis.cum ad sui ordinationem:et sic ad solennitatem equiparetur
contractibus:et statutū in contractibus mulierū requirit consen
sum duor3 propinquiorum:et ita in specie cōsuluit Pe.de ancha.
a in consi.ccclxvi.[a] incip.Dubiū in hac questione facit mixtura do
nationis:quē refert et sequitur do.Alex.hic in vlti.col. Idem te
nent do.Alex.et Are.in.l.ij.in prin.ff.de verbo.obli.vbi reprehē
dunt Ludo.ibi in hoc tenentem contrarium eo quia Ludo.tenet
contra cōmunem doctri.Bal.quaz proxime retuli q imo dona
tio causa mortis quo ad pductionē in esse:et sic quo ad solennita
tes nō equipararetur contractibus vt omnes volunt sed vltime vo
luntati et male:et eum etiā reprobat do.Alex.hic. ¶Adde vltra
eos q idem no.consuluit.d.Abb.in cōsilio.cxlvij.q est in.ij.vol.
xl.et incip.factum in effectu sic pponit vbi no.consuluit q statu
tum Senense disponens q nulla mulier possit facere aliquē con
tractum vel obligare se in preiudicium dotium suarum sine con
sensu mariti q etiam non poterit facere donationem causa mor
tis vt ibi per eum ¶Licet omnes ita teneant ego teneo contra
rium:vt cōtrarium consulerem et iudicarem.Moueor multiplici
13 fundamēto et primo † nā in cōtractu adulti habentis curatorē re
quirit autoritas curatoris:et sic adultus habens curatorem cum
equiparetur pupillo prohibetur per legē 3trahere:nisi interue
niat autoritas curatoris:et sic illa solēnitas.l.si curatorē habens.
C.de in integ.resti.minor.et tñ potest donare causa mortis sine au
toritate curatoris:et sine illa solēnitate:ergo opi. docto.proxime
relata corruit.Assumptuz probo quod adultus habens curato
rem possit sine eius autoritate donare causa mortis:quia potest
facere testamētū q est forti9:nec ibi requirit autoritas curatoris
tex.est i.l.aurelio.§.cauis sei9.ff.de lib.leg.gl.bar.et doc.i.l.j.§.fuit
quesitū.ff.ad treb.Bal.et alij in.l.si frater.C.qui testa.fa.pos.Ra
tio est quia quando adultus facit testamētū nō pōt causari lesio: a

a ¶In cōsil. ccclxvi. Adde tu q est i 3s. ccccxiiij. lz qdā mod. perus.hic dicāt se illō cōsiliū iter 3silia petri nō inuenire lz eius decisionē sequant Proq facit q dicit bal. l.c.j.i.vj.co. i v.qd si vassalli.d pbi. feu.alic.per Fed.et refert d.maria.so 3i.in 3s.xix. col.iij.in v. nec obstat q vbi si alicui cōcedit q possit donare non tñ poterit donare causa mortis.

ex quo potest illud ad libitū reuocare:et ideo nec sibi nec eius he
redi dat in integrū restitutio.Ista ratio militat i donatione cau
14 sa mortis.imo fortius† q2 testamētū nō potest sola volūtate testa
toris reuocari nisi faciat aliud eque solēne.text.est melior de iure
in.§.ex eo etiā solo.insti.ex qui.cau test.infir.Bar.i.l.si iure.ff.de
leg.iij.et tñ donatio cā mortis ex sola penitētia donātis reuocat.l.
nō ois in prin.ff.si cer.pe.et ita in terminis q adultus habens cu
ratorē possit donare causa mortis sine aliqua autoritate curato
ris tenet Bal.in.l.j.i prin.ff de tutel.et ratio.dist.bald.et.d.Alex.
expresse in.d.l.si curatorem habēs.C.de in integ.resti.mi.quāuis
3rium et male sub dubio forte teneat idē bald.i.c.j.§.itē sacramen
ta in.vj.col.de pa.iura.fir.quē inaduertenter sequit do.Alex.sibi
cōtrarius hic in fi.Sicut ergo adultus hñs curatorem phibetur
cōtrahere sine solēnitate curatoris:et tñ potest donare causa mor
tis.q2 eā potest ad libitū reuocare.Ita dicemus in proposito qđ
mulier que p statutū phibetur 3trahere p hoc nō intelligat pro
hibita donare cā mortis ex quo nō est preiudicialis sicut 3ct9 q
sunt irreuocabiles:vt statim dicā:et p hoc videt mihi q corruāt
fundamenta tenētiū 3riū. ¶Et si tu subtilis diceres 3istā opi.
quā teneo fortiter stringere q licet adultus possit donare causa
15 mortis sine autoritate curatoris† tñ pupillus ppter imbecillita
tē intellectus nō pōt etiā donare cā motis.tex.est qui reputatur
ad hoc sing.in.l.j.in prin.ff.de tutel.et ra.dist.facit.l.discretis.et ibi
do.Alex.in.j.no.C.qui testa.fa.pos.Modo sic si pupill9 q nō pōt
contrahere sine autoritate tutoris non potest etiam donare cau
sa mortis et propter imbecillitatem intellectus:ergo idē dicēdu3
est in muliere phibita 3here ex forma statuti:sine certa solennita
te qđ propter imbecillitatem intellectus phibeatur etiā donare
causa mortis:pbo assumptum ex eo q in pposito huius statuti
egregie dicit bald.in.l.ij.in.ix.q.C.de rescin.ven.vbi dicit bald.q
16 † mulieres et minores facile seducuntur:ideo equissima sunt sta
tuta que in contractibus minorum vel mulierum exigunt consen
sum propinquorū:quibus statutis etiā cū iuramento renūtiari
non potest vt ibi egregie per eum.Similiter idem bald.in.c.ij.in
pe.col.de proba.dicit q talia statuta habent in se rationem natu
ralem quia mulieres et minores sunt subiecti multis deceptioni
bus propter concilium inualidū.facit bene tex.in.l.cuius bonis
circa prin.ff.de cura.furio.et in.l. imperialis.in prin. C.de nup.
quia ergo ratione pupillus qui non potest coutrahere sine cōsen
su tutoris:non pōt etiā donare causa mortis propter imbecilli
tatē et lubricū etatis:eadē rōe dicēdū est i muliere phibita contra
here p statutū q etiā nō possit donare cā mortis.Cōfirmat q2 si
statuentes fuissent interrogati de donatione causa mortis verisi
militer idem statuissent:ergo debet haberi p statuto et expresso
per glo.in.l.tale pactum.§.fi.ff.de pac.cum cōcor.quas ibi dedi.
¶Ista videbantur facere contra opi.quā ego teneo contra cō
munem:sed istis fundamentis facile respondetur ex his.que nūc
subijcio. ¶Secundo pro opi.mea cōtra communē moueor alio
17 bono fundamēto:† quia statutum prohibens mulierem nō pos
se contrahere sine consensu propinquorum non prohibet quin
possit testari.l.verba cōtraxerūt.ff.de verbo.signi.et vt dicit gl.h
omnes possunt testari qui non reperiuntur expresse prohibiti:
mulier non est prohibita testari nec de iure communi nec per sta
tutum:ergo posset testari tūc sic si mulier potest testari sine solen
nitate dicti statuti:ergo fortius potest donare causa mortis sine
solennitate illius statuti :quia cui conceditur qđ est maius:intel
ligitur etiam concedi qđ est minus vt hoc tex.vbi dixi in vltimo

nota.Statutum ergo prohibens mulierem contrahere sine pre⸗
sentia duoꝝ ꝓpinquoꝝ:ideo sic prohibuit quia contractus sunt
magis ꝑiudiciales cū sint irreuocabiles.l.sicut.C.ꝺ actio.⁊ obli.
18 l.in cōmodato.§.sicut.ſ.cōmo.†Sed testm̄ ⁊ donatio cā mortis
pn̄t qn̄cūq; vsq; ad extremū vite exitū reuocari.l.cū hic statꝰ.§.
oratio.ſ.de dona.inter vi.⁊ vxo.c.cū marthe.de cele.miſ.ꝑsertim
donatio causa mortis q̄ reuocat̄ sola penitētia vt dixi.¶Tertio
moueor sicut adultus q pōt testari ꝙ est plus sine autoritate cu
ratoris ita etiā donar causa mortis vt dictū est:eodē modo mu
lier q̄ pōt testari ꝙ est plus dꝫ posse donare causa mortis sine so⸗
lennitate illius statuti:ꝙuis vterq; ꝓhibeat̄ cōtrahere vnus de
iure cōi alius vō ex solēnitate statuti.Sed pupillus nō pōt testa
ri.l.qua etate.ſ.de test.Jta nec donare cā mortis ergo ibi appa
ret qꝺ maior imbecillitas intellectus iudicat̄ ī pupillo cū nō pos
sit testari vt dixi ꝓpter defectū intellectus quā ī muliere q̄ bene
testari pōt:ergo nō est tātus defectus ītellectus:ergo cessant ar⸗
gumenta q̄ feci ī ꝯriū de pupillo ⁊ ita teneo ꝯ cōem ⁊ si casus con
tigeret vt pluries dixi ita ꝯsulerē:⁊ iudicarē:⁊ nō habes alicubi
19 articulum ita discussum. ¶†Dixi scđo qꝺ donatio causa mor.
quo ad effectus equiparat̄ vltimis volūtatibus ꝑ tex.in.l.fi.C.de
dona.cau.mor.Jstud cōfirmat̄ ex multis.Nā sicut in legatis ⁊ fi
deicōmissis dn̄ium transit ipso iure a morte testatoris absq; alia
traditione.l.a titio.in fi.ꝭ.de fur.l.si tibi homo.§.cū seruus.ꝭ.eo.
Jdē est in donatione cā mor.in qua non requirit̄ aliqua traditio
l.j.in fi.cū.l.seq.iuncta gl.ſ.de publicia.⁊ tex.in.l.si mortis causa
donatio.in verbo vēdicare.⁊ ibi glo.expressa.ꝭ.de do.cau mor.cū
20 multis concor.hic adductis per do.Alex.¶†Secundo ī dona
tione causa mor.habet locū ius accrescendi prout ⁊ ī vltimis vo
luntatibꝰ.l.vni.§.fi.⁊ ibi Bar.⁊ alij no.C.de cadu.tol.Bar.i.l.
re cōiuncti.ad fi.vbi dicet̄.ꝭ.de leg.iij.quāuis secus sit in ꝯctibꝰ
21 l.si mihi ⁊ titio.vbi Bar.in alij.ff.ꝺ v.ob.¶†Tertio sicut ꝑ alie
natione voluntariā factā a testatore de re legata reuocat̄ legatuꝫ
l.rem legatam.ꝭ.de adi.leg.l.fideicommissa.§.si rē.ꝭ.de leg.iij.ita
etiā reuocat̄ donatio cā mor.Dictū est solē.Dy.in.l.stichuꝫ qui
meus erit.ꝭ.eo.⁊ Bal.ibi.reputat esse aureum:ibi plene dicet̄ de
22 hoc.¶†Quarto sicut mulier nubens.ꝭ.annuꝫ luctus non pōt a
marito capere in vltima voluntate.Jta nec ꝑ donationem causa
mor.lꝫ secus ꝑ don.inter viuos.l.j.cū gl.in verbo donationeꝫ.⁊
ibi Bal.ad hoc ponderat.C.si mulier.scđo nup.Simile.l.l.cū hi
23 in prin.ſ.de trāsa.¶†Quinto in contractibus nō hꝫ locum cau
tio mutiana vt habetur in.l.j.C.de pact.⁊ in.l.siue apud acta.C.
de transac.sed hn̄ in vltimis volūtatibus.l.mutiane.ꝭ.de cōdi.et
demō.Eodē mō habet locū in donatione causa mortis.tex.est de
hoc valde sing.in.§.q̄ vero nunc sequit̄.versic.prefate.in aut.de
nup.⁊ co.iiij.ita etiā no.tenet Bal.i aut.cui relictū.C.ꝺ idi.vi.tol.
24 in.viij.no.ꝑillū tex.¶†Sexto sicut actio ꝯpetēs ex testō licet sit
stricti iuris tn̄ hꝫ naturā bonefidei.⁊ ideo fructus in alia accesso⸗
ria veniūt a tp̄e more sicut in alijs actionibꝰ bonefidei.Jta actio
cōpetens ꝓ donatione causa mortis:licet sit stricti iuris tn̄ habet
naturā bonefidei.l.seia.§.bonefidei.⁊ ibi glo.no.in verbo consti⸗
25 tuto.ꝭ.de dona.cā mor.¶†Septimo sicut de legatis detrahitur
falcidia ita etiaꝫ de donatione cā mor.tex.est in.l.si mortis.C.ad
26 l.fal.⁊ in.l.cū pater.§.eoꝝ.ꝭ.de leg.ij.¶†Octauo sicut rupto te⸗
stamēto per cōtrata.ꝯseruant̄ legata relicta cōiūctis ꝑsonis per
titulū.ff.de leg.prestan.Jta conseruantur donationes cā mortis
27 l.iij.in princi.⁊ ibi Bar.ꝭ.de leg.prestā.¶†Nono ⁊ hic attende
si statutum disponat ꝙ forensi non possit vendi vel donari res
existentes in estimo cōmunis:tn̄ bene poterūt donari cā mortis.
qr iste casus ē omissus a statuto.Jta singlr̄ determinat Bal.nec
alibi legi.in.c.quia gu.ad fi.de iudi.vbi reputat bene not.⁊ dicit
quod sepe de facto contingit:nō reperio vt dixi ab aliquo tactū.
¶Dubito quia hic tractatur de donatione causa mortis facien
da:⁊ sic prout in esse deducit̄ ⁊ tunc equiparatur cōtractibus:vt
dixi in menbro precedēti.Scđo qr eadē rō statuti quare res exi⸗
stētes in estimo cōi nō possint vendi vel donari forensi:est qr fo⸗
rensis non sustinet onera ciuitatis:eadē rō nulitat in donatione
28 cā mortis.nota qr passus est nouꝰ ⁊ egeret lata idagine.¶†De⸗
cimo.sicut patronus acceptās legatū repellitur a ꝯtratabulando
testamētū liberti.l.ij.C.de bono.pos.ꝯtab.Jta acceptās donatio
nē causa mortis.l.si vero.§.si seruo.⁊.§.sed.⁊ si mortis.ff.ꝺ bo.lib.
29 ¶†Undecimo sicut in codicillis nō pōt directo relinqui here⸗
ditas:ita nec in donatione causa mortis.l.licet inter priuatos.et
ibi Bar.⁊ alij ad hoc no.ibi aliqn̄ plene dixi.C.de testa.Plura
30 alia poteris studio tuo cumulare.¶†Extra glos.Bart.format
duas opp.⁊ duas q̄stiones.Adde circa.ij.opp.de.l.si arrogator
qꝺ planius pōt rn̄deri ⁊ melius quā faciat Bar.ꝙ ideo ibi ī illa
quarta parte arrogator nō pōt imponere grauamē fideicōmissi:
eo qr illa quarta nō debet̄ impuberi ex dispositione hominis sed
legis:vn̄ quē nō honoro grauare non possum.l.ab eo.C.de fidei⸗
cō.Jstā rationē ꝓprie assignat ibi tex:sed substitutio pupillaris
est merū cōmodū impuberis.l.patris ⁊ filij.ſ.de vulg.⁊ pup.gl.
in.l.ex tribus.C.de inoffi test.Sed fideicō.est onus ⁊ grauamen
31 l.coheredi.§.cū filio.ſ.de vulg.⁊ pu.¶†Querit Bar.an statu⸗
tum prohibens minorem.xx.annis testari:itelligat̄ etiā ꝓhibere
ne possit codicillari determinat ꝙ sic:⁊ cū Bar.trāseūt Sal.flo.
⁊ ceteri Moder.hic excepto Raph.cu.cū.alijs adductis per do.
Alex.quos ꝑ te videas.Cōtrariū ergo tꝫ Raph.hic ꝑ aliqua q
bus rn̄dent do.Alex.⁊ Are.h videas ꝑ te.Cōtrariū etiā tenet
Bal.in.l.fi.C.de testa.qr istud statutū est stricti iuris ⁊ ꝯ ius com
mune ergo est strictissime interpretandum.¶Tu aduerte ꝙ iu⸗
ra q̄ allegat Bart.loquuntur in materia exorbitanti vel imita⸗
toria sed.q.Bartol.ꝓprie est in correctorijs in statuto corrigente
32 ius cōmune ⁊ propterea defendendo barto.dic†ꝙ etiā ī correcto
rijs qn̄ duo casus reperiunt̄ eq̄parati a.l.antiqua:qcq̄d statuitur
ꝑ.l.nouā corrigētē in vno intelligitur etiā corrigere ī alio.Jta in
correctorijs tenet barto.in aut.sed cū testator.in.ij.col.C.ad.l.fal.
idē Bar.in.l.marcellus.in prin.ꝭ.ad treb.Ang.de are.in.§.fi.in
sti.qui.cau.manu.non licet.ꝑ glo.ibi in verbo impleuerit.et hoc
bene nota pro ampliatione regule quā tradit glos.in.d.l.qꝺ vero
contra.ſ.de legi.Est verum ꝙ circa hoc multū īsistit Are.hic.⁊
33 idē Are.in rub.ꝭ.de acq.pos.in.iij.colū.¶†Jtem pro decisione
Bar.bene facit qr vbicūq; rōne etatis ꝓhibet̄ aliqs testari ꝓhi⸗
bet̄ etiam non solū codicillari etiā donare cā mortis:vt est text.
no.in.l.j.in prin.in ver.nā sicut.ſ.de tutel.⁊ ratio.dista.⁊ in.l.di⸗
scretis.C.q testa.fa.pos.⁊ dixi plenius.ſ.in illo articulo nunqd
statutū ꝓhibēs mulierem cōtrahere sine certa solēnitate:prohi⸗
34 beat etiam donnare causa mortis:ibi plene ista retuli.¶†Scđo
querit Bar.si statutum disponat ꝙ valeat testamentū cū quinq;
testibus:nunquid valebunt codicilli cum tribus testibus:deter
minat qꝺ non ⁊ bene ⁊ ceteri cum eo tenent cum concordan.alleg.
per do.Alexan.Sed aduerte dum bart.allegat pro hoc no.in.l.
illud.C.de sac.sanc.ecc.Certe illud qꝺ ibi tenet glos.no.in verbo
causam facit in contrarium sed Bartol.post Pet.de bellaper.
eam reprehendit ex no.doc.que bene facit pro no.decisione bar.
hic.et per ista remanet expedita ista lex.scđa.

1 Dictio quisquis idest si aliquis.
2 Dictio quisquis iuncta verbo futuri tēporis facit conditionem.
3 Legata facta sub aliqua ex cōditionibus de quibus in text.quod non dicantur conditionalia.
Legata conditionalia non transmittuntur ad heres si legatarius ante euentum conditionis moriatur.
4 Legata vt debeantur tam ex testamento quam ab intestato requirituur aditio hereditatis.
5 Expressio conditionum que de necessitate insunt operatur quod habeant figuram conditionuꝫ verbalem nō quo ad vim ⁊ effectū ꝭ.in nu.34.⁊.40.cum seq.
6 Mandatum pape per quod mandatur conferri beneficium alicui si est idoneus non est conditionale.
7 Conditio aliquando non importat cōditionē sed admonitionē.
8 Expressio eius quod ex dispositione.l.ad effectū alicuius actus necessario requirit̄ si fit i in vim conditionis nihil operat̄.
9 Cōditio iuris prolata ab hoīe ītelligit̄ scđm dispositionē iuris.
10 Cōditio iuris expressa ab hoīe nō dr̄ cōditio hominis sed iuris.
Sstatutum disponens id qꝺ ius commune dicitur ius cōmune.
12 Dispositio hominis facit cessare dispositionem iuris specialem et extraordinariam:al's non.
1ª Cōditio iuris nō impedit trāsmissionem sed hoīs sic vt.ſ.nu.10.
13 Expressio eorum que tacite insunt ꝙ nihil operentur.⁊.ꝭ.numero.43.⁊ sequen.vbi late quando possint operari.⁊ nu.55.
14 Si aliquis recipitur in canonicū hoc acto expresse quod sibi conferatur prima prebenda vacatura hoc non est simonia.
Stāte statuto ꝙ positionibus clare respondeatur nō pōt rn̄dēs adijcere conditionem que tacite ex coniecturis subintelligatur.
15 Jntellectus ad.l.in conditionibus.§.j.ꝭ.de condi ⁊ demon.
Testator si instituit plures heredes ⁊ reliquit legatum ab vno eorum si heres erit illo non adūte legatum debetur a coherede.
16 Portio coheredis repudiantis quod accrescit coheredi cū onere suo virtute tacite repetitionis.
17 Hereditas si non potest adiri ex testamento ꝓpter errorem testatoris circa personam instituti quommodo tunc legata debeant̄.
18 Legatum nominatim relictum ab vno herede quando dicatur.
19 Legata relicta a primo herede quando censeantur repetita a secundo ⁊ sic a substituto vulgari.
20 Primus quod dicatur respectu secundi.
21 Aduersatiua sꝫ ꝙ debeat aduersari ī his que sunt eiusdē generis.
22 Substituto non est locus quādiu primus heres potest adire
23 Jus accrescendi procedit ex legis dispositione non ex dispositione testatoris directa.
24 Legata in terminis huius.§.non reddunt̄ conditionalia quando debentur ex titulo si quis omissa causa testa.

Conseruatio

5 Conseruatio legatorum que fit per auth. ex causa. fit ex legis dispositione non testatoris.
26 Testator presumitur velle illud quod lex ordinat et cogitare quod lex disponit presertim in fideicommissis intellige coniecturatiue nu. 28.
27 Coiecturatam mentem testatoris quod sequamur in fideicommissis et legatis.
29 Clau. ista quisquis mihi heres erit prestet talia legata apposita in testamento non habet vim clausule codicillaris vt per hoc intelligantur grauati venientes ab intestato.
30 Legata facta in terminis huius. l. quisquis mihi heres erit prestet talia legata quod dicantur conditionalia et non transmittantur si in testamento est apposita clausula codicillaris.
23 Clausula codicillaris apposita in testamento an operetur quod sint due dispositiones an vero vna.
32 Repetitio quod intelligatur facta cum qualitatibus suis.
33 Dictio si apposita actui cui inest de necessitate exponitur pro quia: et quando ponatur pro quando
35 Testator quod possit facere quod conditiones in terminis huius. l. sint mere conditiones et suspendant ac impediant transmissionem.
Testator potest facere quod conditio non habeatur pro impleta etiam quando non stat per debentem implere.
Testator potest facere quod legatum alias transmissibile non transmittatur.
36 Testator quando dicatur velle quod conditiones de quibus hic in tex. sint mere conditiones.
Bal. nihil intactum reliquit.
37 Clausula sub ista conditione quod non reddat actum conditionalem qui sui natura non erat conditionalis: fallit nisi sequatur dictio si. nume. 39.
38 Verba debent intelligi vt non sint superflua et aliquid operentur.
41 Forma quando est precisa ad vnguem debet obseruari et non potest impleri per equipollens.
42 Vitium forme dicitur quod apponitur contra substantiam ipsius actus secus si apponeretur contra executionem.
44 Expressio eorum que tacite insunt si fiat per modum dispositionis non potest operari dannum et grauamen: sed fauorem et commodum sic.
45 Clausula generalis quod non referatur ad specificata.
46 Expressio taciti quod veniat ex presumpta mente defuncti an aliquid operetur. ponderatur Bar. contrarius.
47 Solutio noua. d. l. fi. C. de insti. et substi.
48 Dispensationes contra ius sunt valde odiose.
49 Sententia capitali extincta an et quando dicatur etiam extincta publicatio bonorum.
50 Expressio relatiua eius quod tacite inest nihil operatur secus in dispositiua.
51 Arbiter si in condemnatione apposuit terminum legalem ad soluendum sub pena talis terminus dicitur terminus arbitri et non legis et eo elapso mora non potest purgari.
53 Societate contracta inter aliquos quod si aliqua iusta hereditas obueniret alicui eorum quod debeat ceteris communicari quod vni obuenit hereditas ex testamento in quam omnino successurus fuisset ab intestato: quod hec etiam communicabitur.
53 Heres legitimus si instituatur in testamento heres quod dicitur testamentarius et non legitimus.
34 Conditio debet impleri in forma specifica.

Hec verba. Expressio conditionis per eum modum per quem ex necessitate tacite inest nihil operatur. h. d. secundum Bart. Ego summo sic. Conditio apposita legato que de iure tacite inerat non
1 reddit legatum conditionale. h. d. ¶ † In tex. ibi quisquis mihi ex suprascriptis heres erit: intelligitur i. si aliquis. tex. est ad literam. in l. qui liberis. in fi. prin. et ibi Bart. et alij. not. s. de vul. et pup. facit
2 ro quia † distributiuum quisquis iunctum verbo futuri temporis erit: facit conditionem. l. sticum qui meus erit. j. eod. tamen quia tacite inest a lege non
3 reddit legatum conditionale. ¶ No. primo ex hoc tex. † quod legata facta sub aliqua ex tribus conditionibus positis in tex. non redduntur conditionalia: ita vt impediatur transmissio cum legata conditionalia non transmittantur ad heredes. si legatarius moriatur ante euentum conditonis. l. vnica. §. sin autem aliquid sub conditione. C. de ca. tol. Ratio est, put etiam voluit gl. nostra quia etiam si non fuissent expresse a testatore inerant tacite a lege. Ratio rationis quia legata et fideicommissa non debentur nisi adsit caput testamenti. et
4 sic nisi sit heres. §. ante heredis. insti. de leg. † Nec sufficit quod aliquis sit heres nisi etiam adeat hereditatem. l. si nemo. s. de testa. tutel. per quam aditionem quasi contrahitur cum creditoribus et legatarijs. et sic hoc modo heres eis obligatur. l. apud iulia. §. j. ff. ex qb. cau. in pos. ea. §. si heres. insti. de obli. que ex quasi contractu. et istud procedit non solum condito testamento: sed etiam quando legata et fideicommissa essent relicta per venientes ab intestato ad hoc vt debeantur est necesse quod ab intestato adeatur hereditas per illos qui ab intestato successuri sunt. glo. est valde not. in l. qui filium. §. j. in verbo codicillis. s. de heredi. insti. quam gl ad hoc repu. sing. Bal. in auth. ex causa. in x. oppo. C. de libe. prete. et est tex. i. l. ij. et ibi Bar.
5 ad hoc no. j. de fideicom. lib. † Expressio ergo istarum conditionum que de necessitate insunt facit vt habeant figuram conditionum quoad verba sed non quo ad vim et effectum. Ita dicit text.
6 no. in. l. cornelius ad fi. s. de here. insti. † sicut quando papa mandat conferri beneficium alicui si est idoneus: tale mandatum non est conditionale cle. j. de conces. preben. do. Abb. in. c. j. ad fi. de postu prela. et late. d. Abb. in. c. fi. de presum. in. c. j. et in. c. de cetero. de
7 re iudi. ponunt etiam Cano. in cle. j. de offi. delega. † Sicut aliquando conditio solum importat non conditionem sed admonitionem quandam. tex. est no. in. l. muto. §. sed sub conditione. s. de tutel. late bar.
8 in. l. j. in. ij. et. iij. col. j. de condi. et demon. ¶ † Secundo not. ex hoc tex. bonam regulam quod quando ex dispositione. l. ad alicuius actus effectum aliquid requiritur de necessitate expressio eius in vim conditionis facta nihil operatur et presumitur facta eo modo quo necessario requiritur a iure: licet alias verba sui natura possent aliud importare: nam possent importare vt faciant meram conditionem si testator istud vellet vt est solet. tex. in. l. in conditionibus. §. j. j. de condi. et demon. super quo tex. Bar. j. multum insistit. item verba quisquis mihi ex suprascriptis possunt verificari etiam in substituto ipsi heredi. l. q liberis. §. hec verba. s. de vulg. et pup. Et ratio
9 est quia ista est conditio iuris: vnde † prolata ab homine intelligitur secundum dispositionem iuris. l. quero. §. inter locatorem. s. loca. et. l.
10 quidam consilium. j. de ver. obli. ¶ † Tertio no. ex hoc tex. quod quando conditio iuris exprimitur ab homine non dicitur conditio hominis sed iuris et ideo non impedit transmissionem Sic statutum disponens id quod ius commune non dicitur esse statutum sed ius commune. vt est glo. in. c. j in verbo cum sint. de consti. in. vj. Bar. et alij in. l. j. in prin. j. ad. l. fal. et est tex. in. c. pastoralis. de fide instru. et in. c. ex parte vltimo et ibi do. Anto. ad hoc no. de verbo. signifi. Nec obst. si dicere
11 tur † quod dispositio hominis facit cessare dispositionem legis. l. fi. C. de pac. conuen. Respondetur quod facit cessare dispositionem iuris specialis vel extraordinariam alias non secundum Bar. ibi. et in. l. et habet. §. cum quis. j. de preca. Cyn. et alij in. l. ij. C. de iure emphy.
12 ¶ † Quarto no. quod conditio iuris non impedit transmissionem sed bene conditio testatoris: et sic hominis: ita probatur ex hoc text. iuncta glo. ratio diuersitatis est secundum Bal. hic quia impedire transmissionem est impedire iudicium testatoris: vnde non debet impediri per legem: sed bene potest impediri facto testatoris: et ista sunt verba tex. in simili in. l. si i testamento. s. si qs omis. causa test. vnde lex noluit impedire nisi appareat de voluntate testatoris. ¶ Quinto et vltimo no. regulam ad quam tota die allegatur ista lex
13 quod † expressio eorum que tacite insunt nihil operatur. Ad idem tex. in. l. non recte. C. de fideiusso. alleg. in glo. et tex. i. l. verba hec.
13 s. de condi. insti. ¶ † Adde pro ampliatione quod etiam in spiritualibus exprimere illud quod tacite inest non est simonia. puta si quis recipiatur in canonicum hoc acto expresse quod sibi conferat prima prebenda vacatura. glo. est in. c. ad audientiam. el. ij. in gl. ij. de rescrip. et ibi do. Abb. do. Cardi. et Imo glos. in. c. relatum in glo. j. de preben. glo. in. c. cum. M. ferrariensis. in verbo perciperent. et ibi do. Anto. de bu. in. xxxviij. colum. de consti. glo. i. c. olim. j. in glo. ij. et ibi dominus Abb. de restitu. spo. gl. in. c. signi
15 ficasti de ele. glos. et Archidia. viij. q. iij. in summa. ¶ † Aduerte tamen ad istam regulam text. quod si statutum velit clare responderi positionibus non potest adijci conditio que tacite ex coniecturis etiam subintelligitur. ita no. Bal. in. c. quia propter. in. j. col. de electio. ¶ Expeditis tertua. vt sequar ordinem Bar. Bart. format oppo. satis leuem. vt per eum. ¶ Capio glos. ij. in verbo seius. in glo. ij. in fi. in quantum Bar. contra so. gloss. datam ad. l. si titio. §. fi. in ea allegatam opponit. de. l. in conditionibus. §. j. j. de conditio. et demon. et respondet inferendo not. vt hic per eum. Ex dictis Bar. circa. d. l. in conditionibus. §. j. habes elicere sex
16 conclusiones principales. ¶ † Prima conclusio est quod quando testator instituit duos vel plures heredes: et legatum reliquit ab vno eorum si heres erit: illo non adeunte legatum debebitur a coherede quia portio coheredis repudiantis sibi accrescit cum onere suo virtute tacite repetitionis. l. si titio et meuio. §. iul. j. titulo primo habetur in. l. licet imperator. in prin. j. eo. licet non ex voluntate testatoris sed dispositione legis. ¶ In ista prima conclusione Bar. videtur male dicere quia quando testator instituit duos vel plures heredes: puta titium et seium: et seium tantum grauauit onere legati: certe eo repudiante coheres cui accrescit illa portio non tenetur ad illud legatum et sic de directo contra Bar. ex quo tale legatum erat iniunctum nominatim seio per nomen proprium: ergo non potest deberi ab alio coherede cui portio grauati accrescit. tex. est in. l. celsus §. quod alicuius. et. §. fi. j. de leg. ij. et ita declarat ipsemet. Bar. in. l. si titio et meuio. §. fina. et in. l. cum pater. §. cum estimaret. j. de leg. ij. et in. l. que conditio. j. de condi. et demon. et sic barto. videtur in hoc male dicere. Confir

mo per illud quod tenet Bar.in.l.eam quam.in vlti.col.circa fi.
17 C.de fideicom.vbi tenet ꝙ in casu illius.l.qñ hereditas †non põt adiri ex testamēto ꝓpter errorem testatoris circa personam insti tuti nunquid legata debeantur a coheredibus.⁊ distinguit:aut sunt relicta simpliciter ⁊ transeunt ad coheredes cum onere:aut sunt relicta nominatim ab instituto in cuius persona est erratū: ⁊ tunc nõ transeunt ad coheredes.¶ Defendendo barto.aduer
18 te†quod legatū dicit̄ esse relictum nominatim ab vno herede qñ relinquit̄ sub eius nomine proprio:alias non dicitur nominatiȝ ſm glo.⁊ firmius barto.in.d.l.celsus.§.ꝙ alicuius vnde dico qḋ Bar.non loquit̄ qñ nomine proprio illius heredis est ab eo reli ctum legatuȝ:qꝛ si isto modo loqueret̄ male diceret:vnde intelli go Bar.quando legatuȝ est relictū ab vno ex heredibus sed nõ expresso nomine proprio illi⁹.⁊ exēplifico Bar.dupliciter.¶Pri mo qñ sunt duo heredes ⁊ ab vno tantū legauit vt dicit bartol. sed non nominatim.i.expresso nomine ꝓprio puta vt dixi duos heredes instituit vnum in dodrāde alium in quadrante.⁊ dixit quisquis mihi in dodrāte heres fuerit ⁊ hereditatē adiuerit:dā/ mas esto dare tali centū:tunc legatum est relictū ab vno solo sed nõ nominatim hoc est nõ nomine proprio.⁊ tunc bene procedat qḋ dicit barto.Secūdo potest exemplificari in casu.d.l.in: condi/ tionibus.§.j.intelligendo prout est veritas.⁊ statim dicaȝ ꝙ ibi primus ⁊ secundus non sunt propria noīa sed appellatiua respe ctu ordinis scripture:ibi ergo est legatū:si primo erit heres det legatū:tunc nõ est sub nomine proprio ȝ appellatiuo:ita saluo bart.alia similia exempla poteris per te cogitare.¶ Scḋo pōde
19 ra subtiliter barto.†velle ꝙ si testator instituit vnum heredem a quo legata reliquit sub condione si hereditatem adibit vel si he res erit et illi heredi substituit vulgariter q̃ casu vulgariter sub/ stitutus succedit ex expressa dispositione testatoris.l.ij.§.si duo ff.de bo.pos.ſm tab.⁊ legata relicta a primo herede cēsent̄ repe/ tita a scḋo ⁊ sic a substituto vulgari.l.licet imperator.ff.eod.tunc illa legata erunt conditionalia.⁊ sic non trāsmittētur:qꝛ tūc ad validitatem nõ est necesse ꝙ adeat ꝑ primū ex testō:⁊ sic conditio expressa non inerat de necessitate ex quo legata poterunt deberi a substituto veniente ex expressa dispositione testatoris.ita vult bart.si bene eius verba libres:⁊ ista est bona limitatio ad regulā huius tex.si est vera.¶ Sed aduerte qꝛ ista cõclusio videtur esse contra tex.in.d.l.in conditiōibus.§.j.in prin.in verbo si primus heres erit.vbi legatū factū si primus adierit hereditatē:ergo ibi habebat substitutū vulgarē:est secundus cuius respectu dicitur
20 primus.†nā primus dr̄ respectu scḋi.l.si a prima.ff.de li.⁊ posth. ⁊ licet plures essent instituti oēs dicunt̄ a primo gradu ⁊ nõ pri/ mus ⁊ secundus.l.ij.§.defertur.ff.de bo.pos.ſm tab.erat ergo ibi substitutus vulgaris ⁊ tñ tex.ille expresse decidit ꝙ legatū ita fa ctum nõ est conditionale:ergo de directo cõtra Bar.nec est verū illud ꝙ ibi dicit glo.ſm aliquos ꝙ primus esset proprium nomē qꝛ nihil est:probo ineuitabiliter ꝓpter ver.ȝ ⁊ si sic leget:⁊ eadē l.vbi tex.aduersatiue veniens ponit alium casum qñ testator di/ xit si primus heres nõ erit secundus dāmas esto ⁊c.⁊ sic primus dicit̄ respectu primi gradus.scḋs respectu secūdi qñ est substitu
21 tus.†nam illa aduersatiua sed dȝ aduersari his que sunt eiusdeȝ generis vt per bart.in.l.mariti.§.si.per glo.ibi:ff.de adul.¶ De fendēdo Bar.respōde valde no.qḋ in.d.l.in cōditionib⁹.§.j.ibi primus non dicitur respectu secūdi qꝛ haberet secundū substitu tum:sed quia erat primus in ordine scripture testamēti:⁊ sic erāt plures hereds eiusdē gradus:prout etiā voluit barto.⁊ si dicas obstat ille ver.sed si sic leget:qui dicit si primus heres nõ erit se/ cūd⁹ dāmas esto:ista est substitutio vulgaris.Respōdeo subtili ter ꝙ ibi necessario primus ⁊ secundus nõ dicūtur respectu sub stitutionis,ȝ respectu ordinis scripture:probo ineuitabiliter:qꝛ tex.ibi continuās eundem casum dicit:nā si primus adierit cū se
22 cūdo:† ȝ istud non posset esse ī substituto qꝛ quādiu ꝑm⁹ heres põt adire nūquā possibile est ꝙ sit locus substituto.l.iij.⁊.l.quā diu institutus.ff.de aq.here.⁊ iste est verus intellectus ad illum tex.ſm quē apparet ꝙ ille tex.nõ obstat cōclusioni Barto.qꝛ ille
23 erat substitutus.† [illegible] Bar.ꝙ ius accrescēdi ꝓcedat ex dispositione.l.non aūt ex volūtate testatoris.Cōtra istam ꝯclu sionem bar.facit:ꝙ imo qui succedit ī portione coheredis ꝑ ius accrescēdi.succedit ex mente ipsius testatoris.tex.est.in.l.si titio ⁊ meuio.§.iul.ī verbo quasi substitut⁹.ff.de leg.ij.Est verū ꝙ alibi glo.in.l.apud iul.§.idē iul.ff.ad treb.⁊ cū bart.hic:ꝙ ius accre/ scendi non procedit ex iudicio testatoris.Itē illud ꝙ qs ꝯsequit̄ ex iure accrescēdi:cōsequitur iure suo.l.si mihi ⁊ tibi.in princi.in verbo ex meo legato.ff.eo.⁊ ibi bald.⁊ alij ad hoc not.illum text. Breuiter ꝑ nūc cōclude:ꝙ illū ꝙ qs habet per ius accrescēdi hȝ immediate per legē:⁊ nõ ex dispositione testatoris directa:ita di cit bar.in.l.in testō.ꝑ illum text.cū glo.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ ideo bar.hic bene dixit cū dicit:nõ debet̄ legatū prout testator exp̄sse ⁊ immediate disposuit ab illa ꝑsona cui testator īposuit onus le/

24 gati.¶ †Quarta ꝯclusio Bar.est.dū oppo.ő titu.ff.si ꝗs omis. cau.test.ꝑ quā ampliat̄ dispositio huius tex.ꝙ legata nõ reddā/ tur cōditionalia in terminis huius tex.etiā qñ pñt deberi absqȝ eo ꝙ heres institutus adeat ex testō:⁊ sic possunt deberi etiaȝ ab intestato ex dispositione legis:⁊ nõ ex dispositione testatoris qñ legata debentur ex edicto si quis omissa cau.testa.⁊ cum Barto. tenent communiter alij.Sed Bal.tenet de directo contrariuȝ.in aut̄.ex causa.in.xij.col.in quarta oppo.C.de lib.prete.vbi tenet ꝙ qñ filio preterito legata sunt relicta ab intestato sub conditio/ ne si hereditatem adiuerit:tunc non habet locum ista lex:eo quia tunc ista conditio si scriptus hereditatē adiuerit non inerat de dispositione legis cum vitiata institutiōe ꝓpter preteritionem
25 filij legata cōseruarentur per illam aut̄.Sed nõ aduertit† Bal. de errore suo quia talis cōseruatio legatorum per aut̄.ex causa. fit ex dispositione legis:non ex dispositione testatoris prout est ꝓpria doctrina Bar.⁊ docto hic.⁊ ita etiam in specie reprobat do.Alex.hic.¶ Tu aūt ꝯ hec dicta Bar.argue fortiter hoc mo
26 do:†testator ꝑsumitur velle illud qḋ lex ordinat ſm Bar.⁊ alios in.l.heredes mei.§.cum ita.⁊ in.l.heredibus.§.j.ff.ad treb.Bar. in.l.vt iurisiurādi.§.si liberi.ff.de oper.lib.Bal.in.l.j.ij.col.C. de sac.san.eccle.Item testator cēsetur cogitare illud ꝙ lex dispo nit dicit Bal.in.l.precibus.in.xiij.col.C.de impu.⁊ per tex.in.l.si
27 duo.ff.de acqui.here.†presertim in fideicōmissis ⁊ legatis in quibus sequimur coniecturatam mentem testatoris.d.l.in conditio/ nibus in princi.⁊.l.cum proponebatur.ff.de leg.ij.⁊.l.cum qḋ.in fi.C.de leg.⁊.l.cum virū.C.de fideicō.facit ꝙ dicit tex.in.l.duo he redes.ff.si qs omis.cau.testa.dum dicit deberi legata ab herede ac si esset adita hereditas ex testamēto:qūo ergo Bar.facit diffe rentiam inter voluntatem testatoris ⁊ dispositionē legis.¶ De
28 fendēdo Bar.†responde qḋ licet testator presumatur velle illud ꝙ lex ordinat ⁊ illud ꝙ lex disponit:tñ istud nõ ē directo ⁊ dispo sitiue et expresse si ꝙ disponat prout loquit̄ Bar.ȝ est coniectu
29 ratiue.¶ †Quinto vult Barto.bene inspicienti ꝙ illa clausula apposita in testamento quisquis mihi heres erit talia legata pre stet:nõ habet de per se vim clausule codicillaris ⁊ sic per illa ver/ ba non intelliguntur grauati venientes ab intestato ad prestan/ dum talia legata:sed solum heredes scripti in testamento.Adde qḋ istud expressus tenet Barto.in.l.si quis cū testm̄ nullū.in prin et idem bald.⁊ Ange.ff.de iur.codicil.Contrarium in terminis tenent glo.reputata singularis in.l.ex duob⁹.§.j.i.verbo patris. ff.de vul.⁊ pupil.quam ibidem sequitur barto.sibi cōtrarius.ȝ precedēs conclusio est magis cōmunis prout ordinarie tetigi in
30 d.l.ex duobus.§.j.ad ibi dicta me remitto.¶ †Sexta et vltima conclusio bart.est per quam limitatur ista.l.quod quando in te/ stamento esset adiecta clausula codicillaris si non valet iure te/ stamēti valeat iure codicillorum ⁊c.que clausula communiter et quasi semper apponitur per notarios in testamentis tunc condi tio expressa per illa verba quisquis mihi heres erit talia legata prestet reddet talia legata ꝯditionalia ⁊ cōsequēter nõ trāsmittē tur:eo quia expressa voluntate defuncti hereditate nõ adita ex te stamēto poterāt deberi legata ab intestato:⁊ sic tacite nõ inerat de necessitate conditio prout erat expressa a testatore.Raph.cu. quē male ⁊ alio nõ recitat do.Alex.reprehendit in hoc Bart.qꝛ
31 †qñ in testō est adiecta clausula codicillaris tunc sunt duo dispo sitiones vna testamēti alia codicillorū in defectum testamēti:⁊ in testamento testator apponit conditionē:⁊ sic inspecto testamēto opponitur conditio que tacite inerat:clausula vero codicillaris extēdit illā dispositionē vt dispositum principaliter in testamen to extēdat̄ etiā ad codicillos sed non extendit ipsam conditionē. Illa ergo conditio non intelligitur repetita in codicillis.l.si qs a filio in prin.ff.eo.⁊ dicit Rapha.ꝙ in hoc decipitur bar.¶ Tu
32 aūt defendendo Bar.dic† ꝙ imo repetitio intelligitur facta cuȝ qualitatibus suis.vt est glo.in.c.P.⁊.G.in glo.mag.de offic.de leg.⁊ dicam ordinarie in.d.l.si quis a filio.⁊ ita habes bñ enuclea tam doctrinam Barto.¶ Capio glos.si.in verbo conditionale. quā diuide in quatuor partes.In prima declarat tex.In secun/ da eum extendit.In tertia assignat rōnē ad tex.In quarta ⁊ vlti/ ma illā rationem declarat.⁊ allegat tres cōcordātes ad tex.secun da est ibi.Idem est.tertia ibi:⁊ est rō.quarta ⁊ vltima est ibi quasi dicat.Et istā vltimā partē gl.ponderat Bart.hic in duobus lo
33 cis.In prima oppo.in scḋa sol.† ꝙ quando dictio si apponitur actui qui inest de necessitate tunc exponitur si pro qꝛ aliqñ capit̄ pro quando.l.in conditionibus.§.j.ff.de condi.⁊ demon.et dicit barto.ꝙ vtraqȝ expositio est tolerabilis.¶ Extra gloss.barto. examinat duas materias.Prima est huius.l.An expressio con/ ditionis que tacite inest aliquid operetur.Secunda materia est an expressio eor que tacite insunt per viam dispositionis aliqd
34 operet̄.¶ †Circa primā materiā:bar.format tres opp.⁊ vnā.q. Adde circa primū contrarium ꝙ solu.quā dat.barto.sequendo Pe.ad.l.iij.§.filius.ff.de libe.⁊ postbu.fuit anteꝗ̄ ambo nasce/ rentur

rentur.so.glo.in.l.si quis semproniũ.in glo.fin.s.de heredi.insti.
plura possent referri que tradũtur in illa.l.iij.§.filius.⁊ dicit do.
Christo.de castellio.ꝙ nũq̃ fuit clarus de isto contrario. Sed ni
hil melius habet quã illud ꝙ dicit Bar.est verum ꝙ.j.in contra
rio qḋ formabo ɔtra Bar.ponã aliã solutionem. ¶ Circa scḋm
contrarium.de.l.si ita legatum.§.illi si volet.adde ꝙ sol.quã dat
Bar.ante eum ponit glos.in.l.aliqñ.j.de condi.⁊ demon.item in
35 quãtum Bar.in.q.per eũ formata tenet† ꝙ testator potest facere
ꝙ iste sint cõditiones mere ⁊ suspendãt ac impediãt trãsmissionẽ
per tex.in.l.in conditionibus.§.j.in versi.nisi forte.ff.de condi.⁊
demon.qui text.nõ est ad hoc alibi in iure ẜm Bal.in.l.vnica.ad
fi.prin.C.ḋ cad.tol.⁊ in.c.cumana.in.vj.col.de elec.⁊ dicit.Raph.
in.d.l.in conditionibus.§.j.ꝙ istud non reperit alibi in iure ita
bene sicut ibi. ¶ Adde ꝙ per illũ text.tenet Bar.in.l.vter ex fra
tribus.s.de condi.insti.quod testator potest facere ꝙ quãdo non
stat per debentem implere conditionem ꝙ tñ non habeatur pro
impleta.Sic etiam potest testator facere ꝙ legatum alias trans/
missibile q2 purum non trãsmittat.ẜm Bal.in.l.si pater.in.iiij.
q.C.de insti.⁊ sub.⁊.l.vnica.in.ij.nota.C.vt actio.ab hered.⁊ con.
here. ¶ Sed aduerte q2 necessariũ dubiũ est ad intellectũ Bar.
quando testator dicatur velle ꝙ iste sint mere cõditiones ⁊ impe/
diant trãsmissionẽ.Solus Bal.qui nihil intactum reliquit in.l.
vnica.ad fi.prin.C.de cadu.tol.dicit ⁊ valde singlr:quod quãdo
testator diceret lego tali sub ista cõditione si titius heres erit vel
si adiuerit:ex quo dicit sub ista cõditione dr tunc constare de ani/
mo testatoris ꝙ voluerit esse cõditionale:⁊ sic impedire trãsmis/
sionẽ:vt dixi ꝓpter illa verba sub ista cõditione que ita declarãt
volũtatẽ testatoris.Mouet per tex.in.d.l.in cõditionibus.§.j.q
hoc non probat. Pau.de ca.hic in fi.idem tenet cum Bal.do.
Alex.⁊ Are.reprehendũt istam decisionẽ Bal.pulchro ⁊ colora
36 to fundamento quia hec† verba sub ista conditione non reddunt
actum cõditionalem qui sui natura non erat cõditionalis.⁊ pro
hoc allegant tex.in.l.meuia.ff.de manu.testa. Testator relinquit
libertatem tribus seruis sub ista cõditione vt alternis mensibus
vadant ad sepulchrum testatoris cum lucernis:⁊ debita mortuo
37 persoluãt.† Querit tex.pone ꝙ serui nõ adimpleuerint istã con/
ditionẽ:nũquid dicant esse non liberi dicit tex.ꝙ sunt liberi non
obstantibus illis verbis sub ista conditione. Ad idem tex.in.l.ij.
§.fi.j.de dona.per que iura istã doctri.tradit Bart.in.l.quibus
diebus.§.termilius.in.ij.col.j.de cõdi.⁊ demon.⁊ in.l.nihil.j.de
coniungen.cum eman.lib.⁊ in.l.si societatem.§.si arbitrorum.in
prin.s.pro soc. ¶ Ego teneo doctri.Bald.quã sequitur Pau.
de cast.hic.que est verissima:q2 alias ista verba sub ista conditio
38 ne nihil importarẽt † ⁊ verba semper debẽt sic intelligi vt nõ sint
superflua:sed aliquid operentur.l.aliquãdo.in prin.j.eo.c.si pa/
pa.de priui.in vj. ¶ Nec obstat fundamẽtũ do. Alex.⁊ Are.qḋ
videbat valḋ coloratũ de.d.l.meuia.⁊.d.l.ij.§.fi.⁊ Bar.in locis
quia dico ꝙ illa iura ad literam ⁊ Bart.expresse dicũt ꝙ quãdo
post illa verba sub ista conditione adijcitur dictio vt:sub ista con
39 ditione vt vadas ad monumentum:tunc est verum: † q2 dictio
vt:non importat conditionem sed modum:ista oratio non est cõ
ditionalis.⁊ de hoc etiã est tex.in.c.cum ioãnes.⁊ ibi.d. Abb.in
iiij.no.idem no.de fide instru.secus est quãdo post illa verba sub
ista conditione sequitur dictio si:tunc faciunt coditionẽ:⁊ iste est
casus Bald.⁊ casus noster lego titio sub ista conditione si heres
adierit:quãdo ergo post illa verba sub hac conditione sequit di/
ctio si que importat cõditionẽ:tũc illa verba etiã cõditionẽ ĩpor
tãt.ita ad literã dicit Bar.in.l.sub cõditione.in pe.col.j.de solu.
allegãdo no.in.l.qui absenti.§.j.j.de acqui.pos. ¶ Ultra Bart.
circa istã materiã tex.opponit fortiter de.l.actꝰ legitimi.in ver.
40 nũq̃.j.de reg.iu.vbi† cõditio tacite inest a.l.ex natura ipsiꝰ actꝰ.
⁊ tñ si exprimitur prout tacite inest operat q2 vitiat ipsum actũ.
Huic difficillimo ɔtrario respondẽt Bal.⁊ Raph.cu.hic ꝙ ibi
ideo est q2 cõditio exprimit contra vitiũ forme:⁊ isto modo pos/
ses tu etiã rñdere ad.l.iij.§.filius.s.de libe.⁊ postħ.de qua Bar.
s.opp.ꝙ ibi est defectus contra vitiũ forme.Itẽ exheredatio est
41 res odiosa:† nã forma adeo precisa est ⁊ ad vnguẽ debet obserua
ri ꝙ nihil addi vel minui põt ẜm Bald.in.l.fi.in.ij.colum.C.de
suis ⁊ leg.adeo ꝙ illud qḋ est de forma nõ potest impleri etiam ꝑ
equipollẽs.ita tenẽt Moder.presertim do. Alex.in.l.j.s.de lib.
⁊ postħ.⁊ lꝫ isti patres nõ dicãt ante eos.ita dicit Barto.in loco
42 suo ordinario in.l.in diẽ.in fi.j.de accep.† Dicitur aũt vitiũ for/
me qñ conditio apponit contra substãtiaꝫ ipsius actꝰ.d.l.actus
legitimi.secus si apponeret contra executionem.l.muto.§.sub cõ
ditione.versic.hanc aũt.s.de tutel.⁊ ita habes expeditam primã
43 materiam Bar. ¶ † Secũda materia de expressione eorum que
tacite insunt si exprimantur per viam dispositionis an talis di/
spositio aliquid operetur Bar.format quatuor oppo. ¶ Circa
primã opp.de.l.talis sciptura.in ver.qḋ si forte.respõdet Bart.
ꝙ ibi illud tacitũ inest ex volũtate testatoris qui potuit aliũ ter/
minũ illi legato assignare. Ideo tũc expressio aliquid operat.ita
etiam respondet Bar in.l.re coniuncti.in.v.opp.j.de lega.iij.⁊.l.
cẽturio.in.ij.col.s.de vul.⁊ pup. Sed quia huic solu.refragatur
l.nõ recte.C.de fideiusso Alio modo respondent Bal.⁊ Imo.in
l.s in diem.§.j.j.de condi.⁊ demon ⁊ sequitur domi.Alexan.hic.
¶ Tu aũt respõde dupliciter ad hoc cõtrarium Primo ex mẽ
44 te Bal.hic.† ꝙ illud qḋ tacite inest si exprimat per modum di/
spositionis nõ põt operari dãnum ⁊ grauamẽ.Ita proprie loqt
tex.in.d.l.si arrogator.in ver.ceterũ vbi fideicõmissum est graua
men ⁊ onus.l.coheredi.§.cum filio.s.de vulg.⁊ pup.sed bene po
test operari cõmodũ ⁊ fauorem.ita loquitur.d.l.talis scriptura.
in ver.ꝙ si forte.⁊.l.titia.j.ad.l.fal.de qua Bar.j.oppo.et ita for
maliter respondet ipsemet Bar.j.in distinctione sua:vbi dicit ꝙ
in.d.l.si arrogator.nõ operat in preiudiciũ:sed bene in fauoreꝫ.
d.l.titia. Scḋo rñde ꝙ in.l.talis scriptura.illa clausula quibus
dies appositus nõ est intelligitur.s.ab homine:vnde qñ testator
legat centũ pñtia:quãuis talis adiectio sit superuacua quãtũ ad
vim ⁊ effectũ legati:tñ proficit vt presenti die legatũ debeat.Ita
ibi formaliter dicit tex.⁊ sic cũ sit expressus dies ab homine nõ ve
45 nit sub prima† generali clausula que non refert ad specificata.l.
coheredi.§.qui patrem.s.de vul.⁊ pup.⁊.l.doli clausula.j.de ver
bo.ob. ¶ Circa scḋm ɔtrium de.l.fi.C.de insti.⁊ substi.iũcta.l.pre
46 cibus Tu aduerte inquãtum Bar.rñdet ꝙ vbi† tacita venit ex
presumpta volũtate defuncti si exprimat facit cessare tacitũ.⁊ sic
aliquid operatur ẜm eũ.Nã in hoc barto.vr sibi de directo ɔtriꝰ
j.in.ij.q.dũ dicit ꝙ si tacitũ venit ex ꝑsumpta volũtate defuncti:
vt.l.cõficiuntur.in prin.s.de iure codi.tũc si exprimat nihil ope
rat q2 inter tacitũ ⁊ expressum nõ est differentia.l.cũ qd.s.si cer.
pe.Istud idẽ etiã repetit bart.j.in fi.sue distinctionis:ĩ tertio mẽ
bro:.nec video qñõ bene saluet Bar.ab hac ɔtrietate. ¶ Iteꝫ dũ
bart in fi.istius ɔtrij allegat istã.l.videt eam male allegare:q2 vt
s.declarauit bart.ista.l.loquitur in prima materia qñ illud ꝙ ta/
cite inest exprimit per viam ɔditiõis:vnde melius allegasset.d.l.
47 si arrogator. ¶ † Circa istud ɔtrariũ soleo tradere verã ⁊ nouã
so.quã posui in.l.cũ qd preal.⁊ in.l.cẽturio.s.de vul.⁊ pup.nã.l.
dispensauit cũ pr̃e ɔ oẽs regulas iuris ꝙ pater possit facere sub
stitutionem pupillarẽ pupillo:q̃ substitutio est testm̃ ipsius pu/
pilli.l.patris ⁊ filij.s.de vulga ⁊ pupil.⁊ voluit ꝙ pater filio pu
pillo possit substituere penitꝰ extraneũ ⁊ excludere matrẽ etiã a
legitima ipsius filij qḋ nõ potuisset facere filiꝰ si fuisset maior:di
cit tex.i.l.pap.§.sꝫ nec impuberis.s.de inoffi.test.in.c.si pater.de
48 testa in.vj.† Iste dispẽsationes q2 iunt ɔtra ius sunt valde odio
se ⁊ multũ restringẽde.c.fi.de fil.presby.glo.in.c.ordinarij.de offi.
ordi.in vj.q2 ergo pater ex dispensatione legis põt substituere
pupillo ⁊ excludere matrẽ etiã a legitima certe debet multum re
stringi vt ꝓcedat qñ pater expresse substituit pupillariter filio:se
cus si expsse nõ substituit:quãuis alias sub vulgari cõtineat ta
cita pupillaris.Ista est propria ⁊ fundamẽtalis rõ:⁊ so.ad istud
contrariũ. ¶ Circa quartũ contrarium ḋ.l.j.j.si penden.appel.
49 mors inter.inquantum cõcludit Bart.† ꝙ qñ iudex condẽnauit
aliquẽ capitaliter:⁊ publicauit eius bona per dictionem et:que
eque principaliter importat:tunc extincto reo pendente appel
latione non extingit publicatio bonorum eque principalis.Sed
quando iudex nõ expressit publicatio bonorũ venit accessorie vñ
extincto principali delicto etiã extinguit publicatio bonorũ ac/
cessoria Limita multũ no.istã doctrinam bart.⁊ sic tex.in.d.l.j.
nisi iudex in cõdẽnatione adijceret clausulã semper solitã appo/
ni qḋ si intentio esset.s.vel vltra ius ꝙ eam reducit ad ius cõmu
ne:certe quia tunc apparet ꝙ iudex non vult parteꝫ grauare nõ
est differentia an loquat per dictionem ⁊ an per dictionem cum
⁊ sic dictio ⁊:tunc nõ cõiungit principaliter ex mente iudicis pro
ferentis.Ita limitat Salice.in.l.iij.C.si reus vel ac.mor.fue.⁊ añ
eum Bald.in.l.vni.in ij.col.C.ne ex dilectis defunct.refert:et se
quit Augu.ariminen.in addi.ad Ange.in trac.malefi.in verbo
50 et eius bona publicamus.⁊ hoc teneas bene cordi. ¶ † Circa
istas duas materias barto.vt nihil omittatur adde quod alibi
bal. se expediuit vno verbo.in.c.cum ordinem.in vj.colũ.de re
scrip.vbi dicit ꝙ expressio relatiua eius ꝙ tacite inest nihil ope/
rat.ita loquit ista.l.secus ĩ dispositiua p.l.celsus.s.de arbi.sꝫ ista
sunt imperfecte ⁊ minus bene dicta.vt pater ex doctrinis barto.
¶ Ultra bart.cõtra istã secundã materiã oppo.d.l.si stipulatus
s.de vsur.vbi exprimitur illud ꝙ tacite inest.s.vacuam possessio
nem tradi.l.ratio.§.j.s.de actio.emp.⁊ tamen si exprimat veniũt
fructus ⁊ partus qui alias nõ venirent glo.ibi.rñdet ꝙ fallit ibi
barto.melius rñdet q2 ibi expressio fuit facta aliter q̃ inesset: q2
ibi expressit duo.s.fundum dari ⁊ vacuã possessioneꝫ tradi.Q̃ ista
tacite nõ intelliguntur:merito ambo expressa operantur vt ibi
51 ¶ Istaꝫ vltimã materiã bart.inducit ad duas qõnes.† Prima
est arbiter in cõdẽnatione apposuit terminũ legalẽ ad soluẽdũ:
⁊ sic tp̃s q̃drimestre.l.ij.⁊ fi.C.de exe.rei iudi.sub pena apposita

in cōpromisso: an post lapsum hui⁹ termini admittatur purgatio more: & sic an dicatur dilatio legalis an dilatio arbitri: concludit Bar. qđ dicatur terminus arbitri: & ɋnter non admittatur purgatio more. rō quia arbiter poterat aliū terminū dare. l. diē proferre. §. stari. ff. de arbi. Sed vltra. Bar. habes meliorē tex. in proposito in. l. qđ tñ. §. solutioni. ff. de arbi. firmat Bal. in. c. querēte. in vlti. q. de offi. deleg. qđ nō pōt iudex facere. d. l. iij. §. si quis condēnatum cū gl. Pro ista decisi. Barto. adde glo. q̃ hoc expresse tenet in. l. eū qui certarū. §. fi. in gl. mag. circa fi. & ibi Ange. & Pau. de ca. ff. de ver. ob. Idē tenent Imo. & Pau. de cast. in. l. si insulā. ff. de ver. ob. Imo. in. c. ex insinuatione. de rescri. & cū Bar. tenēt Sali. & Are. hic & istā opi. dicit Raph. cu. qđ putat esse de iure veriorē licet alia videatur equior. Idē tenet Pe. de anch. de quo alij nō faciūt mētionē. in. c. j. in vlt. col. de cōsti. in. vj. Pro ista opi. bene facit. d. §. stari. allegatus p barto. si eñ arbiter hȝ ptātē etiā inique disponēdi circa merita cause quāto magis circa appositionē termini de soluendo: & ita teneas: quāuis Jac. de are. And. de pisis Bal. flo. & d. Alex. hic teneāt ɔ̄riū cū alijs cōcor. alleg. p. d. Ale.
52 sȝ nihil allegāt qđ vrgeat: ideo nō refero. ¶ †Scđo querit bar. de societate ɔ̄cta inter aliquos qđ si aliqua iusta hereditas obueniret alicui eorū qđ debeat ceteris cōicari. si ex testō̄ deferatur illi q erat oīno ab intestato successurus: an debeat cōicari: concludit Bar. post Pe. ð bellaper. qđ sic. Idē tenēt Pe. & Cy. in. d. l. si ar rogator. & ibidē Alb. ð ros. in vlti. co. & cōiter Mod. hic. & ista est cōis opi. fm. do. Alex. hic. qcqđ fm eū teneat Imo. Istā decisione reprehēdit Are. hic per duos bonos tex. primo p tex. expssum fm eum i. l. illud. in prin. ff. de acq. her. † vbi si successurus ab
53 intestato instituatur heres: nō defertur ibi legitima hereditas ab intestato sed ex testō: & dicit se pro certo admirari de tanto doctore quāt⁹ est Bar. qđ in hoc pūcto dixerit ɔ̄ tex. legū. Scđo mouetur Are. per tex. in. l. iure nostro. §. fi. & l. seq. fm primam lec. gl. ff. de testa. tutel. vbi est tex. qđ q esset tutor legitimus ab intestato si facto testō creatur tutor nō dr tutor legitimus sȝ testamētarius: ergo cōtra Bar. ¶ Defendēdo Bar. rñdeo ad vtrūqȝ tex. Nā bar. nō negat qđ legitimus heres si instituatur in testamento non dicatur testamentarius: & qđ aliud sit esse legitimū heredē ab intestato & aliud heredē institutū. facit bene tex. in. l. in plurimū. in prin. in verbo etiā si idē sit ad quē vtrūqȝ nō pertineat. & tex. in. l. is q heres. in prin. & in. l. nec. is. §. j. ff. de acq. here. Sed considera Barto. qđ ex quo legitima hereditas tota ab intestato debebatur ex ꝓsumpta volūtatate defuncti. l. cōficiūtur. in prin. & l. si qs cū test. nullū. ff. ð iur. codi. qđ si fiat istitutio in testamento ꝙ nihil debeat operari: istud ē ppriū fundamētū bar. & ad hoc nihil. obstat fundamentū Are. facit. l. obuenire. ī vbo nō ip̄ꝓprie. ff. de ver sig. Itē ad fm tex. Are. rñdeo. & aliter qđ nihil facit: quia prima lectura glo. nō est vera. & tex. ibi refragatur: vnde vera est secunda lectura glo. qđ ibi patruus nō erat datus tutor in testō̄: sed alius qui cōfirmatur exclusio patruo legitimo. & ita ibi clare loquitur tex. ꝑsertim in ver. nā cōmodi⁹. ¶ Do. Pe. de bexy. reprehēdit subtiliter Bar. et dicit se audacter tenere ɔ̄ Bar. eo quia verba pacti cōprehēdūt solum hereditatē obuenientē ab itestato. d. l. iij. §. de illo. ff. pro socio. ergo sibi iputare debēt quare legē aperti⁹ nō dixerūt. l. veteri
54 bus. ff. ð pac. ¶ †Scđo quia ɔ̄ditio dȝ ipleri i forma specifica l. q heredi. & l. meuius. ff. de condi. & demon. sed forma specifica pacti est de hereditate instā: & sic de obueniente ab intestato. ¶ Tertio mouetur fortiter cōtra barto. & istud valde strigit. & pistud ego etiā teneo cōtra barto. quia saltē excepta legitima poterat eū testa-
55 tor priuare reliquo hereditatis sue: sed fm Bart. in mille locis & oēs doct. hic qñ illud ꝙ tacite inest: inest ex volūtate testatoris tunc expressio bene operatur. l. talis scriptura. ver. quid ergo. ff. eo. tit. Cū ergo esset in mera volūtate testatoris priuare istū reliquo hereditatis: ergo si expssit illud qđ tacite inerat ex voluntate: expressio debet operari: & isto modo apparet fundamentū. bar. esse falsum: & retorquetur pe directo ɔ̄tra bart. quia si ex volūtate inest nō est verū qđ sit par virtus taciti et expressi: prout bar. met i istis suis doctrinis pluries & pluries repetit. itē bar. ff. in secūda oppo. scđe materie tenet in hoc de directo cōtrariū: qđ qñ aliqđ iest tacite ex presumpta voluntate testatoris: si illud exprimitur: quia expressum facit cessare tacitū: illa expressio aliqđ operatur: ergo de directo contra Bar ¶ Hoc intelligit tñ & bene esse verum nisi iste socius ab intestato successurus in fraudē pacti sollicitasset se instituī ex testamento vt excluderet socios: quia cum per eum factuȝ sit quominus conditio impleretur: & sic quominus succederet ab intestato debet haberi p impleta. l. labeo scribit si mihi bibliothecā. ff. de cōtrab. emp. & l. iulianus. §. mutui. ff. ad maced. quia nō debet aperiri via fraudibus. l. in fundo. ff. de rei ven. & c. quanto. de iureiur. & istud vltimum teneo cōtra Bar. & si casus mihi contingeret consulerem & iudicarem contra eum: ex dictis Bar. met.
1 ☞ Error tam nominis pprij quam appellatiui in dispositionibus qnando vitiet.

2 Error in nomine proprio an vitiat remissiue.
3 Error confinium non vitiat dispositionem.
4 Error patrie parrochie vel vicinie quando viciat remissiue: & numero. 36.
5 Rescriptum impetratum super tali ecclesia contra certum presbyterum: licet constet de ecclesia si erratum est nomine proprio bresbyteri rescriptum vitiatur. & nu. 35.
6 Rescriptum in quo papa mandat prouidere de beneficio in territorio Bononieñ. b. scolari Bononieñ an vitietur rescriptū si ille b. sit paduan⁹ studens tamen Bononie.
7 Baptizans feminam intendens baptizare masculum & ei imposuit nomen masculi quod talis puella non erit baptizata.
8 Error in nomine proprio rei legate quod non vitiat legatū quādo constat de corpore et ibi rationem habes. & vide etiam numero. 28. et. 29. et numē. 35.
9 Error in corpore & sic in substantia seu predicamento substantie vitiat legatum. & nume. 31. quod non. & vide nu. 42.
10 Error in nomine appellatiuo semper vitiat legatum. & nu. 26. vbi ponit regulam & fallentias. & vide. nu. 44. nu. 57.
Nomina appellatiua imposita a natura vel iure gentiū sunt immutabilia & sunt imposita a iure gentium. nu. 13. & vide nu. 48.
11 Errare ī nomine appellatiuo: et nomine suo pprio arguit stultitiam.
12 Significatio vocis non trahitur ad ea que sunt in mente retēta.
Propositum in mente retentum nihil operatur.
14 Nomen appellatiuum est de rerum substātia & eo destructo destruitur substantia.
15 Procuratoris constitutio an vitietur si in constitutione dicatur constituo titium asinum meum ad agendum & defendendum.
16 Promitto tibi istum equū si bos demonstratur promissio valet
17 Procurator quod quis videtur constitutus si dicatur cōstituo titium ad agendum & defendendum.
18 Expressio inepta quod minus vitiet quam omissio.
19 Error ī nomine officij quod nō vitiet sicut nec in nomine artificij
20 Verbum iniuriosum appositum in constitutione procuratoris quod non vitiat mandatum sicut nec vitiat institutionē heredis
21 Pater quod non censeatur exheredare filiuȝ si in testamento eū maledicat & apponat vnam ex causis exheredationis.
Papa non censetur excommunicare licet in rescripto dicat apostolicam maledictionem.
22 Testator si dicat constituo titium dilapidatorem bonorū meorū ad exequendū testamentuȝ p hoc nō vitiatur constitutio executoris
23 Procuratoris cōstitutio quod nō vitiatur lȝ in instrumento dicatur constituto titium procuratoreȝ ad dissipādum & perdendum.
Procurator constitutus ad perdendum potest donare.
24 Error in nomine appellatiuo inducto a iure ciuili nō vitiat dispositionem.
25 Error in nomine appellatiuo ɔ̄tractus qđ non vitiat contractuȝ
27 Vestes quod non veniant appellatione supellectilis vel massaritiarum. & nume. 45.
29 Constare de corpore in noībus pprijs qñ dicatur ne legatū vitietur
30 Error corporis & substantie quod non sint idem contra glo.
31 Arguere de contractu ad vltimas voluntates quod liceat.
32 Cōfinia vel qualitas rei adiecta per testatorē quod magis attendantur quam nomen proprium rei.
Error in noīe proprio magis presumitur quam in confinibus
Demōstratio que fit per confinia quod sit fortior quam illa que fit per nomen proprium.
Presumptio fortior tollit minus potentem.
33 Testator si legat si fundū cornelianum in quo sit oliuetum: licet erret in nomine proprio si tamen qualitas est vera de corpore cōstare dicitur et valet legatum.
34 Demonstrationes due si adijciuntur legato quarum vna sit falsa: legatum sustentatur ex vera.
36 Error in noīe proprio in stipulatione & iudicijs qđ non vitiat
37 Error in corpore quomodo probetur.
38 Error probatur quando in tractatu de faciendo testamentū vel aliuȝ contractum aliquid exprimitur & postea aliud fit.
39 Error quod potius presumatur quam voluntatis mutatio.
Durare in eadem voluntate quando qs presumatur.
40 Fundus pratiu⁹ qđ differat a vineato specie.
Legato fundo aratorio non comprehenditur vinea: & qñ nu. 42.
41 Qualitates alicuius rei dicuntur que possunt adesse et abesse preter subiecti corruptionem.
Testator legando fundum simpliciter quid intelligatur legasse
42 Error in adiectiuis siue accidentibus non vitiat legatum.
43 Agro legato an veniat vinea.
Ager est genus.
Disiunctiua posita inter genus & speciem resoluitur in idest.
46 Tutoris appellatione quando veniat tutor & econuerso.

Ratio

47 Ratio quare predictio testatoris corã aliquibus non sufficit:sed expressa protestatio ante testamentum fic. ꝛ nu.51.
49 Stipulatio facta per.a.ꝛ.b.licet inter contrahentes coram testibus expresse actum sit quod dicendo.a.intelligatur promittis et dicendo.b.intelligatur promitto quod non valeat.
50 Species si pluries legatur vni quod semel tãtum debeatur ꝛ quãdo in tali legato fiat multiplicatio.nu.55.
52 Homo fictionem inducere non potest.ꝛ supra nu.47.48.
53 Fictionem inducere ꝛ declarationẽ facere quod inter se differat.
Fictionis natura est inducere.
Fictio declaratiua retrotrahitur ꝛ non requirit extremum a quo esse habile.
Fictio declaratiua non est proprie fictio.
Fictio inductiua requirit duo extrema habilia scilicet a quo ꝛ ad quod.
54 Voluntas et sensus quod attendatur in legatis non expressio verborum.
55 Probationes liquidissime quod dicantur cõiecture vel presumptiones legum.
56 Legare nutu quod non possit ille in quo nulla est infirmitas.
57 Error in nomine appellatiuo data rei presentia et demonstrata per testatorem digito non vitiat.

I q̃s in fundi vocabulo.

Error in nomine ꝓprio rei legate nõ vitiat legatum: secus si sit error in corpore vel noĩe appellatiuo.h.d. ꝛ sic ista lex tractat de triplici errore:vt in glo.j.ꝛ ista lex est magis difficilis quã ostendat ẽm Pau.de ca.hic in fi. ¶ Ad euidẽtiaꝫ huius.l.ne equiuocem⁹ in terminis ꝛ ꝯsequẽter ne fallamur.
1 habent premittere iuuenes† qd ista.l.loquitur in errore rerũ legatarũ:put etiã loquitur ter.in.l si fortidianũ.C.de leg. De erroreaũt in nomine heredis vel legatarij loquitur improprie tex.in.l. si q̃s in noĩe.C.de testa.ꝛ in.§.si quis in noĩe.insti.co. De errore nominis proprij ipsius testatoris qui videtur arguere stultitiã est tex.in.l.fi.C.de here.insti.ꝛ ibi Bar.ꝛ alij ad hoc not.ꝛ ibi legendo feci mentionẽ de Raph.ꝛ Mod.senẽ.hic.ꝛ ibideꝫ Bal.in.ij. colũ.ponit de errore in nomine proprio filij testatoris:ꝛ quid de
2 errore† noĩs ꝓprij aui paterni:nũquid iste error vitiaret cõsuluit in terminis Lud.ro.in cõsi.clxxix.inci.amplissime doctor.in j.dubio:ꝛ quid in iudicijs ꝛ in ꝯtractibus an error vitiet:ꝓprie
3 loquunt iura alleg.per glo.j.in glo.ij.ꝛ ibi dicet. ¶† Et qd in errore cõfinium an dispositionem vitient:habes tert.qõ non in.l. patronus.§.semproniũ.ꝛ.§.liberis.ff.de leg.ij.ꝛ est glo.no.ꝛ ordi.in.l.forma.in prin.ff.de censi.ꝛ glo.in.l.si fortidianũ.C.de leg.
4 ponunt Imo.ꝛ.d.Alexã.ꝛ ceteri Moder.hic.† Quid autem de errore patrie vel parochie:habes ter.in.l.his verbis.§.fin.š.de heredi.insti.ꝛ ter.in.c.significante.vbi ponunt Cano.de rescrip. ponit Bar.in.l.demonstratio.in prin.in.v.q.prin.j.de cõdi.ꝛ de mon.Bal.in.l.pe.in.ix.vel viij.col.C.de exe.rei iudi.Istas materias tradũt hic mod.ꝛ non sunt de materia ꝓpria istius.l.q: ista l.solum.tractat quãdo est erratũ in nomine ꝓprio vel in corpore vel in nomine appellatiuo rei legate:ꝛ istã materiã propriã legis
5 ego attingã ceteris pretermissis. ¶† Aduerte tñ qõ si impetraui rescriptum super tali ecclesia contra talem presbyterũ:sed erraui in nomine proprio presbyteri:licet constet de ecclesia:rescriptum nihil valet:eo q: rescriptũ est stricti iuris.ẽm Joan and.in addi.Spe.in titu.de rescrip.presen.§.rõne aũt cause.in ver.quid si indubitate.ꝛ pondera hñ rõnem quã assignat Jo.an.q: rescriptũ est stricti iuris:ꝛ hoc modo dat magna limitatio ad regulaꝫ que habet qõ error in noĩe proprio regulariter nõ vitiat:vt hic:
6 ꝛ.d.l.in nomine. ¶† Quid aũt si papa mãdat ꝓuideri de beneficio in territorio Bononiensi.b.scholari Bononiensi:ꝛ ille.b.sit Paduanus tñ studens Bononie:an per hoc vitietur rescriptũ: ponunt Jo.an.ꝛ oẽs Cano.in.d.c.significãte.de rescrip.ꝛ no.do. Abb.in cõsi.cc.incip.in questiõe que ad pñs vertit inter capitu
7 lum.in vit.col. ¶† Scdo pro pulchra limitatione aduerte:quod si baptizans intendit baptizare masculũ ꝛ ei imponit nomẽ masculi:puta Petrus cũ in veritate sit puella nõ est baptizata talis puella:secus si de hoc nõ cogitaret baptizans:sed simplr baptizaret.Ita not.decidit Hosti.in summa sua in tit.de baptismo.in.§. quõ fit.in.viij.col.in versi.quid ergo si quis putet.ꝛ ratio est quia oportet qõ intentio baptizantis fundet super vero:vt ibi no.declarat Hostiẽ.in.iiij.co.in versi.sed cũ paruuli. ¶ Not.primo ex hac.l.qõ error in nomine ꝓprio rei legate non vitiat legatum qñ
8 constat de corpore:ratio est q: ꝓpria nomina sunt inuenta ad recognoscenda ea quibus imponũtur.dicit tex.in.l.ad recognoscẽdos.C.de inge.ꝛ ma.ꝛ si ergo constat de qua re disposuit testator: talis error non dꝫ vitiare.Istam rationẽ formaliter assignat tex. in.§.si quis in noĩe.insti.co.nam qñ constat de corpore:expressio proprij nominis censetur esse superflua.l.j.in fi.j.de do.preleg. et.l.j.in fi.š.de actio.emp.ꝛ.l.certum.š.si cer.peta.vnde expressio nominis proprij erronea tanq̃ superflua non dꝫ vitiare ꝑ regulam.l.vnice.in prin.C.de rei vxo.actio. Ista ratio cessat in errore nominis appellatiui:ꝛ sic in nominibus appellatiuis generum
9 que non sunt inuenta vt cognoscamus indiuidua. ¶† Secundo no.qõ error in corpore:ꝛ sic in substãtia seu p̃dicamẽto substãtie vitiat legatum vtẽdo vocabulis glo.prime quam.j.reprobabo: ratio q: nõ debet illud qõ expressit:cũ in illo non adsit voluntas testatoris:nec illõ qõ voluit testator:q: ĩ eo deficit.disposio.Istã rationẽ assignat formaliter ter.ĩ.l.ĩ ambiguo.j.de reb.du.ꝛ tex. in.l.quoties.in princi.š.de heredi.insti.ꝛ ad istud not.vltra cõcordantias glo.adde bo.ter.in.l.si me inuacuã.in prin.j.de acq.
10 pos. ¶ Tertio no.ex tertia parte tex.qõ error in nomine appellatiuo semper vitiat dispositionem.Duas rationes assignat iste tex.Prima q: noĩa appellatiua ĩposita a natura vel iure gentium sunt immutabilia. Secũdam rationẽ assignat in verbo vel qõ est stulti⁹ quia talis error sapit stultitiã:ideo ẽ ĩtolerabilis:vũ
11 dicit no.† Bal.in.d.l.quoties.in fi.princip.š.de here.insti.q: tũc stulta voluntas errat in eo in quo nemo vnquã sane mentis erraret:vnde talis error nunq̃ põt actib⁹ hominũ accõmodari sicut qñ quis erret in nomine suo proprio istud etiã arguit stultitiã.d. l.fi.in prin.C.de here.insti.sed error in noĩe ꝓprio rerũ vel personarũ est tolerabilis. ¶ Tertiã rationẽ assignat tert.in.d.l.quoties in prin.quia in eo qõ expressit volũtas deficit:in eo qõ voluit
12 deficit dispositio ꝛ scriptura:ꝛ ꝯsequẽter significatio vocis nullo modo potest trahi ad ea que sunt in mente retenta q: propositum in mente retentum nihil operat.l.si repetenti.C.de cõdi.ob cau. ¶ Quartam rationẽ assignat.bald.in.d.l.si in nomine.C.de
13 testa.† q: nomen appellatiuũ generis est impositũ de iure gen.et importat seu designat ꝓpriã substantiã cuiuscũq̃ rei:vnde eius corruptio inducit corruptionẽ forme substãtialis:q: qõ est in intellectu non põt tunc sensu percipi. ¶ Quintã et vltimã rationẽ assignat bald.in.l.si fortidianũ.C.de lega.quã dicit esse subtilio
14 rẽ:ꝛ eã sequitur Glo.hic:† q: non põt res carere noĩe appellatiuo quin careat esse:q: sunt de rerũ substantia:vnde si destrueret nomẽ appellatiuũ destrueret substãtia ꝛ esse. ¶ Iuxta istum tert. ꝛ istud no.qõ error in noĩe appellatiuo semper vitiat dispositio
15 nẽ:cadit pulchrũ ꝛ no.dubiũ.† Si dico ĩ instrumẽto ꝯstituo titiũ asinum meum ad agendũ ꝛ defendendum causas ꝛc.an dicatur legitimus ꝓcurator an vero vitiabit talis constitutio ꝓcuratoris:est pulcher passus.d.Ant.de bu.ꝛ Imo.in.c.petitio.ĩ prin. de procu.tenẽt quod talis cõstitutio procuratoris vitiabitur per regulam huius tex.q: error in nomine appellatiuo:ꝛ in hoc reprehendũt Hosti.ibi qui tenebat contrariũ. Istam opi.do.Ant. ꝛ Imo.qõ vitietur talis ꝯstitutio ꝓcuratoris tenet do.Ale.hic. Raph.Fulg.ꝛ do.Alex.ĩ.l.testamẽtum nõ ideo.C.de testa.Idẽ d.Alex.ĩ.l.si q̃s mihi bona.§.ꝫ qd si mãdauit.š.de acq.he. Saluat do.Alex.hic opi.Host.qñ ille qui est ꝯstitut⁹ ꝓcurator ꝑ illa verba cõstituo te asinũ ꝛc.esset presens actu:eo tpe quo ꝯstituit Motus ꝑ illud qõ vult gl.reputata sing.in.l.q̃ extrinsecus.j.de
16 ver ob.† que vult quod si dico promitto tibi istũ equum demonstrato boue in presentia ad oculum:talis error nominis appellatiui nõ vitiat promissionẽ:quã glo.Bar.j.allegat:ibi de ea dicã. ¶ Ista solutio.d.Alex.nihil penitus valet:q: p̃sentia corporis tunc operatur qñ erratur in nomine appellatiuo:ꝫ in ista.q.non est aliqs error imo nec equiuocatio.Sola difficultas est ꝓpter terminũ asinũ:ꝛ ista ꝓpter p̃sentiã cõstituti nõ remouet:nihil ergo penitus faceret pñtia istius cõstituti. ¶ Mod.senẽ.hic defendũt
17 opi.Hostien.duplici fundamento.† Primo q: si simpliciter dicerem cõstituo titiũ ad agendũ ꝛ defendendũ:censeret constitutus procurator licet nõ dixerim procuratorem:q: istud ostendũt verba precedentia ꝛ sequentia:vt ꝓbatur in.l.j.in fi.ꝛ quod ibi bart. tenet.š.de heredi.insti.in proposito si fuisset dictum constituo ꝓcuratorem ad agendum ꝛ tacuisset asinum:illa constitutio valet ꝛ tenet:ergo fortius fi est tacita expressio inepta:q: dixi asinũ nõ
18 debet vitiare ꝑ regulã no.† q: minus vitiat inepta exp̃ssio quaꝫ omissio:est doct.no.bart.in.l.demonstratio in prin.in.ij.col.j.d cõdi.ꝛ demon. ¶ Secũdo mouetur q: hic non fuit error in noĩe
19 proprio nec appellatiuo:† sed in noĩe officij:q error nõ debet vitiare sicut nec error in nomine artificij:vt est ter.solen.in.l.pe.j. de reb.dub.quem tex.q: glo.alleg.ibi inducam. ¶ Quid tenendum: Teneo opi.Hostiẽ.que est verissima:ꝛ credo qõ sit magis communis.eam etiam tenet bald.et Pau.de cast.in.d.l.testamẽtum non ideo per illum ter.C.de test.Ludo.roma in.l.si qs mihi bona.§.si quis adiuerit.š.de acqui.heredi.Areti.in.ea.l.si quis mihi bona.in.§.sed quid si mandauit.et do.Alex.sibi cõtrarius in consi.xliij.quarti volu.incip.visis ꝛ ponderatis his que continentur in processu.in.viij.colũ.Idem tenet Abb.in.d.c.petitio. in.iij.no.ad fi.de procu.Ad ita tenendũ mouent me multũ infra scripta:ꝛ presertim q: hic nõ fuit error:nec ꝯstituẽs fuit ita supi

mus q̄d crederet asinū vocari aut significare ꝓcuratorē: sed illud vocabulū fuit iniuriosum seu contumeliosū ꝙ̄nter maledictio
20 nō aūt fuit erroneū: †vnde talis iiuria seu maledictio non debet vitiare constitutionē ꝓcuratoris: sicut nō vitiat istitutionē heredis. tex. est ad hoc valde no. i. l. bis verbis. §. i. ff. de here. isti. vbi dicit ad literam tex. si testator dicat ille filius meus impijssimus de me male merit⁹ heres esto: decidit ibi tex. q̄d illa istitutio opprobriosa nō vitiaṫ: lʒ sit facta cū v̄bo maledico. Ita hic v̄bū in iuriosum nō dʒ vitiare ꝯstōnē ꝓcuratoris: presertim cū hic ꝯstet de corpore ꝛ ꝑsona: q: titius: ꝛ de effectu q: dʒ agere ꝛ defendere istud est officiū ꝓcuratoris: vñ istud vocabulū iniuriosum nō dʒ nocere. sicut nec vitiat institutionē. ¶ Adde pro ꝯfirmatione bñ
21 facere† q̄d si pr̄ maledicat filiū in testamēto: etiā exp̄ssa vna causa legitima ex qua posset eū exheredare nō p hoc fili⁹ dr̄ exheredatus: sicut nec bñdicēdo filiū p hoc cēseṫ istitut⁹. ita singulr̄ determinat Bal. i ꝓoe. decre i pe. col. ad fi. ꝛ vltima: sicut etiā ꝑm eum papa maledicēdo vel apponēdo in rescripto apostolicā maledictionē: nō p hoc cēseṫ excōicare. Sed admiror q̄d Bal. q fuit tantus textualis. nō viderit de hoc text. exp̄ssum ꝛ valde solē. in. c. lʒ. de voto. in. ver. sub iterminatione maledictiōis paterne iūcta de
22 cisione ipsius tex. ¶ †Scd̄o principalr̄ ad tenēdū opi. Host. moueor per illud q̄d no. decidit Bal. in. l. id q̄d pauperib⁹. ī. j. q. C. d̄ epis. ꝛ cle. q̄d si testator in testamento dicat ꝯstituo titiū dilapidatorē bonorū meorū ad exequēdū testamētū meū: p hoc nō vitiatur ꝯstitutio executoris: lʒ appellauerit v̄bo iiurioso dilapidatorē. vbi debebat dicere executorē: q: ꝑm Bal. cū habeamus effectū parū est curandū de ineptitudine taliū verborū. ¶ Cōfirmaṫ
23 ꝛ tertio† q: si in instrumēto ꝓcuratoris de quo est q̄d nostra dicereṫ ꝯstituo titiū ꝓcuratorē meū ad dissipandū ꝛ perdendū: tñ vʒ ista cōstitutio ꝓcuratoris. ita tʒ no. Bal. in. l. filiussa. ff. de dona. vbi fortius tʒ q̄d imo tūc ꝓcurator ita constitutus ad dissipandū ꝛ perdendum posset donare cū donatio sit perditio. vt ibi in tex. quod vltimū teneas valde cordi p limitatiōe regule. d. l. filiussa.
24 ¶ †Quarto dato etiā ꝛ ꝯcesso sine veri preiudicio q̄d i ista. q. esset error in nomine appellatiuo adhuc iste tex. non obstaret: q: procedit q̄n est error in nominib⁹ appellatiuis a rerū natura vel iuregētiū impositis: secus est in nominibus appellatiuis impositis a iure ciuili: vt est istud nomen ꝓcurator tūc error non vitiat: prout declarat Bal. in. l. si in noie. C. de test. ꝛ i d. l. si fortidianū ¶ Quinto ꝛ vltimo accedat q̄d in cōstitutione procuratoris nō est vis in nomine. tex. est in. d. c. petitio. de procur. in. l. j. §. quib⁹ ff. q̄d cuiuscꝫ vniuer. do. Abb. in. c. in pertractandis in. ij. col. de
25 iura. calū. †Sicut etiam error in nomine contractus appellatiuo nō vitiat cōtractū. l. insulā. ꝛ ibi Bar. ff. d̄ prescrip. ver. l. si olei. ꝛ ibi Bar. C. loca. l. si vnoi pn̄. ff. eo. sc̄ʒ. loca. Et tenēdo istā partē nō ob. si diceret q̄d ego multū me fundo sup. l. his verbis. §. j. ff. d̄ here. insti. vbi institutio verbis iniuriosis facta valet ꝛ tenet: sed q̄d ille tex. nihil. obstat eo: q: ibi testator processit ad exp̄ssionē heredis: ꝛ dixit ille filius meus impijssimus de me male merit⁹ heres esto: exp̄sse ergo instituit: ꝛ tex. ibi se fundat q̄d ex quo exp̄sse instituit: licet cū maledictione filius erit heres: q̄d nō est i. q. ista. Rñde q̄d imo satis expressit: ex quo dixit ad agendū ꝛ defendēdū: q̄ verba nō ꝯueniūt nisi ꝯstitutioni ꝓcuratoris vt supius deduxi: ꝛ
29 ita habes bñ discussū: vt puto p̄ntē articulū. ¶ †Stat ergo regula ex tex. q̄d error i nomine appellatiuo vitiat. Adde ꝙ p istū tex. dicit no. Bar. in. l. si is q pro emptore. in. j. q. prin. ff. de vsucap cō homo nō pōt facere q̄d dicēdo bouē intelligaṫ de asino: q: rerū vocabula sunt immutabilia: vt hoc tex. ꝛ ab hoīe fictio induci nō pōt: de quo videbimus. ī. in gl. que videṫ aliter tenere. ¶ Ista regula tex. limitaṫ duobus modis. Primo q̄n vnū nomē appellatiuū haberet multam proximitatem cum alio. p. l. librorum. §. q̄d tñ. de lega. iij. de qua. l. oppo. glo. in ver. nō deberi. reseruo super ea dicendū. Scd̄o fallit data p̄ntia rei p gl. sing. in. l. q̄ extrinsecus. ff. de ver. ob quā. ī. ad hoc allegat Bart. ꝛ. ī. diceṫ ¶ Quar
27 to no. ex hoc tex. † q̄d appellatione suppellectilis nō veniūt vestes sed hodie in vsu quotidiano nō vtimur isto v̄bo supellectilis sed termino massaritiarū: ꝛ illud q̄d per leges venit appellatione supellectilis: ēt venit appellatiōe massaritiar: ꝛ ecōtra ꝑm Bartol. in. l. j. ff. de supel. lega. Ideo facit iste tex. ꝑm Ang. q̄d si testator legat vxori massaritias q̄d nō veniūt vestes: ꝛ sequūṫ Imo. ꝛ Moder. hic. ¶ Adde tñ q̄d appellatione massaritiarū vel supellectilis veniunt lecti: culcitre capse: scāna: ꝛ similia ꝑm do. Abb. q ita
a cōsuluit in facto i ꝯsi. cxcv. [a] inci. casus in facto sic proponitur: q
28 dam dn̄s Ant. ꝛc. ¶ Ex predictis no. †antecꝫ veniam ad glos. p intellectu tex. oppono fortiter. ꝯ tex. q̄d imo nō sit differentia iter errorē noīs ꝓp̄ij: ꝛ errorē noīs appellatiui data paritate termi norū: q: in primo error noīs proprij nō nocet q̄n ꝯstat de corpore. Idē etiā ē in scd̄o vt hic i gl. approbata. ꝛ. l. j. in fi. ff. de do. prelega. Alias si nō cōstaret de corpore vtrūqꝫ vitiareṫ rōne incertitudinis: tā in primo ꝙ̄ in scd̄o casu. l. si fuerit de reb⁹ du. Istā dif

a ¶ In cōsi. cxcv. Adde tu ꝙ est i. ij. vo. ꝯsi. lxxviij. ꝛ aduerte q: bar. i. l. ij. ff. de sup. leg. dicit q̄d culcitre d̄ cōmuni vsu loquēdi nō veniūt appellatiōe massaritiarum.

ficultatē tāgit in discursu sermonis subtilis Rapha. ꝛ non clare soluit do. Pe. de ber. ex mēte Raph. aliter rñdet q̄d in. ij. casu q̄n erraṫ in noīe appellatiuo requiritur q̄d res demonstretur euidentioribus ꝛ fortioribus indicijs: q: est error magis crassus. facit. l. non est verisimile. ff. q̄d met. cau. sed in errore noīs proprij qui est magis tolerabilis nō erit opus tāta demonstratione: ꝛ in hoc vr̄ cōsistere vis ꝛ differētia huius. l. fʒ eū. ¶ Tu adde q̄d. d. Pe. poterat ad hoc allegare Bar. hic sup gl. i ver. vocabulo: vbi exp̄sse dicit q̄d in appellatiuis nō dr̄ ꝯstare de corpore ex indicijs: eo q: ꝑdixerat: rō q: noīa appellatiua sunt ita cōia ꝛ nota q̄d lex nō ꝑsumit aliquē errasse ex aliquib⁹ indicijs: secus est in errore nois proprij: ꝛ sic so. quā sibi asscribit do. Pe. ēante eū so. Bar. hic
29 ¶ Tu aūt plenius solue hāc difficul. † q̄d error in noīe proprio nō vitiat: est verū dūmō ꝯstet de corpore. Ita exp̄sse dicit tex. in §. si quis in noīe. insti. de lega. ꝛ in. l. si fortidianū. C. e. dr̄ aūt cōstare de corpore in noībus ꝓp̄ijs ex solo vsu loquēdi testatoris q ita ꝯsueuit appellare: sed hoc nō sufficit in noībus appellatiuis: vt dicit text. in. l. labeo. circa medi. ꝛ ibi assignat rōnē. ff. de supel. leg. itē ex sola ꝑfatiōe testatoris. Itē p ꝯfines vel p vnā demōstrationē vt oliuetū: vt i gl. Ista aūt nō sufficerent i noībus appellatiuis q̄ sunt nimiū difformia mēti testatoris. ¶ Capio nūc glos. primā i ver. si q̄s in fundi vocabulo. ꝛ q̄ro vt i ea ꝛc. ¶ In ea. gl. ibi itē i corpore rei seu substātia. Ista gl. j. vult duo. Et i vtroqꝫ
30 male dicit. †Pri̇o vult gl. ꝙ error corpis ꝛ substātie sint idē In ꝯtrariū est tex. formalis i. l. i vēditionib⁹. i ver. inde q̄rit ꝯben. em. q dicit si i ipo corpe nō erraṫ: sʒ i substātia error sit. ¶ Scd̄o
31 vult glo. † q̄d error i substātia vitiet legatū sicut ēt vitiat emptionē. d. l. in vēditionib⁹. arguendo de ꝯctib⁹ ad legata: ꝛ sic ad vltimas volūtates. l. seruū filij. C. eū q chirographū. ꝛ. l. q̄ de legat. ff. eo. sʒ in hoc etiā gl. male dicit: ꝛ in ꝯtriū est tex. in. l. si q̄d aurū. ff. de ver. ob. vbi error i substātia nō vitiat stipulationē q̄ est stricti iuris: ergo minus dʒ vitiare vltimā volūtatē in qua sit benignior interpretatio. c. cū dilecti. d̄ donatio. Nec ob. l. i vēditionibus. q: loquiṫ in cōtractu oneroso ꝓpter p̄tiū q̄d nō est in legato vel in stipulatione: nā illa tex. si cū aurū intelligiṫ i stipulatiōe ex causa lucratiua ꝑm Bar. ꝛ doc. ibi: secus si ex causa onerosa. d. l. in venditionibus. sed legatū nō pōt esse onerosum. l. hereditatē. in prin. ff. māda. ¶ Capio glo. ij. in ver. noīauerit. in glo. ij. Istā gl. pro sin
32 gulari no. Bar. ꝛ doc. † q̄d magis debēt attēdi ꝯfinia vl̄ q̄litas rei adiecte p testatorē ꝙ̄ noīa. ꝓpria: ꝛ sic potius ꝑsumiṫ error i nomine ꝓprio quā in ꝯfinib⁹ vel in qualitate rei legate: ꝛ sic fortior est demōstratio que fit p nomē ꝓpriū: q: prima nō est ita d̄ facili mutabilis: sicut scd̄a vt hoc tex. ꝛ sic fortior ꝑsumptio tollit min⁹ fortē. l. diuus. ff. de in integ. resti. Itē verisimilitudo maior tollit
33 minorē ꝑm Bal. i. l. siue possidetis. circa fi. C. de proba. ¶ †Scd̄o habes diligēter notare ex hac gl. q̄d si testator legat fundum cornelianū in quo est oliuetū: q̄d licet erret in nomine proprio: si tñ qualitas est vera dr̄ constare de corpore quēadmodū ecōtra si nō erratur in noīe proprio sed in falsa demonstratione valet ꝛ tenet. tex. est no. in. l. quibus diebus. §. qui dotalē. ff. de cōdi. ꝛ demon. facit q: in dubio debet attēdi illud q̄d facit actū valere. l. quoties.
34 ꝛ. l. vbi. ff. de reb. dub. †Itēʒ si testator in re legata adiecit duas demonstrationes quarum vna conuenit rei legate alia non attentitur illa que facit actū valere tex. est no. in. l. pe. §. paterfamil. ff. de leg. iij. Quādo nō apparet de alia re cui alia demōstratio aliter cōueniat. ¶ Capio glo. in ver. sʒ si i corpore. Diuide istā glos. in duas ꝑtes pricipa. In prima exēplificat tex. ꝛ ista prima ꝑs erit valde no. In. ij. allegat varias cōcordantias q̄ loquūtur non solū in vltimis volūtatibus: sed etiā in contractibus stricti iuris ꝛ in iudicijs: ꝛ ꝯsequēter ampliat regulā tex. nostri. q̄d error i noīe ꝓprio nō vitiat nedū legatū sed nec stipulationē nec iudicia. Scd̄o
35 ibi no. ergo q̄d error ꝛ iura q̄ allegat glo. †videntur fortiter facere cōtra illud q̄d tenet Jo. an. in addi. Spe. in ti. de rescrip. ꝑsen. §. ratione aūt forme. in ver. qd si indubitate. quē retuli. §. in euidētialibus legis: q̄d si aliquis ipetrauerit rescriptū super tali ecclesia de qua cōstat ꝛ errauit in noīe bresbyteri nō valet rescriptum q̄d est stricti iuris. dixi. ff. ¶ No. istam rationē: q: si esset verā esset magna limitatio ad istā. l. ꝛ similes. Sed ꝯtriū videṫ fortiter face
36 re tex. in. l. si in noīe. ff. de ver. obli. allegata in glo. q̄ loquiṫ in stipulatione q̄ est stricti iuris: ꝛ tñ error in noīe ꝓprio non vitiat stipulationē. Itē i iudicijs q̄ similiter sunt stricti iuris error i noīe ꝓprio nō vitiat. tex. est i. l. pōpo. scribit si frumētū. §. pe. ff. de rei ven. quē etiā allegat gl. nr̄a: ergo ꝯ rōnē Jo. an. Defendēdo Jo. an. Rñde q̄d illa iura expresse loquunṫ q̄n ꝯstabat de corpore: sed in dicto Jo. an nō ꝯstabat de corpore: ꝛ ad hoc bñ facit text. in. c. significāte. de rescri. ꝑm cōem itellectū scribētiū q tenet q̄d error ibi patrie vel parochie vitiet: q: nō cōstabat de corpore: ꝛ ita etiaʒ intelligit Bar. in. l. demōstratio falsa. in p̄n. in. v. q. prin. ff. de ꝯdi. ꝛ demō. itē Joā. an. loqṫ in rescripto ipetrato ad bñficia: sʒ sic est q̄d rescripta ad bñficia sunt ambitiosa: ꝛ sic valde odiosa: ꝛ ꝯ̄nter multum

multū restringēda:vt est tex.ad literā.i.c.quāuis.ij.de pbē.in.vj:
¶ Ex prima parte hui⁹ gl.habes elicere quatuor no.ꝯclusiões.
37. ¶ †Prima est ꝫm Bar.⁊ scribē.q̄ño ꝓbetur error in corpore.s.
ex verbis q̄ testator dixit ante cōfectionē testamēti:ex quo corre/
38 larie.†Scđo no.ex hac gl.qđ q̄n aliquis ante testm̄ cōferēs cum
amicis suis dicat se velle aliqđ facere in testamēto:si postea in cō
trariū faciat đr errasse:nec p̄sumit̄ eū penituisse prioris volūta
tis:⁊ pro hoc meli⁹ facit tex.in.l.quoties.§.j.ṡ.de here.insti.⁊ p
illū tex.no.ibi Bart.i.§.tātūdē.⁊ reputat bn̄ sing.qđ error ꝓbat̄
q̄n in tractatu de faciēdo testm̄ vel aliū ꝯctum aliqđ exprimit̄: et
postea aliud fit:de quo tū vide glo.valde no.in.l.cū ꝓponebat̄.et
39 ibi Bar.⁊ Jmo.ij.de leg.ij.¶ †Tertio no.ex hac gl.qđ poti⁹ p̄su
mitur error quā mutatio volūtatis.In dubio em̄ p̄sumit̄ qs du
rare in eadē volūtate.l.eū qui.et.l.cū tacitū.ṡ.de ꝓba.l.cū:hic sta
tus.in princi.⁊.§.j.ṡ.de do.inter vi.⁊ vxo.c.maiores.§.fi.⁊ ibi ad
hoc no.d.Abb.đ baptis.c.cū marthe.de celebra.mis.c.licet.⁊ ibi
Gemi.ad hoc no.de pcu.in.vj.Intellige sane nisi testator ex ma
gno interuallo post faceret tale testm̄:tunc nō p̄sumeret̄ duratio
eiusdē voluntatis.l.p retentionē.C.de vsur.l.cū in plures.§.loca
tor horrei.ṡ.loca.Bart.⁊ alij in.l.pacta nouissima.vbi aliq̄n de
40 hoc vltimo plene dixi.C.de pac.¶ †Quarto no.ex hac gl.qđ lꝫ
dictio fundus sit generalis cōp̄hēdens tam p̄tū quā vineā.l.
fundi appellatione.ij.de ver.sig.tū fundus pratiuus differt a vi
neato specie:capiendo speciē ꝓut capiūt legiste.Ideo si testator
leget fundū p̄tiuū quē hꝫ iuxta titiū:i tali legato nō venit fun
dus vineatus:⁊ p istā gl.dicit Ang.fuisse de facto determinatū
cōtra quendā cōsanguineū suū cui testator legauerat petiā terre
aratorie existentē iuxta titiū:cū vere ibi haberet vineā:⁊ nō terrā
aratoriam:fuit decisuꝫ qđ nō deberet̄ illa terra vineata:q̄r vinea
non erat legata : nec ibi erat terra aratoris.⁊ sequit̄ Jmo.Ra
pha.⁊.d.Alex.hic.¶ Tu aduerte cū esset đ petia terre existētis
iuxta titiū:talis error đr potius i qualitate quā i corpe:ergo nō
dꝫ vitiare sicut nec falsa demonstratio vitiat q̄n cōstat de corpe.l.
falsa demōstratio.i p̄in.⁊.§.qđ autē.ij.de ꝯdi.⁊ demō.⁊.l.patro
nus.§.j.⁊.ij.ij.de leg.ij.qđ aūt iste sit error in qualitate ⁊ nō i cor
pore.s.esse p̄tiuū ⁊ nō vineatū sunt duo boni tex.in.l.si in quali
tate.⁊ i.l.si duoꝝ.ṡ.de actio.empt.quos tex.etiā alleg.Are.hic:
qui ita rep̄hēdit Ang.declaro ⁊ iduco vtrūq; tex.⁊ vltra qđ de
hoc sint text.expressi in.d.l.si in qualitate.⁊ in.d.l.duoꝝ.ptꝫ viua
41 rōne:† q̄r ille dicunt̄ esse qualitates q̄ p̄nt adesse ⁊ abesse p̄ter
subiecti corruptionē:ꝫ esse vineā ⁊ p̄tū:iste sunt qualitates vt
tota die experiētia docet:ergo nō fuit erratū in corpore terre:ꝫ
erratum in qualitate.¶ Scđo aduerte qđ ista gl.nō loquit̄ ꝓut
Ang.⁊ doct.p̄alleg.eā allegant ista gl.nō loquitur q̄n testator le
gauit fundum p̄tiuū cū haberet vineatū iuxta titiū:ꝫ ei⁹ ver
ba sūt qđ credebat legare vineā quā putabat habere iuxta titiū:
⁊ dixit lego fundū existentē penes titiū:⁊ sic gl.simpl'r dicit q̄n le
gatur fundus ⁊ nō dicit p̄tiuus vel vineat⁹:quo casu cū dictio
fundi sit generalis:⁊ cōp̄hēdat tā p̄tiuū quā vineatū.l.fūdi.
⁊.l.ager.ij.đ v.sig.ergo legādo simpl'r fūdū existētē penes titiū:
vt dicit gl.vr̄ qđ veniat vineat⁹:ex quo glo.solū expressit fundū:
ptꝫ q̄r si expressisset fundū p̄tiuū superfluū esset illud qđ dicit
gl.qđ intēdebat:imo expresse hoc dixisset:⁊ reuera gl.ꝫm ei⁹ ver
ba ita loquitur ⁊ male.¶ Sed salua istā gl.altero de duob⁹ mo
dis.Primo qđ intētio gl.si tota simul iūgat̄ est ꝓp̄ie facere dif
ferētiā inter fundū p̄tiuū ⁊ fundū vineatū:nō aūt est loqui de
fundo simpl'r.¶ Scđo ⁊ fundamētalius salua istā gl.cuius in
tētio est qđ testator legādo fundum simpl'r intēdebat legare fun
dum p̄tiuū existētē penes titiū:⁊ ita p̄dixerat corā aliquib⁹:si
postea legat fundū simpl'r quē hꝫ penes titiū:⁊ ille sit vineatus
ostēdit̄ error testatoris sup idētitate corporis:ideo vitiat vt neu
trum debeat̄:ista est ꝓp̄ia mens glo.nihil subaudiēdo ad eam.
¶ Quid tenēdū.Ego sic distinguo ⁊ credo esse veritatē:qđ si te
stator habebat solū vnū fundū existētē penes titiū quē credebat
esse p̄tiuū:ꝓut p̄dixerat corā aliq̄b⁹ cū esset vineat⁹:⁊ iste nō đr
esse error in corpore sed in qualitate:⁊ tunc nō vitiat cū cōstet de
corpore:vt dixi:⁊ in istis terminis male loquerent̄ gl.Ang.⁊ alij
42 ṡ.relati.confirmatur dupliciter:† q̄r si error in substātia legati nō
vitiat.l.si eū aurū.ij.de ver.obli.⁊ dixi.ṡ.in gl.quātominus error
in ista qualitate debet vitiare.Itē error in adiectiuis seu in acci
dentibus nō vitiat legatū:ꝓut.ij.tenet glo.fi.ad fi.sed iste est ta
lis.error:patet q̄r accidentia dicunt̄ que possunt adesse ⁊ abesse:
p̄ter subiecti corruptionē:⁊ talia sunt esse p̄tiuū ⁊ vineatū:q̄r
possunt adesse ⁊ abesse remanente salua substātia soli.l.certo ge
neri.in p̄in.ṡ.de ser.rusti.predi.Aut testator habebat duos fun
dos:vnū vineatū aliū p̄tiuū ⁊ itēdebat legare p̄tiuū quē cre
debat esse penes titiū ꝓut p̄dixerat:⁊ reperit̄ qđ est fundus vi
neatus:⁊ tūc iste bene đr esse error in corpore.l.i vēditiomb⁹.vbi
tex.magistralis.ṡ.de ꝯhē.emp.⁊ iste error bene vitiat:⁊ ita p̄ce
dat iste tex.Ratio q̄r tunc in eo quē expressit deficit voluntas te

statoris in alio deficit dispositio:vt dicit tex.in.l.in ambiguo.⁊.l.
43 quoties.in p̄in.ij.de reb.du.¶ †Nunquid aūt in legato agri si te
stator legat agruꝫ simpliciter nunquid veniat vinea que p̄p̄ie
dicitur ager vineatus ⁊ non simpliciter:⁊ ecōtra an legata vinea
intelligatur legatus ager:habes tex.no.in.l.si nulla.C.de acqui.
pos.in ver.agruꝫ seu vineas:qui videtur probare qđ non:ex quo
ponunt̄ tanq̄ diuersa agrū seu vineas:⁊ ibi Bal.⁊ Ang.ad hoc
no.illum tex.et ita tenent.ad idem facit tex.in.l.fideicōmissa.§.si
quis ita.ij.de leg.ij.vbi etiā tex.ponit vt diuersa agrum ⁊ vineā:
istam decisionem rep̄hendit do.Alex.hic ⁊ bene:quia ager est
genus cōp̄hendens sub se generaliter quemcūq; locū carētem
edificio.text.est in.l.ager.⁊ in.l.fundi.ij.de v.signi.Nec obst.d.l.si
nulla.in ver.agrum seu vineas.q̄r aduertendum est ⁊ bene qđ illa
disiunctiua ponitur inter genus ⁊ speciem:ideo resoluitur in ex
positiuam.ij.glo.in rubri.C.de seruitu.⁊ aqua.⁊.l.vbi pactum.C.
de transac.Tu pro ista decisione cōtra Bal.⁊ Ange.adde tex.in
l.certo generi.ṡ.de serui.rusti.p̄di.vbi dicit tex.formaliter.cer
to generi agri:puta vinee potest imponi seruitus ⁊ considerabit̄
solum non autē superficies:vt ibi in littera.¶ Capio glos.in ver.
nō deberi.quā diuide in duas partes principales.In prima assi
gnat rōnem ad tex.in.ij.oppo.⁊ de solu.se remittit.Scđa ibi:sed
44 cōtra.ij.ti.ij.¶ In eadem glo.in fi.respondet Bar.† qđ q̄n vnū
nomen appellatiuū haberet magnā proximitatem seu conformi
tatem cū alio tunc error nō vitiaret per tex.in.d.l.libroꝝ.§.qđ
tamen de lega.iij.De quo tex.oppo.glos.⁊ non soluit̄ ⁊ ista esset
bona limitatio ad hunc tex.si esset vera:⁊ eam repetit bis Bart.
in hac.l.in.ij.oppo.⁊.ij.circa glo.in ver.vocabula.⁊ ita tenent cō
muniter oēs hic.Ita etiā tenet Bar.in.l.quesituꝫ.§.penul.ij.eo.
⁊ ante Bar.allego tibi glo.ita tenētem in.§.si in nomine.in ver.
intelligantur.ad fi.insti.de lega.Istam cōmunem limitationem
45 rep̄hendit subtilis Pe.de bexu.hic per istum tex.†nam vestis
habet magnā proximitatem cum supellectili : patet q̄r dubitatū
fuit:an appellatione supellectilis veniat vestis.l.j.ij.de supellec.
lega.⁊ tamen talis error vitiat:vt hoc text.In hoc non facio ma
gnā vim.Et r̄ndet melius:⁊ istud magis placet ad.d.l.libroꝝ:
§.qđ tamen.qđ tex.ibi non fundat se super proximitate vel cōfor
mitate:sed fundat se super demonstrata voluntate testatoris pro
pter tria que ibi concurrebant:⁊ que seriatim ibi ponderat text.
primo : q̄r testator qui vniuersas chartas legauerat nō habebat
in domo alias chartas nisi libros.Itē studiosus legabat studio
so.Item concurrebat vsus loquendi pluriū quia plerisq; solent li
bros chartas appellare.Et ideo bene dicit ibi text . nisi forte ad
hoc nos vrserit voluntas testatoris:pondera tu prouecte qđ ille
tex.est de directo contra Bar.⁊ doct.nisi q̄n illa tria concurrūt:⁊
sic tex.ille ineuitabiliter retorquetur cōtra Bart.⁊ doct.¶ Ego
vltra scribentes contra istā limitationē Bar.⁊ cōem allego fortē
tex.in.l.tutores.§.j.qui incip.curator.ṡ.de admini.tuto . vbi est
tex.solennis:sed terribilis:testator habebat filium impuberem ⁊
in testamento dixit relinquo filio meo caiū curatorē ⁊ debebat di
cere tutorē:decidit ibi ad literā tex.qđ iste error vitiat dationem
tutele:imo fortius si bona fide ille administrauit bona isti⁹ impu
beris:nihil valet qđ administrauit:⁊ tamen ego habeo qđ tutor
⁊ curator habent magnam proximitatem ⁊ conformitatem nā†
46 appellatione curatoris venit tutor saltem largo sumpto voca
bulo:⁊ econtra tex.est in.§.j.cum glo.in ver.ad curationē.in aut.
vt hi qui obliga.se perhi.⁊ col.vj.glo.in aut.minoris debitor.C.
qui da.tuto.pos.⁊ tū licet habeant tātam cōformitatē ⁊ paritateꝫ
error in nomine appellatiuo vitiat:est bene verū ecōtra qđ appel
latiōe tutoris venit curator.tex.est no.in.l.pater seuerinā.§.ꝯdi
tionū v̄ba.ij.de cōdi.⁊ demō.vbi est tex.testator in testamēto dicit
cōstituo filio meo caiū tutoreꝫ vsq; ad xviij.annū filij mei:querit
ibi iurisc.nūquid valeat:videt̄ qđ non:q̄r tutela nō durat vultra
xiiij.ann.finit̄ pubertate : q̄ño potuit dari vsq; ad.xviij.an.⁊ res
pōdet qđ ibi dictio tutor capit̄ pro curatore.Sꝫ ad illū tex.r̄ndet
Bart.in.d.l.tutores.§.j.qđ illud ibi ideo est:q̄r tutor se hꝫ in pl⁹
q̄ curator:q̄r tutor dat̄ principaliter p̄sone in cōsequētiā rebus:
curator autē datur solis rebus.l.in copulādis.C.de nup.vn̄ illud
qđ est plus potest capi p eo qđ est minus:ꝫ ecōtra curator est mi
nus nō pōt capi pro tutore qđ est plus.d.l.tutores.§.j.⁊ istā sō.
sequit̄ etiā Pau.de ca.in.d.§.cōditionum verba.perfectio inge
niorꝫ vestrorꝫ supplebit de respōsione.¶ Capio glo.in ver.voca
bula.Diuide istā.glo.in tres princ.In prima declarat no.istum
tex.In secunda ponit vnam fallentiā.In tertia aliam.Scđa est
47 ibi:nisi hoc actū erat.Tertia ibi:vel nisi.ꝯsuetudo.¶ †Ista gl.
in p̄ima ⁊ scđa pte videt̄ sibi inuicē cōtradicere:vt p Bar.hic q
cā no.cōcordat:⁊ sic vult Bart.qđ sola predictio testatoris corā
aliquib⁹ nō sufficiat:sed bene expressa ꝓtestatio facta ante testm̄:
ratio diuersitatis est in promptu:q̄r primo casu đr tacite cōstare
p verba enūtiatiua ꝓlata corā aliquibus:ꝫ in scđo casu expresse
constat per verba dispositiua testatoris.Istā glo.sic declaratā ⁊

approbatā per bar. ꝛ cōiter oēs reprehēdit. d. Alexā. hic: ꝑ duo. Primo per illud qḋ tenet ipsemet Bar. sibi ꝯtrarius in. l. si is q pro emptore. in. j. q. prin. ff. de vsuc. ꝛ ibi sequit̄ Imo. q dicit bar. ibi melius loqui ꝙ hic: vbi tenet Bar. qḋ homo nō potest face-
48 re qḋ dicēdo bouem intelligat̄ de equo vel de mulo: eo q꞉ † rerū vocabula sunt immutabilia: vt dicit tex. hic: ꝛ q꞉ homo nō potest inducere fictionē sine autoritate legis. l. si forte. ff. de castren. pecu.
49 ¶ † Scḋo mouet̄ ꝑ illud qḋ vult gl. solēnis ꝛ sing. in. §. sꝫ hec solēnia. in v. quibuscūqꝫ. insti. de ver. ob. vbi tenet gl. solēnis. Pone qḋ actū est expsse inter te ꝛ me corā testibus qḋ dicēdo. a. intelligatur promittis ꝛ r̄ndēdo. b. intelligat̄ promitto: nūquid poterit cōtrahi stipulatio p. a. ꝛ. b. dicit gl. solēnis qḋ nō: quāuis ibi interuenerit expssa ꝓtestatio inter partes: q꞉ partes nō possunt facere ꝙ. a. significet ꝓmittis ꝛ. b. ꝓmitto. Deīde refert. d. Alex. qḋ istā gl. etiā reprobat Nico. de neapo. hic per istū tex. ꝛ Ludo. ro. i. l. i. §. si qs ita. ff. de ver. ob. ¶ Adde tu vltra. d. Alex. ꝛ scribētes qḋ istā gl. approbatā per Bar. ꝛ cōiter alij reprehēdit Are. in. l. plane. §. i. i. ij. no. ff. eo. vbi pōderat esse text. singularē cōfundentē istā doc. glo. quē reputa ad hoc semp tenēdum mēti. lꝫ ſm eū doc. nō aduertant in ver. euidentissimis ꝓbationibus. vbi ſm
50 eum est tex. solēnis: † qḋ si testator in eodē testamēo legauit pluries speciē vni: vt puta lego titio talem domū: ꝛ istud pluries repetijt: nūquid iste legatarius debebit pluries habere: ꝛ sic domū ꝛ estimationē: videret̄ qḋ sic: ex quo testator istō pluries repetijt ꝛ ꝓtestatus est ante testamentū. tex. tamē decidit ꝯriū qḋ nisi euidentissimis ꝓbationibus ostendat̄ testatorē pluries voluisse legare nō habebit legatari⁹ nisi semel speciē dato qḋ testator pri⁹ protestat⁹ sit qḋ volebat deberi ꝛ speciē ꝛ estimationē: prout ibi
51 latius videas inductionē. ¶ † Quid tenendum teneo ꝯclusionē glo. Bar. ꝛ cōem quā cōfirmo per aliā gl. singu. et approbatā in. j. que extrinsec⁹. ff. de ver. ob. quā. ff. ꝑme allegat Bar. vbi dicā: q꞉ si presentia rei facit: vt error nōis appellatiui nō vitiet ꝑpter demonstrationē q̄ fit ad oculū quātomagis vel saltē eque debet
52 operari expressa ꝓtestatio ꝛ dispositiua testatoris. † Nec ob. fundamēta duo. d. Alexā. hic: ꝛ primo qḋ homo nō potest inducere fictionē: ꝛ ī hoc pōderat Bar. ꝯtrariari hic. r̄ndeo clare qḋ istud nō inducitur vi fictionis quā homo non potest inducere: vt dicit Bar. in. d. l. si is qui pro emptore. sed est vi declaratiōis propter voluntatē precedentē expresse declarantē sequentem: ꝛ ista valde
53 differunt inter se: † q꞉ de natura fictionis est inducere nō declarare principaliter: ꝛ ideo in fictione declaratiua que retro trahitur nō requirit̄ extremū a quo esse habile: q꞉ fictio declaratiua non est proprie fictio: vt est tex. no. i. l. sed ꝛ si qs stipuletur. §. j. ver qd ergo. ꝛ ibi Bal. ad hoc no. ff. de vsufru. refert ꝛ sequitur Are. in l. j. §. si quis ita. in. vj. col. ff. de ver. obli. ꝛ tamē secus est in fictione inductiua. l. huic scripture. ff. ad le. aqui. q꞉ illa requirit duo extre-
54 ma habilia a quo ꝛ ad quod. ¶ † Non obst. secūdo. gl. singu. i. §. sed hec solēnia. i ver. qbuscūqꝫ. insti. de v. ob. q꞉ de plano r̄ndetur qḋ illa gl. loquit̄ ī stipulatiōe que ꝑ forma requirit expressionē verboꝝ ꝛ nō constat solo cōsensu: sed consensu ꝛ verbis simul: vt est glo. in. l. non figura. ff. de act. obli. sed nos loquimur in legatis in quibus attēdimus cōsensum ꝛ voluntatē. l. cū questio. in fi. C. de lega. l. in conditionibus primū locū. ff. de cōdi. ꝛ demō. ¶ Nō ob. vltimo tex. in. d. l. plane. §. j. in ver. euidentissimis probationibus. quem ibi ad hoc pōderat Are. vt. s. retuli: q꞉ ad illum tex.
55 clare respondeo † qḋ ibi coniecture vel presumptiones legū dicuntur euidētissime probationes. l. licet imperator. in prin. ff. eo. l. licet locuples. ff. de manu testa. tamen ille nō sufficiunt: vt ibi dicit tex. ad hoc vt legatum speciei duplicetur: sed Bar. hic loquit̄ cum glo. nostra: q̄n voluntas testatoris fuit expressa verbis claris: quo casu etiā ibidē deciditur qḋ ī legato solēni fiat multiplicatio q̄n testator expressit qḋ voluerit legatū bis deberi. Et ita habes defensatam doc. glo. approbatam per Bar. ꝛ cōmuniter. ¶ Tu autē aduerte inquantū gl. ꝛ doc. fundant se super. l. nutu. ff. de lega. iij. illa lex non videt̄ bene facere: q꞉ loquitur q̄n testator
56 qui pprius articulatiue loquebatur: nūc † propter infirmitatem nō pōt articulate loqui: ille bene potest relinquere legata nutu: secus in eo quē nulla infirmitas impediret ad articulate loquendū: ille non posset legata nutū relinquere: ita singulariter limitat. d. l. nutu. Jaco. de but. in. l. et in epistola. C. de fideicōmis. ꝛ ibi Sali. refert ꝛ sequit̄ reputāt sing. ꝛ no. dignū. Idē etiā tenet bart. in. d.
57 l. nutu. Ista tamē videtur magna restrictio ad illū tex. ¶ † Ultimo inquātum Bar. allegat glo. que reputat̄ sing. in. l. q̄ extrinsecus. ff. de ver. obli. qḋ data p̄ntia rei si testator cā digito demōstrauerit: error nōis appellatiui nō vitiat: ꝛ est bona ꝛ magna limitatio ad regulam huius legis. Illam glo. ad hoc reputant singu. et nō reperiri alibi in iure. Ang. ꝛ Imo. in. l. si ita stipulatus fuero. hanc summā in prin. ff. de verb. oblig. idem Ange. i. l. quoties. in prin. ff. de here. insti. Ange. Imo. Flo. ꝛ do. Alexan. hic. pōdera ergo Bar. per illā glo. velle: qḋ tū operat̄ res in p̄sentia demon-

strata digito ꙗtū operaret̄ expressa volūtas vbis facta. Ad hoc addo bene facere tex. in. l. certū in ver. an digito demonstraretur. ff. si cer. pe. ꝛ stringe fortius illum text. q꞉ si ibi non vitiat stipulationem que est stricti iuris: multominus hic legatū: et sic vltimā voluntatem: vbi fit benignior interpretatio. c. cū dilecti. de dona. ¶ Sed aduerte q꞉ Bart. in. d. l. que extrinsecus. dicit se allegare pro illa glos. tex. in. l. nemo. in prin. ff. de here. insti. adde iuncta. l. iubemus. C. de testa. q̄n fit testamentum nuncupatiuum: testator debet exprimere testibus noīa ꝛ cognomina heredum ꝓprio nomine. pone qḋ testator corā notario vel corā testib⁹ dicat. īstituo istum heredē data eius presentia: nūquid dicat̄ testibus noīa heredum exprimere. dicit tex. qḋ sic: ꝑut etiā dicit̄ in. d. l. certū. ī vs. an digito demonstret̄: sed certe ista iura nihil penitus faciūt pro ista gl. q꞉ in illis iuribus nō erat aliquis error noīs appellatiui: ꝛ sic nihil ad propositum. ¶ Capio glos. fi. in ver. hominū. quā diuide in quatuor partes. In prima dupliciter declarat text. In secūda assignat rationē diuersitatis inter noīa propria ꝛ appellatiua. In tertia format questionē. ꝛ dum Bar. pro gl. ī ista tertia parte alleg. l. j. ff. de rebus dub. est corruptus Bar. debet allegare l. penul. que nō est alibi ſm Bald. in. c. q̄m abbas. de offi. delega. In quarta ꝛ vltima allegat plures concordantes ad tex. Secunda est ibi: ꝛ est ratio scḋm Joan. Tertia ibi: sic ergo substantiua. Quarta ꝛ vltima est ibi: ꝛ facit. ff. si cer. peta.

1 ☞ Testator pro ea parte grauasse presumit̄ ꝑ qua honorauit.
2 Distributiua duplicia que dicantur ꝛ que simplicia.
Dictio qcūqꝫ an sit distributiuū duplex sicut dictio qsqꝫ ꝛ si qs.
3 Intellectus ad tex. in. l. ex facto. la grande. ff. de here. instita.

Si quis heredes.

1 † Distributiuum duplex. i. ꝑ perfectione orationis requirēs duo verba: ſm qḋ distribuit actū primi vbi: ita distribuit actum secundi. h. d. valde no. ꝛ ratio fundamētalis huius tex. est q꞉ testator presumitur pro ea parte grauasse pro qua honorauit. l. lucius. §. pater. ff. ad treb. l. vnica. §. sed vt manifestet̄. C. de cadu. tol. l. ab oībus. ff. eo. ꝛ. l. si plurib⁹. ff. de leg. ij. Contra istū tex. opp. Bar. de. l. qui filiabus. §. i. ff. e. ꝛ r̄ndet vt hic per eū ꝛ bene: quāuis alio mō respōdeat. d. Pe. de beru. sed teneas so. Bart. ¶ Pro
2 intellectu litere: † ꝛ summarij superius dati: videndum est que dicātur distributiua duplicia ꝛ que dicant̄ distributiua simplicia. Bar. late in. l. hoc articulo. ff. de here. insti. tradit no. doctri. quā postea inducit ad no. q. in practica: q̄n rex facit ꝓclama quicunqꝫ intrauerit ciuitatē ꝛc. de qua qōne dicet̄ in. l. qui filiabus. ff. eo. tit. Dicit ergo Bar. qḋ illa dicunt̄ distributiua duplicia que ad pfectionem orationis requirunt de necessitate duo verba: ꝛ per vnū verbū oratio nō est perfecta: ꝛ de istis distributiuis duplicibus ponit tria exēpla: dictio quisqꝫ: dictio si quis: ꝛ dictio quicūqꝫ: ista tria sunt distributiua duplicia: q꞉ ad perfectionē orationis de necessitate requirunt duo verba. Distributiuū simplex dicit̄ illud qḋ ad perfectionem orationis non requirit nisi vnū verbū: et ponit exemplū in dictione quilibet: q꞉ vnū verbū sufficit. Ex ista doctri. sequuntur plures effectus ꝛ plures vtilitates in practica ad multas qōnes: vt ibi per Bar. Istā doctri. Bart. expsse referunt ꝛ sequit̄ Pau. de ca. ꝛ. d. Alex. hic: sed latius Pau. de cast. ¶ Licet nō reperiā tactū. Mihi videt̄ qḋ ista doc. Bar. approbata ꝑ oēs nō sit vera inquātū bar. dicit: qḋ dictio qcūqꝫ est distributiuū duplex: sicut dictio quisqꝫ ꝛ dictio si qs: eo q꞉ requirit ad perfectionē orationis duo vba: ſꝫ dictio qualibet est distributiuū simplex: q꞉ ad perfectionē orationis vnū verbū sufficit: exēplū: quilibet heredū det titio centū: mihi v̄r qḋ idē sit in distributiuo quicūqꝫ: quicūqꝫ heredū meor det titio cētū: sicut quilibet heredū meor det titio cētū: ꝛ tū bar. vult qḋ dictio qcūqꝫ est distributiuū duplex: secus in distributiuo quilibet: istud sit dictū vt melius cōsideretis doct. bar. an sit vera vel nō. ¶ Capio glo. ī ver. ab oib⁹. In ea. gl. ibi: nisi vni sint assignate p. l. ex facto. magnā. ff. de here. insti. aduerte q꞉ illa. l. videt̄ fortiter facere in ꝯriū
3 ꝯtra gl. vbi vult tex. † qḋ si plures sint heredes īstituti: ꝛ vni eorum sint assignate res gallicane cēsent̄ illi prelegate: ꝛ onera hereditaria ad oēs heredes equaliter spectāt: ꝛ ille cui sunt assignate res gallicane ꝑpter hoc nō tenet̄ ad onus legati: ꝛ tū pōdera tu ꝑuecte qḋ rō hic assignata ī tex. v̄r tūc cessare: quare cū oēs heredes ad legatū tenent̄. tex. assignat rōnē q̄m ad oēs res gallicane ptinent: sꝫ in casu nostro res gallicane nō pertinēt ad oēs heredes: ex quo speciał̄r sunt designate vni ergo a cessante rōne tex. videretur militare decisio glos. istud etiā suadet eqtas: eq̄ū cū est vt ille solus prestet legata q solus res gallicanas ꝯsequit̄: q꞉ vt dixi assignādo rōnem tex. ꝑ ea parte ꝑ qua transeunt cōmoda debēt trāsire onera: breuiter teneo ꝯclusionē gl. ꝛ dico qḋ tex. ꝑalle. ī. d. l. ex facto. magna. nō obedit q̄n onus legati est noīatim impositū illis reb⁹ particulař̄r assignatis: ꝑut est hic: q꞉ q habebit res gallicanas tenet̄ tū dare titio. Istud onus legati noīatim est iniunctū illis rebus gallicanis: ergo ille solus debet teneri: vt aperte probat

Video quatenus ... possit conuenire ... [handwritten marginal note, largely illegible]

probat text.noster:secus qñ simpl'r esset onus hereditariũ vel es alienum persoluendũ:tũc bene vetũ est qð oẽs heredes tenerent nõ attento qð ille res specialiter vni eoꝝ essent assignate:qꝛ censentur ei prelegate:ita ꝑprie loquimur.d.l.ex facto.ꝛ credo qð ista sit mera veritas:quãuis alij non tangant.

1 Electio in vltimis voluntatibus est inuariabilis.
2 Variatio quando admittatur.ꝛ nu.6.11.12.14.17.19.et.20.
3 Electio inualida quod non auferat ius.et intellige nu.4.
Actus nullus non impedit repetitionem eiusdem.
Electio nulla non est electio.
4 Iudex ordinarius qui habet iurisditionem iure proprio si semel iudicauit et nulliter potest denuo iudicare.
5 Requisita vt electio valeat.et nu.9.et.10.
7 Traditio etiam si fiat ex falsa causa quod transferat dominium.
8 Traditio est facti.
9 Hereditatis aditio requiritur ad hoc vt electio rerum legatarum valeat:non tamen requiritur in legato alternatiuo.
Testamẽtum quod sit nullum hereditate non adita.
10 Pupillus eligere non potest.
13 Interlocutoria q̃ secũ trahit executionẽ qð non possit reuocari.
15 Actio personalis ex contractu que est variabilis quod transeat licet ex eo non fiat executio ipso iure quo ad dominium.
Vltime voluntates non stant in ꝑpendenti sicut contractus: nec cõtractus quando sunt puri.nu.16.et vide nu.35.
16 Vltima voluntas magis assimilatur legi ꝙquam contractui.
18 Rescripta delegatoria sunt valde odiosa.
21 Verbũ volo qñ inducat dispositionẽ.nu.22.24.27.30.32.33.ꝛ.34.
23 Matrimonium de presenti quod contrahitur per verba futuri temporis quando respiciunt executionem matrimonij.
25 Infinitum licet importet tria tempora:tamen iunctum verbo presentis temporis importat presens tempus.et nu.47.
26 Agens quando est liberum ꝛ non impeditum ꝛ patiens est dispositum statim quod volo agere ago.
28 Heres qui adijt post terminum non potest dicere quod coactus adijt suspectam hereditatem.
29 Confessio facta post terminum datum ad respondendum non potest pretextu erroris reuocari.
31 Effectus primi et secundi decreti an inducatur per illa verba iudicis volumus te ire in possessionem talis fundi.
37 Verba enuntiatiua militis etiam propter aliud disponunt.
38 Verba enuntiatiua geminata disponunt
39 Testes in testamento necessario debent rogari non in codicillis: et an a testatore vel notario.et nu.40.et sufficit quod rogentur post testamentum incontinenti.et nu.42.
41 Testes qñ debẽt esse rogati qð necesse sit qð rogent ab eo q actũ facit:ꝛ dicit hoc nõ verum ꝛ quod consuetudo contrariũ seruat.
43 Notarius qð sit rogatus a partib9 requirit in omni instrumẽto.
45 Heredis institutio qð inducatur per verbum volo vel esto sicut per verbum facio vel instituo.
46 Verba enuntiatiua de futuro principaliter propter se prolata in vltimis voluntatibus quod inducant dispositionem.
48 Testator in vltimis voluntatibus morte sequuta nil aliud velle potest.
49 In ꝯtractibus dependẽtibus a voluntate duoꝝ si dicat aliqs volo emere ꝛ interueniat cõsensus alterius partis inducitur emptio.
50 Matrimonium quod inducatur per ista verba volo te accipere in vxorem si tunc interuenit consensus mulieris.

Erui electione. Istã.l.ex.j.dicendis reddã not.subtilem ꝛ vtilem.
1 †In vltimis voluntatibus electio est inuariabilis.h.d.vsq3 ad.§.labeo. ¶ Nota primo ex hoc tex.qð in vltimis voluntatibus in electionibus non est permissũ variare. Ad idez est text.in.l.hmõi.§.stichum.j.eo. Ratio videt esse qꝛ in vltimis voluntatibus electio semel facta trahit secum executionem:qꝛ statim eligens efficitur dñs illius rei:ergo non admittitur variatio.tex.est i.l.apud aufidium.j.de opti.leg.vbi tex.videtur hanc rationẽ assignare. Confirmat qꝛ qñ fit executio a lege vel ab hoĩe nõ admittitur variatio:nec etiã purgatio more:vt dicã statim ad fi.glo. An tamẽ ista ratio sit bona dicã super glo.ij.ad fi.vbi Bar.eam assignat ꝛ ibi referã alias rationes. Limita istum tex.vt procedat qñ electio ꝯceditur inter res legatas
2 vel inter personas honoratas.l.cũ quidã.j.ti.j. Sec9 †quãdo est electio cõtra personas grauatas:tunc bene admittitur variatio l.si ex toto.§.j.j.eo.caue tamen qð etiam ibi quãdo electio trahit executionẽ contra vnũ etiã ibi nõ permittitur variatio. ¶ Scðo limita qñ per electionẽ querit ius:tunc nõ admittitur variatio: vt hic.ꝛ.d.l.apud aufidium.admitteret variatio:vt qñ heres grauatur cum morietur restituere fundum vni de familia quẽ elegerit:nã si elegit ante tẽpus potest variare.tex.est in.l.vnũ ex familia.ꝛ ibi Bar.in fin.j.de lega.ij.facit bene tex.i.l.j.§.ait pretor.j. quoꝝ lega. Alias limitationes videbimus.j.per glos. ¶ Capio glo.ij.in v.possumus.quã diuide magistraliter in quatuor ptes. In prima allegat duas leges concordãtes ad tex.vna loquit de electione rerũ legatarũ:ꝛ illa est ad propositũ. postea allegat aliã legẽ que loquit de electione actionũ seu remedioꝝ:ideo glos.cum mysterio allegat istã scðam in argu. In scða parte remouet contrariũ de.l.ij.j.de opti.lega.inductũ per Bart.hic. In tertia enumerat magistral'r sex requisita ad hoc vt valeat electio. In quarta ꝛ vltima fortiter opponit cõtra tex.ꝛ nihil rñdet. Scða ibi:ꝛ hoc si tenuerit electio. Tertia ibi:ad qð plura sunt necessaria. Quarta ꝛ vltima est ibi:sed arg.ꝯtra. ¶ In gl.ca.ibi:ꝛ hoc si tenuerit
3 electio.no.† qð electio inualida nõ aufert facultatem de nouo eligẽdi:vt est tex.ad lrã3 in.l.ij.j.de opti.leg.quẽ allegat Bar.hic. facit tex.in.c.cõpromissarius.iũcto.c.vt circa.de elec.in.vj. Et sic correlarie habes qð actus nullus non impedit repetitionẽ eiusdẽ actus.ad idem est tex.valde no.in.l.qui per salutẽ.ad fi.š.de iure iur.adde rationem esse qꝛ electio nulla non est electio:nec habet nomẽ electionis:ideo nõ perimit facultatẽ eligẽdi sicut sentẽtia nulla nõ dicit esse sentẽtia nec perimit iurisditionẽ ordinarij.tex. est in.l.iiij.§.ꝯdennatũ.j.de re iud.ꝛ text.in cle.pastoralis.in vlti.col.eo.ti.de re iud.facit qð egregie no.Bal.in.c.cõstitutus ꝑ illũ tex.de transac.qð non potest dici instrumẽtũ guarẽtigie illud qð est nullũ:ꝛ sic illud qð de iure non valet. ¶ Intellige istã ꝯclusionem qñ actus fit iure ꝑprio:† vñ iudex ordinarius qui habet iu-
4 risditionem iure ꝑprio si semel iudicauit ꝛ nulliter:potest denuo iudicare.l.absentẽ.j.de pe.l.si vt ꝑponis.ꝛ.l.preses.C.quõ ꝛ qñ iudex. Secus est in iudice delegato qui non h3 iurisditionẽ iure proprio:nã si semel iudicauit siue bene siue male:semel funct9 est officio suo:ꝛ ampli9 iudicare non potest.l.iudex postꝙ.vbi glo.ꝛ doc.j.de re iud. Sic in habẽtibus potestatẽ eligẽdi iure ꝑprio si semel elegerint ꝛ nulliter:possunt iterum denuo eligere.text.est hic nisi scienter inhabilem elegissent.d.c.cõpromissarius.et.c.vt circa.de elec.in.vj. secus in his qui haberẽt potestatẽ eligendi nõ iure ꝑprio:sed ex potestate eis attributa si semel elegerint ꝛ nulliter nõ possunt ampli9 variare ꝑm Bar.in.d.l.ij.j.de opti.leg.ꝛ late per Moder.hic:cũ multis ꝯcordãtijs traditis p.d.Alex.
5 ¶ †In tertia parte glo.magistaliter enumerat sex que requirũtur ad hoc vt electio valeat.ꝛ Bar.simpliciter transit cum gloss. Adde aliã glo.in.l.si tbi.l.§.vnius.j.de opti.lega. Videamus ꝑ ordinem an ista sex requisita glos.sint vera ꝛ an alia plura requirantur. ¶ Circa scðm requisitũ glo.qð tota familia seruorum debeat exhiberi volẽti eligere:al's electio nõ valet: neq3 tenet:neq3 impedit variationẽ per text.ad literã.in.l.iiij.j.de opti.leg.alleg. in glo. Adde qð in ꝯtrium vrget fortis tex.in.l.si is cui.j.de lega.ij.vbi non solũ familia seruoꝝ non fuit exhibita legatario habẽti electionem:imo legatarius ignorans electionem sibi competere: vnum ignorãter vẽdicat.dicit tex.qð sibi preiudicat vt nõ possit amplius variare:ꝛ illum tex.reputat hoc singu.Bal.in.c.si.in.j. col.de ser.Bart.ibi multũ not.illum text.pro limitatione huius
a glo.[a] vt ista glo.† intelligat ꝛ ꝑcedat qñ relinquitur optio serui
6 in genere vel optio pluriũ rerũ: secus est in electiõe legati alternatiui:tunc si aliquis error interueniat nõ impedit electio:quin valeat ꝛ quin tollat variatio. Ratio diuersitatis est ꝑm Bar.ibi: qꝛ in legato alternatiuo in quo legatari9 habet electionẽ:s3 errat qꝛ ignorat non est error in causa substãtie obligationis:s3 in quodã extrinseco.s.in electione:eo qꝛ species electa oĩno erat in obligatione cum habeamus regulã3 tritam qð in legato alternatiuo quelibet species est in obligatione:ꝛ quelibet potest peti.l.plane. §.si titio.j.eo.ꝛ.l.illud.in prin.vbi gl.ꝛ doc.š.de ꝯsti.pecu.qð nõ est in legato in genere. Istum intellectũ Bart.ꝛ ista3 limitationẽ sequunt Bal.Raph.cu.Pau.de ca.ꝛ.d.Alex.hic:qui nihil addũt:imo simpl'r referũt limitationẽ Bart. Adde qð Moder.se. tradũt aliũ nouũ intellectũ ad.d.l.si is cui.ꝛ dicũt qð ibi sequuta erat traditio que etiã si fiat ex causa erronea tamẽ trãsfert dñium l.iij.§.subtilius.š.de condi.ob cau.ꝛ sic traxit secũ executionẽ ex quo trãslatũ fuit dñium:ideo consumit electionẽ ne amplius admittatur variatio:vt inquit tex.in.d.l.apud aufidiũ.j.de op.leg. secus qñ esset facta simplex electio verbalis nõ facta exhibitione oĩm seruoꝝ illa nõ valeret. Ita loquitur.l.iiij.j.de opti.leg.alleg.
7 per glos. ¶ †Iste intellectus nouus mihi nullatenus placet:qꝛ imo in illo tex.in prima pte que ponit ꝯtriũ nõ interuenit aliqua traditio.sed simplex.vẽdicatio:nã dicit ibi formaliter tex.vendicauerit ãplius mutãde vẽdicationis ius non h3:ideo Bart.ibi: ꝛ bene dicit qð solũ in scðo casu illius tex.erat facta traditio:sed nõ in primo qui facit ad ꝑpositũ. Item dicere qð ibi interuenit
8 traditio qð est mere somniare:† qꝛ traditio est facti.l.cõsilio.in fi. š.de cura.furio.facta aũt non presumunt nisi ꝑbent.l.in bello.§. facte.j.de cap. Preterea etiã fatẽdo qð ibi interuenisset traditio qñ traditio fit ex cã erronea:licet transferat dñium.d.l.iij.§.subtilius.tñ illud dñium est reuocabile ꝑ ꝯditionez indebiti vel ob

¶ Hui9 gl. Adde tu et limita hanc gl.alie mõ: vbi post factã electionẽ nõ exhibitis oĩbus ꝑuis certiorat9 eligẽs electiõe3 ratificauerit: nã tunc cõsumpta est oĩno electio ita Bal.i.l.fi.§.j.C.cõ.de le.qð ꝑbatur arg: tex.in.l.si is qui stichũ.š.de pcur.qð dicit ibi Bal.nõ ꝑcedere ĩ electione prelati nulla: qꝛ talis elect.ratificari ñ potest.

causam vel sine causa: ergo nõ debet esse in cõsideratione: vt ope retur consumptionẽ ꝛ variationẽ impediat: vñ teneas intellectũ
9 Bar. ibi cõiter approbatũ q minus est periculosus. ¶ †Tertiũ requisitũ gl. est ꝙ hereditas sit adita. ratio est ẽm bar. q2 ĩ electione requirit̃ causa valida ex qua deferat̃ ius eligendi ꝙ nõ potest dici hereditate nõ adita: q2 legata regulariter nõ debent̃ hereditate nõ adita. l. ea quã. C. de fideicõ. l. si nemo. ſ. de testa. tute. ꝛ l. fine/ mo. ĩ. de re. iu. ¶ Jstud requisitũ gl. limitat singulariter Raph. cu. hic nõ habere locũ in legato alternatiuo: in quo etiã ante adi tam hereditatez potest quis eligere. allegat ad hoc tex. no. in. l. si vsufruct9. in prin. ĩ. qñ di. leg. ced. tñ subdit Raph. ꝙ ille tex. est aliqualr̃ dubi9. d. Alex. dicit ꝙ ille tex. in mille annis nõ ꝓbat limitationẽ Rapha. sed ꝙ melius ꝓbatur in. d. l. si is cui in rõne sui. ĩ. de legata. ij. prime alleg. ¶ Tu autẽ sequẽdo declarationẽ Bar. legũ illuminatoris ad illũ tex. potes eũ optime inducere ante annũ millesimũ ꝓ limitatione Rapha. prout etiã aduertũt subtiles Moder. hic: nã ibi ẽm declaratione bart. ꝛ bene est du/ plex legatũ: vnũ vsufructus: cuius dies non cedit nisi ab adita hereditate. tex. est in. l. vnica. ſ. in nouissimo. C. de cad. tol. Aliud erat legatũ de. x. cuius dies bene cedit a morte testatoris: put re/ gulariter in oĩbus legatis. Modo decidit ille tex. in vtroq3 lega to ꝙ quantum ad electionẽ inspicit̃ tẽpus adite hereditatis. sed quantũ ad transmissionẽ vtrũq3 seruat naturã suaz: ergo datur intelligi ꝑ illũ tex. ꝙ si loco vsufru. esset relicta species cuius le/ gati dies cedit a morte testatoris: ꝙ in tali legato alternatiuo nõ differretur electio post aditam hereditatẽ. Jsto modo inducẽdo videt̃ optime facere ꝓ limitatione Raph. Jtẽ inquãtũ. d. Alex. dicit ꝙ pro dicta limitatione Raph. melius faceret tex. in. d. l. si is cui in ratione sui. Dic qd̃ ille text. nihil facit in duobus milibus annis: imo nec facit ad propositũ: q2 ibi erat causa valida ad elec/ tionẽ: q2 legatari9 habebat electionẽ legati alternatiui: 13 erat error in causa: q2 ignorabat electionẽ sibi competere: sed hic ante aditã hereditatem nõ suberat causa valida: cũ legata hereditate nõ adita debeant̃. ꝛ per hanc rõnem que est Bar. ꝛ cõiter appro bata teneo qd̃ ista limitatio Rapha. nõ sit vera. Ratio eñ quare ante aditã hereditatẽ nõ admittat̃ electio: est q2 ante aditã here/ ditatẽ nõ subest causa valida: q2 hereditate nõ adita testamẽtum est nullũ ꝛ legata corruũt: vt dictũ est. ſ. Jsta ratio militat etiam in legato alternatiuo: q2 ante aditam hereditatẽ nõ subest causa valida: q2 hereditate nõ adita cũ testm̃ sit nullũ oĩa legata etiam alternatiua corruũt: ꝛ ista est vera ꝛ viua ratio cõtra limitationẽ Rapha. ¶ Quartũ requisitũ est ꝙ eligens sit maior per tex. in. l. ꝛ si fine. in prin. ff. de mino. Tu aduerte ꝙ ille tex. nihil facit: imo potius facit in 3rium: nã ibi nõ impedit̃ electio quin valeat: sed si minor sit lesus bene dat̃ restitutio. ideo bar. ꝓ hoc melius alle/
10 gat. l. pupillus. ſ. de acqui. here. †vbi pupillus nõ potest cogno scere causam sue aditionis ꝛ ꝓpterea nõ potest adire: ita non põt eligere. bar. melius allegat. d. l. pupillus sentiens ꝙ si electio sit facta a pupillo nihil valet. ꝛ ita intelligẽdo procedit gl. hic: quia etas pupillaris quicquid videt ignorat. dicit text. in. l. j. in fi. C. de fal. mone. Si autẽ electio fiat ab eo qui excessit pubertatẽ: ꝛ sic q est maior. xiiij. annis: sed minor. xxv. tunc valet ꝛ nõ impedit̃ elec/ tio: sed si ledatur propter talem electionẽ datur ei restitutio: ita proprie loqtur. d. l. ꝛ si fine. ¶ De quinto requisito qñ dicit volo eligere: dicam statim ĩfra sequẽdo ordinẽ barto. ¶ Sextũ requi situm est qd̃ eligens sit sui iuris. Ratio est q2 in electione agens d3 esse liberũ ꝛ expeditũ: sed cõstitutus sub aliena potestate non est agens liberũ: ideo non potest eligere. facit qd̃ vult Bar. in. l. qui in aliena: in prin. ſ. de acqui. heredi. ¶ Ultra sex requisita glos. ꝛ Bar. Adde septimũ ꝙ electio fiat in tpe. l. vnũ ex familia. in pñ. ad hoc no. ꝛ l. cũ pater. ſ. a filia. ꝛ ibi etiã bar. ad hoc no. ĩ. de le. ij. facit qd̃ tenet gl. hic ĩ tertio requisito ꝙ hereditas debeat esse adita. ¶ Adde et octauũ requisitũ ꝙ electio fiat in forma data a testatore alias nihil valet. l. si tibi. ſ. vnius. ꝛ ibi Bar. ad hoc no. ff. de opti. lega. ꝛ ita remanet perfecte: vt puto expedita hec pars glo. ¶ Jn eadẽ gl. ad fi. soluit ꝙ 3rium loquit̃ in cõtractibus in quibus bene admittit̃ variatio: secus est in vltimis voluntatib9 in quibus in electionib9 variatio nõ admittitur: vt hic cũ cõcor
11 dantiis allegatis in tex. ¶ †Operepretium est scire que sit ratio diuersitatis quare in 3ctib9 admittatur variatio in vltimis vo luntatib9 sit secus. Est difficultas maxima: reperio hincinde assi gnari quatuor rões diuersitatis. ¶ Prima est Bart. hic: q2 in vltimis voluntatib9 electio statim trahit secũ executionẽ: q2 sta/ tim transfert̃ in eligentẽ dñium: ergo cũ fiat executio non admit titur variatio. Jstã rõnem ꝓprie assignat iuriscon. in. l. apud au fidium. ĩ. de opi. leg. Secus in 3ctibus ꝛ cũ sit ratio iuriscõsul. nõ possum meliori adherere. Jstã rõnẽ etiã tenet glo. in. l. hmõi. ſ. stichũ. ꝛ ibi bar. ĩ. co. ꝛ gl. ĩ. l. statuliberũ. ſ. stichũ. ĩ. de leg. ij. et gl. in. l. si qs stipulatus sit stichũ. ĩ. de ver. ob. cõfirmo istã rõnem
12 optime: †q2 qñ sit executio a lege vel ab hoĩe ibi nõ admittit̃ nec variatio nec purgatio more. l. si cui. ĩ. de act. et obli. qui ob rẽ nõ defensam. ſ. de cõdi. inde. ꝛ istud ꝓcedit etiã in vltimis volũtati/ b9 vbi qñ fit executio ipso iure nõ admittit̃ purgatio more. ꝛ sic nec variatio ẽm barto. in. l. si is cui. ĩ. de leg. ij. ꝛ in. l. si insulã. ĩ. iij.
13 q. ĩ. de ver. ob. Cõfirmo ꝛ secũdo: †q2 l3 sñia interlocutoria possit quãdocũq3 reuocari ꝑ iudicẽ qui cã tulit. l. qd̃ iussit. ĩ. de re iud. tamẽ qñ traxit secũ executionẽ nõ potest amplius reuocari. glo. est valde no. ꝛ signãda quã bar. ibi multũ no. in. l. j. ſ. fi. ĩ. de ꝓto. stipu. cũ suis 3cordan. ¶ Aduerte qd̃ ẽm istam rationẽ sequunt̃
14 duo corrclarie. †Primo qd̃ si aliqs donasset inter viuos aut vẽ/ didisset ecclesie vel ciuitati illam vel illã rem: facta electione non admitteret̃ amplius variatio: eo q2 ipso iure in ecclesiã vel ciui/ tatem transfert̃ dñium. l. fi. C. de sacrosan. ecc. ꝛ ita in specie tenet Bal. ĩ. l. hmõi. ſ. stichũ. ĩ. eo. ¶ Secundo ex hac rõne correlarie infert̃ qd̃ si promisisses mihi stichũ aut pamphilũ ꝛ eligeres sti chũ existentẽ penes me: quo casu ꝑ patientiã tuã cũ titulo in me ipso iure transfert̃ dñium. l. qua rõne. ſ. interdũ. ĩ. de acqr. re. do. ſ. interdũ. insti. de re. diui. tũc in cõtractib9 nõ liceret variare q2 militaret tũc ratio que in vltimis voluntatib9 qd̃ ipso iure fieret executio. et ita vt vides multũ limitat̃. d. l. cũ q certarũ. ſ. si. alle. in glo. ꝓ cõtrario. Jsta ratio nõ vr̃ esse gñalis: q2 nõ ꝓcederet qñ dñium rei legate nõ trãsfert̃ ipso iure in legatariũ: ꝛ sic lex ipso iure nõ facit executionẽ: quos casus enumerat magistralr̃ bart. in. l. j. in vlti. col. vbi dixi. ſ. eo. ꝛ sic nõ ꝓcederet qñ legaret̃ optio in quãtitatibus vel in reb9 alienis vel in reb9 heredis: quib9 ca/ sibus lex nõ facit ipso iure executionẽ. vñ Ang. ꝛ Pau. de ca. hic fatẽtur 3rium: ꝛ tenẽt: qd̃ imo istis casib9 licita est variatio: cũ nõ fiat ipso iure executio. et ita limitat̃ ista lex cu3 si. nec al's reddatur imꝑfecta ratio iuriscõ. in. d. l. apud aufidiũ. idẽ tenet Are. in. l. q ex plurib9. ĩ. de ver. ob. d. Alex. leuiter reprehẽdit ꝑ generalitatẽ huius legis. ꝛ. d. l. statuliberũ. ſ. fin. q leges indistincte loquuntur Tu potes cõfirmare optime istã opi. Ange. ꝛ Pau. ꝛ Are. q2 l3 in vltimis voluntatib9: qñ executio fit ipso iure nõ admittat̃ pur gatio more nec variatio: vt dixi. ſ. tamen in vltimis voluntatib9 vbi non fit executio ipso iure potest optime mora purgari. l. j. ſ. item si ita. ĩ. ad leg. falc. ꝛ. l. pe. ĩ. de pe. leg. ¶ Predicte oppositio ni aliter rñdet subtilis Pe. de beru. in. d. l. hmõi. ſ. stichũ. qd̃ ĩ di ctis casibus l3 nõ fiat executio ipso iure quo ad dñium: tamẽ ipo iure trãsit actio ꝑsonalis ex testamẽto: ꝛ sic quoddã ius irreuoca
15 bile. Jsta rñsio nihil valet: †q2 etiã in 3ctibus l3 non fiat executio ipso iure quo ad dñium: tamẽ trãsit actio personalis ex 3ctu que est variabilis. l. sicut. C. de act. et obli. l. in cõmodato. ſ. sicut. ſ. cõ mod. ¶ Scða ratio diuersitatis est: q2 vltime volũtates nõ de/ bẽt stare in pẽdẽti sicut 3ctus. l. fi. ĩ fi. ſ. com. pre. Jstã scðam rõnẽ tenet alibi vbiq3 bar. in. d. l. hmõi. ſ. stichũ. ꝛ in. d. l. cũ qui certa/ rũ. ſ. fi. ꝛ in. d. l. apud aufidiũ. ꝛ in. l. si quis stipulatus sit stichũ. ĩ pñ. ĩ. de ver. obli. ꝛ istã etiã tenẽt bal. ꝛ Jmo. hic Cõfirmat̃ ista ratio: q2 publice interest vltimas volũtates executioni demãda/ ri. dicit tex. in. l. vel negare. ĩ. quẽad. testa. ape. Jstã scðam rõnem reprehẽdit. d. Pe. de beru. in. d. l. hmõi. ſ. stichu3. q2 imo vltime volũtates stãt ĩ suspẽso quãdiu heres deliberat adire hereditatẽ ꝛ quãdiu legatarius deliberat acceptare legatũ. ad. d. l. fi. in fi. ſ. com. pre. rñdet ipse: qd̃ loquit̃ quo ad cessionẽ dici quo ad hoc nõ potest stare in suspẽso. Tu aduerte ad. d. l. fi. in fi. qd̃ bart. in. dic. l. fi. in duobus locis dicit: qd̃ illa lex vult dicere: qd̃ l3 iure quodã speciali in seruitutib9 sit receptu3: vt cõtractus stent in pẽdẽti. tñ istud ius singulare nõ est extendendũ ad vltimas voluntates Jstũ dicit esse propriũ intellectum illius tex. patet hoc esse verũ:
16 q2 etiã †3ctus regulariter nõ stãt in suspẽso qñ sunt puri: vt de/ clarat late bar. in. l. vsufructus. ĩ. de stip. ser. Jo. fab. in. ſ. j. insti. de inuti. stipu. ¶ Tertiã rationẽ assignat Pau. de cast. in. d. l. cũ qui certarũ. ſ. fi. qd̃ sit speciale in vltimis voluntatib9: vt disposi tio testatoris celeriorẽ habeat exitum. Jsta habet modicũ ꝑsua/ sionis: sed parũ boni fundamẽti. ¶ Quartã ꝛ vltimã rõne3 assi/ gnat excellẽtissimus inter Moder. Are. hic: q2 vltima voluntas censet̃ esse lex. ſ. disponat. ĩ auth. de nup. co. iiij. ꝛ sic magis assimi lat̃ legi quã 3ctui: vñ qñ electio defert̃ a lege ibi nõ admittit̃ va/ riatio amplius: facta electiõe. Jta dicit esse casu3 no. ĩ. l. si plurib9. in fi. ĩ. eo. ꝛ repio qd̃ ibidẽ Are. in. v. no. ad hoc no. allũ ter. Ad idẽ allegat tex. in. l. cuius bonis. ſ. de cura. furio. ꝛ si istud assumptu3 esset verũ: ratio esset verissima: sed vt audiatis illud assumptum erit valde dubiũ: ꝛ nõ veru3. ¶ Jstã rõne3 Are. impugnãt Mo der. Senẽ. ꝛ dicũt: qd̃ est 3tra tex. in. d. l. cũ q certar. ſ. fi. ĩ fi. ꝛ ibi gl. ꝛ bar. vbi expsse loquit̃ tex. qñ electio cõtrahẽtiũ ex dispositione legis: ꝛ nõ ex expressa dispositione cõtrahẽtiũ: ꝛ tamẽ decidit qd̃ admittit̃ variatio: ꝛ assignat rõnem: q2 aliud est in his q expresse cõcedunt̃ aliud in his q tacite: ꝛ sic ꝑ legẽ cõcedunt̃. ad ter. ĩ. d.
17 l. si pluribus. in fi. respondẽt †qd̃ ibi inducit̃ electio ꝑ litis conte/ stationẽ: que litis 3test. solet variationẽ excludere: vt habet̃ in. d. l. cũ qui certarũ. ſ. fin. ꝛ. l. si quis stipulatus sit stichũ. ĩ. de verbo. obli. Ad

obliga. Ad.l.cuius bonis.rñdent predicti Senenses Moder.q ibi electio erat demandata executioni:merito nō admittitur variatio:alij nihil tangūt. ¶ Tu aduerte sustinēdo Are.eo modo quo potest potes rñdere ad text.in.d.l.cū qui certarū.§.fi.q licet ibi cōpeteret electio ex dispositiōe legis:tamē non cōpetebat ex mera dispositione legis:sed mixtim cōsiderata etiā voluntate stipulantis:qui videt dedisse electionē pmissori:ex quo sibi non reseruauit.⁊ hoc videt sentire tex.ibi in fi.ū dicit q diuersa causa est electionis expresse ⁊ eius que tacite inest:ita posset respōderi nō tamē firmo:sed ad text.in.d.l.si plurib9.in fi.tu potes melius respōdere.put rñdet Bart.magister legistarū in.d.l.cū qui certarum.§.fi.qd ideo in.d.l.si plurib9.illud est:eo q vnū erat in obligatione tm̄:⁊ aliud in solutione:nimirū si actor postq̄ semel elegerit non pōt amplius variare.sed in legato alternatiuo vtrūq est in obligatione.l.plane.§.fi titio.ff.eo.glo.in.l.cū is qui.§.fi.ff.de cōdi.inde.⁊ in.l.illud.in prin.ff.de consti.pecu. Quantū ad.l.cuius bonis.dic q solu.Senensiū nō est bona:⁊ est ɔtra illū tex. q tex.ibi loquitur etiā qñ electio nō erat mādata executioni.ita cantat ibi text.in ver.nondum explicito negotio. ¶ Tu aduerte qd text.in.d.l.cuius bonis.etiam pro singulari ad hoc ponderat Are.in.d.l.cū qui certarū.sed tu rñde clare q ille text.nihil facit q nō loquit in alternatiua rerū debitarū.put loquimur hic: sed loquitur in alternatiua remediorū:⁊ inter ista est euidens differentia:vt declarat magistraliter Bar.in.l.vbi pactū.in.ij.col.C.de trāsac. ¶ Quid tenēdū. Tu pro assumpto Are.allega aliū tex.i.l.si mihi ⁊ tibi.in pn.ff.eo ⁊ ibi Are.met in vlti.not.illū tex.pōderat q vbicūq alicui a lege deferi electio:electione semel facta illa est inuariabilis:sed tu respōde q ibi electio erat mādata executioni:sup qua tamen sol.melius cogita inspiciendo illum text. Ad idē Are.met.i.d.l.cū qui certarū.§.fi.allegat aliū tex.in c.ij.ad fi.de rescrip.in.vi. Ad illū tex.potest multipliciter responderi. Primo per rationē quā ibi assignat tex.q de facili cōmitteretur fraus si permitteret variatio. Scdo ibi loquit i rescriptis
18 cōcernentib9 iurisditionē delegatam que † rescripta sunt valde odiosa q derogāt iurisditioni ordinarie.tex.est in.c.sane.de offi.delega.⁊ tex.in.c.studuisti.de offi.lega.glos.in clemen.ij.de offic.ordi.glo.in.c.statutum.§.sancimus.de rescrip.in.vi. ¶ Quid tenēdū.teneo cōtra Are.p tex.in.l.qui ex plurib9.ff.de ver.obli.⁊ ibi are.met in.ij.no.ad hoc pōderat illū tex.cōtra se.⁊ non rñdet
19 † q vbi debitori cōpetit electio ex dispositione legis:pōt variare vsq quo soluerit vnā rē. Istā opi.tenet Bar.in.l.si qs stipulat9 sit stichū.ff.de ver.oblig.dum rñdet ad.d.l.cū qui certarū.§.fi.qd ibi habebat electionē a.l.tacita.et ibi per te videas. ¶ Cōfirmo optime q qñ vnum est in obligatione ⁊ aliud in solutione ex dispositiōe legis:ibi admittit variatio etiā post sñiam.qd est bene no.tex.est in.l.itē veniunt.§.idē recte ait.als est sub.§.cū prediximus.ff.de peti.heredi.⁊ tamen qñ vnū est in obligatione ⁊ aliud in solutione ex dispositione cōtrahētiū nō admittit variatio:nisi vsq ad litē cōtestatā.text.est in.l.si quis stipulatus fuerit decē in melle.ff.de solu.Bar.in.d.l.cū qui certarū.§.fi.ergo apparet euidēter q i ista materia variationis mitius agit cū.l.quā cuz hoīe.ergo facilius ibi dz cōcedi variatio:⁊ credo q hunc articulū habeas bene ⁊ subtiliter discussum:ergo non discedo vt dixi a pma ratione iurisco.q meliorē nō inuenio. ¶ Quid autē in statutis
20 pone statutū dat electionē reo in penis sustinendis.† nūquid electione semel facta per reū poterit iterū variare.vide no.Bart.in consi.ci.incipi.Girardus de tuderto minor.xxv.annis in quarto dubio. ¶ Ultimo q gl.dicit q p verbū volo eligere nō iducat electio.⁊ sic nō inducatur dispositio.Bar.ponit doctrinam satis prolixā:an ⁊ qñ verbū volo iducat dispositionē:⁊ qñ nō. Sed vt clarius habeas doc.Bar.diuide istā materiā in duo mēbra principalia. Primū est qd i actibus inter viuos pendentibus a solo volente. Secundū qd in vltimis volūtatibus. ¶ Circa primū ex dictis Bart.habes regulā ⁊ tres fallentias. Regula est q verbū volo cū infinitiuo in actibus inter viuos nō disponit:vñ per ista verba volo eligere simplr plata nō inducit electio ⁊ consequēter talia verba non disponunt. ¶ Fallit primo nisi post terminum datū ad deliberāte rñdendū ita diceret. ¶ Scdo nisi ad interrogationē eius cuius interest ita rñderet ¶ Tertio fallit qñ actus est expediendus ab alio ⁊ volēs nō habet nisi explicare voluntatem suā:vt si dico volo te gerere negotia mea:ista verba inducūt mādatum:⁊ sic disponunt.l.i.in fi.vbi etiā Bar.idem no.ff.mandati.cum alijs iuribus per eum allega. ¶ Videamus per ordinē an regu.Bar.sit vera:⁊ an sint vere dicte tres fallentie:⁊ his breuiter expeditis remanebit expedita pma materia de actib9 inter
21 viuos. ¶ † Contra principalē regulā Bar.q verbū volo cū infinitiuo in actib9 inter viuos nō disponat:fortiter stringit tex.i.l.huiōi.§.stichū.ff.eo.⁊ ibi. Imo ad hoc no.illū tex.cōtra regulam Bar.hic.ad hoc etiā ponderat illū tex.Are.in.l.clodius.i.ij.no.ff.de acquiren.heredi.vbi est tex.q si mortuo testatore heres qui habet electionē dandi vel istū vel illū seruū si dicat volo dare stichum:verbū volo dare disponit ⁊ inducit electionē:⁊ sic pondera q ille text.ppie loquit in materia electionis vbi heres hz electionē:⁊ si dicat volo dare inducitur electio ⁊ dispositio cōtra regulam Bart.⁊ cōem:⁊ ibi loquimur in actu in quo lex ipso iure facit executionē sicut facit in electione.l.apud aufidiū.ff.de opti.leg.⁊ ppterea multi tenuerūt contra istam regulam Bart. Sustinendo regulā quā tradit Bar.hic.⁊.in.l.i.in.ij.col.C.de sum.tri.⁊ cōiter omnes sequuntur. Rñde valde no.⁊ magistraliter ad illum tex.in.d.§.stichum.qd ibi verbum volo dare magis tendit ad executionē ⁊ implementū q̄ verbum volo eligere:qd magis inclinat ad suspensionem ⁊ deliberationem:nimirū si primo casu disponit ⁊ inducit electionē:non autem in scdo. ¶ Istaз solu.q magistralis est firmo multipliciter. Primo ex doctri.Barto.in l.gerit.in.iij.col.de acqui.here.⁊ in.l.facta.§ si sub ɔditione.ante fi.per glo.ibi.ff.ad trebel.in quibus locis tenet Barto.q si heres dicat volo esse heres:verbū volo disponit de pñti ⁊ inducit aditionē per tex.in.l.iam dubitari.ad fi.ff.de here.insti.secus si dicat volo adire hereditatē:tūc verbū volo adire non inducit aditionē per istam glo.hic. Et lz Are.hic:ad aliud ppositum reprehēdat istam differētiam:q vtroq casu verbū volo iungit pariter cum infinitiuo ⁊ non videt differentiā inter verbū esse ⁊ verbuz adire: cū vtrūq significet acquisitionē hereditatis ⁊ q quis vult esse he
22 res:† vñ nō debet referre quibus verbis quis adeat hereditatē.l.si quis mihi bona §.sed qd si mādauit.ff.de acqui.here. Tu tene illam differentiā Bart.⁊ assigna subtilē rōnem differentie:ex eo qd no.dicit Bal.in.l.vnica.C.de cōfes.in.vij.col.in vs.pone q re9 dixit nō ɔfiteor:vbi no.dicit Bal.q qñ verbū volo iungit cū infinitiuo significante aliū actū futurū:tunc de pñti nihil perfectum disponit:vñ si reus accusatus de crimine dicat volo cōfiteri delictū non p hoc censet cōfiteri:cū requirat actus extrinsecus confessionis future:sz qñ verbū volo iungit cū infinitiuo significante essentiā: vt volo esse heres:tūc disponit statim cum essentia sit in eius voluntate absq eius facto extrinseco que verba sunt valde substātialia fm cū. Bene facit q vult idē Bal.in.l.cūctos populos.C.de sum.tri.in.iij.col.⁊ in.ij.oppo.q si dico volo esse heres verbū esse informet verbū volo sup presenti essentia actus:ideo
23 dispositionē inducit. ¶ † Scdo principalr cōfirmo:q qñ verba futuri tpis respiciunt executionē matrimonij:tūc contrahit matrimoniū de pñti.secus si respiciant ipsum cōtrahere:vt q dicaз volo ɔhere matrimoniū cū tali ⁊c.ita no.d.Abb.in.c.ex parte.in ij.no.per illum tex.de spon.⁊ in.c.iurauit.in.i.no.de pba.⁊ in.c.
24 queadmodū.in.ij.no.per illū tex.de iureiur. ¶ † Tertio nō eundo per remota suffragia cōfirmo a magis pximis:q licet verbū volo eligere nō inducat electionē:q respicit suspēsionē in futur: tamen si dico volo habere istā rem vel volo sumere istam rem:statim inducitur electio inuariabilis.tex.est in.l.apud aufidiū.ff.de optio.lega.⁊ per illū tex.Barto.in.l.gerit.in.iij.col.ff.de acquir.here. Pondera diligenter hāc doctri.an infinitiuū iunctū verbo volo respiciat deliberationē ⁊ suspensionē in futurum:⁊ tūc non disponit de pñti:vt cū dico volo eligere:secus si respiciat executionem ⁊ implementū vt volo habere vel volo sumere istaз rem: tūc de pñti inducit electio inuariabilis:⁊ est optima ⁊ necessaria limitatio ad istā materiā quā Bar.non tāgit nec aliquis scribē
25 tiū. ¶ † Scdo principalr ɔtra supra scriptā regulā Bart.facit: q lz infinitiuū de per se sit adaptabile ad tria tpa presens pteritum ⁊ futurū:tamē qñ iungit vbo pñtis tpis:vt hic:volo eligere tūc importat t[illegible] presens:⁊ q de [illegible] velit eligere.glo.est ord.⁊ approbata in.l[illegible].§.stipul[illegible] vbi Bar.⁊ alij.ff.de ver.ob.ergo importat q de pñti elig[illegible] Tertio [illegible] ɔriuz facit fundamentū
26 theologorū relatū per [illegible] magēs est liberū ⁊ nō impeditum ⁊ patiens est dispo[illegible] volo agere ago:ergo cū hic nō sit impedimentū:ista[illegible] dico eligere volo eligere:nec istud fundamentū tollitur per verba Bar.qui dicit q ista verba significant qd primus motus meus dirigit ad eligendū talē rem:non tamē q eligā:⁊ in pūcto iuris ista pars esset sustenabilis contra Bar.⁊ oēs. Disputatiue dico nō decisiue q p verbū volo eligere inducat electio qñ nullū est impedimentū. ¶ Tenendo tamen
27 regulā Bar.descendo nūc ad fallētias. † Prima est qñ post terminū assignatū ad deliberandū dicit volo eligere: tūc inducitur electio per.l.sed ⁊ si alio.ij.ff.⁊.l.oēs qui.⁊ vtrobiq no.Bar.ff.ad trebel. Adde facere q per illa iura tenet idē Bar.in.d.l.gerit.in iij.col.q p illa vba volo adire plata post terminū datū ad adeūdum:inducitur aditio sicut ecōtra per verba nolo adire hereditatem.prolata post tempus datum ad repudiandum inducitur repudiatio.ita per.d.iura tenent Bart.⁊ Pau.de cast.in.l.si quis suus.C.de iur.deli. Bart.in.l.filij mater.§.i.ff.ad orfi. Mod.in.l.qui sr patris vbi aliqñ volui.C.vñ libe. ¶ Sed aduerte illa iura
28 nō cōcludēter pbāt fallētiā Bar.q solū dicūt † q heres q adijt post tps datū ad deliberādū non pōt dicere q coactus suspectā

adiij.⁊ ita etiã ad illa iura ꝙ nihil ꝓbent dicit Bal.in.l.fi.§.cũ
igitur.in.ij.col.C.de iu.deli.Tu ergo pro ista prima limitatione
29 bar.¶ †Adde simile ꝙ cõfessio facta post terminũ datũ ad re-
spondendũ qꝛ censet deliberata nõ potest pretextu erroris reuo
cari.gl.est de hoc valde no.in.c.ex literis.in glo.ij.ad fi.de diuor.
quã signa:quã reputat singularẽ.d.Abb.in.c.olim ex literis.de
rescrip.bar.in.l.cũ precum.ad fi.C.de libe.cau.dixi in.l.error.C.
30 de iu.⁊ fac.igno.¶ †Scda limitatio bar.qñ ad interrogationẽ
eius cuius interest.Idem dicit Bar.in.d.l.gerit.in.iij.col.qñ ad
interrogationẽ eius cuius interest heres respõdit se velle adire
hereditatẽ:tũc verbũ volo adire ꝙ profertur respondẽdo alteri
intelligitur esse deliberatum:⁊ sic inducit aditionez hereditatis:
per gl.in.d.l.in ementis.in.vlt.q.C.de Ʒhen.emp.facit.l.de etate.
§.qui interrogatus.⁊.§.qui tacuit.s.de interroga.actio.⁊.§.pre-
terea.insti.de inuti.stipula.¶ Circa.iij.fallẽ.Bar.adde bene fa
cere illud qd no.tenet Bal.in aut.ei qui.C.de bonis autori.iudi.
pos.in.vij.col.in ver.quero vlteri⁹ an per hec verba iudicis ⁊c.
31 vbi querit Bal.†an per illa verba iudicis volumus te ire ĩ pos-
sessionẽ talis fundi:inducatur effectus primi et secundi decreti:
vltra ibi dicta per eum:ista doctrina Bar.hic facit ꝙ sic:ex quo
actus missionis debet explicari per aliũ ⁊ ad iudicẽ proferentem
32 spectat sola declaratio voluntatis.¶ †Ultimo inquãtum bart.
dicit ꝙ qñ verbũ volo respicit determinationẽ certe rei puta vo-
lo istã rem:inducit dispositionẽ allegat ad hoc.l.ij.j.de opt.lega.
debuit allegare tex.in.l.apud aufidiũ.⁊ ibi Bar.no.j.de op.leg.
⁊ ratio est:qꝛ in certis nõ est locus coniecturis.l.continuus.§.cũ
qs.j.de ver.obli.ſm Bar.in.d.l.cũctos populos.in.j.⁊.ij.col.⁊
ita habes expeditum perfecte:vt puto primũ membrũ principa
33 le Bar.¶ †Circa scdm membrũ principale quid in vltimis vo
lũtatibus Bar.hic.et.in.d.l.j.in.ij.col.C.de sum.tri.tenet ꝙ ista
verba volo vel vellem relinquere titio talia predia disponant p
text.in.l.pamphilo.§.propositum.j.de lega.iij.⁊ assignat rõnez
diuersitatis inter vltimas volũtates ⁊ actus inter viuos.Uidẽ
da ergo sunt duo in hoc not.passu.Primo an ratio diuersitatis
assignata per Barto.hic et in.d.l.j.sit bona.Secundo an princi-
palis decisio sit vera:et istis duobus breuiter expeditis erimus
34 expediti de hac materia:et a principio huius legis.¶ †Circa
primum inquantum Bart.assignat rationem diuersitatis inter
vltimas voluntates ⁊ actus inter viuos:eo qꝛ cũ vltima volun-
tas habeat dependentiã a futuro:ideo verba volo relinquere cũ
similiter habeant dependentiã a futuro conueniunt huic actui:
ideo disponunt:istã rationẽ impugnant.d.Pe.de heru.⁊ Are.
35 hic.⁊ bene.†nã vltima voluntas dꝛ stare in suspenso:non qꝛ non
disponat de presenti:ſʒ quia ipsa dispositio perfecta de presenti
est resolubilis per contrariam voluntatem vsqꝫ ad mortẽ.l.cum
hic status.§.j.s.de dona.inter virũ et vxo.c.cum marthe.de ce-
lebra.missa.al's nõ dicit stare in pendenti.l.fi.in fi.s.cõ.predio.et
l.sed ⁊ si quis.§.interdũ.cũ gl.s.de vsufruc.Preterea vltra eos
ratio Bar.non infert necessario illud qd per eũ dicit nã per hoc
ꝙ vltime volũtates habeant depẽdentiã de futuro quo ad suam
reuocabilitatẽ ꝓut dicũt iura q̃ allegat bar.l.rẽ legatã.j.de adi.
lega.⁊.l.cõficiunt.§.fi.j.de iur.codicil.non per hoc sequit: ergo si
testatoꝛ dicat volo vel vellẽ reliquere:ergo talia verba nõ dispo
nunt:ista illatio nõ bene infertur.⁊ sic teneo qd ratio Bar.nõ cõ-
36 cludat in ꝓposito.¶ †Scdo inquantũ Bar.tenet ꝙ in vltimis
volũtatibus verbũ volo iunctum cũ infinitiuo inducat disposi-
tionẽ:⁊ sic si testatoꝛ dicat volo vel vellẽ relinquere talia predia
titio ꝙ talia verba disponãt per tex.i.l.pãphilo.§.ꝓpositũ.j.de
lega.iij.Iste est pulcher ⁊ necessarius passus:⁊ si questio cõtinge
ret in facto esset questio ꝑ amico. [illegible] idẽ cũ Bar.tenẽt Cy.
Bal.⁊ Flo.hic.Bal.in.l.in emen[illegible].C.de Ʒhen.emp.Lud.
ro.in.l.i.§.si quis ita.j.de [illegible] obli.[illegible] Ci.allegat tex.in.l.
hmõi.§.stichũ.j.e.de quo tex.fuit plene dictũ in membro prece
dẽti.sed vltra.Cy.tu stringe fortius illũ tex.qꝛ si ibi in actu inter
viuos verbum volo cũ infinitiuo disponit quãtomagis in vlti-
mis volũtatibus per doctri.Bar.hic.⁊ qꝛ magis fauet vltimis vo
luntatibus.l.in testamentis.j.de regu.iur c.cum dilecti.de dona.
¶ Istã opi Bar.reprehendũt Ang.Imo.Pau.de ca.Raph.
cu.⁊ Are.hic.⁊ Pau.de cast.in.l.j.C.de sum.tri.⁊ sic videt magis
cõiter damnari a scriben.hic.Moti qꝛ opi.Barto.non probat
iure.Nec ob.d.§.propositum.in quo solo se fundat Bar.qꝛ bar.
met in.d.l.gerit.in.iij.col.dicit:ꝙ vbi conuocauit amicos ex quo
si disponũt.⁊ dicit ꝙ iste est intellectus illius.§.quis alio modo
intellexit hic.⁊ sic Bar.seipsum emendat.ita etiam dicit Bar.in
l.fi.s.de testa.⁊.i.l.i.§.si qs ita.j.ad treb.¶ Tu dic plenius vltra
Moder.ꝙ in illo.§.propositum sex concurrebant que apparent
in tex ex serie litere.Primo carentia liberoꝝ ⁊ cognatoꝝ.Scdo
cõuocatio amicorũ ad illum finem tantũ facta que deliberatam
prolationem ostendit ſm Barto.in locis preallega.Tertio ibi:

37 erat miles.vt tenet gloss.ibi:in verbo contubernali.†Sed verba
militis enuntiatiua etiã ꝓpter aliud disponunt.l.ex his verbis.
§.de testa.milit.Quarto ibi sunt verba geminata que multum
important ⁊ ostendunt eniram voluntatem.l.balista.j.ad trebel.
38 †Ideo verba etiam enutiatiua qñ sunt geminata disponũt ſm
Bar.in.l.cũ scim⁹.ad fi.C.de agrico.⁊ censi.li.xj.cuʒ cõcoꝛ.quas
alias dedi in.d.l.ex his verbis.C.de testa.mili.Quinto post pro
lationẽ taliũ verboꝝ respondit denuo interrogationi alterius.et
hoc etiã multũ operat.iuxta glo.in.l.iubemus.C.de testa.Sexto
illud relictũ fuit factũ cõtubernali ⁊ sic socio:⁊ cõsequẽter ꝑsone
dilecte qd multũ operatur.iuxta gl.in.l.cũ in testamẽtis.j.de fi-
deicõ.liber.et qd no.Bal.in.l.si testamẽto.C.de testa.manu.vnde
propter tot ibi cõcurrẽtia disponit:ergo põt ille tex.ɔtra Bar.
retorqueri.¶ Secũdo ⁊ fortius cõtra Bar.facit:qꝛ aut Bar.lo
quitur qñ apparet de deliberatione ꝙ talia v̄ba sunt deliberate
prolata:⁊ tũc nõ esset differẽtia inter vltimas voluntates ⁊ actus
inter viuos:quã differentiã Bar.ɔstituit:ergo apparet qd bar.
nõ loquitur isto casu.⁊ hoc valde stringit vt dicã nũc.Aut talia
verba sunt indeliberate ꝓlata:⁊ tũc videt ꝙ nihil habeant dispo
nere.l.diuus.s.de testa.mili.§.plane.isti.co.d.Alexã.hic:fuit in
noua ⁊ singulari opinione:ꝙ aut istud verbũ volo relinquere est
prolatũ in testamẽtis:⁊ tunc indistincte dispositionẽ inducat.et
39 isto casu tʒ opi.Bar.ista alia rõne:†qꝛ in testamẽto de necessita
te reqrit ꝙ testes sint rogati.l.heredes palã.§.i testamẽtis.s.de
testa.ergo talis rogit⁹ testiũ inducit ꝙ testm̃ cẽseatur deliberate
factũ:⁊ cõsequenter ꝙ talia verba disponãt:aut talia verba sunt
prolata in codicillis ⁊ tũc secus.⁊ in hoc tenet cõtra bar.eo qꝛ in
codicillis nõ requirit testiũ rogit⁹.l.fi.C.de codicil.vñ si condicil
lans corã quinqꝫ testibus diceret volo relinquere titio centũ vel
tale prediũ talia v̄ba nõ ĩducerẽt dispositionẽ.¶ Adde qd ante
eũ istud est de mẽte Imol.in.d.l.gerit.in.vj.col.vbi in hoc repre
40 hendit Ang.qui videbat ɔ̃riũ tenere.¶ †Ista doc.d.Alex.vi-
det esse dubia:cũ in testamẽto nõ sit necesse ꝙ testatoꝛ ipse roget
testes:ſʒ sufficit testes esse rogatos vel a notario vel ab alio quo-
cũqꝫ tertio ſm Dy.⁊ Pau.de ca.in d.l.heredes palã.§.in testa
mẽtis.Io.fab.in.§.fi.insti.de testa.d.Alexã.in cõsi.xlvij.ij.volu.
incip.abũde.in.ij.col.⁊ i cõsi.xxiij.iij.vol.inci.ponderatis v̄bis
vltimi testamẽti.in.vj.⁊.vij.col.ergo sola rogatio testiũ nõ videt
inducere deliberationẽ:nisi dicas saluãdo.d.Alex.qd dato ꝙ no
tarius vel quilibet alius possit rogare testes testamentarios:tñ
requirit ꝙ istud faciat in p̄sentia ipsius testatoris:vt dicũt doct.
41 in locis prealleg.ergo tũc testatoꝛ videt tacite rogare:†quinimo
⁊ fortius not.Ange.in.§.⁊ licet.in.ij.col.in aut.de testi.ꝑ illũ tex.
in ver.ab eo q deduxit.ꝙ vbicũqꝫ testes debẽt esse rogati necesse
est qd rogent per illum qui actũ facit:⁊ ideo nõ sufficeret si tabel
lio rogaret testes ꝙ etiã dicit sentire glo.ibi:tamen nõ puto hoc
42 verũ ꝑ predicta:⁊ ɔsuetudo ɔ̃rium obseruat.¶ †Scdo ⁊ forti⁹
cõtra.d.Alex.facit:qꝛ sufficit testes esse rogatos post cõditũ te-
stamentũ incontinenti tñ:ita singul'r tenet bald.in.l.fi.in pe.col.
ad fi.C.de fideicõ.in bonis lectu.nã in premissis deficit ibi quasi
43 vna col.integra.¶ †Tertio cõtra.d.Alex.fortiter facit:qꝛ in oĩ
instrumẽto de mũdo notarius dʒ esse rogatus a partib⁹.§.nos
autẽ.ĩ aut.de tabel.col.iij.bar.ĩ.l.ij.j.de stipu.ser.⁊ ĩ aut.si quis in
alioquo.C.de eden.ergo vbi adesset instrumentũ notarij semper
verbũ volo cũ ĩfinitiuo etiã in actib⁹ inter viuos disponeret:⁊ sic
verbũ volo eligere induceret electionẽ:ꝙ esset multũ restringere
44 istã gl.⁊ Bar.hic.¶ †Ultimo aduerte ad illd qd dicit.d.Alex.
de codicillis:ꝙ in codicillis illa verba nõ disponerẽt.nã cõsidera
qd in casu.d.l.pãphilo.§.ꝓpositũ.vbi est text ꝑncipalis huius
materie ibi testatoꝛ necessario faciebat codicillos cũ non adesset
aliqua institutio heredis.l.fi.s.de iur.codicil.⁊ tamẽ ibi cõuoca-
tio testiũ facit presumi deliberationẽ ꝓpter quã verba vellẽ re-
linquere disponũt:ſm bar.⁊ oẽs in.d.l.gerit.⁊ ĩ alijs locis p̄alle
gatis:⁊ tamẽ in codicillis cõuocatio testiũ non est necessaria.d.l.
fi.ad fi C.de codicil.¶ Quid tenendũ in principali articulo q est
pulcher ⁊ disputabilis:an verbũ volo iũctum infinitiuo in vlti-
mis volũtatibus disponat.teneo opi.Bart.ꝙ sic:⁊ si casus mihi
cõtingeret in facto:ita cõsulerem ⁊ iudicarẽ pro Bar.ɔtra cõem
opi.ꝙ in vltimis voluntatibus verbũ volo cum infinitiuo dispo
nat.⁊ qꝛ Ang.⁊ Moder.hic:quos.s.retuli rep̄hẽdũt opi.Bar.
qꝛ dicũt eã nõ ꝓbari iure.Ego pro opi.Bar.allego bonũ.⁊ no.
tex.in.l.⁊ eo modo relictum.j.co.vbi est tex.ꝙ ista verba volo he
reditatẽ meã esse titij disponũt ⁊ inducunt fideicõmissum vniuer
sale:nisi põderes differẽtiã esse inter verbũ:an testatoꝛ dicat esse
vel relinquere:ꝓut dixi in membro precedẽti testatoꝛ dixit volo
hereditatẽ meã esse titij.¶ Ad idẽ bene facit tex.in.l.qm̃ indi-
45 gnum.allegata per Barto.vbi tex.magistraliter dicit†ꝙ nihil
interest vtrum testatoꝛ dicat talem heredem facio vel instituo vel
volo vel esto vel erit vbi verbum volo inducit institutionẽ:ergo
fortius legatum.Item verbũ esto vel erit:⁊ sic etiã mere futurũ.

Ergo ib

Ergo ibi est tex. ꝙ non refert an testator vtatur verbo presentis temporis an futuri. ¶ Tertio ad idem allego tex. in. l. si pater. §. quedam. ff. de fideicō. liber. vbi qui dixit coram pluribus tales ꝛ tales ancillas liberas esse volo q̄uis etiam ab intestato decedat intelligit̄ disponere ꝛ grauare venientes ab intestato vt dent li-
46 bertatē. ¶ † Quarto qꝛ in vltimis volūtatibus etiā verba enū-tiatiua de futuro principaliter ꝓpter se prolata dispositionem inducunt. l. hoc modo. ꝛ. l. eo modo. ff. eo. Bart. in. l. titia. §. cum testamentum. in prin. ff. de lega. ij. late Bart. ꝛ alij in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. Bal. hic. in fi. d. Alex. in. l. si quis mihi bona. §.
47 sed quid si mādauit. ff. de acqui. heredi. ¶ † Quinto vt superi⁹ dixi licet infinitiuū sit adaptabile ad omnia tempora: tamē iunctum verbo presentis temporis: vt hic: importat tēpus presens glo. ꝛ doc. i. l. v. §. stipulatio. ff. de ver. obli. ¶ Sexto si testator in testamēto dicat volo relinquere titio tale prediū si ista verba nō disponerent essent superflua ꝛ nihil operarent̄ cōtra. l. si quādo. in prin. ff. eo. Nec ad hec potes dicere ꝙ dicēdo volo relinquere:
48 ibi fit primus motus. vt dicit Barto. ff. † qꝛ in vltimis voluntatibus in quibus sequuta morte aliud velle nō potest testator. l. j. C. de sacrosan. ecc. istud nō ꝯgruit. ꝛ ita vt dixi ꝯsulerē ꝛ iudicarē
49 pro Bar. ꝯtra magis cōem. ¶ † Altio inquātū bar. tenet ꝙ in cōtractibus dependentib⁹ a volūtate duorū: si proferant̄ in p̄senti vt volo emere ꝛ interueniat consensus alterius partis inducit̄
50 emptio ꝑ glo. in. d. l. in emētis. in fi. ¶ † No. qꝛ hec cōclusio facit qđ in matrimonio ista verba volo te habere in vxorē cum sint de p̄nti si interueniat tūc ꝯsensus mulieris: inducitur matrimoniū ſm do. Abb. in. c. ex literis. j. ꝛ ibi latius. d. Anto. de bu. de spon. ꝛ faciunt q̄ dixi. ff. in. j. arti. precedenti. ꝛ ꝑ ista cū laude dei credo quod subtiliter ꝛ vtiliter sit expeditum principiū huius legis.

1 ☞ Quod cōmune est meū est quātū ad dispositionem partis mee. ꝛ nu. 4. 10. et. 22. Et an dicat̄ meū etiā ꝓ pte socij. nu. 20. ꝛ. 21.
2 Ratio dubitandi in hoc tex. est duplex.
3 Legatum rei vel serui sub conditione si meus erit valet solū quo ad partem testatoris quam habet communem cum alio.
4 Dominium rei vel quasi quod possit haberi etiam in parte.
Pronomen suum in aliqua dispositione pōt stare quotitatiue.
Vsus alicuius rei non potest stare quotitatiue.
6 Papa si facit castra alicuius nobilis exempta qđ intelligit̄ exemisse tantum propria illius nobilis ꝛ nō que habet cōia cū alio.
Vtensilia mea si dono alicui in tali donatione nō veniūt ea que habeo cuꝫ alio communia.
7 Legatum factum de seruo titij qui erit titij tempore mortis sue si reperitur tempore mortis eius tantum pro dimidia non tenet.
8 Rerum appellatione quando persona veniat scꝫ serui ꝛ ancille.
9 Publicatis rebus alicuius quod intelligantur etiam publicati serui et ancille.
Exemptio concessa pro rebus quod intelligatur etiam concessa pro hominibus.
11 Testes in causa vniuersitatis qn̄ possint esse illi de vniuersitate.
12 Si venetus electus officialis ab hominibus vnius terre: cū qua veneti conuenerant non ponere officiales nec de eis se impedire: per hoc veneti non incidunt in penam.
14 Si duo fratres habent castrum commune et vnus alium expellat expulsus non potest partem suam alicui principi vel communitati vendere et venditio facta non tenet.
15 Actio de dote licet sit communis patris et filie non tamen dicitur propria patris nec filie.
16 Socius ꝙ possit vti tota re cōi ad vsum destinatū socio inuito.
Fratres duo vel socij qui habēt domū cōem vel hospitiū si vnus vult locare ꝛ alter nō: ꝙ preferf locare volens si cōsueuit locari.
Volens inhabitare domū communem etiam consuetam locari prefertur volenti locare.
17 Socius vel frater habitans totam domum communem qđ non teneatur fratri vel socio ad aliquam pensionem.
18 Socius inuito socio potest syluam ceduam cōem incidi facere.
19 Frater qui fundum communem seminari fecit altero fratre nolente ꝙ sua pars seminaretur nō tenetur eidem dare fructus.
23 Dictio pro domino importat fictionem.
24 Glo. in. l. id quod nostrū. de regu. iur. quod procedat quo ad dispositionem totius.
25 Verbum est importat veritatem.
26 Arguere quod non liceat ex tex. ex hijs que proponuntur gratia dubitationis.
27 Verbum continetur importat vere et proprie.
28 Satutum puniens aliquem vulnerantem in domo percussi an habeat locum in domo communi.
29 Statutum ꝙ transiens per territoriū alicuius loci teneatur soluere gabellam sub pena nō habet locum in loco cōi cum alio.
30 Mandatum pape super re pertinente ad aliquem intelligitur de illa que est sola illius non de communi.
31 Reseruatio pape facta de omnibus beneficijs ciuitatis Mediolanensis exceptis illis que pertinent ad collationem episcopi quod talis reseruatio non comprehendit beneficia spectantia ad collationem capituli ꝛ episcopi simul.

Labeo. † Quod cōe est: meū est quātum ad dispositionē partis mee. Ita summāt Bart. ꝛ cōmuniter doc. hic. Sed tu caue qꝛ istud summarium Bar. ꝛ doct. licet sit verum in se: tamen non conuenit menti huius text. quia iste text. non dubitauit super re communi: an testator possit disponere de parte sua: quia istud fuisset penitus indubitatum. Sed text. dubitat si testator legat seruum vel aliam rem qui meus erit cum moriar ꝛ sic cōditionaliter: si sit cōmunis an debeatur in totum vt dicebat labeo: an vero solū pro parte testatoris: prout tenebant trebati⁹ ꝛ cassius: ꝛ iurisconsul. approbat secūdam opi. ꝙ nō debeatur totum sꝫ solū pars testatoris: Et potuit esse duplex ratio dubitādi
2 in hoc tex. † Prima quā tangit gl. in. §. seq. nā si seruus legatus fuisset in totum alienus testator legando intelligeretur velle qđ heres redimat eum: ꝛ legatario tradat. l. cum alienam. C. de lega. ꝛ. §. si aliena. insti. eo. Ideꝫ videtur in proposito ꝙ legatū valeret in totum: ꝛ sic etiam ꝓ parte socij. contrariū decidit iuriscōsul. ꝙ solum valeat rōne partis testatoris: ratio decidendi fuit ꝙ testator in dubio non videt̄ grauasse heredē onere redimēdi partē socij sui. l. vnū ex familia. §. si rem. ff. de lega. ij. ex quo legatū valet: ꝛ est efficax quo ad partē ipsius testatoris. ¶ Secunda potuit esse ratio dubitandi ſm Rapha. cu. ꝛ Pau. de ca. Naꝫ testator dixit qui meus erit ꝛ sic conditionaliter. l. sticū qui meus erit. ff. e. ergo conditio debuit impleri in forma specifica ꝛ sic in soliduꝫ. l. qui heredi. ꝛ. l. meuius. ff. de condi. ꝛ demon. Ratio decidendi fuit quia illa verba qui meus erit. exponunt̄. i. quaten⁹ meus erit: vt dicit tex. in. d. l. stichū qui meus erit. cū concor. quas ibi tradam: ergo verificātur si fit pro parte ipsius testatoris. Et ꝓpterea summa
3 istum tex. aliter quā Bar. ꝛ doc. † Legatum rei vel serui sub conditionē si meus erit valet solum quo ad partem testatoris quā habet cōem cū alio. h. d. ꝓprie iste tex. Item vt nihil in tex. omittat̄: Considera duꝫ text. dicit certa res aut persona legatur qui meus erit: illud relatiuum qui masculini generis ad quoduis precedēs referatur male videtur stare: cum vtrūq̄ precedēs sit feminini generis: ergo videtur mala grāmatica contra. l. plautius. ff. de aur. ꝛ argē. lega. ꝛ. c. ad audientiā. ij. de rescri. respōde dupl'r. Primo ꝙ relatiuū qui in hoc tex. non facit relationē ad illa duo expressa in tex. sꝫ ad tacitū: nam sub dictione persona: intelligitur. s. serui. vt dicit gl. hic. ꝛ tūc bene sequitur qui meus erit. Scđo ꝛ melius responde ꝙ prima verba sunt verba legislatoris: nā labeo ait cū certa res aut ꝑsona legatur: postea text. subdit ita qui meus erit cum moriar heres illi dato. Ista sunt verba testatoris cui non cōgruit dicere: lego certam rem vel personam esset ineptum: sed est necesse ꝙ in indiuiduo dicat: lego talem seruum vel talem equum
4 qui meus erit: ex istis casus est planus. ¶ † Not. primo ex isto. §. labeo. illud ad quod tota die allegatur ꝙ quo ad dispositionem partis mee: commune intelligitur esse meum. ¶ Amplia istam regulam ꝛ istum text. vt procedat non solum in legato particulari certe ꝛ determinate rei: sꝫ etiam in legato incerto ꝛ indefinito: puta lego titio seruos meos: tunc veniunt non solum proprij: sꝫ etiā quos habeo cōmunes cum alio. text. est formalis. in. l. si quis suos seruos. ꝛ in. l. iulianus. §. seruos. ff. de lega. iij. In contrariuꝫ facit tex. in. l. hoc legatum. ff. de lega. iij. vbi testator legauit vxori omnia que parata sunt vsus sui causa. pone ꝙ aliqua sint parata ad cōmunem vsum taꝫ mariti q̄ȝ vxoris: nūquid talia veniant in legato: decidit ibi no. iuriscon. ꝙ non: ergo in legato indefinito non veniunt ea que sunt cōmunia. Huic contrario respondet no. Pau. de ca. hic: ꝙ qn̄ testator legat oēs seruos suos: ꝛ ꝯn̄r legat seruos qui in totū sunt proprij testatoris: multomagis intelligitur legare etiā illos in quibus solū habet partē. Ista ratio cessat qn̄ testator legat vxori ea que eius causa parata sunt: qꝛ per hoc nō intelligit̄ relinquere ea que sunt parata ad cōem vsuꝫ. Istā sol. Pau. de ca. sequit̄ Are. hic dicēs esse verissimam: eā etiā sequit̄ simpliciter do. Alex. hic. Sed mirādum est vehemēter de Pau. de ca. Are. ꝛ do. Alex. ꝙ non viderint Bart. in. l. quintus. j. ff. de aur. ꝛ argē. leg. vbi alijs duobus modis respondet: ꝛ melius ad
5 istud ꝯtrariū. Primo † ꝙ illa dictio seruos suos intelligit̄ respectu dn̄ij vel quasi: ꝛ tale dn̄ium vel quasi potest haberi in parte. Sꝫ qn̄ testator reliquit ea que sunt parata ad vsuꝫ mulieris: vsus est indiuiduus. l. vsus pars. ff. de vsu ꝛ habi. ideo vxor non potest habere que parata sunt ad cōem vsum. Scđo rn̄det Bar. ꝙ illud pronomen suum potest stare quotitatiue pro vna dimidia ꝑ vna tertia ꝑ vna quarta. sed vsus non potest stare quotitatiue. Adde etiā ad. d. l. hoc legatum. text. similem in. d. l. quintus. ꝛ aliū tex. similem in l. legatis vxori. ff. de lega. ij. Et per. d. l. legatis vxori:
6 decidit ibi no. Bal. † ꝙ si papa vel princeps fecit exempta castra alicuius nobilis: intelligitur eximere illa que pertinēt ad ipsum

a ¶ De quo
plene dixi.
Adde tu vl
tra ea q̄ ibi
autor ponit
⁊ q̄ ponit Fe
li.i.c.insup.
de testi.⁊ dū
dicūt qd̄ qñ
illi d̄ vniuer
sitate vt sin
guli pcipiūt
cōmodū de
eo sup quo
testificātur
tunc nō ad
mittunt̄:in
tellige tu p̄
dicta va nisi
qñ tale com
modū pcipe
rēt gratis:
sec⁹ si aliqd
soluere de-
berēt vl̄ ali-
qd aliud fa
cere: q̄ tūc
bn̄ possēt te
stificari. ita
bal.in.l.pa
rentes. C.d̄
test.⁊ Alex.
de imo.i ꝯs.
xcix.col.iij.
circa fi. i.v.
volu.et do.
Frā.de are.
i.c.cū nūti⁹.
in pn̄.ex̄ de
testi.⁊ ibi ēt
ponit aliaȝ
declaratio-
nem qñ tale
cōmodū pci
peret de ma
nu alterius
que no.

b ¶ Inuito.
Adde tu cir
ca h̄ ꝙ si so
cius īuadit
rem cōem p
vim ꝙ inci-
dit ī penā.l.
si qs ī tātā.
C.vñ vi.gl.
est.⁊ ibi Ja.
bu.in.d.l.si
quis in tan
tā.Exponit
Alex.in ꝯs.
ciij.maxime
i.v.colū.v̄.
non obstat
quartuȝ ar
gumentum
in.j.volu.

c ¶ Socij.
Adde ⁊ ītel
lige ꝙ sic dū
mō sibi emo
lumentū nō
q̄rat̄:vt ibi
p doc.⁊ per
Are.in ꝯsi.
xiij.colū.x.
circa prin.

solum nō autē que ille nobilis habet cōia cū alio in quib⁹ iurisdi
tio est pmiscua ⁊ cōis.arg.illi⁹ tex.⁊ hoc no.q̄ alias priuilegiū
seu beneficiū principis est latissime interpretandū cōtra ipsum
principē.l.fi.vbi aliquādo dixi.ff.de cōsti.prin. ¶ Adde etiaȝ ꝙ
per ista iura decidit no.Bal.in.l.j.in vlti.q.s̄.de statu homi.ꝙ si
dono alicui oīa vtensilia mea:nō veniunt illa que habeo cōia cū
alio:q̄ vnum extremū ex simplicibus nō cōtinet mixtū:⁊ sic ha-
bes bonā ampliationem ad istum tex. ¶ Limita tex.istum vt nō
pcedat qñ testator legaret stichū titij:q erit ppri⁹ titij tpe mor-
7 tis sue q̄ si reperiret̄ eius p parte tātū ī nihilū valebit legatū:†eo
q̄ res dicit̄ propria titij quādo est ī totū sua.l.si defensor.§.qui
interrogatus.s̄.de interroga.actio.no.in.l.si in rem.s̄.de rei ven.
Ergo cōditio voluntaria debet proprie impleri.l.qui heredi.⁊.l.
meuius.j.de condi.⁊ demon.Ergo legatū oīno nō valet.ita limi
tat Raph.cu.hic.in fi. ¶ Istā limitationē reprehēdit.d.Alex.⁊
bene q̄ illa verba qui titij erit exponūtur.i.quatenus erit titij.l.
stichū qui meus erit.j.eo.l.ij.in prin.s̄.de cōdi.insti.⁊.l.fi.in prin.
s̄.de vulg.⁊ pupil.ergo siue in totū reperiat̄ esse titij siue p parte
pro illa parte debebit̄ legatario. ¶ Scd̄o pōdera ex tex.ibi:res
8 aut persona.†ꝙ appellatione rei nō venit persona:puta seruus
vel ancilla:ita pbat iste tex.ī alternatiua dū dicit̄. Cum res aut
persona legat̄. In ꝯrium est tex.no.lȝ vulgatus in.l.oīa.§.fi.j.de
lega.ij.vbi est text. Pone testator legat titio talē fundū cū oībus
rebus que ibi sunt:nūquid sub noīe rerū veniant serui ancille et
alie psone deseruientes illi fundo:dicit ibi tex.no.ꝙ sic q̄ appel-
latione rerū veniunt psone:⁊ sic serui ⁊ ancille:⁊ illum tex.ad hoc
9 ponderāt Bal.Imo.⁊ Pau.de cast.ibi.Et per eū no.inferūt†ꝙ
publicatis rebus alicuius intelliguntur etiā publicati serui ⁊ va
salli.Ideȝ per.d.l.oīa.§.fi.tenet Bal.in.l.j.s̄.de sta.ho.vbi tenet
ꝙ appellatione rerū mearū veniant hoīes mei nisi essent sangui-
ne cōiuncti.Ad idē est tex.not.in.l.senatorū.C.de digni.li.xij.⁊ p
illū tex.not.ibi Andr.de baru.⁊ Jo.de pla.ꝙ appellatione rerū
continent̄ hoīes:⁊ sic immunitas seu exemptio data rebus:intel
ligitur etiā data hominib⁹ qd̄ facit f̄m Joā.de pla.ibi:ad qōneȝ
que al's fuit in facto inter prelatos ⁊ regē:q̄ prelati immunitatē
cōcessam rebus ecclesiarū volebant extendere ad vasallos eccle-
siarū.Quomodo ergo rñdebimus ad hec cōtraria.Rñde valde
no.ꝙ iura cōtraria loquunt̄ qñ vniuersaliter vel indefinite quis
legat oēs res.sed iste tex.loquit̄ cum mysterio qñ legatur certa
res in specie:vt clare cātat tex.ibi:certa res:tūc appellatiōe certe
rei ī specie nō venit psona. ¶ Expeditis tex.⁊ gl.nihil est Extra
glo.Bar.examinat an ⁊ qñ illud qd̄ est cōe dicit̄ esse meū ⁊ ponit
egregiā doct.quā de verbo ad verbū refert et simplr̄ sequitur.d.
Abb.in.c.tertio.de prebē. ¶ Tu aūt ex dictis Bar.fac sex ꝯclu
10 siones. ¶ † Prima cōclusio est ꝙ illud qd̄ est cōmune pluribus
⁊ vniuersis nō est meū:⁊ sic illud qd̄ est vniuersitatis vel collegij
vel cōitatis nō dicit̄ esse singulorū:vltra iura que allegat Bart.
adde tex.in.l.j.§.seruū.j.de qd̄.⁊ tex.xij.q.ij.i.c.qui manumittit̄.
¶ In ꝯrium allego fortē tex.in.l.j.§.fi.j.de colle.illici.vbi tex.di
cit ꝙ quilibet recuperat partē suā.⁊ tex.in.l.iij.que incipit colle
gia.eo.ti.glo.ibi pro solu.laborat.Bart.ibi:intelligit illū tex.qñ
dissoluitur vniuersitas:tūc res que erant vniuersitatis bene effi-
ciūtur singulorū.Caue:ista solu.Bar.nō videtur bona q̄ tex.ibi
loquit̄ in vno recedente de collegio ⁊ transferēte se ad aliud colle
giū:ergo nō loquitur qñ primū dissoluebat̄.Tu puecte ꝯsidera
qd̄ tex.in illa.l.j.in.§.fi.videt̄ presupponere ꝙ collegiū nō solum
haberet bona que essent totius collegij:sȝ etiā aliqua que essent
cōmunia pluribus vt singulis. ¶ Retenta cōclusione Bart.qd̄
illud qd̄ est cōe pluribus vt vniuersis nō dicitur esse singulorū de
11 vniuersitate. ¶ Ex ista cōclusione infertur ad practicā†ꝙ illi de
vniuersitate possunt esse testes in causa vniuersitatis.Ita tenet
glo.vbi plenius bart.⁊ alij.in.l.in tantū.§.vniuersitatis.s̄.de re.
diuisio.glo.in.l.si municipes.vbi bal.⁊ Ange.s̄.qd̄ cuiusq̄ vni.
glos.in.§.cogitādū.in aut.de mona.col.j.⁊ i.l.idonei.s̄.de testi.⁊
a est tex.in.c.cum nuntius ⁊ ibi glos.de testi.de quo plene dixi in.l.
sed si hac.§.qui manumittitur.s̄.de in ius voc.vbi dedi quatuor
no.limitationes ad hoc. ¶ Secūdo ad istam primā cōclusionem
Bart.adde qd̄ no.decidit Pe.de ancha.in cōsi.cc.incipi.visis ⁊
12 ponderatis:vbi ꝯsuluit†ꝙ si dñi Veneti promiserūt nō ponere
officiales in certis terris vngarie nec se impedire de eis sub ma-
gna pena:tamen si vnus ciuis Venetus est electus in officialem
ab hominibus illius terre potest officium acceptare nec per hoc
Veneti incidunt in penā promissam:eo q̄ tūc nihil fit in nomine
dominij Veneti tanq̄ noīe vniuersitatis:sed ab illo vt singulari.
13 ¶ † Secūda cōclusio Bart.est in his que sunt cōia pluribus vt
singulis quo ad dispositionē partis mee tm̄:illud qd̄ est cōmune
dicitur esse meū. ¶ Limita per illud qd̄ singulariter tenet bald.
in.l.j.in penul.q.C.qui testa.face.pos.ꝙ si duo fratres habent ca
strum cōmune ꝙ vnus nō potest partem suam alicui alteri ven-
dere:⁊ sic nō potest disponere de parte sua si hoc principaliter fa

ciat ad emulationem socij:q̄ specialissimū est in iurisditionibus
castrorū ꝙ vnus nō possit ad emulationē alterius vendere partē
suā.allegat.l.quicūq̄ castellorū.C.de fund.limitro.li.xi.Sed tu
caue ꝙ ille tex.loquitur quādo venit ad emulationem reipu.vel
principis:tunc non licet:vt est gl.ordi.in.l.per prouincias.C.de
edifi.priua. ¶ Cōfirmo tamē illā decisionē Bal.per illud qd̄ sin
gulariter decidit Barto.in.l.ij.per illū tex.C.ne fis.vel respu.vbi
14 tenet†ꝙ si duo fratres vel duo ꝯsanguinei habēt castrū cōmune
⁊ vnus expellit aliū de castro:put tota die contingit.si frater ex-
pulsus vendat partem suā alicui principi vel alicui cōmunitati:
puta Venetis:talis venditio nō valet neq̄ tenet:eo q̄ tunc supe
rior vel princeps prohibet̄ emere tale castrū sic litigiosum illum
tex.clarū ⁊ valde no.ad hoc valde no.q ⁊ sepe contingit in faco:
sequuntur ibi Moder.presertim Pau.de cast.qui dicit ꝙ istum
casum vidit de facto Florentie. ¶ Scd̄o limita istā conclusionē
15 Bar.nō procederet†in actione de dote que licet sit cōis patris ⁊
filie.l.ij.§.ꝙ si ī patris.⁊.l.nō solū.s̄.solu.ma.⁊.l.qui hoīem.§.si
gener.j.de solu.tamē nō d̄r ppie nec patris nec filie:etiā quo ad
agendū pro parte dictis iuribus:et hoc fauore dotis. ¶ Tertia
conclusio bar.est ꝙ socius potest vti tota re cōi etiā inuito socio
16 qñ vtitur ad vsum destinatū. ¶ † Adde bene facere ꝙ si duo fra-
tres vel socij habent domū cōem vel hospitiū cōe qd̄ cōsueuit lo-
cari ⁊ vnus eorū vult locare alius nō:prefertur volēs locare pro
pter vsum destinatum:q̄ vult vti ad vsum destinatū:f̄m Bal.⁊
Ang.in.l.duo fratres.s̄.de acqui.here.Bal.ī.l.j.ad fi.C.q testa.
face.pos.⁊ in.c.j.§.si qs de māso.de cōtrouer.īuesti.⁊ in.c.cū oēs.
in.x.col.de consti.⁊ est de mente Bart.in.l.⁊ hec distinctio.§.cum
fundum.⁊ ibi Pau.de ca.ff.loca. ¶ Limita singulr̄ f̄m bal.in.l.
sabinus.in vltimis verbis per illū tex.ff.cōmu.diui.nisi esset di-
scordia inter fratres:q̄ vnus eorū vellet inhabitare domū:alter
vero vellet ꝙ locaretur:prefertur ille qui vult inhabitare de quo
17 dic:vt plenius per Are.in.d.l.duo fratres. ¶ † Scd̄o ad ista con
clusionē Bar.Adde ꝙ si duo fratres vel socij habēt domū cōem
pro indiuiso ⁊ vnus eorū totam domū inhabitat qd̄ non tenet̄ ad
aliquā pensionē pro parte socij:cū vtatur re cōi ad vsum destina
tum.⁊ no.bene hāc decisionē:q̄ quotidiana est in.d.l.sabinus.⁊
ibi glo.in terminis hoc tenet.Ita etiā tenēt Bal.⁊ Ang.in.d.l.
duo fratres.p illū tex.vbi refert Bal.post Ricar.malū.ita alias
in ꝯtingētia facti fuisse iudicatū.Idē tenet Bal.ī.c.j.§.preterea
ducatus.ī pe.col.de prohi.feu.alie.per Fede.Pau.in.l.j.in fi.C.
qui testa.face.pos.Ludo.ro.in cōsi.clxviij.incip.circa primū quo
18 querit̄ an renuntiatio in vltimo dubio. ¶ † Tertio ad istam con
clusionē Bart.adde ꝙ si duo socij habēt syluā cōem p indiuiso ⁊
b talis sylua sit cedua:ꝙ socius inuito [b] socio potest eam facere inci
di:eo q̄ vtitur ad naturalē ⁊ destinatū vsum sylue.l.arboribus.
§.nauis.ff.de vsufru.⁊ ita in specie determinat Bal.in ꝯsi.xxvij.
quinte partis qd̄ incipit quidā nerius accusauit ⁊c. ¶ Quarto ⁊
vltimo ad istā conclusioneȝ bart.adde illud qd̄ mirabiliter tenet
19 Sali.in.l.iubemus.ij.in prin.per gl.ibi.C.de sacrosan.eccle.†ꝙ
si duo fratres vel socij habent fundum cōem ⁊ vnus eorū vult qd̄
colatur ⁊ seminet̄ put fieri debet:⁊ est cōsuetū:alter vero rixosus
⁊ capitosus nō vult ꝙ pars sua seminetur:certe si frater pruden-
tior faciat totum fundum coli ⁊ seminari nō tenebitur in aliquo
respōdere de fructibus fratri etiā pro parte dñica qd̄ multū no.
si est verū:tamen gl.ibi in scd̄a solu.quā approbat Bar.tenet cō
20 trariū. ¶ † Quarta cōclusio Bar.est ꝙ illud qd̄ est cōe plurib⁹
vt singulis nō dicit̄ esse meum quo ad dispositionē partis socij.l.
falso.⁊ melius in.l.seq.que incipit portionem.C.de cōmu.rerum
aliena.No.istā cōclusionē q̄ facit an socius habens rem cōem cū
c socio possit esse testis in causa socij [c] pro illius parte.De quo est
glo.⁊ ibi Bar.⁊ Sali.in.l.qm̄.C.de testi.Bal.in.l.omnib⁹.C.co.
Spe.in ti.de teste.§.j.in versi.itē ꝙ est socius.Ange.in.l.si duo.
in prin.s̄.si quis cau.Cano.in.c.cū nūtius.in.c.insuper.de testi.
21 ¶ † Quinto Bart.ponit quinq̄ fallentias quibus cōe dicit̄ esse
meum etiā pro parte socij eo inuito.Prima est proprie fallētia
alie non.Adde tu aliam fallentiā fauore libertatis.text.est in.l.j.
C.de cō.seruo manu.per quem tex.no.ibi Bald.in fi.ꝙ si testator
mandat cōstrui ecclesiā in loco cōi q̄ socius inuitus tenet partē
suā vendere fauore religionis.Ad hoc etiā allegat tex.not.ī.l.si
quis sepulchrū.s̄.de religio.⁊ sump.fune. ¶ Sexta ⁊ vltima cō
22 clusio Bar.est†ꝙ vbicunq̄ cōe dicitur esse meum:illud est per fi
ctionē ⁊ nō vere ⁊ proprie:prout tenet gl.ordi.in.l.id qd̄ nostrū.
j.de regu.iur.⁊ pro ea Bart.allegat tex.in.l.illud.in verbo non
proprie.s̄.de ritu nup.Ille tex.f̄m Are.subtiliter probat totum
contrariū:q̄ licet primo loco referat illud dictū labeonis:tamen
recedit ab illius sn̄ia cū plerisq̄ alijs relatis in tex.⁊ sic corrigit
primū dictū labeonis:eo q̄ nō potest negari quin liberta cōis sit
mea:lȝ etiā sit alterius sȝ hoc posset negari de proprietate sermo
nis si non esset proprie mea:cuius cōtrariū decidit ibi tex.Et ita
per illū tex.tenet Nico.de neapo.hic relatus per.d.Alex.⁊ Albe.
de rosa.

de ro.in prima pte statuto.q.cxxxij.in ver.itē q̄ro an statutū habeat locū. Tu dic ad illū tex. q ibi altercatio iurisconsultorū erat sup effectu decisiōis: nō aūt sup rōne ibi reddita p labeonē: vñ lʒ iurisconsu.ibi reprobet primā opi.ꝛ hoc ꝑpter reuerentiā iuris patronalis qḋ est idiuiduū: nō tñ reprobat rōnē labeonis sup q̄ se fundat Bar.hic iuxta gl.ordi.in.l.j.in prin.ꝭ.de coiū.cū emā. li.ꝛ gl.ꝛ Bar.i.l.j.in pn.ꝭ.de legi.tut. ¶ Tu p cōclusione Bar. adde tex.vtentē verbis importātibus fictionē in.l.extraneo.§.j.
23 ꝭ.de qḋ.in verbo p dño fore vr̄ illa dictio pro dño ꝛ illud verbū vr̄.importat fictionem.l.j.§.deiecisse.ꝭ.de vi ꝛ vi ar. De quo dixi plene anno p̄terito in.l.iij.§.ex ꝯtrario.ꝭ.de acq.po. ¶ Scḋo p Bar.bene facit: q2 illud dr̄ ꝑprie ꝛ vere meū q possum vendicare.tex.est in.l.qntus scḋa.in.§.argento.ꝛ.§.cui legatū.ff.de au.et arg.leg.sed ptē socij vēdicare nō possum igit ꝛc. ¶ Tertio adde tex.in.c.sicut.circa prin.xlvij.di.q ad literā dicit: propriū nemo dicat qḋ est cōe: lʒ gl.ibi exponat cōe.i.cōicandū. Ad ideʒ adde tex.i.c.nulli.§.j.xij.q.j.qui dicit de cōi nullus dicat hoc meū est.
24 Item addet Pau.de cas.i cōsi.cccxliij.incipiē.in hoc passu duo sunt: vbi dicit: q gl.i.l.id qḋ nostrū ꝑcedit quo ad dispositionē totius: nō aūt quo ad dispositionē ptis mee.tu aduerte q Bar. hic i fin.vniuersaliter dicit vbicunq̧ superius dixi.ꝛ sic intelligit illā glo.etiā quo ad dispositionē ptis sue: tñ restrictio Pau.de ca.ē rōnabilis ꝛ plus placet. ¶ Cōtra istā cōclusionē Bar.allego duos tex. Primo text.q clare probare: vr̄ q p pte dñs: dicit̄ vere ꝛ proprie dñs totius: ꝛ sic q res cōis dicit̄ ꝑprie mea i totum.tex.est in.l.cetera.§.si duob⁹.ꝭ.eo.in verbo q2 dñs est vtri-
25 usq̧. Cū verbū est importet veritatē ɓm Bar.in.l.si maritus. §.legis.ꝭ.de adu.ꝛ ita subtilis Are.in illo.§.si duobus.in tertio no.ad hoc no.illū tex.ꝯtra istā cōclusionē Bar. Alij nec hic nec ibi quicq̧ tangunt. Tu rñde ad illum text.valde not.qḋ ibi text. dum proponit dubitationē ꝛ questionē dicit hoc videri: quia do
26 minus est vtriusq̧. Contrariū tñ decidit ibi expresse text.vñ ex bis que proponunt̄ gratia dubitationis in tex.non est licitū aliquo modo arguere.glos.est ordi.in.l.vnica.in tertia lec.C.qñ non pe.par.vbi ordinarie legendo allegaui quāplures alias glo.idē dicentes: non repeto nunc. ¶ Scḋo cōtra ꝯclusionē Bar.adde aliū tex.no.in.l.si quis seruos suos.ꝭ.de leg.iij.in verbo cōtinen-
27 tur qḋ verbū continent̄ importat q vere ꝛ proprie ɓm Bar.in l.qui eorū.§.affinitates.ꝭ.de postu.ꝛ in l.hec verba.ꝭ.de adul.tñ contra illā regulā Bar.multa iura obstant: alias tetigi ꝛ cumu-
28 laui: non pono hic. ¶ Predicta faciunt in practica ad statutū disponēs: q si quis vulnerauerit aliquē in domo pcussi qḋ amputet̄ sibi manus: an habeat locū si domus sit cōis cum alio. cū in statutis verba debeant proprie accipi: de qua questiōe habes p Bald.Ang.ꝛ Sali.in.l.j.C.qui testa.pos.ꝛ latius.d.Alexā. hic: ꝛ ibi: cum concor.p eum adductis.ꝛ vltra eum adde An.de are.ꝛ Moder.in tract.malefi.in verbo in platea cōis in.vij.col. Albe.de ro.i.j.parte statu.q.clxviij.incip.quero etiā an in statu
29 tis. ¶ Adde q si statutū disponat quod transiēs p territoriū talis loci teneat̄ soluere certā gabellā sub pena: non hʒ locum in transeunte p locū q est cōis cū alio. Ita no.ꝯsuluit.d.Abb.in cōsi.cxc.inci.disponente statuto terre colis. ¶ Adde etiā ad materiam: qḋ suū pōt dici illud q est suū in pte ꝛ nō in totū. Ita no. Gemi.in.c.cū nō deceat p illū tex.de elec.in.vi.ꝛ in.c.ex eo.i primo no.p illū tex.eo.ti.ꝛ libro. Tu allega de hoc tex.in.l.in re cōi in verbo res sua.ꝛ ibi gl.ꝭ.de serui.vrb.pred.ꝛ tex.no.in.l.pupillus.§.fi.ꝭ.de verb.sig.ꝛ tex.in.l.qui seruos suos.ꝛ in.l.iul.§.ser-
30 uos cōmunes.ꝭ.de leg.iij. ¶ Item adde q mandatū pape sup re pertinente ad aliquē: intelligitur de illa que est sola ipsius nō de illa que est sibi cōmunis cum alio: ꝛ isto casu non dicit̄ meū id qḋ est cōmune cū alio.c.cum in illis.§.fi.ꝛ ibi gl.fi. de ꝑben.i.vi. ꝛ ibi Gemi.ad hoc no. ¶ Alibi Jo.cal.in con.xxij.posito sub titulo de prebē.tenet: q in materia fauorabili vbi verba sunt late interpretanda: illud dicitur esse meū qḋ est cōe cū alio.l.si qs seruos.de le.ij.ꝛ.c.j.de vsu pallij. secus est in materia odiosa et pre
31 iudiciali.p hoc decidit: q si papa reseruauit oia beneficia certe ciuitatis et diocesis exceptis illis que ptinēt ad collationē epi q in tali exceptione cadunt omnia beneficia spectantia ad collationē epi ꝛ capituli simul ꝛ sic cōiter. Cum talis reseruatio q̄ derogat ordinarie potestati sit odiosa.xj.q.j.i.c.puenit.ꝛ ita refert et sequit̄ Gemi.in.d.c.cum in illis.§.fi.facit tex.in.c.j.ne sede vacan.in.vj. Adde etiā ad hāc materiā: q si quis hʒ terrā cōem cū damnato de heresi: defendendo propter partem suā totā terrā: nō dicit̄ esse fautor illi⁹ dānati ɓm Gemi.in.c.fi sñia.§.j.de sen. excō.in.vj. Et per ista cum laude dei fit impositus finis huic nota.§.ꝛ huic bone materie.

1 Res cōmunis cum alio si legatur in dubio censetur partem am quis legare.
2 estator in dubio presumitur legare illud ius qḋ hʒ in re.
3 egato facto de fundo titij ipsi titio in quo legans habebat seruitutem non videtur legata liberatio seruitutis.
4 Testator non solum presumitur legare ius quod habet in re.sed etiam ius quod habet ad rem.
5 Testator qui post testamentum redemit partē rei cōis legate a socio: non intelligitur legasse nisi eius dimidiam.
6 Testator legans fundum qui in totum erat ipsius sed partē debeat alteri actione personali pars debita nō intelligitur legasse. et nume.26.
7 Pars fundi legati que erat testatoris censetur legata etiam si legato fundo sint opposita cōfinia totius fundi. Demonstratio confinium non ampliat legatum.
8 Dictio meum q restringat legatum ad partem testatoris tantū ꝛ lautius an hoc sit verum.ꝭ.in ver.expeditis textualibus.
9 Adiectum per testatorem rei legate qñ debeatur legatario.
10 Legato fundo cōi: si testator redimat partē socij q totus fundus debeatur legatario contra cōmunem.
11 Arguere a diminutione ad augmentum in materia legatorum q liceat.
12 Fundo cōmuni legato si pars alterius redimat̄ ex causa necessaria adiudicationis: illa non debetur legatario cōtra Bar.tamē tenet Bar contra comunem.
13 Augmentum factum rei empte q debeatur emptori.
14 Legatum factum de fundo alieno quem testator sciebat alienū valet: ꝛ heres redimere tenetur alias non.
15 Falsa demonstratio in parte tantū q vitiat legatum factum in parte ꝛ an procedat.nu.17.
16 Argumentum de toto ad partem nō procedit quando est diuersa ratio.
18 Falsa causa eodem modo vitiat sicut falsa demonstratio.
19 In stipulationibus pretorijs: vnus potest alteri stipulari. Tex.in.l.stipulatio.§.fi.ꝭ.de no.ope.nuntia.quod loquatur i stipulationibus pretorijs. Testator presumitur minus grauare heredem quā possit.
20 Testator legans totam rem quā communem hʒ cum herede qḋ tunc censetur totam rem legare. Fallit qñ testator apponit in legato rei istud pronomen meam.
21 Testator potest disponere de re heredis sicut de re ꝑpria: ꝛ presumitur hoc facere quando simpliciter legat.
22 Testator si legat fundum proprium in quo heres vel alius habet vsumfructum: fundus ꝛ vsufructus debetur legatario: ꝛ vide etiam nu.28.
23 Legato facto per testatorem de dimidia fundi corneliani in quo ipse habebat dimidiā dimidie: an debeatur dimidia totius fundi an dimidia illius quarte. Dimidie appellatione venit dimidia totius rei.
24 Legato facto de toto vel omni fundo: quod videtur etiā legata pars socij redimenda per heredem.
25 Testator si legauit titio decem iugera fundi corneliani: lʒ testator in eo fundo non habeat tot iugera: tamen legatum integrum debetur.secus si incipit a corpore. Jugera quando censeantur apposita in dispositione vel contractu causa demonstrationis.
27 Arguere ex narratione facti quod non liceat.

Cum fundus. Qui legat rem cōmunem cū alio: censet̄ solū legare partē suā.h.d.
1 ¶ No.j.ex hoc text.regulam qḋ testator legando rem cōem cū alio: intelligitur solum legare partem quā in ea habet: ꝛ sic nō videtur grauasse heredē i redimēdo partē socij. Ratio est duplex prima: quia ex quo legatum est validū in parte ꝛ efficax: nō plumit̄ testator in plus grauasse heredē: quia testator in dubio p̄sumit̄ min⁹ grauare heredē quā sit possibile.l.vnū ex familia.§.
2 si rem.ꝭ.de leg.ij. ¶ Scḋa ratio quia testator i dubio presumit legare solū illud ius qḋ habet in re: non aūt totam ipsam rē.l.si domus.§.fi.ꝛ.l.quod in rerum.§.j.ꝭ.eo.ꝛ.vxor patrui.C.de lega. ¶ Contra vtraq̧ rationē fortiter viget text.in.§.sed ꝛ si rē suā. institu.de leg.ꝛ in.l.si res obligata.ꝭ.e.ꝛ in.l.predia.C.de fideicōmis.quibus iuribus expresse deciditur.qḋ si testator legauit alicui rem suam alteri pignoratam: q heres tenetur eam luere seu redimere non autem legatarius: ergo non est verū: q testator in dubio presumatur solum legare illud ius qḋ habet: ꝛ non grauare hedē.reputaui semp difficile contrariū. Cōmunis solu.scribēn.est: q illud qḋ dicit̄ in hoc tex.ꝛ alijs preallegatis: q testator p̄sumit̄ legare ius qḋ habet: ꝛ sic rem talem qualis est: ꝛ cōsequenter non presumit̄ grauare heredē: ꝑcedit cū vna limitatiōe nisi ius deficiēs testatori esset tale ꝑpter q posset tota res auocari vel euinci: vt est ius qḋ hʒ creditor: ɓm Bart.in.l.si dom⁹. §.de euictione.ꝭ.eo.Bal.in.d.l.predia.ꝛ ita respondent Jmo.ꝛ Pau.de cast.ꝛ do Alexan.in.d.l.si res obligata. ¶ Sed p certo ista cōmunis solu.non eneruat difficultatē: et cōfundit̄ p.d.l. quod in rerum.§.j.ꝛ.d.l.si domus.§.fi.ꝛ.d.l.vxor patrui.quib⁹

iuribus dicit: ꝙ testator legãdo rẽ intelligitur solũ legare illud
ius qd̄ habet quãuis eius morte defecturum: puta si solũ babe
ret ius vsufructus. cogita ⁊ dicet plenius in. d. l. si res obligata.
¶ Scdo cõtra istũ tex. ⁊ predicta oppo. Nã si testator hʒ serui
tutem realẽ in domo vicini: ⁊ leget illi vicino illũ fundũ suũ: nõ
tñ intelligitur legare liberationem illius seruitutis: ⁊ consequẽ
ter nõ intelligit legare illud ius qd̄ habet: imo legatũ redditur
frustratorium: tex. est not. in. l. meuius. §. fundo. in fi. ĵ. de lega. ij.
ergo de directo contra p̄dicta. Ad illum text. respondet ibi not.
3 Bar. in fi. post glo. solẽnẽ. ibi † ꝙ si lego tibi fundum tuum debẽ
tem seruitutem ideo non videor legare liberationẽ illius seruitu
tis: eo quia in ea nullũ ius habeo qd̄ ponat aliquid in me. Sʒ il
lud ius seruitutis est in fundo meo dominãte quẽ tibi nõ lego. l.
q aliena. §. fi. ff. de neg. ge. quã solu. bene signa q2 vr̃ rigorosa in
terpretatio vt legatũ frustratoriũ ⁊ nullũ reddat. ¶ Amplia re
4 gulam huius tex. quatuor no. modis. ¶ † Primo vt testator vi
deat non solũ legare ius qd̄ hʒ i re vt hoc tex. sed etiã ius qd̄ ha
bet ad rẽ: ⁊ non in re: vñ vr̃ legatũ nomẽ debitoris ⁊ actio p̄sona
lis. tex. est no. in. l. apud iul. §. si titius. in ver. idẽ iul. ĵ. e. ⁊ ibi Jo.
de imo. ad finẽ. ad hoc ponderat: ⁊ simpliciter sequitur Are. hic
5 ¶ † Scdo amplia regulã hui⁹ tex. etiã si post testm̃ cõditũ testa
tor redimat aliã partẽ socij: adhuc nõ debet nisi dimidia ẜm gl.
hic in prin. sup qua latius dicet. ¶ Tertio amplia regulam hu
6 ius tex. vt procedat † etiã si fundus legatus esset i totũ testatoris
sed partẽ debebat alteri actione p̄sonali: tũc illa pars quã dʒ nõ
cedit legato ẜm Bar. hic in fi. vbi plenius dicet. ¶ Quarto no.
amplia etiã qñ essent apposita cõfinia totius rei seu totius fun
di legati: nã p hoc tota res confinata non veniet in legato: sʒ so
7 la pars testatoris: eo quia † latior demonstratio confiniũ nõ am
pliat legatũ: ita no. determinat Bal. in. l. cũ alienam. in vl. colũ.
C. de lega. ⁊ in. l. j. in. j. col. ⁊ ibidẽ Pau. de ca. C. q test. fa. pos. do.
Alex. ⁊ Are. hic: ⁊ no. idẽ. d. Alex. in ɔ̃si. liiij. tertij vol. inci. pon
deratis verbis testamenti. Jta tenet quãuis cõtrariũ ⁊ male te
neat idẽ Pau. de ca. hic allegãdo Bal. in. d. l. j. q tenet cõtra eũ:
credo ꝙ inaduertenter aut corrupte loquat. ¶ Multas limita
tiones ad hunc tex. colligã. ĵ. ex dictis Bar. extra gl. vbi quasdã
alias addã. ¶ Scdo principaliter pondera tex. ibi: ⁊ nõ adiecta
portione q vr̃ duo p̄bare a ɔ̃trario. Primũ est: ꝙ si testator reli
quisset fundũ ad mensurã: puta tot iugerũ: ⁊ sic adiecta portiõe
ꝙ tũc legatarius debeat habere integra iugera qd̄ ponit Bar.
ĵ. ibi reseruo. ¶ Scdm qd̄ si testator legauit dimidiã fundi cor
neliani: quãuis ad ipsum p̄tineret solũ dimidia dimidie: ꝙ tñ to
ta dimidia debeat: ex quo legatũ factũ est adiecta portiõe vt hic
dicit tex. contrariũ tñ determinat Bar. ĵ. in. ij. q. vbi reseruo ple
nius dicendum. ¶ Tertio pondera tex. ibi sed meũ nominaue
8 rit: † ꝙ dictio meũ videt restringere legatũ ad partẽ tãtum testa
toris: prout etiã hic per gl. siue adijciatur verbo futuri t p̄is vt i
§. precedenti: siue adijciatur verbo p̄senti vt hoc tex. Cõiter tñ te
net ꝙ hic tex. simpliciter p̄cedat etiã nõ adiecto p̄nomine meũ
vt dicã statim in gl. tñ tex noster videt se satis fundare ꝙ meum
nominauerit. ¶ Expeditis textua. capio gl. vni in verbo cõstat
quã diuide magistraliter in quatuor p̄tes. Jn prima ampliãdo
tex. rñdet tacite questioni. Jn secunda p viã qõnis oppo. contra
tex. ẜm vnũ modũ intelligendi ⁊ verũ: vel ẜm Bar. op. ɔ̃tra par
tem precedentẽ glos. Jn tertia allegat quatuor concordantes ad
tex. Jn quarta ⁊ vltima oppo. cõtra tex. ⁊ non soluit. scda est ibi:
sed cur pars alteri⁹. tertia ibi: itẽ facit quarta et vltima est ibi: sʒ
argu. contra. ¶ Jn prima parte gl. cũ ista cõclusione gl. trãseũt
oẽs indifferẽter et antiqui ⁊ noui. Sed tu aduerte subtiliter an
teꝗ̃ vlterius procedã ꝙ Bar. iungendo scdam p̄tẽ gl. cũ prima
vr̃ restringere primã decisionẽ gl. qñ per testatorẽ in legato fuit
appositũ pronomen meũ. Jsto casu si post tale testm̃ testator re
dimat aliã partẽ illã nõ cedet legatario. Jsto modo intelligẽdo
primã partẽ gl. prout Bar. expresse eam intelligit iungẽdo secũ
dam partẽ: sequit: ꝙ si testator simpliciter legasset fundũ corne
lianũ: ⁊ post testm̃ redemisset aliã partẽ socij: ꝙ tũc augmẽtũ ve
niret in legato: ex quo non adiecit pronomen meũ. Sed aduerte
quia idẽ Bar. s̃. in duobus locis vr̃ tenere contrariũ: qd̄ nõ refe
rat an apponat pronomen meũ vel simpliciter fiat legatũ: quia
vtroꝗ casu testator vr̃ solũ legare ius qd̄ hʒ. ⁊ sic in hoc Bar. vi
sus est sibi aliqualiter contrariari: nec bene aperit qualis fuerit
eius mens vel eius intentio. Tamen declarando apertius illud
qd̄ vult Bar. eius mens ⁊ intẽtio vr̃ Bar. velle: ꝙ quãtũ ad istũ
tex. ⁊ similes: qñ testator hʒ rẽ cõem cũ alio ⁊ eã legat: non refert
nec est differentia an apponat p̄nomen meũ vel nõ: et p̄pterea si
gl. referat ad tex. male dicit: sed in qõne quã format gl. i prin. bñ
est differentia: q2 si testator dicat lego fundũ meũ illud p̄nomen
meũ facit vt pars postea redẽpta nõ veniat in legato: eo q2 testa
tor apponendo pronomen meũ: vult inspici t p̄s testamenti. d. l. si
ita. ĵ. de aur. ⁊ ar. leg. ⁊ sic vides quõ Bar. multum restringat pri
mam partẽ gl. Sʒ p certo ista vr̃ mihi nimia restrictio ad primã
partẽ glo. q2 hoc mõ vt dixi: si testator habens fundũ cõem cum
alio legauit illũ fundũ simpliciter non adijciẽdo p̄nomẽ meũ: ⁊
post testm̃ redimeret aliã p̄tẽ illa p̄s spectaret legatario: nescio si
vnꝗ̃ glo. habuit istũ sensum nec etiã doc. ¶ Contra istã primaʒ
cõclusionẽ gl. quã vt dixi oẽs ⁊ antiqui ⁊ noui indifferẽter sequũ
tur: fortiter obstat tex. in. l. si ex toto. in prin. ⁊ in. l. ꝙ in rerũ. §. si
qd post. ĵ. e. ⁊ in. l. cũ fundus noĩatim. ĵ. de leg. ij. qbus tribus iuri
9 bus clare decidit † ꝙ illud qd̄ postea adiectũ est p testatorẽ rei le
gate: illud cedit ⁊ debet ipsi legatario. Ad ista iura rñdet Bar.
post Jaco. de are. ⁊ Dy. ꝙ loquunt qñ legatus fuit totus fund⁹
vere ⁊ exp̄sse exprimẽdo totus: tũc illud qd̄ postea adiectum est
per testatorẽ rei legate bñ debetur legatario: sed hic in prima cõ
clusione gl. testator vr̃ legasse solũ partẽ quã habebat: ⁊ sic partẽ
limitatã. ideo p̄s postea acq̄sita nõ accedit legato sicut nec noua
vestis. d. l. si ita. quia limitatũ legatũ non dʒ augmentum recipe
re. Jstã sol. Bar. post antiquos sequunt Ang. Pau. de ca. ⁊ do.
Alex. hic. ⁊ idẽ Bar. in. d. l. si ita. in v̂. secũdo est videndũ. ⁊ in. l.
seruũ filij. in p̃n. ĵ. e. ⁊ in. l. cũ fundus noĩatim. ĵ. de lega. ij. ⁊ Jmo.
in. d. l. si ex toto. in p̃n. ĵ. e. ⁊ sic ista so. vr̃ cõiter approbari. ¶ Tu
aduerte ꝙ ista so. antiquoꝝ ⁊ Bar. vr̃ procedere ꝗ̃tum ad. d. l. si
ex toto. sed non ꝗ̃tum ad. l. qd̄ in rerũ. §. si quid post. ⁊ quantum
ad. d. l. cũ fundus nominatim. Jn quibus. ll. fundus fuit simpli
citer legatus: sicut etiã hic: ⁊ dicere ꝙ in illis. ll. totus fundus ve
re fuerat legatus: vt dicit Bar. istud pro certo est diuinare ⁊ som
niare ad illa iura. Ego saluo so. Bar. ⁊ cõem ⁊ dico ꝙ Bar. vo
luit dicere ꝙ in p̄dictis. ll. testator vere legauit totũ fundũ: q2 cũ
fundus esset totus testatoris: siue dicat lego totũ fundũ apponẽ
do dictionẽ totũ: siue simpliciter leget: ex quo totus est testatoris
intelligitur vere totum legare. ⁊ isto casu in tali legato venit au
gmentũ postea factũ a testatore: sʒ in ista. l. in hoc tex. solũ p̄s erat
testatoris. ideo testator legando simpliciter: intelligit solũ partẽ
legasse. quia testator in dubio p̄sumit solũ legare illud ius qd̄ ha
bet in re prout dixi in tex. Jsta est p̄pria mens ⁊ intentio Bart.
10 ¶ † Sed aduerte lʒ oẽs ⁊ antiq ⁊ noui teneant istã primã ɔ̃clu
sionẽ. gl. Tu potes optime tenere ɔ̃ gl. ⁊ oẽs. Qd̄ imo i casu hu
ius. §. si testator post testm̃ redimat partẽ socij: totus fundus de
beat legatario p tria iura superius allegata. q̃ generaliter dant
regulã: ꝙ totũ illud ꝙ adijcit p testatorẽ rei legate: illud totũ de
bet legatario: ⁊ ad illa iura non bene rñdetur: nisi cũ violentia ⁊
restrictiõe: quãuis. d. Alex. referat quasdã alias so. Cy. ⁊ Rap.
cu. in. d. l. si ex toto ⁊ alioꝝ scrib. q̃ nihil valent. ¶ Pro ista mea
opi. cõtra gl. ⁊ oẽs vltra iura p̄allegata arguo fortiter: quia sicut
p diminutionẽ voluntariã factã a testatore de parte fundi legati
diminuit legatũ. l. fideicõmissa. §. si rem. ĵ. de le. iij. ergo eo mõ p
augmentũ voluntariũ factũ de parte fundi a testatore dʒ augeri
11 ipsum legatũ † quia bonũ est argumentũ in ista materia nostra a
diminutione ad augmentum: prout arguit iuriscõ. in. d. l. si ex to
to. in princi. ĵ. e. Et si tu subtilis diceres: ista rõ etiã militat i. d l.
si ita. ⁊ in. l fi. in prin. ĵ. de au. ⁊ ar. le. p̄cipue cõsiderando rõnem
quã assignat tex. in. d. l. si ita. rñdeo valde no. ꝙ illa iura loquunt
qñ nõ est aliqd̄ augmentũ circa rem legatã. nec vnitatẽ eiusdem
corporis. hic enim est proprie augmentum: q2 alia pars fundi re
dimit a testatore ⁊ vnit totus vnus fundus: ibi ergo proprie est
augmẽtũ ⁊ vnitas eiusdẽ corporis: sed in illa. l. si ita. illud ꝙ au
getur erat circa res separatas: quia ibi erant noue vestes: nouũ
argentũ diuersum ⁊ separatum a primis: ⁊ ita expresse declarat
Bar. in. d. l. si ita. faciens differentiã: an augmentũ sit in ipsa re
legata ita ꝙ augmentũ iungat cum eodem corpore: ⁊ illud cedat
legatario: an vero sit circa diuersas ⁊ separatas res prout etiam
tenet Bar. in. d. l. cũ fundus nominatim. ĵ. de leg. ij ad hoc bene
quadrant verba tex. in. d. l. si ex toto. in princi. ⁊ in. d. l. ꝙ in rerũ.
§. si qd post in verbo accedit: vbi proprie loquit iuriscõ. de acces
sione ad ipsam rẽ legatã q̃ cũ ea vnit: ⁊ facit vnũ corpus. Ad idẽ
bene facit: quia tunc cessat ratio decidẽdi quã. s̃. assignaui in tex.
in primo no. de grauamine heredis in redimendo. Jsta rõ cessat
ex quo eã testator redemerat: ⁊ credo ꝙ ista opi. mea cõtra glo. ⁊
12 omnes sit verissima. ¶ Retenta tñ conclusione glo. † quã oẽs se
quuntur eã limitat Bar. post Jac. de are. nisi p̄s alterius fuisset
redempta ex causa necessaria adiudicationis. quia tũc illa bene
deberetur legatario per tex. ĩ. l. iul. §. idẽ celsus. s̃. de actio. emp.
sequũtur Albe. de rosa. ⁊ An. hic: ⁊ est bona ampliatio ad. d. §.
idẽ celsus. ¶ Sʒ istã limitationẽ Bar. reprehẽdũt Ray. Bal.
Rap. cu. Pau. de ca. Flo. ⁊. d. Alex. ⁊ sic vides ꝙ ista limitatio
Bar. est magis cõiter reprobata: eo quia tex. ĩ. d. §. idẽ celsus lo
quitur in titulo oneroso emptionis ⁊ vẽditionis: nos loquimur
in legato: ⁊ sic in titulo mere lucratiuo. l. si hereditate. in princ. s̃.
manda. ⁊. l. apud celsum. §. de autoris. ĵ. de exce. do. ¶ Pro ista
opi. ɔ̃ Bart. do. Alex. hic mouet duplici rõne. ⁊ sunt ambe sa
tis colorate. Prima est valde colorata: q2 si res legata diminue
retur ex

retur ex causa adiudicationis: quia ista est cā necessaria nō dimi-
nuere legatū sed deberetur estimatio. l. fideicōmissa. §. si rē. ī. de
le. iij. l. rem legatā. ī. de adimē. le. ergo eodē modo si augeat ex cā
adiudicationis ⁊ sic ex cā necessaria: augmentū non debet cede-
re legatario arguēdo a diminutione ad augmentū prout arguit
iurisconsul. in. l. si ex toto. in prin. ī. eo. ¶ Adde q̄ lz do. Alex. sibi
ascribat istā rationem: tñ añ eū fuit ratio Ray. de forli. ⁊ Raph.
cu. hic. Sed considera tu prouecte: q̄ ista ratio lz videat colorata
tñ nihil valet. imo probat ɔ̄trium: qr qñ testator diminuit rem le-
gatam ex causa adiudicationis: qr est causa necessaria non dimi-
nuitur legatū: imo legatario debet estimatio illius ptis diminu
te iuribus p̄ualle. Ita ecōtrario qñ auget res legata ex causa adiu-
dicationis certe legatarius cogit soluere estimationē p illa parte
adiudicata que debet socio prout expresse dicit text. in. d. l. iul. §.
idem celsus. ⁊ ita etiā rñdet Raph. cu. hic. ¶ Scdo mouetur. d.
13 Alex. † quia in emptione debet totū augmētū rei empte ipsi em-
ptori. l. id aūt. s. de pericu. ⁊ cō. rei vend. l. iul. §. si fructibus. s. de
act. emp. secus est in legatario. rñdet q̄ etiā istud scdm fundamē
tum nihil facit: quia nos loquitur in augmento ex cā necessaria
adiudicationis: ⁊ ad hoc pondera tu prouecte bene facere ratio-
nem tex. in. d. §. idē celsus. in versi. equū est enim. vbi dicit tex. esse
equū q̄ illud seruet in venditore q̄ seruaret in ipsomet emptore
si secum postea ageretur cōi diuidūdo. Ista ratio etiā militat in
casu nostro: ⁊ sic teneo limitationem Bar. q̄uis alij cōiter impu
gnent. ¶ In scda parte glo. ibi sed cur pars alterius. Ista gloss.
ſm Bart. pōt intelligi duobus modis. Primo vt referatur ad
tex. ⁊ tunc ad argumentū glo. rñdetur: q̄ procedit qñ res legata
erat in totū aliena: tunc heres cogit eā in totū redimere. Ratio
quia nō possumus dicere q̄ testator magis voluerit hanc partē
quā illam relinquere: sed tex. noster loquit qñ fundus non erat in
totū alienus: imo testator habebat partē: ⁊ tunc quia intelligit
legasse illā partē quā hz: heres nō cogit ad aliquid redimendū.
¶ Scdo modo pōt intelligi ista glo. ſm Bar. q̄ non referat ad
tex. sed ad partē glo. p̄cedentē: ⁊ isto mō potest saluari ſm Bar.
sed certe dicat Bar. quicqd velit: ista gl. retulit se ad tex. ⁊ sic bñ
reprehēdit p doc. nā ad partē p̄cedentē gl. nullatenus pōt refer-
ri vt vult Bar. qr glo. in parte p̄cedenti loquit post redemptio-
nem factā a testatore: postq̄ testator iam redemerat aliā partē so
cij: hic aūt loquit glo. anteq̄ redimeret: ptz qr gl. loquit de pte al
terius redimēda p heredē: iuxta. §. si res aliena. instit. de leg. sed
in parte p̄cedēti iā erat redempta. Item argumentatio gl. nō bñ
adaptat ad partē p̄cedentē prout etiam no. Are. eo qr hic heres
censet grauatus de redimendo: qñ testator sciebat rem esse alie-
nam. sed in parte iam redēpta p testatorē: prout loqtur gl. s. non
potest cadere istud grauamē heredi redimendi. cū iam sit redem
pta. ⁊ sic itellectus Bar. ad istā partē gl. nullatenus potest stare.
¶ Item inquantū Bar. dicit q̄ cōstat: q̄ testator sciebat partē
esse alienā: ex quo postea eā redemit. dic q̄ Bar. non bene loquit
nec ista est bona consequentia: q̄ ex quo postea redemit illā par-
tem: non sequit p hoc qd sciuerit tpe conditi testamēti partē esse
alienā. imo cōtrariū apparet ex quo testator dixit fundū meum.
14 Teneas ergo q̄ † si fundus legatus sit in totū alienus: ⁊ testator
sciat esse alienū: heres cogit in totū redimere: alias in nihilo va-
leret legatū. §. si res aliena. insti. de leg. allegata in gl. ⁊. l. cū alie-
nam. C. de leg. secus si fundus legatus sit in parte ipsius testato-
ris: ⁊ in alia alterius. tūc heres nihil cogitur redimere: ex quo te-
stator censet legasse illud ius qd hz in re ⁊ ɔ̄nr illā partē quā hz
in fundo. ¶ Per istū tex. ita declaratū infert not. Rapha. cu. in
15 ī. no. † q̄ lz demonstratio falsa nō vitiet legatū. §. demōstratio fal
sa. in prin. ī. de condi. ⁊ demon. §. huic proxima. insti. de leg. illud
est verum qñ esset falsa demonstratio in totū. tunc non vitiat lega
tum. secus si sit falsa demonstratio in parte tm̄: quia tunc legatū
falsum in parte vitiat quo ad illam partē: p istū tex. Refert ⁊ se-
quitur simpliciter. d. Alex. hic in fi. reputans hoc esse diligenter
not. ⁊ nihil addit. nec plus dicit. Alij nihil tangunt. Si hoc est ve
rum: est bona limitatio ad regulam. d. l. demōstratio falsa. in p̄n.
⁊. d. §. huic p̄xima. Ego lz ipsi nō dicant puto posse assignari ra-
tionem diuersitatis: quia in primo casu qñ demonstratio est in to
tum falsa: certe legatū esset penitus ⁊ in totū inutile: si falsa demō
stratio vitiaret: secus est in scdo casu vbi saltē vz legatū pro parte
nimirū si facilius falsa demonstratio vitiat aliā partem. Confir-
16 mo † quia nō est bonū argumētum de toto ad partē qñ subest di-
uersa ratio. Ita dicit gl. no. in cle. ij. in verbo defensor. de reb. eccl.
17 nō alie. ⁊ gl. in. l. qui hominem. in prin. ff. de sol. ¶ † Ego teneo ɔ̄
istā limitationē Raph. cu. ⁊. d. Alex. in. l. si diuortio. ī. de ver. ob.
vbi est tex. not. q̄ demōstratio falsa seu falsa causa: siue sit in totū
siue sit falsa in parte: nunq̄ in aliquo vitiat. ergo de directo cōtra
istā limitationē Raph. ⁊. d. Alex. ⁊ pondera q̄ si ibi nō vitiat sti
pulationē q̄ est stricti iuris: multominus debet vitiare legatum
quod est lōge magis fauorabile: quia in legatis sit benignior in-
terpretatio q̄ in contractibus presertim stricti iuris. c. cum di-
lecti. de dona. l. in testamētis. ī. de re. iur. Et si tu subtilis diceres
18 ille tex. † loquit in falsa cā ⁊ non in falsa demonstratione: prout lo
quunt Raph. ⁊ do. Alexā. hic. dic q̄ iuris est in falsa demonstra
tione. multomagis est in falsa causa. Ita dicit text. in. d. l. demon
stratio falsa. in ver. q̄ autē iuris est: ⁊ sic vr̄ mihi q̄ ille text. strin
gat cōtra hanc limitationē. Nec ob. iste tex. in quo se fundat Ra
pha. cu. quia hic non fuit falsa demonstratio in parte lz testator
dixerit meū: quia non est differentia an apponat p̄nomen meum
vel non: eo quia testator dicēdo meū intellexit quatenus est meū
⁊ sic voluit solū legare ius q̄ habebat: ⁊ sic solaz partē quā habe
bat in fundo cōi. Ita tenent Bar. ⁊ oēs indifferēter hic p. l. si do-
mus. §. si. ī. e. ⁊. l. vxor patrui. C. de leg. ¶ In ea. glo. in fi. Dy. rñ
det ɔ̄trario formato in gl. ⁊ eius rñsionē reprehendit Bar. hic: ⁊
in. §. p̄cedenti aliter rñdet. q̄ in. d. l. stipulatio. §. si. q̄ illa stipula
tio: quanti ea res est: prodesset socijs erat eis vtile ⁊ neminē lede
bat. hic aūt secus: ⁊ sic in effectu vult Bar. prout eū pōderat Sa
li. qui eum sequit: qd ibi est fauor: ideo ampliat. hic aūt est odiū
ideo restrīgit: ⁊ cū ista so. Bar. etiā alij trāseūt. Subtilis. d. Pe.
de heru. reprehēdit istā so. Bar. ⁊ cōem ⁊ bñ. quia etiā ī hoc tex.
q̄ totus fundus debeat respicit cōmodū legatarij: sicut ⁊ ibi q̄
p oibus socijs intelligat respicit cōmodū oim: ⁊ sic vtroq̄ casu
si consideres tractat de cōmodo vnius ⁊ incōmodo alterius. ibi
eñ illud q̄ prodest socijs nocet p̄mittenti. Ita hic illud qd p̄dest
19 heredi nocet legatario: vñ rñde melius ſm euz † qd ibi loquit in
stipulationibus p̄torijs que interpretant ſm mētē pretoris: ⁊ in
qbus pōt vnus alteri stipulari. l. in oibus. prima. ⁊ ibi Bar. ī. de
preto. stipu. vnde cū ibi sint verba generalia in rem respicientia
totū corpus ⁊ totā rem. s. stipulando quanti ea res est. ideo mēs
pretoris fuit qd oibus socijs prosit. Iste est p̄prie casus ⁊ p̄pria
mens illius text. Sed hic loquimur in vltimis voluntatibus in
quibus sit interpretatio ſm voluntatem testatoris: que volūtas
presumit esse in minus grauare heredē q̄ sit possibile. l. vnuz ex
familia. §. si rem. ī. de le. ij. Itē qd solū videat legare ius qd hz vt
p̄me dixi: sed ista so. lz. d. Pe. de heru. sibi ascribat fuit ante eū
Albe. de ro. hic. ¶ [illegible] ra gl. Bar. format in effectu quinq̄ que
20 stiones. prima est † si testator legauit rem quā hz cōem cū herede
suo: an videat totā legare: an vero solū ptē suā. ⁊ determinat not.
qd tūc intelligat totā legare p text. no. in. l. cum filius. §. dñs. ī. de
le. ij. ⁊ Bar. voluit ponderare rationem illius text. q̄ ideo ibi to
tum debeatur legatario: quia vsusfructus portionis instar obti-
net. ergo vult ille tex. q̄ qñ heres hz partē rei simpliciter legate:
qd tunc tota debeat legatario etiā quo ad partē heredis. No. qr
est pulchra ⁊ no. limitatio ad hunc tex. Adde bene facere text. in
l. vnum ex familia. §. si rem in rōne ibi expressa in tex. ī. de leg. ij.
vbi testator in dubio p̄sumit ita relinquere partez heredis sicut
partē propriā: secus qñ illa pars esset socij: licet ille tex. loquatur
qñ fundus legatus erat in totū heredis hic aūt p parte. ¶ Li-
mitat Bar. qñ testator apponeret pronomē meū: tūc propter il
lud pronomen meū: nō veniret pars heredis. Caue quia. Bar.
s. in re cōi cū alio legata vult non referre: an apponat pronomē
meū vel nō: per. d. l. si domus. §. si. ī. eo. cū semp videat legare so-
lum illud ius qd hz. l. vxor patrui. C. de leg. Sz qñ res lagata: est
cōis cū herede: tūc constituit differentiā an apponat pronomen
meū vel non. ⁊ sic Bar. in hoc vr̄ aliqualiter contrarius. ¶ Sed
21 saluando bart. dic qd ratio diuersitatis est in promptu † quia te-
stator lz possit disponere de re heredis sicut de re p̄pria. d. l. vnū
ex familia. §. si rem: est verū si testator vult qd p̄sumit qñ simpli-
citer legat: secus qñ addit pronomen meū. ista est proprie mēs ⁊
intētio bart. ¶ Ultimo aduerte inquantū bart. principaliter se
22 fundat in. d. l. cū filius. §. dñs. que loquit † qñ vsusfructus rei alte
ri legate erat heredis: quo casu ⁊ proprietas ⁊ vsusfructus in to-
tum debet legatario. rō ſm bart. quia res erat cōis cū herede te
statoris. Sed certe idē est si vsusfructus esset alterius tertij ⁊ nō
heredis: adhuc debet legatario p̄prietas fundi. ⁊ etiā vsusfructus
lz sit alterius tertij: ⁊ nō heredis. tex. est fortissimus p quē subuer-
titur decisio bart. in. l. meuius. §. fundo legato ⁊ ibi cōiter scribē
tes. ī. de le. ij. ⁊ lz barto. ibi dicat: qd ille tex. nō patit talē intelle-
ctū: q̄ fundus legatus eēt testatoris ⁊ vsusfructus esset alterius
tertij. eo quia tūc ſm eum testator videret solū legasse ius qd ha
beret in re: nisi dixisset q̄ fundus integer p̄staret. vnde bart. in-
telligit illū tex. in fundo alieno legato qui nō erat testatoris: vel
qñ vsusfructus erat heredis. Sed pōt cantare barto. quantū ve-
23 lit litera sonat p̄cedentē intellectū clare ⁊ expedite. ¶ † Secūdo
querit bart. si testator legauit dimidiā fundi corneliani: cum so-
lum haberet dimidiā dimidie, ⁊ sic quartam: an soluz illa quarta
debeatur. Concludit q̄ sic: cū bart. tenēt cōiter alij hic. ⁊. d. Ant.
⁊ Imo. in. c. pastoralis. de dona. quicquid pūgat Aret. hic in cō
trariū. Et pro so. eoꝝ que adducit Are. aduerte: nam sicut appel
latione fundi in dubio intelligit de toto. l. locus. ī. de verb. sign. ⁊

appellatione rei intelligit de tota.l.si in rē.ī prin.vbi gl.ꝛ Bar. ff.de rei ven.eo.mõ appellatiõe dimidie fundi venit ꝓprie dimidia totius.l.nomē filiarū.§.portiõis.de ver.sig.ꝛ.l.lucius.§.filiā cū gl.in verbo dimidia ꝛ ibi Bar.ī.de le.ij.Tamē sicut ī prio casu recedimus a ꝓpria significatiõe:illa rõne qꝛ testator presumit solū legare illō ius qō hꝫ:ꝛ nō p̄sumit in plus grauare heredē.l.si domus.§.fi.ī.e.millies ad hoc allegata.eodē modo est in scōo casu.ꝛ istud est qō ꝓprie vult dicere Bar.arguēdo de toto ad ptē.
24 ¶Tertio Bar.limitat istā.l.ꝛ p̄dictā:nisi testator diceret †lego oēm vel totū fundū:tūc venit etiā pars alterius redimēda ab herede.p tex.no.in.l.iul.ī prin.ī de le.iij.Adde idē esse:qñ testator diceret qō fundus integer prestaret ſm Bar.ī.l.meuius.§.fundo.in.ij.col ī.de le.ij.Itē aduerte qō dictū Bart.quāuis in se sit verū:tñ nō est vera limitatio quā ipse dat ad istū tex.eo qꝛ in isto tex.est dictio meum.Sed qñ cū signo vniuersali apponit dictio meū:tūc nō venit pars pignorata:ꝛ sic tūc nō hꝫ locū dicta lex iulianus.tex.est in.l.q habebat.cum gl.ī.de le.iij.ꝛ tex.no.i.l.legata.§.fi.ꝛ ibi gl.ꝛ Bar.ī.de sup.leg.do.Ant.de but.in cōsi.lv.ici.in qōne vertente inter Jac.Itē aduerte.ꝙ.d.l.iul.ī prin.allegata p bart.nihil facit ad ꝓpositū bart.qꝛ ibi heres nō grauat aliquo onere redimēdi:sicut hic.cū ibi debeat legatario res pignorata:ꝛ sic obligatio pignoris:ꝛ sic illud ius qō habebat testator vel quātitas debiti si debitor redemisset pignus.ꝛ ita ibi glo.expresse declarat illū tex.nisi intelligas illū tex.ꝛ forte non male:ꝙ ibi debeat legatario ipsa res vel ei9 estimatio esset respectu partis socij:ꝛ nō sola obligat.pignoris:cū tex.dicat etiā eā partem in fideicōmisso venire q̄ erat pignori obligata.isto mō ille text.faceret p bart.tñ hoc vltimū non pono ꝓ firmo.nec vr̄ esse oino
25 de mente illius litere.¶Quarto istā.l.limitat bar.qñ †testator legaret ad mēsurā:puta tot iugera fundi:tunc illa integra deberent quāuis aliqua eēnt aliena.Intellige limitationē barto.put ipse loquit qñ solū iugera in legato noiauit seu ꝑticas.si autem inciperet a corpore puta lego fundū cornelianū sic confinatū tot iugerū:tunc iugera intelligunt apposita solū ad demōstrādum ꝛ sic non ampliant legatū:iuxta tex.no.i.l.iulianus.§ si titi9.ff.de actio.emp.bald.no.in rub.C.de cont..oē.emp.in.xxij.q.ꝛ i.l.sicut.circa.fi.C.de act.ꝛ obli.post Jo.an.in addi.Specu.instit.de emp.ꝛ ven.§.j.in ver.pe.Sali.in.l.ij.C.de ꝯtrahē.emp.d.Abb.ꝛ alij cano.in.c.ꝑ tuas.de dona.ꝛ originaliter Old.lau.in ꝯsi.xcvij.incip.in ꝯcessione cuiusdā donationis hec clausula ꝯtinet:quam formaliter refert Albe.de rosa.in.l.comprehēsum.ff.de ꝯtrahē.
26 emp.¶†Vltimo q̄rit bart.si testator legauit fundū q erat suus ſꝫ partē debebat alij actione ꝑsonali:nunqd illa pars cedat legato determinat ꝙ nō:ꝑ tex.no.in.l.q cōcubinā.§.q fundū.ī.de le.iij.quē tex.alle.glo.hic.Solu Raph.cu.dicit:qō ille.tex.nihil facit pro bart.quia cum mysterio loquit:qñ testator illū fundū finibus ꝑ partes pri9 diuiserat:quo casu etiā si alij nō ꝓmisisset tñ destinatione patrissa.plures fundi essent effecti.l.qō in rerum §.si qd post.ī.e.Tu aūt defendēdo barto.aduerte ꝙ illud ibi de
27 diuisione fundi est narratio facti†ex qua narratione facti non lꝫ arguere:cū tex.in ea ibi se nō fundet:vt est gl.no.ꝛ approbata in l.vnica.C.qñ non petē.par.in tertia lect.gl.vbi legendo addidi quāplures alias ꝯcordā.nā ibi tex.in decisione non fundat se super diuisiōe ꝑ partes:ſꝫ qꝛ nō est verisimile ꝙ testator grauauerit heredē mādati.¶Pro ꝯclusiōe bar.addit Rap.cu.tex.not.in.l.pe.ī.de do.preleg.qui tex.loquit in fortioribus terminis:qꝛ legatū nihil operat.imo nec representationē.¶In ꝯtrariū contra bart.fortiter viget tex.in.l.p̄dia.§.liberto.ff.de fun.instr.tex.ibi dicit:nisi heres ꝓbet ꝯtrariā fuisse volūtatē testatoris.gl.ibi ſm Roge.dicit:ꝙ eoipso ꝙ testator vēdidit illud vinū ꝓbat cōtraria voluntas ꝛ sic vinū nō debebit legatario.ꝛ istā so.sequit ibi bart.ſꝫ trufa est.ꝛ alia est mens illius tex.ꝓut clare in eo apparet:ꝙ quāuis testator vēdiderit illud vinū ꝛ receperit ptē p̄tij tñ,vult ꝙ legatarius debeat habere illud vinū:nisi heres ꝓbet de ꝯtraria volūtate testatoris:ergo ꝯtraria voluntas testatoris dꝫ ꝓbari aliter q̄ ꝑ venditionē vini.¶Vltra gl.ꝛ barto.qꝛ supra ī tex.in primo no.posuit q̄tuor ampliatiōes ad hūc tex.nūc ex dictis bar.habes tres limitationes.Prima est vt iste tex.nō ꝓcedat:qñ res legata eēt cōis cū herede:qꝛ tūc debebit tota:nisi adijceret ꝓnomen meum.Ita vult bart.in.j.q.¶Scōo limitat bart.qñ adijceret dictio vniuersalis totū vel oēm:est bona limitatio in se:sed nō ad istū tex.vt superius dixi.¶Tertio limitat
28 bar.qñ legaret ad mensurā puta tot iugera fundi.¶Quarto vltra bar.limitat.d.Alex.hic:qñ testator habens nudā ꝓprietatem rei legat fundū simpliciter ꝛ vsusfructus est alienus tūc intelligit legare nō solū ius qō hꝫ sed etiā vsumfructum:q dificiēs hꝫ intellectū Di.Ray.ꝛ Imo.ibi:ꝛ eundem Imo.in.c.pastoralis.de dona.¶Sed aduerte quia istā limitationē reprehendit ipsemet.d.Alex.sibi cōtrarius in.l.si.domus.§.fin.ī.vj.fallē.vbi videas.ī.eo.Et per ista cum laude dei remanet vtiliter:vt puto expeditus iste.§.

1 ☞Relatiuum quis vel qui iunctum verbo futuri temporis facit conditionem:demonstrationē vero iunctum verbo presentis temporis:ꝛ qñ habeat vim taxationis nu.2.ꝛ quando nō faciat conditionem.nu.9.
2 Futurum est incertum.
Verbum presentis temporis non habet tractum de futuro.
3 Conditio si deficit facit deficere legatū secus in demonstratiōe.
4 Legatum factum sub cōditione:si testator ante conditionē rem legatam alienet non debetur.
Res legata ꝑ demonstrationē alienata ex causa necessaria per testatorem debetur ab herede respectu estimationis.
5 Distributiuum quisquis iunctum verbo futuri temporis: facit conditionem.
Dictio quicqd iuncta verbo futuri tp̄is:inducit conditionem.
6 Relatiuum quantitatis vel accidentis iunctum verbo futuri tēporis:ꝙ faciat conditionem.
7 Relatiuum iunctum verbo optatiui vel subiunctiui quod faciat conditionem.
8 Relatiuum si iungitur cum futuro subiunctiui quod importat futurum ꝛ preteritum:ꝛ sic faciat conditionem.
Futurum subiunctiui importat etiam futurum.
10 Relatiuum iunctum verbo futuri temporis respiciēte executionem tamen substantia ꝛ dispositio est de presenti:non facit conditionem.
11 Relatiuum iunctum verbo p̄sentis tp̄is facit demonstrationem.
12 Si demonstratio falsa importata per relatiuum facit deficere substantiam rei legate ꝛ tunc legatum vitiatur.
13 Ralatiuum adiectum incerto corpori etiam ꝑ verba p̄sentis tēporis inducit taxationem ꝛ limitationem.
14 Demonstratio proprie fit per verba p̄sentis tp̄is.ꝛ nu.18.
15 Euentus cōditionis vbi principaliter respicit rem de qua est facta dispositio ꝛ sic conditio venit implēda in re disposita tūc diuiditur ipsa dispositio catenus quatenus euenerit ipsa conditio.
Sententia in qua titius condemnatur ad centum si est probatū eum debere in processu de dimidia:licet probetur:ꝙ sit nulla.
16 Legatum conditionale importatum per relatiuum qō eatenus reuocatur quatenus testator alienet rem legatam.
17 Dictio magis posita inter duo extrema cōtraria stat electiue:si sunt inequalia ponitur comparatiue.
19 Relatiuum an faciat conditionale suum antecedens ad quod refertur.
20 Contractus qui habet sua substantialia valet licet ille q habebat arbitrari super qualitate accidentali non arbitretur.
Interpretatio lata ꝛ benigna fit in vltimis voluntatibus ꝛ supra in.§.cum fundus.nu.17.
21 Conditio de presenti vel de preterito nullo modo suspendit.
22 Conditio de presenti vel de preterito est magis causa finalis quam conditio.
23 Relatiuum iunctum verbo futuri temporis licet inducat conditionem ñ eius defectus non vitiat dispositionem qñ talis cōditio apposita pendet a mera voluntate testatoris si non implet qꝛ tunc videtur penituisse.
24 Defectus designationis partiū magis vitiat quā defectus designationis personarum quibus relinquitur.
25 Conditio importata per relatiuū iunctum verbo futuri temporis dicitur tacita conditio ꝛ nō expressa.ꝛ que vtilitas resultet ꝙ sit tacita ꝛ non expressa nu.27.ꝛ ibi qñ dicitur tacita importata verbis specialibus.
26 Conditio tacita ita impedit ortum obligationis ꝛ actionis: sicut expressa.
27 Conditio tacita importata ꝑ relatiuū ita impedit transmissionē legati sicut expressa:si legatarius premoriatur.
28 Donatio causa mortis an reuocet ꝑ alienationē factam de re donata per donatarium:ꝛ per quam alienationem.
29 Donatio causa mortis postq̄ est in esse producta equiparatur legatis.
30 Donatio causa mortis facilius reuocatur quā legatum:quia sola penitentia.ꝛ nu.33.
31 Donatio causa mortis facta per infirmum reuocatur ex conualescentia.
32 Legata facta per testatorem infirmum ꝙ non reuocētur ipso reconualescente.
33 Conditio apposita per hec verba qui meus erit qñ resoluatur ꝛ scindatur id est quatenus meus erit.
34 Conditio quando eius implementum debet fieri circa rem deductam in dispositione quādo diuidatur ꝛ exponatur id est quatenus meus erit.
35 Substitutio vulgaris facta si heredes mei heredes nō erūt titiū

substitu9

substituo:requiritur quod conditio eueniat in persona vtriusq;.
36 Conditio qñ cõfertur in aliam rem extrinsecam ab ea de qua fit dispositio:tunc nõ potest diuidi promittat si euincatur qõ pena ad duplam cõmittitur si res euincatur pro parte.
37 Clausula codicillaris si non valet iure testamẽti q resoluatur.l. quatenus non valet iure testamẽti:vbi concordantes.
De statuto disponente q mulier non possit contrahere sine consensu duorum propinquorum.nu.38.7.39.
40 Consensus vnius propinquorum in cõtractibus mulierum sufficit qñ alius haberi non possit:licet statutum in cõtractibus requirat consensum duorum.
41 Unus solus architectus vel agrimẽsor vel peritus sufficit si alij haberi non possunt.
42 Conditio collata in defectum prime conditionis regulat in contrarium casum sicut prima 7 erit diuisibilis sicut illa prima.
Stipulatio penalis que succedit in locum sortis diuidue licet in eius locum subintret non tamen propter hoc dicitur diuidua.

Stichum qui meus erit.

Ista lex est not.7 menti tenẽda a capite vsq; ad finem fm Bar h.d.in effectu. ¶ †Relatiuum quis vel qui
1 iunctũ verbo futuri tpis facit conditionem:sed iunctum verbo presentis tpis demonstrationẽ inducit.Itẽ cõditio que venit implenda in re de qua fit dispositio:resoluitur in quatenus.h.d.notabiliter.7 semp allegat ista.l.pro no. ¶ Habet tria dicta.Primum est quando relatiuum iungitur verbo futuri temporis.Secundo qñ iungit verbo psentis temporis.Tertio circa primum remouet quoddã dubium. scda ibi:eo q si demõstrandi cã.tertia ibi:sed cõditio talis accipi dz. ¶ Rõ aũt pmi dicti est: quia
2 qñ relatiuũ iungit verbo futuri tpis:quia†futurũ est incertũ: et si põt se habere ad esse 7 nõ esse:ergo facit cõditionẽ.l.j.7.l.legata.j.de condi.7 demõ. ¶ Rõ scdi dicti:est q: qñ relatiuũ iungit verbo presentis tpis quia nõ hz tractũ de futuro:et sic non hz se ad esse 7 non esse:ergo non facit ꝯditionẽ sed demonstrationẽ vt dicit litera. ¶ Et si diceres q̃ vtilitas est:q faciat ꝯditionẽ 7 nõ
3 demonstrationẽ.Dic q duplex est vtilitas Prima q: †conditio deficiens facit deficere legatũ.l.vnica.§.finaũt aliqd sub ꝯditiõe C.de cadu.tol. secus est in demonstratione: quia lz deficiat: imo demonstratio lz sit falsa:tñ non deficit legatũ qñ cõstat de corpore.l.demonstratio falsa.i prin.7.l.falsa.i prin..j.de cõdi.7 demõ 7.§.huic prima.insti.de leg.7 ad istã vtilitatẽ habes tex.in.l.quntus.ij.§.fin.post med.j.de annu.leg. ¶ Scda vtilitas est: quia
4 si sit conditio:7 testator alienet siue ex causa voluntaria siue necessaria semp extinguit legatum:eo quia deficit cõditio sub qua factum est legatũ:sed qñ est demonstratio si testator alienat rem legatã ex causa necessaria:tñ debet legatũ respectu estimationis l.cum alienã.C.de lega.secus si alienaret ex causa voluntaria.l.fideicõmissa.§.si rem.j.de le.ij 7 istã vtilitatẽ ponit ad literã tex.sing.in.l.quintus.ij.§.fi.ff.de au.7 arg.le. ¶ No.j.ex hoc tex.regulam ad quã semper allegat ista lex:qõ relatiuum quis vel qui iunctũ verbo futuri tpis inducit conditionẽ.rõnẽ dixi.s.Adde tex.in.l.si debitor.§.verisimile.7 ibi Bar.ad hoc no.s.de cõtra-
5 ben.emp.7 tex.in.l.nup.in ver.fi.j.de le.ij Alibi est tex.†q relatiuum quis vel qui iunctũ verbo futuri tẽporis hz vim taxationis:seu taxationem importat.tex.est in.l.cum incertus.j.de vino triti.sed taxatio futura nasciturorũ habet vim conditionis.l.interdũ.j.de verb.ob.7.l.j.§.fi.j.de condi.7 demon. ¶ Amplia regulã huius tex.quinq; no.modis.Primo q similiter distributiuum quisquis iunctũ verbo futuri tpis facit conditionem. tex.est in.l.qui liberis.in prin.7 ibi Bar.7 doc.ad hoc no.s.de vul.7 pupil. ¶ Scdo amplia idẽ esse i dictiõe qcquid:vñ si pmitto tibi p stipulationẽ qcqd talẽ debere apparuisset: illa dictio qcqd iuncta verbo futuri temporis importat conditionẽ.tex.est not.i l.q rome.§.augerius.j.de verb.ob. ¶ Tertio amplia not.istã re-
6 gulam † vt procedat non solũ in relatiuo substantie prout est relatiuũ quis vel q:vt est glo.in.l.j.C.de sen.q̃ pro eo qõ interest.lz etiã procedit in relatiuo accidentis vel quantitatis vel qualitatis: vt qualis quantus 7 quotus:7 in similibus.vñ si testator i testamento legat quantã partẽ vel quotã partẽ habebit in sticho tpe mortis.Ista verba similiter faciũt ꝯditionẽ:q: limitat eadẽ rõ put in relatiuo substãtie.fm Bald.7 Imo.in.l.si titius.§.cũ ita.j.de le.ij.quãuis Bar.ibi ꝯstituat differẽtiã p illũ tex.adquẽ j.statim rñdebo.7 Pau.de ca.hic:tñ.d.Alle.tz etiã ipse istã ampliationẽ. ¶ Ego addo Bar.qui etiã tz hãc ampliationẽ lz nõ allegat p aliquẽ in mundo in.l.j.j.de condi.et demon.in duob locis in.vij.col.in ver.quero de aduerbio quantitatis:et notabilius in antepe.colũ.in ver.ex hoc concludo aliud de quo posses querere.idẽ tz.Bar.in.l.si quis fundũ.p illũ tex.7 ibidẽ Bal.s.
7 de ꝯtraben.emp. ¶ †Quarto amplia istã regulã vt pcedat etiã qñ relatiuũ iungeret verbo optatiui vel subiunctiui modi:puta lego stichum qui meus esset cum moriar.nã tũc etiã facit conditionẽ:quia lz sit preriti tpis tñ etiã futurum importat fm Bar.in.l.cũ quidã.7 in.l.viij.§.idẽ scribit.j.de au.7 arg.leg.p tex.i.l.cũ certus.j.de vino oleoq; le.7.l.si debitor.§.verisimile.ff.de cõtrahen.emp. Tu adde bonũ tex.in.d.l.qui rome.§.augerius.in verbo ꝯstitisset.7 tex.in.l.clemens.§.fi.cum gl.s.de heredi.insti. ¶ Quinto 7 vltimo amplia istã regulã etiã si relatiuũ iungat cũ futuro subiunctiui qõ importat preteritũ 7 futurũ:puta lego sti-
8 chum q meus fuerit.†7 qõ futurũ subiunctiui importat etiã futurum:est glo.no.in.l.cũ tale.§.fi.in verbo dixerunt in fi.j.de cõdi.7 demõ.7 gl.i.l.ij.§.ex pluribus.in gl.parua in verbo vsuceperit.quã Bar.ibi in.j.col.multũ no.j.de acqui.pos.7 gl.in.c.ij.in verbo commiserint:7 ibi Hemi.no.consti.in.vj.Barto.in.l.hoc articulo.in.j.colũ.s.de here.insti.7 in.l.oẽs populli.i.ij.qõ.vj.q.prin.s.de iusti.7 iu.Facit tex.in.l.fin.§.sed 7 si quis in vbo
9 quẽ titius elegerit.C.cõmu.de le. ¶ †Limita istũ tex.7 istã regulã:qñ testator sciebat vel credebat q id qõ adijciebat p relatiuũ quis vel qui se habere posset ad esse 7 non esse:7 sic voluit facere conditionẽ vt hic:sed si credebat illud se habere ad esse tantum: tunc non facit conditionẽ sed causam.tex.est no.iuncta gl.in.l.fi.C.de postbu.here.insti.vbi testator infirmitate grauatus putãs se ex illa infirmitate moriturũ instituit posthumũ qui sibi nasceret post mortẽ:illud relatiuum qui:iunctũ verbo futuri tpis nõ facit conditionẽ:quia etiã si nascatur in vita testatoris erit institutus:quia causa institutionis finalis:nõ fuit quia nasceretur post mortem sed quia filius.Ita per illũ tex.limitant Pau.de cast.7 d.Alex.hic. Iste intellect qõ ibi testator esset ex illa infirmitate moriturus.Ideo instituit posthũmũ qui nasceret post ei mortem infra.x.mẽses tenet p gl.Bar.7 cõiter scribẽ.ibi Bar.Bal.Ang.7 Mod.in.l.cõmodissime.s.de lib.7 posthu.Sed iste intellectus non caret maxima diuinatione 7 restrictiõe ad illum text.ad quem omnino somniat. Ideo ibi retuli alios intellectus.ad
10 ibi dicta me remitto. ¶ †Scdo not.limita qñ relatiuũ refert ad verbũ futuri tẽporis respiciẽs:executionẽ:tñ substantia 7 dispositio est de presenti:tunc non facit conditionẽ.tex.habes 7 exemplum in.d.l.si titius.§.cum ita in verbo exegerit.j.de leg.ij.7 ibi Bal.7 Imo.ad hoc no.illũ tex.7.d.Alle.hic facit.l.fi.x.cũ petiero.j.de verb.obli.hic allegata in glo.fi.pro contraria fm qõ rñdent Bar.7 doc.hic.facit.d.l.fi.§ sed 7 si quis.in verbo quẽ titi
11 elegerit.C.cõ.de leg.7 ita habes absolutũ primũ no.tex. ¶ †Secundo no.ex hoc text.q relatiuum iunctum verbo presentis vel preteriti temporis:facit solũ demonstrationẽ:7 nõ conditionẽ:ratio est vt dixi supra:quia non hz tractũ de futuro:7 sic non habet se ad esse vel nõ esse.l.j.7.l.legata.j.de condi.7 demon.l.cũ ad presens cum duabus.ll.se.s.si cer.pe.Ideo si esset falsa:puta q: testator alienasset ex causa necessaria:nõ vitiaretur legatũ. quia falsa demonstratio non vitiat legatũ quando constat de corpore
12 vt dictum est supra. ¶ Limita qñ falsa demonstratio importata per relatiuum facit deficere substantiã rei legate.vt si lego tibi.x.que titius mihi debet:nam si titius mihi non debeat vitiatur legatum.tex.est valde no.in.l.si sic.§.j.7 ibi Bar.j.e.Pau.de ca.7 do.Alexã.hic:ad idem est tex.in.l.legaui.j.de lib.le.et in l.quod si in venditione.ff.de heredi.vel actio.vendi.7 in.l.si quis
13 fundũ.s.de contraben.emp. ¶ †Secundo limita quãdo adijcitur certo et determinato corpori.puta sticho.secus si adijciatur incerto corpori puta vniuersitati:tũc facit taxationem 7 limitationem:vnde si lego omnes vestes que mee sunt: nõ tenet legatum nisi in vestibus que tunc sunt mee.in alijs non.l.nuper.in ver.si vero incertũ 7 ibi Bar.firmat.j.de lega.ij.Pau.de ca.et do.Alexã.hic. ¶ Sed tu aduerte licet Bart.7 alij omnes ita teneãt ille tex.fortiter vrget in oppositũ:dum dicit:q nõ puto fortiter posse defendi.7 miror quod Bar.7 ibi Moder.nõ aduerterint ad verba clara illi tex.Pro ista limita.melius facit text.i.l.qntus la.j.j.de aur.7 arg.lega.vbi tex.expresse facit istam di-
14 stinctionem 7 ibi Bart.ad hoc no. ¶ †Tertio nota ex hoc text.q demonstratio proprie fit per verba presentis temporis vt hic 7.l.nominatim.§.fi.ff.de conditio.7 demon.allegata in glos.Ratio est:quia illud qõ non est i esse productum de presenti:proprie demonstrari non potest.vt declarat Bart.in.l.demonstratio fal-
15 sa.in princ.j.de conditio.7 demon. ¶ †Quarto no.ex hoc tex.q vbi euentus conditionis principaliter respicit rem de qua facta est dispositio.7 sic conditio venit implẽda in re disposita:tũc diuiditur ipsa dispositio eatenus quatenus euenerit ipsa cõditio. Idem no.Bar.in.d.l.si debitor.§.verisimile.per illum tex.s.de contraben.emp.Bar.in.l.in conditionibus.§.fi.j.de cõditio.et demonstra.facit bene tex.in.l.fi.in princi.j.de vul.7 pupil.vbi illa conditio si heres nõ erit.exponitur id est quatenus heres nõ erit:7 sic ista cõditio stichum qui me erit.exponitur id est quatenus meus erit. ¶ Adde quod alibi decidit not.Bar.per tex.nostrum in.l.ait pretor.§.si iudex.i penul.q.j.de re iudi quod si

iudex in sententia cõdemnauit ad dandũ centum titio si est pro-
batum eum debere. pone ꝙ est probatum ĩ processu solũ de par-
te dimidia: tenet Bar. ꝙ sentẽtia est ĩ totũ nulla: q illa verba si
probatũ est: exponunt: id est quatenus probatum est ⁊ nõ est pro
batũ nisi de dimidia. vnde sentẽtia lata ĩ parte nihil valet: requi-
ritur ꝙ sit lata super toto ⁊ ꝙ in parte nõ probata absoluat. l. in
hoc iudicio. ff. fa. her. sequitur ⁊ multũ cõmẽdat Bal. in. c. qd ad
16 consultationẽ in. ij. col. de re iudi. ¶ † Quinto ⁊ vlti. no. ꝙ testa-
tor alienando rem legatam sub conditione importata per rela-
tiuum eatenus extinguit legatum quatenus alienat: vnde si alie-
nat totam rem legatam: in totum extinguit legatum. si in parte
alienat: in parte extinguit: ⁊ pondera diligenter ꝙ talis reuoca-
tio procedit non ratione mutate voluntatis: iuxta. l. ij. §. non so-
lũ. j. de adimen. lega. sed quia alienando deficit conditio sub qua
factum est legatum: ideo etiã si esset necessaria alienatio inducit
extinctionẽ legati vt est tex. valde sin. ĩ. l. qntus. ij. §. fi. ĩ. fi. j. de aur.
⁊ arg. leg. ⁊ dicetur. j. in glo. fi. ¶ Expeditis textu. a. capio glo. in
verbo magis: quã diuide in tres partes. In prima timore cõtra
rij declarat tex. ⁊ pro cõtrario glo. allegat. l. scribit. §. fi. j. de aur. ⁊
ar. le. debuit gl. allegare tex. ĩ. l. qntus mutius scribit ⁊ est. l. ij. §.
fi. e. tit. In. ij. glo. oppo. ⁊ soluit. In. iij. glo. format duas oppo. et
simul eis respondet. Scda est ibi: sed ꝯtrasij. ibi. item ar. contra.
¶ In ea. gloss. ibi vtrũq continet: scilicet conditionẽ ⁊ demon.
Cum ista glos. transeunt Barto. ⁊ omnes scriben. indifferenter.
Tamẽ cõtra istam conclusionẽ glo. est fortissimus tex. ĩ. l. nuper.
§. fi. j. de leg. ij. quem text. gl. fi. allegat pro concordãti. vbi dicit
ad literã tex. ꝙ ista verba: stichum qui meus erit faciũt conditio
nem. istud est expeditũ. Postea subdit ꝙ labeo tenet: ꝙ ista ver
ba faciunt demonstrationẽ. iuriscon. reprehendit eum ⁊ dicit qd
alio iure vtimur: ergo ibi est tex. ineuitabilis ꝙ ista verba stichũ
qui meus erit: nõ faciunt demonstrationem. Ad idẽ stringit bo
17 na ratio: † q dictio magis quãdo ponitur inter extrema contra-
ria tunc stat electiue: sed quãdo ponitur inter extrema inequalia
tunc ponit cõparatiue: q cõparatio non est aliud nisi excessus
positiui. l. vbi autẽ nõ apparet in prin. j. de verb. obli. istã doctri
nam de dictione magis tradit no. Bal. in. l. trãsactione finita. C.
de trãsa. ⁊ in. l. iubere cauere. ff. de iurisdi. om. iud. sz hic extrema
sunt contraria condi. ⁊ demon. nam defectus cõditionis facit de
ficere legatum: sed nõ defectus demonstrationis prout dixi ⁊ de
claraui. ff. in prin. huius. l. Tamen pro glo. et doct. est tex. clarus
quem glo. allegat in. d. l. quintus. ij. §. fi. allegata in glos. vbi text.
ad literam dicit ꝙ ista verba lego stichũ qui meus erit faciũt de
monstrationem ⁊ augmẽtũ: ⁊ sic nõ cõditionem qui arguit: quõ
concordabimus istos duos tex. Rapha. cu. respondet ad. d. l. nu
per in fi. ꝙ illa verba qui meus erit non faciunt demonstrationẽ
verum est de presenti: vt ibi dicit tex. sed bene de futuro purifica
ta cõditione tempore mortis testatoris vt hac gl. ⁊ Raph. nõ di
cat. ante eũ ista so. ad hos duos tex. ponit originaliter gl. in. d. l.
18 qnt mutius. §. fi. ĩ vbo demõstrationẽ. ¶ † Sed aduerte q de-
monstratio proprie cadit de presenti. ⁊ sic de re certa ⁊ non de fu
tura: que proprie demonstrari non potest. l. nominatim. §. fi. alle
gata in glo. ⁊ ita declarat Bar. in. d. l. demonstratio falsa in pn.
⁊ istud erit tertiũ fundamentum contra conclusionẽ glo. Bar. ⁊
doctorũ. Alij scribentes vt dixi nihil tangunt. Ego aliter respõ
deo ad. d. l. nuper. §. fi. que fortiter videtur vrgere: nã labeo ibi
volebat: ꝙ iste sermo: stichum qui meus erit. faceret demonstra
tionem ⁊ sic nõ conditionẽ: ⁊ consequẽter volebat: ꝙ si stichus re
periatur alienus tempore mortis testatoris ꝙ per hoc nõ vitia
retur legatum: eo q falsa demõstratio legatum nõ vitiat. d. l. de
monstratio falsa. ⁊. l. falsa in prin. j. de cõdi. ⁊ demõstra. iuriscon.
ibi reprehendit labeonem ⁊ dicit: ꝙ alio iure vtimur. ⁊ sic ꝙ iste
sermo non solum facit demonstrationẽ vt dicebat labeo sed etiã
conditionẽ. ⁊ ideo defectus conditionis reddit legatũ nullum: si
stichus non sit testatoris: tẽpore eius mortis vt hoc text. ⁊ ista est
vera ⁊ propria so. ad illum text. ¶ In ea. glos. ibi. alias q totũ
testamentũ periret nõ est cõditio. Bar. ⁊ do. reprehendunt istã
rationem glosa. per tex. in. l. talem. j. ff. de heredi. institu. Bar. †
19 ergo formalius respondet quod relatiuum facit conditionale
suum antecedentes ad qd refertur: vnde quando antecedens re-
latiui est ipsa substantia dispositionis: tunc reddit ipsam dispo
sitionem conditionalem. sed quando antecedens relatiui est que
dam qualitas vt est distributio partium: tunc principalis dis-
positio remanet pura: sed ipsa qualitas redditur cõditionalis:
et istud est etiam qd voluit dicere glos. nostra hic ⁊ glo. in. l. vter
ex fratribus in verbo ipso iure. ff. de condi. instit. et clarius ac la-
tius idem Barto. in. l. j. j. de condi. et demonstr. in. v. q. prin. Cũ
ista so. ceteri transeunt. Are. pro suo subtilissimo ingenio repro
bat istam so. Barto. ⁊ communem per tria fundamenta. Pri-
mo per text. fortem in. l. si cõita sit societas. ff. pro so. vbi plures
contraxerunt societatẽ pro illis partibus quas titius declaraue-
rit si titius moriatur anteq declaret partes: societas est nulla.
Modo si vera esset so. Bar. ꝙ quãdo per relatiuum iunctũ ver
bo futuri tẽporis apponit conditio distributiõi partium: ꝙ nõ
intelligitur apponi essentie vel substantie dispositionis: sed solũ
qualitati. ergo societas ibi haberet sua essentialia etiã partibus
non expressis. l. si non fuerint. ff. pro socio. ergo deberet valere so
20 cietas. cuius contrariũ decidit ille tex. Item † cõtractus habens
sua substantialia valet lz ille qui habet arbitrari super qualitate
accidentali nõ arbitretur. l. hec venditio. §. fi. ff. de cõtrahẽ. emp.
gl. in. l. in emẽtis. ⁊ ibi declara Bal. C. de ꝯtrahẽ. emp. Adde. ꝙ
illum tex. ante Are. allegat gl. que de eo oppo. ⁊ non soluit ĩ. d. l.
ij. in gl. i. ĩ fi. de here. insti. Sed ad illum tex. respõdet Dy. Imo.
⁊ Pau. de ca. in. d. l. ij. quod aut loqmur in vltimis voluntatib
in quibus sit lata ⁊ benigna iterpretatio. c. cum dilecti de dona.
⁊ tunc procedit. d. l. ij. aut loquimur in cõtractibus ⁊ tunc est cõ-
trarium. ita loquitur. d. l. si coita. hanc sol. declara plenius: nam
in vltimis voluntatibus earum fauore lex non presumit ꝙ testa
tor instituendo ex partibus quas ascripserit voluerit ita simpli
citer recedere a legis dispositiõe. q lex disponit: ꝙ si partes nõ
sint apposite intelligãtur equales. §. si plures. insti. de here. inst.
⁊ ideo si dicat instituo tales heredes ex partibus quas ascripse-
ro: videtur duo capita fecisse. vt dicit ibi tex. i. d. l. ij. ibi quasi du
plici facta institutione: sed in contractibus qui nõ sunt ita fauo
rabiles ⁊ qui dependẽt a voluntate duorum: contrahẽtes volue
runt recedere a prouisione legis si non fuerint contrahendo so-
cietatem expresse partes quas titius ascripserit: ⁊ sic voluerunt
partes fieri ab homine aliter quam fiant per legem. ⁊ sic per ta
lem prouisionem videntur recessisse a prouisione legis: et istud
est qd dicit tex. in. d. l. si coita. in fi. nam hoc actum est ne aliter so
cietas sit q si titius partes arbitretur. preterea in. d. l. si coita. il-
la futura distributio partium pẽdebat a facto alterius tertij. sed
in. d. l. ij. pendebat a solo facto ⁊ a sola voluntate testatoris. ⁊ iun
ge simul ambas so. ⁊ res reddet clarior. ¶ Scdo ꝯ solu. Bart. ⁊
cõem: mouet Aret. p tex. in. d. l. ij. in fi. vbi tex. dicit: ꝙ si testator
instituat aliquos heredes ex partib quas ascripsit in pteritũ si
nulle partes sint asscripte instõ est nulla: sec sit vtat vbo futuri
tpis qs asscripsero. ⁊ tñ si vera esset so. Bar. ⁊ cõis ꝙ distributio
partiũ respiceret solã quãtitatẽ ⁊ nõ substãtiã dispositiõis: certe
siue vteret verbo pterito siue futuro nũq deberet vitiari institu
tio. cuius contrarium decidit ibi tex. Adde ꝙ istam inductionẽ
contra Barto. ante Are. facit. d. Christo. de castel. hic et respon
det dupliciter. Primo ꝙ in preterito vel in presenti ex partibus
quas ascripsi: si non sunt ascripte partes: vitiatur institutio. d. l.
ij. in fi. eo quia preteritum ⁊ presens consistens in facto dispone-
tis est certum ipsi disponenti: qui bene scit si ascripsit vel nõ. Cũ
ergo sciat se non ascripsisse ⁊ sic conditio est falsa vitiatur institu
tio: sed consistens in futuro non est certum nisi soli deo. Ideo vi-
detur disponere: si non ascripsero partes in futurum vel non po
tero ascribere: volo ꝙ pro equalibus partibus sint heredes. Se
cundo responderet ꝙ in. d. l. ij. in pri. cõditio futura dependebat
a solo facto disponentis. Ideo si non implet presumitur testato-
rem penituisse: cum non voluerit partes ascribere. l. pe. C. de in-
stitu. ⁊ substitu. que ratio cessat quando in presens vel in preteri-
tum confertur: vbi non cadit penitẽtia. Tertio modo respondẽt
21 Moder. senen. hic sm glos. j. in. d. l. ij. † quod quando est condi-
tio de preterito vel de presenti: nullo modo suspendit: ideo faci-
lius impedit actum: secus quando habet suspensionem in futu-
rum licet postea non impleatur. arg. l. cum in secundo. ff. de iniu.
rup. et l. fi. ad fi. j. de bo. poss. sm tab. quia tunc censentur due in-
stitutiones. qd non potest dici in primo casu quia vna pura tan-
tum est: sed certe illa duo iura que ipsi allegant videntur potius
facere ad oppositum. Unde ego quarto modo et notabilius re-
22 spondeo ꝙ † conditio de preterito vel de presenti est magis cau-
sa finalis q sit conditio de futuro. Ita declarat Bart. in. l. j. ĩ. ij.
col. ff. de condi. insti. vnde cessante causa finali dispositionis: ne-
cessario sequitur defectus essentie dispositionis. ¶ Tertio mo-
uetur Are. per text. in eadem. l. ij. in princi. vbi text. dicit non esse
differentiam an testator dicat ex partibus quas ascripsero: an
dicat si ascripsero: sed quando dicit si ascripsero: ista conditio re
spicit substãtiam dispositionis ergo etiam idem in primo: ergo
contra sol. Barto. ad istud responde sm do. Alexan. in. d. l. pe. C.
de insti. et substitu. ꝙ instituere heredes ex partibus quas ascri-
psero: vel instituere hẽdes ex partibus si eas ascripsero: ista be-
ne equiparantur: ita ꝙ possit capi duplex institutio. vt ibi dicit
text. quod nõ equiparantur instituere simpliciter si partes ascri
psero: quia tunc conditio respicit essentiam et substantiam insti-
tutionis. l. quoties. §. tantundem. ff. de heredi. institu. et ibi ple-
nius per eum. et sic est defensata sol. Bar. ⁊ communis. ¶ Alio
modo respondet Are. secundum Bart. et docto. in. d. l. secunda.
Imo. in. l. cum pater. §. fina. j. de legatis. ij. quod licet regulariter
relatiuum

23 relatiuũ † iunctũ verbo futuri tẽporis inducat conditionẽ cuius
defectus vitiat dispositionẽ. vt hoc tex. Fallit nisi conditio q̃ ap
ponit̃ pendeat a mera voluntate testatoris: ⁊ sic per ipsum testa
torem implenda. tũc si non implet videt̃ eum penituisse. ⁊ sic re-
cessisse a conditiõe apposita: per. d. l. pe. ⁊. d. l. cũ pater. §. fi. ⁊ ita
etiam rñdet gl. in. l. si quis ita heredẽ scripserit. ff. de here. insti.
istam so. etiã tenet. d. Alex. in. d. l. pe. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ idẽ. d.
Alex. hic i. j. not. Tu iunge simul istã so. cum so. Bar. ⁊ habebis
meram veritatẽ. ¶ Ultra Are. cõtra so. Bar. ⁊ cõem videt̃ etiã
stringere tex. no. in. l. qui plures. ff. de vsufru. leg. vbi testator ha-
bens multos libertos legauit habitationem domus illis liber-
tis: quos. ff. i codicillis designabit: si postea nullos designauerit
legatũ habitatiõis est imperfectũ: nec oẽs equaliter admittun-
24 tur: put i illa. l. ij. de here. insti. Rñde defendẽdo Bart. † q̄ eius
doctrina loquit̃ ⁊ pcedit qñ defectus est circa distributiões par
tiũ: ibi em̃ sunt due ĩstitutiões: vna pura de institutione: alia cõ-
ditionalis de distributiõe partiũ. si illa conditio deficiat rema-
net prima institutio pura. Sed in. d. l. qui plures est defectus cir
ca psonas qbus relinquit̃ habitatio. vñ cũ ibi nõ sit psona certa
ideo non põt dici dispositio pura. ⁊ sic magis vitiat defect⁹ de-
signationis psonarũ quibus relinquit̃ quã defectus descriptio-
nis partiũ. ⁊ ita dicit tex. in. d. l. qui plures. in fi. in verbo nõ exi-
stente: cui datũ intelligi possit. ¶ In ea. gl. ibi. l. talem. § j. rñde
qõ ibi ius patronatus remanẽs testatori post manumissionem
subrogat̃ loco dñij ideo nõ censet̃ seruum alienasse. ⁊ sic defecisse
conditio ex quo remanent reliquie dñij. ¶ In eadẽ glo. in fi. dic
quia in legato libertatis expressit cõditionẽ que tacite inerat. vñ
sicut non operat̃ illa cõditio in expresso. i. in legato libertatis. ita
nec operari dʒ i tacita. s. in legato vel in institutione simpliciter
facta. in qua tacite intelligit̃ repetita conditio expressa in primo
legato libertatis. l. alia. in prin. ff. de cõdi. et demon. ¶ In glos.
25 parua in verbo conditio talis. Habes q̄ † ꝯditio importata per
relatiuũ iunctum verbo futuri tpis: dr̃ tacita cõditio ⁊ nõ expres
sa. idem ⁊ latius tenet Bar. in. d. l. j. in. v. q. in prin. in antepe. col.
ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ in. l. si ita quis. i prin. ff. de verb. obli. Adde
bene facere tex. in. l. cũ illud. §. fi. ff. qñ dies leg. ced. i verbo quasi
tacita conditio inserta sit: ⁊ in fi. ibi cui cõditio nõ ascribit̃. quã-
uis extrinsecus spectanda sit. Et si dicis cuius vtilitatis est an
faciat cõditionẽ expressam vel tacitã cũ par sit virt⁹ taciti et ex-
26 pressi. l. cũ quid cũ vulga. ff. si cer. pe. Item ⁊ fortius † tacita cõ-
ditio ita impedit ortũ obligationis ⁊ actionis sicut expressa. gl.
est no. in. l. itẽ quia. ff. de pac. cũ ꝯcordan. quas ibi dedi. ¶ Ter
tio ista tacita ꝯditio importata per relatiuũ impedit trãsmissio
nem legati: sicut expressa: si legatari⁹ premoreret̃ cũ dependeat
ex testõ quãuis sit tacita ⁊ extrinsecus proueniẽs. text. est in. l. cũ
quidã ita. circa mediũ. ff. de le ij. Bar. in. l. conditiones extrinse-
cus. ff. de condi. ⁊ demon. Imo. ⁊. d. Alex. hic cũ alijs cõcordan.
per. d. Alex. adductis. Dic vtilitatem esse ex mẽte do. Alex. sed
27 ad aliud propositũ: † quia cõditio expressa equalis est illa que fit
per dictionẽ si: etiã adiecta executiõi reddit tm̃ dispositionẽ pn
cipalẽ conditionalẽ: secus est in cõditione tacita vt statim dicet̃
in gl. fi. in fi. Ita tenet gl. valde no. in. l. si decẽ. cũ petiero quã. d.
ibi sequunt̃. ff. de ver. ob. ¶ Mihi pl⁹ plʒ illud qõ tenet subtilis
do. Pet. heru. hic q̄ dicat̃ tacita verbis specialibus vel indiui
duis: sed expressa verbis generalib⁹ iuxta ea que tradunt Bar.
et alij in. l. j. in prin. ff. de vul. ⁊ pup. et in. l. pretor ait. i prin. ff. de
ope. no. nun. vnde non est expressa i propria figura ꝯditionis: et
in illa forma verboꝝ: que proprie faciunt cõditionẽ sicut dictio
si sed est expressa generaliter per verba equipollentia importan
tia effectũ resolutiõis actus ob earũ defectus. ⁊ hoc mõ dicitur
expressa generaliter. ¶ Capio glo. fi. quã diuide in tres partes
In prima remouet tacitũ contrarium seu rñdet tacite questiõi.
In secũda allegat octo concordantes ad text. In tertia opponit
et non soluit. scõa est ibi: ⁊ facit. tertia et vltima est ibi: sed argu-
mentũ cõtra. ¶ In prima parte glo. vult glo. qõ in ista. l. in fi. q̃
dicit q̄ per alienationẽ stichi legati reuocat̃ legatũ catenus q̃te
nus fuit alienatio: debet distingui vt procedat in alienatione vo
luntaria: nã per eam bene reuocat̃ legatũ. secus est in alienatio-
ne necessaria. istã gl. reprehendunt oẽs ⁊ bene p text. sing. ad li-
terã i. l. qnt⁹ muti⁹. §. fi. ff. de au. ⁊ arg. le. Ratio est quia in hac. l.
reuocatio fit ex defectu conditionis sub qua legatũ erat relictũ:
sʒ p̄dicta distinctio fit i alijs legatis simpliciter relictis. ¶ Cir-
ca istã partẽ glo. nota diligenter illud solẽne ⁊ famosum dictum
28 Dy. hic qõ † distinctio que fit in legatis circa alienationẽ: quia si
fuit voluntaria: per voluntariã alienationẽ reuocantur legata: se
cus si fuit necessaria vt. l. fideicõmissaria. §. si rem. allegata in gl.
Ista distinctio hʒ etiã locũ in donatione causa mortis. Ideo re-
ducẽdo rẽ ad practicã: si aliquis donauerit post suã mortẽ talis
possessiones titio et in vita eas alienauit. ista est donatio causa
mortis ex quo in ea est facta mentio mortis. l. seia. §. fi. cum gl. ff.
de dona. cau. mor. ⁊. l. seia. ff. de do. proleg. si alienatio fuit volun-
tarie facta reuocat̃ talis donatio causa mortis: secus si ex necessi
tate qõ dictũ Bal. hic in fi. dicit esse aureum ⁊ se nescire alibi. se-
quunt̃ Imo. Rapha. cu. Flo. do. Alexã. ⁊ Are. hic. Io. fab. in. §.
idem rescripserũt. insti de leg. idem tenent Cy. ⁊ Sali. in. l. si ma
ritus. secũda. C. de dona. inter vir. ⁊ vxo. Credo qõ dictũ sit verũ
sed non sit ita singulare prout isti doc. exclamant: ⁊ quando cessa
rent autoritates. Dy. ⁊ aliorum probo esse verum quinq̧ funda
mẽtis. Primo per tex. in. l. illud. in princi. ff. de dona. cau. mor. q
dicit ad literam: quodcunq̧ in legatis iuris est: id in donationi
bus causa mortis erit accipiendũ. ⁊ tex. in. l. marcellus. §. j. co. ti.
29 Secundo quia † donatio causa mortis postq̃ est in esse pducta
equiparatur legatis vt est glo. ordi. i. l. scõa. in princi. de do. pre-
30 leg. vidimus late in. l. ij. ff. co †. ¶ Tertio ⁊ fortius quia dona-
tio cã mortis est reuocabilior quã legata: hoc est facilius reuoca
tur quã ipsa legata patet: quia donatio causa mortis reuocat̃ ex
sola penitentia ⁊ sic ex sola voluntate. l. non omnis. in princi. ff. si
cer. pe. Secus est in testõ ⁊ in alia vltima voluntate et sic in lega-
tis. tex. est melior de iure ad hoc in. §. ex eo aũt solo. insti. qui. mo.
31 testa. infir. late Bar. in. l. si iure. ff. de le. iij. ¶ † Quarto idẽ cõfir-
mat̃: quia si infirmitate grauatus faciat alicui donationẽ causa
mortis deinde reconualescat: per solã reconualescentiã absq̧ eo
quod aliud dicat vel faciat reuocatur ipso iure illa donatio cau-
sa mortis. l. non omnis. in princi. ff. si cer. peta. gl. in. l. tertia ⁊ ibi
Bar. ff. de dona. cau. mor. ⁊ tñ si grauatus infirmitate ex qua cre
dat se moriturum faciat testm̃ in quo aliquẽ instituat heredem
vel faciat legata alij: et reconualescat ex illa infirmitate: tñ insti-
tutio non reuocat̃. ita tenent Bal. et Moder. omnes in. l. fin. per
illũ tex. C. de posthu. here. insti. Bar. in. l. potest quis. ff. de here.
32 insti. ⁊ † istud procedit etiã in legatis que non reuocant̃ per hoc
qõ testator in infirmitate constitutus ex ea conualuerit: put ex-
presse tenent Bal. ⁊ Ro. in. d. l. non omnis. in princ. d. Alexã. i. l.
sancimus. in primo no. C. de testa. ergo apparet qõ facilius reuo
catur donatio causa mortis quã reuocẽtur legata. Si ergo lega-
ta reuocantur per alienationem volũtariã: multo fortius dona-
33 tio causa mortis. Quinto et vltimo † moueor: nã donatio cã mor
tis ex sola penitentia donantis reuocat̃ vt dictũ est: sed alienan-
do dicit̃ penitere tex. est in. l. cũ hic status. §. si maritus ⁊ in. l. vxo
ri. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. et istud solũ sufficeret ad firmanduʒ
hanc conclusionem. Ex istis apparet dictũ Dy. esse clarũ ⁊ expe
ditũ etiã sine ei⁹ autoritate. ¶ Extra gl. Bar. format vnã opp.
cõtra tex. ⁊ duas. q. i practica. Circa hoc opp. de. l. cui fund⁹. in
princ. ff. de condi. ⁊ demon. Bar. hic ⁊ plenius in. l. in cõditioni-
bus. §. fi. ff. de cõdi. ⁊ demon. tradi no. doctri. faciendo tria mem
bra vt hic per eum. ¶ Tu aduerte q̄ Bar. in ista sua doctri. bis
allegat. l. pe. C. de condi. inser. ad diuersuʒ propositum. s. pro pri
mo membro quando conditio confert̃ in potestatẽ honorati. de-
inde allegat pro tertio membro: qñ non cõfertur in potestate ho
norati sed in aliã rem extrinsecam: saluando Bart. dic q̄. d. l. pe
nul. optime facit ad vtrũq̧ membrũ: quia vt ibi declarat glo. j. et
ibidem latius Bart. illa conditio potest exemplificari puta si in
capitoliũ ascenderit: ⁊ isto modo vadit ad primũ membrũ: secun
do modo exemplificat̃ si domũ edificauerint et hoc modo vadit
ad tertiũ membrũ Bar. ¶ Scõo contra doctri. Bar. ⁊ ꝯtra istũ
tex. allego fortem tex. in. l. ij. in prin. ff. de condi. insti quẽ glo. alle
gat pro concordanti: vbi testator dixit hoc modo: stichus seruus
qui meus erit cum moriar heres esto: postea testator viuens alie
nauit partem istius stichi: ⁊ sic tempore mortis testatoris nõ est
eius nisi pro parte tantũ: tñ illa verba qui meus erit nõ scindun
tur nec exponuntur quatenus meus erit: sed in totũ efficitur he-
res ⁊ non dicitur defecisse conditio talis institutionis per aliena
tionem partis. ita ibi formaliter dicit tex. Aduerte quia ille ca-
sus. d. l. secunde non conuenit ad primũ membrũ Bar. qñ condi
tio confert̃ in potestate honorati. quia illa cõditio qui meus erit
non pendet a potestate serui instituti. magis ergo videtur cõueni
re scõo membro Bar. qñ conditio dʒ impleri sup re super qua fit
dispositio: nã ibi cõditio dʒ impleri sup ipso seruo super quo fit
institutio ⁊ dispositio ergo ibi est text. contra Bar. hic cõtra istũ
tex. cũ nõ scindatur nec exponatur. i. quatenus. Caue quia con-
ditio ibi bene dʒ impleri in persona serui instituti. s. actiue: non
circa ipsum seruũ passiue: ⁊ sic ibi conditio bene dʒ impleri in ea
dem persona serui instituti: sed nõ in re alij legata passiue prout
loquit̃ iste tex. ideo. Bar. cuʒ mysterio in isto scõo membro duo
copulatiue requirit. Primo q̄ conditio sit implenda in ipsa re:
⁊ postea subdit ⁊ etiã in ipsam rem in qua cadit dispositio. tamẽ
Bar. postea. ff. in scõa. q. dicit q̄ qñ conditio ⁊ dispositio sunt cir
ca idem tunc exponitur pro quatenus per hanc. l. ⁊ ita est. in. d. l.
scõa. ibi ꝯditio ⁊ dispositio sunt circa idem: ⁊ tamẽ ibi non expo
nitur pro quatenus. Cogita si melius possit rñderi ad illum tex.
¶ Tertio principaliter aduerte inquantũ bart. in secũdo mem

34 bro tenet: q† quando implementũ conditionis debet fieri circa
rem deductã in dispositione: quod tunc diuidit et exponitur pro
quatenus per istũ tex. ¶Contra istud scõm membrum Bar. facit
tex. in. l. legatis vxori. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. hoc legatum. ff. de leg. iij. ⁊
in. l. quintus. ff. de aur. ⁊ argẽ. leg. vbi tex. determinat: q si testa
tor legat vxori que eius causa parata sunt: conditio ibi debet im
pleri circa rem deductã in legato: ⁊ tamen nõ exponitur ꝓ qua-
tenus. Ad illum tex. potes dupliciter respõdere. Primo qõ ibi
res erat indiuidua non autẽ sola conditio. vsus enim est indiui-
duus. l. vsus pars. ff. de vsu ⁊ habita. ⁊ ita i simili rñdet Barto.
in. d. l. quintus. prima. vel secundo respondeq ibi loquitur in re
latiuo iuncto verbo presentis temporis: ⁊ sic non est ad proposi
tum nostrum. ⁊ ad illos tex. vide que dixi in. l. si quis in fundi vo
cabulo. ff. eo. Uide etiam in materia text. no. in. l. pe. §. pater. ff. de
leg. ij. ⁊ no. bene istũ tex. ⁊. l. nostram ⁊ eius materiam. ¶Itẽ ꝑ
istam doc. Bar. in hoc secũdo membro infert do. Alexã. in. l. pe.
35 in pe. col. C. de impub. ⁊ alijs substi. Quod † si substitutio vulga
ris fit facta per ista verba: si heredes mei nõ erũt heredes: titiũ
substituo: non requiritur q cõditio eueniat in persona vtriusq
quia cũ cõditio sit implenda in ipsa re ⁊ circa ipsam rem de qua
fit dispositio. s. circa ipsam hereditatẽ: ideo debet conditio diui-
di ⁊ intelligi quatenus heredes non erunt: per istam doc. Bar.
hic in secundo membro. Sed cõtrariũ tenent Barto. ⁊ Pau. de
ca. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. Bal. Ange. ⁊ Sali. in
d. l. pe. C. de impub. sed tu allega ꝓ ista decisione. d. Alex. melio-
rem tex. de corpore iuris. ⁊ in terminis in. l. fi. in princ. ff. de vulg.
⁊ pupil. vbi illa verba si heredes non erunt apposita in substitu
tione exponũtur. i. quatenus non erunt heredes. ⁊ ibi Bald. et
36 An. ad hoc not. illum tex. ¶Tertia conclusio Bar. est† q quã
do conditio confertur in aliam rem extrinsecam ab ea de qua fit
dispositio: tunc non potest diuidi nec in parte impleri per. l. pe.
cum gl. C. de condi. inser. ⁊. l. si ita fuerit seruus. in princ. ff. de ma
nu. testa. licet bart. corrupte alleget alium tex. Põdera diligen-
ter istud tertium membrum bart. quia facit contra doctri. glo. ⁊
barto. in. l. j. ff. de euictio. vbi si ego vendidi tibi rem et promisi
duplam si euincatur: ⁊ sic conditio venit adimplenda sup alia
re quã fuerit facta dispositio: quia dispositio fuit super re vendi
ta: conditio vero impletur super dupla: ⁊ tamen Bar. ibi conclu
dit post gl. q si euincatur pro parte: q pro parte tantum dupla
cõmittatur: ⁊ sic diuidatur illa conditio si euincatur idest quate-
37 nus. euincat. ¶†Circa primã questionem Barto. de clausula
codicillari adde plene Bar. i. d. l. j. in. fi. q. ff. de iu. codicil. ⁊ in au
ten. ex causa in pe. colũ. vbi per alios. C. de lib. prete. glo. i. l. con-
trouersia. in. glo. magna in verbo hereditatis ante medium. ff.
de transactio. ⁊ ibi Bal. ⁊ Ange. ad hoc no. illam glo. ⁊ Bal. ibi
reputat eam singu. ad hoc. ¶Circa secundã questionẽ Barto.
38 † de statuto disponente q mulier non possit contrahere sine con
sensu duorum consanguineorum ex parte patris si eos habeat: ⁊
si non habeat ex parte matris: si mulier habeat solum vnum cõ-
sanguineum ex pãte patris ille debet adhiberi simul cum alio
ex parte matris. Cum Bar. transeunt oẽs indifferenter ⁊ Bald.
in. l. in coniunctione. C. de nup. do. Abb. in. c. quoties. in quarto
no. de testi. Pet. de ancha. in cõmento. c. canonum statuta. de cõ
stitutionibus. in versi. transeo ad statuta: que quandoq prohi-
bent. Pro ista decisione Bar. ⁊ cõi adde q tenet no. bal. in. c. j.
in vlti. col. in titulo quid sit inuesti. in vsi. feu. nam de iure inuesti
tura feudi debet fieri coram duobus paribus curie: nec põt pro
bari nisi per pares curie: si nõ habet princeps nisi vnum parem
curie ille debet adhiberi cum vno extraneo. quia suppletio nu-
meri debet sic fieri: vt ille qui reperitur idoneus non abijciatur.
39 Item adde † q si statutum disponat q in contractibus mulierũ
debeat interuenire consensus duoꝝ coniunctoꝝ vsq ad tertium
gradũ: ⁊ si non supersunt presentibus duobus alijs proximiori-
bus seu affinibus: tunc non sufficit vnus de numero coniuncto
rum et alius de numero affiniũ. cum vnus pariter de vtroq ha
beri possunt ẜm Ange. in consi. clx. incip. domina Catherina in
40 pe. col. ad fi. ¶Tertio † addo q si statutũ requirit in contracti-
bus mulierũ cõsensum duoꝝ ꝓpinquorũ: ⁊ mulier non habeat
nisi vnum propinquũ ille vnus sufficiet. Ita signanter determi
nat bal. in. l. j. in prin. §. vnde vir ⁊ vxor. ꝑ istũ tex. et. l. non est si-
41 ne liberis. ff. ver. sig. Refert ⁊ simpliciter sequit Pau. de ca. in
l. si cũ dotẽ. §. si patri. ff. so. mat. ¶†Ego pro ista decisione allego
bonũ tex. in. §. qõ aũt. in auẽ. de nõ alie. col. ij. ibi vbo corã duob' ar
chitectis. aut etiam vno si ciuitas vnũ solũ habeat per quẽ text.
vide qõ decidit bar. in proemio ff. vet. ad fi. princi. ⁊ in. l. j. in prin.
ff. de ven. inspi. ⁊ in. l. fi. ff. de fica. ⁊ q per illũ tex. decidit bart. in
42 l. i. §. fi. in. ij. col. ff. de ver. obli. cũ concordan. quas ibi dedi. et no.
Ange. in. l. qui luminib'. ff. de serui. vrba. predio. ¶†Quarto ⁊
vltimo aduerte inquantũ bart. ad fi. vult: q conditio collata in
defectum prime conditionis regulatur in contrariũ casum sicut
prima ⁊ sic quatenus prima deficiat ⁊ sic sicut illa prĩa conditio
erat diuisibilis: ⁊ exponebat pro quatenus. Ita etiam ista secun
da que in locum prime deficientis subintrat: nam in cõtrarium
videtur esse doctrina eiusdem Bar. in. l. iiij. §. cato. ff. de ver. obl.
in. viij. oppo. ad fi. dum allegat. d. l. cui fundus. ff. de condi. ⁊ de-
mon. vbi penalis stipulatio que succedit in locũ sortis diuidue: ⁊
sic obligationes diuidue: non tñ per hoc diuidit licet eius locuꝫ
subintret: imo indiuidua remanet. l. stipulationum alic. §. fi. ff. de
verb. obli. ⁊ si cessatur in partem: cõmittitur in totũ pena. Et ita
remanet expedita ista lex.

1 ¶Legatum factum seruo qñ dñs repudiare possit. ⁊ nu. 7.
2 Dominium rei legate fingitur ab adita hereditate vsq retro a morte testatoris acquisitum legatario.
3 Testator q non possit adimere a dño legatum factum seruo: nec a patre legatum factum filio.
4 Legatum non potest adimi nisi ab eo cui est datum.
5 Pater sine consensu filij isto iure. ff. legatum factum filio: an potest repudiare.
6 Filius ex pluribus vijs põt acquirere hereditatem vel legatum.
98 Ille qui solus adire potest q solus repudiat.
Tutor solus agnoscit bonorum possessionem pupillo delatam: ⁊ tamen solus non repudiat.
10 Pater solus ideo nõ repudiat hereditatem filio delatã: qr ante aditam hereditatem nullum est causatum ius.
11 Precedentia declarant sequentia ⁊ econtra.
12 Relatio debet fieri ad proxima ⁊ immediata.
13 Abbas an solus repudiat hereditatẽ vel legatũ delatam monacho: vel saltem requiritur consensus capituli. nu. 15.
14 Monachus non habet neq velle neq nolle.
16 Federici de senis autoritas magna est ⁊ magne sciẽtie rector appellatur: ⁊ precipuus decretorum doctor.
17 Abbas in acquirendis facere possit conditionem ecclesie deteriorem. ⁊ nu. 21.
Lucra nõ capere: ⁊ iam quesita ꝑdere: ratio nõ est par: ⁊ nu. 22.
18 Ecclesia equiparatur minori.
19 Uerbum esse denotat veritatem.
20 Alienare non dicitur qui hereditatem vel legatum repudiat.
22 Solus prelatus põt remittere caducitatẽ emphyteote ecclesie q cessauit triennio soluere canonem debitum.
Filius ⁊ seruus in acquirẽdis possunt preiudicare patri ⁊ dño: non in acquisitis.
23 Statutum q in contractu mulierum debeat interuenire consensus duorum consanguineorũ: nõ hꝫ locũ in legato repudiato vel donatione non acceptata.

1 Legatum. Nota: q† dominus põt repu-
diare legatũ factum seruo suo
ex quo ipsi domino acquirit commodum licet indi-
recte prout videbimus in. l. cum filio. ff. eo. Intellige
istam regulam procedere post aditam hereditatem per heredẽ.
Nam ante non potest legatum repudiari. glo. est no. in. l. qui au-
tem. in princ. in verbo legatum. ff. de his que in frau. credito. quã
glo. ad hoc reputat singu. Lud. ro. ⁊ Areti. in. l. is qui heres. in
principio. ff. de acqui. here. Tu adde duas gl. concordantes. gl.
in. l. si fundum sub conditione. §. si titius. ff. eo. ⁊ glos. in. l. ex repu-
2 diatione. C. de fideicõmis. nam † ab adita hereditate singitur do-
minium vsq retro a morte testatoris acquisitum legatario ⁊ nõ
prius. vt not. in. l. si tibi homo. §. cum seruus. vbi Bart. ⁊ latius
do. Alexan. ff. eo. ¶Contra istam conclusionem duo vrgent ẜm
Are. non hic. sed in. d. l. is qui heres. in prin. Nam in legato gene
ris ante electionem non transfertur dominium in legatarium. l.
apud aufidium. ff. de optio. lega. ⁊ tamen admittitur repudiatio
l. si pamphilo. ff. de op. leg. Responde quantum dici potest q
saltem sibi competit actio personalis ex testamento. vt dixi in. l.
j. ff. eo. ⁊ eius respectu admittitur repudiatio. ¶Secundo obst.
tex. in. l. legatum. ij. ff. de lega. ij. vbi dicitur: q legatum recta via
transit in legatarium nisi repudiet: qõ videt intelligi ante aditã
hereditatẽ: cum principale dictum loquatur hereditate iacente
alias exceptio non esset bona: contra not. in. l. j. ff. de reg. iur. Sed
intellige vtrũq dictum adita hereditate. prout habetur in. d. l. si
tibi homo. §. cum seruus. ¶Capio glo. vnicã quã diuide in qua
tuor partes. In prima remouet vnum contrarium. in secũda al-
legat tres concordã. ad tex. in tertia oppo. ⁊ de solu. se remittit. in
quarta ⁊ vltima opp. et soluit. secunda ibi: ⁊ concordat huic. ter-
tia ibi: sed argumentum contra. quarta ⁊ vltima est ibi. Item cõ-
3 tra. ¶In prima parte glosse habes q † licet dominus possit
repudiare legatum factum seruo vt hoc tex. tamẽ testator nõ po-
test adimere a domino legatum factũ seruo: nec adimere a patre
legatum factum filio. l. legatum. ff. de adimẽ. lega. Ratio diuersi-
tatis est ẜm Imo. Rapha. cu. ⁊ Pau. de ca. quia ademptio que
fit in testamento per ipsum testatorẽ fit tẽpore quo legatũ non-
dum

dum est alicui quesitum:cum dies legati non cedat nisi a tempore mortis testatoris.l.vnica.§.cū igit.C.de cadu.tol.ideo non potest adimi a dño cui nō est quesitum:sed repudiatio fit post mortem testatoris:et sic ex tēpore quo cessit dies legati:nimirū si tūc potest per dominum repudiari.l.si post diem.in fi.ff.quādo dies leg.ced.Adde licet ipsi non dicant ꝙ istam rationē ante eos assignat Bar.in.d.l.legatū.Ista ratio Bar.⁊ Moder.mihi nō placet:⁊ credo qđ non sit vera:qꝛ ea attenta non posset etiā per testatorem adimi ab ipsomet seruo legatario:cum viuēte testatore nihil sit sibi quesitū:imo fortius attenta ista ratione sequeretur ꝙ a nullo legatario posset per testatorem adimi legatum:cū viuo testatore nullū ius sit quesitū legatario qđ est cōtra totū titulū
4 de adimē.leg.Nisi dicas qđ†saltē habent ius dispositionis testatoris.vera ergo ratio est quā assignat tex.in.d.l.legatū:qꝛ legatū nulli alij potest adimi quā cui est datum.Sicut etiā non pōt adimi illud qđ nō est datum.l.iij.§.cōditio.ff.de adimen.leg.qꝛ priuatio presupponit habitū.l.decē.ff.de ver.ob.⁊.l.remittit.ff.de iu.iur.Sed legatum factū seruo nō est factum dño.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vulga.⁊ pup.⁊ est tex.valde no.i.l.iij.§.liberis ⁊ ibi Bar.no.ff.de le.prestan.licet ex psona serui acquiratur dño l.cum filio.ff.e.ergo a domino adimi nō pōt.¶In ca.glo.in fin.
5 vult gl.qđ†pater sine consensu filij isto iure ffoꝝ non possit repudiare legatum factum filio.per.d.l.is qui heres.neqꝫ filius:quamuis dominus solus possit repudiare:eo qꝛ fili⁹ plus iuris habet quam habeat seruus:patet:qꝛ filius etiam viuo patre dicitur quodammodo dominus bonoꝝ paternoꝝ.l.in suis.ff.de lib.⁊ posthu.§.sui.inst.de here.qua.⁊ di.⁊.l.si.i prin.ff.de bo.dā.ergo multo magis in hereditate in qua est per extraneum institutus:facit bene tex.in.l.iij.§.si quid minori.in fin.ff.de mino.ibi propter spem legati qđ filio post mortem patris competit.Itē
6 †in filio sunt plures vie perueniendi ad existentiam sui iuris:et sic ad acquisitionē legati vel hereditatis.puta per emancipationem:vel per adeptionē dignitatis:vel per alios modos enumeratos.insti.quib.mo.ius pa.pot.sol per totū:item per mortē patris iuxta naturale votum parentū.l.nā ⁊ si parentibus.in prin.ff.de inoffi.testa.⁊.l.scripto.in fi.ff.vnde libe.sed in seruo non est nisi vna via.s.per manumissionem.Ista gl.cōiter reprobatur qꝛ isto iure quicquid querebat tam filius quā seruus statim querebant dño vel patri.l.placet.ff.de acquir.here.ad.l.is qui heres.§.fi.rñdet Ray.qđ loquit in hereditate:⁊ assignat rationē diuersitatis inter hereditatē ⁊ legatum.vt hic p Bart.istā opi.Ray.reprehēdit Bar.qꝛ dicit esse cōtra tex.i.l.j.§.p seruū.ff.de succes.edic.Tu stringe fortius illum tex.contra Ray.quia hereditatem vel bo.possessionē delatā seruo:nō pōt dñs sine consensu serui adire vel agnoscere.l.cū proponas.C.de hered.insti.⁊ tñ sol⁹ pōt repudiare.tex.est i.d.l.j.§.per seruum.ergo ratio Ray.fun-
7 ditus est falsa.¶†Pro clara intelligentia predictoꝝ vidēdū est:an solus dñs sine consensu serui possit repudiare hereditatē vel bo.possessionem delatam seruo:⁊ in hoc videretur tenendū.qđ sic:per.d.l.j.§.per seruum.per quā.l.Bart.hic videtur hoc tenere ⁊ firmat gl.no.in.d.l.is qui heres.§.fi.⁊ gl.in.l.ij.C.de re.bo.pos.⁊ gl.⁊ Bar.in.d.l.tutor.ff.de bo.pos.⁊ glo.in.l.fi.in prin.C.de vul.⁊ pup.⁊ ista est cōis opi.tam legistaꝝ quā cano.quos refert hic do.Alex.⁊ sequitur:quāuis dicat qđ cōtrariū ⁊ male tenuerit idē Bart.sibi cōtrarius in.d.l.is q heres.§.fi.⁊ ibi Rapha.cu.⁊ Pau.de ca.⁊ Sali.i.d.l.ij.C.de repu.bo.po.p ista cōi opi.Raph.Ful.in.l.j.C.de repu.bo.pos.allegant bonum tex.in l.qui autē.§.si seruum.ff.de his que i frau.credi.in verbo quia licuit ei etiam repudiare hereditatē.¶Ego teneo cōtra istā cōmunem opi.per vnū fundamentū Bart.fortissimum in.d.l.is q
8 heres.§.fin.cui non bene respondet†Ille pōt repudiare qui pōt solus adire.l.is pōt.ff.de acq.here.sed solus dñs non pōt adire hereditatē delatam seruo vel bo.pos.agnoscere.d.l.cū pponas ergo solus nō pōt repudiare:nec est bona respōsio Imo.Are.⁊ d.Alex.hic q dicunt ꝙ ista equiparatio pcedit i his qui suo nomine vellent adire vel repudiare.secus si ex persona alterius:
9 tunc ista equiparatio fm eos non est bona:⁊ hoc probant†nam solus tutor potest agnoscere bo.pos.delatam pupillo.l.bonoꝝ.fm cōem opi.C.qui admit.⁊ tamē sol⁹ tutor nō potest repudiare.l.tutor cū gl.ff.de bo.pos.Ista responsio est ineptissima ⁊ cōcludit totū contrariū eius qđ ipsi dicūt:nā ista so.bene cōcludit ꝙ nomine alieno facilius admittatur aditio quam repudiatio:nō aūt cōcludit ecōtra prout nos loquimur:⁊ sic fm istam rationē solus dñs deberet posse adire hereditatem delatā seruo:quāuis solus non possit repudiare:istud expresse concludit rñsio istoꝝ Moder.cū ergo primū sit euidēter falsum:qđ facilius concedatur aditio:qꝛ dño non conceditur adire sine cōsensu serui per cōsequens falsum est scđm de repudiatiōe.¶Secūdo pro ista parte facit illa ratio quare pater solus non potest repudiare heredi
10 tatem delatam filio†ratio est qꝛ ante aditam hereditatē nullum est causatum ius.vt est tex.in.l.pretia rerum.in prin.ff.ad.l.falci.quem tex.ad hoc reputat sing.Bal.in.l.ij.circa fi.C.de iur.⁊ fac.igno.Ista ratio assignatur per oēs in.d.l.is qui heres.§.fi.que ratio etiā militat in hereditate delata seruo:qꝛ ante aditionē nullum ius est causatū:ergo repudiare nō pōt.Ad idē ⁊ tertio facit tex.in.l.seruus dotalis.ff.sol.mat.vbi seruus dotalis heres institutus iussu mariti:⁊ sic dñi pōt adire vel repudiare:ergo nō solus maritus.¶Tenendo istam partē cōem non obstat tex.in d.l.j.§.per seruū.ff.de succes.edic.qꝛ rñdetur:qđ tex.ibi nō dicit qđ dominus possit repudiare bo.pos.delatam seruo prout bar.⁊ alij intelligunt ⁊ glo.hic:sed bñ dicit dñs potest repudiare bo.pos.ipsi dño delatam:⁊ ita singulariter intellexit Sali.in.l.ij.C.de repu.bo.pos.quem intellectū sibi ascribit ⁊ sequit Ludo.ro.in.l.j.C.qui admit.⁊ lꝫ do.Alex.hic.⁊ in.l.ij.reprehendat istum intellectum qꝛ violat illū tex.fm eum.videt qđ iste intellectus sit verus ⁊ optimus:qꝛ declaratur non solum ex precedentibus sed
11 etiam ex sequentibus:⁊ clarum est:qđ†precedentia declarant sequentia:⁊ econtra.l.qui filiabus.in princ.⁊.l.si seruus pluriū.§.fi.ff.co.sed in.§.proinde.d.l.j.ff.de succes.edic.iuriscon.posuit an bonoꝝ possessio delata dño possit repudiari p pcuratorē:postea in.§.sequēti.p seruū:querit an dñs per seruū possit repudiare bo.pos.dcidit ꝙ sic.postea i.§.sequēti tutor ponit an bo.pos.delata pupillo possit repudiari per tutorem.Et si diceres clarū esse quod seruus potest esse procurator domini.l.seruū quoqꝫ.in prin.ff.de procu.ergo iste intellectus esset indubitabilis ad illum tex.respondetur ꝙ in agnitione ⁊ repudiatione bo.pos.versatur aliquid iudiciale.l.iij.§.si causa cognita.ff.de bo.pos.⁊.l.fi.C.qui admit.ergo videbatur seruum nō habere integram personam.l.seruus.C.de iudi.Item pro intellectu bene facere videt regula generalis precedēs posita i versic.vnusquisqꝫ.in.d.l.j.de succes.edi.vbi dicit tex.vnusquisqꝫ suam bono.posses.repudiare potest:alienam nō potest:post quem ver.generalem:postea successiue dubitat de pcuratore ⁊ de seruo ⁊ de tutore:vñ illđ de seruo nō esset ad ppositū si intelligeret de bono.pos.delata ipsi seruo.⁊ isto modo iste intellectus videt reddi verus ⁊ optimus ad illum tex.⁊ semper solitus sum eum sequi legēdo istam.l.⁊.l.j.C.qui admit.¶Sed aduerte tenendo intellectum Bar.⁊ communem ad illum tex.possunt supradicta fundamenta in cōtrarium adducta retorqueri in oppositum.Nam in precedētibus ⁊ sic in versi.vnusquisqꝫ non dubitatur an quis possit bono pos.sibi delatam per alium repudiare.sed bene dubitatur an quis possit repudiare bono.pos.delatam alicui alteri:⁊ traditur ibi regula generalis:ꝙ vnusquisqꝫ suam bono.posses.repudiare potest:nō autem alienam.Hinc infertur qđ bono.posses.delatam domino pcurator repudiare non potest:nec delatam pupillo potest tutor repudiare:ab ista regula ponitur exceptio.in.d.versi.per seruū quod dominus potest repudiare bono.pos.delatam ipsi seruo.¶Secundo ille.§.per seruum.potest dupliciter intelligi.Primo ꝙ illa dictio per seruum determinet verbum repudiare:et erit sensus:dominus bono.posses.sibi delatam potest repudiare per seruum:⁊ iste est intellectus Sali.⁊ Ludo.secundo potest intelligi qđ determinet participium delatam immediate sequens.⁊ erit sensus:ꝙ bono.pos.delatā per seruum:dominus pōt repudiare:⁊ iste est sensus Bar.⁊ cōmunis qui videtur esse verior:qꝛ
12 relatio†dꝫ fieri ad proxima ⁊ immediata ⁊ non ad remota.l.si
13 idem cū eodem.§.fi.vbi glo.ff.de iurisd.om.iud.¶†Ultimo restat arduum dubiū apud cano.⁊ legistas valde dubitabile:quid in abbate vel in prelato:an possit solus repudiare legatū vel hereditatem delatam monacho.Nam clarum est:ꝙ per solū abbatem potest adiri:⁊ sic acquiri hereditas delata monacho sine cōsensu monachi.tex.est in.c.in psentia.⁊ ibi doc.de proba.qđ non potest facere dominus solus qui non potest adire hereditatē vel bonoꝝ possessionem delatā seruo absqꝫ expresso consensu serui.l.cum proponas.C.de here.insti.⁊.l.seruo inuito.in prin.ff.ad treb.an ergo sicut potest adire sine cōsensu monachi:ita etiam solus possit repudiare:per regulam.d.l.is potest.ff.de acquiren.heredi.an vero requiratur consensus capituli et conuentus iuxta.c.fine exceptione.xij.q.ij.Nam de consensu monachi non du
14 bitatur quia†monachus non habet velle nec nolle.c.si religio-
15 sus.de elec.in.vj.Sed dubium†maximum est an eius loco requiratur consensus capituli vel cōuentus.In isto valde arduo passu Fede.de señ.in cōsi.ix.quod incipit casus talis est res aliqua immobilis:tenuit partem affirmatiuam:qđ solus abbas vel solus prelatus monasterij possit repudiare legatum vel hereditatem delatam monacho absqꝫ consensu capituli vel cōuentus eo qꝛ ista non est alienatio vt est tex.no.in.l.qui autem.in prin.ff.de his que in frau.credi.vbi debitor qui non est soluēdo nō potest aliquid alienare in preiudicium creditoꝝ:⁊ tamē potest repudiare hereditatē vel legatum:qꝛ istud non est alienare:⁊ in hoc fundamēto iacet tota difficultas presentis controuersie.Autoꝝ

16 tas.Fed.est magna:⁊ dicit Pau.de ca.hic in fi.qđ fuit vir excel
lentissimus.Cū magne scientie doctorē appellāt Jo.an.⁊ Ge-
mi.in.c.j.de maio.⁊ obe.in.vj.Bal.in.l.si quis ad declinandā.in
viij.col.⁊ seq.C.de epis.⁊ cle.dicit Fede.de se.recolende memorie
patrem ⁊ dn̄m suum fuisse precipuū decretorum doctorem inter
cūctos de mūdo.Jstud idē tenuit Lap.de castel.alle.xxvj.Jmo.
⁊ Gemi.in.c.j.de reb.eccle.nō alie.in.vj.d.Card.⁊.d.Abb.in.c.
tua nuper.de his que fiunt a prela.sine cōsen.cap.lz subijciat.d.
Abb.qđ est casus valde dubiꝰ.Jdem tenuit.d.Abb.vbiqꝫ in.c.
j.in pe.col.de do.⁊ cōtu.⁊ in.d.c.in presentia.⁊ in cōsi.xxxij.inci.
Ad claram decisionē oim̄ predictorū.Jdem tz.d.Ant.de but.ī
d.c.in presentia.in.xxviij.col.⁊ idē.d.Anto.in.c.qm̄.per illū tex.
de deci.⁊ vltra cauo.Jstā opi.tenēt etiā Bar.in.l.tutor ad fi.j.de
bo.pos.Bal.in.l.pupillorū.C.de repu.here.idē Bal.in aut.si q̄
mulier.in vlti.col.C.de sacrosan.eccle.⁊ in.l.j.in.ix.q.⁊ in.l.bono
rum.in.v.q.C.qui admit.⁊ idē Bald.in.l.ex repudiatione.C.de
fideicō.Ludo.ro.in consi.cxcij.incipi.visis que narranť in facto
Alb.de rosa.hic.idē tz.d.Feli.in.c.in presentia.in vl.col.vbi di-
cit istā esse cōem opi.lz.d.Alex.hic ⁊ male dicat ꝙ cōtraria opi.
sit magis cōis.nā etiā Are.i.d.l.is q heres.§.fi.dicit ꝙ ista opi.
Fed.seruareť in practica.qꝛ est cōis apud cano. ¶ Contrariam
opi.⁊ sic negatiuā tenuit idē Bal.varius ⁊ contrarius in.l.3 iu-
ris ciuilis regulas.§.j.s̄.de pac.⁊ in.l.magis puto.§.fundum.
s̄.de reb.eo.per illū tex.qui valde stringit ꝑm Paul.de cast.et
Are.⁊.d.Alex.hic.subdit.d.Alex.hic.vt.s̄.prime retuli ꝙ ista
est magis cōis opi.credo ꝙ non dicat verū.Jdem tenēt Ludo.⁊
Are.in.d.l.is qui heres.§.fi.Pet.de anch.⁊ Jo.de imo.in.c.vt
super.de reb.eccle.nō alie.Jo.de imo.in.d.c.tua nuper.Laurē.
de rodul.in repe.c.sine exceptiōe ī.lv.q.xij.q.ij.Pro ista opin̄.
stringit fortiter tex.i.d.l.magis puto.§.fundū.ꝑsertim in rōne
quā assignat dū dicit:eē em̄ ⁊ hāc alienationē:⁊ sic tex.est ibi qđ
repudiatio est alienatio.Sed in alienatione rei imobilis reqriť
cōsensus capituli.c.j.⁊.ij.de reb.eccle.non alie.in sexto.do.Abb.
in.d.c.tua nuper.in vlti.col.dicit ꝙ Fed.de se.non rn̄det ad illū
tex.Sed ipse rn̄det qđ loquiť in pupillo qui non hz administra-
17 tionem rerum suarū:ideo solus eius tutor repudiare non pōt:†
sed nos loquimur in prelato vel in Abbate qui in acquirendis
pōt facere conditionē ecclesie deteriorem:ad hoc allegat text.in
c.cum apostolica.de his que fiunt a ma.par.cap.vbi solennitas
requiritur qn̄ alienatur res que possideť ab ecclesia: qꝛ tunc est
vera propria alienatio:nam non est par ratio:lucra nō capere:⁊
iam quesita perdere.l.fi.ad fi.C.de codicil.l.si sponsus.§.si mari
tus.s̄.de dona.iter vi.⁊ vxo.pro hoc etiā adducit.c.qm̄.de deci.
vbi solus prelatus pōt donare noualia que oriuntur.j.diocesim
suam ex quo non sunt certe acquisita ecclesie. ¶ Sed tu aduerte
restringēdo illū tex.⁊ impugnādo so.d.Abb.Nā ecclesia equi-
parať minori.c.j.de in integ.resti.gl.in.l.res publica.⁊ ibi Bar.
C.ex qui.cau.ma.ergo cū ille tex.procedat in minore etiam habe
bit locū in ecclesia contra so.do.Abb. ¶ Secundo stringe illum
19 tex.dū dicit:esse enim ⁊ hanc alienationē†pondera illud verbū
esse qđ denotat veritatem ꝑm Bar.in.l.si maritus.§.legis.j.de
adul.⁊ sic repudiatio est vera alienatio.Jtē subdit ibi tex.rōnē
rationis:cū res sit pupilli:illud verbū sit:similiter denotat veri
tatem.Tu pro ista opi.negatiua pondera facere tex.in.l.j.§.con-
fertur.j.de colľ.bo.qui dicit.qđ nō acquirere est sibimet insidia
ri.istud nō congruit prelato qui teneť procurare vtilitatem eccle
sie:⁊ acquirere ecclesie q̄ntum pōt:alias teneť de suo satisfacere:
vt habes tex.xij.q.iiij.in.c.quicunqꝫ.⁊ ibi glo.no.do.Abb.in.c.j.
de in integ.resti. ¶ Quid tenendū.Ego teneo primā opi.Fed.
affirmatiuā ꝑm quā cōsulerem ⁊ iudicarē:qꝛ reputo eā esse cōez
vt patet ex autoritatibꝰ doc.s̄.relatis.Pro ista opi.stringit for
20 titer tex.in.d.l.qui autē.in prin.alleg.per Fede.†q expresse deci-
dit ꝙ repudiare hereditatē vel legatū non est alienare.Stringe
illum tex.fortius iungendo tex.in.l.j.§.fi.e.ti.de his que in frau.
credi.vbi tex.ꝓhibet oēm omnino alienationē:ꝑ istas duas vni-
uersales omnē omnino.⁊ tn̄ tex.i.d.l.qui aūt.in prin.dicit ꝙ po
test repudiare hereditatē vel legatū:ergo apparet ꝙ repudiatio
nō est oīno alienatio.Nec est vera so.ad.d.l.qui aūt.illa quā po-
nunt Pau.de ca.⁊ do.Ale.hic dū dicunt qđ ibi nondū erat acq
situm legatum creditoribus:ideo nō diciť alienatio:sed hic erat
acquisitum legatū ecclesie a morte testatoris.Sed trufa est: cum
ibi ita acquisitum esset legatū creditoribus ignorātibus a mor-
te testatoris sicut ipsi ecclesie.Fortius ista so.ꝓcedit respectu cre
ditorum vt etiā dicit Pau.de ca.nō aūt procedit respectu debi
torum qui sunt legatarij vel heredes quibus legatū acquiritur
a morte testatoris sicut ecclesie.Scđo rn̄dēt ꝙ ibi erat ꝑsona ha
bilis ad repudiādū hic secus:ista etiā est truffa:cū ibi ꝓhibeať
omnis om̄ino alienatio:⁊ tn̄ possunt repudiare.Tu posses res-
pōdere gl.⁊ Bar.ibi in illa.l.qui autem.in prin.ꝙ ibi loquitur
in illis personis que nō tenētur acquirere: tunc repudiatio non
est alienatio:sed prelatus tenetur acqrere ecclesie.Scđo pro ista
parte allego ho.tex.i.l.j.§.vtrū autem.⁊.§.seq.j.si quid in frau.
patro.maxime in ratione tex.dum dicit:quamuis enim legatū
retro nostrū sit nisi repudieť attamen iā tex.no.in.l.profectitia
§.j.s̄.de iu.do.in.l.si spōsus.§.si maritꝰ.s̄.de do.inter vir.⁊ vxo.
21 ¶†Tertio pro ista parte facit qꝛ solus prelatus in acquirendis
potest facere deteriorē conditionē ecclesie.glo.est.xvj.q.vj.i.c.si.
in glo.fi.Jnnocē.in.c.ij.de dona.bene facit.l.iubemus nullam.in
prin.vbi gl.⁊ Bar.C.de sacrosan.ecclesie.Can.i.c.j.de do.⁊ cōt.
quando nō sunt res de mensa ecclesie ⁊ nondum incorporate ec-
clesie.ꝑm Bal.in auť.si qua mulier.in vlti.col.post med.C.de sa
22 crosan.eccle.Hincest†si emphyteota ecclesie cessauerit triennio
soluere debitum canonem:lz possit priuari omni iure suo:tamen
solus prelatus pōt ei remittere caducitatem:recipiēdo simplici
ter canonem tēporis preteriti:ita no.determinat.d.Cardi.flo.ī
c.potuit.de loca.⁊ ibidem plenius Jo.de imo.ī.xxvij.col.et seq.
eodē modo filiꝰ ⁊ seruus possunt preiudicare patri et domino ī
acquirendis nō acquirēdo.l.fi.C.de acqui.pos.⁊.d.l.cum propo
nas.C.de here.insti.qꝛ vt dixi:non est par eademqꝫ ratio lucrum
nō acquirere:⁊ proprium perdere.l.fi.ad fi.§.de codicil.bene fa
cit qđ not.decidit Pau.de cast.in consi.xj.incip.in casu presenti
visis omnibꝰ:⁊ Jmo.in consi.lxxiiij.incip.in casu premisso vi-
23 sis ac consideratis.vbi not.determinat:qđ† stante statuto qđ in
contractibus mulierum debeat interuenire consensus duorū cō-
sanguineorum:alias nihil valeant:tale statutū non habet locum
in legato repudiato vel in donatiōe nō acceptata:qꝛ istud est ꝑ-
dere ius nondum quesitum.arg.c.si tibi.de preben.in.vj.

1 ☞ Legatū si aliquid ei detrahitur vel augeatur: ita diminui
tur vel augetur.
Oppositum in opposito operatur id quod operatur propositū
in proposito.
2 Testamenti reuocatio poterit probari per duos testes:si ꝑ statu
tum ad testamentum probandum sufficiunt duo.
3 Augmentum superueniens rei legate post testamentū auget le-
gatum:intellige in re propria.nu.5.
4 Testator si legauit rem quam habebat ī emphyteosim:⁊ postea
directum acquisiuit:illud plenum dn̄ium debetur legatario.
6 Augmentum iudicatur sicut principale.
7 Jmmunitas cōcessa a collectis an cōprehēdat collectas imposi-
tas propter guerram:qđ nō.⁊ est magis communis.
8 Priuilegium immunitatis quamuis amplum: non extenditur
ad incogitata.
9 Jmmunitas concessa a collectis non cōprehendit impositas ne-
cessitatis causa.⁊ nu.13.
10 Extensio de similibꝰ ad similia ꝙ licita est etiam ī exorbitantibꝰ
vbi tractatur de fauore.
11 Jmmunitas concessa collectis an extendatur ad futuras.
12 Concessio immunitatis latissime contra concedentē interpretať.
14 Statutum imponens penā proponenti in cōsilio de īponenda
collecta:non comprehendit proponentem propter guerram.
15 Clerici possunt grauari ad collectas ⁊ datia imposita ad repellē
das societates que veniunt tempore guerre.
16 Vasallus requisitus a dn̄o tenetur ei subuenire in necessitatibus
eidem propter guerram occurrentibus.
17 Omnes debent constringi:nec excusatur priuilegiatus ad con-
gregandam pecuniam pro emendo frumēto vel ordeo tēpore
necessitatis.
18 Necessitas non subest legi:⁊ facit illicitum.

1 SJ ex toto. †Si rei legate aliqd d̄trahitur legatum diminuitur:⁊ ecōtra si
aliquid adijciatur legatū augeť.h.d.ꝑm Bar.vel ali
ter.Diminutio ⁊ augmentū rei legate cedit ad dam-
num ⁊ cōmodū legatarij.h.d. ¶ No.primo ex hoc text.qđ illud
quod operatur adiectio ad augmētū operať detractio quo ad di
minutionem.Ex quo correlarie no.qđ illud qđ operať oppositū
in opposito operať propositū in ꝓposito:qꝛ cōtrariorū est eadē
disciplina: de quo late per Bar.ī.l.inter stipulantē.§.sacram.j.
de verb.ob.⁊ ī.l. in fundo.s̄.de rei vendi.⁊ in.l.fi.§.fi.ꝑ illū text.j.
de le.iij.Bal.in.l.j.in.ij.col.C.qn̄ liceat ab emp.disce.vbi ad hoc
2 allegat aristotelem†vnde si ex forma statuti duo testes sufficiunt
ad probandū testm̄:similiter econtra per duos testes poterit ꝓ-
bari reuocatio testamenti ꝑm Bal.in.l.fi.in pe col.C.de fideicō.
do.Car.Pe.de ancha.⁊ Jmo.in.c.relatum vltimo.de testa.dixi
de hoc late in rub.j.de acquir.pos.⁊ que ibi posui possent repeti
3 hic. ¶†Scđo not.ex hoc text.qđ augmentū superueniens rei le
gate post testm̄:auget legatū:plures concordantes ad hoc alleg.
4 hic gl.Addet ꝙ si testator legauit rē quā habebat in emphyteo-
sim:⁊ postea acqsiuit directū dn̄ium:illud dominiū plenū debe-
tur legatario.ita no.per hunc tex.determinat Bar.in.l.seruū fi-
lij.in princi.vbi diceť.j.eo.de quo nō meminit Are.hic qui inad
uertenter

uerēter tenet cōtrariū allegās Bal.i.c.j.§.ecōtrario de inuesti.
de re.alie.fac.vbi Bal.hoc nō dicit. ¶ Limita istā.l.vt.ꝓcedat
5 in augmēto facto per ipsum testatorem in re propria legata † se
cus est ī re aliena scienter legata per testatorē:q̄ post factū testa
mentū fuit aucta a vero dño ⁊ nō a testattore.nā per hoc augmē
tum:legatuȝ nō augetur.l.si chorus.§.area.j.de leg.iij.ſȝ Bar.
Rap.cu.do.Alex.⁊ Are.in.l.seruum filij.§.si aree.j.eꝰ Raph.cu.
⁊ do.Alexā.hic.⁊ facit ratio diuersitatis ſm.Alexā.q: quando
augmētū fuit factū a testatore presumit ꝙ legatum augere vo-
luerit testator:que presumptio cessat quando tale augmentū fit
ab alio extraneo ⁊ nō a testatore:nec dicat prout dicunt Mod.se
nen.hic:ꝙ istud sit diuinare ad.l.si chorus.§.area.cuȝ in illo te-.
nō appareat an illud augumētum fuerit factum a testatore vel a
dño aree legate:q: respōdeo ꝙ istud nō est diuinare:⁊ probo ne-
cessario:q: si ibi area legata fuisset propria testatoris:certe edifi
cium sup eā factū deberet legatario.d.l.seruū filij.§.aree.cuius
contrarium dicit expresse tex.in.d.l.si chorus.§.area. ¶ Tertio
a no.ex hoc tex.ꝙ idē iudicamus de augmento[a] qd̄ iudicamus de
6 suo principali:† q: accessoriū debet iudicari eiusdē nature cuius
est suū principale.facit bene tex.in.l.etiā.⁊ ibi bar.⁊ alij ad hoc
no.C.de iu.do.⁊ tex.in.l.inter socer.§.cū inter.versi.si.ff.de pac.
dotal.⁊ tex.i.l.si.§.j.in si.j.de lega.iij.cū multis cōcordātijs ⁊ no
ta.dictis que ponā in.l.qd̄ ī rerū.§.si quid post.j.eo. ¶ Ultimo
inducitur ista lex per Dy.⁊ antiquos ad questionē valde quoti
7 dianam: pone alicui cōcessa est immunitas a collectis postea au
getur vel inducitur noua collecta ꝓpter guerrā:an ille habēs im
munitatē a collectis teneatur ad illam collectā superuenientē ꝓ
pter guerrā. In isto no.⁊ quotidiano passu sunt quatuor princi-
pales opi.iste enim tex.videret facere ꝙ nō:q: cū ista collecta ꝓ
pter superuenientē guerrā dicat accessoria ergo sicut ille habet
immunitatē a pricipalibus collectis tūc vigentibus:debet etiā
habere ab illa que venit per modū augmenti. Ita facit ista.l.que
propterea inducitur ad hāc questionē:prima ergo fuit opi.Dy.
affirmatiua:ꝙ iste teneatur ad talem collectam ꝓpter guerā:nō
obstante ꝙ habeat priuilegiū immunitatis a collectis:eo q: ſm
Dy.in tali priuilegio immunitatis nō censetur cogitatū de tali
collecta ꝓpter guerā:nisi forte tēpore cōcessionis immunitatis
8 iam erat cepta guerra:⁊ ideo † priuilegium immunitatis q̄uis
amplū nō extēdit ad incogitata.l.que cū tutoribus.⁊.l.cū aqui.
s.de trans.⁊ in.l.lege.⁊ in.l.rutilia polla.s.de ꝯtrahen.emp.naȝ
que de nouo emergūt nouo indigēt auxilio.l.de etate.§.ex cau-
sa.s.de interro.actio. Itē nouis morbis noua opȝ antidota repa
rari dicit tex.no.in.c.ceterū.de iura.calū.item nouū factū nouū
consilium.l.j.in prin.⁊ ibi gl.expressa.s.de ven.inspi.⁊ ita vt dixi
determinat Dy.principaliter ꝑ text.optimū in.l.j.C.vt nemi.li
9 ce.ab emptio.specie.se excusa.lib.x.† vbi qñ vrgēte necessitatate pu
blica indicūtur munera emendi vel vendendi frumenta vel bla
da propter milites:nemo est immunis propter quodcūq; priuile
gium immunitatis:⁊ dicit tex.quocūq; modo ⁊ quocūq; tēpore
priuilegiū immunitatis habeat ⁊ gl.j.ibi in verbo necessitate.exē
plificat de necessitate ratione guere:nec est bona solut.ad illum
tex.quā ponit Ray.hic:ꝙ ibi sit specialis casus:nam ex quo non
assignat rationē specialitatis est refugiū miserorū dicere ꝙ sit spe
cialis casus vt dicit glo.in.l.filiuȝ quē habētē.C.fa.her.preterea
10 vt etiā arguit.d.Alex.hic.† vbicūq; tractat de fauore:licita est ex
tensio de similibus ad similia etiā in exorbitātibus vt est glos.i
l.si cōstāte.in prin.s.sol.ma.⁊.ibi Bar.in.ix.oppo.j.partis.⁊ gl.
in.l.illud.in verbo alia causa.C.de sacrosan.eccle.cū ꝯcordantijs
hic alleg.per.d.Alex.istā opi.Dy.tenēt Albe.de rosa.Salic.⁊
do.Alex.hic ⁊ Flo.in.l.si seruitꝰ.in prin.s.de ser.vrb.pred.Joā.
and.i addi.Spe.in ti.de cēsibus.§.ij.in verb.sciendū est.d.Ant.
de bu.in.c.peruenit.de immu.eccle.Albe.de rosa.late disputās
istum passum in secūda parte statutorū.in.q.cxxxviij.incip.statu
tum est ciuitatis alicui concedens.d.Alexā.in cōsi.ccv.ij.vol.in-
cip.Recarguēdi sumus in.x.col.⁊ in ꝯsi.cxcij ij.vol.incip.ex the-
11 mate ꝑmisso in.iij.dub. ¶ † Cōtrariam opi.tenuit Ray.de for.
hic ⁊ erit scda opi.motꝰ q: ꝯcessio immunitatis simpliciter facta
videtur extendi ad futuras collectas:vt in simili est tex.not.i.d.
l.si seruitus.s.de ser.vr.pre.⁊ qd̄ no.Bar.ī.l.si mihi ⁊ tibi.§.in le
gatis.vbi dicetur.j.eo.per Bar.in.l.si ita.j.de aur.⁊ argē.leg.⁊
in.l.damni.§.si is qui vicinas.j.de dam.infec.ad idē bonꝰ tex.⁊
valde no.in.c.quia circa.de priuile.vbi papa monachis omniū
sanctorū cōcessit immunitatē ab episcopalibus decimis.querit
ibi tex.nunqd illud priuilegium exemptionis extendat etiaȝ ad
possessiones postea in futurū quesitas:determinat no.ꝙ sic:quia
beneficium principis concedens talem immunitatē debet latissi
me interpretari:vt ibi in tex. Ad idem text.in.l.in honoribus.§.
qui muneris.j.de vaca.mune.⁊ in.l.j.⁊ ibi Barto.C.de vaca.mu
ne.pub.lib.x.vbi sunt tex.qui formaliter ita dicunt:qui muneris
publici vacationem habent:ex improuiso collatiōes inductas re

cte recusant. ¶ Sed ad omnia ista iura allegata pro Ray.⁊ per
ipsum:pōt responderi:ꝙ in illis iuribus nō suberat publica ne-
cessitas propter guerram:vt in casu presenti. Istā opi.Ray.te-
nent Imo.⁊ Pau.de ca.⁊ Are.hic.mouet Pau.de ca.vt respon
deat primo fundamēto Dy.superius relato:q: cōcedens immu
nitatē saltē poterat in ḡne cogitare de hoc casu necessitatis guer-
re future:ȝ non in specie. Ergo ad hunc casum ḡnalis concessio
extendi dȝ.l.q iure militari.s.de testa.mili.no.in.l.sub pretextu.
12 secunda vbi Bart.⁊ alij.C.de transac. Item in beneficijs † vt est
ista concessio immunitatis latissima interpretatio fit cōtra con-
cedētem.l.si.s.de cōsti.prin.c.cum dilecti.de dona.⁊ istud in ꝓ-
posito adducit tex.in preallcg.c.q: circa.de priuile. Istam opiñ.
Ray.tenet cōsulendo do.Alex.sibi cōtrarius in consi.xxx.v.vol.
incip.ponderatis narratis in themate.in.ij.colū. ¶ Tertia fuit
opi.Bal.quā sequit Flo.hic.nā distinguit Bal.an collecta fa-
cta seu imposita ꝓpter guerrā sit imposita per noīa multiplica
tiua:puta q: dicat ꝙ ꝓpter guerrā soluat duplū eius qd̄ erat so
litum exigi:⁊ tūc q: per modū accessionis vr̄ imposita procedit
opi.Ray.aut fuit simpliciter imposita tanq̄ noua collecta:⁊ tūc
procedat opi.Dy.istam dist.reprehēdunt Imo.⁊ Pau.de ca.
hic q: sequeret absurdū:ꝙ semper esset in ptāte ponentis colle-
ctam tollere immunitatē cōcessam:ꝯ.l.ne in ptāte.s.de arbi.⁊.l.
ij.§.sed si agant.s.de iudi. ¶ Quarta ⁊ vltima fuit opi.Raph.
cu.hic q distinguit:ꝙ aut guerra erat iusta ⁊ licita respectu ciuita
tis collectā imponentis ⁊ tunc ꝓcedat opi.Dy.aut erat illicita ⁊
tunc ꝓcedat opi.Ray.q: ex facto illicito non dȝ veniri cōtra ha-
bentem immunitatē.l.si merces.§.culpe.s.lo. ¶ Quid tenēdū.
ego teneo opi.Dy.pro veritate ſm quā ⁊ cōsulerem ⁊ iudicarē: b
quia videt esse magis cōmunis opi.vt apparet ex proxime rela-
tis. Et ad tenendū opi.Dy.moueor sex principalibus fundamē
tis. Primo per illud qd̄ valde ad ꝓpositum no.Bal.in.l.iube
mus nullā in.j.⁊ scdo no.ꝑ illū tex.C.de sac.san.eccle.vbi Bald.
13 not.ꝙ † a necessitatibus imminētibus ꝓpter guerrā nullus pōt
se excusare rōne alicuius priuilegij: q: publica vtilitas est cuili-
bet priuilegio preferenda:⁊ q: priuilegiū immunitatis ḡnaliter
indultum:nō includit casum publice vtilitati ꝯrium ⁊ si include-
ret nihil valeret per illū tex. ¶ Scdo facit qd̄ decidit Ang.post
14 Cy.in.l.diuus.in vlt.col.per illū tex.s.de peti.here.qd̄ † si ex for
ma statuti imponit pena facienti propositā in cōsilio pro impo
nenda collecta:tale statutum nō comprehendit ꝓponentē colle-
ctam ꝓpter necessitatē guerre:⁊ ista duo etiā alleg.do.Alex.hic.
¶ Tertio moueor per illud qd̄ singulariter tenet Bar.in.l.nul-
15 lus per illum tex.C.de cur.pub.lib.xij.vbi per illum tex.not.† ꝙ
clerici possunt grauari ad soluendū collectās ⁊ datia ⁊ ad alia q̄
imponunt propter societates repellendas que veniūt tp̄e guer-
re in comitatu depredando occidendo ⁊ alia mala faciendo:facit
bene tex.in.c.ij.⁊ ibi do.Abb.in.ij.col.de immu.eccle.de cuius ve
ritate videas per.d.Abb.in.c.non minus.circa.viij.colū.de im-
mune.eccle. ¶ Quarto facit quod signanter consuluit Joan.de
ana.doc.Bono.⁊ maxime cōsciētie in ꝯsi.vij.inci.visis ⁊ ponde-
ratis his que narrantur in themate.in vlti.col.vbi egregie que-
16 rit † an vasallus requisitus a dño teneatur ei subuenire de certa
q̄titate pecunie ꝓpter necessitatē guerre: primo dicit videri ꝙ
nō:propter tex.in.c.licet vasallus.si de feu.fue.contro.inter do.⁊
agna.vbi est tex.ꝙ vasallus nō tenetur subuenire dño de pecu-
nia etiā si viderit ipsum perire:⁊ sibi etiā imminere periculū aīe
que est pretiosior corpore.l.sanci.C.de sacrosan.eccle.c.cum in-
firmitas.de peni.⁊ remis.postea concludit ꝙ si est magna necessi
tas vel sit in euidenti periculo propter guerrā ⁊ vasallus sit di-
ues:tunc tenetur de pecunia subuenire domino. Ita dicit conclu
di per Jac.ardiȝ.in summa feud.in titulo quomodo negligentia
perda.feu.in.§.item querit.in ver.item quero. ¶ Quinto addu
co qd̄ tenet And.de baru.in.d.l.j.per illū tex.cū glo.C.vt nemi.
lice.ab emp.spe.se excusa.lib.x.quē tex.dixi.s.principaliter alle-
17 gari per Dy.nā tenet And.de baru.ꝙ † si frumēta ⁊ horrea pu
blica nō sufficiunt militibus tp̄e guerre:⁊ sic est necessaria pecu-
nia pro emēdo frumēto ⁊ ordeo ⁊ blado:ad hanc pecuniā cōgre
gandā oēs debēt constringi:nec aliquis excusatur quolibet priui
legio immunitatis:refert ⁊ sequit Bal.in cōsi.ccccvi.v.vol.inci.
lata fuit snīa.vbi late ponit de intellectu.d.l.j.⁊ glo.j.ibidē dum
exēplificat ratione famis vel guerre. ¶ Sexto ⁊ vltimo pro ista
18 opi.Dy.† accedat illud qd̄ vulgo dicimus:ꝙ necessitas[b] nō sub
b iacet legi:nec legē habet:ita dicit tex.in.c.ij.circa si.de obser.ieiu.
⁊ tex.de cōse.dist.j.in.c.sicut ⁊ glo.in.c.qd̄ non est.de reg.iu.i.vj.
Item necessitas facit licitum illud quod alias per legē eēt illici-
tum:ita ad literā dicit tex.i.d.c.qd̄ non est licitum.de re.iu.facit
bene tex.in.c.j.de pig.⁊ sic per ista sex fundamenta teneo opinio.
Dy.ſm quam vt dixi ⁊ consulerē ⁊ iudicarē:⁊ q: est magis cōis
⁊ apud me habet magnam equitatē:⁊ per ista remanet solenitet
expeditum istud principium.

a ¶ Iudicamꝰ de augmento. Adde tu et intellige hoc verū qñ augmentuȝ venit accessorie.secus si nō venit accessorie. ita videt ꝓbari ex no.ꝑ bar. i.l.si ꝓuenerit.§.si nuda.s.d pig. ac.⁊ facit.c. j.⁊ ibi Bal.i §.ecōtrario. de inuest.de re.alie.fac.⁊ vide que ponit.d.Alex. in ꝯs.xx.col. ij.ver.ij.probat in.j.vo.

b ¶ Quod necessitas.adde de necessitate q̄ possit et vide q̄ ponit Feli. i.c.cū accessissent.colū. viij.ver.iij. restrigit dictum.Abb. in.c.q̄relaȝ. col.iiij.v.in gl.i v̄bo necessitate.de iureiur. Et aliqd in.c. cū ecclesie.in j.no.ō fine. ⁊ adde vitra ea q̄ ipse ponit in dictis locis.⁊ vide q̄ ponit lod. de ro.in ꝯsi. ccxix.incipi. ex them.cōsultatiōis.ꝑmisse.vbi actus factꝰ ex necessitate nō cōprehēdit sub lege prohibente actū fieri.et idē Lud.in ꝯsi.cviij.vbi statutū ꝓhibens alienationē cōprehēdit illū q virtute laudi cogebat ⁊ adde in proposito q̄ dicat grauis necessitas et vide ꝑ Feli. in.c.si ꝑ debilitate col. ij.ver.capio glos.de offi. deleg.

1 Heredes grauati alternatiue quilibet eorum tenentur insolidum tanq̃ correi. ꝛ nu. 2.
3 Copule natura que sit.
4 Solutio vnius ex correis insolidū obligatis: liberat alios.
5 Diuisio inter heredes grauatos nō inducitur per petitionē vel receptionem partis factam ab vno eorum ꝛ qn̄. nu. 8.
6 Uariatio circa personas grauatas in vltimis voluntatibus admittitur.
7 Petere recipere equiparantur: ꝛ in quo differant.
9 Duo rei cōstituti in vltima voluntate ꝙ equiparantur duobus reis constitutis in contractibus quo ad modum cōstituendi: sed non liberandi.
10 Creditor recipiens partem spectantem ad vnum ex debitoribus cū protestatione ꝙ vult sibi esse saluum ius in residuū vel ius solidi: ꝙ non inducat diuisionem.
11 Protestatio declaratoria voluntatis licet cōtraria facto: nō tollitur per factum compassibile cum ea.
Protestatio qn̄ dicatur compassibilis cum facto.
12 Factum contrarium protestationi presumptiue non tollit protestationem.
13 Petitio partis facta ab vno ex correis non inducit diuisionem: secus si omnes conueniant pro parte.
14 Alternatiua posita inter ptes honoratas: ꝙ ponaꝛ copulatiue.
15 Alternatiua si est posita inter honoratos: ꝛ electio soluendi datur grauato inducit duos reos: ꝛ grauatus potest soluere solidū cui velit.
Tutela principaliter est honor.

1 **Si ita scriptum.** †Alternatiua posita īter grauatos obligat eos tanq̃ correos insolidum: ꝛ per partis petitionem vel receptionē nō inducitur diuisio. h. d. ꝛ est no. ꝛ fortis. §. ſm Bar. ¶ Diuidiꝛ in tres partes pncipales. in prima ponit de alternatiua posita inter psonas grauatas. in scd̄a ponit de partis petitiōe. in tertia de partis solute receptione. secunda est ibi quid ergo si ab altero. tertia ꝛ vltima est ibi: idē erit. ¶ No. pri̇o ex hoc tex. qd̄ heredes grauati alternatiue tenentur quilibet eorū insolidū tanq̃ correi ꝛ sic per alternatiuā ɔstituunꝛ duo rei debendi: facit tex. in auť. si qn̄. ꝛ ibi Bar. in. ij. no. ad hoc no. C. de cōsti. pecu. Nō fundamenta
2 lis huius tex. ꝛ huius no. est† qꝛ de natura alternatiue est attribuere actū cuilibet insolidū. l. si heredi plures. ś. de condi. insti. ꝛ. l. si titio. ǰ. de leg. ij. ꝛ. l. si is qui ducēta. §. vtrū. ǰ. de reb. dub. ideo se
3 cus est in copulatiua per quā non cōstituuntur duo rei. † nō qꝛ de natura copulatiue est attribuere actū cuilibet per partes: ꝛ nō insolidum. l. reos. §. cū in tabulis. ǰ. de duob. re. l. i. ꝛ. ij. C. si plu. vna sen. Bar. plene in. l. ij. §. i. ǰ. de duo. re. nisi expresse fuerit actū qd̄
4 quilibet teneaꝛ insolidum. l. eandē. in prin. ǰ. de duo. re. ¶ † Scd̄o no. qd̄ lꝫ duo rei teneanꝛ ꝛ obligati sint insolidū: tamen vnius solutio omnes liberat. vt hic. ꝛ. l. ij. cum similibus. ǰ. de duob. reis.
5 ¶ † Tertio no. qd̄ per petitionem vel receptionem partis factā ab vno ex heredibus alternatiue grauatis: non inducitur diuisio nam si facta esset diuisio non posset postea eundem quē ad partē conuenit ad aliā partē cōuenire. l. liberū. C. de fideius. de quo di
6 cetur super gl. fi. ¶ † Quarto no. in ver. qd̄ ergo. ꝙ legatari⁹ potest petere ab vno ex heredibus alternatiue grauatis: ꝛ postea redire ad aliū: ꝛ sic vult iste tex. ꝙ electio sit variabilis. Sed in contrarium facit regula. l. serui electione. in pnc. ś. eo. vbi in vltimis voluntatibus electio circa res nō est variabilis: ergo nec circa psonas: cum bonum sit argumentū de rebus ad psonas ꝛ ecōtra. l. qui plures liberos. ś. de vulg. ꝛ pup. l. si quis inglinos. §. si ita legatū. ǰ. e. Bar. in. l. miles ita. §. i. ś. de testa. mil. respōdet Bal. ꝛ Raph. cu. ꝙ cōtraria loquuntur in electione circa res vel circa personas honoratas. Iste vero tex. loquiꝛ in electione circa personas alternatiue grauatas: q̄ aūt sit ratio diuersitatis nō declarāt imo Raph. cu. de ratione diuersitatis relinquit cogitandū. Tu dic rationē diuersitatis esse in promptu: qꝛ qn̄ quis ex testō hꝫ electionē plurium rerum: ꝛ vnā elegit electio sortitur plenum effectum: pꝫ qꝛ per talem electionē trāsfertur dn̄ium. tex. est in. l. apud aufidium. ǰ. de op. lega. glo. in. l. hmōi. §. sticbum. ǰ. e. ideo tunc nō admittitur variatio: ex quo electio sortita est plenū effectum: ita loquitur regula. d. l. serui electione. secus qn̄ legatarius elegit petere ab vno ex pluribus grauatis p hoc nō est cōsecutus intentum: ideo admittitur variatio nisi sequatur effectualis solutio totius. tunc enim electio esset consumpta ꝛ non admitteretur
7 variatio. ¶ † Quinto no. ex eodem ver. quid ergo iuncto ver. fi. idem erit: ꝙ petitio ꝛ receptio equiparantur quicquid velit hic Bar. super glo. fi. qui inter ista duo cōstituit differentiā. In vno tamen casu no. petitio ꝛ receptio non equiparanꝛ: imo differūt. Nam creditores hereditarij petendo seu agendo contra emptorem hereditatis videntur fecisse tacitum pactū de non petendo amplius ab herede qui hereditatem vendidit. tex. est in. l. ij. C. de pac. secus si solutionem recipiant. tex. est in. l. tale pactum. §. post diuisionē. ꝛ ibi Bar. ad hoc no. ś. de pac. Pau. de ca. ꝛ. d. Alex. in. d. l. ij. qꝛ cū necesse habent solutionem recipere: pacisci non videntur. l. fideicommissa. §. si rem. ǰ. de leg. iij. ꝛ. l. rem legataꝫ. ǰ. de adimē. leg. ¶ Capio glo. primam in verbo cū vtro velit. qꝛ am diuide in tres partes. In prima declarat tex. In. ij. opp. ꝛ dupliciter soluit. In. iij. allegat vnā concordantem ad tex. ij. est ibi. ꝛ sic est contra. tertia ibi ꝛ facit. ǰ. ti. ij. ꝛ dum gl. in. ij. parte allegat tex. in. l. vnica. §. fin autē ad deficiētis. ille tex. videꝛ poti⁹ cōtrariū probare dum vult ꝙ testator grauando disiunctim vult vnūquemꝙ onus suum sentire ꝛ nō alienum: secus vbi coniunctim. ꝛ sic videꝛ effectualiter cōtrariū dicere eius ad qd̄ glo. allegat videbis diligentius illū tex. ¶ Capio glo. in verbo ab alterutro. diuide istā glo. magistraliter in tres partes. In prima declarat tex. ꝛ illa est clara. In secūda cōtra secundā ꝛ tertiā partem tex. glo. simul format duo cōtraria q̄ debēt separari: qꝛ vadūt ad diuersa ꝛ simul ponit quatuor so. In. iij. opp. cōtra tex. in. ǰ. parte vbi melius caderet ꝛ soluit. secunda est ibi. ꝛ sic est contra. tertia ꝛ vlti. est pro
8 pe fi. itē cōtra. C. de ver. sig. ¶ † Primū ergo cōtrariuꝫ de. l. si creditores vadit cōtra vltimam partē tex. ibi recipiendo solutioneꝫ partis ab vno non inducitur diuisio: ꝛ tamen cōtrarium diciꝛ in d. l. si creditores. qd̄ imo p receptionē partis solute ab vno īducatur diuisio: ꝛ ad illud cōtrarium vadunt tres prime sol. quarum due prime nihil valent: qꝛ destruunt tex. tertiam sol. reprehendit glo. per. l. reos. C. de fideiuſ. que nihil facit ad propositum hui⁹ cōtrarij. qꝛ illa. l. loquitur in petitione partis sed. l. liberū loquitur in receptione partis solute: ideo Bar. sequitur tertiā so. gl. cum quadam distinctione. de qua hic per eū. sequuntur Ange. ꝛ Sali. hic Bar. in. d. l. si creditores. ꝛ in. l. ex duobus. in. iij. q. ǰ. de duo. reis. Bar. Ang. ꝛ Imo. i. l. iter eos. §. i. ǰ. de fideiuſ. ¶ Istā so. impugnant Bal. Imo. Pau. de ca. ꝛ plenius Are. hic. Cyn.
9 Bal. ꝛ Sali. post Old. in. d. l. si creditores. eo qꝛ iste text. † equiparat duos reos constitutos in vltima voluntate reis cōstitutis in cōtractibus: vt patet in tex. ibi quasi si duo rei promittendi. Ista obiectio parum viget vt etiam inquit Are. qꝛ ī hoc tex. fit equiparatio quo ad modum cōstituendi duos reos sed non quo ad liberandum ab exactione solidi. Secūdo mouenꝛ qꝛ nō potest reddi vrgens ratio diuersitatis inter vltimas voluntates ꝛ contractus. Tu dic qd̄ imo ratio diuersitatis est in prōptu in hoc casu ad hoc vt vltima voluntas pleniorem ꝛ faciliorem exitum sortiatur. Ipsi tamen aliter soluunt istud contrarium ꝛ bn̄: qd̄ in. d. l. si creditores: creditor percepit partē per vnū qui soluit: ꝛ sic pro sua virili seu pro parte eum tangente: ꝛ hoc fuit expressum vt patet ibi in tex. in verbo pro sua parte: nimirum si ibi inducitur diuisio. hic aūt recepit simpliciter: ꝛ ista so. ſm do. Alex. est magis cōmunis. ꝛ Are. dicit qd̄ ista so. multum sibi placet. ¶ Tenēdo istam so. ad. d. l. si creditores. Limitano. ſm Bal. d. Alex. ꝛ Are.
10 hic † nisi recipiens partem ad vnū spectantē debitorem protestaretur saluum sibi esse ius in residuum: vel recipiēs protestaretur se recipere saluo sibi iure solidi cui preiudicare non intendit: per tex. no. in. l. si debitor. §. i. ś. quib. mo. pig. vel hypo. sol. ꝛ ita etiā tenet Cy. post Guido. de suza. in. d. l. si creditores. in vltimo no. ꝛ ibidem Bal. in fi. ꝛ Sali. in vlti. col. ꝛ dicit ibidem Albe. de rosa. idem: tenēs qd̄ sic vidit de facto fieri. similiter Pau. de cas. ibi in ij. col. dicit: ꝙ ipse etiam vidit sic fieri: sed ſm eum aliqui dubitarent: qꝛ non intelligebant quid esset dicere saluo iure solidi. Istā limitationem reprehendunt Moder. senen. hic. in fin. qꝛ cum factum: lꝫ receptio partis sit contrarium protestationi: ergo tollit ipsam protestationem. c. sollicitudinem ǰ. de appel. habetur in. c. cum. M. ferrariensis. de consti. Bar. in. l. non solum. §. morte. in. iij. col. ǰ. de oper. no. nun. Tene istam limita. que est vera ꝛ
11 cōmunis: ꝛ ad fundamentum Moder. senen. respōde no. † ꝙ cū ista protestatio sit declaratoria voluntatis recipientis: potest simul stare cum facto nec ei contrariatur: ergo nō tollitur p factuꝫ compassibile cum protestatione: ꝛ qd̄ protestatio dicaꝛ cōpassibilis cum facto: declarat magistraliter Barto. in. l. i. in penul. col.
12 C. de lit. contesta. item quando † factum est contrarium protestationi non vere sed presumptiue: tunc non tollit protestationē: ita pulchre no. gemi. in. c. penul. §. i. in tertio no. per illum tex. de p cu. in. vj. ¶ Secunduꝫ contrarium gl. de. l. liberum. C. de fideiuſ so. vadit contra secundā partem tex. vbi per petitionem partis non inducitur diuisio. vt hic. ꝛ. l. reos. C. de fideiusso. sed in. l. con
13 traria inducitur diuisio. Bar. † tenet vltimam. solu. glo. que vera est: qd̄ in. d. l. reos ꝛ hic conuenit vnum tantum p parte: ideo p alia parte potest conuenire quē velit. sed in. l. cōtraria omnes cōuenti fuerunt pro rata portionum suarū: merito inducitur diuisio: ꝛ ita etiam concordatur. d. l. liberum cum. d. l. reos. Istam solu. tenent omnes hic. ꝛ Bar. in. l. ex duobus magna in tertia. q. ǰ. de duo. re. quamuis contrariū ibi teneat solus Ange. ꝛ male. vt hic per do. Alexā. ¶ In eadem glo. i fi. bona est so. glo. ad illud vltimum

vltimum contrarium. Et per. d.l.pe.C.de verbo.sig.determinat
14 no. Arch. & gemi.i.c.pastoralis.vij.q.j.qd † si papa cōferat eccle
siam illi vel illi: qd vterq; habebit eam: qr alternatiua ponit iter
psonas honoratas ergo ponitur copulatiue. vt est tex.in.d.l.pe.
& si vnus eorū nō vult: alteri accrescit.§.si eandem.insti.de le.fm
eos. ¶ Limita istam sol. & sic.d.l.pe.quādo alternatiua ponitur
inter honoratos: & electio datur grauato: tunc cōstituuntur duo
rei: & grauatus potest soluere solidū cui velit.text.est in.l.si titio
aut seio.j.de leg.ij.fm Bar. & alios hic. Nec obstat solutioni gl.
15 nostre qd tex.in.d.l.pe. † idem decidit in tutela: vt etiam ibi alter
natiua resoluatur in coniunctā. & tamen tutela est onus.l.j.§.pe.
j.de mune. & hono.insti.de excusa.tut.in prin. & insti.de legiti. pa
tro.tutel.§.si.in verbo tutele onus esse debet.responde fm Bal.
in.d.l.pe.imo.Flo. & Mod.hic q tutela est honori principaliter
l.testamēto centurio.§.j.j.de manu.testa. qr est potestas i capite
libero.l.j.C.de tutel. & insti.de tutel.in prin.lz in cōsequentiā ha
beat onus annexum.vt iuribus preallegatis.ideo attenditur il-
lud qd principale est.l.si quis nec causam.s.si cer.pe.vel aliter re
sponde fm Bar.i.d.l.pe.qd ibi speciale sit fauore pupilli vt plu
res habeat administratores: & per ista cū laude dei remanet ex-
peditus iste.§.

1 ☞ Legatum si in vna parte alternatiue est vnū: licet i alia par
te plura: illud qd est vnum non recipit diuisionem.
2 Una ps alternatiue si est idiuidua: altera quoq; censet idiuidua.
Nomen numerale octo q stet collectiue.
3 Legatum quando est vnum nō potest tātum p parte acceptari.
4 Dictio singulos q sit distributiua.
5 Legatarius habens electionē legati alternatiui: non potest elige
re partem in vno & partem in altero: quando in vna parte alter-
natiue legatum est vnum: & i altera plures quantitates subroga
te loco vnius.
6 Rusticus q tenetur singulos annos pstare certas operas: aut p
singulis operis solidos quinq;: nō potest cogi ad prestādū par
tem operarum & partem pecunie.
7 Legatum si est factum titio p testatorem de seruis lecticarijs aut
stichum & pamphilum: tunc legatarius eliget stichum qr ista se
cunda pars alternatiue non est respectiua ad primam.
8 Unitas legati non pōt pro parte acceptari & p parte repudiari.
9 Legatarius in legato alternatiuo habet electionem.
10 Rei vendicatio q detur pro legato alternatiuo ante electionem
contra Barto.
11 Pecunia & nummus sunt synonyma: & idem important.
Pecunia potest capi tribus modis.
12 Nummorum appellatione q non veniant oēs res mutuabiles.
13 Quantitas si legatur ad pondus: dicitur vnum legatum nō tot
legata quot pondera.
14 Alternatiua q tribuit actum verbi alteri ex membris alternati-
ue in solidum.
15 Nomina numeralia duo tria octo & similia dicunt collectiua nō
distributiua seu diuisiua.
16 Argumentum de tpe ad rem an procedat. & nu.19.circa fi.
17 Habitatio an cohereat persone: & habens habitationem possit
eam locare. & nume.18.
19 Habitatio si legatur alicui quoad viueret an dicatur vnum lega
tum vel plura & idem in stipulationibus.
20 Uariatio electionis qd in contractibus sit permissa: non in vlti-
mis voluntatibus.
21 Dictio alterutra idest vtraq;.
22 Uariatio circa idem: vel circa res que ratione connexitatis idē
censentur quando permittatur.
23 Postulantes aliquem in prelatum q etiam post postulationem
anteq; postulatio superiori presentata sit variare possunt.
Eligentes electione facta variare non possunt.
24 Uariare qn possit in electionibus officiorum: remissiue.
Patronus laicus in presentando: quot modis variare possit.
25 Uariatio q euitanda sit maxime in personis ecclesiasticis.
26 Uariare possit dñs predij seruientis in seruitute vie.
27 Doc. qui male cōsuluit consilium emendare: & sic variare.
28 Contrarietas lz sit turpis in doctore: tñ speculatiua & imaginati
ua que est vtilior pars intellectus non semper est eadem.
20 Reuocare hominem qui male loquutus sit est magne sapientie.
30 Consilium in melius mutare sapientis est.
Reprehēsibile non dz iudicari qd fm varietatē temporū statuta
humana variantur.
31 Justum tpe guerre quid sit q tpe pacis est iniustum.
32 Hominis propositum variabile est & mutabile.

Si ita legatum.

Iste.§.erit multū notabilis & subtilis: vt apparebit ex.j.
1 dicēdis. † Si in vna parte alternatiue legatū ē vnū lz i alia plura:
illud qd est vnū: nō recipit diuisionē ppter plura.h.d.fm Bar.
¶ Istud summarium cōiter sequunt doc. & in specie.d.Alexā. &
Are.sz postea.j.sibijpsis 9riant dum reprehēdunt istū itellectū
Bar. & tenēt q in vtraq; parte alternatiue legatū sit vnū: vt pro
bat fm eos iste tex.i vbo alterutra sz ego.j.defendā Bar.tu sum
2 ma breuius † si vna pars alternatiue est indiuidua: altera quoq;
censet esse indiuidua.h.d. ¶ Diuidit iste.§.in.v.partes. In pri
ma ponit thema decisio & rō decidēdi. in scda cōprobat decisio
p sile.in tertia cōprobat per deductionē ad absurdū.in quarta
tollitur quedā tacita op.in.v. & vlti.ex remotione illius obiectio-
nis infert cōclusio.scda ibi queadmodū si olei.tertia ibi ne aliter
obseruantibus.quarta ibi nec interest.v. & vlti.est ibi & certe octo
seruis. ¶ In tex.ibi lecticarios octo.istud legatū dr vnū lz cōti-
neat octo seruos: postq; nō fuerūt singulariter noiati.sz p nomē
numerale octo qd stat collectiue: vt dicet in glos.ij.sicut si simplr
dixisset seruos meos lecticarios.l.scire debemus.in.§.stipulatio
nem.j.de ver.ob. † ideo cū vnū sit legatū: nō pōt p parte tm acce
ptari.l.neminē.cū.l.seq.j.de leg.ij. & .l.legatarius.j.e. ¶ In tex.
ibi aut pro hijs in hoies singulos certā pecuniā: ista pars alter-
4 natiue censet cōtinere plura legata ppter † dictionē in singulos
que est distributiua: sicut si testor octo vicib9 legasset.x.sec9 si di-
ctio distributiua nō esset apposita: vt qr dixisset aut octuaginta
p oibus seruis: tūc etiā hoc casu vnicū esset legatū factū per no-
men collectiuū: vt in vltima parte hui9 text.tñ in vtroq; casu idē
est vt nō possit legatari9 alternatiuus partē de vno acceptare et
partē de altero inuito herede.vt i fi.hui9.§.qr lz in scda parte al-
ternatiue sint plura legata: tñ subrogant loco vni9 cōtēti in pria
parte: & istud est qd vult dicere tex. dū assignat rationē decidēdi
qr vnū in alterutra causa legatū sit.q.d sufficit q sit vnū i altera
parte alternatiue. ¶ In tex.ibi ne aliter obseruātibus pbat de
cisionem p reductionē ad absurdū: qr si legatarius posset elige-
re partē i vna & partē in altera: seqret q si testator legaret stichū
aut.x.quo casu in vtraq; parte alternatiue legatū est vnum: qd
posset diuidere & petere partē i vno hoie & partē quātitatis: & tñ
cōsequens est falsum.l.i executione.§.p parte.j.de ver.obl.ergo
& antecedens. Sed aduerte qd istud incōueniens vel absurdū iu-
riscōsulti non videtur bene adaptari ad decisionē huius tex.non
enī videtur esse bonū argumentū de diuisione eiusdē speciei. & sic
vni9 hois: ad diuisionē pluriū specierū vbi vnaqueq; remanet
integra: nisi dicas qd iuriscon.ita habeat pro absurdo q vnū et
idem legatum pluriū specierū diuidatur: iuxta.l.neminem.cum
l.seq.j.de leg.ij.sicut habet pro absurdo q solutio fiat i pte eius-
dem hois: iuxta.d.l.i executiōe.§.p parte. ¶ In tex.ibi nec iter
est tollit quādam tacitam oppo.que posset fieri: qd si testator le-
gasset vni octo seruos aut pro eis octuaginta: & sic summā nō di
uisisset posset tunc procedere decisio tex.sed qr hic est facta diui
sio dicendo: aut in singulos hoies certā pecuniā: nō deberet pce
dere qd dicit tex. Ad hoc respōdet iuriscō. q nō refert an fuerit
diuisa vel coniunctim posita: qr sicut si cōiunctim poneretur nō
posset fieri diuisio vt subijcit tex.in fi.ibi aut pro oibus certa pe-
5 cunia: ita etiam qñ diuisim: vt i primo exēplo text. ¶ † Not.j.ex
isto tex.qd legatarius habens electionē legati alternatiui nō po
test eligere partē in vno & partē in altero: qñ i vna parte alterna
tiue legatū est vnū: & in altera plures quantitates subrogate loco
vnius.ita qd scda pars q̄uis distributiua respicit primā cōiun-
ctam: et hoc respectu sequit effectū prime indiuidue.nā testator
in hoc tex.voluit legatarium habere: vel octo seruos simul: vel p
omnibus certam quantitatē pecunie: vt dicit tex.in versi.si.ideo
alterū tm dz itegralit eligere. ¶ Per istū tex.determinat Dy.
6 Bal.Imo.Flo. & do.Ale.hic † qd si miles debet habere a qbus-
dam rusticis suis singulis annis certas operas: aut p singulis
operis solidos quinq;: nō poterit pstari nec peti pars operarū
& pars pecunie. & ita tz glo.i.l.si sterilis.§.si.i verbo pstari.s.de
act.emp. ¶ Limita istū tex.duo.no.modis.fm.d.Pe.de bexu.
7 Primo limita † qñ.scda pars alternatiue nō eēt respectiua ad p
mā: puta qr testator legaret octo lecticarios seruos: aut stichū &
pamphilū: tūc posset eligere solū stichū: qr ista.scda pars alter-
natiua aut stichū & pāphilū nō refert ad primā sicut in hoc tex.
vbi dicit: vel i singulos seruos de qb9 dixerat i prima parte. vñ
legatarius poterit eligere vnū de positis in.ij.parte alternatiue
scz stichum de p se: qr quo ad secundā partē sunt plura legata et
ideo poterit eligere de plurib9 legatis duo: nihil eligēdo de pri
ma parte alternatiue.l.sz si duo. & .l.ij.j.ti.j. Ita sub dubio forte
limitat prefat9.d.Pe.de bexu.dicens se istud ponere vltra doc.
¶ Scdo not.limitat qd in terminis huius tex.posset iste legata
rius alternatiuus accipere duo aut tria.x. & nullū de seruis lecti-
carijs accipere.qr iste tex.hoc non negat: sed tantū phibet lega-
tarium accipere partē seruorū & partē pecunie: qr si 9sideras se-
cundā partē alternatiue de p se ibi aut in singulos seruos certā
quantitatē: certe tot sunt legata quot quātitates distributiue in
singulos seruos: vñ potest vnā acceptare dūmodo velit partē de

mancipijs: q: isto casu nō acceptat nisi vnam partē alternatiue: & hoc potest. ita dici egregie limitat. d. Pe. beru. hic. Idem tenēt Mod. senē. & sibi ascribunt nullā de eo facientes mētionē. Mihi neutra istarū limitationū plz: nō quidē prima: q: etiā in pri° casu scd'a pars alternatiue de sticho & pamphilo est respectiua ad primā partē alternatiue: vcz casu quo illa prima nō acceptet. itē rōa assignata in text. q: in vtraq; parte legatū est vnū. militat etiā
8 isto casu: q: † vnitas legati nō pōt p parte acceptari & p parte repudiari. d. l. neminem. & l. seq. & l. legatarius. in prin. ÿ. eo. & p hoc etiā cōfundit scd'a limitatio: preterea legatū qd' est indiuiduū in vna parte alternatiue: cēset etiā indiuiduū i altera parte: vt hoc tex. i rōne p eū assignata: itē iste tex. eqparat pecuniā diuisim legatam in singulos seruos. vt in prin. huius tex. & cōiunctim legatam pro oībus seruis. vt in vlti. parte tex. Sed qñ esset cōiunctim legata nō posset p parte acceptari. vt iurib° preal. ergo nec alio casu qñ summa esset diuisa. ¶ Tertio mō limita ſm glos. primā hic & ibi expressius Bar. vbi dicet. ¶ Scd'o pōdera tex. ibi vtrū legatarius volet. nā videt innuere qd' si ista verba nō fuissent expressa per testatorē: q non esset electio legatarÿ. contrariū tñ est
9 verū. l. lucio. & ibi gloss. magistra. ÿ. de leg. ÿ. † vbi in alternatiuis in dubio electio est legatarÿ. vnde in hoc tex. fuit expressum a testatore illud qd' tacite inerat. Adde tñ idē esse etiā si electio esset debitoris. et sic heredis: q: non posset legatario inuito soluere partē de vno ex alternatiuis: & partem de altero. d. l. in executione. §. p parte. ¶ Tertio diligēter pondera tex. ibi: nō pōt legatarius partē seruorū vēdicare: i illo v̄bo vēdicare hic videri tex.
10 mirabilem: q † in legato alternatiuo cōpetit vendicatio ante electionē factam: cōtra doctri. Bar. & cōem i. l. j. in vlti. col. s. eodē. Nec dicatur qd' in isto tex. petendo dicatur eligere: q: cū talis petitio nihil de iure valeat vt hoc tex. nō ɔsumit electionē. tex. est in l. ÿ. in prin. ÿ. de optio. lega. Bart. in. l. serui electione. in prin. i. j. oppo. s. e. l. cogita super hoc. ¶ Quarto pondera tex. ibi certā
11 pecuniam & j. proxime nummos petere. & sic † iurisconsul. vtitur promiscue termino pecunia & termino nummus. & sic vult: q sint synonyma idē importātia. Ad idē tex. in. l. certi cōdictio. §. nummos. & in. l. si filiusfami. & in. l. singularia. s. si cer. pe. & i. l. nūmis. s. de in lit. iur. & in. l. litigatores. §. qd' ait pretor. s. de arbi. & text. in. l. scire. debemus. in prin. ÿ. de verbo. obli. capit pecuniā denarios & nummos pro eodē. ¶ Hinc infertur q sicut terminus pecunia potest capi tribus modis: stricte pro pecunia numerata: secundo large pro omni re mutuabili: & largissime pro quacūq; re mundi que sit mobilis: vt declarant Bar. & scribē. in. l. talis scriptura. in prin. vbi dicet. ÿ. eo. qd' etiā idem sit in dictione nūmus & ita sentit Bar. in. d. l. singularia in. ÿ. col. in quarto spāli ¶ Contrarium ibi expresse tenent Sali. & Ludo. ro. vterq; in. ÿ. colū. q:
12 dictio nummus strictius accipitur quā termin° pecunia. † & appellatione nummi nō veniunt oēs res mutuabiles sicut appellatione pecunie probant ex diuersa etymologia vocabulorū. nam pecunia olim deriuationem sumpsit a pecudibus in qbus olim consistebant hominum facultates ſm catholiconem quā ipsi allegant & est tex. expressus licet ipsi nō allegēt in. c. totū quicquid ÿ. q. ÿ. Nimirum si appellatione pecunie oīa possunt cōprehēdi. Sed nummus deriuationē sumpsit a numero vel a nomine vel ſm alios a numa pompilio. que deriuatio alÿs rebus nō conuenit. ¶ Quinto no. ex isto tex. i ver. queadmodū. & sic in secunda
13 parte ſm Arc. qd' † qñ legat certa quātitas ad pōdus: nō dicunt esse tot legata quot pondera sed dicit vnū legatū propter vnum nomē numerale. s. quinquaginta qd' cōplectitur ista pondera. bene facit: q si quis donat alicui mille pōdo olei: nō cēsent plures donationes sed vna. ideo si excedat summā quingentorū aureorum requirit insinuationem alias nihil valeret. l. si qs argentū in princi. iuncto versi. sed in his oibus. & l. sanci. §. i. C. de dona. et multum no. Bar. in. l. modestinus circa fi. ÿ. eo. de dona. ¶ Expeditis textua. capio glos. primā in verbo lecticarios quam diuide in duas partes. In prima declarat tex. qui dicant serui lecticarÿ & dicit qd' qui sciunt facere lecticas. Melius est dicere q ferebant lecticas quibus romani presertim consules vehebant. In secunda remouet vnū cōtrariū & limitat istum tex. secūda est ibi: & facit vim. ¶ In ea. gl. ad fi. ex. ÿ. parte gl. habes duo notare. Primo limitationē ad hūc tex. vt nō pcedat qñ ex vtraq; parte alternatiue essent plura legata disiuncta: tūc posset partē de vno & partem de altero eligere & in hoc ista gl. est satis fortis ſm Bar. hic qui eam tenet: & cōiter alÿ scribē. Solus do. Iac. but. ad fi. tenet contrarium qd' imo iste tex. procedat etiam qñ in vtraq; parte alternatiue essent plura legata: adhuc legatarius non posset par-
14 tem acceptare in vno & partē in altero: & istud est ſm eū † propter naturā alternatiue que tribuit actum verbi alteri ex membris in solidum. arg. l. si heredi plures. s. de cōditio. insti. nec pōt qs diuidere. l. ÿ. §. ex his. & l. i. executiōe. §. p parte. ÿ. de v̄bo. ob. & l. si nō fortem. §. pe. s. de cond. indebi. Tu tene limitationē gl. cōiter approbatam & eā cōfirma per istū tex. in ratione decidendi dum dicit: q: in alterutra vnū est legatū. ergo vult qd' si in vtraq; parte alternatiue plura eēnt legata deberet admitti diuisio. Nec obstant iura alleg. per. d. Iaco. pute. q: procedunt qñ deueniremus ad incōueniens. d. l. in executio. §. p parte. s. qd' in vna parte eiusdē speciei fieret particularis solutio qd' incōueniens cessat in ter
15 minis istis. ¶ † Scd'o no. ex ista gl. q noīa numeralia. s. duo tria octo & similia: sunt noīa collectiua: nec dicunt distributiua seu diuisiua. & istā gl. sequunt simpliciter Bar. & alÿ. & ad hoc quotidie allegatur ista glo. facit ad sophisma quo vtunt logici vcz apostoli xp̄i sunt. xÿ. Petr° & Paulus sunt apostoli: ergo Petrus et Paulus sunt. xÿ. Ista cōsequētia nō tz: q: terminus apostoli in maiori propositione stat collectiue. ppter nomē numerale. xÿ. vt hac glo. in minore aūt propositione stat distributiue. ¶ Contra istud no. gl. approbata per Bar. & oēs allego forte tex. quem nemo allegat hic. in. l. si ita sit scriptū. ÿ. eo. vbi testator in testamēto dixit: si cui bis legauero semel deberi volo: deinde legauit duos fundos vel duas quātitates: illa numeralia duos: nō stant collectiue. q: tūc vnū esset legatū: sed stant distributiue. & sic censentur duo legata: & sic censet bis legasse: ideo vnū ex eis cēsetur ademptum p illā clausulā derogatoriā precedentē: si cui bis legauero semel. deberi volo. Pau. de ca. ibi rñdet q ille tex. pcedit attētamēte testatoris & nō ,ppietate verborū: q: testator ibi potius ɔsiderauit pluralitatē rerū legatarū quā actū legandi & ad hoc reputat Pau. de ca. illum tex. esse sing. & sequit ibidem. d. Alc. in primo no. Raph. Cu. & Are. ibi dicunt qd' ille tex. pcedit qñ testator illos duos fundos spāliter nominauit: puta lego fundum sempronianū & fundū cornelianū: alias ſm eos esset vnicū legatum de duobus fundis per istū tex. cū glo. & cōsequēter non pro
16 cederet ille tex. reseruo ibidem latius dicendum. ¶ † Capio glo. in verbo nummos petere. que opponit de. l. si sterilis. § fi. & illa oppo. venit arguendo de tpe ad rem. iuxta. l. miles ita. in prin. s. de testa. milita. vnde sicut ibi admittitur variatio in tēpore: ita hic deberet admitti variatio in rebus & dupliciter rñdet: Bar. vtrāq; so. glo. reprehendit. Salua tñ secundā so. glo. qd' in. d. l. si sterilis. §. fin. in stipulatione annua veniebat aliqd implendū illi cui stipulatio queritur qd' persone eius coheret. vt est habitatio tunc tot censent stipulationes quot sunt anni. l. si seruus communis meuÿ. ÿ. de stipu. seruo. cū ista so. Bart. transeunt communiter scriben. presertim Bal. Ang. Sali. flo. do. Christo. de castel. Imo. Pau. de ca. do. Alex. hic & idē Bar. in. d. l. si sterilis. §. fi. &
17 in simili Bar. i. l. a nobis. ÿ. de annu. le. ¶ † Sz aduerte q Barto. facit assumptū: qd' habitatio domus coheret psone stipulatoris: sed istud assumptum nō pbat lege: nec ratione. Istud ergo assumptum nititur do. Alex. per aliqua comprobare. presertim q: habēs habitationē nō pōt alteri locare: mirandū est de tanto patre q: dicit ɔ text. expressum in. l. cū antiquitas. C. de vsufr. vbi
18 est tex. ad literam † qd' habens habitationē pōt eam alteri locare & ibidē text. circa mediū assignat rationē: q: nihil interest an ipse legatarius inhabitet domū: an vero alÿ eā locet: vt mercedē accipiat. vnde do. Alex. in hoc grauiter errauit inaduertenter locutus. Ego non eundo per mendicata suffragia pro isto assumpto Bart. qd' habitatio domus cohereat persone: allego tibi tex. expressum in. l. si habitatio. ÿ. qñ dies lega. ced. vbi ad literam dicit tex. qd' habitatio coheret psone & ista so. Bar. lz cōiter approbata videt cōfundi p tex. clarū. in. l. dāmascēto. in prin. ÿ. de vsu. leg.
19 vbi † si testator legat alicui habitationē domus quoad legatari° viueret. dicit tex. qd' vnū videt esse legatum. ergo cōtra sol. Bar. volentis: q tot censeantur stipulationes quot sunt anni habitationis: & illum tex. allegant. Moder. senen. hic circa fi. Quasdā alias so. ad istud contrarium glo. referunt do. Alexā. & Moder. hic quas per te videas. ¶ Ego aūt licet Alexā. & Are. dicant qd' istud cōtrarium de. d. l. si sterilis. §. fi. sit valde difficile. puto de facili aliter posse responderi. qd' & ibi nō dicit q possit solui pars de habitatione & pars de pecunia tūc si ita diceret tex. esset de directo cōtra tex. nostrū. sed tex. ibi dicit qd' singulis annis de altero dz integra solui vel integra habitatio per totum annū vel integra. x. ergo ibi decidit illud idē qd' hic: ergo nō videt facere ad oppositū. nec obstat si diceret q ibi permittat variatio ex tēpore & qd' vno anno possit cōcedi habitatio & postea alio anno pecunia & sic successiue de anno in annum permittitur variatio ex tpe ergo similiter in hoc tex. deberet pmitti variatio in rebus arguēdo vt dixi de tēpore ad res: q: ad hoc. no. respondetur q ille tex.
20 loquitur in cōtractibus. † & in cōtractibus permissa est variatio electionis. l. cum qui certarum. §. fin. ÿ. de verbo. oblig. secus est in vltimis voluntatibus in quibus loquitur iste. §. q: in eis nō permittitur variatio. l. serui electione. in prin. s. eo. & hoc modo posses saluare primam solu. huius glo. dum facit differentiam inter cōtractus & vltimas volūtates licet Bar. & omnes eā reprobēt. est verū qd' glos. in illa prima sol. aliter mouetur quam ego dixerim. Pre-

rum. Preterea in.d.l.si sterilis.§.fi.illa conuentio habebat tractum successiuum in futurum donec vẽditor viueret super diuersis prestationibus diuersarũ rerum.nimirum si singulis annis admittitur variatio habitationis vel pecunie.qđ non est in hoc §.vbi venit illud quod habet causam momentaneam et potest momento expediri. ¶ Capio glo.in verbo in alterutra.glos.ponit duos intellectus ad tex.in illo verbo in alterutra Bart.aliter intelligit vt hic per eum ꝛ lꝫ Raph.cu.Are.ꝛ do.Alex.videan-
21 tur reprobare per istum tex.† in verbo in alterutra quod intelligitur idest vtraqꝫ per.§.precedentem.ꝛ.l.j.§.fi.s.de ferijs.tamẽ postea in effectu tenent intellectum Bart.vt hic per do.Alexan. ¶ Capio glo.fi.in verbo debere quã diuide in tres ptes. In prima timore taciti contrarij glo.declarat tex.ꝛ illud contrariũ est. Nam in legato alternatiuo vtrũqꝫ debetur:ꝛ vtrũqꝫ est in obligatione lꝫ non in solutione.l.illud aut illud ꝛ ibi glo.magistra.s.de consti.pecu.ꝛ.l.si duobus.j.de verbo.obli.sed cõtrarium dicitur in hoc tex.in fi.ibi heredem nõ debere:propter hoc glo.exponit nõ debere.s.cum effectu vt vtrumqꝫ soluat. In scđa glos.colligit ex tex.no.ꝛ cõtra illud oppo.ꝛ soluit. In tertia gl.allegat.iij.con cor.ad tex.Sed caue dũ allegat.l.titio aut seio.illa lex nihil facit ad istum.§.sed ad.§.precedẽtẽ ꝛ similiter.l.ij.§.fi.j.de duo.re.secũda ibi ꝛ no.variationem.tertia ibi.It.ꝫ facit ad.§. ¶ Circa secundã partẽ gl.an ꝛ qñ licitũ sit variare dicunt Dy.Ray.Bal.
22 ꝛ Imo.hic:qđ † variatio nõ permittitur circa idem vel circa res que rõne connexitatis censentur idẽ vt hic.sed circa penitus diuersa est secus.l.de rebus.s.re.amo.ꝛ in.l.nõ nunqꝫ.in princ.j.de colla.bo.de qua oppo.gl.ideo permittit̃ variatio qꝛ verba erãt suspensiua in futurum. Tu distingue in hoc plenius ꝛ magistraliꝰ vt p Bar.i.d.l.de rebꝰ cũ cõcor.ꝛ additionibꝰ remissiue tradi-
23 tis p.d.Alex.hic. ¶ † Ultra do.Alex.adde qđ postulãtes aliquẽ in prelatum possunt variare inuito postulato etiã post publicationem scrutinij:ante tamen quã postulatio sit presentata superiori:vt probatur in.c.bone.secũdo.de postu.prela.ꝛ ibi not.do.Abb.in.ij.col.ad fi.secus est in electione in qua eligentes postqꝫ vnum elegerint amplius variare non possunt.c.publicato de elec.istã differentiã ponit glo.ordi.xxix.dist.in.c.de syracusane.in.gl.ij.Ratio diuersitatis est:qꝛ in electione post publicationẽ scrutinij censetur acquisitũ ius electio.sed per postulationẽ nullum ius acquiritur postulato cũ sit in habilis:nec superior põt cõqueri ex quo non est sibi facta presentatio s̃m.d.Abb.i.d.c.pu-
24 blicato. ¶ † Quid aũt in alijs officijs an facta electiõe sit licitũ eligentibus variare vide p.d.Abb.in.c.pe.de postu.prela.post Bar.in.l.absenti.j.de dona.ꝛ an electores ecclesiastici possint variare aliũ eligendo.vide per.d.Abb.in.c.causaꝫ que.el.j.de elec. ¶ Secundo adde ꝙ patronus laicus potest variare in presentãdo:ꝛ sic vno presentato potest aliũ postea presentare ꝛ sic variare
a secus est in patrono clerico.[a] tex.est de vtroqꝫ in.c.cum autem.de iurepatre. ¶ Illud qđ dixi de patrono laico ꝙ possit variare in presentãdo amplia duobus notabilibus modis. Primo vt procedat etiam in clerico si est patronus ratione patrimonij sui:ꝛ sic presentat vt laicus ꝛ nõ vt clericus.c.cũ dilectꝰ.de iure.pat.ꝛ ibi d.Abb.in.ij.no.valide no.illum tex.ad hoc ꝛ dicit ꝙ alibi nõ ita bene probatur. ¶ Scđo amplia ꝙ patronꝰ laicus põt variare vt procedat etiã interposita appellatione per primũ presentatũ
25 c.pastoralis.de iur.patro.† Item in personis ecclesiasticis variatio maxime est euitanda.dicit tex.in cle.vni.de renũtia.item erubescenda est varietas:dicit tex.in.l.cos ad fi.C.de modo mul.Et an in beneficijs ecclesiasticis post acceptationẽ liceat variare vi-
de per Hemi.in.c.ne captande.in vlti.col.de concessio.preben.i
26 vj. ¶ † Tertio adde ꝙ in seruitute rusticavie:potest debẽs talem seruitutem variare locum sine incommodo predij dominantis.tex.est sing.in.l.ij.§.pe.s.de religio.ꝛ sum.fune.per queꝫ tex.ita tenent gl.bart.ꝛ Pau.de.ca.in.l.si cui.s.de seruitu.titulo generali.d.Alex.in.l.ij.in vlt.col.prin.ff.so.ma.qcquid tenet Ang.
27 in.d.l.si cui.ꝛ Flo.i.d.l.ij.§.pe. ¶ † Quarto adde ꝙ doctor q male consuluit potest consilium emẽdare ꝛ sic variare. Ita no.bal.in.l.fi.§.sed cum in secunda.ad fi.C.de fur.per illum tex.vbi papinianus mutauit cõsilium:idem tenet bald.in.c.ne innitaris in vlti.col.de cõsti.bald.ꝛ Ang.in.l.labeo.de serui.rusti.predio.ꝛ illã gl.ibi no.bald.ad excusationẽ doctorum qui diuersis temporibꝰ fecerunt diuersa consilia:vel propter imbecillitatẽ memorie vel propter mutationeꝫ opinionis.noua enĩ quotidie in nobis generantur fantasmata.Alibi dicit bal.in cõsi.xcij.quarte partis qđ
28 incip.sciendum est ꝙ interdum dos reperitur.insi.† qđ licet cõtrarietas sit turpis in doctore consulente:tamen speculatiua et imaginatiua que est vtilior pars intellectus et conclusiua nõ sẽper est eadem.Alibi bard.in.l.de tutela circa medium.C.de in integ.resti.mino.dicit:ꝙ quis nõ dicitur esse sibi contrarius licet hodie credat vnum ꝛ cras credat contrarium:quod faciat bzeũ ad excusationẽ doctoꝝ qui dant consilia ꝯtraria:ꝯtrarijs ꝛ pibꝰ

per verbum credo.lꝫ varietas sit erubescenda.d.l.cos.ad fi.ꝛ ita etiam tꝫ Jo.an.in addi.spe.in ti.de requisitio.cõsilij.§.j.in ver.occurrit. ¶ Tu adde istis illud qđ dicit egregius tex.xxij.q.iiij.in
29 c.magne.ꝛ ꝙ magne sapientie est reuocare hoiem quod male locutus est.Alibi sanum dr̃ esse consilium si quis reuocauerit qđ male fecerit.c.cũ cessante ꝛ ibi.d.Abb.ad hoc no.de appel.Alibi dicit tex.in.c.qualiter ꝛ qñ.el.j.de accu.Non pudeat vos errorẽ vestrum corrigere q positi estis vt aliorum corrigatis errores.Alibi dicit solennis tex.in.§.j.in fi.in versic.non enĩ erubescimus.in auf.de nup.col.iiij.nõ enĩ inquit imperator erubescimus si quid melius eorũ q̃ ipsi prius statuimus cõpetenti correctione emendemus:nec ab alijs expectare vt corrigamur ꝛ ibi gl.no.s̃m Salomonẽ.ꝙ sapiẽtis est in melius mutare cõsilium.ꝛ idẽ dicit gl.i l.nõnunqꝫ.in princ.j.de coll.bono.Alibi dicit tex.valde no.in.c. a
30 non dꝫ.in princi.de consang.ꝛ affini.† Non debet reprehensibile iudicari si s̃m varietatem temporum statuta qñqꝫ variant̃ humana:cum etiã ipse deus ex his que statuerat in veteri testõ nõnulla mutauit in nouo:ꝛ refert Bal.in.l.vni.in princ.in.ij.col.C.de cadu.tol.quod sepe Papiensis antistes cũ interrogabat cur leges vna die statuunt vnũ:alia die statuunt aliud oppositũ vñ
31 pcedit tanta varietas ꝯ diffinitionem iustitie.† Justitia est constans ꝛ perpetua voluntas.l.iustitia.in pn̄.s.de iust.ꝛ iur.ꝛ insti.de iust.ꝛ iur.in prin.dicit Bal.ꝙ sibi respondebat per illũ tex.d.l.vnice:quod sicut aliquid est iustũ tempore guerre:quod est iniustum tpe pacis. Ita illud est iustũ ꝙ cuilibet in tpe suo expedit.nam sicut medicus obseruat tẽpora:ita ꝛ iurisperitus.poterat Bal.respondere illi epo Papiensi per tex.formalem in.d.
32 c.nõ dꝫ in pnc.de quo Bal.nõ fuit recordatus. ¶ Quinto adde ꝙ variatio permittit̃ ꝛ ꝙ propositũ hoĩs est mutabile ꝛ variabile.tex.est no.in.c.lꝫ.de procu.in.vj.ꝛ tex.in.l.deberi.C.de fideicom.libe.ꝛ ibi Bal.ad hoc no.Et p hoc pulchre infert:ꝙ si cita-
b tus dixerit nuntio citanti: nolo venire [b] qđ tñ est expectãdus in tota illa citatione qꝛ põt variare ꝛ mutare propositũ. Idẽ etiam tꝫ Bal.in.l.ea que.circa princi.C.quõ ꝛ qñ iud. ¶ Alibi decidit not.Bal.in.c.cũ nõ ab hoĩe.circa fi.de iudi.Stante statuto:ꝙ si quis vulnerauerit aliquẽ puniatur in centũ:q̃ si soluere noluerit vel nõ potuerit.j.mensem amputet̃ ei manus:qđ lꝫ ille q vulnerauit protestet̃ se nõ soluturũ illa centum: tñ dꝫ expectari totus mensis:qꝛ voluntas hoĩs est variabilis.vt no.in.l.qui bona.§.si quis stipulatus.j.de dã.infe.ꝛ de ista cũ laude dei remanet expedita hec bona materia ꝛ tota ista lex.

a ¶ Patrono clerico. Adde tu an ꝛ qñ variatio sit permissa clerico.ꝛ vide q̃ ponit Feli.i c.psentata.col.ij.vñ.qd autẽ.extra de testi.

b ¶ Nolo venire. Adde ꝛ de veritate huiꝰ dictiui de q̃ ponit Bar.i.l.fi.i fi.co.s.de in inte.res.mi.

1 Res hostium que semel fuerũt nostre legari possunt ppter spem postliminij ꝛ in stipulationẽ deduci.nu.11.
2 Spes postliminij est approbata a iure propter quam res nostrã que est apud hostes dicitur esse in cõmercio nostro.
3 Res nostra que apud hostes est si legatur:quis eã redimere habet an heres:an legatarius.
4 Sola spes quã habet testator ad rẽ existentẽ apud hostes si legatur:an res videatur legata.
5 Res mea capta ab hostibus si recuperatur ab hostibus per milites nostros:an mihi restituenda sit sine pretio.
6 Firmius retinetur illud quod quis habet ex acquisitione sua et propria virtute:quam ex persona alterius.
7 Res capta ab hostibus ꝛ illico recuperata fingitur nũqꝫ capta.
8 Lex specialis generaliter intelligi debet propter rationem generalem.
9 Legatũ si non valet qñ relinquit̃ non põt postea recõualescere lꝫ testator superuiuat ꝛ cesset impedimentum.
10 Regula catoniana non hꝫ locũ vbicũqꝫ cessat impedimentum ex causa que retrotrahitur propter fictionem.
11 Fictio postliminij ꝙ impediat regulam catonianam.
12 Concessio facta per papã regi Carolo de regno Hierusalẽ ꝙ tenuerit ex quo semel fuit nostrũ propter spem postliminij.
13 Papa ꝛ imperator possunt cõcedere regibus nostris regna q̃ tenentur per saracenos que antea fuerunt nostra.
14 Recuperans regnum a faucibus infidelium ꝙ consequat̃ plenũ ius in illo regno absqꝫ vllo titulo pape.
Reges Hispanie ideo de iure non recognoscũt imperatorem:qꝛ de faucibus infidelium eruerunt illa regna.
15 Res que semper fuit hostium potest legari vel donari si capiet̃ ab hostibus.
16 Causa libertatis dicitur pia causa.
17 Res mea propria potest mihi legari sub conditione si desierit esse mea.
18 Papa an possit in ciuitatibus que semper fuerunt saracenorum constituere episcopos.
19 Rex Francie:an dicatur rex hierusalem ex quo donatio pape nõ fuit sortita effectum.
Episcopus factus in aliqua ciuitate que adhuc est apud saracenos:an possit episcopus nominari.

20 Suspensio executionis cōtractus:nō impedit titulū cōtractus.
21 Electus in episcopū ⁊ a papa cōfirmatus: non potest ante conse
crationem appellari episcopus.
22 Id quod caret effectu caret noīe qđ ab effectu prouenit.
23 Comes sine comitatu non est proprie sed abusiue comes.
24 Comes qui habet potestatem legitimandi quoscunq; exceptis
filijs comitum poterit legitmare filios naturales comitum pa-
latinorum.

1 **ID qđ apud hostes.** † Id in quo habet̃ spes
postliminij legari potest.h.d.¶ No.prīo qđ res ho-
stium que semel fuerunt nostre possunt a nobis legari
ꝓpter spē postliminij.dubium faciebat tex.in.l.apud iul.§.fi.j.e.
vbi res principis non pōt legari nec deduci in ꝯctu propter dif-
ficultatem prestationis.Sed maior difficultas est in redimendo
res a manibus hostium.ergo videbat̃ ꝙ non essent in cōmercio
cōi.⁊ sic ꝙ legari nō possent.Istam rationem dubitandi mouet
tex.in.l.fi.š.de actio.emp.ibi potius enim difficultatē in eo pre-
2 stando inesse.Cōtrarium decidit̃ in hoc tex.† qr postq̄ res fuit
semel nostra:speratur recuperari fictiōe postliminij ⁊ talis spes
est approbata a iure:in qua potest fundari legatū ⁊ etiā pōt dici
esse in cōmercio nr̃o:prout decidit tex.in.d.l.fi.in verbo esset cō-
merciū.⁊ ad.d.l.apud iul.§.fi.rn̄de qđ in re nostra capta ab ho-
stibus fictio postliminij que hʒ spem probabilem operat̃ validi-
tatem legati.que fictio nō cadit in re principis:qn̄ per priuatum
alteri legatur.¶ Pro intellectu huius tex.quero de necessaria
3 qōne:qn̄ † testator legat rem q̄ aliqn̄ fuit sua existentem penes ho
stes quo casu vʒ legatū.vt hac.l.an heres teneatur eam redime-
re an vero legatarius.Pau.de ca.hic tʒ ꝙ donec fuerit apđ ho-
stes:heres ad nihilum tenet̃.si aūt fuerit per aliquē ab hostibus
recuperata cū efficiatur capientis.l.in bello.§.si quis seruū.j.de
cap.tunc tenebit̃ heres illā redimere: sicut si testator scienter le-
gasset rem alienā:⁊ si ille qui recuperauit nolit eā vēdere:tenebi
tur heres tunc ad estimationē legatario.iuxta.l.nō dubiū.§.fi.j.
de leg.iij.⁊.l.cū alienā.C.de lega.ita dicit Pau.de ca.se intellige
re hanc.l.⁊ sequunt̃ Moder.senē. q rn̄dent obiectis.d.Alex.te-
nentis ꝯ̄rium.d.Alex.dicit ꝙ ab alio scriptū non reperit quā a
Pau.de ca.⁊ reprehendit qr non videt rōnem diuersitatis:qua
re magis heres teneat̃ redimere ab illo qui recuperauit ab hosti
bus:quā ab ipsis hostib⁹.itē qr testator vr̃ solū legasse ius qđ hʒ
in re legata:etiā si in sola spe consistat.⁊ cōsequēter vr̃ solā spem
legasse ⁊ cōsequenter heres ad nihilū tenetur.ad hoc allegat tex.
not.in.l.seruum filij.in prin.cum glo.j.j.eo.⁊ ibi expresse firmāt
Dy.Bal.Ang.⁊ do.Alex.idē tʒ Bal.in.l.cū alienam.in.ij.col.
C.de leg.Ego ꝯ̄ do.Alex.⁊ eius opi.allego tibi tex.in.l.si qs ser-
4 uum.§.fi.j.de cap.vbi est tex.† qđ si legatarius redemerit ab ho
stibus rem sibi legatā: dʒ ab herede legatario solui pretiū quo
illam rem redemit.ergo apparet heredē teneri.⁊ ad fundamen-
tum.d.Alex.an sola spes quam hʒ testator intelligat̃ legata:nec
ne.an hoc sit verū videbimus in.d.l.seruū filij.in pn̄.qr in cōtra-
5 rium facit tex.in.d.si quis seruū.§.fi.¶ Subdit do.Alex.qđ si
seruus vel alia res nostra capta ab hostibus per milites nostros
recuperetur ab ipsis hostibus p eos venit restituēda priori dño
sine vllo ꝑtio:allegat ad hoc tex.in.l.ab hosti.ij.⁊ ibi Bal.⁊ ang.
C.de cap.lʒ ipse corrupte alleget.l.si captiuus.ij.C.de cap.⁊ tex.
in.d.l.ab hostibus.in fi.assignat pulchram rationem: qr milites
nostros defensores esse decet.⁊ non fieri dños.alij nihil tangunt.
Ego in ꝯ̄rium allego egregium text.notabiliter distinguentem
in.l.si quid bello.j.de cap.vbi est tex.ꝙ si milites nostri recupe-
rauerint ab hostibus rem nostrā non tenētur nobis restituere
nisi oblato ꝑtio.saluo nisi illa res fuerit prius nostra : eo qr eam
virtute bellica acquisiuerimus tūc hn̄ dʒ restitui illi priori dño.
⁊ Barto.ibi in.j.no.notat multū gn̄aliter:qđ illud qđ capitur in
bello efficitur capientis nec reuertitur ad priorem dn̄m:nisi prio
ris dn̄i fuisset ex virtute bellica ꝓpter occupationem prius per
6 eum in bello factam.ex quo successiue no.Bar.† ꝙ firmius reti-
netur illud qđ qs hʒ ex acquisitione sua ⁊ propria virtute:quā ex
ꝑsona alteri⁹ de quo vltimo dicā statim in.l.seq.⁊ sic vides duos
tex.qui adinuicē ꝯ̄riantur.s.tex.in.d.l.ab hostibus.ij.⁊ tex.in.d.
l.si quid bello.Ang.[a] in.d.l.ab hostib⁹ pro concordia distinguit.
qđ aut predam ab hostibus captā milites nostri vi armorum in-
continēti recuperant.⁊ tunc illam debēt sine ꝑtio restituere prio
ribus dn̄is:per illum text.in verbo illico quem text.sic intelligit
7 Ang.† Itē qr fingitur nunq̄ capta ab hostibus propter subitā
recuperationē.l.iij.§.cum igitur.ff.de vi ⁊ vi ar.Si autē fuisset re
cuperata ex interuallo post:tūc cū semel ꝑfecte sit facta hostium
non dʒ restitui priori dño:sʒ diuidi inter ipsos milites recuperā-
tes.¶ Tu aduerte lʒ alij nihil tangant ꝙ Ang.in primo mem-
bro equiuocat ad illum tex.in.l.ab hostibus.ij.in verbo illico qđ
verbū non refertur ad precedentia vt intelligit Ang.dum dicit
tex.virtute militum nostrorū liberari illico illud illico nō refert̃
ad ista precedētia:sed hn̄ ad sequētia.s.illico statim quē amiserūt
recipiunt.Contra ꝑm membrū Ang.qđ qn̄ preda fuit recupera
ta ex interuallo ab hostib⁹ nō sit restituenda priori dño:sed diui
denda inter ipsos milites recuperantes.aduerte quia fortiter ob
stat ratio gn̄alis posita in.d.l.ab hostibus.in fi.vbi tex.assignat
rationem qr milites nostros defensores esse cōuenit ⁊ non dños
8 nā nos habem⁹ † ꝙ qn̄ ratio legis est generalis ⁊ ipsa lex specia
lis.tn̄ generaliter est intelligēda ipsa lex ꝓpter rationē genera-
lem.l.regula.§.sed si quis.in ver.⁊ licet.vbi Bar.⁊ Bal.ad hoc
no.ff.de iu.⁊ fac.igno.¶ Capio gl.in verbo cōsistere:quā diuiđ
in tres partes.In prima declarat tex.⁊ eū dupliciter āpliat.In
secunda remouet vnū cōtrariū.In tertia allegat tres concor.ad
tex.scđa est ibi sed si fuit nostra:tertia ⁊ vltima est ibi:item facit
¶ In scđa parte glo.dic ꝙ cōiter tenetur ista sol.glo.que est vera
ad dictū ꝯ̄rium.l.liber homo parua.in.fi.j.de verbo.obli.Alias
tn̄ so.ponit gl.in ꝯtrario.⁊ glo.in.l.in testamentis.j.de reg.iu.qđ
aliud sit in legato vt hic.aliud in stipulatione vt in ꝯtrario.ratio
diuersitatis est qr dies stipulationis statim cedit quo ad eius va
liditatem:legatū vero cedit a morte testatoris.Istā sol.reprehen
9 dit Bar.propter regulā cato.que vult † ꝙ si non vʒ legatū tūc cū
relinquitur non pōt postea recōualescere lʒ testator superuiuat.
⁊ cesset impedimētū.l.j.⁊ per totū.j.de reg cato.l.cetera.§.j.j.eo.
⁊ cū ista reprehensione Bar.omnes indifferenter tenēt. ita etiā
tenent Bar.⁊ alij in.d.l.liber homo parua.licet bar.⁊ oēs ita te-
neāt credo ꝙ sit inaduertenter ⁊ erronee dictuʒ:qr ī re nostra ca
pta ab hostibus alij legata:regula cato.nihil obstet nec habet lo
10 cum:dato ꝙ a principio nō valeret.† eo qr regula cato.nō hʒ lo-
cum vbicūq; cessat impedimentū ex cā que retro trahit̃ propter
fictionē.tex.est in.l.seruum filij.in prin.⁊ ibi barto.ita summat.j.
eo.⁊ per illā.l.seruū filij.ita etiā determinat bart.in.l.j.in.ij.col.
j.de reg.cato.⁊ in.l.si seruo.§.j.j.eo.Sed postliminiū fingit vsq;
retro reʒ fuisse nostrā.l.retro.⁊.l.postliminij.ī prin.⁊.l.postlimi
nium.j.de capti.⁊ postli.reuers.⁊.§.si ab hostibus.insti qui.mo.
ius pa.pot.sol.ergo in casu nostro cessat regula cato.⁊ istud pa-
tet in hoc tex.vbi fictio postliminij impedit regulā cato.que al's
attenta veritate haberet locū.vnde si testator legasset rem q̄ sem
per fuisset hostium:qr tunc cessaret fictio postliminij dato ꝙ te-
stator superuiueret ⁊ efficeret̃ sua nō valeret legatū:qr tūc nō ces
11 saret regula catoniana.¶ † Retenta so.gl.nostre vera ⁊ cōi qđ in
re que semel fuit nostra ⁊ nunc est ab hostibus occupata vʒ stipu
12 latio ⁊ legatū ꝓpter spem postliminij vt in hoc tex.¶ † Per hoc
infert no.bart.ꝙ papa potuit concedere regnū Hierusalem caro
lo regi ⁊ eius successoribus:eo qr lʒ ecclesia nunc nihil teneat de
tali regno:tn̄ qr semel fuit ecclesie valuit talis cōcessio ꝓpter ius
⁊ spem postliminij:cū Bar.trāseunt indifferēter oēs hic.Tu ad
uerte inquantum bar.presupponit ꝙ regnū Hierusalem semel
fuit ecclesie:istud nō videtur esse verū.imo regnum Hierusalem
fuit romanorum imperatorum qbus erāt subiecti iudei: ⁊ pro-
pterea dicit in specie Inno.in.c.qđ super.circa med.de voto.qđ
terra sancta.⁊ sic regnum Hierusalem iusto bello fuit deuicta ab
imperatore romano post mortē Christi:vn̄ Papa nō vr̃ habere
ius in eo sed imperator.⁊ sic videtur papa donasse regi carolo rē
alienam ⁊ propterea nullū ius in spe postliminij constituisse:iu-
xta.l.aristo.§.labeo.j.de dona.Idcirco ipsemet Barto.forte de
hoc perpendens in.d.l.liber homo parua.melius dicit ꝙ regnū
Hierusalem iam fuit nostrū.⁊ nō dicit ecclesie prout hic.Simi-
13 liter idē barto.in.d.l.fi.š.de actio.emp.† dicit:qđ papa ⁊ impera
tor possunt concedere regibus nostris regna que tenētur per sa
racenos que antea fuerunt nostra.⁊ sic papa potest concedere re
gna que iam fuerunt ecclesie:sed nunc occupant̃ ab infidelib⁹.et
imperator illa que fuerūt de imperio.Nā papa nō potest de ali
quo se impedire nisi in spiritualibus de his que spectant impera
tori.tex.est no.in.c.cum ad verum.xcvj.di.⁊ tex.in.c.nouit.de iu-
di.⁊ in.c.solite.de maio.⁊ obe.¶ Secundo ⁊ notabilius aduerte
qđ talis donatio facta de regno Hierusalem per papam vel im-
peratorem carolo magno ⁊ eius successoribus in regno Francie
14 videtur esse superflua ⁊ sine vllo effectu.† qr redimens seu recupe
rans regnum Hierusalem vel aliud regnum a faucibus infide-
lium consequitur plenum ius in illo regno absq; vlla donatione
pape.hinc est quod reges Hispanie de iure non recognoscunt
imperatorem:eo quia de faucibus infidelium erant illa regna se
cundū gl.valde no.in.c.adrianus.secundo.lxiij.distin.quā sequi
tur domi.Abb.in.c.venerabilem.in.ix.colum.de elec.¶ Tertio
aduerte inquantum bart.⁊ omnes doct.indifferenter tenent:qđ
15 res † que semper fuit hostium potest relinqui vel donari non pu
re sed sub conditione si capietur ab hostibus:qr expectatio talis
conditionis est honesta per text.in.ca.abbate sane.de re iudic.in
vi.vbi rex aragonum donauit hospitali sancti Joannis castrum
caluarie cum suis finibus inter quos erat locus de Rosellis que
loca erant

donatio regni hierusalem

[a] ¶ Ang.i.d.l.ab hostibus. Adde tu eundem Ang.ita distinguentem in disputa. sua ici.renouata guerra in primo dubio.

loca erant infidelium: nec vnꝗ̄ fuerunt nostra sub cōditione si ille
rex ea caperet ab hostibus: valet talis donatio. idē tenent Bart.
⁊ cōīter alij in. d. l. liber homo. parua. quicqd ibi teneat Ang. quē
refert ⁊ impugnat. d. Alex. ibidē addit. d. Alex. pro ista cōclusio-
ne tex. in. l. generaliter. §. j. qui incipit hostiū. j. de fideicō. libe. vbi
deciditur: ꝙ seruo hostium pōt relinqui libertas sub conditione
si noster esse ceperit. Sed tu caue cōtra omnes: q2 si vera esset con-
clusio Bar. ⁊ cōis ꝙ res que semper fuit hostium possit relinqui
vel deducetur in cōtractū sub illa conditione si capiatur ab hosti
bus certe vana ⁊ inanis fuisset dubitatio iuriscōsulti. in. d. l. gene-
raliter. §. j. an seruo hostiū posset relinqui libertas sub tali condi-
tione si noster esse ceperit. cum libertas sit res multū fauorabilis
et constet multa pro libertate contra iuris rigorē esse statuta. Ita
inquit tex. in illa. l. generaliter. §. si qs seruo pignorato ⁊ ꝓpterea
considera ꝙ tex. in. d. c. abbate sane. allegatus per Bar. ⁊ doc. lo-
quitur in pia causa in tali donatione facta sub cōditione pie cau-
16 se. s. hospitali. Similiter text. in. d. l. gn̄aliter. §. j. loquit† in liber-
tate que eodem modo dicit pia causa: vt est tex. in. l. vnica ad fi. C.
de seruo pign. da. ma. in verb. ad hāc pietatis rationē. ⁊ ibi Bal.
ad hoc no. ⁊ sic cū ista duo iura allegata a scribē. loquant in casib9
specialibus pie cause: ergo videt ꝙ limitatio Bar. ⁊ doc. genera-
liter nō ꝓcedat. tn̄ pro limita. Bar. ⁊ doct. ꝙ gn̄aliter ꝓcedat fa-
17 cit simile† q2 res mea ꝓpria pōt mihi legari sub ꝯditione si desie-
rit esse mea: ⁊ tn̄ si legat simpliciter nō valet nec postea recōuale-
scit propter regulam cato. l. cetera. §. j. j. cod. ẜm Pau. de ca. hic.
18 ¶ †Tenēdo decisionē Bar. ⁊ cōem. Adde ꝙ per eā dicunt Bal.
a et Flo.[a] hic: ꝙ papa nō posset in terris vel ciuitatib9 q̄ semp fue-
runt saracenorum cōstituere ⁊ ordinare epos: ⁊ tales epi non sunt
epi etiā noīe: nec debēt epi denoīari ẜm Bal. ⁊ Flo. sequitur Ra-
pha. cu. hic: qui fortius tenet ꝙ etiā si sint ciuitates que olim fue-
runt nostre vt est videre in ciuitate Constantinopolitana q̄ a tur-
cis non multis retro annis fuit occupata: ⁊ papa ibi constitueret
epm ꝙ interim non pōt dici eps donec ricuperet a manibus tur-
19 carum. †nec interim reges gallorum sunt reges Hierusalem: co
q2 interim donatio pape nō est sortita effectū: ⁊ sic interim nō po
test dici rex nec eps: sed stat in suspēso donec illa loca recuperent
a manib9 infideliū. l. illa institutio. §. j. s. de here. insti. iste est pul-
cher passus nunquid interim donec ille ciuitates detinent ab in-
fidelibus possit intitulari seu denoiari eps vel rex ꝓprie: an solū
abusiue. Cōtrariū tenet subtilis doctor. d. Pe. bexu. ꝑ tex. in. d. l.
20 fi. ff. de act. emp. qui vult† ꝙ cōtractus rei existētis apud hostes:
interim est perfectus sed sola executio stat in suspenso. vn̄ sicut ibi
suspēsio executionis nō impedit titulū cōtractus: ita nō impedit
quominus interim possit se intitulare regē vel epm. Itē ex cōsue-
tudine reges Francoꝝ appellant ⁊ intitulāt se reges Hierusalē.
Tu aūt pro opi. Rapha. cu. qđ interim non debeāt appellari epi
nec reges ante factā recuperationē nisi abusiue: adde multa face-
21 re q̄ sunt allegata pro scholastica lectione. In p̄mis addo† ꝙ ele-
ctus in epm ⁊ confirmatus a papa: ante consecrationē non potest
dici nec appellari episcopus: cum interim nō habeat administra-
tionem: ⁊ sic executionē. tex. est in. c. tua nuper. ⁊ ibi do. Abb. in. j.
no. ad hoc no. de his que fi. a ma. par. capi. ⁊ tex. in. c. cam te. ⁊ ibi
no. Abb. de rescri. ⁊ tex. in. c. meminimus. ⁊ ibi do. Abb. in. j. no.
ad hoc no. de accusa. ⁊ tex. in. c. inter corporalia. in. j. col. de trāsla.
prela. ⁊ tex. not. in. c. fi. eo. tit. gl. in. c. j. in glo. j. de reli. do. d. Abb.
22 in. c. nostri. in vlti. no. de elec. ¶ †Secundo q2 illud qđ caret effe-
ctu caret etiā nomine. text. est in. l. vni. ⁊ ibi Bal. C. de no. iu. quiri.
tollen. ⁊ illum tex. no. ibi Bald. ad propositū nostrū contra tales
epos qui dicunt nullatenēses cū habeant titulos nullius vtilita-
23 tis vel possessionis. cle. plerisqꝫ. de elec. ẜm eū. ¶ †Scđo facit bo-
num simile: q2 comites sine comitatu non sunt ꝓprie comites sed
abusiue: vt sunt comites Palatini seu comites sacri Palatij. ita
inquit Bal. in. c. j. quis dicatur dux co. vel marc. in vsi. feu. Idem
tenet do. Abb. in. c. veniens. in. iij. no. de prescrip. ⁊ idē do. Abb.
in. c. legebat. de maio. ⁊ obe. d. Cardi. flo. in cle. ne romani. §. sane.
in. vj. q. de elec. do. Alex. in disputa. sua que incip. sigismundus.
in. j. colū. tertij dubij. ⁊ in. ij. col. iiij. dubij. idē tenet do. Mar. lau.
in dispu. sua que incip. augerius. in. xxiij. col. vbi reputat istud di
ctum Bal. esse singularissimū. ⁊ per illud signanter infert ad pra
24 cticam† ꝙ habens a papa vel imperatore potestatē legitimandi
quoscunqꝫ exceptis filijs comitum ⁊ baronum: certe poterit legi
timare filiuz naturalem comitis Palatini qui nō habet comita-
tum: ⁊ sic qui est solum comes abusiue: q2 dicta exceptio debet in-
telligi de comite vero qui habet comitatū ⁊ non de abusiuo: ⁊ ita
anno preterito consului in ciuitate Patauina. ¶ Quarto facit:
q2 si re priueris nec nomē habere mereris. Ita dicit gl. j. in. c. ad-
monere. xxxiij. q. ij. item nomina debent esse consonantia rebus. §.
est ⁊ aliud. instit. de dona. ⁊. xv. q. j. in. c. si cupis. ¶ Tamen si vel-
les tenere opi. d. Petri de bexu. posses in qōne nostra ad ista oīa
no verbo respōdere: ꝙ valiū [struck out] in casu nostro ꝓpter spem pro-
valuit

babilē iuris postliminij: vt hoc tex. qui nō militat in his que pro
xime dicta sunt ad oppositū in quibus nō militat postliminium:
⁊ sic qn̄ loquimur in ciuitatibus que aliquando fuerūt nostre in
quibus proprie cadit postliminium. ⁊ per ista cū laude dei rema
net vt puto vtiliter expedita ista lex.

1 ☞ Filiusfamilias solus sine iussu patris precedente: non habet ius optandi: lꝫ optio sit sibi in testamēto relicta.
2 Ratio quare filiusfa. nō pōt optare: ⁊ ibi ponit quatuor rōnes.
3 Filiusfa. nō adit nec vouet sine iussu patris: ⁊ de rōne. nu. 5.
4 Filiusfa. cui competit ius eligendi etiā stipulatione solus eligit. Filiusfa. in legato alternatiuo solus eligit.
5 Ratihabitio consistit in simplici voluntate ⁊ tamē filiusfa. potest solus ratum habere.
6 Dominium ⁊ ius rei legate acquiritur ex optione.
7 Optio qn̄ competit ex stipulatiōe: an solus filius optare possit.
8 Optio quod sit quedam repudiatio. Ius causatum ex cōtractu ⁊ sic ex propria prouisione: qđ sit potius q̄ꝫ causatum ex vltima voluntate. ⁊ nu. 14.
9 Ratio quare pater non possit sequuta optione per filiumfa. facta prestare consensum ⁊ eam ratificare.
10 Optio non potest fieri ante aditam hereditatem.
11 Testm̄ corruit hereditate non adita: ⁊ legata non debentur.
12 Argumentum de contractibus inter viuos ad vltimas voluntates an sit bonum.
13 Adire non possunt seruus nec filius sine consensu patris vel domini nec ipse pater vel dominus soli adire possunt: qn̄ filius vel seruus sint instituti.
15 Filiusfamilias solus an possit eligere qn̄ electio sibi competit ex suo cōtractu ex quo sibi solui potest.
16 Lex fi. in prin. j. de ver. obli. ꝙ loquatur in electiōe que cadit in alternatiuis: ⁊ ꝙ hic tex. loquatur in optione generis.
17 Differentia inter optionem ⁊ electionē: q2 optio ꝓprie cadit in legato generis: ⁊ electio in alternatiuis. ⁊ circa hoc vide. j. nu. 21.
18 Optio est magis iuris q̄ꝫ facti: ⁊ est magis iuris querēdi q̄ꝫ quesiti: sed electio est ius quesitum.
19 Differentia inter optionem generis ⁊ electionem alternatiue.
20 Optio qn̄ est legata filio in genere de aliquo ex quo nō est ius quesitum patri: talis optio remanet penes filium ⁊ nō transit ad patrem: ⁊ an dicatur ius acquisitum. j. nu. 23. Facultas optandi an transeat ad patrem ⁊ dominum. ⁊. j. nu. 23. quod transmittitur.
21 In legato generis an aliquid sit in obligatione.
22 Filius in querēdis magis potest preiudicare patri q̄ꝫ in q̄sitis. Prelatus solus sine capitulo potest preiudicare ecclesie in querendis: non in quesitis.

Ulianus. Optio non potest fieri a filiofa. sine iussu patris: nec ante aditaꝫ hereditatem. h. d. Ista lex videretur congruentius situata in titu. j. de optio. lega. Ista lex ponit duo de requisitis ad hoc vt valeat electio: vltra ista: alia tria requisita ponit glos. magistra. in. l. serui electione. in princi. s. eo. hic allegata per glos. ⁊ glos. in. l. si tibi. §. vnius. j. de optio. lega. ¶ Nota. j. ex
1 hoc text. † ꝙ filiusfa. solus sine iussu patris precedente non habet
ius optandi: q̄ꝫuis optio ipsi filiofa. fuerit in testamento relicta.
Operepretium est videre pro intellectu text. que sit ratio huius
2 regule: quare † filiusfa. qui potest facere omnes contractus ⁊ alios
actus sine iussu patris: et ex eis personaliter obligatur excepto
mutuo ⁊ voto. l. filiusfa. j. de actio. ⁊ oblig. ⁊. l. tam ex cōtractibus.
s. de iudi. quare sine iussu patris non potest optare: reperio assi-
gnari quatuor rationes. primam assignant Imo. ⁊ Pau. de cast.
hic: que colligitur ex no. per Bar. in. l. qui in aliena. in princ. s. de
acquir. heredi. ⁊ in. l. seruo inuito. in prin. j. ad trebel. quia electio
3 cōsistit in libera voluntate sicut aditio hereditatis ⁊ votū. † vnde
sicut filius non pōt adire hereditatē nec vouere nisi p̄cedēte iussu
patris. l. si qs mihi bona. §. iussum. s. de acq. here. ⁊. l. si quis rem.
§. voto. j. de pollic. ita nō potest filiusfa. optare: nisi iussus patris
p̄cedat. istā rationē impugnat. d. Alex. duplici fundamēto. Pri
4 mo q2 attenta ista rōne sequeret† ꝙ etiā electio que cōpeteret filio
ex sua stipulatione nō posset ꝑ solū filiū expediri: qđ est contra. l.
fi. in prin ⁊. l. si stipulatus fuero illud. j. de ver. ob. Sed ad istā pri
mam impugnationē. d. Alexā tu potes clare respondere: ꝙ in cō
tractibus illud sit q2 electio cōpetit filio ex sua stipulatione: et sic
ex sua opera ergo solus filius eligit: ita loquuntur iura prealleg.
et ita respondet glos. hic: in vltima sol. cōiter approbata. Tamen
caue q2 isto modo dicta ratio Imo. Pau. de ca. non ꝓcederet ge-
neraliter. ¶ Secundo impugnat. d. Alex. q2 in legato alternati-
uo pōt solus filius eligere ẜm Bar. ⁊ alios hic. ⁊ in. d. l. fi. in prin.
vbi est tex. de hoc cuius contrarium esset dicendum: si dicta ratio
esset vera: sed tu respōde ex doctrina Bart. hic: circa fi. ꝙ quando
electio est in alternatiuis: cū vtrūqꝫ sit in obligatione: ⁊ sic obliga

a ¶ Et Flor. Adde qđ ꝫ dictuꝫ Bal. vr̄ facere qđ ponit Inn̄. in. c. qđ sup. de voto. vbi vult qđ papa habeat etiā iurisdictionē sup infideles. preterea constitutio epi vr̄ fierivt fides christi p̄dicetur: ⁊ christiani moneantur ī fide. c. cleros. xxj. distin.

tio tunc queratur patri:⁊ remaneat electio que est meri facti:ideo
tunc per solũ filium explicatᷣ:cũ ad patrẽ vel dñm non transeat.§.
sed cum factũ.insti.de stipu.seruo.Sed caue qꝛ etiã isto modo re-
stringeretᷣ dicta ratio vt generaliter non procedat.¶Ego vltra
5 do.Alex.impugno dictã rationẽ alio medio:† qꝛ ratihabitio cõ
sistit in simplici volũtate vnius:⁊ tñ solus filiusfa.põt habere ra-
tum:etiã sine iussu patris.l.ij.in fin.ff.sol.mat.l.⁊ si sine.§.fi.j.rem
ra.hab.⁊ istud pungit Bar.in.d.l.qui in aliena.in prin.vbi circa
hoc Bar.plene distinguit vt ibi per eũ.Preterea ⁊ secũdo:ꝙ ista
ratio Jmo.⁊ Pau.de cast.dum arguunt de hereditate ⁊ voto ad
optionẽ:non videtur esse bona:eo qꝛ in aditione hereditatis ⁊ in
voto causatur obligatio.⁊ ita loquitᷣ Bart.in.d.l.qui in aliena.in
prin.sed in optione legati nõ causatᷣ obligatio nec onus nisi fue-
rit expressum a testatore.l.si hereditatẽ.in prin.s.man.¶Secun-
dam principalẽ rationẽ assignat.d.Alex.ex no.per Bart.hic:eo
qꝛ in iure querẽdo patri est necessarius consensus patris:sicut est
in aditione hereditatis ⁊ hoc in optione.Jsta ratio mihi nõ pla-
cet nec est generalis:eo qꝛ in voto nõ agitᷣ de iure querendo patri
⁊ tamen requiritᷣ consensus patris.l.si qui rẽ.§.voto.j.de pollici.
¶Tertiã subtiliorem rationẽ assignat in effectu Aret.hic:lꝫ per
alia verba:que videntᷣ ad aliud tẽdere:qꝛ optio habet mixturam
6 iuris ⁊ facti.†De primo patet qꝛ per optionẽ acquiritᷣ ius ⁊ dñiũ
rei legate.l.apud aufidiũ.j.de op.leg.de secundo etiã ptꝫ:cum sit
nuda declaratio voluntatis filij: inseparabilis ab eius persona.
d.§.sed cũ factũ.iũcta.d.l.si qs stipulatus fuerit illud.in prin.vñ
succedit ratio iuriscon.in.l.acquiritᷣ.§.j.j.de acquir.re.do.vbi di-
7 cit tex.†ꝙ filius ⁊ seruus nihil ꝓpriũ habere pñt:ideo si heres in-
stitutus sit:nisi nostro iussu adire hereditatẽ nõ põt:qꝛ nihil iuris
sibi põt acquirere.¶Et si diceres cõtra istã rõnẽ Aret.put aliq
in cõtrariũ facere videntᷣ qd attẽta ista rõne sequeretᷣ ꝙ vbi optio
cõpeteret ex cõtractu:⁊ sic ex stipulatione non posset solus filius
optare ꝓpter respectũ iuris:cõtra.d.l.fi.in prin.j.de ver.obli.de-
fendẽdo rationem Are.tu rñde ex doctri.Bar.hic.in fi.ꝙ qñ ele-
ctio cõpetit in alternatiuis:vtrũqꝫ est in obligatione:⁊ obligatio
⁊ sic ius primo acquiritᷣ solũ patri:⁊ postea electio que est meri fa
cti explicatᷣ per solũ filiũ.ita loquitᷣ.d.l.fi.i pn.an tñ illa doc.Bar.
sit vera:statim.j.plene dicetᷣ.¶Quartã rationẽ habes ex mente
8 Bar.in.d.l.qui in aliena.in prin.†qꝛ optio est quedã repudiatio.
nam optãdo vnũ repudio ceteros.Sed solus filius sine iussu pa-
tris nõ potest repudiare.l.is q heredes.§.fi.j.de acq.here.⁊ Bar.
in.d.l.qui in aliena.ad hoc ponderat istũ tex.⁊ si dicatᷣ ergo idem
in cõtractu cõtra.d.l.fi.j.de ver.ob.dic ꝙ potẽtius est ius causatũ
ex cõtractu:⁊ sic ex ꝓpria ꝓuisione:q̃ ex vltima voluntate ſm gl.
9 hic.in fi.vbi dicetᷣ.¶Scdõ circa istuꝫ tex.põt dubitari.† nam ad
hoc vt filius possit optare requiritᷣ iussus patris:vt dicit tex.sed
iussus debet precedere.l.si quis mihi bona.§.iussum.s.de acqui.
here.quare nõ sufficiat simplex iussus patris etiam postea subse-
quens:potes dicere ꝙ optio est actus legitimus ⁊ qñ fit nõ potest
stare in suspenso.l.actus legitimi.j.de reg.iur.c.cũ in electionibꝰ.
de elec.in.vj.sed si posset postea ratificari per patrẽ:staret in pen
denti.Jn cõtrariũ videtᷣ stringere tex.in.l.cũ incertus.j.eo.vbi in
legato generis si heres tradat stichum seruo legatarij:dicit text.
ꝙ si legatarius postea habeat ratũ:est pinde ac si a principio fuis
set in obligatione.responde ꝙ ibi non erat relicta optio illi seruo
10 cui heres tradidit stichũ:⁊ sic nõ videtᷣ ad ꝓpositũ facere.¶†Se
cundo no.ex tex.ꝙ optio non põt fieri ante aditã hereditatẽ.con-
cordat.l.ij.l.iij.⁊.l.optione.j.de opt.leg.Ratio huius regule est:
quia ad hoc vt valeat optio debet precedere causa valida ex qua
ius eligendi deferatur:⁊ sic ꝙ hereditas sit adita.ſm Bart.in.l.
serui electione.in princ.in.j.oppo.s.co.facit.l.j.§.qd ait pretor.j.
11 quo.leg.†Jstã hereditate nõ adita corruit testamentũ.insti.de he-
redi.que ab intest.in prin.⁊ legata nõ debentᷣ hereditate nõ adita
l.nemo.s.de testa.tute.l.si nemo.j.de reg.iur.⁊.l.eã quam.C.de fi-
deicõ.¶Expeditis textua.Capio gl.in verb.optari posse.quam
diuide in duas partes.Jn prima declarat tex.Jn secunda opp.⁊
quadrupliciter soluit.tamẽ prima ⁊ quarta sol.tendunt ad idem
et sic illa quarta solu.est ratio prime sol.et consequenter in effectu
sunt tres tñ sol.secunda est ibi:⁊ sic est contra.Prima sol.de per
12 se nõ videtᷣ bona † cum bonũ sit argumẽtum de cõtractibus inter
viuos ad vltimas voluntates.l.seruum filij.§.eum qui chirogra-
phum.⁊.l.que de legato.j.eo.nisi iungas quartam sol.glo.vbi po
nit rationẽ diuersitatis inter cõtractus inter viuos ⁊ vltimas vo-
luntates.Tertiam sol.glo.quod suppleatur per istã vt iura iuri-
bus concordentᷣ:tenet subtilis Pet.de bellapert.vt refert Bar.
sequitur And.de pisis.vt refert Bal.Jstam solu.etiam sequitur
Are.in.d.l.fi.in prin.Sed istam sol.reprehendunt Bal.Flor.do.
Alexã.⁊ do.Pet.bexu.hic:qꝛ ſm eos est de directo contra tex.in
d.l.fi.in prin.qui dicit:non pater vel dominus sed filius ⁊ seruus
debẽt eligere.¶Tu aduerte qꝛ ille tex.nihil penitus facit cõtra
istam sol.quia licet dicat ꝙ pater vel dñs nõ debeat eligere sed fi-
lius vel seruus per hoc non sequitur ergo qñ filius vel seruus eli-
get non debet precedere iussus patris vel dñi:vt hac.l.probo cla
13 rissime.†nam qñ filius vel seruus sunt heredes instituti:pater vel
dñs possunt adire.l.cum ꝓponas.C.de here.insti.⁊ tñ si filius vel
seruus volunt adire requiritᷣ ꝙ precedat iussus patris vel dñi.l.
si quis mihi bona.§.iussum.s.de acquir.here.Jsto modo optime
defenditᷣ ista tertia sol.¶Vltimã sol.glo.tenet Dy.hic:per not.
per gl.in.l.si vxorẽ in gl.fi.C.de cõdi.inser.⁊ per glo.in.§.ex cõdi-
tionali.insti.de verb.obli.Jstã sol.tenet Bar.in primo mẽbro sue
distin.eam sequitᷣ.d.Alex.hic.ad fi.sequitᷣ Bar.in.d.l.fi.in prin.⁊
14 istã quartã tene pro quaꝫ bene facit:†qꝛ firmius ⁊ potẽtius est ius
qd quis acquirit sua opera ⁊ sua probitate q̃ qd habet ex perso-
na alterius.tex.est not.in.l.si quid bello.⁊ ibi Bart.ad hoc not.j.
de capti.facit.l.si filius.§.erit rubriano.⁊ ibi glo.j.de fideicõ.lib.
Bar.coniungendo simul has sol.distinguit:⁊ facit duo membra
ꝑncipalia vt hic per eũ.⁊ cũ ista doctrina Bar.tenẽt Bal.Ang.
Sali.⁊ Flo.hic.¶Tu aduerte circa primũ mẽbrum Bar.hic.et
15 in.d.l.fi.in prin.inq̃tum Bar.facit istam cõsequentiam†filio vel
seruo potest libere solui illud qd debetur ex cõtractu per eos cele
brato.l.qd seruus.s.de posi.⁊.l.si vnus.in princ.s.de pac.ergo li-
bere põt solus filius eligere qñ electio cõpetit ex suo cõtractu:qꝛ
si nõ posset libere eligere nõ posset ei solui.reprobat Are.nõ hic:
sed in.d.l.fi.in prin.per tex.in.l.cõtra iuris ciuilis regulas.§.fi.s.
de pac.vbi ꝓcuratori habenti liberã administrationẽ:⁊ liberum
mandatũ potest solui:⁊ tñ ipse non põt acceptare rẽ deteriorẽ pro
meliore ⁊ sic eligere:sicut hic etiã posset cõtingere in electione:ꝙ
filius optaret rem deteriorem.Confirmo qꝛ recipere solutionem
debiti videtᷣ esse qd facilius q̃ eligere seu optare:qꝛ eligere posset
esse preiudiciale patri vel dño eligendo rem deteriorem.Jtem qꝛ
vnam optãdo alias repudiat:vt dixi in text.⁊ sic aufert patri ius
electionis:qd non est recipiẽdo solutionẽ veri ⁊ ꝓprij debiti.Nisi
tu diceres ꝙ etiam recipiẽdo solutionem posset filius vel seruus
preiudicare patri vel dño si consumeret vel perderet rem solutã:
16 et sic considerando accidẽtia que pñt contingere.¶†Circa scdm
membrũ Bar.aduerte ꝙ Bar.vltra sol.gl.ponit nũc aliã quin-
tam sol.ad.d.l.fi.in princ.ꝙ illa loquatur in electione que cadit in
alternatiuis:sed ista lex loquitur in optione generis:⁊ sic loquũ-
tur in diuersis terminis.lꝫ Bart.⁊ alij non declarent.Tu decla-
ra istam solu.Nam ꝙ in ista.l.sit optio generis:ptꝫ:qꝛ filiofa.fuit
legatum ius optandi.⁊ sic in genere:nõ descendendo ad aliquam
speciem.puta lego filiofa.optionẽ vnius de seruis meis in gene-
re:sed tex.in.d.l.fi.in prin.loquitᷣ in electione q̃ cadit in alternati-
uis ibi specialiter expressis:qꝛ filius vel seruus stipulatus est illã
aut illã rem quã vellet:eas specialiter exprimẽdo:ergo bene stat
ꝙ ista.l.loquitᷣ ⁊ procedit in optione generis:lex cõtraria loquitᷣ
in electione q̃ cadit in alternatiuis:et sic in diuersis terminis.Et
que sit ratio diuersitatis declarat Bar.et.j.statim dicã.¶Scdõ
17 diligenter aduerte ꝙ Bartol.†constituit duas differentias inter
optionẽ ⁊ electionẽ.¶Prima qꝛ optio dicitᷣ ⁊ cadit ꝓprie in le- electio.
gato generis in quo nihil est in obligatione.l.cũ incertus.j.eo.gl. optio.
in.l.meuius.§.duobus.j.de leg.ij.glos.in.l.cũ quis.in gl.magna.
s.de condi.inde.sed electio cadit in alternatiuis in qbus vtrunqꝫ
est in obligatione sed alterum tñ in solutione.l.illud.cũ glos.ma-
gistra.s.de cõsti.pecu.l.si duo.j.de verb.ob.⁊ sic vno verbo optio
18 est generis:electio alternatiue.¶†Scda differentia est qꝛ optio
est magis iuris q̃ facti:est magis iuris querendi q̃ quesiti:ideo
cõcernit patrẽ ratione acquisitionis consistentis in iure vt hac.l.
Sed electio est ius quesitũ cuius executio cõsistit postea in mero
facto:⁊ sic in declaratione volũtatis:ideo cõpetit soli filio vel ser-
uo sine patre vel dño.§.sed cum factũ.insti.de stipul.ser.⁊.d.l.fin.
in prin.⁊ sic vno verbo optio est ius querẽdũ:electio ius quesitũ.
Jstas duas differẽtias vult Bar.hic:si bene aduertatᷣ.⁊ ad secũ-
19 dam differentiã.adde Bald.hic:alij nihil tangunt.¶†Adde tu
tertiã differentiã inter optionẽ generis:et electionẽ alternatiue:
quam ponit Bar.in.l.si is cui.in vlti.oppo.j.de lega.ij.vbi dicit
Bart.ꝙ quando est legata optio circa genus:qꝛ ibi nulla res est
in obligatione vt dixi:erronea optio non nocet eligẽti qñ optans
putaret illũ solum sibi esse legatũ quẽ elegit:si vero est legata ele-
ctio in alternatiuis in quibus vtrũqꝫ est in obligatione:vt dixi:
certe erronea electio bene preiudicat eligẽti:si eligẽs per errorem
putauerit illam rem solam quam elegerit fuisse sibi legatã prout
de hoc est tex.no.in.d.l.si is cui.⁊ hoc Bart.ibi reputat bene not.
et illum tex.in.d.l.si is cui.alibi reputat singularẽ Bal.in.c.fi.in
20 j.col.de ser.¶†Jstã doc.Bar.inq̃tum vult:ꝙ quãdo legata est
optio filio de aliquo in genere:qꝛ non est ius quesitũ:optio rema-
net penes filium vel seruum ⁊ non trãsit ad patrem vel dominũ:
licet eorum iussus debeat precedere:vt hac.l.reprobat subtiliter
Raph.cu.qꝛ etiam facultas optandi in genere transit ad patrem
et dominũ.per tex.fortem in.l.si pamphilo.j.de optio.lega.Jlle
tex.pro certo est solẽnis ⁊ mirabilis ⁊ multũ stringit cõtra Bart.

¶ Do.Alex.hic rñdet ad illũ tex.ſm Bar.in.l.ſi ſtipulatus fue
rim illud.in prin.ĩ.de ver.obli.qđ ibi ille pamphilus ſeruus erat
manumiſſus a dño poſt ceſſionẽ dici legati ideo cũ deſierit eſſe in
ptãte dñi:⁊ ſic ceſſet iuſſus dñi:ideo de neceſſitate trãſit optio ad
ipſum dñm:ſecus eſt ꝙ̃ diu durat in poteſtate dñi vt hac.l.Iſtam
ſolu.fortiter reprehendit idẽ Raph.cu.⁊ miror ꝙ do.Alexã.non
referat:qꝛ iſta ſol.Bar.nõ habet rationem:qꝛ ſi dño querit optio
ſeruo manumiſſo ergo fortius debet queri ſi eſt in poteſtate:ſed
tu defendendo ſol.Bar.dic:ꝙ donec ſeruus eſt in poteſtate dñi in
ſimplici legato optionis nõ põt eligere ſine iuſſu dñi. tex.eſt hic.
Sed qñ eſt liberatus a dñica poteſtate ante factaꝫ electionem:ſed
poſt diem cedentẽ legati tũc ſolus dñs poteſt optare:eo qꝛ duran
te poteſtate poteſt iubere ſeruo ꝙ optet:ideo interim non cõpetit
dño ius optandi:qđ iubere non põt ſoluta poteſtate.ita loquitur
tex.ibi. ¶ Do.Alex.dicit alios non diſcutere veritatẽ dictorum
21 Bar.⁊ in alio reprehẽdit Bar.† ĩnq̃tum cõſtituit differẽtiã inter
legatũ optionis generis ⁊ legatuꝫ electionis alternatiue:qm̃ ſm
cum vtroqꝫ caſu res dicitur eſſe in obligatione:cuꝫ poſtea veniat
per ſol.certificanda.l.cũ incertus.⁊ ibi no.ĩ.co.ideo tranſmittitur
ius optandi ad heredes.l.illud.ĩ.de opt.lega.⁊ ſi dicatur:ꝙ in le
gato generis nihil ſit in obligatione:per gl.in.l.meuius.§.duo
bus.⁊ glo.in.l.cum quis.in glo.magna.ſ.de condi.inde.Reſpon
det.d.Alex.ſm Bar.in dictis locis.⁊ Bart.in.l.ij.§.⁊ harum.ĩ.
de verb.obli.ꝙ ille glo.procedunt qñ nondũ eſt certificata res:ſed
ea certificata cenſeť ab initio ſemp fuiſſe in obligatione:ſed equi
uocat.d.Alex.eo qꝛ Bar.loquitur ab initio ante factã certifica
tionem vbi tunc diciť ius querẽdum habito reſpectu ad rem que
poſtea certificatur mediante optione ⁊ que cõtinetur ſub genere.
¶ Ego contra doctrinam Barto.fortius teneo.nam Bar.vult
ꝙ in optione generis:quia agitur de iure querendo cum nihil ſit
in obligatione:filius non poſſit optare ſine patre:vt hoc tex.⁊ ſic
non poſſit preiudicare patri:ſecus eſt in electione alternatiue vbi
obligatio eſt queſita patri cũ vtrunqꝫ ſit in obligatione.Iſta do
ctri.Bar.videtur eſſe de directo contra communes regulas.nam
22 habemus† ꝙ in querendis filius magis poteſt preiudicare patri
ꝙ̃ in iam queſitis.l.fi.C.de acquiren.poſ.l.filius paciſcendo.C.de
pac.l.cum proponas.C.de here.inſti.Sicut etiam ſolus prelatus
eccleſie abſqꝫ capitulo poteſt preiudicare eccleſie in querẽdis:ſed
non in iam queſitis.l.iubemus nullam.vbi gloſ.Bar.⁊ alij.C.de
ſacroſan.eccle.gl.xvi.q.vj.c.fi.in gl.fi.d.Abb.⁊ alij in.c.j.de dolo
et contu.⁊ in.c.tua.ad fi.de his que fiunt a prela.ſine conſen.cap.⁊
ſic deberet concludi totum contrarium eius quod vult Barto.in
23 doctrina ſua. ¶ † Scđo cõtra Bar.moueor quia etiam in optio
ne:⁊ ſic in legato generis dicitur eſſe ius queſitũ patri ⁊ non que
rendum:vt vult Bart.ſaltem in genere ius queſitum ⁊ ad ipſum
legatum pꝫ clare:qꝛ tale ius tranſmittitur ad heredes patris.d.
l.illud.ĩ.de optio.lega.⁊.§.optionis.inſti.de leg.quod non tranſ
mitteretur ſi non eſſet ius queſitum:dato ꝙ nulla res ſpecialiter
videatur eſſe in obligatione.d.l.cum incertus.⁊ ibi no.ĩ.eod.ergo
videretur quod filius ita deberet poſſe optando preiudicare pa
tri ſicut eligendo:vnde abſolute teneas vltimam ſolu.glo.reiecta
theori.Bar.in.ij.eius mẽbro.⁊ per iſta remanet expedita iſta lex.
Sequitur difficilis admodum ⁊ ſubtilis.l.cum filioſa.

1 ☞ Caſus in terminis in iſta lege.
2 Legatarius grauatus reſtituere alteri legatario nõ detrahit tre
bellianicam.Idem de fideicommiſſario vniuerſali.
3 Beneficiũ qđ quis hꝫ ex perſona mea nõ dꝫ ↄtra me retorquere.
Miles ⁊ doc.non coguntur vxores eorum appellare dominas:licet
ipſe ex illorum perſona domine appellari debeant.
4 Fideicommiſſum extinguitur ſi fideicommiſſarius decedat ante
grauatum.⁊ nu.24.
5 Fideicõmiſſum iniunctum patri vel domino heredi inſtituto de
reſtituendo filio vel ſeruo quando valeat:⁊ grauati detrahãt tre
bellianicam.⁊ vide nu.64.
Fideicommiſſum iunctũ filio vel ſeruo heredi inſtituto de reſti
tuendo patri vel dño aut extraneo quando valeat.
7 Verbum do:eſt aptum comprehendere heredis inſtitutionem:
et quando ſit verbum obliquum ibi.
8 Verbum relinquo proprie ad vltimam voluntatem adaptur:et
etiam ad actus inter viuos.nu.9.
Verbum dare:ſignificat dominium transferre.
10 Damnatus per ſententiam relinquere omnia bona que fuerunt
titij:non intelligitur per vltimam voluntatem:ſed quod ſtatim
reſtituat.
11 Grauare onere fideicõmiſſi poſſit omnis ille cui acquiritur com
modum ex teſtamento ſiue immediate per ſe:ſiue per mediũ per
ſonam alterius.⁊ vide nu.32.
12 Heres legatarij ꝙ poſſit grauari licet ex teſtamẽto nihil ei relin
quatur.
13 Pater vel dñs ſi ſunt grauati de reſtituẽdo fideicõmiſſum ex te
ſtamento in quo filius vel ſeruus ſunt heredes inſtituti:an et qñ
trebellianicam detrahant.
14 Heres etiã non ſcriptus in teſtõ:ſed ex legis diſpoſitione ⁊ taci
ta voluntate defuncti ⁊ grauatus detrahit trebellianicam.
15 Obligatus ſibijpſi quis eſſe non poſſit.
16 Actio et paſſio non poſſunt in eodem ſubiecto concurrere cum
ſint contraria.
17 Differentia perſonarum inter quos eſſe debeat.
18 Ludere ad tabulas quis ſecummet non poteſt.
Imperare ſibimet quis non poſſit.
19 Eligere ſeipſum quis non poſſit tamen poteſt electioni de ſe fa
cte conſentire.nu.21.
20 Creditor cui eſt data poteſtas vendendi pignus cui voluerit:nõ
poteſt vendere ſibimet.
22 Iudex poteſt ſeipſum eligere in depoſitarium:⁊ ꝙ ſequeſtrũ pe
nes ſe ponatur.
23 Caſus in quo perſona legatarij ⁊ res legata ſunt vnum ⁊ idem.
24 Fideicõmiſſum conditionale nõ trãſmittiť ad heredes:ſi fideicõ
miſſarius conditione pendente moriatur.
25 Teſtator ſi reliqt nepoti:⁊ ſi decederet ſine liberis ꝙ res reuerta
tur ad heredem vniuerſalem:ſi interim heres vniuerſalis prede
cedat reſtitutio non debetur.
26 Filius non tranſmittit fideicõmiſſuꝫ cõditionale ſi moriatur cõ
ditione pendente.
27 Fideicõmiſſum pure ⁊ ſimpliciter relictũ a patre filio:an ſemper
videatur delatum in tempus ſui iuris.
28 Filiũ emãcipare ⁊ ſeruũ manumittere pendet a volũtate patris
vel domini.⁊ vide.ĩ.nu.59.in fi.
29 Filiuſfa.inſtitutus heres acquirit ſibi hereditatem et non patri:
ſed quo ad vſumfructum.
30 Peculium aduentitium non cadit in ſeruo.
Lex iſta ꝙ hodie habeat locum non ſolum in ſeruo:ſed etiam in
filio in hereditate aduentitia.
31 Teſtator non poteſt grauare onere fideicõmiſſi illum cui in teſta
mento nihil relinquit.
32 Grauari per fideicõmiſſum poſſit ille qui ex legis diſpoſitione
⁊ voluntate teſtatoris cõmodum incõtinenti preſenti ſtatu conſi
derato ex teſtamento habet.⁊.ſ.nu.11.
33 Attẽdi nõ dꝫ illud qđ in futurũ põt euenire a caſu vel fortuna.
34 Heres heredis ſub noĩe appellatiuo grauari poteſt.
35 Quando filius vel ſeruus inſtituuntur heredes:an acquirať pa
tri vel domino ex teſtatoris voluntate.
36 Si teſtator inſtituit aliquem heredem:⁊ ſi deceſſerit ſine filijs ⁊ fi
lij filiorum ſine filijs grauat ipſos filios vltimo decedentes et fi
deicommiſſum valet.
37 Scriptum dr qđ oculis corporis legiť ⁊ nõ iudicio intellectus.
38 Teſtator preſumitur cogitare illud qđ lex diſponit ⁊ eius volun
tatem conformare diſpoſitioni legis.
39 Augmentum eſt eiuſdẽ nature cuius eſt alia portio cui accreſcit.
40 Fideicommiſſum non poſſit relinqui a ſubſtituto filij exheredati
cui teſtator aliquid legauit etiam in eo quod ei fuit relictum ⁊ ad
ſubſtitutum peruenit.
41 Teſtator ꝙ poſſit grauare heredem legatarij.
42 Filius exheredatus cui fuit factum legatum ꝙ grauari fideicõ
miſſo poſſit.
43 Filius licet in legitima grauari nõ poſſit:tamen eius ſubſtitutus
grauari poteſt.
44 Arrogati ſubſtitutus grauari poſſit in quarta arrogato debi
ta:licet ipſe arrogatus grauari non poſſit.
45 Legitima que debetur filio:item arrogato:iteꝫ domino:debetur
ex legis diſpoſitione ideo in ea grauari non poſſunt.
46 Ratio ſpecialitatis.l.cum quidam.C.de lega.que ſit:remiſſiue.
47 Grauari fideicommiſſo quando poſſit ille ad quem peruenit de
bonis teſtatoris mediante perſona alterius.
Sentiens commodum non pecuniarum ex teſtamento nõ poteſt
fideicommiſſo grauari pure:ſub conditione ſic:nu.50.
48 Grauamen debet eſſe commenſurabile oneri iniuncto.
49 Ille cui relictum eſt iuſpatronatus eccleſie ꝙ nõ poteſt grauari
onere fideicommiſſi.
51 Grauari ꝙ quis poſſit in plus ꝙ̃ ſibi legatuꝫ ſit:per viam fidei
commiſſi conditionalis.
Seruus cui libertas eſt relicta ꝙ poſſit ſub conditione grauari.
52 Ille cui aliqd pũenit ex legis diſpoſitione vel caſu fortuito ⁊ non
incõtinẽti ſed ex interuallo ꝙ poſſit grauari fideicõmiſſo ſub no
mine appellatiuo:⁊ ſic in genere vt heredem heredis.
53 Heredem habere ex teſtamento vel ab inteſtato neceſſarium eſt.
54 Heres heredis an ſub nomine proprio nominatur.
55 Ius in ſpecie an ſit potentius ꝙ̃ ius in genere.
56 Rationale dictum magis deberet mouere iudicem ꝙ̃ lex ipſa.
Querere rationem vel legẽ vbi naturaliter ſentimus.nihil aliud

est q̄ infirmitas intellectus.
57 Soluens vt statim recipiat q nihil agatur.
58 Fideicōmissum relictum filio vel seruo quod a principio conditi testamenti nō valebat: non potest confirmari ex validitate postea superueniente.
59 Testm̄ qd ab initio est nullū ex casu superuenienti nō cōfirmatur.
60 Seruus quibus casibus libertatē cōsequi possit etiā dn̄o inuito.
61 Hic tex. an intelligi debeat qn̄ pater vel dominus fuerint grauati fideicom. in diem vel sub conditione.
62 Tertius intellectus ad hunc tex. q non procedit quia non potest ad seruum adaptari ex quo in eo nihil est immutatum.
63 Filiusfa. q habeat plus iuris q̄ seruus.
64 Fideicōmissum pure r simpliciter relictum a patre vel dn̄o filio vel seruo heredibus institutis an valeat.
Uerbum venire: appositū in dispositione q intelligat̄ cū effectu.
65 Geminatio qd ostendat voluntatem enixam disponentis.
66 Si filiusfa. instituit̄ heres r pater grauat̄ de emancipando filiū: tunc censetur pater grauatus de restituendo filio emācipato oīa bona ipsius testatoris; secus si pater est institutus r grauatus de emancipando filium.
67 Argumentum a contrario sensu non sumitur quando ob hoc resultaret absurdus intellectus r aliis iuribus repugnans.
68 Tacita conditio an faciat cessare regulam catonianam annullantem fideicommissum.
69 Fideicōmissum an simpliciter relinqui possit a patre vel dn̄o heredibus institutis filio vel seruo nisi expresse sint adiecta vba importantia dilationem in tempus r relictum valeat.
70 Quando seruus est institutus r grauatus dominus de prestādo fideicommissum extraneo: r seruus effectus sui iuris adeat: an teneatur ad fideicommissum.
71 Si a seruo herede insolidū instituto sint facta legata: et in eodem testamento pariter fiant legata a domino: tunc eorum legatorum non fit contributio ad detrahendam falcidiam.
72 Pater grauatus de restituendo filio quando detrahat trebellianicam ab ipso filio.
73 Filiusfa. heres institutus hereditatem adeundo facit patrē heredem. r nu. 83. quo ad effectum r cōmodū: r heres remanet quo ad nudum nomen facti. nu. 76. r seq.
74 Seruus heres institutus an sit heres nomine r effectu: vel nomine solum. r nume. 76. et ibi q etiam nec nomine quo ad directas. et nu. 77. r 86. r 87.
Heres nudo nomine non excludit substitutum vulgarem.
75 Heredem esse de iure ciuili non cadit in seruo.
78 Successorium edictum nō habet locum in suitatē de persona ad personam.
79 Suitas confirmat exheredationem filii absq alia aditione.
80 Utiles actiones q nō transeant qn̄ restitutio fit habēti directas.
8 Actus testatoris vt valeat nō debet attendi illud qd testator bm verba ordinauit: sed illud quod ius disponit.
81 Pater in hereditate aduentitia filio relicta habet hodie solum vsumfructum: r in eo dicitur singularis successor.
84 Filius r seruus heredes instituti ante aditam hereditatem nō dicuntur proprie heredes.
85 Jus adeundi ante aditā hereditatē non dr̄ esse in bonis nostris.
87 Filius r seruus q non acquirant ea que sunt facti: patri vel dn̄o.
88 Quos effect9 pducit noīatio heredis remanēs in filio vel seruo.
Jura sepulchrorum q remaneant penes heredē nudo nomine: et sic acquiruntur filio r seruo heredi instituto.
89 Feudum acquisitum pro se r heredibus suis qualibuscūq comprehendit legatarium r eum qui improprie est heres.
90 Filiusfa. si institutus est heres a testatore errante quem putabat sui iuris: an habeatur illa distinctio que habetur in seruo.
91 Substitutio pupillaris qn̄ est facta per illa verba: quisquis mihi heres erit sit heres filio meo impuberi decedēti in pupillari etate r filius vel seruus instituti adiuerunt iussu patris vel dn̄i si postea tēpore mortis pupilli reperiuntur sui iuris poterunt ex substitutione pupillari admitti r sibi acquirunt.
92 Pax si ex forma statuti dz haberi ab herede occisi r seruus vel filius sit heres institutus r iussu patris vel domini adiuerunt hereditatem occisi: an debeat haberi ab heredibus scriptis: an vero a patre vel dn̄o. r 96. cum pluribus seq.
93 Conditio implēda in persona heredis q debeat impleri in persona filii heredis scripti.
Nominatus heres in testō q sit heres quo ad ea que sunt facti.
94 Pacem facere est meri facti: r non est quid hereditarium. nu. 95. et vide nu. 99 in fine.
95 Bannitus si non possit reuerti infra decem annos nisi habuit pacem ab heredibus occisi ex forma statuti: q sufficiat si habeat pacem a filio qui hereditatem repudiauit.
96 Filius r seruus heredes scripti post acquisitionē factam a patre vel domino dicuntur heredes improprii.
97 Uerba in statutis proprie non improprie accipiuntur.
98 Uerba in conditionibus proprie r non improprie accipiuntur:
Uerba intelligi debent cum effectu.
99 Heres est idem quod dominus.
100 Pacem facere de morte occisi nō pertinet ad filias feminas nec etiam sanguinis vindicta sed ad masculos spectat.
101 Statutum q occidens occidatur nisi habuerit pacem ab heredibus occisi: est contra ius commune r vtilitatem publicam.
Pena pecuniaria que applicaretur per statutum pro dimidia heredibus occisi q debeatur patri vel dn̄o filio vel seruo heredibus institutis: qui iussu patris vel dn̄i hereditatem adiuerint.
102 Adiectiuum plurale quod detur duobus substantiuis in singulari r qn̄ etiam addatur in singulari. nu. 104.
103 Adiectiuū in plurali qn̄ possit vni substantiuo in singulari addi.
105 Fideicōmissarius vniuersalis moriens ante restitutionē fideicōmissi sibi factā ab herede: q transmittat tale fideicōmissum ad heredes suos: lz fideicommissum esset pure relictum r est cōis.
106 Fideicommissarius vniuersalis est quasi heres r iura de herede loquentia procedunt etiam in eo.
107 Hereditas non adita ideo nō transmittitur: qz heres ante aditā hereditatem nullum ius habet. r nu. 108. r seq. r nu. 113.
109 Facultas adeūdi ad heredes ideo nō trāsmittit̄ qz est meri facti.
110 Heres ante aditam hereditatem quod ius habeat.
111 Bonorum possessor ante agnitam bonorum possessionem q habeat ius id est bonorum pos. edictalem.
112 Hereditas non dicit̄ esse in bonis heredis ante aditā hereditatē nec ad eam heres habet aliquod ius quesitū sed querendum.
Hereditas non adita non transmittitur.
113 Fideicommissarius vniuersalis ante restitutionem habet actionem ex testamento quam transmittit r competit sibi officium iudicis contra heredem recusantem adire.
114 Jus transmissibile dicit̄ quasi quesitum: r esse in bonis nostris.
Officium iudicis est transmissibile ad heredes.
115 Officium iudicis cōpetens bonorum possessori pro agnoscenda norum possessione non transmittitur ad heredes.
116 Officium iudicis qd competit fideicommissario vniuersali quare sit qd transmittatur ad heredes. r nu. 118. r nu. 120.
Libellus in officio iudicis cōpetēs fideicōmissario vniuersali cōtra heredē recusantē restituere qd requirat̄ r qualiter concludat̄.
117 Fideicommissum vniuersale conditionale q non transmittatur si fideicommissarius conditione pendente moriatur.
Heres pendente cōditione fideicōmissi vniuersalis cogit̄ adire.
Fideicommissum potest per procuratorem peti licet hereditas per procuratorem adiri non possit.
118 Fideicommissum vniuersale quo ad transmissionem an cedat a morte testatoris an vero ab adita hereditate: quod a morte testatoris r est communis.
119 Aditio hereditatis non potest diuidi quin heres adiens declaretur heres insolidum.
120 Fideicōmissum vniuersale factū in testō minus solenni in quo sit apposita clausula codicillaris: an non agnitū transmittatur.
121 Actio vtilis ex testamento q competat etiam ex codicillis.
122 Transmittere hereditatem vel fideicommissum q non sit quid dependens ex testō sed quid extrinsecum extra testamentum.
123 Res vna qn̄ in aliam conuertitur attenditur natura rei in quam fit conuersio non autem rei que conuertitur.
124 Fideicommissarius vniuersalis q transmittat ius deliberandi sicut heres qn̄ moritur hereditate non adita.
Fideicōmissarius vniuersalis decedēs post petitionē factā: lz añ hereditatem aditā vel ante restōnē q trāsmittit fideicōmissum.
125 Petitio fideicommissi ante aditam hereditatem q non competit fideicommissario. r nu. 132.
Fideicōmissum licet cedat statim a morte testatoris quo ad trāsmissionem non tamen quo ad petitionem.
126 Petitio partis q nihil operet̄ in his q̄ veniunt expediēda officio iudicis vt est aditio hereditatis: r fideicōmissi petitio. nu. 131.
127 Jus singulare r contra regulas iuris: non extenditur ad casum habentem minorem rationem.
128 Petitio extraiudicialis non dicitur petitio sed interpellatio.
129 Dictum doctoris intelligitur bm legem quam allegat.
132 Heres constituitur in mora etiam ante aditam hereditatem.
Mora contracta in adeundo hereditatem censetur etiam contracta in suo consequenti.
133 Lex cessat cessante eius ratione.
134 In transmissione vel retentione fideicom. q nulla sit differentia inter filium r extraneum.
135 Quinta lectura ad istum tex. q sit vera: r est amica litere.
136 Intellectus ad. l. si tñ heres. r. l. heres meus. ff. de condi. r demon.
Fideicommissum relictū extraneo si deficit quare est q nō remanet penes

net penes filium: ſicut quando eſt relictum patri.
137 Subſtitutio per hec verba quiſquis mihi heres erit ſit etiã heres filio meo impuberi ꝙ facit filium eſſe heredẽ vigore ſubſtitutionis pupillaris ſi tpe mortis pupilli reperiꝶ factus ſui iuris.
138 Retinens quartam ꝙ vtatur beneficio heredis inſtituti.
139 Fideicommiſſum ꝙ retineri põt per quẽcunqꝫ etiã non heredẽ.
140 Pater grauatus reſtituere filio poſt mortẽ ipſius patris: an teneatur dare fideicõmiſſum in vita ſi filium emanciparet.
141 Non refert quid ex equipollentibus fiat: quãdo id qd̃ fieri debet non eſt de forma.
142 Tertius grauatus reſtituere filio poſt mortẽ patris ꝙ cẽſeatur grauatꝰ reſtituere etiã ſi filiꝰ efficiaꝶ ſui iuris per emãcipationẽ
143 Beneficium emãcipationis quod habuit filius a patre: nõ põt vti contra ipſum patrem.
144 Filius quo iure agat contra patrẽ cui a patre relictum eſt fideicommiſſum: remiſſiue.
145 Lex iſta an hodie procedat in hereditate profectitia relicta filio contemplatione patris.
146 Quartã detraheret vt qs poſſit requiriꝶ ꝙ ſit heres ⁊ grauatus. Diſpõ lʒ inducta per duas rationes ⁊ vna ceſſet: tñ ipſa remanet.
147 Bñficiũ qd̃ hʒ pater a filio ꝙ ñ debebat illud ꝯ filiũ retorquere.
148 Acquiſitio ꝙ radicaꝶ ⁊ fundaꝶ in perſona illius cuius contẽplatione ſit relictum alteri.
149 In hereditate ꝓfectitia quando filius inſtituitur cõtemplatione patris: eſt perinde ac ſi pater fuiſſet inſtitutus.
150 Iſta lex ꝙ hodie non procedat in hereditate aduentitia q̃tum ad proprietatem: ſed q̃tum ad vſumfructuʒ ſic: ⁊ an hoc ſit verũ ibi. nume. 151.
152 Teſtator ſi prohibet vſumfructũ acquiri patri: tunc filius habebit proprietatem ⁊ vſumfructum.
153 Verbum reſtituere qd̃ ſignificat plenã reſtitutionẽ cũ fructibꝰ.
154 Interpretatio lata qd̃ fiat in vltimis voluntatibus.
155 In hereditate aduentitia in qua filius eſt heres inſtitutus ⁊ pater grauatus de reſtituẽdo per fideicõmiſſum: tale fideicõmiſſum non poteſt intelligi niſi in vſufructu.
Expreſſum dicitur ſpecialiter id qd̃ aliter non poteſt in diſpoſitione intelligi.
156 Geminatio actus ꝙ oſtendat enixam voluntatem diſponentis.
157 Uſuſfructus patri nõ acquiritur in omnibus illis caſibꝰ in quibus olim fideicõmiſſum relictũ a patre filio habebat ĩ ſe tantam cõditionem cum erit ſui iuris: acquiritur tamen cõmoditas donec filius efficiatur ſui iuris.
158 In illis caſibus in quibus patri nõ acquiriꝶ vſufructus: acquiritur tamen cõmoditas iure patrie poteſtatis.
159 Arguere de arrogatione ad legitimationem ꝙ liceat.
160 Lex iſta inq̃tũ loquitur de filio legitimo ⁊ naturali qd̃ habeat etiam locum in filio legitimato.
161 Plus eſt eſſe filium legitimatum q̃ arrogatum.
163 Statutũ qd̃ exiſtentibus filijs maſculis femine non ſuccedãt qd̃ habet locum exiſtentibus filijs legitimatis.
162 Legitimati qñ nullo modo differant a legitimis ⁊ naturalibus.
164 Actiones vtiles ex trebelliano an tranſeant in filiũ reſtitutione fideicõmiſſi vniuerſalis facta a patre filio inſtituto ⁊ etiaʒ directe ibi. nu. 166. ⁊ vide nu. 171.
165 Legitimatus eſt in poteſtate patris legitimantis.
166 Pater reſtituendo filio fideicõmiſſum non ſolũ tranſfert actiones vtiles ſed etiã directas que per filium patri acquiſite fuerũt. et vide ibi tenet contrarium nu. 160.
167 Res de facili reuertitur ad ſuam naturam.
168 Statutũ qd̃ mulier non poſſit alienare ſine certa ſolennitate qd̃ non habet locum quando mulier vellet redonare rem ſibi primo donatam. ⁊ nu. 170. impugnat.
172 Pater qui eſt rogatus reſtituere filio hereditatem profectitiam in qua ipſe filius patris contẽplatione fuerat inſtitutus: ꝙ detrahit trebellianicam etiam a filio.
173 Conceſſa vinea ⁊ fundo fructibus plena: an intelligantur etiam conceſſi fructus vinee.
174 Adiectiuũ ſingularis numeri qñ referaꝶ ad oĩa precedentia.
175 Conceſſa re qd̃ videntur conceſſi fructus pendentes.
176 Diſpoſitio teſtatoris ꝙ debeat referri ad id quod ſalua ratione recti ſermonis referri poteſt.
177 Qualitas addita in ſcd̃o legato: non videtur repetita in primo.
178 Qualitas adiecta in p̃cedẽti legato ꝙ cenſeꝶ repetita in ſequẽti. Precedentia magis influunt ad ſequentia q̃ econtra.
179 Fructus pendentes cenſentur pars fundi: ita ꝙ ex illis põt fieri ſupplementum legitime filio.
180 Fundus ſi venditur in quo ſunt fructus cenſentur etiam fructus venditi ⁊ etiam reſpectu partis coloni partiarij.
18 Actio pro ſocio vel ex conducto ꝙ cõpetat colono contra venditorem qui vendit fundum in quo erant fructus.

Cum filiofa. Iſta lex omniũ iudicio diffi
cilis reputaꝶ. ⁊ ſm Rapha.
cuma. eſt difficilior lex q̃ alia huius tituli habẽs mate
riam altam ⁊ ꝓfundã. Ad euidentiã huius. l. premitte
ꝙ iſta. l. in. ij. parte. in ver. at tum demũ ex pſona ipſoꝝ legiꝶ in gl.
altero de duobus modis. Primo vt intelligaꝶ ex pſona. i. ex vo
luntate patris vel dñi: ⁊ ſic ꝙ validitas fideicõmiſſi relicti a patre
vel dño filio vel ſeruo: qñ filius vel ſeruus ſunt inſtituti heredes
pendeat a volũtate patris vel dñi ſi velint eos habere fideicõmiſ
ſum: alr̃s ſecus eſt. Iſtã lect. tenet gl. j. ⁊ gl. ante. in ver. patris. Se
cundo modo legiꝶ: ꝙ imo dictum fideicõmiſſum ſit neceſſitatis: ⁊
verbũ ex perſona: exponaꝶ in verſi. deniqꝫ. nã qñ pater vel dñs te
nentur ex ꝓpria eoꝝ pſona ad fideicõmiſſum per eos relictũ filio
vel ſeruo: tunc teneñꝶ vt pſona cõmodũ capiens ex teſtõ: ⁊ non vt
heres: ſecus quando tenentur extraneo ex perſona filij vel ſerui:
et tunc teneñꝶ vt heres: ⁊ iſta eſt vera lectura: que ſubdiuiditur in
quatuor modos per glo. iij. in verbo ex perſona ipſoꝝ. ⁊ ibi vide
bimus de hoc. ¶ Scd̃o ad euidentiam premitte ꝙ iſta lex in. j. et
ij. parte cõiter ꝓcedit in text. in filio ⁊ ſeruo. ſed poſtea in. iij. ⁊. iiij.
parte videtur ſolum procedere in filio. ⁊ tex. videꝶ caute tacere de
ſeruo ſm. d. glo. iij. ⁊ gloſ. in verb. ſed vt patri cõiter tenet ꝙ tota
iſta lex promiſcue loquaꝶ in filio ⁊ in ſeruo: vt habes per Bart. in
ij. oppo. tertie partis. vbi diceꝶ. ¶ Ultimo premitte in ver. fin. et
ideo: legitur per gl. in verb. retẽturum altero de duobus modis.
Primo ꝙ hic ſubaudiaꝶ dictio maxime: et ſic qd̃ idẽ ſit in extra
neo ꝓut in filio. Scd̃o ꝙ denotet facti cõtingentiã. Tertio modo
ſatis extraneo legiꝶ ſm Iaco. de are. ꝙ loquatur ſolũ de cõmodo
fructuum perceptoruʒ qui debuiſſent filio reſtitui ſi ſuperuixiſſet
poſt patrem. Quarto modo legiꝶ ſm Bar. vt habes per eum in
j. opp. iiij. partis. Quintam lect. ponit Pau. de ca. ⁊ ſequiꝶ Are.
Sextam ponit ſubtilis do. Pet. bexu. ⁊ ſequuntur moder. ſeneñ.
que ſit verior dicetur ſuper. d. gloſ. in verb. retenturũ. ¶ Iſtis ſic
breuiter pro introductione p̃miſſis: Diuidiꝶ in quatuor partes
principa. In prima ponitur vnum dictũ generale tam in filio q̃
in ſeruo ⁊ tam vniuerſaliter inſtitutis q̃ legatarijs. In ſcd̃a circa
illud vnũ dubiũ declarat. Tertio ex illa declaratione ponit vnam
illationẽ Iuliani. Quarto ponit aliã illationẽ autoris huius. l.
ſcd̃a ibi: at tum demũ. tertia ibi: deniqꝫ. quarta ibi: et ideo. Pri
ma pars nõ habet varietatẽ. Scd̃a pars in verſi. ac tum demũ ex
perſona ipſoꝝ legiꝶ in glo. altero de duobus modis. ⁊ ſcd̃s intel
lectus ſubdiuidiꝶ in alios quatuor modos per gl. tertiam: in ver
bo cũ ipſis vbi diceꝶ. Tertia ⁊ quarta pars videñꝶ ſolũ loqui de
filio. ⁊ tex. videꝶ caute de ſeruo tacere ſm glo. tertiã: ⁊ aliam gl. in
verbo: ſʒ vt pater. Tamẽ vt ſuperius dictũ eſt cõiter teneꝶ ⁊ bene
ꝙ tota iſta. l. ꝓmiſcue ꝓcedat in filio ⁊ ĩ ſeruo: vt ꝑ Bar. in. ij. op
po. tertie partis. vbi diceꝶ. Ultima pars legiꝶ per glo. in verb. re
tẽturum altero de duobus modis. ⁊ extra gl. legiꝶ alijs qnqꝫ mo
dis per doc. vñ ꝓpter tot varietates: iſta lex reddiꝶ valde diffici
lis. h. d. ſm Bar. cuius ſummariũ eſt bonũ ⁊ põt quãlibet lectu
rã cõplecti: capiẽs cõmodũ ex vltima volũtate per mediã pſonã
alteriꝰ: põt onere fideicõ. grauari: ⁊ ſi extraneo relinquaꝶ tũc vt he
res trebellianicã deducit: ſed ſi ei per quẽ acquirit: nõ videꝶ gra
uatꝰ vt heres nec quartã deducit: ⁊ mortuo fideicõmiſſario ante
diẽ cedẽtẽ fideicõmiſſuʒ remanet penes grauatũ. ¶ Uel ſic ⁊ ple
niꝰ filiofa. vel ſeruo alieno heredibꝰ inſtitutis vel legatarijs: poſ
ſunt eorũ pater vel dñs quibꝰ cõmodũ acqriꝶ onere fideicõmiſſi
grauari: ⁊ ſi grauañꝶ de reſtituẽdo fideicõ. ipſis filio vl' ſeruo: tũc
teneꝶ pater vel dñs ex ꝓpria eoꝝ pſona: nõ tanq̃ heredes ſʒ tan
q̃ cõmodũ ex teſtõ ſentiẽtes: iõ tũc trebellianicã vel falcidiã non
detrahũt ex pſona filij vel ſerui: ⁊ ſic tãq̃ hr̃des ſecꝰ: qñ ſunt gra
uati de dãdo fideicõ. extraneo: ⁊ ſi filiꝰ vel ſeruꝰ inſtituti vel lega
tarij quibꝰ fideicõ. venit reſtituẽdũ nõ ſupuixerint patri vel dño
⁊ ante moriañꝶ: deficit cõditio ⁊ ſic extinguiꝶ fideic. et remanet pe
nes patrẽ vel dñm grauatos qui ex ꝓpria perſona teneñꝶ. h. d. to
1 ta iſta lex nihilo pretermiſſo. ¶ † Pone caſuʒ in terminis pleniꝰ
q̃ glo. j. teſtator inſtituit heredẽ filiũfa. vel ſeruũ alienum aut eis
legatum relinquit: ⁊ cogitauit illã hereditatẽ vel legatũ acquiri
patri vel dño ex diſpoſitione. l. que vult: ꝙ quicquid acquirit fi
liuſfa. vel ſeruus incõtinẽti acquirat patri vel dño: vt nec momẽ
to remaneat penes filiũ vel ſeruũ. l. placet. ff. de acqui. her. ⁊. l. j. in
prin. ff. ſi quis a pa. fue. ma. Uñ deliberauit ꝙ oĩno talis filius vel
ſeruus conſequeretur in effectu talem hereditatẽ vel legatuʒ ideo
grauauit patrem vel dominum onere fideicõ. vt illud qd̃ ad eos
pueniret ex hereditate vel legato filio vel ſeruo relictis vt eis reſti
tueret cũ erunt ſui iuris. ¶ Ex iſto themate de quatuor dubita
ri contingit ſicut ſunt quatuor partes. Primo an tale fideicom.
valeat. Secundo ex cuius perſona vires capiat. Tertio an pro
pter tale fideicõ. poſſit detrahi trebellianica vel falcidia. Quarto
ſi filius vel ſeruus premoriãtur: an tale fideicõ. debeat remanere
penes grauatos. ¶ In prima qõne dubiuʒ faciebat q: pater vel

dominus non fuerunt a testatore honorati: τ regula iuris est qđ
quem nõ honoro grauare nõ possum: vt dicã in gl. ij. Contrariũ
decidit: q2 lȝ pater τ dñs nõ fuerint inmediate a testatore hono/
rati: tamẽ mediante persona filij fa. vel serui cõmodũ hereditatis
vel legati consequunt. ℂ In. ij. qđ. ex cuius persona tale fideicõ.
vires capiat: dubium faciebat: q2 videbat φ tale fideicõ. ex perso/
na patris vel dñi non posset vires accipere: cum ipsi nõ essent in/
stituti nec eis factũ legatũ. Itẽ nec ex persona filij vel serui: q2 ipsi
non fuerunt grauati: nec eis fuit iniunctũ fideicõ. tñ decidit in. ij.
parte φ tale fideicõ. vires capit ex psona patris vel dñi. Rationẽ
assignat tex. in ver. deniqȝ. in fi. q2 si tale grauamẽ sumeret origi/
nem in persona ipsoꝝ filij τ serui τ postea trãsiret in patrẽ vel do/
minum: certe ex persona ppria filius vel seruus inciperẽt sibimet
obligari: sed istud stare non potest: q2 a seipso sibijpsi fideicõ. inci
piat deberi ideo opȝ dicere φ fideicõ. iniunctum patri vel dño ex
ppria eorũ psona valeat τ ipsi teneant filio vel seruo. ℂ In tertia
queritur: pone: φ pater emancipauit filiũ vel dñs manumisit ser/
uum: τ filius effectus sui iuris petit fideicõ. vel legatũ a patre: an
pater poterit prius detrahere quartã trebel. que regulariter de/
trahit de fideicõ. vniuersalibus: vel quartã falcidie q̃ detrabitur
2 regulariter de legatis. dubiũ faciebat: † q2 heres directus graua
tus fideicõ. est ille qui põt detrahere trebellianicã vel falcidiam:
nõ aũt alius sentiẽs cõmodũ ex testõ: vñ legatarius grauatus re/
stituere alteri legatario nõ detrahit aduersus illũ aliũ legatariuȝ
q2 non est heres directus: vt. l. lex falcidia. §. nunqȝ. ff. ad le. fal. nec
fideicõ. vniuersalis aduersus aliũ fideic. l. j. §. deniqȝ. τ. §. inde ne/
ratius. τ vtrobiqȝ glos. τ. l. mulier. §. fi. ff. ad treb. cum ergo in casu
nostro pater vel dñs nõ sit grauatus vt heres: sȝ vt pater vel dñs
ergo non detrahit: ad hoc rñdet iuriscon. in ver. deniqȝ. φ q̃tum
attinet ad principalẽ casum huius. l. qñ pater vel dñs sunt graua/
ti de restituendo eidem filio vel seruo nõ possunt ab eis detrahere
trebellianicã nec falcidiã: τ rationẽ assignat text. q2 tenent ad tale
fideicõ. nõ vt heredes sed vt pater: τ ille tñ põt detrahere qui gra
uatus est vt heres: vt statim dixi. Et si dicas quare isto casu pater
nõ censetur grauatus vt heres sicut in casu sequenti qñ est graua/
tus de restituendo extraneo: dic quia filius τ seruus sunt directo
instituti heredes: nec isto casu facit transitũ de persona filij vel ser/
ui ad personã patris vel dñi: vt sic detrahãt trebellianã vel falci/
3 diam tanqȝ heredes: q2 † beneficiũ qđ quis habet ex psona mea nõ
debet cõtra me retorquere. l. amicissimos. §. fi. τ ibi pulchre Bar.
in lec. Nico. de neap. ff. de excu. tut. τ istã rationẽ assignat Bart. j.
in. ij. oppo. tertie partis. ad fi. Hinc videmus φ vxores doctoꝝ τ
militũ debent appellari dñe ex persona maritoꝝ suorum ideo nõ
possunt retorquere ꝯtra eos vt etiã mariti debeant eas dñas ap/
pellare fm Bar. in. l. donationes quas parẽtes. C. de do. inter vi.
et vxo. τ in. l. post mortẽ. §. fi. j. de cõtrata. τ idẽ Bar. in lect. Nico.
de nea. i. d. l. amicissimos. §. fi. idẽ tenet do. Abb. in. c. ex parte B.
in fi. de fo. cõpe. lȝ alibi sit tex. in. §. pe. in vb. dñari. in aut. qb. mo.
nat. effi. legi. col. vj. τ ibi Ang. eũ ad hoc no. vbi maritus appellat
vxorẽ suã dñam. Itẽ qđ fauore alicuius est inductũ nõ dȝ in eius
damnum retorqueri. l. qđ fauore. cũ vulg. C. de legi. Hinc cessante
ista ratione sequit: φ si pater vel dñs essent grauati de restituẽdo
fideicõmissum extraneo: tunc tanqȝ heredes ex psona filij vel ser/
ui bene detraherent contra extraneũ trebellianicã vel falcidiam.
ℂ In vlt. q. sciendũ est φ fideicõ. relictũ post mortẽ grauati dicit
4 esse cõditionale. s. si fideicõmissarius supuiuat post grauatũ † et si
pdecedat fideicõmissarius extinguit fideicõmissum deficiẽte cõdi
tione. l. heres meus. in princ. ff. de cõdi. τ demon. τ. l. iij. ff. qñ dies
leg. ced. vñ cũ pater vel dñs fuerint grauati de restituẽdo fideicõ/
missum filio vel seruo post morẽ ipsorũ patris vel dñi: τ filius vel
seruus fuerint premortui euanescit fideicõmissum τ remanet pe/
nes grauatos: ex quorũ psona vires sumit: etiã si illi prius effecti
fuissent sui iuris p emancipationẽ vel manumissionẽ: τ sic habere
potuissent heredẽ: q2 nõ trãsmitterẽt tale fideicõmissum cõditio/
nale ad eoꝝ heredes: per regulã. l. vnice. §. sin autẽ aliquid sub cõ/
ditione. C. de cadu. tol. remanet ergo: vt dixi penes grauatos. iste
est casus planus τ nitidus in tota ista lege. ℂ Item aduerte p in
5 tellectu istius. l. ex mẽte Pau. de ca. τ sibi ascribit. d. Alex. φ † in/
terdum instituunt pater vel dñs τ grauant de restituẽda heredi/
tate filio vel seruo eoꝝ: τ tunc valeat fideicõ. nõ est materia huius
legis: sed alibi distinguit: aut tale fideicõ. relinquit expresse cum
illi erunt sui iuris: τ valet: τ tunc cũ ipse pater vel dñs sint directo
et immediate instituti detrahent aduersus eos trebellianicam et
falcidiam: sicut si essent grauati de restituendo extraneo: secus si
grauarentur simpliciter restituere filio vel seruo fm qđ plene ha/
betur in. l. cogi. §. si pater. τ in. l. vbi pure. in prin. ff. ad treb. τ in. l.
fideicõmissa. §. si filio. ff. de lega. iij. τ in. §. an seruo. institu. de lega.
6 † Interdum instituit filius vel seruus alienus: τ ipsis iniungitur
onus fideicõmissi: τ ista etiam nõ est materia istius. l. vnde si gra/
uantur restituere patri vel dño: τ tẽpore quo adeunt hereditatem

erant in illorum potestate nõ valet fideicõ. eo q2 illis acquirit to/
ta hereditas: sed si reperiant sui iuris tpe quo adeũt: τ tũc valet fi/
deicõmissum. tex. est in. l. a filio. τ ibi glos. j. eo. sed si grauant resti/
tuere extraneo tunc indistincte valet. l. j. §. si filio. ff. ad treb. si autẽ
filius vel seruus sint directo instituti: τ pater vel dñs grauantur
onere fideicõmissi. τ ista est pprie materia huius. l. in qua distin/
guit in vsi. deniqȝ. aut grauant restituere ipsis filio vel seruo: aut
extraneo: vt dicã statim. j. in. iij. not. qñ aũt grauarent filius τ ser/
uus heredes instituti et etiã eorũ pater vel dñs: τ isto casu loquit
text. in. l. nesennius. §. seruo. ff. ad le. fal. vt debeant ex persona filij
vel serui tanqȝ ab herede relicta. τ in cõputatione patrimonij pri⁹
habet ratio relictorũ a filio vel seruo: τ postea relictoꝝ a patre vel
dño. vt ibi: τ ita habes oẽs casus distinctos τ separatos. ℂ Pon
7 dera in primis tex. ibi legatũ vel hereditas dat. φ † verbũ do: est
aptũ ad heredis institutionẽ τ legatũ: bene facit qđ per om̃e ver/
bum potest fieri institutio per qđ appareat de voluntate testatoris
l. qm̃ indignũ. C. de testa. hinc ex isto tex. infero limitationẽ ad il/
lud qđ tenet Bar. in. l. cẽturio. in pe. col. ff. de vul. τ pup. vbi tenet
φ verbũ det positũ in testõ est obliquũ nõ aũt verbũ directũ: q2 so
nat φ qs capiat de manu alterius: p tex. i. l. sempronius attalus.
ff. de vsufr. lega. Hoc intelligo esse verũ qñ testator iussit heredem
dare alij: ita loquit ille tex. in verb. dare iussit. sed qñ testator dice/
ret do hereditatẽ meã titio vel do talẽ hereditatẽ caio tunc crede/
rem φ esset verbũ directũ: q2 tũc cessaret ratio Bar. q2 tunc sonat
φ quis capiat de manu sua τ non de manu alterius. iuxta glos. in
l. eã quã. in verb. directis. C. de fideicõ. Bar. i. l. ij. C. cõia de le. sed
Jo. de imo. hic nõ faciens de predictis mẽtionẽ simpliciter expo
nit tex. dat. i. relinquit. per gl. in cle. ij. de iure patr. τ plus nõ dicit
poterat imo põderare istũ tex. j. in vlt. parte. dũ dicit ex legato vel
8 hereditate relictis. ℂ † Itẽ verbũ relinquitur pprie adaptat ad
vltimas voluntates fm glos. in. d. cle. ij. in verb. relicti. τ glos. not.
in. §. si vero nulla. in verbo. relictis. in aut. de here. τ fal. col. j. τ gl.
in. l. his verbis. in prin. ff. de here. insti. Verbũ aũt dare significat
dñium transferre: τ sic denotat actum presentis traditionis. §. sic
itaqȝ. instit. de actio. ideo nõ videtur ita cõuenire actui vltime vo
luntatis. Tamen puto φ text. bene stet dum dicit datur non im/
propriando verbũ litere per text. in. d. l. qm̃ indignũ. C. de testa. et
9 verbum. † relinquit etiã adaptat ad actus inter viuos vt habes
tex. meliorẽ de corpe iuris in. l. hoc sermone. ff. si liber. ing. esse di.
10 per quẽ tex. no. ibi do. Benedi. de plũbi. † φ si aliquis sit cõdẽna/
tus per sniam relinquere oĩa bona que fuerũt talis: illud verbũ re
linquere nõ intelligit per viã vltime volũtatis: sed φ statim resti
tuat per illũ tex. refert τ sequit do. And. sicu. in. c. requisisti. in. iij.
11 col. de testa. ℂ † Scđo no. ex isto tex. φ oĩs ille cui acquirit cõmo/
dum ex testõ siue immediate per se: siue p mediã psonã alterius:
põt grauari onere fideicõmissi: τ sic siue capiat ex dispositione te/
statoris siue ex dispositione legis τ tacita voluntate testatoris: vt
hic. τ. l. j. §. sciendũ. j. tit. ij. Hinc est φ ille q fictione iuris censetur
eadem psona cũ illa q̃ in testõ honorat põt grauari onere fideicõ/
missi vñ heres legatarij põt grauari: lȝ ex testõ nihil ei relinquat
l. si fuerit. cũ. l. seq. ff. de lega. iij. sicut hic in filio τ seruo qui censent
eadem persona cũ patre vel dño. l. a patre. j. de leg. iij. iuncta. l. fi. C.
13 de impu. τ alijs substi. ℂ † Tertio not. in ver. deniqȝ. φ si testator
instituit filiũ vel seruũ alienũ: τ patrem vel dñm quibus per eos
acquirit grauauit onere fideicommissi. fit distinctio: q2 si pater vel
dñs grauant de restituẽdo fideicõ. ipsis filio vel seruo cũ erũt sui
iuris: tunc q2 censentur grauati non vt heres: sed vt pater vel do
minus nõ detrahũt trebellianicã vel falcidiã: q2 ille tñ põt detra
here qui est directo heres: vt dixi. s. in figuratione casus. τ ratio/
nem assignat tex. in. §. his igitur. in verbo: oĩno cõplere. in aut. de
here. τ fal. col. j. assumptũ ptȝ: q2 ex isto casu fideicõ. nõ assumit vi/
res ex psona filij vel serui: sed ex psona patris vel dñi: q2 istud gra
uamen non censet per prius iniunctũ filio vel seruo: τ postea trã/
situm facere ad personã patris vel dñi: q2 si sic esset sequeretur ab/
surdum φ filius vel seruus censerent grauati de restituendo sibi/
ipsis: τ sic sibimet essent obligati: sed istud est impossibile vt dicã
statim in seq. not. ergo necesse est dicere: φ fideicõ. cẽseat iniunctũ
patri vel dño: τ φ ipsi ex ppria psona grauent τ non vt heredes:
cũ non fuerint instituti: τ p ꝯsequẽs nec trebellianicã nec falcidiã
detrahunt aduersus filiũ vel seruũ cũ erunt sui iuris: quo tẽpore
eis relinquit fideicõ. sȝ qñ pater vel dñs sunt grauati de restituen
do fideicõ. cuidã extraneo tunc bene detrahũt trebellianicã: quia
tunc onus fideicõ. censetur per prius iniunctũ filio vel seruo here
dibus scriptis: τ ab eis facit postea transitũ in patrẽ vel dñm ad
quos peruenit cõmodũ hereditatis: vñ tunc pater vel dñs quib⁹
p filiũ vel per seruũ acquirit hereditas: bene detrahunt trebellia
nicam: q2 tunc censent heredes ex psona filij vel serui: q2 dicit tex.
in. l. acquiritur. §. j. ff. de acquir. re. do. φ qñ filius vel seruus sunt
instituti heredes: τ iussu patris vel dñi adeunt hereditatem: per/
inde est ac si nos ipsi id est pater τ dominus heredes instituti esse/
mus et

mus:⁊ tunc cessat absurdum de quo in casu precedenti:⁊ sicut fi-
lius vel seruus si essent sui iuris ⁊ fuissent grauati:detraherēt tre
bellianicam ita pater vel dñs possunt detrahere:qꝛ tenenī ex pso
na filij vel serui quibus prius fuit iniunctū ⁊ quorū locū assumūt
14 ⁊ ita etiā declarat Pau.de ca.hic:⁊ sibi ascribit.d.Alexā.†⁊ ita
amplianī iura superius allegata q̄ volūt illum solū posse detra-
here trebellianicā vel falcidiā qꝛ est heres institutus vt ꝓcedāt ēt
si nō sit heres scriptus in testamēto sed ex dispositione.l.⁊ tacita
15 volūtate defuncti est loco heredis.ita est tex.no.hic. ¶†Quarto
no.ex tex.ibi:qꝛ ex psona sua sibi filius obligari nō possit:per re-
gulā:ꝙ quis nō pōt sibiipsi esse obligatus:⁊ ideo a seipso sibi le-
gari non potest.facit.l.legatum.iij.§.j.⁊.l.qui filiabus.§.fi.j̄.eo.⁊
l.debitori.C.de pac.⁊ glo.in.l.frater a fratre.in glo.mag.circa fi.
16 ff.de condit.inde.†eo qꝛ actio ⁊ passio cū sint cōtraria nō possunt
in eodē subiecto ꝯcurrere.l.vrānius.in ver.sed cū duo.ff.de fide-
17 ius.⁊ est tex.no.in.l.qui hominē.§.si debitorē.in fi.ff.de sol.sic†dꝫ
esse differentia psonarū inter stipulantē ⁊ rem stipulatā.l.ij.ff.de
stipu.ser.⁊ inter baptizantē ⁊ baptizatum:vñ nō posset qs semet
ipsum baptizare.c.debitum.de baptis.nec semetipsum presenta
re:qꝛ inter patronū presentantē ⁊ presentatū debet esse differētia
c.per vestras.de iure pa.⁊ sic debet esse differentia psonarū inter
dātem ⁊ accipientē.dicit tex.in.c.fi.in fi.de inst.⁊ inter donātē et
ꝯfirmātē.c.inter dilectos.in ver.ceterū.⁊ ibi.d.Abb.in.ij.col.ad
hoc not.de fi.instru.⁊ inter restituentē fideicōmissariā hereditatē
⁊ eum cui sit restitutio.l.j.§.sinautē collegiū.in fin.⁊ ibi moder.se.
in fi.ad hoc not.ff.ad treb.⁊ inter ementē ⁊ vendentē.l. pupillus.
§.item ipse.⁊ ibi Bar.not.ff.de auto.tut.⁊ inter vincentem et vi-
18 ctum.†vñ non posset quis secummet ludere ad tabulas.l.lꝫ.§.si
plures.⁊ ibi Bar.in fi.ad hoc no.ff.de procur.sic etiam dicimus
ꝙ quis non pōt sibimet imperare vel iubere.l.pe.ff.de arbi.⁊ ibi
glo.dicit:ꝙ ista est ratio quare verbū imperatiuū non habet pri
19 mam psonā:similiter†nō pōt quis semetipsum eligere.tex.est no.
in.l.si mādauero tibi.§.si tibi centū.⁊ ibi Bar.ad hoc no.ff.mād.
glo.in.l.plane.⁊ ibi Bar.ff.qō cuiusqꝫ vniuer.⁊ in.d.§.si tibi cen
tum.est tex.valde not.ꝙ si tradidi alicui pecuniā vt det cui volue
rit:nō pōt sibimet dare.Et ita illū tex.no.Barto.in.l.si is cui.C.
de sur.⁊ per illum tex.dicit not.Bal.in.l.ordo.in.ij.col.C.de exe
20 cu.rei iud.†ꝙ si data est potestas creditori ꝙ possit vēdere pignꝰ
21 cui velit:nō poterit vēdere sibimet:qō no.tñ tꝫ†si quis nō possit
seipsum eligere:potest tamen electioni de se facte ꝯsentire:⁊ eius
consensus cōnumerabiī in numero eligentiū.tex. est valde no.in
c.cum iure peritus.de elec.⁊ ibi gl.valde no.ponit si aliquis iura-
uit eligere meliorem et ipse sit melior an poterit seipsum eligere.
22 ¶†Tamen iudex potest seipsum eligere in depositariū vel face-
re qō sequestrum penes se reponatur.glo.est ordinaria in.l.sena-
tusconsulto.§.fi.in glos.fi.in verbo:⁊ deponatur.ff.de offi.prefi.⁊
ita tenent Bald.Ludo.roma.⁊ do.Alex.in.l.fideiussor.§.fin.vbi
dixi.ff.qui satisda.cog.lꝫ Raph.Ful.ibi dicat quod non multis
retro temporibus ex ciuitate Feltrensi super hoc consultus non
23 fuit ausus consulere. ¶†Item adde casum in quo persona lega-
tarij ⁊ res legata sunt vnū ⁊ idem:⁊ sic quis legatur sibiipsi. nam
ibi reuersus ab hostibus fuit sibiipsi legatus.tex.est in.l.senatus.
§.fi.⁊ ibi Bal.⁊ Imol.ad hoc no.j̄.eo. ¶Item in seruo fugitiuo
idem est fur ⁊ res furata.l.j.C.de ser.fugiti.et.l.ancilla.ff.de furt.
Tamen ad tex.in.d.l.senatus.§.fi.potest dici ꝑm Pau.de ca.ibi:
et bene:illud esse verum quo ad corticem verborū:sed non q̄tum
ad veritatem:qꝛ ibi res legata est illud ius incorporale quod ra-
tione pignoris legans habebat:sed ipsa persona legatarij in qua
24 habeī istud ius:est penitus diuersa a tali iure. ¶†Quinto not.
ex versi.fi.quod fideicō.relictum post mortē grauati censetur esse
conditionale:si fideicōmissarius superuiuat ipsi grauato:vnde si
predecedat extinguitur tanq̄ defecta cōditione.l.heres meus.in
prin.ff.de condi.⁊ demon.nec fideicō.conditionale transmittitur
ad heredes si fideicōmissarius interim pendente conditione mo-
riatur.l.vnica.§.sinautem aliquid sub conditione.C.de cadu.tol-
len.l.si ita legatū.§.illi si volet.j̄.eo.facit quod signanter no.Bal.
25 in.l.in cause.ij.in.§.pompo.per illum tex.s̄.de mino.† quod si te-
stator reliquit nepoti:⁊ si decederet sine liberis reuerterei ad he-
redem vniuersalē: si interim heres vniuersalis predecedat amo-
do restitutio nō debetur:quia non transmittitur ad heredem pen
dente conditione:vt ibidem est text.sequitur.d.Alex.in.l.gallus.
§.etiā si parēte.s̄.de libe.⁊ posthu.⁊ in.l.qui liberis.§.hec verba.
in.ij.col.s̄.de vulga.⁊ pupil.vbi reputat hoc esse bene notandum
⁊ dicit ibi bene probari ⁊ latius idem do.Alex.vbi videas in.l fi.
26 C.de leg.imo fortius†etiam filius fideicommissum conditionale
relictum sibi a patre si moriatur pendente conditione:non trans-
mittit.glo.est cōmuniter approbata in.l.vni.⁊ ibi Bart.⁊ alij.C.
de his qui ante aper.tab.glos.in.l.heredes mei.§.cum ita.in ver.
suscepissent.j̄.ad treb.cum suis concor.nam pendentia fideicom.
etiam in filio impedit transmissionē.l.si cui legetur.§.j.⁊ ibi Bal.
et Flo.ad hoc no.j̄.eo. ¶Sexto no.ex ver.fi.ibi:⁊ ideo si filio ro-
gatus sit pater post mortē suā:hic videri tex.cōtra illud qō tenet
27 Bar.j̄.in.ij.oppo.tertie partis:vbi tenet ꝙ†fideicō.pure ⁊ simpli
citer relictū a patre filio videtur semper dilatū in tempus sui iu-
ris:nec curat Bart.si fuerint apposita verba que sapiant dilatio
nem vel non.idē tenet glo.iij.hic in fi.certe si hoc esset verū frustra
testator in hoc tex.expressisset differendo post mortē patris:vnde
idem Bar.perpēdens de isto tex.in vlti.op.quarte partis:respō
det:ꝙ in hoc tex.fideicō.fuit expresse collatū post mortēꝫ patris:
sed dilatio in tempus existentie sui iuris potest contingere nō so-
lum morte patris:sed etiā emācipatione ⁊ alijs modis q ponun-
tur.insti.qui.mo.ius pa.po.sol. ¶Glos.prima ponit casum quē
s̄.latius ⁊ clarius figuraui:⁊ dū glo.intelligit tex.in verb.ex per-
sona ipsorū.i.ex voluntate: qꝛ nisi vellent non valeret tale fideicō.
et sic est in potestate patris vel dñi facere ꝙ valeat vel non valeat
fideicō.restituendū filio vel seruo:ꝓut etiā intelligit.j̄.glos.ante-
penul.in verb.patris.dic ꝙ iste glo. aliter ⁊ melius intelliguntur
ꝑm verb.deniqꝫ.ꝓut intelligiī glos.iiij.in verb.ex persona eorum.
et ibi Bar.⁊ alij:vbi dicā.potest tñ saluari ista gl.ꝑm do.Alex.et
puteum hic ⁊ bene:vt habeat alium sensum:dum dicit ex volun-
28 tate sua.scꝫ si emancipauerit vel manumiserit.†nā istud pendet a
voluntate patris emancipare filium:⁊ dñō manumittere seruum:
qꝛ pater inuitus nō potest cogi regulariter emācipare filiū.l.non
potest.ff.de adop.l.nec auus.C.de emāci.libe.l.filiusfa.§.ꝑm vul-
garem.j̄.eo.⁊.§.fi.insti.q.mo.ius pa.po.sol.⁊ postq̄ pater volue-
rit emancipare filiū ⁊ emancipauerit:tunc fideicō.statim debetur
in vita patris:sed si noluerit eum emancipare fideicōmissum non
habebit vires in vita patris:sed qñ per mortē patris efficieī sui
iuris:⁊ ꝙ ista fuerit mens glos.patet:qꝛ glos.in fi.dicit:sed si ante
emancipationem decedat filius remanet patri cuius voluntate
pendebat:⁊ sic gl.non vult ꝙ pendeat a voluntate patris vel dñi
an fideicom.valeat vel non : sed bene pēdeat ab eius voluntate an
filium emancipet vel dñs seruū manumittat. ¶Glos.ij.in verb.
patris:remouet duo cōtraria.primū est dum gl.dicit vt vsufru-
29 ctus.nā videī ꝙ ista.l.hodie non ꝓcedat:qꝛ†si hodie filiusfa.insti
tuatur heres:hereditas nō acquiritur patri imo est ꝓpria ipsius
filij.l.cum opꝫ.in prin.C.de bo.que lib.⁊.§.j.insti.per quas perso.
no.acqui.gl.dum dicit vt vsufru. habuit respectū ad iura noua
C.quibus disponiī:ꝙ in aduentitijs solū querebaī vsufru.patri
et proprietas ipsi filio:vt in iuribus p̄alleg.⁊ pater in illo vsufru.
potest grauari:⁊ in hoc bñ loquiī:⁊ eā tenet Bart.j̄.in.ij.q.extra
glo.⁊ sic pondera glos.sentire ꝙ adhuc tex.hodie procedat in he
reditate aduentitia.⁊ sequitur Bar.in.d.q.ij.vbi late diceī q̄uis
cōtrarium teneat gl.sequens referendo opinionē Roglerij.caue
30 tñ cuꝫ ista lex in.j.parte loquaī expresse in filio ⁊ seruo:⁊†in seruo
nihil est immutatū nec in eo cadit peculiū aduētitiū:vt per Bar.
in.d.ij.q.qui dicit:ꝙ in seruo sine dubio nihil est immutatuꝫ:⁊ sic
ista.l.ꝓcedit hodie non solū in seruo sed etiā in filio in hereditate
aduentitia vt ibi diceī. ¶Scōm ꝯriū est.nā testator nō pōt gra-
uare onere fideicōmissi illū cui nihil in testō reliquit:qꝛ quē nō ho
noro grauare nō possum.l.j.C.de fideicō.⁊.l.j.§.sciendū.j̄.ti.ij.⁊.l.
imperator.in p̄n.ff.de leg.ij.nec recipiēdū est vt cui nihil dederis
eū rogando obliges.ita dicit tex.in.l.sed ⁊ si sic.§.j.in fi.ff.de leg.
31 iij.†nec plus pōt qs grauari restituere q̄ q̄tuꝫ ei relictū est.dicit
tex.in.l.filiusfa.§.apud marcellū.j̄.eo.glo.respōdet ꝙ lꝫ pater vel
dñs nō sint instituti : tñ per obliquū sentiūt cōmodū hereditatis
vel legati ex psona filij:vel serui qui sunt instituti : ⁊ sic qui eis ac-
32 quirunt:†⁊ sic ex legis dispositione ⁊ tacita volūtate testatoris di
cuntur habere cōmodū ideo grauari pñt. Istā ꝯclusionē gl.intel
ligit Bart.ꝓcedere qñ incōtinēti ꝯsiderato pñti statu ex dispōne
legis ⁊ ex tacita voluntate testōris sciētis acquiriī patri vel dñō:
tunc pñt ipsi grauari fideicōmisso.ita loquiī tex. hic.secus si sta-
tim nō acquiraī ꝯsiderato pñti statu.tunc qꝛ diciī postea acquiri
ex fortuna ⁊ nō ex voluntate testatoris qui ignorat an sibi debeat
queri vel nō:⁊ tunc nō potest iniūgi onus fideicōmissi illi qui per
mediā psonā alterius ꝯsequeī cōmodū ex testō.l.sed ⁊ si sic.§.j.et
l.fi.in p̄n.ff.de leg.iij.⁊.l.q fundū.§.qui filios.in.ij.rñ.ff.ad.l.falc.
33 †qꝛ non dꝫ attēdi illud qō in futurū pōt euenire a casu vel a fortu
na vt quis possit grauari fideicōmisso:vt est tex.not.in.l.impera-
34 tor.§.si centū.ff.de leg.ij.†sed caue qꝛ heres heredis pōt sub no-
mine appellatiuo grauari.l.si fuerit.que est.l.qnta.§.j.ff.de le.iij.
Bart.j̄.ꝓxime in fi.sue distinctionis:⁊ tñ nō statim venit queren-
dum inspecta potentia p̄sentis status:sed longe post:nec testator
sciebat vtrum hoc deberet sibi queri:ergo non habet ex volunta-
te testatoris:ergo contra sol.Bart.q̄uis heres heredis dicaī esse
testatoris heres.l.fin.vbi dixi.C.de here.insti.cogita.Bart.bene
35 sentit hoc ꝯtrarium in sua distinctione. ¶†Item inq̄tum Bar.
tenet quod quando filius vel seruus instituunī heredes:ꝙ patri
vel dñō acquiritur ex voluntate testatoris.Aret.hic in.ij.no.tex.
reprobat ⁊ dicit ꝙ istud videī expresse contra tex.in.l.qui liberis

§.hec verba.ff.de vulg.⁊ pupil.in verb.qꝛ non ex iudicio testato/
ris veniũt:vbi pater qui efficitur heres per filiũ:⁊ dñs per seruũ
non veniunt iudicio testatoris.⁊ glos.parua ibi exponit ex iudi/
cio.i.ex voluntate testatoris:⁊ sic nõ cõprehendunt sub illa clau/
sula quisquis mihi heres erit sit heres filio meo. nec potes illum
tex.restringere ẜm eum:ꝙ non veniunt ex iudicio testatoris.s.ex/
presse sed bene ex tacito:qꝛ si venirent ex iudicio testatoris etiam
tacito comprehenderent sub illa clausula:vt ptʒ in.l.si in testõ.eo.
tit.vbi comprehenduntur qui veniunt per ius accrescendi: et sic
iste due.ll.simul iuncte videntur contra Bar.stringere:⁊ ipse nõ
respondet.Adde ꝙ ante eũ istam oppo.format.d.Christo.de ca/
stel.hic.in.j.col.⁊ rñdet ꝙ contrarium loquitur qñ filius ⁊ seruus
simpliciter instituuntur ⁊ non grauant aliquo fideicõmisso pater
vel dñs:tunc tm̃ veniunt ex legis dispositione ⁊ non ex iudicio te/
statoris vt ibi:secus si pater vel dñs est grauatꝰ fideicõmisso:tunc
veniũt ex legis dispositione ⁊ ex volũtate defuncti:vt hic. Adde
pro ista solu.bene facere illud qd tenet Bart.in.l.centurio.in pe.
36 char.ff.de vulg.⁊ pup.vbi tenet:ꝙ† si testator instituit aliquẽ he
redem et si decesserit sine filijs ⁊ filij filiorũ sine filijs grauat ipsos
filios vltimo morientes de restituendo hereditatẽ alteri tertio:ꝙ
tale fideicõmissum valet ⁊ tenet:qꝛ ex quo filios filiorũ grauauit
onere fideicõmissi videt eis tacite reliquisse hereditatẽ. per.l.de/
niqꝫ.§.interdũ.ff.de pec.leg.sed qñ nullũ fideicõmissum eis iniun
geretur tunc non intelligit eis relinquere per.l.lucius.cũ glos.ff.
de legat.ij.Ista vltima est profunda ⁊ dubitabilis questio in qua
sepe consului.ibi late dixi nõ attingo nunc.¶ Ista sol.dñi Chri/
stophori licet colorata mihi non placet:qꝛ esset magna limitatio
et restrictio ad text.in.d.§.hec verba.Secundo ⁊ fortius sequeret
quod si in.d.§.hec verba.pater ⁊ dñs fuissent grauati onere fidei/
commissi:ꝙ tunc venirent ex iudicio testatoris:⁊ sic cõprehende/
rentur sub illa clausula quisquis mihi heres erit.qd non videtur
verum:cum non sint scripti in testamẽto:vt.l.cũ filio.eo.tit.Ideo
aliter responde ꝙ in.d.§.hec verba.pater ⁊ filius non veniunt ex
iudicio expresso ⁊ scripto testatoris:qꝛ nõ sunt scripti in testõ:vt
dicit text.in.d.l.cũ filio.scriptos tantummodo ad hereditatẽ ad/
37 mitti.† Nã scripti dicunt qui possunt oculis corporeis legi:⁊ nõ
qui veniũt iudicio intellectus.l.j.in prin.ff.de his que in test.de.
et.l.vnica.vbi tex.no.ff.si tab.test.nul.exta.in verb.qꝛ ex coniectu/
ra non proprie scriptus videtur sed bene veniunt ex tacita volun
tate testatoris:ptʒ qꝛ pater potuit nõ instituere filiũ alienũ ⁊ ser/
uum:⁊ hoc modo nihil peruenisset ad patrem vel dñm:ergo in/
stituendo filiumfa.vel seruũ vult tacite ꝙ perueniat ad patrẽ vel
38 dñm.l.cõficiunt.in prin.s.ti.j.⁊.l.ab exheredati.in prin.j.eo.† nã
testator presumit cogitare illud qd lex disponit.l.si duo.cũ gl.ff.
de acq.here.ẜm Bal.in.l.precibus.in.xij.col.C.de impu.⁊ alijs
substi.Itẽ testator presumit volũtatẽ suã cõformare dispositioni
legis ẜm Bart.⁊ alios in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb.⁊.l.vt
iurisiurandi.§.si libe.ff.de ope.lib.⁊ si dicas ꝙ etiã in.d.l.si ex te/
stamento.ille q venit per ius accrescendi venit ex voluntate testa/
toris tacita ⁊ non scripta.l.si titio ⁊ meuio.§.iulianus.ff.de le.ij.
sed nõ ex expressa voluntate:vt est gl.in.l.apud iulia.§.idẽ iulia/
nus.in glo.fi.ff.ad treb.⁊ tñ cõprehendit sub illa clausula:quisqs
mihi heres erit.d.l.si in testõ.rñde ẜm Bar.⁊ alios ibi:ꝙ ibi ex/
presse fuit institutus in testõ in parte hereditatis:⁊ sic illã parteʒ
habet a defuncto ex expressa volũtate defuncti:aliã vero partem
per ius accrescẽdi hʒ directo ⁊ ex ꝑsona sua ⁊ non ꝑ mediã ꝑsonã
alterius:vñ cũ ille cui accrescit fuerit a testatore scriptus heres in
parte:certe etiã in alia parte accrescẽte reputat scriptꝰ heres:ita
39 probat tex.no.in.d.l.si in testõ.iũcta.l.cũ filio.eo.ti.† eo qꝛ illud au
gmẽtũ censet esse eiusdẽ nature cuius est alia portio cui accrescit:
vt.l.etiã.in fi.⁊ ibi Bar.⁊ alij no.C.de iu.do.⁊.l.inter socerũ.§.cũ
inter.ff.de pac.do.⁊.l.si cõuenerit.§.si nudo.ff.de pig.act.⁊.§.j.et
ibi notabilr Ang.in aut.de equa.do.col.vij.⁊.l.si ex toto.in prin.
j.eo.sic ergo pr̃ vel dñs dicunt capere per filiũ vel seruũ ex volũta
te testatoris tacita:vt hic dicit Bart.sed nõ ex iudicio testatoris
expresso ⁊ scripto.ita loquit tex.in.d.l.qui libe.§.hec verba.iun/
cta.l.cũ filio.eo.ti.qꝛ scriptũ dr qd legi põt:nõ aũt intellectu per/
cipi:vt dixi.s.⁊ in ista est vera solutio.¶ Scdo opponit Barto.
40 d.l.cũ quidã.C.de leg.vbi est text.† ꝙ a substituto filij exheredati
cui testator aliqd legauit nõ põt testor fideic.relinquere etiã in eo
qd ei fuit relictũ ⁊ ad substitutuʒ ꝑuenit lʒ ipse exheredatus gra/
uari potuit:vt ibi.⁊.l.ab exheredati.j.eo.⁊.l.qui fundũ.§.q filios.
ff.ad leg.fal.⁊ istud ꝓcedit etiã in testõ mili.vt.l.miles ita heredẽ.
§.si miles.ff.de test.mili.Bar.rñdet ꝙ ille casus est spãlis ⁊ sing.
sed nõ assignat rõnẽ specialitatis.Illa decisio vr̃ mirabilis tripli
41 ci ratione.† Prima qꝛ sicut testator põt grauare legatariũ ita he
redẽ legatarij.l.si fuerit.§.j.ff.de le.ij.sed testator potest grauare
filium exheredatũ legatariũ quẽ affecit iniuria exheredationis.l.
coheredi.§.cũ filio.in fi.ff.de vul.⁊ pup.⁊.d.l.cũ quidã.C.de leg.
ergo multomagis dʒ posse grauare eiꝰ substitutũ:quẽ nulla iniu/
ria affecit sed cõmodo substõnis: cũ alium potuisset substituere.
42 † Scda et fortior ratio nã si ipse filius exheredatus qui nullũ cõ/
modum capit ex testõ nisi legatum põt grauari:multo fortius dʒ
posse grauari eius substitutus ad quẽ nõ solũ legatũ relictũ a te/
stato:sed etiã tota hereditas filij exheredati iudicio testatoris ad
eũ ꝑuenit.nec dicat ꝙ dicta iura ꝓcedũt odio pr̃is exheredãtis
cum maius odiũ sit respectu filij exheredati ꝙ̃ respectu substituti
honorati.Certia quia substitutus deberet facilius posse grauari
ꝙ̃ ille cui substituit.nã videmus ꝙ ꝙ̃uis aliqs nõ possit grauari
43 tñ eius substitutus põt† ptʒ in filio ꝓprio testõris q nõ põt in le/
gitima grauari:⁊ tñ eius substitutus ad quẽ ꝑuenit legitima filij
bñ põt grauari:vt est tex.no.in.l.si fundũ per fideicõ.§.fi.cũ.l.seq.
44 et ibi Bar.vbi dicã.j.eo.† Idem in filio arrogato qui non põt in
quarta q̃ sibi debetur a patre arrogatore grauari:vt.l.si arroga/
tor.ff.de adop.⁊ tñ eius substitutꝰ bñ põt grauari:vt ibi dixi post
Bar.similiter patronꝰ nõ põt grauari in quarta q̃ sibi debet a li/
berto:⁊ tñ heres patroni bñ põt a liberto grauari:vt est tex.no.in
l.cũ patronus.j.ti.j.ergo idẽ videret dicẽdum in ꝓposito:⁊ tñ est
45 totũ ecõtra ꝑ iura palleg.¶ † Tñ ad ista põt dici ⁊ bñ:ꝙ in istis
tribus casibꝰ legitima debet filio ṽo.itẽ arrogato.itẽ patrono ex
legis ꝓuidẽtia ⁊ nõ testatoris:vt dicit text.in.l.si arrogator.ideo
quẽ testator nõ honorauit nõ põt grauare.l.ab eo.C.de fideicõ.et
l.j.§.sciẽdũ.j.de le.iij.q̃ ratio cessat in cor substitutis quos testa/
tor honorauit cũ posset alios substituere.d.l.ab exheredati.j.pn.
46 ⁊.d.l.ꝯficiunt.in prin.sed q̃ sit† rõ.d.l.cũ quidã.cũ alijs palr.dicit
Pau.de ca.hic:ꝙ forte nõ reperit casus in corpore iuris de quo
minus possit assignari rõ.silr Bar.in.d.l.cũ qdã.dicit:ꝙ nõ põt
bene reddi ratio spãlitatis:tñ rationẽ assignat Bar.⁊ alij in.l.qui
fundũ.§.qui filios.ff.ad le.fal.ego plene dixi quicqd de rõne dici
47 põt in.d.l.cũ qdã.ad ibi dicta me remitto.¶ † Successiue Bar.
tradit doctrinã:an ⁊ qñ alicui ꝑuenit de bonis testatoris mediãte
ꝑsona alterius possit fideicõ.grauari.⁊ facit duo mẽbra principa
lia cũ eo ceteri trãseunt.¶ Tu aũt ex dictis Bar.fac duas cõclu.
Prima ꝙ qñ aliqs sentit cõmodũ nõ pecuniariũ tunc nõ potest
fideicõ.grauari.per.l.plane.ij.§.fi.j.eo.adde tex.i.l.assignare.in fi.
ff.de assig.lib.⁊ in.l.titius.⁊ ibi gl.Bar.⁊ alij.C.de ope.libe.⁊ tex.
no.in.l.iij.§.si rẽ.⁊ in.§.fi.ad fi.ff.de leg.iij.gl.in.l.j.in ver.lucri.et
48 ibi Bar.C.cõia de leg.Itẽ facit ratio:† qꝛ grauamẽ dʒ esse cõmẽ/
surabile oneri iniuncto.l.imperator.in pn.ff.de leg.ij.⁊.l.filiussa.
§.apud marcellũ.j.eo.sed inestimabili ad estimabile nõ cadit cõ/
mensuratio:sic nec infiniti ad finitũ nulla est ꝓportio. Adde ꝙ ꝑ
49 hanc cõclusionẽ infert.d.Bartho.soc.hic.in.j.col.⁊ bene:ꝙ† ille
cui est relictũ iuspatronatꝰ eccl'ie qñ nõ est honoratus cõmodo pe
cuniario nõ põt grauari onere fideicõmissi:⁊ eo magis qꝛ non vr̃
simplr habere a testõre:ex quo reqrit cõsensus epi ⁊ sic ordinarij:
vt ꝑ do.Abb.in.c.cũ seculũ.de iurepat.d.Ant.de but.in.c.illud.
eo.ti.Cy.Bal.Sali.⁊ Pau.de ca.in.l.monumẽta.C.de leg.Limi
ta istã ꝯclusionẽ ꝓcedere qñ grauamẽ iniũgeret pure:secus si sub
50 cõditione.† nã ille q nõ sentit cõmodũ pecuniariũ ex relicto testa/
toris non põt grauari pure:sed bñ sub cõditione: ratio qꝛ tũc nõ
dicit ꝓprie grauari:qꝛ ea q̃ sunt in cõditione non sunt in disposi/
51 tione.l.si quis sub ꝯditione dandor.ff.si qs omis.cau.testa.† sicut
per viã fideicõmissi simplicis nõ põt quis plus grauari ꝙ̃ fuerit
ei relictũ.l.in ciuitatibꝰ.§.fi.et.l.filiussa.§.apud marcellũ.j.e.⁊ tñ
per viã cõditionis põt in plus grauari ẜm Paul.de ca.in.l.hu/
iusmodi.j.eo.⁊ in.l.plautius.ff.de cõdi.⁊ demõ.qꝛ cõditio est im/
plenda ante cõmodũ pecuniariũ ideo sibi imputet si volũtarie cã
impleuit.¶ Sed caue qꝛ eadẽ ratio vr̃ qñ fideicõmissum est purũ
qꝛ imputet sibi q acceptauit relictũ:et ẜm istã limitationẽ ꝓcedit
tex.in.l.iij.⁊ totus tit.ff.de sta.libe.vbi testator reliquit libertateʒ
seruo vñ seruus nullũ cõmodũ pecuniariũ sentit:⁊ tñ põt sub ꝯdi
tione grauari si dederit.x.heredi:vt ibi:⁊.l.vnica.C.de his q̃ pe.
no.⁊.l.deniqꝫ.§.interdũ.ff.de pecu.leg.qꝛ nõ grauat pure sed sub
52 conditione vt dixi ¶ † Scda conclusio Bar.est ꝙ qñ aliqd ꝑuenit
ad grauatũ ex legis dispositione vel casu fortuito ⁊ nõ icontinẽti
sed ex interuallo:si grauet sub noĩe appellatiuo ⁊ sic in gñe vt he/
redẽ heredis vel heredem legatarij ⁊ tũc valet.l.si fuerit.§.j.ff.de
leg.iij.secus si noĩe ꝓprio:vt.l.sed ⁊ si sic.§.j.ff.de leg.iij.vbi seius
erat institutus heres a testatore:⁊ stichus erat grauatus sub noĩe
ꝓprio qꝛ erat heres illius heredis nõ valet grauamẽ vt ibi:ratio
53 nem diuersitatis assignat glo.in.d.l.sed ⁊ si sic.§.j.† qꝛ habere ali/
quem heredẽ in gñe ex testõ vel ab intestato est necessariũ:sed ha/
bere illũ nominatũ noĩe ꝓprio puta stichũ est a fortuna.cũ Bar.
54 tenẽt cõiter alij.† Solus insignis doctor do.Petr.de belu.dixit
ꝙ lʒ in iudicando ista sñia sit tenenda:tñ disputãdo tenet opposi
tum:ꝙ imo heres heredis possit grauari fideicõmisso nõ solũ in
gñe sub noĩe appellatiuo sed etiã noĩatim:⁊ sic sub noĩe proprio.
Motus ꝑ quatuor fundamẽta quibꝰ rñdent mod.Scñ.hic.Pre
55 cipuũ fundamentũ est:† qꝛ potẽtius dʒ esse ius in specie ꝙ̃ in gñe
cũ gñi ꝑ speciẽ deroget.l.in toto.ff.de reg.iu.⁊.l.vxorẽ.§.felicissi/
mo.ff.

mo.ff.de leg.iij.si ergo heres heredis potest grauari in gn̄e ergo
etiā poterit grauari in specie.nā qn̄ testator noīat heredem here-
dis in specie ⁊ sic noīe ꝓprio:magis cogitat ꝙ bona sua debeant
ad eum peruenire q̄ꝫ si grauat in genere:ergo in precedenti casu
magis dicunt̄ obuenire ex voluntate testatoris:cū videat̄ voca-
tus magis certo iudicio testatoris.Ista opinio.d.Pet.de bexu.
contra gl.⁊ doc.videt̄ esse multū rationabilis ⁊ multuꝫ cadere in
sensum naturalem.nam pone testator noluit grauare aliquo one
re fideicōmissi heredē quē instituit ⁊ quē multū diligebat:tamen
eo mortuo voluit ꝙ eius heres esset grauat⁹ in bonis suis ad ta-
le fideicōmissum:certe istud fideicōmissum relictū sub noīe appel
latiuo heredis proculdubio valet ⁊ tenet.modo pone ꝙ testator
dicat si titius fuerit heres illius quē institui grauo titium quod
de bonis meis tm̄ restituat:istud fideicōmissum in hoc scđo casu
magis deberet esse validū:q2 magis est certū iudiciū testatoris ⁊
50 magis certa ꝑsona grauati:†vn̄ rationabile dictū magis dꝫ mo
uere iudicē q̄ꝫ ipsa lex ꝫ And.de iser.summū feudistā in ꝓemio
feud.in vlti.col.item querere legē vel rationē vbi naturaliter sen
timus:nihil aliud est q̄ꝫ infirmitas intellectus:vt inquit magnus
Auerrois quē refert Bal.in.l.testiu.in pe.colum.C.de test.⁊ in.l.
actor qđ asseuerat.in.j.col.C.de ꝓba.Bald.in.l.executorē.in an̄-
pe.col.tm̄ q2 ꝓcōi opi.gl.Bar.⁊ doc.habemus tex.claros qui fa-
ciūt differentiā an grauamen sit impositū sub noīe appellatiuo
heredis:⁊ tunc valeat:aut sub noīe ꝓprio:⁊ tunc secus.d.l.si fue
rit.§.j.⁊.d.l.sꝫ ⁊ si sic.§.j.ideo non recedas a cōi differētia : et ad
fundamētū.d.Pe.de bexu.qđ videt̄ satis coloratū:responde ꝙ
imo in casu nostro grauamē impositū per nomē appellatiuū est
fortius q̄ꝫ sub nomine proprio:⁊ magis habetur iudiciū testato-
ris:eo q2 acquisitio que fit p nomē appellatiuū gn̄ale est magis
certa ⁊ magis verisimilis q̄ꝫ illa que est solū verificabilis in vno
solo ⁊ sic remanet expedita prima pars huius tex. ¶ Capio glo.
tertiā in verb.cū ipsis.que diuidit̄ in duas partes principa.In
prima ponit duos intellectus ad illa verba tex.ex persona ipso-
rum.In secūda fortiter opponit contra tex.⁊ tripliciter sol.ij.est
ibi:sed quomodo. ¶ Pro clara intelligentia istius glo.oppono
fortius contra tex.q̄ꝫ faciat glo.qđ imo nō possit valere fideicom
missum relictum a patre vel dn̄o filio vel seruo heredibus institu
tis:eo q2 facta restitutione fideicōmissi filio vel seruo vna manu
statim reacquireret̄ patri vel dn̄o:adeo ꝙ nec momēto staret pe-
nes filium vel seruū.l.placet.ff.de acq.here.⁊.l.j.in prin.ff.si quis
57 a pat.fue.ma.†vn̄ qui soluit vt statim recipiat nihil agit.l.qui sic
ff.de solu.facit.l.fi.§.fi.C.de bo.que libe.Item esset idē in effectu
ac si tale fideicōmissum esset relictum a seipso sibijpsi ergo valere
non potest.l.qui filiabus.§.j.⁊.l.legatum.iij.§.j.j.cod.q2 ex ꝑso-
na sua qs nō pōt sibijpsi esse obligatus:vt hoc tex.in ver.deniqꝫ.
58 vbi plane dixi.in.iij.not.tex.†Itē fideicōmissum relictū filio vel
seruo qđ a ꝑncipio conditi testamēti nō valebat:nō pōt cōfirma-
ri ex validitate postea superueniēte per hoc qđ postea efficiātur
59 sui iuris mediante emancipatione vel manumissione:†q2 obstat
regula cato.q̄ disponit ꝙ illud qđ inspecto initio est nullū:ex su-
perueniēti casu non confirmatur.l.j.ff.de reg.cato.⁊.l.cetera.§.j.
j.eo.⁊.§.an seruo.insti.de leg.⁊ sic videt̄ ꝙ fideicommissum iniun
ctum patri vel dn̄o restituēdū filio vel seruo institutis non possit
valere. ¶ Propter difficultatem istius cōtrarij glo.tota ponit
quatuor intellectus ⁊ sic quatuor sol. ¶ Prima est in exponēdo
illa verba:ex persona ipsorū.i.ex voluntate ꝙ fideicōmissum nō
valeat nisi hoc procedat ex volūtate patris vel dn̄i.in emācipan
do filiū vel manumittēdo seruum.glo.tm̄ in ista prima sol.non sa-
tis aperit in quo versetur volūtas patris vel dn̄i:an in emācipā-
do filium vel manumittendo seruū:qui actus ab eorū voluntate
dependent:prout intellexit glo.j.s̄.figurando casum vt ibi decla
raui:⁊ videtur intelligere gl.j.in vlti.parte.ī verb.patris:an vo
pendeat ab eorū volūtate.s.validitas vel inualiditas talis fidei-
cōmissi:prout magis vident̄ sonare verba gl.an vero q2 pater vel
dn̄s si volūt possunt restituere fideicōmissum filio vel seruo etiaꝫ
dum sunt in restituentiū potestate:ita qđ patri vel dn̄o nō acqra
tur:eo q2 nolūt reacquiri ꝓut etiā dicit glo.j.in.iij.sol.in filio nō
aūt in seruo.glo.tm̄ nō ꝑsistit in ista prima solu.⁊ bene ꝓpter istū
tex.in verb.deniqꝫ.vbi ista verba exponunt̄ vt non intelligantur
ex persona.s.ex volūtate:sed q2 fideicōmissum capit vires ex ꝑso
na patris vel dn̄i:nō vt heredis:sed vt sentiētis cōmodū ex here
ditate vt ibi. ¶ Secūdo q2 tale fideicōmissum qđ ꝫm regulas a
principio non valet pater vel dn̄s non potest postea facere ꝙ va
leat emancipando vel manumittendo:q2 obstaret regula catonia
na:vt.s̄.dixi.Tertio ⁊ fortius:q2 frustra tractaretur in hoc tex.
an trebellianica vel falcidia possit detrahi si staret in volūtate pa
tris vel dn̄i facere ꝙ fideicōmissum in nihilo valeat.argu.l.videa
mus.§.pe.⁊ fin.ff.de in lit.iur.Sed aduerte in seruo instituto qn̄
iniunctū est dn̄o de restituendo fideicōmissum ipsi seruo institu-
to:videt̄ ꝙ pendeat validitas a vera voluntate dn̄i:⁊ sic videtur

collatum in merā voluntatē dn̄i:cū libertas serui:⁊ sic ꝙ efficiat̄
sui iuris pēdeat a sola voluntate dn̄i:cū seru⁹ non speret aliquo
modo libertatē etiā post mortē dn̄i:ergo in voluntate dn̄i consi
stit an ⁊ qn̄ velit dare libertatē ⁊ fideicōmissum seruo:⁊ sic videt̄
ꝙ prima expositio glo.q̄ exponit tex.ex persona eorū.i.ex volūta
te in seruo sit necessaria:in filio aūt nō sic:quia filius post mortē
patris erit sui iuris.Sed ad hoc respōde ꝙ si ista ratio esset vera
sequeret̄ ꝙ si dn̄s esset grauat⁹ de restituendo fideicōmissum ser-
uo suo instituto cū erit liber:ꝙ tale fideicōmissum esset inutile tā
q̄ꝫ pēderet a sola voluntate dn̄i:⁊ tm̄ hoc est falsum.⁊ cōtra tex.ex
60 pressum in.l.quidā ita.§.si seruo.ff.ad treb.†⁊ ad obiectū dicit ꝙ
imo etiam preter voluntatē dn̄i pōt seruus consequi libertatē in
pluribus casibus:de quibus in titulo:qn̄ serui pro premio liber
tatē accipiunt.⁊ in.l.si qs in graui.§.vtrū.in fi.vbi est casus fin.
ff.ad sille.in quo seruus q2 detexit occisores dn̄i consequit̄ liber
tatem:etiā si dn̄s ordinasset ꝙ talis seruus nūq̄ꝫ possit fieri liber:
61 ⁊ sic efficit̄ liber cōtra expressam voluntatē testatoris. ¶ †Secū-
da sol.gl.est ꝙ hic pater vel dn̄s fuerint grauati fideicōmisso nō
pure vel simpliciter sꝫ in die vel sub conditione.⁊ interim filius
fuit emancipatus vel seruus manumissus:sꝫ q2 ista solu.diuinat
ad tex.in quo nihil dicit̄ ꝙ fideicōmissum fuerit collatū in diem
vel sub conditione ⁊ interim sequuta sit emancipatio vel manu-
missio ideo tanq̄ꝫ diuinatiua reprehēdit̄ per Bar.⁊ alios:sꝫ sub
tilis Rapha.cu.defendit istam scđam so.Roglerij a diuinatio-
ne:⁊ qdē satis ꝓbabiliter:vt pleni⁹ dicā.⁊ sequit̄ ēt d.Bartho.
soci.hic:q2 iurisconsultus in ista.l.nō dubitauit an fideicō.relictū
a patre vel dn̄o ipsis filio vel seruo institutis valeat nec ne:sꝫ po
nit pro firmo ꝙ valeat.nā dicit tex.cum filio vel seruo legatū vel
hereditas dat̄ fideicōmitti patri vel dn̄o pōt:ergo tex.ponit pro
constanti ꝙ tale fideicōmissum valeat:vn̄ principalis dubitatio
in hac.l.erat ex cuius persona vires capiat tale fideicom.vt sic in
telligamus an trebellianica vel falcidia possit detrahi:vt habes
in litera.vnde oportet presupponere terminos in quibus tale fi-
deicōmissum possit valere:vt est quando in diem vel sub cōditio
ne fuit relictum.⁊ vltra Rapha.istud euidentius apparet ex vlti
ma parte huius.l.que venit illatiue ex precedētib⁹.cū tex.dicat
⁊ ideo in ea ponuntur termini fideicommissi magis clare quan-
do pater fuit rogatus de restituendo post mortem suo filio.pon-
dera illđ post mortē.⁊ sic in diē incertū:vn̄ oportet etiā in prima
parte huius legis presupponere terminos in quibus fideicom-
missum valeat:⁊ dum gl.subdit opinionē Roglerij:adde quod
eam recitat Bar.j.in.ij.q.extra glo.quod Rogleri⁹ velit:ꝙ ista
lex hodie non procedat in hereditate aduētitia:q2 cū pater solū
habeat vsumfru.⁊ illū sit grauatus restituere filio.certe per filiū
idem vsusfructus quereret̄ patri:⁊ sic nō haberet locū ista lex cū
restitutio vsusfructus esset inutilis filio ex quo incōtinēti reuer-
titur ad patrem.contrarium tm̄ sensit glo.precedēs dum dicit vt
vsusfruct⁹:vbi pōderaui dicā late.j.sup illa.ij.q.Bar. ¶ Tertia
62 solutio gl.est†ꝙ pater noluit sibi acqri.reprobāt Bar.⁊ cōiter
alij:q2 tunc fideicōmissum non assumeret vires ex ꝑsona patris
vel dn̄i:vt dicit tex.imo apud filiū remaneret ipso iure cū ipe sit
heres institutus.l.si heres.ff.ad treb.⁊.l.seruum filij.§.j.j.eo.⁊ sic
remanet apud filiū iure directo ⁊ nō iure fideicōmissi:q̄ꝫuis Io.d
imo.conetur defendere istā sol.ab hac impugnatione.vt habes p
d.Alex.⁊ latius Are.hic:sed non expedit in hoc insistere cū alia
obstent.nā cōtra istā tertiā sol.etiā facit:q2 nō est verisimile ꝙ pa
ter recusasset habere hereditatē restituēdā filio si fuisset lucrosa:
vn̄ ista lex solēnis nō est intelligēda in casu nō verisimili qn̄ pater
recusat verisimiliter raro cōtingeret:⁊ leges adaptande sunt ad
ea q̄ frequēter cōtingunt.l.nō ad ea.ff.de legi.Preterea ⁊ tutius
ista tertia solu.⁊ iste terti⁹ intellectus nō pōt adaptari ad seruū
prout glo.met ⁊ doc.fatentur ꝓpter duo.Primo q2 ꝙ hodie nō
acquiratur dn̄o nisi solū vsusfructus ex persona serui:istđ est fal-
sum:q2 in seruo nihil est hodie immutatū:sed solū in filio.preter
ea qn̄ dn̄s recusaret hereditatē vel fideicōmissum nō pōt seruus
petere ꝙ sibi dent̄ ⁊ cōstituat̄ curator illis bonis:prout dicit gl.
63 in filiofa.eo q2†filiusfa.plus iuris habet q̄ꝫ seruus.ꝫm glo.in.l.le
gatuꝫ.vbi dixi.s̄.eo.q2 seruus nō ita verisimiliter expectat liber
tatē sicut filiusfa.qui saltē mortuo patre efficiet̄ sui iuris.l.is qui
heres.in.§.neqꝫ filius.vbi glos.⁊ doc.ff.de acq.here.vn̄ cū iste in
tellectus nō possit adaptari ad seruū.⁊ tex.ꝓmiscue.loquit̄ de fi-
lio ⁊ seruo:ergo iste intellectus ad hunc tex.ꝓcedere non potest.
¶ Quartam sol.glos.cōmuniter tenet Bar.⁊ alij ꝙ instituto fi-
lio vel seruo fideicōmissum eis relictū a patre vel dn̄o erat purū
tm̄ inest tacita cōditio de restituēdo:cum erunt sui iuris.per.l.vbi
64 pure.in prin.ff.ad treb.allegatā in gl.⁊ istud†est necessariū scire
ad intellectum huius legis:nunquid fideicōmissum pure et sim-
pliciter relictum a patre vel domino:filio vel seruo heredib⁹ in-
stitutis valeat:eo quia subintelligatur tacita cōditio cum erunt
sui iuris.gl.vt dixit Bar.⁊ magis cōmuniter alij tenēt quod sic

p.d.l.vbi pure.in pꝛin.¶ Sed aduerte qꝛ ille tex.nihil facit: du-
plici rõne.prima qꝛ ibi fuerunt apposita talia verba per q̃ satis
apparet testatoꝛẽ ita voluisse cũ ibi fideicõmisso puro essent ad-
iecta ista verba geminata rogo vt filio tuo des faciasq̄ vt ad eum
perueniãt. per que verba apparet in id tp̃s cõferri quo sui iuris
fieret.ita ibi foꝛmaliter dicit text. in.l.fideicõmissa.§.si filio.ff.de
leg.ij.Item verbũ ꝑuenire positũ i.d.l.vbi pure intelligitur cũ
effectu: vt.l.ij.§.peruenisse.ff.de here.vel acti.ven. ergo vbi talia
verba non essent expꝛessa videretur secus esse:⁊ sic tex.in.d.l.vbi
pure.potest retoꝛqueri ad oppositnm cõtra gl.vnde Bart. dixit
veritatẽ ponẽdo duas foꝛmales conclusiones:ꝙ illa duo iura lo
quunt̃ pꝛout ita vere loquunt̃ qñ pater instituitur heres ⁊ ab eo
relinquitur legatũ vel fideicõmissum filio:tunc ista pꝛima sit con-
clusio ꝙ tale fideicõmissum nõ valet:nisi in eo expꝛesse sint oppo-
sita verba impoꝛtãtia dilationẽ in tẽpus:cũ erũt sui iuris:sed iste
non est casus noster: qꝛ ista lex loquitur qñ filius vel seruus sunt
instituti heredes:⁊ pater vel dñs rogant̃ simpliciter de restituen-
do fideicõmissum filio vel seruo:tunc sit secũda foꝛmalis cõclusio
qð tale fideicommissum pure ⁊ simpliciter relictum v3 ⁊ tenet: eo
qꝛ semper videtur dilatũ in tempus existentie sui iuris: ⁊ ita etiã
tenet Bart.in.l.si vsusfructus.§.fi.ff.qñ di.leg.ce.¶ Nunc opere-
pꝛetium est videre que sit ratio diuersitatis inter istas duas con-
clusiones:qꝛ solum diuersificare casus:vt facit Bar. ⁊ nõ assigna
re rationez diuersitatis nihil est:pꝛesertim in istis coꝛrelatiuis in
quibus nõ videtur referre:an pater institutus grauetur fideicõ-
misso restituendo filio:an vero filio instituto pater sit grauatus.
¶ Unde assignat fundamẽtalẽ rationẽ diuersitatis. nã quando
testatoꝛ pꝛimo loco instituit filiuz vel seruũ heredes: deinde secũ
do loco eisdẽ reliq̃t fideicõmissum a patre vel dño: Ista gemina-
tio ostẽdit enixam volũtatẽ testatoꝛis volẽtis ꝙ talia bona oĩno
65 perueniant ad filiũ vel seruũ.†naz geminatio ostendit enixã vo-
luntatem testatoꝛis.l.balista.ff.ad treb.l.si mulier.ij.C.ad velleia.
facit qð singu.no.Bar.in.l.cũ scimus.in fi.per illũ tex.cũ gl.C.de
agri.⁊ censi.lib.xj.⁊ qð dicit tex.i.l.cũ pater.§.filius matrem. ibi:
nam enixe voluntatis pꝛeces.ff.de leg.ij.ex quo enim pꝛimo loco
instituit filiũ vel seruũ heredes certe si contingeret eos ante adi-
tam hereditatem sui iuris reperiri eis tñ acquireret̃ hereditas.
l.si paterfa.ff.de here.insti.⁊.§.fi.isti.de vulg.substi.⁊ qñ cõtinge-
ret ꝙ essent sub potestate patris vel dñi: quo casu adeũdo acqui-
reret patri vel dño:testatoꝛ secundo loco grauauit patrẽ vel dñm
de restituẽdo fideicõmissum ipsis.s.filio vel seruo:vñ nimirum si
ꝓpter enixã voluntatẽ testatoꝛis ⁊ geminatã.Itẽ ꝓpter validita
tem fideicõmissi tacite subintelligit̃ cum erunt sui iuris: secus est
econtra:qñ a patre vel dño institutis heredibus relinquit̃ simpli
citer filio vel seruo:tũc nihil valet.tex.est in.§.an seruo.institu.de
66 lega.qꝛ tũc solũ grauamẽ fideicõmissi interuenit.¶ †Confirmo
optime istã differẽtiã Bar.qꝛ qñ filius est institutus heres et pa
ter grauatus de emancipando filiũ isto casu pater censet̃ etiã gra
uatus fideicõmisso de restituẽdo omnia bona testatoꝛis ipsi filio
emancipato.tex.est valde not. in.l.ꝙuis.C.de fideicõ.⁊ in.l.si cui
legatum.i versi.pe.ff.de cõdi.⁊ demõ.secus est cõtra si pater fuit
institutus ⁊ grauatus de emãcipando filiũ non ꝑ hoc censet̃ gra
uatus de restituẽdo bona testatoꝛis ipsi filio emãcipato s3 Bar.
in.d.l.si cui legatũ.quicquid ibi teneat gl. ⁊ ita etiã tenent Pau.
de ca.⁊ Rapha.Ful.i.d.l.ꝙuis.vbi etiã idẽ tenui: ⁊ ista est mera
veritas:l3 Bart.⁊ scribẽtes nõ sic declarent: ⁊ ista est fundamẽta
lis ratio diuersitatis inter duos casus Bar. ⁊ duas cõclusiones
s̃.factas.¶ Pꝛo cõclusione glos.declarata vt declaraui Bart.
allegat duos tẽx.in.l.epistolã.§.fi.in tex.⁊ gl.ff.ad treb.⁊ tex.in.l.
filiam.ff.de au.⁊ argẽ.leg.sed ꝓ certo illi text. nihil faciũt pꝛout
etiã dicunt Pau.de ca.d.Alexã. ⁊ Are.hic.nã.l.epistolam.§.fi.
loquitur in matre fideicõmissaria:⁊ sic que nõ poterat habere fi-
liam in potestate ⁊ q̃ habuit fideicõmissum relictũ a filio suo he-
rede instituto ⁊ illud habuit expꝛesso iudicio testatoꝛis:vnde qñ
grauatur de restituendo tale fideicõmissum simpliciter eidẽ here
di censetur grauata restituere post moꝛtẽ suaz al's fideicõmissum
pꝛimo loco relictũ ipsi matri fuisset inutile quod non censet̃ testa-
toꝛ voluisse: nos vero loquimur in patre q solũ habuit commo-
dum hereditatis ex dispositione legali: nõ autẽ ex expꝛessa volũ
tate testatoꝛis.Tu tñ videas text.qui videt̃ mirabilis in.l.vxoꝛẽ.
§.fi.ff.de le.iij.vbi testatoꝛ heredẽ institutũ grauauit per fideicõ-
missum vt restitueret vxoꝛi sue: deinde grauauit vxoꝛem simpli-
citer ꝙ restitueret filio infanti q erat cõis filius testatoꝛis ⁊ vxo-
ris. Item liberauit vxoꝛem a pꝛestanda satisdatione fideicõmissi
⁊ tamen ibi mirabiliter decidit text. ꝙ vxoꝛ tenet̃ statim restitue
re illud fideicõmissum filio infanti: ⁊ tamen isto modo fideicom-
missum relictum vxoꝛi reddit̃ penitus inutile ⁊ inane.est verũ qð
ibi vxoꝛ non capit fideicõmissum ab eo cui tenet̃ restituere sed ab
alio herede istituto.Tñ ista est solũ diuersificatio casuũ pꝛout ẽt
soluit Bar.in.d.l.vxoꝛẽ.§.fi.similiter tex.i.d.l.filiã nihil facit:qꝛ
testatoꝛ ibi vsus est verbo seruentur:qð verbũ videt̃ impoꝛtare fi
deicõmissum:illud esse dilatũ in tp̃s quo sui iuris fieret:vt ibidẽ
expꝛesse dicit tex.in fi.⁊ ibidem expꝛesse Bart.⁊ sic iura allegata
per Bar.nõ pꝛobãt cõclusionẽ glo.⁊ magis cõem ⁊ minus pꝛo-
bat.d.l.vbi pure.in pꝛin.allegata per gl.vt superius dixi:⁊ sic re
manet cõclusio glo.⁊ Bar.⁊ magis cõmunis sine aliqua bona.l.
⁊ pꝛopterea.d.Alex.dicit:ꝙ ꝙuis passus iste sit dubi⁹ nec iura
allegata per gl.⁊ Bar.pꝛobent istã cõclusionẽ:tñ putat eam pos
se sustineri per tex.nostrũ qui aliter intelligi nõ põt nisi violando
literam.sed Rapha.cu ⁊ Pau.de ca. repꝛobant cõclusionẽ gl.
⁊ Bar.⁊ intelligunt istũ tex.ꝙ fideicõmissuz valeat si fuit dilatũ
in tempus existentie sui iuris expꝛesse vel etiam tacite per appo-
sitionẽ aliquoꝛũ verboꝛũ que hoc sapiãt:pꝛout etiã intelligebat
Old.laud.relatus per Bar.mouentur per foꝛtem tex.in.l. qui-
dã ita.§.si seruo.ff.ad treb.vbi dicit tex.seruo herede instituto va
let fideicõmissum quo grauatur dominus de restituẽdo eidẽ ser
uo cũ liber esset.põdera ꝙ ibi seruus erat institutus heres nõ au
tem dñs:⁊ fideicõmissum vniuersale erat relictũ a dño:cũ seruus
esset liber:ergo v3 qꝛ expꝛesse fuit collatuz in tempus quo eẽt sui
iuris:ergo alias nõ valeret:ergo ibi est tex.contra cõclusionẽ gl.
Bar.⁊ magis cõmnnẽ etiam declarãdo pꝛout declarat Bar.s3
67 ad illum tex.respondet Alex.†ꝙ nõ debet ibi sumi tale argumẽ
tum a contrario sensu:qꝛ resultaret absurdus intellectus et aliјs
iuribus repugnans.iuxta glo.in.l.ij.C.de condi.inser.⁊ in.c.j.de
eta.⁊ quali.in.vj.¶ Sed certe nulla lex in mundo bene pꝛobat cõ
clusionem glo.⁊ Bar.vnde tu potes aliter respondere ponderan
do illũ tex.vt faciat pꝛo cõmuni opinione.s.cum liber esset:vtile
fideicõmissum:⁊ sic ꝙ fideicõ.valeat qñ erit liber non aũt ꝙ illud
sit ibi dictum a testatoꝛe qð habebat quando erit liber.¶ Ultra
scribentes pondera contra Bar.istum tex.in vltima parte vbi ro
gatus sit pater post moꝛtem suam:pꝛout etiam notaui in text.in
vlt.no.nam testatoꝛ frustra expꝛessisset dilationẽ in tempus moꝛ
tis patris si semper intelligeretur dilatũ in tempus existẽtie sui
iuris.Bart.nõ hic:sed.j.in.ij.op.qnarte partis pꝛinci.perpẽdit
de isto tex.⁊ dicit ꝙ iste tex.videtur destruere omnia que hic po-
nit cum innuat ꝙ fideicõmissum non videatnr relictuz post moꝛ
tem patris nisi hoc fuisset expꝛessum a testatoꝛe:⁊ rñdet qð illud
qð hic tenuit.s.videri fideicõmissum dilatũ in tẽpus existẽtie sui
iuris:potest esse vel moꝛte vel emancipatione:sed iste tex.in vlti.
parte loquitur quando fuit expꝛesse collatũ post moꝛtẽ:⁊ sic vnũ
casum tantũ.¶ Ista solutio Bar.mihi nõ satisfacit:qꝛ si dilatio nõ
censet̃ facta in vnũ casum nisi expꝛimat̃ vt in hoc tex.ergo minus
generaliter pꝛocedet cũ erit sui iuris.Itẽ expꝛessio in vnũ casum
esset superflua si generaliter intelligitur semper conferri in tem-
pus cũ erit sui iuris:nisi dicas ꝙ testatoꝛ hic in vltima parte no
luit esse locum fideicõmisso:nisi in vnũ casum tñ sc3 moꝛtis pr̃is
grauati ⁊ nõ in alium casum.¶ Itẽ cõtra dictã cõclu.⁊ glo.⁊ Bar.
facit.Nam volunt in hoc tex.sustineri fideicõmissum pꝛopter taci-
tam cõditionẽ que subintelligit̃ cũ erũt sui iuris.Istud nõ videt̃
68 vllo modo posse stare:†qꝛ tacita cõditio nõ facit cessare regulaz
cato.annullãtẽ dictũ fideicõmissum:ꝓut tenet Bar.in.l.si optio.
per illũ tex.j.de opt.leg.Idem Bar.in.l.si dño stichus.j.eo.¶ S3
defendendo glo.⁊ Bar.responde no.ꝙ assumptum non videtur
verum duz dixi:ꝙ tacita cõditio non facit cessare regulã cato.nã
cõtrarium tenẽt expꝛesse Bal.⁊ Flo.in.l.seruũ filij.in pꝛin.ꝑ illũ
tex.j.eo.glo.in.d.l.si dño stichus.in gl.ij.in verb.data.ad fi.⁊ ibi
Imo.j.eo.Sed adhuc fatendo assumptũ Bar.pꝛo vero ꝙ taci-
ta conditio nõ faciat cessare regu.cato.adhuc not. respondeo qð
istud est verum in conditione tacita pꝛoueniente ex legis dispo
sitione que non impedit cedere diem legati:vt.l. conditiones que
extrinsecus.j.de condi.⁊ demon.secus est in cõditione tacita pꝛo
ueniente ex volũtate testatoꝛis tacita pꝛo validitate actus:⁊ que
impedit legati cessionem:pꝛout est ista de qua nos loquimur:et
ista bene facit cessare regulã catoñ.Ita declarat Bar.in.l.j. in.ij.
col.j.de regu.cato.¶ Item inꝙtum Bar.post Old. laud.tenet qð
a patre vel domino heredibus institutis non potest relinqui fi-
deicommis.simpliciter filio vel seruo nisi expꝛesse sint apposita
verba impoꝛtantia dilationẽ in tempus existentie sui iuris:alias
non valet per tex.in.§.an seruo.insti.de leg.Ille tex.hoc expꝛesse
dicit.et tex.in.l.si legatarius.§.seruo.ff.de leg.iij.Postea ad hoc
Barto.allegat tria alia iura.s.l.a filio.et.l.quesitum.in pꝛicip.j.
eo.⁊.l.cum legato.in fi.ff.quando dies leg.ce.Ista iura tria nihil
69 faciunt ad pꝛopositum:quia solum dicunt†quod a filio institu-
to herede potest legari patri.et rationem diuersitatis assignat
tex.in.d.§.an seruo.in ver.ex diuerso.ista cõclusio Bar.indifferẽ
ter tenet̃ per omnes.⁊ ita etiã tenet glos.in.d.l.a filio.in glo.ij. et
gloss.in.l.ex asse.ff.ad leg.fal.⁊ glo.in.§.ex diuerso.institu.de leg.
¶ Contra istam conclusionem appꝛobatam per omnes indiffe-
rẽter vrget foꝛtiter tex.in.l.cogi.§.si pater.ff.ad treb.vbi a patre
instituto herede fideicõmissum vniuersale fuit relictũ simpliciter
filio in

filio in potestate ꝛ valet ꝛ tenet tale fideicōmissum: ꝛ tñ ibi nō fuerunt apposita aliqua verba importātia dilatione in tps existētie sui iuris: imo fideicōmissum ibi fuit relictū simpliciter. Varie soluantur ad illū tex. quas reprobat. d. Alex. post alios hic: ꝛ ibi: ꝛ late prosequitur Are. hic cōiter rñdetur: ꝙ ille tex. de necessitate debeat intelligi qñ testator fuit vsus verbis importantibus dilationē in tempus existētie sui iuris: al's fideicōmissū non valeret ita Imo. Rapha. cu. Pau. de ca. d. Alex. cōiter alij: ꝛ Ludo. ro. ꝛ d. Alex. ibi: sed ista esset suppletio ad illū tex. ꝛ manifesta diuinatio: cum tex. ille loquaꝛ qñ fideicōmissum fuit relictū simpliciter: ꝛ subaudire ꝙ ibi testator fuerit vsus verbis importātibus dilationem in tps existētie sui iuris est destruere illū tex. ꝛ tex. fuisset supinus omittere illud qd erat necessarium ad validitatem fideicōmissi. vñ tu responde congruentius: ꝙ iuriscōsultus ibi nō intendit tractare an ꝛ qñ fideicōmissum relictū a patre qui est institutus filio in potestate valeat necne. nec de hoc dubitat ibi tex. sed solū tractat an filius fideicōmissarius possit cōpellere patrē institutū ꝛ grauatū fideicōmisso ad adeūdū ꝛ restituēdū. ꝛ sic tex. ibi presupponit pro firmo valere illud fideicōmissum nō obstante patria potestate: ergo loquitur qñ fideicōmissum fuit relictū a patre in diē vel sub cōditione: vel qñ fuit collatū in tempus qñ filius erit sui iuris: quib9 casibus fideicōmissum valet ꝛ tenet. ꝛ ibi decidit tex. solum hoc ꝙ non obstante patria potestate fili9 fideicōmissarius possit cōpellere patrē recusantē adire ꝛ restituere: tamen non transibunt actiones in fideicommissarium nisi adueniente die vel conditione vel habilitate filij. l. apud iulianum. §. antistia. ff. ad treb. ꝛ isto modo non erit diuinatio ad illū tex. prout ēt dixi. s. ad tex. nostrū. ſm Raph. cu. in ij. sol. glos. Et ad hoc etiaꝫ in effectu tendit precedens sol. Imo. ꝛ moder. liceꝛ non sic declaret. ¶ Capio gl. in ver. qñ ex persona filij. quā diuide ī duas partes. In pma declarat tex. In sc̄da opponit: de solu. se remittit sed solutio ibi poniꝛ in tex. ij. ibi: itē ad id qd dicit Bart. ꝛ doc. sol-

70 uunt ꝛ ꝙ qñ est institutus seruus ꝛ grauatus dñs de prestando fideicōmissum cuidā extraneo: attēto rigore fideicōmissum debeꝛ ex psona dñi qꝛ ipse dñs est grauatus: ideo de rigore si seru9 effectus sui iuris adeat istā hereditatē: non teneꝛ ad tale fideicōmissum. l. celsus. §. qd alicuius. in fin. j. de leg. ij. ꝛ l. j. §. fi. j. de leg. iij. sed considerato effectu debeꝛ ex persona filij vel serui vt hic: ideo seruus effectus sui iuris ꝛ cōsequutus hereditatē ex equitate tenetur ad fideicōmissum. vt expresse dicit tex. in. d. l. si alienus seru9. Aduerte etiam quod q̄tum ad ordinem soluendi legata relicta seruo instituto ꝛ legata relicta a dño: prius habetur ratio relictorum a seruo: vt est tex. in. l. nesennius. §. seruo. ff. ad leg. falcid. de

71 qua opponit Bar. ꝛ ꝛ sic ibi est casus singularis: in quo non fit cōtributio omniū legatorum relictorū in eodē testamēto quo ad in eundam rationē falcidie. ꝛ ita etiam illum tex. pro singulari not. Ioan. de imo. hic: in. vj. col. ꝛ. d. Alex. ibi. ¶ Capio glo. in verb. sed vt pater. quā diuide magistraliter ex medulla Bart. in quatuor partes. In prima declarat tex. ꝛ infert. ꝛ ista pars est clara. In secunda que est ibi: sed videtur contra: gl. opponit cōtra tex.

72 inq̄tum vult ꝙ ꝛ pater grauatus de restituendo filio non detrabit ab ipso filio quartam trebellianicam: contra. d. l. iubemus. §. idemqꝫ in retinenda. C. ad treb. ꝛ respondet ꝛ bene: ꝙ ibi ipse pater fuit heres institutus ꝛ sic fuit grauatus vt heres: ꝛ sic istud cōsequitur a seipso ꝛ non a filio ꝛ tūc bene detrabit trebellianicam ipsi filio vt ibi: sed hic filius fuit institutus heres ꝛ sic pater grauatur fideicōmisso: non vt heres sed vt cōmodum sentiens ex hereditate mediante persona filij instituti: ideo nō detrabit trebellianicam cōtra ipsum filiū ꝛ assimilatur legatario qui nihil detrabit. vt. l. j. §. j. C. cōia de lega. ¶ In tertia parte ibi: sed quero gs est heres. glo. per viam questionis opponit contra tex. et dupliciter soluit ꝛ Bar. opponit hoc modo. nā tex. innuit ꝙ filius institutus sit heres: contra. d. l. placet. ff. de acqui. here. tu clarius oppone ex mente Pau. de ca. nā videꝛ ꝙ quādo pater grauatur restituere fideicōmissum filio instituto debeat censeri grauatus vt

73 heres: consequenter possit detrabere trebellianicam ꝛ ꝙ filius institutus adeūdo hereditatē facit patrē heredem. d. l. placet. et. l. qui in aliena. §. interdū. ff. de acqui. here. ꝛ l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulga. ꝛ pup. ꝛ tamen cōtrarium deciditur in hoc tex. ergo male: glo. ponit duas solu. ꝛ tenet primā. s. verū esse ꝙ facit patrē heredē quo ad effectū ꝛ cōmodū: qꝛ in effectu acquiriꝛ incōtinēti patri: sed quo ad nudū nomē hereditarium filius est heres noīe. In quarta parte ibi: ꝛ caute tacet de seruo glo. remouet aliud ta

74 citum contrarium. ꝛ Bar. illud format hoc modo. ꝛ nam quādo seru9 est institutus heres nullo modo est heres neqꝫ noīe neqꝫ effectu: sed facit dñm heredē ergo cōtra tex. qui innuit ꝙ etiam qñ seruus est institutus heres: ꝙ ipse seruus dicatur esse heres: ꝛ qd nullo modo dicaꝛ esse heres pbat Bar. qꝛ locus est substitutioni vulgari que cōcipiꝛ in illū casum si heres nō erit qñ testator instituit illū quē ignorabat esse seruū. l. cū pponas. C. de here. institu. ꝛ insti. de vulg. subst. §. fi. sed tu aduerte: qꝛ Bar. nō videꝛ bñ probare: assumptū qd facit: ꝙ qñ seru9 instituiꝛ ꝙ nullo modo fit heres neqꝫ noīe neqꝫ effectu. nā iura p eū allegata. s. d. l. cū pponas. ꝛ. d. §. fi. nihil faciunt. ptz: qꝛ in illis iurib9 nec ipse seruus est heres in cuius persona testator errauit: nec etiā facit dñm heredeꝫ: ſꝫ admittiꝛ substitutus vulgaris: nec nudū nomen heredis sufficit ad excludēdū substitutū vulgarē. l. ꝛ si sint. §. ſꝫ qd papinian9. ff. de mino. Bar. ꝛ alij in. l. ij. §. interdū. ff. de vul. ꝛ pup. ergo iura allegata p Bar. nō probāt: ꝙ ideo seruus institutus nō fit heres, neqꝫ nomine neqꝫ effectu: eo qꝛ faciat dñm heredē: qꝛ ī illis iuribus non facit dñm heredem: imo excluso vtroqꝫ locus est substitutioni. ¶ Unde tu clarius forma istam oppositionē cōtra illud qd tenuit gl. ꝙ filius institutus fit heres nomine sed nō effectu contra opponitur: nā ista lex loquitur tam in seruo q̄ in filio ſꝫ in seruo nō pōt procedere illud qd tenet glos. eo qꝛ penes seruū non pōt remanere nomen heredis: cū istud fit de iure ciuili. l. lege obuenire. ff. de verb. signi. ꝛ. l. verbis ciuilibus. cum ibi not. ff. de

75 vulg. ꝛ pup. ꝛ ergo non cadit in seruo qui habeꝛ pro mortuo quo ad ea que sunt iuris ciuilis. l. qd attinet. ff. de reg. iur. Itē ꝙ quis sit heres in testamēto est inductum de iure ciuili: vt est glo. in. l. j. ff. de acqr. re. do. late Bar. in. l. ex hoc iure. in. ij. col. ff. de iust. ꝛ iu. ergo seruus est illius omnino incapax. d. l. qui in alterius. ꝛ. l. qui testamento. §. seruus. ff. de testa. ¶ In eadem glo. in fi. concludit

76 glo. ꝛ ꝙ filiusfa. institutus heres adita iussu patris hereditate remanet heres nomine sed non effectu: seruus aūt nec nomine nec effectu dicitur esse heres. Bar. late ꝛ subtiliter disputans istam materiam reprehendit differentiam glo. inter filiū ꝛ seruū ꝛ vult in hoc nullā esse differentiā: ꝛ ꝙ nemo eorū dicaꝛ heres noīe quo ad directas vel vtiles actiones: ꝛ sic quo ad effect9 iuris: sed benedicanꝛ heredes noīe. i. nominati ꝛ descripti heredes in testō: ꝛ sic quo ad effectus facti tm̄. per. l. qui heredi. in pn̄. ff. de cōdi. ꝛ demō. Istā opi. Bar. cōtra gl. tenēt cōiter scribēter hic nemine modernorū dissentiente. ꝛ dicit. d. Alex. ꝙ est magis cōis opi. ꝛ ꝙ ēt tenent moder. in. l. placet. ff. de acqui. her. ꝛ dicit Are. ꝙ ista opi. Bart. sibi placet. Idē tenet Ang. in. l. ij. ff. de peti. her. p illū text. iuncta. l. ij. in pn̄. eo. tit. vbi dicit esse casum nō violando literam. ¶ Istā cōmunē cōclusionē cōtra gl. indubitāter tene q̄uis Ange. hic: post antiquos ꝛ in. d. l. placet. ꝛ in. l. sub conditione. vbi ēt Bal. ff. de libe. ꝛ posthu. teneat cōtrariū sequutus differentiā gl. hic: p aliqua leuia quibus respondēt Imo. ꝛ. d. Alex. ꝛ alij moō. Tu aūt ex dictis Bar. facias duas cōclusiones. Prima ꝙ filius ꝛ seruus heredes instituti nō dicunꝛ heredes etiam noīe quo ad directas vel vtiles actiones: ꝛ sic quo ad effectus iuris: sed totaliter faciunt patrem ꝛ dominum heredes etiā nomine quo ad directas vel vtiles actiones: ꝛ sic quo ad effectus iuris: perinde ac si pater ꝛ dñs essent heredes instituti vt dicit tex. in. l. acquiritur. §.

77 j. ff. de acquir. re. do. ¶ ꝛ Secūda cōclusio est ꝙ filius ꝛ seruus heredes instituti dicuntur heredes noīe. i. nominati in testamento: ꝛ sic sunt heredes quo ad effectus facti. ¶ Pro prima cōclusiōe Barto. adducit tex. in. l. qui in aliena. §. interdū. ff. de acqui. her. ꝛ illū tex. subtilius inducūt Are. ꝛ. d. Soc. hic. nā ibi filius fuit heredat9 ꝛ nepos in eius potestate existens fuit ab auo institut9. dicit ibi tex. ꝙ nepos sine aditione facit patrem heredem suum ꝛ necessarium: ergo directum. §. sui. institu. de here. qua. et diffe.

78 ergo directa suitas nō remāsit penes nepotē institutū ꝛ qꝛ. si remāsisset in suitate nō est locus successorio edicto de persona ad personam. l. j. §. sciendū. ff. de suis ꝛ legi. late Barto. ꝛ alij in. l. qui se patris. C. vnde libe. ¶ Sed tu aduerte lꝫ ista inductio videaꝛ subtilis ꝛ colorata tamen confunditur: qꝛ est contra illū tex. in fi. dū dicit: nam per eum quis existere necessarius non potest qui et ipse non esset exstiturus: ꝛ sic vult quod nepos primo sit necessarius

79 ꝛ postea facit patrem suū necessarium. Itē dicit ibi tex. ꝛ per talē suitatem confirmari exheredationem filij absqꝫ alia aditione que alias requiritur. l. filium. §. sed cuꝫ exheredatio. ff. de leg. prestan. ergo non ab ipso filio exheredato contra seipsum confirmatur exheredatio: quia hoc esset absurdum sed a nepote instituto. ad idē text. in. l. filius patroni. ff. de bo. lib. vbi dicit tex. ꝙ filius exheredatus extitit heres necessarius quando nepos ex eo fuit institutus nō per semetipsum sed per alium ad hereditatē admittiꝛ. ergo apparet qd non directo ꝛ ipso iure vt dicunt Aret. ꝛ Soc. hic nec obstat fundamentum eorū de materia. l. qui se patris. C. vnde libe. ꝛ de. l. j. §. sciendum. ff. de suis et legiti. quod illa materia loquitur quando existens in primo gradu est suus sibi ipsi soli: ꝛ nō quando alij in cuius est potestate: prout loquunꝛ. d. l. qui aliena. §. interdū. ꝛ. d. l. filius patroni. tu pro ista prima conclusione barto. adde bonum text. in. l. j. §. si filio. ff. ad trebel. iuncta. l. si heres institutus. in prin. eo. ti. dicitur in. d. §. si filio. qd si filius et seruus fuerint heredes instituti: ꝛ pater ꝛ dominus fuerint grauati eis restituere hereditatem: quod restituendo transeunt in eos vtiles actiones ergo apparet: ꝙ penes filium non sunt directe actiōes

filij & filij nomine

q2 qñ restitutio fit habenti directas actiones nõ trãseũt vtiles.d.
80 l.si heres institutus.in prin. ¶ †Sed aduerte q2 cõtra istã primã cõclusionẽ Bar.cõiter approbatã videt̃ facere iste tex.in ista tertia parte.⁊ sic in ver.demũ.dupliciter inducẽdo istũ text. primo dũ dicit text.ꝙ pater ex persona filij hr̃dis detrahit ab extraneo quartam trebellianicã ergo nomẽ heredis vr̃ apud filiũ remanere cũ aliquo effectu iuris.s.detractionis trebellianice:tñ ad hoc potes respõdere ex mẽte Bart.ꝙ iste effectus causat̃ nõ q2 nomẽ heredis fit cũ iuris effectu apud filiũ:sed q2 ipse filius fuit script⁹ heres in testõ:⁊ pater vel dñs est heres quo ad oĩa iura eo modo quo essent filius vel seruus si essent sui iuris: s3 si essent sui iuris ipsi detraherent quartã trebellianicã:ergo similiter isto casu pater ⁊ dñs eã detrahet. ¶ Scdõ obstat iste tex.dũ dicit vt pater nõ vt heres:s3 vt pater rogari videt̃ ergo filius est heres ⁊ ex sua psona sibi obligari nõ põt vt dicit̃ in tex.⁊ ita inducit istũ tex.gl.hic. Sed respondet ꝙ tex.non dicit nec posset dicere ꝙ pater non sit heres effectu per.d.l.placet.ff.de acq.here.s3 bene dicit tex.ꝙ bene videt̃ rogatus vt heres.ratio est ẽm Bar.ne istud beneficium qd̃ habet p filiũ vt p eius psonã efficiat̃ heres effectu retorqueat cõtra eũ: cõtra.l.amicissimos.ĩ fi.ff.de excu.tu.⁊.l.iudex circũuẽto.ff.de mino. ¶ Secũdo pñcipaliter cõtra pmã cõclusiõe3 bart. de seruo vr̃ stringere tex.in.l.legatũ est.in.§.alien⁹.j.eo.vbi text. formaliter: dicit ꝙ seruus alienus heres institutus legari ipse a se cuidã tertio nec totus nec pro parte põt:q2 inter heredẽ a quo relinquit̃ ⁊ rem legatã debet esse differẽtia:⁊ tñ si dñs eẽet heres effectu posset legari:ergo ibi videt̃ esse casus ꝙ legatum relictũ a seruo herede instituto capit fundamentũ in psona ipsius serui.et ita illũ tex.põderat Are.in.d.l.placet.in fi.⁊ respõdet ꝙ attento iudicio ⁊ voluntate testatoris legatũ debeat̃ a seruo:ergo non potuit formaliter fieri eo modo quo testator disposuit l3 aliud sit ex
81 dispositione iuris.d.l.qui liberis.§.hec verba. ¶ †Sed tu aduerte cõtra istã solu.Are.ꝙ ad hoc vt actus valeat non debet attẽdi illud quod testator ẽm verba ordinauit sed illud qd̃ ius disponit l.cũ questio.cũ simi.C.de lega. Istã primã conclusionẽ Bar.limita duobus modis.primo vt in filiofamilias procedat attẽto iure ffor:⁊ etiã hodie in hereditate pfectitia in qua filius esset institu
82 tus cõtemplatione patris sed in hereditate †aduẽtitia: cum hodie sit statutũ ꝙ filius sit heres quo ad pprietatẽ noĩe ⁊ effectu.l. cũ op3.in prin.C.de bo.que lib.⁊.§.j.instit.per quas perso.no.acqui.⁊ sic pater habeat solũ vsumfr.certe pater cẽsebit̃ hodie singularis successor in tali vsufru.nõ aũt habebitur vt heres. ita signanter declarat Bald.in.l.si putas.circa mediũ.C.de pet.here. refert ⁊ simpliciter sequitur ac reputat singulare.d.Alexan.hic. ¶ Tu adde illud qd̃ late tradunt Bar.⁊ alij.j.in.ij.q.extra gl.dũ examinãt an ista.l.hodie pcedat in hereditate aduentitia ibi di
83 cetur. ¶ †Secundo limita istã primã cõclusionẽ Bar.vt procedat post aditã hereditatẽ:qñ iussu patris vel dñi filius vel seruus adiuerint hereditatem: tunc bene faciunt patrẽ vel dñm in totũ heredes:⁊ istud est quod dicit tex.in.d.l.acquirit̃.§.j.ff.de acqui. re.do.vbi dicit tex.ꝙ quãdo filius vel seruus sunt instituti heredes: si iubẽtibus nobis adita sit hereditas acquirit̃ nobis pinde ac si nos ipsi heredes fuissem⁹ instituti:sed ante aditã hereditatem ipse filius vel seruus dicunt̃ heredes:nõ aũt pater vel dñs q2 ad ipsos spectat facultas adeundi: ⁊ non ad patrem vel dñm: patet q2 filius vel seruus instituti possent nolle adire potius pati se expoliari ꝙ adire.vt dicit text.in.l.cũ pponas.C.de here.instit.et in.l.pro hr̃de.in prin.ff.de acq.here.⁊ in.§.pe.instit.de he. qua.⁊ diffe. et ita etiam tenet Bar. hic:in secũdo effectu respondendo ad.d.l.iij.ff.de vulg.⁊ pup. Nõ intelligas tñ ꝙ filius ⁊ seruus instituti ante aditã hereditatem dicant̃ proprie heredes: q2
84 nemo †etiã habilis ⁊ existẽs sui iuris ante aditã hereditatẽ dicitur pprie heres:q2 ille dicit̃ pprie heres q hereditatẽ adiuit.l.iij. §.si qs hr̃di.ff.de statulibe.⁊.l.iij.§.si qs ita.⁊ ibi põderãt Bald. ⁊ Jmo.ff.de her.insti.⁊.l.si in diem.in pñc.ff.de cõdi.⁊ demon.ꝙ
85 ius †adeundi non dicitur esse in bonis nostris ante aditã hereditatem:vt est tex.not.in.l.pretia rerum.in pñ.ff.ad leg.fal.quẽ tex. ad h reputat sing. Bal.in.l.ij.circa fi.C.de iur.⁊ fac. igno. Jde3 tenet Bart.i.l.post emãcipationẽ.§.j.ff.de lib.leg. Bal.in.l.deo
86 nobis.ad fi.C.de epis.⁊ cle. ¶ †Circa scdãm conclusionẽ Bart.ꝙ filius ⁊ seruus heredes instituti dicunt̃ heredes noĩe.i. nominati ⁊ sic cẽsentur heredes quo ad ea que sunt facti: ideo cum implementum conditionis sit facti debet impleri in persona filij ⁊ serui q sunt heredes noĩati: ⁊ sic debet eis solui illud qd̃ debet̃ gratia cõditionis implende:nõ autẽ debet solui patri vel dño: vt est tex.in.d.l.qui heredi.in princ.ff.de condi.⁊ demon.⁊ ex hoc colligit Barto.rationem ad.l.q liberis.§.hec verba.ff.de vulg. ⁊ pu. quod illa verba quisquis heres mihi erit: resoluunt̃ in conditionem:si aliquis mihi sit heres:sed implemẽtum conditionis dicitur esse facti:⁊ quo ad ea que sunt facti pater vel dñs nõ dicũtur esse heredes:l3 Areti.hic in vlti.col.impugnet istã rationẽ Bar.

87 Tu adde congruentiorẽ rationẽ ꝙ †l3 filius ⁊ seruus faciant patrem dñm totaliter heredes in effectu:tamẽ non faciunt eos dici scriptos heredes:q2 cum istud sit facti non potest acquiri p filiũ vel seruũ patri aut dño.§.sed cum factum.instit.de stipu.ser.⁊.d. l.qui heredi.in prin.⁊ ita pcedit tex.in.d.l.qui liberis.§.hec verba.iuncta.l.cũ filio.in verbo scriptos tantũmodo.nam ista verba quisquis mihi heres erit.intelligunt̃.s.ex suprascriptis.vt ibi:et l.in substitutione.ff.eo.de vulg.⁊ pup.⁊ dixi etiã.s.in gl.ij. ergo pater vl̃ dñs non admittunt̃:q2 nõ sunt scripti heredes ꝙuis effectualiter hereditatẽ habeant.ista ratio est magis de mẽte dictorũ iurium ꝙ sit ratio Bar. ¶ Successiue inq̃tum Barto.ponit illos duos effectus quos operat̃ noĩatio heredis remanens in filio vel seruo heredibus institutis quo ad ea que sunt facti. Ad
88 dit Ludo.ro.tertiu3 effectũ quo ad ius sepulchrorũ †ꝙ si testator acquisiuit sepulchrum pro se ⁊ heredibus suis acquiratur filiofamilias heredi nudo nomine:per tex.ẽm eum singularem.in.l.familiaria.cum.l.seq.in prin.s.de reli.⁊ sump.fu.do. Alex.reprehendit per.l.q2 perinde.§.j.j.ad treb.vbi iura sepulchrorũ remanẽt apud heredem qui habet iura directa:ergo etiã debet esse in patre cui acquiritur hereditas ⁊ nõ in filio:⁊ respõdet ad iura allegata per Ludo.qui dicit nihil facere:siue Ludo.ponderauit illa iura dũ loquũtur de filio qui abstinuit se ab hereditate patris ⁊ consequenter est heres nudo nomine:⁊ tamen habet ius sepulchrorũ:siue etiam voluerit ponderare illũ tex.in verbo pro minima parte institutus. Ego dico ꝙ illi tex.optime faciũt pro Lud. rom.⁊ qd̃ Lud.aliter debuerit inducere illos tex.ꝙ ponderet.d. Alex.dum tex.ibi dicit heredib⁹ ceterisq3 successorib⁹ qualescũq3 fuerint:que operetur vt cõprehendant̃ etiã heredes nudo nomine l3 vere ⁊ effectualiter nõ sint heredes. Jstud assumptũ probo per illud qd̃ singulariter decidit Bal.in.c.imperialem.in pñ.
89 in.v.col.de prohi.feu.alie.per Fede.vbi determinat ꝙ †feudum acquisitum pro se ⁊ heredibus suis quibuscũq3 cõprehendit etiam eum qui est improprie heres:⁊ sic cõprehendit etiam legatarium.refert ⁊ sequitur.d.Alex.in.l.quedam.§. nihil interest.in j.colũ.s.de eden.⁊ in.l.gallus.§.etiã si parente.s.de lib.⁊ posth. ⁊ in.l.etiam.in prin.vbi etiam sequitur Ludo.ro.s.solu.matr.et do.Alexã.in.l.qd̃ dicit̃ in vlti.char.j.de verb.oblig.⁊ latius do. Alex.in.l.si patroni.in prin.in pe.⁊ vlti.col.j.ad treb.sequit̃ etiã Ludo.ro.in.l.ad tempus.§.j.j.de vsur.d.Abb.in consi.ex.incip. mitar in presenti causa.in.iij.dubio:accedat ꝙ verba geminata solent multum operari.l.balista.ff.ad treb.⁊ istud ide3 qd̃ hic tenet Ludo.de isto iure sepulchrorũ.in.d.l.qui in aliena.§. interdum.
90 s.de acqui.her. ¶ †Expedita theorica Bar.eã inducit in practica ad duas qõnes.prima an distinctio q̃ fit in seruo instituto herede:quẽ testator errans putabat esse liberum.in.l.si paterfamilias.in prin.ff.de here.insti.in.§.ii.instit.de pupil.substi. habeat locum in filiofa.quem testator errans putauit esse sui iuris:et determinat ꝙ sic:q2 q̃tum ad hoc non est differentia inter filium et seruum.⁊ ita tenet glo.in.l.si quis filium.in glo.j.vbi Bar.idem tenet.ff.de acqui.here.idẽ tenet Bar.in.l.cum pponas.ad fin.C. de here.instit.vbi plane dixi:ad ibi dicta me remitto:⁊ ibi etiã tetigi quid iuris ẽm iura hodierna ẽm que filius acquirit sibi pro
91 prietatem ⁊ patri solũ vsumfructũ. ¶ †Secũda.q.Bar.est quando substitutio pupillaris est facta per illa vba qlq3 mihi heres erit sit etiã heres filio meo impuberi decedenti in pupillari etate ⁊ filius vel seruus instituti adiuerunt iussu patris vel dñi postea tẽpore mortis pupilli reperiuntur sui iuris poterunt ex substitutione pupillari admitti ⁊ sibi acquirere hereditatem pupilli ẽm bar.⁊ alios hic:⁊ in.d.l.iij.de vul.⁊ pup.vbi dixi.ad ibi dicta me remitto. Jdẽ tenet Jo.fab.in.§.instituit̃.insti.de pup.substi.⁊ est bonus text.de hoc in.l.coheredi.§.j.in ver.vel alij acquisite.⁊ ibi Bar.ad hoc no.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ illu3 tex.etiã ad hoc adducit Rapha.cu.in.d.l.iij.⁊ Are.hic:in vlti.col. ¶ Ultra scribẽtes induco theoricã Bar.superius relatam ad nouã ⁊ solẽnem qõnem
92 pone †statuto caueт ꝙ qui occidit hominẽ occidat̃ si non habuerit pacem cum herede occisi:vel pone statutum remittit in totu3 vel diminuit penã bannito si pacẽ habuerit ab herede occisi.pone quod filiusfa.vel seruus alienus fuerunt heredes instituti ab eo qui fuit postea occisus ⁊ iussu patris vel domini adiuerũt hereditatem illius occisi:queritur a quo debeat pax haberi an a ser uo ⁊ filio heredibus scriptis an vero a patre vel domino in quo transeũt omnia iura hereditaria directa ⁊ vtilia ⁊ sic sunt heredes effectu.habeo istam questionem pro valde dubia:⁊ cõsidera pro qua parte faciat doctrina Barto.q2 videtur ad vtranq3 partem posse adduci:vt.j.statim subijciam. ¶ Ego intendo istã.q. bene discutere q2 est nouus articulus a nemine vnq3 tactus et ꝙ debeat haberi pax a filio vel seruo heredib⁹ scriptis l3 nudo nomine sint heredes bene facit q2 statutum loquit̃ cõditionaliter si
93 pace3 habuerit ab herede: †sed cõditio cũ sit facti debet impleri in psonã filij heredis scripti ⁊ nominatim non autẽ in personam patris vel

patris vel dñi: vt est tex. clar⁹ in. l. qui heredi. in prin. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ in. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. ⁊ pup. et istud tenet Bar. hic: in. ij. effectu ⁊ istud stringit pro hac parte. ¶ Secundo facit: q: quo ad ea que sunt facti nominatus censet esse heres licet ipse nullas habeat actiones directas vel vtiles: ista est ēt doctrina Bar. hic: in secūdo effectu: q: ea que sunt facti non trāseunt a filio vel seruo heredibus institutis in patrem vel dominū. vt dicit tex. in. d. l. qui heredi. in prin. ⁊ in. d. §. sed cum factum.
94 insti. de stip. ser. †sed facere pacem est meri facti sicut contra here l. consilio. in fin. ff. de cura. furio. istud etiam stringit pro hac parte: ⁊ sic vides ꝙ doctrina Bar. videt facere ꝙ debeat pax haberi a filio vel seruo heredibus institutis: ⁊ non ab eorum patre vel domino. ¶ Tertio facit q: non debet attendi cui emolumentum hereditatis acquiratur: sed cui honor habitus sit: ⁊ sic qsin testamēto sit scriptus heres: an filius vel seru⁹: an vero pater vel dñs ita dicit egregius text. in. l. iij. §. hoc aūt solū in versi. ceterum. ff. de leg. prestā. tñ ad illum tex. potes respondere ꝙ dispositio illi⁹ tituli fuit inducta vt honor legatariorū conseruet: ideo dicit ibi tex. ꝙ non attenditur cui acquiratur cōmodum sed cui honor exhibeatur ꝫ in casu nostro statutū cōsiderauit heredem effectualē ⁊ sic effectū acquisitiōis hereditatis: vt statī. j. dicā. ¶ Quarto facit qđ notabiliter tenet Bar. in. l. si filius qui patri. in. j. q. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ sequunt Bal. Jmo. ⁊ cōiter mod. vbi dixi. vbi tꝫ
95 ꝙ †stante statuto perusine ciuitatis: ꝙ exbānitus nō possit reuerti ad ciuitatem infra decē annos nisi habuerit pacē ab heredib⁹ occisi. decidit ibi Bar. sing. ꝙ si filius istius occisi abstinuit se ab hereditate paterna ⁊ sic solū est heres nudo ⁊ vano noīe qđ tamē debeat ab eo pax haberi: ⁊ ita etiam est in. q. nostra. mouet Bar. q: facere pacē non est quid hereditarium. l. pro herede. §. fi. ff. de acquirē. here. ⁊ l. pe. ff. de sepul. vio. ⁊ istud vltimū etiā dicit idē Bar. in. l. dāni. §. sabini. ff. de dā. infe. sed tu aduerte: ꝙ lꝫ fili⁹ abstineat ab hereditate patris forte q: ē dānosa ⁊ debitis grauata tñ est filius quem principaliter tangit iniuria ⁊ offensa patris occisi. ⁊ per cōsequens ad eum spectat vindicta igit etiā ad eū dꝫ spectare facere pacē. Jta procedit dicta decisio Bar. sed ista ratio cessat in casu nostro in filiofa. ⁊ seruo alienis qui nō attinēt in aliquo occiso. ¶ Jn contrariū ꝙ imo pax haberi debeat a patre vel dño qui sunt heredes effectuales ⁊ ad quos trāseunt directe
96 ⁊ vtiles actiōes: facit † q: filius ⁊ seruus post acquisitionē hereditatis factā patri vel dño: per. d. l. placet dicunt heredes improprie formaliter dicit glo. in. l. quoties. §. fi. in ver. sed ⁊ si pure. in
97 gl. fi. ad fi. ff. de here. instit. quam gl. allegat Bar. hic: † sed in statutis verba debent ꝓprie accipi nō aūt improprie. l. j. §. si is qui nauē. ff. de exer. l. ille aut ille. §. cū aūt in verbis. ⁊ l. non aliter. ff. de
98 lega. iij. sed ad hoc respōdet † ꝙ ēt in statutis verba debent stricte ⁊ proprie accipi: ⁊ tñ verificat in eo qui heres nudo nomine et sine effectu: vt est tex. no. in. l. si ita scriptū. ff. de condi. insti. ⁊ in. d. l. qui heredi. in princ. ¶ Secūdo pro hac parte facit q: verba debent intelligi de herede cū effectu. l. j. §. hec verba. vbi aliquando plene dixi. ff. qđ quisqꝫ iur. ⁊ c. relatum. de cleri. non resi. ergo in
99 telliguntur de patre ⁊ dño qui sunt heredes in effectu. ¶ † Tertio facit q: heres idem est ꝙ dñs. §. pe. insti. de here. qua. ⁊ differ. ꝫ filius ⁊ seruus cum adita hereditate transferant totū in patrē vel dñm. ergo non sunt domini: sed pater vel dñs: ergo de eis statutum intelligitur. ¶ Quarto facit vna ratio quā ad istud statutum assignat Barto. in. l. iij. §. cato. in vlti. colū. ff. de verb. oblig. vbi dicit ꝙ si bene consideramus verba ⁊ mentem istius statuti: istud statutū voluit fieri pacem ab eo qui representat personā defuncti insolidū: sed filius ⁊ seruus non representant imo pater ⁊ dñs qui effectualiter successerunt in hereditate ⁊ eā possidēt ⁊ quibus cōpetunt iura hereditaria actiue ⁊ passiue. vt in auē. de iureiur. a mo. presti. in prin. col. v. Et sic pōdera Bar. ibi velle in ista rōne qđ ius faciendi pacem de occiso sit quid hereditarium cui⁹ contrariū tenet expresse Bar. in. d. l. filius qui patri. ad fi. ⁊ in. d. l.
100 damni infecti. §. sabini. ¶ † Quinto facit q: facere pacē de morte occisi nō pertinet ad filias feminas. etiā si non essent masculi: sicut nec ad eas spectat vindicta sanguinis sed ad masculos. vt ē glo. reputata singu. in. c. j. §. hoc autem notandum. in gl. magna. ad fi. qui feu. da. pos. ⁊ ibi Bal. dicit quod illa glo. facit ad statuta loquentia de pace tenēda ab heredibus occisi. tamē dicit quod illa gl. procedit ꝭm leges longobardas ⁊ sic videtur innuere qđ de iure cōmuni non sit vera. sed illam glos. sequitur idem Bal. in. l. titia. §. lucius. ff. de lega. ij. cam tenent ⁊ reputāt singularē Ang. Jmo. ⁊ Raph. cuma. ⁊ Pau. de ca. in. l. iij. §. cato. ff. de verb. ob. ⁊ in. l. pro here. §. fi. ff. de acqui. here. ⁊ in. d. l. si filius qui patri. ad fi. ff. de vulg. ⁊ pupil. Ang. in consi. xxij. quod incip. viso facto. si ergo facere pacem non spectat ad filias feminas occisi: ergo multo minus sufficiet habere pacem a seruo vel filiofa. alienis heredibus institutis q sunt heredes vano nomine ⁊ nō representāt personam defuncti: vt dixi. tamen quod illa glos. non sit vera de iure

filia utrum possit facere pacem

communi: tenet Lud. ro. in. l. j. §. potuisse. per illum tex. ff. ad sille. ⁊ in. d. l. pro herede. §. fin. ⁊ ibidem do. Alexan. ⁊ idem Ludo. in. d. l. iij. §. cato. do. Alexan. in. d. l. si filius qui patri. in penult. col. vbi dicit quod ita solitus est tenere. ⁊ ibidem Aret. ad finem. ¶ Sexto facit quia statutum requirens pacem haberi ab heredibus occisi considerauit quod isto modo tollatur rācor ⁊ inimicitia existens inter heredes ⁊ occisorem defuncti: sed huic rationi non videtur satisfactum: si habeatur pax a seruo vel filio heredibus institutis: ex quo non sunt heredes in effectu sed vano nomine presertim cum istud statutum sit contra ius cōmune: ⁊ con
101 tra publicam vtilitatem † que vult: quod homicidia ⁊ similia delicta puniantur. l. ij. C. de episco. audiē. iuncta. l. ita vulneratus. ff. ad le. aqui. ⁊ quod not. Bartol. in. l. quemadmodum. circa medi. C. de agri. ⁊ censi. lib. xi. ergo debet intelligi de herede effectuali ⁊ non vano nomine. Et in istam secundam partem sum procliuior: licet reputem articulum valde dubitabilē ex deductis pro alia parte. ¶ Si autem essemus in alio statuto disponete quod pro homicidio ponatur pena pecuniaria: cuius partem vult applicari heredi occisi: ⁊ aliam partem fisco: ⁊ filius vel seruus heredes instituti: iussu patris vel domini adiuerint hereditatem: tūc bene videretur quod illa pars pene pecuniarie debeat applicari patri vel domino: cuꝫ ipsi sint heredes in effectu et sic ad eos spectent cōmoda ⁊ emolumenta. d. l. placet. ff. de acquirenda hereditate. ¶ Glo. in verbo relictis. in ista glos. opponitur contra tex. nam hic dicitur relictis in plurali: ⁊ substantiuum est in singula
102 ri: † ergo videt mala grāmatica contra. l. plautius. ff. de aur. et arg. leg. ⁊ c. ad audientiam. de rescrip. huius timore glos. per viā notabilis dicit quod hic sunt duo substantiua singularis numeri quibus bene competit adiectiuum plurale. ⁊ ad hoc glos. alle
103 gat nouem. ll. concordantes † vni ergo substantiuo singulari salua ratione recti sermonis nō posset addi adiectiuum plurale intellige nisi illud substantiuum esset collectiuum plurium personarum vt capitulum: populus ⁊ similes. tūc posset dari adiectiuum plurale: vt. c. bone. ij. in verb. citari fecerunt. de elec. et tamē loquitur de capitulo in singulari. ad idē tex. in. c. causis. eo. titu. de elec. ⁊ no. Jo. an. in. c. capitulū sancte crucis. de rescript. Jmo. ⁊ d. Alex. hic accedat illud Virgi. in. j. Eneid. Pars in frustra se
104 cant. Jdem intellige † quod quando precedunt duo substantiua singularis numeri licet possit dari adiectiuū plurale: vt hoc tex. ⁊ hac glo. tamen etiam ad duo substantia singularia precedentia potest dari adiectiuum singularis numeri. l. nam quod liquide. §. fi. ff. de penu leg. per quem tex. ita limitat istā glo. Bart. in. d. l. plautius. in. ij. oppo. ff. de aur. ⁊ arg. leg. Et habes meliorem tex. in. l. extat. ff. quod met. cau. ibi: rem illam debitoris vel pecuniaꝫ debitam illud adiectiuum debitam ponitur in singulari et tamē refertur ad ambo substantia precedentia. et ibi Barto. in. j. col. ad fi. ad hoc not. illum tex. et reputat tenendū menti. ¶ Jsta gl. Barto. j. ad fi. inducit post Dy. ad notabilem questionem ibi reseruo dicendum vt sequar ordinem Bar. ¶ Capio glo. in verbo retenturū: que diuiditur principaliter in quinqꝫ partes principales. Jn prima extendit tex. vt procedat non soluꝫ in fideicommisso vniuersali sed etiā in singulari fideicōmisso sic relicto post mortem patris ⁊ non aduertit glo. nec doct. quod ista extensio est superflua: cum iste tex. loquatur de vtroqꝫ ibi ex legato vel hereditate. Jn. ij. glo. ꝭm Bar. respondet tacite notabili questioni per tres tex. ⁊ per duo simila. ita istā partē expedit Bartol. per viaꝫ questionis. j. in pe. col. tu dic melius ꝙ cum glo. primo loco extēdat istū tex. vt procedat etiam in fideicōmisso singulari: subdit qđ in fideicommisso vniuersali est hoc plus ꝙ̄ in singulari: qđ etiam si fideicommissum vniuersale sit purum et fideicommissarius decedat ante restitutionem sibi factam: quod non transmittit ad heredes sicut nec etiam transmittitur hereditas non adita nec bonorum pos. nō agnita lꝫ bene transmittat ius deliberādi. Jn tertia pte gl. ꝭm Bar. j. in vlt. col. rñdēt alij tacite qōni: an fideicōmissari⁹ vniuersalis decedēs añ aditā hereditatē q nō trāsmittit fideicōmissum vniuersale: an trāsmittat ius deliberādi sicut fit transmissio p heredē. Jn quarta fortiter opponit cōtra rationē tex. in fi. ibi: qm̄ fideicōmissum ex persona patris sui vires recepit: ⁊ dupliciter soluit. Jn qnta ⁊ vlti. glo. querit ⁊ se remittit ad not. in. l. eā quā. C. de fideicō. ⁊ Bar. j. in vlti. col. in pe. q. de hoc se remittit ad not. in. l. ille a quo. §. si de testō. ff. ad. treb. Scđa ibi: sed in vniuersali est hoc plus. Tertia ibi sed hic forte ita trāsmittit. Quarta ibi: sed ꝭm hoc quare dicit. Qnta ⁊ vlti. est ibi: ꝫ an heres rogati.
105 ¶ Ex scđa parte glo. habes notabilē cōclusionē ꝙ † fideicō. vniuersalis moriens ante restitutionē fideicōmissi sibi factā ab herede nō transmittit tale fideicōmissum ad heredes suos ꝙ̄uis tale fideicōmissum esset pure relictū: mouet precipue gl. q: simile videmus in hereditate q̄ si non sit adita non trāsmittit: ⁊ idē in bonorum pos. Tu autē fortius inducas ista duo similia gloss. prout inducit Bar. in. d. l. a testatore. in vlti. col. ff. de cōdi. ⁊ demō. nā resti

tutio fideicō.vniuersalis idē operat̃ qđ aditio hereditatis.l.i.⁊.ij
106 ff.de fidei.here.peti.†et fideicō. vniuersalis censet̃ quasi heres
l.si filius.§.i.ff.ad macedo.⁊ iura loquētia in herede ꝓcedūt etiā
in fidecō.vniuersali.vt no.Bar.ī.l.j.§.de illo.ꝑ illū tex.vbi dixi
ff.ad treb.vñ sicut heres hereditatē nō aditā nō trāsmittit.l.vni-
ca.§.in nouissimo.C.de ca.tol.eodē mō fideicom.vniuersalis non
debet trāsmittere fideicōmissum si decedat ante restitutionē sibi
factā.Eandē opi.tenet gl.in.l.a testatore.ff.de cōdi.⁊ dem̄.⁊ glo.
in.l.filiusfa.§.diui.ꝑmo.in verbo.decesserit.ī.eo.⁊ glo.in.l.si mu-
lier.§.ex asse.ff.de iure do.¶ In cōtrariū est cōis sñia quā tenet
glos.sibi cōtraria in.l.apud iulianū.§.virum.ff.ad treb.Antiqui
doc.Bar.⁊ cōiter alij.Bar.in.d.l.a testatore.Bar.⁊ Jmo.ī.l.co
gi.§.idē mecianus.ff.ad treb.⁊ in.l.vētre.ff.de acq.here.⁊ ita con
suluit Bart.in cōsi.xij.qđ incip.ex facto proposito plura dubia
oriunt̃.in pe.col.⁊ in consi.xxij.qđ inci.homo accusatori.in.ij.co.
et ista consilia corrupte allegat.d.Alex.hic.idē tenent Cy.Bal.
Ang.⁊ alij in.l.cū scōꝫ per illū tex.C.de fideicō.Bal.in.l.si in per
sona.eo.tit.Jo.de imo.in.l.fi.§.j.ff.de leg.ij.per illū tex.iuncta gl.
in verb.lucretij.⁊ ita teneas.Sed aduerte inq̄tum Bar.⁊ doc.di
cunt pro ista cōi sentētia esse tex.expressum in.l.postulāte.in prin.
ff.ad treb.nā glo.nostra hic allegat illū tex.pro se ⁊ sic aut gl.aut
doc.decipiunt̃ in illo tex.Et pro certo videt̃ ꝙ ille text.nō faciat
pro cōmuni sñia.nā ibi heres fideicōmissarij premortui non cogi
tur inuitus acceptare hereditatē ratione trāsmissionis sed eo q̄
fideicōmissarius viuens coegit heredē inuitū adire:⁊ tūc sicut he
res fideicōmissario inuito si viueret posset restituere hereditatē
ita etiā pōt restituere eius heredi inuito.ergo nō probat ille tex.
simpliciter:vt volunt Bar.⁊ doc.ꝙ fideicommissarius vniuer-
salis decedens ante restitutionē fideicommissum trāsmittat ⁊ sic
credo ꝙ gl.melius alleget illū text.pro se qđ nō bene aduerterint
Bar.⁊ doc.qui ibi dicūt esse tex expressum in cōtrariū.Jtē inq̄-
tum Bart.⁊ doc.respondent ad.l.apud iulianū.§.vtrum.⁊.§.an
tistia.ff.ad treb.allegatas in glo.nostra:ꝓut respondet glos.met
in.d.§.vtrum.qđ ibi fideicōmissarius vniuersalis decessit sine he
rede ideo nō trāsmittit ad heredē cū heredē non habeat.Jsta so-
lutio diuinat ⁊ hoc modo nullā dubitationē haberent illi text.nā
in.d.§.vtrum.⁊ in.§.antistia.dubiuꝫ nō erat ex eo q̄ fideicōmis-
sarius decesserit sine herede:ꝓut volunt Bar.⁊ doc.sed dubiuꝫ
erat q̄ fideicōmissarius poterat decedere ante restitutioneꝫ quo
casu videbat̃ ꝙ nō trāsmitteret ad heredē:sed ꝙ albina eius ma-
ter admitteret̃ que pretendit hereditatē sibi relictā:si fideicōmis
sarius nō trāsmittat.¶ Tertio diligenter aduerte ad rationem
107 fundamentalē quā assignat Bar. ad regulā:†ꝙ hereditas non
adita nō transmittitur.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cad.tol.sicut
nec substitutio q̄ est scđa institutio nō adita nō transmittit̃ ad he
redes.l.si ex pluribꝰ.vbi tex.magistralis.ff.de suis ⁊ legi.l.toties.
ff.de acqui.here.⁊.l.sed si pluries.in princ.ff.de vul.⁊ pup.⁊ simi
108 liter†bonorū pos.nō agnita nō trāsmittit̃.l.iij.§.acqrere.ff.de
bo.pos.et.l.emancipata.vbi dixi.C.qui admit.Nam ratio est ẜm
Bar.q̄ ante aditā hereditatē heres nullū ius habet merito non
109 transmittit illud qđ nō habet.l.traditio.ff.de acquir.re.do.†nā
heredi ante aditā hereditatē cōpetit simplex facultas adeūdi.§.
pe.⁊ fin.instit.de here.qua.⁊ diffe.que facultas cū sit meri facti ad
heredes nō trāsmittit̃.Eandē rationē ponit Bar.ī.l.a testatore.
ad fi.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ pro ista ratione ꝙ heres hereditate non
adita nullū ius habeat iō nō trāsmittit.Adde bonū tex.ī.l.si ser
uus hereditarius.⁊ ibi Bald.ad hoc not.ff.de stipula.ser.Sed
attende ꝙ cōtra istā rationē fundamētalē Bar.multa vident̃ ob
110 stare quibus respondebo ⁊ defēdā rationē Bar.¶ †Jn primis
assumptū Bar.videt̃ esse falsum:q̄ imo heres ante aditā heredi
tatem videtur habere ius cui prescribitur.xxx.annis.vt declarat.
Bar.in.l.is pōt.i.ij col.ad fi.⁊ melius in.v.ff.de acqui.here.⁊ est
de hoc tex.formalis in.l.si mater.ad fi.in verb.ius adeunde here-
ditatis.⁊ ibi Pau.de ca.⁊ moder.ad hoc not.C.de inst.⁊ substitu.
111 tex.in.l.qđ si dubitet.in ver.ius adeūdi.ff.de acq.here.†similiter
bonorū pos.habet ius ante agnitā bonorū pos.q̄ habet edictalē
que ipso iure cōpetit ex edicto pretoris:⁊ tñ nō trāsmittit.d.l.iij.
112 §.acquirere.†Sed ad hoc potes respondere ex verbis Paul.de
ca.hic:qđ heres anteq̄ adeat nullū ius habet in bonis vel ad bo
na defuncti qđ sit iā esse formatū:sꝫ habeat ius adeūdi qđ est ius
acquirēdi ⁊ nō ius acquisitū.ideo anteq̄ heres adeat nō dicitur
hereditas in bonis eius.vt est tex.no.in.l.pretia rerum.§.i.ff.ad
le.falci.quē tex.ad hoc allegat Bart.in.l.post emancipationem.
ff.de lib.lega.⁊ eum ad hoc reputat singu.Bald.in.l.ij.ad fi.C.de
iur.⁊ fac.igno.⁊ dixi etiam.s.⁊ licet Pau.de cast.non dicat ante
eum fuit responsio Bar.in.d.l.is potest.in.vj.col.circa fi.ff.de ac
qui.here.vbi dicit Bart.ꝙ hereditas non adita non dicitur esse
in bonis heredis:nec heres dicitur habere aliquod ius quesitū:
sed solum ius querendi ⁊ sic adeundi quod non transmittit̃.⁊ pō
dera ꝙ Bar.met hic se remittit ad ea que dixit.in.d.l.is potest.sꝫ

caue:q̄ etiam in fideicōmisso vniuersali ante restitutionem factā
solum adest ius querendum ⁊ non ius quesitū:q̄ fideicommissa-
rius vniuersalis habet ius cogendi heredem adire ⁊ sibi restitue
re:⁊ tamē fideicommissarius vniuersalis trāsmittit illud ius que
rendum si decedat ante restitutionē sibi factā:vt est ꝯmunis opi-
nio docto.hic ergo dicta responsio non vera.Bar.de hoc perpē
113 dens hic ad hoc respondet†ꝙ fideicōmissarius vniuersalis ante
restitutionē habet actionē ex testō quā transmittit:sꝫ heres ante
aditam hereditatē nullum ius ⁊ nullā actionē habet:⁊ ita etiam
respondet Bar.in.d.l.a testatore.circa fi.¶ Sed caue q̄ ista re-
sponsio non videtur posse stare:q̄ solum quando heres sponte
adiuit hereditatē:tunc ad restitutionē bene cōpetit fideicōmissa
rio vniuersali actio ex testamēto:vt declarat Bar.met in.l.si lega
tus.in prin.ff.ad treb.iste non est casus noster sed quando heres
recusat adire tunc fideicōmissario cōpetit officium iudicis ⁊ non
actio:ad cogendum heredem adire ⁊ restituere:q̄ sicut vtitur of-
ficio iudicis in cogendo heredeꝫ adire:ita debet vti officio iudi
cis in cogendo eum restituere.§.sed si recuset.instit.de fideicom.
here.⁊ ita tenent glos.⁊ Bar.in.d.l.si legatus.in prin.⁊ glos.me-
lior.in.l.sed ⁊ si fine.C.ad treb.⁊ tunc bene verum est ꝙ officiū iu
dicis sui natura transmissibile est:vt est tex.in.l.non solum.ff.de
in integ.resti.⁊ in.l.pantonius.in p̄n.ff.de acquirē.here. et in.l.q
114 duos.ff.de reb.du.†Et illud quod est trāsmissibile dicitur esse
quasi quesitum ⁊ esse in bonis nostris.vt declarat Bart.in.l.qui
duos.in prin.in pe.col.ita limitans.d.l.pretia rerum.vnde siue
dicas fideicōmissario vniuersali competere actionē ex testamen-
to:vt dicit Bar.clarum est ꝙ actiones transmittuntur ad here-
des.l.optimā.C.de cōtrahen.⁊ cōmit.stipu.⁊ toto tit.C.vt act.ab
here.⁊ contra here.siue dicas cōpetere officium iudicis qđ videt̃
verius:certe officium iudicis sui natura est transmissibile ad he-
redes:sed hereditate non adita nō compeiit heredi nec actio nec
115 officium iudicis:ideo nō transmittit.†Et si diceretur ꝙ bonoruꝫ
possessori pro agnoscenda bonorum pos.competit officium iudi
cis.l.j.§.decretalis.de succes.edi.⁊ tamen bonorum possessio nō
agnita non trāsmittitur.d.l.iij.§.causa cognita.ergo dicta ratio
de officio iudicis non est vera.Responde notabiliter:ꝙ fideicō-
missario vniuersali competit officium iudicis ad aliud q̄ compe
116 tat bonoꝝ possessori.†Quia ꝑ officiū iudicis qđ cōpetit fideicō-
missario vniuersali aliqd petit̃ fieri ab aduersario:⁊ istō actionis
v̂bo cōtinet̃.l.actionis verbo.ff.de act.⁊ obli.declarat Bar.in.l.j.
ff.de iurisdi.om.iudi.⁊ in isto implorādo requiritur libellus:vt
declarat Barto.in.l.nec quicq̄.§.vbi decretum.in.ij.col.vbi di-
xi.ff.de offi.procon.⁊ lega.⁊ istud officium iudicis bene transmit
titur ad heredes.d.l.non solum.ff.de in integ.rest.sed in bonorū
possessione non est sic:q̄ ibi officium iudicis est loco iuris adeun
di:vt declarant glo.⁊ Bart.in.l.iij.§.causa cognita.ff.de bo.pos.
nec ibi aliquid fieri ab aduersario petitur:vnde sicut ius adeūdi
nō transmittitur:ita nec bonorū possessio eorum loco succedens.
117 ¶ †Non obstat si diceretur quod fideicōmissum vniuersale con-
ditionale non transmittitur:si fideicōmissarius moriatur pendē
te conditione:vt est tex.hic in fi.⁊ in.l.vnica.§.sin autem sub con-
ditione.C.de cadu.tol.⁊ tamen fideicōmissario conditionali vni
uersali competit officium iudicis per quod cogitur heres adire
vt est glo.valde no.in.l.sed si alio.§.fi.ff.ad trebel.Respon.quod
licet heres pendente conditione fideicōmissi cogatur adire:non
tamen cogitur restituere.vt ibi declarat glos.⁊ sic non competit
officium iudicis cum effectu vt in casu nostro.¶ Item aduerte
ad cōfirmationem predictorum:ꝙ in aditione hereditatis maior
personalitas requirit̃ q̄ꝫ in restitutione fideicōmissi vniuersalis.
Istud patet:q̄ adiri hereditas per procuratorem nō potest ẜm
cōmunia.l.paulus.alias incipit per procuratorem.ff.de acquir.
here.secus est in fideicōmisso vniuersali quod potest per ꝓcurato
rē peti.l.apud iulianum.§.vtrum.ff.ad trebel.lꝫ non possit cedi:
vt est tex.singu.in.l.si mulier.§.ex asse.ff.de iure do.de quo tex.di
xi in.l.j.post Barto.s.eo.¶ Successiue iuxta hanc partem glos.
querit Barto.de alia questione:quid si fideicōmissarius vniuer-
salis decedat post mortē testatoris ante aditam hereditateꝫ per
118 heredem:an transmittat ad heredes:⁊ sic pūctus est†an fideicom
missum vniuersale quo ad transmissionem cedat a morte testato-
ris:an vero ab adita hereditate.cōcludit Bar.quod cedat a mor
te testatoris q̄tum ad transmissionem:sicut cedunt legata et fidei
commissa particularia.Mouetur per aliqua leuia:vide per eum
quibus respondet Alex.⁊ ista est communis opinio ẜm Jmol. et
do.Alex.hic:⁊ eam teneas et pro ea bene facit:q̄ fideicommissa-
rio vniuersali competit officium iudicis ad compellendum he-
redem inuitum adire vt dixi in articulo precedenti:sed officium
iudicis nobile surrogatum loco actionis:sui natura transmitti-
tur ad heredes.l.non solum.ff.de in integrum restitutione.cum
concordātijs datis in articulo precedenti.Sed inq̄tum Barto.
pro ista communi allegat tex.in.l.cogi.§.idem mecianus.in vers.
desiderantibus

cuꝫ ceperint ceteri desiderare.ff.ad treb.dic ꝙ ille tex.nihil facit:
q₂ ibi fuit adita hereditas pro parte ad petitionē vnius fideicom
119 missarij. Vñ† aditio nõ põt diuidi quin censeaꝛ heres insolidũ ⁊
sic quin testm̃ in totũ cõfirmeꝛ.l.vnica.§.his ita.C.de cad.tol.⁊.l.
si nemo.ff.de test.tu.ergo nõ põt dici: ꝙ ibi fideicõmissarius deces
serit hereditate nõ adita: ideo Bar.hic: de hoc forte perpendēs
subdit ꝙ ille tex.posset aliter induci. ¶ Itē inq̃tum circa.l.qui
dã ita.in prin.ff.ad treb.Bar.tripliciter respõdet vt hic per eũ.
dic. meli⁹ ꝙ imo ille tex.ꝓbat cõeꝫ.nã dicit ꝙ puer cui erat relictũ
fideicõmissuꝫ decessit ante aditã hereditatē: deinde dicit ꝙ si nõ
cesserat dies fideicõmissi trãsferꝛ in mortē: ergo apte ostēdit ꝙ fi
deicõmissum vniuersale poterat cedere ante aditã hereditatem ⁊
120 sic transmitti.⁊ ita etiã põderat.d.Alex.hic. ¶ † Istã cõem con
clusionē limitat singu.Barto.in.l.j.in.j.q.j.de iure codi.qñ testm̃
nõ posset cõseruari virtute testamēti sed virtute clausule codicil
laris in testõ apposite: puta q₂ testator fecit testm̃ minus solēne ⁊
apposuit clausulam codi.ꝙ si non valet iure testamēti: valeat iu
re codicillorũ: q₂ cũ tũc virtus testamēti trãsfundaꝛ in codicillos
⁊ fideicõmissum: vt probat tex.singu.in.l.querebaꝛ.ff.de test.mil.
dum dicit vim testamēti in causam codicillorũ ⁊ fideicõmissi con
uertisse: ergo sicut nõ trãsmittiꝛ hereditas nõ adita si directo suc
cessisset. Ita etiã nõ trãsmittiꝛ fideicõmissum nõ agnitũ: cuꝫ tũc
institutio directa trahatur ad tale fideicõmissum.⁊ dicit Bart.se
ita de facto dixisse.⁊ ita consuluit in cõsi.xij.incipi.si qs instituiꝛ
heres. Idē tenet Ang.de are.in trac.testa.⁊ vlt.volũ.in glo.⁊ in
ver.⁊ iure codicillorũ.vbi dicit se cõsuluisse ſm Bart.in.q. cuius
dam dñi Gasparis. Idē late tenet.d.Barth.soci.hic: q dicit ꝙ
lꝫ moder.cõiter impugnēt Bar.tñ in iudicãdo ⁊ cõsulendo nõ lꝫ
facile recedere ab opi.Bart.⁊ conaꝛ respõdere his que in cõtra
riũ adducunꝛ. Idē tenet Alex.q postea est sibi cõtrari⁹ in.l.si qs
prior.ad si.ff.ad treb. ¶ Cõtra istã limitationē Bar.facit: q₂ ra
tio sup qua fundaꝛ cõis opi.est ꝑpter officiũ iudicis qd cõpetit
fideicõmissario vniuersali hereditate nõ adita: ⁊ etiã ꝑpter actio
nem ex testõ q̃ competit adita hereditate: vt declaraui in articulo
precedēti ⁊ vtrũq₃ trãsmittiꝛ. Ista ratio etiã militat qñ ex codicil
121 lis debeꝛ fideicõmissum.† Nã etiã ex codicillis cõpetit actio vti
lis ex testõ.glo.in.l.ij.C.cõia de leg.Bar.in.l.j.in pe.col.ad si.vbi
dixi.s.eo. Et istã limitationē Bar.reprehendũt Alex.⁊ Areti.
hic.⁊ dicit Alex.ꝙ illa limitatio Bar.semꝑ visa fuit sibi mirabi
lis: ⁊ qd nõ ꝓbatur iure. Ita tenet etiã Alex.in.l.qdã ita.in pñ.
ff.ad trebel.Are.in.l.ex testa.§.j.ad si.ff.de test.Ludo.roma.in.d.
l.si quis prior.j.ad trebel. Raph.cu.in.d.l.j.ff.de iure.codi. vbi
dicit ꝙ.d.l.querebaꝛ.nõ vult dicere illõ ad qd allegaꝛ.per Bar.
q₂ ille tex.solũ vult dicere: ꝙ illud qd primo valebat iure testamē
ti nũc valeat iure codicillorũ.nõ aũt ꝙ virtus testamēti transfun
daꝛ in codicil.sed certe Rapha.nõ bene vidit illũ tex.qui expresse
dicit vim testamenti in causam codicillorũ ⁊ fideicommissi cõuer
tisse. Quid tenendũ in hoc vtili passu: lꝫ autoritas Bar. legēdo
⁊ consulendo sit suprema cũ alijs quieũ sequunꝛ: ⁊ autoritas isto
rum moder.tenentium cõtrariũ nõ sit tanti: tñ ego etiã in pũcto
iuris teneo ꝙ illa limitatio Bar.nõ sit vera ex infrascriptis fun
damentis: ⁊ q₂ totũ fundamentũ Bar.est in.d.l. querebaꝛ.certe
ille tex.non cõcludēter ꝓbat limitationē Bar.q₂ lꝫ dicat vim te
stamēti in causam codicillorꝫ ⁊ fideicõmissi cõuertisse: nõ tñ ꝑ hoc
sequiꝛ ꝙ sicut hereditas nõ adita nõ trãsmitteret: eodē modo nec
122 fideicõmissum: eo q₂† trãsmittere nõ est ex iuribus testamēti seu
quid dependens ex testõ: sed imo est qd extriusecuꝫ a testõ ⁊ extra
testm̃ ſm Bar.in.l.si fratis.C.de iure delibe.⁊ in.l.si filius q pa
tri.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ in.l.apud iul.§.idē iul.ff.ad treb.ergo cũ
sit qd extrinsecũ extra testm̃: lꝫ tex.ibi dicat vim testamēti esse trãs
latam in vim codicillorꝫ ⁊ fideicõmissi: ꝑ hoc nõ sequiꝛ ergo sicut
hereditas nõ adita nõ trãsmittiꝛ: ita nec fideicõmissum. ¶ Secũ
do q₂ dum tex.ibi dicit vim testamēti in vim codicil.⁊ fideicõmis
si cõuerti: intelligiꝛ respectu institutionis: vt q̃ erat directa trans
123 feraꝛ in obliquam: nõ aũt respectu trãsmissionis. ¶ † Tertio q₂
qñ vna res cõuertiꝛ in aliã: tũc attendiꝛ natura rei in quã fiet cõ
uersio: nõ aũt natura rei q̃ cõuertiꝛ.l.diuortio.vbi tex.plura exē
pla ponit.ff.de nego.gest.l.cũ in fundo.§.si fundus.ff.de iure do.
Are.in.d.l.ex ea.§.j.ff.de testa.vbi ad hoc allegat.l.aliã.ff.de no
ua.cum ergo testm̃ cõuertaꝛ in causam fideicõmissi: ergo attēde
mus naturã fideicõmissi q̃ est vt transmittaꝛ: lꝫ fideicõmissarius
decedat ante restitutionē fideicõmissi: nõ autem attendemus na
turam testamēti. ¶ In tertia parte glo.ibi: sed hic forte ita trans
124 mittit ius deliberandi vt heres.† Habes ꝙ sicut heres qui mo
riꝛ hereditate nõ adita trãsmittit ius deliberãdi.l.cũ antiquiori
bus.C.de iur.delib.ita ⁊ fideicõmissarius vniuersalis: cũ ipse ha
beat ius deliberandi ſm glo.in.l.j.§.si.de iure delib.secus in lega
tario vel fideicõmissario singulariter q₂ cũ ad eũ nõ transeãt one
ra hereditaria ⁊ legatũ afferat solũ lucrũ.l.si hereditatē.in pñc.ff.
mãd.ideo deliberatione non indiget: secus in fideicõissario vni
uersali in quē trãseunt onera hereditaria cũ sit loco heredis.l.si fi
lius.§.j.ff.ad macedo.no.Bar.in.l.j.§.de illo.ff.ad trebel. Istam
glo.sequunꝛ Bar.⁊ alij cõiter ⁊ nõ est alibi in iure ſm Ange.hic
eam etiã vt singu.sequunꝛ Ang.⁊ Imo.in.l.j.§.si is qui quadra
ginta.ff.ad treb.cũ alijs concor.hic traditis per do.Alexã.q̃uis
contrariũ teneat Cy.in.d.l.cũ antiquioribus.in.ij.q. ¶ Subdit
singu.Bar.ꝙ si fideicõmissarius decederet post petitionē factã.
lꝫ ante restitutionē vel ante aditã hereditatē ꝙ trãmitteret fidei
cõmissum ꝑ.l.non iustam.C.ad treb.do.Alex.hic: in.xviij.co.ad
si.dicit se putare ꝙ lectu.Bart.cõiter corrupta habeaꝛ: q₂ illa lex
non iustam: non dicit illud ad qd inaduertenter allegat Bart.lꝫ
ſm eum nullus dicat: alij nihil tangunt. ¶ Vltra do.Ale. addo
alia que fortius videnꝛ vrgere ꝯtra Bar.primo Bar.presuppo
nit vnum quod videꝛ falsum: ꝙ fideicõmissarius potuerit petere
anteq̃ heres adeat hereditatem.istud nõ videꝛ verũ: q₂ petitio fi
deicõmissi ante aditam hereditatem nõ cõpetit fideicõmissario.
125 q₂† lꝫ fideicõmissum vniuersale cedat statim a morte testatoris
quo ad trãsmissionē: nõ tñ cedit quo ad petitionē.l.vnica.§.cum
igitur.cum glo.C.de cad.tol.⁊ hoc voluit etiã Bar.in prece.qd.
dũ respõdet ad.l.quidã ita.in prin.ff.ad treb.ꝙ bene cedit a mor
te testatoris quo ad trãsmissionē: sed nõ quo ad petitionē vt peti
126 possit ab herede anteq̃ heres adeat. ¶ † Secũdo ⁊ forti⁹: in his
que veniũt expedienda officio iudicis: vt aditio hereditatis ⁊ re
stitutio fideicõmissi: vt dixi.s.in ista.q.glo.certe petitio partis et
sic fideicõmissarij nihil operaꝛ.l.cũ postulassem.in pñ.ff.de dam.
infe.⁊ ibi Bar.punctualiter exēplificat in terminis nostris: qñ fi
deicõmissarius peteret ab herede ꝙ adiret ⁊ restitueret: illa peti
tio partis nihil operaꝛ nec cõstituit heredē in mora: vt ibi dicit
tex.et declarat Barto.in.l.j.vbi dixi.ff.de iurisdi. om.iud.vñ est
necesse implorare offm̃ iudicis: ⁊ facere ꝙ iudex iubeat: ergo pe
titio partis ⁊ sic fideicõmissarij de qua loquiꝛ Bart.nihil facit et
nihil operatur. ¶ Tertio tex.in.d.l.non iustam non videꝛ facere
pro dicto Bar.primo q₂ loquiꝛ qñ mortu⁹ fuit heres post factũ
sibi iussum nõ qñ moriꝛ fideicõmissari⁹: vt in casu nostro. scdo et
forti⁹ ille tex.loquitur qñ precessit iussus iudicis.sed Bar.hic lo
127 quiꝛ qñ precessit ꝑtis petitio ⁊ nõ iudicis.† Vñ cum ille casus sit
spãlis ⁊ cõtra regulas iuris cõis.s.cõtra.l.ille a quo.§.si de testa
mento.ff.ad treb.nõ videꝛ extēdēdus.l.ius singulare.⁊.l.qd vero
cõtra.ff.de leg.presertim ad casum habentē minorē rationē: vt ē
casus noster in quo solũ precessit petitio partis.ibi autem iussus
iudicis q est fortior: tertio ⁊ ꝙ forti⁹ tex.in.d.l.nõ iustã.vř se fun
dare nõ solũ in iussu iudicis: sed etiã sup rescripto diui Antoni
ni quo disponiꝛ: ꝙ fideicõmissum relictũ ab instituto censeaꝛ etiã
repetitũ a coherede vel a substituto.l.lꝫ imperator.vbi dicã.j.eo.
sed istud vltimũ nõ cõgruit casui nostro: ergo illa lex nõ videtur
bene allegari per Barto.sed inaduertēter ⁊ corrupte: vt dicit.d.
Alex.lꝫ nihil de predictis adducat. Sed predictis nõ obstãtib⁹
lꝫ videaꝛ colorata ⁊ prima inspectione vrgere: tñ teneo et defen
do cõclusionē Bar.nã inq̃tum loquiꝛ Bar.qñ fideicõmissarius
128 vniuersalis decedit post petitionē factam† nõ intelligas de peti
tione extraiudiciali: q₂ illa diciꝛ interpellatio.l.si ex legati causa.
ff.de verb.obl.⁊.l.si quis solutioni.§.si.⁊.l.mora.in pñ.ff.de vsur.
loquiꝛ ergo Bar.de petitione iudiciali seu facta in iudicio.nam
illa diciꝛ petitio.l.amplius nõ peti.in prin.vbi glo.⁊ Bart.in.ij.
oppo.ff.rem.hab.⁊ sic quando petitio fuit facta iudicialiter im
plorato officio iudicis iubētis heredi ꝙ adiret ⁊ restitueret.put
129 loquitur.d.l.nõ iustã.C.ad treb.† Nã dictũ doctoris debet intel
ligi ſm legē quã allegat vt inquit Bar.in.l.non solũ.§.si libera
tionis verba.ff.de lib.leg.⁊ in.l.cum quidã.ff.de his qui.vt indi.
Sali.in.l.si cautione.in.x.colũ.C.de non nume.pecu.Joan.an.in
c.cum nuntius.de testi.⁊ hoc modo cessarēt adducta superius cõ
tra Bar.⁊ res esset plana pro Barto. Item sicut in.d.l.nõ iustã.
heres grauatus de restituendo fideicommissum si sit iussus adire
et moriatur anteq̃ adeat videbatur tale fideicõmissum amplius
non valere: q₂ si non est adita hereditas regulariter fideicõmis
sum vniuersale nõ valet.l.ille a quo.§.si de testamento.ff.ad treb.
et.l.si nemo.ff.de testa.tut.tamen q₂ precesserat iussus iudicis de
adeundo tale fideicõmissum debetur: vt ibi est tex.ita in proposi
to petitio fideicõmissarij precedēs: licet postea moriatur facit vt
130 tale fideicõmissum trãsmittatur ad eius heredes: ⁊ sic† sicut ibi
iussus iudicis operatur vt hereditate nõ adita per heredem qui
postea mortuus est: tamen fideicõmissum debeatur vt ibi: ita pe
titio fideicommissarij operatur vt si fideicommissarius decedat
post petitionem factam: tamen tũc fideicõmissum trãsmittat. et
isto modo Bartol.voluit inducere dictam.l.non iustam.licet.d.
Alexã.dicat quod inaduertēter et corrupte allegetur per Bar.
¶ Nec obstat dum dicebat quod illa lex loquitur quando mor
tuus est heres: post factum sibi iussum: non autem quando mo
ritur fideicommissarius vt in casu nostro: quia ad hoc notabili
ter respondeo: quod sicut quando decessit ipse heres post iussum

sibi factum de adeũdo. istud nõ nocet fideicõmissario ne culpa et
negligentia ac mora heredis ei noceat. l. iij. §. j. in ver. idẽ dicere.
ff. de adimẽ. leg. ita non debet nocere si fideicõmissarius ꝑmoriat̃
post petitionẽ factã ipsi heredi ꝑ quã ipse heres in culpa ⁊ mora
cõstituit̃ vt statim dicam. ¶ Non ob. secũdo ꝙ ille tex. loquat̃ qñ
ꝓcessit iussus iudicis: sed Bar. loquitur qñ precessit partis peti-
131 tio † ⁊ in his q̃ veniũt expediẽda officio iudicis vt hic petitio par
tis nihil operat̃. d. l. cũ postulassem. in pn. q2 dico ꝙ intelligendo
Bart. loqui de petitione iudiciali facta implorãdo offm̃ iudicis
vt. s. dixi. ⁊ declaraui: cessat ista oppositio. ¶ Non ob. tertio ꝙ.
tex. in. d. l. nõ iustã. nõ fũdat se solũ sup iussu iudicis; sed etiã sup
rescripto diui Antonini q̊ disponit̃ ꝙ fideicõmissum relictũ ab
instituto censeat̃ relictũ a substituto; q2 ad hoc respondet vt dicit
tex. ꝑmo ꝙ ibi in ver. cũ diuo Antonino est ꝓbatio a simili: ꝓut
etiã in. l. si titio ⁊ meuio. §. iul. ff. de leg. ij. ſm Rapha. Fulg. ⁊ mo
der. ibi: vel scd̃o ibi: iussus operat̃ repetitionẽ fideicõmissi substi
tuto: ⁊ eo casu quo al's nõ operaret̃: puta qñ substitutus esset ipse
grauatus alijs oneribus: tũc nõ debet aliena onera agnoscere: vt
habet̃ in. d. l. lz imperator. ſm Bal. ⁊ Paul. de ca. ibi: i. d. l. nõ iu
stã. ¶ Nõ ob. etiã dũ dicebat̃ ꝙ petitio fideicõmissi ãte aditã he
reditatẽ nõ competat fideicõmissario: q2 ad hoc no. respondeo ꝙ
132 † heres põt in mora cõstitui etiã ante aditã hereditatẽ si sit negli
gẽs in adeũdo: vt est text. in. l. si seruus legatus. ij. ff. de vsufr. per
quẽ tex. ita dicit Sali. i. l. fi. C. de vsu. ⁊ fru. leg. ⁊ mora cõtracta in
nõ adeũdo hereditatẽ censet̃ etiã cõtracta in suo ↄsequẽti. s. in fi-
deicõmisso restituẽdo: vt est tex. no. in. l. si cui legatũ. ad fi. ff. de cõ
di. ⁊ demõ. ⁊ ita etiã ad aliud ꝓpositũ tenet Bar. soci. hic in pe.
col. ⁊ ita habes bene defensatã singularẽ cõclusionẽ Bart. ꝙ si fi-
deicõmissarius vniuersalis decedat post petitionẽ factã ꝙ fidei-
cõmissum trãsmittit: lz ipse fideicõmissarius moriat̃ ante aditam
hereditatẽ vel ante restitutionẽ fideicõmissi. ¶ In quarta parte
glo. ibi: sed ſm hoc quare dicit pro clara intelligentia text. ⁊ glos
opponit̃ fortiter cõtra rationẽ quã iste tex. in fi. assignat ibi: qm̃
fideicõmissuz ex ꝑsona patris sui vires recepit: ⁊ sic vult ꝙ aliud
esset si tale fideicõmissum fuisset relictũ extraneo post mortez pa
133 tris: † q2 cessante rõne legis cessat ipsa lex. l. adigere. §. q̃uis. ff. de
iure pat. l. cũ tale. §. falsam. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊. l. qd̃ dictum. ff. de
pac. ⁊. c. cum cessante. de appel. et tñ hoc est falsum: q2 imo idem
esset in quolibet extraneo cui fideicommissum esset relictum post
mortẽ patris: vt. l. si cuz dies. ff. qñ di. leg. ce. ⁊. l. heres meus. ij. re-
sponso. ff. de cõdi. ⁊ demõ. ergo ratio tex. nõ est vera. huius timo
re glo. ponit duas sol. quas Bar. reprobat ⁊ bene. Ultra Bar.
reproba fortius scd̃am solu. glo. q2 tunc termini non essent pares
inter filiũ ⁊ extraneũ ꝓut esse debent. nã in filio loquit̃ text. qñ fi-
lius fideicõmissarius mortuus est viuo patre grauato: sed in ex-
traneo cui fideicõmissum est relictũ intelligit glo. ꝙ extraneus fi-
deicõmissarius viuebat: ergo termini nõ sunt pares nec boni ad
istã legẽ. Itez qñ extraneus est fideicõmissarius ꝙ filius sit mor-
tuus viuo patre nihil facit ad ꝓpositũ fidecõmissi relicti ipsi ex-
traneo: imo fortius ex q̊ extrane⁹ fideicõmissarius viuit: ꝓut
intelligit glo. tũc nõ põt tractari ꝙ pater grauatus habeat reti-
nere tale fideicõmissum relictũ post mortez patris: ⁊ sic iste casus
nõ potest cõgruere nec adaptari vltime parti huius tex. ¶ Sed
aduerte q2 primã solu. gl. in effectu tenent do. Pe. de bexu. ⁊ do.
Barth. soci. hic: q tenẽt ꝙ in isto versi. fi. nulla differẽtia ponat̃
inter filiũ ⁊ extraneum in trãsmissione fideicõmissi nec in eius re-
134 tentione. † Nã si pater sit grauatus restituere filio post mortem
ipsius patris ⁊ predecedat filius fideicõmissum remanet penes
patrẽ: q2 ex eius ꝑsona vires capit sicut remanet penes quẽcũq̧
aliũ heredez ex cuius ꝑsona fideicõmissum vires accepisset. d. l. si
cum heres. ⁊. d. l. heres meus. ij. rñso. ⁊ sic nulla in hoc erit diffe-
rẽtia inter filiũ ⁊ extraneũ: ⁊ si dicas quare ergo text. assignando
rationẽ dixit qm̃ fideicõmissum ex ꝑsona patris sui vires recepe
rit. respõdent ipsi ꝙ iuriscõsultus voluit ponere differẽtiã inter
filiũ ⁊ extraneũ presupponẽdo pro possibili: qñ pater est grauat⁹
filio instituto restituere hereditatẽ post mortẽ patris qd̃ fideicõ-
missum accipiat vires ex ꝑsona filij: tunc bene esset differentia: q2
filius moriens ante patrẽ tũc trãsmitteret extraneus nõ. d. l. si cũ
heres. ⁊ si dicis presupponi impossibile ⁊ falsum: q2 a seipso filio
sibijpsi fideicõmissum deberi nõ põt: vt est tex. hic: in. iij. parte. in
ver. deniq̧ respõdẽt illud tolerari pro eliciẽda veritate: sed truf-
fa est dicere ꝙ iuriscõsultus in assignatione rõnis in qua cõsistit
tota difficultas voluerit remouere dubitationẽ in casu impossi-
bili est ridiculũ. ¶ Tertiũ intellectũ Iac. de are. refert ⁊ reprehẽ
dit Bar. ⁊ bene ꝓpter duo ꝑsertim q2 est oĩno extraneus ad tex.
et vltra Bart. exponere tex. ꝑsona patris. i. voto patris: videtur
inepta expositio. ¶ Unde quartũ itellectũ ponit Bar. quẽ dicit
esse clarũ ⁊ apertũ vt hic per eũ: ⁊ dum allegat. l. a filia. §. alumno
ff. ad treb. ⁊. l. liberto. §. largius. ff. de annu. lega. melius facit tex.
in. l. firmior. §. j. ff. qñ dies lega. ced. istũ intellectũ sequunt̃ Ange.
Imo. Flo. ⁊ latius. d. Alexan. qui conatur eũ defendere cũ certis
declarationibus ⁊ subauditionib⁹: vt hic ꝑ eũ. ⁊ dicit Flo. hic in
ij. col. ꝙ ſm istũ intellectũ Bar. ista lex redditur ꝑegrina ⁊ singu-
laris. Istũ intellectũ Bar. reprehendũt alij oẽs. s. d. Christ. de ca
stel. d. Ang. de perillis. Rapha. cu. Pau. de ca. d. Pe. de bexu. ⁊
Are. hic. ¶ Ultra eorũ reprehensiões iste intellectus Bar. etiã
mihi nullatenus placet: q2 lz posset procedere q̃tum ad filiũ cui
pater est grauatus restituere post mortẽ ipsius patris: ꝙ si filius
premoriat̃ fideicõmissum remaneat penes patrẽ: tñ in extraneo
non posset procedere intellectus Bar. in terminis isti⁹ legis. qñ
pater instituti esset grauatus post mortẽ suã restituere fideicom-
missum extraneo: qm̃ extraneo fideicommissario decedente ante
mortẽ patris: fideicõmissum remaneret simpliciter apud ipsum
patrẽ cui grauamẽ iniunctũ erat. l. vnica. §. sin autẽ aliq̃d sub con
ditione. C. de ca. tol. ⁊ do. Alex. expresse fatet̃ ꝙ lectura Bar. non
posset procedere in terminis huius. l. vñ tũc tex. deberet intelligi
qñ extraneo fuit aliq̃d relictũ a testatore: ⁊ tertius fuit iussus illõ
accipere ⁊ restituere illi extraneo post mortẽ ipsius tertij: ⁊ tunc
si contingat extraneũ ante mori: illud relictũ non remanebit apd̃
tertium grauatũ: q2 est nudus minister ⁊ ex eius persona fideicõ
missum vires non assumpsit. l. si quis titio. in pn. ff. de lega. ij. sed
debebit remanere apud heredẽ testatoris vel substitutũ ita decla
rat istũ intellectũ Barto. late do. Alex. hic ⁊ isto modo ſm lectu.
Bar. variantur termini ⁊ accidentia facti: ⁊ sic lectura. Bart. la-
borat eodem morbo quo Bar. reprehendit secundam solu. gl. et
etiam lectu. Iaco. de aret. vltra ꝙ sint manifeste diuinationes ad
tex. Item cum iste tex. in ver. ⁊ ideo veniat illatiue ad preceden-
tia: ergo loquitur stantibus eisdem terminis: ergo lectura Bar.
non congruit huic litere. nam vt illatio bene veniat ex precedenti
bus intelligendus est iste tex. in fi. quod fiat differẽtia an pater sit
rogatus restituere filio: an vero extraneo quando filius erat insti
tutus: que decisio stare non potest in extraneo ſm lectu. Barto.
135 ¶ † Uñ teneas quintã lec. quã ponit Pau. de ca. ⁊ sequit̃ Are.
⁊ dicit eã verã ⁊ ego eã sequor q2 est amica litere ⁊ nõ habet diui-
nationẽ: ꝙ in isto ver. fi. fiat differẽtia an fideicõmissum sit relictũ
a patre post eius mortẽ filio instituto: ⁊ tunc si filius prius moria
tur remaneat penes patrẽ: ex cuius ꝑsona vires accipit: q2 vt de
clarat tex. s. in ver. deniq̧. tunc ex persona filij non põt fideicom.
vires accipere: ne videatur a seipso sibijpsi fideicommissum reli-
ctum: cũ ergo pater sustineret onus fideicõmissi si fili⁹ non fuisset
premortuus: ita debet sustinere cõmodũ: si ꝓpter mortẽ filij fidei
cõmissum deficit. ⁊ hoc est qd̃ proprie voluit dicere iste tex. ⁊ hoc
etiã voluit glo. fi. hic: ⁊ iste prim⁹ casus clare ꝓcedit sine vllo scru
pulo. Si vero erat relictum fideicommissum a patre post ei⁹ mor
tem cuidã extraneo. tũc q2 assumit vires ex persona filij instituti
vt dicit tex. s. in ver. deniq̧. ⁊ sic ipse fili⁹ censet̃ grauatus lz post
mortẽ patris: eo q2 pater prestat fideicõmissum vt heres ex per-
sona filij: ⁊ sic censet̃ nudus minister. d. l. si quis titio. in prin. ff. de
leg. ij. ideo tũc remanebit fideicõmissum penes filiũ qui erat effe
ctus sui iuris tꝑe quo decessit extraneus ante patrẽ: ⁊ hoc etiam
fatentur ad hũc tex. d. Pe. de bexu. d. Alex. ⁊ Are. hic. ⁊ hoc in-
nuit iste tex. a cõtrario sensu. ¶ Et subdit Pau. de ca. in vltimis
verbis istius. l. qd̃ ista est veritas ad hunc text. ꝑ neminẽ tacta. et
hoc modo cessat oppositio superius formata. d. l. si cum heres. ⁊
136 d. l. heres me⁹. ij. responso. † q2 procedũt qñ pater fuisset institu-
tus heres ⁊ a patre instituto post eius mortẽ relictũ fuisset fidei-
cõmissum extraneo: tũc si extrane⁹ ꝑmoreret̃ cõditio fideicõmissi
deficeret: ⁊ sic fideicõmissum remaneret penes ipsum patrem he-
redem institutũ: sed in casu. l. nostre: filius fuit institut⁹ heres ⁊ a
patre post mortẽ ipsi⁹ patris fuit relictũ fideicõmissum extraneo
si extraneus premoriat̃ eo tꝑe quo filius institutus reperiatur sui
iuris: certe fideicõmissum remanebit penes filium heredem insti-
tutum ꝑ istũ tex. a cõtrario sensu. ⁊ ista est veritas. Et si diceret̃ ꝙ
fideicõmissum relictũ extraneo deficiẽs nõ possit remanere penes
filiũ institutum: ex quo ipse filius nõ est heres quo ad effectum iu
ris: sed est pater ſm Bar. ⁊ cõmunẽ opi. quã firmaui. s. in glos. in
verb. sed vt pater. respondet Are. ex mente iuriscõsulti: ꝙ ideo fi
deicõmissum deficiens remanet apud ipsum filium: eo q2 pater
lz reuera sit effectualiter heres: tñ q2 hãc hereditatẽ quesiuit per
mediã ꝑsonã filij: certe filius censebit̃ heres quo ad effectus q se-
quentur in futurum post acquisitionẽ factã patri. si illo tempore
137 reperiatur esse sui iuris. ¶ † Hinc est: ꝙ substitutio facta ꝑ illa
verba quisquis mihi heres erit: sit etiã heres filio meo impube-
ri faciat filiũ esse heredẽ vigore substitutionis pupillaris si tꝑe
mortis pupilli reperiat̃ fact⁹ sui iuris ſm Bar. ⁊ doc. hic: circa
fi. iij. partis. in ver. scd̃o cõsueuit dubitari vbi dixi. Bar. ⁊ doc. in
l. iij. ff. de vul. ⁊ pup. lz posset dici quod ideo ibi sit: quia fili⁹ erat
scriptus heres ⁊ non pater. l. qui liberis. §. hec verba. iuncta. l. cũ
filio. ff. de vulga. et pupil. ¶ Istam lecturam Pau. de cast. repre
hendit ⁊ quidẽ subtiliter. d. Bartho. soc. hic per istum tex. in. iij.
parte. vbi

parte vbi iurisconsultus indistincte vult q pater detrahat ab extraneo quartā trebel. z sic gñaliter siue filius tunc tpe detractionis quarte erat sui iuris siue nō: z illā quartā detrahit ex psona filij: ergo fortius dz pater retinere fideicōmissum in hac vltima parte tex. ꝯsequētia pbaꝝ: qꝛ si filius deberet retinere fideicōmissum z nō pater: qꝛ sumat vires ex psona filij multofortius debe-
138 ret fieri retentio quarte trebellianice a filio q̄ fideicōmissit cū in retētione quarte sit opus q oīno vtaꝝ bñficio filij heredis institutiaꝝs nō posset quartā detrahere. l. si mulier. §. fi. ff. ad treb. nō
139 sic in restōne fideicōmissi: †qꝛ p quēcūq grauatū etiam nō heredem fideicōmissum retineri pōt: vt hac. l. in fi. facit. l. vnica. §. pro secundo. z. §. finautē sub cōditione. C. de cadu. tol. vbi fideicōmissum deficiēs nō solū remanet apud heredē: sed etiā apud legatarios vel alios q fideicōmisso grauari possunt. ¶ Licet istud fundamētū videaꝝ subtile z coloratū: tñ defēdēdo lectu. ¶Pau. de ca. q̄ est vera. responde notabiliter q aliud est in quarta trebellianica quā pater ab extraneo indistincte detrahit z nō filius: vt in. d. ver. deniq. eo qꝛ illa pure debeꝝ. nō sic est in vltima parte tex. i fideicōmisso relicto a patre extraneo: qꝛ illud nō fuit relictū pure: sed post mortē patris: z sic hz tacitā conditionē si extraneus nō moriaꝝ prius. d. l. si cū heres. z. d. l. heres meus. z sic effect⁹ hui⁹ acqsitionis pendet a futuro: vnde si filius reperieꝝ sui iuris ante q̄ extraneus moriaꝝ capiet tale fideicōmissum cū sit heres institutus z ex cuius psona vires capiat: vt hoc tex. in fi. a ꝫrio sensu. iuncto ver. deniq. s. ea. l. z ista est veritas. ¶ Sextam z vltimam lecturā ponit subtilis do. ¶Pet. de bexu. z sequūꝝ Mod. Senen. plenius declarādo q in ꝟ. fi. nulla differētia ponaꝝ inter filium z extraneū in transmissione fideicōmissi neq in retētione. Nā si pater sit grauatus restituere filio post mortē ipsius pr̄is z si pdecedat filius fideicōmissum remanet penes partē: qꝛ ex psona eius vires capit sicut manet penes quēcunq aliū heredē ex cuius psona fideicōmissum vires accepisset. d. l. si cū heres. z. d. l. heres meus. z sic nulla in hoc erit differētia iter filiū z extraneū: sed iurisċō. voluit ponere differētiam inter filiū z extraneū: presupponēdo p possibili q qñ pater est grauat⁹ filio restituere hereditatē post mortē patris q fideicōmissum accipiat vires ex psona filij: tunc bñ esset differētia: qꝛ filius moriēs ante patrē tunc transmitteret: extraneus nō. d. l. cū heres. z si dicis presupponi impossibile z falsum respondent illud tolerari p eliciēda veritate. iste intellectus mihi nullatenus plꝫ: qꝛ dicere q iurisċō. voluerit remouere dubitationē in casu impossibili est omnino alienū: nec vllomō fit verisimile: vnde teneas lect. ¶Pau. de ca. declaratā z defensatā vt. s. ¶ Vltimo Bar. format oppositionē cōtra istū ver. fi. dū dicit q pater fuit rogatus post mortez suā q destruat omnia precedētia posita p ipsum Bar. in. iij. oppo. secūde partis. cū innuat iste tex. fideicōmissum non videri relictū post mortē patris nisi istud exprimatur a testatore: cuius ꝫriū ibi fuit dictū. respondet Bar. q fideicōmissum videꝝ collatū in tēpus existētie sui iuris: qđ pōt esse vel morte vel emācipatione. sed iste tex. loquiꝝ qñ expresse fuit dilatū in mortē patris. z sic in vnū casum tantū. aliij
140 nihil dicūt in hoc. †Tu pondera diligenter Bar. velle vnū qđ est vtile in practica z necessarium ad itellectum huius ver. fi. q si pater emāciparet filiū in vita q filio nō debereꝝ statim fideicommissum sibi relictum a patre post mortē patris. ¶ Sed aduerte qꝛ do. Alex. tz de directo ꝫriū super gl. j. circa fi. per quā gl. no. iuncto tex. in hac vltima parte q pater grauatus restituere filio post mortem ipsius patris teneꝝ dare fideicōmissum etiā si filiuz in vita emanciparet: sed nō facit mentionem de Bar. hic tenente contrariū. tñ do. Alexā. moueꝝ eo qꝛ fideicōmissum dilatum post mortem patris grauati hz locū etiam p emancipationē factā viuente patre: vt est tex. in. l. mulier. in prin. ff. ad treb. z i. l. fideicōmissa. §. si cui. ff. de lega. iij. z. l. si mater. vbi ponitur casus econ-
141 tra. C. de isti. z substi. †qꝛ nō refert qđ ex equipollētibus fiat qñ nō est de forma vt ibi. z late Bar. z aliꝫ i. l. gallus. §. z quid si tm̄. ff. de lib. z posthu. z sic nō videꝝ referre an pater moriaꝝ an vero in vita emancipet filium ad hoc vt fideicōmissum debeaꝝ ipsi filio. ¶ Ego teneo indubitāter cōtrarium z sequor illud qđ est de mente Bar. hic z pbo ineuitabiliter. nam ¶Pau. de ca. d. Alexā. are. z do. ¶Pe. de bexu. tenent q iste ꝟ. fi. necessario sit intelligendus qñ filius ante mortem patris erat effectus sui iuris: aꝉs attēto isto iure ffoꝝ nō pcederet: qꝛ etiam si fideicōmissum esset purum euanesceret z remaneret penes patrē: q̄tomagis qñ est conditionale z filius ante moritur: z tamen in isto tex. filio effecto sui iuris non debetur a patre fidicōmissum filio ante mortem ipsius pr̄is. ergo hic est tex. ineuitabilis: q si filius emancipeꝝ a patre p hoc nō debeꝝ fideicōmissum filio relictū a pr̄e post mortē ipsius patris. Nec obstāt iura in oppositū adducta: qꝛ loquunꝝ in diuer
142 sis terminis †qñ aliqs tertius est grauatus restituere filio post mortem patris: tūc bñ censeꝝ grauatus restituere etiam si filius efficiatur sui iuris per emācipationē: qꝛ tunc considerato effectu

nō refert qđ ex eqpollētibus fiat. nā in illis iuribus ideo testator reliquit fideicōmissum filio post mortem patris n e acqrereꝝ ipsi patri viuenti: certe idem effectus sequiꝝ si filius emancipeꝝ a patre. secus est in casu nostro qñ ipse pater grauatur restituere eius filio post mortē eius patris: tunc si filius efficiatur sui iuris per emancipationē nō tenebiꝝ ei restituere fideicō. ante mortē ipsius
143 patris: †ne bñficio emācipationis qđ filius habuit a patre vtatur cōtra ipsum patrē ꝯtra. l. amicicissimos. §. fi. ff. de excusa. tut. facit optimus tex. in ratione sui in. l. filio. ff. vt leg. no. caueaꝝ. vbi pprie iurisċōsultus vtitur simili ratione: sed qñ alius tertius est grauatus restituere filio: tunc cessat predicta ratio si pater filium emācipat: quia nō potes dicere q vti nō possit tali beneficio ex quo illud nō habuit ab illo tertio sed a patre. ¶ Extra gl. bart. format quatuor qđ. vltra eas que ponuntur in glossa. ibi tetigi.
144 ¶ †¶Prima qđ est quo iure aget filius cōtra patrē cui a patre relictum est fideicōmissum. dic z bñ vt hic per eū qcqđ dicat do. Ang. de peril. qui in totū opugnat Bar. ¶ Secūda. q. nūquid ista. l. procedat ꝫm iura hodierna. z distinguit Bart. vt hic p eū.
145 †Adde in primo mēbro inquātū tenet. Bar. q ista. l. in secūda parte non pcedit etiā ꝫm ista iura in hereditate pfectitia relicta filio cōtēplatione patris vbi pater grauatus restituere fideicommissum: etiā filio istituto diciꝝ semp fideicōmissum capere vires ex psona patris: ex quo sequiꝝ singularis limitatio ad hūc tex. q tūc pater poterit detrahere quartā trebellianicā aduersus filiū eo qꝛ tunc nō habet beneficiū a filio vt ex eius psona pater dicaꝝ heres: imo tunc pater hz a seipso licet per mediā psonam filij. et cū bar. tenēt Ang. ¶Pau. de ca. z. d. Alex. hic. z dicit ¶Pau. de ca. q ista limita. Bar. ad istū tex. est singularis z verissima quā etiā tz ℞apha. cu. hic. in. vj. col. z ita teneas: q̄uis ꝫrium teneāt Jo. de imo. z Ang. de peril. hic per aliqua leuia qbus respōdent do.
146 Alex. z moder. hic cōtrariū etiā tz do. Bartho. so. hic. † qꝛ ad hoc vt quis possit detrahere quartā trebellianicā duo copulatiue cōcurrūt q quis sit heres z q sit grauatus vt heres. l. mulier. §. fi. ff. ad treb. sed lz hereditas pfectitia patri acquiratur nō contemplatione filij: sed ppria ipsius patris. l. si serui. vbi glo. ff. de vsuf. z. l. aditio. in versi. fi. ff. de acqui. here. allegati per Bart. non tñ facit vt pater censeatur grauatus vt heres. ¶ Cōfirmo vltra eum. nam qñ in aliqua dispositione sunt due rationes: licet cesset vna ratio: tñ adhuc hz locū dispositio. l. vt. §. affinitatis. istit. de nup. z. l. si ventri. §. in bonis. z ibi bar. ff. de priuil. credi. z est tex. melior de iure in. l. si nō eliescentia. z ibi Bal. ad hoc no. ff. de bere. insti. sed hic sunt due rationes: vna q̄ ponitur ī tex. qꝛ a seipso
147 sibi deberi nō potest. alia qꝛ †beneficiū q habet pater a filio nō dz posse retorquere contra filiū prout Bar. istas rationes declarat. s. in. iij. oppo. secunde partis. ¶Prima quia nō est rogatus vt heres: sed vt pater. z ista ratio militat etiam in casu presenti licet cesset alia ratio q pater nō habeat propter filium: imo pter seipsum. tamen Bar. forte de hoc perpendens dicit hic q ambe rationes cessant in hereditate pfectitia: ꝫ aliter in specie nō decla-
148 rat. ¶ †Tene cōclusionē Bar. q acqsitio radicatur z fundatur in persona illius cuius contemplatione fit relictū alteri. l. fideicōmissa. §. interdum. ff. de leg. iij. qꝛ non est inquirendū cum quo testator de supremis loquaꝝ: sed in quē voluntatis intentio dirigatur dicit iurisċōsultus in. l. cū pater. §. donationis. ff. de leg. ij.
149 ¶ †Itē in hereditate profectitia qñ filius instituiꝝ contemplatione patris est perinde ac si pater fuisset institutus. l. qdam cum filium. ff. de here. instit. qꝛ testator habuit respectum ad personā filij solum vt eius ministerio patri acqreretur. l. si filio. ff. de condi. z demō. l. cū aliquis. C. de iure delib. ideo pater cuius cōtēplatione institutus est filius censeꝝ esse ipse heres mediante persona
150 filij: ideo quartam trebelli. detrabit. d. l. mulier. §. fi. ¶ † Secundo inquātum Bar. tenet q ista lex in prima parte non procedat hodie in hereditate aduentitia quātum ad pprietatē ex quo in aduētitijs pprietas est filij cuius est hodie capax: z sic non pōt sibi per fidicōmissum restitui res sua. quia qđ meum est non potest amplius per restitutionem fieri meum. l. proprias. C. de leg. z. l. mea res. ff. de condi. z demō. z. l. cetera. §. i. j. eo. sed bene quantum ad vsumfructum: ex quo pater censetur grauatus restituere filio cum erit sui iuris: z illo tpe vsuffructus reuertitur ipso iure ad proprietatem absq alia restitutione facienda per patrem tamē pater medio tempore habebit cōmodum fructuum. l. si conuenerit. ij. ff. de pac. do. sed in tempus existētie sui iuris restituet filio fructus: quos medio tempore percepit per. l. in fideicōmissi §. cuꝫ pollidius. ff. de vsuris. iuncta tertia lectura Jace. de are. s. relata per Bar. ¶ Sed aduerte quia ℞apha. cu. in. iij. col. est
151 in noua opinione z vera† q sicut hodie nō valet fideicōmissum in hereditate aduentitia rōne proprietatis que acqritur filio. ita etiam nō valet ratione vsuffructus cū etiā vsuffructus acquiraꝝ filio: z sic in terminis huius. l. in hereditate aduētitia nihil remanet penes patrem grauatum nec de proprietate ne de vsufructu.

mouetur q2 ex quo testator grauauit patrē de restituēdo p fidei
cōmissum filio intelligit de plena restitutione etiā cū vsufructu
152 l.videam⁹.§.in fauiana.ff.de vsur.† sicut qñ testator prohibet
vsumfructū acqri patri:tunc filius h3 totū.aut.excipit.C.de bo
nis q̄ li.7.§.j.in aut.vt liceat matri 7 auie.col.viij.7 nō d3 esse dif
ferētia an testator grauet an puideat.l.ij.C.cōia de leg.cū vtroq3
casu testator voluerit filiū etiā vsumfructū habere.Idē t3 Pau.
de cast.hic in discursu sermonis dicens q tunc censet potius pro
hibita acqsitio vsusfructus patri que prohibitio pōt fieri per.d.
aut.excipit.Areti.hic dicit.q ista opinio Rapha.cu.multū sibi
placet:7 q habet magnā equitatem vt seruetur mēs testatoris:
153 q2 ex quo testator voluit hereditatem restitui filio:7 † verbum re
stituere significat plenam restitutionē.d.l.videam⁹.§.in fauiana
ergo voluit vsumfr.ī istis terminis nō acqri patri.d.Alex.ascri
bit istā nouā opinionē Pau.de ca.7 male:cū sit opinio Raph.
7 eam reprobat:q2 text.in.d.aut.excipit.7 in corpore vnde sumit
requirit expressam ademptionē testatoris q testator expresse p
hibuerit vsumfructū acqri patri:ergo non d3 sufficere verbum
restituere.per.§.si vero expressim.cū ibi no.per Ange.in aut.de
here.7 fal.col.j ¶ Quid tenēdū:iste est pulcher 7 vtilis passus.
teneo opinionē Raph.7 vltra eū q verbū restituere īportet ple
nam restitutionē cū fructib⁹.addo tex.in.l.in cōdēnatione.§.j.ff.
de reg.iur.7 in.l.ex diuerso.§.j.ff.so.ma.7 in.c.grauis.de restitu.
spo.tñ ad oīa ista iura posset dici q procedunt in dispositione.l.
qñ verbū restituo pfertur a lege.ita pprie loquuntur iura preal
legata.7 in specie no.Bal.in rubr.C.de fruc.7 lit.expen.vnde se
cus videretur quando illa verba apponunt in dispositione testa
154 toris.¶ † Tñ caue q2 imo in vltimis voluntatibus d3 fieri lata
interpretatio.l.in testamentis.ff.de reg.iur.c.cum dilecti.de do
155 na.¶ † Scdo pro ista parte bñ facit:q2 in hereditate aduentitia
in qua filius est institutus heres 7 pater grauatus de restituēdo
istud fideicōmissum non pōt intelligi de pprietate:q2 illa rema
net penes filium prout oēs fatētur 7 nemo discrepat:ergo neces
sario intelligitur de vsufructu q transiuit in patrem: ergo cum
fideicōmissum non possit intelligi nisi in vsufructu tm̄ est pinde
ac si testator eū specialiter expressisset per.l.fundus qui locatus.
ff.de fun.instru.7.l.ij.ff.de lib.7 posthu.Sed si testator grauasset
in specie patrem q restitueret vsumfructum filio diceretur phi
buisse patrem ne vsumfructū habeat alias illud fideicommissum
esset inane 7 nihil operaret nisi intelligeretur in vsufructu cōtra
l.si qñ.j.eo.7 in.c.si papa.de priui.in.vj.¶ Tertio facit q2 cū in
stitutio sit facta sola cōtēplatione ipsius filij instituti:7 similiter
156 fideicōmissum sit factū cōtēplatione filij.† Isti duo actus gemi
nati ostendūt eiusdem voluntatē testatoris per quā vr̄ phibuisse
patrem habere vsumfr.in illa hereditate aduētitia.arg.l.cū pa
ter.§.filius matrem.ff.de leg.ij.7.l.balista.ff.ad treb.7 q2 gemina
tio multū operatur:vt no.bar.in.l.cum sinus.ad fi.princi.C.de
157 agrico.7 cen.lib.xj.facit.l.si mulier ij.C.ad velle.¶ † Quarto p
ista parte multum me mouet.nam in casibus in qbus olim fidei
cōmissum relictum a patre filio habebat in se tacitam conditio
nem cum erit sui iuris vt in casu presenti.l.vbi pure.in prin.7.l.
epistolam.§.fi.ff.ad treb.in illis oībus hodie cēsetur prohibitus
acqri vsusfructus patri p.d.aut.excipit.vbi tex.7 gl.7 ita etiam
tenet glo.in.l.si vsusfructus.§.j.7 ibi Bart.expresse ita not.ff.qñ
dies lega.ce.qd teneas cordi pro ampliatione.d.aut.excipitur.7
in corpore vnde sumitur.7 istud fundamentum sufficit ad tenen
dam istam opinionem.7 miror q prefati doctores nō fuerint de
hoc recordati.¶ Tenendo istam opi.Rapha.Pau.7 Are.quā
teneo pro vera intellige q l3 patri in tali hereditate aduentitia
non queratur neq3 pprietas neq3 vsusfru.vt dixi qñ filius est in
stitutus:tñ pater semp d3 habere cōmoditatem illius iuris do
nec filius efficiat sui iuris.ita singulariter 7 expsse tenet Ange.
de are.in.§.j.insti.per quas perso.no.acqui.vbi tenet q in omni
bus casibus in quibus nō acquiritur vsusfructus patri qui enu
merant per gl.in aut.vt lice.mat.7 auie.in pn col.viij 7 in aut.idē
est.C.de bonis q̄ lib.semper tamen pater debet habere cōmodi
tatem per tex.in.l.plenum.§.si vsusfructus.in ver.q̄q̄.7 in.l.fi
liosa.in fi.ff.de vsu 7 habita.Et subdit Ange.de are.q est sin
gularis limitatio si est vera.¶ Confirma tu vltra cum per illud
qd tenet Ja.de bel.in.c.ij.de frat.de.no.be.inuesti.quem refert 7
sequitur Bal.in.l.cum oportet.in vltima col.prin.C.de bonis q̄
lib.q in fendis in quibus patri non queritur vsusfructus: tamē
158 queritur commoditas iure patrie potestatis † quia que non pos
sunt acquiri patri quo ad vsumfru.acquiruntur semper quo ad
cōmoditatē.l.fi.C.de vsufru.7.l.necessario.§.fi.ff.de peri.7 com
mo.rei vē.Et in casu nostro istud idem de cōmoditate tenet Ra
pha.cu.hic in.iij.colum.7 solum allegat glo.in.d.aut.vt li.ma.7
auie.in prin.ſm tamē notata in.d.l.fi.C.de vsufru.ſm cum:7 ra
tione illius cōmoditatis posset teneri q valeat fideicommissum
iniunctum patri sicut etiā tenet Bar.hic de cōmodo medij tem

a ¶ Valet.ad
de tu q imo
tale argu
mentum nō
valet 7 for
tior est legi
timatio q̄
adoptio vt
habes p.d.
Alex.ī cōsil.
ij.col.vij.v.
preterea fi
li⁹.l.j.vol.

poris:licet fructus intrrim percepti sint restituendi filio cu3 erit
sui iuris.¶ Tertio querit Bart.quid in filio arrogato:7 respō
det q idem qd in naturali 7 legitimo:alij nihil tangūt.Ego aūt
159 ex hac decisione Bart.not.infero † arguendo de arrogatione ad
a legitimationem qd argumētum valet[a] 7 tenet:vt est gl.in.l.j.ad
fi.in ver.parentibus.ff.ad municipia.Bar.in.l.gallus.§.nūc de
lege.in penul.q.s̄.de lib.7 posth.q ista lex.7 ea que dicta sunt in
filio legitimo 7 naturali etiam habeant locum in filio legitima
160 to.† nam legitimatio est similis arrogationi.l.iubemus.C.de
na.libe.ſm Bal.in.l.j.in vlti.col.C.de iureiurā.ergo cum ista lex
7 eius materia habeat locum in filio arrogato:ergo etiam habe
161 bit locum in filio legitimato.¶ † Confirmo quia plus est esse le
gitimatum q̄ arrogatum.ita no.Bald.in.l.si te parēs.C.de suis.
7 legi.Itē fauorabilior est legitimatio q̄ sit arrogatio ſm Bald.
162 in.l.neq3 absens.circa fi.s̄.de adop.¶ † Confirmo quia statutu3
disponens q existen.filijs masculis filie femine nō succedāt.istud
statutum h3 etiam locum in filijs legitimatis ſm Bald.in.l.cum
acutissimi.C.de fideicō.7.l.eā quam.in.vj.7 in.x.col.C.de fideicō.
cum suis cōcor.7 tamen non habet locum in filijs arrogatis ſm
Jo.de ana.in consi.xxvij.incip.Viso casu.facit bene tex.in.l.fidei
cōmissum.j.de cōdi.7 demon.¶ Adde idē q lex.ista 7 eius ma
163 teria habeat etiam locum in filijs legitimatis,† bene facit quia
legitimati in nullo differunt a legitimis 7 naturalibus.tex.est in
§.licet igitur.in versic.nihil a legitimis filijs differentes.7 in.§.
reliqui in aut.qui mo.nat.effic.legi.col.vj.7 tex.in.§.si quis igit
legitimos filios.in aut.qui.mo.na.effi.sui.col.vij.Ad idem facit
164 q2 ista.l.7 eius materia fundat in patria ptāte.† l3 legitimatus
est in ptāte patris legitimantis:vt est tex.in.§.generaliter.in aut.
qui.mo.nat.effi.sui.col.vij.Bar.in.l.inuiti.s̄.de his qui sunt sui
165 vel alie.iur.¶ † Quarto querit Bar.an in restitutione fideicom
missi vniuersalis facta a pr̄e filio instituto trāseant vtiles actiōes
in filiū ex trebelliano 7 tenet q sic p gl.s̄.in vbo non admissa.que
allegat bonū tex.in.l.j.§.si filio.in v̄ fi.idem est iuncto prin.illius.
166 §.fi.j.ad trebel.7 sequitur Ang.7 cōmuniter alij.¶ † Adde q
fortius tenet singulariter Pau.de cast.hic q pater restituendo
fideicōmissum filio non solum trāsferat actiones vtiles:sed etiā
directas que per filiū fuerūt acquisite patri mouet quia licet al's
directe actiōes non possint ab ossib⁹ nostris separari.l.quis ergo
casus.ff.de peculio.7.l.iij.in prin.vbi glo.magistra.ff.pro socio.
tamen fallit qñ agitur de transferendo in eum a quo processerūt:
167 † quia res de facili reuertitur ad naturam suam.l.si vnus.§.pa
ctus ne peteret.v̄ fi.ne in specie.ff.de pactis.7.c.ab exordio.xxxv.
di.vnde quando pater restituit filio hereditatem eadem iura di
recta totaliter ab eo euelluntur 7 redeunt ad filium penes quem
semel fuerūt 7 remāserunt reliquie.s.nomen heredis:ideo facilior
est regressus.7 pro certo est pulchra opin.pro qua adde q in simi
li tangit ipse Pau.de ca.in cōsi.xj.qd incipit In casu presenti vi
168 sis omnibus in.j.col.† q si sit statutum q mulier non possit alie
nare immobila sine certis solennitatibus q tale statutum non ha
beat locum qñ mulier vellet redonare eandem rem ei puta patri
qui prius sibi donauerat.arg.l.si vero non remunerādi.§.idem
papinianus.ff.māda.quasi ppter obligationem ad antidora nō
requirat solēnitas dicit tamen Pau.de ca.se hoc non affirmare
169 sed relinquere sub dubio.† Itē adde q decisionem Pau.de.ca.
hic.licet pulchra videat tñ impugnat.d.Alexā.7 bene per tex.in
d.l.j.§ si filio.vbi text.equiparat hos duos casus an filio institu
to pater grauetur de restituendo extraneo:an ipsi filio instituto
sed clarum est q per restitutionem factam extraneo solum vtiles
transferuntur.§.restituta.institu.de fideicō.here.ergo idē in resti
tutione facta per patrem filio:licet do.Alex.corrupte aliter in
ducat illum tex.¶ Nec obstat q directe actiones ex persona filij
trāsiuerunt in patrem.nam illud ideo est quia filius est incapax
directarum: vnde acquiruntur patri qui est capax earum vnde
quādo postea pater restituit hereditatem filio ex senatusconsul
to non transeunt nisi vtiles actiones.d.§.restituta.¶ Ite3 adde
q illud qd dicit Pau.de ca.sed non firmat in consi.xj.non est ve
rum licet nemo ponat:q2 in contrariū allego tibi text.not.in.l.ij.
170 C.si aduer.dona.† vbi minor non potest sine solennitate requisi
ta a iure 7 sic sine decreto iudicis consentire patri volenti aliena
re rem suam immobilem q̄uis illam habuerit dono ab ipsomet
171 patre.¶ † Circa principalē cōclusionē Bar.adde q eam repro
bat solus Rapha.cu.hic.de quo.d.Alex.7 Are.nō faciūt mētio
nem:motus per duo Primo per.l.mulier.§.fi.ff.ad treb.vbi ad
hoc vt ex trebelliano facta restitutione transeant actiones requi
ritur q restituens sit heres 7 q sit rogatus vt heres:hic aūt pa
ter non est heres:7 dato q esset nō est rogatus vt heres:vt p3 in
hoc tex.in versi.deniq3.sed ad hoc respōdi plene.s̄.in.ij.q.Bart.
7 vltra ea que dixi.s̄.q illud qd dicitur patrem non censeri gra
uatum vt heredem fuit introductum in fauorem filij:vt declara
ui.s̄.in tex.ne pater censeatur grauatus a filio a quo pater habet
beneficium

beneficiū: quē rō cessat hoc casu in quo transitus actionis in filio est sibi vtilis: imo si aliter diceremus retorqueret in odiū filij cō
172 tra.l.qd fauore.C.de legi.et.c.q obigratiā.de reg.iur.in.vj.† Secūdo et melius dicit Rapha. q ista questio Bar.nō videt hodie habere dubiū.aut enim loquit bar. in hereditate profectitia in qua filius est institutus cōtemplatione patris et pater est rogatus restituere filio: et tūc censetur esse heres et detrahit trebellianicam etiam a filio: vt per Bar.in.ij.q.et ibi dixi.et tunc pater qñ restituit transfert vtiles actiones in filium aut loquimur in hereditate aduentitia: et tunc cum fideicōmissum non valeat respectu proprietatis cum filius sit heres nomine et effectu: nisi ratione vsusfructus vel fructuū prout tetigi post Bar.in.ij.q.et tūc quia fideicōmissum nō est vniuersale: nō est tractandum an actiones transeant ex trebelliano.§.restituta.insti de singu.re.per fideicō.re.imo melius tunc vsusfructus ipso iure reuertitur ad proprietatē absq aliqua restitutione fiēda p patrē sm Bar.et Ang.i.d.ij.q.ergo cū ibi nō cadat restitutio: ergo nec trāsit actionū: et ista est veritas. ¶ Ultimo Bar.post Dy.inducit istā.l.in arg.ad.q. vidētis ī fi.q ad duo singularia ponit adiectiuū pluralis nume
173 ri.cōcordātes sunt in glo.† q dominus concessit vasallo vineam et fundū fructibus plenum: an per ista verba videantur etiā concessisse fructus vinee: et sic vuas vinee et sic vindemiam: determinat q sic p tria. Primo quia fructus sunt pars vinee.l.fructus pendentes.ff.de rei vendi.et.l.in lege falcidia placuit.ff.ad le.fal.
174 † ergo si cōcessit totū ergo etiā quelibet pars videt esse concessa l.si ex toto.s.eo.l.si quis cū totum.ff.de excep.rei iudi. ¶ Secundo qz illud adiectiuū plenū licet singularis numeri refertur ad oīa pcedentia.l.heres.§.vxori.ff.de leg.iij. Tū vt ibi dicit Bar. illud ibi operat signum vniuersale adiectum.s.omne quod nō est
175 in presenti.q.et ita etiam dicit Jo.de imo.hic. ¶ † Tertio qz et si nihil esset dictū: tñ fructus pendentes videnť esse cōcessi.l.fi.§.pe.ff.d iure fisci.et.l.iulian9.§.si fructib9.ff.de act.emp.adde tex.no.in.l.fi.§.pe.ff.de his q in frau.credi.vbi dicit tex.q pendentibus fructib9 in fundo nō possumus dicere duas esse res.s.fundū et fructus: sed vnā tm.s.fundum tm.vnde expressio eoz que tacite insunt nihil operat.l.iij.s.eo.et sic illa dictio plenū expressa que nō regrebatur nihil facit.l.vnica.in prin.C.de rei vxo.actio.et cū Bar.simpliciter transeunt Sali. Flo. Rapha.cu.et.d. Pe.de bexu.hic. Pe.de ancha.et Jo.de imo.i.c.p tuas.ad fi.de dona.Sed Jo.de imo.Ang.de perillis: Pau.de ca. Alexā.et Are.hic tenēt decisionē Bar.procedere qñ fructus erāt pendētes.d.l.fructus. et ita pcedūt tres tex.allegati p Bar.in.d l.fructus pendētes.d.l.fin.§.fin.ff.de iure fis.et.d.l.iulianus.§.de fructibus.sed vbi fructus essent a solo separati: tunc nō venirent fructus vinee sed solum fundi: qz adiectiuum plenū masculini generis non pōt refer
176 ri ad vineā feminini generis.† dispositio testatoris debet referri ad id ad qd salua ratiōe recti sermonis pōt referri.l.plauti9.ff.de aur.et ar.leg.sed certe intentio Bart.est solum loqui de fructibus pendentibus pter dictionē plenū q non pōt referri ad fructus iam collectos: quia illi non implent fundū nec faciunt dici
177 plenum qcqd dicant Jmo.et sequaces prime relati.† Ad idem adducit Are.qz illa qualitas plenū adiūcta in secūdo legato non videt repetita in primo qūuis ambo regant ab eodē vbo vt solēniter declarat Bar.in.l.in repetēdis.in vlti.col.ff.de lega.iij.secus ecōtra qñ esset qualitas adiecta in precedenti legato: qz illa bene cēseretur repetita in sequenti.l.seie.§.gaio.et qd ibi Bar.ff.
178 de fun.instru.† Ratio qz precedentia magis influunt ad sequentia qū ecōtra sm Bar.in.l.qsquis.ff.de leg.ij.et in.l.auia.ff.de cōdi.et demō. Jta etiā dicit ipse Are.in .l.cēturio.in.vj .char.ff.de vulg.et pup.q cōtra Bar.hic faciat doc.ipsius Bar.in.d.l.in re
189 petēdis. ¶ † Adde ad predicta q fructus pendentes adeo censentur pars fundi q ex illis pōt fieri supplementū legitime filio qūuis filius debeat habere legitimā de substātia bonoz patris et nō de fructib9.l.scimus.§.repletionē.et aut.nouissima.et vtrobiq dixi.C.de inoffi.testa.ita singulariter tz Ange in.d.l.fructus pē
180 dentes.qz tunc dicunt esse de substātia ipsius fundi.† Jtem vendēdo fundum in quo erāt fructus pendentes intelligitur etiam ipsos fructus vendidisse: vt est tex.in.d.l.iulianus.§.si fructib9. et in.d.l.fi.§.fi.ff.de iure fisci.et in.d.l.fin.§.pe.ff.que in frau.credi. ¶ Amplia etiam vt intelligatur vēdidisse portionē spectantem ad colonū partiariū iuxta.l.si merces.§.vis maior.ff.loca. vnde si fundus in quo est partiarius vendat per dnm fructibus pendentibus: illi fructus pendentes in totum sunt emptoris qui est singularis successor: eo qz fructus pendentes sequunt fundi alienationē iuribus preallegatis: sed fundus integraliter pertinet ad emptorem: ergo etiam fructus pendentes qui sunt pars fun
181 di.d.l.fructus.† Sed colono partiario pro medio fructuū illius fundi competit actio personalis pro socio vel ex conducto cōtra venditorem que non pōt cōpetere contra emptorē qui est singularis successor.l.fi.§.fi.cū si.ff.de cōtrahen.emp. Jta tenet Ludo.ro.incōsi.cccix.qd incip.videtur prima facie dicēdū Augustinū. qd no.qz est magna ampliatio ad iura preallegata et multi crederent cōtrariū quasi venditor intelligatur solum vendidisse illud ius et illam partem quam habet in fructibus pendentibus et non partem coloni partiarij. Ego crederem limitationem Lud.esse veram cū grano salis si venditor ignorabat ibi esse colonum partiarium et in dubio presumitur ignorātia per regulam.l.verbis. ff.de proba.al's si sciret tunc venditor intelligeretur tunc vendidisse solum ius qd habet in fructibus pendentibus et sic solū partem suam: vt est tex.in.l.qui tabernas.ff.de cōtrahē.emp.gl.in.l. si quis emptionis.§.j.in glo.fi.in ver.scit.vbi Bal.C.de prescip. xxx.an.et declarat not.bal.i rubri.C.de cōtrahē.emp.in.vj.colū. et in.l.in testamēto.C.ad leg.fal. Et per ista cū laude dei est plene impositus finis huic scholastice repetitioni huius legis cum filio fami. Sequitur lex si mihi et tibi.

1 ☞ Quando pluriū iura deueniūt ad vnū potest ille facere qd poterant illi plures.et nume.14.
2 Coniuncti verbis sed re disiuncti et econtra qui dicantur.
3 Jus accrescendi et decrescendi qñ habeat locum.et nu.4.et.5.
6 Acquisitio que fit legatario cui legata est species et sic dominium q dicitur acquisitio ficta que fit per legem.
7 Jd quod quis consequitur ex iure accrescendi id dicitur habere ex iure suo.
8 Prohibitus alienare portionē suā q dicatur prohibitus etiā alienare portionem quā habet per ius accrescendi.
9 Portio accrescit alij rei cum suis qualitatibus.
Qui venit per ius accrescendi dicitur quasi substitutus.
10 Jus accrescendi q non habet locum quando pars conseruatur iure singulari.
11 Dictio ex quo significat causam immediatam.
12 Res si simpliciter petitur an tota intelligatur petita.
13 Electio q sit inuariabilis.
15 Qui omisit hereditatē ex instōne vt habeat iure accrescēdi tenet ad solutionem legatoū vigore tituli si quis omissa causa.
16 Onus legati si nominatim est iniunctum repudianti q nō accrescit venienti per ius accrescendi.
17 Heres legatarij an possit repudiare legatū factum defuncto ad dānum creditorum.et nu.21.
18 Facere illud qd mihi nō prodest et alteri nocet q non possum: secus si mihi prosit: licet alteri noceat.
19 Stante statuto q capellanus debeat habere quartā de relictis et relinquat aliquid ordini fratrū minorū si fratres concordant vt repudiet non tenet repudiatio ad preiudicium capellani.
20 Repudiatio de legato facto matri per filiū heredē institutū qui matri successerat vt excluderet creditores matris et rem legatam retinuerat tanq sibi debitam vt heredi patris q teneat.
22 Intellectus ad tex.in.l.liberto octuaginta.j.de bo.liber.
23 Repudiatio legati facta in fraudem legis q fit ipso iure nulla: secus si fit in fraudem hominis.
24 Si res duobus disiunctim legata fit: tunc in persona cuiuslibet eorum censetur vnum legatum de tota re: et illa tota res remanet in meo legato per ius non decrescendi.
25 Portio deficiēs licet in hereditatibus accrescat ipso iure inuito per ius accrescendi: tamen secus est in legatis.

1 **SJ mihi et tibi.** † Qñ pluriū iura deueniunt ad vnū: pōt ille facere q poterāt illi plures.h.d.sm bar.Sed istud summariū bar.est defectiuū et nō cōplectit totū tex. Jdeo summa sic. Si legatari9 succedat collegatario post diē legati cedēte pōt legatū ex psona sua repudiare et acceptare ex psona defuncti et econtra: et vna via electa nō potest ad aliā redire.h.d.totus tex. ¶ Premitte ad euidētiā q ista lex legit in gl.j.altero de duob9 modis. Primo q loquat in duob9 ɔiūctis vbis: sed disiunctis re. Secūdo modo q loquat ecōtrario: in disiunctis verbis sed re
2 cōiunctis † Et q dicāt cōiuncti verbis sed disiuncti re: et ecōtra q dicant re cōiuncti: sed vbis disiuncti.habes glo.ordi.et magistrā in.l.j.§.pe.s.de vsufru.accre.late Bar.in.l.re coniuncti.j.de leg.iij. Et aduerte q gl.appellat cōiunctos illos qui sunt verbis tantum coniuncti. Disiunctos aūt appellat illos qui sunt coniuncti
3 re tantum et nō verbis. ¶ † Jtē aduerte q in coniunctis verbis tantū: habet ppie locum ius accrescendi. Nam vno repudiante alius non admittit iure suo sc3 iure nō diminuendi ex quo sunt disiūcti re.et sic alius nō habet ius nisi in parte rei: ergo bene stat q aliam partem h3 iure accrescēdi. Sed in ɔiunctis re tm: quos gl.appellat disiunctos: si vnus repudiet: alter habet solidū iure suo.s.iure non diminuēdi. Nam si eadem res legatur titio in vna oratione: et postea sempronio in alia: isti sunt disiuncti verbis cū sint in diuersa oratione et coniuncti re: ex quo vocati ad eandem rem in solidū: et si vnus eoz repudiat legatum: alius habet totam rem iure suo: per ius nō diminuendi seu p ius nō decrescendi: qd

est idem: qꝛ si alius nõ vult secũ concurrere per cõsequens partem
ei nõ facit: ergo ille habet solũ in iure suo: vt hic in gl. ij. ⁊ l. vni.
4 §. vbi aũt. cũ sequẽtibus. C. de cadu. tollẽ. ¶ †Hinc est ꝙ si aliqđ
onus illi repudianti erat impositum nõ transit ad aliũ: qꝛ nullũ
lucrum hꝫ ex eius persona sed ex ꝓprio legato: vt expresse dicit
tex. in. d. l. vni. §. finautẽ ad deficientis. ⁊ glo. hic in verbo vt tota
¶ In tex. ibi die legati cedẽte: hoc ideo dicit tex. qꝛ si ante diem
legati cedẽtẽ, ⁊ sic ante mortẽ testatoris decessisset collegatarius
me herede instituto nõ possem partẽ suam legati consequi iure
hereditario tanꝗ̃ eius heres. sed totã habeo ex persona mea per
ius accrescẽdi vel per ius non diminuendi. l. vni. §. in primo. ⁊ §.
5 pro scđo. C. de cad. tol. † Itẽ intellige tex. ꝙ die legati cedente de
cessit: sed añ agnitionẽ legati: secꝰ si decessisset post acceptationẽ
⁊ emolumentũ ei acqsitum: qꝛ tũc non habet locũ ius accrescendi
nisi in vsusfructu. l. j. §. interdũ. ⁊ ibi no. s. de vsufru accre. ¶ Et
si diceres pone ꝙ in ista. l. esset legata species: dominiuꝫ ⁊ sic ius
ipso iure acquireretur legatario. l. a titio. in fi. j. de fur. l. si partẽ.
§. j. ff. quẽad. serui. amit. etiam ignorante legatario. l. cum pater.
§. sur do. j. de lega. ij. ergo tunc non haberet locum ius accrescen
di qđ esset restringere istum tex. Respõde ꝙ bene dñiũ ipso iure
acquiritur sed reuocabiliter: qꝛ adhuc põt repudiari per legata
6 rium. † quia est acqsitio ficta que fit per legem. secus qñ per lega
tarium est agnitũ legatum: tũc est acqsitio vera ⁊ irreuocabilis.
vt declarat glo. magistra. in. l. si quis ita hereditatẽ. ⁊ ibi Bar. s.
de condi. instit. Ideo ante agnitionẽ nõ impeditur ius accrescen
di. ⁊ per ista habes declaratũ illud qđ vult Bar. in prima oppo.
¶ Istis sic ad euidẽtiam premissis. No. primo ex tex. ibi ex meo
7 legato ḟm Bar. ⁊ Moder. † ꝙ illud qđ cõsequor ex iure accrescẽ
di: dicor habere iure meo ⁊ ex meo legato. facit tex. in. l. si intesta
mento. ⁊ ibi Bal. Ang. ⁊ Moder. ad hoc no. s. de vulg. ⁊ pup. iũ
cta. l. qui liberis. §. hec verba. eo. ti. ⁊ per hoc inferunt Bal. ⁊ doc.
8 ibi ꝙ † ꝓhibitus alienare portionem suã extra familiam censetur
ꝓhibitus alienare etiam illam partem quã habet per ius accre
scendi. ⁊ ita dicunt fuisse determinatum Florentie in contingen
tia facti. Adde tu alium tex. in. l. si mihi ⁊ titio in princi. in verbo
vel ex mea ꝓpria causa. j. de lega. ij. Item adde ꝙ vtraꝗ̃ portio ⁊
sic etiam illa que accrescit per ius accrescẽdi petitur eadem actio
ne ex testamẽto. ḟm Bar. in. l. re coniuncti. j. de lega. iij. in antepe.
col. i versi. quarto quero vtrũ accrescit aliĳ. Adde etiã duplicẽ ra
9 tionem. Prima est ḟm Are. † qꝛ portio accrescit aliĳ rei cum suis
qualitatibus. l. etiam. C. de iure do. l. inter socerum. §. cũ inter. in
fi. ff. de pac. do. Secũda ratio est: qꝛ q venit per ius accrescẽdi: di
citur quasi substitutus. text. est in. l. si titio ⁊ meuio. §. item iul. ff.
de leg. ij. ¶ Cõtra istam cõem decisionem duo obstant. Primo
10 obstat tex. in. l. iij. in versi. sed ⁊ si cõiũctim. j. de leg. ꝑ stã. † Respõ
de ḟm Bar. ibi ꝙ non habet locũ ius accrescẽdi: eo qꝛ pars cõser
uatur ex priuilegio singulari quo casu qñ pars legati conseruat
nõ de iure cõi sed de iure singulari: ⁊ sic ex priuilegio ibi non ha
bet locum ius accrescendi. tex. est reputatus sing. licet vulgatus
in. l. mulieri ⁊ titio. j. de cõdi. ⁊ demõ. ergo cum ibi ius accrescen
di non sit in esse deductum non facit ad ꝓpositũ nostrum. ¶ Se
cũdo ⁊ fortius ꝙ istud no. nõ bene colligatur ex hoc text. imo iste
tex. potius faciat i oppositũ probatur fortiter sic. Nã in hoc tex.
nõ clare apparet an isti collegatarĳ essent coniuncti vel disiuncti
11 vnde si intelligat in disiunctis: istud notabile non ꝓbat hic. ⁊ eo
qꝛ in disiunctis hꝫ locũ ius nõ diminuẽdi: nõ autẽ ius accrescen
di: put declaraui in euidentialibꝰ. ⁊ lꝫ glo. in. l. si mihi ⁊ titio. j. de
leg. ij. teneat ꝙ iste tex. loquat in cõiunctis ⁊ sic in iure accrescen
di: tñ in contrariũ fortiter facit iste tex. ibi vt tota mea sit ex meo
legato. nam si consequor totũ immediate ex meo legato: ergo lo
quitur in iure nõ diminuendi. cum dictio ex: significet causam im
mediatam. l. j. §. ex incendio. j. de incẽ. rui. nau. ⁊ l. j. C. si seruus ex
12 tero se emi manda. ¶ † Scđo no. in versi. ⁊ si voluero. ibi vt tota
mea sit. hic subtiliter ꝓbari ꝙ petendo simpliciter rem non intel
ligitur totum petere nisi adĳciat totã. ⁊ ita in discursu ponderat
Are. hic in scđo no. Breuiter tene ꝙ petẽdo rem[a] simpliciter in
telligatur totam petere. glo. est in. l. si in rem. in prin. ⁊ ibi Bar. ⁊
aliĳ. s. de rei ven. glo. in. c. ij. de libel. obla. Bar. in. l. legatis vxori.
j. de lega. ij. ⁊ est tex. in. l. de pupillo. §. qui nuntiat. ⁊ ibi Bart. ad
hoc no. ⁊ ibi dixi. j. de ope. no. nũ. Ad istum tex. responde ꝙ ꝓce
dit propter cõcursum diuersorum iurium ex persona diuersorũ.
13 ¶ † Tertio no. ꝙ electio est inuariabilis. ratio qꝛ statim cũ volo
hanc rem legatam ad me pertinere ex mea ꝑsona ⁊ ex meo legato:
lex facit executionem ⁊ ius legati transit ad me. l. apud aufidium.
j. de op. leg. iuncta gl. in. l. si quis ita hereditatem. s. de cõdi. insti.
vnde facta executione non est locus variationi. l. serui electione.
14 in prin. vbi dixi. s. eo. ¶ † Quarto ⁊ vltimo no. ꝙ vbi iura diuer
sarum personarũ consolidant in ꝑsonã vniꝰ potest ille vnus qđ
poterant illi duo attenta origine. facit tex. in. l. tutorẽ. j. de his q
bus vt indi. ⁊ in. l. nõ est nouũ. s. de act. emp. ⁊ in. l. sicuti. §. si. s. ꝙ

a ¶ Petẽdo re n. Adde ꝙ ista est cõ munis opi ni. vt refert Geli. in. d. c. ij. col. vi. ⁊. ⁊ ꝓ ꝯclusiõe istu. d. libel. obla.

cuiusꝗ̃ vniuer. no. ¶ Capio glo. in verbo vt tota. quã diuide in
duas pares. In prima oppo. ⁊ de so. se remittit: sed postea so. po
nit in glo. seq. in fi. In secunda per viam questionis oppo. secũda
est ibi sed quid prodest. ¶ In eadem. glo. ad fi. qꝛ vtilitas quã as
signat glo. solum procederet in disiunctis ⁊ sic secundum intelle
ctum glos. non autem procederet in coniunctis verbis: sed disiun
ctis te: ⁊ sic ḟm primum intellectum glos. Ideo Bart. ponit aliã
vtilitatem que procedit ḟm vtrũꝗ̃ intellectuꝫ glo. ¶ Tu aduer
te licet omnes indifferenter transeant cum ista vtilitate Barto.
Ego in contrarium allego decisionem Bar. in terminis in. l. fi. j.
si qs omis. cau. testa. in vlti. co. in ver. quero quid si omisit ex insti
15 tutione. † vbi tenet ꝙ si aliquis omisit ex institutione vt habeat
iure accrescendi qđ tenetur soluere legata vigore illius edicti si
quis omis. cau. testa. ac si ex institutione adiuisset. ¶ Tu potes
ponere aliam tertiam vtilitatem etiam ḟm primũ intellectum in
16 coniũctis verbis tantum. † Qñ onus legati esset nominatim in
iunctum repudianti: tunc non accresceret venienti per ius accre
scendi. tex. est singu. in. l. celsus. §. fi. j. de leg. ij. secus si veniret iu
re hereditario. ¶ Successiue inquantum Barto. opponit de. l.
liberto octuaginta. ff. de bon. lib. ⁊ respondet tradendo trimem
17 brem doctrinam. † Aduerte ꝙ tota doctrina Bar. loquitur an
heres legatarĳ possit repudiare legatum factum defuncto. ⁊ hãc
materiam attingam ⁊ nihil loquitur Bart. de principali ⁊ sic ni
hil facit. l. qui autem. in prin. j. de his que in frau. cre. nec. l. j. §.
vtrum. ⁊ §. seq. j. si quid in frau. pa. que iura contra Bart. allegãt
Pau. de cast. in vna lec. ⁊ d. Alexã. hic. ¶ No. diligenter ex pri
mo mẽbro doctrine Bar. ꝙ heres legatarĳ nõ potest repudiare
legatum factum defuncto ad dãnum creditorum vel legatarioꝝ
qñ heres non est ex hoc cõmodum reportaturus. Ita intelligit.
d. l. liberto octuaginta. secus si repudians esset cõmodum repor
18 taturus ꝑ hãc. l. ⁊ ista ꝯclusio Bar. videt equa ⁊ rõnabilis. † Rõ
qꝛ qñ illud qđ facio mihi non prodest ⁊ aliĳ nocet: non ꝑmittitur
secus cum facio vt mihi prosim: licet aliĳ noceã. l. j. §. deniꝗ̃. j. de
aqua plu. arcen. ⁊ qđ decidit Bar. in. l quominus. in. j. q. vbi dixi
j. de flu. ⁊ late Barto. in. l. ij. §. j. s. solu. matri. Cum ista doctrina
19 transeunt cõiter doct. † ⁊ per eam infert. primo Sali. hic: ad. q. si
relinquitur aliquid ordini fratrũ minorum ⁊ statuto caueatur ꝙ
guardianus vel capellanus debeat habere quartam. modo fra
tres ordinis concordant ⁊ repudiãt legatũ vt priuent illũ quar
ta non possunt: postꝗ̃ ex tali repudiatione ipsi nihil consequũt
ꝑ hanc doctrinam Bar. ¶ Secũdo ꝑ istã doctrinã Pau. de ca.
hic in lect. non impressa dicit eam esse multũ no. ad. q. quam dicit
20 sibi contigisse de facto. † Quidã testator fundũ legauerat vxori
sue: ⁊ filium suum instituerat heredem qui filium postea etiã ipsi
matri successit ⁊ cũ mater multos haberet creditores repudiauit
legatum fundi relictuꝫ matri sue vt excluderet creditores matris
a dicto legato: qđ legatum ipse tanꝗ̃ heres patris sibi retinuit.
Refert fuisse decisum per istã doctrinã Bart. talem repudiatio
nem valere: ⁊ ita etiam consuluit do. Alex. in consi. j. proxime al
21 legando. ¶ † Istam doctrinaꝫ impugnat Raph. cu. ⁊ Pau. de
ca. in lec. non impressa. ⁊ dicit Rapha. ꝙ non habet saporem ⁊ cõ
funditur per. d. l. liberto octuaginta. quia imo ibi repudiatio ten
debat ad cõmodum repudiãtis quia per talem repudiationem
excludebatur patronus a bo. possess. cõtra tabu. in bonis liberti
Paul. de cast. strictius inducit. d. l. liberto octuaginta. contra
Bar. ꝙ imo ibi repudiatio tendebat ad cõmodum repudiantis
nam si heres liberti agnouisset legatũ reperiretur libertus ma
ior centenario in. xx. vnde de iure ffoꝝ patronus per cõtratabu
las aduocabat dimidiam: ⁊ sic heres liberti solum haberet sexa
ginta. si autem repudiet cum reperiatur maior centenario non
posset cõtratabulare do. Alexã. do. Jaco. de put. Moder. senen.
defendunt Barto. ⁊ dicunt ꝙ. d. l. liberto. procedit ḟm iura noua
ḟm que legitima patroni est tãtuꝫ tertia ⁊ non dimidia. §. sed no
stra. institu. de successio. liber. vnde siue heres liberti acceptet le
gatũ siue repudiet semper habet octuaginta: quia patronus so
luꝫ debet habere tertiam: ⁊ sic. xl. ⁊ ꝙ illa. l. liberto. loquatur ḟm
iura noua allegant Joan. fab. ita tenere in. d. §. sed nostra. Adde
ꝙ ita etiam respondet domi. Alexã. vbi no. consuluit pro cõmu
ni sentẽtia in consi. cxij. incip. Pro decisione supradicte consul
tationis presuppono in tertio volumi. que solu. mihi non placet
Adde etiam ꝙ Bald. in. l. fi. §. tali. C. de cura. furio. dicit ꝙ casus
d. l. liberto. est sing. in iure. ⁊ ꝙ ibi est rõne fraudis illius heredis
legatarĳ ⁊ ita etiam dicit Bal. in. l. proindo. in fi. s. si certũ peta.
Sed tu aduerte ꝙ tex. in. d. l. liberto. non fundat se in rõne Bart.
⁊ qꝛ ibi nullũ fit cõmodũ repudiãtis: nec ẽt fundat se in rõe bal.
22 rõe fraudis. † Et ꝓpterea mo. señ. ponũt aliũ itellectũ ad illũ tex.
ꝙ rõ illiꝰ tex. sit: qꝛ i legitia patrõi attẽdit estimatio hereditatis
hꝫ tps mortis. prout etiam est tex. in. l. etiam. §. fi. ⁊ text. so. in. l.
si patronum ex debita. §. fin. j. de bon. liber. nec curatur an postea
augeatur vel minuatur hereditas: vnde cum tempore mortis li
berti eius

berti eius hereditas estimaret vltra.c.propter computationem legati ergo iam cepit esse locus legitime: ꝛ sic ius iam quesitum: ergo repudiatione legati amplius sibi auferri nõ potuit. Adde
23 alium intellectum ad illum tex.† ꝙ ibi loquitur in repudiatione quesit in fraudem legis ꝛ ista est ipso iure nulla: secus si fieret in fraudem hominis.tex.habes solennem qui ponit hanc differentiam in terminis nostris in.l.si libertus minorem.in princi.ĵ.de iure patro.que.l.est ad hoc multum singu.ſm Bar.ibi. ¶ Secũdo considera duo circa tex.in.l.si fundum sub conditione.§.si titius.ĵ.eo.hic allegatum per Bar.dicit ibi tex.ꝛ heres titiῦ legatum non repudiauerit. ¶ Pondera illud non repudiauerit nã illa negatio: ꝛ sic illa priuatio presupponit habitum: ꝛ sic potentiam repudiãdi: ꝛ sic ꝙ repudiare potuisset.l.decem.ĵ.de verbo.obli. l.remittit.š.de iureiuran.licet glo.ibi destruat illum tex.ꝛ dicat ꝙ non repudiauit: quia non potuit repudiare. ¶ Secundo considera ꝙ falsum est illud qđ dicit Bar.ad illũ tex.ꝙ ibi versetur cõmodum repudiantis: imo ibi nullum est commodum pecuniarium vel interesse heredi repudiare tale legatum: prout etiam tenet domi.Alexan.hic ꝛ in preallegato cõsilio.cxiῦ.tertῦ volu. ¶ Capio glo.fi.in verbo non posse.quam diuido in tres partes. In prima oppo.contra tex.ꝛ sol. In secunda format vnam questionem. In tertia aliam. secunda ibi: sed an partim. tertia ibi.itẽ si velit dimidiam. ¶ † In ea.glossa.in fi.dicit rationem diuersitatis esse: quia in primo casu quando legatur disiunctim: tunc in persona cuiuslibet eorum est vnum legatum de tota re: vnde si vnus repudiat tota illa res remanet in meo legato per ius nõ diminuendi: vnde cũ vnum sit legatum non possem illud scindere: ꝛ sic pro parte acceptare ꝛ pro parte repudiare.l.neminem.ĵ.ti.j. Sed quando legatur cõiunctim verbis ꝛ disiunctim re: tũc cuilibet est legata dimidia: ꝛ sic sunt duo legata: vnde possum meam partem acceptare ꝛ aliam repudiare ne mihi accrescat per ius accrescendi: sed remaneat penes heredem.d.l.neminem.cum.ll.
25 sequentibus. ¶ † Et sic no.ex ista glo.ſm Bal.Imo.Rapha.ꝛ Pau.de cõst.ꝙ licet in hereditatibus portio deficiens ipso iure accrescat inuito per ius accrescendi.l.vni.§.his ita.C.de cadu. tol.ne testator decedat pro parte testatus ꝛ pro parte intestatus l.ius nostrum.ff.de regu.iur.ho.tex.in.l.si duobus.ff.de testamẽ. militis.Secus est in legatis a cessante rõne: quia in legatis portio deficiens accrescit volenti ꝛ non inuito: quia alia pars remanet penes heredem.d.l.vni.§.vbi autem.vbi Bal.ꝛ aliῦ assignãt dictam rationem diuersitatis.

1 ¶ Difficultas prestationis legatum non vitiat sed reῦcitur ꝛ quando.ĵ.nume.9.
2 Gades est insula in finibus Hispanie in occidenti.
3 Existens in articulo mortis potest condere testamentũ: ꝛ quando non.nume.5.
4 Arguere de cõtractibus ad vltimas voluntates ꝙ licet. Contractus possunt fieri vsq; ad vltimum vite spiritum. Bal.nihil ignorauit.
5 Existens in articulo mortis nõ potest hereditatem adire. Quilibet in articulo mortis sic efficitur mutus habẽs linguã ingrossatam ꝛ balbutientem ita ꝙ articulate non loquitur nõ potest condere testamentum.
6 Dies quod non constituat in mora nec pro homine interpellat quando dilatio est ita breuis ꝙ prestatio est impossibilis: ꝛ quid in contractibus stricti iuris.nume.8.
7 Mora est delictum negligentie. Negligentia non cadit vbi est impossibilitas.
9 Angustie temporis que concernunt executionem legati non vitiant ipsum legatum: sed reῦciuntur ꝛ quando vitiant vide regulam cum tribus fal.
10 Impossibilitas resultans propter longitudinẽ temporis appositi prestationi legati vitiat etiam legatum libertatis.
11 Angustie temporis licet reῦciãtur de legato quo ad dispositionem non tamen reῦciuntur quo ad conditionem.
12 Angustie temporis licet reῦciantur quo ad principalem dispositionem legati: an etiam reῦciuntur quo ad penam.
13 Testator si mandat aliquid fieri vel dari infra certum tempus a die mortis sue quod est possibile prestari: an heres possit hoc differre sub pretextu qđ vult deliberare.
14 Tempus prefixum a testatore a die mortis intelligit ꝛ adite hereditatis.
15 Angustie temporis in contractibus bonefidei ꝛ in vltimis volũtatibus que illis equiparantur ꝙ non vitiant sed reῦciuntur: ꝛ vide nume.17. Secus in contractibus stricti iuris.
16 Vltime voluntates habent instar contractuũ bonefidei ꝛ quo ad quid equiparantur.
18 Conditio impossibilis ꝙ vitiat quoscũq; contractus etiã bone fidei non tamen legatum nec vltimas voluntates.
19 Differentia inter angustias temporis ꝛ cõditionem impossibilem ad inualiditatem vel validitatem dispositionis.

Si quis seruos.

1 † In testamentis difficultas pstationis subducit ꝛ legatũ firmũ remanet.h.d.ſm bar.Ego breuius sic summo.Impossibilitas pstationis legatũ nõ vitiat: sed reῦcitur.h.d. ¶ † In tex.
2 ibi gadibus.glo.in.l.vxorem.§.legauerat.ĵ.d leg.iῦ.declarans in tex.nostro illud gadibus.dicit ꝙ est patria q̃ subest Venetis ꝛ est sedes eorum patriarchalis.refert ꝛ simpliciter sequit Pau. de cast.hic q subdit ꝙ olim erat portus acquilegie. Dic melius ſm Oratores ꝙ est insula in finibus betice.i.Hispanie in occidẽti vbi europa ab affrica distinguit aut circũdatur mari i modũ sepis: ideo dr gades qr penorũ lingua sepem indicat ꝛ ibi colũnas Herculis citas ferũt. ¶ Pondera in primis tex.ibi qđ Rome moriens fecerat.hic esse tex.no.ſm subtilem do.Pe.de bellu.
3 ꝛ do.Ja.de put.† ꝙ moriens ꝛ sic existens in articulo mortis potest condere testamentum.Ego puto ꝙ iste tex.nihil penitus phibet: qr non dicit tex.ꝙ moriens fecerit testamentum.Sed bñ dicit ꝙ Rome moriens: ꝛ sic qui mortuus est Rome: ibi fecerat testamentũ ꝛ sic in preteritũ iam testamentũ fecerat ꝛ postea Rome mortuus est. ¶ Tñ credo ꝙ istud no.sit verũ licet nõ pbetur per istum tex.Sed ego probo per multos tex.iuris ciuilis ꝛ per multos iuris canonici. Primo per text.in.l.cum quis decedẽs. in princip.ff.de admini.tuto.ꝛ in.l.j.in verbo decedens.ꝛ in verbo postq̃ aliud velle nõ possunt.C.de sac.san.ecc.ꝛ in.l.pãphilo. §.propositum.in vbo in discrimine vite cõstitutũ.ff.de lega.iῦ.ꝛ in.l.si pater.§.fi.ĵ.de fideicõ.liber.in verbo in extrema esset valitudine.ꝛ tex.valde solennis.in.l.qm̃ indignum.C.de testa.in verbo seminecis ꝛ balbutiens lingua profundit.Habent cano.optimos tex.in.c.raynutius.in verbo in extremis constitutus.de testa.ꝛ in.c.nos quidem.in verbo de hac luce migrante.de testa.et in.c.fi.in verbo agens in extremis.de succes.ab intest.ꝛ vltra tex. ratio est: viuens enim moritur.l.q duos.§.j.ꝛ ibi gl.ĵ.de manu.te
4 sta. ¶ † Hinc arguendo de vltimis volũtatibus ad contractus ꝙ argumẽtũ validũ est in iure.l.seruũ filῦ.§.q chirographum.ꝛ l.q̃ de legato.ĵ.eo.sequitur ꝙ etiam contractus possunt fieri vsq; ad vltimum vite spiritum.tex.est de hoc sing.in.l.seia.§.fi.in verbo in extremis vite constitutus.š.de do.cau.mor.quẽ tex.ad hoc ponderat ꝛ reputat sing.Bal.q nihil ignorauit in.c.qm̃ frequen
5 ter.in prin.in.v.col.vt lit.nõ gte. ¶ † Limita ꝛ intellige duobus modis. ¶ Primo dũmodo nõ sit in vltimo articulo mortis qr tunc nihil põt facere: imo tunc nõ põt adire hereditatẽ: quis solo animo fiat.gl.est valde solennis ꝛ singu.in.l.fi.ĵ.qñ dies leg. ce.Confirmo qr qlibet in articulo mortis efficitur mutus.ita dicit.glo.in.c.j.in verbo mutus.in ti.epm̃ vel abba.in vsi.feu.Item pro ista limitatione bene facit tex.in.l.si qs ita libertatẽ.in prin. in verbo vltimo vite tpe.ff.de sta.libe. ¶ Secũdo intellige ꝙ moriẽs põt condere testamentũ dũmodo articulate loquatur: alˀs si haberet linguã ingrossatã ꝛ balbutientẽ sic qđ articulate nõ loqueretur nõ posset ₒdere testamẽtũ.tex.est de hoc valde no.in.l. iubemus.C.de test.in verbo nec; articulate loqui põt: mortuo similis est.ꝛ ibi Barto.multum no.illum text.ad hoc.ꝛ dicit ꝙ vidit de facto.ꝛ ita etiam limitat Bal.in.d.l.quoniam indignum.
6 ¶ † Secũdo no.ex tex.ꝙ lz alias regula sit ꝙ dies interpellat p
a homine[a] ꝛ constituit in mora.l.magnam.C.de contraben.ꝛ committẽ.stipu.l.ῦ.ad fi.C.de iur.emp.c.potuit.de loca.Istud est verum nisi dilatio sit ita breuis ꝙ impossibilis sit prestatio quia vitiat: vt hoc tex.ꝛ per consequens nõ cõstituit in mora.Ita põderant istum tex.Bal.do.Alexã.ꝛ Moder.senẽ.hic.Aliῦ nihil tan
7 gunt.facit bene tex.in.l.insulam.§.j.ff.loca.alleg.in glo.† Confirmatur quia cũ mora sit delictum negligẽtie: vt habetur in.l.mora.ff.de vsur.Certe vbi est impossibilitas ibi nõ cadit negligentia: vt est bonus text.in.l.ꝙ te.in verbo si in potestate tua fuerit. ff.si cer.pe.Adde vltra prefatos scribẽ.qđ idẽ per istũ text.tenet
8 Lud.ro.in repe.rub.ff.de arbi.in.iῦ.col. ¶ † Intellige istud no. procedere in contractibus bonefidei vel in vltimis volũtatibus eis equiparatis in qbus solum angustie temporis subducuntur ꝛ actus remanet validus: vt hic.ꝛ.d.l.insulam.§.j.Sed in contractibus stricti iuris ista limitatio non pcederet cũ illos angustia temporis reddat nullos: vt in glo.vbi dicetur vnde nõ est tractãdum de cõmissione more.ita declarat istud no.Bal.alibi Ludo. ro.in.l.si ex legati causa.in prima charta.ff.de verb.obli.ꝛ credo
9 eãdem fuisse mentẽ Bal.ꝛ sequacium hic. ¶ † Tertio no.ex hoc tex.principaliter ꝙ angustie tpis q̃ cõcernũt executionẽ seu prestationem legati non vitiant ipm̃ legatũ: sed reῦciunt.ꝛ istud est qđ principaliter decidit iste tex. ¶ Limita istum tex.nõ procedere qñ impossibilitas seu difficultas causatur pp̃ter angustias ꝛ sic breuiatem temporis in prestãdo: tunc quia illa breuitas temporis est apposita per testatorem fauore legatarῦ: quia testator volet legatariũ quã citissime consequi: certe non vitiat legatum

[a] ¶ Homine. adde d hoc ꝛ vide per Bar.i.l.traditione.§.illo.ĵ.d act.ꝛ oblig.ꝛ qũo hoc intelligatur: vide per Alex.d imo.in cõsi. xlv.colũ.ῦ. circa fi.ꝛ in cõsi.li col.j. circa fi.i.v. volu.ꝛ per Sozi.i cõsi. cvῦ.col.iiῦ. vsi.sit ergo cõclusio.

ita loquit̃ tex.hic:ne inducta in fauorẽ retorqueantur in dãnum
cõtra.l.qd fauore.C.d legi.⁊.l.legata inutiliter.ff.eo.vbi dicetur
10 ⁊.c.qd ob gratiã.de reg.iur.in vj.†Secus qñ impossibilitas re-
sultat ꝓpter longitudinẽ tpis appositi prestationi legati:⁊ sic in
dãnum legatarij:tunc vitiat legatum etiã libertatis.tex.est no.
quem Ray.ibi dicit non esse alibi in.l.cũ heres.§.j.de statulib.⁊
ibi tex.in fi.assignat rõnem:q2 nec animus adest dãde libertatis.
Ita teneas ad illũ tex.q̃uis.d.Alex.hic in fi.alijs modis respõ-
deat cuius solutiones impugnant Moder.sené.hic:⁊ alio modo
respondent:sed reiectis omnibus alijs solu.teneas istam que est
verissima.¶Scdo limita ẽm Raph.cu.hic:ꝙ lz angustie tẽpo
ris rejiciantur quo ad dispositionem vt hic:non tñ rejiciunt̃ quo
11 ad conditionẽ.†Unde si testator aliqd mihi legat sub conditione
si infra triduũ faciam tale monumentum qd est impossibile:tale
legatum ẽm eum non valet ꝑ tex.in.l.si qs ita institutus.ff.de cõ
di.insti.licet glo.ibi videat̃ contradicere ẽm eũ.Tu cõfirma.naz
ideo impossibilitas adiecta cõditioni magis vitiat q2 conditio-
nes sunt magis precise ⁊ debent impleri in forma specifica.l.qui
heredi.⁊.l.meuius.ff.de condi.⁊ demon.Dic melius ꝙ text.i.d.
l.si qs ita institutus.solum dicit conditionem euanescere per hoc
nõ sequitur:ergo etiam legatũ euanescit imo in vltimis volunta
tibus conditio impossibilis rejicitur ⁊ legatũ pure valet.tex.est
clarus i.l.j.ff.de cõdi.insti.⁊ in.l.obtinuit.ff.de cõdi.⁊ demõ.⁊ ita
12 tenẽt gl.⁊ Bar.in.d.l.si qs ita istitutus.¶†Tertio mirabiliter
limita ẽm Rapha.cu.ꝙ licet angustie tẽporis rejiciant̃ de prin-
cipali dispositione legati non tamen rejiciuntur quo ad penam:
vnde si in casu huius.§.testator adiecisset penã si heres non de-
disset.ff.triduũ icidisset in penã q̃uis impossibile sic dare.allegat
l.multa.in prin.⁊.l.in testamẽto.prima.ff.de cõdi.⁊ demõ.Credo
ꝙ sit error manifestus:q2 leges allegate ꝑ Rapha.ꝓbãt totũ cõ
trarium ⁊ excusant a pena.Ad idẽ tex.in.l.insulam.§.j.ẽm pri-
mum intellectum glo.ff.locati.Item pena est accessoria:ergo re-
gulatur ẽm principale.l.si ita stipulatus.ff.de ver.obli.⁊.l.seius
⁊ augerius.ff.ad le.fal.Bene facit qd decidit bal.in.c.j.§.ad hec.
in tit.hic finitur lex cõra.vbi querit aliqs promisit domino Co-
miti virtutũ facere castrũ in.xxx.diebus sub pena ⁊ dedit fideiuf
sores certe ex breuitate temporis erat quasi impossibile facere an
incidat in penam.determinat ꝙ non per.d.l.insulam.§.j.⁊ ita te-
ne quia pene sunt odiose:ergo restringende.l.cum quidam.ff.de
lib.⁊ posthu.c.odia.de regu.iur.i.vj.¶Ultimo subtiliter no.ex
13 isto tex.ẽm ꝙ subtiliter põderat Bal.†ꝙ quãdo testator mãdat
aliquid fieri vel dari infra certũ tempus a die mortis sue:quod
est possibile prestari:non potest heres differre eo pretextu quod
velit deliberare:⁊ sic differre terminum ad deliberandum:quia
iste terminus immediate incipit currere a tempore mortis.Ra-
pha.cu.in fi.in vlti.verbis dicit ꝙ iste tex.parum facit.Tu dic ꝙ
imo multũ facit:quia si istud tempus certũ non inciperet curre-
re nisi a die adite hereditatis:certe tempus non rejiceretur tanq̃
nimis breue q2 heres posset tantum differre ad adeũdum ꝙ serui
ex gadibus interim Romã venirẽt.Imo.d.Alexã.⁊ cõmuniter
14 alij reprehendunt †quia cũ legata nõ possint peti nisi adita he-
reditate.l.ea quã.C.de fideicõ.certe tempus prefixum a testatore
a die mortis intelligit̃ ⁊ adite hereditatis sicut in simili supplet
glo.in.l.fi.§.j.in verbo delatam.C.de iure deli.¶Tu dic ꝙ istud
parum facit quia nõ sequitur legatum non debetur ante aditam
hereditatem ergo tempus prefixum a testatore non incipit ante
currere:non est bona consequentia quia imo currit ⁊ postea adi-
ta hereditate legatũ prebebitur quia tunc terminus erit lapsus.
¶Breuiter cõmunis conclusio est ꝙ terminus certus prefixus
a testatore post mortem suam incipit solũ currere a die adite he-
reditatis.l.iij.§.si quis heredi.⁊ ibi Bart.ad hoc not.ff.de statu.
lib.⁊ illum tex.ad hoc reputat sing.Bar.in.l.fi.in prin.C.de iur.
delib.tu adde similem tex.in.l.si hereditas in prin.eo.tit.Sed ad
ista iura posset facile respõderi ꝙ loquuntur in tempore assigna-
to legatario ad dandũ heredi qd nõ currit nisi ab adita heredita
te cũ non sit in potestate legatarij facere ꝙ heres adeat.secus est
in tempore certo statuto ipsi heredi qui potest adire quãdocũq̃
vult.idem tenet Bar.i.l.si in diem.in prin.per illum tex.⁊ ibidẽ
alij.ff.de condi.⁊ demon.Sed etiam ille text.posset retorqueri ad
oppositum dum dicit neq̃ initium tpis ascriptũ:tamen ista est
cõmunis cõclusio quã tenet Bal.in.l.vni.in.xij.q.C.de his q pe.
no.Ludo.roma.vbiq̃ in repe.l.prime.i.v.col.ff.si quis cau.⁊ in
cõsi.ccxxviij.inci.Pro plena discussione.in pmo dubio ⁊ in ꝯsi.
cccclx.inci.quo ad primũ ꝓposite cõsultationis articulũ.in quo
querit̃ an heredes.Itẽ tenet.d.Ant.de but.vbi limitat in consi.
lvij.inci.in questione surgente.¶Expeditis textua.Capio glo.
ij.in verbo angustias.quã diuide in tres partes principales.in
prima opp.⁊ dupliciter soluit.in secũda similiter oppo.⁊ dupli
citer soluit.in tertia colligit ex tex.no.deinde oppo.⁊ non soluit.
secũda ibi:itẽ contra.insti.eo.tertia ⁊ vlti.est ibi.item not.angu-
stiam temporis.¶I ea.glo.ibi sol.ibi inter viuos.Intellige.s.
stricti iuris.Ista doctrina cõiter tenetur per Bar.⁊ cõiter alios
15 hic †qd in cõntractibus bonefidei ⁊ in vltimis volũtatibus que
illis equiparantur angustie temporis non vitiant sed rejiciũtur
vt hic iuncta.l.insulã.§.j.ff.loca.Secus in contractibus stricti iu
ris vt in.ll.allegatis per gl.pro contrarijs.Istam so.tenent etiã
Bar.⁊ alij in.l.vni.C.de his que pe.no.⁊ in.l.continuus.§.illud.
ff.de verbo.ob.⁊ in.l.j.ff.de cõdi.insti.tenet etiã gl.vltra allegata
per Bar.in.l.ij.§.fi.ff.si quis cau.quicquid teneat Rapha.fulg.
in.d.l.insulam.§.j.⁊.in.d.l.vni.ad fi.Alex.hic ⁊ in.d.l.continuus.
§.illud.¶Tu vltra scribẽ.aduerte ad duo.pmo inquãtũ Bart.
⁊ docto.hic ⁊ in locis preal.arguunt quod sicut angustie tempo-
ris non vitiãt in cõtractibus bonefidei.d.l.insulam.§.j.Ita etiã
16 non vitiant in vltimis voluntatibus eo quia †vltime volũtates
habent instar contractuum bonefidei.l.in minorũ.C.de in integ.
resti.mino.istud non videt̃ vllo modo bene dictum ⁊ confundit̃
per doctri.eiusdemmet Bart.in.l.si heres.ff.de eo qd cer.lo.que
doctri.est indifferẽter ab oĩbus approbata vbi dicit Bar.ꝙ vlti
me voluntates equiparant̃ ꝯtractib9 bonefidei solũ quo ad duo:
Primo quo ad fructus:vsuras:⁊ interesse vt in vltimis volũta-
tibus incipiãt currere a tpe mortis sicut in ꝯtractibus bonefidei
Scdo quia si res soluta sit tradita deterior potest denuo agi ad
totam rem ac si non esset tradita sicut in ꝯctibus bonefidei.l.iij.
§.si reddita.ff.ꝯmoda.l.hmõi.§.heres.ff.eo.exceptis istis duob9
vltime volũtates non equiparãt̃ ꝯctibus bonefidei sed stricti iu-
ris.sed hic nõ sumus in aliquo ex istis duobus.ergo Bart.male
dicit.¶Si vis saluare Bar.oportet supplere istum tertiũ casuz
illi doctrine Bar.in.d.l.si heres.⁊ ita legendo illũ text.suppleui
istum tertium casum qd etiam vltime voluntates equiparent̃ cõ
tractibus bonefidei quantum ad angustias tpis adiectas dispo-
sitioni vt sicut nõ vitiant contractum bonefidei.d.l.insulam.§.j.
Ita etiam non vitiant vltimam volũtatem.casus est hic.Iste ter
tius casus necessario est addendus illi doctrine Bar.⁊ ita.ibi le-
gendo addidi.¶Tertio aduerte inquãtum Bar.⁊ scribẽ.tenẽt
17 †ꝙ angustie temporis non vitiant contractus bonefidei.d.l.insu
lam.§.j.nec vltimas volũtates vt hic:sed bene vitiant cõtractus
stricti iuris.d.§.loca.⁊.l.ij.§.si quis ita.allegata in glo.⁊ sic con-
tractus bonefidei ⁊ vltime volũtates equiparant̃ ⁊ discrepant a
contractibus stricti iuris.Nũc ostendam contra istam doctrinã
cõem ꝙ cõtractus bonefidei ⁊ ꝯctus stricti iuris in simili mate-
ria equiparant̃ ⁊ ambo discrepãt ab vltimis volũtatibus cõtra
18 illud qd tenent Bart.⁊ oẽs hic.†Nam conditio impossibilis in
differenter vitiat nõ solũ contractus stricti iuris:sed etiam quos-
cũq̃ contractus bonefidei.text.est no.in.l.non solum.ff.de actio.⁊
obli.⁊ tñ ego habeo ꝙ conditio impossibilis nõ vitiat legatũ nec
vltimas volũtates imo rejicit̃.text.est in.l.j.⁊ in.l.si quis ita insti-
tutus.ff.de cõdi.insti.⁊ in.l.obtinuit.ff.de condi.⁊ demõ.ergo vlti
me voluntates nõ equiparantur ꝯctibus bonefidei:cõra Bart.
⁊ doc.hic.nec contractus bonefidei differunt a contractibus stri-
cti iuris.Nemo in specie attingit hanc difficultatem per hũc mo
19 dũ nec vnq̃ ita tetigi.¶Rñde breuiter†qd illud qd dicũt Bar.
⁊ doc.hic.ꝓcedit quãtum ad angustiam tpis seu breuitatem tẽ-
poris.Contraria loquunt̃ quãtum ad cõditionem impossibilẽ ⁊
sic est materia separata.Ratio diuersitatis est in promptu.nã an
gustie tpis nõ respiciũt substantiã obligationis.sed eius presta-
tionem ⁊ sic executionem ⁊ cõsequenter respiciũt quoddam acci-
dens.s.diem vel conditionẽ.⁊ istud non est substantiale in dispo-
sitione.⁊ tunc non vitiant in fauorabilibus.⁊ vbi agitur de bona
fide.⁊ sic in vltimis voluntatibus ⁊ in ꝯctibus bonefidei.in istis
terminis proprie loquũtur Bart.⁊ scribẽ.hic.Sed conditio im
possibilis respicit ipsam obligationem ⁊ cõsequenter ipsam sub-
stantiã dispositionis.Nimiruz si vitiat nedum contractus stricti
iuris:sed etiam bone fidei.d.l.non solum.ẽm Bart.in.l.j.in.j.col.
ad fi.ff.de condi.⁊ demon.ista est propria differentia inter angu-
stias temporis ⁊ conditionem impossibilem.Et si dicas quãtum
ad conditionem impossibilem tu non tollis difficultatem quia
cõditio impossibilis indifferenter vitiat nedum cõtractus stricti
iuris sed etiam contractus bonefidei.d.l.non solum.⁊ tamen con-
ditio impossibilis non vitiat legatum nec vltimas voluntates
iuribus preallegatis ergo vltime voluntates non equiparãtur
contractibus bonefidei:contra Bart.⁊ doct.hic qui istam diffi-
cultatem non tollunt.Dico ꝙ ad hoc respondet solenniter text.
in.d.l.non solum.vbi formaliter dicit ꝙ in actis dependentibus
ex cõsensu seu voluntate duorũ vel pluriũ:nihil agi existimatur
apposita tali conditione quã sciũt esse impossibilem.pondera ꝙ
tex.ibi in assignatione rationis dicit cum mysterio in actu depẽ-
dente ex voluntate duorũ ergo vult secus esse in vltimis volun-
tatibus que dependẽt a voluntate vnius.s.testatoris ergo vult ⁊
bene qd si testator scienter apponat conditonẽ impossibilem:ta-
men non vitiat legatum nec vltimas voluntates:vt expresse di-
cunt leges

eunt leges p̄realle. ita declaro p̄sentē materiā Ratio rōnis est quia ab indepēdētibus a consensu duoꝝ est imputandum parti bus quare talē conditionē apposuerūt quā sciunt esse impossibi lem: sed in vltimis volūtatibus nihil potest imputari heredi vt legatario quare testator apposuerit cōditionem impossibilem. ¶ Ultimo circa sequens cōtrarium gl. Bar. refert aliam sol. gl. in. §. fi. insti. eo. ꝛ reprehēdit quia in hoc tex. testator grauauit he redem dare. j. triduum non autē grauauit constituere. Tu repre hende fortius quia si in hoc tex. heres fuisset grauatus ad consti tuendū ꝛ nō ad dandum ꝛ consequenter respicere solum graua men cōstituendi ꝛ nō prestationem legati nō essent angustie tem poris nedū in triduo vt dicit tex. imo nec in alio breuiori termi no ex quo cōstitutum potest breui admodū tempore fieri per he

1 redem quia heres statim potest constituere.

¶ Seruo ꝙ legari potest: id quod domino legari possit.

2 Seruum esse capacem vel incapacem depēdet a capacitate vel in capacitate domini. ꝛ limitat. j. nu. 12. ꝛ. 13.

Seruus censetur eadem persona cum domino: ꝛ eius vox cense tur domini vox.

3 Satutum puniens contrahentem cum bannito ꝙ non compre hendit cōtrahentem cum seruo banniti vel eius filio procurato rio nomine bāniti. ꝛ nu. 5. tenet contra Bar. ꝛ quid in cōtrahēte procuratorio nomine. nu. 8.

4 Statutum disponens de contractu ꝙ intelligitur de contractu vero ꝛ non ficto.

5 Tutor quare ꝓhibetur emere a pupillo ꝛ sic etiam eius filio.

6 Quod non possum per me: nec id possum per alium.

7 Tex. in. l. iij. §. hoc autē solum. j. de leg. prestan. ꝙ procedit quo dam iure speciali ꝛ contra regulas iuris.

9 Bal. nihil ignorauit.

10 Statutum puniens loquentem cū bannito habet locum in mit tentem nuntium vel epistolam.

11 Seruus posthumi alieni institui potest licet posthum⁹ alienus institui non possit.

12 Seruus si est institutus eius contemplatione ꝛ non contempla tione domini tunc eius capacitas vel incapacitas nō attenditur ex persona domini.

13 Capacitas serui a persona domini ideo consideratur quādo do minus est in totum incapax.

14 Seruus recipit capacitatem in genere a dño non in specie.

1 Regula. †Seru⁹ dicit̄ esse capax si dñs est capax. h. d. Casus est planus. ¶ No. ex hoc tex. regulam affirmatiuam ꝙ illud ꝙ possum legare dño possum etiā legare eius seruo: vt hic. ꝛ. l. nō ideo minus. s. de heredi. insti. Hinc a cō trario colligit̄ regula negatiua ꝙ illud qđ nō possum legare ser uo: nō possum etiā legare eius dño. l. neqꝫ. C. de here. isti. ꝛ. d. l. nō minus. ¶ Hinc ex istis duobus sequit̄ regula generalis ad quā

2 quotidie allegat̄ iste tex. †qđ capacitas vel incapacitas serui pen det a capacitate vel incapacite dñi. Hinc est quod qui nō potest vsucapere suo noīe nō potest etiam vsucapere per seruum suum tex. est i. l. labeo. §. fi. ff. de vsucap. ¶ Ratio huius regule est quia seruus censetur eadem persona cum dño. q͛ vox serui vox dñi di cit tex. in. §. ei qui. insti. de inuti. stipul. nam seruus quātum ad se in his que sunt iuris ciuilis ꝓ nihilo reputatur. l. qđ attinet. j. de reg. iur. ¶ Per istā regulam tex. nostri cōfundit̄ not. decisio Bar. in. l. iij. §. hoc autē solum. j. de leg. prestan. vbi, per illū tex.

3 decidit Bar. †qđ si statutum prohibet contrahi cum exbannito sub pena centum: contrahens cum seruo vel filio exbanniti ita qđ acquirat̄ exbānito non tñ incidit in penam statuti. quia inspi citur cū quo cōtrahit̄ nō autē cui acquirat̄ ex dispositione legis per illū tex. Secus si contraho cū eo qui venit procuratorio no mine bāniti tunc punior pena statuti q͛ inspicitur cui acqrat̄ ex dispositione hoīs vt ibi in ver. itē si quis. ¶ Istā tñ decisionem Bar. pro no. sequitur Aret. in. l. gallus. §. qđ si is. l. ij. ꝛ. iij. colū. ff. de libe. ꝛ posth. motus duplici fundamēto. Primo q͛ statutū ſm eum cōsiderauit cōuersationē que haberet̄ cum bānito secus cōhēdo que consuetudo cessat si cōhatur cum eius seruo vel filio. ꝛ sic statutū potius cōsiderauit cōuersationē cū bānito ꝙ̄ eius effe

4 ctum. Scđo q͛ †statutum disponens[a] sup contractu intelligitur

a de cōtu vero ꝛ non de ficto vt est tex. in. l. si quis in legatione. ꝛ ibi no. Bal. s. de iud. ꝛ Bal. i. l. multū interest. C. si quis alte. vel sibi ꝛ sic statutum procedit qñ vere cōtrahitur cū exbannito: non au tem qñ contrahitur cū eius seruo aut filio. ¶ Sed certe, put etiā dicūt Moder. senē. vtraqꝫ ratio Are. cōfundit̄ per illud qđ sub dit Bar. de procuratore. nam vult Bart. qđ contrahens cum ꝓ curatore bāniti incidat in penam statuti: ꝛ tamen cōhendo cū ꝓ curatore non conuersatur cū bannito. itē ibi vere non contrahit cū bannito sed ficte. ¶ Ego pro clariori intelligētia diuido istā solēnē. q. Bar. in duos articulos. Primus erit qñ quis cōhit cū seruo vel filio exbanniti. Secūdus articulus erit qñ cōhit cū pro curatore banniti. ¶ Circa primū articulū cōtra decisionē Bar. facit tex. no. in. l. pupillus. §. fin. s. de auto. tu. vbi sicut tutor ꝓhi betur emere a pupillo ita prohibet̄ filius tutoris ꝛ quelibet alia persona eius iuri subiecta. Ad istū tex. respōdet idem Aret. in. l. j. in prin. in. iij. col. j. de ver. obli. qđ loquitur quo ad ꝓhibēdum acquiri: sed non quo ad penā: prout loquitur Bar. sed tu aduer te ꝙ Bar. non fundat se in penalitate: vt ex text. in quo se fundat Bar. in. d. §. hoc autem solum. ideo ego aliter respōdeo ad illum

5 tex. ꝙ respondeat Are. ꝛ respondeo †per alium tex. in. §. itē ipse tutor in eadē. l. pupillus. vbi dicit tex. quod ideo tutor prohibe tur emere a pupillo eo quia ipse tutor esset ꝛ emptor ꝛ vēditor: ꝑ eandem rationem: ergo etiam non possunt filius ꝛ seruus tuto ris cum censeantur eadem persona. l. fi. C. de impub. ꝛ aliīs sub sti. iuncto. §. ei qui. insti. de inuti. stipu. ¶ Secundo contra Bar. pondero tex. in illamet. l. pupillus. §. sed ꝛ si per interpositā. vbi dicit tex. quod tutor qui prohibetur emere a pupillo prohibetur etiam emere per interpositam personam. ratio dicit ibi tex. quia qui cōtrahit per interpositam personam facit in fraudem legis ergo nō valet. Istemet tex. ꝛ eius ratio militat cōtra decisionem Bar. ¶ Tertio contra Bar. allego tex. valde not. in. l. iij. §. i. j. de admini. re. ad ciuita. pertinē. vbi formaliter dicit text. quod quis suo nomine exercere prohibetur: id nec per subiectam sibi perso

6 nam agere debet. Et glossa. ibi no. †quatuor que videas per te: ꝛ presertim ꝙ illud qđ nō possum per me: nec per aliū possum. ad hoc allegat infinitos cōcordantes tex. quos potuissem hic addu cere. ¶ Quarto cōtra bar. allego tex. in. l. milites agrū. in prin. j. de re milita. in verbo nec sub alieno nomine. ꝛ glo. ibi exponit i. nec per interpositam personam. ¶ Tenendo istam partem cō tra Bar. prout teneo: non obst. tex. in quo se fundat Bart. in. d. l. iij. §. hoc autem solum: quia ad illū tex. respōdeo dupliciter. Pri mo quod ille titulus proceditiure quodā speciali ꝛ singulari cō

7 tra regulas iuris cōis. †quia contra tabulato testamento omnia legata corruunt. ibi sustinentur in coniunctis personis. ideo ni mirum si ibi strictius consideratur persona cui relinquit̄ ꝙ̄ effe ctus ipsius acqsitionis. Scđo rñdetur qđ dispositio illius tituli fuit inducta vt honor legatariorum conseruetur. Ideo dicit ibi tex. ꝙ nō attendit̄ cui acquiratur sed cui honor exhibetur. sed in casu nostro statutū videt̄ considerare effectū ꝯtus: ꝛ sic acqsitio nis qui dño fieret bannito per medium filij ꝛ serui: ꝛ ita habes expeditum primum articulum in quo teneo contra Bar. ¶ Cir ca scđm articulū: qñ quis cōtrahit cū ꝑcuratore exbāniti: in quo Bar. tenet quod tūc incidat in penā statuti: licet nemo attingat. Adde qđ idē tenet Ang. in. l. antistius. §. fi. s. de acqui. here. item

8 adde bene facere illud qđ tꝫ Bal. in. l. ꝑ diuersas. C. manda. †vbi vult qđ si bannitus ꝓhibeatur agere in iudicio: qđ etiā cessiona rius nō pōt intentare directas noīe banniti cū eas intentet ꝛ tā quā ꝑcurator in rem suā. Ista decisio Bart. scđa: etiā videt̄ mihi periculosa: ꝛ cōtra eam allego ibi solēnē text. in. l. qđ sepe. §. si qs amico. s. de contrahen. emp. vbi est egregius tex. qđ statutum ꝓ hibens dñm ne vendat seruum in fuga constitutum nō hꝫ locum in procuratore dñi vendente si procurator venderet: ꝛ illum tex.

9 not. Bal. †qui nihil ignorauit in aut. habita. C. ne filius pro pa. Ad idem contra Bar. facit ꝙ vult glo. reputata fin. in. c. cōstitu tionem. in verbo participatione. de sen. excō. in. vj. ꝑ quā glo. no. b

10 Ludo. roma. in. l. j. in prin. j. de ver. obli. †qđ statutum puniens[b]

b certa pena loquentem cum exbannito: hꝫ locum in mittente nun tium vel epistolam quāuis non sit procurator: ꝛ est similis glo. in cle. si summus pontifex. de senten. excom. ꝛ ita habes expeditam illam bimēbrem decisionem Bart. in illa. l. iij. §. hoc autē solum. ¶ Scđo principaliter ꝑ istam regulā videt̄ confundi illud qđ tꝫ

11 Bar. in. l. eius seruū. per illum tex. s. de here. insti. vbi tꝫ mirabi liter Bar. †ꝙ lꝫ nō possit institui posthumus alienus. §. posthu mo. insti. de lega. tñ pōt institui seruus eius. sequuntur Ange. ꝛ Imo. ibi. sed certe hec decisio Bar. confunditur ꝑ regulā huius tex. ꝛ ita eam reprehendit do. Alexā. in. l. gallus. in prin. in. j. col. ff. de libe. ꝛ posthu. Limita istam regulam tex. tribus no. modis.

12 †Primo limita qñ seruus est institutus vel legatū ei factū contē platione dñi vel simpliciter quo casu videt̄ institutus ꝯtēplatio ne dñi. l. cū aliqs. C. de iure delibe. tūc hñ cōsiderat̄ capacitas dñi ad quē habitus est respectus: secus si esset institutus cōtēplatiōe ipsius serui: tūc nō cōsideratur ꝑsona dñi sed serui: vnde si tpe ce dentis legati reperitur liber: sibi acqrit vel alteri dño capaci in cuius dño postea repert̄. Ita limitat Bar. i. l. si seruus ei⁹. ꝑ illū tex. j. de acqui. here. sequūt̄ Imo. ꝛ Pau. de ca. hic: Sali. ꝛ alij in

13 l. j. C. de here. insti. ¶ Scđo limita †qñ dñs in qbusdam est capax in qbusdam non: vt in spurio q licet non possit capere a p̄re suo aut. ex complexu. C. de incest. nup. tñ hñ potest capere ab alijs. l. si is qui ex bonis. s. de vul. ꝛ pup. tunc bene inspicit̄ ꝑsona dñi: se cus qñ dñs esset in totum incapax iuxta glo. magistram. in. §. le gaui. insti. de lega. tunc non cōsideramus capacitatē serui a per

a ¶ Dispo nēs. Adde in. l. iij. in. §. hec vba. ff. d neg. gest. Bar. in. l. is q ꝑ ēptore. ff. de vsu. c. cū dilectus. de cleri. nō resi. c. siquē. de spōsa. li. vi.

b ¶ Puniēs. Adde do. i c. vbi picu lū. in. §. nul li. de ele. li. vj. Feli. i. c. ego enim. d iureiurā. in iij. col.

ſona domini ex quo dñs eſt in totū incapax. Ita limitat bar.i.l.ſi deportati ſeruo.ꝑ illū tex.j.de leg.iij.Bar.bal.⁊ Sali.in.l.j.vbi late dixi.C.de heredi.inſti.⁊ Ange.hic.⁊ ex varijs ſol.quas dedi in.d.l.j.colligunt᷑ varie limitationes ad hanc regulā.℃ Ultimo limita per tex.no.in.l.debitore.§.fi.j.de leg.ij.allegatū in gl.vbi
14 eſt tex.multum no.ꝓut ibi multum no.Bar.†qđ ſeruus recipit capacitatem a dño in genere ſed non in ſpecie vnde ſi dñs eſt capax in genere ſed nō ad illam ſpeciem:tamen ad eam ſeruus admittitur ⁊ reputatur capax.Confirmo ꝙ licet dñs non ſit capax ſtipulari:puta quia ſit mutus ſurdus vel furioſus:tamē quia eſt capax acquiſitionis ⁊ aliorum contractuum:eius ſeruus poterit ſtipulari.tex.eſt in.l.j.in prin.in verſi.ſi quis igitur.j.de verb.ob.⁊ tex.in.l.antiſtius.§.fi.ſ.de acqui.here.

a ℭSeqnēs. adō Lu.ro. ↄſ. ccccxxvi.inci.ꝙ in dultū petri. Alexan.de imo. conſil. xxvii.incip. viſo libello ꝓducto.i.j. vol.idē ↄſi. cxxv.ici.viſis ⁊ cōſideratis ſtatutis de qbus ſupra in eo. vol.idē ↄſi. cij.incip.cū ſtatutū dirigit prohibitionē in.iiij. volu.

℃ Sequitur.§.in legatis.ſm primam lecturam.

1 ☞ Uoluntas vltima ꝙ preualeat niſi prima ſit derogatoria.
2 Clauſula caſſans ⁊ irritans omne aliud teſtamētum ꝙ cenſetur tacite ineſſe in vltimo teſtamento.
3 Ultima pars teſtamenti derogat priori qñ fit ex interuallo.
4 Clauſula derogatoria precedens ꝙ tollat ſequentem diſpoſitionem.⁊ in ſecunda lectura.nume.3.
5 Iuramentum appoſitum in prima diſpoſitione ꝙ tollat ſequentem.nume.13.
Iuramentum habet vim clau.derogatorie.
Cōſtitutio derogatoria quātūcūqʒ generalis ſequens ꝙ nō tollat actus precedentes iuratos.
6 Clau.media derogatoria ꝙ trahat᷑ tā ad ꝓcedētia ꝙ̄ ſequentia.
7 Uolnntas teſtatoris eſt que facit actum valere.⁊ in ſecūda lectura.nume.5.
Lex ſequitur voluntatem teſtatoris ſicut venator leporem.
8 Teſtator qui rem legauit ſi illā ademit ſub cōditione an videat᷑ denuo legare.⁊ in ſecunda lectura.nu.6.
Ademptio facta ſub conditione non debet operari validitatem niſi contrarium appareat de preſumpta mente teſtantis.
9 Scriptura teſtamenti tunc dr̄ perfecta qñ fuerit tota completa.
Teſtamenti perfectio ſtat in vltima ſyllaba.
10 Inducta ad diminutionem debent operari augmētū ⁊ ſic inducere legatū quādo nō poſſunt oꝑari diminutionē niſi prius operētur augmētum ⁊ in ſecunda lectura.nu.8.
11 Qui vult conſequens videtur velle omne neceſſarium antecedens ad illud.
12 Primū teſtamētum habēs clauſulam derogatiuā ad ſequentia quando tollat᷑ per ſcđm.⁊ in ſecunda lectura.nu.9.⁊ nu.11.
14 Reuocatio facilius cōcedit᷑ in vltimis volūtatibus ꝙ̄ conceſſio.
Iuramentū habet vim expreſſi ita vt ſufficiat generalis cū iuramento vbi requiritur ſpecialis.⁊ de hoc in nu.17.
15 Iuramentū ꝙ non ſuppleat vbi deficit conſenſus ⁊ voluntas:⁊ nihil operatur.⁊ de hoc nu.18.
16 Ubi actus nō valet ex preſumptiōe defect⁹ cōſenſus:iuramētū nil operatur.
19 Teſtamētum quod fit inter liberos derogat primo habēti clauſulam derogatoriam.licet de eo non fiat mentio.
In teſtamēto patris inter liberos ineſt clauſula derogatoria ad ſequentia teſtamenta.
20 Ardor liciti amoris operatur reuocationem clauſule derogatorie contente in primo teſtamento.
Item habet vim clauſule codicillaris.
21 Priuilegiū conceſſum ab imperatore non obſtante aliqua conſtitutione vel ſtatuto ꝙ tollat etiam ſtatuta futura.⁊ quid de cōſuetudine ⁊ in ſecunda lectura.nu.14.

1 **In legatis.** †Ultima voluntas preualet niſi prima ſit derogatoria.h.d.℃ No.primo regulam ꝙ in vltimis volūtatibus vltima derogat priori.⁊ illud qđ dicit tex.hic in legatis ⁊ in.l.clari.C.de fideicō.⁊ in alijs concor.gl.ꝓcedit in inſtitutionibus ⁊ ſubſtitutionib⁹.c.cū marthe.de celebra.miſ.l.hac ↄſultiſſima.§.ſi qs aūt.⁊.l.ſancimus.C.de teſta.gl.no.in.c.j.de ↄſti.in.vj.idē in codicillis.l.cū ꝓponas.⁊ ibi gl.⁊
2 Bar.C.de codicil.†Hinc eſt ꝙ in vltimo teſtō tacite ineſt clauſula caſſans ⁊ irritās oē aliud teſtamētū qđ prius feciſſet.⁊ ſic ſuꝑflua eſt clauſula notarioꝝ in hoc ſm Bal.in.l.ſi.in.v.q.C.de edi.di.adri.tol.facit tex.in.d.l.ſancimus.in v̓bo ipſo iure.⁊.in.§.pe.inſti.qb⁹ mo.teſta.īfir.idē eſt in ↄtractibus.l.pacta nouiſſima.C.de pac.vbi plene cumulaui idē eſſe in omni materia.⁊ vide de
3 hoc glo.no.in.l.quoties vtriuſqʒ.ff.de reg.iur.℃ Scđo not.†ex tex.ꝙ vltima pars teſtamēti derogat priori.qđ ītellige qñ ex interuallo fit.ſecus ſi incōtinēti.q2 niſi appareat teſtatorē voluiſſe ſe corrigere ſtabit᷑ vtriqʒ.l.nō ad ea.ff.de condi.⁊ demō.℃ Ter-
4 tio no.†ꝙ cl'a derogatoria ꝓcedens tollit ſequentem diſpoſitionem.ratio q2 lex preſumit abeſſe voluntatem in ſcđa facit.l.ſi qs in prin.teſtamēti.j.de le.iij.idē eſt in ↄtractibus.gl.eſt not.in.d.l.pacta nouiſſima.quā doc.ibi ꝓſertiʒ Bal.Ang.⁊ Pau.de ca.multum no.reputant ſingularē.Hinc infero ꝙ ſi in prima parte ad-
5 eſſet iuramentū tolleret ſequentē diſpōnē.†rō q2 iuramentū hʒ vim cl'e derogatorie ad ſequentē diſpōnem ſm Io.an.in regula qđ ſemel.in mer.Bar.in.l.oēs ppl'i.in.iij.q.principali ad fi.ff.de iuſt.⁊ iur.⁊ in.d.l.ſi qs in prin.teſtamēti.Accedat ꝙ ↄſtitutio ſe-
a quēs[a] quātūcunqʒ gñalis ⁊ derogatiua non tollit actus iuratos precedētes.glo.eſt no.in.c.cū nō deceat.in glo.fi.de ele.in.vj.quā ꝓ ſingulari not.Ang.in.l.j.§.que onerāde.ff.quarū re.actio.non da.⁊ eſt bonus tex.in.c.ↄſtitutus.de reſcri facit qđ vult glo.no.in
6 cle.dudū.§.fi.in v̓bo pacta.ď ſepul.℃ Quarto no.†ꝙ cl'a media derogatiua legatorū trahit᷑ tā ad precedētia legata ꝙ̄ ad futura dicet᷑ in.l.talis ſcriptura..in prin.vbi ēt text.j.e.facit.l.iij.§.filius
7 inter medias.ff.de libe.⁊ poſth.℃ Ultimo no.†in fi.ꝙ voluntas teſtatoris eſt que facit actū valere.ideo illa predominat᷑ ⁊ attendi dʒ.l.in conditionibus primū locum in prin.cū mille ſimili.ff.de condi.⁊ demon.⁊ in.l.cum qđ.in fi.C.de legi.ideo lex.pedetentim ſequit᷑ volūtatē teſtatoris ſicut venator leporē dixit Bal.in.l.pe.C.de neceſ.ſeēuis here.inſti.℃ Gloſſ.j.in fi.Contra iſtā gloſſ.te-
8 nent Ja.de are.Pe.Cy.Ray.Bar.⁊ Sali.hic.†q2 adēptio que fit ad diminutionē nō dʒ operari validitatē vt hic ꝑ Bart.Confirmatur q2 cōuentio que fit ad reſoluendū non pōt operari effectū ꝓductiuū actionis.l.ab ēptione.in fi.⁊ ibi Bar.in vltimo no.ad hoc not.ff.de pac.⁊.l.venditi.C.de actio.emp.pro eadē parte benefacit tex.preſertim in rōne decidēdi.in.l.ſi te ſolū.ff.de here.inſti.quē allegat Pau.de ca.hic vbi ſi primo inſtituo te heredē pure ⁊ poſtea ſub ↄditione nihil valet ſecūda inſtitutio.q2 prima plena fuit.ergo idem in ꝓpoſito.℃ Contrariā opinionē ⁊ ſic cū glo.tenēt Cy.Alber.Imo.Raph.cu.d.Alex.⁊ Are.hic.mouet᷑ Imo q2 teſtator vr̄ velle ſcđam adēptioneʒ aliqd operari.l.ſi qñ in prin.j.eo.ſed nihil pōt oꝑari ſub cōtraria cōditione intelligat᷑ datū Ad fundamētū Bar.⁊ doc.ꝙ inducta ad diminutionē ⁊c.rñdet verū eſſe niſi in cōtrariū appareat aliquo modo de preſum-
9 pta mente teſtātis.℃ Scđo facit q2 iura expreſſe dicūt †ꝙ legatū ſub conditione ademptū cenſet᷑ ſub cōtraria cōditione datū.l.aliqd in fi.ff.de ↄdi.⁊ demō.l.qđ pure.ff.qñ dies leg.ced.⁊.l.legatū ſub cōditione.ff.de adi.leg.⁊ tex.in.l.pecuniā.ff.ſi cer.pe.Sed ad hoc reſpondent ſubtiliter Pau.de ca.⁊ do.Flor.hic ac etiam Alex.ꝙ illa iura ꝓcedunt qñ legatum fuit primo datum pure ⁊ poſtea fuit ademptū ſub ↄditione:tunc bñ cenſet᷑ ſub ↄtraria cōditione datū nō ex eo ꝙ fuit cōditionaliter ademptū:q2 inducta ad diminutionē non debēt operari cōfirmationē ſed virtute legati primi puri qđ remanet in ſuo robore ſi deficit cōditio adēptionis.ſed hoc non poteſt eſſe in ꝓpoſito vbi ꝑ aliā adēptionē puram fuerat iam ſublatum legatum.ad hoc vide bonū tex.in.l.ſi ita quis libertatē.§.fi.ff.de ſta.lib.℃ Tertio pro iſta parte Raph.cu.pōderat tex.hic in verbo ſed ſi ſub alia.vbi ſi teſtator adimit legatū ſub vna cōditione ⁊ poſtea adimit ſub alia valet vltima ſed pma ademptio ſuſtulit legatum in caſum euenientis cōditionis ergo adimendo ſecūdo loco ſub cōditione videt᷑ denuo legare vt reperiat ꝙ adimat.Ad hoc facilis eſt reſponſio q2 in hoc text.prima ademptio erat ↄditionalis interim ergo pendēte cōditione legatū valebat.l.ſi quis ſub ↄditiōe.ff.ſi qs omiſ.cau.teſt.nimirū ſi ſecūda adēptio que ſuſtulit legatū validū attēdit᷑.℃ Quarto pro iſta parte bene facit q2 ſcriptura teſtamēti non dicit᷑ vnqʒ ꝑfecta niſi poſtqʒ fuerit tota cōpleta.l.ſi is qui.ff.de teſt.⁊ ibi Bal.no.ꝙ ꝑfectio teſtamēti ſtat in vltima ſyllaba.Ratio q2 in indiuiduis vt eſt teſtamentū.l.furioſuʒ.C.qui teſt.fa.poſ.⁊ ibi Bar.no.nihil dr̄ actū cū qd ſupeſt ad agendū.l.fi.C.ad ſil.vnde teſtator qui fecit primā adeptionē ⁊ poſtea ſcđam ↄditionalē cū prima nōdū eſſet ꝑfecta vr̄ ꝙ ꝑ penitētiā receſſerit a p2ia.l.ſi ita ſcriptū.j.e.Scđm tñ regulā.l.nō ad ea.ff.de cōdi.⁊ demon ego teneo iſtā partē glo.cōtra Bar.⁊ antiquos ⁊ vtor eoꝝ fundamento qđ retorqueo cō-
10 tra Bar.⁊ antiquos.Nā dico ꝙ inducta† ad diminutionē debēt oꝑari augmētū ⁊ ſic inducere legatū qñ nō poſſunt oꝑari diminutionē niſi prius operent᷑ augmentū.tex.eſt no.in.l.deniqʒ.§.interdū quē ibi ita ſummat Bar.ff.de pecu.leg.ad idem text.not.in.l.ꝓculus.ꝑ quē Bal.⁊ alij multa bona decidūt ff.de vſufr.Bart.in.l.ex hac ſcriptura.in.iij.colū.ff.de dona.ſed ſic eſt in propoſito noſtro ꝙ iſta adēptio ſcđa condionalis nō pōt operari diminutionē imo eſſet oīno ſuꝑflua niſi prius operetur augmētū legati:ergo prius inducet augmentū †qui eñ vult conſequēs intelligit᷑ velle oē antecedēs neceſſariū ad illud.l.illud.ff.de acqui.here.hic allegata in gl.Facit qđ vult Bar.in.l.cēturio.in vlt.char.in prin.ſ.de vul.⁊ pup.⁊ ibi Imo.⁊ alij moderni pleni⁹ tangūt de intellectu illius.l.deniqʒ.§.interdū.⁊ ibi plenius dixi.⁊ ibidē Bart.allegat quedaʒ alia iura.⁊ ad.l.titia.§.fi.ff.de manu.teſta.reſponde vt per Bart.in.l.actione.⁊ ibi dixi.C.de tranſ.in.l.ſi cū
12 §.qui iniuriarū.ff.ſi quis cau.℃ Gloſ.in verbo †non valebit.in fi.Idem

fi. Idem tenet gl. in. d. l. si qs in prin. testamẽti. in vb. nemo. Spe.
in ti. de instru. edi. §. cõpendiose. versi. sed quid si in primo. Sali.
in. l. sancimus. C. de testa. ⁊ Io. de imo. hic. Contra istam gl. tenẽt
Bar. ⁊ alij oẽs antiqui ⁊ noui. ⁊ Bar. in. d. l. si quis in prin. testa.
Cy. ⁊ Raph. Fulg. in. d. l. sancimus. eo q2 in qõne glo. sunt ver
ba derogatiua potestatis: ⁊ sic contra bonos mores. vnde absq;
alia reuocatione põt fieri aliud testamẽtũ: cõclusio ergo glo. pro-
cederet qñ in primo testamento adesset clausula derogatoria vo-
luntatis: vñ tunc non valeret testamentum nisi in eo fieret specia-
lis mẽtio illius clausule: ita proprie loquit tex. in. d. l. si qs in pnc.
testamẽti. Ista vltima conclusio ⁊ sic. d. l. si quis in prin. testamen-
ti. recipit plures limitationes quas ponunt Bald. ⁊ Moder. in
d. l. sancimus. vbi ego posui. xij. limitatiões ad hoc: vnã nõ omit-
to q2 est valde dubia ⁊ vtilis in practica: quando in secundo testa
13 mento adesset iuramentum: †eo q2 iuramentum habet vim spe-
cialis derogationis ad clausulam que erat in precedẽti testamen
to. ita singulariter tenet Bal. in. d. l. sancimus. ⁊ ibi oẽs moder-
ni sequunt. verum q2 Bal. ad hoc nihil allegat ibi: Istud confir-
mat ibidem do. Alex. q2 cum iuramentum appositum in primo
testamento habeat vim clausule derogatorie vt dixi in text. ergo
pari ratione si apponatur in secundo debet habere vim deroga-
tionis ad clausulaz primi testamenti. l. cũ pater. §. filius matrem.
ff. de leg. ij. vt contrariorũ eadem sit iuris disciplina. l. j. ff. de his
qui sunt sui vel alie. iur. glos. ⁊ ibi dixi i rubrica. ff. d acquir. posses.
Tu† fortifica q2 in vltimis voluntatibus facilius concedit reuo-
catio q̃ concessio vt probat tex. no. in. l. si fuerit. ff. de reb. du. Ad
idem bene facit q2 iuramentũ habet vim expressi: vt sic vbi debet
interuenire aliquid specialiter in casu nostro sufficit generale cuz
iuramento. ita dicit Bal. in. l. j. in. ij. q. C. cõmo. per. d. §. filius ma
trem sequitur Ludo. ro. in. l. j. §. si quis ita. in. x. col. ff. de ver. obl.
¶ Contra istã limitationẽ Bal. ⁊ oĩm modernoꝝ plura fortiter
stringunt. primo stringit nã scdm testamẽtũ postea factũ ideo nõ
tollit primum in quo adest clã derogatoria sed econtra eo q2 lex
presumit q in secundo testamẽto deficiat volũtas testatoris pro-
pter illaz clãm derogatoriã ita declarant Bar. ⁊ oẽs in. d. l. si qs
15 in prin. testamenti. ⁊ dixi in tex. sed sic est † q vbi deficit consensus
vel voluntas ibi iuramentum non supplet. l. fin. C. de non nu. pe-
cu. deliberat Bart. in. l. si qs pro eo in prin. ff. de fideius. i vlt. col.
in. viij. membro. Io. de imo. in. c. per tuas. de arbi. ⁊ in. c. j. de iudi.
Confirmatur q2 vbi deficit consensus vel voluntas tunc non ha
bet locum. §. filius matrem. ⁊ nec tũc iuramentũ aliqd operatur
ẜm Ludo. ro. in cõsi. cccccxvij. qd incipit in casu proposite consul
tationis. in. x. col. ad fi. ⁊ prin. sequẽ. Are. in 9si. xxiiij. incip. quatuor dubia. in. ij. col. Ad idẽ facit qd ꝑprie vult Bal. i. l. j. in. ij.
16 q. C. cõmo. † q vbi actus non valet ex presumptione defectus con
sensus iuramentũ nihil operat: secus si adesset cõsensus in gene-
17 re vt ibi per eũ. Ad idẽ † ⁊ quarto facit qd volunt Bar. ⁊ doct. in. l.
sed ⁊ si quis. §. quesitum. ff si quis cautio. Io an. ⁊ alij in. c. j. de cõ
meda. q in generali renuntiatione casuum fortuitorum si appo-
natur iuramentum nihil operatur. per. d. l. fi. C. de non nu. pecu.
Ad idem ⁊ quinto facit regula quã tradit idẽ Bal. in. d. l. sed ⁊ si
quis. §. quesitũ in vlti. col. q iuramentũ generale nihil operat in
his que debent specificari: ita dicit esse glo. ordi. in aut. sacramẽ-
ta puberum. C. si aduer. vendi. sed hic in secundo testamẽto requ
ritur specialis mentio clẽ derogatorie primi testamenti put di
cit tex. in. d. l. si qs in prin. testamenti. ⁊ glo. hic ergo iuramentum
18 nihil operat. ¶ † Pro veritate considera q vbi nõ adest consen
sus nec in gñe nec in specie: tũc iuramẽtũ nihil operat. ita loquit
d. l. fi. C. ne nõ nu. pe. secus qñ adest cõsensus saltẽ in genere. argu.
l. q iure militari. ff. de test. mili. ita declarat Io. de imo. in cõmẽ-
to. c. cũ 9tingat. in. xxxviij. charta. de iureiur. ⁊ in. c. j. de cõmoda.
do. Alex. in. d. l. j. §. si quis ita. ⁊ in effectu Badl. ⁊ Sali. in. d. l. j.
i vlt. co. ff. cõmoda. vnde i ꝑposito nostro dico q si testator faciẽs
scdm testm̃ diceret in gñe q reuocat omne aliud testamentũ istud
nõ sufficeret ꝑpter clausulam derogatoriã ꝑcedentis testamenti
q2 requirit specialis reuocatio. d. l. si quis in pnc. testamẽti tamẽ
si apponeret iuramentum sufficeret ex quo adest consensus saltẽ
in genere: similiter quando fieret scdm testamentum et diceret se
velle certis testamẽtis q̃ fecit ꝑualere: ⁊ iuraret valere scdm testm̃
in istis terminis ⁊ silibus ꝑcedit limitatio Bald. ⁊ Moder. in
d. l. sancimus secus qñ faceret scdm testm̃ simpliciter cũ iuramen
to ⁊ non fieret cõmemoratio alterius testamenti nec in genere nec
in specie tunc procedunt alia in cõtrariũ adducta: ita potes con-
cordare ꝑdictas varietates. ⁊ credo q sit veritas q2 tñ decisio
19 Bal. indistincte approbat p Moder. potes addere † q2 testamen
tum qd fit inter liberos derogat pmo habẽti clãm derogatoriaz
lz de eo nõ fiat mentio. glo. est singularis. in. §. ⁊ si quidẽ. in verbo
perfecta. ⁊ ibi Ang. i aut. de testa. imperfe. co. viij. bal. Sal. ⁊ alij i
aut. hoc inter liberos. C. de testa. Lud. ro. in 9si. clxxix. qd incipit
amplissime doctor. in pe. col. ⁊ in. cõsi. ccclxxxv. qd incipit in casu
premisso querit an scdm testm̃. d. Alex. in 9sil. cxxxiij. qd incipit
preuiso themate. in. xi. col. in. j. vol. Cõfirmat q2 in testamẽto pa
tris inter liberos inest clã derogatoria ad sequẽtia testamenta. d.
aut. hoc inter liberos. ergo filr debet habere vim clẽ reuocatorie
derogationis cõtente in pmo: vt 9triorũ eadẽ sit disciplina si autẽ
istud cõcedit in scdo testamẽto fauore filiorũ fortius fauore iura-
20 mẽti p regulã. l. sancimus. C. de sac. san. eccle. † imo fortius qñ i scdo
testamẽto est instituta psona valde dilecta testatori hz vim reuo-
catiõis derogatorie clẽ 9tẽte in pmo q2 ardor liciti amoris sup-
plet reuocationẽ dicte clẽ. ita tz Ludo. rom. in. d. 9si. clxxix. qd in-
cipit amplissime doctor. in pe. col. p gl. i. l. i testõ. ff. de fideic. alle-
gat etiã in fili Bal. i. l. si iure. ff. de testa. manu. q dicit: q ardor li-
citi amoris idẽ operat qd clã codicillaris. ¶ Extra glos. querit
21 Bar. Post Dy. † nunquid priuilegium cõcessum ab imperato-
re nõ obstãte aliqua 9stitutiõe vel statuto tollat etiã statuta futu-
ra: ⁊ determinat q sic: cũ eo trãseũt indifferẽter oẽs hic ⁊ in alijs
locis allegatis per. d. Alex. hic per eundẽ in cõsi. cccxxxiij. quod
incipit ex themate premisso. in. iij. col. ad fin. ⁊ seq. ⁊ est in. ij. volu.
cõsi. cxcij. ⁊ dicit Rapha. cu. hic: q ista decisio Bar. hic no solum
est vera sed indubitata. In cõtrariũ tñ facit illud qd vult gl. ordi
na. in cle. statutũ. in vbo cõsuetudine. de elec. ⁊ in cle. ij. in glos. pe.
a de re. eccle. nõ alie. q̃ gl. volũt q clã generalis[a] nõ obstãte aliq̃ cõ-
suetudine intelligitur derogare cõsuetudini preterite: nõ aũt fu-
ture. responde dupliciter: primo q ille glo. male dicũt in tex. in. l.
iij. §. diuus. ff. de sepul. vio. ⁊ cõiter sunt reprobate vt late per do.
Alex. hic cũ 9cor. per eũ allegatis. in 9si. cxcvj. in. ij. volu. quod
incipit viso testamento dicti Fran. in. iij. col. ⁊ est in. ij. volu. consi.
cxcv. Scdo posito q ille glo. sint vere responde ẜm Pau. de cast.
q aliud est in statuto p qd de facili posset eludi priuilegium prin
cipis: aliud in consuetudine: q2 cum inducatur ex longo tempore
⁊ frequentia actuum non ita facile presumitur fraus.

[a] S final. ad de abba. in. c. sicut 9sue tudo. d pb.

¶ Sequitur. §. in legatis. ẜm secundam lecturam.

☞ Ultima derogãt prioribus in vltima voluntate. idem in co
dicillis ⁊ contractibus.
4 Testator nõ potest mutare solennitatem iuris publici.
7 Ademptum semel amplius adimi non potest.
8 Actus conditionalis nihil disponit.
10 Nemo põt sibi legẽ imponere a qua recedere non liceat.
11 Iuramentum interpositum super actu libero non facit actũ esse
necessarium.
12 Testator in scdo testamẽto q possit facere mentionẽ de clã dero-
gatoria contentam in primo tripliciter.
13 Clã derogatoria ad sequentia apposita in primo testamento qui
bus modis concipi debeat.
14 Si ad dignitatem in ecclesia Bononiẽsi aliquis habet literas cũ
clausula non obstãtibus litteris impetratis vel ipetrãdis: ⁊ post
ea papa scribit capitulo illius ecclesie q de archidiaconatu di-
cte ecclesie alicui ꝓuideri nõ valeat p literas impetratas vel im-
petrandas: an primus debeat habere archidiaconatum.
15 Motus proprius lz tollat surreptionem nõ tamen tollit ius al-
teri quesitum.
Ius alteri quesitum non censetur tolli per secundũ rescriptuz lz
sint apposite clausule generales.
16 Papa si cõfert alicui beneficium cum clausula non obstante col-
latione alteri facta: q intelligitur de collatione inualida.

In legatis. Ultima volũtas preualet nisi pñor sit de
rogatoria scde. h. d. Diuidit i quatuor
partes. in prima ponit regulam. in secũda ponit fallentiaz. in ter
tia extensionem fallentie. in quarta ⁊ vltima ponitur ratio genera
lis ad omnia. secũda ibi: interdum. tertia ibi: nam ⁊ cũ sermonez.
1 quarta ⁊ vltima ibi: voluntas ergo. ¶ † No. primo ex isto tex. re-
gulam generalem qd in vltimis voluntatibus vltima derogant
prioribus: ⁊ illud qd dicit tex. in legatis hic ⁊ in. l. clari. C. de fidei
cõmis. habet locum in institutionibus ⁊ substitutionibus. l. si qs
eum. in prin. ff. de vulg. ⁊ pup. l. hac cõsultissima. §. si autẽ. ⁊. l. san
cimus. C. de testa. c. cum marte. de celebra. mis. ⁊ gloss. no. in. c. j. de
2 consti. in. vj. † Idem etiam est in codicillis. vltimi derogant pre-
cedentibus. l. cũ ꝑponas. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. C. de codicil. Sic etiaz
in contractibus ⁊ generaliter in omni materia: vltima derogant
prioribus. l. pacta nouissima. vbi multa cumulaui circa hoc. C. de
pac. ⁊ habes glo. no. in. l. quoties i vtriusq;. ff. de reg. iur. ¶ Scdo
3 no. in ver. interdũ. † q clausula derogatoria precedens tollit se-
quentem dispositionẽ. facit. l. si quis in prin. testamenti. ff. de lega.
iij. idem etiam est in 9tctibus. vt est glos. not. in. d. l. pacta nouissi-
ma. quã doc. ibi multũ no. ⁊ Bal. Ange. ⁊ Pau. reputãt sing. In
contrarium contra istud not. ⁊ istum tex. vrget fortis text. in. l. di-
uus. §. licet. ff. de iur. codicil. presertim in ratiõe decidendi. domi.
Pet. de bexu. in. d. l. si quis in princi. testamenti dicit quod istud

est duriſſimũ cõtrariũ. Glo. ibi in .d. l. ſi quis in prin. teſtamenti.
ponit quatuor ſol. quas oẽs Bar. ibi reprobat: poſtea Bar. fina
liter tz ſo. Dy. ⁊ Ray. ꝙ illa. l. diuus. §. lʒ. intelligatꝛ ſi pma dero
gatoria ſpãliter reuocetꝛ ⁊ ſic declaretꝛ p illã. l. ſi quis in prin. teſta
mẽti. ⁊ dicit ibi Raph. cũ. ꝙ iſta ſolu. eſt cõis ⁊ ꝙ ſibi plʒ: qꝛ ſicut
principiuʒ illius. l. ſuppletur per ver. ſed hoc ita. ita illa. l. diuus.
ſuppleatur per. d. l. ſi quis in prin. teſtamẽti. iſtam ſol. etiam tenet
Bart. in. l. oẽs ppli. ſ. de iuſti. ⁊ iur. in quarta. q. tertie qõnis pn.
in ver. circa ſcðm. ad fi. eam tenet Bal. in. d. l. diuus. §. licet. ⁊ Sa
lic. vbi dicit hanc eſſe cõmunẽ ſol. in. l. ſancimus. C. de teſta. Iſtaʒ
etiã ſo. ſi bene aduertis: tenet glo. hic: in verb. nõ valebit. ¶ Iſta
ſolu. Bart. ⁊ cõis mihi videtꝛ deterior ceteris ſolu. ⁊ primo vltra
quod diuinet eſt contra rationem decidendi quã ibi aſſignat tex.
vñ mihi placet ſol. Old. lau. ⁊ And. de piſis ibi: ꝙ in. d. §. lʒ. ſint
vba derogatoria ſolẽnitatis ⁊ non volũtatis: qꝛ teſtator dixit no
lo alias valere codicillos niſi ſint manu mea reſcripti vel per me
ſignati ⁊ tunc valent codicilli poſtea facti ſolennes de iure cõmu
4 ni ſine illa ſolẽnitate teſtatoris: † qꝛ teſtator non poteſt mutare ſo
lennitatem iuris publici. l. teſtãdi. C. de teſta. ⁊. l. nemo poteſt. ſ. e.
ſed hic ⁊ in. d. l. ſi quis in prin. teſtamẽti. ſunt verba derogatoria
voluntatis legandi. Bart. ibi. ſ. d. l. ſi quis in prin. teſtamenti. re
prehendit iſtam ſol. qꝛ imo in. d. l. lʒ. adeſt cl'a derogatoria nõ ſo
lum ſolẽnitatis: ſed etiam voluntatis propter verba text. dum di
cit non alias valere velit: illud verbum velit eſt ſignificatiuũ volũ
lũtatis. Sed tu tene iſtam ſolu. que optima eſt ⁊ ad obiectionem
Bart. reſponde ꝙ illa verba abnegant validitatem actus princi
paliter reſpectu ſolennitatis: non autem reſpectu deficientis vo
luntatis: niſi in conſequentiam ſolennitatis non obſeruare nec
5 aliud voluit dicere ille tex. ¶ † Ultimo no. ex text. in fi. ꝙ volun
las teſtatoris eſt illa que facit actum valere: ideo dicimus ꝙ vo
luntas teſtatoris tanq̃ regina predominatur ⁊ attẽditur in vlti
mis voluntatibus. l. in conditionibus primũ locum. in prin. ſ. de
condi. ⁊ demon. l. cum queſtio. in fi. C. de leg. cum mille ſimilibus.
Alibi dicit egregie Bar. in. l. pe. in princ. C. de neceſſa. ſeruis he
redi. inſti. ꝙ lex pedetentim ſequitur voluntatem teſtatoris ſicut
venator ſequitur leporem. ¶ Capio gloſ. primã quam diuide in
duas partes. In prima declarat text. In ſcða querit: ⁊ dũ glo. in
illa ſecũda parte dicit argumentũ contra. in aut. qui. mo. natura.
effi. legi. §. qm̃. co. vj. dic ꝙ glo. male dicit ſignando p ↄ̃rio Imo
illud facit pro glo. ⁊ propterea Bar. duʒ recitat iſtã glo. allegat
illud facere pro glo. ⁊ nõ contra. ¶ In ea. glo. ad fi. pro clara in
6 telligẽtia reaſſumo in dubiũ qõnem glo. † ſi teſtator ademit lega
tum pure poſtea ademit ſub ↄ̃ditione an poſterior ademptio cõ
ditionalis aliqd opetur ⁊ ſic an videatꝛ denuo legare: in quo arti
culo qui eſt diſputabilis ad vtrãq; partẽ ⁊ vtraq; pars defenſa
bilis eſt de facili: due ſunt opi. ¶ Prima glo. noſtre ꝙ ſub ↄ̃tra
ria cõdit ione intelligatꝛ relictũ ⁊ ſic poſterior adẽptio cõditiona
lis multũ operetꝛ. Cõtra iſtã glo. tenẽt Iac. de are. Pe. Cy. Bal.
Sali. ⁊ Moder. ſenẽ. hic. Moti. qꝛ adẽptio que ſit ad diminutio
nem: nõ dʒ opari cõtrariũ effectũ: ⁊ ſic operari validitatẽ. l. lega
ta inutiliter. in prin. vbi dicetꝛ. ſ. eo. cum alijs allegatis p Barto.
¶ Confirmatꝛ qꝛ conuentio que ſit ad reſoluendũ nõ poteſt ope
rari productionẽ actionis. l. ab emptione. in fi. ⁊ ibi Bar. ad hoc
no. ſ. de pact. l. venditi. C. de actio. empt. ¶ Ad idem tertio facit:
7 qꝛ † qð ſemel ademptum eſt amplius adimi non põt. l. nã ⁊ ſi ſub
conditione. ver. poſt defectũ. ſ. de iniuſt. rup. c. ad diſſoluendum.
de deſpon. impu. ¶ Quarto bene facit text. preſertim in ratione
decidẽdi in. l. ſi te ſolũ. ſ. de here. inſti. quẽ tex. alleg. Pau. de ca.
hic. vbi ſi primo inſtituo te heredem pure ⁊ poſtea ſub conditiõe
nihil valet ſecunda inſtitutio: qꝛ prima plena fuit. ergo idem in
caſu noſtro. ¶ Contrariam opi. tenẽt Dy. Albe. de roſa. Imo.
Rapha. co. d. Alex. ⁊ Are. hic: mouetur in primis Io. de imo. qꝛ
qñ teſtator primo ademit legatum pure: poſtea ademit ſub cõdi
tione videtꝛ velle ſcðam adẽptionẽ aliquid opari. l. ſi qñ. in princ.
ſ. eo. ſed nihil põt operari niſi ſub ↄ̃traria cõditione intelligatꝛ da
tum. Ad fundamentũ cõtrariuʒ dñ dicitꝛ ꝙ inducta ad diminu
tionem nõ debent opari augmentum ſeu validitatem reſpondet
Imo. verũ niſi aliduomodo in cõtrariũ appareat de preſumpta
mente teſtãtis. ¶ Scðo pro iſta opi. Raph. co. põderat eſſe text.
hic in verſi. ſed ſi ſub alia. vbi ſi adimo ſub vna conditione: ⁊ po
ſtea adimo ſub alia: valet vltima adẽptio: ⁊ tamen prima ſuſtulit
legatum in caſum euenientis conditionis: ergo adimẽdo ſcðo lo
co ſub conditione: videtꝛ denuo legare vt reperiat qd adimat: ſed
ad hoc facilis eſt reſponſio. qꝛ in hoc tex. prima adẽptio erat cõ
ditionalis interim ergo pendente conditione adhuc legatũ vale
bat: nimirũ ſi ſecunda adẽptio que reperit legatũ validum atten
8 ditur: † qꝛ actus conditionalis nihil diſponit. l. ſi quis ſub cõdi
tione dandorum. x. ff. ſi quis omiſ. cau. teſt. ¶ Tertio ⁊ vltimo fa
cit ẽm Pau. de ca. hic. l. aliqñ. in fi. ſ. de cõdi. ⁊ demõ. l. qð pure. ſ.
qñ dies lega. ced. ⁊. l. legatũ ſub ↄ̃ditiõe. ſ. de adi. leg. in quibꝰ iu

a ¶ Conſil. cclxj. Adde tu ꝙ eſt nu. cxxij. in. j. p te cõſiliorũ antiquorũ ẽm impſſio nẽ papiẽſeʒ

ribus expreſſe dicitꝛ ꝙ legatũ ſub conditione ademptũ cenſetur
ſub contraria ↄ̃ditione datũ ⁊ vltra. Pau. de ca. ad idẽ adde tex.
in. l. pecuniã quã. ſ. ſi cer. pe. tex. in. l. ſi quis ita libertatẽ. §. ſi. ſ. de
ſtatulibe. Sed ad omnia iſta iura reſpondent ſubtiliter Pau. de
ca. ⁊ Flo. hic: lʒ. d. Alex. ſibi aſcribat ꝙ illa iura procedunt qñ le
gatum fuit datum pure ⁊ poſtea ſolũ fuit ademptũ ſub conditio
ne tunc cenſetur ſub contraria cõditione datũ: non ex eo ꝙ fuerit
conditionalis ademptio. eo qꝛ inducta ad diminutionem vt dixi
non debent operari augmẽtum: ſed virtute primi legati puri ꝙ
remanet in ſuo robore ſi deficiat conditio ademptionis: ſed iſtud
non poteſt eſſe hic in. q. glo. qꝛ per primã ademptionẽ purã iam
fuerat ſublatum legatum: vt dixi. Ego tenendo hanc partem re
torqueo argumẽtum Bar. ⁊ antiquorum in oppo. Nam inducta
ad diminutionem debent operari augmentum quando al's non
poſſent operari diminutionem niſi prius operentur augmẽtum
tex. eſt de hoc valde not. in. l. deniq;. §. interdum. quẽ ibi ita ſum
mat Bar. ſ. de pecu. leg. ⁊ tex. no. in. l. proculus. ſ. de vſufru. ⁊ ita
tenet Bar. in. l. ex hac ſcriptura. in. iij. col. ſ. de do. Bar. in. l. centu
rio. in vlti. col. in princi. vbi dixi. ſ. de vulg. ⁊ pupil. Sed hic iſta
ademptio conditionalis non poteſt operari diminutionem niſi
prius operaretur augmentum: ergo ⁊c. ¶ Capio gloſſ. in verbo
non valebit. quã diuide in duas partes. In prima remouet vnuʒ
contrarium. In ſecunda format vnam queſtionem: ⁊ reſpondet.
ſecunda eſt ibi: ſed qd ſi primo dixit. ¶ In ea. glo. ad fi. ex hac gl.
9 in ſecũda parte habes colligere duas concluſiones. prima ꝙ † qñ
in primo teſtamento ponitur clauſula derogatoria: valet ſecun
da voluntas ſi in ea reuocetur precedens. Idem tenet gloſſ. in. d.
l. ſi quis in prin. teſtamenti. in verbo nemo. Spe. in titu. de inſtru.
editio. §. compendioſe. in ver. ſed quid ſi in primo. ⁊ latius Imo.
hic qui conatur defendere iſtam gl. ſed eius defenſionem impu
gnant. d. Alex. ⁊ latius Moder. ſenen. hic. ¶ Contra iſtam gloſ.
in terminis in quibus loquitꝛ tenent Barto. ⁊ alij omnes antiqui
⁊ noui hic ⁊ latius Bart. in. d. l. ſi quis in pncipio teſtamẽti. Cy.
⁊ Rapha. Ful. in. d. l. ſancimus. qꝛ in terminis glo. ſunt verba de
rogatoria poteſtatis: ⁊ ſic contra bonos mores: cũ auferant libe
ram teſtandi factionẽ: vnde abſq; alia reuocatione valet ſecunda
10 voluntas: qꝛ † nemo poteſt ſibi legẽ imponere a qua recedere non
liceat. d. l. ſi quis in prin. teſtamẽti. Addo idem eſſe in omni actu
dependente a mera voluntate: qꝛ non poſſum facere ꝙ non liceat
meam voluntatem immutare: vnde ſi conſtituo te procuratorem
hoc acto ꝙ non poſſim te reuocare iſtud nihil valet. ita no. Bar.
in. l. cũ precario. per illum tex. ſ. de preca. Addo fortius qð iſtud
pcederet etiã ſi eſſet iuratũ: qꝛ adhuc nõ obſtãte iuramento poſ
ſum reuocare. gl. eſt ſing. ⁊ valde ſolẽnis in. c. ſi. §. ſi. de pcu. in. vj.
11 Cõfirmo qꝛ † iuramẽtũ interpoſitũ ſup actu libero nõ facit actum
eſſe neceſſariũ. ita no. dicit Bal. in repe. l. j. in vlti. col. C. de ſa. ſan.
eccle. Concluſio ergo iſtius gl. procederet qñ in primo teſtamen
to eſſet cl'a derogatoria voluntatis: tunc nõ valet ſecunduʒ teſta
mentũ: niſi in eo fiat ſpecialis mentio illius cl'e derogatorie. text.
eſt in. d. l. ſi quis in prin. teſtamenti. exemplũ in eo ꝙ quotidie fit
⁊ quotidie notarij faciunt: teſtator fecit teſtamentũ in quo appo
ſuit cl'am ꝙ volebat oĩbus pualere ⁊ ſi ɔtingeret in futurũ facere
aliud teſtm̃: quod nolebat illud ſcðm valere niſi in eo eſſet deſcri
pta de verbo ad verbũ aue Maria: vel alia oratio. iſta concluſio
recipit plures limitationes quas ponũt Bal. ⁊ Moder. in. l. ſan
cimus. C. de teſt. vbi ego recollegi. xij. limita. ad hanc cõcluſionẽ.
¶ Scða principalis cõcluſio glo. eſt dum gloſ. dicit ſi exprimat
qualitatẽ illius prime voluntatis: iſtã bene no. ꝙ ad hoc vt ſcðm
teſtm̃ poſtea factũ tollat primũ habẽs cl'am derogatoriã: requiri
tur ꝙ fiat in indiuiduo reuocatio prioris cl'e derogatorie expri
mendo eius qualitates: ⁊ ita iſtã glo. ponderat Bar. non hic: ſed
in. d. l. ſi quis in principio teſtamenti. in. iiij. col. in verſi. venio ad
ſcðm teſtamentũ. vbi Bar. dicit eſſe hic glo. quod nõ ſufficiat fa
cere mentionem prioris teſtamenti ⁊ ei derogare: niſi etiã fiat mẽ
tio de verbis derogatorijs in eo inſertis. Pondera illud de ver
bis derogatorijs ergo in indiuiduo. ¶ Ueritas eſt ⁊ communis
12 opi. † ꝙ teſtator in ſecundo teſtamento poteſt facere mentionem
de clauſula derogatoria contenta in precedenti teſtamẽto tripli
citer. ſ. in genere: ⁊ iſtud non ſufficit: puta ſi teſtator diceret nõ ob
ſtante quocũq; teſtamento ſub quacunq; verborum forma conce
pto: iſta eſſet derogatio in genere que non ſufficeret ẽm. Pau. de
a ca. qui ita in ſpecie conſuluit in conſil. cclxj. [a] incip. quedam do
mina in ſuo teſtamento. ¶ Secũdo in indiuiduo ſingulariter ex
primendo verba clauſule derogatorie ⁊ iſta non requiritur. Sed
ſufficit tertio modo in ſpecie dicere non obſtãte quacunq; clauſu
la derogatoria appoſita in precedenti teſtamento: vt eſt tex. in. d.
l. ſi quis in prin. teſtamẽti. in verbo ſpecialiter. ⁊ ibi Barto. in. v.
col. ponderat ⁊ firmat ⁊ alij ibi ſequuntꝛ. idẽ tenent Ang. ⁊ Pau.
de ca. hic Bal. ⁊ alij in. d. l. ſancimꝰ. ¶ Tu aduerte lʒ iſta ſit cõis
opi. quod ſufficiat in ſecundo teſtamento fieri mentionẽ clauſule
derogatorie

derogatorie contente in primo specialiter non aũt in indiuiduo
singulariter. Pro certo in oppositũ fortiter vrget tex. cui nunq̃
vidi bonũ responsum. s. tex. in. d. l. si qs in prin. testamenti. vbi for
maliter dicit spãliter dixerit se prioris volũtatis penituisse: ⁊ vo
luerit vt ⁊ legatarius plura legata accipiat: ⁊ sic ille tex. duo req
rit. s. quod fiat specialis derogatio precedentis voluntatis. Itẽ
quod etiã fiat in indiuiduo: ⁊ sic non sufficit dicere specialiter nõ
obstante clausula derogatoria: sed etiã requiritur quod vbi pri-
mo dixerat si cui bis legauero volo semel tm̃ deberi nunc in indi-
uiduo vult ꝙ legatarius plura legata accipiat: ⁊ sic ꝙ in indiui
duo disponat contrarium eius quod continebat clausula prece-
dens derogatoria: ita ibi est text. ego ↄtra cõem omniũ opin. do.
Alexan. in. consil. cxxxiiij. prime partis: quod incip. preuiso the
mate anteposito vbi plenissime vltra omnes examinat istam ma-
teriam in. v. col. ad fi. ⁊ sequenti forte sentiens istam difficultatez:
dicit quod ideo in. d. l. si quis in prin. testamenti. duo copulatiue
requiruntur. s. qd̃ testator specialiter dicat se prioris voluntatis
penituisse: ⁊ ꝙ vult ꝙ legatarius plura legata accipiat et conse-
quenter ꝙ in indiuiduo contrarium disponat eius quod primo
dixerat: eo qꝛ ꝓm eũ per verba satis obscura: que clarius ponã: si
testator tm̃ primum dixisset. s. se prioris voluntatis penituisse in
qua dixerat si cui bis legauero. semel tm̃ debere volo: nec postea
adiecisset scd̃m. s. qd̃ legatarius plura legata acciperet: certe le-
gatarius nihil habuisset ⁊ sic etiam semel non deberent: eo quia
prior voluntas erat solum in vno legato: si ergo ibi sufficeret pe-
nitere prioris voluntatis ergo nec vnum quidem legatum debe-
retur si ergo non deberet semel ergo nec bis deberi poterat. arg.
l. j. §. si stipulanti. j. de verb. oblig. ⁊ l. cum in furti. s. de in lit. iur.
ergo vltra specialem derogationem ibi etiam requiritur qd̃ spe
cialiter disponat ꝙ plura legata accipiat ⁊ istud dicit. se ponde-
rare qꝛ est nouũ ⁊ subtile ad. l. si qs in prin. testamẽti. scd̃m eum
Põdera do. Ale. velle ꝙ in. d. l. si quis in principio testamẽti sit
speciale ꝙ duo ibi reqirãt ꝓ ratione supra ꝑ eũ assignatã alias
vnũ sufficeret ⁊ sic spãlis derogatio: ⁊ ita ꝓcedit cõis snĩa. Ista
subtilis ⁊ noua ↄsideratio. d. Alex. de qua nullus facit mentionẽ
mihi nõ placet: ⁊ videt ꝙ cõtineat expressam fallẽtiã ad illuz tex.
eo qꝛ pnĩa prioris volũtatis derogatorie erat respectu vnius le-
gati vbi bis fuisset legatũ ⁊ sic in vno semꝑ stabit firmũ legatum
ergo reuocando simpliciter clausulam derogatoriam plura lega
ta fuissent debita absq̧ eo qd̃ illud scd̃m repeteretur: cuius con-
trarium decidit ibi tex. ergo ista sol. stare nõ potest. vnde Bar. in
d. l. si quis in prin. testamẽti. in. iiij. col. in ver. venio ad scd̃m testa
mentũ. põderat illũ tex. qui in si. prin. duo requirit. primo qd̃ spe
cialiter peniteat prioris volũtatis. scd̃o qd̃ ↄtrium eius disponat
qd̃ primo dixerat. Pro sol. dicit Bar. aduertendũ quõ verba de
13 rogatoria sint concepta. † nam si testator dixit si aliud testamẽtũ
fecero nolo illud valere: ⁊ sic prima dispositio est solũ derogato-
ria sequentis ⁊ tunc reuocando primũ testamẽtum ⁊ dicẽdo hoc
vltimũ volo valere satisfit illi legi: qꝛ specialiter mẽtionem primi
testamenti facit item dicit vltimũ se velle valere ⁊ sic asserit ↄtriũ
eius qd̃ primo dixerat secus si prima dispositio nõ esset deroga-
toria simpliciter sed cũ aliqbus qualitatibus: qꝛ v̾ba derogato-
ria essent cõcepta hoc mõ si qd̃ aliud testamẽtũ fecero nolo illud
valere nisi talis forma sit obseruata: ⁊ tũc ꝓm Bar. requirit qd̃ ir-
ritet et tale testm̃ ⁊ verba derogatoria ĩ eo apposita al's nõ videt
asserere ↄtrium eius qd̃ primo dixerat. ita dicit se intelligere glo.
hic. Sed nec ista sol. tollit difficultatẽ illius text. qui vult qd̃ vltra
specialem reuocationẽ derogatiõis requirat etiã indiuidua dis-
positio cõtraria eius qd̃ continebatur in protestatione ⁊ sic ↄtra
cõem opi. item si consideras in vtroq̧ mẽbro distinctiõis Bart.
in effectu requirunt predicta duo: ergo non saluat cõis. opin. Co
gita qꝛ semꝑ dubitaui circa illum tex. ¶ Extra glo. querit Bar.
14 to: post Dy. † nũqd priuilegium imperatoris cõficiendi instru-
menta in quocũq̧ loco nõ obstante aliqua cõstitutione vel statu-
to tollat statuta futura. determinat qd̃ sic: ⁊ ita trãseũt Bal. An-
ge. ⁊ alij omnes hic cũ cõcor. hic alleg. ꝑ. d. Alex. ⁊ per eũdem do.
Alex. in cõsi. cxcij. ij. volu. incip. ex themate premisso. in. ij. col. ad
fi. ⁊ seq. ⁊ dicit. Rapha. co. quod ista decisio Bar. est indubitata.
¶ Tamen contra istam determinationẽ Bar. videt facere illud
qd̃ vult glo. ordi. in cle. statutũ. in v̾b. cõsuetudine. de elec. ⁊ glos.
in. cle. ij. in glo. pe. de reb. eccle. nõ alie. q̃uis ⁊ male alleget istam
secundã glo. velle contrariũ nam ille glo. volunt qd̃ quãdo per. l.
vel ꝑ statutũ est derogatũ cõsuetudini puta qꝛ dicat non obstan
te consuetudine intelligitur preterite: non autem future: ⁊ circa
hoc multum diffuse se extendit do. Alex. tu responde dupliciter
ad illas glo. Primo qd̃ ille glo. male dicũt ⁊ cõmuniter reprobã
tur per. l. iij. §. diuus. j. de sepul. vio. vt hic per do. Alexan. cum
concordantijs late per eum adductis ⁊ in consi. cxv. secundi vo-
lu. incip. viso testamento dicti Fran. in. ij. col. Secundo respon-
detur: posito quod ille glo. essent vere ꝓm. Pau de cast. hic quod
aliud est in statuto per quod de facili posset excludi priuilegium
principis: aliud in consuetudine que inducitur ex longo tempo-
re ⁊ frequẽtia actuũ: ⁊ sic nõ ita cadit suspicio fraudis. ¶ Iuxta
questionẽ Bar. subijcio aliam vtilem qõnem. Aliquis expectat
dignitatem in ecclesia Bononiensi per literas pape concessas cũ
clausula non obstantibus literis impetratis vel impetrandis: po
stea papa scribit capitulo illius ecclesie quod de archidiaconatu
alicui prouideri non valeat per literas impetrandas: an primus
impetrans debeat obtinere archidiaconatum: videretur quod
sic ex quo in secundis literis pape non fit expressa mentio de illa
prima indulgentia habente clausulam derogatoriam ad literas
impetrandas per istum tex. ⁊ d. l. si quis in prin. testamẽti. In cõ
trarium facit text. ad. in. l. q hominẽ. ⁊ in. l. seq. j. de adi. leg. vbi te
stator legauit hominẽ in genere: postea adimit stichũ. dicit text.
ꝑ hoc nõ dicit annihilatũ legatũ sed bene restrictũ. Ita ĩ proposi
to papa ↄcessit dignitatẽ in genere in ecclesia Bononiẽsi postea
ꝑ secũdas literas ademit archidiaconatũ per hoc non videnť re-
uocate prime litere sed bene restricte. Et tenendo istam partem
posset rñderi ad clausulam derogatoriã cõtẽtã in primis literis
ꝙ loquat ĩ literis impetrandis: põdera illud impetrãdis: ergo si
papa scripsit motu ꝓprio tũc p̃iudicauit prime gratie: p̃terea iu-
ra in ↄtrium adducta loquunt in vltimis voluntatibꝰ vbi nullum
ius est acquisitũ vno testatore sed hic erat iã acqsitũ ius ad rez.
¶ Istã. q. format in terminis Ge. in. c. cũ in illis. in prin. de preb.
in. vj. vbi post relatas aliorum opi. ipse determinat ꝙ primus de
beat obtinere archidiaconatũ siue scd̃m rescriptũ sit cõcessum ꝑ
15 papã motu ꝓprio siue nõ: † eo qꝛ motus ꝓprius tollit surreptio
nem sꝫ non tollit ius alteri quesitũ: vt habet in. c. si postq̃. ⁊ in. c.
si motu ꝓprio. de p̃bẽ. ĩ. vj. Itẽ papa nõ intẽdit ꝑ scd̃m rescriptuz
lꝫ in eo apponant cl'e gñales nõ obstan. tollere ius alteri quesitũ
vt in. c. si propter tua debita. ⁊ qd̃ ibidẽ no. de rescrip. in. vj. ita te
net ibi Ge. Ego pro ista decisione allego bo. text. ⁊ aliud bonuz
16 sic. Primo allego tex. in. c. q̃uis. de rescrip. in. vj Secundo † et
multũ not. ꝙ si per papã cõfert alicui beneficiũ cũ clausula non
obstãte collatione alteri facta: p̃dicta clausula intelligitur de col-
a latione inualida[a] qꝛ si esset valida papa non intendit ei deroga-
re: ita signanter tenent. Joan. an. do. Ant. de but. ⁊ Joã de imo.
in. c. causam que. de rescrip. idẽ tenet Gemi. in. c. si postq̃. in vlti.
col. de preben. in. vj. Istam decisionem sequitur do. Alexan. in q̃
tuor concilijs in consi. cxxv. secundi volumi. quod incip. viso titu
lo questionis. in. ij. colum. ⁊ in consi. xxxv. quarti volu. incip. viso
processu cause vertentis inter cõitatem. in. iij. col. ⁊ in consi. xxiij.
v. volu. quod incip. viso processu cause vertẽtis inter magnificũ.
in. iij. col. ⁊ in consi. cxlij. v. volu. incip. viso processu cause verten-
tis inter angelum hebreum. in pe. colo. Et ita remanet expeditus
iste solẽnis. §. Sequitur lex cum incertus.

¶ Inualida. Adde õ hoc ⁊ vide ꝑ Feli in. d. c. ceterũ colũ. xiij. v̾s. non obstãte collatione alteri facta

1 ☞ Res soluta censetur fuisse in obligatione in legato generis.
2 Solui ꝙ põt alij de voluntate mea: ⁊ aliud pro alio.
3 In legato generis qd̃ electio sit heredis.
4 In legato generis qd̃ nihil sit in obligatione.
5 Solués aliud pro alio adiecto solutioni creditore volente libe-
ratur ope exceptionis non ipso iure.

1 Cum incertus. † In legato generis res soluta censetur fuisse in
obligatione. h. d. ¶ Aduerte ista lex videt inanis et de
indubitabili: ⁊ similiter ratio quã assignat tex. nam di-
cit tex. qd̃ si facto legato generis heres tradiderit sticum seruo de
voluntate domini legatarij vel dño ratum habẽte qd̃ heres est li-
2 beratus: ꝑinde ac si stichus legatus esset. † Certe clarum est quod
non solum seruo sed etiã alij penitus extraneo de volũtate mea
potest solui. l. solutum. §. solutam. s. de pigno. actio. itẽ aliud pro
alio volente creditore potest solui: ⁊ soluens ipso iure liberatur.
l. ij. §. j. s. si cer. peta. l. j. §. an potest. s. de consti. pecu. ⁊ ex hoc vi-
detur reddi inanis ratio tex. ibi ꝑinde ac si stichus legatus esset:
qꝛ etiam posito qd̃ stichus nunq̃ fuisset legatus tamen adhuc he
res fuisset liberatus ex quo vt dixi interueniente voluntate domi
ni aliud pro alio solui potest. ¶ Hinc infertur quod etiam iste
tex. non probat illud ad quod euz allegant docto. ⁊ quotidie al-
legatur: quod in legato generis illud dicatur vsq̧ retro fuisse in
obligatione quod deducitur in solutione cum tex. loquatur quã-
3 do talis solutio fit de voluntate domini. † item cum in isto lega-
to generis electio esset ipsius heredis. vt hic. ⁊ est glo. magistra.
in. l. heredes. §. si incerto. s. fa. herc. hic allegata. in glo. Ergo he-
res potuit eligere stichum ⁊ eum soluere. Respõde predicta pro
cedunt quando esset creditor de cuius voluntate aliud pro alio
4 solueretur: sed hic non est proprie creditor quia in legato gene-
ris nihil est in obligatione: nihil est quod debeatur: vt. l. iij. in fin.
vt. j. qui ⁊ a qui. glo. et Bar. in. l. meuius. §. duobus. j. d. leg. secũ
do. Barto. in. l. ij. §. j. vbi dixi. j. de verbo. obligatio. glos. in. l. si is
qui stichum. j. de procurato. per Barto. et alios in. l. si vnus. §.

sed si generaliter.s.de pac. Ité in hac.l. dñs mandauerat solui le/
gatum seruo suo sed non mandauerat quis seruus deberet solui:
ideo erat dubiũ an heres soluẽdo stichũ seruo esset liberatus ex
5 quo non erat mandatum de sticho recipiendo. † Ité qñ soluitur
aliud pro alio adiecto solutioni volente creditore non liberat̃ sol
uens ipso iure sed tm̃ ope exceptionis.text.est in.l.fi.§.cum mihi
aut titio.si bene inspexeris text.ibi Bar.j.de vb.ob.⁊ expressius
Bart.in.l.si cũ fundũ.s.de pac.d.Matthe.in no.cxj. Nec obstat
dum dicebat̃ q in legato generis est electio heredis quẽ velit sol
uere: istud est verum dũ tamẽ eligat mediocrem.vt not.in.l.lega/
to generaliter.vbi dicã.j.eo. Sed hic concurrente voluntate dñi
etiam si stichus non esset mediocris tamẽ cõtingit liberatio. Et
hoc modo habes bene enucleatum istum tex.ad quem alij non re
spiciunt. Sequitur.l.si ita sit scriptum.

1 ☞ Ademptio legati facta in eodem testamẽto siue precedat si/
ue sequatur perimit ipso iure legatum.
In legatis quod minimum est debetur.⁊ nu.17.⁊ limita: vt nume.
20.⁊ 21.
2 Due cause lucratiue in eadem re ex eodem testamento cõcurrere
non possunt.
3 Nomen numerale duos q stet collectiue.
4 Verbum bis q non solum ad res referatur sed etiam ad actum
5 duplicem legandi.
Legatum factum de fundo in genere ratione incertitudinis non
valet qr dando cespitem terre liberaretur.
6 Arguere de personis ad res q licet.
7 Aduersatiua sed sine copula q denotat diuersuz factum ⁊ diuer
sum ius.
8 Protestatio vel limitatio apposita in principio vel in fine act⁹
idem operatur dũmodo apponatur anteq̃ actus sit a partibus
absolutus.⁊ vide nu.11.
9 Exceptio incompetentie potest apponi in principio vel in fine
scripture exceptionum nec videtur per alias primo appositas
in iudicem consentire.
In cõiunctiõibus nullus ordo est an in prin.an post scribantur.
10 Cl'a appellatione remota apposita qñ papa cõmittit plures arti
culos q intelligat̃ ab omnibus articulis remouisse appellatiões
siue apponatur in principio siue in medio siue in fine.
12 Clausula in principio posita q sit maioris potentie ad determi
nandum sequentia quam econtra.
13 Simulatio contractus q magis probatur per contractum pre/
cedentem q̃ per sequentem.
Conditio adiecta in institutione q intelligit̃ adiecta in legato.
Venditio fortius declaratur quando pretium precedit traditio
nem rei q̃ quando sequatur.
14 Antecedens non sapit naturam sequentis sed sequens bene sapit
naturam antecedentis.
15 Testator postq̃ habuit testamentum p perfecto si aliquid ei ad/
dit vel detrahit dicitur noua dispositio.
Clausula actum ⁊c. in imbreuiatura notarij significat rem per/
fectam.
Signum tabellionis q sit terminus significans rem perfectam:
16 Ademptio legati in eodem testamento quando fit q vnum lega
tum adimatur.
Verba legis proprie accipi debent.
Adẽptio tacita q nõ adimat ipso iure sed ope exceptionis.
18 Testator presumitur minus grauare heredem q̃ possit.
19 Mandata duo facta eodẽ die si pducuntur: illud preualet quod
minus continet.
20 Adimere legatum ⁊ dare procedunt a pari.
22 Clausula derogatoria an releuet si apponat̃ in principio vel in fi.
23 Codicilli ad tollendum legata: q idẽ tollant sicut testamentum.
⁊ nu.28.
24 Clausula derogatoria apposita in testamento q ita tollit̃ in co/
dicilis sicut in testamento solenni.
25 Ademptio legati in eodem testamento an differat ab ea que fit
alio testamento.⁊ nu.27.
Exceptio que inest in instrumẽto necessario non est opponenda
per partem sed iudex ipse opponit.
26 Ademptio legati qñ est facta in eodem testamento etiam nuncu/
patiuo in scriptis redacto non expedit circa eam aliquid allega/
re nec probare.
29 Testamentum primum conditum ad pias causas coram septem
testibus q reuocatur per secundum cõditum ad pias causas co/
ram duobus testibus tantum.
30 Res dissoluitur p easdẽ met causas per quas nascitur.
31 Actus validus de per se sine magna solẽnitate si deducit̃ in ma/
iorem solennitatem non cõfirmatur: sed nec tolli modo põt sicut
aminodo ⁊ antea poterat.
32 Emptio deducta in stipulationem q non possit tolli per nudum
consensum ipso iure.
33 Incertitudo quando versatur circa res faciliter cognoscitur qd
legatum sit maius ⁊ quod minus.
34 Qualitas affectiõis ⁊ charitatis q in personis legatarijs qñ su/
mus in dubio presumatur non sic in rebus.
35 Ademptio propter incertitudinem personarum qñ vitiet̃.
36 Tex.in.l.si fuerit.j.de re.du. q nõ pcedat fauore pie cãe.⁊ nu.40.
37 Legatum libertatis vitiatur propter incertitudinẽ.
Libertas censetur esse pia causa.
38 Calix si debet fieri de mandato testatoris in ecclesia si pretiuz nõ
est declaratum q intelligitur de honorabili s̃m illius ecclesie cõ
suetudinem.
39 Calix qui ex dispositiõe testatoris debet fieri in ecclesia q debet
fieri de argento ⁊ non de alia materia.
41 Argumentum de actibus ad vltimas voluntates q sit bonum.

1 Si ita sit ascriptum. † Ademptio legati fctã in
eodẽ testamẽto siue precedat siue sequat̃: legatũ ipso iu
re perimit: ⁊ qd minimũ est debet̃.h.d. sequendo cõia
diuidit̃ in tres partes principales prout tria ponunt̃ dicta. scda
ibi: sed pap. tertia ⁊ vlti. est ibi: sed quod magis erit ademptum.
Quero ante oĩa que fuerit ratio dubitandi ad hunc text. qr pro
certo ista decisio videtur esse sine dubitatione presertim quando
clausula derogatoria sequitur post legata bis facta. Bartol. sub
triplici exemplo ponit rationẽ dubitandi. ¶ Tu aduerte qd pri
mum exemplum Bar. non videt̃ posse procedere ad hunc tex. du
plici ratione. Primo qr in hoc tex. non legauit bis eandem rem
vel eandẽ summã cũ tex. dicat duos fundos vel duas quãtitates.
Sed ab hoc salua Bar. qr Bar. nõ dicit q in hoc tex. bis legaue
rit eãdem rem sed bene dicit qd videbat̃ q talis cl'a derogato/
ria si cui bis legauero semel tm̃ deberi volo q intelligeretur qñ
bis legauit eandem rem ⁊ non qñ legauit duos fundos vel duas
quantitates. ¶ Secũdo fortius obstat qr qñ testator legauit bis
eandem rẽ vel quantitatem: clausula ista derogatoria esset peni/
2 tus supflua † qr due cause lucratiue ĩ eadẽ re ⁊ ex eodẽ testamento
cõcurrere nõ possunt.l. planc.§.si eadẽ.j.eo.l. omnes.j.de actio.⁊
oblig. vnde absq̃ alia derogatione nõ valeret nisi vnum legatum
⁊ sic inepta esset dubitatio Bar. Similiter in scdo ⁊ tertio exem/
plo Bar. qñ legauit fundum ⁊ quãtitatẽ titio simul in eadẽ ora/
tione vel diuisim neuter est bonus sensus ad hunc text. cum tex.
dicat alternatiue duas quãtitates vel duos fundos: nõ autez di
cat vnum fundum vel quantitatez vt dicit. Bar ¶ Aliã not. ra/
tionem dubitandi que multum cõgruit litere assignat Pau. de
ca. nec melius dici posset: nã qñ in vnico actu legãdi diuersa res
reliqt qr testator dixit lego titio duos fundos meos vel duas quã
3 titates: Istud esse censetur vnicũ legatũ tm̃: † qr illud nomen nu/
merale duos: stat collectiue: vt dicat̃ vnũ legatũ tm̃. tex. est in.l. si
ex toto. in.§. fi. ⁊ ibi glo.j. quã multũ no. Bar. ⁊ ibi dixi.s. eo. vñ
videbat̃ vtrũq̃ deberi ex quo vnũ dicit̃ legatũ: eo qr illa verba si
cui bis legauero: referunt̃ nõ solum ad res: sed etiam ad gemina
tum actũ legandi: qr tunc pprie dicor bis legare. Contrariũ de
terminatur in hoc tex. qui est valde singu. cum attenta mente te/
statoris ⁊ effectu potius q̃ pprietate verborũ: vt tanq̃ bis lega/
uerit debeatur vnus fundus tm̃. Refert ⁊ sequit̃ simpliciter do.
Alex. hic. ⁊ ita limitat̃.d.l. si ex fundo.§. fi. cũ glo. ¶ Raph. cõ. h
tenet contrariũ ⁊ dicit q iste text. pcedit ⁊ debet intelligi qñ fun/
dus specialiter de p se nominauit ⁊ nõ collectiue: qr tũc vnũ esset
legatum de duobus fundis.d.l. si ex toto.§. fi. ⁊.l. si duos.j. ⁊ con/
4 sequẽter nõ pcederet iste tex. † qr verbũ bis: nõ solum refert̃ ad
res sed etiã ad actum duplicẽ legandi. ¶ Are. hic etiã reprehen
dit duplici fundamento. Primo p istũ tex. in v. sed papinianus.
vbi dicit q ista clausula idẽ operat̃ q dictũ erat in prin. si sepius
legata fuerit ascripta: ⁊ sic pz q vtroq̃ casu legata erãt separatĩ
5 facta. Secundo arguit sic † aut intelligimus duos fundos simpli
citer legatos ⁊ certe nõ valeret legatum ratione incertitudinis:
eo qr dando cespitem terre pro fundo liberaretur. l. cum post.§.
gener. cum glo.s. de iur. do. glo. in.l. si domus. ĩ prin.j. eo. Aut in
telligim⁹ fundos specialiter esse nominatos puta fundum seia
num ⁊ fundum semproniamũ: tunc tot essent legata quot res spe
cificate.l. scire debemus circa me.j. de verb. oblig. ¶ Sed aduer/
te qr istud secundũ paruz faceret: qr intelligo quando testator le
gauit duos fundos simpliciter: vt dicit litera: ⁊ testator nõ habe/
bat nisi illos duos fundos vbi non cadit incertitudo: sed bene ca
dit dubitatio an vterq̃ fundus an alter et sic tene rationẽ dubi/
tandi assignatam per Pau. de cast. ¶ Adde q alia ⁊ not. potest
esse ratio dubitandi ad istum tex. quando testator legauit simpli
citer duos fundos vel duas quantitates ⁊ dixit vel in prin. testa/
menti vel in fine: si cui bis legauero semel tm̃ deberi volo. nã igno
rabatur quod legatũ fuisset ademptum: ⁊ sic ratione incertitudi/
nis videbatur q vtrũq̃ esset ademptum: ⁊ sic nihil deberet̃. Si/
cut inducitur

cut inducit̃ ademptio in totũ ratione incertitudinis ꝑsone,vt est
tex.no.in.l.si fuerit.in ver.⁊ verius est.ĩ.d.re.du.de qua.l.op.gl.
6 arguendo †de ꝑsonis ad res:ꝙ argumentũ est validũ in iure. l.
si quis inquilinos.§.si ita legatum.ĩ.eo.l.qui plures liberos.s̃.ð
vulg.⁊ pup.tamẽ iuriscon.in hac lege notabiliter determinat cõ
trarium q̃ differentia est an ĩcertitudo verset̃ circa res.⁊ tunc lo
quitur ista.l.an verset̃ circa personas: ⁊ tũc loquit̃ .d.l.si fuerit.
Rationẽ diuersitatis dicã.ĩ.super glo.fi.¶ Item vt nihil.omit
tatur in text.aduerte circa versi.sed papi.illa aduersatiua ꝫ sine
7 copula videtur male posita†q̃ aduersatiua sine copula denotat
diuersum factum ⁊ diuersum ius.l.sed ⁊ si lege.in prin.⁊ ibi glos.
s̃.de pe.here ⁊ glo.in.l.patris ⁊ filij.vbi Bar.⁊ ibi aliquando di
xi.s̃.de vul.⁊ pup.late Bar.in.l.h amplius.§.de his.aũt.ĩ.ð dã.
infec.sed in hoc tex.importat idẽ ius:q̃ idẽ ius est siue clausula
derogatiua precedat siue sequatur:q̃ vtroq; casu vnuꝫ legatum
ipso iure adimit:ergo male stat ista aduersatiua sine copula: vñ
videret̃ ꝙ tex.melius staret cum copula sed ⁊ papi.tamen q̃ cõ
muniter libri tã impressi q̃ scripti sunt sine copula cogita si pos
set teneri ꝙ sit diuersum ius:q̃ in prin.qñ precedit illa clausula
derogatoria si cui bis legauero semel deberi volo si postea bis le
getur vnum tm̃ dicitur datũ cũ ĩ alio prius adempto nunq̃ fue
rit volũtas testatoris secus aũt fit ecõtra qñ legata duplicia pre
cedunt:⁊ postea sequitur dicta cl'a.derogatoria:tũc ambo a prin
cipio fuerunt data sed postea vnum censetur ipso iure adẽptum:
⁊ ad hoc faciũt multa que statim dicaꝫ in primo not.q̃ plus ope
ratur cl'a que precedit quã illa que sequit̃:tamen in eadẽ scriptu
ra eiusdeꝫ testamenti videtur ꝙ nõ sit dare prius nec posterius:
vt.ĩ.dicetur Itẽ tex.in prima parte dicit vnũ videri legatũ:ideo
pro certo videret̃ ꝙ copula sed ⁊ melius staret:pẽdet ab his que
nunc dicã in primo not.¶ No.primo ex hoc tex.ꝫ Bar.⁊ alios
8 doc.†ꝙ non refert vtrum ꝓtestatio vel limitatio ponat̃ ĩ pncipio
vel in fine actus dummodo apponatur antequam actus sit abso
lutus a partibus iuxta.c.l.cõtractus.C.de fide.instru.facit text.in
l.iij.C.de edil.actio.¶ Et reducendo istud not.Bar.ad actũ pra
cticum si aliquis intendit declinare iurisditionem alicuius iudi
6 cis:certe non videtur referre ꝫm Imo ⁊ Moder.†an illa prote
statio non consentio in vos tanq̃ in iudicem competentem ꝑ ali
quem actum quem facio vel in futurum faciam non refert an po
natur in prin.scripture exceptionum vel in fine:dũmodo sit eadẽ
scriptura :adeoꝙ per primas exceptiones non videtur in iudice
consensisse.⁊ ita tenet Bar.in.l.quidam cõsulebat.in vltima col.
ĩ.de re iudi.cum multis concordantijs allegatis per do.Alexã.
hic ⁊ ibi:vltra quas adde not.Bal.in.c.cum inter monasteriũ.in
vlti.col.de re iudi.¶ Item adde ad istud no.Bar.tex.no.in.l.q
dam.ĩ.de pecu.leg.vbi dicit ad literã tex.in cõiũctionibus†o rdi
10 nem nullum esse nec quicq̃ interesse vtrũ eoꝝ primũ diceret̃ aut
scriberet̃.ita formaliter dicit ibi tex.Ad idẽ adde text.valde not.
in.c.secũdo requiris de appel.vbi papa appellatione remota cõ
mittit plures articulos:nunquid intelligatur ab omnib⁹ arti
culis remouisse appellatiõem dicit tex.sicut vtriusq; iuris argu
mentatores docẽt:an illa cl'a appellatiõe remota apponat̃ ĩ pn.
q̃ refert̃ ad medium ⁊ ad finẽ an apponat̃ ĩ fine q̃ refert̃ ⁊ ad pnci
piũ ⁊ ad finẽ.Ad idẽ tex.in.l.iij.§.filius inter medias:⁊ qõ ibi
11 no.Bar.⁊ doct.ff.de libe.⁊ posthu.¶ †Licet oẽs indifferẽter se
quãtur istud no.⁊ istam regulã Bar.ꝙ nõ refert an protestatio
vel derogatio ponatur in principio actus vel in fine:a qua regu
la neminem vnq̃ vidi dissentire:mihi videt̃ ꝙ ista regula sit val
de dubia:⁊ in contrarium adduco infinita:⁊ in primis q̃ Bar.⁊
doc.colligunt istud no.ex hoc tex.videtur stringere ad oppositũ
in illa aduersatiua sed papi.q̃ ꝫm omnes libros est sine copula:
ergo debet denotare diuersum ius:ergo vult esse differentiam an
cl'a derogatoria apponatur in principio an in fine post legata:er
go.iste tex.de directo retorquetur contra Bar.⁊ doc.¶ Secũdo
in contrarium facit illa nota.regula quã sepe consulendo soleo al
12 legare †ꝙ clausula precedens ⁊ sic in prin.posita est maioris effi
cacie ⁊ maioris potẽtie ad dterminandũ sequẽtia q̃ econtra.ita
no.Bar.in.l.quisquis per illum tex.ĩ.de leg.ij.glo.in.l.auia.in
prin.⁊ ibi Bar.ĩ.de condi.⁊ demon.Idem Bar.in.l.si quis ex ar
gentarijs.in.§.si initium tabularum.in.i.col.s̃.de eden.Pan.de
cast.⁊ Raph.Fulgo.in.l.i.C.de libe.pret.do.Mathe.si.in no.cij.
Ludo.ro.in consi.c.incip.pater reuerende.⁊ in cõsi.cccciij.inci.
a diligenter inspectis.in.i.col.d.Alex.in consi.ccccxvi.[a] incip.viso
themate suprascripto:ergo de directo cõtra regulã Bar.⁊ oĩm
qui dicit nõ referre imo multũ refert an clausula ponatur in pn.
vel in fine.¶ Tertio facit qõ signanter tenet Iac.de are.in.l.iij.
13 §.si ab ignoto.ĩ.de manumissio.vbi egregie tenet†ꝙ ꝑ contractũ
precedentẽ melius probatur simulatio sequentis contractus quã
ecõuerso.⁊ eũ refert ⁊ sequit̃ Bal.in rub.extra de pac.in pe.col.ij.
¶ Quarto in contrariũ facit ꝙ cõditio adiecta in istitutione in
telligitur repetita ĩ legato postea facto.l.duos.⁊.l.auia.⁊ ibi not.
Bar.ĩ.de condi.⁊ demõ.secus si legatũ ꝓcedat institutionẽ.l.filiũ.
in prin.⁊ ibi glo.⁊ Bar.ĩ.qñ dies leg.ce.¶ Quinto in contrariũ
facit illud qõ no.d.Abb.⁊ Io.de ana.in.c.in tantum.in.ij.not.ꝑ
illuꝫ tex.de simo.vbi formaliter no.ꝙ fortius declaratur.vendi
tio qñ pretium precedit traditionem rei:q̃ quando sequitur ⁊ sic
traditio precedit.¶ Sexto facit illud quod no.Bal.ĩ.l.quoties
14 scða.ad fi.C.de fideicõ.vbi no.ꝙ†antecedens:⁊ sic illud qõ prece
dit non sapit naturam sequentis sed bene sequens antecedentis:
vt est ibi text.ibi institutus qui precedit non prestat legata relicta
a substituto:et tamen secus est econtra q̃ substitutus tenetur ad
legata relicta ab instituto precedente.l.non istam.circa.fin.C.ad
treb.l.vnica.§.pro secundo.C.de cad.tol.⁊.l.licet imperator.vbi
traditur per doc.ĩ.eo.Ista sex reddunt mihi valde dubiã istã re
gulam Bar.⁊ omnium doct.presertim cum etiam colligatur ex
text.sine copula et de directo probat contrarium.¶ Secundo
b no.[b] ex tex.ibi ⁊ hoc ante impletum testamẽtum ꝙ†postq̃ testa
15 tor habuit testamentũ pro perfecto ⁊ cõpleto si ei aliquid detra
hit̃ vel additur videt̃ esse noua dispositio.facit.l.heredes palam.
§.si quid post.⁊.§.sed si notã.ff.de testa.adde ꝙ qñ notarij dicũt
in protocollis suis actum.significat rem perfectam.scðm Bal.in
aut̃.qõ si sine.C.de testa.facit qõ vult Bar.in.l.si is q.ff.eo. Item
signum tabellionis est terminus significans contractum esse ab
solutuꝫ a partib⁹.ita not.Bal.in.l.i.in.viij.col.in fi.C.de fide in
stru.⁊ iure haste fisca.lib.x.¶ Tertio no.ex isto text.ibi in verbo
19 ipso iure.ꝙ†qñ fit ademptio in eodem testamẽto:ipso iure vnuꝫ
legatũ adimitur.In cõtrarium videtur tex.ꝙ imo ope.exceptio
nis.in.l.nõ ad ea.in.fi.ĩ.de condi.⁊ demon.Sunt qui respondent
ꝙ ibi loquatur de exceptione doli que concurrit cum exceptione
intentionis ⁊ facti.Ista sol.nõ placet q̃ in dubio verba legis de
bent ꝓprie accipi:⁊ sic intelligi de exceptione iuris que est actio
nis exclusio.l.i.ĩ.de excep.Ideo responde no.ꝙ in.d.l.non ad ea
in fi.verba non sonant expressam ademptionem sed tacitam: q̃
nulla verba sunt adẽptiua:sed q̃ illud qõ pure legauit postea le
gauit sub conditione ex hoc videtur adimere in contrariũ euen
tum conditionis.l.aliquando.ĩ.de condi.⁊ demõ.l.quod pure.in
prin.ĩ.qñ dies leg.ced.sed sic est ꝙ tacita ademptio non adimit
ipso iure sed solum ope exceptionis prout hic tenet glo.in verb.
17 ipso iure.ad fi.¶ Vltimo no.ex isto tex.in fi.regulam:†ꝙ in du
bio illud qõ est minimum censetur esse in legato cõcordantes ha
betis in glo.¶ Ratio huius regule est duplex.Prima q̃ adem
ptio fit in fauorem heredis.Ideo fit interpretatio pro eo vt mi
nimum debeat.l.qõ fauore.cũ similibus.C.de leg.⁊ qõ not.Bar.
18 in.l.si cui prima.in prin.ĩ.eo.Secunda ratio est q̃ †testator ĩ du
bio presumit̃ minus grauare heredẽ q̃ possit.l.vnũ ex familia.§.
si rem.ĩ.eo.⁊.l.titia.§.qui in vita.ĩ.de leg.ij.Adde.ꝙ ista regula
procedit etiam in contractibus ⁊ in stipulationibus.l.si.⁊ ibi.gl.
ĩ.de preto.stipu.⁊.l.fideiussorẽ.s̃.manda.Adde etiam pro cõcor
danti tex.no.in.l.cum certum.ĩ.de aur.⁊ arg.lega.quẽ reputat sin
19 gu.Ludo.ro.in fin.ccviij.¶ Itẽ adde ꝙ†si quis producat duo
mandata diuersa que sunt facta eodẽ die ⁊ non apparet qd pri⁹
⁊ quid posterius preualet illud quod minorem haliam prestat.
Ita not.tenet Bal.in.l.falsus.in antepe.col.C.de fur.¶ Cõtra
istud no.⁊ contra istam regulam facit tex.in.l.qui duos.ĩ.eo.vbi
dicit tex.aliquis habebat duos seruos vnum ex his legauit ⁊ nõ
apparet quẽ legauerit electio est legatarij: nõ aũt debetur mini
mum.hic legauit duos ⁊ vnum ademit non apparet quis sit laga
tus electio deberet esse leagatarij.Responde ex mente Bar.in.l.
legato generaliter.ante fi.ĩ.eo qõ in.d.l q duos.reliquit incertuꝫ
de certis:merito electio transfertur ad legatarium:sed in ista.l.
verba fuerunt ita composita ꝙ nullo modo põt intelligi relicta
optio.merito debetur qõ est minimũ:ita ibi Bar.¶ Secũdo cõ
20 tra istã regulam ⁊ contra istũ text.oppo.Nam†ademptio legati
⁊ datio equiparantur.l.ij.§.si duobus.ĩ.de adimen.leg.sed testa
tor legando duas res si voluisset vnam tñ deberi deberetur mi
nima:vt hic ⁊.l.nũmis.ĩ.de lega.ij.ergo etiam adimendo debet
censeri minima esse adempta.Istã.opp.format Raph.cõ.hic:
ad fi.⁊ relinquit cogitandũ de responsione.Tu respõde ꝙ assum
ptum Raph.nõ est verũ sed errat:q̃ qñ legat̃ vna res ð duabus
⁊ sic incertum de certis:nõ est verũ ꝙ minima debeat̃ imo tũc ele
ctio est legatarij.prout est tex.in.d.l.qui duos.quã statim allega
ui.Itẽ equiparatio ademptionis legati ⁊ dationis quã facit tex.
in.d.l.ij.§.si duobus.procedit quando est ambiguitas respectu
personarum quibus legatur secus quando est ambiguitas rerũ
⁊ inter ista est differentia:vt.ĩ.per glo.fin.vbi dicetur de hoc.Li
mita istam regulã duobus modis ¶ Primo nisi propria signi
ficatio vocabuli aliud importet.tex.est not.quem ita ibi intelli
gunt gloss.⁊ Barto.in.l.si is qui.cc.in princi.ĩ.de rebus dubijs.
¶ Secundo fallit in casu.l.legato generaliter.ĩ.eo quando lega
tur res in genere debet ꝓstari mediocris ⁊ nõ minima ⁊ ratio ibi
21 ponitur per doct.¶ †Tertio fallit ĩ fauore dotis vbi in obscuris

¶ In cõsi.
ccccxvi.adõ
q alias est in
ꝯsi.l.in.iij.
volu.col.i.

b ¶ Scðo no.
ibi ⁊ hoc añ
impletũ qõ
postq̃ testõr
habuit testa
mẽtũ ꝓ ꝑfe
cto ⁊ ꝯpleto
si ei aliqd de
trahit vl' ad
di.õr tũc no
na dispõ fa
cit.l.hr̃des
palam.§.si
qd.post⁊.§.
notã.s̃.ð te
sta.⁊ adõ ꝙ
qñ notarij
dicũt in pro
tocollis suis
actum ⁊c.si
gnificant rẽ
ꝑfectam ꝫm
Bal.in aut̃.
ꝙ sine.C.de
test.facit qõ
vult Bart.
ĩ.l.si is qui
s̃.e.ti.de te
sta Item si
gnum tabel
liõis est ter
min⁹ signi
ficãs ꝯctum
absolutuꝫ a
partib⁹ ita
no Bal.in
l.i.col.viij.ð
fide instru.⁊
iur.hast.fis.
lib.x.

non debetur quod minimum est.l.nuptura.§.fi.⁊ ibi glo.ṡ.de iu
22 re do.quod aũt sit fauore religionis dicã.ĩ.in glo.fi.¶ †Ultimo
vt nihil omittaẜ:qꝛ dixi.ṡ.in primo no.quod iste tex.fortiter re-
torquetur contra Bart.⁊ doct.ex quo hic est aduersatiua sed sine
copula ergo denotat diuersum ius an clausula derogatoria po-
natur in prin.an vero ponatur in fine.Reperi postea ꝙ Rapha.
com̃.hic in primo no.expresse idez no.ex hoc tex.quod differentia
sit an clausula derogatoria apponatur in p̃n.an apponatur in fi-
ne q̃uis ipse non aliter põderet aduersatiuã sine copula.Nec ob.
si diceretur prout heri dicebatur per duos bonos scholares ꝙ
imo hic sit copula cum tex.dicat ⁊ si post legata.iungendo dictio
nem sed cum illa copula ⁊ si post legata dico ⁊ heri dicebaz quod
istud stare non põt duplici ratione:qꝛ aduersatiua sed pap.cũ sit
sine copula denotat papinianũ velle diuersum ius ab aliꝭ iuris-
cõ.superius relatis. Secũdo ⁊ melius dictio ⁊ si:stat pro quãuis
⁊ sic non est ibi copula. Sicut etiam stat in.c.⁊ si Christus.in p̃n.
de iureiur.⁊ in.c.si qõnes.in prin.de simo. ¶ Expeditis textua.
Capio glo.in verb.ipso iure.quam diuide in duas partes prout
duo remouet contraria.secunda ibi.Item ⁊ hoc quãdo expresse.
In ea gl.ibi vt codicillis. Contrariũ tenet glo.in.l.fideicommis-
sum.C.de fideicõ.quam sequũtur cõiter doct.hic ⁊ ibi Bart.in.l.
23 heredes palaz.§.si quid post.ṡ.de testa.eo qꝛ ẜm Bar.†codicilli.
sunt ita solẽnes ⁊ perfecti ad tollendũ legata sicut ⁊ testamẽtum.
alleg.ad hoc Bar.tex.insti.de ademp.leg.in prin.Tu allega.me
liorẽ tex.ẜm Are.hic.in.l.quidã referũt.in prin.ṡ.de iure codic.⁊
in.l.si quis cuz.in prin.ṡ.de vulg.⁊ pup.facit tex.in.l.ij.§.j.de iu
24 re codi.¶ †Adde etiã ad hoc bene facere qõ clausula derogato-
ria apposita in testamento: põt ita reuocari in codicillis sicut in
alio testamento solenni:adeo ꝙ si postea testator faceret aliud te-
stamentum valet licet in eo non faciat mentionem de clausula de-
rogatoria apposita in primo testamẽto ex quo fuit reuocata per
codicillos.Ita sing.tenet Sali.in.l.ij.C.de codi.refert ⁊ simplici-
25 ter sequitur Ang.de are.in.§.codicillis.insti.de codi.¶ †Itẽ in
quãtũ Bar.in doctrina sua dicit ꝙ est differẽtia an adẽptio lega
torũ fiat in eodẽ testamento an in alio qꝛ si fit in eodem testamẽto
non est opus ꝙ heres opponat cõtra legatariũ agentẽ aliquã ex
ceptionẽ iuris vel facti qꝛ ex ipso testamento liquet iudici legatũ
esse reuocatum. Adde pro ista decisiõe Bar.bene facere illud qõ
alibi sepe tenet Bar.ꝙ qñ pactũ apponiẜ ex parte rei incontinẽ
ti:⁊ sic in eodez instrumẽto:nõ est necesse ꝙ reus apponat aliquã
exceptionẽ eo qꝛ iudex videt exceptionẽ facti ex inspectiõe instru
menti:ita nota.tenet Bar.in.l.lecta.in.iij.col.ṡ.si cer.peta.⁊ in.l.
eum qui ita.§.qui ita.ad fi.ĩ.de verb.obli.vbi dicit no.qꝛ nunc in
telligis quid est hoc dictũ:pacta incõtinẽti apposita ex parte rei
inesse:qõ nunꝙ amplius intellexisti:cum cõcordantiꝭ quas aľs
26 dedi in.d.l.lecta. ¶ †Item aduerte dum Bar.vult ꝙ qñ adem-
ptio fit in eodem testamẽto qõ non expedit circa adẽptionem ali-
quid allegare nec ꝓbare:eo qꝛ ex ipso testamẽto iudici apparet.
Dicit Raph.com̃.ex hoc apparere qõ Barto.intelligit de testa
mẽto in scriptis.Aliꝭ non tãgunt ista esset magna restrictio qꝛ ra
rissime ⁊ quasi nunꝙ fiunt testamenta in scriptis. Unde dico ꝙ
imo idem est in testamẽto nũcupatiuo redacto ad scripturã ꝑ ma
num notariꝭ prout fit ⁊ melius dixisset Raph.co.qõ Bart.intel-
lexit si est scripta voluntas vt cõprehẽdat etiã testamẽtum nuncu
patiuum scriptum ⁊ etiam codicillos. ¶ Tertio diligenter pon
dero qõ ex hac doctri.Bar.potes tollere vnũ obiectũ qõ obstare
videẜ cõtra tex.nostrum.Nã si adimiẜ ipso iure in alio testamen-
to solẽni.l.si iure.ĩ.de leg.iij.ad quid dicit iste tex.⁊ hoc ante im-
pletum testamentũ fecerit.Ista verba videnẜ esse frustratoria ex
quo etiam impleto testamento ipso iure possunt adimi legata in
27 alio testamento solẽni.† Nã certe differẽtia est vt hic no.declarat
Bart.qꝛ si adẽptio fiat in eodez tessamẽto fit ipso iure adeo ꝙ nõ
est opus qõ heres opponat aliquã exceptionez iuris vel facti qꝛ
iudici liquet de adẽptiõe legati ex ipsa inspectione testamenti se-
cus qñ ademptio fieret in alio testamento.Imo.aliter rñdet huic
difficultati tex.q̃uis de Bart.super hoc nõ faciat mentionẽ.naz
dicit Imo.ꝙ in alio est differentia qꝛ qñ ante cõpletũ testamentũ
fit adẽptio videẜ nec datũ nec legatũ iuris fictione ꝓpter instan-
taneam adẽptionẽ.argu.l.lecta.in ver.dicebam.in fi.ṡ.si cer.pet.
facit.l.qui sic.ĩ.de solu.secus qñ ademptio fit ex interuallo in alio
testamento solenni: tũc interim medio tp̃e legatũ est datũ ẜ post
ea ipso iure tolliẜ.d.l.si iure.ĩ.de leg.iij.⁊ sic habes primũ funda-
mẽtum Bart.contra glos.⁊ eius doctrinã. ¶ Adde aliud nota.
fundamentũ qõ adducit idẽ Bart.cõtra istã glo.in.l.heredes pa
28 lam.§.si quid post.circa mediũ.de testa.vbi dicit † si in primo te-
stamento adhiberentur.xx.testes ⁊ duo notariꝭ cũ tm̃ sint necessa
riꝭ septem:tñ ꝑ secundũ testamentũ in quo adessent solũ.vij.testes
tolleretẜ ipso iure primum nec attẽderetur id qõ esset superfluum
in primo:ita in proposito nostro ad ademptionẽ legatorum suffi
cit codicillus qui etiam ab initio sufficiebat ad dãdum legatum:

ergo etiam ita ꝑ codicillos ipso iure adimiẜ legatũ sicut per te-
stamentum:⁊ istud est qõ etiam volũt Bar.⁊ doc.ibi dum dicũt
ꝙ in adimẽdo legatũ codicillus est ita perfectus sicut ⁊ testamẽ-
tum.No.diligẽter illã decisionẽ Bar.i.d.§.si quid post.qꝛ repe
rio qõ Pau.de ca.in cõsi.ccclxiij.qõ incip.dubiũ facit in supra
29 scripto puncto ⁊c.pulchre cõsuluit † qõ si precessit p̃mũ testamẽ-
tum cõditũ ad pias causas factũ cũ solennitate septẽ testiũ:cuz tñ
de iure cõi duo sufficerẽt.c.cũ esses.⁊.c.relatũ.de test.⁊ postea idẽ
testator fecit illũ scd̃m testm̃ ad alias pias causas puta instituen-
do aliã ecclesiã corã duobus testibus tm̃:tñ per secũdũ tolliẜ pri
mum.l.ij.ṡ.de iniust. rup.quã decisionẽ late ꝓsequitur do.Alex.
in.l.hac consultissi.§.si quis aũt.C.de testa. istud idem qõ tenet
Bar.in.d.§.si quid post,tenet etiã.d.Alex.in consi.cxlvj. ij. vol.
incip.viso themate suprascripto in pe.⁊ vlti.col.vbi idem tenet
qõ Bar.⁊ tamẽ de Bar.nullaz facit mentionẽ de quo satis admi
ror.⁊ idẽ do.Alex.in cõsi.ciij.quarti vo.incip.viso ⁊ diligẽter cõ
siderato themate.in.iij.col.⁊ ita teneas cũ Bar.cõtra glos.q̃uis
Pau.de ca.hic ⁊ plenius in.d.§.si quid post.⁊ in.l.datã.C.de le.
tenuerit cõclusionẽ glo.per aliqua leuia fundamẽta:quibus re-
spondet.d.Alex.⁊ Are.hic ita etiã tenet Ange.de are.insti.de
ademp.leg.per tex.ho.in.l.alumne.§.titio.ĩ.de adimen.leg.sed
ad illum tex.nota.responde qõ ibi loquitur quando legatũ in te-
stamẽto factũ fuerat etiã in codicilis generaliter confirmatum ⁊
aliꝭ specialiter legatum:tunc primum ope.exceptionis tm̃ tolliẜ:
eandẽ opi.tenet do.Christo.de castel.quẽ refert do.Pe.de heru.
qui idẽ tenet ⁊ refert do.Christo.por.insti.de ademp.leg.eo quia
legatũ factum in testamẽto est relictũ in magis solenni volũtate
quã sit codicillus.l.j.ṡ.de testa.iuncta.l.si idem.C.de codicil.ergo
non debet tolli ipso iure nisi tollatur in alio testamento eque solẽ
ni.qꝛ nihil est tã naturale q̃ vnũquodq; tolli eo modo quo indu
ctum est.l.nihil tam naturale.ĩ.de reg.iur.l.prout.ĩ.de solu ⁊ vl
30 tra do.Christo.Confirmatur †qꝛ omnis res per quascunq; cau-
sas nascitur per eas dissoluiẜ ita dicit tex.in.c.j.de reg.iur.xxvij.
q.ij.in.c.omnis res.¶ Et si diceres qõ respectu legati non est ne-
cessaria solẽnitas testamenti nec in dãdo nec in adimẽdo.Ad h̃
replicat multũ subtiliter do.Pe.de heru.est optimũ fundamen
31 tum:†qõ quando actus valet de per se sine magna solennitate si
deciditur in maiorem solennitatem illa maior solẽnitas non so-
lum cõfirmat actũ:sez facit qõ nõ possit amodo tolli eo modo quo
antea poterat.nam emptio contrahitur nudo consensu ⁊ re inte
gra tollitur ipso iure nudo consensu.l.ab emptione.ṡ.de pact.l.
32 j.⁊.ij.C.qñ lic.ab emp.disce.†pone modo qõ emptio sit deducta
in stipulationẽ tunc nõ põt tolli per nudum consensum ipso iure
l.emptio.in.fi.ṡ.de rescin.vendi.modo.in proposito fateor qõ le
gatum potest relinqui nudo consensu in codicillis ⁊ tunc ipso iu-
re tollitur per alios codicillos sed si legatũ relinquitur in testa-
mento qõ est magis solẽne si postea adimiẜ in codicillis nõ debet
tolli ipso iure:⁊ per istud fundamentum qõ mihi multuz placet
posset defendi ista opi.contra Bar.⁊ magis cõem opi.¶ Capio
glo.fi.in verbo exiguũ.quã diuide in.vij. partes.In prima colli
git no.ex tex.allegando cõcordantes.postea format sex oppo.sed
caue qꝛ oẽs iste oppo.vadunt cõtra tex.dũ dicit qõ minimũ pre
statur:preterq̃ penul.oppo.q̃ est de.l.si ita.§.fi.que vadit cõtra
tex.dum dicit ipso iure:et sic debuit poni in precedẽti glo.¶ In
eadẽ glo.ibi:sed argumẽtũ cõtra.ĩ.de reb.dub.l.si fuerit glo.hic
⁊ ibi soluit contrarium.d.l.si fuerit ⁊ bene:qõ in ista.l.ambigui-
33 tas versatur circa res ibi autem circa personas.†Ratio diuersi-
tatis est quando incertitudo versatur circa res faciliter cognosciẜ
qõ legatũ sit maius: ⁊ qõ sit minus:vnde quando testator legat
duas res ⁊ postea adimit vnũ legatũ:⁊ nescim⁹ qõ voluerit adi
mere: presumimus qõ voluerit maius adimere vt sic minus de-
beatur qꝛ testator presumitur in minus grauare heredem q̃ pos-
sit:vt dixi in tex.in vlti.no.nõ sic est quando incertitudo est ĩ per
sonis equa charitate coniunctis:ideo tunc in neutrius persona
valet legatum.Istam rationẽ diuersitatis etiã tenet do.Alexan.
hic.Sic ista ratio nõ vr̃ esse gñalis data equalitate rerũ in boni
tate ⁊ in pretio ⁊ sic data paritate in rebus sicut in personis non
videtur qõ predicta ratio diuersitatis militet qñ ambe res essent
equales bonitate ⁊ pretio non posset tunc cognosci que sit maior
aut que minima. Sed saluando istã rationẽ diuersitatis dicas ⁊
34 subtiliter ⁊ bene:† ꝙ in ꝑsonis legatariꝭ qñ sumus ĩ dubio pre-
sumitur inter eas equalitas affectionis ⁊ charitatis.l.si quis ser
uum.§.si inter duos. in verb. duo eiusdẽ nominis amici testato-
ris.ĩ.de leg.ij. quando aliter non appareret diuersitas meritorũ
iuxta.l.nec adiecit.ṡ.pro soc.Sed in rebus quando sumus in du
bio non potest nec debet presumi equalitas bonitatis ⁊ pretiꝭ cũ
ex sola inspectione rerũ de facili discernaẜ differẽtia.l.si irruptio
nẽ.ṡ.fin.regũ.Cõtra.d.l.si fuerit.obstãt due magne difficultates
35 Primo † dũ loquitur de ademptione quod ꝓpter incertitudinẽ
personarũ ademptio nõ vitiaẜ:in cõtrarium est de directo fortis
tex.in.l.

tex.ī.l.iij.§.si duobus.ſ.de adimē.leg.vbi tex.decidit de directo contrariū: q imo ademptio vitiat pter incertitudinē personarū qñ est incertum a qua persona testator ademerit sicut dicit tex.legatum vitiatur pter incertitudinē personarū. Ad istud cōtrarium potes dupliciter respōdere. Primo ſm gl.in.d.l.si fuerit. quā sequunt cōiter doc.ibi.ꝛ do.Alex.hic: q ibi vna ꝛ eadē res fuerat duobus simul legata: ideo adimendo vni censetur vtriq ademptum: sed in.d.§.si duobus.incertitudo erat circa res ꝛ circa psonas erant duo eiusdē nominis ambo vocabant titius: vni titio legauit domum: alteri titio legauit fundū: postea ademit legatum factū titio.hic est duplex incertitudo persone ꝛ rei: talis incertitudo duplex bene vitiat: ꝛ si diceret put alias dicebam q ista sol.diuinat: q2 nō apparet magis in vna lege q in alia q diuersa res fuerit legata: q2 potes respondere q istud satis apparet in.d.l.iij.§.si duobus.in verbo separatim.ꝛ ibi glo.j.declarat q ibi legauerat separatim duobus eiusdē nois: q2 vni titio legauerat fundū ꝛ alij titio legauerat domū: postea simplr ademit legatū factū titio: hic est duplex incertitudo de quo titio: ꝛ sic de qua persona senserit.item rei an velit adimere legatum fundi: an legatum domus. ¶ Uel aliter ꝛ secundo potes no.respōdere q tex.in.d.§.si duobus.cum mysterio presupponit q testator duobus q vocabant titius: separatim legauerat hoc modo: lego titio de tali parētela fundū. Item lego titio de alia tribu domū: sꝫ in d.l.si fuerit: legatum fuit factū simul: puta semproniis lego centum.ita dicit ibi expresse tex.in versic.sed si duobus.in vb.puta sempronius.vñ in primo casu si testator dicat adimo a titio non valet ademptio: q2 nescitur a quo voluerit adimere: cū vtriq separatim sit legatum: ꝛ iste est proprie casus.d.§.si duobus: sꝫ in secundo casu valet ademptio in vtroq ex quo simul vtriq legauit ergo videtur de vtroq intellexisse: ꝛ iste est proprie casus.d.l. si fuerit.iste est pulcher ꝛ not.intellectus ad vtrāq legem quem postea reperi ponere Rapha.cu.in.d.l.si fuerit. ¶ Secūdo circa d.l.si fuerit: multū dubitat Imo.ꝛ do.Alex.ꝛ Are.hic: quare ibi legatum qd est fauorabile factum duobus: pter incertitudinē vitiatur: ꝛ tñ ademptio que est odiosa propter incertitudinem no vitiatur: presertim in adimēdo legato libertatis: qd est fauorabile: ꝛ pro sol.nihil boni afferunt qd difficultates submoueat. Dic prout alias dixi q in neutro casu legatum debet siue loquamur de legato incerto siue de ademptione incerta neutro casu legatum debet pter liberationē heredis. Nam si legatū factū nō valet pter incertitudinē psonarum heres liberatur a legato similiter si ademptio valet in vtraq persona silr heres liberatur a legato. Ista est mera veritas ad illū tex.patet etiam in hoc text. iuncta.l.nūmis.ſ.de lega.iij.nā testator in dubio vr legare illud qd est minus: ꝛ sic videt minus grauare heredē.l.vnū ex familia §.si rem.ꝛ.l.titia.§.qui in vita.ſ.de leg.ij. Ita hic adimēdo in dubio videt ademptū id qd est maius: vt sic id qd est minus remaneat in legato: qūis de hoc vltimo multū dubitet Raph.cu.i fi. ꝛ relinquat cogitādū: ꝛ sic vna ꝛ eadē ratio pducit istos effectus qui licet videant ɔtrarij: tñ tendunt ad idem. Et si opponeretur fortiter de.d.l.iij.§.si duobus potes dupliciter respōdere vt dixi in precedētibus. ¶ Limita.d.l.si fuerit nō procedere fauore pie
36 cause. Nam si reperiant due ecclesie eiusdē nois vel eiusdē sancti: ꝛ legetur simpliciter ecclesie sancte Marie cum due reperiātur: legatum pter incertitudinē nō vitiat: sed debet pauperiori.text.est de hoc not.in.§.si quis autem vnum in aut.de ecclesia. ti.co.ix.ꝛ ibi Ange.ad h not.illū tex.p limitatiōe.d.l.si fuerit. ꝛ dicit quod ibi est speciale in pio loco. Sed tu aduerte q2 tex.in. d.l.si fuerit.in versi.itē si ex pluribus.ꝛ seq.loquitur etiā in lega-
37 to libertatis: q similiter vitiat propter incertitudinē: ꝛ tamen libertas cēsetur esse pia causa.l.vni.circa fi.in verbo ad hāc pietatis rationē.ꝛ ibi Bal.ad hoc no.C.de cō.ser.ma. Idē no. Bar. in.l.proxime.§.j.ſ.de his que in test.delen.ꝛ in.l.si vnus.C.de testa.cū alijs cōcor.vnde dic melius q tex.in.d.§.si quis autē vnū. non loquit data paritate q2 monasteria nō erāt equalia cū alterū esset pauperius vt ibi dicit litera: ꝛ ita etiā est de mēte.d.Alb. in.c.indicante.de testa.vbi subdit qñ esset paritas ecclesiarū: tūc episcopus eligeret: itē aduerte q predicta procedūt in pia causa qñ est incertitudo personarum seu ecclesiarum qñ autem esset incertitudo rerum quid iuris sit statim videbimus. ¶ In ea.glo. ibi.l.titia.§.seia.glo.ibi que cōiter tenetur ſm Bar.respōdet qd ibi est speciale fauore religionis ꝛ propter dignitatem legatarij scꝫ templi. Tu aduerte q ibi nō est aliqd speciale vt glos.ꝛ Bar. dicunt: imo ille tex.concordat cum isto ꝛ non est in aliquo cōtrarius prout etiam est de mente Imo.hic.nā in illo tex.erat cōsuetudo q dona fierent illi templo aut aurea aut argētea tñ: vt ibi dicit litera: vnde si ibi heres tenetur prestare argentum vt decidit ibi tex.certe prestat illud qd est minus: ergo concordat cum isto tex.ꝛ licet heres ibi vellet prestare enea nō potest quia testator presumitur fecisse legatum ſm consuetudinem illius templi.

l.sed ꝛ si susceperit.§.libertis.ſ.de iudi.ꝛ.l.vel vniuersorū.ſ.de pig.actio.ꝛ sic nō est verū q ibi debeatur mediocre: imo illud qd est minus. Confirmo per illud quod no.tenet Bar.per.d.§.seia.
38 in.l.si nondum.C.de fur. vbi determinat q si testator mandauit in ecclesia fieri calicem nec explanauit pretium neq materiam q intelligitur de calice honorabili ſm consuetudinē illius ecclesie. ¶ Et aduerte q Bar.in.d.§.seia.grauiter errauit in intellectu illius tex.nam vult Bar.q ibi intelligatur relictum illud quod est maius ꝛ pretiosius ꝛ per hoc infert ad duas decisiones quas dicit vidisse, de facto vt ibi per eum.sequuntur do.Abb.Pet.de ancha.ꝛ Imo.in.c.indicante.de testa. Sed iste intellectus Bart. quē cano.inaduertenter sequuntur est euidenter erroneus: q2 si in illo.§.seia intelligit relictū illud qd est maius ꝛ preciosius: ergo deberet prestari aureum: ꝛ tñ tex.ibi decidit argenteum prestandum: ergo manifestus est error.Bar.quē etiam reprehendit d.Bal.nouel.in trac.de dote.in.vi.parte.i priuilegio.lxxij. Adde pro hoc facere illud qd per.d.§.seia.decidit Bal.l.si quis ad
39 declinandā.i.xvij.col.ad fi.C.de epis.ꝛ cle. vbi determinat qd si testator mandat in capella sua fieri calicem vel crucem nec designauit ex qua materia q dꝫ fieri nō de vili materia: puta de peltro vel auricalcho sed solum de argento: qd dicit tenendum menti ergo non de auro cōtra Bar.ꝛ Cano. Teneas ergo istā secundam sol.meā qd.d.§.seia.cōcordat cū regula.l.nostre ꝛ nō est con
40 trarius. ¶ Nō omitto q tertio modo rñdet Bar.in.d.§.seia. id.si.q ibi p testatorē erat taxata certa quātitas pecuniarū q expendi debebat prout ibi dicit tex.in vbo ex libris cētū.vñ ibi nō est plus vel minꝰ qd inspiciat. Credo q etiā in hoc errauit Bart. ad illum tex.nam dum tex.ibi expresse dicit q signum dei ibi fieret ex.c.libris. Illud ex cētum libris.significat pondus qd in pōdere esset.c.librarum.nō aūt significat quantitatem pecunie que expendi deberet: ꝛ ita etiā reperio illuꝫ tex.intelligere do.And. barb.in.c.indicante.in.ix.col.ad fi.de testa.vbi etiam ipse in hoc reprehendit Bar.tenēdo istam sol.quam ego tenui ad.d.§.seia. cessat ad illuꝫ text.alia difficultas.d tex.in.c.de parte.d censi.vbi Abb.format istam oppo.ꝛ dicit q est difficile contrarium ꝛ non tactum a doct. Nam in.d.c.ex parte.est tex.q si legetur aut voueantur ecclesie.x.mensure frumenti ꝛ in ciuitate habeantur diuerse mensure intelligitur de minori: ergo fauore ecclesie non intelligitur ſm eum de maiori prout in.d.§.seia ſm erroneuꝫ intellectum Bar.ꝛ respondet ibi dupliciter do Abb. Primo q tex. in.d.c.ex.parte.loquit in contractibus quādo quis vouit ecclesie. Sed dictus.§.seia loquitur in vltimis voluntatibus: ista prima
41 sol.nihil valet. q2 bonū est argumentū de conractibus ad vltimas voluntates ꝛ econtra.l.seruum filij.§.cū qui chirographū. ꝛ.l.que de legato.ſ.eo. Secūdo sicut in vltimis voluntatibus debetur illud quod est minimuꝫ ita etiam in contractibus.l.fideiussorem.ſ.manda.l.fina.vbi glo.ſ.de preto.stip. propterea secundo modo respondet domi.Abb.quod in.d.c.ex parte.legatum illud veniebat applicandum personis ecclesiasticis: tunc minor mensura debetur per rationem illius text.ne clerici videantur talibus rebus nimium auari: ꝛ nimium mundanis rebus anhelare: sed tex.in.d.§.seia.loquitur quando legatum venit applicandum ipsi ecclesie in qua cessat dicta ratio: et si ista solu.est vera sequeretur quod in dicto.c.ex parte.si legatum fuisset factum ipsi ecclesie quod non intelligeretur de minori: tamen super hoc secundo reliquit cogitandum. Sed tu reiectis istis sol.domini Abba.responde planius quod tex.in.d.§.seia.concordat cuꝫ.d. c.ex parte.cum etiam in.d.§.seia debeatur illud quod est minus a vt.ſ.declaraui.et per ista cum laude dei remanet perfecte vt puto expedita ista lex.

¶ Moibus. Adde.l.i vē ditionibus. de cōtrahē. emp.ꝛ.l.si in noīe.ꝛ ibi Bal.C.d testa.Bal.in l.nō ideo.C. de here.insti. Old consil. cclvi.incip. primum.de quo querit.

1 ¶ Uoluntas testatoris pbata preualet scripture in augmento ꝛ diminutione legati.
Error in nomine appellatiuo de facili vitiat.ꝛ nu.6.nu.9.
2 Minor summa quod insit in maiori etiam in conditionibus ꝛ libertatibus.nu.3.
3 Summa minor inest maiori ex proprietate sermonis ꝛ non ex interpretatione.
4 Mandatum lꝫ impleri debeat in forma specifica dicitur tamen impleri etiam quādo pinguius adimpletur.
5 Uerbum inesse donatat proprietatem: verbum sum esse denoat veritatem.
7 Interpretatio fauorabilior qd fiat in instōne quā in legatis.
Conditio apposita in legatis statim cū quis potest debet adimpleri secus in institutione.
8 Arguere de maiori fauorabili ad minus fauorabile q nō liceat.
10 Tutoris appellatione lꝫ veniat curator non tamen econtra.

1 ui quartam. Uolūtas testatoris pbata pualet scripture i augmento ꝛ diminutione legati.h.d. ¶ Ratio dubitā
a di ad hunc tex.fuit quia error in nominibus a appel-

latiuis de facili vitiat vtrūq;.l.si quis in fundi vocabulo.§.e.ita
ꝙ non debent nec omissum nec scriptū vt ibi.sꝫ in tex.nostro alia
est appellatio dimidie:alia quarte ergo videbat ꝙ iste error de
beret vtrūq; vitiare:ratio decidendi ponit in tex.qꝛ cum quarta
insit dimidie ista habent conformitatē ratione cōtinentie ex quo
res significata per vnā realiter cōtinet sub altera:⁊ sic in summa
que erat legata inerat leganda:non ergo sunt oīno diuersa prout
2 vbi vna spēs non inerat alteri.¶ †Not.primo qd in maiori sum
ma inest minor siue loquamur in quantitate cōtinua siue in discre
ta:⁊ sic siue loquamur quotitatiue siue quantitatiue:vt hic:⁊.l.j.
§.stipulanti.vbi plene de materia.ff.de verb.ob.⁊.l.q concubinā.
§.j.de lega.iij.⁊ in.l.cū furti.ff.de in lit.iur.⁊ in.l.quoties.§.sed si
maiorez.ff.de here.insti.⁊ in.l.si quis cū totū.ff.de excep.rei iudi.
¶ Adde ꝙ ista regula etiā procedit vbi verba proprie ⁊ precise
3 debēt capi:† put est in cōditionib⁹ que debēt impleri ppie ⁊ in
forma specifica.l.q heredi.⁊.l.meuius.in prin.ff.de cōdi.⁊ demō.
vnde si libertas fuerit relicta seruo si dederit quinq; heredi.dan
do .viij.implet conditionē.tex.est not.in.l.iij.§.si plus.ff.de statu
lib.quem tex.alleg.Are.hic.⁊ p illū tex.infert idē Are.in.d.l.j.§.
si stipulanti.ꝙ in maiori summa inest minor ex ppietate sermo
nis:⁊ non est interpretatone contra Ray.⁊ Imo.ibi. Tu posses
respondere ad illū tex.defendēdo Imo.ex doctrina Bart.in glo.
l.gallus.§.⁊ qd si tm̄.ff.de lib.⁊ posth.ꝙ q apponit conditionez
vult ꝙ adimpleat specifice aut in effectu facti equipollentis:testa
tor ergo in.d.§.si quis voluit qd in effectu adimpleret put sit qñ
4 pinguius adimplet † sicut in fili.lꝫ forma mandati sit diligenter
attendenda.l.diligenter.in prin.ff.man.c. p tuas.de arbi.adeo ꝙ
omne id qd sit preter formā cōmissionis est ipo iure nullū.l.item
eoꝝ.§.sed si ita.⁊ ibi Bar.ad hoc not.ff.qd cuius.vniuer.tñ dicit
adimpleri in forma specifica qñ pinguius adimplet tex.est in.l.si
quis mihi bona.§.pe. in v̄.si ex parte.⁊ ibi Moder.not.ff.de ac
quir.here.⁊ do.Alex.in.l.si qs impuberē.C.de iur.delibe Sꝫ ista
cōclusio Are.ꝙ in maiori summa ɔtineat minor ex ppietate pō
dera tex.hic ⁊ in oībus concordātibus.s.adductis dū vtit verbo
5 inesset.† ꝙ verbū inest significat ppietatē:vt p Bar.in.l.mari
tus.§.legis iulie.ff.de adul.verbum enim sum es est:importat ve
ritatem eo qꝛ demōstrat substātiā ƀm Bald.in.l.que fortuitis.in
iij.col.C.de pig.actio.¶ In glo.fi.lꝫ Bar.⁊ Ange.hic teneant
ꝙ valeat legatū solum in minus cū distinctione de qua per eos:
⁊ tñ vltimā opi.glo.ꝙ valeat in plus tenent alij oēs per text.in.l.
quoties.§.sed si non in corpore allegatū in glo.ad argu. Barto.
6 ꝙ† error in noīe appellatiuo vitiet respōdent ꝙ est verū in appel
latiuis oīno diuersis ⁊ difformibus:secus est in errore quātitatis
⁊ sic in his que habent se vt excedētia ⁊ excessa vel vt totū ⁊ pars
⁊ istam partem tene. ¶ Aduerte tñ defendendo Bart.posse.re
sponderi ad.§.sed si non in corpore aliter ꝙ̄ respondeat Barto.
diuinando ꝙ lꝫ ibi istud disponat in institutionibus non sequit
7 ergo idē ⁊ in legatis † cū fauorabilior sit interpretatio in institu
tione ꝙ̄ in legatis:vt est glo.in.l.si plures.in gl.fi.ff.de cōdi.insti.
Bar.in.l.sub conditione.post glo.ibi.ff.de here.instit.pbatur in
l.pe.§.j.iuncto.§.illo.C.de neces.seruis here.insti.facit qd in lega
tis conditio apposita debet statim impleri ꝙ̄ primū potest alias
habetur pro defecta.l.hec conditio si in capitolium.ff.de condi.⁊
demon.⁊ tamen secus est in institutione.glo.est not.in.l.si quis in
stituatur heres in diem.in prin.ff.de here.insti. Bart.in.d.§.hec
8 conditio.† non ergo est licitū arguere a magis fauorabili ad mi
nus fauorabile ⁊ sic de institutione ad legatū:tñ posses respōdere
ꝙ.d.l.quoties.§.sed si non in corpore.nō fundat se in fauore insti
tutionis.sed in rōne que est etiaꝫ gñalis ad legata.s.qꝛ minus est
9 scriptū ꝙ̄ sit nuncupatū.¶ † Itē aduerte ꝙ lꝫ Imo.⁊ oēs Mo
der.hic teneāt ꝙ in oībus appellatiuis error non vitiat qñ non
est magna difformitas put tꝫ gl.in.l.libroꝝ.§.ꝙ tñ cassius.p illū
tex.j.de leg.iij.Bar.⁊ alij scribentes in.d.l.si quis in fundi voca
bulo. Tu in contrarium allega fortem text.in.l.tutores.§.j.ff.de
admi.tuto.vbi si pater in testamento filijs suis impuberibus de
derit aliquem in curatorem cū deberet dicere tutorē iste error vi
tiat ⁊ tamē ibi non est magna difformitas:patet qꝛ curator gene
raliter ponitur pro tutore.§.j.⁊ ibi gl.in v̄b.ad curatorē.in aut.
vt hi qui oblig.⁊ sic inter ista noīa appellatiua curator ⁊ tutor est
10 modica difformitas.⁊ tamē ille error vitiat.⁊ licet Bar.† ibi di
cat ꝙ sub noīe tuto.bene cōprehendat curator.l.pater seuerinaꝫ.
§.conditionum verba.ff.de condi.⁊ demon.tamē secus sit ecōtra
p.d.§.j.cum illa glo.in verbo ad curationem.Itē aduerte ꝙ non
videtur multum facere ꝙ in isto text.sit aduersatiua cum copula
prout dicit Bar.qꝛ dato ꝙ in hoc tex.sit copula respondetur ꝙ
importat idētitatē iuris quo ad validitatē legati vt quēadmodū
in superioribus non obstante errore sustinetur legatum ita etiam
sit in isto ver.sed ⁊ si.non autem importabit identitatem iuris re
spectu portionis debende.

1 ☞ Nomina collectiua vt est nomen filiabus inducunt coniun
ctionem verbalem ⁊ sic ius accrescedi.
Jus accrescendi ꝙ non habeat locuꝫ in legato facto p alimētis.
2 Taxatio impedit ius accrescendi.
3 Jus accrescendi ꝙ nō habeat locū in dispositionibus limitatis
4 Numerus pluralis ꝙ verificetur in singulari.

1 **Si quis vnam.** † Not. qd nomina collectiua vt
est nomen filiabus inducūt con
iunctionē verbalē ⁊ sic ius accrescendi.ratio istius notabilis est
qꝛ vna cōceptione verborū sunt cōiuncti.facit.l.interdū.in pnci.
ff.de here.insti.⁊ in.l.si pater.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ in.l.seq.§.fi.vbi
2 ponit.Bal.j.eo.Bar.in.l.re coniuncti.in.vj.col.j.de leg.iij.† Li
mita istum tex.⁊ similes nisi legatum fuisset relictum pro alimen
tis tunc non esset locus iuri accrescendi.tex.est not.in.l.dñs.§.j.
ff.de vsufru.facit.l.pe.§.j.in.fi.ff.ad.leg.fal not.in.l.liberis.ff.de
ali.⁊ cib.lega.ratio istius fallentie est ƀm Bal.i.d.l.dominus.§.
3 j.† qꝛ relictum alimentorum naturaliter est taxatum ⁊ regula est
ꝙ taxatio impedit ius accrescēdi.l.lucius.§.que habebat.ff.ad
trebel.per quē tex.ita not.Bal.in.l.si arrogator.in princip.s.de
adop.⁊ in repe.l.j.in.vij.co.C.de sac.san.eccle.Ludo.ro.in.l.j.in
prin.ff.si quis ius di.non obtem.Alibi per illum text.dicit Bal.
in.l.j.in vlt.col.C.de secū.nup.ꝙ in dispositionib⁹ limitatis non
4 habet locum ius accrescendi.¶ † Secundo no.ƀm.d.Alex.ꝙ nu
merus pluralis verificatur in singulari de quo late dixi in.l.gal
lus.§.quid si is.ff.de lib.⁊ posth.vbi multa cumulaui circa istud
no.item dic quod in isto tex.iste numerus pluralis a princi.veri
ficabatur in duabus.

1 ☞ Qui nō admititur ad partem sed admitti speratur interim
facit partem ⁊ impedit ius accrescendi.
2 Jus accrescendi vt habeat locuꝫ requiritur ꝙ portio coheredis
funditus ⁊ ipso iure deficiat.
3 Legatum si est duobus coniunctim vnus non potest petere totū
licet alter interim differat petere.
4 Pendentia spei non impedit venientem ad totum per ius non
diminuendi quando est coniunctio realis.

1 **Si duobus res.** † Qui nō admitti
tur ad partē sed ad
mitti sperat interim facit partem ⁊ impedit ius accre
scendi.h.d.¶ No primo ꝙ ius accrescendi cessat quā
do coniunctus nō est in rerū naturā sed speratur Ex quo corre
larie no.ꝙ sola spes ⁊ sola potentia impedit ius accrescendi.fa
2 cit l.si domino stichus.j.eo.† imo ad hoc vt habeat locum ius ac
crescendi requiritur ꝙ portio coheredis funditus ⁊ ipso iure de
ficiat .Nam si solum ope exceptionis non est locus iuri accrescē
di.glo.est not.in.l.si duo.in prin.quam Bar.ibi reputat mirabi
lem.ff.de iureiur.⁊ ibi dixi.¶ Secundo no.in verbo solam partē
3 ƀm domi.Alex.† ꝙ si duobus legatum est coniunctim:vnus nō
potest petere totum licet aliter interim differat petere:ꝙ est verū
quando isti legatarij fuerunt cōiuncti verbis secus si fuissent dis.
iuncti verbis coniuncti tamen re tunc vnus solus altero differen
te posset totum petere tex.est in.l.vnica.§.vbi autem.in versicu.
si vero nemo alius.C.de cadu.tol.Ratio est quia tunc sermo te
statoris videtur attribuere cuilibet rem insolidum eoipso quod
eos re coniunxit.Idem si essent cōiuncti re ⁊ verbis simul:qꝛ tūc
etiam sermo testatoris videtur attribuere rem cuilibet insoliduꝫ
ƀm Cy.in.d.§.vbi autem.qui per hoc subdit quod Dy.eo audiē
te male exemplificabat istum tex.in coniunctis re ⁊ verbis simul
quia solum debet intelligi in his qui tantum verbis sunt coniun
cti quod est notabile pro limitatione huius tex.ƀm do.Alexan.
qui dicit docto.non tangere hoc.Et sic not.correlarie ex predi
4 ctis:† ꝙ pēdentia spei non impedit venientem ad totum p ius
non diminuendi ⁊ sic quando est coniunctio realis secus si verba
lis tantum.Et ita distinguit glo.no.in.l.ij.ff.si pars here.pe. Et
ita etiam limitant istum tex.Bal.imo.⁊ Rapha.cu.hic licet do.
Alexā.dicat doct.non tangere.Sed Are.ponderat in conctra
rium subtiliter istum text.vbi eadem res fuit legata duobus cō
iunctis sine expressa distributione partium ergo erant coniuncti
re ⁊ verbis.l.triplici.ff.de verbo.sig.declarat glos.magistra.i.l.j.
§.fi.ff.de vsufru.accre.⁊ sic vnicuiq; videbatur factum legatum
insolidum ⁊ tamen natus non admittitur ad totum.similis text.
in.l.plane.§.si cōiunctim.j.eo.vbi dicetur ⁊ cōtrariū tenet Bal.
in.d.§.vbi autem:al's oportet diuinare ⁊ restringere istum tex.⁊
dicere ꝙ erant bene coniuncti verbis non re.

1 ☞ Dn⁹ īiūctū heredi ⁊ alteri q nō ē heres debet a solo herede.
2 Limitatio ad.l.ab eo.C.de fideicō.vt non habeat locū qñ legatuꝫ
coniunctim est relictum.
3 Testator si habebat bona cōia pro indiuiso cū fratre ⁊ relinquat
vxori alimenta de bonis cōmunibus sibi ⁊ fratri:ꝙ totuꝫ relictū
debebitur ab herede de parte testatoris.
4 Collecta si imponat quibusdā locis vel villis ⁊ aliquis sit exem

ptus tota

ptus:tota collecta debebatur ab aliis non priuilegiatis.
5 Onus qñ imponitur ville vel ciuitati simpliciter:alii tenent sol/uere illud pro illo qui non tenetur soluere.
Uno rustico non existente soluendo exigitur ab aliis.
6 Institutus nō videt grauatus propter grauamen qd ab aliquo relinquitur.
7 Dispositio nugatoria non vitiatur quando partem solam dispo/sitionis respicit.
8 Copula posita inter plures quorum aliqui possunt grauari ⁊ ali qui non:tunc nō diuidit onus inter eos:secus qñ est posita inter oneratos:qꝛ diuidit onus in viriles.
9 Legatum vnum qñ relinquitur a duobus nominatim: tūc vno repudiante debetur ab altero.
10 Argumentum de pro non scriptis ad quasi caduca qd sit bonū.
11 Coheres qd ita demum teneatur ad legatum pro parte cohere/dis si pars eius ad eum peruenerit.
12 Substitut⁹ veniēs ex expressa volūtate testatoris vt facit cessare ius accrescendi ita veniens ex tacita substōe.
13 Hic tex. q procedit in casibus in quibus non haberet locum ius accrescendi inuito herede.
14 Unus heredū si esset grauatus nominatim onere legati alimen/torum portio deficiens accrescit cum tali onere.
15 Legatum ad pias causas qd equiparatur legato alimentorum.

1 **Heres.** †Onus iniunctū heredi ⁊ alteri q non est heres debet a solo herede. h.d. sm verū intellectum:di
uidit ex mente Bart. ⁊ doc. in tres partes. In prima loquitur ī
pro non scripto. In scda in caduco. In tertia ponit modificatio
scda ibi:nam si duos. tertia ibi:si pars eius. Et sm hoc text. ibi
qui heres nō sit:intelligit:scz in rex natura:⁊ hoc modo est lega
tum p nō scripto. Intellige melius ⁊ magis cōgruit litere:q he
res nō sit:scz institutus:vel vt dicit glo. j. erat institutus nugato
rie:et i hoc differt a sequēti. ver. vbi erāt ambo instituti:sed alter
obiit. Sunt etiā q intelligāt istū tex. in princ. q loquat in vna et
eadē persona:que primo fuit instituta pprio et vero noie:sed in
grauamine fuit ei adiectū nomē qd nō erat heredis. ⁊ sic nō erat
suū pprīū nomē:⁊ satis amicat verbis litere:ibi adiecto ei noie
cuiusdā q heres nō sit. tñ ob. te. dū dicit totū legatū dz:⁊ sic vide
tur dubitare de parte alterius coheredis. Itē ob. text. in fi. ibi si
pars eius q nō adiisset:intelligēdo q clausula in fine posita refe
rat ad vtrāq decisionē precedētē. l. talis scriptura. ī prin. j. e. et
l. j. in fi. C. de lib. prete. Secus si tantū referas ad proximū prece
dētē vnde teneas illud qd stati dixi. ¶ No. j. ex isto prin. §. q est
notabile ⁊ allegabile ad multa vt statim subiiciam. Et no. primo
limitationē ad regulā. l. ab eo. C. de fideicō. ⁊ l. j. §. sciēdū. j. de le.
2 iii. †vbi nō valet legatū relictū ab eo q nō fuit a testatore honora
tus. Nā illa regula est vera:nisi tale legatū cōiunctim sit relictū
ab vno q non est honoratus:et ab alio q sit honoratus:qꝛ tūc ab
honorato insolidū prestandū est. ¶ Scdo p istū tex. cōsuluit no
3 tāter Bar. cōsilio qd incipit:qdā sibi filios heredes. †q si testa
tor habebat bona cōia pro indiuiso cum fratre:⁊ relinquat vxori
alimēta de bonis cōibus sibi ⁊ fratri:q totū relictū debebit ab
herede de parte testatoris:ex quo simul ⁊ cōiunctim reliquit ali
mēta in bonis suis ⁊ fratris:qd est perpetuo tenendū menti sm
Pau. de ca. ⁊ dic q q nesciret istū tex. ⁊ illā decisionē bar. de fa/
cili respōderet ɔtrium ⁊ simpliciter sequunt do. Ale. ⁊ Aret. hic.
4 ¶ Tertio iste tex. in prin. facit sm Are. †q si superior imponit
collectā qbusdā locis vel villis:⁊ aliqs ex illis locis nō teneat ad
onus collectax:forte ex priuilegio vel ex pscriptiōe q totū onus
debebit ab aliis nō priuilegiatis. Et ad hoc addit qd volūt bar.
et doc. in. l. ab oibus. in prin. j. eo. ⁊ qd tradit Bar. in. l. munerū.
5 §. fi. ff. de mune. ⁊ hono. Tu cōfirma clara rōne †qꝛ qñ onus im/
ponit ville vel ciuitati simpliciter prout loquit Areti. nō est du
biū qd illud qd vn⁹ soluere nō debet alii tenent. Ita notanter de
clarat bart. ī. l. ii. C. de apo. pu. li. x. ex quo est ipositū loco. l. ppo
nebat. ff. de iudic. de quo etiā p Bart. in. l. iiii. §. actor. vbi plene
Moder. ff. de re iudi. Bart. idē tenēs in. l. etiā. C. de execu. rei iu/
di. ¶ Adde tñ illud qd alibi no. Bar. in. l. legatorū. in prin. p il
lum tex. j. tit. j. vbi dicit illū tex. facere cōtra consuetudinē p quā
si vnus rusticus nō est soluendo exigitur ab aliis:lz in cōtrarium
videretur facere illud qd vult glos. ordinaria in. l. vacuatis. C. de
decu. lib. x. ¶ In contrarium etiam videtur facere illud qd tenet
Bar. in. d. l. numerū. §. fi. sed concorda. ⁊ intellige sm no. doctri.
Bart. in. d. l. ii. C. de apo. pu. li. x. ⁊ habes plenius per Moder.
6 in. l. iiii. §. actor. ff. de re iudica. ¶ †Quarto no. qd ppter graua
men relictum ab aliquo nō videtur grauatus institutus. Adde
tex. expressiorem ī. l. hereditas ad statium:et ibi no. ⁊ infert bar.
ff. de heredi. insti. ⁊ ista iura faciunt contra decisionem Bar. ī. l.
centurio. in vlti. char. in princi. ff. de vulga. ⁊ pupil. vbi tenet: qd
fideicōmissum iniunctum aliis filiorum positis ī conditione va/
let:eo qꝛ propter grauamē fideicommissi intelliguntur tacite ho
norati per. l. deniq. §. interdum. cum simi. ff. de pecu. lega ⁊ male
7 vt ibi late firmaui. ¶ †Quinto no. ex eodem principio:quod nu
gatoria dispositio non vitiatur: qd est verū quando respicit so/
lam partem dispositionis. vt hic secus qñ totam dispositionem
l. fi. ⁊ ibi Bal. ī. xiiii. q. ita declarat. C. de here. insti. ¶ Sexto not.
8 ex eodem principio iuncto exēplo glo. sm Bar. ⁊ Imo. †q licet
copula ⁊ posita īter personas oneratas diuidat onus in viriles.
l. reus. §. cū in tabulis. ⁊ l. siue a certis. ff. de duo. reis. l. j. ⁊. ii. C. si
plures vna senten. aut. si qñ. C. de consti. pecu. tamen quando co/
pula ⁊ ponit inter plures quorū aliq possunt grauari aliq non:
tunc non diuidit onus inter eos. vt hic. ⁊. l. ciuitatibus. §. lucius.
9 j. e. ¶ †Septimo no. in ver. nam ⁊ si duos qd licet legatū relictū
ab vno ex heredibus nominatim nō debeat ab altero cui accre/
scit portio. l. celsus. §. penul. ⁊ fi. j. de lega. ii. allegata in glo. secus
tñ est qñ vnum legatū relinquitur a duobus nominatim:qꝛ tunc
vno repudiāte debetur ab altero:prout etiam dicit in glo. ⁊ per
10 Bar. ¶ †Octauo no. sm cōem intellectum Bar. ⁊ aliorū:q bo
num est argumentū de pro non scriptis ad quasi caduca. de quo
11 in. l. vnica. §. ī primo. ⁊. §. pro secūdo. C. de cadu. tollē. ¶ †Nono
pondera tex. in fi. ibi si pars eius ⁊c. qui vult:qd ita demum cohe
res teneatur ad legatū pro parte coheredis: si pars ei⁹ ad eum
peruenerit:⁊ sic innuit q potest esse q ad istum coheredem nō
perueniat alia pars:Cōtra quia ius accrescendi in hereditate ac
cedit etiam inuito. l. vnica. §. his ita. C. de cadu. tollen. secus in
legato vbi ius accrescendi solum habet locum volente collegata/
rio. glo. in. l. si mihi et tibi. in princi. quam Bal. ⁊ Moder. ibi ad
hoc no. s. eo. Dic q iste tex. potest verificari multis modis. Pri
12 mo quando haberet substitutum †qꝛ cum substitutus veniat ex
expressa dispositione testatoris facit cessare ius accrescēdi. l. ii. §.
si duo. ff. de bono. pos. sm tabu. l. penu. ff. de iniu. rup. imo forti⁹
etiam tacita substitutio excludit ius accrescendi. vt est tex. me/
lior de iure. in. l. fi. in v. partē ve. C. de heredi. insti. ⁊ ibi Bald. in
xxiiii. q. et Moder. ad hoc no. et Bal. in. l. fi. in. j. col. C. de insti. et
13 substi. †Item procederet iste tex. in casibus in quibus nō habe/
ret locum ius accrescendi herede inuito vt habes tex. ⁊ exemplū
in. l. cum hereditate. ff. de acquiren. heredi. ⁊ in. l. si minor. eo. tit.
¶ Glo. in verbo totū debet:diuide in duas partes. In prima
allegat multas cōcordantes ad te. In secunda opponit ⁊ dupli
citer soluit. scda ibi sed contra. ⁊ inquantum in prima parte alle/
gat pro cōcordanti. l. tale pactum. §. fi. ff. de pact. illa nihil videt
facere:sed glos. voluit inducere sic:q sicut ibi vna persona subin
trat locum alterius ad consequendum cōmodū dotis de quo ibi
qꝛ filius subintrat locum illius fratris testatoris:ita pari modo
in proposito nostro quando tractatur de incōmodo:iste coheres
subintrat in locum coheredis quo ad sustinēdum onus in totū.
¶ In ea gl. ibi solutio. ibi repudiantem tantum damnauit:ista
communiter tenetur quia sequens est contra. d. l. celsus. §. fina.
14 ¶ †Limita nisi vnus heredum esset grauatus noiatim onere le
gati alimentorū:nā eorum fauore portio deficiens accrescit cū ta
li onere alimentorum. tex. est no. in. l. iiii. §. fi. cū glo. et ibi Bart.
15 no. ff. de alimē. ⁊ cib. lega. Bar. in. l. mella. in prin. e. titu. ¶ †Ex
quo infertur idē esse in legato ad pias causas cū equiparet lega/
to alimētox. d. l. mela. in princi. Bar. in. l. diuus. ff. ad. l. fal. ⁊ ī. l.
alio. ff. de adi. leg. ⁊ ita in specie tenet Lud. ro. in repe. aut. simili
ter. C. ad. l. fal. in. xviii. speciali inter vltimas voluntates sequitur
do. Alex. hic. ⁊ in. l. licet imperator. in. iiii. col. j. eo.

1 ☞ Non existens in rerum natura ⁊ qui nō speratur esse non fa/cit partem:sed totum debetur coniuncto:siue re siue verbis.
2 Coniuncti re ⁊ verbis dicuntur quando duo sunt cōiuncti in ea/dem re non distributis expresse partibus.
Lex ista. in prin. qd intelligatur in coniunctis re ⁊ verbis.
3 Disiūcti ad h vt alicui dicant non sufficit tacita distributio ptiū
4 Tacitum qd nō operatur idem qd expressum in casu huius. §.
5 Dictio singulis qd denotet separationem.
6 Ius accrescēdi qd de facili nō habet locū in legato vsusfructus.

1 **Sititio.** †et posthumo. Qui non est in rex natura nec esse sperat non facit partē sed totum debetur
coniuncto siue sit coniunctus re tantum:siue re ⁊ verbis:siue ver
bis tantum. h. d. Et habet tres partes. vt hic per gloss. ⁊ Bar.
¶ In tex. ibi si titio ⁊ posthumo: intellige disiunctim ⁊ ī separa
tis orationibus vt differat a sequentibus versiculis: ⁊ licet text.
dicat copulatiue titio ⁊ posthumo:⁊ sic in eadem oratione dic q
2 ista sunt verba legis et non testatoris. ¶ †Not. in ver. sed ⁊ si te
stator:qd quando duo sunt coniuncti in eadem re non distribu/
tis expresse partibus:q dicuntur coniuncti re ⁊ verbis:⁊ ita gl.
et docto. hic. ⁊ in. l. re coniuncti. j. de leg. iii. Et ex hoc inferuntur
tria correlarie. ¶ Primo hic esse tex. contra intellectum Bal. ⁊
cōmunem Moder. ad princ. huius. l. nam intelligunt q ibi esset
coniunctio verbalis tantū:prout etiā intellexit Cy. ī. l. vnica. §.
vbi aūt. C. de cadu. tollē. ⁊ non bene. Ex quo enim ibi erat legata

tes duobus coniunctim: ꝛ nõ erat distributio expressa partium
3 ergo erant coniuncti re ꝛ verbis. vt ibi dixi. ¶ †Secundo infer-
tur ſm Bal. et Moder. hic esse tex. clarum ꝙ tacita distributio
partium non sufficit vt aliqui dicantur disiuncti re sed requiri-
4 tur expressio distributionis ipsarum partium. Ex hoc. † tertio
a infertur ꝙ non idem operatur tacitum quod expressum[a]: qđ vi-
detur contra regulam. l. cum quid. cum simi. ff. si cer. peta. ¶ Ca
pio gl. in verbo expressisset. quam diuide in quatuor partes. In
prima declarat tex. In secũda opponit et soluit. In tertia remo-
uet aliud contrarium. In quarta colligit notabile ex tex. secunda
ibi: sed contra. S. de vsufruc. accre. tertia ibi. ꝛ sic etiam soluitur.
quarta ꝛ vltima est ibi. Item no. qđ non facit partem. ¶ In ea.
gl. ibi quinimo in. l. penul. a diuersis erat singulis legatum. Cũ
5 ista solutione transeunt cõmuniter Doct. ꝛ pro ea facit ratio† qꝛ
dictio singulis ibi posita denotat separationem. l. huiusmodi. §.
penul. ĩ. eo. tu caue. licet ista solutio possit procedere quo ad pri-
mum responsum illius text. nõ procedit quo ad secundũ. in ver.
non minus. vbi erãt coniuncti verbis licet disiuncti re. et idem
6 in. d. l. j. in. ꝟ. responso. eo. titu. † vnde forte posset attẽptari quod
aliud fit in legato vsufructus qui semp desiderat redire ad pro
prietatem. vt non ita de facili habeat locum ius accrescendi ꝛ de
illo ibi loquitur: aliud fit in legato proprietatis: vt hic cũ cõcor.
Non pono tamen pro constanti: et ad intellectum illius. l. penul.
vide ibi per Alberi.

a ¶ Tacitũ ꝙ expssum. Adde. l. triticum. ff. de verbo. obli.

b ¶ Uerbum ambiguum. Adde bart. in. l. inter sti pulantem. ſ §. j. ff. de ver. oblig. Bar. in. l. quicqd astringẽde. e. tit. Dy. in regula cum sint partiũ. de regu. iur. lib. vj.

1 ☞ Posthuma quãdo de ea est facta mentio in testamento qđ
venit in legato facto filiabus: et vide infra nu. 26. vbi videt̃ tene-
re contrarium.

2 Uerbum ambiguũ in vna parte testamenti positum qđ declara
tur per alia que idem testator dixit in eodem testamento.

3 Testator qui in principio vel fine testamenti fecit mentionẽ sim-
pliciter de filio si in eadem dispositione dixit de masculo semper
censetur dixisse de masculo.

4 Una pars alternatiue dubie quod declaratur per alteram.

5 Promissio nuda reperta in libris mercatoris suppletur a causa
que colligitur a scripturis precedentibus in eodem libro.

6 Factum inter viuos si est dubium qua mente fuerit factũ: decla-
ratur ex verbis prolatis in vltima voluntate.

7 Notarius lꝫ non tenet̃ dare legatario nisi particulã testamenti
in qua cõtinet̃ suũ legatũ: tñ tenet̃ dare quãdo esset dubium etiã
aliam particulam per quam declaratur legatum dubium.

8 Legatum factum filiabus qđ non comprehẽdit posthumam de
qua non est facta mentio in testamento.

9 Testator substituẽs aliquem ꝛ eius filios qđ intelligitur de tũc
natis ꝛ non de posthumis.

19 Posthumus vere ꝛ proprie est qui nascitur post mortẽ testato-
ris: ꝛ in eo habet locum hec lex.

11 Legatum factum filiabus pro dote filio masculo instituto: qđ cõ
prehendit etiam posthumas. et nu. 22. et. 26.

12 Legatum factum ecclesijs ciuitatis ꝙ non trahitur ad ecclesias
postea constructas.

13 Priuilegium exemptionis concessum ecclesijs alicuius ciuitatis
extenditur ad ecclesias postea edificatas.

4 Legatũ si est factũ filijs ꝙ nõ intelligitur etiã factũ filiabus: nisi
in aliqua parte testamenti fecerit mentionem de filiabus.

15 Intelligit hoc verum stante statuto qđ filijs masculis extãtibus
non succedant femine.

16 Dispositio testatoris debet regulari ſm statuta loci loquentia
etiam ab intestato.

17 Femine non veniunt appellatione descendẽtiũ vel posterorũ qñ
statutum est in loco ꝙ extantibus masculis non succedant.

18 Stante statuto ꝙ verba testamẽtorum intelligantur prout iacẽt
tunc in legato facto filijs non veniunt femine.

Masculinum non comprehendit femininum ex ꝓpria significa-
tione sed ex interpretatione. et nu. 21.

Tacita substitutio pupillaris qđ non comprehẽdatur in expres
sa vulgari stante statuto quod verba testamentorum intelligan-
tur prout iacent.

19 In legatis causat̃ affectio ꝓpter benemerita legatarij.

20 Affectio in legato facto filiab⁹ ꝙ non censet̃ ꝓpter benemerita.

22 Pater magis diligit filios masculos ꝙ̃ feminas.

23 Posthuma an veniat in legato facto filiabus quãdo testator ha
bebat amplum patrimonium.

24 Posthuma an veniat in legato facto filiabus si testator aliquo
modo sciuisset vxorem pregnantem.

25 Nominatio declarat scientiam.

27 Conditio si vñꝗ liberos habuerit verificatur in posthumo.

In fideicõmisso si decesserit sine liberis quod veniant posthumi
etiam nati post testamentum.

28 Modica disparitas affectionis non debet causare diuersitatem
affectus.

29 Posthuma semp habet̃ ꝓ iã nata: qñ tractat̃ de eius cõmod c.

30 Argumentum a contrario sensu: qđ non sumatur quando resul-
tat absonus intellectus.

31 Conditio denotat causam finalem.

32 Lex ista. et. l. qui quartam. §. fi. S. eod. an loquatur de filijs extra-
nei vel ipsius testatoris.

Legatum qđ fit extraneo: fit ob benemerita.

33 Clausula codicillaris an possit operari rupto testamẽto preteri
tione posthumi ignoranter preteriti ad conseruationem legati
etiam post posthumo facti. et nu. 35.

34 Posthumi appellatione in institutione quando veniãt posthu
mi postea nati ex alia vxore.

36 Legata facta in codicillis nõ rũpunt̃ agnitiõe posthumi ꝑteriti.

1 Qui filiabus. †In legato facto filiabus
venit posthuma si de ea sit
facta mẽtio in aliqua parte testamẽti. h. d. Summan-
do tex. affirmatiue prout loquit̃. ꝛ Bart. summat. ra-
tio autẽ negatiue: vt faciũt Imo. ꝛ Moder. qꝛ illud negatiue ve
nit solũ sumendo argumentum a contrario sensu: qđ an sumi pos
2 sit infra dicet̃. ¶ †No. j. ſm Bar. ꝛ docto. ꝙ verbum ambiguũ[b]
b positum in vna parte testamẽti declarat̃ per alia que testator di
xit ĩ eodem testamẽto: ꝛ sic vna pars testamẽti ambigua declara
tur ex his que scripta sunt in alia parte testamẽti. l. si seruus plu
rium. §. fi. ĩ eo. ¶ Adde primo ꝙ idẽ est in dispositiõe legis vel
statuti: qꝛ verbum ambiguum positum ĩ vno capitulo declarat̃ ꝑ
ṽba posita in alijs. l. vtrum. in prin. ꝛ ibi Bar. Bal. ꝛ Ange. ad
hoc no. ff. de peti. heredi. l. quẽadmodũ. §. hec verba. ꝛ ibi Bar.
ad hoc no. ff. ad. l. aqui. Bal. in. c. scđo requiris ĩ vlti. colũ. de ap
3 pel. Scđo singulariter adde † ꝙ si testator in prin. vel in fine testa
menti fecit mentionem de filio simpliciter: tñ ex quo in eadem di
spositione fecit mẽtionem de masculo: videt̃ ꝙ semper intellexe
rit de masculo: eo qꝛ verba precedentia dubia capiũt intellectũ
ꝛ declaratione a sequẽtib⁹. vt hoc tex. ꝛ. d. l. si seruus plurium. §.
fi. ꝛ. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vi. tri. oleoꝗ le. Ita singulariter tenet
do. Abb. ĩ cõsi. xxxvij. qđ incipit videt̃ primo ꝙ sic. in vl. colu. ĩ
j. vol. lꝫ cõtrariũ in eisdẽ terminis tenet Joã. de ana. in cõsi. xxij.
qđ incipit ad approbandã ꝛ corroborandam cõclusionẽ. vbi for
maliter dicit esse multũ ponderãdũ: ꝙ ex quo testator in duab⁹
substitutionibus expressit de masculis in alia vero tertia que fit
Antonio nequaꝗ̃ expressit de masculis sed simpl'r dixit filijs:
certe cõtrarium expresse percipitur quod in ista tertia intellexit
etiã de feminis ex quo non dixit masculis sicut in precedẽtibus
arg. c. nõne. de presum. ꝛ. l. cũ pretor. ff. de iudi. Itẽ si voluisset so
lũ intelligere de masculis erat facile exprimere masculis sicut in
preceden. l. vnica. §. fin. C. de cadu. tollen. c. ad audientiã. de deci.
4 No. diligẽter qꝛ habui sepe cõsulere in facto de hoc. ¶ †Quar
to adde ꝙ vna pars ex alternatiuis declarat alterã partem alter
natiue orationis dubiã. text. est in. l. j. ff. de reb. du. quem ad hoc
no. Ludo. ro. in cõsi. ccxlj. incip. premissoꝝ doc. ¶ Quinto adde
qđ singulariter tenet Jo. an. in ti. de depo. sup rubri. ꝙ ꝓmissio
nuda q̃ reperit̃ in libro mercatoris supplet̃ a causa que põt col
ligi ex scripturis precedẽtibus in eodẽ libr. refert ꝛ sequit̃ Are. ĩ
5 l. triticũ. ff. de ṽ. ob. ꝛ facit qđ statim. ĩ. dicã. ¶ †Sexto adde qđ
qñ volũtas testatoris est dubia põt probari ꝛ declarari ꝑ aliam
suã scripturã priuatã puta ꝑ epistolã. tex. habes ꝛ exẽplum in. l.
alimẽta. §. j. ꝛ ibi Bar. ad hoc no. ff. de alimen. lega. facit. l. nesen
nius. ff. de neg. gest. facit etiã qꝛ vna scriptura aliqñ declarat̃ per
aliã. l. si qs ex argentarijs. §. si titiũ. vbi Bal. no. ꝛ ibi dixi. ff. de
edẽ. no. Bal. in. c. auditis. in. ij. col. per illum tex. de prescrip. simi
liter vnũ statutũ interpretat̃ ꝛ declarat̃ per aliud ſm Bal. in. c. j.
6 de prescri. ꝛ in. l. oẽs populi. in. xv. col. ff. de iust. ꝛ iur. ¶ †Septi
mo adde: ꝙ si est dubium qua mẽte aliqđ sit factum inter viuos
declarat̃ ex verbis prolatis in vltima volũtate. tex. est no. cũ glo.
in. l. vxori. §. fin. ff. de lega. iij. ꝛ ibi Bar. dicit qđ est nouus casus.
7 ¶ †Secũdo no. ſm Bar. Ang. ꝛ alios: ꝙ licet per notarium nõ
debeat dari copia legatario nisi de particula testamenti que tan-
git suum legatum. l. argentarius. §. edi. vbi docto. not. ff. de eden.
Bar. in rubri. ff. de ope. no. nũtia. tñ etiam debet dari copia alte
rius partis in qua ponat̃ aliquid per qđ declaretur verbum am
biguũ ipsius legati. vnde in isto tex. si posthuma nata velit pete
re legatum et dicere: ꝙ testator de ipsa senserit legando filiabus
debet notarius dare non solum capitulũ legati facti filiabus: sed
etiam omnem illã partẽ in qua testator fecit mẽtionẽ de posthu
ma. facit qđ vult Bar. in. l. gallus. §. idem credendum. ff. de libe.
et posthu. allegando. l. si quis ex argẽtarijs. §. si initiũ. ff. de edẽ.
8 ¶ †Tertio no. ex tex. ibi si mentionem. ꝙ per legatum factum fi
liabus non comprehenditur posthuma de qua non est facta mẽ
tio in testamẽto. de quo tamẽ latius disputabit̃ in glos. Adde ꝙ
per istum tex. consuluit Bart. in consi. suo incip. Bonauentura
9 condidit testamentũ † ꝙ si testator substituat aliquẽ ꝛ eius filios
intelligitu

intelligitur de natis tunc: nõ aũt de posthumis: de quibus nulla
est facta mẽtio in testamẽto. ¶ Limita istũ tex. pcedere in vere
posthumo qui nascit post mortẽ testatoris: qui dicitur proprie
posthumus. l. iij. §. j. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ff. de iniust. rup. gl. in. l. gal-
lus. in prin. in verbo posthumos. ⁊ ibi Bar. cũ simili. ff. de libe. ⁊
10 posthu. † nõ aũt procederet in nato post testm̃ ante tamen mortẽ
testatoris qui etiã posthumus dicit. d. l. iij. §. ex his. cũ sequen. ⁊
est glos. ordi. in rub. C. de posthu. here. insti. nã talis posthumus
indistincte dz admitti ad legatum factũ filijs. l. si cognatis. ff. de
reb. dub. l. cum ita legatum. §. j. j. titu. j. ⁊ ita tenet do. Alex. hic. ⁊
ante eum Rapha. cu. hic. in fi. ¶ Tu confirma clara ratione: qr
ex quo natus est viuo testatore licet post testamentũ: ergo in eo ca
dit filialis affectio: qr fuit in rerum natura viuo testatore: ⁊ sic te-
stator eum vidit ⁊ dilexit: ergo debet admitti cum alijs filijs vel
filiabus: ⁊ sic militat ratio cõmunis. de qua. j. in glo. ¶ Secũdo
limita sm Pau. de cast. qñ legatum consisteret in eo ad qd legãs
teneret ex necessitate: puta si legauit filiabus pro dotibus centũ
pro qualibet earum: instituto masculo tunc venirent etiam post-
hume que postea nascentur: siue erant in vtero tpe testamẽti siue
11 non: eo qr necessitas par est ad nascituras sicut ad iam natas † si-
cut videmus in donatione tutele que fit causa filiationis. ⁊ illa
est par in vtrisqz. l. si quis filiabus. de test. tu. allegata in glo. idẽ
sequunt do. Alexã. ⁊ Areti. hic. Pro ista limitatione ponderat
do. Alex. idem sentire Bar. hic in fi. recte intuẽti: dũ vult qp licet
legatũ nõ cõprehẽdat posthumã: tñ institutio facta filiabus fa-
cit cõprehẽdi posthumã: qr ad instituẽdã de necessitate tenebat
alleg. l. placet. ff. de lib. ⁊ posthu. Tu caue qp illud procederet in
institutione respectu legitime tm̃: ⁊ nõ vltra. l. cũ querit. ⁊. l. parẽ
tibus. C. de inoffi. testa. alias limitationes habes ex coniecturis
quas hic tradit Bar. j. vbi dicetur. ¶ Quarto no. ex isto tex. ar.
12 sm Bal. Jmo. ⁊ Moder. † qp si testator legat aliquid ecclesijs ci-
uitatis nõ intelligit legare ecclesijs postea cõstructis. facit bene
tex. in cle. literas. de rescri. facit etiã qd vult gl. ⁊ ibi clarius doc.
a in. c. cũ capella. de priui. qp priuilegium concessum [a] monasterio
⁊ capellis suis non extendit ad capellas postea quesitas. facit ẽt
tex. cũ glo. in. l. nõ modus. C. de serui. ¶ Tu aũt in cõtrariũ alle-
ga tex. in. c. qr circa. de priuile. vbi priuilegiũ cõcessum vni eccle-
sie super epalibus decimis nõ soluẽdis: extendit etiam ad pos-
sessiones vel predia postea acquisita. ⁊ per illũ tex. decidunt Cy.
13 Ray. ⁊ Rapha. Fulg. in. l. placet. C. de sac. san. eccle. † qp priuile-
giũ exemptionis seu immunitatis cõcessum ecclesijs talis ciuita
tis extendit etiã ad ecclesias edificatas post concessionẽ priuile-
gij: ⁊ ita videt tenere Bar. in. l. dani. §. si is qui vicinas. in fi. cum
suis cõcor. ff. de dã. infe. ⁊ stringe qr si istud pcedit in priuilegijs
in quibus fit stricta interpretatio. c. olim tibi. de verbo. sig. ⁊. l. fi.
cũ glo. ff. de consti. prin. fortius procedet in legatis ⁊ vltimis vo-
lũtatib⁹ i qbus fit benigna interptatio. l. in testamẽtis. de reg. iu
⁊. cũ dilecti. de dona. Ad idẽ facit tex. in. c. ex parte. iuncto. c. peñ.
de decimis. vbi priuilegiũ exẽptionis cõcessum certis religiosis.
super collectis vel decimis non soluẽdis etiã ad preiudiciũ paro
chialis ecclesie: ⁊ sic tertij: cõprehẽdebat futura nisi fuisset post-
ea facta prouisio per. d. c. penul. Et ista iura sic inducit Joan. de
Imo. in. d. §. si is q vicinas. Et ad pdicta vide p do. Alex. in cõsi.
clxxviij. in. vol. qd incipit in occurrẽti casu. ¶ Quinto p istũ tex.
14 miratr no. Pau. de ca. † qp si testator legat filijs non intelligitur
legare filiabus. qr nõ est par affectio masculorũ ⁊ feminarũ: nisi
in aliqua parte testamẽti etiã si fecerit mẽtionẽ de filiabus p istũ
tex. Et de eo non faciũt Moder. mentionẽ psertim do. Alexan. ⁊
Areti. Tu dic qp est inaduertẽter dictũ ⁊ cõtra tex. in. l. qui duos.
ff. de leg. ij. ⁊ in. l. si ita scriptũ. j. de lega. ij. ⁊ in. l. seruius. ⁊. l. qsqs.
ff. de verbo. signi. ⁊ in. l. si qs ita. in prin. ff. de test. tu. cum mille si.
si testator substituat hoc modo. si heres moriatur absqz filijs le-
gitimis: intelligitur non solũ de masculis sed etiã de feminis sm
Jo. and. do. Anto. ⁊ alios. in. c. raynaldus. de testa. do. Alexã. in
cõsi. lv. in. ij. vol. qd incipit põderatis his que in themate nar-
15 rant. in pe. co. Potes saluare Pau. de ca. duob⁹ modis. † Pri-
mo qñ extaret statutũ qp filijs masculis extãtibus nõ succedãt fe-
mine. si testator instituat filios nõ comprehenderent tũc femine.
Jta tenet Pe. de anch. post Bal. in. l. tres fratres. ff. de pac. re-
fert ⁊ simpliciter sequit. d. Alexã. in. l. gallus. §. j. ad fi. ff. de lib. ⁊
posth. ⁊ in cõsi. cxxvij. in. j. vol. qd incipit viso testõ dicti Joãnis.
idem tz Pau. de ca. in cõsi. lxxix. qd icipit casus iste frequẽter cõ
16 tingit. in. ij. col. † Facit qr dispositio testatoris dz regulari sm sta
tuta loci loquẽtia etiã ab intestato sm Bar. in. l. heredes mei. §.
cũ ita. ff. ad tre. cũ cõcor. Ad idẽ bñ facit qd tenet. d. Ant. de but.
in cõsi. ix. qd incipit viso pũcto ⁊ quesitis supradictis. in. j. ⁊. ij. co
17 lum. † qp lz appellatione descẽdentium [b] vel posteriorum veniant
b ita femine sicut masculi. l. cognoscere. §. j. ff. de verb. signi. ⁊. l. j. ff.
de iur. immu. tñ stante statuto supradicto nõ veniũt tũc femine.
18 † Secũdo salua qñ extaret statutũ: qp verba testamentorũ intelli-
gãtur prout iacẽt sine aliqua interpretatione: tunc sub tali lega
to facto filijs non venirent filie femine: eo qr masculinum nõ cõ-
prehẽdit femininũ ex propria significatione: sed ex interpretatio
ne. gl. ⁊ Bar. i. l. j. ff. de ver. sig. Facit bene qd vult. Bal. in. l. pci-
bus. i. iij. col. C. de impube. qp stante predicto statuto sub vulga
ri expressa nõ cõtinet tacita pupillaris vel ecõtra. ¶ Capio glo.
primã quã diuide in tres partes. Jn prima declarat tex. et alle-
gat concordantem. Jn secunda opponit ⁊ soluit. Jn tertia alle-
gat aliã cõcordantẽ: scz. l. nomẽ filiarũ. Sed caue qr illa videt po
tius cõtradicere prout de ea Bar. format oppositionem ⁊ soluit
vt hic per eum. ¶ Jn ea. gl. i. pn. Jstã rõnẽ sequunt antiqui do
cto. ⁊ Bal. ⁊ Moder. ⁊ Bal. in. l. si quis filiabus. ff. de testamẽ.
tutel. Jmo. in. l. titius. ff. de libe. ⁊ posthu. ¶ Tu aduerte qd ista
ratio gl. põt dupliciter intelligi. Primo secundum qd declarat
Bar. post Dy. ⁊ Cy. i legatis affectio causet ppter benemerita
19 legatarij. l. nec adiecit. ff. pro soc. † ⁊ sic benemeritũ precedẽs cau
sat affectionẽ ad legandũ; q affectio benemeritoꝝ non põt cade
re in posthuma. l. si quis i suo. §. j. C. de inoffi. testa. Jsta ratio sic
intellecta vltra reprobationẽ Bar. cõfundit ex alio: qr non esset
generalis ad hũc tex. qr qua rõne in legato facto filiabus nõ cõ-
prehẽderetur posthuma: qr nõ potuit mereri: etiã eadẽ rõne nõ
comprehẽderetur iam nata q esset infans q similiter nõ potuit
mereri. d. l. si qs i suo. §. j. ⁊ tñ hoc est de se notorie falsum. ⁊ ad. l.
nec adiecit. ff. pro so. dic qp procedit quando legatũ fit extraneo
tũc bene fit propter benemerita. Secus quando filio vt statim
dicetur. ¶ Secundo modo ⁊ melius intelligit ista ratio gl. sm
20 Bal. Jmo. ⁊ Moder. † qd legatũ est affectionis hoc est: qd ista
affectio in legato facto filiabus censetur non ppter benemerita
sed ppter affectionẽ filialẽ. tex. est no. in. l. tutoris. §. que tutorib⁹
ff. de excu. tut. Bal. in auk. ex testamẽto. in. iij. colũ. C. de colla. sed
tanta affectio filialis non habetur erga posthumũ q nõ fuit suo
tpe in rerum natura. ⁊ quẽ nũqz vidit prout ad filiũ iam natum
quẽ vidit. l. si filius. ff. de suis ⁊ legi. Sed. caue: qr tũc obstaret: qr
similiter in tutela est ratio filiationis sm gl. ⁊ tñ si detur tutor fi-
liabus intelligitur datus etiam posthumis: lz sint min⁹ dilecte
d. l. si qs filiab⁹. Respõde qp i tutela: ratio nõ est affectio filialis: sz
filiatio simpliciter: qr solis filijs a patre tutor dari põt. l. ij. et. iij.
ff. de cõfir. tuto. ⁊. l. peto. §. mater. ff. leg. ij. q ratio est indifferẽs
ad posthumos sicut: ad iam natos. Tu autẽ argue fortius cõtra
istã cõem rationẽ: ex quo posthumus est ita filius sicut iam nat⁹
certe ista modica differẽtia seu modica imparitas affectionis qp
diligat plus natũ qz posthumũ nõ dz inducere differẽtiã in effe
12 ctu: istud probat sic. ⁊ subtiliter. † nã masculinũ nõ comphendit
femininum ex ppria significatione sed ex interpretatione glos. ⁊
Bal. in. l. j. ff. de ver. sig. cum simili. ⁊ tñ legatũ factũ filijs cõpre
hẽdit etiã feminas vt dixi i tex. in vlti. no. Nõ obst. qp in ter ma-
22 sculos ⁊ feminas sit impar affectio † quia pater magis diligit fi-
lios masculos qz feminas: qr per masculos cõseruatur dignitas ⁊
familia. l. j. §. pe. ff. de ven. inspi. si ergo impar affectio nõ ipedit
quin appellatione filioꝝ veniãt filie femine contra ppriã signifi
cationẽ: ergo multominus in pposito nostro: ista impar affectio
nõ dz ipedire quin appellatione filiarũ veniãt posthume cũ ex p
pria significatione appellatiõe filiarũ veniãt posthume. l. nomẽ
filiaꝝ. ff. de ver. sig. nisi dixeris qp maior sit imparitas affectionis
a filijs iaz natis quos testator vidit ⁊ cognouit ad posthumos qz
sit de masculis ad feminas. l. maximũ vitiũ. C. de libe. pte. ¶ Aliã
rationẽ differẽtie inter legatũ ⁊ tutelã assignat Bar. qr testator b
verisimiliter nõ fecisset tot legata si cogitasset d posthuma. Jstã
rationẽ Bar. reprehẽdũt oẽs Moder. qr nõ est gñalis. nec pro
cederet qñ testator legasset centũ oib⁹ filiabus: tũc siue cõprehẽ-
datur posthuma siue nõ: nõ augeret legatũ nec fieret multiplica
tio legati: ⁊ tñ etiã tũc nec cõprehendit posthuma per generali-
tatem huius. l. ⁊ meli⁹ per tex. in. l. qui quartã. §. fi. s. eo. Tu im-
pugna rationẽ Bar. forti⁹ p istũ tex. nã iste tex. loquit qñ lega-
tum fuit factũ per nomẽ collectiuũ: qr dixit filiabus qd est nomẽ
collectiuũ. l. interdũ. in prin. ff. de here. insti. declarat Bar. in. l. q
quartã. §. fi. s. eo. sed in legato collectiue facto filiabus: nõ auget
nec multiplicatur legatũ per hoc qp posthuma admittat: de quo
tñ dicã no. i. §. sequẽ. ¶ Circa quatuor coniecturas Bart. vltra
tex. cũ eo trãseũt Nico. de neapo. Ange. ⁊ do. Alexan. hic. ⁊ istas
cõiecturas ponit etiã ante eũ Jac. de are. put refert ⁊ sequit Al-
be. hic. sed Jmo. Raph. ⁊ Are. inpugnant: qr semp militat ratio
23 huius. l. assignata p glos. † Tu aduerte circa tertiã coniecturam
Bar. qñ testator habuisset amplũ patrimoniũ nõ videt qp posset
pcedere ad istũ tex. qr vt dixi cũ legatũ sit factũ sub noie collecti
uo filiab⁹: ergo siue admittat posthuma siue non per hoc nõ au
getur multiplicatio legatorũ: ergo nihil facit ad istũ tex. ⁊. l. qui
quartã. s. eo. in. §. fi. qp testator haberet magnum patrimoniũ vel
non. Jtẽ dicere qp iste tex. ⁊ similes intelliguntur qñ testator ha
bebat paruũ patrimoniũ: ideo verisimiliter nõ intellexit legare

¶ Priuile[c]gium cõcessum. Adde Jo. an. in regula q senti. de regu. iur. li. vj. in merc. Joã an. in addi. Spec. in ti. de censi. §. nũc dicẽdũ. Albe. de ro. in pma parte statu. q. cxxx.

¶ Appellatione descẽdentiũ. Adde Bart. in l. fi. in. §. idẽ rescriptum ff. de mune. et ho. Pet. de anch. cõsi. cxix. inci. pro clariori dicisiõe dubij.

posthume est magna restrictio τ diuinatio ad ista iura. ¶ Circa
24 vltimã cõiecturã Bar.† qñ testator aliquo modo sciuisset vxo/
rem pregnantẽ.adde.ꝙ eã reprobat Jmo.q2 isto modo nõ esset
differẽtia inter legatũ τ tutelã:q2 etiã ĩ tutela appellatione filia/
rum non venit posthuma:si testator ignorabat vxorẽ pregnantez
l.si quis ita.§.pe.ff.de testa.tutel. ¶ Tu defende Bar.quia imo
equocauit in isto argumento:eo q2 tex.in.d.l.si qs ita.§.penulti.
nõ reqrit ꝙ testator sciat vxorem pregnãtem:q2 esset cõtra gene
ralitatem.l.si quis filiabus.ff.de testa.tutel.τ.§.fi.insti.qui dari
tuto.pos.sed bene dicit ibi tex.ecõtra qñ testator credebat vxo/
rem non esse pregnãtez sed esse sterilẽ. ¶ Non obstat etiã si dice
res cõtra Bar.ꝙ si sufficit simplex sciẽtia ergo non est necesse fie
25 ri mentionẽ vt dicit text.† Responde ꝙ nominatio est que decla
rat scientiã:ita dicit tex.allegatus per Bar.in.l.si cum vel in vte
26 ro.C.de testa.mili. ¶ † Ultimo in ista materia aduerte ꝙ lз gl.
τ cõiter doct.teneant:ꝙ in legato facto filiabus non veniat post
huma:nisi de ea sit facta mẽtio per istũ tex.τ.d.l.q quartã.§.fin.
Tamen disputatiue posset defendi opinio glo.in.d.l.nomẽ filia
rum.ꝙ imo indistincte veniat posthuma:ex quo de ꝓpria signifi
catione vocabuli appellatione filiaruз venit posthuma.d.l.filia/
27 rum.τ firmãt Bar.τ oẽs hic.† Itẽ q2 cõditio si qñq3 liberos ha
buerit verificatur etiã in posthumo.l.si is cui.ff.qñ dies leg.cedit.τ
tamen conditiones debent impleri ꝓprie τ specifice.l.qui here/
di.τ.l.meui9.ff.de condi.τ demõ. Tertio q2 in substitutione fidei
comissaria facta si decesserit sine filijs veniũt posthumi etiam na
ti post mortẽ grauati.l.iubemus.§.pe.C.ad trebel.lз ad hoc pos
sit dici ꝙ sic:q2 testator voluit oẽm suã posteritatem ꝑferre illi ex
traneo ad quẽ erat peruẽturũ fideicõmissum. ¶ Quarto ad idẽ
tex.in.l.si qs operas.ff.de oper.lib.τ in.l.nerati9.ff.de manu.te/
sta. ¶ Quinto fortiter facit tex.in.l.si qs filiabus.in prin.ff.de te
sta.tutel.in ratione sua generali decidẽdi dũ dicit:q2 appellatio
ne filiarũ etiã posthume cõtinentur:nã si restringeres illã rõnẽ so
lũ ad materiã tutelarũ:tũc rõ esset eadem cũ dicto 2tra gl.i.l.pe.
28 ff.de offi.ꝓcu.ces.τ in.l.labeo.τ.l.nerati9.ff.de vsuca. ¶ † Sexto
facit:q2 modica disparitas affectionis nõ debet causare diuersi/
29 tatẽ effectus.arg.l.si co.ff.de mino.τ deduxi.s̃.lati9. ¶ † Septi
mo facit:q2 posthuma semp habetur pro iam natã qñ tractetur de
eius cõmodo.l.q ĩ vtero.ff.de sta.ho.l.ij.§.qui antẽ.ff.de excu.tu
to.sed legatuз nõ potest afferre nisi cõmodum.l.si hereditatem.
in princ.ff.manda. Ad istum tex.τ.d.l.qui quartã.§.fi.posset du
30 pliciter rñderi.† Primo ẜm Raph.cu.ꝙ nõ dз sumi argumẽ/
tum a cõtrario sensu:q2 resultaret absonus intellectus per iura
preallegata:tamẽ ad istã solutionẽ posset dici:eo q2 tex.iste loqui
31 tur 2ditionaliter.† τ cõditio denotat cãm finalẽ ẜm Bar.in.l.ij.
32 §.fi.ff.de dona. ¶ † Secundo disputando posset attẽtari ꝙ ista
lex.τ.d.l.qui quartã.§.fi.loquũtur de filiabus nõ ipsius testato/
ris sed alterius extranei:ptз:q2 si essent filie proprie testatoris.τ
de eis nulla esset facta mentio essent preterite τ rumperent testa/
mentũ:τ per cõsequens legatum:τ dicere vt dicit hic Bar.quod
erat clausula hic codicillaris esset diuinare:de quo tñ.j.dicetur:
põt colorari ista solutio:q2 ex quo Ulpianus qui fecit istam.l.et
d.l.si quis filiab9.ibi addidit suis:hic nõ:ergo nõ intellexit hic
de filiabus proprijs testatoris:põt corroborari:q2 si ibi addidit
suis:vbi.hoc erat superfluum:cum tutor nõ possit dari nisi filijs
proprijs.vt.s̃.dixi fortius hic adiecisset suis si fuissent filie ꝓprie
testatoris vnde cum iste filie essent extranee:τ legatũ qd̃ fit extra
neo fiat propter benemerita.l.nec adiecit.ff.pro soc.que non ca/
dit in posthuma.l.si quis in suo.§.legis.C.de inoff.testa.merito
posthuma non admittitur. Istud non põt dici in tutela.in.d.l.si
quis filiabus quia tutor nõ potest dari extraneo.vt.s̃.dixi. Sed
caue prout etiã dicit Areti.in alio proposito scdm̃ istam rationẽ
nõ deberetur legatũ infanti iam nato:cum similiter in ea nõ cadãt
benemerita.d.l.si qs in suo.§.j.nõ recedas tñ a cõmuni sentẽtia.
¶ Extra glo.opponitur fortiter cõtra tex.a partibus remotis ꝙ
nullo modo possit procedere. Aut eniз testator in nulla parte te
stamẽti fecit mentionẽ de posthuma:τ tunc cũ sit preterita ꝑ ei9
natiuitatẽ rumpitur testamentũ.l.iij.τ.l.posthumoꝝ.de iniu.ru.ꝑ
cõsequẽs oĩa legata corruũt.l.ea quã.C.de fideicõ.etiã hodie cũ
aut.ex causa.non habeat locum in preteritione posthumi preser
tim ignorãter preteriti vt ibi dicitur.aut vis dicere ꝙ ista posthu/
ma fuit instituta:τ tunc cum de ea sit facta mẽtio indistincte ha
bebit legatũ:ergo frustratoria est decisio iuriscõsulti. Barto.re/
spõdet ꝙ tex.põt ꝓcedere altero de duobus modis vt hic per
eum. Circa primum modum qñ adesset clausula codicillaris.[a]
Aduerte prout etiã perpendit Jmo.cũ Bar.met.intelligat.s̃.
33 istum tex. in testatore ignorãte se habere posthumũ:† certe clau
sula codicillaris non põt operari rupto testamento preteritione
posthumi ignorãter preteriti prout tenet ipsemet Bar.in.l.j.in
vj.q.prin.ff.de iure codicil. Tamen illa opinio cõiter reprobatur.
vt late dixi in.d.aut.ex causa.vltra eum.tu subtilius aduerte cõ/

a ¶ Clausula codicillar3. Adde Bal. ĩ aut.ex cã.ĩ j.opp.C.de lib.preteri. C.de codic. Angel.in.l. diẽ.de testa.mili. Pau.de ca.in.l.si cut certi.C.de testamẽ.mili. Bart.cõsi.inci.q/dam noĩe la pus. Pau.de ca.consi.lvj.inci.pre clar9. Ang.consi.cccxij.incip. Bru/nellus.

tra Bar.q2 sicut per aut.ex causa.nõ conseruatur legatũ factũ ipsi
preterito qui rũpit testamentũ.l.filium.§.oĩbus.τ ibi Bar.not.
ff.de leg.prestã.τ late Bar.in.d.aut.ex cã.in pe.col.ita ꝑ clausu/
lam codicillarẽ nõ dз conseruari legatũ factũ posthume preteri/
te que testm̃ rumpit.an tñ opi.Bar.in.d.aut.ex cã.in penul.col.
sit vã ibi plene dixi τ examinaui vbi retuli multos tenere 2riũ.
¶ Circa secundũ modũ Bar.dicit Jmo.qd̃.l.placet.allegata ꝑ
eum nihil ꝓbat:q2 ibi loquitur qñ testator noĩatim ĩstituit post/
humũ:qd̃ nõ est hic.quo casu instituendo posthumũ intelligitur
de quocũq3 posthumo ex quacũq3 vxore nato. Adde qd̃ sir pro
Bar.non videtur facere.l.iij.C.de inoffi.test.allegata ꝑ eum.q2 ibi
est casus singularis in iure ẜm Bar.τ oẽs ibi qd̃ posthumus ꝑ/
teritus habetur pro instituto ne rũpat testm̃ autoritate illius.l.er/
go non dз trahi ad cõsequentias.l.quod vero contra.ff.de legi.†
34 Tamen sustinendo Bar.põt induci.d.l.placet.ẜm do.Alex.vt
qua ratione ibi in institutione ex necessitate facta vt testm̃ valeat
appellatione posthumi cõprehenduntur postea nati ex alia vxo
re q alias nõ venirent in alia dispositione:ita hic in institutione
filiarum facta ex necessitate vt testm̃ valeat cõprehenduntur post/
hume:q alias non cõprehenderentur. Similiter ad.d.l.iij.põt dici
ꝙ mẽs Bar.fuerit:ꝙ sicut ibi ad hoc vt testm̃ valeat posthum9
habetur ꝑ instituto ex cõiecturata mẽte mr̃is testatricis:ita hic vt
valeat testamentũ fit cõiectura ꝙ instituẽdo filias voluit institue
35 re posthumã.† Itẽ illud qd̃ dicit Bar.de clausula codicillari nõ
rumpi rupto testamento intellige ẜm qd̃ declarat ipsemet Bar.
in.l.legata inutiliter.in prin.j.eo. Ad euadendũ tñ istas difficul
tates potes intelligere tex.plenius ẜm Jmo.ꝙ hic nullũ fuit te/
36 stamentũ† sз codicilli in qbus facta fuerũt legata q nõ rũpuntur
agnatione posthumi preteriti.l.j.§.si qs cũ nullũ.l.ab intestato.
τ.l.pe.s̃.de iure codi. Itẽ si intelligis istũ tex.ꝙ nõ essent filie te/
statoris sз alterius extranei prout.s̃.tetigi cessarẽt iste difficulta/
tes de preteritione. ¶ Ultimo pro cõplemento vt nihil omittatur
posset dubitari vtrũ cũ mysterio iurisconsultus formauerit.q.in
feminino gñe ꝓut etiã facit in.l.qui quartã.§.fi.s̃.eo.τ in.l.nomẽ
filiarum.de verb.sig.quare non sic formauit in masculino gene/
re:vt legatum factum filijs cõprehendat posthumos:τ tamẽ tot
iura formãt in feminino. Breuiter istud non videtur fuisse artifici.
τ Bar.in consi.qd̃ incipit Bonauentura condidit testamentum
exemplificat istum text.in masculino genere vt retuli.s̃.in tertio
not.vt exemplificat etiam Pau.de cast.hic.s̃.retuli.in.v.nota.
τ de vtroq3 promiscue loquitur tex.in.l.si quis filiabus.de testamẽ.
tutel.τ de masculo tex.in.l.si cui.ff.quando dies leg.ce.τ in.l.nera
tius.ff.de manu testa.

1 ☞ Distributiuũ attribuẽs actũ primi verbi:scз geniture cui/
libet insolidũ:ita attribuit actũ secũdi verbi scз emolumenti.
2 Uerbum presentis tẽporis ex cõiecturata mente testatoris capitur
pro verbo futuri temporis.τ nu.3.
4 Numerus singularis ꝙ capiatur ꝑ plurali τ in eo verificatur.
Fallit in materia odiosa.ibi.nu.6.
5 Procurator constitutus ad litẽ ꝙ cõstitutus censeatur ad lites.
Indefinita equipollet vniuersali.τ nu.11.
6 Lex qñ loquitur in persona vni9 singularis:videtur tñ loqui vni/
uersaliter:τ sola persona censetur dicta gratia exempli.
7 Dictio qua est distributiua:τ põt conuenire pluribus sicut vni.
Idem in dictione quisquis.
8 Partis appellatione ꝙ nõ veniat dimidia quãdo adijcitur di/
ctio qua vel aliqua.
9 Euidens constare dr̃ illud qd̃ per coniecturas accipitur.
10 Plures qñ vocantur noĩe collectiuo omnes admittuntur ad vnã
partem si sunt nati secus si sunt nascituri.
11 Testator si legat indefinite filiab9 nascituris centũ ꝙ natis plu/
ribus cuilibet earum debentur centum insolidum.

1 **Si quis ita.** † Distributiuũ attribuẽs actũ primi
verbi:scз geniture cuilibet insolidum
similiter attribuit actũ secũdi.scз emolumẽtũ legati.h.d.dubiũ
faciebat.l.qui quartã.§.fi.s̃.eo.ratio decidẽdi est ꝓpter distribu
2 tiuũ ꝙ ibi nõ erat. ¶ † No.j.ex tex.ibi genita sit:q9 verbũ p̃sen/
tis temporis qñq3 ex cõiecturata mẽte testatoris capitur pro ver/
bo futuri tp̃is.facit.l.verbũ erit.ff.de verb.signi. Adde qd̃ simi/
liter lex vel statutũ p̃ñtis tp̃is trahitur ad futurũ ẜm Bar.in.l.om
nes populi.in vlti.q.vj.q.principalis.ff.de iusti.τ iure. Bar.no.
in.l.illicitas.in prin.ff.de offi.presi.τ in.l.cum lex.ff.de legi.bal.
Ang.τ Jmo.in.l.cũ tale.§.penul.de condi.τ demon.τ in.l.cum
3 in secũdo in fi.ff.de iniu.rup. Bald.in.l.leges.C.de legi † Adde
etiam:ꝙ si papa in rescripto dicat:si qua ecclesia vel p̃bẽda nunc
vacat nec adijciatur de vacatura in futurum:tamen venit etiam
vacatura.gl.est no.in.c.dilectus.el.ij.in gl.j.τ ibi doc.no.de pre/
ben.limitãdo tamen vt per Jmo.τ Ludo.in.l.si qs mihi bona.
4 §.iussum.ff.de acqui.here. ¶ † Scdo no.ꝙ numerus singularis
capitur pro plurali τ verificatur in plurali. Adde meliorem text.

in.l.cum

in.l.cum inter veteres.⁊ ibi Bal.no.C.de fideicõ.liber.et pondera ibi tex.in implicatiua maxime volentem qđ in omni materia etiã vbi nõ sit fauor libertatis:numerus singularis verificetur in plurali.Adde etiã tex.no.in.l si qs ita.§.j.š.de test.tutel.Adde qđ vult Joã.an.in addi.Spe.in tit.de pcu.§.ratiõe autẽ forme.
5 in ver.qd si sit constitutus.vbi per aliqua similia tenet† ꝙ pcurator cõstitutus ad litẽ intelligat̃ cõstitutus ad lites ĩ plurali: quãuis alias forma mandati sit diligenter attendenda.l. diligẽter.ĩ prin.ff.mãda.Tamẽ ibi est ppter indefinitã que equipollet vniuersali.l.si plures.⁊ ibi Bart.de leg.iij.⁊ late Bart.in.l.si pluribus.ĵ.de le.ij.Jtẽ adde qđ no.vult Bar.in.l.j.§.sed ⁊ si incertũ.
6 in fi.de vẽ.in pos.mit.† ꝙ qñ lex loquitur in persona vnius singularis videt̃ tñ loq vniuersaliter.⁊ illa psona cẽset̃ dicta gratia exẽpli:ibi tñ in pcedẽtibus limitat Bar.nisi essemus in materia odiosa:qꝛ tũc numerus singularis nõ cõprehẽdit pluralẽ:aduerte etiã ꝙ in hoc tex.numerus singularis nõ pfert̃ singulariter:ꝫ
7 cũ adiuncto distributiui aliqua vt statim dicã.¶†Tertio not. ꝙ dictio qua est distributiua:qꝛ põt cõuenire pluribus sicut vni:
a sic etiam dictio quisquis[a] ⁊ quicũꝙ vt declarat no.Bar.in.l.hoc articulo.š.de hered.insti.solus Raph.cu.tenet cõtrium:qđ dictio qua non sit distributiua : cũ sit terminus particularis ⁊ exponat̃ qui.i.aliqua:⁊ verificat̃ etiã in vno:p no.in.d.l.hoc articulo.Tu aduerte ꝙ dictio qua vel aliqua facit vt terminus precedens qui prius nõ verificabat̃ nisi vno certo modo:tũc verificet̃ largius et
8 plura cõtineat.†Hinc est ꝙ ꝫ apellatio partis intelligat̃ de dimidia.l.nomẽ filiaꝝ.§.portiõis.ĵ.de ver.sig.etiã si adijciat̃ certa pars.l.si qui.cum glo.C.de postu.tñ si adijciatur qua vel aliqua pars verificabit̃ tunc etiã in qualibet minima parte vt est glos.in cle.j.in verbo aut earũ parte.de fo.cõpe.Bal.in.j.in pe.colũ.C. de inoffi.dona.⁊ in.c.j.§.cũ aũt.in vlti.coi.de cõtro.inue.ita hec dictio qua facit terminum cui adijcit̃ verificari in pluribꝰ:ergo
9 est distributiua.¶Quarto nota ibi:nisi euidens:⁊ intellige scꝫ
b p coniecturas:qꝛ illud dicit̃ euidẽs[b] qđ p coniecturas accipitur. l.ꝫ imperator.⁊ ibi Bar.⁊ alij.ĵ.e.l.quidã testamẽto.vbi Bald. ⁊ Moder.ff.de vulg.⁊ pup.do.Abb.in.c.ꝫ causam.in.xj.no.p illũ tex.de proba.⁊ exẽplica tex.quãdo attẽta quantitate patrimonij nõ est verisimile ꝙ tantã pecuniã voluerit cuilibet filiarũ dari:tunc omnibus vna sola sufficit.ar.l.filia.ff.de leg.iij.ƀm Jaco.de are.Bar.⁊ alios hic.⁊ Bar.i.l.luciꝰ prima.ĵ.ti.j.¶Quĩto per istum tex.dicit Barto.post Dy.in.l.quidã.§.fi.ff.de reb.
10 dub.† ꝙ ꝫ plures vocati vno noie collectiuo admittantur solũ ad vnã partẽ.l.si titius.⁊.l.interdũ.in princi.ff.de heredi.insti. Jstud est verũ in natis:secus in nascituris.vt ibi.ratio ƀm eum: qꝛ tũc nõ est imputãdũ testatori quare eos segregatim nõ nominauerit cum nõ potuerit verisimiliter cogitare quot essent nascituri.allegat istũ tex.Sed iste tex.nihil facit:qꝛ h fuit distributiuum si qua.non aũt collectiuum.Jtem ratio Bart.ibi nõ videt̃ cõgrua.qꝛ ꝫ testator nõ posset verisimiliter scire quot posthumi essent nascituri:tñ si voluisset posthumos tãtũ habere solũ quãtum heredẽ scriptũ ⁊ nõ plus:poterat facile prouidere dicendo posthumis quotquot nascẽtur lego tantũ quãtũ scripto heredi. ¶Sexto istũ tex.allegat in argumentum Bart.in.l.si pluribꝰ.
11 circa fi.prin.ff.de leg.ij.† ꝙ si testator legat indefinite filiabꝰ sibi nascituris centum:ꝙ natis pluribus cuilibet earũ debeant̃ centum insolidũ:nam dicit ꝙ indefinita eqpollet vniuersali distributiue non collectiue:⁊ sic attribuit actũ cuilibet insolidum.Ad hoc allegat istum tex.in arg.⁊ cũ eo trãsit ibi simpliciter Raph. cu. qđ est singulare ⁊ valde signandum si est verum: ⁊ sic ista fuit mens Bar.ibi.cõtrarium ⁊ melius tenet Jo.de imo.i.l.si ita sit scriptũ.in prin.ĵ.tit.ij.qꝛ cum ista indefinita sit apta equipollere vniuersali collectiue ⁊ distributiue:in dubio dꝫ intelligi collectiue:vt testotor minus granet heredẽ quam sit possibile.l.apud iulianum.§.scio.ĵ.eo.⁊.l.vnũ ex familia.§.si rem.ĵ.titu.j.Ad istum tex.respõdet:ꝙ istud operat̃ distributiuũ qua vt.š.dixi. Cõtra Bar.etiam tenet.d.Alexan.hic.per text.in.l.quidã.§.si tibi cũ l.seq.⁊ prin.sequen.ĩ vbo quarta debet̃.ĵ.de reb.dub. secundo p d.l.qui quartã.§.fi.š.eo.inducẽdo dupliciter vt hic p eum: tamẽ respondet ꝙ ibi erant coniuncti re ⁊ verbis.vt ptꝫ ibi : vnã summam.Tu aduerte ad.l.quidã.§.si tibi.cũ seq.ꝙ non videtur obstare Bar.¶Primo em̃ non loquit̃ in legato quãtitatis q̃ põt distribui cuilibet insolidum:cũ loquat̃ in hereditate prout dicit Bar.hic allegando.l.quartã.§.fi.š.e.Sed posses dicere ꝙ verũ est ꝙ tex.ibi primo loquit̃ in institutione hereditatis que nõ põt distribui cuilibet insolidũ.sed postea loquit̃ etiam in legato qđ potuit esse quantitatis:⁊ sic potuit distribui in plures insolidũ. ¶Secũdo ⁊ melius dic ꝙ in illo text.illi posthumi nõ vocãtur collectiue ad vnã partẽ.put presupponit Alex.imo singuli posthumi vocant̃ ibi in viriles partes.¶Glos.in verbo legasse ibi. Solu. ibi exheredatio odiosa.dic ꝙ in.d.l.ij.nullũ fuit distributiuũ vt hic.alias qlibet filiꝰ cõprehẽderet̃.l.si qs i prin.š.de libe.

⁊ posth.⁊.l.iij.§.noiatim.de iniust.rup.ƀm Raph.cu.hic.⁊ sibi ascribit do.Alex.hic.qui dicit doctores non tangere.

1 ¶Heres pro parte partẽ prelegati consequitur iudicio familie herciscunde:⁊ si repudiat hereditatem consequit̃ totum legatum a coherede per actionem ex testamento.
2 Prelegatũ factũ ĩstituto valet ĩsolidũ si nõ adijt:secus si adeat.
3 Conditio tacita ꝙ impediat transmissionem.
4 Heres si aliquis est pro parte ⁊ pro parte legatariꝰ:ꝙ põt repudiare institutionem ⁊ acceptare legatum.
5 Casus in quo repudians hereditatem priuatur omnibus bonis quocunꝙ titulo etiam inter viuos testatore obuenientibus scꝫ in repudiante hereditatem debitoris pie cause.
6 Heres et idẽ executor si repudiat hereditatem ꝙ perdat officiũ executoris.
7 Heres pro parte institutus si decedat hereditate non repudiata ex quo in extremo mortis articulo deficit conditio:tunc hereditas non potest adiri nec repudiari.

1 **Si vni** ex heredibus.†Heres pro parte:partẽ prelegati cõsequit̃ iudicio familie herc.⁊ si repudiat hereditatẽ cõsequit̃ totũ legatũ a coherede per actionẽ ex testamẽto.h.d.Ratio dubitãdi fuit qꝛ coheres p̃legatũ sibi factũ hꝫ pro parte sua iure hereditario:qꝛ pro parte sua sibijpsi a se legari nõ põt vt dicit text.in.l.sequẽti.ergo pro parte sua legatum deficit. ergo illa pars remanet in hereditate:ergo postea repudiãdo hereditatẽ videbat̃ repudiare illã partẽ legati q̃ erat in hereditate ergo videbat̃ ꝙ nõ posset amplius eã petere a coheredibꝰ.ratio
2 decidẽdi fuit vt statim dicã.¶†No.j.ꝙ prelegatum factũ instituto valet insolidũ si non adit: si vero adeat reddit̃ nullum pro parte:medio aũt tpe pendet sub conditione si hereditatem repudiauerit:ideo cessat regula catoniana:q̃ nõ hꝫ locũ in legatis cõditionalibus.l.certa.in prin.ĵ.eo.l.pe.ff.de reg.cato.quãuis videretur ꝙ ex post facto ppter repudiationẽ recõciliet̃ legatũ p illa parte pro qua ab initio nõ valuit.l.plane.§.si duobꝰ.⁊.l.legatũ §.heredi.ĵ.e.Sed dic ꝙ imo a principio valuit ꝯditionaliter vt
3 est gl.in.l.a filio.ĵ.e.†Jtẽ aduerte ꝙ ꝫ hec conditio sit tacita : tñ impedit transmissionẽ.vt per gl.in.d.l.filio.ĵ.eo.Ratio:qꝛ est tacita veniẽs ex testamẽto:sicut ⁊ cõditio q̃ fit p relatiuũ qs vel qui l.stichũ q meus erit.š.eo.⁊.l.nup.ĵ.de leg.iij.Secus aũt est in tacitis ꝯditiõibus veniẽtibus ab extra.l.ꝯditionibus q̃ extrinse-
4 cus.ff.de condi.⁊ demon.¶†Scđo no.ex isto.§.qđ vbi aliqs est pro parte heres ⁊ pro parte legatarius:põt repudiare hereditatẽ seu institutionẽ:⁊ acceptare legatum qđ est vtile qñ hereditas esset implicita ⁊ vellet euitare lites quas execrat̃.ita dicit text.in l.apud celsum.§.si qs ex vncia.ff.de excep.do.allegata ĩ glo.et in
5 l.a filio.ĵ.eo.¶Adde tñ vnũ singularẽ casum in quo †repudiãs hereditatẽ priuat̃ oibus bonis quocunꝙ tituto ab illo testatore obuenientibus:etiã titulo inter viuos fauore reipublice propter onus tributorũ.tex.est ĩ.l.heredes.C.de oi agro deser.li.xj.⁊ ille casus est singularis in iure ƀm Bar.ibi.⁊ Lud.ro.in repe.aut̃.similiter.C.ad.l.fal.in.iij.charta.in.xiij.speciali pie cause inter cõtractus.vbi per illũ tex.ifert:ꝙ quẽadmodũ ibi repudiãs hereditatẽ debitoris fiscalis occasione tributoꝝ priuat̃ oibus bonis qñocunꝙ in eum puentis:etiã titulo inter viuos:ita repudians hereditatẽ debitoris pie cause occasiõe decimarũ q̃ debẽtur tanꝙ tributa aĩarũ ⁊ gẽtiũ.c.tua nobis.de deci.xvj.q.j.ĩ.c.decime. priuabit̃ oibꝰ bonis q̃ ab eo habuerit: ⁊ ad illũ tex.adde Bar.⁊ Moder.in.l.j.ff.de acq.here. Bal.ĩ.l.gñaliter.§.in his.C.de se
6 cũ.nup. Adde etiã† ꝙ si idẽ est heres ⁊ executor si repudiat hereditatẽ pdit officiũ executoris.l.lucius.ff.de fidei.libe.no. Bar. in.l.cũ pponas.C.de fideicõ.liber.vbi limitat per illũ tex.¶Capio gl.magnã in ver.totum legatũ:quã diuide in septẽ ptes.Jn prima assignat rõnẽ ad text.deinde format quatuor op.sexto allegat cõcordãtes.septimo ⁊ vltimo format aliã oppo.ptes patẽt in ea.Jn ea.gl.ibi:vel aliud i eiꝰ herede:ista est vera solutio quã tenẽt cõiter do.hic.⁊ gl.⁊ Bar.ibi.⁊ in.l.a filio.ĵ.e.ꝙ hic ipse heres institutus repudiauit:ideo cõsequit̃ totũ legatũ:ibi aũt mortuus est anteꝙ repudiaret:⁊ heres vult cõseq integrã pceptionẽ ⁊ nõ põt:vt ibi:eo qꝛ prelegatũ p portiõe q̃ tangit ipsum institu-
7 tũ hꝫ cõditionẽ:si repudiauerit hereditatẽ vt dixi in text.† vñ si ille heres pro parte institutus decedat nõ repudiata hereditate:certe in extremo mortis articulo deficit cõditio:qꝛ tunc hereditas nõ põt adiri nec repudiari.vt est glo.sing.in.l.fi.ff.quando dies lega.ce.nimiꝝ ergo si ista portio prelegati nõ trãsmittit̃ ad heredem.Jstam cõem solutionẽ impugnat Alex.per illum tex.⁊ l.cum qui.§.pro parte.ff.de his qui.vt indig.vbi intelligitur qđ tale legatum pro ipsius parte est inutile: ⁊ tñ si verũ esset quod esset conditionale interim valeret : licet non sortiretur effectum ante euentũ conditionis.l.vnica.§.sin autẽ sub conditione.C. de cadu.tol.⁊ exponere inutile i.conditionale: esset nimis extranea expositio.¶Tu responde ꝙ tale legatũ dicit̃ inutile habito re-

a ¶Dictio. quisqs.Adde.c.qm̃.de cõiu.lepro.

b ¶Jllud dicit̃ euidens. adde Bar. in.l.ƥtor.ff. de no.oper. nũtia.Bar. in.l.j.ĩ.§.nẽ solent.ff.de offi.pre.vi.

spectu ad ius hereditarium per rationem quam assignat tex. qr ab ipsomet herede sibi inutiliter legatur: dicitur aūt cōditionale ⁊ validum habito respectu ꝙ est legatum: ⁊ ipsum consequitur iure legati: ⁊ sic actione ex testamento.

1 ☞ Dictio hoc amplius quid inducat. ⁊ nu.2.et.4.
3 Dictio amplius apposita sine pronomine hoc nō inducit repetitionem.
5 Testator non videtur cōfirmare legata inutilia prorogando heredi diem solutionis legatorum: ⁊ vide limitationem.nu.18.
Inducta ad vnum effectum non debent operari ɔtrium effectum
Inducta ad diminutionē non debent operari augmentum: ⁊ limita vt infra.nu.11.
6 Cōcessio nouorum priuilegiorum ꝙ nō tollat priuilegia eidē cōcessa.
Conuentio que fit ad resoluendum non debet operari productionem actionis.
7 Pactum ordinatum ad excipiendum non valet ad agendum.
Pactum nudum resolutiuum contractus vestitur ab ipso contractu quem resoluit.
8 Inducta ad augmentum non debēt operari diminutionem.
Doctor popularis q poterat venire ad officia ⁊ honores si effectus sit comes qui legit per.xx.annos poterit tñ vt prius venire ad officia et honores.
6 Augmentum dignitatis non debet operari eius priuationē vel aliud impedimentum.
Clausula nō obstātiū apposita ī literis pape ad firmādū gratiā non operatur eius restrictionem vel diminutionem.
10 Testator si legauit domū vxori cū hoc si valeat minus ducentum suppleatur per heredē vsqꝫ in ducētum: si domus valet vltra ducentum: nihilominus vxor habebit domum.
12 Uerba generalia ꝙ debeant referri ad vtilia ⁊ non ad inutilia.
Confirmatio superioris simpliciter ⁊ generaliter facta: ꝙ nō debeat trahi ad actus inualidos sed ad validos.
12 Prorogatio actus inualidi ꝙ sit nulla.
Compromissum si non valet nō valet eius prorogatio.
14 Factū ad consequentiam ꝙ operetur ad nouiter inducendum.
15 Repetitio gñalis legatorum ꝙ contineat etiā legata inutilia.
16 Dictum testis qui primo examinatus fuit nullum: et in secunda examinatione solēni dicit per omnia prout in prima examinatione dixit: quod valeat.
17 Confessio facta de eo qđ continet in instrumento nō solenni ⁊ ad illud relata qđ valeat et confitenti preiudicet.
19 In duabus causis cōcurrētibus: vna que nocet: altera q̄ prodest attenditur illa que nocet.
20 Princeps qui ex statutis exhibitis aliqua reprobat videtur alia approbare.

1 Egata inutiliter. † Uerba repetitionis inductiua cōfirmant legata inualida siue sint relicta in primo. siue in scđo gradu. secus in vbis ordinatis ad dandā dilationē heredi: ⁊ sic diminutionē diuidit in tres fm Bar. ¶ No.i. ꝙ dictio hoc amplius[a] inducit repetitionē ⁊ cōfirmationē legatorum ante inutiliter factorum. Et ratio est vt p Bar. ⁊ Bal. hic Adde qđ dictio hoc amplius est repetitiua pcedētis legati: nō solū in psona eiusdē vt hic. ⁊ in.l.qui ita. ⁊ ibi Bar.ff.de do.preleg. sꝫ etiā ī psona alterius. vñ si testator legauit Titio fundū: ⁊ postea hoc amplius legat tibi.x. videtur etiā tibi legare fundū: ⁊ sic cū titio cōcurrere in illo fundo.l. sꝫ ⁊
2 si sic fideicōmissum.j.de le.ij. Adde ēt † ꝙ dictio hoc amplius nō solū repetit substātiā pcedētis legati: sed etiā qualitatē q̄ erat in primo legato repetit in sequēti legato. vñ si testator legauit prio loco vxori sue domū sub conditione: postea dixit hoc amplius lego fundū: intelligit sub eadē cōditiōe gl.et Bar.in.l.in respetendis.j.de leg.iij.gl. ⁊ Bar.in.l.si tibi pure.in e.ti.de leg.iij. Intel
3 lige pdicta pcedere † qñ adijcit pnomē hoc: ⁊ sic dicitur hoc amplius. Secus si sine eo diceret: amplius lego fundū: tūc nō esset repetitiua precedētis legati vel qualitatis eius: sꝫ solum cōtinuatiua actus legādi. tex. est no.in.l.si seruus legatus.§.si ita scriptū
4 j.eo. aliqñ † etiā ista dictio hoc amplius inducit restrictionē ⁊ limitationem precedentis legati: qñ in legato nouiter facto p dictionē hoc amplius adesset diminutio vl' limitatio: nā illa diminutio ⁊ limitatio itelligit etiam repetita in legato prius facto. text. habes notabilē ⁊ exemplū in.l.aurelius.§.testamento.ij.ff.de li. le. ⁊ ibi gl.iij. Adde etiā circa rationē quā assignant Bar. Bal. ⁊ cōmuniter alij: quare dictio hoc amplius sit repetitiua ⁊ cōfirmatoria precedentiū: eo qr est cōparatiua: eā impugnat Raph. cu. eo qr hoc nō est comparatiuū: eo qr comparatiuū aliquid ponit cum excessu ad illud cui fit cōparatio. sed hic ista verba hoc amplius sonant.i. vltra illud qđ legaui: lego istud. vt not.in.l.si ita relictum.in prin.j.eo. ⁊ per Bart.in.l.qui ita.ff.de do.preleg.
5 ¶ Secundo no.ex tex.ibi: nō eñ hoc egisse testatorē † ꝙ testator prorogando heredi diē solutionis legatorum non videt cōfirmare legata inutilia. Ex quo sequunt duo correlarie ad que frequēter allegat iste tex. Primo ꝙ inducta ad vnū effectū: nō debēt operari aliū effectum ɔtrium: qr actus agentiū nō debent operari vltra eorū intentionē.l.obligationū substantia.§.fi.j.de actio. ⁊ obliga. ⁊.l.nō oīs.in prin.š.si cer.peta. Secundo ꝙ inducta ad diminutionem non debent operari augmentū. concordat.l.legata inutiliter.j.de adimē.leg.l.cum tale.§.fi.ff.de condi. ⁊ demō.l.ex facto etiam.ff.de hered.instituen. ⁊.l.titia.§.fi.ff. de manu.testa. ¶ Ad istam regulam adde tex.no.in.l.fi.circa mediū.C.de pre
6 posi.agen.in rebus.lib.xij.per quē no.ibi Bar.in fi. † ꝙ nunquā per concessionem noui priuilegij intelligunt alia priuilegia tolli eidem indulta: qr non dꝫ operari diminutionē inductam ad augmentum. Itē adde ꝙ similiter cōuentio q̄ fit ad resoluendū non debet operari productionem actionis.l.ab emptione.in fi. ⁊ ibi
7 Bar.no.ff.de pac.l.vēditi.C.de acti. emp. ¶ † Similiter pactū ordinatum ad excipiendū nō valet ad agendū: fm Bar. ⁊ alios in.l.in traditionibus.in fi.ff.de pac. Alibi tñ habes tex.notabileꝫ: ꝙ pactum nudū resolutiuū ɔtus vestitur tñ ab ipso contractu quē resoluit. tex. est no.in.l.si cōuenit.ff.de rescin.vendi. facit etiā tex.in.l.sed celsus.§.j.ff.de contrahen.emp. ¶ Adde ꝙ similiter
8 ista regula procedit ecōtra † qr inducta ad augmentum non debent operari diminutionem. tex. est no.in.l.si mancipia.in princ. ff.de fun.instru. Ratio: qr qđ fauore alicuius inductuꝫ est: nō dꝫ interpretari in eius dānum.l.qđ fauore.C.de legi. ad hoc bene facit.d.l.fi.C.de prepo.agen.in re.lib.xij. faciunt etiā que no. Bar. ⁊ Joan.de platea.in.l.alexandrinis.per illū tex.C.de decu.lib.x. ꝙ lꝫ doctor qui legit.xx.annis efficiatur comes.l.j.C.de profes.q in vrbe Cōstātinopoli.li.x. si tñ antea erat popularis: ⁊ p formā statuti ciuitatis sue poterat venire ad officia ⁊ honores etiā nūc potuit: per illum tex. ⁊ sequitur Pau.de ca.in.l.nulla.ff.de legi.
9 ¶ Tu confirma † qr augmentum dignitatis non debet operari priuationem vel aliud impedimentū. tex. est not.in.l.falsa.§.j.ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ in.l.penul.in fi.ff.de senato. Adde etiam qđ no. Bal.in.l.qr autem.in prin.ff.si quis omis.cau.testa. vbi per illum tex. ⁊ gl.no. ꝙ clausule non obstantium que apponuntur in literis pape ad firmandū ⁊ augmētandū gratiam: nunq̄ operātur diminutionē seu restrictionem. Adde etiam qđ voluit Gui.
10 de cu. ⁊ An.in.l.nulla.ff.de legi. † ꝙ si testator vxori legat domū cum hoc: ꝙ si valeat minus ducentum supplere teneatur heres ita ꝙ habeat valorē ducentarū librarū: certe si reperiatur valere plus q̄ ducentum libras: vxor tamen debet etiā habere illud vltra: cū illa verba fuerint inducta ad ampliandū: ergo non debēt operari contrarium: ⁊ pro ista decisione est bonus text.in terminis in.l.ea lege.in prin.ff.loca. ¶ Principalem regulam huius tex. ꝙ inducta ad diminutionem ⁊c. limitat Bart.j. vbi reseruo
11 dicendum. ¶ † Secūdo limita qñ non possunt operari diminutionem nisi prius operentur augmentum.l.deniqꝫ.§.interdum. ⁊ ibi ita summat Bart.ff.de pecu.le. ⁊.l.proculus. ⁊ ibi no. Bal. ff.de vsufru. Bar.in.l.ex hac scriptura.in.ij.co.ff.de do. facit qđ vult Bar.in.l.centurio.in vlti.char.ff.de vulga. ⁊ pupil.in prin. charte. ⁊ ibi dixi: intelligēdo tamen vt per Bar.in.l.cum tale.§.
12 fi.ff.de condi. ⁊ demon. ¶ Tertio no.ex eo.tex. † ꝙ verba generalia debēt referri ad vtilia ⁊ nō ad inutilia. Et sic facit iste tex. pro dicto famoso Inno.in.c.dudū.de deci. qđ ibi sequuntur ⁊ cōmēdāt Jo.an. ⁊ do. Anto. de but. qui dicit non reperiri alibi ꝙ cōfirmatio pape vel superioris cuiuis sit simpliciter et generaliter
b facta: tñ dꝫ referri ad actus validos[b] ⁊ nō ad inualidos. facit tex. in ratione sui.in.l.ex facto.in princi. ⁊ ibi Rapha.cu. ⁊ Moder. no.ff.de vulg. ⁊ pup. ⁊ illud dictū Imol. sequitur ⁊ limitat Bal. in.c.j.in.j.colū.per quos fiat inuesti. ⁊ ī.l.bonorum.ī.ij.colū.C. qui admit. Pau.de cast.in.l.princeps.ff.de legi. do. Alex.in.l.q̄cq̄. per illum tex.C.de testa.mili. ⁊ in consi.xxix.in.iiij.volu. qđ incipit viso statuto.in.iiij.colū. ⁊ in consi.cxxij.in.iij.volu. qđ incipit
13 viso puncto.in vlti.col. ¶ † Quarto no.ex hoc tex. nullā esse prorogationem actus inualidi. ex quo infert Bal. ꝙ sic nō valet eius prorogatio ⁊ sequuntur Imo. ⁊ Pau.de cast. ⁊ dicit Paul. hoc esse perpetuo menti tenendū: contrarium ⁊ melius tenent Ale. Raph.cu. ⁊ Aret.hic. Primo: qr ille te. nihil facit: eo qr prorogatio compromissi tendit ad eius augmentum non autem ad diminutionem: sed in hoc tex. prorogatio solutionis legatorū tendit ad diminutionem. Preterea in isto tex. testator fecerat legata vtilia et inutilia: ideo illa verba generalia: quas pecunias legaui ⁊c. debent referri ad legata valida tātum.l.si is cui.§.flauius. ff.de solu. sed in dicto. Bald. nō pcedit nisi vnicus actus cōpromissi inualidi. Areti. tamen infra in alio proposito intelligebat istum text.in.secūda parte quādo omnia legata erāt inutilia: puta quia facta in testamento minus solēni prout intelligit gl. hic.i ver.inutiliter. sed errat ⁊ dicit de directo contra istum tex. ibi. nō enim gegisse testatorem vt confirmaret inutilia sed vt diem vtilibus prorogaret: ⁊ sic vult ꝙ aliqua legata erāt vtilia aliqua non contra Bal.

a ¶ Dictio hoc amplius. Adde.l.verbum amplius.ff.de verb.sig. doc.in.c.cōmuniter.de verb.signi. Ang.in q̄st.cclxx.incip. precedenti decisione.

b ¶ Ad actus validos. adde Inno.in c.j.de trāsactio.

14 contra Bal.etiã facit†q2 illud qđ fit ad consequentiã operaŕ ad nouiter inducendũ vt no.Bar.in.l.ij.in prin.ff.de acq.pos.per
15 iura p eũ allegata.¶ Quĩto gñaliter no.ex toto isto tex.†qđ generalis repetitio cõtinet etiã inutilia legata sed non gñalis prorogatio q̃ tẽdit ad diminutionẽ.vt.s.dictũ est.¶ Sexto Bar.i
16 ducit istũ tex.loquentẽ de clausula repetitiua†q si primũ dictũ testis non valuit pp̃ter solẽnitatis defectũ:⁊ in secũda examinatione solenni dicat q dicit p oĩa put dixit in prima:q valet:lʒ bar.nõ firmet.⁊ differt ista qđ ab illa quã Bar.ponit in .l. eos.i vlt.col.ff.de fal.q2 ibi loqtur qđ testis in vna causa deposuit solẽniter ⁊ legitime:deinde i alia cã sup eodẽ articulo pductus:dicit dico put dixi in alia cã:⁊ sic nullitas primi dicti ad qđ fit relatio in secũdo est q mouet dubitationẽ bar.hic.⁊ in istis terminis prout loqtur Bar.aliј nõ tangunt excepto.Areti.q tenet q tale dictũ nõ valet:q2 aut testis fuit primo examinat⁹ extra iudiciũ inutiliter:⁊ tũc fm eũ nõ est dubiũ q nõ valet:q2 deficit industria iudicis nũc interrogãtis q debuit facere vt nũc extense deponeret dictũ suũ.l.ij.§.idẽ diuus.ff.de testi.si vo p̃mo fuit inutiliter examinat⁹ a iudice:⁊ adhuc idẽ:q2 nõ põt presumi p industria iudicis q omisit solẽniter necessariam examinationẽ.l.ij.§.queri põt.⁊ ibi no.ff.de suspe.tuto.aliј nihil tangunt.Tu adde i p̃priјs terminis Bar.illud qđ alibi decidit Bar.in.l.alia.in.ij.
17 col.C.de his qui.vt indi.†vbi q̃rit:pone qđ quis confiteŕ referẽdo suã cõfessionẽ ad ea q̃ cõtinenŕ in quodã instrumẽto:⁊ illud instrumentũ nõ est solẽne:nunqd dicta cõfessio valeat ⁊ sibi preiudicet.refert Inno.tenere q sic:q2 lʒ instrumẽtũ nõ sit solẽne nec sufficiẽs ad pbandũ:tñ cõfessio rata remanet etiã si nõ fiat absolute:lʒ p relationẽ ad instrumentũ nõ solẽne:eo q2 solẽnitas nũc est in cõfessiõe lʒ nõ fit in instrumẽto ad qđ fit relatio:ergo valet l.j.ff.de cõsti.pecu.⁊ ibi latius p eum.¶ Septimo Bar.limitat scđam partem huius te.qñ testator nõ solũ p̃rogasset diẽ legatorum:sed etiã disposuisset†q vsure interim prestarenŕ:⁊ sic esset
18 diminutio simul cũ augmẽto:tũc induceretur repetitio ⁊ cõfirmatio inutiliũ:⁊ cũ eo simpliciter trãseũt An.⁊ Gloria.hic.lʒ Imo.Raph.cu.do.Alex.⁊ arc.hic istud reprobãt:⁊ bñ q2.l.ij.cũ gl.C.de do.p̃mi.loqtur:qñ p̃missio illa vsurarũ dirigebatur ad certã dotẽ specificã nec ad aliud referri poterat:sed in limitatiõe bar.ad istum tex.erant verba testatoris generalia ad legata:quorũ quedam erant vtilia quedã inutilia:vnde in dubio debet referri ad vtilia.ar.l.siis cui.§.flauius.ff.de solut.p̃terea in.d.l.ij.est speciale fauore dotis fm Bar.in cõ.qđ inci.factũ sic se habet titius ⁊ seius:ad.d.l.si tibi pure.j.de le.ij.patet respõsio q nihil facit:q2 ibi est adiecta dictio repetitiua hoc amplius:⁊ sic loquiŕ i terminis p̃mi responsi huius.l.⁊ non i scđa parte prout loqtur
19 Bar.¶ Tu argue cõtra Bar.forti⁹.†nã hic cõcurrũt due cause quarum vna nocet ⁊ alia pdest ergo attẽditur ⁊ preualet illa que nocet.l.ij.§.fi.cũ sim.ff.ad falcia.⁊ maxime q2 illa que nocet est super re principali:illa vero q̃ deberet prodesse est super vsuris:⁊ sic super accessorio:ergo magis attendi dʒ principale quã
20 accessoriũ.l.nuda.C.de cõtrahen.⁊ cõmit.stip.¶ †Ultimo bar.post Dy.cõcludit q princeps vel superior reprobãdo quedam statuta alicui⁹ loci:censeaŕ alia oĩa approbare:dũmodo corã eo sint exposita:ita q verisimiliter notitiã habuerit:⁊ cũ eo transit Bal.Ang.i.l.cũ pretor.ff.de iudi.⁊ i.l.tribunus.§.fi.ff.de te.mili.do.Ale.in cõsi.cccccxxiij.qđ inci.viso statuto.in.iij.colũ.ad fi.⁊ sequen.⁊ est.ij.iiij.volu.consi.xxxix.

1 ☞ Legatum factum pluribus sine partibus intelligiŕ in viriles.Idem in institutione.Idem in societate.
2 Testator qui duobus centum legauit simpliciter:deinde vnum ex ipsis multum onerauit:videtur voluisse q oneratus plus habeat pro rata oneris.
3 Heredes plures instituti vel substituti ⁊ grauati p nomina propria vel appellatiua q non intelligãtur grauati viriliter: secus in legatariјs.
4 Argumentum de personis ad res procedit.
Testator si legat alicui mille i pecuniјs ⁊ mercãtiјs qualiter fiet diuisio istius summe.
5 Arguere de re ad tempus quod liceat.
Legatum si est factum alicui de trecẽtum soluendis in trib⁹ terminis intelligitur q in quolibet termino soluantur centum.
6 Legatum factum duobus coniunctim:an isti dicantur cõiuncti re vel tantum verbis.
Distributiones partium expresse non sunt paris distributionis partium tacite.

1 **In legato.** †Leagtũ factũ pluribus sine partib⁹ intelligiŕ i viriles.h.d.Idẽ in institutiõe l.quoties.§.heredes.ff.de here.insti.Idẽ in societate.l.si nõ fuerint.ff.pro socio.rõ huius tex.est q2 vna dispositio respiciẽs plures psonas intelligiŕ illas equaliter respicere p regulã.l.iã hoc
2 iure.cũ si.ff.de vulga.⁊ pu.Istũ tex.†limitat do.Alexã.hic post Pet.de bellapti.⁊ alios doc.nõ procedere qñ testator duob⁹ cetũ legauit simpliciter:deinde vnũ ex eis multũ onerauit veri simile est q voluit istũ plus habere p rata oneris.p.l.quoties.ff.ad tre.allegatã in gl.¶ Tu aduerte q2 ɔ istam limitationẽ facit tex.notabilis ⁊ singularis.in.l.vnica.§.lʒ vt manifesteŕ.C.de cad.tol.vbi legatariј grauati aliqd dare:intelliguntur semp grauati equaliter ⁊ viriliter:lʒ eoꝶ legata sint inequalia:qua ratiõe ergo nõ attẽdim⁹ ibi q inequaliter sint honorati:ita hic nõ attẽdim⁹ q inequaliter sint honorati:q2 vtrobiq3 est par ⁊ idẽ effect⁹ habere plu⁹ vel minus de legato:istud nõ facit qn oẽs legatariј equaliter teneanŕ.⁊ ad tex.i.d.l.quoties.rñde qđ loqmur i heredib⁹:nõ in legatariјs inter quos est differẽtia put dicit tex.
3 in.d.§.sed vt manifesteŕ sicut in simili lʒ in heredib⁹ institutis ⁊ substitutis refert an grauenŕ per noĩa p̃pria an p appellatiua.l.turpia.§.fi.j.e.gl.⁊ doc.in.l.j.C.de impu.⁊ aliјs subiti.Tñ secus est in plurib⁹ legatariјs:q2 etiã si p noĩa appellatiua grauetur tñ intelliguŕ semp grauati viriliter.d.§.lʒ vt manifesteŕ.iuncta gl.in ver.virili.⁊ ibi Pau.de ca.multũ no.⁊ dicit nõ reperiri alibi.⁊.d.Alex.i.d.l.fi.i fi.C.de impu.¶ Scđo p istũ tex.arguẽdo de psonis ad res.qđ argumẽtũ est validũ.l.q plures liberos.ff.de vulg.⁊ pup.Bar.in.l.miles ita.§.j.ff.de testa.mili.põt decidi
4 notabilis casus †q si testator legat alicui mille qngẽt[illegible] aureos in pecuniјs i mercãtiјs:⁊ in aliјs reb⁹ suis quõ debeat diuidi ista summa:quantũ debeat pstari de pecuniјs quantũ de mercãtiјs.nã certe talis summa dʒ equaliter diuidi vt qngẽtos aureos habeat de pecuniјs qngẽtos de mercãtiјs:⁊ alios qngẽtos in aliјs
5 reb⁹ p istũ tex.cũ aliјs.s.alle.¶ Cõfirmaŕ ista decisio † arguẽdo de rebus ad tps:qđ argumẽtũ etiam vʒ:put est tex.in.d.l.miles ita.§.j.⁊ ibi Bar.Alibi eñi videmus in tpe:q si alicui legaŕ trecentũ aurei soluẽdi in tribus terminis aliter nõ diuisa quãtitate:certe itelligetur equaliter.i.q cẽtũ debeãt solui in quolibet termino tex.est quẽ Bar.ibi dicit valde notabilẽ ⁊ sing.i.l.iij.in prin.ff.de ãnu.leg.¶ †Tertio p istũ tex.no.subtilis Pe.de bellaper.q qñ legaŕ duob⁹ ɔiunctim puta lego Titio ⁊ Seio fundum:qđ isti nõ sunt ɔiũcti re sed tm̃ verbis:istud pbat subtiliter ex hoc tex.hoc mõ inducẽdo:nã si testator expssisset pro equalibus portionibus clarũ est q nõ essent ɔiũcti re.l.re ɔiuncti.j.de leg.iij.gl.i.l.j.§.fi.ff.de vsufr.accrescẽ.ergo idẽ si nõ expressit cum tacite intelligantur distributę partes equales vt hoc text.Breuiter ɔtrũ cõiter teneŕ:q ad hoc vt dicanŕ disiũcti reqriŕ q distributio partiũ sit expsse facta a testatore:⁊ nõ sufficit tacita distributio.tex.est in.l.si duob⁹.§.fi.⁊ ibi dixi.s.eo Bar.hic.⁊ latius in.d.l.re ɔiũcti.⁊ sic nõ est par virtus tacite distributionis partiũ ⁊ expsse.d.l.si duobus.§.fi.⁊.l.planc.§.si cõiunctim.j.eo.⁊ ita limitatur regula.l.cum quid.ff.si cer.peta.

1 ☞ Electio in legato incerto de certis quod fit legatariј.
2 Testator q habet plures domos:si legat vnã de suis domibus Titio:titius habet electionem.
3 In legato ambiguo non cadit electio sed declaratio que magis pertinet ad heredem.
4 Si testator qui habet duos equos vnuʒ legat Titio alterũ sempronio Titius primo eligit.
5 Ordo prioris denominationis demõstrat ordinem charitatis et maioris dilectionis.
Domus si in vno instrumento est primo hypotecata Titio demum Seio q hypothecaria seiј erit posterior.
6 Quãdo in diuersis orationibus legatur diuersis incertũ de certis:an conditio prius petentis sit melior.
7 Res in solidũ qñ duob⁹ est legata vni debeŕ res:alteri estimatio

1 **Uiduos.** No.†q in legato generis subalterni:⁊ sic qñ legaŕ incertum de certis:electio est legatariј.de quo p gl.⁊ doc.in.l.legato gñaliter.j.e.Sed mirũ videŕ quare in dubio non intelligaŕ relictũ id qđ est minimũ per.l.si ita scriptũ.in fi.s.eo.⁊.l.apud iulia.§.seio.j.eo.cũ in dubio testator minus cẽseaŕ grauare heredẽ quã sit possibile.l.vnũ ex familia.§.si re:cũ vulgarib⁹.j.de leg.ij.rñdet Imo.q hoc legatũ plures res cõtinebat ex mẽte testatoris saltẽ aptitudine lʒ actu vnã tñ.⁊ sic cadebat electio q̃ in dubio est legatariј.iuxta gl.magistrã.in.l.lutio.j.de lega.ij.sed in ɔrio ex mẽte testantis legatũ erat vnicuʒ ⁊ aptitudine et actu ideo debeŕ minimũ.Adde q idẽ in effectu voluit Bart.in l.legato gñaliter.in vlti.op.j.eo.dũ dicit qđ hic cadit electio q̃ intelligiŕ trãslata in legatariũ:sed in cõtrario verba ita fuerũt cõposita:q nullo modo intelligitur electa optio.Ideo debeŕ qđ est
2 minimũ.sequr do.Anto.in.c.indicãte.de testa.¶ †Scđo facit iste tex.q si testator habens plures domos in patrimonio:legat vnã de suis domibus Titio q electio est legatariј vt hoc text.secus si simpliciter relinqueret domũ in genere tunc posset heres dare quam vellet.l.si domus.in prin.j.eo.l.qui ex plurib⁹.ff.de ver.obl.iũctis his q̃ dicũtur in.d.l.legato generaliter.¶ Glo.i.

in fi. dic quod ratio diuersitatis est: quia quando testator nominauit proprio
nomine videtur de certo legasse sed non constet de quo: vnde tunc legatum di
3 citur ambiguum seu obscurum: in quem non cadit electio sed declaratio † et
ad heredem potius quam ad alium pertinet declarare voluntatem testantis
cum censeatur eadem persona cum defuncto. vt in aut. de iureiuran. a mo.
presti. col. v. ¶ Extra gl. in quantum concludit Bar. post Dy. † quod testa
tor habens duos equos reliquit vnum vni: et alium alteri: quod legatarius
primo nominatus eliget. Idem tenent Ang. et communiter alij hic Dy. Ray.
Bal. Albe. et Jmol. in d. l. si ita scriptum. supra co. pro ista communi sententia
facit bene tex. in. l. si ita legatum. in prin. in ver. preter eos quos Ti
tius elegerit. infra co. vbi si duobus factum est legatum: primo nominatus
elegit. et illum tex. pro ista communi decisione ponderat Pau. de ca. ibi
et Nico. de nea. in d. l. si ita scriptum. Adde regulam quam no. Ange.
Jmo. et Moder. in. l. qui soluendo non erat seruum. supra de here. insti. vbi
5 per illum tex. no. quod ordo prioris denominationis demonstrat ordinem
charitatis et maioris dilectionis: idem dicit Bal. in. l. pe. in ij. op
po. C. de ver. signi. et in. l. j. C. de edic. diui adria. tol. ¶ Secundo ad
de illud quod decidit no. Ange. in §. etenim. in aut. de here. et fal. col.
j. quod si in eodem instrumento sit obligata vna domus Titio deinde Seio
hypotecha Seij erat posterior propter ordinem scripture. Et ponde
ra quod ibi est vnitas rei et pluralitas personarum: et tamen ibi attenditur ordo
denominationis: quod no. ad ea que statim dicam. ¶ Tertio adde tex. in c.
penul. de elec. in. vi. in ver. qui primo in instrumento vel literis pro
9 curationis est nominatus: cum concor. quas ibi allegat glo. † Istam communem
conclusionem limitat hic Rapha. cu. vt quando testator in eadem oratio
ne legauit vtrique: si autem separatim et diuersa oratione tunc videtur
quod melior sit conditio prius petentis: per. l. si pluribus. infra e. que no. limi
tat. l. quoties. ff. de vsufru. secundum eum. idem tenet Raph. cu. in d. l. si plu
ribus. vbi assignat rationem diuersitatis. Do. Alexan. tenet indistincte
communem decisionem Bar. et aliorum. et respondet ad. d. l. si pluribus. quod loqui
tur in casu diuerso: quando est pluralitas personarum et vnitas rei sed
hic est diuersitas et personarum et rerum ita respondet Bald. in. d. l.
si ita scriptum. ¶ Tu aduerte quod ista non videtur bona solutio quia etiam
in. d. l. si pluribus. videtur esse diuersitas non solum perssonarum sed
7 etiam rerum. † ex quo enim testator ibi legauit rem duobus insolidum: vt
ibi dicit tex. vni videtur legasse rem: alij estimationem: et sic vni speciem
alteri quantitatem. Nisi respondeas quod ibi estimatio non sit in obliga
tione: cum testator rem legauerit: sed ratione impossibilitatis quia duo
non possunt habere eandem rem in solidum. l. si vt certo. §. si duobus
cum simili. ff. commo. estimatio est solum in executione et prestatio
ne: ita declarat glo. no. in. §. si res aliena. insti. de lega.

1 ¶ Legatum vniuersale gregis vel peculij quod comprehendat omne
futurum incrementum etiam contingens post testamentum: et an
ista accessoria veniat propter moram. nu. 6.
2 Tempus mortis et non conditi testamenti quod inspiciatur in omni
legato vniuersali.
3 Dictio meus mea meum si adsit in vniuersali dispositione non re
stringit vniuersale dispositum secus in generali dispositione.
4 Modus pronuntiandi et exequendi quando vendicatur vniuer
sitas rerum.
5 Testator in dubio presumitur legare res proprias et non alienas.
Testator presumitur legare ius quod habet in re: quamuis finiturum morte.
6 Ultime voluntates quo ad accessoria quod sapiant naturam contra
ctuum bonefidei.

1 Grege legato. In legato vniuersali ac
cedunt etiam nata post te
stamentum. h. d. ¶ No. j. quod legatum vniuersale gre
gis vel peculij comprehendit omne futurum incremen
tum etiam contingens post testamentum. vt hic. et. l. peculium. infra
ti. j. etiam si viuo testatore contingat vel etiam ante moram here
dis. vt hic in glo. et bene. ratio huius tex. est: quia vniuersitas si
cut est grex sui natura recipit incrementum et diminutionem: et ta
men est semper idem. l. item veniunt. §. fructus. et ibi gl. ff. de peti. he
re. no. in. l. quod dicitur. ff. de impen. et tex. infra l. proxi. ¶ Secundo per
2 istum tex. † et similes dicit gl. no. in. l. penul. ff. de fun. instr. quod istud
est commune in omni vniuersali legato: quod semper inspiciatur tem
pus mortis et non conditi testamenti. ¶ Ultimo ad materiam huius
l. adde quod notanter tenet Bal. in. l. j. in vltimo no. ff. de sta. ho
3 mi. † quod si in vniuersali dispositione adsit dictio mea: non restrin
git vniuersale dispositum: vnde si dono vel lego gregem meum etiam
aliena capita includuntur que sunt de numero gregis. l. j. §. fina.
cum. l. sequen. et princi. sequentis. ff. de rei vendi. Sed in generali
dispositione bene dictio mea restringit: vt lego omnes seruos meos
l. seruos. ff. de lega. iij. Refert simpliciter do. Alexan. hic in fi. et
si ista doctrina est vera prestat magnam ampliationem ad istam
l. et sequentem et similes. Sed tu aduerte quia tex. in. l. ij. in fi. ff. de
rei vendi. facit de directo in oppositum: dum dicit quod in restitu
tione non veniunt aliena capita. et per illum text. iuncta. l. ij. in
4 princi. dicit Bar. in. d. l. j. §. ij. ff. de rei vendi. colligi modum † pro
nuntiandi et exequendi quando vendicatur vniuersitas rerum in

qua sint aliqua capita aliena: quod licet iudex pronuntiet seu decla
ret gregem esse meum: tamen postea in executione restitutio fiet
mihi detractis capitibus alienis: ita dicamus in proposito: quan
do testator legauit gregem suum simpliciter: non veniunt in resti
5 tutione capita aliena. † presertim cum testator censeatur legare
etiam in dubio res proprias et non alienas. l. vnum ex familia. §.
si rem. infra titu. j. secundum tamen distinctionem. l. cum alienam. C. de le
ga. Item testator presumitur solum legare ius quod habet in re: quam
uis finiturum morte. l. quod in rerum. §. j. cum gloss. vbi dicetur. infra
co. et. l. vxor patrui. C. de lega. et tanto magis in proposito adijcien
do pronomen meum. ¶ Extra glo. opponit Bar. quod iste accessio
nes non veniant nisi a tempore more. l. si quis bonorum. infra co. et con
6 firmatur viua ratione † quia vltime voluntates quo ad ista acces
soria sapiunt naturam contractuum bonefidei. l. in minorum. cum
glo. C. de in integ. resti. mino. declarat melius quam alibi bar. in. l. si
heres. ff. de eo quod cer. lo. sed in contractibus bonefidei quo ad ista
accessoria attendimus tempus more. l. cum fundus. in prin. ff. si
cer. pe. l. more. et. l. videamus. in prin. et. §. si actionem. ff. de vsu. re
spondet Barto. quod iste tex. loquitur quando legatur vniuersitas
quo casu accessoria non veniunt propter aliquod factum extrin
secum: et sic propter aliquam moram sed ex natura vniuersalita
tis que recipit augmentum et diminutionem: vt dixi in tex. con
trarium autem loquitur quando legatur species. ¶ Istam doctri
nam reprehendit Raph. cu. quia est de directo in d. l. si quis bonorum.
que proprie loquitur quando legatur vniuersitas non autem quando
legatur species. ¶ Tu autem defendendo Bar. dic: quod tex. ibi
non loquitur in legato vniuersitatis recipientis augmentum et
diminutionem. vt hic: sed loquatur in legato quote seu partis bo
norum: in quo quia non transit dominium nisi a tempore assignationis
et traditionis bonorum. vt habetur in. l. non amplius. §. fi. infra e. merito
attenditur tempus more: sicut est in legato speciei quando re
linquitur res aliena. l. si tibi homo. supra cum seruus. infra e. et ad istam
equiparationem credo Bar. habuisse respectum.

1 ¶ In vniuersalibus vnum subrogatur loco alterius: et vniuer
sitas remanet eadem.
Pretium in vniuersalibus quod succedat loco rei secus in legatis
particularibus.
2 Dominium rerum que continentur in vniuersitate legata quod transeat
recta via in legatarium secus si legatur pars hereditatis.
3 Uniuersitas corporum quod vendicetur: secus est in vniuersitate cor
porum et iurium.
4 Jura vendicari non possunt.
5 Grex proprie dicitur de animalibus minutis: large etiam de magnis.
Armentum proprie dicitur de magnis.
6 Grege legato si omnia animalia moriantur preter vnum illud debetur.
7 Uniuersitas facti vel rerum quod extinguatur cum ad vnum re
digitur.
Secus in vniuersitate personarum. et nu. 12.
8 Insula legata si sit combusta: area que superest debetur.
9 Omnium entium tres sunt species: et quando id quod superest ex
ente debeatur.
10 Amentum de vniuersitate constante ex corporibus distanti
bus vt grex: ad vniuersitatem consistentem ex rebus coherenti
bus vt domus quod sit bonum.
1 Res vna subrogata loco alterius sapit naturam eius: siue in vni
uersalibus siue in particularibus.
12 Uniuersitas personarum residet in vno: et supra. nu. 7. et intellige
vt nume. 13.
Jus eligendi prelatum competens vniuersitati remanet illi so
li qui superest de vniuersitate. et nu. 14.
13 Autoritas senatorum non consistit in vno senatore rome nunc
existenti.
14 Potestas eligendi papam quod consistat in vno solo cardinali exi
stenti in conclaui si alij recedant.

1 Si grege. ¶ No. primo: † quod in istis vniuersa
libus vnum subrogatur loco alte
rius: et ipsa vniuersitas remanet eadem. facit. l. pecu
lium. in princip. et. §. j. infra titu. l. iij. in princip. ff. de rei
vendi. l. si grege. in princip. ff. de pigno. et in. l. si cum testamento.
§. si petiero. ff. de excep. rei iudi. facit. l. proponebatur. ff. de iud.
Sic in vniuersalibus pretium succedit loco rei. l. si rem et pretium.
ff. de peti. heredi. Secus est in legatis particularibus. l. quid ta
men. §. inanis. ff. quib. mo. vsusfru. amit. l. inter stipulantem. §. sa
cram. ff. de verbo. oblig. et nota. Barto. in. l. si seruus legatus. §.
qui quinque. infra eo. et in. l. filie. §. a titia. ff. de conditio. et demonstra.
2 ¶ Secundo not. in ver. vendicari. secundum Pau. de cast. et Areti. † quod
in legato vniuersitatis facto: recta via et ipso iure transfertur do
minium rerum que continentur in illa vniuersitate. Secus si le
garetur pars hereditatis: quia istud legatum equipollet fideicom
misso vniuersali. vt no. glos. et docto. in. l. mulier. §. n. ff. ad trebel.
Bar. in

Bar.in.l.si quis seruum.§.fi.ꝫ.ti.j.ideo nõ transfert ius nisi facta restitutione vt no.Bar.in.l.j.in vlti.col.ꝫ.eo. Adde ad no.hui⁹ tex.l.si peculiũ.in prin.ff.de pecu.lega. Sed aduerte qđ Bar.in l.j.in.iiij.col.ꝫ.eo.ꝫ ꝫriũ:ꝙuis isti moderni nõ faciant mentionem.Nam dicit ibi Bar.qđ in legato vniuersali nõ trãsit dñium rerũ particularium recta via:eo ꝙ ille res nõ sunt principaliter sed in cõsequentiã.tñ Jo.de imo.ꝛ Aller.ibi reprehendũt Bart. per istũ tex.in.d.l.peculiũ.in prin. ¶ Tertio not.ex eo[illegible]erbo
3 vendicari†qđ grex et sic vniuersitas põt vendicari.facit.l.j.§.fi. cũ.l.seq.ꝛ prin.sequentis.ff.de rei ven.qđ intellige in vniuersitate corpoꝝ tantũ:vt est grex.Secus est ĩ vniuersitate corpoꝝ ꝛ iurium vt est peculium:ꝛ hereditas ꝛ dos.l.vendicatio.ꝛ ibi gl.et Bar.ff.de rei ven.ꝛ.l.pe.C.eo.ꝛ do.Aller.hic. ¶ Tu aduerte ꝙ Bar.in.l.j.in vlti.col.ꝫ.e.ꝛ ꝫ cõtrariũ:nã dicit qđ pro vniuersitate peculij ita cõpetit vendicatio:sicut pro vniuersitate gregis al legat.l.si peculiũ.in prin.ff.de pe.leg.Salua Bart.ibi intelligẽdo eum ẜm legem quã allegat:qñ in peculio nõ sunt nisi sola cor
4 pora:alias secus esset†ꝙ iura vendicari nõ possunt.d.l. vẽdicatio cum gl.ꝛ ita declarat magistraliter Bar.in rubri.ff.sol.mat. circa fi. ¶ Quarto no.ex tex.ibi ex eo grege.vl'vnus bos hic vi deri tex.ẜm Arc.cõtra glo.in.l.fi.C.de militari veste.lib.xij.quã
5 Bar.ibi multũ no.†qđ grex proprie[a] intelligitur de pecudibus
a seu animalib⁹ minutis.armentum intelligitur de animalib⁹ magnis.similis glo.in cle.j.in ver.gregibus.de decimis.Jn cõtrarium est tex.hic vbi hoc nomen gregis cõprehendit boue ꝛ sic animal magnũ tamen pro illis gl.facit tex.in.l.j.§.per hanc primo.ff.de rei vendi.vbi separatim ponitur significatio gregis a significatiõe armenti.facit.l.boues.ff.de ver.signi.Et ad istũ tex. oportet dicere qđ ex quo tex.dicit ex eo grege pecus eẽt:vel vn⁹ bos.Jnquãtum dixit primo pecus:terminus grege ꝑprie stat: sed dũ subiũgit de boue capitur large sicut in.l.fi.ff.de abigeis. declarat glos.in.d.l.j.ꝙ grex largo modo comprehendit omne genus animalium qđ gregatim pascitur.l.legatis.§.pecorib⁹. ff.de leg.iij. ¶ Quinto not.tex.ibi vnus superesset eum vẽdicari hic esse tex.formalem cõtra Bal.in.c.imperatoriã.in.ij.col.de
6 iura.calũ.vbi formaliter dicit†qđ si testator legat alicui gregẽ ꝛ capita omnia sint mortua tempore testamenti excepto vno capite:non debet illud.Ratio est ẜm eũ ꝙ non potest supplere vicem alioꝝ capitũ mortuoꝝ.istud est cõtra hũc text.directe ꝛ est
7 error. ¶ Sexto not.ex tex.ibi ꝙuis grex esse desijsset†qđ ĩ vniuersitate facti vel rerũ extinguitur nomen vniuersitatis cum ad vnum redigitur: ꝛ sic vniuersitas facti nõ potest cõsistere ĩ vno. secus est in vniuersitate personarũ.l.sicut.§.fi.ff.qđ cuiusqꝫ vni.
8 allegata in gl.vbi statim dicetur. ¶ Septimo not.in ver.fi.†qđ si insula legata sit cõbusta:qđ tñ area que superest debeẽ.Ratio ꝙ principalis res remanet:alias secus esset.l.mortuo.in prin.ꝛ ibi declarat Bar.iuncta.l.peculium.§.quadrige.vbi.gl.ꝛ Bar. ꝫ.titu.j.dic plenius omissis his que dicunt Jmo.Raph.cu.ꝛ la
9 tius Arc.hic qđ†oĩm entiũ tres sunt species.quedã cõsistũt ex corporibus separatis ꝛ distãtibus vt grex armentũ equitiũ ꝛ similia:ꝛ hic licet plura moriant̃ illud qđ superest debetur.tex.est hic ꝛ declarat Bar.ĩ locis ꝑallegatis.Quedã cõsistunt ex partibus integralibus ꝛ coherẽtibus vt est domus que ẜm legistas cõsistit ex solo ꝛ superficie:vel ẜm logicos ex fundamẽto pariete ꝛ tecto.l.eũ qui edes.ff.ne vsucapio.gl.in.l.solũ.ff.de rei ven.ꝛ tunc si superest illud quod est principalius debeẽ vt hic ĩ fi.Nã solũ est principalius superficie:patet ꝙ superficies cedit solo et nõ ecõtra.l.obligationũ fere.§.placet.ff.de act.ꝛ obli.quedã cõsistũt vno spiritu vt homo bos equus:ꝛ extincto boue quod superest non debeẽ.d.l.mortuo in princi.cũ fi.ꝛ.l.si seruus.§.boue
10 subtracto.ff.de cõdi.furti. ¶ †Octauo no.ex eodẽ ver.fi.qđ bonum est argumentũ ab vniuersitate cõstante ex corporib⁹ distãtibus vt est grex:ad vniuersitatẽ cõstantem ex rebus coherẽtibus vt est domus vel insula.Alibi tatem tex.facit differentiam in.l.rerum mixtura.ff.de vsucap.sed dic ꝙ hic procedit similitu
11 do propter identitatem rationis. ¶ Nono no.ex hoc text.†qđ vna res subrogata loco alterius sapit naturam eius:non solum in vniuersalibus vt hic:sed etiam ĩ particularibus.l.si donãte. §.si sponsus.ff.de dona.inter vir.ꝛ vxo.de quõ late per Bar.in l.j.§.hec actio.ff.si quis testa.lib.esse ius.fu.traditur.in.l.si eum. §.qui iniuriarum.ff.si quis.cau. ¶ Gl.in ver.desijsset.tene secũdam solutionẽ vt hic per Bar.ꝛ alios.licet Dy.et Jmo.teneãt
12 primam:†ꝙ imo non solũ nomẽ sed etiam ius vniuersitatis per sonarum residet in vno etiã in re ꝛ in effectu.cũ possit ille ꝛ agere ꝛ conueniri nomine vniuersitatis.d.l.sicut.§.fi.ꝛ.c.fi.lxv.dist. Hinc est ꝙ ius eligẽdi prelatum quod habet vniuersitas vel capitulum competit illi soli qui superest de vniuersitate.gl.est notabilis que disputat in.c.gratum.de postu.ꝑla.do.Abb.ĩ ꝯsi. xcv.in.ij.volu.quod incipit quoniam de infrascriptis dubijs in iiij.dubio.et in consi.xlvj.in eod.volu.incip.in questiõe que ad

13 presens vertitur.circa fi.Jntellige conclusionẽ gl.ꝛ doc.†qñ habitu ꝛ sic aptitudine pñt esse plures:ꝫ actu non sit nisi vnus.tũc in illo solo bene cõsistit ius vniuersitatis iuribus ꝑallegatis. secus si habitu ꝛ actu nõ esset nisi vnus.Jta limitat Bal.in.l.nõ ambigitur.ff.de legi.vbi per hoc ĩfert qđ autoritas senatoꝝ nõ cõsistit in vno senatore qui nũc est Rome:eo ꝙ aptitudine ꝛ habitu sublata est autoritas:ꝛ nõ subest amplius spes instaurãdi collegiũ senatoꝝ Rome. ¶ Addit etiã pro cõclusiõe gl. Arc. illud qđ tenet glo.in.c.ne romani.§.porro.in ver.oẽs.de electio.
14 quam Abb.ibi multum cõmendat ꝙ vult†qđ in vno solo[b] car
b dinali consistit ꝛ residet potestas eligendi papam si alij recedãt de conclaui.facit quod not.Jo.and.in.c.j.ne sede vacan.lib.vj. in nouella:qđ si prelatus debet agere cũ consilio capituli ꝛ in capitulo remaneat vnus solus alij recedãt:illius cõsiliũ ꝫ requiri.sed ista nõ videntur facere ad propositũ:ꝙ ibi alij cardinales sunt in rerũ natura:ꝫ non in ꝑsentia propter discessum:sed nos loquimur qñ omnes sunt mortui vno excepto.

1 ☞ Jn legato partis bonoꝝ quod non veniant fructus nisi a tempore quo heres fuit in mora.
2 Legatum vel fideicõmissum si defertur in diẽ:an fructus medij temporis debeantur legatario.
3 Fructus bonoꝝ legatoꝝ quod debeant̃ legatario etiã si heres non fuit in mora:qñ sunt seminati a testatore.
4 Dominium quote bonorum legate qđ non transeat recta via in legatarium.

1 **S**I quis bonorum. †Jn legato partis bonoꝝ nõ veniunt fructus nisi a tẽpore quo heres fuit ĩ mora.h.d. ¶ Limita ẜm Bar.Ray.ꝛ cõiter doc.nisi de voluntate testatoris expresse vel presumptiue aliud appareat vt in glo.Tu dic melius ẜm Jmo.qđ istud de presumpta voluntate que causatur ex affectione legatarij nõ cõgruit in proposito
2 tex.nostri vbi est purum.ꝛ iura que allegat glo.loquunt̃ qñ† legatum vel fideicõmissum differtur in diem:nũquid fructus medio tpe percepti debeant̃ legatario.Nam si grã legatarij vel fideicõmissarij sit facta talis dilatio:tũc fructus interim percepti ei debent̃.l.si fideicõmissi.§.cũ pollidius.ff.de vsu.allegata ĩ gl.
3 ꝛ no.Bal.in rub.C.de reuo.his que in frau.credi.in fi. ¶ †Secundo limita istũ tex.vt ꝑcedat in fructibus seminatis ab herede:secus in seminatis a testatore:cũ sint pars bonoꝝ.l.fi.§.peñ. de his q̃ in frau.cre.l.fructus pẽdentes.ff.de rei vẽ.ẜm Jaco.de arc.Bal.ꝛ Moder.hic.Bal.in.l.j.in.ij.col.C.de vsu.ꝛ fru.lega.
4 de quo dic vt latius per do.Aller.hic. ¶ Scđo not.ex text.† qđ in legato quote bonoꝝ nõ transit dñium recta via in legatariũ. patet:ꝙ tũc venirent fructus ante morã heredis:saltem ab adita hereditate.l.herennius alias incipit fructus.ff.de vsuris.ꝛ firmat Bar.hic:ꝙuis contrarium teneat Bar.in.l.non amplius. §.fi.ꝫ.eo.vbi dicetur.

1 ☞ Legari quod possint id qđ de presenti nõ est in rerum natura:sed esse speratur.
Et quod tale legatum sit conditionale.nu.ꝛ.
3 Conditio que tacite inest ex natura rei:nõ est proprie conditio.
4 Substitutio facta sub cõditione q̃ de sui natura inest:reputat̃ pura.

1 **Q**Uod in rerum. †Legari põt id qđ nõ est in rerum natura sed esse speratur.h.d.No.primo ꝙ illud qđ de presenti nõ est in rerũ natura sed in futurum speratur legari potest.concordantes sunt in glo.†Est tamẽ illud legatũ cõ
2 ditionale ex natura ipsius rei.habet enim cõditionẽ:si talis res nascetur vel producetur.l.interdum.ff.de ṽ.obli.ꝛ.l.j.in fi ff. de condi.ꝛ demon.ꝛ ibi no.Bar.in.iiij.q.principali:ꝛ sic illa tacita cõditio impedit ortum obligationis ꝛ actionis.l.qđ pure.ꝫ.qñ dies lega.ce.glos.not.in.l.item ꝙ.ff.de pact.ꝛ in.l.ij.§.creditũ in
3 ṽbo post nuptias.ꝛ ibi Ang.ꝛ Moder.ff.si cer.peta. †tamẽ nõ censetur legatum cõditionale quo ad impediendam transmissionem.l.conditiones que extrinsecus.ff.de de condit.ꝛ demon.quã allegat gl.hic que ita debet intelligi:imo quo ad transmissionem censetur purum.l.cum illud aut illud.§.fi.ff.qñ dies lega.cedat.
4 cum illa cõditio tacite insit ex sola natura rei† sicut alibi substitutio reputatur pura ꝫ fuerit apposita conditio que de sui natura inest.l.qui liberis.in prin.ff.de vulg.ꝛ pupil.imo fortius tacita conditio legis subrogata in locum cõditionis expresse a testatore apposite nõ impedit transmissionem.tex.est in.l.que sub conditione.§.fi.ꝛ ibi declarant glos.ꝛ Bart.ff.de condi.insti.ꝛ de eo facit festum Arc.in.l.iij.ꝫ.eo.

1 ☞ Testator habens ius in re morte sua periturum cẽsetur solo legare ius qđ habet ꝙuis legatum reddatur inutile:ꝛ intellige: vt nu.ꝛ.ꝛ nu.4.ꝛ vide nu.8.
Nullitas relicti potius presumit̃ ꝙ̃ quod heres presumat̃ grauatus ad aliquid redimendum.

a ¶ Grex ꝑprie. Adde Bar.ĩ.l.militaris.C.de veste milita.

b ¶ Quod in vno solo cardinali.adđ Jo.an.in.c. ꝫ.de elec.

2 Maritus si legat vxori fundū dotalē quod intelligitur solum legare ius quod habet.
5 Testator si legat vsumfructum sibi debitū in re aliena: qd tale legatum non valeat.
6 Usufructus formalis si legatur q loco illius debeatur causalis et non formalis.
7 Usufructus si legatur ab vsufructuario q cōualidetur proprietate superueniente.
Jus inutile ex post facto potest validari.
Jus superueniens testatori in eius vita: confirmat legatum inualidum.
Regula catoniana quod nō habeat locū in legato vsufructus.
Aucto iure datoris: augetur ius acceptoris.
8 Emphyteosis que finitur ī persona testatoris: si illa leget debetur legatario.
9 Uoluntas testatoris interpretatur q potius valeat q̄ pereat.
10 Coniunctio sanguinis arctissima legatarij nō potest per legatū vsufructus preiudicare proprietario.
11 Habens ius in rem post eius mortē trāsiturum ad aliū: si talem rem legat debetur estimatio.
12 Uerba testamēti que nō pñt verificari ī iure expsse legato qd verificant ī alio iure differēti: etiā si illud ius erat maius expresse.
13 Intellectus ad. l. meuius. §. pe. j. de lega. j.
Testator qui legat fundū simpliciter cuius vsufructus erat alienus: quid intelligitur legare.

Si vsumfructum. Testator in dubio intelligit legare ius qd habet lz morte sit periturum: fm ītellectū cōem: vel sic pprius ad tex. Usufructuarius inutiliter legat vsumfructū nisi pprietatē que
1 rat. h. d. ¶ No. primo ex isto tex. fm cōem intellectū: q† testator habens ius in re morte sua periturū: nō videt legare aliud quā illud ius qd hz: q̄uis inutile reddatur legatū. concordat. l. si domus. §. fi. j. e. et. l. vxor patrui. allegata ī gl. Et ex hoc habes correlarie diligēter notare: qd in dubio potius inducit nullitas relicti: q̄ presumat heres grauatus ad aliqd redimendū qd no. p limitatiōe regule que hz: qd in dubio act9 dz capi vt magis valeat q̄ pereat. l. quoties. ij. j. de re. du. j. quoties. de v. ob. et. l. si qñ ī pn. j. e. quasi cēseat maior presumptio: qd testator nō voluerit grauare heredē ad aliquid redimēdū. l. vnū ex familia. §. si rem j. tit. j. et. l. apud iulianū. §. seio. j. eo. q̄ curare de validitate actus vt sic vna presumptio tollat aliā. l. diuus. ff. de ī integ. rest. Ad
2 de† ad istud not. qd volūt Bal. et Ang. in. l. dotalē. per tex. ibi. ff. de test. mili. qd si maritus legat vxori fundū dotalē: q ītelligit solū legare ius qd habet et dñium q̄uis finiturū morte: nō autē
3 estimationē. ¶ † Item adde q ista regula procedit etiā si tale legatū fiat ī coniunctione persone fm Guil. de cug. Bal. in. l. habitatio. v. de vsufr. per tex. in. l. sticho. in ver. nepotibus suis. ff.
4 de vsufru. leg. ¶ Limita not. istam regulā† nisi aliud constet de mente testatoris volentis legatū sortiri effectū post mortē suā: quo casu videbit relicta estimatio sua. puta si testator grauasset legatarium qd post mortē ipsius testatoris de fructibus talis vsufructus aliquid faceret. ita not. limitat do. Alex. in consi. ix. in. ij. volu. qd incipit visis dicto themate in pe. et vlti. col. allegat ad hoc text. cum gl. fm intellectum Ray. in. l. vnum ex familia. §. sed si fundum. in ver. q si talia. cum gl. in ver. oneratum. j. tit. j. qui tex. non multum facit prout etiā. j. dicit do. Alle. q2 ibi fideicōmissum relictum extraneo nō erat purum sed collatū in tempus quo post mortem testatoris erat ius translatum in aliū: fm Imo ibi: quasdā alias limitationes tradit do. Alexā. in preallegato consilio de quibus. j. dicetur. ¶ Secūdo proprius ad tex.
5 no. † q si testator legat vsumfructum sibi debitū in re aliena: tale legatum nō valet. ratio: q2 effectus legati confertur in tēpus quo ius suum est periturum: ideo vitiatur. l. pluribus. §. et si placeat. ff. de ver. obli. et. l. titio cū morietur. ff. de vsufru. le. ¶ Ter
6 tio no. et semper tene menti fm Are. † qd si ille qui habet vsumfructū formalem legat illū alteri: loco vsufructus formalis debet causalis: qui subrogatur loco primi extincti: et est eiusdē effectus sed equiuocat: q2 lz ī testatore vsufructuario acquisita proprietate extinguatur vsufruct9 formalis: q2 res sua non pōt sibi debere vsumfructū formalē. l. vti frui. ī prin. ff. si vsufru. peta. et inducatur causalis: tñ in legatariū transit vsufructus formalis l. qd nostrum. ff. de vsufru. l. si quis vsumfructū. ff. de vsufru. leg.
7 glo. in. l. traditio. in prin. ff. de acqui. re. do. ¶ Quarto no. † q legatum vsufructus factum ab vsufructuario superueniente proprietate cōualidatur. Ex quo correlarie inferunt quatuor. Primo q illud qd ab initio est inutile p superueniētiā iuris ex post facto validat. Scdo qd ius superueniēs testatori in eius vita cōfirmat legatū inualidū. Tertio q regula catoniata nō habet locum in legato vsufructus. rationē assignat gl. vbi dicet. Quarto q aucto iure datoris auget ius acceptoris: sicut ecōtra resoluto iure datoris resoluit ius acceptoris. l. lex vectigali. fundo. ff. de pig. l. si a titio. et ibi Bar. ff. de rei ven. c. j. §. fi. de controuer. inuesti. ¶ Gl. in ver. inutile: vbi vel dic vt no. in. d. l. vxor illa solutio cōiter tenetur p Bar. Bal. et alios hic: et ibi: qd hic testator habeat ius in re aliena lz finiturum morte ideo illud tantū censetur legasse q̄uis legatū sit inutile. Ex qua cōclusione inferunt
8 doc. † qd habens emphyteosim que in sua persona finitur: si illā leget debetur legatario. et istud cōiter tenetur vt in concordantijs traditis per Alle. Istā cōem cōclusionē reprehēdunt Imo. Rapha. cu. et Are. hic mouetur Imo. q2 quilibet presumit scire iura. l. leges. C. de legi. et sic testator sciebat q ius vsufructus qd habet in re extinguetur eius morte: vnde absonū videtur et ridiculum: qd in dubio senserit de illo vsufructu tantū finiturū mor
9 te†: cum in dubio debeamus interpretari volūtatē testantis qd valeat potius q̄ pereat. l. si quādo. j. e. et. l. quoties. ff. de re. dub. vnde in dubio debemus interpretari de nouo vsufructu redimēdo per heredē. l. cum alienam. C. de leg. Sed ad hoc responde vt dictum est ī tex. Secundo pro ista parte dicit videri casum in. l. sticho. ad fi. allegata in gloss. nam ibi nō valet legatum in vsufructu q2 testator errauerat credens sibi proprietatem remansisse ex quo erant mortui illi quibus erat relicta proprietas: ergo innuit q si sciuisset ad se non ptinere proprietatē sed vsumfructū tantum: deberetur estimatio et sic valeret legatū. sed respōde qd ille tex. non bene facit ī hoc proposito: q2 ibi testator nō legauit illō ius qd habebat ī re sicut hic: imo testator habēs vsūfructū legauit proprietatē: et sic rem alienā: vnde si scienter legasset rē alienā: bene verū est qd deberetur estimatio. d. l. cum alienā. Ad istum tex. respondet Imo. q loquitur quādo testator dixit lego vsumfructū quē habeo ī tali fundo. et sic quādo testator expresse se restrinxit ad vsumfructum quem habebat tūc ex tali restrictione sumitur verisimilis cōiectura q testator errauit credēs se illū posse legare. Secus si simpliciter dicat lego vsumfructum talis fundi. et ita etiā respondet. d. Alle. in. d. cōsi. clj. in pe. col. ¶ Sed videtur diuinatio ad hūc tex. qd hic testator expresse se restrixerit dicēdo lego vsumfructū quem habeo: nisi ponderes pro ista solutione tex. istū in v. eum qd refert antecedēs. s. vsumfructum et sic vsūfructū meū formalē quē habebā Ad. l. vxor patrui. C. e. respondet Imo. tex. illū nihil facere: q2 tex. ibi nō dicit nō valere legatum respectu vsufructus. sed solū dicit testatricem nō potuisse preiudicare proprietario: et sic q̄uis ille tex. dicat legatū non valere ī preiudiciū domini: nō tamē negat quin eius heres saltem teneatur ad vsumfructum vel eius estimationē. et ita etiā respondet Raph. cu. hic. et dicit Are. q ista est verissima solutio ad illum tex. Sed certe nihil valet: q2 isto modo intelligēdo ille tex. redderetur sine aliquo dubio. Cui enim dubiū q testator legādo nō pōt preiudicare pprietario. l. si vniuerse. C. de lega. et si diceres q dubitatio ibi poterat esse propter affinitatem q2 erat vxor patrui illius pprietarij vt dicit tex. ibi propter quā affinitatem poterat dubitari an posset preiudicare pprietario vt saltem recepta estimatione cogeretur prestare res: dicitur q vana
10 fuisset dubitatio: q2 non solū† propter affinitatē imo nec vbi est cōiūctio sanguinis arctissima pōt piudicari pprietario ī aliquo l. mater cū si. C. de rei ven. vnde alio modo respōdet Imo. ī. l. cū pater. §. pater filie. et in. l. vnū ex familia. §. sz si fundū. j. ti. j. quod tex. in. d. l. vxor patrui. loqut qñ habēti pprietatē testator legabat vsumfructū. vñ cū ibi leget illō qd erat futurū legatarij ideo legatū est nullū. l. meuius. §. pe. ī fi. j. ti. j. et. l. pprias. tuas res. C. de lega. ita etiā respōdet. d. Alle. in. d. cōsi. clj. Ista solutio nō est bona et cōtra mentem illius tex. q2 isto modo nō quereret ibi de preiudicio vt facit tex. sz q̄reret de inualiditate. ¶ Pro ista parte cōtra cōmunem conclusionē adducit Raph. cu. tex. ī. l. cū pater. §. cū pater. et. §. pater filie. j. ti. j. et vtrobiq Bar. videt cōtra
11 rium voluisse eius quod hic: nam in illis iuribus† habēs ius ī re post mortē trāsiturū ad aliū: si talē rem legat: debet estimatio responde q in. d. §. cū pater. testator nō volebat legare illud ius suum qd erat finiturū morte vt hic: imo illud ius qd intendebat cōfirmari per cōpensationē illius mulieris fideicōmissarie instīte p parte. Ad. §. pater filie. responde q ibi pater tēpore testamenti nō habebat ius in predijs dotalibus. l. doce ancillā. C. de rei vendi. l. de his. C. de iure do. nec. iure cano. ex dissolutiōe matrimonij presumitur testatorē cogitasse: per no. per Bart. in. l. si seruum filij. in prin. j. eo. ¶ Pro eadē parte cōtra cōmunem cōclusionē adducit Are. tex. vt dicit optimū in. l. diuus. in prin. ff.
12 de vsu et habi. vbi est tex. † q verba testamēti que nō possunt verificari iure expresso ī legato: verificant ī alio iure differēti ab illo ēt si illud ius erat maius expsso ibi em̄ erat relict9 vsus sylue. et q2 sub rōne vsus legatū nō valebat: cōprehēdit vsufruct9: ita hic sub noīe vsufruct9 ne reddat iutilis intelligit de vsufructu nouo formali redimēdo. Sed ille text. nihil facit in proposito q2 ibi a cōstituente vel eius herede nihil est redimendū vt hic vbi heres.

heres cogeretur redimere vsumfructū formalē ab alio vel pstare estimationē.d.l.cū alienā:sed magna presumptio est q testator non sit grauaturus heredem ad aliquid redimendū ab alio.d.l. vnū ex familia.§.si rē.Et sic remanet defensata cōmunis cōclusio glo.z doc.q testator solū censeatur legasse illud ius qd habet in re q̄nis finiturū morte:non autē grauasse heredē ad aliquid redimēdū. ¶Tu aduerte q contra istā cōem cōclusionem videt
13 fortiter obstare tex.in.l.meuius.§.pe.j.tit.j.†vbi si legat fund⁹ cuius vsusfructus est alienus:heres tenetur redimere vsumfructum vel prestare estimationē:z sic testator ibi nō videt legare solum illud ius qd habet in re.s.proprietatē.sed intelligit grauare heredē ad alienū vsumfructū redimēdū vel estimationē.z pondera q tex.ille loquit in terminis fortioribus:q testator ibi habebat ius in re quā legabat qd ius ibi nō extinguebat eius morte imo durabat:z tn̄ non censet legasse solū illud ius qd habebat z qd erat validū z durabat in perpetuū:sed etiam intelligit grauasse heredē ad redimēdū vsumfructū:ergo multo fortius istud debet esse in casu nostro:vbi ius qd habebat testator erat fragile z extinguebat morte. ¶Ad illū tex.respōdet Joā.de imo.in.c. pastoralis de dona.q illud ibi ideo est:q ius alteri⁹ in effectu reddit inutile dn̄ū testatoris q ibi legatū fundi alias esset sine vlla cōmoditate cū vsusfructus esset alienus qui continet omne emolumentū rei quo casu videt testator legare etiā tale ius qd deficit in quo consistit totale emolumentū.z ita dicit esse singularē casum in.d.§.pe. ¶Sed nō aduertit q istā solutionē impugnat Bar. in.d.§.pe.q imo legatū proprietatis nō est inutile.z vltra Bar. istud patet q pprietas pōt vēdi.Jtē subest spes cōsolidationis pprietatis cū vsufructu:s3 quid fortius:ista solutio est 3tra istā legem z cōcordantes:vbi legatū nullā penitus affert cōmoditatem legatario:z nō debet nouus vsusfructus nec estimatio.ibi vero saltē est aliqua cōmoditas pprietatis.z sic directi dominij:vnde Bar.Bal.z Pau de ca.in.d.l.minus.§.pe i effectu soluunt intelligendo dupliciter illū tex.fm glo.ibi.nam text.simpliciter dicit fundo legato.vnde intelligitur qn̄ fundus erat alienus:z sic testator nullū ius habebat in re.z hoc mō fm Bar.pcedit sine aliquo scrupulo ille tex. ¶Tu aūt dic q isto modo intelligēdo est maximus scrupulus.tex.eī dicit fundo legato si vsusfructus alienus sit.cū ergo dicat vsumfructū fuisse alienū:ergo nō pprietas fundi.l.cū pretor.ff.de iudi.c.nōne.de presum.sed de hoc parum curo. ¶Scdo z fortius:si fundus fuisset alienus in totū et quo ad pprietatē z quo ad vsumfructū:certe testator ibi legasset rem in totū alienā ergo heres teneretur eam facere plene legatarij.l.si domus.§.j.j.eo.iuncta regula.l.cū alienā.C.de lega.ergo heres nō teneretur ad solū vsumfructū redimendū vt dicit text. sed etiā ad proprietatē:vnde scdo modo intelligūt tex.illū Bar. Bal.z Pau.de cast.q ibi fundus erat testatoris sed vsusfruct⁹ alienus:et q testator ibi dixit:q fundus ibi prestaret integer vel pleno iure:nimirū si heres tenet ad vsumfructū:alias nisi sic intellexeris illū tex.nō posset pcedere ille tex.fm eos:sed ista est aperta diuinatio q testator ibi dixerit lego integrū fundum.patet q tex.simpliciter dicit fundo legato. ¶Considera tu pro solutiōe ad illū tex.q testator ibi legauit fundū simpliciter.quo casu dicendo fundū intelligit legasse z pprietatē z vsumfructū.l.si alij. ff.de vsufruc.lega.etiā si alij postea legaret vsumfructū in specie adhuc legando fundū primo simpliciter intelligit legasse pprietatem z vsumfructū:vt ibi est tex.solēnis. Tunc respōdeatur ad contrariū in forma dum dicit:q testator in dubio intelligitur legare illud ius qd habet:verū est in dubio:sed hic verba testatoris sunt clara:q ex propria significatione cōprehendunt vtrūq scilicet proprietatē z vsumfructū.nimirū si testator videt legasse vsumfructū z heres teneat redimere:z ista respōsio est de mente Jmo.post Dy.z Ray.in.d.§.pe.z si diceret obstare tex.d.l.vxor patrui.cū legauerit ibi res qui terminus est generalis.l.j.i fi.ff. si cer.peta.z cōprehendit etiam proprietatē.l.si duo.in fi.ff.vti possi.l.qui alienam.z ibi no.Bar.de acqui.pos.z tamē ibi non intelligitur legasse proprietatē nec eius vsumfructum. Respōdetur quando ibi tex.nō dicit:q testatrix legauerit vtendo isto nomine res:sed bene dicit q testator habens tātum vsumfructum non potuit res tuas legare.

1 ¶Augmentū obueniens rei legate cedit cōmodo legatarij. Jus qd est in principali:censetur esse z in eius augmento.
2 Priuilegiū datum principali porrigitur ad eius augmentum. Statutum in principali extenditur ad accessorium.
3 Augmentum quod fit a testatore equiparatur augmento qd fit per alluuionem.
4 Plures fundi ex vno fundo sola destinatione fieri possunt.
5 Concessuz vni ex legato alteri⁹ videt ademptū illi alij legatario. Fratres ordinis humiliatorum qui impetrarunt a summo pōtifice z sibi elegerūt generalē qui illos visitaret:an possint per archiepiscopum mediolanē.visitari et corrigi.
6 Specialis visitator q deroget generali. Generi per speciem derogatur.z nu.10.
7 Patriarcha grandēsis l3 dederit spālem visitatorē suis monasterijs:tn̄ episcopus castellanus poterit more suo visitare.
8 Specialis iurisditio censet attribui cumulatiue nō priuatiue.
9 Statutum quod de adulterio z furto omnes iudices ciuitatis possint cognoscere:an si fiat aliud statutum qd solus capitaneus cognoscat de adulterio:videatur adempta alijs officialibus iurisditio generalis.
11 Priuilegium pape indultum aliquibus clericis nō intelligitur derogare iuri ordinarie iurisditionis:nisi contineat exemptionē ab ordinario.

1 **Si quis post.** †Adiectio facta circa rem legatā auget legatū sicut detractio diminuit.h.d. ¶Not.primo:quod augmentum obueniens rei legate cedit cōmodo legatarij vt hic z.l.si ex toto.in princ.s.eo.facit: quia quod ius est in principali censetur et in eius augmento.l. etiā.z ibi no.Bar.z Bal.C.de iure do.l.inter socerum.§.cū inter.in ver.si.ff.de iure do.z in.l.si cōuenerit.secūda.§.si nuda.ff. de pigno.actio.facit tex.in.§.j.in aut.de equa.do.per quē no.ibi
2 Ang.†qd omne priuilegiū datū principali porrigit ad eius augmentū:inferendo vt ibi per eū.facit etiā qd not.Bal.in.l.iij.§. hec verba.in ver.sed z si quid.per illum text.ff.de neg.gest.qd illud qd est statutum in principali extenditur ad accessoria.facit etiā tex.in.c.fi.§.j.de cōces.preben.l.vj.per quē no.ibi Gemi.qd
3 augmentū eiusdē iuris censet eo iure q̄ res cui adiungit. ¶†Secundo no.equiparari augmentū qd fit a testatore ei qd fit per alluuionem:z sic augmentum artificiale equiparatur naturali:differunt tamen in casu in quo augmentum factum a testatore non cederet legatario propter pronomē meum:semper cedit augmētum alluuionis:quia est incrementum latens qd non bene percipitur visu.§.per alluuionē.insti.de rerū diuisi.fm Jmo.z Mod.
4 in.l.serui electiōe.z in.l.si ex toto.s.eo. ¶†Tertio not.q ex vno fundo sola destinatione possunt plures constitui:intelligendo vt hic per glo.z Barto.Item intellige quādo ad perpetuum vsum. secus si gratia commodioris culture.l.caius.§.fi.j.titu.j. ¶Vl-
5 timo not.ex isto tex.in fi.† q illud qd conceditur vni ex legato alterius:videtur ademptū illi alij legatario qd inducunt Jaco.de are.Odra.lauden.Bald.z Albe.de rosa.ad arduam.q.que viguit inter fratres ordinis humiliatoz z archiepiscopū Mediolanen.nā dicti frēs impetrarunt a summo pontifice vnū de ordine suo in generalem:qui haberet eos visitare z corrigere totuz ordinem:an archiepiscopus possit eos visitare z corrigere sicut ante consueuerat.iste tex.facit q non:quia quod alteri est datum censetur alteri ademptum seu diminutum.facit bene tex.in.l.dominicis.C.vbi cau.fisca.z text.in.l.si duo.ff.de administratio.tuto.z per illa iura ita videntur determinare prefati doctores hic: z sequuntur Raph.cuma.z Pau.de cast.hic. ¶Jn contrariū tamē dicit Bal.facere tex.in.l.quoties.§.si.ff.de admi.tuto.z nō respondet:sed respōde qd ibi interuenerit aliqua ademptio:sed iste alius tutor fuit datus ad maiorem custodiam pupilli vt ibi in tex.in cōtrarium etiam dicit facere Bal.tex.in.l.j.C.de offic. prefe.vrbis.vbi creatio noui officialis nō derogat veteri:nec ei⁹ iurisditioni vniuersali.z respōdet quod ibi nouus officialis erat constitutus cum minori potestate non cum maiori vel pari:put ibi dicit tex.in ver.ita vt inferior. Tu aliter responde vt statim infra dicam. ¶Pro prima decisione allegat etiam Bald.tex. in.c.studuisti.de offi.lega.Sed ibi loquitur qn̄ datus est vnus in specie in vna cā:non aūt qn̄ vnus generaliter in omnibus causis subalternis. iste articulus est disputabilis et valde diffuius. ¶Adde qd eandem opinionem tenet Bal.in.l.j.q.s.de offic.
6 consulis.vbi concludit†qd specialis visitator derogat generali. idē tenet Ang.in.l.testamēta oīa.C.de test.vbi tenet:q visitator impetratus a papa solus visitabit z nō alius.vbi cōcessio generalis est in fauorē certarū personarū:z illorū fauor est qd per specialē deroget gn̄ali.idem tenet Bal.in aut.habita.in.v.col.C.ne filius p patre.qn̄ talis visitator esset deputatus ad postulationē impetrantis:vt in casu isto.secus si datus motu proprio superioris:tunc non reuocat generalis. ¶Pro ista parte facit q generi per speciē derogat vt in regula generi.z.l.vxorē.§.felicissimo j.de leg.iij.c.dudū.z.c.cū quis.de pben.in.vj.cū vulg. ¶Breuiter istis nō obstātibus l3 materia sit diffusa:credo 3rium esse de iure verius:qd p spālem visitationē cōcessam gn̄ali quo ad frēs humiliatos nō intelligat derogatū gn̄ali visitationi quā habet archiepiscopus in tota puincia.z ita in specie tenet Pet.de anc. in.c.tibi qui.de rescri.in.vj.vbi tenet q spālis visitator nō derogat generali.idē tenet Pe.de ancb.in.c.per hoc.de heret.in.vj.
7 vbi is qd†l3 patriarcha grādēsis dederit spālem visitatorē monasterijs suis:tn̄ eps castellanus poterit more suo visitare:p tex. z qd ibi Barto.in.l.in prouinciali.§.j.ff.de ope.no.nun.et in.l.j.

§. dixerit aliquis. ff. de publica. ¶ Pro ista parte multũ facit cõclusio que magis cõiter tenet: qđ spãlis iurisditio censetur attribui cumulatiue non aũt priuatiue vt not. Bar. in. l. j. per illum tex. de offi. prefe. v: bis. sed tex. ille videt parum facere: cũ ibi ꝓcedat vltra disponẽdo ⁊ expresse dicat: ꝙ vterqꝫ se ĩpediat imo plus põt ille tex. retorqueri ꝯ Bar. Nam ibi per dationẽ illius iudicis specialis super cã annone intelligebatur derogatum iurisditioni generali prefecti annone: nisi imperator sibi expresse reseruasset. istam regulã ponit no. Bal. in. l. vnica. §. vbi aũt. in ij. col. per illũ tex. C. de cad. tol. Ang. in repetitione. l. si vacãtia in xj. col. C. de bo. vacã. lib. x. ⁊ in. §. iniurandũ. in penul. col. in auẽ. de defen. ciui. col. iij. ⁊ istã regulã late prosequit Are. hic allegãs ad hoc tres tex. ⁊ idẽ Are. in cõsi. cꝫ. quod incip. spectabilis dñe collateralis. Istam regulã melius ⁊ latius prosequit Lud. ro. in ꝯsi. cccxcij. qđ incipit presens consultatio in hoc recidit vbi pro ea adducit nonẽ tex. ⁊ multas decisiones ⁊ est vt dixi cõis cõclusio quã etiã tenent Cano. in. c. pasto. de offi. ord. ⁊ in. c. qꝛ contingit. de religio. domi. q̃uis Bal. ⁊ Ang. in hoc variauerint i. l. cũ pretor. per illum tex. ff. de iudi. ⁊ Bal. in. l. cũ clericis. in prin. per illum tex. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ pro dicta cõmuni regula est bonus tex. in. l. si. in ver. ita tamẽ. C. de iur. om. iud. ¶ Scđo pro ista parte facit qđ fortius no. singulariter Ang. i. l. j. C. vbi ⁊ apud quos per illũ tex. cũ glo. in verbo. soluo. † vbi dicit esse optimũ arg. ad

9 statutum disponẽs ꝙ de adulterio ⁊ furto omnes ciuitatis iudices possint cognoscere. deinde statuto nouiter facto disponitur: ꝙ solus capitaneus cognoscat de adulterio: per hoc verbũ solus non videt adẽpta iurisditio alijs qđ est no. dignũ ƒm eũ: ⁊ est solennis decisio si est vera: ⁊ sic si p specialẽ iurisditionẽ concessam vni etiã cũ taxatiua solus: nõ est tñ derogatũ gñali aliorũ iurisditioni quãtominus in casu nostro. ¶ † Tertio pro ista parte facit

10 qđ magistraliter dicit Bal. in. c. pe. in. iij. col. de offi. dele. vbi dicit: ꝙ in hac materia spẽs derogat generi: qñ euellitur a gñe tãqꝫ spẽs separata a toto: vl' sicut vna ouis remouet ab ouili: secus qñ spẽs ponit gr̃a coadiuuãdi vel supplẽdi genus: vt in ꝓposito nostro ⁊ bñ facit tex. in. d. l. quoties. §. si. ff. de admi. tu. ⁊ isto modo

11 põt r̃nderi ad istũ tex. ⁊ similes. ¶ † Quarto pro ista parte videt facere tex. in. c. pastoralis de priuile. vbi pbat: ꝙ ꝓpter priuilegium pape indultũ aliquibus clericis: nõ intelligit derogatũ iuri ordinarie ptãtis: nisi papa cõcedat priuilegiũ exemptiõis ab ordinario. tamen ad illum tex. posset r̃nderi: ꝙ ibi nõ erat datus aliquis iudex specialis: prout in casu nostro.

a ¶ Seu vniuersitas. adde Spe. tit. de sentẽ. excõmu. versi. item not.

b ¶ Sꝫ bene iterdici. adde Cald. dif fuse i tractatu de ecclesi. interdicto.

1 ¶ Singularitr exprimi đr id qđ singlr' exprimit noĩe ꝓprio: ⁊ etiã qđ in indiuiduo exprimit: ⁊ qđ requirat. vide nu. 4.

2 Filius qui vocat se tacitũ ⁊ contentũ ꝓ relictis sibi factis a prẽ pro omni eo ⁊ toto qđ sibi debet a patre in eius bonis: per hoc nõ excluditur a petẽdo supplementũ legitime.

3 Tutela ꝙ annullatur si tutor nominatim nõ promittit suscipere defensiones pupilli.

5 Legatum nauis nõ extinguit licet tota sit refecta: si carina eadẽ remaneat.

Legatum nõ extinguitur per particularẽ mutationẽ totius rei fundamento remanente.

6 Compromissum factũ per collegiũ in quo sunt decẽ ꝙ nõ extinguatur lꝫ quinqꝫ vel septem illius collegij moriant ⁊ alij subrogentur ibi limitat.

7 Uniuersitate excõicata ꝙ si aliqui sint mortui ⁊ alij eorũ loco subrogati ꝙ tales subrogati nõ censentur excõmunicati.

Excõicatio infertur anime vere delinquẽti nõ representanti.

Collegiũ vel vniuersitas si excõicatur excõmunicatio tenet.

8 Interdictũ latum in vniuersitatem ligat subrogatos.

1 **Etsi navem.** † Legatũ nauis nõ extinguit q̃uis tota sit refecta: si eadem carina remãsit. h. d. ¶ No. p̃io ex isto tex. in v̄bo spãliter iuncta gl. ƒm Are. ꝙ aliqñ đr spãliter exprimi qđ singlr' exprimit noĩe ꝓprio. ¶ Adde ꝙ alibi no. ꝓbatur: ꝙ illud đr spãliter exprimi qđ in idiuiduo exprimit ⁊ nõ aliter: ita pbat in. l. si qñ. §. ⁊ gñaliter. C. inoff. test.

2 vbi per illum tex. in ver. spãliter no. Guil. ⁊ Bal. ⁊ Salic. † ꝙ si filius vocat se tacitum ⁊ contentũ pro relictis sibi factis a prẽ ꝓ omni ⁊ toto eo quod sibi debetur in bonis patris: per hoc nõ excluditur a petẽdo supplementũ legitime: prout etiã est tex. in. §. ceterũ. in auẽ. vt cũ de appel. col. viij. idem tenẽt Alberi. Bald. ⁊ Ang. in. l. de his. ff. de transac. nisi in indiuiduo renunciet legiti-

3 me: propterea ꝙ tex. dicit specialiter: istud † idem probatur in. l. si. §. omnem. in ver. specialiter. C. de admi. tuto. per quem tex. dicit Barto. in. l. legitimos. circa fin. s. de legi. tuto. ⁊ in. l. pretor. in princi. ff. de oper. noui nun. vbi dixit ꝙ vidit cassari multas tutelas: eo quia tutor nominatim non promiserat suscipere defensiones pupilli: prout ibi requirit text. in versi. specialiter. Breuiter

4 † communis conclusio est: ꝙ ad hoc vt dicatur specialiter exprimi nõ requiritur qđ singulariter ⁊ in indiuiduo exprimatur: sed solum in specie distincta a genere. l. si. C. qđ cũ eo. declarãt Bar. ⁊ doc. in. l. j. post glo. ibi. ff. si quis in ius vo. nõ ierit. Bar. in. l. si. circa fi. C. si cõtra ius vel vlti. publi. ⁊ in. l. si quis in p̃n. testamẽ-

5 ti. in. iij. col. j. de lega. iij. cũ suis concor. ¶ Secundo not. † qđ remanente fundo nauis ⁊ sic carina: prior nauis non videt extincta quasi videat remansisse prior nauis: ⁊ sic legatũ non extinguitur ex quo sequitur qđ per particularẽ mutationem totius rei remanente fundamẽto non extinguitur legatũ: imo fortius qñ nauis per partes tota reficitur vt loquit iste tex. etiãsi carina mutaretur tñ censentur adhuc eadẽ nauis. secus si eodẽ cõtextu mutaret. l. quid tñ. §. si nauis. ff. quib. mo. vsusfru. amit. l. inter stipulãtẽ. §. sacrã. de ver. ob. l. qui res. §. areã. ff. de solu. ƒm Pet. de bella p. Pau. de ca. ⁊ do. alex. hic: ⁊ dicit. d. Alex. esse valde no. pro limitatione huius text. idẽ etiã tenet. d. Alex. in. d. l. inter stipulantẽ.

9 §. sacrã. in pe. col. ¶ † Tertio inducit Bar. istũ tex. ꝙ si collegiũ vel vniuersitas in quo sunt. x. facit compromissum mortuis. v. vel vij. ⁊ alijs subrogatis nõ extinguit cõpromissum: qꝛ idẽ collegiũ remanet. l. ꝓponebat. ff. de iudi. idẽ tenẽt Dy. ⁊ Ang. in. l. si grege. s. eo. ⁊ ibi Bal. cũ vna limitatione quã sequunt Imo. ⁊ Moder. ibi qñ tale cõpromissum fuisset factũ pro vtilitate ecclesie. secus si pro vtilitate singulariũ personarũ: prout est gl. in. c. querelam. in gl. ij. ⁊ ibi scrib tes. ne pla. vices suas. ⁊ idẽ cũ Bar. tenẽt

7 Ang. ⁊ Bal. in. d. l. ꝓponebat. Ultimo querit Bar. † si excõicatur vniuersitas ⁊ aliqui sunt mortui vel recedãt: an subrogati cẽseantur excõicati. ⁊ remittit se ad ea que scribit in. l. inter stipulantem. §. sacrã. in fi. ff. de ver. obli. vbi etiã nihil decidit cõiter tenet ꝙ nõ: qꝛ excõicatio infert anime vere dilinquẽti: nõ aũt repsentanti qui non fuit in culpa. c. nemo episcopor. in fi. xj. q. iij. ⁊. c. sacro. de sen. excõ. ⁊. l. sancimus. C. de pe. ƒm Bal. Rapha. ⁊ Moder. in. l. si grege. s. eo. Bal. in. l. si ita legatũ. §. si. j. eo. q̃uis cõtrariũ videat velle gl. i. c. sicut vir. vij. q. j. sed Alb. ⁊ Raph. cu. in. d. l. si grege. dicũt questionẽ nõ posse ꝓcedere qꝛ collegiũ seu vniuer

a sitas[a] nõ p̃nt excõicari sed bene interdici[b]. c. romana. §. vniuersi

b tatẽ. de sen. excõi. in. vj. idẽ d' Bart. in. d. §. sacrã. in fi. formauit aliter questionẽ in canonicis excõica. sꝫ certe gl. i. d. §. vniuersitatẽ

8 dicit† ꝙ lꝫ vniuersitas nõ debeat excõicari tñ tenet excõicatio et ligat. itẽ adde secus esse in sñia interdicti: in qua subrogati in locũ mortuorũ bene ligant. glo. est ordinaria in. c. si sñia. de sentẽ. excõi. in. vj. Ratio diuersitatis: est qꝛ in interdicto potest puniri vnus pro altero. c. nõ est. de sponsa. non sic in excõicatione. xxiij. q. iij. c. j. ⁊ ibi. glo.

1 ¶ Legatum relictum patri a filio herede valet: sed si iussu patris adeat hereditatem efficitur inutile ⁊ imputatur in falcidiã et ibi rationem.

2 Legata inutilia que remanent penes heredẽ cũ augeant hereditatem submouent falcidiam.

3 Casus in quibus legata valent licet hereditas non adeatur per institutum.

4 Filiusfamilias miles habens peculiũ castrense institutus ab extraneo quod detrahat falcidiam.

Filius heres institutus qđ detrahat falcidiã a patre legatario.

5 Jussus patris in aduentitijs: qđ nõ requiritur in adeundo.

6 **A Filio.** † Legatũ relictũ patri a filio herede valet: sed si iussu patris adeat hereditatem efficit inutile ⁊ imputatur in falcidiã. h. d. ¶ Dubiũ facit: qꝛ cũ patri sit acquirenda hereditas pregulã. l. placet. ff. de acqui. here. ⁊ sic pater in effectu videat institutus: p cõsequens legatũ illi patri relictũ nõ videbat teneri. qꝛ a semet ipso ibi legari nõ põt. l. ⁊ q dẽ. s. eo. l. legatũ. §. j. j. eo. Cõtrariũ dicitur hic: qꝛ hereditas nõ est necessario acquirẽda ipsi patri qꝛ posset cõtingere ꝙ filius reperiret sui iuris tempore aditiõis hereditatis: ⁊ sic acquireret hereditas ipsi filio ⁊ hoc respectu legatũ vꝫ: ⁊ dato etiã ꝙ tẽpore cedẽtꝫ legati ⁊: sic tpe mortis testatoris esset adhuc in ptãte patris: certe adhuc posset effici sui iuris anteqꝫ adeat. ⁊ iste casus nõ exprimit in tex. sꝫ ponit pro constanti: ⁊ ex eo sequit illatio tex. ꝙ si tpe aditionis hereditatis reperiatur in ptãte patris: tũc legatũ euanescit. p rationẽ. s. dictã: ⁊ sic pater effectualiter heres inputat sibi in falcidiã submouen-

2 dam ab alijs legatis †: nã legata inutilia cũ remaneant penes heredẽ iure hereditario ⁊ sic augeãt hereditatẽ: per cõsequẽs submouẽt aut diminuũt falcidiã quã heres vellet detrahere de alijs legatis. l. ex asse. l. nõ dubiũ. ⁊. l. in rõne ista. ff. ad. l. fal. ⁊ hic in gl. ¶ Glo. in ver. põt. ibi: sed nõ ecõtra. rõnẽ diuersitatꝭ est ꝓpter impedimentũ regule catoniane assigna tex. in. d. §. an seruo. ⁊ in d. §. ex diuerso. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. ⁊ doc. hic. Sed aduerte qđ ista rõ nõ vr̃ gñalis qñ pr̃ esset institutus ⁊ haberet substitutũ vel coheredem a quo esset repetitũ legatũ iuxta. l. lꝫ ĩperator. j. eo. nã tũc a patre nõ diceret necessario sibimet relictũ nec tũc pr̃ eẽt heres ⁊ legatari⁹ qꝛ posset pr̃ repudiare: ⁊ credo: ꝙ qñ pater institut⁹ haberet substitutũ vel cohered ẽ vt. s. tũc esset idẽ ꝓut in h tex.

qꝛ tunc

q꞉ tūc etiā ibi a principio valeret legatū:⁊ sic nō obstaret regula
3 catoniata† q꞉ lꝫ mortuo testatore patri statim acquireret legatū
factū filio:nō tñ necessario aqreret hereditas:cū posset repudia
re ⁊ legatū valere ꝑpter substitutū vel coheredē:ampli⁹ puto ꝙ
in.xiij.casibus enumeratis per glo.magistrā in.l.ea quā.C.de fi⸗
deicō.ī quibus vꝫ legatū lꝫ hereditas nō adeatur per institutū:
posset dici quatenus possit adaptari ꝙ legatū factū a patre filio
a pͥncipio valeat:vt in casu auť.hoc amplius.C.de fideicō.q꞉ tūc
pater nō erit idē heres ⁊ legatarius:nisi diceres ꝙ illi sint casus
speciales ⁊ nō habendi in cōsideratione.l.ius singulare.⁊.l.qͦd ve
ro cōtra.ff.de legi.¶ In glo.in ver.iussu.in fi.istā glo.reprehen⸗
4 dūt Bar.⁊ cōiter doc.† q꞉ si extraneus instituat filium familias
militē habentē peculiū castrēse:ipse bene detrahit falcidiā.lꝫ ex
eius testamento nō detrahatur.l.in testō.C.de testa.mili.alias re
torqueret ī eius lesionē qͦd eius fauore est inductū:cōtra.l.qͦd fa
uore.C.de legi.Tu potes saluare gl.ſm Sali.hic:ꝙ velit dicere
ꝙ in isto tex.testator qui instituit filiū non erat miles:q꞉ si fuisset
miles nō detraheret falcidia vt dicit tex.nō aūt voluit dicere gl.
in isto primo casu ꝙ miles institutus a pagano non possit detra⸗
here falcidiā:q꞉ hoc esset falsum vt predixi.¶ Gl.fi.ibi sꝫ illud
qñ vꝫ:ratio est q꞉ qñ legatū est validū remanet penes heredē iu⸗
re legati.ergo nō imputať ei ī falcidiā.ratio rōnis est:q꞉ cū falci
dia sit quarta debita heredi iure institutionis:ex ipsa vi appa⸗
ret qͦd solū illud qͦd iure institutiōis ⁊ sic iure hereditario capiť
dꝫ in quartā cōputari.l.in quartā ff.ad.l.falci.¶ In ea.glo.ibi
alij dicūt:ex ista lectura glo.quā etiā posuit prima gl.no.Bart.
5 † ꝙ filius heres detrahit a patre legatario falcidiā.Adde ꝙ si⸗
militer ecōtra pater detrahit a filio falcidiā.l.iubemus.§.ideꝗ
in retinēda.C.ad treb.⁊.l.cū filio.ſ.eo.Istam lecturā reprobant
gl.Bar.⁊ doc.q꞉ iurisconsultus non debuit diuinare de iure.C.
postea facto.l.iubemus.C.de te.fortius hic reprobāt Dy.Bal.
6 Sali.⁊ Imo.† q꞉ in aduentitijs non requiritur iussus patris in
adeundo:vt dicit litera:qͦd ꝓbāt:q꞉ cū in aduētitijs filius possit
adire patre inuito.l.fi.§.finautem patre recusante.C.de bonis q̄
libe.ergo fortius eo ignorante:⁊ sic absꝗ iussu patris:ꝑ regulā
qͦd potest inuitis fortius ⁊ ignorantibus.Item q꞉ tūc nō acqui
reretur patri nisi vsusfructus:ego tamen in.l.j.C.qui admitti.re
probaui istā cōmunem opi.ꝙ imo in aduentitijs filiusfamilias
non possit adire ignorante patre:lꝫ possit eo inuito:q꞉ si filiusfa
milias cui delata est hereditas aduentitia interpellat patrē ꝙ
sibi consentiat ⁊ pater recusat:tunc filius fecit debitū suum ī re⸗
quirendo patrem:⁊ cū stet per ipsuꝫ patrē:pōt tunc solus filius
adire.ita loquitur.d.§.finautē recusante.que ratio cessat ī patre
ignorante ⁊ nō requisito:alias cū patri queratur vsusfructus in
ipsis aduentitijs ⁊ per hoc est legitimus administrator taliū bo⸗
norum:frustratoria esset talis administratio si fili⁹ ignorāte pa⸗
tre posset sicut ecōtra patet in.§.sequēti qui incipit similiꝗ mo
do.vbi filiofamilias milite recusante successionē in bonis castrē⸗
sibus pater admittiť qui tamen nō posset admitti filio ignoran⸗
te vt ibi not.Cy.et Bald.ergo in isto proposito non est bona cō
sequentia:filius solus potest adire quādo pater recusat cōsentire
ergo etiam potest patre ignorāte propter diuersitatem rationis
dixi latius in.d.l.j.

1 ☞ Legatū dicitur causa lucratiua deducto prius onere.
2 Stante statuto ꝙ de legatis soluatur tātum pro libra:intelligiť
de eo quod remanet deducto omni onere.
3 Lucrum dicitur quod superest deductis expensis.
4 Statutum qͦd de pretio rei vendite soluatur tantum pro gabella
intelligitur de pretio qͦd in effectu remanet penes vēditorem de⸗
ductis expensis.
Pretium intelligitur deductis expensis.
5 Stāte statuto ꝙ de quolibet debito soluať tantū pro libra:si de
beātur mille de quibus quis tenetur omni anno quinquaginta:
debet deduci interusurium medij temporis.
6 Donatio vltra quingenta lꝫ indigeat insinuatiōe:tñ si detracta
gabella remanent tm̄ quingenta non insinuatur.
7 Statutuꝫ ꝙ de oībus fructibus fornacum soluantur denarij sex
pro libra intelligitur deductis expensis.
8 Impetrans beneficium vsꝗ ad valorem centū si vacat beneficiū
habens redditū ducentum ⁊ deductis expensis remanent tantū
centum ꝙ debeat illud habere.
9 Uerba statutorum qͦd debeāt intelligi cum effectu.
10 Actor ſ ex forma statuti debet soluere gabellam de summa litis
ad rationē.vj.pro libra:⁊ creditor petat a paupere magnā sum
mam:debet gabella solui pro tota summa lꝫ illam consequi non
possit propter paupertatem debitoris.

1 NOn amplius. †Eatenus qs videť ha⸗
bere ex causa lucratiua
legati:quaten⁹ remanet deducto onere.h.d. ¶ Per
2 istum tex.decidit Bal.† ꝙ stante statuto:ꝙ de legatis
debeat pro gabella solui tantum pro libra:certe debebit solui de
eo qͦd in effectu superest deducto omni onere imposito ipsi lega
to.⁊ cū eo trāseunt Flo.Rapha.cu.⁊ Pau.de ca.hic.Ang.ī.l.
ciuitatibus.§.fi.ī.c.Imo.hic tenet contrariū per.l.ad veterani.
§.j.ī.ad.l.falci.allegatā in glo.nam qua ratione ibi onus imposi
tum legatario qͦd cedit ad lucrū heredis non diminuit legatū in
preiudicium alioꝝ legatarioꝝ:⁊ sꝫ tertie persone quo ad detra⸗
ctionē falcidie:ita hic onus impositum legatario qͦd cedit lucro
heredis nō debet imputari reipublice in ratione gabelle.q꞉ res⸗
publica est quedā tertia persona differēs ab herede:sed respon⸗
de:ꝙ illud ibi ideo est:q꞉ heres non cōputat sibi in falcidiā nisi
illud qͦd in titulo institutionis seu iure hereditario capit vt dixi
ī.l.ꝓcedēti:⁊ ponit Bar.hic.¶ Pro decisiōe Bal.adde facere
3 q꞉ istud statutū cōsiderauit lucrū legatariorum† sꝫ lucrū diciť il⸗
lud qͦd superest deductis expē.l.luci⁹.ff.ꝓ socio.⁊.ī.diceť.¶ Se
cundo adde qͦd decidit Bart.in.l.si vir vxori.§.cuidam.per illū
4 tex.ī de cōdi.⁊ demō.† stāte statuto ꝙ de pretio rei vēdite solua
tur tātū pro gabella:dꝫ intelligi de pretio qͦd in effectu remanet
penes vēditorē deductis oībus expen.tam in subhastationibus
quā proxenetis ⁊ simi.distinguendo tñ vt ibi per eū.⁊ habes ꝓ
hoc tex.not.in.l.quātitas patrimonij.vbi Bar.idem no.ff.ad.l.
falci.Bar.in.l.vbi pure.§.fi.ff.ad treb.Facit etiā glos.no.in.l.ꝑ
diuersas.in glo.fi.magna circa mediū ⁊ ibi Bar.not.C.manda.
que not.dicit:ꝙ pretiū rei intelligitur deductis expēsis.¶ Ter
tio adde qͦd decidit Barto.in.l.in lege falci.per illum tex.ff.ad.
5 l.falci.† stante statuto ꝙ de quolibet debito soluať tantū pro qua
libet libra pro gabella:si debes mihi mille de quib⁹ teneris sol⸗
uere quinquaginta omni anno:debet deduci interusuriū medij
temporis:cū in effectu quantitas tota sit minor omni anno decē
pro cētenario.¶ Quarto adde qͦd decidit Bar.in.l.quoties.ꝑ
6 illū tex.no.ff.ad le.fal.† nā de iure cōmuni si dōatio est vltra quin
gētos aureos sine insinuatione nihil valet.l.pe.§.fi.C.de dona.
certe si detracta gabella in effectu nō remanēt nisi quingēti aurei
valebit donatio sine insinuatione.¶ Quinto adde qͦd late deci⸗
dit Bal.in.l.si a patre vel a domino.§.fi.per illum tex.ff.de pe⸗
7 ti.here.⁊ in.l.j.in.ij.col.C.de fructi.⁊ lit.expen.† stante statuto ꝙ
de omnibus fructibus fornacum soluantur sex denarij pro libra
8 intelligitur deductis expensis.¶ † Sexto adde id quod decidit
Pau.de ca.hic per istū te.ꝙ si aliquis impetrauit a papa bene
ficium vsꝗ ad valorē centum aureoꝝ ⁊ vacauit beneficiū habēs
redditum ducentorū aureoꝝ tamen deductis expensis nō rema
nent nisi centū:tale beneficiū debetur impetranti.subijcit tamen
Pau.de ca.se nescire si curia romana hoc obseruat:q꞉ forte nō
intelligeret deductis expen.cū tales gratie sint restringende eo
q꞉ odiose.c.ꝗuis.de preben.in.vj.legata vero sunt fauorabilia
de quib⁹ hic:sed in terminis ꝙ talis impetratio beneficij debeat
intelligi deductis oneribus ⁊ expensis tenet Bal.ē.l.j.ī.ij.col.C.
de fruc.⁊ lit.expen.per illum tex.⁊.l.illud.§.j.cū glo.in verbo lu
crum.C.de colla.idem not.Bal.in.l.sed si hoc.§.cuidam.ꝑ illū
tex.ff.de cōdi.⁊ demon.Raph.cu.in.l.fructus.ff.solu.matri.do.
Alex.⁊ Are.hic habetur per Io.an.in addi.Spe.in tit.de cōces.
preben.super rubri.in vlti.q.¶ Septimo ⁊ vltimo accedat tota
9 regula† ꝙ verba statutorum debent intelligi cū effectu.l.j.§.hec
verba.ff.qͦd quisꝗ iur.⁊.l.pe.§.pe.ff.ne quis eum qui.¶ Cōtra
predicta videť facere illud qͦd volunt Barto.⁊ doc.in.l.cum que
dam.§.fi.per illum tex.ff.de iurisdi.om.iudi.vbi determinant ꝙ
10 † si statutum disponat qͦd actor de summa litis soluat gabellam
ad rationē.vj.denarioꝝ ꝓ libra:ꝙ si creditor petat magnā sum
mam a debitore inope qui nō est soluendo:debet attendi summa
petitionis ꝗuis in effectu parum possit ꝯsequi propter pauper
tatem debitoris.idem not.Bar.in.l.in offerēdis.per illum tex.
⁊ in.l.fi.§.fi.C.de appe.⁊ ī.l.qui tabulas.in prin.vbi etiā Ange.
ff.de fur.do.Mathesila.in no.cxliij.ergo nō attenditur effectus
exactionis:cōtra predicta.Sed respōde qͦd Bat.⁊ doc.in.d.l.cū
quedā.§.fi.cum mysterio loquuntur quādo debet solui gabella
habito respectu ad litē:alias deberet attēdi effect⁹ exactionis ꝑ
predicta.

1 ☞ Heres per interitum speciei legate liberatur.
2 Species que debet dari heredi causa conditionis implende ap⸗
posite libertati ⁊ pereat casu fortuito legatarius non liberatur
sed tenetur ad estimationem.
3 Heres tenetur prestare rem legatam legatario vbi est ipsa res:⁊
non alibi.
4 Species relicta si perijt culpa heredis que dedit causam ad in⸗
teritum:heres tenetur.
5 Dolus ⁊ culpa in dubio presumitur cessare.
Dolus est crimen.
Delictum in dubio non presumitur.
6 Damnum pati an dicatur qui perdit legatum:⁊ ibi qñ dicatur.
Damnum patitur qui amittit lucrum.

7 Error iuris nõ nocet quãdo tractat̃ de damno: ꝛ etiam quando
tractatur de lucro iam radicato non perdendo.
8 Remittere penã ꝛ crimen delinquenti non est damnum fisco: nisi
postq̃ bona sunt fisco incorporata.
9 Statutum disponens ꝙ omni anno ecclesie fratrum minorũ de
bentur centum: an per statuentes reuocari possit: ꝛ ponit distin-
ctionem. nu. 15.
10 Statutum quod transiuit in contractum non potest per statuen
tes reuocari.
11 Laici per suum statutum possunt tollere priuilegium per eorum
statutum clericis acquisitum. ꝛ vide nu. 13.
12 Statutum confirmatum superioris autoritate: potest per ipsos
statuentes reuocari.
14 Priuilegia concessa per viam gratie possunt reuocari: secus si ꝑ
viam contractus.

1 **Si certum.** † Species legata perit periculo legata-
rij: nisi mora vel culpa heredis interces
serit. h. d. ¶ No. primo: qd̃ heres liberatur per interitum speciei
legate. concordat tex. in. l. titie textores. §. fin. j. eod. et in. l. si quis
in prin. testamenti. §. fi. j. de leg. iij. ꝛ in. l. si ex legati causa. j. de v.
2 obli. ꝛ in. l. quod te. ff. si cer. pet. Not. tamen † ꝙ si species que de-
bet dari heredi causa conditionis implẽde apposite liberati pe
reat casu fortuito: ꝙ legatarius nõ liberatur: sed tenetur ad esti-
mationem. tex. est no. ꝛ mirabilis ad multa vt ibi dicunt scriben-
tes in. l. cum quidã. C. de cond. inser. ¶ Scd̃o no. ex tex. ibi vbi id
3 esset traderet̃ † ꝙ heres non tenetur prestare legatario rem lega
tam nisi in loco vbi est res: et sic non in loco domicilij testatoris
nec ipsius legatarij. facit. l. quod legatur. i prin. ff. de iu. ꝛ. l. j. C.
4 vbi fideicom. peti opor. ¶ † Tertio no. ꝙ culpa heredis facit eũ
teneri: si species legata perierit. intellige de culpa que dedit cau-
sam ad interitum rei legate. secus in alia culpa: quia illa non fa-
cit teneri secuto postea interitu ante moram. tex. est singularis in
l. is qui ex stipulatu. ff. de actio. ꝛ obli. ¶ Glo. in verbo legatarij
5 ibi presumitur ꝙ cesset dolus. not. ex glo. † ꝙ dolus ꝛ culpa in du
bio presumuntur cessare. facit. l. quoties. §. qui dolo. ff. de proba.
ꝛ ita simpliciter not. Bald. hic. ¶ Tu adde rationem: quia do-
a lus est crimen.[a] vt no. Barto. in. l. j. in fi. per illum text. cum glo.
ff. de fideius. tuto. ꝛ est tex. melior de iure in. l. j. §. nunc tractemus
in ver. plane. ff. de tutel. ꝛ ratio. distrahen. ꝛ tex. not. in. l. si ex cau
sa. §. nunc vidẽdum. ff. de mino. sed in dubio non presumitur de
lictum. l. moueor. et ibi Bal. no. C. si ser. expor. vene. ꝛ facit quia
i dubio debet capi presumptio exclusiua delicti. l. merito. ff. ꝓ
socio. ¶ In glo. responde tripliciter vt per Bar. Sed caue cir-
6 ca secundam solutionem. † quia licet dominium rei legate trãseat
ipso iure in legatarium a morte testatoris. l. ꝛ tibi homo. §. cum
seruus. j. eod. et. l. a titio. in fin. ff. de fur. tamen non transit vere et
irreuocabiliter: nisi postq̃ legatum sit acceptatum: vt est gl. not.
in. l. si quis ita hereditatem. ff. de condi. insti. ergo ante accepta-
tionem perdendo legatum: nõ est verum ꝙ dicatur vere damnũ
pati nec ꝙ dicatur suum. patet in. l. qui autem in princi. ff. de his
que in fra. cre. vnde in hoc dic melius ẜm Bald. Ange. Imo. et
Mod. ꝙ quãdo lucrum est iam quesitũ ꝛ radicatuȝ: tunc bene ꝑ
dere tale lucrũ est damnum: qꝛ tunc bene est diminutio patrimo
nij l. iij. ff. de dam. infec. sed quãdo tractatur de querenda spe lu-
crandi: tunc nõ est pati damnũ. l. proculus. ff. de dam. infec. ꝛ pro
ista doctrina habes glo. in. l. j. §. si quis autẽ propter inundatio-
nem: in verbo i integrũ restitutionẽ. ff. de itinere actuq̃ pri. ꝛ gl.
in. l. ij. §. j. ff. ne quid in loco publi. ꝛ glo in. l. si quis vxori. §. pe. ff.
de furt. facit bene tex. in. l. si is cui. in. §. eius rei. ff. eo. de fur. ꝛ ita
etiã tenet Pau. de ca. in. l. ij. §. fi. per illũ tex. cum. l. sequen. et ibi
do. Alex. in. ij. col. ff. qui satisda. co. Cy. ꝛ Bal. i. l. cũ te sponse. C.
de dona. ante nup. Imo. in. d. l. proculus. do. Alex. in. l. cum em-
ptor. ff. ad. l. fal. ꝛ in cõsi. lxxxix. in. v. vol. qd̃ incipit viso puncto ꝛ
instrumẽtis in. vj. col. ꝛ in cõsi. ccij. in. iij. vol. qd̃ incipit super eo
de quo querit̃. facit bene glo. no. in. l. qui fideicõmissum. j. de leg.
ij. que iuncto tex. vult: ꝙ sicut error iuris non nocet quando tra-
ctatur de damno: ita quando tractatur de lucro iam quesito ꝛ ra
dicato perdẽdo. idem tenet Bart. in. l. clodius. ff. de acqui. here.
adde etiã qd̃ vult Bal. in. l. nec dãnosa. in secũda oppo. C. de pre
7 cib. impera. offe. ꝙ † remittere penam ꝛ crimẽ delinquenti nõ est
damnum fisco: nisi postq̃ bona iam essent in fiscum incorporata.
idem dicit Bal. in. l. milites in fi. C. de testa. mili. imo plus dicit
Bal. in. l. parentes. in princi. C. de testi. ꝙ non dicitur dãnificare
fiscum qui querit auertere lucrũ cũ alterius iniuria acquisitum.
Sed intellige ẜm predicta: alias male diceret. ¶ Extra gl. indu
8 citur iste tex. in verbo deterior per Cy. ꝛ Moder. ad not. q. † si ex
forma statuti ciuitas omni anno debet dare fratribus minorib⁹
certã q̃titatem pecunie pro elemosyna: ꝙ tale statutum nõ pos-
sit per ciuitatem amplius reuocari: quia propter lucrum quod
perderẽt ipsi fratres videretur de eorum damno tractari vt hic

a ¶ Dol⁹ est crimẽ. adde Bar. i. l. j. i §. nõ tm̃. ff. deposi. bar. in. l. nõ exi- git. ff. de dolo.

Item ex quo ius erat iam quesitum ecclesie per primam ordina
9 tionẽ videt̃ ꝙ per statutũ laicoꝝ nõ possit amplius auferri: † qꝛ
laici nõ habẽt ptãtem statuẽdi super rebus ecclesie. c. ecclesia san-
cte Marie. de cõsti. c. bene quidẽ. xcvj. dist. ¶ Cõtrariũ determi
nat Cy. hic. qꝛ sicut ciuitas potuit tale statutũ facere: ita dȝ pos-
se tollere. l. si quis in prin. testamẽti. ff. de leg. iij. §. sed naturalia. i
ver. ea vero. insti. de iure natura. gen. ꝛ ciuili. Itẽ qꝛ rõne presta-
tionis in futurũ nõ est adhuc quesitũ ius ecclesie. ideo statuẽtes
10 pñt reuocare. ¶ † Nec ob. ꝙ qñ transiuit statutũ in cõtractũ nõ
põt ampli⁹ per statuẽtes reuocari. l. qd̃ semel. ꝛ ibi Bal. ff. de de-
cre. ad ordi. facien. qꝛ procedit qñ pro tali eleemosyna aliqd reci
procũ esset prestitũ aut factũ per ipsos fratres: puta qꝛ ꝑ hoc ve
nissent ad habitañ. sed ista loquitur qñ ciuitas concessit ꝑ viam
simplicis eleemosyne: istã opi. tenẽt Imo. ꝛ do. Alexã. hic Sali.
in aut. cassa. in. v. q. C. de sacrosan. eccle. Fulgo. Pau. de cast. i. l.
priuilegia. C. eo. d. Ale. in cõsi. ccix. in. ij. volu. qd̃ incipit statutis
accurate perspectis in. v. ꝛ. vj. col. ꝛ est in. ij. volu. cõsi. ccviij. Pro
ista opi. adducit. d. Alex. bonũ tex. in. l. si qs curialis. in fi. in v̄bo
clericis em̃ vlteri⁹ legẽ ꝓdesse nõ patimur. C. de epis. ꝛ cle. ꝑ quẽ
11 not. ibi Bart. † ꝙ q̃uis laici nõ pñt per sua statuta disponere in
preiudiciũ clericoꝝ iuribus prealle. tñ pñt per suũ statutũ tolle
re priuilegiũ ab ipsis laicis indultum i clericos: ꝛ sic qui fecit le-
gẽ in fauorẽ clericoꝝ põt illã tollere vel statuere ꝙ amplius sibi
nõ prosit. ¶ Cõtrariũ tȝ Bar. i. l. priuilegia. ad fi. C. de sac. san.
ecclesi. per illũ te. qui dicit ꝙ cõsueta eleemosynarũ prestatio ꝑ-
petuã habeat firmitatẽ: ꝛ ꝑ tex. idẽ volentẽ in. c. ad apostolicã. de
simonia. sed ista iura nõ vident̃ multũ vrgere: qꝛ nõ negant quin
12 posset ꝑ ipsos statuentes reuocari: imo plus † statutũ cõfirmatũ
autoritate superioris: põt tñ per solos statuentes reuocari absq̃
licẽtia superioris. no. Bar. in. l. oĩm. per illũ tex. C. de testa. Istã
opi. Bar. tãq̃ magis cõsonã rõni tȝ Are. hic: qꝛ ista ꝯcessio elee
13 mosyne facta fratrib⁹ † est priuilegiũ quoddã clausum in corpo-
re statutoꝝ: sȝ priuilegiũ cõcessum nõ subdito: vt sunt isti religio
si erga laicos: non põt per statuentes reuocari vt no. Inno. in. c.
nouit. de iudi. Et istud fundamentũ ante eum fuit Pau. de ca. i
d. l. si quis curialis. vt. j. referã sed illud presuppositũ nõ est expe
ditũ vt habet̃ i. d. c. nouit. ¶ Adde ꝙ istã opi. Bar. tȝ etiã Lu.
ro. in repe. aut. similiter in nono spãli pie cause inter ꝯctus. C. ad
l. falci. Gemi. in. c. j. in vij. col. de ꝯsti. in. vj. ꝛ in. c. que i ecclesiarũ
in. iij. col. de ꝯsti. ꝛ ipsemet Pau. de ca. i. d. l. si quis curialis. vbi
dicit: ꝙ dictũ Bar. i. d. l. priuilegia ꝓcedit qñ cõcessio fuit facta
per modũ priuilegij: qꝛ tũc reuocari nõ põt. allegat no. ꝑ Inno.
14 in. d. c. nouit. in verbo theodosius vbi † imperator nõ põt aufer-
re priuilegia ecclesijs que eis concessit cũ sibi nõ sint subdite sed
priuilegia cõcessa subditis ꝑ modũ gratie bene põt reuocare. se-
cus si per viã ꝯctus vt not. Bal. in. l. qui se patris. in. xj. co. C. vñ
libe. ꝛ ista opi. videt̃ cõsulendo ꝛ iudicando tenenda qꝛ in dubijs
opinionibus illa dȝ teneri q̃ fauet pie cause. l. sunt ꝑsone. ff. de re
ligio. ꝛ sum. fune. c. fi. de re iud. ꝛ ad. d. l. si quis curialis. potes re
spondere ꝙ nõ ꝓcedit in eleemosyna vel alia simili pia causa ꝑ
15 iura ꝛ autoritates preallegatas. ¶ † Tu aũt pro cõcordia istarũ
opinionũ distingue: ꝙ aut statuẽtes volũt illud statutũ de dãda
eleemosyna annuatim religiosis sine causa reuocare: et non pos
sunt. ita proprie loquitur tex. allegatus ꝑ Bar. in. d. c. ad apostolicam. in fi. in verbo malitiose. ꝛ ita procedat opi. Bar. ꝛ sequaciũ
aut volũt reuocare cũ causa ꝛ possunt per allegata ꝓ alia parte.
¶ Confirmatur ꝛ fortius quia si statutuȝ qd̃ transiuit in cõtra-
ctum ꝛ habuit factum reciprocum impletũ: põt tamẽ ꝑ statuen-
tes cũ causa reuocari. vt est tex. in. d. l. qd̃ semel. ff. de decre. ab or-
di. facien. quanto magis i proposito: vbi ista cessant: vbi non in-
teruenit aliquid reciprocum.

1 ¶ In legato partis bonoꝝ: partes bonoꝝ testatoris legate cẽ
sentur ꝛ sunt in obligatione nõ autem estimatio.
Opinio vltima relata ꝑ iuriscõsultũ cẽset̃ approbata. ꝛ qñ ꝑma.
2 Difficultas prestatiõis operatur ꝙ aliud pro alio inuito credi-
tore soluitur.
3 Testator si reliquit fratrib⁹ omni anno salmas decẽ vini: heres
potest ex bonis testatoris dare dictis fratribus vineã ex qua di
cta quantitas vini soluatur.
4 Emens fundũ noĩe meo mandato precedente de sua pecunia: si
steti per aliquod tẽpus qd̃ nihil dixi: ꝛ ille percepit fructus ex il-
lo fundo: ꝙ debet fructus ipsos cõputare in sortem.
5 Heres ꝙ possit inuito legatario soluere estimationẽ bonorũ qñ
est legata quarta bonoꝝ etiã si cõmodam diuisionẽ reciperent.
6 Heres ꝙ nõ habet facultatẽ soluere. filio legatario estimationeȝ
cui fuerit relicta quarta bonoꝝ pro legitima.
7 Filius cui relicta est certa pecunia ꝓ legitima ꝙ possit pecuniã
refutare ꝛ petere legitimã in corporibus hereditarijs.
8 Dispositio huius. §. nõ habet locũ in contractibus.
9 Iudex arbitrat̃ in qua re fiat assignatio legatario quote bonoꝝ.

Idem in

Idem sir iudex debet arbitrari in qua re filius debet habere legitimam.

10 Dominiũ quote bonorum ꝙ transeat in legatarium ipso iure ab hereditate adita sicut in aliȷ̃s legatis particularibus.⁊ vide nu. 17.⁊.19.⁊ ibi ponit ꝙ non.

11 Solui aliud pro alio qñ possit inuito creditore:⁊ sic pro re quãdo possit solui estimatio.

12 Communio solet parere discordiam.

13 Pecunia estimantur omnes res.

14 Fideiussor non põt promittere estimationẽ rei:si principalis ad rem tenetur.

15 Fideiussor quare possit promittere interesse qñ principalis tenetur ad factum.⁊ vide sub nu.12.ibi quinto.

16 Recipiens frumentũ mutuo:non põt reddere pecuniam.

Potestas qui tenetur dare duas balistas certi valoris:non põt dare valorem.

18 Legatarius qñ possit vẽdicare quotam bonorũ legatã etiam ere alieno subsistente.

20 Vendicare ꝙ large ⁊ impropriẽ ẽt ponat ꝓ qualibet petitione.

21 Fructus rei legate qñ legata est quota bonorũ quare sit ꝙ nõ veniant a die adite hereditatis sed morte heredis.

22 Dñium rei legate ꝙ non transit in legatariũ dato ꝙ aliquid sit in obligatione incertum:nisi constiterit qd sit in solutione.

1 Cum bonorum. †Legatario partis bonorum põt heres soluere:vel estimationẽ vel partẽ rerũ si cõmode diuidi põt:vel vnã aut plures res
prout inter se cõcordauerint:vel si discordãt prout iudici videbi
tur.h.d.cũ.l.seq. ¶ No.j.ꝙ in legato partis bonoꝝ ptes bonoꝝ
ipsius testatoris cẽsent legate ⁊ sunt in obligatiõe non aũt estima
2 tio.†Ista eñ opinio censet approbata per iuriscõsultũ hic:cũ vl
timo loco sit posita.l.si idẽ cũ eo.ff.de iuris.om.iu.gl.in.l.q filiũ.
§.sabinus.ff.ad treb.no.Bar.in.l.bonafides.ꝑ illũ tex.ff.depo.
ẽm Imo.⁊ alios Moder.hic. ¶ Tu caue q̃ qñ prima opinio
sapit equitatẽ scḋa metũ iuris rigorẽ:tũc in dubio prima opinio
censet approbata.vt est gl.no.in.l.si cũ exceptionẽ.§.sed ⁊ si qs.
ff.qḋ met.cau.quã pro singulari no.ad hoc Are.in ꝯsi.clxiȷ̃.qḋ
inci.diligẽter ⁊ mature discussis in.vȷ̃.col. Tñ ista est vera ⁊ cõis
opinio:ꝙ singule partes bonoꝝ sint in obligatione ⁊ legato:quã
tenẽt Bar.⁊ cõiter aliȷ̃ ꝑ tex.in.l.seq.in fi.in verbo:vẽdicare portionem.⁊.l.si qs bonoꝝ.in verbo fructib⁹.ṡ.eo. ¶ Scḋo not.ca
3 sum † in quo aliud ꝓ alio soluit inuito creditore:⁊ hoc est ꝓpter
difficultatẽ prestationis.facit.l.si pluribus.⁊.l.si domus.§.q cõsi
tetur.j.eo.⁊.l.nõ dubiũ.j.de leg.iȷ̃.probat ĩ aut.hoc nisi.C.de so.
gl.in.l.vinũ.circa fi.glo.magne.ff.si cer.pet.de qua materia late
scribit per Pet.de bella per.⁊ Bal.hic:habet glo.ordinaria in
l.ȷ̃.§.appellata.cũ suis cõcor.ff.si cer.pe. ¶ Tu adde aliũ casuz
notabilẽ ⁊ quotidianũ quẽ probat tex.no.in.l.si quis argentũ.in
ver.si vero.C.de dona.⁊ ibi Bal.in specie singulariter no.ꝙ si testator in testamẽto relinquit fratrib⁹.xv.salmas vini omni anno:
⁊ heres vult ex bonis testatoris dare vnã vineã ex qua ꝑcipiant
dictum vinũ ⁊ eis relinquere curã dicte vinee:põt inuitis fratribus:⁊ hoc fauore exercentis munificentiã.qḋ valde no.q̃ valde
4 quotidianũ est.Item adde ꝙ † si mandaui alicui quod emeret
mihi fundũ:⁊ ille emit fundũ noĩe meo:sed de pecunia sua ꝓpria
soluit pretiũ:si steti longo tp̃e ꝙ nihil dixi:⁊ ille interim percepit fructus ex illo fundo debent fructus computari in sortẽ:⁊ sic
aliud pro alio habere.ita notanter determinat Bal.i rub.C.de
cõtrahen.emp.in.xv.⁊ hoc modo erit dare casum in quo acquiram illũ fundũ sine solutione aliqua pretiȷ̃:qñ possedit tanto tp̃e
5 ꝙ fructus ascendũt ad q̃ntitatẽ. ¶ †Tertio not.qḋ qñ est legata
pars bonorũ põt heres indistincte soluere estimationẽ etiã inuito legatario etiã si bona recipiant diuisionẽ cõmodã:qḋ bñ not.
in legato ergo quote bonorũ estimatio indistincte est in solutione.facit.l.generali.§.vsumfru.ff.de vsufru.leg. ¶ Limita istum
6 tex.† procedere in extraneo secus in filio:vnde si pater relinqueret filio legitimã suã:quo casu legitimã intellige deducto alieno
ere.l.papinianus.§.iiȷ̃.ff.de inoffi.test.videt legata quota bonorum:tũc heres nõ hz facultatẽ soluendi estimationẽ:q̃ legitima
dz prestari ex corporib⁹ hereditariȷ̃s.l.scimus.§.repletionem.in
verbo ex substantia patris.C.de inoffic.testa.ẽm Bald.Ange.⁊
Moder.hic.lz glo.hic ⁊ in.l.seq.in verbo partẽ dñ exponit.s.legitimã innuit ꝯtrium.s.ꝙ iste tex.loquat etiam in filio ⁊ nõ bene.
7 †Imo fortius etiã si testator relinquat certã q̃ntitatẽ pecunie pro
legitima:põt adhuc filius refutare pecuniã ⁊ petere legitimã in
corporibus hereditariȷ̃s.ita notãter tenet Bar.in.l.suus quoqꝫ.
in fine prin.ff.de here.insti.per tex.in.d.§.repletionẽ.vbi Bal.⁊
Pau.de ca.idẽ not.post Guil.de cu.ibi ⁊ Bal.in.l.cũ alienã.in
8 vlt.col.C.de leg. ¶ †Scḋo limita istũ tex.nõ ꝓcedere in ꝯtctibus
ẽm tñ qḋ notanter determinat Bal.in.l.nulla.in vlti.col.C.de iu
9 re dotiũ. ¶ †Quarto no.ex.l.seq.ꝙ qñ partes non concordant
in qua re debeat fieri assignatio pro legato quote bonorũ iudex
in discordia partiũ habet arbitrari. ¶ Adde ꝙ ꝑ istũ tex.dicit
Barto.i.d.l.suus quoqꝫ.in fi prin.ꝙ similiter iudex debet arbi
trari in qua re filius debeat habere legitimã.Idẽ tenet Bal.in
l.fi.i.j.q.C.de edic.diui adria.tol.⁊ in.l.filiũ quem habentem.in
10 xj.col.⁊ ibi Sali.i.viȷ̃.col.C.fami.hercis. ¶ †Quinto no.in verbo vẽdicari portionẽ.hic ꝓbari fortiter:ꝙ i legato quote bonoꝝ
trãseat dominiũ ipso iure ab hereditate adita in legatarium sicut alia legata particularia:cũ rei vẽdicatio presupponat dominiũ in agentẽ.l.in rem.in prin.ff.de rei vendi.de quo dicetur.j.
post glo. ¶ Glo.in verbo estimationẽ ibi respõde:bonoꝝ dicit
in genere.Istud cõtrariũ glo.est valde difficile nec satis cõmode
ei respondetur.Cuz enim rerũ partes sint in obligatione ⁊ in le
11 gato vt dixi in tex.†ꝙ heres inuito legatario possit soluere pretium siue estimationẽ est cõtra regulam:ꝙ aliud pro alio inuito
creditore solui non põt.i.l.iȷ̃.§.si cer.pet.⁊.l.eum.C.de solutio.
Huic difficili cõtrario varie dãtur solutiones. ¶ Prima est solutio glo.hic.ꝙ hoc dicit legatũ bonoꝝ in genere ⁊ nõ particularium rerum.Ista solutio nõ tollit contrarium ẽm Bar.Imo.⁊
do.Alex.⁊ verũ est nisi aliter declaretur ista solutio vt.j.subiȷ̃ciã
¶ Scḋo modo respõdet Bar.ꝙ istud sit ꝓpter difficultatẽ prestationum vt h ic per eum.istam solutionẽ reprehẽdit do.Alex.
q̃ restringit istũ tex.ad casuz qñ in hereditate esset es alienũ qḋ
est diuinare ⁊ violare tex.ẽz eũ.Sed ad hoc facile est respõdere
q̃ ẽm cõmuniter accidẽtia in hereditate põt subesse es alienuz.
l.si hereditatẽ.in prin.ff.manda.nisi esset hereditas opulenta de
qua opulẽtia habes glo.singularem in.l.si quis mihi bona.§.si
seruus fisci.ff.de acqui.here. ¶ Tu reproba solutionẽ Bar.stri
ctius ẽm Imo.⁊ Are.q̃ difficultas prestationis ita cõcludit in
estimatione rerũ:sicut in ipsis rebus:q̃ anteq̃ liquidetur es alienum est incertum quãta sit quota bonoꝝ in ipsis rebus hereditariȷ̃s vnde nõ minor erit certitudo in estimationeq̃ in ipsis reb⁹:
nam nõ habita estimatione rerum nõ etiam põt haberi certitudo estimationis pretiȷ̃ ipsarũ rerum. ¶ Vnde.tertio loco Pet.
Ray.Bal.⁊ Albe.⁊ Rapha.cu.sequũtur hic solutionẽ glo.quã
ita declarant:nam qñ legatur certa bonoruz pars vt hic:dicitur
legari aliquod genus subalternũ qḋ nõ restringitur ad aliquam
speciem illius generis.vnde qui legat partẽ bonoꝝ in genere:cõplectitur etiã estimationẽ bonorũ testatoris.l.j.in fi.ff.de auro ⁊
argen.lega.⁊ plz q̃ bona dicuntur eo q̃ beant ⁊ prosunt.l.subsi
gnatum.§.bona.⁊.l.princeps bona.ff.de verbo.signi.sed legatarius q̃ recipit estimationẽ bonoꝝ beatur.ergo dicitur bona recipere.secus est qñ singule res particulariter soluerentur:⁊ sic soluendo estimationẽ nõ soluit aliud nisi qḋ est in legato cõprehen
sum in verbis legati generis subalterni:⁊ sic cessat cõtrariũ.ista
solutio nõ est tenenda:q̃ si esset vera sequeretur ꝙ ista estimatio
esset in obligatione ⁊ legato:sicut res testatoris:⁊ sic vtrũ q̃ esset
in legato cuius contrariũ deciditur hic in tex.in.ȷ̃.⁊.iȷ̃.respõso.
¶ Nec ob.d.l.j.in fi.de auro ⁊ argen.lega.q̃ ibi illud qḋ soluit
est de eadem materia:licet sit redactum ad formã:naz ibi erat re
lictum certũ pondus argenti ⁊ soluitur pecunia argentea tanti
ponderis vt declarat Bart.in.l.paulus.ff.de solutio. ¶ Quarto modo soluunt cõtrariuz Imo.Pau.de ca.do.Alexã.⁊ Are.
hic:ꝙ illud tolleretur in hoc tex.ex quadã equitate:ne heres co
12 gatur habere cõionem oĩm rerum cũ legatario.† cum cõmunio
soleat parere discordias.l.cũ pater.§.dulcissimis.j.ti.j.et.l.ȷ̃.C.
qñ ⁊ qui.quar.pars debe.lib.x.⁊ propter hoc nemo inuit⁹ cogitur stare in cõione.l.si nõ sortem.§.si cẽtum.ff.de condic.indebi.
Ista soluti o non placet:q̃ ea attenta sequeretur ꝙ qñ bona reciperent cõmodam diuisionẽ:ꝙ tunc heres nõ posset soluere estimationem inuito legatario:q̃ tunc cessaret incõueniens supradictum.cuius cõtrarium vult aperte tex.hic.⁊ põderant Bart.et
Pau.de cast. ¶ Quinto modo ⁊ subtiliter respõdet Are.h:ꝙ
estimatio rei nõ est omnimodo aliud ab ipsa re:sicut est vna species que solueret pro alia.assumptũ probat:nã si estimatio esset
oĩno aliud ab ipsa re.fideiussor nõ posset interuenire in interesse
qñ pricipalis ꝓmisit factũ.⁊ tñ põt q̃ factũ ⁊ interesse ⁊ sic estimatio reputant idem vt declarat Bar.in.l.j.in prin.ff.de actio.
empti.⁊ i.l.stipulationes nõ diuiduntur.ff.de verbo.oblig.ideo
facilius ⁊ ex leuiori causa permittitur ꝙ soluatur estimatio pro
rebus q̃ alia species ꝑcitus diuersa ab ipsa re.⁊ sic soluẽdo estimationem non soluit oĩno aliud:⁊ sic ista solutio tendit ad idem
ad qḋ solutio glo. ¶ Tu ꝑ ista solutione adde bene facere text.
in.l.prope modũ.ff.de verbo.signi.vbi prope modũ rez prestat
13 qui estimationẽ soluit.†facit:q̃ per pecuniã oẽs res estimantur sꝫ
nõ ecõtra.l.si ita fideiussorẽ accepero.ff.de fideiuss. ¶ Lz ista solutio
lz videat subtilis ⁊ colorata:tñ nõ est vera:q̃ assumptũ est falsũ:
14 †nã si principalis teneat ad rẽ:fideiussor nõ põt promittere pretiũ vel estimationẽ:q̃ dicit aliud ꝓmittere ⁊ sic nõ valet fideiussio.
tex.est i.l.grece.§.si quis stichum.ff.de fideiusso.expresse Bar.

post gl.ibi in.d.l.si ita fideiussorē accepero.nec ob.illud qd̄ dicit
15 Are.† ꝙ si principalis promisit factum:fideiussor potest ꝓmit-tere interesse ⁊ sic pecuniā:qꝛ illud est in obligationib⁹ facti suc cedit obligatio ad interesse.d.l.stipulationes nō diuidūt.§.cel sus.⁊.l.si quis ab alio.in fi.ff.de re iudi.vnd̄ qꝛ subest spes ꝙ deue niat ad estimationē:ideo tunc fideiussor potest pecuniā ꝓmitte-re:ita declarat Bar.in.d.l.si ita fideiussorem accepero.Item cō tra solutionē Are.facit,quod volūt Bar.⁊ alij doct.cōtra Iac.d
16 Are.in.l.j.in.j.col.in fi.ff.si cer.pet.† ꝙ si recepi frumentum mu tuo nō possum reddere pecuniā ⁊ sic estimationē:qꝛ esset redde re omnino aliud.in cōtrariū etiā facit tex.no.l.j.C.de fabricē. lib.xj.quem no.ibi Bar.cōtra rectores ciuitatum:qui in sua ele-ctione promittunt dare communi duas bal istas certi valoris ꝙ
17 nō possunt illum valorē dare ⁊ sic estimationē.¶Extra gl.† pro intellectu litere necessario est videndū:an in legato quote bono-rum trāseat ipso iure dominiū in legatariū ab adita hereditate sicut in alijs particularib⁹ legatis:iste tex.in.l.pōt probat ꝙ sic. dum dicit ꝙ legatarius certe partis bonorū nō habet necesse vē dicare portionē i singulis rebus.ergo si legatarius vult pōt ven dicare.ergo in eum videt̄ dominiū translatū.l.in rem.in prin.ff. de rei ven.c.abbate.de re iudi.in.vj.⁊ istud tenet Bar.hic in duo bus locis per istum tex.¶Primo dum dicit Bar.ꝙ volēti lega tario cōpetit rei vendicatio ergo dominiū.¶Scd̄o dum Bar.i formatione libelli dicit † ꝙ si con stat nullū esse es alienū i heredi tate:tūc pōt vendicare portionē certā in qualibet re Imo forti⁹ subdit bart.ꝙ si etiā immineat es alienū ꝙ adhuc cōpetit rei vē-di.nō simpliciter sed cum adiectiōe incerte partis.l.que de tota. §.j.ff.de rei ven.ergo vult ipso iure trāslatū dominiū Ↄ̄riū tenet
19 † bar.met sibi cōtrarius in.l.si quis bonor.§.eo.⁊ ibi Pet.Cy. bald.Ange.Imo.Pau.de ca.⁊ ceteri alij oēs hic excepto barto. ⁊ Imo.⁊ ista est vera ⁊ cōmunis sententia per tex.qui fortiter vi-get.in.d.l.si quis bonorū.vbi in tali legato quote bonor. veniūt fructus a tēpore more tantum:sed si dominiū transiret ipso iure ab adita hereditate fructus venirēt a tēpore aditionis heredita tis.l.herēnius.ff.de vsuris.no.gl.⁊ doc.in.l.fi.C.de vsu.⁊ fru.le
20 gato.Ad tex.in.l.seq.i.fi.Respondet̄ cōmuniter ꝙ † verbū vēdi care ibi large sumit̄ ⁊ improprie ꝓ qualibet petitiōe:prout etiā sumit̄ in.l.si peculiū.§.j.ff.de pecu.leg.⁊ in.l.per diuersas ⁊ ibi gl.in verbo sua.C.manda.vel aliter raspōdet Are.ꝙ tex.i.l.seq. in fi.in verbo vendicare loquit̄ post electionē factā ab herede:ↄ certe istud diuinat imo fortius tex.i.d.l.seq. in fi.loquit̄ a princi pio ⁊ ante aliquam electionē heredis.Ioan.de imo.hic defendit opinionem Bar.per tex.l.seq.in verbo vendicare.nam dicere ꝙ ibi sumat̄ vēdicare improprie in legib⁹ iuriscon.non est bene di ctum:cū in dubio nō sit recedendū ad propria significatione ver borum.l.j.§.si is qui nauē ver.igitur in re dubia cū vulgarib⁹.
21 ff.de exerci.ad.d.†.l.si quis bonorum.in qua iacet punctus.Re-spondet subtiliter Imo.ꝙ ideo ibi fructus nō veniūt a die adite hereditatis nec morte heredis.eo qꝛ res nō sunt precise i obliga tione ⁊ solutione:cum sit in potestate heredis soluere estimatio nem vt hic.ideo ne sibi auferatur ista electio:non fuit conueniēs fructus venire nisi a tempore more:sed.d.l.herennius loquitur quando res legata precise est in obligatione.Sed ista so.Imol. licet sit colorata ⁊ subtilis tamē nō est vera:qꝛ licet dicamus fru-ctus venire a tempore hereditatis adite prout veniunt quando ipso iure translatum est dominiū in legatariū:per hoc non tollit̄ heredi facultas soluēdi vel partem rerum vel estimationē:quia si heres eligeret soluere res tūc deberet teneri ad fructus a tp̄e adite hr̄ditatis si aūt elegerit soluere stimationē tūc tenebit̄ ad vsuras a tempore more.⁊ sic ter.in.d.l.si quis bonorum stringit ineuitabiliter pro cōmuni.¶Nec obstat ponderatio quam facit Are.hic dum in illo ter.dicit̄ restitui:nam si dominiū nō esset traslatū deberet agi ad rem dari ⁊ nō restitui:prout not.Bar.⁊ doc.in.d.l.stipulationes nō diuidunt.qꝛ dic ꝙ ibi verbū restitui tur nō respicit petitionē sed executionē ⁊ solutionē Et si dicere tur tenendo solutionē Imo.ad.d.l.si quis bonorum.ꝙ si fruct⁹ essent restituendi simul cū bonis a die adite hereditatis certe co geretur heres potius soluere estimationē:qꝛ minus solueret ꝙ̄ si solueret partem rerum cū qua etiam fructus essent restituēdi ab adita hereditate maxime qn̄ nō esset i mora.quo casu nō teneret̄ ad aliquas vsuras ⁊ sic effectualiter tolleretur electio.Respōde tur ꝙ posse soluere estimationē est inductum fauore heredis:⁊ in terminis supra scriptis posset magis interesse heredis solue re partem rerū cum fructibus ꝙ̄ estimationem:presertim quan do paucos fructus percepisset.§.preterea.insti.de actio.et sic
22 adhuc nō tollitur sibi electio.Pro cōmuni conclusione † potest addi aliud fundamētū ↄ Alex.ā.⁊ Are.hic:qꝛ quando aliquid est in obligatione si tamen est incertū quid possit esse in solutiōe nunꝙ̄ transit dominiū rei legate in legatariū:nisi cōstiterit qd sit in solutione:patet in legato alternatiuo in quo vtrunꝙ̄ est in

obligatione ↄ incertū est qd sit in solutione.l.plane.§.si titio.j. eo.⁊.l.illud.in prin.⁊ ibi no.ff.de consti.pecu.⁊ tū anteꝙ̄ declare tur nunꝙ̄ trāsit dn̄iū in legatariū.l.huiuimodi.§.si stichū.j.e. gl.in.l.si in rem.ff.de rei vē.Bar.in.l.j.§.eo.idē in legato optio-nis.l.apud aufidium.ff.de optio.leg.ergo idem in proposito:cū incertum sit quid sit futurum in solutione.

1 ¶Legatum factū a debitore creditori valet nō expressa quā-titate debiti:si debitor habet exceptionem.
2 Debitor habēs plures exceptiones:si legat creditori qd̄ debet: videtur omnes exceptiones remittere.
3 Confessio indefinite prolata omnibus preiudicat.
4 Legatum debiti factū a debitore creditori ↄ ei nō afferat aliqd̄ commodum pecuniarium valet.
5 Legatū factū a debitore creditori de eo qd̄ sibi debet ex disposi-tione statuti quando valeat.
6 Ius cōmune ꝙ continetur appellatione statuti.
7 Argumentum de personis ad locum ꝙ procedat.
8 Debitor in diem vel sub cōditione si legat simpliciter debitū cre ditori:legatū non intelligitur ꝛm naturam debiti.
Legatū debiti nō censetur accessorium ad debitū principale.
Actio ex testamento non accedit alteri accessorie.
9 Qualitas q̄ vitiat in dubio nō intelligit̄ repetita in actu sequēti.
Clausula in fine posita ꝙ non referat̄ ad capitula que ex tali re-latione fierent inutilia.
10 Debitū ex stipulatu si legat̄ a debitore:legatū valet si est purū:⁊ vide etiam.j.nu.18.quando non valeat.
11 Legatū debiti puri nō afferens vtilitatē creditori non valet.
Statutum ꝙ de legato debeat solui certa gabella:nō habet locū in legato debiti facto creditori quando est purum.
12 Casus in quo multiplicatio actionum non affert interesse consi-derabile.
13 Interesse longioris vite actionis ꝙ nō est considerabile ↄ videat̄ magna vtilitas.⁊ vide nu.15.
14 Legatum factū a debitore creditori ꝙ nō sit oīo inualidum:qꝛ inducit recognitionem debiti.
Pretoris remedia regulariter sunt annalia.⁊ nu.17.
16 Tex.in.l.si pater q castrense.§.j.in fi.§.si quis omissa causa testa. qualiter intelligatur.
17 Lex dↄ intelligi vt loquat̄ ꝛm regulas:⁊ nō ꝛm casus speciales.
18 Legatū factū creditori de debito ex Ↄ̄tu nō habēte hypothecā an valeat vt causet tacitam hypothecam.vbi ꝙ non.
Tacita hypotheca que causatur actione legati:accedit legato.
Tacita hypotheca pro legatis quod etiam erat de iure ff□rum.

Si creditori. Si debitor legat creditori debitum:tūc demū vↄ lega tum si aliqd̄ emolumentū contineat vltra debitū.h.d. vel sic.debitor tutus exceptione vel obligatus tm̄ ho-noraria actione vel in diem aut sub modo vel sub conditione si le gat debitū simpliciter valet ꝓpter cōmodū qd̄ affert:alias secus h.d.⁊ quatuor habet dicta.Scd̄m ibi ꝙ honoraria.Tertium ibi marcellus.Quartū in.l.seq.⁊c.¶No.primo ex ter.ibi id qd̄ ei
1 debeo.† ꝙ legatū factū a debitore creditori vↄ nō expssa q̄titate debiti qn̄ debitor habebat exceptionē:qꝛ talē exceptionē itelligi tur remittere ⁊ licet Bar.Cal.Ang.Sali.⁊ Flo.cū violētia re-stringant istū ter.qn̄ legatur debitū expressa certa q̄titate:alias si simpliciter reliquerit illud qd̄ dↄ:non valeret:per.l.legaui.ad fi.ver.Ↄ̄ antē.ff.de libe.leg.nec tunc intelligeret̄ remissa exceptio l.si prior.cū glo.ff.sol.mat.dic ꝙ.l.legaui.loquitur qn̄ nullum pre cedebat debitū ad qd̄ possit fieri relatio.hic aūt precedit debitū: ⁊ ad illud intelligitur testator se retulisse:q̄uis posset exceptio-ne elidi.presertim cū vnū tm̄ debitū precederet q̄uis inefficax. qꝛ est perinde ac si illud expressisset.ter.est in.l.quibus dieb⁹.§. dn̄s.⁊ ibi Bal.not.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊.l.ij.ff.de libe.⁊ posthu. qꝛ non est verisimile testatorem velle facere dispositionem inuti-lem.l.titia cum testamento.⁊.l.meuius.in prin.j.tit.j.que cause cessant.in.d.l.si prior.presertim qꝛ ibi actus nō est inutilis q̄uis exceptio nō intelligatur remissa:prout esset hic.ita tenēt Rav. Imo.⁊ alij Moder.⁊ bene hic.Rapha.cu.⁊ Pau.de ca.in.d.l. si prior.facit bonus ter.in.l.si deportati seruo.§.fin.j.de leg.ij.
2 ¶† Scd̄o pōdera ter.ibi tutus exceptione:⁊ amplia vt ꝓcedat etiā si debitor plures habeat exceptiones:qꝛ legādo simpliciter illud qd̄ dↄ:videt̄ omnes exceptiones remittere ꝛm Dy.Albe. de rosa.Nico.de neapo.Flo.⁊ do.Alex.hic.per glos.notabilem in.l.j.§.sed videndū.in verbo succedat.ff.de successio.edic.⁊ illā glo.alibi reputat singularem Pau.de ca.in.l.j.in vlti.col C.qui admit.⁊ in.l.ij.in fin.C.de iuris ⁊ fac.igno.facit ter.in.l.si quis delegauerit.in verbo nulla.ff.de nouatio.facit etiam quod vult gloss.nota.in.l.⁊ si quis.§.pleriꝙ̄.in verbo oportet.ff.de inter-
3 rogato.actio.que dicit ꝙ † confessio indefinite prolata in omni-bus preiudicat.¶Tertio not.in versicu.id quod honoraria.⁊

valet legatum debiti factū a debitore creditori ꝙuis non afferat
ei aliqđ commodum pecuniariū sed aliud cōmodum: sed tñ pro-
pter istud cōmodum nō posset grauari aliquo onere. ita declarat
glos. i. d. l. si deportati seruo. §. fi. quā allegant Bal. Rapha. ⁊ alij
Moder. hic. ¶ Quarto ꝑ eodē tex. in versi. id qđ honoraria. in-
4 fert Ange. hic† ꝙ si illud qđ debet ex dispositione statuti leget a
debitore valet legatum quia incipit deberi ex alia cēsura iuris. s.
cōis: qđ dictum indubitanter ꝓcederet in statuto Marchionis
comitis vel ducis cum censeat ius pretoriū: vt ꝑ Bart. in. l. v. in
5 princi. ĵ. de vbo. obli. cū suis concor. Reprobat in alijs Imo. †q
statutum non recognoscentis superiorē dicit esse ius ciuile. l. oēs
populi. ff. de iusti. et iur. §. ius autem ciuile. insti. de iure nat gen.
et ciui. ergo legatum non incipit deberi ex noua censura iuris.
6 † Cōfirmatur: q appellatione statuti compꝛehēdit etiā ius cōe
c. statutum. in princi. ⁊ ibi Gemi. ad h not. de rescript. in. vj. De
quo tñ vltimo dic vt plene dixi ĩ. d. l. omnes populi. Sed Pau.
de cast. ⁊ latius Alex. hic tenent cum Ange. Mouet Alexā. q
statutū extra territorium statuentiū. nō operat ita sicut ius cō-
mune. l. fi. ff. de iurisdi. oīm iudi. c. j. de cōstitu. in. vj. no. in. l. j. C. de
7 sum. trini. † Tu confirma arguēdo de personis ad locum[a] quod
a argumentum est validū. l. j. §. offilius. iuncta. l. ij. in verbo eadem
ff. ne quis eum qui. Tunc sic legatum factum a debitore creditori
valet quādo inducitur obligatio pluriū personarū. vnde si lego
titio fundum ⁊ grauo vt ille reddat sempronio creditori si tale
grauamē est iniunctum cōtemplatiōe creditoris valet tale legatū
eo quia affert commodum: vt creditor habeat plures debitores
scʒ heredem ⁊ legatarium vt probatur in. l. si cui legetur. §. si titio
iuncta glos. in verbo non vʒ. in prin. ĵ. eo. ergo ita in proposi-
to cum ad debitū statuti addatur per legatum obligatio ad loca
extra territoriū: ergo hoc respectu debet valere legatū sed caue
q per hoc ꝙ creditor virtute legati incipiat habere hypothecā
in bonis debitoris quā ante non habebat nō propterea sustinet
legatū vt tenent cōiter doc. hic cōtra Bar. ⁊ latius. ĵ. ponam ⁊ tñ
ratione hypothece poterit creditor habere regressum ꝯ quācūqꝫ
personā ad quā bona peruenerint. l. si fundus. §. si in vendicatio-
8 ne. ff. de pigno. ergo ⁊c. ¶ † Quinto no. in ver. marcellus. ꝙ si ali
quis sit debitor in diē vel sub conditione ⁊ legat simpliciter debi
tum ꝙ tale legatū nō intelligit ꝭm naturam debiti p̄cedentis Ex
quo correlarie. Not. ꝙ legatū nō censetur accessorium ad debitū
principale: sed censet eque principale de ꝑ se: q si censeret accesso
rium sequeret naturam ⁊ qualitates sui principalis: vt in regula
accessorium: ⁊ sic scđo correlarie pondera hic tex. esse pro eo qđ di
cunt Bar. ⁊ doc. sup gl. ij. dū dicunt: ꝙ hic actio ex testamēto nō
accedit alteri accessorie sʒ eque principaliter. Tamen potes dice-
re ꝙ hic legatū non intelligit ꝭm naturā et qualitates debiti q
sic esset inutile q nō afferret emolumentū: vnde interpretatio dʒ
fieri vt actus valeat ⁊ nō pereat. l. quoties. cum simi. ff. de reb. du.
Et si diceret ꝙ imo debitor intelligat legare debitū cū illa quali
tate cum qua ipse debebat ⁊ sic dies vel cōditio debet intelligi re-
petita in legato simpliciter facto. l. si stichū. §. j. ff. de nouatio. et. l.
q sic. ff. de verb. obli. Respondet Bar. in. d. l. si stichum. §. j. ꝙ iste
tex. debet intelligi ⁊ similes qñ legatum fuit factū sub expressione
certe quātitatis puta centū que tibi debeo: tunc dies vel cōditio
non intelligit repetita: vt. l. nesennius. cum glo. ff. de re iudi. ⁊. l. si
prior. cum gl. ff. sol. mat. secus si simpliciter legarē rē quā debeo:
tunc dies vel cōditio debiti intelligit repetita vt ibi: sed certe ꝙ
in h tex. fuerit expressa quātitas reprobaui in p̄mo no. s̄. imo in
isto ver. marcellus tex. clare sonat ꝙ legatum fuerit factū sub ex-
pressione rei que debet. vnde quātum ad istū text. rñde melius vt
dixi ꝙ in hoc tex. nō intelligit ꝭm naturam ⁊ qualitatē debiti p̄ce
dentis cū non afferret aliquā vtilitatē: vnde vt legatū valeat ne-
cessario intelligit ꝙ sit purū ⁊ nō qualificatū vt erat p̄mū debitū.
9 † Confirmatur q qualitas que vitiat in dubio nō intelligit repe
tita in sequēti actu. l. si quis a filio. in p̄n. ⁊ ibi gl. ĵ. eo. ⁊. l. titia. §. j.
ff. de verb. obli. similiter clausula in fine posita nō refert ad illa
capitula q̄ ex tali relatione fierent inutilia. l. cū vulgari. ĵ. de dot.
prele. ⁊. l. talis scriptura. versi. j. ⁊ ibi Bart. in duobus locis. ĵ. eo.
10 ¶ † Sexto no. ex co. ver. marcel. iuncta. l. seq. † ꝙ debitū ex stipu-
latu ⁊ sic actione stricti iuris legatū a debitore ita demū vʒ si non
sit purum: si autē est purū legatum nihil valet vt in. l. seq. sinautē.
¶ Et sic pōdera hic esse tex. formalē pro eo qđ querit Bart. ĵ. in
11 ij. q. extra gl. vbi dicet. ¶ † Septimo not. in. l. sinautē. ꝙ legatū
debiti puri nō afferēs vtilitatem creditori nō vʒ neqꝫ tenet: hinc
dicūt Bal. ⁊ Ang. in. l. si seruo. per illū tex. ff. de here. insti. ꝙ si ex
forma statuti pro legato debeat solui certa gabella tale statutum
nō habet locum in legato debito facto creditori quādo est purū.
Idem tʒ Bar. ĩ. l. j. per illum tex. C. de impo. lucra. describ. lib. x.
12 ¶ † Octauo pondera tu in ista. l. sinautem. ꝙ licet intersit nostra
habere plura remedia: et sic plures actiones. l. cū filius. §. varijs.
ĵ. ti. j. l. j. cū si. C. cōia. d leg. hic est tex. no. ꝙ multiplicatio actionū

⁊ sic remediorum nō affert interesse cōsiderabile in proposito vt
legatum debiti puri factum creditori valeat licet ex hoc legato
habeat actionem ex testamento ⁊ alias quos prius non habebat.
¶ Capio gl. in verbo honoraria. quā diuide in quatuor partes.
In prima timore cōtrarij. l. seq. Sinautē. ponit primū intellectū
ad tex. In scđa cōtra illū intellectū opponit ⁊ soluit. In tertia po
nit secūdū intellectū. In quarta remouet aliud cōtrariū. scđa ibi
sed tunc est argumentum contra. tertia ibi: vel pone in pretoria
quarta ibi: itē ꝙ dicit ꝓ honoraria. ¶ In ea. gl. ibi: ⁊ est tunc rō.
13 istum primū intellectū reprobāt Bar. ⁊ cōiter doc. † q istud in-
teresse longioris vite actionis nō est considerabile per tex. in. l. pa
ter qui castrense. §. j. in fi. ff. de castrē. pecu. sed Pet. de bellaper. ⁊
Are. hic tenent istū primū intellectū ⁊ Imo. in. l. meuius. in prin.
ĵ. ti. j. vbi reputat hūc tex. ꝭm hunc primū intellectū nō esse alibi
in iure. ⁊ certe videt magna vtilitas: ꝙ debitor qui prius teneba
tur actiōe pretoria tp̄ali: nunc per legatū incipiat teneri actione
ciuili que est ꝑpetua: nā versatur magnū interesse rōne p̄scriptio-
nis: vt est gloss. no. in. l. si tibi mādauero. §. interdū. ff. mand. sicut
14 alibi dicit Bal. in. l. j. in antepe. col. C. de fur. † ꝙ legatum factum
a debitore creditori non est omnino inualidū: quia inducit reco-
gnitionē debiti: ⁊ sic interrūpit prescriptionē. l. cum notissimi. §.
sed ⁊ si quis. C. de prescri. xxx. ann. Et si diceret ꝙ sit diuinare ad a
hunc tex. ꝙ hic actio pretoria esset tēporalis: respōdet ꝙ regula-
riter remedia pretoria sunt annalia: q tanto tēpore durabat eo-
rū officiū: instit. de perpe. ⁊ tēp. ac. in prin. ⁊. l. in honorarijs. ver.
15 sʒ cū rescissa. ff. de act. ⁊ ob. ¶ † Nec ob. fundamentū Bar. ⁊ doc.
qđ īteresse lōgioris vel breuioris vite actiōis nō sit cōsiderabile.
q imo est cōsiderabile respectu prescriptionis: vt est gl. no. in. d.
l. si tibi mādauero. C. interdū. alias ꝭm are. leges frustra induxis-
sent interruptionē prescriptionis. Item perpetuationē in longū
tempꝰ. l. fi. C. de p̄scrip. xxx. ann. ⁊. l. cū notissimi. in prin. cū gl. C.
eo. alle. etiā Are. tex. in. l. quoties. §. idē si temporali. ff. de admin.
tuto. vbi actio temporalis deuoluit in actionē tutele perpetuam:
ergo ꝓpter interesse tēporis inducitur actio de nouo: qđ interes
se si nō esset in cōsideratione: vbi desinit interesse desinit actio cō
petens. l. qui aūt. §. j. ⁊ ibi no. ff. si quis cau. ergo multominus cō-
cederetur actio de nouo: per regulam. l. patre furioso. ff. de his q
sunt sui. ¶ Tu confirma: q si interesse longioris et breuioris vi-
te actionis nō esset considerabile: frustra fieret differētia: q reme
dia pretoria ⁊ sic comitum baronum et ducum essent temporalia.
remedia vero ciuilia essent perpetua: vt insti. de perpe. et tempo.
act. in prin. ¶ Itē ꝙ tale interesse prolixioris vite actionis sit cō
siderabile. Adde tex. in. l. nā ⁊ postea. §. si is qui. ff. de iureiur. Itē
est tex. ĩ. l. hac. l. vbi illud qđ debebatur de iure pretorio potest le-
gari vt debeat de iure ciuili. qđ non potest esse ex alio nisi ratione
interesse lōgioris vite actionis: ⁊ propterea ipse Bar. in. l. diuor
tio. ver. ceterum. de nego. gest. ponderans etiā ibi gl. ꝙ non atten
datur interesse qđ actio sit longioris vite dicit in contrariuʒ esse
16 tex. in hac. l. ⁊ nō † respondet ad tex. in. d. l. si pater qui castrense.
§. j. in fi. allegatū per Bar. vbi quādo nō est peculium soluendo
si pater omittit venire ex testamēto filij ⁊ occupat ab intestato pe
culium quāuis ex hoc sit obligatus breuiori tempore: tamē istđ
interesse non attenditur nec dicitur pars debiti aut aliquid dolo
fieri. respondet Are. ꝙ illud ideo ibi est: quia etiā si longiori tem
pore esset obligatus: obligatio nō poterat habere effectum: quia
peculiū nō erat soluēdo: ergo si ex lōgiori vita actionis et obliga
tionis posset sequi effectus et vtilitas: tunc tale interesse conside-
raretur. istud clare patet in ver. p̄cedenti illius tex. vbi si peculiū
est soluēdo pater qui occupat ab intestato peculium ⁊ omittit ex
testamēto: tūc tenetur ꝑpetuo ad legata: sicut si esset obligatꝰ de
iure ciuili ex aditione: ⁊ sic nō solū tenet p̄stare legata sicut si adi-
uisset: sed etiam tenet ea prestare perpetuo: ergo tūc perpetuitas
obligationis est in cōsideratione vt interesse. Isto modo ille text.
retorqueretur cōtra Bar. tamen gl. ibi dicit ꝙ tunc tenet perpe-
tuo si intra annum filiusfami. decedat: si autē post tūc habet locū
ver. fi. Adde ꝙ istū intellectū reprobat ipsemet Are. in. l. qui bis
idem. ff. de verbo. obli. ⁊ in. d. l. pater qui castrense. in fi. lucrū tem
poris prolixioris respiceret legata: nam dicit ꝙ diligentius con
siderando illum tex. vidit ꝙ iste intellectus nō est bonus: ⁊ ꝙ sen
sus illius litere est: qđ si actio fieret ibi longior: heres diceret ha-
bere compēdium ⁊ sic lucrari ex tempore: ⁊ hoc respectu credito
rum. q ibi si adiret ex testamēto teneretur creditoribus in perpe
tuum: nunc non tenebitur nisi infra annū occupando iure peculij
⁊ hoc posset esse sibi valde vtile: quia post lapsum anni bona pe-
culij remanerēt apud ipsum sine onere: vnde aliter respondet ibi
ipse Are. ꝭm Ange. ibi: ꝙ in illo tex. non habetur ratio prolixio
ris vite actionis quo ad titulum. ff. si quis omis. cau. testa. ⁊ sic vt
heres incidat in illud edictuʒ: quia ille titulus non grauat omit-
tentem ex testamēto ad prestandū legata: nisi quādo lucruʒ facit
ex bonis testatoris. vt. l. j. et per totū. ff. si quis omis. cau. testa. sed

a ¶ De perso-
nis ad locū.
Addō Bal.
ĩ. l. ꝑcibꝰ. C.
de impub. ⁊
alijs substi.

lucrum qđ facit pater in tempore non venit immediate ex bonis defuncti: ideo pena illius edicti locum non habet licet mediate propter tempus deueniatur ad lucrum: cum lapso tempore bona remaneant apud patrem sine onere: ⁊ sic ibi non cõsideratur interesse breuioris vel longioris vite actionis simpliciter sed limitatiue respectu edicti: si quis omis. cau. testa. ¶ Tu aduerte qđ Are. est sibi de directo cõtrarius dum reprobando intellectum quem hic dedit ad. l. pater qui castrẽse. §. j. in fi. intelligit ibi loqui respectu creditorum: non autẽ respectu legatorum prout dicebat hic. ⁊ tamẽ postea respondet sm Ang. ꝙ ille tex. loquitur habito respectu ad titulũ. ff. si quis omis. cau. test. ⁊ tñ ille titulus loquitur solum respectu legatorũ ⁊ nõ creditorũ. l. j. §. ante pe. ⁊ pe. ⁊ per totum. ff. si quis omis. cau. test. Item propter hanc differentiam respectu legatorũ vel creditorũ non debuit reprehendi intellectus hic datus. ⁊ sic potest defendi: prim9 intellectus gl. communiter tamen vt dixi tenent cũ Bar. qđ interesse prolixioris vel breuioris vite actionis non sit considerabile: prout etiam tenet Bar. in l. et si post tres. in vlti. colũ. ff. si quis cautio. vt declarat per inductionem de. d. l. pater qui castren. §. j. in fi. idem tenet glo. in. d. l. diuortio. in ver. ceterum. ⁊ ibi Barto. ad hoc not. ff. de nego. gestis. ¶ In ea. gl. ibi vel pone in pretoria perpetua. istum scdm intellectũ approbant Bar. ⁊ cõiter doc. Sed tu aduerte primo quod iste tex. loquatur de actione pretoria perpetua est diuinare: cũ regu-
17 lariter remedia pretoria sint tẽporalia vt dixi. s. ⁊ et lex in dubio debet intelligi vt loquatur scdm regulas ⁊ non scdm casus speciales. l. suus quoqꝫ. ver. puto. ff. de here. institu. c. ad decimas. de restitu. spol. in. vj. Sed ad hoc potes respondere ꝙ sm istum secũdum intellectum nõ videtur referre vtrum actio pretoria esset perpetua vel tẽporalis: qr secũdũ istum intellectum vis nõ stat in cõmodo temporis actionis. ¶ Scdo cõtra istum intellectum facit ꝙ ista videtur modica vtilitas: ꝙ ille qui solum tenebatur actione ptoria ex hoc solo ꝙ virtute legati nũc incipiat teneri actione ciuili: quod per hoc legatum valeat. ex quo enim prima actio pretoria erat perpetua: ⁊ erat efficax ad agendũ: addere aliam actionem ciuilem non videtur sufficere vt legatũ valeat: alias semper legatum valeret: quia vltra primam actionem semper additur alia actio ex testamẽto vt dixi in text. in vltimo no. ¶ Tertio vt dixit Areti. per hoc ꝙ ex alia parte iuris ciuilis et sic ex diuersa specie iuris oriatur noua actio: si non adest aliud emolumentum nõ tollitur superfluitas. tex. est formalis. in. l. j. §. dixerit aliqs. ff. de publi. ⁊ vectig. ¶ Quarto qñ ex tam modico interesse debet valere legatũ debiti si per hoc qđ prime actiõi stricti iuris addatur nũc actio bonefidei que plures vtilitates continet: tamẽ legatum nõ valet. Item nec ratione hypothece vt de vtroqꝫ dicã. j. extra gl. ⁊ istum scdm intellectũ etiã reprobat Sal. hic. vnde plus placet in-
18 tellectus primus quẽ dat glo. ¶ † Extra glo. querit Bar. si creditori actione stricti iuris fiat legatum: an ꝑpter actionem ex testamento que habet naturam bonefidei valeat legatum: tenet ꝙ non ⁊ cũ eo ceteri transeũt: per. l. aurelius. §. fi. ff. de libe. leg. ⁊ illũ tex. reputat ad hoc Imo. hic esse singularẽ. ¶ Tu adde ꝙ de hoc est tex. hic in ver. marcellus. iuncta. l. seq. Ad de etiam ꝙ cõtrarium tenet glos. ordinaria. in. l. si cui. §. si titio. in verbo non valet. j. eod. Contrarium etiã tenet Jo. fab. in. §. ex cõtrario. inst. eo. vbi dicit se plus tenere: qđ vbicunqꝫ legatur id qđ debebatur actione stricti iuris valet semper legatum: quia semper est plus in re ꝑpter vsuras que currunt in actione ex testamento: que non currunt in actione stricti iuris. l. non est. ⁊. l. in minorum. C. in quibus cau. in integ. restitu. non est ne. Sed tene opi. Bar. per iura. s. allegata. ⁊ ad rationem Jo. fab. responde vt hic per Bart. ¶ Scdo querit
19 Bart. ⁊ an si fiat legatum creditori de debito ex contractu nõ habente hypothecam an valeat vt causet tacitam hypothecam ⁊ tenet qđ sic: per generalitatẽ. l. si debitor. in ver. si nihil interest. ff. de libe. lega. vbi probatur a contrario: ꝙ semper valeat legatũ debiti si patet per hoc interesse creditoris: idem simpliciter tenet Joã. fab. in. d. §. ex contrario. et Bald. hic. Tu tene contrarium prout tenet glo. ordi. in. d. §. ex contrario. quã sequuntur Ang. Imo. et omnes Moder. hic. Bald. ⁊ Imo. in. l. meuius. in princi. j. titu. j. Mouetur Ang. quia tacita hypotheca que causatur actione legati accedit legato: vnde si legatũ est nullum actio ex testamento que est principalis nõ oritur: ergo non dꝫ posse oriri hypotheca que est accessoria. l. fideiussor obligari. §. j. ff. de fideius. cũ vitiato expresso vitietur tacitum. l. iij. §. qui habet. ff. de serui. rust. predi. vidimus in. l. si fideiussor. in prin. j. e. Preterea sm Imo. etiã de iure ffiorum: erat pro legatis tacita hypotheca. l. creditoribus. et ibi Bar. ff. de separa. bono. ⁊ tamen legatum non valet vt hic: sed istud vltimũ negat Bald. hic. no. in. l. j. s. co. ⁊ in. l. j. C. communia de legatis.

1 ☞ Verba ista annua bima trima die qualiter intelligantur.
2 Pecunie verbum prolatũ a testatore ad quid referatur. ⁊ nu. 19.
3 Appositio diei que tacite inest in legato qđ operetur extrinsecus quo ad exclusionem clausule apposite a testatore quibus dies appositus non est.
4 Tempus dicitur certũ cuius finis ⁊ initium declaratum est.
Tempus qñ probatur debet probari eius initium ⁊ finis.
5 Continuata possessio que requiritur in prescriptione probatur pbato initio et fine: licet de medio nihil probetur.
6 Conditio appellatur dies incertus: ⁊ econtra: conditio a die incerto quid differat.
7 Legatum factum de pecunia existente in sacculo vel in arca dicitur tunc vt species legata.
Debitor pecunie existentis in certo loco ea perempta sine eius culpa liberatur.
8 Emptio si est facta pro ea pecunia quã quis habet in arca nõ dicitur emptio sed permutatio.
9 Testator si legauit centũ titio que erãt apud campsorẽ: ⁊ si heres noluerit ea prestare: prestaret certã vineam: ⁊ heres expedit: tenetur vineam prestare: nec põt alia centum eque bonitatis prestare: si pecunia fuisset deposita in sacculo.
10 Aliud pro alio in recipiẽtibus similitudinẽ ⁊ omnimodam functionem qđ solui potest.
11 Pecunia si legatur vt species: nõ potest aliud pro ea solui.
12 Mens et voluntas testatoris in vltimis volũtatibus est consideranda: ⁊ vt regina predominatur.
13 Pena ꝙ non possit peti quãdo interesse de presenti desinit: ⁊ dãnum de preterito cessat.
14 Juramentum in litẽ ratione affectionis qđ non debeatur pro pecunia relicta in sacculo vt species.
15 Legatum qđ in dubio non presumatur factum nomine pene.
16 Pena quod dicatur etiam illud qđ addit teststator quando prio disposuit aliquid dari vel fieri.
Testator legando cẽtum que apud eũ deposita sunt: qđ in dubio videtur legare tanqꝫ pecunia in genere.
17 Verbũ pteriti tpis appositũ in testamento pdicatur etiã de futuro
Testamentum capit perfectionẽ in vltimo verbo.
18 Clausula in medio posita etiã per verba preteriti tẽporis trahitur ad precedentia ⁊ sequẽtia. ⁊ nu. 36. Quod fallit vt nu. 37. 39. ⁊. 41.
19 Terminus pecuniarius quot modis sumatur. ⁊ nu. 2.
20 Stante statuto: ꝙ pena pecuniaria debeat promitti. non poterit promitti species nec alia res ꝙ pecunia.
21 Extensio qđ licita sit in materia penali vbi dispositio. l. vel statuti de facili posset reddi elusoria. ⁊c.
22 Communis vsus loquẽdi preualet omni constitutioni.
23 Dictio nũmis: an possit capi stricte large ⁊ largissime.
24 Pecunia a pecudibus habet deriuationem.
25 Clausula generalis: an extendatur ad legata alimentorum.
26 Legatum alimentorum multa specialia habet.
27 Prorogatio gñalis fctã d legatꝫ: an extẽdatur ad legata hñtia diẽ.
Prorogari non possit quod non est.
28 Clausula generalis qđ non extenditur ad futura que sunt cõ ius ⁊ a iure exorbitantia: ⁊ qñ etiam ad exorbitantia. nu. 30.
29 Qualitas succedẽs post duo subiecta que est proportiõabilis ad vtrunqꝫ: refertur tantũ ad proximum subiectum.
31 Lex non fingit super eo qđ est impossibile de iure.
32 Verba preteriti vel presentis temporis qñ trahantur ad futura.
33 Testator si iussit solui debita de pecuniis existentibus in monte florẽtie: ⁊ qđ superesset relinquebat hospitali: ⁊ solutis debitis tũc restabant mille: ⁊ eo superuiuente restabant postea tres mille ducati an mille tantũ debeantur. an tres mille ducati.
34 Testator herede extraneo instituto si grauat illũ soluere omnia debita fratris sui tenebitur etiã soluere dotem vxoris fratris soluto matrimonio.
35 Debitum non dicitur proprie illud qđ est in diẽ vel sub conditiõe.
Actus importatus per verbũ presentis tẽporis. non pendet immediate a voluntate defuncti: licet eius eius effectus sic.
38 Masculinum non concipit femininum: quando de masculo et de femina fit separatim mentio.
40 Qualitas que vitiat actum in dubio nõ intelligitur repetita in sequenti.
42 Testator si in testamẽto dixerit ⁊ pdicta legata executioni mãdari debere per eius executores annua bima trima die qđ nõ porrigatur ad legata in quibus dominiũ transit ipso iure ⁊ an vere sit.
43 Legatarius licet dominium rei legate sit apud ipsum: tamẽ põt rem ipsam ab herede petere vt illam consequatur.
Legatarius capiens rẽ legatã propria autoritate priuatur legato.
44 Executio facti qđ non requiratur in his in quibus lex facit executionem.

Alis scriptura. Clausula per quã prorogantur legata pecuniaria quibus dies non est appositus: non refertur ad corporea legata: sed ad cõsistentia pondere numero vel mensura

mensura quibus dies non est appositus: secus si diẽ habeant vel
gratia demonstrãde solutionis vel multiplicande obligationis:
1 vel inducẽde cõditionis.† Item nõ referſ ad pecuniã que legata
fuit vt species: ſ; bene porrigiſ ad ꝑcedẽtia ⁊ sequẽtia etiã postea
in codicillis relicta. h. d. cũ. l. seq. ¶ Diuiditur in quinq; partes.
In prima poniſ tenor clausule prerogatiue legatorũ solite ꝑ te-
statores apponi in scdã declarat verbũ pecunias in ipsa positu;.
Tertio exponit verbum dies per enumerationem quadrupli-
cis tẽporis. Quarto circa verbum pecunias ponit limitatione;
ad precedentia. Quinto declarat verbũ legaui ostendẽs qȯ licet
sonet in preteritũ tamen etiã extendiſ ad futura. scdã ibi ad cor-
pora legata nõ pertinet tertia ibi ꝙ si forte. quarta ibi itẽ si legeſ
pecunia. quinta ibi hanc autẽ scripturã. Rursus tertia principa
lis subdiuidiſ in quatuor. In prima declarat illa verba quibus
dies appositus nõ est ꝑtinet ꝓprie ad legata ꝑsentia Scdo dicit
nõ pertinet ad legata quib⁹ dies est apposita causa demonstran-
de obligationis. Tertio idẽ quãdo dies apponitur cã multipli-
cande obligationis. Quarto idẽ qñ apponitur cã inducẽde con
ditionis. scdã ibi q̃uisigiſ. tertia ibi: ⁊ si in annos. quarta ibi: ſ;
a et si sub cõditione. ¶ In text. ibi annua bima[a] trima die. qualiter
ista verba intelligãtur habes tex. in. l. iij. in prin. ff. de annu. leg. ⁊
Bart. ibi dicit ꝙ melius ibi declaranſ ista verba q̃ alibi in iure:
et ibi dicit glo. ꝙ per illam. l. exponuntur omnes leges que dicũt
annua bima trima die dato. tamen per illũ text. nõ clare percipiſ
sensus istorum verborum: ideo dic ꝙ est in effectu sicut si diceret
primo scdo ⁊ tertio anno dato. Tota ergo summa legati debet di
uidi in tres partes: ⁊ vna tertia debet dari in fine primi anni alia
tertia in fine secũdi anni: ⁊ alia tertia in fine tertij anni. vt ꝑ Imo.
in. l. si quis legata. in prin. ff. de cõdi. et demon. Et adijcitur dies
quia vltima tãtum die cuiuslibet anni potest cogi ad soluendũ. l.
qui hoc anno. cum si. ff. de verb. obli. nã bimus bima bimum tri-
mus ⁊ quadrimus significat tẽpus: sc; duorũ trium et quatuor
annorũ. nec vltra ista tria amplius reperiſ ſm Lauren. vallẽsem
in lib. j. elegantiarum capite quinto. vnde Suetonius inquit qȯ
Octauianus quadrimus patrẽ amisit. et diuus Hieronymus in
fantes bimuli trimuliq; morbo regio capiũtur: sic etiam reperiſ
bimatus ⁊ trimatus. vnde in euãgelio. Herodes occidit omnes
pueros a bimatu ⁊ infra. i. a duobus annis citra. ¶ Not. ꝑmo ex
2 hoc tex.† ꝙ verbũ pecunia[b] prolatum a testatore non refertur ad
b corpora nec ad species: sed ad ea tm̃ q̃ pondere numero mẽsura
ve consistunt: ⁊ sic non restringitur solum ad pecuniã numeratã.
nec largissime capitur vt omnia comprehendat: iuxta. c. totum
quicquid. j. q. iij. sed large cõtinet quicquid cõtinet numero pon-
3 dere ⁊ mẽsura. de quo diceſ in gl. ¶ Scdo not. in ver.† ꝙ si forte
qȯ licet expressio diei que tacite inest nihil operetur quo ad vim ⁊
essentiam legati: operatur tamẽ extrinsecus quo ad exclusionem
clausule apposite a testatore: sc; quibus dies appositus nõ est. de
quo habuistis in. l. iij. vbi ꝑ Bar. ⁊ alios. s̃. eo. ¶ Tertio not. in
4 ver. sed si in annos ibi initiũ ⁊ finem h; iuncta gl.† ꝙ illud tẽpus
diciſ esse certũ cuius finis ⁊ principiũ declaratum est. ⁊ ideo dicit
Bal. ꝙ in ꝓbatione tẽporis d; probari initium ⁊ finis alias non
probareſ processus tẽporis ſm Jac. de are. in. l. testiũ. ff. de testib.
5 pro quo dicit hic esse tex. notabilẽ ⁊ singularẽ cũ gl.† Adde ꝙ ad
probandũ cõtinuatam possessionẽ que requiriſ in prescriptione
sufficit ꝓbare de initio ⁊ fine tẽporis l; de medio nihil probeſ q̄
probatis extremis tẽporis media ꝑsumunſ. ita no. bar. i. l. sicut.
§. superuacuũ. in fi. in vltimo notabili. ff. quib. mo. pig. vel hypo.
sol. ⁊ in. l. super longi. C. de prescrip. lon. tẽp. Bal. in. l. indicia. cir
ca fi. C. de rei vẽdi. ⁊ in. d. l. testiũ. in vlti. col. ⁊ in. l. siue possidetis.
C. de proba. in. j. colũ quãuis gl. no. in. c. volumus. xvj. q. iij. velit
etiã debere aliquid probari de possessione medij tẽporis ⁊ illã gl.
sequiſ Bal. i. l. fi. in. xv. oppo. C. de edic. diui adri. tol. ⁊ in. l. si quis
ita legauerit. ff. de cõdi. et demon. de quo etiam per Bar. in. l. cel-
sus. in pe. col. ff. de vsucap. per cano. i. c. cum ad sedẽ. de resti. spo.
6 ¶ Quarto no. in ver. sed ⁊ si sub conditione† ꝙ conditio appella
tur dies incertus. ⁊ idẽ cõtra tex. est in. l. dies incertus. ff. de cõdi.
et demon. Ratio q̄ conditio proprie habet se ad esse ⁊ non esse vt
not. in. l. j. j̃. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ in. l. cũ ad presẽs. ff. si cer. peta. ⁊ ita
etiam dies incertus habet se ad esse ⁊ nõ esse. Quid tamẽ differat
cõditio a die incerta habes gl. in. l. nã si cũ moriar. et ibi Bar. ff.
7 de cõdi. inde. ¶ Quinto not. in ver. item si legeſ.† ꝙ qñ illud qȯ
constat pondere numero vel mensura nõ legatur simpliciter: sed
prout est in certo loco tunc iudicatur vt species ⁊ nõ vt quãtitas
ideo si legeſ pecunia existens in sacculo vel in arca censeſ: vt spe-
cies et non continetur appellatione pecunie. Adde sicut debitor
speciei perẽpta specie sine eius culpa liberatur: idẽ in eo qui est
debitor pecunie existentis in certo loco. text. est in. l. si certos. j̃. de
8 verb. obli.† Adde etiã ꝙ si emerem rẽ pro ea pecunia quã habeo
in arca: nõ esset emptio sed contractus innominatus: q̄ pretium
non est in pecunia numerata ꝓut requiriſ in emptione. §. pretiũ

⁊. §. item pretiũ. insti. de cõtrahen. emp. sed in specie est de hoc gl.
not. in. l. hec vẽditio. §. j. in verbo: quãti. ff. de ꝯtrahẽ. emp. ¶ Ex
9 isto tex. inferunt Dy. ⁊ Bar.† ꝙ si testator legauit centũ que erãt
apud campsorẽ: ⁊ si heres ea nõ prestaret voluit ꝙ teneref ꝑstare
certã vineã: si heres expendit illa centũ que erãt apud campsorẽ
⁊ velit dare alia cẽtum eiusdem forme ⁊ bonitatis: ꝙ nõ liberef a
legato vinee: ⁊ ita dicũt fuisse determinatum de facto. ⁊ ita tenẽt
Bal. Sal. Imo. Flo. ⁊ cõiter alij Moder. cũ limitatione qñ pecu
nia fuisset consignata in sacculo tanq̃ spẽs apud depositariũ: cã
psorẽ sec⁹ si tanq̃ quãtitas ad numerũ. l. die spõsaliorũ. §. j. ⁊. l.
luci⁹. ff. deposi. Raph. cu. dicit: ꝙ ista decisio est rigorosa ⁊ retor
quet fundamẽtũ Bar. ⁊ doc. contra eos dum dicunt ꝙ ista pecu
10 nia fuit legata vt species: ⁊ species ꝑ alia specie solui nõ pȯt:† q̄
imo in his que recipiunt functionem. i. omnimodam similitudi-
nem: aliud pro alio solui potest. l. ij. §. j. ff. si cer. peta. Sed ista cen
tum que vult soluere heres cũ sint de eadẽ stampa ⁊ bonitate reci
piunt omnimodam similitudinem ⁊ functionem cũ illis centum
11 que erãt deposita. ¶ Sed aduerte pro Bart.† quãdo pecunia le
gatur vt species nõ potest aliud ꝑ ea solui. tex. est melior de iure
quem allegat Bart. in. l. ſ; si certos. in verbo neq; permutationẽ.
j̃. eo. ⁊ ibi gl. expresse not. ꝙ sicut in alijs speciebus nõ posset sol a
ui quãtitas pro specie: ita nec qñ pecunia legaſ vt species: eo q̄
17 censetur vt corpus vt ibi dicit text. ¶ † Scdo contra decisionem
Bar. ⁊ doc. arguit Raph. q̄ in vltimis voluntatibus semper est
cõsiderãda mens ⁊ volũtas testatoris: que tanq̃ regina predomi
naſ. l. in cõditionibus primũ locum. ff. de cõdi. ⁊ demon. et. l. si ita
scriptum. in fi. s̃. e. sed hoc testator vel similiter nõ habuit magis
affectionẽ ad illã que erat apud campsorem q̃ ad aliã tãtunde;:
sed istud fundamentũ tolliſ per. d. l. sed si certos. subdit tñ Raph.
pro cõi decisiõe facere: q̄ ex quo pecunia erat legata vt species
ergo dominium erat translatũ in legatariũ a morte testatoris. l. si
tibi homo. §. cũ seruus. j̃. eo. ergo heres nõ potuit illud dominiũ
auferre legatario. l. id qȯ nostrũ. ff. de regu. iur. Istud fundamen
tum nõ placet: quia ex quo Bar. format qõnem: qñ talis pecunia
erat prestãda per heredẽ legatario. ⁊ sic primo per cãpsorẽ here-
di: ergo recta via nõ potuit transferri dominiũ in legatarium: vt b
no. in. l. j. s̃. eo. Licet oẽs transeãt cũ ista decisiõe Dy. ⁊ Bar. ego
in ꝯtrariũ arguo noua ⁊ forti ratione: nã cõsidero ꝙ legatũ vinee est
legatũ noĩe pene: si pecunia existẽs apud campsorẽ nõ presteſ per
heredẽ legatario. tex. est in. §. fi. insti. de leg. ⁊ in. l. vnica. C. de his
13 que pene nom. ſ; sic est† ꝙ qñ desinit interesse de presenti ⁊ cessat
dãnum de ꝑterito pena peti nõ pȯt. ita tenent Bar. ⁊ oẽs in. l. qui
autẽ. §. j. ff. si quis cautio. sed hic desinit interesse de presenti: quia
nihil interest de ꝑsenti legatarij magis habere istos ducatos cen
tum venetos depositos apud campsorẽ: q̃ alios centũ ducatos
14 venetos eiusdem forme ⁊ bonitatis quos vult dare heres† hinc
est ꝙ pro tali pecunia relicta in sacculo vt species: non pȯt iurari
in litẽ ratione affectionis. l. nummis. ff. de in litem iurã. ita tenet
glo. in. d. l. sed si certos. in gl. fi. j̃. eo. non debent ergo audiri quoꝝ
non interest. l. j. in prin. ff. quoꝝ appella. non reci. nec in ista. q. pre
15 supponitur aliquod dãnum de preterito.† Et si diceretur qȯ in
dubio non debet presumi ꝙ sit legatũ nomine pene ꝓut tenet gl.
in. l. fi. ff. de his que pe. no. Respondeo: ꝙ hic non sumus in dubio
imo in terminis istius qõnis nõ sumus in dubio sed est expeditũ
qȯ tunc legatũ vinee est legatũ noĩe pene ꝑ tex. clarũ in. d. §. fi. in-
16 stit. de leg. ¶ † Scdo dico ꝙ quando testator primo disponit ali
quid dari vel fieri vt hic: illud qȯ postea addit: dicitur pena. ita
declarãt Dy. ⁊ Alb. in. d. l. fi. ff. de his que pene nomi. consulẽdo
tñ ⁊ iudicando nõ esset recedẽdũ a cõmuni opi. ¶ Aduerte etia;
ꝙ si testator dicat lego centum que apud me deposita sunt: in du
bio videtur legare tanq̃ pecunia in genere: nõ autem tanq̃ certa
species: nisi exprimat locum vbi sunt: q̄ dicat que habeo in arca.
gl. est in. l. j. C. ⁊ ibi Bar. in fi. hoc firmat. ff. de dote preleg. Pau.
de ca. in. l. si seruus plurium. §. fi. j̃. eodẽ. ¶ Sexto not. in ver. hãc
17 autem† ꝙ verbũ preteriti tẽporis appositũ in testamẽto predicaſ
etiam de futuris: ratio: q̄ disposita in testamento nunq̃ dicũtur
habere perfectionẽ nisi postq̃ totũ testamentũ sit ꝑfectũ. l. si is q.
ff. de test. ⁊ ibi Bal. dicit: ꝙ testamẽtũ capit perfectionẽ in vltimo
verbo: ⁊ codicilli ꝓpter cõfirmationẽ testamẽti trahunſ ad testa
18 mentũ. l. quidã referũt. ff. de iure codi. ¶ † Ultimo no. ex eo. ver.
qȯ clausula in medio posita etiã si sit apposita ꝑ verba ꝑteriti tẽ
poris tñ referſ nõ solũ ad precedẽtia sed etiã ad sequẽtia: nõ solũ
in eadẽ dispositione ſ; etiã in alia recipiẽte ꝯfirmationẽ a prima.
de qua materia late. j̃. dicetur post Bar. ¶ Glos. j. paruula que
dicit ꝙ testator hic legauit corpora ⁊ pecunias. Adde qȯ gl. istõ
cum mysterio dixit quia si testator solu; legasset corpora tũc ista
clausula que non posset referri ad consistentia pondere numero
vel mensura necessario referretur ad corpora. l. fundus qui loca-
tus. ff. de fundo instru. ⁊. l. quibus diebus. §. dominus. ff. de cõdi.
⁊ demon. ⁊ isto modo limita istã. l. ⁊ ita etiã tenet Rapha. cu. hic.

a ¶ Annua bima. Adde Bar. in. l. titia. i. §. titia ff. de lega. ij

b ¶ Verbum pecunia. adde bal. i. l. ij. i. §. creditũ. si cer. petaſ Ludo. ro. et Jo. de imo. in. l. nã qȯ. i §. nõ oẽs. ff. ad trebel.

¶Glo.in verbo nō pertinet.rñde aliter vt per Bar.cuius solutionē cōiter alij sequunť ⁊ fuit ante eū solutio Pet.de bellaper.⁊ Jac.⁊ Are.in.d.l.quisquis.Sed tu aduerte circa istam solutionē Bar.cōiter approbatam:ꝙ iurisconsultus in.d.l.quisquis.nō se fundat in ratione Bar.q̄r ibi tractať de legato ampliando:ſʒ fundat se in duob⁹.Primo quia clausula quātas summas:refertur etiam in prelegato dotis ad corpora ⁊ in stipulatiōe empte hereditatis.Scđo q̄r testator illam clausulā adiecit etiā circa res corporales:per quā adiectionē etiam apparet qđ supra intellexit de corporibus.⁊ sic videť ꝙ illud ibi fit ex natura dispositionis ⁊ ex
19 presumpta mēte testatoris.¶Gl.in verbo cōtinenť†quō terminus pecunie prolatus in aliqua dispositione debeat in dubio intelligi:distingue vt hic per Bar.ad quē semper recurrim⁹ ⁊ oēs ceteri hic cū eo transeunt.⁊ Jmo.in.l.nā qđ.§.non oēs.ff.ad treb. vbi etiā Ludo.ro.¶Tu adde inquantū Bart.in primo mēbro cōcludit:ꝙ qñ pcedit aliqua dispositio ad quā referať termin⁹ pecunia:tūc ſm illā dispositionē intelligiť ⁊ limitať.istud videť cōtra istū tex.vbi pcedebat dispositio legatorū ⁊ de corporib⁹ ⁊ de pecunijs:ergo si verbū pecunias deberet intelligi ſm precedētē dispositionē ad quā facit expressam relationē:ergo intelligereť etiā de corporibus ⁊ speciebus.cuius contrarium aperte decidit tex. hic:nisi diceres qđ in iuribus allegatis per Bar.fit plenior ⁊ magis collectiua relatio quā hic.sed tamen non est realiter rñdere.
¶Scđo adde inq̄tum Bar.ꝯcludit ꝙ in materia odiosa terminus pecunia capitur stricte pro pecunia numerata tātum.Adde
20 pro hoc facere†ꝙ si lex vel statutum disponat qđ pena pecuniaria debeat promitti:nō poterit tunc promitti species nec alia res ꝙ̄ pecunia numerata.tex.est in.l.litigatores.§.qđ ait pretor.ff.de arbi.quem tex.reputat tenendum mēti Are.in.l.iij.§.cato.in.ij. col.de verbo.obli.Tu dic melius ꝙ ille tex.loquitur quando statutū disponit de pena nūmaria per terminū nūmis:tunc intelligitur pro pecunia numerata tantum ſm qđ statim.j.diceť.¶Limita istā conclusionē Barto.nisi ratio expressa in lege penali loquente de pecunia habeat locū ita in alia specie sicut in pecunia: tunc terminus pecunia intelligereť large:imo largissime:quāuis materia sit penalis.tex.habes notabilē.⁊ ibi exēplum in.l.j.§.fin. cum.l.seq.ff.de calumnia.⁊ illum tex.pro notabili alibi ponderat
21 do.Anto.de bu.in sua disputatione que incipit bononiensis†qđ vbicūꝙ dispositio legis vel statuti de facili posset reddi elusoria tunc etiam in materia penali licita est extēsio vt alius casus comprehendatur qui alias proprie nō comprehendereť.facit bene solēnis tex.in.c.si ciuitas.de sentē.excom.in.vj.⁊ gl.in.c.ꝙ̄ꝙ̄.in gl. fina.de vsu.in.vj.¶Tertio inq̄tum Bart.sub dubio forte dicit
22 †qđ hodie ſm nostrum cōem vsum loquendi appellatione pecunie[a] strictius acciperetur pro pecunia numerata:q̄r ꝯmunis vsus loquēdi preualet omni cōstitutioni.Pondera Bar.velle:ꝙ hodie ista.l.nō procederet attento cōi vsu loquendi hodierno:q̄ strictius capit terminum pecunia:ꝙ̄ capiatur in hac.l.Jmo.istud reprehendit q̄r est multū diuinare ad istam.l.ꝙ tempore istius.l.nō esset cōsuetudo loquendi de pecunia prout est nunc.¶Secūdo ⁊ fortius dicit.qđ si etiā tēpore huius.l.fuisset ista consuetudo loquendi.put.s.intelligere pecuniā stricte ꝓ pecunia numerata tm̄: adhuc procederet ista.l.scđm eum:eo quia testator legando pecuniā videť elegisse sensum mediū ⁊ significatum inter strictissimū ⁊ largissimū:sed istō nō placet:cū testator in dubio videať dispositionem suam intelligere ſm cōem vsum loquēdi:vt iuribus hic allegatis per Bar.imo fortius in oī materia etiā penali ⁊ odiosa attendiť cōis vsus loquēdi:⁊ ille prefereť cuicunꝙ proprie significationi ſm Bar.in rub.ff.de ope.no.nū.vbi dixi:⁊ per hoc apparet non videri diuinationem ad hunc tex.¶Quarto adde ad
23 istā doc.Bar.q̄ pcedit in termino pecunia.⁊ an idē sit in dictiōe nummus:vt etiam possit capi largissime large ⁊ stricte:sicut terminus pecunia.Bar.si bene inspiciatur in.l.singularia.in.iij.col. in ver.Quartū est spāle.ff.si cer.pet.clare sentit qđ sic:⁊ pro eo facit q̄r tex.ibi in illa.l.singularia.⁊ in.l.certi conditio.§.si nūmos. ff.si cer.pe.⁊ in.l.nūmis.ff.de in litē iurā.promiscue vtūtur termino nūmos ⁊ pecunias tanꝙ̄ synonymis.Contrariuʒ ⁊ melius tʒ Sal.in d.l.singularia.in.iij.col.qui dicit:ꝙ nummus strictius accipitur ꝙ̄ pecunia:⁊ qđ appellatione nūmi non veniūt omnes res mutuabiles:⁊ sic que cōsistunt pondere numero vel mensura put veniūt appellatione vocabuli:pecunia istud ꝓbat ex diuer
24 sa etymologia vocabulorū†q̄r olim pecunia incepit habere deriuationē a pecudibus:in quib⁹ olim consistebāt hominuʒ diuitie vt est tex.lʒ ipse non alleget in.c.totum quicquid.j.q.iij.nimirū si appellatione pecunie oīa possunt comprehēdi:sed nūmus deriuationem sumpsit vel a nomine vel a numero que alijs rebus nō cōuenit.⁊ ita tenet ibi Ludo.ro.in.iij.co.ad fi.Tu addō pro hoc tex. not.in.l.litigatores.§.qđ ait pretor.ff.de arbi.vbi licet appellatione pecunie de qua loquebatur ibi pretor cōprehenderenť etiā alie res:tn̄ secus est in nummaria pena:q̄r tunc terminus nūmus

a ¶Appellatione pecunie. Adde bar.i.l.ij.in §.item mutuū.ff.si cer. peta.bar.in l.si pecunia. ff.d ver.sig. Jo.an.in.c. vlt.de solu.

b ¶Clausula generalis. Addō Vita.d campania in trac.clausularum.

qui strictius capiť nō cōprehendit nisi solaʒ pecuniā numeratā. ¶Gl.in verbo prorogabiť.in fine.Bar.⁊ cōiter oēs doc.reprobata.j.solu.glo.⁊ tenent scđam.Sed tu aduerte:ꝙ tex.in.d.l.cum vulgari fortiter facit cōtra illam scđam solu.cōem.nam tex.ibi dicit qđ ideo ista clausula vulgaris non referť ad prelegatū dotis q̄r diē suū habebat:nō ergo fundat se ibi tex.in ratione decidēdi eo q̄r ex tali relatione sequereť annullatio prelegati dotis:vt vult ista scđa sol.cōiter approbata:ſʒ quia diem suū habebat:vt vult prima sol.gl.⁊ sic diem sibi datū a lege iuxta.l.vnicam.§.exactio. C.de rei vxo.act.Et si diceret ꝙ qñ testator legat dotē vxori vř p legatū representare dotē.i.pñti die legare:⁊ sic cū habeat diem suū:vt hic dicit tex.ideo nō extēdiť ista clausula vulgaris vt hic in ver.qđ si forte.dico ꝙ tunc haberet diē pñtē tacite ꝙ nō sufficit vt hic:in ver.proinde iūcto ver.ꝙ si forte.⁊ Bar.⁊ oēs fatenť. Jtē adde inq̄tuʒ Bar.dicit:ꝙ in.l.libertis quos.§.posthumis.
25 ff.de ali.leg.⁊clausula generalis nō extēdiť ad legatum alimentorū vt ibi:q̄r illud legatū habet diē tacitā.l.pecunie.eo.ti.que tacite inest ex forma relicti ⁊ volūtate testatoris:istud non videť bñ dictū quantū ad.d.§.posthumis.nā aduerte ꝙ ibi nō erat clausula prorogatiua tēporis legatorū vt hic:vbi inspiciť an legatū habeat diē ⁊ an habeat tacitū:sed ibi erat clausula generalis que diminuebat tertiā de oib⁹ legatis:nā testator ibi in codicillis gn̄aliter statuit:ꝙ de oibus legatis factis in testamēto diminuereť tertia pars q̄ dareť filie postea natē:dr ibi ꝙ illa generalis diminutio oim legatorū non cōprehendit legatū alimentorū:illō ibi nō est ꝓpter diē vel non diē:q̄r hoc nihil ad ꝓpositū:sed ibi est spāle
26 fauore alimentorū.vt ibi dicit Bar†q̄r legatū alimentorū multa spālia priuilegia hʒ q̄ enumerat Bar.in.l.mela.ff.de ali.le.in
27 ter q̄ istud est vnū.¶†In gl.in verbo presenti.ad fi.gl.⁊ doct.in d.l.titio.⁊ Bar.⁊ cōiter doc.hic rñdent ad.d.l.titio.ꝙ ibi in gn̄ali prorogatione omniū legatorū nō fuit dictū quib⁹ dies appositus nō est:mirum si illa clausula referť etiā ad legatū factū pñti die.Tu aduerte lʒ doc.cōiter trāseāt cū ista soluti.certe non est bona solutio ad illū tex.q̄r si testator ibi generaliter prorogasset oīa legata siue haberent diem siue nō vt ibi dicit gl.certe ille tex. esset penitus de indubitabili qđ etiā tunc intelligereť prorogatū legatum factum presenti die.Preterea ⁊ scđo si ibi non fuisset dictū quib⁹ dies appositus nō est:inepte ibi dubitasset iuriscō.de legato facto pñti die ꝓpter diē.vnde cū tex.ibi decidat qđ ēt itel ligiť prorogatū legatū factū pñti die:q̄r diē propriū hʒ vř ō directo ꝯ istū tex.in ver.ꝙ si forte.vbi ꝓgatio generalis nō ꝯprehendit legatū factum presenti die.Tu ergo aliter solue ex mente Raph.cu.hic ⁊ latius in.d.l.titio.ꝙ hic testator ꝓgauit legata pura.i.nō habētia diē:nimirū si nō extēdiť ad legatū factū die presenti:q̄r diē habet ita dicit tex.hic.sed in.d.l.titio.testator prorogauit nō legata sed diē legatorū.ita ibi dicit tex.deinde ꝓtulit diē legatorū:vnde ibi legatis habētibus diē fecit ꝓrogationē in longius tēpus.al's si ibi legata nō habuissent diem nō potuisset prorogari dies legatorū:q̄r qđ nō est prorogari nō pōt.l.sed et si manēte.j.de pca.l.iij.in prin.ff.de dam.infec.vnde ibi dubitatur an cōprehendať legatū relictū pñti die:videbať ꝙ nō:quasi istud legatū de se nō haberet dieʒ:q̄r qñ testator dicit lego presenti die exprimit illud qđ tacite inest:ergo nihil videbať operari.Cōtrarium ibi determinať q̄r ibi imo tale legatum diē habet:et in hoc ille tex.cōcordat cum isto.vbicūꝙ ergo prorogātur legata pura seu nō habētia diē non cōprehendiť legatum factū presenti die q̄r diem hʒ.ita loquiť tex.hic.vbi vero ꝓgant legata habētia diē tunc cōprehēdiť etiā legatū factū pñti die:q̄r diē hʒ ita ꝓprie loquiť.d.l.titio.¶Gl.in v̄bo vniuersa ibi dic ergo:ꝙ ibi erat cōtra ius future ad quas lex suā fictionem non extendit.¶No.mul
28 tū istam partem gl.ex qua primo colligit Bar.†ꝙ clausula gene
b ralis[b] non extendiť ad futura que sunt cōtra ius seu a iure cōmuni exorbitantia:ex quo infert qđ clausula pcedēs in statutis nō trahitur ad sequētia que sunt contra ius seu a iure cōi exorbitant vt plene per Bar.⁊ Ang.in.l.ptor.§.criteꝙ differētia.ff.vi bo.rap. Et correlarie sequiť ꝙ illud qđ est dictū in vna parte statuti:si est cōtra ius:nō intelligiť repetitū in sequēti pte statuti.qđ diligenter teneas mēti:cū statuta vt plurimū exorbitēt a iure cōi. Adde ꝙ idē tenet.d.Ant.⁊ Jmo.in cle.j.de sup.neg.prela.Pau.de ca. in consi.cccxciij.qđ inc.no.primo ad euidentiā.in pe.col.d.Ale. in cōsi.xlij.in.iij.vol.qđ incipit in causa ⁊ lite vertente inter Christophorum.in.j.et.ij.col.Pro ista doc.gl.⁊ Barto.adde tex.cū gl.in l.furti.§.mādati.ff.de his qui notā.infa.⁊ in.l.⁊ si forte.§.hec aūt. cum gl.ff.si serui.vēdi.⁊ gl.no.in.c.cupiētes.§.qđ si per.xx.de electione.in.vj.⁊ ista tria iura allegat Are.hic.Adde etiā bene facere qđ no.Gemi.in.c.cū singula.per glo.ibi in verbo prioratib⁹.
29 de preben.in.vj.†ꝙ qualitas succedēs post duo obiecta que erat proportionabilis vtriꝙ:referť tm̄ ad proximum subiectū:qm̄ si referretur ad alterū insurgeret iuriū correctio.Nam gl.ibi dicit qđ verbum curatus positū post verbū prioratus et post verbum

ecclesias

ecclesias nõ referẽ ad prioratus sed solũ ad ecclesias ne si referat
ad prioratus videaẽ induci ꝯ ius vt duo prioratus sine cura pos
sint teneri. Itẽ adde qḋ dicam. ĩ. in vlti. parte gl. allegando tex. in
30 c. cũ ecclesia vestra. ⁊ ibi no. Ab. de elec. ¶ † Istam cõclusionẽ gl.
et doc. limita not. ẜm Arc. hic vt procedat qñ põt fieri relatio ad
alia capitula ex quibus nõ inducaẽ aliquid exorbitãs a iure cõi:
secus si quo ad oĩa capitula induceret aliquid exorbitans a iure
cõi. tunc enim cũ sit ratio quare magis fiat relatio ad vnũ qua ad
aliud fiet ad oĩa per glos. singularẽ in cle. j. in verbo appellare. de
appel. vbi fit relatio ad vtrũqꝫ tã precedens ꝙ sequens: ⁊ tamẽ in
vtroqꝫ inducit aliqd cõtra ius cõe qḋ possit a iudicibꝰ separatim
appellari q simul sñiam tulerũt: facit qḋ dixi. s. in gl. j. ¶ Scḋo
31 not. ex ista glo. illud ad qḋ frequẽter allegaẽ † ꝙ lex nõ fingit sup
eo qḋ est impossibile de iure. ⁊ ita istam gl. pro notabili ⁊ eleganti
ad hoc not. Bal. in. l. fi. C. pro dona. ⁊ in. l. siue possidetis. i. iij. co.
C. de proba. alibi Bal. in. c. cũ cõsuetudinis. in. ij. col. de cõsuetu.
dicit hic esse gl. singularẽ qḋ fictio non trahitur ad ea que de iure
impossibilia sunt. ⁊ idem Bal. in. c. innotuit. in. iij. col. de elec. ⁊ in
c. cõtingit. in. iij. col. de dolo ⁊ cõtu. Istam gl. etiã ad hoc reputat
notabilem ⁊ singularẽ Pau. de ca. hic. bene facit: qꝛ fictio nõ tra-
hitur ad ea q̃ sunt impossibilia per naturã. gl. est in. l. gallus. §. si
eius. ff. de libe. ⁊ posthu. ergo etiã non debet trahi ad ea que sunt
impossibilia de iure: quia paria sunt vel aliquid esse impossibile
de natura vel de iure. l. filius. ff. de cõdi. insti. ¶ Tu aduerte licet
ista glos. ab oĩbus approbata in aliquo sit vera tñ inꝙtum rñdet
ad. d. l. vxori. ĩ. ti. ij. qḋ ibi lex sua fictione non extendit ⁊c. istud nõ
est bene dictũ qꝛ ibi tractaẽ d̃ p̃sumptione ⁊ nõ de fictione: iuxta
gl. in. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxo. actio. ibi em̃ tractaẽ an testa-
tor ibi voluerit cõfirmare etiã donationes postea factas ⁊ sic ibi
agiẽ de presumptione que versaẽ circa dubiũ non aũt de fictione
que cadit in casu certo vt dicit glo. in. d. §. accedit. bene verum est
qḋ glo. bene loquereẽ habito respectu ad id qḋ. s. dixerat qḋ tra-
haẽ retro quãtum ad fructus nõ quantũ ad dñium ibi enim bene
est fictio ⁊ ita etiã voluit Bal. hic. ¶ Anteꝙ veniamus ad finem
32 gl. Bar. format cõtra text. duas oppositiones vꝫ vnã † ꝙ verba
presentis vel preteriti temporis non deberent trahi ad futura et
responde vt hic per eũ aliȷ nihil tãgunt. ¶ Tu no. diligenter istã
doc. Bar. ꝙ qñ verbum preteriti vel presẽtis tẽporis est signifi-
catiuum actus dependentis ex voluntate defuncti semper respi-
cit futurum cum volũtas defuncti pẽdeat in futurũ vsqꝫ ad mor-
tem. Scḋm istam doctrinã Bar. reddiẽ dubitabilis illa egregia
decisio Pau. de ca. in. l. cũ stipulamur. ꝑ illũ tex. ff. de verbo. ob.
33 vbi refert se consuluisse in tali casu. † Testator iussit solui debita
de pecunijs quas habebat in mõte florẽtie: postea dixit qḋ illud
qḋ restaret solutis debitis de dicta pecunia relinquebat cuidam
hospitali modo tẽpore cõditi testamẽti solutis debitis restabant
mille ducati postea testator superuixit per multos annos ⁊ mul-
tas alias pecunias in monte florẽtie acquisiuit ita ꝙ solutis debi
tis restabant tres mille ducati. fuit iudicatum ꝙ hospitali debe-
rentur solum mille cum in illis potuerit tũc operari dicta dispo-
sitio tempore testamenti secus si tẽpore testamenti nihil restasset
per. l. si debitor. §. verisimile. ff. de cõtrahen. empt. secus si testator
dixisset qḋ restiterit, per. l. solemus. cũ ibi not. ff. de cõdi. ⁊ demon.
ita ibi residet Pau. de ca. sed ista decisio redditur dubia etiam si
testator quod est fortius fuisset vsus verbis presentis tẽporis ex
doctrina Bart. hic. vide ibi dẽ alios Moder. ¶ Tu cõtra istam
doctrinam Barto. alleg. text. notabilem in. l. si ita scripsisset. ff. de
lega. ij. vbi si testator legat quicquid ei titiũ dare facere optet nisi
adijciat presens in diem ne illud verbum p̃sentis temporis pro-
latum a testatore restringatur ad debitum cuius dies cessit tem
pore conditi testamenti. non autem respicit futurum: ⁊ per illum
text. dicit ibi Pau. de cast. se semper dubitasse de eo qḋ consuluit
34 Io. an. † qḋ si testator instituit extraneũ heredem ⁊ grauauit qḋ
solueret omnia debita fratris sui ꝙ etiam tenebiẽ soluere dotem
vxoris ipsius fratris quãdocunqꝫ matrimoniũ in futurũ soluaẽ
quãuis tempore testamenti illud matrimonium constaret saluan
do tamen Ioã. an. vt ibi per Pau. de ca. Et si diceretur qḋ tex. in
d. l. si ita scripsisset. nõ obstat regule Bar. qꝛ ibi verbum presẽtis
temporis nõ erat significatiuũ actus qui dependeret ex volũtate
defuncti: nam ꝙ ibi illud quod erat debitũ in diem vel sub cõdi-
tione esset debitum de presenti nõ pendet a voluntate defuncti et
hoc est ꝙ cũ mysterio dicit Bar. hic: respondetur qḋ lꝫ verum sit
qḋ illud non pendeat a voluntate defuncti ꝙ debitum in diẽ vel
sub conditione efficiatur purum tñ bene pendet a voluntate de-
functi ꝙ in legato generali cõprehendaẽ etiam debitum in diem
vel sub ꝯditione. Sed responde dupliciter. Primo ꝙ ibi verbũ
35 oportet ideo non respicit futura propter adiectionẽ debiti † cum
debitum non dicatur proprie illud qḋ est in diem: vel sub condi
tione. l. si cui. ⁊ l. creditores. ff. de verbo. sig. Vel scḋo responde
qḋ actus importatus per verbũ presentis temporis non pendet
immediate a volũtate defuncti licet eius effectus sic vt per Bar.
in. l. si ita. ff. de auro ⁊ argẽ. leg. ¶ In ea. gl. in fi. distingue: vt hic
per Bart. Ex cuius doctrina collige regulã ⁊ tres fallentias. re-
36 gula est † ꝙ clausula generalis posita inter aliqua capitula refer-
tur ad oĩa precedentia. ⁊ sequentia vt hic ⁊. l. iij. §. filius inter me-
dias. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊. l. fi. ⁊ ibi no. Bar. ff. de reb. du. Amplia
istã regulã vt ꝓcedat etiã si materia sit odiosa. ita clare probatur
in. d. l. iij. §. filius inter medias. ⁊ in. l. j. C. de libe. prete. que iura lo
quunẽ in clausula generali cõtinente exheredationẽ que est odio
sa et alias restringenda. l. cũ quidã. ff. de libe. et posthu. ⁊ ita tenet
Alexã. in consi. cij. in. iij. vol. quod incipit super eo de quo queriẽ
vꝫ an statutũ. in. iiij. col. ¶ Confirmatur: quia qñ finis legis vel
statuti determinat aliquam penam ⁊ precedũt plura capitula vi
dentur omnia determinata eadẽ pena. ita not. Bal. in. l. quisquis
in p̃n. C. si cer. pe. Fallit primo ẜꝫ Bar. qñ in p̃cedẽtibus erat spe
37 cialiter promissum. † Adde qḋ qñ vnum capitulũ habet propriã
⁊ specialẽ determinationẽ: tunc clausula generalis ad illud nõ re
ferẽ. ita ꝓbat tex. in. c. cũ dilecti. de dona. vbi clausula in fi. posita
non referẽ ad donationẽ superiorem: qꝛ illa habebat clausulã suã
propriam ⁊ separatã. ⁊ ita illũ tex. ibi no. ad hoc Card. ⁊ Imo. in
duobus locis. in. ij. et. iiij. col. Idem tenet notãter Bal. in. l. j. C. de
legi. here. et in. c. inquisitioni. ⁊ in. c. scḋo requiris. in vlt. colum. de
appella. Sali. ⁊ Pau. de ca. in. l. j. C. de lib. prete. Imo. ⁊ do. Ale.
in. l. coheredi. §. qui patrem. per illum tex. ff. de vulg. ⁊ pup. facit
38 qḋ vult Bal. in. l. in multis. ff. de stat. ho. † ꝙ masculinũ non con
cipit femininũ: bene de masculo separatim fit mẽtio de per se ⁊ de
femina de per se. ¶ Scḋo fallit ẜm Bar. qñ precedentia essent cõ
traria per. l. si idẽ cum eodẽ. ij. fi. vbi gl. ⁊ etiã Bar. ff. de iuris. om.
38 iudi. glo. in. l. ĩ rẽ. §. in omnibus. ff. de rei vẽ. † Adde idẽ esse quã-
do per talem relationẽ induceret iuriũ correctio. vt no. d. Abb. ĩ
c. ecclesia vestra. per illum tex. de ele. facit tex. in. l. nauta. §. fi. cum
glo. ff. na. cau. sta. l. eleganter. §. si seruus. cum gl. ff. de dolo ꝙuis
in contrarium videatur facere. l. penul. iuncta glo. ⁊ ibi ponderat
Sali. C. de ver. sig. dic vt ibi per eum. facit qḋ volunt glo. Barto.
⁊ doc. hic: qḋ clausula generalis nõ extendiẽ ad ea que sunt cõtra
ius vel exorbitãtia vt. s. dixi. ¶ Tertio fallit ẜm Bar. qñ ex tali
relatione dispositio ad quã refertur efficereẽ inutilis. l. cũ vulga-
ri. ff. de dote prelega. ẜm intellectũ gl. Bar. ⁊ doc. s. in gl. in verbo
40 prorogabitur. vbi dixi. facit † quia qualitas que vitiat actum in
dubio non intelligitur repetita in sequẽti actu. facit. l. seruo alie-
no. §. si ab impubere. ĩ. eo. ⁊. l. si quis a filio. in prin. ⁊ ibi glos. ĩ. eo.
¶ Quarto vltra Bar. limita quando proprietas sermonis pati
tur talẽ relationẽ: alias secus. tex. est ĩ. l. ⁊ qui data. §. j. ff. ex quib.
cau. maio. Oldr. Lau. in consi. clij. incip. factũ tale est dñs clemẽs.
¶ Quinto not. limita quãdo ex tali relatione resultaret absurdũ
ita not. do. Abb. in. d. c. ecclesia vestra. de elec. per illum tex. quem
dicit de hoc esse meliorem de corpore iuris canonici. ⁊ idem do.
Abb. in. c. pen. ad fi. de iure patro. Oldra. in. d. cõsi. clij. ¶ Sexto
limita qñ per talem relationem restringereẽ dispositio que de sui
natura est late interpretanda: puta quia essemus in beneficijs in
quibꝰ dꝫ fieri latissima interpretatio. l. ij. s. de cõst. prin. tũc clau-
sula generalis ad illa nõ debet referri. tex. est ẜm intellectũ Inno.
et doc. in. d. c. cũ dilecti. de dona. do. Alex. in cõs. xlviij. qḋ incipit
sup hesitatione de qua q̃riẽ in. vj. ⁊. vij. col. in. j. volu. ¶ Septimo
intellige qḋ talis relatio dꝫ fieri ad ea q̃ sunt principaliter in ora-
tione posita: nõ ad ea que sunt posita accessorie ⁊ causa demõstra
tionis. tex. est quẽ ibi not. põderat Bar. in. l. fi. §. titia. ff. de lib. el.
lega. facit qḋ no. Bart. in. l. si cui. §. si a filio. ĩ. eo. facit qḋ vult bar.
in. l. centurio. in. xij. col. in ver. item quero iuxta predicta dixi. ⁊ in
41 xvij. col. circa medium. ff. de vulg. ⁊ pup. ¶ † Extra gl. tꝫ Bart.
qḋ si testator in testamento dixerit: ⁊ predicta legata volo execu-
tioni mãdari annua bima trima die per executores meos: ꝙ talis
clausula ⁊ talis terminus executorius nõ porrigiẽ ad legata in q-
bus trãsit dominium ipso iure. ex quo enim lex facit executionẽ
nõ requiritur executio hominis. Idem tꝫ Imo. motus: qꝛ postꝙ
lex fecit executionẽ ⁊ sic dominium est trãslatum in legatariũ: cer
te annuus fructus est legatarij a die adite hereditatis. l. herẽnius.
s. de vsu. ⁊. l. si tibi hõ. §. cũ seruꝰ. ĩ. eo. ideo cũ heres nullã vtilitatẽ
perciperet ex tali dilatione testatoris: dꝫ statim restituere. frustra
em̃ expectaẽ illud qḋ non põt vtilitatem afferre. l. aliqñ. ff. ad velle
ianum. Sed tu dic imo interim potest esse vtilitas respectu vsus
42 rei legate. † Itẽ cũ heres habeat dilationẽ ad restituendũ rẽ ⁊ fru
ctus: poterit interim fructus cõuertere in vsus suos: ⁊ postea sol
uere estimationẽ cuius commodo cẽseaẽ apposita talis dilatio. l.
eũ qui calẽ. ĩ. de verb. ob. presertiꝫ cũ fructus nõ possit multo tpe
cõseruari: vt est gl. in. l. j. C. si aduer. vsuca. ¶ Breuiter tene cõtra
Bar. cõtra quẽ ẽt tenẽt Ang. Raph. cu. ⁊ Are. hic moueẽ Ange.
⁊ bñ: qꝛ lꝫ quo ad dñium fiat executio ipso iure: restat tñ executio
facti vt per heredẽ res actualiter tradaẽ: ⁊ in illa verificanẽ verba
testatoris ꝑ que executores habẽt terminũ triennalẽ ad faciendũ

talem executionē. ¶ Confirmatur per illud qd̄ vult Bar. in. l. cui
fundus. in vlt. colū. j. de cōdi. ⁊ demō. vbi tenet qd̄ lȝ dominiū sit
penes legatariū: tn̄ pōt petere ab herede rē vt p receptionē facti
43 illā consequat. facit etiā † qꝛ per illā executionē facti transfertur
verū ⁊ propriū dn̄iū irreuocabile in legatariū: vt est gl. in. l. si qs
ita hereditatem. ff. de cōdi. instit. Preterea lȝ dn̄ium rei legate sit
ipo iure trāslatū in legatariū: tamē rē legatā hȝ capere de manu
heredis. l. j. in prin. ⁊. §. redigunt. ff. quo lega. imo si adita heredi
tate ⁊ apprehensa possessione rerū hereditariarū p heredē: lega-
tarius propria autoritate caperet rem legataȝ priuaret legato. l.
non dubium. vbi gl. ⁊ doc. C. de lega. gl. in. c. fi. in gl. in pen. de suc.
ab intest. Ludo. ro. in consi. cccxij. inci. circa propositā cōsultatio
nē inquantū ⁊c. in. j. dubio ⁊ per hoc nō obstant iura que allegat
44 Bar. † qd̄ in his in quibꝰ lex facit executionē: puta qd̄ damnatꝰ
furti vel depositi sit infamis. l. furti. in prin. s. de infam. vel quod
damnatus furti sit seruꝰ pene: ⁊ intestabilis. l. qui vltimo. j. de pe
nis. ibi eñ nō requirit alia executio vel aliud factū hominis put
hic. ⁊ cōtra Bar. etiā mouetur Raph. cu. ad fi. qꝛ ex quo tēpus ē
adiectū vident esse legata in diē: ergo dominiū ipso iure nō trā-
sit. l. sempronius attauus. ff. de vsufru. lega. sed ad hoc pōt facile
respōderi negādo ꝙ istud tp̄s censeat adiectū ipsis legatis in qbꝰ
transit dominiū ipso iure: qꝛ ad illa talis clausula non refert vt di
cit Bar. hic. Scd̄o quia istud tēpus nō est adiectū ipsi legato seu
eius substantie: sed solū eius executioni. vnde nō impedit transla
tionē dn̄ij: ita dicit etiā Bar. hic constituendo differētiā an dies
apponatur dationi ⁊ sic translationi dominij: an vero executioni
prima impedit translationē dominij: secunda non.

1 ☞ Conditio ⁊ qualitas que vitiat in dubio non videt repetita.
Clausula generalis non refertur ad capitula quando ex tali rela-
tione fierent inutilia.
2 Tempus certe etatis puta pubertatis adiecta grauato: facit con-
ditionem.
3 Substitutio pupillaris ꝙ non deferat pupillari lȝ testator dixe-
rit si filiꝰ meus decesserit in pupillari etate talis sit heres meus:
vel mihi.
4 Hic tex. qd̄ non procedat in substitutione vulgari etiam tacita.
5 Perplexitas qd̄ vitiet etiam in vltimis voluntatibus.

SI quis a filio. In dubio non intelligi
tur a substituto repetita
1 qualitas que vitiat legatum. h. d. ¶ † No. j. cōditio vel
qualitas que vitiat in dubio non videtur repetita vt
hic. ⁊. l. seruo alieno. §. si ab impubere. in fi. j. eo. et. l. titia. §. j. ff. de
verb. ob. Bart. in. l. cū seruus. circa prin. ff. de cōd. inst. Ratio est
qꝛ in dubio dȝ fieri interpretatio vt actus valeat. l. quoties. cum
simi. ff. de re. du. Sic etiā clausula generalis nō refert ad capitula
que ex tali relatione efficerentur inutilia: vt dixi in. l. precedenti.
¶ Adde tn̄ ad hūc tex. idē esse qn̄ vitiaret ⁊ repetitio esset exp̄sse
facta a testatore quia non intelligit repetita cōditio. l. si cui serui.
§. si a filio. cū gl. j. eo. qꝛ repetitio intelligit facta quo ad substātiā
2 relicti: non aūt quo ad quantitatē vt ibi habet. ¶ † Scd̄o not. qd̄
tēpus certe etatis puta pubertatis adiecta grauato facit cōditio
nem. ⁊ ita tȝ hic gl. j. ⁊. ij. Idem videt qn̄ tēpus certe etatis adijcit
honorato: qꝛ tūc etiā videt facere cōditionē: vt videt prima frōte
probari in. l. talis scriptura. ver. sed ⁊ si sub cōditione. iuncto ver.
cui cōgruit. s. eo. Bar. tn̄ in. l. si cui leget. §. j. j. eo. tȝ cōtrariū ⁊ rn̄
det ad istū tex. vt ibi per eū. ¶ Tertio diligenter no. ex tex. ibi he
3 res meꝰ. † qd̄ si testator dicat hoc mō: si filius meus institutꝰ deces
a serit in pupillari etate talis sit heres meus: qd̄ illud pnomē meꝰ[a]
nō impedit qn sit pupillaris substitutio: quāuis p pupillarē suc
cedat pupillo ⁊ in eius bonis. l. lȝ et si plures. §. ad substitutos. ff.
de vul. ⁊ pup. insti. de vulga. substi. in prin. Nam intelligit heres
meus mediāte persona pupilli. qꝛ heres heredis testatoris est he
res. l. fi. C. de here. insti. Similiter etiā dictio mihi nō impedit qn
sit pupillaris substitutio. tex. est no. in. l. si ita scriptū. §. j. ff. de bo.
pos. scd̄m tabu. ⁊ in. l. pater familias. in verbo mihi. ⁊ ibi glo. ff. de
vulg. ⁊ pup. ⁊ in. l. pe. in verbo sibi. ⁊ ibi Sali. ⁊ Pau. de ca. C. de
insti. ⁊ substi. ⁊ in. l. j. §. heredes. ⁊ ibi gl. in verbo mihi. s. de vulg.
⁊ pupil. ⁊ ibi plenius dixi de hoc. ¶ Glo. in verbo ijsdē diebus
ibi ⁊ est hic nugatio q̄dā: simili mō loquēdi vtit gl. in. l. si meuio.
ff. de her. inst. ⁊ in. l. cū in testamēto. in gl. pe. ff. de iniust. rup. et lȝ
Bar. post Jac. de are. dicat: ꝙ hic nō sit nugatio sȝ defectꝰ cōdi-
tiōis dic ꝙ imo est nugatio ⁊ perplexitas seu quedam ꝯdictio: qꝛ
cōditio substitutionis pupillaris ⁊ cōditio legati se nō cōpatiun
tur qꝛ referunt ad oppositas ⁊ incōpatibiles cōditiōes: qꝛ substi
tutus pupillaris nō pōt venire nisi pupillo moriente in pupilla
ri etate: ⁊ eo sic moriente deficit cōditio legati: cum legatū sit reli
ctū quando pupillus excesserit pubertatē: ergo est multiplicatio
4 cōtradictiōis. ⁊ sic q̄dā nugatio. † Hinc sequit qd̄ iste tex. nō pce
deret in substituto vulgari: qꝛ talis conditio relata ad substitutū
vulgarē nō esset impossibilis nec vitiaret: quia si filius post. xiiij.

a ¶ Pronomen meus. Adde gl. in l. ij. ff. d reli. et sump. fune. gl. i. l. ij. d ori. iu. gl. in c. j. de post. pla. Bar. in l. quintus. i. §. ...nēti. ff. de auro ⁊ argē. ...eg. bart. i. l. ... ff. de noui ...nū. doc. ...pillorū. ...preben.

annum repudiata solēniter hereditate patris moriat: admitter
tur substitutus vulgaris: ⁊ etiā tunc impleta conditio legati que
non repugnat substitutioni vulgari sicut pupillaris. Hinc infert
qd̄ etiā si substitutus ex vulgari tacita cōprehensa in expressa pu
pillari adhuc nō procederet iste tex. per rationē supradictā ideo
tex. cū mysterio dixit scd̄s heres: qui est qn̄ succeditur per expres
sam p pupillarē. l. precibus. C. de impube. ¶ Extra glo. opponit
contra tex. nā ista conditio adiecta legato respectu substituti vr
esse impossibilis: qꝛ est impossibile qd̄ substitutus succedat ex pu
pillari: ⁊ qd̄ pupillus perueniat ad suā tutelā. Sed in vltimis vo
lūtatibus cōditio impossibilis vitiat ⁊ non vitiat. l. j. ⁊ ibi glos. ⁊
Bar. ff. de cōdi. inst. ⁊. l. obtinuit. ff. de cōdi. ⁊ demō. ergo remota
cōditione impossibili legatarius habebit pure legatum a substi
5 tuto cuius cōtrariū dr hic in tex. † Responde ꝙ ista cōditio non
censetur impossibilis sed potius cōtinens quandā contrarieta-
tem seu perplexitatē vt supra prime declaraui. facit. l. si titius. ff.
de cōdi. insti. ⁊. l. si titius. ff. de verb. ob. q̄ perplexitas bene vitiat
etiā in vltimis volūtatibus: vt iuribus supra allegatis.

1 ☞ Si testator legauit certum de incertis expresso noīe proprio
heres declarat seu eligit.
Idem si legat incertum de incertis.
2 Stipulatio facta super certo de incertis quod vitiatur.
3 Incertitudo seu obscuritas in re legata qd̄ non vitiat legatum qn̄
apparet qd̄ testator sensit de certo.
An idem sit quādo obscuritas est in personam legatarij.
4 Heres in legatis qd̄ declarat volūtatem testatoris secus in iudi
cijs: ⁊ quando possit declarare: in nu. 9.
5 Declaratio sociorum qd̄ possit fieri per heredem: qn̄ fuit facta cō
uentio per titium pro se filio ⁊ socijs.
6 Confessio erronea testatoris reuocari potest per heredem.
7 Heres in casu huius. §. declarando voluntatem testatoris legan
tis certū de incertis potest dare deteriorem.
8 Ratio quādo legatur certū de incertis expresso proprio nomine
electio seu declaratio sit potius heredis qua legatarij.
9 Testator si relinquit titiū executorem ⁊ plures titij reperiant an
electio spectet ad heredem.
10 Voluntatem dubiā testatoris quis interpretatur.

1 Si quis plures. † Si testator senserit d certo nec
apparet de quo: electio est here
dis. h. d. ⁊ est notabilis multū fm̄ Bart. ¶ Not. i. ꝙ qn̄ testator
legauit incertū de certis expresso noīe pprio electio seu declara-
tio est heredis. ratio ponit in gl. vbi dicet. amplia istū tex. vt pro
cedat etiā si testator legaret incertū de incertis expresso proprio
noīe: puta stichum cū nullum haberet in patrimonio adhuc lega
tum valeat et electio est heredis. tex. est in. l. legato generaliter. in
ver. si de certo. cū gl. in verbo cogitauit. ⁊ ibi Bar. j. eo. ⁊. d. Ale.
hic: quāuis cōtrariuȝ ⁊ male teneant Pau. de ca. ⁊ Raph. cu. hic
in fi. mouetur Rapha. per tex. in. l. si domus. in prin. j. eo. Sed re
sponde ꝙ ibi nō expressit propriū nomen domus legate: ⁊ sic nō
sensit de certa domo scd̄m glo. ⁊ Bar. ibi licet aliqui libri habeāt
ibi in tex. cum de certa domo testator senserit ⁊ minus bene scd̄m
doc. ibi. ¶ Limita istū tex. procedere in legatis que consistunt ex
voluntate vnius: sȝ testatoris quia si testator sensit de certo valet
legatum ⁊ eius declaratio pertinet ad heredē vt hoc tex. cum gl.
secus in contractibus qui cōsistunt ex voluntate duorum puta in
2 stipulatione † quia si cōtrahentes senserunt de certo ⁊ non appa-
ret de q̊ vitiat stipulatio et si habēs plures stichos dicat pmitto
tibi stichum si non apparet de quo senserit vitiatur stipulatio. ita
not. limitat Bar. ⁊ ibi cōiter alij sequuntur in. l. ita stipulatus. in
viij. oppo. prime partis. ff. de verbo. obli. p illum text. ⁊ gl. ⁊ per
glos. in. l. cum post. in glo. magna. circa medium. s. de iur. do. licet
in contrariū videatur facere. l. qui ex pluribus. cum gl. ⁊. l. stipula
tio. §. in stipulalationibus. cum glo. ff. de ver. obli. sed ille gl. male
3 exemplificant. ⁊ eas reprobat Rapha. cu. hic. ad fi. ¶ † Scd̄o no.
qd̄ incertitudo seu obscuritas in re legata non vitiat legatum: qn̄
apparet qd̄ testator sensit de certo per expressionē nominis pro-
prij: licet sit incertum de quo: addit Pau. de ca. idem esse quādo
incertitudo seu obscuritas est circa personam legatarij: vt si testa
tor legaret titio cū essent plures titij: nam heres eligit declaran-
do de quo titio testator senserit. l. si quis seruuȝ. §. si inter duos. ff.
de leg. ij. ¶ Tu dic contrarium ꝙ imo legatum propter incerti-
tudinem legatarij vitiat: quādo plures sunt titij: ⁊ legatū est titio
tex. est formalis. in. l. si fuerit. in ver. sed ⁊ si legatū. ⁊. l. si qs de plu
ribus. ff. de reb. du. ⁊ ad tex. in. d. §. si inter duos. rn̄dēt gl. ⁊ Bart.
ibi: ⁊ in. d. l. si fuerit. qd̄ loquitur qn̄ heres sponte vult vni soluere
⁊ istud dicit ibi tex. sed ⁊ si heres soluere paratus sit: ⁊ ista solutio
plus placet quā diuinādo dicere qd̄ in. d. §. si inter duos. vnus ex
istis eiusdē nominis erat magis coniunctus testatori quam alius
prout respondet Bal. in. l. voluntatis. in vlti. col. C. de fideicom.
et Ludo. ro. in. l. si vero. §. de viro. in. xxxv. fallentia. ff. solu. matri.

sed ista est diuinatio ad illũ tex. vt dixi. Preterea ꝛ fortiꝰ si vnus ex istis eiusdem nominis fuisset magis coniunctus testatori quã alius debuisset proferri absq; declaratione heredis. d.l.si fuerit. Stat ergo ex predictis qḋ incertitudo nominis circa personam serui legatã nõ vitiat legatũ: vt hic: ꝛ tamẽ incertitudo nominis persone legatarij bene vitiat. d.l.si fuerit. que põt esse ratio diuersitatis. Respõdet Raph. cu. hic quod hic legatarius omnino lucrum sentit siue vnum stichum habeat siue alium quẽ heres elegerit: sed qñ heres eligeret personam legatarij posset esse grauamẽ ei cui testator vere voluit legare si alius eligatur: sed certe nemo potest allegare istud grauamen: cũ incertũ sit de quo testator senserit vnde subtilis Pet. de bellaperti. assignat aliã rationẽ. breuiter quia in persona legatarij vna non subest loco alterius sicut in rebus legatis: quasi dicat qḋ ex quo psone sunt omnino diuerse posset fieri declaratio de illa persona de qua nullo modo testator sensit ꝛ sic nullatenus seruaretur volũtas testatoris: sed quãdo fit declaratio de seruis legatis licet vnus sit maior pretio altero saltim vsq; ad cõcurrentem estimationẽ seruatur voluntas testatoris licet aliud detur quam senserit testator ideo lex permittit facilius tunc qḋ heres possit declarare. ꝛ istam rationem approbant Cy. et Imo. in. d. §. si inter duos. licet Imo. dicat istam rationem confundi per text. in. d. §. si inter. vbi heres si vult potest declarare personã legatarij quando est incertitudo nominis sed vt superius dixi intelligitur ille text. scḋm. d.l. si fuerit. ¶ † Tertio not.

4 qḋ declaratio voluntatis defuncti in legatis que sunt fauorabilia committitur heredi: quia quicquid declaret heres omnino de legatarijs cõmodũ habet qui tractat de lucro: secus est in iudicijs. quia heres nõ põt declarare libellum obscurum datum a defuncto prout defunctus potuisset: vt est glos. i. l. pomponius scribit si frumentum. §. fi. ff. de rei vẽdicatio. ꝛ. l. inter stipulantem. §. j. ff. de verbo. obli. eo quia posset facere preiudicium reo declarando aliquid super quo reus nõ fecisset defẽsiones ſm Bart. ꝛ omnes

5 hic adde † ꝙ per istam doctrinam Bart. ꝛ doc. egregie consuluit do. Abb. in consi. clxxxvij. qḋ incipit casus in effectu contingens. et est in secundo volumine consi. clxxx. hebreus quidam conuenit cum cõmunitate Florentie pro certa quantitate pecuniarũ posse per se et filios ac socios suos questum vsurarium exercere: mortuus est iste hebreus antequam declararet socios an potestas nominandi socios transeat ad heredes: determinat qḋ sic per istam doctrinam Barto. et docto. quia quando p talem declarationem alius posset dãnificari vel alteri tolleret defensio tunc non trãsit ad heredes: secus quando ex illa declaratione nullus est damnificandus ʒ ei lucrum minuatur vt hoc tex. sed hic per declarationem sociorũ quã facit heres iudei nullũ damnũ nec interesse põt

6 pretendere cõe Florentie. Caue tamen in predictis † ꝙ confessio erronea potest reuocari nõ solum per eum qui errauit: sed etiam per eius heredem text. est in. l. non idcirco. C. de iur. ꝛ fac. ignorã. qui tex. est ad hoc notabilis ſm Barto. in. l. error. in fi. in eo. titu. ¶ Gl. j. in fi. Pe. Ray. Bal. Imo. ꝛ cõmuniter Moder. reprobant glo. † quia imo in hoc tex. heres poterit dare deteriorem: qꝛ

7 hic non est lectio sed potius declaratio voluntatis defuncti: que voluntas defuncti in dubio presumit fuisse de viliori. l. apud iulianum. §. scio. j. eo. cũ in dubio testator minus presumat grauare heredem quã sit possibile. l. vnum ex familia. §. si rẽ. j. tit. j. sed in d. l. legato. generaliter cũ ibi testator nõ senserit de certo ibi proprie cadit electio que debet esse de mediocri vt ibi. ¶ In glos. in

8 verbo elegerit ibi tu dic. † Adde que põt esse tunc ratio quod qñ testator expressit propriũ nomẽ ꝛ sic sensit de certo quare tunc electio seu declaratio. potius sit heredis quã legatarij. Dicũt Bar. et cõiter doc. hic. Bar. in. l. gerit. in versi. venio ad quartum. ff. de acqui. here. qḋ ratio est qꝛ heres qui censet eadẽ persona cũ defuncto: in auť. de iureiurã. a mo. p̃. in pñ col. v. verisimiliter meliꝰ nouit defuncti voluntatẽ quã alius. ista ratio nõ est bona qꝛ nõ est generalis qꝛ nõ procederet qñ institueret in longinquis partibꝰ existẽs vel esset persona q̃ nesciret declarare vt infans vel furiosus. vnde dicunt Rapha. cu. ꝛ do. Alex. hic ꝙ in casu huius. §. legatũ non vʒ ratione incertitudinis. d. l. si fullo. ff. de re. du. Tamẽ quia constat ꝙ testator voluit vnũ stichũ prestari nec heres est in dãno si ipse vnũ quẽ eliget dederit ideo legatũ de equitate debet ſm electionem heredis. ꝛ ita tenet glo. in. l. legato generaliter. in glo. pe. j. e. sed nec e istud placet cũ iste tex. pcedat etiã añ testator nullũ stichũ haberet in patrimonio: vt dixi in text. in. j. nota. ꝛ tũ tunc heres dãnificaret ex quo cogeret emere vnum stichũ. ꝛ ad. l. si fuerit. rñde vt dixi in tex. in. ij. no. In ca. gl. ibi sed dic ibi periculosum esse pupillo. habes † qḋ declaratio volũtatis defuncti non

9 permittit heredi qñ ex tali declaratiõe posset alius dãnificari vt in declaratione tutoris qꝛ hoc posset dãnosum esse non solũ pupillo vt dicit glo. ʒ etiã tutori cũ tutela sit onꝰ vt p Bart. ꝛ alios hic. Ex quo infert male dicere Bal. Floria. ꝛ Pau. de ca. hic qui p istũ tex. volunt ꝙ si testator dicat relinquo titiũ executorẽ meũ ꝛ plures reperiant titij ex quo expressit nomẽ: declaratio erit heredis: istud nõ videt verũ per predicta: attẽto ꝙ tutor ꝛ executor equiparentur. gl. in. l. antepenul. ff. de tute. ꝛ in. l. vxorem. §. j. ff. de falsis. ꝛ ita tenet Bar. in. l. quidã. circa fi. ff. de re. du. Imo. ꝛ cõiter Moder. hic. ¶ Sʒ aduerte lʒ oẽs transeant cũ ista solutione glo. tñ tex. in. d. l. duo sunt titij. in ratione decidendi non se fundat propter preiudiciũ alicuius: sed solum propter incertitudinẽ: qꝛ ius nõ deficit sed pbatio: nisi illã rationẽ declares qñ simul cũ incertitudine annexũ sit preiudiciũ tertij: tunc actꝰ vitiat alꝯ secꝰ.

10 ¶ In ea. gl. ibi sed argumentũ. s. de iu. delib. l. j. in fin. † Respõde qḋ ibi loquitur quãdo incertitudo est in verbis pretoris: tũc electio est iudicis qui est minister legis: hic qñ incertitudo est in verbis testatoris. subdit Bar. istum tex. pcedere qñ cõstabat testatorem aliquid certũ sensisse: sed qñ hoc nõ cõstaret ꝛ esset ambiguitas tunc esset declaratio iudicis vt. l. voluntatis. C. de fideicõmis. Istud vltimum reprobat Raph. cu. hic quia cũ verba sint ambigua vel equiuoca semp testator senserit de certo. l. in ambiguo. ff. de re. dub. Tu impugna solutionẽ Bar. fortius per text. in. l. qui duos. s. eo. ꝛ. l. legati generaliter. j. eo. vbi quãdo testator in legato generis non expressit propriũ nomen: apparet qḋ nõ sensit de certo vt hic in gl. ꝛ est ibi ambiguitas. ꝛ tamen non est declaratio iudicis vt dicit Bar. imo legatarij. Tu ergo plenius dic: qḋ quãdo volũtas testatoris est ambigua si lex disponit per quem sit declaranda: puta per heredẽ vel legatarium: tunc illud est seruandũ vt iuribꝰ preallegatis. ꝛ. l. heredes. §. si incerto. vbi gl. ff. fam. her. alias recurrit ad declarationẽ iudicis. d. l. voluntatis. ꝛ. l. cũ intestato. j. de reb. dub. qui iudex dʒ interpretari voluntatẽ defuncti ex cõiecturis que ponunt in. l. si seruus pluriũ. §. fi. j. eo. ti. ꝛ si nulle possunt sumi coniecture actus vitiat. l. si fuerit. ꝛ. l. si pluribus. j. de reb. dub. ꝛ. d. l. duo sunt titij.

1 Legatum factũ parti ciuitatis qñ teneat. ꝛ nu. 5.
2 Pars expulsa de ciuitate an possit creare syndicum: qui dicatur procurator vniuersitatis.
Pars expulsa quando dicatur posse condere legem.
3 Consuetudo qḋ possit induci per vnam partem populi.
4 Consuetudo qḋ possit induci inter se per vnam parentelam seu vnam familiam.
5 Factiones sunt illicite in perniciem rei publice tendẽtes: ꝛ qualitates seditiose ex odio vel passione animorum.
6 Legatum factũ singulis de aliqua secta illicita: qḋ valeat.
7 Subiectio ciuitatis facta ab extrinsecis item ꝛ ab expulsis an teneat.
8 Consentire qḋ nõ sufficiat in actibꝰ collegiatis seu capitularibus per singulos de collegio sed debet actus fieri ꝛ consensus prestari tanꝙ collegium ꝛ collegialiter: ꝛ quãdo hoc procedat.
9 Senatores nõ debent seorsum consentire.
10 Executores testamẽti si sunt plures qḋ non possit vnusquisq; votum suum separatim deponere.

1 **Si parti.** † Valet legatum factũ parti ciuitatis respiciens honorem vel vtilitatem publicaʒ h. d. ¶ In tex. ibi vel compendium reipublice: sentit iste tex. ꝙ si legatum factum vni parti ciuitatis non respiceret ornatum vel cõmodum totius ciuitatis ꝙ non deberet. Ex quo potest inferri: qḋ cũ istud legatum pertineat ad ornamentum ꝛ vtilitatem totius reipublice: qḋ ipsa respublica põt tale legatũ exigere: ꝛ non pars ciuitatis cui factum est legatum: ex quo videt propter ipsam rẽ publicam ꝛ eius contẽplatione factũ ſm Cyn. ꝛ Aret. hic: quicquid

2 Imo. et do. Alexan. teneant. ¶ † Querit Bar. nunquid pars expulsa de ciuitate possit creare syndicum qui dicitur procurator vniuersitatis: ꝛ determinat qḋ sic: per. l. ij. §. exactis. ff. de orig. iu. ¶ Tu aduerte si Bar. voluit allegare. §. exactis primum. in ver. deinde cum esset: ille tex. facit potius in oppositum: quia ibi illę leges seu plebiscita condita per plebem que successerat a partibꝰ non valuissent: nisi expresse, fuissent approbate per. l. hortensiam. si vero Barto. voluit allegare. §. exactis. ij. in versi. ijsdem temporibus. vbi text. loquens de eadem successione plebis dicit ꝙ illa plebs que successerat creauit sibi tribunos: vnde qua ratione ibi plebs que recessit potuit sibi creare tribunos: eadem ratione poterit et maiori creare sibi syndicum. sed certe ille text. intelligitur ſm alium. §. exactis. s. relatum qḋ illa creatio tribunorum censeatur valida secuta approbatione. et ita intelligit ipsemet Barto. in. l. omnes populi. in. ij. q. j. q. principalis. ff. de iusti. et iur. Sed defendendo Bart. quando etiam illi tex. probaret contra eũ propter approbationem superioris: potest dicere ꝙ aliud sit in condenda lege generali vel in condendis statutis generalibus: ꝛ ista fieri nõ possunt per partem expulsam nisi sequatur confirmatio: quia iurisditio nõ restat in parte expulsa. ꝛ ita loquit tex. in. d. l. ij. in. §. deinde cum esset. aliud sit in creatione syndici qui creatur particulariter pro cõsequenda solum iustitia partis expulse: ꝛ sic ad actum bonum. ꝛ istud possit fieri per glo. notabilem in. l. j. § j.

ff. qđ cuiuſq; vniuer. allegatã per Bar. ¶ Cõfirmatur per illud
qđ no. Bal. in ſpecie in. l. teſtatrix. §. plures. ff. ſi ſer. vẽ. per illum
tex. ſm primã expoſitionẽ gl. quẽ ad hoc reputat no. dignũ ⁊ au
reũ vbi eſt tex. ꝙ certa pars vniuerſitatis põt habere cõmunan-
cias: vnde eſt argumentũ qđ certa pars vniuerſitatis põt facere
ſyndicũ ⁊ habere artẽ per ſe ⁊ facere ſtatuta per ſe. ⁊ ſubdit Bal.
iſtud eſſe tũc de facto in caſtro foſſati: quia intrinſeci illius caſtri
faciũt vnum ſyndicum pro ſe. ⁊ extrinſeci faciũt alium ſyndicum
proprium. ⁊ litigant inuicem. Sed certe prout etiam dicit Arct.
ille tex. non probat: qꝛ ſm verum intellectum ibi tota vniuerſi-
tas habebat cãm cum quibuſdã particularibus de vniuerſitate
tanq̃ cum ſingulis vel eorũ ſucceſſoribus: ⁊ ſic ibi nõ loquitur de
parte vniuerſitatis ſed de ſingularib⁹ perſonis. De eo tñ quod
incidẽter dictũ eſt. s. an pars expulſa de ciuitate poſſit cõdere ſta
tuta ⁊ quid in parte que remanſit: diſtingue pleni⁹ vt per Bar.
in. d. l. omnes populi. in. iij. q. j. principalis. ⁊ in. ij. q. ij. principa-
lis. ⁊ ibi Bald. in. vj. col. ⁊ in. l. cunctos populos. in. x. colũ. C. de
ſumma tri. ⁊ no. in. l. j. per illum tex. C. de monopolijs. ⁊ in. d. l. te-
ſtatrix. §. plures. ⁊ in. l. ij. in. iij. colũ. ff. de orig. iur. ⁊ in. c. j. in pnci.
de pace tenen. Albe. de roſa. in prima parte ſtatutorum. q. vj. do.
Anto. de bu. in cõmento. c. finalis. in. xxxvj. col. de cõſue. ¶ Addõ
etiã qđ per iſtum tex. dicit Bar. in. l. de quibus. in vlt. col. in pnc.
3 ff. de legi. † qđ per vnam partem populi põt induci conſuetudo.
allegat iſtum text. ⁊ Dy. hic. ⁊ quia idẽ iuris dꝫ eſſe de parte quo
ad partẽ: qđ eſt de toto quo ad totũ. l. que de dota. ff. de rei vẽdi.
de quo etiã per Ange. ibi in. j. col. in fi. poſt Inno. in. c. j. de ꝯſue.
ꝑ Bal. in. l. ij. in. iij. col. C. que ſit longa cõſuetu. per do. Ant. in cõ
4 mento. d. c. fin. in. xxviij. col. Adde fortius † qđ vna progenies vel
vna parentela vel vna familia poſſunt cõſuetudinẽ inter ſeipſos
inducere: puta habere certã cõſuetudinẽ circa teſtamentũ: vel cir
ca modũ ſuccedẽdi. ita tenet ſingulariter Io. and. poſt vbertũ de
bobio: in tit. de inſtru. edi. §. cõpendioſe. ver. ſed nũquid dicem⁹
in additione parua incip. interpoſuit Ubertus hoc verbũ proge
niei. Hanc deciſionẽ referũt ⁊ ſimpliciter ſequunꝰ Ang. ⁊ Imol.
in. l. iij. ff. de teſta. ⁊ dicunt non reperiri alibi. Rapha. cu. in. d. l. iij.
in vna lectura refert illud dictũ Io. an. ⁊ dicit ꝙ eſt ſingulariſſi-
mum: ſed qđ neſcit an ſit verũ: cũ vna parẽtela nõ hꝫ ius conden
di ſtatutum: ſicut habet ciuitas: niſi forſitan ſm eũ dicam⁹ ꝙ ta-
lis cõſuetudo videaꝰ tacite a tota ciuitate approbata. idẽ Raph.
cu. in. d. l. iij. in alia lectura dicit ꝙ iſtud dictũ Io. an. eſſet diffici-
le. quia vna parentela nõ poſſet facere ſtatutũ. idẽ ꝯ Io. an. tenet
Ang. in. l. fi. C. de teſt. Alex. in. l. ſi nõ ſpeciali. in. ij. col. C. de teſta.
niſi ſm eos talis progenies haberet imperiũ ⁊ ſic poteſtatẽ con-
dendi legẽ vel ſtatuta: ſicut ruſticani habebãt potẽtiam inter eos
d. l. fi. C. de teſt. ¶ Scđo querit Bar. ſi legaꝰ parti ciuitatis vt ſe
cte: an valeat tale legatum: concludit qđ non. ⁊ ita limitaꝰ iſte tex.
quia ſunt factiones illicite in reipublice perniciẽ tendẽtes: vt hic
per eũ. ⁊ idẽ tenet Bal. in. l. j. in prin. in vlti. q. ff. ꝙ cuiuſq; vniuer.
5 ſunt enim † qualitates ſeditioſe ex odio vel paſſione animorũ crea
te ſm Bald. in. l. j. C. ad leg. iul. viſce. ⁊ de iſtis partialitatibus po
nit multa moralia verba Bal. in. l. vnica. circa prin. C. de cad. tol
6 len. † Subdit Are. ꝙ licet tali ſecte reprobate legari nõ poſſit: tñ
ſingulis de tali ſecta illicita bene põt legari. allegat Bald. in. c. j.
C. cõuenticulas. de pace tenẽ. in vſi. feu. Tu allega ad hoc tex. for-
7 malẽ in. l. cũ ſenat⁹. j. de reb. dub. ¶ † Tertio q̃rit Bar. an ſubie-
ctio ciuitatis facta per partẽ intrinſecã ⁊ partẽ expulſam ſꝫ ſepa
ratim valeat. cõcludit ꝙ nõ: qꝛ debẽt cõuenire ſimul in vnũ. adde
qđ Bald. Flo. ⁊ Pau. deca. tenẽt ꝙ dꝫ attendi maior pars ⁊ va-
lebit illud qđ eſt factũ a maiori parte: ſiue intrinſeca ſiue extrinſe
ca per no. per Inno. in. c. cũ ex iniuncto. de ope. no. nũ. Imo. ali-
ter ⁊ melius diſtinguit: ꝙ aut vna pars expelliꝰ propter eox de-
merita vel delicta: ⁊ tunc reſidet totum ius diſponẽdi in ipſis re-
manẽtib⁹. l. amiſſiõe. §. q deficiũt. ff. de cap. dimi. ⁊. l. ſicut. §. fi. ff.
ꝙ cuiuſq; vniuer. aut ps fuit expulſa ꝑpter partialitates. ⁊ tunc
apđ maiorẽ ptẽ hñ reſidet poteſtas cõuocãdi minorẽ ad locũ tu-
tũ: ꝑut proprietꝫ Inno. in. d. c. ex iniuncto. gl. ⁊ Io. an. in. c. bone
j. de elec. ⁊ tũc valebit factũ ab vtraq; parte. ⁊ ſi alier fieret: non in
telligereꝰ factũ legitĩe nec ab ipa vniuerſitate. Adde ꝙ lꝫ Imol.
non dicat fuit ante eum theorica Bar. in. l. oẽs populi. in. ij. q. ij.
q. pncipalis. s. de inſt. ⁊ iur. Tu adde primo ꝙ Bal. in. l. j. in pn.
ff. qđ cuiuſq; vniuer. in vlt. q. refert Ray. cõſuluiſſe in ciui. tuder-
tina de qua loquiꝰ Bar. vbi expulſi recognouerũt dñium illius
ciuitatis fuiſſe eccleſie romane: talis recognitio nõ valuit: ſiue il-
la fecerint vt ſinguli ſiue vt vniuerſi: niſi ipſa pars expulſa eſſet
maior: qꝛ tũc ſub noĩe maioris partis ⁊ non ſub noĩe ſecte faceret
collegium licitum. allegat no. ꝑ Inn. in. d. c. cũ ex iniuncto. et ſic
Bal. ibi tenet illud qđ etiã tenuit hic. Tu tene deciſionem Bar.
quãuis Bar. nõ videaꝰ bene firmare: ſed vt ipſe dicit allegãdo di
cere. pro iſta deciſione facit regula vera ⁊ approbata: ꝙ in actib⁹
collegiatis[a] ſeu capitularibus non ſufficit ſingulos: de collegio

[a] ¶ In actib⁹ collegiatis. Addõ Rap fulg. i. l. ius gẽtiũ. in. §. hodie tñ. ff. đ pac. Car. zaba. i. c. qꝛ ꝑpter. in. §. illud. đ elec.

ſeparatim conſentire: ſed oportet ꝙ ſint tanq̃ collegiũ congrega
ti et collegialiter coaſentiant. gl. eſt ordinaria in. c. cum omnes. et
ibi Cano. de conſtit. gl. in. c. j. lxiij. diſtin. ⁊ in. c. nouationes. vij. q.
j. Cano. in. c. in geneſi. per illũ tex. de ele. Bar. in. d. l. omnes popu
li. in. iij. qđ. ij. q. principalis. Bal. in. l. j. in. v. q. ff. de offic. conſu. et
in aut. hoc ius porrectum. in. ij. col. C. de ſacroſan. eccle. quicquid
teneat gl. ſingularis in. c. j. de rebus eccle. non alie. in. vj. que vult
qđ excepta electione in oĩbus alijs actibus capitularibus ſufficit
ſingularis conſenſus preſtitus ſeparatim: ſed illa gl. communi-
ter reprobatur per oẽs ibi. ⁊ in. d. c. in geneſi. per illum tex. ¶ Su
praſcripta regula ꝓcedit non ſolũ in his que cõpetunt pluribus
vt vniuerſis: ⁊ ſic tanquã vniuerſitati prout proprie loquitur. l. ij.
in prin. C. de decurio. li. x. per Bar. allegata. ſed etiam in his que
competũt pluribus vt ſingulis. ita proprie loquiꝰ tex. in. l. ⁊ ſuũ.
§. fi. in verbo ſi conuenerint in vnum. vbi etiã per Bar. ff. de pac.
quem tex. allegat etiã Bar. hic: ⁊ tex. in. l. fi. in verbo omnibus in
vnũ coadunatis. ⁊ ibi Bal. in. j. nota. ad hoc no. C. qui bo. ce. poſ.
Item predicta regula procedit non ſolũ in principali actu geren
do per collegium vel vniuerſitatem: ſed etiã quando actus habet
expediri per aliũ cum aſſiſtẽtia collegij vel vniuerſitatis: qꝛ etiã
illa aſſiſtentia in tractando vel conſulendo debet eſſe capitularis
vel collegiata: etiã non ſeparata. ita tenent. d. Ant. de bu. ⁊ Imo.
in. c. cum olim. in. ij. col. de arbi. vbi hoc colligũt ex dictis Hoſtiẽ.
ibi: allegant etiã ad hoc tex. in. c. cum ad monaſteriũ. in verbo nõ
9 ſeorſum. de ſta. mona. † Item pro deciſione Bart. adde ꝙ volunt
Bal. ⁊ Ang. in. l. in ambigua. in. j. qđ. ff. de leg. vbi querunt nũqd
ſufficiat ſi quilibet ſenator ſeorſum ꝯſentiat. ⁊ teneni cum gloſſ.
ibi ꝙ nõ: quia autoritas ſenatorũ nõ eſt diſgregata per ſingulos
ſed iuncta apud collegiũ et in forma collegij. d. c. in geneſi. d. l. ij. ⁊
d. l. nominationũ. C. de decurio. lib. x. allegant etiã ad hoc text. in
l. ij. §. ex his legibus. in verbo apud collegiũ põtificum. s. de ori-
gi. iur. Itẽ pro deciſione Barto. adde ꝙ fortius tenet ſingulari-
10 ter Bal. in ti. de inſtr. edi. in vlt. charta. in prin. vbi tenet † ꝙ ſi ſint
plures executores teſtamentarij: qđ non poteſt vnuſquiſq; ſepa-
ratim votum ſuum deponere: qꝛ lꝫ non faciant collegiũ. l. cum in
eo. ff. de pac. tamen debent ſimul conuenire. l. itẽ ſi vnus. §. fi. cũ. l.
ſequen. ff. de arbi. ⁊ iſtud eſt verius ⁊ tutius: qꝛ officium diuidi nõ
debet ſm eum.

1 ☞ Summarium legis.
2 Perſona heredum non mutat nec facit deteriorem conditionem aduerſarij.
3 Eadem res ſi legaꝰ duobus diſiunctim: nõ videꝰ in dubio per legatum factum ſcđo: receſſum a primo: ſed ambo concurrũt: ⁊ qñ videatur facta ademptio.
4 Mutatio voluntatis facilius preſumiꝰ ex interuallo q̃ inconti-nenti.
5 Legatum facilius reuocatur quã inſtitutio: legati extinctio facilius inducitur q̃ inſtitutionis.
6 Inſtitutiones ſunt fauorabiles legatis.
7 Diſpoſitio huius tex. in quibus coniunctis loquatur.
8 Res eadẽ ſi eſt legata ſeparatim duobus: an in dubio quilibet admittaꝰ pro virili: quãtitas eſt multiplicabilis non ſpecies.
9 Legatum quãtitatis an cenſeaꝰ qđ voluerit teſtator multiplicare propter pluralitatẽ perſonarum: a quibus relinquitur.
10 Dictio ſcꝫ qđ ſtet limitatiue: ⁊ quando hoc ſit.
11 Dictio vꝫ non ſolũ eſt declaratoria: ſed etiam reſtrictiua.
12 Manifeſtum vel euidẽs dicitur qđ ex coniecturis apparet.
13 Dictio euidentiſſime qđ aliquando nõ importat notorium.
14 Teſtator ſi legauit eandẽ rem duobus: ⁊ voluit vtrumq; ſolidum habere: qđ vnus habebit rem: ⁊ alius: eſtimationẽ: que eſtimatio non eſt in obligatione ſed preſtatione.
15 Ius accreſcendi qđ non habeat locũ in caſu ſupra poſito.
16 Res legata duobus inſolidũ: ſi pereat ſine culpa et dolo heredis legatũ extinguitur quo ad vtrunq;.
17 Multiplicatio legatorũ quod facilius inducitur in perſonis di-uerſorum legatariorum quã in eadem perſona etiã concurrente voluntate teſtatoris.
18 Res ſi legatur duobus ſeparatim hoc acto quod quilibet habeat inſolidũ: qui primo litem conteſtatur electionem habet conſequẽdi rem aut eſtimationem.
19 Primus ex legatarijs nominatus quãdo habeat electionem rei legate inſolidum.
20 Electio in vltimis volũtatibus eſt inuariabilis.
21 In diſpoſitione legis quando alicui daꝰ electio: eligens non põt variare: ⁊ an hoc ſit verum: ſe remittit.
22 Preoccupatio qñ ſufficiat vt litis cõteſtatio inducatur.
23 Facilius ius queriꝰ de nouo per litis conteſtationem: quã queſitum retineatur.
24 Preoccupatio exercitij iuriſditionis quãdo inducatur per ſolã citationem.

25 Mutatio fori per viam matrimonij ꝙ fit potentior alijs.
26 Procurator lite contestata efficitur dominus litis:⁊ ideo post litem contestatam reuocari non potest.
27 Incompatibilitas causarum an impediat preoccupationem mediante litis contestatione.
28 Preoccupatio an inducatur per litis contestationẽ quãdo cause possunt esse simul vere ⁊ habuerunt originẽ eodem tempore.
29 Prioritas temporis quando inspiciatur ⁊ quomodo.
30 Merces operariorum contra conductorẽ est priuilegiata in tpe. Secundus colonus tenetur stare priori.
31 Dominium rei legate duobus insolidum ita qꝺ quilibet habeat solidum:apud quem sit dominiũ:⁊ apud quem obligatio.
32 Dominium rei legate non transit ipso iure: quãdo aliquid est in obligatione sed incertum quid sit in solutione.
33 Dominium quod acquiritur legis ministerio an possit esse apud duos insolidum.
34 Forma libelli in remedio huius legis.

1 Si pluribus. †Si pluribus eadẽ res cõ-
iunctim legaẜ:cuilibet de-
betur pars:si aũt disiunctim faciũt sibi partẽ ꝑ ꝯcur-
sum:nisi testõr euidẽter voluerit a primo adimere vel
cuilibet insolidũ cõcedere:⁊ tũc electio est prius litẽ contestantis:
nec admittiẜ variatio.h.d.tota.l.Iurisconsul.in hac.l.cũ prin.se-
quentis ponit tres casus principales:primus:qñ omẽs legatarij
sunt cõiuncti.scꝺs in v̇si.ꝙ si separatim:qñ oẽs sunt disiuncti ver-
bis.tertius in p̃n.l.sequẽtis:qñ quidã sunt ꝯiuncti quidã disiũcti.
Itẽ scꝺa pars prin.subdiuidiẜ in tres casus.Primus qñ constat
ꝙ legando eandem rem voluit adimere a primo:⁊ tunc solus scꝺs
habebit.Scꝺs qñ hoc nõ ꝯstat:⁊ tũc quilibet habebit partẽ:nõ a
p̃ncipio sed ꝑ cõcursum.Tertius est qñ testator voluit vtrũqꝫ le-
gatariũ habere solidũ:⁊ tũc q̄ primo litẽ ꝯtestaẜ habebit electio-
nem vel rei vel estimationis:sed nõ poterit postea variare.Scꝺa
2 ibi sinaũt hoc minime.Tertia ibi.s.nisi ipse.❡†No.j.ex isto tex.
qꝺ ex pluribus legatarijs eiusdẽ rei:vnus põt intentare actionez
personalẽ ex testamẽto:alius põt agere rei ven.facit.l.duobꝰ.j.e.
❡Sed istũ tex.limitat Pau.de ca.ꝓcedere in pluribus legata-
rijs:secus est in pluribꝰ heredibꝰ vnius legatarij:qꝛ debẽt cõcor-
dare in vna actione intentanda al's repellerenẜ.l.hmõi.§.fi.j.eo.
sicut enim vnus legatarius nõ posset petere partẽ legati actione
ex testamẽto:⁊ ad aliã partẽ agere rei ven.l.nõ est nouũ.ff.de act.
emp.ita nec heredes eius q̄ loco vnius reputanẜ.l.cui fundus.ff.
de ꝯdi.⁊ demõ.facit.l.ita tñ.§.pe.ff.iudi.sol.Adde ꝙ Iac.de are.
Nic.de nea.Raph.cu.⁊.d.Alex.hic aliter intelligũt istũ tex.s.tũc
ꝓcedere:qñ legatarij separatim ⁊ diuerso tpe agebant ad legatũ:
secus si simul ⁊ eodem tẽpore:qꝛ tunc diuersas actiones intentare
nõ possent:per.d.l.hmõi.§.fi.cũ gl.⁊.l.seq.Sed certe hoc est vio-
lentia ⁊ diuinatio ad istũ text.ꝙ hic separatim et diuerso tpe age-
rent:imo tex.in vtroqꝫ loquiẜ per verbũ p̃ntis tẽporis:ex quo da-
tur intelligi ꝙ vterqꝫ eodẽ tẽpore agebat:vnde plus placet solu-
tio Pau.de ca.ad.d.l.hmõi.§.fi.qꝛ tex.ibi clare loquiẜ in heredi-
bus vnius legatarij:vt ibi dicit lr̃a in v̇bo decessit duobus here-
dibus relictis:vnde ex ꝑsona heredũ non dꝫ mutari nec fieri dete
3 rior cõditio aduersarij.l.ij.§.i.ff.de ver.obli.❡†Scꝺo not.ꝙ qñ
eadẽ res legaẜ duobus vel pluribus disiunctim:in dubio ꝑ lega-
tum factũ scꝺo non videẜ recessum a primo sed ambo cõcurrunt.
Contra hoc videẜ tex.in.l.sicut.ff.de adimẽ.leg.gl.⁊ Bart.ibi re-
spondent ꝙ ille tex.debet intelligi ẜm istum ⁊ similes.s.ꝙ per le-
gatum factũ scꝺo inducatur tacita ademptio a primo:verũ est re
spectu partis que diminuiẜ per cõcursum scꝺi:nõ autẽ inducitur
ademptio totius primi legati.§.si eadẽ.insti.eo.Et istã solutionẽ
tenet simpl'r do.Alex.hic:quãuis ipse multum titubet ⁊ vacillet
in.l.si fortidianũ.C.de lega.Istam solutionẽ reprobat ibi Dyn.⁊
bene per illũ tex.⁊ per.l.seq.in ver.sed si id.vbi sicut legatum reli-
ctum ab vno:si postea relinquitur ab alio:tacite inducitur vt pri-
mus ad nihil omnino teneaẜ:ita eadẽ ratione:si legatũ factuz vni
relinquaẜ alteri:videtur in totũ ademptũ a primo.Preterea ista
solutio videẜ ꝯtra tex.in.d.l.sicut.qui loquiẜ de totali adẽptione
et nõ de diminutione legati:vnde Dy.ibi aliter rñdet ⁊ sequunẜ
Bal.⁊ Sal.cũ limitatione in.d.l.si fortidianum.qꝺ.d.l.sicut pro-
prie loquiẜ quãdo legatũ fit scꝺo sub cõmemoratione primi:nam
ibi dicitur:qꝺ titio legaui id seio lego:quo casu facilius fit reuoca
tio primi legati in totũ.l.nõ ad ea.ff.de cõdi.⁊ demon.Istã solu-
tionem reprobat Bar.in.d.l.sicut.⁊ in.l.re coniuncti.in.ij.oppo.
j.ti.ij.⁊ in.l.qꝺ traditũ.ff.de cõdi.⁊ demõ.quia est contra casum.l.
iulianus.in prin.ff.de here.insti.⁊ in.l.triplici.ff.de ver.sig.in qui-
bus iuribus dicitur:ꝙ ꝓpter relicta scꝺo heredi sub cõmemora-
tione primi in eadẽ parte instituti:fit vt scꝺs cõcurrat cũ primo:
ergo nõ induciẜ totalis adẽptio a primo:nec ẜm eum est differen
tia inter hereditatẽ ⁊ legatũ:qñ ademptio fit in solenni voluntate
l.heredes palã.§.sed si notã.ff.de test.⁊.l.j.§.fi.ff.de adi.leg.Are.
aliter rñdet.ꝙ iste tex.loquiẜ:qñ legatur scꝺo simpliciter:tunc nõ
presumiẜ ademptio primi in totũ:sed solum pro parte:⁊ istud est
expeditum apud oẽs:vt hoc tex.si autẽ legetur secũdo sub cõme-
moratione primi:si incõtinenti ⁊ similiter nõ videẜ in totũ reces-
sum a primo: per.d.l.iulianus.et.l.triplici.quas leges intelligit
loqui in his terminis:nec obstat ẜm eũ.d.l.nõ ad ea.que videẜ ob-
stare:qꝛ vt dicit Bar.in.d.l.sicut.in fi.⁊ in alijs locis preallegatis
facilius fit mutatio dispositionis circa eandẽ personã vt ibi:quia
non agitur de tãto p̃iudicio sicut circa diuersas personas:si aũt
legatur ex interuallo:tunc per scꝺm legatũ factũ sub cõmemora-
4 tione primi:in totũ reuocatur primũ:ita loquitur.d.l.sicut.†faci-
lius enim presumiẜ mutatio voluntatis ex interuallo:q̃ꝫ inconti-
nenti vt probatur in.d.l.nõ ad ea.⁊ in.l.titia.§.idẽ respõdit.⁊ ibi
Bar.j.de ver.obli.⁊ sic vult Are.ꝙ in.d.l.sicut.ideo inducaẜ adẽ-
ptio primi legati in totũ:quia duo concurrebant in scꝺo legato:
primo quia factũ ex interuallo: scꝺo quia factum sub cõmemora-
tione primi.Adde ꝙ ante eũ ista fuit dist.Raph.cu.in.d.l.qꝺ tra
ditum.⁊ Pau.de cast.in.d.l.si fortidianũ.vt ibi latius habes per
do.Alex.nihil clare firmantẽ:sed ista distinctio cõfundiẜ per tex.
in.§.transferri.insti.de adimẽ.lega.vbi fortius quãdo fit legatum
scꝺo sub cõmemoratione primi:nõ refert an in eadẽ voluntate an
in diuersa fiat:puta in codicillis:vnde per illũ tex.⁊.d.l.sicut.po-
test teneri solutio Dy.⁊ ad.d.l.triplici.⁊.l.iulianus.potest respõ
5 deri vt ibi per Ray.⁊ per Raph.fulgo.in.d.l.si fortidianum.†ꝙ
aliud fit in institutione aliud in legato:qꝺ facilius reuocaẜ quam
institutio.l.si te solum.ff.de here.insti.⁊ ita etiam rñdet Io.fa.in-
stit.de adimẽ.lega.ad fi.Confirmo quia facilius inducitur extin-
ctio legati quam institutionis:nã in legatis cõditio apposita dꝫ
statim adimpleri q̃ꝫ primum potest:alias habeẜ pro defecta.l.hec
cõditio si in capitolium.ff.de cõdi.⁊ demon.secus in institutione
gl.est notabilis in.l.si quis instituaẜ heres.in prin.in verbo diffi-
6 nit tp̃s.ff.de here.insti.Bar.in.d.l.hec ꝯditio si in capitoliũ.†in-
stitutiones enim sunt fauorabiliores legatis.ẜm Bar.in.l.sub cõ
ditione.post glo.ibi.ff.de here.insti.⁊ fauorabilior fit interpreta-
tio in institutione q̃ꝫ in legatis.gl.in.l.si plures.in gl.fi.ff.de ꝯdi.
insti.probatur in.l.pe.§.i.iuncto.§.illo.C.de neces.ser.here.insti.
Vel scꝺo ⁊ subtilius põt rñderi ẜm Raph.fulg.in.d.l.si fortidia-
num.qꝺ in p̃dictis iuribus cõmemoratio prime institutionis põt
aliud operari quã ademptionẽ.nã in.d.l.iulianus.si nõ fuisset fa-
cta cõmemoratio prime institutionis quilibet fuisset admissus in
virilem:sed illa cõmemoratio facit vt nõ admittanẜ in virilibus:
sed duo cõiungunẜ in vno semisse:⁊ alius habet aliũ semissem:sed
in scꝺo legato cõmemoratio primi legati nõ potest aliud operari
7 quam adẽptionẽ.❡Tertio pondera†tex.in versi.si quidẽ cõiun
ctim.pro cuius intellectu est videndũ de quibus cõiunctis loquaẜ
tex.vtrũ de cõiunctis verbis tm̃:puta titio ⁊ seio lego fundũ pro
equis portionibus:an vero loquaẜ etiã de coniunctis re ⁊ verbis
quando non dixit equis portionibus.Dy.intellexit gñaliter tex.
in vtrisqꝫ:sed Pau.de ca.eũ reprehẽdens intelligit de cõiunctis
verbis tantũ:alias non esset differentia inter cõiunctos ⁊ disiun-
ctos:qꝛ in coniunctis re ⁊ verbis nõ fiunt a principio partes per
testatorem:imo censetur res cuilibet insolidũ legata ⁊ faciunt sibi
partes per concursum:⁊ ex postfacto:sicut omnino disiuncti ⁊ ta
men iste tex.intendit ponere differẽtiam inter cõiunctos ⁊ disiun
ctos:quia in primis fiũt partes a principio ⁊ a testatore: in scꝺis
ex postfacto ⁊ ab herede.Cõfirmatur ⁊ fortius:quia si iste tex.lo-
queretur in cõiunctis re ⁊ verbis:ex quo vnusquisqꝫ a principio
vocaretur ad solidum ⁊ facerent sibi partes per concursum:vt di
ctum est:ergo vnus eorum non posset vendicare partẽ:quia cum
vtriqꝫ competat ius solidi a principio:ergo ante ipsorum cõcur-
sum nõ posset agi ad partẽ sed ad totum:cuius contrarium dicit
expresse tex.Are.hic defendit opi.Dy.per no.per Bar.in.l.re cõ
iuncti.in.ij.q.i.q.principalis.j.ti.ij.vbi dicit Bar.ꝙ quãdo plu-
res sunt coniuncti re ⁊ verbis vniformiter vocati ad soliduz alijs
nõ acceptantibus vel alijs acceptãtibus videnẜ inuitari ad par-
tem ⁊ non ad solidũ:qꝛ sermo testatoris cuilibet assignat rem in-
solidum.Sed tu considera verba Bar.ibi que p̃cedunt in illa.ij.
q.que possunt adduci pro Pau.de cast.dicit enim ibi Bart.ꝙ si
lego titio ⁊ seio stichum censentur coniuncti re ⁊ verbis ⁊ faciunt
sibi partes per concursum.❡Pondera ista verba ⁊ faciunt sibi
partes per concursum:quia idem est in disiunctis:vt.s.retuli.ta-
men in puncto iuris verior videẜ opi.Dy.per tex.i.l.si duobus.
in prin.s.eod.vbi duobus erat legata eadem res sine expressa di-
a stributione partiũ ⁊ sui[a] erant coniuncti re ⁊ verbis:⁊ tamen iam
nato nõ videtur legatum solidum:nisi dicas qꝺ tex.ibi non consi
derat principiũ sed effectum vt patet ibi in verbo deberi.❡Se-
cundo ⁊ fortius facit iste tex.in.§.fi.in ver.sed si testator.quẽ pon-
derat Aret.hic.nam ille versi.proprie loquitur de coniunctis re
et verbis vt differat a casu precedenti ⁊ sequenti:vt ibi dicunt gl.
et doc.et tñ ibi dicitur ꝙ veniunt ad viriles ex voluntate testato-

a ❡Et sui.ad de qui dicatur sui.vide gl.fi.in.c.studeat.l.disti. Bart.in.l.si ita.l.§.ea lege.de v.ob.

ris:⁊ sic immediate videnť habere partes a testatore: ergo a prin/
cipio nō deferť vnicuiq; totū: sed pars: ideo tex. hic dicit q̄ par/
tem pōt vendicare. ¶ Tu pro ista opi. Dy. pondera tex. in. l. seq.
§. si coniunctim. vbi eadē res erat coniunctim legata duobus sine
distributione partium: ⁊ sic erāt cōiuncti re ⁊ verbis: ⁊ tamen tex.
ibi dicit cōstat ab initio partes fieri. Ad idē tex. in. l. legata inuti/
liter. §. si. s. eo. nisi respondeas ad ista iura: q̄ isti legatarij vsq; et
principio habent partes: verum est a lege: non autem a testatore.
8 ¶ † Quarto not. ex hoc tex. q̄ quādo duobus separatim legata
fuit eadē res: ꝙ in dubio quilibet admittitur ꝓ virili ⁊ nō insoli/
dum. ¶ Limita istū tex. s̄m Bal. Raph. Pau. de ca. ⁊ do. Alex.
quādo legatum cōsisteret in specie: secus si in quātitate: quia cum
quātitas sit multiplicabilis non autē species. l. lucius. § impube
rem. ī. ti. j. prestanda erit quantitas cuilibet legatario insolidum:
nisi testator apposuisset dictionē eadē vel similē: quia dixisset ea/
dem decem que titio legaui lego seio: idē tenet Bar. in. d. l. re con
iuncti. in. j. q. per. l. quinquaginta. ff. de ꝓba. inducēdo vt per eum
Salic. in. l. vnica. §. fin autē disiunctim. C. de cadu. tollen. facit. l. se/
quens. §. j. vbi circa multiplicationē: fit similis differētia inter le/
9 gatum speciei ⁊ quantitatis. Itē facit: ꝙ † sicut ꝓpter pluralitatē
personaꝝ a quibus relinquitur censetur testator multiplicare vo/
luisse legatum quātitatis. l. seruo alieno. §. si quis a tribus. ī. eo. et
l. si pluribus heredibus. §. j. ī. ti. j. idē debet esse ꝓpter pluralitatē
personaꝝ quibus relinquitur quātitas. ¶ Quinto no. ex tex. ibi
10 sc3 nisi: s̄m Aret. ꝙ † ista dictio sc3 [a] stat limitatiue. Tu dic ꝙ iste
a tex. nihil facit: q2 hic stat limitatiue ꝓpter dictionē nisi [b] que seq/
b tur: ⁊ sic non propter se: tamē licet iste tex. non probat notabile est
verū in se: ꝙ dictio. s. stat nō solum declaratiue sed etiā limitatiue
seu restrictiue. tex. est in. l. iusiurandū q̄ ex conuentione. §. ꝓcura/
tor. ff. de iureiur. ⁊ in. l. diuortio. §. impēdia. ⁊ ibi Aret. ad hoc no.
11 ff. solu. mat. † Idem in dictione videlicet [c] que non solum est decla/
c ratiua sed etiā restrictiua vt no. Bar. in. l. j. s. ad. l. aquil. ⁊ in. l. que/
situm. §. pe. ff. de fun. instru. cum suis cōcordantijs. ¶ Sexto pon
dera tex. ibi ex scriptura manifestissimus est: nā intelligit Raph.
cu. etiam ex coniecturis sicut etiā intelligitur text. s. in verbo eui/
12 dentissime: † nam diciť euidens etiā illud q̄ ex cōiecturis appa/
ret. l. licet imperator. ⁊ ibi Bart. ⁊ alij. ī. eo. ⁊. l. si quis locuples. ff.
d de manu. testa. sic etiā illud dicitur manifestū [d] q̄ ex coniecturis
apparet. c. j. ⁊ ibi do. Abb. in. ij. notabili. de cēsi. Sic probatio cō
iecturalis dicitur manifesta s̄m Bar. in. l. si quis ex argētarijs. §.
penul. ff. de eden. Alij nihil tangūt. ¶ Tu aduerte ꝙ p̄dicta pro/
cedunt qñ tex. loquereť in termino positiuo: tunc bene coniecture
sufficerent: sed cum tex. hic loquať in superlatiuo manifestissimus
est et. s. dicit euidētissime apparuerit: non videť ꝙ tunc cōiecture
sufficiant: cū terminus euidētissime in suplatiuo gradu plus im/
portet quam plena ꝓbatio: ⁊ idē importet q̄ notoriū. gl. est in. l.
si vero. §. j. ff. qui satis. cog. Nisi rñdes: vt no. declarat Bar. in. l. si
constante. in. j. q. prime partis. prin. ff. sol. ma. vbi ostēdit ꝙ dictio
13 † superlatiua euidētissime nō semper importat notoriū: sed aliqñ
s̄m subiectam materiam stat pro notorio: vt ibi no. per eum ⁊ per
do. Ant. de bu. in repe. c. vestra. in. xj. charta. de coha. cle. ⁊ mulie.
do. Alex. in. d. l. si vero. §. j. in. j. nota. ¶ Scd̄o aduerte ꝙ licet tex.
s. in verbo euidētissime possit intelligi: qñ per cōiecturas appa/
ret tamē tex. hic in ista dictione manifestissimus nō videť sic pos/
se intelligi: cū dicat ex scriptura: vt. l. j. in prin. ff. de his que in te/
sta. delen. vbi illud diciť scriptū q̄ potest oculis corporeis vide/
ri. Ratio diuersitatis est: q2 hic versať grauamē heredis: si vtriq;
legatario cogatur solidū prestare. sed. s. in versi. j. quādo d[illegible]t eui
dentissime nullum est grauamen heredis: quāuis alius admittať
ad partē legati. vnde cum sit presumptio ꝙ testator minus velit
grauare heredē quam sit possibile. l. vnū ex familia. §. si rem. ī. ti. j.
vnde ad remouēdum obstaculū istius presumptionis requiritur
apertior demōstratio quā. s. in v̄. j. ita posset dici ad intellectū hu
ius tex. facit etiā tex. quem vnus ex vobis allegauit. in. l. vnica. §.
vbi autē. C. de cad. tol. in v̄bo manifeste ⁊ expresse verba ostēdunt
q̄ nō sufficiant cōiecture: vt est gl. in. l. si plures. in gl. si. quam ibi
14 ponderat Are. ff. de vulg. ⁊ pup. ¶ † Septimo no. ex hoc tex. ꝙ si
testator separatim legauit duobus eandem rem: ⁊ voluit vtrunq;
solidū habere: q2 hoc est impossibile. l. si vt certo. §. duobus vehi/
culum. ff. cōmoda. necessario vnus h3 rem ⁊ alius estimationē: si/
cut debitor speciei re perempta post morā necessario p̄stat estima
tionem. l. si seruū. §. sequiť. ff. de ver. obli. Et si subtiliter diceretur
nōne heres posset vni legatario dare rē: et postea ab eo redimere
et dare alteri. Rñdet Raph. cu. q̄ istud esset cōtra voluntatē de/
functi: q2 sic visus esset reuocare legatū q̄ prius fecisset: alij nihil
tangunt: sed ista solutio nō est bona: nam cū penes primū legata/
rium remanet pretiū quo redimitur res: ergo per hoc nō reuocať
primū legatū. ¶ Tu ergo ꝓ solutione aduerte ꝙ heres qui p̄sti/
tit rem primo: bene posset eā redimere ⁊ dare scd̄o: nec iuriscōsul/
tus illud negasset: nam cū teneatur scd̄o ad estimationē respectu

a ¶ Dictio. s. adde. l. si in venditione. ⁊ ibi doc. ff. cōmu. p̄di.

b ¶ Propt dictionē nisi. Add̄ bartol. in. l. titia. in. §. lucius. ff. d̄ pi. act. Bar. in l. actione. C. de transact. Archi. in. c. j. de cōsti. li. vj. Io. and. in. c. si cui. d̄ elec. eo. li. in nouella. cardi. ī cle. multoꝝ. de pe.

c ¶ In dictione vc3 adde c. trāsmissa. de eo q cog. consan. vxo. sue. ⁊ i. c. statutū. de here. lib. vj.

d ¶ Illud d̄r manifestu3. Adde tex. ī c. ij. loco. de presum. c. j. de postu. p̄la. ca. qm̄. de filijs p̄sby. Archi. in. c. deus oīpotens. ij. q. j.

ipsius speciei. l. titie textores. ⁊. l. quidē. §. si. ī. e. ergo magis d3 li/
berari dando ipsam speciem q̄3 si daret estimationē: quia propter
q̄ vnūquodq; tale ⁊ ip̄m magis. auť. multo magis. C. de sac. san.
eccle. ⁊. c. cū in cunctis. de elec. Tamē quia primus posset nō velle
retrouēdere sed pro se retinere: vel vellet vēdere nimis caro p̄tio
ideo deueniť ad estimationē. l. nō dubiū. C. si. ī. tit. ij. ¶ Scd̄o ad/
uerte ad istum tex. ꝙ estimatio non est in obligatione: ex quo rem
vtriq; legauit insolidū. argu. l. seq. §. si eadē. sed bene estimatio est
in prestatione ⁊ solutione. glo. in. §. si res. insti. eo. tamē specie tra
dita vni: potest ab alio peti estimatio in libello tanquā legata. l. si
res mihi. ī. de lega. iij. s̄m Raph. cu. ⁊ Pau. de cast. hic in fi. licet
Bar. ī. in sua distin. reprehendēdo Pet. de bellaper. videať ali/
15 ter tenere ibi dicetur. ¶ † Tertio aduerte ad istū tex. ꝙ qñ eadem
res legať pluribus sepatim: hoc acto q̄ quilibet habeat solidu3
certe vno eorū repudiante alter nō haberet rē ⁊ estimationē: ⁊ sic
sibi nō accrescit pars repudiata. Ita no. Bar. in. d. l. re coniūcti.
16 in. iij. colū. in. ij. q. ¶ † Quarto no. aduerte ꝙ isto casu qñ vnus
debet habere rem alter estimationē: si talis res pereat sine dolo ⁊
culpa heredis neuter habebit estimationem: quia legatum extin
guiť quo ad vtrūq;. tex. est no. in. l. filiusfamilias. §. si. ī. eo. etiam si
res iam erat tradita vni ex eis. tex. est not. in. l. titie textores. §. fin.
ī. eo. ¶ Nec obstat si diceretur q̄ estimatio ⁊ sic quātitas in ge/
nere perire nō pōt. l. incēdiū. s. si cer. pe. Rñdetur ꝙ fallit qñ de/
beť quātitas respectu certe speciei. l. electio. §. si his. ff. de nox. cū
iuribus alijs que allegat Bar. in. l. q̄ te. in. j. col. vbi dixi. ff. si cer
tum pet. ¶ Quinto diligenter aduerte ad hūc tex. ꝙ qñ legatur
eadē res duobus separatim: ⁊ apparet de volūtate testatoris q̄
voluerit vtriq; deberi solidū: tunc vni prestatur res: alteri estima
tio vt hic. Tamen quando testator sepius legat eandē rem vni et
apparet de volūtate testatoris q̄ voluerit sepius deberi: tñ non
debeť nisi semel: ita ꝓbať in. l. seq. §. si eadem res. in prin. vt diffe/
rat a ver. sed si non corpus. ⁊ ibi doc. ita firmant. Ex quo correla/
17 rie infertur vnū valde notabile q̄ † facilius inducitur multipli/
catio legatorū in personis diuersorū legatariorū: text. est hic q̄3
in eadē persona etiam cōcurrente voluntate testatoris: tex. est ibi
vbi dicetur. ¶ Octauo no. ex hoc tex. ꝙ quādo eadē res legatur
pluribꝰ separatim hoc acto ꝙ quilibet habeat insolidū: tunc qui
primo litē contestatur electionē habet: aut cōsequendi rē: aut esti
mationē. Contra istum tex. obstat duplex difficultas: primo qñ le
gatur duobus eadē res insolidū videntur constitui duo rei cre/
dendi: nā etiā in testamēto possunt cōstitui duo rei credendi. l. eā
18 dem. ff. de duob. reis. l. si ex toto. §. j. s. eo. † sed in duobus reis cre/
dendi regula est: ꝙ primus eligēs habet solus totā. l. ex duobus
scd̄a. ff. de duo. re. insti. de duo. reis. in princi. ergo heres soluēdo
vni d3 liberari ab vtroq;. Huic difficultati rñdet solus Rapha.
cu. hic nō quidē realiter sed per mēdicata suffragia: ꝙ speciale est
in vltima voluntate: vt quāuis isti legatarij sint duo rei credendi
tamen diuidant ⁊ primus qui litem contestatur non habeat totū
excluso scd̄o: quasi velit ꝙ predicta iura procedant qñ duo rei cre
dendi cōstituūtur in cōtractibꝰ: quasi tūc sit imputandū ꝯhenti/
bus quare clarius non cauerint. l. veteribus. ff. de pac. que impu/
tatio cessat in vltimis voluntatibus: sed truffa est. Tu responde
clare s̄m Bar. in. l. ij. §. j. in. j. q. ff. de duo. reis. quod in isto tex. non
cōstituuntur duo correi credendi prout presupponebat Raph.
et male: nā licet hic sint duo actus legandi: ⁊ due expressiones rei
tamen cum hic non sit apposita dictio eandem: non sunt duo cor
rei: sed sunt due obligationes diuersarum summarū: vt instit. de
duo. reis. in prin. ⁊. §. duo rei. ⁊ sic clare cessat difficultas. Secūda
19 difficultas cōtra istū est qui vult q̄ † qui primo litē contestať ha/
beat electionē: cōtra. imo primo nominatus d3 preferri ⁊ habere
electionē. l. quoties. in princi. ff. de vsufru. Huic difficultati rñdet
solus Rapha. cu. hic. ⁊ in. l. qui duos. s. eo. sed multū obscure. Nā
dicit q̄. d. l. quoties. procedit quādo duobus legať quid vniuer/
sum et in eadem oratione: tunc istis cōcurrētibus bene primo no
minatus preferť vt ibi. secus qñ legať duobus in diuersa oratio/
ne: tunc primus eligēs prefertur vt hic: quia nō est minus admit
tendus qui retentiorē voluntatē habet: ⁊ aliter non declarat. Tu
declara ꝙ in. d. l. quoties. fit relictū quid diuersum. patet q2 vsus/
fructus quotidie cōstituiť ⁊ finiť et alius censeť. l. j. §. si. ff. de vsufr.
accre. ⁊. l. si vsusfructus mihi in biēniū. in verbo q2 alius est. ff. de
vsufr. leg. Fuit eni3 ibi relictus vsusfructus duobus vt alternis
annis frueren̄t: ⁊ sic clare patet fuisse relictū qd diuersum. istā so/
lutionē. Raph. approbat. d. Ia. bu. hic: ⁊ ꝓ ea assignat rōnē di/
uersitatis: q2 qñ legať duobus in eadem oratione primo noīatus
vr̄ magis dilectus: s3 qñ in diuersa oratione l3 primo noīatus vi
deatur magis dilectus ⁊ hoc respectu deberet p̄ferri: tñ scd̄o scri/
ptus h3 aliud ꝓ se: ꝙ vltima derogant prioribus. l. si mihi ⁊ tibi.
§. si. s. eo. Ideo cū vterq; p̄tendat habere ius equale: electa est via
media vt p̄ferať q primo litē ꝯtestatus est. Sed ista rō l3 colorata
non est bona: q2 ex testō nemini cōpetit ius nisi postq̄ est perfectū
⁊ absolutū

et absolutum.l.si is qui.⁊ ibi Bal.no.ff.de testa.ergo eodē tēpore
scʒ cōpleto testō vtrūqʒ in eo dispositū pariter assumit vires: er-
go nō attendit prioritas nec posterioritas:⁊ istud voluit.j.Bar.
in dist.sua qñ dicit de duabus causis que eodē tpe concurrunt in
origine.vnde ad.d.l.quoties.dic vt dixi in.d.l.qui duos.s.eo.vbi
etiā do.Alex.prope fi.reprobat istā solutionē.Preterea iste tex.
20 pcedit qñ legat duobus in eadē oratione:vt in prin.l. ¶†Nono
no.q in vltimis voluntatibus electio est inuariabilis.de quo ple
nius habet in.l.serui electione.in prin.s.eo.⁊ in.l.apud aufidiuʒ.
21 ff.de optio.leg. ¶†Decimo ex eo.tex.colligit notabilius Aret.
hic:q vbicūqʒ alicui cōpetit facultas eligēdi ex dispositione.l.fa-
cta electione non admittitur variatio. Tu in contrarium allega.
tex.⁊ ibi Bar.in.l.eū qui certarum.§.fi.ff.de ver.obli.⁊ ibi Bar.
rñ.ad istum text.qd hic vnū est in obligatione aliud in solutione:
ideo postq actor semel elegerit non pōt amplius variare:de quo
tamen dic vt plenius habetur in.d.l.serui electione.in prin.s.eo.
¶Glo.in verbo portione.in fi.ista glo.cōiter reprobatur.⁊ con-
trariū tenet gl.in.l.seq.in princ.in vbo potestate.nā si isti cōiuncti
habent pro vno:vt dicit gl.⁊ est tex.in prin.l.sequētis.ergo debet
habere vnā tertiam ⁊ nō dimidiā:alii vero coniuncti debent ha-
bere duas alias tertias sicut si esset factū legatum tribus.l.si quis
titio.ff.de vsufru.accres.⁊.l.fi.C.de impube.⁊ aliis substi.⁊ sic tan
tum habēt isti duo cōiuncti quantū hʒ vnusquisqʒ de disiunctis:
vnde dū glo.ibi dicit qd cōiuncti habebunt vnā dimidiā:debuit
dicere qd habebunt vnam tertiā. ¶Capio glo.in verbo cōtesta-
tus quam diuide in quinqʒ partes. In prima allegat cōcordantē
ad tex. In scda remouet vnū contrarium. In tertia respondet ta-
cite.q. In quarta allegat quatuor concordantes. In quinta colli
git ex tex.notabile de quo remittit se.scda ibi:quādoqʒ tamē expe
ctatur.tertia ibi:⁊ no.qd hic dicit Jo.quarta ibi:⁊ facit.j.de imu.
quinta est ibi:⁊ no.in fi.de variatione. ¶In ea.ibi:quandoqʒ ta-
men expectatur sentētia glo.per hoc nō bene declarat nec respon
22 det cōtrario:quāuis dicat † qd preoccupatio inducatur per litis
contestationē:⁊ aliquādo requiratur sentētia:non aperit quando
sufficiat litis contestatio et quando requiratur sententia:ideo di-
stingue vt hic late per Bar.cuius distinctionē sequitur Pet.de
ancha.in repeti.c.postulasti.in.vj.q.de foro cōpe.⁊ do.Anto.de
but.in.c.capitulū sancte crucis.in.viij.⁊.ix.col.de rescript.Adde
tamen in primis dum Bar.reprehendit distinctionem Dy.q il-
lam distinctionem sequuntur Albe.de ros.Sali.⁊ Pau.de cast.⁊
dicit Salice.q distinctio Dyn.videtur sibi q sit verissima. Eam
etiam tenet Jo.de imo.in.l.sunt qui.in.j.⁊.ij.notabili.per illū tex.
ff.de re iudi.⁊ inquantum Bar.eam reprehendit:q etiam quan-
do tractatur de iure quesito preferendo sufficiat litis contestatio
ad preoccupationē per.l.duobus.ij.ff.de duo.re.⁊.l.fideicōmissa.
§.plerūqʒ.ff.de leg.iij.ipsemet Dyn.respondet:q eius distinctio
procedit quando ius competens pluribus in effectu competebat
ad diuersum: sed in pdictis iuribus in effectu cōpetebat ad idem
debitum.Preterea in illis iuribus per petitionē vnius absorbe-
tur ius alterius in totū.insti.de duo.reis.in prin.⁊ tūc bene suffi-
23 cit litis cōtesta. ¶Tu autē aduerte q̄ fm distinctionē Dy.† fa-
cilius de nouo queritur ius.s.per litis cōtestationē q̄ iam quesi-
tum retineatur:q̄ requiritur snia qd videtur absurdum:⁊ contra
regulam.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.⁊.l.fi.C.
de acquir.pos. ¶Sed retorquendo istud fundamentum Dy.dic
qd quando iam erat quesitū ius pluribus:difficilius in iure iam
quesito debet induci preoccupatio:ideo ibi requiritur sentētia:li
cet qñ nondum est ius quesitum ibi sufficit litis cōtestatio:vt per
gl.notabilē in.l.si per te.C.de vsu. ¶Aduerte etiā inquātū Dy.
et sequaces dicunt qd in.l.pluribus.ff.de procura.agitur de iure
querendo:istud non videtur bene dictum:imo potius ibi agitur
de iure iam quesito preferēdo:ex quo ibi plures erant insolidum
iam constituti procuratores a dño.c.si duo.in scdo responso.de
procur.in.vj.cogita quia bene potest responderi. ¶Scdo princi
paliter inquātum Bar.reprehendit Pet.de bellaper.volentē q
in.l.si quis a multis.⁊ in.l.si vero.allegatis in glo.ageret actione
reali ↄtra nullo iure obligatū Bar.dicit ⁊ bene:qd imo ī illis.ll.
agebatur actione personali:sed quāuis Pet.male allegauerit il-
los tex.tamen eius cōclusio est vera: quādo agitur actione reali:
et sic cōtra nullo iure obligatū requiritur snia:q̄ text.sunt pprie
loquentes in reali in.l.is a quo.ff.de rei vendi.⁊ in.l.pe.ff.de peti.
hered. ¶Tertio inquantū Bar.reprehendit Pet.de bellaper.
qd in hoc tex.nō est idem debitū numero:cum vni debebatur res
alii estimatio.Tu salua Pet.dupliciter:primo qd ex quo ista de-
bita insurgunt ratione vnius ⁊ eiusdē rei legate:hoc respectu di-
citur vnū debitū:scdo dic qd Bar.ↄsiderauit petitionē ⁊ solutio-
nem:sed Pe.cōsiderauit obligationē que pprie debuit cōsidera-
ri cuius respectu dicit vnum debitū:⁊ ita etiā tenet Bar.in.l.qui
cum certarū.§.j.ff.de ver.obli.Sed tu fortius considera q Bar.
niet.in hoc videtur sibi cōtrarius:primo reprehendēdo Pe.di-
cit non esse verū:q in hac.l.sit vnum debitum imo plura:et vnus
habet rem alius estimationem.postea Bart.j.in distin.sua dicit:
q in hac.l.agitur ad idem debitū ex iisdem causis que habuerunt
originem eodē tempore:⁊ sic est sibi ↄtrarius.Est verū q Bar.j.
nō dicit q sit idem debitum numero:sed simpliciter q est idē de-
24 bitum. ¶†Quarto inquantū Bart.tenet q poccupatio exerci-
tii iurisditionis inducatur per solam citationē.l.si quis postea.ff.
de iudi.Adde.c.pposuisti.de foro cōpe.⁊.c.gratū.de offi.del.g.
¶Contra istā ↄclusionē Bar.fortiter restringit tex.in.l.cū que-
dam puella.in prin.ff.de iuris.om.iu.vbi iurisditio dicitur poccu
pari per litis contesta.aut per sententiam prout etiam ibi dicunt
Bar.⁊ Ang.ergo non videt sufficere citatio. Raph.Ful.Pau.
de cast.⁊ Alexā.ibi rñdent ⁊ dicunt:qd ille tex.debet suppleri per
alia iura que volūt pueutionē fieri per solam citationē.d.l.si quis
postea quam.⁊.d.c.pposuisti.sed ista solutio nō videt posse stare:
et destruit illū tex.nā cū tex.ibi dicit:post susceptā cognitionē:vel
post latā sniam:si sola citatio sufficeret:ille tex.esset de indubita-
bili:imo esset superfluus.Aret.hic aliter rñdet qd ibi est speciale
in casu illo:q̄ mulier trāffert domiciliū quodāmodo ex necessita-
te ⁊ ex cā fauorabili.s.ppter matrimoniū.Ego ibidē rñdebā alio
modo magis colorato:q licet alias sola citatio inducat poccupa
tionem iurisditionis:⁊ impediat ne mutatio fori eximat a iurisdi
tione iudicis preuenictis.d.l.si quis postea quam.tamen ibi sola
25 citatio nō sufficit:sed requirit litis cōtesta.†eo quia talis mutatio
fori per viā matrimonii est potentior aliis patet:q̄ licet alias do
miciliū originis mutari nō possit.l.senatores.ff.de senato.tñ per
viam matrimonii bene potest mutari:q̄ est potētior mutatio gl.
in.l.origine.C.de munici.⁊ orig.lib.x.Bar.Bald.⁊ alii in.d.l.cū
quedā puella.Et hoc modo p illū tex.limitabit no.in.d.l.si quis
postea.⁊.d.c.proposuisti.Sed neutra ex istis solutionibus placet
propter versiculū finalem in.d.l.cū quedā puella.ibi q generali-
ter in huiusmodi causis obseruan.est:ergo nō specialiter in causa
matrimonii:vnde necessario ille tex.erit supplēdus per alia iura.
Retenta ergo cōclusione Bar.que est vera:q poccupatio iurisdi
ctionis fiat per solam citationem:eam limita in iurisditione con-
tentiosa.sed in voluntaria inducitur preoccupatio per solam in-
terpellationē iudicis.tex.est in.l.j.ff.de offi.consu. ¶Scdo limita
no.q preoccupatio iurisditionis per citationē non habet locum
qñ ille qui habet eandē potestatē est impeditus:vel eius officium
vacat.tex.est quē Bar.ibi ad hoc ponderat ⁊ reputat tenen.men-
ti.l.si maritus.ij.in prin.ff.de adult.et sequitur simpliciter Aret.
hic.Tu adde q Ludo.ro.in sing.clxij.dicit q ille text.fecit Bar.
vehementer errare:quia licet tex.ibi dicat q maritus ⁊ pater ha-
bent equale ius:intelligitur in genere nō in specie:patet q̄ si con
currerēt preferret maritus etiā si inequale ius haberent.l.ij.§.fi.
cum.l.seq.ff.de adul.⁊ ita etiā Bar.reprobat Rapha.cu.in.d.l.si
maritus.Itē cōtra Bar.ibi facit tex.in.l.j.ff.de offi.cōsu.per quē
Ange.in.d.l.si maritus.tenet cōtra Bar.Sed ad illum potest re-
sponderi:q loquit in voluntaria iurisditione vt predixi. Tertio
intellige Bar.in preoccupatione iurisditionis put Bart.loqui-
tur:secus in poccupatione alterius officii:puta pcuratoris:quia
ibi requiritur lit.contest.d.l.pluribus.⁊.c.si duo.cum gl.eo.ti.in
vj.ratio diuersitatis est ex mente Imo.quia officiū procuratoris
26 est difforme ⁊ variatur ex processu litis:⁊ sic per lit.cōtest.† Nam
cum pcurator efficiatur dñs litis contestatione non potest postea
sine causa per dñm reuocari.l.post litē.⁊.l.ante litem.de procura.
ideo attenditur tēpus litis ↄtest.qd efficitur fortius ⁊ efficacius:
sed iurisditio iudicis est vniformis et ante ⁊ post lit.contesta.pa-
tet:quia iudex delegatus potest reuocari ante ⁊ post litem conte-
statam.l.iudicium soluitur.ff.de iudi.ideo cum non habeatur re-
spectus ad lit.cōtesta.sola presentatio sufficit ad preoccupationē
iurisditionis vt dixi.duas alias limitationes ad.l.si quis postea
quam.⁊ sic ad cōclusionem Bar.ponit gl.in.l.qui autē.in prin.et
ibi Moder.ff.si quis cau.ibi dixi:aliam limitationē quādo talis
preoccupatio esset procurata ⁊ affectata ad malum fineʒ:ponunt
27 Ang.⁊ Imo.in.l.si seruus pluriū.§.si quis ante.j.eo. ¶†Quin-
to adde inquātū Bar.vult:q ideo in casu.l.is a quo.ff.de rei ven.
et.l.penul.ff.de peti.heredi.requiratur sentētia ad preoccupatio-
nem qm̄ ille cause non possunt esse simul vere:q̄ duo non possunt
esse dñi vel heredes insolidū:nam prout etiam dicit Are.incōpa-
tibilitas causarum non videtur cōcludēter impedire preoccupa-
tionē mediante litis cōtestatione:cum preoccupatio nō causetur
ex psumptione iustitie agentis:sed ex maiori diligētia que debet
sibi prodesse.l.pupillus.ff.de his que in frau.cred.presertim cum
in dictis iuribus preoccupatio sit minoris preiudicii ppter cau-
tionem que prestatur restituēdi possessionem qd nō est in aliis iu-
28 ribus ¶†Sexto adde inquantū Bart.tenet q qñ cause possunt
esse simul vere:⁊ habuerūt originē eodem tēpore:q tunc preoccu
patio inducitur per litis contestationem:vt hic.⁊.l.ex duobus.ij.
ff.de duo.reis.⁊.l.fideicōmissa.§.plerūqʒ.j.titu.ij.In contrarium

facit tex.no.in.c.duobus.de rescript.in.vj.vbi duo habebant ius
eodem tēpore ad idē beneficiū:ibi tñ inducitur preoccupatio per
solam presentationē literarū. Nam dicit ibi tex.ꝙ ex quo in gra/
tia sunt equales:qui primo presentauit rescriptum erit potior in
prebenda.ad illum tex.respōdet Pet.de anch.in repe.d.c.postu/
lasti.in.vj.q.de foro cōpe.ꝙ ibi ius τ substātia debiti erat in pen/
denti.ideo facilius inducit preoccupatio:sed in duob⁹ correis in
persona vtriusqꝫ a principio est fundatū ius insolidū. Tu autem
responde ad illū tex.altero de duobus modis. Primo ꝙ ibi ille
cause nō sunt inter se cōpatibiles : imo se impediunt ꝑ cōcursum.
Scđo rñde qñ ille cause ibi essent cōpatibiles.ꝙ Barto.hic clare
loquitur quando plures ante habebant ius agendi:quo casu per
litis cōtesta.preoccupatur ius exigendi:vt dicit Bar.qđ non est
ibi:τ hoc etiam voluit dicere Pe.de anch.sic etiā est in pluribus
delegatis:qñ nondum est fundata iurisditio:inducitur preuētio
et preoccupatio per solā presentationem literaꝝ.c.vt debitus.de
appel. ¶ Septimo inquantū Bar.tenet per.l.in operis.ff.loca.
29 qđ † quando plures cause cōpetunt ad idem:sed origine non sunt
equales in tēpore:ꝙ ille dicitur preoccupasse qui prius habet ius
petēdi:τ sic qui prior est tpe potior est in iure.l.quoties vtriusqꝫ.
ff.de reg.iur.facit qđ alibi dicit Bald.in.l.si plures.in.j.col.C.de
condi.inser.ꝙ qui habet primū esse:habet primū frui.Sed Bar.
sic generaliter loquendo non bene dixit.nā prout dicit idē Bar.
post gloss.in.d.l.in operis.ibi est singulare quādo in obligatione
est factum coherens persone:ꝙ ille preferat cui prius est promis/
sum:alias nō inspicitur prioritas tēporis etiā in priuilegijs cō/
petentibus in actionibus personalibus:vt.l.priuilegia.et ibi gl.
notabilis.ff.de priuil.credi.ita etiā dicit Bart.in.l.in operis.re/
putans notabilē τ perpetuo menti tenendā.ita etiam tenet Bal.
30 in.l.ij.ad fi.C.de lega.vbi dicit † ꝙ in factis mechanicoꝝ seu ope/
rariorum eorū merces cōtra cōductorem est priuilegiata in tem/
pore per.d.l.in operis.qđ est no.dignū ꝭm eum.alibi per illam.l.
in operis.dicit Bal.in.l.emptorē.in.ij.col.C.loca.quod secūdus
colonus tenet stare priori:qꝛ potior est cōditio qui tēpus ꝓoccu/
pauit:τ ita etiā tenet Are.hic. ¶ In eadē gl.ibi:τ no.ꝙ hic dixit
Jo. Pro clara intelligētia huius difficultatis:punctus est vide/
31 dere pro intellectu huius tex.† quādo duobus legatur res sepa/
ratim hoc acto ꝙ quilibet habeat solidum:apud quem sit dñium
vel obligatio.in glo.referuntur due opiniones Jo.primā repro/
bant Bart.Sali.τ Flor.quia sine actione nemo potest agere:τ sic
litem contestari.l.quoties.§.itē si tēporali.ff.de admi.tu.τ.l.si pu
pilli.§.videamus.ff.de nego.gest.cuius contrarium dicit hic tex.
sed saluari potest opinio ista ꝭm Ange.Imo.Rapha.τ Moder.
quia quādo ex contestatione speratur nasci actio permittitur agi
de facto.l.si lucius.j.de ver.obli. ¶ Tu aduerte ꝙ licet Bar.re/
probet istam primā opi.Jo.ꝙ dominiū sit apud nullum ex lega/
tarijs:tamē postea Bart.met qui videt sibi cōtrarius istud infra
firmat ꝙ dominiū nullius sit ex legatarijs nec in parte nec in to/
tum:scđm opinionem Jo.similiter reprobant Bar.Sali.τ Flo.
quia heres non posset alteri solidum soluere si pro parte esset fa/
ctum alterius:quia eo inuito nō posset auferri dominium:qđ est
contra.l.titie textores.§.fin.j.eo.τ.l.si res mihi.j.ti.ij.Sed ad hoc
respondet Oldra.Ray.Bal.Imol.τ Raph.ꝙ istud procedit in
dominio puro τ irreuocabili:sed hic pro parte quesituꝫ est domi/
nium sed reuocabiliter.τ sic sub conditione suspensiua si preuene
rit legatariū litem contestando.facit.l.si quis ita hereditatē.cum
glo.ff.de cōdi.insti.Bar.cū quo alij tenēt presertim Flo.Raph.
cu.Pau.de ca.τ Are.ꝯcludit:ꝙ dñium nullius sit ex legatarijs:
nec in partem nec in totū:sed sit heredis qui potest in alterū eorū
transferre insolidum. Pro ista cōclusione Bar.τ cōmuni allegat
Are.tex.quē ad hoc reputat sing.in.l.vnica.§.si vero non omnes.
in verbo solida eius sit.C.de cadu.tollen.τ ibi Ange.in specie ad
hoc ponderat ad ea que hic dicuntur.vbi qñ eadem res legatur
duobus:τ sic faciunt sibi partes per cōcursum:nō transit dñium
recta via in vnūquēqꝫ pro parte:nec insolidū:sed dñium insolidū
transit in eū qui primo occupauit:licet alij postea veniētes aufe/
rant partes ab eo.Sed dic ꝙ ille text.de facili pōt euadi.qꝛ ibi le/
gatarij non veniunt simul per concursum:vt ibi dicit clare litera.
Hic vtriqꝫ erat insolidū factum legatū vt ptꝫ in illo tex.in verbo
prima facie:iuncto ver.ꝓcedenti. Sed pro cōclusione Bart.τ cōi
32 tu adde bonū fundamētum:† nam quando aliquid est in obliga/
tione:sed est incertū quid futurū sit in solutione:dñium nō trans/
fertur prout dixi in.l.nō amplius.§.cum bonoꝝ.ꝭm dñm Alex.τ
Aret.ibi.s.eod.sed hic est incertitudo solutionis:vt patet in hoc
tex.in ver.tunc enim pretium vni.iuncto ver.seq. Quid tenēdum
in hac difficultate:licet doc.cōiter trāseant cū opi.Bart.certe vi/
detur tenēda scđa opi.Jo.quam Bar.τ cōiter doc.impugnāt:ꝙ
dñium sit pro parte penes vnūquēqꝫ ex legatarijs. Pro qua opi
nione est fortis tex.τ ineuitabilis in.l.iij.ff.de serui.le.τ ibi Bart.
met in fi.no.τ dicit esse casum pro ista scđa opi.gl.τ sic Jo. Nā ibi
in primo casu illius tex.fundus erat legatus duobus insolidum:
licet separatim:τ vni erat legata via.ibi est tex.ineuitabilis ꝙ ab
initio quilibet est dñs pro parte. Ex quo sequitur:vt ibi dicit tex.
ꝙ legatū vie nihil valet:qꝛ seruitus pro parte acquiri nō potest.
Et ad fundamentū Bart.s.respōdi ꝭm Old.Bar.Bal.τ alios.
¶ Non omitto etiam ꝙ Aret.in.l.iij.in.v.col.ff.sol.mat.per istū
33 tex.fuit in noua τ mirabili opi.† ꝙ quāuis dñium qđ acquiritur
mediāte traditione nō possit acquiri duobus insolidū:ita loquit
l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.ff.cōmoda.cum vulg. Ratio
quia sicut ipsa traditio rei nō potest fieri duobus insolidum.l.iij.
§.ex cōtrario.ff.de acqui.pos.ita nec per traditionē potest acquiri
dominiū duobus insolidū.l.traditio.in fi.ff.de acquir.re.do.cum
deficiat mediū traditionis:tamen cū dominiū acquirit ipso iure
et sic virtute.l.absqꝫ mysterio facti traditionis:tūc potest esse pe/
nes duos dominiū insolidū.dicit esse tex.hic in fi.vbi ambo lega/
tarij possunt agere rei vendi.anteqꝫ lis cōtestetur ab altero : ergo
apud vtrūqꝫ est dñium insolidum:aľs non cōpeteret rei vend.l.in
rem.in prin.ff.de rei vend.vel saltē hic quilibet legatarioꝝ potest
ꝓuenire agēdo rei ven.vt patet in tex.ergo quilibet habet domi/
niū insolidū.Sed ista opinio nō est vera:per tex.vulgatū.in.l.qđ
ꝯtra.§.vni duo.ff.de reg.iu.vbi duo nō possunt esse heredes:τ sic
dñi insolidū:τ tñ dominiū hereditatis ex dispositione legis acq/
ritur.l.cū heredes.in prin.ff.de acq.pos.facit etiā.l.hereditate.§.
pater.ff.de castr.pecu. ¶ Nec obstat iste tex.vt clare patet ex pre/
dictis τ ei in specie dupliciter rñdetur. Primo ꝙ iste tex.in fi.nō
loquitur de rei vendi.sed de actione personali ex testamento que
cuilibet bene cōpetit insolidum sed dominiū non:vt declarat hic
Bar.Scđo posito ꝙ iste tex.in fi.adhuc loqueretur de rei vendi.
adhuc nō obstaret. Nam ideo permittitur cuilibet vendicatio:eo
qꝛ per lit.contesta.preuenientis:speratur ei acquiri actio vt supe
34 rius dixi. Extra gl.† Bar.ponit practicā τ formā libelli in vlti/
ma parte huius tex. Adde inquantū Bar.ꝯcludit:ꝙ petendo rē
secuta litis cōtestatione videt rem elegisse absqꝫ alia electione per
l.iam dubitari.in fi.ff.de here.instit.ideo preiudicaret sibi vt non
posset postea estimationē petere:istud nō videtur bene dictū:cuꝫ
electio nō competat a principio:sed incipiat cōpetere demū post
litem contestatam vt clare dicit tex.ibi electionē seruandam ei qui
prius litem contestatus est : ergo non videtur verum qđ petendo
rem simpliciter videatur eligere et sibi preiudicaret cum incipit
competere post litem contestatam prout etiam dicit Are.hic.
1 ☞ Actus inualidus τ inutilis operatur ademptionē actus va
lidi in his que pēdent a mera voluntate vnius. Et limita vt infra
nu.4.τ seq.vbi ponit septem limita.
2 Voluntas duorum tantum debet operari in actu dependente a
voluntate duorum:quantum voluntas vnius in actu dependēte
a voluntate vnius.
3 Delegatus committens vices suas nō capaci:nō amittit eius iu/
risditionem etiam si incapacitas superuenit ex postfacto.
4 Reuocatio actus validi non inducitur per reuocationem actus
inualidi tacitam.
Limitatio ad.l.sicut.j.de adimen.lega.
5 Legatum generale ꝙ non reuocetur per legatum inutile factum
alteri de vna specie in illo comprehensa.
6 Actus validus factus in contractu ꝙ non tollatur per actum se/
quentem inualidum:secus in vltimis voluntatibus.
7 Testamentum non potest reuocari sola voluntate testatoris.
Testamentum primum solenne:non reuocatur per scđm testamē
tum inualidum.
8 Ademptio ex seipsa inutilis quando reuocet primum legatum
validum.
9 Legatū libertatis si est inualidū:nō iuuat legatū postea factum.
10 Utile per inutile quando vitietur.
11 Coniuncti quod habeantur loco vnius.

Plane. Trāslatio legati facta inutiliter in scđm
adimit legatū a primo:τ coniuncti respe
ctu disiunctorum reputantur pro vno.h.d. ¶ No.pri
1 mo ex hoc tex.ꝙ † actus inutilis et inualidus operatur
tantū ademptionē actus validi:nam hic licet actus scđs ex quo
primus reuocatur nō valeat:tamen valet ademptio primi lega/
ti.ratio ꝭm Bar.τ doc.est:qꝛ qñ sumus in his que pendent ex me
ra voluntate vnius merito fit reuocatio.licet non transferatur in
capacem:τ sic trāslatio non valeat vt hic:secus in his que nō pē/
dēt a voluntate vnius.l.nec vtilem.s.ex quib⁹ cau.maio.et.l.si id
qđ.ff.de rescin.ven. ¶ Tu aduerte licet ceteri sic transeant:tamē
2 Bar.nō videtur bene respōdere ad.d.l.si id qđ.in prin.† qꝛ tantū
debet operari voluntas duorū in actu dependente a duorū volū/
tate:quantū voluntas vnius in actu dependente ab vnius volun
tate.l.in cōcedendo.j.de aqua plu.arcen.Sed cū in.d.l.si id qđ.in
scđa venditione conditionali:τ sic imperfecta:interuenerit cōsen
sus vtriusqꝫ re integra:ergo debuit ita reuocari prima venditio.

l.j.⁊.ij.cū simi.C.qñ liceat ab empt.discede.sicut in dependētibus
a voluntate vnius:per scōm actū inualidū factū ab illo solo reuo-
catur primus actus validus:vt hic istud sit dictū vt melius cōsi-
deretis.Bart.tamen in.l.⁊ si transferā.ff.de adimen. lega.dicit ꝙ
aliud est in contractibus qui dependent a voluntate duorū.d.l.si
id qd.in prin.⁊ aliud in vltimis voluntatibus:sed istud nō tollit
obiectū.qd feci:retenta tñ predicta solutione pro vera:ex ea infe-
3 runt Bar.⁊ alij†ꝙ si delegatus alicui[a] non capaci cōmisit vices
a suas:per hoc nō amisit iurisditionē:quia nō erat in potestate sua
eam a se abdicare.l.penul.ff.de offi.presi.glos.in.c.super qōnum.
in verbo totā.de offi.deleg.Adde Bar.in.l.qui furere.ff.de statu
homi.vbi extēdit istam decisionem nedum qñ incapacitas esset a
principio tpe cōmissionis:sed etiā qñ postea supueniret ex postfa
cto:⁊ sic habes primā limitationē ad istius tex.regulaz.¶Scōo
limita fm Bar.vt iste tex.procedat in iure nondū quesito sed qd
queri sperabatur.secus in iure iam efficaciter quesito.d.l.nec vti-
lem.⁊.d.l.si id,qd.in prin.Ratio quia facilius impeditur aliquid
de nouo acquiri quam quesitū tollat.l.patre furioso.ff.de his qui
4 sunt sui vel alie.iur. ¶†Tertio limita istum text.in reuocatione
expressa:secus in tacita ⁊ coniecturata que nō inducitur per actū
scōm inualidū.l.si iure.⁊ ibi Bar.in.j.oppo.ff.de leg.iij.Rapha.
Pau.de ca.⁊ Alex.hic.nā si nō valet scōm testamentū expssum:
non valet etiā tacitū.l.iij.§.fi.ff.de serui.rusti.predi.quicqd dicit
gl.in.l.fideicōmissum.C.de fideic.qd intellige nisi illa tacita resul-
taret ex actu inter viuos.text.habes notabilem et expressum in.l.
legatū sub cōditione.§.pater.ff.de adi.lega.⁊ facit ꝙ statim infra
dicam.No.ex ista cōmuni solutione egregiā limitationē.d.l.sicut.
ff.de adi.lega.nam si ibi scōm legatū nō valuisset:nō induceretur
ademptio primi.quia tex.ibi dicit:illam esse tacitā ademptionem
5 qd bene no.¶†Quarto singulariter limita qñ primum legatum
fuisset generale:deinde vna species in illo cōprehensa alteri lega-
retur inutiliter:tunc nihil de primo legato videtur ademptū:sed
totū remanet penes legatariū generis.tex.est not.in.l.fi.§.fi.⁊ ibi
Bar.ff.de auro ⁊ argen.leg.nisi illa dispositio circa speciem esset
facta inter viuos:tunc bene derogat generi.tex.est in.l.cum domi
nus.§.fi.⁊ ibi Bar.ad hoc no.ff.de pec.le.Bar.in.d.l.fi.§.fi.Bal.
in rub.C.de verbo.signi.in.v.q.posses etiam dicere ad.d.l.fi.§.fi.
6 ꝙ ibi nō est ademptio expssa sed tacita:⁊ sic nō obstat.¶†Quin
to limita istū tex.vt procedat in vltimis voluntatibus:in quibus
primus actus validus tollitur per sequentem inualidum factum
in vltima voluntate:vel in cōtractu vt hic.⁊.d.l.et si transferam
cum alijs.s.alle.secus in cōtractibus inter viuos in quibus actus
validus nō tollitur per actū inualidū.l.certi condictio.§.quoniā.
ff.si cer.pet.l.j.ff.de nouatio.l.si quis ante.§.fi.ff.de acqui.pos.fm
Bart.in.d.l.et si transferam.Imol.⁊ Moder.in.l.si cum dotem.
in prin.⁊ ibi Alex:in.iij.col.ff.sol.ma.⁊ Bar.in.d.l.⁊ si transferā.
assignat rationē diuersitatis:quia contractus pendent ex volun-
tate duorum : sed vltime voluntates pendent a voluntate eius.
¶Pondera diligenter istā rationē Bar.qr ex ea pulchre infer-
7 tur ꝙ†cū testamentum nō possit[b] reuocari sola voluntate testato-
b ris vt est tex.melior de iure in.§.ex eo aūt solo.insti.qui.mo.testa.
infir.ꝙ testm̄ primū solenne non reuocatur per scōm testm̄ inuali-
dum etiā expresse reuocatoriū primi:⁊ ita ampliatur tex.in.§.po
steriore.instit.quib.mo.test.infir.l.sancimus.C.de testa.⁊.l.si quis
8 priore.ff.ad treb.¶†Sexto limita istū tex.vt qñ precedit transla
tio inutilis ademptio tamē est valida:tunc bene reuocat primum
legatum validū:ita proprie loquit tex.hic:secus si ademptio esset
in seipsa inutilis:puta adēptio seruitutis vie p parte.tex.habes
et exemplū in.l.legata inutiliter.§.fi.ff.de adi.leg.Bar.in.d.l.et si
9 transferā.¶†Septimo limita fm Bar.⁊ Imo.in.l.seruū filij.§.
si idem seruus.per illum text.j.co.vbi legatū libertatis qd prece-
dit si est inualidū non vitiat legatū de ipso seruo factū:de quo ibi
10 dicet.¶†Scōo no.ex isto tex.fm Dy.⁊ Imo.ꝙ vtile per inutile
vitiatur:licet vtile possit ab inutili separari : qd videtur cōtra re-
gulam:vtile.de reg.iur.in.vj.⁊ doc.⁊ Bar.in.l.grece.§.illud.ff.de
fideius.Tu dic ꝙ iste tex.nihil facit:qr hec adēptio fuit valida.lz
11 trāslatio esset inutilis vt dixi.s.in.vj.limitatione.¶†Tertio no.
ꝙ coniuncti habentur loco vnius:⁊ per istum tex.dicit Sali.hic.
qd Iaco.but.in aut.causa que fit cū monacho.C.de epis.⁊ cle.⁊ in
l.quoniā.C.de ap.determinat:qd si aliquid ex forma rescripti vel
statuti cōmittitur potestati ⁊ ancianis:ꝙ solus potestas de per se
tantam potestatem habet quantam anciani:quia anciani cuz sint
coniuncti reputantur pro vno.arg.huius tex.⁊.d.l.quoniam iu-
dices.cum gl.⁊.d.aut.causa que fit cum monacho.cum gl.de quo
dixi plene.in.l.fi.C.de impube.⁊ alijs substi.non enim repeto.

1 ☞ Species ab eodem testatore eidē sepius legata:semel tantuz debetur:licet etiā euidentissime vellet testator sepius deberi.

2 Quantitas sepius ab eodē in eodem testamento relicta eidem semel tantum debetur : nisi euidētissime constet testatorem voluisse sepius deberi.

3 Legatum factum per testatorem de equo quem appellauit bouē: an teneat.

4 Intellectus nouus ad hunc tex.⁊ vide etiam nu.8.

5 Ratio adiuncta dispositioni facit qd receditur a proprietate verborum antecedentium.

6 Testator volens pluries eandem rem deberi:an videatur impossibile disponere.

8 Repetitio legati facta de eadem specie ꝙ plus inducat : quam si esset factum legatum semel.

8 Voluntas testatoris quando est ambigua circa multiplicationē legatorum in dubio non intelligitur sensisse de his que multiplicantur in equipollenti.s.in re ⁊ estimatione.

9 Si in duobus testamentis eadem res legatur bis:debebitur:nisi illa duo testamenta intelligantur pro vno.

10 Testator si legauit vxori sue alimenta condecentia : si duceret vitam vidualem:si heres testatoris postea facit idez legatum:semel tantum debetur legatum.

Testamentum testatoris et testamentum heredis an habeantur pro vno.

11 Eadem quantitas sepius in eodē testamento relicta in dubio debetur semel tantum ⁊ ponuntur tres limitationes.

12 Species non recipit duplicationem:sed quātitas vel genus sic.

13 Quantitas circumscripta loco si legatur:de ea iudicatur sicut de specie.

14 Rñsio facta per verbum credo ꝙ valeat in his que sunt iuris.

15 Dictio id est quando declaratiue ⁊ quando restrictiue ponatur.

16 Diuersa instrumenta si appareant de eadem quantitate facta diuerso tempore quod presumantur diuersa debita.

Idem in sententijs quia late presumuntur ex diuersis causis.

17 Duo instrumēta facta ad deliberādum pbant duas solutiones.

18 Testator si primo legauit partē fundi corneliani:⁊ postea simpliciter tibi legat eundem fundum:qd non videtur legare in hoc secundo legato nisi illam partem.

Fundi pars quod possit etiam fundus appellari.⁊ nu.21.

19 Testator si institutis pluribus filijs dixerit : si aliquis decesserit sine filijs volo hereditatem meam distribui inter pauperes:quod intelligitur partem hereditatis illi sic decedenti relictam.

20 Fundi appellatione intelligitur de toto.et 21.

Si eadem. Species sepius eidem in eodē testamen-
to legata:semel tantum debetur.secus a
diuersis testatoribus:quātitas vero vel genus si sepius legentur
sepius debentur:si voluntas testatoris ita appareat:nisi quanti-
tas relinqueretur vt certum corpus.h.d.Diuiditur in sex par-
tes.Primo loquitur quando idem corpus vel eadem species le-
gatur eidem pluries in eodem testamēto.Secundo quando a di-
uersis testatoribus.Tertio quando eadem quantitas pluries re-
linquitur eidem ab eo testatore.Quarto rationē assignat diuer-
sitatis inter legatum speciei ⁊ legatum quātitatis.Quinto limi-
tat illud qd dixi de quātitate.Sexto ampliat illud qd est dictum
de quantitate vt generaliter pcedat in his que pondere numero
mensurave ⁊c.Secunda ibi:sed si duorum.Tertia ibi:sed si non
corpus.Quarta ibi:eiusqꝫ rei ratio euidens est.Quinta ibi:sed
hoc ita erit accipiēdū.Sexta ⁊ vltima est ibi : sed si pondus auri.
1 ¶†Nota primo ex hoc tex.ꝙ species sepius eidem ab eodem te-
statore legata semel tantum debetur.Ratio huius nota.est:quia
species non est multiplicabilis:vt infra dicit tex.⁊.l.lucius.§.im-
puberem.j.tit.primo.Alia ratio est:quia testator qui sepius ean-
dem rem legat:non videtur eam tam sepius legare quam sepius
loqui:ita dicit iurisconsultus.in.l.meuius.§.cum qui.j.titul.j.fa-
cit.l.cum questio.ad finem.C.de legi.Amplius probat iste tex.ꝙ
licet testator euidentissime vellet sepius deberi eandem rem:ꝙ ta-
men species non deberetur nisi semel:ita probatur in hoc princi.
iuncto versicu.sed si non corpus.vbi iurisconsultus vult esse diffe
rentiam inter legatum speciei ⁊ legatum quantitatis:sed quando
legatur sepius quantitas oportet constare testatorem euidenter
voluisse sepius legatum prestari vt sepius debeatur:ergo in lega
to speciei non obstante quod constet testatorem hoc voluisse ni-
hilominus legatum sepius non prestabitur:vt hic.et dicta.l.lu-
cius.j.titu.j.Alias non esset differentia quam facit tex.inter spe-
2 ciem et quantitatem † cum etiam quantitas multiplicata non de-
beatur nisi semel:nisi euidentissime appareat de voluntate testa-
toris.Et ita per istum tex.tenent Dy.Imol.Sali.Raph.Pau.
domi.Alexan.⁊ Aret.ex quo apparet ꝙ ex eadem specie non po
test sepius eadem res deberi.l.qui his idem.j.de verb.obligatio.
Imo fortius volunt prefati doct.quod etiam si testator expresse
disposuisset ꝙ sepius prestaret eadem res sepius legata ꝙ adhuc
non deberetur nisi semel:⁊ talis voluntas testatoris quamuis ex-
pressa nihil operatur:et propterea subijcit Areti.hic esse textum
singula.et semper tenendum menti ad quem docto.non aduer-
tunt:ꝙ licet appareat manifeste de voluntate testatoris ꝙ pro re

a ¶Si delegat⁹ alicui. Adde abb. in.c.cū bertoldus.d re iudi.Feli.in c.cū cām.de app.Alex. de imo.in.l. a iudice.C. de iud.alex. in rub.ff.de offi.eius cui mā.est iuris.

b ¶Testamētū non possit.adō.l.heredes palā. in.§.j.et ibi doct.de test. Bart.i.l.cū pponebat. de le.ij.bal. in.l.fi.C.de fideic.Ab in.l.errore C.de test.

voluit p̄stari estimationē:quoniā sciebat ipsam rem nō posse bis
p̄stari.tamen nō valet dispositio testatoris.Et ideo per hunc tex.
3 dicit†confundi determinationē Bar.post glo.ordinariam ibi in
l.si quis in fundi vocabulo.s.eo.vbi tenet:ꝙ si apparet exp̄sse te-
statorē voluisse relinquere equum quē appellauit bouē:licet no-
mina appellatiua sint immutabilia:tamē valebit legatum.istud
est cōtra tex.istū ꝯm eum:nisi dicas scōm ipsum ꝙ si ibi nō atten-
deret voluntas testatoris legatū esset penitus inutile:sed hic sal-
4 tem valet quo ad aliud.s.quo ad ipsam speciem.Mihi†autem est
oīno alia mens ⁊ alius intellectus ad hunc tex.quā velint doct.qr
imo qn̄ apparet de expressa voluntate testatoris:ꝯm quam voluit
bis eandē rem p̄stari:credo qd̄ tunc debeat res ⁊ estimatio:qr vo-
luntas testatoris est lex.§.disponat.in aut.de nup.⁊ illa est q̄ facit
ꝙ legata debeātur vel non debeant.l.si mihi ⁊ tibi.§.fi.s.eo.vnde
qn̄ voluntas testatoris est clara ⁊ exp̄ssa:in claris nō est opus con
iecturis.l.cōtinuus.§.cū quis.de verb.obli.item quando volun-
tas testatoris est clara:interpretatio verboꝝ nusquam tantū valet
vt melior sensu existat:dicit tex.in.l.iij.ad fi.C.de li.p̄te.Pro ista
opinione cōtra doc.bene facit tex.in l.si pluribus.in ver.pe.s.eo.
vbi si testator legat eandē rem separatim duobus:et ex scriptura
manifeste apparet ꝙ voluit vtrūq; eorum insolidum habere:va-
let legatum in persona vtriusq;:⁊ vni debetur res:alteri estimatio
in ꝓposito si testator vni legans rem expresse voluit bis deberi in-
telligit ꝙ voluerit deberi ⁊ rem ⁊ estimationē:nā qn̄ voluntas te-
statoris est certa et clara:tunc fit impropriatio verborū vt actus
valeat:quia si talis impropriatio fit in his in quibus stricte agit
vt in sententia:vt est glos.reputata singularis in.l.⁊ puto.ff.fami.
hercis.quāto magis in vltimis volūtatibus in quibus fit largissi
ma interpretatio.l.in testamētis.de reg.iur.c.cū dilecti.de dona.
5 Imo†ratio adiuncta dispositioni facit recedi a ꝓpria significa-
tione verboꝝ antecedentiū.ita pulchre no.Bal.in.l.seruus lega-
tus.§.qui quinq;.per illū tex.j.eo.facit.l.liberū.§.j.ff.de rit.nup.
et.l.filiū habeo.ff.ad maced.¶Scd̄o pro ista opi.ꝯtra doc.facit:
quia qn̄ testator legat bis eandē speciē a diuersis heredibus:in-
telligitur legare ab vno rē et ab alio estimationē.l.quid ergo.§.si
quis duos.j.eo.ergo fortius in casu nostro idem erit vbi apparet
expresse qd̄ volebat p̄stari bis:⁊ per ista apparet nō esse verū illud
6 qd̄ dicit Pau.de ca.†ꝙ qn̄ testator dixit:ꝙ volebat pluries debe
ri eandē rem:qd̄ videatur impossibile disponere:qr eadē res non
potest pluries prestari:nec tunc ꝯm eum fit interpretatio fauore
legati:vt testator videatur voluisse prestari rem ⁊ estimationem:
nam est imputandū testatori qui non expressit:⁊ eius culpa ꝓces-
sit.l.si nō ex testamento.post prin.in verbo sua enī culpa.ff.si quis
omis.cau.test.nā certe hic nō est impossibilitas que nō potest sal-
uari:⁊ quādo voluntas testatoris est clara seruatur eo modo quo
potest:vt iuribus p̄allegatis.vnde istū tex.aliter intellige q̄ p̄fati
doct.ꝙ si per cōiecturas euidētissime appareat ꝙ testator voluit
eandē rem bis legare ꝙ tunc tantū semel debeat.secus in quanti-
tatibus vbi sufficit per coniecturas euidentes apparere ꝙ testa-
tor voluit pluries p̄stari:que coniecture dicunt liquidissime pro-
bationes.l.si quis locuples.⁊ ibi Bar.de manumis.test.ita ꝓprie
loquitur tex.sed qn̄ appareret de expressa volūtate testatoris(nō
dico per cōiecturas) ꝙ legando bis speciē voluerit bis prestari:
credo ꝙ legatū pluries deberet in re ⁊ in estimationibus:prout
etiā dicit text.in.l.si pluribus.in verbo manifestissimus.scōm qd̄
ibi intellexi ⁊ bene.s.eo.¶Nec obstat illud qd̄ dicit Imo.ad.d.l.
si pluribus.ꝙ aliud sit quādo legatur eadē res diuersis personis
insolidū:quia tunc ab initio res solida cuilibet debetur:ideo faci-
lius tunc dispositio testātis que exp̄sse vult vtrūq; solidū habere
bene operatur ꝙ vnus habeat rē ⁊ alter estimationē vt ibi:sed qn̄
legatur sepius eadē species vni:tūc ab ipso initio vnica tantū est
orta obligatio:ideo nō sic faciliter inducit multiplicatio:ex quo
ꝯm veritatem eadē res sepius eidem persone prestari non potest:
nec tunc debetur estimatio:ex quo testator de illa nō dixit:⁊ facile
fuisset testatori exprimere:si de illa intellexisset.l.vnica.§.fin autē
ad deficientis.C.de cadu.tol.ista solutio nō est bona:quia imo qn̄
testator bis legando eandē rem expresse voluit eā bis deberi:dico
ꝙ ab initio duplex est orta obligatio sicut duplex voluit testator
esse legatū:⁊ q̄uis testator nihil dixerit de estimatione:tamen illa
necessario debet prestari:cum al's sit impossibile ꝙ species bis ha
beatur:sicut in specie perēpta post morā debitoris ex necessitate
7 debetur estimatio.l.si seruū.§.sequitur.ff.de ver.obli.¶†Scd̄o
diligenter not.tex.ibi sufficitq; vel rem cōsequi.hic tex.est semper
tenendus menti ꝯm Aret.ꝙ repetitio legati facta de eadē specie
inducit vnū plus q̄ si esset factū legatū semel:quia vigore multi-
plicationis licet nō debeat nisi semel:poterit tamē p̄stari estima-
tio pro re:⁊ in dubio erit electio legatarij ꝯm eum ꝯm no.p Bar.
in.l.lucio.j.ti.j.Et si hoc esset verū esset singulare ⁊ no.dignū.sed
non credo qd̄ sit verū:per id qd̄ dicit tex.in.l.meuius.§.cū qui.j.
ti.j.qd̄ ille qui bis legat eandē rē:videt sepius loqui sed nō sepius
legare:ergo est perinde ac si vere semel tantū legasset:alias si vir-
tute multiplicationis posset peti estimatio electione legatarij:vt
dicit Are.sequeret qd̄ qn̄ testator sepius legat eandē rē:qd̄ semp
posset sepius peti.ex quo estimatio posset peti:⁊ sic quātitas q̄ est
multiplicabilis:vt hic.⁊.l.lucius.§.impuberem.j.ti.j.⁊ tn̄ tex.iste
dicit ꝯrium.Et ad illa verba tex.ponderata per Aret.sufficit vel
rē cōsequi vel estimationē.Rn̄deo qd̄ iuriscōsultus respexit execu
tionem vt ptz ex v̄bo cōsequi:patet etiā quia.s.prime dixit am-
plius q̄ semel peti nō potest:deinde subijcit sufficitq; vel rē con-
sequi vel estimationē:qd̄ est qn̄ legatarius esset ꝯtentus estimatio
ne:vel res ipsa haberi nō posset.l.nō dubiū.§.fi.j.ti.ij.Istud etiā
patet qr iste v̄si.est positus ad differentiā versiculi sequētis:qn̄ ex
testamētis duoꝝ bis eadē res legatur:tunc legatarius vtrūq; co-
pulatiue consequit:⁊ rem ⁊ estimationē:vt in versic.seq.sed qn̄ ab
eodē testatore:tūc altero legatarius dz esse ꝯtentus vel re vel esti-
matione si velit:vel qn̄ res p̄stari nō posset.Anteq; vlterius ꝓce-
8 dam†adde his q̄ dixi in p̄cedenti nota.circa intellectū huius tex.
cōem opinionē quam ibi tenui:qd̄ qn̄ testator bis legauit speciem
eidē:⁊ exp̄sse voluit bis deberi:qd̄ bis debebit.s.res ⁊ estimatio.
reperi postea:qd̄ istā opinionē tenet alibi Bal.in terminis in lo-
co valde peregrino in.l.si ad magistratū.circa mediū.C.de decur.
lib.x.vbi dixit circa multiplicationē legatoꝝ:qd̄ qn̄ volūtas testa
toris est ambigua nō intelligit in dubio sensisse de his q̄ multi-
plicant in equipollēti.s.in re ⁊ estimatione sed naturalr.l.lucius.
§.impuberē.j.ti.j.sed si poneres testatorē dixisse qd̄ volebat lega
ta specierū multiplicari:tunc serua eius voluntatē:⁊ tunc duplex
fiet protestatio:vna in re vera:alia in ficta.i.in estimatione si bene
cōsideret.d.§.si impuberē.qui solā voluntatē testatoris intuetur
9 ꝯm eū.¶†Tertio no.in ver.sed si duoꝝ.ꝙ qn̄ eadē res legat bis
in testamētis duoꝝ:ꝙ debebit bis.intellige nisi illa duo testamē
ta habeant pro vno:vt si primo legaui tibi fundū:⁊ postea heres
meus legat tibi eundē fundū:non potes cōsequi nisi semel vel rē
vel estimationē.l.hmōi.§.si sempronius.j.eo.⁊ hoc in gl.ij.⁊ istud
facit ꝯm Sali.hic ad.q.de qua dicit ꝙ pridie fuit interrogatus.
10 †Testator reliquerat vxori sue cōdecentia alimēta si duceret vitā
vidualem:postea heres eius idē legauit:querebat an debeat bis
an vero semel.⁊ ista gl.facit ꝯm eum ꝙ tantū semel debeatur.Tu
dic ꝙ ista questio videt habere parū dubitationis:cū scōm lega-
tum sit factū ex eadē causa:quo casu etiā si esset legatū quātitatis
nō duplicaret.l.libertis quos.in prin.ff.de adi.leg.⁊ dicā statim
in seq.nota.Preterea legatū alimentoꝝ non est reiterabile.l.do-
mus.§.j.ff.de vsufru.Caue etiā inquantū doc.super ista glo.ij.vo
lunt ꝙ testamēta heredis ⁊ testatoris habeant pro vno:in ꝯrium
est tex.in.l.meuiꝰ.in prin.j.tit.j.de quo tex.dicam late.j.extra gl.
11 ¶†Quarto no.in ver.sed si non corpus:ꝙ eadē quātitas sepiꝰ
in eodē testamēto relicta in dubio debet semel tantū.Limita qn̄
testator in diuersis scripturis legatū quātitatis repetijsset:puta
in testamēto ⁊ codicillis tunc sepius deberet.l.quinquaginta.ff.
de ꝓb.⁊ gl.hic in verbo ostendat.Bar.⁊ cōiter alij quicqd teneat
Ang.hic ⁊ male:intellige verū si in diuersis scripturis relinque
retur sed ob eandē causam:qr tunc semel tantū deberet.l.libertis
quos.in prin.ff.de adi.leg.ꝯm gl.in.d.l.quinquaginta.Bar.in.l.
cū centū.ff.de adi.leg.⁊ in.l.ij.§.pen.in fi.ff.de do.prele.d.Abb.
in cōsi.iiij.in.ij.vol.quod incipit in questione que vertitur super
interpretatione volūtatis super quinto dubio.Raph.cu.Pau.
de cast.⁊ Moder.hic.et idem Raph.cu.in consi.cxxiij.ꝯm ordi
nem meū qd̄ incipit sine disputatione.Scd̄o limita quādo secun
dum legatum cōtinet diuersam quātitatē a primo:puta qr primo
legauit cētum deinde quinquaginta:tunc in dubio vtraq; quan
titas debetur.l.cum centum.ꝯm intellectū Barto.⁊ doc.ff.de adi
men.leg.l.is qui ducenta.in prin.j.de reb.du.Bar.in.l.titiū.j.d
verbo.obl.Spe.in ti.de testamētis.§.j.ver.item pone.a.instituit
filiū:quāuis in cōtrariū videtur multū facere tex.in.l.quid ergo.
in prin.j.eo.⁊ ibi dicetur.¶Tertio limita qn̄ eadē quātitas lega
retur in eodē testamēto:sed a diuersis heredibꝰ:tūc presumit du
plicatio ⁊ vtrunq; debetur tex.est no.dignus.in.l.si pluribus.§.
j.vbi late Bar.j.titu.j.⁊.l.quid ergo.§.j.j.eo.facit.l.seruo alieno.
§.si qs a primo.j.eo.quē ad hoc allegat Bar.in.d.cum centum.
12 ¶†Quinto no.ex tex.in ver.eiusq; rei.ꝙ species non recipit du
plicationē:quātitas vero vel genus sic vt hic.⁊.d.l.lucius.§.im
puberem.j.titu.j.facit ad statuta que sepe disponunt ꝙ pene du
plicentur propter delicta cōmissa de nocte in plateis vel simili-
bus locis:vt intelligantur de penis continentibus quantitatem
vel genus:non speciem ꝯm Bart.in.l.meuius.§.duorum.in pen.
colū.j.ti.j.ideo si pro certo maleficio deberet amputari manus:si
fieret de nocte non duplicarentur ꝯm Bar.in.l.sanctio legum.in
13 fine.ff.de pe.⁊ in.d.§.impuberem per illum tex.¶†Sexto no.in
versic.sed hoc ita.ꝙ quando legatur quantitas cicūscripta loco
illa quātitas iudicatur vt species.facit.l.talis scriptura.in v̄s.pe.
14 vbi dixi de hoc.s.e.¶†Septio no.ex tex.ibi fundo legato fundo
comparandum

cõparandum credo ꝯm Ange. Jmo. ⁊ Are. ꝙ in his que sunt iu-
ris: valet responsio facta per verbũ credo: ⁊ est perinde ac si ꝑcise
affirmaret: ⁊ ideo si causa sit cõmissa cõsi. sapientis: ⁊ cõsultor di-
ceret ita credo esse de iure: est perinde ac si ꝑcise diceret: ita dico et
cõsulo iuris esse. Adde Bal. Ang. ⁊ Jmo. in. l. si quis filio exhere
dato. §. irritum. ff. de iniusto rup. vbi no. illum tex. in verbo ⁊ cre-
do pro cõsultoribus qui cõsulunt per verbũ credo. nã est perinde
ac si dicerent ita affirmo. Adde idẽ esse si consultor in consilio di-
ceret ita mihi videt̃ de iure. nã est perinde ac si precise hoc firma-
ret. ita no. Ange. in. l. si pupilli. §. sed ⁊ si ego. per illum tex. in v̓bo
et mihi videt̃. ff. de nego. gest. facit. l. quid tamen. §. si arbiter. ff. de
arbi. Jmo fortius sentẽtia iudicis lata per verbum credo valet ⁊
tenet: licet etiam non dicat pro certo. gl. est in. l. diem proferre. §. si
plures. ff. de arbi. Bald. in. l. cum quis. in. vj. colũ. C. de iur. ⁊ facti
15 igno. Ang. ⁊ Jmo. in. d. §. irritum. per illum tex. ¶ †Octauo no.
ex hoc tex. in fin. ibi id est sepius deberi ꝯm Are. ꝙ dictio. i. aliqñ
ponitur simpliciter declaratiue. adde text. in. l. iij. §. saltus. iuncta
glo. ⁊ ibi Are. ad hoc no. ff. de acquir. pos. ⁊ in. l. ij. ff. de adop. ⁊ in
l. auxiliũ. §. j. ff. de mino. ⁊ in. l. qui liberis. in prin. iuncta glo. ⁊ ibi
Are. no. ibi videas plenius per eum. ff. de vul. ⁊ pup. q̃uis Bar.
in. l. j. ff. ad leg. aqui. notet ex illo tex. ꝙ dictio. i. non solum stat de-
claratiue sed etiam restrictiue. ⁊ idem Bart. in. l. quesitũ. §. penul.
ff. de fun. instru. facit tex. in. l. ita veniunt. § petitã. primo. ff. de he
re. insti. ¶ Glos. in v̓bo bis petere ibi: secus ecõtra. ¶ Tu aduer
te q̃ hic est tex. ad oppositũ ꝯm ordinẽ litere dum dicit: vt ex alte-
ro testamẽto rem cõsequar ex altero estimationẽ: vnde iste tex. ne-
cessario est intelligẽdus nõ cõsiderato ordine litere qñ primo con
sequutus est estimationẽ per iura allegata in gl. ¶ Capio glo. in
verbo ostẽdatur ibi: tu dic ꝯm R. ⁊ Azo. ꝙ ibi in diuersis scriptu
ris. Ex ista gl. inferunt Bar. ⁊ doc. hic. ⁊ in. l. triticũ. ff. de ver. obl.
16 †ꝙ si appareat de numeratione ex causa mutui ꝑ testes: et postea
appareat ꝓmissio per stipulationẽ factã diuerso tẽpore de eadẽ
quãtitate ꝙ diuersa debita ꝓsument̃. Adde late Alex. in cõsi. iiij.
circa primũ quesitũ. in. j. volu. Similiter post istã gl. dicũt Ang.
Jmo. ⁊ do. Alex. qꝺ si appareãt plura instr̃a mutui de eadẽ quã-
titate q̃ sint facta diuerso tp̃e: presumunt̃ diuersa mutua ⁊ diuerse
quãtitates. idẽ no. Bal. ⁊ Jmo. ĩ. l. sempronius ꝑculo. ĩ. ti. j. Bal.
et Ang. in. l. ne casu. C. de discus. lib. x. Bal. ⁊ Ang. in. l. si quis ex
argẽtarijs. §. si. ff. de edẽ. Bal. in. l. qui bis idẽ. ff. de verb. obli. do.
Alex. in. d. cõsil. iiij. in. j. volu. Adde etiã illud qꝺ tenet Bal. in. l.
nostrã. in. iiij. col. C. de testa. ꝙ si reperiant̃ scripte plures sentẽtie
eiusdẽ notarij ꝯ titiũ in eadẽ quãtitate: ꝙ ꝓsumant̃ diuerse sñie:
et ex diuersis causis per. l. quinquaginta al's quingẽta. de ꝓbat. ⁊
d. l. ne casu. nisi circũstantie essent oĩno eedẽ. de quo etiã per Spe.
in ti. de instr. edi. §. postq̃. ver. vbi aũt. Jtẽ adde questionẽ dispu-
tatam per Mar. de fano. quẽ refert ⁊ sequit̃ Raph. ful. in. d. l. qn-
quaginta al's quingẽta. ꝙ si reperiat̃ in vno instr̃o qual'r titius ex
causa mutui numerauit seio centũ: ⁊ in alio instr̃o reperiat̃ qual'r
seius confessus est se debitorẽ titij in centũ ex causa stipulationis
ꝓsumit̃ de alijs centũ per. d. l. quinquaginta. al's frustra factũ esset
scꝺm instr̃m cõfessionis si intelligeret̃ de eadẽ summa ꝯ. l. si qñ. in
prin. ĩ. co. ⁊. l. si stipulatus. ff. de vsur. ⁊ ita etiã refert ⁊ simpl'r seq-
tur do. Alex. in. d. ꝯsi. iiij. in. j. vol. Sed tu aduerte qꝺ ipsi infideli-
ter referunt determinationẽ Mar. de fano. Nã Albe. de ros. fide-
lis cõseruator antiquitatis in. d. l. quinquaginta. refert totã illam
disputationẽ Mar. ⁊ eius argumẽta ad vtrãq; partẽ: et finaliter
dicit: ꝙ Mart. de fano relinquit decisionẽ arbitrio iudicis: cõsi-
derata qualitate ꝑsonaꝝ ⁊ debitoris et creditoris: vt ibi per eum.
17 Jtẽ adde† ꝙ duo instr̃a facta ad liberandũ ꝓbãt duas solutiones
si diuersis tp̃ibus sunt facta. Jta not. Bal. in. d. l. nec casu. per illũ
tex. quẽ tex. ad hoc reputat sing. Bal. in. l. seruo alieno. §. si a pri-
18 mo. ĩ. eo. ¶ †Extra gl. q̃rit Pau. de pulchra ⁊ vtili qõne: testator
ꝑmo legauit tibi partẽ fundi corneliani: postea tibi simpl'r legat
eundẽ fundũ: an videat̃ legare fundũ in totũ vel in partẽ vel quid.
Decidit multũ signãter qꝺ in scꝺo legato nõ videtur legare nisi
partẽ quã primo legauerat. et sic scꝺm legatũ nihil valet: secus si
heres istius testatoris legaret tibi fundũ cuius testãtor primo lega
uerat partẽ: tunc videt̃ heres sentire de alia parte q̃ nõ est legata.
Jta dicit esse tex. no. de vtroq; dicto in. l. meuius. in prin. ĩ. titu. j.
Nec aliter inducit illũ tex. Jtem q̃ pars fundi potest fundus ap-
pellari vt in fin. huius. l. ⁊ ꝯm eum quilibet qui non vidisset illum
tex. diceret ꝯrium prima fronte ꝙ testator senserit in scꝺo legato
de alia parte fundi prius non legata. Jta etiã tenet idẽ Paul. de
ca. in. l. cũ questio. C. de leg. vbi hoc reputat esse mirabile ⁊ no. di-
gnum. Et dicit esse tex. de hoc in. d. l. meuius. in prin. in versi. sane
iunctis versiculis ꝓcedentibus. Nec aliter inducit illũ tex. ¶ Tu
pro ista decisione Pau. de ca. que est egregia: ꝙ appellatione fun
di veniat pars. Adde ꝙ in simili decidit no. Bald. in. l. lucius ti-
tius. in prin. ĩ. co. per illum tex. cum glos. in verbo hereditate. vbi
19 decidit: ꝙ† si testator institutis pluribus filijs dicat: si quis eoꝝ
decedat sine liberis: volo hereditatem meã distribui inter paupe
res: intelligitur partẽ hereditatis relictã illi sic decedẽti: refert et
sequitur do. Alex. in. l. titia. per illũ tex. ff. ad le. fal. vbi dicit qꝺ est
tenendũ mẽti perpetuo: q̃ sepe de facto cõtingere pote do. Alex.
hic dicit ꝙ primũ dictũ Pau. de cast. qꝺ est singulare nõ probat̃
in tex. in. d. l. meuius. in prin. q̃ testator ibi nõ dixerat lego partẽ
fundi: sed legauerat duobus cõiunctis re fundũ: quo casu v̓ba te-
statoris ostendunt qꝺ cuilibet res tota detur: licet faciãt sibi par-
tes per cõcursum vt declarat Bal. in. l. re cõiuncti. in. iij. q. prin. ĩ.
20 ti. ij. Jtem dicit cõtra Pau. de cast. facere† q̃ appellatione fundi
simpliciter intelligit̃ de toto. l. si defensor. §. j. ff. de interro. act. no.
glo. in. l. si in rem. in gl. ij. ff. de rei vendi. Are. hic primo rñdet ad
d. l. meuius. in princi. ꝙ ideo ibi testator nõ videtur legasse aliam
partẽ: q̃ illa alia pars primo fuerat legata alteri: ne videatur re-
uocasse legatũ prius factũ in eadẽ dispositione in qua incontinẽti
non presumitur mutatio volũtatis. l. nõ ad ea. ff. de cõdi. ⁊ demõ.
Jdeo isto respectu dicemus ꝙ nõ videat̃ legasse aliã partẽ fundi.
Postea dicit Aret. ꝙ ille tex. in fi. in ratione decidendi potest in-
duci pro Pau. de ca. Credo ꝙ ille tex. nõ faciat pro Pau. de ca.
imo ꝙ faciat in ꝯrium in illa ratione decidẽdi quam ponit in fi. ⁊
quam Are. põderat pro Pau. de ca. dicit enim ibi tex. in fi. ꝙ he-
res legando fundũ videt̃ legare aliã partẽ que nõ fuerat a testato
re legata: ratio q̃ alias scꝺm legatũ factũ ab herede sub eadẽ con-
ditione nullũ afferret emolumentũ: ⁊ sic esset inutile. ista ratio de-
cidendi militat in casu nostro: ex quo enim testator primo legauit
partẽ fundi semproniani: postea simpliciter legauit ipsum fundũ
certe si solum intelligeret̃ illam partẽ legare quã prius legauerat
vt dicit Pau. de cast. certe scꝺm legatũ erit omnino inutile ⁊ hoc
fatet̃ Pau. de ca. ergo ne sit inutile ⁊ sine emolumẽto dꝫ intelligi
ꝙ testator in scꝺo legato voluerit legare aliã partẽ. Est verum ꝙ
Aret. qui de hoc perpẽdit: licet nõ faciat istã inductionẽ quã ego
feci. Respondet qꝺ in. d. l. meuius. illud scꝺm legatũ factũ in testa-
mento heredis respectu heredis q̃ nihil aliud omnino legauerat
esset penitus inutile: sed in q̃õne nostra vtrũq; legatũ respectu te-
statoris valet: saltem quo ad partẽ legatã. sed certe ista responsio
Are. nõ facit ad illum tex. quia in qõne nostra oĩno illa pars fun-
di iam erat primo legata: ⁊ oĩno debebat̃ absq; isto scꝺo legato: ⁊
sic istud scꝺm legatũ esset penitus ⁊ oĩno inutile: sicut ⁊ in. d. l. me
uius. in fine principij: nisi intelligeret̃ legasse aliam partem fundi
sicut ⁊ ibi: potest tamẽ ille tex. in. l. meuius. in prin. in ver. sane. in-
duci. pro Pau. de ca. altero de trib⁹ modis. ¶ Primo inquãtũ
ibi rñdet̃ tacite obiectioni. Nã videbat̃ qꝺ legatũ factũ scꝺo loco
fundi per heredẽ nihil valeret: q̃ esset legatũ bis eidẽ idem cor-
pus qꝺ non onerat heredẽ: ⁊ rñdet tex. ꝙ istud pertinet ad vnum
testm̃: qñ in eodem testamẽto bis legatur idẽ corpus. secus ergo
si in diuersis testamẽtis: ergo videt̃ velle: ꝙ si in eodẽ testamento
fuisset primo legata pars fundi: et postea fundus simpl'r: ꝙ non
deberet̃ nisi pars vna primo legata: ⁊ isto modo inducẽdo cessa-
ret rñsio. d. Alex. ad illũ tex. quã. s. retuli. ¶ Scꝺo modo põt in-
duci ille tex. in. d. ver. sane. inquãtũ facit differentiã: an leget̃ scꝺo
idem fundus ab herede: ⁊ sic in alio testamẽto et tunc debeat̃ alia
pars fundi: ergo qñ ab eodẽ testatore legaret̃ scꝺo eidem fundus:
nõ intelligeret̃ ꝙ voluerit aliam partẽ legare: alias nõ esset diffe-
rentia an scꝺo legaretur fundus in diuersis testamẽtis an in eodẽ
quam tñ differẽtiã facit ibi tex. ⁊ isto modo credo voluisse Pau.
de cast. inducere illũ tex. posset tamen rñderi istis inductionibus
ꝙ differẽtia sit in hoc an testator legat in eodẽ testamẽto an vero
eius heres relinquat in alio testamẽto. Nam qñ idẽ testator q̃ pri-
mo legauit partẽ fundi postea simpl'r legat fundum: nunc vide-
tur legasse aliam partẽ que legata non erat: sed eius heres videat̃
legasse eandẽ partẽ prius legatã: vt ibi dicit tex. ⁊ glo. declarat in
verbo eadẽ. quãuis Bart. ibi in summario aliud velit. ¶ Tertio
modo ⁊ subtilius põt rñderi ꝙ ille tex. in ver. sane. facit ꝓ Pau.
de ca. nã ibi dicit̃: ꝙ qñ in eodẽ testõ est legatũ bis idẽ corpus se-
mel tantũ debet̃: tunc sic: qñ primo est legata pars fundi: ⁊ postea
in eodem testamẽto legatur fundus: si intelligeret̃ legatus totus
fundus: certe tunc nõ esset idem corpus: imo differrẽt sicut pars
et totum: ergo nõ procederet ibi tex. qui fundat se quãdo legatur
idem corpus: ergo vt dicatur idẽ corpus legatũ necessariũ est di-
cere: ꝙ legando simpliciter fundũ intelligatur legare partẽ: quia
tunc bene erit idẽ corpus: sed erit alia pars vt differat ab herede.
Posset tamẽ euadi ista inductio: nam cum ibi idẽ fundus esset le-
gatus duobus: qui erant coniuncti re ⁊ verbis: ergo cuilibet eoꝝ
erat legatus fundus totus: ergo si postea legetur fundus intelli-
21 getur totus: quia isto modo erit idẽ corpus. ¶ †Circa aliud fun-
damentum Paul. de ca. inquantum mouetur: ꝙ etiã pars fundi
potest fundus appellari: vt in fi. huius. l. vltra responsionem do.
Alex. quam. s. retuli: qꝺ appellatione fundi simpliciter intelligit̃
de toto. Tu aduerte subtilius etiam fatendo pro vero illud quod
ꝓsupponit Pau. de ca. ꝙ etiã pars fundi appellet̃ fundus: tamẽ

istud fundamentũ non concludit:ergo legando fundum intelligi-
tur illam partem legasse quã prius legauit:nã fateor quod pars
fundi fundus appelletur:sed istud nõ facit:q̃ magis sit ista pars
fundi ꝙ̃ illa:vnde admitto q̃ legando secundo loco fundũ intel-
ligatur .s.pars fundi:sed dico pars fundi.s.que prius nõ erat le-
gata:⁊ ista interpretatio dꝫ in dubio capi:vt scõm legatuꝫ valeat
q̃ alias esset penitus inutile vt p̄dixi per regulam.l.quoties.cũ
simi.ff.de reb.dub.⁊ si dicat̃ nõ esse absurdum ꝙ qñ testator legat
bis q̃ secundum legatum nõ valeat:vt hoc tex.rñdetur ꝙ quan-
do legatur eadem res vel quantitas tunc cum testatore dicatur se-
pius loqui ⁊ non sepius legare.l.meuius.§.eum qui.j.ti.j.non est
nisi vnum legatũ:ergo non est verũ q̃ scõm sit inualidũ:sed nos
loquimur quando testator non legat idem punctualiter imo di-
uersum est:per ea que dixi.s.in tex.in quarto notabili.

1 ☞ Aduersatiue natura est:vt repetat qualitates precedentiũ.
Item aduersari his que sunt eiusdem generis.
Aduersatiua stat aliquando inceptiue.
2 Legatarius q̃ possit emere rem sibi legatã ⁊ ibi vide rationem.
Emptio rei proprie quando teneat.
3 Legatarius qui cõsequutus est rem legatam ex causa onerosa vel
lucratiua habẽs onus annexum:an possit in libello agere ad esti-
mationem rei legate vel petere rem.
4 Legatarius qui emit rem sibi legatam:q̃ potest consequi pretiũ
quod sibi abest pro re legata quam emit.
5 Legatũ factũ de re mea que erat mea tempore legati non valet.
6 Reconualescere legatum a principio nullum quod sit difficilius
ꝙ̃ irritare validum.
7 Actus quando vitietur quãdo res deuenit ad eum casum a quo
incipere non potest.
8 Legatarius emendo rem legatã qñ censeatur renuntiare legato.
9 Consequi ex causa lucratiua q̃ non dicat id quod minuitur pro-
pter onus dandi vel restituendi alteri.
10 Agere q̃ quis possit pro eo quod alĳ est prestaturum licet non-
dum prestiterit.
11 Fideiussor nondum condemnatus potest in casu cõdemnationis
agere contra principalem.

Quod si rem. Si res legata efficiatur legatarĳ ex
alia causa siue onerosa siue lucratiua
eatenus ex legato consequi potest quatenus per illam causam a-
best.h.d. ¶ Pondera primo tex.in aduersatiua:ꝙ si rem que nõ
habet aliquã qualitatem aduersantẽ ꝓcedentibus:et sic pondera
ꝙ iste tex.videt̃ facere contra duas notabiles regulas quas sepe
1 retuli.Prima† ꝙ de natura aduersatiue est vt per eaꝫ intelligat̃
repetita qualitas precedentiũ vt in notabili decisione dicit Bal.
in.l.oẽs populi.in.xv.col.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ sequit̃ Pe.de ancha.
in cõmento.c.canonũ statuta.de ꝯsti.in ver.querit etiã Bal.vtrũ
a vnum statutuꝫ. Scõa regula est:ꝙ de natura aduersatiue[a] est ad-
uersari his q̃ sunt eiusdẽ generis ſm Bar.in.l.mariti.§.si.per gl.
ibi.ff.de adul.⁊ vtrãq; regulam sequitur Alex.in.l.filius a patre.
in.xiĳ.col.s.de libe.⁊ posthu.in ꝯrium videtur esse tex.hic vbi est
aduersatiua:⁊ tñ ponitur materia penitus separata a precedenti
⁊ nõ eiusdẽ qualitatis aut generis:nisi diceres ſm Bart.in.l.hoc
amplius.§.de his autẽ.ff.de dam.infec.ꝙ aduersatiua nõ semper
stat aduersatiue sed aliqñ inceptiue q̃ etiã non satisfacit ad hunc
2 tex. ¶ †Scõo not.ex hoc text.ꝙ legatarius potest emere rem sibi
legatã:sed quia non valet emptio rei sue:siue fiat a sciente siue ab
ignorante.l.sue rei.ff.de cõtrahẽ.empt.no.in.l.si rem aliquã.ff.de
acqui.pos.sed legatarius mortuo testatore statim est dñs rei lega-
te.l.a titio.in fi.ff.de furt.l.si tibi homo.§.cũ seruus.j.eo.quomo-
do ergo legatarius posset emere talẽ rem legatam:qr emeret rem
suam.Responde q̃ iste text.potest multipliciter ꝓcedere:primo
qñ esset legatũ rei aliene:⁊ legatarius emeret a vero dño.nam do-
miniũ rei aliene legate non transit in legatariũ:etiã si testator fa-
ceret legatũ consentiente dño ſm Ange.in.l.j.ad fi.C.cõmu.de le-
ga.Scõo ꝓcederet in pluribus casibus in quibus dominiũ rei le-
gate nõ transit in legatarium de quibus per Bar.⁊ alios in.l.j.in
vlti.col.s.eo. Tertio quãdo legatarius emisset viuo testatore vel
eo mortuo sed hereditate nondũ adita.quibus casibus dominiuꝫ
non transit in legatarium.d.l.si tibi homo.§.cũ seruus.verũ quia
iste essent diuinationes ad tex.ideo realiter rñde ⁊ notabilius:ꝙ
quando quis habet dominium verum ⁊ propriũ de iure gentium
mediante traditione:tunc non valet emptio.d.l.rei sue.sed legata-
rius quãuis habeat dominiũ de iure ciuili ⁊ sic de iure speciali:ta-
men nõ habet verum dominiũ iurisgentiũ mediante traditione:
ideo potest adhuc agere ad dandũ:vt no.in.l.j.s.eo.⁊ in.l.j.C.cõ-
mu.de leg.Bar.in.l.in bello.§.si quis seruũ.per illũ tex.ff.de cap.
et postli.bene facit:ꝙ qñ res est mea de iure speciali similiter in ea
potest constitui pignus.l.interdũ.cum.l.seq.⁊ ibi no.Bar.ff.qui
3 poti.in pig.ha.⁊ ita limitatur regula.d.l.neq; pignus. ¶ †Ter-
tio not.ex tex.ibi vsq; ad pretium.ꝙ qui cõsecutus est rẽ legatam

[a] ¶ De natura aduersatiue. Adde doc. i.l. hoc amplius. in §.j.ff.de dã. infec. Cy. in aut. sacra. C. si aduer. ven.

ex causa onerosa vel lucratiua habẽs onus annexũ potest in libel-
lo agere ad estimationẽ rei legate:vt hic.⁊.l.si res mihi.j.ti.j.et.l.
sed si res.j.eo.⁊ tenet gl.in.l.fundũ.ff.ad le.fal. Contrariũ ꝙ imo
res debeat peti:sed estimatio sit in solutione tenẽt omnes glo.hic
allegate per Bar.quas Bar.cõcordat dãdo electionẽ petẽdi le-
gatario vel rẽ vel estimationẽ.⁊ idẽ tenent Sali.Flor.Raph.cu.
et Are.sed imo.dicit:ꝙ tutius est seruare practicã glo.in.§.si res
aliena.insti.eo.s.ꝙ petatur res ad finẽ cõsequẽdi estimationẽ con-
tra Bart.⁊ sequaces.tenet Pau.de ca.hic:ꝙ imo estimatio in li-
bello peti nõ potest:cũ quãtitas nõ sit legata:ergo legatarius eã
petere nõ potest.l.debitor.in fi.prin.j.tit.j.vbi dicit tex.nec pecu-
nia peti potest que nõ est legata.⁊ ille tex.videtur de directo ꝯtra
Bar.ſm eũ.Adde tu aliũ tex.quẽ allegat Bart.hic in.l.si seruuꝫ.
§.si.ff.de ver.obli.in verbo neq; pecuniã que nõ debet̃.sed ad.d.l.
debitor.respõdet Are.hic:ꝙ ibi pecunia nõ cõprehendebat̃ sub
legato fundi neq; vere neq; ficte:qm̃ interusuriuꝫ fundi est in fru-
ctibus nõ in pecunia vel ꝙ̃titate.nec obstãt.l.si filio.§.j.⁊.l.illud.
ad fi.ff.de do.cau.mor.allegate per Bar.quia rñdet Pau.de ca.
ꝙ loquunt̃ in cõdictione sine causa.que oritur extra id q̃ agit̃:vt
l.si is qui.in fi.ff.cõmoda.sed actio ex testamẽto cõpetẽs pro lega-
to cõpetit pro eo q̃ est legatũ:⁊ sic pro eo q̃ est actũ: sed nõ me-
minit Pau.de ca.ꝙ istã sol.reprobat Bar.met.in.d.l.si filio.⁊ di-
cit ꝙ imo ibi ꝯdictio sine causa cõpetit ex eo q̃ agitur:cũ ibi esset
expresse actũ ꝙ res redderetur.Retenta ergo conclusione Bart.
⁊ cõi:eam limita qñ vna res esset legata.secus si due alternatiue ⁊
vna esset facta creditoris ex causa onerosa.nã nõ posset agere ad
pretiũ q̃ pro ea redimenda exbursasset.l.si stichũ aut pamphilũ.
in prin.iuncta glo.ĳ.que distinguit.ff.de verb.ob.Scõo limita vt
4 per Bar.in.l.titia seio.in pñ.j.ti.j. ¶ †Quarto not.q̃ legatari⁹
potest cõsequi p̃tiũ q̃ sibi abest pro re legata quã emit:q̃ intel-
lige verũ de pretio iusto:alias secus vt per Bar.hic in fi.sed pul-
chrũ dubium est quid econtra:si legatarius rem legatã que valet
xx.emit pro.x.an debebit cõsequi ab herede tota.xx.que sunt vera
⁊ iusta estimatio.tex.in.l.non dubiũ.§.si.⁊ in.l.qui cõcubinã.§.si.
j.ti.ĳ.videntur decidere ꝙ sic:dũ volunt ꝙ legatarius debeat cõ-
sequi verã estimationẽ ⁊ iustum pretiũ rei legate:q̃ reuera est de
xx.facit etiã quia ꝯrioruꝫ eadẽ debet esse disciplina.l.j.ff.de his q
sunt sui vel alie.iur.dixi in rubr.ff.de acq.pos.Sed heres alleuiat̃
qñ res legata fuit empta maiori pretio vt non teneatur nisi ad iu-
stum pretiũ:ergo ecõtra debet grauari qñ est empta minori p̃tio
ꝙ̃ valet ⁊ teneat̃ iusto pretio.In ꝯrium facit tex.hic qui vult ꝙ le-
gatarius debeat ꝯsequi pretium q̃ sibi abest ⁊ sic sola.x. quãuis
res valeat.xx.⁊ istud est verius qr quãdo legatarius rem valentẽ
xx.emit ꝑ decẽ in eo q̃ valet vltra habet causam lucratiuã ergo
vltra nõ potest petere ab herede ꝓpter concursum duarũ causa-
rũ lucratiuarũ cõtra regulam.l.meuius.§.duorũ.j.ti.j.que ratio
cessat qñ res legata est apud aliũ tunc legatarius dꝫ habere verã
5 estimationẽ.d.l.nõ dubiũ.§.si.⁊.d.l.concubinã.§.si. ¶ †Quinto
no.ꝙ licet non valeat legatũ factũ de re mea si erat mea tẽpore le-
gati.l.ꝓprias.C.de leg.nec reconualescit licet desinat esse mea.l.
cetera.§.j.j.eo.tamẽ econtra si tẽpore testamenti res nõ erat mea
valet legatũ nec efficit̃ inutile licet postea efficiat̃ mea ex alia cau-
6 sa.text.est hic† qr difficilius est recõualescere legatũ a principio
nullum:quã irritare validũ:argu.l.posthumus.in prin.⁊ ver.idẽ
7 ⁊ circa.ff.de iniust.rup.Nec ob.si diceret̃:ꝙ† quãdo res deuenit
ad casum a quo incipere nõ potest actus vitiatur.l.si plurib⁹.§.⁊
si placeat.ff.de verbo.obli.Respondet̃ istud esse verũ:qñ casus q
euenit tenderet ad ꝯrium effectũ:secus quando tendit ad eundeꝫ
effectũ.tex.est hic:vbi legatũ tendit vt habeam rem:⁊ acq̃sitio do-
minĳ tendit ad idem:ergo nõ vitiatur.l.verbis.j.ad le.fal. decla-
rat Bar.in.d.c.⁊ si placeat.⁊ est tex.in.l.sciendũ.§.si.ff.qui satisd.
cog.⁊ ibi d̃t Pau.de ca.q̃ melius facit quam alius tex.de iure.
8 ¶ †Sexto no. ꝙ legatarius emẽdo rem legatã non censetur re-
nuntiare legatũ:q̃ procedit quãdo emit a tertio vel etiã ab he-
rede sꝫ ignoranter:vt.l.hmõi.§.qui seruũ.j.eo.Si aũt sciẽter dic
vt per Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.in.xĳ.q.ff.de verb. obl.
9 per Imo.⁊ do.Alexã.in.l.si a substituto.in princ.j.eo.per Are.
in.l.iĳ.§.ex pluribus.in pen.col.ff.de acq.pos. ¶ †Septimo no.
ꝙ non dicitur quis cõsequi ex causa lucratiua illud quod minui-
tur ꝓpter onus dandi vel restituẽdi alteri.facit.l.nõ amplius.in
10 prin.⁊ ibi dixi.s.e. ¶ †Octauo ⁊ vlti.no.ex tex.in fi.ꝙ quis agit
pro eo q̃ alĳ est prestaturus licet nonduꝫ prestiterit.Facit quia
id ei abesse videtur in quo alĳ obligatus est:dicit iurisconsultus
in.l.si quis mandato.in fi.ff.de nego.gest.hic allegata in gl.facit
11 etiam q̃ in pulchro simili habetur ꝙ† fideiussor qui nondum est
condẽnatus tamen est in casu cõdemnationis potest agere cõtra
principalem debitorẽ licet nondũ soluerit imo nondum sit con-
demnatus:ita no.tenet Bar.in.l.si pro ea.in.vj.q.C.mand.⁊ pro
eo facit tex.no.in.l.qui pene.C.j.⁊ quod ibi no.Benedict⁹ de plũ-
bino.ff.de manumis.

1 ¶ Coniũcti verbis lʒ sint qñ testator legat titio ⁊ seio fundum tñ sunt iuncti re. Et an sint re ⁊ verbis. nu. 4. ꝙ sic.
2 Copula qꝺ diuidat ipso iure.
Venire ex verbis quid dicatur.
3 Ius nõ decrescendi qñ habeat locũ. Et quando ius accrescendi. nu. 9. ⁊. 14. ⁊. 17.
5 Admissus de equitate ⁊ humanitate ad partem ⁊ non de rigore iuris facit partem: ⁊ vide nu. 13.
6 Legatũ factũ seruo ꝓprio testatoris sine libertate qꝺ nõ valeat.
7 Qui vult consequens censeꝛ velle necessariũ añs ad illud.
8 Legatũ factũ alicui in primo testõ nõ reuocaꝛ per scðm legatum factum alteri in scðo sed sunt re coniuncti ⁊ sibi faciunt partes.
9 Testm̃ patris ⁊ filÿ non censeꝛ diuersum sed pro vno reputatur.
10 Coniunctio realis qꝺ inducatur ex diuersis testamentis.
11 Legatarius qui venit ex testõ patris ⁊ alius q venit ex testõ pupillari ad eãdem rem non dicuntur venire diuerso iure.
12 Que differentia sit inter coniunctos ⁊ disiunctos. 13.
15 Obligatio naturalis qꝺ possit esse inter seruum ⁊ dominum.
Obligatio naturalis non impedit ius accrescendi.
16 Excludi qñ quis dicatur ad hoc vt habeat locũ ius accrescendi.
18 Quãdo instituti sunt duo heredes. s. vnus pure alius sub ꝯditione an pure institutus interim habebit totum. ⁊ nu. 25.
19 Heres qui semel est non potest amplius desinere esse heres secus in legatario.
20 Prouisio hominis qꝺ debeat facere cessare prouisionem legis.
2 Que differẽtia sit inter legatũ ꝓprietatis ⁊ legatuʒ vsusfructus.
22 Non est incõueniens qꝺ ius vel dominiũ sit pure insolidũ apud aliquem sed reuocabiliter ⁊ postea in aliquem euentum conditionis transeat pro parte in alium.
23 Vsusfructus prescribitur.
24 Vsusfructus cõstitutus in persona vnius est diuersus ab eo qui est in persona alterius.
26 Datio ⁊ ademptio in legatis qꝺ tacite induci possit: ⁊ quando esset institutio.

1 **Si coniunctim.** † Inter coniunctos fiunt ptes ab initio ⁊ qui admittiꝛ ad partẽ etiam ex sola equitate facit partẽ ⁊ anteq̃ quis cõcurrere possit nõ facit partẽ sed interim eius partem cõiunctus consequiꝛ. h. d. ⁊ hʒ tria dicta. scðm ibi nec solum. tertium ibi sed si in pupillari. ¶ Pondera primo tex. ibi cõstat partes ab initio fieri q fortiter ꝓbat opinionem quã tenent subtiles vltramõ. Pe. ⁊ Cy. in. l. vnica. §. vbi autem. C. de cadu. tol. ꝙ si testator dicat lego titio ⁊ seio fundum q̃uis isti sint coniuncti verbis propter vnitatem orationis: tamen dicũtur disiuncti re. quia testator a principio videtur diuisisse partes inter eos ⁊ sic est perinde ac si testator expressisset ꝙ legabat ꝑ equis portionib⁹ quo casu indubitãter essent disiũcti re. l. si quis ita heredes. s. de here. insti. ⁊. l. re coniuncti. ĩ. tit. ÿ. ad idẽ est tex. in. l. legata inutiliter. §. fi. s. eo. ⁊ in. l. cui fund⁹. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ dicit do.. Alexã. qꝺ istam opi. putat in puncto iuris esse veriorem: sed ad istam. l. ⁊ alia iura preallegata respondet Bar. in. d. l. re ꝯiuncti in. ÿ. q. prin. ꝙ videnꝛ partes ab initio date: verũ est legatarÿs cõcurrentibus: sed sermo testatoris assignat rem cuilibet insolidum. que solutio aperte confunditur per istum text. dum dicat constat partes ab initio fieri ⁊ ꝺm solutionem Bar. non esset ab initio sed propter concursum legatarioꝝ.
2 ¶ † Propterea qñ testator dicit lego titio ⁊ seio fundum copula diuidit ipso iure. l. reo. §. cuʒ in tabulis. ff. de duo. reis. ⁊. l. j. C. si plu. vna senten. ergo videtur partes mero iure ⁊ ab initio legate. Alio modo rñdet Bar. in. d. l. cui fundus. volens euitare ista iura qꝺ ab initio fiunt partes verũ est ex mente tacita testatoris sed non ex verbis: sed nec ista solutio est bona prout etiã dicit Imol. quia illud diciꝛ venire ex verbis qꝺ venit ex vi verboꝝ ⁊ ex proprio significato. Tertio modo rñdet. d. Pe. de belu. hic. qꝺ fiunt partes ab initio. s. transitus legati: non aũt ab initio testamẽti qꝛ qñ legatũ transit in istos coniũctos ab initio tunc transit pro virilibus portiõib⁹. Quarto modo ⁊ melius rñdet Imo. hic. ꝙ iste text. intelligitur in coniunctis verbis tm̃. non aũt re. qꝺ est qñ legatur duob⁹ ⁊ testator exprimit pro equis portionib⁹. d. l. re cõiuncti. vel etiã qñ partes non exprimunꝛ vt pʒ ex tex. insti. de le. §. si eadem. vñ iste tex. intelligeretur qñ partes non exprimuntur ¶ Pro ista opinione vltramõtanoꝝ adducit. d. Alex. tex. in. l. si mihi ⁊ titio. ff. de verbo. oblig. hoc modo inducendo. naʒ si per ista verba ꝓmitto titio ⁊ seio fundum induceretur cõiunctio non
3 solum verbalis sed etiã realis sequereꝛ ꝙ † p ius non decrescendi qꝺ hʒ locum inter coniunctos re ⁊ verbis ꝺm glo. in. l. cõiunctim. ĩ. ti. ÿ. ⁊ in. l. j. §. fin. de vsufr. accrescẽ. portio deficiẽs in. d. l. si mihi ⁊ titio deberet remanere apud cõiunctum cuius contrarium ibi dicitur in tex. Adde ꝙ ante eũ ista fuit inductio de illo text. Alb. de ros. in. l. vnica. §. vbi autem. in. xxv. co. C. de cad. tol. tñ. d. Alex. rñdet ad illum text. ꝙ in contractib⁹ inter coniũctos re ⁊ verbis non est locus iuri non decrescendi prout in legatis et in vltimis voluntatibus: sed ista nõ est bona solutio qꝛ cõtrariũ tenent bart. et oẽs in. d. l. si mihi et titio prout etiã fateꝛ do. Alexã. vñ rñd. qꝺ aliud est in cõtractibus in quib⁹ fit stricta interpretatio ⁊ verba stricte interpretantur imputatur ꝯhentibus quare legem apertius nõ dixerũt. et aliud in vltimis voluntatib⁹ in quib⁹ fit latior et plenior interpretatio. l. in testamẽtis. ĩ. de regu. iur. c. cũ dile. de do. et ita ad. d. l. si mihi ⁊ titio rñdet Ioã. fa. in. §. si eadẽ. in vltim.
4 col. insti. de leg. ¶ † Cõtrariã opi. ꝙ si testator dicat lego titio et seio fundũ ꝙ isti dicanꝛ cõiuncti re et verbis: tenet gloss. in. d. l. re coniuncti. et ibi Bar. in. ÿ. q. prin. gl. ⁊ Bal. in. l. j. §. fi. ff. de vsuf. accrescẽ. glo. et Bal. in. l. si duobus. §. fi. s. eo. Bar. ⁊ Bal. in. d. l. vnica. §. vbi autẽ. ꝑ illũ tex. ⁊ ibi Sal. in. §. fin autẽ disiũctim. ⁊ ista est cõis opi. ⁊ eam tenet cõsulendo. d. Alex. ⁊ dicit esse magis communẽ in cõsi. cix. in. ÿ. vol. qꝺ incipit videꝛ ꝑma frõte rñdẽdum. et est in. ÿ. vo. cõsi. cix. et. ꝺm istã magis cõmunẽ opi. iste. tex. dʒ intelligi de cõiunctis verbis tm̃: qꝛ testator dixit lego titio et seio fundũ ꝑ equis portionib⁹. ita Pau di ca. ⁊ Rap. cu. apostillãt text. istũ. ⁊ ita etiã summat hũc tex. Pau. de ca. et. d. Alex. sed ista solutio manifestã diuinationẽ cõtinet ad hũc tex. Preterea et fortius isto mõ intelligendo text. penitus nullã haberet dubitationem. si eñ fuisset res legata pro equalibus portionibus et istud expressisset testator ridiculũ fuisset decidere ⁊ vanum qꝺ partes sunt ab initio facte cũ neutri eoꝝ sit legata nisi pars fundi. Pro ista tñ cõi opinione nõ eũdo per mẽdicata suffragia facit bñ tex. in. d. l. re. cõiuncti. dũ dicit ꝙ verbis dicũtur coniuncti nõ etiã re qñ legatur titio et seio fundus ꝑ eqs protionib⁹. ergo vult text. qꝺ vbi nõ fuisset dictũ equis portionibus qꝺ dicerenꝛ coniuncti re et verbis al's ineptus et sine dubitatione esset ille tex. nã si verũ esset qꝺ legando simpl'r titio et seio dicerenꝛ coniuncti tm̃ v̾bis ergo fatuũ esset decidere qꝺ qñ expresse adÿciꝛ pro equis portionibus qꝺ sint solũ verbis coniuncti ex quo sine expressione illud esset nisi rñdeas qꝺ illud ibi nõ diciꝛ decisiue sed exemplificatiue pro cõi sñia bñ facit tex. in. l. triplici. cũ glo. ff. de verb. sig. alibi tñ tex. videtur dicere totũ oppositũ ad predicta in. l. sicut. §. j. ff. qui. mo. vsuf. amit. vbi diciꝛ ꝙ si sit legatus vsufruct⁹ titio ⁊ meuio nõ dicũtur isti ꝯiuncti v̾bis sed re nisi dicas ꝙ illa nõ sunt verba testatoris sed iuriscõsulti al's esset de directo cõtra. d. l. re coniuncti. ⁊. d. l. triplici. ⁊ ita Ddof. ibi apostillat illũ tex. ꝑut refert ⁊ se-
5 quitur. d. Alex. hic. ¶ † Scðo no. ex scða parte text. quod qui nõ admittiꝛ ad partẽ de rigore iuris sed de equitate et humanitate facit partẽ. i. facit qꝺ alter coniunctus nõ hʒ vltra partẽ sibi relictam. ⁊ sic portio que sustinetur solũ ex naturali equitate impe-
6 dit ius accrescẽdi de quo diceꝛ plenius in glo. ¶ † Tertio no. ꝙ legatum factum seruo ꝓprio testatoris sine libertate nihil valet vt hic et. §. an seruo. insti. co. l. penul. §. illo. C. de neces. ser. her. insti. Sed cõtra istũ tex. fortiter opponiꝛ nã qui vult ꝯñs intelligereꝛ velle omne necessariũ añs ad illud. l. ad rem mobilẽ. et. l. ad legatum. ff. de procu. et. l. illud. ff. de acqui. here. ergo testator qui fecit legatum seruo suo proprio intelligetur voluisse qꝺ talis seruus habeat libertatẽ: quia istud est necessariũ añs ad validitatem legati. Hinc est qꝺ qñ testator instituit seruũ propriuʒ intelligitur in necessariũ añs relinquere sibi libertatẽ qꝛ al's institutio nõ valeret. insti. de here. insti. in prin. ⁊. l. pe. in princ. C. de neces. ser here. insti. q̃uis ad hoc vltimũ posset dici qꝺ magis interesset testatoris habere heredem vniuersalem q̃ habere legatarium. ⁊ istaʒ rationem primo casu instituẽdo seruũ bene intelligitur sibi relinquere libertatẽ qꝺ nõ est in scðo casu. Ad contrarium potest re-
7 spondeꝛi ꝺm Lud. ro. in. d. l. illud qꝺ regula que hʒ ꝙ † qui vult
a cõsequens [a] intelligatur velle necessariũ añs ad illud procedit nisi antecedens si maius cõsequẽti vt qñ fit legatũ seruo. nã si intelligeretur in necessariũ añs relicta libertas que est inestimabilis intelligereꝛ aliquid maius cõsequenti. Adde bñ facere ꝙ vult Bar. in. l. ÿ. in. j. col. in fin. ff. de iuris. om iudi. vbi dicit ꝙ cui committiꝛ aliquid intelligũtur cõmissa oĩa sine quibus illud expediri non posset intelligitur nisi illa essent maiora vt ibi per eum. Vel scðo posset responderi ꝺm Salic. ⁊ do. Alex. in. l. fi. in vlti. col. C. de here. insti. ꝙ qui vult ꝯñs intelligitur velle necessariũ añs ad illud est verũ qñ ꝯñs erat de se validum. al's secus: vt patet ibi in text. vbi testator dicendo sempronius plotÿ heres esto: nõ per hoc videtur in necessariũ añs plotiũ instituere: vt ibi est text. et tñ aliter nõ põt valere ꝓuisio facta de sempronio. Potest ꝯfirmari qꝛ regula est: qꝺ testator qui grauat aliquẽ nõ per hoc videꝛ ei legare q̃uis sit necessarium antecedens ad illud. l. ab eo. C. de fideicom. Ista solu. Sali. ⁊. d. Alex. nõ est bona: quia in contrarium habes tex. insti. qui da. tuto. pos. in prin. et insti. de here. insti. in prin. vel tertio posset rñderi solutione quã alibi ponit singu. Bart. in. l. j. in vlt. colũ. ff. de acqui. here. vbi dixi: ꝙ predicta regula qꝺ q vult ꝯñs intelligaꝛ velle necessarium omne añs ad illud: procedit vbi agitur de acquirẽdo. secus si de repudiando: prout videꝛ esse hic

a ¶ Qui vult ꝯñs. Adde Bart. in. l. illo. ff. de ac. here.

in datione libertatis: et in relicto facto alij de seruo. et pro ista solutione Bar. pondera tu bonum text. in. l. eleganter. §. si post. ff. de códi. inde. et in. l. si causa cognita. C. de transac. et in. l. et post rē in prin. ff. eo. iuncta. l. iurisgentium. §. si paciscar. ff. de pac. vbi faciendo trāsactionē nō intelligit quis repudiare suam q̄ trāsiuit in rem iudicatā. Quis sit necessariū añs ad validitatē trāsactionis. Tamē illā solutionem Bar. reprobant. d. Alex. et Are. in. d. l. j. Nam s̄m do. Alex. videt contra. l. nec is. §. j. et cōtra. l. illud. ff.
8 de acqui. here. ¶ † Quarto diligenter not. ex tertia parte tex. qd̄ qñ eadē res legatur vni in primis tabulis. et postea eadē legatur alteri in secundis tabulis per legatū scdm nō videt ademptū primū imo sunt re cōiuncti et faciūt sibi partes per concursum. text. est hic no. dignus. Ad idē facit tex. in. l. coheredi. §. coheres. iūcta glo. et ibi. Bal. in fi. not. et dicit esse singulariter notā. ff. de vulga
9 et pu. ¶ † Quinto not. qd̄ lz als inter legatarios diuersorū testamentorū nō sit locus iuri accrescēdi. l. sub cōditione. ff. qui. mod. vsufru. amit. nec inter eos quib' legatur a diuersis heredibus. l. pe. §. fi. ff. de vsufru. et. l. quid ergo. §. si duos. j. eo Fallit qñ testamēta nō cēsentur oīno diuersa vt partis et filij. l. qui parti. et ibi signanter. Bartlo. ff. de acqui. here. imo in multis pro vno reputanf. l. patris et filij. ff. de vulg. et pu. et similiter qñ heredes a quibus legaretur non essent oīno diuersi vt in pupillo et eius substituto. et ista duo probanf not. in hoc text. Ex quib' correlarie ha-
10 bes † qd̄ cōiunctio realis inducitur ex diuersis testamētis. et ex diuersis heredibus qñ non habentur pro oīno diuersis. Hinc est qd̄ legata facta in testamento patris et in testō filij simul cōtribuūtur in computatione falcidie. l. in rōne. §. qd̄ vulgo. ff. ad. l. falci. hz
11 Bar. et alios hic. ¶ † Sexto no. qd̄ legatarius qui venit ex testō patris et alius qui venit ad eandem rē ex testō pupillari nō dicūtur venire diuerso iure qz alias inter venientes diuerso iure non habet locū ius accrescēdi. l. sed cū patrono in prin. ff. de bo. poss. declarant no. Sali. et Rapha. ful in. l. vnica. in. j. q. C. qñ nō peten.
12 par. ¶ † Glo. j. in fi. glo. verū dicit q non est differentia inter cōiunctos et disiunctos considerato effectu quia si ambo cōcurrunt ad petendum lagatum quilibet hz partem sed considerato initio bene est differentia inter coniunctos et disiunctos prout etiā ostendit tex in. l. si pluribus. §. eo. quia a princi. anteq̄ ambo concurrant ad petendū legatarij disiuncti non faciunt partes a pnc. imo prim' eoꝝ veniēs cōsequit totū legatū lz alius ab eo postea partē vendicet. l. vnica. §. si vero nō oēs. C. de cad. tol. secus est in coniunctis vt latius dixi in. l. si duobus. in prin. §. eod. ¶ Capio gloss. in verbo proprio. quā diuide in tres partes. In prima remouet vnum cōtrarium in scda per viam notabi. remouet aliud contrariū qd̄ postea format inferius in. iij. parte. In tertia opponit et se remittit. Scda ibi. et no. q lz. Tertia ibi itē contra infra. §. si duobus. ¶ In eadē gl. ibi ea. l. no. q lz h legatū. ista gl. p viā
13 notabilis soluit contrariū qd̄ infra format. s. † qui nō admittitur ad partem nec admitti speratur nō facit partē vt in. §. se. et in. l. si duobus. in fin. §. eo glo. rñdet q in illis iuribus legatū erat oīno inualidū. sed hic licet non valeat s̄m rigorem iuris vt detur actio valet tñ ex equitate et pietate s̄m quā heredes non debent ita esse impij quin legatū prestent illi seruo. l. pe. §. illo. C. de neces. ser. here. insti. et cum ista solutione gl. tenēt Bar. et cōiter alij. Nota istā solutionē gl. et communē ex qua datur magna ampliatio ad glos. que reputatur singularis in. l. si duo patroni. in pnc. ff. de iureiur.
14 in ver. iurasset. vbi gl. tz † qd̄ ad hoc vt habeat locū ius accrescendi requiritur qd̄ portio ipso iure ex toto deficiat. per istam gloss. ampliatur q ius accrescendi non habeat locum qñ portio que ex toto deficeret s̄m rigorē iuris sustineret tamē ex aliqua equitate. Ista cōis solutio lz in se possit esse vera tamen non congruit ad istū text. nā cum. d. §. illo. sit nouissimū ius imperatoris certe iurisconsultus nō potuit habere respectū ad equitatē. d. §. illo. q. §. fuit edictus post longa tēpora. l. iubemus in fin. C. de testa. Et patet quia text. iste dicit q legatū factum seruo proprio sine libertate non constitit. aliter rñdet Are. q valet legatum factum seruo proprio sine libertate inspecto iure naturali seu iure gentium
15 primeuo vnde oritur obligatio naturalis inter seruum et heredē pro illo legato † que obligatio naturalis potest esse inter seruum et dñm. l. si id qd. in princip. ff. de cōdi. inde. et. l. quibus dieb'. §. dñs. ff. de condi. et demon. vñ cū istud legatū valeat respectu obligationis naturalis non dicitur oīno inutile. Sed tu aduerte qd̄ obligatio naturalis non impedit ius accrescendi vt probat tex. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. in verbo liberis accrescere. C. de testamē. vbi competit ius accrescendi et tamen relictum in testamento non solenni naturaliter debetur s̄m magis communem sententiam. l. in testamento. ff. de fideicommis. liber. l. prima. in prin. et. l. fi. ff. de reb. coꝝ firmat Bar. post glos in. l. cum quis. C. de iur. et fac. igno. et in. l. j. §. de cōdi. inde Cano. in. c. si. de so. et. ita tenent. Bal. in. d. §. ex imperfecto. in penul. q. et Sali. vbi ad hoc no. illum text. et est similis tex. in. l. fi. ad fi. C. fami. herc. Et si dicis

quando debetur naturaliter ergo portio ipso iure in totum non deficit ergo non potest habere locum ius accrescēdi per glos. approbatā in. d. l. si duo patroni. Pro solutione bene cōsidera ver-
16 ba Barto. in. d. l. si duo patroni. q † quis non dicitur pfecte excludi quando ipso iure remanet actio vt est ibi ex naturali que aliquādo fuit iuncta cum ciuili vt declarat Bart in. l. iulianus verum debitorem. ff. de condi. inde. sed in. d. §. ex imperfecto cuz ex illa naturali non possit produci actio ideo dicit satis excludi vt habeat locum ius accrescendi. Tamen Rapha. ful. in. d. §. ex imperfecto aliter dicit ad illum tex. qd̄ ibi proprio non habetur ius accrescendi sed quia efficit caducū illud qd̄ extraneo relinquitur ibi ideo remanet penes filios. et lz alias ita tenuerīt in. d. §. ex im-
17 perfecto: nunc nō placet † cuz etiam in pro nō scriptis et caducis vel quasi habeat locū ius accrescendi. l. vnica. §. in primo. et. §. p scdo. C. de cadu. tol. glo. et doc. in. l. si duobus. in prin. §. eo Glos. in verbo partem. et est glo. fin. ibi. Azo. et Hugo dicūt istam secundam opinionē tenēt oēs excepto Bar. p tex. i. l. vnica. §. si vo nō omnes. C. de cad. tol. vbi est expressum primo venienti dari totū et p text. in. l. sub conditione. §. j. ff. de assignan. libertis. et per tex. hic in verbo cōcursu partes fiunt. ergo ab initio non sunt facte et per text. in. l. si separatim. iuncta glo. in verbo accrescere. ff. de condi. et demō. et ita etiā tenet Bal. in. l. extraneum. in. vi. colū. C. de here insti. et in. l. vnica. §. is ita. C. de cad. tol. et in. l. si duobus in prin. §. eo. et ad iura Bartol. responde vt per Jmo. do. Alexā. et Are. hic. ¶ Circa vero questionem quam format glo. in. l. ij. ff. si pars here. pe. de duobus heredibus quorum vnus est institu-
18 tus pure † alius sub cōditione an institutus pure interim habebit totam hereditatem. Bar. hic sequit distinctionē glo. i. d. l. ij. cum modificatione de qua per eū. et distinguit vt hic late habes per eum Item tenent Ange. Sali. Floria. hic. et dicit Salice. qd̄ distinctio glos. in. d. l. ij. est ab oībus approbata sed errat vt. j. statim patebit. idem tenet Ange. in. d. l. ij. et Jo. de Jmo. i. d. l. si qs ita scripserit. ff. de here. insti. Tu adde dictis Bar. primo inquātum constituit differentiam inter hereditatem et legatum et in he-
19 reditate assignat rationem † quia qui semel est heres non potest amplius desinere esse heres. Adde q ista ratio videtur militare etiā in legato cum etiam legatarius non possit desinere p regulā l. id q nostrū. ff. de reg. iur. sed salua Bart. quod heres etiam si vellet non potest desinere esse heres. l. et si fine. §. sed papinianus. ff. de mino. cū vulgaribus. sed legatarius si vellet posset desinere abdicando dominiū legati vl legatū a se iuxta no. in. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acqui. pos. Item ad istud fundamētum Bar. q qui semel est heres non potest desinere esse heres posset dupliciter responderi. Primo q est verū nisi desinat esse heres ex. co. q superuenit ex cā tñ de preterito. ar. l. si in rē. §. fi. ff. de pign. actio. Secundo respondet qd̄ non pōt desinere esse heres est verū facto et ordinatione hominis secus ex dispositione legis mediante ordinatione hominis vt ē glos. i. l. i substitutiōe vbi dixi. ff. de vulga. et pu. Retenta tamen ꝯclusione Bar. pro vera q institut' pure interim habeat totam hereditatē et eius administrationem in totum. Limita nisi coheres institutus sub cōditione interim pēdente conditione agnoscat bonorum poss. s̄m tabu. iuxta. l. ij. §. sub conditione et. l. sub conditione. ff. de bo. poss. s̄m tabu. naz vigore talis bo. po. poterit administrare sicut curator datus hereditati s̄m Bar. in. §. sub conditione. et in. l. si quis instituatur heres in diem. per illum text. ff. de here. insti. s̄m Raph. et do. Alex. hic. Quis posset dici q in illis. ll. non erat alius coheres pure in-
20 stitutus vt hic qui interim totū administret vt dicit Bar. † vnde prouisio hominis debet facere cessare prouisionē legis. l. fin. C. de pac. conuē. et. l. et habet. § cū quis. ff. de preca. Quis de hoc vltimo
21 do. Alex. dubitet. ¶ † Scdo inquantum Bar. principaliter cōstituit differentiam inter legatum proprietatis et vsufructus. et assignat rationem diuersitatis quia proprietas semp est eadem. ergo ius q alteri potest deberi in euentum cōditionis illud interim applicari non pōt: sed vsufructus qui est medio tēpore est alius ab eo qui erit post cōditionē: qz vsufructus quotidie constituit et finitur. l. j. §. pe. ff. de vsuf. accrescē. et. l. si vsufructus mihi i biennium. ff. de vsufr. leg. et ideo cum mihi de vsufructu alterius vsu petur interim legatarius purus habebit totum vsumfructuz vt est text. clarus in. l. idem. §. si mihi. ff. de vsuf. accrescen. Ista ratio
22 diuersitatis Bar. non videt bona. Primo † quia non est inconueniens q̄ ius vel dominium sit pure insolidum apud aliquem sed reuocabiliter et postea in aliquem euētum conditionis transeat pro parte in alium vt no. glo. et doct in. l. si quis ita hereditatē. ff. de condi. et probatur in. l. sempronius attalius. ff. de vsu. lega. Secundo et subtilius reprobat Are. quia in vsufructu requirit duplex obligatio. prima et principalis que competit ad constituendum ius inesse et ista habet actum momentaneum et non successiuum. s. inductionem in fundum et respectu huius obligationis non est verum Quis vsufructus de nouo oriatur quia semel cōstitutū

stitutũ semper durat. Scda est obligatio que cõpetit ad prestan-
dum patientiã vtendi et fruendi: et sic que respicit executionem
iuris constituti. et ista bñ habet causam successiuam: vt declarat
Barto. in. l. ĳ. §. ⁊ harum. ff. de verbo. obli. et in. l. corruptionẽ. et
ibi latius Bald. C. de vsufr. tñ prima obligatio que est principa-
lissima habenda est in cõsideratione. Preterea etiã habito respe
ctu scđe obligationis improprie est dictum qđ quotidie ius vsus
fructus causet de nouo: ⁊ sic quotidie videt legari. nã si ita dicere
23 mus sequeretur ꝙ tot essent vsusfruct⁹ quot sunt dies. †et sic seq-
retur ꝙ vsusfructus nõ possit prescribi: qꝛ prescriptio cepta ho-
die nõ cõcluderet ad vsum dierũ sequentiũ: sicut dicim⁹ in pluri
bus obligationib⁹ annuis. l. si quis emptiõis titulo. §. j. C. de pre
scrip. xxx. an. ⁊ tñ vsusfructus nõ vtẽdo perdit vniformiter spa-
tio longi tẽporis ⁊ silr prescribitur. d. l. corruptionẽ. ⁊. l. fi. in fi. C.
de prescrip. lõ. tẽp. Bar. in. l. de pupillo. §. si pluribus. ff. de ope.
no. nũ. Tu aduerte ꝙ Are. nõ rñdet ad tex. allegatos p Bar. pre
sertim ad tex. in. l. j. §. pe. ff. de vsuf. accre. qui expresse dicit: quod
vsusfructus quotidie cõstituitur et finit. vñ tu intellige illũ tex. po
tentia nõ actu: qꝛ vsusfructus in potẽtia est aptus quotidie consti
tui et quotidie finiri. nã possibile est ꝙ vsusfructus quotidie finia
tur in persona mea et quotidie nouus cõstituatur in persona alte
24 rius †et vsusfructus in persona vni⁹ est diuersus ab eo qui est in
persona alterius: vt dicit tex. in. l. si vsusfructus mihi in bienniũ.
ff. de vsuf. lega. imo fortius: si stipulor vsumfructum mihi et here
di meo: vsusfructus meus nõ est idem qui postea erit in persona
heredis sꝫ diuersus: vt no. Bart. in. l. stipulatio ista. §. si quis ita.
ff. de ver. obli. vñ in ꝓposito vsusfructus qui hodie cõstituitur le-
gatario pure: nõ erit idem cũ eo qui postea constituetur alteri col
legatario purificata conditione sed erit diuersus vsusfructus. vñ
hoc respectu legatarius cõditionalis non impedit legatariũ pu
rũ quin interim admittatur ad totũ legatũ vsusfructus. ista pro-
25 prie fuit intentio Bar. quẽ ita salua et declara. ¶ †Tertio adde
circa principalẽ. q. glos. in. d. l. ĳ. ff. si pars heredi. peta. ꝙ alĳ oẽs
exceptis. s. relatis tenẽt cõtra Bar. ⁊ sic tenẽt indistincte opinio
nẽ Jo. relatã in. d. l. ĳ. ꝙ indistincte heres pure institutus non sit
interim heres in totũ: qꝛ postea eueniente conditione coheredis
non posset desinere esse heres: vt etiã dicit Bar. in. l. ei qui soluẽ-
do. ff. de here. insti. l. et si sine. §. sed ꝙ papinianus. ff. de mino. l. ĳ.
C. qui fideicõmissariam. ff. de here. insti. Item quia si duo sunt in-
stituti vnus pure alter sub cõditione cẽsent a principio vocati in
viriles. l. quoties. §. heredes. s. d. here. insti. ergo interĩ alius non
potest totũ habere. l. cũ heres. §. fin. ff. de acqui. here. sicut si vnus
esset institutus pro parte pure ⁊ alius pro alia parte sub cõditio
ne nam institutus pure pro parte interim non posset habere to-
tũ prout etiã fatetur Bar. hic. et glo. in. d. l. ĳ. et ita etiã tenẽt Ja.
de are. et Bal. in. l. si mariti. §. pe. per illum text. ff. so. ma. Rapha.
Ful. in. l. pe. §. fi. C. de neces. ser. here. insti. per text. in rõne sui. in. l.
verbis ciuilibus. ff. de vlg. et pup. quẽ tex. etiam ad hoc no. Ra-
pha. cu ibi. et idẽ Raph. hic qui dicit ꝙ ille tex. est ad hoc singu-
laris et ꝙ illud solet allegare pro ista cõi opi. cõtra Bart. Itẽ nõ
videtur bene iure probari illud qđ firmat Bar. ꝙ pure institut⁹
interim habeat bona etiã coheredis et sic interim habeat admi-
nistrationẽ totius hereditatis Et contra istud posset disputãdo
sic fortiter arguere. nam qꝛ primus est ĩstitutus simplr vel in par
te instituendo aliũ sub conditiõe in parte videtur euenĩete condi-
tione adimere illã partem a pmo et si cõditio deficit videt sub cõ
traria cõditione relinquere pure instituto. l. qđ pure. in princ. ff.
qñ dies leg. ce. l. legata inutiliter. in princip. ⁊. l. legatũ pure. ff. de
adi. leg. l. aliqñ. ff. de cõdi. ⁊ demon. ⁊. l. pecuniã. ff. si cert. pet. ergo
quo ad illã partẽ tã primus ꝙ̃ scđs habẽt cõditionẽ. ergo qua ra
tione scđs nõ hꝫ illã partẽ hereditatis nec administrationẽ eius
de iure ciuili eadẽ rõne videt qđ nec primus habere debeat et si
26 diceretur †ꝙ predicta iura loquuntur in legatis in quibus datio
et adẽptio possunt tacite induci. secus in institutione. l. ex parte.
vbi gl. assignat rõnẽ diuersitatis. ff. de adi. le. rñdet ꝙ hoc est ve-
rũ qñ est tacita dispositio q̃ inducitur ex solis coniecturis. secus
qñ interuenit expressa dispositio testatoris. scđo rñdet ꝙ quando
adẽptio inducitur ex solenni volũtate idẽ est in institutione qđ in
legatis scdm Bar. in. l. sicut. ff. de adi. leg. et in. l. re coniuncti. in. ĳ.
oppo. infra ti. ĳ. et in. l. qđ traditũ. ff. de cõdi. ⁊ demõstra. Prete-
rea illa responsio cõfunditur p tex. d. l. pecuniã. iũcta. l. quicquid
astringende. in prin. ff. de ver. obli.

1 ☞ Ratio que sit ꝙ qñ legat res heredi et tertio tota accrescit
tertio nõ sic qñ legatarius succedit heredi.
Facilius sustinetur qđ a principio fuit validũ ⁊ postea annullat.
ꝙ̃ illud qđ a principio fuit nullum.
2 Legatum factum tertio ⁊ heredi an accrescit tertio etiam si sunt.
coniuncti verbis tantum.
3 Jus accrescẽdi qñ habeat locum ⁊ nu. 23. ⁊. 25.
4 Dispositio huius tex. quãdo habeat locũ ⁊ qñ nõ. ⁊. nu. 10. ⁊. 12
5 Legatum factum heredi a semetipso nihil valet.
Obligatio actiue ⁊ passiue nõ pőt stare in eodẽ subiecto.
6 Clausula codicillaris qđ inducat repetitionem legati facti here-
di a collegatarĳs.
7 Legatũ factũ heredi ⁊ tertio vꝫ in personam heredis qñ ipse here
ditatẽ repudiaret ⁊ repetitio legatorum esset facta a venientibus
ab intestato.
8 Interptatio in dubio nõ fit vt legatũ omni mõ quo pőt valeat.
9 Clausula apposita in testamento qđ valeat omni modo quo vale
re potest quid operetur.
11 Coniunctio nõ requirit qđ ambo extrema sint habilia.
Jus accescendi causatur ex extremo inutili.
13 Qui nõ admittit ad partem legati non facit partem legatario.
14 Legatum deficere ex parte rei legate qđ sit maior defectus ꝙ̃ ꝙ
deficiat ex parte persone.
15 Heredes inuicem grauati onere legati an videant grauati pro
oneribus hereditarĳs ad hoc vt legatum valeat.
16 Legatum qñ cõsistit a principio quo ad ius plene exactioni licet
extingat ex postfacto per confusionem tñ nõ extinguit facultas
retinendi.
17 Res si deuenit ad eũ casum a quo incipere nõ potest re integra
non vitiatur.
18 Heres non datur viuenti.
19 Filĳ legis predestinatione vocantur heredes.
20 Testator sicut predilexit vnum ex herdibus in institutiõe ita pre
sumitur magis diligere in legato.
21 Filius exheredatus vel de ordine minorũ aut als incapax succes-
sionis paterne an cõputetur in numero filiorũ quantum ad dimi
nuendum legitimam alĳs filĳs.
22 Exheredatus habetur pro mortuo.
24 Legitima commensuratur scdm successionem intestati.
26 Quarta que debetur patrono est quota bonorum.
27 Filĳ mercator si ex forma statuti teneãtur ad patris debita mor
tuo patre lꝫ non ꝓbetur ꝙ sint heredes tñ si eos exheredaret tũc
non tenerentur.
28 Filius qui est de ordine fratrũ minorum ꝙ nõ impediat aliũ fra-
trem habere totum trientem pro sua legitima.
Mori sine filĳs dr qui moritur cũ filio de ordine fratrũ minorũ.
29 Filius rite exheredatus vel als incapax successionis paterne: an
computetur in numero filiorum quo ad augendũ legitimã alĳs.

Si duobus. Legatũ factum heredi et alĳ tertio in
totum accrescit tertio: nec heres facit
partẽ: qꝛ ĩ eius psona nõ cõsistit legatũ a seipso sibimet factũ. h. j.
Itẽ heredes admittunt ad legatũ simplr eis factum pro heredi-
tarĳs portionibus. h. ĳ. et si vnus ex collegatarĳs postea succe-
dit heredi: qꝛ in parte sibi legata hꝫ ius retẽtiõis facit partẽ col
legatario. h. d. tertio ⁊ vltimo. ⁊ sic hꝫ tria dicta q̃ patent ex sum-
mario. scđm ibi: inde dr tertiũ ibi plane si alter. Ratio diuersita-
1 tis †inter primũ et vltimũ casum scdm Bar. et doc. est: qꝛ in primo
casu legatũ ab initio in persona heredis fuit nullũ: ⁊ sic non ha-
buit originem validã. vñ nõ facit partẽ etiã iure retentionis: sed
in ver. si. habuit initiũ validũ etiã quo ad effectum agendi cõtra
heredẽ: lꝫ ergo succedẽdo heredi actio ⁊ obligatio confusione ex
tinguatur. l. vranius. ff. de fideius. tñ via retẽtionis facit partẽ le-
gatario. Tu cõfirma: qꝛ facilius sustinet illud qđ a principio fuit
validum et postea annullat: ꝙ̃ illud qđ semp a principio fuit nul
lum. tex. est in. l. posthumus. in princ. iũcto ver. idem ⁊ circa. ff. de
iniust. rup. Aliã rationẽ ad ver. si. assignãt Ray. Rapha. cu. ⁊. d.
Alexã. nã qñ legatarius succedit heredi: ista successio habet vim
cuiusdã solutionis legati et tanto minorẽ hereditatẽ videt lega-
tarius suscepisse. l. si debitori. ff. de fideius. ideo non est amplius
tractandũ de iure accrescendi: cuꝫ censeat illa portio soluta. et sic
censeat illam partẽ habuisse per regulã. l. j. in fi. ff. de iure accres.
que ratio cessat qñ legatum a principio fuit nullũ. hinc dicit tex.
in. l. fundo. j. ad. l. fal. ꝙ legatari⁹ succedens heredi videt potius
habere rem legatam iure legati ꝙ̃ iure successionis. istud princi-
2 pium limitat † Bar. hic ⁊ in. l. hmõi. §. si titio. j. e. vt procedat in
coniunctis re et verbis. et sic in iure nõ decrescendi. secus si essent
coniuncti verbis tm̃. et sequunt Ang. Paul. de cast. et. d. Alex.
hic. istam limitationem reprobant et bene Imo. et Raph. cu. hic
⁊ in. d. §. si titio. ⁊ Are. hic. Primo per istum text. indistincte lo-
quentẽ. Scđo quia ratio in prin. tex. assignata indifferenter mili-
tat vtroqꝫ casu. s. quia inutiliter sibi a seipso legatum est. vnde ex
quo portio deficit. debet portio spectare ad legatariũ qui aliquo
modo coniunctus est: saltem verbis: per regulã. d. l. re coniuncti.
Non obstant. ll. allegate per Bar. qꝛ scdm Imo. nihil faciunt et po
nunt casum penitus diuersum si bene inspiciantur ⁊ aliter in spe
cie non respondet vnde Raph. cu. hic. ⁊ in. d. §. si titio. magis in
specie respondet ad iura Bar. ⁊ dicit ꝙ. §. si. j. ea. l. nihil penitus
facit: qꝛ ibi nõ est cõiũctio alteri⁹ partis nec realis nec verbalis.

similiter nihil facit.l.lucius.in prin.ff.ad trebel.q2 non loquitur
qñ heredi et aliis erat cõiunctim relictum fideicõmissum.preterea
vltra eũ lz in.§.fi.j.e.l.dicat̃ q qui legat fundũ titio:vt eũ p par-
te habeat:nõ videt̃ legare nisi partẽ fundi:p hoc nihil põt infer-
ri ad propositum nostrum:qñ duobus eadẽ res in eadẽ oratione
pro equis portionibus legatur:et in persona vnius non valet le-
gatũ quin illa portio accrescat alteri.tñ ſm.d.Alexã.p ista limi-
tatione Bar.videt̃ bene facere.d.l.lucius.in princ.et in.l.fi.§.lu-
cius.j.ti.j.nam ibi filie emancipate succedenti ab intestato z ma-
tri fuit relictum fideicommissum in codicillis ab ipsamet herede
coniunctim re:sed disiunctim verbis.z tñ ibi totũ fideicõmissuz
nõ accrescit matri.qd autẽ ibi fideicõmissum esset relictum here-
di p parte nõ probat.d.Alex.sed potest colligi ex text.ibi dũ di
cit:q codicilli pertinẽt ad vxorẽ z filiam:sed cũ in codicillis cõti
nerẽt ergo fideicõmissum erat relictum pro parte filie a seipsa fi-
lia:sed Aret.dicit q illa lex trahit̃ p capillos ad hoc.Nec obstat
q codicilli pertinent ad vxorẽ z filiã.nã reuera codicilli pertine-
bant ad vxorẽ propter dimidiũ hereditatis qd ei filia prestare te-
nebatur.Itẽ pertinebãt ad filiã.quia vxor in codicillis erat gra
uata cõicare oĩa bona cum filia.Tu etiã tene cõtra Bart.contra
3 quẽ vr̃ fortiter facere:† q2 si caducũ vel quasi caducuz qd habuit
aliqd principiũ accrescit inter disiũctos re sed cõiunctos verbis:
vt est tex.in.l.si duob9.§.fi.s̃ e.quãto fortius in hoc tex.pro non
scriptũ qd non hz a principio aliquã validitatẽ vt.s.dixi:debet
accrescere cõiuncto verbis tm̃.Item aduerte qd Bar.in.§.pre-
cedenti dum opponit de isto tex.ad illum:videt̃ aliud voluisse q̃
hic velit.ibi enim nõ facit differentiã inter cõiunctionẽ realem et
verbalem vt hic:sed an legatum nullo modo valeat in personam
legatarij tunc nullo modo facit partẽ nec impedit ius accrescen-
di.ita loqr̃ tex.hic.aut valet aliquo mõ ex equitate:et tunc facit
parem vt ibi.Et tñ cum.§.precedẽs loquatur in coniunctis ver
bis tm̃ ſm Bar.z cõiter doct.ibi etiã si legatũ nullo iure z nulla
equitate deberet̃ seruo:posset tñ retineri ab herede sicut in casu
isto.et tñ glo.Bart.et cõiter doc.ibi dicũt qd ideo facit partẽ ibi
collegatario verbis coniuncto:q2 aliquo mõ saltẽ pietate debe-
4 batur seruo.¶ †Scdo modo principaliter limitat Bart.princi-
pium istius tex.in.d.§.si titio.vt procedat qñ testator legauit he-
redi z alij rem propriam ipsius testatoris et in specie.si autem le
gasset rem propriam heredis vel alienã vel quantitatem nõ pro
cederet iste tex.Ratio:quia primo casu legatum factum heredi a
seipso nihil valet:nec heres potest pretendere ius retinendi iure
hereditario:cũ per legatũ separata sit res ista ab vniuersitate he-
reditatis z dominiũ recta via trãsit in legatarium.l.actio.in fin.
cum si.ff.de fur.et sic nũq̃ factũ est heredis.z sic heres nõ põt vti
retẽtione nec iure hereditario nec iure legati:sed in alijs casibus
dominiũ nõ trãsit in legatariũ.sed solũ actione psonali aget̃:z sic
de manu petet̃ heredis.ideoq̃ heres põt vti retentione:imo for-
tius etiã in primo casu qñ testator legauit rẽ suã ppriã heredi z
alij.istud in prin.ita demũ pcedit qñ legatarius vendicat tũc ha-
beret totũ.si autẽ ageret actione personali ex testõ q2 etiã tũc pe-
titur de manib9 heredis non procederet iste text.q2 adhuc heres
posset vti retẽtione.et sic impedire ius accrescendi.Istis modis
mirabiliter limitat et restringit Bar.in.d.§.titio.istũ tex.z simi
les:sequitur Ang.in cõsi.cclxxiij.qd incipit pũctus testator solũ
titiũ heredẽ instituit.Istas limitatiões reprobat Raph.cu.hic:
dicẽs q sibi videntur truffe.nã ex quo legatũ est nullũ:est querẽ-
dũ de iure retinẽdi.vñ putat istũ tex.generaliter procedere ĩ qua
cũq̃ re oĩno siue agat̃ psonali siue reali.ita etiã reprobãt Imol.
et Raph.in.d.§.si titio.p generalitatẽ hui9 tex.q2 fundamentum
Barto.de iure retẽtionis pcederet qñ hz cãm vetustiorẽ legato
5 prout dicit Bar.met post Pe.et statim.j.dicet̃.¶ †No.pmo ex
isto tex.q legatũ factũ heredi a semetipso nihil valet vt hic.et.l.
legatũ.§.j.j.e.et ideo totum accrescit legatario.Ratio quare non
valeat est ppter repugnantiã z cõditionẽ:q2 quis nõ põt esse de-
bitor sui ipsius.nã obligatio actiue et passiue nõ põt stere in eo-
dẽ subiecto:z sic in eadẽ psona.d.l.vrãnius.in princi.et.l.frater a
fratre.in prin.ff.de cõdi.inde.sed inuenio q istũ text.mirabiliter
et singulariter limitat Ange.de quo scribẽtes nõ faciũt mentio-
nẽ in.d.cõsi.cclxxiij.qd incipit pũctus testator solũ zc.in vlti.col.
6 ¶ †Primo nisi in testõ esset adiecta clausula codicillaris[a] cum
a adiectione illorũ verborũ:q disposita in testõ valeant oĩ mõ quo
valere possunt.tũc talia verba inducerent repetitionẽ legati non
a venientib9 ab intestato sed a collegatario heredis:quasi videat̃
rogatus restituere dimidiã legati heredi cui dimidia inutiliter
erat legata a semet sibijpsi.subdit tñ Ange.q istud nõ meminit
7 esse tactũ ab aliquo:ideo diu posset sub iudice litigari.¶ Secũ-
do notãter limitat Ang.qñ repetitio legatorũ esset facta a veniẽ-
tibus ab intestato:tũc posset heres repudiare hereditatẽ:z tunc
legatũ factũ heredi z alij valeret in psona vtriusq̃.Not.diligen-
ter istas duas limitationes ad hũc text.Ex prima habes bñ colli

a ¶ Clausula codicillarꝫ. Adde quid operetur ista clausula codicillaris vide p vitalez de cãpania in tractatu clausularũ. in v̉bo clausula codicillaris.

8 gere q † in dubio nõ fit interpretatio vt legatũ oĩ mõ quo potest
valeat:q2 si fieret semp valeret legatũ relictũ heredi z tertio:quia
intelligeret̃ ille tertius grauatus fideicõmisso qd bñ no.ad regu-
lã.l.quoties.ff.de verb.obl.z.l.quoties.j.de reb.dub.cũ si.nã bñ i
dubio dz fieri interpretatio vt actus valeat:vt in dictis.ll.sed nõ
9 vt valeat oĩ mõ quo põt ſm Ang.Pro† cõfirmatione huius li-
mitationis põt addi illud qd alibi dicit̃ de ista clausula apposita
in testõ:q valeat oĩ mõ quo valere põt.nã si aliqd sit relictũ sim-
pliciter z q de necessitate deberet relinqui tit.institutiõis ppter
dictã clausulã sustinet̃.ita signãter dicit Bal.in.l.quoties.in vlt.
10 col.C.de here.insti.cũ suis cõcor.Ex scda limitatione Ang.† no.
q qñ legata essent repetita a veniẽtib9 ab intestato non pcederet
iste tex.in prin.eo q2 ille q aliquo mõ sperat ĩ futurũ posse admit-
ti ad legatũ facit partẽ.l.si duob9.in prin.cũ gl.ibi z doct.s.e.sed
iste heres sperat̃ ĩ futurũ posse admitti ad partẽ legati.s.si repu-
diauerit hereditatẽ ergo interim facit partẽ.facit bñ tex.in.l.qui
11 filiab9.§.fi.cũ.l.se.s.e.¶ †Scdo principaliter not.ex isto tex.ſm
Bal.q coniũctio nõ requirit q ambo extrema sint habilia.imo
ex extremo inutili causat̃ ius accrescẽdi.tex.est hic.Adde text.ĩ.l.
vnica.§.j.et.in.§.ij.C.de cad.tol.z.l.si duob9.in princ.cũ glos.s.e.
12 ¶ †Tertio põdera tex.ibi quorũ alter heres institutus.nam cuz
indefinite loquat̃ presupponit istũ heredẽ fuisse in solidũ institu-
tum et verũ est.nã si haberet coheredẽ valeret tũc legatũ.l.lega-
tũ.§.j.j.e.z.l.titia.§.lucius.et.l.miles.§.p parte.j.tit.j.et.l.q filia
bus.§.fi.cũ.l.se.s.e.z rõ est in prõptu q2 tũc nõ legaret̃ a seipso si-
13 bimet sz ab ei9 coherede.¶ †Quarto no.ex tex.ibi:ideoq̃.q ille
qui nõ admittit̃ ad ptẽ legati q2 quo ad eũ legatũ nõ vz:nec fa-
cit partẽ collegatario nec impedit collegatariũ habere totũ lega
tũ.¶ In cõtrariũ vr̃ facere fortiter tex.in.l.hmõi.§.si titio.j.e.s.
rñdet Bart.post Pe.de bella p.qd lz ibi nõ valeat legatum iure
agẽdi:tñ valet iure retinẽdi:qd ius est antiquius ipso legato.naz
ibi erat dñs rei ante legatũ.vñ nimirũ si ibi ĩpedit̃ ius accrescen-
di:sz in isto text.ius retinẽdi qd vellet habere heres non est anti-
quius legato.ideo nõ impedit ius accrescẽdi.istã solutionem re-
probat Raph.cu.in.d.§.si titio.titius qui est dñs rei legate non
est ipse grauatus sz heres ideo nõ hz ius retinendi.¶ Tu etiam
impugna istã solutionem q2 Bar.met in.d.§.si titio.nõ cõstituit
differẽtiã an ius retẽtionis sit vetustius legato vel nõ.z hoc etiã
põderat.d.Alex.in alio pposito subijciẽs nõ subesse cõcludentẽ
rõnem diuersitatis.alio mõ rñdet Raph.cu.in.d.§.si titio.q ibi
nõ hz locum ius accrescẽdi q2 vr̃ repugnare mẽti testatoris q vo
luit quẽlibet legatariũ partẽ habere.q̃ solutio non est bona:q2 ẽt
hic testator voluit vtrãq̃ partẽ habere.sicut z ibi alij aliter non
soluũt.Adde q Ioã.fab.in.§.si eadẽ.in.j.colũ.insti.eo.q̃rit circa
ista duo iura:quare magis facit ptez legatario qñ res sua sibi le
gat̃.d.§.si titio.q̃ qñ legat̃ a seipso sibijpsi vt hic.z dicit q fortis
14 est dubitatio.z rñdet q † maior est defectus qñ deficit legatũ ea-
tione rei legate q̃ qd deficit ex parte psone.ideo min9 subueniat̃
legatario.istud ptz ĩ regula catoniana q̃ nõ pmittit legatũ cõfir-
mari qñ defect9 est ex parte rei.secus si ex psona.l.j.z ibi no.ff.de
regu.cato.Itẽ vno casu magis subuenit̃ vt valeat legatũ ĩ totũ q̃
in alio valet p parte.Itẽ minus valet legatuz qñ a seipso sibi le-
gatur quo casu semper est inutile vt hic:q̃ qñ alicui res sua lega-
tur:quo casu põt valere si viuo testatore alienauerit eã.§.sed et si
rem.z ibi glos.insti.eo.Subdit tñ q ista materia est spinosa.ideo
citius transeundũ est in ea.sed istã differentiã an legatũ sit inutile
rõne legatarij vel rei legate reprobat Bart.in.§.precedẽti.circa
pn.q2 ista doctrina ponit diuersitatẽ casuũ et nõ rõnũ.¶ Quin-
to not.in v̉.inde dr ſm vnũ intellectuz:q heredes inuicẽ grauati
onere legati:vident̃ grauati p onerib9 hereditarijs ad hoc vt le-
gatum valeat:z hoc quando partes hereditarie sunt dispares vt
15 hic.† secus si equales:tũc legatũ esset inutile cũ quilibet tãtũ da-
re teneat̃ quãtũ recipere.z sic q2 ex neutro capite legatũ afferret
cõmodũ:ideo est nullũ vt pbat̃ in.l.ab oĩbus.§.si titio.in ver.de-
niq̃.j.e.et in.l.cũ pater.§.pater q filio.j.ti.j.nisi vnus ex ipsis re-
pudiaret partẽ hereditatis:tũc p illa parte cõsequeret̃ legatũ.l.
fi.§.quatuor.iũcta gl.j.j.ti.j.facit qd dixi.s.in pmo notabili.z an
16 iste intellectus sit verus ad istũ ver.dicam.j.in gl.¶ †Sexto no.
in ver.plane.q qd legatũ consistit a principio quo ad ius plene
exactionis:lz illud extinguatur ex postfacto per confusionẽ:q2 le
gatarius succedat heredi:tñ nõ extinguit̃ facultas retinẽdi q̃ im
pedit ne illa portio accrescat legatario.facit in simili text.in.l.de-
17 bitor.in prin.ff.ad trebel.quẽ allegat Are.hic.¶ †Septimo no.
ex eodẽ ver.q res deueniẽs ad casum a quo incipere non põt:ta-
mẽ non vitiatur.qd videtur contra regulã.l.pluribus.§.et si pla-
ceat.ff.de ver.oblig.et.l.fi.ff.re.amo.Responsio patet ex his que
dixi.s.in text.vel potes dicere q qñ res deuenit ad casum a quo
incipere nõ potest verum est re integra:sed hic non erat res inte-
gra:q2 iam erat mortuus testator et adita hereditas per heredes
et postea heres legatarium instituerat heredem.¶ Gloss.prima
ibi:sed

ibi sꝫ cõtra.ff.de vsufr.accre.l.si quis a titio.varie dantur solutiones ad istum tex.gl.ibi rñdet ꝙ dũ ibi ille tex.dicit titio ⁊ heredibus suis intelligiꝉ de heredibus titij legatarij non autem testatoris.⁊ isto mõ ille tex.nihil obstat ⁊ dicit Sali.hic.ꝙ ista est cõis solutio ⁊ tenenda. Tu dic ꝙ ista solutio non videꝉ bona ꝙ ibi intelligatur de heredib⁹ suis.s.titij legatarij:q2 sic intelligereꝉ de he-
18 redibus viuentis †sed viuentis nõ est dare heredes.l.j.ff.de here.vel actio.vendi.⁊.l.qui superstitis.ff.de acqui.here.necessario ergo videꝉ ꝙ ille text.debeat intelligi de heredibus suis.s.testatoris. Preterea si text.ille intelligereꝉ de heredibus titij legatarij cũ appellatio heredũ significet mortẽ titij vt predixi impossibile est illud qđ ibi dicit tex.ꝙ illi heredes cõcurrerẽt ad hereditatem simul cũ titio qui iam est mortuus.l.colono.§.si iaꝫ mortuo.ff.de here.insti.nisi sustinendo istã solu.intelligas ibi tex.in verbo here-
19 dibus.i.filijs titij † qui legis predestinatione vocãtur heredes.c.j.§.⁊ si clientulus de alie.feu.vel teneas aliã solu.gl.in.d.l.si quis actio vel aliã quã ponit Bar.in.l.hmõi.§.si titio.j.e.vel aliã subtilem solu.Bal.in.l.vnica.§.vbi aũt.in.j.col.C.de cad.tol. ¶ Capio glo.magnã in verbo heredes quã diuide in.v.partes. In prima timore contrarij qđ postea format.j.in.iij.parte.s.ꝙ tale legatum fundi non debeat valere:q2 factũ heredibus a seipsis glo.primũ ponit intellectũ ad tex. In scđa ponit scđm intellectũ. In tertia format ipsum contrariũ propter qđ facte sunt iste lecture. In quarta opponit cõtra tex.⁊ se remit. In quinta idẽ facit.scđa ibi:vel si habeas vnciarũ heredẽ.tertia ibi.⁊ ꝺm neutram positionẽ:quarta.ibi.item contra.j.e.l.seruus.quinta ibi.⁊ facit.j.de sta.lib. ¶ Adde ꝙ vtrãq3 lecturam glo.sequiꝉ Bart.⁊ dũ glo.in primo intellectu assignat rõnẽ q2 ꝑ eisdẽ partibus senserũt onus de centũ. Adde ꝙ alia põt reddi rõ q2 cũ ipsis heredibus sit relictũ sub noĩe appellatiuo.ergo intelligiꝉ ꝑ portioĩb⁹ hereditarijs.l.quoties.⁊.l.nõnũq3.ff.ad trebel.⁊.l.ita tñ.§.j.ff.de statu libe.allegata.
20 in fi.gl. ¶ † Alia etiã põt reddi ratio q2 sicut testator vnuꝫ ex heredibus longe plus dilexit altero in institutione ita presumiꝉ magis dilexisse in legato prout in simili dr in.l.j.C.de impu. Sꝫ iste due lecture glo.non videnꝉ bene venire illatiue ꝓut vult text.ibi inde diciꝉ. Itẽ scđa lectura glo.nullatenus est teneđa cũ sit de directo cõtra istũ tex.nã ꝺm istã lecturã institutus in vna vncia deberet habere a coherede.xj.partes fundi legati ⁊ institutus in.xj.vncijs solũ deberet habere.xij.partẽ fundi.⁊ tñ tex.decidit totum ecõtra.vñ aliũ intellectũ posuit Pau.de ca.hic post Pet.de bellap.quẽ putat esse verissimũ ꝺm quẽ iste ver.venit illatiue prout debet.⁊ tex.intelligiꝉ prout iacet sine vlla diuinatiõe ꝙ istis duobus heredibus fuit legatus fundus simpliciter tale legatũ nõ valet q2 est factuꝫ heredibus a seipsis eisdẽmet prout ⁊ in principio tex.diciꝉ nec vnus censeꝉ grauatus de danda alteri suã partẽ ꝑut vult scđs intellectus gl.ꝫcuilibet videꝉ legatũ a seipso ⁊ sic inuitiliter.bñ verũ est ꝙ institut⁹ in.xj.vncijs habebit.xj.partes fundi nõ iure legati q2 nõ vꝫ:ꝫ iure hereditario ⁊ siꝉr institutus in vna vncia habebit vnã vnciã fundi iure hereditario.istũ eũdeꝫ intellectũ ponit etiã Raph.cu.hic.ad fi.dicẽs ꝙ nullus ꝑter eũ tãgit lꝫ huic sensui obstet ꝺm eũ q2 nõ dꝫ in dubio sumi sensus q vitiat.sed istũ intellectũ reprobãt.do. Alex.⁊ Are.tali rõne.nã sicuti qñ legaꝉ vni ex pluríb⁹ heredib⁹ vr legatũ ab alijs coheredib⁹ ⁊ nõ a semetipso vt legatũ valeat.l.qui filiab⁹.§.fi.cũ.l.seq.s.e.ita qñ legatur simpl'r oĩbus heredib⁹ in diuersis partib⁹ institut⁹ dꝫ intelligi ab vno alteri legatum ⁊ sic legatũ valeat nec si aliter diceremus posset reddi bona rõ diuersitatis presertim cũ debeat capi presumptio validatiua legati.l.si quis filio.in prin.cũ glo.s.e. Tu cõtra istũ intellectũ allega tex.no.in fortiorib⁹ terminis in.l.titia cũ testõ.§.j.j.ti.j.vbi testator institutis filio ⁊ filia dixit exp̄sse ꝙ volebat qđ filia caperet a seipsa tales partes⁊ similiter filius caperet a seipso tales alias partes tñ ibi fit interpretatio vt legatum vtriusq3 valeat ⁊ intelligaꝉ qđ capiat de parte coheredis ⁊ a coherede.ergo fortius in casu isto in legato simpliciter facto heredibus dꝫ valere ⁊ intelligi legare ab vno alteri ⁊ non a seipso sibi ipsi aliũ ⁊ quartũ intellectũ ponit Are.qui nõ põt ꝓcedere ꝺm literã tex.quo cõiter habeꝉ vt etiã ipse fateꝉ.nã ꝺm eũ tex.dũ dicit vnciarũ.deberet dici vncia ꝙ nihil est. Tene primũ intellectũ gl.q minus periculosus est.⁊ eũ etiã tenet bal.qui dicit ꝙ magis cõsonat litere.⁊ etiam Sali.qui dicit ꝓbari.l.quoties.ff.ad trebel.⁊ illatio venit vt declarat glo.hic in ṽbo diciꝉ. ¶ Extra glo Bar.post Dy.inducit materiã huius.§.ad vtilẽ questionẽ de quinq3 filijs quoꝝ vnus est exheredat⁹ quãta sit legitima alioꝝ quatuor. Tu aũt diuide istã materiã in duos articulos principales. Primus est nũquid filius[a] rite ⁊ recte exheredatus vel filius q esset ordinis fratrũ minoꝝ vel aliter incapax successionis paterne cõputetur in numero filioꝝ quantũ ad diminuẽdũ legitimã alijs filijs. Scđs articulus erit nũqd cõputetur quo ad augẽdã legitimam
21 alijs fratrib⁹. ¶ † Circa primũ articulũ subijcio questionẽ in terminis.pater habens duos vel tres filios vnum iuste exheredauit alium vel alios instituit in re particulari:⁊ extraneũ reliquit heredem vniuersalẽ.filius institutus in re certa petit ab illo herede extraneo supplemẽtũ legitime:iuxta.l.oĩmodo.C.de inoffic.test. quãta erit legitima sua.⁊ cũ sint tñ duo vel tres filij:legitima est triẽs.⁊ sic quatuor partes totius hereditatis:vt in aut.de triẽ.et semis.in ꝑn.co.iij.⁊ aut.nouissima.vbi gl.⁊ doc.C.de inof.test. Nũqd ergo iste fili⁹ institut⁹ in re certa habebit totũ triẽtẽ pro legitima:ita ꝙ portio exheredati sibi accrescat an vero solũ habebit dimidiã illius triẽtis:ita ꝙ alius filius quãtũcũq3 exheredatus qui succedere nõ põt:impediat tñ ne frater habeat totũ triẽtẽ.vt pone ꝙ testator vnũ filiũ exheredauit aliũ istituit heredẽ vniuersalẽ ⁊ grauauit de restituẽdo hereditatẽ extraneo:filius vult detrahere legitimã suam in quo non potuit grauari fideicommisso iuxta.l.qm̃ in prioribus et.l.ex tribus.C.de inoffi.test. Punctus est quãta erit legitima sua:⁊ dubiũ videꝉ cõsistere ꝑ magna parte in hoc:an in legitima habeat locũ ius accrescendi:vt vno filio per exheredationẽ a legitima excluso:alius filius succedat ĩ aliaꝫ partẽ legitime vt sibi accrescat:in ista no.questione iste tex.videꝉ facere ꝙ filius institutus ꝑ sua legitima debeat habere totũ triẽtẽ:q2 cũ alius filius sit iuste exheredatus nõ admittiꝉ ad partem:ergo nõ facit partẽ vt hoc tex. In cõtrariũ facit:q2 q nõ admittiꝉ ad partẽ facit tñ partẽ vt.l.si titio.j.ti.j.et.s.§.ꝓcedẽti.⁊.l.hmõi.§.si titio.vbi late ꝑ Bart.j.e.et.l.liberis.§.si duo.ff.de lib.cau.et pro ista parte videꝉ esse tex.formalis in.l.papinianus.§.qm̃ aũt quarta.ff.de inoff.testa.vbi querit tex.an exheredatus faciat partem.et rñdet ꝙ vtiq3 facit:tñ loquiꝉ qñ ille exheredatus admitti sperabaꝉ:q2 iniuste exheredatus:⁊ questio nostra est qñ filius est recte et rite exheredatus. Dy.determinat pro prima parte qđ filius pro sua legitima debeat habere integrũ triẽtẽ:⁊ qđ exheredatus nõ faciat ei partẽ:per tex.in.§.qđ si legitimorũ.in aut.de natu.libe.col.iij.qui titulus in paucis libris reperiꝉ sed eius effect⁹ potẽtior in.§.si qs autem filios legitimos.in aut.qui.mo.na.effi.
22 sui.co.vij. † Scđo q2 fili⁹ exheredat⁹[b] habeꝉ ꝑ mortuo.l.j.§.si pr̄
b emancipatus in fi.ff.de ꝯiungẽ.cuꝫ emã.lib.⁊.l.j.§.pe.⁊.l.si post mortẽ.§.liberi.vbi tex.no.ꝑ ista parte.ff.de cõtratab.⁊.l.si necẽ.§.si deportatus.j.de bo.lib.⁊.l.gallus.§.⁊ quid si tãtũ.s.de libe.⁊ post. Tertio allegat tex.in.§.sed nostra.insti.de succes.libe.vbi tex.equiparat vel qđ libertus nullos habeat filios:vel quod habeat sed exheredatos. Ad idẽ tex.in.§.ingratitudinẽ in ṽbo eius
23 portio ad reliquos fratres veniat.in aut.de nup.co.iiij. † Quarto facit q2 sicut in q̃ rela hꝫ locũ ius accrescẽdi.l.si proponas.§.fi.⁊.l.qui repudiãtis.in ꝑn.ff.de inoff.test.ergo eodẽ mõ in iure petẽdi supplementum legitime qđ est subrogatum loco querele.l.omnimodo.C.de inof.test.cũ ista opi. Dy.trãseunt Guil.de cu.bal.⁊ Salic.in aut.nouissima.C.de inoffi.test Bal.in repe.l.pater filium.ff.de inoffi.test. Ja.de bel.in auꝉ.de triẽ.⁊ semis.in princip.in.iij.q. Jmo.⁊.d. Alex.⁊ latius Are.hic. Ang.j.l.papinianus.§.qm̃ autẽ quarta.⁊ melius in.§.vñ si qs.s.de inoffi.testa. Lu.ro.in.l.vnica.in vlti.q.C.qñ nõ pe.par.⁊ ista est cõis ⁊ vera opin.vñ Ang.in.d.§.vñ si qs.generaliter cõcludit:ꝙ filij iuste exheredati.itẽ deportati ⁊ bãniti q ex forma statutorũ sunt insuccessibiles vel q sunt de ordine fratrũ minorũ vel heretici nõ diminuũt aliquid de legitima alioꝝ filiorũ quin habeãt integrũ trientẽ cum
24 isti oẽs habeanꝉ ac si essent mortui. † Cõfirmat bona rõne:q2 legitima cõmensuraꝉ ꝺm successionẽ intestati:cũ sit tertia eius quã esset habiturus ab intestato.d.§.qm̃ autẽ quarta.et.l.cũ queriꝉ.et.l.parentibus.C de inoffi.test.ꝫ in oĩb⁹ predictis exẽplis solũ filij successibiles ab intestato succederent et non illi alij.igitur ⁊c.
¶ Pro ista parte facit etiã ꝺm Jmo.hic:q2 esset magna iniquitas:ꝙ portio filij exheredati vadat potius ad extraneum institutum q̃ ad fratres.dicit etiã Ludo.ro.in.d.l.vnica.in vlti.q.ꝙ qñ vnus filius est iuste exheredatus:alij filij hñt integrũ triẽtẽ ꝑ legitima:nõ ꝑ ius accrescẽdi:sed per remotionẽ obstaculi.q2 exheredatio remouet eũ ab omni parte legitime.ergo nõ facit parteꝫ alijs:vt dicit text.no.in.d.l.si post mortẽ.§.liberi. ¶ Contrariaꝫ opi.tenuit Bart.in.d.repe.l.pater filiũ.in pe.col.in.ij.q.s.in primo exẽplo qđ.s.posui:qñ vnus vel duo filij essent instituti in re certa et extraneus institutus esset heres vniuersalis.tenet tunc Bart.ꝙ portio dicti filij exheredati non accrescat eis:eo q2 inter cõiunctos cõiunctione legali vt sunt filij in legitima:nõ est locus iuri accrescendi:qñ nõ agitur de hereditate vel vsufructu.l.⁊ ꝑculo.j.ti.j. In hereditate enim secus esset:ne testator habeat pro parte heredẽ et pro parte non.l.seruus cõmunis ab extero.et ibi gloss.ff.de acqui.here.sed legitima nõ est quota hereditas:sed est quota bonorũ:cũ intelligaꝉ deducto ere alieno.d.l.papinian⁹.
25 §.iiij.sed istud fundamentum Bar.non est bonum:q2 imo † in legitima est locus iuri accrescendi:vt est text.in.l.siue patronus.§.ex duobus.ff.de iur.pa.vbi in quarta que debeꝉ patronis est locus iuri accrescendi:et tamen patroni sunt coniuncti coniunctione legali:ergo fortius in legitima filiorũ:vbi adest et coniunctio

a ¶ Nũqd filii⁹.ad dđ doc.in.c.quinta vallis.de iureiu.doc.in cle.exiui de paradiso.de ver.sig.vbi diffuse per Jo.de lig.q habuit priuilegiũ cõmẽtandi de cle.

b ¶ Filius exheredatus. Adde bal.in.l.liberti.in.j.co.C.de op.lib.bal.i.l.j.C.si qs in frau.pat. Bal.in auꝉ.hoc ampli⁹.in pe.col.C.de fideicom.ang.in auꝉ.de her.⁊ falci.j.§.exheredatos.

legalis et cōiunctio sanguinis:que ratio cessat in legatis.in.d.l.
26 et proculo.† Item quia etiā quarta que debetur patrono est si
militer quota bonorū ꝛ non hereditatis. ptz:qꝛ patronus ꝓ sua
quota nō tenet̃ ad legata.l.si patronus.in pn.ff.de do.§. si autē.
insti.de succes.lib.ꝛ tñ si esset quota hereditatis teneret̃ ꝓ quota
ad legata.l.j.et per totū.et.l.marcellus.in prin.ff.ad tre.ꝛ ꝙ in le
gitima filiorū habeat locū ius accrescēdi tenēt Bal.ꝛ Sal.in.d.
aut.nouissima.et in.l.vnica.in.vj.q.C.qñ nō pe.par.cum alijs cō
cor.de quibus hic.per.d.Alex.Eandē opi.bar.cōtra cōmunē te
net Pau.de ca.hic:qꝛ filij nō dñt esse melioris cōditionis ꝓpter
exheredationē alterius: ne culpa illi⁹ sit alijs lucrosa:ſ3 ei⁹ por
tio dʒ cedere commodo heredis vniuersalis vel fideicommissarij
quorū cōmodo videt̃ pater filiū exheredasse:p gl.i fil'i.i aut. hoc
amplius.ꝛ in corpore vñ sumit̃.C.de fideicō.sed illa gl.nō loqui
tur in exheredato excluso imo in instituto q propter negligētiam
nō implēdi priuatur successione:ꝑterea pater exheredauit filium
ꝓpter eius demerita ꝛ eius iniuriā:erga patrē:ꝛ nō cōtēplatio
ne heredis vel fideicōmissarij.Adde etiā ꝙ cōtra cōmunē opin.
in scdo exemplo qd.s.posui qñ filij sunt vniuersaliter instituti et
grauati restituere hereditatem extraneo:ꝙ in eis accresat portio
exheredati.d.Alexan.mouet difficultatē cui non rñdet.nā qd eis
accrescat portio exheredati videt̃ qd nullius sit effectus cum in
restitutione fideicōmissi veniat illud totū qd acqrit̃ iure accrescē
di.l.si totā.cū ibi no.ff.de acqui.here.no.Bar.ꝛ doc.in.l.marcel
lus.§.quidā liberis.ff.ad trebel.ſ3 facile pōt euitare:ꝙ illa regu
la nō ꝓcedat in iure accrescendi causato ꝓpter coniunctionē san
guinis ꝛ cōiunctionē legalē vt in ꝓposito.Breuiter teneas com
munē sniam cōtra Bar.ꝛ Pau.de ca.ꝛ pro ea facit ilud qd tenet
27 Bal.in.l.dotis.ad fi.C.de iure do.vbi tenuit no.† qd stante statu
to[a] ꝙ filij mercatorum teneantur ad debita patrum mortuis pa
tribus:l3 nō probetur ꝙ sint heredes:imo constet qd repudiaue
rint hereditatē:tñ si pater qui est mercator exheredaret filios in
testamento:nō tenerent̃ vigore dicti statuti:eo qꝛ exheredati:ha
bent̃ pro mortuis vt ibi per eū.¶ Scdo facit illud qd dicit bal.
in.l.vnica.§.in primo.in.iij.col.C.de cad.tol.qd ad obtinēdū in
tegrā tertiā nō refert an qs non habeat fratrē aliquē:vel habeat
28 talē quia successione repellat̃. ¶ † Tertio ꝙ filius qui est de or
dine fratrū minorū nō impediat aliū fratrē habere totū triētem
pro sua legitima.facit qꝛ ipse nullo mō est capax successionis.cle.
exiui.de vb.sig.ꝛ ideo nō impedit ad totū aliū admitti ſm Bar.
in.l.j.§.pe.ff.de cōtratabu.Bal.in.l.maximū vitiū.in.v.col.C.de
lib.prete.ꝛ in aut.ingressi.ad fi.C.de sa.san.eccle. Cōfirmatur qꝛ
moriens cū filio qui est de ordine fratrū minorū dicit̃ mori sine fi
lijs:ꝛ non facit partē alijs.ita no.Bart.in.l.ij.p illū tex.C.qñ ꝛ q.
quarta pars nō debe.lib.x.Bart.in.l.filiusfamilias.§.cum quis.
29 ad fin.j.eod.† Scds principalis articulus est nūquid filius iuste
exheredatus vel alr̃ incapax successionis cōputet̃ in numero fi
liorū quo ad augendū legitimam alijs filijs.pone pater hʒ.v.vel
vj.filios vnū vel duos iuste exheredat:nunquid legitima aliorū
quatuor filiorū erit semis:ꝛ sic dimidia totius hereditatis prout
est qñ sunt quinqꝫ filij:an solū triēs prout est qñ sunt tm̄ quatuor
vel pauciores.ista questio videt̃ magis dubitabilis ꝙ̄ precedens
qꝛ in precedenti nihil cōsequunt̃ filij propter personā illius exhe
redati cū eo nō existēte in rerū natura erāt oīno habituri trientē.
hic aūt propter filiū exheredatū cōsequunt̃ illud plus ꝙ̄ si essent
tm̄ quatuor.iuxta.d.aut.nouissima.In ista questiōe cū exhereda
ti habeant̃ pro mortuis vt dictū est in precedēti articulo.Cōclu
ditur qd legitima aliorū filiorū erit tm̄ triens ꝛ nō plus.ita tenēt
Gui.de cu.Bal.ꝛ Sali.in.d.aut.nouissima.bal.Ange.Pau.de
ca.ꝛ.d.Alex.hic Bal.in.l.vnica.in.vj.q.ꝛ ibi.Lu.ro.C.qñ nō pe.
par.Bal.in repe.d.l.pater filiū.ꝛ.l.vnica.§.in primo.in.iij.colū.
C.de cad.tol.Ang.in.d.l.papinia.§.vnde si quis.ꝛ in cōsi.cxj.ꝙ
incip.statuto cauet̃.¶ Contrarium tenet Bar.in repe.d.l.pater
filium.in vltima colum.scilicet quod legitima istorum quatuor
filiorū erit semis:quia cōputatur persona exheredati cuius por
tio accrescit alijs.l.qui repudiantis.ꝛ.l.si proponas.§.fina.ff.de
inoffi.testa.ergo quantū ad hoc nō habet̃ pro mortuo.idē tenent
Imo.ꝛ are.hic.nā ſm Imol.licet exheredatus habeat̃ pro mor
tuo quo ad se nō tñ simplr̃ ꝛ absolute:cum tractetur de portione
sua cui accrescere debeat:qd nō fieret si oīno nō esset in rerū natu
ra.Breuiter tene primam opinionē cōtra bar.que est magis cō
munis per optimam rationē.nā causa augmenti legitime quan
do sunt plures filij ꝙ̄ quatuor vt sit semis ꝛ sic dimidia heredita
tis est:quia propter concursum plurium filiorum alij singuli filij
redderentur pauperes qui viuente patre extiterūt idonei. verba
sunt formalia tex.in.§.i.in aut.de trien.ꝛ semis.ꝛ ibi declarat gl.
in vbo octūctiū.co.iij.ſ3 in casu nostro cessat iste cōcursus pluriū
filiorum qui talē depauperationē inducat:quia exheredatus effi
caciter non concurrit cum alijs quatuor.ergo per locum a causa
deficiente.l.adigere.§.ꝙuis.j.de iure pa.debet cessare augmentū

a ¶ Stāte statuto. Adde Pe. d anc. in rep.c.canonū statuta.v.ſ3 ꝗro. vlteri⁹ scriptū est in.l.diuina.d cōsti.Ioan.de imol.i.c.pe.de cōsue.intellige ꝑdicta in casib⁹ ciuilib⁹. secus i criminalibus ſm Bal.ꝛ Sal.in ru.C.res inter alios acta.bal.i.l.sancim⁹.C.de pe.Bal.in.l.j.C.ne filij ꝓ patre.

legitime vsqꝫ ad semissem.ꝛ ita per istam rationem tenuit Anto
de but.in cōsi.cccix.quod incipit in questione ista varia sunt scri
pta.in.j.col.

1 ☞ Ius vsusfructus est valde debile ꝛ de facili extinguitur:nec transmittitur ad heredes.
2 Onera ꝛ magne impense spectant ad proprietarium.et non ad vsufructuarium.
3 Donatio oīm bonorū presentiū ꝛ futurorū an valeat remissiue.
4 Alternatiua que cadit inter totū ꝛ partem que consistit in specie stat proprie ꝛ tribuit electionē legatario.secus quando ponitur in quantitatibus inter plus ꝛ minus:quia minus censetur precise in obligatione.
Affectio non cadit in quantitatibus:etiam si quantitas cōsistat in specie.
5 Vsusfructus est species apposita toto:ꝛ est seruitus.
6 Legatum alternatiuum qualiter dicantur duo legata.
7 Verbum habeto est verbum executiuum ꝛ ad legatarium relatū importat electionem.
8 Aduersatiua cum copula qñ importet identitatem in iure.
9 Modus adiectus legato restringit legatum.
10 Paria sunt a principio legare partem vel totum:cum modificatione habendi partem.
Paria sunt vel limitata disponere vel dispositum limitare.
11 Nomen partis quando intelligatur de dimidia.
12 Pars fundi ꝙ veniat fundi appellatione ꝛ fundus appelletur.
Totum ꝙ etiam veniat appellatione partis.
Rei appellatione quod venit pars.
13 Electio in contractibus est creditoris: quando verba executiua ad eum referuntur.
Electio est debitoris quando verba sunt ambigua.

Si ita titio. In legato alternatiuo si verba executi
ua referuntur ad legatariū:eius est ele
ctio:ꝛ pars fundi dr̃ fundus si de mente legantis appareat.h.d.
vsqꝫ ad fi.l.Ante omnia pro intellectu tex.est inuestigandū quid
prosit electio de qua in hoc tex.qd possit eligere vel habere fun
dum vel habere solum vsumfructum fundi: quia nemo erit ita
stultus qui non eligat fundum:quia eligendo fundū habebit ꝓ
1 prietatem ꝛ vsumfructum causalem.l.si alij.ff.de vsufru.leg.† sed
si eligeret solum vsumfructum eligeret ius valde debile et qd fa
cile extinguitur vt dicunt glo.Barto.et doc.in.l.j.§.vsufructua
rias.ff.de oper.no.nū.et illud ius vsusfructus vltra qd de facili
extinguatur non transmittitur ad heredes.§.finitur.institu.de
vsufr.et.l.corruptionem.C.de vsufr.ius autem proprietatis est
perpetuuʒ ꝛ forte ꝛ trāsitoriū ad quoscūqꝫ heredes.Pau.de ca.
hic i discursu dicit ꝙ vtilitas posset esse eligere solū vsumfructū
propter onera publica et plus non dicit:vult forte dicere.qꝛ ma
iores talee seu collecte imponūtur dominis rōne ꝓprietatis quā
solis vsufructarijs.Are.hic etiā in discursu addit aliā vtilitatem
qd potest interesse legatarij potius eligere solū vsumfructum ꝙ̄
2 proprietatē ꝓpter † onera et magnas expensas que debēt solui a
proprietario et nō spectāt ad vsufructuarium:per ea que haben
tur in.l.quero.ff.de vsuf.leg.ꝛ in.l.si pendentes.§.si quid cloaca
rij.ff.de vsufr.p bar.i.l.cotē ferro.§.q maximos.ff.de pub.vecti.ꝛ
cō.ꝛ in.l.j.§.fi.ff.de ope.no.nun.per Bar.Bal.in.l.ad eum.C.de
vsufru.posses addere aliam vtilitatem : qñ ex forma statutorum
pro legato proprietatis esset soluenda magna gabella ꝛ non pro
legato vsusfructus:sed certe iste subtilitates sunt aduētitie ꝛ cau
sales ꝛ nō generales.ꝓpterea adde qd Bart.alibi:de quo docto.
non faciunt mentionē:ponit duas vtilitates in aut.qd locum.ad
fi.C.si mulier scdo nupserit.per gloss.no.in simili.in.l.nō ad ea.ff.
de cōdi.et demon.Prima est:si legatarius prius donasset extra
neo oīa bona sua presentia et futura.vnde nō vult acceptare pro
prietatē ne veniat in donatione vniuersali in qua non venit vsus
fructus formalis.§.finitur.institu.de vsufru.Scda:si legatarius
commisisset homicidium propter qd debebāt oīa bona cōfiscari
per sniam ferendā:vnde non vult habere proprietatē ne confiscet̃
3 sed bene vsumfructum.facit.l.legatum.ff.de capi.dimi. ¶ † Cir
ca tamē primam vtilitatē nūquid valeat donatio oīm bonorum
presentium et futurorū nō pono.hic.ponit̃ in.l.fi.C.de pac.ꝛ in.l.
stipulatio hoc modo cōcepta.j.de verb.obl.tñ etiā iste vtilitates
4 sunt aduentitie ꝛ casuales tamen sunt multū notabiles. ¶ † Not.
primo ex isto text.ſm Bal.Imo.Pau.de ca.et.d.Alex.qd alter
natiua que cadit inter totum et partem que consistit in specie stat
proprie et tribuit electionē legatario.secus qñ alternatiua poni
tur in quantitatibus inter plus et minus:tunc illud qd est minus
censetur precise in obligatione.l.inter stipulantē.et.l.si stipulan
te.et.l.si stipulatus fuero.x.aut.v.ff.de ver.obli.et.l.si ita relictuʒ.
§.fi.j.ti.j.ratio quia in quantitatibus non cadit affectio.l.nūmis.
ff.de in litē iurā.etiā si quātitas debeat̃ vt species.vt est gl.no.i.l.
sed si certos.j.eo.ideo debitor ad quē spectat electio.iuxta.l.ple
rumqꝫ.in

rūq̃z.in fin.ff.de iu.do.semꝑ eligit minorē summā.ideo lex.statuit
ꝙ minor summa censeatur esse precise in obligatione: secus ſm
eos qñ alternatiua ponit̄ inter totū ⁊ partē integralē vt est hic in-
ter fundum ⁊ eius vsumfructū tūc alternatiua stat ꝓprie ⁊ vtrūq̃z
est in obligatiōe ⁊ pōt legatarius eligere qđ velit q̄r hic pōt cade
re affectio ⁊ magis potest interesse legatarij habere solum vsum-
fructū q̄ꝓprietatē ſm qđ superius declaraui. ¶Tu aūt aduerte
ꝙ in hoc text. alternatiua non cadit inter totū ⁊ partem ꝓprie q̄r
vsusfructus est species apposita toto vt declarat Bartol.in.l.qui
5 vsumfructū.ff.de ver.obl.† vsufructus em̄ formalis cū sit seruit⁹
est spēs distincta a dñio non aūt eius pars: sʒ eius vsufruct⁹ cau-
salis bene est pars integralis fundi q̄r ex ꝓprietate ⁊ tali vsufru-
ctu bene ꝯstituit̄ fundus.l.si alij.ff.de vsufr.le.l.meuius.§.fundo.
6 ī.ti.j.⁊ ita etiam tenet Raph.cu.hic. ¶†Scđo not.ex hoc tex.ꝙ
legatū alternatiuū non dr̄ vnū sed dicunt̄ duo esse legata ꝙ intel-
lige esse ꝓpter duas res in legato expressas vt hic:tñ cōsiderato
effectu vnicū dr̄ esse legatū ꝓpter vnicā prestationē que venit fa-
7 cienda.l.si ex toto.§.fi.⁊ ibi glos.⁊ Bar.s.e. ¶Tertio no.ex tex.
ꝙ verbū habeto relatum ad legatariū importat ꝙ legatario in-
telligat̄ cōcessa electio legati alternatiui q̄r verbū habeto est ver-
bū executiuū ideo relatum ad legatariū dʒ importare ꝙ ei intelli
gat̄ cōcessa electio ꝑ doctrinā gl.magistre.in.l.lucio.ī.ti.j. ¶In
cōtrariū ꝙ verbū habeto non importet datā electionē legatario
allegat Jo.de imo.tex.in.l.qui cōcubinā.§.j.ī.de lega.iij.⁊ pro so
lutione relinquit cogitandū.⁊ suꝑ illo tex.Areti.dicit se multum
dubitare.Sʒ rñde qđ ibi v̄bum executiuū nō erat relatū ad lega-
tariū sed potius ad heredē ex quo ibi testator locutus est in ter-
tia ꝑsona ꝙ vxor tantellā partē habebat intelligit̄ ab herede:ni-
mirū si ibi electio est heredis ſm Bart.in.l.legato generaliter.in
prin.ī.eo.sʒ in hoc tex.v̄bum executiuū ꝓlatū est ꝑ impatiuuʒ in
scđa ꝑsona.s.habeto.⁊ sic relatū est ad legatariū nimirū si prestat
8 electionē ipsi legatario. ¶†Quarto not.in v̄.sʒ ⁊ si qs.qđ hic est
aduersatiua cū copula ⁊ tñ nō importat idē ius prout in precedē
ti.nā in precedēti ver.decidit̄ qđ est electio legatarij vel habendi
fundū vel eius vsumfructū ergo etiāʒ hic si esset idem ius deberet
esse electio legatario vel habendi fundū vel partē fundi.⁊ tñ text.
precise decidit qđ legatari⁹ debeat solum habere partē fundi:⁊ sic
videt̄ esse text.hic cōtra cōem regulā qđ qñ aduersatiua ponit̄ cū
copula importat idē ius qđ in precedenti.glo.⁊ Barto.in.l.sed ⁊
si lege.in prin.s.de peti.here.⁊.l.ij.ff.ne quis eū qui.⁊ in.l.patris
⁊ filij.ff.de vulga.⁊ pup.⁊ in.l.hoc amplius.§.de his autem.ff.de
dā.infec.⁊ in.l.vnica.§.videt̄ in glo.vnica.circa mediū.⁊ ibi bal.
⁊ Mod.ff.si quis ius di.nō obtē.Cōtra predictā regulā est etiāʒ
tex.in.l.iij.§.sed si sic acceperit.⁊.§.sed ⁊ Mutua.ff.de in reʒ ver.
⁊.l.j.§.sed ⁊ is cui.ff.de ope.no.nun.⁊ in.l.si quis ex argētarijs.§.
rationem.in ver.sed et solui.et ibi Rapha.ad hoc not.ff.de eden.
Soleo tñ limitare predictā cōem regulā ꝙ aduersatiua cū copu-
la denotat identitatē in iure nō simpl'r sed ſm quid.ita ꝓbat tex.
in.l.nā ⁊ postea.§.sed si quis.ff.de iureiurā. iuncto.§.precedenti.
ibi enim datur replicatio aduersus exceptionē iuramēti sicut in
§.precedenti.sed non requirit̄ in integrū restitutio prout ibi.⁊ ita
9 etiā vult glo.no.ī.d.l.patris ⁊ filij. ¶†Quinto not.diligenter ex
hoc tex.ꝙ modus adiectus legato restringit legatum.facit tex.in
l.legata supellectili.ff.de sup.leg.⁊ in.l.cuʒ delanionis.§.cui fun
dus.⁊ in.l.quesitum.§.pe.⁊ ibi late Bar.ff.de fun.instru. In con
trarium facit quia modus sicut ⁊ causa adiectus legato non re-
stringunt legatum.l.donationes.§.species.ff.de dona l.iij.in pri.
⁊ ibi Bart.de adimen.le.l.cum hi.§.si vni.iuncta glo.ff.de trans-
ac. Respondet Rapha.cu.ꝙ in isto text.modus non potest vide-
ri appositus propter aliud nisi vt restringat legatum ideo restri
git si autem modus potest videri propter aliud adiectus ⁊ tunc
procedit contrariū.⁊ istud dicit esse bene notandū.quia doc.non
aduertunt ⁊ nullus alius tangit ſm eum. Tu rñde clarius ꝙ con
traria procedunt qñ modus respicit aliquid extrinsecum separa-
10 bile a legato:sed hic est intrinsecū in legato. ¶†Sexto not.ex eo-
dem ver.ꝙ paria sunt a principio legare partem vel legare totuʒ
cum modificatione habendi partem.Ex quo sequitur ſm Paul,
de ca.ꝙ paria sunt vel limitata dispōere vel dispositum limitare
facit bonus tex.in.l.lucius.§.qui habebat.ff.ad trebel. ¶Septi
mo not.ex tex.in ver.pro parte.iuncta glo.que intelligit dimidia
11 ſm Are.† ꝙ nomen partis[a] simpliciter prolatum in dispositiōe
a testatoris intelligit̄ de dimidia.Adde ꝙ istud procedit etiā si di
catur certa pars adhuc intelligitur de dimidia.l.si qui.cū glo.C.
de postulā.secus si adijceretur aliqua pars tūc verificaretur etiā
in qualibet minima parte.vt est glos.reputata singula.in clemen.
j.in verbo aut earum parte de fo.compe. Bal.in.l.j.in pen.colū.
C.de inoffi.dona.⁊ in.c.j.§.cum etiā.in tit.epi.vel abb. Lndo.ro.
in.l.si cum vel in vtero.C.de test.milli.d. Abb.in.c.super eo.in.ij.
no.ð eo qui cognouit ꝯsangui.vxo.sue. Jo.de imo.in.c.si.in viij.
colū.de dona.adde etiam qđ istud notabile procedit in consuetu-
dine vel statuto vel sic etiā in materia stricti iuris qđ appellatiōe
partis intelligatur de dimidia.ita no.Bal.in.c.j.in.ij.no.de alie.
feu.similiter qñ fit mentio de parte vniuersitatis intelligit de di-
midia.gl.est no.in.c.priusq̃z.in prima glo.xxviij.di. ¶Cōtra ta
men predicta:qđ appellatione partis non intelligatur de dimi-
dia:est text.in.l.domum.in prin.ff.de contrahen.emp.⁊ tex.in.§.
fi.in verbo pro parte.iuncta gl.insti.de vulg.substi.⁊ in.c.auari-
tie.in verbo pro parte.iuncta gloss.de elec.in.vj.per que iura ap-
paret qđ aliqñ appellatione partis simpl'r prolate non intelligit̄
12 de dimidia:sed al'r varijs modis ſm subiectā materiā. ¶†Octa
uo not.ex isto tex.in fi.ꝙ appellatione fundi intelligitur et venit
pars fundi:si apparet de mente testatoris:imo forti⁹ probat iste
tex.ſm Pau.de ca.et Are.qđ etiā qñ fundus est indiuisus: pars
fundi appellatur fundus.nā clarum est qđ si esset diuisus de vno
essent facti plures fundi.l.qđ in rerū.§.si quis post.ij.e.sʒ Raph.
cu.hic dicit oppositū:ꝙ iste tex.intelligit̄ de parte fundi diuisa
⁊ separata per regiones.iuxta.d.§.alias ſm eum pars fundi pro
indiuiso non pōt ꝓprie dici fundus nec pars:q̄r proprie est pars
dominij.l.meuius.§.duobus.ī.ti.j.sed istud est aperte cōtra hūc
tex.inducendo vt.s.induxi.Adde ꝙ sicut hic pars fundi dr̄ fun-
dus:ita etiam aliquādo totum capitur pro parte.l.titia.et ibi.d.
alex.ī.ad.l.falci.l.lucius titius.in prin.cū glo.in verbo heredita-
te.ī.eo.⁊ ibi Bal.inducit ad notabilē.q.quam retuli.s.in.§.j.e.l.
b Sic etiā appellatione rei[b] venit pars.l.ait pretor.⁊ ibi Barto.⁊
Moder.ad hoc not.ff.de iureiur.l.iij.§.si quis tabulas.s.ad fill'.
⁊ dixi plene ī.d.l.ait p̄tor.in gl.ī verbo arbitrio.ibi.solutio in vl-
tima voluntate.nam cum hec verba executiua sint expresse relata
ad legatariū vt patet in verbo habere:electio dʒ esse ipsius lega-
13 tarij ad quē verba referunt̄. † Nā idē etiā esset in cōtractibus:q̄r
si verba executiua referantur ad creditorē electio est creditoris.l.
si sic stipulatus fuero.et.l.si stipuler.ff.de ver.ob.l.si ita.ff.de con-
trahen.emp.Bald.in.l.qui duos.s.e.sʒ qñ verba essent ambigua
tunc in dubio bene est electio legatarij et sic creditoris.in contra
ctibus autem est debitoris:prout declarat gl.magistra.in.d.l.lu-
cio.ī.ti.j. ¶Gl.in verbo appellat̄.ibi.l.caius.§.fin. Rñdet ꝙ ibi
testator soluʒ legauit fundum.hic vero legatum fundi limitauit
⁊ restrinxit ad partem.Itē ibi facta fuit diuisio solum gratia cō-
modioris culture.hic vero vt legatum fundi diuideretur.

1 ☞ Legatū factum de re aliena extinguit̄ etiam quo ad estima-
tionem si desinat posse prestari.
2 Debitor sicut liberatur per mortē naturaleʒ speciei debite:ita ꝑ
manumissionē per quam extinguitur.
3 Heres liberatur quando res legata eximitur a cōmercio nostro
sine eius culpa.

Si alienum. Interitu speciei sine mora ⁊
culpa heres liberat̄.h.d.ſm
Bart.et alios.vel sic.legatum serui alieni per manu-
missionem dñi expirat.h.d. ¶No.ī.tex.in illa vniuer
1 sali negatiua nihil ex hoc legato debetur.† quod legatum factuʒ
de re aliena oīo extinguitur etiam quo ad estimationē:si desinat
posse prestari.secus si non desinat posse prestari:licet dñs illi⁹ rei
nunc nolit alienare:q̄r tūc debebitur estimatio.l.non dubium.§.
2 fi.ī.de lega.iij. ¶†Scđo no.ꝙ sicut debitor liberatur per morteʒ
naturalem speciei debite.l.si ex legati causa.ff.de verb.obli.et.l.
qđ te.ff.si certum peta.ita liberatur per manumissionem per quā
extinguitur seruitus rei legate. ¶† Vltimo not.qđ quando res
legata eximitur a cōmercio nostro sine culpa heredis liberat̄ he-
res vt est quando seruus legatus efficitur liber:cum liber homo
nō sit in nostro commercio.l.inter stipulantem.§.sacrā.cum si.ff.
de verb.obli.

1 ☞ Propositio maior vel minor si omittitur dicitur tunc omit
tens vti enthymemate.
2 Exceptio obscura habetur pro non exceptione.
3 Aliquid non esse ⁊ non apparere idem est.
Exceptio obscura dicitur qñ non est intelligibilis.
4 Clausula proponens quascūq̃z exceptiones sibi competentes in
exceptionibus qđ nihil releuat.
Reus virtute talis clausule nō potest post terminū sibi assigna-
tum ad proponendas exceptiones aliquas specificare.
5 Exceptio generalis propter incertitudinē nihil releuat.⁊.nu.11.
⁊ quando releuet nu.14.
6 Reus inepte excipiens succumbit.
7 Productio iurīū si fiat generaliter in sacculo qđ non releuat.
8 Oblatio pecunie nō debet fieri in marsupio vel sacculo clauso.
9 Procurator qui habet plures causas coram vno iudice pōt ge-
neraliter cōparere pro omnibus causis quas habet:lʒ aliter non
exprimat.
10 Exceptio proposita ꝯtra testes ꝙ nō sunt nec fuerunt omni exce
ptione maiores ꝙ non releuat.
11 Exceptio generalis non admittitur.idem nu.14.

a ¶Nomē ꝑtis. Adde bar.ī.l.plures.ff.d dā.infec.bart.ī l.codicillis in.§.fina.ff.de vsufr.le.

b ¶Appellatione rei.ad de.l.iulian⁹ ff.de dā.ifc.

12 Exceptio periurij vel homicidij si opponitur cõtra aliquẽ dʒ in
specie opponi.
Circũstantie scilicet locus ⁊ tempus delicti qḋ in exceptione pro
poni debeant.
13 Inimicitia opposita cõtra testem dʒ in specie deduci ⁊ probari.
Statutum puniens diffamantem intelligitur de diffamante in
specie non in genere.
15 Reus non admittitur ad probandum qḋ non excipit.
16 Negatiua ⁊ sic priuatiua qñ cognosci non possit absqꝫ eo qḋ co⸗
gnoscatur affirmatiua.
17 Negatiua qḋ possit ꝓbari ꝑ scripturã sicut ꝓbaẗ ⁊ affirmatiua.
18 Negatiua ista sñiam non esse latam ꝓbatur ex libri inspectiõe in
in quo sunt scripte sententie.
19 Legatum factũ de re participante de diuersis qualitatibus reruꝫ
diuersis personis legatarum debetur vnicuiqꝫ.
20 Dispositio facta in fauorabilibus sub simplici qḋ comprehẽdat
casum mixtum. ⁊ quando nu.23.
21 Exceptio dʒ esse de regula. ⁊ eam firmat in non exceptuatis.
22 Statutum si loquitur in casu simplici ⁊ occurrat casus mixtus:
talis casus vt omissus relinquitur dispositioni iuris cõis.
24 Exceptio qñ nihil certũ reperit qḋ excipiat nihil operatur.
25 Relatiuũ positum sine copula qñ non reperit antecedẽs certum
ad qḋ se referat nihil operatur.
26 Qualitates due qñ simul cõcurrunt quarũ quelibet de per se pót
operari suum effectum tũc vna qualitas non derogat alteri.
27 Statutum si deputat certum iudicẽ ĩ causis pupilloꝝ ⁊ alium in
causis a centum libris infra: ⁊ cõtingat pupillum habere causam
a centum libris infra quis erit iudex: an vterqꝫ vel erit locus pre⸗
occupationi. nu.30. ⁊ 31.
28 Hospitale si non possit conueniri nisi coram iudice sancti petri: ⁊
alius iudex habeat cognitionem de omnibus causis a libris cen⸗
tum infra coram quo iudice conuenitur.
29 Iurisditio specialiter concessa vni super dãno dato qḋ non dero⸗
gat iurisditioni vniuersali potestatis etiã si tribuaẗ taxatiue.
31 Causa pupilloꝝ an sit miserabilium personarum.
Pupillus pauper ⁊ orphanus dr̃ miserabilis persona. nu.34.
32 Statutum si disponit ꝙ in causis pupilloꝝ procedatur summa⸗
rie ⁊ in causis forensium ordinarie si vnus est pupillus ⁊ forensis
quis erit iudex.
33 Statuta diuersa si reperiantur in eodem volumine: quod eorum
seruandum sit.
35 Quarta episcopalis de relicto facto ecclesie existenti in confinio
duarũ diocesum diuidi debet inter vtrũqꝫ episcopum.
36 Dictio preter qñ stet exceptiue ⁊ quando ampliatiue.
37 Additiones serotine delende ⁊ cancellande.
39 Quod fit ad excipiendum non operatur dationem.

Titie textores. Summa ⁊ diuide vt per
Bart. ⁊ alios hic. ⁊ pre⸗
mitte qḋ in isto tex. testator habebat tres species seruo
rum quarum due erant simplices tãtum. tertia mixta
participans de vtraqꝫ specie: quia quidam serui erant textores ⁊
verne simul: lʒ glo. prima. dicat ⁊ male qḋ oẽs isti serui erãt texto
res tamẽ quidã verne quidã nõ. que positio stare non potest quia
tunc legatũ factũ de textoribus esset generale ⁊ legatũ factũ plo⸗
tie de vernis esset speciale: vnde cũ species deroget generi. l. vxo⸗
rem. §. felicissimo. ĵ. de leg. iij. certe qui essent textores ⁊ verne de⸗
berentur soli plotie ⁊ non essent cõmunes. l. seruis vrbanis. §. si. ff.
de leg. iij. cuius contrarium dicit text. hic. Anteqꝫ vltra procedã
quero de intellectu rationis assignate in text. quare iuriscõsultus
in prima parte reputet istam exceptionem fuisse obscurã ⁊ nihil
operari. ⁊ ideo decidit neutrius legato exceptos esse. Paul. de
ca. refert quosdã dixisse ꝙ iste tex. sit difficilior qui sit in toto In
fortiato ⁊ qḋ ista ratio text. non bene possit intelligi. ipse autem
egregie declarat ⁊ sequitur Are. hic. nam dicit ꝙ iurisconsultus
ponit maioreꝫ ꝓpositionem ⁊ omittit minorẽ ⁊ conclusionem: di⸗
cit enĩ ꝙ si volumus dicere textores vernas esse exceptuatos de
legato facto titie oportet dicere ꝙ sint legati plautie quia non po
test intelligi qui sint exceptuati de legato titie nisi intelligantur
qui sint legati plotie. ⁊ ista est maior propositio que ẜm eos poni
tur in tex. minor autẽ ⁊ conclusio debent suppleri ad tex. hoc mõ.
nã si dicis ꝙ serui qui sunt textores ⁊ vere simul debeantur plo⸗
tie hoc non potest dici nisi ꝓpter illam qualitatem qꝛ erãt verne:
sed istud non sufficit quia erãt etiam textores. que qualitas cõue⸗
niebat primo legato ⁊ non scḋo: vñ si propter vnã qualitatẽ dici⸗
mus exceptuatos a primo legato certe propter aliã diceñ etiam
exceptuati a scḋo legato. nã si plotia pretendat tales seruos esse
sibi legatos quia essent verne certe titia simplr̃ pretendet qꝛ sunt
textores vnde non est maior ratio ꝙ sint legati plotie qꝫ ꝙ legat
sint titie per hoc qḋ sint textores. ⁊ propterea res remanet incer⸗
ta ⁊ sic exceptio reddiẗ obscura ꝑ ꝯñs habetur pro non facta. ⁊
per hoc infert iuriscõsultus in scḋa parte: ibi hoc enim iuris esse
qḋ si dicta exceptuatio facta non esset sed testator simplr̃ legasset
titie oẽs seruos textores et plotie oẽs vernas: certe q sunt mixti
viderentur vtriqꝫ legati ergo idẽ est qñ est exceptio sed obscura
et incerta si vero fuissent clare exceptuati absqꝫ eo quod alij lega
rentur: tũc serui mixti in neutrius legato continerenẗ. ita loquiẗ
tertia pars ĩ ver. qḋ si hoc mõ. Ratio est qꝛ testator voluit plotiã
habere solũmodo seruos qui essent verne et textores non deben⸗
tur sibi sed tantum titie. Tu autẽ dic ꝙ imo iuriscõsult⁹ in isto
1 tex. omittit maiorẽ ꝓpositionẽ ⁊ ponit minorẽ et cõclusionẽ: ⁊
sic vtiẗ enthymemate qḋ est qñ maior vel minor omittiẗ vt. l. ij. ĵ
prin. et ibi ad hoc not. Rapha. ful. ff. de eo qḋ cer. lo. ⁊ text. in auṫ.
ingressi. C. de sacrosan. eccle. Bart. in. l. j. ff. si cer. pet. dico ergo qḋ
iuriscõsultus in isto tex. omittit maiorem propositionẽ tanqꝫ de
se notam que est ꝙ exceptio obscura ⁊ incerta que hʒ se ad illud
et ad contrariũ nihil operatur sed iurisconsultus bene ponit mi
norem propositionem et sic specialem. in ver. qñ nec quos titie
vbi declarat specialiter quõ hic ista exceptio esset obscura et icer
ta qꝛ poterat trahi ad illud et eius contrariũ. ergo ista est minor
postea ponit conclusionem ibi. et ideo communes ambobus esse.
Not. primo ex isto tert. regulam ad quam quotidie allegatur
2 qḋ exceptio obscura habeatur pro non exceptione Ex quo not.
Bart. et doc. ꝙ paria sunt et a pari iudicãtur excipere obscure ⁊
non excipere: vnde qui opponit exceptionẽ obscure succũbit in
ea vt iuribus hic allegatis per Bar. ad idẽ facit bene tex. in. l. ij.
§. si duobus. et ibi no. Bar. ff. de adimẽ. lega ⁊ in. l. in lege. et in. l.
rutilia. ff. de contrahen. emp. ⁊ in. l. de etate. §. nihil. ff. de inter⸗
3 roga. actio. ⁊ in simili. l. si quis legauerit. ĵ. eo. Paria enim sunt
aliquid non esse vel esse et non apparere vulgata. l. duo sunt titij
ff. de test. tutel. cum si. et. l. si fuerit. ff. de re. du. ⁊ dicitur exceptio
obscura qñ non est intelligibilis. l. ij. ff. de his que pro non script.
et in. l. ita fidei. ff. de iure fis. Pro isto notabili inferunt Bal. An⸗
ge. et alij Mod. hic contra illa verba generalia quibus in practi
4 ca sepe vtuntur aduocati ⁊ procuratores. Nam propositis ali⸗
quibus exceptionibus in specie postea dicunt et generaliter op⸗
ponunt quascũqꝫ exceptiones sibi competentes. certe talia ver⸗
ba nihil releuant: qꝛ exceptio nõ opposita in specie ratione gene
ralitatis ⁊ sic incertitudinis est nulla cum sit obscura. et idẽ not.
Bald. in. l. scire oportet. §. sufficit. per illũ tert. ff. de excu. tut. vn⸗
de post terminum assignatum reo ad opponendam quascumqꝫ
suas exceptiones non posset virtute dicte clausule generalis ali⸗
quas specificare. facit bonus tex. in clemen. si. cum glos. de appel.
facit ꝙ vult glos. ⁊ ibi docto. in clemẽ. pastoralis. in ver. protestã⸗
tes. de excep. ista est vtilis materia in actu practico. ideo circa eaꝫ
5 diligentius insistam. Adde prima facie qḋ exceptio que est ge⸗
neralis propter incertitudinem nihil releuat ẜm Bartol. in. l. ij.
in. ij. colũ. ff. de excep. Bald. not. in repeti. l. j. in vlti. co. C. vnde vi
bart. ⁊ melius Bal. in. l. j. per illum tex. C. de condi. ob tur. cau.
gloss. et docto. in dicto. c. pastoralis. et in. c. dudum. de. deci. ⁊ ĩ. c.
6 ex parte. de rescrip. Scḋo adde bene facere qḋ sicut actor ex
inepta actione proposita succũbit. l. j. et. ij. cum simi. C. de formu.
ita reus si ĩepte excipiat debet succũbere. l. j. §. ſʒ labeo. ⁊ ibi bar.
ad hoc not. ff de flumi. Bal. in repe. d. l. j. in vlti. colũ. ⁊ in. l. edita
in antepenul. colun. C. de eden. et in. l. j. circa princ. C. de condi. ob
tur. cau. nam illud qḋ vitiat petitionem actoris vitiat exceptio⸗
nem rei. et illud qḋ facit succumbere actorẽ in petitione facit suc⸗
cumbere reum in exceptione. ita not. Bar. in. l. ij. §. si duobus. ꝑ
7 illum tex. ff. de adi. leg. Tertio adde qḋ si reo est statutus ter⸗
minus ad excipiendum et producendum iura sua non sufficit qḋ
producat saccum scripturarũ ⁊ dicat produco has scripturas in
passibus et punctis que faciunt pro me quia ista esset nimium ob
scura exceptio et nimium obscura productio. ita Joan. and. in ad
di. Specu. in titu. de instru. edi. §. videndum restat. in ver. item
non exhibeas. d. Anto. de but. in. c. imputari. de fide instrumen.
8 sicut in simili dicimus: ꝙ qñ requiriẗ oblatio pecunie non suffi⸗
cit offerre pecuniam clausam in marsupio vel sacculo ẜm Bart.
in. l. cum seruus. ĵ. in fine. de condi. et demon. cum suis concordã.
Tu tamẽ aduerte per tex. valde no. quem bar. ibi reputat mi
rabilem in. l. accipientis. ff. de auto. tuto. per quẽ tex. Bar. ibi in
9 fi. no. et decidit ꝙ vnus procurator habens plures causas corã
eodem iudice: si dicat in act. ego presento me in quolibet termino
queꝫ hic habeo: hoc est in omnibus causis meis: sufficit illa gene
ralis cõparitio: lʒ causas nõ exprimat. ita dicit esse ibi tex. mira⸗
bilẽ. et in. l. pluribus. in prin. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. pluribus. ff. de
accep. Idẽ tenet Ange. in. l. si duo. ff. de duo. reis. de quo ꝑ bart.
⁊ alios plenius in. l. si finita. §. iul. ff. de dã. infec. Quarto prin
cipaliter adde qḋ egregie cõsuluit Ang. in cõsi. j. qḋ incip. porre
10 cta fuit petitio. in. ij. col. ꝙ si reus faciat oppositiones contra te
stes qḋ non sunt di exceptione maiores. ista est inepta exceptio et
nihil valet: cũ sit obscura: qꝛ dicendo non sunt denotat tps̃ p̃sens
⁊ sic stat

⁊ sic stat simul ꝙ nūc non sunt omni exceptione maiores.⁊ tñ fue
runt tpe eorū depositionis imo fortiꝰ tenet Ang.in cōsi.cccvij.
qđ incip.factū tale est.Christophorꝰ qđ etiā si reus excipiēs di
cat qđ omnino nō sunt nec fuerūt omni exceptiōe maiores adhuc
nō obstat talis exceptio qđ istud verbū fuerūt ꝙuis sit preteriti
temporis tamen pōt intelligi post depositū testificatū vt ibi sin
gulariter per eum.qđ valde teneas cordi. ❡ Quinto addit illud
11 qđ tenet Innoc.in.c.super eo.ꝭ.de appel.† ꝙ exceptio generalis
non admittitur que se habet ad illud et ad cōtrariū nisi in specie
exprimatur.qđ dictū sequitur ⁊ reputat no.dignū Bal.in.l.pre
scriptione in.xij.colū.i.v.q.C.si cōtra ius vel vtili.publi.Tu dic
qđ ad hoc bene facit iste tex. ❡ Sexto adde illud qđ vult gl.no.
12 in cle.cōstitutionē.in verbo circunstantiarū.de ele.† ꝙ nō sufficit
opponere cōtra aliquē exceptionē piurij vel homicidij vel similē
exceptionē nisi deueniaꝛ ad speciē.⁊ est text.i.c.pſētiū.§.testes.in
verbo sigillatim.de test.in.vj.Bar.in.l.j.ad fi.C.de testa.⁊ ibidē
Bal.in.ij.q.Lud.ro.in consi.ccxc.qđ incipit in casu proposite cō
sultationis breuiter dicēdum dictū Franciscum.Pau.de ca.vbi
limitat in cōsi.xxvij.qđ incipit visa dicta appellatiōe.in.ij.colū.
Et plus voluit Barto.ꝙ etiā in exceptione sit necesse apponere
circūstantias hoc est locum et tempus delicti alias nihil releuat
ita bar.in.l.j.i.ij.col.ff.de exce.⁊ i.l.iij.§.lege iulia.ff.de testi.⁊ in
l.pretor.in prin.de iniu.Tamē istud vltimū cōmuniter nō teneꝛ.
❡ Septimo adde qđ no.tenet bal.in.l.si quis testibus .circa fin.
13 C.de testi.† ꝙ si reus opponat exceptionē inimicitie ꝯtra testem
ista exceptio nihil valet et nō sufficit probare inimicitiā in gene
re:sed in specie debet probari inimicitia et eiꝰ qualitas:qđ bene
not.Facit qđ vult Bal.in.l.turpia.ꝭ.eo.ꝙ statutū puniens diffa
mantem aliquē debet intelligi quādo deuenit ad specificationem
14 delicti nō quādo in genere ⁊ sic ī obscura . ❡ † Limita predicta
omnia ꝙ exceptio obscura vel generalis nō releuat est verū quā
do alia pars opponit vel replicat alˀs parte nō opponēte proce
deret sicut ꝑcedit libellus generalis vel incertus parte nō oppo
nente.l.fi.et ibi bar.in gl.mag.⁊ alij.C.de anna.excep.gl.i.l.si qs
intentione ambigua.ff.de iudi.Ita in specie limitat Ange.in.d.
15 l.j.ff.de exceptio.d.Alex.⁊ Are.hic. ❡ † Itē aduerte diligēter
circa predicta ꝙ reus non admittitur ad probādum illud quod
non excepit.istam regulā tradit no.Bal.in.l.per hanc.C.de tem
16 po.appel.in prin.in.v.col.ad fi. ❡ † Scđo no.ex text.in ver.quo
niam.ꝙ nō potest cognosci negatiua ⁊ sic priuatiua nisi cognita
affirmatiua qđ est verum quādo talis priuatio inducit per lega
tum alteri factū.ita proprie loquitur tert.hic secus quando esset
priuatio simplex vt est text.in ver.fi. ❡ Tertio no.ex isto text. ꝫ
17 Bar.et alios ꝙ † quādoqꝫ negatiua pōt ꝑbari ex inspectiōe scri
pture si nego alij esse legatū probaꝛ ex inspectione scripture te
stamēti.Et istud inducit Bart.ad aliqua de quibus hic per eum
est text.cū gl.in.d.l.fi.vbi etiā Bar.⁊ alij idem no.C.de reb.cred.
quā hic allegat Bar.⁊ ille tex.est not.valde ꝫm Bal.in.c.ij.loco.
in.iiij.col.de proba.dicit optime Bar.in.d.l.fi.per illū text.quod
a quando negatiuaᵃ est coartata ad aliquā scripturā ꝑbaꝛ per in
spectionē illius scripture.nā quādo affirmatiua coartata est pro
banda per aliquā scripturā similiter negatiua probaꝛ per eandē
scripturā vt ibi per eum.Tu adde bene facere text.in.l.pe.cū gl.
in verbo nihil.ff.de confes.⁊ text.in.l.j.in verbo nihil esse vitij.C.
de cano.frumē.vrbis rome.lib.xj.et text.no.in.l.cū testamēto.ad
finē in ꝟ.nō debitor ex rationibus fuerit repertus.et ibi Bal.ad
hoc no.C.de testa.manu.Bal.i.l.iustū.C.de edē.et in.l.hi qui ad
ciuilia.C.de appel.Adde etiā qđ vult Bart.post glo ⁊ Jac.but.
18 ibi in.l.ij.in fi.C.de errore aduo.† ꝙ ista negatiua sñiam non esse
latā ꝑbaꝛ per inspectionē libri.vbi sunt rescripte oēs sñie iudi
cis ⁊ ista nō reperiꝛ.et tex.quē Bar.ibi reputat mirabilē in.l.nō
aliter.C.de aduo.diuer.iudi.et probañ.negatiuā qđ quis non sit
curialis vel coartalis..Adde etiā qđ no.Bal.in.l.j.ante fi.C.de
de bo.pos.scđm tabu.vbi inter cetera dicit ꝙ si testes affirmatiui
referunt se ad instrumentū ⁊ negatiui ad illud idem cū per can
dem reddāt rationē eque probaꝛ negatiua sicut affirmatiua per
d.l.fi.C.de re.cre.Adde etiā qđ vult gl.in.l.eos.C.de offi.magi.
19 mili. ❡ † Quarto no.ex tex.ꝙ vbi leganꝛ res vni sub noīe vniꝰ
qualitatis et alij sub nomine alterius qualitatis qđ res partici
pantes de vtraqꝫ qualitate vtriusqꝫ legato cedunt ❡ Et ex hoc
correlarie.quinto not.ꝙ dispositio facta sub simplicibus cōpre
hendit casum mixtum quando sumus in fauorabilibus vt hic et
l.si ita scriptū.cum si.ff.de libe.⁊ posthu.facit ꝙ decidit Bal.i.l.
20 fi.in prin.in.ij.col.C.cōia de le.† ꝙ si testator legauit filio libros
legales si efficiaꝛ doctor in ciuili.si aūt in medicina legauit medi
cinales qđ si doctoretur in vtraqꝫ facultate habebit oēs libros.
imo fortius etiā in priuilegijs que sunt cōtra ius commune si ha
bent causaꝫ fauorabilē sub simplicibus cōtineꝛ casus mixtꝰ .tex.
est no.in.l.ij.§.si.ff.de excu.tu.quē tert.ad hoc ponderat Aret.in
l.ij.in princ.vbi plene de ista materia.ff.de verb.obli.Sed tu ad

uerte qꝛ Ange.ponderat hic esse casum in oppositum ꝙ imo etiā
in casu fauorabili dispositū in quolibet simpliciū nō cōprehēdit
casum mixtum ⁊ voluit ponderare istum tex.in fi.vbi in legato fa
cto sub simplicibꝰ non venit casus mixtus.Jmo.dicit ꝙ iste tex.
probat opositū in prima parte huius legis. ❡ Nec obst.finis qꝛ
ꝫm eum exceptio erat clara ⁊ habebat voluntatem testatoris cer
tam vt nō cōprehenderetur mixtū.Tu vero dic ꝙ iste tex.in pri
ma parte non multum probaret cōtra Ange.qꝛ ibi vterqꝫ admit
titur propter exceptionem obscuram vt declaraui superius : sed
contra Ang.fortius probat tex.in.ij.parte in ver.hoc enim iuris
est.similiter iste tex.in fi.potest retorqueri contra Ange.cōsiderā
21 do ꝙ † exceptio debet esse de regula:vt declarat Bar.in.l.si eum.
§.qui iniuriarum.ff.si quis cau.⁊ exeptio firmat regulam in casi
bus non exceptuatis.l.nam quod liquide.§.si.ff.de penu legata.
Per ista etiā apparet quod Bal.in.l.si quis decurio.C.de fal.ni
22 mis generaliter allegauit istum text.† ꝙ quando statuta loquunꝛ
in casibus simplicibus ⁊ occurrat casus mixtus ꝙ ille casus vi
deatur omissus ⁊ relinquatur dispositioni iuris cōmunis et non
23 bene vt declaraui proxime.† Item intellige predictū notabile qñ
est facta ꝑuisio de quolibet casu simpliciū tūc bene venit mixtus
vt est hic:vbi testator disposuit de seruis textoribus ⁊ de vernis:
secus vbi de alterno tñ simplicium esset prouisum tunc non com
prehenderet mixtum tex.est in.l.hoc legatum.ꝭ.de leg.iij.⁊ in.l.le
gatis vxori.ꝭ.ti.j.ꝫm Rapha.cu.⁊ do.Alex.hic:⁊ in.d.l.ij.in pn.
24 ff.de verb.obli. ❡ † Sexto no.ex hoc tex.aliam regulam ꝙ qñ ex
ceptio nihil certum reperit qđ excipiat nihil operatur.facit quia
si testator legat podere suum existens in tali loco exceptis vineis
ꝙ si ibi nulle sunt vinee talis exceptio nihil operatur qꝛ non repe
rit quod excipiat tex.est not.in.l.si quis legauerit.⁊ ibi Barto.⁊
25 alij.ꝭ.eo. ❡ † Septimo no.ꝙ quando relatiuum positum sine co
pula non reperit antecedens certū ad qđ faciat relationem rema
net penitus incertū ⁊ nihil penitus operatur vt hic:⁊ in.l.si sic.§.
j.ꝭ.eo.⁊.l.ij.⁊.iij.C.de fal.cā adie.lega. ❡ Octauo not.ex hoc text.
26 ꝫm Bal.† ꝙ qñ due qualitates simul concurrunt quarū quelibet
de per se potest operari suum effectum tunc vna qualitas non de ᵃ
27 rogat alteri:qđ facit ꝫm eum † ad decisionem notabilis.q.ꝙ si ex
forma statuti deputatus est certus iudex in causis pupillorum ⁊
alius iudex in causis a.c.libris.ꝭ.sed contingat causa mixta.s.c.li
brarum que sit pupilli ꝙ vterqꝫ poterit esse iudex ⁊ erit locus pre
occupationi.arg.l.si pluribus.in fi.cum ibi not.per Bar.s.eo.⁊
l.si quis postea ꝙ.ff.de iud.⁊ cū Bal.simpliciter tenet Flo.hic:in
fi.⁊ latius Are.hic. ❡ Sed aduerte qꝛ ꝫm istuꝫ text.vterqꝫ iudex
deberet simul cognoscere ⁊ simul iūgi.ꝑut tenuit Cy.in.l.gallus
§.ille casus.⁊ ibidem refert Bal.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ tñ Bal.hic
tenet ꝙ vnusquisqꝫ possit cognoscere insolidū ⁊ qđ sit locus pre
28 occupationi ꝑut etiā dicit Are.hic:tñ idē † qđ Bal.tenet in simi
li Bar.in.l.in sacris.ꝑ illū tex.cum glo.C.de pri.sacro.scri.lib.xj.
vbi tenet ꝙ stante statuto quod hospitale misericordie non possit
cōueniri nisi corā iudice sancti Petri : ⁊ alio statuto caueatur ꝙ
iudex talis porte habeat cognitionem de omnibus causis a.c.li
bris.ꝭ.si dictum hospitale conueniatur pro.c.libris poterit cōue
niri corā isto secundo iudice qꝛ primum statutum debet intelligi
in alijs causis quarum iurisditio non sit alijs specialiter demā da
ta ꝑ formā legis vel statuti.pro ista parte etiam facit ꝫm Jmo.l.
29 j.⁊ ibi Bar.C.de offi.prefec.vrb.† vbi iurisditio specialiter cōces
sa vni sup dāno dato non derogat iurisditioni vniuersali potesta
tis ⁊ istud procedit etiam si ista noua iurisditio tribuaꝛ ꝑ dictio
nē taxatiuā solus ꝑut singulariter not.Ang.in.l.j.C.vbi ⁊ apud
quos.per illum tex.cum glo.in verb.solis.sed ad ista iura pōt cla
re responderi aliter ꝙ Jmo.ꝙ ꝑcedant qñ iurisditio est speciali
ter ꝯcessa secundo sup eo sup quo alij vniuersaliter ꝯpetebat tunc
ista spālis iurisditio censeꝛ attributa cumulatiue nō aūt priuati
ue ꝑut late firmaui in.l.qđ in rerū.§.si quis post.s.eo.ꝫ in ista.q.
iurisditiones nō habent se vt spālis ⁊ vt vniuersalis sed hñt se di
uersimode ⁊ separate in quibus statutū voluit diuidere iurisdi
tiōes vt.ꝭ.latiꝰ dicā.Are.hic effectualˀr tenet opi . Bal.ꝙ vterqꝫ
iudex possit cognoscere.Tñ pōderat tex.q vř fortiter in ꝯriū face
re.in.l.j.§.fi.in ꝟ.nec timeant.cum glos.C.ne lic.pot.vbi erat spā
lis ꝑuisio iudicū circa ꝑsonas clarissimas.l.j.⁊.ij.C.vbi sena.⁊ cla
ri.itē erat spālis ꝑuisio iudicū in quibꝰ inuocatū est patrociniū
potentior si eueniat casus mixtus preferꝛ specialitas causarum
specialitati ꝑsonarū:vbi est tex.vbi rector ꝑuincie pōt cognosce
re in causis in quibꝰ imploratū est parrociniū potētiorū etiā si sit
ꝑsona clarissima:ergo ibi est tex.ꝙ spālis ꝑuisio causarū dꝫ ꝑfer
ri spāli ꝑuisioni ꝑsonarū.Tu rñde ad illū tex.ꝙ illud ibi iđ est qꝛ
ibi ꝑuisio causarū merebaꝛ maiorē fauorē ne litigans opprimatur
ꝑpter patrociniū potētiorū:ꝫ hic est totū ecōtra qꝛ cā pupillor
mereꝛ maiorē fauorē:ne pupilli ꝑpter minorē etatem oppriman
tur ꝙ mereātur cause simplicis ꝙtitatis:vt.ꝭ.subijciam. Joā.de
imol.hic videꝛ tenere quod imo indistincte pferatur solus iudex

ᵃ ❡ Quando negatiua ⁊c. De proba tione nega tiue vide ēt aliqua p eū dē Jasoneꝫ in.l.nec is.ꝭ j.nota.s. de acq. heredi.

deputat⁹ i causis pupilloꝝ: qꝛ spālis ꝓuisio, alia aūt a.c.libris.j. videꝛ generalis ergo primo preferꝛ.ar.l.seruis vrbanis.§.fi.j.de le.iij.licet subdat ꝙ isto casu forte nō habet se vt genus ꝛ species sed vt excedētia ꝛ excessa ideo recurrendum est ad theoricā Bar. in extrauagāti ad reprimē.in ver.nō obstāt.d.Alexā.hic etiam
30 indistincte†tenet ꝙ ꝓferaꝛ sol⁹ iudex pupilloꝝ ꝓut alibi vbiꝙ tenet ipsemet Bal.s.in.l.executorē.in.vj.col.in ver.redeo ad propriā materiā.l.nostre.C.de exe.rei iudi.ꝛ in.l.j.in.iij.q.ff.de offic. consu.ꝛ in.l.vnica.§.vbi aūt.in.iij.colun.in ver.vidi dubitari.C. de cadu.tol.Bal.ꝛ imo.in.l.gallus.§.ille casus.ff.de lib.et posthu.Ludo.ro.in.l.j.§.j.ff.de oper.no.nū.Pet.de anch.in cōmēto c.canonū statuta.de cōsti.in ver.pone duo statuta.et in rubri.de reg.iur.in.vj.nam iurisditio pupilloꝝ nō cōuenit nisi solis pupillis sed iurisditio de quātitate.c.librarū.j.pōt cōueniri oībus ergo prima est spālior tanꝙ paucioribꝰ cōueniat ergo ꝓferri dꝫ c.studuisti.de offi.leg.ſm Bal.i.d.l.executorē.ꝛ.d.Alex.hic.Sꝫ ista ratio ſm Alex.est ridicula.ꝛ ꝓcedit habito respectu personarum sed non habito respectu gnīs causarum prout dicit ipsemet Bal.in.d.§.ille casus.Item ſm do.Alex.causa pupilloꝝ cū sit miserabilium personarū ideo fauorabilior censeri debet ꝙ causa simplicis quātitatis.l.j.C.qñ impera.iter pup.ergo dꝫ preferri. l.assiduis.C.qui po.in pig.ha.ꝛ in.l.priuilegia.cum ibi not.ff.de priuil.cre.sed nec istud fundamētū est bonū qꝛ pupill⁹ ñ passim est miserrbilis persona vt statim dicā.¶Tu aūt pro enucleanda ista materia que est vtilis: Considera tres casus principales. Aliquādo per statuta trtbuiꝛ iurisditio pluribus solū respectu causarū vel rerū: sed vniuersalis alij spālis.ꝛ ista est materia quā posui in.l.qō in rerū.§.fi qs post.cū ꝯcord.ibi traditis.ꝛ.l.j.vbi Bar.C.de offi.prefe.vr.Aliquādo ꝛ scdo per statuta attribuitur iurisditio pluribꝰ distributiue respectu personarum tm̄ puta dicat statutū ꝙ de causis pupilloꝝ talis sit iudex: alud statutum disponit qō de causis miserabilium personarum talis sit iudex: pone nunc qō vnus sit pupillus et miserabilis persona qs istoꝝ erit iudex suus.ꝛ aduerte ꝙ licet do.Alexā.vt statim retuli dicat
31 ꝙ†causa pupilloꝝ sit miserabiliū personarū prout etiā videtur sonare tex.in.l.j.C.qñ impe.inter pup.ꝛ rub.illius tituli: tamē veritas est ꝙ pupillus[a] nō dꝛ miserabilis persona nisi qñ est paup ꝛ orphanus ſm Spe.in tit.de instru.edi.§.nūc vero aliqua.ver. ꝛ scias scdo do.Card.Imo.et alij cano.in.c.significāti.de offi.de leg.ꝛ Alex.met.in cōsi.cxxj.qō incip.viso.ꝓcessu cause vertetis. in vlti.col.in.j.vol.ꝛ gl.c.oīs etas.in gl.fi.xij.q.j.ꝛ ideo Bart.in d.l.j.in fi.dicit relinqui arbitrio iudicis an pupilli ꝛ similes psone sint miserabiles vel nō.Isto ergo casu mixto qñ quis esset pupillus et miserabilis persona qs istoꝝ esset iudex Bal.in.l.qui habet.in prin.ff.de tu.determinat per illū tert.ꝙ attendaꝛ statutum ꝙ respicit causam naturalē ꝛ sic etatis pupillaris nō aūt ac
32 cidentalē qō est notādū ſm eū.Et in simili†Bal.in.l.qui posthumus.ff.ad fil.si vnū statutū disponit ꝙ in causis pupilloꝝ ꝓcedatur summarie aliud statutū disponat ꝙ in causis forensiū ꝓcedatur ordinarie si aliquis sit pupillus et forensis qō statutū attēdetur.dic vt ibi per eum.et iste etiā nō est noster casus.Aliquando et tertio per statutū distribuiꝛ iurisditio vni respectu rerū vel causarū: alij respectu personarū ꝛ iste est ꝓprie casus noster quādo vnū statutū disponit ꝙ in oībus causis a.c.libris infra talis sit iudex: ꝛ aliud statutū dictat ꝙ de causis pupilloꝝ talis sit iudex et pupillus conueniaꝛ in.c.libris qs eoꝝ erit iudex.ꝛ in isto casu mixto pūct⁹ est videre q̄ ꝓferaꝛ an specialis ꝓuisio causarū anvero specialis ꝓuisio psonarū ꝛ i hoc plꝫ illud qō superi⁹ dixi ꝙ si ꝓuisio causarū mereaꝛ maiorē fauorē: ꝛ illa ꝓferaꝛ speciali ꝓuisioni psonarū.et iste est casus in.d.l.fi.C.ne li.potē.At quādo specialis ꝓuisio personarū mereꝛ maiorē fauorē personarum vt est hic fauore pupillorum.cui magis est fauendum ꝙ cause simplicis quātitatis.c.librarū.et isto casu teneo indistincte ꝙ preferatur iudex pupilloꝝ.et in hoc sequor bal.ꝛ Alex.statutū enim voluit ꝓuidere pupillis de speciali iudice ne ꝓpter etatē seducātur ꝛ opprimanꝛ: sed in causis a.c.libris.j.nō habeꝛ iste respect⁹ cū soleant cōmitti etiā minoribꝰ iudicibus.§.et indicare.ꝛ.§.audient.in aut.de defen.ci.col.iij.ꝛ.l.placet.C.de peda.iudi.ſꝫ bal. in.l.vnica.§.vbi autē.C.de cadu.tol.Preferri ergo debet respect⁹ psone pupilloꝝ qui est dignior maiori fauore ꝛ in quo est cui dētior et maior vtilitas ꝙ simplex causa quātitatis vt not.declarat Bar.in extrauagāti ad reprimē.in ver.nō obstā.in pe.colun. Bald.in.l.j.in.iij.q.ff.de offi.cōsu.Pe.de anch.in cōmēto.d.c.canonū.in.x.q.Pau.de ca.in.l.nō est nouū.ff.de legi.do.Alexā.i.l. nesennius in prin.in vlt.colum.ad.l.falc.facit in ar.bonus ter.in l.si rufinus.in.j.respōso.C.de testa.mili.facit qō alibi tenet singu
33 lariter Bal.in.c.cū olim.de cōsue.†ꝙ si in eodē volumine statutorum reperianꝛ statuta diuersa seruandū est illud qō est iustius ꝛ equius.sequiꝛ Alex.in cōsi.lviij.in.iij.vo.qō incipit i presenti cau.Confirmo istā opi.per illud qō not.tenet Bal.in.l.hac con sultissima.in.j.col.ad fin.C.qui testa.face.pos.ꝙ vbi reperiuntur duo iura vel duo statuta que videnꝛ inuicē cōtraria vel repugnātia prefertur illud cuius ratio est magis fauorabilis: qꝛ illud cēsetur magis speciale vt ibi per eum singulariter qō valde nota.
34 †Ad idē facit qꝛ statutū ꝓuidēs pupillis de aliquo speciali ꝓsumitur motum ratione miserationis qꝛ pupilli digni sunt miseratione: sed sic est ꝙ iuri cōcesso miserationis gratia nunꝙ intelligitur derogatū per alia iura quascūꝙ clausulas habētia nisi de eo fiat specialis mentio ꝛ specialis derogatio.ita singulariter tenet Inno.in.c.significantibus.de offic.delega.quē refert ꝛ sequitur do.Alexā.in consi.cxxij.in.iij.volu.qō incipit viso puncto ꝛ accurate pensato.in.v.col.vbi ad hoc ipse allegat alias concordentias.¶Nono principaliter decidit per istum text.Bal.i.l.si quis ad declinādā.C.de epis.ꝛ cleri.in.xij.col.in ver.vlteri⁹ qri
35 tur an si relinquatur ecclesie ꝛc.†quod si relinquatur ecclesie site in confinio duarū dioceꝫ.ꝙ quarta episcopalis que debeꝛ derelictis factis eccleſijs debet esse communis ꝛ diuidi inter vtrumꝙ episcopum per istum text.ꝛ per no.in cle.dudum inver.veruꝫ.de sepul.¶Decimo no.in ver.fin.notabilem decisionem ad do
36 ctrinam cōmunē doc.que habet†ꝙ si dictio preter adijciatur ei qō continetur sub genere precedenti et tunc stat exceptiue alias autem stat ampliatiue et ponitur pro vltra ſm Bart.ꝛ doct.i.l. actione.C.de transac.et in.l.si eum.§.qui iniuriarum ꝛ vtrobiꝙ dixi.ff.si quis cau.et in.l.j.in fin.ff.de pig.act.hic enim dictio preter adijcitur ei qō non continetur sub precedenti tenēdo illud qō tenent Bar.ꝛ doc.ꝙ in hoc ter.textores nō esset genus et tamen stat exceptiue non ampliatiue qō videreꝛ contra.d.cōem regulam.sed respōde istud ideo esse qꝛ verne positi sub dictione preter non poterant venire ampliatiue ex quo erant alij specialiter legati.ꝛ quādo istud non fuisset dictio preter staret hic ampliatiue per doctrinam communē superius relatā.¶Gl.j.ibi certe cū omnes sint textores ista positio gloss.per omnes reprehendiꝛ indifferenter qꝛ si omnes textores essent postea quidā verne quidā non: legatum de vernis factum plotie esset speciale ideo derogaret primo legato ꝙ esset generis.l.seruis vrbanis.§.fin.j.de leg.
37 iij.de qua opponit glos.ꝛ dicunt Dy.ꝛ Sali.hic qō ista fuit additio serotina que est reijcienda ꝛ cancellanda de libris sed considera si posset gloss.saluari hoc modo si poneres omnes seruos esse textores vt dicit glos.ꝛ omnes esse vernas quo casu nō caderet genus ꝛ species sed esset equalitas ꝛ fieret cōmunicatio vt est tert.formalis in.d.l.seruis vrbanis.§.fi.in vlti.respōso.ꝛ ſm hoc in casu huius.l.nō videreꝛ ꝙ de necessitate debeāt fieri tres species seruoꝝ.vt ponūt bar.ꝛ oēs doc.tamē ista saluatio nō videꝛ esse de mente huius gl.que superius dixit quosdā esse emptitios quosdam natos ex ancillis.ergo nō oēs erant verne.tamen saluādo est in se vera.¶In ea.gl.ibi ꝙ i exceptione nō videaꝛ se
38 cundo datū.istud ꝙ dicit gl.est falsum†qꝛ illud qō fit ad excipiēdum nō operaꝛ dationē.l.legata inutiliter.et.l.talis scriptura.§. eo.et.l.si ita.cū glo.j.eo.ꝛ.l.si cui.ff.de fun.instru.ꝛ maxime in isto ter.vbi exceptio erat in certa ꝛ obscura.ꝛ nihil valebat.qūo ergo poterat opari dationē ita etiā tenet Rapha.cu.hic.

[a] ¶Quod pupillus. Ad de Jo.an.i c.ex fenore. de for.cōpe.

1 ¶Inter et ꝛ cum nō est differētia ad inducēdam cōiunctionē verbalē sed est differētia quādo ponunꝛ iter psonas honoratas.
2 Appellari licet non possita sententia lata in possessorio: tamē potest de nullitate dici.
3 Si a snīa lata in possessorio dictum sit sentētiam nullam ꝛ si qua est appello an procedat.
4 Nullitas an videatur principaliter deducta vel accessorie qñ dicitur dico sententiam nullam ꝛ si qua est appello.
5 Utile per inutile in separabilibus non vitiatur.
6 Dictio cum posita inter res quādo dicatur stare accessorie ꝛ qñ principaliter.

Nihil differt.

Inter et: ꝛ cū nō est dīa qñ ponitur inter psonas ꝛ quātū ad inducēn.cōiunctionem verbalē.h.d.¶No.j.nō esse dīam iter dictionē et: ꝛ dictionē cū quātū ad inducēdā cōiūctionē vbalē ꝛ sic ius accrescēdi vt hic ꝛ.l.illi cū illo.ff.de vsfru.leg.in quo distingue vt hic ꝑ Bar.cū quo alij transeūt.ꝛ in.l.si cui.ff.de fun.instr.per gl.ꝛ doc. in.l.ij.C.de ver.sig.¶Circa tū doctri.Bar.adde in pmo mēbro
1 ꝙ tū est dare dīam: ꝙ qñ dictio ꝛ poniꝛ inter psonas honoratas iter qs cadit ordo charitatis testōris: puta iter filios ꝛ nepotes tūc dictio ꝛ facit eos vocari ordine successiuo: ꝛ sic pmo loco filios deinde eis nō existētibꝰ nepotes: sed dictio cū facit simultanee vocari ac si dixisset simul.ita declarat istū ter.Bart.i.l.gallꝰ. §.j.in.ij.col.post gl.no.ibi.ff.de lib.et post.vbi dixi per.l.si mulieri ꝛ titio.ff.de vsufru.accre.¶Scdo adde aliam dīam inter si et cum qñ ponūtur inter psonas honoratas: qꝛ si testator dicat lego titio cū seio ꝓpter istā dictionē cū conditio apposita in persona titij vꝛ repetita in psonā seij: sec⁹ si vtriꝙ sit legatū factū ꝑ copulam ꝛ.l.iulius paulus ꝛ ibi Bart.ꝛ.l.cū seru⁹.ff.de cōdi.ꝛ demō.

Tertio

2 ¶ †Tertio adde inquātū Bar. dicit q copula ⁊ coniungit eque principaliter sed dictio cum accessorie prout etiā no. Bar. in d. l. j. per illū tex. ff. de pecu. leg. ⁊ in d. l. si cui. ff. de fun. instr. naz per istā theoricā habes reprobare quādā solēnē decisionē Sali. scis
a q a sñia lata[a] sup possessorio de iure ciuili nō appellatur. l. vnica. C. si de momē. pos. fue. appel. late Bar. in l. ij. ff. de appel. reci. Tamen licet appellari nō possit pōt tamē dici de nullitate fm Bal. in d. l. vnica. in pe. col. ⁊ in l. j. in ij. col. C. ne liceat in vna eadēq cā. iij. puo. ⁊ est rō q̄ regulariter de nullitate cuiusq sentētie potest dici. l. j. §. j. ff. de ferijs. l. si expressim. vbi late Bar. ⁊ oēs. ff. de
3 app. cle. j. de re iudi. †Pone ergo qd sit lata sñia in possessorio cōtra aliquem ⁊ ille prout est de cōsuetudine toti⁹ mundi dicat dico sñiam nullā ⁊ si qua est appello: nunqd valeat. Sal. ⁊ quidē mirabiliter tenet q nō l. d. l. vnica. C. si de momē. poss. fue. app. Nā dicit generaliter q in oībus causis in qbus nō pōt appellari: sz dici de nullitate de p se si qs simul iungeret ⁊ diceret dico sñiam nullā ⁊ si qua est appello nihil vz in vtroq: ratio est fm eū q̄ videt principaliter appellare ⁊ casu quo nō possit appellare videt postea dicere de nullitate ⁊ sic nullitas videt intētata accessorie ⁊ non principaliter prout est glo. sing. que istud expresse dicit l. j. C. qñ puo. nō est ne. si ita est: ergo si nō vz principale qd est appellatio non vz etiam accessoriū qd est nullitas q̄ vitiato principali ⁊c. l. cū principalis. j. de reg. iu. ⁊ dato q ex ordine verborū pri⁹ dicat de nullitate tñ ex ordine intellect⁹ ⁊ l. accessorie dicit. ita refidet Sali. in d. l. vnica. Et ita etiā tenet idē Sali. in d. l. j. per gl. ibi. C. qñ puo. nō est ne. Sed ista decisio Salic. licet sit singularis tñ nō est vera q̄ qñ dico sñiam nullā ⁊ si qua est appello nullitas nō est intētata accessorie vt ipse dicit sz eque pncipaliter qd ptz q̄ copula ⁊: qñ ponit inter res copulat eque pncipaliter ⁊ nō accessorie fm doc. bar. hic approbatā per oēs. ⁊ maxime qñ vna res
4 nō accedit alteri vt statim dicā. †Et in terminis nostris qñ dico sñiam nullā ⁊ si qua est appello q nullitas intelligat pncipaliter ⁊ de per se intētata tenet expresse Bar. in d. l. si expressim. in ij. col. ⁊ ibidē Imo. in iiij. ⁊ v. col. ⁊ ita etiā Ja. but. i. d. l. j. C. qñ prouo. reprobata gl. ibi ⁊ ista est veritas quis Ang. in d. l. si expressim. dicat q al's habuit istū casum de facto in ciuitate Florentie ⁊ q per multos solēnes doc. fuit consultum q nullitas erat principal'r intētata ⁊ ita fuit iudicatū flor. sed q non audet recedere a gl. in d. l. j. ⁊ plus nō dicit. ⁊ ita illā decisionē Sal. reprobat etiaz do. Alex. in cōsi. ij. in iij. vol. qd incip. cōsideratis. i. iij. ⁊ v. colū.
5 Et cōtra illā decisionē Salice. etiā videt facere: † q̄ in his q̄ sunt separabilia vtile per inutile nō vitiat. l. sancimus. C. de do. Bar. in l. grece. §. illud. ff. de fideiuf. sed nullitas pōt separari ab ap-
6 pellatione ergo ⁊c. ¶ †Quarto adde inquātū Bar. dicit q quādo dictio cū ponit inter res tūc stat accessorie intellige istud pcede-
b re qñ dictio cū[b] ponit inter res quarū vna accedit alteri: ita pprie loquuntur iura allegata per Bart. al's esset secus puta si testator legaret domū cū fundo vel econtra tunc dictio cum nō copularet accessorie sed principaliter sicut si diceret ⁊ fundū tex. est in l. si qs inquilinos. §. si ita legatū. j. eo. vbi tex. vult q tūc nō sit differentia an ponantur inter personas vel inter res cū vtrobiq sit eadem ratio ex quo ibi vna res non accedit alteri. facit qd no. in l. iij. C. si pē. app. mors interueniat.

1 ☞ Quantitas si debet respectu speciei: specie perempta debitor liberatur intellige si quantitas non fuit limitata.

1 **Si alteri.** †Si quātitas debet respectu spēi perēpta specie debitor liberat. h. d. ¶ Not. pmo q debitor obligat⁹ ad quātitatē respectu certe speciei quā soluēdo fuisset liberat⁹ perēpta illa specie liberat etiam a quantitate. vt hic ⁊ l. quidā. §. si tibi. j. eo. ⁊ l. j. §. si. cum. l. seq. ff. si cui plusq. p. l. fal. plene dixi i. l. q te. post Bar. ibi in j. col. ff. si cer. pe. ¶ Limita istū tex. ⁊ similes vt pcedat qñ quātitas non fuit expressa seu limitata tūc perēpta specie liberat ab illa quātitate secus si quātitas fuit limitata ⁊ expressa. tex. est valde no. i. l. vir vxori. ff. de do. prele. p quē tex. Bar. ibi ita limitat istū tex. ⁊ similes ⁊ istā limitationē tenet Pau. de ca. hic. ⁊ in l. quidā. §. si tibi. j. eo. ⁊ do. Alex. sibi cōtrarius in d. l. qd te. in iiij. colū. facit bene. l. hoīem. ff. man. Istam limitationē reprobant. d. Alex. ⁊ Are. hic. nā fm d. Ale. ista limitatio nō videt habere bonā diuersitatis rationē et ad d. l. vir vxori. respōdet q ibi inuita vxore legatario non potest dari amplius species pro pecunia q̄ ibi erat in legato ⁊ sic in obligatione secus i casu huius. l. ⁊ d. l. quidā. §. si tibi. in quibus species erat in obligatione ⁊ potuisset heres redimere speciez et soluere alteri legatario inuito allegat etiā in contrarium tex. in l. fundū cornelianum. ff. de noua. qui text. nihil. facit in pposito quia ibi vtrūq erat in obligatione principaliter et de per. se. s. fundus et sic species. item eius estimatio ⁊ sic quantitas. facit bene tex. in l. siue hereditaria. ⁊ ibi Bal. in ij. no. ff. de neg. gest. nam vt ibi habetur quādo vtrūq est in obligatione de per se licet extinguat species vel aliter desinat esse per hoc nō extinguit quātitas. Tu autem pro dicta limitatione Bar. que est bona: adde bonum tex. in l. venditor ex hereditate. ff. de here. act. ven. itē dic q pōt reddi bona ratio diuersitatis prout etiā voluit Paul. de cast. hic quia qñ quātitas est incerta ⁊ venit certificāda p estimationem speciei dicit respectiua ad speciem ideo perempta specie cū res que non extat estimari non possit merito extinguit debitū quantitatis qd est incertū. secus quādo quātitas iam erat certa ⁊ expressa in legato vt in d. l. vir vxori. vel erat certa per solutionem factā a fideiusfore. vt in d. l. hominē. vel erat certa per receptionē pretij certi vt in d. l. venditor ex hereditate. potes etiaz dicere ad d. l. vir vxori. q ideo ibi heredes mariti teneant ex legato ad quātitatē q̄ cum ibi mancipia dotalia essent mortua viuo marito ⁊ sic maritus sciuerit se liberatū: certe ex quo non cessauit legatū vr nō tm̄ p dote sed cā legandi id fecisse ⁊ sic ex voluntate mariti psumpta ht tale legatū. ⁊ istud est qd dicit tex. in fi. qm̄ mariti volūtas seruāda est. ⁊ sic pōdera q ille tex. in ratione fi. decidēdi fundat se in volūtate testatoris non aūt q̄ quantitas esset certa vel limitata.

1 ☞ In legato generis electio est legatarij.
2 Legatarius qñ hz eligere pōt eligere pessimum in eius preiudicium etiam herede inuito. ⁊ nu. 3.
4 Legatarius habens facultatem eligendi debet eligere mediocrē. Et quomodo intelligatur ibi.
5 Heres habēs electionē a testatore: nō potest eligere mediocrem.
6 Seru⁹ qui gessit negotia dñi presumit vtilior dño q̄ alius seru⁹.
7 Testator legādo qñ sensit de certo fundo sed nō apparet de quo in dubio electio seu declaratio est heredis. ⁊ nu. 9.
8 Dominiū rei legate non transit in legatariuz qñ testator sensit de certa re sed non apparet de qua ante electionē siue declarationem. §. in generali legato: electio est ipsius heredis.
10 Aduersatiua sed ⁊ si q repetat qualitatem precedentium. Stāte statuto qd filia ab intestato nō succedat frī existentib⁹ masculis nisi in dotē sz facto testamēto nō succedat nisi quaten⁹ testator ei reliquerit intelligit. s. facto testamēto ⁊ exstātib⁹ masculis.
11 Copule natura est repetere in sequenti legato qualitatem adiectam in primo.
12 Legato in genere facto de re animata legatari⁹ eligit mediocrez: sed legato in gñe facto de re inanimata debetur minimum.
13 Legatum si est factum in genere de vino vel quid simile heres liberat prestando minimum: dū tamen non sit putridum.
14 In generali sermone nō venit illud qd verisimiliter quis in specie non dixisset.
15 Generalitas non est sic restringenda vt captio insurgat: et inutilitas sequatur. Legatum animalis in genere q non valeat.
16 Factum hominis q requiratur ad constituendum fundum.
17 Electio si est data heredi ⁊ differat: quādo trāseat in legatarium
18 Ratio quare legato vno de seruis existentibus in patrimonio testatoris electio sit legatarij: non si sunt extra patrimonium.
19[a] Legatarius qñ electio rerum sibi legatarum competit heredi an poterit agere ad hominem in genere: ⁊ q assignet terminus heredi infra quem eligat.
20 Dñium nunq transit in legatariū: qñ aliquid est in legato ⁊ sic i obligatione sed incertum est quid futurum sit in solutione.
21 Dominium rei legate in genere q statim facta electione transeat in legatarium.
22 Litera tex. in §. si generaliter. insti. de lega. que sit vera.
23 Electio seu optio q proprie non cadat in rebus alienis.
24 Testator si legat hominē vel quid simile in genere: videt legasse illam speciē de illo genere quā habet in suo patrimonio. Legatum in genere factum qd restringitur ad speciem vel corpora illius generis que testator habet in patrimonio.
25 Legatū factū de seruis in genere extinctis illis seruis qui erant a patrimonio testatoris extinguitur. Legatū generis reuocatur quando testator omnes seruos in patrimonio suo existens voluntarie alienaret.
26 Limitatio ad tex. in l. meuius. §. duorum. j. de lega. ij.
27 Legatum factū de fundo in genere etiam si testator haberet plures fundos q non valeat.
28 Legatum factum de fundo corneliano in genere lz testator illud non habeat q valeat.
29 Incertitudo quando cadit circa res legatas valet legatum ⁊ electio est heredis.
30 Testator qui nullum fundum habebat legauit funduz titianum: ⁊ si conuicini plures titianos habebant heres habet electionem.

Legato generaliter. In legato generis electio est legatarij vt mediocrem eligat: sed si testator sensit de certo ⁊ appareat illud vendicabitur alias si non const at electio seu declaratio est heredis. hoc dicit. et habet quinq partes. secunda ibi que sententia. tertia ibi si de certo

a ¶ A sñia lata. adde Jo. d imo. ⁊ mo der. in l. fin. in §. iussus. ff. d app. tñ si sit appellatū ⁊ iudex a q̄ detulit vel admisit poterit appellās obtinet si postea liq at sñiaz iiustā. ita sing. bal. i. l. post sñiaz. i. ij. col. lū. C. de sēn. vbi dicit idē sentire Jnno. ⁊ esse de mēte Guil. d cu. i. l. si ex cā. in §. nūc dicēdum. ff. de mi.

b ¶ Dictio cū adde. l. si qs arbitratu. ff. de ver. doc. in l. j. ⁊ ij. C. d v. sig. Car. zab. in c. si. j. not. de cōsue. idem Car. i. cle. ij i. ij. no. d testi. Rapha. cu. cōsil. lvj. inci Petre heres.

fundo.quarta ibi aut si appareat.quinta ⁊ vltima est ibi:sed ⁊ si lā
1 cē.¶ No.primo ex isto text.in ver.accipiat.iūcta gl.j.† ꝙ in lega
to gn̄is in dubio electio est legatarij lz Rapha.exponat tex.acci
piatur.intelligatur qd̄ nihil est dicere.hinc ex isto notabili insur
git difficultas quā soleo tāgere qd operet legatū optionis qn̄ est
legata res in gn̄e iuxta.l.ij.j.de opt.leg.et qn̄ legatarius omni
no hʒ electionē vt hoc tex.⁊ qn̄ legatū nullā affert vtilitatē nihil
vʒ.l.si creditori.j.ti.j.⁊.l.plane.ij.in prin.j.eo.Jmo olim censeba
tur dānosum cū dicebat cōditionale.§.si gn̄aliter.in ver.optio
nis.insti.de leg.dic qd̄ vtilitas insurgit ex eo ꝙ statim dicā in.ij.
2 no.¶ † Scd̄o no.hic videri tex.mirabilē ꝙ vbi electio est legata
rij adeo tenet mediocrē eligere qd̄ nō posset eligere pessimum in
sui dānum ⁊ p̄iudiciū herede cōtradicēte ⁊ sic nisi etiā heres con
sentiret ⁊ ita expresse tʒ Ange.hic.⁊ in.l.apud iulianum.§.scio.j.
eo.Adde pro isto intellectu Ang.multū facere istū tex.in ver.ac
cipiat.per qd̄ dat intelligi qd̄ electio ptinet ad legatariū.vt etiaʒ
not.glo.j.tn̄ expresse vult ne optimus vel pessimus accipiat ergo
vult qd̄ qn̄ electio est legatarij nō posset eligere pessimum inuito
herede.Cōfirmat scd̄o qꝛ posset euenire qd̄ poti⁹ heres vult p̄sta
re mediocrē ꝙ̄ pessimū iuxta.l.fi.ff.de vsu et habi.⁊ iuxta.l.pe.ff.
de ꝯdi.ob cau.ad idē facit text.solēnis in.c.cui de non sacerdota.
§.fi.de prebē.in.vj.vbi est tex.ꝙ si papa mādat ꝓuideri alicui de
beneficio certi valoris vel p̄tij ⁊ nō pōt etiā illo exp̄sse volēte ꝓ
uidere de beneficio minoris p̄tij sic vr̄ qd̄ habēs gratiā nō possit
renūtiare fauori suo acceptādo deteri⁹ ꝙ̄ sit sibi ꝯcessum.¶ Cō
trariū tenēt Nic.de nea.Jo.de imo.Paul.de ca.d.Alex.⁊ Are.
3 hic.⁊ Dy.in regula in obscuris.de reg.iur.in.vj.† ꝙ imo legata
rius possit eligere pessimū etiā herede iuito per tex.qui bene fa
cit in.§.preterea si qs isti.de act.vbi qn̄ electio est ipsius debitoris
nō pōt creditor pessimū eligere vel vilissimū quē p̄stet.ergo vult
qd̄ si electio esset ipsius creditoris prout est hic ipsius legatarij
posset creditor eligere vilissimū ⁊ sic pessimū inuito debitore.Se
cundo qꝛ qd̄ legatari⁹ debeat habere mediocrē et nō pessimū est
introductū in fauorē legatarij sicut ecōtra nō possit eligere opti
mum est inductū fauore heredis prout de vtraqꝫ est tex.in.l.fi.§.
sed ⁊ si qs.C.cōia de leg.ergo legatari⁹ dʒ posse renūtiare fauori
suo acceptādo pessimū per regulā.l.si quis in cōscribēdo.C.de
pac.sicut etiā heres posset renūtiare fauori suo p̄stādo optimū
prout tenet gl.ordina.in.l apud iulianū.§.scio.j.eod.alias illud
qd̄ est inductū fauore debētis eligere retorqueretur in eius odiū
cōtra.l.qd̄ fauore.C.de legi.⁊ ad istū tex.in ver.ne vel optim⁹ vel
pessim⁹ accipiat qui fortiter stringit respōdēt prefati doc.qd̄ ista
a ¶ Aduersatiua sed ⁊ si Adde gl.⁊ bar.i.l.j.§.hʒ ⁊ forte.ff.si qs in ius voc.non ie.Bar.in.l.si ita.ff.de lib.⁊ posthu.
verba debent referri ad diuersos casus et ad diuersas personas
imo illud verbū accipiat p̄m eos diuersimode accipiendū est p̄m
gl.in.l.ij.ff.de offi.pcon.⁊ leg.⁊ tex.dicit ne optimus in
telligit quādo electio est legatarij ne legatari⁹ tūc accipiat opti
mū.⁊ dū tex.subdit ne pessimus intelligat quādo electio est here
dis iuxta.l.si heres generaliter.j.eo.que respōsio facit violentiā
huic textui in verbo accipiatur vt predixi.nā p̄m istuʒ intellectū
tex.debuisset dicere ne optimus accipiatur nec pessimus detur:
sed idem verbum accipiat non videt posse referri nisi ad legata
4 rium.¶ Tertio no.ex isto tex.† ꝙ qn̄ facultas eligēdi cōpetit le
gatario debet ipse eligere mediocrē.cōcordantes sunt in glos.sic
etiā videt intelligi ꝓmissio que fit in cōtractibus.l.si quid vendi
tor.ff.de edi.edic.¶ Limita istū tex.dupliciter primo itellige vt
procedat quādo erat electio ad minus triū quatuor vel plurium
tunc debet eligere mediocrē:vt hoc tex.cū si.secus si duorū tātū
puta duorū seruorū.nam si alter sit melior altero pōt legatarius
eligere meliorē.l.qui duos.s.eodē.al's nō intelligeret habere ele
ctioneʒ sed pessimus diceret legatus p̄m Pet.Dyn.Cy.Rayn.
Jmol.⁊ Moder.hic.Bal.⁊ Paul.de cast.i.l.fi.§.sed ⁊ si quis.C.
cōia de lega.Tu dic qd̄ ratio est manifesta qꝛ quādo nō sunt nisi
duo ibi non pōt eligi mediocris qꝛ mediū necessario p̄supponit
duo extrema ⁊ sic saltē debent esse tria ad minus alias non habet
locū ista lex vel similes.Scd̄o intellige istū tex.⁊ si quādo legata
rio tacite cōpetit electio ex dispositione legis tunc debet eligere
mediocrē secus quādo testator expresse reliquisset electionem seu
optionē tunc posset eligere quē vellet ⁊ sic etiā optimū.l.ij.in p̄n
b ¶ De natura copule ⁊.Adde glo.i c.quēadmodū.d iurei.doct.i cle.ij.de rescrip.
cip.ff.de opt.leg.ad hoc vt electio expresse concessa a testatore de
aliquo operat ar.l.si quādo in prin.j.eo.Et ita tenet gl.in.l.fi.§.
j.⁊ ibi Cy.Bal.C.cōia de le.⁊ gl.i.l.iij.ff.q et a quib.Pet.⁊ Cyn.
hic qd̄ intellige sane quādo ille res essent in patrimonio testato
ris alias legatarius nō possit eligere optimū etiā quando testa
tor expresse reliquisset electionē.in istis terminis saluat gl.q̄ con
trariū dicit in.l.ij.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de opt.leg.⁊ ita cōcordāt
5 Jmo.Are.⁊ Mo.† hic add̄ et ꝙ qn̄ heredi esset exp̄sse a testatore
data electio nō posset tūc heres eligere pessimū sed mediocrē vt
6 est tex.in.l.si heres generaliter.j.eo.¶ † Quarto no.in ver.acto
rem.ꝙ in dubio seru⁹ qui gessit negotia dn̄i qui appellat actor
vel castaldio p̄sumit vtilior dn̄o quā alius seruus ꝓpter maiorē
notitiā administratiōis ⁊ rerū dn̄i.Et id̄ tex.i.l.fi.ff.de.offi.pref.
reputat ꝙ amissio vel corruptio talis serui tēdat ad ruinā ⁊ euer
7 sionē titius domus dn̄i.¶ † Quinto no.in ver.si de certo ꝙ vbi
testator sensit de certo fundo sed non apparet de quo:electio vel
potius declaratio est heredis.l.si quis plures.s.e.vbi doc.⁊ ego
dixi.facit.l.apud iulianū.§.scio.j.eo.p̄m quē pōt exēplificari tex.
noster.¶ Sexto not.ex eodē versi.si de certo iuncto ver.sequenti
8 aut si appareat hic optime ꝓbari p̄m Are.† ꝙ sicut in legato al
ternatiuo nō trāsfert dn̄ium in legatariū ante electionē.l.hmōi.
§.qui stichū.j.eo.l.apud aufidiū.j.de opt.leg.Bart.in.l.j.in vlti.
col.s.eo.Jta quādo testator legādo sensit de certa re sed non ap
paret de qua re senserit.nā ante declarationē heredis non trāsit
dn̄ium in legatariū.Jstud ꝓbat dupliciter in hoc tex.p̄m Aret.
primo dum text.dicit ꝙ eliget heres quē velit dare.⁊ sic apparet
ꝙ ante electionē nō sequit datio ⁊ sic trāslatio dn̄ij.§.sic itaqꝫ.in
stitu.de act.l.vbi aūt nō apparet.§.fi.j.de verb.obli.scd̄o dū tex.
in ver.sequēti dicit ꝙ si appareat fundus vendicabit:sed vendi
catio presupponit trāslationē dn̄ij.l.in rem.in prin.⁊.l.officiū.ff.
de rei ven.ergo secus ostēdit in casu p̄cedēti qd̄ est bene tenēdum
9 mēti.¶ Septimo ⁊ vlt.no.in ver.fi.sed ⁊ lācē.† ꝙ in gn̄ali lega
to lancis electio est ipsius heredis.Jn cōtrariū facit qꝛ imo in le
gato gn̄is electio est legatarij.l.si seruus legatus.§.cum homo.j.
eo.⁊.l.ij.in princ.ff.de opt.leg.⁊ hac met.l.in prin.que videt de di
recto cōtradicere huic fini.Ad istā difficultatē dantur tres solu
tiones.prima est subtilis Pet.de bella p.hic qui dicit ꝙ iste tex.
in fi.debet intelligi qn̄ testator sensit de certa lance sed nō constat
de qua nimirū si electio est heredis.d.l.si qs a filio.§.si plures.s.
eo.⁊.l.apud iulianū.§.scio.j.e.⁊ in ver.p̄cedēti.s.Scd̄o modo re
spōdet Bart.in.l.si domus.in prin.j.eo.ꝙ ideo hic electio est he
redis eo qꝛ iste tex.in fi.loquit i his generib⁹ q̄ habēt terminos fa
cto hoīs vt est in lāce.secus in his gn̄ibus que habēt terminos a
natura.vt homo equus ⁊ si.tunc electio est legatarij ita ꝓprie lo
quitur ista.l.in prin.in ver.veluti hoīe.⁊ in.d.l.si seruus legatus.
§.cum homo tamē p̄m Paul.de ca.in.d.l.si domus.⁊.d.Alexā.
hic Bar.nō assignat vrgentē rationē diuersitatis.Tertio modo
respondet.d.Alex.qd̄ ideo hic in fi.electio est heredis:qꝛ in lāce
domo ⁊ si.etiā si vilissima nobis detur ab herede tamē semp expe
dit potius habere ꝙ̄ non habere ideo fauore heredis p̄stat tūc
ꝙ est minimū.secus in his generib⁹ in quib⁹ possent dari alique
species quas poti⁹ expediret nō habere ꝙ̄ habere p̄m doctrinā
glo.magne.in prin.prout planius ꝓsequit Alex.quid tenendū.
Tu tene solutionē Pet.de bella petri.quā etiā tenent antiqui q̄
est optima ꝙ iste tex.in fi.loquatur quādo testator sensit de certa
lance sed nō apparet de qua merito electio est heredis.Et si dici
tur qd̄ ista solutio bene est verissima in se per iura preallegata hʒ
diuinat ad istum tex.dicere qd̄ in isto ver.fin.testator senserit de
certa lance est diuinatio.Respōdeo ꝙ nō diuinat pōderādo istū
tex.dupliciter.p̄mo i dictiōe eque que ostendit equaliter ⁊ simili
modo esse hic electionē heredis prout in versi.si de certo.ergo si
10 cut ibi ideo est qꝛ testator de certo senserat ita ēt est hic.¶ † Se
a cundo pondera text.in aduersatiua sed ⁊ si a de cuius natura est
vt per eam videat repetita qualitas precedentiū:vnde si statutū
dicat qd̄ existētibus filijs masculis:femina non succedat ab inte
stato nisi in dotē:sed facto testamento nō succedat nisi quatenus
testator ei relinquet:debet intelligi facto testamēto ⁊ existētibus
masculis:pp aduersatiuā q̄ est cōiūctio et sic repetitionē inducit
l.scie.§.caio.ff.de fun.instru.Jta egregie determinat Bald.in.l.
omnes populi.in.xv.col.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ ad hoc allegat gl.i.§.itē
lapilli.inst.de re.diui.Sequit Pet.de anch.in cōmento.c.cano
num statuta.de consti.in ver.querit etiā Bal.vtrum vnum statu
tum do.Alex.vbi reputat istud singulare in.l.fili⁹ a patre in.xij.
col.ff.de lib.⁊ posthu.ergo idem dicem⁹ in ꝓposito tex.nostri ꝙ
ꝓpter aduersatiuā intelligat repetita qualitas quando testator
cogitauit de certo sicut erat in precedētib⁹:⁊ tāto fortius ꝓcedit
ista inductio que est verissima qꝛ vltra aduersatiuam de qua sola
loquit Bal.i.d.l.oēs in isto tex.est etiā exp̄ssa copula qꝛ tex.dicit
11 sed ⁊ si lancē.sed ego habeo qd̄ † de natura copule ⁊ b est repetere
b in sequēti legato qualitatē adiectā i p̄mo ita dicit Bart.exp̄sse in
l.fi.§.cui dulcia.ff.de vino triti.oleoqꝫ leg.et vltra Bar.est de hoc
glo.notabilis in.l.si sic.in gl.j.ff.quēadmo.ser.amit.¶ Glos.ma
gna in ver.pessimus.ista gl.examinat tria principaliter.Jn pri
ma enim parte p̄m Bar.ponit an ille cuius est electio possit libe
re eligere quē velit.Tu dic ꝙ imo gl.in prima parte timore plu
rium contrariorum declarat an ⁊ qn̄ procedat iste tex.qd̄ in lega
to generis debeat eligi mediocre.Jn secūda que est ibi:sed quis
habet electionē:glo.declarat an ⁊ quando valeat legatū relictum
in genere:⁊ facit quinqꝫ casus.Jn tertia que est ibi:circa electio
nē triplex est opinio gl.ponit cuius sit electio qn̄ valet relictū ge
neris ⁊ ista gl.est magistralis ⁊ signāda p̄m Bar.⁊ alios hic ⁊ est
omnino similis gl.in.§.generaliter.insti.eo.⁊ glo.i.l.heredes.§.
si in certo

si incerto.ff.fa.hercis.ꝛ istā glo.formaliter refert et simpliciter se
12 quit.d.Abb.in.c.indicante.de testa.¶ †Ex prima parte gl.ha
bes magnā restrictionē ad regulā gñaliter traditā in princi.hu
ius.l.vt pcedat in rebus animatis in quibusalique possunt re-
periri quas magis expediret nō habere q̄ habere ꝛ in eis lega-
tari⁹ habet electionē eligēdo mediocrē.in istis terminis loqui-
tur regula generalis huius tex.sed in aliis rebus inanimatis est
secus quia qd minimū est intelligit legatū vt iuribus allegatis
in gl.ꝛ istā doctri.gl.approbāt cōiter doc.ꝛ dicit Salic.q ista di
stinctio gl.est ipsa mera veritas et pro ista doc.est bon⁹ text.qui
ita videt dicere in.l.si quis argentū.§.similiq modo.allegata in
gl.quare aūt in aīalib⁹ reperiat spēs quā magis expediat nō ha
bere q̄ habere nō sic in reb⁹ inaīatis.respōdet Paul.de ca.ideo
esse qr animalia comedunt ꝛ sic possunt afferre dānū ꝛ expē. sine
vtilitate.nō sic in aliis rebus inanimatis.Adde tamē pro limita
13 tione huius doctrine approbate qd qñ legat vel vinū vel qd si:
in gñe heres liberet pstando minimū.l.fideiussorē.ff.manda.non
tamē liberaret si prestaret illud putridū vel corruptū qr tale non
debet dici fruct⁹ sicut pecunia reproba nō dr pecunia.l.elegan-
ter.§.qui reprobos.ff.de pig.act.ꝛ.l.paulus.ff.de verb.signi. ita
dicunt.d.Ant.ꝛ Imol.i.c.indicāte.de testa.ꝛ simpliciter sequit
do.Alexā.hic.¶ Ista cōis lect.gl.ꝛ doc.ex multis reddit valde
dubia nec facile defendi pōt.¶ Primo qr nimis restringit regu
lam gñaliter positā in prin.tex.¶ Scdo diuinat ad eā q ista re
gula generalis restringat ad res animatas.¶ Tertio restringi-
tur ista regula quando in rebus inanimatis essent alique quas
magis expediret nō habere q̄ habere.¶ Quarto fm istā doctri.
glos.ꝛ cōem sequeret q quādo testator legauit seruū in gñe et in
patrimonio suo haberet.x.seruos inter quos nullus erat qui nō
esset alicuius estimationis ꝛ sic quem magis expediret habere q̄
non habere tunc nō haberet locū iste text.et esset electio heredis
et posset dare minimū eo qr restringit iste text.quādo aliqs ex ta
libus seruis est oīno inutilis.¶ Quinto ꝛ fortius doc.istius gl.
cōiter approbata nō solū est diuinatiua ꝛ restrictiua istius text.
vt predixi imo videt aliena ab omni verisimilitudine.nā iste tex.
qui loquit q quādo legat seru⁹ i genere electio sit legatarii pro-
cedit quando testator habebat seruos in patrimonio fm distin-
ctionē Io.ī.approbatā per gl.et oēs sed nō est verisimile testato-
re tenuisset tales seruos in domo oīno inutiles ꝛ quos magis ex
pediret nō habere q̄ habere nisi forte essent senes valde et nulli⁹
operis quos testator causa pietatis tenebat:sed certe regula ge-
neraliter tradita hic nō debet restringi in casib⁹ qui raro sed qui
frequēter cōtingūt.l.nō ad ea.ff.de legi.similiter in legato gñis
equi vel bouis non est verisimile q testator tenuisset tales equos
in domo qui essent inutiles et quorū sumpt⁹ ꝛ expēsa est grauis.
¶ Sexto cōtra istā distinctionē cōem stringit text.i.d.l.si quis
argentū.§.ī.qui loquit in prediis que quidē habere nō pōt esse
inutile qualiacūq sint et tamen ibi mediocre est dandū ꝛ solutio
nes que dant ad illū per Imol.ꝛ Alexā.nō sunt bone qr diuināt
vel violāt illū tex.Per ista relinquit q hec doctri.glos.ꝛ doct.
nō transit sine magna dubitatione.vnde gloss.in.l.fideiussorē.ff.
manda.aliter distinxit in ista difficultate q aut loquimur in lega
to generis earum rerum que cōstant pondere numero vel men-
sura tunc prestatur minimum.ita loquūt iura allegata in gloss.
pro contrariis:aut legatur in genere consistēs in speciebus ꝛ tūc
debet mediū.ita loquit iste text.sed ista distinctio cōfundit per .l.
apud iulianū.§.scio.ꝛ.l.si domus.in princ.ī.eo.que leges non lo-
quunt in legato generis rerū consistentium pondere numero vel
mensura.sed in speciebus ꝛ tamē minimū debet confundit etiā
per.l.si ita scriptū.i verbo duas quātitates vel duos fundos.s.
eo.Tertio loco huic difficultati respōdet Raph.cu.qd.ll.allega
te pro contrariis loquuntur quando testator sensit de certo.ideo
minimū debet.ita loquit.l.si ita scriptū.ꝛ.l.si dom⁹.ꝛ.l.nūmis.al
legate in glo.sed quando testator legauit simpliciter in gñe ꝛ nō
sensit de certo tunc distinguit q si spēs seu indiuidua illius gñis
sunt ita pauca qd verisimiliter testator debuit de oībus cogitare
et tunc habens electionē nō tenet eligere mediocrē:sed pōt elige
re quē vult pro libito voluntatis.l.qui concubinā.ī.tit.ii.vbi aūt
sunt plura indiuidua de quibus oībus verisimiliter testator non
cogitauit ꝛ isto casu debēt extrema remoueri de qbus testator ve
risimiliter non cogitauit puta optimus vel pessimus qr in gñali
sermone non venit illud qd verisimiliter testator in specie nō vi-
14 xisset.l.obligatione generali.s.de pigno.†Itē generalitas non
est sic restringenda vt captio insurgat ꝛ inutilis sequatur.l.cum
aquiliana.ff.de trāsa.ideo mediocris est eligēdus vt hoc tex.ista
doctri.Raph.etiā nō est bona qd nimiū diuinet ꝛ restringat tex.
qr vt.s.dixi iste tex.qui vult qd qñ legat seru⁹ in gñe electio sit le
gatarii procedit quando testator habebat seruos in patrimonio
et tamē nō potest tunc dici q testator nō potuerit de omnibus co
gitare et tamē legatarius nō pōt tunc eligere quē velit mediocrē

ergo eius doctrina non vera.durum tñ est recedere a doctri.glo.
15 ꝛ cōmuni quā etiā pter hoc tu teneas.¶ †In ea.gl.ibi qr dādo
muscam ꝛc.licet Bar.ꝛ cōmuniter alii transeant cum ista glo.ta-
men ista ratio non est generaliter vera qr non procederet quando
electio est legatarii qui eligeret mediocrē ꝛ non muscā.tamē glo.
habuit respectū quādo electio est heredis.Preterea si tale lega-
tum referatur ad animalia existentia in patimonio testatoris nō
veniret musca qr nō est in eius patrimonio vnde fm Raph.me-
lior est ratio pter nimiā gñalitatē ꝛ incertitudinē.Preterea in
genere ita late vt est animal difficile esset reperire mediū cū com-
prehendat infinitas species animaliū.¶ In ea.gloss.ibi sola de
stinatione hominis vt fundus.contrariū tenet glo.in.d.l.si quis
16 in rerū.§.si quis post.vbi dixi que tenet † q ad cōstituendum fun
dum requiratur etiam factū hoīs.l.diuisio per regiones vel per
sepe ꝛ si.Preterea tex.in.d.l.si quis post.sentit non esse differen-
tiam in hoc inter domū ꝛ fundum qr dicit q nostra destinatione
17 fundorum nomina ꝛ domus cōstituunt.¶ †In ea.gloss.ibi vt ꝛ
alias.s.de serui.l.si cui ista.l.scdm.do.Pet.de bexu.nihil facit ꝛ
male allegat per gloss.Tu dic q imo bene facit iuncta.l.si via.ff.
de serui.rusti.predio.ꝛ ibi glo.in prima solutione.Adde tamen
q in contrariū videtur facere tex.in.l.statu liberū.§.si.ī.de leg.ii.
vbi qr erat determinatū tempus heredi ad eligendū eo negligen
te infra tempus transit electio in legatarium ergo probant secus
18 esse vbi terminus non fuisset appositus ad eligendū.¶ †In ea.
glo.ibi.aut testator reliquit seruos in suo patrimonio.duplicem
rōnē diuersitatis assignat Bart.ꝛ simpliciter sequuntur Floria.
ꝛ Cu.hic.primā rationē Bart.reprehendit Sali.qr fm eum est
eadem cum.d.l.ii.In contrariū facit fm Are.quia tunc posset in
stari quare magis primo casu videtur trāsferre electionē in lega-
tarium quando habet seruos in patrimonio ꝛ quando non ha-
bet.super hoc vltimo laborat multum Areti.Tu autem salua ꝛ
declara rationem Bart.nam quando testator habet in patrimo-
nio plures seruos ꝛ legat vnum in genere videtur ei legare optio
nem que optio cadit in rebus testatoris.ideo electio est legatarii
vt not.in.l.si quis a filio.§.si quis plures.s.eodē.que ratio cessat
quando serui non sunt in patrimonio testatoris:qr cum res alie-
na non possit optari vt per glos.in.l.serui electione.in prin.s.eo.
ideo nō videtur tunc legasse electionem.Et hoc modo declarādo
rationem Bart.eius ratio non est eadem cum dicto.¶ Circa se-
cundam rationem quā Bar.dicit esse iurisconsulti in.l.si seruus
legatus.§.cum homo.ī.eo.ꝛ sequitur etiā Salic.hic.Adde q eā
subtiliter impugnat Are.hic.ꝛ credit Bar.errare qr dato q ele-
ctio rerum competat heredi:tamen non est verum q per hoc im-
pediatur in persona legatarii electio actionum ꝛ sic facultas eli-
19 gendi remedium.† nam poterit legatarius agere ad hominem
in genere ꝛ assignari terminum heredi.ī.quē eligat hominē quē
vult dare ꝛ si non eligat transferatur potestas eligendi in legata
rium vel habeatur pro facta in detrimentū heredis.vt declarat
Bart.in.l.si eum qui certarum.s.si.ff.de verb.obli.Io.an.in ad-
di.Spe.in tit.de citatione.§.sequitur.ver.sed pone.in fi.additio
nis.Tu autem defende optime Bar.qr imo impeditur legata-
rio facultas eligendi quo remedio vel qua actione velit agere si
heredi cōpeteret electio rerū prout dicit Bart.ꝛ bene qr lz lega-
tarius possit ad hominē in genere agere vt dicit Aret.est verum
actione psonali ad hominem in genere ex testamēto sed non pos-
set agere rei vendicatiōe que presupponit dominium in agente.
l.in rem.in prin.cum si.ff.de rei ven.ꝛ rei in genere non potest in-
20 terim haberi dñium † Itē qd est fortius etiā quādo aliquid est
in legato ꝛ sic in obligatione si tamen est incertū qd futurū sit in
solutiōe nunq̄ dñium transit in legatariū nisi prius cōstiterit qd
sit soluē.put dixi:in.l.nō ampli⁹.§.cū bonor.s.co.ꝛ ibi.d.Alex.
ꝛ Are.ponūt istā regulā ergo apparet q impediret facultas eli-
gendi remediū ꝛ sic agendi rei ven.ergo ratio Bar.est vera ꝛ sic
remanet defensata vtraq ratio Bar.Tu tamen cōtra istā scdam
rationem Bar.cōiter approbatā ꝛ que videt fundamētalior.pō
dera multū facere text.in.l.si domus.in prin.ī.e.vbi si factū est le-
gatū dom⁹ in genere si testator habeat domos in patrimonio vz
legatū sed electio est heredis ꝛ tamen fm rationem Bar.deberet
esse electio legatarii qr etiā ibi auferēdo electionem rex legatario
etiā aufert sibi electionē actionū qr non poterit ibi eligere agere
rei vēdicatione prout potuisset eligere si habuisset electionem do
mus ex quo erāt in patrimonio testatoris.Nec dicat qd illud ibi
ideo sit qr testator senserat de certa domo prout ibi videt sonare
litera quo casu indubitanter electio est heredis vt.ī.in gloss.quia
istud expresse reprobat p gl.Bar.ꝛ alios in.d.l.si domus.in prin
cip.vt illa.l.procedat etiā si testator qui habebat domos in patri
monio non sensisset de certa adhuc esset electio heredis ergo con
tra rationē Bar.Nec etiā dicat q Bar.loquit in legato generis
habente fines a natura vt in legato serui in genere.sed.d.l.si do-
mus.in prin.loquit in genere habente fines ex facto hoīs:vt in

glo.hic.q2 istud nihil ad rūbū.ꝑpter generalitatē.l.ij.§.genera-
liter.ff.de eo qđ cer.lo.in quā fundaꝛ ratio Bar.¶Aliā rationē
diuersitatis assignat gl.in.l.heredes.§.si in certo.ff.fa.her.et se-
quiꝛ Sali.hic ꝙ quādo serui nō sunt in patrimonio testatoris si
electio esset legatarij posset multū grauare heredē eligēdo vnum
in partib⁹ remotis ꝙ esset multū dānosum heredi p̄stare.que ra
tio cessat quādo electio debet fieri de seruis existētibus in patri-
monio testatoris p̄sertim cū debeat eligere mediocrē vt hoc tex.
sed ista ratio videꝛ confundi per tex.in.§.si gn̄aliter.insti.de leg.
vt.j.plenius dicā.¶Scđam rationē diuersitatis ⁊ quidem colo
ratam assignat Ja.but.hic.⁊ dicit fuisse Raph.cu.hic.sꝫ in mea
lectura non ponit.nam quādo serui vel species ex genere legato
sunt in patrimonio legatari⁹ non habet necesse petere de manu
21 heredis† q2 dn̄ium facta electione trāsit recta via in legatarium.
l.cum seruus.§.si tibi homo.j.eo.⁊.l.legatū ita.j.tit.j. bene verū
est qđ naturalē pos.habet necesse capere de manu heredis.l.i.§.
rediguntur.ff.quo.le.l.non dubiū.C.de leg.sed qn̄do serui vel spe
cies nō sunt in patrimonio testatoris tūc legatarius necessario
capit dn̄ium de manu heredis q2 teneꝛ heres vnā speciem redi-
mere ⁊ dare legatario.l.non dubiū.§.fi.⁊.l.qui cōcubinā.§.fin.j.
tit.ij.nimirū si hoc vltimo casu electio est heredis:sed huic ratio
ni etiā videꝛ obstare.d.§.si gn̄aliter.vt statim dicā.¶Tu autem
aduerte ꝙ licet omnes scribētes teneāt cū ista theorica gloss.qđ
quando legatur seruus vel species alia in genere ⁊ testator habet
seruos in patrimonio qđ tunc electio est legatarij moueꝛ gl.pre
cipue per tex.in.§.si gn̄aliter.insti.eo.vbi etiā gl.idem firmat per
illū tex.sed certe ille text.probat de directo contrariū ⁊ cōfundit
22 istā cōem doc.† nā dicit tex.si gn̄aliter seruus alienus vel aliena
res legeꝛ electio est legatarij.Pondera ꝙ iste tex.loquiꝛ quādo
seruus vel res aliena legatur in genere.Pondera si aliena ergo
nō erat in patrimonio testatoris:⁊ tamē electio est legatarij.Se-
cūdo considera ꝙ etiā ille text.a contrario sensu videꝛ adhuc de-
struere cōem sn̄iam ꝙ si esset legatus seru⁹ proprius vel res pro-
pria a testatore innuit a cōtrario ꝙ tunc electio esset heredis.sed
credo ꝙ gl.debuit illum tex.habere hoc modo si gn̄aliter seruus
vel alia res legeꝛ electio sit legatarij.⁊ hoc modo non obstaret.tn̄
cōiter oēs libri habēt tex.primo mode vt dixi.sed ista scđa litera
pōt persuaderi ratione q2 si ille text.loqueretur in rebus alienis
nō caderet electio de qua loquitur ille tex.vt statim dicā.Tertio
cōsidera q2 ꝰm istam cōem doctrinā gl.⁊ doct.multū restrigereꝛ
regula gn̄aliter tradita in prin.huius.l.vltra restrictiones gl.et
doc.ī p̄ma parte hui⁹ gl.nā ista.l.q̄ gn̄aliter ⁊ indistincte dat ele-
ctionē serui legati ī genere legatario restringiꝛ vt ꝓcedat quādo
testator habebat seruos in patrimonio alias esset electio here-
dis.nam istud quod haberet seruos ī patrimonio est diuinare et
restringere presertim q2 istud est factū:⁊ facta non p̄sumunꝛ nisi
probenꝛ.l.in bello.§.facte.ff.de capt.item illa verba testatoris le
go homines in genere significant sub cōpendio oēs homines de
mūdo vt.l.meuius.§.duob⁹.j.tit.j.⁊ statim j.subijciā.Preterea
nulla lex videꝛ expresse probare si bene aduertatis ꝙ fiat differē-
tia an testator haberet seruos in patrimonio vel non quando lo-
quimur in seruo in genere legato sed in alijs secus.l.si domus.j.
23 eo.†Tamē etiā ad ista pōt rn̄deri:ꝙ eo electio vel optio non ca-
dat proprie in rebus alienis:vt no.gl.in.l.serui electione.in p̄nc.
s̃.eo.⁊ Bar.s̃.⁊ tex.hic in verbo accipiaꝛ videaꝛ loqui de electio
ne legatarij ⁊ expressius tex.in.d.l.si seru⁹ legatus.§.cum homo.
cum alijs allegatis per glos.ergo loquunꝛ quando serui erant in
patrimonio testatoris:⁊ sic remanet defensata theorica gl.⁊ com
24 munis ex qua glos.diligēter not.†ꝙ si testator legat hominē vel
aliquid aliud in genere et habeat aliquā speciē in suo patrimo-
nio de illo gn̄e:videꝛ de illa sensisse non aūt videꝛ sensisse de omni
bus que sunt in mūdo:et sic videꝛ legasse electionē que tantum in
suis cadat:ex quo stabit notabilis conclusio:ꝙ legatum in gn̄e fa
ctū restringiꝛ ad species vel corpora illius generis que testator
habet in patrimonio.idē no.Barto.in.l.iiij.ff.de vino tri.oleoqꝫ
leg.Raph.cu.⁊.d.Alex.hic.idem est in cōtractibus vt est tex.no.
in.l.si quis argentū.§.j.et ibi bal.ad hoc no.C.de dona.¶Et ex
hoc potes tu prouecte elicere in practica tres notabiles effectus
25 ⁊ tres notabiles conclusiones.†.Prima est:ꝙ si testator legauit
seruum in genere ⁊ abeat aliquos seruos in patrimonio:ꝙ illis
mortuis qui sunt in patrimonio extinguiꝛ legatū in totum:quasi
illud legatū generis quāuis absolute factū subalterneꝛ ad solos
seruos existentes in patrimonio.⁊ hoc etiam tenent Rapha.cu.
⁊ do.Alex.hic.et idem Raph.in.l.si ita legatū.in prin.per illum
text.j.eo.Scđa cōclusio est:ꝙ si testator omnes illos seruos suos
existentes in suo patrimonio voluntarie alienaret:reuocaretur
illud legatū generis in totū.l.fideicōmissa.§.si rem.ff.de leg.iij.
⁊.§.si rem suam insti.de leg.Tertio habes limitationē ad text.l.
26 meuius.§.duorū.j.tit.j.† vbi dicit tex.ꝙ legatū hominis in ge-
nere sub cōpendio continet omnes homines de mundo.nā intel-
ligitur quando testator nō habebat seruos in patrimonio vt p3
ex predictis:vel intelligiꝛ quātū ad significationē verborum nō
27 autē quātum ad presumptā mentē testatoris.¶†In ea.glos.ibi
in scđo dic.s.in fundo ꝙ nō valet.idem tenet glos.in.d.l.cū post.
§.gener.hic alleg.Barto.hic:⁊ pleni⁹ in.l.ita stipulat⁹.ff.de ver
bo.obliga.Adde qđ subtilis Pet.de bella perti.quem sequūtur
Rapha.cu.⁊ Pau.de cas.hic melius tenet:ꝙ si testator haberet
fundos in patrimonio:⁊ legaret fundū in genere qđ valeret lega
tum ⁊ intelligereꝛ relinquere vnum de illis quos habet in patri
monio:sicut dicemus in legato domus.l.si domus.in princ.j.eo.
nā qua ratione legando seruū in genere vel legādo domū in gn̄e
si habeat ī patrimonio intelligaꝛ de vno ex suis sensisse:ita eadē
ratione legando fundū in gn̄e si habet fundos in patrimonio d3
intelligi de vno ex illis fundis ne alias legatū ꝑpter nimiam in-
certitudinē reddaꝛ esse ridiculosū p̄sertim cū debeat fieri inter-
pretatio vt act⁹ valeat.l.quoties.cū si.ff.de verb.obli.sed quādo
non haberet in patrimonio:bene verū est ꝙ nō valet legatū.d.§.
gener.sicut etiā in domo.l.si domus.in prin.j.eo.⁊ ex his non ap
paret obstare rationē glo.ꝙ heres dando palmum terre pro fun
do liberareꝛ.nā istud nō ꝓcedit quādo testator habet fundos in
patrimonio:q2 cū testator intellexerit de vno ex illis non pōt he-
res ꝯ volūtatem testatoris p̄sumptā ⁊ in preiudiciū legatarij di-
minuere nec facere de vno fundo plures cū testator non fecerit et
sic nō posset facere vnū ita paruū qui nullius esset vtilitatis.pre-
terea nō est verū presuppositū glo.ꝙ sola destinatiōe possent ex
vno fundo plures fieri vt superius dixi.Tenendo tamē istā con-
clusionē gl.q̄ cōiter teneꝛ ꝙ nō valeat legatū fundi in genere etiā
si testator haberet fundos in patrimonio per gn̄alitatem.d.§.ge
28 ner.q2 dādo modicū terre liberareꝛ.¶†Limita no.quādo testa
tor legauit fundū simpliciter secus qn̄ legauit adiecto ꝓprio no-
mine.puta q2 legauit in gn̄e fundū cornelianū ⁊ ipse nullum ha-
bebat.nā tūc censeꝛ legare vnū fundū cornelianū ex his que repe
riunꝛ ī rerū natura ⁊ sic heres tūc nō posset de nouo facere vnum
fundū paruū et dare legatario.text.est no.in.l.quibus diebus.§.
qui dotalē.ff.de cōdi.⁊ demō.Accedat qđ infra dicit gl.pe.de te
statore legante fundū titianū cū testatores vicini habeant titia
nos.¶Glo.in verbo cogitauit.diuide in tres partes.In p̄ma
ꝰm Bar.format questionē dic melius ꝙ gl.respōdet oppositio
ni.In scđa colligit notabile pro opinione regule.In tertia que-
rit.scđa ibi ⁊ no.quod.R.tertia ibi sed quid si non habet.¶In
29 ea.glo.ibi ex benignitate ergo datur.†dic ꝙ imo de rigore iuris
⁊ per punctū rōnis v3 legatū cū talis dubietas cadit circa res le
gatas.Nam tex.in.l.duo sunt titij.s̃.de testa.tu.allegatus ī gl.lo
quitur quādo incertitudo cadit circa personas q2 tunc bene vi-
tiat vt ibi.et.l.si fuerit.ff.de reb.du.⁊ fuit dictū in.l.si quis a filio.
§.si quis plures.s̃.eo ratione diuersitatis inter res et personas
assignat Joā.de imo.hic.q2 vna res subest alteri nō sic in p̄sonis.
l.iustissime.ff.de edi.edic.Bar.ī.l.titie textores.§.nihil.s̃.eodē.
Sed ista ratio parū cōcludit.Tu assigna aliā rationē diuersita-
tis:q2 quando est incertitudo rerū:saltē p̄sona legatarij est certa
que pōt instare et petere declarationē legati fieri:sed quando est
incertitudo personarum nō est fundatū ius in personam alicuius
legatarij q possit petere fieri declarationē.ideo tūc legatū vitiaꝛ.
istam rationē diuersitatis alibi ⁊ in alio ꝓposito assignat domi.
30 Christopho.porcus ī.§.an vero.ad fi.insti de leg.¶†In ea.gl.
ibi videꝛ legatarij electio vt in seruis dixi.Ista gl.reprobaꝛ per
oēs et debuit dicere ꝙ electio est hr̄is p̄ istū tex.in ver.si de certo
indistincte loquentē Itē q2 quādo testator non habet seruos in
patrimonio electio est heredis vt firmat.s̃.gl.magna.circa me-
diū que ab oībus approbaꝛ.Item qn̄ testator sensit de certo fun
do vt hic electio vel potius declaratio spectat ad heredem.l.si qs
a filio.§.si quis plures.s̃.eo.

1 ☞ Legatarius non potest pro parte acceptare et pro parte re-
pudiare legatum.
Voluntas testatoris nō pōt pro parte acceptari ⁊ pro parte nō.
2 Heredes legatarij possunt diuidere legatum.
Heredibus ꝙ plus concedatur q̃ defuncto.
3 Ius accrescēdi ꝙ nō habeat locū in pluribus heredibus legata-
rij q2 vno repudiāte alij non admittunꝛ ad eius partem.
Ius accrescendi ꝙ non habeat locum inter coniunctos coniun-
ctione legali.
4 Portio vnius ex heredibus emphyteote si deficiat per delictū
vel renuntiationem nō accrescit alijs sed vadit ad dominum.
5 Ius accrescendi qđ non habet locum postq̃ portio fuit acquisi
ta l3 deficiat preterq̃ in vsufructu.
6 Ius accrescendi ꝙ nō habeat locum in dominio directo vel vti
li ex resolutione acquisitorum.
7 Portio legati que repudiatur fingitur nunq̃ fuisse relicta.⁊.8.
Repudiatio idem operatur qđ cessans dispositio.
9 Seruitus ꝙ non extinguaꝛ si dn̄ium fundi seruientis acquiraꝛ
domino.

domino fundi dominantis sed reuocabiliter.
10 Acquisitio dominij reuocabilis non attenditur.
11 Conditio apposita legato q̄ venit implēda diuidi non pōt q2 est facti: sed agnitio legati bene potest diuidi per heredes.

1 Legatarius. †Legatarius non pōt vnũ legatũ scindere pro parte acceptãdo ⁊ pro parte repudiãdo: sʒ eius heredes bene pñt vnus acceptare partẽ suã: alter repudiare ⁊ repudiato legato fingit̃ vsqȝ retro nũq̄ fuisse factũ. h. d. tota. l. ¶ No. pmo q̄ legatarius nõ pōt pro parte acceptare ⁊ pro parte repudiare legatũ: cõcordãtes sunt in glo. ratio est q2 cũ volũtas testatoris sit vnica nõ potest pro parte acceptari: pro parte nõ. l. eũ q. §. p parte. j. de his qui vt indi. l. quidẽ eulogio. C. de iur. deli. facit qd̄ habet̃ in. l. j. ff. de acqui. here. vñ dicit text. in. l. nã absurdũ. ff. de bo. lib. qd̄ absurdũ videt̃ iudiciũ defuncti partẽ approbare:
2 partẽ nõ. ¶ †Secũdo no. q̄ lʒ legatarius nõ possit diuidere legatũ: vt dixi: tñ eius heredes possunt ex quo correlarie sequitur aliud notabile q̄ plus cõcedat̃ heredibus q̄ defuncto: sicut in. l. si aliena. §. sceuola. ff. de vsuca. allegata in glo. ⁊ text. valde not. in l. fi. C. de euic. quẽ Bar. ⁊ alij ibi reputãt singularẽ. ratio diuersitatis in ista. l. est q̄ in legatario obligatio est vnica: ideo non pōt eã scindere acceptãdo pro parte. l. neminẽ. cũ. l. seq. j. titu. j. sed inter heredes legatarij diuisa est ipso iure p. l. xij. tabu. l. pro hereditarijs. C. de he. act. l. j. C. si cer. pe. ideo heres q partẽ suã repudiat dicit̃ totũ ius suum repudiare nõ aũt diuidere. hinc est q̄ si hr̃s legatarij vellet partẽ partis sue repudiare ⁊ aliã retinere nõ posset. d. l. neminẽ. ¶ Tertio no. ex tex. ibi: vt alter eorũ partẽ suã ac
3 quirat. hic esse tex. no. †q̄ in pluribus heredib⁹ legatarij vno repudiante eius portio nõ accrescit alijs coheredibus: ratio q2 isti censent̃ cõiuncti coniunctione legati nõ aũt sunt cõiuncti a testatore legante: ideo inter cõiunctos cõiunctione legati non habet locũ ius accrescẽdi. l. a pculo. j. tit. j. Et ita p istũ tex. dicit bar. in
4 l. re cõiũcti. in pe. col. i quita. q. pñ. j. ti. ij. bal. Imo. ⁊ moder. h. †⁊
a p istum tex. colligit Bal. argu. q̄ si sunt duo vel plures[a] heredes vnius emphyteote q̄ p delictũ vel renuntiationẽ vnius sua portio nõ accrescit coheredi: sed vadit ad dñm. sequunt̃ Flo. Raph.
5 cu. ⁊ d. Alex. hic. Pro ista decisiõe melius facit† q2 ius accrescẽdi nõ hʒ locum postq̄ portio semel fuit acqsita lʒ postea deficiat pterq̄ in vsufructu. l. j. §. fi. v. sed in vsufructu. ff. de vsuffu. accre. l. aquã. §. fi. ff. quẽad. ser. amit. l. si minor. ff. de acq. here. ⁊ ita in pposito iuris emphyteotici. Bar. ⁊ moder. i. l. fi mihi ⁊ titio. ff. de
6 vb. obli. Bal. in. l. vnica. §. j. in pe. col. C. de cadu. tol. Itẽ facit q2 ex acquisitor resolutione nunq̄ hʒ locũ ius accrescẽdi in dñio directo vel vtili. istã regulã tradit not. do. Azo. in sum. insti. de assigna. lib. quem refert ⁊ sequit̃ bal. i aut. si quas ruinas. i vlti. col. C. de sac. san. eccle. ⁊ p hoc põdera tu pueccte q̄ iste tex. nõ bene allegat̃ p Bal. ⁊ moder. ad. q. s. relatã q2 iste tex. loquit̃ in parte lega
7 ti repudiata. sed sic est† q̄ portio legati q̄ repudiat̃ fingit̃ nunq̄ fuisse relicta. text. est hic: ⁊ statim dicã. ⁊ ideo ibi impedit̃ ius accrescẽdi alia rõne q2 ibi solũ adest cõiunctio legalis. vt. s. dixi: sʒ qd̄ Bal. procedit qñ illa portio semel fuit effectualiter acquisita
8 ¶ †Quarto no. in v. si legatũ. q̄ repudiatio legati idẽ operat̃ ac si legatũ retro nunq̄ fuisset relictũ. facit text. in. l. si tibi homo. §. cũ seruus. j. eo. ⁊ ex hoc correlarie no. ex tex. fm Bal. ⁊ Flo. q̄ idẽ operat̃ repudiatio q̄ cessans dispō a pnc. facit text. in. l. pinde. ff.
9 si cer. peta. ¶ †Quinto no. q̄ qñ dñium fundi seruiẽtis acquirit̃ dño fundi dominãtis sed reuocabiliter nõ extinguit̃ seruit⁹ neqȝ confundit̃: secus si esset irreuocabiliter acqsitũ. l. cõi. ⁊ ibi no. ff. de ser. rusti. pred. eo q2 res mea irreuocabiliter nõ pōt mihi deberi nec reb⁹ meis aliquã seruitutẽ. l. vti frui. in pñ. cũ simi. ff. si vsuf
10 fru. pe. facit q2† acqsitio dñij q̄ est reuocabilis nõ attẽdit̃. l. in bello. §. si qs seruũ ⁊ ibi bar. ff. de cap. l. si sextãte. §. latin⁹. ff. de exce. rei iudi. iõ q hʒ dñium sed reuocabile pōt vsucape ⁊ pscribere: vt habet̃ i dictis iurib⁹: ita limitat̃ tex. in. l. sequit̃. §. lana. ff. de vsuc. ¶ Gl. in vb. possunt: ibi solutio. illud intelligit̃ nisi det totum lʒ Bar. dicat ex ista solutione gl. nõ habere intellectũ: tñ intẽtio gl.
11 bona est. †q2 ɔditio implẽda non pōt diuidi: sed ea impleta bene agnatio legati pōt diuidi postea p heredes. Tu aũt dic clarius ⁊ pleni⁹ p text. in. d. l. cui fund⁹ in fi. loquit̃ i eo. quod erat in ɔditione ⁊ sic in eo qd̄ est dandũ a legatario heredi cã implẽdi cõditionẽ legati: sʒ sic est q̄ cõditio est facti. l. q heredi. in pñ. ff. de ɔdi. ⁊ demõ. ergo est indiuisibilis q2 facta regulariter sunt indiuisibilia. l. ij. §. itẽ si facto. l. iij §. cato. ⁊ i. l. stipulatiões nõ diuidũtur in pñ. ff. de vb. ob. ideo nõ pōt diuidi vel scindi inter heredes presertim cũ ɔditio debeat formalr̃ ⁊ specifice impleri. d. l. q heredi. ⁊. l. meuius. in pñ. sed legatũ cõsistit in iure ⁊ sic in obligatione et actione sed obligationes ipso iure diuidunt̃ p. l. xij. tab. inter heredes: vt dixi in tex. facit qd̄ no. i. l. si seru⁹ §. si pluriũ. ff. si qs cau.
1 ☞ Seruũ esse in fuga vel esse in loco longinquo equiparatur. Serui fuga assimilatur casui fortuito.
2 Heres quãdo possit prestare rem legatam legatario in loco vbi res ipsa est tempore testamenti. ⁊ nu. 5. ⁊ nu. 8.
3 Qui tenetur aliquid facere suo opere ⁊ suo labore an tenetur id facere suo sumptu. vbi cõiter tenetur q̄ sic.
4 Uassallus tenetur iuuare dñm suo sumptu ⁊ impensa si fructus feudi sufficiant. ⁊. 5.
6 Heres tenetur soluere collectas pro vsufructuario quando tale legatum esset inutile.
7 Testator si mandat male ablata restitui heres tenetur suis sumptibus restituere. 8.
9 Seruus legatus si aufugit post mortẽ testatoris ⁊ aditã hereditatẽ heres tenetur ad estimationẽ si fuit in culpa.
Legatarius quando petere possit estimationem rei sibi legate.

Cum seruus. Seruũ existentem in fuga vel in longinquo loco tempore testamenti tenet̃ heres sua opera ⁊ suo sumptu perquirere ⁊ legatario dare. h. d. ¶ No. primo ex hoc tex. equiparari vel seruũ legatum esse in fuga vel esse in loco longinquo. ⁊ ratio est q2 qñ est in fuga cũ nesciat vbi sit eque difficilis est recuperatio sicut quando est in loco longinquo imo aliquãdo est difficilior. vnde per tex. istũ dicit not. Barto. in. l. cõtinuus. §. illud. in ij. colũ. ad fi. ff. de verbo. obli. q̄ fuga serui assimilat̃ quodãmodo casui fortuito: q2 eũ habere nõ licet: sed nõ totaliter cũ subsit ali
2 qua spes rehabendi. ¶ †Scḋo no. ex hoc tex. pulchrã limitationem ad. l. cũ res. §. j. j. eo. ⁊ ad not. per glo. magistrã in. l. qd̄ legat̃. ff. de iud. vbi habet̃. q̄ satis est q̄ heres pstet legatario rẽ legatã in loco vbi est tpe testamenti. facit tex. in. l. seruus legatus. in. ij. responso. j. eo. nam limitat̃ quando res legata tempore testamenti fuisset in loco multum longinquo: quia tunc si legatarius cogeretur suo sumptu rem legatam consequi legatum diceretur inutile de quo dicetur plenius. j. in go. magna. ¶ Tertio not. subtiliter a tu prouecte ex text. ibi nam ⁊ sumptũ: q̄ hic videtur aperte pro
3 bari† q̄ qui tenetur aliquid facere sua opera vel suo labore non tamẽ tenetur facere suo sumptu vel sua impẽsa alias postq̄ iurisconsultus iam dixit q̄ heres tenet̃ prestare operam in exigendo seruũ legatũ: frustra postea dubitasset an etiã teneat̃ pstare sumptum: si verũ esset qd̄ qui tenet̃ prestare operã teneat̃ etiã presta
4 re sumptũ. †Cõfirmatur per simile. nã licet vasallus teneat̃ sequi dñm suum ⁊ eum iuuare ⁊ sic prestare operã nõ tenet̃ ei sumptib⁹ suis seruire sed sumptibus domini. Cõmuniter tamen solet tradi regula in contrarium q̄ qui tenet̃ prestare operã tenetur suo sumptu ⁊ victu pstare. tex. est in. l. suo victu. ⁊ in. l. qd̄ nisi. in prin. vbi tex. no. ff. de oper. li. Bar. in. l. si nõ sorte. §. libertus. in pe. col. post glo. vbi plenius dixi. ff. de cõdi. inde. ⁊ in. l. ij. circa mediũ. C. de neg. gest. Bar. in. l. liberti liberteqȝ. in. vj. col. C. de oper. liber. ⁊ in. l. quoniã liberi. reprobata gl. ibi. C. de testa. facit q̄ vassallus qui tenetur sequi dñm ⁊ eum iurare tenet̃ proprijs sumptibus ei seruire ⁊ iuuare nisi quãdo fructus feudi nõ sufficerẽt ad expẽsas. ita no. Bar. in. l. meuia. §. j. per illũ tex. ff. de an. le. Bald. in. l. qui manumittit̃. C. de oper. lib. Ludo. ro. in. l. recusare. §. si quis a filio. per illum text. ff. ad trebel. Oldra. lau. in consil. cclxxxiij. qd̄ incip. factũ tale est quidã miles. alibi tamẽ Bald. in. c. cũ ex officij. in. j. col. de prescri. no. ar. illius tex. qd̄ vassalli debent bene ire ad exercitũ sed sumptibus dñi. ⁊ contra illã cõmunẽ facit iste tex. vt. s. dixi. ¶ Glo. in verbo exigit̃. in primo casu ibi tẽpus testa
5 menti et tunc suo sumptu heres recuperat. †adde qd̄ ratio huius primi mẽbri est q2 tpe dispositionis erat difficultas que debet esse ad incõmodũ debitoris. l. ij. §. ex his. ⁊. l. cõtinuus. §. illud. ff. de verbo obli. Cõtra istam cõclusionem glo. opponebat Bar. de. l. cum res. §. j. j. eo. ⁊ qd̄ not. gl. magistra. in. l. qd̄ legatur. ff. de iud. vbi habet̃ q̄ heres tenet̃ dare legatam rem vbi est. vt etiam dicit tex. in. l. seruus legatus. in. ij. respõ. j. eod. ergo apparet q̄ heres nõ tenet̃ facere expeñ. ⁊ respõdet egregie q̄ illa illa iura fallunt in casu huius. l. quãdo res legata esset in loco multum longinquo: q2 tunc redderet̃ legatũ inutile si teneret̃ legatarius facere expensas. l. si res obligata. j. eo. ⁊ cũ Bar. sequũtur alij omnes hic. idem tenet Bar. in. d. l. cum res. in prin. per illum tex. qui bene facit in versi. vel vbi verisimile est eum voluisse. idem tamen Pet. de ancha. Imol. ⁊ Abb. in. c. indicante. de testa. adde text. not. in. l. qui
6 cõcubinam. §. qui hortos. cum glo. fi. j. de leg. iij. † vbi heres tenetur soluere pro vsufructuario expensas pro tributis ⁊ oneribus reipublice quando alias tale legatuʒ esset inane ⁊ nullam vtilitatem afferret. ⁊ illum tex. ad hoc no. ⁊ commendat Barto. in. l. his verbis. §. j. per illũ tex. in ratione sui. j. de leg. iij. ⁊ ilum text. in. d. §. qui hortos. ad hoc no. ⁊ reputat singlr̃ẽ Are. in. l. huiusmodi. j. de ver. obli. illum etiam allegant do. Alex. ⁊ Are. hic. Item ad
7 de illud qd̄ tenet Bal. in. l. j. C. de sac. san. eccle. † q̄ quando testator mandat restitui male ablata vel vsuras extortas in certo loco intellige q̄ heredes debeant soluere suis sumptibus ad hoc vt
8 legatum aliquid operetur. † Istam conclusionem Bart. ⁊ cõem

¶ Si sunt duo vel plures. Adde Bar. in. l. si fraudati. j. de pub.

limitat Pau.de ca.⁊ Alex.post Bal.hic.quādo testator tempo
re testamēti sciebat rē legatā esse in longinquo tunc heres teneẗ
ad īpensam.ita loquiẗ tex.hic.⁊ erit in alia restrictio ad istū text.
secus si nō sciebat.ita intelligaẗ in.d.l.cum res.§.j.ita intelligaẗ
glos.in.d.§.cum legatur.Pro ista limitatione pōderat Alexā.
tex.in.l.si seruus legat⁹.in princ.j.eo.vbi res legata debet exqui
ri sumptibus legatarij ⁊ nō heredis eo q̄ testator tempore testa
menti hoc cogitare nō potuit q̄ seruus fugit post testamentum
ego idem quando tēpore testamēti ignorauit.¶ Tu aūt tene ꝙ
theorica Bar.⁊ doct.indistincte ꝓcedat siue testator sciebat siue
ignorabat quādo expensa in redimēdo talē rem legatā esset tan
ta ꝙ totaliter extenuaret legatum ⁊ illud redderet inutile eo q̄
qua ratione heres teneẗ ad expensam quādo testator sciuit vide/
tur ꝙ legatū nō sit inutile.eadē ratione debet teneri quando te/
stator ignorauit q̄ testator nō presumiẗ voluisse id ꝓpter qd̄ sua
dispositio reddaẗ inutilis.l.iij.ff.de testa.mili.Scd̄o q̄ si testator
sciuisset rem esse in loco ita longinquo sicut ignorauit verisimi/
le est ⁊ ita presumiẗ qd̄ voluisset per heredem taliter p̄stari ꝙ vtili
tatē afferret legatario.l.titia cum testamento.§.j.⁊.l.meuius.in
prin.j.ti.j.Tertio facit q̄ si testator fuisse interrogatus an vellet
expensam fieri per heredē quādo al's legatū redderet inutile ve/
risimiliter statuisset ꝙ sic.ergo habeẗ pro statuto per doc.glos.in
l.tale pactū.§.fin.cū cōcor.ibi traditis.ff.de pac.Quarto de hoc
videẗ esse tex.multū apert⁹ in.d.l.si res obligata.in verbo vel po
test aliquid esse superfluū referēdo illū tex.ad versi.proxi.prece
dentē qui loquiẗ quando testator ignorabat:vel referēda ad oīa
precedētia per.l.prima.ad fi.C.de libe.prete.⁊.l.talis scriptura.
vbi dixi.s.eo.quāuis Angel.⁊ Alexā.ibi ⁊ hic referant tantū ad
primū casum qd̄ testator sciebat rē pignoratā.Quinto facit tex.
in.l.meuia.§.j.in fi.in ver.ex lōgings breuibusq̄ excurtionib⁹ et
modo legādi.ff.de an.le.⁊ qd̄ not.Bart.ibi de vasallo Tamē ad
p̄ma tria fundamēta posses respōdere per tex.in.l.si seruus lega
tus.in.ij.responso.j.eo.per quē videnẗ tolli illa obiecta et super
quo fundat se do.Alexā.Tamē ad illū text.pōt bene replicari ꝙ
licet tex.ibi velit expensam pertinere ad legatariū:tamē non lo/
quitur quando impensa esset tanta que absorberet vires totius
legati.¶ In eadem glo.ibi et tenetur ad estimationē.habes ex
10 glos.† qd̄ quādo seruus legatus aufugit post mortē testatoris et
aditā hereditatē ⁊ heres fuit in culpa teneẗ ad estimationē et sic
gl.vult qd̄ estimatio possit tunc peti in libello.pro ista conclusio
ne gl.videẗ esse text.ad literā in.d.l.cū res.in ver.itaq̄ si stich⁹.
j.eo.vbi dicit text.ꝙ si seruus legatus culpa heredis nō appa/
reat debebit estimationē eius prestare.Tamen respōde ad illum
tex.qd̄ illud verbū prestare respicit executionē non autē petitio/
nem.Triū innuit glo.j.hic relata ad tex.qd̄ imo agaẗ ad seruum
quāuis existentē in fuga q̄ cum seruus sit legatus agi debet in li
bello ad rē quamuis heres cōdēnetur ad estimationē.l.si seruū.
§.fin.ff.de verbo.oblig.¶ Aduerte etiam q̄ videẗ ꝙ legatarius
habeat electionem petendi vel rem legatā licet sit longinqua vel
eius estimationē per.l.filio.§.j.⁊.l.illud.§.j.ff.de dona.cau.mor/
tis.Bar.in.l.plane.§.qd̄ si rem.⁊ ibi dixi s.eo.et in terminis no/
stris firmat Bal.in.d.l.cum res.in prin.j.eo.Ang.et Imo hic ⁊
glo.in.l.si quis seruum.in prin.in gl.ij.⁊.iij.j.titu.j.Bar.etiā hic
fatetur ꝙ vtraq̄ practica sit bona vel qd̄ petaẗ res vel estimatio
subdit tamen notabiliter:ꝙ si legatarius petat estimationē de/
bet statui reo postulante modicū tēpus ad rem legatā alias con/
demnabitur in estimatione per.l.si constante.§.si vxor.ff.sol.ma/
trimo.et ita etiam tenet Bar.⁊ alij in.d.l.cum res.ī prin.¶ In
eadem gl.ibi aut non.⁊ cauebit de restituendo.habes ex gloss.ꝙ
quando seruus aufugit post mortem testatoris ⁊ aditam heredi/
tatem sine culpa heredis qd̄ heres tenetur solum cauere de resti/
tuēdo seruum legatum cum ad eum peruenerit.et sic videtur te/
nere glo.qd̄ non teneatur cauere nec de prosequendo expensis le
gatarij.Et hoc clare sentiunt Bar.Ang.⁊ Imo.in.d.l.cum res.
quāuis contrariū ibi teneant Pau.de cast.⁊ Rapha.cuma.vt
ibi dicetur.

1 ☞ Qui tenetur de fructib⁹ percipiēdis:tenetur ad eos quos
potuit percipere petitor:non possessor.
2 Possidens domum qui condēnatus est ad fructus:an teneaẗ ad
pensionem que percipi potuit per petitorem.
3 Habens causam a petitore non tenetur ad fructus quos percipe
re potuit petitor:sed ipse possessor.
4 Possessor male fidei non tenetur nisi ad fructus quos ipse perci
pere potuit.
5 Fructus fuisse perceptos probatur per solum sacramentū acto/
ris vel rei:qui melius nouit veritatem:vel qui legalior est.
6 Heres post moram soluendi legata tenetur ad fructus ⁊ ad oēs
alias accessiones tam naturales q̄ ciuiles.
7 In actionibus bone fidei veniūt fructus ⁊ alie accessiones a tem
pore more.
8 Heres tenetur ad fructus ante morā q̄n legatarius ageret ad rē
legatam rei vendicatione.
9 Iste tex.inquātū loquitur de percipiēdis intelligiẗ de his quos
potuit licite ⁊ honeste percipere petitor.
10 Titulus heredis qd̄ non excusat heredem a percipiendis post
moram.
Legatarius in re legata est quasi heres.
11 Titulus excusat possessorem a percipiendis preter q̄ contra pu
pillum q̄ tenetur de percipiendis.
12 Argumentum de contractibus stricti iuris ad vltimas volunta
tes econtra est validum.
13 Partus rei legate post moram heredis pertinet ad legatariū ⁊
quando etiam ante moram.

1 Apud iulianum.§.Fructus.† Heres post moram tenetur
de fructibus rei legate non solum perceptis:sed etiam
qui percipi potuerunt per legatarium ⁊ de omni cau/
sa vel vtilitate ⁊ etiam de interitu.h.l.d.vel sic et breuius.heres
post moram teneẗ ad accessiones intrinsecas.h.d.et quamuis gl.
j.dicat hunc.§.continuari ad precedentia:tamē s̄m Dy.Bal.et
alios non est verū.imo mutat hic casum.et tūc ad aduersatiuam
autē oportet dici ꝙ ponaẗ inceptiue nō aūt aduersatiue nec con/
tinuatiue vt declarat Bar.in.l.hoc amplius.§.de his autē.ff.de
dam.infec.vel potes cōtinuare hunc.§.cū precedenti hoc modo.
q̄ s.locutus de accessionibus expēsarum seu sumptuum hic tra
ctat de accessiōib⁹ fructuū tā naturaliū q̄ ciuiliū.caue tñ q̄ hic
loquitur de accessionibus acquisitis .s.legatario ibi de ablatis
hoc est de expensis que anferunẗ vel ab herede vel a legatario et
iste.§.habet.vj.dicta.scd̄m ibi:et idē in operis.tertium ibi:qd̄ in
fructibus quartū ibi in vsurarū.quintū ibi ipsius quoq̄.sextum
ibi item partus.¶ Not.primo ex hoc text.qd̄ qui teneẗ de fructi
bus percipiendis teneẗ ad eos quos percipere potuisset petitor
et nō ipse possessor tam in predijs rusticis vel vrbanis q̄ in alijs
quibuscūq̄ ⁊ sic in fructibus percipiendis cōtra morosum habe
tur respectus ad personam petitoris non aūt rei conuenti.⁊ idē
est contra malefidei possessorē.l.si nauis.in fi.et.l.p̄terea.ff.de rei
vendi.no.glos.in.l.ex diuerso.⁊.l.fructus.ff.de rei vendi.ratio est
q̄ mora ⁊ negligentia heredis in nō tradēdo rem legatā non de
bet esse nociua ipsi legatario sed debet nocere heredi moroso.l.si
mora.ff.solu.ma.in cōtrarium fortiter facit text.in.l.domū.C.de
rei ven.Bar.respondet ꝙ illa.l.loquiẗ in pensionibus domorū
in quibus cōmuniter quilibet posset tantū percipere ꝙ nō est in
alijs rebus vt hic per eum.Istam solutionem impugnat Io.de
imo.q̄ restringit text.in.d.l.domū.cum possibile sit quod etiā in
domo plus percepisset petitor propter eius maiorē industriā.
2 †Tu impugna fortius istā solutionē Bar.q̄ videẗ cōtra istum
text.in ver.qd̄ in fructib⁹.vbi ī isto proposito iuriscōsultus equi
parat fructus ⁊ pensionē domorū.In cōtrariū etiā facit tex.in.l.
j.ad fi.in ver.percipere potuerunt.C.de peti.here.vbi illud ver/
bum percipiendis in alijs q̄ in pensionibus domorū:intelligiẗ
tamen ab ipso possessore.⁊ tex.in.l.item veniunt.§.item eos.et in
l.sed ⁊ si lege.§.sed ⁊ fructus.ff.de peti.here.dic ergo melius s̄m
Bar.in.d.l.domum.cuius distinctionē sequunẗ Rapha.Pau.
de ca.⁊ do.Alexā.hic.Gui.et bal.in.d.l.domū.do.Ant.ī.c.gra
uis.de restit.spo.quāuis reprobat Bar.d.Mathe.in no.clx.sed
ego sequor ibi Barto.⁊ plenius ponā ꝙ si aliquis vult se referre
ad illud qd̄ singulariter percipi potuisset plus ab vno q̄ ab alte
ro tunc debet referri ad personā petitoris vt hic.et.d.l.si nauis.
in fin.si enim persona possessoris potuisset plus percipere ꝓpter
suā singularē industriā:tunc ad istud restituēdū nō teneẗ q̄ ma
gis percepisset ex sua negotiatione q̄ ex re legata.l.iij.§.j.ff.ad.l.
falc.Preterea actor non potest imputare reo quare illam suam
industriam nō exercuit q̄ sic ageret de lucro captando ex aliena
industria extra rem.preterea sicut mora nō esset dānosa:ita etiam
nō potest esse lucrosa creditori.l.mora.ff.sol.matri.l.ceterū.ff.de
rei vendi.ergo nō debet creditor lucrū consequi per hoc ꝙ reus
per suam industriā potuisset plus lucrari.si autem aliquis vult se
referre ad id qd̄ percipi potuisset per quēcunq̄:et tunc nō refert
an se referat ad possessorē vel petitorē cum vtrobiq̄ sit idem ex
quo fit relatio ad id qd̄ communi estimatiōe percipi potuisset.l.
ij.C.de rescin.vendi.¶ Alio ⁊ tertio modo respondet Ang.Sa
lice.Flo.⁊ Ioan.de Imo.hic:ꝙ in odium male fidei possessoris
est introductum vt sit electio agētis:an velit petere eos qui per/
cipi potuerunt per reum conuentum.d.l.domum.an per ipsum
agentem vt hoc text.⁊ sic potuerit eligere illud qd̄ erit possessori
deterius in eius odium.et ita etiam tenet Barto.in repeti.l.fru/
ctus.s.de rei vēdi.Adde tu de hoc glo.in.c.iij.in gl.penulti.ad
fin.de confes.in.vj.sed certe vt.s.dixi creditor non debet ex mora
debitoris velle lucrum sentire per hoc ꝙ dicat qd̄ debitor eius
3 industria potuisset plus lucrari.¶ †Limita communem doct.
quam.s.

quã .s. tenui procedere in eo qui nullam habet iustã causam ado mino agente: secus si ab eo haberet causam vt est creditor habẽs fundũ pignoratũ a dño: q2 tũc tenet tantũ de illis fructib⁹ quos ipse percipere potuisset: ꝛ non ipse potitor. tex. est tenendus mẽ ti i. l. ij. C. de pig. act. qð reputat ibi Bal. perpetuo not. dignũ: ꝛ sequit̃ simpliciter Alex. hic. Tu dic meli⁹ ꝙ ibi creditor nõ te netur ad fructus ratione alicuius more: sed ex natura cõtractus
4 debent sibi imputari in sortẽ. l. j. ꝛ. ij. C. de pigno. actio. ¶ † Scðo limita in vo malefidei possessore: cecus est in ficto: cuius mala fi des est inducta p litis cõtestationẽ cõtra eũ factã: tunc enim nõ tenebitur nisi ad fruct⁹ quos ipse reus percipere potuisset. tex. est non violando literã in. l. ij. C. de fruc. ꝛ lit. expen. fm Bart. ꝛ alios ibi. Quis gl. aliter intelligat. idẽ tenẽt Imo. Pau. de ca. ꝛ alij Mod. hic: facit bene tex. in. l. illud. in pñ. ꝛ qð ibi no. Bar. ff. de pet. heredi. ꝙ dispositio que fit de vero malefidei possessore non habet locũ in ficto: qñ cessat equitas ꝓpter quã est inducta
5 fictio. † Adde etiã ꝙ fructus fuisse perceptos ꝓbatur p solum sa cramentũ actoris vel rei qui melius nouit veritatẽ: q est legalior gl. est singu. in. §. si vero lucra. al's est in. §. q2 igit̃ hec matrimo nia. i gl. in verb. iureiuran. in aut. de nup. col. iiij. q̃ gl. nõ est alibi fm Bal. i. c. grauis. in. j. col. de resti. spo. eã etiã reputat singu. Flo. hic. dixi in cõmen. l. admonedi. super gl. mag. ad fi. s. de iu
6 reiur. ¶ † Scðo no. ex hoc tex. ꝙ heres post moraꝫ tenet̃ ad fru ctus ꝛ ad oẽs alias accessiones tam naturales ꝙ ciuiles: ꝛ istud est clarũ: si agebat̃ actione ex testamẽto: eo q2 habet naturam bo nefidei quo ad fructus. l. in bonorũ. C. in quib⁹ cau. in inte. resti. nõ
7 est neces. declarat no. Bar. in. l. si heres. ff. de eo qð cer. lo. † sed in actionibus benefidei veniunt fructus ꝛ alie accessiones, a tẽpore more. l. mora. §. in bonefidei. ꝛ. l. videamus. §. si actionẽ. ff. de v su.
8 Bar. in. l. cũ filius. in prin. ff. de ver. obli. † si autẽ legatarius age ret rei vẽdicatione: q2 res legata esset ipsius testatoris tũc veniũt fructus pcepti etiã ante morã heredis a tpe quo est fact⁹ dñs: ꝛ sic saltẽ a tẽpore adite hereditatis. l. si tibi homo. §. cũ seruus. j. eo. q2 tũc veniũt tanꝙ percepti de re ꝓpria ipsius legatarij. l. he rennius. ff. de vsu. l. j. ꝛ. ij. C. de vsu. ꝛ fru. leg. dixi i. l. si qs bonor.
9 s. eo. † Itẽ intellige istũ tex. de his quos potuit licite ꝛ honeste percipere. l. fructus. j. ff. de rei vendi. l. ex ancillarũ. ꝛ. l. si qd pos
10 sessor. ff. de pe. here. ¶ † Tertio no. ex text. ꝙ titulus heredis nõ excusat eũ a percipiẽdis post morã: ꝙ videt̃ cõtra. l. si fundũ. C. de rei vẽdi. sed respõde fm Bal. ꝛ alios: ꝙ heres licet habeat ti tulum in hereditate: tñ in re legata alteri nõ habet titulũ: ptꝫ q2 legatarius in illa re legata est quasi heres. l. id tempus. §. j. ff. de
11 vsufru. l. qð i rerũ. §. j. s. eo. ꝓpatet in. l. legatũ. ij. j. titu. j. † Alibi vi detur colligi ex gl. in. c. ij. ad fi. de do. ꝛ cõtu. in. vj. ꝙ titulus non excuset a percipiendis: sed cõiter tenet̃ ꝯtrariũ per. d. l. si fundũ. sed limita in pupillo cui debẽt restitui nõ solũ percepti sed qui percipi potuerũt: etiã si cõuentus habuit titulũ. gl. est sing. in. l. patri. i ver. itẽ ex diuerso. in glo. in ver. cũ fructibus. ff. de mino. quã gl. sic pro singulari no. Lud. ro. in consi. cccliij. qð incip. in
12 re presenti. in vlti. col. ¶ † Quarto no. ex tex. ibi: sicut in stipula
a tione. qð bonũ arg. est de ꝯtib⁹ a etiam stricti iuris: ad vltimas volũtates ꝛ ecõtra: de quo dixi in. l. que de legato. j. eo. Sed ꝯtra q2 in actionibus stricti iuris nõ veniunt fructus nisi a tẽpore li tis cõtest. l. cũ fundus. in prin. ff. si cer. pet. l. videamus. §. si actio nem. ff. de v su. sed in vltimis voluntatibus cũ habeat instar bone fidei veniunt fructus a tpe more: vt. s. dixi. ergo argumẽtatio iu risconsulti nõ est bona: sed respõde ꝙ equiparatio tex. procedit quãtũ ad interitũ: vt post morã sequuto interitu quilibet teneat̃ ad estimationẽ: siue i ꝯtractu stricti iuris siue i vltima volũtate. ita etiã quo ad hoc equiparat tex. i. l. si ex legati causa. ff. de ver. obli. sed quãtuꝫ ad fructus ista equiparatio nõ procedit: vt dixi
13 nec tex. equiparat quo ad fructus. ¶ † Quinto no. in ver. itẽ par tus. ꝙ partus rei legate post moraꝫ heredis pertinẽt ad legata rium. Ex quo videt̃ innuere tex: ꝙ ante morã heredis nõ debet̃ legatario qð intellige verũ qñ nõ est legata res ꝓpria testatoris al's etiã ante morã ptineret ad legatariũ. l. si tibi homo. §. cum seru⁹. j. eo. ꝛ in hoc differet iste ver. a precedẽtibus. fm Cy. Bal. ꝛ Rap ba. hic: ꝛ bene. Sequitur. §. al's est lex si titius

1 ¶ Legatum factum mihi de re mea testatori debita valet: licet regulariter legatũ rei mee non valeat.
2 Res mea in qua alius habet ius potest mihi legari.
Res mea potest mihi legari qñ non est irreuocabiliter mea.
Res mea potest mihi acquiri ex noua acquisitiõe: qñ prima est dubia: ꝛ secũda est certa vel pinguior.
3 Legatũ non extinguitur p translationẽ dominij rei legate factã ab alio in testatorẽ: secus si fit per testatorem iealium.
4 Testator legans rem sibi debitam debitori: quando videatur le gare liberationem: ꝛ si illam ab inuito exigat quando legatũ vi deatur reuocatum.
5 Quid in legato quãtitatis.
6 Dictio mox: lꝫ de propria significatione significet statim: tamẽ aliquando impropriat̃ ꝛ denotat magnum internallum.
7 Legatarius qui rem vẽditam per ipsum testatori tradidit post legatum sibi de ea re per testatorem factum: non videtur legato renuntiare.
8 Renuntiare iuri de futuro ꝙ quis expresse non potest.
9 Renuntiare ꝙ nõ intelligitur quis iuri qð ignorat: nec qð quis sibi competere dubitat.
Parcitur ita dubitanti sicut ignoranti.
10 Iudex vel cõsultor qui dicit videt̃ prima facie dicendũ: ꝙ titius debeat condẽnari: an valeat ꝛ quando videatur decidere.
11 Venditor qui tradidit rem venditam emptori: liberat̃ ab actio ne ex vendito etiam si non transtulit dominium.
Obligatio qua tenetur venditor ad rem tradendam sapit de na tura obligationis dandi ꝛ faciendi.
12 Venditor qui rem venditam tradidit si res euincantur non agit emptor ex antiqua obligatione sed ex noua.
13 Venditor qui in instrumento cõstituit se nomine emptoris pos sidere liberatur ab actione ꝛ obligatione ex vendito.
14 Legatum ad liberationem conuertitur ad agendum.
Conuentio que fit ad resoluendum: non potest operari produ ctionem actionis.
Pactum ordinatum ad excipiendum: non valet ad agendum.
15 Venditor qui nõ soluto pretio rem simpliciter tradidit: videtur habere fidem de pretio ꝛ transfert dominium.
16 Casus in quo quis agit ad rem ꝛ pretium.
17 Debitor si simpliciter legat creditori: legatum qñ valeat.
18 Legatũ qð a principio valet respectu vnius iuris: põt ex euẽtu conuerti vt valeat respectu alterius iuris.
19 Actus vltimarũ voluntatũ lꝫ non possit stare in suspenso: tñ cã ex qua debetur relictum sic.
20 Testator legando simpliciter rem sibi debitam a tertio ex cõtra ctu: videtur solum legare ius ad rem sibi competens ꝛ illud ius solum venit in legato.
21 Si testator legat rem sibi debitam: heres cedẽdo actionem que sibi cõpetebat liberatur: si non est debita alternatiue: q2 tũc he res agere compellitur.
22 Legatum factum de re testatori debita nõ extinguitur: licet te stator post testamentum rem a debitore exegerit: secus in legato a nominis exacto.
23 Testator si legat simpliciter rem sibi debitã: talis res heredi sol ui potest ꝛ tamen legatum non extinguitur.
Nomen debitoris si est legatũ: debitor heredi soluere non põt.
24 Legato fundo testatori debito: an vtilis transeat in legatarium sine cessione.
25 In terminis huius tex. legata est res: ꝛ non liberatio.
26 Heres qñ testator mihi fundũ ab alio emptũ legauit ꝓ quo nõ dum soluit pretium: tenetur ipse pretium soluere si nõ fuit totũ solutum: ꝛ si partem: residuum.
27 Nomen debitoris qui tenet̃ dare: ita dꝫ dare ne obstet exceptio.
28 Heres non tenetur prestare legatario expẽsas litis pro recupe randa re legata: nisi qñ esset litigiosa: ꝛ etiam tenetur prestare qñ litigat cum ipso herede.
29 Heres tenetur prestare legatario que requirerentur in soluẽdo gabellam: vel faciendo cessionem.

Si titius. † Res mea testatori debita potest mihi le gari: ꝛ qd fit in legato futurus euent⁹ de clarabit: ꝛ si testator legat alterius rẽ sibi debitã ex cõtractu: vi det̃ legare actionẽ quã hꝫ ad ipsam rẽ: quã heres cedẽdo libera tur: vel sic: legatũ rei legatarij debite testõri qd cõtineat futurus declarat euẽtus: sꝫ si sibi ab alio est debita: legatũ cõtinet nomẽ qð sufficit heredẽ cedere. h. d. ¶ Diuidit̃ in duas partes princi pales. In prima testator legauit rem propriã legatarij sibi de bitã ex ꝯctu. In scða legauit rem alienã tertij sibi debitam. Se cunda ibi: idẽ iulianus. Pria pars subdiuidit̃ in tres. In pri ma loquit̃ qñ post testm̃ fuit res tradita testatori: ꝛ pretium solu tum. In scða qñ fuit traditio facta: sed non numeratio pretij. In tertia ecõtra qñ numeratio sed nõ traditio. Scða ibi: sed si. Ter
2 tia ibi: idẽꝙ subiũgit. ¶ † No. ꝙ quis regulariter legatũ mihi factũ de re mea nihil valeat etiã si postea desinat esse mea. l. cete ra. §. j. j. eo. l. ꝓprias. C. de leg. §. si rem meam. insti. eo. ratio q2 qð meũ est amplius meũ fieri nõ põt. l. sequit̃. §. lana. j. de vsuc. l. iij. §. ex pluribus. j. de acq. pos. tñ fallit qñ non erat mea libere ꝛ ir reuocabiliter: q2 erat debita ex ꝯctu testõris: tũc legatum valet vt hic. ꝛ. l. uõ quocũꝙ. §. si ex bonis. j. eo. Ex quo habes correla rie notare duo. Prio quod res mea in qua alius habet ius po test mihi legari. facit bñ tex. in. l. senatus. §. qui ab hostibus. j. eo. Scðo: ꝙ res mea potest mihi legari qñ nõ est irreuocabil'r mea: vt hic. ꝛ. l. in bello. §. si qs seruum. ꝛ ibi Bar. not. ff. de capti. ac cedat qð not. dicunt Joan. and. ꝛ Joã. mona. in. c. cũ persone. de

¶ Cõtracti bus. Adde glo. insti. de lege fus. ca. gl. Dy. ꝛ do cto. in. l. pa ctũ. i fi. C. cõ pre. Bal. in l. fi. C. de le.

priui.in.vj.q res mea potest mihi acquiri ex noua acquisitione: qñ prima causa est dubia: et ista scḋa est certa: vel qñ per scḋam fit pinguior acquisitio quã ex prima: et refert et simpliciter sequitur Are.in.l.existimo.in pñ.ff.de vb.ob.d.Abb.in cõsil.ex.qḋ inci-
3 pit: nitar in pñti causa.in.j.col. ¶ †Scḋo not.ex tex.sm Bald.et alios: q per trãslationē et sic mutationē dñij rei legate factam ab alio in testatorē: nõ extinguit legatũ: qr potius ipm fortificat.l. qḋ in rerũ.§.j.s.eo.secus ꝯ in trãslatione dñij rei legate q̃ fieret p testatorem in aliũ voluntarie.nã per eam extinguitur legatũ.l.fi-
4 deicõmissa.§.si rem.j.de leg.iij. ¶ †Tertio no.ex tex.q testator legãs rem sibi debitã debitori: lz videat relinquere liberationē: eo casu q rem nondũ tradiderat testatori.vt hic in ver.ideoq sub-iungit.nõ tñ est per oĩa idē acsi liberationē legasset: qr testor expresse legãs liberationē si exigat ab inuito rem debitam: legatũ in totũ extinguit.l.non solũ.j.§.liberatio.ff.de li.leg.et.d.l.fidei-cõmissa.§.si rem.secus qñ expresse nõ legat liberationē: lz simplr legat rem que sibi debetur: vt hic in verbo eandē mihi legasset. isto casu in re ipsa cõsistit legatũ: et videtur isto casu heres reluere et soluere: et postea tradere legatario: sed causa minuẽdarum litium occultat vnus actus si res est apud legatarium.l.iij.§.si.ff. de dona.inter virũ et vxo.l.ij.§.si.ff.de dona.cau.mor.et.l.singularia.ff.si cer.pet.ita singlr intelligit istũ tex.Bar.cũ quo alij trãseunt: qḋ intellige verũ qñ species certa erat debita et legata: vt
5 hic: †secus si quantitas vel aliud in gñe consistens: puta decem que mihi debes tibi lego: isto casu sola liberatio est in legato.vñ si testator illa decẽ a legatario inuito exigat: legatũ extinguitur in totum.l.si sic.§.j.in si.iuncto ver.proinde.j.eo.sm Pau.de ca. Rapha.cu.et Doc.hic: q̃uis Are.in pe.col.istud vltimũ videat impugnare.tu aũt aduerte circa solutionē Bar.et cõem ad hunc tex.q hic nõ fuit legata expresse liberatio: sed res simplr: et sic in ipsa re legatũ cõsistit. In ꝯrium videt facere et fortiter.nã testor legando rem alienã in qua vel ad quã habet ius vel actionē nominãdo rem: puta lego talē rem: in dubio vr legare ius qḋ hz.l. si domus.§.si.j.e.et est tex.in ver.idē iulian⁹ hic.si ergo vr legare ius qḋ hz ergo actionē ex ꝯtu quẽ habet ꝯ legatarium: ergo vr legata liberatio et nõ res: cogita qr bñ posset defendi Bart. Secundo: nõ rñdet Bar.q hic recipit a sponte soluẽte: nõ aũt exegit in iudicio ab inuito: et ita ante eum rñdet gl.in.d.l.non solũ. §.liberatio. Istã scḋam sol.reprobat Rapha.cu.qr diuinat et restringit istũ tex. Tu aũt dic q nec diuinat nec restringit qḋ probatur sic: nã in hoc tex.legatarius ideoq vẽditor a principio nõdum soluto pretio tradiderat rem testatori et sic emptori ergo ap
6 paret q sponte et volũtarie tradidit: †qr nõ soluto pretio nõ potuisset inuitus cogi ad tradẽdũ.l.iul.§.offerri.s.de act.empt.l.si rem.§.oĩa.ff.de pig. ¶ Quarto pondera tex.ibi: mox ei tradidero: q lz dictio mox de sui ppria significatiõe significet statum sine aliquo interuallo: vt est gl.i aut.de ince.nup.in pñ.col.ij.bar. Sali.et alij in.l.j.s.si cer.pe.cũ cõcor.ibi traditis: tñ aliqñ improprіatur: dicit gl.in.c.qr ppter.in ver.mox. de elec.et ita videt eẽ tex.hic: qr etiã si ex interuallo tradidisset dño viuo testatore idē esset: imo aliqñ mox iportat magnum interuallũ.l.sed et si qs.§.si operas.et ibi glo.in si.ff.de vsufru.et dixi in.l.fructus.ff.sol.ma.et isto modo dictio mox: in isto tex.non importabit mysteriũ iuris nec stabit pprie: nisi dicas et forte melius vt dicã in notabili seq.
7 ¶ †Quinto ergo no.q si testator legat vẽditori rem quã ab eo emit: deinde legatarius eandē rem tradiderit testatori pretio recepto: nõ tñ per talē traditionē vr legatari⁹ renũtiare legato: lz res manet in legato. Et põdera q text.vt poneret casum magis dubitabilē quē sciuit: qd si mox: et sic incõtinẽti post factũ legatũ: legatarius ideoq vẽditor tradiderit rem legatã ipsi testatori et receperit pretiũ: an adhuc p talē traditionē sic incontinẽti factã p legatariũ videat renũtiare legato: et adhuc determinat q nõ: et isto modo dictio mox: stabit pprie et importabit mysteriũ iuris: qḋ no.ad ea q̃ dixi in precedenti notabili.et ista potuit esse alia rõ notabilis dubitãdi ad tex.ratio aũt decidẽdi est: qr q̃uis traditio sit facta mox et incõtinenti tpe legati: tñ fuit facta viuente te-
8 statore: sed eo viuente legatũ nõ dr subsistere: cũ † voluntas testatoris sit ambulatoria vsq ad mortem.l.hinc status.§.oratio. s.de do.inter vi.et vxo.c.cũ marthe.de cele.missa.vñ iuri de futuro etiam expresse renuntiare non possumus.l.si ita scriptũ.§.si sub conditione.j.de leg.ij.gloss.Bar.et doc.in.l.j.vbi dixi.C.de pac.hinc ex ista rõne potest iferri limitatio ad hũc text.q si post mortē testatoris legatarius ideoq venditor sciẽs rem ppriã quã testatori vendidit esse sibi legatã illam tradidisset heredi et ab eo pretiũ recepisset: tũc forte videret renuntiare legato sibi facto de illa re: et cõem exceptionē cõpetere ad retinẽdũ: remittere.l.si qs delegauerit.ff.de dona.l.cuius per errorē.ff.de regu.iur.secus si
9 ignoraret legatũ sibi factũ: tũc † iuri qḋ qs ignorat: nõ intelligit renuntiare.l.mater decedẽs.s.de inoffi.test.imo iuri qḋ qs dubitat sibi cõpetere nõ intelligitur renũtiare: vt no.Bart.et alij in.l. si.§.j.per illum tex.in ṽ.si nautē nesciens.C.de fur.p qu em tex.no. Bal.in.l.leges sacratissime.C.de leg.q ita parcit dubitãti sicut ignorãti: et reputat not.dignũ: refert et sequit Joã.de ana.i cõsi. lxxij.qḋ incipit: visis et cõsideratis his que in facti.in vlti.colũ.et ista bene no.ad intellectũ tex.cogita tñ sup ista limitatione an sit vera ad istũ tex. ¶ Sexto põdera tex.ibi: videt qdē.pma facie ad
10 vnũ in quo al's habui cõsulere de facto † erat cõmissa cuidã doctori causa ad cõsiliũ sapientis: iste doctor in consilio suo respondit hoc mõ.videt pma facie q titius debeat cõdẽnari rc.fuit dubitatũ de validitate talis consilij: et an videat affirmare dicendo prima facie: an potius effectualiter negare: ego cõsului: q si cõsultor vel etiã iudex in sentẽtia vtat isto termino vr prima facie: et postea decidat ꝯrium res est clara: et ita loquit tex.hic.et in.c.ad audiẽtiã.el.j.de rescrip.si vero diceret videt prima facie et postea aperte nõ firmare ꝯrium hoc nõ obstãte videt affirmare.tex.est in.l.vnica.§.si vero non oẽs.C.de cadu.tol.et in.c.dilectis filijs.§. preterea.ff.de appel.et in.l.aliene.§.si.ff.de fideicõ.lib.sic etiam si diceret videt prima frõte q debeat cõdẽnari.nã si postea expresse nõ dicat cõtrariũ videt approbare et ita iudicare.tex.est in.l.quinquaginta.ff.de pba. ¶ Septimo no.ex tex.ibi.lz ex empto actio
11 ne liberatus sm Are.† q venditor tradẽdo rem venditã emptori liberat ab obligatione et actione ex vẽdito etiã si nõ trãstulerit dñium: qr forte nõ erat dñs.facit.l.ex empto.i princi.ff.de actio. emp. Tu dic q istud est verũ in se: ratio: qr obligatio qua tenetur venditor ad rem tradendam partim sapit de natura obligationis dãdi: qr tenet dare effectualiter si est dñs partim sapit de natura obligationis faciendi: qr si non est dñs: sufficit nuda traditio sm Bar.i.l.j.in pñ.et.l.ex empto.et in pri.ff.de act.emp.et i.l. q cõcubinã.§.si heres.per illum text.j.de leg.iij.et in.l.si domus
12 §.de euictione.j.eo.† vnde si res vendita postea euincatur nõ agitur antiqua obligatione sed ex noua: secus in eo qui est obligat⁹ ad rem dari: vt declarat subtiliter Bar.in.l.si quis aliam.in pñ. ff.de solu.et in.l.eleganter.in pñ.s.de pig.act.Bal.i.l.libera.C.d sen.et hoc vltimũ etiã sequit Are.hic: imo forti⁹ si in instrumẽto
12 venditionis adest constitutũ: prout cõiter solet apponi: puta † qr venditor cõstituit se tenere et possidere simpliciter noĩe emptoris cũ cõstitutũ habeat vim traditionis: liberat ex obligatiõe et actione ex vẽdito.l.iulian⁹.§.ex vẽdito.in ṽ.possessionē.ff.de act.emp. et est glo.not.quã Bar.ibi multũ cõmẽdat.in.l.ab emptione vbi dixi.ff.de pac.et glo.in aut.sacramenta puberũ.in glo.si.in ṽ.custodiant.C.si aduer.ven.tamē ista nõ conueniunt ad tex.nostrum: qr pondera q iste.tex.in ver.vendicare rem potero.et in ver.rem meã mihi legasse: presupponat q vendens erat dñs.vnde tradẽdo in cõsequẽtiã trãstulit dñiũ: qr habet annexã causam bono-
14 rum.l.in conuentionalibus.ff.de ver.obli. ¶ †Octauo not.ex co. tex.sm Bal.et Glo.q legatũ ad liberationē couertit ad agẽdũ: facit.l.qḋ nisi.ff.de lib.leg.et.l.sed et si possessori.in pñ.in ṽ.pinde. ff.de iureiur. Adde q alibi tamē dicit: q ꝯuẽtio que fit ad resoluendũ non potest operari pductionē actionis.d.l.ab emptiõe. ver.si.et ibi no.Bar.et.l.vẽdite.C.de act.emp.sicut pactũ ordinatum ad excipiẽdũ: non valet ad agendũ sm Bar.et doc.in.l.traditionib⁹.ad si.C.de pac. ¶ Nono no.in ṽ.sed si nõdũ.pbari in isto tex.sm Are.illud qḋ tenet gl.in.l.qḋ vendidit.ff.de contra
15 hen.emp.et tenent doc.in.l.inciuile.C.de reivẽ.† q qñ q̃ vẽditor non soluto pretio tradit rem simpliciter: tũc videt habere fidem de pretio: nisi aliud protestet: et sic trãsfert dñiũ: istud probat hoc tex.hoc modo sm eũ: qr si per traditionē absq numeratione pretij nõ fuisset trãslatũ dñium: certe legatũ nõ ꝯsisteret in ipsa re: qñ semper duraret vẽditoris: sicut erat tempore testamẽti.vñ esset dicẽdũ idē qḋ in tertio casu qñ videret sibi relicta liberatio ab actione ex emp.hic aũt dr q legatũ cõstitit in re: et Bar.et alij firmãt: ergo presupponit necessario: qḋ tradita re absq solutiõe pretij nihilominus fuit dñium trãslatũ: ista fuit sua subtilis inductio. Tu aũt potes retorquere istum tex.ad oppositũ iuncto versi.precedẽti.vbi qñ pretiũ fuit numeratũ: bene ex traditione dicitur translatũ dñium cũ tex.dicat legatarium vẽdicare: ergo erat translatũ tunc dñium. Item dicit rem meã videtur legasse.postea iste tex.qui semper loquitur in eodē vẽditore et legatario venit aduersatiue in isto ver.sed si nõdũ.qñ pretiũ nõ fuit numeratũ. Et decidit q legatarius tunc agit vt rem venditã quã tradidit tũc recipiat: vnde pondera q tex.tunc de vendicatione seu de trãslatione dominij verbum nullum: agitur ergo tunc ad tradẽdum: et sic ad restitutionē possessionis: tamē predictũ nota-
16 bile est in se verũ et cõiter tenet. ¶ †Decimo no.ex co ver.lz simul nondum casum in quo quis potest petere rem et pretiũ et simul vtrũq cõsequi. Nec obstat.l.j.C.si ser.extero.et in simili.tex.i.l.re scriptũ.§.si pacto quo penam.ff.de pac.et i.l.predia.C.de actio. emp.qr hic iste actiones oriuntur ex diuersis fontibus: quia ad pretiũ oritur actio ex ꝯtractu: ad rem actio ex testamẽto: sed in d.l.j.agẽs est sibi cõtrari⁹ sm Bal.Glo.Pau.de ca.et Rapha. hic.facit

hic.facit in simili.l.in numerationibus.ff.de sol.et.l.si is stichū.
ff.de ac.et obli. ¶ Undecimo istū tex.ponderat Raph.cu.ↄtra
17 id qđ vult† ꝙ si debitor legat simpliciter:⁊ legatū nō valet p.l.le
gaui.ff.de li.lega.Hic vr̄ tex.in oppositū ſm eū.vbi si testator q
erat debitor ad pretium legatarij venditoris legat ipsi vendito
ri ⁊ sic creditori simpliciter valet legatum ⁊ intelligitur remissa
exceptio. Tu dic ꝙ iste tex.parū.imo nihil facit:q₂ testator hic
nō legabat id qđ debebat:imo legabat rem emptam cuius ipse
est creditor:⁊ que sibi debebat̄ actiōe personali ex cōtractu:et sic
nihil facit ad illud ꝓpositū. Preterea ī primo secūdo casu hu
ius.§.ipsi testatori leganti nō cōpetebat aliqua exceptio:ex quo
ī primo et secūdo casu legatarius sibi impleuerat tradēda:ergo
nihil facit ad ꝓpositum.Similiter in tertio casu quādo pretium
erat numeratū:sed res nō erat tradita:testator non erat debitor
sed creditor legabat illud quod debebat:vt predixi. ¶ Duode
18 mo no.in ver.idem subiūgit.†qđ legatū qđ a principio valet re
spectu vnius iuris:pōt ex euentu conuerti vt valeat tanq̄ aliud
legatū respectu alterius iuris.nā hoc si non sit sequuta traditio
videt̄ legata liberatio ipsi legatario ab actiōe ꝑsonali ex empto.
19 si autem sequat̄ traditio videt̄ tunc legata ipsa res.†ex quo ha
bes qđ lȝ act⁹ vltimarū voluntatū non possint stare in suspenso
quo ad validitatē.l.fi.in.fi.ff.cōia predio.tñ causa ex qua debeat̄
relictum in vltima voluntate bene potest esse in pendenti.tex.est
hic:vbi futurus euentus declarat quid sit ī legato. ¶ Decimo
tertio no.ī v̄.idem iulianus.ſm Bal.Imol.et omnes Moder.
20 qđ†testator simpliciter legando fundum:et sic rem sibi debitā a
tertio ex cōtractu:videtur solum legare ius ad rem sibi compe
tens idest actionem personalem:sicut qñ legat rem:et habet ius
reale in re:illud solum intelligitur legare et nō vltra.l.si dom⁹.
§.fi.ī.eo.l.serui electione.§.fi.et.l.quod in rerū.§.j.s̄.e.Tu autem
aduerte qđ hoc ius personale ad rem cōpetebat ad totalem rem
ideo nō videt̄ hic referri an testator intelligat̄ legare rem:an ius
sibi competens ad rem:ex quo cōpetebat ad totalem rem.Item
adde qđ vbi testator legat rem:et res nō est sua ſȝ sibi debita:tūc
censet̄ legare ius crediti:⁊ illud ius ꝑsonale venit solum in lega
to.ita istū tex.reputat ad hoc singularē Bal.in.l.cū alienam.in
ij.col.C.de le.sed dicvt ꝓxime dixi. ¶ Decimoquarto no.ex tex.
21 ibi:heredē cogēdū actionē ex empto:ꝓstare:†ꝙ qñ testator legat
rē sibi debitā:heres cedēdo actionē q̄ cōpetebat illi testatori con
tra tertiū:illum liberat vt facit.l.seruū filij.§.cū q chirographū.
ī.e. ¶ Limita nisi testatori esset debita alternatiue tunc compel
litur heres agere contra debitorē in cuius electione erat soluere
quā rem vellet.text.est in.l.si sic.§.ī.e. ¶ Decimoquinto not.ex
22 tex.ibi:si nondum res tradita fuit defuncto†ꝙ qñ testator legat
rē sibi debitā ab extraneo:q̄uis tacite videat̄ legare nomē debi
toris:tamē si testator post testamētū talē rem a debitore exegerit
non tñ p hoc extinguit̄ legatum:ꝓut innuit hic litera ſm Bar.
hic:facit tex.similis in.l.si titius mihi.in p̄n.⁊ ibi glo.⁊ Bar.ī.ti.
j.Secus si testator expsse dixisset:lego nomē talis debitoris tūc
illud in vita exigēdo extingueret̄ legatum.d.l.fideicommissa.§.
si rem.⁊.d.l.nō solū.§.liberatio.qđ aūt hic non legauerit nomen
debitoris:ptȝ clara rōne:q₂ hic legauit simpl'r fundū cuius ap
pellatio de propria significatione importat dñium:⁊ sic legando
fundū simpl'r ītelligebat̄ dñiū fundi legare.l.si alij.ff.de vsufru.
leg.ſȝ q₂ fundus nō erat ꝓprius testatoris:sed sibi debit⁹ ex cō
tractu:ideo tacite ⁊ cōtra ꝓpriā significationē verboꝝ intelligi
tur in effectu legare nomen debitoris.facit qđ dicam in sequenti
23 nota. ¶ †Decimosexto ⁊ vltimo no.in tex.ibi:vel heredi.ꝙ qñ
testator legat simpl'r rem q̄ est sibi debita ex ↄtu:nō obstante ta
li legato illas res pōt solui heredi:nec ꝓpterea legatū extīguit̄:
Et ex hoc correlarie no.ꝙ testator legando fundum ⁊ sic rē debi
tā:nō censet̄ legare expresse nomē debitoris:q₂ ex legato nōis
transit ipso iure vtilis in legatariū absq̄ alia cessione.l.ex lega
to nōis. C.de le.⁊ sic nō posset solui heredi:ex quo cōmodū actio
nis spectaret legatario.l.nō quocūq̄.§.qui caiū.ī.eo.⁊.l.q duos.
§.si is.ī.tit.j.vnde heres exceptione repelleret̄:vt est tex.no.in.l.
24 si pecunia.⁊ ibi Bal.⁊ Moder.ī.e.†cū ergo non leget expresse
nomē ⁊ actionē sed fundū ⁊ sic rem:ideo legatarius nō haberet
vtilem sine cessione:ita per istū tex.tenet Bal.i.d.l.ex legato no
minis.in.j.⁊.ij.q.⁊ ita tene q̄uis Pau.de cast.hic teneat contra
Bal.eo q₂ legando fundū vel rem censet̄ legatū nomē debitoris
vel actio.si res nō fuerat tradita testatori:ergo transit vtilis sine
cessione:ſȝ male dicit:⁊ cū in specie reprobat Are.hic:⁊.d.Ale.
in.d.l.ex legato nōis.ī vlti.col.⁊ ptȝ:q₂ in isto tex.nō est expresse
legatū nomē debitoris:sed res:ptȝ:q₂ si esset legatū nomē:testa
tor exigēdo:ab inuito extinguit̄ legatū cuius ↄriū dicit text.ſm
Bar.⁊ alios hic. ¶ Gl.super ver.nō consistere.ibi:vnde saltem
25 cōsequor liberationem.†ista glo.videt̄ dicere cōtra hūc text.qui
vult:qđ legatarius cōsequat̄ rē legatā.⁊ gl.vult qđ liberationē.
Preterea solum in tertio casu huius text.qñ res nō erat tradita
⁊ pretiū solutū legatarius tūc cōsequit̄ liberationem:ergo secus
in precedenti.Itē ⁊ fortius cū hic venditor idēq̄ legatarius tra
diderit rem testatori viuenti:ergo solutione eius qđ debuit:fuit
sublata oīs actio ⁊ obligatio.insti.qui.mo.tol.obli.in prin.ergo
impossibile est qđ amplius cōsequat̄ liberationē:q₂ priuatio pre
supponit habitū.l.decē.ff.de verb.obli.ergo glo.male dicit quā
tum ad istū primū casum:⁊ solum procederet quo ad tertium ca
sum in ver.idem subiungit.facit tex.in.l.senatus.§.fi.ī.eo.⁊ ↄriū
qđ tenet glo.tenent Bar.⁊ doc.s̄.qđ in isto tex.sit legata res:le
gatum cōsistat in re ⁊ nō in liberatione:vt dixi in text. ¶ Extra
glo.querit Bar.an in casu v̄.idē iulianus.heres teneat̄ soluere
pretiū venditori rei legate:an legatarius:⁊ concludit post Iac.
de are.ꝙ heres:ne legatū reddat̄ inutile:cū pretium equiualeat
26 rei:†⁊ legatum debet afferre vtilitatem legatario al's nihil va
let.l.si creditori.cū.l.seq.s̄.e.Adducit etiā quedā alia de quibus
hic per eū:⁊ cū Bar.trāseunt indifferēter oēs alij.Adde text.in
l.his v̄bis.§.fi.ī.de lega.iij.quē Bart.ibi sic summat:ꝙ si legat̄
res empta pretiū rei debet solui ab herede ⁊ non a legatario:⁊
⁊ sic ibi est casus de q̄ōne Bar.Itē adde tex.in.d.l.his v̄bis.§.
alūnam.⁊ ibi Barto.vbi habet̄:ꝙ si legatarius exbursaret tale
pretium venditori:posset illud repetere ab herede:quem tex.ad
hoc propositū allegauit Bal.qui etiā idē tenet in.l.predia.ī.ij.
col.C.de fideicō. Adde etiā tex.in.l.titius.ī.de le.iij.quē allegat
Bal.in.l.j.§.ne aūt.in.iij.col.in.j.q.C.de ca.tol.ita etiā tenet bal.
ī.l.cū alienā.in.ij.col.C.de lega.⁊ ibi addidi idē esse qñ pars pre
tij erat soluta p testatorē ⁊ alia nō adhuc heres cogeret̄ soluere
illam partem restātem:⁊ sequit̄ Are.hic:lȝ eñ tunc cessat ratio
Bar.⁊ doc.ꝙ tūc legatū redderet̄ inutile cū expensa pretij equi
ualeat legato.l.q cōcubinā.§.q hortos.allegata p Bar.ī.de le.
iij.ex quo legatari⁹ habet soluere partē pretij:tñ militāt due alie
27 ratiōes Bar.†ꝙ qui tenet̄ ad nomē debitoris debet dare:ita qđ
non obstet exceptio.l.si nomē.cū.l.seq.ff.de here.vel actio.ven.
28 Adde†etiā huic cōclusioni Bar.⁊ doc.ꝙ lȝ heres teneat̄ solue
re pretiū ⁊ non legatarius:nō tñ tenetur heres prestare expēsas
litis pro re recuperanda ipsi legatario:eo q₂ tunc cessant omnes
tres rationes.Bar.doc.presertim ratio validitatis legati:⁊ ita
probat tex.in.l.si sic.§.j.in ver.fina.ibi actiones duntaxat heres
meus prestare cogit̄:⁊ ibi ad hoc not.Imo.ī.eo.⁊ idem ibi tenet
Bar.in.§.fi.idē tenent Ang.Flo.⁊.d.Alex.hic.Ang.in.l.seruū
filij.§.eum qui chirographū.per illū tex.ī.eo.vbi limitat qñ res
legata esset litigiosa per tex.cū glo.in aut.nūc si heres.C.de liti
gio.Sed tu pondera ꝙ cōtra istā cōmunē determinationē videt̄
facere illud qđ vult glo.approbata in.l.iij.§.si rem.ī.de lega.iij.
vbi qñ testator legat rem:nō solū videt̄ legare rem:sed etiā expē
sas litis factas circa rem consequendā per illū tex.sed potes re
spondere ꝙ illa gl.ꝓcedit:qñ legatarius agit cōtra ipsum here
dem ad rem legatam ⁊ cum eo litigat:tūc tales expēsas bene re
cuperat ab herede:q₂ heres est in culpa litigando:nō sic quādo
legatarius litigat cōtra tertiū vt in casu nostro:tunc heres non
est in culpa ⁊ liberat̄ cedēdo actionē ⁊ soluendo pretiū rei vēdi
te:que est legata.Caue tñ lȝ ista solutio sit colorata:q₂ gl.ibi lo
quitur etiā qñ heres habuit iustā causam litigādi:quo casu nō
potest dici fuisse in culpa.vnde potes scđo respōdere:ꝙ ibi lega
tum non afferebat aliā vtilitatē extra rē eo q₂ ibi legabatur res
pure debita creditori:nimirū si ibi veniūt expense vt testator ex
legato videatur afferre aliquā vtilitatē legatario.Sed hoc lega
tum afferebat vtilitatem:q₂ res empta a tertio per testatorē le
gabatur titio:vbi heres cedit actionē legatario ⁊ soluit pretiū
rei:vnde tunc nō tenetur aliter ad expēsas litis.Subdit vltimo
29 Flo.hic:ꝙ† licet heres non teneatur prestare expensas litis:ta
mē bene tenetur prestare expensas que requirerentur in facien
do cessionē:puta in soluendo gabellam pro cessione ex forma sta
tutorum:q₂ heres debet cessionem liberam facere.Ad qđ etiam
allegat no.per Bar.in.l.si sic.§.fi.ī.eo.

1 ☞ Factum merum quando est in legato tunc dicitur persone
cohērere:⁊ non transit ad heredem:licet censeatur eadem perso
na cum defuncto.
Quod iuris est de aliquo ⁊ id est etiā de herede eius:licet de eo
non fiat mentio.
2 Merum factū nō trāsit ad patrē vel dñm licet censeatur eadem
persona cum filio:⁊ vox filij dicatur vox patris.
3 Legatū etiā nō agnitū trāsmittitur ad heredes legatarij.
4 Contractus interpositus sup facto vel super iure mere persona
li nō transit ad heredes nisi de eis fiat mentio expressa.
5 Stipulatio facti affirmatiui:qñ sit transitoria ad heredes.
Legatum est magis fauorabile q̄ȝ contractus.
6 Facultas meri facti si cōceditur per priuatū alicui:talis ↄcessio
censetur mere personalis.
7 Iurisditio si est cōcessa alicui pro annuo censu:transmittitur ad
filium.

8 Concessio colligēdi pedagiū si legatur alicui super aliquo pon-
te q talis concessio dicitur realis.
9 Papa si concedit alicui castrum vel emphyteosim non facta mē-
tiōe heredum qñ talis cōcessio trāsmittatur ad heredes: et sic di-
catur realis vel personalis.
Beneficia principum sunt latissime interpretanda etiam si cō-
cedatur arduum
10 Facultas cedendi lapidem si legatur alicui nō facta mētiōe he-
redum: sicut ad heredes non transit: ita dicatur verificari in vna
vice vel annua.
11 Actus reiterabilis in vltimis voluntatibus cēsetur annuus: se-
cus in contractibus.
12 Intellectus ad. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. signi.
13 Casus cōtingēs in persona legatarij nō nocet eius heredibus.
14 Pater qui accepit emphyteosim pro se et filijs: q nō possit ei re
nuntiare in preiudicium filiorum.
15 Pater in emphyteosi accepta pro se filijs et heredibus qñ pos-
set filijs preiudicare: remissiue.
16 Testator si legat ius cedendi lapides: tale ius ex quo est executi
uum facti transit ad heredes.
17 Jus cedendi lapides an dicatur seruitus personalis.
1 **Si quis alicui.** † Quādo legatū cōtinet merū
factum explicandum per lega-
tarium: censetur mere personale: ideo nō transit ad heredes: nisi
de eis sit facta mentio. h. d. ¶ Not. j. ex isto tex. q quando merū
factum est in legato: dicitur coherere persone: et sic cōcessio dici-
tur esse personalis adeo q nō transit ad heredē: quis heres cē-
seatur eadem persona cū defuncto. in aut. de iureiurā. a mo. psti.
in pn. col. v. et quis habeam⁹ etiā regulam notabilē qd iuris est
de aliquo et eiusdē est de herede ei⁹ licet non fiat de eo mentio. l.
postulante. in prin. et ibi Bart. et alij. j. ad trebel. sicut etiā merū
factū nō trāsit ad patrē vel dominū. §. sed cū factū. instit. de sti-
2 pu. seruo. † quis filius censeatur eadem persona cum patre. l. fi.
C. de impu. et alijs substi. et vox filij censeatur vox patris. insti. de
inuti. stipu. §. ei qui. Et ita limitant predicte regule vt nō proce
dant in meris factis. Aliud est ergo dicere lego tibi talem rem:
3 et tunc legatum trāsit ad heredes legatarij: † imo legatum etiā
expresse nō agnitū trāsmittitur ad heredes legatarij. l. vnica. §.
in nouissimo. C. de cadu. to. Aliud est dicere: cōcedo vel lego ibi
q possis tale quid facere in fundo meo: ratio: qr ista facultas est
permissio meri facti: ideo personā nō egreditur. d. §. sed cum fa-
4 ctum. et l. fi. in pn. ff. de verb. obli. ¶ † Adde idem esse in ꝯtractu
interposito nō solum super facto: sed etiam super iure mere per-
sonali: puta super vsufru. qr nō trāsit ad heredes: nisi de eis fiat
expressa mentio. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ff. de ver. obl. vnde
dicit Jo. de imo. videri hic casum ꝯtra opi. Bar. et cōem i. l. si sic
stipulatus fuerit. ff. de ver. obli. Cy. et do. in. l. veteris. C. de ꝯhē.
5 et cōmit. stipu. quibus locis cōcludit † q stipulatio facti affirma-
tiui regulariter est transitoria ad heredes: quis de heredib⁹ nō
sit expresse facta mentio. Ista cōclusio videt confundi per istum
tex. qr si stipulatio cōtinēs factum affirmatiuū transiret ad here-
dem: multo fortius legatū cōtinens factum affirmatiuū deberet
trāsire ad heredes cum legatū sit magis fauorabile q ꝯtract⁹.
c. cum delecti. de dona. et in. l. in testamētis. ff. de reg. iur. et tñ ꝯtra
rium deciditur in hoc tex. vbi tamē erat factū affirmatiuū: scz fa-
cultas cedendi lapides: sed salua illam cōclusionē Bart. et doct.
sm limitationē quā statim dicam. ¶ Limita ergo istū tex. et pre
dictum no. sm Pet. Cy. Bal. et alios omnes hic: quando tale fa
ctum est incertū et indeterminatum tam qualitate q tempore: vt
est in hoc tex. facultas cedendi lapidem sit indeterminate conces
sa. Ratio qr tunc videt electa industria persone ad determinan-
dum: et hoc respectu ad alium non transit etiam ad heredē. l. vni
ca. §. ne autē. C. de cad. tol. l. inter artifices. ff. de solu. et c. fi. de offi.
de leg. secus qñ tale factū esset certū et determinatū: puta si testa-
tor cōcessisset facultatē cedendi decē plaustra lignorū p igne ex
suo nemore: tūc ista facultas certa et determinata bene transiret
ad heredes legatarij. arg. l. si necessarias. §. de vēdēdo. ff. de pig.
act. et l. si pactū. ff. de pba. et l. quesitū. ff. de vsufr. Et isto vltio ca-
su salua cōclusionē Bar. et cōem j. d. l. si sic stipulatus. sm Imo.
et Moder. hic. et ibi. Silis distinctio iter certū et incertū fit i ope-
ris. l. si nō sortē. §. libertus. ff. de cōdi. ind. ¶ Adde etiā q p istū
tex. et tex. in. d. §. sz cū factū. insti. de stipu. ser. dicit Bar. i. l. pater.
6 j. de ser. le. † q quando p priuatū cōcedit alicui facultas meri fa-
cti: tunc cōcessio presumitur mere personalis. puta si dico conce-
do tibi facultatem eūdi: vel q possis ire vel similia vba. ideo nō
transit ad heredes: nisi sit de eis facta mentio: secus si referat ad
ius distinguendi: de qua ibi per Bar. cū cōcor. hic traditis p. d.
Alex. ¶ Et vltra eū adde late Albe. de rosa. in. l. fi. ff. de constit.
prin. et ibi aliquid per Ange. et Bal. in. l. sordidorū. post glo. ibi.
C. de excusa. mune. li. x. ¶ Itē adde qd decidit notabiliter Bal.
7 in. d. c. j. in. vij. col. de iudi. † q si princeps concedat iurisditionē a
licui nobili pro certo annuo censu: vtrū transeat ad heredes eius
dem generis: an vero censeat cōtractus psonalis et nō trāsitiu⁹.
Et tenet finaliter q trāsmittat ad heredē suū eiusdem generis vt
ad filiū: et ista supplet Bar. i. d. l. pater. Adde etiā illud qd tenet
8 Bal. in. l. vnica. §. excepto. C. de ca. tol. † q si aliqs baro legauit
mihi ius colligēdi pedagiū qd habebat supra pontē: talis cōces
sio dicit realis et trāsmittit ad heredes. Sr etiā decidit Pe. de
9 bella per. hic: † q si papa cōcedit alicui castrū vel emphyteosim
nō facta mētione heredū: tñ trāsibit ad heredes q aīs ex natura
feudi vel emphyteosis succederent. Bal. aūt q dicit q habuit cō
sulere de facto egregie limitat. et dicit q ex tribus ista concessio
presumit psonalis. s. ex forma verbor: puta qr dicit papa ꝯcedo
q per te iurisditionē exerceas. Scdo ex natura rei: vt qr dixit cō
cedo tibi vsumfructū talis castri. l. vnica. §. ne aūt. C. de cad. tol.
Tertio ex causa cōcessionis: vt qr electa est industria persone: p
no. p Inno. i. c. qm abbas. de offi. dele. Sz si nullū horum appa-
reat cōcessio psumit realis: qr i beneficijs principū facienda lata
interpretatio. l. fi. cū si. ff. de cōsti. prin. facit quod not. glos. in. l. ij.
C. de pac. inter emp. et vēdi. ita notabil'r Bal. hic: cū quo trāseūt
Floria. Imo. Raph. et latius Are. hic: et Pe. de ancha. referēs
oīa ista. d. Bal. in regula priuilegiū. in vlt. char. de reg. iur. in. vi.
Alibi tñ ꝯriū de directo tenuit idē Bal. in. l. liberti. in. ij. char. in
ver. denuo quero imperator cōcessit. C. de ope. libe. vbi tenet: qd
si imperator cōcessit cuidā nobili iurisdictionē i quodam castro
non dico feudū q in dubio censet simplex cōcessio: que est perso
nalis. c. vno delegatorū. de offi. deleg. et non concessio realis: mo
tus: qr talia nō cōsueuerūt cōcedi nisi cū maxima deliberatione
vt no. in. l. humanū. C. de legi. et qr i arduis vr electa industria p-
sone. Subdit tñ qd si esset vera translatio: vt qr baro vendat suū
territorium vel donat tūc est realis: vt. l. si pactuz. ff. de pba. Ita
etiā tenet Bal. in. l. fi. in vlti. col. ff. de cōsti. prin. Sed tene primā
opi. que est magis cōis et vera: et que etiā est de mente Bar. in. d.
l. pater. qr beneficia principū sunt latissime interpretanda nō ha
bita distinctione an concedatur arduū vel nō. d. l. fi. et. d. c. cum di
lecti. de dona. et. c. olim tibi. de ver. signi. ¶ Secūdo istū tex. pon
10 derat Pau. de ca. hic. † q ex quo ista facultas cedendi lapidem
non trāsit ad heredes legatarij: ergo a ꝯrio sensu innuit iste tex.
qd ipse legatarius poterit cedere lapides quousq vixerit nō tm
semel sed singulis annis. In cōtrarium tamē dicit facere q talis
cōcessio intelligat de prima cessione: per regulā. l. boues. §. hoc
sermone. ff. de v. signi. Finaliter putat ex qualitate persone esse
sumendum: lz dicat hoc esse sibi satis dubiū. ¶ Sed Areti. di-
cit q iste text. modicū facit: qr per hoc q ista facultas denegetur
heredi per hoc infert qd est cōcessa ipsi legatario: sed non infert
qd sit cōcessa plus q semel. Tu dic q inductio de hoc tex. videt
bene facere pro Pau. de ca. hoc modo inducēdo. nā ex quo ista
facultas cedendi lapidem denegat heredibus legatarij: ergo se
quitur q ipsi legatario cōceditur: nō quidā limitate: sed semper
quousq vixerit: et sic vsq ad tēpus heredū: ex quo in heredibus
excludit. Et sic singulis annis donec vixerit poterit legatarius
11 cedere. † Nam qd sit cōcessum legatario: istud nō debet inferri a
contrario sensu: ex quo in testamēto expresse cōcessit. Nūqd aūt
semel sed pluries vsq quo vixerit bene pbatur et colligitur a cō-
trario sensu. Et veritas est q tale legatū est annuum p tex. nota-
bilē quē Bart. ibi reputat mirabilē in. l. cū qdā. ff. de annu. lega.
attenta tñ qualitate psonarū prout ibi intelligit Barto. et sequit
Are. hic. imo fortius per. d. l. cū quidā. tenet Raph. cu. in. l. cū q
calendis. in princ. ff. de ver. obli. q in vltimis volūtatibus lega-
tariorū actus reiterabilis intelligat esse annuus: lz lz in contra-
12 ctibus. † Et ad regulā. d. l. boues. §. hoc sermone. tu respōde: q
illa regula pcedit qñ primus actus cōsumit effectū sm intentio-
nem disponentis. als intelligit etiā de vlterioribus. Ita limitat
Bal. in. l. inuitus. ad fi. C. de procur. Lud. ro. in cōsi. ix. qd icipit:
in casu proposite cōsultationis. sed in proposito nostro ista inde
finita cōcessio: q legatarius cedat lapidem non sumit effectum
sm intentionem disponētis ex prima cessione: als vsq ad annū
non posset nisi semel cedere: et sic cessio censeretur determinata: et
consequenter transiret ad heredes prout limitaui in precedenti
nota. qd est cōtra istum text. et de dicta regula. d. §. hoc sermone.
13 dixi late in. l. diuortio. §. quod i anno. ff. solu. matrimo. ¶ † Ter-
tio no. ex tex. ibi: nisi sit appositum nomen heredis: casus contin
gens in psona legatarij nō nocet eius heredibus. Et sic prestat
14 argumētū sm Dy. Ray. et Bal. † quod si alicui concedat res i
emphyteosim pro se et filijs suis q pater non possit ei renūtiare
in preiudicium filiorum: cum censeantur due concessiones: vna
in persona patris: alia in persona filiorū. l. stipulatio ista. §. si qs
ita. ff. de verb. obli. ergo ius nouū quesitum a patre filijs nō po-
test eis nō cōsentiētibus auferri. l. fina. ff. de pac. sequuntur Are.
Sali. Floria. Rapha. et Pau. de ca. hic: et istud dictum exclamat
Pau. de ca

Pau.de ca.dicens facere ad arduam qõnem quã habuit de fa-
15 cto de qua hic per eum.istam† decisionem limitat Imo.ꝛ latius Alex.hic:nisi pater acquisiuisset istã emphyteosim pro filijs vt heredibus:iuxta glo.magistrã.l.si tibi.§.si pactus.ff.de pac.vbi dixi ꝛ latius bar.ꝛ Mod.in.l. quod dicitur.ff.de verb.obli.tunc pactum seu renũtiatio patris hñ preiudicaret eis: qꝛ heres non põt venire ꝯ factũ defuncti.l.cum a matre.C.de rei vẽdi.¶ Ista est ardua ꝛ diffusa questio quã late examinaui per tres chartas in.l.ij.in vlti.q.C.de iure emphy.ibi videas.¶ Glo.in ver.cede re.ibi:hic ergo nõ habebat prediũ:dic ꝙ etiam si legatarius in hoc tex.habuisset prediũ:tñ qꝛ hic testator non concedit ius cedendi lapidem:sed quãdam facultatẽ facti respiciẽtem personã: vt declaraui in tex.ideo nõ posset dici realis : ꝛ dato etiã ꝙ testator legasset ius cedendi lapidẽ:tamen qꝛ tale ius est executiuum facti mere personalis:adhuc non transiret ad heredes.l.stipula
16 tio ista.§.si quis ita.ff.de verb.ob.ꝛ.l.pe.ff.de serui.rusti.pre.† nisi expresse reliquisset ꝑpter prediũ vicinũ:tũc enim esset seruitus ꝑdialis ꝛ sic transiret ad heredes:vt dicit ista glo.hic in pn̄.ꝛ seqꝛ Rapha.cu.hic.¶ In ea.gl.ibi:vnde est ius personale.nõ dico seruitus personalis.Idẽ tenet gl.ꝛ latius Bar.qui ponit rõnem differentie in.l.mela.§.fi.ff.de alimẽ.ꝛ cib.lega.lꝫ Rogle.ꝛ vltramõ.tenuerint contrariũ.vt ibi habes per Bart.de quo etiã per Bart.ꝛ Bald.in.l.vt pomum.ff.de serui.titu.ge.Cy.Bal.Sali.ꝛ Fulg.in rub.C.de vsufru.glo. ꝛ Ang.in.d.l.pecoris.ff.de serui.rusti.pre.ꝛ in.l.si quis binas.ff.de vsufru.d.Alexan.in consi.xviij.v.volu.quod incipit:attentis narratis in themate:ꝛ quod ponit Bal.in.c.j.in prin.de feu.marchi.

1 ¶ Heres tenet̃ soluere tributũ rei legate pro tpe preterito.
Vectigal quid differat a tributo.
2 Heres soluit onera publica mere realia ꝑ re legata: pro tẽpore preterito.
Predium censetur obligatum pro oneribus publicis.
3 Lex ista intelligit̃ ẜm distinctionẽ.l.si res obligata.ff.eo.
4 Onera publica censent̃ magis onus fructuum ꝙ̃ proprietatis.
5 Heres tenet̃ soluere collectas ꝑ re legata pro tẽpore preterito.
Predia censentur tacite hypothecata pro collectis.
6 Heres tenetur etiam soluere collectam pro re legata impositã in vita testatoris:lꝫ tempus solutionis euenerit postꝙ̃ res fuit tradita legatario.
Tempus imposite collecte inspicitur:non tempus solutionis.
7 Res legata si detur talis qualis est sufficit heredi : scilicet respectu qualitatis intrinsece.
8 Legatarius pro re legata pro tempore futuro tenetur ad collectas ꝛ tributa:nisi tale onus esset tam grande quod equipolleret fructibus rei legate.
9 Legatum si est factum de incerto de certis apposito proprio nomine:electio seu declaratio pertinet heredi.
10 Legatarius qui debet eligere mediocrem an possit eligere minimum inuito herede.
11 Incertitudo personarum magis vitiat legatum ꝙ̃ incertitudo rerum.

1 **Heres cogitur.** † Heres tenet̃ soluere tributũ seu vectigal rei legate pro tpe preterito ꝛ vbi testator sensit de certo ꝛ nõ apparet de quo electio seu declaratio est heredis.h.d.vsqꝫ ad fi.¶ In text.ibi:vectigal
a vel tributum:que differẽtia sit[a] inter hec duo declarat glo.magistra.in.l.j.§.j.ff.de publi.que glo.est optima ꝛ tenenda mẽti.lꝫ in
b c.si cautio.in vlt.col.de fide instru.ꝛ qd sit tributũ[b] ꝛ quõ prestet̃ declarat glo.mag.in rub.C.de anno.ꝛ trib.lib.x.¶ No.j.ex hoc
2 tex.† ꝙ heres tenet̃ soluere onera publica mere realia pro re legata pro tpe preterito.Ratio huius est duplex.Prima ẜm Ja.de are.Cy.Bar.ꝛ alios:qꝛ prediũ censetur obligatũ pro talib9 oneribus publicis.l.imperatores.ꝛ ibi no.ff.de publica.l.j.C.in qui.cau.pign.tacite contraha. Sed qñ testator legat rem suam que est alij obligata:tenet̃ heres eã luere ꝛ liberare.l. si res obli-
3 gata.ff.eo.ꝛ ibi Bar.tenet† ꝙ ista lex intelligitur ẜm distinctionẽ illius legis:scꝫ si testator sciebat istam rem esse obligatã ad ista onera publica:tunc heres tenetur satisfacere:al's secus.idem tenent Ange.ꝛ Imo.hic:ꝙ an sit verũ ibi dicetur.Secunda ratio est ẜm Pau.de ca.qꝛ ex quo pro tpe preterito fructus pertinuerunt ad heredem.§.fructus.ff.ea.l.ergo similiter debet spectare
4 onus:de quo hic:† qꝛ cẽsetur magis onus fructuum ꝙ̃ proprietatis.l.nam stipendium.in fin.ff.de impen.l.si pendẽtes.§.si qd cloacariũ.ff.de vsufru.¶ Istũ text.ampliat Pau.de ca.d.Alle.
5 ꝛ latius Are. vt procedat etiam in collectis † ꝙ heres teneatur soluere collectas pro re legata pro tempore preterito:ꝙuis col lecta imponatur persone pro rebus:ꝛ sic nõ sit onus mere reale.l.rescripto.§.fi.ꝛ ibi Bar.ff.de mune.ꝛ hono.Et ratio est:qꝛ etiã pro collectis predia censentur tacite hypothecata ẜm Bal.i tit.de pace cõstan.in ver.nos romanorũ.et in.l.j.§.qd si nemo.ff.qd cuiusqꝫ vniuer.ꝛ latius Are.hic:est de mente Bart.in.l.si ꝑ illũ tex.C.sine censu vel reli.ꝛ sic per consequẽns militat prima ratio Bar.ꝛ cõis.s.relata.¶ Iuxta istũ tex.querit vtiliter Pau.de
6 ca.† quid si collecta vel onus publicũ fuit indictũ in vita testatoris:sed tẽpus solutiõis faciende euenit post mortẽ testatoris: postꝙ̃ res fuit tradita legatario:ad quẽ spectabit solutio vel ad heredem vel ad legatariũ:ꝛ cõcludit ꝙ pertinet ad heredẽ:qꝛ inspicitur tps quo collecta est iposita:nõ aũt tps quo venit soluẽda per.l.defuncta.in prin.ff.de vsufru.ꝛ gl.in.l.incola.ij.ꝛ qd ibi Bar.ff.ad munici.Et qd no.Joã.an.in regula:non est in mora in mercurialibus de onere imposito ꝑ papã tpe quo quis erat eps Bonoñ.ꝛ qñ euenit tps solutionis effectus est eps Paduanus: ꝙ solutio spectet ad ecclesiã Bonoñ.ꝯsiderato tẽpore quo fit indictũ:ꝛ sic ad ei9 successorẽ:ꝛ cũ Pau.de ca.tenẽt Alexã.ꝛ Are.hic.Idem tenet Bal.in.l.j.§.qd si nemo.in.ij.q.prin.ff.qd cuiusqꝫ vniuer.¶ Scdo no.ex isto tex.declarationẽ ad id qd di-
7 cit tex.in.l.si a substituto.§.fi.ff.eo.† ꝙ sufficit ꝙ heres det rem legatam talis qualis est.nam intelligit̃ ille tex.respectu qualitatis intrinsece inherẽtis ipsi rei:vt bone vel male:secus est quo ad ea que veniunt extra rem:vt hic.¶ Tertio no.ex isto tex.in v̑.pre-
8 teritum:a cõtrario sensu:ꝙ† pro tpe futuro tenet̃ legatarius ad collectas ꝛ tributa pro re legata:ꝛ ita est tex.in.l.quero.ff.de vsufru.lega.ꝛ in.l.hactenus.in prin.ff.de vsufru.ꝛ hic i gl.Istud limitat solus Cy.hic:nisi onus tributi esset tã grãde ꝙ equipolleret fructibus rei legate:tũc tale onus spectaret ad heredẽ etiã i tpe futuro.allegat tex.in.l.qui cõcubinam.§.qui hortos.ff.tit.ij.Sed istã limitationẽ videt̃ impugnare.d.Alle.hic:qꝛ Bar.in.d.l.quero.respondet ad.d.§.qui hortos.ẜm gl.in.l.his verbis.§.fi.vbi etiam Bart.ff.de leg.ij.ꝙ.d.§.qui hortos.loquit̃ quo ad onera que debẽtur pro habẽdo ipso iure fructuũ:ꝛ ista bene spectãt ad heredem:vt ibi.Quedã sunt onera que habito illo iure imponunt̃ ꝑ fructibus vel predio vel mixtim.et ista onera pertinent ad legatariũ.d.l.quero.Tu aũt si vis defendere limitationem Cy.potes dicere ꝛ bene ꝙ in.d.l.quero.§.q hortos nõ erãt tributa ita grauia ꝙ absorberẽt oẽs fructus rei legate: ꝛ sic redderẽt legatũ oĩno inutile ꝑut hic.vnde ne legatũ reddat̃ penit9 inutile:ista onera debẽt spectare ad heredẽ:ꝑ ea q̃ dixi in.§.si ti-
9 tius.sup ver.fi.s.ea.l.post Bart.ꝛ alios ibi.¶ † Quarto not.ex v̑.scio. ꝙ qñ testator legat incertũ de certis apposito noĩe proprio ꝑ qd apparet eũ sensisse de certo:electio seu declaratio pertinet heredi:qui verisimiliter eliget minimũ.facit.l.si qs a filio.§.si quis plures. ꝛ ibi glos.ꝛ.l.legato generaliter.v̑.si certo.s.e.ꝛ limitatur.l.qui duos.s.eo.lꝫ gl.in.d.l.legato generaliter intellexerit istum tex.ꝙ in isto legato generis nulla species esse poterat quã nõ expediret legatario habere poti9 ꝙ̃ nõ habere : ideo debet̃ minimũ.¶ Gl.i v̑.minorẽ.ibi:si vellet heres dare maiorem vtiqꝫ poterit.No.istam gl.qꝛ facit ad id qd dixi post Ang.
10 ꝛ Moder.in.l.legato generaliter.s.eod.† ꝙ si ibi legatarius qui debet eligere mediocrem si vellet eligere pessimum inuito herede:an possit:ista glo.facit quod sic:vt ibi dixi.¶ In ea.glo.ibi: sed argu.contra.ff.ti.j.l.caius.responde ꝙ ibi vnicus tantũ erat fundus:lꝫ diuisus in plures grã cõmodioris culture:nimirũ si
11 tot9 debet̃ legatario:hic aũt erãt duo fundi separati.¶ † In ea.glo.in fi.responde ad.d.l.duo.quod ibi est incertitudo personarum que magis vitiat:hic incertitudo rerum : vt per gl.ꝛ docto.in.l.si quis a filio.§.si quis plures.s.eod.rationem posui in.l.legato generaliter.s.eo.

1 ¶ Legatũ factum de re aliena que cum difficultate etiam haberi potest a testatore sciente vel coniuncte persone valet.
Heres ꝙ quis non potest institui in hereditate aliena.
2 Terminus res alienas in isto tex.quod nõ comprehendat hereditatem alienam.
Hereditas etiam rerum appellatione continetur.
3 Difficultas prestationis non impedit nec vitiat legatum nec cõtractum stricti iuris.
4 Furiosus quis iudicatur ex sermonibus.
5 Fatuus est qui fatua loquitur.
6 Testamentum conditum a doctore Paduano in quo mãdabat corpus suum deferri debere ad ecclesiam cum cantibus ꝛ sonis fuit bestiale.
7 Difficultas maxima que cadit in quãdam impossibilitatem qd vitiet legatum.
8 Quod expediri non potest absqꝫ principis licentia vel nisi habito principis consensu:reputatur impossibile.
9 Dependẽtia a sola voluntate principis adeo sunt difficilia ꝙ reputantur impossibilia.
10 Primũ testũ ꝙ nõ rumpitur per scdm i quo possibile est adiri hereditatem per restitutionem factam a solo principe.
11 Matrimoniũ contractũ inter prohibitos sub cõditione si pontifex dispẽsauerit:nõ tenet etiam sequuta dispensatione pape nisi

a ¶ Que differẽtia sit.addẽ gl.i.l.ij.i v̑.tributor.ff.de here.vel act.vẽ.Feli.i.c.ad audiẽtiã.in.ix.col.de pscri.

b ¶ Tributũ adde.l.agit̃.i.§.j.ff.de v̑.signi.c.cõuenior.xxiij.q.viij.ꝛ.i.c.tributũ.ca.cã ꝛ questio.

nouus consensus interueniat.
12 Actus vt retrotrahatur opꝫ ꝙ a principio poterit intercedere.
13 Solita per principem concedi: non censentur impossibilia.
14 Beneficium consuetum cōcedi a principe: censetur impetrabile.
15 Relegati restitutio ꝙ non soleat de facili per principē concedi.
16 Conditio apposita legato que nō potest impleri nisi ꝑ dispensationem principis: censetur impossibilis: nisi esset de substātia ⁊ validitate actus.
17 Depēdens a potestate vnius tm̄ reputatur ita difficile quod iudicatur impossibile: intellige alicuius domini non priuati.
18 Podere seu fundus si relinquatur fratribus minoribus cū onere ꝙ construat ibi monasterium in quo stent certi fratres: onus tanq̄ impossibile reijcitur: ⁊ legatum vt purum debetur.
19 Legatū factū in aliquā piā cām si nō pōt impleri eo modo quo testator iussit: debet conuerti in aliam piam causam.
20 Mendicantes sunt incapaces immobiliū quo ad tenēdum: ⁊ .j. nu.42. non quo ad vendendum. ⁊ nu.37. ⁊ 41.
21 Legatum factū de rebus publicis vel destinatis ad vsum publicum vel principis: non valet etiam quo ad estimationem.
22 Distinctio tex.in.l.cum alienam.C.de lega.an habeat locum in hoc tex.
23 Legati nullitas potius presumitur q̄ ꝙ presumat heredē esse grauatum de redimendo iure alterius.
24 Res redacte in patrimoniū principis censentur eius priuate ⁊ non alienantur sine eius speciali mandato.
25 Legatum factū de re aliena q̄ est in cōmuni cōmercio Taliorum valet: ⁊ debetur estimatio.
26 Stipulatio facta de re que est in cōi cōmercio alterius q̄ stipulatoris non valet etiam quo ad estimationem.
27 Estimatio rei aliene legate licet res ipsa sit in obligatiōe etiam peti potest.
29 Iudeum esse quod cadat in delictum non tamen punibile.
29 Princeps non potest expellere iudeos de ciuitatibus suis sine iusta causa.
30 Leges flor fuerunt facte ante aduentum christi.
31 Legatum factum de re immobili forensi prohibito per statutū acquirere an valeat. ⁊ nu.34. qd̄ sic quo ad estimationem.
32 Iudex potest propter delictum imponere alicui ne acquirat.
33 Naturalis obligatio qd̄ non oriatur ex legato facto cōtra ꝓhibitionem statuti. ⁊ nu.39.
35 Forēsi prohibito acquirere domum ī ciuitate: potest legari sub modo vt vendat.
36 Dominiū rei quam quis prohibetur retinere: potest acquirere.
37 Legatū factū collegio de re quā nō potest retinere valet.
38 Legatum factum de vestibus que prohibentur portare per statutum valet quo ad estimationem.
40 Regula catoniana non pertinet ad leges nouas.
43 Legatū qd̄ nō tenebat ꝓpter corporis vitiū si est factum a sciēte: vel coniuncte persone valet ⁊ debetur estimatio.
44 Legatum factum de re ecclesie an valeat vt estimatio debeat̄.
Res ecclesiarum inferiorum quod possunt ob necessitatem alienari sine licentia pape.
45 Legatū factū de fundo dotali vel minoris ꝙ valeat vt estimatio debeatur. nu.46. ⁊ .47.

Constat. Res aliene q̄ sunt in cōmercio: lꝫ cū difficultate possunt legari. hoc primo. Res vero q̄ nō sunt in cōi cōmercio ꝓpter earū publicā qualitatem: vel esse non possunt absq̧ iussu solius principis legari nō possunt etiā quo ad effectū: vt estimatio debeat̄. hoc scd̄o. Sed si sunt ī cōi cōmercio sed nō legatarij absq̧ tm̄ eius delicto valet legatū quantum ad hoc vt earū estimatio debeat̄. hoc dicit tertio ⁊ vlti. cum
1 l.sequēti: ⁊ sic hꝫ tres partes que patēt ex summario. ¶ † Not.j. ꝙ legatū pōt consistere in rebus alienis etiā que cū difficultate haberi possunt: intellige tm̄ qn̄ legatum rei aliene fit vel a testatore sciente vel coniuncte persone ſm distinctionē.l.cum alienā.C. de lega. ⁊ .l.vnū ex familia.§.si rem.j.tit.j. ¶ Itē adde secus esse in hereditate aliena: in qua quis non pōt institui heres etiā a testatore sciente.l.fi.C.de here.insti. ⁊ ibi not. Bal.in.xviij.oppo. ⁊ assignat rationē diuersitatis: q2 legatū respicit ꝑncipaliter ⁊ secundario rem ipsam que legatur: ⁊ que pōt redimi ⁊ prestari qn̄ est aliena: secus in heredis institutione que respicit ꝑncipaliter personā ⁊ que redimi nō potest nec obliquari: qd̄ est notandum
2 ſm cum. ¶ † Ex istis ergo tu prouecte pōdera: ꝙ terminus res alienas positus ī tex. lꝫ sit generalis.l.j.in fi.ff.si cer.peta. ⁊ .l.rei appellatione.ff.de ver.sig. nō tm̄ videt̄ hic cōprehendere hereditatē alienā: ⁊ maxime ꝓpter naturam tituli: ſm quā leges debent intelligi.l.imperatores.ff.de in diē adiec. ⁊ iste titulus tractat de legatis ⁊ non hereditatibus: lꝫ al's sub appellatione rerum cōtineat̄ etiā hereditas. tex.est ī.l.lꝫ.in v̄.rebus. ⁊ ibi Bar. in.iij.no.ad hoc no.C.de pac.qn̄ nō est datus alius coheres vniuersalis.l.fi. ⁊ ibi gl.no.ff.de vsufru.lega. vide tm̄ tex.in.l.nā qd̄ in.§.fi.in vltimis verbis.in ver.vel vniuersam rem meā.ff.ad trebel. ¶ Scd̄o no.ex tex.ibi etiam si difficilis. ꝙ difficultas presta
3 tionis non impedit nec vitiat legatū. † Confirmat̄: q2 si difficultas nō vitiat ↄctū stricti iuris.s.stipulationē.l.cōtinuus.§.illud.ff.de ver.obli.multominus debet vitiare legatū: qd̄ est fauorabilius.l.ī testamētis.j.de re.iur.in.c.cū dilecti.de dona. ¶ Tertio
4 no.ex tex.ibi furiosi est talia legata scribere ſm Bar. ⁊ alios † ꝙ ex sermonibus appositis in testamēto quis iudicat̄ furiosus. facit.l.quidā in suo.ff.de cōdi.insti. Furor enim est morbus intrinsecus qui declaratur ex verbis ⁊ ex qualitate dispositionis sue: ⁊ sic per actus exteriores. ⁊ quod ex sermonibus quis presumat̄ furiosus est glo.in.l.nec codicillos.in gl.mag.ad fi.C.de codicil. ⁊ tex.in.l.is qui.in prin.in ver.sermonibus. ⁊ ibi glo.no.ff.de tuto. ⁊ cura.da.ab his. ⁊ tex.ī.l.ob que vitia.circa.princ. ⁊ ibi Bal. multū ad hoc not.ff.de edil.edic.qui tex.est melior de corpore iuris.ad hoc ſm Ang.in.l.si cū dotē.§.si maritus.ff.solu.ma. Alibi est tex.in.c.legimus. ⁊ ibi glo.no.xc.di. ⁊ glos.in.c.gonsaldus.
5 xvij.q.ij. † ꝙ ille est fatuus qui fatua loquit̄. Alibi probat tex.in c.j.§.si vera. ⁊ ibi no. Gemi.de cler.egro.in.vj. ⁊ ī.c.filij. ⁊ ibi etiā not. Gemi.de here.in.vj. ꝙ ille presumit̄ furiosus qui nō loqui
6 tur: vel non respondet ad propositū ¶ † Predictis etiā adde illud qd̄ ponit Ludo.ro.in.l.j.in princ.in.vj.col.ff.de ver.ob.de testa.cuiusdā Paduani q inter cetera ordinauit ī testamēto qd̄ cadauer suū deberet deferri ad ecclesiā cū cantib9 ⁊ sonis. dicit Ludo.fuisse iudicatū ꝙ esset furiosus. Ipse tm̄ tenet cōtrarium cum de iure cadauera debeāt deferri ad sepulturā: cū sonis ⁊ cātibus psallentiū. Ita est tex.not.in.c.qui diuina. ⁊ in.c.vbicunq̧. xiij.q.ij. ⁊ istam opi.Ludo.refert ⁊ simpliciter sequit̄.d.Alexā.in l.cum dotē.§.si maritus.in vlti.col.ff.solu.ma.sed Pau.de cas. in.l.non oportet.C.de his qui.vt indi.refert ꝙ fuit vnus doctor Paduanus qui fecit tale testamentū ⁊ ꝙ eius dispositio fuit bestialis ⁊ minime seruanda. ¶ Sed aduerte lꝫ Bar. ⁊ cōiter ceteri ita no.ex isto tex.vt dixi.tm̄ Rapha.cu.dicit ⁊ forte nō male: ꝙ iste tex.ibi: furiosi est.sic intelligit̄.i.fecit actum qui cōuenit magis furioso: al's em̄ si ex hoc probaret̄ verus furor: vt dicūt bart. ⁊ alij frustra quereret̄ in hoc tex.an estimatio deberet̄ q2 testamētum nō valeret: q2 esset ↄditū a furioso.l.qui furiosum.C.q testa. face.pos.sic etiā ponitur ſm eū in.l.vnica.C.de his que pene nomi.tu allega meliorē tex.ī.l.ij.ff.de inoffi.testa. ¶ Preterea si verum esset notabile.Bar. ⁊ doct.sequeretur ex hoc text.qd̄ eoipso ꝙ testator legat rem que non est in cōmuni cōmercio vel est cum magna difficultate ex hoc suo presumeret̄ furiosus: ergo sequeretur ꝙ testator apponendo conditionem impossibilem: presertim cum ⁊ de facto presumeret̄ furiosus ⁊ sic testm̄ nō valeret cō
7 tra.l.j. ⁊ totū titu.ff.de cōdi.insti. ¶ † Quarto not.ex tex.ꝙ difficultas maxima que cadit in quādam impossibilitatem vitiat legatū: ex quo sequit̄: ꝙ illud qd̄ est valde difficile iudicat̄ impossibile: vt hic. ⁊ .l.cōtinuus.§.cū quis.ff.de ver.obl.qd̄ est no.dignū ſm Bal.qd̄ ītellige verū: qn̄ talis magna difficultas est circa rē ⁊ sic solam rei legate secus si circa tp̄s prestationis rei legate.l.si mihi ⁊ tibi.§.si quis seruos quos gadib9 al's incipit ꝑculus ait s.e. ⁊ ibi dixi: vel circa cōditiōes.l.j.vbi gl. ⁊ do.ff.de cōdi.insti.
8 ¶ † Quinto no.ex tex.ꝙ illud qd̄ nō pōt expediri absq̧ licentia principis vel nisi habito ↄsensu principis est ita difficile ꝙ reputat̄ impossibile. Et idē no.gl.ī.d.l.cōtinuus.§.cū quis ꝑ quā no. ibi bar.ī fi.ꝙ illud qd̄ nō pōt obtineri nisi fiat noua lex ꝑ ciuita
9 tē est ita difficile ꝙ reputat̄ īpossibile. ¶ † Et sic no.ꝙ ea q̄ dependent a voluntate solius principis sunt adeo difficilia ꝙ reputātur impossibilia: ⁊ ad h̄ quotidie allegat̄ iste tex.idē dicit Bart. in.l.fi.in.ij.col.C.de sen.pas. ⁊ in.l.si quis sub conditiōe.in.ij.col. ff.de testa.tute. ⁊ in cōtractu minoricarū in.c.incip.pone aliquis reliquit.facit tex.in.l.ij.§.tractari.ff.ad tertul.vbi nō imputatur matri que nō desiderauit a principe conditionem remitti quasi
10 censeat̄ illud impossibile. ¶ † Hinc est qd̄ ꝑ scd̄m testamentū ex quo possibile est adiri hereditatē ꝑ restitutionē factā a solo principe non rumpitur primū testamentū: q2 vr̄ nō posse fieri.l.iiij.in prin. ⁊ .§.j.ff.de fideicō.liber.ſm Bar.ī.l.j.ad fi.ff.de iniust.rup.
11 ¶ † Item ad regulā adde qd̄ notabilr̄ volūt Inno.d.Car. ⁊ .d. Abb.in.c.super eo.de cōdi.appo.ꝙ si duo inter quos erat ꝓhibitū matrimoniū cōtrahāt matrimoniū sub conditione si papa dispensauerit: ꝙ tale matrimoniū est nullum: q2 cōtractū super cōditione impossibili: cū pēdeat a potestate solius pape in tm̄ ꝙ si papa etiā postea dispēsaret adhuc nō valeret matrimoniū nisi
12 postea nouus cōsensus interueniret: † q2 ad hoc vt actus retrotrahatur opꝫ ꝙ a principio potuerit intercedere: vt no.in.l.si is qui pro emptore.ff.de vsucap.an tamē hoc sit verū pendet a proximo dicēdū. ¶ Sed aduerte q2 ↄtra istā regulā ⁊ doctri. Bar ⁊ doc.vr̄ tex.in.l.qdā relegatus.in ꝑn.ff.de re.dub. ⁊ in.l.interdicit.ff.de cōdi. ⁊ demō. hoc modo inducēdo: nā restitutio relegat fit a solo

sit a solo pncipe.l.j.§.fi.ff.de questio.⁊ tamē ista cōditio que fuit apposita in illis legibus nō censetur impossibilis:patet q2 reijce
13 retur.l.j.in pn.ff.de cōdi.insti.Sed rñdetur cōiter † ꝙ ibi sunt talia que solita sunt per principem facile cōcedi:tūc illa nō censent impossibilia.facit bene tex.hic ad fi.i ver.cū distrahi non soleāt. Et ita per ista iura limitant istam regulam Rapha.cu.d.Alex.⁊ Areti.hic Rapha.cu.Pau.de ca.⁊ Areti.in.d.l.cōtinuus.§.cum quis.Lud.ro.in.l.ij.in prin.in vlti.charta.ff.de verb.obli. vbi pro ista limitatione addit bonū tex.in.l.que cum maior.post prin.in ver.cum nō facile impetret.ff.de ope.libe.pro ista etiam opinione alleg.Areti.tex.quem reputat singularē in.l.j.§.pmit/
14 titur.ff.de aqua quoti.⁊ esti.vbi dicit tex.† ꝙ beneficiū cōsuetum concedi a principe censet impetrabile ⁊ potest impetrari vt ibi exponit glo.nō subiungit tex.qd̄ presumitur qd̄ indubitate impetrabit.Tu aduerte qd̄ ista sol.Moder.ad.d.l.quidā relegatus.⁊ ad.d.l.intercidit.nō videt bona:q2 illa iura loquantur in his q̄ solita sunt per principē facile concedi:istud nō videt bene dictū: quia sic sequeretur ꝙ restitutio relegati soleat per principem de
15 facili concedi qd̄ non est verum † cū relegatio fiat propter delictum.l.relegatū.in pn.⁊ per totam legem.ff.de interdi.⁊ relega.al's daretur materia ad delinquēdū cōtra.l.conuenire.ff.de pac.do.⁊.l.cū lex.⁊ ibi not.Bar.ff.de legi.nam facilitas venie prestaret incentiuū delinquendi.nec etiā verisimiliter est ꝙ pnceps sine causa sit solitus de facili inducere restitutionē relegationis Et si diceres ꝙ in illis legibus relegatio erat facta ex leui causa: ideo presumat principē de facili cōcedere:esset somniare ad illa iura:⁊ ideo ista solutio Moder.ad illa iura non est bona q2 bene procederet attento possibili:sed nō attento solito ⁊ facili.Tu er/
16 go potes† aliter ⁊ notabilius respondere ad illa iura ex doctrina Bal.in.l.j.in.vj.q.C.de insti.⁊ substi.vbi dicit:ꝙ si in testō aliquid relinquatur sub conditione que non potest impleri nisi per dispensationē principis:talis conditio censetur impossibilis:vt hic.⁊ sic reijcitur per regulam.l.j.vbi glo.ff.de condi.institu.nisi ſm eum esset cōditio q̄ esset de substantia ⁊ validitate actus:puta si pater relinquat filio spurio si legitimabitur:tūc nō vitiatur l.in tps.ff.de here.insti.ita videt esse in.d.l.quidā relegatus.nam ibi factū erat legatū sub conditione si aliquis impetrauerit restitutionem de relegatiōe ab imperatore:q̄uis enim nō possit impetrari nisi a solo principe:⁊ sic iudicatur impossibilis:tamē totum reijcitur q2 est necessaria ad substantiā ⁊ validitatē legati:q2 si reijceret legatū ibi vitiaret ꝑpter incertitudinem persone cum esset factū vni ex heredibus qui impetrauit ab imperatore:vnde ex implemento cōditionis certificabit psona cui est legatū:et ꝑpter hoc nō reijcitur:⁊ iste est verissimus intellectus ad illū text.
17 ¶ † Sexto p istū tex.no.gnalius Bald.ꝙ illud qd̄ vnius solius potestati cōcedit:vel qd̄ pēdet ex vnius potestate tm̄:est ita difficile ꝙ reputat quasi impossibile:⁊ refert ita tenere Ray.⁊ sequit simpliciter Flo.sed ſm Imo.istud vr̄ esse nimis gnale: q2 istud non probat nisi qn̄ a solius pncipis ptāte dependet :tū ſm eum pōt dici qn̄ depēderet a volūtate solius dñi alicuius loci: cū idē esse videat.ar.l.illud.ff.ad.l.aquil.sed do.Alex.⁊ Are.reprobāt ⁊ hū regulā Bald.q2 si testator legat mihi rem titij:pēdet a sola volūtate titij ꝙ dñiū trāsferat.l.nec emere.C.de iur.deli.iuncta l.id qd̄ nr̄m.ff.de reg.iur.⁊ tñ legatū valet vt hoc tex.in prin.sed si iudicaret impossibile non valeret:vt hic in fi. Et diuersa ratio est inter istos principes:q2 difficilior est aditus principū quam priuatorū.Itē nimia audacia est testatoris legantis rem que est in patrimonio imperatoris ⁊ attribuitur demētie. Sed tu caue q2 Bar.in.d.l.cōtinuus.§.cum quis.circa prin.colligit etiā ipse ex glo.generaliter:ꝙ illud qd̄ est possibile explicari per vnū tm̄ est impossibile.Sed debet Bar.sane intelligi per vnū.s.principem aut similem:nō per vnum.s.priuatum.¶ Per istū text.ex
18 predicta dicit Bar.se dixisse:† ꝙ si relinquat podere seu fundus fratribus mendicantibus cū onere qd̄ ibi debeāt cōstruere locū sui monasterij vbi morent certi fratres : ꝙ illud onus adiectum nō valet:q2 est impossibile sine autoritate pape.c.j.de reli.domi.in.vj.⁊.c.j.de exces.prela.in.vj.¶ Sed tu aduerte q2 Bart.non aperit nec declarat an reiecto tali onere legatū tāꝗ purū valeat vel non:tñ Flo.hic refert Bar.tenere ꝙ isti fratres mēdicantes remoto tali onere vt impossibile capient relictum tanꝗ purum: ⁊ hoc sequit ipse Flo.si al's eius sint capaces ꝑ not.in.c.in presentia.de proba.Similiter do.Alex.hic refert Bar.velle ꝙ legatū tanꝗ purum valeat ⁊ teneat ⁊ cōditio tanꝗ impossibilis reijciatur:⁊ subdit docto.cōiter istud sequi:sed Rapha.cuma.hic refert Bar.tenere contrariū.s.talem modum vel conditionem vt impossibilē reijci neqꝫ legatū valere neqꝫ tenere:sed ꝙ legatū valeat tenet idem Bar.in cōtractu minoricarū.in.ij.parte.in ver.pone
19 aliquis relinquit fratribus edificia.⁊ ibi limitat † ꝙ tale legatū quod non potest impleri:eo modo quo testator iussit:debet conuerti in aliam piam causam:vt memoria ⁊ salus anime defuncti seruetur.l.legatū ciuitati.ff.de vsufru.lega.Idem tenent Imo.Rapha.cu.Pau.de ca.⁊.Alex.hic.ita etiā tenet Bal.in.l.cū aliena.in.ij.col.C.de leg.ꝙ tale legatū valeat:onus autē adiectū legato lꝫ nō valeat:dꝫ tñ conuerti in aliū piū vsum arbitrio superioris:puta in cōstitutione alicuius venerabilis capelle in eorū ecclesia vbi pro aīa testatoris celebrent diuina officia:vt in cle.q2 ꝯtingit.de reli.domi.¶ Adde etiā ꝙ idē tenet Fed.de señ.in cōsi.clxxvj.qd̄ incip.viso instrumēto donationis.vbi cōcludit:ꝙ tale relictū valet tanꝗ purū ⁊ liberū:⁊ onus habet ꝑ nō adiecto q2 est cōtra iura que habēt qd̄ prohibeat ꝙ aliquis nouus loc⁹ fiat pro habitatione fratrū minorū ⁊ penā imponūt recipientibus:vt.d.c.vnico de exces.pꝛela.in.vj.⁊ cle.fi.de penis.nec est expectanda dispēsatio pape ꝑpter nimiā difficultatē ꝑpter quam habet qd̄ est impossibile per regulā istius tex.⁊ posito qd̄ inde ad aliqd̄ tps obtineret ꝙ fratres possent ibi habitare ⁊ stare:tñ illud onus iam remissum non rediret:vt.l.qui res.§.arcā.ff.de solu.⁊.l.cū ex causa.C.de remis.pigno.maxime cū resuscitatio oneris esset in preiudicium iuris iam quesiti fratribus.c.q̄uis.de rescrip.in.vj.¶ Cōtrariū tenet ipsemet Bal.in aut.ingressi.in pe.col.C.de sacro san.eccle.vbi tenet ꝙ istud qd̄ relinquit istis fratribus minoribus qui nō sunt ꝑpter se capaces nō valet ⁊ sic reijcitur:q2 modus ipossibilis coherens tali legato vitiat legatum.c.exij qui seminat.§.ad hoc q2 fratribus.de verb.sig.in.vj.⁊ tūc nunꝗ fit cōuersio in aliū vsum.⁊ cū Bal.tenet Pet.de ancha.in cle.exiui.de vb.sig.voluit dicere Bal.qui obscure loquntus est:tūc demū fieret ꝯuersio in aliū piū vsum qn̄ legatū si esset simpliciter relictū valeret:ita loquit.d.l.legatū ciuitati.sed in casu nostro si res fuisset simpliciter relicta fratribus mendicāti/
20 bus legatū nō valeret:† q2 ipsi sunt incapaces immobiliū.d.cle.exiui.⁊.d.c.j.de relig.do.in.vj.ergo nō debet tūc fieri cōuersio in alium vsum.¶ Sed certe istud fundamentū Bal.nō est tutum: q2 qn̄ immobilia relinquunt fratribus mendicantibus quorum sunt incapaces.vt.s.tñ legatū valet quantum ad estimationem: prout tenent Bar.⁊ alij:vt.j.dicetur.Contrariū etiā tenet Pe.de ancha.in regula nemo potest.de reg.iur.in.vj.quē refert ⁊ videtur sequi Are.hic.Tu tene ꝙ onus non reijciatur:q2 non est impossibile cōtra Bar.⁊ alios cōiter doct.tamen legatū valet ⁊ tenet:eo q2 summa ratio est:que facit pro religione ⁊ pia causa.l.⁊ sunt psone.ff.de relig.⁊ sump.fune.verisimile est ergo ꝙ poterit obtineri ⁊ impetrari dispēsatio ⁊ gratia a summo pōtifice:et ideo iste modus nō videt impossibilis:q2 ea q̄ verisimiliter pñt obtineri a solo papa:nō iudicant impossibilia:vt dixi tex.Sed certe cum papa exercet istas dispensationes ⁊ acquisitiones nouorum locorū in fratribus mendicātibus:vt in.d.c.j.de reli.do.in.vj.⁊.d.c.vnico.de exces.pꝛela.in.vj.nō videt per illa iura ꝙ papa debeat esse difficilis: imo multum facilis ad concedendum.
21 ¶ † Septimo no.ex hoc tex.ꝙ qn̄ alicui legātur res publice vel que sunt destinate ad vsum publicū principis:vt magna palatia horti publi.⁊ silia tale legatū nō valet:etiā quo ad estimationē q2 censetur trufatorie relictū:⁊ ideo text.dicit ꝙ furiosi est talia
22 legata scribere.vt.s.declaraui.¶ † Istū tex.limitat Rapha.cu.hic non procedere:qn̄ testator legauit rem que non est i cōmuni cōmertio:puta rem principis non scienter sed ignoranter ⁊ coniuncte persone.nā istis duobus concurrentibus tenet ꝙ valeret legatum quātum ad effectum:vt debeatur estimatio.Ratio q2 si testator sciuisset verisimiliter aliud ei legasset:per.l.si quis inquilinos.⁊ prin.in ver.ex voluntate defuncti.cōiuncta glo.j.eo Cōtrariū tenent Pau.de ca.⁊.d.Alex.i.d.l.cū alienā.ad fi.C.de lega.⁊.d.Alex.hic:eo q2 distinctio que fit inter testatorem scientē ⁊ ignorantem.d.l.cū alienam.nō habet locum in rebus qui non sunt in cōi cōmertio:vt sunt res principis:vt hoc tex.Sed istud fundamentū potest de facili euadi:q2 potest negari assumptū qd̄ dist.l.cum alienam.nō habeat locum in casu istius tex.istud pōt negari:⁊ propterea istud probat ⁊ fortius do.Alex.hic:q2 iste tex.vult facere differētiā inter legatū rei aliene que est in comercio cōi.⁊ legatum rerum quarum nō est cōmercium vel cum magna difficultate:vt in rebus cesaris.Sed in re aliena que est in cōmuni commercio bene adhibetur distinctio:an scienter vel ignoranter legetur:⁊ quando ignoranter an coniuncte persone.d.l.cum alienam.ergo aliud esse debet in rebus hic expressis que nō sunt in cōmuni cōmertio vel cum magna difficultate. Sed certe nec istud fundamentum q̄uis videatur coloratum aliquid stringit: q2 bene verū est:ꝙ iste tex.facit differentiam.s.relatam inter res alienas que sunt in cōmuni cōmercio:⁊ res alienas que nō sunt in cōmuni cōmercio vel sunt cum magna difficultate.⁊ differentia tex.est:q2 primo casu valet legatū:vt saltem debeatur estimatio:sed secundo casu nullo modo valet legatum:etiā quo ad estimationē:sed certe propter hanc differentiam tex.non sequitur quod distinctio.l.cum alienam.loquitur solū in primo casu.s.in re aliena que est in cōmuni cōmercio.Ista talis illatio non bene

a ¶ Quodesse iudeū.adde qōglos.sunt 9rie in multū.ff.deuer.ob.7ī.l.apō iulianū.i.§.j.ff.de le.j.7 p Feli.in.c.multoꝝ.i.ij.col.deiude.

b ¶ Uel princeps. Addō Inn.i.c.ꝙ sup his.de voto.Alb.i c.j.desagit. Old.ꝯsil.cclxxxvij.incip.vr̄ probabilior sn̄ia.

c ¶ Deiudeo Addō Pet. de ancha.7 Jo.deana.i c.ij.deiude. Fallit ſi est aſcript⁹ glebe ſm Feli. i.c.placuit in fi.iij.col. ver.et dicit ꝗ.de.de an. depreſcrip.

d ¶ Immobili. Addōbar. in.l.multū. ff.deṽ.obli. Bal.i.l.placet.C.ō ſac. ſan.eccl.bal. in.l.ſi ita.in §.ea.l.ff.de ṽ.obli.Bal in.l.dudum C.de cōtrahē.ēp.Rapoa.cu.in.l. ſi rem.ff.de verb.oblig.

e ¶ Immobilia relinquūtur. Adde Jo.de lig.i cle.exiui de verb.ſigni.

f ¶ Relictuz factū.Adde Barba.i re pcti.rub.de reb.eccle.nō alie.Bal.in l.ſeruos qui ad cuſtodiā templ.ff.de ali.7ci.lega. Bal.in.l.lu ci⁹.i.§.tres heredes.ff.ad trebelli. Ang.7 Boder.in.l.ſtichū aut pāphilū.in.§. pipula.ff.de ṽbo.oblig. Pet.de auch a.et Joā.

venit ex hacdifferentia:quinimo illa.l.cū alienā.videtur genera
liter loqui in re aliena:ergo quomodocunq̧ aliena. Preterea.7
fortius ratio finalis decidendi aſſigāta in illo tex.d.l.cū alienā.
que eſt ꝙ qn̄ teſtator legat coniuncte perſone ſi ſciuiſſet veriſſimi
liter aliud legaſſet:militat etiam quando res principis legatur
coniuncte perſone a teſtatore ignorante. ¶ Preterea 7 quarto
iſte tex.poteſt euadi aliter vt nō ſit contra Raba:q2 nō loquitur
qn̄ coniuncte perſone fieret tale legatum. Preterea 7 quinto qn̄
debet fieri interpretatio vt legatum valeat:per regulam.l.quo
23 ties.ff.de reb.dub.†Et ſi diceres ad hoc vltimū ꝙ imo indubio
potius preſumitur nullitas legati ꝙ̄ qō preſumatur heredē eſſe
grauatum de redimendo iure alterius.l.vxor patrui.vbi gloſ.7
doct.C.de lega.l.quod in rerum.§.j.ſm intellectū Bar.7 magis
cōem ibi.ſ.co. ¶ Sed ad hoc potes replicare ꝙ indictis iurib⁹
nō concurrit veriſimilitudo voluntatis teſtatoris que cauſatur
ex cōiunctione perſone legatarij:vt hic. Iſto modo videt̄ poſſe
defendi limitatio Rapha.cu.hic. ¶ Et ſi diceret̄ ꝙ Rapha.ſm
hanc limitationē intelligeret iſtū tex.in teſtatore ſciēte:7 iſta vi
detur diminatio 7 reſtrictio. Tu potes hoc ꝓbare ꝙ tex.iſte pro
prie loquitur in teſtatore ſciente:dum dicit ꝙ furioſi eſt talia le
gata facere:ergo videt̄ loqui in ſciēte:q2 ī ignorāte ceſſaret iſta
ratio dementie 7 furoris:7 qō iſte tex.loquatur in teſtatore ſciēte
firmat expꝰſſe gl.hic in ver.nec eſtimatio.dū reſpōdet ad.d.l.j.de
cōtrahē.emp.cōiter approbatā. ¶ Sed caue q2 ſi ſm limitatio
nem Rapha.iſte tex.loqueret̄ in ſciēte magis deberet̄ eſtimatio
qauſi ignoraret vt eſt tex.in.d.l.cū alienā. Fateor qō.l.ſi quis in
quilinos.in princi.in qua ſe fundat Raph.nihil facit.7 ad illaz
reſpōdet Bar.ī.7 bene.preterea glo.ibi intelligit qn̄ teſtator ſci
24 uit. ¶ Octauo no.ex tex.ibi:ſed 7 predia.†ꝙ res redacte in pa
trimoniū principis cenſentur eius priuate 7 nō poſſunt alienari
ſine eius ſpeciali mandato.facit.l.j.in.ij.reſpon.ff.de offi.ꝓcur.
ceſa.declarat notabiliter Bal.in.c.contigit.ad ſi.de tranſactio.
25 ¶ †Nono no.ex.l.ſed ſi res.ꝙ quando teſtator legat rem alienā
que eſt in cōmuni cōmercio aliorum:ſed non ipſius legatarij qō
valet legatum quātum ad hoc vt ei debeatur eſtimatio:qō intel
lige ſm glo.7 doc.quando inpedimentum non procedit vitio le
gatarij:vt in gl. ¶ Adde ad iſtum tex.ſecus eſſe in ſtipulatione
26 q2†ſi ſtipulator ſtipulatur rem que eſt in communi commercio
ſed nō ipſius ſtipulatoris:ſtipulatio nullo modo valet:etiā quo
ad eſtimationē:ita limitat Bar.in.l.multum intereſt.in duob⁹
locis.ff.de verb.oblig.per illū tex.indiſtincte loquentem:7 pōt
eſſe ratio diuerſitatis:quia in ſtipulationibus cum ſint ſtricti
iuris:omnia ſtricte aguntur:7 quicquid eſt omiſſum a verbis ha
bet̄ pro omiſſo.l.quicquid aſtringēde.in princi.ī.de verb.obli.
Et ideo ſtipulatio non valet etiā quo ad eſtimationē:q2 de ea nō
eſt facta mētio:ſecus eſt ī legatis in quibus ſit benigna 7 lata in
terpretatio.l.in teſtamētis.cū ſimi.ī.de reg.iur. ¶ Decimo no.
27 ex fine tex.ibi.puto eſtimationē deberi:†ꝙ cū eſtimatio debeat̄
ſequitur ꝙ ipſa eſt in obligatione 7 ſic in petitione:7 ſic ipſa eſti
matio poterit in libello peti:de quo fuit dictuz.in.l.plane.ſ.co.
7 no.Bar.in ſi. ¶ Glo.in ver.non habet ibi:aut propter delictū
28 ſuum vt q2 iudeus.habes ex glo.†ꝙ eſſe iudeū[a] cadit in delictū
ratio q2 cadit in ſuperſtitionem reprobatam.l.non erit.§.diuus.
vbi glo.7 lati⁹ doct.ff.de iureiur.tamen non eſt delictum puni
bile ſm Bar.7 docto eo q2 eccleſia eos tolerat. Addō bene facere
29 ꝙ †rex vel princeps [b]non poteſt expellere iudeos de ciuitatib⁹
ſuis niſi ex aliqua iuſta cauſa:prout egregie cōſuluit Oldra.lau.
ī ꝯſi.lxxxvij.qō incipit:querit̄ an ꝑnceps ſine peccato. ¶ Iſta
exempla glo.de iudeo [c]7 heretico quibus legatū eſt mancipium
chriſtianum reprobāt Bar.7 doc.in.l.multum intereſt.ff.de ṽb.
30 oblig.q2 tp̄e harum legum †que erant facte ante aduētum Chri
ſti:vt eſt glo.in.l.titia.§.ſi.ff.de auro.7 argen.lega.7.l.pridie.ff.ō
ferijs.non erant tales ſecte reprobate nec factus ille titulus[a].C.
ne manci.chriſtia.ideo Bar.exemplificat in forenſi probibito ex
forma ſtatuti acquirere immobilia.l.in quorum.ff.de pigno.bo
nus tex.cum gl.in.l.i.C.non licere habitato.metrocomie.lib.xi.
vel in eo qui eſt interdictū a iudice:vt eſt tex.in.l.moris.ff.de pe.
31 ¶ Pōdera ergo Bar.duo velle.primo†ꝙ legatū de re immo
bili[d] factum forenſi ꝓhibito acquirere immobilia nō valet etiā
quo ad eſtimationem.ita vult Bar.referēdo eum ad caſum glo.
Secundo videt̄ velle Bar.ꝙ in forēſi ꝓhibito acqrere ex forma
ſtatuti rō ſit q2 eſt q̄ſi delictū. ¶ Sed certe ꝓhibitio ſtatutaria in
forenſi non poteſt dici ꝙ cauſetur a delicto niſi forte preſuppo
neres illos forenſes perpetraſſe aliquod crimen leſe maieſta
tis ꝓpter qō eſſet factum tale ſtatutum contra eos al's nō vide
retur bene ſaluari poſſet Bar.in hoc niſi etiā intelligas alio mo
do prout.ī.dicetur. Iſtud aūt quod dicit Bar.videt̄ melius ꝓ oſ
32 ſe tolerari in ſecūdo mēbro Bar.ſ.in interdicto a iudice.† nam
ꝓ.l.moris.de pen. ¶ Adde etiam quod Rapha.cu.dicit poſſe
defendi exemplum Bar.alia meliori ratiōe quam ratione alicu
ius delicti:q2 cum iſtud legatum ſit factum contra diſpoſitionē
ſtatuti vel legis ciuilis nullo modo dz valere lege reſiſtēte.l.non
33 dubium.C.de legi.iūcta.l.nemo pōt.ī.cod.†Et ſic ex tali legato
facto ꝯ ꝓhibitionē.l.nō orit̄ etiam naturalis obligatio.l.ſi non
ſortē.in prin.ff.de cōdi.indeb.l.cū lex 7 qō ibi Bar.ff.de fideiuſ.
Idem Bar.in.l.ſi quis pro eo.in tertio mēbro pn̄.ff.de fideiuſ.
7 in.l.j.in vlti.col.ī.de nouat̄.vn̄ nimirū ſi nō debet̄ etiā eſtima
tio.bene facit tex.in.l.filiuſfamilias.§.ſi qs alicui.in ṽ.licite.ī.eo.
34 7 an iſta ratio Rapha.ſit bona ſtatim.ī.dicet̄. ¶ †Adde etiam
circa cōcluſionē Bar.in qua vr̄ tenere:ꝙ legatū de re immobili
factū forenſi probibito acquirere ex forma ſtatuti nullo modo
valeat etiā quo ad eſtimationē. Contrarium eſt verius 7 cōiter
tenetur ꝙ imo valeat quo ad effectū eſtimationis.ita tenēt Jac.
de are.Bal.Flo.7 Alex.hic 7 dicit.d.Alex.ꝙ ita ſe habet veri
tas 7 cōis opi. Idem tenēt Jaco.de are.Bar.Bal.Ang.Imo.
7 Pau.de ca.in.d.l.filiuſfamilias.§.ſi quis alicui.p illū tex.ī ṽ.
aliam quācūq̧ ꝓbabilē cām. Pet.de ancha.7 Imo.in.c.filius.
de teſta.Albe.de ro.in ſecūda parte ſtatu.q.ij.in.ij.col. ¶ Pro
iſta cōi cōcluſione facit:q2 in forēſi nō eſt incapacitas acq̄ſitiōis
ratione ſui delicti:ergo debeat̄ eſtimatio ꝑ doctrinā huius glo.
approbatā. Item lex vel ſtatutū nō reſiſtit quo ad acquiſitionē
pretij. ¶ Adde etiā Bal.in.l.cū queſtio.in ſi.C.de leg.vbi dicit
35 ꝙ†ſi per formā ſtatuti forēſes ſunt ꝓhibiti acquirere domos in
ciuitate:ꝙ pōt eis legari ſub modo:vt vendant 7 ſic eſtimatio
nem habeant:qō eſt notabile ſm eū.7 ſic Bal.vult ꝙ tale ſtatu
36 tum nō ꝓhibeat acquiſitionē eſtimationis.†Adde etiā tex.in.c.
recolentes.de ſta.mo.per quē no.ibi.d.Abb.quē poſſe acquire
re dn̄iuz illius rei quā prohibet̄ tenere. Ibi enim ciſterſiēſes ac
quiſiuerunt Caſtra:7 Uillas cū iuriſditione que ſunt interdicta
per eos acquiri:mandat̄ ibi ꝙ illa cōmutent cū alijs eis nō ꝓhi
37 bitis.vn̄ no.ibi.d.Abb.† ꝙ ſi alicui collegio legat̄ res quā ipſi
tenere non poſſunt nō vitiat̄ legatum:ſed poſſunt illā capere vt
cōmutent illam cū alia re vel vēdant:ex quo rōne delicti nō ſunt
incapaces per iſtā.l.ſed ſi res.7 eſt bona glo.in.c.j.de exceſ.pla.ī
vj. Facit qō.ī.tenet Bar.qn̄ immobilia relinquunt̄[e] fratrib⁹ mē
dicantib⁹ quorū ipſi ſunt incapaces qō valeat quo ad eſtimatio
38 nem. ¶ †Adde etiā facere ꝙ ſi in teſtō legant̄ veſtes que ex for
ma ſtatuti ſunt probibite portari:tn̄ valet legatū ad hoc vt eſti
matio debeat̄ legatario:ex quo talis probibitio cauſat̄ abſq̧ ei⁹
delicto.l.fideicom.§.ſi ſeruo.ī.titu.ij.ita tenet Bald.in rub.C.de
cōdi.ob tur.cau.7 ī.l.cū te.in vlti.col.C.de dona.ante nup. Lud.
roma.in.l.multū.ad ſi.ī.de verb.ob.7 Alex.hic:ꝙuis Bal.ſup
hoc vltimo relinquat cogitandū.in.l.ꝙuis.in ſi.ff.de au.7 arg.
leg. Et tenēdo iſtā partē que eſt vera 7 cōis:potes reſpōdere ad
39 iura allegata ꝑ Rapha.cu.†ꝙ ex quo legatū ſit contra diſpoſi
tionē legis cū non ꝓducat naturalē etiā obligationē:ex eo non
poteſt deberi eſtimatio:q2 potes dupliciter reſpōdere. Primo
ꝙ ſtatutū non reſiſtit quo ad acq̄ſitionē pretij vel eſtimationē:vt
ſ.dixi. Secūdō rn̄de ꝙ iura predicta loquunt̄ in his que habēt
perpetuā cām probibitionis qō nō eſt hic:q2 forēſis poſſet effi
ci ciuis.l.aſſumptio.ff.ad munici. Et ſi diceres ꝙ obſtaret regu
la catoniana:q2 ſi facto teſtamento teſtator deceſſiſſet ſtatim ille
reperiretur forenſis:7 ſic inhabilis legati ergo non debet recon
40 ualeſcere ſi poſtea efficiatur ciuis. Rn̄detur†ꝙ regula catonia
na nō pertinet ad leges nouas. Ita dicit iuriſcon.in.l.ſi.C.de re
gu.cato.ex quo de eis nō potuit in ſpecie diuinare.ar.l.iubem⁹
ad ſi.ff.de teſta. Et certe dictū Bar.nō vr̄ poſſe ſaluari referēdo
illud ad caſum gloſſ.prout facit continuatio verborum Barto.
Sed dictū Bar.procederet clare ſi referat̄ ad tex.huius.l.ſed ſi
res.qn̄ legatari⁹ nō habet cōmerciū rei legate abſq̧ ſuo delicto:
qō tunc valeat legatum quo ad eſtimationē. Exemplū eſſet tunc
planū in forēſe ꝓhibito ex forma ſtatuti acquirere immobilia:va
leret enim legatum tunc quo ad eſtimationē. Et iſto modo cōcor
daret Bar.cū cōi opi. ¶ Succeſſiue per iſtū tex.decidunt Jac.
41 de are.Bar.Bal.7 alij:†ꝙ ſi immobilia fuerint legata fratrib⁹
mendicantibus quorū ipſi ſunt incapaces:vt in cle.exiui.de ver.
ſigni.tn̄ legatū valebit ꝙ̄tum ad eſtimationē:vt probat̄ in iſta
l.ſed ſi res.7 in.l.fideicōmiſſa.§.ſi ſeruo.vbi etiam hoc not.Bar.
ī.titu.ij. Idem etiam tenet Bar.in tracta.minoricarum.in.i.pte
principali.in ver.ſed quero.7 in.ij.parte.verſi.aliquando cōtin
git. Idem no.Flo.in.l.cetera.§.ſi duobus.per illū text.ī.e.ꝙuis
ille tex.nō videat̄ facere reſpōdendo:vt.ſ.per Bart.pro eadem
parte facit qō vult glo.in.c.j.in ver.demū.de relig.domi.in.vj.
que vult ꝙ valet relictū factū[f] de immobili fratribus mendican
tibus vt vēdant 7 in eorū neceſſitatibus cōuertāt:7 ita Bal.in.l.
cum queſtio.C.de lega.7 in aut.ingreſſi.in.vij.col.C.de ſac.ſanc.
eccle.d.Ant.in.c.in preſentia.in ver.quintus caſus.de ꝓba. Ludo.
roma.in.l.antiſtius.§.ſi.ff.de acqui.here. Adde bene facere illud
42 qō vult Bal.in.l.ſi qua mulier.in.iij.col.C.de ſacroſan.eccle.†ꝙ
fratres

fratres mendicãtes sunt incapaces imobiliũ est verũ quo ad tenẽdũ ⁊ possidendũ: nõ aũt quo ad vendendũ. Ideo possunt accipere ⁊ petere bona ingredientium religionem: nõ vt ea possideãt sed vendant ⁊ pretiũ cõuertant in eorũ necessitates. ¶ Sed aduerte qd̃ ꝯ͂ prin. decisionem Bar. ⁊ do. tenet Raph. co. hic ad finem motus qꝛ fratres mẽdicãtes sunt prohibiti a iure ergo videt̃ legatum nõ valere ⁊ quo ad estimationẽ p no. per Bar. in. l. j. i. vi. col. ff. de nouatio. Tu potes fortius ꝯfirmare: qꝛ si vera esset decisio Bar. ⁊ doct. fraudaretur dispositio. d. cle. exiui. que irritat legata de rebus imobilibus fratribus minoribus. Tamẽ ad fundamentũ Raph. potest dupliciter rñderi: qd̃ fratres mendicantes sunt prohibiti: verũ est quo ad ipsas res immobiles sed non quo ad estimationem in eorũ necessitatem cõuertẽdam. Secundo rñde: qd̃ ex quo talis prohibitio causatur nõ ob eorũ delictũ ⁊ testõr legãs est sciẽs: ideo estimatio debet̃ vt hac lege sed si res
43 cũ gl. magistra. ¶ † In eadẽ gl. ibi aut propter corporis vitiũ ⁊ testator scit ⁊c. Vide quod etiam isto casu quando testator ignorauit debet̃ estimatio: si legatarius erat coniuncta persona. argumento. l. cum alienam. C. de lega. ꝯm Pe. de bellaper. Nico. de
44 neapo. Flo. Raph. ⁊ do. Alexã. ¶ † Extra gl. querit Bar. qd si relinquat̃ res ecclesie nunquid valeat legatum quo ad hoc vt debeatur estimatio: ⁊ concludit qd̃ non põt esse in cõmercio nostro nisi cum magna difficultate. Et ita tenet Inno. in. c. filius. de testamen. vbi vr̃ esse casus huius decisionis ꝯm intellectũ Inno. idem tenent Pet. ⁊ Nicola. de neapo. hic ⁊ gl. in. c. si episcopus. xij. q. v. ⁊. xij. q. ij. in summa. Pau. de ca. in. l. cum alienam. C. de lega. vr̃ tenere Bal. licet non clare firmet in. c. j. §. donare. ĩ tit. qualiter olim feu. po. alie. ista cõclusio ꝓcedit in re ecclesie romane cuiꝰ dominiũ est apud papam: sicut hic dicitur in rebus que erant in dominio imperatoris vel cesaris propter candẽ rationẽ. ¶ Itẽ qꝛ equiparant̃ vt dicit gl. in summa. xij. questio. ij. secus est in rebus inferiorum ecclesiarum que possunt alienari sine autoritate pape: si est de necessitate vel vtilitate. xij. q. ij. c. sine exceptione. c. ij. de reb. ecclesi. non alie. in. vj. aut. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccle. ⁊ sic cum sint in commercio valet legatum saltem quo ad estimationem. Ita tenent Bald. Floria. Imo. Pau. de cast. ⁊ alij Moder. hic Bald. ĩ. d. l. cum alienam. Hostie. in. d. c. filius. late do. Alle. in cõsi. cl. quod incipit: visis dicto themate vna cũ instrumento. in. vj. col. ad fi. ⁊ duobus seq. ⁊ est in. ij. volu. ꝯsi. viij.
45 ¶ † Confirmatur qꝛ sicut valet legatũ factũ de fundo dotali vel re minoris: qꝛ qñcunq; possunt alienari subsistẽte necessitate vel vtilitate: ergo idẽ est dicẽ. in re ecclesiastica q̃ similiter põt alienari. Preterea res ecclesiarũ inferiorũ possunt mutari facta meliori cõditione ecclesie: vt in aut. itẽ sibi inuicẽ. ⁊ in aut. sed permutare. C. de sa. san. eccl. ⁊ no. xij. q. ⁊. ĩ summa. ergo sunt ĩ cõi cõmercio. Ad tex. in. d. c. filius. rñde dupliciter. primo qd̃ tex. ibi nõ negat estimationẽ deberi prout etiã ibi tꝫ Host. nã loquitur de re ipsa legata q̃ erat tradita legatario quã mandat restitui ecclesie. ¶ Scd̃o tex. ibi aperte dicit: qd̃ licet de iure ciuili legatũ rei aliene factũ a sciẽte valeat: tñ secꝰ sit de iure canonico: siue sit ecclesie siue alterius. Et sic in hoc aliud disponũt leges seculares: aliud canonicũ ius vt ibi cantat litera. Et ita tenet gl. in. d. l. cũ aliena. Imo. ⁊ do. Abb. in. d. c. filiꝰ. Lud. ro. in repetitiõe aut. similr. C. ad. le. fal. ĩ. x. spãli pie cause ĩter vltimas volũtates. d. Alle. hic et in. d. l. cũ alienam. Vbi retuli sex intellectus ad tex. dicti. c. filius.
49 ¶ † Scd̃o querit Bar. vtrũ fundus dotalis possit legari: ita vt saltẽ debeat̃ estimatio. gl. in. l. si dotalẽ. ff. de test. mili. tꝫ qd̃ dotalis fundus nõ sit in cõmercio: ⁊ ideo si legef̃ nõ debeat̃ estimatio Sed illã ibi reprobat Barto. post Ja. de are. licet hic nihil clare decidat. ⁊ idẽ Bar. in. l. cũ lex. in. ij. col. ff. de fideiuss. Jo. an. ĩ. c. cũ contingat. de iure iu. ⁊ ibi Imo. in. xxiij. col. qui refert cõiter teneri cõtra illã gl. Bal. ⁊ Sali. in. d. l. cum alienã. Bal. in repetitione. l. j. in. iij. char. C. de sa. san. eccc. ⁊ ĩ. l. si dotis. in. iij. col. C. de iure do. Imo. ⁊ alij Moder. hic eo quia fundi dotalis nõ est prohibitum cõmercium nec alienatio: licet fauore mulierum sit inductũ vt nõ possit alienari ⁊ ñc dñium transferre. l. ita cõstante. ⁊. l. fi. C. de iure do. gl. ⁊ Bar. in. l. cũ lex. imo cũ iuramẽto validatur alienatio facta ẽt a muliere. d. c. cũ ꝯtingat. ⁊. c. licet mulieris. de iure iuran. in. vj. ¶ Saluant tñ glo. in. d. l. dotalem. Bal. Ang. ⁊ Rapha. co. ibi Bal. ⁊ Ang. in. d. l. ⁊ si dotis. Sali. in. d. l. cum alienã. Imol. ⁊ Mod. hic quãdo ipse maritus legaret fundum dotalẽ alteri: quia videretur legare ius quod habet ĩ re dotali dato qd̃ extinguatur morte. l. vxor prĩmũ. C. de lega. l. quod in rerum. §. j. vbi dixi. s̃. c. Ideo tũc nõ deberetur estimatio: sed dicta cõclusio doc. procedit qñ extraneus legasset fundum dotalem alteri: tũc
47 bene deberetur estimatio legatario. ¶ † Tertio querit Barto. quid si legetur res minoris: tenet qd̃ vꝫ legatum vt debeat̃ estimatio: qꝛ illa bene est in cõmercio lꝫ nõ in preiudiciũ minoris. l. ⁊ si is. C. de predi. mino. iũcta. l. lex que tutores. C. de admi. tu. no. gl. ⁊ doct. in. d. l. cũ lex. ¶ Itẽ res minoris possunt alienari cum

autoritate tutoris ⁊ decreto iudicis. l. magis puto. §. nõ passim. ⁊ per totum tit. ff. de reb. eorum. ergo non est exempta a communi commercio. Pro ista conclusione Bar. que est vera: ⁊ omnes sequũtur dicit Are. se dare. casum notabilem in. d. l. magis puto. §. si fundus legatus. in. ij. responso. vbi si testator legat fundũ pupilli heredis instituti: ille fundus non potest solui legatario: nisi causa cognita ⁊ interueniente ꝑtore: ergo dat̃ intelligi quomodo legatum factum de re pupilli valet ⁊ tenet etiam. si interueniẽte autoritate nõ posset solui: quia pretor nõ potest interponere decretũ in donatiõe rei minoris. l. fi. in fi. C. si maior fac. alie. fac. sine decre. ra. habi. ⁊ est melior tex. ĩ. l. nõ solũ. C. de pre. mino. ¶ Tu aduerte quia potes dicere q ĩ. d. §. si fundus legatꝰ. illud ibi sit: quia pupillus cui res legabat̃ fuit institutꝰ heres a testatore: vnde testator põt disponere de re heredis sicut sua ꝓpria. l. vnũ ex familia. §. si rẽ. j. tit. j. ⁊ valet tunc legatum quo ad ipsam rẽ: nec ibi tunc queritur de estimatione de qua loquuntur doct. hic. Et isto modo posset ille tex. potius retorqueri ad oppositum. nã si tex. ille loqueretur quando pupillus non fuit heres institutus: tunc ille tex. bene faceret.

1 ¶ Corporalia ⁊ incorporalia que sunt ĩ commercio nostro legari possunt.
Jus agnationis ⁊ libertas proprie legari non possunt.
2 Edictum de legatis dꝫ censeri prohibitorium certarũ rerum.
Edictum de testamentis est prohibitoriũ certarũ personarum.
3 Legari possunt oĩa nisi reperiãtur expresse prohibita.
4 Dubiũ non dicitur esse id de quo est regula iuris.
Judicandum est pro regula iuris: nisi de fallentia doceatur.
5 Affixa edibus legari nõ possunt: nec ĩ cõtractum deduci: valet tamen legatum quo ad estimationem: nume. 16. ⁊. 17.
6 Affixa edibꝰ que sine difformitate amoueri pñt: legari possunt.
7 Affixa edificio illicite facto: legari possunt.
Affixa parue domuncule legari possunt.
Affixa edibus legari possunt ad opus rei publice.
8 Legatum nullum propter qualitatem rei legate: nõ cõfirmatur prohibente regula catoniana.
Alios casus in quibus hꝫ locũ regula catoniana remissiue.
9 Regula catoniana qd̃ habet locum etiam in legatis que nõ sunt omnino inutilia.
10 Res affixe edibus legari possunt sub conditione.
Res que non sunt in cõmuni cõmercio de ꝑsenti legari possunt sub conditione.
11 Expectare quod iniunctum edibus separetur ab eis nõ est triste ⁊ iniustum.
12 Prohibitum fieri pure: non prohibetur fieri sub cõditione.
13 Res mea potest mihi legari vel promitti sub conditione.
14 Regula catoniana non habet locum in legatis cõditionalibus ⁊ rationem vide: nu. 21.
16 Res que nõ est in cõmuni cõmercio de per se sed cum alia si legatur debetur estimatio.
18 In casu huius text. an res ipsa legata: vel estimatio sit in obligatione.
19 Constitutum qd̃ liberat venditorem ab actione ex empto.
21 Regula catoniana qd̃ nõ habeat locũ in substitutionibus: quia sunt conditionales institutiones.
22 Testator quando apponit conditionem vult quod inspiciatur tempus futurum nõ tempus testamenti.
Tria tempora quod inspiciantur in institutionibus cõditionalibus: scilicet testamenti: mortis testõris: ⁊ aditiõis hereditatis.
23 Dictio hoc amplius repetit totam dispositionem precedẽtem.

1 Cetera. ¶ † Regulariter omnia possunt legari siue corporalia siue incorporalia: nisi illa q̃ sunt edibus affixa: ⁊ res ꝓprie legatarij in qbꝰ legatũ nõ recõualescit licet postea ab edibus separentur vel desinant esse legatarij. nisi fuerit legatum conditionale ⁊ pendente cõditione separentur vel desinant esse ꝓpria legatarij. hoc dicit totus tex. vsq; ad. §. item queri. ¶ Et habet quatuor partes principales. Secũda ibi: sed ea que edibus. Tertia ibi: tractari tñ poterit. Quarta ⁊ vltima est ibi: sed si sub cõditione legetur. ¶ No. primo qd̃ regulariter omnia ⁊ corporalia ⁊ incorporalia possunt legari: intellige si sunt ĩ cõmercio nostro ꝯm distinctionẽ. l. Idẽ Julianus. §. fi. s̃. e. Et ideo ꝯm bar. ius agnationis ⁊ libertas ꝓprie nõ possunt legari quia non sunt in commercio. l. ius aũt agnationis. ff. de pac. ⁊. l. iura sanguinis. ff. de re
2 gu. iur. ¶ † Secundo ex hoc tex. potes notare q istud edictũ de lega. debet cẽseri prohibitorium certarum rerum que legari nõ possunt: sicut est prohibitorium certarum personarum quibus legari non potest: quas enumerat gl. magistra. in. §. legari. insti. de le. Regulariter ergo omnes res que non sunt ꝓhibite: cẽsent̃ permisse legari: Sic est in edicto de testi. quod est prohibitoriũ certarum personarum. omnes ergo ꝑsone q̃ non reperiunt̃ pro-

de imo. in. c. ij. de testa. Abb. ĩ. c. nimis. el. ij. de excess. plato. Bar. ĩ trac. de alimen. Fede. de se. in consi. xij. inci. fratres predicatores.

bibite: cēsent pmisse ad testificanū. l. qm̄ multi. in fi. ⁊ ibi gl. ad hoc no. C. de here. ⁊ i l. j. i pn̄. ff. de testi. Sic etiā edictū de testamētis est phibitoriū certarū psonarū: vnde oīs psona q̄ nō sit spāliter phibita pōt testari. glo. ⁊ ibi Bart. in. l. si qrimus. ff. de testa. do. Abb. i rub. extra de testa. in. j. col. Sic ēt est i edicto de matrimonio 𝔷hen. tex. est i. c. cū apud. ⁊ ibi gl. de spō. ⁊ matri. Idē in edicto de pcuratoribꝫ. text. est in. l. mutus. §. j. ff. de pcur. Et idem ī

3 casibus similibus. ¶ †Tertio no. q̄ omnia videnť esse de genere permissorum quo ad legandū: nisi specialiter reperiatur phibita. Ex quo corrclarie no. q̄ qui vult dicere rē esse probibitam legari: dꝫ hoc probare q̄ regula est in cōtrariū. sufficit enim habere regulā pro se: ⁊ qui vult dicere esse exceptionem i 𝔷rū debet pbare. l. ab ea parte. ff. de pba. l. suus quoq;. in ṽ. puto. ff. de here. isti. in. c. ad decimas. de resti. spo. in. vj. c. venerabilis. §. pōt quoq;. de senten. excom. in. vj. bar. in. l. ij. ff. si qs i ius vo. nō ie. i. j.

4 col. circa fi. Albi dicit no. Bar. in. l. quoties. ff. si qs cau. †q̄ non dicit esse dubiū de quo est regula iuris: licet fintaliq casus excep. nisi de illis specialibus casibus probetur. Itē semper est pro regula pronunciandum nisi de fallentia vel casu speciali probetur ḃm Bal. in. l. si tutor. in fine. C. de. ser. pigno. da. ma. ⁊ in. c. j. in. ij. colum. de alie. iudi. mu. cau. fact. Albe. de ro. in. ij. parte statutorum. q. clviij. que incipit: si ex forma statuti eligātur custodes ⁊c.

a ¶ Regulā. a p se. Adde Bal. in. l. j. in. iij. col. de alie. iu. mu. cau. fac.

5 ¶ †Quarto no. in ver. sed ea que. quod affixa edibus nō possunt pure legari: sicut nec i aliū 𝔷ctum deduci: propter probibitionē senatusconsulti vt bic: ⁊. l. senatus. ff. de cōtraben. emptio. Ratio buius probibitionis est: ne inducatur deformitas edium ⁊ in cōsequētiā deformitas vrbis. l. ij. C. de edi. priua. Facit. l. pretor. §. boc interdictū. ff. de op. no. nū.

6 †Hinc infertur: q̄ vbi tales res affixe possent amoueri absq; deformatiōe edictū bene pn̄t tūc legari. tex. est valde notabilis ⁊ assignādus i. l. mute. §. fi. j. de leg. iij. quē tex. ad hoc reputat singularem Imo. i. §. sed si parauerit. j. ea. l. facit. l. marcellus. ḃm itellectum gl. ibi. ff. de dona. inter vi.

7 ⁊ vxo. Secundo limita† qn̄ edificium esset illicite factū: tunc affixa talibus edibus possunt legari quia non reputatur edificium quod non est duraturum. Ista est text. qui hanc rationem assignat in. l. fideicōmissa. §. si quis illicite. j. de leg. ij. Tertio limita in affixis parue domuncule q̄ bene possunt legari. text. est singularis in. l. senatus. §. marcellus. vbi dicetur. j. e. quasi de minimis nō curet pretor. l. seio. ff. de in inte. resti. Bar. in. l. si pprietarius. in pn̄. ff. de dā. infe. Quarto limita qn̄ affixa edibus legarētur ad opus reipublice facien. q̄ tūc propter vtilitatē publicam

8 vꝫ legatū. tex. est in. s. sed si qs ad opus. j. e. l. ¶ †Quinto not. in ver. tractari: duos casus i quibus habet locū regula catoniana. Et sic illud q̄ a. pn. nō vꝫ etiā cessante impedimēto nō 𝔷firmatᷓ. Primus qn̄ legātur affixa edibus. scdˢ qn̄ mixta consideratione rei legate ⁊ psone legatarij: vt q̄ erat res ppria legatarij poteratenim cuicūq; alteri legari sed nō dn̄o. Item iste erat capax alterius legati sed nō istius de re sua ppria. Quatuor alios casus in quibus bꝫ locū regula catoniana psequiť Bar. post Dy. in. l. j. ff. de regu. cato. de quibus bic aliquid per Pau. de cast. ⁊

9 Are. ¶ †Sexto no. ex isto tex. q̄ regula catoniana habet locuꝫ etiam in legatis q̄ non sunt omnino inutilia. pꝫ in hoc tex. Nam istud legatū de affixis edibus saltē vꝫ vt debeatur estimatio. tex. in. §. si duobus. j. e. l. tenet gl. iij. bic. Sed tu dic satis esse q̄ legatū nullū sit rōne rei legate vt regula catoniana locū habeat: patet q̄ quo ad ipsam rem legatam quod a princ. est inutile postea

10 non reconualescit: de quo. j. dicetur. ¶ †Septimo no. in ver. sed si sub conditione: q̄ res affixe edibus pn̄t legari sub cōditione quod videtur durū ḃm Rapha. bic: quia natura rei repugnare videť. Et ex hoc tu pucete babes correlarie tria notare. Primū q̄ ea que non sunt in cōmuni cōmercio de presenti licet non possunt legari: pure: pn̄t tn̄ legari sub conditiōe: q̄ poterit esse quod tpe quo purificabitur conditio cessab t impedimentum. Secun-

11 do† ⁊ not. babēs elicere: quod nō est tristis vl' iniusta expectatio quod illud quod est iniunctum edibus separaretur ab eis. istud patet. nā si esset turpis expectatio: sicut quod liber bomo possit fieri seruus: vel res sacra possit fieri propbana nō esset babenda in cōsideratione: quia tristis euentus nō est cōsiderabilis. l. inter stipulātē. §. sacrā. j. de ver. ob. Ratio est: quia ista separatio poterit fieri legitime ex multis causis: puta vt transferatur in alias edes eiusdem dn̄i: vel propter opus publicū. vt. §. ꝫ si quis. j. e. l. ⁊ sic est bic diuersa ratio a. d. §. sacram. prout etiam tenet Ra-

12 pba. bic. Tertio babes colligere. q̄ illud quod probibetur fieri pure: nō probibetur fieri sub cōditione. q̄uis illud quod nō potest fieri per viam pure ⁊ simplicis dispositionis: non potest etiā fieri per viam penalis dispositiōis. l. seius ⁊ auge. j. ad. l. fal. l. nō dubium. C. de legi. nisi sit diuersa rō. l. stipula. ista. §. alteri. ff. de verbo. obli. declarat no. Bal. in. d. l. non dubium. in. xij. oppo. ⁊ Bar. in. l. ita stipula. in. xx. op. princ. patris. ff. de verbo. obliga.

13 ¶ †Octauo no. ex tex. q̄ q̄uis res mea non possit mibi legari vel promitti pure. l. pprias. C. de lega. l. apud iulia. al's incipit apbricanus. §. si titius. §. e. tm̄ bn̄ pōt legari ⁊ pmitti sub cōdi-

14 tione vt ħ ⁊. l. existimo. ⁊. l. si rē meā. ff. de ṽ. ob. ¶ †Nono not. ex fine tex. q̄ regula catoniana nō babet locū i legatis cōditionalibus: vt bic ⁊. l. pe. j. de re. cato. que autē sit rō. j. dicet. quedā alia

15 no. babes ex dictis. j. p Bar. que suo loco reseruo. ¶ †Gl. in ṽ. nō possunt. babes singulariter ex ista gl. quod licet legatum rei affixe edibus nō valeat quo ad ipsam rē: valet tamē quo ad estimationē. Et cū ista limitatione ⁊ declaratiōe gl. transeunt oēs.

16 Ex qua cōclusione babes† q̄ qn̄ legať res que nō est in cōi cōmercio de per se sed cū alia re: debeť estimatio vt declarat Bar. i. l. apud iul. §. ij. §. e. al's icipit apbricanus. Istā cōez 𝔷clonē gl. ⁊ doc. ipugnat subtiliter Rpb. ħ ⁊ latius i. §. si duobꝰ. j. e. l. j. per tex. in. l. motu. §. fi. in ver. nulla estimatiōis facta mentione. j. de le. iij. vbi qn̄ sunt res legate que nō pn̄t separati sine iniuria domus videť ex generalitate illius tex. q̄ nec estimatio etiam debeať. Et iste casus includiť in dictione eo tantūmodo ibi posita. Et si ille tex. intelligeretur q̄ nō haberet rō estimationis solum qn̄ possunt separari: frustra illud de estimatione ibi adijceretur non enim dubium q̄ si ipse res debentur: quod estimatio prestari non debet. Secundo allegat tex. in. l. senatus. in prin. j. eod. vbi si res non erat affixa tempore mortis testatoris heres tenet ad estimationē. ergo vult quod si essent affixe tēpore mortis testatoris quod tūc nō deberetur estimatio. Tertio mouetur quia qn̄ testator legat scienter res affixas facit 𝔷 legis probibitionem vt hoc tex. ergo nulla obligatio potest causari etiam quo ad estimationē p. l. nō dubiū. C. de legi. ⁊. l. cū lex. ff. de fideiuſ. Ad text. d. §. si duobꝰ. i quo se fundat Bar. ⁊ doc. respōdet quod ille tex. potius facit 𝔷 doc. q̄ loquitur in duobus casibus specialibus in quibus erat dubium: an pertinerent ad dispositionem senatusconsul. quia videbatur fieri transmissio de domo vnius ad aliam domū eiusdem: ⁊ tunc dicit tex. deberi estimationem: ergo si essemus in casu claro quod legareť cōtra dispositionē iuriscō. certe non deberetur etiam estimatio. ¶ Tu pondera quod cum text. ibi dicat: sed melius etiam vtroq; casu deberi estimationē: dicendo ergo in vtroq; casu ostendit q̄ regulariter non debeatur estimatio quando leganť affixa edibus. ¶ Ultra eum potest quarto adduci iste tex. qui equiparat legatū rei affixe edibus: ⁊ legatum factum de re propria legatarij: sed sic est: q̄ legatum factū de re propria nō valet: ⁊ quo ad hoc vt debeatur estimatio text. est in. §. sed si rem. insti. de lega. ergo etiam nō debebitur estimatio: qn̄ legātur res affixe edibus. ¶ Quinto stringit tex. i. §. fin. j. e. l. cū. l. seq. ⁊ princ. seq. vbi si testator legat marmora ⁊ colūnas que non sunt affixe edibus. et sic legatū a princ. valebat si postea testator viuens illas edibus assignat: legatum in totum corruit: sed si heres eius assignat valet legatū quo ad estimationeꝫ: ergo apparet clare in illo tex. quod quando testator vsq; ab initio legat res affixas edibus: quod legatū non valet etiam quo ad estimationem. ¶ Sex ad idē facit text. in. l. filiussa. §. si quid alicui. j. e. vbi si relinquitur aliquid alicui: ⁊ nō possit nec ipse nec alius habere: tunc non debeť estimatio: secus si ipse impediatur habere tamē si esset in cōmuni cōmercio aliorum tūc bene debetur estimatio. Et ista opinio Rapha. cōmē. 𝔷 cōem sententiā posset disputando optime defendi. Et ea retēta cessaret difficultas quā j. mouet Bar. de. l. apud iulia. al's incipit apbricanus. §. si titiꝰ. §. e. ⁊ nō bn̄ respōdet. Sed non recedas a cōmuni opinione glos. ⁊ doc. quā etiā tenet do. Alex. in. §. j. j. ea. l. ¶ Pro cōi sententia facit optime argumētatio a cessante ratione phibitionis. l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. l. quod dictum. ff. de pac. Ideo enim senatusconsultum probibet res affixas edibus posse legari: propter deformitatem edium ⁊ sic vrbis: prout dixi in tex. sed ista ratio cessat in estimatione: quia ex prestatione estimationis non sequitur aliqua deformitas edium. Secūdo facit text. in. l. si quis inquilinos. in prin. ḃm verum intellectum glo. ⁊ doct. ibi. j. co. vbi si legātur serui ascripti pdio q̄uis lex expresse phibeat tales seruos de per se alienari sine predio. l. quēadmodum. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. debetur tamē estimatio quia alienari pn̄t cū ipso predio: ergo ita etiā dꝫ deberi estimatio qn̄ legantur affixa edibus: ex quo alienari possunt cū ipsis edibus: vt est text. in. §. sequēti. ⁊ declarat Bart. in. l. apud iulianū. §. fi. §. e. ¶ Tertio p cōmuni pōt retorqueri contra Rapha. tex. quē ipse ad oppositum adducit in. d. l. motu. §. fi. vbi si legantur res affixe edibus q̄ sine iniuria domus auferri possunt: dr̄ ibi q̄ ipse res sunt prestande nulla facta mentione estimationis: ergo vult a contrario sensu quod si tales res non possunt legari sine iniuria domus q̄ isto casu non debeatur ipse res: sed debeat tunc haberi mentio estimationis. ¶ Nec obstat aliud fundamentū Raph. q̄ qn̄ testator sciēter legat affixa edibus: facit 𝔷 dispositionem legis. respōdetur negādo: q̄ lex bene probibet res. sed nō estimationem pꝫ q̄ cessat rō deformitatis edium: vt. §. dixi. ¶ Nō ob. eqparatio quam

tio quam facit iste tex. qñ legãtur res affixe. ⁊ qñ res mea ꝑ ꝓria
Respõdetur qd ista equiparatio fit respectu ipsius rei: ⁊ respe-
ctu regule catoniane: vt quẽadmodũ legatum factum de re pro
pria legatarij nõ recõualescit q̃uis postea desinat esse mea Idẽ
in legato rerum que sunt affixe edibus: sed quo ad alia differunt
presertim respectu estimationis: pꝫ in. § si duob⁹. j. ea. l. iuncto
d. §. sed si rem. insti. de lega. Et si diceres forte vrgẽdo: que erit
ratio diuersitatis. quod si legatur res propria legatario: non de
betur etiam estimatio. d. §. sed si rem. ⁊ tñ si legatur res iũcta edi
bus debetur estimatio Ꝝm cõem opinionẽ: cur diuersum: Pos
set respõderi: q: vr̃ magis impossibile ꝙ res que est mea propria
per legatum efficiatur amplius mea. Et propter hoc in totũ le
gatũ nihil valet. ¶ Ita dicit tex. in. d. §. sed si rem. ꝙ sit dare rẽ
iunctam edibus. presertim cum in multis casibus valeat vt dixi
in notabilibus. ¶ Nõ obstat aliud quod videt̃ fortius stringere
vꝫ tex. i. §. fi. j. ea. l. ⁊. l. seq. ⁊ seq. ĩ pñ. Respõde quod ibi testator
affigendo marmora vel colũnas edibus quas prius legauerat
dũ essent separate: videt̃ ex tali actu reuocare legatũ. vnde nimi
rũ si non debet̃ etiã estimatio: quasi testator videat̃ reuocasse vo
luntatẽ suã quã prius habuerat in legando: ar. l. fideicommissa.
§. si rem. j. titu. ij. ¶ Sed quando heres ipse affigit ideo debetur
estimatio quia factum heredis nõ potuit preiudicare legatario
l. is qui fundũ. ff. de vsufruc. lega. saltem quia debeat̃ estimatio
⁊ ista est optima ratio diuersitatis ad illum tex. ¶ In gl. in ver
bo alienata. Respõde melius vt per glo. ⁊ Bar. in. d. l. j. ff. de re-
gula cato. ¶ Glo. in ver. purũ. Bar. fortiter opponit cõtra tex.
17 † quod ex quo istud legatum factum de rebus affixis domui. nõ
est ab initio inutile: cũ valeat quo ad estimationẽ. prout tenet gl.
cõiter approbata in ver. nõ posse. vbi dixi. ergo ex post facto ces-
sante impedimẽto debet ꝯfirmari legatũ quo ad ipsam rẽ. l. apud
iulia. al' incipit african⁹. §. si titi⁹. s. eo. Et rñdet qd ibi res erat ĩ
legato q: fingit̃ breui manu tradita testatori. et sic saltẽ attenta
18 fictione res fingit̃ esse in legato. h† vero nõ ipsa res. sed estimatio
est in obligatione. patet quia si res esset in obligatiõe certe sepa
ratis rebus ab ipsa domo ipse res deberentur: qd est cõtra istuꝫ
tex. Ideo necessario sequit̃ qd res nõ est in obligatione sed esti-
matio. Sed ista sol. Bar. ꝓut etiã ibi latius dixi non potest stare
q: si ibi fingeret̃ res tradita ꝑ legatariũ testatori ergo ꝑ talẽ tra
19 ditionẽ fuisset liberat⁹ ab actione ex ẽpto. † q: etiã per actũ fictũ
puta ꝯstitutũ liberat̃ vẽditor ab obligatiõe vt ẽ gl. no. ĩ l. ab ẽp
tiõe. quã Bar. ibi multũ no. ff. de pac. et tñ tex. ĩ. d. §. si titi⁹. vult
ꝙ legatario competat actio: vt liberet̃ ab actione ex ꝯtu: aliter
respõdet Are. hc: sed nec sua solu. satisfacit. Unde potes dicere
quod hec res affixa edibus erat legata ⁊ incõtinenti legatũ vi-
tiatur ꝓpter prohibitionẽ senatuscõsul. Et ideo licet postea res
desinat esse affixa edibus, tamen recõualescit legatum in ipsa re
impediente regula catoni. sed in. d. §. si titius. res ipsa nõ erat a
prin. legata. sed quid esset in legato futurus declarat euentus vt
ibi etiam declarant Barto. ⁊ doc. ideo nimiruꝫ si potest validari
legatum in ipsa re. De quo tamen dicvt ibi dixi. ¶ Glo. fi. in fi.
istã glo. reprobant Bar. ⁊ doc. ⁊ bene ꝑ tex. ĩ. l. j. §. fi. ff. de regula
20 catoniana. ⁊ ꝑ. l. heredem. j. titu. j. allegatã in gl. ¶ † Extra glo.
querit Bar. quare regula catoniana nõ habeat locũ ĩ legatꝭ cõ
ditionalibus. Et respondet q: ex quo testator apposuit cõditio
nẽ noluit qd inspiceretur tp̃s testamenti. sed aliud tp̃s futuruꝫ.
Et istam rationem ponit glo. in. l. potest quis. ⁊ in. l. tp̃s. ff. de he
re. insti. ⁊ Bar. in. l. j. in vlti. col. ff. de reg. catonia. ⁊ omnes hic se-
quunt̃ q nihil addunt. Facit quod vult Bal. in. l. in testamẽto. in
21 ix. q. C. de test. mili. † quod regula catoniana non habet locuꝫ in
substitutionibus quia sunt conditionales institutiones. l. in ra
22 tione. §. qd vulgo. ff. ad le. falci. No. istã regulã Bar. ⁊ doc. † q: te
stator apponẽdo cõditionem nõ vult inspici tp̃s testamenti sed
futurũ. Et circa istam regulam nihil scribũt doc. ¶ Tu adde ꝑ
hac regula tex. i. §. q: vo hacten⁹. in aut. de nup. col. iiij. ⁊ in. l. cũ
q post. cũ gl. in. ver. cõdi. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Bar. in. l. ex facto. in
prin. ij. col. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ in. l. si alienũ. §. extranei. ff. de here. in
sti. circa fi. per dictam. l. in tp̃s. Bal. ĩ. l. iij. ad fi. C. de actio. emp.
Sed contrariũ videt̃ tenere Bar. si bene inspexeris in. l. si is q
heres. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ ibi expresse põderat Are. vbi etiã in insti
tutionib⁹ cõditionalibus vult debere attendi tria tempora de
quibus in. l. si alienũ. §. in extraneis. ff. de here. ĩsti. s. tp̃s testamẽ
ti mortꝭ testatoris: ⁊ aditionis hereditatis. ergo vult ibi Bart.
ꝙ in dispositione cõditionali attendat̃ tp̃s testamẽti ⁊ nõ tp̃s fu
turum tm̃ vt hic dicit. sed tu dic ꝙ Bar. ibi loquit̃ de cõditione
intrinseca q̃ tacite inest in substitutione: etiam si non exprimatur
a testatore. l. qui liberis. in prin. ff. de vul. ⁊ pu. sꝫ Bar. hic ⁊ in lo
cis preall. loquit̃ ĩ ꝯditione expressa apposita a testatore. Scd̃o
adde qd ꝯ regulã Bar. ⁊ doc. hic. ⁊ in locis ꝑal. stringit tex. ineui
tabilis in. l. si alienũ. §. in extraneis: vbi tex. aperte vult qd etiã in
stitutiõe cõditionali apposita a testatore inspiciat̃ tria tp̃a. ⁊ sic

tp̃s testamẽti per quẽ tex. ꝯ Bar. tenet Io. de imo. in. l. ij. in prin.
in. ij. col. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ ibi latius Are. ĩ. iij. ⁊. v. col. Et ille tex.
vr̃ in duobus locis stringere. primo q: postq̃ posuit in institu-
tione pura: postea subiungit ⁊ hoc amplius ⁊ cum adit heredita
tẽ siue pure siue sub ꝯditione sit institutus. ⁊ sic vult qd ita in in
stitutione cõditionali sicut pura debeãt attendi tria tẽpora. ⁊ sic
23 etiã tp̃s testamenti. corroborat̃ † q: dictio hoc amplius repetit
totã dispositionẽ p̃cedentẽ vt ꝓbatur in. l. si cui pure. j. de le. iij.
Scd̃o stringit ille tex. in fi. dũ dicit qd tp̃s mediũ inter testamen-
tum ⁊ implementum conditionis institutionis nõ nocet. Et sta-
tim subiungit quia vt diximus tria tempora debẽt inspici. ergo
manifeste vult: ꝙ etiã in institutione cõditionali attendatur tp̃s
testamẽti: ⁊ nõ solum tempus futurũ: cõtra Bar. ⁊ doc. hic.

1 ☞ Iniuncta domui mee extrahere possum ⁊ trãsferre in aliã
domum meam.
2 Discooperire vnũ altare ⁊ aliud cooperire ꝙ non licet.
3 Permittitur aliquid ratione cõiuncti dominij: quod nõ permit
teretur ratione separati.
Iniuncta domui mee in ciuitate: non possum extrahere ⁊ transfer
re in domum quam habeo in villa.
4 Exportare iniuncta domui cõmuni ⁊ transferre in domũ meam
non possum.
Hec lex que loquitur in re mea non habet locũ in re cõmuni.
5 Dominus pro parte: dicitur vere ⁊ proprie dominus.
Res cõmunis proprie dicitur mea intellige ficte. nu. 8.
6 Uerbum est: importat veritatem: ⁊ quando.
7 Arguere non licet ex his que ponuntur ex forma questionis vel
dubij qñ tex. postea decidit contrarium.
9 Statutum qd trãsiens per territoriũ talis loci teneatur soluere
gabellam: nõ habet locũ in transeunte per locum cõmunem.
Fictio non habet locum in statutis.
10 Quod fieri non potest per viam legati: nõ potest fieri per indire
ctum via reseruationis.
11 Reseruatio vitiatur ⁊ non vitiat.
Reseruatio de bonis facta per ingredientem monasteriũ nõ va-
let: licet ingressus teneat.
12 Legatum factũ de rebus iniunctis domui licet nõ valeat vt de-
beant remoueri: tñ valet vt debeatur estimatio.

Item queri. Iniuncta edibus possunt trãsferri in
aliam domum: remanente eodem do
mino insolidum vtriusq; domus. secus si dñium mutet̃ etiam in
parte: tunc eñ sola estimatio debet̃. h. d. cum seq. vsq; ad. §. sed et
1 si qs. ¶ † No. primo ex hoc tex. quod possum de vna domo mea
extrahere iniũcta ⁊ transferre in aliã domũ meã. q: licet deformẽ
aspectum publicum in vna: tñ reformo in altera: ⁊ propter hoc
toleratur Ꝝm Pau. de cast. hic. ¶ Sed aduerte q: text. in. l. ij. C.
de edifi. priua. dicit: quod de vna domo mea licet extrahere in-
iuncta edibus. ⁊ in aliã domũ meã trãsferre dum tñ per hoc pu-
2 blicus nõ deformetur aspectus. sicut etiã alibi d: vulgo. † ꝙ non
lꝫ vnũ altare discooperire ⁊ cooꝑire aliud. l. assiduis. §. exceptis.
⁊ ibi Bar. ĩ. iij. no. C. qui po. in pig. ha. Bal. ⁊ alij in. §. sꝫ ⁊ si qs.
3 j. e. l. ¶ † Scd̃o not. ex hoc tex. Ꝝm Bal. Flo. ⁊ Imo. qd aliqd ꝑ-
mittitur ratione coniuncti dominij: qd alias non permitteretur
rõne separati. Et procedit iste tex. siue ambe domus sint in eadẽ
ciuitate vt hic: siue in diuersis vt in. §. sed ⁊ si qs. j. ea. l. nõ tñ licet
de domo quã habeã ĩ ciuitate extrahere marmora vel affixa or-
namẽta vt illa trãsferã ĩ domũ quã habeo ĩ villa. l. si qs post hãc.
C. de edifi. ꝑua. Sed ꝯtra. in. l. senat⁹. §. marcellus. vbi dicet̃. j. eo.
4 ¶ † Tertio no. in ver. si duobus: qd nõ est mihi licitum exporta
re de domo cõmuni ⁊ transferre in domũ meã propriã: qd liceret
si ambe essent mee insolidum vt hic. ⁊. d. l. si quis post hãc. ⁊ sic di
spositio. l. nostre que fit de re nostra non procedit in re cõmuni et
sic in qua habeo partem dñij. de quo in. l. serui electione. §. j. s. e.
¶ Quarto diligenter not. tex. ibi: q: dñs est vtriusq; legatari⁹.
5 hoc clare probat̃ Ꝝm Are. † quod pro parte dñs dicatur vere et
proprie dñs totius. ⁊ sic ꝙ res communis dicatur proprie mea.
6 Istud significat verbũ dñs est. nam illud † verbum est importat
veritatem Ꝝm docto. Bart. in. l. si maritus. §. legis. ff. de adulte.
¶ Alij nihil tangunt. Tu potes dupliciter dicere. Prio prout
egregie dicit Bald. in. l. que fortuitis. in. iiij. col. C. de pigno. act.
qd illud quod dicit̃ ꝙ verbum sum es est importat veritatem:
q: demõstrat substantiã: est verum quãdo potest veritas denota
ri. secus si non potest. ⁊ ponit exemplũ. dictat statutũ qd Floren
tini sint originarij ciues Perusini. nam exponit̃ sint id est fin-
gant̃: ⁊ nõ põt autoritas statuentium remouere veritatem natu-
ralem a subiecto. l. j. ⁊. ij. ff. de vsufru. ea. re. q̃ vsu cõsu. Et isto mõ
verbum est: nõ staret proprie in hoc tex. sed impropriaret̃. Et q:
propter hoc forte ista solutio non placeret. Ideo responde scd̃o
modo ⁊ notabilius retorquendo istum tex. ꝯ Are. Nam ponde-
rat qd tex. vtitur istis verbis dum ponit rationem dubitandi et

qōnem ibi:non male agitabatur an valeat:quia dn̄s est vtriusqȝ legatarius.nō aūt istud dicit text.in decisione imo 2riū decidit.
7 Unde succedit regula† ꝙ ex his que ponūtur ex forma questionis vel dubij non est licitum arguere: quādo postea text.decidit 2rium:per doc.gl.in.l.vnica.in.iij.lectu.C.quan.nō petē. par.et ibi multas cōcordantes allegaui:⁊ probaᵗ in.l.illam.in ver.nepotibus:⁊ ibi ponderat Bar.C.de colla.Et ex hoc potes etiam vltra dicere quod gl.hic similiter male no.ex tex.dum dicit dominum eum qui est dominus ꝑ parte.ex quo tex.istud dicit proponendo questionem ⁊ referēdo ratione dubitādi.⁊ postea contrarium decidit tex.Et patet q2 si esset dn̄s totius non procederet tex.q2 tūc de vna domo in aliam que esset tota sua esset licitū
8 transferre vt dicit tex.¶† Itē adde predictis:clarum esse quod illud quod est cōmune d2 meū ficte non vere nec proprie. glo.est ordinaria.in.l.id qd̄ nostrū.ff.de reg.iu.⁊ probaᵗ in.l.illud.ff.de ritu nup.⁊ in.l.extraneo.§.j.ff.de q̄stio.⁊ ita no.Bar.⁊ doct.in.l.
9 serui electione.§.j.in fi.cum cōcor.ibi traditis.s.eo.¶† Hinc est quod si statutum disponat quod transiens per territorium talis loci teneatur soluere certam gabellam sub pena:non hȝ locū in transeunte per locum cōem. Ita per plura not. decidit not.do. Abb.in consil.lxxxiij.in.ij.volu.qd̄ incipit:Disponente statuto errore talis presertim ꝑ illud quia nō est ꝓprie meū per fictionē que fictio nō hȝ locū in statutis:vt no.Bar.in.l.iij.§.hec verba.
10 cū si.ff.de nego.ge.¶† Quinto no.in versi.⁊ qd si quis.ꝙ illud qd̄ nō pōt fieri directo per viā legati:nō pōt fieri per indirectū via reseruationis:sicut eīm testator nō potuisset directo iniungere legatario domus vt euulsis marmoribꝰ de domo legata illa prestaret heredi.Ita nō pōt legare domū deductis ⁊ reseruatis
11 marmoribꝰ ipsi heredi. ¶† Et ex hoc habes correlarie notare ex hoc tex.ꝙ reseruatio vitiaᵗ ⁊ non vitiat.vnde facit iste tex.ꝫm Ja.de are.Flo.Jo.de imo.do.Alex.⁊ Are.hic ad qōnē de igre
a diēte monasteriū[a]:⁊ reseruāte sibi bona:ꝙ talis reseruatio nihil valeat:nec propter hoc tamē vitieᵗ ingressus. De quo arti.plene per gl.Bar.⁊ doc.in auᵗ.ingressi.vbi aliquādo dixi.C.de sa.san.ec.⁊ ibi disputaui:per doc.in.c.fi.de cōdi.appo.⁊ in.c.ī presentia de ꝓba.¶ Tu aūt dic:ꝙ iste tex.non facit ad istā.q.imo potiꝰ ad oppositū:pȝ q2 ī isto tex.ista reseruatio nō oīno tolliᵗ: imo valet in estimatione:vt dicit tex.ī fi.ergo similr̄ deberemus dicere in illa qōne:de ingresso in monasteriū:ꝙ reseruatio bonorum nō debeat valere quo ad ipsa bona:sed bene quo ad estima
12 tionē:qd̄ esset ridiculū.¶† Sexto no.ex tex.ibi.tamē valebit vt estimatio eorū:presteᵗ:ꝙ licet nō teneat legatū de rebꝰ iniūctis domui vt ipsa īiūcta debeāt remoueri:⁊ possint peti ex testamēto tamen valet legatū vt debeaᵗ estimatio. de quo per gl.⁊ doc. in prin.huius.l.vbi disputaui ⁊ posui intellectum istius tex.qui ex quo dicit in vtroqȝ casu prestari estimationem:ostendit ꝙ nō generaliter debeatur estimatio qn̄ legāᵗ affixa edibus.Tenen. tn̄ p̄dictum no.generaliter prout tenent glo.⁊ doc.ibi.rō est:qm̄ illarū rerū:licet nō sit cōmerciū de per se:tn̄ simul cū edibus est cōmerciū penes oēs:vt declarat Bar.ī.l.apud iulianū al's incipi aphricanus.§.fi.s.e.Et pondera ꝙ q̄tū ad ipsam rē legatā nō valet:nec res ipse sunt ī obligatione vel legato:alias regula catoniana nō haberet locū:si ī ipsis rebꝰ cōsisteret legatū. Cuiꝰ cōtrariū diciᵗ in hoc text.ī princi.vbi dixi.⁊ ꝑ hoc sequiᵗ ꝙ estimatio sit in obligatiōe:⁊ illa ī libello debeat peti:vt probat tex. in.l.sed si res.ī pn̄.ī vbo estimationē deberi:vt dixi.s.e.

¶ Monasteriū. adde Inno.ī.c.ex trāsmissa. ð renun. Pe. de ancha.ī regula actꝰ legitimi. de reg. iur.lib. vj.Lap. alle.lxij. Joā. de imo.ī cle. pnciagro.de sta.mo.An. ð hu.ī.c.statuimꝰ.de regu.dn̄i.ð rota deci.j.in antiqoribꝰ, Calde.in ti. de regula. 2si.xxiij.idē Calde. cōsi. xxvij.eo.tit. Ang.consi. xxiiij.incip. causa talis est. Jacobꝰ de vber.

b ¶ Priuilegiatus.addō Bal.in auᵗ. habita. C, ne fil.ꝑ pa. Feli.in.c.cū ꝑ causis, in ij.no.de senten. excom,

c ¶ Discooperire adde auᵗ.quomō opor.epis.ī §.nec fecerit.cle.quia cōtingit.de relig.do.c. cū causam. de preben.

1 ☞ Affixa edibus possunt legari ad opus publicum.
2 Lex generaliter prohibens nō prohibet casum in quo vertitur fauor publice vtilitatis.
3 A fauore publico recediᵗ ꝓpter aliū fauorē publicū maiorem.
Fauor publicus consistens ī publica vtilitate qd̄ sit maior q̄ cōsistens in ornatu ⁊ aspectu publico.
Bonum publicum principaliter prefertur bono publico in cōsequentiam.
4 Priuilegiatus vtitur suo priuilegio contra priuilegiatū quando suum est potentius.
5 Affixa edibus in vna ciuitate:nō possunt legari ad vsum publicum alterius ciuitatis.
A fauore publico vnius ciuitatis non receditur ꝓpter fauorez publicum alterius ciuitatis etiam maiorem.
Honori vnius ciuitatis nō detrahiᵗ ꝓpter honorem alterius.
Discooperire vnum altare vt aliud cooperiatur nō licet.
6 Iniuncta domui quā quis hȝ in vna ciuitate qd̄ quis pōt amouere vt transferantur in domum quam habet in alia ciuitate.
7 Statutū prohibens frumentum extrahi de comitatu:nō prohibet extrahentem causa sui vsus.
8 Omnis actio legislatoris:debet esse nostra instructio.
Statutum simpliciter loquens recipit restrictionem a iure communi passiuam.
9 Gabellam quis soluere nō tenetur de rebus quas quis ad vsum suum proprium portat.
Scholaris ꝑ libris quos secū portat nō teneᵗ soluere gabellā.
10 Portare rem pro suo vsu proprio ꝓbatur per iuramentum.
11 Legatum an sit cōmercium quoddam ⁊ negotiatio.
Negotiatio seu cōmercium est ꝙ simul cum alio hincinde geriᵗ ⁊ nume.14.
Gabella si solui debet de negotiatione:an debebit solui delegato.⁊ nume.16.ꝙ non.
12 Dictio quodāmodo denotat in proprietatem.14.que dicatur negotiatio.
13 Legatum vt plurimum fit propter benemerita legatarij:⁊ alterius contemplatione.
15 Negotiator dicitur qui emit vnam rem:⁊ forma nō mutata eam vendit vt lucretur.
16 Artifex d2 qui rem emit ⁊ forma mutata eam vendit.
17 Partis appellatione licet veniat dimidia:tamen si apponiᵗ dictio aliqua:intelligitur etiam de qualibet minima.
18 Extēsio in penalibus ⁊ odiosis qd̄ fiat ad casum fictum propter identitatem rationis ⁊ fauorem publicum.
19 Extensio in penalibus habētibus rationē expressam fit ad aliū casum eandem rationem habentem.
20 Lex puniens delicta dicitur fauorabilis:⁊ propter identitatem rationis extenditur.
21 Statutum puniens extrahentē frumentū de territorio an comprehendat portantem per transitum illius territorij:ꝙ non.
22 Statutū puniens portātem ⁊ extrahentē frumētū de territorio cōprehendit etiam portātem per trāsitum de alio territorio.
23 Statutum puniens intromittentem pānos forenses in ciuitate nō comprehendit intromittentes per transitum.

Sed ⁊ si quis ad opus. ¶ Affixa edibꝰ possūt legari ad opus publicū eiusdem ciuitatis:non autez alterius:sed bene ad opus alterius domꝰ eiusdē dn̄i site in alia ciuitate.h.d.Et habet tria dicta.scd̄m ibi.sed videamus.Tertium ibi:quādā constitutum sit.¶† No.primo ex.hoc tex.ꝙ q̄uis affixa edibus prohi
1 beantur legari ad opus priuatum:ne vrbs ruinis deformetur vt dixi in prin.huius.l.non tn̄ prohibētur legari ad opus publicū faciendum:quo casu poterit fieri eorum separatio.rationē assi
2 gnat tex.q2 non pro commercij causa haberetur.† Tu vltra tex. adde aliam no.rōnem:quia lex generaliter aliquid ꝓhibēs: nō comprehendit casum in quo vertiᵗ fauor publice vtilitatis.tex. est no.in.l.si quis in graui.§.vtrum.in versi.id quoqȝ.ff.ad silla. cuȝ suis concor.Facit.l.hoc modo.in fi.ff.de cōdi.⁊ demō.Hinc est:ꝙ lex quātūcūqȝ penalis ⁊ odiosa que alias deberet restringi l.cuȝ qdā.ff.de lib.⁊ posthu.⁊ in regula odio de reg.iu. in.vj.tn̄ quādo tēdit ad fauorē reipublice:ita extēditur sicut si esset mere fauorabilis.ta no.Bar.in.l.quemadmodū.ꝑ gl.ibi.C.de agri.
3 ⁊ censi.li.xi.cum suis cōcor.¶† Scd̄o no.ex hoc tex.ꝫm Pau. de ca.⁊ Are.ꝙ a fauore publico receditur propter alium fauorē publicum maiorem.Nam fauore publico emanauit prohibitio senatusconsul.de quo hic:ne vrbs deformaretur ruinis vt dixi in prin.huius.l.et tamen as isto fauore publico receditur qm̄ propter vtilitatem publicam ⁊ propter opus publicum faciendum remouentur iniuncta edibus.Ex quo correlarie sequitur in hoc tex.ꝙ maior est fauor publicus cōsistens in publica vtilitate q̄ consistens in ornatu ⁊ aspectu publico ꝫm eum.Tu autez dic:ꝙ istud notabile non bene ex hoc tex.colligitur ita generaliter loquendo.Nam ratio propria istius tex.est:quia bonuȝ publicuȝ principaliter ⁊ immediate prefertur bono publico in consequētiam.Nam prohibitio ne auferantur iniuncta edibus est:ne illa domus deformetur.istud est principaliter:⁊ in cōsequentiā vrbs seu ciuitas.Sed quando legatur ad opus publicum facien̄.ibi est honor principalis ⁊ immediatus ⁊ prefertur mediato ⁊ in cōsequētiam.⁊ ista est propria ratio huius tex.Adde tamē ꝙ pro isto no.Pau.de cast.⁊ Are.facit illud quod volunt Bar.⁊ doc.
4 in auᵗ.quas actiones.in.ij.colum.C.de sacrosan.ecc.† ꝙ priuile
b giatus[b] vtitur priuilegio cōtra priuilegiatum:quādo suum priuilegium est potentius per.l.verum.§.fin.vbi etiam Bar.idem
5 no.ff.de mino.¶† Tertio no.in versicu.sed videamus. ꝙ affixa edibus in vna ciuitate non possunt legatari ad vsuȝ publicuȝ alterius ciuitatis.¶ Ex quo correlarie habeo tria notare.Primo ꝫm Paulum de castro:ꝙ a fauore publico vnus ciuitatis nō receditur propter fauorem publicum alterius ciuitatis etiā maiorem.¶ Secundo habes notare ꝫm Bald.⁊ Flo.ꝙ ꝓpter honorem vnius ciuitatis non est detrahendum honori alterius ciuitatis.¶ Tertio habes illud vulgatum:quod nō licet disco
c operire[c] vnum altare vt cooperiatur aliud ꝫm Bal.⁊ Moder. hic facit.l.assiduis.§.exceptis.⁊ ibi Bart.in.iij.nota.C.qui po. in pig.ha.⁊ text.in.§.sed etiam hoc in presenti ad fin.in auᵗ.de
6 sanc.episco.col.ix.¶ Quarto ꝑncipaliter no.in versi.quāquam

ꝙ potest

q pōt quis remouere iniuncta in vna domo quā habet in vna ciuitate vt trāsferantur in domū quā habet in alia ciuitate. Et sic diuersitas ciuitatū nō ꝓhibet quin liceat trāsferre iniuncta edibus in aliā domū ꝓpriam alterius ciuitatis. ⁊ ita ampliat̄. §. j.
7 s. ea. l. ¶ Quinto no. ex isto tex. in fi. arg. ſm Bar. ⁊ alios: q si statutū prohibet extrahi frumētū de comitatu de certo territorio. non intelligit̄ de eo qd̄ quis extrahat sui vsus causa: vt hic ⁊. §. itē queri potest. s. ea. l. ⁊ sequunt̄ cōmuniter alij. ⁊ dicit Jmo. esse singul'r notādū. sed Raph. cu. dicit. q iste tex. nō facit q̄ hic manifeste ⁊ expresse exceptuat̄ iste casus: vt de vna domo sua liceat ad aliam suā propriā expertare. Unde ita non pōt argui a statuto ad alios casus omissos. ¶ Tu dic q iste tex. bñ facit cū in hoc tex. ostēdatur istam exceptionē esse iustam qñ trāsporta-
8 tio fit gratia proprijs vsus etiā in aliam ciuitatē. ¶ † Unde ois actio legislatoris dz esse nostra instructio. l. ⁊ h̄ tiberi9. ff. de here. insti. ¶ Preterea q̄uis statutū simpliciter loquat̄: tñ recipit interpretationē passiuā a iure cōi. l. si seruus vestri. C. de noxa. gl. in l. si. §. in computatione. cū si. C. de iure deli. Tene dictū Bart. qd̄
9 est equum ⁊ verum. ⁊ pro eo bene facit † q quis de iure nō tenet̄
a soluere gabellam[a] nec pedagium de rebus quas portat ad vsū proprium. tex. est in. l. vniuersi. C. de vecti. ⁊ cōmis. ⁊ in. l. si publicanus. §. j. ff. de publica. ⁊ in. l. cēsoria. ff. de ver. signi. ⁊ cle. fi. de cēsi. no. in. c. super quibusdā. de verbo. signifi. ⁊ propterea per ista dixit gl. in aut. habita. C. ne fil. pro patre. q scholares pro libris quos secum portant nō tenentur soluere gabellas nec pedagia.
10 ¶ † Adde etiā q probatur per iuramētum[b] solum portantis q
b portat res pro suo vsu. glo. est solēnis in cle. fi. in verbo negotiādi. de cēsi. quā sequitur. Bal. in. l. cum proponas. in pe. col. C. de nau. fe. ⁊ in. d. l. vniuersi. ⁊ in. l. si quis nō dicam rapere. in. iiij. oppo. C. de epis. ⁊ cle. vbi ad hoc allegat tex. no. in. l. j. C. de littorum ⁊ itine. cust. lib. xij. ¶ Glo. in verbo commercij. habes. ex ista gl. notare duas principales cōclusiones. Primo no. Bar. ex ista
11 glo. † q legatū est cōmertium quoddam ⁊ negotiatio Jdem no. glo. in. l. marcellus. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. vnde facit ista glo. q si statutum disponat q de qualibet negotiatione vel mercātia soluatur gabella: q etiā debebit solui de legatis. ¶ Cōtrarium tenet Bar. in vtroq̄ cū quo trāseunt: q̄ negotiatio seu cōmercium est qd̄ simul cū alio hinc inde geritur: vt. l. legatis. circa prin. j. de leg. iij. Sed cum legatū possit fieri extraneo penit9 ignoto: vt. l. extraneū. C. de heredi. insti. ⁊. §. posthumo. institu. de lega. Jtem legatū acqrat̄ etiā ignoranti. l. cū pater. §. surdo. j. ti. j. ergo cū legatario nihil hinc inde querit̄: ergo non dr̄ proprie negotiatio Sed certe glos. non dixit illud quod ex ea colligit Bar. q legatū sit ꝓprie negotiatio vel cōmercium. imo gl. dicit ꝯtrariū. q improprie est negotiatio patet: q̄ gl. dicit quodāmodo
12 ex negotiatione † ⁊ dictio. quodāmodo[c] denotat impropriatatem
c l. si me in vacuam. in princ. ff. de acqui. pos. ⁊. l. in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊ illud verbū quodāmodo quo vtitur gl. non considerauit Bar. Et pro glo. bene facit tex. in. l. verba gesserūt. ff. de ver. signi. ¶ Secundo aduerte q fundamētum Bar. contra glo. intellectam ꝓut ipse facit potest de facili tolli: q̄ licet verū sit q legatum possit fieri etiā nullo p̄cedente merito legatarij: qñ fit extraneo vel ignoto vel posthumo alieno: vt in iurib9 allegatis p
13 Bar. † Tamen legatum freqūētius ⁊ vt plurimū fit propter benemerita legatarij vel alterius: cuius contemplatione fuit legatum: vt iuribus allegatis in glo. ⁊ firmat ipsemet Bart. in. l. qui filiabus: in prin. s. eo. ergo attendi debet illud quod frequētius accidit. l. nam ad ea. ff. de legi. ⁊. l. certi cōditio. §. qñ. ff. si certum petat̄. ¶ Et sic regulariter in legato aliquid hinc inde interue-
14 nit: cuius respectu legatū dicet̄ negotiatio ⁊ cōmertiū. † Unde pro conclusione Bar. ⁊ cōmuni melius facit: q̄ illa dicetur proprie negotiatio: qñ interuenit actus vltro citroq̄ obligatorius: vt no. Bar. in. d. l. legatis. in prin. ⁊ ibi est tex. de hoc. et probat̄ in. l. si quis ex argētarijs. §. rationē. ff. de eden. ¶ Sed quando legata fiunt etiam propter benemerita legatarij: ibi non est obligatio: nisi quedam antidoralis que non est efficax vt bene faciēti bene faciam9. l. sed ⁊ si lege. §. consuluit. de. ff. pe. heredi. glo. ⁊ doct. in. l. ex hoc iure. ff. de iusti. ⁊ iu. ergo non dicitur proprie negotiatio. ¶ Cōfirmat̄ per illud quod dicit tex. no. in. c. fortius. §. j. de verbo. signifi. q negotiatio in cōmercijs dicitur vbi aliqd
15 datur vt maiora lucretur: imo fortius alibi est tex. † q ille ꝓprie
d dicitur negotiator[d] qui emit vnam rem ⁊ nō mutata forma eam vēdit vt lucretur. Artifex vero est qui rem emit ⁊ mutata forma illam vendit tex. est. lxxxviij. dist. in. c. ejciens. ⁊ per totum. Joā. and. in. c. q̄q̄. de cēsi. in. vj. do. Abb. in consi. vi. quod incipit: Casus super quo petite fuerunt allegationes. in vlti. colum. Et no.
16 Fed. de senis in consi. ccvij. quod incipit: nos grisoldus. ¶ † Jtē circa decisionem Bar. q si statutum disponat: q de qualibet negotiatione soluatur gabella nō comprehendatur legatum q̄ non est proprie negotiatio. Cum Bart. omnes indifferenter tenent. ego idē teneo. Sed cōsidero q ista decisio Bar. ⁊ doc. clare procederet: qñ statutū simpl'r diceret: q de negotiatiōe vel mercantia soluatur gabella: tunc non cōprehenderetur legatū. Sed ex quo statutum ſm Bar. dicit: qd̄ de qualibet negotiatione soluatur gabella: forte posset attentari per illā dictionem qualibet quod statutum voluit intelligi etiam de negotiatione larga ⁊ impropria: per illud quod in simili vult glo. singu. in cle. j. in verbo
17 aut earū parte iuncto tex. de fo. cōpe. † q licet appellatione par-
e tis[e] qñ simpliciter ꝓfert̄ intelligat̄ proprie de dimidia. l. nomē filiarum. §. portionis. j. de verb. sig. tñ si adijceret̄ dictio aliqua ⁊ diceret̄ aliqua parte: propter adiunctam dictionem aliqua intelligitur large etiam de qualibet minima. Et idē not. do. Abb. in c. super eo. in. ij. no. de eo qui cogno. cōsan. vxo. sue. Bal. in. l. j. in pe. col. C. de inoffi. dona. ⁊ in. c. j. §. cū autē. in vlt. col. de cōtro. in-
18 uesti. cū alijs suis concor. ¶ † Secūdo diligenter not. ex ista gl. aliam secundā cōclusionē: q cū senatusconsultum de quo hic ꝓhibeat de rebus iniunctis edibus negotiationē sub pena: vt est tex. in. l. si. ff. de dam. infe. ⁊ in. l. senatus. ff. de contrahen. emptio. hic est glo. not. q in materia penali ⁊ sic odiosa fit extensio ad casum qui large sumpto vocabulo ⁊ ficte cōprehēditur sub expresso. ita est glo. not. hic. Sed istud ideo procedit propter identitatem rōnis ⁊ propter fauorē publicū ne vrbs ruinis deformetur l. ij. C. de edifi. priua. ſm Jmo. d. Alex. ⁊ Are. hic. Et hoc etiam satis voluit Bar. facit tex. in. §. sequēti. ⁊ in. l. ij. §. exercitum. cum
f glo. ⁊ ibi Bar. ff. de infa. alias in penalibus[f] ⁊ sic in odiosis nō fit extensio etiam ex idētitate rationis. l. cum quidā. ff. de libe. et
19 posthu. c. odia. ⁊. c. in penis. de reg. iur. in. vi. ¶ † Tu autem sustinendo melius glo. dic qd̄ tex etiam penalis habens rōnē exp̄ssam extenditur ad aliū casum eandē rationē habentē. text. est no. in. l. cū mulier. ff. sol. matri. ⁊ ibi do. Alex. in. j. col. multum not. illum tex. pro limitatione iurium q̄ dicunt: q in penalibus nō fit extensio ex identitate rationis: iuribus preallē. Nam limitatur nisi ratio esset expressa in lege penali. rō q̄ tunc nō est proprie extēsio sed lex loquitur ita. l. his solis. in versi. satis tacite cautum putamus. C. de reuo. dona. Sed in proposito nostro in ista materia est ratio expressa in. l. ne vrbs ruinis deformetur. tex. est in. d. l. ij. C. de edi. priua. Mirirū si ex identitate rationis expresse in ista materia penali fit extensio: imo fortius pro ista glo. videtur bene facere q lex penalis extēdatur etiam ad casum impropriū. text. est valde not. quem reputo ad hoc mirabilē in. l. si vxor. §. j. ff. de adulte. in verbo siue iusta siue iniusta fuerit vxor. iūcta tertia de-
20 claratione gl. ibi que est verissima. ¶ † Nec dicat qd̄ imo illa lex debeat reputari fauorabilis: quia attēdit ad puniendū delictū adulterij. Et reipublice interest delicta puniri. l. ita vulneratus. ff. ad le. aquil. Jta no. Bar. in. l. queadmodum. per glos. ibi. C. de agri. ⁊ censi. lib. xi. quia respondetur qd̄ tex. ibi loquitur quando crimen adulterij prin. respicit priuatam accusationem iuris mariti: vt ibi clare dicit tex. Et reperio qd̄ illum text. nō ad hoc: ꝫ ad aliud ꝓpositū pōderauit Are. in. c. per tuas. in. iij. col. de proba. Jtē qd̄ penalis extēdit̄ q cōstitutio videt̄ esse ꝫ cōem regulā: est glo. in. c. j. in glo. fi. in verbo priuare. de postu. prela. quam domi. Abb. ibi in pe. col. multū no. ⁊ reputat singularē. postea plenius distinguit vt ibi per eum. Tu adde aliam glo. similē. in. l. j. in gl. j. C. que res expor. non possunt. Et habes de hoc text. meliorem de iure in. c. j. §. por. ⁊ ibi Bal. in. iij. col. ad hoc not. que fuit pria causa benefi. amit. alias plene dicitur de hoc quia multa sunt ad oppositum. ¶ Tamen q̄tum ad gloss. nostram ad dicta doct. tu potes aliter ⁊ melius dicere: q hic nulla fiat extensio senatusconsulti de quo hic ad legata: prout dicit ista glos. ⁊ omnes super ea: q̄ imo istud senatusconsultum expressam ꝓhibitionem faciebat de legato. Jta cantat tex. in prin. huius. l. ibi sed ea q̄ edibus iuncta sunt legari nō possunt: q̄ hoc legari nō posse senatus cēsuit.
21 ¶ † Extra glo. inducitur iste tex. in secūdo responso per doct. qd̄ statutum prohibens extrahi frumentum de comitatu sub pena: intelligatur de extrahente originaliter de illo territorio: secus si aliunde portaretur per transitum illius territorij. Facit bñ text. in. l. si quis post hanc. ⁊ ibi glo. hoc no. ⁊ doc. post eam. C. de edi. priua. Facit etiam ratio: q̄ tunc non interest illius ciuitatis per quā fit trāsitus: nisi inde extrahatur: vt dicit gl. in. d. l. si qs post hanc. facit tex. in. l. cesar. ff. de publi. ⁊ vectig. Et ita cōiter tenent docto. hic. ⁊ in. d. l. si quis post hanc. Jdem tenet Jo. an. in addi. Specu. in titu. de constitu. §. j. in addi. que incipit Guid. de suza. Pet. de ancha. ⁊ Jmo. in. c. j. de cleri. non resi. Alberi. de rosa. in secunda parte statutorū. q. iiij. que incipit. quid si Reginus volebat portare merces. Pau. de cast. in. d. l. cesar. per illum tex. ff. de pub. ⁊ vecti. ⁊ cōmis. d. Alex. in cōsi. ccccclxix. qd̄ incipit visa inquisitione contra dictos inquisitos formata in. j. col. ⁊ est in. iij. vol. consi. lxxxij. ¶ Et aduerte qd̄ domi. Alex. in preallegato consilio sequitur opi. Jo. de imo. hic contra Ang. qd̄ ista decisio procedat siue statutū loquatur de extrahēte: q̄ vtroq̄ mō statutum

a ¶ Soluere gabellā. ad. de Bertachinū ī tra. de gabel.

b ¶ Juramētum. Adde Bal. ī au. habita. C. ne fil. ꝓ pa.

c ¶ Quodāmodo. adde c. dudum. el ij. de elec. ⁊ c. q̄to. d priuile.

d ¶ Negotiator. Adde Lud. ro. i. l. si publicanus. i. §. d rebus. ff. d public. Joā. d imol. in cle. ff. d test. Jo. de ana. in. c. j. in. j. col. de sagit. Do. i c. sicut. xlvij di. Albe. de ros. in. ij. pte statuto. qō. ccvij. ⁊ qōne ccxix.

e ¶ Partis. Adde bal. i. c. j. in. §. qn etiā. i ti. ep3 vel abbatē. Lud. ro. i. l. si cum vel in vtero. C. de test. mil. Jo. de imo. in. c. fi. i. vij. col. de dona.

f ¶ Penalibus. Adde gl. ⁊ Bart. i l. furti. in. §. fi. ff. de his q no. isa. Car. zaba. in. c. p iquisitionē, in. ix. oppo. de elec. idez Cardi. in. c. bone. el. ij. e. titu. Jo. de imo. in cle. j. in. x. col. eo. titu.

dꝫ intelligi de frumento qđ originalr̃ habeat̃ ex illo loco: alias nõ intereſſet illius ciuitatis vt ꝓdixi. Sed Ang. hic cõſtituit dif
22 ferentiã: an ſtatutũ loquat̃ de extrahẽte ⁊ ꝓcedat deciſio Bar.† Secus ſi loquat̃ de portãte frumentũ ⁊ extrahẽte: tũc ſtatutũ ꝓcederet etiã ſi portaret̃ originalr̃ ex alio territorio. Et iſtã limitationẽ ſequit̃ hic. d. Alex. ſibimet ↄ̃trius. Et refert ita tenere prefatos doc. in locis ſuperius no. ⁊ iſtud vltimũ eſt verius. ¶ Ul
23 timo per iſtũ tex. ⁊ ꝓdicta decidit no. Pau. de ca.† ꝙ ſi in ciuitate ſit factũ ordinamentũ qđ pãni forẽſes nõ intromittant̃ in ciuitatem iſtam ſub pena: dꝫ intelligi de his q̃ intromittũt pãnos vt ibi remaneant ⁊ operẽtur: ſecus ſi per tranſitũ ad alia loca. Ita refert ⁊ ſequit̃ do. Alex. in dicto conſi. in. j. col.

1 ☞ Statutũ in vrbe Romana habet etiã locũ in aliĳs ciuitatibus: ex identitate rationis.
Sola vrbs romana dicitur habere rem publicam.
2 Affixa edibus nõ poſſunt etiã ꝓ debito publico euelli. ⁊ nu. 4.
Domus non ſoluẽtiũ condẽnationes publicas vel gabellas nõ debent deſtrui.
Officiales publici non poſſunt accipere tegulas vel trabes aut oſtia affixa domibus pro debito publico: contrarium ſeruatur Rome ⁊ Florentie.
3 Debitor reipublice nõ poteſt iniuncta ſuis domibus ſeparare vt vendat ⁊ ſoluat.
4 Fauor publicus eſt maior in edificio publico ꝙ̃ in ſolutione debiti publici. ⁊ 5.
6 Porticus qđ non comprehendat̃ ꝓprie appellatione domus.
Capi ſub porticu qđ poſſit quis licet in domo non. ⁊ nu. 9.
7 Argumentum ab etymologia vocabuli affirmatiue non procedit: ſed negatiue ſic. ⁊ 8.
9 Factum in porticu non dicitur factum in domo.
10 Lex noua ꝓhibitiua ⁊ penalis qđ extẽdat̃ ꝓꝑ publicã vtilitatẽ.
11 Oſtium qđ comprehendatur appellatione domus.
Factum in oſtio qñ dicatur factum in domo.
12 Teſtes quorum vnus deponit factum eſſe aliquid in domo: et alter in oſtio qđ dicuntur ſingulares.
13 Poſita in domo vt ibi perpetuo ſint: licet non affixa cedunt vẽditioni edium.

Hoc ſenatuſcõſultũ.

Prohibitio iſti⁹ ſenatuſconſulti hꝫ locum vbiq̃: ⁊ propter debitũ publicũ nõ debẽt affixa edib⁹ euelli. Et iſtud ſenatuſconſultum extendit̃ ad oẽ genus edificĳ vt ei iuncta nõ detrahant̃: ſecus ĩ his q̃ nõ ſunt affixa. h. d. cũ ſequẽti
1 §. vſq̃ ad. §. fi. ¶ † No. prĩo ꝙ ſtatutũ in vrbe Romana hꝫ locũ etiã ĩ aliĳs ciuitatib⁹: ſtãte idẽtitate rõnis: lꝫ ſola vrbs Romana dicat̃ habere rempublicã: ⁊ alie nõ. l. cũ q̃ vectigal. ff. de ver. ſig. De quo ꝑ gl. ⁊ Bar. in. l. ſi reſpublica. C. ex qui. cau. ma. ⁊ in. l. fi. in. j. colũ. C. de ſac. ſan. ec. ⁊ in. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. circa
2 prin. ff. de dã. infe. ¶ † Scđo no. in ver. ſꝫ ⁊ diuorũ ꝙ nõ ſolũ ꝓ debito priuato: ſꝫ etiã ꝓ debito publico nõ permittit̃ vt poſſint euelli affixa edibus. Ex quo correlarie habes plura notare. ¶ Primo ſm̃ Bar. ꝙ nõ debẽt deſtrui dom⁹ nõ ſoluẽtiũ ↄdẽnatiões publicas vl' gabellas. ¶ Scđo ꝙ officiales publici nõ poſſunt accipere tegulas de tectis vel trabes aut oſtia: aut alia domib⁹ affixa vt vẽdant̃ pro ſatiſfaciẽdo debito publico: ꝙ̃uis multis ciuitatibus preſertim Rome ⁊ Florẽtie ↄ̃trium de facto ſeruetur. ⁊ ita tenet Ja. de are. Bar. ⁊ aliĳ hic. ⁊ Bart. in. l. mutu. §. fi. per illum tex. ff. de lega. iĳ. Nec obſtat tex. in. l. ſi is cum quo ff. cõmuni di. hic allegatus per Bal. vbi propter inobedientiam vel cõtumaciã domus fuit dirupta: q2 rñdet̃ ꝙ ibi iudex iniuſte
3 hoc fecit: vt ibi ſentit gl. ⁊ Mod. hic. ¶ † Tertio ſignãter pondera iſtum tex. prout etiã cũ no. Pau. de ca. ꝙ ipſemet debitor reipublice lꝫ nõ habeat vñ ſoluat: tñ nõ põt iniũcta edibus ſeparare vt vẽdat ⁊ ſoluat reipublice. tex eſt hic not. q̃ proprie vr̃ loq̃ in
4 his terminis. ¶ † Tertio principalr̃ no. tex. ꝙ lꝫ affixa edib⁹ poſſint remoueri ob vtilitatẽ publicã. ſ. vt fiat edificiũ publicũ vt in §. precedẽti. non tñ poſſunt auferri ꝓ ſolutione debiti publici vt
5 hic. ¶ † Ex quo habes correlarie notare: ꝙ maior eſt fauor publicus in edificio publico: quam in ſolutione debiti publici. Rõ: q2 edificiũ publicũ reſpicit ornatũ qui verſat̃ in oĩm oculis. ſecus
6 in ſolutione debiti publici. ¶ † Quarto no. ex tex. ibi vel portic⁹:
a qđ appellatione domus[a] proprie nõ cõprehendit̃ porticus ſꝫ ex quadam extenſione: vt patet hic in verbo extendit̃. bñ facit quod vult Ang. in. l. plerĩq̃. ff. de in ius vocan. qđ licet quis non poſſit capi in domo. vt ibi eſt tex. poterit tñ capi in porticu: q2 eſt diuerſa ⁊ ſeparata a domo: ad hoc allegat hunc tex. Sed ad hoc dic vt per bar. hic cum quo aliĳ omnes indifferenter trãſeunt. ⁊ Paul. de caſt. in. l. qđ cõclaue. ff. de dam. infec. Sed vt detur materia melius cogitandi: licet oẽs trãſeant cũ dictis Bar. Tu aduerte in quantum Barto. vt cõcordet iſtũ tex. in verbo extenditur cum. l.
7 qui edes. in fi. in verbo cõtinentur. ff. de incen. rui. nau.† facit dif

a ¶ Domus. Adde. l. j. et ibi doc. ff. de carbo. edic. poc. ĩ. c. iter alia. đ imu. ecc. Spe. ti. de iniur. in §. j. v. ſꝫ pone ĩ ſtatuto.

b ¶ Etymologia. Adđ gl. ĩ. l. iĳ. ĩ. §. appellata. ff. ſi cer. pet. text. ⁊ gl. ĩ. l. tugurĳ. ff. đ ver. ſig. doc. in. c. cleros. xxj. di. doc. in. c. cuꝫ ſm̃ de preben.

c ¶ Porticu. Adde. l. pe. ff. de dã. infe. l. ſi qñ. C. de op. libe. ⁊ ibi doc. ſpe. ⁊ ibi Jo. an. ĩ addi. in ti. de iniur. ĩ. §. j. ver. ſed pone. Joã. de ſan. ĩ. c. ſiq̃s contumax. xviĳ. q. iĳ. Jo. an. in. c. ĩter alia. de immu. eccl

ferẽtiã inter domũ ⁊ edes. Et vult appellatione domus nõ cõtineri ꝓprie porticum vt hic: ſed bñ appellatiõe ediũ vt ibi. ⁊ mouetur ab etymologia vocabuli: q2 edes dicunt̃ ab edẽdo ſeu edificando vel fabricãdo: ergo hoc reſpectu portic⁹ proprie edes
8 appellãtur. nã iſtud fundamentum Bar. nõ vr̃ tutũ. † Ex quo Bar. arguit ab etymologia vocabuli affirmatiue et ſic a genere ⁊ maiori ad ſpẽm affirmatiue: qđ argu. non valet ſed bñ ſi arguatur negatiue ⁊ ſic remotiue: tũc ꝓcedit argu. ꝓut arguit tex. in. l. iĳ. § appellata. vbi de hoc dixi. ff. ſi cer. pe. Et de iſto argumẽ
b to ab etymologia[b] plene ſcripſi in. l. j. in princ. ff. de acqui. poſſeſ. alias ſi bona eſſet argumentatio Bar. etiam appellatione ediũ
9 proprie continerentur naues cum ibi etiam edificentur † Cogita quia bene poſſet ſaluari Bar. Itẽ inquãtũ Bar. tenet: ꝙ fa
c ctũ in porticu[c] non dicat̃ factũ in domo per. l. j. §. in flumine. ff. de flu. adde latius Bart. ⁊ alios in. l. gallus. §. ille caſus. ff. de lib. et poſthu. ⁊ text. in. l. ſi mihi. §. iĳ. ff. de ſerui. ruſti. ꝓ. vbi aliud eſt op⁹ fieri iuxta riuum: aliud in riuo: ꝙ̃uis aliter videatur tenere ipſemet Bar. in. l. meminiſſe. per illum text. ff. de offi. procon. ⁊ lega. ¶ Quinto diligenter no. ex eodem text. in verbo extẽditur. hic eſſe text. valde notabilem ꝙ lex noua prohibitiua ⁊ penalis ⁊ ſic odioſa: ⁊ ſic eſt cõtra regulas iuris cõis: ⁊ tñ extenditur. nã iſtud ſenatuſcõſultum de quo hic eſt ꝓhibitiuũ ⁊ penale: vt. l. ſenat⁹. ff. de contrahen. emp. ⁊. l. fi. ff. de dã. infec. Itẽ eſt ↄ̃ regulaꝫ: ꝙ in re propria q̃libet eſt moderator ⁊ arbiter. l. in re mãdata. C. mãdati. etiã in abutẽdo. l. ſed ⁊ ſi lege. §. cõſuluit. in ver. dũ ſe abuti putant. ff. de peti. here. et tñ extenditur vt hic dici t tex. qđ eſt ex eo q2 pertinet ad vtilitatẽ publicã ne vrbs ruinis deformet̃. l. iĳ. C. de edifi. priua. quod bene no. ad regulã quã tradit Bar. in. l. iĳ. §. exercitũ. per illum tex. cũ gl. ff. de infa. ⁊ in. l. quẽadmodum.
10 per gl. ibi. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xj. ⁊ dixi in. §. precedẽti. ¶ † Et ꝑ eandẽ rõnem publice vtilitatis iſtud idẽ ſenatuſcõſultũ ꝙ̃uis ꝓhibitiuũ ⁊ penale loquẽs de his que ſunt iniuncta edibus: extẽditur etiã ad ea que nõ ſunt iniuncta edibus vt ſunt ſtatue ⁊ ſimilia qñ ſunt appoſita vt ibi ꝑpetuo ſint vt. j. in ver. q̃d ergo. ⁊ ĩ vſi. ſi vero. et ibi dicit tex. in verſi. tñ mens ſnĩe ſenat⁹. talẽ extẽſionẽ fieri nõ facit ex ꝓprietate vocabulorũ: q2 ſtatue nõ ſunt in
11 iũcte. ſed ex mẽte ⁊ rõne. ſ. publice vtilitatis vt dixi. ¶ † Sexto no. ꝙ appellatione domus vr̃ cõprehendi oſtium facit. l. j. §. hoc interdictũ. ver. cloace. ff. de cloacis. vbi appellatione cloace ↄtinet̃ tubus ⁊ ſic oſtiũ cloace: in autẽ factũ ab aliquo exiſtente in oſtio dicatur factũ in domo: ↄcludit Bar. in. d. l. j. §. hoc interdictum ꝙ aut fit in oſtio intra clauſuram domus ⁊ dicitur factum in domo: ſecus ſi extra clauſurã. allegat tex. in. l. j. §. de inſpiciẽdo. ff. de ven. inſpi. ⁊ in. c. licet mulieres. in fi. de iureiu. in. vj. ¶ Tu adde illud qđ alibi dicit gio. de domibus veronenſibus quoruꝫ oſtia ſunt extra clauſuram. ita dicit glo. in. l. fi. §. fi. in verbo apparuit ff. de ſerui. vrb. predio. Et ꝑ iſta doc. Bar. dicit. Ang. ĩ. l. plerĩq̃. ff. de in ius vo. do. Alex. hic eſſe meliorẽ tex. de iureiu. §. ſi ab hoſtibus. cũ ſeq. inſti. qui. mo. ius pa. po. ſol. qui tñ tex. mihi paruꝫ vel nihil facit. ¶ Adde etiã ꝙ ſm̃ iſta debet ĩtelligi illud qđ vult Bal. in. l. ſi ita. §. idem ait. ff. nu. caupo. ſtabu. vbi no. ꝙ illud qđ fit in oſtio dicat̃ fieri in domo. Alibi etiam idem Bald. in rub. ff. ſo. ma. tenet: ꝙ ſi ſtatutum dicat: ſi q̃s inſultauerit aliquem in domo ⁊c. ſufficit ſi inſultauerit in oſtio domus: quia qui eſt in oſtio partim eſt in domo partim extra: vt dicit glo. not. de pe. diſtinc. iĳ. in. c. cum eccleſiam ſanctam. no. in. c. j. de cõſecra. eccle. vel alta. in. vj. et ſufficit tangere partem vt dicit tex. in. l. vulgaris. ff. de
2 fur. ¶ † Alibi tñ idem Bal. in. l. de quibus. ff. de legi. dicit ꝙ te
1 ſtes ſunt ſingulares quorum vnus dicit ꝙ factum fuit in domo alius ꝙ fuit factũ in oſtio de quo etiã per Bal. in. l. data opera. in. xiĳ. col. C. qui accu. nõ poſ. ¶ Septimo not. ex hoc tex. bonũ
13 arg. ſm̃ Jac. de are. Bal. ⁊ do. Alexã. † ꝙ ea que ſunt ĩ domo poſita vt ibi perpetuo ſint: licet non ſint fixa edibus: cedunt tamen venditioni edium. Facit melior tex. in. l. fundi. §. labeo. ff. de act. emp. qđ eſt menti tenendum ſm̃ Bal.

1 ☞ Deſtinata ad edificium non cenſent̃ pro edificio ⁊ pro affixis edificio: ⁊ de hoc infra nu. 15.
Deſtinatuꝫ non habetur pro facto nec ꝓ adimpleto.
Deſtinatum non operatur idem quod factum.
Propoſitum ſuum quis mutare poteſt poſt deſtinationem.
2 Facere cõtra prohibitionem ſenatus: de quo hic: nõ dicit̃ qui ſeparauit aliquid in edibus ſuis tranſlaturus in alias ſuas edes.
3 Propoſituꝫ quis mutare põt vbi ſeparatio ab initio fuit licita.
4 Legatũ extinguitur quãdo res legata facto teſtatoris deſĳt extare ita ꝙ non eſt amplius in ſua ſubſtantia libera.
5 Legatum videtur reuocatum: quando teſtator rem legatam affixit edibus.
Ea que impediunt fienda: tollunt etiam iam facta.
Multa impediunt fienda que iam facta nõ tollerent.
6 Quãdo aliquid deuenit ad caſum a quo incipere nõ põt: vitiat̃.

Per factũ

7 Per factum heredis nō debet preiudicari legatario: licet factū illud contrarietur legato.

8 Res legata si per heredē ignorāter iungatur domui legate: nō extinguitur: ⁊ estimatio prestatur.

Heres nō liberatur a prestatione estimatiōis: quando res legata periit eius: licet sine culpa.

9 Heres non liberatur a pena de qua hic: si res iniunctas edibus separauit vt satisfaciat legato.

Res immobilis si ex forma statuti alienari nō possit in forēsem sub pena: si heres alienauit ex dispositione testatoris forensi: nō excusatur a pena.

10 Lex penalis ⁊ prohibitiua loquens in venditione: habet locū ī datione in solutum.

Datio in solutum est similis emptioni: intellige de ea que fit a parte.

11 Res emphyteotica licet non possit alienari potest tamē insolutum dari per iudicem pro debitis emphyteote.

12 Statutū puniens alienantē immobilia ī forēsem: comprehēdit debitorem dantem insolutū forensi rem immobilem.

13 Res iniuncta edibus si desiit extate: quia de per se non censetur legatum reuocatur.

14 Frumētū qđ legatū fuit per testatorē vxori: si illud superuiuēs consumpsit ⁊ aliud reposuit: legatum factum nō extinguitur: et aliud qđ reperitur tempore mortis testatoris debetur.

16 Statutū puniens emētem frumentum ī platea nisi pro suo vsu: ⁊ scholaris emat pro toto anno: ⁊ mutato proposito vult recedere: non comprehenditur a statuto.

17 Statutum puniens extrahentē molendinū de Ticino in Padū non comprehendit extrahentem molendinum quod construi fecerat vt vteretur in Pado.

18 Destinatio nihil operatur: quādo destinatum ad nouum opus nōdum erat ceptum: ⁊ si erat ceptum erat valde remotū ab illo ad quod erat destinatum.

19 Destinatio tunc operatur quando destinatum ad nouum opus erat ceptum et propinquū ad id quod destinauerat: et opus ceptum habetur pro perfecto.

Potentia propinqua actui: habetur pro actu.

Fructus de proximo recolligendi: habentur pro recollectis.

20 Perfectum nō dicitur qđ est in proxima dispositione ad perficiendum: vbi facti essentia requiritur.

Destinatio non inspicitur vbi requiritur factum hominis.

21 Pecunia destinata ad emptionem prediorum an censeatur immobilis et determinatur ꝙ non.

Mobilia si mortua vxore debentur viro: ⁊ immobilia heredibus vxoris: et extet pecunia destinata in emptionē prediorū: vir illā non habebit.

22 Pecunia pupilli deposita ad emptionem prediorum: non alienatur sine decreto pretoris.

Statuto stante ꝙ viro premoriente vxor habeat dimidiā bonorum immobiliū: qđ habebit etiam dimidiam pecuniarum depositarum pro comparatione prediorum.

23 Aliud est esse tale: vel haberi pro tali.

24 Testator si legat vxori vestes quas habet in domo: ꝙ in tali legato veniant vestes que erant extra domum: ⁊ de nouo fiebant.

Sed si parauerit. ¶ Destinata vt edibus ī iūgant possunt legari: sz
legatum extinguitur si postea per testatorem edibus iniungant
secus si per heredē: qui etiā ignorās tenetur ad estimationem: ⁊
si ea postea detraxerit incidit ī penas istius senatusconsulti. h. d.
cum. l. seq. ⁊ sequenti vsq ad. §. marcellus. ¶ † No. primo ex tex.
ꝙ destinata ad edificium non censentur pro edificio et p affixis
edificio: ⁊ ideo non prohibentur legari: sicut sunt phibita affixa
edificio. Et ex hoc habes correlarie plura notare. Primo ꝙ destinatū nō habet pro facto nec pro adimpleto: ⁊ sic destinata ad
aliqd faciēdū anteq fiant: nō habent p factis. Et sic ꝙ destinat
nō operat idē qđ factū. l. si nōdū. C. de fur. l. pponebat. C. de capti. Hinc etiā sequit ex hoc tex. ꝙ post destinationē potest quis
mutare propositū suū: vt hic. de qua materia infra latius p Bar.
ibi refer. no. ¶ Tamē ad hunc tex. potes dicere ꝙ hic destinata
nō habentur pro factis: vt succedat prohibitio istius senatuscōsulti: eo qr cessat eius ratio: q est: ne vrbs ruinis deformet. l. ii. C.
de edi. priua. que rō cessat qn est sola destinatio ad edificium: qr
translatio illarū rerū nō inducit deformationem vrbis: destina-
2 tio ergo sola nō habet rōnē prohibitiuā senatusconsul. ¶ † Secundo no. ex hoc tex. qđ nō dicitur facere cōtra prohibitionē senatuscon. de quo hic: qui separauit aliqd ab edibus suis trāslaturus ī alias edes suas: qđ est licitū: vt. §. i. ⁊. §. sed si qs ad opus. ī
fi. s. e. l. licet postea mutato pposito illas res alteri tertio leget: ⁊
sic postea habet transferri in edes alterius. Satis enim fuit ꝙ a
prin. animus ⁊ actus fuerit licitus. et ita inferius tenet Bart. et
3 alii. ¶ † Ex quo correlarie seqt: ꝙ vbi ab initio separatio fuit licita: pōt quis mutare ppositū: ⁊ sibi licebit illud quod a pn. non
licuisset: ꝙ multū no. ⁊ facit ad notabilē. q. de qua. j. p Bart. ⁊ h
4 mō multū limitatur tex. in. §. j. s. ea. l. ¶ † Tertio not. ex isto tex.
ſm intellectū bar. de quo. j. ꝙ qn res legata facto testōris desiit
extare: ita ꝙ nō est amplius in sua prima substātia: semp extinguitur legatū: nō distinguēdo an testator illud fecerit ex volūtate vel necessitate: prout distinguitur in. l. fideicōmissa. §. si rem. j.
5 ti. ii. de quo dicam. j. in gl. ¶ † Quarto no. ꝙ eo ipso ꝙ testator
res legatas affixit vel iniunxit edibus: hoc ipso videtur reuocare legatū vt hic. ⁊ l. scia. in fi. ff. de au. ⁊ ar. leg. ¶ Ex quo habes
duo correlarie inferre. Primo ꝙ ea que impediūt fienda: tollūt
etiam iam facta. de quo per Bar. in. l. inter stipulantem. s. sacrā
ff. de ver. ob. quia multa impediunt faciēda: q iam facta nō tolle-
7 rēt. l. pñe furioso cū si. de his. s. de his q sūt vel alie. iu. ¶ † Scdo
habes ꝙ qn aliquid deuenit ad casum a quo incipere nō pōt vitiat. l. placet. §. ⁊ si pluribus. j. de v. ob. ⁊ ratio est hic: qr res nōdū
habuit effectū. Itē qr dies legati inutiliter cedit: cū tpe mortis testatoris reperiat affixa edibus: vt dicit tex. hic ī. l. senatus. in pn.
7 ¶ † Quinto no. in ver. sed si heres. ꝙ p factū heredis nō debet
p̄iudicari legatario: lz factū illud cōtrarietur nature legati. rō quia
nō debet esse in potestate heredis se p factū suū liberare a legato
l. si id qđ. j. de li. le. ⁊. l. seruū filii. §. si pocula. ſm vnū intellectum
8 gl. j. e. ¶ † Sexto no. ibi siue ignorauerit. ꝙ si p heredē ingnorāter iungantur domui ea que alteri erāt legata: non p hoc extinguit legatū: sz dz estimatio prestari. Ex quo habes: ꝙ qn res legata perit facto heredis quis sine eius culpa: nō liberat heres
a prestatione estimatiōis. de quo plene per Bar. ī. l. seruū. §. fi. j.
9 de ver. ob. ¶ † Septimo not. ex. l. senatus. ibi. sed si detraxerit ⁊
prestiterit penis erit locus. ꝙ heres nō excusatur a pena legis si
res affixas edibus separauit vt satisfaciat legato: ⁊ sic volūtati
testatoris. vnde prestat iste tex. optimū arg. ſm Bal. Ang. Flo.
Imo. ⁊ do. Alexā. ꝙ si ex forma statuti nō possunt alienari res
immobiles in forēsem sub certa pena: ꝙ nō excusat heres a tali
pena: licet heres ex dispositiōe testatoris vēdiderit forēsi. Et ita
disputando fuit determinatū per Ja. bu. vt hic p Bal. cū concor. traditis hic p do. Ale. ¶ Sz aduerte: qr etiā vt dicit Are.
iste tex. nihil facit: qr testator istas res tpe mortis licite separauerat a domo. ⁊ sic heres poterat licite eas tradere ſm volūtatē
testatoris. sed postea ipse heres iterū affigēdo edibus facit vt ex
hoc p̄ceptū redderet illicitū. ⁊ ī istū casum phibitū nō habebat
10 voluntatē nec p̄ceptū testōris. ¶ † Octauo no. ex fi. tex. ibi quis
nō vt vēdat detraxit: sz vt exoluat: hic videri tex no. ꝙ lex prohibitiua ⁊ penalis loquens in venditiōe habet locum etiam ī donatiōe insolutum. facit quia datio insolutū similis est emptioni
l. si predium. C. de euic. l. j. j. pro emp. ⁊. l. fi. ff. ex qui. cau. ī pos. ea.
sed potes dicere vt pluries dictū est: ꝙ hoc fit propter idētitatē rōnis expresse. ī. l. ii. C. de edifi. priua. ¶ Itē predicta pcedūt
11 in datione insolutū q fit a pte: secus est ī illa q fit a iudice † Hinc
est: ꝙ licet res emphyteotica nō possit alienari sine cōsensu dñi:
l. fi. C. de iu. emphy. c. potuit. de loca. tñ potest dari insolutū p iudicem pro debitis emphyteote sine ꝯsensu dñi ſm Bal. ī. c. j. in
prin. ī. iiii. col. de phi. feu. alie. per Fede. de quo p Bar. ⁊ alios ī
12 l. si finita. §. si vectigal. in. iiii. ⁊. v. col. ff. de dā. infec. ¶ † Itē per
istum tex. decidit Albe. hic ⁊ in trac. statutorū ī. q. ii. ⁊. iii. ꝙ statutum disponens ꝙ res immobiles non possint alienari ī forēsem sub pena: habet locū etiā ī donatiōe īsolutū facta p debitorē
creditori: vt hic. secus si per iudicē vt ibi per eū. ¶ Gl. ī verbo
13 extinctum. ī fi. Respōde vt per Dy. Bar. ⁊ alios hic † ꝙ hic res
iniuncta edibus desiit extare: qr de per se non censetur. l. qui vniuersas. ff. de acqui. pos. Nimirum si indistincte reuocatur legatū
non facta distinctione: an testator ex volūtate alienauerit an ex
necessitate. prout distinguit tex. in. d. l. fideicōmis. §. si rē. vbi loquit qn res legata nō desiit extare quis fuerit alienata. Et si dicatur ꝙ etiā alibi qn nomē debitoris legatū fuit exactū a testatore extinctum est debitū. Rñde ꝙ superest pretiū: cuius loco sub-
14 rogatū: vt ibi declarat tex. in ver. nisi forte. ⁊ in ver. cū tñ. † sicut
quando testator legauit vxori frumentū qđ habet in domo. Et
superuiuens illud consumpsit ⁊ aliud reposuit non extinguit
legatū. sed debebitur aliud frumentum quod reperiet tempore
mortis testatoris. Ita Bart. ī. l. si seruus legatus. §. q quinq. p
illum tex. j. eo. ⁊ in. l. quidā heredē. p illū tex. ff. de vino tri. oleoq
lega. Et ad hoc adde tex. valde no. in. l. ſalie. §. titia. ff. de condi. ⁊
15 demon. ¶ † Extra gl. tangit late Bar. an ⁊ quādo res destinata ad edificium vt in eo ponatur: dicatur esse edificii: ⁊ an ⁊ quādo destinatum habeat pro facto ⁊ dictis. Barto. alii scribentes
nihil aut parum admodum addunt. ¶ Tu adde primo inquātū Bar. dupliciter dicit ad istū tex. ꝙ ideo hic destinatū nō habet pro affixo edificio: ⁊ sic nō habetur p facto: eo quia res erat
destinata reponi ⁊ iniungi in aliud edificiū vel domū vnde erat

sumpta: Uel scdo: ideo hic destinatio nõ attẽdit ꝓpter mutatio-
nẽ propositi: quasi destinatio sit reuocata ꝓpter cõtrariã disposi
tionẽ testatoris licitã. hic cũ pncipiũ fuit licitũ euellẽdi de vna
domo iniuncta vt trãsferant in aliã domũ ꝓpriã: vñ q̃r a pñ. pri-
mũ propositũ fuit licitũ potuit variare ⁊ mutare propositũ ⁊ re
linquere in alias edes. tex. est hic no. ¶ Tu dic tertio: ꝙ ideo in
h̄ tex. destinatũ ad edificiũ nõ habet ac si eẽt affixũ edificio ⁊ sic
nõ habet ꝓ facto: eo q̃r ĩ destinato cessat rõ finalis istius senatus-
cõsulti. s. deformatio publici aspect⁹ vrbis. l. ij. C. de edi. priua.
16 ¶ † Scdo ĩquãtũ Bar. post Guil. de cu. no. determinat: ꝙ stãte
statuto ꝙ nullus emat frumẽtũ in platea nisi ꝓ suo victu sub pe
na: si scholaris emit frumẽtũ pro suo victu pro toto anno ⁊ sic li
cite: postea mutato proposito vult recedere: nõ incidit in penam
statuti: quasi emerit vltra vsum suum. Adde ꝙ idẽ tenet Bald.
⁊ Alb. in. d. l. j. §. vnde querit offilius. ꝑ illũ tex. ff. de exerc. Alb.
de rosa. in trac. statutoꝝ. q. lxxxj. ⁊ in scda parte statutorũ. q. ccij.
inci. ꝓdicta etiam faciunt. Pau. de ca. in. l. ij. in prin. ff. si cer. pe.
per gl. ibi q̃ dicit primum propositum attẽdi. Item adde illud
quod dicit ꝑ istũ tex. Bal. in. c. j. §. si quis. de manso. in vlti. co. de
cõtrouer. inuesti. in. q. quã dicit fuisse de facto ĩ ista ciuitate Pa
17 pie. vbi dicit † ꝙ est statutũ: ꝙ nemo potest extrahere molẽdinũ
de Ticino in Padũ sub pena amissionis molendini ⁊ centũ li-
brarũ. modo quidã fecerat cõstrui molendinum eo vsurus nõ ĩ
Ticino sed in Pado ⁊ nõdum appositis machinis per Ticinũ
duxit ĩ Padum: inquirebat contra eum ad penam statuti. dicit
Bal. se dixisse: ꝙ ꝓpter destinationẽ edificationis: q̃r erat desti
natũ ad flumẽ Padi: ⁊ q̃r mole nõdum erãt imposite: pena nõ
erat cõmissa: per hunc tex. ⁊. l. debitor in argumẽtum. ff. de pig.
18 ¶ † Tertio inquãtum Bar. tenet ꝙ destinatũ ad nouũ opus si
nõdum erat ceptũ: destinatio nihil operat. l. ligni. §. si lignũ. ⁊. l.
lana. ff. de lega. iij. Idem si erat ceptum sed adhuc valde remotũ
ab illo ad quod erat destinatum. l. librorum. §. sed nec cepti. ff. de
le. iij. Adde Alb. de rosa. in. q. ccvij. que incip. alias de facto cõ-
sultus respondi Leonardum ⁊c. ⁊ est in. iiij. volun. consili. xcvij.
19 ¶ † Quarto inquãtum Bar. tenet: ꝙ destinatum ad nouũ op⁹
si erat ceptũ ⁊ ꝓpinquũ ad id qd destinauerat: tũc opus ceptum
habet ꝓ ꝑfecto: ⁊ destinatio operat. l. ⁊ si nõ sunt. §. quid ergo. ff.
de au. ⁊ ar. ⁊. d. l. librorũ. §. sed nec cepti v̄si. sed prescripti Adde
facere quia potentia propinqua actui habet ꝓ actu. l. pe. cũ glo.
⁊ ibi Bal. no. ff. de testa. mili. ⁊ ad hoc multa cumulaui ĩ. l. diuor
tio. §. interdũ. ff. so. ma. vbi Bar. no. ꝙ fructus de ꝓximo recol-
ligendi habentur pro recollectis. Alibi tamẽ dicit Bald. ĩ. l. sed
20 diui fratres. ff. de re. diui. † ꝙ illud quod est in proxima disposi
tione ad perficieñ. nõ tñ dr̃ esse ꝑfectum. l. fundi. §. item ꝙ insule.
ff. de act. emp. ⁊ hoc vbi facti essentia reqrit: secus vbi solius ani
mi consiliũ cogitatur. ad hoc allegat istum tex. ¶ Alibi etiã no.
Bal. in. l. si nondum. in fi. per illum tex. C. de fur.: ꝙ non respicit
destinatio vbi requiritur verũ factũ hominis: vt ibi: sed vbi so-
la intentio ꝑficit factum: tũc sola destinationis causa inspicitur
21 ad hoc allegat istum tex. ¶ † Circa istam materiam queritur de
no. q. An pecunia destinata ad emptionem prediorũ cẽseat im-
mobilis. Cy. Ray. Bal. ⁊ Ang. hic determinant ꝙ non. Et ꝑ h̄
inferũt ꝙ stãte cõsuetudine vel statuto: ꝙ mortua vxore mobilia
spectẽt ad virũ: ⁊ imobilia ad heredes vxoris: ꝙ si pecũia vxo-
ris erat parata ⁊ destinata ad emptionẽ ꝓdiorũ: nõ tñ ꝑ h̄ min⁹
debebitur viro: quia destinatio nõ habet ꝓ facto. Ad hoc etiam
allegant optimũ tex. in. l. cum in fundo. §. si fundus cõmunis in
verbo: sed ita vt nõ vice corporis. ff. de iure do. Itẽ q̃r ista cõsue
tudo est ꝯ ius cõmune: ideo non adaptat ad fictionẽ. Et ita etiã
tenent Flo. Imo. Are. ⁊ do. Alexã. latius hic. Et idẽ do Alex.
in. l. j. fuit quesitum. ff. ad treb. Et idem domi. Alex. in. l. a diuo
pio. §. fi. ff. de re iudi. ¶ Pro ista decisione facit tex. in. d. l. si nõ
dum. C. de fur. vbi res destinata vt efficiat sacra: nõ habet ꝑ hoc
ꝓ sacra. Itẽ quia vbi opus erat valde remotũ ab eo ad qd erat
res destinata: tunc destinatio non operatur. d. l. librorum. §. sed
nec cepti. ƒm Bart. hic. ¶ Adde ꝙ istam decisionẽ impugnat
Raph. cu. hic: per tex. in. d. l. a diuo pio. §. fi. vbi text. ꝙ pecunia
pupilli in arca posita ad comparationem prediorum: citra per
missum pretoris ab eo qui exigit iudicatum solet capi ⁊ in cau-
sam iudicati conuerti. Ecce ꝙ in tali pecunia destinata ad cõpa-
rationem prediorum seruatur forma que est in executione rerũ
immobilium. ¶ Similiter Raph. cu. ĩ. d. l. a diuo pio. §. fi. dicit
ibi singulariter probari: ꝙ pecunia deposita ad emptionẽ ꝓdio
rum computatur inter immobilia. ⁊ per illũ tex. reprobat istam
decisionẽ Bal. ¶ Sed potes respondere ad illum tex. ꝙ ibi nõ
dicit ꝙ talis pecunia deputata ad emptionẽ prediorũ reputet
immobilis. patet quia text. ibi dicit etiam citra permissum pre-
toris: ergo vult ꝙ nõ requiratur illa solẽnitas que requireretur
si esset res immobilis. Preterea ibi loquitur in alienatione ne-
cessaria in qua etiã si esset res immobilis minoris: nõ interdicit
iure digestorum minori talis necessaria alienatio. l. iij. §. itẽ q̃ri
potest. ff. de rebus cor. Sed caue quia tex. ille videt fortiter strin
gere cõtra istã decisionẽ Bal. ⁊ cõem: quia si in pecunia pupilli
destinata ad cõparationem prediorum potest ibi fieri executio
iudicati absq̃ decreto p̄toris vt ibi dicit tex. eo quia illa ẽ aliena
tio necessaria in qua nõ requiritur decretũ. d. l. iij. §. itẽ queri po
test. ergo probat ille tex. ꝙ si alienatio esset voluntaria ꝙ nõ pos
set alienari sine decreto: ⁊ sic sine solẽnitate que requirit in reb⁹
immobilib⁹ pupilli. nisi dicas vt dicet ad aliũ tex. ĩ. allegandũ.
¶ Scdo cõtra istã cõmunem decisionẽ videt esse tex. no. in. l. iij.
22 §. qd ergo. ff. de contra. iudi. tute. † vbi pecunia pupilli deposita
ad emptionẽ prediorũ nõ p̃ot alienari sine decreto p̄toris: sicut
nec alie res ĩmobiles. et ad hoc reputat illum tex. sing. Ludo. in
l. si ex legati causa. ff. de ver. ob. Istã partẽ vr̃ tenere Alb. de ro.
in. iij. parte statutorum. q. ccvij. que incipit: Itẽ habeo duas pul
chras. qq. ⁊c. vbi decidit ꝙ stãte statuto Bergami ꝙ marito pre
moriente vxor succedat in dimidia immobiliũ: certe mulier ha-
bebit dimidiã mille florenorũ depositorũ pro cõparatione pre-
diorũ. allegat. ad h̄. d. l. ⁊ si nõ sit. §. quid ergo. ⁊. l. granaria. ff. de
act. ẽp. ¶ Sed tenẽdo primã op. q̃ est cõis: rñde ad tex. d. l. iij. §.
quid ergo: prout rñdent do Alex. ⁊ Are. hic: ꝙ licet ibi dicat ꝙ
ĩ illa pecunia pupilli deposita ad cõparationẽ ꝓdiorũ tutor cre
ditor pupilli fuit in culpa si nõ postulauit a pretore vt cogeret
depositariũ ad satisfaciendũ sibi de illis pecunijs: nõ tñ ibi req-
rant alie solennitas q̃ requirant in alienatione rei ĩmobilis mi-
noris de qbus ĩ. l. magis puto. §. nõ passim. ff. de re. eorũ. ⁊ facit
tex. ĩ. d. l. a diuo pio. §. fi. ¶ Tu tene decisionẽ Bal. ⁊ cõem opti-
ma rõne. nam statutũ ⁊ talis cõsuetudo cũ sint stricti iuris debẽt
intelligi de re immobili proprie. l. iij. §. hec verba. ibi Bart. ff. de
neg. ge. cũ si. sed pecunia destinata ad emptionẽ rerũ ĩmobiliũ:
licet censeat pro re immobili: tñ vere ⁊ proprie nõ est res immo-
23 bilis. † Cũ aliud sit esse tale vel haberi ꝓ tali. l. mercis appella-
tiõe. ff. de v̄. sig. Bar. in. l. si marit⁹. §. legis. ff. de adu. cũ multis.
q̃ ad h̄ cumulaui: ĩ. l. p̄tor. §. j. ĩ. de op. no. nũ. ¶ Ultimo ad pre-
sentem materiam tactã per Bar. adde tex. not. in. l. ex facto. §. re
rum autem. ff. de here. insti. per quem tex. Bal. ibi vlti. col. post
24 Cy. decidit † ꝙ si testator legat vxori vestes quas habet ĩ domo:
veniunt etiam vestes que erant extra domum ⁊ fiebant de nouo
eo quia tales vestes videntur fuisse in domo: propter destinatio
nem testatoris ⁊ propter si. eius ꝓpositũ. Adde etiam ad mate
riã tex. in. l. si chorus. §. j. ff. de leg. iij. ⁊ tex. in. l. fideicõmissum. §.
tractatum. versi. quid tamen. ff. de iudi.
1 ☞ Dieta dicit parua domuncula existens siue in rure siue ĩ ci
uitate: ⁊ quid sit: nume. 2.
2 Statutũ puniẽs comburentem domũ habet locũ in comburen-
te paruam domunculam.
4 Dispositio senatuscõsulti de quo hic ꝙ nõ habeat locũ in edifi-
cio constructo per virum in fundo dotali.
Intellectus ad. l. marcellus. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorem.
1 Marcellus. † Maritus dietã quã ĩ hortis vxoris
fecit: sicut p̃ot detrahere ita: ⁊ legare.
h. d. In tex. ibi: dietã Iaco. de are. Bal. ⁊ Raph. cu. exponũt. i.
paruam domunculam gratia fructuũ factã: ⁊ sic dicitur prediũ
rusticũ. ⁊ isto modo vident intellexisse hunc tex. per Bar. Bal. ⁊
Ange. ꝙ dieta hic capiatur pro parua domũcula ĩ rure posita:
quo casu ꝑ destructionem talis edificij cessat formitas vrbis. l.
ij. ⁊. l. si quis post hanc. C. de edifi. priua. ⁊ subdunt Bal. Ange.
Sali. ⁊ Flo. ꝙ ideo iste tex. intelligitur de domuncula sita in ru-
re: quia si esset in ciuitate: maritus solum haberet retentionẽ do
nec sibi satisfiat: vt per glo. in. l. in rem. §. tignum. ff. de rei vendi.
¶ Istũ cõmunẽ intellectũ reprobant Imo. ⁊ do. Ale. hic quia
diuinat ad istũ tex. cũ tex. simpliciter loquat de dieta facta ĩ hor
tis: ⁊ horti esse possint in ciuitate sicut in rure. ¶ Itẽ differentia
an talis dieta sit in rure vel nõ: requirebat per glo. in. d. l. in rem.
§. tignũ. Et in contrariũ facit tex. in. l. cetera. §. sed si quis. in ver-
bo vrbanis atq̃ rusticis. ĩ. e. facit tex. ĩ. l. senatus. in prin. ff. de cõ
trahen. emp. in verbo illã. iuncta. l. fundi appellatiõe. ĩ. de verb.
sig. vnde Ioã. de imo. ⁊ do. Alexã. intelligunt istum tex. in par-
ua domuncula siue sit in ciuitate sita siue in rure: quia diruptio
parue domuncule nõ deformat ciuitatem: nec in ea est deforma-
tio considerabilis. arg. l. scio. ff. de in integ. restit. ⁊ sic cessat ratio
d. l. ij. C. de edifi. publi. per consequens cessat istud senatusconsul-
2 tum loquens in domo: secus vbi esset eadem ratio. ¶ † Hinc est
ꝙ statutum puniens certa pena comburentem domũ: habet lo-
cum in parua domũcula. Ita no. Bal. in. l. j. §. de exercitoribus.
per illum tex. cum glo. ff. nau. caupo. stabu. Posses ad h̄ multa
addere que cumulaui in. l. sciendum. in prin. post gl. ibi. ff. qui sa-
3 tisda. cog. vbi addidi. xiiij. aut. xiij. similia ad hoc. ¶ † Iste intel
lectus Imo. ⁊ domi. Alex. non est bonus ad istum text. quia iste
tex. non fundat se in paruitate edificij: sed in permissione detra-
ctionis

ctionis: ⁊ sicuti talia possunt detrahi: ita etiã legari: vt statim de-
clarabo. Itẽ inquantũ doc. omnes exponunt tex. in verbo dietã. i.
paruam domunculã. Adde qd alibi gl. in. l. equissimum. §. sed si
edium. ff. de vsufr. intelligit dietam. i. locũ in quo moraẽ paterfa-
mi. in die. De hac dieta habes etiã tex. in. l. j. §. eo. autẽ tecto. ff. ad
silla. ⁊ in. l. ligni. §. lignis. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. saccularij. in prin. ff. de
extraordi. cri. Ex quibus. ll. clare videbis qd dieta non est parua
4 domuncula. ¶ †Verus ergo ⁊ planus intellectus ad hũc tex. est:
qd prohibitio istius senatusc͠osulti nõ vendicat sibi locũ in edifi-
cio cõstructo per maritũ in re dotali: q2 lз talis impẽsa fuerit vo-
luntaria: tñ permittitur abrasio seu detractio qñ marito est vtilis:
et fit sine detrimento vxoris: vt dicit ad literam tex. hic. ⁊ in. l. pro
voluntarijs. ff. de impẽsis. Facit. l. sed edes. §. si inquilinos. ff. loc.
vnde sicut pmittiẽ detrahere: ita ⁊ legare. Ista est ppria rõ huius
text. Et sic tunc cessat phibitio istius senatusconsulti. ratio: quia
isto casu talis separatio seu detractio nõ fit gr͠a negotiandi: quia
tunc phibereẽ. d. l. senatus. ⁊. l. cetera. §. sed ⁊ si quis. s͠. eo. sed fit ex
necessitate: ne alias perdat id quod est edificatuз bona fide in solo
alieno rõne iuris qd edificans habebat in eo. l. doce ancillam. C.
de rei vend. ⁊ iste etiã est pprius intellectus. tex. in. l. marcellus. ff.
de dona. inter vir. ⁊ vxo. vbi poniẽ idẽ casus qui hic: quãuis glo.
ibi ponat duos alios intellectus ad illũ text. qui nihil valent. Et
istum intellectũ tene: quia per oĩa cõgruit ⁊ verbis ⁊ rationi tex.
⁊ istũ intellectum effectualiter voluerunt Alex. ⁊ Aret. hic.

Legatum. Legatũ nõ põt cõferri in voluntatẽ liberã
heredis: sed tertij. h. d. ratio vr͠: q2 obligã-
dus nunq̃ p͠sumereẽ velle. l. sub hac. ff. de act. ⁊ obli. Et sic legatũ
esset deridiculum. Et de materia plene habetur in. l. j. j͠. de leg. ij.

1 ☞ Legari quod possit liber homo: licet eius commercium ha-
beri non possit.
2 Dominus qui legat vasallum sibimet vasallo videtur sibi legare
liberationem.
3 Inter rem legatam ⁊ legatarium non est differentia.
Persona legatarij ⁊ res legata sunt vnum: non tamen quantum
ad veritatem.

1 **Qui ab hostibus.** †Liber homo in quo testa-
tor hз ius pignoris põt si-
bijpsi legari: ⁊ videtur a vinculo debiti liberari. h. d. Et iste casus
est singularis in iure fm Dy. Bar. ⁊ oẽs: qd liber hõ cuius nullũ
cõmercium habeẽ potest tñ legari. ⁊ ita etiã no. glo. in. l. sed si res.
s͠. eod. ⁊ ita limitaẽ tex. in. l. apud iulianũ. al's incipit aphricanus.
§. fi. s͠. eo. ⁊ in. l. inter stipulantẽ. §. sacrã. ff. de ver. obl. cũ si. Et per
2 istũ tex. dicit Bal. in. c. j. in prin. in. iij. col. de succes. feu. †qd si dñs
legat vasallũ sibimet vasallo videẽ sibi legare liberationem a iure
vasallagij. Facit qd tenet Sali. in. l. j. in. xxj. q. C. de act. ⁊ ob. ꝙ va-
let cessio facta per creditorẽ debitori de actionibus quas hз con-
tra eum: q2 videẽ in effectu sibi cõcedere liberationem. allegat. l. si
sponsalibus. in fi. ff. de iure do. et bene facit iste tex. ¶ Scdo no. ex
3 tex. ibi legari sibi poterit fm Bald. ⁊ Imo. †hic esse casum in quo
inter legatarium ⁊ rem legatam nõ est differentia. Et sic persona
legatarij ⁊ res legata sunt vnũ ⁊ idẽ. Adde ꝙ simile videmus qd
aliqñ idẽ est fur et res furata: qñ seruus fugiendo a dño facit fur-
tum suimet. l. j. C. de ser. fugi. ⁊. l. ancilla. ff. de fur. Sed quãtum ad
tex. nostrum istud nõ videtur posse pcedere: q2 debet esse differen
tia inter legatarium ⁊ rem legatã: sicut debet esse differentia inter
cõtrahentẽ ⁊ rem super qua cõtrahiẽ. l. ij. vbi Bar. multa pulchra
ponit. ff. de stipu. ser. sic dз esse differẽtia inter baptizantẽ ⁊ bapti
zatum. c. debitũ. de baptismo. sic etiã dз esse differẽtia inter patro
num presentantẽ ⁊ presentatũ. c. per vestras. de iure patro. c. fi. de
insti. Et ad istũ tex. dic melius fm Pau. de ca. qd hic persona le-
gatarij ⁊ res legata sunt vnũ ⁊ idem. verũ est quantũ ad corticem
verborum sed non quantũ ad veritatem ⁊ rei effectũ: quia hic res
legata est ipsum pignus: et sic illud ius incorporale quod habe-
bat legãs: sed ipsa persona legatarij in quo habetur istud ius: est
penitus diuersa ab isto iure incorporali.

1 ☞ Regula catoniana nõ habet locum qñ impedimentum cessat
ex causa que trahitur retro.
2 Legatum quod fuit nullum si testator condito testamento statim
decessisset reconualescit cessante impedimento: quando cessat ex
causa que trahitur retro.
3 Ius quod est in spe hominis vel legis si legatur: inest quedam ta
cita conditio si illa spes ad actum deducatur.
Tacita conditio quod non faciat cessare regulam catonianã sicut
expressa ⁊ est communis.
4 Filiusfamilias potest de peculio castrensi inter viuos ⁊ in vltima
voluntate disponere.
5 Filiusfamilias miles si moritur intestatus: omnia que acquisiuit
in castris vsq; retro a tpe acquisitionis finguntur fuisse patris.
Ratio huius fictionis que sit.
6 Filiusfamilias miles non liberatur a patria potestate.
7 Filiusfamilias miles si deportatur: peculium castrense nõ publi
catur: sed remanet patri.
8 Filiusfamilias si in casu huius. l. fecisset testamentũ: ⁊ seruum pa
tri reliquisset: legatum valeret: ⁊ de veritate. nu. 10.
Ius superueniens testatori post conditum testamentũ non pro-
dest legatario propter impedimentum regule catoniane: nisi esse-
mus in legatis in quibus solum dies cederet ab adita hereditate:
vt est in legato vsusfructus.
9 Testator legans rem alienam in qua habet aliquod ius: videtur
solum illud ius legare quod habet in re vel ad rem: ⁊ tunc nõ ha-
bet locum decisio. l. cum alienam. C. de lega. ⁊ de veritate. nu. 13.
10 Legans rem alienam in qua ius habet videtur non solum legare
ius quod habet in re vel ad rem actu: sed etiam in potẽtia vel ha-
bitu vel in spe etiam de futuro.
11 Decisio huius tex. an hodie pcedat in exẽplo huius tex. qd sic.
12 Lex correcta censetur correcta eius ratione.
13 Pater legãs rem castrẽsis peculij: videẽ legare ius qd hз in re.
14 Pater in bonis castrẽsis peculij filij habet ius in re habitu ⁊ po
tentia.
15 Spes hereditatis viuentis tanq̃ turpis reprobatur.
16 Testator habẽs emphyteosim: si illam legat ⁊ postea acquirat di-
rectum dñium: an illud cedat cõmodo legatarij: vbi tenet quod
tantum ius emphyteoticum qd habebat tempore legati.
17 Superuenientia alterius iuris: non facit extingui legatum.
18 Ius superueniens an augeat legatum si testator legando vtitur
pronomine meum: quod non.

1 **Seruum filij.** †Regula catoniana non hз
locum qñ impedimentũ ces-
sat ex cã que trahiẽ retro. h. d. fm Bart. ⁊ est cõe sum-
marium. vel sic fm Bal. ⁊ Flo. Pater legãdo seruum
castrẽsis peculij videẽ legare ius qd ex casu põt sibi cõpetere. et si
ille casus existat vз legatũ si nõ existit euanescit legatũ. h. d. vel sic.
Et tertio pprius ad tex. legatũ patris factũ de seruo castrẽsis pe
culij filij vз: si filius intestatus moriaẽ ante patrẽ. h. d. ⁊ est subtile
2 et difficile principiũ. ¶ †No. j. ex hoc tex. ꝙ legatũ qd fuisset nul-
lum si testator condito testõ statim decessisset: recõualescit cessante
impedimẽto qñ cessat ex cã que trahiẽ retro. ratio: q2 tunc regula
catoniana non habet locũ fm Bar. ⁊ cõiter doc. Istam rõnem re-
probant Bal. ⁊ Flo. hic: eo q2 ista fictio non fingit patrẽ habuisse
dñium retro a tpe conditi testamẽti: sed solum a tpe mortis filij:
ergo nihil dз operari: nihil ad hoc allegat. Sed Raph. cu. dicit
qd est trufa: q2 imo supfingitur fuisse patris: non soluз a tpe quo
filius moriẽ: sed etiã retro a tpe acquisitiõis. ita etiã dicit Paul.
de ca. hic. ⁊ veritas est: qd fingatur retro vsq; ad tps acquisitiõis
facte per filiũ: nõ solũ a tpe testamẽti: vt dicaз. j. in. iij. no. ¶ Aliã
tñ rõnem assignant Bal. ⁊ Flo. ad hũc tex. quare regula catonia-
3 na non sit impedimento in hac lege: †q2 qñ legatur ius qd est in
spe hoĩs vel legis tacita quedam inest cõditio: si illa spes ad actũ
deducatur. ar. l. inter duз. ff. de ver. ob. sed sic est: qd conditio facit
cessare regulã catonianã. l. pe. j͠. de regu. ca. l. cetera. in prin. s͠. eo.
Ista rõ nõ videẽ bona: q2 lз cõditio expressa apposita a testatore
faciat cessare regulam catonianam per rõnem quã dixi in. d. l. ce-
tera. in prin. tñ tacita cõditio nõ tacit cessare regulã cato. q2 non
suspẽdit legati conditionẽ. l. conditiones que extrinsecus. j͠. de cõ
di. ⁊ demõ. ita expresse Bart. in. l. j. in. j. col. j͠. de regu. cato. intelli
ge tñ vt ibi per eum. ⁊ idem Bar. in. l. si optio per illũ tex. in. ij. rñ
ff. de opti. leg. ⁊ in. l. si dño stichus. j͠. eo. quãuis alibi cõtrariũ sen
serit glo. ꝙ imo etiã tacita cõditio facit cessare regu. cato. in. l. cũ
filio in gl. in verbo ex ipsorũ persona. in fi. s͠. eo. Bal. in. l. qui filia
bus ⁊ ibi Imo. in. ij. no. s͠. e. sз cõiter tenetur opi. precedẽs Bart.
4 ¶ †Scdo no. ex tex. ibi iure suo nõ vtitur: qd filiusfa. potest de pe
culio castrensi ad votum suũ disponere ⁊ inter viuos ⁊ in vltima
voluntate. ⁊ rõ est: q2 in peculio castrensi reputaẽ paterfamilias.
5 l. ij. ff. ad macedo. ¶ †Tertio no. in ver. cum enim filius. qd quan
do filiusfam. miles moriẽ intestatus: oĩa que acquisiuit in castris
vsq; retro a tpe acquisitiõis finguntẽ fuisse patris: vt hic. ⁊. l. pro-
ponebatur. ⁊. l. hereditatẽ. in prin. ⁊ in. §. pater. ⁊. l. fi. ff. de cast. pe.
⁊ illa pater occupat iure peculij. l. ij. ⁊. l. pater qui castrẽse. in pñc.
vbi glo. magistra. ff. de cast. pe. Anteq̃ procedam vlterius neces-
6 sarium est inuestigare que sit rõ huius fictionis. †Breuiter dic
rõnez esse: quia quicquid acquirit filius in ptãte: statim acquirit
patri. l. placet. ff. de acqui. here. ⁊. l. j. in prin. ff. si quis a pa. fue. ma
nu. Sed filiusfa. lз sit miles per hoc non liberatur a patria ptãte.
§. filiusfami. insti. qui. mo. ius pa. po. sol. ⁊. l. iij. C. de cast. pecu. mi-
li. lib. xij. ergo mero iure ⁊ fm regulas iuris: illud qd acquirit in
castris dз statim acquiri patri si non esset priuilegium datum ca
stren. bonis: vt de eis filius possit disponere pro libito volunta-
tis: si ergo filius nõ vtaẽ isto priuilegio: vt dicit tex. hic: cuз enim
filius iure suo non vtatur sed moriatur intestatus: pater occupat
iure peculij: ⁊ cẽsetur dominus istius peculij vsq; retro tempore

acquisitionis facte per filium: ac si regula iuris habuisset locum
isto casu. ¶ Hinc dixit text. no. in l. filiusfa. circa medium. ff. ad l.
fal. qd̄ cum mortuo filio apud patrem remanet peculium castren-
se: ius pristinum durat. Et sic pōdera qd̄ nō acquiritur de nouo.
7 ¶ † Hinc etiam est qd̄ si filiusfa. propter delictū suū deportet̄: tū
peculium eius castrēse nō publicat̄: sed remanet patri. tex. est val-
de no. in l. iij. C. de bo. proscrip. quē Bal. ibi ꝛ alij post eū reputāt
singularem: ꝛ Imo. et Mod. in l. si finita. §. si de vectigalibus. ff.
de dam. infec. ¶ Glo. in verbo cōsistit. habes ex ista gl. colligere
8 quatuor conclusiones: duas prin. ꝛ duas correlarie. ¶ † Prima
cōclusio est ſm Bar. ꝛ doc. qd̄ si in casu huius. l. fecisset fili⁹ testm̄
ꝛ patri reliquisset istū seruū: qd̄ tūc valeret legatū: qꝛ tunc non iu
re paterno sed iure legati perueniret ad patrem: ꝛ sic qꝛ tunc pa-
ter vt heres capit ex testō filij nō trahit̄ retro. prout declaraui in
tex. Ex sic cū cesset rō huius tex. per cōsequens cessat eius disposi
tio. l. adigere. §. quāuis. ff. de iure pa. ¶ Ex hoc infertur correla
rie alia cōclusio qd̄ ius superueniens testatori post conditū testm̄
nō prodest legatario: propter impedimētū regule catoniane: nisi
essemus in legatis in quibus dies solum cederet ab adita heredi-
tate: vt est in legato vsusfructus: vt. l. qd̄ in rerum. j. ꝛ ibi gloss. sic
8 declarat. s̄. eo. habetur in l. si ex toto. §. fi. s̄. eo. ¶ † Secūda prin-
cipalis conclusio est: ꝙ testator legās rē alienā si in ea habeat ali-
quod ius: videt̄ solū legare ius qd̄ hꝫ in re vel ad rem. Et sic tunc
nō attēdit̄ decisio text. i. l. cū alienā. C. de le. ꝛ i. l. apud iulianū al's
incipit Idē Julianus scribit. §. ꝯstat. s̄. e. ¶ Ex hoc sequit̄ quar-
ta singularis cōclusio ex gl. qd̄ legās rē nedū videt̄ legare solū ius
qd̄ hꝫ ī re vel ad rē actualiter: ꝛ sic prout ius iā est ī actu: vt. l. qd̄
in rerum. §. j. ꝛ. l. apud iulianū. §. si titius. s̄. e. et. l. si domus. §. fi. j.
eo. sed etiam si tale eius consistat solum in potentia vel in habitu
vel in spe de futuro: adhuc solum videt̄ illud ius potentiale lega
re. ꝛ ad hoc istam glo. pro valde singulari commendat Ange. hic
ꝛ sequuntur Flo. ꝛ alij Mod. hic. Et propterea allegat Pau. de
ca. tex. in l. si sic. §. fi. j. eo. ꝛ in l. si titius mihi. in prin. j. ti. j. lꝫ Are.
10 dicat istas. ll. nō bene ꝓbare: sed nō insistā in hoc. ¶ † Circa pri
mam principalem conclusionem: ꝙ iste tex. nō procederet quan-
do filius fecisset testm̄ ꝛ legasset patri istū seruū: quē pater alij le-
gauerat: eo qꝛ tunc talis causa nō trahitur retro. Cum ista cōclu-
sione transeūt Bar. Bal. Ang. Flo. Imo ꝛ cōiter docto. sed ista
cōclusio nō est vera: qꝛ in contrariū est tex. ad literā in. l. fi. ff. de ca
stren. pecu. vbi filius in testō reliquit patri seruū a patre legatum
deciditur ibi qd̄ reconualescit illud legatū factū a patre: et qd̄ hꝫ
locum condito testō: ista fictio et trahitio retro vt seruus videtur
ab initio fuisse patris: sicut etiā hic qn̄ filius mortuus est ab inte-
stato. Et ita etiā per illum tex. tenet Rapha. cu. hic ꝛ bene. ¶ Nec
dicatur ad illū tex. ꝓut dicit Imol. in l. cū vir. in. vj. col. ff. de vsu-
cap. ꝛ do. Alexā. hic: qd̄ illud qd̄ dicit̄ in. d. l. fi. procedit: qꝛ agitur
de fauore libertatis illius serui cui pater in testō reliquerat liber-
tatem: qꝛ pōdera qd̄ text. ibi nō tam se fundat in fauore libertatis
quam in fictione: eo qꝛ ille seruus fingitur vsqꝫ ab initio fuisse pa-
tris. et qn̄o filius in testō reliquit eum patri. et ita tenet ipsemet
Bar. ī. d. l. fi. dū allegat. d. l. qui seruū. ff. qui ꝛ a qbus. ¶ Posses
tamen saluare istā glos. que simpliciter dicit: vel filius testet̄. vnde
pondera ꝙ ista gl. non loquit̄ prout Bar. ꝛ doc. eam referunt: qn̄
filius qui fecit testm̄ in castrensibus instituit patrem heredem vel
reliquit istum seruum patri. Isto enim modo glos. procedere non
posset: per tex. d. l. fi. vnde intellige gl. qd̄ filius testet̄: scꝫ instituen-
do extraneū vel relinquēdo illū seruū illi extraneo: tunc glos. bene
11 diceret. et cessaret. d. l. fi. ¶ † Circa predicta opportune queritur
an iste tex. hodie procederet in exēplo posito in tex. Pe. de bella-
per. ꝛ Flo. hic. in fi. tenent qd̄ non: qꝛ hodie iure nouissimo autēti-
corum: si filiusfa. habēs castrense peculiū decedat ab intestato: pa
ter non occupat iure peculij: imo tāq̄ proximior est heres filij ab
intestato: vt tꝫ glo. in l. ij. ff. de cast. pec. not. in. §. j. in aut. de here.
que ab intest. col. ix. Sꝫ sic est qd̄ acqsitio que fit iure hereditario
nō trahitur retro: sicut illa que fit per acquisitionē iure peculij vt

a ¶ Si testator. Adde Bal. et Sali. in l. vxor. C. de testamen.

hic. ꝛ. d. l. querebatur. ꝛ. l. hereditatē. §. pater. ff. de cast. pe. ergo cū
cessat ratio fictionis: et sic trahitionis retro in qua se fundat iste
tex. per cōsequens sequit̄ qd̄ ista. l. hodie iure nouissimo nō proce-
12 deret quantum ad exemplum positū in text. † Cōfirmat̄: qꝛ rōne
legis correcta dicitur correcta ipsa lex. glo. est que reputat̄ singu-
laris in l. j. in prin. ꝛ ibi Bar. ff. de legi. tuto. ¶ Tene contrariū
qd̄ imo ista lex nō solū procederet in regula quam tradit qd̄ est in-
dubitatum: sed etiā in exemplo qd̄ ponit: qꝛ etiam quando pater
nō occupat iure peculij: sed venit vt heres institutus a filio: tamē
adhuc habet locū fictio ꝛ trahitur retro. tex. est formalis in. d. l. fi.
de castr. pec. secus si institueretur ab extraneo. l. si seruo. ff. qui et a
quibus. ꝛ hoc etiam voluit Barto. in. d. l. fi. Et ita tenet quamuis
Raph. cu. hic nō clare firmet: sed videatur potius tenere p̄ceden-
tem opi. Sed ista est verior ꝛ venit tenenda p̄cipue cū euitetur iu-
rium correctio. c. cū expediat. de elec. ꝛ. l. p̄cipimus. in fi. C. de ap.

13 ¶ † Circa scdam principalem cōclusionem: qd̄ pater legans rem
castrensis peculij filij: videatur legare ius qd̄ hꝫ in re. Pro clara
intelligētia huius cōclusionis: ꝛ sic istius glo. opponitur fortiter
cōtra tex. ꝙ imo indistincte legatum factū per patrē de seruo ca-
strensis peculij filij semꝑ valeat: siue filius vtatur iure suo siue nō
siue moriatur ante patrem siue nō: cū regulam habeamus qd̄ le-
gatum rei aliene factū a testatore sciēte semper valet vsqꝫ a princi
pio. l. cum alienā. C. de lega. ꝛ. l. apud iulianū. §. constat. s̄. eo. ergo
istud legatum factū de seruo castrēsis peculij: et sic de re aliena dꝫ
valere vsqꝫ a prin. ꝛ sic etiam viuēte ipso filio. gl. voluit rn̄dere: qd̄
cōtrariū procederet: qn̄ testator legans rem alienam nullū ius ha
beret: tunc indistincte legatum valet: ꝛ intelligitur legare estima-
tionem iuribus p̄allegatis. Sed cū in isto text. pater haberet ius
in re castrensis peculij filij: videt̄ solū illud ius qd̄ hꝫ legare. me-
14 rito distinguitur vt in tex. † Et si dicat̄ qd̄ pater in castrēsibus bo-
nis filij nullum ius habet: vt dicit tex. in l. iij. C. de cast. pecu. mili.
libr. xij. ꝛ in. d. l. hereditatem. §. pater. ff. eo. Rn̄detur ꝙ verum est
qd̄ nō hꝫ ius de presenti: sed bn̄ hꝫ habitu ꝛ potentia: qꝛ posset fi-
lius intestatus premori ante patrē. Et cū ista glo. tenent Jaco. de
are. Dy. Bal. Alb. ꝛ Pau. de ca. hic. Sed Bar. reprobat ꝛ dicit
se de hoc admirari: ꝙ pater debuerit cogitare de tali spe que est
cōtra votū parentū ꝛ naturalem charitatē: vt hic ꝑ eū. Preterea
15 vltra eum ſm Mod. † ista esset spes hereditatis viuētis que non
solum in patre sed etiam in alijs reprobatur tanq̄ turpis. l. j. §. si
impubere. ff. de carbo. edic. l. ij. §. fi. ff. de vulga. ꝛ pupil. l. ij. §. j. ff.
de heredi. vel act. vendi. l. post emancipationē. §. j. ꝛ ibi Bar. not.
ff. de libe. lega. Bar. in l. fi. ad fi. C. de pac. ꝛ latius in l. is pōt. ff. de
acquir. heredi. ꝛ in l. qui rome. §. duo fratres. in. j. op. ꝛ in. vj. q. ff.
de verb. obli. vnde Bar. cū quo trāseunt Ang. Flo. Imo. Raph.
cu. do. Alex. ꝛ Are. hic intelligit istum tex. altero de tribus mo-
dis. ꝛ presupponit: qd̄ iste pater nō legauit sciēter rē alienā: tunc
enim indistincte valeret legatuꝫ ꝛ procederet oppositio supra fa-
cta: vnde intelligit: vel qd̄ hic testator errauit in iure: vel qd̄ erra-
uit in facto circa personā filij vel errauit in facto circa ipsam rem:
vt hic ꝑ Bar. ꝛ sic ſm istos tres intellectus Bar. testator habuit
animum legandi rem propriam ꝛ non alienam: ꝛ sic cessabit con-
trarium. adde qd̄ primus intellectus Bar. ſm Pau. ꝛ Alex. non
solum est verus: imo est necessarius: ꝙ testator crederet seruuꝫ ca-
strensis peculij filij ad se spectare: etiam viuo filio: alias enim si te-
stator sciuisset indistincte valeret legatum vt predixi qd̄ est contra
istum tex. ¶ Istum intellectū Bar. reprobat Bal. tanq̄ diuina-
tiuum in omībus tribus modis. Tu impugna fortius: qꝛ iste tex.
in versi. cum enim filius. in ratione decidendi non fundat se ex eo:
quia pater crederet seruū esse suum: et sic erraret vel in iure vel in
facto: sed text. se fundat: quia vsqꝫ retro fingitur pater dn̄ium ha-
buisse: ex quo filius non est vsus iure suo: que ratio est indifferens
ꝛ generalis: siue pater sciuerit esse filij: siue ignorauit. ¶ Preter-
ea quod hic pater errauit in iure credens peculia castrēsia ita sta-
tim acquiri patri sicut profectitia nō est presumendū: qꝛ quilibet
presumitur scire iura. l. leges sacratissime. C. de legi. Salice. etiam
ex alio reprobat intellectum Bar. ꝛ dicit nihil esse: ꝛ mouet̄: nam
si pater credebat se habere ius plenū: cū nō haberet: ideo non va
let legatum tanq̄ res aliena: eo quia credebat esse suam nec tanq̄
habens ius in re: cum in veritate nō haberet. Sed ad hoc funda-
mentum Salice. tu posses facile rn̄dere: ꝙ valet legatum qn̄ vt ex
retro sibi acquiretur: et sic veritas ex postfacto cōcurrit cum opi-
nione. §. si quis rem suā. insti. de leg. breuiter potes tenere intelle-
ctum gl. quem vt dixi sequunt̄ Dy. Bal. Albe. ꝛ Paul. de cast. et
ꝓcedit ad hunc tex. sine vlla diuinatione. Nec obstat fundamentū
Bar. ꝛ doc. qd̄ cogitare de morte filij ante patrē est cōtra votū pa
rentum ꝛ naturalem charitateꝫ: quia rn̄de ꝙ desiderare mortem
filij eius odio esset bene in patre spes omnino improba: sed cogi-
tare vt in casum mortis filij prouideatur vel disponatur: istud nō
videatur improbatū a iure. istud patet in l. gallus. in prin. et per
totam. l. ff. de libe. ꝛ posthu. Et isto etiā modo tollitur aliud scdm
qd̄ spes hereditatis viuentis tanq̄ turpis reprobatur: qꝛ fateor
16 in spe non autem in cogitatione ad prouisionem. ¶ † Extra glo.
a querit Bart. si testator[a] legat rem quam habet in emphyteosim:
et postea acquirat directum dn̄ium: an illud cedat cōmodo lega-
tarij. Et distinguit vt per eum. cum quo tenent Bal. Flo. ꝛ Imo.
hic. Bal. Imo. ꝛ Pau. de ca. in l. serui electione. §. fi. s̄. eo. Ange.
Flo. ꝛ do. Alex. in l. apud iulianū. §. si titius ad fi. s̄. eo. Ang. j. §.
sequenti. Pet. de anch. in c. filius. de testa. ¶ Contrariā opinio-
nem ꝛ melius: quod imo indistincte debeatur legatario solum ius
emphyteoticum qd̄ habebat testator tēpore testamenti: ꝛ non di-
rectum dominium postea acquisitum: tenent Bal. Ang. Sali. et
Pau. de cast. in l. vxor patrui. C. de lega. Nico. de neap. Pau. de
ca. do. Alex. ꝛ Are. hic. ꝛ idem Pau. de ca. in. d. l. serui electione
§. fi. in alia lect. Bonon̄. per regulam tritam: qd̄ testator in dubio
videtur legare illud ius tantum qd̄ habet. l. si domus. §. fi. cuꝫ fi. j.
eo. Nec

eo. Nec obstat. l. si ex toto. in prin. s. eo. allegata per Bar. quia illa lex procedit qñ vna res accedit alteri legato vtraqꝫ manēte in sua substantia ꝛ suo esse: tunc augmētum accedit priori legato vt ibi: quia illud ius superueniens non absorbet prius legatum sed ei superuenit tanqꝫ accessio. Hic autem ius superueniens absorbet dominium vtile quod erat legatum: ꝛ sic nō superuenit vt accessorie sed vt principale: vnde heres tenebitur cōstituere nouam vtilem: ꝛ sic emphyteosim ipsi legatario. ¶ Non ob. l. in rerum. §. j. s. eo. etiam allegata per Bart. quia loquitur quando habens aliquod
17 ius puta vsusfructus illud legat.† Nam superuenientia alterius iuris non facit in effectu extingui legatum: vt ibi. et. l. apud iulianum. §. si titius. s. eo. ꝛ ita etiā est hic: quia superueniētia dominij
18 directi: non faciet extingui legatum emphyteosis. ¶ †Item inquantum Bart. facit differentiam: an testator vtatur pronomine
a meum[a]: ꝛ tunc ius superueniens nō augeat legatum: per glo. in. l. serui electione. §. fi. s. eo. quia apponēdo pronomen meū: videtur tunc se restringere ad tēpus presens testamenti. l. si ita. ff. de auro et arg. leg. al's secus. Adde qꝫ ista differētia nō est vera: qꝛ semper testator videtur legare id qđ est suū. l. si domus. §. fi. j. eo. ꝛ semper videtur se referre ad tempus testamenti: siue adijciant pronomen meum siue non. l. fi. §. j. ꝛ ibi no. Barto. j. ti. j. no. Bar. in. d. l. si ita. in versi. ij. videndum est. Et istam differentiam Bart. cōmuniter reprobant Moder. in. l. serui electione. §. fi. vbi plenius videas.

1 ☞ Legans rem sibi legatam ignorāter si repudiet legatum an valeat legatum ab eo factum.
Repudiatio quod sit alienatio. ꝛ nu. 3.
2 Mutatio voluntatis in dubio non presumitur.
4 Aduersatiua si vero: debet ponere diuersitatem iuris ꝛ facti.
5 Res legata censetur legatarij a die mortis testatoris ficte: sed vere a die adite hereditatis.
6 Verbum videtur importat fictionem.
Verbum retro importat fictionem translatiuam de tempore ad tempus.

Si quis rem.

Qui rem sibi legatam ignorans leget siue acceptet siue repudiet valet legatum. h. d. ſm Bar. Sed an istud summarium in vltima parte
1 quando repudiat valeat statim dicetur. ¶ †In tex. ibi si vero repudiauerit: in tex. non aperit: an isto secundo casu etiam legatum valeat vt in primo: an vero extinguatur. Bar. tenet qđ etiam isto casu legatum valeat. Idem tenent Sali. Pau. de ca. do. Alexā. et Are. hic. Imol. in. l. si fundum sub conditione. §. si titius. s. eo. Et dicit Sali. hic istud communiter teneri. dicit etiam Aret. se valde admirari qꝫ Bal. Ang. ꝛ Imo. sequuntur aliam opi. cōtra Bar. qđ licet repudiatio sit alienatio vt statim dicam: tamen per istam fingitur vsqꝫ retro rem nunqꝫ fuisse legatam: vt dicit text. hic. et in l. legatarius. §. j. s. eo. ꝛ in. l. si tibi homo. §. cum seruus. j. cod. ideo legatum non debet extingui: sicut non extingueretur si dicta res nunqꝫ fuisset testatori legata: ꝛ eandem rem tanqꝫ alienam sciēter legasset. l. cum alienam. C. de lega. licet ergo postea sciuerit eā rem sibi legatam esse repudian. videtur remanere in prima volūtate que fuit legare rem alienam: ꝛ sic grauare heredē onere reemendi
2 rem alienam: presertim† cum in dubio non presumatur mutatio voluntatis. l. cum qui. ff. de proba. ꝛ. c. maiores. de baptis. Contrariam opi. ꝛ melius: qđ imo per talem repudiationē extinguatur legatum factum ab ipso repudiante tenent Dy. Iaco. de are.
3 Cy. ꝛ Bal. Ang. Flo. Imo. ꝛ Raph. cu. hic. ꝛ† Pau. de ca. in. d. l. cum alienam: eo quia talis repudiatio dicitur esse spontanea alienatio. tex. est in. l. magis puto. §. fundum. ff. de rebus eorum. ergo legatum extinguitur. l. rem legatam. ff. de adi. leg. et. l. fideicō. §. si rem. j. de leg. ij. Et pondera quod tex. in. d. §. fundum. dicit repudiationem esse alienationem: ꝛ sic vtitur verbo esse: qđ verbuꝫ denotat veritatem: vt dixi in. l. cetera. §. si duobus. s. eod. ergo ibi est tex. qđ repudiatio est vera alienatio: sed per veram alienationem extinguitur legatum. ¶ Itē qꝛ ſm Bal. talis actus repudiationis est contractus acquisitioni dominij: cum tendat ad resolutionem legati: ideo videtur dicere mutationē voluntatis. Mihi magis placet ista secunda opi. ꝛ iste intellectus ad tex. ꝛ moueor propter aduersatiuam si vero. positam in vltima parte tex. Naꝫ si ita valeret legatum in scđo casu: quādo legatarius repudiauit: sicut valet in primo quādo acceptauit: vt volunt Bar. ꝛ sequaces ma
4 le staret aduersatiua: † si vero. que ponere dꝫ diuersitatē facti ꝛ iuris: vt per Bar. in. l. hoc amplius. §. de his aūt cū si. j. de dā. infec. ¶ Et si diceret subtiliter qđ in. d. ver. si vero. bene ponaꝰ diuersitas in iure ꝛ in facto: qꝛ in pmo casu: qꝛ acceptauit videtur vsqꝫ retro fuisse legatarij: sed vbi repudiauit videtur vsqꝫ retro fuisse heredis vt dicit text. Respondetur qđ iste sunt rationes que inferunt ad principalē questitum tex. scꝫ an legatum valeat: sicut ergo in primo casu quando legatum acceptauit valet legatum: qꝛ per acceptationem videtur retro fuisse legatarij: ergo similiter in secundo casu in quo est aduersatiua quādo repudiauit: qꝛ fingitur non fuisse dominus debet per repudiationem legatum extingui alias text. omitteret rationem principalis dubij in secundo casu. Et credo qđ ista sit ppria mēs istius tex. ¶ Nisi forte diceres: qđ in primo casu quando acceptauit valet legatum tanqꝫ de re propria testatoris: qꝛ censetur vsqꝫ retro sua: si vero repudiauit tunc venit tex. aduersando quod nō valet legatum tanqꝫ de re propria ipsius testatoris: tamen bene valet tanqꝫ factuꝫ de re aliena. Sed istud non apparet in isto tex. ideo plus placet illud quod prime dixi. ¶ Secundo pro isto secundo intellectu quem tenui potest etiam ponderari iste tex. in princ. dum dicit: si postea cognouerit et voluerit ad se pertinere qđ valet legatum: ergo a cōtrario si repudiauerit non valebit legatum: alias enim ista superfluo dicere-
5 tur in text. si etiam valeret legatum quando repudiat. ¶ †Vltimo ex isto tex. ibi retro ipsius fuisse videtur: no. Bar. qꝫ res legata censetur esse legatarij a morte testatoris ficte. sed a tempore hereditatis vere. l. si tibi homo. §. cum seruus. j. cod. idem not. glos. hic que dicit iste text. qui loquitur de die adite hereditatis respicit veritatem. Illa vero que dicunt de morte testatoris respiciunt
6 fictionem. † Sed certe iste tex. vt etiā probat Aret. manifeste probat contra glos. ꝛ Bart. qꝫ legatarius non est vere dominus a die adite hereditatis rei legate sed ficte. patet quia tex. dicit retro videtur. Et verbū videtur sui natura importat fictionem. l. j. §. deiecisse. ff. de vi ꝛ vi arma. cum si. Bart. in. l. si is qui pro emptore. in
b vj. col. ff. de vsucapio. et verbum retro[b] importat fictionem translatiuam de tempore ad tempus. l. retro. j. de capti. l. denicꝫ. ꝛ. l. nec vtilem. ff. ex quibus cau. ma. Barto. in. d. l. si is qui pro emptore in materia fictionis translatiue. Et de ista materia quando dominium rei legate acquiratur legatario: ponit late Cy. in. l. j. in prin. C. commu. de lega. per scribentes. in. l. si tibi homo. §. cum seruus. j. cod. per glos. notabilem in. l. si quis ita hereditatem. ff. de condi. insti.

1 ☞ Mutatio forme artificialis in rudem materiam vel econtra: non extinguit legatum.
Mutatio sepius facta circa formā eiusdem rei non diminuit presumptionem continuate voluntatis.
2 Edificatum in area legata debetur legatario vltra aream.
Legato solo edificium seu superficies superimposita cedit: ꝛ ponit limitationes remissiue.
3 Augmentum factum in re legata circa substantiam rei legate cedit commodo legatarij. ꝛ intellige: vt. j. nu. 7.
4 Factum heredis non potest preiudicare legatario.
5 Legata lana si fiat vestimentū quando debeatur vestimentum.
Scypho legato: si reducitur ad massam: quādo debeatur.
6 Domus legata si cecidit ꝛ reducta est ad arenam: ꝛ alia noua edificata legatum extinguitur.
Glo. debet intelligi ſm legem quam allegat.

Si pocula.

Si fit mutatio rei legate de materia in formam vel econtra: non extinguitur legatum nisi testator voluntatem suam mutauerit. Edificatum in
1 area legata cedit legatario. h. d. vsqꝫ ad. §. cum qui. ¶ †Not. primo qꝫ mutatio forme artificialis in rudem materiam vel econtra. nō extinguit legatum. qđ ampliatur in ver. sed ꝛ si lancem. etiam si multiplex mutatio interueniret subsistente eadem materia. Ex quo correlarie habes notare: quod mutatio sepius facta circa formam eiusdem rei non diminuit presumptionē cōtinuate volun-
2 tatis. qđ bene no. ad ea que. j. dicuntur p Bar. ꝛ alios. ¶ †Secundo no. in ver. si aree. qđ edificatum in area legata debetur legatario vltra aream. facit. l. si aree. j. ti. j. ¶ Ex quo habes duo correlarie notare. Primo qđ legato solo cedit edificiuꝫ seu superficies postea superimposita. facit. l. paulus. in fi. s. de pignori. l. adeo. §. cum in suo. ff. de acqui. rerum domi. ꝛ. l. ij. C. de rei vendi. vide tamen sex limitationes ad istam regulam: qđ edificium cedat solo quas ponūt Ludo. ꝛ do. Alex. in. l. j. §. nunc videamus ff. de operis noui nuntia. Septimam limitationem ponit Bar. in tracta-
3 tu de alueo. in. vij. col. ¶ †Secundo habes qđ augmentum factū in re legata circa substantiam rei legate cedit commodo legatarij. facit. l. si ex toto. in princip. ꝛ. l. quod in rerum. §. j. s. eodem et p Bar. in prin. huius. l. vbi dixi. ¶ Glo. in verbo consistere dū opponit de. l. lana. j. ti. ij. Aduerte qđ illa lex fortiter obstat ɔtra istā in duobus. Primo in quantū hic dicitur: qđ si lana legetur ꝛ ex ea fiat vestimentum: debetur legatum vestimēti: ibi dicitur de directo oppositum. Secundo obstat qꝛ iste tex. equiparat legatum lane ꝛ legatum masse et vtrobiqꝫ idem decidit. ibi autē tex. in pn. ꝛ in fine facit totū oppositum: aliud decidit in lana: aliud in massa legata glo. hic respondet: quod iste tex. intelligitur quando heres fecit istam mutationem. contrarium loquitur quādo testator. Ita dicit glos. in. l. si conuenerit. ij. §. fina. ff. de pigno. actio. Ista
4 est vera solu. in se: qꝛ quando heres mutauit† factū heredis non potest preiudicare legatario. l. cetera. §. fi. in fi. s. eo. l. si is qui. j. de vsufru. lega. Sed testator per factū suum potest preiudicare. d. l.

a ¶ Pronomine meuꝫ. adde gl. i. l. ij. ff. d relig. et sump. fu. gloss. in. l. ij. ff. de origi. iur. gl. in. c. j. de postul. pla. Bar. in l. quātus. in §. argēti. ff. de aur. ꝛ ar. leg. Bar. in l. j. ff. de op. no. nū. doc. in. c. pillo. de pben.

b ¶ Verbum retro. adde gl. in. l. fi. de co. §. pe. ff. d acq. pos. ꝛ in l. facto. ff. de ȝdi. ꝛ demō. et in regula rati. de reg. iur. li. vj.

5 cetera.§.fi.¶ †Istam solutionem reprobant Bar.⁊ omnes:quia
est contra illum text.qui necessario loquitur quando ipse testator
mutauit:alias si mortuo testatore heres fecisset istaz mutationem
vt dicit glo.ineptum esset illud qd dicit tex.de mutatione volun-
tatis testatoris.¶ Preterea ista solutio glo.non tolleret contra-
rium:prout secundo formaui.vnde Dy.Bar.⁊ communiter alij
scribentes aliter soluunt distinguēdo:vt hic per Bar.¶ Sed tu
aduerte inquantum Bar.⁊ doct.volunt:quod quatenus iste tex.
loquitur de lana legata debet intelligi in casu claro:quando con-
stat qd testator non mutauit voluntatem:tunc vestimētum debe-
tur ex legato:alias secus esset:per dictā.l.lana.sed quatenus iste
tex.loquitur de scyphis ⁊ massa potest intelligi vt procedat etiaz
in casu dubio.¶ Ista solutio Bart.⁊ communis est valde dubi-
tabilis.nam si iste tex.quatenus loquitur de lana intelligeretur in
casu claro:quando constabat qd testator non mutauerat volunta-
tem:tex.esset de indutabili vltra qd sit diuinare ad text.¶ Pre-
terea ⁊ secundo intelligere istum tex.diuersimode vt quatenus lo-
quitur de lana intelligatur in casu claro:quando constat.sed qua-
tenus loquitur de scyphis ⁊ massa procedat etiam in casu dubio.
Istud non videtur congrue dictum ad istum text.cum vterqȝ ca-
sus pariter decidatur sub vna et eadem oratione et decisione:ibi:
in omnibus supradictis legatum consistere.Tamen quia text.in
d.l.lana.si consideretur in princip.et in fi.iuncta.d.l.quesitum.§.
illud fortasse.j.de lega.ij.formaliter videntur facere istam distin-
ctionem Barto.⁊ docto.ideo cum ea necessario est transeundum
quicquid aliter soluat Raph.cu.⁊ nihil est.¶ Capio glo.in ver-
bo legatario.ibi:secus econtra si legauerit domum.Istam gl.re-
probant ⁊ bene Barto.⁊ doc.per tex.clarum.l.si grege.in fi.s.co.
Sed tu salua glos.intelligendo eam s̄m legem quam allegat.⁊ sic
6 s̄m.l.si ita legatum.§.fi.j.eo.†quādo domus legata cecidit ⁊ reda-
cta est ad aream ⁊ alia noua edificata tunc extinguitur legatū:di-
ctum enim glo.debet intelligi s̄m.l.quam allegat:vt inquit Bar.
in.l.non solum.§.si liberationis verba.ff.de liber.lega.et in.l.cum
quidam.j.de his qui.vt indi.Sal.in.l.si ex cautione in.x.col.C.de
non nu.pec.Io.and.in.c.cum nuntius.de testi.¶ In ea.glos.ibi
solutio ibi mutauit voluntatē.Istam solutionē reprobant Bar.
et docto.quia diuinat:et respondent alio modo:vt hic per Bart.
¶ Sed tu aduerte q: solutio Bar.⁊ cōis videtur eodē modo di-
uinare:⁊ sic illo vitio laborare quo Bar.reprobat glo.primo in-
quantū Bar.dicit qd in isto tex.area erat propria testatoris:⁊ qd
ipse testator superedificauit in area ppria:istud diuinat ad istum
tex.quādo impersonaliter dicit si aree legate domus imposita sit
saluo si non defendas Bar.ex eo qd subdit litera nisi testator mu-
tauerit voluntatē.que verba tñ necessario nō inferunt areā fuisse
propriam testatoris.¶ Item inquantū Bar.⁊ doc.dicunt qd in
d.l.si chorus.§.area.ibi area erat aliena ⁊ non testatoris:⁊ qd ibi
ille tertius superedificauit istud etiā diuinat ad illū tex.vbi etiam
non dicit haberi estimationē.imo potius verba ꝯriū innuūt:lȝ
Bar.istud p̄supponat p tex.in.l.cetera.§.si duobus.in fi.s.e.Re-
tenta tñ ista solutione Bart.⁊ cōi pro vera:ex ea habes notabilē
7 limitationē ad regulā†qd augmentū superueniens rei legate au-
get legatū ⁊ cedit cōmodo legatarij.l.si ex toto.in princ.⁊.l.qd in
rerū.§.i.s.eo.procedit si augmentū superueniat ex p̄sona testato-
ris vel eius facto.secus si superueniat facto tertij in re aliena lega-
ta:que fuerit aucta a vero dño:nā per hoc nō augeť legatū.d.l.si
chorus.§.area.⁊ ita etiam no.⁊ sequunť Raph.cu.⁊.d.Alex.hic.

1 ☞ Legans vel vendens chirographum seu instrumentū:intel-
ligitur legare debitum qd in eo cōtinetur:et de instrumento ven-
dito qñ censeatur venditum nomen infra.nu.4.
2 Legatum quando esset inutile incōtinenti:tunc intelligitur id qd
continetur esse legatum.
Legatum est donatio.
Donans instr̄m intelligitur donare contenta in instrumento.
3 Debitum videtur remissum:quādo creditor reddit debitori in-
strumentum debiti.
4 Testator qui legat librum rationum:intelligitur legare debita et
credita in libro descripta.
5 Statutum annullans instrumentum propter gabellam nō solu-
tam:an intelligatur etiā annullare substantiam:scȝ obligationem
seu debitum in instrumento descriptum:ita vt debitum nō pos-
sit postea probari per testes.
6 Renuntians instrumento nō videtur renuntiare debito in eo cō-
tento:sed tantum probationi fiende per instrumentum.
7 Instr̄m qd differat a contractu seu obligatione in eo cōtenta.
8 Statutum dȝ restringi vt minus ledat ius cōe:quam fieri possit.
9 Arguere de contractibus ad vltimas voluntates:quod sit bonū
argumentum.
10 Nomen qñ legatur alicui sufficit qd heres cedat actionem.
11 Heres quod nō teneatur exigere nomen debitoris legatum suis
sumptibus.

1 Eum qui chirographum †In lega-
to chiro-
graphi vel nominis continetur substantia debiti tam in contra-
ctu quam in vltima voluntate.et debent cedi iura legatario.h.d.
¶ No.i.qd legans vel vendens chirographū seu instr̄m:intelli-
gitur legare debitū qd in eo contineť.Ratio est:q: alias legatum
chirographi de per se esset inutile:sed legatū dȝ sic semp intelligi
vt afferat cōmoditatē legatario.l.si creditori.in fi.cum.l.seq.s.eo.
¶ Et ex hoc correlarie no.ex tex.qd qñ legatum esset inutile incō-
tinenti intelligitur id qd contineť esse legatū.facit bene:q: legatū
est donatio.l.legatum.j.ti.i.⁊ text.est not.in.l.i.C.de dona.qd qui
donat ⁊ tradit instr̄a:intelligitur donare et tradere res in illo in-
2 strumēto descriptas.Simile etiā videmus:†qd si creditor reddat
debitori instr̄m crediti:hoc ipso intelligiť debituȝ remisisse.Ra-
tio q: alias redditio instr̄i nullam vtilitatē cōtineret.l.labeo cum
seq.⁊ ibi gl.⁊ doc.s.de pac.⁊.c.cū ecclesia scdo.in fi.⁊ ibi gl.⁊ doc.
3 vt lit.pen.†similiter si testator legat calendariū.i.librū rationum
seu codicē rationū:intelligiť legare debita et credita in eo descri-
pta.tex.est in.l.qui filium.et in.l.vxorem.§.legauero.j.de lega.ij.
4 Cy.in.l.certi iuris.in.vi.q.C.loca.¶ Limita istum tex.†et similes
dum loquiť de venditione instrumēti:nisi quantitas pretij aliud
presumi faciat:vt si vēdať bidello charta instr̄i pro vno solido in
qua erat descriptus debitor meus in centum:tunc sola charta in-
telligitur vendita ⁊ non nomen in eo contentum s̄m Ang.⁊ Flo.
Imo.⁊ Moder.hic per glo.no.in.l.i.§.i.ff.de superfi.quam glos.
Bar.ibi reputat valde no.⁊ illam glos.reputat singularem Bal.
in.c.litere.in.ij.col.de dila.¶ Scdo per istum tex.no.Bal.argu-
5 mentum†qd si statutū annullat instr̄m ppter gabellam non solu-
tam:nō intelligitur solū annullare scripturā instr̄i:sed etiam sub-
stantiam.s.obligationē debitū seu cōtractum descriptū in instr̄o:
adeo qd si pars vellet probare ꝯtractum p testes non valeret.ex quo
statutū intelligitur annullare ipsum cōtractū.⁊ idem sequiť Flo.
hic.Idem Bal.in.l.hmōi.§.si ita.per illum tex.j.eo.Ludo.ro.in
consil.lvij.qd incipit in causa vertente inter cōmunitatē.¶ Con-
trariū tenent Imo.Rapha.co.Paul.de ca.do.Alex.⁊ Are.hic.
Et Raph.co.in.d.l.hmōi.§.si ita cui.Pau.de ca.in cōsi.xcix.qd
incipit notādum est qd dictum statutū:eo quia mens statuti fuit
inualidare probationē que fieret per instr̄m:que facilior est pro-
batio quam per testes.l.cōtrahitur.ff.de pigno.ergo firma dȝ re-
manere obligatio et substantia si debitum probetur per testes:si-
cut qñ deperditum esset instr̄m.l.sicut.C.de fide instru.l.testiuȝ.C.
6 de testi.⁊.c.cū olim.de priuile.Bene facit†qd no.Bal.in.l.labeo.
§.i.ff.de pac.qd qui renuntiat instrumēto non videtur renuntiare
debito in eo cōtento:sed tantum probationi per instr̄m.ita dicit
esse casum in.l.ij.C.de fide instru.¶ Sed istud argumentū de fa-
cili tollitur negan.assumptum:q: imo statutū intendat annullare
effectum ⁊ substantiam instr̄i odio non soluentiū gabellas.Me-
lius ergo facit pro ista parte que videť verior:q: ex quo statutum
7 simpliciter annullat instr̄m †de proprietate sermonis:aliud est
instr̄m:et aliud ꝯtractus seu obligatio in eo contenta.l.si quis lega-
tum.in p̄n.⁊ ibi Bar.in.iij.col.ff.de falsis.Bar.in.l.i.§.⁊ paruí.
ff.qd vi aut clam.Bal.in.l.fi.per illum tex.C.de falsa cau.adiec.le-
ga.ergo in isto statuto penali verba debent proprie intelligi.l.i.§.
8 si is qui nauem.cum si.ff.de exercito.†Pro eadē parte bene facit:
quia ex quo istud statutū multū operatur vltra ius cōmune ergo
debet restringi vt minus ledat ius cōe quam sit possibile.l.si qñ.
in prin.cum glos.C.de inoffi.testa.c.cum dilectus.de consuetudi-
ne.not.Bar.in.l.iiij.§.p̄tor ait.in.ij.col.ff.de dam.infec.⁊ in.l.ij.
ff.de vsucapio.do.Abb.in.c.ex parte.ij.per illum tex.de ver.sig.
¶ Nec obstat iste tex.cū similibus:q: loquitur qñ legatum alias
nullam vtilitatē afferret:vt.s.dixi.statutū aūt bene operatur inua-
lidando pbationem validiorē per instr̄m.Preterea s̄m Raph.
dictum statutū est penale ergo restringendū.l.cum quidam.s.de
libe.⁊ posthu.⁊ regula in penis.de reg.iur.lib.vi.Sed in hoc tex.
agitur de legato.⁊ sic de vltima voluntate que est fauorabilis.l.in
testamentis.j.de reg.iur.c.cū dilecti.de dona.¶ Tertio no.illud
9 ad qd quotidie allegať iste tex.†qd bonum est argumentū de con-
tractibus ad vltimas voluntates.Sed aduerte q: ista est bona et
optima argumētatio:q: cū ꝯtractus sint minus fauorabiles:ar-
guere de minori ad maius affirmatiue est bona argumentatio.tñ
videtur qd etiā ecōtra procedat argumentū de vltimis volunta-
tibus ad cōtractus prout arguit tex.in.l.que de legato.et ibi late
10 dixi de hoc.j.eo.¶ Quarto no.in ver.sed si nomen.†qd qñ legať
alicui nomen debitoris:sufficit qd heres cedat actionem vt dicit
tex.hic.⁊ in.l.si sic.§.i.in fi.in verbo duntaxat.j.eo.Ex quo corre-
larie videť probari:qd heres non teneatur exigere suo sumptu et
impensa s̄m Bal.Ang.Flo.⁊ alios Moder.hic.de quo dixi in.l.
apud iulianū.§.si titius.super v̄si.fi.s.eod.Sic intellige id qd per
istum tex.decidit Bald.in.l.instrumenta.C.de fideicom.qd heres
teneatur dare instrumentū debiti legatario cui nomen debitoris
est legatum.

est legatum. nam est intelligendum sumptibus legatarij per predicta. Et ita etiam tenet do. Alex. hic.

1 Dictio interdum importat regulam in oppositum.
Legatum libertatis regulariter qd preualeat legato facto de seruo fauore libertatis. et de quo nu. 5.
2 Utile per inutile non vitiatur quando in eadem scriptura apparent duo capitula incompatibilia.
3 Legatum factum de seruo non censetur reuocatum per dationem libertatis inutilem in eodem testamento.
4 Legatum libertatis relictum seruo pignori specialiter obligato non valet: et an valeat saltem vt heres teneatur luere.
6 Illud quod recipit heres a legatarijs causa conditionis implende debet dari creditoribus et non prodest tempus legatarijs ad diminutionem falcidie.
7 Casus in quo heres tenetur vltra vires hereditarias: quando legata sunt facta sub conditione dandi.
8 Falcidia si detrahitur quando hereditas non est soluendo cedit commodo creditorum.
Legatum factum de seruo quādo possit per creditores reuocare.
9 Alienatio voluntaria inutilis an reuocet legatum tacite factum et non reuocet expressum.
10 Legatum precedens quod non reuocetur per actum fictum inutilem.
11 Reuocatio taciti quod facilius reuocetur quam expressi.
12 Expresse dispositū a testatore qd fortius operatur quam tacite.
13 Suitas quod tollatur per expressam dationē vulgaris substituti non per tacitam.
14 Pupillaris substitutio expressa: qd excludat matrem nō tacita.

1 **Si idem seruus.** †Legatū libertatis inualidū non perimit legatum ipsius serui alteri factū. hoc dicit. ¶ Pondera primo tex. in vbo interdum[a] de cuius natura est importare regulā in oppositum. l. interdum. et ibi gl. ff. de cōdi. inde. glo. in. l. qui in aliena. §. interdū. ff. de acquir. here. et in. l. fi. ff. vt in pos. leg. cū si. qd regulr fauore libertatis preualet legatum libertatis legato facto de ipso seruo alteri: nō attento qd ipsorum precedat. l. si idē seruus. et. l. qui testō. j. ti. j. et hoc qñ legatū libertatis vz: alias secus vt in tribus exēplis tex.
2 ¶ Scdo no. ex hoc tex. fm Bal. et do. Alex. † qd vbi in eadē scriptura apparent duo capitula incōpatibilia: quor vnum est vtile: alterū inutile: tunc videtur qd per inutile nō fit recessum ab vtili. qd est notabile et quotidianum fm Bal. ¶ Tu adde notabilius qd non solū hic sunt duo capitula incōpatibilia in eadez scriptura: sed etiā super eadē re facta. et ita ante eos no. glo. in. l. qui testō. j. ti. j. Sed dic qd ista capitula sunt penitus separata et referuntur ad personas oīno diuersas, quo casu clarum est qd in separabilibus vtile per inutile non vitiatur. l. sancimus. C. de donat. l. j. §. illud. et. §. trebatius. ff. de aqua quo. et esti. Bar. in. l. grece. §. illud. ff.
3 de fideius. ¶ † Tertio no. qd per dationē libertatis inutilem non censet reuocatū legatū factū de isto seruo alteri in eadē volūtate.
4 de quo dicetur plenius in glos. ¶ Quarto not. ex tex. in fi. † qd legatum libertatis relictum seruo pignori specialiter obligato nō valet: vt hic. et. l. ab eo. C. de ser. pig. da. manumis. allegata in glos. ¶ Contra istū tex. fortiter opponit: qd imo libertas relicta seruo pignori dato debeat valere: eo qz qñ res legata est alteri obligata vel pignorata: heres tenet eam luere. l. si res obligata. in prin. j. e. et tanto fortius fauore libertatis vt dicit tex. in. l. gñaliter. §. si qs seruo. ff. de fideicō. liber. allegata in gl. solus Raph. cu. tangit istā difficultatē et fatetur cōtrariū. Et ita limitat istū text. qd legatum istius serui pignorati nō valeat: est verum nisi luatur ab herede. et heres cogit redimere vt dixi. Interim ergo donec redimat vz legatum. et in istis terminis intelligit hūc text. procedere. et dicit qd reputat istud equum et verū. ¶ Adde etiā qd iste tex. plane procederet: qñ testōr ignorasset seruū esse pignoratū. d. l. si res obligata. et ibi gl. dicit: q in dubio psumit ignorātia in testatore: quāuis seruus esset ipsius testatoris. Potes cōfirmare hāc opi. qz testator q vult cōsequēs: censetur velle omne antecedens necessariū. ec. l. illud. s. de acqui. here. ergo qñ testator reliquit libertatem seruo suo alteri pignorato: intelligitur voluisse in necessariū antecedēs qd heres lueret talem seruū ad hoc vt legatū valeat. Tamen quia fm ista fieret maxima restrictio ad istū tex. et similes: posses dicere qd. d. l. si res obligata. ideo non procedat hic: qz testator qui legauerat libertatē seruo pignori obligato: etiam legauerat talem seruum alteri. et propter tale legatum cessat illa psumptio qd voluerit qd heres eum lueret vt cōsequeretur libertatē: qz istud tangeret preiudiciū illius tertij legatarij: vt probat text. in. d. l. si res obligata in verbo: nisi testator alio animo fuerit. Cogita tamen si
5 posset melius dici. ¶ † Glo. in vbo in fraudē creditoris ibi: rñde fuit legatus si legatarius det. x. heredi. cū ista gl. transeunt indifferenter omnes. Mihi autem videtur qd ista gl. nullatenus possit procedere. et videtur contra istum tex. qd data paritate terminorum: in casu quo valet legatū factum de seruo in fraudē creditorum in eodemmet casu debeat valere legatū libertatis in fraudem creditorum qd est de directo cōtra istū tex. Nā in exēplo glo. qñ legatus est seruus cum isto onere expresso qd legatarius det. x. heredi. ideo vz legatum de seruo: qz creditores nō fraudantur in totū: cū pro seruo debeant habere illa. x. certe in eisdem terminis fortius deberet valere legatum libertatis in fraudē creditor: si libertas sit relicta seruo sub isto onere expresso quod det. x. heredi. Similiter eadē ratione valebit legatum libertatis: qz creditores non fraudantur in totū. Et tanto fortius: qz magis fauendum est legato libertatis quam legato facto de ipso seruo: vt dicit text in l. idem seruus. et. l. qui testō. j. titu. j. quia etiā si legatum libertatis esset posterius preualet legato serui: vt in dictis iuribus. facit qd dicit tex. in. l. gñaliter. §. si quis seruo. ff. de fideicō. liber. Imo fortius qz iste tex. et similes nō loquunt qñ legatarius cui legatus est seruus fuit grauatus de dandis. x. et ita intelligere videt magna diuinatio et restrictio ad tex. Adeo cum tex. loquatur generaliter videretur quod legatum libertatis simpliciter factū quamuis in fraudem creditorū: debeat potius valere quam qñ iste seruus est legatus alteri simplr in fraudem creditorum: quia primo casu qñ seruo est simplr relicta libertas: sed est in fraudem creditor tacite intelligitur si seruus dederit. x. vel simile heredi sicut dicitur in. l. pignori. ff. qui et a qui. et in. l. pignori. s. de heredi. insti. allegata in glo. qd nō est sic in scdo casu: quamuis ad hoc vltimum posses dicere: qd illa iura solū procedant qñ seruus est heres institutus: vt testator habeat heredem: sed nō videtur tantus fauor quando libertas relinquitur per viam legati: quo casu nō ita interest testatoris. Et ita etiam in hoc vltimo sed ad aliud propositum tenent Imo. et Arct. Et probatur optime licet ipsi non dicant in. l. pe. in prin. iuncto. §. illo. C. de neces. seruis heredi. insti. vbi institutio de seruo sine libertate benevalet: sed nō legatum factū ipsi seruo sine libertate. ¶ Ex istis ergo concludatur qd intellectus et exēplum glo. non bene procedat: qz data paritate terminorum vt dictū est eodem modo valeret legatum libertatis. Ex ista tñ solutione glo. cum qua omnes indifferēter transeunt: et est vera in se. habes duo
6 notare fm Ang. et Moder. hic. Primo q † illud qd recipit heres a legatario causa conditionis implende non debet remanere penes ipsum heredem: sed ex eo debet solui creditoribus: vt hac gl. licet secus sit respectu legatariorum: qz illud qd capit heres causa conditionis implende nō prodest legatarijs quo ad diminuendam falcidiam. l. id aūt et. l. in quartam. ff. ad. l. falc. Et istud qd dicit glo. procedat indubitanter isto iure: quo heres tenetur creditoribus vltra vires hereditarias. l. que dotis. ff. sol. ma. no. in. l. si creditoribus. ff. de separa. bono. quid aūt sit confecto inuentario
7 dic vt per Ang. et do. Alexan. hic. ¶ Scdo habes † ex ista gl. fm Ang. Pau. de cast. et alios Mod. vnū casum in quo heres tenet ad legata vltra vires hereditarias: contra regulam. l. si vniuerse. C. de leg. et. l. j. §. pe. et fi. ff. ad trebel. quando illa legata essent facta sub conditione dandi aliquid heredi: ex quo possit satisfieri creditoribus. et in hoc ista glo. est notabilis fm Ang. et reputat singularem Pau. de ca. hic. et idem Pau. de ca. et Alexan. in. d. l. si vniuerse. Sed certe tunc legata nō dicuntur in effectu vltra vires hereditarias: considerato eo qd debet a legatarijs prestari. l. nō amplius. in prin. s. eo. et. l. ciuitatibus. §. fin. s. eo. ¶ In ead. gloss. ibi item qz falcidia detrahitur de legato. Istam vtilitatem gloss. reprobant do. Pe. de bexu. et do. Jac. puteus hic. qz nō est ad propositum tex. eo qz falcidia que detrahitur nō cedit vtilitati creditorum: sed ipsius heredis. et text. loquitur de vtilitate et commo-
8 do creditorum. Sed ad hoc facile est respondere. † quia quando hereditas non est soluendo: debet prius satisfieri creditoribus. et falcidia si qua detrahitur erit commodo creditorum. posset etiaz dici fm Are. qd ideo impediatur legatum libertatis in fraudem creditorum: et non legatum ipsius serui: qz libertas ex quo semel competijsset: est postea irreuocabilis. Sed legatum serui dato qd valeat poterunt creditores reuocare nisi eis consulatur. l. qui autem. §. pe. ff. de his que in frau. cre. ¶ Capio glo. in verbo venierit ibi sol. ibi tacite. Istam glo. multum no. Ang. iuncta. d. l. iij. §.
9 fi. allegata in glo. Ex qua colligit: qd † alienatio voluntaria inutilis reuocat legatum si est tacitum: non aūt si est expresse factum qd est perpetuo notan. ad. l. rem legatam. ff. de adi. lega. et. l. fideicommissa. §. si rem. j. ti. ij. et sequitur Pau. de ca. hic. Contrarium tenent Imo. do. Alex. et latius Are. hic: qz imo per alienationem inutilem extinguitur legatum: siue sit tacitum siue expressum. l. et si transferam. ff. de adi. lega. eo quia vtrobiqz militat eadem ratio qz per alienationem videtur presumptiue mutata voluntas testatoris. Item reprobat Are. alio fundamento quia in isto tex. alie-
10 natio inutilis fuit facta per viam vltime voluntatis. † Sed inutilis translatio facta in vltima voluntate tollit legatum expressum precedens. l. plane. in princi. s. eo. et multofortius per actum inutilem factum inter viuos. d. l. legatum sub conditione. §. j. et ibi

a ¶ In verbo iterdū. Ad de doc. in. l. admonēdi. ff. de iureiu. et in. l. j. et ij. ff. d aq quo. et esti. et in. l. ij. C. de carbo. edic.

Bar. ¶ Tu responde qd in vltimis voluntatibus bene trãslatio expressa licet inutilis operatur ademptionẽ legati. Ita ꝓprie loquitur .d.l.plane.in prin.sed nos loquimur in tacita ꝛ presumpta
11 que inducitur per actum alienationis. Sed sic est ꝙ † per actum tacitum inutilem non reuocatur legatum precedẽs.l.si iure.et ibi Bar.in prima oppo.ĩ.de leg.ij.ꝛ dixi in dicta.l.plane. Et ista est melior sol.ad.l.plane.quam illa que tradit̃ hic per Bar.q2 violat
12 istum ter. Tu potes tenere conclusionem gl.† eo q2 facilius inducitur reuocatio taciti quam expressi.text.est reputatus singularis in.l.fi.in prin.ĩ.de leg.ij.vbi clausula derogatoria tacite reuocatur per simplicẽ voluntatẽ sequẽtem.text.est ibi:ꝛ tñ secus esset si esset derogatoria expsse.l.si qs in prin.testamẽti.ff.de leg.iij.glo.ꝛ doc. in.l.si mihi et tibi.§.in legatis.s.eo. Preterea fortius operat̃ expresse dispositũ a testatore quam tacite.ꝛ est maioris potẽtie.pt3 q2 expressa ꝓhibitio testatoris de nõ alienando reddit alienationem ipso iure nullã.et alienantem tanꝗ indignum repellit a reuocatione:secus in tacita.glo.est in.l.cum pater.§.libertis.in glos.j.
13 et ibi Bar.ꝛ doc.ĩ.ti.j.no.in.l.seruo legato.in prin.ĩ.eo.† Itẽ per expressam dationem vulgaris substituti tollitur suitas.l.si filius heres.vbi Bar.ꝛ doc.ff.de lib.ꝛ posth.Bar.in.l.filius qui patri. cum si.ff.de vulg.ꝛ tñ tacita vulgaris cõtenta sub expressa pupillari nõ tollit suitatẽ.l.si filius qui se paterna.ꝛ.l.iuli.s.de acquirẽ. hered.no.Bar.in.l.gallus.§.ꝛ quid si tm̃.s.de libe.ꝛ posthu.sim̃r
14 † expressa pupillaris excludit matrẽ.c.si pater.de testa.l.vj.secus in tacita.l.fi.ꝛ ibi doc.C.de insti.ꝛ substi.no.in.l.ꝑcibus.C.de impube. ꝗtum tñ ad cõtrariũ gl.Bar.ponit alias duas sol.sed prĩa est melior.potes etiã notabilius dicere ad hunc tex.ex mẽte Are. qd quemadmodũ fauore libertatis est inductũ cõtra legatarium ꝙ etiã si precedat legatũ factum de ipso seruo:et postea sequatur legatũ libertatis:tñ ꝑualeat legatũ libertatis:qñ est vtile.l.si ide3 seruus.ꝛ.l.qui testõ.ĩ.tit.j. Ita aliud inducat̃ in recõpensationem pro ipso legatario:vt qñ legatum libertatis est inutile etia3 si fiat post legatum de ipso seruo.tamen non annullet legatũ precedẽs. Ita est tex.sing.hic non violando literam vt facit Bart.qui dicit quod ista non sunt verba testatoris sed iurisconsulti que nõ deno-
15 tant ordinem:et sic succederet regula quod † qui in vno grauatur in alio debeat alleuiari.l.eum qui.in prin.ff.de iureiur.

1 ¶ Rem ꝓstare cõsultius est ꝗ estimationẽ vbi nõ venit euictio.
2 Heres soluens estimationem rei legate cuius ius est resolubile in euentum cõditionis:licet illud ius resoluatur tñ estimatio soluta non repetitur.intellige in herede sciente:secus in ignorante.
3 Testator qui habebat duos fundos quorum vnus ab altero prestabatur iter vel via si diuersis legaret:vnus legatarius non potest agere contra alterum ad viam:sed agit contra heredem.
4 Via ꝛ aditus ad fundũ videtur legatus illi cui vsufructus fundi legatus est.
5 Proprietate fundi legata:nõ intelligitur sibi relicta via per aliũ fundum testatoris.
6 Fundo vendito non intelligitur venditus accessus per aliũ fundum venditoris nisi expresse dicatur.
7 Diuisione facta de fundo:non intelligitur actum qd habeat iter per pratum alterius sicut ante diuisionem:nisi sit actum.
Domus habẽs tria solaria si diuidatur inter tres fratres:habẽs partem superiorẽ non põt transire per inferius:nisi dicatur.
8 Diuisio est similis venditioni.
9 Sicut dñium rei legate transit ipso iure in legatariũ:ita per viam vltime voluntatis constituitur seruitus ipso iure.
10 Dominium seruitutis vel aliud ius qd non transeat ipso iure in re tacite legata:ꝛ de veritate etiam.nu.12.ꝛ nu.15.
In legato vniuersali gregis vel peculij vel certe partis bonorum quod dominium singularum rerum vel partis bonorum transit ipso iure in legatarium.
11 Substitutiones que continentur sub breuiloqua vel compendiosa quod sint expresse saltem verbis generalibus.
13 Seruitus acquiri non põt vsufructuario:sed mera facultas eundi sic.ꝛ vide nu.15.
14 Facta ex vltima voluntate non acquiruntur.

1 **Si statuliberum.** † Legato statulibero expedit heredi potius ipm̃ prestare quam estimationẽ:ꝛ legato vsufructu fundi:videt̃ legata via necessaria per aliũ fundũ testatoris.h.d.vsq3 ad fi.l. ¶ No.primo ꝑm Bald.ꝙ vbi non venit euictio:consultius est rem prestare ꝗ estimationẽ rei:per rationẽ de qua in tex. Et est bonũ consiliũ ꝑm Pau.de ca.pro habentibus soluere aliquam rẽ debitã. ¶ Scdo
2 no.† ꝙ quando heres soluit estimationem rei legate cuius ius est resolubile in euẽtum alicuius conditionis:l3 postea illud ius resoluatur:tñ estimatio semel soluta non repetitur. Ratio:q2 tanti videtur estimasse illum dubium euentum.l.si seruus.in prin.ꝛ ibi glo.ff.de cõdi.fur.l.j.§.si heres.ꝛ.l.lucius.§.fi.ff.ad treb. Ex quo infertur ꝑm Pau.de ca.ꝛ Moder.qd istud nõ procederet in herede ignorante cõditionem legati serui:qui soluisset integrã estimationem serui:nam eueniẽte postea cõditione libertatis:posset repetere a legatario.argu.l.litis estimatio.ĩ.pro empto. ¶ Ter-
3 tio no.ex † tex.in versi.si duos.qd licet alias testator qui h3 duos fundos qui ita se habent qd ab vno prestat̃ iter vel via ad alterũ: legando illos fundos diuersis:videtur legare cum illa qualitate que erat apud eum.l.damnas.§.j.ff.de vsufruc.lega.l.binas.ff.de ser.vrba.predi.l.j.§.j.ꝛ si.ff.si vsusfructus peta.l.testator.in ꝑn.ff. si serui.vendi.tamen per hoc vnus legatarius nõ potest agere cõtra aliũ:sed debet agere contra heredẽ.tex.est hic.ratio:q2 ab vno legatario alteri nihil est legatum. ¶ Ultimo not.qd legato vsu-
4 fructu † fundi:de necessitate videt̃ legatus aditus et via ad ipsum fundum.alias legatum vsusfructus censeretur inutile.facit.l.si is qui binas.ff.de vsufru. Itẽ facit rõ:q2 heres tenet̃ facere ꝙ legatarius possit vti frui.d.l.damnas.§.j.cũ alijs allegatis in preceden ti no.ꝛ.l.sed ꝛ si quis.§.si.ff.de vsufru. ¶ Hinc videt̃ inferri a cessante ratione:† quod si alicui esset relicta proprietas fundi:nõ in-
5 telligeretur sibi relicta via per aliu3 fundũ testatoris. Et ita tenet glos.in.l.iij.§.si loci.ff.de adi.leg. Et facit ratio diuersitatis:quia quod vsufructuario debeatur accessus cũ istud sit ad tp̃s:et vsusfructus de facili pereat.nõ videtur tantũ preiudicium:sicut in legato proprietatis.vbi ista accessio esset perpetua. Juxta glo.in.l. sed ꝛ si quid.§.proprietatis.ff.de vsufru. Bart.tamẽ contrarium tenet in.l.j.ff.de vsufru.leg.ꝛ in.d.l.binas.vbi etiam Paul.de ca. Jmo.ꝛ Moder.in.l.qd cũ clam.ĩ.de dam.infect.l.si fundũ.§.qui
6 fundũ.ĩ.eo. Adde etiã aliud esse in cõtractibus:† q2 si vẽdis mihi fundum nõ intelligitur qd vendas accessum vel viã per aliũ fundum tuũ:nisi expsse sit actũ.tex.est in.l.in vendẽdo.ff.de cõtrahẽ. emp.Bart.in.d.l.j.ad si.ff.de serui.lega. Adeo qd nõ cogeris etiã nouo pretio vendere accessum:q2 speciale est fauore religionis in l.si quis sepulchrum.ff.de religio.ꝛ sumpti.fune.ꝑm Pau.de ca.
7 hic.ꝛ in.d.l.qd cõclaue. ¶ Adde † qd similiter facta diuisione nõ intelligitur actum qd habeat iter per pratu3 alterius sicut primo ante diuisionem habebat:nisi specialiter sit conuentum.tex.est in l.via constitui.§.fin.quem Bar.ibi ad hoc multum no.ff.de serui. rusti.ꝑdio. Jn tantũ qd per illũ tex.decidit ibi singulariter Bal. ꝑm Ubertum de cremo.ꝛ sequitur simpl'r Flor.qd si tres fratres habeant domum cõem habentẽ tria solaria:ꝛ veniant ad diuisionem illius domus:ꝛ cuilibet est adiudicatũ vnũ solarium:qd fratres qui habuerunt solaria superiora nõ possunt transire per inferius. Nec inde debent habere viam vel aditũ per illũ tex. Ad il-
8 lud facit:quia † diuisio est similis venditioni.l.j.C.cõmu.vtriusꝗ iur.ꝛ in venditione via vel iter nõ venit nisi expresse dictũ fuerit. d.l.in vendẽdo. Et ideo sint cauti fratres in diuidẽdo qd reseruẽt sibi aditũ ꝑm Bar.ꝛ Flo.ibi. ¶ Glo.si.ibi:idem est si fundũ alienasset.ista gl.põt quadrupliciter intelligi. Primo qd loquat̃ de legatario.ꝛ isto modo gl.est plana:qd legatarius nõ põt alienare quin remaneat obligatus per condictionẽ indebiti vel sine causa: q2 non potest extinguere ius tertij.l.fi.ff.de pact. Alio modo põt intelligi:qd ipse testator alienasset:ꝛ tunc heres d3 redimere dato pretio emptori:ꝛ tunc nõ tenet̃ gratis aditũ prestare.l.in vendendo.ff.de cõtrahẽ.emp.l.via cõstitui.§.fi.s.de ser.rust.pre.declarat Bar.in.l.j.ĩ.de ser.leg. Tertio modo põt intelligi ꝑm Sali.ꝙ loquatur de herede:qd si heres vendidisset fundũ per quẽ ad alium fundum ibatur:tenet̃ redimere aditũ seu viam. Potest ꝛ quarto intelligi gl.nõ de testatore legãte:sed qñ quis alienasset duos fundos duobus inter viuos prout vident̃ probare.ll.in glo.allegate.
9 Extra gl.opponit Bar.† ꝙ sicut rei legate transit dñium ipso iure in legatarium.l.si a titio.ff.de fur.l.si tibi homo.§.cum seruus. ĩ.eo.ita per viam vltime voluntatis cõstituitur seruitus ipso iure.l.j.ĩ.de serui.leg.ꝛ.l.si partem.§.j.ff.queadmo.serui.amit.ergo videtur qd male dicat tex.qd debet peti ab herede. Et respondet
10 vt hic per eum. No.bene istam regulã Jaco.de are.ꝛ Bar.† ꝙ in re tacite legata non transit dñium ipso iure nec seruitus vel aliud ius. Idẽ tenent Bal.Ang.Flo.Pau.de ca.ꝛ do.Alex.hic. Idẽ no.Bar.in.l.emptor.§.ancillã.per illum tex.cũ glo.ff.de rei ven. Bar.in.l.binas.ff.de ser.vrb.pred.Bar.in.l.j.in vlt.col.ꝛ ibidem Pau.de ca.s.eo. Istam conclusionẽ reprobant.Jmo.do.Alex.ꝛ Arc.in.l.j.s.eod.moti:q2 in legato vniuersali gregis vel peculij: singulares res intelligunt̃ tacite legate:ꝛ tñ dñium singularũ rerum transit recta via in legatariũ.l.si peculiũ.in prin.ff.de pec.le. l.si grege.in vbo vendicare.s.eo.Bar.met.in.d.l.j.in pe.col.in fi. s.eo.ita etiã reprobat Jmo.in.l.si socer.§.sed lucius.ff.sol.mat.et in.l.ex hac scriptura.ff.de do.ꝛ in.l.qui volebat.s.de here.instit. cõfirmat Alex.in.d.l.j.q2 in legato certe partis bonoꝝ puta tertie transit ipso iure dominium.l.nõ amplius.§.fi.cum.l.seq.s.eo. Ad istum text.respondent:ꝙ loquitur qñ aliquid venit in consequentiam eius qd est legatũ:tunc verum est qd dñium eius quod in cõsequentiam est legatum nõ transit directo. Et ideo actus vel aditus non venit ex vi verborum testamenti sed in cõsequentiam

vsusfructus

vsusfructus ne reddatur inutilis. Sed tu defendendo Barto. dic qd predicta non aduersantur Bart. qr in legato vniuersali vel in legato partis bonorum: singule res nō sunt oīno tacite. imo sunt
11 expresse saltem verbis generalibus † vt in simili dicit Bar. in substitutionibus que continentur sub breuiloqua vel cōpendiosa qꝫ sunt expresse saltem verbis generalibus licet non specialibus. ita Bar. ꝛ doct. in. l. pcibus. C. de impu. ꝛ in. l. lucius. §. de vulg. ꝛ pu. sed Bar. hic loquit̃ in legato oīno tacito. ꝛ sic omisso a verbis spe
12 cialibus ꝛ gñalibus testatoris. ¶ † Istā conclusionē Bar. reprobat ꝛ subtilius Raph. cu. hic. ad finē: qd imo etiā ex legato omnino tacito transeat seruitus ipso iure: per text. qui fortiter stringit in. l. si fundū sub cōditione. §. qui fundū. in verbo: ꝛ seruitus ipso iure ville debebit̃. j. eo. vrget etiā tex. in ver. sequēti: nō secus. vbi dicit: nō secus ac si duorum fundoꝝ dñs alterum legauerit: ita vt alteri seruiret. vbi vult text. qꝫ seruitus constituat̃ ipso iure: ita in legato expresso sicut ꝛ in tacito. qd est de directo cōtra Bar. ꝛ sequaces. ꝛ sic ille tex. fortiter stringit cōtra Bart. in duobus locis. est verū qd glo. ꝛ Bar. ibi exponunt tex. in verbo ipso iure: id est mediante cōstitutione. sed est euidens impropriatio ꝛ violatio ad illum tex. ꝛ est ponere album pro nigro. Scdo allegat Raph. cu. tex. in. l. testatrix. in prin. ff. si serui. vendi. vbi etiā ex legato tacito debet̃ seruitus. ꝛ debet intelligi ille tex. ipso iure vt deseruiat nature ti. allegat etiā similem tex. in. l. binas. ff. de ser. vr. pre. intelligi etiā ḃm naturam tit. ꝛ tex. in. l. iij. §. qui habet. ff. de serui. rusti. predio. Sed ista tria vltima iura minus faciunt. eandem opi. per easdemmet. ll. tenet ꝛ Aret. hic: ꝛ vltra alios ad istum tex. multum
13 egregie respondet: qd iste tex. loquitur in vsufructuario † cui non potest acquiri ius seruitutis. quia sic esset seruitus seruitutis. qd esse nō potest. l. j. ff. de serui. leg. sed bene acquiritur quedam mera facultas eundi: vt dicit text. in. l. ij. §. recte. ff. si serui. vendi. glos. in l. iij. §. qui habet. ꝛ ibi Bar. ff. de serui. rust. predi. cū ergo ista mera facultas eundi sit facti: aut saltem habeat plus facti ꝙ iuris:
14 ideo ipso iure ex vltima voluntate non acquiritur † quia facta ex vltima voluntate non acquiruntur: qr sunt difficiliora ad transferendum. ideo non migrant de persona in personam. §. sed cum factum. insti. de stipu. seruo. ꝛ. l. si qs stipulatus fuerit. j. de ver. obli. no. in. l. qd eo. eo. ti. ꝛ isto modo ḃm eū singulariter limitabitur. l. si partem. §. si per fundū. ff. quemadmo. serui. amit. Sed tu aduerte licet ista sol. sit pulchra ꝛ subtilis tamē confunditur per text. in. l. damnas. §. j. ff. de vsufru. lega. vbi ponitur formaliter idem casus qui in isto tex. de testatore habente duos fundos quivni ꝓprietatem vnius legauit: ꝛ vsumfructum alteri. ꝛ tamen dicit tex. quod vsufructuario ius seruitutis acquirit̃. ita dicit tex. ibi: nisi prius ius transeundi vsufructuario prestet. et sic in terminis text. nostri vsufructuario non merum factum nec mera facultas eundi sed ius
15 seruitutis obuenit. ¶ † Nec obstat fundamentum Arc. qꝫ vsufructuario non potest acquiri ius seruitutis. d. l. j. ff. de serui. lega. et d. l. iij. §. recte. quia responde verum esse qꝫ vsufructuario non acquiritur seruitus sed acquiritur facto heredis proprietarij: ꝛ retinetur per vsufructuarium: vt probat tex. in. l. sed ꝛ si quid. §. fin. ff. de vsufru. ꝛ tenendo conclusionem Bar. que est magis communiter reprobata. punctus est respondere ad. d. l. si fundum sub cōditione. §. qui fundum. qui certe multū vrget: ꝛ reiecta solutione glo. ꝛ Bar. in. l. j. circa prin. ff. de serui. lega. potest dicere ad illum text. quod loquitur quādo testator non legauit fundum simpliciter sed legauit fundum excepto edificio: quo casu ex verbis legati apparet qd testator nō vult legare fundum liberum. Ideo ex hoc includitur seruitus itineris ab illo edificio exceptuato expresse ad fundum legatum: ac si seruitus esset specialiter a testatore imposita: sed iste tex. loquitur quando legauit testator fundum simpliciter ꝛ nihil excepit. quo casu intelligitur legari talis qualis reperitur. ita dicit tex. in. l. seruo legato. §. si fundus. j. eo. vnde postea legando fundum alteri non venit seruitus virtute legati nec alicuius exceptionis: sed est omnino tacita ne reddatur legatū inutile. ideo non transit ipso iure tale ius seruitutis.

1 ☞ Dispositio vitiatur quādo res venit ad eum casum a quo incipere non poterat.
2 Legatarius emendo rem legatam qñ videat̃ renuntiare legato. Iuri de futuro quod quis renuntiare non possit propter conditiones substitutionis.
3 Res que subiacent pupillari substitutioni quādo possint per pupillum alienari efficaciter. ꝛ nu. 6.
4 Administratio bonoꝝ pupilli non videt̃ sibi interdicta post substitutionem pupillarem: sicut nec testatori post testamentum.
5 Substitutio pupillaris continet merum fauorem: et substitutio fideicommissaria vel vulgaris grauamen.
7 Dominium rei legate medio tempore superueniēs in personam legatarij non vitiat legatum conditionale.
8 Emens scienter rem legatam sub cōditione: non impeditur conditione adueniente petere legatum.

Si a substituto. † Legatum relictum a substituto pupillari nō euanescit quamuis legatarius interim emerit a pupillo instituto: ꝛ postea alienauerit. h. d. Et ad istum text. potest esse duplex ratio dubitandi et decidendi. Prima quia res legata facto ipsius legatarij deuenerat ad casum a quo incipere non poterat: merito videbatur vitiari legatum. l. pluribus. §. et si placeat. cum si. ff. de verb. obliga. nam erat effecta propria legatarij: quia ipse eam emerat: ꝛ res propria legatarij sibi legari nō potest. l. proprias. C. de lega. nec reconualescit legatum: licet postea desinat esse propria: propter impedimentum regule catoniane. l. cetera. in prin. §. eo. Ratio decidendi est: quia predicta procedunt quando legatum est purum: sed hic est conditionale: si locus erit substitutioni pupillari. ideo quia tēpore cedētis legati reperitur alienasse rem legatam. ꝛ sic non erat amplius sua. ideo legatū valet. d. l. cetera. in princ. quia regula catoniana non habet locum in legatis conditionalibus: vt dixi in. d. l. cetera. in princip. vbi dixi
2 quid etiam si esset cōditio tacita. Secunda ratio dubitandi † quia videbatur qd legatarius emendo rem legatam diceretur renuntiare legato. l. titius. ff. qui. mo. pignus. vel hypo. sol. contrarium determinatur in hoc tex. ꝛ ista determinatio clare procedit quando ignorans legatum emit. quia iuri qd quis ignorat sibi competere non intelligitur renuntiare. l. mater decedens. cum simi. ff. de inoffi. testa. idem etiam si sciuisset: vt tenet glos. ꝛ doct. hic: eo quia propter conditiones substitutionis nō potuit etiam expresse renuntiare iuri de futuro. l. si ita scriptum. §. si sub conditione. j. ti. j. l. si quis non quasi heres. ff. de acquir. here. glos. Bart. doc. in. l. j. C. de pac. ergo multominus tacite: per regulam. l. qui ad certum. ff. loca. de quo. j. dicetur. ¶ No. primo ex tex. ibi easqꝫ tu a pupil
3 lo emisses ḃm Bal. ꝛ Flo. quod † res que subiacent pupillari substitutioni possunt per pupillum alienari efficaciter adeo qd eueniente postea conditione substitutionis non possunt per substitutum pupillarem reuocari. facit. l. qui filium. ff. vbi pupil. educa. debeat. ꝛ. l. j. §. sed nonnullos. ff. de tutel. ꝛ ratio. distra. et ita limitatur regula. l. fi. §. sin autem sub conditione. ꝛ aut. res que. C. communia de lega. vt procedat in substitutione fideicommissaria aut vulgari. secus est in pupillari tex. est hic. adde qd idē tenent Bal. ꝛ Imo. in. l. sed si sub conditione. §. si seruum cōmunem. ff. de here. instit. Ange. ꝛ Imo. in. l. marcellus. §. res que. ff. ad treb. Raph. ꝛ Fulg. in. l. si arrogator. in. ij. col. ff. de adoptio. ꝛ ibi Bar. in repe. in. iij. col. in. iiij. oppo. si tamen est repetitio Bar. vt ibi dixi. idem tenet Paul. de cast. in. d. aut. res que circa prin. Are. in. l. ij. in fi. principij. ff. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ ista videtur esse magis cōmunis
4 opi. Pro ista cōi opi. facit duplex rō. Prima † qr sicut ipsi testatori non interdicitur alienatio bonoꝝ suorum post conditum testamentū. l. cū hic status. §. ait oratio. ff. de dona. inter vir. ꝛ vxo. l. fideicōmissa. §. rem. ff. de leg. iij. ita nec pupillo post substitutionē pupillarē dꝫ lege interdicta alienatio bonorū suoꝝ. qr substitutio pupillaris censetur esse testamentū pupilli. l. papini. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. testa. l. ij. §. prius. ꝛ. l. patris ꝛ filij. in prin. ff. de vul. ꝛ pup. Scda ratio: qr substitutio fideicōmissaria ꝛ vulgaris dicuntur esse grauamen. l. coheredi. §. cum filio. ff. de vul. et pup. no. per gl. ꝛ doct. in. l. ex tribus. C. de inoffi. testa. sed substitutio pupillaris nō est grauamen sed merus fauor ꝛ prouisio pupilli. insti. de pupil. substi. in prin. vnde si per substitutionem pupillarem impediretur alienatio efficeretur onus ꝛ grauamen pupilli. ꝛ sic qd est inductū in eius fauorē redundaret in eius odiū cōtra. l. qd fauore. C. de legi. Et ex hoc habes rationē diuersitatis ad. d. l. fi. §. sin autem sub cōditione. ꝛ aut. res que. quare aliud sit in substitutione fideicōmissaria de qua loquuntur illa iura. aliud
5 in pupillari. Sed alibi † idē Bal. in. l. nec enim. §. eorū. ff. de adop. tenet qd imo pupilli habenti substitutū pupillarē sit interdicta alienatio: nisi ob iustā causam sit facta: ꝑ tex. notabilē in. d. l. j. §. sed nōnullos. in verbo aut substitutum. ff. de tut. ꝛ ratio. distrahē. arguendo a speciali: qd ideo ibi substitutus pupillaris non pōt cōqueri de alienatiōe qr sunt alienata ob iustā causam de qua ibi in tex. Et idē per illum tex. ꝛ autoritatē Bal. tenuit Alex. in. d. l.
6 marcellus. §. res que. ad fi. et ibi Lud. ro. in. §. sequenti. ¶ † Pro ista etiā parte facit tex. in. d. l. fi. §. sin autē sub cōditione. in verbo substitutus. intelligendo indistincte illum tex. ꝛ ibi Bal. ad hoc no. Sed ad illum tex. facilis est responsio: qd loquatur in substitutione fideicōmissaria que est grauamen. Et aliud sit in substitutione pupillari que est merus fauor ꝛ prouisio pupilli vt. §. dixi.
7 ¶ Scdo no. ex tex. † qd dñium medio tēpore supueniens in personam legatarij non vitiat legatum qñ est conditionale. facit. l. cetera. in prin. §. eo. l. existimo. ff. de ver. ob. ꝛ. l. sed si in conditione. §. solent. §. de heredi. insti. ¶ Tertio not. ex isto tex. iuncta gloss.
8 quod † emens scienter rem legatam non impeditur quin possit petere legatum eueniente conditione non solum si emat ab extraneo vt. l. plane. §. qd si rem. §. eod. sed etiam si emat ab herede: qr

iuri de futuro etiam expresse renuntiari nō potest vt superius dixi. ⁊ ita firmat Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. in secunda questione. ff. de verb. obli. doct. in. l. huiusmodi. ⁊. l. qui seruum. j. eod. Aret. in. l. iij. §. ex pluribus. in penul. col. j. de acqui. pos.

1 ☞Sanitas nō venit in legato generis sed euictio: in legato vero speciei neutrum venit.
Seruus infirmus qui traditur per heredem legatario generis quando dicatur mediocris.
2 Heres tenetur de euictione pro legato generis: non sic in legato speciei.
3 Emptor tenetur transferre in venditorem dominium pretij: venditor autem non tenetur transferre dominium rei vendite.
4 Venditor vendens aliquid in genere: tenetur transferre dñium rei vendite in emptorem.
5 Promittens rem in specie non tenetur transferre dominiū: nec de euictione: secus si promisit in genere. nu. 7. ⁊ nu. 9.
6 Res in specie legata qualis reperitur: talis datur per heredem: etiā si esset alteri obligata: ⁊ legata sit ab ignorāte: secus si a sciente quia tunc heres liberatur.
7 Promittens rem dare tenetur dominium transferre: secus si tradere vel prestare.
8 Quod dicitur hic in legato generis quod habeat locum etiam in legato alternatiuo.
10 In legato speciei simpliciter facto: venit traditio ⁊ non datio. et de veritate nu. 13.
11 Differentia inter vltimas voluntates et contractus: nam in vltimis voluntatibus re simpliciter legata venit traditio: ⁊ in cōtractibus re simpliciter ꝓmissa venit datio: ⁊ sic dominiū translatio: nisi aliud sit ex natura contractus.
12 Verba debent intelligi in potiori significatu: etiā in vltimis voluntatibus.
14 In obligatione rem dari: re perempta culpa debitoris res ipsa peti potest.
In legato speciei simpliciter facto: re perēpta culpa heredis: res ipsa peti potest.
15 Donatio quando incipit a promissione ⁊ nō a traditione: donator tenetur de euictione.
16 Promittens titulo lucratiuo tradere rem: liberatur tradendo et non tenetur de euictione.
17 Promittens tradere rem in genere: tenetur rem facere accipientis ⁊ tenetur de euictione.
Lex si rem tradi. ff. de verb. obli. procedit quando quis promisit tradere speciem.
18 Stultitia potius ꝓsumit̄ ꝙ donatio vel alius titulus lucratiuus.

1 **Heres seruum.** †In legato generis non venit sanitas sed euictio. in legato vero speciei neutrum venit. Et idem in stip. rem tradi. h. d. cū sequenti. ¶ No. primo quod in legato generis: heres nō tenetur promittere de sanitate serui quē tradit. ex quo sequuntur correlarie duo. primo qḋ in legato generis heres dando seruum infirmum liberatur. secundo ⁊ notabilius infertur: quod cum in legato generis heres teneatur dare mediocrem. l. legato generaliter. s. eod. et. l. si heres generaliter. j. eo. per hoc qḋ seruus qui traditur non sit sanus nō desinit esse mediocris: ⁊ sic propter infirmitatē seruus nō desinit reputari inter mediocres. qḋ Paul. de ca. reputat bñ mirandū: sed intellige istū tex. sane: qñ cōsideratis alijs seruis ⁊ corporis statu: iste ꝙuis infirmus poterat iudicari mediocris ꝓm Pet. de bellaper. ⁊ Alexā. hic: vel scḋo intellige istum tex. ꝓm Imol. Rapha. Pau. de cast. ⁊ Are. qñ iste seruus ex aspectu apparebat sanus: ⁊ heres ignorabat infirmitatem: et sic nihil potest imputari heredi. tunc nō cogit̄ aliter cauere de sanitate: vt dicit tex. ¶ Se-
2 cundo no. †differentiam inter legatum generis: et legatū speciei: nam in legato generis: heres tenetur de euictione. secus in legato speciei. Adde quod duplex ratio diuersitatis potest assignari. Primo ꝓm Bal. Flor. ⁊ alios: qꝛ genus cum sit in abstracto non est qualificabile. qꝛ in legato generis non magis iste ꝙ ille censet̄ legatus. l. meuius. §. duorum. j. titu. j. In legato vero speciei talis debet ꝓstari qualis est: vt dicit tex. in fi. qꝛ speciei bene inest qualitas. Scḋa ratio est ꝓm subtilem Pe. de bellaper. qḋ in legato generis heres hꝫ multū latā facultatē: qꝛ non magis cogitur ꝓstare vnum ꝙ aliū. ideo debet eligere talem quem liceat legatario effectualiter habere. ar. l. cū quis. §. qui hominē. ff. de solu. ⁊. l. qui concubinam. §. si heres. j. de leg. iij. sed in legato speciei heres precise astringitur ad illā speciem. Ista ratio confirmat̄ per bonū simile:
3 †nam emptor tenet̄ facere pretiū venditoris: et sic transferre dñiū pretij: qꝛ est obligatus in genere ad quantitatē. venditor aūt non tenetur facere idē emptori: qꝛ est astrictus ad vnā certam speciem. ita dicit glo. in. l. ex empto. in prin. ff. de act. emp. ¶ Ex qua rōne
4 infert ibi no. Bar. †q̄ si venderetur aliquid in genere vel quantitate: puta. x. sacci frumenti in genere: vel. x. brente vini: tunc bene venditor teneretur transferre dñium non ex natura cōtractus: sed ex natura rei vendite: quia vendidit rem in genere. l. qui concubinam. §. si heres. vbi glos. ⁊ Bart. idem tenet. j. tit. ij. glos. in. l. si dominus. §. de euictione. j. eo. Bar. in. l. ij. in fi. prin. ff. si cer. pe. Ange. Sali. Pau. de ca. ⁊ Moder. in. l. fi. in prin. ff. si cer. pe. ⁊ ita est tex. in. l. ratio. §. si per vendi. ⁊. l. sterilis. §. cū per vendi. ff. de act. emp.
5 Tu confirma ex alio not. †qḋ licet promittens tradere rem in specie non teneatur transferre dñium: et non transferendo nō tenetur de euictione. l. si rem tradi. ff. de ver. obl. tñ si promisit rem in genere nō obstante verbo tradere tenetur dñium transferre: et obligatur de euictione propter naturaꝫ rei in genere promisse tradi. ita probatur in. l. sequēti iuncta gl. in verbo dare: ⁊ ad hoc no. Imol. Pau. de ca. ⁊ Alex. hic: ⁊ idem tenet expresse Bar. hic in sua di-
6 stinctione. et ita limitatur. d. l. si rem tradi. ¶ †Tertio not. ex isto tex. in fi. qḋ res in specie legata: talis est dāda ꝑ heredē qualis est: nō obstante qḋ ꝑpter delictū vel alterā cām sit alteri obligata. facit tex. in. l. seruo legato. §. si fundus. j. eo. qḋ intellige sane quando testator hoc ignorabat. secus si sciebat eam tali obligatione effectam: qꝛ tūc debet liberari per heredē. l. quid ergo. §. si heres ver. sed si nore. ⁊. l. si res obligata ⁊ vtrobiqꝫ no. j. eo. quicqd latius teneat Raph. cum. hic. ¶ Quarto no. ex. l. que de legato. in fi. iun-
7 cta gl. †qḋ qui promittit rem dare: tenetur dñium transferre. facit §. sic itaqꝫ. insti. de act. l. vbi aūt non apparet. §. fi. ff. de ver. obli. et l. fi. ff. de condi. ob cau. sed qui promittit rem tradere: non tenetur dñium transferre. l. si rem tradi. ff. de ver. obli. Idem si promittat rem prestare: vt no. Bar. in. l. si fundū certo die prestari. per illum tex. ff. de ver. obli. ¶ Tu aduerte circa primū qḋ iste tex. cū gl. videtur procedere qñ quis promisit dare per stipulationē: et sic per contractū stricti iuris: tunc bene tenetur precise dñium transferre. secus autē videt̄ esse in cōtractibus bone fidei. in quibus obligatus ad dandum non tenetur precise dñium transferre. sed soluendo interesse liberat̄. glo. est singularis in. §. actionū. in glos. ij. magna circa medium. instit. de actio. quam pro singulari ad hoc not. ⁊ sequitur Bal. in. c. j. §. j. de controuer. inuesti. in vsibus feudo. ⁊ in. c. cū venerabilis. in. v. col. de excep. ⁊ in. l. vnica. in. vi. col. C. de senten. que pro eo qḋ interest. est verum qḋ illa glo. reprobatur per Ioā. fab. ⁊ alios cōiter ibi. eam etiam reprobat Ludo. ro. in. l. certi cōdictio. in prin. ff. si cer. pe. ⁊ cōtrarium tenet de directo gl. in. d. l. vnica in verbo cōtractibus. C. de sentē. que pro eo qḋ interest. Alibi dicit Ang. in. l. fi. ff. si quis in ius voca. non ie. qḋ illa glo. male dicit in obligationibus dandi mere: sed in obligationibus in quibus est mixtū dare et facere vt in obligatis ad reddendum rationē. l. ij. in prin. de ver. ob. illa gl. posset ꝓcedere. alia notabilia possent colligi ex tex. que dicent̄ in glo. ¶ Glos. j. in. l. que de legato. pro expeditione huius gl. ⁊ sequētis in vbo dare opp. cōtra tex. qḋ in stipulatione dandi siue sit in genere siue in specie: qui promisit dare tenetur dñium transferre: ⁊ sic non liberat̄: nisi rem accipiētis faciat: ergo indistincte tenet̄ de euictione. l. vbi autem nō apparet. in fi. j. de ver. obl. cū alijs allegatis in tex. propter hoc gl. parua exponit dare. i. tradere: ⁊ tunc cessat cōtrarium: sed glo. j. dicit qñ ista. l. potest intelligi vt sit distinctio testatoris. Itē potest intelligi vt sit distinctio. l. sed ꝓm Bar. ⁊ doc. istud nihil est ad propositū: quia siue sit distinctio testatoris siue. l. per hoc non tollitur cōtrarium precedens: ⁊ doc. aliter non declarant istā glo. ¶ Tu aūt aduerte qḋ intentio huius glo. lꝫ obscura est: qḋ ista. l. potest intelligi de legato in genere. Item de legato in specie. et si quidem intelligatur primo modo scꝫ de legato in genere tūc ista
8 erit distinctio testatoris. vult dicere glo. †qḋ illud quod est dictuꝫ in legato in genere: habet locum in legato alternatiuo. et sic glos. si aduertis equiparat legatum generis ⁊ legatum alternatiuum: et ad hoc allegat tex. ita formaliter equiparātem in. l. cum is. §. fi. ff. de condi. inde. Et isto modo verbū dare stabit proprie. et cessabit contrarium. s. formatum: quia siue legetur siue quis promittit dare rem in genere vel alternatiue. cum ista equiparent̄: scilicet debitum generis et debitum alternatiuum vt proxime dixi. tenet̄ rem facere accipientis: ⁊ sic venit euictio. ⁊ isto modo sol. glo. facit ad propositum: quāuis Bar. ⁊ alij inaduertenter dicant qḋ nihil facit ad propositū. Aduerte tñ quod dum ista gl. dicit: ⁊ ꝓm hoc erit distinctio testatoris que sequitur: melius diceret gl. ꝓm Sali. qḋ erit distinctio promissoris: ꝑut proprie loquitur ista. l. que de legato. Secundo modo legitur ꝓm glos. qḋ loquatur de legato in specie: ⁊ tunc erit distinctio. l. ⁊. l. dicit quod siue leget stichum siue alium hominem ⁊c. et ꝓm istum modum verbum dare positum in ista. l. ponitur pro tradere: vt in gloss. sequenti. Tu dic melius ad istum tex. ꝓm Ange. Imol. ⁊ Raph. quod sensus huius. l. que de legato est: quod ea que dicta sunt in. §. precedēti distinguendo an
9 legetur genus an species habēt locum etiam in promissione: vt sicut in legato generis tenet̄ heres cauere. ita in promissione hominis in genere: ⁊ sic vtroqꝫ casu venit euictio. si autē legetur certus homo in specie: tunc debet dari talis qualis est. ita si quis promittat tradere

tradere hominē certū in specie. Et ideo pondera qd iste text. cum
mysterio exemplificat de vtraq; .s. de promissione hominis facta
in specie: dum dicit vel qui stichū ⁊ sic specialiter ⁊ noīe proprio.
item exemplificat de ꝓmissione facta in genere dū dicit vel homi
nem dare promiserit: ⁊ iste est verus ⁊ formalis sensus hu9.l. q̄
de legato. ¶ Circa tñ predicta ⁊ contrarium de.l. vbi autem non
apparet. §. si. Bar. tradit notabilem distinctionem de qua hic per
eum. ¶ Ex qua doc. habes tria precipue notare. Primo not. sin
10 gulariter ⁊ perpetuo tene mēti † q qñ testator rem in specie sim
pliciter legat: ⁊ non grauat expresse heredem dare: tūc heres nō
obligatur dare: ⁊ sic facere rem legatarij: sed solū tenet tradere: ⁊
ideo si tunc res euincat a legatario: non tenebit heres de euictio
ne. ¶ Tu adde qd ista singularis cōclusio Bar. qd in legato spe
ciei simpliciter facto veniet traditio ⁊ non datio: videtur bñ pro
bari in isto tex. in fi. ⁊ si bene respexeris: vbi dicit tex. si vero cert9
homo legatus est. Pondera quia simpliciter dicit legatus est: ⁊
non subiungit dare. Et sic testator nō grauauit expresse heredem
qd daret: subiūgit tex. quod talis debet dari qualis est: ergo vult
qd heres non teneatur tunc de euictione: ergo vult qd non tenea
tur accipientis facere: ⁊ qd in isto versi. si. quando legata est certa
res sed simpliciter: et testator expresse non adiecit verbum dare:
qd heres non teneatur de euictione: vltra istud qd clare sonet lite
ra: dum dicit talis qualis est: probatur ⁊ clarius iste tex. vbi ē ad
uersatiua si vero: vt differat a casu precedenti. Nam in casu prece
denti qñ est legatum generis: heres tenetur de euictione ergo in
isto ver. si. quando aduersatiue venit legatum speciei: heres nō te
netur de euictione: alias esset eadem decisio iuris. ¶ Secundo
11 tu ex ista † conclusione Bar. collige pulchram differentiam[a] inter
a vltimas voluntates ⁊ contractus. Nam in vltimis voluntatibus
si testator legat simpliciter rem: in dubiū venit tradere non dare:
prout hic vult singu. Bar. ⁊ probatur in hoc tex. in fi. vt. s. dedu
xi. Et tamen in contractibus secus: quia si quis promiserit rem
simpliciter: in dubio videtur promittere dare: ⁊ sic dominiū trās
ferre: non autē tradere. Nisi aliud esset ex natura cōtractus tex. est
in.l. si ita. §. j. ff. de cōtrahē. emp. per quē text. ita dicunt Bal. Flo.
Imol. ⁊ ceteri Mod. hic. Idē tenet Bar. in.l. si fundum certo die
prestari. ff. de ver. ob. ⁊ in.l. cū mora. circa mediū. C. de transacti.
Bal. in.l. j. in pe. col. C. de iure dot. Tu vltra autoritates assigna
per hoc rationem: quare in dubio videat promitti dari: ⁊ nō tra
12 dere † eo q in dubio verba debent intelligi in potentiori signifi
catu.l. j. §. qui in perpetuum. ff. si ager vecti. vel emphy. peta. c. pe.
de sen. excom. in. vj. Sed caue tu prouecte attenta ista ratione: q
etiā in vltimis voluntatibus verba debent intelligi in potentio
ri significatu. text. in. c. si pater. de test. in. vj. Sed redeūdo ad prin
cipalē cōclusionem Bar. inquātū Bar. vt dixi singulariter vult:
qd qñ testator legat rē simpliciter videt grauare heredem ad tra
deñ. ⁊ non ad dandum. Ista conclusio Barto. pro certo est valde
dubia: nec credo q posset bene defendi. Primo per rationē ꝓxi.
dictam: quia etiam in vltimis voluntatibus debent verba intelli
gi in potētiori significatu. ¶ Secundo ⁊ fortius ſm Aret. quia si
in legato speciei simpliciter facto esset rē tradi: ⁊ non dari: seque
retur: quod si talis res esset extincta culpa heredis non posset am
13 plius peti in libello ipsa res. † quia hoc solum procedit in obliga
tione rez dari: vt re perempta culpa debitoris: ipsa res possit pe
ti: vt declarat pūctualiter. Bar. in legato in.l. filiofami. ff. de doñ.
cā mor. ⁊ in.l. stipulationes non diuiduntur. ff. de ver. ob. ⁊ tñ in
14 legato speciei simpliciter facto † hoc est falsum: q re perēpta cul
pa heredis potest ipsa res peti: tex. est in.l. cum seruus. s. e. ⁊ in.l.
cum res. ver. itaq;. j. eo. ergo non est verum: q in legato in dubio
sit rez tradi: quia tunc re extincta succederet obligatio ad interes
se.l. si quis ab alio. in fi. ff. de re iud. ⁊ sic ipsum interesse deberet pe
ti. vt no. per Bar. in. in.l. j. ff. de act. emp De ista ergo prima con
clusione Bar. an sit vera dic vt plenius habetur per Barto. ⁊ do
cto. in.l. si domus. §. de euictione. j. eo. ⁊ ipsemet se remittit ad ibi
plenius dicenda. et ibi est tex. etiam in princi. qui non violando
literam facit de directo cōtra Bar. ¶ Secundo habes ex theori
15 ca Bart. singularem limitationem ad iura que volunt q † quādo
titulus lucratiu9 puta donatio incepit a ꝓmissione: ⁊ nō a tradi
tione: tunc donator tenetur de euictione.l. iul. §. j. ſm verum in
tellectum ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ff. de verb. obli. glos. et doc. in.l. ij. C. de
euic. glo. in.l. j. in verbo intercessit. et ibi doc. C. de iure do. Bar.
in.l. aristo. ff. de dona. Nam illa iura procedunt quando promisis
16 set dare vel rem donare quod idē importat quia † donatio est do
ni datio.l. senatus. §. ij. ff. de don. causa mor. Secus si promisisset
titulo lucratiuo tradere: tunc liberaret tradendo rem talez qua
lis est: nec aliter teneretur de euictione. vt hoc tex. qd est ꝑpetuo
notandū ſm Pau. de ca. d. Alex. ⁊ Are. hic. ¶ Tertia cōclusio
17 est q † qui promittit tradere rez in genere: tenetur facere accipiē
tis: ⁊ sic tenet de euictione: non obstante verbo tradere Et pro
batur in ista.l. que de legato. iuncta gl. in verbo dare quā ad hoc
not. Imo. Pau. de ca. ⁊ Alexā. hic. ⁊ ſm Imo. est singulariter ad
hoc notanda. Et scdm hoc limitatur regula.l. si rem tradi. ff. de
verbo. oblig. vt procedat quando quis promisit tradere speciem.
Facit quod volunt glo. et Bar. in.l. si domus. §. de euictione. j. e.
⁊ in.l. ex empto. in princi. ff. de act. emp. ⁊ dixi. s. in textualibus in
ij. no. Sed aduerte inquantum Bar. sequendo glo. intelligit istaz
l. que de legato. quando quis promisit tradere rem in specie ex ti
tulo lucratiuo: tūc sufficit quomodocūq; tradat vt hac.l. nec tunc
tenet de euictione: pōdera q ſm istum intellectum Bar. post gl.
fit duplex violētia ad tex. Primo impropriatur tex. in verbo da
re vt ponat pro tradere. Scdo restringitur iste tex. ad casum quā
do qs ꝓmisit tradere rem in specie ex titulo lucratiuo: ⁊ certe cuz
tex. simpliciter loquat: non debet in dubio presumi titulus lucra
18 tiuus: per regulā.l. cū de indebito. §. fin. ff. de proba. † ⁊ in dubio
potius presumitur stultitia quā donatio: vel similis titulus lucra
tiuus ſm Bal. in.l. gñaliter. in. iij. col. C. de non nu. pe. nisi diceres
qd ita sit necessariū intelligere ꝓpter.l. ij. ⁊. iij. ff. de act. emp. et sic
vt iura iuribus concordentur est verū qd Rapha. cuma. conatur
sustinere. tex. in verbo dare vt stet ꝓprie. sed nihil congruum vide
tur afferre. Ideo omitto.

1 ☞ Arguere de vltimis voluntatibus ad cōtractus lz: ⁊ ecōtra.
2 Testamentum connumeratur inter contractus. ⁊ nu. 30.
3 Interpretatio benignior ⁊ latior fit in vltimis volūtatibus: quā in contractibus.
4 Argumentum de maiori ad minus affirmatiue non valet.
Argumentū de minori fauorabili ad maius ꝓcedit affirmatiue.
5 Vltime voluntates de iure cōmuni habent executionem parataz absq; libello ⁊ ordine iudiciario.
6 Instrumenta contractuum regulariter de iure cōi non habēt executionem paratam.
Partes non possunt cōuenire: qd instrumentum habeat executionem paratam.
7 Prohibita alienari in vltima voluntate tacite vel expresse: alienantur ex causa dotis vel donationis propter nuptias.
8 Prohibita alienari ex contractu inter viuos: non possunt alienari ex causa dotis vel donationis propter nuptias.
Actus inter viuos interpretationem non recipiunt.
9 Prohibitio alienandi que fit in vltima voluntate est fortior quā prohibitio que fit ex contractu.
10 Res subiecte restitutioni per viā vltime voluntatis: non possunt effectualiter alienari.
11 Secunda vltima volūtas etiam inutilis reuocat primam.
Per scdm contractum inutilem nō receditur a primo: ⁊ ibi quo modo hoc intelligatur.
12 Electio in alternatiuis in vltimis voluntatibus in dubio est legatarij: ⁊ in contractibus debitoris.
13 Masculinum in vltimis voluntatibus concipit femininum.
14 Femine in cōtractibus non veniunt appellatione masculorum.
15 Nepotes in vltimis voluntatibus veniunt appellatione filioruz non in contractibus.
16 Monasterium in vltimis voluntatibus habetur loco filij: secus in contractibus.
17 In vltimis voluntatibus vno concesso videtur concedi aliud sine quo concessum non haberet effectum: secus in contractibus.
Dispositio loquens de vna persona q extendatur ad aliā: si aliter non possit habere effectum.
18 In vltimis voluntatibus in debito in diē vel sub conditione etiā si non subsit causa caueri debet: secus in contractibus: quia nō cauerat nisi subsit causa.
19 In vltimis voluntatibus conditione pendente legati vel fideicō missi potest interim protestari heredi per quem damnum vel penam incurrat: secus in contractibus.
20 Testator de iure ffoꝛum vel codicis non pōt prohibere falcidiā.
Heres inter viuos potest remittere falcidiam.
21 Cautionem de vtendo fruendo arbitrio boni viri: testator remittere non potest.
Heres inter viuos remittit vsufructuario cautionē de vtēdo ⁊c.
22 Cautio mutiana habet locū in vltimis voluntatibus. non tamen in contractibus.
23 Spes conditionalis in vltimis voluntatibus: non transmittitur ad heredes: secus in contractibus.
Fideicommissum conditionale relictum ab ascendente: non transmittitur per descendentem ad posteros suos si decedat ante purificatam conditionem.
24 Alimenta de futuro si debeantur ex vltima voluntate super eis non transigitur sine decreto: secus si per viam contractus.
25 Diuisio qd non inducatur per receptionem partis factā de debito ex testamento: secus in contractibus.
26 Consequentia vt tollatur non sufficit dare etiam multas instantias.

a ¶ Differētiam. Adde Bart. in.l. cuz qs. ff. de verbo. obli.

27. Contrahere prohibetur cum existente in magistratu: non sic per vltimam voluntatem.
28 Prohibitus contrahere cum certo genere personarum: non videtur prohibitus in vltima voluntate relinquere.
29 Statutum loquens de contractu: non habet locum in testamento.
30 Arguere de contractu ad vltimas volūtates in statuto non licet.
31 Prohibitio de non alienando in certas personas: an cōprehendat transmissionem iure hereditario.
32 Statutum qd non possint forensi vendi vel donari res ciuium existentes in libro cōis: an poterit in vltima voluntate relinqui vel donari causa mortis: non firmat.
Casus omissus in statuto exorbitanti habetur pro omisso et remanet in dispositione iuris communis.
33 Conditio impossibilis vitiat stipulationem et omnes cōtractus non tamen vitiat vltimam voluntatem.
34 Libertus donando minuit legitimam patroni non tñ testando.
35 Argumentum a contrario sensu qd sumatur in contractibus cōditionalibus: non in testamentis in verbis testatoris cōditionaliter prolatis.
36 Actus viuentium stare possunt in suspenso non tamē actus morientium.
37 Fraus facilius presumitur in contractibus quam in vltima voluntate.
38 Minor xxv. annis habens curatorem non contrahit sine curatore: et tamen testatur: etiam eo inuito
39 Minor habens curatorem non alienat immobilia inter viuos sine curatore: et decreto: tamen in vltima voluntate sic.
40 Exceptio nō nu. pecu. opponi potest contra confessionem factā inter viuos: secus in vltima voluntate.
41 Seruo manumisso inter viuos intelligitur donatum peculium quod habebat: secus in manumisso ex vltima voluntate.
42 Stipulatio annua pro primo anno censetur pura: pro reliquis conditionalis: secus in vltimis voluntatibus.

Que de legato. †No. qꝫ bonum est argumentum de legato et sic de vltimis voluntatibus[a] ad contractus. Ita arguit iurisconsultus hic et in l. ita stipulatus. magna. in verbo id qꝫ defendebat exemplo. et in l. si diuortio. ff. de verb. ob. et in l. obligationum fere. §. placet. ff. de actio. et obliga. et in l. non est mirum. ff. de pig. actio. et in l. pactum inter heredem. vbi glo. et doct. ff. de pact. et in l. j. §. veteres. et ibi Are. ad hoc no. ff. de acquir. pos. et in l. cum quidam. in fi. C. de verb. sig. et in l. si seruus legatus. §. si ei cui. j. eo. ¶ Similiter econtra de cōtractibus ad vltimas voluntates procedit argumentum. Ita arguit iurisconsultus in l. seruum filij. §. eum qui chirographum. s. eodem. et in l. si chirographum. j. de lega. ij. et in l. si successori. s. de neg. gest. et in l. fi. C. de lega. et in l. j. et ibi Bart. not. C. de leg. fus. ca. Et qꝫ ab vtroqꝫ bona sit argumentatio. s. a contractibus ad vltimas voluntates et ecōtra no. glo. insti. de lege fusi. cani. in gl. fi. et in l. j. C. eo. facit quia cōtractus et vltime voluntates equiparantur. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obliga. et d. l. j. §. veteres. et in l. testamentum non ideo. C. de testa. et in l. eandē. in princi. ff. de duo. reis. facit quia †testamē/tum connumeratur inter contractus. ita dixit glo. notabilis in c. j. §. item sacramenta. in verbo super contractibus post mediū. de pace iura. firmā. per tex. in d. l. eandem. de qua gl. inferius dicet. ¶ Iste due regule quia minus bene explicate reperiunt: ideo pro intelligentia contra vtrāqꝫ opponam multis medijs. ¶ Contra primā regulā qd non sit bonum argumentum de vltimis voluntatibus ad contractus: et sic contra istū tex. et iura concordantia preallegata: multa videtur obstare. ¶ †Primo quia in vltimis voluntatibus fit latior et benignior interpretatio quā in contractibus. c. cum dilecti. de dona. Item vltime voluntates sunt fauorabiliores: nam in dubio presumit maior ratio fauorabilis in vltimis voluntatibus qꝫ in contractibus. l. in testamentis. ff. de regu. iur. ideo videt concludendū qꝫ regulariter et in dubio non procedat argumentū de vltimis voluntatibus ad contractus† sicut non procedit argumētum de maiori ad minus affirmatiue. c. cū in cunctis. de elec. Item non videt bona argumentatio cum nō sit a pari nec a simili: et ita colligit ex no. per Dy. Ray. et Imo. in d. §. cū qui chirographum. per Ange. in §. fi. l. precedentis. et ita expresse firmat do. Alexā. in l. j. in vlti. col. C. de insti. et substi: Sed bene econtra: tanqꝫ de minus fauorabili ad magis fauorabile procedet argumentum affirmatiue. ita firmat domi. Christophorus de castellio. in l. pecuniam in prima charta. ff. si cer. peta. de quo vltimius plenius dicetur. j. in secunda regula. ¶ Secundo contra istā regulam facit: †quia vltime volūtates de iure cōi habent executionem paratam absqꝫ libello et alio ordine iudiciario. hinc est: qd instrumentum testamenti de iure cōi habet executionem paratā l. fi. vbi doc. ad hoc no. C. de edic. diui adri. tol. qd procedit nō solum ex parte heredis: sed etiam si legatarius vel fideicōmissarius agat cōtra heredem pro legato vel fideicōmisso sibi relicto: nam de iure cōi habet executionem testamēti absqꝫ alio libello: ita probat tex. notabilis nec alibi legi in §. illud. cū glo. in verbo decreto. et ibi Ang. ad hoc. no. in auf. de here. et fal. coll. j. referūt et sequū/
6 tur Mod. in d. l. fi. Secus tamē est in contractibus †quia regulariter instrumenta cōtractuum de iure cōi non habent executionē paratam: vt est tex. melior de iure. in l. minor. xxv. annis cui fideicommissum. in verbo ad initium noue petitionis redegerat. ff. de minoribus. Intantū qd etiā cōtrahentes non possent per pactū expressum facere: qd instrumentum habeat executionem paratam ſm Bal. in repetitione. l. tale pactū. §. qui prouocauit. in xx. q. ff. de
7 pac. Ratio †qr ordo iudiciarius est de substantia: ideo pactis priuatorū tolli nec peruerti pōt glo. in c. de causis. cum si. de offi. de leg. et in l. in sacris. C. de px. sacro scriniorum. lib. xij. Nec obstat tex. in l. ij. C. de pig. et l. titia cum testamēto. §. j. j. de lega. ij. qr illa iura loquunt in priuata executione in qua nō requiritur ordo iudiciarius: sec9 in publica iudiciali: ita ibidē Bal. ¶ Tertio contra
8 istam regulā facit †qr in vltimis voluntatibus res prohibite alienari per testatorem: possunt tamē alienari ex causa dotis vel donationis propter nuptias. autē. res que. et in corpore vnde sumitur. C. cōia de le. Et ista regula procedat non solū in tacita prohibitione resultante ex causa fideicōmissi prout proprie loquuntur iura preallegata: sed etiā quando esset expressa prohibitio testatoris de non alienādo: adhuc posset alienari ex causa dotis vel donatiōis propter nuptias. ita Bar. in l. filiusfamilias. §. diui. in ij. q. j. e. cū concordantijs que ibidē tradunt: vbi dicitur de hoc: firmāt Cy. Bal. et Sali. in l. volūtatis. C. de fideicō. Sali. in l. fi. in pe. q. C. de rebus alie. Et tamen secus est quando res esset prohibita alienari ex cōtractu inter viuos tali prohibitione que impediat trāslationem dominij: tunc non posset alienari ex causa dotis vel donationis propter nuptias. gl. est no. et approbata in l. nulla. et ibi Cy. et Bal. no. C. de iure do. et dicit ibidem Bal. qꝫ illa gl. est valde signanda: qꝫ actus inter viuos non recipiunt interpretationem. d. aut. res que. et illa glo. non est alibi in iure ſm do. Alex. qui etiam eam sequit in d. §. diui. in vj. colum. et in cōsil. cclv. quod incipit visis scriptis mihi transmissis. in iij. col. lib. ij. ¶ Quarto cōtra
9 predictam regulam facit. †nam fortior est prohibitio alienandi que fit per viam vltime voluntatis: qr illa impedit translationem dominij: qꝫ illa q̄ fit per viā contractus: ſm glo. et doct. in l. ea lege. C. de condi. ob cau. et in l. si ita quis. §. ea lege. et ibi Barto. et
10 Mod. j. de verb. obl. †Hinc est qd res subiecte restitutiōi per viā vltime voluntatis non possunt effectualiter alienari. l. j. §. peñ. et auf. res que. C. cōia de le. et in l. marcellus. §. res q̄. ff. ad treb. et tñ res subiecte restitutioni per viā cōtractus bene possunt alienari effectualiter. tex. est in l. et si dotis. vbi Barto. et Bal. no. C. de iu/
11 re do. ¶ †Quinto in cōtrariū facit: qr in vltimis volūtatibus per secūdā inutilē reuocatur prima. l. et si transferā. et ibi glo. et Bar. ff. de adi. leg. l. plane. in prin. s. eo. Imo. et Moder. in l. si cum dotem. in prin. ff. so. ma. et ibidē d. Alex. in iij. col. et habes tex. notabilem in l. legatū sub cōditione. §. fi. ff. de adi. leg. Bal. in l. filia. in iij. q. C. de leg. et tñ secus in cōtractibus: vbi per sequentē contractum inutilē nō recedit a primo. l. j. ff. de nouatio. et l. certi condictio. §. qm̄. ff. si cer. pet. Intellige tñ sane ſm qd declarat Bar. in d. l. et si trāsferā. per l. legata. in fi. ff. de adi. leg. Itē intellige respectu legatorum vel fideicōmissorum: non respectu testamēti. l. si iure. ff. de leg. ij. et l. sancimus. C. de testa. ¶ Sexto in cōtrariū fa/
12 cit: †quia in vltimis voluntatibus: in alternatiuis in dubio electio est legatarij et sic creditoris. l. lucio. vbi glo. et Bar. j. de lega. ij. Bart. in l. legato generaliter. s. eo. Imo. et Moder. in l. plane. §. pe. s. eo. secus est in cōtractibus: in quibus in dubio electio est debitoris. l. plerūqꝫ. in fi. s. de iu. dot. et l. iij. in prin. de eo qd certo
13 loco. ¶ Septimo in contrariū facit †qr in vltimis voluntatibus masculinū cōcipit femininum. l. si ita sit scriptum. j. de le. ij. et l. qui duos. j. de leg. iij. et est text. notabilis in l. seruum. et in l. quisquis. ff. de verb. signi. Hinc est quod si testator[b] fecerit substitutionem hoc modo: si heres moriatur absqꝫ filijs legitimis: et tunc intelligitur non solum de filijs masculis sed etiam de feminis ſm Joā. an. d. Anto. et alios in c. raynaldus. de testa. domi. Alex. in consi. lv. in iij. volumi. quod incipit ponderatis his que in themate
14 narrantur. in penul. colū. et tñ †secus est in contractibus: vbi appellatione masculorum non veniunt femine Unde si aliquis acquisiuit emphyteosim[c] pro se et filijs suis: nō veniūt filie femine ex quo non sunt expresse. Ita originaliter no. Guid. de suza. in l. veteribus per illū tex. ff. de pac. et in l. qcūqꝫ. C. de ser. fugi. quē refert et sequit Archi. in c. si qs suadente. xvij. q. iij. refert et sequit Joan. de imo. dicens se ita pluries consuluisse in d. l. si ita scriptū. et in l. cum vir. ff. de condi. et demon. et in cōmento. c. potuit. ad fi. de locacum alijs contr. quas dedi in l. si quis id qd. ff. de iur. om. iudi.
15 ¶ †Octauo in cōtrariū facit: quia in vltimis volūtatib9 appellatione filiorū[d] veniūt etiā nepotes. l. liberorum. ff de verbo. sig. et tamen.

a ¶ Et sic de vltimis volūtatib9. ad de. l. si a substitutio. i. §. fi. cū. l. seq. et ibi doct. de le. i. et i. l. pactū inter heredē. C. d pactis. et i. l. iure ciuili. ff. de condi. et demō. Nic. superātius miles hierosolymitan9 U. J. doct.

b ¶ Qōsi testator. adō. l. si qs ita dederit. et l. si qs filiab9. ff. de test. tu. et i. l. j. ff. de verb. tert. in l. qs qs. ff. de verbo. fig. et i. l. j. C. de cōdi. inser.

c ¶ Acquisiuit emphyteosim. adō Jo. an. et anto. de bu. in c. raynald9. de testa.

d ¶ Appellatiōe filiorū. adde Jaso. i. l. pactū. in j. colū. ff. de pac.

⁊ tamen secus est in contractibus:ita singulariter tꝫ Bar.in.d.l.
liberorū.in.v.col.per.d.l.si veteribus.sequit̄.d.Ant.de bu.in.c.
in quibusdam.in pe.col.de penis.Pet.de ancha.in cle.j.eo.titu.
Hinc est:ꝙ si aliquis acquisiuit emphyteosim pro se ⁊ filijs:non
veniūt nepotes.ita per plqra determinat Sali.in.l.ij.in.xxj.q.C.
de iure emphy.Imol.⁊ Moder.in.l.quod dicit̄.in antepe.col.ff.
de verbo.obli.⁊ in.l.cum vir.ff.de condi.⁊ demon.⁊ in commen
to.d.c.potuit.ad fi.Itē specifice consuluit Io.cal.in consi.xj.posi
to sub titulo de locato.d.Alexan.in consi.xcj.quod incipit pon
deratis his de quibus in themate in.xvj.colū.in.j.vol.⁊ in consi.
cxxviij.quod incipit consideratis verbis instrumēti in.xj.colū.in
fi.⁊ princip.seq.in eo.volu.⁊ in consi.xvij.v vol.quod incipit.pō
16 deratis his que in themate narrantur in.ij.colū.¶ †Nono in cō
trariū facit:quia in vltimis voluntatibus monasterium habetur
loco filij.c.in presentia.de ꝓba.§.sed hoc presenti.in auten.de san
ctis.episco.coll̄.ix.⁊ aut̄.nisi rogati.vbi gl.⁊ docto.C.ad treb.⁊ ta
men secus est in contractibus ꝺm Spe.in titu.de loca.§.nunc ali
qua.in versi.cxx.quem refert ⁊ sequitur Bald.in.l.filium diffini
mus.ff.de his qui sunt sui vel alie.iuris.d.Ant.de but.in.d.c.in
presentia.in.vij.col.faciunt que habentur per glo.⁊ doc.in aut̄.in
17 gressi.C.de sacrosan.eccle.¶ Decimo in contrariū facit†qꝛ in vl
timis voluntatibus concesso vno videtur cōcedi illud sine quo cō
cessum non haberet effectū.l.illud.ff.de acqui.her.l.pro herede.§.
fin.cum glo.ff.de acquiren.hered.secus est in contractibus:vt pa
tet ex distinctione Bar.in.l.j.ff.de seruitu.lega.ꝺm quā istud in
telligas:⁊ hoc qñ dꝫ fieri extensio de vna re ad aliam.secus si de
beat fieri extensio de vna persona ad aliā:quia ad illā bene fit ex
tensio:si aliter dispositio non possit habere effectū.l.si stipulatus
fuerim abs te.⁊ ibi Bart.no.ff.de verb.ob.¶ Undecimo in con
18 trariū facit:†qꝛ in vltimis voluntatibus in debito in diē vel sub
conditione indistincte dꝫ caueri:etiam si non subsit alia iusta cā.
l.inter omnes.⁊.l.seq.vbi Bart.⁊ alij no.ff.qui satis.cogan.l.pau
lus.secundo respon.ff.de preto.stipu.secus in debito in diem vel
sub conditione per viā contract⁹:siue stricti iuris siue etiā bone
fidei:quia ibi non debet caueri nisi superuenerit iusta causa suspi
tionis.l.in omnibus.in verbo ex iusta causa.ff.de iudi.⁊.l.si credi
tores.ff.de his q̄ in frau.cre.Bart.in.d.l.inter omnes.⁊ in.l.ij.in
prin.ff.so.ma.cū concor.ibi traditis.¶ Duodecimo in cōtrariū
19 facit:†quia in vltimis voluntatibus pendente conditione legati
vel fideicōmissi:pōt interim fieri interpellatio ⁊ protestatio here
di per quā incurrit in damnum vel penam si conditioni nō parue
rit.l.si penū.ff.qñ dies lega.ce.l.j.ff.de penu lega.l.hec adiectio si
in capitolium.j.de condi.⁊ demon.⁊ tñ secus est in cōtractibus in
quibus pendente cōditione talis protestatio nihil releuat.l.si ita
stip.ver.sabinus.⁊ ibi late Bar.in multis locis.ff.de ver.oblig.
Bar.in.l.non solū.§.mortē.in vlti.col.j.de ope.no.nun.¶ Deci
20 motertio in cōtrariū facit†quia testator de iure ff.orū ⁊.C.non po
test prohibere detractionē falcidie.l.qd de bonis.§.fi.ff.ad.l.fal.
⁊.l.fi.C.e.⁊ tñ heres inter viuos pōt remittere per pactū.l.pō.ff.
ad.l.fal.rationem diuersitatis assignat Bar.in.l.pactū inter he
redē.vbi gl.de hoc dubitauit.s.de pac.Bar.in.l.nemo pōt.in.j.
21 col.vbi dicet̄.j.eo.¶ Decimoquarto in ꝯtrariū facit:qꝛ†in vlti
ma voluntate testator non pōt remittere satisdationē de vtendo
fruendo arbitrio boni viri.l.j.⁊.iiij.C.de vsufr.in tantū quia si te
stator in testamēto prohiberet ab herede peti satisdationem:⁊ ca
su quo peteret:eū priuaret hereditate:tñ hoc nō obstante heres
pōt eam petere:ꝺm Pau.de ca.in cōsi.xcj.qd incipit anteq̄ ve
niā ad dubia ꝑ tex.in.l.vnica.ad fi.C.de his que pe.no.facit vltra
eum regula.l.seius ⁊ augerius.cū his que ibi decidūt Bar.⁊ alij.
ff.ad.l.fal.⁊ tñ heres inter viuos pōt remittere.l.scire.C.vt i pos.
lega.nec est bona ratio glo.ibi:⁊ Bar.in.d.l.pactū qd inter here
dem.⁊ in.l.nemo pōt.in.j.col.j.eo.eo qꝛ staret materia delinquen
di.nā inuitaret.vsufructuariū ad delinqueñ.contra.l.coueniri.ff.
de pac.dota.Nā scdm istā rationē etiā heres nō posset remittere
qꝛ similiter inuitaret ad delinqueñ.l.si vnus.§.illud.ff.de pact.et
tñ hoc est falsum ꝑ.d.l.scire.in fi.in verbo testamēto a cōtrario sen
su.de quo plenius dixi in.d.l.pactū inter heredē.¶ Decimo qn
22 to in contrariū facit.†Nā cautio mutiana hꝫ locū in vltimis vo
lūtatibus.l.mutiane.⁊.l.titie fundus.j.de cōd.⁊ demō.⁊.l.cū fili⁹.
§.q mutianā.j.de le.ij.⁊ tñ non hꝫ locū in contractibus.§.si quis
ita stipulet̄.inst.de verbo.ob.gl.⁊ Bar.in.d.l.mutiane.cū cōcor.
quā dedi.in.l.siue apud acta.C.de trāsa.¶ Decimosexto in ꝯriū fa
23 cit qꝛ†in vltimis voluntatibus spes cōditionalis nō trāsmittit̄
ad heredes.l.vnica.§.sin aūt sub cōditione.C.de cadu.tol.intm̄ ꝙ
etiā filius nō transmittit fideicōmissuꝫ conditionale si decedat an
te cōditionē purificatā.gl.est no.in.l.heredes mei.§.cū ita.in ver
bo suscepisset.j.ad treb.Itē fideicōmissum conditionale relictuꝫ
ab ascendente non transmittit̄ per descendētem ad posteros suos
si decedat añ purificatā cōditionē.gl.est no.in.l.vnica.⁊ ibi Bar.
⁊ alij.C.de his qui ante apertas tabulas.bonus tex.in.d.l.vnica
§.sin autem sub conditione ⁊ ibi Bal.⁊ Rapha.ad hoc not.text.
in.l.si in ꝑsonam.⁊ ibi Bald.no.C.de fideicō.⁊ tñ secus est in con
tractibus.§.ex cōditiōali.⁊ ibi gl.inst.de ver.ob.Bar.in.l.hmōi
24 ff.qñ dies lega.ced.⁊ in.l.extraneū.ad fi.C.de here.insti.¶ †De
cimoseptimo sup alimentis de futuro relictis in vltima volunta
te nō potest transigi sine decreto pretoris:⁊ tñ secus est si debean
tur per viam contractus.l.cum hi.§.plane.ff.de transac.l.de ali
25 mentis.vbi dixi.C.eo.¶ Decimooctauo†in vltimis voluntati
bus per receptionē partis nō preiudicatur nec inducitur diuisio
l.si ex toto.§.j.s.eo.⁊ tñ secus est in cōtractibus.l.si creditores vbi
Barto.et alij.s.de pact.¶ Multas alias oppositiones quili
bet studiosus poterit adinuenire.Ex istis omnibus habes nota
re ꝙ iurisconsulti.hic ⁊ in locis.s.allegatis arguit de vltimis vo
luntatibus ad contractus:⁊ tñ reperiūtur multe instātie.Et sic
26 vr̄ quod ad tollendam†consequentiā nō sufficiat dare etiā mul
tas instantias:qd vltimū qualiter ꝓcedat dixi in.l.creditori.vbi
27 glo.ff.de ope.no.nun.¶ Contra scdam regulā:†quod etiam ecō
tra nō ꝓcedat argumentū a cōtractibus ad vltias volūtates mul
ta videntur facere.¶ Primo prohibitum est contrahere cū ha
bēte magistratū vel officiū publicū in loco:precipue donando.l.
vnica.C.de contracti.iudi.l.nō licet.de cōtrahen.emp.l.fi.C.de re
scin.vend.l.principaliter.vbi dixi.ff.si cer.peta.l.auferatur.§.qd
⁊ preside.⁊ ibi no.Bar.ff.de iure fisci.⁊ tñ nō est prohibitū ꝑ viaꝫ
testamenti vel vltime voluntatis.l.non dubiū.⁊ ibi Bar.⁊ doct.
28 C.de testa.Ex istis iuribus collige pulchram regulam†ꝙ prohi
bitus contrahere cū certo personarū genere:non videt̄ esse prohi
bitus in testamento vel vltima volūtate relinquere.facit:quia te
stamentum non est cōtractus nec econtra.l.verba gesserunt.ff.de
verb.sig.l.testm̄ nō ideo.C.de test.per quē tex.cū gl.no.Bal.⁊ alij
29 ibi†ꝙ statutū loquens de ꝯctu non hꝫ locū in testamento:⁊ si sta
tutum annullat cōtractū rōne gabelle nō solute:nō ꝓpterea an
nullat testm̄:qꝛ statuta noui iuris inductiua nō extendunt̄ de cō
tractibus ad testamēta nec ecōtra:nec ista argumentatio ꝓcedit
in statutis:q̄ tantū disponunt quantū loquunt̄ ⁊ non plus:et ita
ibi Bal.⁊ alij.⁊ idē Bal.in.l.vnica.C.de.l.fus.cani.⁊ ꝺm ista de
30 clara gl.quā.§.retuli in.c.j.§.itē sacramenta.de pace iu.fir.†que
31 dicit testm̄ numerari inter contractus:prohibitio†aūt de nō alie
nando in certas ꝑsonas vr̄ generalior:qꝛ comprehendit etiā trās
missionē iure hereditario.l.codicillis.§.matre.j.de lega.ij.decla
rat no.Bar.in.l.pēto.§.fratre.e.ti.⁊ in.l.si ita qs.§.ea.l.ff.de vb.
obl.⁊ in.l.ea lege.C.de cōditio.ob cau.⁊ adde qd statim sequitur.
¶ Scdo ꝯtra istā regulā facit illud qd singulariter decidit Bal.
in.c.quia.v.in vlt.col.circa fi.de iudi.vbi dicit sepe de facto cōtin
32 gere.†dictat statutum ꝙ forensi non possunt vendi vel donari res
ciuium existentes in libro cōis:nunquid poterunt in vltima volū
tate legari vel donari causa mortis:primo dicit̄ videri ꝙ nō:cuꝫ
sit eadē ratio statuti:⁊ vbi est idētitas rationis ibi non dicitur ex
tēsio:sꝫ ea veri⁹ tacita dispositio eiusdē statuti.l.his solis.in ver
bo satis tacite cautū putamus.C.de reuocan.dona.Contrarium
determinat:⁊ no.istā decisionē per doctrinā Dy.in.l.seruū filij.
§.qui chirographuꝫ.s.eo.Itē quia in statuto exorbitanti:casus
omissus habet̄ pro omisso:⁊ relinquitur dispositioni iuris com
munis.l.si cum dotē.in princi.⁊.l.si vero.§.de viro.ff.so.mat.not.
in.c.susceptū.de rescrip.in.vj.in nouella.⁊ hoc reputat valde tenē
dū menti:ego non firmo hanc decisionē:qꝛ ex theorica Barto.et
aliorum in.l.si ita quis.§.ea.l.ff.de verb.obl.apparet nō esse ver.
33 ¶ Tertio in cōtrariū facit†qꝛ cōditio impossibilis vitiat stipula
tionē ⁊ oēs contractus tam stricti iuris quā bonefidei.l.non solū.
ff.de actio.⁊ oblig.⁊ ibi tex.assignat rationē.l.impossibilis.ff.de
verb.ob.§.impossibilis.insti.de inuti.stip.et tñ nō vitiat vltimas
voluntates.l.obtinuit.ff.de condi.⁊ demon.l.j.vbi gl.et Bart.ff.
de condi.insti.glo.in.§.fin.insti.de leg.no.in.l.si mihi ⁊ tibi.§.ser
uos quos gadibus.s.e.etiam si testator fuerit incertus vtrū con
ditio esset impossibilis vel non:adhuc non vitiatur legatum ca
sus est singularis ꝺm Barto.ibi ad fi.in.l.ab omnibus.§.in testa
mento.j.e.¶ Quarto in contrariū est tex.in.l.diuus libertus.ff.
54 si quid in frau.patro.†vbi libertus inter viuos potest donare be
ne merentibus in diminutionem legitime patroni:sed tñ non po
test in vltima voluntate eis legare:⁊ vide quod per illum tex.de
cidit no.Bar.in.l.ambitiosa.in.ij.col.ff.de decre.ab ordine faciē.
Rōnem diuersitatis ad illū tex.assignat gl.no.in.l.patron⁹.ff.de
ꝓba.⁊ vide tex.in.l.j.§.j.ff.si qd in frau.patro.¶ Quinto in con
35 trariū facit qꝛ†in cōtractib⁹ cōditionalibus sumitur argu.a ꝯrio
sensu.l.pecuniā.ff.si cer.pe.l.inter socerum.§.cum inter.ff.de pac.
dota.siue sint ꝯtract⁹ stricti iuris siue bonefidei ꝺm Bal.in.l.apd
antiquos.C.de fur.⁊ tñ non hꝫ locum in vltimis voluntatibus in
verbis testatoris conditionaliter prolatis si decesserit sine liberis
talem substituo:non sumitur arg.a contrario.ergo si decesserit cū
filijs qd filij intelligant̄ substituti.glo.est approbata in.l.lucius.
⁊ ibi clarius Bar.s.de her.inst.cum concor.quas dixi in.l.j.C.de

36 pac. ¶ Sexto in 9riũ est tex. in. l. fi. in fi. ff. cõia pđ. q dicit: q actꝰ viuentiũ possunt stare in suspenso: sed nõ actus morientiũ: et ibi
37 vide p Bar. in vlti. col. declarãtẽ ad ꝓpositũ nostrũ. ¶ Septio in cõtrariũ facit q in cõtractibus facilius presumitur fraus quã in vltima volũtate. l. ex hoc edicto. §. alienationes. ff. de alie. iudi. mu. cau. fac. Bar. in. l. si is q ex bonis ad fi. vbi dixi. ff. de vul. ꝛ pu pil. ꝛ ibi Imo. ꝛ Mod. reprobãt gl. q dicit contrariũ in. l. qui te
38 stamẽtũ. in prin. ff. ð ꝓba. ¶ Octauo in cõtrariũ facit q minor. xxv. annis habẽs curatorẽ cũ equiparatur pupillo nõ põt cõtrahe re sine autoritate curatoris. l. si curatorẽ habẽs. C. de in integ. rest. min. ꝛ tñ põt testari sine autoritate curatoris. l. aurelio. §. caius. ff. de lib. leg. l. si frater. ff. q test. fa. pos. etiã si curator exꝑsse contradi cat. l. cũ pater. §. curatoris. ĩ. de leg. ij. ẽm Bal. ꝛ alios in. d. l. si fra ter. rõ diuersitatis traditur per gl. in. d. l. caius. per Bar. in. l. ver ba gesserũt. per illũ tex. ff. de ver. sig. ꝛ in. l. j. §. fuit quesitum. ff. ad
39 treb. ¶ Nono in 9riũ facit q adultus habens curatorẽ nõ põt alienare inter viuos res immobiles sine autoritate curatoris ꝛ de creto iudicis. l. que tutores. C. de adm. tu. l. magis puto. §. ne passum. ff. de rebus eorũ. ꝛ tñ põt in vltima voluntate: nã in testamẽ to põt cõmittere creditoribus qð alienent res sine decreto. ita no. Bal. in. l. prediũ. C. qñ decre. opus non est. vbi dicit hunc passum nõ esse ab alijs tactũ: ꝛ idem Bal. in. l. j. in prin. ff. de rebus eorũ.
40 ¶ Decimo in 9riũ facit q cõtra confessionem que fit inter vi uos hꝫ locũ exceptio nõ numerate pecunie. inst. de literarũ obl. ꝛ toto tit. C. de non num. pecu. secus est in illa que fit in vltima volũ tate: q non expectat futuram numerationẽ gl. est not. in. l. j. C. de fal. cau. adiec. leg. que gl. est ad hoc vnica et singularis in iure ẽm Bald. in. c. literas. in. ij. col. de presum. et in titu. de pace constan.
41 in verbo vasalli. el. j. in fi. ¶ Undecimo in cõtrariũ facit q dñs manumittendo seruum inter viuos: intelligitur ei donare pecu lium qð habebat seruus: secus si manumittat in vlti. voluntate. l.
42 vnica. ꝛ ibi gl. C. de pec. eius qui lib. meruit. ¶ Duodecimo fa cit q stipulatio annua censetur pro primo anno pura pro sequen tibus conditionalis: secus in vltimis voluntatibus. l. stichuꝫ. §. stipu. ff. de verbo. obliga. l. senatus. §. fin. cum simi. ff. de don. cau sa mor. ¶ Decimotertio facit quod decidit Bar. in. l. j. §. si plu res. in scða. q. ff. de exercito. ¶ Decimoquarto facit quod decidit idem Barto. in. l. via constitui. §. fin. ff. de seruitu. rustico. predio rũ. ¶ Decimoquinto facit quod decidit no. Bar. in. l. si plures. ff. de dam. infec.

1 ¶ Heres post moraꝫ tenetur legatario ad vsuras et omnes ac cessiones.
2 Usure qð licet non veniant qñ legata est species: ex mora tamẽ de bentur quando legata est pecunia.
3 Pecunia que debetur licet quo ad aliqua iudicetur vt species: ta men quantum ad vsuras non habet naturam speciei. nu. 5.
4 Pecunia etiam in sacculo deposita recipit vsuras.
6 Actio ex testamento est stricti iuris: ꝛ habet naturam bone fidei quo ad vsuras ꝛ accessiones: ꝛ quomodo. nu. 8. remissiue.
7 Usure in contractibus stricti iuris non veniunt nisi a tempore li tis contestate.
8 Fructus naturales ex re testatoris legata: non debentur ante mo ram sicut nec vsure: ꝛ ibi de veritate.
9 Heres de fructibus perceptis ex re testatoris legata tenetur an te moram ab adita hereditate de eo quod percepit: de percipien dis post moram.
10 Res legata prestatur per heredem in loco vbi relicta est.
11 Res legata si esset in loco multum longinquo: heres ꝓquirit sum ptibus eius.
12 Quasi contractus qui celebratur inter heredem ꝛ legatarios per aditionem hereditatis: differtur ab alijs.
Res que petitur ex cõtractu debet solui vbi petitur ex cõtractu: sed in legato vbi est.
13 Heres qui adit videtur cõtrahere non in loco vbi adit: sed in lo co vbi sunt res.
14 Seruari qð debeat non solum idꝗð testator voluit: sed etiã illud quod verisimile est eum voluisse. ꝛ nu. 15. 16. 17. ꝛ. 18.
19 Dispositio quamuis generalis nõ est referenda ad ea de quibus non est verisimile disponentem cogitasse.
20 Institutio facta de filijs an trahatur ad filium quẽ testator igno rabat se habere.
22 Heres si transtulit rem legatam de loco vbi erat tpe facti legati: tenetur eam prestare in loco vbi petitur.
23 Translatio rei legate ab herede facta sine dolo vel culpa nocet le gatario vt in loco vbi res nunc est debeat peti: nisi esset facta ad lo cum multum longinquum.
24 Quantitas legata debet prestari per heredem vbi petitur.
25 Res legata si culpa heredis non apparet: heres tenetur ad esti mationem.
26 Res legata si perijt culpa heredis: legatarius eligit: vel agere ad rem vel ad pretium.
27 Electio in legato alternatiuo quãdo verba executiua referũtur ad heredem: est heredis: alias legatarij.
28 Heres ꝛ alius quilibet qui haberet eligere in alternatiuis: ita de mum hꝫ electionem qñ non est moram facturus legatario.
Debitori in alternatiuis tunc datur electio quando vtriusq; rei habet expeditam solutionem.
29 In obligationibus alternatiuis inter viuos licet admittatur va riatio etiam post sententiam: tamen non admittitur quãdo va riatio impediret executionem.
30 Res quod non extet: et non appareat vel non reperiatur pa ria sunt.
Ad estimationem rei ita deuenitur quando non apparet: sicut quando non extat.
31 Heres erga legatarium quod teneatur etiam de leuissima culpa
Diligentia capitur pro leuissima culpa.
32 Per interitum rei legate ante moram heres liberatur: ita vt etiam non teneatur ad estimationem.
33 Heres post moram tenetur de interitu ꝛ odio moroso.
Contra morosum fit in omnibus sinistra interpretatio
34 Heres pro specie legata que non appareat absq; eius culpa te netur cauere legatario de restituendo si apparuerit: ꝛ de prose quendo: expensis tamen legatarij.
35 Debitor speciei quando teneatur cauere de restituendo rẽ ipsaꝫ quando non appareat.
36 Procurator tenetur de leuissima culpa. ꝛ quando teneatur caue re de restitutione rei si ad eum peruenerit.
37 Depositarius tenetur de dolo ꝛ lata culpa: ideo non cauet de re stituendo rem.
38 Heres adeundo hereditatem dicitur quasi contrahere cum lega tarijs ꝛ fideicommissarijs.
39 Quasi contrahere cum legatarijs ꝛ creditoribus q dicatur etiã agnoscens bonorum possessionem.
49 Debitor speciei morosus quod teneatur de interitu etiam si spe cies eodem modo fuisset peritura penes creditorem.

Cum res. ¶ Heres post moram tenetur ad vsuras ꝛ alias accessiones. h. primo ꝛ species legata dꝫ pstari in loco vbi est relicta: nisi te stator aliud senserit vel si dolo heredis in alium locuꝫ sit translatio. h. scðo. Iteꝫ legatum generis quando iudicatur vt corpus dꝫ prestari vbi relictũ est: alias vbi petitur. h. tertio. ꝛ si spe cies legata nõ apparet culpa heredis estimatio debetur: alias ca uet de restituẽdo cuꝫ ad eum ꝑuenerit. h. quarto. Et in legato al ternatiuo dꝫ res presens pstari vel alterius estimatio: ꝛ si ambe res non apparent dꝫ caueri de prestanda illa que in potestatẽ he redis peruenerit: aut absentis vel mortue estimationem. h. quin to. Itẽ quando res legata perijt vel non apparet sine culpa here dis tenetur solum cauere: si vero cum culpa dꝫ statim cõdemnari pro re legata. h. sexto. Itẽ heres tenetur de leuissima etiaꝫ culpa ꝛ etiam de interitu post moram. h. septimo ꝛ vlt. ꝛ tota ista. l. vsq;
1 ad fi. ¶ No. j. qð heres morosus in prestanda re legata tenetur le gatario ad vsuras ꝛ ad fructus ꝛ ad omne aliud dãnuꝫ qð passus est legatarius. facit. l. apud iulianum al's incipit aphricanus. §. fructus. s. eod. Et quatenus tex. loqtur de vsura clare procedit in pecunia in quãtitate relicta: ꝓt etiã ẽm glossellã pmã: ꝛ clariꝰ Barto. ꝛ docto. pcedere in pecunia ĩ specie relicta p. l. ij. ĩij. ꝛ. iiij. C. depo si. ¶ No. istam secundã solutionẽ Bar. ꝛ doc. qa ex ea ha bes correlarie tria vel quatuor notare. Primo qð licet ĩ speciebꝰ nõ veniant vsure ex mora. d. l. in fideicommissi. §. si auro. ff. de vsu ris. tamen veniunt in pecunia que debetur vt species: vt hoc tex. iuncta glo. prima. Et ex hoc habes secũdo notare: ẽm Pe. Imo.
3 Rapha. ꝛ Areti. hic. quod licet pecunia que debetur vt certum corpꝰ quo ad aliqua iudicetur vt species et habeat naturam spe ciei. l. talis scriptura ver. penul. et. l. plane. §. j. s. eodẽ. ꝛ. l. sed si cer tos. ĩ. eod. ꝛ. l. si creditor. s. de pecu. tamen quantum ad vsuras nõ habet naturam speciei vt hic: quod bene not. ¶ Tertio per ista apparet non bene dicere Bald. in. c. j. §. similiter. de controuer.
4 inuesti. in vsi. feu. vbi no. quod sicut species non recipit vsuras d. l. in fideicommissi. §. si auro. ita nec pecunia in sacculo deposi
5 ta cum iudicetur vt species ꝛ male dicit per predicta. ¶ Quar to ꝛ subtilius habes correlarie notare ex isto tex. iuncta dicta so lutione gl. ꝛ Barto. ꝛ iuncto versi. sed si id. ĩ. ea. l. quod in eadem pecunia que legatur vt certum corpus reputatur q non sit spe cies: item reputatur q sit species: ꝛ cum ista sint contraria in ea dem lege: non videntur posse stare. In isto enim principio pecu nia que legatur vt certum corpus non iudicatur vt species: q: ve niunt vsure que non veniunt in speciebus vt dixi. sed postea. ĩ. in ver. sed si id: pecunia que est legata vt certum corpus iudicatur vt species. sed potes dicere q quãuis ambo sint in eadẽ. l. tñ pro cedunt respectu diuersorꝫ. Nam in hoc principio non iudicatur vt species

species respectu vsurarũ. Ibi vero inducat̃ vt species respectu lo
ci in quo d3 prestari. ¶ Scḋo principaliter no. ex eodẽ princ. hu
6 ius tex. ꝙ licet actio ex testõ sit stricti iuris: patet: q: nõ enumera
tur in. §. actionum. insti. de actio. Et ꝙ sit stricti iuris ꝓbat text.
in. l. al's. ⁊ ibi Bar. ad hoc no. ff. de in litẽ iuran. Idem Bart. in. l.
arbitrio. §. j. post glo. ibi. ff. de dolo. tamen habet naturã actionũ
bone fidei quo ad vsuras fructus ⁊ similia vt hic et. l. in' minorũ.
C. in qui. cau. in integ. resti. non est neces. vt veniant a tẽpore mo/
7 re: sicut in contractibus bonefidei. † Nam in contractibus stricti
iuris non venirent nisi a tempore li. conte. l. cum fundus. in prin/
ci. ff. si cer. pet. l. mora. in princi. ⁊. l. videamus. §. si actionum. ff. de
8 vsu. Istud † tamen qḋ actio ex testamento habeat naturam stricti
iuris quomodo procedat declarat melius quã alibi Bart. in. l. si
9 heres. ff. de eo qḋ certo loco. ¶ Tertio diligenter † not. tex. istum
ibi vsuras ⁊ omnẽ vtilitatem prestañ. ꝙ sicut vsure que sunt fru/
ctus industriales ⁊ ciuiles non debent̃ legatario nisi post moras
heredis: hic est tex. pro. ita etiam fructus naturales ex re legata
que est propria testatoris non debeantur ante moram: sed solum
post moram qḋ pro certo vr̃ mirabile ⁊ cõtra cõmunes regulas.
Iste eñ tex. loquit̃: qñ legata ẽ res ꝓpria testatoris: vt dicit text.
ibi: si quidem propria fuerit testatoris. Et tñ in verbo omnez vti
litatem vult: ꝙ fructus non debeant̃ nisi post moram: in contra/
riũ est regula qḋ fructus ex re legata q̃ est ꝓpria testatoris deben/
tur etiã ante moram a die adite hereditatis. l. herẽni⁹. ff. de vsu.
l. si tibi homo. C. cum seruus. j. e. l. j. ñ. ⁊. iij. C. de vsur. ⁊ fructi. leg.
Ratio: q: dominiũ qñ est res propria testatoris ipso iure transit
in legatariũ a die adite hereditatis. l. seruum filij. §. j. cũ glo. s. eo.
cum si. et ita fuit dictũ in. l. si quis bonorum. vbi Bar. ⁊ alij. s. eo.
Cogita. Et dic vt no. in. d. l. si tibi homo. §. cum seruus. j. e. Et for
te posset dici altero de trib⁹ modis ad hũc tex. primo ꝙ iste tex.
respectu fructuum non excludat tempus ante moram: nec talis
argumẽtatio d3 fieri a contrario sensu: per iura proxi. alleg. scḋo
posset attentari: qḋ ex quo iste text. cum mysterio presupponit: ꝙ
heres habeat copiã ⁊ facultatem qḋ fuit a prin. in mora constitu
tus. Tamen istud scḋm non teneo propter regulã. l. qḋ te. ff. si cer.
pet. Uel tertio dic ꝙ heres de fructibus quos percepit bene te/
netur ab adita hereditate etiam ante moras iuribus preallegatis
sed de ꝑcipiendis solũ tenetur a tpe more. gl. est in. l. si. ⁊ ibi Bar/
10 to. insi. C. de vsur. ⁊ fruc. leg. ⁊ istud tertiũ vr̃ tutius. ¶ † Quarto
no. in ver. s3 si res: ꝙ res legata d3 pstari per heredẽ in loco vbi re
licta est: quod verbum exponit̃ hic in glo. dupliciter. i. vbi relicta
est. i. vbi erat tpe conditi testamenti: ⁊ ita etiam exponit glo. in. l.
cũ seruus. s. e. ⁊ glo. in. l. seruus. j. eo. circa quem text. bene insistit
Are. hic. vel secundo ibi relicta est. i. vbi testator moriẽs eam reli
quit: ⁊ sic ibi erat tpe mortis testatoris. facit tex. in. l. qḋ legatur
in verbo vbi est. ff. de iud. ⁊ istud tenet Cyn. in. l. j. C. vbi fideicom
11 mis. peti debeat. ¶ † Intellige istum tex. procedere quando res
nõ erat in loco multum longinquo. al's presumeret ꝙ testator vo
luerit sumptibus heredis perquiri ⁊ pstari. l. cu3 seruus. vbi dixi
s. eo. ẜm Bar. hic ⁊ ibi: ⁊ alios oẽs: ⁊ est ratio: q: si legatarius co
geret̃ rem legatam que est in multũ longinquo suo sumptu pseq:
legatũ redderet̃ inutile. l. qui cõcubinã. §. qui hortos. ⁊. l. his ver
bis. §. si. ⁊ ibi Bar. no. j. de leg. iij. ¶ Quinto subtiliter not. ex. e.
12 tex. ẜm Raph. ꝙ † quasi cõtractus qui celebrat̃ inter heredem ⁊ le
gatarios aditiõe hereditatis. l. apud iul. §. fin. ff. ex q. cau. in pos.
ea. ⁊. §. heres. insti. de obl. q ex quasi ꝯtractu. differt ab alijs. nam
in contractib⁹ res d3 solui vbi petit̃ ex contractu. l. heres absens.
s. de iudi. c. fin. de fo. cõpe. sed in legato species d3 solui vbi est ca
sus est hic. Et sic obligatio q̃ causat̃ ex isto quasi ꝯtractu adiuo/
nis vr̃ fieri respectu loci vbi res est: qḋ est notabile ẜm eum: ⁊ ali/
ter nõ declarat. Sed tu dic istud procedere propter verisimilitu
13 dinẽ mentis testatoris: vt dicitur in tex. ⁊ propterea dicit † Ang.
hic: qḋ heres adeundo non vr̃ quasi ꝯhere in loco vbi adit̃ here/
ditas: sed in loco vbi sunt res legate: ꝑ istũ tex. ¶ Sexto no. egre
giũ tex. ibi: vbi testator voluit vel vbi verisimile est eũ voluisse: ꝙ
14 † nõ solũ seruadũ est illud qḋ testator expsse voluit ⁊ dixit: s3 etiã
illud qḋ verisimile est eum voluisse: ⁊ ista a pari procedunt: et sic
pondera hic esse tex. pro eo qḋ voluit glo. que quotidie allegatur
15 pro singulari in. l. tale pactum. §. si. ꝑ illũ tex. ff. de pact. † qḋ illud
habetur pro disposito qḋ testator verisimiliter disposuisset si de
hoc fuisset interrogatus. idẽ no. Bal. in. l. j. C. q̃ res pig. obl. pos.
facit tex. in. l. barbarius. ver. s3 ⁊ si scisset. ⁊ ibi Bal. ad ista3 regu.
16 lam. ff. de offi. presi. bene facit † q: dispositio testatoris collata in
vnũ casum h3 locũ in alio in quo verisimiliter disposuisset idẽ si
cogitasset. tex. est notabilis in. l. titius. §. lucius. ⁊ ibi Bar. ⁊ Mo
der. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊ in. l. fin. ⁊ ibi Barto. ⁊ alij. C. de posth. her.
insti. Facit etiam qḋ notabiliter dicit Ang. in. l. gallus. §. ⁊ quid
17 si tñ. s. de lib. ⁊ posth. † qḋ dispositio testatoris facta in vno casu
vel vna psona extendit̃ ad aliũ casum vel aliã psonã: qñ ex conie/
cturis colligi põt: qḋ testator verisimiliter idem disposuisset si
cogitasset aut fuisset interrogatus. ¶ Et ꝑ ista dat̃ notabilis li/
18 mitatio ad regulã que h3 † qḋ casus omissus a testatore habetur
pro omisso. l. cõmodissime. s. de lib. ⁊ posth. l. si cũ dotem. in prin.
ff. sol. mat. ⁊. l. si extraneus. ff. de condi. ob cau. nisi verisimile sit ꝙ
testator idẽ voluerit in casu omisso. text. est hic notabilis cũ alijs
19 prealle. ¶ Adde similiter ecõtra † qḋ nulla dispositio est tam ge
neralis q̃ vnꝗ referẽda sit ad ea de qbus nõ est verisimile dispo/
nentẽ cogitasse: ẜm Ang. in consi. ccxlviij. qḋ inci. Philippus ci
uis de Florẽtia. in. ij. colũ. ¶ Contra pdicta ⁊ tex. nostrũ fortiter
facit tex. in. l. si qs ita. §. pe. ff. de testa. tute. ⁊ gl. ordinaria ⁊ appro
20 bata in. l. lucius. in prin. ff. de lib. ⁊ posth. q̃ vult † qḋ si testator in
stituat filios suos: ista institutio licet generalis nõ trahitur ad fi/
lium quẽ testator ignorabat se habere. et tñ verisimilitudo est pre
sumpta mẽs testatoris qḋ si sciuisset eũ habere ex naturali chari
tate fuisset eũ instituturus. ar. l. iij. C. de inoffi. test. ⁊ illã gl. tenent
Dy. ⁊ Bart. in. d. l. si qs ita. §. pen. vbi est bonus tex. de hoc. Uñ
21 per illum † tex. in. d. §. pe. ⁊ per illã glo. est necesse limitare predi/
cta: vt non procedant qñ extẽsio haberet fieri de vna persona ad
aliã personã. ⁊ ita in specie limitat Are. in. d. §. ⁊ quid si tantũ. in
v. col. ex quo apparet qḋ illud qḋ ibi dicit Ange. de extensione q̃
fit ad aliam personã: vt. s. retuli non est verũ. ¶ Septimo no. in
22 ver. s3 si alibi: hic etiam esse egregiũ tex. † qḋ si res legata tpe mor
tis testatoris erat in certo loco puta Florentie: ⁊ si heres de illo
loco nõ amouisset liberaret̃ eã prestãdo Florentie vt in ver. prece
denti. vbi dixit. ⁊ in. l. qḋ legat̃. ff. de iud. tñ si heres inde amouit
sine causa: non liberaret̃ si eam velit prestare Florẽtie: sed tenetur
reducere ad locũ vbi iudicialiter petit̃ qḋ est notandũ ẜm Pau.
de. Aler. ⁊ Ar. hic. ⁊ pcedit propter dolũ heredis dolose trans/
ferentis. Ex quo habes correlarie notare ẜm Rapha. cu. qḋ trãs
latio dolose facta ab herede obligat eum ad soluendũ speciẽ lega
ta3 vbi petit̃: quãuis cessante dolo fuisset soluẽda vbi erat nõ vbi
23 petit̃. qḋ bene no. ¶ † Octauo no. in ver. ceter qḋ trãslatio facta
ab herede sine eius dolo vel culpa nocet legatario: vt in loco in
quo nũc est debeat peti: nõ aũt in loco in quo prius erat tempore
mortis testatoris: qḋ intellige ẜm Raph. cu. ⁊ bene: nisi trãslatio
esset facta ad locum adeo longinquũ qḋ ex eius recuperatiõe fa/
cienda legatũ redderet̃ quodãmodo inutile: nã tũc factum here/
dis etiam sine dolo ⁊ culpa heredis nõ d3 valere nec tenere ad an
nullañ. effectualiter legatum. l. si seruum. §. de illo. ff. de verb. obli.
Facit quod dixi. s. in. iij. no. ẜm Bar. ⁊ alios hic. ¶ Nono no. in
24 ver. sed si id petatur. in fin. † qḋ quantitas d3 prestari per here/
dẽ vbi petitur. et non consideratur locus vbi est. Ratio hui⁹ no.
est: quia quantitas non respicit certũ locũ nec dicit̃ circunscribi
loco. l. caius. in prin. j. de lega. ij. l. fideicõmissaria. §. tractatum. ff.
de iudi. Imo fortius tenuit gl. in. d. l. qḋ legat̃. qḋ idẽ sit in quoli
bet legato generis: qḋ an sit verum dic vt hic p Raph. ¶ Deci
25 mo no. in versicu. itaqꝫ si stichus. † quod quando res legata culpa
heredis non apparet tenetur ad estimationem: siue res legata sit
propria testatoris siue aliena. Et si heres in dolo fuit statim põt
condẽnari ad estimationẽ vt hic. si vero fuit in culpa: d3 dari mo/
dicũ tps ad inueniendũ rẽ ⁊ restituẽdũ. l. si constante. §. si vxor. ff.
sol. matr. ẜm Bar. hic. ⁊ in. l. cum seruus. vbi dixi. s. eo. ¶ Unde
26 cimo no. et eodẽ ver. † qḋ qñ res legata perijt culpa heredis: vide
tur qḋ estimatio peti possit ⁊ non ipsa res: qḋ vr̃ cõtra. l. si seru⁹.
s. e. vbi ipsa res petit̃. Tamẽ ẜm Bar. ⁊ doc. iste tex. nõ loquitur
de petitione: sed de pstatione ⁊ sic executione. tñ est in electione le
gatarij vel petere rem vel estimationem. l. illud. §. j. ⁊. l. si filio. ff. de
dona. cau. mor. dixi in. l. si cũ seruus. s. eo. ¶ Duodecimo not. in
27 ver. toties hic videri tex. † ꝙ in legato alternatiuo in dubio ele/
ctio sit heredis: qḋ est cõtra tex. ⁊ doc. gl. magistralẽ. in. l. lucio. j.
ti. j. ⁊ cõtra. l. plane. §. pe. s. e. sed rñde ẜm Dyn. Bal. Pau. de ca.
d. Aler. ⁊ Are. qḋ iste tex. de necessitate d3 intelligi: quando ver/
ba executiua fuerunt relatũ ad heredẽ: quo casu electio semp ẽ he
redis. l. si ita relictũ. §. si. j. titu. j. no. gloss. in. d. l. lucio. Tamen ista
solutio diuinat ad tex. presertim cum tex. loquat̃ impersonaliter
sed si stichus aut pamphilus legetur. ¶ Decimotertio no. ex eo.
28 ver. toties: egregium tex. † qḋ heres ⁊ quicunqꝫ alius debitor cui
alias de iure cõpeteret electio: ita demum d3 habere electionem
quoties non esset eligendo moram facturus legatario: ⁊ sic credi
tori: vt quia ambo serui essent presentes: ⁊ sic posset statim dare il
lum quem eligit. Non sic quando alter abesset in longinquo: q: si
illum eligat ⁊ petat moram faceret legatario. Unde correlarie ha
bes notare ex tex. qḋ tunc demũ debitori est danda electio quãdo
vtriusqꝫ rei h3 expeditam solutionẽ. si ergo non sit expedita solu
tio non d3 cõcedi electio: ne impediatur executio. tex. est hic nota
bilis. Unde cõfert iste. §. ad materiam. l. cum qui certarũ. §. j. ff. de
29 ver. ob. † vbi in obligationibus alternatiuis inter viuos admitti
tur variatio: etiã post sentẽtiã. Nam d3 limitari per hũc tex. dũ/
modo talis variatio non impediat executionẽ. ¶ Decimoquar/
to no. in ver. itẽ si res: ibi: perierit vel non compareat ẜm Bar. ⁊

30 doc. ꝙ †paria sunt rem non extare ⁊ nõ apparere seu non reperi-
ri. Adde Bar. in. l. ꝙ te. circa fi. ff. si cer. pe. ⁊ tex. in. l. si cõstante. §.
si vxor. ff. so. ma. per quẽ tex. no. ibi Bar. ꝙ sicut deuenitur ad esti
mationẽ re non extante. l. in re furtiua. cũ fi. ff. de condi. furti. ita
re extante sȝ non apparente. Alibi ꝙ paria sunt non esse vel esse
⁊ non apparere. l. si duo titij. ff. de test. tut. l. in lege. ff. de cõtrahẽ.
emp. c. solẽnitates. primo. ⁊ ibi glo. no. de ꝯsecra. dist. j. Sed tu ad
uerte ꝙ imo iste ver. vr̃ ad hoc male allegari per Barto. ⁊ docto.
Nam loquit̃ qñ res legata sine culpa heredis perierit vel nõ cõ-
pareat. quo casu in nullo sunt paria. Nam qñ res legata perierit
sine culpa heredis heres est liberatus. vt. j. in ver. si. vbi dicet̃. sed
qñ non apparet sine culpa p̃stat cautionẽ de ea restituẽda vt hic
⁊ in ver. Sed si culpa. s. ea. l. Et lȝ iste tex. videat̃ innuere ꝙ etiam
in primo casu heres debeat cauere: tñ istud non vr̃ bene dictũ: ex
quo enim heres est liberatus ꝑ interitum rei legate frustratorijs
cautionibus non est vtendũ. l. non cogendũ. §. sabinus. ff. de pro-
cur. est bene verũ ꝙ qñ heres fuisset in culpa: tunc talis equipa-
ratio bene procederet: ita debet̃ estimatio re extante ⁊ non appa-
rente sicut re perempta. vt in ver. itaqȝ. ⁊ ibi do. Alexã. no. s. ea. l.
Sed rñde saluando notabile Bart. ⁊ doc. ꝙ iste tex. loquit̃ quan-
do res perijt: sed non ꝯstabat perijsse: ⁊ sic erat dubiũ an esset in
rerũ natura vel non. Unde etiã tunc p̃stat̃ cautio sicut qñ nõ repe
ritur. ita proprie procedit iste tex. Tamen si bene cõsideras tunc
esset idẽ casus qꝛ nõ appareret: ⁊ nõ esset eqparatio. ❡ Decimo
31 quinto no. in ver. culpa. † ꝙ heres tenet̃ erga legatariũ non solũ
de lata ⁊ leui culpa: sed etiã de leuissima quãuis ꝯtrarium in hoc
vltimo teneat gl. hic. Sed iste tex. stringit ꝯtra gl. ꝙ heres tenea-
tur etiã de leuissima culpa dupliciter inducendo istũ text. iste eñ
tex. expresse dixit heredẽ teneri etiã de leui culpa postea dubitat
an etiã teneat̃ de diligẽtia. Et decidit ꝙ sic. Modo si diligẽtia so
lum cõprehenderet leuẽ culpã tex. esset supfluus. vt ergo aliquid
addat intelligit̃ sub termino diligentia comprehendere leuissi-
mam: ⁊ expositio gl. dum exponit. i. ꝙ faciat qd̃ debitũ est: est in-
epta ad propositũ: scd̃o ⁊ proprius facit quia diligentia capit̃ ꝑ
leuissima culpa. glo. est ordinaria in. l. si vt certo. §. nunc videndũ.
32 in verbo diligẽtia. ff. cõmoda. ❡ Decimosexto not. in ver. si. † ꝙ
ꝑ interituȝ rei legate ante morã heres liberat̃. Jta vt etiã non te
neatur ad estimationẽ. facit. l. non amplius. §. j. s. e. ⁊. l. si ex legati
causa. ff. de verb. obli. limita in casu singulari. l. cũ quidã. C. de cõ
di. inser. vbi specie ꝑempta ante morã casu fortuito tñ debet̃ esti-
33 matio ⁊ rationẽ dic vt ibi ꝑ doc. ❡ † Ultimo no. ꝙ post morã he
res tenet̃ de interitu ⁊ odio moroso si inspicit̃ qd̃ possibile fuerit
qd̃ seruus non fuisset moriẽs in manibus legatarij: nã ꝯtra moro
sum fit in omnibꝰ sinistra interpretatio. l. locũ. §. condemnatio. ff.
de tabu. exhi. l. de etate. §. qui tacuit. ff. de interro. actio. Et ita ad
terminos nostros dixi gl. in. l. diuortio. in glo. ij. ff. de nego. gest.
34 ❡ Glo. i verbo de restitutione. † Bar. Ang. Flo. ⁊ Jmo. rñdent
qd̃ iura que allegat gl. pro contrarijs cõcordãt cum isto tex. quia
hic ⁊ ibi dicitur qd̃ dȝ caueri de restituẽdo nõ aũt de ꝓsequendo.
et ita gl. in. l. si quis seruũ. in prin. j. tit. j. Sed tu aduerte quia imo
hic heres tenetur non solũ cauere de restituendo sed etiam prose-
quendo sumptibus tñ ipsius legatarij ⁊ eius ꝑiculo. l. seruo lega-
to. §. si. ⁊. l. si seruus legatus. in princi. cum glo. j. e. gl. Bart. Ang.
⁊ alij in. l. cũ seruus. s. e. in prin. ⁊ in. l. si quis seruũ. j. ti. j. Pau. de
ca. do. Alex. ⁊ Are. ❡ Unde ad cõtraria gl. rñdetur ꝙ iste tex. lo
quitur in vltimis voluntatibus in quibus versatur maior fauor
l. in testamẽtis. j. d̃ regu. iur. ⁊ ibi heres obligat̃ ex quasi cõtractu
aditionis. vt dicetur in glo. in verbo diligentia. Et ista cessant in
35 actionibꝰ realibus: ⁊ sic in. ll. allegatis in gl. ❡ † Juxta istã glo.
Bar. plene distinguit: an ⁊ qñdo debitor teneat̃ cauere de resti-
tuendo. Et eius distin. referũt ⁊ simpliciter sequuntur Flo. ⁊ Sa-
li. hic. sed tu aduerte. Jnquantũ Bar. dicit ꝙ fallit in procurato
re: quia lȝ talis contractus mandati fiat soluȝ gratia mandantis
36 sicut ⁊ depositũ. † tamen quia adeo grauat̃ procurator qd̃ etiam
teneatur de culpa leuissima. l. a procuratore. C. manda. ideo etiaȝ
grauat̃ ad cauendũ: ista ratio Bar. vr̃ concludere totum econtra
⁊ oppositum: quia si procura. adeo grauat̃ in hoc vt teneat̃ etiaȝ
de leuissima culpa quãuis mandatũ fiat soluȝ gratia mandantis
ergo ex hoc potius debet inferri releuatio ab onere cauẽdi ⁊ non
aliud grauamẽ per regulam tritam qd̃ qui in vno grauat̃ in alio
est alleuiandus. l. cum qui. in princi. ff. de iureiu. quia afflicto non
dȝ addi afflicto. l. diuus. ff. de offi. presi. ⁊ sic grauato non dȝ addi
aliud grauamen. ❡ Sed defende Bart. ꝙ lȝ illa sua argumenta
tio non videat̃ bona: tamen eius conclusio est bona sic intelligen
do qd̃ procurator teneatur de omni culpa etiaȝ leuissima. ❡ Ex
37 ex hoc tenet̃ cauere de ipsa re restituẽda si ad eũ ꝑuenerit † non sic
ꝑet de restituẽdo. d. l. si fine. ff. depositi. ❡ Glo. in verbo diligen-
a tia. distingue vt hic[a] per Barto. post antiquos cuius distinctio-

a ❡ Distigue vt hic. adde bal. i. l. si pignus. in pe. col. C. d̃ pig. act. Joã. de imo. i. l. mulier. i. §. si heres. ff. ad treb. pe. d̃ ancha. ⁊ Joã. deimo. in. c. bona fides. de d̃posito.

nem cõmuniter sequuntur alij. Et idem tenet Bart. in repe. l. qd̃
nerua. in vlti. q. ff. deposi. cum concor. hic traditis per do. Alexã.
38 ❡ † Sed aduerte tu inquantum Barto. ⁊ doct. fundãt istam do
ctrinã super quasi contractu qui celebratur ex aditione heredita
tis inter heredem ⁊ legatarios seu fideicõmis. prout etiam dicit
Barto. in ver. itaqȝ. s. ea. l. ⁊ est tex. planus in. l. ex maleficijs. §. he
res. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ i. §. heres. insti de obligatio. q̃ ex quasi cõ
tractu. Nã ipsemet Bart. in. l. apud iul. §. fin. ff. ex qui. cau. in pos.
ea. not. ex illo tex. in verbo creditorum. ꝙ heres adeundo heredi-
tatem quasi contrahit: sed quod ille quasi contractus celebratur
inter heredẽ ⁊ creditores. Et idẽ etiam ibi no. Ang. facit tex. in. l.
si minor. in verbo creditoribus. ff. de acqui. here. ❡ Alibi ⁊ ter-
tio idẽ Bar. in. l. de eo. ff. de iudi. sibimet de directo contrarius te
net: ꝙ per aditionẽ hereditatis non quasi contrahitur cum credi
toribus: sed bene cum legatarijs: dicit enim Bart. quod credito
res non agunt ex quasi contractu qui celebratur mediãte aditio
ne. sed bene agunt ex contractu antea celebrato cum defuncto: le-
gatarij aũt solũ agent vigore quasi contractus celebrati ex adi-
tione. Et propterea infert vt ibi ꝑ eũ. Et ita tȝ Rapha. cu. in ꝯsi.
clj. qd̃ incipit statuto Papiẽsi in. ij. col. ſm ordinẽ meũ. Et tenen-
do hoc ad dictã. l. apud iulianũ. §. si. ꝑ quẽ ibi Bar. no. contrariũ:
potes rñdere: vt ibi dicit gl. ꝑ quas cõtrahit̃. s. cũ legatarijs: ⁊ ꝓ-
bat ibi tex. in verbo legata. ❡ Alibi quarto loco Bal. in ru. C. q
39 admit. in. vij. q. vbi q̃rit † an agnoscẽdo bonor. pos. de iure p̃to-
rio dicat̃ quasi cõtrahere: sicut adeundo hereditatẽ de iure ciuili.
Concludit ꝙ vtroqȝ casu siue agnoscẽdo siue adeundo quasi con
trahat̃ cũ legatarijs ⁊ cum creditoribus. Sed ego credo ꝙ etiam
Bar. in. d. l. apud iulianũ. §. si. non voluerit hoc negare lȝ eñ no-
tet ex illo tex. ꝙ quasi cõtractus aditionis celebret̃ inter heredem
⁊ creditores: non per hoc debuit intellexisse Bar ꝙ etiã nõ cele-
bret̃ cũ legatarijs: qꝛ diceret ꝯtra tex. in. d. l. ex maleficijs. §. heres
⁊. §. heres. inst. de ob. q̃ ex quasi cõtractu. ❡ Tñ si bñ cõsideres ve
rior vr̃ opi. Bar. in. d. l. de eo. per rõnẽ per eũ allegatã quã. s. re-
tuli. ❡ Gl. in verbo vendere. in p̃ria ꝑte cõcludit ꝙ debitor mo-
rosus indistincte teneat̃ de interitu: etiam si esset peritura eodeȝ
modo penes creditorẽ: in cõtrariũ allegat quatuor text. Et ista ẽ
magis cõis cõclusio quã tenẽt gl. ⁊ doc. in. l. qd̃ te. ff. si cer. pet. Et
quia ibi late examinaui nõ insisto. hoc ponit late Bar. in. l. nemo.
§. j. j. de v̄b. ob. Jn scd̃a per viã notabilis ponit an debeat inspici
qd̃ euenire possit: dic vt ꝑ Bar. in. l. inter stipulantem. §. sacram.
j. de ver. ob. ⁊ in. d. l. si idem cum cõclusione. ibi dixi Et quantum
ad istum tex. dic vt dixi in vlti. notabili. s.

1 ☞ Heres morosus tenetur ex delicto sui serui commisso circa rem legatam etiam si heres sit ignorans.
2 Exceptio precisa vel noxalis ꝙ ita datur ex delicto serui: sicut datur actio.
3 Casus in quibus actio in factum datur legatario occasione legati contra heredem.
4 Actio in factum pretoria de qua hic: qd̃ nõ habeat naturã actionum bonefidei quo ad fructus ⁊ accessoria.
5 Heres conuentus ex delicto serui cõmisso circa rẽ legatam: liberatur dando ipsum seruum pro noxa.
6 Dominus qñ non vult dare seruum pro noxa qñ teneatur de peculio vel teneatur ad veram estimationem. ⁊ num. 7. Et qñ seruus non prestetur pro noxa. nu. 16.
8 Factum culposum vnius ex pluribus: quando noceat alijs.
9 Dominiũ rei in vniuerso ꝙ possit esse penes vnũ: ⁊ in rebus particularibus penes alium.
Regnum apulie licet sit ecclesie: tñ feuda singularia que sunt in regno: sunt de directo dominio regis.
10 Legatarius dicitur heres in re legata.
1 Dominium rei legate quando recta via transeat in legatarium ⁊ quando non.
12 Res legata fingitur legatarij hereditate adita: vsqȝ retro a morte testatoris.
13 Legatarius agens actione personali in terminis huius. l. an videatur renuntiare dominio ⁊ sic rei vendicationi.
14 Actio in factum ꝙ sit remedium extraordinarium ⁊ actio subsidiaria.
15 Actio negotiorum gestorum vtilis que datur ex ratihabitione sequuta: quod dicatur subdiaria et cõcurrere possit cum alia subsidiaria.

1 Si heredis seruus. † Legatarius agit contra heredẽ ex facto serui sui: item heres delinquẽs tenet̃ non alij coheredes: vel sic. heres tenetur de furto serui sui circa rem legatam cõmisso: ⁊ delictum vnius circa rem legatam non nocet coheredibus. h. d. vsqȝ ad. fi. l. ❡ No. j. quod heres morans tenetur ex delicto serui sui commisso circa rem legatã. Et text. ideo dixit de ignorante: quia si dño sciente seruus cõmisisset furtum

furtum: dñs teneret insolidũ: nec liberaret dando seruũ ꝓ noxa.
2 l.ij.in prin.ꝛ.l.in delictis.ff.de nox.ꝛ aduerte ꝙ† sicut pro delicto
per seruũ cõmisso interdũ datur contra dñm solum actio noxalis
qñ dñs ignorauit: interdũ precise ad totum qñ sciuit ꝛ prohibere
potuit.d.l.ij.in prin.de nox. Ita etiã ex delicto serui interdũ est
dare exceptionẽ ꝓcisam: interdũ noxalẽ cõtra dñm.tex.est in.l.ij.
ff.de eo per quẽ fac.erit. Et ibi Ang.ꝛ clarius Bal.ad hoc not.ꝛ
dicit Bal.ꝙ istud raro inuenit alibi in iure. Sed tu dic ꝙ istõ vñ
indubitatũ: qꝛ si ex delicto serui contra dñz interdũ daẽ actio pre
cisa: interdũ noxalis vt dictũ est: Fortius debet dari exceptio: qꝛ
cui damus actionem fortius damus exceptionem vt in regula
cui damus.ĩ.de regulis iur.ꝛ.l.j.§.qđ autez.ait.ff.de superficie.
¶ Scđo no.ex isto tex.casum in quo heres cõuenitur per legata
riũ actione in factũ occasiõe legati. ¶ Adde tu aliũ casum no.qñ
filiꝰ est institutꝰ heres: ꝛ in fraudẽ repudiat testm̃: ꝛ venit ab inte
stato: quo casu legata sustinentur.ꝑ ti.ff.si quis omis.cau.test.et
sic ex edicto pretoris: tũc pro illis legatis solũ cõpetit actio in fa
ctũ pretoria. Nõ aũt cõpetũt alique ex tribus actionibus que cõ
petunt pro alijs legatis.l.j.C.cõmu.de leg.§.sed nostra.instit.de
leg.ita tz Bar.in.l.si qs pecuniã.in prin.per illũ tex.ꝛ.l.precedẽ
tem.ff.si quis omis.cau.test.Bal.ꝛ Sali.in.l.fi.C.eo.ꝛ lz Bart.in
d.l.si quis pecuniaz.subiungat.qđ modici effectus sit ista inuesti
3 gatio: tu potes dicere† qđ imo est magne vtilitatis.primo circa
vitã ꝛ tẽpus.actionum.insti.de ppe.ꝛ temp.actio.in princ.ꝛ.l.in
honorarijs.in princ.ꝛ ver.sed cũ rescissa.ff.de acti.ꝛ obl.quãuis
posses replicare ꝙ tale interesse tpis ꝛ sic vite actionis non sit ha
bendũ in consideratione vt vidimus in.l.si creditor.s.e. Alia er-
4 go posset attentari vtilitas ꝛ posset teneri† qđ ista actio in factum
pretoria non habeat naturã actionum bonefidei quo ad fructus
ꝛ alia successoria: sicut habent alie actiones que competũt pro le
gatis.l.in minorũ.C.in qui.cau.in integ.resti.non est neces.ꝛ.l.cũ
res.in princi.vbi dixi.s.eo.ne dicatur ꝙ ista actio in factũ preto
ria subrogata loco aliarũ que competebãt pro legatis: ergo de-
beat sapere earũ naturaz.l.si eum.§.qui iniuriarũ.cũ si.ff.si quis
cautio.qꝛ respõdetur: dato etiã ꝙ ꝛ subrogata solũ saperet natu-
ram prin.non accidentalẽ que causaẽ ex mora prout dicit gl.no.ꝛ
ordi.in.l.certi cõdictio.in prin.quã Bar.ꝛ alij ibi multum no.ff.
5 si cer.peta. ¶ †Tertio no.ex tex.ꝙ qñ heres conuenit ex delicto
serui cõmisso circa rem legatã: liberaẽ dando ipsum seruũ ꝓ no-
xa. Adde ꝙ in cõtrariũ fortiter facit: qꝛ ex quo ex tali delicto ali-
quid peruenit ad dñm vt dicit iste tex.in fin.ergo non dz liberari
dando seruum pro noxa.nisi prius restituat totũ illud qđ ad euz
peruenit: ꝛ postea det seruum pro noxa.tex.est in.l.si seruus vel fi
lius.ff.de condi.fur. Rñdet Are.qđ iste tex.procedit qñ agiẽ pro
furto serui contra dñm hoc medio cõcludendi quia obligatur ex
delicto serui: ꝛ tũc poterit dare seruum pro noxa.quia ꝓ delicto
aliter non obligaẽ: secus si ageref hoc medio: quia res furata vel
eius estimatio peruenit ad dñm: tunc ꝓcedit tex.in.d.l.si seruus.
Et est singularis limitatio ad illũ tex.ꝭm eum. Tu aduerte quia
ista solutio facit violentiã ꝛ continet diuinationẽ ad vtrũqꝫ text.
Ideo posses aliter rñdere ꝙ hic qñ dñs dat seruũ pro noxa.text.
non presupponit ꝙ aliquid ꝑuenerit ad dñm: sed istud bene pre-
6 supponiẽ in scđo casu: qñ conuenit de peculio. ¶ †Quarto not.
ex hoc tex.ꝙ qñ dñs nõ vult dare seruũ pro nox.teneẽ de peculio:
intellige sane qñ ex peculio serui restat tãtũ quantũ ex venditione
habuit. Et sic quãdo peculiũ correspõdet pretio rei vendite: al's
teneret ad verã estimationẽ etiã vltra peculiũ.l.miles.§.decez.ff.
de re iud.l.j.§.si seruus.ꝛ ibi gl.ff.de his qui deiece.vel effude.et
7 ita tenet etiã Are.hic. ¶ †Quinto no.ꝙ ex maleficio serui agitur
de peculio contra dñm: quod intellige ideo esse: quia aliqđ perue
nit ad dñm.vt dicit tex.ꝛ sic dñs effectꝰ est locupletior.al's ex ma-
leficio non agitur contra dñm de peculio: vt declarat tex.in.l.ij.
§.ex furtiua causa.ff.de pecu. Facit.l.quoties.cum sequenti.et ꝙ
8 ibi Bar.no.ff.de noxali. ¶ Sexto not.ex ver.si vnus.† ꝙ factum
culposum vnius ex heredibus: nõ aggrauat alios coheredes nec
eis nocet.facit.l.j.ff.ad sillania.l.in depositi.cum.l.seq.ff.deposi.l.
de pupillo.§.si plurium.ff.de ope.no.nun. Imo hoc prodest: qꝛ
si vnus ex heredibus seruum legatum occidat alij liberantur per
interitũ rei legate sine eorũ dolo vel mora.l.cum res.in fi.vbi di-
xi.l.non amplius.§.j.s.e.ꝛ.l.si ex legati causa.ff.de verb.oblig.
¶ Item iste tex.procedit ꝭm Bar.ꝛ alios: qñ obligatio hz origi
nem ex persona heredũ: secus si ex persona defuncti: puta si esset
pena promissa ꝓ defunctũ si tale quid fit.nam factũ vnius ex here
dibus facit penã cõmitti contra oẽs in indiuiduũ.l.ij.§.j.ꝛ.§.et
si in facto.ꝛ.l.iiij.§.cato.ꝛ.l.v.§.fi.§.j.de verbo.obli. ¶ Gl.j.ibi so-
9 lutio: inspecta vniuersitate. Ista solutio est in se vera.† quia stat si
mul ꝙ dominium rei in vniuerso sit penes vnum: ꝛ postea in re-
bus particularibus dominiũ sit apud alium.l.ij.ꝛ.iij.in princi.ff.
de rei vendi. ¶ Tu adde pro glo.facere illud qđ singulariter no.
Bal.in.l.j.per illum tex.C.vnde cognati: ꝙ singularia feuda que
sunt in regno Apulie sunt de directo dominio regis: lz ipsa vni
uersitas totius regni sit ecclesie feudum: clem.pastoralis.de re iu
di.ꝛ ita dicit tenuisse doctores antiquos regni ꝛ bene secundũ eũ.
Et idez tenet Bal.in prin.ff.foruz.in.iij.colum.sed cõmuniter dã
natur ista solutio: quia hic cõsideratur res singulariter. Item qꝛ
10 †legatarius dicitur ipse heres rei legate.l.id tempꝰ.§.j.ff.de vsu
cap.ergo legata res detrahitur de vniuersitate. Preterea ꝛ fortiꝰ
si vno respectu res erat legatarij considerata singulariter vt dicit
glo.per consequens sibi poterat dari actio furti: ergo debet cessa
re actio in factũ que est subsidiaria.l.j.ꝛ.l.quoties.ff.de prescrip.
verbis.ꝛ.l.in cause secunda.in princip.ff.de mino. ¶ In eadem
gl.ibi vel dic ꝭm Azo.ꝙ heredis ꝛ non testatoris ꝛc. Ista solutio
11 diuinat ad tex.not.tamen ex ea habes regulam† ꝙ quando lega-
tur res heredis: dominium non transit recta via in legatarium.
et ita tenent tres alie gl.allegate per Barto. Tu adde aliam glo.
in.l.per diuersas.in verbo.seu res.et ibi Bartol.in vlti.colum.eã
not.C.mandati. Licet contrarium tenuerit glo.in.l.ij.C.commu-
nia de lega.que est sola ꝛ singularis ꝭm Ange.in.d.l.papinianꝰ.
vbi etiam Bald.et Ange.eam reprobant. Et Bald.in.l.heredẽ.
C.de fideicommis. ¶ Amplia istam regulam glo.et docto.vt pro
cedat etiam si testator legaret rem heredis de expresso consensu
ipsius heredis: adhuc non transit dominium recta via in legata-
rium ꝭm Barto.in.l.cum quis decedens.in princip.per illũ tex.
ĩ.de lega.ij.Bald.in.l.j.in.v.colum.C.cõmunia de lega.vbi limi
tat: nisi res legata de expresso consensu heredis esset penes lega-
tarium: tunc recta via transiret dominium in legatarium.l.que-
dam mulier.ff.de rei vend. ¶ In ead.gl.ibi: vel hic non erat adi
12 ta hereditas: istã solutionem reprobat Bar.ꝛ bene† quia postea
adita hereditate fingitur vsqꝫ retro legatarij a morte testatoris.l.
a titio.in fine.ff.de fur.l.huic scripture.ff.ad legem aquiliam.licet
Imo.conetur defendere istam solutionem: ꝛ minus bene vt hic
per domi.Alexan.ꝛ Are. ¶ Alium sextum intellectuz extra gl.
tradit Barto.post Jac.de are.ꝙ si legatarius intentat persona-
lem: habet tunc actionem in factum vt hic.si vero intentat realez
tunc haberet actionem furti: ꝛ militaret contrarium glos. Ratio
13 diuersitatis† quia intentando personalem que presupponit obli
gationem: videtur tacite renuntiare rei vendicationi: ꝛ sic domi-
nio.l.cũ filius.§.varijs.ff.de leg.ij.sed si sine dominio non põt cõ
petere actio furti.l.si quis rem.§.fi.ff.de prescrip.verbis.allega-
ta in glo.istam opi.etiam refert ꝛ sequitur Bar.in.l.j.in.d.q.s.e.
Ibi tamen attribuit eam Ricardo malũbre. Istam sol.sequunẽ
cõiter doc.hic ꝛ ibi: presertim Ang.Sali.ꝛ Are. ¶ Sed Bal.et
Flo.hic in fi.reprehendunt: quia per hoc qđ agat personali.non
est verũ qđ videatur renũtiare dominio qđ habet: vt tz glo.in.§.
nostra autem.insti.de leg.quam ad hoc reputat singularem idez
Bal.in.l.j.in.ij.colum.C.cõmu.de lega.vbi latius idem sequitur:
mihi quoqꝫ iste intellectus Barto.ꝛ cõis videẽ valde dubius sed
alijs medijs: primo quia ꝭm istum intellectum decisio istius.l.vi
deretur esse imposita verbis ꝛ non rebus: contra.l.ij.in fi.C.com
mu.de leg.nam cum sit in facultate legatarij: vel intentare realẽ:
vel personalẽ actionẽ prout voluerit.d.l.cum filius.§.varijs.ꝛ.l.
j.C.cõmu.de leg.certe intentando realem faceret cessare decisionẽ
huius.l. ¶ Preterea dicere quod in isto tex.adeo detur actio in
factum: eo quia legatarius hic intentauerat personalem non ca-
14 ret diuinatione. ¶ Preterea et fortius† cum actio in factum sit
remedium extraordinarium: ꝛ sic actio subsidiaria vt.s.dixi: er-
go cessaret semper: vbi alia ordinaria etiam aptitudine solum cõ
peteret.d.l.j.l.quoties.ff.de prescriptis verbis.ꝛ.l.j.in fine.cum
sequen.ff.de dolo.nisi diceres defendendo Bar.ꝙ postqꝫ inten-
tauit actionem personalem dicitur renuntiasse reali: ꝛ sic domi-
nio.d.l.cum filius.§.varijs.ergo realis amplius etiam aptitudi
ne non competit.de quo solet plenius scribi in.l.j.s.co. Nõ esset
ergo tutuz recedere ab intellectu Bar.ꝛ cõmuni. ¶ Pau.de ca.
dicit se mirari de tanta cecitate glos.ꝛ docto.ita laborantium et
variantium circa intellectum istius tex.qui ꝭm eum.est valde pla
nus. Nam in isto text.si legatarius vellet agere ad penam dupli
vel quadrupli actione furti: vel vt detur seruus pro noxa: certe
posset: cum sit dominus rei legate.d.l.a titio.in fin.ff.de fur.et.l.
legatum.ĩ.titu.j.ꝛ sic oppositio gl.est verissima.sed in isto tex.le-
gatarius volebat agere ad pretium rei legate subtracte habituz
per seruum hereditarium. Et ad illud non datur actio fur.sed so
lum actio in factum subsidiaria ex equitate.l.si me et titium.ff.si
certum petatur.ne heres indebite locupletur ex re legatarij: vel
datur vtilis nego.gest.habendo ratam venditionem serui in sub
15 sidium re perempta vel prescripta.l.fi.ff.de neg.gest.† Et ista vti
lis neg.gest.est similiter subsidiaria ergo potest concurrere cum
alia similiter subsidiaria.l.de pecoribus.C.ad legem aquil.Bar.
ꝛ alij in.l.in prouinciali.§.j.de ope.no.nuntia.istum intellectum
reprobant do.Alexã.ꝛ Aret.hic: ꝛ in primo domi.Alexã.refert
Pe.ꝛ Cy.dicere nõnullos antiquos habuisse istum intellectum

τ illū̃ reprobare τ bene ſm̃ eum q̄ꝛ agēdo ad pretiū̃ habitū̃ ex venditione rei ſubtracte vr̃ legatarius approbare ꝯtractum τ agere ex cōtractu. l. j. C. de fur. τ. l. fi. ff. de neg. geſt. Ideo non vr̃ q̄ꝺ liberet heres p̄ſtan. ſeruū̃ ꝑ noxa. quia vbi†agit̃ ex ꝯtractu nō eſt locus p̄ſtationi ſerui ꝑ noxa: etiā ſi delictū̃ ꝓceſſerit ante ꝯtractū̃. l. j. §. cum ſeruus. τ ibi gl. ff. de his q̄ deiic. vel effu. τ. l. iij. §. itē ſi ſeruus. in fi. τ ibi gloſ. ff. nau. caupo. ſta. ſed tu dic q̄ iſtud fundamentum facit ipſemet Pau. de ca. τ dicit q̄ ꝓpter hoc iſta lex eſt mirabilis τ difficilis ad ſuſtinendū̃: τ q̄ intelliget̃ res alienata non erat perempta nec p̄ſcripta quo caſu ꝑ hanc. l. dat̃ temperamentum: vt poſſit euitare iudiciū̃ actionis in factū̃ dando ſeruū̃ ꝑ noxa. Sed p̄dicta iura ꝓcederēt q̄ñ res erat pempta vel preſcripta.

¶ Iſtum intellectū̃ etiā vt dixi impugnat Are. alio mō q̄ꝛ legatarius erat dñs ꝑ ꝯñs poterat agere condictione furtiua ad ꝯſequendū̃ rem vel eſtimationē eius. l. in re furtiua. ff. de condi. fur. Item poterat rem auocare ꝑ rei vendi. ex quo erat in rerū̃ natura τ non erat p̄ſcripta vt dicit Paul. de caſt. ergo d3 ceſſare actio in factū̃ ex equitate. d. l. ſi me τ titiū̃. cum ſit remediū̃ ſubſidiariu3 vt ibi tenet Bar. τ glo. in. l. ſi eū̃ ſeruū̃. ff. ſi cer. peta. ¶ Sed iſtud fundamentū̃ facile tollit̃: cū̃ iſta remedia dent̃ penitus ad diuerſa nec circa idem reperiuntur concurrere.

1 ¶ Tempus certe etatis q̄ñ datur legatario: debet eſſe totū̃ cōpletum: τ non ſufficit q̄ ſit inchoatum.
Dictio cum denotat extremitatem temporis.
Genitiuus q̄ñ importat tempus ſignificat perfectionem.
2 Solutio legati facti annua bima trima die q̄ꝺ fuit in fine cuiuſlibet anni quando diſtributio dictorum temporu3 apponitur preſtationi τ executioni.
3 Argumentatio de toto ad partem temporis τ ecōtra q̄ eſt bona
4 Tempus appoſitum a teſtatore preſtationi legati quando incipiat currere. τ nu. 5. τ. 6.
Opinio eodem modo ordinat voluntatem teſtatoris quo illam ordinat veritas.
7 Legatum factum a teſtatore ignorante alicui cum peruenerit ad xiiij. annum ſi iam tp̄e teſtamenti erat maior: valet
Verbum futuri tp̄is ſubiunctiui verificatur in etate perfecta.
8 Annus ceptus quando habeatur pro completo.
9 Tempus certe etatis appoſitum in accuſatiuo an differat: ſi apponatur in ablatiuo. τ nu. 10. 11. 12. 13. τ. 14.
15 Ordinandus in anno trigeſimo ſufficit ſi ordinetur inſtiato trigeſimo anno.
Quod quis poſſederit trienniо: intelligitur de triennio cōpleto.
16 Vendita re cū̃ termino vnius anni ad ſoluendū̃ pretium: curſus anni incipiet a tp̄e traditionis rei: intellige vt in nu. 20.
17 Terminus aſſignatus in aliqua diſpoſitione q̄ñ eſt reſpectiuus certe cauſe requirit̃ q̄ illa cauſa prius exiſtat: al's terminus prius non incipit currere.
18 Teſtator ſi legauit quibuſdā̃ fratribus centum pro conſtructione capelle: quā̃ tenerentur conſtrui facere infra annum alias ſint priuati. q̄ ille terminus anni non incipit currere anteq̄ꝫ perceperunt legatum.
19 Intel. ad tex in. l. iij. §. biduum. ff. quando app. ſit.
20 Tempus in diſpoſitione appoſitum q̄ñ eius principium eſt certum tunc non expectatur aliquod implementum.

a ¶ Dictio cū̃. adde. l. ſi q̄s arbitratu. ff. de ver. ob. doc. in. l. j. τ. ij. C. d̄ v. ſig. Car. 3aba. ī cle. ij. ī iij. no. d̄teſt. idē Car. i. c. fi. in. j. no. de ꝯſue. raph. cu. cōſil. lvi. incip. pe. heres.

b ¶ Argumētatio de toto. adō bal. in. l. per fundum. ff. de ſer. ru. p̄d. et in. l. que de tota. ff. de rei ven.

Si cui legetur. ¶ Diuiditur iſta. l. vſq̄ ad. §. ſi titio. in quatuor partes principales. In prima ponit̃ vna deciſio. In ſcd̄a q̄ via3 illationis ponit̃ alia deciſio cū̃ limitatione. In tertia ponit̃ dictū̃ cū̃ illatione. In quarta τ vltima ponit̃ alia deciſio. ſcd̄a ibi: ergo et cū̃ ſic. tertia ibi: h̄ aūt legatū̃ quarta τ vltima eſt ibi: q̄ꝺ ſi teſtamenti. Et q̄ꝛ ſummariū̃ Barto. τ doc. vr̃ defectiuū̃: τ nō cōplectit̃ totū̃ text. Tu ſumma ſic.† Tp̄s certe etatis legatarij adiectū̃ legato d3 totū̃ eſſe completū̃. h. primo. Et terminus p̄fixus a teſtatore ſolutioni legati incipit currere a tp̄e ꝑ teſtatorem deſignato etiā̃ ſi illud tp̄s in parte vel in totū̃ preceſſerit. tp̄s mortis τ etiā̃ teſtamēti: ſi tū̃ teſtator hoc ignorabat. Si autem ſciebat incipit a tp̄e teſtamenti. h. ſecundo. Itē tale legatum collatū̃ in certū̃ tp̄s legatarij importat conditione3 que impedit trāſmiſſionē. Sed terminus poſtea p̄fixus ſolutioni facit ſimplicem dilationē abſq̄ cōditione: τ ideo tranſmiſſionem non impedit. hoc tertio. Et ſi tp̄s p̄fixū̃ legatario non reperiatur completum tp̄e teſtamenti ſed poſtea tp̄e ſolutionis ſeu annue preſtationis ſtatim incipiet currere a tp̄e completo poſt teſtm̄. h. d. quarto τ vltimo clare τ liq̄de. vſq̄ ad. §. ſi titio. ¶ No. j. ex p̄ria parte q̄ q̄ñ tp̄s certe etatis datur legatario d3 totum eſſe completum τ nō ſufficit q̄ꝺ ſit inchoatu3. Et ratio pōt eſſe duplex in hoc prin
a ci. Prima q̄ꝛ dictio cū̃ denotat extremitatē tp̄is: τ eſt ac ſi diceret relinquo titio tunc cū̃ erit. xiiij. annor. l. iij. in fi. cū̃ ſi. ff. de cōdi. τ demō. τ. l. pe. ff. de teſta. tutel. Scd̄a ratio eſt ꝓpter genitiuū̃ nam q̄ñ importat tp̄s ſignificat p̄fectionem ſm̃ Bart. et alios. et clarius Bal τ Flo. facit q̄ꝺ notat̃ per Barto. τ alios in rubrica.
2 ff. de ope. no. nū̃. ¶ † Secūdo no. q̄ q̄ñ diſtributio temporum annua bima trima die non apponit̃ a princi. ſolutioni legati: ſed ſolum apponitur preſtationi τ executioni: tūc ſolutio legati debet fieri in fine cuiuſlibet anni vt hic. τ. l. lecta. ff. ſi cer. pet. de quo in
3 fra plenius dicet̃. ¶ † Tertio no. in ver. proinde. ſm̃ Bal. τ Flo.
b q̄ in tp̄e bona eſt argumentatio de toto [b] ad partē tp̄is: τ ecōtra. Adde q̄ꝺ iſtud ꝓcederet in materia fauorabili vt hic. ſed in materia odioſa non procedit argumentū̃ de toto ad partē. tex. eſt not. in. l. ſi dictū̃. §. in ſtipulatione. ff. de euic. quem ad hoc no. Sali. in l. nam τ poſtea. in prin. ff. de iureiu. Itē etiā̃ intellige q̄ñ eſt eade3 ratio: alias ſecus. gl. eſt no. in cle. ſi. in verbo defenſor. de reb. eccl.
4 nō alie. τ in. l. qui hominē. in prin. ff. de ſolu. ¶ † Quarto not. q̄ tp̄s prefixū̃ a teſtatore preſtationi et ſic ſolutiōi legati incipit currere a tp̄e deſignato per teſtatorē: etiam ſi preceſſerit tp̄e teſtamēti τ prius cōpletū̃ fuerit. Et ex hoc habes correlarie notare tria. primo enī̃ ſequitur vnū̃ valde mirandum ſm̃ Pau. de ca. q̄ꝺ primo incipiat currere tp̄s ſoluendi legatum anteq̄ꝫ ip̄m legatu3 ſit factū̃. Secundo q̄ꝺ tp̄s deſignatum a teſtatore per modum futuri tēporis ſit preteritum: tunc non expectamus amplius futurum. ratio vtriuſq̄ eſt: quia iſtud tp̄s q̄ꝺ cōmenſuratur ex etate legatarij non dependet amplius a poteſtate teſtatoris: ſed a curſu nature: ideo neceſſario cepit initium a preterito: l3 verba teſtatoris reſpicerent futurum. Et ex hoc tertio habes q̄ eo modo quo veritas ordinat voluntatē teſtatoris: eo mō illā̃ ordinat opinio.
5 ¶ † Quinto no. in ver. hec ita. q̄ l3 tp̄s appoſitū̃ ſolutioni legati reſpiciens futurum connumeratur tamen cū̃ tp̄e iā̃ preterito ſi teſtator ignorauit illud tp̄s ꝓceſſiſſe: τ ſic legatari[9] iam eſſet. xiiij. annorū̃. Secus tū̃ eſt in teſtatore ſciēte. Ratio eſt: q̄ꝛ teſtator ſciēs illud tempus. xiiij. annorū̃ iam legatarium exceſſiſſe: referendo ſe ad futurū̃ cum non poſſit amplius referri ad tempus q̄ꝺ teſtator expreſſit: quia repugnat lapſus tp̄is: neceſſario facit vt tp̄s inci
6 piat a tp̄e teſtamēti. Et ex hoc habes correlarie notare: q̄ † q̄ñ terminus adiectus diſpoſitioni ex certa ſcientia teſtatoris eſt talis q̄ꝺ non pōt referri ad tp̄s q̄ꝺ teſtator expreſſit: ne appoſitio illi[9] tp̄is cenſeatur nugatoria: intelligitur q̄ talis terminus currat a
7 tp̄e teſtamenti. tex. eſt hic notabilis. ¶ † Sexto no. ex eo. verſ. q̄ꝺ valeat legatū̃ factū̃ a teſtatore ignorante alicui cum ꝑuenerit ad xiiij. annum. τ iam tp̄e teſtamenti erat maior. xiiij. annorum. Ratio eſt: q̄ꝛ verbum ꝑuenerit l3 ſit futuri tp̄is ſubiunctiui: tū̃ q̄ꝛ deriuat̃ a preterito indicatiui eſt verificabile in etate iam cōpleta. l. verbū̃ erit. ff. de verbo. ſig. l. plotiana. ff. de iure codi. τ eſt gloſ. in l. ij. §. ex pluribus. in gl. parua. in verbo vſuceperit. quā̃ Bar. ibi in. j. col. no. ff. de acq. poſ. Bar. in. l. oēs populi. in. ij. q. vj. q. prin. ff. de iuſti. τ iu. τ in. l. hoc arti. §. j. ff. de here. inſti. Et ꝑ hoc pt3 nō obſtare. tex. in. l. ſeruo manumiſſo. ff. de cōdi. inde. vt hic plenius ꝑ Pau. de ca. in. §. j. in vl. col. ¶ Gl. prima ibi: vt. j. de manumiſ. teſta. l. ſi ita fuerit libertas. Iſta ſolutio cōiter tenetur ꝑ Bart. et alios licet Pet. de bellaperti. τ ſubtiles vltramoñ. dicāt q̄ illud ſit fauore libertatis. τ ante eos dicit gl. in. d. l. ſi ita fuerit. in verbo liberū̃. Sed certe tex. ibi non ſe fundat ſuper aliquo fauore libertatis ſed ſuper propria ſignificatione verborū̃ τ cōmuni vſu loquendi. Et q̄ꝺ non ſit ſpeciale fauore libertatis probat text. in l. ſi in annos. ff. de condi. τ demon. ¶ In ea. gl. ibi vel ibi ſpeciale q̄ꝺ eſt verius: iſta ſolutio etiā̃ cōiter tenet̃ τ ſpecialitas cōſiſtit in tribus: quia ibi ille erat filius: τ agebatur de hereditate paterna τ erat minor: τ ſi dicatur etiā̃ in hoc tex. iſta tria cōcurrūt. nā̃ ēt hic erat filius vt patet. j. in verſi. q̄ꝺ ſi teſtl. item erat minor vt ibi dicit tex. dic q̄ deficiebat tertium q̄ꝛ nō agebat̃ de hereditate paterna ſed de legato. ¶ In ea. gl. ibi. l. ad rempub. dic q̄ ibi ē ſpā
8 le reipublice: τ fauor cōſiſtit in duobus. primo † q̄ annus ceptus non habeat̃ pro cōpleto ad hoc vt quis poſſit adminiſtrare pertinentia ad rem publicam. Itē ann[9] ceptus non habet̃ pro completo: vt poſſit quis ſe excuſare a muneribus publicis vt ibi in ca. gl. in fi. diſtingue: vt hic per Bar. quem ſimpliciter refert τ ſequitur Sal. τ ꝯcludit Bar. q̄ q̄ñ tp̄s certe etatis ponitur in accuſatiuo: tunc tp̄s vltimi anni d3 eſſe totū̃ cōpletū̃: nō q̄ꝺ iſtud importet ſignificatio accuſatiui: ſed propter naturam verbi importantis perfectionē: vnde ſecus eſſet q̄ñ tp̄s apponeret̃ in accuſatiuo ſimpliciter: tunc eſſet idem ſicut in ablatiuo. Sed vt iſtā̃ do. Bar. clarius habeas: ex ea collige tres princi. concluſiōes. Prima eſt:
9 q̄ † differentia eſt an tp̄s certe etatis apponatur in accuſatiuo an in ablatiuo cum limitatione tū̃ de qua hic ꝑ Bart. Secunda concluſio q̄ q̄ñ tp̄s ponitur in accuſatiuo ſimpliciter abſq̄ verbo importante perfectionē: tunc ſufficit vltimū̃ annū̃ eſſe inchoatum: ſicut quādo ponitur in ablatiuo. Tertia cōcluſio: q̄ q̄ñ tempus certe etatis ponitur in ablatiuo. ablatiuus de propria ſignificatione importat tp̄s imperfectum et ſic ſolum inchoatum: quāuis
10 non completum. ¶ † Circa primam concluſionem: adde q̄ iſta3 differentiā̃ Bar. inter accuſatiuū̃ τ ablatiuū̃ reprobat. d. Bene. de plum.

de plu.in.d.l.si ita fuerit ꝑ tex.in.l.nec semel.§.nouissi.ff.qñ dies leg.ce.vbi text.dicit mihi interest an testator dicat in annos singulos vel quotannis:an in singulos mẽses vel quot mẽsib⁹.ꝛ sic an testator vtaṫ accusatiuo an ablo.ad illũ tex.rñdet.d.Alexã.ꝙ ibi loquitur in tẽpore adiecto cã multiplicande obligationis qđ tẽpus semper videṫ adiectũ fauore creditoris ꝛ sic legatarij ꝛ sic semper ab initio anni debet fieri prestatio.l.ij.C.qñ dies leg.ce. sed hic loquimur qñ vnica prestatio facienda estꝛ sic i tpe adiecto cã differẽde solutiõis vt declarat bar.hic.j.ꝛ i.l.q hoc.anno.ff.de verb.ob.Tu rñde melius ꝙ imo.Bar.nõ facit differentiã inter accusatiuum ꝛ ablatiuum qñ per accusatiuum probaṫ simplr sine verbo importare pfectionẽ.Tu aũt in ista prima conclusione. pondera esse duos tex.formales qui simul iūcti expresse faciunt differentiaз an tp̃s apponaṫ per ablatiuum.Et qđ fortius est qđ accusatiuus etiã sine verbo importante perfectionẽ importet totum tp̃s debere esse pfectũ ꝗuis preponatur prepositio ad:etiaз sit in duobus contra Bar.ꝛ cõiter omnes.ꝛ qđ secus est in ablatiuo.Tex.est in.d.l.si ita fuerit.in princ.iungendo.l.qui duos.ad fi.eo.tit.ff.de manumis.test.nã i.l.qui duos.ad fi.dicit paria sunt relinquere ad ãnũ vel post annũ ibi nõ est verbũ perfectionẽ importans ꝛ aest prepositio ad:sed qñ relinquitur post annum clarũ est ꝙ requiriṫ esse perfectũ totũ tẽpus ergo idẽ si relinquaṫ ad annũ.ꝛ ibi est text.sed in.d.l.si ita fuerit i prin.text.dicit totũ econtra.Nam dicit multũ interest inter hos sermones.xij.ann.et post.xij.annos.qꝛ cũ dico in ablatiuo.xij.ãno.sufficit aliquid de duodecimo anno inchoasse.Ecce qualiter istu duo iura simul iuncta expresse ꝓbant ꝙ sit differentia inter ablatiuũ ꝛ accusatiuum qꝛ in accusatiuo paria sunt relinquere ad annũ vel post annũ:sed in ablatiuo est multa differẽtia relinquere duodecimo an
11 no ꝛ post.xij.annos.Itẽ iste tex.probat†ꝙ semper accusatiuus
a importet tp̃s debere esse perfectũ non obstante prepositiõe ad a
12 ꝛ ꝗuis non adsit verbũ importans pfectionẽ cõtra Bar.Itẽ† ꝙ ablatiuus semper significet tp̃s inchoatũ sed nõ pfectuз ¶ Cir
13 ca scđam†conclusionẽ qñ tempus poniṫ i accusatiuo simpliciter sufficiat primum annum esse inchoatũ sicut qñ poniṫ in ablatiuo Adde ꝙ in contrarium videṫ esse tex.in.l.si.i annos.ff.de cõdi.et demõ.vbi si heres sit simpliciter grauat⁹ i ãnos.x.aut esse liber in annos.x.vltimus annus debet esse completus etiaз vt competat libertas.et tñ ibi ponitur in acusatiuo ꝛ per illũ text.contrariuз tenẽt Dy.Ray ꝛ Bal.ibi Pe.Cy.Bal.ꝛ.d.Alex.hic:ꝛ cõcludũt ꝙ qñ tp̃s apponiṫ per accusatiuum semp requiri pfectionem vt ibi ꝛ hic.secus si in ablatiuo.d.l.si ita fuerit libertas.in cõtrarium etiã facit.d.l.qui duos.in fin.iuncta.d.l.si ita fuerit.put
14 dixi in precedenti cõclusione.†Circa tertiã cõclusionẽ qñ tp̃s ponitur in ablatiuo qđ ablatiuus significet tẽpus inperfectũ ꝛ non compleũ cum Bar.in hoc tenẽt omnes.Et ſm Are.facit tex.in l.j.§.hoc interdictũ.j.de iti.actuq̃ pri.vbi ille videṫ vsus itinere hoc anno qui est vsus aliquo tpe anni:ꝫ non toto anno.Facit ꝙ
15 vult glo.in cle.generalem.de etate ꝛ quali.que vult qđ†ille qui dꝫ ordinari in anno.xxx.sufficit ꝙ ordinetur initiato.xxx.ãno.ꝗuis non cõpleto.Et per ista videṫ nõ bene dicere gl.in.c.j.sup verbo triẽnio.de cã pos.ꝛ ꝓpric.que vult:ꝙ ista verba si quis possiderit triennio intelligitur de triennio cõpleto nisi dixeris hoc ibi suaderi subiecta materia.¶ Extra glos.querit Bar.†si vendo tibi
16 rem cum termino vnius anni ad soluẽ.pretium:a quo tempe incipiet cursus illius anni:ꝛ concludit ꝙ a tpe traditionis rei:quo tpe contractus hꝫ vltimam perfectionem:per text.no.in.l.tali in prin.ff.de iure do.Cũ ista decisione Bar.tenent Bal.An.Flori. Pau.de cast.Raph.Alex.ꝛ Are.hic.Bal.in rub.C.de ꝯtrahẽ.em.in.xxij.q.Sali.in.l.ij.ad fi.C.de contrahen.emp.Adde ꝙ textus.in.d.l.tali.in prin.ad hoc reputat sing.Lud.ro.in.l.j.i prin. ff.si quis cau.Sed tu adde aliũ concordantem tex.in.l.si ita quis promiserit.in princ.ff.de ver.ob.¶ Secundo adde ꝙ pro ista decisione Bar.ꝛ cõmuni facit duplex rõ.Prima qꝛ etiam sine ista cõuentione:ante traditionem nõ potest cogi emptor ad soluẽdũ pretium.l.iulianus.§.offerri.ff.de actio.em.ergo cõuentio ista vt non sit frustratoria:sed sit cum effectu debet intelligi post factam traditionez:per regulã.l.si qñ.cũ si.j.eo.presertim qꝛ nõ est ratio nabile qđ currat terminis soluendi anteq̃ debeatur.Secunda ra
17 tio est:qꝛ† qñ terminus assignatus est respectiuus certe cause requiritur ꝙ illa causa prius existat.al's ille terminus prius non incipit currere.tex.est qui in istis terminis loquiṫ in.d.l.tali.in pñcip.ſm Bal.ꝛ Flo.hic.ꝛ Jmo.j.proxi.§.ꝫ in casu nostro iste terminus est respectiuus certe cause.s.traditionis rei vendite.ergo requiriṫ ꝙ illa cã prius existat.Tertio adde illud qđ vult Bart. in.l.a diuisione.in.ij.oppo.post glo.ibi.ff.so.mat.vbi concludit qđ annus de quo ibi incipiat currere a tpe traditionis si nuptie precesserũt:vt ibi ꝑ eũ.¶ Quarto accedat illud qđ decidit Bal.
18 in.l.fideicõmissum per illum text.j.eo.†ꝙ si testator legauit quibusdã fratribus cẽtũ flo.pro constructione cuiusdaз capelle.ꝛ co

19 rum fidei commisit:vt infra annum illam cõstruerent.al's essent priuati legato:determinat ꝙ iste annus nunq̃ incipiat currere anteq̃ perceperint relictũ:vel per eos steterit quominus perceperint.ꝛ ad hoc allegant.d.l.tali.in princ.Tu dic melius facere text.in.l.quibus diebus.in prin.ff.de condi.ꝛ demon.†Tenẽdo istam decisionem ab omnibus approbataм.Non obstat tex.in.l. iij.§.biduum.ff.quando ap.sit super quo relinquit Bar.cogitandũ:qꝛ respondet ipsemet Bar.in.d.§.biduum.circa fi.qđ est speciale in snĩa:ꝓpter autoritatẽ rei iudi.alias secus est per text.in l.pe.§.j.ff.de excusa.tuto.vbi si est datus tutor sub cõditione:tẽpus excusationis incipit currere a tpe existentis conditionis et non a tpe creationis.Et ita etiam respondet Nico.de nea.j.primo.§.ꝛ.d.Alexã.hic.¶ Tu potes aliter respõdere:ꝙ qñ iudex tulit snĩam sub conditione statim incipit grauare partẽ.ideo statim incipit currere tempus ad interponendaз appellationeз:eo maxime:qꝛ qñ conditio extabit retro fingiṫ pure iudicatũ a tempore snĩe:vtꝛ alias i.l.sub conditione.ff.de solu.Ideo statim appellari dꝫ.ita no.§.q.vj.c.anteriorũ.i.§.biduũ.sup quo tñ cogitare.
20 ¶ Istã decisionẽ Bart.ꝛ doc.limita vt per Sali.in.l.ij.ad fi.C. de cõtrahẽ.em.ꝛ sequiṫ etiã Are.hic.vt ꝓcedat:qñ principiũ termini est incertũ vt i.q.Bart.secus si esset certum:vt qꝛ diceret ab hodierna die vsq̃ ad annũ:vel hinc ad annum.vel in spẽ vsq̃ ad festuз sancti Petri pxi.futurum alle.l.si §.j.in verbo vt ex die.ff. de rescin.vendi.et idem tꝫ Bart.in.l.si in diẽ in princ.ff.de cõdi. ꝛ demon.do.Ant.de bu.in consi.lvij.qđ incipit in.q.surgẽte.vbi ita limitat.d.l.tali.in prin.bene facit iste tex.ſm qđ dicũt Bar.ꝛ doc.qđ ideo hoc fit:qꝛ erat expressum a testatore qñ terminus inciperet.Facit etiã qꝛ qñ tp̃s expresse exprimitur.tunc vnum tempus non potest poni pro alio.l.si vsusfructus in biẽniuз.ꝛ ibi ponit Bart.ff.de vsufru.leg.sicut non põt vna spẽs pro alia pstari l.ij.§.j.ff.si cer.pe.

1 ¶ Tp̃s appositũ legato qñ faciat ipsum conditionale vel in diem ꝛ numero.6.ꝛ.8.
2 Differencia inter tempus certe etatis legatarij.ꝛ tempus simpliciter appositum est in legato:quia primum facit conditionem:secundum non.
3 Testator in terminis huius text.qđ videṫ habuisse sensum ad tẽpus simplex:ꝛ non ad tp̃s certe legatarij.
4 Dispositio aliqua ꝙ possit esse cõditionalis ꝛ nõ in diẽ:ꝛ conditionalis ꝛ in diẽ propter temporum diuersitatem.
5 Pendentia conditionis etiam in filio impedit transmissionem: secus in pendentia diei.
Fideicõmissum cõditionale relictũ ab ascendẽte:ꝙ non trãsmittitur:etiã ad descendentes conditione pendente. a
7 Testator si legauit titio centuз pure ꝛ ꝙ volebat qđ prestarentur post mortem vxoris tale legatum est conditionale.
Dies mortis incerta habetur pro conditione.
9 Dictio post qđ inducat conditionem principaliter.
10 Libertati qđ magis fauetur q̃ filiationi.
11 Pie cause qđ faueatur magis q̃ filiationi legitima excepta.
12 Testm̃ factum ad pias causas valet nõ tñ inter filios.
13 Legatum libertatis qđ sit fauorabilius q̃ pie cause.
Legatum libertatis minuit legitimam ꝛ in totum priuat filium legitima:non sic in legato pie cause.

¶ a Propositiõe ad.ad de glo.in.c.tu ex literis de restit.in integrum

1 **Hoc autem.** ¶ No.primo ex hoc text.†ꝙ tp̃s certe etatis legatarij facit conditionem Ratio est qꝛ istud tp̃s cum erit.xiiij.annor.hꝫ se ad esse ꝛ non esse ꝛ sic fundatur in euentu incerto:qꝛ posset legatarius mori ante euentũ etatis.ergo facit cõditionem.Adde ita etiam si legatum sit relictũ in certũ tẽpus etatis tertij.nã interim legatum dicitur esse conditiona le.l.si ita scriptum.ff.de manumis.test.ꝛ.l.si seru⁹ libe.ff.de statulib.¶ Limita nisi tale tempus apponeretur ad extinguẽdũ legatũ puta si testator dicat lego tibi cẽtũ annua quousq̃ titius erit.xiiij.annorũ.nam tale tp̃s facit diẽ ꝛ non conditionẽ adeo ꝙ non extinguiṫ legatũ etiã titio ante tempus decẽdẽte.tex.est solennis in.l.ambiguitatem.in princ.C.de vsufruc.ſm Bald.Flo.ꝛ alios hic.Et ille text.nõ reperitur alibi in iure ſm Bald.ibi.ꝛ Pau.de cast.qđ aũt sit qñ legato adijciṫ tp̃s certe etatis heredis ꝛ sic grauati.diceṫ.j.latius post bar.¶ Scđo no.ex
2 hoc tex.ſm Bar.ꝛ alios.†differentiam inter tempus certe etatis legatarij ꝛ tempus simplex.primum em̃ facit cõditionem:qꝛ pendet ab aliquo euentu.secundum aũt tempus simplex quia est certum euenturũ:ideo conditionem non facit.Tu aduerte:licet istud sit in se bene dictum tamẽ iste text.nõ facit differentiam per hunc modum vt dicit Bar.sed facit differentiam an tempus apponatur substantie legati:puta lego tibi centum cum eris annorum.xiiij.ꝛ tunc facit legatum conditionale.ꝛ si legatarius moriatur anteq̃ peruenerit ad.xiiij.annos:non transmittit ad heredes aut vero tempus apponitur solutioni seu prestationi legati.ꝛ tunc illud tempus quod solum apponitur in solutione non

facit cõditionẽ sed inducit solã dilationẽ tpis ad soluẽdam. vnde
si interim moriaẽ legatarius transmittit ad heredes. ita cãtat iste
tex. ⁊ Bar. ĩ. in. j. oppo. ¶ Aduerte etiã diligẽter pro intellectu
3 huius tex. ⁊ declaratione predictoꝝ † ꝙ testator in dubio presu-
mitur habuisse sensum ad tp̃s simplex: ⁊ non se retulisse ad tẽpus
certe etatis legatarij vnde si testator legat titio centũ annua vsq̃
ad. xxv. annos non intelligitur de. xxv. anno etatis legatarij: quia
ita accipiendo si legatarius haberet. xx. annos non duraret lega-
tum nisi quinq̃ annis: sed intelligitur de. xxv. annis simpliciter
post mortem testatoris. ⁊ sic illud legatum durabit. xxv. annis. ca
sus est in. l. codicillis. in prin ⁊ ibi clare Bar. in summario. ĩ. de an
nu. leg. ⁊ est casus ad hoc valde sing. in iure s̃m Paul. de ca. ⁊ do.
4 Alex. hic. ¶ † Tertio no. ex hoc tex. s̃m Bald. ⁊ Flo. q̃ eadẽ di-
spositio interdũ est cõditionalis nõ in diẽ vt hic. interdũ est cõdi-
tionalis sed in diẽ. Tu dic istud resultare ꝑpter diuersitatẽ tem
porũ. nã hic est duplex tempus. quoddã apponiẽ substãtie lega-
ti ⁊ istud reddit dispositionẽ conditionalem: quoddã solutioni: ⁊
istud importat solum dilationem vt dixi in precedenti notabili.
5 ¶ † Vlti. no. s̃m Bal. ⁊ flor. ꝙ pendẽtia cõditionis etiam in filio
impedit trãsmissionẽ secus in pendẽtia diei. ¶ Tu adde fortius
ꝙ fideicõmissum cõditionale relictũ etiã ab ascendente non trans-
mittiẽ etiã ad descendentes fideicõmissario defuncto pendẽte cõ-
ditione. glo. est no. in. l. vnica. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. no. ⁊ sequunẽ. C. de
his qui ante ap. tab. ⁊ gl. in. l. heredes mei. §. cũ ita. in verbo susce
pissent. ff. ad treb. ⁊ est tex. in. l. vnica. §. sin autem sub conditione. ⁊
ibi Bal. ⁊ Ange. ad hoc no. C. de cad. tol. dicit ibi Bald. ꝙ ille te
xtus decidit p̃ntem. q. lʒ ad hoc nõ allegeẽ. ⁊ Bal. in. l. si in perso-
nam. per illum tex. C. de fideicõ. ⁊ in. c. j. qui succe. teneã. in. ij. col. ⁊
in. l. si pater. ĩ. iiij. q. C. de insti. ⁊ subst. d. Anto. de bu. in. c. raynal.
in. j. co. ad si. de test. Quis ꝯtrariũ teneat gl. in. l. is cui sub cõditio
ne. §. fin. ff. de acti. ⁊ ob. que gl. cõiter reprobat in locis preallega.
¶ Glo. in verbo. cõpletus. in si. vera solutio est ꝙ ibi dies fuit ad
iectus prestationi legati. hic vero substantie. ¶ Nec ob. l. quibus
diebus. §. quidam titio. ff. de cõdi. ⁊ demon. qr respõdet bar. post
6 gl. † per eũ allegatas: ꝙ vbi est tp̃s incertũ ꝙ semper reddit lega
tum conditionale etiã si apponatur executioni seu prestationi le-
gati. Et ita tenent cõiter doc. hic. ⁊ Jo. de imo. in. l. quodcũq̃. ⁊ in
l. centesimis. §. si. ff. de ver. ob. ¶ † Et ex hoc dicit Bald. se consu-
luisse ꝙ si testator legauit titio centum pure ⁊ dicit ꝙ voluit pre
stari post mortẽ vxoris ꝙ legatarius interim decedens nõ trans-
mittit qr dies mortis incerta habetur pro conditione etiã si inse-
ratur solutioni legati. ⁊ ita dicit expresse tenere glos. in. d. l. seius
saturninus. ff. ad treb. Et sequitur simpl'r Flor. hic. ⁊ certe de hoc
videẽ esse text. formalis in. d. §. quidã titio. Raph. cu. impugnat
istam solu. Bald. ⁊ doc. ad. d. §. quidã titio. ⁊ dicit ꝙ esset potius
dicendũ totũ ecõtra. qr tp̃s mortis de quo in. d. §. quidaʒ titio. est
certũ an sit venturũ lʒ sit incertũ qñ. l. j. ff. de condi. ⁊ demon. Tp̃s
aũt certe etatis de quo loquiẽ tex. in. d. l. ex his est incertũ an. Itẽ
est dubiũ an verificabit quia posset non euenire illa etas. ⁊ sic ma
ior incertitudo est in. d. l. ex his. ⁊ tñ non facit conditionem qr est
adiectũ prestationi quã in. d. §. quidã titio. ¶ Tu dic ꝙ imo est
maior incertitudo in. d. §. quidam titio. non soluʒ qñ: q̃ est indu
bitatum: sed etiam an mors vxoris esset euentura in vita legata
rij: ⁊ sic ibi erat omnimoda incertitudo faciens conditionem. l. he
res meus. in prin. ff. de condi. ⁊ demon. Sed non sic est in. l. ex his.
quia tempus certe etatis de se est certum. s. quãdo ad illam etatem
peruenire debeat si legatarius vixerit. ¶ Circa istam glo. Bar.
8 plene examinat † an ⁊ quando tẽpus faciat legatum conditiona-
le vel in diem. Et inter cetera cõcludit ꝙ tp̃s certe etatis grauati:
non facit legatum conditionale per tex. singu. in. l. libertis quos.
§. ab heredibus. ff. de alimen. ⁊ cib. leg. ⁊ cum eo sequuntur Bal.
Ang. Flor. ⁊ Pau. de ca. hic. Ludo ro. in. l. in illa. ff. de verb. obl.
¶ Contrarium tenent alij omnes Dy. Sali. Imol. Rapha. cu.
do. Alex. ⁊ Are. hic. Jac. de are. Cy. ⁊ Bal. in. l. ex his. C. qñ dies
lega. ce. Jaco. de are. ⁊ Bald. in. l. si quis a filio. in prin. per glo. j.
ibi. s̃. eo. ⁊ ibi est bon⁹ tex. cũ glo. contra Bar. ¶ Itẽ contra bar.
stringit tex. in. l. thais. §. libertatẽ. in verbo humaniore interpre-
tatione. ff. de fideicõ. liber. vbi apparet esse speciale fauore liber-
tatis. vt certum tempus etatis filij: ⁊ sic honorati non facit condi
tionem. ergo in contrariũ est ius cõmune. Et lʒ Bar. respondeat
ꝙ ibi loquatur de benigna interpretatione que fit in qualibet vlti
ma voluntate est euidens violatio ad illum text. vt ptʒ in. l. si ita
scriptũ. ff. de manumis. testa. Itẽ cõtra Bar. facit tex. in. l. fideicõ-
9 missa. §. etiã. ff. de fideicõ. lib. Et lʒ Bar. rñdeat † ꝙ ibi est dictio
post que inducit conditionem principaliter. l. inter illã. ff. de ver.
signi. Tñ s̃m Sali. Imo. ⁊ alios Mod. hic. istud non diciẽ in. d. l.
inter illam. imo tex. ibi contra. Bart. appellat vtranq̃ conditio-
a nem siue sit dictio post[a] siue dictio cum. Sed bene dicit tex. q̃ di-
ctio post requirit maiorẽ ꝑfectionem. itẽ ibi diciẽ ꝙ dictio cum de
signat rem in potẽtia naturali: sed dictio post in actu. ¶ Nõ ob.

a ¶ Post. ad de. l. fruct⁹. ff. so. ma. do. cto. quoq̃ ĩ §. si. ff. de here. inst. doc. in. l. illud. ff. de acq. her.

b ¶ Nutu. ad de Bart. ĩ. l. j. in. §. si qs ita. de v̆. ob. bal. in. l. j. in iij. col. C. de sac. san. eccl.

tex. in. d. l. libertis. §. ab heredibus alleg. per. Bart. varie solutio
nes dãtur ad illum text. quas refert. do. Alex. inter cetera Pau
lus de ca. in alia lect. respondet ꝙ ibi testator censeẽ legasse mili-
tiam ad remuneratiõ. legatarium si steterit cum herede. ⁊ ideo ne
illa remuneratio ponat certum tp̃s etatis honorati non intelli-
gitur ibi facere conditionẽ. Tempus ergo certe etatis nõ solum
ibi respiciebat legatum: sed etiam onus propter q̃ videbaẽ fie-
ri legatũ. Et cũ illud grauamẽ de stãdo cũ herede censeaẽ imple
tũ ex quo stat per casuʒ mortis. l. j. C. de lega. ergo vniformiẽ nõ
dʒ expirare cõmodum legati. ⁊ si diceretur ꝙ ibi loco oneris mo
randi cũ herede habebat victum ⁊ vestitũ. ⁊ rñdeẽ ꝙ testator ibi
voluit ꝙ etiam legatarius haberet legatum militie in premium
illius oneris vltra victũ ⁊ vestitum. Non ob. etiã si opponeretur
de. d. l. thais. §. libertatẽ. vbi non solum erat tp̃s certũ honorati:
sed etiam onus cõditionale reddendarũ rationũ. ⁊ tñ ibi tempus
certe etatis faceret cõditionem nisi esset fauor libertatis. et circa
illum tex. multum insistit Imol. hic. Tu respõde planius quod
ibi illud onus non erat tale ꝙ mereret remuneratione legati cum
omnino teneretur reddere rõnem prout est in. d. §. ab heredibus
¶ Tu aũt vltra alios ex verbis Bar. potes colligere nouam re
10 gulam ⁊ nouã conclusionẽ: † ꝙ magis fauet libertati q̃ filiationi
istud probaẽ in. l. si ita scriptũ. ff. de manumis. testa. iuncta. l. seius
saturninus. ff. ad treb. ⁊ iũcto isto tex. Nã in. d. l. si ita scriptũ tem-
pus certe etatis semper ⁊ indistincte fauore libertatis facit dieʒ.
⁊ tñ fauore filiationis nõ facit diem nisi alia duo copulatiue ꝯcur
rãt. s. ꝙ sit minor ⁊ ꝙ sit hereditas paterna. d. l. sei⁹ saturnin⁹. ⁊ si
vnum deficit secus est in filio vt hoc tex. qui loquiẽ etiam de filio
⁊ tanto plus cũ in. d. l. seius saturninus. illud tẽpus videatur ap
positũ solũ fauore filij. l. in fideicõmissi. §. cum pollidi⁹. ff. de vsur.
⁊. l. si ita legatũ. §. pegasus. ĩ. de leg. ij. Tu posses confirmare istaʒ
regulaʒ q̃ magis faueaẽ libertati q̃ filiationi tali fundamento.
11 Nã † excepta legitima magis fauetur pie cause q̃ filiationi. ita ex-
presse tʒ Bar. in repe. l. j. in pe. col. C. de sac. sanc. ec. ⁊ probat text.
in auẽ. si qua mulier. in ver. si. et ibi Bald. Sali. ⁊ alij. ad hoc not.
12 C. de. sac. sanc. ec. ¶ † Hinc est q̃ valet testm̃ factũ nutu[b] ad pias
b causas. vt est glo. sing. in. c. cũ tibi. de testa. quã doc. ibi sequunẽ. et
tñ non valet testm̃ patris inter filios nutu. s̃m Bal. Ang. ⁊ alios
in. d. l. iubemus. Ang. in. l. in fraudẽ. §. j. per illũ tex. cũ gl. s̃. de te
sta. mi. Bal. ⁊ Ang. in. l. in epistola. C. de fideicõ. modo si fauora-
bilius est legatum libertatis q̃ pie cause vt nunc probabo ergo
seqẽ ꝙ sit fauorabili⁹ q̃ legatũ ad pias causas seu ius filiatiõis:
qr si vinco vincẽtẽ ⁊c. text. est in. l. de accessionib⁹. ff. de diuer. ⁊ tẽ
po. pre. c. autoritate. ad fin. de conces. preb. ĩ. vi. facit. l. si viua ma-
tre. circa mediũ. C. de bo. mater. q̃ aũt assumptũ sit verum q̃ fa
uorabilius sit legatum libertatis q̃ pie cause ptʒ. Naʒ legata ad
pias causas non diminunt legitimã filiorũ. d. auẽ. si qua mulier.
in v̆bo legitima nulli diminuata. ⁊ ibi Bald. ⁊ Sali. ad hoc not.
quia qui ecclesiam vult instituere ⁊ filium exheredare a legitima:
aliud querat consilium q̃ ab Augustino. xvij. q. vlti. c. si. glo. in. l.
si quis ad declinãdum. cuʒ multis simi. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ tñ legata
libertatum non solum diminuunt legitimam: imo in totum pri-
uant. text. est ĩ. l. papinian⁹. §. quarta aũt. ⁊ ibi Raph. ⁊ Pau. de
ca. ad hoc not. ff. de inoffi. testa. ⁊ dicit Pau. de cast. illũ text. esse
ad hoc mirandum.

1 ☞ Legatarius si est grauatus soluere creditori defuncti he
res ⁊ fideiussor agere possunt vt soluat: creditor non.
Legatum factum a debitore creditori quare est quod non valeat.
2 Stultitia potius presumenda est q̃ renuntiatio vel donatio.
3 Legatum si est factum vni ⁊ actio ex eo competit alteri nõ noiato
tunc dicitur factum contemplatione non nominati.
4 Exceptio contra agentem ex testamento non nominatum debet
ita concipi non potes agere ex testamento: quia non es noiatus
nec tua interest.
5 Exceptio tu non es nominatus in instr̃o non nocet heredi.
6 Statutũ quod instrumentum exequatur contra debitorem in in-
strumento descriptum vel nominatum comprehendit eius he-
redem.
7 Limitatio ad text. in. l. cõdi. in princ. ĩ. tit. j. vt procedat qñ legata
rius est grauatus dare heredi vel eius seruo.
8 Libellus in quo ago contra te vt alij soluas qñ procedat.
9 Legatum etiam videtur factum contemplatione eius cuius mi-
nus interest.
10 Testator in dubio videtur prouidere ei cuius plus interest.
11 Dictio etiam q̃ implicet casum minus dubitabilem.
12 Ex legato licet agere non possit ille cuius nõ interest: tamẽ eius
interest potius non soluere q̃ solutum repetere.
13 Casus aduersi debent considerari vt eis prouideatur.
14 In terminis huius. §. q̃ nõ intersit an principalis sit soluẽdo:
necne.
15 Fideiussor an possit esse iudex vel testis in causa p̃ncipalis: quod
non ⁊ intellige

non.⁊ intellige vt in nu.17.
16 Suspitio minor repellit iudicem ꝙ testem.
18 Creditor in cã debitoris ꝙ possit esse testis.
19 Fideiussor ꝙ possit testificari pro alio fideiussore.
1 Si titio. †Si legatari⁹ grauat̃ soluere creditori defuncti heres et fideiussor agere põt: nõ autẽ creditor.h.d.⁊ est cõe summariũ.No.j.ex text.ibi qr nihil ei⁹ interest rationem ad.l.si creditori meo cuꝫ.l.seq.s.e.quare legatum factum a debitore creditori nõ vꝫ eo qr nullã affert vtilitatem: ⁊ sic non interest creditoris cũ in omnẽ euentũ esset cõsecuturus ab herede debitoris.⁊ istud ampliat̃ per hũc tex.vt pcedat nõ solũ quando grauat̃ heres ipsius debitoris qpoterat creditorẽ cõuenire: vt ibi sed qñ grauat̃ legatarius qui non poterat a creditore cõueniri.tex.est hic vel non insolidũ vt vnus ex pluribus heredibus. l.seruo legato.§.si testator.j.e.¶Sed tu caue qr tex.i hac ratiõe videt̃ se confundere.nã per istã rõnẽ etiã non dꝫ valere legatũ factũ ipsi titio: qr cũ ipse titius legatarius sit grauatus totũ legatum dare creditori: ergo legatũ nullam sibi affert vtilitatẽ. ergo eius nihil interest: ergo legatuꝫ non vꝫ.⁊ tñ text.vult ꝙ valeat et glo.in verbo legatũ dicit ꝙ istud est clarũ ⁊ liquidũ ꝙ primũ legatum titij valeat.Nec dicatur posse interesse creditoris qr for
2 te creditor remittet: istud presumi non dꝫ.†nemo presumitur iactare suum.l.cũ de indebito.i si.ff.de proba.⁊ potius presumi dꝫ stultitia ꝙ renuntiatio vel donatio ꝯm Bal.in.l.gñaliter .in .iij. col.C.de nõ nu.pecu.nõ etiã dicat̃ ꝙ iuriscõsultus posuerit p cõstanti ꝙ primuꝫ legatũ titij valeret qd istud presuppositum non fuisset bonũ ex quo nullam vtilitatẽ affert.⁊ sic non interest.⁊ iuriscõ.debebat presupponere ꝙ legatũ titij esset maioris quãtitatis ꝙ illud quod debebatur.cogita nec etiam dicat̃ ꝙ interim legatarius posset de tali pecunia legata alteri satisfacere vel posset soluendo aliquam penaꝫ euadere: qr ista non debent esse in consideratiõe vt dicit text.in.l.imperator.§.j.j.de leg.ij.al's etiam tale interesse poterit cõsiderari ex parte creditoris.¶Secundo no
3 ta†ꝙ aliqñ relinquitur vni vel vnus noĩatur in legato: ⁊ tñ actio cõpetit alteri non noĩato: si eius interest ⁊ nõ noĩati qr censetur sibi tacite relictũ ⁊ eius contẽplatione factum.nõ aũt nominati cuius nõ interest.facit text.in.l.fideicõ.§.interdũ ⁊.l.plerũqꝫ.j.titu. ij.⁊.l.seruo legato.§.si testator.et ibi no.Bart.j.e.⁊ in.l.iij.§.fi.ff. de li.leg.¶Alibi dicit text.i.l.cũ pater.§.donatiõis.j.d lega.ij. ꝙ nõ opꝫ.queri cum quo d supremis testator loquatur: sꝫ in quẽ voluntatis intentio dirigat̃.¶Tertio no.ex hoc text.ꝯm Bal.
4 Flo.⁊ Rapha.†ꝙ ista nõ est bona exceptio.tu nõ potes agere ex testõ: qr non es noĩatus in eo sed debes dicere tu nõ potes agere ex testõ: qr non es noĩatus in testõ nec tua interest.tunc exceptio inexpugnabiliter cõcludet. tex. est hic no. Adde qd no .Bal.in
5 l.j.per illũ tex.in verbo scriptis.C.quo.lega.†ꝙ exceptio que quotidie opponit̃ in palatijs.s.tu non es noĩatus in instrõ non nocet heredi: qr noĩato aliquo virtual'r videt̃ noĩatus eius heres.idem effectualiter volunt Ang.⁊ Imo.in.l.j.ff.de his q in test.delen.accedat qd singu.tꝫ Pau.de ca.in.l.postulant.in prin.per illũ tex.
6 ff.ad treb.†ꝙ si statutũ dicat ꝙ instrm̃ mittat̃ executioni cõtra debitorem in eo descriptum vel noĩatũ: poterit fieri executio cõtra eius heredem qui censetur noĩatus vel descriptus in instrõ.sequitur do.Alex.in cõsi.xviij.quinti volumi.qd incipit attentis narratis in themate.in vlt.col.Idẽ volũt in effectu Ang.⁊ Imol.in l.j.de his que in testa.delẽ.Ang.i.l.in ratione prima.§.si filio. in ver.ꝯñs.ff.ad.l.fal.¶Quarto not.ex text.ibi: heres vero.limita
7 tionẽ ad.l.codicillis in prin.j.tit.j.vbi dicit text.†ꝙ si legatari⁹ grauat̃ dare heredi vel eius seruo id.qd est relictum legatũ nihil valet.rõ qr vna manu reciperet ab herede alia restitueret.l.q sic. ff.de solu.Limitat̃ qñ legatarius est grauatus dare ipsi heredi: tũc nõ valet vt ibi: secus si est grauatus dare creditori ⁊ sic tertio tex.est hic.⁊ lꝫ detur actio heredi contra legatarium dat̃ vt soluat creditori ⁊ non sibi.⁊ per hoc pꝫ nõ esse verũ simpl'r.id qd no.gl.
8 a legatario põt legari heredi. ¶†Quinto nota hic ex hoc tex.ꝙ quis pro suo interesse põt agere vt alij soluat̃.⁊ sic pcedit libellus in quo ago cõtra te vt alijs soluas qd est verũ ꝯm Baldum ⁊ alios qñ soluꝫ verba exequutiua referuntur ad tertiũ: vt qr peto te mihi condẽnari ad dandũ tertio.secus si peterẽ te cõdẽnari tibi ad eidẽ dandũ.l.stipulatio ista.§.si quis insulã.cũ gl.ff.d ver. ob.declarat Barto.i.l.j.C.d senten.⁊ interlo.om.iu.Facit regula quecũqꝫ gerim⁹.ff.de ac.⁊ ob.¶Sexto not.in.ver.sed si testator.
9 hic videri tex.valde not.†ꝙ legatũ in dubio videtur factũ nõ solum contẽplatione eius cuius principaliter interest: sed etiã contemplatione eius cuius minus interest: nã hic concedit̃ actio non solũ heredi cuius interest: qr si solueret non haberet repetitionem soluti: sed etiaꝫ conceditur actio fideiussori cuius minus interest: qr si solueret posset repetere actione mandati: vt dicit̃ in fin.text. sꝫ in cõtrariũ est regula tex.i.l.fideicom.§.interdũ. in fi.j.ti.ij.per
10 quẽ tex.Bart.in fi.post Io.de are.no.mirabilẽ presum.†ꝙ testator in dubio videtur velle puidere ei cuius plus interest. Respõdet are.ꝙ imo hic heres si soluit põt repetere ab isto legatario: cui legatum est,vt soluat creditori sicut põt fideiussor: ⁊ sic nõ magis interesset vni⁹ ꝙ alterius in hoc tex. ⁊ in hoc dicit istum casum sing.⁊ notañ.Tu aũt põdera text.qui dicit nõ solũ heredi: sꝫ
11 etiã fideiussori cõpetit petitio†dictio etiã dꝫ ĩplicare casum min⁹ dubitabilẽ ꝯm Raph.Lu.ro.⁊ Moder.i.l.qui se patris.C.vnde liberi.d.Alex.i cõsi.xxiij.quinti volu.qd incipit viso pcessu cause vertentis inter magnificum.in.iij.co.ergo minus dubiũ est de fideiussore quam de herede: ergo minus vr̃ interesse fideiussoris.
12 ¶Septimo no.ex text.†ꝙ lꝫ nõ possit agere ex legato ille cuius nõ interest vt hic.⁊.l.seq.in prin.⁊.l.si creditori cũ.l.seq.s.e.tamẽ istud est sufficiens interesse ad legatum validandũ vt potius nõ soluã ꝙ solutũ repetã.casus est hic ꝙuis istud interesse non iudicat̃ estimabile.Et hoc ideo est: qr multi casus pñt euenire in futurũ in quibus soluens nõ repetit vel pter inopiã debitoris superuenientẽ.l.nam his.ff.de dolo.vel qr debitor sit difficilis exactionis.l.j.cum gl.ff.q satisda.cog.vel pter interesse vexationis euitande.l.minoribus.ff.de mino.item si res.§.fin.ff.de alie. iud.mutan.cã fac.et si diceret̃ ꝙ isti casus aduẽtitij nõ debeãt esse
13 in ꝯsideratiõe.l.iul.ff.qui ⁊ a qui.†qr casus ⁊ aduersa fortuna nõ debẽt esse in consideratione.l.inter stipulãtem.§.sacrã .ff.de vb. ob.Rñdet̃ ꝙ imo casus aduersi sunt in ꝯsideratione quo ad hoc vt eis prouideatur.tex.est no.in.l.generaliter.§.si libero homini ff.de fideicõ.lib.lꝫ posses dicere ꝙ ibi sit ad prouisionẽ eius cui⁹ aduersa fortuna consideratur.hic vero tertij.¶Ultimo pondera tex.in fi.ibi nec intrrest ad soluẽdo sit nec ne.nam cõiter intelligũt doc.s.testator.Istũ intellectũ reprobat Rap.cu.qr si testator
14 †non esset soluendo certe legata per eum facta non valerent.vt.l. si vniuerse.C.de lega.vnde ipse intelligit tex.s.ipse fideiussor.vnde no.ex hoc tex.ꝙ fideiussoris ĩterest liberari siue sit soluen.siue non.Tu tene cõem intellectũ.⁊ rñde ad.d.l.si vniuerse.qd procedit nisi talia legata fiãt ad satisfaciendũ creditoribus vt hoc text. facit bene tex.in.l.seruum filij.§.fidem seruus.cum gl.in verb.in fraudẽ creditoris.s.eo.Posset etiam attentari tertius ĩtellectus vt intelligat̃.s.heres a quo fideiussor dꝫ recuperare q heres post ea dissipauit anteꝙ fideiussor ageret.Extra gl.querit Bar.post
15 Dy.†an fideiussor[a] possit esse iudex vel testis in cã prin.debitoris
a ⁊ bar.se remittit ad Specu.vt hic per eũ.Dy.ang.Imo.Pau. de ca.⁊ Are.tenẽt indistincte ꝙ nõ etiã si prin.sit soluẽdo p istuꝫ tex.in fi.qui dicit.†fideiussoris interesse prin.esse liberatuꝫ: dato ꝙ sit soluẽdo ne litibus vexet̃.l.minoribus.ff.de mino.Idem tꝫ Io.an.in addi.Spec.in tit.de iudi.dele.§.superest.ver.sed nũqd fideiussor.⁊ in tit.de teste.§.j.ver.quid de fideiussore.Ang.i.l.ab executore.§.alio.ff.de appel.Imo.in.l.a sñia.in prin.per illũ tex. eo.ti.do.Anto.de bu.⁊ are.in.c.insuper.de testi.Alb.de ro.i.l.fi. in vlti.col.C.de procu.Et no.Ang.i cõsi.ccxcv.incipi.visis attestationibus testiuꝫ predictorũ.vbi no.limitat vt ibi per eũ ⁊ ista videt̃ esse cõis opi.prout etiã dicit Are.hic.¶ Et põdera qd si
16 prohibet̃ esse test is forti⁹ prohibetur esse iudex.†qr minor suspicio sufficit ad repellendũ tã iudicẽ ꝙ testẽ.tex.est in.c.cũ R.canonicus.⁊ ibi glo.ij.⁊ in.c.insinuante.⁊ ibi Imo.de offi.deleg.bal. in.c.de causis in.ix.colũ eo.ti Sed Bal.Floria.⁊ do Alexan .te
17 nent† quod opinio precedens procedat quando fideiussor renuntiasset beneficio executionis vel debitor principalis nõ esset soluendo: sed si debitor esset presens ⁊ soluendo ⁊ fideiussor non renuntiasset beneficio de fideiussoribus: tunc bñ posset esse testis ⁊ iudex: qr tunc non potest haberi regressus contra fideiussorem aut̃.presente.C.de fideius.⁊ sic nullũ damnũ vel piudiciũ põt eẽ fideiussori.Facit qd sing.volunt Iac.bu.⁊ Ange.in.l.non solũ.§.
18 querit̃.per illũ text.ff.de pcu.†ꝙ lꝫ creditoris intersit debitorem suum habere locupletẽ: tñ in cã debitoris põt creditor ferre testimonium.refert ⁊ sequit̃ do.Alex.in cõsi.lxxviij.qd incipit in cã ⁊ lite vertẽ.inter Bart.in.ij.colũ.Ad idem facit qd tꝫ Bar.in.l.si
19 quis ita.p illũ text.ff.de reb.rub.†ꝙ fideiussor põt testificari pro alio fideiussore qr nõ principaliter testificat̃ in sua causa.Idem tꝫ Bal.in.l.fi.§.j.C.de vsu.rei iu.⁊.in.l.dictantib⁹.C.de testa. ꝙuis cõtrariũ in hoc vltimo teneat Ang.de are.in.§.legatarijs instit. de testa.¶Nec ob.qd dicit Imo.qd lꝫ principalis nunc sit soluẽdo tñ in futurũ posset fieri nõ soluẽdo propter quẽ casum accipitur fideiussor.§.si.isti.de replica.qr rñdet do.Alex.ꝙ nõ permittit lex istud haberi in cõsideratione vt.l.iul.ff.qui ⁊ a qui.⁊.si qs ab alio.ff.de re iudica.⁊ dixi.s.quinimo lex potius presumit contrarium.l.defunctus.C.arbitr.tute.⁊.l.cura.§.deficientium.ff.de mune.⁊ hono.

a ¶Fideiussor adde bar.in l.si qsita.ff. de re.du.flori.i.l.dictãtibus.C.de testa. Alex.d imo.ꝯsi.lxxviij.inci.icã ⁊ lite vtẽ.inter Bar.i.j. volmine.

¶Sequitur lex si fideiussor.

1 ☞ Expressum si est vitiatum non vitiatur tacitum eque pncipale.⁊ intellige vt in nu.13.⁊ nu.15.
2 Legatum factum per fideiussorem creditori qñ valeat.
3 Fideiussor dicitur debitor.

4 Fideiussor versus pupillum ꝙ non possit esse eius tutor.
5 Fideiussor si legat simpliciter creditori id, qd̓ dꝫ ⁊ eis heres, sol-
uat non repetit a principali debitore.
6 Testator si grauat heredē vt fideiubeat ⁊ heres fideiubēs qui po
test cogi ad soluendū soluat: nō repetit solutū ab eo pro quo fide
iussit ⁊ intellige vt nu. 7.
Heres iussus fideiubere: lꝫ fideiubeat tamen non dicitur parere
nisi soluat.
8 Testator si mādat solui omnibus habere debentibus: an compre
hendat causam fideiussoriam vt si heres soluat possit repetere a
principali debitore. ⁊ nu. 10.
9 Prouisio generalis qd̓ idem operatur quo ad om̄es ꝙ specialis
quo ad specialitatem.
11 Dispositio ꝙ satisfiat omnibus habere debentibus nō compre-
hendit creditorem qui potest exceptione repelli.
12 Fideiussor legando qñ intelligatur remittere exceptionem.
14 Substitutio pupillaris expressa si vitietur ꝙ nō vitiatur vulga
ris tacita in ea comprehensa.

1 I fideiussor. † Vitiato expresso non vi-
tiatur tacitum eque principale. h. d. ſm Bart. ⁊ est cōe summariū. vel sic propri⁹
ad text. si fideiussor legat creditori qd̓ ei dꝫ vel legata
rium grauat eidē soluere ex tali legato agit ⁊ debitor heres fide-
2 iussoris. h. d. vsqꝫ ad. §. meminisse. ¶ † Not. primo ꝙ si fideiussor
legat creditori qd̓ dꝫ tale legatū respectu creditoris nō vꝫ q̄r nō
interest creditoris. ⁊ sic q̄r nō affert ei vtilitatē vt in. §. fi. precedē
tis. Sed aduerte primo videt̃ ꝙ hodie tale legatuꝫ valeat ⁊ affe-
rat vtilitatē creditori: q̄r cū hodie sit necesse qd̓ prius agatur cō
tra principalem debitorem ⁊ qd̓ pri⁹ excutiat̃ anteqꝫ possit agi
contra fideiussorē. aut. presente. ⁊ in corpore vnde sumit̃. C. de fi-
deius. certe legatum proderit creditori q̄r poterit ex dispositio-
ne testatoris agere contra heredē fideiussoris nō excusso princi-
pali debitor. Et ita reperio tenere solū Sali. hic qui ꝑ hoc sim-
pliciter dicit qd̓ hodie ista lex est correcta. alij non tangunt. tu cō
firma fortius vltra euꝫ: q̄r testator legādo simpliciter illud qd̓ dꝫ
intelligit̃ remittere exceptionē quā hꝫ qñ al's legatum nihil vale
ret ⁊ nihil operaret̃. l. si creditori. vbi dixi post alios. ꝫ. eo. Tn̄ per
hoc non credo ꝙ ista lex hodie sit correcta procederet em̄ etiam
hodie qñ fideiussor tp̄e quo fideiussit renuntiasset bn̄ficio de fide
iussoribus. et sic. d. aut. ꝑsecte. tunc si legaret procederet iste tex.
¶ Itē procederet i qꝫ pluribus casibus in quibus. d. aut. nō hꝫ
locum. ¶ Secūdo no. ex text. ibi qd̓ ei deberet ſm Aret. hic esse
3 tex. † ꝙ fideiussor dicit̃ esse debitor. idē tenet Bar. in. l. j. in vlt. co
lū. ff. si cer. pe. per tex. ī. l. ⁊ magis. in verbo debeo. ff. de sol. Et. d.
Alex. in illa. l. in vlt. col. ad hoc no. istū tex. Facit tex. in. l. si seruū
§. videamus. in ver. principalis debitor. ⁊ ibi Raph. ad no. ff. de
4 verbo. ob. ¶ Adde fortius † ꝙ etiaꝫ in materia correctoria ⁊ pe-
nali debitor pupilli non possit esse eius tutor sub pena. aut. mi-
noris debitor. C. qui da. tu. pos. cōprehendit̃ etiā fideiussor per
d. l. ⁊ magis. Ita no. ⁊ꝫ Ang. in aut. hi qui obli. ad fin. principij.
col. vj. referēs ita fuisse perusij de facto iudicatū qd̓ bene no. q̄r est
magna decisio si est vera. ¶ Tertio sing. no. ex hoc tex. ſm Bal.
5 ang. ⁊ alios † ꝙ si fideiussor legat simpl'r creditori id quod ei dꝫ ⁊
heres fideiussoris soluat non pōt repetere a principali debitore.
Et licet gl. hic in verbo nō poterit. itelligat istū tex. qñ fideiussor
legauit animo donādi debitori: tn̄ ſm Bal. ⁊ alios est diuinatio
ad istū tex. qui proprie loquitur i casu dubio. ¶ Preterea testa
tor legando in dubio facit actū liberalitatis cuꝫ legatū sit que-
6 dam donatio. l. legatū. ꝫ. titu. j. Adde aliuꝫ casum † qñ testator in
testō grauat heredē vt pro aliquo fideiubeat. naꝫ tunc heres fide
iubēs potest cogi ad soluēdū. ⁊ si soluat nō pōt repetere ab eo pro
quo fideiussit. text. est reputatus sing. in. l. tribus. ff. de vsufru. ea.
rerū. que vsu consu. quē ad hoc allegant Bal. Paul. de cast. ⁊ mo
der. hic: ⁊ dicit Bald. qd̓ ille casus non reperit̃ alibi. ⁊ qd̓ semel in
terrogauit de hoc quendā scholarē in examine. qui de directo rn̄
dit contra illā tex. ⁊ illū. l. ad hoc dicit esse mirabilē. i dē bal. in. l.
indebitū. C. de condi. indebi. ⁊ ad illum tex. vide Bal. in. l. aretu-
sa. ff. de stat. ho. ⁊ in. l. sancim⁹. C. de ver. sig. ⁊ in. l. si pro ea. in. i. co
lū. ad fin. C. manda. Alibi dicit Ange. in. l. si quis mandato. ff. de
neg. gest. qd̓ in. d. l. tribus. est text. sing. ꝙ heres iussus a testatore
fideiubere nō paret. nisi etiā soluat ⁊ tunc si soluit non repetit a
7 debitore. ¶ † Sꝫ aduerte q̄r idē Bald. l. vnica. §. ne aūt. in pe.
col. in. ij. q. C. de cad. tol. querit an grauatus per testatoreꝫ fideiu
bere si soluat possit repetere a principali debitore refert quosdā
tenere qd̓ non q̄r dꝫ fideiubere gratis per text. in. d. l. tribus. ipse
intelligit multū singu. illū text. ꝑcedere ⁊ esse verum qñ fideius-
sio affert modicū damnum vel dicit esse recurrendū ad coniectu
ras ſm Pe. ⁊ Cy. ibi. Et isto modo multū restringeretur decisio
d. l. sing. veꝫ tribus. ¶ Adde etiā Lu. ro. in singulari. lxxxvj. i. vl
ti. char. qd̓ incipit tu scis qd̓ fideiussor ex mandato testatoris ⁊c.
vbi limitat dictā. l. tribus. non procedere qñ talis quantitas solu
ta ex fideiussione esset multum maior lucro qd̓ percepit a testato-
re tūc pōt repetere a ꝑncipali debitore alleg. ita tenere Pe. Cyn.
⁊ Bal. in. d. §. ne aūt arg. l. j. C. de reuo. dona. que lex nil facit ſm
eum sed ita nō tenēt ꝑut dicūt prefati doc. sꝫ ꝑut predixi. Quar
8 to singularius notat istum tex. Bal. ad illud † qd̓ quotidie testa-
tores relinquūt ⁊ mandāt satisfieri omnibus debentibus recipe-
re: ꝙ si testator erat obligatus ex fideiussoria causa istud etiam de
bitum dꝫ solui ab herede. et si sit solutum non pōt repeti a princi
pali debitore. ⁊ si dicat̃ ꝙ iste tex. loquit̃ qñ testator legat simpl'r
qd̓ dꝫ fideiussorio noīe aliud qñ generaliter ⁊ indiffinite. quia di-
cit Bal. ꝙ ista rn̄sio nō posset bene probari ꝑ aliquā. l. ⁊ aliud nō
9 dicit. dic melius ꝙ † idem debet operari genus in suo genere: qd̓
spēs in sua specie. l. si duo. ꝫ. de admi. tuto. Itē idem operat̃ gene
ralis ꝑuisio quo ad oēs ꝙ specialis quo ad specificata. l. gallus.
§. instituens. ⁊ ibi Alexan. in. ij. no. ad hoc not. ff. de lib. ⁊ posthu.
10 ¶ † Istam opi. reprobāt Imo. Pau. de ca. Raph. do. Alexā. ⁊
Are. q̄r dicta dispositio testatoris dꝫ intelligi de obligationib⁹
ex quibus testator proprio noīe erat obligatus ⁊ non fideiussorio
l. ⁊ magis. ff. de solu. nisi qñ testator non esset alicui obligat⁹ pro-
prio noīe. Arg. l. fundus qui locatus. ff. de fun. instru. ⁊. l. quibus
diebus. §. dn̄s. ff. de condi. ⁊ demō. ⁊ ad istum tex. respōdent ꝙ lo
quitur qñ testator spāliter de debito fideiussorio disponebat. sed
facile est euadere eoꝝ fundamentum. q̄r. d. l. ⁊ magis. loquit̃ qñ so
lutum non erat cōuertendū nisi in vnā cām. tūc potius intelligit̃
de debito ꝓprio noīe. hic autē dispositio erat vniuersalis. ⁊ ideo
ita respicit cām fideiussoriam sicut alias. ¶ Ego teneo istā opi.
Moder. cōtra Bal. non per eoꝝ merita sed per aliud fundamen-
11 tū: q̄r sub illa generali dispositiōe † ꝙ satisfiat oībus debentibus
recipere nō cōprehenditur creditor qui pōt exceptiōe repelli. tex
tus est in. l. si is cui §. flauius. ⁊ ibi Barto. ad hoc not. ff. de solu. ⁊
tex. in. l. legaui. ⁊ ibi Bar. ad hoc no. ff. de libe. leg. Sed iste credi
tor repelleret̃ a fideiussore exceptione excussionis. aut. presente.
C. de fideius. ergo nnn venit in isto generali legato. Et si diceretur
12 subtiliter † ꝙ fideiussor legando intelligatur remittere exceptio-
nē excussionis vt dixi. ꝫ. in. j. no. ad hoc rn̄deo dupl'r. pmo ꝙ illud
ꝓcedit qñ testator legat ipsi creditori id qd̓ dꝫ: tūc bene intelligit̃
remittere exceptionem ſm Bar. ⁊ alios in. l. si creditori. ꝫ. eo. sed
hic fecit legatū in genere. scd̓o respondeo ⁊ melius ꝙ illud proce-
dit qñ legatū alias esset inutile ⁊ nihil operat̃: tunc bene intelligi
tur remittere exceptionē. ita loquitur. d. l. si creditori. ⁊ ibi Bart.
al's si legatū aliqd operaret̃ nō intelligeret̃ remissa exceptio. glo.
⁊ doct. in. l. si prior. ff. so. ma. Bar. ⁊ alij. in. d. l. si creditori. ⁊ iste est
casus noster vt euidēter pꝫ. ¶ Glos. in verbo non poterit. Circa
contrariū glo. † an vitiato expresso vitiet̃ tacitū distingue vt per
Bar. cum quo ceteri cōiter transeūt. Et pro scd̓o mēbro adde qd̓
13 lꝫ Bar. in. l. j. in prin. in vlt. q. ff. de vulg. ⁊ pup. † qd̓ si substitutio
pupillaris expressa vitiet̃ puta q̄r fiat maiori vel extraneo. tn̄ non
vitiat̃ vulgaris tacita que sub ea cōtinet̃ ꝑ text. in. l. fin. C. de here
di. insti. ⁊ est tex. in. l. ij. in prin. insti. sed si extraneū. cū gl. ⁊ ibi bar.
in. ij. no. ad hoc no. ff. de vulg. ⁊ pupil. ¶ Itē inquantum Bart.
dicit ad. l. si sponsus. §. j. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorē. qd̓ iō ibi
15 liberatio † expresse facta per maritū vxori constante matrimonio
non vꝫ etiā in tacito ⁊ sic correo: eo q̄r venit accessorie istud impu
gnat Io. de imo. q̄r ibi liberatio poterat eque principaliter fieri
correo sicut ⁊ ipsi mulieri. ⁊ circa hoc insistunt. d. Alex. ⁊ are. hic.
¶ Dic breuiter ꝙ ibi liberatio per acceptilationē fuit facta con-
templatione solius vxoris noīate. vnde qꝫtum ad correū qui non
est noīatus ista acceptilatio non pōt prodesse nisi accessorie. ideo
si non valet principale expressum non vꝫ ⁊ tacitū qd̓ est illi acces-
soriuꝫ. Et hoc est qd̓ ꝓprie dicit Bar. Et de ista materia vid̓ etiā
do. Alex. in. l. j. §. nuntiatio. in antepe. solū. post Moder. ibi. ff. de
ope. no. nuntia. vbi do. Alexā. ponit aliam limitationem ad hāc
materiā qd̓ vitiato expresso vitietur tacitum: vt procedat in istis
terminis qñ vnum esset expressum ⁊ aliud tacitum omnino: secus
qñ non esset penitus tacitum sed expressum saltem verbis genera
libus: vt ibi per eum.

1 ☞ Damnatus vendere intelligitur iusto pretio nisi pretium sit
a testatore taxatum.
2 Testator si grauat filium vendere tertiam partē bonoꝝ nouerce:
intelligitur pretio iusto offerente.
3 Remedium. l. ij. C. de rescindenda vendit. quod non habeat locū
quando quis grauatur vendere fundum certo pretio taxato;
alias secus.
4 Heres si est damnatus vendere fundum titio certo pretio ⁊ titi⁹
obtulit totum pretium ⁊ heres noluit accipere an tunc venditio
dicat̃ perfecta ⁊ dn̄ium translatum in legatarium ipso iure absqꝫ
traditione. ⁊ nu. 6. ⁊ nu. 11.
5 Obligatio ꝙ dicatur tunc perfecta qñ quis promisit se obligatu
rum ad dandum. c. tali die ipsa die eueniente.

7 Heres qñ est damnat⁹ vendere fundũ certo pretio in tali legato
est ipsa venditio non fundus.nu.10.
8 Dominium rei tacite legate:quod non trãseat in legatariũ ipso
iure.
9 Verbum petere qđ etiam verificetur in actione personali.
12 Arbiter si condemnauit titium ad locandum seio fundũ in quin
quẽniũ sub magna pena:titius locauit ⁊ apposuit in contractu
minorem penam:demum non stat locationi:que pena exigi pos
sit.
3 Obligatus ad seruitutem non liberatur sola constitutione: nisi
etiam prestet patientiam.
14 Ab opinione Bart.non est in practica recedendum:quando est
communis.
15 Heres q cõpromisit cãz quã vigore testamẽti cõpromittere tene
batur sub pena:⁊ latum sit laudum vt soluat:si nõ soluit nõ tene
tur ad penam appositam ex testamento.
16 Judex si precipit alicui ꝙ exiret possessionem domus sub pena
⁊ cuz disbrigaret:si ille exiuit ⁊ disbrigauit ⁊ de hoc ꝯfici fecit in
strumentum postea ingressus est qđ incidat in penam.
17 Qui mihi restituit fundum executione laudi:si recipiat fundum
incidit in penam in compromisso insertam.
18 Stipulatio precedens quando continet obligationem de cõtra
hendo tunc contractus sequens iure cuiusdam solutionis tollit
contractum precedentem.
19 Actio ex testõ quo ad accessoria hz naturam bonefidei.
Et in quibus .nu.21.vbi quo ad duo.
Sñia arbitri penalis est ⁊ odiosa:⁊ non receditur a forma.
20 Pena apposita super principali non extenditur ad illud qđ ve
nit consecutiue ad contractum.

1 Meminisse. †Dãnatus vẽdere intelligit̃ iusto pre
tio:nisi pretium sit a testatore taxatuz.
h.d. ¶No.primo ꝙ grauatus simpl'r per testatorem vendere:i
telligit̃ iusto pretio.⁊ si diceret̃ ꝙ tale legatum non debeat vale
re cum non videat̃ afferre vtilitatem:⁊ sic eius nihil interest: vt
in prin.huius.l.⁊ in fi.l.prece.Rñde ꝙ imo interest:q2 magis in
terest habere fundum q̃ꝫ pecuniã.imo etiaz nostra interest emere
fundum legatum etiã vltra iustum pretium ꝓpter cõfines quos
hz.ita est tex.in.l.si cui fundus.j.tit.j.⁊ in.l.⁊ si equo.j.e.ti.Et per
istũ text.dicit Alb.de ro.hic se defendisse quẽdã pauperẽ pupil
2 lum a nouerca sua.†Nam testator grauauerat istum pupillũ vẽ
dere tertiam partem bonoꝝ suoꝝ nouerce:Ista nouerca volebat
habere ista bona sine precio:dicens ꝙ ista erat mens ⁊ intẽtio te
statoris:ex quo nullum pretium apposuerat.Alb.dicit se euz de
fendisse per hunc tex.qui dicit:ꝙ nisi offerat iustũ pretium nõ te
neat̃ vendere.Et si diceret̃ contra tex.ꝙ testator mãdans aliquẽ
actũ fieri in testõ:semꝑ intelligatur ꝙ fiat gratis:dato ꝙ inter vi
uos non fiat gratis:ptz q2 qñ testator grauat heredẽ fideiubere:
intelligit̃ gratis:⁊ si soluat nihil repetit:vt in princ.huius.l.⁊.l.
trib⁹.ff.de vsufru.ea.re.que vsu cõsumũ.ergo testator sil'iter mã
dando ꝙ vendat fundum dz intelligi gratis.⁊ ista poterat eẽ ra
tio dubitandi ad hunc tex.rñde ꝙ aliud est in venditione in qua
pretiũ est de substantia.⁊ sine pretio non potest constare vẽditio
§.pretium.⁊.§.itẽ pretiũ.insti.de contrahen.emp.ꝙ nõ est in fide
iussione que a principio põt fieri aĩo donandi.l.si vero nõ remu
3 nerandi.ff.man. ¶†Secũdo no.in ver.qđ si certo.ꝙ heres gra
uatus certo pretio rẽvẽdere tenet̃ illud seruare:etiam si illud pre
tium esset infra dimidiam iusti ꝑtĳ:nec hic haberet locum reme
diũ.l.ĳ.C.de rescin.ven.ꝫm Bald.⁊ alios hic.et sic remedium.d.
l.ĳ.nõ hz locũ in herede necessario vendẽte ex precepto testatoris
Facit bonus tex.quẽ alleg.Are.hic in.l.etiaz.§.j.ff.de peti.here.
in ver.etiã si paruo pretio iussus sic heres vẽdere.⁊ in ver.ꝓ exi
guũ pretiũ.Itẽ facit rõ ꝫm Imo.⁊ Rapha.q2 testator exercẽdo
actũ liberalitatis ⁊ sic donãdo:cũ legatũ sit donatio.l.legatũ.j.
ti.residuum pretĳ intelligit̃ donare. ¶Hinc est:ꝙ si euidenter
apparet:ꝙ testator putauerit illud esse iustũ pretium:tunc habe
ret locũ remediũ.d.l.ĳ.ꝫm Raph.⁊ Alex.hic.ar.l.cum tale.§.fal
sam causam.ff.de condi.⁊ demon. ¶Itẽ istud ꝓcedit qñ testator
taxauit pretium.secus si simpl'r iussit vendere:tunc haberet locũ
remedium.d.l.ĳ.ꝫm bal.⁊ imo.in.l.imperator.§.j.per illum text.
j.tit.j.Lud.ro.in.l.si quis cũ aliter.ff.de ver.ob.Facit bona gl.in
l.ait pretor.§.permittit̃.in verbo auditorũ.ff.de mino. ¶Indu
4 citur ista.l.per Bar.post antiquos ad.q.†si heres damnatus est
vendere fundũ titio certo pretio:titi⁹ obtulit totũ pretiũ:heres
noluit accipere:querit̃ de duobus.primo vtrũ sit ꝑfecta vẽditio
scđo posito ꝙ sit perfecta vẽditio:an sit translatũ dñiũ ipso iure
in legatarium absqꝫ traditione:Super primo.tz Bar.hic ⁊ in.l.
vxorẽ.§.agri plagã.j.de leg.iĳ.qđ vẽditio habeat̃ ꝓ ꝑfecta: ⁊ di
cit ita oẽs tenere per.l.labeo scribit si mihi bibliothecã.ff.de ꝯh.
em.⁊ ita transeunt alĳ:quicquid dicat Are.Tu adde qđ in simili
sing.vult Jo.and.in addi.spe.in tit.de oblig.⁊ solu.sup rub.in.j.
5 col.†ꝙ si promisi tali die me obligaturũ tibi ad dandum cẽtum:
eueniente die absqꝫ alia obligatione obligatio per se dicit̃ ꝑfecta.
⁊ possum statim ad illa centũ conueniri absqꝫ alia obligatione vt
euitetur circuitus.l.dñs testõ.ff.de cõdi.indebi.⁊ cle.auditor.de
rescrip.qđ dictũ pro valde singulari sequit̃ do.Alex.i.l.cum fun
dus.§.seruum tuũ imprudens.in.j.no.per illũ text.ff.si cer.pet.⁊
dicit ꝙ est multũ no.q2 multi tenerent totũ cõtrarium. ¶Circa
scđm qđ est valde dubitabile Bar.hic:⁊ in.d.§.agri plagã.tz cũ
6 Dy.†ꝙ dñium ipso iure transferatur in legatariũ absqꝫ alia tra
ditiõe et cũ Bart.tenent Sali.Paul.de ca.⁊ Raph.cu.hic.An
ge.in.l.j.C.cõmu.de le.⁊ in.l.in estimationibus.ad fi.ff.de pe.he
re. ¶Cõtrariã opi.tenẽt Jac.de Are.⁊ Cy.in.l.j.in.ix.q.C.com
mu.de le.Bal.flo.⁊ do.Alex.⁊ Are.hic.Et dicit do.Alex.ꝙ ista
opi.est verior ⁊ magis consona verbis testatoris.dicit etiaz Are
ti⁹ ⁊ ista opi.secure est teneñ.cõtra Bar.Eam etiã tenent Ray.⁊
Flo.in.d.§.agriplagã.Imo.vero hic dicit ꝙ vtraqꝫ opi.sustẽta
bilis est.⁊ lz nullã firmet:tñ inclinat cõtra Bar.pro ista ꝑte strin
7 git fundamentũ:eo†q2 in isto legato est sola venditio ⁊ non fun
dus ꝓut tz gl.solennis in.l.in estimationibus.in verbo in here
ditate.⁊ ibi no.Ang.ff.de peti.here.Ang.in.l.si dignũ.per illuz
text.iuncta gl.⁊.l.qui fundum.in prin.ff.ad.l.fal.⁊ dicit Ange.in
d.l.in estimationib⁹:ꝙ ibi glo.est melior que sit in iure: ⁊ que cla
rius explicat istam materiam ꝙ si heres est damnatus vẽdere rẽ
certo pretio qđ in tali legato nihil aliud est nisi ipsa venditio res
ꝗ̃o capitur ex contractu inter viuos.⁊ non ex vltima voluntate.
Ex isto presupposito sequunt̃ duo cõtra Bar.primo cum fund⁹
capiat̃ ex cõtractu:⁊ nõ ex legato.ergo nõ põt trãsire dñium an
te traditionẽ sicut nec ex cõtractu.l.traditionib⁹.C.de pac.⁊.l.si
ager.cũ glo.ff.de rei ven.Scđo sequit̃ qđ cum sola venditio sit in
legato ⁊ non fundus:ergo fundus non põt dici venire nisi tacite
⁊ in consequentiam legati ⁊ non ex vi verboꝝ.ergo sumus in re
8 gula:†ꝙ ex legato tacito non trãsit dñium ipso iure in legatariũ
vt not.Bar.⁊ alĳ in.l.seruum filĳ.§.fi.s.e. ¶Nec ob.tex.in.d.§.
agriplagam.i verbo qui legatus est vbi vult clare tex.quod imo
ipse fundus dicatur esse in legato.et ibi Bar.ad hoc no.illuz te
xtũ.Rñdet do.Alex.ꝙ ille tex.dz intelligi i effectu.s.sequuta vẽ
ditione ⁊ traditione:sz iste sensus non põt stare ꝓpter violentiã
litere ⁊ propter verbum petere.vnde posset dici legatus est.s.ta
cite ⁊ in cõsequẽtiam vel potest dicere qđ ibi nõ aperit tex.vtrũ
facta fuerit venditio vel nõ.vnde ille tex.intelligit̃ facta vẽditio
ne:nõ dico traditione fundus est in legato.s.in cõsequẽtiã ⁊ taci
te.Non ob.etiam ille tex.in verbo.petere:q2 rñdent Imo.d.alex.
9 ⁊ Are.†ꝙ verbum petere sepenumero verificatur i actione ꝑso
nali.l.si is qui.⁊.l.ex promissiõe.ff.de act.⁊ obli.⁊.l.non solũ.§.si
10 mihi.ff.de vsucap.tñ est impropria.†Tu aũt aduerte ꝙ cuz fiat
duplex impropriatio ad tex.d.§.agriplagã.ꝑmo in ver.qui lega
tus.scđo in verbo petere.ideo per illuz text.qui optime stringit:
potes tenere opi.Dy.⁊ bar.cõtra omnes alios doc.Et ad gl.in
d.l.in estimationibus.potes respondere ꝓut ibi in fi.expresse re
spondet Ang.ꝙ illa gl.procedit nisi heres esset contumax in vẽ
dendo:tunc transiret dñium rei in legatariũ.⁊ tunc perciperet vt
ex vltima voluntate non vt ex cõtractu qui celebratus non est.al
leg.Dy.in.d.§.agriplagam.Tñ ista solu.nõ transit sine dubio:
ꝙ contumacia legatarĳ in non vendente faciat fundum censeri
debitum ex vltima voluntate qui prius non erat.lz al's cõtra cõ
tumaces fiat omnis sinistra interpretatio.l.de etate.§.q tacuit.s.
de interro.act.⁊.l.locuz.§.condemnañ.ff.de tab.exhi.ideo tutius
est dicere qđ fundus est in legato prout est text.i.d.§.agriplagã
in verbo qui fuit legatus et sic cũ dicat̃ esse in legato verbis ge
neralibus.l.fi.C.qđ cũ eo.cessat regu.que no.i.l.seruum filĳ.§.fi.
s.eo.q2 procedit quando legatum est omnino tacitũ.vt ibi dixi.
11 ¶†Tenendo istam opi.Dy.⁊ Barto.eam intellige:quãdo he
res esset grauatus vendere rem propriam testatoris prout pro
prie loquitur Bar.secus si rem propriam heredis:q2 tunc etiaz
si expresse testator legat rem heredis non transit dominium sine
traditione.glo.⁊ Bar.i.l.si heredis seruus.cũ cõcor.ibi traditis
s.eod.etiam si venderet de expresso consensu heredis.vt ibi dixi.
12 ¶†Secũdo inducit̃ ista lex per Bar.ad difficilem.q.arbiter cõ
demnauit titium ad locandum seio fundum in quinquenniũ sub
magna pena:titius locauit:⁊ in locatione fuit apposita modica
pena:demum non stat locationi:an incidat in penam appositam
in compromisso vel appositam in contractu.⁊ cõcludit ꝙ ad pe
nam compromissi agi non possit.eo q2 faciendo locationem libe
ratus est a cõpromisso.et ita consuluit Bar.in consil.qđ incipit
percipit arbiter.per text.in.l.in numerationibus.in fi.vbi etiam
Bart.idem no.ff.de solu.et cum eo transeunt bald.Ang.Sali.
Flo.Pau.de ca.Raph.⁊ do.Alex hic.Et ista est cõmunis opi.
¶Contrariam opi.tenent Nico.de neapo.⁊ Jo.de imo.⁊ coꝛuz
opi.in puncto iuris est sustentabilis ⁊ forte verior:per tex.q for
titer stringit contra Bart.⁊ cõmunem in.d.l.si heres.in prin.vbi

obligatus ex testō ad vendendu3 non dicit satisfecisse per hoc qđ
vendat nisi adimpleat cōsequutiua cōtractus: ergo in pposito lo
cādo non dr satisfecisse pcepto arbitri nisi etiam prestet patiētia3
que est cōsequutiua actus locationis.l.si in lege.§.colon⁹.ff.loca.
¶ Nec ob.solu.Bar.q ille tex.intelligat de accessorijs venditio
nis que tñ non sunt vendita s3 ad rē venditam accedunt vt habes
exéplu3 in.l.si pregnās.⁊ in.l.vacce.ff.de euic.nā ẜm Nic.de nea.
si ibi illa accessoria non dicerent vēdita vt dicit Bart.non debe-
ret pro illis dari actio ex empto cuius ɔtriū dicit tex.in.d.l.si he-
res.tñ ista nō est bona ɔsequētia q p melioramentis datur actio
ex vendito.⁊ tñ non sunt vendite.l.idēq.ff.de act.emp.in.§.illud.
Tu aūt fortius impugna solu.Bar.primo qr facit magnā restri-
ctionē ⁊ violentia3 ad tex.in.d.l.si heres. Preterea ⁊ fortius tex.
ibi formaliter dicit q non liberat quo ad reliqua per ɔsequentiā
sunt pprie emptionis.pōdera illa verba que sunt ppria per ɔsē-
tiā nam ista sunt traditio ⁊ euictio.vt est gl.in.l.pacta cōuenta.in
prin.ff.de ɔtrah.emp.Nō aūt alia penitus extrinseca de quib⁹ lo
quit Bar.nō ob.tex.in.d.l.in numerationibus.in fi.in quo prin-
cipaliter se fundat Bart.qr rñdet Ang.Jmo.⁊ Are.q heres lo-
cādo bene liberat ab actiōe ex testō q̄tum ad locandū vt ibi dicit
tex.sed nō liberat q̄tū ad prestandā patientiā que venit in ɔñam
13 sicut in†cōstitutione vsusfructus vel seruitutis: per actū momēta
neum liberat ab obligatione de cōstituēdo: sed non liberatur ab
obligatiōe patientie que h3 tractū in futur.l.ij.§.dare.ff.de vsu
fru.glos.in.l.corruptionem.C.e.⁊ in.l.pluribus.§.⁊ si placeat.ff.
de ver.obl.Sed certe istud non valde stringit cōtra Bart.qr etiā
hic bene potest agi ad patientiam actione ex cōtractu locationis.
sed per hoc non sequit q actio ex testō det ad talē patientiā.Sed
tu stringe fortius iungendo simul duos tex.s.in.d.l.in numeratio
nibus.in fi.cu3.d.l.si heres ex testō.Nā vtrobiq heres fuit dam-
natus ex testō vendere seu locare: ⁊ in.l.in numerationibus.in fi.
dicit q locando vel vendendo liberatur ab actione ex empto.S3
in.l.si heres.dicit q nō liberat quo ad ea que in ɔñiam veniunt.
Necessariū est ergo dicere per istos tex.simul iūctos: q locādo bñ
liberatur quo ad principalē obligationem.sed non liberat quo
ad cōsequutiua quin actio ex testō que non potest amplius dari
vt locet datur ad patiētiam que est consequutiua in locatione vt
declarat Bart.in.l.si quis domum.in prin.ff.loca.¶ Tenēdo tñ
14 opi.Bar.que est cōis† ⁊ a qua in practica non est recedendū: bene
facit qđ decidit Bal.in.l.vnica.in.viij.col.in.iiij.q.C.de his que
15 pene no.vbi querit.pone q † testator cōmisit heredi q cōpromit
teret cām quā h3 cum titio super mutuo sub certa pena: heres cō
promisit ⁊ est latu3 laudū q heres soluat ea cā mutui.c.heres nō
soluit an teneat ad penam appositā in testō: concludit q non: qr
statim qđ cōpromisit est liberatus a pena per.d.l.in numerationi
bus.⁊.d.l.si heres.¶ Pro eadem parte facit aliud fundamētu3
ex mente Ang.Raph.⁊.d.Alex.nam faciens cōtractum locatio
nis pro executione sententie arbitri incidit in nouā obligationem
insurgentē ex cōtractu locationis: qua mediante pōt cogi ad pre
stādum patientiā.ideo cessat obligatio ex compromisso.Jn istis
terminis pcedit decisio Bar.secus ergo esset qñ explicādo actū
non incideret in aliū actū pducentē aliā obligationem ad futurā
obseruentiā.vt in casu quē decidit Bar.in.l.sicut.§.superuacuu3
16 ff.quib.mo.pig.vel hypo.sol.† qñ iudex precepit alicui q exiret
domus possessionē sub pena vt eā disbrigaret.ille exiuit ⁊ disbri
gauit: ⁊ de hoc fecit cōfici instrm postea ingressus est: an incidat
in penam precepti iudicis.⁊ determinat q sic.idē est in casu quē
ponit Bal.post Jac.de are.in.l.titio centum.in prin.per illū tex.
17 j.de cōdi.⁊ demōstr.† q si arbiter iusserit mihi fundū restitui per
aduersariū sub pena: ⁊ postea restituat: ⁊ adhuc recipiat qđ cadat
in penam insertam in cōpromisso.⁊ isto modo vltra Bart.potes
respondere ad.l.fundi partem.ff.de contrahen.empti.⁊ in.l.inter
castellianū.ff.de arbi.quod in illis iuribus per executionē actus
non inducitur alius contractus: per quē causatur noua obligatio
ad perseuerētiā prout in.q.Bar.¶ Confirmo optime per illud
quod tenent Bar.⁊ alij in.l.singularia.in.v.colū.ff.si cer.pe.qđ †
18 qñ stipulatio precedens continet obligationem de contrahendo
tunc contractus sequens iure cuiusdā solutionis tollit cōtractu3
precedentem seu obligationem.alleg.d.l.in numerationibus.d.l.
si heres.Sed aduerte q ista fundamenta licet videantur colora-
ta: tñ oīno destruunt per tex.in.d.l.si heres.vbi post executione3
actus vigore testamenti oriebatur noua obligatio ex contractu
19 venditionis: ⁊ tñ durat etiam actio ex testō.¶ † Non omitto qr
Raph.cu.aliter respondet ad.d.l.si heres.qđ ibi loquitur in ac-
tione ex testō que quo ad illa accessoria h3 naturam bonefidei.l.
in minorum.C.en quib.causis in integr.resti.non est necessa.⁊.l.
cum res in prin.s.eo.ideo durat vt det ad illa accessoria: sed.que-
stio Bar.loquit in sñia arbitri que est stricti iuris.⁊ etiā in mate-
ria penali.⁊ sic odiosa: in qua non receditur a forma.l.multa.⁊.l.iu
testamēto.in prin.ff.de condi.⁊ demon.⁊ ita etiā dicit bar.in.l.fi.

in pe.q.C.de pac.inter em.⁊ ven.¶ Jstud confirmat subtilius
Are.qr.q.Barto.procedit in pena compromissi: ⁊ sic in materia
20 odiosa: sed sic est† q pena apposita super principali nō extendit
ad illud qđ venit consequutiue.et sic non d3 hic extendi ad pa-
tientiam que venit consequutiue ad contractū locationis.vt pro
batur in.l.venditor.⁊.l.pregnans.⁊.l.vacce.ff.de euic.gl.in.l.nō
quocunq.§.iulianus.j.e.Jn quibus probatur q licet in actione
ex empto veniant accessoria ad rem venditā: nō tñ comprehēdū
tur in stipulatione duple que est penalis: sed text.in.d.l.si heres.
loquitur in his que poscūt naturam bonefidei.¶ Jsta solu.Ra
pha.licet videatur colorata: tñ duplici ratione confunditur.pri-
mo inq̄tum dicit q in.d.l.si heres.ibi actio ex testō datur ad il-
la reliqua que in ɔñiam venirēt: eo qr quo ad ista accessoria h3 na
21 turā bonefidei.Jstud non est verū: qr † actio ex testō est stricti iu-
ris.l.alias.⁊ ibi no.Barto.ff.de in lit.iu.et non h3 naturam bone
fidei: nisi solum quo ad duo: vt veniant fructus a tpe more.sicut in
actionibus bonefidei: ⁊ vt possit agi prima actione qñ res non est
plene tradita.Jta declarat melius q̄ alibi bar.in.l.si heres.ff.de
eo qđ certo lo.ergo non potest habere naturam bonefidei quo ad
alia que veniunt in consequentiam.de quibus loquitur.d.l.si he
res.Secundo confunditur per tex.in.d.l.in numerationibus.ad
fi.que similiter loquitur in obligato actione ex testō ad vēdendū.
et tamen sola venditione liberat ab actione ex testamento.de quo
tñ vltimo dic vt superius dixi.

1 ¶ Si castrū est pluriū inequaliter: ⁊ fiat eidem castro legatū acqri-
tur tale legatum pro portionibus inequalibus.
2 Res nostre ita nobis acquirunt sicut p seruos nostros nobis ac-
quiritur.
3 Per rem inanimatam qñ nobis acquiritur.

Si seruus plurium.

Legatum ser-
uo cōi: acqrit
dñis pro dñica portione.h.d.intellige ẜm dist.l.si cōis
seruus.ff.de stip.ser.Et per istū text.dicunt Bal.Flo.
1 Jmo.⁊ Raph.† q si sunt plures dñi vnius castri pro inequalib⁹
portionibus: ⁊ aliquid relinquatur tali castro: acquiritur domi-
nis illius castri nō equaliter sed pro portionibus dñicis.Tu pō-
2 dera istud dictum.ex quo habes † q sicut serui nostri nobis acq-
runt: ita etiā res nostre.adde de hoc text.in.l.caius.ff.de annu.le-
ga.per quē tex.Bart.ibi.in fi.no.qđ qñ sicut legat seruo meo acq
ritur mihi: ita qñ legatur rei mee videtur mihi relinqui et mihi
acquirit: qđ est bene tenēdū menti ẜm Barto.Et ita limitat glo.
3 sing.in.§.pe.in ver.per hāc insti.per quas perso.no.acq.† q p rē
inanimatam nihil nobis acqrit.⁊ illā gl.dicit esse sing.bal.in.l.si
de pprietate.in pe.col.C.si a nō competē.iudi.fue.iu.⁊ ideo dicit
Bal.in.c.j.§.si quis de manso.in pe.col.de cōtro.inuesti.q aqua
per seipsa3 defluens non potest inducere prescriptionē: qr per rē
inanimatam nihil nobis acquiritur.de quo vltimo dixi in cōmē
to.l.quo minus.ff.de flu.

1 ¶ Sñia lata cōtra heredē se nō defendentē: vel colludentē: vel
culpabiliter nō appellantē non nocet legatarijs: aliter regulari-
ter sic.⁊ vide nu.7.
2 Legata simpliciter relicta ab instituto: q in dubio intelliguntur
repetita a substituto.
Substitutus censetur subrogatus loco instituti.
Jus coniunctionis quod erat in substituto: censetur translatum
ad eius substitutum vulgarem.
3 Qui obtinet pro se sñiam etiā iniustam in petitione hereditatis
tenetur creditoribus ⁊ legatarijs.
4 Allegare q non possit quis sñiam pro se latam iniustam.
Allegare turpitudinem suam qñ liceat: remissiue.⁊ nu.6.
5 Sñiam pro se latā habens plura capitula: pōt in capitulis cōtra
se facientibus dicere iniustam.
6 Sñiam pro se latam quis potest dicere iniustam ad sui damnum
⁊ preiudicium.
8 Legatarius an possit agere contra heredem ex collusione vincen
tem: qñ legatum esset tale qđ dñium non esset ipso iure in legata
rium translatum.
Uerbum agere non refertur ad rei vendicationem: sed verbum
petere sic.

Si hereditatis.

Sñia lata cōtra heredē non de-
fendentē vel colludētē: aut cul
pabiliter nō appellantē nō pīudicat legatarijs.h.d.primo.⁊ sub
stitutus non pōt contra legatarios dicere se iniustam sñiam obti
nuisse cōtra heredē istitutū: qr sicut turpitudinē suā allegaret.h.
d.scdo ⁊ vlt.Et h3 duas partes q̄ patēt ex summario.scda est ibi
si tamen.¶ † No.primo ex hoc text.tres casus in quib⁹ sñia lata
1 contra heredē non nocet legatarijs.primo qñ non defendit cām:
vt hic ⁊.l.si perlusorio.§.fi.ff.de appel.⁊.l.qui repudiātis.§.fi.ff.
de inoffi.testa.⁊.l.diui fratres.ff.de lib.cā.⁊.l.si ideo.in prin.ff.de
euic.Nō qr tunc sñia presumitur lata pter non defensionem.nō
autem

aũt ꝑpter malã cãm.idẽ qñ minus plene defendit:vt in.§.sequẽ.
ꝛ ibi Bart.no.Scđo qñ heres collusit.vt hic toto ti.de collu.de
teg.Tertio qñ sñia est lata per iniuriã ꝛ nõ appellauit.l.exceptio
ne.ff.de fideiuſ.¶ Regulariter ergo extra istos casus: sñia lata
ꝯtra heredẽ nocet legatarĳs.l.papi.§.si ex cã.ꝭ.de inoff.testa.l.si
2 superatus.§.j.ff.đ pig.ꝛ.l.j.ff.de exceptio.rei iudicate.¶ †Scđo
no.in ver.si tamen.quod in dubio legata simpliciter relicta ab in
stituto intelliguntur,etiam repetita a substituto:alias inepte du-
bitaretur in hoc tex.nunquid substitutus qui obtinuit sñiam te-
netur legatarĳs:ꝛ est text.in.l.imperator.ꝭ.e.Et ratio est:quia eo
ipso ꝙ quis substituitur:cẽsetur substitutus ꝛ in oĩbus ꝛ per oĩa
l.coheredi.in prin.ff.de vulg.ꝛ pu.l.iulia.ff.de here.insti.Rõ cõ-
munis qꝛ substitutus censetur subrogatus in locum instituti. er-
go dꝫ sapere naturã eius cuius loco subrogatur.l.si eum.C.q in-
iuriarũ.ff.si quis cau.Hinc est ꝙ ius coniunctionis quod erat in
instituto,transit ad eius substitutum vulgarem.text.est not.in.l.
cum ex filio.§.fi.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.ff.de vulg.ꝛ pup.Et ibi bal.repu
tat valde dignũ.ꝛ Rapha.valde singulare.¶ Tertio not. quod
3 † ille qui obtinuit sñiam pro se in petitione hereditatis: tenetur
creditoribus ꝛ legatarĳs:lꝫ sñia sit iniusta.Et ad hoc iste tex.nõ
est alibi in iure ꝭm Dyn.Bal.Imo.ꝛ Pau.de ca.ꝛ ad hoc istuꝫ
tex.no.gl.in.l.stipulatio ista.§.j.i verbo successores.ff.de verboꝝ
ob.in.§.si quis forte.in.e.l.bal.in.l.post mortẽ.ꝭ.de adop.ꝭꝫ bal.
4 ꝛ Flo.hic addunt tex.cõcor.in.l.fi.C.de peti.heredi.¶ †Quarto
no.in ver.nec eñi.qđ nõ est licitũ allegare sñiam pro se latam esse
a iniustam:eo qꝛ vt no.gl.non est licitũ allegare turpitudineꝫ[a] suã
etiam excipiendo:de quo vltimo per Bar.in.l.iusiurandũ. et ad
pecunias.§.procurator.vbi dixi.ff.de iureiu.glos.ꝛ doc.i.c .inter
dilectos.de dona.Imo fortius ille qui obtinuit sñiaꝫ pro se:si suc
cedat condemnatio nõ potest etiam tunc eam dicere iniquam ꝭm
Bal.in.l.si creditoribus.C.de seruo pig.da.manumiſ.per gl.no-
ta.in.l.modestinus.ff.de excep.Facit qđ vult glo.no.in.l.vnica.in
prin.ff.de excep.rei iudi.¶ Limita ꝭm Bar.hic in fi.qñ sñia eẽt
5 in totum pro eo lata.secus si in aliquibus capitulis † qꝛ cum tot
dicantur sñie:quot sunt capitula.l.etiam.§.j.vbi gl.ff.de minor.
l.quedam mulier.ff.fami.her.potest dicere iniustam in capitulis
contra se facientibus.c.Raynutius.ꝛ.c.Raynaldus.de testa. fa-
6 cit.l.fi.C.qñ prouo.non est necesse.¶ †Scđo limita nisi allegaret
iniustam ad sui damnum ꝛ preiudicium:tunc posset ꝗuis etiam
transiuisset in rẽ iudicatã.ꝭꝫ Imo.in.c.qꝛ pleriqꝫ.de immu.eccle.
Bal.in aut.ad hec.in.v.colũ.C.de vsu.cum concord.quas dedi i
commento.l.admonendi.ff.de iureiu.Facit viua ratio:qꝛ licitum
est allegare turpitudinem suam contra se.ꝛ ad turpitudinẽ suam
l.inde neratius.§.fi.cũ.l.seq.ff.ad.l.aqui.l.si is cuꝫ quo.ff.de ꝯdic.
inde.l.q seruũ.in ꝑn.ff.de interro.ac.late Bar.in.d.l.iusiurãdũ.
7 ꝛ ad pecunias.§.procurator.¶ †Glos.in verbo non nocebit.ibi
aget contra institutum.Distingue vt hic per Bar.cum quo com
muniter alĳ transeunt:sed Io.de imo.do.Alexã.ꝛ Are.reprehẽ
dunt Bart.in vno dum facit differentiam inter primum ꝛ tertiũ
casum.s.an sñia ferat per collusionem vel heredẽ nõ defendendo.
an vero feratur iniuste per iniuriam heredis.Istud videt de di
recto cõtra text.hic.ꝛ in.§.seq.nam hos tres casus equiparat te-
xt⁹ hic.Et Pe.Dy.ꝛ Ray.hic.Tu võ defende bar. dupliciter
primo aduerte ꝙ lꝫ videat ponere istos casus sub diuersis mem
bris:tñ eos eqparat cum vtrobiqꝫ dicat sñiam non preiudicare le
gatarĳs:ꝛ legatarios posse heredem conuenire.bene verum est
ꝙ Bart.in vno facit differentiã ꝗtum ad vincentẽ:qꝛ primo ca
su qñ sñia fert cõtra heredem se non defendentẽ vel colludentem
tunc legatarĳ pñt etiam contra heredem vincẽtem vti possessorẽ
agere rei vendi.l.si perlusorio.§.fin.ff.de app.sed qñ fertur sñia
iniuste per iniuriam heredis:tunc non potest agi cõtra vincentẽ
qꝛ tutus est.l.si superatus.§.j.ff.de pig.Et ꝗtum ad istos termi
nos.s.ꝗtũ ad vincentẽ non fit eqparatio isto text.nec in.§.sequẽ.
¶ Rõ diuersitatis est in promptu ꝭm Bar.si bene cõsideras:qꝛ
in primis duobus casibus heres est in dolo:sed in tertio est i cul
pa.vnde magis subuenitur legatarĳs qñ heres est in dolo ꝗ qñ
solum fuit in culpa.Est verũ ꝙ.d.l.si superatus.§.j.non clare lo-
quitur in terminis Bar.qñ fuit heres in aliqua culpa.¶ Secũ-
do aduerte ꝙ text.bene equiparat istos tres casus qñ heres non
defendit vel colludit:vel qñ a sñia per iniuriam iudicis lata non
appellauit.ita loquitur iste text.qñ aũt heres ꝓuocauit iudicem
cõtra se ꝛ sic culpa sua:nõ loqtur tũc iste tex.sed.l.exceptionẽ.ff.de
fideiuſ.quã alleg.Bart.licet gl.in verbo iniuriã etiã intelligat te
xtũ hoc tertio modo ꝛ male.¶ Tu vltra eos considera inꝗtum
bar.tꝫ in primo membro qñ heres nõ defendit vel collusit: quod
tunc legatarĳ possunt agere cõtra vincentẽ vti possessorẽ.¶ Ex
8 istis verbis vult Bar.ꝙ † qñ legatũ esset tale cuius dominiũ non
esset ipso iure translatũ in legatariũ:puta in legato ꝗtitatis vel
generis vel rei aliene:vel alternatiuũ vel siſe:vt habet per bar.ꝛ
alios in.l.j.ꝭ.e.ꝙ tunc legatarĳ nõ possent agere ꝯ hrdẽ ex collu
sione vincentẽ qđ videt ꝯ gñalitatẽ.l.si ꝑlusorio.§.fi.in verbo age
re.qđ verbũ Bar.non solũ restringit sed intelligit improprie.qꝛ
verbum agere non refertur ad rei ven.sed bene verbum petere.l.
actio in personam.ff.de act.ꝛ ob.cum si.vnde posset teneri contra
Bar.ꝛ cõiter scribẽtes:ꝙ tex.i.d.l.si perlusorio.§.fi. generaliter
ꝓcedat in actione personali ꝛ reali.ꝛ sic dicatur qñõ possibile est
ꝙ actio personalis ex testõ cõpetat cõtra vincentẽ ex quo non est
obligat⁹ aliquo mõ.Posses dicere ꝭm Raph.cu.hic ꝙ põt agi
vtili ex testõ propter dolum heredis in non defendendo vel colli
dendo.arg.l.si alienus.ꝭ.ti.j.Istud credo verũ quando vincens
collusit cum herede:ne aľs ex dolo suo cõmodũ,reportaret cõtra
l.relegatorum.in fi.ff.de interdi.ꝛ rele.ꝛ.l.siue hereditaria.in fin.
ff.de nego.gest.

1 ☞ Hereditas qñ transit ad fiscum transit cum onere legatorũ
ꝛ intellige vt ibi.
2 Hereditas ꝙ remaneat penes indignũ si fiscus nolit eum auferre
3 Deportatus hꝫ heredem si fiscus nolit auferre hereditatem.
Fiscus solus opponit heredem indignum.
4 Heres dans causam vt hereditas ab eo tanꝗ ab indigno aufera
tur nõ excusatur ab oneribus hereditarĳs.
Factum procuranti non prodest qđ alias prodesset.
5 Delinquẽs procurans accusari corã minore iudice vt min⁹ pu
niatur non excusat a iudicio siue foro iudicis maioris.
Delinquẽs procurãs accusari ne ingreret nõ euitat inquisitionẽ
6 Accusans aliquẽ ne contra ipsum postea testificet non põt illum
repellere a testificando.
Dignitas procurata non prestat immunitatẽ.
7 Ignoratia affectata vel procurata non prodest.
Dispositio puniens scientiam includit ignorantiam affectatam
vel procuratam.
8 Citari ꝙ non dꝫ ad diffinitiuam qui malitiose procurauit ne ci-
tatio ad eum perueniret.
9 Eps non potest expedire actum capitulo spectantem qñ volun-
tarie ꝛ malitiose procurauit negligentiam capituli.

a ¶ Turpitudinẽ.Adde gl.ꝛ do.i.c.ex tenore.đ cõcess.pre.l.iusiurandũ.in.§.fi.ff.de iureiur.do.c.iĳ.loco.di presumptie doct.in.c.la.tor.de re.iuris.

1 Si quis ante. † Hereditas trãsit ad fiscũ cũ one-
re legatoꝝ:nisi fiscus repudiet vel
heres istud procurauerit.h.d.¶ No.primo ꝙ fiscus tenetur ad
legata.concordantes sunt in gl.intellige qñ propter delictũ here
dis bona fuerunt confiscata.ita loquit iste tex.secus si testatoris:
tunc fiscus non teneret ad aliqua legata.l.cum filius.§.fi.j.titu.j.
rõ qꝛ legata erãt effecta irrita.l.eius qui.ff.de testa.Scđo intelli-
ge istũ tex.qñ hereditas erat iam adita p heredẽ.alias si fiscus oc
cuparet bona tanꝗ vacãtia nõ teneretur legatarĳs. vt dixi in.l.
ea quã.C.de fideicom.ꝛ habes hic per do.Alexã.¶ Secũdo no
2 ta in ver.quid tñ † ꝙ penes heredem indignũ remanet hereditas
si fiscus nolit auferre.Et ita etiam no.Bal.ad hoc istũ text.in.l.
etiam.in vlti.opp.C.ad.l.fal.ꝛ sic ꝓbatur i hoc tex.illud qđ vult
3 gloſſ.reputata sing.in.l.ea sola.ff.de reg.iu.† ꝙ deportat⁹ habeat
heredẽ si fiscus nolit auferre hereditatẽ.ꝛ ita limitat.l.j.C. de he
re.insti.ꝛ illã gl.pro mirabili ad hoc no.bal.in.l.ea quã.in.v.col.
C.de fideicom.Lud.ro.in rub.ff.de acq.here.ꝛ est rõ in promptu:
qꝛ ali⁹ nõ põt opponere indignitatẽ heredi nisi solus fiscus .gl.
est in.l.his ꝯñr.§.fi.ff.fa.her.ꝛ in.l.hereditas.C.de his q.vt indi.
4 ¶ †Tertio no.in ver.ſꝫ si subiecit.ꝙ heres qui prebuit causam
vt bona ab eo tanꝗ indigno auferant nõ per hoc excusat ab one
ribus hereditarĳs.Ex quo correlarie no.ꝭm Bald.ꝛ alios ꝙ fa
ctum aliquo sibi procurãte nõ prodest:qđ alias prodesset.Et ex
5 hoc inferunt Bal.Ang.Flo.ꝛ alĳ ꝙ si delinquens procurauit se
accusari corã iudice minoris curie corã quo minor pena imponi
tur talis preuẽtio nihil operat nec sibi opitulatur:nec eũ liberat
ab alio foro:vbi maior pena imponit.Et ita limitatur regula. l.
si quis postea ꝗ.ff.de iudi.ꝛ.c.ꝓposuisti.de foro cõp.sił ꝭm an-
ge.ꝛ alios † si delinquẽs ꝓcurauit se accusari ne iudex posset pro
cedere per inqsitionẽ:istud nõ ꝓdest nec tollit inqsitionẽ iudicis
Adde ad istã regulã plures text.in.l.iĳ.§.subuenitur.ff.ad silla.
ꝛ in.l.ꝛ qui data opera.ff.ex quib.can.ma.ꝛ in.l.ĳ.§.fi.ꝛ ibi Bar.
no.ff.si quis cau.ꝛ in.l.spadonẽ.§.fi.ff.de excu.tut.ꝛ in.§.itẽ tria
onera.insti.eo.ꝛ qđ no.Bar.i.l.si vero.in princ.ff qui satisda .co.
¶ Secundo adde ad illud.q.no.Io.an.in.c.fi.de testi.Bal.i au-
6 ten.si dicatur.in pe.col.C.e.† de eo qui accusauit aliquẽ: vt post-
ea eum repelleret a testificando cõtra sed talis malitia nihil pro-
dest.ꝛ in sił ib.ar.i.l.j.§.cũ quis.ꝛ in.§.si seruus.scđo.ff.de qđ. eo
qꝛ est inimicitia procurata.¶ Tertio adde tex.i.l.vniuersi.C.de
leg.lib.x.vbi est tex.no.ꝭm vnã lec.ꝛ ibi Bar.no.ꝙ officia publi-
ca ꝛ dignitates que alias prestant immunitatem:tñ si sint procu
7 rate non prestant immunitatem.¶ †Quarto adde ꝙ ignorãtia
b affectata[b] vel procurata nõ prodest.qꝛ est pars sciẽtie.gl.est in cle.
j.in verbo scienter.de consan.ꝛ.affi.ꝛ gl.in.c.cos.in verbo affecta
ta.de temp.ordi.in.vj.ꝛ gl.in.c.fi.§.vt aũt.de offi.deleg.in.vj.per
quam gl.ibi no.Gemi.ꝙ dispositio puniens actum sciẽter factũ

b ¶ Affectata adde fel.i.c.a nobis.i.j.co.v.ꝛ dicas ꝙ ignorantia affecta-ta.de excep.

includit ignorantiã affectatam vel pcuratam: qđ bene no.cum il
la sit materia penalis ꝛ sic odiosa.ꝛ per ꝯñs multũ restringẽda vt
in regula in penis.de reg.iur.li.vj.ꝛ in.l.cũ quidã.ff.de lib.ꝛ post.
8 ¶ Quinto adđ qđ vult Inn.in.c.ad petitionẽ.ad fi.de accu.† qđ
qui malitiose pcurat ne ad eũ citatio pueniat nõ est amplius citã
dus etiã ad diffinitiuam sententiã per tex.in.c.qm̃.§.porro.vt li-
9 te non contesta. ¶ †Sexto ꝛ vltimo adde ꝙ lꝫ propter negligen-
tiam capl'i actus deuoluatur ad ep̃m.c.irrefragabili.§.excessus.đ
offi.ordi. Tñ si ep̃s hoc pcurauit non deuoluitur ad eũ ßm Inn.
in.d.§.excessus. Predicta omnia intellige procedere quãdo qs
ex malitia ꝛ sic dolose procurasset: secus si ex aliqua iusta causa.
text.est nota.in.l.at qui natura.§.cum me absente.ff.de nego.ge-
stis. Albe.de rosa.ꝛ Raph.cu.hic. ¶ Et quando quis presuma-
tur affectasse vel procurasse.est text.nota.in.l spadonem.§.finali.
ff.de excu.tuto.quem text.pro singulari not.ad hoc Ludo.roma.
in singulari.lx.

1 ☞ Consuetudo testatoris: ꝛ regionis: mens patrisfami.legata
rij dignitas: charitas: necessitudo: ꝛ vicinitas scripturaꝝ decla-
rãt voluntatem ambiguam testatoris.ꝛ nu.2.
Ordo scripture legislatoris ꝙ in dubio attendatur.
3 Precedentia declarant sequentia ꝛ econtra.ꝛ nu.4.ꝛ.5.
6 Quantitas qñ legatur vt certum corpus existens in aliquo loco
tunc non iudicatur vt quantitas: sed vt certa species: quod limi-
tat duobus modis.
7 Obscuritas circa substantiam rei legate qñ declaretur ex consue-
tudine testatoris vel aliter.

1 **Si numerus.** † Legatum obscurũ declaratur ex
septeꝫ ꝯiecturis hic expressis: ꝛ qñ
quantitas legatur vt species de ea iudicatur vt species.h.d.cum
l.seq. ¶ No. primo ßm glo.septẽ cõiecturas ex quibus volũtas
testatoris ambigua declaratur: consuetudo testatoris: consuetu-
do regionis: mens patrisfamilias: legatarij dignitas: caritas: ne
cessitudo.ꝛ vicinitas scripturarum. Caue tñ qꝛ tertia.s.mens te-
statoris non est proprie coniectura. imo alie coniecture tendunt
ad declarãdũ mentẽ testatoris. Et ideo ßm Bal.Flo.Imo.ꝛ cõ-
muniter Moder. in hoc text. non ponuntur nisi sex coniecture
¶ †Sed pulchrum dubium est pro intellectu litere: an inter cõ-
iecturas hic annumeratas attendat ordo litere: vt que est prior
ordine litere censeatur esse prior ꝛ melior. Pau.de cast.tꝫ ꝙ non
imo ßm eum primo dꝫ recurri ad precedentia ꝛ sequentia. Et sic
ad vicinitateꝫ scripturaꝝ: qꝛ illa est ppinquior scriptura cum col
ligatur ex verbis testatoris.l.cum pater.§.cum perfecto.j.de le-
ga.ij.ad istum tex.in verbo ante omnia: respõdet ꝙ ponit solum
respectu casus sequentis.s.consuetudinis regionis. Et sic vult
text.consuetudinem patrisfamilias cum illa sit specialis preferri
cõsuetudini regionis. ¶ Contrarium tenent Pe.Imo.d.Alex.
a ꝛ Are.qđ imo attendi debeat ordo litere[a] arg.l.cum pater.§.pe.
j.tit.j.qꝛ in dubio ordo scripture legislatoris attendi dꝫ.§.inordi
natum.in aut.de here.ꝛ fal.col.j.no.in.l.nec em̃.ff.de solutio.ꝛ in
l.ij.§.prius.ff.de vulga.ꝛ pupil. Pro ista opi.facit bene tex.in.l.
pe.in prin.ff.de ali.ꝛ cib.leg.facit.l.si cui ãnuꝫ.ff.de anu.le. ¶ Tu
aũt pro opi. Pau.de ca.adde bonum tex.in.l.heredes palam.§.
si quid post.in fi.ff.de testa.ibi vel ex vicinis scripturis.vel ex cõ-
suetudine patrisfamilias vel religiõis. Et sic primo attẽdit vici-
nitas scripturarũ in coniecturãdo mentẽ testatoris qȝ consuetu-
do testatoris. Et cõiungendo simul illũ tex.cum isto erit necessa
rium dicere qđ ordo hic positus non sit attendendus.est verum
qđ Are.ibi in.v.not.dicit ꝙ in illo tex.ille ordo litere non est attẽ
dendus: eo qꝛ expressi ꝛ plenior ordo ponitur in illo text. Et si ve
lis tenere secundã opin.que est magis cõmunis apud doct.cõtra
Pau.de cast.adde pro eo text.in.l.nummis.j.de leg.iij.vbi pri⁹
attenditur ꝯsuetudo patrisfamilias ꝛ regionis qȝ cõtextus testa
mẽti: ꝛ sic vicinitas scripturarum. ¶ Secundo no.illud ad quod
tota die allegat iste tex.† ꝙ precedentia declarant sequẽtia ꝛ ecõ-
tra ad hoc adđ multa que dixi in.l.qui filiab⁹.in prin.s.e. ¶ Itẽ
adde qđ vbi precedentia sunt expressa ꝛ determinata: ꝛ sequentia
sunt obscura vel generalia: tunc precedentia determinant ꝛ decla
rant sequentia. Ita eleganter Bal.post Cy.in.l.legatorũ petitio.
§.fi.in fi.j.de leg.ij.per illũ text.ꝛ tex.no.in.l.si cum fundum.ff.de
ver.sig. Idẽ no.Bald.Imo.ꝛ Mod.in.l.coheredi.§.si quis di-
scretas.per illũ tex.ff.de vulg.ꝛ pup. ¶ Tertio adđ qđ ista regu
la pcedit etiam si precedentia consistãt in solis prefationibus ad
huc voluntatem ambiguã declarãt.l.fin.s.de here.insti.l.titia.§.
4 idem rñdet.ff.de ver.ob.Ang.hic. ¶ † Quarto adde qđ fili'r ani
mus precedens declaratur ex posterioribus gestis.l.si cõcubinã
§.si res amotas.ff.re.amo.l.cum quis.circa fin.C.de na.libe.l.sed
ꝛ iulianus.§.interdum.ff.ad macedo.Flor.hic. ¶ Limita nunc
5 regulam istius text.valde notabiliter vt † procedat qñ aliquid est
relatum ad plura diuersa vel separata.ꝛ in vno eorum fuit decla
ratum vel in precedentibus vel in sequentibus: tunc pcedit iste
tex.secus quando plura verba referuntur ad idem in vna dispo-
sitione: vt qꝛ testator dicat si filius meus decesserit sine liberis ti
tium instituo ꝛ substituo.vel titium substituo ꝛ heredem facio:
nam licet verbum substituo sit cõmune.l.iam hoc iure.ff.de vul-
ga.ꝛ pup.ꝛ sic deberet declarari per verbum adiunctum vt sic cẽ
seatur tota directa substitutio. Tamen ibi non fit ista declaratio:
sed substituto videtur data electio veniendi vel iure directo vel
iure fideicõmissi: si filius moriatur in pupillari etate.argu.l.recu
sare.§.titius.ff.ad treb. Ita Bar.in.l.centurio.ff.de vulga.ꝛ pu
pil.ꝙ ibi Io.de imo.in pe.colũ.ad fi.in specie ponderat pro limi
tatione regule huius text.ibidem Are.in.xliiij.colum.vbi dicit
semper esse notandum pro limitatione huius text. ¶ Tertio no
6 ta in.l.sed si certos † ꝙ quando quantitas legatur vt certum cor-
pus existens in aliquo loco: tunc non iudicatur vt quantitas sꝫ vt
spẽs. Ad idem est tex.in.l.talis scriptura in ver.pe.s.eod.ꝛ mul
ta ibi posui super hoc que potes hic addere. ¶ Limita quando
testator diceret simpliciter non facta mentione certi loci tunc in
telligeretur relinquere vt quantitatem que perire non potest: et
non vt spẽm.glo.est in.l.j.§.pe.ꝛ ibi Bar.post Old.lau.ff.de do
te preleg. Pau.de ca.ꝛ do.Alex.hic. Secũdo limita nisi legetur
pecunia vt quantitas.et postea in solutione assignetur pecunia
existens in certo loco: tunc etiam erit relictum qȝtitatis ꝙ nõ pe
ribit: lꝫ pecunia illius loci periret.tex.est no.in.l.quidam.j.codẽ.
in prin. ¶ Glo.in verbo consuetudo ibi ne sit contra.j.de vi.tri.
7 ꝛ oleo.leg.l.cum certum. Dic melius ßm Bart.ibi: † an obscuri
tas sit circa substantiam rei legate: tunc declarant ex vsu defun-
cti tam loquendi qȝ vtendi.l.j.eo.tit.an vero circa qualitatẽ ꝛ tũc
aut circa intrinsecam vt bonitas: dulcedo: asperitas ꝛ silia: et in
ista qualitate non inspicimus consuetudinem defuncti: qꝛ talis
qualitas inest a natura ꝛ non consuetudine loquendi vel vsu te-
statoris.ita loquitur.d.l.cum certum. aut loquimur in qualitate
extrinseca que non est a natura vt in pretio ꝛ valore: ꝛ tunc inspi-
citur consuetudo testatoris vt hic.ꝛ.l.cum alimenta.ff.de alimẽ.
ꝛ cib.leg.nisi testator qualitatem expressisset: quia etiam tunc in
qualitate etiam intrinseca: puta si legauit vinum vetus inspici
tur consuetudo testatoris.l.si quis vinum.cum.l.seq.ff.de vino
triti.oleoqȝ legat.

a ¶ Litere.ad de bal.in pemio.C.arc.i c.statuimus de offi.dele. lib.vi.cardi. zab.in.c.cuꝫ ꝛ dilecti.de re scri.do.in.c. mãdato.de preben.

b ¶ Dictio cũ adde doc.in l.j.ꝛ.ij.C.de ver.sig.car. zab.in.c.fi.l j.no.de con sue.rap.cu. ꝯsi.lvj.inci. petr.heres.

1 ☞ Dictio cum quod veniat augmentatiue: non taxatiue: nec
restrictiue.
2 Apposita ad augendum non operantur diminutionem.
3 Principale non restringitur per accessorium.
Relatiuum positum sine copula stat restrictiue.

1 **I cui serui.** † Dictio cum[b] venit augmen
b tatiue nõ aũt taxatiue vel re-
2 strictiue.h.d. ¶ † No.primo ꝙ verba apposita ad au
gmentum non debent operari diminutionem. Facit
text.in.l.si mancipia.ff.de fun.instr.ꝛ.l.si quis legauerit aurũ.ff.
de aur.ꝛ ar.leg.ad istã regulã adđ multa que posui in.l.legata in
3 utiliter.s.e.in princi. ¶ † Secundo no.ꝙ principale non restrin
gitur per accessorium.secus autem est econtra.l.prediis.in prin.
cum glo.ꝛ ibi multum not.Barto.j.de leg.iij. ¶ Glo.i.in fin.re
sponde quod ibi illud est propter relatiuum quod positum sine
copula: quod stat restrictiue.l.ea tamen adiectio.cum vulg.j.de le
gatis.iij.

1 ☞ Repetitio simplex legatorum conditionalium facta a sub-
stituto pupillari non inducit repetitionẽ conditionis primo ap-
posite etiam si talis repetitio non vitiaret legatum.ꝛ.nu.5.
Expressa repetitio legatorum facta a substituto repetit solũ sub
stantiam legati non eius qualitates.
2 Legatum si est factum de certa quantitate ab instituto: ꝛ eidem
sit etiam factum legatum a substituto de maiori quãtitate quod
in quantitate relicta a substituto inest quantitas legata ab in-
stituto.
3 Quando in eodem testamento sunt duo capitula continentia di-
uersas quantitates legatarius potest petere legatum vtrumqȝ
integrum ex vtroqȝ capitulo.
4 Legata repetita a substituto pupillari quod intelliguntur repe
tita: etiam si succedat ex tacita vulgari comprehensa in expressa
pupillari.
6 Repetitio specialis ꝙ tñ debet operari in sua specie qȝtum gene
ralis in suo genere.
7 Accusatus de addulterio cõmisso in personaꝫ Berte vxoris titij
si confiteatur cognouisse carnaliter bertam an videatur confite
ri ipsam vxorem titij.
8 Respõdens positionibus in delictis si fateatur non intelligitur
fateri qualitates.
9 Respõsio simplex cum debeat intelligi ßm interrogationem pre
cedẽtem refertur ad omnes qualitates interrogationi insertas:
ꝛ quomodo hoc intelligatur.nu.15.

Confessio

10 Confessio indiffinite prolata in omnibus preiudicat.
Relatio intelligitur fieri cum omnibus qualitatibus.
Confessio intelligit̃ facta nedum de negatio principali ſ3 de qualitatibus.
11 Responsio indefinita in criminalibus qd̃ limitatur ſm specificam interrogationem.
2 Statutum quod contumax habeatur pro confesso intelligitur quo ad crimen principale. non quo ad qualitatem persone. aggrauantis.
13 Dispositio que fit ex necessitate nunq̃ inducit repetitionem qualitatum precedentium.
14 In criminalibus quando sunt opiniones doctoru3 hincinde iudicandum est pro reo.
15 Confessio simplex non intelligitur ſm interrogationem precedẽtem vbi tractatur de graui preiudicio.
16 Producens instr̃m in iudicio an videatur fateri oĩa contenta in instrumento: etiam incidenter ⁊ enuntiatiue dicta.

Si a filio. † Repetitio legatoꝝ cõditionaliũ facta simpliciter a substituto pupillari intelligitur pure facta. ⁊ impubere hereditatem adeunte legatum debetur ex primis tabulis: nisi in eo ꝙ vltra ex secundis tabulis sit relictum vel coniunctis sit datum in legato. h. d. cum princi. lege. sequentis. In text. ibi pure intellige. i. simpliciter. ⁊ sic est verbum iurisconsulti. si enim testator apposuisset istud verbum pure text. non haberet dubitationem quod legata deberentur statim a substituto contra. l. quod labeo. ff. de carbo. edic. ¶ No. primo qd̃ simplex repetitio legatorum conditionalium facta a substituto pupillari non inducit repetitionem conditiõis primo apposite etiã si talis repetitio non vitiaret legatum. casus est hic. Nam alias repetitio eorum que vitiant regulariter non intelligitur. l. si quis a filio. in princ. ⁊ ibi glos. not. vbi dixi supra eodem. l. seruo alieno. si ab impubere. j. e. Et ex hoc correlarie not. ꝙ expressa repetitio legatorum facta a substituto repetit solum substantia3 legati: sed
2 nõ eius qualitates. de quo plenius dicetur. j. in glo. ¶ † Secũdo not. ex. l. quid ergo. secundum barto. in fi. ꝙ si testator reliquit certam quantitatem ab instituto. ⁊ postea reliquit eidem maiorem quantitatem a substituto: quantitati relicte a substituto inest illud ꝙ erat relictum ab instituto ⁊ sic quatenus vnũ legatũ cõcurrit cum summa alterius non debetur bis: sed semel tantum: quãuis quantitas sit multiplicabilis. l. plane. §. j. s. eo. quod dic vt. l. seruo alieno. §. si quis a primo. j. eod. ⁊ sic pondera secũdum Rapha. hic videri text. fortissimum contra theoricam Bart. in. l. cũ
3 centum. ff. de adimen. lega. vbi per illum text. tenet † qd̃ quando in eodem testamẽto sunt duo capitula continentia diuersas quãtitates: quod legatarius potest petere vtrũq; legatum integrum ex vtroq; capitulo. Istud videtur contra istum text. ⁊. l. si is qui ducenta. in princ. j. de re. du. Confirmatur ⁊ fortius ista inductio. nam si in capitulis factis a diuersis personis: vt hoc text. quantitas minor posita in vno capitulo intelligitur repetita in alio capitulo maioris quantitatis: ergo fortius istud debet procedere in vna ⁊ eadem persona: vt loquitur Bart. ibi ⁊ circa hoc multu3 insistit Rapha. ¶ Sed respondeas omissis alijs eius solutionibus: quod iste tex. nihil facit: quia in isto tex. legatũ maius a substituto fuit factum per via3 expresse repetitiõis. et sic testator hic voluit tantum relinquere repetito eo quod a primo legauit illud plus a secundo. et sic via repetitionis in eo ĩ quo summa concurrit non debetur nisi semel. et iste est proprie casus hui⁹ tex. loquẽtis vbi facta est expressa repetitio. De hac tamen materia dic vt habetur plenius in. l. plane. §. j. ⁊ ibi dixi. s. eod. ¶ Gloss. in ver-
4 bo extiterit. in prin. ¶ Nota signanter ex ista gloss. † quod legata repetita a substituto pupillari intelligunt̃. ab eo repetita: etia3 si succedat ex tacita vulgari comprehensa in expressa pupillari. et sic si pupillus heres non esset: similem gloss. habes. in. l. apud iulianũ. §. j. ff. ad trebel. ⁊ in. l. legata inutiliter. vbi dixi. s. eodem. Et sic habes quod legata relicta a substituto pupillari debentur siue succedat ex expssa pupillari: q2 pupill⁹ fit heres: ⁊ moriatur in etate pupillari: siue succedat ex tacita vulgari in ea contenta: quia pupillus non sit heres. glo. est hic nota. Et si diceretur quod ista gloss. violet text. subaudiendo dictionem maxime dic quod non est violentia: omissis solutionibus Are. vnde aduerte quod text. cum mysterio posuit casum: quando pupillus heres extitit patri: vt sic decideret casum magis dubitabilẽ. Nã quando pupillus fuit heres: et sic se immiscuerit hereditati paterne: iam legata ceperunt habere essentiam: aut saltem dependentiam a persona pupilli. vnde videbatur quod postea pupillo moriente in pupillari etate substitutus deberet illa legata prestare ex persona pupilli. Et consequẽter quod conditio que erat apposita in ipsis legatis factis a pupillo deberet etia3 expectari in persona substituti: sed iurisconsultus no. determinat cõtrariũ: quia cum isto casu repetitio sit pure facta a substituto: legata ex persona substituti debentur non expectata purificatione illius conditionis primi gradus: ergo cum iste sit casus magis dubitabilis: fortius diceretur. quando pupillus non esset heres quo casu cessaret ratio preallegata. et ideo bene subauditur dictio ma-
5 xime. ¶ † Extra gloss. fortiter opponit Bart. de. l. fina. ff. de fideicom. liber. quam gloss. allegat pro concordanti: vbi in expressa repetitione legatorum intelligitur repetita conditio: nisi sit talis que vitiet dispositionem: et respondet quod hic testator repetijt legata simpliciter. ibi autem dixit: quicquid legaui caui. ⁊ sic magis generaliter. ¶ Istam solu. reprobant et bene Imol. Rapha. ⁊ Aret. quia falsum est: quod in. d. l. fina. fuerit appositum signũ vniuersale quicquid. vt dicit Barto. ⁊ Imol. ⁊ in testamento ⁊ in codicillis fuit apposita dictio relatiua indefinite. nam in testamento dixi legata que a primis heredibus reliqui a sequentibus prestari volo. deinde in codicillis dixi: peto vt ea que testamento caui legaui: et que codicillis legauero cauero prestetis. ¶ Alio modo respondent Pet. Cyn. Bald. Nico. de neap. Imo. Rap. et. d. Alexan. hic: quod in. l. contraria repetitio facta fuit vniuersaliter: dicendo que legaui ab institutis volo prestari a substitutis. ideo in tali vniuersitate intelligitur repetita conditio. hic autem repetit i fuit specialis de re legata: dicendo fundum quem legaui ab instituto volo deberi a substituto. et tunc conditio non intelligitur repetita. argumen. not. per glossam: in. l. si prior. ff. solu. matri. et in. l. meuio. §. j. j. titu. j. et ita in effectu voluit etiam dicere Bartol. licet corrupte dixerit quicquid. Sed huic solu. ob-
6 stat. † q2 tantum debet operari specialis repetitio in sua specie: quantu3 generalis in suo genere. l. si duo. cum simi. ff. de admini. tuto. Item confunditur per text. in. l. si quis a filio. ver. sed si ita. s. eodem. Tu aduerte quod text. in. d. l. fin. in ratiõe decidendi posita in ver. nam vt supra scriptum est fundat se in verbo cauit legauit: prout etiam dicit Salice. hic. q2 testator petijt vt que testamẽto caui legaui prestent̃: ⁊ testator cauit de libertate sub conditione danda: ⁊ sic eo modo quo cauit ⁊ legauit videt̃ recepisse a substitutis. ita cantat ibi textus. alias etiam verbum caui ibi positu3 esset superfluum ⁊ nihil importaret: contra regulam. l. si qñ. in princ. cum si. j. eo. Predicta inducit Bart. ad not. q. de accusato.
7 † de adulterio cõmisso in bertam vxorem titij: qui respondendo accusationi dixit. Confiteor me cognouisse carnaliter dicta3 bertam: an per hoc videatur cõfiteri eã vxorẽ titij. ⁊ decidit ꝙ: nõ eo q2 talis confessio refertur ad substantiam persone: non ad alias qualitates persone. per istum text. cum si. Et per hoc sequitur in practica effectus quod nisi probetur matrimonium non est probatum maleficium intentatum: ideo accusatus debet absolui. na3 in causa adulterij necesse est probare eam esse veram vxorem. l. si vxor. §. sed si ea. ⁊. §. si quis vxori. ff. de adul. ⁊ cum Bart. tenet solus Bal. hic: ⁊ idem in simili videtur tenere Spec. in titu. de po-
8 sitio. §. sequitur. ver. xi. † quod in delictis respondens positionibus fatendo: non intelligitur fateri qualitates: et simpliciter do. Anto. de butr. in. c. j. de plus petitio. pro ista decisione bene facit text. in. l. si. §. titia. ff. de lib. leg. per quem not. ibi Bar. quod clausula refertur ad ea que principaliter posita sunt in oratione: non ad ea que causa demonstrationis. ¶ Contrarium tenet Floria. Imo. Rapha. cuma. Pau. de ca. d. Alex. ⁊ Arc. hic. Bal. in. l. j. in pe. col. ad fi. C. de edil. actio. Imo. in. l. si dubitet̃. §. j. ff. de fideius. Benedi. de plumbi. in. d. l. si. ff. de fideicom. liber. d. Abb. i. c. j. de plus peti. Raph. Fulg. in. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interro. acti. Lud. roma. in consil. clxvij. quod incip. antonius accusatus de adulterio. et istam etiam partẽ consulendo tenuit ipsemet Barto. in consi. incip. statuto florentie cauetur quod forensis ⁊c. cum vna. limitatione de qua ibi per eum. Mouẽtur omnes
9 contra Bart. tali fundamento †: q2 simplex responsio cũ debeat intelligi ſm interogationem precedẽtem: igitur refertur ad oẽs qualitates interrogationi insertas. §. preterea. institu. de inutili. stipula. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interroga. act. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de ver. ob. facit bene qd̃ vult Bar. in. l. si qs intentione ambigua. in vlti. q. ⁊ ibidẽ Bal. ff. de iudi. ꝙ qñ intentio actoris est certa: tunc responsio eci ambigua seu obscura intelligitur ſm intentionem actoris. per. d. §. qui interrogatus. et per hoc respõdet̃ ad istum tex. ⁊ alia. s. allegata: quod hic nõ precessit aliqua interrogatio. ⁊ agitur fauore legati. pro ista parte bene facit. l. at si quis. § pleriq; in fin. cum glo. not. in verb. oportet. ff.
10 de relig. ⁊ sum. fune. que not. dicit † quod cõfessio indefinite prolata in omnibus preiudicat. Ad idem bene facit quia relatio intelligitur fieri cum omnibus qualitatibus. l. a filio. §. testator. ff. de alimen. ⁊ cib lega. ⁊. l. iij. in princip. ff. de fundo instructo. bar. in. l. si quis seruum. §. fina. in secunda colum. j. de lega. ij. ⁊ in. l. j. in princip. j. de recepta. ⁊ in. l. j. §. fina. ff. si fami. fur. fecis. dica. ad idem facit bene text. in. l. ij. §. quod si actor. in verbo que madmodum rei qualitas. C. de iuramen. calum. per quem text. Bald. i. si.

no.ꝙ facta ꝯfessio intelligit̃ non solum de negotio in prin.sed de
qualitatib⁹.Ad idẽ facit tex.i.l.quero.§.fi.ff.de edi.edicto.vbi si
seruus interrogat⁹ fugisti de domo debitoris ⁊ simpl'r rñdit qđ
fugit videt̃ cõfiteri nõ solũ de fuga ꝫ etiã de loco.⁊ per illum tex.
11 dicit no.Bal.in.l.j.in pe.col.C.de edi.actio.† ꝙ in criminalibus
rñsio indefinita limitatur ẜm specificã interrogationẽ vt videat̃
confiteri factũ ⁊ coherentia tñ ẜm interrogationem precedentez.
⁊ ista vr̃ esse cõis opi.ꝯ Bar.¶ Tu aduerte ꝫ scribẽtes cõiter te/
neãt cõtra Bar.tñ põt optime defendi ista decisio Bar.p̃sertim
cum Pau.de ca.dicat ꝙ aduocati ⁊ ꝓcuratores cõiter sequũtur
istud dictũ Bar.similiter dicit Raph.cu.in fi.ꝙ in practica diffi
cile esset obtinere cõtra Bartolũ ⁊ Bal.hic.Et in primis vltra
istas autoritates Bart.⁊ Bal.adde Bal.idẽ tenentẽ cum Bart.
in.c.prudentiam.de mutui.peti.Ang.in ꝯsi.cxlvj.qđ incipit sup
primo dico sniãm fore nullã.vbi tꝫ qđ cõfitens delictũ non videa
tur confiteri qualitates delicti.Idẽ cũ Bar.tꝫ Jo.de imol.in.l.si
quis a filio.in prin.per illũ tex.s̃.eo.Facit bene qđ tenet Petr.de
12 anch.in ꝯsil.ccccxvij.qđ incip.ꝓbata tãti iuris seuitia.ad fi.† vbi
tꝫ ꝙ lex vel statutum disponens ꝙ cõtumax habeatur pro ꝯfesso
intelligit̃ quo ad crimẽ principale non aũt quo ad qualitatẽ per/
sone aggrauãtis delictum.⁊ sic tꝫ de directo cõtra Bald.in.d.l.
ij.§.qđ si actor.in fi.Pro ista opin.adde tex.in.l.scire debemus
in prin.in ver.stipulatione.ff.de ver.ob.⁊ ibi Are.in.iiij.colũ.in
fi.subtiliter ponderat ⁊ dicit per illũ text.approbari opi.Barto.
13 hic quã Mode.impugnãt.† Ibi cũ ꝓbatur ꝙ dispositio que fit
ex necessitate nunq̃ȝ inducit repetitionẽ qualitatũ precedentium:
sicut est ibi in cautione legatoꝝ.que interponit̃ per heredẽ ex ne/
cessitate.Ita hic qui respondet accusationi rñdet ex necessitate.
iđ nõ videt̃ cõfiteri qualitates:qđ reputat semper tenendũ mẽti.⁊
sic etiã ibi Are.sequit̃ Bar.⁊ per istud fundamentũ Are.põt rñ/
14 deri ad allegata in oppositũ.¶ † Pro eadẽ parte in practica ta
ceret multũ q: in istis criminalib⁹ qñ sunt opi.docto.pro ⁊ cõtra
iudicandũ est pro reo ad absolucñ.l.interp̃tatione.l.sanctio.ff.de
penis.Tenendo istã partẽ Bar.non ob.precipuum fundamen/
15 tũ tenentiũ oppositũ:† ꝙ confessio seu rñsio simplex intelligatur
⁊ qualificet̃ ẜm interrogationez precedentẽ iuribus prealle.Rñ/
detur ꝙ istud nõ ꝓcedit vbi tractat̃ de graui preiudicio ꝓut hic
ẜm Bar.⁊ Bal.in.l.j.C.de diuer.rescrip.per illũ text.arguẽdo a
ꝯtrario vt hic per eos.Ita posset in practica optime defendi op.
16 Bar.† si tñ velles tenere aliam opi.cõtra Bart.tanq̃ȝ videat̃ ma/
gis cõis:pro ea potes addere illud qđ habet̃ in optimo simili ꝙ
a producens instr̃m in iudicio videt̃ fateri[a] cõtẽta in instr̃o esse v̄a
non solũ quo ad ea que ibi principal'r disponunt̃:sed etiã quo ad
dicta incidenter ⁊ enũtiatiue.⁊ super illis verbis incidenter enun
tiatis põt pars aduersa se fundare tex.videt̃ esse apertus in.c.cũ
olim.de censi.ẜm do.Abb.in consi.liij.in.ij.vo.incip.in predicta
causa dicit.Ray.in vlti.colũ.licet contrariũ in hoc vltimo teneat
egregie Bal.in.c.venerabilis.in pe.col.de excep.per tex.in.l.au/
relius.§.fin.ff.de lib.lega.refert ⁊ simpliciter sequitur do.Alex.
in cõsi.xv.v.vol.quod incipit in causa ⁊ lite vertẽte inter magni/
ficam cõmunitatem.in.v.colũ.⁊ sic ista regula posset induci pro
⁊ contra.

¶ Sequitur.§.si quis duos.positus in.l.quid ergo.

1 ☞ Relictum a diuersis heredibus perinde est ac si relinqueret̃
in testamẽtis diuersoꝝ qđ ꝓcedit qñ vnusquisq̃ȝ heredũ est dam/
natus prestare rem insolidum.
2 Due cause lucratiue nõ possunt cõcurrere in re qñ habẽt originẽ
in persona vnius.
Due cause lucratiue possunt cõcurrere in re qñ habent originem
in personam diuersorum ꝫ reducant̃ ad personam vnius.

Uid ergo.
Si quis duos. † Relictum a diuersis heredib⁹ ꝑinde est ac
si relinqueret̃ in testamẽtis diuersoꝝ.idẽ si relinquit̃ alicui:⁊ filio
vel seruo suo.h.d.Et hꝫ duo dicta que patent ex summario scđm
est ibi.nã ⁊ si mihi.⁊ ꝓcedit iste tex.qñ testator expresse damnauit
vnumquẽq̃ȝ insolidum rẽ prestari al's secus esset.l.si tibi homo.§.
j.j̃.e.⁊.l.meuius.§.eum qui.j̃.tit.j.de quo glo.opponit.¶ Itẽ ad
uerte ꝙ in primo casu si consequeret̃ primo rẽ legataȝ non posset
2 postea ꝯsequi estimationem vt dicit glo.q: † due cause lucratiue
hẽrent directo originẽ in ꝑsonã vni⁹ qđ esse nõ põt.§.si res insti.
de leg.l.meuius.§.si duobus.j̃.tit.j.secus est in scđo casu:q: dire
cto hñt originem in personã diuersoꝝ:ꝫ per obliquũ reducãtur
ad ꝑsonã vni⁹ vt dicit Bar.in.l.si seruus legatus.§.j.j̃.e.gl.in.l.
plane.§.j.in v̄bo bis petere.s̃.e.⁊ ita istã differentiã inter primuȝ
⁊ secundũ casum tex.faciunt Dy.Nic.de nea.Sali.Flo.Pau.de
cast.⁊ do.Alex.hic.

☞ [H]eres qui occidit seruum legatũ q: merebatur nan tenet̃ le
gatorio:⁊ non dicitur esse in dolo nec in culpa.
2 Occidens bannitum cũ quo primo fecerat pacẽ anteq̃ȝ esset bãni
tus:⁊ promiserat đ nõ offendẽdo sub pena si postea fuit exbãnit⁹
et ex forma statuti occidi poterat non tenet̃ aliqua pena.
3 Pacẽ rumpere non dicitur qui occidit ex noua causa.
4 Aliquid fieri non posse vel non cõmode parificantur.
5 Aliquem occidere vel eum compellere ad ita delinquendũ qđ se
quatur mors paria sunt.
Clericus impellens aliquem ad furandum ob quod suspenditur
est irregularis.

Si heres hominẽ. † Si res legata perijt na/
tural'r vel ciuiliter sine do/
lo ⁊ culpa heredis heres liberat̃.h.d.vsq̃ȝ ad fi.l.⁊ hꝫ septez dicta
prin.q̃ patẽt ĩ tex.¶ No.ꝙ heres occidẽs seruum legatũ mentẽ
non dicit̃ esse in dolo:nec in culpa.⁊ ideo nõ tenet̃ ciuiliter vel cri
minal'r etiã tertio q per hoc pretẽdit se dãnificatũ.Concordãtes
2 sunt in gl.Unde prestat iste tex.arg.ẜm Bar.⁊ alios † qđ occidẽs
b eũ[b] cum quo pacẽ fecerat:⁊ ꝓmisit de non offendendo sub pena si
postea fuit exbannitus ⁊ ex forma statuti potest impune occidi:
non teneat̃ ex quo occidit merentẽ:⁊ sic non incidit in penã.idem
tenẽt Bar.⁊ alij.in.l.q seruũ.in prin.per illũ text.ff.de ver.obl.cũ
multis cõcoꝛ.hic ⁊ ibi aleg.per Alex.vltra quas adde no.Bald.
in rub.extra de sum.tri.in.ij.col.ad fi.⁊ seq.Ang.de are.i.§.si res
legata.insti.e.Facit tex.in.l.quidã cum filiũ.in ver.qd ergo.ff.de
3 ver.ob.Facit etiã q: † offendẽs ex noua cã nõ dicit̃ rũpere pacẽ.
vt no.Bar.in.l.aut facta.§.cã per illũ tex.ff.de pe.Facit tex.in.c.
cum inter.P.⁊ ibi.d.Anto.⁊ Jmo.ad hoc no.de renũ.Bal.in.c.
j.in prin.de pace te.Facit ẽt q: promissio intelligat̃ reb⁹ sic se ha
bẽtib⁹ ꝓut nunc se habẽt.l.qđ seruus.vbi dixi.ff.de cõdi.ob cau.
4 ¶ † Scđo no ibi vel q̃ȝ oportune ẜm Bal.Jmo.⁊ Raph.qđ pa/
ria sunt aliquid non posse fieri vel nõ cõmode.Facit.l.nepos ꝓcu
lo.⁊ ibi Bar.ad hoc no.ff.de ver.sig.⁊.l.si fideiussor.§.j.ff.q satis.
cog.¶ Tertio no.in ver.itẽ si seruũ:ꝙ † paria sunt aliquẽ occide
re vel eũ cõpellere ad delinquendũ ex quo delicto sequatur mors
vnde facit ẜm Bal.Ange.Flo.⁊ alios quod clericus compellens
vel inducens aliquem ad furtum faciendum ex quo ille suspenda
5 tur efficitur irregularis.† Facit.c.primum et secundũ.de homi/
cid.in sexto.l.non solum.§.si mãdato.ff.de iniur.Facit etiaȝ opti
me:quia ad irregularitatem sufficit culpa.c.tua nos.cum gloss.
de homicid.

1 ☞ Legata facta per verba diffamatoria legatarij que descẽdũt
ad aliquam speciem turpitudinis non valent.
2 Annullatio actus quod fit pena.
3 Cõditio đ nubẽdo arbitratu tertij si đficiat legatum nõ perimit.
4 Legatum factum mulieri si nupserit de consilio seij: mortuo seio
anteq̃ȝ consilium requiratur non tenet̃.
5 Pater in testamento an possit cõmittere in arbitrium tertij ma/
ritandi ⁊ dotandi filiam.
6 Defectus conditionis potestatiue non nocet legato.
7 Diffamare aliquem quando quis dicatur.
8 Iniuria vel infamia qđ dicatur si alicui dicatur ꝙ sit spurius vel
natus ex nouerca.
Iniuria dicitur si dicatur plus vꝫ pilus mei equi:q̃ȝ capilli tui.
Agi iniuriarum ꝙ possit ex parua causa.
9 Iniuria dicitur si dicatur alicui ꝙ sit rauagiosus vel qđ vxoꝛ ei⁹
commisit adulterium.
10 Socius ꝙ possit agere actione iniuriarũ contra eũ qui protulit
contra eius socium verba iniuriosa que in socio non erant ꝫ bene
in consocio agere volente.
Non inspicitur in materia iniuriatum cum quo quis loquat̃:sed
in quem voluntatis intentio dirigatur.
11 Ille tenetur iniuriarum qui aduersus aliquem dicat tedet me qđ
condemnatus fueris de falso.
Uerbum iniuriosum dicitur quando dicitur: tu mentiris etiam
saluo honore tuo.
Iniuria non dicitur si dico alicui tu dicis falsum.

12 Turpia. ¶ † Legata facta per verba diffama/
1 toria legatarij non valent.hoc primo.
Et defectus conditionis inualide non vitiat legatum
hoc secundo.Et si conditio potestatiua deficit per ca/
sum non perimitur legatum.hoc tertio ⁊ vltimo vsque ad.§.fina
lem.¶ Nota primo ẜm intellectum glos.⁊ communem doctrinaȝ
quod relicta per verba diffamatoria legatarij:que descendunt ad
aliquam speciem turpitudinis non valent.¶ Istum communeȝ
intellectum reprobat Rapha.cu.per text.qui dicit turpia legata
sed turpia legata dicuntur que in sui substantia turpitudinem cõ
tinent.nõ que sunt facta cum turpi demõstratione.l.generaliter.
⁊.l.si plagij.ff.de ver.obl.Sed tu responde quod argu.posset pro
cedere qñ text.simpliciter dixisset turpia legata:sed subiungit:q̃
magis denotandi ⁊ sic infamandi gratia legatarij ascribuntur.
Istum communem intellectum etiam reprobat Sali.dicens qđ
non põt

a ¶ Fateri.ad
de ꝙ ꝓ hac
opi.⁊ ꝯ bal.
vr̃ strigere
illud qđ no.
Jo.an.i add.
spe.i ti.đ in
stru.edit.§.
postremo.al's
§.seq.⁊ est i
addi.q̃ inci.
huic dictoꝝ
⁊ refert ⁊ se/
qt̃.d.alex.in
l.si vn⁹.i fin.
C.de tes.vbi
ꝙ si ꝓducit̃
instr̃ȝ ꝙ nõ
erat falsuȝ i
c'ra i qua vi/
gebat.q.sed
i alio quod
ptẽs tali in
str̃o tenet̃ đ
falso ergo vi
det̃ ꝓducẽs
fateri ꝯtẽta
oĩa i instr̃o:
etiã enũtia/
tiue ꝓlata.⁊
adđ qd rele/
uet practicã
q̃ vtunt̃ eau
sidici dũ di
cũt:ꝓduco i
parte ⁊ par/
tib⁹.⁊ viđ ꝑ
alex.i.l.j.§.
editiones.⁊
ibi ꝑ alios.
s̃.đ edẽ.⁊ la
ti⁹ feli.i.d.c.
cũ vener.de
excep.⁊ ꝑ eũ
dẽ iaso.i.§.
itẽ si qs.col.
iiij.v̄si.⁊ qd
releuet.insti.
de act.⁊ adđ
ꝙ p̃mã opi.
ꝙ imo vide
atur cõfiteri
oĩa ꝯtẽta in
instr̃o:tꝫ p̃/
ceptor me⁹
Soci.in ꝯsi.
xcvij.co.pe:
v̄.ad quartã
rñdet̃ in.iij.
vo.alle.In/
no.i.d.c.cuȝ
olim.⁊ tex.i
l.si aduersa/
ri⁹.C.de fide
instru.

b ¶ Eum.ad
de.l.qũo.in
§.locatoreȝ.
ff.loca.doc.
in.c.ij.de re
scrip.

non pōt vllo mō cadere in caput suum qꝛ tex. dicit ꝙ talia legata nō valent odio scribentis ⁊ sic testatoris. Et ſm cōem intellectuz istud non esset odiū scribētis ſʒ legatarij qui esset diffamat⁹ et nihil habebit: ſʒ ad hoc rñdet Bart. ꝙ est in odiū scribētis vt legata per eū facta nihil valeāt vt statim dicā. Aduerte etiā ꝙ rō assignata in tex. pōt sic intelligi. nā legata fuerint grā ⁊ fauore legatarij. l. nec adiecit. ff. pro so. Dictū fuit in. l. qui filiab⁹. in princ. §. eo. sed ista verba diffamatoria oñdunt ꝙ talia legata fiunt indignatione ⁊ odio testatoris. ¶ Scōo no. ex tex. ibi odio scribentis
2 ſm Bart. ⁊ alios: † ꝙ videtur esse pena testatoris si scripta per eū in testō non valent: ⁊ sic no. ſʒ Bal. ꝙ annullatio legati dicer̄ esse
a pena. ⁊ generaliter ꝙ annullatio actus[a] sit pena. tʒ etiā Bar. i. l. sanctio legū. in. j. col. ff. de penis. Facit. text. in. l. nō dubiū. in verbo nec penas. ⁊ ibi Bal. ⁊ Mod. ad hoc no. C. de leg. ⁊ text. in. c. si religiosus. in prin. in verbo ⁊ in penā. de elec. in. vj. ⁊ in. c. dispendia. de rescrip. in vj. in fi. in verbo simili pena. iuncto princi. ibi nec processus valeat. ⁊ bonus tex. in. l. senatus. ff. de ɔtraben. em. glo. in. c. decet. ante fi. in verbo pcessus. de immu. eccle. in. vj. dic vt lati⁹ per do. Alexā. hic. ⁊ per doc. in locis per eū alle. per canoni. maxime do. Abba. in. c. ij. ⁊ ibi late Moder. de consti. ¶ Tertio no. in verbo si titie. † ꝙ cōditio de nubendo arbitratu tertij cum a l. rejciar̄ tanꝗ prestās impedimentū matrimonio: ⁊ sic inducti ua viduitatis. l. cum tale. §. si arbitratu. al's incipit rescriptuz. ff. de condi. ⁊ demō. Bar. i. l. j. ff. de his que pene no. per ɔñs si deficiat multominus peribit legatum. Ex qua ratione collige secus esse:
4 † qñ fieret legatum mulieri si nubserit cōsilio seij: tunc per mortem seij decedentis anteꝗ eius ɔsilio nupserit bene deficeret legatuz eo qꝛ talis conditio non impedit libertatē matrimonij cū non teneatur sequi consilium sed tm̄ requirere. l. quidā decedēs. §. papinian⁹. ⁊. l. titiū aut meuiū. in prin. ff. de admi. tu. ⁊ c. cū olim. de arbi. plene Bar. in repe. l. j. §. si plures. ff. de exerci. Et lʒ differat̄ potestas nubendi vsꝗ ad tempus consilij requisiti: istud nō improbatur a iure. vt est tex. no. in. d. l. cum tale. §. meuius. in. d. l. sed si hic §. fi. ff. de condi. ⁊ demō. ita tenent Pau. de ca do. Alex. hic. Cynus in. d. l. cum tale. §. si arbitratu. lʒ Jmo. ibi videat̄ contrariuz tenere. ⁊ idē ꝙ Petrus tenuit no. Pau. de. ca. in consil. lxxxvij. qō incipit vt dicendū ꝙ dicta filia. Et no. Joā. de ana. in ɔsili. xv. qō incip. circa testm̄ dñi. A. de sabaudia. Facit bene text in. l. theopompus. ff. de dote prele. ⁊ istud valde no. ¶ Secundo limita sin
5 gu. † in patre qui potest in testō cōmittere alicui arbitrium maritādi ⁊ dotandi filiā nec illud a. l. rejcitur. Jta sing. Bald. in. l. j. in fine. C. de nup. per. d. l. theopōpus. ⁊. l. si pater pactū. C. de sponsa. sed istud reprobat do. Alexā. qꝛ in hoc nō est aliud in patre ꝗ in alio testatore. l. filie ſm intellectum Bar. ibi. ff. de cōdi. ⁊ demon.
6 ¶ Quarto no. in ver. ſʒ ⁊ si serui. † ꝙ defectus ɔditionis potestatiue non nocet legato concor. text. in. l. que sub conditione. §. quoties. ff. de condi. ind. allegata in glo. ponit no. Bal. in. l. si pater in iij. q. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ rō est qꝛ testator apponendo conditionē potestatiuam que pendet ex voluntate legatarij non respexit nisi factum legatarij si p eum non staret. ideo si stat per casuz nō deficit legatum: vt etiam dicit text. qꝛ per te nō stetit: qō autē ista conditio dicatur mere potestatiua pʒ qꝛ pendet ex sola voluntate manumittentis: qꝛ manumittendus non potest recusare libertatem l. fi. ff. de manumis. testa. declarant Barto. ⁊ alij in. l. j. C. de institu. ⁊ substi. vbi plene traditur ista materia. ¶ Glo. j. circa istam glo.
7 ponit Barto. † qñ quis dicatur diffamare: ⁊ quomodo intelligat̄ diffamare. ⁊ cū Bar. transeūt ceteri omnes excepto Jmo. vt hic habes per do. Alex. idem tʒ Bal. in. l. diffamari. C. de inge. ⁊ manumis. Bal. ⁊ Ang. in. l. ij. ff. de lib. ⁊ post. Ange. de are. in tracta. malefi. in glo. que incipit verba iniuriosa. Facit bene text. in cle. j. in verbo diffamat̄. iuncta glo. de offi. ordi. in. c. j. de ob. ad ratiocinia. ⁊ tex. no. in. l. apud labeonē. §. ex his. ff. de iniu. ⁊ inquantuz
8 Bar. ⁊ doc. post glo. volunt † ꝙ dicatur iniuria ⁊ infamia si alicui dicatur tu es spurius vt natus ex monacha. Adde que dicantur verba iniuriosa ⁊ diffamatoria declarat Bart. in. d. l. itē apud labeonē. in. §. sed quod adijcitur. ⁊ in consil. qō incipit in questione vertente inter dominam nicolusiam. per Ang. ⁊ alios. in. l. si non conuicij. C. de iniu. Jtē adde tex. in. c. cum te. de re iudi. vbi est textus qō ille qui dicit alicui plus valet minus pilus equi mei quā valeant capilli tui: ex hoc fuit condēnatus iniuriarum. vnde per illum text. no. ibi. v. An. ꝙ ex parua cā pōt agi iniuriarum ⁊ fie
9 ri condemnatio. ¶ † Jtem adde quod si aliquis dixerit alicui qō eius vxor cōmiserit adulterium vel qō ipse sit rauagliosus qō tenetur iniuriarum: ⁊ sunt verba diffamatoria ſm Ludo. ro. in consi. clxxxiij. qō incipit in casu proposito dicendum est pacē. ¶ Jtē
10 adde ꝙ † stante statuto quod si quis dixerit alicui verba iniuriosa puniatur tanta pena. Et aliquis dixerit alicui aliquam iniuriā que in eo non est vera: sed in socio qui secum erat ille socius potest agere iniuriarum: quia presumitur dixisse illa verba ad iniuriam eius: licet verba dixerit ad alium quia nō inspicitur cum quo quis loquatur sed in quē voluntatis intentio dirigatur. Dicit textus in. l. cū pater. §. donationis. j. ti. j. Jta no. determinat Albe. de ro. in scōa parte statutorum. q. xl. que incipit quid si aliquis vo
11 lens. iniuriari. ¶ † Jtem adde ꝙ si aliquis dixerit alicui. Tedet me qō fueris condemnatus de falso vel de alio delicto: lʒ premittat tedet me tm̄ tenetur actiōe iniuriarū qꝛ presumitur dicere aio iniuriandi. Jta no. Ang. in. l. vestem. ff. de iniu. Jtē adde ꝙ dicere tu mentiris: est verbum iniuriosum ſm Bar. in. d. l. item apud labeonem. §. sed quod adijcitur. ⁊ in. l. que omnia. in princi. ff. de procu. Etiam si dicatur tu mentiris saluo honore tuo: ſm Bart. ⁊ alios in. l. si quis extraneus. in prin. per illum text. ff. de acquir. heredi. Bal. Ang. ⁊ Moder. in. l. si. ff. quod quisꝗ iur. d. Alexā. hic: ⁊ in. l. ij. in prin. ff. de libe. ⁊ posthu. Albe. de rosa. in. ij. parte statutorum in. q. xliij. que incipit: sed quid si quis dicat. do Abb. in. c. cum te. de re iudi. ⁊ in. c. cā te. de iureiur. lʒ contrarium teneat Specu. in tit. de aduocato. §. iam nunc. in ver. hoc tamen caueat. ¶ Alibi tamen dicit singulariter Salice. in. l. de tutela. C. de in
12 integrum resti. mino. † quod si dicam alicui: tu dicis falsum per hoc non dicor inferre iniuriam: eo quia non intelligitur quod ex proposito dicas.

a. ¶ Act⁹. adō regulā i penis. ⁊ i regla odia. de re. iur. li. vj. 10. an in. c. fi. de ele. lib. vj. in nouella. an to. de bu. in c. fin. de res. doc. i. c. ij. de consti. Bal. in. l. non dubiū. C. de legibus.

Heredes nominati per nomina ppria tenentur legatario viriliter.
Sed per noīa appellatiua pro portionibus hereditarijs. ⁊ de ratione vide. j. nu. 4.
Differentia quod non sit an relictum sit a parte heredūz: an ab omnibus.
Aduersatiua si vero est repetitiua precedentium.
Copula de eius natura attribuit vim verbi in viriles.

Si pars heredūz.

† Nominati per noīa ppria tenent̄ viriliter: sed si per noīa appellatiua pro portionibus hereditarijs. h. d. ſʒ gl. Bar. ⁊ omnes indifferenter. Et si diceres qꝛ in hoc tex. nō fit ista differentia an heredes grauentur per noīa propria: an vero per nomina appellatiua. Sed bñ fit differentia an pars heredum sit nominata in legando an vero omnes heredes. ¶ Respondetur ex mente doct. ꝙ in idē reinciditqꝛ qñ pars heredū grauat̄ ē necesse ꝙ pprijs noībus exprimāt̄ al's nō pōt cognosci q essent grauati et qui non. secus est quādo oēs grauant̄. tūc enī exprimuntur noībus appellatiuis. s. heredes ⁊ lʒ glo. in. l. si quis testō. ff. de sta
2 tu lib. facit † differentiam an relinquatur a parte heredū: an vero ab oībus. Tm̄ ſm Bar. ⁊ omnes ista differentia confundit̄ per textū in. l. siue a certis. q. est. l. ante pe. ff. de duob. re. ¶ Tu aduerte ꝙ in ista materia sunt duo text. q per eadē verba facti decidūt de directo cōtrariū. s. tex. hic. ⁊ tex. in. d. l. siue a certis. Et dicere put dicunt gl. ⁊ oēs doc. hic ꝙ in isto tex. pars heredū fuit nominata per noīa propria: ideo viriliter tenent̄. sed i. d. l. siue a certis. pars heredū fuit noīata per noīa appellatiua prout etiā dicūt gl. barto. ⁊ oēs ibi. Iste cōis oīm intellectus non pōt vllo mō stare cum ibi text. vtat̄ termino noīatim vt hic. Et ꝙ hic verbum noīatim intelligatur noībus pprijs: ibi aūt idē verbum noīatim intelligatur noībus appellatiuis est facere euidētē violētiam ad ista iura ⁊ esse cōtra. l. si heredes noīatim. j. eo. ¶ Secundo ⁊ forti⁹ ſm istū intellectum oīm in isto tex. non esset differentia vtrum essent noīati aliqui vel oēs: sed solum esset differentia vtrū essent ppria noīa vel appellatiua. d. l. si heredes nominatim et tm̄ istud esset̄ expresse destruere differentiam quam facit hic iurisconsult. et dicere ꝙ non est bona. Jtem non est vera ratio diuersitatis ad istū text. quam. s. retuli ſm doc. ꝙ qñ pars heredum nominatur in legando ꝙ sit necesse ꝙ proprijs nominibus exprimantur. al's nō possēt cognosci qui essent grauati ⁊ qui nō Jn hoc doct. seipsos confundunt. qꝛ est de directo contra. d. l. siue a certis. vbi pars heredum erat nominatim grauata. ⁊ tm̄ ibi intelligitur nominib⁹ appellatiuis. ergo non est vera consequentia doct. ꝙ quando pars heredū grauatur ꝙ necesse sit propria nomina exprimere alias etiam idem esset. in. d. l. siue a certis in cuius cōtrarium est ibi tex. Preterea vltra illum tex. qui ineuitabiliter confundit rationem doc. quod etiā non sit vera clare ostēditur qꝛ imo qñ pars heredum grauat̄ legatis ⁊ nō oēs qō non sit necesse proprijs nominibus exprimere: ptʒ qꝛ potest fieri noībus appellatiuis dicendo. lego a primo vel a scōo vel a tertio herede prout declarant glo et doc. in. d. l. siue a certis. Et si diceres ꝙ dʒ attendi illud qō cōiter ⁊ frequentius contingit. d. l. nam ad ea. ff. de leg. ⁊ quando pars heredum grauat̄ cōiter grauantur noībus proprijs: certe hoc non potest stare: qꝛ etiam idem esset dicendū. in. l. siue a certis. ⁊ tm̄ ibi cōtrarium decidit̄. Preterea cōtra cōem intellectū facit qꝛ verbū noīatim positum in prin. huius tex. dʒ etiā intelligi in. ij. pte pro
3 pter aduersatiuam † si vero. de cuius natura est vt videant̄ precedētia repetita: vt signanter determinat Bal. in. l. oēs populi. in. xv. col. ff. de insti. ⁊ iur. d. Alexā. in. l. filius a patre. ff. de libe. et posthu. Et sic est sensus: ꝙ si pars heredū est noīata in legando

teneatur in viriles. si vo oēs heredes sint noīati teneanř pro portiōibus hereditariȳs: ergo cōis intellectus stare nō pōt nisi aliter capias verbū noīatim in prima parte: aliter in scđa. vnde melius est tenere intellectū glo. in. l. si qs testō. ff. de statulib. qđ iste text. intelligař ad literā ꝓut iacet ꝙ si pars heredum sit noīata teneātur in viriles. si vero oēs teneanř ꝓ portiōibus hereditariȳs. ⁊ ita clare cātat lr̃a. ⁊ rō diuersitatis est q: qñ testator grauat partē heredū non videř habuisse respectū ad hereditatē q: oēs grauasset: sed solū ad eoꝶ personas nimirū si tenenř in viriles. Sed qñ grauat oēs heredes tunc videř habuisse respectū ad hereditatē nimirū si tenenř pro portionibus hereditariȳs. Sed huic rōni ⁊ cōtra istū intellectū fortiter ob. d. l. siue a certis. vbi qñ testator grauat partē tñ etiā tunc tenenř pro portionibus herditariȳs. ⁊ rationeꝫ assignat ibi tex. q: sunt heredes. ⁊ sic onus eis imponitur q: heredes sunt. Posses ad illū tex. rñdere ꝙ in isto text. verbū noīatim refertur ad personas grauatas. ibi vero refertur ad actum legandi primo ergo casu habeř respectus ad personas. casus est hic. secundo vero casu habeř respectus ad hereditatē vt ibi dicit text. ⁊ credo ꝙ istud sit melius qđ possit dici ad illū tex. qui al's fortissime ⁊ de directo ꝯdicit huic. l. ¶ Tenēdo tñ cōem opiniam que in se est vera operepretiū est videre que sit rō diuersitatis quare noīa-
4 ti† per noīa propria teneanř in viriles sed per appellatiua teneātur in heredariȳs portionibus. Rō ꝫm mētem doc. est q: testator noīando per noīa ꝓpria videř fecisse respectu personarū. ſꝫ si per noīa appellatiua videtur fecisse respectu hereditatis. arg. l. si seruus cōis. ff. de stip. seruo. Sed ista rō confundiř in primo mēbro per tex. in. d. l. siue a certis. Itē in scđo mēbro si testator dicat fratres meos habuit respectū ad personas ⁊ tñ tenenř pro portionibus hereditariȳs. l. lucius. ꝟ. nerua filiū ff. ad treb. Bart. hic. Unde Rapha. cu pulchrā assignat rōnem diuersitatis quā ante euꝫ assignauit Raph. ful. in. l. j. C. de impub. nā qñ legatur ab heredibus ꝑ noīa ꝓpria est necesse qđ apponař copula vel pūctus hñs
5 vim copule. † Sed de natura copule est attribuere cuilibet vim verbi in viriles. l. reos. ꝟ. cuꝫ in tabulis. ff. de duo. reis. l. j. C. si plures vna sen. sed quando fit per noīa appellatiua fit vniuersaliter. ideo intelligiř pro portionibus hereditariȳs. ⁊ per hoc infert singularē limitationē ad ista iura ꝙ si testator relinqueret ab heredibus noībus appellatiuis: sed cum copula puta dicēdo illum quē institui in tali parte: ⁊ illū quem instituo in tali: tunc tenerentur in viriles propter copulam. ⁊ istud clare dicit tex. in. l. si heredes nominatim. ⁊ ibi Bart. j. eo. sꝫ ř ecōtra si reliquisset legatū ab heredibus noībus propriȳs: sed sine copula. puta dum instituissem duos qui vocabanř Titȳ ⁊ dixissem titios grauo. ⁊ sic noīe collectiuo: ⁊ non per nominum demonstrationē tenerētur pro portionibus hereditariȳs. Tu pro hoc allega text. in. l. titius. in prin. ff. de heredi. insti.

¶ Sequitur lex nemo potest. ꝫm primam lecturam.

¶ Ad hanc. l. fiet summarium ꝫm vtrāqꝫ lecturam: pro maiori vtilitate studentium.

1 ¶ Testator in testō non potest derogare dispositioni legum. ⁊ in secunda nu. j. ⁊ ibi qđ nec etiam per indirectum ⁊ ibi rationes.
2 Uolūtas testatoris si non cōtrariatur legibus seruatur pro lege. ⁊ in secunda nu. 12.
Mutare formam iurisditionis vel iuri publico derogare non lꝫ cuiqꝫ. ⁊ in secunda lectura nu. 2.
3 Rex non potest statuere in eius testō ꝙ secūdo genitus succedat in regno. in scđa nu. 3. itelligit nisi primogenit⁹ esset insufficiens.
4 Inferior non potest derogare legib⁹ superioris. in secunda nu. 2.
5 Clausula non obstantibus. ll. in cōtrariū faciētib⁹ ꝙ nō vtař nullus inferior a principe: nec testator in eius testō. ⁊ in secunda nu. c.
6 Cardinalis equiparatur legatis.
Legatus de latere non pōt cōmittere ꝙ in causa ꝓcedař summarie ⁊c. iuris ordine non seruato. ⁊ in scđa nu. 6. limita vt in prima nu. 8. ⁊ in scđa sub eo. nu. ⁊ nu. 10.
7 Legatus de latere non potest cōmittere cām appellatione remota. ⁊ in secunda nu. 7.
Legatus de latere non potest rescribere contra aliquod cōsilium in secunda nu. 7.
Dñi de malatestis non possunt cōmittere cām cognoscendā summarie ⁊c. ibi.
8 Legatus de latere non potest supplere defectus cōmissos in contractibus vel in iudicibus. ibi.
Episcopus ex cā pōt cōtra iura canonica statuere. in scđa nu. 9.
9 Reges: principes: marchiones: possunt cōmittere cām expediēdam summarie simpliciter ⁊c. ⁊ in secunda nu. 10.
10 Testator nō pōt facere ꝙ obligationes ꝑsonales ex testō que de sui natura sunt ꝑpetue finianř ipso iure citeriori tpe loco vel ꝯditione ⁊ ibi rationes. ⁊ in secunda nu. 16. ⁊ ibi vř tenere ꝯtrarium.
11 Testor. qui in testō statuit terminū hr̃di ad adeūdā hereditatē: an per illud tp̄s testator mero iure excludař: vbi ꝙ sic. ⁊ in. ꝟ. nu. 17.
Arguere de testatore ad. l. ꝙ non sit bonū. in secūda. nu. 11.
Arguere de verbis. l. ad verba testatoris ꝙ lꝫ. ibi.
Argu. de statuto ad testatorē ꝙ non ꝓcedit. in. scđa nu. 13.
12 Argumentū de cōtractibus ad vltimas voluntates est bonum
Obligatus reuendere vsqꝫ ad certuꝫ tp̄s tpe elapso amplius non tenetur. ibi.
Partes etiā de cōi cōsensu nō pñt renūtare iuri aliquid pro solēnitate vel pro forma introducenti: nec ēt testator. in scđa nu. 14.
Probibitio testatoris equiparař ꝓhibitioni statuti. ibi.
Mens testatoris coniecturatur sicut mens statuti ibi.
Statutū pōt facere ne leges habeāt locum in statuto ibi.
Testator non pōt in testō arguere alias solennitates: vltra solēnitates iuris cōis sicut nō pōt diminuere. in scđa nu. 15.
Cōtra. l. dicit id qđ addiř forme. l. sicut qđ detrabitur.
Obligatio sui natura ꝑpetua de expresso partium consensu non pōt fieri temporalis. in scđa nu. 18.
Heres adeūdo an dicař quasi ꝯhere cū legatariȳs. in scđa nu. 19.
Cōtract⁹ do vt facias qđ celebrař iter testorē ⁊ heredē ibi. nu. 20.
13 Numerus septem testiū est de forma essentiali ⁊ substātiali testamenti. ⁊ nu. 17. ⁊ in secunda nu. 21.
14 Forma ex qua dat esse rei. ⁊ in secūda nu. 22.
15 Solennitas probatoria non attendiř qñ constat de actu per confessionem partis.
16 Confessio partis non sufficit qñ requiruntur duo testes ad probandum pro forma.
18 Lex qñ iubet ꝙ aliqua solennitas adhibeař tēpore actus tūc si aliter fiat ipso iure nō vꝫ. ⁊ in secunda nu. 26.
Solēnitas testiū in dubio cēseř ꝓbatoria nisi lex ad vlteriora procedat actū annullando. ⁊ in scđa. nu. 27.
Diffinitio significat essentiam rei. in scđa nu. 24.
Iusta voluntas testatoris dr̃ tripliciter. s. solēnis. legitima. et perfecta. in secunda. nu. 25.
19 Relictū pōt transire in contractum qñ non subest fraus.
Testator pōt stipulari heredi suo. ⁊ in scđo nu. 29.
20 Cautela per quā volūtas defuncti ꝓbabitur per duos testes. et in scđa nu. 32.
21 Stipulatio interposita in vltima voluntate non seruat naturam stipualationis ⁊ sic contractus. in scđa. nu. 30.
23 Contractus celebrati in vltima voluntate possunt reuocari per testatorem. ⁊ in secunda nu. 30.
23 Testator ꝙ possit hodie prohibere detractionem falcidie. ⁊ in secunda nu. 36.
Heres scriptus si nō vult adire ꝓpter ꝓhibitionē falcidie: an requirař ꝙ ꝑsone qbus hereditas deferř a. l. adeāt vt legata debeātur. ⁊ in scđa nu. 35. in quibus tenet ꝙ sic.
24 Dispositio auť. hoc ampli⁹. an habeat locū ex hoc ēt qđ falcidia de legato particulari nō possit detrabi sicut qñ fit. ꝓhibitio generalis detractionis falcidie e oībus legatis.
25 Qñ agitur de sustinenda vltima volūtate dicitur tractari de fauore publico.
26 Arguere de toto ad partē non lꝫ qñ subest diuersa ratio.
Si testator fecit sibi ꝓmittere hr̃di de prestādo legatū an legatarius ex tali promissione possit heredē cōuenire. in scđa nu. 28.
Testator ꝙ possit stip'lari etiā legatario. in. ꝟ. nu. 29. ⁊ in. j. nu. 19.
Constructio penalis loquens in cōmittēte falsum in testō ꝙ hꝫ locum in committēte falsum in ꝯctu qui fit in testō. in scđa nu. 31.
Testator lꝫ nō possit remittere ea q̄ tendūt ad solēnitatē testamēti hñ pōt remittere ea que veniūt ex dispōne ipsius. in scđa nu. 33.
Cautio de vtēdo fruēdo arbitrio boni viri quare sit qđ nō possit per testatorem remitti. in scđa nu. 34.
Testator an posit prohibere trebellianicā. in secunda nu. 36.
Heres pōt remittere detractionē falcidie. in scđa nu. 37.
In re sua qlibet est moderator ⁊ arbiter etiā abutēdo. in. ꝟ. nu. 38.
Testator an in testō possit disponere ꝙ heres quem grauauit ꝓ fideicommissum restituere non possit per fideicommissarium cogi. ⁊ in scđa nu. 20.
Auť. sed cū testator: lꝫ sit correctoria iuris antiqui tñ est fauorabilis ⁊ extenditur in scđa nu. 40.
Lex correctoria censeř fauorabilis qñ per eam reuertitur ad ius antiquum ibi.
Testator an sicut pōt ꝓhibere falci. ita etiam trebel. ibi.
27 Testator ꝙ nō possit derogare statuto disponēte qđ testamenta non valeant nisi insinuentur. ⁊ in scđa. nu. 41.
28 Renuntiare iuri statutario negatiuo qđ non possit. ⁊ i secūda nu. 42. vel qñ procederet ad annullationem actus.
39 Testi possunt partes remittere solennitatē iuramenti. ⁊ ibi rationem: non tamen in causa matrimoniali. ibi nu. 31.
Iuramentū in teste qđ sit solēnitas substantialis.

Iuramētū

30 Iuramentum calumnie non potest remitti de consensu partiu3: q2 inductum est fauore publico.
Testator q possit remittere in testo ea que per indirectum inducerent ad delinquendum. in secunda nu.43.
32 Testator q possit facere ne bona eius sint tacite p legatis hypothecata: 7 in secunda nu.44.
Testator potest disponere q dominium rei legate no transeat in legatarium: nisi apprehensa possessione.
33 Testator pot facere: ne datio coheredis extranei vel vulgaris substituti tollat existentia sui heredis. Ite qd etiam in scda nu.45.
Legatum conditionale trasmittitur. Ite qd tacita conditio impediat transmissionem.
No trasmissibile ex tacita volutate testatoris efficit trasmissibile.
34 Testator an possit dare legatario licentia capiendi possessione3 rei legate propria autoritate. 7 in secunda nu.48. vbi q sic etiam in testamento non solum ibi: 7 nu.49.
35 Iudex pot dare parti licentia ingrediedi propria autoritate: ibi Heres vel legatarius q possit mortuo testatore ingredi rem ppria autoritate: qn testator constituit se possidere pro herede vel legatario. 7 in secunda nu.50.
36 Testator apponendo in testo: q heres no impediat legatariu in possessione: intelligit dedisse lnia legatario capiendi re ppria autoritate. idem 7 in secudanu.51.
Si diceret vim fieri veto legatarijs meis.
37 Testator si dicat relinquo vxorem meam dnam 7 vsufructuariam bonoz meorum 7 extent liberi: vigore talis legati poterit capere alimenta autoritate propria. 7 in secunda nu.53.
38 Testator qd non videt dedisse licentiam apprehendedi ppria autoritate possessionem per illa verba libere reuertatur tenet cotrarium. 7 in secunda nu.54.
39 Actum libere qui facere potest: potest illum facere sine autoritate 7 licentia. 7 in secunda nu.55.
Verbum libere quid importet.
40 Testator vel heres dans licentia legatario apprehedendi re legata ppria autoritate: no videtur ei remittere detractione falcidie.
Testator pot dare lnia fideicomissario vli apprehedendi ppria autoritate absq eo qd heres directus restituat. in scda nu.51.
41 Renuntiatio exceptionis: simulationis vel fictionis an valeat. et in secunda nu.56. vbi q non nisi fiat ex interuallo. 7 in prima nume.50. 7 in scda nu.64.
42 Contractus simulatus no dicit contractus. 7 in secunda nu.57.
Simulatio appellatur imago 7 collusio. ibi.
43 Instrumentum simulatum q non sit instrumentum.
44 Iuramentum interpositum super cotractu simulato: no firmat contractum nec validat renuntiationem simulationis.
Iuramentum interpositum sup contractu qn iuratur omnia et singula esse vera. 7 eis non contrafacere an tollat simulationem 7 ibi. nu.46. vbi q sic.
45 Iuramentum appositu super cotractu simulato an indigeat rescissione remissiue.
46 Absolutio a iuramento apposito sup contractu qd oia et singula sunt vera q no possit peti. nu.47. nisi partes allegassent simulationem 7 probationes recepte.
48 Tertius pter iurametu interpositum non impeditur allegare simulationem contractus.
49 Tertius qd possit allegare contractum vsurarium: non obstante iuramento super eo interposito.
Contractu esse simulatum 7 renuntiare exceptioni simulationis an contineat repugnantia. in secunda nu.58. 7 nu.62.
Copromissu3 factu per prelatu de re eccl'ie sine licetia superioris tn pacto fieri pot q no liceat allegare nullitate: in scda nu.60.
Multa sunt que sunt nulla: 7 tn non possunt allegari nulla. in secunda nu.59.
Pacto fieri pot: q no opponatur de nullitate snie que erat nulla ex defectu solennitatis. in. d. nu.60.
Renuntiare solennitatibus introductis de iure publico l3 ptes non possint: tn possunt pascisci: q l3 actus sit nullus no possit opponi nec allegari nullitas. in secunda nu.61.
Argumentum de statuto ad pactu valet. in secunda nu.93.
50 Statutu qd non possit tollere exceptionem simulationis
52 Testator pot remittere confectionem inuentarij tutori etia legitimo 7 datiuo. 7 in secunda nu.65. 7 nu.70. 7 de ratione nu.68.
5 Iudex pot cogere tutore ad coficiendu inuetariu3 si est de eo suspitio non obstate q testator remiserit 7 videre an expediat pupillo. in secuda nu.69. 7 vide nu.71.
53 Inuentarij cofectio vt dicat remissa: no sufficit q testator simplr remittat sed etia q dicat vetuit cofectionem inuetarij requiritur 7 ibi t3 q sufficit remittere 7 in scda nu.72. 7 nu.74.
54 Iuramentu in lite q deferatur cotra tutore no conficiente inuentarium: 7 presumit in dolo. in scda nu.66. 7 nu.73.
55 Testator pot remittere confectione inuentarij heredi in preiudicium legatariorum: non tn creditoz. 7 vide nu.96.
Testator potest heredi remittere necessitate reddedi rationis fideicomissario vniuersali. in secunda nu.65.
Minor aduersus dolum presumptu de furto non restituit. in secunda nu.97.
56 Appellari an possit a snia arbitri in casibus in quibus ex ea oritur actio. 7 in secunda nu.65. cu seq. 7 nu.85. in quib9 locis quod communis 7 contra Bar.
57 Ubi non oritur actio: an detur appellatio remissiue. 7 in secunda numero.75.
58 Dispositio. l. cum antea. C. de arbi. an habeat locu3 qn copromissum est factum cum pena 7 cu3 clausula rato manete pacto: q sic: 7 est magis communis opi. 7 in secunda nu.88.
59 Clausula rato manente pacto apposita in copromisso operat qd videantur duo compromissa. 7 in secunda nu.89. 7 censet pars copromissi. in prima nu.62. 7 in secunda nu.91.
60 Snia arbitri de iure ciuili solum emologatur qn factum est compromissum nudo pacto 7 sine pena. 7 in scda nu.90.
61 Prouisio hois facit cessare puisione. l. qn est extraordinaria.
63 Appellatio qd non det iurisditione: 7 q appellari possit ab actu extraiudiciali si actus t3. 7 in secunda nu.82.
Appellari qd possit a transactione. 7 in secunda nu.82.
64 Arbitramentum dicitur quedam transactio.
Appellari qd possit a laudo arbitratoris.
Appellari qd possit a snia lata super legitimatione personarum 7 tn ex ea non orit actio. in secunda. nu.76.
A snia lata super admissione vel non admissione testiu appellat: l3 ex ea non oriatur actio. in scda nu.77.
A snia lata super competentia vel incompetentia appellatur. 7 ex ea non oritur actio. ibi nu.78.
A snia nulla l3 actio non oriatur tn appellatur. in scda nu.79.
A snia interlocutoria que secum trahit executione3 appellatur: tn ex ea non oritur actio. in secuda nu.80.
A snia absolutoria appellat l3 ex ea no oriat actio. in scda nu.81.
Actio iudicati vel actio in factu regulariter ex qualibet snia oritur. in scda nu.83.
Pacto an possit fieri q possit appellari vbi al's non posset: sicut pacto pot renuntiare appellationi. in scda nu.84.
Appellas vr dicere snia3 sibi displicere. in. j. nu.56. 7 in. ij. nu.86.
Approbatio que fit eode instanti vt approbet 7 reprobet: no e3 attendi. in prima nu.57. 7 in scdo nu.97.
A snia arbitri electi ex necessitate statuti: q oriatur actio 7 ab ea potest appellari. in scda nu.92.
65 Pacto an possit fieri q a snia arbitri possit appellari: in casibus in quibus oritur actio: q sic. et in secunda nu.93.
66 Pactum qd a snia arbitri possit appellari non t3. 7 in secunda: nu.84. ibi tertio.
67 L. arbitro. ff. qui satisd. cog. q loquatur i arbitris a iudice datis vel a partibus electis cum iudicis autoritate.
68 Argumentum a minori negatiue ad maius tenet.
Arguere de charactere corporali ad spiritualem licet
Collatio ordinis imprimit characterem spiritualem.
Character ordinis est figura intellectualis 7 indelebilis.
69 Actio ex testo ex sui natura est perpetua: 7 ex dispositione iuris non tollit ipso iure sed ope exceptionis. 7 in secuda nu.94.
70 Legatarius qd possit retinere re sibi relicta in testo minus solenni: 7 agentem repellere exceptione. 7 in secuda nu.94.
71 Heres an possit retinere res hereditarias in testo minus solenni 7 agente repellere exceptione sicut legatarius: t3 q non: l3 disputando dicat posse teneri contrarium.
72 Hereditas ex testo minus solenni licite retinet in foro cosciecie. 7 nu.77. 7 in scda nu.95. 7 nu.99. intellige vt nu.107.
73 Uenietes ab intestato possidentes hereditate relicta in testo minus solenni non tenentur etiam in foro cosciencie ea dare scripto heredi. 7 in secunda nu.104.
74 Legata facilius sustinent q hereditas: q2 facilius reuocantur.
75 Hereditas qd no sustineat per edictum si quis omis. ca testa. licet legata sic.
76 Testamentum inuentione est de iure gentium.
Uoluntas testatoris probatur ex testo inualido. 7 in scda nu.97.
Obligatio naturalis qd oriat ex testo inualido.
78 Contractus mulieris factus sine solennitate a statuto reqsita: et sine fraude t3 in foro conscientie. 7 in secuda nu.100.
Prelatus electus forma non seruata: in foro conscientie tute remanet in prelatura. 7 in secunda nu.98.
79 Actus in quo pretermissa est forma: si cosensus interuenit 7 sine fraude valet in foro conscientie. 7 in secunda nu.98.
Professio facta omissa forma i regula tradita ligati quo ad deu 7 tenet in foro conscientie 7 in secunda. nu.101.

dãt ⁊ sequunť Imo.⁊ Alex.hic cũ etiã ponit Bal.in.q.per eũ di
sputata que incipit statuto caueť ꝙ fenerator.in.ij.char. Tu istũ
19 intellectum particlr ꝓba.† Nam relictũ põt trãsire in cõtractum
qñ non subeſt fraus.l.in tacitis.⁊ ibi Bal.in.ij.not.ad hoc not.j.
eo. Itẽ sicut testator põt stipulari heredi suo.l.si tibi.§.si pactus.
ff.de pac.late habeť in.l.qd dicit.ff.de ver.ob.ita ⁊ legatario qui
in re legata censeť heres.l.id tempus.§.j.ff.de vsucap.Et isto ca-
su ꝑm Imo.⁊.do.Alex.sufficeret apparere de tali ꝓmissione per
duos testes.Tu adde ad hoc do. Barto.veronensem in cautela
clxxvij.vbi ex hoc colligit pulchram cautelã in practica.Nam cũ
sit dubium quot testes requirãtur ad probandũ voluntatẽ defun
cti vt per glos.⁊ doc.in.l.ij.C.de bo.pos.ꝑm tabu.in.d.l.fin.C.de si
20 deicom.⁊ in.l.heredes palam.§.si.ff.de testam.† cautela est ꝙ te-
stator faciat heredem sibi promittere.aut qd est securius notario
stipulanti nomine legatarioꝝ.aut ipsi legatario si est presens de
prestãdo legata vel fideicõmissa. Et tunc cum trãseat in ꝯtractũ:
qui põt fieri in testõ vt per glo.⁊ doc.in.d.l.heredes palam.§.si.
cum simi.⁊ duo testes in ꝯtractibus regulariter sufficiãt.l.vbi nu
merus.ff.de testi.certe isto casu ad probandũ talia legata vel fidei
cõmissa duo testes sufficiunt:sed tu aduerte lꝫ neminem reperiaꝫ
21 qui in hoc cõtradicat tñ valde dubito;qꝛ † stipulatio interposita
in vltima voluntate non seruat naturam stipulationis ⁊ sic cõtra
ctus.Imo etiam in totum assumit naturã vltime voluntatis tex;
est no.in.l.j.§.si quis sub conditione.ff.vt lega.no.etiã si interpo-
22 natur post testm̃ iam conditum:vt ibi est tex. Istud idem † cõfir
matur qꝛ contractus celebrati in vltima voluntate possunt reuo-
cari per testatorem lꝫ alias ꝯtractus sint irreuocabiles ꝑm qd no
ta.declarat ⁊ determinat Bar.in.l.cum quis decedens.§.codicil
lis.j.de leg.iij.ergo apparet ꝙ contractus celebrati in testamẽto
non seruãt naturam contractuum:sed assumunt naturam vltime
voluntatis.Istud ⁊ tertio ptꝫ qꝛ irritato testõ irritanť cõtractus
in eo facti:vt no.Bald.in.l.si.p illum tex.ff.de re coꝝ.Preterea ⁊
quarto non eundo per alia suffragia text.formalis in.§.si.inst.de
fideicõ.here.appellat istam promissionem factã per heredẽ testa
tori vltimã voluntatem ibi ne deperat voluntas testatoris fidei
heredis commissa.⁊ si diceret ꝙ bene est vltima voluntas:sed hã
bens instar contractus.vt dicit Are.hic ꝓpter promissioneꝫ quã
fecit heres defuncto.Certe istud non facit quin ita debeat ꝓbari
sicut ⁊ vltima voluntas. In ea.glo.ad si.glo.in effectu bene rñ
det ad.d.l.codicillis.§.si.sed rñde formalius ꝑm Ang.⁊ Moder.
ꝙ ibi testator per illa verba que apposuit qd nõ vult seruari.ll.in
suo testõ:ꝙ non potuit facere qd valeret eo mõ quo voluit.s.iure
testamẽti.ex quo deficiunt substãtialia:tñ per illa verba lex inter-
pretať qd testator voluerit valere testm̃ oi mõ quo põt. Et sic fit
perinde ac si adiecisset clausulam codicillarem.idõ vꝫ in vim codi-
cilloꝝ si aderat solennitas codicillaris. Et si dicta verba nõ fuis-
sent non valuissent etiam in vim codicilloꝝ.l.j.ff.de iure codicil-
23 loꝝ.⁊.l.non codicillũ.C.de testa. † Extra gl.opponit Bart.qd
testator hodie põt ꝓhibere detractionẽ falcidie: qd videť contra
publicuꝫ.Et rñdet duobus modis ꝑm tex.in.§.si vero expressum
in aut de here.⁊ falc.col.j.vt hic ꝑ eũ.⁊ in aut.sed cum testator.C.
ad.l.fal.Et in.l.pactũ inter heredẽ.ff.de pac. Circa primã solu-
tionem inquãtum Bar.põderat in hoc esse casum sing.in quo va
let testm̃ ⁊ legata debent lꝫ herditas non sit adita. Tu aduerte ꝙ
imo etiam isto casu est necesse ꝙ tales persone quibus a lege defer
tur hereditas qñ heres scriptus non vult adire ꝓpter ꝓhibitio-
nem falcidie iuxta aut.hoc amplius.C.de fideicõ.qd adeãt here-
ditatẽ vt ibi habeť. Sicut requiriť ꝙ per venientes ab intestato
adeať herditas vt legata debeanť vt adeundo quasi contrahatur
cũ legatarijs.l.ij.⁊.iij.ff.de fideicõ.lib.Et istud tenet gl.approba-
ta.in.l.qui filio.§.seruus.ff.de here.inst.quam reputat sing.Bal.
in aut.ex cã.in.ij.oppo.C.de libe.preteri. Istã decisionẽ Bar.
24 ⁊ cõem † ampliat valde singulariter idẽ Bar.in.l.eam quã.in.iij.
col.C.de fideicõ. Et ibi solus Rapha.ful.in.viij.col.põderat ⁊ re
putat valde sing. ꝙ sicut quãdo testator prohibuit falcidiam de
omibus legatis:⁊ ꝓpterea heres noluit adire hereditatem : tunc
hereditas vadit ad personas enumeratas in.d.aut . hoc ampliꝰ.
⁊ legata ⁊ fideicommissa sustinentur . d . § . si vero expressum . ita
ex hoc solo qd falcidia non possit de aliquo legato particulari de
trahi:vt est in legato ad piã causaꝫ.aut.similiter.C.ad.l.fal. Ista
particularis ꝓhibitio facit vt illa iura similiter locũ habeãt que
25 extensio si est vera esset magna extẽsio.† Tu potes ꝯfirmare qꝛ qñ
agitur de sustinenda vltima voluntate diciť tractari de fauore pu
blico.glo.est no.in.l.gallus.§.qd si quis.ff.de lib.⁊ posthu.lꝫ vbi
tractať de fauore publico dꝫ fieri extensio.l.illud cũ gl.C.de sacr.
sanc.ecc.Bar.in.l.si cõstante.in.ix.q.prime partis principalis.ff.
solu.ma.sed non puto esse verum:qꝛ licet heres non possit detra-
here falcidiam de illo legato ad piam cãm:tñ cum possit detrahe
re de omnibus alijs legatis: non sumus in casu illorũ iurium : qñ
26 testator ꝓhibuit detrahi falcidiam de omnibus legatis: † vñ nõ

a Remitti adde gl.i vbo apte.in c.tuis qõni bus.de test.

b Calũnie. adde Bart. in.l.d pupil lo.i.§.gopꝰ. ff.de op.no. nũ.doct.i.c. j.de iu.calũ nie.li.vj.

est bonum argu.de toto ad partẽ : qñ subest diuersa rõ:gl.in cle.
si vna in verbo defensor.de reb.eccle.non alie.⁊ gl.in.l.qui homi
nem in prin.ff.de solu. Circa secundam solutionem Bar.quã
dicit esse persuasiuam:dic ꝙ non est nec vera nec persuasiua. ptꝫ
qꝛ dicit ꝙ tẽpore Iustiniani:christiani considerabant premium
anime:et premium qd expectatur a deo in exequendo voluntatẽ
defuncti:que consideratio non habebatur tempore iuriscõsulto-
rum:cum essent pagani.Nam ꝙ ista ratio sit falsa ostenditur.naꝫ
tẽpore.C.subiecti imperio erant christiani.l.j.C.de summa tri.et
tamen illo tempore nõ poterat ꝓhiberi detractio falcidie. Cir
27 ca istã primam partem tex.Bar.format sex principales † questio
nes. Prima est:nunquid testator potest derogare statuto dispo-
nenti:ꝙ testamenta non valeant nisi insinuentur.⁊ concludit qd
non.⁊ cũ eo oẽs alij indifferenter.⁊ idem Bar.in.l.modestinꝰ.j.
de dona.⁊ in.l.sancimus.§.si.C.eo.cum cõcor.traditis hic ꝑ Ale
xan.potissimum fundamentum est : qꝛ iuribus aliquid inducen-
tibus pro solennitate actus:non possunt nec testator nec partes
renuntiare prout etiam dicit Bar.in.l.si quis in conscribẽdo. C.
de pac.⁊ in.l.ius publicũ.ff.e.Cano.in.c.si diligẽter.de fo. cõpe.
28 † Tu adde bene facere ꝙ iuri statuario renuntiari non potest:
ꝑm Io.and.in addi.Spe.inti.de appel.§.nunc breuiter.in addi-
tione magna.Alb.de rosa.in prima parte statutorum.in.q.xviij.
Bal.in.l.si.in.xiij.opp.C.de edi.di.adri.tol.qd intelligi sane ꝓut
declarat idem Bal.in.c.transmissam.de elec.esse verum in statu-
tis negatiuis vel quando procedunt ad annullationẽ actus ipso
29 iure.l.antique.C.ad velle. † Contra istud fundamentũ Barto.
⁊ doc.videtur fortiter facere text.in.c.tuis.de testibꝰ.vbi partes
possunt remittere testamenti solennitatẽ iuranti.et sic renuntiare
solennitati inducte a.l.Super quo Aretinus relinquit cogitãdũ
Bart.in.l.si quis legatum.in prin.in pe.q.ff.de fal.dicit hoc ideo
esse:qꝛ iuramentum in teste non est de forma vel substantia testi-
monij.Nihil allegat sed istud stare non potest prout etiã inferius
tenet Are.in.viij.col.qꝛ cum dictum testis sine iuramẽto:sit ipso
iure nullũ.l.iurisiurãdi.C.de test.c.ij.extra.e.c.hortamur.iij.q.ix.
ergo patet quod est solennitas substãtialis:cum eius omissio red
dat actum ipso iure nullum.vnde dic ideo esse qꝛ iuramentum in
teste est principaliter inductum solo fauore ipsarum partiũ:ideo
a de cõsensu earum potest remitti[a] ꝑm gl.in.l.j.§.l.⁊ in.l.ij.§.sed qꝛ
veremur.C.de iura.calum.⁊ in.d.l.iurisiurandi.Fundamẽtũ er-
go.Bar.⁊ doc.hic procedit:qñ solennitas est introducta in fauo
rem publicum:vel ne detur materia delinquendi aut cõmittendi
falsitates.Secus si fauore priuatorum. Ita declarat notabiliter
Bar.in.l.j.§.sed ⁊ si filius.j.de leg.iij. Cõfirmatur per illud ꝙ
30 in proposito tenet Bal.in.l.j.ff.de fer.vbi querit † quare iuramen
b tum calumnie[b] non potest remitti de consensu partium.d.l.ij.§.
sed qꝛ veremur.Et tñ iuramentũ testis sic.d.c.tuis.Et respõdet:
qꝛ iuramẽtum in teste est inductum mero fauore partium:vt pro
pter iuramentum testis inducatur ad dicendum veritatẽ:sed qui
libet potest renuntiare fauori suo.l.penu.ff.de pact.sed iuramẽtũ
calũnie est inductũ fauore publico.ad hoc vt partes aliquibus cõ
primantur.d.§.sed qꝛ veremur.ergo partes renuntiare non pñt
31 l.ius publicum.ff.de pac.† Hinc est:ꝙ in causa matrimonij par-
tes non possunt remittere iuramentum testibus : qñ agiť de ma-
trimonio dissoluendo.c.super eo.de eo qui cogn.cõsan.vxor.suc.
Ita tenet gl.in.d.c.tuis.⁊ in.c.fraternitatis.de testib .ratio:quia
dissoluere matrimonium non consistit in mera voluntate partiũ
32 ideo tunc non possunt remittere iuramentum. † Scdo querit
Bar.an testator possit remittere hypothecam.⁊ sic possit facere
ne bona testatoris sint pro legatis tacite hypothecata .iuxta.l.j.
⁊.ij.C.commu.de lega.⁊ tenet ꝙ sic:sequutus gloss.in.l.ij. C. vt in
poss.leg.quam Bal.ibi reputat singu.⁊ sequũtur cõmuniter do-
cto.hic.⁊ ibi Bald.in.l.j.in.vj.col.C.de his que pene nomi.⁊ per
illam glo.in.d.l.ij.que vult:quod testator potest disponere ne ha
beat locum hypothecaria pro legatis.determinat ibi bal.quod
similiter testator potest disponere quod dominium rei legate nõ
transeat in legatarium:nisi apprehensa pos.⁊ respondet ad.d.l.
quod loquitur de legibus inducentibus solennitates quas testa-
33 tor non potest prohibere.Item ad materiam adde quod † testa-
tor potest facere:ne datio coheredis extranei vel vulgaris substi
tuti tollat existentiam sui heredis.Item quod legatum conditio-
nale transmittatur : et qd tacita conditio impediat transmissio-
nem ꝑm Bal.in.c.cumana.in.vi.col.de elec.per tex.in.l.in condi-
tionibus primum locum obtinet.ff.de condi.et demon.Itẽ adde
ꝙ testator potest facere ꝙ legatum q̃uis sit conditionale trans-
mittatur.l.vnica.C.vt actio.ab herede.Et econtra põt facere qd
illud quod est transmissibile non transmittatur.d.l. in conditio-
bus.scdm Bald.in.l.si pater.in.iij.q.C.de insti.⁊ substi.et in.d.
l.vnica.in.ij.no.per illũ text.C.vt actio.ab here.quinimo ex taci-
ta seu coniecturata voluntate testatoris:illud qd nõ est trãsmissi-
bile de iure efficitur transmissibile.Ita not.vult.Bal.in l.vnica.
in vltima

34 in vlti.col.C.de his qui ante aper.tabu. ¶ †Tertio querit bar. an testator posset dare licentiam legatario capiendi possessionē rei legate propria autoritate: vbi de iure debet capere de manu heredis.l.i.§.rediguntur.ff.quo.legato.l.non dubium.C.de leg. & determinat qd sic: sequutus glo.in.l.titia cum testamento.§.lucius.j.de leg.ij.Et ceteri cū eo tenent: idem tenet Bar.in repetitione.l.ij.in.ij.q.prin.C.de pig.Bald.in.l.j.in.ij.colū.C.cōmu.de lega.Facit qd vult Bar.in.l.legitimos.in princ.in.j.col.ff.de legi.tuto.filr iudex pōt parti dare licētiam ingrediēdi possessionem ppria autoritate.gl.& Bart.in.l.iuste possidet.ff.de acqui.pos.cum cōcord.quas ibi dedi.Adde pro ampliatione qd etiā in testamēto nō solenni pōt per testatorē dari licentia apprehendendi possessionem bonorū & eorū defuncti.tex.est not.in.l.fi.
35 ff.de re.eorum.fm Bal.in.c.eeterū.in.v.col.de iudi. ¶ †Scdo adde qd si testator cōstituat se possidere pro herede vel legatario quis non valeat vt precarium vel vt cōstitutum: qz nemo rem suā precario rogare potest.l.neqz pignus.ff.de reg.iur.tamē heres vel legatarius pōt ingredi possessio.mortuo testatore ppria autoritate: qz testōr pōt preuenire mortē tradendo.l.lucius.j.de leg.ij.ita egregie tenet Bal.in.c.j.in pe.col.de cōfirma.vtili vel inuti.vbi dicit qd istud est dictum suū nouum ab alio non tactū.
36 ¶ †Tertio adde qd per illa verba testatoris: qd heres nō impediat legatariū in possessione: intelligitur data licentia legatario capiendi rem legatā ppria autoritate.ita not.Ange.in.l.a si res.ff.de rei vēdi.per illum tex.quē ad hoc reputat clariorem qui sit in iure.Adde plus: qd si diceret testator vim fieri veto legatarijs meis: videt per ista verba eis dare licentiam propria autoritate ingrediendi fm Lud.ro.in repetitione auf.similiter in.xx.spāli inter vltimas voluntates.C.ad.l.fal.& ita dicit velle solum Bal. in.l.j.C.cōia de lega.in lectura antiqua per tex.sing.in.l.per misceri.§.species.fm vnam lectu.Jaco.de arc.ff.de acqui.pos.Et sequitur simpliciter.d.Alex.hic. Tu adde qd ꝯrium tenet Lud. roma.in singu.lxxxviij.qd incipit: aduerte ad me vt repollicem intellectum tuū: vbi refert: qd si testator dicat legatario vim fieri veto: vel legatario non fiat molestia: per talia verba non dicitur dare licentiam qd possit propria autoritate capere: fm Bal.i.d.l.j.in fi.C.cōmu.de lega.in prima lectu.quā fecit perusij per.d.l.permisceri.§.species.Sed ille tex.fm Lud.non probat propter dictionem ingredienti: ibi positam: tamen dicit Ludo.qd ppter illam autoritatē Bal.obtinuit Florentie questionē de facto: sed processit ppter grossitiem iudicis qui comederat nimias fabas. Tamen nō inuenio Bal.in aliqua ex tribus lecturis meis istud
37 dicere. ¶ †Quarto adde qd si testator dicat relinquo vxorem meam dñam & vsufructuariam bonoꝶ meoꝶ quo casu existen.liberis intelliguntur solum relicta alimenta: vt per gl.& doct.in auf.hoc loco.C.si mulier secun.nupse.Bart.in.l.titia cū testamento.§.fi.j.tit.j.Certe illa verba important qd talia alimenta poterit vxor propria autoritate capere: & sua manu: lz alias deberet capere de manu heredis: ita tenet Ang.in.l.rerum amotarū.prima.ff.rerū amota.alleg.Jo.and.in addi.Spe.in tit.qui filij sint legiti.§.ij.Et dicit quod non reperit alium docto.de hoc facere mentionem.Tu adde in terminis Albe.de rosa.idem tenentem in.d.aut.hoc locum.in.ij.col.in fi.& ibi Barto.in.xj.col.idem tenet Bald.in.c.fina.in.x.colū.in prin.de consue.do.Alexan.hic.
38 ¶ †Quinto p limitatione predictoꝶ adde: qd per illa verba libere reuertatur: nō vr testōr dedisse licentiā ppria autoritate apprehendēdi possessionē lz Rapha.cu.in ꝯsi.cv.fm ordinē meū qd incipit Antonius bñdicto filio: motus: qz verbū reuertatur est verbū cōe: & sic equiuocū vt per Bar.in.d.l.cēturio.in vlti.char ta.ff.de vulga.& pupil.Et verbū libere nō intelligitur de tali libertate que possit esse causa scandali: iuxta ea que habentur in.l. meuius.§.fundo.ff.de lega.ij.Non memini alibi legisse in specie tactum: sed puto contrariū: qz si per alia verba que.s.dixi que sunt magis a remotis intelligitur testator dedisse licentiā propria autoritate apprehendendi pos.quanto magis per verbū libere. Jstud probatur per tex.in.c.de multa.in verbo libere conferat.de
39 preben.per quem no.do.Abb.in.v.col. †qd qui pōt libere facere actū poterit sine cuiusquā licētie regstitione: qd est no.fm enz. Facit etiā tex.in.c.que in ecclesiarū.in verbo liberū.de consti.per quem not.Bal.& d.Anto.ibi: quod verbum libere importat qd nō teneatur licentiā seu cōsensum requirere: quē alias teneretur. Facit tex.in.c.ij.in verbo libere.cū gl.de arbi.in.vi.& in.c.cū eps. in ver.libere.de offi.ordi.in.vj.iuncta expositione Joan.and.et Archi.ibi: q exponūt libere.i.sine cuiusquā cōtradictione.et de isto vbo libere dixi alias plene in.l.j.C.de sac.san.eccl. ¶ Sexto
40 predictis adde †qd nō solū si testator lz etiā si heres dat licentiā legatario apprehendendi rem legatā propria autoritate: non p hoc vr operari vt ei remittat detractionem falcidie fm Salic.in l.j.C.de pac.per tex.quem ad hoc reputat sing.in.l.cū certum.C. ad.l.falci.qui tñ non multum probat: nisi inducatur a speciali

41 ¶ Quarto querit Bar.† an renūtiatio exceptionis simulationis vel fictionis valeat.Et cōcludit qd nō: nisi fiat ex interuallo: & cū eo tenent alij & do.Ant.& Jmo.in.c.cum contingat.de iureiurā.vt.j.in specie referam.Pet.de ancha.d.Car.et Jmo.in.c. ad nostram.de emptio.& vendi.Ludo.ro.in.l.si quis cū aliter.ff.
42 de verbo.obi. ¶ Tu adde primo inquantū Bar.dicit† qd ꝯtractus simulatus cū deficiat in substātialibus nō est cōtractus: ad de qd no.Bal.in.l.ab anastasio.in.iiij.not.C.mādā.qd cōtractus simulatus dicitur corolatus seu depictus qui extrinsecus apparet aliquid: sed intrinsecus nō habet substantiam. ¶ Alibi dicit Bal.in.l.et qui.C.de distrac.pig.qd simulatio appellatur imago qui habet superficiem veri: sed nō medullam.Et ideo simulatio appellatur cōclusio fm eum Alibi dicit Bal.in.l.j.C.plus valere qd agi.qd ꝯtractus simulatus seu instrumentū simulatum est tanqz corpus sine spiritu.qz cōsensus est remotꝰ ab actu. ¶ Se-
43 cundo prin.adde ex verbis Bar.inferri: †qd instrumentū simulatum nō dicatur instrumentum: prout etiam.s.proxime retuli. Contrariū tñ in specie lz ipsemet Bar.in.l.j.§.parui.in.ij.col.ff. qd vi aut clā.sed primū est verius: qz lz superficialiter appareat esse instrumentū: tñ substātialiter & intellectualiter nō est instrumētum: & cū careat effectu: etiā noīe carere dz: ita no.dicit Bal. in.l.fi.§.in cōputatione.in vlti.col.C.de iure deli.idē tenet Bal. in.l.cū precibus.per illū tex.C.de pbatio.& in.l.si prior sortem.i prin.ff.de cōdic.indebi.& i.c.pastoralis.in.ij.col.de appel.& in.l. ij.§.testamentū.per illum tex.Et ibidem Ang.& Jmo.ff.quēad mo.testa.aparian.Jmo.in.l.fi.ff.a qui.appel.nō licet.& i.c.cū contingat.in.vj.membro.de iureiuran.do.Alex.in cōsi.c.in.iiij.volu.qd incipit super quesito. ¶ Tertio princi.adde fm Jmo.hic qd decisio Bar.procedit etiam si in renuntiatione simulitudinis
44 esset appositū simpliciter iuramentū † qz iuramentū regulatur scdm mentem cōtrahentium.l.fi.C.de nō nu.pecu.Barto.in.l.si quis pro eo.in.viij.membro.ff.de fideiusso.secus est fm Jmol.si partes in instrumento iurassent qd omnia predicta & singula essent vera: & in nullo cōtrafacere dicere vel venire: tunc ppter iuramētū.sic interpositū nō pōt allegari simulatio vt videtur voluisse Bar.in.d.l.fi.in fi.C.de non nu.pe.nisi forte super hoc obtineretur prius absolutio a iur.ar.c.debitores.de iureiur.& per Jmo.hic. Ad primum adde glo.reputatā sing.in.l.emptione.C.plꝰ valere qd agitur.que vult qd iur.interpositū super cōtractu simulato nihil operatur: nec firmat ꝯtū.& Ang.ibi eam reputat sing.& do. Abb.in.c.ad nostrā.in.j.col.de emp.& ven.Et illa gl.est cōmuniter approbata fm do.Alex.hic.cū concor.per eum allegatis. vltra quas adde Ang.i.l.j.C.de dote cau.non nu.Pau.de cast. in consi.cclxxx.qd incipit viso processu.in.j.col.Ang.de are.insti.de excep.in prin.in.xxxix.colū.do.Bar.veronē.in tractatu de simulatio.contractus in.vij.presumptio.Pau.de cast.i.l.si quis pro eo.in prin.in.v.col.ff.de fideius.& ibi dicit: q ratio illius glo. est.qz cum tale iuramentum nō habeat consensum dicitur carere anima.Jmo fortius per illam.gl.tenet Bal.in.l.rogasti.§.si ti-
45 bi.in vlti.col.ff.si cer.pe.† qd quādo iuramentum apponitur sup contractu simulato nō indiget recisione.de quo vltimo vide ple-
46 nius p.d.Abb.in.d.c.cū cōtingat.in.xiij.col.& seque. †Ad aliō qd vult Jmo.quod quando partes in cōtractu iurassent omnia & singula predicta esse vera: & in nullo cōtrauenire: sicut quotidie notarij apponunt in instrumētis: quod tunc non posset opponi simulatio: nec venire cōtra iur.allegādo simulationem.No.qz est valde vtile & quotidianū in practica: & habui sepe de facto cōsulere.Adde qd idem tenet.d.Ant.de bu.in.d.c.cum contingat.in viij.casu: & ibi Jmo.in.vij.membro: in col.clxiiij.Jmo.in.c.ad nostram.ad fi.de emp.& vendi.Jmo.& domi.Alexan.in.l.si seruus & augerius.in vlti.con.ff.ad.l.fac.Pau.de cast.in.d.empti.domi. Alexan.hic & in consi.xxx.vi.in.ij.volu.qd incip.viso themate.i ij.colum.in consi.cxxij.in.ij.volu.quod incip.viso instrumento diuisionis fun.huius decisionis est: quia tunc detegeret se per iurum postqz iurauit omnia & singula esse vera: & non contrauenire: et si repelleretur tanquam allegans turpitudinem suam: vt late per Barto.in.l.iusiurandum quod ex cōuentione.de iureiuran.l.iij.§.procurator.et habetur in.c.inter dilectos.de fide instrumen.ponderatu prouecte quod per istam rationem cōfunditur illud quod tenet Jmo.vbi limitat nisi prius obtineretur absolutio a iuramento & si hoc esset verum: dictū precedens esset parui pretij: cū facile sit obtinere absolutionē a talibus iuramētis: sed ista limitatio confunditur per illam rationem: prout etiam tenet.Are.hic: nā eo ipso qd peteret se absolui a iuramēto: eo qz diceret illud quod iurauit esse falsum: allegaret se periurum: & sic nō admitteretur ad allegandū turpitudinē suā.Et per hoc non obstat autoritas Bar.in.d.l.fi.in fi.qz ibi nō loquitur in iure accessorio vt est casus noster: sed in iure promissorio: bene verum est:
47 †qd limitatio Jmo.pcederet qñ pars aduersa esset passa probari de simulatione: & sic partes allegassent simulationem & pro

a ¶Alex.i ↄs.
ccxxiij. ad/
de q̄pē.ccxxx
iij.al's.lxxx
ij.in.ij.vol.
⁊ adde eun
dem Alex.i
ↄsi.xliij.co.
pe.in fi.i.iij.
volu.

b ¶Snia ar/
bitri.Adde
Bal.i.l.cũ
quidã.ff.de
leg.ij.Jo.ð
fantu.in.c.a
iudicib⁹.ij.
q.vj.docto.
in.c.ab arbi
tro.de offic.
deleg.li.vj.
doc.i.c.ij.⁊
in.c.p tuas.
de arbi.

c ¶Clausulã
rato manē/
te.adde tex.
⁊ doc.i.l.cũ
pponas.C.
ð trãsac.gl.
⁊ doc.i.c.fi.
de loc.Bar
in.l.pater.
§.libert⁹.ff.
de le.ij.doc.
i.l.ita stipu
lat⁹.ff.de v.
obli.do.i.l.
ij C.de iure
emphy.de/
cto.i.c.cũin
ter.R.senio
rem.de elec.

bationes fuissent recepte q: tũc ppter deiectam turpitudinē est
licitũ allegare eã: vt per Bar.⁊ alios i.d.§.procur.ita no.Bal.
⁊ Sali.in.d.l.fi.C.de non nu.pe.do.Anto.de bu.in.d.c.cum con
tingat.in pe.charta.d.Alex.⁊ Are.hic: ⁊ ita limita no.predicta.
48 ¶†Scdo a cessante ratione predicta limita decisionē Imo.nõ
procedere respectu tertij qui nõ impedit propter iuramentũ in
terpositum: vt supra: dicere ↄtractũ simulatum ſm Sali.in.d.l.
emptione.Are.in ↄsi.cxvi.quod incipit in presenti cõsultatione
in.ij.dubio.bene facit quod vult Bal.in aut.ad hec.in.ij.col.C.
49 de vsur.† q: licet iuramentũ appositũ ↄtractu vsurario sit ser/
nandũ donec relaxetur a superiore.c.debitores.de iureiur.c.j.ð
vsu.Tamē fallit si tertius p suo interesse alleget cõtractũ vsura/
rium: nihil obstat sibi iuramentũ.ar.l.si cui.C.de nõ nu.pe. Ad
de etiã in simili bonũ tex.in.c.super.eo.de offi.delega.Et i cle.j.
in verbo cõtra se.cũ.gl.de re iudi.Sed tu aduerte: ʒ omnes ita te
neãt quod quãdo partes iurarēt in instrumēto omnia ⁊ singula
esse vera ⁊c.qd impedit opponi simulatio: adde quod cõtrariuʒ
in terminis tenet ipse Imo.de quo alij nõ faciũt mentionē in il/
lo.d.c.cũ cõtingat.in col.clxviij.in ver.itē attēde q: inquã tum di
xi ⁊c.Nihil tamē allegat quod vrgere multũ videat: ideo nõ est a
cõmuni recedendũ.¶Quarto principaliter inquantũ Bar.te/
50 net† qd renuntiatio simulationis non valeat.Secus si fieret ex
interuallo.Tu adde pro hoc solennem tex.in.l.iij.§.si ab igno/
to.ff.de manumis.qui ad literã dicit ab initio enim agi debet vt
imaginaria sit emptio ⁊c.¶Et sic ibi est tex.formalis qd simula
tio inducit ex his que fiunt tēpore cõtractus: nõ autē ad his que
postea fiunt.et ita no.Bal.in.l.j.in fi.C.si seruus extero.Sic etiã
in simili tenet Bar.in.l.pacta nouissima.vbi dixi.C.de pact.Et
51 Bart.in.l.cum seruus.ff.de condi.⁊ demon.¶† Quinto querit
Bar.post Dy.an testator possit remittere tutori confectionē in
uentarij: ⁊ cõcludit qd sic: per tex.in.l.fi.C.ab.tutel.cũ limitatio/
ne de qua hic per eum Tu adde tex.in.l.cum tale.§.titius.⁊ ibi
Bal.ad hoc no.ff.de cõdi.⁊ demon.idē tenet Bar.in.l.tutor qui
repertoriũ.i prin.post mediũ.ff.de admi.tuto.Scdo amplia qd
testator potest remitere cõfectionē inuētarij nõ solum tutori te/
stamētario: cuius fides est approbata per testatorē: sed etiã tuto
ri legitimo et datiuo gloss.est ordi et not.l.tutores in ver.pu/
blicarium.ad fi.C.de admi.tuto.Sent.t glo.in.l.iij.§.tutores.ff.
25 de suspec.tuto.¶†Sed istud videt esse iniquũ ſm Bal.ideo li/
mitat nisi testator errauerit remittēdo ex certa causa: q nõ subsi/
stit.vnde iudex nõ obstãte remissione testatoris: põt cogere tuto
rem ad confectionē inuentarij: si est de eo suspitio qd supprimat
res pupilli.ar.l.pe.§.j.ff.vbi pupil.educa.debeat.⁊.l.facultas.
C.de iure fisci.lib.x.Et sequit simpliciter Flo.hic: sed tu dic qd di
ctam limitationē etiã in tutore testatoris: ponit Bar.hic qui di
cit qd si appareat hãc remissionē esse ↄtra vtilitatē pupilli: iudex
nõ debet eam sequi.ar.l.vtilitatē.⁊.l.in cõfirmando.ff.de ↄfir.tu
to.idē tenet Bal.in.fi.C.arbi.tute.Ang.in cõsil.cxiij.qd incip.
reuocat in dubiũ ⁊c.¶Tertio ad pdictoꝝ limitationē diligēter
53 adde † qd nõ sufficit: quod testator remittat tutori confectionem
inuentarij: sed oportet expresse dici: qd testator vetuit cõfectionē
inuentarij: prout dicit tex.in.d.l.fi.C.arbi.tute.in ver.nisi testato
res inuentarium specialiter conscribi vetuerunt.et ibi Sali.ad
hoc no.⁊ notabilius Ange.de are.in.§.preterea.el secũdo.xliij.
col.insti.de excep.vbi dicit: quod istud nunq̃ exeat mentem tuã
quod nisi tutor specialiter ⁊ expresse vetitus fuerit per testatorē
licet testator releuet tutorē a cõfectione inuentarij: nõ tamē per
54 hoc esset releuatus: † imo etiam tali casu non conficiendo inuen
tarium potest cõtra eum iurari in litē: iuxta.l.tutor qui reperto
rium in prin.⁊ dicit qd vidit multos peritissimos in hoc errasse.
¶Pondera ergo qd.s.de ad.tu.ista est differentia inter.sim/
plicem remissionē inuentarij ⁊ illa nõ releuat tutorē.Et prece/
ptũ de nõ facien.inuētario: de quo loquit tex.in.d.l.fi.C.arbi.tu
tel.sed credo qd ista limitatio ⁊ differētia nõ sit vera: nam cõtra
riũ primo tenet Cy.i.d.l.fi.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de tutore
§.generaliter.in ver.hoc aũt notandũ.⁊ Bar.⁊ doc.in locis pre
allegatis dũ formãt.q.an testator possit remittere: ⁊ sic loquunt
de simplici remissione: nõ aũt de pbibitione itē in cõtrarium fa
cit tex.i.d.l.cũ tale.§.titius.in fi.ff.de cõdi.⁊ demon.in vbo cuiq;
rationis reddẽdc necessitas fuerit remissa: pondera verbum re
missa: non enim loquit de prohibitione: itē in ↄtrariũ est gl.i.d.
l.tutores.in verbo publicarũ.in fi.que dicit nisi testator eis remi
serit confectionē inuentarij per.d.l.fi.C.arb.tutel.⁊ sic pondera
qd gl.ibi nõ dicit: q vetuerit ʒ simpliciter remiserit.Quarto
55 adde ⁊ predicta procedũt in inuentario cõficiēdo per tutorē:
de inuentario autē cõficiendo p heredē an possit remitti per te
statorem Pau.de ca.cum quo tenent Alex.⁊ Are.tenet qd nõ
in preiudiciũ creditoꝝ quibus testator nõ potest preiudicare.
Et ita etiã tenet Bal.in.l.fi.§.cum igitur.C.de iu.delj.sed bene
in preiudicium legatariorum: q: potuit eis nõ legare: ergo ⁊ li

mitare seu qualificare legatũ.l.videamus.§.iurare.ff.de in litem
iuran.idē tenet Bal.in.l.cum tale.§.j.per illũ tex.ff.de cõdi.⁊ de/
a mon.do.Alex.[a] in cõsi.ccxxiij.quod incipit perspectis his que
in themate prescripto.in vlti.col.⁊ est cõsi.lxxxij.in.ij.parte: licet
ↄtrium in hoc vltimo videatur tenere Bal.i.d.l.fi.C.arbi.tutel.
56 ¶Sexto querit Bar.post Dy.† an hodie a snia arbitri[b] possit
b appellari: scdo an per pactum possit fieri qd a snia arbitri possit
appellari in casibus in quibus non oritur actio.Circa primum
arti.Bar.cõcludit qd sic in casibus in quibus oritur hodie actio
iuxta.l.cum antea.⁊.l.ne in arbitris.ad fi.C.de arbi.idem tenent
Bar.⁊ Pau.de cast.in.l.arbitro.ff.qui satis.cogan.Bar.i.l.j.C.
de arbi.⁊ in.l.ij.ff.eo. cõtrarium in hoc ⁊ melius tenetur cõmuni/
ter per glo.⁊ alios in.l.j C.de arbi.gl.in.d.l.arbitro.⁊ ibi Albe.
Ang.⁊ omnes Moder.d.Ant.de but.⁊ Imo.in.c.quintauallis.
in.xvi.differentia.de iureiuran.d.Anto.in.c.cũ dilectus.de arbi.
Imo.in.l.fi.in.j.charta.ff.a qui.appel.non licet.Imo.do.Alex.
⁊ Areti.hic: ⁊ dicit.d.Alexã.quod cõis opinio est in hoc contra
Bar.eo q: appellans videt dicere sniam sibi displicere.tex.est in
l.j.C.si sepius in integrum resti.sed isto casu nõ habet locum.d.l.
cum antea.nec tũc oritur actio: vt ibi est tex.in verbo displicebat.
¶Preterea in casibus positis in.d.l.cum antea.frustratoriũ et
ineptum fuisset introducere remedium appellandi: attēto quod
per solam contradictionē factam infra.x.dies impediatur nasci
actio vel exceptio: cũ ergo simplex contradictio impediat: vt ibi
est tex.ergo frustratorium fuisset remediũ appellãdi.sed lex non
inducit frustratoria remedia.l.hec stipulatio.§.diuus.ff.vt lega.
no.cauea.presertim in appellatione que est remedium necessariũ
l.j.in princi.ff.de appel.Et si dicatur: prout dicit Barto.qd per
appellationem inducitur noua species approbationis per.l.iij.
§.falsus.ff.rem ra.habe.respõdetur hic dupliciter.primo qd in
illo tex.non dicitur quod dñs appellando videatur approbare
sententiã: q: sic actus agentiũ operaret ↄ eius intentionē.cõtra
l.non omnis.in prin.ff.si cert.peta.⁊.l.obligationũ substantia.in
fi.ff.de actio.⁊ obli.sed bene ibi approbat personã illius procu/
ratoris.pro quo lata est illa snia.Preterea ibi snia erat aliqua
quo ad speciē: licet falsum.l.licet.C.de procu.l.plautus.ff.eo.sed
erat nulla quo ad dñm: vnde cũ talis nullitas inducatur in merũ
fauorem dñi: nimirum si dominus potest eam approbare: quia
quilibet põt renũtiare fauori suo.l.pe.C.de pact.que ratio cessat
hic.¶Preterea ⁊ tertio attendi nõ debet approbatio que fit vt
eodem instanti improbetur.l.qui sic.ff.de solu.⁊.l.a titio cum mo
rietur.ff.de vsufru.¶Preterea ⁊ quarto ⁊ notabilius in.d.l.iij.
§.falsus.approbatio ⁊ reprobatio tendebat circa diuersa: q: dñs
approbat sententiã falsi procuratoris vt habeatur perinde ac si
fuisset verus a princ.sed improbat sententiã iudicis dicens eam
esse iniustam: vnde nihil repugnat: quia in duobus subiectis pñt
esse due qualitates cõtrarie.l.ancillam.C.pro suo.sed in casu isto
approbatio ⁊ reprobatio tēdit circa idē subiectum.s.circa sniam.
¶Similiter etiam cõmuniter reprobatur alius intellectus quē
per.d.l.iij.§.falsus.ponit Bar.in.l.posthumo.C.de cõtra tabu.⁊
in.l.filio pterito.C.de iniusto rup.Circa vero illud qd pluries p/
57 supponit Bar.† qd vbi nõ oritur actio nõ potest appellari: vt vi
detur tex.⁊ gl.in.l.j.C.de arbi.Istud nõ est ita generaliter verum
vt dixi in.d.l.arbitro.vbi posui quinq; instantias in oppositum.
58 Et patet p illud qd Barto.met infra dicit de executore.¶†Se
cundo prin.inquãtum Bar.sequendo glo.in.l.ij.ff.de arbi.tenet
qd emologatio laudi: ⁊ sic dispositio.l.cum antea.C.de arbi.ha/
beat locum etiam quãdo factũ est compromissum cũ pena: cum
clausula rato manēte pacto.i.cõpromisso: nã ⁊ tunc oritur actio
ad id in quo est cõdēnatus in snia arbitri emologata: ⁊ sic etiam
tunc põt appellari.¶Adde qd idem tenet Bar.in.d.l.ij.⁊ i.l.si
duo.in prin.ff.de arb.⁊ in.l.ait pretor.in prin.ff.de re iudi.⁊ in.d.
l.cum antea.vbi etiam Bal.Sali.⁊ Rapha.idem tenent.⁊ Spe.
in titu.de arbitro.§.j.in ver.cõsueuit.⁊ in ver.quid ergo.Jo.an.
in addi.Spec.in titu.de arbitro.§.j.do.Ant.but.in.c.per tuas.
de arbi.Bal.in.l.post sniam.in.j.colũ.C.de senten.⁊ in.l.fi.in.iij.
col.C.de exec.rei iu.Et ista est magis cõis opinio: prout etiã di/
59 cit.d.Alex.in.d.l.ait ptor.in prin.Fundamētũ Bar.† est: q: pro
c pter illam clausulam rato manente[c] pacto vident esse duo com/
promissa separata: vnũ cũ pena: ⁊ aliud sine pena nudo pacto ce
lebratũ: iõ etiã sublato vno per solutionē pene: remanet aliud fa
ctum pacto nudo: cuius respectu põt cadere emologatio in snia
arbitri.et sic haberet locũ dispositio.d.l.cum antea.Istam opiñ.
reprobãt.Imo.d.Alex.⁊ Are.hic.Rapha.cu.⁊ latius.d.Alex.
in.d.l.ait pretor.in prin.idem tenet Cy.post antiquos in.d.l.cũ
antea.Jo.an.⁊ Imo.in.c.dilecti.de arbi.Imo.in.c.per tuas.eo.
60 tit.fundamentum coꝝ est† q: de iure ciuili solũ potest emologari
sentētia arbitri quãdo factum est compromissum nudo pacto ⁊
sine pena: ⁊ tũc in subsidium inuenta est prouisio.d.l.cum antea
qd emologando sententiã oriatur actio ex sententia arbitri: que
alias de

alias de iure ciuili ex pacto nudo oriri nõ poterat.l.iurisgentiũ.
§.sed cum nulla.ff.de pact. Et hoc ne alias sententia arbitri esset
inanis & delusoria:sʒ ista prouisio subsidiaria cessat qñ promissa
6 est pena per stipulationẽ ad quã põt agi:† qꝛ tũc prouisio homi
nis facit cessare prouisionẽ.l.qñ est extraordinaria.l.fi.cũ ss.C.de
pac.conuen. ¶ Sed aduerte qꝛ istud põt euadi ex fundamento
Bar.habendo respectũ ad vlti.pactum nudũ qd resultat ex di
cta clausula:vbi cessat predicta ratio.& sic cadit emologatio. Nisi
tu neges assumptũ Bar.qd dicãtur duo compromissa. Imo est
vnum tantum:prout etiam dicit Rapha.Fulg.in.d.l.cum an
tea.ex quo tendunt ad idem arg.l.qui bis idẽ.ff.de verbo.oblig.
¶ Item qꝛ illa clausula censet esse pars cõpromissi.l.fundi par
tem.ff.de cõtrahen.emp.ergo nõ facit aliud cõpromissum de per se.
62 ¶ Tertio principaliter inquantũ Bar.vult† qd p appellatio
nem nõ detur iurisditio:qꝛ põt appellari ab eo qui nõ hʒ iurisdi
tionem:si actus eius tenet & habet effectũ iuris. ¶ Tu adde bñ
facere qd a trãsactione & sic ab actu partium litis finitiuo extra
iudiciali:põt appellari.tex.est apertus in.l.a sñia.§.idẽ rescripse
runt.ff.de appella. Ludo.roma.in.d.l.arbitro. Et in consi.cclxj.
quod incipit super eo qd querit an a sñia iudicis. Et licet Bar.
in.d.§.idem rescripserũt.se nõ firmet sed remittat se ad.l.fi.C.de
63 appel.recipi.certe in illa.l.fi.in pe.col.istud firmat.† Et quod ab
actu extraiudiciali possit appellari:est tex.in.c.cum sit Romana
§.si vero.in verbo:extra iudiciũ.& ibi glo.no.de appel.& in.c.cõ
certationi.eo.ti.in.vj.nisi diceres qd illa iura procedunt de iure
canonico quo ab omni grauamine generaliter potest appellari
64 c.vt debitus.de appel. Et dicit Bart.in.d.l.fi.in pe.col.† quod
cum arbitramentum dicatur esse quedã transactio:vt not.in auẽ.
65 si vero cõtigerit.C.de iudi.& est glo.in corpore auẽ.† vnde sumi
tur:qd a laudo arbitratoris poterit de iure ciuili appellari:vt
ibi per eum. Et sequit Lud.ro.in.d.l.arbitro.& in.d.cõsi.cclxj.et
in rub.ff.de arbi. Quis ꝯtrium:in hoc vltimo teneat Bal.in.l.hi
qui ad ciuilia.ad fin.C.de appel.& in.l.j.C.de arbi.& in rub.C.de
appel.do.Abb.in consi.lxxvij.in.ij.volu.qd incipit in questione
que ad presens vertit inter Ja.in vltimo dubio. ¶ Circa scdm
66 articulũ† an per pactũ fieri possit:qd a sñia arbitri possit appel
lari in casibus in quibus nõ oritur actio Bar.cõcludit qd sic:su
mendo appellationẽ large & improprie:pro quadã reuisione.l.
nõ distinguemus.§.cum quidã.ff.de arbi. Sed ꝗtum ad appel
lationem proprie sumptã nõ:cum sententia arbitri non possit p
appellationẽ rescindi:qꝛ nulla est ex defectu iurisditionis.l.pri
uatorum.C.de iurisd.om.iud. Facit.c.a iudicibꝰ.ij.q.vj. Idem te
nent Bal.Sali.Flo.& cõiter aliꝫ hic:& in.l.j.C.de arbi. Bal.in ru
bri.C.de appel. Jo.an.& aliꝫ in.c.cũ dilectus.de arbi.d.Anto.et
Imo.in.c.quintauallis.in.xxiij.differentia.de iureiuran. Et ista
est cõis opi.sm do.Alex. ¶ Sed tu aduerte licet Bar.s.referat
Spe.in ti.de appel.§.in quibus.ver.xvj.tenere cũ Dy.qd valeat
tale pactum:certe Bar.corrupte alleg. Spec.q contrariũ tenet:
nam dicit:qd si cõuenit inter partes qd a sñia arbitri liceat ap
pellare qd nõ valet tale pactũ.allegat in argu.tex.in auẽ.in me
dio lit.nõ fieri sacras for.circa fi.prin.col.viij.vbi dicit tex.qd cũ
in legum potestate positum est non egebit aliqua extrinsecus di
spositione:allegat etiã.d.l.priuatorum.nisi dixeris respondẽdo
qd Spe.loquatur de appellatione propria. ¶ Item aduerte in
quantum Bar.pro hoc allegat.l.arbitro.sm scdam lecturã gl.
67 ff.qui satisd.cogan.† qd ab illa sententia arbitri nõ habebat locũ
appellatio:sʒ põt implorari officiũ iudicis vt videat an arbiter
bene fecerit:iste intellectus stare nõ potest:qꝛ tex.ibi dicit appel
lare licet:& subiungit vt a iudicibus:ergo loquitur de appella
tione ꝓpria:verus ergo sensus illius litere est:qd loquat in arbi
tris datis a iudice vel a partibus cũ autoritate iudicis:vñ cum
isti habeãt iurisditionẽ & sint delegati:ab eis põt appellari:ita
loquit.d.l.arbitro.& l.ex cõsensu.in prin.de appel.sed.l.j.C.de ar
bi.loquitur in arbitris cõpromissariꝫs electis extra iudicium de
solo consensu partium:vnde ex quo solus consensus priuatorum
nõ potest tribuere iurisditionem.d.l.priuatorum.& sic tales arbi
tri nullam habebant iurisditionẽ:sed tãtum simplicem notionẽ
l.ait pretor.in princip.ff.de re iudic.ideo sententia ab eis lata dr
lata a personis priuatis.& sic non habet effectum sententie: nec
ex ea oritur actio iudicati:ideo appellari non põt:ita proprie lo
quitur tex.in.d.l.j.C.de arbi. Facit bene ad predicta tex.in.l.cuʒ
antea.in prin.in versi.neqꝫ iudex dederat.C.de arbi. ¶ Capio
glo.secundã magnã in verbo:qꝛ necquã diuide in septem par
tes. In prima declarat scdam partẽ tex.in gñe. In scda declarat
in specie quo ad tempus. In tertia quo ad locũ. In quarta quo
ad conditionem. In quinta contra primum de tempore format
duas oppositiones. In sexta allegat quinqꝫ concordantes que
vadunt ad principiũ tex. In septima & vltima opponit & soluit:
scda ibi:& dic tempore:tertia ibi item non finitur obligatio loco:
quarta ibi item quod dicit cõditiõe:quinta ibi item ad id quod
dicit de tempore:sexta ibi item facit ac hoc septima & vltima est
ibi item argumentũ cõtra. ¶ In ea.glo.ibi:ergo nec in aliꝫs si
milibus:habes ex glo.quod iuriscõsultus in ista.secunda parte
comprobet regulam generalẽ p similia. Tu dic vt dixi indiuisio
8 ne tex.quod iuriscõsultus cõprobat † per argumentum a mino
ri negatiue:qꝛ si testator non potest super naturalibus vel accidẽ
talibus disponere quod est minus:ergo multo fortius nõ pote
rit super substantialibus. Barto.confirmat arguendo a chara
ctere corporali ad characterẽ intellectualem:vt hic per eum. Et
in.l.iiij.ff.de seru. Adde quod habetur per cano.maxime Joã.
and.in titu.de sacramẽ.non iteran.super rubri.vbi tenet: quod
per collationẽ ordinis imprimitur character spiritualis anime
clerici:per quem etiam in futuro seculo ab aliꝫs apparebit sepa
rata. Et idem tenet Imo.in.c.j.de baptis. Imo.in.l.cuʒ qui ita.
§.qui ita.in.ij.col.ff.de verbo.obli.& dicit Inno.in.c.fi.de sacra.
non iteran.qd character ordinis est figura intellectualis & in
delebilis p quẽ ordinatus a nõ ordinato in die iudicij discernet.
¶ In ea.gl.ibi volo quod si heres non petat vsqꝫ ad.x.an.&c.&
ista glo.est corrupta & debet dicere:volo qd si legatarius: patet
qꝛ actio ex testamento nõ cõpetit heredi:sed ei competit petitio
hereditatis:nisi gl.dixerit qd testator disposuit qd heres nõ pos
sit conueniri & sic passiue. ¶ In ea.glo.ibi:sed tamẽ excep.põt
69 repelli:habes ex gl.† quod actio ex testamento sui natura est p
petua:& sic ex dispositiõe testatoris nõ finit ipso iure:vt hic:sʒ he
ne ope excep.l.obligationũ fere.§.placet.ff.de acti.& obli.subdit
Bar.vt bona sit similitudo tex.qd etiã in prin.licet ꝓhibitio te
statoris nõ valeat ipso iure circa substantialia:valet tamẽ ex na
turali equitate:et sic in effectu ope exceptionis et replicationis.
70 † vnde legatarius põt retinere rem sibi relictã in testamento nõ
solenni:& agentẽ exceptione repellere cũ sibi naturaliter debeat:
put vltimũ plenius firmat gl.& cõmuniter docto.in.l.cum quis.
C.de iuris & facti igno.& in.l.j.ff.de cõdi.inde.licet Bal.in repeti
tione.l.j.in.xix.colũ.i versi.super primo quesito.C.de sacrosanc.
eccle.teneat in hoc cõtra Bar.qd ius retinendi nõ cõpetat ex te
stamento nõ solẽni:per tex.in.l.si post diuisionẽ.C.de iuris & fac.
igno.que loquitur in hereditate nõ aũt in legato. Mouetur etiã
per.l.fi.C.fa.hercis.& in.l.hac cõsultissima.§.ex imperfecto.C.d
testa.que dicunt volũtatẽ non solẽnem pro nulla haberi:si ergo
pro nulla habet:ergo nec exceptio nec retẽtio ex ea cõpetit sʒ re
sponde:aliud est esse nullũ:& tũc procederet arg.aliud haberi p
nullo.l.mercis.ij.cũ gl.ff.de verbo.signi. Bar.in.l.si maritꝰ.§.le
gis.ff.de adulte. ¶ Circa hec dicta Bar.querit de pulchra & di
1 sputabili.q.† nunquid sicut legatarius põt retinere sibi rem re li
ctam in testamento minus solẽni:& sic se tueri via exceptionis &
retẽtionis:qꝛ sibi naturaliter debet:idẽ etiã sit in herede scripto
in testamento non solẽni:vt si res hereditarias habeat sine vitio
possit se tueri aduersus venientes ab intestato via exceptionis &
retentionis:& sic punctus est:an etiã hereditas relicta in testamẽ
to minus solẽni debeatur heredi scripto naturaliter:& presertiʒ
sm terminos huius.l.qñ testator expresse disposuit qd volebat
testamẽtũ valere quãuis nõ sint ad hibite solẽnitates iuris ciuil:
istud arg.nõ recolo vidisse ab aliquo bene discussum:in hoc cũ
arg.Jo.de imo.& d.Alex.breuius se expediunt:qd aliud sit in le
gatis:prout loquit Bar.& aliud in hereditate que ex testamẽ
to minus solẽni non debetur naturaliter:per tex.in.l.si post
diuisionẽ.C.de iuris.& fac.igno.subdit tñ Imo.qd in foro cõscië
tie etiã hereditas põt retineri p heredẽ scriptũ in testamẽto mi
nus solẽni. Mouetur per id quod tenet Inno.in.c.qꝛ pleriqꝫ.d
immu.eccle.& in.c.qd sicut.de election.cũ cõcor.traditis per do.
72 Alex.vbi tenet† qd victus iniuste per sñiam põt retinere in foro
conscientie illud in quo est cõdẽnatus: Istud idem: qd hereditas
relicta in testamento minus solẽni possit per heredẽ in foro con
scientie licite retineri firmat Bald.in.l.j.in.ij.col.C.de testa.alle
gans Inno.in.d.§.qꝛ pleriqꝫ.sequit Pau.de cast.in.l.ad testiũ.
§.conditionẽ.ff.de testa adde domi.Abb.idem tenentem in.c.j.
73 ij.col.qd me.cau. Idem in istis terminis sequit do.Alex.† quod
quãdo heres scriptus in testamẽto nõ solẽni possideret res sibi
datas ex illo testamento scilicet hereditatem apud deum & in fo
ro cõscientie,licite eas retinet:sed cõtra quãdo venientes ab inte
stato possiderent:nõ tenerent etiã in foro cõscientie hereditateʒ
dare scripto heredi:qꝛ cũ retineant ab intestato.l.permittẽte:er
go nec peccat.xxiij.q.iiij.c.qui peccat.allegat Bal.ita tenere in
d.l.si post diuisioneʒ.& doc.in aliꝫs locis hic per eum late addu
ctis.& vltra eum idem formaliter tenet Bal.in.l.cũ quis.in.iij.
col.C.de iu.& fac.igno.& in not.q.in auẽ.ingre.C.de sac.sanc.eccl.
quando testator ordinauit qd hereditas daretur fratribus mino
ribus qui sunt incapaces:venientes ab intestato in foro cõsciẽ
tie eam licite retinent. Tu autem in isto not.arg.nunquid here
ditas relicta in testamento nõ solenni debeatur naturaliter.scri
pto heredi:ita vt possit vti exceptione et retentione sicut legata.

rius.ꝑ opinione Jmo.⁊.d.Alex.qd̾ aliud sit i hereditate:aliud
74 in legatis:adde bene facere:†qꝛ sicut facilius reuocãtur legata
quam institutio.l.ex parte.ff.de adi.lega. ita ecõtra facilius de-
bent sustineri legata quã hereditas.hinc est quod quãuis lega
ta possunt relinqui solo nutu.l.nutu.ff.de leg.ij.secus est in here
75 ditate.l.iubemus.C.de testa.¶ Cõfirmaẽ optime †qꝛ licet lega
ta sustineanẽ per edictum : si quis omissa causa testamenti:nõ ta
mẽ sustineẽ institutio heredis.tex.est in.l.si in testamẽto.in prin
cipio.ff.si quis omis.cau.test.⁊ per illum tex.no.in terminis no-
stris Bald.⁊ Ang.qd̾ licet legata relicta in testamẽto nõ solẽni
sustineatur vt naturaliter debeantur:secus est in hereditate.Jta
etiam Bald.⁊ Pau.de castr.in.l.ex parte.de acqui heredi.
a Bal.i.l.si in ꝯditione.§.fi.ff.de here.insti.d.Alex[a].in cõsi.ccxij.
qd̾ incip.viso cõsi.i.vij.col.lib.ij.Et ista est cõis opinio a qua cõ
sulendo ⁊ iudicãdo duruꝫ esset recedere.¶ Tu aduerte ꝙ imo
posset teneri ista noua cõclusio cõtra doc.hic.⁊ i.d.l.si post diui
sionẽ.excepta gl.ibi:qd̾ non solum legatũ:sed etiã hereditas re-
licta in minus solẽni testamẽto debeatur naturaliter.et quod ve
niẽtes ab intestato sint obligati naturalr̃ ad illã hereditatẽ reli-
ctam in testamẽto nõ solẽni:⁊ multo fortiꝰ teneneẽ in foro ꝯsciẽtie,
76 ¶ †Moueor:nã testamentũ inuẽtione[b] est de iure gẽtiũ:lꝫ per
b ius ciuile addite sint solẽnitates ꝑm Bart.⁊ doct.in.l.interdũ.ff.
de cõdi.inð.⁊ in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iu.Sed istud testamen-
tũ est validum de iure gentiũ.⁊ hꝫ voluntatẽ testatoris:que ꝓbaẽ
etiã ex testamẽto inualido.l.fi.ff.de rebus eoꝝ.⁊.l.in testamento.
ff.de fideicõ.liber.ergo cũ sit validũ de iure gentiũ:⁊ adsit cõsen
sus ⁊ volũtas testatoris:ergo debet causari naturalis obligatio
que est de iure gẽtiũ.l.cũ amplius.§.his natura debet.ff.de reg.
iuris.¶ Scd̾o pondera qd̾ ita arguunt Bar.⁊ doc.hic respectu
legatoꝝ:qd̾ licet testamentũ nõ habeat solẽnitates requisitas de
iure ciuili :tñ oritur naturalis obligatio:qꝛ est solẽne de iure gẽ
tium.Sed ista ratio est indifferẽs etiã respectu heredis: igiẽ ⁊c.
¶ Tertio ⁊ fortiꝰ moueor:dato qd̾ alias ex testamẽto nõ solẽni
non deberẽ hereditas scripto heredi naturaliter:nõ posset vti
exceptione vel retentione:tamen qñ testator expresse derogauit
solẽnitati testamẽti:videẽ qd̾ tũc debeatur naturaliter hereditas
scripto heredi:et qd̾ sibi cõpetat exceptio ex equitate Jta pro-
bat singu.iste text.in princi.adaptando scd̾m responsum quo ad
omnia ad primum:prout volunt Bar.⁊ doc.qui expresse tenẽt
quo ad hoc vt sit bona similitudo:sicut in prima parte seruatur
voluntas testatoris ope exceptionis.Jta etiã sit in princi.l.Sꝫ
principiũ legis est indifferẽs:ita ad heredẽ scriptũ sicut ad lega
tarios:sed quo ad legatarios Bar.⁊ oẽs fatẽtur qd̾ habeat locũ
exceptio ⁊ retentio:ergo idẽ dicen.necessario esse respectu here-
dis.Nam ineptũ esset dicere:qd̾ pricipiũ huius.l.loquaẽ quo ad
legatarios ⁊ nõ quo ad heredes:⁊ hoc no.qꝛ est pulchrum ⁊ sub
tile.Et ad istum tex.dicetur:prout dicũt.Bar.⁊ omnes in.d.l.si
post diuisionẽ.qd̾ inter venientes ab intestato ⁊ heredẽ scriptuꝫ
in testamento minus solẽni:nulla est cõmunio per quã põt cau
sari obligatio:qꝛ si testamẽtũ esset solẽne:quilibet heredum ca-
pit a seipso ⁊ nõ a persona coheredis.l. in singulis.ff.ad.l.falci.
respondetur verum esse cõsiderato iure ciuili:secus considerata
equitate mera iurisgentium que alias esset frustratoria.¶ Per
ista infertur clare qd̾ multo fortius heres scriptus i testõ minꝰ so
lenni põt hereditatẽ retinere licite in foro cõscientie ¶ Et vltra
superius adducta:adde qd̾ tenuit Pe.de anca.in regula pos-
77 sessor.in.j.q.de reg.iur.in.vj.†qd̾ institutus in testõ carente solẽ
nitatibus iuris ciuilis ⁊ habente cõsensuꝫ purũ testatoris licite
tenet talem hereditatẽ in foro cõscientie.Facit quod sing.tenet
78 do.Abb.in repetitione.c.relatũ.el.j.in.vj.col.de testi.†qd̾ stante
statuto qd̾ in cõtractibus mulierũ debeat interuenire consensus
propinquoꝝ:tamen contractus mulieris factus sine fraude va-
let in foro cõscientie:licet non seruata forma statuti qd̾ valde no.
Ad idem bene facit regula quam tradit Jnno.in.c.qꝛ ꝓpter.de
elec.⁊ in.c.si celebrat.de cleri.excõi.ministran.qd̾ si aliquis est ele
ctus in prelatũ non seruata forma tradita per ius positiuum ex
quo tñ interuenit consensus eligentium ⁊ actus valet de iure-
gentium:est tutus in foro cõscientie.Et sequiẽ do.Abb.i.c.j.ad
79 fi.de in integ.resti.vbi ex hoc generaliter no.†qd̾ i omni actu in
quo est pretermissa.forma tradita a iure:si tñ interueint volũtas
⁊ cõsensus debentium actum explicare:⁊ nõ interuenit deceptio
ille est tutus in foro conscientie:idem no.Gemi.in.c.j.in princi.
per illum tex.de sponsa.Pet.de ancha.in regula beneficium.de
regu.iur.in.vj.viij.q.Facit qd̾ no.do.Ab.in.c.porrectum.in.ij.
80 col.de regula.per glo.secundã ibi†qd̾ professio facta omissa for
ma tradita in regula valet tñ quo ad deũ ⁊ in foro cõsciẽtie:⁊ ꝓdi
cta puto in puncto iuris esse veriora.¶ Juxta istã partem que-
rit.Bart.post Dy.an per pactũ possit tolli prescriptio seu im-
pediri cursus prescriptionis:etiam concludit qd̾ nõ:quia vsuca
pio ⁊ prescriptio est inducta propter bonum publicũ prin.l.j.ff.

de vsucap.ergo partes nõ possunt ei renuntiare.per regulam.l.
ius publicũ.ff.de pac.Jdẽ si ꝓscriptio sit ꝓncipalr̃ inducta odio
⁊ negligẽtia creditoris:vt in prescriptione statutaria que a iure:
seu prescriptioni inducte prin.odio alterius:partes non pñt re-
nuntiare.glo.in.l.tamen.ff.ad macedo.Et cum Bar.tenẽt Ra-
pha.cu.do.Alex.⁊ Arc.hic.⁊ Bal.post antiquos ix.l.centurio.
ad fi.ff.de vulga.⁊ in multis alijs locis hic allegatis per domi.
Alex.⁊ vltra eum adde do.Abb.in rub.extra de prescri.in vlti.
col.Jdẽ tenet Lud.ro.in cõsi.ccj.qd̾ incipit pro decisione presen
tis dubitationis.in.ij.col.Et in repetitione rubri.de arbi.in.xx.
col.¶ Cõtrarium tenet Bal.hic q dicit:qd̾ doct.cõiter adherẽt
cum Dy.ꝯ Bar.⁊ qd̾ ipse ita cõsuluit:⁊ sequuntur Flo.⁊ Jmo.
hic:Bal.⁊ Ang.in.l.j.C.ne rei domi.vel tẽpo.Jo.and.in addi.
Specu.in titu.de prescri.super rubri.in.ij.col.do.Anto.in.c.cũ
nõ liceat.de prescri.cũ distin.tñ:an sint prescriptiones fauorabi-
les vel odiose:prout etiã tꝫ Ang.hic:aute eos Bart.in.l.j.ff.de
vsuca.potissimum fundamentũ eoꝝ est de directo cõtrariũ fun-
81 damento Bar.†nam prescriptio respicit priuatã vtilitatẽ pre-
scribẽtis principalr̃ ⁊ publicã secũdario:vt declarat Bart.in.l.
j.ff.sol.mat.ergo ei põt renũtiari:vt no.Bar.⁊ doc.in.l.pe.C.de
pac.qꝛ tũc nõ sumus in regula.l.ius publi.ff.de pact.allegata ꝑ
Bar.sꝫ ad istud fundamentũ:qd̾ Bal.in repetitiõe.l.cũctos po
pulos.i.xl.col.C.de sum.tri.tenet etiã qd̾ ꝓscriptiõi habẽti fauo-
rem mixtũ aut odiũ renũtiari nõ põt per no.in locis ꝓallegatis.
82 ¶ †Scd̾o ⁊ melius hic ꝑm Jmo.hic.qd̾ etiã iuri cõcernẽti secũ-
dario fauorẽ publicũ renũtiari nõ põt : istud ptꝫ in dote ꝑ.l.de
dic.⁊ in.l.attilicinus.ff.de pac.dota.iuncta.l.j.ff.sol.mat.istud ẽt
patet in.l.qd̾ de bonis.§.j.ff.ad.l.falci.nisi diceres:qd̾ in dote et
falcidia nõ est ius publicum oĩno secũdario. ¶ Tertio ⁊ adhuc
no.rñde:put no.declarat Bar.in.d.l.ius publicũ.circa fi.qd̾ qñ
ꝑ.l.aliquid statuitur ex cã publice vtilitatis:lꝫ respiciat ꝓncipalr̃
vtilitatẽ ꝓuatã:tũc ei renũtiari nõ põt : allegat.d.l.de dic.⁊.l.ij.
⁊.l.quẽadmodũ.C.de agri.⁊ censi.li.xij.sꝫ ꝓscriptio fuit expresse
inducta ob bonũ publicũ.d.l.j.ff.de vsuca.ergo ei nõ põt renun
83 tiari dato etiã qd̾ principiũ respiciat vtilitatẽ priuatã:⁊ ita† te-
neas cõclusionẽ Bar.quã limitat do.Alex.hic nõ ꝓcedere inter
ueniẽte iuramẽto qꝛ scd̾m eũ nõ solũ ꝓscriptioni fauorabili sed ẽt
odiose põt renũtiari interueniẽte iuramẽto:ꝓbaẽ ꝑ tex.in.c.cum
cõtingat.cũ si.de iureiu.⁊ in.c.lꝫ mulieres.eo.titu.in.vj.vbi i do-
te ⁊ sic in iure prin.inducto in fauorẽ priuatũ : secundario in fa-
rem publicũ põt mulier renũtiare cũ iuramẽto:scd̾m probaẽ qꝛ
iuri introducto in odiũ alterius põt renũtiari cũ iuramento.c.si-
gnificãte.de pig.declarat Bar.in.l.si qs pro eo.in tertio ⁊ quar
to mẽbro ꝓn.ff.de fideius.⁊ dicit do.Alex.qd̾ istud vltimũ est bñ
ponderandũ:qꝛ nõ reperit ab alio scriptũ.Ego aũt reperio scri-
ptum:nam ꝯtrium in terminis ⁊ in indiuiduo tꝫ Rapha.cu.in
ꝯsi.clxix.scd̾m ordinẽ meũ qd̾ incipit:visa copia ꝓcepti.ad fi.vbi
in terminis statuti disponẽtis qd̾ debitor prescribat.x.annis:et
sic in ꝓscriptione inducta in odium negligẽtis:vt hic dicit bart.
tenet qd̾ partes non pñt renũtiare etiã cũ iuramẽto:⁊ qd̾ iuramẽ
tum nõ validat huiusmodi renũtiationẽ: motus per ea que ha-
bentur in.c.si diligẽti.de fo.cõpe.qꝛ his que inducta sunt fauore
publico nõ põt renũtiari etiã cũ iuramẽto:vt ibi habes allegat
etiã ad hoc.l.ij.⁊.l.quẽadmo.C.de agricolis ⁊ censi.lib.xj.iũcta
d.l.j.ff.de vsuca.⁊ iuncta glo.no.in aut.vt sine prohibi.ma.cre-
dita.col.vij.⁊ q̃ no.per Bar.hic.⁊ in.d.l.si quis pro eo. Jta etiã
vr̃ tenere Ang.in cõsi.lx.quod incipit:Guil.⁊ Fran.ad finem.
84 ¶ Adde tñ dictis Bar.inquãtum Barto.pro Dy.arguit† qd̾
partes per pactũ possunt nouã seruitutẽ cõstituere:ergo multo
fortius inductã retinere:allegat gloss.in.l.cũ quis.§.si quis pro
reo.ff.de solu.vbi per dationẽ fideiussoris interrumpiẽ prescri-
ptio:qñ fideiussor daẽ ante prescriptionẽ finitã:secus si ea finita.
rõ qꝛ facilius cõseruaẽ quã inducaẽ:⁊ dicit ibi Barto.qd̾ quoti
dic allegaẽ illa.l.cum glo.Tu dic qd̾ de hoc est tex. expressus li-
cet gloss.nũquam allegauerit in.l.j.§.fi.cum.l.sequen.ff.de itine.
actuqꝫ priua.vbi est melior tex. q reperiatur in mũdo ꝑm Bal.
in.c.si vigilanti.in.ij.col.de prescri.Facit regula.l. patre furioso.
ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.⁊.c.quemadmodũ.de iureiurã.
85 ¶ †No.etiã diligenter cautelam quã dat Bar.ad impediendũ
cursum prescriptionis:qd̾ agatur per pactũ:qd̾ finita ꝓscriptio-
ne iterũ deberi incipiat:⁊ toties incipiat deberi: quoties cõple-
ta fuerit:per tex.in.l.sicut in annos.ff.qui. mo.vsufr.amit.adde
Bal.in.l.vnica.C.de cadu.tol ⁊ in repetitione.l.cunctos popu-
los.in.xl.colũ.C.de sum.tri.vbi per hoc egregie notat : qd̾ illud
qd̾ nõ põt fieri per viam renũtiationis:fiat per viã repetite obli
gatiõis.Et ideo põt testõr vel ꝯhens ita dicere:quoties prescri-
ptum fuerit:toties iterũ deberi volo:qd̾ desinẽtia vnius est ori-
go alterius ꝑm Bal.in.l.ij.C.vt in posse.legato.Jdẽ tꝫ Flo.in.l.
si vsusfructus alterius anni.ff.qui.mo.vsufr.amit.d.Bar.vero-
nensis:in cautela.xciiij.que incipit:in multis casibus.Jntellige
tamen

a ¶ Alex.in cõsi.ccxij.ad de est in ꝯsi.lxx.in.ij.vo.

b ¶ Testamẽtum inuentione.adde Raph.Ful.in.l.senium etatis.C.q testa.[illegible] pos.

tñ vt per eundē.d.bar.in cautela.c.que incipit:pōt dari.ꝛ in cau/
tela.cix.q̄ incipit:cautela est qȯ in ɔctu:aliā cautelā ponit Ang.
in.l.quesitū.§.pe.per illū tex.ff.de preca.ꝛ in.l.cētesimis.ff.de v.
obl.ꝛ in.l.j.ff.de vsuca.Bal.ꝛ Ang.in.l.sicut.in prin.C.de p̄scri.
xxx.an.d.Bar.vero.in caute.xcix.¶ In ea.glo.ibi nolo cōueni/
ri heredē.vbi h₃ domiciliū:aduerte:ista gl.habeť dupliciter pri
mo cum lr̄a negatiua.s.nolo cōueniri heredē vbi h₃ domiciliu₃:
ꝛ tunc infra debet dicere:ꝛ ipse ibi nō inueniret.Et scōm istā lite
86 ram notāt ex hac glo.ar.Bart.Flo.†qȯ valet pactū ꝓmitto rñ/
dere vbiq₃ locorū preterq̄ in curia Romana vbi nolo posse cō/
ueniri:nā circa forū pōt exceptuari per istā glos.scōm eos.Alio
mō habeť gl.cū litera affirmatiua:prout habuit Bar.s.volo con
ueniri heredē vbi habet domicilium.Et tūc infra d₃ dicere ipse
ibi nō inueniret.S₃ ista gl.necessario intelligiť ꝑm Bar.ꝛ alios:
qñ testator expresse ꝓhibuit ne alio loco posset cōueniri:al's pos
set cōueniri in quocūq₃ alio loco habili.l.j.ꝛ.ij.ff.de eo qȯ certo lo
co.ꝛ isto casu qñ testōr expresse prohibuisset intellige ꝑm Bar.ꝛ
alios nisi heres dolo faceret ne ibi cōueniatur vt legatariū frau/
87 det legato.¶ Sic etiā limitať illud qȯ dicit glo.†de eo qui post
a ɔctum:effectus est clericus.[a] Et ad hoc no.istam glo.Bal.in.c.
j.de mili.vasal.qui arma belli.depo.ꝛ in.l.affinitatis.in fi.C.cōia
de succes.Limitať em̄ nisi in fraudē fecisset se clericari:vt p Bar.
in.l.j.ff.de penis.ꝛ latius Jo.and.in.c.j.de obli.ad ratiocinia.cū
88 concor.traditis per do.Alex.¶ Addc idez esse etiā si dolo† nō
fecerit quo minus esset in illo loco:sed tñ fuit in mora ibi:tūc po
terit alibi cōueniri:nō obstante prohibitione testatoris.tex.est in
l.in bonefidei.scōm vnā lectu.quā ad hoc ibi ponderat Bart.ff.
de eo qȯ certo loco.etiā nō est alibi ꝑm Bal.Ang.ꝛ Raph.ibi.
ꝛ do.Alex.hic.¶ Addc etiā ad hanc glos.qȯ Bald.in.l.ij.circa
89 mediū.C.vt in pos.leg.no.hic esse gl.sing.†qȯ si testator dispone
ret qȯ heres nō posset cōueniri sub iudice cōpetēti:nō valet talis
dispositio testatoris:q₂ est ɔ ius publicum.Item adde qȯ istam
glo.ad aliud reputat sing.Bal.in.c.ecclesia sancte Marie.in.ij.
90 col.de cōsti.† qȯ si laicus per statutū municipale tutus cōtra cre
ditorem prescriptione triennij factus est clericus:an virtute isti⁹
statuti poterit se tueri in curia ep̄ali.Jo.an.in.c.ij.de excep.in.vj.
dicit qȯ hec qȯ fuit disputata Bononie ꝛ determinatum fuit qȯ
non:q₂ nō d₃ ditari de alieno.sed Bal.dicit qȯ effectus clericus
mutat forum:non tñ perdit qȯ sibi est quesitū.Ita dicit esse glo.
singu.hic:q₂ hec exceptio in preteritū estimatur vt hic.Et statu/
tum qȯ eq̄parať sn̄ie diffinitiue nō ꝑdit vires ꝓpter mutationē
fori.l.cū pulla.ff.de iuris.om.iudi.Istam glos.etiā alibi reputat
singu.Bal.in.c.nōnulli.in.viij.col.de rescri.Et in.c.fi.in pe.col.
in fi.de ferijs.Sed tu aduerte qȯ oīa ista exempla tradita per gl.
ꝛ Doc.de loco nō sunt:bona nec cōueniunt ad tex.nostrū:q₂ illa
non loquunť de obligatione finienda loco vt dicit tex.sed de exe/
cutione legati certo certo loco facienda ɔ heredem:ꝛ sic de execu
tione restringenda vel moderanda ad certū locū:prout in simili
dicit Bar.j.circa exempla de cōditione:vnde potes exēplifica/
re tex.altero de duobus modis.primo modo ꝑm Ang.qñ testa/
tor dixit:qȯ volebat heredē esse obligatū ad legatū solū in ciuita
te Bononie:ꝛ nō extra:ita quod extra ciuitatem non esset obli/
gatus:ista dispositio testōris nō habet alterare dispositionem le
gis.que est qȯ obligatio nō circūscribitur loco.l.caius.in p̄nci.j.
tit.j.Sed tanq̄ character impressus anime:iuxta gl.in.l.iij.ī p̄n.
ff.pro socio.sequatur obligatum quocūq₃ loco.l.fi.C.de prescrip.
long.tempo.Vel secundo exemplifica ꝑm Rapha.cu.qȯ testōr
dixerit:cum heres venerit ad certum locū non teneatur amplius
ad legatum:quo casu bene agitur de obligatione finienda p ad/
uentum certi loci:hec dispositio testatoris non valet ipso iure p
rationem proxi.dictam:sed ope exceptionis sicut in tempore.
¶ In eadem glo.ibi:item qȯ dicit cōditione.s.tacita:istam glo.
91 reprobant Bar.ꝛ alij cōmuniter † q₂ cōditio tacita ita impedit
natiuitatem obligationis sicut expressa.glo.in.l.item quia.cum
simi.ff.de pac.tu salua glo.q₂ illud qȯ dicit Bar.est verum quā/
do conditio tacita inest obligationi:secus si executioni vt in casu
nostro:tunc tacita cōditio que solū respicit executionem non im
pedit nasci obligationē.glo.in.l.ita demū.per illū tex.ff.de arbi.
ꝛ in.l.iij.C.eo.Bar.Albe.ꝛ alij in.d.l.item quia.ꝛ subtiliter bal.
in.d.l.iij.C.de arbi.ꝛ in.l.si ex cautione.in.viij.q.C.de non nume.
pecunia.ꝛ melius quam alibi Bald.in.c.fina.in.ij.colum.de pre
sumptio.vbi per eum subtiliter declaratur:quomodo debeat co
gnosci:an conditio insit obligationi:an executioni:dixi in.d.l.
item quia.¶ In eadem glo.ibi:item ad id quod dicit de tempo
re est contra.C.eo.l.fi.Bar.ꝛ cōmuniter docto.hic.ꝛ ibi respon/
dent:qȯ ista.l.loquiť in obligatione personali que ossibus perso
ne coheret vt character:ideo tempore ipso iure nō finitur:ibi vo
loquitur in dn̄io:ꝛ sic in iure mere reali:qȯ solum adheret corpo
ri vt annulus digito:ꝛ vestis corpori:ideo illa adherentia pōt
esse localis ꝛ temporalis:pondera qȯ in illa.l.fi.est text.not.iun/
92 cta glo.in verbo manētibus.†qȯ dominiū pōt transferri duratu
rum ad tēpus adeo qȯ finito tēpore reuertať ad tradētē:ꝛ ita il
lum tex.allegat Ang.in cōsi.cccvij.quod inci.in themate p̄dicto
ia₃ cōsului.in.iij.dubio:licet sup ho' vltimo dubitauerit Raph.
Fulg.ꝛ relinquat cogitādū in.l.traditionibus.C.de pac.¶ In
eadē glo.ibi item argumentū cōtra.C.vt in poss.leg.l.ij.et sic ad
93 fi.gl.iunge.l.pe.eo.titu.† qua de causa videndum est que sit ra/
tio:quare testator possit remittere satisdationem que prestať ꝓ
legatis ꝛ fideicōmissis.d.l.ij.ꝛ tū vsufructuario nō pōt remit/
terre satisdationē de vten.fruē.arbitrio boni viri.d.l.pe.ꝛ.l.j.C.ð
vsufru.gl.in.d.l.pe.assignat duas rationes Bar.reprobat pri
mā ꝛ sequiť scōam:q₂ inuitaret ad delinquendū.idē tenet Bar.
in.l.pactū inter heredem.ff.de pac.ꝛ ī.l.j.C.de vsufructu.sed cer
te nec ista scōa ratio est bona ꝛ manifeste confundiť:q₂ secundu₃
eum etiā ipse heres non posset remittere talē cautionem de vtē/
do ꝛ fruendo arbitrio boni viri:q₂ similiter inuitaret ad delin/
quēdum.l.si vnus.§.illud.ff.de pac.ꝛ tamē ipse heres potest re/
mittere:vt probat tex.in.d.l.pe.in verbo a testamēto a cōtrario
sensu:firmant glo.ꝛ Bar.in.l.j.C.de vsufru.Rapha.cu.hic reliu
quit super hoc cogitan.Imo.coniungit vtraq₃ so.glo.in.d.l.pe.
94 ꝛ circa prima₃ so.dū Bar.impugnat,ꝙ †testator pōt disponere
de re heredis sicut de propria.l.vnum ex familia.§.si rem.j.tit.j.
respondet Imo.esse verum:nisi inuitet ad delinquēdū:ipse au/
tem heres ideo pōt remittere:q₂ posset totū donare vsufructua/
rio:ꝛ q₂ in re propria quilibet est moderator ꝛ arbiter etiā in abu
tēdo.l.₃ si lege.§.ɔsuluit ī v̄ bodum re sua se abuti putāt.ff.ð pet.
here.sed ista so.nō est bona:q₂ etiā ipse testator potuisset totū do a
nare vsumfru.imo potuisset relinquere proprietatē:ꝛ tñ nō pōt
remittere cautionē de vten.ꝛ fruen.arbitrio boni viri:vnde sem
per putaui tutius esse tenere:qȯ sicut testator non pōt remittere
cautionē de vtēdo arbitrio boni viri que sonaret inuitium et in
dolum:ita nec etiā eius heres possit:q₂ inuitaret ad delinquēdū
ꝛ hoc modo cessat difficultas q̄ aliter euadi nō posset Et ad tex.
95 in.d.l.pe.in verbo testamēto.rñdetur dupliciter.primo† qȯ nō
d₃ ibi sumi.ar.a cōtrario sensu:q₂ resultaret absurdus ītellectus
cōtra.l.cōuenticulā.C.de epi.ꝛ cle.glo.in.l.ij.C.de cōdi.inser.vel
scōo potes dicere:qȯ illa cautio pōt remitti ab herede verū est ta
cite nō petēdo eā ꝛ sic negligēdo ita procedit gl.ꝛ Bar.ī.d.l.j.C.
de vsufruc.nō aūt qȯ ab herede possit expresse remitti per pactū
sicut in simili:iur.calumnie pōt tacite remitti:nō antē expresse.l.
ij.§.sed q₂ veremur.C.de iura.calum.sicut etiā in.c.de quarta.de
prescrip.iuncto.c.ij.de donato.ꝛ est gl.no.in.l.sed si inter.in p̄n.
ff.de serui.vrb.predio.Et per hoc posset attētari:qȯ vera sit opi
nio quā sensit Bal.ī.l.fi.C.arbi.tutel.ɔtra Pau.de ca.d.Alex.
96 ꝛ Are.hic:cū cōcor.quas dedi.s..ī.v.qōne Bar.†qȯ sicut testa
tor nō pōt remittere heredi confectionē inuētarij in preiudiciū
creditorum:ita nec in preiudiciū legatariorū:q₂ inuitaret ad de
linquēdum.nec obstat fundamentū Pau.de cast.ꝛ Moder.qȯ
potuisset eis non legare:ergo multo fortius limitare legatum.l.
videamus.§.iurare.ff.de in lit.iuran.Istud fun.clare confundi/
tur per predicta:q₂ similiter testator potuisset non legare vsum
fructum.Item potuisset plus legare.s.ꝓprietatem cum vsufru/
ctu casuali.Et tamē per hec nō potest remittere cautionē que in
uitat ad delinquendum:ꝛ per hec est expedita ista lex.

a ¶ Post cō-
tractu₃ effe
ct⁹ est cleri/
cus.adȯ an
to.de but.ꝛ
Abb.ī.c.ꝓ
posuisti.de
fo.compe.

¶ Sequitur.l.nemo potest.secundo lecta.

Emopotest. Ista lex est multum vtilis
vt ex.j.dicendi s appare/
bit.Et ꝑ₃ Bar.diuidiť in duas ptes.In prima p vīā
regule poniť dictū generale.In scōa illud probat in
specie p tria exēpla.scōa est ibi:q₂ nec tpe.¶ Tu diuide in duas.
In prima ponitur dictū generale negatium.In scōa illud pro/
bat per argumentu₃ a minori:hoc modo:nam si testator nō pōt
illud qȯ est minus.s.alterare naturā actionis ex testō.multomi/
nus poterit tollere vel alterare illud in quo consistit substātia te
stamenti.ꝛ sic alterare substātiā formalē:vel ꝛ scōo:illud dictu₃
generale negatiuū probat arguēdo de naturalibus vel accidēta
lib⁹ ad substantialia.Secunda est ibi vt dixi:quia nec tempore.
¶ Et licet Bar.dicat qȯ ista.l.nō possit breuius summari.Tu
eam summa ꝑm Pau.de ca.Testator non pōt tollere formā tra
ditā a iure in testamētis cōdēdis:nec pōt alterare naturā actio
nis ex testō que est perpetua respectu tēporis:ꝛ generalis respe
ctu locoꝝ in quibus heres sortiť forū vt faciat eam finiri tpe cer
to vel incerto:vel qȯ restringatuť ad certū locum.h.d.in effectu.
1 ¶ †Not.primo ex hoc tex.regulam quod testator in testō nō po
test derogare dispositioni legum.concordantes sunt in gl.fi.cir
ca fi.vltra quas adde tex.in.c.requisiti.ꝛ ibi do.Abb.ad hoc no.
ꝛ in.c.tua nos.de testa.ꝛ tex.in.l.testandi.ꝛ ibi bar.no.C.de testa.
Imo testator non potest nedum directo sed nec etiam per indire
ctum aliquid in fraudem legis disponere.tex.est in.l.seius ꝛ au/
gerius.ꝛ ibi Bar.ꝛ alij.j.ad.l.falci.ꝛ.l.qui testamentū.s.de pro/

ba.᷑.l.cū quis decedens.§.titia.ff.de lega.iij. Rationem huius
2 regule assignat tex.no.in.d.l.testandi.C.de testa.† q: iurisdictio-
nis mutare formā vel iuri publico derogare nō est cuiquam per
missum. Ratio rationis: q: per cōsensum priuatoꝝ non pōt iuri
publico derogari.l.fi.ff.de suis ᷑ legi.l.q̄ꝺ de bonis.§.i.ff.ad.l.fal.
Jtē testator cū sit inferior nō pōt derogare legibus superioris
c.cū inferior.de maio.᷑ obe.᷑.l.iij.in prin.ff.de alie.iudi.mutā.
cau.fac. ¶ Ex ista regula huius tex.multa nota.inferunt vltra
ea que inferius videbimus ꝫm Bar.† Primo infert: q̄ꝺ cū lege
diuina consuetudinaria ᷑ canonica sit statutū q̄ primogenitus
succedat in regno: rex nō posset in testō auferre primogenito il-
lud ius ᷑ statuere q̄ alius: puta secundogenitus in regno suc-
cedat: casus est hic: ꝫ Jo.an.in.c.licet.de vo.do. Abb.in cōsi.iij.
4 incip. Vitar in presenti causa.in scdo dubio.li.ij.† Jntellige nisi
primogenitus esset oīno insufficiens: puta amens vel menteca-
ptus: tūc posset scdo genito regnū in testō relinquere ꝫm Bal.i
aut.hoc ampli⁹.in.ij.colum.C.de fideicō.idem Bal.in proemio
grego.in.ij.col.in fi.᷑ ita limitat ille tex.solen.ꝫ vulgatus.in.c.
5 grandi.de supp.negli.prela.in.vi. ¶ † Scdo per istam regulā i
fertur q̄ꝺ testator in testō non potest vti clausula: nō obstātibus
talibus legibus: ᷑ sic nō potest derogare aliquib⁹ legib⁹. Jmo
forti⁹ dicūt Ang. Jmo.᷑ oēs Moder q̄ꝺ nullus inferior a sum-
mo pōtifice vel imperatore pōt vti clausula nō obstāte vel nō ob
stātibus talib⁹ legib⁹: q: peculiare est soli⁹ imperatoris ᷑ soli⁹
pape esse supra leges.l.pnceps.ff.de legi. Jmo ꝫm eos null⁹ pn
ceps nisi imperator vel nō recognoscens superiorē pōt vti clau-
sula nō obstātib⁹.ll.prout tenet Bald.in.l.rescripta.C.de preci.
impera.offe.cū multis cōcor.allegatis per do.Alex.hic ᷑ in cō-
si.ci.inci.visis instrumētis exceptionis in.vi.col.in prin.li.i.voln.
Facit q̄ꝺ vult gl.solē.᷑ repu.sing.in.c.fi.in prin.in gl.magna.de
6 hereti.in.vi.que vult † q̄ etiā cardinalis legatus de latere nō po
test cōmittere cām q̄ in ea procedat summarie simplr ᷑ de pla-
no iuris ordine nō seruato: ᷑ ꝫ illa gl.reputetur ad hoc singula
ris: habes quāplures alias gl. q̄ istud idē volūt: habes similes
gl.in cle.sepe.in verbo mandamus.de ver.sig.᷑ glo.in cle.ne ro
mani.in prin.de elec.᷑ gl.in cle.ij.in glo.fi.in fi.de rescrip.᷑ gl.
in.c.indēnitatibus.in verbo sine strepitu.de elec.in.vi.᷑ gl.i.c.
q̄ꝺ translationē.in gl.mag.ad fi.de offi.leg. Dic q̄ꝺ ante omnes
istud fuit originale dictū Spe.in titu.de proba.§.superest.in ver
si.sed nūquid potest cognoscere: ᷑ in ti.de lega.§.superest.in ver
si.sed nunquid potest instituere.idē tenet.Bal.i.l.ne quicquā.§.
fina.ff.de offi.procon.idem Bal.in.l.i.ff.de ferijs.Ang.in.q.per
eum disputata que incip.astensis miles.circa medium.Lud.ro-
ma.in repe.rub.ff.de arbi.in.v.colū. Jdem tenet Gemi.in.c.ij.d
iudi.in.vi.do.Abb.in.c.nisi specialis.p illū tex.quē ad hoc no.
de offi.lega.idem do.Abb.in.c.fi.in.i.no.de cōfir.vti.vel inuti.
do.Anto.de but.in.c.dilecti.᷑ ibidē.d.Abb.in.ij.col.p illū tex.
ad hoc subtiliter inductū.de iudi.facit bene tex.in.c.dilect⁹.pri
7 mo.de preben.iuncta gl.que no.ex illo tex.† q̄ꝺ Cardinalis etiā
legatus de latere nō pōt rescribere ꝯtra aliquod cōciliū. Ad idē
facit q̄ꝺ vult glo.no.in.c.p illorꝫ.in verbo recepisse.de preben.
vti tenet glo.q̄ꝺ talis legatus de latere nō pōt rescribere contra
ius vel priuilegiū alicui cōcessum. ¶ Per istas gl.consuluit in
specie.d.Abb. Panor.in cōsi.lxij.incip.in causa ᷑ questione q̄
ad presens vertitur inter cōitatē in.ij.᷑.vi.col.q̄ꝺ dñi de malate
stis dñi ariminenses nō pñt cōmittere cām cognoscendā summa
rie simpliciter ᷑ de plano: eo q: recognoscunt superiorē. ¶ Jtē
nullus citra papā vel imperatorem: etiam si sit legat⁹ de latere
pōt supplere defectus cōmissos in cōtractibus vel inducijs: et
sic non pñt apponere clausulā supplente: nec ea vti. Jta no.de
terminat Spec.in ti.de lega.§.nūc ostendendū.in ver.xviij.quū
8 refert.᷑ sequit do.Abb.in.c.i.in.i.col.ad fi.de trāsac. ¶ † Jtē
per glo.p̄allegatā determinat Sali.in.l.fi.C.de sen.q̄ꝺ etiā legatus
a de latere nō pōt cōmittere cām appellatiōe remota [a] ᷑ ita sequi
tur Jmo.᷑ Ange.de are.in.l.i.§.fi.ff.a qui.appel.nō licet.᷑ est ꝺ
hoc glo.in.c.q̄ꝺ trāslationē.in gl.mag.in fi.de offi.lega.ita etiā
tenet no.Bal.in.l.ij.C.ꝺ appel. Jdem tenet do.Abb.in.c.pasto
ralis.in prin.i.ij.col.de appel. ¶ Limita duobus modis. Pri
mo nisi subesset euidens ᷑ necessaria cā cōmittēdi cām summa-
rie simplr ᷑ de plano puta attēto statu cause ᷑ rex: ᷑ qualitate p
sonarū tunc posset legat⁹ cōmittere cām summarie simpliciter
᷑ de plano: ᷑ sic iuri cōmuni derogare. Jta tenēt do.Ant.de bu.
᷑ Jmo.i.c.fi.argumēto illi⁹ tex.de trāsac.᷑.Alex.h̄ ᷑ latius in
cōsi.cclxviij.inci.p specie.lib.ij.facit bñ tex.reputat⁹ sing.in.l.si
9 hominē.ff.mā.† Per illā.l.determinat Bald.in.l.oēs populi.
in.v.col.ff.de iusi.᷑ iu.q̄ꝺ eps ex cā pōt ꝯtra iura canonica statue
re.idem ꝫ.d.Abb.in.c.studuisti.de offi.leg.in.c.at si clerici.§.ꝺ
10 adulterijs.in.v.col.de iudi.᷑ in.c.directi.vltimo.de ap. ¶ † Se
cūdo fin.limita vt ille gl. pcedāt in p sonis ecclesiasticis que hñt
minorē potestatē in tollēdo iura: secus est in principibus secula-

¶ Appellatione remota. adde de hoc ᷑ vid et in locis supra prime in pcedente apostilla al legatis.

b ¶ In consi. ccxxv. adde q̄ alias est i cōsi.cxcv.in pria pte cōsiliorum no eorū secundum stāpaꝫ Papiēsem

c ¶ De testatore.adde ᷑ itellige quo ad interpretandū vbaꝫ ᷑ mentē: ita Bal.in.l.fi.C.de lib.pre te.᷑ d.Maria.sozi.i cōsi.xxxi.colū.ij.v.ij.pbatur.qui allegat ᷑ sequit Bal.vbi supra.

ribus: ideo reges principes ᷑ marchiones pñt committere cām
expediendā summarie simpliciter ᷑ de plano: ꝫm Pau.de ca.in
b cōsi.ccxxv. [b] incip.super primo dubio vr dicendū.in.iij.col.Lu-
do.ro.in cōsi.lix.incipi.ad discutiendū veritatē in quinto ᷑ sexto
dubio.d.Alex.in consi.i.v.vol.in.x.col.sicut etiā possunt cōmit-
tere cām: appellatione remota ꝫm Bal.in.l.fi.C.quorꝫ appel.nō
recī.᷑ tñ legatus de latere non pōt vt.ff.dixi. Caue tñ q: ꝫ banc
limita.videnf stringere rationes superius allegate. ¶ Secūdo
11 principaliter ex ista prima parte tex.videtur posse inferri q̄ nō
est bonum argumentū de testatore ad legē: q: per legē pōt tolli
᷑ remitti solēnitas iuris ciuilis in testō: sicut facit in.l.i.ff.de test.
mili.Bar.hic in.iij.op.᷑ tñ testator non pōt hoc facere vt hac.l.
Alibi tñ dicit tex.vulgatus in.§.disponat.i aut.de nup.col.iij.
q̄ꝺ volūtas testōris est lex: ᷑ pondera q̄ꝺ ille text.dicit q̄ꝺ est lex:
verbū est denotat veritatē: ᷑ nō aliquā impropietatē vel fictio-
nem.l.mercis appellatione.cū glo.ff.de ver.signi.Bar.in.l.si ma
ritus.§.legis.ff.de adul.alibi habemus q̄ꝺ licitum est arguere a
verbis legis ad verba testatoris ᷑.l.si qs legauerit.scda.᷑ ibi
Bar.ad hoc not.ff.eo.l.qui filium.§.sabinus.᷑ ibi Bar.not.ff.ad
trebel.l.si fuerit.§.questio hec.᷑ ibi Barto.ad hoc not.ff.de ma.
12 testa.᷑.l.cū quidā.C.de verbo.signi.† Dic q̄ꝺ volūtas testatoris
seruatur pro lege: nisi ꝯtrictum iuris dispositioni: vel transgredia
mur formam a lege traditam vt hic.᷑ ita etiā declarat Bar.in.l.
i.in.i.col.C.de vsufru. Jtem q̄tum ad derogandum legibus non
est bona comparatio: q: lex ciuilis potest: vt dixi: sed non testa-
13 tor vt hic. ¶ † Tertio ex eodem tex.videtur apte probari: q̄ꝺ nō
est bonum argumentum de statuto ad testatorem vel econtra: pa
tet: q: statutum potest derogare solēnitatibus requisitis a iure
ciuili in testamento: ᷑ eas tollere.tex.est in.l.si non speciali.᷑ in.l.
fi.C.de testamen.late Bar.᷑ alij in.l.cūctos populos.C.de sum.
trini.᷑ tamen testator non pōt: vt hoc tex.cum concordan.ff.alle
gatis. Dic quod q̄tum ad derogandum iuri publico formali:
14 plus pōt statutū quā testator.† Ratio quia iuri aliquid introdu
centi pro forma vel pro solēnitate: nec testator: nec etiā partes de
cōmuni consensu renuntiare possunt.l.prolatam.C.de senten.gl.
᷑ doc.in.c.de causis.de offi.deleg.al's bonum est argumentum
c de testatore [c] ad statutum ᷑ econtra.d.§.disponat.᷑.l.fi.C.de reb.
alie.nō alienan. ¶ Hinc est q̄ꝺ prohibitio testatoris equiparat
prohibitioni statutarie ꝫm Pet.de ancha.in consi.c.incip.plu-
ra sunt dubia. Jtem per omnes modos per quos coniecturatur
mens testatoris: per eosdem coniecturatur mens statuti. Jta no.
dicit Ang.in cōsi.ccxxx.incip. Martinus Joannis de Floren-
tia.in.iij.col.ad fi. Et preterea dicit Bar.hic.in.iij.oppo.q̄ꝺ ista
lex loquitur in priuato: nam per statutum bene posset fieri: ne le
ges locum haberent in testamento: sed non per priuatum: et ex
15 his habes declaratam regulam legis nostre. ¶ † Amplia nor.
istam regulam: q̄ꝺ sicut testator in testamento non pōt dispone-
re q̄ꝺ solēnitates iuris ciuilis nō habeāt locum in testamento: vt
declarat gl.prima hic diminuendo tales solēnitates: ita etiā nō
pōt testator augere in testamento alias solēnitates: vltra solenni
tates iuris cōis: q: istud etiā esset derogare solēnitatibus indu-
ctis a iure publico q̄ꝺ testator facere non pōt. Et sic ita dicit esse
cōtra legem illud quod additur forme legis: sicut illud q̄ꝺ detra
bitur.tex.est de hoc no.in.l.diuus.§.ꝫ.ff.de iure codi.per quem
tex.ita tenet Bar.in.l.si quis in prin.testamēti.i.ij.col.ff.de le.iij.
dixi.in.l.si mihi᷑ tibi.§.in legatis.ff.eo. Licet alias dicamus q̄ꝺ
abūdans cautela testatoris nō vitiet testamentū.l.testamentum
nō ideo.C.de testa.᷑ ita remanet expedita prima pars principa
16 lis tex. ¶ Ex scda parte principali huius legis no.† q̄ꝺ testator
non potest facere: q̄ꝺ obligationes ex testamēto personales que
sui natura sunt ppetue in.xxx.anno.finiantur ipso iure citerioi
tēpore: loco: vel cōditione.facit.l.obligationū fere.§.placet.ff.de
act.᷑ obli.᷑.l.quarta.ff.de seruitu. ¶ Ratio est q: obligationes
sunt affixe persone tanq̄ quidam character impressus ossibus.l.
quis ergo casus.ff.de pecu.᷑ est glo.no.in.l.iij.in pnc.ff.p socio.
Sicut ergo character visibilis impressus corpori nō pōt tolli tē
pore aut mutatione loci vel cōditione: ita nec obligationes acti
[illegible] passiue. ¶ Et si diceres quod ista procederent qñ obligatio
[illegible] iam esset in esse producta ᷑ radicata: sed dum est in fieri: ᷑
[illegible] producitur debet posse testator limitare: q: facilius impe
[illegible] principio quid fieri: q̄ postquā est factū tollat.l.patre fu
[illegible] qui sunt sui vel alie.iur.c.quēadmodum.de iure-
iuran. Responde ex mente Barto.hic: ᷑ latius in.d.l.quarta.ff.
de serui.q̄ꝺ sicut a principio non potest alicui imprimi character
visibilis in corpore cum hoc quod nō duret nisi tanto tempore:
ita a principio qñ infertur character inuisibilis actionū: nō pos-
set fieri quin sit ppetua: q: esset contra naturam illius impressio
nis. Sed aduerte q: alibi Ang.in.l.si quis heres ita scriptus.ff.
17 de acqui.heredi.† querit si testator in testamento prefixit heredi
tempus ad adeundā hereditatem: an per illud tempus dicatur
mero iure

mero iure exclusus: iste tex. facit qđ nõ. Cõtrariũ determinat ibi
Ang. p. d. l. si qs heres ita scriptus. ⁊ per no. per gl. in. l. creatio
num. C. de iure delibe. ⁊ refert ita fuisse decisum Florẽtie ⁊ sequũ
tur Pau. de ca. ⁊ Are. ibi qui ad istum tex. cũ glo. rñdent: qđ hic
tractatur de extinguẽdo ius iam quesitũ. Sed in questione pro-
posita: ius nõ erat quesitũ vnde facilius tolli põt. d. l. patre furio
so. ⁊. d. c. quemadmodum. ⁊ ita etiã sequitur do. Alexan. hic in fi.
Ange. ⁊. d. Alexã. p. d. l. cretionum. ¶ Licet oẽs ita tenent ego
teneo cõtrariũ per istum tex. qui ineuitabiliter vrget: nam in isto
tex. non põt dici qđ agatur de extinguendo ius iam quesitũ: nisi
cõsiderato tpe post mortem testatoris in qđ effectus testamẽti cõ
fertur sed de isto tpe nõ loquit̃ ista. l. sed loquit̃ qñ testator viuẽs
istud disposuit: ⁊ illo tpe nõ põt dici ius quesitũ alicui: qꝛ viuen-
te testatore nullum ius queritur legatario: ex quo voluntas testa
toris est ambulatoria vsq; ad mortẽ. l. cũ hic status. §. ait oratio.
ſ. de dona. inter vir. ⁊ vxo. c. cum marthe. de celebra. missa. ⁊ tũ te
stator nõ põt istud statuere. ⁊. d. l. si quis heres ita scriptus. nihil
18 facit. † Adde etiã qđ similiter ĩ cõtractibꝰ: obligatio sui natura
perpetua: de expresso partiũ cõsensu nõ finitur tpe ipso iure: sed
ope exceptionis. l. eum qui ita. §. q ita. primo. ⁊ ibi Bar. ĩ. de ver
bo. obli. ¶ Ultimo pondera tex. ibi obligatio heredis legatorũ
19 nomine: ⁊ adde † qđ heres adeundo hereditatẽ dicit̃ quasi cõtra
here cũ legatariis: ex quo quasi contractu causat̃ ista obligatio
legatorꝝ ꝯtra heredẽ. tex. est ĩ. l. ex maleficiis. §. heres. ſ. de actio.
⁊ obli. §. heres. insti. de obli. que ex quasi cõtra. Bart. in. l. cũ res
in prin. ⁊ in. §. culpa. ſ. e. Imo fortius tenet bar. in. l. de eo. ſ. de
iudi. qđ heres adeundo hereditatem nõ dicitur quasi cõtrahere
cum creditoribus: sed bene cũ legatariis. Credo qđ Bar. in hoc
male dicat: qꝛ imo heres adeũdo hereditatẽ dicitur quasi cõtra
here nõ solum cũ legatariis: ſʒ etiã cum creditoribus: per tex. in
l. apud iulia. §. fi. ⁊ ibi Bar. ⁊ An. ad hoc no. ĩ. ex qui. cau. in pos.
20 ea. ⁊ est tex. in. l. minor. ſ. de acqui. here. † sed inter testatorẽ ⁊ he-
redẽ celebratur quasi ꝯtractus innominatus: do vt facias. Ita
est glo. not. in. l. bis cõsequenter. §. sed ⁊ monumẽtũ. ſ. fa. hercis.
Ad quam gl. simpliciter se remittit Bal. in. l. j. C. vbi fideicom.
pet. opo. ¶ Expeditis tex. venio ad apparatũ glossarũ ⁊ capio
gl. j. in vbo ne leges: quã diuide in duas partes. In prima timo
re cõtrarii quod format bar. gl. declarat ⁊ restringit tex. In scđa
oppo. ⁊ soluit: scđa est ibi: sed argumentum contra. ĩ. tit. j. ¶ In
gl. ea. ibi vel aliud substantiale: habes ex hac gl. ⁊ expressius ex
21 verbis Bar. † qđ numerus. vii. testiũ est de forma essentiali ⁊ sub
stantiali testamenti: vnde testator qui vult valere testamentũ nõ
seruatis istis solẽnitatibꝰ: implicat cõtradictionẽ: cũ enim sint
de substãtia testamẽti sine quibus testamẽtũ non est: est perinde
ac si testator diceret: volo esse testamentum ⁊ nõ esse. Iste est sub
tilis est difficilis passus quẽ intendo plene excutere. Contrariũ
de directo tenet idẽ Bar. in. l. cum quis. in. iiii. col. C. de iur. ⁊ fac.
igno. ⁊ in. l. j. in. iii. col. ſ. de cõdi. inde. In quibus locis Bar. de
directo sibi cõtrarius tenet: qđ solẽnitas. vii. testiũ in testamẽto
nõ sit solennitas essentialis sed solũ ꝓbatoria: ergo videt̃ qđ ex
quo nõ pertinet ad essentiã qđ nõ implicat cõtradictionẽ: vt vult
Bar. hic. dicit enim bar. in predictis locis: qđ in vltima volũta-
te: quedam est forma substatialis: vt est volũtas defuncti: quedã
est forma probatiõis: vt qđ adsint. vii. testes: ⁊ ista lʒ cesset: nõ ta
men impedit quin ex testamẽto minus solẽni oriat̃ naturalis ob
ligatio. Sed si testamentum peccaret in forma substantiali non
oriretur nec ciuilis nec naturalis obligatio. l. j. §. si quis ita. ĩ. de
verbo. obli. ⁊. l. j. §. cum qui. ſ. de const. pecu. idem tenet Bal. in
repe. l. j. C. de sacrosan. eccle. in. ix. col. in ver. super primo quesito
vbi similiter dicit: nõ esse verum qđ numerus. vii. testium sit de
22 forma substãtiali testamẽti: † nam forma est que dat esse rei. l. iul.
§. sed ⁊ si quis. ſ. ad exiben. sed testes nõ sunt de esse testamẽti: ſʒ
solennitas requisita ad testamẽtum. l. fi. C. de fideicõ. Nam de for
ma testamenti est qđ fiat vno cõtextu. l. heredes palam. §. fi. ſ. de
testa. l. cum antiquitas. C. eo. ⁊ qđ testator nomine proprio no-
minet heredem. l. iubemus. C. de testa. Sic ergo de forma substã
tiali testamenti est volũtas testatoris vt dixi. Item institutio he
redis sine qua non est testamentum. Item quod fiat vno ꝯtextu.
Item quod hodie testator nominet heredem nomine proprio.
Ista bene sunt de forma substantiali testamenti: sine quibus nõ
est testamentum. Sed numerus. vii. testium non est de ista forma
essentiali: sed bene est de forma probatoria. istam opi. etiã tenet
Areti. hic: motus viuo fundamento: quia si numerus. vii. testiũ
esset de forma substantiali testamenti: vt vult Bar. hic non suffi
ceret cõfessio heredis iurata: ex quo deficit forma substantialis:
⁊ tamen istud est cõtra tex. in. l. fi. C. de fideicom. de quo tex. statim
23 opponit Bart. vbi dicetur. ¶ † Ego teneo opi. Bar. hic quam
semper tenui: quod imo numerus. vii. testium in testamẽto sit de
forma essentiali ⁊ substantiali. Istam opi. tenet Bal. sibi contra
rius in. l. cum quis. in. iiii. col. C. de iuris ⁊ fac. igno. vbi mouetur
24 Bal. duplici bono fundamẽto. ¶ † Primo qꝛ diffinitio signifi
cat essentiam rei. l. j. §. dolum. ſ. de do. sed in diffinitione testamẽ
ti dicitur qđ sit iusta: idest solennis. l. j. in verbo iusta. ſ. de testa.
ergo sequit̃ qđ solẽnitas testamẽti est de essentia ipius. Ad istud
fundamentũ respõdet Are. hic qđ in diffinitione testamẽti inclu
ditur solẽnitas intrinseca: puta institutio heredis sed nõ solẽni-
tas extrinseca. Puto qđ ista nõ sit bona so. vllo modo. Nam ad
25 uerte † qđ dictio iusta posita in diffinitione. d. l. prime: prout ibi
declarat bar. capit̃ tripliciter. primo iusta: idest solẽnis: ad diffe
rentiam volũtatis nõ solẽnis: que nõ dicit̃ testamentũ. Secundo
iusta: idest legitima et sic a iure permissa. Tertio iusta: idest per-
fecta: ⁊ sic habẽs ĩstitutionẽ heredis: ergo apparet qđ diffinitio
testamẽti in illo vbo iusta cõprehendat non solũ institutionẽ he-
redis. vt dicit Are. sed etiã solennitatẽ numeri testium: ⁊ alias si
miles. ¶ Secũdo mouetur Bal. in. d. l. cum quis. in. iiii. col. alio
fundamẽto: qꝛ si numerus. vii. testiũ esset in testamẽto solẽnitas
probatoria ⁊ nõ substantialis: certe ea non seruata testamentum
nõ redderet̃ nullũ: qꝛ testamentũ nõ deficeret ⁊ sic ius: sed proba
tio: vt dicit texus in. l. duo sunt titii. ſ. de test. tutel. ⁊ in. l. si qui ser
uum. §. si inter duos. ĩ. de le. ii. ⁊ tamẽ istud est falsum: qꝛ testamẽ
tum sine solẽnitate numeri. vii. testiũ est ipso iure nullũ: vt dicit
tex. in. l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. tex. in. l. fi. C.
fa. hercis. tex. in. l. j. ⁊. ii. ſ. de iniu. rup. ergo apparet qđ numerus
vii. testiũ est solẽnitas substãtialis in testamẽto ⁊ nõ probatoria.
¶ Istud fundamentũ Bal. etiã refert Are. hic: sed ei nõ respõ-
det. Tu autẽ respõde: qđ illud ibi ideo sit: eo quia lex que requi
rit numerũ. vii. testiũ: vltra procedit annullãdo testamentũ: si de
ficiat talis numerus testiũ: ergo nõ est principaliter nullũ ꝓpter
omissionẽ numeri. vii. testiũ: sed qꝛ lex vltra procedit annullãdo:
sicut ecõtra: aliquãdo lex vltra procedit ꝯfirmãdo: quãuis in te
stamẽto nõ sint. vii. testes: patet ĩ. l. fi. C. de fideicõ. vbi valet volũ-
tas testatoris quã posuit in fide heredis: licet solẽnis numerꝰ te
stium nõ interuenerit: eo qꝛ ibi lex vltra procedit cõfirmando vt
statim dicã. ¶ Pro ista eadem opi. bar. Areti. ĩ. in. vii. col. in fi.
addit text. qui ſm eum expresse determinat: qđ numerus. vii. te-
stium in testamẽto sit de forma substãtiali. in. l. si quis legatũ. in
ii. respõ. ĩ. de fa. vbi tex. dicit: qđ qñ in testamẽto ĩ scriptis desunt
signature. vii. testiũ: tũc qꝛ est imperfectũ nõ põt dici testamẽtũ:
seu habere formã testamẽti: ergo apparet qđ ista ẽ solẽnitas sub
stãtialis: cũ sine ea actus non possit nominari talis. Sed ille tex.
mihi nihil facit propter tex. in. l. ii. §. j. ſ. quẽad. testa. ape. vbi di
cit tex. qđ testamẽta impfecta quo ad numerũ. vii. testiũ: tñ dicun
tur testamẽta. ⁊ habet locũ illud edictũ: ⁊ gl. ibi respondet ad. d. l.
si quis legatũ. distinguẽdo vt ibi p eũ. ¶ Ego vt dixi teneo opi.
bar. hic: qđ numerus. vii. testiũ sit de forma substantiali testamẽ-
ti. Moueor quatuor fundamẽtis. Primo per tex. in. l. si vnus.
C. de testa. quem dupliciter induco. Dicit ibi text. qđ si deficiat
vnus tantum testis de. vii. quod testamentũ est ipso iure nullũ: ⁊
tamẽ posset probari per illos sex testes iuncta cõfessione venien
tium ab intestato: ergo apparet qđ numerus taxatꝰ. vii. testium
est de forma substãtiali testamẽti. Scđo ⁊ fortius qꝛ text. ibi an-
nullat ipso iure testm̃ in quo solũ defuit vnus testis de. vii. ergo
apparet quod est de forma substãtiali testamẽti: alʼs nõ annulla
26 ret ipso iure. d. l. duo sunt titii. cũ aliis. ſ. allegatis. † Tertio mo-
ueor per do. Bar. approbatam in. l. vniuersa. C. de prec. imper.
offe. vbi formaliter dicit Bar. qđ qñ lex iubet qđ aliqua solenni
tas adhibeat̃ tpe actus tũc si aliter fiat: ipso iure nõ valet: ⁊ po-
nit exemplũ in numero. vii. testiũ q apponit̃ in pn. in testamẽto.
Quarto ⁊ vltimo moueor per do. Bal. in. c. j. in vlti. col. quid sit
27 inuesti. vbi Bal. tradit istã no. doctri. † qđ solennitas testium in
dubio censet̃ probatoria ⁊ nõ substãtialis nisi lex vltra ꝓcedat
ad nullationẽ actus sicut facit in testamento: qꝛ ibi numerꝰ. vii.
testiũ est de forma substãtiali: ⁊ credo istã esse veritatẽ. ¶ In ea.
gl. in fi. respõde formalius ad. d. l. codicillis. §. fi. ſm An. ⁊ Mo.
quod ibi testator per vba que ibi apposuit: qđ nõ vult seruari in
testamẽto miserã solennitatẽ legũ: non poterat facere vt valeret
eius dispositio vt testamẽtũ ex quo deficiebãt solẽnia testamẽti:
tamen per illa verba lex interpretat̃ qđ testator voluerit testamẽ
tũ valere omni modo quo põt: ⁊ sic sit perinde ac si apposuisset
clausulã codicillarẽ: ideo ibi valet in vim codicillorꝝ: ⁊ si dicta v-
ba apposita nõ fuissent nõ valeret etiã si in vim codicillorꝝ. l. j. ſ.
de iu. codicil. ⁊. l. nõ codicillũ. C. de testa. ¶ Extra glo. Bart. for
mat quatuor oppositiões deide format sex questiões quas oẽs
p ordinẽ Bar. expediã. Prima op. Bar. est de. l. fi. C. de fideicõ.
vbi testator absq; alia solẽnitate ponit eius voluntatẽ in fide he
redis. Bar. dupliciter respõdet. primo qđ ibi ẽ casꝰ specialis. se
cũdo ⁊ singulariter quod ibi testator fecit qđ heres sibi promit-
teret de prestãdo legatũ vel fideicõmissum legatario: ⁊ ex tali ꝓ-
missione heres cõueniet̃ per legatariũ: ⁊ sic ibi illa dispositio trã
sit ĩ cõtractũ: Istũ intellectũ multũ no. ⁊ sequunt̃ Imo. do. Ale.

hic: eũ etiã tenet Bal. in. q. per eũ disputata incip. statuto cauet qð fenerator. in. iij. char. ꝛ dicũt Imo. ꝛ d. Alex. qð isto casu sufficiet apparere de tali promissione ꝑ duos testes: cũ regulariter in contractibus duo testes sufficiant. l. vbi numerus. ff. de testi. Quot autẽ testes requirantur ad probandam voluntatẽ defuncti est dubiũ quod tangitur per glo. ꝛ doct. in. l. secũda. C. de bo. pos. ſm tab. ꝛ per gl. in. l. fi. C. de codicil. ꝛ per glos. ꝛ Barto. i. l. heres palam. in princ. de testa. videamus an ista dicta Bart. sint vera: deinde an sint vera dicta Imo. ꝛ do. Alexã. ¶ Inquantũ bar. tenet ꝛ aliꝗ omnes sequunt: qð testator in. d. l. fi. fecit heredẽ sibi promittere de prestãdo legatũ: ꝛ qð legatarius ex tali ꝓmissione aget ꝯtra heredẽ. Sꝫ cõtrariũ facit qð tenet idẽ Bar. in. l. cum quis decedẽs. in prin. ff. de le. iij. ꝛ idẽ Bar. in ꝯsi. ccxj. inci. quidã sibi filios heredes instituit in primo dubio: in quibus locis tenet Bar. qð imo legatarius ex tali promissione facta testatori: nõ põt cõuenire heredẽ: eo qꝛ ſm Bar. nihil est gestũ cũ legatario: quãuis testator iusserit ei dari: sed est gestũ cũ testatore: ergo nõ subest materia ex qua oriatur actio ꝛ obligatio ipsi legatario. l. quecũqꝫ gerimus. ff. de acti. ꝛ obli. Subdit tamẽ Bar. in predictis locis: qð illã actionẽ quã testator habet ꝯ heredẽ consentientẽ: puta actionẽ mãdati poterit testator cedere legatario in testamẽto. l. quidã cum' filiũ. ff. de here. insti. ergo nõ est verum qð in. d. l. fi. C. de fideic. legatarius possit agere vigore promissionis facte testatori: ꝛ sic vigore ꝯtractus agere cõtra heredẽ. Puto Bar. posse saluari ab ista cõtrarietate: qꝛ Bar. in. d. l. cũ quis decedẽs. in prin. loquit in terminis lõge remotis a terminis nostris: nã bar. ibi expresse format questionẽ: qñ testator disposuit de re heredis eã legãdo alteri presente ipso herede ꝛ expresse cõsentiẽte: qð illã rẽ suã legaret illi tertio. In istis terminis Bart. ibi optime loquit: qð ex quo nihil est gestũ cũ legatario: legatarius nõ põt agere: qꝛ ibi heres qꝛuis expresse cõsenserit testatori leganti rem ipsius heredis: nõ tamẽ expresse promisit illã rẽ dare legatario: sed in. q. nostra heres expresse promisit dare legatario: ꝛ sicut põt testator stipulari heredi suo: qꝛ nõ dicit stipulari alteri: ex quo fingit eadẽ ꝑsona cũ testatore. l. si tibi. §. si pact⁹. ff.

28 de pac. †Ita etiã testator potuit expresse stipulari legatario: qui in re legata censet heres. l. in tẽpus. §. j. ff. de vsucap. ideo Bart. bene dicit: qð heres conuenit per legatariũ ex tali promissiõe: que promissio vt dixi nõ interuenit in. q. Bar. in. d. l. cũ quis decedens. in prin. ¶ Itẽ inquantũ Imo. ꝛ d. Alex. dicunt qð tali promissione facta per heredẽ testatori sufficit probari per duos testes qui sufficiũt in cõtractib⁹. Licet aliud esset in vltimis vo-

29 luntatib⁹. Puto qð ista decisio nullatenus sit vera: † eo qꝛ stipulatio interposita in vltima volũtate nõ seruat naturã stipulationis: ꝛ sic cõtractus: sed in totũ assumit naturã vltime volũtatis. tex. est not. in. l. j. §. si quis sub cõditione. ff. vt leg. not. cauea. patet

30 clare: † qꝛ cõtractus celebratus in vltima volũtate põt reuocari per testatorẽ: vt no. tenet Bar. in. l. cũ quis decedẽs. §. codicillis. ff. de leg. iij. ꝛ tamẽ cõtractus regulariter sunt irreuocabiles. l. in cõmodato. §. si cui. ff. cõmoda. l. sicut. C. de act. ꝛ obl. ¶ Cõfirmo per tex. valde solennẽ: qꝛ pena falsi que imponit notario aliqd sibi scribẽti in testamẽto: habet locũ in ascribẽte sibi contractum qui fit in testamẽto. tex. est no. ꝛ solẽ. in. l. impuberẽ. §. qui liberti.

31 ꝛ ibi bar. in fi. ff. de fal. Et sic est ibi tex. valde not. † qð cõstitutio penalis loquẽs in cõmittente falsum in testamẽto habet locũ in cõmittẽte falsitatẽ in ꝯtractu qui fit in testamẽto ergo ibi est tex. cõtra Imo. ꝛ do. Ale. qð qñ cõtractus fit i testamẽto nõ iudicat de eo prout de cõtractu: vt sic duo testes sufficiãt. Imo iudicat prout de vltima volũtate. ¶ Vltimo non eũdo ꝑ mẽdicata suffragia cõtra illã decisionẽ Imo. ꝛ d. Ale. stringit tex. in. §. fi. insti. de fideic. here. qui tex. est sumptus ex. d. l. fi. C. de fidei. vbi tex. appellat istã promissionẽ factã per heredẽ testatori: vltimã volũtatem: ita expresse dicit tex. ibi ne depereat vltima volũtas testa

32 toris: Et si dicat: prout dicit Arc. hic q perpẽdit de illo tex. † qð ista vltima volũtas habeat instar cõtractus ꝓpter promissionẽ quã fecit heres defuncto: certe istud nõ facit quin debeat ꝓbari sicut vltima volũtas ex fundamẽtis prime relatis. ¶ Per ista quatuor fundamẽta puto nõ esse verã cautelã quã tradit. d. bar. vero. i cau. clxxvij. vbi colligit talem cautelam: qð ex quo est dubium quot testes requirant ad probandũ vltimam volũtatem: vt dixi supra: cautela est: quod testator faciat heredẽ sibi promittere: aut qð est securius faciat promittere notario stipulãti nomine legatarij. aut ipsi legatario si est presens: de prestãdo legatum vel fideicõmissum: ꝛ tũc ſm bar. cũ trãseant in cõtractũ: duo testes sufficiũt. Credo qð cautela nõ sit vera ex his que superius dixi: ꝛ ita habes expeditã primã oppo. Bar. ¶ Circa tertiam

33 oppo. Bart. de. l. j. C. de vsuf. ꝛ d. l. pe. C. vt in possess. leg. † Quibus iuribus dicit qð cautio de vtendo ꝛ fruẽdo arbitrio boni viri nõ potest remitti vsufructuario per testatorẽ. Ista opp. videt inepta ꝛ impertinens ꝛ nõ facit contra tex. nostrum: imo concor

dat: ꝛ propterea glo. magna. ff. in pe. parte allegat. d. l. pe. pro cõcordanti ad istam. l. Dic qð Bar. vult opponere non cõtra tex. sed vult opponere cõtra ea que dixi. ff. respondendo prime oppo. vbi dixi: qð testator nõ potest remittere ea que tendunt ad solennitatem testamẽti: vt hoc tex. sed bene põt remittere ea que respiciũt tenorem: ꝛ sic que veniũt ex dispositione testatoris: qꝛ in illis voluntas testatoris est seruanda. l. in conditionibus primũ locum. in prin. ff. de condi. et demon. Contra istud vltimum vult opponere Bar. de dictis. ll. s. de. l. j. C. de vsufr. ꝛ de. d. l. pe. in quibus dicitur: quod testator non potest remittere cautionẽ de qua ibi: ꝛ tñ istud nõ concernit solẽnitatẽ testamenti. Et dum Bart. subdit qð glo. magna hic in fi. soluit: qð cautio de vtendo ꝛ fruẽdo arbitrio boni viri: qꝛuis nõ respiciat solẽnitatẽ testamenti: tñ qꝛ est inducta fauore heredis: ideo testator nõ põt eã remittere: ꝛ reprehendit istã solutionẽ: per regulã. l. vnũ ex familia. §. si rẽ. ff. de lega. ij. qꝛ testator ita põt disponere de re heredis sicut de ꝑpria. Errat Bar. qꝛ imo. d. glo. magna hic circa fi. allegat illam l. pe. pro cõcordanti. ꝛ sic nõ opponit de ea: aut male dicit Bar. sed bene opponit. de. l. ij. in co. tit. C. vt in pos. lega. vbi est tex. qð testator põt remittere heredi satisdationem de prestãdis legatis vel fideicõmissis: iuxta titulũ vt lega. not. cauea. ꝛ respondet illa

34 gl. ibi: in fi. ꝛ bene: qð ibi testator suo fauori tñ derogat: † ꝛ istud est qð formaliter dicit tex. in. d. l. ij. qð dicte satisdationis voluntatis defunctoꝝ tuende gratia in legatis ꝛ fideicõmissis sunt inducte. Ideo eoꝝ voluntate remitti pñt: ꝛ sic Bar. nõ bene gustauit glo. mag. hic in fi. Est verum qð istã solutionẽ quã Bart. reprobat: non posuit gl. mag. hic: in fi. vt ipse dicit: sed bene posuit gl. in. d. l. pe. quã bart. errore deceptus debuit allegare. ¶ Aliã solutionẽ ponit glo. in. d. l. pe. qð ideo testator nõ potest remittere talem cautionem: de vtendo ꝛ fruẽdo arbitrio boni viri: eo qꝛ talis remissio inuitaret ad delinquendũ: cõtra. l. conuenire. ff. de pac. dota. ꝛ istam solutionẽ sequitur. Bar. hic. An ista solutio sit vera examinabo late. ff. super illa glo. magna: ad fi. ¶ Circa quartam oppo. Bar. de auẽ. sed cum testator. C. ad. l. fal. vbi testator potest hodie prohibere detractionẽ falcidie: ꝛ tñ videtur contra ius publicũ. l. qð de bonis. §. j. ff. ad. l. falc. ꝛ respondet dupliciter Bar. hic vt per eum: ꝛ per eundẽ Bart. in. l. pactũ inter heredẽ. ff. de pac. ꝛ Bar. in. d. auẽ. sed cum testator. Adde circa primã so

35 lutionẽ Bar. inquantũ dicit in hoc esse casum singularẽ † in quo valet testamentũ ꝛ legata debentur: licet hereditas non sit adita. Intellige sane Bar. lꝫ hereditas non sit adita per heredẽ institutum ꝛ prohibitum detrahere fal. tamen cũ hereditas isto casu deferatur ad personas enumeratas in auẽ. hoc amplius. C. de fideicom. necesse est qð tales persone quibus a lege defertur hereditas: adeant hereditatem. d. auẽ. hoc amplius. sicut requiritur qð per venientes ab intestato adeatur hereditas ab intestato vt legata debeantur: qꝛ adeundo quasi cõtrahitur cum legatarijs. l. ij. ꝛ iij. ff. de fideicõ. libe. ꝛ dixi in tex. in vlti. not. ꝛ ita tenet gloss. no. ꝛ approbata in. l. qui filie. §. seruus. ff. de here. insti. quam gl. reputat singu. Bal. in auẽ. ex causa. in. ij. oppo. C. de liber. prete. ¶ Circa scðam rationẽ quã Bar. dicit esse persuasiuam: qꝛ tempore Iustiniani imperatoris xpianissimi: considerabatur meritum anime erga deum in exequendo voluntatẽ defuncti: que cõsideratio nõ habebatur tempore digestoꝝ: cum essent pagani: et ad hoc Barto. specialiter ponderat tex. i. §. si vero expressim. in auẽ. de her. ꝛ fal. col. j. Dic qð ille. §. poti⁹ ꝓbat oppositũ: qꝛ dicit ibi text. quedam fortasse iuste et pie relinquenti meritorium esse heredi exequi: ergo vult qð illud meritum acqrat qñ sunt legata pia: ergo secus in alijs legatis. Nõ quoqꝫ est bona ratio Bart. qꝛ tempore Co. subiecti imperio erãt xpiani. l. cũctos populos. C. de sum. trini. ꝛ tamen illo tempore ante tempora autẽticorum non poterat prohiberi detractio falcidie: ꝛ ꝓpterea Bart. dicit

36 qð ista ratio est persuasiua. † Et circa istud querit Bar. an testator possit prohibere treb. ꝛ istud ponit solũ Bar. in lect. impressis: alie lecture nõ habent ꝛ merito: qꝛ Bar. vbiqꝫ tenet cõtrariũ eius qð hic tenet in istis lecturis impressis: que sunt mendose: et do. Alex. in. l. marcellus. in prin. ff. ad treb. vbi late examinat istũ articulũ nõ facit mentionẽ qð Barto. hic ꝯrium teneat illius qð tenet Bar. i alijs locis: ꝛ tñ si esset lec. Bar. d. Alex. indubitater faceret mentionẽ. ¶ Circa istam. iiij. oppo. bar. aduerte ad duo.

37 † Planũ est qð heres põt remittere detractionẽ falcidie legatarijs: qꝛ eius causa inuenta est. Ita dicit tex. in. l. põt. ff. ad. l. fal. ꝛ l. pe. ꝛ fi. C. eo. nunqd testator poterit in testõ ꝓhibere ne. d. l. põt. locum habeat: ꝛ sic qð heres non possit remittere fal. do. Alexã. in. d. l. põt. refert Dy. Ray. Misc. de nea. ꝛ Imo. tenẽtes qð nõ: qð testator nõ possit ꝓhibere: ꝑ tex. in. l. lucius. §. testator. de lega. ij. qui non videt multũ facere do. Alex. allegat tex. melius facientẽ in. l. titio centũ. in prin. ff. de cõdi. ꝛ demõ. Tu adde aliũ text. magis no. in. l. iã. §. fi. ff. de manu. test. vbi est tex. qð si testator grauat heredẽ dare libertatẽ seruo: adueniente tali conditione nunquid statim

statim poterit dare libertatē seruo anteq̄ eueniat conditio: dicit
tex. qd sic: qr talis cōditio erat adiecta fauore heredis. Ideo po
38 test ei renuntiare. † Item in re sua qlibet est moderator et arbi-
ter. l. in re mandata. C. manda. etiā in abutendo: vt est tex. singu.
lʒ vulgat⁹. in. l. sed ⁊ si. l. §. cōsuluit. i v̄bo dū re sua se abuti putāt.
s̄. de peti. here. Item quilibet pōt renuntiare fauori ⁊ iuri pro se
39 introducto. l. pe. C. de pac. c. si diligenti. de fo. cōpe. ¶ † Secūdo
queritur an testator in testamēto possit disponere qd heres quē
grauauit per fideicōmissum restituere hereditatē alicui: nō pos-
sit per fideicōmissarium cogi ad adeundū hereditatē ⁊ restituē-
dum: iuxta dispositionem senatuscō. trebeb. Imo. in. l. ita tñ. §. si
pater. ī. ad treb. tenet qd nō: per regulā huius. l. do. Alex. ibi te-
net cōtrariū: ⁊ qd testator possit prohibere. facit. tex: quē ibi do.
Alexā. in. ij. colū. dilatat. i. l. si patroni. §. fin. ⁊ in. l. debitor. ī. ad
treb. Et ad istū tex. rñdet do. Alex. qd lʒ alias heres institut⁹ co
gat adire ⁊ restituere ⁊ sic testm̄ valeat: ⁊ istud respicit publicaʒ
40 vtilitatē. l. vel negare. s̄. quē ad. testa. aper. † Tamē sm eum istō
est hodie correctum: p. d. aut. sed cuʒ testator. que aut. lʒ sit corre
ctoria iuris antiqui: ⁊ loquat in fal. extendit ad treb. et sic ad ca-
sum nostrū. Et sic sicut testator pōt phibere fal. ita pōt phibe
re ne heres cogat adire. Confirmat optime: qr illa aut. sed cum
testator. est fauorabilis ex quo p eā reducimur ad ius antiquū. l.
xij. tabu. quo tpe libera erat legandi facultas. Et ideo succedit
regula no. qd. l. q̄uis correctoria censet fauorabilis ⁊ extendēda:
qñ per eam reuertitur ad ius antiquū: qr res de facili reuertit
ad primā naturā suam. Ita tenet glos. valde no. ⁊ melior de cor-
pore iuris. in. c. statutū. in verbo numerandū. de prebē. in. vj. do.
Ant. in. c. olim tibi. de verb. sig. do. Alexā. in. l. si cōstāte. in prin.
in. vj. colū. s̄. solu. ma. ⁊ ista ratione vtuntur in simili Moder. in
l. marcellus. in prin. ī. ad trebel. in illa. q. an sicut testator pōt ho
die prohibere fal. ita possit prohibere trebel. ¶ Circa istam par
tem Bar. format sex questiones: quarum quarta ⁊ sexta non p-
41 prie spectant ad istā. l. Alie quatuor sic. ¶ † Prima. q. Barto.
est: an testator possit derogare statuto disponēti qd testm̄ debeat
insinuari apud acta iudicis: alias non valeat: ⁊ determinat qd
non: per tria fundamenta de quibus hic per euʒ: cū quo alij oēs
trāseunt: ⁊ est cōis opi. idē tenet Bar. i. l. modestinus. ī. de dona.
et in. l. sancimus. §. fi. C. eo. cum alijs concor. hic traditis per do.
Alex. Potissimum fundamentum Bar. est: qr iuribus aliquid
inducentibus pro solēnitate actus nō pōt renuntiari: prout etiā
dicit Bart. in. l. si quis in cōscribēdo. C. de pac. ⁊ in. l. ius publi-
42 cū. s̄. eo. lʒ de pac. Cano. in. c. si diligēti. de fo. cōpetē. † Tu cōfir
ma optime quia iuri statutario negatiuo nō potest renūtiari sm
Joan. an. in addi. Spec. in tit. de appel. §. nunc breuiter. in addi.
magna. Bal. in. l. fi. in. xviij. oppo. C. de edic. di. adri. tol. Albe. ī
prima parte statutor. in. q. xviij. qd intellige sane: qñ statutū est
negatiuum: vel qñ vltra procedit ad annullationem actus ipso
iure: sm Bal. in. c. transmissam. de elec. Tertium fundamentum
Bar. est: quia solēnitas que requiritur propter facultatē euitan
dam non potest per testatorem remitti: eo qr talis remissio inui
taret ad delinquendū cōtra. l. cōueniri. s̄. de pac. do. Istud tertiū
43 fundamentū Bar. posset † euadi: qñ testator indirecte inuitat ad
delinquendū: hoc toleratur: sicut qñ testator remittit tutori con
fectionem inuentarij: per indirectum inuitat ad delinquendum
istud tolerat: vt dicetur. ī. i. v. q. Bar. ⁊ ita est hic: remittēdo insi
nuationem testamenti: p indirectū intelligitur remittere illud p
qd facilius inuitatur ad delinquēdum et istud toleratur. Secus
si testator principaliter disponit super falsitate cōmittēda: puta
disposuit qd mulier non possit conueniri de furto nec actione re
rum amotarum. Istud quod directo inuitet ad delinquendum:
est bene prohibitum. Ita proprie loquitur tex. in. d. l. conuenire.
quā. l. sic declarat Ang. in. q. per eum disputata incip. quidaʒ ex
nobili genere. quem refert ⁊ sequitur do. Alex. in consil. ij. incip.
visis codicillis. co. viij. dum respondet septimo fundamēto. in. j.
44 vol. Et repetitum. in. ij. vol. cōsi. lxxxvij. ¶ † Scdo querit Bar.
an testator possit remittere hypothecā: ⁊ sic an testator possit di
sponere ne bona testatoris sint pro legatis tacite hypothecata
iuxta. l. primā ⁊ secūdā. C. cō. de le. p Bar. ⁊ alios. in. l. j. s̄. eo. ⁊ te
net qd sic: secutus glo. in. l. ij. C. vt in pos. lega. quā Bar. ibi repu
tat sin. ⁊ p eā determinat qd etiā testator possit disponere ne do
minium rei legate trāseat ipso iure in legatarium: nisi apprehē-
sa possessione. Adde qd similiter testator pōt in testamēto facere
qd lʒ alias cōditio habeatur pro impleta: qñ non stat p implere
debentem. l. iure ciuili. ī. de condi. ⁊ demon. potest testator dispo
nere q̄ cōditio non habeat pro impleta: dato quod non stet per
implere debentē. Ita signanter determinat Bar. in. l. vter ex fra
45 tribus. s̄. de condi. insti. † Similiter testator pōt facere ne datio
coheredis extranei vel vulgari substituti tollat existētiam sui-
tatis. Item qd legatum conditonale trāsmitatur ⁊ quod tacita
cōditio impediat trāsmissionē. ita tenet Bal. in. c. cumana. in. vj.
col. de ele. ⁊ qd testator possit facere quod legatum conditionale
transmittat: ⁊ ecōtra: quod illud qd als est trāsmissibile nō trās-
mittatur: tʒ Bald. in. l. si pater. in. iij. q. C. de insti. ⁊ substi. et in. l.
vnica. in. ij. no. p illū tex. C. vt act. ab here. ⁊ cōtra here. qnimo: nō
solum testator pōt istud expresse disponere: imo etiā ex tacita vo
luntate testatoris: ⁊ sic ex cōiecturis illud quod nō est trāsmissi-
bile efficitur transmissibile. Ita no. tenet Bal. in. l. vni. in vlt. col.
C. de his qui ante aper. tabu. ⁊ sm istam decisionem recolo me se
46 pius consuluisse. ¶ † Tertio querit Bar. an testator possit da-
re licentiam legatario capiendi possessionem rei legate propria
autoritate: vbi de iure dʒ capere de manu heredis. l. j. §. redigun
tur. ī. quo. lega. ⁊. l. non dubium. C. de leg. ⁊ determinat qd sic: se
cutus glo. ordi. in. l. titia cū testamēto. §. lucius. in gloss. magna:
circa med. ī. de leg. ij. ⁊ idem ceteri tenent. idē tenet Bar. in repe.
l. creditores. in. ij. q. princi. C. de pigno. Bald. in. l. j. in. iij. colū. C.
cō. de lega. Ego confirmo istam conclusionem Bart. ⁊ cōem per
duo fundamenta. Primo per simile: nam testator pōt dare licē
tiam tutori: qd ppria autoritate incipiat administrare bona pu-
pilli: absq̄ alio decreto iudicis. ita tenet Bart. in. l. legitimos. in
prin. in. j. col. s̄. de legi. tuto. idem Barto. in. l. ⁊ si pluribus. s̄. de
47 auto. tut. † Secundo cōfirmo qr bonū est argumentum de iudi-
ce ad testatorē: ⁊ ecōtra. l. nō est mirum. in prin. s̄. de pigno. actio.
48 † sed iudex pōt dare licentiam parti ingrediendi possessionem
propria autoritate. glo. est ordi. in. l. iuste possidet. ⁊ ibi Barto. ⁊
alij. ī. de acqui. pos. cum concor. quas aliqñ ibi dedi. ¶ Amplia
49 istam conclusionem gl. ⁊ Bar. quinq̄ nota. modis. ¶ † Primo
amplia qd etiā in testamēto nō solēni pōt testator dare licētiam
apprehēdendi possessionē rerum defuncti propria autoritate: vt
est tex. no. in. l. fi. s̄. de rebus co. sm Bal. in. c. ceterum. in. v. col. in
fi. de iudi. ¶ Secūdo amplia quod si testator constituat se possi-
dere vel habere pro legatarijs vel fideicōmissarijs q̄uis nō va-
50 leat vt precarium: † qr nemo rem suā precario rogare pōt. l. neq̄
pignus. ī. de reg. iur. tñ legatarius mortuo testatore pōt ingredi
propria autoritate: qr testator pōt preuenire mortem tradēdo. l.
lucius. ī. de leg. ij. sm Bal. i. c. j. in pe. col. de confir. vti. vel inuti.
51 vbi dicit quod istud est suum dictum nouū. ¶ † Tertio not. am-
plia qd etiā fideicōmissario vniuersali pōt testator dare licentiā
apprehēdendi bona ppria autoritate: absq̄ eo quod heres dire
ctus restituat re aut verbo. Ita signanter determinant Ange. et
do. Alex. in. l. paulus. prima. ī. ad treb. Et not. qr est magna am-
pliatio ad illā glo. que loquitur in legatis particularibus vt ha-
52 beat locum etiā in fideicōmisso vniuersali. ¶ † Quarto amplia
qd per illa verba testōris: qd heres non impediat legatarium in
possessione: intelligit data licētia legatario capiendi rem legatā
propria autoritate. ita no. Ang. in. l. item si res. s̄. de rei ven. per
illū tex. quem ad hoc reputat clariorē q sit in iure: imo si testator
diceret vim fieri veto legatarijs meis: videret dare licentiā pro-
pria autoritate ingredi: sm Lud. ro. in repe. aut. similiter. C. ad. l.
falci. in. xx. speciali pie cause inter vltimas voluntates: vbi refert
ita velle solū Bal. in. l. j. C. cō. de leg. in lec. antiqua. p tex. sing. sm
vnā lect. Jac. de are. in. l. pmisceri. §. spes. ī. de acq. pos. ⁊ sequitur
simplr. d. Alex. hic. idē refert Lud. ro. ī fin. lxxxviij. vbi dicit: qd
propter illā autoritatē Bald. obtinuit Florētie de facto ppter
grossiciē iudicis. Sed tñ tex. in illo. §. species. nihil facit sm euʒ.
Ego nō inuenio Bal. in lecturis meis: nec in lect. impressa nec in
53 alia istud dicere. ¶ † Quinto ⁊ vltio amplia: qd si testōr dicat re
linquo vxorē meā dñam ⁊ vsufructuariā bonorū meorū: quo ca-
su existētib⁹ liberis intelligunt solū alimēta relicta: vt est glos. in
aut. hoc locū. C. si mulier scdo nup. Bar. in. l. titia cū testō. §. fi. ī.
de leg. ij. Certe illa verba importāt qd talia alimēta poterit vxor
propria autoritate capere. ita tenet Ang. in. l. rerū amotarū pri-
ma. s̄. rerū amo. alle. Jo. an. in addi. Spec. in ti. q fil. sint legi. §. i. ⁊
dicit qd nō reperit aliū doctorē de hoc facere mētionē. Tu adde
Alb. idē tenentē in loco ordinario. ī. d. aut. hoc locū. in. ij. col. ī fi.
⁊ ibi Bar. in. vj. col. in repe. idē tʒ Bal. ī. c. fi. in. x. col. de cōsue. et
d. Alex. hic. Et p ista tria vltima credo nō bñ cōsuluisse Rapha.
cu. in ɔsi. cxiij. inci. Antonius bñdicto filio in scdo dubio: vbi cō
suluit qd p ista v̄ba libere reuertat: nō vr̄ testator dedisse licētiaʒ
54 ppria autoritate ingrediēdi possessionē: † eo qr v̄bū reuertat est
equiuocū ⁊ cōe: vt p Bar. in. l. cēturio. i vlti. char. s̄. de vul. ⁊ pu.
⁊ verbū libere non intelligit de tali libertate q̄ possit esse sinistra
cā scādali: iuxta ea q̄ habent. in. l. meuius. s̄. fundo. ff. de le. ij. Te
neo ɔtriū: qr si p alia verba superius relata q̄ sunt magis a remo-
tis: videt testator dedisse licētiā ppria autoritate apprehenden
di possessionē: quanto magis p verbū libere: de quo est tex. in. c.
de multa. in verbo libere conferat. de preben. per quem text. not.
55 ibi Abb. in. j. col. † qd qui pōt libere actum facere: poterit sine cu
iusq̄ autoritate vel licentia: qd est semper notā. sm eum. Facit ad
idem tex. in. c. q̄ in ecclesiarum. in verbo liberum. de constitu. per
quem no. Bal. ⁊ dicit ibi: qd verbam libere significat quod non

a ¶ Verbo libere. Adde de hoc verbo etiã per Are. in cõsi. lxxvi. dñm Abb. i. c. qr nos. extra de test. Semi. i c. j. de regu. li. vj. & p do. in. c. j. de rescrip.

teneatur requirere cõsensum illius: quẽ alias tenereť requirere.
Et de hoc verbo libere[a] alia plura scripsi. in. l. j. C. de sac. san. ec.
56 Ad ibi dicta me remitto. ¶ † Quarto q̃rit no. Bar. an renũtia/
tio exceptionis: fictionis: & simulationis valeat: & tenet qȯ non:
duplici fundamẽto. Nisi talis renũtiatio fieret postea ex magno
interuallo post. & cũ Bar. tenẽt alij simplr hic: nihil addẽtes ad
decisionẽ Bar. cũ cõcor. hic adductis: p. d. Alex. Tu aduerte cir
57 ca primũ fundamentũ Bar. qȯ hȝ duo capita. † Primũ est: qȯ
ꝯctus simulatus cum non habeat substantiã non est ꝯctus: & in
hoc Bar. bñ dicit: & frequẽter allegatur. Adde ad hoc bñ facere
tria. Primo illud qȯ egregie not. Bal. in. l. ab anastasio. in. iij.
no. C. manda. vbi dicit: qȯ simulata donatio dicitur colorata seu
depicta: que extrinsecus hȝ aliqd: sed intrinsecus nõ hȝ substan
tiam: prout etiã dicit Bar. hic. Scȯo dicit idẽ Bal. i. l. ei qui. C.
de distra. pigno. qȯ simulatio appellať imago q̃ hȝ superficiem
veri: sed nõ medullam. Ideo simulatio collusio appellatur ꝓm
eum. Tertio dicit opportune Bal. in. l. j. C. plus valere qȯ agiť.
qȯ ꝯctus simulatus est tanq̃ corpus carẽs spiritu: qr consensus
est remotus ab actu. ¶ Secundum fundamentum argumenti
58 Bar. est † qȯ talis renũtiatio simulationis que fit in eodẽ ꝯctu:
continet repugnãtiã: qȯ sit simulatus & non sit simulatus: ergo
nihil valet: per regulam. l. vbi repuguantia. ff. de reg. iur. ¶ Tu
aũt aduerte subtiliter qȯ hic nõ vř aliqua repugnãtia: qr stat si/
mul: qȯ velimus ꝯctum esse simulatum & sic nullum. l. emptor. ff.
de aqua plu. arcẽ. allegata per Bar. & tñ non possit opponi exce
59 ptio simulationis & sic nullitatis: † qr multa sunt que sunt nulla:
& tñ non pñt allegari nulla. l. post mortẽ. in prin. ff. de adop. glos.
in. l. si creditorib⁹. C. de ser. pig. da. ma. & ita expresse dicit Ange.
60 in consi. clxxxvij. inci. a. & b. ꝯxerunt. ad fi. illius consilij. ¶ † Cõ
firmatur optime per illud qȯ cõsuluit do. Alexan. in consi. xxxij.
secundi volu. incip. opportune cõsiderato themate. vbi si prela/
tus ecclesie fecerit cõpromissum super rebus ecclesie inconsulto
superiore nihil valet & cõpromissum est nullum. c. veniens. c. de/
creto. & c. cum contingat. de trans. modo pone: qȯ in tali compro
misso fuerit appositum pactũ: qȯ non lȝ allegare nullitatẽ com/
promissi: certe lȝ compromissum fit nullum ex defectu forme seu
solẽnitatis: tñ non poterit allegari nullum. alleg. Ang. in preal.
consi. clxxxvij. ad fi. tenẽtẽ: qȯ si sñia erat nulla ob defectũ solen
nitatis: & per pactũ fuerit conuentum nõn opponere de nullita/
te ob defectum solẽnitatis: certe non poterit dici nulla: obstante
pacto. Nec ob. hȝ Ang. & d. Alex. in consilijs preallegatis: si sub/
61 tiliter diceret cõtra. † Partes nõ pñt renuntiare solennitatibus
introductis de iure publico: vt hac. l. & l. [illegible] publicũ. ff. de pact.
not. in. c. de causis. de offi. delega. & in cle. [illegible]e. de verbo. signi. qr
respondent no. verũ esse quantum ad hoc vt actus valeat: nõ ser
uata solẽnitate: qr partes nõn possunt facere qȯ actus ex defectu
forme: nullus valeat & qȯ cõpromissum ipso iure nullum sit vali
dum. Sed bene possũt per pactũ facere: qȯ lȝ actus sit nullus ta
men nõ posset opponi nec allegari nullitas: vt iuribus prealle.
& ista est bona & singu. limitatio ad hanc. l. Facit bene text. in. l. ij.
62 cũ glo. no. lȝ ipsi non allegent. C. co. vtriusq; iudi. ¶ † Cogita si
posset saluari Bar. hoc modo qui cum misterio loquitur: qñ fuit
expresse actũ inter partes: qȯ ꝯctus esset simulatus: & sic defice/
ret substantia: ista sunt verba Bar. & cõsequẽter qñ partes ege/
runt qȯ talis ꝯctus nõ valeret: nec in substantia: nec etiã quo ad
effectũ. vnde si in eodẽ ꝯctu renuntietur exceptioni simulatiõis:
si renuntiatio valeret: esset quedam repugnantia: qr si non pos/
set opponi exceptio simulationis valeret in effectu ꝯctus contra
voluntatem ꝯhentium: qȯ non est in supradictis: in quibus nõ
fuit actum inter partes: qȯ actus etiã nõ valeret in effectu: & tã/
to magis vt salues Bar. qr sicut cõtractus fuit simulatus: ita re
nuntiatio fuit simulata. facit in arg. l. doli mali. v̄. diuersum. ff. de
noua. ¶ Ego pro conclusione Bar. & cõi vltra scribentes facio
63 tale bonum fundamentũ. † Illud qȯ non põt fieri per statutum
qȯ est plus: multominus põt fieri per pactum. l. nõ est singulis.
ff. de reg. iur. Bar. in. l. alia. §. elegãter. ff. sol. matri. late Bal. in. l.
vacuatis. C. de decu. lib. x. Sed per statutum non potest remoue
ri seu tolli exceptio simulationis: ergo multominus p pactũ: p/
bo assumptũ. Nam statutũ prohibẽs exceptionem simulationis
est cõtra ius naturale: qr vbi deficit cõsensus ibi deficit ius natu/
rale. ita tenet Bal. in cõsi. cxvij. quarti vol. incip. premittẽdũ est
quod promissiones. in. ij. colũ. Item tale statutum remouens ex/
ceptionem simulationis est iniquum et inualidum: & tunc ꝑpter
iniquitatem talis statuti recurreretur ad subsidium ecclesie vel
pape: ita dicit Bal. in. l. fi. §. in computatione. in vlti. col. C. de iu
64 re deliberã. ¶ † Successiue inquantum Bar. limitat: qȯ renun/
tiatio simulationis non valet si fiat in eodem contractu. secus si
postea fieret ex interuallo. Adde tu pro ista limita. solennem tex.
in. l. quarta. §. si ab ignoto. ff. de manu. vbi est sol. text. qȯ simula
tio induciť ex his q̃ fiunt tpe cõtractus: nõ aũt ex his que postea

b ¶ Cõfectionem inuẽtarij. Addeq; consuetudo loci q̃ introductũ est qȯ tutor non teneať facere inuẽtarium de bonis pupilli. ita barto. in. d. l. tutor q repertoriũ. ff. de admi. tuto.

fiunt. Ita dicit tex. ibi: ab initio enim agi debet vt imaginaria sit
emptio. & ita illum tex. ad hoc no. Bald. in. l. i. in. x. q. C. si seruus
extero. & in simili tenet Bar. in. l. pacta nouissima. vbi aliqñ dixi.
C. de pac. & in simili Bart. in. l. cum seruus. ff. de cõdi. & demon. &
ita habes expeditam hãc. iiij. q. Bar. ¶ Quid autem si renũ/
tiaretur exceptioni simulationis cum iuramento tetigi alr̃s ple/
65 ne: nõ refero aliter. ¶ Quinto querit Bar. post Dy. † an testator
b possit remittere tutori confectionem inuentarij[b] cõcludit qȯ sic:
per tex. clarum. in. l. fin. ad fi. C. arbi. tutel. Adde tex. in. l. cum ta
le. §. titius. & ibi Bal. ad hoc not. ff. de condi. & demon. Itẽ tenet
Bar. in. l. tutor qui repertorium. in prin. circa medium. ff. de ad
mini. tuto. Bal. in. c. ex parte. M. de appel. ¶ Adde bonũ simi/
le: qȯ similiter testator põt heredi remittere necessitatẽ reddẽde
rõnis fideicõmissario vniuersali: & sic necessitatem conficiẽdi in/
uentariũ. tex. est valde no. in. l. cũ tale. §. j. & ibi glo. Bal. & Imo.
66 ad hoc no. ff. de cõdi. & demon. ¶ † Contra cõclusionem Bar. &
cõem videť facere: qr si tutor nõ facit inuentariũ: statim diciť esse
in dolo p̃sumpto: qr lex cõtra eũ statim p̃sumit. tex. est. in. d. l. tu
tor q repertoriũ. in prin. & tex. in. §. si vero nõ fecerit. in aut. de he
re. & fal. col. j. Sed dol⁹ p̃sumpt⁹ de futuro remitti nõ põt. l. si vn⁹
§. illud. ff. de pac. eo qr inuitaret ad delinquẽdũ: cõtra. l. cõueniri
67 ff. de pac. do. † Hinc est qȯ etiã minor aduersus dolũ p̃sumptuȝ
de futuro nõ restituiť in integrũ. l. auxilium. in. ij. rñ. ff. de mino.
Bar. in. l. j. §. nũtiatio. vbi aliqñ dixi. ff. de ope. no. nuntia. ¶ De
fendẽdo conclusionem Bar. & cõem ex quo pro ea est tex. clar⁹.
68 in. d. l. fi. ad fi. C. arbi. tu. † Dic qȯ ideo per testatorẽ põt remitti
confectio inuentarij duplici rõne. Prima est: qr pater est ille q
hanc remissonẽ fecit: & de patre lex nimium confidit quod bonũ
consilium pro filio accipiet. l. isti quideȝ. in fi. cum simili. ff. quod
me. cau. eo quia pater scit expedire pupillo suo: ne pãdãtur fa/
cultates pupilli: qñ sunt aut nimiũ magne aut nimium tenues:
vt iurib⁹ hic allegatis p Bar. ¶ Scȯa rõ est: qr ista nõ est sim/
69 plex et effectualis remissio † ex quo postea iudex hȝ videre et in/
uestigare an talis remissio expediat pupillo vel non: & si videt eã
non expedire põt iudex eam non sequi. l. vtilitatem. & in. l. in con
firmando: hic allegata per Bar. ergo nõ simpliciter inuitat ad
deliquendũ: ergo non est simplex remissio doli presumpti futu/
ri. Ita bñ defendo cõclusionem Bar. et cõem. ¶ Amplia istaȝ
cõem conclusionem vno modo: deinde eaȝ limita alio singulari
70 & vtili mȯ. † Primo ergo amplia: qȯ testator põt remittere cõfe
ctionẽ inuẽtarij nõ solũ tutori testamẽtario: cui⁹ fides est appro/
bata p testatorẽ: sed etiã põt remittere tutori legitimo & etiã da/
tiuo. gl. habes de hoc ordinariã. i. l. tutores. ij. i v̄bo publicarũ.
ad fi. C. de admi. tuto. Idem sentit gl. in. l. iij. §. tutores. ff. de su/
spe. tu. Ista tñ ampliatio visa ẽ iniqua Bal. hic. q tenuit qȯ imo
71 testator nõ possit remittere: & qȯ remittẽdo videť errare: & pro/
pterea iudex nõ obstãte remissione testatoris põt cogere tutorẽ
ad cõfectionẽ inuẽtarij: si est de eo suspitio ne supprimat res pu
pillares. arg. l. pe. §. i. ff. vbi pupil. edu. debe. & l. faculta. C. de iu.
fis. li. x. & sequiť simplr Flo. hic. Sed añ eos eãdẽ limitationẽ etiã
in tutore testamẽtario ponit Bar. hic: qȯ si appareat hãc remis/
sionẽ esse ꝯ vtilitatẽ pupilli: iudex nõ deȝ eã seq. arg. l. vtilitatẽ. & l.
in cõfirmando. ff. de cõfirmã. tuto. ita etiã tenet Bal. in. l. fi. C. ar
bi. tutel. Ange. in consi. cxliij. incip. reuocatur in dubium. ad fi.
Limita istam cõem conclusionẽ. Pro limitatione ergo diligen/
72 ter aduerte † qȯ nõ sufficit qȯ testator in testamẽto remittat tuto
ri cõfectionẽ inuẽtarij. sed est necesse qȯ testator dicat vl' notari⁹
qȯ testator vetuit vel ꝓhibuit ꝯfectionẽ inuẽtarij fieri: prout for
maliter dicit tex. in. d. l. fi. C. arb. tut. i v̄bo: nisi specialr testatores
inuẽtariũ ꝯscribi vetuerũt: & ibi Sali. in specie ad hoc multum
no. illũ tex. Idẽ notabilius tenet Ang. de are. in. §. p̃terea. scȯo.
in. xliij. colũ. insti. de excep. vbi formalr dicit Ange. de are. bon⁹
practicus: qȯ istud nũq; exeat mentẽ tuã: qȯ nisi tutor specialr &
exp̃sse vetitus fuerit p testatorẽ: lȝ testator releuaret tutorẽ a ꝯfe/
73 ctione inuẽtarij: nõ tñ p hoc tutor esset liberatus: † imo si nõ cõfi
ceret inuẽtariũ posset ꝯ eũ iurari in litẽ: iuxta. d. l. tutor q reper/
toriũ. in prin. & dicit qȯ vidit multos peritissimos in hoc errare.
Alij nihil tangunt. Ego aũt valde admiror qȯ Sali. & Ang. de
are. nõ allegauerint in terminis Ioã. an. q est supreme autorita/
tis: idẽ tenẽtis in addi. Spec. in tit. de tuto. §. generalr. in v̄rsi.
hoc aũt notandũ. vbi refert dñm suũ in legibus do. Mar. fili. in
quadã. q. per cũ disputata aliter tenuisse quãtũ hic referat bar.
ibi determinat Mar. fili. magister Ioã. an. in legibus: quod sim
plex remissio testatoris facta tutori ne inuentariuȝ facere teneat
nihil valet: qr sic remiteret tutori redditionẽ rõnũ & sic ne reddat
rationẽ villicationis sue: & ꝯñter remitteret ius publicũ qȯ est ꝓ
hibitũ. l. cũ qs decedẽs. in pn. ff. de admi. tu. & l. si vn⁹. §. illȯ. ff. de
pact. Si v̄o testator exp̃sse vetuit seu ꝓhibuit ne tutor faceret in
uẽtarium: qr putabat esse vtile pupillo ne fieret: & valet talis re/
missio: nec deȝ tutor inuẽtariũ facere. Ita ꝓprie loqť tex. i. d. l. fi.

quia

quia verisimile est qd testator q est pater pupilli velit vtilitatem
filij sui:nisi appareat testatorē errasse circa remissionē inuentarij
cōficiēdi:qz putabat esse vtile pupillo qd nō fieret:ꝛ tñ cōtrariū
est vtilius:scz fieri:vel qz supuenit cā ꝓpter quā expedit inuen-
tariū fieri::tūc iudex nō dz seq ꝓhibitionē testatoris:imo dz co-
gere tutorē ad faciendū inuentariū.d.l.vtilitatē.ꝛ.l.in cōfirman
do.§.de confir.tu.Istā decisionē refert ꝛ sequit Jo.an.supreme
autoritatis in loco preallegato. Ego habeo illam.q.mar.filli.et
ceteras oēs inter qōnes antiquoꝝ doctoꝝ numero.clvij.ꝛ incip.
qd est.Testator in testamēto dedit tutores filijs.Pondera qz te
nēdo isto modo Bar.ꝛ scrib.hic:ꝛ in locis ꝑal.inepte formarēt
qōnē eo modo quo formāt.Nūqd testator possit remittere confe
ctionē inuētarij:ꝛ dicunt qd sic:loquuntur de simplici remissiōe
nō aūt de ꝓhibitione:isto mō nō bñ gustassent tex.in.d.l.fi.in fi.
¶ Quid tenendū.Ego si mihi casus cōtingeret in facto tenerē
74 contrariū ꝛ cōtrariū cōsulerē†qd sufficiat testatorem simplr re-
mittere ꝯfectionē inuētarij ad hoc vt tutor excuset:dato qd testa
tor nō vtat verbo ꝓhibuerit aut verbo vetuerit:prout est de mē
te Barto.ꝛ omniū scribentiū hic:ꝛ in locis.§.proxime alle.Ita
etiā tenet Cy.in.d.l.fi.idē tenet Bal.in.l.fi.§.cū igitur.in pe col.
C.de iur.delibe.Ad ita tenendū multū me mouet:qz paria vidē
tur prohibere cōfectionē inuētarij:vel liberare tutorē a cōfectio
ne inuētarij:seu disponere vel remittere qd nō teneatur conficere
inuētariū.Ita probant duo tex.simul iuncti.tex.in.l.si heres ve
titus.j.eo.iuncta.l.cū tale.§.titius.in fi.in verbo reddēde rōnis
remissa fuerit necessitas.j.de condi.ꝛ demon.pondera in tex.ibi
verbum remissa:ꝛ nō dicit aliqd qd testator vetuit aut ꝓhibuit.
¶ Scdo qz in testatore nō debet cōstitui differētia in tali formu
la verboꝝ:prout dicit tex.in.l.qm indignū.C.de testa.ꝛ text.in.l.
ij.in prin.C.cōia de leg.¶ Tertio cōtra istā limitationē videtur
esse glo.satis in terminis.in.l.tutores.in verbo publicatū.ad fi.
C.de admi.tuto.que gl.dicit nisi testator eis remiserit confectio
nē inuētarij:per.d.l.fi.ꝛ sic pondera qd glos.nō dicit vetuerit: sz
solū remiserit:ꝛ ista videt mihi equior sentētia cōsulēdo ꝛ iudicā
do amplectēda.Tamē magne sunt autoritates tenentiū contra
riū.¶ Sexto querit Bar.an per pactū possit fieri qd a sentētia
arbitri possit appellari.Ex mente Bar.diuide hanc questionē
in duos articulos.¶ Primus est an hodie a snia arbitri possit
appellari in casibus in quib9 hodie ex snia arbitri nō orit actio.
¶ Secūdus articulus erit:an per pactum possit fieri qd a sentē
tia arbitri possit appellari in casibus in quibus nō oritur actio.
75 sed solum metu pene paret laudo arbitri.¶ † Circa primū ar-
ticulū aduerte qd ꝑsens materia cōsistit in illo fundamēto:ex sen
tētia arbitri nō oritur actio iudicati:ergo appellari nō pōt:ꝓut
dicit text.in.l.j.C.de arbi.Ratio rōnis est: qz arbitri eligūtur a
partibus:ꝛ cōsensus priuatorū non pōt tribuere iurisditionem
non habēti.l.priuatoꝝ.C.de iurisdi.om.iud.ideo arbitri nō ha-
bent iurisditionē sed simplicē notionē: qz possunt cognoscere.l.
ait pretor.in prin.j.de re iudi.imo generalius dicit glo.in.d.l.j.
C.de arbi.qd ab illa demū sententia pōt appellari ex qua oritur
actio:ꝛ illā gl.ad hoc reputat valde singularem Bal.in.c.ꝑsen-
tata.in vlti.col.de testi.¶ Contra istud fundamentū multa face
76 re vident.†Nam ex sentētia lata super legitimatione personarū
non oritur actio iudicati:ꝛ tñ pōt appellari.l.ait pretor.§.ꝓmit-
titur.§.de mino.ſm Bal.in.c.pastoralis.in.v.colū.de app.q ꝑ
77 hoc reprehendit glo.in.d.l.j.¶ †Scdo si iudex pronūtiat tales
testes esse vel nō esse admittēdos:quāuis ex ea non oriatur actio
tñ pōt appellari:ſm Spec.in tit.de teste.§.j.in versi.recepta aūt
probatione.Bal.in.l.arbitro.in lect.antiqua.ꝛ ibi Ang.ꝛ Lud.
78 ro.§.qui satisda.cog.¶ † Tertio si iudex de cuius iurisditione
dubitatur pronūtiat se esse iudicē cōpetentē: potest a tali senten
tia appellari:vt est glo.no.in aut.habita.in gl.fi.C.ne fil.pro pa.
ꝛ ibi Bal.in.iij.col.ꝛ ceteri sequūtur etiā bart.in.l.ij.in pe.col.§.
si qs in ius vocan.non ie.ꝛ tamen ex ea non oritur actio iudicati.
79 ¶ †Quarto ꝛ sententia nulla nō oritur actio.l.iiij.§.condēna-
tum.j.de re iudi.ꝛ tamen ab ea pōt appellari.l.si expressim.j.de
appel.Nec posses dicere:ꝓut inferius dicit Bar.qd appellādo
a sententia dicitur eā tacite approbare.per.l.iij.§.falsus.j.rē ra.
habe.quia istud dictum Bar.reprehenditur per oēs:vt.j.dicet
80 ¶ †Quinto a sentētia iterlocutoria que trahit secū executionē
pōt appellari etiam de iure ciuili.l.ij.j.de appel.reci.et tñ ex ea
81 nō oritur actio.l.j.§.si debitor.j.vt in pos.leg.¶ †Sexto ex sen
tentia absolutoria lata ꝓ reo nulla oritur actio iudicati nec alia
vt habet in.l.iul.verū debitorē.§.de cōdi.indebi.ꝛ tñ ab ea pōt
82 appellari.¶ †Septimo ꝛ vltimo a transactione ꝛ sic ab actu ex-
traiudiciali q nos ledit pōt appellari.l.a sentētia.§.idē rescripsit
j.de appel.firmat Ludo.ro.in.d.l.si ab arbitro.§.ꝗ si medio.ff.
q satisda.co.ꝛ in consi.cclxj.incip.super eo qd querit an a senten-
tia iudicis.ꝛ lz Bar.in.d.l.idem rescripserūt.non bene istud fir-
met tamē idē Bar.firmat.in.l.fi.in pe.col.ff.de app.rec.Et quod
ab actu extraiudiciali appelletur est text.in.c.cū sit romana.§.si
vero.in verbo extra iudiciū.ꝛ ibi glo.de app.ꝛ tex.in.c.concerta
tione.eo.ti. Nisi diceres ad ista duo iura qd procedant de iure ca
nonico:quo iure ab oī grauamine passim appellat.c.qsquis op-
pressus.ꝛ.c.ad romanā.ij.q.vj.¶ Potes rñdere defendēdo te.
83 ꝛ glo.in.d.l.j.C.de arbi.†qd regulr ex qualibet sentētia solet ori
ri actio iudicati vel actio in factū.l.actori.C.de re.cre.ꝛ.l.miles.
§.qui iudicati.j.de re iudi.Ad istam cōem contingētiam habuit
respectū tex.in.d.l.j.ꝛ ibi glo.C.de arbi.tñ qñ materia super qua
iudicatur nō tendit ad productionē actiōis:ꝛ actus fit ab habē-
te iurisditionē qui grauat partē nihil repugnat posse appella-
ri:qnimo fortius tenet bar.hic qd nihil repugnat posse appella
ri ab eo qui nō habet iurisditionē:si tñ actus tenet ꝛ hz effectum
iuris.Sicut scdm eū pōt appellari ab executore quē constat nul
lā habere iurisditionē.l.executorē.C.de exec.rei iudi.Sed quan
do cōpromissum est simplex:ex laudo arbitri nulla actio nullum
ius oritur:qz nullam habet iurisditionē:ꝛ solū metu pene ꝑare-
84 tur tali laudo.l.diem proferre.§.stari.ff.de arbi. ¶ † Secundo
aduerte inquantū Bar.format argumentū Dy.hoc mō.Sicut
per pactū potest renūtiari appellationi.l.j.§.ij.j.a quib.appel.
non li.l.fi.§.fi.C.de tempo.app. Ita per pactum debet posse fie
ri qd possit appellari vbi alias nō posset. Ista argumētatio non
videt bona:qz in primo casu:ꝑ tale pactum de nō appellādo nō
agit de tribuēda iurisditione:prout fieret in scdo casu quando ꝑ
pactū ageret qd a sentētia arbitri ꝛ sic priuati hoīs carentis iu-
risditione posset appellari.Nisi respōdeas ex mente ꝛ ex verbis
Bar.infra qd imo appellando ꝑ hoc qd possit appellari nō tri-
buit iurisditio sed bene impedit actus qui de iure valet ꝛ tenet.
¶ Tertio inquātū Bar.refert Spe.in ti.de app.in.§.in quib9.
in ver.xvj tenere cōtra opi.Dy.s.qd valeat tale pactū qd a sen-
tētia arbitri possit appellari.Credo qd bar.nō bñ viderit Spec.
q tenet de directo contrariū: dicit qd si conuenerit inter partes
qd a sentētia arbitri liceat appellare:qd nō valet inter partes cō
uētio.Allegat in argumentū bonū tex.i aut.in med.lit.nō fie.sa.
ius.circa fi.ꝑnc.col.viij.vbi ad lrām dicit tex.qd eū in legū ꝑtāte
positū est:nō egebit aliqua extinsecus dispōne:vt ibi.ꝛ.l.priua-
85 toꝝ.C.de iurisdi.om.iudic.¶ †Quarto principalr aduerte in-
quantū cōcludit Bar.qd in casib9 in quib9 hodie ex sentētia ar
a bitri[a] oritur actio:iuxta.l.[illegible]ca.ꝛ.l.ne in arbitris.C.de arbi.
poterit absqz alio facto a t[illegible] appellari:eo qz tunc cessat ra-
tio quā assignat tex.in.l.j.C[illegible] arbi.Bar.in hoc male dicit:ꝛ cō-
muniter reprobat:lz etiā i[illegible]Barto.in.d.l.j.C.de arbi.
vbi dicit istā esse suā nouā o[illegible] quā putat esse verā.ꝛ i
l.ij.§.eo.Bar.ꝛ Pau[illegible] ca[illegible]o.ad fi. ¶ Ut dixi ista
opi.est damnata a le[illegible]s et[illegible] Contrariū tenet glo.or.
in.d.l.arbitro.ꝛ ibi [illegible]c.de [illegible]ēs Moder.glo.ꝛ doct.
in.d.l.j.C.de arbi.Jo.de Imo[illegible]char.j.a quib.app.non
li.Imo.do.Alex.ꝛ [illegible]hic.[illegible].idē tenēt do.Anto.de
but.ꝛ do.Abb.in penul.colū[illegible]ectus.de arbi.do.Ant.ꝛ
Imo.in.c.quintauallis.in.xvj.differētia.de iureiurau.ꝛ attestat
Alex.hic.qd cōis opi.est in hoc cōtra bar.Adde qd similiter.d.
Abb.in.c.suspicionis.de offi.dele.dicit:qd ista opi.Bart.cōiter
86 nō tenet.¶ †Fundamentū huius cōis opi.ꝯtra Bar.est:qz ap
pellans vr dicere sententiā sibi displicere:vt dicit text.in.l.j.C.si
sepius in integ.resti.fue.postu.quo casu nō hz locū.d.l.cū antea.
vt ibi est tex.in verbo displicebat.nec tūc oritur actio.Preterea
in casibus positis.in.d.l.cū antea.non est expediens introduce-
re remediū appellādi:attento qd per solā contradictionē simpli
citer factā infra.x.dies impedit posse nasci actio:ergo frustrato-
riū esset remediū appellādi. Nec est verū assumptū Bar.qd per
appellationē appellans videat approbare sententiā per.l.iij.§.
falsus.j.rem ra.ha.qz ibi nō dicit qd appellādo videat sentētiā
approbare:sed bene videt approbare personā illius cū quo lata
est sentētia.Preterea ibi sentētia erat aliqua quo ad ꝓcuratorez
lz falsum.l.lz.C.de procura.ꝛ.l.plautius.§.eo.sed erat nulla quo
ad dñm:vnde cū talis nullitas inducat ad merū fauorem dñi:ni-
mirū si pōt eā approbare:qz quilibet pō renūtiare fauori suo.l.
si quis in cōscribēdo.C.de pac.c.si diligēti.de fo.cōpe.que ratio
87 cessat in presenti ꝓposito.¶ †Preterea ꝛ tertio nō dz attēdi ap
probatio q fit vt eodē instāti reprobet.l.qui sic.ff.de solu.l.titio.
cū moriet.ff.de vsuf.Preterea ꝛ quarto.i.d.l.iij.§.falsus.appro
batio ꝛ reprobatio tēdebāt circa diuersa:qz dñs approbat factū
falsi ꝓcuratoris:vt habeat pinde acsi a principio fuisset ver9: sz
reprobat sniam iudicis:dicens eā esse iniustā: vnde nihil repu-
gnat i duob9 diuersis subiectis posse esse duas qualitates ꝯtra-
rias.l.si ancillā.j.ꝓ suo.Sed in casu nostro approbatio ꝛ repro-
batio tēdūt circa vnū ꝛ idē subiectū: scz circa sniaz:ꝛ sic falsuz est
assumptū bar.ꝑ.d.l.iij.§.falsus.Sicut etiā cōiter reprobat alius
intellectus Bar.quē ꝑ.d.l.iij.§.falsus.ponit Bart.in.l.posthu-
mo.C.de bo.po.contra tabu.ꝛ in.l.filio ꝑterito.§.de iniusto.rup.

a ¶ Hodie ex sentētia arbitri. Adde ꝛ vide qñ ex sententia arbitri oriat actio ꝑ Alexan.de Imo.in cōsi.xcvj.col.iiij.ver.ꝛ lz.i.j.vol.ꝛ in consilio xix.colū.ij.circa finē.in iiij.volu.

a ¶ Emologatio. Adde qđ sententia arbitri emologata pariat actionē tꝫ Sozi. in ꝯsi. xxvij. col. v. versi. scđo confirmo.

88 ¶ †Quinto inquãtũ Bar. sequẽdo gl. in. l. ij. ff. de arbi. tenet qđ
emologatio[a] laudi & dispositio. d. l. cũ antea. hꝫ locũ etiã qñ est fa
ctũ cõpromissum cũ pena: adiecta clausula rato manẽte pacto: et
sic rato manẽte cõpromisso: nã tũc etiã orit᷑ actio ad id in quo est
cõdẽnatus ex sentẽtia arbitri emologata. Idẽ tenet Bart. in. d. l.
ij. & in. l. si duo. in princi. ff. de arbi. & in. l. cũ antea. vbi etiã Bal. &
Sali. & Fulg. C. de arbi. idẽ Barto. in. l. ait pretor. in prin. ff. de re
iudi. Spec. in tit. de arbi. in. §. j. in versi. cõsueuit. & in versi. quid
ergo. & ibi Jo. an. in addi. Bal. in. l. post sententiã. in. j. colũ. C. de
sentẽ. & in. l. fi. in. iij. col. C. de execu. rei iudi. & do. Ant. de but. in. c.
per tuas. de arbi. & ista est magis cõis opi. ſm do. Alexã. in. d. l.
89 ait pretor. in prin. Fundamentũ Bar. est† qꝛ ꝓpter talẽ clausulã
videnť eẽ duo cõpromissa separata: vnũ cũ pena: & aliud sine pe
na nudo pacto celebratũ. Ideo etiã sublato vno ꝑ solutionẽ pe
ne remanet aliud celebratum pacto nudo: cuius respectu cadit
emologatio laudi arbitri: & sic põt habere locũ dispositio. d. l. cũ
antea. ¶ Istã opi. lꝫ magis cõem reprehẽdũt Imo. do. Alex. et
Are. hic: Raph. cu latius do. Alexã. in. d. l. ait pretor. in princ.
Cy. post antiquos. in. d. l. cũ antea. Jo. an. & Imo. in. c. dilecti. de
90 arbi. & Imo. in. d. c. ꝑ tuas. †eo qꝛ de iure ciuili solũ põt emolo
gari sententia arbitri qñ factũ est cõpromissum nudo pacto sine
pena: & tũc ĩ subsidiũ est inuẽta ꝓuisio. d. l. cũ antea. qđ emologã
do sententiã oriat᷑ actio ex sentẽtia arbitri: que alias pacto nudo
nõ ꝓduceret actionẽ. l. iurisgen. §. sed cũ nulla. ff. de pac. Sed pro
uisio subsidiaria cessat qñ promissa est pena ad quã põt agi: tunc
prouisio hominis de pena facit cessare ꝓuisionẽ extraordinariã
d. l. cũ antea. ꝑ regulã. l. fina. C. de pac. cõue. ¶ Sed si vis tenere
opi. bart. magis cõem: istud argumentũ põt euadi ex fundamen
to Barto. respectu vltimi pacti nudi resultãtis ex clausula: rato
manẽte pacto: cuius respectu cessat ratio predicta: et sic cadit ibi
emologatio. Nisi negares assumptũ bar. qđ dicant᷑ duo compro
missa: imo vnũ tantũ: prout etiã tenet Raph. Fulg. in. d. l. cũ an
91 tea. ex quo tendũt in idem arg. l. qui bis idem. ff. de verb. obli. †et
illa clausula rato manẽte pacto censetur pars illius cõpromissi.
l. fundi partẽ. ff. de cõtrahen. emp. ¶ Sexto aduerte inquantum
Bar. no. vult qđ per appellationem nõ dat᷑ iurisditio: eo qꝛ põt
appellari ab eo qui nõ hꝫ iurisditionẽ: si eiꝰ actus tenet & habet
effectũ iuris: patet qꝛ põt appellari ab executore qui nullam ha
bet iurisditionẽ. l. executorẽ. C. de execu. rei iudi. Adde bene fa
cere qđ a trãsactione & ab alio actu extraiudiciali põt appellari:
prout dixi. ff. in primo assumpto Bar. ¶ Septimo et vltimo ad
uerte dũ Bar. dicit qđ in ciuitatibus Italie cõiter sunt statuta:
qđ ex sententia arbitri oriatur actio: tunc scđm eum nõ est dubiũ
qđ poterit appellari: idem tenet Bart. in. d. l. j. C. de arbi. ¶ Tu
92 adde fortius† quod a sentẽtia arbitri electi ex necessitate statuti

b ¶ Põt appellari. Adde qđ idẽ late ponit Feli. in. c. fina. colũ. penul. de re iudi.

potest appellari[b] quãuis statutũ nõ dicat qđ oriat᷑ actio. ita te
net Bar. in. l. fi. & ibi Bal. & Sali. C. de iudi. vbi alias plenius di
xi de hoc. Bar. in. l. j. §. fi. ff. a qui. appel. nõ licet. & est glo. expresse
de hoc. ij. q. vi. c. a iudicibus. & glos. in. c. ab arbitris. in glos. fin. in
verbo appellãdũ. & ibi Pet. de anch. de offi. deleg. in. vi. Ange.
& Pau. de cast. in. l. apertissimi. per illum tex. C. de iudi. late Are.
hic: in. xi. col. quãuis contrarium in hoc vltimo videatur tenere
idem Bar. in prima consti. C. in. j. col. ad fi. & seq. sed cõcorda hãc
contrarietatem Bar. vt per Imo. in. lj. in penul. col. ff. solu. ma.
& ibi latius do. Alexã. in. xxv. col. & ita habes perfecte expeditũ
93 primũ articulũ Bar. ¶ †Circa scđm articulum bar. Breuiter
me expedio. An ꝑ pactum possit fieri qđ a sentẽtia arbitri possit
appellari in casibus in quibus nõ orit᷑ actio. bar. cõcludit qđ sic:
capiendo appellationem large et improprie pro quadã reuisio
ne seu specie reclamãdi. l. nõ distinguemus. §. cũ quid. ff. de arbi.
sed nõ quantũ ad appellationẽ ꝓprie sumptã. Cum sentẽtia ar
bitri q̃ nulla est ex defectu iurisditionis: non possit per appella
tionẽ infirmari. Idẽ tenent cõiter alij: & ista est magis cõis opi.
ſm do. Alex. cũ alijs cõcor. hic per eũ alleg. Inquãtũ tñ Bart.
pro hoc alleg. tex. in. l. arbitro. ſm intellectum glo. ff. qui satisda.
cog. qđ habeat locum officiũ iudicis: lꝫ non appellatio: vt ibi: et
l. fi. ff. a quib. appel. nõ li. Iste intellectus nullatenus stare potest:
prout latius dixi in. l. arbitro. ¶ Capio glos. ij. magnã quã di
uide magistralieter in sex partes principales. In p̃ia declarat
secundã partẽ text. in genere. In secunda declarat in specie quo
ad tẽpus. In tertia quo ad locũ. In quarta quo ad cõditionem.
In quinta contra primum de tp̃e format duas opp. In sexta et
vltima allegat quinqꝫ cõcordãtes nõ ad istã secũdã partem: sed
ad primã partẽ. tex. & cõtra eã opponit & bene soluit: secũda ibi
& dic tẽpore. tertia ibi. Item non finit᷑ obligatio loco: quarta ibi.
Item qđ dicit conditione: quinta ibi. Item ad id qđ dicit de tẽ
pore. sexta & vltima est ibi: itẽ facit ad hoc. ¶ In ea. glo. ibi volo
qđ si heres nõ petat: gl. videt᷑ corrupte loqui: qꝛ heredi nõ cõpe
tit actio ex testamento: sed petitio hereditatis. Unde debuit gl.
dicere: qđ si legatarius nõ petat vsqꝫ ad tantũ tempus: qꝛ legata
rio ꝓprie cõpetit actio ex testamẽto ꝯtra heredẽ: & proprie text.
loquit᷑ de obligatione que debet᷑ legatarijs contra heredẽ. Nisi
salues gl. ex mente Imo. hic: qñ aliqđ esset legatũ heredi ab alio
legatario: iuxta. l. plane. §. si duobus. cum ibi no. ff. eo. Sed plus
placet id qđ dixi. ¶ In ea. glo. ibi: sed tñ exceptione põt repelli:
habes ex gl. qđ actio ex testamẽto q̃ sui natura est perpetua: non
finitur ipso iure ex dispositione testatoris: sꝫ tantũ ope exceptio
94 nis: & cõfirmat Bar. q̃ dicunt᷑ in tex. †& gl. arguẽdo a characte
re corporali ad characterẽ ĩtellectualẽ: vt hic per eum: et latius
in. d. l. iiij. ff. de serui. Subdit postea Bar. ad hoc vt bona sit simi
litudo tex. qđ etiã in prima parte: lꝫ prohibitio testatoris ip̃o iu
re nõ valeat circa substãtialia: valet tñ ex naturali equitate: et sic
in effectu ope exceptionis & replicationis: vñ legatarius põt re
tinere rẽ sibi relictam in testamento non solẽni & agentẽ repellere
ope exceptionis: cũ sibi naturaliter debeat᷑: per. l. militis codicil
lis. §. veteranus. vbi solẽnis tex. ff. de testa. mili. Et qđ relictũ in
testamento nõ solẽni debeat᷑ naturaliter: ponũt glo. & scribẽ. in. l.
cũ quis. C. de iur. & fac. igno. & in. l. j. ff. de cõd. inde. & in. l. cuius ꝑ
errorẽ. ff. de regu. iur. & ita tenet᷑ cõiter: qđ legatarius põt retine
re rẽ sibi relictã in testamẽto non solẽni: quãuis contrariũ teneat
Bal. in repe. l. j. in. xix. co. in ver. sup primo quesito videtur. C. de
sac. san. ecc. de quo plene tetigi: in. l. si post diuisionẽ. C. de iur. &
95 fac. ign. ¶ †Subijciũt Imo. & latius do. Alex. qđ in foro cõscie
tie etiã hereditas põt retineri ꝑ heredẽ scriptũ in testamẽto mi
nus solẽni: ꝑ illud qđ no. Inno. in. c. qꝛ pleriqꝫ. de immu. ecc. et ĩ
c. qđ sicut. de elec. in q̃bus locis tenet qđ victus seu ꝯdẽnatus in
iuste per sentẽtiam: põt in foro cõscientie retinere id in quo fuit
96 indebite cõdẽnatus. ¶ †Ego in presenti materia anno preteri
to cõsului in causa valde ardua vltra mõtes: An nepos testato
ris in foro cõscientie: & sic aĩe: & sine peccato possit auocare here
ditatem ab herede scripto in testamẽto in scriptis subscripto et
sigillato a septẽ testibus in cuius apertura nõ fuit in specie cita
tus ipse nepos prout debebat: & non fuerũt seruata req̃sita a iu
re: q̃ habes in titulo. ff. quẽad. test. ape. per totum. ¶ Pro parte
negatiua qđ nõ possit sine peccato auocare talẽ hereditatẽ mul
97 ta videnť stringere. † Primo qꝛ tale testamẽtum saltẽ est solẽne
& validũ de iure gentium: cũ habeat volũtatẽ testatoris que vo
lũtas probat᷑ ex testamẽto inualido & nõ solẽni. l. fin. ff. de reb. eo.
& l. in testamẽto. ff. de fideicõ. lib. ergo dꝫ valere in foro consciẽtie
& aĩe: per regulã no. quã tradit Inno. in. c. qꝛ ꝓpter. de elec. & i. c.
98 sic celebrat. de cle. ex. mini. †qđ qñ actus valet de iure gẽtiũ & ha
bet valũtatẽ & cõsensum partiũ: lꝫ non sit seruata forma tradita
a iure positiuo: tñ est tutus in foro cõscientie: & tale testm̃ in foro
consciẽtie valet. Et ideo si aliq̃s est electus nõ seruata forma tra
dita ꝑ ius positiuũ: ex quo tñ interuenerit cõsensus eligẽtiũ: & sic
actus valet de iure gentiũ: talis electus est tutus in foro consciẽ
tie. Refert & sequit᷑. d. Abb. Panor. in. c. j. ad fi. de in integ. rest.
Ubi ex hoc generalr̃ no. qđ in oĩ actu in quo est p̃termissa forma
req̃sita a iure positiuo: tñ in foro cõsciẽtie nõ dꝫ q̃s sibi facere cõ
sciẽtiã: ex quo nõ interuenit deceptio & ꝯcurrit cõsensus & volũ
tas q̃ req̃rit᷑ a iure gentiũ: & ita in casu p̃dicto vidi consultũ in ci
uitate Mediolani ꝑ quendã magnũ aduocatũ q̃ ita cõsuluit so
lũ ex autoritate do. Abb. ĩ. d. c. j. ad fi. Idẽ qđ do. Abb. tenet for
maliter Gemi. in. c. j. in prin. de spon. in. vj. per illũ text. probãtẽ
qđ actus põt esse nullus de iure positiuo: sed valere in foro aĩe &
in foro cõsciẽtie. idẽ tenet Pet. de anch. in regula bñficiũ. de reg.
iur. in. vj. ¶ Scđo pro ista parte facit qđ in terminis tenuit Pe.
de ancha. in regula possessor. in. j. q. de re. iur. in. vj. vbi in specie
99 tenet† qđ institutus in testamẽto carẽte solẽnitatibꝰ iuris ciuilis
& habẽte cõsensum purũ testatoris: põt licite retinere talẽ heredi
tatem in foro cõsciẽtie & sine peccato. ¶ Tertio facit qđ egregie
100 tenet do. Abb. in repe. c. relatum. primo. in. v. col. de testa. †vbi
tenet qđ stante statuto qđ in cõtractibus mulierũ debeat interue
nire certa solẽnitas: puta cõsensus ꝓpinquoꝝ: tñ cõtractus mu
lieris factus sine fraude valet in foro cõscientie: lꝫ nõ sit seruata
forma req̃sita a statuto: qđ bene teneas cordi. ¶ Quarto ad idẽ
facit qđ tenet do. Abb. in. c. porrectũ. in. ij. no. de regula. per gl.
101 ij. ibi: †vbi tenet: qđ ꝓfessio facta omissa format tradita in regula
ligat tñ ꝓfessum quo ad deũ & in foro cõsciẽtie. Ista sunt q̃ vidẽ
102 tur stringere ĩ fauorẽ heredis scripti. ¶ †Ego istis nõ obstãti
bus per plura cõsului cõtrariũ: presertim ꝑ illud qđ in terminis
nostris multũ in specie decidit Jo. cal. in. q. ꝑ eũ disputata q̃ in
cipit: bononiẽsi statuto cauet᷑. vbi no. tenet qđ heres ab intestato
lꝫ põt petere & cõseq etiã in foro cõsciẽtie & sine peccato heredita
tẽ illiꝰ q̃ testm̃ fecit & aliũ heredẽ scripsit: tñ tale testm̃ est effectũ
irritũ: eo qꝛ non fuit insinuatum nec positum memoralibus ſm
formã statuti: eo qꝛ tale statutũ fuit editum ꝓpter cõe bonũ ad
occurendũ falsitatibus que alias in testamento possent cõmitti
l. fi. C. de fideicõ. ergo est seruandũ in foro cõscientie si non indu
cit peccatũ. viij. dist. in. c. quo iure. Istam decisionem formaliter
refert

refert ꝛ sequit᷑ do. Alex. hic in. xi. col. ꝛ credo qd nihil melius ad
duci posset: nam in istis terminis testamentū valebat nō solū de
iure gentiū: sed etiā de iure ciuili: ꝛ ꝓbabat voluntatē testatoris:
tamē qꝛ post mortē testatoris tale testamentū nō fuit positū in
memorialib⁹ publicis ex forma statuti fit irritū: pōt proximior
ab intestato sine peccato in foro anime auocare talē hereditatē.
¶ Secundo moueor per illud qd egregie: ꝛ no. tenet Bal. i ↄsi.
ccxxxv. tertij volu. incip. Si quis iuris ciuilis originem conside
103 ret. vbi no. ꝛ † qd vbi lex ciuilis aliqd statuit: tale statutū etiam
in foro penitētiali ꝛ aīe seruādum est nisi als insit peccatum vel
dolus. c. qm̄ omne. de pscri. alioquin: si secus diceremus esset di
cere qd leges ciuiles essent vitiose ꝛ multorum anime essent illa
queate ꝛ dānate: qd nullatenus est dicendum qꝛ esset maximum
absurdum: cum leges ciuiles excusent cōscientiam a peccato: vt
104 ibi plenius per eū. ¶ † Tertio moueor: qꝛ heres legitimus qui
est proximior ab intestato non tenet᷑ in foro cōscientie dare here
ditatem: vel aliquā partē hereditatis heredi scripto in testamē
to quod postea apparuerit non esse solēne fm ius ciuile: quāuis
esset solēne scdm ius gentiū: qꝛ cum retineat ab intestato heredi
tatem lege permittente: ergo nō peccat. xxiij. q. iiij. in. c. q peccat.
Ita tenēt legiste ꝛ canoniste: ita tenet no. Bal. in. l. si post diuisio
nem. ꝛ in. l. cum quis. in. iiij. colū. ver. decimo probat᷑. C. de iur. et
fac. igno. ꝛ in auṫ. ingressi. in. vij. colū. C. de sac. san. ecc. ꝛ in. q. per
eum disputata que incip. statuto caueṫ qd fenerator. in. iij. char.
idem tenet Ang. in. q. per eum disputata que incip. astēsis miles
in. xviij. col. apud can. do. Anto. de but. in. c. nouit. in. xij. colū de
iudi. ꝛ idem do. Anto. in. c. qꝛ plerique. de immu. eccle. ꝛ do. Alex.
105 hic ¶ † Quarto moueor qꝛ etiā in foro cōsciētie ꝛ aīe leges ciui
les attendi debent. cum fundent᷑ in rōne naturali: ꝫ non apices
iuris: fm Bal. in. l. vni. in. ij. col. C. de confes. Et qd leges ciuiles
ligēt etiam in foro cōscientie: tenet not. And. de iser. quē videas
in. c. j. §. j. ante fi. de pac. iur. fir. in vsi. feu. Item leges ciuiles que
nō cōtinēt in se peccatū sunt obseruāde etiā in foro penitentiali
ꝛ aīe: ꝛ ista est cōis conclusio oīm. Ita attestat᷑ do. Abb. in proe.
decre. qd incipit rex pacificus. in. ij. col. ꝛ in. ij. q. Idē ꝛ latius te
net idem do. Abb. in. c. j. in. ij. colū. de cōsti. vbi etiam idem dicit
qd ista est cōis cōclusio omnium: qd si lex ciuilis nō est nutritiua
peccati qd seruāda est etiā in foro aīe. istam ex quo lex ciuilis est
edita autoritate omnipotentis dei: qui leges fecit condi p suos
ministros. viij. dist. c. quo iure. Et prouerbior. viij. vbi dicit᷑ per
me reges regnāt ꝛ legū conditores iusta decernūt. Si ergo sunt
condite autoritate dei: ergo seruande sunt etiā in foro aīe: qꝛ oīa
nostra facimus quibus autoritatē impartimur. l. ij. §. ij. C. de ve
te. iur. enucle. Idem etiam tenet do. Abb. in. c. ij. de test. ꝛ in. c. qꝛ
106 plerique. in. iij. colū. de immu. eccle. † Similiter statuta laicorum
sunt seruanda etiā in foro conscientie. glo. est ordi. in. c. que in ec
clesiarū. in gl. j. de consti. ꝛ ibi Bal. in. j. col. cam ad hoc no. ꝛ di
cit qd nō reperitur alibi in iure. Ista pars scdm quā cōsului: ad
huc apparebit verior si dedero responsum allegatis. s. in ↄrū.
107 ¶ † Non obstāt ergo in opp. deducta: qꝛ respondeo vno verbo
qd procedūt quātum ad retinendū: qꝛ heres scriptus in testamē
to qd nō est solēne de iure ciuili: si habet voluntatē ꝛ cōsensum te
statoris pōt in foro consciētie licite retinere talē hereditatē si eā
possideat ꝛ non molestet᷑ per alium pretēdentem ius. Ita ꝓprie
loquunt᷑ superius in cōtrarium adducta: et ita etiā tenet Bal. i. l. j.
in. ij. colū. C. de testa. Pau. de cast. in. l. ad testiū. §. conditionē. s.
co. de test. Joā. de imo. hic. do. Abb. in. c. j. in. ij. colū. qd me. cau.
Et propterea tenet in specie Pe. de anch. in. d. regula possessor.
in. j. q. qd institutus in testamēto carēte solēnitatibus iuris ciui
lis ꝛ habēte cōsensum purū testatoris: licite pōt retinere talē he
reditatē in foro conscientie. Et ita fm qd respondi in specie de
clarat ꝛ limitat doctor veritatis do. Alexā. hic. in. x. col. seq. licet
predicta non allegat que ego per me cumulaui. Et qd debeat di
stingui: quis possideat ꝛ quis petat: habes bonū ꝛ solē. text. in. l.
militis codicillis. §. veteranus. s. de test. mili. No. predicta quia
108 credo qd non habeas alicubi sic recollecta. ¶ † Iuxta istā par
tem qrit Bar. an per pactū possit tolli pscriptio: seu eius cursus
impediri: adde dictis Bart. Primo dū alleg. gl. no. in. l. cū qs.
§. si quis pro reo. ſ. de sol. vbi per dationē fideiussoris interrūpit᷑
prescriptio: qn̄ fideiussor dat᷑ ante prescriptionem finitam: secus
si ea finita: qꝛ facilius res cōseruatur quā de nouo inducat᷑: ꝛ di
cit ibi Bart. qd quotidie allegat᷑ illa lex cū gl. Tu dic qd de hoc
est tex. expressus: ꝫ glo. nunqꝫ allegauerit. in. l. j. §. fi. cū. l. seq. ſ. de
iti. actuque priua. vbi est melior text. qui reperiatur in mundo ad
hoc fm Bal. in. c. vigilāti. in. ij. col. de prescrip. facit regula. l. pa
tre furioso. s. de his qui sunt sui vel alie. iur. ꝛ. c. queadmodū. de
109 iureiurā. ¶ † Secūdo adde inquantū Bar. tenet: qd si res trāsi
ret in alium qui habeat bonam fidē qd prescriberet seruituti nō
obstāte pacto. In contrariū videret᷑ facere regula: qd mala fides
autoris nocet singulari successori ad pscribendū: quāuis haben

ti bonam fidem quo ad impediendam prescriptionem: auṫ. ma
le fidei. C. de prescri. lon. tēpo. ꝛ. §. rursus. vnde sumit᷑ illa auṫ. in
auṫ. vt spō. largi. col. ix. defendendo Bar. dic no. qd illa auṫ. ma
lefidei ꝛ in corpo. vnde sumit᷑: loqt᷑ de prescriptione rōne dnij
quādo agit᷑ de prescribēdo dominiū rei: vt ptꝫ ibi in tex. in vbo
dnī nō auṫ ꝓcedit in iurib⁹ incorporalib⁹ pscribēdis: put est hic
110 in seruitute reali de qua ꝓprie loqtur Bart. ¶ † Hinc est qd si
debitor alienat rē p se alteri hypothecatā: emptor prescribit ad
uersus talē hypothecā longo tpe quāuis debitor: ꝛ sic autor sci
ret illā rē esse alteri hypothecatā. l. seqtur. §. si rē. ſ. de vsucap. fm
Cy. ꝛ Ang. in. d. auṫ. malefidei. Spec. ꝛ Jo. an. in titu. de pscrip.
§. j. in versi. quid si debitor. ꝛ in ver. sed nunqd hodie. do. Alex.
in. l. pōpo. §. cū quis. in. vj. fallē. ſ. de acqui. pos. vbi do. Alex. nō
fuit recordatus. de Bar. hic. idē tenet Ange. de are. in. §. ꝫ iste. i
111 viij. colū. insti. de act. ꝛ in. §. furtiue. insti. de vsuc. ¶ † Tertio in
principali articulo cōcludit Bart. p pactū nō posse tolli nec im
pediri prescriptionē: qꝛ pscriptio est introducta ꝓpter bonū pu
blicū. l. j. ſ. de vsuca. ergo ei renūtiari non potest. l. ius publicū. s.
de pac. cū Bar. tenēt Rapha. cu. do. Alex. ꝛ Are. hic. cū multis
alijs cōcor. additis per do. Alexā. quib⁹ adde qd idē tenet Bal.
in. l. si quis post ꝓ. ſ. de fideiu. do. Abb. in rub. de prescri. in vlti.
col. Lud. ro. in repe. rubri. ff. de arbi. in. xx. col. ꝛ in cōsi. ccj. incip.
pro decisione presentis dubitatiōis. in. ij. col. ꝛ istā tene. ¶ Con
trariā opi. tenet Dy. p aliqua fundamēta quib⁹ respōdet Bar.
ꝛ cū op. Dy. tenēt plerique: presertim Bal. hic sibi contrarius. di
cit qd docto. cōiter adherēt opi. Dy. ꝛ qd ipse pro ista parte cō
suluit. Idem tenēt Flo. ꝛ Imo. hic. Bal. ꝛ Ange. in. l. j. C. ne rei
domi. vel tēplo. Bal. in. l. j. in. iiij. colū. C. de sen. que pro eo qd in
terest. Joā. an. in addi. Spec. in titu. de prescrip. super rub. in. ij.
112 col. do. Anto. de bu. in. c. cū non liceat. de prescrip. ¶ † Potissi
mū fundamentū tenētiū istā partē Dy. est: qꝛ prescriptio princi
paliter respicit priuatā vtilitatē prescribētis ꝛ secūdario publi
cam: prout declarat Bar. in. l. j. s. solu. matri. ergo ei pōt renūtia
ri. vt no. Bar. in. l. pe. C. de pac. qꝛ tūc nō sumus in casu. l. ius pu
blicum. s. de pac. Huic fundamento potes dupliciter responde
113 re. † Primo fm Imo. hic qd etiam iuri cōcernēti secūdario bo
num publicū renuntiari nō potest. l. de die. ꝛ. l. attilicinus. s. de
pac. do. iuncta. l. j. s. sol. matri. Hoc etiā patet. in. l. qd de bonis.
§. j. s. ad. l. falci. Secūdo respōde prout dicit no. Bar. in. d. l. ius
publicum. circa fi. s. de pact. qd quando per. l. aliquid statuit᷑ ex
causa publice vtilitatis: licet respiciat principaliter vtilitatē pri
uatam: tamen ei renuntiari non pōt. allegat ad hoc. d. l. de die. l.
ij. ꝛ. l. queadmodum. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. Sed prescriptio vi
detur inducta expresse ob bonū publicum. vt dicit tex. in. d. l. j.
ſ. de vsuca. ergo ei non potest renuntiari: dato etiam qd priuatā
vtilitatem principaliter respiceret. Et sic tene opi. Bar. hic. ꝛ in
114 d. l. j. ſ. de vsuca. † limitat do. Alexā. hic: quādo prescriptioni re
nuntiaretur cum iuramento: tunc bene valeret: per tex. in. c. cum
contingat. cum simi. de iureiurā. vbi in dote: ꝛ sic in iure inducto
principaliter in fauorem priuatum: secūdario publicum: renun
tiatur cum iuramēto: vt hic. ꝛ. c. ꝫ mulieres. de iureiuran. in. vi.
Imo fortius istud etiā procedit scdm eum in prescriptione indu
cta odio alterius: qꝛ iuri introducto in odium alterius potest re
nuntiari cū iuramento. c. significante. de pigno. declarat Bart.
in. l. si quis pro eo. in tertio ꝛ quarto membro principali. ſ. de fi
deius. Et dicit do. Alex. istud vltimum esse bene ponderandū: qꝛ
115 non reperit ab alio scriptū. † Ego aūt reperio [a] ab alio scriptū:
a ꝛ contrariū in terminis tenere Rapha. cu. in consi. clxix. incip. vi
sa copia precepti. ad fi. vbi in terminis statuti disponētis: qd de
bito prescribat᷑. x. annis: ꝛ sic in prescriptione inducta in odium
negligētis petere: nō pōt renuntiari etiam cum iuramēto: ꝛ iura
mentum non validat huiusmodi renūtiationē: per. c. si diligenti.
de fo. cōpe. vbi habet᷑: qd iuri publico non potest renuntiari etiā
cum iuramento: iuncta. l. ij. ꝛ. l. queadmodum. C. de agri. ꝛ censi.
lib. xj. ꝛ. d. l. j. ſ. de vsuca. ꝛ iuncta gloss. not. in auṫ. vt sine prohib.
ma. crediti. ꝛ ita etiā videt᷑ tenere Ang. in consi. lv. incip. Guiliel
116 mus ꝛ Frāciscus. ad fi. ¶ † Quarto inquātū Bar. tenet nō pos
se per pactū renūtiari statuto disponēti quod debito prescriba
tur. x. annis: eo qꝛ talis prescriptio est odiosa: qꝛ currit ex sola ne
gligentia non petētis. l. fi. in fi. C. de edic. di adri. tollen. aduerte.
qꝛ illa. l. fin. in fi. loqtur in prescriptione. xxx. annorū: illa bene est
odiosa: qꝛ ꝓcedit absque titulo: ꝛ bona fide ex sola negligentia nō
petentis: ergo nō videt᷑ facere ad propositū Bar. ¶ Defenden
do Barto. dic no. qd ista prescriptio statutaria. x. anno. est subro
gata in locum illius pscriptionis. xxx. anno. Ideo assumit eius
naturā: ꝛ censet᷑ etiam ipsa odiosa: vt expresse no. Bal. in. l. in cō
tractibus. in prin. in. j. no. per illum tex. C. de nō nume. pecu. vbi
117 no. Bal. † qd prescriptio statutaria minuens prescriptionē lon
gioris tēporis: assumit eius naturā: ꝛ ita etiā dicit idem Bal. i
c. si quis per. xxx. in vlti. colū. si de feu. fue. cōtro. inter do. ꝛ agna.

a ¶ Ego aūt reperio. Adde tu qd etiā ante cōmē. hanc opi. ꝫ Hostien. in sum. de pre scrip. in. §. q res. v. opin. tū est. et po nit etiā Fel. in rub. de p scri. col. vij. versic. fallit quarto.

patet: qꝛ ista prescriptio statutaria .x. annorum currit ex sola ne-
gligẽtia non petẽtis: sicut ꝛ illa .xxx. anno. l. sequit. §. si viã. ff. de
118 vsuca. ¶ † Quinto et vltimo diligenter aduerte in practica ad
cautelã quã tradit Bar. ad impediendum prescriptionem statu
tariã: qd per pactum expressum agat qd finita prescriptione per
lapsum .x. annorũ prefixorum a statuto: iterum deberi incipiat: ꝛ to
ties incipiat deberi quoties completa fuerit: per tex. qui prima
inspectione videt bene facere in. l. sicut in annos. in prin. ff. quib.
mo. vsusfr. amit. adde Bal. in repe. l. cũctos populos. quã pauci
habẽt. in .xl. colũ. C. de sum. trini. vbi per istã cautelã Bar. no. qd
illud qd nõ põt fieri per viam renũtiationis: fiat per viã repetite
obligatiõis: ꝛ ideo põt testator: ꝛ possunt contrahẽtes ita dicere
quoties prescriptũ fuerit toties iterum deberi volo: qꝛ desinẽtia
vnius est origo alterius sm Bal. in. l. ij. C. vt in pos. leg. Idẽ te-
net Flo. in. l. si vsusfructus alterius anni. ff. qui. mo. vsusfr. amit.
do. Barth. vero. in cau. xciiij. ꝛ per eũdẽ in cau. c. ꝛ. cix. ¶ Licet
oẽs teneant istam cautelã Bart. mihi nullatenus placet. Mo-
ueor: qꝛ per eã fieret expressa fraus statuto: cõueniẽdo qd elapso
decẽnio: ꝛ sic decursa prescriptione statutaria iterum deberi inci
piat. Ista conuentio ad nihil aliud fit: nisi vt fraudetur statutum:
ergo nihil valet: p. l. fraus. ff. de legi. ꝛ. l. nõ dubiũ. C. cõia de leg.
Et cũ partes nõ possint directo ꝛ expresse renuntiare tali statu-
to eo qꝛ cẽsetur odiosum: ꝛ qꝛ est introductũ ꝓpter bonũ publi-
cũ: put vtrũqꝫ habes hic p Bar. certe per indirectũ derogaret:
cõtra regulã. c. cum quid vna via. de re. iur. in. vi. ꝛ sic per talem
cõuentionem statutũ redderet elusoriũ ꝛ impositum vbis ꝛ non
rebus: contra. l. ij. ad fi. C. cõia de lega. ¶ Scdo in contrariũ be-
ne facit text. in bono simili valde no. in. §. emphyteosi. iuncto. §.
neqꝫ illud. in aut. de nõ alie. col. ij. dicit i. §. emphyteosim. qd res
ecclesie nõ põt dari in emphyteosim vt trãseat vltra duos here-
des: ꝛ sic vltra duas generatiões accipiẽtis: scꝫ p se filijs ꝛ nepo
tibus ꝛ nõ vltra. Postea in. §. neqꝫ illud. dicit egregie: qd si fa-
cit pactũ expressum qd post illos duos heredes etiã tertius pse-
ratur alijs: ꝛ de nouo debeat inuestiri: tale pactũ nihil valet: eo
qꝛ esset i fraudẽ legis: qꝛ p illud pactũ emphyteosis ecclesiastica
redderet perpetua. Ita formalr dicit ibi tex. Sic in proposito si
vera esset cautela Bar. per eam actio perpetuaret ꝛ efficeret p-
petua cõtra dispositionẽ statuti expresse volẽtis: qd prescribat.
x. annis. Ad idẽ bñ facit qd tenet do. Card. i cle. j. §. fi. in penu. q.
119 de reb. eccle. nõ alie. vbi tenet † qd prelatus qui ꝓhibetur locare
ad longum tẽpus: ꝛ sic ad .x. annos: vt ibi est tex. cũ glo. si locaue
rit ad nouẽ annos cũ pacto de renouando locationẽ ad alios no
uem annos inchoãdos a die finite prime locationis: ista cõuen-
tio nihil valet: eo qꝛ videt fieri in fraudẽ legis prohibentis pre-
latum posse locare ad longum tẽpus: allegat in argumentum. c.
quanto. de priui. refert ꝛ no. sequitur do. Alexã. in cõsi. lxviij. pri
mi volu. incip. visis duobus elegantissimis consilijs. vbi no. loq
tur: ꝛ tenendo istam partẽ contra oẽs: ꝛ sic qd ista cautela non sit
vera: nõ obst. tex. in quo solo se fundat Bart. in. l. sicut in annos.
in prin. ff. quib. mo. vsusfru. amit. qꝛ ille tex. nihil facit: ꝛ ad illum
tex. respõde: prout formaliter respõdet Bal. in. l. vnica. in princ.
C. de cad. tol. in. ij. col. in ver. secũdo no. argumentum ad questio
nem: qd ibi testator disponit super re sua propria: constituẽdo i
ea vsumfructum: ꝛ eo finito iterũ renouando: ꝛ istud potest opti
me facere vt ibi: sed istud non põt fieri in casu nostro: qꝛ esset con
tra ius publicũ ꝛ in fraudẽ statuti. ¶ In ea. glo. ibi volo conue-
120 niri heredẽ. † No. ex ista gl. sm Bar. qd si testator ordinauit he-
redẽ certo loco posse conueniri: puta in loco domicilij: ꝛ expresse
ꝓhibuit ne alio loco possit cõueniri: lꝫ de rigore iuris oĩ loco sit
obligatus ꝓpter characterẽ: qꝛ sicut character ita obligatio se-
quitur eũ quocũqꝫ loco. l. fi. C. de prescrip. lon. tẽpo. tñ de equita-
te obstat exceptio: propter voluntatẽ testatoris: nisi sm Bart. ꝛ
alios: heres dolo faciat ne ibi conueniat vt sic legatariũ fraudet
legato. Sic etiã limitat illud qd subiungit glo. de eo qui post cõ
121 tractum est effectus clericus † qꝛ si in fraudẽ statuti fecit se cleri-
cari: vt habes per Bar. in. l. j. ff. de fer. Io. an. in. c. j. de oblig. ad
ratioci. cũ cõcor. hic additis per do. Alexã. ꝛ istã glo. not. etiam
Bal. in. c. j. de eo qui ar. bel. dep. ꝛ in. l. affinitatis. in fi. C. cõia de
suc. ¶ Adde etiã qd de ista gl. Bal. in infinitis locis facit festũ
122 Bal. in. l. ij. circa med. C. vt i pos. leg. notat hic esse gl. sing. † qd
si testator disponeret qd heres nõ posset conueniri sub iudice cõ
petenti: non valet talis dispositio testatoris: qꝛ est contra ius pu
licum. Alibi idem Bald. in. c. ecclesia sancte Marie. in. iij. col. de
123 consti. reputat istam gl. esse sing. ad aliud † qd si laicus per statu-
tum municipale tutus contra creditorẽ prescriptione triẽnij fa-
ctus esset clericus: an virtute huius statuti poterit se tueri in cu-
ria episcopali. Io. an. in. c. ij. de excep. in. vi. dicit: qd hec questio
fuit disputata Bononie ꝛ fuit determinatũ qd non: qꝛ nõ debet
ditari de alieno: sed Bal. dicit qd effectus clericus mutat forum nõ
tamen perdit ius qd est sibi quesitum. ita dicit esse gl. singu. hic.

quia hec exceptio in perpetuum estimat: ꝛ statutũ qd equipara
tur sententie diffinitiue nõ extinguit vires loci mutatione. l. cum
quedam puella. ff. de iurisdi. om. iudi. Istam glos. etiam reputat
singu. Bald. in. c. nõnulli. in. viij. colũ. de rescrip. idem Bal. in. c.
fi. in penul. col. in fi. de fer. ¶ In ea. glo. ibi Item qd dicit cõdi-
24 tio scꝫ tacita. Reprehẽdit Bar. ꝛ cum eo alij oẽs tenẽt † qꝛ con-
ditio tacita ita impedit ortum obligationis sicut expressa: vt est
glo. in. l. item qꝛ. ff. de pac. Tu salua no. istam gl. qꝛ verũ est quã-
do tacita conditio inest obligationi: secus si inest executioni. gl.
est in. l. ita demũ. per illũ tex. ff. de arbi. gl. in. l. iij. C. eo. vbi etiam
Bal. Idem tenẽt Bar. ꝛ alij in. d. l. item qꝛ. ꝛ subtiliter Bald. in
illa. l. iij. C. de arbi. ꝛ in. l. si ex cautione. in. viij. q. C. de nõ nu. pec.
ꝛ melius quã alibi Bal. in. c. fi. in. ij. col. de presumptio. vbi p eũ
subtiliter declarat: quomodo cognoscat an cõditio insit obliga-
tioni an executioni dixi in. d. l. item quia. ¶ In ea glos. ibi. Itẽ
ad id qd dicit de tempore est contra. C. eod. l. fi. Barto. ꝛ alij me-
lius respondẽt: qd hic loquitur in obligatione personali q ossi-
bus ꝛ psone coheret: vt character quidam: iuxta glos. in. l. iij. ff.
pro soc. ibi autem loquitur i dominio ꝛ sic in iure reali qd solum
adheret corpori: sicut annulus digito: et vestis corpori: ideo ista
adherentia potest esse localis ꝛ temporalis. ¶ In ea. glo. ibi: itẽ
argumentum contra. C. vt in pos. lega. l. ij. ꝛ sic ad fi. glo. Aduer
125 te in illa. l. ij. est tex. † qd testator potest remittere heredi satisda-
tionem de prestandis legatis vel fideicõmissis. Amplia mirabi
liter vt istud procedat etiam si heres sit vnus dilapidator bono
rũ: ad adhuc testator potest ei remittere talẽ satisdationẽ. tex. ha
bes de hoc valde no. in. l. fi. in prin. ff. vt le. no. cauea. Adde qd si
militer testator potest remittere cautionem mutianam. ita notat
Ang. i. §. prefate. per illũ tex. in aut. de nu. co. iiij. Tu vltra An.
adde de hoc tex, not. in. l. fi. ff. de mano. test. ¶ Nunc videndũ est
que sit ratio: quare testator possit remittere satisdationem here-
di de prestandis legatis vel fideicõmissis. d. l. ij. ꝛ tñ nõ potest re
mittere satisdationem de vtendo ꝛ fruendo arbitrio boni viri. l.
penul. C. vt in pos. leg. ꝛ. l. j. C. de vsufr. Gl. in. d. l. penul. assignat
duas rõnes diuersitatis. Bar. ff. in. j. col. reprehẽdit primã: ꝛ se
quit secũdã: qꝛ inuitaret ad delinquendũ: istam rationẽ etiã te-
net Barto. in. l. pactũ inter heredẽ. ff. de pac. ꝛ in. d. l. j. C. de vsu-
fru. Confirmat qꝛ talis remissio de vtendo ꝛ fruendo arbitrio bo
ni viri sonat in turpitudinẽ: qd vsufructuarius possit dilapida-
re ꝛ abuti: ideo nihil valet: ista ratio quã tenet bar. nõ videt esse
bona duplici rõne. Prima qꝛ scdm eã etiã ipse heres nõ posset
remittere vsufructuario talem cautionẽ de vtẽdo ꝛ fruẽdo arbi-
trio boni viri: eo qꝛ similiter inuitaret ad delinquendũ cõtra. l. si
vnus. §. illud. ff. de pac. ꝛ tñ ipse heres põt eã remittere vt ꝓbat
tex. in. d. l. pe. in verbo testõ a cõtrario sensu gl. Bart. in. d. l. j. C.
de vsufr. ꝛ sup hac difficultate Rapha. cu. relinqt cogitandum.
Imo. rñdet qd ideo heres põt remittere vsufructuario illã cau-
tionẽ de vtẽdo ꝛ fruẽdo arbitrio boni viri: eo qꝛ heres posset to
tũ donare: ꝛ sic in re ꝓpria qlibet est moderator ꝛ arbiter etiã in
abutẽdo: vt superius dixi: ista rñsio Imo. nõ est bona: qꝛ etiã ipse
testator potuisset totũ donare vsufructuario: imo potuisset circ-
linqre ꝓprietatẽ: ꝛ tñ p hoc nõ põt remittere cautionẽ de vtẽdo et
fruẽdo arbitrio boni viri: vnde tutius est tenere ꝯ gl. predictas:
qd sicut testator nõ põt remittere cautionẽ de vtẽdo ꝛ fruẽdo ar
bitrio boni viri: qꝛ remissio sonaret in vitiũ ꝛ dolũ: ita etiam nec
heres eius possit remittere: qꝛ inuitaret ad delinquẽdũ. ꝛ in. d. l.
126 pe. † nõ dꝫ sumi argumẽtũ a cõtrario sensu: qꝛ resultaret absur-
dus intellectus. l. ij. cũ gl. C. de cõdi. inser. vel potes dicere qd ta-
lis cautio põt ab herede remitti tacite: non petẽdo eam: ita ꝓce-
dit gl. ꝛ Bar. i. d. l. j. C. de vsufr. nõ aũt posset p pactum expresse
remittere. Sicut etiã iuramẽtũ calũnie põt tacite remitti nõ pe-
tẽdo aut nõ prestãdo: nõ aũt expresse. l. ij. §. sed qꝛ veremur. C. de
iur. calũ. glo. no. in. l. sed si inter. in princ. ff. de serui. vrba. predio.
¶ Scdo principalr contra istã cõem rõnẽ facit: qꝛ nõ videt ve-
rum qd per talem remissionẽ inuitaret vsufructuarius ad delin-
quendũ: qꝛ si dolose aliquid faceret in rem qua hꝫ vsumfructum
qd bonus vir non fecisset: puta qꝛ deteriorar et rem: posset expel
li ab vsufructu. l. amplius. §. fin. ff. de dam. infec. Ita in terminis
nostris in vsufructuario, tenet Pa. de cast. in aut. qui rem. C. de
sacrosan. ecc. ergo non videtur verum: qd per hoc daretur mate
ria ad delinquendum. Et per ista cum laude Dei remanet vtili-
ter: vt puto expedita ista lex.
1 ☞ Cautio que non debuit interponi si fuerit interposita an cõ
mittatur. remissiue.
Stipulatio interposita sup aliquo actu an semp intelligat scdm
naturam actus super quo interponitur: remissiue ꝛ qñ. nu.
2 Legatarius si stipulet ab herede: seruũ in specie sibi legatum nõ
esse fugitiuũ: nihil plus sibi debetur quã esset in legato. ꝛ nu. 6.
non procederet quando legatarius esset grauatus dare aliquid
heredi: vel quando heres vellet teneri.

Stipulatio

Stipulatio dicitur pendere tanquam accessoria ab actu super quo interponitur.
4 Verba debent aliquid operari.
5 Dispositio huius tex. quod procedat in titulo lucratiuo: secus in titulo oneroso: quia tunc tenetur.
7 Donans licet nõ teneaẽ de euictiõe: tamen si promittit tenetur.

I legati serui. Stipulatio erronea q̃ interponi nõ debebat si sit interposita non obligat in effectu. h. d. ⁊ sic loqui tur in herede errante scd̃m intellectũ glos. ij. ⁊ de hoc an cautio que non debuit interponi si fuerit interposita cõmitta tur: vide subtiliter ⁊ plene Bar. post Dy. in. l. si patronus. ff. de
1 dona. vel scd̃m alium intellectum glos. iij. † Stipulatio simplici- ter interposita etiã a sciẽte intelligiẽ scd̃m naturã actus sup quo interponitur. h. d. concordãtes sunt in glo. Istum passum an sti pulatio semp intelligaẽ scd̃m naturã actus super quo interponi tur: late disputaui arguendo ad partes: in rub. ff. de verb. oblig. Ad ibi plene dicta me remitto. ¶ Diuiditur ista lex in tres par tes. In prima poniẽ thema et decisio. In secũda ratio decidẽdi. In tertia ratio rationis: secũda ibi quia qualis est: tertia ibi nec
2 vllum in legato dãnum. ¶ † No. j. ex hoc tex. qd̃ si legatarius sti puletur ab herede seruum in specie sibi legatum non esse fugi- tiuum: per talẽ stipulationẽ nihil plus debetur quã esset in lega to: q: heres debet prestare talem qualis est: vt hic in text. ⁊ l. si a substituto. §. fin. in fi. s. eo. Et stipulatio diciẽ pẽdere tanq̃ acces- soria ab actu super quo interponitur: dicit text. in. l. v. §. conuen tionales. ff. de ver. obli. Alibi dicit tex. in. l. j. §. si quis sub condi tione. ff. vt leg. no. caue. allegatus in glos. stipulationi easdẽ con- ditiones ⁊ causas inesse que in legato: et sic pondera fortiter qd̃ isto modo stipulatio interposita nihil operatur: prout dicit iste tex. ibi nihil veniet in stipulatione: ⁊ sic habes per hunc text. no
3 tare magnã ampliationẽ ad regulã que habet † qd̃ stipulatio in terposita super aliquo actu: intelligiẽ ⁊ regulatur scd̃m naturam illius actus super quo interponiẽ: vt iuribus allegatis in gl. vt procedat etiã si isto modo intelligẽdo stipulatio reddaẽ inutilis et sine effectu: tex. est hic notabilis et peregrinus: licet nemo ad hoc aduertat. Sed hoc videẽ contra regulam. l. si qñ in prin. cũ
4 similibus. j. eo. ⁊ c. si papa. de priuile. in. vj. † q: verba semper de bent sic intelligi vt aliquid opereñẽ: imo non solum clausule: sed etiam quodlibet minimũ verbũ debet esse cum effectu aliqd ope rãdi fm Bal. qui millies allegatur ad hoc: in rubri. C. de contra hen. emp. in. ix. q. et ante eum glos. in. c. solite. in verbo tanq̃. de maio. et obe. ⁊ glo. in. l. j. in glo. j. ff. quod me. cau. ⁊ in. l. j. §. ait pre tor. ff. de vi ⁊ vi. ar. respondet Bal. i. d. rub. C. de contrahẽ. emp. in. ix. q. qd̃ verba debẽt intelligi vt aliquid opereñẽ: ita tamẽ qd̃ intelligañẽ scd̃m naturam rei deducte in ꝯtractu. Ita dicit nota re Inno. i. c. ex literis. de iure patro. ⁊ dicit patere in. l. si stipula tus. ff. de vsuris. ⁊ ita etiam dicit idẽ Bal. in. l. si a procuratore. C. manda. vel aliter ⁊ secundo. Tu responde qd̃ illa regula pro- cedit in stipulatione principaliter interposita. secus quando ac- cessorie interponitur: vt hoc tex. cum concordantijs allegatis: in gl. Tamen ad idem qd̃ stipulatio interposita nihil opereẽ: facit text. in. l. fluminum. §. an vitium. ⁊ in. l. si edibus. ff. de dam. infe. quas Bar. alle. post Iac. de arena. ⁊ illi tex. assignant rationem. Itẽ aduerte qd̃ iste tex. ꝓcedit in titulo legati qui est lucratiuus: vt. l. si hereditatem. ff. manda. secus est in contractu oneroso vt
5 emptionis ⁊ venditiõis: † q: vẽditor promittens seruũ venditũ non esse fugitiuũ indistincte tenetur si reperiaẽ cõtrariũ: cũ pre- tium recipiat ⁊ maius pretiũ vt ita se obliget. l. si ita quis. ff. de euic. ⁊ l. si apud. C. de edili. acti. quas allegat glo. fin. pro contra
6 rijs. † Hinc infertur: qd̃ si i isto tex. seruus fuisset legatus nõ pu re sed sub conditione si legatarius daret certum quid heredi: et propter promissionem heredis asserentis seruũ legatum nõ esse fugitiuũ: legatarius adimpleuit cõditionẽ: ⁊ sic soluit quantita tem: q: isto modo versatur in dãno: tunc heres tenetur ad inter- esse si seruus reperiatur fugitiuus fm Pau. de ca. hic in lectura Bononiensi: qui dicit per alios non tangi ⁊ esse substantiale. re fert etiam: ⁊ simpl'r sequitur do. Alex. hic. ¶ Secũdo limita qñ heres expresse vellet teneri contra naturam legati de vitio serui fugitiui: tunc obligaretur non ꝓpter interesse dãni qd̃ non pati tur legatarius: sed ꝓpter interesse lucri cessantis ad qd̃ heres si-
7 mul potuit se obligare † sicut donans qui non tenetur de euictio ne tamen si promittat obligatur. l. aristo. in fi. cum glos. ff. de do- na. fm Barto. ⁊ communiter alios hic. quãuis Iaco. de are. te- nuerit contrarium: per aliqua iura quibus respondet Barto. et bene: ⁊ cum Iaco. de are. tenuerunt Ray. et Bal. hic: sed teneas precedentem que est magis communis. ⁊ dicit Raph. ideo hic: quod opi. Iaco. de are. est falsissima.
1 ☞ Testator si legat rem pignori obligatam quando ⁊ quibꝰ casibus tenetur heres eam luere. nu. 7. et nu. 9. ⁊ nu. 17. et. 20.
2 Argumentum de re aliena legata: ad legatum rei pignorate va let. et numero. 7.
3 Voluntas testatoris in vltimis voluntatibus tanquam regina attenditur.
4 Testator legans rem suam alteri obligatam: an videatur legare talem qualem habet.
5 Testator intelligitur minus grauare heredem quam sit possibi le. et numero. 13.
6 Ius pignoris proprie non respicit rem sed personam.
8 Legatum factum valde amico: equiparatur legato facto coniun cte persone.
Dispositum inter coniunctos sanguine q̄ habet locum inter cõ- iunctos non leui amicitia.
9 Heres et non legatarius tenetur luere rem legatã quando alias legatum esset inutile.
10 Heres tenetur soluere collectas ⁊ onera pro vsufructuario quã do aliter legatum esset inutile.
11 Heres tenetur perquirere rem legatam absentem in longinquo sumptibus proprijs et non legatarij.
12 Res obligata pro tanto quantum valet ⁊ vltra: videtur exiuisse patrimonium obligantis ⁊ pro alienata habetur.
14 Testator si rem in testamento legatam pignorauit: quando in- telligatur legatum reuocasse. et nu. 20.
15 Creditor habẽs rem debitoris obligatã pro tãta summa quod non sit verisimile qd̃ debitor illam luat: habetur loco domini.
16 Experientia rerum magistra.
17 Res legata si per testatorẽ ex eiꝰ debito vel heredis fuisset obli gata: an heredes tenetur luere.
19 Tex. in hac. l. quod generaliter procedat in re obligata pro de- bito hereditario: ⁊ etiam pro debito alieno.
20 Intellectus ad istum tex. communiter reprehenditur.
21 Heres non tenetur rem legatam per se pignoratam luere: si te- stator in testamẽto sibi permisisset quod posset talem rem ꝑ suis necessitatibus pignorare.
22 Si testator legauit mihi rem meam per me obligatam: heres te netur eam luere.
23 Si in legato vniuersali reperitur res obligata legatarius ⁊ nõ heres tenetur luere.
Legatum vniuersale semper transit ad legatarium cum onere suo.
24 Mercator qui legat apothecam pannorũ q̄ intelligitur illam legare cum debitis et creditis.
25 Cõsuetudo si extet quod mortuo parochiano sacerdos habeat illius vestes: heres non tenetur luere vestes pignoratas.
26 Legatarius ⁊ non heres luit rem sibi legatam que ante testamẽ tum facto legatarij erat obligata.
27 Actio ex testamento quod non producatur ex tacita voluntate testatoris.
28 Testator in eius testamento non potest inferre preiudicium cre ditoribus suis.
29 Voluntas tacita q̃uis ex coniecturis non tantũ operatur quã- tum expressa.
30 Ex ea volũtate testatoris agi potest: que ad dispositionẽ trãsit.
31 Tacitũ habetur pro expresso quando transit ad dispositionem.
32 Omissum a testatore in scriptura ⁊ in prolatione verborum di- spositiua habetur pro omisso.
Non creditur testatorem voluisse: nisi illud quod expressit.
33 Tex. in. l. nutu. j. de lega. iij. loquitur de tali nutu per quem volũ tas perpendatur.
Fideicommissa vniuersalia non possunt relinqui nutu.
34 Intel. ad. l. iij. C. de legatis.
35 Ignorantia non toleratur nec presumitur in facto ꝓprio: ⁊ quã do toleretur. nu. 36. et. 37.
38 In facto alieno ignorantia presumitur. et nu. 40.
39 Dominus ex contumacia procuratoris citati: nõ dicitur verus contumax.
41 Scire factum alienum ille presumitur qui illud indagare tene- tur ratione officij.
Pastor non excusatur: si lupus oues comedit ⁊ nescit.
42 Facta nobilium presumuntur nota et ideo non toleratur igno- rantia.
43 Scientia presumitur in factis illicitis: et non ignorantia.
44 Solutione eius quod debetur etiam facta a penitus extraneo tollitur omnis obligatio.
45 Legatarius quod quatuor temporibus potest petere sibi actio nes cedi per creditores contra heredem.
Exceptio cessionis: ⁊ omnis exceptio que nõ impugnat senten- tiam: potest opponi contra sententiam.
46 Non possidens quod possit petere cessionem sibi fieri.
47 Exceptio que obstat cedenti: non obstat cessionario.

1 Si res obligata. †Rem legatā que est pignori obliga-
ta cogit heres liberare in tribus casibus hic positis:
in quibus si legatarius eam luat cedende sunt actio-
nes contra heredem: vel via exceptionis, vel officio iudicis. h. d.
ista magistralis solēnis lex. ⁊ dicit Rapha. cu. hic circa prin. qd
non est lex in hoc titulo que habeat materiam magis inuolutā
et peius declaratā. ¶ Diuidit sm Barto. ⁊ cōiter scribentes in
duas partes pincipales. In prima ponit in quibus casibus te-
neatur heres liberare rem legatam que sit obligata. In secunda
ponit per quē modum heres cogat liberare si creditores cōue-
niant legatariū hypothecaria. scda ibi qd si testator. Rursus pri
ma principalis subdiuidit in duas particulas. In prima ponit
vnam regulā quādo testator scienter legauit rem obligatam cū
vna exceptione. In secūda ponit aliam regulam quādo testator
legans ignorabat rem obligatā cum duabus exceptionibus. se
cunda ibi nesciat. ¶ Nota primo ex hoc tex. duas regulas cum
tribus exceptionibus: † et sic in effectu habes tres casus: in qui
1 bus si testator legauerit rem pignori obligatā: heres tenetur eā
luere ⁊ liberare: scz quando testator sciebat eam esse obligatam.
Item quando ignorabat sed verisimiliter candē vel aliā fuisset
legaturus: qr forte erat cōiuncta persona testatori: vel quādo ali
quid superesset legatario exoluto ere alieno. ¶ Examinemus
per ordinem pro intellectu tex. istos tres casus. ¶ Primus ca-
sus est: quādo testator legās sciebat illā rem esse pignori obliga
tam: vt hic. ⁊ §. sed si rē suam. insti. de lega. ⁊ l. predia. C. de fidei.
2 et. l. licet. ff. de do. prele. † Adde bene facere: quia bonum est argu
mētum de legato rei aliene ad legatum rei obligate: ita equipa-
rat tex. in. §. sed si rem suam. insti. de lega. sed quando testator le-
gat rem alienā scienter: intelligit grauare heredem vt eam redi-
mat. l. cū alienā. C. de lega. ⁊ l. nō dubiū. in fi. ff. de leg. iij. ergo si-
militer quando testator scienter legat rem obligatam: intelligit
grauare heredē qd eam luat ⁊ liberet: ⁊ hoc verum nisi aliter ap
pareat de animo testatoris vt subiungit text. qr in hoc fallit oīs
regula in vltimis voluntatibus preter. l. nemo potest. cum simi
3 libus. s. eo. † eo qr volūtas testatoris tanq̄ regina attendi debet
que regulat vltimas volūtates: ita dicit iuriscōsultus. in. l. in cō
ditionibus primū locū obtinet. in prin. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ in
l. non aliter. ff. de lega. iij. Stat ergo qd qñ testator scienter legat
rem obligatā qd heres tenet eam liberare. Ex quo habes corre
4 larie notare: † qd testator legans rem suam alteri obligatā nō vi
det legare talē qualem hz: ⁊ sic videt solū legare illud ius luendi
qd habet. ¶ Cōtra istud fortiter opponit qd imo testator nūq̄
debeat videri grauare heredem onere luendi: qr quādo testator
hz aliquod ius in re vel ad rem vel pro re: illud tantū legare vi
det ⁊ non plus. l. apud iulianū. §. idē iulianus. s. e. ⁊ l. si domus.
§. fi. j. eo. Item liberatur heres quādo rem legatam tradit talem
qualis est: vt dicit text. in. l. seruo legato. §. si fundus. ⁊ in. l. lega-
tum. §. fin. j. eo. ⁊ in. l. si a substituto. §. fin. in fi. s. eo. ⁊ in. l. s. proxi
me precedenti: ⁊ quātūcūq̄ illud ius qd hz testator sit finiturum
eius morte: ⁊ sic nullā sit allaturū vtilitatē legatario: illud tantū
ītelligit legare ⁊ nō plus: ideo si habeat solū ius vsufruct⁹ illud
tantū intelligit legare quāuis finiat eius morte. tex. est in. l. vxor
5 patrui. C. de lega. ⁊ in. l. qd in rerū. §. j. s. eo. † vt sic testator intelli
gatur minus grauare heredē q̄ sit possibile. l. vnum ex familia.
§. si rem. ff. de leg. ij. cum ergo in casu nostro testator in re legata
habeat dominiū: item habeat ius luendi: illud tantū intelligit
legasse qd hz: ⁊ nō plus: ergo videt qd idistincte onus luendi rē
pignoratam nunq̄ debeat ad heredē spectare: sed semper ad le-
gatarium. Ang. reputat istud contrarium esse multū difficile: lz
nō ita plene illud formet nec ipse nec aliqs scribētiū; et respōdet
qd non intelligit testator legare plus iuris q̄ habeat quātitati-
ue sed qualificatiue sic: vt hic intelligēdo de illa qualitate que in
iure hypothece cōsistit vt hic plenius per eū: ⁊ sequit do. Ang.
de perillis: sed ista solutio sm Joā. de imo. diuersificat casus: sed
non instruit. Alio modo rūdet Bar. in. l. si domus. §. de euictiōe
in. ij. colū. j. eo. qd iste tex. loquitur quādo ius quod deficit testa-
tori est tale per qd res possit a legatario auocari ⁊ in totū euinci
ideo tūc seruatur distinctio tex. qd qñ testator est sciens: videatur
velle qd legatarius habeat cum effectu: ⁊ nō possit ab eo auocari
p hypothecariā: secus quādo per tale ius nō sequeret euictio in
totum: vt in cōtrarijs. Istā sol. sequunt Imo. Flo. ⁊ do. Alex. cir
ca fi. ⁊ latius Pau. de ca. hic. Eam etiam sequitur Bal. in. l. pre-
dia. C. de fideicō. Et ista sol. cōiter tenet: sed pro certo ista solutio
Bar. ⁊ communis non eneruat difficultatem qñ vt dixi. s. testator
videt solum legare illud ius qd hz in re etiā si sit periturum eius
morte: ⁊ ex hoc legatū reddatur in totū inutile. d. l. vxor patrui.
⁊. d. l. qd in rerum. §. j. ergo lz in casu nostro respectu iuris hypo
thece sequatur in totum euictio rei legate: ⁊ sic legatū reddatur
inutile: tamen nō censetur testator legasse nisi illud ius qd habet
quāuis futurum inutile: nisi saluando cōmunē solu. dicas qd ibi
nihil potest imputari heredi qui non potuit facere quin ipsum
ius qd habebat testator in re legata per eius mortem extingue
retur: sed hic bene fuit in facultate heredis facere ne res legata
obligata posset per hypothecariā auocari eam liberādo: vnde
potest imputari heredi si eam nō luit: ex quo testator sciebat eā
obligatā. Alio modo respondet Rapha. cu. in. d. l. si domus. §.
de euictione. qd verum est: qd testator videt legare ius qd habet
6 in re: sed † ius pignoris non ppñe respicit rem sed personam: qr
ista qualitas pignoris inerat ex facto testatoris qui eam pigno-
rauit. Unde ex natura qualitatis testator vel eius heres tenebū
tur luere sm do. Pet. de bexu. hic. Sed ista vltima solu. parūva
let: reputo cōtrariū esse valde difficile: prout etiā dicebat Ang.
quāuis Pau. dicat nō esse: qui forte nō bene gustauit difficulta
7 tem contrarij. ¶ † Secundus casus. tex. est quado testator igno
rans rem esse pignoratam legauit: sed verisimiliter si sciuisset eā
dem vel aliam eque bonā et nō obligatam fuisset legaturus: vt
hic. ⁊. d. l. predia. in scdo respōso: puta: qr legatarius erat cōiun-
cta persona testatoris: vt hic in glos. sicut quando testator legat
ignoranter rem alienā coniuncte persone: nam tunc heres tenet
eam redimere: vt. l. cum alienā. C. de lega. allegata in glos. ⁊. d. l.
predia. ita quādo res pignorata legat cōiuncte persone testato-
ris: cum vt dixi supra equiparentur legatum rei aliene: ⁊ legatū
rei obligate. d. §. sed ⁊ si rem suā. insti. de lega. Idem quādo pre
cessisset magnū meritū legatarij sm Bal. in. d. l. predia. Addo
aliud notabile exemplum: quādo legatarius erat valde amicus
testatori: iuxta. l. late culpe. §. amicos. in verbo non leui amicitia
8 ff. de ver. signi. ⁊ ibi glo: notabilis: † nā talis valde amicus equi-
parat coniuncto sanguine. l. cū allegas. C. de castren. pec. in. lib.
xij. Bar. in. l. nō solū. §. qui aliena. in. j. col. ff. de procu. Joā. and.
⁊ do. Abb. in. c. fin. de postulā. nam illud qd disponitur inter cō
iunctos sanguine: hz locū inter amicos nō leui amicitia coniun
ctos: sz gl. in. c. requisisti. ⁊ ibi do. Abb. expressius: ita no. de te-
stamē. de qua plenius dixi post alios: in. l. exigēdi. C. de procur.
late do. Ale. qui videt aliud sentire: in repe. l. sepe. in. lv. colū. ff.
9 de re iudi. ⁊ in l. j. §. lex falcidia. in. j. ⁊. ij. col. ff. ad. l. fal. ¶ † Ter-
tius casus est: quādo nihil esset supfluū in re legata soluta quāti
tate debita: ⁊ sic legatū non contineret vtilitatem si onus luendi
spectaret ad legatarium: tunc indistincte spectat ad heredē: etiā
si testator ignorauit rē fuisse obligatā: ita intelligit gl. hic: in ver
bo: non pōt: ⁊ cōiter doc. antiqui: glo. ⁊ Ang. in. d. l. predia. ⁊ gl.
in. d. §. sed ⁊ si rem suam. institu. de lega. eo quia lex isto casu facit
coniecturā qd testator voluerit onus luendi ⁊ liberandi rem le-
gatam potius pertinere ad heredē q̄ facere legatū inutile. l. pla
ne. §. qd si rem. s. eo. ¶ Ego vltra alios pro isto intellectu addo
bene facere: tex. in. l. qui cōcubinam. §. qui hortos. cū glo. fi. ff. de
10 leg. iij. † vbi heres tenet soluere pro vsufructuario tributa ⁊ one
ra reipublice: qñ als legatum tale esset inane ⁊ nihil emolumenti
afferret: quē tex. ad hoc cōmendat Bar. in. l. his verbis. §. j. ff. de
leg. iij. ⁊ ad hoc reputat singularem Areti. in. l. huiusmodi. ff. de
ver. obli. Ad idē adde bene facere illud qd voluit Bar. ⁊ docto.
11 in. l. cum seruus. ⁊ in. l. cum res. in prin. s. e. † qd quando res lega
ta est absens multum in longinquo: tunc sumptus perquirendi
spectat ad heredem: ⁊ ita videt testator sensisse: qr si spectaret ad
legatariū: legatū nullā haberet vtilitatē: ⁊ sequit etiā do. Abb.
in. c. indicāte. de testa. Sed iste ītellectus nō videt bonus cū tex.
loquat affirmatiue ⁊ dicat vel nisi nō pōt aliqd esse superfluū ex-
soluto ere alieno: ⁊ subaudire negatiuā: nō put facit in gl. in ver
bo vel pōt sumēdo ex dictione nisi diuisim posita vt importet si
nō: est destruere. tex. ⁊ exponere albū p nigro. Itē legatū valet:
lz legatarius tm̄ soluat quātū valet res legata: vt. l. ⁊ si equo. j. c.
¶ Unde An. hic intelligit simpliciter istū tex. prout iacet affir
matiue nulla facta suppletiōe: qd si res erat obligata pignori p
minori quātitate quā valeret: ⁊ sic aliqd pōt esse superfluū dedu
cto ere alieno: vt dicit litera: ⁊ tunc heres tenet indistincte luere
etiam si testator ignorauit eam esse obligatam: ita ppñe loqtur
iste tex. si aūt erat obligata p tanto quātū valet aut plus: ⁊ tunc
non teneatur eam luere: sed legatarius. Ratio diuersitatis po-
test esse duplex. Prima sm Ang. quia quādo est obligata p mi
nori quātitate quā valet: tūc heres dicitur esse in culpa vel i ne
gligētia si non luat: sed qñ erat obligata pro tanto quantū valet
ita qd nihil superest deducto ere alieno: tūc nō pōt imputari cul
pa heredi si eam nō redemit: sed habuit pro derelicto: qr fecit id
qd etiam diligens paterfamilias fecisset. Secunda ⁊ fundamen
12 talior est ratio diuersitatis: † qr quādo res est pignori obligata
pro tanto quantum valet ⁊ vltra: censetur exiuisse patrimonium
testatoris: qr nō est verisimile qd vnq̄ velit eā redimere: ⁊ sic ha
betur pro alienata. l. qui habebat. cū glo. fi. ⁊ ibi Bar. ff. de lega.
iij. et. l. legata. §. fina. et ibi Bart. ff. de supel. leg. dici multa simi-
lia ad hoc addenda. in. l. manumissiones. ff. de iusti. ⁊ iur. si ergo
testator

testator hoc ignorabat: videt̃ ignorãter legasse rem alienã vt suã
ergo nõ valet vt heres teneat̃ eam redimere: nisi legatarius esset
coniuncta persona. d. l. cum alienã. vbi quando testator legat rem
alienã ignorãter: nõ valet legatũ: q̃ haberet necesse soluere tan-
tum quantum valet res vt satisfaciat legato: eadem ratio militat
quãdo testator ignorãter legat rem obligatã pro tanto quãtum
valet: q̃ tunc heres pro ea liberanda haberet necesse tantum sol-
uere quãtũ valet: ⁊ vt dixi equiparant̃ legatũ rei aliene: et legatũ
13 rei obligate: put equiparat tex. in. d. §. sed ⁊ si rem suã. † ⁊ nõ psu-
mitur ꝙ testator ignorans voluerit in tantũ grauare heredem vt
redimat pro tanto quantum valet vt. l. vnũ ex familia. §. si rem. ff.
de lega. ij. secus quãdo res est obligata pro minori quãtitate q̃
valeat: tunc nõ videtur exiuisse patrimoniũ testatoris ideo valet
legatũ: ⁊ heres tenetur eam luere. Istum intellectũ Ange. sequi-
tur Pau. de cast. dicẽs ꝙ est mirabilis: ⁊ ꝙ sibi placet: q̃ est con
formis litere que loquitur affirmatiue: et est sustentabilis ⁊ pul-
chrior ſm eum. Eum etiã sequuntur Raph. co. ⁊ do. Alexã. hic.
et dicit do. Alexã. hic: ꝙ iste intellectus semp sibi placuit. Eum
etiam sequitur Raph. fulg. in. d. l. predia. ¶ Ego pro isto singu
14 lari intellectu cõfirmando addo vltra alios bene facere: † ꝙ quã-
do testator rem in testamẽto legatã postea pignorauit non intel-
ligitur legatũ reuocasse: imo heres tenetur eam luere seu libera-
re. tex. est in. l. iij. vbi dixi. C. de leg. ⁊ in. §. si quis rem suã. instit. eo.
tamẽ quãdo testator pignorasset pro tanto quantũ valet ipsa res
ita ꝙ nõ est verisimile debere luere: tunc habet̃ loco alienationis
iuribus. s. allegatis ⁊ tunc reuocatur legatũ: ita tenet Bart. in. l.
rem legatã. in fi. ff. de adimẽ. leg. Cy. Raph. fulg. ⁊ Pau. de cast.
in. d. l. iij. C. de leg. Ad idẽ addo illud qd̃ tenet Bal. in. l. qui de cre
15 ditore. ff. de dam. infe. † ꝙ quãdo pignus est apud creditorẽ pro
tanta summa ꝙ debitor verisimiliter non vult eã luere tunc credi
tor habet̃ loco domini per. d. l. qui habebat. cum glo. fi. Imo for-
tius tenet signãter Bal. i. l. j. C. de thesau. lib. x. ꝙ si testator legat
alicui res suas ꝙ in tali legato venit etiam res obligata pro tan-
to ꝙ non est verisimile debitorẽ luere eam rem. quod bene nota.
¶ Sed caue licet iste scundus intellectus Ange. videatur colora
tus ⁊ multum applaudere litere affirmatiue ⁊ alij post eũ. sequã-
tur: nec aliquis scribentiũ vnquã eum impugnauerit. Ego tamẽ
dubito ⁊ puto nõ posse pcedere forti ⁊ inuincibili ratione: nam
ſm istũ intellectũ Ang. quando res legata erat pignorata mino-
16 ri quãtitate q̃ valeat: semp ⁊ indistincte heres tenet̃ luere. † Sed
a cõmuniter accidẽtibus res pignorant̃ pro minori quãtitate ꝙ
valeãt vt docet experiẽtia rerũ magistra. c. quã sit. i prin. de elect.
in. vj. ⁊ leges debẽt intelligi ſm cõiter accidẽtia. l. iij. ⁊. l. sequẽti. et
l. nã ad ea. ⁊. l. seq. ff. de legi. ergo superflui duo casus precedentes
positi in tex. Quia siue testator sciat siue ignoret. Item siue testa-
tor esset alias legaturus siue nõ a cõiter accidentibus onus luẽdi
semper ⁊ indistincte spectaret ad heredẽ ex quo cõiter vt dixi res
pignorant̃ p minori quantitate quã dos valeat. vnde ne dicamus
casus precedẽtes in tex. superfluos qd̃ esset absurdissimũ cõtra. §.
quibus. in. j. cõstitutione. C. ratio videtur de necessitate ⁊ inuitis
dentibus sit tenendus intellectus gl. qui de directo contrariatur
intellectui Ange. ⁊ sequaciũ ⁊ qui intellectus glo. est magis com
17 munis saltẽ apud antiquos vt dixi. ¶ † Vltra tres casus positos
in tex. addit Bar. quartũ casum in quo heres tenetur indistincte
luere rem obligatã qñ res fuit obligata p debito testatoris: et sic
pro debito hereditario vel qñ fuit obligata p debito ipsius here
dis: tunc heres indistincte tenet̃ luere: licet testator ignoraret: et
legatarius nõ esset cõiuncta persona: vnde ista lex ſm eum debet
intelligi et restringi quando res fuit obligata pro debito alieno
18 alicuius tertij. † Motus est Bar. nam quãdo debitũ est hererdi-
tariũ onus luẽdi spectat ad heredẽ. l. apud iulianum. §. heres. s.
eo. ergo tunc nõ posset procedere distinctio huius tex. Item mo
uetur per rationem q̃ contra legatariũ nõ põt deueniri per hy-
pothecariã actionẽ nisi prius debitore principali existẽte in mo-
ra: etiã iure isto flor. l. debitores. C. de pign. cum ergo heres qui
est principalis debitor fuit in mora nõ soluendi ergo culpa here
dis res legata auferet̃ legatario: ergo debet heres indistincte ex
sua culpa teneri. l. cum res. §. culpa. ⁊. l. qd ergo. §. si heres. ⁊. §. se-
quẽ. s. eo. Idem tenet Bar. in. d. l. pdia. C. de fideicõ. vbi dicit ꝙ
istud est suũ nouũ dictũ ⁊ qd̃ nõ reperit alium dicere: ⁊ in fine di-
cit qd̃ habet istam limitationẽ pro valde notabili ad hoc. Idem
tenet Bar. in. l. qui solidũ. §. fi. ff. de le. ij. per gl. ibi nõ violãdo nec
ciuillãdo eam. ⁊ sequitur Pe. de anch. in. c. filius. de test. ¶ Con
tra istum intellectũ Bar. fortiter obstat iste tex. in fi. qui dicit le-
gatario cedendas actiones contra heredẽ. Ad quid enim cederẽ
tur si debitũ non esset hereditariũ: ⁊ sic heres non teneretur ergo
cũ fiat cessio contra heredẽ: tex. de necessitate intelligitur de debi-
to hereditario pro quo talis res fuit obligata. Bart. de hoc obie
cto perpendẽs respondet tenendo intellectum suum: et seipsum
cõfundit: ⁊ sibi ipsi cõtrariatur. Nã dicit ꝙ iste text. intelligit̃ i re
obligata pro debito alieno. s. ipsius heredis: non autẽ testatoris.
Vnde actiones ceduntur cõtra ipsum heredẽ. Vel si teneas ꝙ res
erat obligata pro debito hereditario: et tunc text. clare procedit
ſm eum. Ista solutio vltra diuinationes ⁊ nimiã restrictionẽ ad
ver. fi. ineuitabiliter confunditur: q̃ si intelligat̃ de debito alieno
s. heredis: ergo nõ loqtur de debito alieno. s. tertij: q̃ tũc frustra-
toria esset cessio contra heredẽ. Item si fuit obligata pro debito
heredis: debet heres magis teneri ad luendũ: ⁊ magis dicit̃ esse
in culpa si nõ luat q̃ si esset obligata p debito testatoris. Tu pos
ses melius respõdere inherendo intellectui Bart. ſm Ange. qd̃
iste text. in fin. nõ dicit: ꝙ actiones cedantur cõtra heredes: vnde
intellige tex. ꝙ cedant̃ actiones legatario contra illũ tertiũ: pro
cuius debito res testatoris erat obligata ⁊ qui eam luere tenebat̃
ad petitionem heredis: sed tu caue q̃ huic solu. Ang. obstat iste
text. dũ dicit onus liberandorũ prediorũ ad heredes suos perti
nere voluit testator: et sic innuit cessionem fieri contra heredes.
Vnde scd̃o modo respondet Ang. ꝙ ipse testator se obligauerat
pro alio tertio: ⁊ etiã obligauerat rem suam: vnde legatario luen
ti cedende sunt actiones contra tertium debitorem principalem
⁊ etiam cõtra heredẽ qui successit in obligatione testatoris. Et in
terest legatarij qui soluit ꝙ actiones sibi cedantur cõtra plures
⁊ sic interest sua habere plures obligatos. s. iiij. §. j. ff. de lib. lega.
Sed etiam ista est diuinatio ad tex. ꝙ testator se obligauerit pro
18 alio tertio: ⁊ etiã rem suã pignorauerit pro eo. † Vnde per istum
tex. teneas contra intellectũ Bar. quẽ reprobant omnes alij hic
indifferenter. ⁊ Bal. Ang. Sal. Fulgo. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. pre
dia. C. de fideicom. Jo. de imo. in. d. l. qui solidũ. §. fi. ⁊ in. d. c. filius.
⁊ Bal. hic. ⁊ in. d. l. predia. trufatur de isto intellectu Bart. nihil
potest peius dici. ⁊ contra Bar. etiam facit iste text. in princi. qui
indistincte loquitur ⁊ generaliter dicens. Si res obligata: ⁊ plus
non dicit pro alio q̃ pro se: ⁊ cum loquatur in dubio magis veri-
simile est qd̃ res fuerit obligata pro debito ipsius testatoris vel eius
heredis q̃ pro debito alieno alterius tertij: ⁊ eodem modo loqui
19 tur. d. l. predia. ⁊. l. licet. ff. de dote prelegata. † Vnde iste tex. ⁊ cõ
cordantes generaliter procedunt in re obligata pro debito here
ditario: ⁊ etiã pro debito alieno: si vero p debito ipsius heredis
tunc indistincte heres tenetur eã luere: alias diceretur esse in cul-
pa ⁊ dolo ſm Ang. Rapha. co. Pau. de cast. ⁊ do. Alexan. hic: ⁊
ante eos Barto. in dicta. l. predia. Item ex quo testator ignora-
uit rem esse pignoratam: videtur voluisse onus luendi spectare ad
legatarium: vt hoc tex. in secundo casu: ergo heres non potest di
ci esse in aliqua culpa vel mora. Item si interpelletur non luet: et
sic cessat ratio Bar. non obstat tex. in. d. l. apud iulianũ. §. heres.
allegatus per Barto. quia respondent Ray. Bald. ⁊ do. Christo
pho. de castel. hic qd̃ loquitur quando res erat obligata pro de-
bito legati et publico tributorum et tributarum functionum: in
quibus non cadit ignorantia nisi supina: vnde cũ testator ibi pre
sumatur scire: nimirum si heres tenetur soluere: sed hic loquimur
in debito contracto facto hominis in quo probabilis est ignorã
tia. c. j. de consti. in. vj. vel ſm Cyn. ibi Ange. et Imol. hic: ille tex.
debet intelligi ſm distinctionem. l. nostre. Vel tertio ſm Paul.
de cast. ille tex. loquitur in debito respiciente onus fructuum. l. ne
q̃ stipendium. ff. de impensis. ideo legatarius ibi non potest tene
ri pro tempore quo non habuit fructus: quod secus est hic: vbi
est debitum extrinsecum non respiciens onus fructuum neq̃ rei.
20 † Vltra Barto. adde quintum casum: in quo heres indistincte te-
netur luere rem oblisiatam quam testator legauit: quando testamẽ
tum fuisset prius conditũ: ⁊ postea testator pignori obligasset rẽ
legatam: quia per hoc non dicitur testator legatum reuocasse tã
quam sit alienatio voluntaria: sed ab herede indistincte est luen-
da. tex. est in. l. iij. vbi dixi. C. de lẽga. vnde distinctio huius. l. et si-
milium procedit quando res fuit pignori obligata ante conditũ
21 testamentum: ⁊ ita etiam dicit gloss. in. d. l. iij. † Aduerte tamen ꝙ
si testator in testamento promisisset heredi pro suis necessitatibus
talem rem legatam pignori obligare: si postea heres eã obliga-
ret: non teneretur eam luere. tex. est notabilis in. l. deducta. §. fi. ff.
ad trebel. ⁊ probatur in. d. l. predia. in fi. facit tex. sing. in. l. tribus.
ff. de vsufru. ea. re. que vsu consu. vbi est tex. valde singu. quod si te
stator grauauit heredem qd̃ fideiuberet pro titio: si heres fideiu-
bens pro eo solueret: nihil potest repetere ab illo titio principa-
li debitore: quia paruum esset seruitium fideiubere si etiam pro eo
non solueret: nec posset solutum repetere. ⁊ Bal. ibi multum not.
illum tex. ⁊ dicit ꝙ in publico examine interrogauit scholarẽ qui
22 examinabatur de directo respondit contra illum text. ¶ † Adde
etiam alium casum: per quem limita istam legem ⁊ similes vt pro
cedant: quãdo legatur res testatoris per eũ pignori obligata: se
cus si testator legat mihi rem meã quã ego pignori obligaueram
tunc heres tenetur eam indistincte luere: q̃ testator censetur solam
luitionem legasse cum rem propriam mihi legare nõ possit text.
est de hoc in. l. si tibi homo. in princi. vbi glos. ⁊ scribentes. j. eod.

23 ¶ †Itē limita distin. huius .l. vt pcedat qñ legaē res aliqua par-
ticularis obligata: secus quando legatur aliquid vniuersale: vt
dos vel peculiū: quia si in illa vniuersitate reperiantur aliquę res
obligate: heres non tenetur eas luere s; semper legatarius. l. l3. se
cundo responso. ff. de dote preleg. quia legatū vniuersale semper
transit ad legatarium cū onere suo. l. cum pater. §. mēse. ff. de leg.
ij. ſm Bal. qui ita limitat in. d. l. predia. in. ij. opp. ꝛ sequitur simpli
24 citer. d. Alex. hic. ¶ †Adde qd per hoc infert notabiliter Bal.
in. d. l. predia. qd si mercator habens apothecam puta pannorū
legat alicui simpliciter talem apothecam: intelligitur legare cuꝫ
omnibus creditis ꝛ etiam cum debitis talis apothece: ꝛ ita etiam
t3 Bal. in. l. in legatis. C. de leg. Ang. Pau. de ca. in. l. certo gñi.
§. de serui. rust. predi. Pe. de anch. ꝛ Jo. de imo. in. c. indicāte. de
testa. do. Alex. in cōsi. xlvij. j. volu. qd incipit. circa primū. de quo
queritur. in. ij. col. Et idē qd ista lex ꝛ similes non procedant quā-
25 do legatur qd vniuersale: tenēt et Pe. ꝛ Cy. hic. †ꝛ per hoc nota
biliter inferunt: ꝙ si sit patrie cōsuetudo ꝙ mortuo parochiano:
sacerdos parochie debeat habere illius vestes: si aliquę ex illis ve
stibus essent pignorate: heres defuncti nō teneatur eas luere: qd
26 bene no. †Item quādo res legata fuisset ante testamentum obli-
gata facto legatarij: tunc onus luendi nō spectat ad heredem: sed
ad solum legatarium ſm Bal. in. d. l. predia. in. ij. oppo. per text.
in. d. l. licet. in fi. ff. de dote prelega. Idem tenet Joan. fab. sub du
bio tamen forte. §. sed si rem. instit. de leg. sequuntur Flo. ꝛ do.
Alex. hic: ꝛ per ista remanet plane ꝛ vtiliter expedita pma pars
huius legis. ¶ Circa secundā partē prin. tex. ꝛ sic circa versi. ꝙ
si testator ibi: nō tamē aperte de his liberandis sensit: vult dicere
27 tex. †ꝙ quando testator legans rem obligatā: non expressit quod
ab herede luceretur: sed ex coniecturis lex presumit: vt est: qñ testa
tor sciuit rem esse obligatam ꝛ in alijs duabus fallentijs positis
in tex. qd tunc nō cōpetit actio ex testamēto cōtra heredē vt luat:
ꝛ sic voluntas tacita ꝛ presumpta testatoris non producit actio-
nem ex testamento: sed alia via succurritur legatario: vt actiones
sibi cedanē a creditoribus cōtra heredem vel via exceptionis vel
officio iudicis vt ī litera: ꝛ ita etiā Bar. apostillat istū tex. ꝛ sic in
nuit iste tex. a ḋrio sensu: qñ testator expresse disposuisset ꝙ heres
deberet luere rem legatā: ꝛ tūc legatario cōpeteret actio ex testa-
mento contra heredem. Et tunc non esset opus remedijs subsidia
rijs pro obtinēda cessione contra heredē: ꝛ sic mens testatoris qd
heres luat rem legatā que est obligata si non est aperta et manife-
sta: non obligat heredem vt cōueniri possit actione ex testamen-
to vt luat: sed legatarius tūc recurrit ad remedia subsidiaria ex-
ceptionis vel officij iudicis. que remedia non credas qd procedāt
28 ex testamento: patet: qꝛ danē legatario cōtra creditores †sed testa
tor qui est debitor: nō posset in testamento inferre preiudiciū cre
ditoribus suis. l. filiusfa. §. diui. ij. in fi. j. eo. ꝛ. l. si creditori. §. eo. et
29 sic pondera diligenter hic videri casum notabilē †ꝙ volūtas te
statoris tacita ꝙ quis ex coiecturis colligaē: nō tñ operaē sicut ex-
pressa: ꝛ ita etiam no. Rapha. cu. hic: sed Pau. de cast. dicit totū
cōtrariū: ꝙ tantū operatur volūtas testatoris tacita quantū ex-
pressa: per tex. in. l. cū proponebatur. ff. de leg. ij. sed ille tex. nihil
facit: qꝛ nō loquiē in volūtate testatoris tacita sed per errorē omis-
sa: prout etiā dicit Florianus hic: licet de predictis non faciat mē
tionem. ¶ Ego teneo predictum notabile et addo illud qd notāt
Bald. ꝛ Jmo. in. l. quidam cum filium. in. ij. not. per illum tex. ff.
30 de her. instit. vbi no. †qd nō ex omni voluntate testatoris agiē: s;
solum ex ea que transit ad dispositionem: vnde nō sufficit proba-
re testatorē aliquid voluisse: nisi appareat ꝙ illud expresse ꝛ aper
te disposuerit: vt ibi est tex. no. vnde infert Bal. ibi diligenter no
31 tandū †ꝙ illud qd tacite agiē habeē pro expresso: est verū quando
illud tacituꝫ transit ad dispositionē: alias secus: ꝛ refert ꝛ simpli
citer sequitur. d. Alex. in. l. ij. ad fi. C. de libe. prete. tamen quando
transit ad dispositionem non dicitur tacitū: alibi dicit Bal. in. d.
32 l. cū pponebaē. in. ij. opp. ff. de leg. ij. †qd illud qd omittiē a testa
tore in scriptura ꝛ in prolatione verborū dispositiua: habetur p
omisso alibi dicit idem Bal. in. l. voluntatis. ad fi. C. de fideicom.
qd non credimus testatorē velle nisi illud qd expressit. ¶ Hec pre
dictis obstat tex. in. l. nutu. in prin. ff. de leg. ij. qꝛ intelligiē a testa
tore qui naturaliter pōt loqui: sed pter infirmitatē est impedi-
33 tus loqui vt ibi expresse dicit tex. item loquitur †de tali mutu per
quem colligatur voluntas et consensus puta per talia signa per
que voluntas perpendatur: vt qꝛ ad interrogationē notarij nutu
respondeat: ꝛ hoc notarius debet scribere al's nō pcederet ille tex.
ſm Bar. ꝛ ibi: Bal. in. l. discretis. C. qui testa. fa. pos. et multa scri
bunt Bal. ꝛ Sali. in. l. ꝛ in epistola. C. de fideicō. ꝛ ibidē notabili
ter limitat Ange. ꝙ fideicōmissa vniuersalia nō possunt relinqui
34 nutu. ¶ †Non ob. etiā. tex. in. l. ij. C. de lega. vbi si post testamē
tū factū testator pignorauit rem legatā per hoc nō intelligiē lega
tū reuocare quia heres teneē distincte luere ꝛ vr velle tex. ꝙ actio
psonalis ex testō competat: ꝛ tñ ibi testator nō expressit qd heres

lueret: sed presumitur testatorē voluisse: ergo ex volūtate tacita
testatoris ad luendū cōpetit actio ex testamēto cōtra Bar. ꝛ eaꝗ
superius tenui. Respōdeo ad illū tex. qui dicit: ꝙ licet actio pso-
naliter electa fuerit: tamē recte placuit heredē teneri luere: nā ve
rus sensus illius litere est: qd licet legatari9 elegerit agere actiōe
personali contra heredem: vt heres sibi traderet rem legatā: per
hoc sibi nō pjudicat in iure luendi quin heres teneaē ad luendū:
non ergo dicit ꝙ actio personalis ex testamēto cōpetat ad cogen
dum heredem luere: sed bene competit ad cogendū heredem tra-
dere rem legatam: que expresse legata est: ꝛ iste est verus sensus il-
lius litere. ¶ Glo. in ver. si nesciat. diuidiē in tres partes. in pria
respōdet tacite questioni. In scōa remouet ḋriū. In tertia aliud.
scōa ibi: sed qūo. tertia ibi: nec ob. §. de cōdi. inde. ¶ In eadē gl.
35 ad fi. habes duas cōclu. seu duas regulas. Pria †qd in facto pro
prio nō psumitur neq; est tolerabilis ignorantia. l. ꝗꝗ. ff. ad vel-
leia. ꝛ. c. ab excōicato. qd est. c. añpe. in ver. de facto suo certus esse
dicitur. ꝛ ibi glo. ꝛ doc. de rescrip. ꝛ. l. magnā. ad fi. C. de cōtrahē.
ꝛ cōmit. stip. vbi tex. dicit: ꝙ qs dꝫ esse memor eorū q fecit vel pro
misit. Ista regula falliē ſm glos. quādo quis tractat de dāno: et
recipiens de lucro: puta qꝛ qui soluit qd nullo iure debeē: tunc to
leratur etiā in facto pprio: vt posset solutū repetere: per. l. sed et si
me pñte. in prin. vbi glo. ꝛ doc. ꝛ gl. in. l. cū his. in prin. ff. de con-
di. ind. ꝛ gl. in. l. si quis delegauerit. ff. de noua. Bar. in. l. cū de in
36 bito. in prin. ff. de proba. ¶ †Scōo fallit ſm Bar. ꝛ alios hic et
in. d. l. si quis delegauerit: quando esset factū propriū sed de anti-
quo: aut multū de longinquo: tunc etiā in facto proprio tolerabi
lis est ignorātia: qꝛ memoria hoīm est labilis. l. peregre. in pri.
ff. de acqren. pos. ꝛ t3 Dy. in regula: nō psumiē. de reg. iur. in. vj. et
Bar. in. l. nō fatetur. ff. de cōfes. in. ij. ꝛ in. de. col. intellige verū sin
gulariter qñ tractaē de dāno euitando: tūc in facto proprio anti
quo bñ tolerabilis est ignorātia: secus qñ tractareē de lucro: tunc
talis ignorātia nō excusat vt qs cōsequatur lucrū: ꝛ hoc est vltra
fal. gl. ita limitant Bar. ꝛ alij in. l. qui fundū. §. seruus me9. per il
lū tex. cū gl. ff. de vsuc. pro empto. ꝛ sequiē simpliciter Alex. hic ꝛ
in. d. l. peregre. in prin. Scōo intellige nisi esset factū pprium de an
tiquo s; esset arduū ꝛ notabile: tūc nō est tolerabilis ignorātia. c.
cū illorū. ꝛ ibi Abb. in vl. nota. de sen. excō. d. Anto. ꝛ Jmo. in. d.
c. ab excōicato. ꝛ sequiē simpl'r. d. Alle. hic. ꝛ. d. l. peregre. in princ.
adde Gemi. idem notare in. c. fundamēta. in princ. per illū tex. de
elec. in. vj. Tertio intellige nisi interuenisset iuramētū: qꝛ tunc in
facto proprio longinquo nō est tolerabilis ignorantia ſm Bald.
in. c. j. de noua forma fideli. quasi dicaē arduū pter iuramentuꝫ.
Quarto intellige nisi factū propriū esset obligatoriuꝫ alteri: tūc
nō tolleretur ignorātia propter longinquitatē tēporis ita Bal.
limitat in. l. vnica. in. iij. col. ad fi. C. de confes. ꝛ sequiē Alex. hic et
37 melius in. d. l. peregre. in prin. ¶ †Tertio principaliter fallit cō
clusio glo. ſm Bar. hic ꝛ in. d. l. si quis delegauerit. qñdo esset fa
ctum multū implicitum vel valde intricatū: sicut est calculus ra-
tionum reddendarū: tunc etiā in facto pprio tolerabilis est igno
rantia: vt. l. emptor. §. lucius. in ver. rationē implicitā. ff. de pac. et
in. l. cū fideicōmissum. in ver. cōputatio difficilior esset. ff. de cōfes.
ꝛ idem tenet Barto. in. l. non fatetur. in. ij. colum. ff. eo. de confes.
38 ¶ Scōa princi. cōclusio huius glo. est †qd in facto alieno presu-
mitur ignorantia: ꝛ ideo ſm glos. dñs presumitur ignorare factū
a seruo suo: vel suo pcuratore. facit tex. loquens de vtroq; in. l. qd
vulgo. ff. pro emptore. Hinc ex hac gl. dixit Bal. ꝛ sequunē Flo-
39 ria. ꝛ Ang. de perillis hic. †qd si procurator citat9 fuit cōtumax
qd per hoc dñs nō potest dici verus cōtumax. allegāt etiā Jnn.
in. c. j. vt lite nō cōtesta. de quo vltimo dic vt per Bar. et alios in
l. vnica. §. si procurator. vbi dixi. ff. si quis ius di. non obtem. adō
ad istam conclusionem glo. ꝙ in facto alieno tolerabilis est igno-
rātia: tex. vulgatū. in. l. fi. ꝛ ibi Bar. ad hoc no. p suo Bar. in. d. l.
40 non fatetur. in. iij. colū. limitat †nisi factum alienum fuisset sepi9
tractatū: tunc presumitur sciētia. l. procula. ff. de proba. ꝛ. l. si pa-
tronus. ff. de cōfir. tu. ſm Bal. in. l. cum alienā. C. de leg. ¶ Scōo
notabiliter limita nisi sit tale factū alienū qd quis tenebatur inda
gare: vt est in capitulo ecclesie eligente aliquē in epm: nam debet
prius inquirere an sit natus ex legitimo matrimonio. c. cum in cū
ctis. de elec. vnde tunc nō toleratur in hoc ignorātia: quamuis sit
41 in facto alieno †vnde quādo quis tenetur indagare factum alie-
num ratione officij sui: tunc presumitur illud scire nec toleratur
ignorantia: tex. est notabilis. in. c. innotuit. circa fi. in ver. nec pro-
bare cogimus ignorantiā. de elec. iuncta glo. ꝛ ibi no. do. Abb. in
iij. colum. ad idem tex. in. c. quamuis. ꝛ ibi ad hoc no. do. Abb. de
regu. iur. vbi dicit tex. qꝙ non potest esse pastoris excusatio si lu-
pus oues comedit: ꝛ pastor nescit. cum teneatur inquirere ꝛ habe
re curam de ouibus suis. Idem no. Gemi. in. c. vt circa. in ver. su-
per hmōi. de elec. in. vj. Et est glo. in. c. ij. in ver. scienter. ꝛ ibi Ge-
mi. ad hoc no. de tempo. ordi. in. vj. do. Abb. in. c. fi. in vlti. col. de
confessis. ꝛ in consi. clxxx. qd incipit in questione que ad presens
vertitur

24 vertitur inter do.floridam.in.v.col. ¶ †Tertio limita in factis
nobilium personarum que presumunt nota.aliis. vnde de facili
non admittitur allegatio ignorantie.c.tuam.⁊ ibi do.Abb.in.i.
nota.ad hoc no.de ordi.cogni.facit qd vult gl.no.in.l.si tutor pe
43 titus.C.de periculo tu. ¶ †Quarto limita vbi factum est de se il
licitum: tunc presumitur sciētia etiam in facto alieno: vt quando
quis iniicit manus violentas in clericum: nam presumitur eum
sciuisse clericum.c.si vero secūdo.⁊ ibi do.Abbas in.iiii.notabili
ad hoc notat.de sen.excom. ¶ Capio glos.si.in verbo suo tempo
re.quā diuide in duas partes principales. In prima timore con
trarii qd statim formabo: glo.intelligit istum tex.in ver.suo tem
pore.altero de tribus modis: ⁊ sic ponit tres solu. In secūda for
mat questionē ad tex.⁊ bene respondet: secunda ibi: sed quo iure.
¶ Pro expeditione prime partis gl.oppo.contra tex. qd post
solutionē factam nō potest postea ex interuallo fieri cessio actio
num vt est tex.in.l.modestinus.ff.de solu.⁊ ibi tex.assignat ratio
44 nem: cum nulla cessio supersit que possit cedi † cum per solutio
nem eius qd debetur ipso iure tollatur actio.instit.quib.mo.tol.
obliga.in prin.⁊.l.prout.ff.de solu.⁊ in specie declarat gloss.i.l.i.
§.cum predium.in gloss.fina.ff.de pigno.etiam si talis solutio fie
ret ab aliquo penitus extraneo.l.soluendo.ff.de nego. gest. nam
actio que non est cedi nō potest per reg.l.decem.ff.de verb.oblig.
et ca.ad dissoluēdum.de despon.impube. hinc est qd quādo quis
soluendo pro alio simpliciter nō liberat ipso iure debitorē: tunc
etiam post solutionē potest ex interuallo ei fieri cessio actionum:
ita loquitur tex.in.l.stichum.§.si mandato.ff.de solutio.allegata
primo loco per gl.hic que isto modo voluit inducere illum tex.vt
est quando mandator vel fideiussor soluit: tunc ipso iure non libe
rat principalē debitorē sed tātum ope exceptionis cū magis sol
uat p suo mādato ⁊ suo nomine. Ideo tunc etiā post solutionem
cedūtur sibi actiones cum nō sint ipso iure sublate: ita est tex.in.l.
papinianus.ff.manda.⁊ in.l.cū is.ff.de fideius.allegatis in gl.ra
tio rationis est qr tunc diuerse ⁊ dispares sunt actiones ſm glo.⁊
Bar.i.d.l.stichū.§.si mādato. ¶ Modo ex tota prima parte hu
45 ius glo. habes† qd quatuor tēporibus potest legatarius petere
actiones sibi cedi p creditores contra heredē: Primo ante sentē
tiam latā in hypothecaria ⁊ hoc est indubitatū. Scdo post sentē
tiam latam in hipothecaria ante tamen restitutionem rei hypo
thecate: vel ante solutionē debiti: ⁊ hoc etiam est planum cū exce
ptio cessionis possit opponi post sentētiam.l.fideiussores.§.idem
respondet.ff.de fideius.ratio quia exceptio que nō impugnat sen
tentiā potest opponi post sententiā.l.nesennius.§.si.ff.de re iud.l.
ex diuerso.§.si.ff.solu.ma.Bar.i.l.i.vbi plene dixi.C.de iuris ⁊ fa
cti igno.sed ista excep.cedendarū actionum non impugnat sentē
tiam de aliqua iniquitate: ergo potest opponi post sententiam in
eius executione.d.l.si fideiussores.§.idem respōdet. Tertio post
sētētiam latam in hypothecaria ⁊ post executionē factam in re hy
pothecaria non tamē solutionē factam de quātitate debita credi
46 tori: ⁊ iste casus est bene notandus ſm Bar.† qd ille q nō possi
det, tamē petit cessionē sibi fieri: eo qr est dñs alr̃s nullus posset pe
tere cessionē nisi possessor.l.paulus.⁊.l.mulier.ff.qui po.in pign.
ha.⁊.l.si fideiussorib⁹.cum gl.ff.de fideiuss.⁊.l.nulla.C.de sol.late
Pau.d cast.hic. Quarto post sētentiā latam in hypothecaria et
post restitutionē rei hypothecarie: ⁊ etiam post solutionē debite
quātitatis factā creditori eo qr legatarius nō fecit talē solutionē
cum animo liberādi heredē a debito principali: sed solum animo
luendi rem sibi legatam: ergo cum heres qui est principalis debi
tor nō fuerit ipso iure liberatus: ergo cū adhuc supersit actio con
tra heredē illa potest cedi legatario vt hac glo. no.⁊.s.declaraui.
Et istā gl.ad hoc reputat sing. Pau.d ca.hic in.ii.col. Idē tenet
Spe.in ti.de oblig.⁊ solu.§.i.in versi.qd si te mihi. Et si diceres
ꝙ isto vltimo casu si creditores qui receperūt debitū a legatario
vellent agere contra heredē repellerētur saltē exceptione ex equi
tate.l.bona fides.ff.de regu.iur.⁊ sic iste actiones que remanserūt
penes creditorē sunt inanes ergo si cedantur per creditores lega
tario non poterit legatari⁹ cū effectu agere contra heredē: respō
47 de notabiliter† qd per cessionem purgatur obstaculum dicte ex
ceptionis: quia exceptio que obstat cedenti: non obst.cessionario
quando est diuersa ratio: vt est tex.not.in.l.apud celsum.§.si cū le
gitima.⁊ ibi notabiliter Bar.ff.d excep.doli.⁊ i.l.si.vbi gl.⁊ doc.
C.de iure do.de quo vltimo dic vt plenius habet per Bar.i.l.do
li mali.ff.de noua. Et per ista cum laude dei remanet ista lex lecta
et quidem bene intellecta.

1 ☞ Legatum domus non extinguitur licet domus legata sit
combusta.
2 Heres expendens in re subiecta restitutioni licet interim sua: vi
detur expendere animo repetendi: nec fructus percepti compen
santur.
Conditionis euentus in legatis non trahitur retro: nec quo ad
dominium nec quo ad fructus.
4 Melioramēta facta in re subiecta fideicōmisso que ⁊ qualia repe
tantur.
5 Incendium facile non fit sine culpa alicuius.
6 Culpa que presumitur contra domū inhabitātis in incendio est
leuissima.
7 Culpa leuissima qd non veniat in contractibus qui celebrantur
gratia vtriusq;: sed in illis qui gratia vnius tantum.
8 Qui habitauit domum combustam: si probatur quod consueuit
esse vigil ⁊ diligēs: ⁊ alia indicia contra eum non appareāt: in du
bio non tenetur de incendio.⁊ nu.9.
10 Culpa certi et determinati hominis qd probari debet ad hoc vt
quis de incendio teneatur.
11 Incendium quādo nō apparet a qua persona determinata pro
cesserit: tunc culpa videtur ascribenda patrifami.
12 Possidens scienter tanq; predo rem alienam tāq; suam: si in ea
re aliquid impendit id non repetit.
13 Legatum domus videtur reuocatum si post factum legatum do
mus legata sit combusta: ⁊ per testatorem reedificata.

Domos. Expense facte per heredē in reparan
da re sub cōditione legata repetūtur
a legatario: inspecto valore rei tēpore quo dz restitui
si nulla culpa heredis intercessit: ⁊ si dictā rē heres re
stituit sine expēsarū retētione eas cōdicere poterit: expensa vero
facta per legatariū pendēte cōditione legati: nō vr̃ donata here
di: ideo nō pōt heres eam deducere aduersus legatariū.h.d.cum
1 trib⁹.ll.sequētib⁹ vsq; ad.l.si ancilla. ¶ Not.i.ex hoc tex.† qd lz
dom⁹ legata sit igne cōsumpta: nō per hoc extinguit legatū: qr
durat area q̃ est pars rei legate.l.si grege.in fi.s.eo.⁊.l.si ita lega
2 tū.§.si dom⁹.i.e. ¶ Scdo no.† qd heres expendens in re subie
cta restitutioni lz interim sua: non tñ videt expēdere animo donā
di: sed repetēdi in casum restitutionis faciēde: ⁊ ideo tales expen
sas tūc deducit vel repetit: ⁊ sic fruct⁹ interim percepti nō cōpen
santur cū istis impensis: eo qr tales fructus percipit heres ex re
q̃ interim est sua: ergo facit tales fructus suos. gl.est sing.⁊ ppe
tuo tenēda mēti in.l.emptor.in pn̄.in gl.magna.in ver.superfluū.
ad fi.ff.de rei vē.quā ad hoc reputāt singularē Bal. Imo. Rap.
cu. Pau.de ca.do.Alex.⁊ ceteri Moder.hic Bal.Ang.ibi: vbi
ēt Bar.dicit eā esse notandā.eā ēt reputat singularē Bald.in.c.
grauis.in.ii.col.de rest.spo.d.Alex.in cōsi.cxxiii.i.volu.inc.di
3 scussis hesitatiōib⁹ ad fi.† euētus eni cōditionis in legatis nō tra
hitur retro: nec quo ad dñiū nec quo ad fructus.l.i.§.i.ff.ad sille.
ſm Bar.⁊ alios.in.l.si.C.sz qr.C.cōmu.de leg.sec⁹ qñ expēsa fie
ret a bonefidei possessore in re aliena tunc bñ cōpēsat cū fructib⁹
perceptis.l.sumptus.ff.de rei vē.⁊.d.l.emptor. in pn̄. ¶ Tertio
4 no ex tex.ibi ⁊ edificiorū quātitatib⁹ estimatis ⁊ tene mēti† ꝙ esti
matio refectionis edificiorū debet fieri habito respectu ad valo
rē que est de presenti tēpore quo dz restitui: nō aūt prout valebat
in pteritū tēpore quo factū est edificiū: ⁊ ideo si heres in reficiēdo
domū expendit centū: ⁊ postea superuixit tantū ꝙ edificiū vetu
state attritū nō pōt durare nisi paruo tpe: fiet estimatio quantū
mō valet edificiū: nō quātū expēdit heres.ſm Jac.de are. Bart.
Bal.⁊ alios hic: ⁊ istud est multū vtile ſm Ang.⁊ Pau.de cast.
nā quotidie ptingit: ꝙ in testamētis relinquunt fideicōmissa vni
uersa post mortē heredis: ⁊ heres dum viuit cōstruit edificia vel
iā pstructa reficit: deinde eo mortuo petit haberi rōnē sumptuū
pdictorū: nā ex pdictis patet que ⁊ quales expēse sint reficiende p
hunc tex.quē Pau.de cast.hic ad hoc reputat singularē: ⁊ d hoc
vide tex.⁊ gl.in.l.vbi pure.§.si.ff.ad trebel.qui sic debēt intelligi.
5 ¶ Quarto in.l.si modo.no.gl.que dicit† qd incendiū nō pōt faci
le fieri sine alicuius culpa: vt dicit tex.in.l.si vēdita.ff.de peric.et
cō.rei vē.allegatus in gl.⁊ dicit tex.in.l.iii.§.i.ff.de offi.pfe.vigi.
qd incēdia plerūq; fiunt culpa inhabitantiū. hinc sequit in practi
ca qd pbato incēdio fundata est intētio ptra inhabitātes: nisi ipi
ex aduerso pbent ꝙ absq; culpa sua vel suorū incendiū sit sequu
tū: ⁊ ita videtur tenere Bar.Ang.⁊ Mod.in.l.si quis ex argēta
riis.§.si.ff.de eden.Sali.in.l.si creditor.C.de pig.act. Imo.⁊ Fl.
hic.d.Abb.⁊ alii in.c.ii.de depos.Ang.notabiliter in psi.cxcvii.
6 qd incipit incendiū est ortū. Aduerte tamē diligēter qd† culpa q̃
psumit in incēdio cōtra inhabitātes est culpa leuissima: vt est gl.
singu.⁊ multū signāda in.§.pterea.in gl.si.instit.qui mo.re cōtra
hi.oblig.quā gl.sequit ⁊ reputat singularē ⁊ tenendā cordi Sal.
in.l.q̃ fortuitis.in vlt.col.C.de pig.act.⁊ in.l.in iudicio.C.loca.et
in.d.l.si vendita: circa fi.d.Alex.hic ⁊ in.d.l.si quis ex argētariis.
§.si.⁊ in cōsi.l.primi voluminis qd inci.visis ⁊ opportune pōde
ratis his de qb⁹ in pscripto themate sit mētio.in.ii.⁊ in.vi.col.il
lā gl.ēt pro singulari sequit Jo.de ana.in cōsi.lxxi.qd incipit vi
sis ⁊ diligēter pōderatis his q̃ in facto pponunt: vbi in casu incē
dii cōmissi per quādā nurū: q̃ noctis tēpore lucernā accēsam i ca
mera minus diligenter seruauit: sequutus est illam gl.eam repu
tans singularē. Et sic illa gl.in.d.§.pterea.videt esse magis com

muniter approbata: quāuis Ang. de are. in. d. §. preterea. reprobat illam glo. ibi: ⁊ dicit qd̓ habuit de facto Ferrarie in causa cuiusdam domine apollonie vidue. illa gloss. est bene signanda ad
7 practicam † qꝛ non semper quis tenetur de leuissima culpa prout etiam dicit Salic. in. d. l. qui fortuitis. in vlti. col. ⁊ in. d. l. si vendita. nam de leuissima culpa tenetur cōmodatarius: eo qꝛ eius gratia tantū sit cōmodatū. l. in rebus. in prin. ff. cōmo. Similiter qui accipit mercedē pro custodia rei. l. qui mercedem. ff. locati. Sed in contractibus qui celebrantur gratia vtriusq₃: vt in emptione et venditione: locatione et conductione: nō venit nisi lata ⁊ leuis culpa: non autē leuissima. l. si vt certo. §. nunc videndū. ff. cōmo. ⁊ l. contractus. ff. de reg. iu. Isti ergo non tenerentur de incendio domus quā inhabitarēt: nisi probaretur eorum culpa saltē leuis: vt hic per do. Alexā. ⁊ latius. in. d. l. si quis ex argētarijs. §. si. quamuis in cōductore Jo. de imo. ⁊ Flo. teneant contrariū. qd̓ locator cōtra conductorē habeat fundatam intentionē: eo qꝛ incendium presumitur fuisse propter culpam inhabitantium: nisi cōductor probet contrariū. s. qd̓ incendiū ꝓcesserit absq₃ culpa sua ⁊ suorū pro quibus tenetur iuxta. l. videamus. in princ. ⁊ l. qui insulā. §. si. ff. locati. puta qꝛ probet incendiū fuisse ab alio immissum. et dicit Imo. tenendum menti: quia sepe de facto cōtingit. ¶ Tu ad-
8 uerte qd̓ tex. in. d. l. si vendita. dicit: qd̓ † incendiū potest fieri sine culpa patrisfa. neq₃ si seruorū culpa factum esset: continuo dominus erit in culpa si diligentiā nō adhibuerit: quā diligētes ⁊ frugi solent prestare: ita tex. ibi dicit: ⁊ tex. in. d. l. iij. §. j. ff. de off. pref. vigi. vtitur dictione plerūq₃: qd̓ incendia plerūq₃ fiunt culpa inhabitantiū ergo non semp. ¶ Unde alibi tenet signanter Bald. in consi. cccexiij. tertie partis. incip. Quidam nomine Restorius de Cortono: qd̓ si probatur qd̓ ille qui habitabat in domo cōbusta consueuerit esse vigil ⁊ diligens: ⁊ alia indicia contra eum non appareant: in dubio non tenebitur de incendio. arg. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. ⁊ l. argentum. ff. cōmo. Istam decisionē refert ⁊ simpliciter sequitur hic Alex. in. d. l. si quis ex argētarijs C. si. in vlti. col. sed vtrobiq₃ corrupte allegat consil. Bal. ¶ Alibi consuluit egregie Pet. de anch. in consi. cexlix. incip. cōductor domus: in domo conducta noctis tēpore dimisit solū duas puellas annorū. xij. ⁊ puerum annorum. xx. ꝙ nō dicitur in aliqua culpa: saltem lata vel leui: ita qd̓ teneatur de incēdio ꝗuis dicti pue
9 ri minus diligenter ignem custodirent † eo qꝛ consueuerant patressa. etiam diligentes habere familiam tam maiorū quā minorū in domo velut in tuto refugio. l. plerūq₃. iuncta. l. neq₃ impuberes. ff. de in ius vocā. ergo cōmunis consuetudo culpā excludit. l. pignus. ff. de pig. act. quia non intelligitur culpa quā cōsuetudo admittit. Et illam decisionem Pet. de anch. etiam refert ⁊ sequitur Jo. de ana. in. d. consi. lxxj. sed caue qꝛ Bal. in preallegato cōsi. cccexliij. tertie partis in vltimis verbis videtur contrariū tenere: dum dicit: qd̓ quis dicitur esse in culpa: ⁊ tenetur de incēdio qꝛ forte tenebat ibi pueros qui incenderunt domū. ¶ Itē aduerte qd̓ ad hoc vt quis de incendio teneatur debet probari culpa certi ⁊ determinati hominis: qꝛ licet culpa inhabitantium presumatur vt predixi: tñ sine culpa determinate persone fieri non potest:
19 qꝛ † non potest presumi culpa indeterminati hominis. d. l. si vendita. vnde quādo non probatur culpa certe ⁊ determinate persone: remanet incertitudo: ⁊ sic nō pōt sequi condēnatio. l. licet. §. si. ff. nau. cau. stabu. ⁊ l. duo sunt titij. ff. de testa. tute. ita tenet Bald. in. d. l. si creditor. C. de pig. act. ⁊ in. l. q̄ fortuitis. in. ij. col. in versi. itē quero de igne. C. de pig. act. ⁊ expresse firmat Jo. de ana. in. d. cōsi. lxxj. qd̓ bñ not. vt scias defendere amicum. Et adde qd̓ tenet Bal. in preallegato consi. cccexiij. tertie partis. et ita in contingētia facti consului ⁊ obtinui in ciuitate Cremone. ¶ Sed aduerte: quia imo quādo nō apparet a qua persona determinata inhabitantium tale incendium processerit: tunc videtur ascribendū patrisa. qui est caput domus: ⁊ qui tunc presumitur minorem diligētiam adhibuisse quā debuerit. d. l. si vendita. ⁊ qd̓ culpe patrisfami. incendiū in domum ortum ascribatur: facit text. in. d. l. si res pupillares. ⁊ ibi Bal. ad hoc no. C. de per. tut. ⁊ in. l. capitaliū. §.
11 qui ob inimicitias. ff. de pen. † qꝛ ad ipsum principaliter diligentia ⁊ custodia domus ⁊ eorū qui in domo sunt spectat. l. si seruus seruum. §. si fornicarius. ⁊ §. proculus. ff. ad. l. aquil. ⁊ l. imperatores. ff. de offi. prefe. vigi. Ano. ng. in preallegato consil. cxcvij. inci. incendiū est ortum per Ang. de are. aliquid in tractatu maleficiorū. in glo. sua. in ver. incendiario. ⁊ hoc videtur in puncto iuris esse verius. ¶ Capio gl. in ver. estimatis. quā diuide in tres partes. In prima declarat tex. In scd̓a opponit ⁊ dupliciter soluit. In tertia etiā opponit et soluit. scd̓a ibi: sed cum sciens tertia ibi. Itē cōtra. j. co. ¶ In ca. glo. ibi solu. ibi in sua propria re impen
12 dit: † nam ibi possidebat sciēter tanq̄ predo rem alienā tanq̄ suā ⁊ tanq̄ in re sua impendit: ⁊ sic nō habuit animū aliquē obligandi ita nec vnq̄ habuit animū rem restituēdi: ideo tales expensas nō repetit. hic autē heres fecit impensam in re subiecta cōditioni in euentū conditionis: ⁊ sic habuit animū obligādi legatariū: et sic cessat presumptio donationis: cū nemo presumat̄ iactare suū. l. cū de indebito. ff. de proba. Itē posset legatarius mori ante heredē ⁊ sic deficeret conditio legati ⁊ consequenter legatū non deberetur. l. heres meus. ij. respon. ff. de cōd. ⁊ demon. ⁊ l. si cū dies. ff. qñ dies leg. ce. Item cū legatū esset cōditionale: heres interim impendit in re sua ⁊ nō in re aliena ⁊ sic cessat contrariū sequens. sol. glo. procederet si legatū domus fuisset purū: tunc esset personaliter obligatus heres ad rem tradendā: sed in. l. contraria non esset obligatus licet posset rei vendi. conueniri tanquā detētor.
3 ¶ † In vltima parte gl. ibi: itē contra. j. eo. l. si ita legatū. §. si. vbi legatū domus extinguitur si domus combusta postea reficiat̄. gl. bene respondet: qd̓ ibi viuo testatore qui potuit mutatione volūtatis perimere legatū: ⁊ sic per refectionē videtur legatū reuocasse: vt ibi: hic autē heres refecit post mortē testatoris: in cuius potestate non est legatum reuocare nec tollere. l. cetera. §. si. s. eo.

1 ☞ Condictio incerti an sit nomen actionis: et cuius nature sit: remissiue.
2 Heres adeundo dicitur quasi contrahere cum legatarijs.
5 Dominium quod trāffertur in legatarium rei legate a morte testatoris dicitur ciuile ⁊ improprium.

1 Quod si nulla, † In gl. in ver. incerti. i prima parte: an condictio incerti sit nomen actionis: et cuius nature sit: ⁊ ad quid cōpetat: late disputaui in. d. l. sꝫ ⁊ si me putē. §. cū inter. vbi tenui cōtra glo. ibi: ⁊ vbiq₃ ⁊ cōtra doc. qd̓ cōdictio incerti sit actio competens ad omnia incerta: sicut certi condictio gñalis est actio competens ad oīa certa. l. certi ꝯdictio. in prin. ff. si cert. peta. ad ibi dicta me remitto. ¶ In. ij. parte gl. ḃm istā sol. Rogerij iste tex. nō procederet qñ legatum domus fuisset purū: sꝫ hoc non est verū: per ea que statim subijciā: ergo ista sol. Rogle. nō ē vera. vnde vera sol. ad. l. si in area. est: qd̓ hic heres verus fecit impensam in reficiendo rem nō alienā. vt ibi: imo que pendente conditione interim erat heredis: et poterat legatarius mori ante heredem: ⁊ sic deficere posset cōditio legati: vt dixi in gl. precedēti
2 † Itē secundo heres adeūdo hereditatē dicit̄ quasi cōtrahere cū legatarijs. l. apud iulianū. §. heres. ff. ex q. cau. in pos. ea. ⁊ §. heres. inst. de obli. q̄ ex quasi cōtractu. ꝑ quā aditionē legata debentur q̄ alias non deberent̄. l. si nemo. cū vulgaribus. ff. de test. tuto. et sic aliquod negotium vel quasi est inter eos gestum: qd̓ non est
3 in contrario: Item ⁊ tertio † etiam dato ꝙ hic legatū esset purum et dñium fuisset ipso iure translatum in legatariū a morte testatoris. l. a titio. in si. ff. de fur. tamē illud dñium est ciuile ⁊ sic improprium ⁊ non de iure cōmuni: patet: nā legatarius potest rē legatam habere hypothecatā qd̓ nō posset si esset vere dñs de iure cōmuni. l. neq₃ pignus. ff. de reg. iu. ideo heres tradendo rem legatā transfert verū ⁊ propriū dñium iuregentium mediāte actuali traditione: vt per Bar. ⁊ alios in. l. j. circa si. s. c. per Cy. ⁊ alios in. l. j. C. cōia de leg. ⁊ sic intelligitur aliquid negotij gestū inter heredem ⁊ legatarium vnde oritur cōdictio indebiti: secus in. d. l. si in area. ⁊ ideo nō videtur posse ꝓcedere solu. Rogle. posita in gl. vt predixi: quando legatum fuisset purum: vt patet per predicta.

1 ☞ Expensa facta pro manutenēdo rem legatam per heredē qd̓ repetatur a legatario.
Donatio nō debet presumi vbi alia cōiectura presumi potest.
2 Expensas factas per heredem in re legata tam causa custodie ꝙ aliter quādo heres repetat vel cum fructibus compensetur.
3 Sumptus facti ad custodiam rei: dicuntur necessario fieri.
4 Legatarius cui legatū fuit factū sub conditione de aliquo fortilitio non tenetur ad expensas factas conditione pendente per heredem causa custodie.
5 Maritus nec eius heres repetere potest sumptus factos in custodiam castri sibi in dotē dari per vxorē matrimonio soluto: intellige si expensa est temporalis: secus si perpetua. nu. 7.
6 Maritus tenetur defendere res dotales suo sumptu.
8 Expēsa facta pro munitione castri dotalis per maritū repetitur.
9 Dominus tenet̄ ad custodiā castri existētis in ciuitate vel comitatu suis expensis ⁊ etiam reparare tenetur: non subditi.
10 Dux mediolani tempore guerre potest imponere custodes in castro feudatarij eo inuito.

Sumptus. Glo. opponit contra text. † qd̓ si pendeate conditione legatarius fecit sumptus necessarios in re legata: debeant esse heredis: ⁊ possit heres deducere quando restituet rem legatam: eo quia legatarius impendens ante euentum cōditionis in re conditionaliter legata videtur impendere in re aliena: et ab alieno possessa: ergo impendere animo donādi heredi: per regulā que habet: quicquid plātatur seritur vel edificatur: oē solo cedit. §. cum in suo solo. ⁊ §. ex diuerso. instit. de re. diui. ⁊ l. finali. ff. de acquiren. re. do. Huius timore ista lex legitur in glo. altero de

duobus

duob⁹ modis.primo legit̃ in gl.i.ꝛ in gl.ij.ad fi. ꝙ iste tex. loquit̃ in sumptib⁹ factis a legatario pendente cōditione propter spem quam habebat ad illam rem quod ad eum debeat peruenire in euentū conditionis:ꝛ tales expensas fecit ꝓ manutenendo rē ad eum peruenturā:vnde cum hoc possit habere locum in alia coniectura quā donationis cessat presumptio donationis.l.si cum aurum.ff.de solu.ꝛ.l.cum de indebito.in prin.ff.de proba.imo etiaꝫ vbi cadit alia legis occasio vel coniectura ibi non presumit̃ donatio ſm Bal.i.l.i.C.ad trebel.ꝛ ista lectura est plana etiā dicit gl. seq̄ns in fi.scd̄m quā summaui.s.tex.ꝛ intelligit ꝙ tales sumptus erant necessarij pro manutenendo rem:non aūt q̄ incūberent legatario necessario faciendi:et sic isti sumptus erant necessarij ex parte rei que egebat refectione sed non quo ad personā legatarij q̄ nō tenebat̃ facere ꝛ istum primū intellectū tenet gl. ¶ Secūdo
2 modo legitur in gl.ij.† q̄ iste tex. loquit̃ de sumptibus factis ab herede:sed tunc obstat tex.in.l.domus.s.eo.vbi heres repetit expensas quas fecit in re legata:glo.dupliciter respondet.primo ꝙ hic loquitur de expensis factis ratione custodie ꝛ consequēter ob causam temporalem : ideo non repetuntur. sed si ob causam perpetuam bene repetentur.d.l.domus. vel secundo dicit gl. q̄ hic erat impēsa particulatim facta: puta circa sartatecta ꝛ sic erat impensa modica que cum fructibus compensatur:vel si in totum refecit fuit culpa heredis quia propter eius culpam incendiū processerat.ideo expēsas nō repetit a legatario.l.cum res.§.culpa.s.eo.sed in.d.l.domus.incendium processerat sine culpa heredis vt expresse ibi dicit text.et i.l.sequenti.ideo repetit a legatario.Ista secūda lectura glos.nullatenus est tenenda quia nō cōuenit litere que dicit sumptus in reficienda domo factos ergo nō est in ea custodienda vt dicit glo.Item tex.dicit factos a legatario.nam ſm istum secundū intellectum post dictionē factos deberet esse punctus vel virgula ꝛ induceretur prepositio a quia debet dicere legatario in datiuo ꝛ nō a legatario: sed ista violant tex.ideo istam scd̄am sol.omittas ꝛ tene primam. ¶ Ex ista tamen glos.not.dili
3 genter† q̄ sumptus qui fiunt ad custodiā rei : dicūtur necessario fieri:propter diligentiam ad quā quis astringit̃:ideo nō repetun
4 tur ꝛ per hoc infert no.Angel.† ꝙ legatarius alicuius castri vel fortilicij nō refundet heredi sumptus factos in eius custodia pēdente conditione legati cum heres teneatur talem diligentiā prestare ꝛ talis impensa sit temporalis vt hac gl.notabili. ¶ Et per
5 eandem rationem idem dicit Ange.† in marito qui constāte matrimonio expensas fecit in custodia castri vel fortilicij sibi in dotē dati vt eas soluto matrimonio repetere nō possit nec ipse nec ei⁹ heredes ꝛ subdit Ange. ꝙ istas duas questiones vidit d̄ facto in vrbe veteri:in quibusdam nobilibus dicte ciuitatis.adde ꝙ cum Ange.simpliciter trāseunt Imo.Rapha.co.Paul.de cast.Flo. et do.Ange.de pirillis hic.ꝛ istud idem in fortilitio dotali tenet Bar.in.l.pe.ff.de impen.quā Bar.legit pro.l.si.pillum optimū
6 tex. vbi tex. dicit.† nā tueri res dotales maritus suo sumptu debet:ꝛ ibi glo.in versi.tueri.intelligit.s.ad tēpus. Sed aduerte q̄ ipsemet Ange.sibi cōtrarius de directo ꝯtrium tenuit in.l.diuortio.§.impendio.ff.solu.ma.vbi dicit Ang.ꝙ habuit istā questionē de facto apud vrbē veterē:et q̄ cōtrarium fuit decisum ꝛ iudicatū:q̄ tales sumptus nō dicātur fieri gratia fructuum querendorū sed potius ad cōseruandū ipsam substantiā rei ideo per maritū vel eius heredes repetūtur. per tex.i.l.cū queretur.§.ꝓdijs. ff.de leg.iij.vbi Bar.succincte tangit ꝛ videtur etiā cōtrariū vel le.Item in ꝯtrium videtur esse gl.in.l.i.§.inter necessarias. in ver. proiectas.ff.de impen.dum glo.ibi dicit vel causa munitionis.et ibidē notat ipsemet Ang.ꝛ dicit q̄ de ea nō fuit recordat⁹ Bar. in.d.l.pe ff.de impen. ¶ Tene primā opi. q̄ est magis cōmunis
7 q̄ † maritus vel eius heredes nō possint tales sumptus repetere quādo talis impēsa ad custodiā castri vel fortilitij fuit tēporalis vt dixi: secus si esset impensa pro custodia perpetua. Puta si maritus emisset seruos vt perpetuo essent ad custodiā necessariā castri.l.si ita.§.pe.ff.de fun.instru.ꝛ.d.l.pe.in ver.extra tutelā ne
8 cessariam.ꝛ ibi glo.ff.de impen.† Vel si esset † impensa in munitionibus castri puta in machinis vel tormentis.ita loquit̃ glo.in d.l.i.§.iter necessarias.dū dicit vel causa munitiōis: q2 tūc affert cōmodū dn̄o etiā post restitutionem castri sibi factā:ita in effectu cōcludunt Imo.Rapph.co.ꝛ do.Alex.in.d.§.impēdia ꝛ in effectu.d.Alex.hic in vlti.col.ꝛ vide etiā Pau.de ca.ꝛ Arct.in.l.fructus.ff.solu.ma.Bal.in.l.i.in.ij.col.ꝛ etiā in vlti.colū.post mediū
9 C.de fruc.ꝛ lit.expē.Itē diligēter aduerte† q̄ ad custodiā fortilitij vel ferrarij existē tis in ciuitate vel comitatu:tenentur dn̄s facere custodiri ꝛ reparari suis expēsis tēpore pacis ꝛ guerre:nō aūt eius subditi:ita singulariter no.Ang nec alibi legi in.l.turres.pillum ter.C.de ope.publi.ꝛ ita de facto cōsului in partibus pede
10 mōtanis. ¶ Itē aduerte† q̄ si dux Mediolani concedat castruꝫ vel fortilitiū in feudū:pōt tēpore guerre imponere ibi custodes inuito vasallo:ita no.Bal.in aut.nunc si heres.C.de litig.et ideo magnus magister francie anno superiore ꝓpter bellicos germanorum motus:potuit non solum iure belli sed etiā de iure cōmuni ponere custodes ꝛ munitiones in fortilitijs hui⁹ patrie ꝛ ligusticis.q̄ nota: quia forte interrogatus nesciuisses de hoc allegare decisionem iuris:ꝛ per ista remanent he quatuor leges cum magna vtilitate bene expedite.

1 ☞ Dictio cum posita inter personas q̄ cōiungat sicut dictio ꝛ eque principaliter.
2 Persona propter eius dignitatem alteri persone non accedit.
Dictio cū posita inter res diuersas:quando cōiungat eque principaliter sicut dictio et.
3 In interpretandis testamentis:non accipitur illa interpretatio que nec menti nec verbis testatoris congruit.
4 Testamenti verba subtiliter consideranda sunt.
Item caute respicienda.

1 Si ancilla. † Dictio cū posita inter ꝑsonas cōiungit eque principaliter.Itē legata ancilla ꝛ partu:debet̃ partus ancilla mortua.h.d.cū lege sequēti. ¶ No.i.q̄ dictio cum quando ponitur inter personas seruorū legatorū cōiungit eque principaliter sicut dictio et.vt hic ꝛ.l.titie textores.§.nihil superest.s.codē.eo
2 †q2 persona propter eius dignitatem alteri persone nō accedit.l.iustissime.ff.de edi.edic.sed quando dictio cū ponitur inter res distinguitur:aut inter res diuersas quarū vna nō accedit alteri:et tūc etiā cōiūgit eque principaliter:et sic vna extincta nō extinguitur alia:cū sint duo principalia legata:ꝛ due principales dispositiones:puta lego digestū nouū cū infortiato:si autē ponitur inter res quaꝝ vna accedit alteri:ꝛ isto casu differūt dictio cū:q2 dictio ꝛ cōiungit eque principaliter:sed dictio cū cōiungit accessorie:ꝛ ideo sublato principali tollit̃ accessoriū.vt qn̄ testator legat seruū cū pecunia.§.si qs ancillas.ꝛ ibi gl.inst.de lega.ꝛ.l.si cui.ff.de fun.instr.ꝛ.l.i.§.ꝛ.iij.ff.de pecu.leg.ꝛ.l.si cui serui.in prin.s.e. ꝛ ista fuit ratio dubitādi in.l.sequēti.q2 mortua ancilla videbatur tolli legatū part⁹:tanq̄ partus veniret accessorie ad matrē:ꝫ cōtrariū ibi decidit̃:ꝛ rō dubitādi colligit̃ ex ꝓdictis:q2 legatū partus venit eque ꝓncipaliter. ¶ No.ij.ex.l.sequēti.ad fi.ibi nec ver
3 bis nec volūtati defuncti accōmodata est hec sn̄ia† q̄ in interpretādis testamentis nō est recipienda illa opinio que nec verbis nec mēti testatoris cōgruit:ꝛ ita consulendo soleo sepe allegare istuꝫ tex.ad idem tex.in.l.ab omnibus.in prin.ꝯ.eo.ibi cū et significatio verborum nō repugnet huic sententie ꝛ voluntas testatoris congruat.ad idē tex.in.l.meuia.ff.de manumis.test.ibi neq̄ contextū verbū totius scripture testamenti neq̄ mentē testatoris eam esse.
4 Itē† verba testamēti sunt subtiliter cōsideranda:vt dicit text.in §.nos igitur.in aut.de restitu.fideicom.col.ix.quē tex.no.Bal.in c.i.de feu.guar.vnde verba testamenti caute sunt respicienda ſm Bal.in.l.si cum dotē.§.si pater.in fi.ff.solu.ma.nam verba testatorū in se magnū pondus habent ad cognoscendū quid est.ideo bene ponderanda sunt:ſm Bal.in cōsi.cxxij.prime partis: q̄ incipit verba testamenti sic dicunt.in fi.

1 ☞ Captatoria dispositio non valet in legatis:sicut nec in institutionibus.
Captatoria dispositio dicitur deceptoria.
2 Ultima voluntas non potest dependere ex alieno arbitrio.
3 Legatū potest cōferri in voluntatē legatarij:non tamē heredis.
4 Ademptio legati captatoria non valet.
5 Argumentum de institutione ad legatum:et sic de maiori ad minus quando valeat.
Potentioribus nostris pares esse non possumus.
6 Institutiones sunt fauorabiliores quam sint legata.
7 Conditio apposita in legatis q̄ statim debeat impleri quamprimum potest:alias habetur pro defecta secus in institutionibus.
8 Arguere de libertate ad piam causam q̄ liceat.
Dispositio captatoria ad pias causas q̄ teneat.remissiue tamē.
9 Legatum quando possit conferri in arbitrium tertij.
10 Matrimonium q̄ possit conferri in voluntateꝫ alterius tertij et extranei.

1 Captatorie. † Dispositio captatoria nō valet in legatis sicut nec in institutionibus.h.d.materiam explicaui alias in.l.captatorias.C.de testa.mili.Ad ibi dicta me remitto:et dr̄ captatoria q2 pōt ex ea sequi deceptio ꝛ testatoris ꝛ honorati ꝫ gl. in.l.captatorias.ff.de here.insti.do.Abb.in ca.cum tibi.de testa.
2 Item† vltima voluntas nō potest depēdere ex alieno arbitrio vt l.illa institutio.ff.de heredi.insti.vt est:quādo substantia dispositionis cōfertur in voluntate tertij:puta lego illi fundū si titius voluerit:ꝛ tale legatum non valet vt hic ꝛ.l.non vnq̄.ff.de condi.et demon.sed in cōtrarium videtur esse tex.ad literam in.l.senatus. §.legatum.s.eo.vbi dicit tex.legatum in aliena volūtate poni potest:in heredis nō potest.cōmuniter tamen respōdetur per gl.et

doc.ibi:qđ legatū potest cōferri in alienā voluntatē.s.ipsius lega
tarij:qui censetur alienus ab herede:sed certe est cōis so.nō est si-
3 ne violētia illius tex.†Adde qđ sicut legatū captatoriū non va-
let vt hic:eodem modo ademptio legati captatoria non valet.l.le
gata inutiliter.§.ex quib⁹ causis.ff.de adi.leg.Bal.in.d.captato
4 rias.in.vj.q.⁊ ibi Sal.C.de test.mili.¶Scđo pōdera†vltra scri
bētes tex.ibi simili modo nec in hereditatib⁹ nec in legatis valēt:
5 qđ hic fit equiparatio ab eo qđ est maioris p̄iudicij†vt est institu
tio:ad illud qđ est minoris p̄iudicij vt est legatum:nā maior ratio
ꝓhibendi dispositionē captatoriā videt̃ esse in institutione cū sit
maioris periculi ⁊ dāni quā in legato:⁊ sic est ac si diceretur capi
taneo armorū est ꝓhibitū transire ad hostes:ergo etiā vni militi.
Ista nō videt̃ bona eq̄paratio:nā vulgo dr̄:potētiorib⁹ nostris
pares esse nō possumus:vt inquit iuriscō.in.l.ij.in prin.ff.d alie.
iu.mu.cau.fac.sed dic ideo equiparationē ꝓcedere:eo q꞉ hic pro
hibetur dispositio captatoria tanq̄ sit illicita ⁊ cōtra bonos mo
res ergo ita adaptat̃ minori sicut maiori ⁊ ecōtra:alias vero ab
institutione ad legatū nō liceret arguere tanq̄ a maiori ad min⁹.
6 nā†institutiones sunt fauorabiliores quam sint legata:et in eis
sit fauorabilior interpretatio:vt est glo.in.l.si plures.in gl.fin.ff.
de cōdi.insti.Bar.in.l.sub cōditione.post glo.ibi.ff.de heredi.in
sti.⁊ probatur in.l.pe §.j.iuncto.§.illo.C.de neces.ser.hered.insti.
vbi si seruus instituat̃ sil'r heres:intelligit̃ sibi relicta libertas:et
tamē si fiat legatū seruo simpliciter:nō intelligit̃ sibi relicta liber
tas:quāuis sit necessariū antecedens ad validitatē legati: eo q꞉
7 fauorabilior est institutio quā sit legatū.hinc est qđ†in legatis cō
ditio apposita debet statim impleri quā primū potest:alias habe
tur pro defecta:⁊ legatū annullat̃.l.hec conditio si in capitoliū.
ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ tamē sec⁹ est in institutiōe vbi tractat̃ de ma-
iori p̄iudicio vt est gl.valde no.in.l.si quis instituat̃ heres in diē.
ff.de here.inst.in prin.in gl.in ver. diffinit tēpus.Bar.in.d.l.hec
cōditio si in capitoliū.¶Capio gl.p̄mā quā diuide in tres par-
tes.In prima declarat tex.In scđa per viā sal.remouet vnū con
tra.In tertia oppo.⁊ de sol.se remittit.scđa ibi:sed in libertate te
net.tertia ibi:itē cōtra.j.tit.j.¶In ea.glo.ibi sȝ in libertate vȝ.
aduerte qđ.d.l.fideicōmissaria libertas.ij.habet quatuor princi-
palia rn̄sa.Primū q̄ fideicōmissaria libertas p̄t relinqui ī volū
tatē heredis:quāuis aliud relinqui nō possit.⁊ istud videt̃ postea
8 corrigi.j.in.iij.respōso.¶†Scđm hic qđ legatū libertatis pōt
relinqui in voluntatē ipsius serui:si seruus voluerit: ⁊ iste casus
est sine dubio:q꞉ etiā qđlibet aliud legatū pōt cōferri in volunta
tē ipsius legatarij vt in.l.sequenti.§.illi si volet.Tertiū ponitur
in ver.sed ⁊ si ita.qđ legatū libertatis pōt cōferri in voluntatē ter
tij:⁊ hoc bene est speciale in legato libertatis:in alio secus esset:
vt hoc tex.Quartū respōsum ponit̃ in ver.qđ si ita.qđ nō valet le
gatū libertatis collatū in voluntatē heredis:puta si heres volue
rit:vel si ei libuerit:secus si tanq̄ in arbitriū boni viri:⁊ sic istud
quartū responsum de directo vr̄ ꝯtrariari primo.¶Pro sol.dan-
tur quinq̄ principales intellect⁹ quos retuli in.d.l.captatorias.
Et ibi ego addidi sextū nouū meū ītellectū:ad ibi dicta me remit
to.Et arguēdo de libertate ad piā causam vt facit Bar.in.l. pri
me.ad fi.ff.de his que in test.delē.⁊ in.l.si vnus.ad fi.C.de test.pos
set inferri ex illo tex.qđ dispositio captatoria ad pias causas va
leat:qđ pendet ab intellectu.c.cū tibi.de test.Dixi plene in.d.l.ca
9 ptatorias.¶In ea.gl.ad fi.cōiter respondet̃ qđ legatū†nō potest
cōferri in liberā voluntatē tertij vt hic:sed bene in arbitriū si ti-
tius fuerit arbitratus:q꞉ intelligitur de arbitrio boni viri:vt ibi.
quāuis aduerset̃ ver.qđ enim sequēs q cōiter intelligit̃ qđ stet in-
terrogatiue:dic vt ibi plenius habet̃ maxime p repetētes.¶Ex
tra gl.tangit Bar.qđ lȝ substātia legati nō possit cōferri in volū
tatē tertij:tamē bene potest cōferri electio personarū:puta si testa
tor relinquat illis de familia eligendis per fideicōmissariā.d.l.si
deicōmissaria.§.fi.ff.de fideicō.libe.⁊.l.vtrū.§.cū quidā.ff.de reb.
dub.⁊.l.vnū ex familia.§.j.⁊.l.cū pater.§.hereditatē.⁊.§.a filia.ff.
de leg.ij.⁊ hoc etiā tenet Bar.in.d.l.captatorias.vbi hoc plen⁹
examinaui:⁊ limitationē ibi videas.⁊ ponit Paul.de castr.hic.
1 ¶Vltra Bar.⁊ scribētes:adđ†qđ lȝ legatū ⁊ institutio captato
rie nō valeāt vt hic:secus est in matrimonio qđ pōt cōferri in vo
luntatē alterius tertij:puta cōtraho tecū matrimoniū si pater vl'
patruus cōsenserint:aut alius tertius:nā eis postea cōsentiētib⁹
vȝ mr̄imoniū:lȝ ab alieno arbitrio depēderet.tex.est in.c.sup co.
⁊ in.c.seq.de cōdi.appo.rō diuersitatis est ꝭm do.Abb.ibi in.ij.
no.eo:q꞉ matrimoniū est de iure diuino:ideo ibi sufficit cōsensus
qualitercūq̄ habeat̃:secus est in vl.volūtate:que depēdet ex gra
tia:q꞉ cōfertur in illud tp̄s quo testator nō est futur⁹ dn̄s.s. post
mortē:vt dicit glo.no.in.l.illa institutio.ff.de here.insti.ideo non
pōt in alterius volūtatē cōferri.Itē matrimoniū pōt cōferri nō
solū in voluntatē patris vel patrui vt volūt iura p̄allegata:sed ⁊
in volūtate cuiusq̄ extranei ꝭm Spe.in ti.de cōdi.apposi.in ver.
quid si aliquis.⁊ doc.maxime.d.Cardi.flo.in.c.per tuas.de cōdi.
appo.⁊ ibidem do.Cardi.alexandrinus in.vj.notabi.

1 ☞ Dictio preter qđ excludat id ad qđ refertur:⁊ quādo stet ex
clusiue ⁊ quando inclusiue.vide nu.3.
Deus qđ non possit actum repugnantem in esse deducere.
2 Verbum do in prima persona prolatum:facit legatum esse dire-
ctum:secus si est in tertia.
4 Legatū an vitiet̃ si res legata nō reperit̃ in p̄rimonio testatoris.
5 Albericus de rosate fidelis conseruator antiquitatis.
6 Exceptio declarat regulam in quibus terminis debeat regula in
telligi.
7 In legato generis electio est legatarij.
In legato generis primo nominatus eligit.
8 Relatiuum quantitatis qđ ponatur pro relatiuo numeri.
Quelibet coniunctio vel dictio potest poni pro alia.
9 Verba enuntiatiua legatorum de preterito non inducunt dispo
sitionē de presenti:licet alias solo nutu legata relinqui possunt.
10 Verba inducta ad priuationē:non debent operari augmentum.

1

I ita legatum.

†Dictio p̄ter excludit
id ad qđ refert̃.h.d.ꝭȝ
Bar.Sali.⁊ Raph.cu.vel sic ⁊ notabili⁹ ꝭȝ Bal.An
ge.⁊ alios.Nō valet dispositio si qcq̄d ipsa includit:ex
cludit exceptio.h.d.ratio:q꞉ includere ⁊ excludere sunt ꝯdicto-
ria ⁊ ideo dispositio tanq̄ cōtinens repugnātiā annullat̃.l.vbi re
pugnātia.ff.de reg.iur.nam actū repugnantē etiā summus deus
nō pōt in esse inducere:ꝭm Ang.in cōsi.clxxxvij.inci.hic pūctus
prima facie videt̃ clarus.circa fi.¶Diuidit̃ in duas partes.In
j.ponitur thema:ex quo resultat tacita qđ.In.ij.ponit̃ trimēbris
deci.ij.ibi:si qdē.¶No.j.ex tex.ibi seruos decem do.ꝭm Bart.⁊
2 alios qđ†verbū do in prima persona ꝓlatū:facit legatū esse dire
ctū quasi p ipsum testatorē directo detur legatario:secus si appo
neret̃ in.iij.p̄sona:vt si testator grauet heredē vt det titio.l. fundi
trebatiani.ff.de vsufru.leg.Adde qđ illud ꝓcedit nō solū qn̄ ver-
bū do.in.j.p̄sona refert̃ ad legatū vt hic:sed etiā si referat̃ ad here
ditatē.vnde si testator dicat:do hereditatē meā titio intelligit̃ ti-
tio directo heredē facere vt.l.cū filio.in prin.⁊ ibi ad hoc pōdera
ui.s.eo.quāuis Ioan.de imol.ibi exponat datur.i.relinquat̃ vt
2 ibi dixi.¶No.ij.ex hoc tex.†qđ dictio p̄ter stat exclusiue:eo q꞉
ponit̃ inter diuersas personas.Itē ⁊ circa res que cōprehēdi pos
sunt in p̄cedenti oratione:sicut si diceret oēs scholares sunt ī scho
lis p̄ter titiū:dictio p̄ter stat exceptiue:si aūt esset eadē p̄sona et
res diuerse ac separate:tūc stat inclusiue:vnde si lego titio centū
preter fundū:intelligo etiā fundū legare:ac si dicerē vltra fundū.
tex.est in.l.seio.§.vxori.ff.de annu.leg.⁊.l.j.in fi.⁊ ibi gl.⁊ doct.ff.
de pig.ac.de quo plene dixi post Bar.⁊ alios in.l.si eū.§.qui in-
iuriarū.ff.si quis cau.⁊ in.l.actione.C.de trans.Itē dictio p̄ter in
isto tex.facit qđ titius ⁊ sei⁹ in illis seruis que in patrimonio repe
riunt̃ nō cōcurrunt:vt vult tex.eo q꞉ illa dictio p̄ter ostēdit testa-
torē eos cōcurrere noluisse:alias autē cōcurrerent.l.plane.§.si cō
4 iunctim.s.eo.¶No.iij.ex tex.ibi inutile est legatū:qđ†si res lega
te nō reperiant̃ esse in patrimonio testatoris:vitiat̃ legatū : et sic
testator legando seio.x.seruos preter illos.x.quos legauit titio:si
nō rep̄iant̃ tot in patrimonio testatoris:legatū nō valet:q꞉ testa-
tor videt̃ sensisse de suis ⁊ nō de alienis redimēdis.Cōtra istō no
tabile ⁊ cōtra istū tex.fortiter opponit̃:qđ licet in patrimonio te-
statoris nō sint nisi.x.serui legati titio:tamē debet valere aliud le
gatū factū seio de alijs.x.seruis:eo q꞉ istud videt̃ legatū in gn̄e:er
go in legato gn̄is si in patrimonio testatoris nō reperiant̃ tot ser
ui debēt redimi extra patrimonium ex seruis alienis.l.hmōi.§.si
cui homo.j.eo.⁊.l.legato generaliter.⁊ ibi glo.s.eod.⁊.l.titia.§.j.
ff.de auro ⁊ arg.leg.⁊ ista interpretatio debet fieri vt legatū scđo
factū valeat ⁊ nō annulletur.per reg.l.si quādo.in prin.j.e.ꝓpter
istud difficile cōtrariū Bar.restringit istum tex.vt procedat quā
do testator exp̄sse dixit relinquo seio.x. seruos.de his qui sunt in
meo patrimonio.⁊ sic quādo testator exp̄sse se retulit ad suos ser
uos:alias ꝓcederet in contrariū qđ intelligeret̃ etiā de alienis:⁊
ita refert intelligere Iaco.de are.hic ⁊ sequunt̃ simpliciter Ang.
⁊ Sal.hic:sed ista so.nullatenus est tenēda:q꞉ est nimia diuinatio
⁊ restrictio ad istū tex.qui simpliciter loquitur:⁊ cū loquat̃ simpli
5 citer:nō posset ꝓcedere ꝭm istā solu.Bar.Itē Alb.†de ros.fide-
lis cōseruator antiquitatis refert Iac.de are.aliter dicere quā cū
referat Bar.nō qđ testator istud expressérit vt dicit Bar.sed qđ
ideo hic testator presumit̃ sensisse de suis seruis ꝓprijs:eo q꞉ exce
6 pit de suis qui sunt in patrimonio†⁊ exceptio declarat regulam
in quib⁹ terminis debeat regula intelligi.l.nā qđ liq̄de.§.fi.ff. de
penu lega.notat̃ in.l.j.ff.de reg.iu.sȝ nec ista solutio vȝ:q꞉ si simi-
liter diuinat qđ hic exceperit de suis seruis quos habebat in pa-
trimonio:istud nō dicit litera:sed simpliciter dicit preter eos.x.
quos titio legauit:nisi subtilius dicas ꝭm Io.de imo.q̄ testator
in exceptuatis intellexit de suis ꝓprijs seruis:cū eos haberet in
patrimonio.l.iij.⁊.iiij.ff.de vino triti.ergo eodem modo regula
debet

debet intelligi de seruis ꝓprijs: cum vt dixi exceptio declararet re-
gulam: sed nec ista solutio satisfacit: cũ tex. etiam loquatur quãdo
-nõ habebat tot seruos in patrimonio: ibi: qñ si min⁹. Itẽ decla-
ratio que sumitur ab exceptione ꝓcedit quãdo hoc modo decla-
rãdo legatũ valet. d. l. nã qd liquide. §. fi. sed hec declaratio q̃ su-
meret̃ ab exceptione tenderet ad annullandũ legatũ factũ seio si
nõ intelligeret̃ etiã de alienis. Unde alio modo respõde et melius
ſm Pau. de cast. qd cõtrariũ procedit: qñ testator nullos seruos
in suo p̃rimonio reliquisset vel reliquisset tãtũ. x. ⁊ sciebat plures
nõ esse in patrimonio: secus quãdo testator habebat seruos in pa
trimonio ⁊ credebat esse plures: q̃ forte aliqui erant mortui tunc
ꝓcedit iste tex. qd testator nõ videat̃ voluisse ex alienis fieri supple
tionẽ: ⁊ iste est verus intellectus ſm eũ quẽ etiã sequitur Ang. de
perillis hic tacito auctore. s. Pau. de cast. addo pro ista solu. bo-
num tex. in. l. iij. in prin. ibi cuz nullum reliquisset vinũ. ff. de vino
tri. oleoq3. leg. ¶ No. iiij. ex tex. ibi quos titius elegit ſm Raph.
7 cu. † qd in legato generis electio est legatarij: secus est ſm glos. in
cõtractibus per. l. cõprehensum. ff. de cõtrahen. emp. Tu dic me-
lius qd iste tex. loquitur quãdo duo erant legatarij de. x. seruis in
genere: tunc titius primo nominatus eligit: ⁊ alij. x. qui restãt de
bent̃ scdo legatario: sicut quãdo testator habẽs plures equos le
gauit titio vnũ de equis suis: ⁊ postea seio aliũ: nã primo nomina
tus debet eligere. l. quoties. in prin. ff. de vsufr. ſm Bar. in. l. qui
duos. vbi dixi. s. eo. ¶ Not. vlti. ex tex. in fi. ibi in tantos quanti
8 inueniatur † nã exponit̃ tantos. i. tot: quãti. i. quot. ⁊ sic no. ſm Ja
co. de are. Bar. ⁊ alios qd relatiuũ quãtitatis ponit̃ pro relatiuo
numeri. Addo qd vult glos. notabilis que tota die allegatur in. l.
eas causas. ff. de cõdi. ⁊ demõ. vbi dicit gl. qd quelibet coniunctio
⁊ q̃libet dictio potest poni pro alia. ¶ In gl. j. in fi. habes ex glo.
9 notabilẽ conclusionẽ: qd † verba enũtiatiua legatorũ de preterito
nõ inducũt dispositionẽ de p̃senti: quãuis alias legata possint so
lo nutu relinqui. l. nutu. j. titu. ij. dixi in. l. si res obligata. s. eo. sed
in quãtũ gl. ad hoc allegat tex. in. l. titia. in prin. j. ti. j. illa lex nihil
ꝓbat ſm Dy. ⁊ Ber. eo. q̃ ibi erãt verba enũtiatiua futuri euen
tus: que inducũt tantũ cõditionẽ: ⁊ intelligunt̃ si legauero: ⁊ cer-
tũ est qd illud qd est in cõditione: nõ est in dispositione. l. si qs sub
cõditione dandorũ. x. ff. si qs omis. cau. te. hic autẽ erãt verba enũ
tiatiua de p̃terito: vnde pro cõclusione glo. quã omnes tenẽt me-
lius facit ſm Bar. ⁊ doc. tex. in. l. cũ tale. §. fi. ff. de cõdi. ⁊ demon.
10 ⁊ tex. in. l. ex facto. etiã agitatũ. ff. de here. inst. Itẽ q̃ † verba indu
cta ad diminutionẽ ⁊ priuationẽ nõ debent operari augmentũ ⁊
sic cõtrariũ effectũ. l. legata inutiliter. in princ. vbi dixi. s. eo. Sz
aduerte licet Dy. Bar. omnes indifferenter teneant conclusionẽ
glos. tamen tex. s. allegati per Bar. ⁊ scribentes possunt de facili
euitari. s. tex. in. d. l. cũ tale. §. fi. nam ibi fuerunt verba ꝓlata ad di
minuendũ: ergo nõ operãtur augmentũ: vt ibi expresse dicit tex.
q̃ nõ animo legãdi sed diminuẽdi factũ est legatũ: nam ibi testa-
tor dixerat: ex centũ que legaui titio lego. x. seio: per ista verba nõ
intelligitur legare centũ titio: sed nõ sic est in ista lege: vbi illa ver
ba preter eos. x. quos titio legaui respectu ipsius titij nõ sunt pro
lata ad diminuẽdũ imo ad cõseruandum imo ad preferendum le
gatũ factũ titio: vt preferatur legato facto seio. Similiter potest
de facili euitari tex. in. d. ex facto. etiã qui minus facit: q̃ ibi ver-
ba expressa fuerũt cõditionalia. s. si mihi seius heres nõ erit quez
heredem non instituerat: vnde verba conditionalia et priuatiua
prout ibi sunt nullatenus disponunt: sed in isto tex. non erãt ver
ba conditionalia: q̃ testator dixit preter eos. x. quos titio legaui:
⁊ sic posset disputatiue teneri cõtra cõmunem glo. quã Dy. Bar.
⁊ omnes indifferenter tenẽt: tamen in iudicando ⁊ consulẽdo nõ
esset ab ea recedendum.

1 ☞ Expressio eorum que tacite insunt: si exprimantur alio mo-
do quam insint: aliquid operantur. ⁊ vide nu. 5. ⁊ nu. 8.
2 Uoluntas in mente retenta nihil operatur in actibus hominum.
3 Uoluntas datur intelligi facto aut verbis.
4 Legatum qd possit conferri in meram voluntatem legatarij: nõ
tamen in voluntatem heredis vel tertij.
6 Conditio si volet apposita in institutione: qd nihil operetur.
7 Contractus quare non possit conferri in voluntatẽ alterius con
trahentium.
9 Uerbum do qd importet translationem dominij.
10 Dispositio huius tex. qd generaliter ꝓcedat in omnib⁹ legatis.
11 Translatio legati ad heredes qd non impediatur licet dominiuz
legati non transeat ipso iure in legatarium.
12 Legatum ante aditam hereditatem qd non possit cedere quo ad
obligationem ⁊ actionem: q̃ non est persona que obligetur: intel
ligo quando legatum est cõditionale: secus si est purum: quia ori-
tur sed obstat exceptio.
13 Legatum in diẽ certum trãsmittitur ad heredes legatarij: etiam
ante aditam hereditatem.
14 Hereditas non adita non transmittitur.
15 Ratio quare hereditas non adita non transmittitur. Et tamẽ le-
gatum ante hereditatem transmittitur.

Illi si volet. ¶ † Exp̃ssio eorũ que tacite insunt alio
modo quã insint: aliquid operant̃. h. d.
vel sic ꝓpius ad tex. legatũ collatũ in volũtate legatarij est cõdi-
tionale: vnde si decedat anteq̃ declaret se velle: nõ transmittit ad
heredẽ. h. d. ¶ Diuidit̃ in duas partes. In prima ponit̃ dictũ. i
scda respõdet̃ cuidã obiectiõi. scda ibi: q̃uis alias. ⁊ erit subtilis
§. quẽ intendo vltra scribẽtes bene ⁊ fundamentaliter declarare.
¶ In tex. ibi: si volet: intellige si declarauerit se velle: nõ em̃ suffi
2 cit mẽte velle: nisi declaret se velle aut verbis aut factis: q̃ † pro-
positũ in mente retentũ nihil operatur. l. si repetẽd. ff. de cõdi. ob
cau. in. c. j. in ver. licet voluntatẽ habuerit. ⁊ ibi gl. ⁊ no. Pau. de
eo qui mit. in pos. nã volũtas clausa in mẽte nihil valet in actib⁹
hominũ: sed expressa verbis aut factis: nã animi cogitatio q̃ non
ꝓducitur in lucẽ: censet̃ abortiua: ⁊ est sicut posthumus existẽs i
vtero: qui si nõ nascat̃ ⁊ ꝓducatur in lucẽ nihil est. l. fi. ff. de posth.
here. insti. ita egregie dicit Bal. in. l. j. in. ij. q. C. qui admitti. et i
suo diuino cõsilio schismatis posito post ru. C. si quis aliquẽ test.
ꝓhi. in. xiij. col. sufficit ergo qd declaret se velle aut verbis aut fa-
3 ctis: q̃ † facto volũtas datur intelligi. l. reprehẽdẽda. ⁊ ibi glo.
Bal. ⁊ alij. ad hoc no. C. de insti. ⁊ substi. Item nõ refert an volun
tas declaret̃ verbis an factis. l. paulus respõdit nõ tantũ verbis
ff. rẽ ra. ha. ⁊. l. de quibus. ad fi. ff. de legi. ⁊. l. recusari. ⁊ ibi gl. ff. de
acqui. here. ⁊ est tex. notabilis. in. l. si tamẽ. §. ei qui. ff. de edili. edic.
4 ¶ No. j. ex isto tex. † qd legatũ põt cõferri in merã volũtatẽ lega-
tarij si volet vt hic. nõ autẽ potest cõferri in voluntatẽ heredis q̃
heres nunq̃ p̃sumeret̃ velle. l. senatus. §. legatũ. s. eo. ⁊. l. fideicom
missaria libertas. ij. in prin. ff. de fideicõ. liber. limitãdo aliquib⁹
modis ꝓut limitat text. notabilis in. l. fideicõmissa. §. si sic. ⁊ in. §.
hoc autẽ legatũ. ⁊ in. §. tanq̃. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. vxorẽ. §. sceuola. ff.
eo. similiter etiã legatũ nõ potest cõferri in volũtatẽ tertij: qd esset
5 captatoriũ. l. captatorie. vbi dixi. s. eo. ¶ No. ij. ex hoc tex. † qd ex
pressio facta per aliũ modũ quã tacite inerat multũ operatur: nã
hic facit legatũ esse cõditionale ⁊ impedit trãsmissionẽ legati: et
istud est ꝓpter differentiã forme: ⁊ hoc est q̃ tacitũ nõ inest cõdi-
tionaliter sicut hic cõditionaliter exprimitur: nã si cõditio ista si
volet: nõ fuisset expressa: volũtas legatarij nõ requirebat̃ in acqui
sitione; q̃ legatũ acquirit̃ ipso iure ignoranti. l. cũ pater. §. surdo.
ff. de leg. ij. ⁊ est tex. notabilis. i. l. si partem. §. j. ff. quẽad. ser. amit.
⁊ gl. magistra. in. l. si quis ita hereditatẽ. ff. de cõdi. insti. sed quan
do apponit̃ ꝯditio si volet oportet qd declaret se velle al's nõ trãs
mitteret: q̃ legatũ cõditionale nõ trãsmittitur. l. vnica. §. scire au
tẽ sub cõditione. C. de cadu. tol. ergo apparet q̃ exprimit̃ alio mo
6 do quã tacite inerat. † Adde q̃ licet in legato illa cõditio si volet
aliq̃d operet̃ hoc tamen secus est in institutione in qua nihil ope
ratur vt est tex. in. l. verba hec. ff. de cõdi. insti. nisi esset heres neces
sarius q̃ dicẽdo si volet faceret eũ volũtariũ vt ibi est tex. ¶ Gl.
p̃ma diuidit̃ in duas partes: ꝓut format duas oppositiones ⁊ sol
uit. Scda ibi. item videt̃ non conditionale. In. j. oppositione dic
7 melius ſm scribẽtes † qd in voluntate illius cui fit acquisitio sine
aliqua eius obligatione ⁊ sic qui solũ est creditor bene potest con
ferri tã legatũ vt hic quã etiã cõtractus vt in stipulatione in per-
sonã stipulatoris: vt. l. a titio. §. fi. ff. de verb. obli. sed in voluntatẽ
illius qui etiã obligatur vt in cõtractibus de quorũ natura est vt
hincinde oriatur obligatio cõferri nõ potest: ⁊ si cõferat̃ in volũ-
tatẽ alterius eorũ vitiat̃: et rationẽ assignat tex. in. l. sub hac. ff. de
actio. et obli. q̃ inanis esset obligatio. nã pro nõ dicto est qd dare
nõ velis: cogi nõ possis. Item est alia ratio: q̃ in his que habent
depẽdentiã a volũtate duorũ nõ est equũ q̃ pendeãt a voluntate
vnius. Itẽ sicut legatũ nõ põt cõferri in merã voluntatẽ heredis
q̃ nunq̃ p̃sumeret̃ velle obligari vt dixi in tex. ita etiã in contra-
ctibus nõ põt cõferri in volũtatẽ debitoris: vt est tex. in. l. centesi
mis. §. fi. ff. de verb. obli. hinc est qd in donatione in qua solus do
nans obligat̃. idẽ est qd in legato q̃ põt cõferri in volũtatẽ dona
tarij ſm Jac. de are. Bald. Imo. ⁊ Florianũ hic: sed aduerte licet
oẽs indifferẽter ita trãseant sequeret̃ qd si fieret legatũ titio si vo
let cuz onere aliq̃d dandi heredi vel alij: quo casu hincinde oriret̃
obligatio qd tũc nõ ꝓcederet iste. §. ¶ In scda oppo. quã glo. fa
cit d. le. iij. s. eo. Adde qd eadẽ met oppositio est de. l. aliquãdo. ff.
de cõdi. ⁊ demõ. de qua gl. si. opponit. gl. hic respõdet q̃ ibi cõdi
8 tio fuit opposita heredi hic legatario. Ista solutio † nõ valet. q̃
solũ diuersificat casus sed non vacuat difficultatẽ: vnde responde
melius ſm gl. i. d. l. aliquãdo. Bar. ⁊ omnes hic qd hic exprimit̃
alio modo quã tacite inerat q̃ si nõ fuisset dictũ si heres volet: le-
gatũ acquireret̃ ignorãti et trãsmitteretur ad heredes vt dixi in
text. sed quia dictũ est si volet: est necesse qd legatarius declaret se
velle alias non transmitteret q̃ alio modo exprimitur quã tacite
inerat: secus in. d. l. iij. Aduerte licet oẽs indifferẽter ita transeãt
ista sol. non est generalis: nam pone qd sit legata quãtitas vel ge-

doc.ibi:qd legatū potest cōferri in alienā voluntatē.s.ipsius lega
tarij:qui censetur alienus ab herede:sed certe est cōis so.nō est fi
3 ne violētia illius tex.†Adde qd sicut legatū captatoriū non va
let vt hic:eodem modo ademptio legati captatoria non valet.l.le
gata inutiliter.§.ex quib⁹ causis.ff.de adi.leg.Bal.in.d.captato
4 rias.in.vi.q.τ ibi Sal.C.de test.mili.¶ Scdo pōdera†vltra scri
bētes tex.ibi simili modo nec in hereditatib⁹ nec in legatis valēt:
5 qd hic fit equiparatio ab eo qd est maioris p̄iudicij†vt est institu
tio:ad illud qd est minoris p̄iudicij vt est legatum:nā maior ratio
ꝓhibendi dispositionē captatoriā videt esse in institutione cū sit
maioris periculi τ dāni quā in legato:τ sic est ac si diceretur capi
tanco armorū est ꝓhibitū transire ad hostes:ergo etiā vni militi.
Jsta nō videt bona eqparatio:nā vulgo dr:potētiorib⁹ nostris
pares esse nō possumus:vt inquit iuriscō.in.l.ij.in prin.ff.d alie.
iu.mu.cau.fac.sed dic ideo equiparationē ꝓcedere:eo qr hic pro
hibetur dispositio captatoria tanꝙ sit illicita τ cōtra bonos mo
res ergo ita adaptat minori sicut maiori τ ecōtra:alias vero ab
institutione ad legatū nō liceret arguere tanꝙ a maiori ad min⁹.
6 nā†institutiones sunt fauorabiliores quam sint legata:et in eis
fit fauorabilior interpretatio:vt est glo.in.l.si plures.in gl.fin.ff.
de cōdi.insti.Bar.in.l.sub cōditione.post glo.ibi.ff.de heredi.in
sti.τ probatur in.l.pe §.j.iuncto.§.illo.C.de neces.ser.hered.insti.
vbi si seruus instituat sīr heres:intelligit sibi relicta libertas:et
tamē si fiat legatū seruo simpliciter:nō intelligit sibi relicta liber
tas:quāuis sit necessariū antecedens ad validitatē legati:eo qr
7 fauorabilior est institutio quā sit legatū.hinc est qd†in legatis cō
ditio apposita debet statim impleri quāprimū potest:alias habe
tur pro defecta:τ legatū annullat.l.hec conditio si in capitoliū.
ff.de cōdi.τ demō.τ tamē sec⁹ est in institutiōe vbi tractat de ma
iori p̄iudicio vt est gl.valde no.in.l.si quis instituat heres in diē.
ff.de here.inst.in prin.in gl.in ver.diffinit tēpus.Bar.in.d.l.hec
cōditio si in capitoliū.¶ Capio gl.pmā quā diuide in tres par
tes.Jn prima declarat tex.Jn scda per viā sal.remouet vnū con
tra.Jn tertia oppo.τ de sol.se remittit.scda ibi:sed in libertate te
net.tertia ibi:itē cōtra.j.tit.j.¶ Jn ea.glo.ibi ƺ in libertate vƺ.
aduerte qd.d.l.fideicōmissaria libertas.ij.habet quatuor princi
palia rnsa.Primū qr fideicōmissaria libertas pt relinqui i volū
tatē heredis:quāuis aliud relinqui nō possit.τ istud videt postea
8 corrigi.j.in.iij.respōso.¶†Scdm hic qd legatū libertatis pōt
relinqui in voluntatē ipsius serui:si seruus voluerit:τ iste casus
est sine dubio:qr etiā qdlibet aliud legatū pōt cōferri in volunta
tē ipsius legatarij vt in.l.sequenti.§.illi si volet.Tertiū ponitur
in ver.sed τ si ita.qd legatū libertatis pōt cōferri in voluntatē ter
tij:τ hoc bene est speciale in legato libertatis:in alio secus esset:
vt hoc tex.Quartū respōsum ponit in ver.qd si ita.qd nō valet le
gatū libertatis collatū in voluntatē heredis:puta si heres volue
rit:vel si ei libuerit:secus si tanꝙ in arbitriū boni viri:τ sic istud
quartū responsum de directo vr̄ ꝯtrari primo.¶ Pro sol.dan
tur quinꝙ principales intellect⁹ quos retuli in.d.l.captatorias.
Et ibi ego addidi sextū nouū meū itellectū:ad ibi dicta me remit
to.Et arguēdo de libertate ad piā causam vt facit Bar.in.l. pri
me.ad fi.ff.de his que in test.delē.τ in.l.si vnus.ad fi.C.de test.pos
set inferri ex illo tex.qd dispositio captatoria ad pias causas va
leat:qd pendet ab intellectu.c.cū tibi.de test.Dixi plene in.d.l.ca
9 ptatorias.¶ Jn ea.gl.ad fi.cōiter respondet qd legatū†nō potest
cōferri in liberā voluntatē tertij vt hic:sed bene in arbitriū si ti
tius fuerit arbitratus:qr intelligitur de arbitrio boni viri:vt ibi.
quāuis aduerset ver.qd enim sequēs q cōiter intelligit qd stet in
terrogatiue:dic vt ibi plenius habet maxime p repetētes.¶ Ex
tra gl.tangit Bar.qd ƺ substātia legati nō possit cōferri in volū
tatē tertij:tamē bene potest cōferri electio personarū:puta si testa
tor relinquat illis de familia eligendis per fideicōmissariā.d.l.fi
deicōmissaria.§.fi.ff.de fideicō.libe.τ.l.vtrū.§.cū quidā.ff.de reb.
dub.τ.l.vnū ex familia.§.j.τ.l.cū pater.§.hereditatē.τ.§.a filia.ff.
de leg.ij.τ hoc etiā tenet Bar.in.d.l.captatorias.vbi hoc plem⁹
examinaui:τ limitationē ibi videas.τ ponit Paul.de castr.hic.
1 ¶ Vltra Bar.τ scribētes:addo†qd ƺ legatū τ institutio captato
rie nō valeāt vt hic:secus est in matrimonio qd pōt cōferri in vo
luntatē alterius tertij:puta cōtraho tecū matrimoniū si pater vl
patruus cōsenserint:aut alius tertius:nā eis postea cōsentiētib⁹
vƺ mr̄imoniū:ƺ ab alieno arbitrio depēderet.tex.est in.c.sup eo.
τ in.c.seq.de cōdi.appo.rō diuersitatis est ſm do.Abb.in.ij.
no.eo:qr matrimoniū est de iure diuino:ideo ibi sufficit cōsensus
qualitercūꝙ habeat:secus est in vl.volūtate:que depēdet ex gra
tia:qr cōfertur in illud tps quo testator nō est futur⁹ dn̄s.s. post
mortē:vt dicit glo.no.in.l.illa institutio.ff.de here.insti.ideo non
pōt in alterius volūtatē cōferri.Jtē matrimoniū pōt cōferri nō
solū in voluntatē patris vel patrui vt volūt iura pallegata:sed τ
in volūtate cuiusꝙ extranei ſm Spe.in ti.de cōdi.apposi.in ver.
quid si aliquis.τ doc.maxime.d.Cardi.flo.in.c.per tuas.de cōdi.
appo.τ ibidem do.Cardi.alexandrinus in.vi.notabi.

1 ¶ Dictio preter qd excludat id ad qd refertur:τ quādo stet ex
clusiue τ quando inclusiue.vide nu.3.
Deus qd non possit actum repugnantem in esse deducere.
2 Verbum do in prima persona prolatum:facit legatum esse dire
ctum:secus si est in tertia.
4 Legatū an vitiet si res legata nō reperit in p̄rimonio testatoris.
5 Albericus de rosate fidelis conseruator antiquitatis.
6 Exceptio declarat regulam in quibus terminis debeat regula in
telligi.
7 Jn legato generis electio est legatarij.
Jn legato generis primo nominatus eligit.
8 Relatiuum quantitatis qd ponatur pro relatiuo numeri.
Quelibet coniunctio vel dictio potest poni pro alia.
9 Verba enuntiatiua legatorum de preterito non inducunt dispo
sitionē de presenti:licet alias solo nutu legata relinqui possunt.
10 Verba inducta ad priuationē:non debent operari augmentum.

Si ita legatum. †Dictio p̄ter excludit id ad qd refert.h.d.ƺ
Bar.Sali.τ Raph.cu.vel sic τ notabili⁹ ƺ Bal.An
ge.τ alios.Nō valet dispositio si qcqd ipsa includit:ex
cludit exceptio.h.d.ratio:qr includere τ excludere sunt ꝯdicto
ria τ ideo dispositio tanꝙ cōtinens repugnātiā annullat.l.vbi re
pugnātia.ff.de reg.iur.nam actū repugnantē etiā summus deus
nō pōt in esse inducere:ſm Ang.in cōsi.clxxxvij.inci.hic pūctus
prima facie videt clarus.circa fi.¶ Diuidit in duas partes.Jn
j.ponitur thema:ex quo resultat tacita qd.Jn.ij.ponit trimēbris
deci.ij.ibi:sigdē.¶ No.j.ex tex.ibi seruos decem do.ſm Bart.τ
2 alios qd†verbū do in prima persona ꝓlatū:facit legatū esse dire
ctū quasi p ipsum testatorē directo detur legatario:secus si appo
neret in.iij.psona:vt si testator grauet heredē vt det titio.l.fundi
trebatiani.ff.de vsufru.leg.Adde qd illud ꝓcedit nō solū qn ver
bū do.in.j.psona refert ad legatū vt hic:sed etiā si referat ad here
ditatē.vnde si testator dicat:do hereditatē meā titio intelligit ti
tio directo heredē facere vt.l.cū filio.in prin.τ ibi ad hoc pōdera
ui.s.eo.quāuis Joan.de imol.ibi exponat datur.i.relinquat vt
2 ibi dixi.¶ No.ij.ex hoc tex.†qd dictio p̄ter stat exclusiue:eo qr
ponit inter diuersas personas.Jtē τ circa res que cōprehēdi pos
sunt in ꝓcedenti oratione:sicut si diceret oēs scholares sunt i scho
lis p̄ter titiū:dictio p̄ter stat exceptiue:si aūt esset eadē psona et
res diuerse ac separate:tūc stat inclusiue:vnde si lego titio centū
preter fundū:intelligo etiā fundū legare:ac si dicerē vltra fundū.
tex.est in.l.seio.§.vxori.ff.de annu.leg.τ.l.j.in fi.τ ibi gl.τ doct.ff.
de pig.ac.de quo plene dixi post Bar.τ alios in.l.si eū.§.qui in
iuriarū.ff.si quis cau.τ in.l.actione.C.de trans.Jtē dictio p̄ter in
isto tex.facit qd titius τ sei⁹ in illis seruis que in patrimonio repe
riunt nō cōcurrunt:vt vult tex.eo qr illa dictio p̄ter ostēdit testa
torē eos cōcurrere noluisse:alias autē cōcurrerent.l.plane.§.si cō
4 iunctim.s.eo.¶ No.iij.ex tex.ibi inutile est legatū:qd†si res lega
te nō reperiant esse in patrimonio testatoris:vitiat legatū : et sic
testator legando seio.x.seruos preter illos.x.quos legauit titio:si
nō repiant tot in patrimonio testatoris:legatū nō valet:qr testa
tor videt sensisse de suis τ nō de alienis redimēdis.Cōtra istō no
tabile τ cōtra istū tex.fortiter opponit:qd licet in patrimonio te
statoris nō sint nisi.x.serui legati titio:tamē debet valere aliud le
gatū factū seio de alijs.x.seruis:eo qr istud videt legatū in gn̄e:er
go in legato gn̄is si in patrimonio testatoris nō reperiant tot ser
ui debēt redimi extra patrimonium ex seruis alienis.l.hmōi.§.si
cui homo.j.eo.τ.l.legato generaliter.τ ibi glo.s.eod.τ.l.titia.§.j.
ff.de auro τ arg.leg.τ ista interpretatio debet fieri vt legatū scdo
factū valeat τ nō annulletur.per reg.l.si quādo.in prin.j.e.ꝓpter
istud difficile cōtrariū Bar.restringit istum tex.vt procedat quā
do testator expsse dixit relinquo seio.x.seruos.de his qui sunt in
meo patrimonio.τ sic quādo testator expsse se retulit ad suos ser
uos:alias ꝓcederet in contrariū qd intelligeret etiā de alienis:τ
ita refert intelligere Jaco.de arc.hic τ sequunt simpliciter Ang.
τ Sal.hic:sed ista so.nullatenus est tenēda:qr est nimia diuinatio
τ restrictio ad istū tex.qui simpliciter loquitur:τ cū loquat simpli
5 citer:nō posset ꝓcedere ſm istā solu.Bar.Jtē Alb.†de ros.fide
lis cōseruator antiquitatis refert Jac.de are.aliter dicere quā cū
referat Bar.nō qd testator istud expressit vt dicit Bar.sed qd
ideo hic testator presumit sensisse de suis seruis ꝓprijs:eo qr exce
6 pit de suis qui sunt in patrimonio†τ exceptio declarat regulam
in quib⁹ terminis debeat regula intelligi.l.nā qd liqde.§.fi.ff.de
penu lega.notat in.l.j.ff.de reg.iu.ƺ nec ista solutio vƺ:qr si simi
liter diuinat qd hic excepit de suis seruis quos habebat in pa
trimonio:istud nō dicit litera:sed simpliciter dicit preter eos.x.
quos titio legauit:nisi subtilius dicas ſm Jo.de imo.qr testator
in exceptuatis intellexerit de suis ꝓprijs seruis:cū eos haberet in
patrimonio.l.ij.τ.iij.ff.de vino triti.ergo eodem modo regula
debet

debet intelligi de seruis ꝓprijs: cum vt dixi exceptio declaret re-
gulam: sed nec ista solutio satisfacit: cũ tex. etiam loquatur quãdo
nõ habebat tot seruos in patrimonio: ibi: qñ si minꝰ. Itẽ decla-
ratio que sumitur ab exceptione ꝓcedit quãdo hoc modo decla-
rãdo legatũ valet. d. l. nã qd liquide. §. fi. sed hec declaratio q̃ su-
meref ab exceptione tenderet ad annullandũ legatũ factũ seio si
nõ intelligeref etiã de alienis. Unde alio modo respõde et melius
ꝺm Pau. de cast. qd cõtrariũ procedit: qñ testator nullos seruos
in suo p̃rimonio reliquisset vel reliquisset tãtũ. x. ⁊ sciebat plures
nõ esse in patrimonio: secus quãdo testator habebat seruos in pa
trimonio ⁊ credebat esse plures: qꝛ forte aliqui erant mortui tunc
ꝓcedit iste tex. qd testator nõ videaf voluisse ex alienis fieri supple
tionẽ: ⁊ iste est verus intellectus ꝺm eũ quẽ etiã sequitur Ang. de
perillis hic tacito auctore. s. Pau. de cast. addo pro ista solu. bo-
num tex. in. l. iij. in prin. ibi cuz nullum reliquisset vinũ. ff. de vino
tri. oleoq̃. leg. ¶ No. iiij. ex tex. ibi quos titius elegit ꝺm Raph.
7 cu. † qd in legato generis electio est legatarij: secus est ꝺm glos. in
cõtractibus per. l. cõprehensum. ff. de cõtrahen. emp. Tu dic me-
lius qd iste tex. loquitur quãdo duo erant legatarij de. x. seruis in
genere: tunc titius primo nominatus eligit: ⁊ alij. x. qui restãt de
benf scd̃o legatario: sicut quãdo testator habẽs plures equos le
gauit titio vnũ de equis suis: ⁊ postea seio aliũ: nã primo nomina
tus debet eligere. l. quoties. in prin. ff. de vsufr. ꝺm Bar. in. l. qui
duos. vbi dixi. s̃. eo. ¶ Not. vlti. ex tex. in fi. ibi in tantos quanti
8 inueniatur † nã exponif tantos. i. tot: quãti. i. quot. ⁊ sic no. ꝺm Ja
co. de are. Bar. ⁊ alios qd relatiuũ quãtitatis ponif pro relatiuo
numeri. Addo qd vult glos. notabilis que tota die allegatur in. l.
eas causas. ff. de cõdi. ⁊ demõ. vbi dicit gl. qd quelibet coniunctio
⁊ q̃libet dictio potest poni pro alia. ¶ In gl. j. in fi. habes ex glo.
9 notabilẽ conclusionẽ: qd † verba enũtiatiua legatorũ de preterito
nõ inducũt dispositionẽ de p̃senti: quãuis alias legata possint so
lo nutu relinqui. l. nutu. j̃. titu. ĩj. dixi in. l. si res obligata. s̃. eo. sed
in quãtũ gl. ad hoc allegat tex. in. l. titia. in prin. j̃. ti. j. illa lex nihil
ꝓbat ꝺm Dy. ⁊ Ber. eo. qꝛ ibi erãt verba enũtiatiua futuri euen
tus: que inducũt tantũ cõditionẽ: ⁊ intelligunf si legauero: ⁊ cer-
tũ est qd illud qd est in cõditione: nõ est in dispositione. l. si qs sub
cõditione dandorũ. x. ff. si qs omis. cau. te. hic autẽ erãt verba enũ
tiatiua de p̃terito: vnde pro cõclusione glo. quã omnes tenẽt me-
lius facit ꝺm Bar. ⁊ doc. tex. in. l. cũ tale. §. fi. ff. de cõdi. ⁊ demon.
10 ⁊ tex. in. l. ex facto. etiã agitatũ. ff. de here. inst. Itẽ qꝛ † verba indu
cta ad diminutionẽ ⁊ priuationẽ nõ debent operari augmentũ ⁊
sic cõtrariũ effectũ. l. legata inutiliter. in princ. vbi dixi. s̃. eo. Sz
aduerte licet Dy. Bar. omnes indifferenter teneant conclusionẽ
glos. tamen tex. s̃. allegati per Bar. ⁊ scribentes possunt de facili
euitari. s. tex. in. d. l. cũ tale. §. fi. nam ibi fuerunt verba ꝓlata ad di
minuendũ: ergo nõ operãtur augmentũ: vt ibi expresse dicit tex.
qꝛ nõ animo legãdi sed diminuẽdi factũ est legatũ: nam ibi testa-
tor dixerat: ex centũ que legaui titio lego. x. seio: per ista verba nõ
intelligitur legare centũ titio: sed nõ sic est in ista lege: vbi illa ver
ba preter eos. x. quos titio legaui respectu ipsius titij nõ sunt pro
lata ad diminuẽdũ imo ad cõseruandum imo ad preferendum le
gatũ factũ titio: vt preferatur legato facto seio. Similiter potest
de facili euitari tex. in. d. ex facto. etiã qui minus facit: qꝛ ibi ver-
ba expressa fuerũt cõditionalia. s. si mihi seius heres nõ erit quez
heredem non instituerat: vnde verba conditionalia et priuatiua
prout ibi sunt nullatenus disponunt: sed in isto tex. non erãt ver
ba conditionalia: qꝛ testator dixit preter eos. x. quos titio legaui:
⁊ sic posset disputatiue teneri cõtra cõmunem glo. quã Dy. Bar.
⁊ omnes indifferenter tenẽt: tamen in iudicando ⁊ consulẽdo nõ
esset ab ea recedendum.

1 ☞ Expressio eorum que tacite insunt: si exprimantur alio mo-
do quam insint: aliquid operantur. ⁊ vide nu. 5. ⁊ nu. 8.
2 Uoluntas in mente retenta nihil operatur in actibus hominum.
3 Uoluntas datur intelligi facto aut verbis.
4 Legatum qd possit conferri in meram voluntatem legatarij: nõ
tamen in voluntatem heredis vel tertij.
6 Conditio si volet apposita in institutione: qd nihil operetur.
7 Contractus quare non possit conferri in voluntatẽ alterius con
trahentium.
9 Uerbum do qd importet translationem dominij.
10 Dispositio huius tex. qd generaliter ꝓcedat in omnibꝰ legatis.
11 Translatio legati ad heredes qd non impediatur licet dominiuz
legati non transeat ipso iure in legatarium.
12 Legatum ante aditam hereditatem qd non possit cedere quo ad
obligationem ⁊ actionem: qꝛ non est persona que obligetur: intel
ligo quando legatum est cõditionale: secus si est purum: quia ori-
tur sed obstat exceptio.
13 Legatum in diẽ certum trãsmittitur ad heredes legatarij: etiam
ante aditam hereditatem.
14 Hereditas non adita non transmittitur.
15 Ratio quare hereditas non adita non transmittitur. Et tamẽ le-
gatum ante hereditatem transmittitur.

Illi si volet. ¶ † Exp̃ssio eorũ que tacite insunt alio
modo quã insint: aliquid operanf. h. d.
vel sic ꝓpius ad tex. legatũ collatũ in volũtate legatarij est cõdi-
tionale: vnde si decedat anteq̃ declaret se velle: nõ transmittit ad
heredẽ. h. d. ¶ Diuidif in duas partes. In prima ponif dictũ. ĩ
scd̃a respõdef cuidã obiectiõi. scd̃a ibi: q̃uis alias. ⁊ erit subtilis
§. quẽ intendo vltra scribẽtes bene ⁊ fundamentaliter declarare.
¶ In tex. ibi: si volet: intellige si declarauerit se velle: nõ eñ suffi
2 cit mẽte velle: nisi declaret se velle aut verbis aut factis: qꝛ † pro-
positũ in mente retentũ nihil operatur. l. si repetẽd. ff. de cõdi. ob
cau. in. c. j. in ver. licet voluntatẽ habuerit. ⁊ ibi gl. ⁊ no. Pau. de
eo qui mit. in pos. nã volũtas clausa in mẽte nihil valet in actibꝰ
hominũ: sed expressa verbis aut factis: nã animi cogitatio q̃ non
ꝓducitur in lucẽ: censef abortiua: ⁊ est sicut posthumus existẽs ĩ
vtero: qui si nõ nascaf ⁊ ꝓducatur in lucẽ nihil est. l. fi. ff. de posth.
here. insti. ita egregie dicit Bal. in. l. j. in. ij. q. C. qui admitti. et ĩ
suo diuino cõsilio schismatis posito post ru. C. si quis aliquẽ test.
ꝓhi. in. xiij. col. sufficit ergo qd declaret se velle aut verbis aut fa-
3 ctis: qꝛ † facto volũtas datur intelligi. l. reprehẽdẽda. ⁊ ibi glo.
Bal. ⁊ alij. ad hoc no. C. de insti. ⁊ substi. Item nõ refert an volun
tos declaref verbis an factis. l. paulus respõdit nõ tantũ verbis
ff. rẽ ra. ha. ⁊. l. de quibus. ad fi. ff. de legi. ⁊. l. recusari. ⁊ ibi gl. ff. de
acqui. here. ⁊ est tex. notabilis. in. l. si tamẽ. §. ei qui. ff. de edili. edic.
4 ¶ No. j. ex isto tex. † qd legatũ põt cõferri in merã volũtatẽ lega-
tarij si volet vt hic. nõ autẽ potest cõferri in voluntatẽ heredis qꝛ
heres nunq̃ p̃sumeref velle. l. senatus. §. legatũ. s̃. eo. ⁊. l. fideicom
missaria libertas. ij. in prin. ff. de fideicõ. liber. limitãdo aliquibꝰ
modis ꝓut limitat text. notabilis in. l. fideicõmissa. §. si sic. ⁊ in. §.
hoc autẽ legatũ. ⁊ in. §. tanq̃. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. vxorẽ. §. sceuola. ff.
eo. similiter etiã legatũ nõ potest cõferri in volũtatẽ tertij: qd esset
5 captatoriũ. l. captatorie. vbi dixi. s̃. eo. ¶ No. ij. ex hoc tex. † qd ex
pressio facta per aliũ modũ quã tacite inerat multũ operatur: nã
hic facit legatũ esse cõditionale ⁊ impedit trãsmissionẽ legati: et
istud est ꝓpter differentiã forme: ⁊ hoc est qꝛ tacitũ nõ inest cõdi-
tionaliter sicut hic cõditionaliter exprimitur: nã si cõditio ista si
volet: nõ fuisset expressa: volũtas legatarij nõ requirebaf in acqui
sitione: qꝛ legatũ acquirif ipso iure ignoranti. l. cũ pater. §. surdo.
ff. de leg. ij. ⁊ est tex. notabilis. ĩ. l. si partem. §. j. ff. quẽad. ser. amit.
⁊ gl. magistra. in. l. si quis ita hereditatẽ. ff. de cõdi. insti. sed quan
do apponif cõditio si volet oportet qd declaret se velle al's nõ trãs
mitteret: qꝛ legatũ cõditionale nõ trãsmittitur. l. vnica. §. scire au
tẽ sub cõditione. C. de cadu. tol. ergo apparet q̃ exprimif alio mo
6 do quã tacite inerat. † Adde q̃ licet in legato illa cõditio si volet
aliqd operef hoc tamen secus est in institutione in qua nihil ope
ratur vt est tex. in. l. verba hec. ff. de cõdi. insti. nisi esset heres neces
sarius qꝛ dicẽdo si volet faceret eũ volũtariũ vt ibi est tex. ¶ Gl.
p̃ma diuidif in duas partes: ꝓut format duas oppositiones ⁊ sol
uit. Scd̃a ibi. item videf non conditionale. In. j. oppositione dic
7 melius ꝺm scribẽtes † qd in voluntate illius cui fit acquisitio sine
aliqua eius obligatione ⁊ sic qui solũ est creditor bene potest con
ferri tã legatũ vt hic quã etiã cõtractus vt in stipulatione in per-
sonã stipulatoris: vt. l. a titio. §. fi. ff. de verb. obli. sed in voluntatẽ
illius qui etiã obligatur vt in cõtractibus de quorũ natura est vt
hincinde oriatur obligatio cõferri nõ potest: ⁊ si cõferaf in volũ-
tatẽ alterius eorũ vitiaf: et rationẽ assignat tex. in. l. sub hac. ff. de
actio. et obli. qꝛ inanis esset obligatio. nã pro nõ dicto est qd dare
nõ velis: cogi nõ possis. Item est alia ratio: qꝛ in his que habent
depẽdentiã a volũtate duorũ nõ est equũ q̃ pendeãt a voluntate
vnius. Itẽ sicut legatũ nõ põt cõferri in merã voluntatẽ heredis
qꝛ nunq̃ p̃sumeref velle obligari vt dixi in tex. ita etiã in contra-
ctibus nõ põt cõferri in volũtatẽ debitoris: vt est tex. in. l. centesi
mis. §. fi. ff. de verb. obli. hinc est qd in donatione in qua solus do
nans obligaf. idẽ est qd in legato qꝛ põt cõferri in volũtatẽ dona
tarij ꝺm Jac. de are. Bald. Imo. ⁊ Florianũ hic: sed aduerte licet
oẽs indifferẽter ita trãseant sequeref qd si fieret legatũ titio si vo
let cuz onere aliqd dandi heredi vel alij: quo casu hincinde orireƒ
obligatio qd tũc nõ ꝓcederet iste. §. ¶ In scd̃a oppo. quã glo. fa
cit ĩ le. iij. s̃. eo. Adde qd eadẽ met oppositio est de. l. aliquãdo. ff.
de cõdi. ⁊ demõ. de qua gl. fi. opponit. gl. hic respõdet q̃ ibi cõdi
8 tio fuit opposita heredi hic legatario. Ista solutio † nõ valet. qꝛ
solũ diuersificat casus sed non vacuat difficultatẽ: vnde responde
melius ꝺm gl. ĩ. d. l. aliquãdo. Bar. ⁊ omnes hic qd hic exprimif
alio modo quã tacite inerat qꝛ si nõ fuisset dictũ si heres volet: le-
gatũ acquireref ignorãti et trãsmitteretur ad heredes vt dixi in
text. sed quia dictũ est si volet: est necesse qd legatarius declaret se
velle alias non transmitteret qꝛ alio modo exprimitur quã tacite
inerat: secus in. d. l. iij. Aduerte licet oẽs indifferẽter ita transeãt
ista sol. non est generalis: nam pone qd sit legata quãtitas vel ge-

nus:vel res alternatiua:vel sit legata res in specie que sit alteriꝰ
tertij:aut heredis:⁊ sit apposita cōditio:si legatariꝰ volet istis ca
sibus prius nō acquirebat dominiū ipso iure ignoranti: vt volūt
Bar.⁊ oēs in.l.j.in vlti.col.s̄.eo. Tunc non procederet iste tex.qꝛ
tunc conditio exprimeretur eo modo quo tacite inerat:⁊ sic tunc
non faceret conditionem.⁊ pondera qđ tex.noster loquitur quan
do legatus est stichus ⁊ sic species:⁊ presumendum est qđ stichꝰ
esset testatoris:ex quo tex.non dicit qđ esset heredis vel alterius.
Isto modo multum restringeretur decisio huius tex.vt solū pro
cedat quādo legatur in specie res propria testatoris:quo casu do
miniū ipso iure acquiritur legatario ignorāti:alias secus:sed ca
ue qꝛ est tex.in.l.si ita expressim.ff.de cōdi.⁊ demō.qui idem deci
dit:qđ iste tex.nō loqtur de sticho legato nec de specie:sed simpli
citer ⁊ in genere:⁊ tamē ibi idem dicit qđ hic:qđ illi si volet facit
legatū cōditionale ⁊ impedit trāsmissionem ad heredem.conside
ra si posset dici qđ tex.iste ⁊ tex.in.d.l.si ita expressim. ambo di-
9 cunt:si volet do:†pondera verbū do:qđ importat translationeʒ
dominij.§.sic itaqꝫ.insti.de act.⁊.l.vbi autem non apparet.in fin.
ff.de verbo.oblig.ergo isti tex.loquūtur in tali legato in quo per
testatorem possit transferri dominium:⁊ sic quādo res propria te
statoris in specie legatur:⁊ tex.iste loquitur quando legatur sti-
chus ⁊ sic in specie. Tamen isto modo multū restringitur decisio
tex.hic ⁊ ibi qui generaliter:procedunt. ¶ Ego teneo licet scri-
10 ptum in specie non inueniam:†qđ iste tex. generaliter procedat
in omnibus legatis:non solum quādo legatur in specie res pro-
pria testatoris:sed etiā quādo legatur res extranei aut ipsiꝰ here
dis:aut quādo legatur quātitas vel genus aut quid alternatiuū:
⁊ licet in istis alijs legatū nō cedat a morte testatoris quo ad trās
lationem dominij ipso iure vt predixi.tamen bene cedit quo ad
transmissionem ad heredes:vnde si testator dicat lego illi si volet
etiam in istis alijs legatū efficitur conditionale:⁊ nisi legatarius
declaret se velle:non transmittet ad heredem:et sic etiam in alijs
legatis:conditio si volo aliter exprimitur quā tacite inesset:⁊ pō
dera qđ iste tex.nihil dicit de acquisitiōe dominij:vt faciūt Bar
11 to.⁊ doc.sed solū dicit de transmissione legati ad heredes.†vnde
stat simul qđ dominiū legati nō transeat ipso iure in legatarium
⁊ tamen legatarius transmittat tale legatū ad heredes. Istud as-
sumptū probo:nam quando legatū est factū ad diem certam:im
peditur translatio dominij ipso iure a morte testatoris:vt ē tex.
reputatus singularis in.l.sempronius attalus.ff.de vsufr.leg.de
quo tex.in.l.j.in pe.char.s̄.co.⁊ tamen non impedit interim trās-
latio legati ad heredes.tex.est ad literā in.l.si dies.in prin.ff.quā
do dies leg.ce.⁊ tex.in.l.vnica.§.cum igitur.in fi.C.de cadu.tollē.
ergo bene stat qđ dominiū legati nō transeat ipso iure in legata-
rium:⁊ tamen legatarius trāsmittat tale legatū ad heredem. Et
si tu subtiliter diceres:qđ quando est legatū in diem certum ideo
trāsmittitur ad heredem:qꝛ ante diem nata est obligatio ⁊ actio
licet obstet exceptio.l.j.in fine.ff.quando dies lega.ce.vnde ibi est
obligatio et actio que potest transmitti ad heredē legatarij:licet
dominiū antea non transeat ipso iure in eum. Ego possem dicere
qđ idem esset in ꝓposito:licet enim in legato quātitatis vel gene-
ris aut alternatiuo vel rei aliene:non acquiratur dominium ipso
iure ignorāti vt dixi:acqritur tamē actio personalis ex testamē-
to ꝭm Barto in.d.l.j.in vlti.col.in princ.s̄.co.⁊ illa fuisset trans-
missa ad heredem legatarij:nisi fuisset dictū si volet:ergo etiā in
illis alijs lgatis exprimit̃ aliter q̄ insit. Sed aduerte in vtroqꝫ di
12 ligenter ne erres in terminis†qđ ante aditā hereditatem per he-
redem nō potest cedere legatū quo ad obligationem ⁊ actionem:
qꝛ nō est persona que obliget̃.qꝛ obligatio illa oritur ex quodam
quasi cōtractu qui celebratur mediāte aditione heredis.§.heres.
instit.de obliga.que ex quasi contrac.⁊.l.ex maleficijs.§.heres.ff.
de act.⁊ oblig.⁊.l.apud iulianū.§.fi.ff.ex quib.cau.in pos.eatur.
vnde ante celebratum istum quasi cōtractū nō pōt dici esse obli-
gatio nec actio:sed post aditā hereditatē.si quidē legatū est purū
statim cōtrahitur obligatio:qꝛ heres obligat̃:si vero est in diem
certum:tunc etiam statim mero iure nascitur obligatio: sed ob-
stat exceptio vt dixi.et ita tenet glo.not.in.d.l.vnica.§.cum igit̃.
in ver.cedere.⁊ ibi magistraliter Barto.⁊ illam glo. reputat ad
hoc singularem Bal.in.l.fi.C.de testa.manumis.d.Alex.in.l.j.in
xvj.col.s̄.e.⁊.l.ij.in.v.col.s̄.eo.sed ego allego gl.cōsociam in.§.si
13 peculium.in ver.cedere.inst.de leg.†Modo in proposito in lega
to in diē certū nō acquirit̃ dn̄ium ipso iure vt dixi. Itē nec an̄ adi
tā hereditatē est debitū:nec obligatio:nec actio oꝛte ⁊ tamē trans
mittitur ad heredē legatarij vt iuribus.s̄.alleg.⁊ legatum trans-
mittitur a legatario etiā anteq̄ heres adeat hereditatē.d.l.vni-
ca.§.cū igitur.ad fi.⁊.§.in nouissimo.ita qnando legat̃ quantitas
vel genus aut res aliena:non transit dominium ipso iure.⁊ hoc
cōstat vt dixi:nec ante aditā hereditatē est obligatio vel actio:et
tamen ante aditā hereditatē transmittitur vt in casu precedenti:
eo qꝛ legatū est purū:⁊ mortuo testatore est acquisitū legatū ipsi le
gatario incōmutabiliter nisi adijciat̃ cōditio si volet tunc requi-
ritur q̄ declaret se velle alias nō trāsmitteret vt hoc tex.qui ge-
neraliter procedit sicut est dictum in legato in diem:vbi etiā non
est dominiū nec debitū et tamen transmittit̃ illud ius in spe pro-
babili de presenti.⁊ si dicis isto modo etiam hereditas non adita
deberet trāsmitti sicut transmittit̃ legatū anteq̄ habeat̃ dn̄ium.
Item anteq̄ debeat̃ et cōsequenter anteq̄ adeat̃ hereditas : cum
ipsi heredi competat ius adeundi.l.si mater.C.de instit.⁊ substi.⁊
sic ibi est etiā ius in spe ꝓbabili de presenti ⁊ tamē hoc est falsum.
14 †qꝛ hereditas nō adita nō transmittit̃.d.l.vnica.§.in nouissimo.
eo qꝛ ibi nō est ius quesitū et formatū de presenti: sed ius queren
dum in futurū vt declarat Bart.in.l.is pōt.in.vj.col.ff.de acqui.
here.dixi in.l.cum filio.in vlti.parte.s̄.eo.respōde q̄ aliud est in
legato qđ facilius transmittit̃ etiā ante aditā hereditatē:et aliud
in ipsa hereditate.vt est.tex.de vtroqꝫ in.d.l.vnica.§.cū igitur.et
15 §.in nouissimo.ratio diuersitatis est:qꝛ†heres pōt adire heredi-
tatem quandocunqꝫ vult:cum adeatur solo animo.l.pro herede.
in prin.⁊.l.gerit.ff.de acqui.here. Ideo cuʒ heres habeat sibi im
putare si nō adit hereditatem:ideo lex statuit q̄ si hereditas non
adeatur per heredem:q̄ eam non transmittat:non sic est in lega-
tarijs a quorum voluntate non pendet q̄ adeatur hereditas per
institutum:ideo lex statuit q̄ legata transmittantur etiam si lega
tarius moriat̃ anteq̄ adeatur hereditas per heredem.d.§.cū igi
tur.⁊.d.§.in nouissimo.sic intelligo ⁊ declaro presenteʒ materiā:
quam scribentes non declarant:⁊ sic etiam intelligo et declaro
istum.§.quē nemo sic declarat:et multi allegant istum.§.qui non
intelligunt:quomodo loquatur ⁊ quomodo procedat.

1 ☞ Legatum factum de domo q̄ non censeatur reuocatū quan
do esset dirupta:⁊ per testatorem diuersis temporibus refecta.
2 Area domus legate que destructa sit in totum per legatariū ven
dicari potest:⁊ vide nu.13.
3 Domus legata destructa si postea in totum a testatore reedifice-
tur:legatū extinguitur:secus si per heredem reedificaretur mor-
tuo testatore.
4 Jus pignoris quod est perfecte acquisitum creditori non extin-
guitur:licet domus hypothecata in totum destruatur ⁊ reficia-
tur.⁊ nu.6.
5 Canonici de nouo creati tenent̃ stare electiōi de priore facte per
primos mortuos:licet electio nō sit per superiorem confirmata.
7 Area trahit ad se edificium.
8 Testator ꝑ refectionē domus legate videtur volūtatē reuocasse.
9 Fallacia accidentis dicitur quando quid mutatur in quale : vel
quando infertur de quid ad quale.
10 Augmentum qđ fit rei legate cedit legatario.⁊ nu.12.vbi vide.
11 Legatum partis non recipit incrementum.
12 Argumentū de toto ad partem:qđ procedat vbi est eadeʒ ratio.

1 Si domus. †Si domus legata particulatim reficia
tur nō extinguit̃ legatū.secꝰ si in totum
destructa a testatore edificet̃.hoc dicit.⁊ habes duas partes. Se-
cunda ibi:at si ea domo. ¶ No.j.ex isto tex.q̄ domus particula
riter ⁊ sic diuersis tꝑibus tota a testatore refecta:censet̃ eadē do-
mus:lʒ nihil remāserit de illa materia:ideo durat legatū nec cēse
tur reuocatū ⁊ pōt peti tāq̄ legata cū sit eadē domus:facit.l.qđ i
rerū.§.fi.s̄.eod.vbi idʒ deciditur in naui legata que tota fuit par
ticulariter refecta. Iteʒ quia remāsit area in legato.vt.l.si grege.
in fi.s̄.cod.ꝭm communē opi.de qua tamē.j.plenius dicam ad fi.
glo.ergo quicquid inedificatur cedit aree.§.⁊ ex diuerso.insti.de
re.diui. Itē scđa loco prioris subrogat̃:ergo cedit in legato:ar.l.
☞ filie.§.j.ff.de ꝯdi.⁊ demō.⁊.l.si donate.§.j.ff.de do.inter vi.⁊ vxo.
q̄uis ibi sint res omnino diuerse sed in eadem materia et forma.
2 †si autē domus legata in totum destructa esset:⁊ testator eam nō
reedificasset:tunc area per legatarium vendicari potest.d.l.si gre
ge.in fi.s̄.eo.ꝭm cōmunē opi.que an vera sit.j.dicetur. ¶ Not.ij.
3 †ex secūda parte legis:q̄ si domus legata in totum destruatur ⁊
postea in totū a testatore edificetur:intelligitur reuocatum legatū
et ius legatarij in totū defecisse:eo quia censetur esse noua domꝰ
etiā si ex eadē materia reficiatur vt.l.inter stipulantem.§.sacraʒ.
circa fi.ff.de verbo.obli.⁊.l.qui res.§.areā.ff.de solu. Et viuente
testatore nullū ius erat acqsitū legatario:secꝰ si post mortē testa-
4 toris:quo tempore iam erat acquisitū ius reale legatario†tūc si
in totū destrueretur ⁊ in totū reficeretur per heredē:nō extinguit̃
legatū.l.domus hereditarias.⁊ ibi gl.in fi.s̄.eo.quia nō est in po
testate heredis reuocare legatū l.cetera.§.fi.⁊.l.sequenti.⁊ princi
pio sequentis.s̄.e.sicut ius pignoris quod est perfecte acquisitū
creditori:nō extinguit̃ lʒ domꝰ hypothecata in totū destruatur
⁊ reficiat̃.l.si fundus.§.si res.ff.de pig.allegata in gl.pro ꝯtrario.
lʒ glo.aliter respōdeat ⁊ nō bene vt.l.seruitutes.§.si sublatuʒ.ff.
5 de ser.vr.ꝑdi. Hinc determinat Dy.†q̄ si mortui sunt oēs cano-
nici:⁊ alij de nouo creati:q̄ tenentur stare electiōi de priori facte
per primos:lʒ nōdū cōfirmate per supiorē:qꝛ erat acqsitū ius ele
cto.et

cto. et sequuntur Bar. Alb. Bal. et Flo. hic. ¶ Expeditis tex. capio gl. vnicam. in ver. interire. que diuidit in quatuor partes. In prima allegat. vi. concor. ad tex. In. ij. opponit et sol. In. iij. idē facit. In. iiij. idē. ij. ibi. sed argumentū cōtra. s. eo. iiij. ibi. itē est cōtra s. de pig. iiij. et vlti. est ibi. itē arg. cōtra. s. eo. ¶ In ea. glo. ibi: sed ibi est ecōtra casus. Adde qd ibi est casus ecōtra in duobus. Primo qz ibi principalr testator a principio legauit solū areā. hic aūt a pn. legauit domū. Itē ibi nullā domū destruxit lz in area legata nouam domū edificauerit. hic autē legauerat domū et illā domuz vsqz a fundamentis destruxit et postea aliam de nouo edificauit. ¶ In ea. gl. ibi. hic de lucro captādo. ista solutio reprobat a scribentibus p. l. domus. s. e. vbi legatarius tractabat de lucro: et tñ domus destructa et postea refecta cedit legato: tñ ille text. posset

6 euadi vt dixi in tex. in. ij. no. vt Bar. et cōiter doc. rñdēt qd ibi cōtractus erat perfectus et ius pignoris: et sic reale qsitū creditori: sicut etiā in. l. domus. s. eo. post mortē testatoris ius erat quesitū legatario: sed hic non erat ius quesitū: qz adhuc viuebat testator. Sed aduerte cōtra istā sol. Bar. et cōem videt facere tex. in. d. l. inter stipulātem. §. sacrā. in ver. pe. et fi. vbi cōtractus stipulationis erat perfectus: et tñ si domus pmissa destruat tota eo pposito vt non amplius reficiat: si postea reficit noua domus nō debet ex stipulatione: et tñ vt dixi ibi contractus erat perfectus et acquisitum ius stipulatori. breuiter omissa sol. Raph. cu. hic: dic qd text. ibi dēt rñdere: qd ideo ibi stipulatio perit: eo qz perit subiectū et sic substantia obligationis. s. domus deducta in stipulationē: qz domus postea edificata censetur noua domus et alia et diuersa ab ea q deducta fuit in stipulatione nec ibi erat causatū aliquod ius reale vt in pignore et dominio rei legate mortuo testatore vt predixi: caue tamen circa. d. l. domus. dum Bart. et docto. volūt qz ibi esset causatū ius perfecte ex quo testator erat mortuus: nā ibi tex. loquit in domo legata sub cōditione. s. post mortē heredis: ergo interim non pōt dici quesitū ius perfecte nisi purificata cōditione prout forte intellexit Bart. vel nisi dicas vt dixi in tex. in. ij. nota. ¶ In ea. gl. in fi. Bar. mouet bonā difficultatē contra istū tex. nā

7 †quando testator simpliciter legat areā: et postea ibi edificat domum: per hoc nō extinguit legatum: qz testator edificando super area legata: non intelligitur mutare voluntatem: imo area et domus ambe debentur legatario. l. seruum filij. §. si arce. s. eod. quia area trahit ad se edificium. l. obligationū fere. §. placet. ff. de act. et obli. quare non sic est in isto tex. qñ testator legat domum: et postea illam destruit in totum vsqz ad aream. nā area remanet in legato: vt. l. grege. in fi. s. e. vnde si postea super ea testator edificat: quare totum non venit in legato: et tñ iste text. vult oppositum qd extin-

8 guatur legatū in totū: † qz per refectionē domus intelligit testator mutasse voluntatem: vt etiā dicit ista glo. in fi. solutio. ex mēte

9 Bar. et scribentiū. sed apertius dic: † qd hic est fallacia accidentis de qua est glo. in. l. vendicatio. et in. l. que de tota. §. incerte. ff. de rei vendi. qñ quid mutatur in quale vel qñ infertur de quid ad quale fm gl. in. l. debitor. §. fi. et ibi Bar. ff. de leg. ij. vt cū dico quicquid hodie emisti: comedisti: pisces crudos emisti: ergo pisces crudos comedisti fm Bar. in. l. ij. §. incertam. in fi. ff. de acquir. pos. vnde in proposito: in primo casu qñ legatur simpliciter area: ipsa area cōstituit totum legatum. et ideo si per testatorem edificat domus

10 super illa area: debebit legatario: sicut omne augmentum † qd fit rei legate cedit legatario: vt. l. si ex toto. in prin. et. l. qd in rerum. §. si quid post. s. eo. sed qñ testator legat domū: et postea destruit totam domum: area que remanet non debetur tanqz res legata: sed tanqz pars rei legate: fm gl. in. l. scire debemus. versi. stipulationem. in ver. legata. in fi. ff. de verb. obli. vnde si postea testator edificat domum in illa area non pōt peti tunc illa area tanqz pars rei legate: qz tūc cedit alie domui: nec tanqz principaliter legata tra-

11 hit ad se totū: qz nunqz fuit principaliter legata † et legatū partis nō recipit incrementū vt notat in. l. serui electione. §. fi. vbi glo. s. eo. ita Bar. confirmat fm Pau. de ca. qz qñ area est expresse legata: tunc debet vt res principalis: et sic recipit accessionē augmenti. d. l. seruū filij. §. si arce. s. eo. Aliud est qñ debetur tanqz remanens ex re legata: et sic debetur vt accessio: tunc nō recipit aliā accessionem: sicut nec seruitus aliā seruitutē recipit. l. j. ff. de vsufru. lega. Sed aduerte lz ista sol. Bar. et cōis videatur colorata: non tñ

12 transit sine dubitatione: inqztum vult † qd augmentū quod accedit legato auget legatū. d. l. qd in reruz. §. si quid post. secus est in augmento qd accedit parti legate: nam in contrariū est trita regula: qd idē iuris est de parte qd de toto. l. que de tota. ff. de rei ven. et c. pastoralis. in prin. de offi. dele. et si dicis qd hoc procedit quādo est eadē ratio. als secus. fm gl. in cle. si vna. in ver. defensor. de reb. eccl. nō alienan. et gl. in. c. vnico. §. fi. in gl. fi. de relig. do. in. vj. et gl. in. l. qui hominem. in prin. ff. de solutio. certe hic nō videtur bene assignari ratio diuersitatis. et in cōtrarium etiā facit tex. in. l. peculium. §. quadrige. ff. de leg. ij. et fortius fm Raph. cu. qz in legatis quadrige: si pereat equus perit legatum: et tñ equus superueniēs reconciliat legatū: ergo fortius hic: vbi destructa domo noc perit legatum in totū cum duret in area vt dixi: tñ posses dicere qd ibi augmentū non fit parti rei legate imo toto. Itē cōtra sol. Bar. et cōem videtur facere: qz si destructa domo legata durat legatuz in area: ergo domus postea edificata dz cedere solo. et sic aree. §. et ex diuerso. insti. de re. diui. considera qd Bar. mouet duplici fundamento. Primo qz augmentū non accrescit parti legate. Scdo qz cū area q erat pars legati: nunc cedat alteri domui postea edifica-

13 te: nō pōt peti tanqz pars rei legate. † Tu aūt ad oppositionē. s. formatam contra istū tex. rñde melius: qd destructa in totū domo legata per testatorem: nō est verū assumptum Bar. et cōiter doct. qd area remaneat in legato: eo qz testator volūtarie destruēdo in totum domum legatā: in totū reuocat legatū: etiā quo ad aream prout etiā tenent Raph. cu. et do. Pe. de bexu. hic. et vltra eos hic vult iste tex. dū dicit interire legatū: et sic indiffinite: ergo in totū: vnde postea edificando domū nō est verū qd cedat legato aree: cū etiam legatum ipsius aree sit extinctum simul cū domo legata in totū destructa. et hoc mō radicitus cessat oppositio superius mota. nec ob. tex. in. l. grege. in fi. s. eo. in quo Bar. et cōiter doc. se fundant: vbi cōbusta insula legata durat legatū in area. ergo idē hic: respondet: qd ibi loquit qñ insula legata fuit cōbusta: et sic sine facto testatoris sed casu fortuito: hic autē qñ domus legata fuit destructa: et sic interuenit factū testatoris q domū destruxit forte vt ampliorē edificaret: et ita etiā dicit ista gl. ad fi. dū dicit qd in. d. l. si grege. in fi. ibi fuit insula cōbusta: hic autē fuit domus destructa: et sic destruēdo domū legatam: videt in totū reuocare legatum.

1 ¶ Legatum factū de re emēda vel vendenda iusto pretio valet.

2 Iustum pretium iudex arbitratur qñ partes sunt discordes.

Interest nr̃a acqrere fundos cōfines etiā supra iustā estimationē.

Interest nostra habere rem que fuit maiorum nostrorum.

3 Vendere domum in qua imagines maiorum nostrorum sunt fixe satis lugubre est.

4 Iustum pretiū rei estimari pōt respectu fructus et redditus rei. Item ex venditione prediorum vicinorum.

5 Vendere vel emere qd qñ cogat pcedēte obligatoria dispositiōe.

6 Libellus peto vt emas vel vendas istā rem an procedat qd sic.

7 Heres in casu huius. l. an teneat precise vendere aut emere. Et sic an teneat precise ad factū qd sic fauore vltime voluntatis.

1 Et si equo. † Valet legatum de re emēda vel vendēda per heredē iusto pretio si interest legatarij. h. d. ¶ Diuiditur in duas partes. In prima ponitur decisio. In scda respondetur tacite qōni. posset eñ quis dicere quam vtilitatē ptinet tale legatū. scda ibi: quid eñ si legatarius: dubiū faciebat qd legatum deberet censeri inutile: quasi non contineret vtilitatem. argu. l. ciuitatibus. in fi. j. eo. vbi dicitur: qd nihil ex testamēto videtur capere: qui tantū erogat quantū accipit: sed iste tex. in scda parte respōdet: qd legatum dicitur vtile si interest legatarij vendere iusto pretio: quādo necessitas vrgebat qd venderet et nō reperiebat emptorem: vnde poterit per actionē ex testamento compellere heredem ad emen-

2 dum rem puta fundum iusto pretio † qd iustum pretiuz estimabit iudex: qñ partes discordarēt. l. hac edictali. §. his illud. C. de secū. nup. et. l. fi. in fi. C. de iure do. impe. et. l. alieno. §. fin. ff. de fideicom. liber. Bart. et alij hic. similiter potest interesse legatarij qd heres cogatur sibi vendere rem puta fundum vel domum iusto pretio glo. ponit duplex interesse: vel qz habebat fundos confines: vnde sepe interest nostra confines fundos etiam supra iustam estimationem acquirere: vt dicit tex. practicus in. l. si cui fundus. j. titu. j. allegatus in glos. vel quia res illa fuerat maiorum suorum: vt est tex notabilis in. l. si in emptionem. ff. de mino. vbi si minor vendat domum que fuit maiorum suorum et vēdat iusto pretio vel etiam pluris quam valeat: tamē tanqz lesus potest petere restitutionem in integrum: que lesio insurgit ex hoc quia res fuit maiorum suorum: vt ibi est text. notabilis. facit text. in. l. lex que tutores. circa

3 medium. C. de admi. tuto. in ver. vendere domum: † in qua videre maiorum suorum imagines fixas satis est lugubre: tamē aduerte licet tale interesse aut commodum sufficiat quo ad validitatez legati vt hic: qz tñ istud nō est commodū pecuniariū: nō posset per hoc legatarius grauari aliquo onere fideicommissi. l. plane. ij. §. fin. et. l. seq. j. eo. et. l. iij. §. si rem. et. §. fi. vbi tex. notabilis. ff. de le. ij. et. l. assignare. in fin. ff. de assignan. liber. glo. in. l. non amplius. in princ. s. eo. Bar. in. l. cum filio. in. j. col. vbi dixi. s. e. ¶ In tex. ibi nullū inueniret emptorem: ergo videt qd non possit estimari qd

4 sit iustum pretiū rei prout testator ordinauit: cum † res tñ valeat quantū vendi potest. l. si seruus. in prin. ff. de cōdi. fur. et. l. mortis causa capimus. §. fin. ff. de dona. causa mor. et. l. pretia rerū. in pn. ff. ad. l. fal. respondet Bar. dupliciter vt hic per eum. Vel melius rñde: qd etiam dato qd nullus reperiatur emptor: tñ iustū pretiū poterit estimari fm fructus et redditus rei: per tex. in. l. si fundum per fideicōmissum. j. cod. Item ex venditione vicinor prediorum in

eodem loco existentiũ: vt not. gl. in. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ ita etiam
tenent Bal. Jmol. Rapha. cu. ⁊ Flo. ⁊ do. Ange. de perillis hic.
5 ¶ Not. ex isto tex. † q quis cogit emere aut vẽdere rẽ pcedẽte di-
spositione obligatoria. facit. l. si fideiussor. §. meminisse. s. eod. ⁊ l.
vxorẽ. §. agri plagã. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. si her es. ff. de act. emp. ⁊ ita
limitat regula. l. nec emere. C. de iure delibe. lz Bar. in. l. fi. C. de fi-
deicõ. lib. dicat q istud hic sit fauore vltime volũtatis: statim dicã
6 an bene loquat. ⁊ ẽm Dy. ⁊ Bal. † pcedit libellus in quo peto vt
emas talẽ rẽ: vel vt vẽdas pcedẽte cã obligatoria: per illũ tex. ⁊ se-
7 quuntur Flo. ⁊ do. Ang. de perillis hic. nunqd † aũt in casu istius
l. ⁊ similiũ cogat heres precise emere aut vendere: ⁊ sic teneat pre-
cise ad factum. an vero soluẽdo interesse liberet: iuxta. l. si quis ab
alio. in fi. ff. de re iudi. ⁊ l. stipulationes nõ diuiduntur. in ver. cel-
sus. ff. de ver. ob. solus. d. Pe. de bexu. tãgit hic: ⁊ dicit q iste tex.
videt innuere qd heres precise teneat ad factũ: et sic teneatur pre-
cise emere aut vẽdere: ⁊ plus nõ dicit. miror qñ nõ fuerit recorda-
tus qd de hoc est text. reputatus singularis in. l. fideicõmissa. §. fi.
ff. de leg. iij. vbi est tex. qd in vltimis volũtatibus obligationes fa
ciendi sunt precise. ⁊ ita p illũ tex. tenet Bar. in. d. l. stipulationes
non diuiduntur. in. viij. q. in duobus locis. vbi dicit: qd in hoc est
speciale fauore vltime volũtatis: qñ teneat precise ad factũ. et hoc
modo intellige ⁊ salua Bar. in. l. fi. C. de fideicõ. liber. quẽ. s. retuli
dum dicit qd hoc est speciale fauore vltime volũtatis: ⁊ de intelle-
ctu. d. l. fideicõmissa. §. fi. dixi in. d. l. stipulationes non diuidunt.
in. viij. q. post Ludo. ibi. ⁊ Bal. in. l. vnica. in peñ. col. C. de sen. que
pro eo qd interest. ad ibi dicta me remitto.

1 ☞ Executio legati ex iusta causa differtur.
Procurator alicuius si condẽnatur ad mortem: executio differt
donec reddiderit rationẽ administrationis si hoc dñs petat: hoc
de consuetudine non seruatur. nu. 3.
2 Publice interest ne delicta remaneant impunita.
Jtem ne executio pene differatur.
3 Cautela ad differendam mortem condemnati.
4 Datio libertatis qd non differatur pretextu qd dicatur seruũ de-
bere reddere rationem administrationis.

1 SEruus. † Executio legati ex iusta causa differ-
tur. h. d. Uel sic. Traditio serui lega-
ti differt vt actus sui rationem reddat. h. d. Et facit iste
tex. ẽm Dy. Bar. ⁊ alios: qd si aliquis est condẽnatus
ad mortẽ: qui prius fuerat pcurator vel negotiorũ gestor aut ad-
ministrator alicuius: qd dz differri executio donec rationẽ admi-
nistrationis reddiderit si hoc dñs petat. ad idẽ. l. seruo legato. §.
seruus. j. eo. sed ista iura parũ facere vident: qr in eis agit de impe
dienda executione iuris priuati: sed in decisione predicta tractat
2 de publica vtilitate: † qr publice interest qd delicta puniant. l. ita
vulneratus. ff. ad. l. aquil. Bart. in. l. quẽadmodũ. circa mediũ. C.
de agri. ⁊ cen. lib. xj. Jtẽ publice interest: ne executio pene in deli-
ctis differat. arg. tex. not. in. l. si quis forte. in prin. ff. de pe. vñ pro
hoc est tex. expressus in. l. j. ⁊ ibi Cy. Bar. ⁊ alij. C. de bo. proscrip.
facit. l. fi. §. j. ⁊ ibi Bar. ff. de publi. idẽ tenet Pau. de ca. in. l. si co-
gnati. C. de neg. gest. Flo. in. l. põponius scribit. in prin. ff. fa. her.
3 † Et est bona cautela ad differendũ mortẽ condẽnati ad aliqd tẽ-
pus: vt dicas eũ teneri tibi ad reddendã rationẽ alicuius apothe
ce vel mercantie aut alterius debiti. tñ ẽm Ange. Raph. cu. ⁊ do.
Pet. de bexu. hic. lz istud sit de iure: tñ de facto nõ seruatur de cõ
suetudine. ⁊ dicit Ange. in. d. l. j. per illũ tex. C. de bo. proscrip. qd
volens differre mortẽ condẽnati vt forsitã eius gratiã consequat
a superiore: dz adhibere cautelaz: vt pro se protestetur presidi vel
potestati vt nõ exequat: eo qr qui ꝯdẽnatur ad mortẽ est sibi obli-
gatus ad reddendã rationẽ: nisi primo rationẽ reddiderit: ⁊ petit
super hoc assignari terminuz cõpetentẽ. Subdit tñ q hoc nunq
vidit practicari: ⁊ si fieret hec protestatio credit qd nõ obseruaret
de ꝯsuetudine: lz procedat de iure ẽm eũ. Jdẽ sequit. d. Bartho.
veroñ. in cautela. v. incip. si vis differre mortẽ alicuius. vbi modi-
ficat illud qd dicit Ang. non seruari de cõsuetudine vt ibi per eũ.
4 † Aduerte tñ: qd lz executio condemnati ad mortẽ debeat differri
donec rationẽ administrationis reddiderit vt hic: non tñ per hoc
debet differri manumissio et datio libertatis serui qui alterius
negotia male gessit et male administrauit: quãuis postea ex ante
gesto post manumissionem conueniri non possit: qr nouus homo
censetur. tex. est notabilis in. d. l. si cognati. et ibi Pau. de castr. C.
de nego. gest.

1 ☞ Nominati per nomina propria vocantur in viriles.
2 Nomina propria ad recognoscendas personas imponuntur.
3 Legatum factũ pluribus heredibus pro diuersis partibus insti
tutis intelligitur pro portionibus hereditarijs.
4 Legatum factum parti heredum dispariter institutorum: intel-
ligitur viriliter ⁊ non pro portionibus hereditarijs.
5 Punctus pro copula.
Copula quod attribuat vim verbi cuilibet in viriles.
6 Legari qd possit duobus ex pluribus heredibus dispariter insti-
tutis per noĩa appellatiua sine interpositione copule.
7 Duobus ex pluribus heredibus dispariter institutis qd legari
possit per noĩa propria sine interpositione copule.

SI ex pluribus. Jste. §. negligit a scribẽtibus.
sed ego intẽdo eũ fundamẽtali
1 ter declarare: ⁊ vltra oẽs ei nouum ⁊ verũ intellectũ dare: † noĩati
per nomina propria vocant in viriles ẽm gl. Bar. ⁊ doc. indiffe-
renter. simile in. l. turpia. §. fi. s. eo. ẽm gl. Bar. ⁊ doc. ibi: sed diffe
runt: qr ibi loquit in heredibus grauatis per noĩa ppria. hic aũt
in heredibus honoratis per noĩa propria: ⁊ lz iste tex. simpliciter
dicat: qd duobus ex pluribus heredibus fuit legatũ: nec aliquaz
mẽtionẽ faciat qd per noĩa propria: tñ verisimiliter ⁊ quasi neces-
sario illi duo ex pluribus heredibus fuerũt per noĩa propria no-
2 minati: alr̃s ignoraremus qui sint illi duo ex pluribus: † cuz noĩa
propria imponant ad cognoscendas personas. l. ad recognoscen
das. C. de inge. ⁊ manumis. Ego nullatenus teneo istũ intellectum
glo. Bart. ⁊ oĩm indifferenter: scz qd iste tex. solum loquat quãdo
legatum factũ fuit per noĩa propria: qr de nominibus pprijs in
tex. verbũ nullũ. vnde ego nõ facio vim in hoc: an legatũ sit factũ
per nomina propria: an per appellatiua prout oẽs faciunt. Sed
facio differentiã an legatũ sit factuz oĩbus heredibus pro diuer-
sis partibus institutis: ⁊ tunc intelligit pro portionibus heredi-
tarijs: vt est tex. not. in. l. plane. §. si duobus. s. eo. et iste non est ca-
sus noster: qr iste tex. non loquitur qñ legatũ est factũ oĩbus here-
dibus: sed punctualiter loquitur qñ legatũ est factũ parti pluriũ
3 heredum ex diuersis partibus institutoꝝ. † Nam hic fuit legatuz
duobus ex pluribus heredibus ex disparibus partibus institu-
tis. ita expresse cantat iste text. ⁊ tunc intelligit eis relictũ viriliter
et sic equaliter nõ autem pro portionibus hereditarijs. vnde ego
summo realiter text. prout iacet sine vlla restrictione aut diuina-
4 tione. ¶ † Legatum factũ parti heredũ dispariter institutorum
intelligitur viriliter et nõ pro portionibus hereditarijs. h. d. Jta
etiam proprie loquit tex. in. d. l. turpia. §. fi. s. e. qñ pars heredum
fuit grauata onere legatoꝝ: tũc tenent in viriles. si vero oẽs tunc
teneant pro portionibus hereditarijs: put etiã ibi cantat litera.
et ita etiam ibi late tenui cõtra glo. Bar. ⁊ doc. ibidem. Ratio di-
uersitatis est: qr qñ testator legat solum parti heredum vt hic: vel
quando solũ grauat partẽ heredũ vt ibi: tunc non videt habuisse
respectum ad hereditatẽ: qr oẽs honorasset aut oẽs grauasset: sed
solum habuit respectum ad personas aliquorũ heredũ: nimirum
si tunc veniunt in viriles vt hic ⁊ ibi. Sed qñ relinquit oĩbus he-
redibus: aut oẽs grauat: tũc videt habuisse respectum ad heredi
tatẽ: nimirũ si oẽs veniũt p portionibus hereditarijs: prout etiã
tenuit gl. in. l. si quis testamẽto. ff. de sta. lib. ratio dubitãdi in isto
tex. esse poterat: qr partes adiecte in institutione videbant etiam
repetite in legato simpliciter facto: qr quos testator magis dile-
xit in institutione: videbat etiã magis dilexisse in legato. arg. l. j.
C. de ĩpub. ⁊ alijs substi. cum cõcor. ibi datis. Cõtrariũ tñ decidit
in isto tex. ⁊ que sit ratio decidẽdi statim apparet ex. j. proxime di
cendis tex. ergo iste generaliter procedit: vt iacet: qñ legatum sit
parti heredũ dispariter institutorũ: siue fiat per noĩa propria: si-
ue fiat per appellatiua cõtra oẽs: nam qñ legat duobus ex pluri-
bus heredibus per noĩa propria: puta titio et seio ex heredibus
meis lego fundũ: est necesse qd inter illa duo propria noĩa ponat
5 copula vel punct⁹ habens vim copule. † Sed natura copule est
attribuere vim verbi cuilibet in viriles. l. reos. §. cum in tabulis.
ff. de duob. reis. ⁊ l. j. C. si plures vna sen. nimiruz si tunc illi duo
heredes noĩati per noĩa propria veniunt viriliter ad legatum: et
sic pro equalib⁹ portionibus: lz essent inequaliter instituti. Eodẽ
modo: quando testator legaret duobus ex pluribus heredib⁹ di
spariter institutis per nomina appellatiua: tunc etiam est idem
quando possumus cognoscere qui sunt illi duo ex plurib⁹: puta
testator dixit: illi quem institui in tali parte: ⁊ illi quem institui in
tali lego fundum. vel quando diceret primo heredi ⁊ secũdo lego
talem fundum. iuxta gl. not. in. l. si a certis. que est lex antepe. ff. de
duobus reis: adhuc illis duobus deberetur legatum in viriles ⁊
sic equaliter propter copulam interpositam inter illa nomina ap
pellatiua: vt. l. si heredes nominatim. ⁊ ibi Bart. j. eo. Et ibi tex.
assignat rationem: quia personarum enumeratio hunc effectum
habet vt exequãtur in legato: ita ego nouiter intelligo istum tex.
et credo qd sit verus ⁊ planus intellectus reiecto intellectu glos.
6 Barto. ⁊ omnium hic. † Et licet possit dari casus in quo duobus
ex pluribus heredibus dispariter institutis posset legari per no
mina appellatiua sine interpositione copule: et cognosceremus
qui essent illi duo: puta si duo ex heredib⁹ institutis erãt fratres
aut nepotes testatoris: ⁊ alij heredes erant extranei: et testator di
ceret: lego fratribus meis talem fundum: tunc nõ procederet iste
text. quia tunc admitterentur ad legatum non in viriles: sed pro
portionibus hereditarijs: sicut si fuissent nominati vt heredes:
tex. est de

tex.est de hoc notabilis in.l.lucius.§.meuia filium.ff.ad trebellia. Bar.et alij in.d.l.turpia.§.fi.ē.eo.Pau.de ca.hic:eo qr tunc non
7 est ibi copula q̄ attribuat vnicuiq3 in viriles.†Similiter posset testator duobus ex pluribus heredibus dispariter institutis legare per noīa ꝓpria sine interpositione copule:puta testator instituerat quatuor heredes:et duo vocabant titius:sed erāt de diuersis familijs seu parentellis:et ita vnus cognoscebatur ab alio in institutione:postea testator simplr̄ dixit:lego titijs talē fundum:et sic noīe collectiuo et nō per nominum propriorum copulatā demōstrationē:tunc admitterent ad legatū pro portionibus hereditarijs: ac si essent vocati per noīa appellatiua:vt est tex.no.in.l.titi' fundi.in prin.ff.de here.insti.nec tunc haberet locū iste tex.cū etiā ibi non adsit copula que attribuit vnicuiq3 in viriles.ita ego nouiter intelligo istū.§.et sic declaro eius materiā implicitā et inuolutā: licet alij nihil dicant. ¶In gl.fi.in verbo habere debēt.gl.ponit duos intellectus.et primū sequuntur Bar.et oēs.quem ego nō teneo.et ꝑm glos.reprobat et bene:quia tex.dicit ex disparibus:ergo non erant instituti ex eisdem partibus.Item dicit tex.et non pro hereditarijs portionibus.Tu teneas vltra oēs intellectus quem s.posui qui est bonus et planus.

1 ¶Tempus cedētis legati quod in legatis inspiciatur quo ad acquisitionem:sc3 cui acquiri debeat.
2 Conditio in legatis quod retro trahatur.
3 Filius in his que acquiruntur sibi vt filio non est necesse quod sit heres patris.
Emphyteosis si acquiratur pro filijs et nepotibus:debetur filijs licet patris hereditatem repudiauerint.
4 Frater qui quietauit generaliter fratrem de omni et toto qd̄ petere posset in hereditate paterna:nō impeditur petere partem feudorum vel fundorum emphyteoticorum.
Legatum factum ab extraneo testatore seruo alterius post mortē domini:si dn̄s in testamēto instituto extraneo legat libertatē seruo:cui acquiratur mortuo domino.
Inter mortem testatoris et aditionē hereditatis in extraneo quod sit dare medium.
6 Inter mortem testatoris et aditionem hereditatis qd̄ non sit dare medium in suo vel necessario.
7 Beneficiū abstinēdi datur suo qn̄ agit̄ de eius preiudicio et dāno.
Hereditas iacens quod non detur vbi est suus.
Curator hereditati iacenti quod non detur vbi est suus.
8 Interpretatio fit in partem fauorabiliorem qn̄ duo in eodē puncto concurrunt nisi concurrant successiue.
9 Si vnus ex duobus dominis dicat seruo suo:vade ad pontem:et si obuiaueris seruo liber esto:et alter dicat suo seruo si obuiaueris libero liber esto:quis eorum erit liber.
10 Oppositio de ponte que fit.
11 Si iudex ecclesiasticus excōicat partem si appellet et pars appellat an intelligatur excōicatus primo anteq3 appellat.
12 Damnatio in metallū qd̄ sit eque penetrabilis sicut excōicatio. Seruus pene nō efficit̄ quis dum sn̄ia legitur sed postq3 est lata.
13 Conditio necessario extitura habetur pro impleta.
Conditio intelligitur scd̄m suam conditionem conditionata.
14 Capitaneus si ex dispositione statuti desinat esse capitaneus et si ꝓposuerit de exbāniendo bannitū et faciat talem propositionem an desinat statim esse capitaneus anteq3 sit perfecta propositio.

I post mortem. Quo ad acquisitionem legati inspicitur dies cedētis legati:et si in puncto cōcurrat fauemus legatario.h.d.ꝑm Bar.et alios.vel sic et plenius.legatū ab extraneo facto filiofa.post mortem patris acquirit̄ filio:etiā si nō sit heres patris.nō autē acquirit̄ heredi patris:legatum vero ab extraneo factū seruo alterius post mortē dn̄i sui ptinet ad heredem dn̄i:nisi dn̄s illi seruo libertatē purā directo reliquerit et fuerit institutus heres suus vel necessarius:qr tunc qn̄ cedit dies legati reperit̄ liber:et sic acquirit̄ sibi.h.d. ¶Diuidit̄ in tres partes.In prima loquit̄ qn̄ legatū fuit factū filiofa.alteri' post mortem patris sui.In scd̄a qn̄ fuit factū legatū seruo alteri' post mortem dn̄i sui.In tertia ponit̄ notabilis limitatio scd̄i dicti.scd̄a ibi:
1 sed si seruo.tertia ibi:preterq3. ¶†Nota primo q' in legatis quo ad acquisitionē.s.cui acquiri debeat inspicitur tp̄s cedētis legati: vt hic.et.l.post diē.§.fi.ff.qn̄ dies leg.ced.et.l.res legata.ff.de reg. iur.et.l.si vxorē.C.de cōdi.inser.sed hic tp̄e cedētis legati:et sic tp̄e mortis patris filius reperit̄ esse sui iuris:ergo sibi acquirit̄ legatum:nam istud legatū factum post mortē patris censet̄ esse conditionale.l.heres meus.scd̄o responso.ff.de cōdi.et demō.et.l.si cum
2 heres.ff.qn̄ dies leg.ce.†Sed in legatis cōditio nō trahat̄ retro. l.j.§.serui appellatione.ff.ad sille.l.si pater.§.eodē.ff.de except.rei iudi.late Bar.in repe.l.si is q.p emptore.in.v.q.prin.ff.de vsuca.
3 ¶†Nota scd̄o ibi:nec interest an patri heres extiterit nec ne:hic esse tex.diligēter notandum.qd̄ in his que acquirunt̄ filio vt filio non est necesse q' filius sit heres patris:et ideo si pater acquisiuit emphyteosim vel feudū pro se filijs et nepotibus:nō addēdo et heredibus:videt̄ acquirere filijs vt filijs:et nō vt heredibus:et ideo licet filij repudiarēt hereditatē patris:forte qr grauata est oneribus:tn̄ admitterent̄ ad emphyteosim et feudū ꝑm Bart.i.l.si tibi decē.§.si pactus.ff.de pac.et in.l.si non sortē.§.libertus.in vlt.col. vbi dixi.ff.de condi.inde.et in.l.gallus.§.quidā recte.in pe.col.ff. de libe.et posthu.et in.l.qd̄ dicitur.in pe.col.et ibi Ang.Imo.et alij Mod.ff.de ver.ob.et in.l.vt iurisiurādi.§.si liberi.ff.de ope.libe. cum alijs cōcor.quas dedi in.d.§.si libertus.et ista est cōis opinio ꝑm do.Alex.in ꝯsi.cxix.v.vol.qd̄ incip.Uiso ꝓcessu cause vertentis inter dominā Bernardinam.in.ij.col.et in ꝯsil.cxxix.v.vol.qd̄ inci.Perspectis his q̄ in suprascripto themate narrant̄.in.j.col.
4 †Bene facit:qd̄ si mortuo patre frater alteri fratri faciat quietationem gn̄alem de omni et toto eo qd̄ petere posset in hereditate paterna:per hoc nō impedit̄ petere partē possessionū emphyteoticarum vel partē feudorum:qr non petunt tanq3 ex hereditate paterna.ita signāter tenet Bar.post Dy.in.l.itē videndū.§.fi.et ibi Bald.et Ang.ff.de peti.here.Bal.late disputans.in aut.si quas ruinas.C.de sacrosan.eccl.et in.l.j.in.v.q.ff.de re.diui.Alb.de ros. in.l.tres fratres.ff.de pac.et istud ꝓcedit etiam si talis renūtiatio hereditatis paterne fieret cum iuramēto.ita singula.tenet Bal.in c.j.in.iij.col.in ti.an agnatus vel filius.
5 ¶†Not.iij.in versi.sed si seruo.qd̄ qn̄ sit legatū ab extraneo testatore seruo alterius post mortem dn̄i sui:et postea dn̄s in testamento reliquit libertatem seruo suo instituto extraneo:mortuo dn̄o legatum primi testatoris factum post mortē dn̄i:cum per mortē dn̄i purificetur cōditio legati:acquirit̄ hereditati iacēti:et postea heredi adeūti:cū inter mortem dn̄i et aditionē hereditatis in extraneo herede sit dare mediū et legatum libertatis nō cedat nisi ab adita hereditate.l.vnica.§. in nouissimo.C.de cadu.tol.Si autē fuit institutus necessarius vel suus heres:puta alius seruus illius dn̄i vel eius filius in potestate:qr tunc non est dare mediū inter mortem dn̄i et hereditatis sue: qr lex ipso iure facit necessariū vel suū incontinenti heredem:et sic eodem instanti cedit dies libertatis relicte:quo instanti cedit dies legati facti post mortē dn̄i:ergo cu3 illo tēpore seruus reperiat se esse liberū sibi acquirit̄ legatū et non heredi dn̄i:et licet eodem tp̄e concurrant legatū et libertas:nec vnū possit dici anterius altero: tamen fingit̄ prius factus liber:et postea cedere dies legati sibi facti vt sic legatu3 sibi acquirat̄ qd̄ est fauorabilius:ista est medulla huius tex. ¶Nota quarto in tertia parte.et sic in versi.preter ibi:
6 qr in vnū cōcurrunt tex.notabilem et expressum†qd̄ inter mortē et aditionē non est mediū suo aut necessario herede existēte:qd̄ non reperit̄ alibi ita bene.et ad hoc quotidie allegat̄ iste tex.ꝑm Bald. adde tex.in.l.quesitū.§.j.ad fi.§.co.et in.l.j.§.qui sunt in potestate. ff.si quis omis.cau.testa.et in.l.iulianus noster.circa fi.ff.de cōdi.et demon.glos.in.l.si alienum.§.in extraneis.ff.de heredi.instit.late Bar.in.l.fi.ff.de cōdi.insti.Quis gl.in.d.l.iulianus noster.in gl. fin.teneat hoc esse verū in necessario:secus in suo propter beneficium abstinēdi qd̄ h3 a pretore.§.sed is permittit pretor.insti.de here.quali.et diffe.propter qd̄ videt̄ reduci ad instar emācipati.l. nam nec emācipatus.ē.eo.et ideo glossella parua hic exponit tex. aut pro et:dum dicit suus aut necessarius:sed talis expositio de-
7 struit tex.†Et illud beneficium abstinendi dat suo solum in cōcernentibus eius damnum aut preiudicium:alr̄s secus:vt est tex.melior de iure in.l.si filius qui patri.ff.de vulga.et pupil.vnde teneas qd̄ etiā in suo nō est dare mediū:ꝓpter continuationē que fit a lege.l.in suis.ff.de libe.et posthu.vn̄ vbi est suus nunq3 est dare hereditatem iacentē:vt est glo.no.in.l.cū hereditas.C.depositi.per quam infert notabiliter ibi Bald.qd̄ vbi est suus non potest ibi dari curator tanq3 hereditati iacenti:nec valet processus factus
8 tanq3 contra hereditatē iacentē.qd̄ not. ¶†Nota quinto ibi probabilius tex.egregium et signandum:qd̄ qn̄ duo in eodem puncto cōcurrunt:interpretatio debet fieri in fauorabiliorē partem:nisi concurrant successiue:quia tunc primum in ordine inspicitur.l. aretusa.ff.de sta.ho.et hic late per Bart.et Sali. ¶†Istud indu-
9 cit Bar.ad questionē de duobus dominis:qui voluerunt experiri fortunā seruorū suorum:vnus dixit seruo:vade ad pontē Ticini et si obuiaueris libero liber esto.Alius dixit econtra seruo suo: vade ad pontē ticini:et si obuiaueris seruo:liber esto.isti duo serui se inuicem obuiauerunt supra pōtem:queritur quis eorum liber erit:et an ambo an vero nullus:et concludit qd̄ ille cui fuit dictum si obuiaueris seruo:erit liber:quia in puncto in quo obuiauit inuenit seruum.Alius autē cui fuit dictū si obuiaueris libero:non erit liber:quia in eo puncto in quo obuiauit inuenit seruum:licet successiue statim factus sit liber per.d.l.aretusa.vbi tertius filius qui nascitur in illo puncto facit matrem esse liberam:et tamen ipse non est liber tanq3 natus ex matre serua.et cum Bart.simpliciter relato tenet Sali.hic.Ita etiam tenet Barto.in.d.l.aretusa.ad fi.
10 †Adde glos.in.l.sed et partus.§.fin.ff.quod metus causa.vbi di-

cit esse oppositionē de ponto: quam oppositionē de ponto etiam facit gl. instit. de his qui sunt sui vel alie. iur. in prin. in vbo acquiritur. ad fi. ¶ Adde questionē Cano. Inno. Joā. an. & aliorū in c.

11 preterea requisisti. de appel. †Pone iudex ecclesiasticus excōicat partē si appellet: pone qd̄ appellat: si intelligimus illū prius appellasse: excōicatio sequēs nihil valet: si autē intelligit excōicatio prius facta: nihil valet appellatio. c. ꝑ tuas. de sen. excō. glo. in. l. fi. C. si a non cōpe. iudi. Ista ergo questio remanet in consideratione puncti an illo puncto quo appellat dicat excōicatus. Inno. ibi tz ꝙ in ipsa appellatione cōtrahat excōicatio: qr̄ excōicatio est punctualior oī intellectuali gladio. nā quedā sunt que ꝓpter sui velocitatem ꝓcedunt intellectū sensibilē. l. iij. §. sciēdū. ff. de dona. inter vir. & vxo. l. illud. ff. de acquir. here. Bal. ibi reprobat istud funda

12 mentum: †qr̄ dānatio in suppliciū est eque penetrabilis: & tū cum snīa vltimi supplicij legitur: nō est seruus pene: sed postꝙ est lata. l. qui vltimo. ff. de pen. Sicut alibi dicit gl. in. l. arboribus. §. iulianus. ff. de vsufr. lupus incipit exire syluam: nō tū exiuit: tamē dicit Bal. pro Inno. facere. d. l. aretusa. vbi ɔditio si tres pepererit implet incipiēte vltimo partu: †sed ratio subtilis est fm̄ eū: quia incipiēte vltimo partu conditio est necessario extitura. l. ter enixa. ff. de verb. sig. & ideo habet pro pura. l. si pupillus. §. j. ff. de noua. vnde pro Inno. melius facit fm̄ eum: qr̄ intētio iudicis erat prohibere futuram appellationē a qua voluit cessari: & ad actum non peruenire. vnde conditio intelligit fm̄ suam conditionē conditionatā: sicut si testator prohibet alienari: & si fuerit alienata legat familie. nā intelligit legatū preambula hora alienationis: vt subtiliter dicit probare Jo. de are. in. l. si ita fuerit. ff. de manumis. testa. vide etiā ibidē per do. Abb. in vlti. col. vbi per aliquas alias rationes tenet cū Inno. q̄uis refert do. Ant. de but. ibi tenere contrarium. et Hostien. in summa. de re iudi. §. qualis. in versi. pura.

14 ¶ †Scōo Bar. inducit ad aliā q̄stionē disputatā per Jaco. but. Si statutum disponat: ꝙ capitaneus qui proposuerit in consilio de rebāniendo exbānitū: desinat esse capitaneus: & capitaneus facit talē propositā de rebāniendo exbānitum: si dicimus ꝙ statim desinat esse capitaneus q̄ primū incipit proponere anteꝙ ꝓpositio sit perfecta: ergo in eo nō verificabunt verba statuti: que loquunt de proposita facta a capitaneo. Si aūt dicimus ꝙ nō desinat esse capitaneus: statim ergo nō verificabunt verba statuti que dicunt qd̄ facta ꝓposita desinat esse capitaneus. Bart. se remittit ad ea que dixit in. l. si quis ita. ꝑ illū tex. in ver. qd̄ si dum ꝓponit. ff. de iurisdi. oīm iudi. & ibi Bar. breuiter tenet: qd̄ propositio dz esse perfecta. vnde ante propositā perfectam est capitaneus: & sic in eo verificantur verba statuti: ibi dixi.

1 ☞ Libertate legata sub conditione seruo alteri legato pure: et conditio libertatis eueniat legatum extinguitur.

2 Legatum purum si adimitur sub conditione: intelligitur sub contraria conditione collatum.

3 Ademptio legati tacite facta sub conditione: quod faciat censeri legatum datum sub contraria conditione.

4 Legatum secundo factum de eadē re sub cōmemoratione primi: qn̄ faciat vt primū legatum in totum intelligatur reuocatum.

5 Conditio tacita proueniens ex dispositione testatoris impedit transmissionem legati: secus si proueniat a lege propter factum extrinsecum.

6 Si seruo alteri pure legato relinquitur libertas ad diem certam: primum legatum totaliter extinguitur.

Libertas seruo alieno dari non potest.

7 Legatum factum alicui post mortē titij vel heredis: dicitur cōditionale: & legatarius interim decedens illud non transmittit.

8 Legatum libertatis factū seruo: qn̄ intelligatur ademptum per secundum legatum factum de ipso seruo alteri.

9 Correctio legum vitanda.

1 **Si pure.** †Legatum libertatis sub cōditione factū: facit legatū de eodem seruo videri sub cōtraria cōditione datum: sed si libertas in diē oīno extiturā relinquatur: legatū serui videt simplr̄ reuocatū. h. d. vel sic. si seruo alteri pure legato: libertas sub cōditione relinquat: primū legatū serui reddatur cōditionale in euentū cōtrarie cōditionis. si vero relinquat libertas in diē certā vel post mortē legatarij: legatū serui totaliter reuocat. h. d. ¶ Diuidit in duas partes prin. put hz duo principalia dicta. Primū est: qn̄ seruo alteri pure legato: fuit libertas sub cōditione relicta: ꝙ nō vz primū legatū cū duab⁹ illationib⁹. Scōm dictū in versi. qd̄ si idē: qn̄ seruo alteri pure legato fuit relicta libertas ad diē certam: vel post mortē legatarij: qd̄ oīno extinguat primū legatū: & adde cōcordantē tex. in. l. si seruus cōis. §. fi. et in. l. seq. ff. de vulg. & pupil. ¶ Not. j. ex isto tex. qd̄ si seruo alteri pure legato relinquatur libertas sub cōditione: si quidē conditio libertatis eueniat: extinguit legatū de seruo alteri factū: qr̄ nō est possibile qd̄ seruus sit liber & ꝙ sit alterius: & sic libertas continet quādam tacitā ademptionē legati. l. si idē. in prin. j. tit. j. & l. seruū filij. §. si idem seruus. s̄. eo. & l. si quis eū. in prin. ff. de vulg. & pup.

2 si autē deficiat conditio libertatis: tunc legatū ipsius serui debet primo legatario: qr̄ regula est† qd̄ quando legatū purum adimit sub cōditione: intelligitur sub cōtraria conditione esse collatum: vt hic. & l. si legatū pure. in prin. ff. de adi. leg. & l. aliqn̄. & l. a testatore. ff. de cōdi. & demon. & l. qd̄ pure. ff. qn̄ dies leg. ced. nā deficiēte cōditione adēptionis: legatū remanet firmū: sicut etiā in ɔtractibus: si pecunia pure debita promittat alteri sub conditione et deficiat cōditio creditū primū remanet in suo esse. l. pecuniā quā.

3 ff. si cer. pet. ¶ †Tu dic ꝙ imo singularius probat iste tex. ꝙ nō solum ademptio legati facta expresse sub conditione facit legatū censeri datum sub cōtraria cōditione vt iuribus ꝓallegatis: sz etiam adēptio legati tacite facta sub conditione facit legatū censeri datū sub cōtraria conditione: nā hic testator legando sub conditione libertatē seruo qui erat alteri legatus: intelligitur in euentum conditionis adimere legatū de ipso seruo vt proxime dixi: & tamen de legato serui adimēdo nullā testator fecit expressam conditionem: & tū hic tex. est no. ꝙ ademptione legati tacite facta per conditionē libertatis facit vt sub contraria conditione legatū de ipso seruo intelligatur esse factū: qd̄ est notabile ad ampliationē

4 predictorum iuriū: & ita ego pōdero istū tex. ¶ †No. scōo ex isto tex. ꝙ illud qd̄ alibi dicit: ꝙ legatū scōo factum de eadē re sub cōmemoratione primi: facit vt primū legatū intelligatur in totum reuocatum. l. plane. in prin. vbi dixi. s̄. eod. & l. trāslatio. ff. de adi. lega. Istud procedit qn̄ illud scōm legatū est factum pure vt ibi: secus si est factum sub conditione: nam tunc primum legatum nō censetur in totū reuocatū: imo videt datū primo legatario in euentum contrarie conditionis vt hic. & l. qd̄ si alij. ff. de adi. lega. imo singularius probat iste tex. ꝙ illud qd̄ dicit qd̄ legatum scōo factum de eadē re facit primū legatum cēseri in totū reuocatū. d. l. plane. in prin. procedit: qn̄ tale scōm legatum est oīno pux abstractum ab oī cōditione expressa vel tacita: secus si scōm legatum sit factum sub cōditione expressa ademptionis primi legati. d. l. qd̄ si alij. vel etiā sub conditiōe expressa in qua insit tacita ademptio precedētis legati: qr̄ tunc nō facit censeri legatū primo factū esse reuocatum: imo facit primum legatū censeri datum sub cōtraria

5 conditione. ita est tex. hic nota. quē ego sic pondero. †¶ Nota tertio ex tex. ibi: & ideo si pendēte. qd̄ tacita cōditio proueniens ex testamento & sic ex dispositione testatoris impedit transmissionem legati: vt hic. & l. aliqn̄. & l. a testatore. ff. de cōdi. & demon. secus qn̄ tacita conditio proueniat a lege propter factum extrinsecum extra testamentū vel naturā rei: vt si lego tibi fructus talis agri nascituros: inest tacita conditio si nascantur. l. j. in fi. ff. de cōdi. & demon. Ista tacita cōditio ꝓueniens extrinsecus a testamēto nō impedit transmissionem legati. l. cōditiones extrinsecus. et ibi notabiliter Bar. ff. de cōdi. & demō. Adde tex. no. in. l. si legatū pure. in prin. & ibi Bar. ff. de adi. leg. vbi si legatum factum pure titio adimatur sub cōditione: & pendente conditione titius decedit: quāuis cōditio defecerit: tū non transmittit ad heredē titij: qr̄ legatū sub conditione adēptum censetur sub cōtraria cōditione datum: & legatū conditionale non transmittitur ad heredem legatarij. l. vnica. §.

6 sin autē aliquid sub conditione. C. de cad. tol. ¶ †Nota quarto in ver. quod si idem. qd̄ quando seruo alteri pure legato: relinquitur libertas ad diem certam: legatum primum totaliter extinguitur. Ratio fundamētalis huius textus est: quia si non extingueretur primum legatū: licet interim dictus seruus acquireretur legatario: et sic dominium serui transiret in legatarium: certe eueniente postea die certa non posset seruus ab herede consequi libertatem sibi relictā: qr̄ eo tēpore reperiet esse alienus: & seruo alieno libertas dari non pōt. l. si seruus legatus. §. si alienus seruus. j. eo. et. l. seruo. C. de testa. ma. vbi est tex. notabilis: ꝙ seruo alieno non pōt directo relinqui libertas: etiā si talis seruus sit ꝓprius heredis. ¶ Ultimo pondera istū tex. in fi. ibi: qr̄ moriturū titium certū est. Ista ratio assignata in tex. nō videt esse cōgrua: qr̄ lz sit certū titiū esse moriturū: non tū est certū eum esse moriturū ante seruū: quia posset seruus mori anteꝙ titius: vt. l. sed si non seruus. §. si incertum. ff. ad. l. fal. ergo cum istud sit incertū & possit se habere ad esse et nō esse: ergo facit cōditionē. l. dies incertus. ff. de cōdi. et demō.

7 †Hinc est: qd̄ quando legat alicui post mortē titij: aut post mortē heredis: tale legatū est cōditionale: & legatarius interim decedēs nihil trāsmittit ad heredē. l. heres meus. scōo respōso. & l. quibus diebus. §. quedā titio. ff. de cōdi. & demō. & l. si cū heres. ff. qn̄ dies lega. ced. cū ergo libertas fuerit relicta seruo post mortē eius cui idē seruus erat pure legatus: ergo legatū libertatis est ɔditionale si seruus superuiuat post legatariū. aliter cū non pōt libertatē nācisci. ergo sub cōtraria conditione videt iste seruus esse legatus titio. s. si iste seruus ante morit: ergo legatum serui non videt esse inutile: & tū iste tex. ad fi. vult qd̄ tale legatum libertatis censet esse relictū in diē certā: non autē sub cōditione: ideo statim extinguit legatum alteri factū de ipso seruo: qd̄ non procederet si esset cōditionale

tionale:quia pendente conditione nõ extingueretur: sed staret in suspenso:vt in princ.istius.§.7 in.l.iulianus.ff.de manumis.testa. Ang.hic dicit q̃ semp dubitauit sup isto tex.7 rñdet qđ intelligẽdo istud legatũ de seruo censeri factũ sub cõtraria conditione:esset derisoriũ:q2 videret seruus esse legatus postq̃ mortuus erit:vñ iste seruus nullo modo põt deberi legatario: nõ eñ ante mortem ipsius legatarij 7 serui:cũ seruus posset superuiuere 7 eius libertas existere:nõ etiã post mortẽ legatarij superuiuente seruo:quia tunc seruus immediate factus est liber:nõ quoq̃ post mortẽ serui superuiuẽte ipso legatario:q2 cũ seruus nõ sit in rerũ natura impossibile est legatario deberi:ergo text.bene decidit qđ inutile est legatũ.Et cũ ista sol.Ang.transeunt Raph.cu.Flo.7 do.Pe.de beru.hic.ita etiã in effectu rñdet Paul.de ca.hic qui dicit:q̃ hic primus legatarius non põt consequi aliqđ emolumentũ de legato serui sibi facto:cui postea est relicta libertas post mortẽ ipsius legatarij:sicut põt in primo casu huius.§.nam si deficiat illa conditio libertati apposita remaneret legatũ serui penes eũ:sed hic in fine si diceret:q2 seruus moreretur ante legatarium:certe mortuo seruo nullum cõmodum remaneret penes legatarium:et ista solu.Pau.de ca.sibi ascribit Are.in.l.idem est.ff.de vulg.7 pup. vbi de ea facit festum:7 dicit qđ est sua noua solutio. ¶ Glos.fi.in verbo inutile.diuiditur in duas partes.In prima declarat text. In scđa fortiter opponit 7 dupl'r soluit.scđa ibi:sed videtur etiam
8 primum valere. ¶ †In ea.glo.ibi:qđ nõ placet:7 bene:q2 etiã qñ legatum de seruo esset factum scđo loco:nõ per hoc intelligeretur ademptum legatũ precedẽs libertatis:nisi expresse ita appareret esse voluntatem defuncti:vt.l.si idẽ.§.ti.j.allegata in glo.7.l.si seruus legatus.ff.de fideicõ.lib.Preterea qđ ista prima solutio non sit vera:patet:quia ibi ex ordine litere manifeste apparet qđ seruus primo fuerat legatus:deinde iussus esse liber:sicut 7 hic: q̃uis Jo.de imo.7 do.Alex.in.l.si seruus cõis.§.fi.ff.de vul.7 pup. et latius.d.Alex.in.l.cũ quo de peculio.§.is qui in bonis.ff.ad.l.fal.teneant istam primam solu.glos.et non bene:quia nullatenus potest procedere vt ex predictis patet.tñ dicit do.Alex.in.d.§.is qui in bonis.qđ dato qđ ista prima solu.non posset procedere ad ista duo iura:cum loquantur in eisdem terminis:tñ saltem procedit ad.d.§.is qui.de quo statim.j.dicã.Communiter tenet scđa solutio glo.nostre.qđ iste tex.loquitur de libertate directa vel fideicommissaria prestãda ab herede:quo casu si valeret interim legatum 7 dominiũ serui transferretur in legatariũ : eueniente postea die:non posset heres prestare libertatẽ seruo:q2 nõ esset eius dñs: et libertas non põt cõpetere seruo alieno vt dixi in tex.in.ij.not. et sicut a testatore vel eius herede nõ põt libertas dari alieno seruo:ita nec datio libertatis põt conferri in tẽpus quo erit alienus sc3 legatarij.Sed ista ratio cessat qñ libertas est prestãda ab ipso legatario vt in 3rio:tunc cum dominiuz serui interim transeat in legatariũ poterit adueniẽte die ipse vel eius heres prestare libertatem seruo cũ sit dñs.ista sol.est vera in se 7 eam tene.Tamẽ contra istã scđam sol.obstat tex.l.contrarie in duobus:prout etiam ibi ponderat Bar.7 tñ sequitur istam sol.Primo cũ tex.ibi dicit cõpetit ergo directo.Itẽ ibi dicit liber esse iussus fuerit sicut et hic: ergo nõ potest dici quod per talia verba magis sit relicta libertas per fideicõmissum a legatario quam hic directo ab herede vel per fideicõmissum:tñ ad vtrunq̃ rñde:dũ text.dicit cõpetit.Itẽ dum dicit liber esse iussus est:intelligitur per fideicõmissum per.l.iulianus.ff.de manumis.testa.prout etiã dicit Jo.de imo.hic.7 si dicis qđ ista solutio licet in se possit esse vera:tñ diuinat ad vtrunq̃ tex. potes dicere q̃ non diuinat.ex quo eñ tex.ibi dicit primum legatum serui valere:ergo loquit' necessario qñ libertas erat prestanda seruo per ipsum legatariũ.hic autem cũ tex.dicat primũ legatum de seruo esse inutile : necessario loquitur qñ libertas erat prestãda ab herede:quam pstare non potuisset si legatũ serui valuisset:7 sic dominium serui esset trãslatum in legatarium vt dixi. ¶ Contra istam cõem solu.7 contra istum text.fortissime obstat tex.in.l.cum quo de peculio.§.is qui in bonis.in versi.queadmodũ si directo. ff.ad.l.fal.vbi est tex.qđ si post tẽpus certũ:puta post trienniũ directa libertas relinquatur:per hoc non impedit' quin interim valeat legatũ factũ alteri de ipso seruo : ergo de directo cõtra istum tex.7 contra rationem superius adductam.Joã.de imo.hic dicit se admirari qđ gl.7 doct.nõ faciãt mentionẽ de illo tex.7 rñdet qđ ille tex.tanq̃ posterior corrigit istũ.arg.§.quibus.in prima cõsti. codicis.7 ita etiã respõdet ibidẽ Jo.de imol.7 ibi latius.d.Alex. referens alias sol.7 reprobãs dicit se istã tenere pro minus mala.
9 †Sed vitanda est legum correctio.l.vnica.in fi.C.de inof.dona.et c.cũ expediat.de elec.in.vi. ¶ Scđo modo respõdet Jo.de imol. hic:qđ ibi constabat de mẽte testatoris:qđ volebat cõmoditatem operarũ serui legati interim esse legatarij sed non dominiũ.Sed iste tex.loquitur in dubio:quo casu 7 cõmoditas erit interim penes legatarium:7 sequitur dominium:7 dicit qđ non videt aliam rñsionem.Eam etiã tenent Jmo.7 do.Alex.in.d.l.si seruus cõis.

§.fin.quãuis eam reprobent in.d.§.is qui in bonis.7 ista videtur minus periculosa solutio.Isto modo etiã respondet Jmo.hic:ad l.fi.C.de leg.vbi testator post certũ tẽpus põt adimere dñium rei legate 7 transferre in aliũ:ergo videbat' q̃ eodẽ modo posset hic testator post certũ tẽpus adimere dominiũ dicti serui legati a legatario:7 dare eidẽ seruo libertatẽ directo:q2 hoc modo nõ diceretur alienus:7 sic cessaret ratio superius tradita.nã rñdet Jmo. qđ etiã illa.l.fi.loquit' qñ apparebat expresse de volũtate testatoris:qđ volebat legatariũ habere dñium solum ad tẽpus:sed hoc non apparet in isto text.qui loquitur in dubio. ¶ Tu potes alio modo 7 planius rñdere ad.d.§.is qui.tenendo scđam sol.glo.nostre cõiter approbatam.qđ ibi legatarius cui erat legatus seruus erat etiã grauatus per fideicõmissum dare libertatem seruo post triẽnium.7 hoc ibi dicit clare tex.7 sic apparet de voluntate testatoris:quod voluerit legatariũ habere commoditatem istius serui per triennium:7 posito qđ isto medio tempore nõ solum transeat commoditas sed etiã dominium ipsius serui in legatariuz:prout tenet.d.Alex.in.d.§.is qui in bonis.per tex.in.l.sed si nõ seruus. §.si incertum.j.ad.l.fal.7 in hoc reprehendit Jmol.hic tenentem contrarium.Tamen hoc non obstat huic sol.quia cum ibi libertas fideicommissaria esset prestãda ab ipso legatario:tunc libertas optime prestat' ab eo legatario qui est effectus dñs ipsius serui:7 cõsequẽter qui põt eũ manumittere.sed iste tex.ßm gl.7 doct. cõiter loquitur:qñ libertas erat directo danda ab herede:vel per fideicõmissum prestanda:quo casu interim impedit' legatũ factũ de ipso seruo:7 illud est inutile:vt dicit text.per rationẽ quam.s. dixi:q2 si hic legatum valeret:7 seruus interim efficeret' legatarij non posset postea eueniente die seruus per heredem manumitti: cum esset alienus.

1 ☞ Seruo proprio alicui legato legare potest testator:7 dies secundi legati cedit ab adita hereditate.
2 Dominium rei legate ficte querit' a morte testatoris:vere ab adita hereditate:incõmutabiliter a die acceptationis legati.
3 Fictio fictionis induci non potest.
4 Legatarius in re legata dicitur quasi heres.

1 Seruo legato. †Seruo proprio alteri legato potest testator legare:7 dies secundi legati cedit ab adita hereditate.h.d. ¶ Dubium faciebat:q2 nõ valet legatum factũ a testatore seruo pprio sine libertate.l.seruis.C.de leg.Contrariũ deciditur hic in casu isto:quia verum est qđ testator non potest legare seruo proprio qui est mansurus heredis.§.an seruo.insti.de lega. sed si est transiturus in dominium alterius bene potest legari:vt hic.ratio decidendi ponitur in tex.quia dies istius secundi legati facti seruo legato cedit ab adita hereditate : vt dicit text.7 consequenter eo tempore quo seruus legatus erit quesitus legatario cui querit' a morte testatoris:ideo non reperit' legatũ factũ seruo
2 proprio testatoris:ergo valet et tenet. ¶ †In glos.j.ibi veritate inspecta:ficte ergo querit' dominium legati a morte testatoris.l.a titio.in fin.ff.de furt.7.l.papi.ff.de serui.vere ab adita hereditate: q2 tunc cõfirmatũ est testamentũ aditione heredis.l.si tibi homo. §.cũ seruus.j.eo.allegata in gl.Incõmutabiliter autẽ queritur a die acceptationis legati:vt est gl.magistra.in.l.ei qui ita hereditatem.ff.de cõdi.insti. ¶ Gl.fi.in verbo legatũ.in gl.ibi.§.in nouissimo.7 in eodẽ.§.gl.in verbo alijs legatis.circa mediũ.videt' assignare rationẽ huius:7 latius Pau.de ca.hic.vbi dicit rationem diuersitatis esse:q2 dies legati facti ipsi seruo cedit a morte testatoris:prout regulariter cedunt legata vt dixi in precedẽti gl.sed dies secũdi legati facti ipsi seruo solũ cedit ab adita hereditate vt hic.7.l.cũ legato seruo.ff.qñ dies lega.ced.quia cũ dñium serui sit acquisitũ ficte:7 sic nõ habeat verã substantiã:nõ põt per eũ alteri queri:7 sic fictũ dominiũ serui nõ est sufficiẽs vt per ipsum seruum ficte acquisitũ legatario:acquirat' ficte scđm legatũ seruo fa-
3 ctum:q2 sic induceret' fictio fictionis 3tra.l.j.in fi.cũ gl.C.de dot. promis.7 gl.in.l.cũ post.§.gener.ff.de iur.do.Bar.in repe.l.si is qui pro emptore.in vlti.q.vbi dixi.ff.de vsucap. ¶ In ea.gl.ibi: et per caz heredi futuro.Adde qđ heres tenebit' postea restituere legatario ßm gl.in.l.qđ seruus.§.ti.j.quã sequunt' antiqui.7 Bar. et cõiter alij:l3 contrariũ teneãt Pet.7 Cy.in.l.fi.post gl.ibi.C.de vsu.7 fruc.leg.7 sequunt' Jmol.7 Raph.cu.qui conant' respõdere ad iura Barto.sed eos reprehendit 7 bene do.Pet.de beru.hic. ¶ Tene opinionẽ Bar.7 magis cõem,per text.per eũ allegatos.
4 †Item q2 heres in re legata nullum ius habet:sed legatarius qui in re legata dicit' quasi heres:vt.l.ad tẽpus.§.j.ff.de vsucap.ergo quesita per seruũ alij legatũ non debẽt remanere penes heredem sed restitui legatario qui habet ius in re legata et in quem transit dominium ficte a morte testatoris:vt dixi.

1 ☞ Alienatio facta de re legata ab herede nõ extinguit legatũ.
2 Dominium rei legate quod ipso iure transeat in legatariũ:etiam in casu in quo heres non haberet legatum.

3 Libertas semel data reuocari non potest.
Difficilius conceditur id qđ difficilius reuocatur.
4 Res legata sub conditione qđ potest hodie per heredem condi- tione pendente alienari.
Text.istius.§.qđ hodie sit correctus.
Habens rem pleno iure illam alienare potest.
5 Jure datoris soluto resoluitur ius acceptatoris.
6 Qui promisit rem non alienare sub pena: si interim alienaret in- cidit in penam: ⁊ alienatio teneat.
7 Alienatio inualida facta de re emphytheotica ab emphytheota domino irrequisito non inducit caducitatem.

1 **Si seruum.** †Alienatio rei sub cōditione legate non perimit legatū: sed eueniente cōditione ipso iure resoluit̃.h.d. ¶Nota primo qđ heres nō pōt facto suo puta alienatione rei legate extinguere legatum.facit.l.cetera.§.fi.
2 et.l.domus hereditarias.cū.l.sequen.ss.eo. ¶†Nota scđo qđ per quascunq̃ manus ambulauerit dominiū rei legate pendēte con- ditione: eueniente postea cōditione recta via transit in legatariū absq̃ alia retrotraditione.l.nō quocunq̃.j.eo. Ex quo correlarie habes q̃ dñium trāsit ipso iure in legatarium: etiā in casu in quo heres non potest tradere legatum. ¶Capio gl.primam que re- mouet duas oppositiones: et sic diuidit̃ in duas partes.scđa ibi: sed hodie. ¶In ea.gl.ibi: sed manumittere nō pōt. Ratio huius
3 ponit̃ per glo.in.l.plerunq̃.ff.de reg.iur.†q2 libertas semel data amplius reuocari nō pōt.§.semel.instit.qui.mo.ma.non li.ideo si heres eueniente conditione posset postea habere seruum legatum preiudicaret legatario: q2 eueniente conditione nō posset postea habere seruū legatū. Et sic in hoc deterioris est cōditionis: datio libertatis quā alienatio: q2 difficilius cōcedit̃ illud qđ difficilius pōt reuocari: vt hic per Pau.de ca. Limita tñ per gl.pleniorem in.l.quidā ita.§.si quis filium.in gl.mag.⁊ ibi late Bar.ff.ad tre- bell.qñ seruus esset specialiter legatus: secus qñ esset legatus sub
4 vniuersitate vt ibi. ¶†In ea.gl.ibi: sed hodie nec alienare. habes qđ res legate sub cōditione nō possunt hodie pendente ɔditione per heredē alienari.ex quo sequit̃ q̃ iste tex. et similes sunt in hoc hodie correcti. Idē tenet glo.in.l.marcellus.§.res que.ff.ad treb. et in.l.qui fundū.ff.de cōdi.⁊ demon.et in.l.plerūq̃.ff.de reg.iur. et in.l.fi.§.finautē auaritie.C.cōmu.de leg.et pro hac sñia videtur prima facie tex.in.d.aut.res que.in princip.vbi tex.dicit: res que subiacent restitutioni: prohibent̃ alienari. Sꝫ itum et melius tenet gl.in.l.cū pater.§.libertis.ff.de le.ij.⁊ in.§.quamobrē.vbi bonus tex.in aut.de resti.⁊ ea que pa.in.xj.mē.col.iij. Et iste glos.cōiter approbant̃ per doc.hic.⁊ in locis ꝑallegatis. Et q2 pendēte cōdi- tione dñiū rei legate interim est penes heredē.l.gñaliter.§.j.ff.qui et a qui.ibi pendente cōditione pleno iure heredis est. Pondera illud pleno iure: ergo interim pōt heres alienare ⁊ dñiū trāsferre.
5 †Sed cōditione postea existente reuocat̃ alienatio: quia resoluto iure datoris: resoluit̃ ius acceptatoris.l.lex vectigali.ff.de pign. Nec ob.d.aut.res que.q2 lꝫ tex.ibi in pñc.dicat: q̃ res subiecte re- stitutioni prohibent̃ alienari: si intelligis que erant subiecte resti- tutioni pure vel in diē nihil obstaret ille tex.si autē sub cōditione: tunc intellige q̃ non possunt alienari: verū est irreuocabiliter sed
6 bene reuocabiliter.†Et p̃ hoc infert Bar.q̃ si aliq̃s ꝑmisisset nō alienare sub pena ⁊ alienaret rē pendente cōditione: incideret in penā.cū alienatio interim valeat vt dixi.⁊ ita etiā tenēt Bar.⁊ alij in.d.l.fi.C.de lega.qñ autē alienatio nō teneret: tunc ꝑmittens nō alienare sub pena nō incideret in penā. Adde bene facere qđ tenet
7 Bal.i.l.ij.in.j.col.ad fi.C.de epis.audi.†Nā emphyteota alienās irrequisito ɔsensu dñi punit̃ pena ꝑuationis iuris emphyteotici l.ij.de ꝓhi.alie.⁊.c.potuit.de loca.tñ qñ alienatio nō tꝫ: nō incidit in penam: puta qñ mulier alienat non seruata solēnitate a statuto requisita in ɔctibus mulierū: vbi requirit̃ consensus duoꝝ cōsan- guineorum: al's nō valeat.facit.l.sicut.§.j.ff.de ope.lib.de qua ma teria late dixi in.l.vbi pactū.in pe.⁊ vlti.col.C.de transac.

1 ¶Legatarius ꝓprie quod dicatur ille cuius principaliter in- terest legata prestari: licet verba ad eum non dirigantur.
2 Creditor testatoris quando possit agere contra aliquos ex here- dibus grauatis de soluendo.
3 Actio ex statuto quod oriatur illis quorum interest etiaꝫ si verba dispositiua ad eos non dirigantur.
Masculi quod possunt agere ex statuto disponente quod extanti- bus masculis femine non succedant.
4 Quando quis remouetur a lucro cōtemplatione alicuius illi de- bet applicari: cuius contemplatione remouetur.
5 Testator si relinquit vxori sue victum ⁊ vestitū in domo: ⁊ grauat heredem ne molestet: et si eam molestauerit priuat euꝫ hereditate molestatione sequuta: hereditas vadit ad alios heredes non ad vxorem.
6 Statutum quod filia nupta ⁊ dotata nō succedat extantibus ma- sculis: non habet locum in filia moniali.

Pars filiarum nuptarū ⁊ dotatarum a statuto exclusarū appli- catur masculis: ⁊ nō moniali a statuto non comprehensa.
7 Ablatiui absolutia statuto quod inducant conditionē ⁊ quando inducant.
8 Arguere de vltima voluntate ad statuta quod possit.
9 Verba statuti debent stricte intelligi: sicut in stipulationibus.
Dispositio legalis vel statuti magis equiparatur vltime volūta- ti quam contractui.
10 Argumentum de statuto ad testamentum quod sit bonum.
Mens statuti conjecturatur per eosdēmet modos per quos con iecturatur mens testatoris.
11 Pro legato dotis facto genero vel sponso agit filia: non gener: nisi etiam factum contemplatione vtriusq̃.
12 Ratio quare in stipulationibus non agit ille cuius principaliter interest: sed stipulator: non sic in legatis.
13 Legatum factum per testatorem creditori meo valet.

1 **Si testator.** †Ille agit ex legato cuius interest: licet ad eum verba nō dirigantur. hoc dicit: ſm Bart.⁊ alios. Adde tex.in.l.si cui legetur.§.si titio.ss.eo. Vel sic ſm Bal.⁊ Flo. ille dicit̃ ꝓprie legatarius cuius principaliter interest legata prestari: lꝫ verba legati non sint ad eū directa.h.d. non enim queri oportet cū quo de supremis testator loquatur: sed in quē voluntatis intētio dirigatur. dicit iuriscō.in.l.cū pater.§. donationis.in fin.j.tit.j. ¶Diuiditur in duas partes. In prima ponitur decisio. In scđa respondet̃ tacite obiectioni ibi: nec soluꝫ hoc casu: quo possunt coheredes agere cum nō sint nominati. Et
2 respondet qđ etiam hoc alibi cōtingit vt sequit̃ in litera. ¶†No. primo qđ si aliqui ex heredibus grauant̃ de soluēdo creditoribꝰ testatoris: tñ per hoc ipsi creditores nō poterūt agere actione ex testamēto cōtra illos coheredes grauatos vt eis soluant: q2 lega- tum quo ad eos est nullū: cū ipsi habeāt suas actiones.l.si credito ri.ss.e.nec etiā agere possent actione prima cōtra solos coheredes grauatos insolidū: cū sit diuisum inter eos pro portionibus he- reditarijs.l.j.C.si cer.pe.⁊ in.l.ꝓ hereditarijs.⁊.l.si adultā.⁊ toto tit.C.de here.act.vñ alij coheredes nō grauati agent cōtra graua tos vt soluāt creditoribus: vt hic. fallit vno casu singulari in quo creditor pōt agere contra heredē grauatū in testamento.s.in cre- ditore ex cā dotis: ⁊ sic in legato dotis relicto ꝑ virū vxori ab vno ex heredibus.tex.est vnicus ⁊ singularis in.l.cū ab vno.ff.de le.ij. quem ad hoc reputant singu.et non reperi alibi Angel. Imol.et
3 Pau.de ca.in l.debitoꝝ.C.de pac. ¶†Scđo per istū tex.⁊ simi. dicit Bar.se pluries dixisse: qđ ex statutis oriat̃ actio illis quorū interest: licet ad eos verba dispositiua nō dirigantur. vnde si sta- tutum dicat: qđ extantibus masculis filie femine nō succedāt: lꝫ hoc statuto expresse non disponatur q̃ masculi succedant: tamen quia pro eis ⁊ eorū fauore fuit factum: ipsi agēt ex hoc statuto vt hic.et.l.fideicōmissa.§.cū esset.⁊.§.interdū.j.de lega.iij.qđ repu- tat Barto.esse not.et cum Bar.alij oēs indifferenter transeunt ⁊ nihil penitus addūt.⁊ dicit do.Pe.de hexu.q̃ ista decisio Bar. est tenenda menti: quia sepe versatur in cōtrouersijs. ¶Sed ad uerte lꝫ scribētes hic ita simpl'r transeūt cum Bar.nihil adden- do. Ego intēdo hñ tangēre.q2 ista decisio Bar.frequēter in pra- ctica allegatur. Adde qđ idem ⁊ latius tenet Bar.in.l.ij.§.vidē- dum.ff.ad tertu.⁊ in.l.j.§.quidā filiū.in.ij.col.ff.de contratabu.⁊ in.l.ij.§.si.per illū tex.quē ad hoc not.ff.de colla.bo.et in.d.l.fidei commissa.§.interdum.per illum tex. Bal.in.l.si defunctus.circa princi.per illum tex.C.de suis ⁊ legiti.⁊ in.l.maximum vitium.in j.col.C.de libe.prete.⁊ in.l.qđ vero contra.in.j.col.ff.de leg. Lud. roma.in ɔsi.xxxj.qđ incip. Visa municipali constitutione.in scđo
4 dubio.†Pro ista decisione Bart.ab oibus approbata hñ facit: quia qñ quis remouetur a lucro contemplatione alicuius: illi de bet applicari cuius cōtemplatione remouetur.l.si legatarius.C. de lega.⁊.l.legatum.§.admittere.ff.de his quib.vt indig.⁊.l.ij.§. fin.⁊ ibi ad hoc no.Bar.ff.de colla.bono.⁊ hoc fundamento etiaꝫ vtitur Bart.in.d.l.ij.§.videndum.in vlti.col.vide tamen in hoc vltimo qđ signāter decidit Bart.in.l.vxorem.§.heres.per illum
5 tex.j.de leg.iij.cū suis concor.†Vbi decidit Bart.qđ si testator in testamēto reliquit vxori sue victum ⁊ vestitum in domo: ⁊ gra- uat heredes ne molestent vxorē suam: ⁊ si eam molestauerint pri uat eos hereditate: et non dicit cui debet applicari talis heredi- tas: tamen lꝫ eos priuet contemplatione vxoris: tamē hereditas non applicabitur vxori: sed vadit ad alios coheredes non graua tos si qui sunt: vel substitutos vt ibi not.per eū quod pro nūc nō
6 examino. ¶†Ista decisio Barto. est vtilis ad multa. Subijcio vnum in specie: stante statuto qđ filia nupta et dotata non succe- dat extantibus masculis: presupposito pro vero qđ tale statutuꝫ nō habeat locum in filia moniali seu ingressa monasterium: quia non dicit̃ proprie nupta ⁊ dotata sed ficte ⁊ similitudinarie: ergo non habet locū in statutis.l.ij.§.hec verba.ff.de neg.gest.⁊ tenet Abb.in consi.j.proxi.allegando Bald.in consi.lv.incip.quidā.
prime

prime partis:quicquid teneat idem do.Ab.in.d.c.ecclesia sancte
Marie.in vlti.colũ.de consti.certe alie femine maritate seculares
bene excluduntꝰ a statuto extãtibus masculis.Sed ipsarũ portio
nõ accrescit in aliquo honori matrimoniali:sed solũ masculo cuiꝰ
cõtemplatione excluduntꝰ:vt hic per Bar.in.d.l.ij.§.vidẽdum.et
ita Abb.in cõsil.iij.secũde partis qd incipit.In causa Catherine
monialis.in vltimo dubio.Amplia istã decisionẽ Bart.ꝙ istud
lucrũ seu portio filie excluse a statuto non solũ deferꝰ filijs mascu-
lis:sed etiã nepotibus.Ita Bal.in.l.j.in.iij.col.p illũ tex.in vbo
7 gradibus.C.de secũ.nup.¶ †Tu aũt pondera in Bar.duo que
videntꝰ satis dubia.Primo ꝙ vba ꝯditionalia posita in statutis
dispositionẽ inducãt regulariter est cõtra:vt.l.si quis sub ꝯditio-
ne dandorũ decẽ.ff.si qs omis.cau.test.nã illi ablatiui absoluti ex-
tantibus masculis resoluuntꝰ in cõditionẽ legis si extant masculi:
vt.l.a testatore.ff.de ꝯdi.⁊ demõ.l.euictis.ff.de vsur.⁊.l.ab empto-
re.vbi dixi.ff.de pac.⁊ dixi plenius in rub.ff.sol.matr.¶ Sed ad
hoc dupl'r rñde.Primo qd illud ꝓcedit in verbis mere cõditio-
nalibus:que regulariter dispositionẽ nõ inducũt:secus in condi-
tionibus impositis p ablatiuos absolutos ꝺm Bart.in.l.ex hac.
in.iij.col.ff.de dona.Vel rñde ꝺm Bar.in.d.l.ij.§.videndũ.ꝙ illi
ablatiui extantibus masculis inducunt dispositionẽ:qñ ꝓferuntꝰ
ab eo qui põt disponere circa illud.d.l.fideicõmissa.§.cuz esset.ff.
de leg.iij.⁊.l.in rõne.§.tam ⁊ si.ff.ad.l.fal.Vel tertio dic ꝺm Bal.
in.l.maximũ vitiũ.in.j.col.C.de libe.ꝑte.ꝙ etiã hoc aliqñ ꝯtingit
et reducuntꝰ in dispositionem ex mẽte legis.l.si ita stipulatio.ff.de
8 ope.lib.¶ †Scdo põdera Bar.in ista decisione:arguere a b vlti-
mis volũtatibus ad statuta:tñ cõtra hoc fortiter facit:qz cũ statu
ta sint stricti iuris debent stricte intelligi:⁊ quicquid omissum est
a verbis statuti habetꝰ pro omisso.l.quicqd.in prin.vbi not.Bar.
ff.de ver.obli.Sed in vltimis volũtatibus fit larga ⁊ benigna in-
terpretatio.l.in testamẽtis.ff.de reg.iur.⁊.c.cum dilecti.de dona.
ergo non vꝰ bona argumẽtatio de vltimis volũtatibꝰ ad statuta.
9 †Item statutũ fit ad instar stipulationis per interrogationem et
rñsionem.l.j.ff.de legi.Ideo verba statuti debent stricte intelligi:
sicut verba stipulationis ꝺm Bal.in.l.cõtractus.C.de fide instru.
tñ pro Bar.hic bñ facit:qz dispositio legalis vel statuti cꝑaratꝰ
magis vltime volũtati quã ꝯctui:ꝺm Bar.i.l.j.p gl.ibi.C.de his
quib.vt indig.cũ cõcor.quas ibi dedi.⁊ latius in.l.ita stipulatus.
10 ff.de ver.obl.Itẽ bonũ est argumentũ de statuto ad testamẽtum ⁊
ecõtra.l.fi.C.de re.alie.nõ alie.⁊.§.disponat.in aut.de nup.col.iiij.
Ang.in.l.j.ff.de acqui.here.per tex.quẽ ad hoc reputat singularẽ
in.l.iiij.C.de oĩ.agr.deser.lib.xj.Itẽ per oẽs modos p quos cõie-
cturatur mens testõris p eosdẽ ꝯiecturatꝰ mens statuti ꝺm Ange.
11 in ꝯsi.cclxxx.qd incipit Martinus.Jo.de flo.in.iij.col.¶ †Ter-
tio no.ex scda parte tex.ꝙ pro legato noie dotis facto genero vel
sponso:nõ agit gener vel sponsus:sed filia:qz magis interest filie:
ne remaneat indotata quã generi vel spõsi.intellige nisi tale lega-
tum esset factũ contemplatione vtriusqz:⁊ sic filie ⁊ etiã generi vel
sponsi:tunc etiã agerẽt ipsi gener vel spõsus.l.titio.§.fi.ff.de ꝯdi.
⁊ demon.allegata in gl.pro ꝯtrio:cum etiã intersit viri vt habeat
vnde sustineat onera matrimonij.l.p oneribus.C.de iur.do.⁊ hic
in gl.fi.¶ Expeditis tex.capio gl.in vbo:nõ enim gener.quã di-
uide in quinqz partes.In prima allegat quatuor concor.ad text.
In scda opp.⁊ sol.In tertia etiã op.⁊ de so.se remittit.In quarta
etiam op.⁊ sol.In qnta et vltima de materia huius.§.se remittit.
scda ibi:sed cõtra.tertia ibi:itẽ cõtra.s.de iur.do.quarta ibi:item
12 cõtra.quinta ⁊ vltima ibi:⁊ adde qd notaui.¶ †In ea.gl.ibi sti-
pulatio hic legatũ.ratio diuersitatis est:qz in stipulatione que est
stricti iuris non recedimus a verbis:⁊ quicqd est omissum a vbis
stipulationis habetꝰ ꝓ omisso.l.quicqd.ff.de ver.ob.Itẽ in stipu-
latione ꝑsona extrinsecus nõ intelligitꝰ.l.si ita stipulatus.§.chry-
sogonus.ff.de ver.obli.Item ex stipulatione mariti non acquiritꝰ
obligatio nec actio mulieri.l.multũ interest.C.si qs alteri vel sibi.
sicut nec regulariter ex stipulatione alteri per alteruz queri põt.l.
stipulatio ista.§.alteri.et.§.si stipuler.ff.de ver.obli.⁊.§.si qs alij.
instit.de inuti.stip.nimirũ si ibi solus maritus stipulatus agit ad
dotem ⁊ nõ filia.Sed hic loquimur in legato in quo queritꝰ domi
nium illi cui testator voluit in effectu queri ⁊ cuius magis interest.
13 ¶ †In ea.gl.ibi:alius est ibi casus.Nã ibi alius testator legauit
creditori meo qd sibi debeo:tale legatũ valet vt ibi dicit tex.⁊ assi-
gnat rationẽ:qz interest creditoris habere plures debitores.hic
autem debitor est ille qui legauit creditori:⁊ tale legatũ nihil va-
let:quia non affert vtilitatem creditori.l.si creditori.s.eo.

Si fundus. Species legata dz dari talis qualis est
nisi aliud sit expressum.h.d.Itẽ seruus
legatus nõ dz tradi anteqꝫ rationes reddat.h.d.§.seruus.de quo
fuit dictũ in.l.seruus vmi.in prin.vbi est similis tex.s.eo.Et si du
bitatur an res legata sit in rerum natura:heres debet cauere de
persequendo ⁊ restituẽdo cum inuenerit.h.d.§.fi.de quo in.l.cum
seruus.⁊ in.l.cum res.in prin.s.eo.

1 ☞ Heres potest retinere seruum legatum pro noxa et fundum
legatum vt seruitus per successionem extincta reintegretur.
2 Creditor an possit retinere rem debitoris que ad eum peruenit:
remissiue.
3 Seruitus que debebatur a fundo testatoris ad fundũ heredis qd
per aditionem confundatur.
4 Mandans qd teneatur mãdatarium seruare illesum ab omnibus
mandatis que sibi ratione mandati obueniunt.
5 Dominium fundi per me simpliciter empti tuo mãdato mihi ac-
quiritur.
6 Dominium rei legate in diem certum quod non transit in lega-
tarium ante euentum diei:sicut in re legata sub conditione.
7 Legatum factum in diem certum:transmittitur per legatarium
ante diem decedentem ad heredes.
8 Usufructus dicitur pars fundi.
Testator si legat fundũ in quo habet ꝓprietatem et heres vsum-
fructum:videtur etiam vsumfructum legare.⁊ nu.12.
9 Edictum de quo in tit.si quis testa.liber iussus esse fuerit.quãdo
habeat locum.
10 Dispositio huius text.an restringatur vt procedat quãdo testa-
tor ignorabat rem legatam esse obligatam.
11 Fundo legato fit traditio illius talis qualis est.
13 Testator legans fundum in quo ipse habebat vsumfructuz ⁊ he-
res proprietatem:an videatur totum legare.

Si seruus. Heres potest retinere seruum le-
gatum pro noxa et fundum lega-
tum vt seruitus per successionez extincta reintegretur.
h.d.¶ Diuiditur in quatuor partes.In prima poni-
tur vna decisio.In secunda adduciꝰ vnum simile.In tertia addu
cit aliud simile.In quarta primam decisionem ampliat.scda ibi:
nam ⁊ si fundus.tertia ibi:nec dissimile est.quarta ⁊ vltima est ibi:
1 quare et si post aditam.¶ †Nota primo ex isto tex.ꝺm Barto.ex
suo summario:quod si res pro qua vel in qua ius habebaz ad me
peruenerit cum onere alteri restituendi:possum per retentionem
conseruare mihi ius meũ quod erat extinctum vel confusum per
aditionem:quousqꝫ reintegretur vel indemnis reseruet:quia per-
inde est ac si ad me non peruenisset cum reuocabiliter peruenerit
ex quo habeo alteri restituere.facit.l.non quocunqꝫ.in princip.j.
eod.et.l.debitor.ff.ad trebel.et ideo si seruus obligatus pro noxa
peruenerit ad creditorem institutum heredem:heres non solum
non debet liberare seruum obligatum pro noxa ex quo debet euz
tradere legatario talem qualis fuit apud defunctum.l.si a substi-
tuto.§.fina.et.l.si legati serui.s.eod.sed etiam potest eum retinere
2 pro noxa sibi illata.¶ †An autem alius creditor possit retinere
rem debitoris que ad manus eius peruenerit.dic vt per Bartol.
in.l.si non sortem.§.si centum.vbi dixi.ff.de condi.indebi.et in.l.
si non abducta.C.in quib.cau.pig.tac.contraha.et in.l.j.C.etiam
3 ob chirogra.pecu.¶ †Nota secundo in versicu.nam ⁊ si fundus.
qd per aditionem hereditatis confunditur seruitus que debeba-
tur a fundo testatoris ad fundum heredis.Ratio est:quia heres
incipit esse dominus vtriusqꝫ fundi:tam seruientis ꝙ dominan-
tis:⁊ res sua non potest sibi debere seruitutem.l.in re communi.
ff.de serui.vrba.predio.et.l.vti frui.ff.si vsufruc.penul.ideo serui-
tutes confunduntur:vt hic.et.l.legatum.§.fina.j.eod.et.l.legata-
rius.§.j.s.eod.sed legatarius exceptione repellitur si non patia-
tur seruitutes iterum imponi.l.papinianus.ff.de seruitu.titulo
4 generali.¶ †Nota tertio in versi.nec dissimile est.quod mandãs
tenetur seruare mandatarium indemnem ab omnibus mandatis
que sibi ratione mandati obuenerunt.facit.l.inter causas.§.sed
5 cum seruus.ff.mandati.¶ †Et pondera subtiliter ꝺm Paul.de
castr.in isto text.qd si emi fundum vel seruum simpliciter manda-
to tuo et mihi traditur:acquiritur mihi dominium:vt etiam no-
tatur in.l.res ex mandato.ff.de acquiren.rer.do.et in.l.si ita quis.
§.scia cauit.ff.de verbo.oblig.licet per actionem mandati tenear
tibi cedere:alias non extingueretur ius qd in eo habebam:cuius
contrarium hic dicitur:sed habeo rationem vt reintegretur mihi
illud ius vel conseruer indemnis.Si autem emissem tuo mãdato
et tuo nomine:tunc facta traditione recta via acquireretur tibi
dominium et possessio.l.per procuratorem.C.de acquiren.pos.⁊
l.j.C.per quas perso.no.acqui.qd reputat Pau.de cast.esse bene
notandum.¶ Sed tu caue quia iste text.in hoc versi.nec dissimi-
le est.simul in vna constructione determinat istos duos casus:vel
quod quis habeat mandatũ de emendo seruum:vel habeat man-
datum de redhibendo seruum:sed in mandato redhibendi serui
non potest cadere acquisitio dominij:et sic non potest dici quod
extinguatur ius quod in eo habebam:ergo nec in alio casu simul
posito:nec in isto versi.dicitur vt dicit Pau.de cast.qd habebam
actionem vt reintegretꝰ illud ius:sed bene dicit tex.qd oẽs isti non
aliter restituere coguntꝰ quam habeatur ratio furti ab ipso seruo
cõmissi:⁊ sic non videtur Pau.de ca.bene ruminasse istum versi.

¶ Glossa prima. pro eius expositione ⁊ pro declaratione tex. ab
extra opponit: q̄ tex. in prima parte sit de indubitabili. In scd̄a
autem parte procedere non possit. Nam in prima parte: si seruus
testatoris viuente testatore dederit mihi damnū: puta rem meam
furto subtraxerit: certū est testatorē mihi fuisse obligatū actione
furti noxali: ratione ipsius serui. vñ si testator cuius erat seruus
instituit me heredē et legauit istum seruū alteri: certe dominium
istius serui recta via transit in legatariū a morte testatoris saltem
ficte. l. a titio. in fi. ff. de fur. ⁊ vere ab adita hereditate: vt. l. seruum
filij. §. j. s̄. eo. ergo dominium ipsius serui nunq̄ fuit penes ipsum
heredem. l. legatū ita. j̄. tit. j. ⁊ noxa caput sequitur. §. oīs. instit. de
noxa. cui ergo dubiū quod legatarius quē noxa sequitur tenebit
actione furti noxali occasione furti: et sic q̄ heres poterit ipsum
seruū retinere donec resartiat sibi dānum q̄ habuit ab ipso ser-
uo: vnde tex. videtur oīno de indubitabili. ¶ Scd̄a vero pars in
versi. nam ⁊ si fundus. videt nō posse de iure procedere: q̄ si fun-
dus testatoris seruiēs fundo heredis legetur alicui tertio: lz ego
heres sim dñs predij dominātis: tñ nunq̄ fui dñs predij seruien
tis: q̄ eius dominiū via recta transiuit in legatariū a morte testa-
toris. d. l. a titio. in fi. ⁊ est tex. no. in. l. si partem. §. j. ff. quēad. serui.
amit. ergo nunq̄ fuit extincta seruitus: quia heres nūq̄ fuit dñs
vtriusq̄ predij eodē tēpore: scz dominantis ⁊ seruientis: quid est
ergo q̄ dicit iste tex. q̄ fundus nō est aliter prestandus legatario
quam pristinā seruitutē recipiā: istud non pōt de iure procedere:
timore horum cōtrarioꝝ facta est gl. j. que intelligit istū tex. vt sit
de dubitabili: q̄ loquat qñ legatū fuit factū sub conditione vel in
diē: q̄ si fuisset purū nō esset tractandū de ꝯfusione iuriū mediā-
te aditione si heredi integre mansissent actiones in re legata qui-
bus nō solū posset retinere: sed etiā agere. Et dū glo. intelligit le-
gatū factū sub cōditione: vel in diē: intellige de die certa: nā dies
incerta cū habeat se ad esse ⁊ non esse equiparat cōditioni. l. dies
incertus. ff. de cōdi. ⁊ demon. vñ in prima parte cū iste seruus fue-
rit legatus alteri sub conditione vel in diē: ergo interim effectus
est heredis. l. gñaliter. §. j. ff. qui ⁊ a qui. ergo sibijpsi ꝯtra seipsum
actio noxalis cōpetere nō potuit. l. apud antiquos. C. de fur. ideo
videat actio noxalis extincta: ideo heres pōt retinere et non tra-
dere seruū legatario donec ei satisfecerit ꝓ dāno per seruū illato
et hoc est q̄ vult iste text. in prima parte. Si autem seruus fuisset
pure legatus: tunc tex. nullam haberet dubitationem vt predixi.
Similiter in secunda parte huius. l. qñ fundus testatoris seruiēs
fundo heredis fuit legatus alteri sub conditione vel in diem: hoc
medio tpe est heredis: et sic heres isto medio tpe est dñs vtriusq̄
predij dominantis ⁊ seruiētis: ⁊ sic est extincta seruitus: vt dixi in
tex. vnde prouidet hoc casu heredi: vt nō tradat fundum seruien-
tem legatario nisi prius patiat imponi pristinā seruitutē vt hoc
6 tex. in scd̄a parte. † Ex ista gl. parua sic declarata habes: q̄ sicut
dñium rei legate sub cōditione ante euentū cōditionis nō transit
in legatarium. d. l. generaliter. §. j. ff. qui ⁊ a qui. facit. l. cedere diē.
ff. de ver. sig. Ita etiā qñ legatū est factū in diē certū: ante diei euē
tum nō transit dñium in legatariū: vt est tex. no. in. l. sempronius
attalus. ff. de vsufru. leg. eo q̄ s̄m Bal. ista translatio dominij est
7 quedam executio iuris que nō fit ante diē vt ibi. † Tamen lz dies
certus impediat trāslationem dominij in legatarium vt dixi: ta-
men non impedit transmissionē talis legati ad heredē legatarij:
vt est tex. in. l. si dies. in prin. ff. qñ dies lega. ced. ⁊ in. l. vnica. §. ⁊ vt
plenius. et. §. in nouissimo. C. de cad. tollen. dixi fundamentaliter.
in. l. si ita legatum. §. illi si volet. vbi rationem assignaui. s̄. eodem.
¶ Capio gloss. in verbo recipiam. que diuiditur in duas partes.
In prima allegat duas cōcordantes ad tex. In secunda remouet
vnum contrariū. scd̄a est ibi. aliud in seruitute personali vsufruc.
8 ¶ † In ea. dic q̄ ratio est: q̄ vsusfructus quē habet heres in fun-
do legato dicit pars fundi vt declarat Bar. in. l. qui vsumfr. ff. de
verb. obli. ideo testator legando rē cuius ipse habebat proprieta-
tem et heres vsumfructū: videt etiā vsumfru. heredis legare qui
facit partē in ipsa re: vt dicit tex. in. d. l. cum filius. §. dñs. q̄ videt
velle q̄ tota res debeat legatario: secus est in iure seruitutis rea-
lis: q̄ non est ius dñij: nec pars dominij: nec facit partem in re le
gata: tunc heres pōt sibi cōseruare illud ius seruitutis per reten-
tionem: vt hoc tex. nec tenet tradere fundū liberū ab illa seruitute
reali: vt hic. ⁊ in. l. precedenti. §. si fundus. ¶ In glos. fi. in verbo
legatario. in fi. ista gl. reprobat per Bal. Sali. ⁊ alios hic. q̄ illud
9 edictū de quo in tit. ff. si quis testa. lib. esse ius. fue. procedit † quan-
do seruus in testamēto iussus esse liber dat dānum: puta furtū cō
mittit mortuo iā testatore: sed hereditate iacēte: quo tēpore nō est
liber: cū legatū libertatis cedat solum ab adita hereditate. l. vni-
ca. §. in nouissimo. C. de cad. tol. si postea fuerit adeptus libertatē
videbatur nō teneri ex dāno prius dato: vel furto prius cōmisso
dum esset seruus: ex quo nunc adepta libertate videt esse nouus
homo: ideo fuit adinuentū illud edictū ⁊ prouisum per actionem
in factum ex illo edicto. sed tex. noster loquitur in fi. qñ hereditas
iam erat adita vt dicit tex. quo casu nō potest ꝓcedere illud quod
subdit illa glo. q̄ si esset manumissus teneretur actione in factum
ex illo edicto. ff. si quis testam. liber. esse ius. fue. imo tunc teneretur
sicut quilibet liber homo dans damnū vel cōmittens furtū: et sic
teneretur actione furti et condictione furtiua: vt est text. clarus in
d. l. j. §. sed nō ante. in versi. quinimo. ff. si quis testa. lib. esse ius. fue.
et sic ista glo. merito displicuit Bal. ⁊ alijs. Tamen potes subtili
ter saluare istam glos. s̄m Raph. cu. intelligēdo tex. nostrū prout
glos. prima intellexit in seruo manumisso nō quidem pure sed sub
conditione vel diem certā. prout est tex. clarus in. l. fi. in illo titulo.
ff. si quis testa. liber esse ius. fue. ⁊ ita etiam tenet do. Pe. de bexu-
10 tio hic: ⁊ bene. ¶ † Extra glo. Bar. restringit istam legē vt proce
dat qñ testator ignorabat rem legatā esse legatam pro noxa: al's si
testator sciuisset heres teneret eam liberare: per. l. cū alienā. C. de
lega. vel qñ interuenisset vnū ex tribus de quibus in. l. si res. s̄. eo.
de quibus presumitur q̄ voluerit heredē subire onus liberandi.
et hoc dicit sentire glos. in. l. quid ergo. §. si heres. in glos. j. in vlti.
solu. s̄. eo. ¶ Confirmatur vltra Bartol. quia si in dictis casibus
heres tenetur liberare ab extraneo vt ibi: ergo etiā tenet liberare
a se. arg. l. frater a fratre. versi. pono. ff. de condi. indebi. nec obstat
q̄ testator pōt legare rem heredis sicut suā: nec tunc distinguit
sciuerit vel non. l. vnū ex familia. §. si rem. j̄. ti. j. Respondet Bart.
tenendo restrictionem: q̄ illud procedit quādo heres in re habet
ius dominij in totū vel in partem: vel habet illud ius q̄ est pars
dominij vt vsusfructus. ita solu. tex. in. d. l. cū filius. §. dñs. j̄. titu. j.
secus si habebat aliō ius: puta pignoris vel seruitutis vel simile:
Fallit fauore libertatis: vt. l. si fructuariū. ff. de manu. testa. ita re-
sidet Bart. cum quo tenent Ang. ⁊ Floria. hic. ¶ Sed ista dicta
Bar. vidētur dubia. Et primo dum restringit istū tex. vt loquat
in testatore ignorante: non bene loquit: cam iste tex. simpliciter ⁊
indistincte loquatur: ergo dz sic indistincte intelligi: vulgata. l. de
pretio. ff. de publi. nec hic distinguit prout in. d. l. si res obligata.
¶ Scd̄o ⁊ fortius contra Barto. stringit nam iste tex. equiparat
seruum legatum cōmisisse furtum heredi: et fundū legatū debere
seruitutem fundo heredis: sed in fundo legato debēte seruitutem
non fit distinctio an fuerit legatus a testatore sciente vel ignoran-
11 te † quia semper debet tradi talis qualis est: vt in. l. prece. §. si fun-
dus. et. l. si a substituto. §. fi. s̄. eo. et probatur in. l. meuius. §. fun-
do. ff. de lega. ij. ergo idem dicendum in primo casu in seruo lega
to qui cōmisit furtū heredi. Nec ob. d. l. si res obligata. per Bar.
allegata: q̄ respondet Sali. hic. q̄ ibi res legata erat obligata fa
cto testatoris qui eā pignorauit: hic vero seruus erat obligatus
sine facto testatoris. Item ibi seruus erat in obligatione: hic nō:
sed estimatio damni tm̄: licet dñs habeat facultatē dandi seruum
pro noxa. ¶ Alio ⁊ secundo modo rñdet Raph. cu. hic: ⁊ sequit
do. Petr. de bexu. q̄ hic loquitur de re obligata propter vitium
ipsius serui: vel propter seruitutē que inest ipsi rei: ⁊ tūc est dāda
qualis est. d. l. si a substituto. §. heres. ibi autē res erat pignorata
propter debitū testatoris ⁊ ꝑ modū accessorij ⁊ nō principaliter.
¶ Tu responde tertio modo et melius q̄. d. l. si res obligata. lo-
quitur in iure pignoris: per q̄ tota res legata auocari: quod nō
est hic: prout in specie ipsemet Bar. dicit in. l. si domus. §. de eui-
ctione. in vlti. colū. j̄. eo. ⁊ latius dixi in. d. l. si res obligata. ¶ Se
cundo inquantū Bar. dicit: q̄ est speciale fauore libertatis in. d. l.
si fructuarium. Aduerte q̄ illa lex s̄m primam lecturā glo. et s̄m
q̄ proprie stat ibi litera: loquit qñ dñs proprietatis fructuariū
heredem scripsit: ⁊ tūc nihil est specialitatis in libertate: quia est
extra casum libertatis: vt. d. l. cum filius §. dominus. sed s̄m aliā
lecturam s̄m quam testator erat solum vsufructuarius ⁊ instituit
heredem proprietarium est bene speciale in libertate: ꝓut etiam
dicit Imo. q̄ lz libertas seruo heredis directo relinqui nō possit
tamen ibi pōt relinqui propter vsumfructū quem testator habe-
12 bat in seruo. ⁊ tex. in. d. §. dñs. loquitur econtra † quando testator
habebat proprietatem rei: ⁊ heres vsumfructū: tunc legādo sim-
pliciter illam rem intelligitur etiam legare vsumfructū heredis.
ibi autem est casus ecōtra: tunc bene est speciale fauore libertatis:
quod intelligatur legare etiam proprietatē quā heres habebat:
al's si nō esset fauor libertatis intelligeretur legare solū ius quod
13 habebat in re. l. q̄ in rerum. §. j. s̄. eo. ¶ † Forte tamen posset attē
tari s̄m Ang. de perillis hic: q̄ etiā isto vltimo casu: quādo testa-
tor habens solum vsumfructum: ⁊ heres proprietatem legat sim
pliciter rem: q̄ videatur totam legare: et sic etiam proprietatem
heredis attenta ratione dicti. §. dominus. ⁊. d. l. vnum ex familia.
§. si rem. et hoc modo nihil esset specialitatis fauore libertatis in
d. l. si fructuarium.

1 ☞ Legatum simpliciter factum de re que habet fines facto ho-
minis valet si in patrimonio testatoris reperiatur: alias non: et
numero. 10.

2 Testator legans domum simpliciter: in dubio intelligitur legare
vnam de illis quas habet.

Testator si legat simpl'r centū corbes frumēti intelligit legare de eo qd̄ est in eius patrimonio nec heres de alio inuito legatario dare potest.

Testator si legat vxori habitationē dom⁹ heres nō cogit̄ ꝯduce re alienā si hʒ ꝓprias testatoris in quib⁹ possit cōpetēter morari.

4 Frumentum promissum debetur de eo qd̄ quis habet in patrimonio: ⁊ ex fundis proprijs patrimonij.

5 Domo simpliciter lagata quando testator habet plures domos electio est heredis: ⁊ quando legatarij. nu. 8. ⁊. 9.

6 Habitatio domus si est relicta vxori donec honeste ⁊ caste vixerit ⁊ testator habeat plures domos an debeatur illa in qua cum viro habitabat.

7 Donatio interpretatur ſm qualitates personarum donātium ⁊ eorum quibus donatur.

Verba testatoris ꝙ debeant intelligi ſm conditionem persone ad quam dispositio confertur.

10 Legatum simpliciter de domo factum si testator non habet domum non valet.

11 Domus consistit ex solo pariete ⁊ tecto.

12 Testator habens solam domum in qua filij instituti heredes habitabant si simpliciter legauit domum an illa debeatur.

13 Habitatio domus in genere si leget̄: lʒ testator nullam domum habeat legatum non vitiat̄ ⁊ heres tenet̄ prestare habitationem.

14 Legatum factū de domo in gn̄e quā legatarius elegerit valet.

15 Legatum factū de domo seiana: licet testator nullam domum habeat tamen debetur.

16 Dispositio huius tex. loquens in domo ꝙ habeat etiam locum in fundo.

Item habet locum in naui.

Item in legato vestis an valeat:

17 Planeta si legatur a testatore ⁊ in domo non habeat planetam legatum valet.

18 Dispositio huius tex. ꝙ nō hbeat locū in legato facto ecclesie

19 Dispositio huius tex. ꝙ habet locum etiam in feudis.

20 In legato generis electio est legatarij: scilicet in his quorum indiuidua habent fines determinatos a natura: secus si habent fines determinatos per artem. nume. 21.

22 Dictio alia est repetitiua similium.

23 Ratio quare in indiuiduis quorū fines sunt determinati a natura in legato gn̄is electio fit legatarij si ꝑ artē electio fit heredis.

24 Verbum volet non importat arbitrium boni viri sed liberam ⁊ absolutam voluntatem.

25 Domus ⁊ fundus ꝙ habeant terminos destinatione hominis ⁊ non a natura: ⁊ nume. 28.

6 Legatum factum de re in genere: licet testator in patrimonio nō habet tamen valet. intellige de re que habet fines a natura.

27 Legatum factum de domo in genere: ⁊ legatum factum de fundo in genere ꝙ equiparantur: vt habet locum distinctio huius text. ⁊ est cōmunis contra Bar.

29 Heres non potest deteriorare conditionem legatarij.

30 Testator habens plures fundos si fundum simpliciter legat intelligit̄ legasse de fundis suis vnum qualem habet ⁊ talem qualis erat tempore dispositionis.

31 Heres non potest declarare voluntatem defuncti in preiudiciuʒ legatarij.

32 Legatum in genere factum de pecunia vino vel frumēto ꝙ valeat.

Moneta habet suam formam de publico.

1 Si domus. ¶ †Legatuʒ simpliciter factū de re que hʒ fines facto hoīs valet si in patrimonio testōris reperiat̄: alias secus. h. d. ſm Bar. Sali. Imo. ⁊ Flo. Vel sic. ⁊ ꝓprius ad text. legatum domus simpl'r factum vʒ ⁊ electio est heredis si domos in patrimonio testator reliquit alias legatum est derisorium ⁊ inutile. h. d. ⁊ forte non reperit̄ alibi ſm Pau. de cast. in lect. bonoñ. ⁊ do. Alex. ⁊ dicit Rapha. cu. hic in prin. ꝙ iste tex. est singularis in iure ⁊ non habet cōcor. quem audiuerit allegari. ¶ Diuiditur in duas partes prout habet duo dicta. secunda est ibi: ꝙ si nullas

2 ¶ †Not. primo ꝙ qñ testōr legat domum simpliciter in dubio intelligit̄ legare vnam de illis quas habet in patrimonio: ⁊ sic testator legando simpliciter vel in genere intelligit̄ legare de rebus suis non de alienis. Addo bene facere ꝙ si testōr legat simpliciter centum corbes frumenti vel centum brentas vini in dubio dicitur legare de eo ꝙ erat in patrimonio ⁊ sic heres legatario inuito nō pōt dare de alio. l. iij. vbi expresse not. Bar. ff. de vi. ole. tritico ꝗ leg. Imo. Rapha. cu. do. Alexan. ⁊ Moder. in. l. generaliter. in prin. ꝟ. co. ¶ Item adde quod decidit Bald. in. l. in anna

3 libus. in fi. C. de lega. †ꝙ si testator legat vxori habitationem domus ⁊ testator habeat domos proprias non cogit̄ heres ad pensionem cōducere alienas sed sufficit ꝙ heres vnam illarum assignet legatarie loco habitationis in qua possit ꝯpetenter morari sequitur simpliciter Pau. de cast. hic Item dicit Bald. hic in fi. ꝙ qñ testator legat vxori habitationem domus nō specificando de qua: si nō habet nisi vnā debet̄ habitatio illius. si autē plures habeat in domicilio: heres tūc eligit in qua domo prestet habi-

4 tationem per istam. l. ⁊ sequit̄ simpl'r Flo. hic. ¶ †Amplia ideʒ esse in actu inter viuos: si aliquis rem in genere ꝓmittat: q2 vr̄ ꝓmittere de his que sunt in patrimonio: vt ꝓbatur in. l. si quis argētū. post prin. C. de dona. ꝑ quē tex. bal. ibi no. ꝙ ꝓmittēs certā quātitatē frumēti vel vini in gn̄e: intelligit̄ ꝓmitttere de eo ꝙ nasceturex predijs patrimonij. Idē tenet. Dy. Bal. ⁊ Moder. hic.

5 ¶ †Scd̄o no. ex isto tex. ꝙ quando testator legat domū simpliciter: ⁊ habeat ī patrimonio plures domos: electio est heredis quā velit dare. Rō est ſm Bar. ⁊ alios: q2 si esset electio legatarij posset multum grauari heres: q2 inter domū ⁊ domū potest esse magna differentia: ſm gl. in. l. heredes. §. si incerto. ff. fa. her. ¶ Amplia istū tex. vt procedat etiā qñ testator vnā ex illis domibus inhabitabat: q2 legando domū simpl'r: nō intelligitur legare illam

6 quā inhabitabat: sed adhuc electio est heredis ꝑ istū text. †vnde si testator vt frequenter fit reliquit habitationē domus vxori sue ꝙdiu caste ⁊ honeste vixerit: nō poterit vxor petere habitationē quam testator inhabitabat. si alias domos reliquit: sed adhuc electio est heredis ita refert Rapha. cu. tenere Bal. hic. sed istud reprobat Raph. quia videtur esse cōtra volūtatem defuncti: quia videtur voluisse consentare habitationē vxori quam habebat se viuo: ⁊ in qua cum vxore sua habitare consueuerat. Sed certe Bal. in neutra ex lecturis meis istud dicit: sed illud quod supra retuli in primo no. ⁊ circa hoc esset interpretāda voluntas testatoris ex qualitate persone vxoris. ar. l. sed ⁊ si susceperit. ff. de iudi. Item ex qualitate domus: argu. l. si seruus plurium. §. fi. ꝟ. co. nam si domus in qua inhabitabat testator erat multum ampla ⁊ splendida: vxor vero vidua erat cum vna ancilla mansura: nō est verisimile testatorem voluisse relinquere habitationem tā ample domus vxori vidue cum vna ancilla mansure. vnde posset tunc heres dare habitationem in alia ex domibus testatoris: que magis congrueret cōditioni vxoris. probatur: quia legatum est do-

7 natio quedā. l. legatum. ꝟ. tit. j. †sed donationes debent interpretari ſm qualitates personarū donantium et earum que donationes recipiūt ſm domi. Abba. in. c. pastoralis. ad fi. post Inn. ibi de dona. Item verba testatoris debēt intelligi ſm cōditionē persone ad quā dispositio cōfertur. l. plenū. §. equitij. ff. de vsu ⁊ ha. ⁊. l. si qs filio. §. irritū. ff. de iniust. rup. ⁊. c. si de bn̄ficio. de preben.

8 in. vj. ¶ †Limita not. istum text. vt procedat qñ testator habebat plures domos in domicilio: tūc bn̄ electio est heredis vt hic. Si autem testator haberet plures domos vnam in domicilio aliam extra domiciliū tunc in dubio intelligeretur legasse illam quā habet in domicilio: ⁊ sic non esset tunc elecio heredis ꝑ. l. que conditio. §. j. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. vbi si testator reliquit aliqd fieri in foro ⁊ nō dixit in quo foro intelligit̄ de eo in quo testator domicilium habuerit: ita limitat not. Bal. hic. ⁊ sequntur simpliciter Io. de imo. Raph. cu. Floria. ⁊ do. Alex. hic. ⁊ dicit Rap. cu. ꝙ ille tex. in. d. l. que cōditio. §. j. est ad hoc singularis. ¶ Sed aduerte licet omnes trāseāt cū ista limitatione: tamen tex. in. d. l. que conditio. §. j. paruʒ imo nihil facit: nam ideo ibi intelligitur de foro domicilij testatoris: eo q2 ille forus videtur ꝓdilectus a testatore. Sed in casu nostro cessat ista predilectio, cum non sit plus honoris testatori ꝙ legatarius habeat domum que est intra prouinciam ꝗ ꝙ eam retineat heres: vnde per hoc non debet tolli electio heredi dandi quā domum velit legatario: ex quo talis electio sibi conceditur per hanc. l. presertim. cuʒ etiam cōcurrat alia presumptio ꝙ testator in dubio intelligit̄ minus grauare heredeʒ ꝗ possit. l.

9 vnū ex familia. §. si rem. ꝟ. tit. j. ¶ †Scd̄o limita istū text. ꝓcedere in dubio: secus qñ ex cōiecturis appareret aliud testatorem voluisse tūc illud sequendum est arg. l. sed si susceperit. ff. de iudi. ſm Raph. cu. hic. Tu adde. tex. hic in verbo nō tamē appareat a con

10 trario sensu. ¶ †Tertio not. in ꝟ. ꝙ si. ꝙ quādo testator legauit domum simpliciter ⁊ nullas domos in patrimonio habebat tale legatum est derisorium ⁊ sic inutile ⁊ sic heres non tenetur aliam domum extra patrimonium testatoris redimere. Ratio est scd̄m domi. Alexan. hic in duobus locis. sed ad aliud ꝓpositum: quia dando domonculam in qua vix musca inhabitaret heres liberaretur. ¶ Adde ꝙ similiter quādo testator legat fundū simpliciter legatum est nullum ⁊ elusorium: eo quia dando palmū terre pro fundo heres liberarttur: vt dicit gl. in. l. legato generali-

11 ter. in fine. ꝟ. eo. †Sed ista ratio domi. Alex. videt̄ deridicula cum domus constet ex tribus. s. ex solo pariete ⁊ tecto. l. cum qui edes. in princi. et. l. rerum mixtura. in prin. ff. de vsucapio. quomodo ergo posset dari domumcula tam minima in qua vix musca posset inhabitare: certe nulla talis reperiretur in mūdo: lʒ posset forte sic fieri ꝗuis ille fuerit quidam excessus in loquendo. Tu dic rationem esse q2 quādo testator legat domum simpliciter et nullaʒ

habet in patrimonio q legatum vitiatur ppter nimiā incertitudinē: et quia heres posset tunc dare domunculā sic vilissimam et sic grauatā qd potius interesset legatarij eā nō habere quam habere: et ideo dicit legatū derisoriū vt hic dr i litera. ¶ †Amplia
12 singulariter et mirabiliter istū tex. fm Pau. de ca. vt pcedat etiā qn testator habebat in patrimonio vnā solam domum et reliquit filios heredes qui illa domo indigebant: tūc legando simpliciter domū titio non est verisimile quod de illa senserit. vñ putat per inde esse ac si nullas edes reliquisset et sic quod legatū non valeat: nihil tamen allegat: sed ita dicit ex equitate capitis sui. Reprobat domi Alexā. et bene quia ex quo testator vnicam tm̄ domum habebat habet perinde ac si illā domum specifice demonstrasset l. §. ff. de lib. et posthu. et l. fundus qui locatus. ff. de fun. instru. et psumēdū est testatorē voluisse facere legatum efficax et validum. l. titia cū testamēto. §. j. et l. meuius. in prin. ff. de le. ij. vnde alij aliā domum sibi acquirent vel conducent nisi aliter de mente testatoris appareat. ¶ †Limita istum tex. vt procedat quando legatur
13 domus simpliciter vel in genere: secus quādo testator legaret habitationem domus in genere: tūc licet testator nullas edes in patrimonio reliquisset nō vitiaret legatū: sed heres tunc teneretur prestare habitationē cōmodam fm coditionē legatarij. arg. l. ij. ff. de ali. et cib. leg. Et legando habitationē intelligitur testator relinquere cōmoditatē habitandi per tex. et gl. in. l. cum antiquitas et ibi Cui. de cu. C. de vsufru. ita egregie limitat Pau. de ca. hic et sequitur do. Alexā. et reputat notandum quia multi contrarium dixissent fm eum: et pro hoc etiam mouet. d. Alex. qr isto casu dādo domūculā in qua vix habitaret musca nō dr dare habitatio-
14 nē. ¶ †Scdo notabiliter limita istū tex. nō habere locū qn testator legasset in genere domū quam legatarius vellet et sic quando testator expressam electionē dedisset legatario tunc valet legatum lʒ testator nō haberet domus in patrimonio per tex. notabilē. in l. titia. §. j. ff. de auro et argē. lega. fm Nico. de neapo. Rapha. co. et
15 do. Alexā. hic. ¶ Tertio singulariter limita istū tex. vt pcedat qn testator simpliciter et in genere legauit domū. sec⁹ si adiecisset aliqd nomen proprium puta lego domū seianā vel cornelianam tunc licet testator nullas domos in patrimonio reliquisset tñ non vitiaret legatū imo potius deberet domus seiana que reperiret esse alterius. Ita in discursu tʒ Pau. de ca. hic in. j. col. in fi. nihil allegat et fine. l. et fine rōne loquit. alij nō tangūt. Ego idē teneo et dico q tunc debebitur domus seiana que reperiret in illa ciuitate vel dominio testatoris aut etiā alia q sit in rerū natura. tex. est quē ad hoc reputo vnicum et singularem in. l. quibus diebus. §. qui dotalem. ff. de cōdi. et demon. et miror qd Pau. de cast. non fuerit de illo tex. recordatus. ¶ Pro complemento totius huius tex.
16 amplia† q distinctio q singulariter fit per istum tex. i domo simpliciter legata hʒ etiā locū in fundo hʒ quod vr equiparare gl. fi. in prin. vbi plenius dicetur. ¶ Scdo amplia q ista distinctio q hic fit in domo hʒ etiam locū in naui simpliciter legata hʒ glo. in l. quod in rerum §. fi. in verbo specialiter. s. eo. do. Alex. hic in fi. ¶ Tertio amplia q etiā hʒ locum in veste. nam si testator legat alicui simpliciter vestē an valeat legatū dʒ distingui put in hac lege. nā si habebat i pr̄imonio debebit hr̄e vnā quā heres eliget et valebit legatum alias nō qr vestis hʒ fines determinatos nō a natura sed facto hominis qui sibi facit fieri vestes et ideo i legato vestis idē dicimus qd in legato domus fm Albe. de rosa. et Nic. de neapo. hic. nec obstat gl. in. §. in summa. insti. mandati. q vult quod si promitto tibi par vestimentorum vʒ promissio qr ibi incertitudo vestis determinatur rōne seruitij pstiti. nā ibi ex natura mandati debebat salarium procuratori hʒ quod salarium vestimenta debebūtur. lʒ Rapb. co. hic in fi. aliter respōdeat. ista decisio non solum procedit in vestibus secularibus sed etiam in ve-
17 stibus que relinquunt ecclesie. †nam si testator legat planetam ecclesie et in patrimonio suo planetas non reliquerit tunc legatum non valet per hunc tex. quia planete non habent certos fines a natura sed facto hominis: sicut et domus: ita tenet Nic. de neap. quē refert et sequitur do. Alex. hic. ʒtrium et melius in hoc vlti. tenet Pau. de ca. hic p tex. l. l. titia. §. j. ff. dʒ auro et argē. lega. et gauderē. esset tenere fm eum quod si qs legaret ecclesie planetam vel calicem et non reperirentur in eius patrimonio q per hoc legatū factum ecclesie non valeret tamen ad. d. l. titia. §. j. rñdent Nico. de neapo. et do. Alexā. hic et bene q ideo ibi vʒ legatū licet vestes non essent in patrimonio qr ibi testator dedit expressē electionem
18 legatario. ¶ †Ego teneo decisionem Pau. de ca. sed alia cōsideratione et dico q decisio huius tex. est iuris ciuilis: ergo non habet locum in relictis factis ecclesie vel ad pias causas: ex quo ista decisio iuris ciuilis esset damnosa ecclesijs et nō reperitur expresse approbata a iure canonico vt tenēt cano in. c. ecclesia sancte Marie. de cōsti. notatur in. c. a. t. ij. de ope. not. nun. ¶ Quarto
19 amplia distinctionē huius text. vt etiā habeat locū i feudis. † vñ si baro vel comes promisit dare militi suo feudū non dicit quod an valeat. debet destingui prout in isto text. aut comes habebat feuda in suo patrimonio aut non et si non habebat nō valet promisso vt hic aut habebat et vʒ vt est argumentum optimum in. l. pe. ff. de ali. et ciba. lega. et debebit dare feudum scdm qualitatem persone cui promissum est. l. verum. §. fi. ff. de rebus dū ita tenent Dy. Alb. de rosa. et Bal. hic et sequuntur Ioā. de imo. et Flo. hic. Sed tu aduerte q ista determinatio doctorū posset pcedere quādo comes in vltima voluntate reliquisset feudum simpliciter militi tūc optime facit ista. l. et. l. si seruus plurīū. §. fi. s. eo. sed i pmissione facta inter viuos prout ipsi loquūtur puta p stipulationē ista decisio redderet dubia: qr talis pmissio ppter incertitudinē non valeret. l. ita stipulatus. i princ. et ibi dixi. ff. de verbo. obl. et l. cum post. §. gener. ff. de iure do. ¶ Capio gloss. primam i verbo simpliciter: pro clara intelligentia huius glo. et tex. opponit contra tex. q in legato domus in genere debeat esse electio legatarij qui dʒ eligere mediocrem non autem est electio heredis. p. l. legato gñaliter in principio. vbi etiam gl. s. eo. et. l. si seruus legatus. §. cum homo. j. eo. et expressius in. §. si generaliter. inst. de lega. timore huius contrarij facta est ista gl. que dicit q hoc sensit. tñ de certo ista glo. videtur esse superflua cū istud dicat in text. qui dicit cū de certa domo testator senserit et hoc etiam dicit tex. in. d. l. legato gñaliter. §. j. et sic ex ista gl. habes solutionē cōtrarij superius for-
20 mati† q si testator hic non sensisset de certa domo qd electio esset legatarij cuius est electio in legato generis vt in iurib⁹ supra allegatis sed hic testator sensit de certa domo vnde nō tam in casu nostro est electio q declaratio que spectat ad heredem. l. si quis a filio. §. si quis plures. et ibi glo. et docto. s. eo cum heres censeatur eadem persona cum defuncto vt in autentico de iureiuran. a mori. presti. in prin. co. v. et ita etiā loquitur tex. i. d. l. generaliter. §. j. q testator sensit ibi de certo fundo: licet nō appareat de quo cogitauerit: ideo electio est heredis et istam sol. tenent Rapha. Fulgo et do. Pet. de beru. ¶ Sed istam solutionem reprehendit Bar. eo quia in isto text. testator non sensit de certa domo prout etiam istum tex. intelligit: glo. in. l. cuʒ post. §. gener. ff. de iure doti. et gl. in. d. l. legato generaliter. et Dyn. in regula. in obscuris dr re. iur. in vj. Ista reprobatio videt prima frōte de directo ɔtra istū tex. qui expresse dicit cum de certa domo testator senserit sed pondera qd iste tex. postea subdit nō tñ apparet de qua prout etiam dicit tex. in. d. l. leg. gñaliter. §. j. vnde paria sunt non esse vl nō apparere. l.
21 duo sunt titij. ff. de test. tu. et hoc est quod voluit dicere Bart. Vera solutio et cōmunis est † q in legato generis electio est legatarij in his quorum indiuidua habent fines determinatos a natura: sicut est homo: bos: equus et similia. ita procedūt cōtraria scilicet. d. l. legato generaliter. et. d. §. si gñaliter. sec⁹ est in reb⁹ quarum indiuidua non habent fines determinatos a natura sed per artē: et sic mediante facto hominis: vt domus fund⁹ et scyph i. vt l. q in rerum. §. si quis post. s. e. et. l. si quis duas. §. si quis partē. ff. commu. predi. Nec obstat tex. in. d. §. si generaliter. qui dicit si generaliter seruus vel alia res leget electio est legatarij: qr dū di-
22 cit vel alia res: intelligit que sit similis expresse† qr dictio alia est repetitiua similiū. vt est gl. in. l. si fugitiui. C. de ser. fugi. et in. c. sedes. de rescri. sed ille tex. expressit de seruo. et sic de habēte fines a natura: ergo similiter itelligitur de alijs rebus. ¶ Punctus est
23 nunc videre† que sit ratio diuersitatis. Bar. Ang. Sali. et Flo. dicunt rationem diuersitatis esse fm glo. in. l. heredes. §. si incerto. ff. fa. her. quia in his que habent fines determinatos a natura: legatarius eligendo non potest multum grauare heredem: presertim cū habeat eligere mediocrē: qr in estimatio modicum distat bos a boue vel homo ab homine. l. fin. §. j. C. cōmunia de le. sed in his q nō habent fines determinatos a natura sed facto hominis: vt domus fundus scyphus et similia: dato q legatarius eligeret mediocrē: posset esse magnū dānū heredis: qr iter domū et domū magna pōt esse differentia. ¶ Ista rō differentie fm Rapha. co. est friuola et fm Pe. de beru. nō valet vnam festucā fm Rapha. co. imo vnus homo: vnus bos: vnus equus multo plus valēt q alius: sicut etiā in domo. Preterea si legatarius debet mediocrē eligere: qūo grauaret multū heres q pstat ex iudicio defuncti et q de lucro tractat: quia inter vnam domum mediocrem et aliam domū mediocrē parua potest esse distantia. ¶ Ultra eos ista ratio differētie etiā mihi nō plʒ: qr in scyphis q nō cōstituunt a natura sʒ facto hois: nō vr q magis grauet heres ex electiōe legatarij q in equis vel hoib⁹. Preterea dum dicit Bar. qd vnus homo ab alio hoie parū pōt distare. nā in ɔtrium facit illud q inquit comicus. Dij boni qd homo homini prestat. ¶ Aliam rationē diuersitatis assignat gl. in. d. l. legato gñaliter. in glo. magna. in princ. quā doc. ibi cōmuniter tenēt: et ista est vera: sed ego plenius ponā qd in his que hñt fines determinatos a natura: ideo est electio legatarij: q dʒ eligere mediocrē: qr si esset electio heredis posset dare talem quē magis expediret non habere q habere: puta seruū pessimū: quia in illis generibus est reperire aliquā speciem: quā magis

magis expedit nō habere q̄ habere.l.si quis argentum.§.j.C.de dona.sed in his que habent fines determinatos facto hoīs vt in domo ꝛ similibus facile nō est reperire aliquā que nō sit alicuius vtilitatis: qꝛ etiā si sit domus ruinosa supersunt lapides ꝛ ligna ꝛ ferramenta que sunt valoris:ꝛ in istis legatū nō valet nisi testator habeat in patrimonio:vt hoc tex.ideo electio est heredis sim
24 pliciter cū tex.dicat quā domū heres volet.†nam verbum volet nō importat arbitriū boni viri sed liberā ꝛ absolutā voluntatē.l. fideicōmissa.§.q̄q̄.ff.de lega.iij.ꝛ.l.fideicō.libertas.ij.in prin.ff. de fideicō.liber.in prin.ꝛ sic nō statuitur:ꝙ heres debeat mediocrem eligere:qꝛ etiā minima non potest esse legatario nisi vtilis: qꝛ verisimiliter testator in patrimonio non tenuisset domuz que fuisset sine vtilitate: ꝛ sic vides ꝙ in legato generis in his rebus que habent fines determinatos a natura valet legatū: lꝫ testator nullas haberet in patrimonio:ꝛ in illis electio est legatarij: sꝫ in rebus que nō habēt fines a natura:sꝫ facto hoīs vt domus ꝛ fundus nō valet legatū in genere nisi testator habeat in p̄rimonio: ideo tunc datur electio heredi:vt hoc tex.ꝛ ista est veritas:ꝛ istaz in effectu sequunꝰ Jmol.ꝛ.d.Alex.lꝫ non sic declarent.¶Capio gl.si.in verbo derisoriū.que diuidiꝰ intellectualiter in duas partes.In prima assignādo rōnē ad tex.remouet ꝯtrariū qđ statim formabo .In scđa opponit ꝛ soluit. Scđa est ibi: sed ar. contra ¶In ea gl.ibi:domus ꝛ fundus.ista gl.vꝰ equiparare legatum domus ꝛ legatū fundi: ꝛ sic ista glo.relata ad istum tex.vꝰ sentire ꝙ distinctio huius tex.que fit in dubio habeat locum etiā in fundo.ꝛ ita istā gl.ponderant Jmo.ꝛ.d. Alex.hic. Tu dic ꝙ ista gl.
25 hoc non vult:sed bene dicit† ꝙ tam domus q̄ fundus habēt terminos destinatione hoīs:ꝛ non a natura.ꝛ in hoc non est dña p̄m gl.an autem in alio sit differentia glo.[illegible] non dicit.vnde aduerte
26 ꝙ intētio huius gl.est remouere vnū ꝯtrariū.naꝫ,† qñ testator legat rem in gñe ꝛ non habet de illis rebus in patrimo.tamen legatum non est elusoriū:imo valet debeꝰ de alienis que debent redimi ab herede.l.hmōi.§.si cui homo.cū gl.j.eo.ꝛ.l.legato generaliter.s. eo.ꝛ.§.si gñaliter.instit.de lega.ergo hic qñ testator legat domuz in genere q̄uis nō habeat domos in patrimonio:tamen per hoc legatū non debet dici elusoriū sed qđ valeat:ꝛ qđ debeaꝰ de alienis:quas heres tenetur redimere.Gl.voluit rñdere qđ ꝯria p̄cedunt in rebus que habent fines determinatos a natura:vt homo equus bos ꝛ similia.nam si vnum eorū legaꝰ in genere: lꝫ testator non habeat in patrimonio:tñ valet legatū eo qꝛ tūc electio est legatarij:ꝛ debet eligere mediocrē:vt dixi.s.in.j.gl.sed iste text.loquitur in legato domus in genere:sed domus ꝛ fundus non habent fines determinatos a natura:sed constituunꝰ destinatiōe hominis vl dicit glo.ideo si testator nō habeat in patrimonio:legatū est derisorium:ꝛ inutile.vt hoc tex.ista est propria mens ꝛ intētio glo.¶Ueritas tñ est ꝙ equiparantur legatū domus ꝛ fundi in genere ꝛ in vtroq̄ p̄cedit distinctio huius text.ꝛ sic in vtroq̄
27 debet pariter distingui† ꝙ si testator habebat domos vel fundos in patrimonio ꝛ tunc in vtroq̄ valet legatū ꝛ heres eliget vnam ex domibus vel vnum ex fundis testatoris quē volet dare :vt hic ꝛ.d.l.legato gñaliter.§.j.s.eo.aut testator non habebat domos vel fundos in patrimonio ꝛ tunc neutrum lagatū valet:p̄pter nimiam incertiudinē vt.d.l.cū post.§.gener.ff.de iure dot. Et istā opinionē tenēt Ja.de arena: Pe.Dy.Bal.Nico.de neapo.Jo. de imo.do.Christo.de castel.Raph.co.Pau.de ca.do. Ang.de perilis ꝛ do.Alex.hic.ita etiam tenent Raph.co. Pau.de cast.ꝛ do.Alexā.in.l.ita stipulatus.ff.de verbo.obli. Contrariam opinionē ꝙ imo in hoc fit differentia inter domum ꝛ fundum qꝛ si testator legat domū simpliciter ꝛ habeat domos in p̄rimonio bene valet legatū ꝛ tenebiꝰ heres ad dandum vnam ex domibus que erant testatoris vt est tex.hic.ꝛ tñ si testator legat fundū simpliciꝰ ꝛ habeat fundum in patrimonio non valet legatum in genere.ita tenet glo.in.d.legato generaliter.ꝛ in.d.l.cum post.§.gener. Dy. in reg'la in obscuris ď reg.iur.li.vj.Bar.hic:qui dicit qđ istā opinionē tenēt oēs doc.ꝛ nō dicit verū qꝛ imo doc.cōiter tenēt ꝯriuz vt.s.retuli.Idē tamen etiam tenēt Ang.ꝛ do.Pe.de beru.hic.ꝛ Bar.in.d.l.ita stipulatꝰ.in prin.in.viij.op.prime partis.ꝛ ibidē Ang.ꝛ do.Pet.de beru.ꝛ Jmo.ibidē qui est sibi ꝯrius. ¶Rō diuersitatis est p̄m eos quia fundus sola destinatiōe hominis cōstituitur:qui pōt de vno fundo sola voluntate plures facere.l.qđ in rerum.§.si quid post.s.eod.ꝛ sic posset ꝯstituere fundos vnius palmitis vel bipedalis quem dando heres liberaretur:ꝛ sic legatum esset derisorium etiam si testator haberet fundos in patrimonio:vt dicit glo.in d.l.legato generaliter.ꝛ in.d.l.cum post.§.gener.non sic est domibus que nō possunt constitui sola destinatiōe hominis:ꝛ ex vna plures fieri.sed requiritur factū hominis.s.interiectio parietis medij : vt.l.si duas.§.si quis partē.ff.cōmunia p̄di. ¶Ista rō differētie nō vꝰ esse bona.Prio qꝛ ista gl.simpl'r
28 dicit in vtroq̄ ꝙ † domus ꝛ fundus nr̄a destinatiōe cōstituūtur. Scđo qꝛ non videꝰ verum : ꝙ fundus sola destinatione ꝛ sic sola voluntate cōstituaꝰ absq̄ illo facto hoīs.nā tert.allegatus p glo. ꝛ Bar.in.l.ꝙ in rerū.§.si quid post.s.eo.potius p̄bat cōtrariuz cum tex.ibi equiparet fundum ꝛ domū.ꝛ glo.ibi expresse dicit ꝙ sicut pariete medio interiecto de vna domo efficiuntur due vel plures:ita fundo diuiso per regiones duo vel plures fundi efficiuntur:ꝛ sic de vno fundo nō cōstituūꝰ plures sola nuda voluntate:sed per sepes ꝛ regiones:vel p surcos seu per appositionem terminorum vel p fossaꝫ diuisoriaꝫ.ꝛ ita etiā tenent Rapha.co. ꝛ Pau.de cast.in.d.l.ita stipulatus.ꝛ illaꝫ gl.in.d.§.si quis post. sequituretiā do.Alexā.in cōsi.clxix.quinti voluminis qđ incipit viso themate ꝛ scripturis mihi exhibitis.in.j.col.ꝛ in consi.clxxj. quinti voluminis qđ incipit:accurate pespectis his que in themate proponuntur.tñ p fundamē o superius facto pet Bar.ꝛ sequaces adde tex.meliorem de iure ꝛ.l.locus.in prin.ff.de vb.sig. vbi dicit iuriscōsultus ꝙ affectione etiam quelibet portio fundi poterit dici fundus:si iam hoc cōstituerimus ꝛ sic tex.ibi vult qđ solo animo fundus constituatur ꝛ sic licet glo.d.§.si quis post.inter multa iura alleget pro se.d.l .locus.in prin.tñ reuera stringit ad oppositum.¶Tertio ꝛ fortius contra istaꝫ differentiā vrget etiā p̄supposito pro vero ꝙ sola destinatione possint de vno fundo plures fieri ꝛ sic ꝙ quis possit facere fundum vnius palmitis terre vel bipedalem:certe istud p̄cederet in testatore qui hoc potuisset cōstituere sed in herede hoc nō permittiꝰ in p̄iudicium le
29 gitarij†qꝛ heres nō pōt deteriorare ꝯditionē legatarij.l.cetera §.fin.ꝛ.l.seq.s.eo vnde heres nō pōt dare fundum in alia forma q̄ esset in patrimonio testatoris:ꝛ i vsu ipsius d̄functi vt hic iuncta.l.dānas.§.j.ff.de vsufru.leg.ꝛ argu l.pe.ff.de ali.ꝛ ciba.lega. vnde tex.in.d.l.locus.§.si.ff.de verbo.signi.dicit ꝙ fundus suos habet fines nec in hoc videtur standum assertioni heredis si diceret qđ testator legando fundum simpliciter intellexit d̄ fundo vnius palmitis ꝛ sit legatū sic elusoriū:qꝛ hoc non est p̄sumēduz in dubio ex quo testator fundum adeo minimum in patrimonio
30 suo nō reliquit.¶†Quarto ad idem facit qꝛ qñ testator habens fundos in patrimonio legat fundū simplictier itelligit vnū legare de fundis suis qualem hꝫ ꝛ taleꝫ qualis ē tp̄e dispōnis.l.si ita. ff.de auro ꝛ argen.leg. ꝛ.l.fin.§.j.ff.de lega.ij.ꝛ.l.rutilia polla.ff. de contraben.emp.ergo non est verum ꝙ possit postea inmutare ꝛ ꝯstituere fundū vnius palmitis ꝛ sic reddere legatum elusoriū.Et ita tene vl legatū fundi in genere valeat ꝛ non pereat qñ testator habebat fundos in patrimonio:p regu.l.quoties.ff.de
31 reb.dub.ꝛ.l.si qñ in princi.j.eo.¶†Non omitto tamē ꝙ Jāo.de imo.sibi contrarius in.d.l.si ita stipulatus.sequendo Bar.respondet ꝙ heres nō potest declarare volūtatē defuncti in p̄iudicium legatarij per ea que habentur in.l.si a filio.§.si quis plures.s.eo. ꝛ.l.inter stipulantem.§.j.ff.de verb.obli.est verum nisi natura rei aliud suaderet vt est legato fundo in genere p̄pter nimiam legati generalitateꝫ ꝛ etiā qꝛ natura fundi est qđ sola destinatione patrissa.ꝯstituaꝰ.d.l.qđ in rerum.§.si qs post.vnde posset heres dicere ꝙ testator legando fundum intellexit de palmite terre ex natura rei ꝛ fundi:vel dicit,ipse:lꝫ heres non possit declarare ad p̄iudicium legatarij non debebit etiā declarare ad eius cōmodū vnde rōne incertitudinis p̄pter generalitatem remanebit actus inualidus arg.l.pōpo.scribit si frumentuꝫ.§.j.ff.de rei vendi.sed ad ista facilis est rñsio ꝛ patet ex p̄dictis:qꝛ hic nō est nimia generalitas ex quo testār habebat fundos in patrimonio censetur sensisse de vno ex illis.d.l.legato generaliter.§.j.sicut hic diciꝰ in domo ideo censeꝰ legare incertum de certis.l.meuius. §.duobus.ff. de leg.ij.ꝛ sic intelligiꝰ legare vnū de fundis suis:sicut eos in patrimonio reliquit .vt.s dixi.ex quo aliter non apparet de alia volūtate testatoris nec verbis nec factis ꝛ ista est veritas .¶In ea
32 dem gl. ibi:sed argumētuꝫ contra opponitur cōtra tex.†ꝙ etiā i his q̄ nō habēt terminos a natura:sed facto hoīs vt in vino et in pecunia tamē legatum in genere valet licet testator nihil de istis reliquerit in patrimonio vt.l.iij.ff.de vino tri.oleoq̄ lega.ergo cōtra istū tex.ꝛ cōtra ea que dicta sunt.s.in precedenti parte glo. glossa rñdet ꝙ ibi loquiꝰ in q̄titatibus vel generibus:ꝛ plus nō
33 dicit.Tu supple in q̄titatibus ꝛ sic in pecunia.†nā moneta habet suam formam de publico.l.j.ff.de contraben.emp.ꝛ.l.j.C. de vete.numis.potes.lib.xj.et sic non pendet a facto heredis frumentum etiam ꝛ vinum habet suam mensuram que etiam non consistit in arbitrio heredis ideo in eis est perinde ac si haberēt suos fines a natura:ꝛ ita habes principium huius legis fundamentaliter ꝛ subtiliter expeditum.

1 ☞Res legata si euincitur nō prestita cautione agitur ex testamento:sed anteq̄ euincatur officio iudicis cautio postulatur.
2 Dictio ceterū potest poni aduersatiue ꝛ illatiue.
3 Res legata quando fuit prestita legatario extra iudicium ꝙ legatarius possit petere denuo ipsam rem vt consequatur cautionē ab herede:ꝛ infra nume.15.
4 Diuisio huius.§.vltra omnes.

5 Cautio de euictione vt petatur nō requiritur regulariter qđ res sit euicta sed sufficit q̄ possit euinci.
6 In legato generis q̄ debeat de euictione caueri.
7 Heres tenetur de euictione legatario duplici remedio.
Res soluta non dicitur quando non durat soluta.
8 Cautio quā pstat heres legatario in casu huius. §. satis est qđ sit simplex nec fideiussores dari debent.
9 Ubicunq̄ re euicta potest agi de euictione prestita ibi semp ante eam prestitā potest agi officio iudicis vt de euictione caueatur.
10 Legatum q̄ sit donatio. Et legatarius tenetur de euictione.
Donans quando teneatur de euictione.
11 Prelatus conferens beneficium ecclesiasticū qđ erat alteri debitum: tenetur illo euicto prouidere illi de equiualenti beneficio.
12 Agi de euictione q̄ non possit p re euicta sine euictione: etiam p sententiam arbitri: ⁊ quando possit nume. 14.
Expulsus de possessione non agit de euictione.
Sola possessione euicta per sniam iudicis agi pōt de euictione.
16 Actio semel extincta amplius reuiuisci non potest.
17 Actio ex testamento an sit sublata cautione prestita per heredem legatario an vo ambe actiones cōpetant ipsi legatario. ⁊ nu. 24. et q̄ nō sed q̄ ambe competant.
18 Snia nō nouat primam actionem sed noua actio accumulatur.
19 Accessoriū q̄ nō debeat posse nouare suum principale: et nu. 23.
20 Debitor generis puta serui q̄ nō liberat si stichum prestat etiā si prestet cautionem: ⁊ nu. 22.
21 Uenditor si tradidit ⁊ etiam prestitit cautionem de euictione qđ actio ex empto erit sublata: ⁊ nu. 24. vbi damnat.
23 In obligatione generis quis tenet dare ⁊ sic dn̄ium transferre.
25 Uendens decem saccos frumenti in genere tenetur dominiū trāsferre.
26 Promittens rem vendere in genere tenet dominium transferre ⁊ obligatur de euictione.
27 Jus hypothece licet non sit dominiū est tamen tale ius per qđ auocatur res legata in totum.
28 Testator si legat rem alienam scienter tunc heres tenetur de euictione ⁊ tenetur illam redimere a domino: limitat nisi testator habuisset aliquod ius in illa re.
29 Heres qui redimit rem alienam legatam ⁊ tradidit legatario si postea euincatur non tenetur vlterius legatario: tenetur tamen ei cedere actionē de euictione.
Intelligit verum nisi heres fuisset in culpa emendo ab eo qui cōmuniter non reputabatur dominus.
30 Legatum factum a testatore de re aliena: ignorante vel dubitāte alienam quando valeat et heres teneatur de euictione: nume. 32.
Legatum factum de re empta a pupillo sine autoritate tutoris et decreto iudicis etiā coniuncte persone nō valet.
Limitatio ad tex. in. l. cum alienam. C. de leg.
33 Priuilegiat⁹ qđ nō vtatur priuilegio contra eque priuilegiatū.
34 Differētia inter legatarium ⁊ emptorē agentem de euictione cū sequentibus vbi dantur tres differentie.
Uenditor regulariter non tenetur nisi ad tradendum non ad dādum.
35 Emptor potest directo agere contra venditorē vt caueat de euictione etiam re non euicta.
Cautio euictionis quod veniat in contractu iure actionis.
36 Actio ex empto est actio bonefidei.
Actio ex testamento est stricti iuris licet habeat naturā bonefidei quo ad fructus ⁊ accessiones.
37 Emptor non agit de euictione anteq̄ res euincatur: legatarius sic si constat rem esse alienā

De euictione.

1 †Re legata euicta non pstita cautione agit ex testamento sed anteq̄ euincatur officio iudicis cautio postulatur. h. d. sm. Bart. Sali. Jmo. ⁊ do. Christo. de castel. vel sic ⁊ plenius ac planius si res legata extra iudiciū pstita euincitur agi potest actione ex testamento ad ipsam rem ad finem vt cautio de euictione per heredē prestetur: si autem res legata in iudicio petitur actione ex testamento tūc per officium iudicis illi actioni deseruiens compellitur heres de euictione p stipulationē cauere: ⁊ ea sequuta actio ex stipulatu competit. h. d. ⁊ est famosus. §. sm Pau. de cast. hic. ¶ Diuiditur sm Bar. ⁊ alios oēs in tres partes. In prima ponit thema ⁊ questio an heres p re legata teneatur cauere de euictione ⁊ quo remedio. In secunda anteq̄ rn̄deat questioni premittit quandam regulam. In tertia ex illa regula infert decisionē questionis prius formate. secūda ibi: ⁊ regulariter. tertia ibi ceterū. Ista diuisio Barto. ⁊ doc. non habet saporem ad istum tex. quia uno in illa secunda ibi: ⁊ regulariter: ponitur determinatio questionis proposite. cū distinctione bimembri q̄ aut res legata est prestita legatario sine iudicio ⁊ sine lite ⁊ propterea cautio fuit omissa: aut res legata petita fuit in iudicio vt in litera: non autē

2 incipit decisio: in ver. ceterum. prout volunt Bar. ⁊ docto. †quia isto modo exponeretur ceterum pro ideo ⁊ sic staret illatiue: sed ego intelligo tex. pprie ⁊ realiter vt iacet: vt dictio ceterum stet aduersatiue: ⁊ non illatiue ergo ibi non pōt incipere decisio put Barto. ⁊ omnes volunt: item sm diuisionem Barto. ⁊ docto. iste tex. nihil diceret quando res legata fuit prestita extra iudicium. an tunc possit peti cautio ⁊ istud ingenue fatetur Bar. in duob⁹ locis. et alij sequunt ⁊ sic isto modo tex. eēt diminutus. ¶ Subdit Bar. super scda glo. q̄ licet tex. dicat q̄ quandt petitur in iudicio quod tunc potest peti cautio officio iudicis non tamen p hoc negat tex. qđ etiam si res legata fuisset prestita extra iudicium non posset adhuc peti cautio hoc est res ipsa propter cautionē. Sed certe tex. iste in ver. ⁊ regulariter. hoc expresse decidit
3 †quod quando res legata fuit prestita legatario sine iudicio et sic sine lite ⁊ consequenter extra iudicium quod legatarius potest de nouo petere ipsam rem legatam ad finem et effectum: vt consequatur cautionem de euictione omissam: ⁊ quanto magis considero istum text. videtur mihi quod hoc non posset apertius decidere et miror quod Bartol. et docto. non aduerterint. tenendo quod istud nō decidatur ī hoc tex. sed sic commissū in litera ⁊ sic teneo cōtra Bar. ⁊ oēs q̄ istud. s. quod res legata fuit prestita extra iudiciū q̄ adhuc potest peti cautio agēdo ex testō: ⁊ q̄ istud expsse
4 ponit text. in ver. ⁊ regulariter. ¶ †Unde ego diuido istum. §. in duas partes. In pma ponit thema ⁊ qđ. In scda ponitur rn̄sio cū bimēbri distinctione. scda ibi: ⁊ regulariter. ¶ Jlla scda subdiuidit in duas particulas. In prima loquit qn̄ res legata fuit prestita extra iudiciū sine lite: an possit peti cautio de euictione ab herede. In scda qn̄ legatarius habuit necesse petere in iudicio rem legatam quia heres denegabat. Secūda ibi ceterum. Et sic cōsidera quod iste tex. ponit duos casus principales: aut enī heres est contentus amice ⁊ sine iudicio prestare legatario rem legatam: ⁊ ita prestat an ea prestita ⁊ soluta teneatur de euictione et decidit in ver. ⁊ regulariter q̄ sic intentando actionē ex testō ad ipsā rem legatā q̄uis sit soluta vt hoc modo heres cogit cauere de euictione vt statim dicā. Alius casus est qn̄ heres non vult dare rē legatā: sed denegat: ⁊ ideo legatarius petit ad eo in iudicio ⁊ iste casus ponit in ver. ceterū nec facio differentiā vtrū euictio sit actualiter sequuta an vero pēdeat prout pprie loquit iste text.
5 dum dicit euincit an euictio possit ī futurum sequi. †⁊ dico quod ad hoc vt possit peti cautio de euictione nō reqrit qđ res actualiter sit euicta sed sufficit qđ possit euinci. vt est tex. in. l. sela. ff. de solu. ⁊ in. l. iulianus. §. j. ff. de verbo. obliga. sed bene deberet res esse euicta iudicialiter ad hoc vt possit de euictione agi. l. habere. cū similibus. ff. de euicti. sed istud vltimū non tractat tex. noster. s. qn̄ possit agi de euictione sed quādo possit peti cautio p euictionē.
6 ¶ †In tex. ibi is qui seruum prestat. Jdem si aliam rem ⁊ intellige sm Bald. qđ iste seruus fuit legatus in genere vnde summat istum tex. q̄ in legato generis dꝫ de euictione caueri. sed Ange. intelligit istum seruum fuisse in specie legatum vt questio sit dubia. nā vbi esset legatus seruus in genere indistincte teneretur heres ipsum accipientis facere ⁊ sic indistincte teneretur de euictione magis ex natura rei ⁊ sic obligationis ꝯtracte in genere: q̄ ex natura tituli: vt hic dr ī gl. magna sm. Role. tū qr in isto text. seruus non fuit nominatus vr̄ potius fuisse legatus in genere: q̄ in specie: vt. l. cum incertus. s. eo. ⁊ in. l. heres seruum. in verbo non nominatim. ff. de euictio. ⁊ ita etiam in discursu sermonis tenet
7 Rapha. co. hic in. iij. col. ¶ †Ro. primo. q̄ heres tenetur de euictione rei legate duplici remedio Primo actione ex testamēto si non fuit prestita cautio quasi res legata non fuerit soluta ex quo potest euinci vel euincitur: ⁊ heres tenebatur facere rem irreuocabiliter legatarij. l. qui concubinam. §. si heres. j. de leg. iij. vnde non dicitur res soluta qn̄ non durat soluta. l. etiam. ff. de solu. ⁊. l. iulianus. §. j. ff. de verbo obligatio. ⁊ si non facit rem accipientis prout tenebatur adhuc tenetur prima actione. l. si a substituto. §. heres. supra. eo. ⁊ sic licet. alias solutione eius quod debetur omnis tollatur obligatio ⁊ actio vt insti. qui. mo. tol. obliga. in principio. ⁊. l. prout. ff. de solu. tamen heres soluendo rem legatam legatario non liberatur sola solutione eo casu quo tenetur de euictione: patet quia iterum potest agi actione prima ex testamento propter euictionem ac si heres non soluisset rem legatam legatario ex quo eam non plene fecit accipientis vt dixi. Et si diceretur ad quid est vtilis ista cautio quam heres cogitur prestare cū sequuta euictione heres teneatur legatario etiam si non prestiterit cautionem de euictione: vt hoc text. dic quod vtilitas potest esse: vt ex ipsa cautione facilius conueniatur heres et facilius probetur intentio lagararij: quod interesse etiam ponderat glossa ī l. pen. C. depositi. ⁊ glossa. in. l. cog. post princip. in verbo defensurum. ff. ad trebel. ⁊ do. Alex. hic in vlti. colum. Secundum remedium est quando res legata petitur in iudicio: eo quia heres denegat eam prestare: tunc dum litigatur: potest legatarius implorare

plorare officium iudicis mercenarium deseruiens actioni inten-tate pro legato: et per illud officium iudicis cogere heredẽ ad ca-uendum per stipulationẽ de euictione: qua euictione postea se-
8 quuta: poterit cõueniri ex stipulatu. sufficit† ergo simplex cautio et non debent dari fideiussores: nisi in casibus notatis in. l. illud. ff. de euic. Et si dicatur quõ potest heres cõpelli ad cauẽdũ de eui-ctione: ex quo non fuit de hoc grauatus p testatorẽ in testamẽto. rñde q ppter hoc nõ cõpetit directo actio ex testamẽto: sz potest implorari super hoc officiũ iudicis mercenariũ deseruiẽs actio-ni proposite ad rẽ legatam. ¶ No. ij. ex hoc tex. ad fi. ḿ Bart. et
9 alios tenẽdo eorum intellectum ad istum tex. optimam regu.† q vbicunq re euicta potest agi de euictiõe prestita: ibi semper ante eam prestitam potest agi: vt de euictione caueat imploato offi-cio iudicis mercenario. facit. l. ij. et l. emptor. ff. de euict. et l. i. ff. de
10 re. permuta. ¶ † No. iij. ex hoc tex. q licet legatũ sit donatio que-dam. l. legatum. ĩ. de lega. ij. et regulariter donans nõ teneatur de euictione qñ donatio incepit a traditione. l. ad res donatas. ff. de edili. edic. secus qñ donatio incepisset a precedenti promissione: vt. l. aristo. §. i. cum glo. ff. de dona. et l. ij. C. de euic. Tamẽ legata-rio heres regulariter tenetur de euictione: ratio qz heres adeun-do hereditatẽ dr quasi contrahere cum legatarijs. l. apud iulia. §. fi. ff. ex quib. cau. in pos. ca. et l. ex maleficijs. §. heres. ff. de act. et et obli. et §. heres. insti. de obli. que ex quasi contractu: et per conse-quẽs efficitur postea debitor necessarius: ideo tenetur de euictio-ne licet ex titulo lucratiuo legati. d. l. legatum. et l. si hereditatem.
11 §. i. ff. manda. † Adde qõ eodem modo eps vel alius prelatus cõ-ferens vni beneficium ecclesiasticum qõ erat alteri debitum tene-tur illo euicto prouidere illi de equiualenti beneficio: vt est text. valde nota. in. c. inter cetera. ad fi. de preben. et ibi. d. Abb. in vlti. notabili ad hoc no. illum tex. et reputat illum esse mirabilẽ casuz et sic ibi vedet esse alius casus in quo collator beneficij qui censet donator tenetur de euictione: et rationẽ dic vt ibi per glo. fina. et melius ibidem per. d. Abb. ¶ Glo. i. in ver. fine iudicio in fi. dic
12 rationem quia† si sine iudicio res euinceretur non posset agi de euictione. l. non tamen. ff. de euict. et l. vtiq. ff. de rei vendi. et l. at qui natura. §. si me absente. vbi tex. notabilis. ff. de nego. gest. etiã si euinceretur per sñiam arbitri voluntarie electi: vt est tex. not. in l. si dictum. §. si cõpromisero. ff. de euic. adde glo. not. in. l. fi. C. de
13 actio. emp. per quã glo. Bald. ibi: circa prin. not. q† expulsus de possessione non agit de euictione: qz ad hoc vt agatur de euictio-ne res debet euinci p sñiam iudicis sed expulsio nõ est p sñiam eui-ctio etiã si talis expulsus egerit interdicto vñ vi et succubuerit p sñiam qz in isto interdicto nõ hz cãm ab autore suo ḿ Bald. ibi
13 quod not. † si tamen sola possessio per viam iuris et sic per senten-tiã iudicis euinceretur tunc posset agi de euictione ḿ Bar. in. l. venditores. ff. de ver. obl. Bal. in. l. i. circa fi. in pe. questione. C. de peri. et com. rei vẽ. et in. d. l. fi. C. de actio. emp. ¶ Limita predictã
14 conclusionem que habet† q re euicta sine iudicio non potest agi de euictione quando agens vellet probare rem fuisse illius cui si-ne iudicio restituit cum sibi licuerit bonam fidem agnoscere. l. si rem quam. ff. de euict. et l. ex empto. in princ. ff. de actio. ẽp. Quis tunc non committatur stipulatio duple. Ita limitat Rapha. co. hic et sequũtur simpliciter Ang. de perusio: et do. Pe. de beru-tio hic Sed aduerte quia ante Raphaelẽ ita formaliter limitat do. Christo. de castel. eius preceptor. ita etiam tenet Rapha. co. in. l. aristo. §. i. circa fin. ff. de dona. et ante eos idem tenet Bald. in. l. li-bera. in vlti. col. C. de sen. et interlocu. om. iud. ¶ Glo. in ver. ex te-stamento. Ista gl. ḿ Bart. et scribentes determinat casum qui
15 fuit omissus in tex. s. †qd iuris sit. scilicet: quando res legata fuit prestita legatario extra iudiciũ an possit peti cautio ab herede et glo. determinat q non quia p solutionem extincta est actio ex te-stamento qz solutione eius qõ debetur omnis tollitur obligatio et actio. insti. qui. mo. tol. obl. in prin. ergo non subest actio cui offi-
16 cium iudicis deseruiat† qz officium iudicis qõ est mercenarium et accessorium non põt stare de per se extincta actione principali. l. iij. C. depositi. secus est in ver. ceterũ qñ res legata in iudicio pe-titur et sic nondum est soluta nec tradita. Istam glo. reprobãt cõ-muniter oẽs qz lz res legata fuerit pstita tñ adhuc superest ius cau-tionis qõ respicit totam rem ideo adhuc potest peti ipsa res lega-ta quis soluta ad hunc effectum vt cautio prestetur: vt est tert. in l. iulianus. §. i. ff. de verbo. oblig. et clarior tex. in. l. etiam. ff. de so-lutio. nec obstat. d. l. iij. C. depositi. quia loquitur de accessionib9 non autem de euictione respiciente totam rem. Ego puto q deci-sio hui9 glos. non solum non sit vera per supradicta nisi vt nunc dicam sed etiam sit superflua quia prout tenui supra in tex. con-tra Barto. et omnes istud non fuit pretermissum in hoc tex. imo istud expresse decidit tex. in versi. et regulariter quando res lega-ta fuit prestita sine iudicio et sic extra iudicium q adhuc ipsa res legata potest peti vt cautio prestetur. ita dicit tex. ibi posse eam ex testamento. ¶ Sed aduerte quia ista gl. non meruit hoc modo

reprehendi imo potest optime saluari eo mõ quo ipsa glo. loquit. s. q nõ põt implorari offiñ iudicis vt caueatur de euictione quia qñ res legata est prestita non potest tũc cautio principaliter peti per officiũ iudicis et in hoc nemo contradicit tñ bene põt peti ipa res legata prima actione vt cautio prestet vt omnes volũt nec gl. istud negat. et sic non meruit in hoc reprehendi: est bñ verũ q dũz subdit glo. q per solutionenem rei legate fuit extincta actio ex te-stamento in hoc male dicit qz adhuc põt peti ipsa res actione pri-ma ex testõ propter euictionẽ vt hic dicit tert. et in iuribus. s. alle-gatis. ergo non est verum illud qõ dicit glo. q actio erat extincta Nec potest dicere soluando in hoc glo. q actio erat extincta sed q
16 euictione sequuta renascatur. †quia actio semel extincta amplius resuscitari non põt. l. qui res. §. aream. ĩ. de solu. et l. inter stipu-lantẽ. §. sacram. ff. de verbo. oblig. in versi. nec reuocant. Ista iue-stigatio cautionis prestande ab herede põt esse vtilis in practica si heres offerret rẽ legatã et legatarius recusat accipere nisi etiaz heres caueat de euictione an legatarius dicatur in mora constitu-tus ita q si res legata pereat heres liberetur: iurta. l. hmõi. §. si cui homo. ĩ. eo. et l. si ex legati cã. ff. de ver. ob. Pau. de cast. hic te-net q nõ et q imo ipse heres est in mora. ex quo petitur cautio. vñ si periret non liberaret. heres p. l. cũ res. §. itẽ si res. s. eo iũctis notatis per Bar. in. l. qui solidũ. in prin. ff. de lega. ij. Idẽ simpli-citer tenet do Ang. de Perusio lz de Pau. de ca. nõ faciat men-tionẽ Sed tu caue qz nõ vr qõ legatarius possit de iure recusare accipe rẽ legatã que sibi offert ab herede p hoc q petat cautionẽ quia postquam receperit rẽ legatã adhuc põt petere cautionem vt hoc tex. et in iuribus. s. allegatis et sic receptio rei legate non pjudicat quin possit peti cautio ergo non vr q habeat iustã cãm recusandi recipere rem legatũ nisi caueatur sibi ab herede nisi di-cas q melius sit in tẽpore occurrere q postea remedium quere-re. argumento. l. si circa fi. C. in qui. cau. in inte. resti. non est neces. ¶ Capio. gl. fi. in verbo ex stipulatu. que diuiditur in tres partes principales In prima gl. rñdet qõni ponendo duas opiniones. In scda glo. ad intellectũ tert. an heres teneat legatario de eui-ctione ponit magistralem distinctionẽ Rogle. In tertia prope fi. respõdet tacite qstioni remissiue. Secũda ibi: et no. ḿ Rogle. tertia et vltima prope fin. ibi de donatore dic. ¶ In prima parte glo. pro clara intelligentia tert. et gloss. reassumo articulum in du-
17 bium† nunquid prestita cautione per heredem sit sublata actio ex testamento an vero ambe actiones legatario cõpetant vt si postea contingat rem legatam euinci per tertium possit legatarius age-re ꝯtra heredem p euictionem non soluz actione ex stipulatu que est mere stricti iuris: sed etiã actione ex testamẽto q̃ hz in aliquib9 naturaz bonefidei. l. in minorũ. C. de i inte. resti. mi. et notabiliter Barto. in. l. alias. ff. de in litem iurando. Item interest nostra ha-bere plura remedia et actiones. l. cũ filius. §. varijs. ff. de lega. ij. In glo. ponuntur due opiniones prima quã glo. tenet q per sti-pulationẽ de euictione nõ sit sublata actio ex testamẽto nisi fuisset interposita aĩo nouandi et istam tenẽt Bar. et cõiter scribẽtes. fun-
18 damentũ glo. est† qz sñia non nouat primam actionẽ. l. euidenter. ff. de excepti. rei iudi. quia non solet fieri deterior conditio eorum qui in iudicio litem contestãtur. l. solet. cum sequenti. ff. de regu. iur. et l. aliam. ff. de nouati. sicut nec per pmissionẽ nouatur actio ex sentẽtia nisi hoc sit actum. l. iiij. §. si ex conuentione. ff. de re iud. allegata per Bart. sed ista iura possunt de facili tolli quia verum est quod sentẽtia lata in fauorẽ legatarij super re legata contra he-redeз nõ nouat actionẽ ex testamẽto sed illi addit et accumulat ali-am actionem ex sñia tñ licet sñia non tollat actionem ex testamẽto tamen cautio de euictione de qua qrimus posset cã tollere: quia nõ disputamus de sñia sed de euictione nisi itelligeres fundamen-tum gl. q sñia fuit lata p legatario in qua fuit heres cõdẽnatus vt caueret de euictione: tũc ista sñia nõ deberet nocere lagatario.
19 per reg. d. l. euidenter. cum alijs allegatis per glo. †quia p sñiam accumulat noua actio nõ autẽ extinguitur prima eo quia sñia hz vi nouationis accumulatiue non autẽ extinctiue vt est glo. in. l. i. vbi dixi. C. de iudi. gloss. in. l. duobus. ff. de excep. rei iudi. gloss. in l. nepoti. et ibi Bar. ff. de fun. instru. et gl. notabilis in. l. fi. circa me-dium. in verbo notatur. C. de vsuris rei iudi. vbi videtur tert. in oppositum. Sed caue quia isto modo ratio glo. non esset genera-lis quia non procederet nisi quando p sñiam heres fuisset damna-tus ad cauẽdũ sed qõ nostra est an cautio prestita per stipulationẽ ab herede absq iudice vel sententia iudicis nouet vel tollat pmã actionem ex testamento et sic non queritur an petitio facta in iudi-cio noceat an ipsa receptio cautionis. pro ista opinione gloss. me-lius facit quia ista cautio fuit interposita ex necessitate cum heres posset cogi ad eam prestandam: vt hoc text. ergo per eam non fit nouatio etiam iure isto per glo. in simili in. l. nõ solum. in prin. in glo. magna post medium. ff. de procur. et multominus hodie p l. fin. C. de nouati. Item cum ista cautio veniat accessorie ad nego-tium principale pro ipsius cautela: ergo p eam nõ potest induci

19 nouatio etiã fm ista iura: † cũ accessoriũ non debeat posse nouare suum principale. l. nuda. C. de cõtrahen. & cõ. stip. & l. cũ principalis. ff. de reg. iu. ¶ Scḋa principalis fuit opinio Ottonis antiqui glossatoris: relata in glo. q̃ p stipulationẽ de euictione tollat actio ex testõ: pro ista opinione vr̃ bene facere iste tex. in versi. ceterũ: dupliciter inducẽdo: primo q2 iste vṡ. ceterũ venit aduersatiue ad versi. precedentẽ: prout denotat dictio ceterũ aduersatiua: sed in versi. pcedẽti dicit̃ q̃ si res legata fuit pstita sine iudicio agit̃ actione ex testõ ad rẽ ppter cautionẽ omissam: ergo qñ petit̃ in iudicio & pstat̃ cautio: tũc cõpetit actio ex stipulatu: ergo tunc non competit actio ex testõ. Scḋo dũ tex. dicit: cautio necessaria est: vt sit ex stipulatu actio: sed si actio ex testamẽto cõpeteret cessaret ista necessitas. & si dicis q̃ text. voluit q̃ sit necessaria: s. q̃ cautio pstet̃ ad hoc vt competat actio ex stipulatu: tunc istud esset frustra dictũ & sine dubitatione. ¶ Potes respõdere q̃ vṡi. ceterum venit aduersatiue hoc mõ: q2 rñ res legata fuit petita in iudicio: põt p offm̃ iudicis mercenariũ deseruiẽs actiõi intentate peti ab herede cautio de euictione: secus in ver. pcedenti: qñ res legata fuit pstita sine iudicio: vbi non põt implorari offm̃ iudicis mercenariũ sine iudicio: iõ intentat̃ pma actio ex testõ ad ipsam rẽ: nõ vt ipsam rẽ cõsequat̃ sed vt ob ipsam rẽ pstet̃ cautio. Item cautio est necessaria respectu actiõis ex stipulatu q̃ alias non competeret & sic vt heres possit ex sua pmissione conueniri: nõ p hoc negat̃ quin etiã prima actio ex testõ cõpetat. ¶ Istam opinionẽ Ottonis 9 cõem tz subtilis Rapha. co. alia subtili consideratione. Nã licet actio prima ex testõ nõ tollatur vigore cautionis de euictione prestite p heredẽ: quia cautio potius confirmat: vt volunt oẽs: tñ tollet̃ vi pfecte solutionis. Nã qñ heres tradidit rẽ legatã legatario: adhuc non est pfecte liberatus: cũ illa res tradita possit euinci a legatario: vt. l. q concubinã. §. si heres. ff. de leg. ij. ideo adhuc cõpetit actio ex testõ ad ipsam rez ppter euictionem vt hic & l. iulianus. §. i. ff. de verb. ob. & l. etiã. ff. de solu. Tñ qñ heres tradidit rẽ legatam & etiaz per stipulationẽ promisit de euictione: tunc traditio rei simul cũ pstatione cautionis habet vim pfecte solutionis: vt tũc heres dicat̃ liberatus ex prima actione ex testõ: & sic isto mõ tollit̃ actio ex testõ. pro hoc adducit illud qḋ

20 tenet Bar. in. l. cũ quis. §. qui hominẽ. ff. de solu. vbi tz † q̃ debitor generis puta serui: nõ liberatur si soluat stichũ in spẽ cũ possit euinci: nisi etiã pstet cautionẽ: q2 tunc bñ liberat̃ per solutionẽ & prestationẽ cautionis simul per. l. si. ff. de condi. ob causam. pro hoc etiam adducit simile: nam in seruitute tanq̃ in re corporali nõ cadit proprie traditio. l. si seruus. §. incorporales. ĵ. de acqui. re. do. sed patiẽtia habet̃ loco traditionis. l. ij. §. dare. ff. de vsufr. vnde si etiã interueniat pstatio cautionis: tunc illa quasi traditio facta per debentẽ seruitutẽ simul cum pstatione cautionis hz viz pfecte solutionis. l. quoties. ff. de seruitu. titu. gñali. & per hoc in-

21 fert nouiter Rapha. co. † q̃ si venditor tradidit rẽ: & etiam pstitit cautionẽ de euictione: cũ p istã cautionẽ sit plene 9sultũ emptori q̃ tunc actio ex empto erit sublata & non competeret amplius in casum euictionis. Ista est subtilis consideratio Raph. co. lz ego plenius & clarius posuerim q̃ ipse. ¶ Sed tu aduerte q̃ Bart. quẽ pro se allegat Rapha. co. in. d. l. cũ qs. §. qui hominẽ. tenet to-

22 tum oppositũ. nã vult q̃ † in obligatione generis soluta re nõ cõtingit liberatio quãtũcũq̃ sit etiã pstita cautio p debitorẽ qñ res põt euinci rõne dominij vel quasi: vt est casus noster. secus dicit bar. qñ posset euinci solũ p actionẽ personalẽ vel hypothecariã: tunc: quia soluens fecit rẽ accipientis & sic trãstulit in eum dominiũ: dr̃ impleuisse illud ad qḋ tenebatur: tñ quia ipsa res poterat auocari per actionem psonalez vel hypothecariã: tunc si pstiterit cautionem isto casu ẽt sola cautio de euictione bñ inducit plenam liberationem: per tex. qui istam distinctioaem facit in. d. l. fin. ff. de

23 cõdi. ob causam. ita ibi cantat Bar. ¶ † Preterea vltra Bar. in obligatione generis qs tenet̃ dare: & sic dñium transferre ex qualitate rei vt. ĵ. dicit glo. fm̃ Rogle. ergo soluẽdo rem que est aliena & que põt euinci: nõ facit qḋ promisit: lz etiam pstet cautionez ex quo nõ transtulit dñium prout tenebat̃: ergo adhuc durat prima actio: q̃uis res fuerit tradita & pstita cautio: q2 nõ fuit trãslatum dñium prout tenebat̃. Item Rapha. co. facit ratio quã. š. dixi. nã stipulatio de euictione est sequela principalis obligationis & interponit̃ ad maiorem securitatẽ: ergo non dz tollere prin-

24 cipalem actionẽ: non ẽt est verũ illud qḋ singulr̃ tz Rapha. † qḋ si venditor tradiderit rem & promiserit de euictione qḋ re euicta non possit emptor agere actione ex empto: nam in 9trium vr̃ esse tex. in. l. emptor. C. de euicti. qui vult: q̃ si emptor denũtiauit venditori litẽ motã qḋ habet plura remedia. s. actionẽ ex stipulatione de euictione: & actionẽ ex empto: & aliud remedium de quo ibi: ergo vult ille tex. qḋ per traditionẽ rei & prestationem cautionis de euictione: nõ impediat actio ex empto: & ista est veritas. Ex pdictis remanet defensata inña glo. & cõis: q̃ prestita per heredem cautione de euictione si postea sequatur euictio competat legatario nõ solũ actio ex stipulatu: sed etiã actio prima ex testõ contra heredem propter euictionẽ. ¶ In eadem glo. in scḋa parte principali vbi ponitur distinctio magistralis Rogle. circa primum mẽbrum distictionis qñ legatur res in genere declara gloss. et li-

25 mita duobus modis vt hic per Bar. & dum Bar. tz † si quis venderet aliquid in genere puta. x. saccos frumẽti tũc venditor teneretur transferre dñium nõ ex natura contractus sed ex qualitate rei vendite in genere vt hac glo. & glo. in. l. qui concubinã. §. si heres. vbi Bar. ĵ. de lega. ij. glo. & Bar. in. l. ex empto in princi. ff. de ac. emp. Bar. in. l. ij. ad fi. princi. ff. si cer. peta. Ange. Sali. Pau. de ca. & Moder. in. l. fi. ff. de condi. ob causam. & est ter. in. l. si sterilis. §. cum per venditorem. in verbo dandum. & in verbo dari. ff.

26 de acti. em. quem alleg. Bar. in. d. l. ex empto. in prin. ¶ † Adde bene facere q̃ promittens tradere rem in genere nõ obstante verbo tradere tenetur dominium transferre et obligatur de euictione & hoc propter qualitatem rei quam promisit in genere tradere vt probat̃ in. l. que de legato. iuncta glo in verbo dare. š. eod. & ibi ad hoc notant Jmo. Pau. de cast. & do. Alex. & ita limitatur l. si rem tradi. ff. de verbo obli. ¶ In scḋo mẽbro qñ legat̃ in specie res propria testatoris dic vt hic per Bart. & no. bene rationẽ quã assignat Bar. ad. l. si res obligata. š. eo. qñ testator legat rez propriam alteri pignoratam quare intelligatur grauare heredez de liberando pignus & non intelligatur legare solum illud ius q̃ habet scilicet dominij & luendi prout alias intelligit̃. ratio est fm̃

27 Bar. † q2 ius hypothece licet nõ sit ius dominij est tñ tale ius p quod auocatur res legata in totum. Istam rationem sequuntur Jnno. Flo. & do. Allexã. in. d. l. si res obligata. circa fi. & ibi latius Pau. de cast. ibi plene dixi vnde ad ibi dicta me remitto. Et se-

28 quit̃ etiã Bal. in. l. predia. C. de fideicom. ¶ † In tertio membro quando testator legat rẽ alienam scienter tunc heres tenetur de euictiõe. l. cum alienam. C. d lega. et sic tenetur eam redimer a domino si potest & facere accipientis l. huiusmodi. §. si seruum. ĵ. eo. & l. non dubium. §. fi. de legat. iij. Limita dupliciter istam conclusionem glosse primo nisi testator habuisset aliquod ius in illa re aliena tunc illud ius solum intelligeret̃ legasse. vt. §. fin. ĵ. eo. & l. serui electione. §. fin. š. eo. & l. sticho. ff. de vsufru. lega. etiam si tale ius esset finiturum morte testatoris vt vsusfructus. l. qḋ in rerum.

29 §. i. vbi dixi. š. eo. l. vxor. patrui vbi etiam dixi. C. de lega. ¶ † Secundo intellige q̃ postq̃ heres semel redemerit rẽ alienam & sic pro ea exbursauerit pretium & postea euincatur a legatario nõ tenebitur vlterius heres vt. l. fideicommissa. §. si qs decẽ. ff. de lega. iij. ne duplici onere grauetur: tamen tenebit̃ cedere legatario actionem de euictione quam habet contra vẽditorẽ. vt i. l. in creditore. ff. d euic. fz Cy. in. d. l. cuz alienam. Baldus Jmo. Pau de ca. & alios hic adde ad hoc ter. in. l. apud iulianum. §. idem iulianus. š. eo. quod intellige nisi heres fuerit in culpa redimendi ab eo qui communiter non reputabatur dominus tunc iterum tenet̃ heres: p. l. cum res in. §. culpa & l. qd ergo §. si heres. š. eod. fz Raph. co. & plenius do. Alex. hic. ¶ Quartũ & vltimũ membrũ

30 gl. est † qñ testator ignorans rem esse alienam vl' dubitans eam legauit q2 si cõiuncte psone vz cũ singulari limitatione quam statim dicam si extranee psone nihil valet & cessat euictio. ¶ In eadem glo. ibi precedentis cause nulle vel etiam finite: de causa nul

31 la exemplifica fm̃ Bart. † qñ quis emit rem a pupillo sine decreto iudicis: vel sine autoritate tutoris & sic emptio est nulla vt. l. ij. §. si a pupillo. ff. pro emptore, tunc etiã si testator legat coniuncte persone legatum non valet. ita singulariter limitatur text. in. d. l. cum alienam. vbi dicitur quod legatum rei aliene factum a testatore ignorante coniuncte persone valet et tenet vt pcedat qñ testator simpl'r putabat rẽ esse suã ignorãs ex qua causa in specie puta q2 eam reperit in hereditate patris secus qñ putabat eam esse suam ex aliqua certa causa que erat nulla tũc legatũ non valet vt hac glo. singulari. & istud est melius & vtilius qḋ habeatur in hac glo. & ista glo. in hoc cõmuniter approbat̃ p Bar. & alios. & est singularis & non reperitur alibi fm̃ Pau. de cast. Rapha. co. & do. Alex. hic. licet Pau. de ca. dicat q̃ non bene probet̃ iure põt dici q̃ bñ faciat ter. in. l. sticho. & ibi sentit Barto. ff. de vsufru. lega. attento q̃ ibi legatum fuit factum coniuncte persone & a testatore errante sed Jo. de imo. Rapha. co. & do. Alex. multũ dubitant an limitatio huius glo. possit procedere q2 isto modo. d. l. cũ alienam. redderetur inutilis qñ fuit legatũ 9iuncte persone a testatore errante quia vix vnq̃ posset dari casus quin testator crederet de aliqua causa & sic causa esset nulla q̃ esse nulla debet cũ res non sit testatoris legatũ nihil valeret quãuis factum cõiũcte psone & conãtur defendere istam gl. in aliquibus casibus particularibus Addo q̃ vltra eos etiam Raph. fulg. in. d. l. cum alienam. in vlti. col. reprobat istam limitationem glo. quia si limitatio huius gl. esset vera confunderet̃. d. l. cum alienam. quia hoc modo legatuz factum coniuncte persone a testatore errante nũq̃ valeret q2 vix vnq̃ posset euenire casus quin si testator erret in cã qñ sit nulla.

& ad. d. l.

⁊ ad.d.l.sticho.Rapha.fulg.multum laborat in respondẽdo:sed
tu aduerte q2 Imo.⁊ p̃fati Moder.nõ bene gustarunt in quibus
terminis loquatur ista glo.nã Rogle.hic in ista glo.addidit vnũ
verbũ qđ saluat eum in hoc ab oĩbus impugnationibus moder-
norũ prout etiã aduertit do.Pe.de bexu:io hic ⁊ bñ.dixit enim
Rogle.nisi alias nõ legaturũ:error p̃cedẽtis cause nulle vel fini-
te induxisset ad legandum:tũc etiã si sit factum cõiuncte persone
nihil valet.ita formaliter loquiẽ ista gl.⁊ hoc videẽ clarũ argumẽ
tũ.l.cum tale.§.pe.ff.de condi.⁊ demon.⁊ ꝙ hoc est verum patet
clare q2 tex.in.d.l.cum alienam.in fi.formaliter dicit: ꝙ legatum
factũ a testatore ignorãte persone cõiuncte ideo vz:q2 ei legatu-
rus erat etiã si sciuisset rẽ alienam esse:⁊ isto mõ limitatio huius
glo.bene quadrat cum text.in.d.l.cum alienam.in fin.qđ secus fit
qñ alias nõ erat legaturus coniuncte ꝑsone:nisi error precedẽtis
cause nulle vel etiam finite induxisset ad legandũ coniuncte ꝑso-
32 ne:⁊ hec est veritas.¶ †In ea.gl.ibi.⁊.ĩ.titu.j.l.cũ pr̃.§.euictis.
vbi legatum rei aliene fuit factum a testatore ignorante coniun-
cte persone: ⁊ tamẽ ei nõ debeẽ euictio cõtra.d.l.cum alienam. in
fi.⁊ ꝯ.ea que supradicta sunt:⁊ tex.est singularis in iure ẽm bar.
⁊ alios ibi:glo.hic respondet ꝙ ibi loquiẽ quãdo error cause nul
le aut finite testatorẽ ad legandum induxit:tunc legatum factum
cõiũcte persone ab ignorãte nõ valet:nec heres teneẽ de euictio-
ne:sed ista solutio diuinat ad tex.⁊ restringit.¶ Scđa solu.est ꝙ
ibi est spãle ne crescat inuidia inter fratres.ita rñdet glo.ibi. ⁊ in
d.l.cum alienam.⁊ gl.in.§.non solum.in verbo ignorabat .instit.
de lega.Istam reprobat Bartol.hic ⁊ ibi post vltramontanos.
Tertia sol.est satis tolerabilis ꝙ ibi coniuncta persona erat insti
tuta heres simul cum aliis:⁊ ei factum erat prelegatum rei alie-
ne testatore ignorante:tũc licet prelegatum ci euincatur:tñ cohe
redes nõ teneẽ de euictione:q2 ei remanet aliud emolumentũ de
parte hereditatis:cum limitatione que ibi sequiẽ in text.⁊ istam
solu.tz Cy.in.d.l.cum alienam.Bar.in.d.§.euictis.Bart.⁊ Glo.
hic:⁊ ista est magis cõis solutio ẽm do.Alex.in.d.l.cum alienaz.
Nec huic solutio.obstat tex.repũtatus singularis in.l.heres pre-
cepto .ff.ad treb. vbi heres fuit grauatus restituere hereditatem
retento fundo qui erat alienus:⁊ testator ignorabat:⁊ tñ debetur
sibi euictio ꝙuis ĩ illa re quã retinet habeaẽ loco legatarii.l.j.§.
si heres p̃cepto.ff.ad treb.⁊.§.si qs ita.insti.de fideicõ.here. et tñ
non erat ꝯiũcta ꝑsona testatori.rñde ẽm Bart.ibi ꝙ ibi loquiẽ in
herede grauato restituere hereditatẽ cui debetur quarta trebellia
nica ex dispõne legis ideo fundo q loco quarte debebatur succur
riẽ sibi cõtra heredẽ de euictiõe.sed.§.euictis.loquitur in eo q ha
bet tantum ex dispositione defuncti.¶ Quarta fuit solutio bal.
in.d.l.cum alienam.⁊ in.d.§.euictis.ꝙ ibi vna persona cõiuncta
nõ vtitur priuilegio ꝯ aliam ꝑsonam eque cõiunctã:cum sint in
33 pari causa †:⁊ priuilegiatus nõ vtitur priuilegio ꝯ eque priuile
giatum.l.non solum.§.de vno.ff.de ritu nupt.⁊.l.sed ⁊ milites.in
princ.in ver.coequalitas enim.ff.de excusa.tu.⁊ cuz ista solutione
trãseunt etiã Imo.hic.⁊ do.Alexã.in.d.l.cum alienam.Ista so-
lutio mihi nõ placet:q2 ibi solũ illa persona ꝯiuncta cui factũ est
prelegatũ a testatore ignorante est priuilegiata:alie vero qb9 nõ
est aliquid p̃legatum nõ sunt in hoc priuilegiate : ideo nõ sumus
in casu in quo p̃uilegiatus nõ possit vti priuilegio ꝯ eque p̃uile-
giatũ.vt declarat Bart.in auẽ.quas actiones.in.ij.col. C.de sac.
san.ec.d.Abb.in.c.ad aures.in scđo notabili de prescri.⁊ in.c. cũ
pro causa.in scđo notabili ꝑ illum text.de sen.excom. Itẽ magis
dilectus cẽsetur in hoc ille cui testator prelegauit:cũ legata fiant
ꝓpter affectionẽ ⁊ merita.l.nec adiecit.ff.ꝓ socio.gl.in.l.qui filia-
34 bus.in prin.s.eo.¶ †Extra glossas Bar.in fi.dicit esse differen
tiã inter legatariũ ⁊ emptorẽ:q2 qñ legatarius agit de euictione
contra heredem:petit rem legatã ac si nunꝙ soluta fuisset vt hic
in versi.⁊ regulariter ⁊ in.l.qui cõcubinã.§.si heres.j.de lega. iij.
emptor vero agit actione ex empto ad interesse.l.non dubitaẽ.C.
de euicti.⁊.l.ij.⁊.l.in venditione.⁊.l.si venditor hoĩs.ff.de euicti.
rõ differentie est:q2 vẽditor regulariter nõ teneẽ nisi ad tradẽduz
nõ aũt ad dãdũ.l.i.ff.de re.ꝑmu.⁊.l.ex empto.in p̃n.ff.de ac.emp.
⁊.l.fi.ff.de cõdi.ob causam.Ideo facta traditiõe:sublata est actio
ex empto:etiã si res tradita erat aliena:vt est glo.in.l.ab emptio-
ne.ff.de pac.⁊ glo.in auẽ.sacramenta puberum.C.si aduer.vendi.
ideo re euicta nõ p̃ot amplius agere cõtra venditorem ad ipsam
rem:sed agit ad interesse:heres vero in casib9 in quibus teneẽ de
euictione nõ liberatur ab actione ex testõ per traditionẽ rei lega-
te cum teneatur facere irreuocabiliter accipientis:qđ non facit ex
quo p̃ot euinci:vt dicit text.ĩ.d.l.q̃ ꝯcubinã.§.si heres.ideo p̃ot
agi actione ex testõ ad ipsam rẽ ac si tradita nõ fuisset vt in ver.et
35 regulariter.†¶ Adde scđm Pau.de ca.aliã differẽtiã:q2 vendi
tor facta traditione ⁊ re nõ euicta potest directo cõueniri actio-
ne ex empto vt caueat:absꝙ eo ꝙ eadẽ res petatur.l.ij.ff.de eui-
cti.quia iure actionis venit cautio in contractu emptionis. d.l.
ex empto.in princip.heres vero non potest directo conueniri vt
caueat quia hoc venit officio iudicis mercenario vt hic in vlti-
ma parte ergo legatarius poterit petere rem legatam actione ex
testamento vt hic in versi.⁊ regulariter non vt eam consequatur
quam habuit sed vt heres caueat.l.iulianus.§.j.ff.de ver.obli. et
36 l.ea m.ff.de solut.ratio diuersitatis est quia †actio ex empto est ac
tio bonefidei.§.actionum.insti.de actio.ideo in ea veniũt omnia
que equum est venire ⁊ cõsequenter venit vt caueat de euictione.
d.l.ex empto.in princi sed actio ex testamento est stricti iuris.l.
alias.⁊ ibi Bart.ff.de in lit.iuran.licet habeat naturã bonefidei
quo ad fructus ⁊ ad accessiones ꝓpter morã.l.in minorum.C. de
in integ.resti.mi.ideo in ea non veniunt nisi illa que testõr dispo-
suit:alia vero veniunt officio iudicis mercenario ex dispositione
37 legis.¶ Item scđm Pau.de ca.est alia tertia differentia† quia
emptor non agit de euictione antequã res euincatur.l.habere li-
cere.ff.de euictio.⁊.l.vtiꝙ.ff.de reivendica.sed legatarius potest
agere etiam anteꝙ euincatur si constaret esse alienã ⁊ esset casus
in quo heres teneretur redimere a domino quia nõ est liberatus
sola traditione cum teneatur ad dandum l.cum quis.§.qui ho-
minem.ff.de solu.⁊.l.si a substituto.§.heres.s.eo.Et sequiẽ sim-
pliciter Ange.de perillis hic licet de Pau.de ca.non facit men-
tionem ⁊ sic est bene expeditus iste subtilis.§.

1 ☞ Heredi cõfitenti legatum statuiẽ modicum tempus ad sol-
uendum iudicis arbitrio:⁊ qđ dicatur modicum.⁊ nu.20.
Tempus decem dierum hodie datus de consuetudine confiten-
ti debitum ad soluendum.⁊ nume.3.⁊ nu.5.vbi quod habet locuz
in paruo debito.
2 Iudex ĩ statuendo terminũ confitẽti legatũ debet seruare stilũ cu
rie ⁊ morem regionis.
4 Quare sit quod cõdẽnato per sententã statuitur tempus quatu
or mensium ad soluendum ⁊ confitenti debitum decem dierum.
6 Iurisditio quod diciẽ p̃occupata ex confessione criminis facta co
ram iudice etiam nõ formato ꝓcessu nec inq̃sitiõe ita quod alius
iudex non potest cognoscere.
7 Iurisditionis preuentio quod inducatur per solam citationẽ ver
balem.
8 Iurisditio quod prorogetur etiam per solam confessionẽ factam
coram non suo iudice etiam non in forma iudicii.
9 Litis contestatio quod non fiat per confessionẽ solũ nisi sit facta
libello precedente.
Confessio facta libello precedente operatur litis contestationem
probationem :⁊ sentẽtiam.
11 Aliud ꝓ alio inuito creditore interdum ex causa solui potest ⁊ re
missiue.
12 Heres non cogitur rem alienã legatã a testatore redimere ĩ iusto
pretio sed iusto: nisi fuisset in mora.
Iustum pretium quod sit iudex arbitratur.
13 Ratio affectionis personarum quando separatio coniunctionis
esset inhumana: habenda est.
14 Ratio affectionis ad res non ita habetur sicut habetur ratio na-
turalis affectionis ad personas coniunctas.
15 Si testator doctor instituto filio studente herede alteri legauit li-
bros suos non potest filius heres inuito legatario soluere estima
tionem.
Interest nostra quod res fuerit maiorum nostrorum.
16 Arguere de personis ad res quãdo liceat nisi sit diuersa ratio fa
uoris ⁊ affectionis.
17 Statutũ disponẽs qđ inter cõiunctos delicta leuius puniantur
qđ nõ habeat locũ in delictis cõmissis circa res.
18 Heres qui ꝓhibitus a testatore molestare vxorem in vsufructu
sub pena si occultauit vnã rem hereditariã non incidit in penam.
19 Inducta speciali ratione nõ debent trahi ad consequentiam.
21 Valor rei non estimatur scđm affectionem singularium.
personarum.

1 **In pecunia.** †Heredi legatum confitenti statuitur
terminus moderatus ad soluẽduz nec
cogitur suscipere iudiciũ.Itẽ propter difficultatez p̃stationis et
durã separationẽ p̃mittiẽ solui estimatio ꝓ specie legata non aũt
propter simplicẽ rerũ affectionẽ.h.d.vsꝙ ad.§.fi.¶ Not. primo
ex isto.tex.practicam qđ heredi confitenti legatũ statuiẽ modicuz
tp̃s ad soluendũ arbitrio iudicis taxandũ.ꝯcordantes vide ĩ gl.
Tñ ꝯsuetudo interpretaẽ ꝙ hodie in cõfessum fiat p̃ceptũ.x.die-
rũ ad soluendũ est gl.in.l.si debitori.in gl.si ff.đ iudiciis.⁊ gl.ple
nior in.§.oĩs.institu.de verb.obli.facit text.in.l.promissor.stichi
§.j.ff.de constitu.pe.ibi sz modicum tp̃s statuendũ est nõ minus
2 decem dierum.⁊ ẽm †Ange hic debet iudex seruare stilũ curie et
morẽ regionis.l.fi.C.de iniuriis.adde Bar.ĩ.l.ita stipulatus. ma
3 gno in.j.q.ff.de ver.ob.vbi dicit †ꝙ hodie ex cõsuetudine statuiẽ
tp̃s.x.dierum.facit ꝙ habeẽ ꝑ gl.⁊ doc.in.l.qd ergo.§.pena gra-
uior.⁊ in.l.athletas.§.calũniator.ff.de infa.Sz opponiẽ et vr̃ ꝙ
ista consuetudo.x.dierũ sit iniqua ⁊ irrationabilis ⁊ debeat dici-

corruptela iuxta.c.fi.de cōsuetudi.z.c.massana.de electio.φ con-
fesso quia principio agnouit bonā fidē: z debitū palam z aperta
voce cōfessus est: non debeat statui nisi terminus.x.dierū ad sol-
uendū. Sed ei qui inficiatus est debitū z litigauit vsqȝ ad sentē-
tiā z frustrauit actorem sumptibus litis z laboribus statuit tem-
pus quadrimestre ad soluendū.l.ij.z.l.fi.C.de execu.rei iud.ergo
isto modo melioris conditionis est qui malignatur quā qui pro-
bus est z legalis cōtra.l.seruius.in fi.ff.φ vi aut clam.z.l.non; so-
lum.ff.de noua.z.c.eum qui.de preben.in.vj. Ista oppositio solet
moueri scholaribus in examinibus: quia.d.l.si debitori.sepe dat
in punctis huic difficultati rñdet dñs Christo.procus i.d.§.ois.
4 z sibi ascribit do.Ja.de puteo.hic.φ ideo† cōdēnatus per sentē-
tiam habet longius tempus ad soluendum: eo quia grauatur in
alio: qr postqȝ semel negauit velit nolit cogit subire iudiciū vsqȝ
quo feratur sñia diffinitiua etiā si paratus fuerit ꝯfiteri.l.si reus
paratus.ff.de procu. secus est in eo qui a principio cōfessus est:
vt dicit text.ibi nec vrgendus est ad suscipiendum iudicium. z si
dicis si cogitur subire iudiciū cogitur ex dolo suo respondere qd
iste improbus litigator q maluit litigare vsqȝ ad sñiam sustinet
improbitatis sue penā quia victus victori condēnatur in expen-
sis.l.pperandū.§.sin autē alterutra.C.de iudi.z.l.eum quē teme-
re.ff.eo.z.c.finem litibus.de dolo z contu.z post quadrimestre tē-
pus current vsure.l.fina.C.de vsuris rei iudi.non sic est in eo qui
confessus est debitum a princi.sed primū assumptum huius solu-
tionis nō est simpliciter verū vt pȝ in.d.l.si reus paratus.z in.§.
fi.in fi.insti.de perpe.z tempo.ac. ¶ Alij rñdent φ imputandum
est cōfitēti: quare nō sit litē cōtestatus z diffinitiuā sñiam expecta
uerit: z sic fuit ptātis sue habere quatuor menses ad soluendum
vnde dānum quod quis sua culpa sentit sibi imputare debet: vt
in regula damnū.de re.iur.i.vj.sed istud nō tollit difficultatē qr
nō tollit difficultatē φ improb⁹ litigator esse melioris ꝯditiōis φ̃
legalis qui bonā fidem agnouit vnde ergo aliter rñdeo qd ideo
breuius tps datur cōfesso quā cōdēnato: quia lex presumit φ ex
quo quis cōfitetur debitum z sic agnoscit bonā fidē qd debeat
esse magis paratus solutioni cū sciat se esse debitorem z debere
soluere quā ille qui litigauit z sic nunqȝ credidit se esse debitorem
nisi postqȝ fuit condemnatus z sic nunqȝ deliberauit soluere et ex
pendit in litigando nimirum ergo si confesso z sic magis parato
solutioni lex vel consuetudo voluit breuius tēpus assignare. tol
le simile in.l.fi.cum glo.ff.de ferijs.vbi minores dilationes danī
accusatori tanqȝ parato φ̃ reo Ad idem facit.l.pure.§.fin.ff.de
excep.doli. Et si dicis ergo dolus volētis litigare est sibi vtilis
respondet φ nō imo punitur in alio p condemnationem expensa
rum vt dixi. Et si iterum dicis si lex presumit cōfessum esse para
tum solutioni ergo nullum terminum debet habere vt dicit glos.
in.d.l.si debitori per tex.in.l.debitoribus.ff.de re iudi. Rñde qd
lex seu ꝯsuetudo nō presumit eū specialiter paratū sulutioni sed
magis quam eum qui litigauit cū etiā creditor nō debeat confe-
stim venire cū sacco paratus vt.l.ratum.z.l.φ dicimus.ff.de sol.
5 ¶ † Limita tamen illud quod dixi φ ex consuetudine dantur.x.
dies cōfesso ad soluendū vt pcedat si qȝtitas sit parua sed si ma
gna datur maius spatium dūmodo non excedat tps quadrime-
stre.ita notabiliter limitat Bal.in.c.dudū.scdo.in.vij.col.de elec.
z in.c.querenti.de offi.dele.z ibi etiā do.Anto.de bu.z.d.Cardi.
6 ¶ † Scdo per istum tex.dicit Bal.φ si quis cōfitetur crimen iu-
dicis non formato processu nec formata adhuc inqsitiōe φ dicit
preoccupata iurisditio queadmodū ptinet ad eius cognitionē
quia exequi dictā confessionem pertinet ad eius officium vt hic.
Ita φ alius iudex non poterit de hoc delicto cognoscere nec in-
quisitionem prius formare.ad hoc allegat.l.ictus fustium.ff.de
7 infa.z sequunt Pau.de ca.z.d.Alle.hic et facit † quia etiā p solā
citationem verbalem z multomagis realem inducitur preuentio
iurisditionis vt.l.si quis postea.ff.de iudi.z.l.ij.§.fin.ff.d cu.re.
8 Adde φ fortius videt sentire Bal.allegādo.d.l.ictus fustiū † φ
etiam per solam confessionem etiam non in forma iudicij z etiam
coram iudice non suo factā videt quis iurisditionem prorogare
qd etiā ponderāt Rapha.co.et do.Pe.d bexutio hic z reputāt
notabile.adde.l.si cōfessus.ff.de custo.re.z.c.at si clerici.§.d adul
terijs.de iudi. ¶ Nota tertio ex tex.ibi nec vrgendus est ad susci-
9 piendum iudicium.φ † qui debitū cōfitetur non videtur litem cō
testari sed potius litem detestari z iudiciū declinare z sic hic vi-
detur tex.φ per confessionem nō inducatur litiscontestatio qr sic
quodāmodo cogeretur ad suscipiendum iudicium φ fieri nō dȝ
vt hic.et.l.si reus parat⁹.ff.d procu.intellige verum fȝ Bart. et
alios hic qñ cōfessio fit non precedente libello nec in forma iudi-
cij secus si fieret precedēte libello vt per glo.et doc.in.l.j.C.d lit.
contesta.et.l.proinde.§.j.ff.ad.l.aquil.et in.§.suscepto.in auī.de
exhib.reis.et cit bona glo.in.c.dudum.secundo.in verbo respon
sionem.de ele.et in.c.ex parte.primo.de ver.sig.late Bald.in.l.si
reus paratus.et dicit gl.notabilis in.d.§.suscepto.i verbo litis

10 contestationē† φ qñ confessio emanat porrecto libello euenit mi
rabile: φ talis confessio tria operatur: quia obtinet vicē contesta-
11 tionis z probationis z quasi sñie vt ibi in glo. ¶ † Nota quarto
in ver.qui confitetur: φ interdum ex causa soluitur aliud p alio
creditore inuito: de quo late p glo.z doc.in.l.ij.§.j.vbi dixi.ff.si
cer.pet.z sic notat Bar.φ cōtra confitentem officium iudicis est
qñqȝ facere solui aliud pro alio: sicut etiā ꝯ eum quem cōdēnauit
12 vt.l.iulianus.ff.de confes. ¶ † Nota quinto: φ qñ testator sciēter
legat rem alienam: non cogitur heres eam redimere īmenso pre-
tio sed iusto vt hic.z.l.non dubium.§.fi.ff.de lega.iij.z qd sit iustū
pretiū iudex arbitrabitur.vt.l.alieno.§.si is cuius.ff.de fideicō.
liber.z.l.qui cōcubinam.§.fi.j.de leg.ij.Bar.in.d.l.nō dubium
§.fi.limitat notabiter: qñ heres potuit habere alias rem legatam
iusto pretio: nunc autem non potest: tunc non liberatur soluendo
verā estimationem: imo vltra estimationem etiā dȝ condēnari
ad interesse post morā: fm gl.z Bart.i.d.l.qui concubinam.§.fi.
13 ¶ † No.vj.φ habetur ratio affectionis personarū qñ esset dura z
inhumana separatio coniunctionis personarum vt hic.z.l.pos-
sessionum.C.cōia vtriusqȝ iudi.z.l.quesitū.§.sed an instrumenti.
ff.de fun.instru.vnde potest heres soluere estimationē patris sui
alteri legati: vel matris vel fratrum vt habes in litera. Istū tex.
limitat mirabiliter Rapha.co.vt procedat in testatore ignoran-
te: secus si testator legans sciuisset talem coniunctionem: tūc sciē-
ter legando apparet φ vult rē deberi legatario non obstante cō-
iunctione personarū sed ista limitatio non est vera prout etiā te-
net do.Pe.de bexutio.qr scientia testatoris nō remouet rationē
iuste cause: licet enim testator sciuerit cōiunctionem: nō tū remo-
uet quin separatio sit dura z inhumana: sicut in casu precedenti
licet testator sciret rem legatam alienam z φ dominus non vult
vēdere nisi immēso pretio: nō p hoc remouetur iusta causa quam
habet heres vt non cogatur redimere immēso pretio. vnde sicuti
ibi in casu precedenti nō distinguitur an testator sciat φ dñs ve-
lit immensum pretium vel nesciat: ita etiam nō dȝ distingui hic.
14 ¶ † Nota septimo i versicu cū vero alicui: φ licet habeatur ratio
affectionis naturalis ad personas cōiunctas: non tñ habetur ra-
tio affectionis ad alias res: z potest poni duplex exemplum fm
Bald.vel in omnibus legatis que olim fuerunt antiquorum he-
redis: vel in libris ad quos haberet magna affectio: z sic facit fm
Imo.φ non excusetur heres a soluendis libris legatis: licet pre
tendat affectionē: quia fuerunt alicuius famosi doctoris: imo for
15 tius fm † Pau.de ca.si pater doctor instituit filium suum studē-
tem heredē: z alteri legauit libros suos: nō audiret filius volens
soluere estimationem librorū legatario inuito: p hoc quod dicat
qd libri paterni nō debēt ab eo separari qr in eis hȝ magnā affe-
ctionē z etiam memoriam localē.facit tex.notabilis in.l.pe.ad fi.
ff.ad exhiben. Nec obstat.l.si in emptione.in prin.ff.de minori.
z.l.libertus qui soluendo.ff.de bo.liber.in quibus iuribus habet
consideratio talis interesse: φ res fuerit maiorum nostrorū.z gl.
in.l.si equo.s.eo. Responde fm Pau.de cast.hic bene: illud esse
verum nisi per hoc veniretur cōtra dispositionē testatoris vt hic
quod est tenendū menti scdm eū. ¶ Nota octauo ex text.ibi alia
enī est cōditio hominū alia ceterarū rerū: tex.expressum limitātē
16 regulā q̄ hȝ † qd bonū est argumētū de psona ad res: z ecōtra: vt
l.siqs inquilinos.§.si ita legatū.j.eo.Bar.in.l.miles ita.§.j.ff.de
test.mi.vt pcedat nisi sit diuersa rō fauoris z affectiōis: vt est tex.
17 hic. ¶ † Adde bene facere φ statutū dispōnēs φ delicta inter cō-
iunctas personas cōmissa nō puniant aut leuius puniant nō ha
bet locū in delictis cōmissis circa res: qr qñ delinquit circa res:
statutū nō loquit.l.si seruū.§.nō dixit ptor.ff.de acq.here. vnde si
frater fratri faciat furtū bene tenetur. si dat alapā nō tenet. ita no
tabiliter tenet Bal.in.l.si qs in tantā in.iij.col.p glo.ibi.C.vnde
vi.z p illa decisione est bon⁹ tex.hic lȝ Bal.nō alleget. ¶ Scdo
adde φ egregie cōsuluit Pau.de ca.in cōsi cxcj.qd icipit anteqȝ
18 veniam ad dicta dubia in.j.col.vbi cōsuluit φ † si testator prohi
buit ne heredes molestarent vel inquietarent vxorem in vsufru-
ctu sibi relicto sub pena priuationis hereditatis φ per occulta-
tionem aliquarum rerū hereditariarū factā ab herede nō incidit
in penam priuationis hereditatis: qr per hoc nō dr ppriē mole-
stasse vel inquietasse dictam vxorē i vsufructu relicto: cū predicta
verba supponant violētiam quādam illatā i personā.l.vim facit
ff.de vi.z vi arma.z quod not.Bar.in.l.j.§.j.ff.si quis testa.liber.
ius.esse fue.z.l.itaqȝ fullo.ff.de furtis qd nō est hic. Nota quia ele-
gans z notabilis decisio.qr ex quo heres occultat aliquas res he
reditarias de qb⁹ vxor debet habere vsumfructū videbat qd eā
turbaret z inquietaret in vsufructu z nisi haberemus decisionem
Pau.de.cast in terminis posset de hoc dubitari p rationem pdi
ctam: z pro illa decisione Pau.bene facit regula decisio Bal.in
d.l.si quis in tantā.in.iij.col.facit etiā iste tex.lȝ Pau.d cast.ista
nō alleget. ¶ Nota nono z vltimo ex tex.ibi in hominibus enim
19 benigna ratione fm Sali.z Floria.† qd inducta aliqua ratione
speciali

speciali non debent trahi ad consequētias.adde tex.in.l.qd vero
cōtra.⁊ in.l.ius singulare.ff.de legi.⁊ tex.i.c.apostolica.lvj.dist.
20 ¶ †Capio glo.i.in verbo modicum.que diuiditur in duas par
tes.In prima ad intellectū tex ponit ꝙ dicat modicū tempus:
⁊ refert duas opiniones.Prima Io.que est vera de iure per.l.si
debitori.allegatam in glo.ff.de iudi.⁊ ibi Barto.licet cōsuetudine
statuatur confesso tps decē dierū:vt dixi in tex.In scda allegat
sex concordantias ad tex.scda ibi:⁊ facit.j.¶ Capio glo. in ver.
prestare.que diuidit in quatuor partes.In prima infert ex text.
In secūda cōtra illam illationem oppo.⁊ sol.In tertia colligit
notabile de quo se remittit.In quarta ⁊ vltima allegat duas cō
cordantes ad tex.secūda est ibi:⁊ sic est cōtra.tertia est ibi: itē nō
aliud.quarta ⁊ vltima est ibi:⁊ facit.j.pri.§.¶ In eadē glo.ibi:
21 ad vtilitatem actoris:sed rei sic responde melius sm doct.†ꝙ nō
cōsideratur affectio vt res pluris estimetur:vt ibi:q res nō esti-
matur valere sm affectionem singularium personarum:vt.l.pre
tia rerū.ff.ad leg.fal.sed bene quo ad alios effectus:puta ne fiat
dura separatio:vt hic:vel prout i.l.cū seruus.ff.māda.¶ Glo.
fi.ibi:secus si in pōdere intellige reducibili ad materiā vt in pon
dere argēti:prout loquuntur iura allegata per glo.in.l.j.§.fi.ff.
de auro ⁊ agē.leg.licet glo.corrupte alleget.l.ij.⁊.l.cum certū.eo.ti
tu.als esset secus per regulam.l.ij.§.j.ff.si cer.peta.prout etiam
dicunt Imo.⁊ do.Alex.

1 ☞ Fundus vectigalis ⁊ fundus emphyteoticus an sint idem.
2 Res que plene non est mea potest legari mihi.per habentē ius
3 Res dicitur illius qui habet dominium directum licet alias ha
beat vtile.
Appellatione dominij in dubio intelligitur de directo.
Verba in dubio debent intelligi in potiori significatu.
4 Dominium vtile est duplex.
5 Libellus in quo emphyteota asserit se dnm procedit.
6 Narrans se dnm in libello si postea in processu probat de prescri
ptione per quā acquiritur vtile dominium debet obtinere.
Dominus directus si in libello proponit reivendicationem vti
lem obtinet
7 Habens fundum vectigalem potest illum alteri legare sine con
sensu domini.
Emphyteota potest donare fundū emphyteoticū sine consensu
domini.⁊ de veritate vide nu.26.
8 Proprietas rei quod sit apud illum qui habet directum:⁊ non
apud illum qui habet vtile.
Nomen proprietas est directum ⁊ non obliquatur.
9 Emphyteota qui in libello dicit se ppriectariū dz succūbere.
10 Testator qui habet ius in re quā legat intelligitur tantum illud
ius legare cuicunqꝫ legat.⁊ nume.12.13.14.15.16.17.18.19.20.et
nume.5.
11 Qui simpliciter donat rem videtur donasse illud ius quod ha-
bet in re.
21 Testator legādo rem que erat pignorata videtur legare totam
⁊ heres tenetur luere.
Ius hypothece qd aduocet rem legatam in totum.
22 Testator legando fundum in quē habebat seruitutē realem non
videtur legare seruitutem sed fundum
23 Testator legando fundum in quo habebat nudam proprieta-
tem:⁊ alius vsumfructum an videtur legare ⁊ proprietatem ⁊
vsumfructum.
24 Vendens rem quod non intelligatur vendere ius quod habet:
sed totam rem:nisi de hoc haberet scientiam vel pretij quantitas
aliud suaderet.
26 Legatarius censetur quasi heres.
27 Emphyteota priuati non potest legare aut donare rem emphy
teoticam sine consensu domini.
28 Obligatio personalis nō sequit fundū nec singularē successorē.
Iste tex.an loquatur in emphyteota reipublice.
29 Ciuitates municipia ⁊ ville qd veniant appellatione reipublice
⁊ habent rēpublicam.
30 Emphyteota qd non possit suum singularem successorem indu
cere in possessionem rei emphyteotice.
31 Dominus nō cogitur mutare nomen dibitoris ⁊ alium accipere
etiam idoneiorem.
32 Legata ⁊ donationes fiunt propter merita ⁊ ob affectionem.
33 Verbum transferre est generale ⁊ comprehendit legatum et do-
nationem.
34 Emphyteota ecclesie ꝙ possit donare vel legare sine cōsensu ec-
clesie:⁊ est cōmunis contra Bar.
35 Ecclesia quod habet hypothecariam cōtra quēcunqꝫ possessorē
in quem sit translata res ecclesie pro canone.
36 Ciuitas ⁊ ecclesia equiparantur.
37 Emphyteosis ecclesie quod nō possit in extraneum transire per
viam successionis.
38 Plures qui conduxerunt emphyteosim ꝙ possint inter se quo-
cunqꝫ titulo alienare irrequisito domino.
39 Plures fratres accipiētes emphyteosim pro se ⁊ filijs licet pro-
miserunt nō alienare sine licentia domini:poterunt tamen aliena-
nare inter se.
40 Plures heredes succedētes vni emphyteote quod possunt in-
ter se alienare.
41 Dominus qui offert iustum pretium pro re emphyteotica alie-
nanda prefertur ceteris.

1 **Si fundus.** †Habenti dominium directum potest
legari ab eo qui habet vtile ⁊ in dubio
videtur quis legare ius quod habet.h.d.⁊ habet duo dicta.secū-
dum est ibi:sed si non municipibus.⁊ premitte ꝙ fundus vectiga
lis idē est ꝙ emphyteoticus:vt est tex.in.l.sciendum.§.j.§.qui sa-
tisda.cog.⁊ glos.in rubri.ff.si ager vectig.vel emphyte.pe.licet
pro fundo vectigali soluatur vectigal reipublice:sed pro fundo
emphyteotico soluitur census priuato:est tamen differētia quia
fundus vectigalis transit cum onere suo ad quemcunqꝫ vadat
fauore reipublice.l.fina.C.sine cen.vel reli.⁊.l.imperatores.ff.de
publica.secus est in fundo embyteotico:quia emphyteota tene-
tur soluere censum actione personali que non sequitur fundum.
l.j.§.si heres percepto.ff.ad trebel.neqꝫ singularem successorem.
2 l.fina.§.j.ff.de contrahen.emp.¶ †Nota primo ex isto text.ca-
sum in quo res mea mihi potest legari quādo non est plene mea:
sed deficit mihi aliquod ius quod habet legans:nam eatenus nō
videtur mea:vnde ratione iuris deficientis potest mihi legari.
Idem quando res est mea sed potest aliquo casu auocari valet le-
gatum:vt efficiatur irreuocabiliter mea.l.non quocunqꝫ.§.j.j.
eo.⁊.l.in bello.§.si quis seruum.ff.de capti.Idem quando res
mea erat alteri pignorata:tunc testator legando intelligitur gra
uare heredem vt eam redimat.l.si tibi homo.in prin.j.eo.Idem
quando legatur mihi sub conditione valet legatum si tēpore exi-
stentis conditionis non reperiatur esse mea.l.cetera.in prin.s.e.⁊
⁊.l.mea res.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ istis modis limita.l.proprias:
3 cum similibus.C.de lega.¶ †Nota secundo ex tex.ibi:municipū
sit:ꝙ res dicitur esse illius qui habet directū dominium:licet alius
habeat vtile:ex quo correlarie not.quod appellatione dominij
in dubio intelligitur de directo:vt hic:⁊.l.j.§.qui in perpetuum.
ff.si ager.vecti.vel emphy.peta.que quotidie ad hoc allegatur.
nam verba in dubio debent intelligi in potentiori significatu.c.si
pater.de testamen.in.vj.⁊.c.penul.de senten.excōm.Adde etiam
aliam rationem ꝙ ideo appellatione domini continetur tantum
ille qui habet dominium directum:eo q vtile est ꝙ apud alium
est respectu tertij:sed non respectu habentis directum dominiū:
ita subtiliter dicit Bald.post Andre.de barulo.in.l.j.C.de the-
saur.lib.x.¶ Sed hoc non puto verum:quia imo vtile domi-
4 nium est etiam respectu habentis directum dominiū †patet q
dominiū vtile est duplex.quoddam quod recognoscit directum:
vt est illud qd habent emphyteota feudatarius superficiarius:⁊
similes.quoddam est dominium vtile qd non recognoscit dire
ctum:imo ei aduersatur:vt est illud quod acquiritur mediante
prescriptione:vt declarat Bar.in.l.j.in prin.vbi dixi ⁊ in.l.si qs
vj.§.differentia.ff.de acqui.possess.alibi tamen Barto.in.l.si ma
ter.§.eandem.circa fin.ff.de excep.rei iudi.dicit post Pe.de bel.
laper.ꝙ ideo in istis iuribus appellatio dominij refertur ad di-
rectum:quia ratione adiuncti non poterat ad vtile referri.limita
istud notabile non pcedere quādo verbū dnium ponit in libello
in quo debēt verba late interpretari vt libellus sustineatur:tunc
5 etiā verificat in vtili.†vnde si emphyteota vassallus aut superfi-
ciarius i libello assereret se esse dominum procederet libellus ⁊
intelligeretur de vtili dominio sm Bart.in.d.§.eandem.in vlti.
col.⁊ in.l.j.C.de vsufr.⁊ in.l.sed ⁊ si possessori.§.item si iurauero.
ff.de iureiurā.⁊ in.l.j.in vlti.col.ff.de actio.⁊ obliga.Ang.i.d.l.j.
§.qui in perpetuum.Ioan.de imo.in.c.ij.de libel.obla.Canoni.
presertim do.Anto.de but.in.c.examinata.de iud.quāuis cōtra
rium in hoc tenuerit Bal.⁊ male in.l.doce ancillam.C.de rei ven-
dica.†Item si in libello quis narrauit se esse dnm simpliciter:⁊
postea in processu probauit de prescriptione per quā acquiritur
vtile dnium tamen debet obtinere:vt est glo.in.l.minor.§.j.in gl.
magna.⁊ ibi doc.ff.de euic.⁊ glo.in.l.p hanc.⁊ ibi Bal.in.vj.col.
C.de temp.appel.Bal.in.c.fraternitatis.in.v.col.de testa.⁊ idez
ecōtra si habēs dnium directuz pponeret rei vendicatiōem vtilē
pcederet libellus q intelligeretur vtilē.i.efficacem.ita singulari-
7 ter tenet Bal.in.c.pe.in vlti.col.de re iudi.¶ †Nota tertio ex se-
cunda pte text.ꝙ habēs fundū vectigalē potest eum alteri legare
sine consensu municipum qui habent dnium directum:⁊ sic corre
larie not.ꝙ emphyteota potest illam rem legare sine cōsēsu dni:
vt hic.⁊.l.in cōuentionalibus.§.fi.ff.de verb.obli.¶ Hinc sequit
ꝙ cum legatū dicat esse donatio quedā.l.legatum.j.tit.j.hic vide
tur pbare ꝙ emphyteota pōt rem emphyteoticā alij donare sine

consensu directi domini ꝙuis emphyteota nō possit vēdere nec
aliter alienare sine consensu directi domini:al's caderet a iure
suo.l.fin.C.de iure emby.⁊.c.potuit.de locato.de quo.i.dicetur.
¶ Nota quarto ex tex.ibi:nō videri ꝓprietatē ẜm Pau.de cast.
8 ꝙ† ꝓprietas rei dicitur esse apud illum qui habet directum do-
miniū non aūt apud illū qui habet vtile.adde ꝙ alibi dicit Bal.
in.l.cum res.ad fi.C.de ꝓba.⁊ in.l.penul.C.si a nō compe.iudi.
ꝙ istud nomē ꝓprietas est directū ⁊ nunꝗ̄ obliquaṫ nec capitur
pro vtili dominio:⁊ vltra Bal.istud cōfirmatur ex etymologia
vocabuli.ꝓprietas enim est res proprie tua ⁊ nisi res sit proprie
tua nō dicitur ꝓprietas:vt dixi in.l.in traditionibus.C.de pac.⁊
latius in.l.naturaliter.§.nihil cōmune.ff.de acqui.pos.vnde di-
9 cit singulariter Bal.in.l.ij.ff.de cōdi.insti.† ꝙ si emphyteota in
libello diceret se esse proprietariū debet succumbere:qꝛ nō est re
perire ꝓprietatē nisi directū.allegat.l.si proprietas.ff.d vsufru.
accre.⁊ ita limitatur illud qḋ dixi.s.in secūdo notabili:ꝙ vltimū
aliter nō firmo nec examino:qꝛ non est locus suus hic.dixi i.d.l.
in traditionib⁹.⁊ in.d.§.nihil cōmune.⁊ in.l.sed ⁊ si possessori.§.
10 itē si iurauero.ff.de iureiuran. ¶ † Nota vltimo ex fi.tex.ꝙ testa
tor habens aliquod ius in re quā legat:intelligitur tm̄ illud ius
legare cuicūꝗ legēt:⁊ qꝛ iste tex.ad hoc frequenter allegatur in-
tendo istam regulam bene ⁊ perfecte ordinare ⁊ melius ꝗ̄ Ang.
Imo.⁊ alij moder.hic:concordantes sunt in glo.vltra quas ad-
de.l.si titio ⁊ meuio.i prin.⁊ ibi notaṫ ⁊ in.l.si domus.§.j.ff.de le
ga.ij.ratio istius regule est:qꝛ testator in dubio videtur minus
grauare heredem de redimendo ꝗ̄ potest.l.vnum ex familia.§.si
rem.ff.de lega.ij. ¶ Amplia regulam istius tex.septem notabili
bus modis:⁊ postea eam limita septē modis.Primo cum lega
tum dicatur esse donatio:vt dixi.s.in.iij.nota.amplia primo idē
11 esse in donatione inter viuos:† qꝛ donando rē simpliciter non vi
detur donasse nisi illud ius quod habet:vt est tex.not.in.c.pasto
ralis.de dona.ẜm Bal.Ange.⁊ alios hic:cum sit in hoc eadē ra
tio que in legato:qꝛ vterꝗ est titulus lucratiuus.Ad idem text.
in.l.predia.⁊ ibi ad hoc not.Bar.C.de colla.fun.fis.lib.xi.bal.in
l.monumenta.⁊ in.l.cum alienam.vbi etiā Ange.C.de lega.bal.
in rubri.C.de cōtrahen.emp.in.vj.q.d.Alexan.in cōsil.xlvij.iij.
12 volu.quod incipit:visis instrumentis diuisionis. ¶ † Secundo
amplia ẜm Imo.⁊.d.Alexan.quod istud procedat etiā si sit ius
putatiuum ⁊ non verum:qꝛ testator videtur solum legare ius qḋ
putat se habere lꝫ vere non habeat:vt no.Bar.in.l.si sic.§.fi.per
illum tex.vbi dicam.i.eo.facit.l.cum alienā.C.de lega.⁊ ibi Bar.
dum allegat.l.vxor parui.C.eodem. ¶ Adde eodē modo si testa
tor legās putat se habere in re legata plus iuris ꝗ̄ habeat vide
tur solum legare illud ius qḋ veritate inspecta habet non autem
illud quod habere putabat:qꝛ in legante ⁊ donāte inspicitur ve
ritas ⁊ non opinio.vt.§.si quis rem suam.insti.de leg.ẜm domi.
Alex.in prealleg.consil.xlvij.tertij volu.post Ioan.de imo.in.l.
13 vnū ex familia.§.sed si quidem.in vlti.col.i.de leg.ij. ¶ † Tertio
amplia ẜm Ang.Imo.Raphal.Flor.⁊ do.Alex.siue hoc ius sit
in re siue in spe tantū licita tamē.l.seruum filij.in prin.cum gloss.
14 singu.s.eo. ¶ † Quarto amplia etiam si testator haberet tātum
actionem personalem ad rem legatam:puta qꝛ illam emerat sed
nondum fuerat sibi tradita.l.apud iulianum.§.idem iulianus.s.
eo.⁊.l.si sic.§.fina.i.eo.⁊.l.si titi⁹ mihi.in prin.ff.de lega.ij.qꝛ qui
actionē habet rem ipsam habere videtur.l.qui actionē.ff.de re-
15 gu.iur. ¶ † Quinto notabiliter amplia:⁊ iste est vtilis passus qñ
testator habet ius pignoris:tunc legando illam rem intelligitur
legare solum illud ius hypothece qḋ habet per rationem huius
tex.eo qꝛ hypotheca potest de per se legari sine principali debi-
to.l.iulianus.in pn.⁊.l.qui habebat.i prin.cum simi.ff.de leg.iij.
⁊ declarat magistraliter Bar.in.l.fideiussor obligari.in princi.⁊
ibi Ange.⁊ Moder.ff.de fideius.Bal.in.l.fi.C.de here.vel actio.
vendi.⁊ effectus huius legati est:qꝛ testator habet pignus penes
se:tunc legatarius potest pignus retinere:donec sibi soluatur.d.
l.iulianus.i prin.⁊ hoc modo legatum habebit effectum:al's aūt
si heres aget actiōe ꝑsonali tenebiṫ postea legatario quasi ipsius
dolo factum sit vt legatum itereat:vt not.in.l.fina.ff.de transac.
ita notabiliter tenet Bar.in.d.l.fideiussor obligari.⁊ istā amplia
tionem ꝙ testator intelligatur solum ius pignoris legare quod
habet in re non autem actionem personalem nec debitum princi
pale:tenent Ang.Rapha.cuma.⁊ do.Alexan.hic:quāuis aliter
⁊ male ⁊ inaduertenter tenuerunt Pau.de castro ⁊ domi.Pet.
de bexutio hic:⁊ Pau.de cast.in.l.serui electione.§.fina.s.eo.q
credebant quod ius pignoris cum sit accessorium non possit sta
re sine debito principali ⁊ ꝙ non possit separari ab obligatione
principali ⁊ male per iura allegata:⁊ ita etiā ⁊ latius tenuit do.
Alexand.in prealleg.consilio.xlvij.tertij volu.incip.visis instru
mentis diuisionis.⁊ ibi dicit Dom.Alex.quod putat istam con
clusionem esse de iure veram ⁊ si inueniatur aliquando cōtrariū
voluisse non putat eum bene dixisse:nec eius dictū bona ratione
16 fundari. ¶ † Sexto amplia quando testator haberet rem cōmu-
nem cum alio tunc intelligitur solum partem suam legare.l.ser-
ui electione.§.fina.vbi dixi.s.eo.nisi adijceret terminum vniuer-
salem totum vel omne quia diceret lego totum fundum:tunc in-
telligeretur legare etiam partem socij:vt est text.reputatus sin-
gularis in.l.iulianus.in princi.ff.de lega.iij.vel nisi haberet rem
communem cum herede:tunc intelligeretur etiam partem here
dis legare.l.vnū ex familia.§.si rem.i.titu.j.⁊.l.cum filius.§.do-
17 minus.i.de lega.ij. ¶ † Septimo ⁊ vltimo amplia:etiam si illud
ius quod habebat testator erat finiturum eius morte vt vsufru-
ctus ⁊ sic non erat trāsitorium ad herredes adhuc illud intelligi
tur solum legasse.l.quod in rerum.§.j.vbi dixi.s.eo.⁊.l.vxor pa
trui.vbi dixi.C.de lega.⁊.l.sticho.ff.de vsufruc.lega.Barto.⁊ cō
muniter alij:⁊ propterea dicit Barto.in dictis locis se dixisse in
8 questione de facto† ꝙ cum aliquis haberet emphyteosim eccle-
sie que finiebatur in eius persona ⁊ talem rem legauerit videtur
solum legasse ius emphyteoticum ꝙ habebat quāuis finiturū
morte nec heres tenetur redimere rem aut soluere estimationem.
19 ¶ Limita septē notabilibus modis istam regulam.† Primo li
mita ẜm do.Alex.procedere quādo testator sciebat habere illud
ius in re quam legabat:secus si ignorabat aliquod ius in re lega
ta habere:tunc legando rem simpliciter videtur legare in totum
⁊ non respectu illius iuris qḋ habebat.l.seruum.§.j.cum ibi not.
20 per Bar.s.eo. ¶ † Secūdo limita quando testator habebat so-
lum ius possessionis:qꝛ tunc legando rem simpliciter non videṫ
legare ius qḋ habet in possessione cū aliud sit res aliud rei pos-
sessio.l.si duo.§.fi.ff.vti possi.vnde legando rē videtur legare re-
spectu dominij qḋ in consequentiam trahit ad se possessionem.l.
si quis vi.§.differentia ff.de acquir.pos.⁊.l.vnica.C.de alie.iudi.
mu.cau.fac.ẜm Bal.in.l.cum alienam.C.de lega.Ioan.de imo.
21 in.§.de euictione.in.iij.col.s.ea.l. ¶ † Tertio limita quando te-
stator habet dominium rei quam legat sed est pignorata:tūc non
intelligitur solum legare dominium quod habet:sed etiam gra
uare heredē ꝙ eā luat ⁊ reddimat ẜm distinctionē.l.si res obliga
ta.s.eo.⁊.l.predia.C.de fideicōmis.qꝛ ius hypothece licet non sit
ius dominij est tamen ius tale ꝙ auocat rem legatam in totum
ẜm Barto.in.d.§.de euictione.in vlti.col.⁊ dixi plenius in.d.l.si
22 res obligata. ¶ † Quarto limita quando testator habebat soluꝫ
ius seruitutis realis in fundo legato:tunc non intelligitur lega-
re illud ius seruitutis predialis ꝙ habet in fundo alieno:eo quia
talis seruitus non potest deberi ei qui non habet predium domi
nans.l.j.ff.cōia predio.qꝛ seruitus predialis est accidens insepa-
rabile a fundo dominante testatoris:⁊ ideo tunc videtur ipsam
rem legare:vt.l.meuius.§.fundum.ff.de leg.ij.ẜm Imo.Raph.
cuma.⁊.d.Alexā.hic:⁊ Pau.de ca.in.l.serui electione.§.fi.s.eo.
23 ¶ † Quinto limita qñ testator habebat nudam proprietateꝫ rei
legate:⁊ vsusfructus erat alienus:tunc testator legando simplici-
ter talem rem non videtur solum legare nudā proprietatem quā
habet:sed etiam ꝙ heres redimat vsumfructum ⁊ illum prestet
legatario:qꝛ al's ius vsusfructus deficiens auferret totum emolu
mentū legati:ita videtur probare tex.not.in.l.meuius.§.fundo.
ff.de lega.ij.ẜm intellectū Dy.Ray.⁊ Imol.ibi.⁊ Imo.in.c.pa-
storalis.de dona.intelligēdo ꝙ ibi fundus quo ad proprietatem
spectaret testatori:⁊ ita in specie per illum tex.limitat reg.§.no-
stri.d.Alex.in.l.serui electione.in.§.fi.in.iiij.colum.s.eo.sed con
trarium ⁊ melius tenet ipsemet.d.Alex.hic:sibi de directo cōtra
rius:eo qꝛ Bar.⁊ Bal.in.d.§.fundo reprobāt illum intellectum
per istum tex.cum simi.⁊ intelligunt illum.§.in fundo alieno le-
gato.⁊ istud est verius ẜm do.Alexā.hic:⁊ ita etiā tenet Rapha.
cuma.hic:⁊ ibi. ¶ Sexto limita istam regulam ꝓcedere in titulo
24 lucratiuo vt est titulus donationis vel legati:† secus est in vendi
tione ⁊ in alio cōtractu oneroso:vbi non fit restrictio ad ius con-
cedentis:nisi emptor de hoc sciētiam haberet:vel nisi pretij qua
litas aliud suaderet.l.si quis domū.§.hinc subiungi.ff.loca.⁊.l.si
in verb.nesciēti a cōtrario sensu.C.de cō.re.alie.iuncta gloss.in.l.
semper in stipulationibus.ff.de regu.iur.⁊ ita intelligitur tex.in
l.qui tabernas.ff.de cōtrahē.emp.de quo glo.hic opponit ⁊ sol-
uit quem tex.etiā ita intelligit Bal.in.l.in testamēto.C.ad.l.fal.
⁊ in rubri.C.de cōtrahē.emp.in.vj.q.ita concludunt Bal.Ang.
Imo.Rapha.⁊ alij cū multis cōcor.hic traditis per do.Alex.⁊
ita etiā tenet do.Alex.in ꝯsi.xcv.quinti volu.qḋ incipit:diligen-
ter consideratis.in vlti.col.⁊ vide etiā glo.in.l.si qs emptionis ti
25 tulo.in glo.fi.in v̄bo sit.⁊ ibi Bal.C.de prescri.xxx.an. ¶ † Septi
mo ⁊ vltimo limita quādo legans vel donans intendebat legare
ipsam rem vel ius qḋ in ipsa re haberet:secus quādo habens ius
in re intendebat legare vel donare ipsam rem totaliter ⁊ nō solū
ius ꝙ habet in re:tūc non valet donatio etiam respectu sui iuris.
argu.l.is qui putat.ff.de acquirē.heredi.⁊.l.nec ignorans.C.de
dona.ita limitat.d.Abb.in.c.qḋ autem.circa fi.de iurepatro.de
26 quo nec do.Alexan.nec alij faciunt mentionem. ¶ † Extra glos

qu:rit an

querit bar. an fund⁹ emphyteotic⁹ possit legari vel donari alteri sine cõsensu dñi. iste tex. videt probare ꝙ sic: prout etiã dixi. s. in tex. in. iij. no. ꝛ statim dicetur. Ad idem Bar. ꝛ doct. allegant tex. in. l. in cõuentionibus. ff. de verb. signi. sed ille tex. videt se fundare qꝛ legatarius censetur quasi heres: vt ibi. ꝛ. l. id tẽpus. §. i. ff. de vsuca. ꝛ ideo qꝛ municipes concesserunt fundum vectigalem vel emphyteoticũ vt etiã transiret ad heredes recipiẽtis venit etiã legatarius attenta magis mente contrahentiũ ꝙ verbis: ita formaliter vult ibi tex. ibi ergo ideo potuit legare ꝛ legatarius admittitur qꝛ ɔcessio erat facta vt etiã trãsiret ad heredes: ꝛ in hoc fundatur ille tex. ergo in emphyteosi simpliciter concessa non videret ille tex. facere: nisi Bar. cõsideravit ꝙ cõcessiones emphy-
27 teotice cõiter recipiant pro se ꝛ heredibus. ¶ † In isto articulo Barto. facit tres principales conclusiones quas de per se expediã. Prima cõclusio est ꝙ emphyteota privati nõ potest legare aut rem emphyteoticã donare sine consensu directi dñi sicut nec põt vendere: iste est latus ꝛ disputabilis articulus quẽ plene examinaui in. l. fi. C. de iure emphy. nunc strictius ꝛ subtilius ꝛ fundamentalius procedam. Idem vbiꝗ tenet Barto. s. in. l. i. §. pe. ff. de superfi. ꝛ in. l. si patroni. ad finẽ prin. ff. ad trebel. ꝛ in. d. l. in conuentionibus. ꝛ ibi dicit Bar. quod istam opinionem semper tenuit: ꝛ idem Bart. in. d. l. fi. C. de iure emphy. ꝛ ibi dicit se putare ꝙ ista opinio sit vera ꝛ verissima. Idem ibi tenent Pe. Cy. in additio. Ray. de forli. Guil. de cu. Alberi. de rosa. Ang. ꝛ Sali. ꝛ dicit ibi Ange. magnũ verbũ ꝙ istud obseruat cõsuetudo: istã tenet do. Pe. de beructio hic: eam etiam tenet. d. Alex. de quo ad miror in cõsi. ix. secundi volu. quod incipit: visis dicto themate. in. v. col. mouetur Barto. per tria. primo per gl. in. l. i. C. de fun. patrimo. lib. xi. sed illa glos. ſm Joan. de imo. ꝛ Raph. cu. hic: si bene ponderetur hoc non dicit qꝛ illa glossa. in donatione non facit differentiam inter emphyteotã priuati ꝛ reipublice sed bene facit differentiam in venditione: ꝛ sic nõ probat illud ad quod allegatur per Bar. sed recolende memorie do. Jac. putens dicit ꝙ dicant Jmo. ꝛ Rapha. quicqd velint illa glo. optime facit pro Bar. nam tex. in. d. l. j. C. de fun. patri. lib. xi. dicit ꝙ emphyteota fisci potest donare saluo iure fisci. glo. querit quid in venditione. ꝛ dicit idẽ postea subdit secus in emphyteota priuati: ergo vult illa glo. relata ad illũ tex. ꝙ emphyteota priuati nõ possit nec vẽdere nec etiam donare: ergo bene allegatur per Bar. Sed tu caue ꝙ glos. ibi non simpliciter dicit: secus in emphyteota priuati, sed exprimit secus in emphyteota priuati qui non potest vendere. ita ibi in glo. sed an possit donare glo. non dicit: vnde ego etiã teneo ꝙ illa glo. non faciat contra. ¶ Secundo mouetur Bar. ꝑ tex. in. d. l. fi. C. de iure emphy. vbi non solum vẽditio sed omnis alienatio ꝓhibetur emphyteote ibi non liceret vendere vel trãsferre sed de intellectu illius tex. statim. j. dicam. ¶ Tertio ꝛ istud est potissimum fundamentum Bar. si emphyteota priuati posset donare vel legare alteri sine cõsensu domini esset magnum preiudicium domino qui habebat primum emphyteotam obligatum actione personali ad pensionẽ ad quã non teneretur nouus
28 emphyteota qui nihil ꝓmisit: † ꝛ obligatio personalis nõ sequitur fundum nec singularem successorem. l. i. §. si heres precepto. ff. ad trebel. ꝛ. l. fideicõ. §. tractatum. ff. de iudi. ꝛ. l. fi. §. fi. ff. de contraben. emptio. que ratio preiudicij ita habet locum in legato ꝛ donatione sicut ꝛ in vẽditione: ꝛ per hoc apparet nõ obstare istã legem ꝛ similes: qꝛ loquunt in emphyteota reipublice i quo cessat istud preiudiciũ: qꝛ ad quascũꝗ manus vadat res eoipso qõ est possessor tenetur ad vectigal. ꝛ sic ad pensionẽ. l. fi. C. sine cen. vel reli. ꝛ. l. imperatores. ff. de publica. ¶ Sed aduerte ad vtrãꝗ partem istius fundamẽti potest responderi: ꝛ primo ad illud: qõ dicit Barto. de republica de cuius emphyteota loquit iste text. Rapha. cu. subtiliter reprehendit ꝛ cũ eo trãsit do. Pe. de beru- co qꝛ bene verum est ꝙ emphyteota principis vel fisci bene tenetur actione in rem scripta que cõcomitat rem ad quascũꝗ manus vadat: vt quilibet possessor rei teneatur soluere pensionem: ita loquuntur iura allegata per Bar. s. l. fina. C. sine cen. vel reliq. ꝛ. d. l. iperatores. sed iste tex. loquit in fundo municipij. Sed municipes imo ꝛ alie ciuitates excepta romana loco priuatorũ habentur: vt est tex. in. l. eum qui vectigal. ff. de verb. signi. sed defendendo fundamentũ Bar. dic ꝙ ille tex. procedit stricte capiẽdo:
29 al's † etiam cetere ciuitates ꝛ municipia ꝛ ville veniunt appellatione reipublice: vt est glo. in. l. fi. ꝛ ibi Bar. ꝛ alij. C. de sacrosan. eccle. ꝛ propterea tenet bar. in. d. l. fi. ꝙ priuilegium illius. l. fi. habeat locũ in qualibet ciuitate ꝛ municipio ꝛ villa qõ est bene notabile: ꝛ sequunt Sali. ꝛ Pau. de ca. ibi: cũ alijs cõcordan. quas ibi dedi: propterea. d. l. fi. C. sine cen. vel reli. ꝛ. d. l. iperatores. fundãt se in iure publico: sed municipes habẽt etiam rempublicam. tex. est i. l. sed ꝛ hi q. §. i. ff. de publi. ꝛ vecti. ꝛ. l. l. sed ꝛ si imaginẽ. §. i. ff. de fur. ꝛ in. l. cũ q. C. de fun. reipu. li. x. ꝛ per illã. l. sed ꝛ hi qui. §. j. satis declaratur q. d. l. imperatores. etiã procedat in republi

ca municipij ꝛ cuiuslibet ciuitatis. ¶ Ad secundam partem fundamenti Bart. ꝙ esset damnosum dño qui nõ haberet actionem personalem cõtra nouũ emphiteotã si canonẽ nõ solueret: respõdent imo. ꝛ. d. Alex. ꝙ dñs põt rem vẽdicare si canonem aut pensionem non solueret: sed ista solutio mihi nõ satisfacit: qꝛ imo modo grauaret dñs si haberet agere rei vendicatione cum difficilis sit probatio dominij: vt habet in. l. rem que nobis. ff. de acquirẽ. possess. ꝛ. l. cũ res. C. de pba. ¶ Secũdo modo respõdet Rapha. cu. ꝙ nisi soluerct pensio per nouũ emphiteotam ꝙ res incidit in cõmissum per. l. fin. C. de iure emphi. sed certe etiã hoc posset esse preiudiciale domino si mallet habere censuz seu pensionẽ ꝙ rem. Unde tertio ꝛ melius ꝛ fundamẽtalius rñde ſm. d. Cardi. ꝛ Jo.
30 de imo. in. d. c. potuit. ꝙ istud non est preiudiciale domino: † qꝛ emphyteota nõ põt suũ singularẽ successorem inducere in possessionem: sed oportet ꝙ dñs cum inducat: vnde dominus poterit recusare eum inducere in possessionẽ nisi sit idoneus ꝛ promittat soluere pẽsionẽ domino: vt dicit tex. in. l. fi. in versi. necessitatem. C. de iure emphy. ibi: ꝛ idoneus ad soluendũ emphyteoticũ cano
31 nẽ. ꝛ ita etiã ad vltimũ respõdet. d. Alex. ¶ † Et pro ista opinióe vltra scribentes adduco aliud fundamentũ. nam si emphyteota posset donare vel legare alteri sine consensu domini cogeret dñs mutare nomẽ debitoris sed sic est ꝙ dñs nõ cogit mutare debitorem ꝛ aliũ recipere etiã idoneiorẽ: vt est tex. notabilis in. l. si mãdato meo. §. i. ff. mãdati. ibi: aut si nolit creditor mutare. Bald. in pulchra qõne in. l. si pater. ꝛ ibi Moder. C. de colla. ¶ Tenendo istam partẽ non obstat potissimũ fundamentũ tenentium contrarium ꝙ si emphyteota volẽs legare vel donare alteri debet primo requirere dñm: an vellet sibi legari ꝓculdubio ipse acceptaret ꝛ sic. d. l. fi. que vult dñm pri⁹ requiri ꝛ expectari eius responsum per duos menses non videtur adaptabilis ad istum casum donationis vel legati qꝛ dico ꝙ opinio Barto. non est ita supine intelligenda: sed debet intelligi ꝙ emphyteota qui vult alij legare vel donare debet primo notificare domino ꝛ cũ requirere nõ dico an velit ꝙ sibi donet sed an velit hoc. s. cum sit donaturus vel legaturus alij an ipse dñs velit soluere estimationem ipsius rei: ꝛ ita preferri alijs: ꝛ hoc modo. d. l. fi. erit adaptabilis ad istuz casum donationis vel legati. ¶ Cõtrariã opin. tenet glo. ordi. d. l. fi. in vb. vẽdere. ꝛ ibi Odof. ꝛ Old. ꝛ Bal. ꝛ glos. ꝛ cõiter Cano. in d. c. potuit. in glo. iij. ꝛ ibi dicit. d. Cardi. flor. ꝙ ista opi. est cõis ꝛ vera. Idẽ tenẽt Jac. de arena. Bal. ꝛ in Jmo. ꝛ ceteri oẽs hic: ꝛ dicũt Bal. ꝛ Jmo. hic: ꝙ ita cõiter tenet ꝛ eam etiã dicit esse cõez Bal. in. l. vsufructu. ff. solu. mat. ꝛ tenet etiã Bar. sibi contrarius in. d. l. i. C. de fun. patri. lib. xi. cum concor. doctor hic allegatis per do. Alex. ꝛ vltra cum idem tenẽt do. Abb. vbi late examinat hunc articulum in consi. lxxv. qõ incipit: duo principalia circa predicta sunt examinanda. in. ij. col. vsꝗ ad fi. d. Alex. in consil. cx. primi volu. qõ incipit: super eo qõ querit. in vlti. col. ꝛ in ɔsi. clxxxviij. secundi volu. quod incipit: viso ꝛ mature discusso processu. in. v. col. ad fi. cum concor. per eum allega. ꝛ in cõsil. xvij. v. volu. quod incipit: ponderatis his que in themate narrantur. in pe. col. vbi etiam dicit ꝙ ista est cõmunis opinio: precipuum fundamentum istius partis est qꝛ venditio de qua loquitur. d. l. fi. fit ꝓpter pretiũ in quo non interest emphyteote a quo illud habeat l. nũmis. ff. de in lit. iur. Ideo equum est ꝙ dñs volens tantũdem
32 soluere alijs preferat: vt ibi: † sed legata ꝛ donationes fiunt propter benemerita. l. nec adiecit. ff. pro socio. Item propter affectionem ſm glo. in. l. qui filiabus. s. eo. Sed merita ꝛ affectio nõ eque cadunt erga dominum sicut erga illum cui emphiteota vult legare vel donare. Ego vt dixi late examinaui istum articulũ vltra omnes per quatuor chartas in. d. l. fi. ꝛ retuli omniũ hincinde auctoritates ꝛ rationes. vltimo reduxi ad concordiam ibi videas. Nunc autem paucis conclude ꝙ emphyteota volens legare aut donare ius suum alteri non tenetur denuntiare dño an sibi velit donari vel legari nec eius responsum super hoc expectare per duos menses: sed absꝗ tali denũtiatione potest alteri legare vel donare: quia ad istum casuz non possunt adaptari verba. d. l. fi. dum loquuntur de tali denuntiatione ibi ꝛ quantum pretium re vera recipere potest. Quantum autem ad inductionem in possessionez ꝙ debeat denuntiari dño qõ recognoscat legatarium vel donatariũ in emphyteotã ꝛ eũ inducat in possessionẽ si est idoneus ꝛ habilis ad soluẽduz ꝛ sibi promittat soluere canonẽ emphyteoticuz ꝛ tunc etiã verba. d. l. fi. conueniunt donatario ꝛ legatario ibi vendere vel transferre. † nam verbũ transferre est generale cõprehẽ
33 dens etiã legatũ ꝛ donationẽ similiter quantum ad quinquagesimã soluendã dño pro receptionne noui emphyteote ꝛ noue inuestiture. Istud etiã adaptatur legato vel donationi sicut venditioni: ꝛ patet ex tex. ibi: pretij vel estimationis. nam duz dixit pretij refertur ad venditonem. l. fi. C. de predi. curia. lib. x. ꝛ dũ dicit estimationis refertur ad alios actus in quibus non interuenit pretium vt in legato vel donatione rei emphyteotice: ꝛ sic conclude

qd.d.l.fi.in vno nõ habet locũ in legato nec in donatione.s.q de beat denuntiari dño:an velit pro eo pretio habere q ab alijs inuenitur cum expectatione duoꝝ mensiũ sed in alijs omnibus sic cum ⁊ verba ⁊ ratio cõueniant:⁊ ita etiã cõcludunt do.Car.Pe. de ancha.⁊ Joã.de imo.in.d.c.potuit.Jmo.⁊.d.Alexã.hic: idẽ in effectu tenent Are.in cõsi.xli.incip.diligenter ⁊ mature pensata cõsultatione.do.Alex.in consi.pe.tertij.volu.qd incipit:visis
34 narratis in themate.¶ †Secunda conclusio Bar.est q quicqd fit in emphyteota priuati:tamen emphyteota ecclesie nõ pōt donare vel legare sine cõsensu ecclesie ⁊ putat q nõ sit dubium per text.in.l.ij.que incipit:vniuersas ibi vendire vel vllo alio pacto alienate.C.de rei domi.vel tẽplo.⁊ ibi dicit Bar.q nullus alius tangit:⁊ illum tex.reputat singularẽ Bar.in.l.penul.§.j.in fi.ff. de superfi.⁊ dicit Ange.in.l.cũ hi.C.ficui.ff.de transac.qd Bar. semper faciebat de illo tex.magnũ testum:prout ipse dicit se pluries ab eo in voce audiuisse:⁊ ille tex.est canonizatus in decretis xvj.q.iij.⁊ in.c.vniuersas.⁊ istam opinionem vbiq tenet Bar.s. hic:⁊ in.d.l.in conuentionibus.ff.de verb.signi.⁊ in.l.si patroni in prin.ff.ad tre.⁊ in.d.l.j.§.pe.ff de superfi.idem tenet Ang.in l.sicut.§.si debitor.ff.quib.mo.pig.vel hypo.sol.⁊ in.d.l. vniuersas d.Alex.ĩ consi.ix.ij.volu.inci.visis dicto themate.in.v.col. cõtrariã opinionẽ tenent Bal.Jmo.⁊ indifferenter omnes alij: ⁊ dicit Pau.de ca.q Bal.in hoc mordaciter reprehẽdit bart. ⁊ quod audiuit ab eo q istam questionẽ habuit de facto ⁊ q ipse erat aduocatus pro vna parte ⁊ alius pro alia:⁊ lʒ Pau.de cas. non alleget istud refert ipsemet Bal.in auť.quas actiones.in.v. col.C.de sacrosan.eccle.vbi dicit q habuit istam qõnem de facto vna cum dño Bar.⁊ istud cõtra Bar.vbi tenet Bal.ĩ locis hic allegatis:per.d.Alex.⁊ ista est cõis opi.cõtra bar.ſm.d.Alexã. sibi contrarium in consi.xvij.v.volu.incip.põderatis his.in vlt. col.eam etiam tenet do.Abb.in consi.lxxv.quod incipit:duo pncipalia circa predicta sunt examinanda.in pe.⁊ vlt.col.⁊ ita tene qr.d.l.ij.allegata per Barto.nihil facit qr loquitur quãdo alienabat tanq̃ suam propriam ⁊ nõ ecclesie suppresso noĩe emphyteote ⁊ sic in fraudem ecclesie vt prestaret causam prescribẽdi cõtra ecclesiam ⁊ hoc nullo modo potest fieri:vt ibi:secus si alienaret tanq̃ emphyteota ecclesie:tunc nunq̃ prescriberetur qr recognosceretur ecclesia:vt.l.male agitur.C.de prescri.xxx.ann.⁊ ita vbiq respondet Bal.ita etiam respondet Ange.in.l.cum hi.§. si cui.ff.de trãsac.⁊ q iste sit verus intellectus illius.l.ij.⁊ Bart. in eo errauerit patet euidenter:qr loquitur non solum in emphyteota ecclesie:sed etiam in emphyteota reipublice qui potest indubitanter donare ⁊ alienare sine consensu reipublice:vt est text. hic:⁊ in.l.j.C.de fun.reip.lib.xi.⁊ sic donatio vel alienatio valuisset si ius suum alienasset:sed cum ibi decidať contrariũ apparet q alienabat tanq̃ rem suã propriã ⁊ non tanq̃ emphyteota reipublice vel ecclesie.Corroboratur forti ratione:nam qua ratiõe potest emphyteota reipublice alienare sine consensu directi domini:qr hoc nõ est preiudiciale reipublice eum possit quẽcunq̃ possessorẽ ad soluẽdum canonẽ cõuenire:prout hic ⁊ vbiq tenet Bart.eadẽ ratione debet posse emphyteota ecclesie donare sine
35 cõsensu ecclesie cũ† etiã ecclesia habeat obligatã rem emphyteoticam pro canone soluendo vt ad quẽcunq̃ possessorem transeat possit cõtra eũ hypothecaria agere:vt est tex.nota.in.§.sine aũt. ĩ auť.de nõ alie.col.ij.quẽ tex.ad hoc reputat valde notabilẽ bal. in auť.si quas ruinas.i.iij.col.C.de sacrosan.eccle.⁊.d.Alex.hic: qui in hoc reprehendit ⁊ bene.d.Anto.⁊ Jmo.in.d.c.potuit.de locato.qui dicebant hoc non reperiri iure cautum non recordati de tex.in.d.§.scire autem.⁊ sic per fundamẽtũ ipsiusmet Bart.
36 eius opinio confunditur.†Jtem cum ciuitas ⁊ ecclesia equiparentur.l.fi.C.de sacrosan.eccle.sicut emphyteota ciuitatis potest alienare sine consensu reipublice:vt hic:ita emphyteota ecclesie ⁊ sic concludo q etiam in conclusione precedenti vera esset opi. Bar.⁊ sequacium cõtra cõmunẽ q emphyteota nõ posset donare vel legare sine consensu directi dñi:tñ emphyteota ecclesie potest:et sic concludo totũ contrariũ eius qd Barto.q quicquid sit in emphyteota priuati an possit donare sine consensu domini: tñ in emphyteota ecclesie hoc est sine dubitatione q non pōt ſm eum qr dico q imo totum est econtra q quicquid sit in emphyteota priuati qd tñ emphyteota ecclesie sine dubio potest dona-
37 re ⁊ legare sine ɔsensu ecclesie.¶ †Nec pdictis obstat:q emphyteosis ecclesie non potest transire in extraneam personam: vt.§. emphy.in aũt.de non alie.col.ij.de quo tamẽ quia est magnũ dubium:vide per glo.⁊ doc.in.l.etiam.in prin.ff.solu.matrimo.⁊ in Jo.de imo.in cõmento.d.c.potuit.in.x.⁊.xi.col.responde verum esse per viam successionis:tamen emphyteota viuens potest donare vel legare etiam extraneo sine consensu ecclesie per predicta qr hoc nullibi reperitur prohibitũ:quis eo mortuo non trãret
38 ad extraneos heredes ſm Jmo.⁊ do.Alex.hic.¶ †Tertia conclusio Bar.est sub dubio tamen forte:q si plures conduxerunt simul emphyteosim etiã ab ecclesia:possunt quandocunq̃ inter se quocunq̃ titulo alienare irrequisito consensu domini: qr quilibet est obligatus ad pensionem:⁊ ideo talis alienatio non preiudicat ecclesie nec priuato.idem per eandem rationem sine dubio forte tenet bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.in.x.q.ff.de ver. oblig.⁊ in.l.⁊ ideo.ff.de cõdi.fur.⁊ in.l.cũ hi.§.si vni.ff.de trãsac. ⁊ in.l.j.per illum tex.C.de imponen.lucra.descri.lib.x.⁊ in consi. lviij.quod incipit:ex themate predicto tria dubia oriũtur in secundo dubio:quãuis idem Barto.indecisum relinquat in.l pater.§.quindecim.ff.de lega.iij.idem per eandem rationem tenet Calde.in consi.x.posito in titulo de locato.quod incipit:si ecclesia in emphyteosim concedit:idem simpliciter tenet Joã.and.in addi.Specu.in tit.de loca.§.nunc aliqua.in versi.lxxij.circa pn. idem ⁊ fortius tenet Salice.in.l.ea lege.C.de condi.ob tur.cau. in antepenul.colũ.in versic.quero circa idem plures fratres.vbi
9 ampliat istam decisionem Bar.† q etiam si plures fratres acceperunt in emphyteosim pro se ⁊ filijs:⁊ promiserunt nõ alienare irrequisito domino sub pena:q non obstante promissione vnus alteri poterit alienare:⁊ tenet alienatio:nec alienãs incidit in penam:qr sunt eiusdem conditionis ⁊ ex eadem causa pariter obligati domino:per tex.in.l.j.§.j.ibi.nã cũ persõne ɔditio.C.de imponen.lucra.descri.lib.x.Sed aduerte qr ratio in qua se fundat Bar.hic:⁊ in predictis locis non est bona:imo facit contra eum: qr quilibet ex istis emphyteotis bene est obligatus actione personali domino pro parte sua conducta:non autem pro partibus aliorum pro quibus promisit:⁊ consequenter pro alia parte quã
40 postea acquisiuit† eodem modo si essent plures heredes qui successissent vni emphyteote:cum obligatiões ipso iure diuidãtur inter eos pro portionibus hereditarijs.l.pro herediarijs.⁊ toto titu.C.de heredi.actio.⁊.l.j.C.si cer.peta.vnus non est obligatus pro portione alterius ad soluendum canonem:ideo videtur q nõ possint inter seipsos alienare sine consensu domini.Jtem si emphyteote possent inter se alienare sine consensu domini fieret
41 preiudicium domino † qr ipse offerens iustũ pretium debet cuicunq̃ preferri.d.l.fi.C.de iure emphy.⁊.d.c.potuit.⁊ ita etiã cõtra Bar.tenet.d.Alexã.hic:qui dicit q passus est pulcher ⁊ dubius sed male declaratus.Jdem tenent glos.Guil.de cu.⁊ Albe. de ros.in.d.l.cum hi.§.si vni.per illũ tex.gl.⁊ Bal.in.l. dudum. C.de contrahen.emp.⁊ in.l.voluntas.C.de fideicõmis.Tamen in practica magne sunt autoritates Barto.Sali.Calde.⁊ Jo.and. tenentium contrarium quos.s.retuli.

1 ¶ Exceptio facta de re que non reperitur nihil valet.
Exceptio obscura non releuat.
Exceptio generalis idem.
2 Reseruatio non reperiens reseruabile nihil operatur.
Reseruatio nihil iuris tribuit de nouo illi in quem dirigitur.
3 Vinee appellatione non venit fundus qui vites non habet.
4 Effectus dispositionis testatoris confert post eius mortem.
5 Vendens fundum fructibus plenum saluo iure coloni:⁊ colonus nullus reperiatur:sed ipse vendens fuit colonus qui manibus proprijs laborauit fundum:an debeat habere partẽ coloni.⁊ nu me.8.vbi limitat.
6 Fructus pendentes q veniant in venditione.
7 Rusticus si vendit fundum saluo iure coloni:intelligiť de omnibus alijs preter ipsum vendentem.

1 Si quis legauerit. † Exceptio facta de re q̃ nõ reperitur nihil importat.hoc dicit ſm Bartol. et alios simile de exceptione obscura.l.titie textores.in princi. vbi dixi.s.eo.Similiter exceptio generalis nil releuat ſm Bar. in.l.j.in.ij.col.ff.de excep.⁊ est gloss.not.in.c.pastoralis.in verbo
2 protestate.de excep.vel sic:ſm Ang.† reseruatio nõ reperiẽs reseruabile nihil operatur.h.d.quod est vtile pro reseruationibus que fiunt in sententijs ⁊ alijs concessionibus.l.ait pretor.§.j.ff.de re iudica.⁊.l.terminato.C.de fruct.⁊ lit.expen. ⁊ per gloss. in.l. idem labeo.ff.famil.hercis.d.Alexã.in.l.iuder.in penul.co.ff.de re iudi.Jtem reseruatio nihil iuris tribuit de nouo illi in quem dirigitur:si prius nõ habebat:ſm Ang.in.l.omnes.per illũ tex. C.de prescrip.xxx.an.⁊ in.l.fi.in prin.per illum tex.C.de tempo. appel.quod tenet Bal.in.l.fina.C.de legi.tuto.¶ Nota primo
3 ex tex.ibi:exceptis vineis.† q appellatione vinee non cõprehenditur fundus qui vites nõ habet:sed stat sub nomine fundi:q est verũ ante ius quesitum in vinea:⁊ sic quantum ad ius non radicatum in solo anteq̃ remoueãtur vites:sed post ius acquisitum in vineis:licet postea vites deficiant vel extirpẽtur:tamen remanet ius in solo:vt est tex.nota.in.l.certo generi.in prin.ff.de serui. rusti.predio.ſm Ange.⁊ Paul.de cast.hic quãuis aliter ibi dicat Bartol.nel secũdo dic:quod appellatione vinee venit solum seu fundus si eo tempore in qd confertur dispositio est ibi vinea: ita loquitu

ita loquitur tex.in.d.l.certo generi.in prin.vbi seruitus quesita vinee ibi existentie censetur quesita solo τ remanet ipsi solo extirpata postea vinea vt ibi:secus si non est ibi vinea:ita loquit̃ tex. hic.ꝭm.d.Alex.hic:τ i effectu voluit etiā Bar.hic.Item intellige istum tex.qñ tēpore cōditi testamēti erāt vinee in ipso fundo: prout dicit gloss.vnde heres volebat retinere fundū in quo erat vinea que fuit exceptuata a testatore cū vinea consistat in solo et vitibus:ergo tam solum ꝙ vites videbant̃ cadere in exceptione d.l.certo generi.in prin.Sed contrariū decidit in isto tex.q̃ testa
a tor viuens tales vineas[a] extirpauit,† vnde cum effectus disposi
4 tionis testatoris conferatur post eius mortem.l.cum hic status. §.ait pratio.ff.de dona.inter vi.τ.vxo.τ.c.cum marthe.de celeb. miss.illo tempore mortis testatoris nulle vinee extabāt:ergo exceptio,que nō reperitur nihil importat:τ hoc est ꝙ dicit iste tex. ibi exceptis vineis que tēpore mortis ei⁹ erūt:secus si vinea supfuisset illo tempore in quo dispositio differebat̃.d.l.certo generi in glo.nihil est.¶ Inducitur iste tex.ꝭm Jaco.de are.Barto.τ
5 alios ad q̄onem † de eo qui vēdidit fundū fructibus plenū saluo iure coloni qui habeat medietatem fructuū si nullus reperiat̃ colonus:sed ipsemet venditor suis manibus laborauerit fundum vtrum possit detrahere partem que consueuit dari colono:puta dimidiam:τ determinat Jaco.de arena ꝙ non:q̃ exceptio fuit facta ꝑpter colonum τ nullus reperitur colonus:ergo nihil operatur perinde ac si facta non esset:vt hoc tex.sed si exceptio facta
6 non esset † venirent[b] in vēditione fructus pendentes.l.iulianus.
b §.si fructibus.ff.de actio.emp.q̃ sunt pars fundi vēditi.l.fruct⁹ pendentes.ff.de rei ven.dixi in.l.cū filio.in fi.s̄.eo.Item excipiēdo ius coloni non potest intelligi de ipso dño:q̃ dñs nō potuit esse colonus sui proprij fundi lʒ eum coluerit vt dñs rei sue.pro hoc etiā Bar.allegat quinq̄ iura τ dum allegat.l.fi.ff.de cōtrahen.emp.melius facit.l.pacta cōuenta.§.fi.in eo.tit.item allegat l.si mercedem.§.fi.ff.de act.emp.vbi si in venditione exceptuata sit generaliter habitatio omnibus in ea habitantibus nō intelligitur de habitatione ipsius vendentis:τ ideo no.ibi Bart.esse
7 casum † ꝙ si rusticus vendidit tibi fundum saluo iure coloni seu laboratoris intelligitur de omnibus alijs preter ipsum venden
8 tem qui coluit:vt ibi limitat Bart.hic:† qñ inter partes constabat nullum alium esse colonum nisi ipsum vēditorē:tunc intelligitur ꝙ ipse venditor habeat ius coloni per.l.si quis duas.§.si in venditione.circa fi.al's īcipit.l.si in venditione.ff.cōia predi. facit.l.fundus qui locatus.ff.de fun.instru.Bald.vero intelligit decisionem Jaco.de are.qñ venditor dixit saluo iure coloni referendo se ad ius:tunc cū nullus sit colonus nullū est ius coloni ꝙ possit dici esse saluū:secus si dixisset salua parte coloni τ sic retulisset se ad factum ꝙ in re propria cadit:quā differentiā reprobāt Jmo.τ Ange.de perusiis hic:sed ipse Jmol.distinguit ꝙ aut in reseruatione excipiens se retulit ad ius alicuius persone etiā indeterminate τ tunc si illi persone illud ius nō debeat̃ reseruatio nihil operat̃.l.minor.§.fi.τ ibi glo.ff.de euic.secus qñ simpliciter reseruatur ius non respectu persone d.§.si in venditione.breuiter tene distinctionē Bar.que cōiter tenet̃:τ adde q̄d idē simpliciter tenet Ange.reputans not.dignum in.d.l.si in vēditione.ff. cōia predio.Idē tenet.d.Alex.in con.xxviij.primi volu.q̄d incipit:visis τ accurate pōderatis.in.iij.col.τ sequenti.ꝙ errore est duplicatum in consi.xxxi.secundi volu.

1 ¶ Jussus facere vt quis habeat centū tenet̃ ei dare:nec liberatur dando fideiussorem.
2 Obligatus facere in plus tenetur ꝙ obligatus curare.
Verbum curare est latius ꝙ verbum facere.
3 Frater si in suo testamento iussit heredem suum facere vt omnia legata τ relicta in testamento fratris sui mandarentur executioni an heres teneatur soluere:tenet contra Ange.
4 Testator in dubio cēset̃ minus grauasse heredē ꝙ sit possibile.

1 **Si heres.** † Jussus facere vt qs habeat centū tenetur ei dare.h.d.τ sic non liberaretur dando fideiussorem vel expromissorē:sicut etiam quando promisit dare.tunc tenetur p̄cisse ad dandum.l.vbi autem nō apparet.§.fina.ff.de verb.oblig.τ.§.sic itaq̄.instit.de act.secus si promisit curare vt habeat q̃ tunc liberaretur dando reum locupletem:ita loquitur tex.in.l.fi.§.fi.ff.si cer.pe.τ in.l.illa stipulatio.§.cum qui.ff.de ver.obli.licet glo.hic
2 aliter respondeat:† τ sic in plus tenetur qui obligatur facere ꝙ qui obligatur curare:nam primū importat factū immediatum soluendi:vt hic.secūdum autem denotat factū mediatū promittendi ꝭm Pe.τ Bal.hic:τ sic significatio verbi curare est latior ꝙ verbi facere:ideo in instrumentis hodie tabelliones apponūt vtrūq̄.s.promisit se facturum τ curaturum ꝭm Bar.hic.¶ Itē per istum tex.dicit egregie Ange.hic se de facto consuluisse in ci
3 uitate Florentie † frater in testamento suo iussit heredem suum facere vt omnia legata τ relicta in testamento fratris sui mandarentur executioni τ soluerentur:dicit se consuluisse quod per illa videbatur heres iussus soluere: non autem sibi solum videbatur sibi iniūcta quedam cura τ solicitudo:vt per heredes fratris debet fieri solutio predictorum:τ refert ita fuisse iudicatum de facto:dicens ex hoc fuisse lucratum decē florenos aureos:τ reputat tenendum menti.¶ Miror ꝙ nullus scribētium nec hic nec alibi faciat mentionem de ista solenni decisione Angel.Ego teneo contrarium τ credo male consultum per Angel.τ male iudicatum:eo q̃ iste tex.in quo solo fundatur Angel.nihil facit:eo q̃ hic soluere vel facere ꝙ quis habeat centum:vel aliam rē:non pertinebat ad alium ꝙ ad heredem grauatū.Ideo testator man a
dando heredi ꝙ faciat quod habeā centuʒ:videt̃ mandare ꝙ soluat mihi ista centum:prout formaliter dicit Bald.ad istum tex. quem nemo allegat in.c.abbatē.in.iij.notab.de rescrip.secus qñ prouisio pertinebat ad alium:tūc testator nō intelligitur iussisse nec dedisse potestatē heredi ꝓuidendi:sed bene cōpellendi illum alium.l.fi.§.fi.ff.si cer.pe.ita ibi expresse dicit Bal.de quo nullus mentionem facit:sed in questione Angel.soluere legata relicta in testamēto fratris pertinebat ad alium.s.heredem ipsius fratris. Ideo secūdo heredi grauato in scdo testamento videt̃ solum iniuncta cura solicitandi heredes primi fratris vt ipsi soluāt:τ ista
4 est veritas.ad idem facit regula:† q̃ testator in dubio censet̃ minus grauasse heredem ꝙ sit possibile.l.vnū ex familia.§.si rem. ff.de lega.ij.ergo secundus testator cēsetur grauasse heredē:vt solicitaret alios heredes primi fratris vt soluerent:nō autē ꝙ ipse teneatur soluere:τ ita consulerem τ iudicarem.

1 ¶ Vicis legari potest:sicut ciuitatibus.
Vniuersitas vici ita est approbata sicut vniuersitas ciuitatis.
2 Vniuersitas burgi vnius aut ville dicitur approbata.
Priuilegium indultum ciuitati in quatuor casibus habet locuʒ in villis τ castris.
3 Villa τ castrum ꝙ equiparentur minori:τ ratione lesionis q̄d restituantur in integrum.
4 Ciuitas honoratur dignitatibus quibus nec vicus nec villa.
Dignitas episcopalis in cōi vsu facit ciuitatē.τ nu.5.
Ciuitas ꝙ sit que muris est cincta τ veterum autoritate ciuitas nuncupata est.τ nu.6.
5 Episcopalis dignitas fuit creata post aduentum Christi tempore apostolorum in concilio publico.
Episcopus ad esse ciuitatis non requiritur.τ nu.4.
6 Episcopi non debent in modicis ciuitatibus constitui.
7 Castrum ꝙ distinguatur a villa τ oppido.
Castrum dicitur quasi casa alta τ fortis: τ non debet esse nimis spatiosum.
8 Villa proprie est vnitas quarundam domorum.
9 Oppidum quid sit τ vnde dicatur:τ dicitur ab ope.

1 **Vicis.** † Vicis pōt legari sicut τ ciuitatibus.h.d.¶ No. primo: ꝙ vniuersitas vici ita est approbata sicut vniuersitas ciuitatis:alias non posset ei relinqui.l.collegium.C. de here.insti.no.in.l.j.C.de sacrosan.eccle.Jmo vniuersitas vni⁹ burgi dicit approbata sicut vniuersitas vici aut ville.l.penul.C. de fun.reipu.lib.x.bar.hic:in fi.τ alij.Et sic correlarie not.ex isto tex.ꝙ vici τ ciuitates equiparantur quo ad capacitatem relicto
2 rum:vt hic.† Similiter priuilegium indultū ciuitati in quatuor b
casibus per.l.fin.C.de sacrosan.eccle.habet locum etiam in villis τ castris ꝭm glos.τ Barto.ibi.τ sequuntur Sali.τ Pau.de cast. ibidem.τ ita etiam late tenet do.Alexan.in.l.finita.§.si de vectigalibus.in.ij.τ.iij.col.ff.de dam.infec.vbi dicit:ꝙ ista est magis cōmunis opi.quāuis glo.τ Bar.sibi contrarius ibi teneant contrarium:τ ibi sequitur Ludo.ita etiam tenet Rapha.Fulgo.in d.l.si.in.ij.colū.de quo etiam vide per Angel.de are.in.§.res fi
3 sci.instit.de vsucap.† Item sicut ciuitas equiparatur minori: si sit lesa restituatur in integrum sicut et minor.l.respublica.C.ex quib.cau.ma.ita quelibet villa τ quodlibet castrum ꝭm glos.ibi: in glo.j.in fi.Item ciuitates habent priuilegia: q̃ gubernantur per alios qui segnius negotia publica administrant:ista ratio etiam militat in vicis τ villis.¶ Gloss.in verbo vicis.diuiditur in duas partes.In prima ponit differētiaʒ inter vicū τ ciuitatē. In secunda ponit duplicem etymologiam:vnde dicatur vicus.
4 secunda ibi:sed q̃ vice ciuitatis.¶ † Circa primum:glo.dicit ꝙ ciuitas honoratur dignitatibus quibus nec vicus nec villa.τ hʒ Barto.in cōmuni vsu dignitas episcopalis facit ciuitatem.adde Bart.in.l.fi.in.ij.col.ff.de colle.illi.vbi dicit:ꝙ in vsu nostro non appellat̃ ciuitas nisi episcopatū habēs.sed Bald.in.l.ex hoc iure.in.vj.colū.ff.de iusti.τ iure.dicit:ꝙ in terris christianis illa dicitur proprie ciuitas que habet episcopalem sedem.vt notatur in c.prouincie.xcvj.dist.sed quia antiquitus erant ciuitates τ tamē non erant episcopi:ideo ꝭm eum ciuitas est q̄ muris cincta est τ veterum autoritate ciuitas nuncupata est.Itē adde ꝙ ad esse ciuitatis nō requirit̃ episcopus:q̃ potest esse ciuitas licet non ha

a ¶ Vineas: Adō ꝙ si testator legauerit talem fundū i quo postea plantate fuerunt vites et sic fruct⁹ est ꝑ ca i vineā talis vinea debet legatario tanq̄ augmentū superueniēs rei legate nec ꝑ talem mutationē extinguit legatū ꝑ ea q̄ habētur i.l.seruū filij.§.si pocula.s̄.eo.et ibi etiaʒ do. Jas.et q̄d si legata sit vinea et extirpate sint vites.vide ea q̄ habent̃ in l.si ex toto.i prin.s̄.eo.

b ¶ Venirēt: Dic istō esse veruʒ si emptor ignoraret esse colonū ibi ꝑut i dubio presumit ignorare.al's si sciret tūc vēditor intelligeret solū vendidisse eius ꝙ hʒ i fructib⁹ pēden.vt ꝑ d. Jaso.i.l. cū filio.in fi. ꝑ tū hic allegata.s̄.eo.

beat episcopū.c.j.de privil.ꝛ ibi.d.Abb.i primo notabi.ad hoc multum no.istum tex.ꝛ reputat semper tenendum menti:ꝛ patet nam anteꝗ̃ esset creata dignitas episcopalis iam erant ciuitates
5 constitute:† q: episcopatus fuit creatus post aduentū christi tpe apostolorum in concilio publico:vt probatur in.xcvj.distin.i.c. olim.ꝛ tamen ciuitates erant ante aduētum christi.l.ex hoc iure.ff.de iusti.ꝛ iure.ꝛ.xxj.dist.in.c.cleros.tamen ſm do.Abb.cōmu ni interpretatione Italicorū receptuꝫ est:vt ea dūtaxat reputet̃ ciuitas que episcopum habet:sed apud vltramontanos maxime Teutonicos hoc non recipitur ſm eum.vt dicit nota.Joā.and.in.d.c.si ciuitas.de sen.excō.in.vj.ꝛ vltra abbatem ꝙ ad esse ciui tatis,nō requiratur episcopus.adde tex.notabilē in.c.episcopi.
6 lxxx.distin.vbi est tex.† ꝙ episcopi non debent in modicis ciuita tibus cōstitui ne vilescat nomen episcopi.ꝛ text.in.c.audiuim⁹.ij.q.ij.Idē no.Bal.in.c.j.in.i.col.de offi.ordi.bar.i.l.i.i.j.col.de metropoli.berito.li.xi.C.ꝛ Barto.in extrauaganti qui sint rebel les.in verbo lombardie.Unde idem Barto.in.l.j.§.fine autē.ff.de ope.no.nuntia.dicit ꝙ ciuitas differt a villa q: ciuitas est que muris clauditur.l.ij.ff.de verbo.signifi.ꝛ.d.c.si ciuitas.ꝛ ita ante eum ꝙ ciuitas sit que muris cingitur dicit glo.in.c.j.in verbo ci uitatibus.de iureiuran.in.vi.facit tex.in.l.nam ꝙ liquide.§.si ita leget̃.ff.de penu lega.ibi:ꝛ quidem vrbes murotenus finiūtur.ꝛ text.in.l.j.C.ne rustic.ad vllum obse.deuo.li.xj.ibi ex rusticana plebe q̃ extra muros posita tamē i Frācia ꝛ apud Gallos ciuitas appellatur villa.ꝛ est tex.i.c.venerabili.in verbo cenomanēsi vil la.de cēsibus:ꝛ ibi.d.Abb.in.iij.notabili.dicit:ꝙ illud procedit ex vsu loquēdi quorūdam locorū:vt est apud Gallos.Item dn̄
7 Bar.subdit† ꝙ castrū distinguitur a villa ꝛ oppido:q: villa nō est muro nec vallibus circundata prout castrū:adde ꝙ castrum dicitur quasi casa alta ꝛ fortis munitum muris ꝛ non debet esse nimis spatiosum vt paucis indigeat ad custodiā.ita dicit domi. Abb.in.c.tue.in.ij.notabi.de cleri non resi.ꝛ dum Barto.dicit: ꝙ villa dicitur que non est vallibus circundata nō videtur bene
8 dicere† villa eñ est proprie vnitas quarūdam domorū sine mu ris quasi vallis vallata ſm domi.Abb.in.d.ca.venerabili.in.iij.notabili.ꝛ in dicto.c.tue.i.ij.notabili.Gemini.in.d.c.si ciuitas.
9 †Quid autem sit oppidum ꝛ vnde dicatur habes tex.in.l.pupil lus.§.oppidum.ff.de verbo.signifi.vbi dicit ꝙ oppidum dicit̃ ab ope cuius rei causa menia sunt constituta ꝛ dicitur terra mu rata que fert opem contra hostes.ꝛ ponit notabiliter Archid.in c.qualiter.xxiij.q.vlti.

1 ¶ Legata ab instituto relicta cēsentur tacite repetita a substi tuto vulgari nisi aliud ex coniecturis apparet.ꝛ vide nu.15.
2 Inconueniens nō est quod filius post patrem eligatur in impe ratorem.
Imperatores duo ꝙ simul esse possunt eodem tempore.
3 Imperator ꝙ vnus tantum esse debet de iure.
4 Lex que coniecturatur voluntatem testatoris ꝙ intelligatur nisi aliud de voluntate disponētis appareat.
Lex coniecturans voluntatem testatoris respicit semper inter pretationem restrictiuam.
Una presumptio tollit aliam.
Presumptio legis non est presumptio iuris ꝛ de iure.
5 Apparere euidenter dicitur illud qđ apparet ex legitimis con iecturis licet non fuit expressum.ꝛ limita vt in nu.14.
6 Manifestum dicitur illud qđ ex coniecturis apparet.ꝛ nu.11.
7 Patere dicitur illud qđ constat per presumptiones.
8 Presumptiones legum dicuntur liquidissime probationes.
Presumptio legis dicitur esse veritas.
9 Falsitas notarij potest probari per coniecturas.
10 Expressum ꝙ dicatur illud qđ continetur ex mente legis.
11 Usurarius manifestus ꝙ dicatur qui ex cōiecturis probatus est vsurarius.
12 Contractus vsurarius ꝙ probatur ex perspicuis iudicijs.
13 Probatio euidens ꝙ inducatur per coniecturas legitimas a iu re approbatas al's non.
Statutū requirens euidentes probationes ꝙ verificetur in pro bationibus resultantibus ex legum coniecturis.
14 Euidenter expressum ꝙ non dicatur illud qđ elicitur per conie cturas etiam ex verbis testatoris.
16 Judex an teneatur sequi a suo capite illam presumptionē quam presumit ex aliquibus coniecturis testatorem voluisse.
17 Portio coheredis deficiens ꝙ accrescat alteri coheredi cū one re legatorum ab eo relictorum.
18 Interpretando mentem testatoris sepenumero propter nimiam subtilitatem erratur.
19 Tria dicuntur multa:ꝛ etiam duo.ꝛ vide nu.21.
Multi ꝛ pauci dicuntur ſm subiectam materiam:ꝛ etiā iudicis arbitrio.nu.22.ꝛ.24.
20 Testis deponēs super publica voce ꝛ fama si in redditione cau se nominat duos ꝛ quod audiuit a multis alijs quod non con cludat.
22 Falsitas ꝙ non possit committi coram hominum multitudine.
23 Turbam duo vel tres non faciunt sed decem aut quindecim.
25 Statutum puniens euntem cum multitudine hominum quod non comprehendat expugnātem castrum cum quatuor homini nibus.
19 Expressum ꝙ faciat cessare tacitum item ꝛ presumptum.
20 Testator si instituit filium heredem vniuersalem ꝛ filiā in centū: ꝛ si fili⁹ decederet sine liberis substituit hospitale ꝛ ꝙ filia habe ret quinquaginta:an mortuo filio filia vltra centū habita a filio: habebit etiam ab hospitali quinquaginta.
21 Legatum factum ab instituto ꝙ non censetur repetitum a substi tuto qn̄ causa grauandi institutum est diuersa a substituto.
22 Substitutus in parte hereditatis non est verisimile ꝙ habeat simul substitutionem ꝛ legatum relictum ab instituto.
23 Testator si instituit filium heredem vniuersalem ꝛ vxori legauit vsumfructū ꝛ si fili⁹ decederet in pupillari etate substituit ei fra trem ipsius testatoris ꝛ dictam vxorē an mortuo impubere vxor habebit precipuum vsumfructum.
24 Legata relicta ab instituto ꝙ in dubio cessantibus coniecturis censeātur tacite repetita a substituto intellige substituto vulga ri.ꝛ nu.29.ꝛ vide nu.36.ꝛ vide late in nu.45.
25 Subrogatio ꝙ censeatur fieri cum omnibus qualitatibus ꝛ con ditionibus eius cui fit.ꝛ nu.50.
26 Jus coniunctionis ꝙ erat in persona instituti cū alio ꝙ trāseat ad eius substitutum vulgarem.
Substituto cōpetit ius accrescendi in parte alterius heredis re pudiantis ꝗuis ei non esset coniunctus.
27 Institutus secundo loco an dicatur substitutus.
29 Tex.in.l.querebatur.§.fi.ff.de testa.mili.quod loquat̃ i substitu tione que directa militaris appellatur.
Substitui maiori directo non potest post aditam hereditatem a pagano sed a milite sic.
30 Legata relicta a primo ꝙ censeantur repetita a secundo quando fit translatio de vno ad alium simpliciter ꝛ pure.
31 Legata nominatim relicta ab instituto quod non intelligantur repetita a substituto et intellige nomine proprio:vt ibi:ꝛ nume. 36.ꝛ.54.
32 Dictio nominatim refertur ad nomen proprium ꝛ ad nomen ap pellatiuum.
33 Testator si grauat onere legatorum oēs gradus istitutorum ꝛ substi tutorum:tūc legata a primo videtur repetere a secundo.
34 Testator si grauat plures heredes nominatim nomine proprio onere legatorum ꝛ portio vnius deficiat vadit ad alium per ius accrescendi cum onere legatorum.
35 Textus in.l.celsus.§.quod alicuius.ff.de leg.ij.quod hodie non procedat.
37 Negatiua veniens priuatiue nihil ponit.
38 Legatum alimentorū licet nominatim.s.nomine proprio sit reli ctum ab instituto:tamen censetur repetitum a substituto.
Legatum in piam causam relictum ab instituto censetur repeti tum a substituto.
39 Legata relicta ab herede veniente abintestato nō censentur repe tita a sequenti in gradu.ꝛ nu.55.
40 Succedens ab intestato ꝙ dicatur habere voluntatem defuncti quando talis succedens obtineret primum gradum.
41 Legatum relictum nominatim ab eo qui est in primo gradu nō debetur ab eo qui est in secundo gradu si ad eum hereditas deue nit ab intestato.
42 Legata relicta i codicillis nominatim a certa persona quod nō debeantur a succedentibus ab intestato qui sunt in secundo gradu.
43 Conditio apposita in institutione:an intelligatur repetita in substitutione.
44 Titulus si quis omis.causa testa.ꝫ.quando habeat locum in ter minis huius legis.
46 Legata relicta ab instituto ꝙ censeātur etiam relicta a substituto per fideicommissum.
47 Legata relicta ab instituto ꝙ censeantur repetita etiam a cohere de veniente per ius accrescendi.
48 Conditio dandi apposita in persona instituti:ꝙ censeatur repe tita in persona substituti.
49 Onus iniunctum instituto quod censeatur repetitum a substitu to:etiam si esset iniunctum cum aliqua qualitate que cessaret in persona substituti.
50 Substitutus censetur subrogatus loco instituti.
51 Regula huius text.quod procedat etiam in legatario a quo fuit relictum.
52 Conditio adiecta legato relicto ab instituto:ꝙ cēseatur repetita a substituto

a substituto.
55 Substitutus directo a milite per directã militarem non tenetur ad legata relicta ab instituto.
56 Legata relicta ab instituto an debeãtur a substituto qñ institutio ab initio pro non scripta habita fuit.
57 Legata relicta ab instituto an videant repetita a substituto pupillari: ꝙ non: et ibi ponit rationem.
58 Legata relicta ab instituto non censentur repetita a substituto in re particulari sed in vniuersali sic.
59 Legata relicta ab instituto minus dilecto non debentur a substituto magis dilecto.
60 Legata relicta ab instituto non debentur a substituto: qñ vnus et idem est institutus et substitutus.

Licet imperator. Ista est solennis et magistralis lex. et dicit Pan. de ca. in fi. in vltimis verbis ꝙ est pulcherrima et notabilis lex: et licet glossator simpliciter et sicco pede transiuerit in ista lege solũ allegãdo concordantias: tñ bar. et doc. eã bene cõmẽtauerũt ego intẽdo solenniter et vtiliter eã legere.
1 †Legata ab instituto relicta censentur tacite repetita a substituto vulgari nisi aliud ex cõiecturis appareat. h. d. ¶ Diuidit in quatuor partes. In prima ponit effectũ rescripti imperatoris. In scda illud limitat. In tertia limitationẽ per tria exempla declarat. In quarta cõcludit qñ rescriptũ procedat. Secũda ibi: tamẽ hoc ita. Tertia ibi: quid enim si aliã rem. Quarta et vltima est ibi: in obscura igitur voluntate. ¶ No. j. ex tex. ibi: cum patre
2 scripserit ſm Joan. de imo. Ange. de perilis †nõ esse absonum et incõueniens ꝙ filius post patrem promoueat ad imperiũ intelligi per viã electionis: qr in imperio nõ est successio iure hereditario. c. per venerabilẽ. de elec. et qui sunt illi ad quos spectet eligere imperatorẽ. est glo singu. in. c. ad apostolice. in fi. de re iudi. in. vi. Tamẽ ſm. d. Alexã. iste tex. nõ dicit ꝙ filius fuerit imperator post patrẽ: vt psupponit Jmo. sed ambo potuerũt esse imperatores: ideo ſm eum iste text. potest allegari ꝙ duo possunt esse simul imperatores eodẽ tempore: de quo remittit se ad notata p Jmo. in. l. fi. ad fi. ff. de here. insti. vbi ſm eum imo concludit ꝙ sic per illam legẽ ibi imperatoribus nostris cũ alijs similibus. Tu aduerte dum tex. dicit imperator noster dic. s. diuus Seuerus: vt est tex. in. l. si titio et meuio. §. iulianus. s. titu. j. et dũ dicit cũ patre dic. s. diuo. Antonino. vt est tex. in. l. non iustam. C. ad tre. et sic nõ fuerunt eodem tpe imperatores sed diuersis: licet posses dicere ꝙ Seuerus et Antoninus fuerũt simul imperatores. vt. l. imperatores Seue. et Anto. ff. de iure fisci. et. l. fi. ff. ad turpil. ibi: imperatores Antoninꝰ et Seuerus. Tamẽ ꝙ simul fuerint necessario nõ probant illi tex. Jtem Jo. de imo. in. d. l. fi. in. viij. col. ff. de here. insti. tenet totum cõtrarium eius qd eum refert tenere. d. Alex.
3 hic: †nam tenet ꝙ imo de iure vnus tñ debet esse imperator: vt est tex. diui Hieronymi. vij. q. j. c. in apibus. dictũ Phi in quinto ethicorũ: entia nolunt male disponi: princeps ergo vnus ouis licet quandoqꝫ fuerint duo: vt in iuribus preallega. et in. l. diui fratres. ff. de pe. et in. l. cũ proponebat. ff. de leg. ij. sed illud fuit de facto et non de iure ſm glo. not. in. d. c. in apibus. et Jmo. in. d. l. fi.
4 in. vij. col. ¶ No. ij. ex tex. ibi: si nõ fuerit euidens ſm Barto. †ꝙ omnis lex que coniecturatur voluntatẽ alterius debet intelligi nisi aliud de voluntate disponentis appareat euidenter. Jstud est notabile Bar. et sic habes ꝙ lex coniecturans voluntatẽ testatoris recipit semper interpretationem restrictiuã nisi ɔtrarium euidẽter appareat: et sic vbi lex statuit aliquid ex tacita voluntate testatoris vel cõtrahentiũ: inest semper tacita cõditio nisi alia presumptio sit in cõtrariũ: qr vna presumptio tollit aliã: vt hic. et. l. cum de indebito. in prin. ff. de pba. et. l. diuus. ff. de in integrũ resti. et. c. literas. et ibi ad hoc no. do. Abb. in. iiij. not. de presump. et sic apparet ꝙ presumptio legis non est presumptio iuris et de iure qr admittitur probatio in ɔtrariũ per aliã coniecturam: vt hic: sed quãdo est presumptio iuris et de iure ibi nõ admittit probatio in cõtrariũ: vt est glo. no. in. l. si. in prin. et ibi Bart. ff. quod met. cau. glo. in. c. is qui fidez. et ibi Cano. de sponsa. ¶ No. iij. ex
5 eodẽ tex. et ex eisdẽ verbis ſm Jaco. de are. Bar. et alios ꝙ †illud dicitur euidẽter apparere qd apparet ex legitimis coniecturis licet non fuerit expressum. nã iste tex. appellat euidentem voluntatem que per coniecturas probatur. facit. l. si quis locuples. in fi. ff. de manu. testa. ¶ Et qr iste tex. freqũẽter ad hoc allegatur: ideo intẽdo bene examinare regulam huius tex. ¶ Adde primo bonũ tex. in. l. quidã testamẽto. ff. de vulg. et pupil. ibi id qd appa-
a ret euidenter vbi dicit apparere [a] euidenter illud qd apparet ex cõiecturis licet nõ sit expressum: et ibi Are. ad hoc notat istum text. et ante Bal. et Rapha. cu. Ad idẽ bonus tex. in. c. ij. de cogna. spiri. in. vi. not. d. Abb. in. c. cum dilecti. in. j. nota. per illũ tex. de do-
6 na. ¶ †Secundo adde ꝙ illud dicitur manifestum quod ex coniecturis apparet. c. j. et ibi Abb. in. ij. notabili ad hoc notat de cẽ-
si. et. c. j. et ibi. d. Abb. in. ij. notabili. de cleri. nõ residen. Jtem probatio coniecturalis dicitur manifesta ſm Bart. in. l. si quis ex ar-
7 gentarijs. §. penul. ff. de eden. et dicam. s. ¶ †Tertio adde ꝙ illud dicitur patere qd constat per presumptiones ſm. d. Abb. in. c. ad
8 nostram. in vlti. nota. per illum text. de emp. et vẽdi. ¶ †Quarto adde ꝙ presumptiones legum dicunt liquidissime probationes vt est glo. notabilis in. l. si tutor petitus. C. de pericu. tuto. quam glo. dicit singularẽ et meliorẽ de iure Jo. de imo. in. l. quesitum. ff. de re iudi. et in. l. an tempus. in. §. j. et in. l. si ita quis heres institutus fuerit excepto fundo. ff. de here. institu. illam glo. etiã pro notabili allegat Bal. in rub. extra de presump. ad fi. bene facit tex. in l. j. in vbo liquido pbet. cũ glo. in vbo pbat. C. de testa. mili. quã ad hoc põderãt Ang. Lud. et Mod. ibi: facit. l. diuortio. §. si fundus. in verbo. palã fit. ff. solu. matrimo. imo fortius presumptio legis dicitur esse veritas: prout videtur tex. iuncta gloss. in. l. fi. §. fi. ad fi. ff. de pba. ibi: veritati locum superfore. quem text. audiui ad hoc allegari a quodam magno aduocato qui faciebat de illo tex. magnum festum et reputabat suũ peculiarem tex. tu videbis
9 an probet. ¶ †Quinto adde ꝙ falsitas notariũ potest pbari per coniecturas verisimiles agendo ciuiliter ſm Joan. de ana. in con-
10 sil. xlix. incip. dubiũ de quo queritur. ¶ †Sexto adde quod sicut illud dicitur esse euidens quod colligitur ex coniecturis: vt hic. et not. do. Abb. in. c. licet causam. in. xj. not. in fi. de proba. ita illud
b dicitur esse expressum [b] qd continetur ex mente legis et sic ex coniectura legis. ita no. Bar. in. l. pretor ait. in prin. per illum tex. ff. de oper. no. nun. cũ concor.. quas ibi dedi. Jtem illud dicit expressũ non solum qñ verbis exprimitur: sed etiã qñ euidentibus signis
11 colligitur. ita no. Bal. in. l. item qr. p glo. ibi. ff. de pac. ¶ †Septi-
c mo et vltimo adde ꝙ manifestum dicitur aliquid per cõiecturas [c] et indicia. l. cum proponebatur. ff. de lega. ij. in ver. manifestam voluntatẽ videri. et ibi Bal. ad hoc notat: et ex hoc colligit argumentum ꝙ ille dicatur vsurarius manifestus qui ex coniecturis probatus est vsurarius: licet cõtra eum non sit probatum per aliquam directam probationem: et ad hoc etiaz dicit facere. c. vltimum. de succes. ab intesta. et eum referunt et simpliciter sequuntur Raph. cu. et Ang. de perilis hic: licet non teneat altare paratum ad mutuandum vel non teneat telam ante ostium vt faciunt vsurarij Mediolani. ¶ Adde ꝙ contrarium tenet idem Bal. in. l. ciues. in. j. no. C. de appel. vbi per illum text. dicit patere ꝙ ille qui dicit aliquem esse vsurarium manifestum debet hoc probare per actus apertos et indubitatos et non per coniecturas: qr vbi coniectura ibi veritas non est per se nota: tamẽ pro precedenti opi. adde tex. in. c. cum in diocesi. in verbo si tamen argumentis. de vsuris. tamen ille tex. videt procedere concurrente etiã fama publica vltra argu. et indicia ſm do. Abb. ibi. Jtem adde tex. cum glos. in. c. ad nostrum. de emp. et vẽdi. per quam no. ibi do. Abb. ꝙ vsurarius conuincitur per solas presumptiones vigentes. Jdẽ tenet Bal.
12 in rubri. extra de offi. iudi. in. vj. col. vbi tenet †ꝙ contractus vsurarius probatur ex perspicuis indicijs sicut dolus ꝓpter occultas fraudes vsurariorũ: imo isto casu presumptiões preferuntur confessioni partis: licet als nulla sit maior pbatio quã per confessionem partis: ita pulchre not. Bal. in. l. j. per istum tex. C. de collusi. de tegen. vbi dicit esse argumentum contra feneratores qui faciunt fieri cõfessionem corã epo ꝙ instrumentum est de vero et puro capitali. nam ꝙ ista sit collusio facta in fraudem debet probari saltem per presumptionem canonum que in hoc preualet con-
13 fessioni partis ſm eum qd bene no. ¶ †Limita predictam regulam huius tex. ampliatã: vt. s. duobus notabilibus modis. Primo limita vt procedat quando sunt coniecture legitime a iure pbate: qr ille habentur pro vera probatione: alias per solas coniecturas non induceretur euidens probatio. iuxta. l. si tutor petitꝰ. C. de peri. tu. et in. l. absentem. ff. de penis. ſm Bal. Pau. de cast. Flor. et domi. Alex. hic: et Bal. in. l. ciues. in. j. nota. C. de appella. sic intellige illud quod vult Ang. hic duz tenet ꝙ notabile quod collegit ex tex. est vtile ad statutum requirens euidentes probationes quod verificetur in probationibus resultantibus ex legũ coniecturis: et sequuntur simpliciter Angel. de perilis et Floria.
14 hic: et prosequitur plenius Alexander hic. ¶ †Secundo notabiliter limita quod licet dicatur euidenter apparere illud quod apparet ex legitimis coniecturis: vt hic: tamen non dicitur euidenter expressum illud qd elicitur per coniecturas etiam ex verbis testatoris a quibus coniecture causantur: vt. l. si plures. in fi. ff. de vulga. et pupilla. ibi: nisi euidenter fuerit expressum. et ibi gl. not. et solus Aret. ad hoc notat et reputat perpetuo tenendum menti et plus non dicit. Tu vltra eum adde tex. in. c. ij. in verbo patenter expressum. de senten. excommunica. in. vj. per quem text. notant Canoniste presertim Gemini. quod illud nõ dicitur euidenter expressum qd ex coniecturis apparet: ita pulchre limita regu-
15 lam huius text. ¶ †Nota quarto ex isto textu quod licet ante rescriptum imperatoris: ratio naturalis in mentibus hominum

a ¶ Apparere. Adde. d. Jas. in. l. g si liabꝰ. §. sigs ita. in. ij. no. s. eo. et in. l. si pluribus. in vj. no. s. eo. vbi etiã dicit ꝙ dictio euidẽtissime in suplatiuo gradu plus importat ꝙ plena pbatio. et dicit et ibi ꝙ nõ semp importat notorium.

b ¶ Esse expssum. adde ꝙ etiã illud dr expssũ ꝙ cõtinet sub generalitate v̄bor vt p. d. Jasonẽ. in. l. j. in. xv. col. circa vlti. ꝑtem gl. i v̄. ɔfirmo. s. eo.

c ¶ Cõiecturas. Adde ñ. Jas. in. l. si pluribꝰ. in vj. no. s. eo. vbi et dicit ꝙ dictio manifestissimꝰ in suplatiuo gradu bene facit ꝙ cõiecture sufficient a ɔrio sensu: et ꝙ se eusvr in positiuo manifestꝰ vt ibi.

insinuaret q legata ab instituto intelligant repetita a substituto: qr quilibet homo rõnis capax diceret q si testator voluit grauare legatis heredem primo loco institutum quẽ magis dilexit multofortius est credendũ q voluerit grauare substitutũ quem minus dilexit. tex. est in. l. publius. §. fi. ff. de cõdi. r demõ. vbi tex. dicit etenim cõtra volũtatẽ testatoris videri vt amplius ad substitutos perueniat quã ad heredẽ institutũ peruenire potuisset. Itẽ si testator fuisset de hoc interrogatus verisimiliter de hoc respõdisset: ergo habetur pro disposito. l. titius. §. lucius. vbi dixi. ff. de libe. r posthu. r. l. fi. C. de postu. here. insti. glo. in. l. tale pactuz. §. fi. per illũ tex. ff. de pac. r tamen ante rescriptũ imperatorum non fuissemus ausi ita determinare: alias rescriptũ fuisset vanum r superuacuum: r sic videtur iste tex. mirabiliter probare secundum do. Pet.
16 de belu. q licet iudex presumat ex aliquibus cõiecturis testatorem aliquid voluisse: nõ tamen potesta suo capite illam presumptionem sequi: istud notabile videtur destruere materiã vltimarũ volũtatum. nam in vltimis voluntatibus presertim circa legata r fideicõmissa quocũq modo deprehendatur quid voluit testator: illud debemus sequi. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. r. l. cũ questio. in fi. C. de lega. facit. in conditionibus primũ locum obtinet voluntas testatoris: r in. l. cum auus. ff. de condi. r demon. ego consulendo soleo ad hoc allegare tex. egregiũ qui in cõmuni non allegatur in. l. quisquis. ff. de verb. signi. vbi dicit tex. labeo videtur verborum figuram sequi: proculus aũt mentem testãtis: sed non dubito quin labeonis snia vera nõ sit r sic stat difficultas huius tex. imo fortius etiam post emanatum istud rescriptũ imperatoris adhuc iulianus iurisconsultus maxime dubitauit extendere
17 rescriptum imperatoris ad coheredes: vtrũ portio vnius coheredis deficiens accrescat alteri coheredi cũ onere suorũ legatorum ab eo relictorũ quasi vnus coheres videatur tacite substitutus alteri. l. si titio r meuio. §. iulianus. ff. de lega. ij. sed potes dicere q qñ testator grauat expresse institutũ legatis r nõ substitutũ r sic omisit repetionẽ legatorũ a substituto casus videbatur q deberet haberi pro omisso: ex quo erat omissus a testatore in scriptura testamẽti: vnde rescriptum imperatoris prouidet supplendo ex coniecturata mente defuncti: post ergo rescriptum imperatorũ habuimus regu. indubitatam q legata ab instituto relicta videntur regulariter tacite a substituto repetita. l. cum pater. §. ab instituto. j. de leg. ij. r. l. vnica. §. in primo. r. §. pro scdo. C. de cadu. tol. cũ aliis cõcor. in glos. allegatis. r dicam latius. j. vt dicit alibi signanter Bal. in. l. precibus. in. vij. col. C. de impu. r aliis substi.
18 q in interpretanda voluntate testatoris sepenumero propter nimiam subtilitatem erramus: qr testantis animũ non videmus q signa in practica: vnde nimirum si ante rescriptum imperatoris hoc dubiũ reputabat. ¶ Nota quinto ex tex. ibi: q ex multis
19 colligitur iunctis sequentibus secundum Jaco. de are. Bar. r alios q tria dicuntur multa. nam tex. dicit q istud ex multis colligitur: r postea tantum tria subiungit exempla. facit tex. in. l. j. §. hoc rescriptum. ff. ad silleia. r ibi glo. dicit q etiam dno dicuntur multa per §. fina. instit. de iure perso. vbi etiã videtur tex. q duo sunt multa: licet glo. in verbo multa. aliter respondeat ad illum tex. Adde etiam tex. in. c. latores. de cleri. excom. mi. r glo. in. c. ad nostram. de rebus eccle. non alie. Alberi. de rosa. in prima parte statutorum. in. x. q. Alex. in. l. imperator. in. iij. col. in fi. ff. ad treb. sed Bald. in. l. hac consultissima. in fi. C. qui testa. fac. pos. dicit q multi dicuntur octo vel plures: per illum tex. cum multi r pauci dicuntur secundum subiectam materiam secundum Abba. in. d. c. latores. post glo. ibi. Adde tex. in. §. multis. insti. de liberti. ita etiam videtur concludere Albe. de ro. in prima parte statutorũ. in. x. q. r in dictionario suo in verbo multo. nam. xxij. milia personarum in vna prouincia dicuntur pauci r non multi. Similiter si diceretur christianissimus imperator noster mittit multos milites contra venetos esset derisorium q illa dictio multos verificaretur in duobus vel tribus: imo nec in milibus attenta exigentia rei r conditione persone. Item adde in practica illud qd notabiliter consuluit Bald. in consi. cccclvij. quinti voluminis quod incipit: ad euidentiã premittendum est quis dicatur vsurarius manifestus. in penul. col.
20 vbi tenet q testis deponẽs de publica fama interrogatus a quibus audiuit dici nominat duos r subdit q a multis aliis non cõcludit necessario famam: cum istud verbum multis: possit verifi
21 cari in duobus quod bene no. ¶ Item aduerte q licet tria vel duo dicantur multa: vt dixi non tamen dicuntur facere multitudinem per tex. in aut. de referendariis. colla. iij. vbi probat quod etiam octo non dicantur facere multitudinem secundum Ange. Imo. Rapha. cu. Ange. de perusiis r Flori. hic. Sed contrarium tenet Bal. in. l. hac consultissima. in fi. per illum tex. C. qui testa. facere pos. vbi not. q coram multitudine hominum falsitas cõmitti nõ potest: vt ibi in litera: r dicuntur multi octo vel plures: vt ibi pts. alibi tenet Albe. de rosa. q multitudo ac etiã multi dicuntur arbitrio iudicis secundum qualitatem negotii. Ita tenet Albe. de rosa. in

dictionario suo in verbo multitudinẽ. r in ver. multa. r sequitur d. Alex. hic. ¶ Tu autem pro Ange. r sequacibus adde bonum tex. in. l. preter. ij. §. j. in ver. turbã autem. ff. vi bo. rap. vbi tex. dicit turbam esse multitudinẽ hominum r q tres aut quatuor nõ faciunt turbã: sed decem aut quindecim homines. ¶ Item adde Bal. in. cum causam. el. j. in penul. col. de testi. vbi tenet per glo. ibi q multitudo dicatur arbitrio iudicis: r per hoc signanter infert q si statutum disponat q vadens cũ multitudine armatorũ puniatur pena capitis r quidã iuit ad expugnandũ castrũ cũ quatuor hominibus armatis qd nõ dicitur iuisse cum multitudine: qr inspecta rei qualitate sunt pauci: r ad hoc dicit singulariter no. illam glo. ¶ Item adde text. in. l. ij. in princi. versi. remittit. ibi r multitudo filiorum. ff. de excu. tuto. per quem tex. no. ibi Bal. q multitudo dicuntur tres vel quatuor vel quinq. r facit secundum eum ad questionem de eo qui accusatur q fecit insultum cũ multitudine armatorũ: sed credo q Bal. male dicat per tex. in. d. l. preter. ij. §. j. ff. vi bo. rap. r qr cõtrariũ de directo tenuit idem bal. in. d. c. cũ causam. bene fateor q attenta qualitate negotii dicitur multitudo filiorũ vbi sunt quatuor vel quinq filii respectu vnius r eiusdem patris r sic restrictiue secus qñ simpliciter dicitur de multitu
18 dine armatorũ. ¶ Nota. vi. ex ver. qd enim si aliã rem. q qñ legatario erat aliqd relictũ ab instituto r eidẽ qd diuersum relictũ a substituto: tunc est vehemẽs cõiectura q non intelligatur tacite repetitum a substituto illud legatũ qd erat legatuz ab instituto: ratio huius prime cõiecture tex. potest esse duplex. Prima qr nõ est verisimile testatorem voluisse grauare substitutum duplici onere legatorũ eidẽ legatario: r sic expresse r tacite. l. titia. §. q in vita. ff. de leg. ij. vnde secus videretur si a substituto fuissent relicta legata aliis legatariis: tũc legata relicta ab instituto viderentur repetita a substituto per istum text. a sensu cõtrario: r ita colligunt ex hoc tex. Dy. Rapha. cu. r Pau. de ca. hic: qd bene no. ad istũ tex.
19 ¶ Ego aliã scdam rõnem assigno: qr expressum facit cessare tacitũ. l. cũ ex filio. §. fi. vbi dixi. ff. de vulga. r pup. Item expressum facit cessare psumptũ. l. si ita. ff. de liber. r posthu. r. l. clemẽs patronus. ff. de here. insti. Bal. in. l. in multis. circa fi. ff. de statu ho. r in. l. fi. C. de dona. ante nup. Ex quo ergo testator expresse legauit a substituto cessat tacita repetitio legati relicti ab instituto. Item adde q per istũ tex. in v. quid enim decidit Spec. dubitabilẽ que
20 stionẽ in titu. de testa. §. j. in versi. itẽ ponc. vbi querit Spec. pone testator instituit filiũ heredem vniuersalem in omnibus bonis suis r filiam in cẽtũ: r si filius decederet sine liberis substituit hospitale r qd filia haberet quinquaginta mortuus est filius sine liberis post immixtionẽ hereditatis paterne filia petit quinquaginta hospitale vult in illis cõputare illa centum in quibus fuit instituta r que habuit. tenet Specu. q possit per istũ tex. in isto ver. quid enĩ. cũ testator vnã quãtitatẽ reliquerit a filio instituto r aliã ab hospitali substituto vulgari: ergo primũ nõ intelligitur repetitũ a scdo: tñ Jo. and. ibi: in additionibus tenet contrarium: eo qr in ista qõne duo fuerũt legata. Primũ purũ de centũ cuius dies cessit statim ab adita hereditate. l. legatum. r. l. cum pater. §. furdus. ff. de leg. ij. Secundũ conditionale cuius dies cedit filio sine liberis moriente: ergo vnum non cõputatur in reliquũ. Itẽ sunt duo legata relicta a diuersis personis. primũ a filio. secũdum ab hospitali substituto ipsi filio: ergo vnũ non tollitur per aliud. l. si pluribus. §. j. r. l. seruo alieno. §. si quis a primo. ff. d leg. ij. r sic non potest dici: q purũ sit translatum in conditionale per. l. cum centum. ff. de adi. leg. tñ Jo. and. nõ bene respõdet ad istũ tex. nã secundum eũ iste tex. nõ loquitur qñ testator reliquit aliam rem a substituto: sed in ista. q. aliam reliquit a filio r aliã a substituto: sz certe in isto ver. quid enĩ. ad quẽ nõ aduertit Jo. an. tex. pprie loquitur qñ testator aliã rem reliquit ab instituto r aliaz diuersam a substituto. Itẽ ratio quã. s. prime assignaui ad istũ ver. q testator in dubio non videtur voluisse grauare substitutũ duplici onere legatorum respectu eiusdem legatarii militat etiã in qõne presenti: tamen si bene cõsideras qõnem Spe. nõ sumus in terminis huius legis: qr non sunt duo legata: vt dicit Jo. an. imo prima fuit institutio filie de centum. secunda fuit vel substitutio in certa re r sic in quin
21 quaginta aut fuit legatum de quinquaginta. ¶ Nota. septimo ex tex. ibi: vel quid si certa fuit causa. q si alia est causa grauandi institutũ q substitutũ: tunc nõ intelligitur repetitũ legatum factũ ab instituto. Ratio qr cessante causa dispositionis cessat ipsa dispositio. l. adire. §. quis. ff. de iure pa. r. l. qd dictũ. ff. de pac. r. c. cũ cessante. de appel. Et potest ista secũda cõiectura tex. exemplificari tribus modis. Primo si ab instituto egente administratore: qr forte erat pupillus vel prodigus fuit relictum alicui causa administrationis suscipiende: puta legata fuerunt titio decẽ singulis annis: vt administret negotia instituti. l. nesennius. ff. de excusa. tuto. r sic ob remunerationem laboris. l. scio. in prin. ff. de annu. leg. Nam non intelligitur repetitũ legatũ a substituto qui erat maior r prudens r non indigebat administratore. Secũdo

⁊ notabilius exemplificat Oldr. laudē. ⁊ Ray. de forli. ⁊ sequū-
tur Bar. ⁊ alij hic: qñ testor ab instituto legasset rem que in totū
esset ipsius heredis instituti: tūc ipsum grauamen non intelligit
repetitū ab ipso substituto: eo qꝛ ipse substitutus haberet necesse
redimere illam rem: qđ non habet facere institutus: qꝛ est sua: ⁊
faciliores sunt testatores ad legandū rem propriā vel heredis
quā ad grauandū vt redimat res aliena. l. vnū ex familia. §. si rē
ff. de lega. ij. ¶ Tertio pōt exemplificari ſm Dy. Ray. Salic. ⁊
Rapha. cu. qñ testator ab instituto reliquit aliqđ factum eius p-
sone coherēs sub pena: puta testo grauauit heredē institutū sciē-
tem bñ scribere: vt scriberet talē librum tali ecclesie: tunc substi-
22 tutus qui nescit scribere non vr̄ grauatus. ¶ † Nota octauo ex
tex. ibi: vel quid si substituit: ꝙ non est verisimile substitutum in
parte hereditatis habere simul ⁊ substitutionem ⁊ legatum reli
ctum ab instituto. Ratio quia vna ⁊ eadē substitutio nō dꝫ cēse-
ri diuerso iure. l. iam hoc iure. in pnc. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ l. q̄uis.
⁊ l. hereditatem. C. de impube. ⁊ alijs substitu. ⁊ ideo ex quo duo
sunt substituti simpliciter: testator voluit eos equaliter venire ad
successionem. Ideo lex facit ex hoc coniecturā: qđ etiā noluerit
repetere legatū factū a substituto. ¶ Et per istum tex. fuit deter
minata egregia questio de facto contingens in ciuitate Bono-
23 nie ſm Dy. ⁊ alios. † Pone testator instituit filiū suū impube-
rem heredē vniuersalē ⁊ vxori legauit vsumfructū: ⁊ si filius im
pubes decederet in pupillari etate substituit ei fratrē ipsius te-
statoris ⁊ dictā vxorē: mortuo īpubere ambo substituti veniunt
ad hereditatē qlibet pro dimidia: sꝫ vxor vult etiā habere preci
puum vsumfructū tanq̄ repetitū a substituto: fuit determinatū
ꝙ non possit p istū tex. ⁊ p. l. latius. j. ti. j. ⁊ dicit Sali. istud eē no
tandum: qꝛ directo alia die sibi contigit de facto. Simlr̄ Pau.
de cast. hic ad fi. dicit ꝙ vidit istā questionē de facto. Istā deci-
sionem limitat Bar. inferius esse vacuā: qñ dicta vxor succede-
ret ex tacita vulgari cōprehēsa in expressa pupillari: ⁊ sic legatū
vsusfructus nō cepit deberi a pupillo: secus si pupillus adiuit
vel se īmiscuit hereditati paterne: ⁊ sic iam incepit deberi vsusfru
ctus vxori: qꝛ tunc tale legatū vsusfructus pro parte debebitur
vxori ex persona pupilli ex cuius persona initium habuit. l. ex
ratione. §. qđ vulgo. ff. ad. l. fal. ⁊ sic illud ante partē vxor dedu-
cet. l. j. C. de bo. auto. iudi. pos. sꝫ p alia parte pro qua vxor succe
dit confundat legatū vsusfructus: qꝛ iungitur cū ppietate: ⁊ se
quuntur Ang. ⁊ alij Mod. hic. ⁊ Bal. in. l. nō iustam. C. ad treb.
⁊ vide circa hoc subtiliter Raph. cu. hic. i. iij. col. ¶ Nota nono
⁊ vltimo ex fi. tex. ibi in obscura igit. effectū ⁊ conclusionē rescri-
24 pti imperatoris: ⁊ sic regulā: ꝙ † in dubio cessantibus cōiectu-
ris legata relicta ab instituto censent tacite repetita a substituto:
ratio huius regule pōt esse triplex. Prima vt dixi. s. quia testa
tor censet magis dilexisse heredē institutū primo loco quā sub-
stitutū: vt est tex. notabilis in. d. l. publius. §. i. ff. de cōdi. ⁊ demō.
si ergo grauauit legatis heredē primo loco institutū quē magis
dilexit: quanto magis censet voluisse grauare substitutū quē se-
cundo loco substituit ⁊ sic minus dilexit. ¶ Scđa ratio est: qꝛ sub-
stitutus censet esse subrogatus in locū instituti: ergo sapit natu-
25 ram eius in cuius locū subrogat: quia † subrogatio cēsetur fieri
cū omnibus qualitatibus ⁊ conditionibus eius cui fit. l. si eum.
§. qui iniuriarū. ff. si quis cautio. ⁊ l. j. §. hec actio. ⁊ ibi Bar. ff. si
quis testa. liber. esse iussus fue. ideo nimirū si substitutus vulga-
ris tenet ad legata que erāt ab instituto relicta. ¶ Tertia rō est: qꝛ
eo ipso ꝙ quis substituit heredi cēsetur substitutus in oībus ⁊ p
omnia: vt. l. coheredi. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ l. iulianus. ff.
26 de heredi. insti. † Hinc est: ꝙ ius coniunctionis qđ erat in perso-
na instituti cū alio transit ad eius substitutū vulgarē: vt est text.
valde signandus in. l. cum ex filio. §. fi. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ ibi gl.
fi. ⁊ doc. ad hoc notant. ⁊ Bal. reputat no. dignum. ⁊ Raph. cu.
reputat illum tex. singularem in iure: ⁊ ideo substituto competit
ius accrescendi in parte alterius heredis repudiātis quāuis ei
non esset coniunctus neq̄ re nec verbis: ex quo ille cui fuit substi
tutus erat coniunctus: quia vt dixi ius cōiunctionis ⁊ sic ius ac-
crescendi transit ad substitutū. ¶ Contra istam regulam ⁊ sic cō
tra istum text. format Barto. quatuor oppositiones: quia in gl.
nihil est. Adde circa primam oppo. de. l. querebatur. §. fin. ff. de
testa. mili. Inquantum Bar. sequitur solu. gl. ibi: ꝙ ibi non fuit
substitutus: sed scđo loco institutus: vt ibi patet in tex. ſm eū. Et
ita etiā dicit Bal. hic. Ita etiā ⁊ plenius respondet gl. in. l. cētu-
rio. ff. de testa. mili. Et sic vult Barto. ſm glo. ꝙ secundo institu-
tus nō dicatur substitutus: qđ nō videt prima fronte posse pce
27 dere: quia † substitutio in hereditate dicitur esse secunda institu-
tio. l. in ratione. §. qđ vulgo. ⁊. §. si filio. ff. ad legem fal. ⁊ ita diffi
nit gl. in rub. ff. de vul. ⁊ pupil. nisi diceres ꝙ omnis substitutio
bene est secunda institutio: sed non omnis institutio dicit substi
tutio: quia est dare secūdā institutionē que nō est substitutio nec
habet effectum substitutionis: vt ibi cum gl. pone clarius istam
so. ꝙ ibi erant ambo in eodem gradu institutionis: sed subdiuer
to tpe: quia miles ibi instituit vnū heredē ad certuꝫ tp̄s puta ad
x. annos: ⁊ elapsis. x. ānis īstituit aliū heredem: ⁊ sic est ibi alia
institutio: ideo legata relicta ab vno instituto nō debent ab alio
Et sic ille gl. ⁊ Bar. tenēt: ꝙ ibi secundo institutus non dicatur
substitutus: Sed in contrariū ꝙ imo sit substitut⁹ est tex in. l. mi
les ita heredem. in prin. ibi nemine substituto. ff. de testa. mili. et
si diceres subtiliter qđ cū ibi non sit cōditionalis institutio ergo
non pōt dici substitutio: quia substitutio est cōditionalis institu
tio. d. l. in ratione. §. si filio. ⁊. §. qđ vulgo. dic ꝙ ibi scđo loco īsti-
tutus posset mori ante primū: ⁊ sic anteq̄ ptereāt illi. x. āni. hoc
aūt est incertū. l. j. ff. de cōdi. ⁊ demon. ergo facit cōditionē. l. dies
incertus. ff. de cōdi. ⁊ demon. Nisi dicas ꝙ ibi loquit qñ est dies
omnino incertus. s. an ⁊ qñ: sed tp̄s mortis licet sit incertū qñ: tñ
est certū ꝙ omnino veniet. d. l. j. ff. de condi. ⁊ demon. ¶ Respō-
28 de melius ad † cōtrariū de. l. querebat. §. fi. ex mente Raph. co.
hic ⁊ ibi: sed ego clarius ⁊ melius dicā: ꝙ imo ille tex. loquitur in
substitutione que appellat directa militaris. Nā postq̄ qs fuit
heres non pōt maiori directo substitui. l. post aditā. C. de impu
berum ⁊ alijs substi. Nisi a milite priuilegio militis ⁊ appellat
directa militaris vt ibi ⁊. d. l. miles ita heredē. in prin. ⁊ in. l. in-
fraudē. §. miles. ff. de testa. mi. ⁊ l. centurio. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ l. i
testamēto. in fi. C. de testa. mi. ⁊ l. precibus. ad fi. C. de impu. ⁊ alijs
29 substi. vnde rñdet ad contrariū in forma: regulā istius. l. cū simi.
que hꝫ ꝙ legata relicta ab instituto intelligant repetita a susti-
tuto pcedere in substituto vulgari: eo quia substitutio vulgaris
sit sub conditione: si primus heres nō erit. l. j. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊
l. cuꝫ proponas. ff. de here. insti. vnde si primus nō est heres: suc
cedit secundus in totū in eius locū. ideo teneret ad legata ab in-
stituto relicta: sꝫ in. d. l. q̄rebat. §. fi. ibi primus fuit heres vsq̄ ad
certum tp̄s: ⁊ post illud tp̄s instituit alium: iste secundus nō suc
cedit in defectum primi: quia primus fuit heres: sed trāsfertur de
primo ad scđm: ideo secundus nō tenet ad legata relicta a prio.
¶ Secundo confirmat alia euidenti ratione: nā ideo legata reli
cta a primo instituto censent repetita a substituto: eo quia testa-
tor magis predilexit primo loco institutū. si ergo eū grauauit le
gatis: quāto magis voluit esse grauatum illis legatis scđo loco
institutum: quē minus dilexit vt dixi. s. in vltimo notabili in pri
ma ratione sed in. d. l. querebat. §. fi. est totum econtra: quia ibi
plus dilexit substitutū quā primo loco institutū. pꝫ quia primū
instituit solum ad tempus: scđm autem instituit simpliciter. ⁊ sic
in perpetuū: ergo eū magis dilexit. ergo a cessante ratione regu
le tex. nostri: ibi. legata relicta ab instituto non intelliguntur re-
petita ab eius substituto magis dilecto: ⁊ ista est fundamētalis
30 ratio ad illum tex. ¶ Et si dicis † qđ qñ sit translatio de vno ad
alium: prout ibi fit: tūc legata relicta a primo censent repetita a
scđo vt est tex. in. l. caio. in princi. ⁊ ibi Bar. notat ⁊ in. l. legatum
sub conditione. ff. de adi. lega. rñdetur illud esse verū: qñ transla
tio fit pure ⁊ simpliciter vt ibi. secus qñ fit post tempus. d. l. quere
batur. §. fi. ⁊ ita habes bene expeditam primā oppositionē Bar.
31 ¶ Circa scđam oppositionē cōcludit. Bar. † qđ qñ legata sunt re
licta nominatim ab instituto: nō intelliguntur repetita a substi
tuto: ⁊ quod ista est alia quarta cōiectura: quod testator noluit le
gata a substituto repeti. ⁊ sic regula hui⁹ tex. procedit qñ lega-
ta sunt relicta ab instituto noīe appellatiuo: secus si nominatim.
l. si plures. in vltima charta. ff. de lega. iij. ⁊ l. j. §. id qđ ex substitu
tione. ff. ad. l. falci. ⁊ l. celsus. §. quod alicuius. ⁊. §. fin. ff. de lega. ij.
32 ¶ Et intelligitur hoc nominatim † idest expresso proprio nomi
ne heredis: puta a titio herede lego tali: tunc non videtur repe
tita legata a substituto: secus si dixisset ab herede meo instituto
nominando eū noīe appellatiuo ⁊ nō noīe proprio: licet alias di
ctio nominatim referatur etiam ad nomē appellatiuum. l. nomi
natim. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ l. nominatim. ff. de le. iij. ⁊ l. nomi
natim. ff. de libe. ⁊ postbu. ⁊ l. turpia. §. fi. ⁊ ibi Bar. j. e. ¶ Ratio
huius fallentie est: quia quando testator relinquit ab herede ex
presso nomine proprio ipsius heredis tunc non videt iniungere
onus legatorū hereditati sed persone. l. quoties. cum. l. sequēti.
ff. ad trebel. ideo tunc non censentur repetita. a substituto: secus
qñ heres grauat sub nomine appellatiuo vt hic: licet. Rapha.
co. hic dicit ꝙ non videt rationē differentie in hoc. ¶ Similiter
Pau. de cast. dicit ꝙ non comprehendit bonā differentiā: an ex
primatur nomē propriū an appellatiuum. tu autem aduerte ꝙ
iste secundus casus est multū implicitus. ⁊ male declaratus ⁊ le
ges in eo varie loquunt. Ideo pro intelligētia quatenus est ad
33 propositū cōsidera tres casus. Aliqñ testator grauat onere le-
gatorum omnes gradus tam institutorꝫ quā substitutorꝫ vt quia
generaliter dicit quisquis mihi heres erit talis legata persoluat
vel indiffinite dicit heres meus det: ⁊ tunc a quolibet gradu di-
cunt esse expresse legata relicta: nec tunc tractandū est de aliqua
tacita repetitione ex cōiecturata mēte testatoris: cū hic sit expssa.

iste est casus in.d.l.si plures.i.primo responso.ff.de lega.ij.Et
in.l.que conditio.et ibi Bar.ff.de cõdi.et demon.et in.l.quidã refe
runt.§.qđ si duo.ff.de iure codi.et in.l.j.§.id qđ ex substitutione.
in fi.ff.ad.l.fal.habetur in.l.j.§.sciendum.de lega.ij.Et isto ca
su cũ legata sint expresse relicta a quocũqȝ gradu :expressum fa
cit cessare tacitum.vt dixi.s.in sexto notabili.et iste primus casus
de plano pcedit.Aliqñ et scđo testator in primo gradu instituto
rum plures instituit heredes:et ab eis noĩatim legata reliquit ex
pressis pprijs nominibus eorũ puta lucius titius et caius seius
34 heredes mei publio Meuio.x.dare damnas sunto.†tũc si por
tio vnius coheredis deficiat vadit ad aliũ per ius accrescendi et
cum onere soluendi legata:vt est tex.in.l.ciuitatibus.§.lucius.et
ibi Bar.j.co.et in.l.si duobus.§.j.et ibi gl.et Bar.s.e.et i.l.quidã
referũt.§.quod si duo.ff.de iure codi.et i.l.si titio et meuio.§.iu
lianus.j.tit.j.Et tñ coheres veniens pius accrescendi dicit taci
te substitutus.d.l.si titio et meuio.§.iulianus.glo.i.l.apud iulia
num.§.idem iul.ff.ad treb.et sic licet legata fuerint relicta nomi
natim expressis proprijs nominibus heredũ transeunt ad cohe
redem:eo qr omnes erant nominatim grauati:et sic tunc gradus
videt esse grauatus et non psona:et plures simul grauati habet
loco vnius.l.vnica.§.is ita.in versi.hec ita tam varie.C.de cadu.
tol.sed in ꝯtrariũ vr fortiter facere text.in.l.celsus.§.qđ alicuius.
et.§.si.j.de lega.ij.vbi si sint plures heredes et ab vno nominatim
sit legatum relictum:alius coheres cui eius portio accrescit nõ
tenetur ad tale legatũ.Ad illũ tex respõdet Pau.de ca.qđ loq
tur quando noĩatim grauatus non erat in rerum natura tẽpore
grauaminis:et sic qñ onus legati non habuit originem in perso
na nominatim grauata iuxta.d.l.quidam referunt.§.qđ si duo.i
fin.et istum intellectum tradit ibi Dyn.et multi sequunt:et dicit
Pau.de ca.sibi placere.Sed quia manifeste diuinat eũ nõ teneo
35 vnde glosse† vbiqȝ tenẽt:quod.d.§.quod alicuius.hodie non p
cedit per.d.§.iulianus.ita vtrobiqȝ tenet glo.et glo.in.l.que con
ditio.ff.de condi.et demon.et gl.in.d.l.non iustam.C.ad trebel.et
sic ille.§.quod alicuius.hodie est correctus.per.d.§.iulianus.et
seqt Rapha.co.hic dicens quod ista est veritas:licet magna su
per hoc sit dubitatio ẽm cum:sed istud nihil est cũ vitãda sit le
gum correctio.l.precipimus.in fin.cum vulgarib9.C.de appel.
vnde responde tertio et plane:qđ tex.i.d.§.quod alicuius.et in.§.
sequenti:loquitur quando legatum est relictum nominatim ab
vno ex duobus heredibus:tunc non debetur ab alio cuius por
tio ei accrescit vt ibi:secus qñ legatũ relinquit a duobus vel plu
ribus et ab omnibus noĩatim:tunc vno repudiante debet ab al
tero.ita loquunt iura preallegata et etiã tenet Bar.in.d.l.si titio
et meuio.§.iulianus.et idẽ Bart.in.d.l.que conditio.in prin.ff.d
36 cõdi.et demon.Aliqñ et tertio testator specialiter reliquit ab in
stituto legata:et tunc aut sub noĩe appellatiuo:puta ab instituto
et talia legata censent repetita a substituto:vt hoc text.cum simi.
aut reliquit expresso nomine proprio ipsius heredis:et tunc nõ
cẽsent repetita legata ab eius substituto:ista est magis cõis opi
nio Bal.Pau.Sali.et scribẽtiũ hic p duos tex.primo p text.in
l.si plures.in fi.j.ti.ij.Sed ad illũ tex.respondẽt tenẽtes ꝯtrariũ
qđ loquit qñ plures sunt instituti in eodem gradu:puta tres vel
quatuor et nullus substitutus:et testator non vult oẽs heredes le
gatorum prestatione onerare sed aliquos ex his:tũc eos noĩatim
damnare:vt ibi dicit tex.in fi.sed nos loquimur qñ vnus est tan
tum institutus quo casu censet noĩatim grauat9 per.l.ij.ff.de li
be.et posthu.et.l.fundum locatus.ff.de fun.instru.Sed tu dic qđ
ille tex.non loquit de pluribus heredibus eiusdẽ gradus:sed lo
quit de pluribus gradibus:nã tex.ibi dicit.qđ si sunt plures gra
dus heredũ.testator põt oẽs gradus grauare:siue indiffinite si
ue gñaliter dicat:postea subdit: qđ si testator nolit oẽs heredes
grauare dȝ aliquos ex his nominatim dãnare:ergo loquitur de
pluribus gradibus et sic de institutis et substitutis:nõ aũt de vno
gradu:et sic de pluribus heredibus in codẽ gradu qui nõ habe
bant substitutũ prout dicũt tenentes ꝯtrariũ.et sic ibi est bonus
tex.pro cõi opinione:nec ad illũ tex.procedit alia solutio Pau.
de ca.qui dicit qđ ibi ꝯstabat de mente defuncti qđ non grauabat
nisi gradũ institutor:puta quia apposuit dictionẽ taxatiuã ẽm
cum.Alias dicit non cõprehendere bonã differentiam:an expri
mat nomẽ propriũ an appellatiuũ:nã imo tex.ibi dicit.qđ aliqs
noĩatim dãnando non vr ab alijs gradibus repetere:et sic nõ vr
repetere a substitutis.Scđo ad idẽ Bart.allegat tex.in.l.j.§.
id qđ ex substitutiõe.ff.ad.l.fal.cũ ibi notatis.sed ille tex.vr pba
re totum oppositum.Nã dicit qđ si ille a quo legata erant noĩatim
relicta omiserit hereditatẽ qđ ei9 portio vadit ad coheredẽ substi
tutum habentẽ aliam portionẽ locupletẽ:sed non augebunt lega
ta quo ad detractationẽ falcidie:quia ita defalcabunt tũc legata
sicut defalcata fuissent si ille ei9 portio defecit adiuisset:ergo pȝ
qđ legata nominatim relicta ab instituto debeãt a substituto lȝ
non augeãt: licet Dy.Ange.Jmo.et.d.Alex.et idem.d.Alex.

hic intelligũt illũ tex.dũ dicit nõ augebũtur.s.quia nullo modo
debent.et ita ẽm eos necesse et itelligere illũ tex.quia si vex eẽt qđ
ibi legata noĩatim relicta intelligerent repetita a coherede sub
stituto tunc ita deberent augeri legata sicut et qñ nominatim le
gata non essent:cuius ꝯtrium ibi dr.tu potes cõfirmare istam s
37 lutionem.†quia illa negatiua non augebunt legata:cum veniat
priuatiue nihil ponit.l.ex facto etiã agitatũ.ff.de here.instit.et.l.
titia.§.fi.ff.de manumis.testa.et sic non sequit:non augetur ergo
debent:qr ex negatiua et sic ex priuatiua nihil sequit et nihil po
nitur:sȝ reuera tex.ille nõ o[...]t:qr nõ erat ibi questio an legata
deberent a coherede substituto sȝ an augerent put dr in prin.al
lus.§.vnde cum text.decidat non augeri satis vult qđ debeant:
tene tñ sniam cõem Bar.et sequaciũ a qua consulendo et iudican
do non esset recedendũ ẽm do.Alex.hic:lȝ ꝯtrium tenuerit subti
litatũ princeps do.Christo.de castel.dũ repeteret istã.l.hic Pa
pie anno salutis dñice.M.cccclxiij.et sequuti fuerunt Raph.cu.
et Pau.de cast.hic moti p aliqua alia quibus particulariter rũ
38 det.d.Alex.ad cũ te remitto.†Limita singulariter istã cõem
ꝯclusionẽ:fauore alimentorũ:nã legatũ alimẽtorũ quãuis nomi
natim relictũ ab instituto:censet tñ repetitum a substituto:vt [...]
tex.notabilis in.l.iiij.§.fi.cũ gloss.et ibi not.Bar.ff.de ali.et ciba.
leg.Bar.in.l.mela.in prin.ff.eo.d.Alex.hic:vbi p hoc infert idẽ
esse in legato ad pias causas post Lu.ro.in repetitione auc.si.fr.
C.ad.l.fal.in.xx.spãli pie cause inter vltimas voluntates ad fin.
39 Idẽ tȝ.d.Alex.in.l.si duobus.§.heres.s.e.†In tertia oppo
sitione tȝ Barto.qđ ista.l.procedit in relictis a vere instituto in
testõ:secus si a veniẽte ab intestato:tunc non intelligunt repeti
ta a sequẽti in gradu.l.j.§.fi.ff.de leg.ij.sed bñ ab alio qui est in
codẽ gradu.l.cum pater.§.cũ estimaret.et ibi late Bart.et in.l.si
40 titio et meuio.§.iulianus.j.ti.j.Adde rationẽ:quia † succedẽs ab
intestato dr habere voluntatẽ defuncti.l.si quis cũ nullũ.et.l.con
ficiuntur.in prin.et.l.ab intestato.ff.de iure codi.et.l.ab exhereda
ti.in prin.j.co.Istud procedit qñ succedẽs ab intestato tpe mor
tis defuncti obtineat primũ gradũ:alias secus: vt est glos.repu
tata singularis in.l.non iustã.C.ad treb.et sic sequẽs in gradu ve
niens ex successorio edicto:non dr venire ex volũtate defuncti:iõ
non tenetur ad legata et ẽm Bal.ibi in quarta oppositione est
mirabilis limitatio ad.d.l.conficiunt.in prin.cũ concordantijs.
s.allegatis.tñ contra illam glos.cõmuniter approbatã pondero
41 tibi tex.in.l.si pater.§.fi.in fi.ff.de fideicõ.libe.Sȝ aduerte † quia
idem Bar.in.d.l.j.§.fi.ff.de leg.ij.intelligit illũ text.quando le
gatum est relictum nominatim ab eo qui est in primo gradu:tũc
non debet ab eo qui est in scđo gradu si ad eum hereditas deue
niat ab intestato.idem tenet Bar.notabiliter in cõsi.cclij.incip.
factum est tale:stichus condidit testũ vbi limitat tribus notabi
42 libus modis.d.l.j.§.fi.ff.de leg.ij.et † in prima limitatione dicit
qđ procedit qñ legata in codicillis relinquunt a certa persona no
minatim:tunc non debent ab alijs ab intestato succedentibus q
sunt in scđo gradu:de quo consilio Bar.nullus scribentium fa
cit mentionẽ:vnde isto modo non esset differẽtia an legata essent
relicta ex testõ vel ab intestato:qr etiã qñ relinquunt ex testamẽ
to nominatim:nõ debent a sequẽti in gradu et sic a substituto vt
l.si plures.in fi.ff.de leg.ij.et Bart.in pcedenti oppositione:et tñ
Bar.hic vult esse differentiã an relinquat ex testõ an ab intesta
to.et sic Bar.vr in hoc sibi ꝯtrari:cuius scribẽtes nõ aduertant.
tñ tex.in.d.l.j.§.fi.non bñ aperit:an legatum fuerit iniunctum ab
existenti in primo gradu noĩatim:an vero simpliciter vel sub no
mine appellatiuo.In quarta oppositione de.l.sub conditio
43 ne.ff.de here.insti.dicit Bar.qđ non est materia nostra† qđ con
ditio apposita in institutione:nõ intelligat repetita in substitu
tione nisi exprimat.Bar.remittit se ad ea que dixit in.l.q cõdi
tione.ff.de condi.et demon.Sed ista lex loquit de legatis relictis
ab instituto:qđ videant repetita a substituto:nõ aũt loquitur de
conditione adiecta institutioni:q cõditio appellat qualitas:non
aũt relictũ nec dispositio.l.si qs sub cõditione dãdorũ.x.ff.si qs
omis.ca.test.et ratio illius.l.si qs sub cõditione.est:qr si cõditio il
la intelligeret repetita in psona substituti esset ꝯtria substitutioni
et excluderet etiã substitutũ:qr substitutio vulgaris fit sub cõdi
tione:si primus non sit heres:vel quia nolit vel quia nõ possit.l.
cũ pponas.C.de here.insti.et illud qđ nõ possit intelligit de qua
libet impotẽtia vt ibi:et sic de ĩpotẽtia pter ꝯditionẽ nõ eueniẽ
tem viuo instituto:ideo nõ intelligit repetita in substituto:quia
esset oppositũ in obiecto:et ꝯ naturã substitutionis:qr corruptio
institutionis est generatio substitutionis:et sic qñ deficit cõditio
institutionis tũc directo est locus substitutioni:sed si cõditio in
telligeret repetita i substitutione:ita deficeret substitutio ex defe
ctu cõditionis:sicut et institutio.Ista pcedũt intelligẽdo.d.l.sub
cõditione loqui in cõditione casuali:prout ibi intelligit gl.tunc
verũ est:qr nõ faceret ad ppositũ nec ad materiã nostrã:sed si in
telligeremus qđ loquat in cõditione dandi:tunc aduerte qđ illa
lex sub

.si quis sub cõditiõe posset esse de materia legis nostre: si ponas
heredẽ institutũ sub cõditiõe si cẽtũ dederit titio: tũc ista ꝯditio
intelligit etiã repetita in ꝑsona substituti: vt etiã ipe substitutus
ita demũ admittat si titio centũ dederit: duplici ratiõe. Prima
q: talis ꝯditio hꝫ vim relicti: ⁊ sic sumus in regula huius tex. ꝙ
legata relicta ab instituto intelligant repetita a substituto. Se-
cũda ratio est: q: iustũ videt: ꝙ si testator voluit grauare heredẽ
primo loco institutũ ⁊ quẽ magis dilexit illa cõditione grauati-
ua si centũ dederit titio: multo magis voluit repetere illã ꝯditio
nem grauatiuã in ꝑsona substituti: ut ipse substitutus illa .c. dede
rit titio: ex quo eũ minus dilexit: per tex. notabilẽ in. d. l. publi⁹.
§. j. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. ⁊ dixi. s. in vltimo no. ⁊ hoc etiã in effectu
tenet Raph. co. ⁊ simpliciter doc. Jac. de pute. lꝫ de Raphaele
nõ facit mẽtionẽ. Idẽ tꝫ Rapha. col. iii. d. l. sub ꝯditiõe. quãuis
glo. ⁊ Bar. in. d. l. que cõditio. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. ⁊ in. d. l. sub cõ
ditiõe. Et ibi Bal. ⁊ Ang. videant tenere ꝯtrariũ: ꝑ quibus vr
facere tex. in. l. fi. ff. de ꝯdi. insti. vbi fuit institutus filius sub cõdi
tione si titio centum dederit: ⁊ nepos ei substitutus mortuo filio
vocat nepos ⁊ nihil ibi dicit ꝙ debeat implere illam cõditionẽ
si dederit titio decẽ: nisi intelligat qd nepos ibi vocet ex substi-
tutione. s. impleta conditiõe: vnde passus non est sine dubio: pro
pter autoritatẽ tenentiũ cõtrariũ: lꝫ prima fundamẽta multum
vrgeãt ꝓ prima parte: ⁊ illa videtur in puncto iuris esse verior.
Ultra Bar. quĩto opponit de. l. j. C. si qs omis. cau. test. vbi est
44 tex. † qd si heres institutus omiserit adire ex testõ vt hereditas
vadat ad substitutũ: qd ipse heres tenet legatarijs: lꝫ si vera eẽt
regula huius legis: qd legata relicta ab instituto censerent repe
tita ab substituto: nõ esset opus remedio illius dicti cuius cõtra
rium ibi dicit: ad idẽ tex. in. l. ij. ⁊ in. l. cui seruus. ⁊ in. l. iulianus.
ff. si quis omis. cau. testa. Glo. in. d. l. j. rñdet qd illa. l. j. ⁊ alia supe
rius adducta loquuntur: qñ testator noluit legata esse repetita
a substituto: puta q: nominatum reliquit a substituto. vt. l. si plu-
res. in fi. j. ti. ij. dixi. s. in scda oppositiõe Bart. tunc est opus re-
medio illius edicti: qd generaliter prouidet quã ista lex. ⁊ istã so.
sequuntur Bal. ⁊ Ang. in. d. l. j. Adde quod similiter idem esset
in alijs casibus in quibus nõ hꝫ locum repetitio legatorũ: ⁊ sic
cessat rescriptũ imperatoris positum in hoc tex. ⁊ text. hic ponit
tres casus: ego inferius addam quã plures alios casus ⁊ tũc ha
beret locũ illud edictũ. Alio modo ⁊ subtilius respõdet Ra-
pha. co. hic in. vlti. col. ⁊ seqt do. Jaco. but. qd. d. l. j. loquit gene-
raliter etiã qñ legata relicta ab instituto intelligebant repetita a
substituto adhuc illud edictũ potest esse vtile legatarijs: quãdo
ab instituto erant facta pauca legata: ⁊ sic non erat locus detra-
ctioni ꝑ. l. falcidiã: substitutus aũt erat grauatus multis legatis
vltra illa que erant relicta ab instituto: ⁊ que censentur repetita
a substituto: vnde cũ prima legata prestent a substituto cũ dimi
nutione. l. falcidie. istud damnũ recuperant ꝑ illud edictũ ab he
rede qui omisit adire ex institutione: qd damnũ nõ posset recupe
rare per istã. l. Adde ꝙ istã vtilitatẽ de falcidia ad illud edictum
etiã cõsiderat Alex. in cõsi. clx. qd incipit: longa est ista ꝯsultatio
in pe. col. vbi ad hoc ponderat verba Bar. in. l. fi. in pe. colum. in
prin. ff. si quis omis. ca. testa. Et tex. in. l. quia aũt. in. §. qd deinde.
ff. co. tu aũt iunge simul vtrãqꝫ so. ⁊ planius procedẽt. Expe-
ditis oppositionibus successiue Bar. ponit notabilẽ distinctio
nem: an relicta ab instituto intelligantur repetita a substituto vt
hic ꝑ Bar. tu aũt clarius ꝓcede per regulã ⁊ extẽsiões: ⁊ postea
45 per fallentias. † Regula est quã ponit iste tex. ⁊ quã dixi in vlti-
mo notabili: qd regulariter relicta ab instituto censent repetita
a substituto. Istã regulã amplia septẽ modis. Primo amplia
istã regulã vt ꝓcedat siue sit expresse vulgaris siue tacita cõtẽta
sub expressa pupillari: quia relicta ab instituto intelliguntur re-
petita a substituto vulgari siue expressa siue tacita vt est tex. in. l.
q fundũ. §. q filiũ. ff. ad. l. fal. hic allegatus ꝑ Bart. ⁊ alios Adde
aliũ tex. ad hoc notabilẽ in. l. fi. ff. de fideicõ. liber. vbi pupillaris
substitutio nõ potuit habere locũ: qñ posthumi ibi nõ sunt na-
ti: tñ tacita vulgaris habuit locum: vt ibi dr in tex. ⁊ ab illa tacita
vulgari intelligũtur repetita legata facta ab institutis: vt ibi in
tex. ⁊ istũ tex. ad hoc no. Alex. ⁊ facit magnũ festũ de illo text. in. l.
pe. in pe. col. ff. de vul. ⁊ pup. Scdo amplia vt ista regula ꝓce
46 dat etiã in substituto ꝑ fideicõmissum † cũ in fideicõmissariũ vni
uersalẽ transeant oĩa iura hereditaria actiue ⁊ passiue. l. j. §. fi. ⁊. l.
marcellus. in prin. ⁊. l. q quadringenta. ff. ad trebel. ⁊. §. restituta.
insti. de fideicõ. here. Ideo nimirum si legata relicta ab instituto
censent repetita a substituto per fideicõmissum. ita tenet Ange.
de Perillis. Flo. hic licet Raph. co. in discursu sermonis dicat
contrariũ. Tertio amplia istã regulã procedere non solum in
substitutione sed etiã in quasi substitutiõe: ⁊ sic in iure accrescen-
di: t nam coheres veniens ad partẽ coheredis repudiatã: dicitur
47 venire ex quasi substitutione. l. si titio ⁊ meuio. §. iulia. j. ti. j. glos.
in. l. apud iulia. ff. ad treb. nã tenet ad legata relicta a coherede q̃
censent ab eo tacite repetita. d. §. iulia. intelligendo tñ ⁊ limitan-
do prout dixi. s. in. ij. opp. Bar. in scdo casu quẽ ibi consideraui.
48 † Quarto amplia in cõditione aggrauatiua posita in ꝑsona
instituti: si centũ dederit titio: illa talis cõditio dandi intelligit
etiam repetita in ꝑsona substituti: vt dixi. s. in. iiij. oppo. Bart.
49 † Quinto notabiliter amplia: ꝙ onus iniũctum instituto vi-
deat etiã repetitũ a substituto vt ꝓcedat etiã si instituto esset in-
iunctũ onus legati cum aliqua qualitate: que formaliter cessat i
personã substituti: vt habes tex. ⁊ exemplum in. l. cũ ab vno. j. de
le. ij. Et simpliciter etiã tenet Raph. co. hic. vbi onus legati erat
per modũ cõpensationis cum debito dotis: et in persona substi-
tuti non poterat habere locũ compensatio: ⁊ tñ onus illius lega
ti vr etiã a substituto repetitũ: et ille text. est vnicus ⁊ singularis
in iure ꝯm Bar. ⁊ alios ibi ⁊ ꝯm Ang. Imo. ⁊ Paul. de ca. in. l.
50 seruo legato. §. si testator. s. e. † Eo quia substitutus censet subro
gatus in locũ instituti: ⁊ sic cũ omnibus qualitatibus conditio-
51 nibus instituti vt dixi. s. in vlti. nota. in. ij. ratiõe. † Sexto am
plia vt ista regula procedat non solũ in herede grauato legatis
qñ postea hereditas vadit ad substitutũ: sed etiã ꝓcedit in lega
tario a quo fuit relictũ legatũ vel fideicõmissum alteri: si postea
testator priuauit legatariũ ⁊ trãstulit legatũ in aliũ: censet trãsla
tum cum onere iniuncto primo legatario: nisi ille fuerit speciali
onere grauatus: vt est tex. in. l. caio. in prin. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. et
in. l. alumne. in prin. ff. de adi. leg. et si non fuisset in aliũ transla-
tum sed simpliciter ademptũ: tũc remanet apud heredẽ cum eo
dem onere. l. si adimendo. ⁊ ibi Bar. ff. de adi. leg. nisi heres occa
sione ꝑlegati sibi facti esset grauatus ad aliqd dãdum coheredi
gratia coequationes: q: adẽpto prelegato vr etiã ademptũ gra
uamen: vt est tex. notabilis in. l. pamphilo. §. fi. ff. de leg. iij. ⁊ in. l.
alteri. ff. de adi. le. Et istã ampliationẽ etiã ponit Pa. de ca. hic
⁊. d. Alex. hic: in fi. sibi ascribit nullam faciens de Pau. de ca.
mentionẽ. Septimo ⁊ vltimo amplia istã materiã: ꝙ nõ solũ
52 ipsum legatum sed etiã qualitas legati cẽsetur repetita. † ⁊ ideo
etiã conditio adiecta legato relicto ab instituto cẽset repetita a
substituto vigore tacite repetionis. vt est tex. in. d. l. fi. §. fi. ff. de fi
deicõ. liber. quẽ ad hoc no. Alex. in. d. l. pe. in pe col. ff. de vulga. ⁊
pup. facit qd habetur per Bart. ⁊ alios in. l. si cui serui. §. a filio.
s. e. Item vt statim proxime dixi quia substitut⁹ censet subroga-
tus heredi cũ omnibus qualitatibus ⁊ cõditionib⁹ suis vt dixi.
s. e. in vltimo no. in scda ratione. Limita tunc regulã huius
53 tex. sic ampliatã octo modis. † Primo vt procedat i substituto
vulgari: secus in substituto a milite per directã militarẽ qui non
tenet ad legata relicta ab instituto: ⁊ sic nõ censent ab eo repeti-
ta: vt est tex. i. l. querebat. §. fi. ff. de test. mi. dixi et rationem assi-
54 gnaui. s. in. j. oppo. Bar. † Secũdo limita quãdo legatũ esset
relictũ ab herede nominatim expresso proprio noĩe ipsius here
dis: tunc non censeret repetitũ a substituto. vt. l. si plures. j sin. ff.
de le. ij. ꝯm Bar. ⁊ magis cõem opi. de qua dixi. s. in. ij. op. bar-
to. ⁊ ibi singulariter limitaui in legato alimẽtorũ relicto nomina
55 tim ab herede: qd tamen debeat a substituto. † Tertio limita
qñ esset relictũ ab instituto: secus si a veniẽtib⁹ ab intestato: tũc
non intelligerent repetita ab existente in secundo vel remotiori
gradu. l. j. §. fi. ff. de lega. iij. In quo dic vt dixi. s. in. iij. op. Bar.
56 † Quarto limita vt ista regula procedat: qñ legata fuerũt ab
initio vtiliter relicta ab instituto: secus quando fuerunt pro non
scripta puta quia relicta ab herede qui tpe testamẽti nõ erat in
rerũ natura quia mortuus: tunc non censent repetita a substitu-
to. l. quidã referunt. in prin. ff. de iure codi. ꝯm Bal. ibi An. ara
pha. Floria. ⁊. d. Alex. hic. Quãuis Bar. ibi ⁊ in. l. q̃ cõditio in
princi. ff. de condi. ⁊ demon. teneat: ꝙ qñ institutio fuit ab initio
pro nõ scripta: tũc bene relicta debent a substituto: secus quan-
do institutio fuit ab initio valida: quia tpe conditi testamẽti he-
res institutus erat in rerũ natura: sed tñ legata fuerunt postea ꝓ
non scripta: eo q: heres institutus mortuus est ante testatorem:
tũc ꝓcedit. d. l. qdã referunt. ꝙ legata non intelligunt repetita a
substituto: ꝑ ea q̃ habent per gl. ⁊ doc. in. l. iij. §. fi. ff. de lib. ⁊ post.
Tamen ex quo legata vtroqꝫ casu nullũ fomentũ habuerũt: di-
cta distinctio nõ vr ad ꝓpositũ cõuenire: an institutio ab initio
37 valuerit vel nõ. † Quinto limita istã regulã ꝓcedere in substi
tuto vulgari vel fideicõmissario: secus in substituto pupillari. in
quo non vident repetita relicta a pupillo siue sint pura: siue cõ-
ditionalia: dũmodo dies eorũ cesserit in vita pupilli: quia ad illa
tenet substitutus pupillaris tanqꝫ ad es alienũ: ⁊ sic tanqꝫ qlibet
alius heres impuberis. vt. l. j. §. interdũ. ⁊. l. in rõne. §. ꝙ vulgo.
ff. ad. l. fal. vt hic plenius ꝑ Bar. inferentẽ ꝙ etiã he coniecture
posite in tex. non ꝓcederent in substituto pupillari vt hic ꝑ eum.
Adde ꝙ ratio differẽtie inter substitutũ vulgarẽ ⁊ substitutũ pu
pillarẽ est in promptu: q: substitutus vulgaris succedit in locũ
instituti: eo quia ille nõ est heres. l. quãdiu. ff. de acqr. here. vnde
isto casu nõ debent legata ex ꝑsona instituti q heres nõ est: ⁊ cũ

non fuerit heres: non potuit teneri nec grauari legatis. l. plane. §. fi. j. e. et. l. in ratiōe. prima. in. §. fi. ff. ad. l. fal. ꝛ ideo debētur tūc a substituto ex psona ppria ipsius substituti vigore tacite repetitionis vt hac. l. sed in substitutione pupillari: substitutus non succedit in defectū instituti: imo qñ pupillus est heres: ꝛ qꝛ descēdit in pupillari etate substitutus pupillaris admittitur: cū ergo pupillus fuerit heres: legata ab eo deberi ceperunt: ideo tūc debent a substituto nō ex psona substituti: imo ex psona ipsius pupilli instituti q fuit heres vt dicit Bar. ꝛ idē qō i pupillari: dicēdum est etiā in exemplaria p. l. humanitatis. C. de impub. et alijs substi. ꝛ. l. ex fctō. ff. de vul. ꝛ pu. ꝛ in. §. qua rōne. insti. de pu. sub
58 sti. fm An. Imo. Raph. Ang. de perilis. ꝛ Flo. hic. ¶ † Sexto limita reg. huius. l. vt procedat in substituto vniuersali: secus in substituto particulari in aliqua re certa: quia ab eo nō cēsent repetita legata facta ab instituto: ita signāter tꝫ Bal. referēs se ita ɔsuluisse in. l. quoties. in fi. C. fa. her. et in. l. vnica. §. pro. ij. in vlt. col. C. de cad. tol. d. Alex. hic. ꝛ facit rō quia substitutus in re certa habet loco legatarij. l. quoties. cū si. ff. de here. insti. ꝛ sic nō succedit in totū in locū instituti: ergo non tenet ad legata relicta ab instituto: p tertiā ratione quā assignaui. s. ad istū tex. in vlt. not.
59 ¶ Septimo notabiliter limita: † qñ qs est institutus heres sub cōditione q nō est verisimiliter ventura: ꝛ grauatus legatis ꝛ ei datus est substitutus simpliciter: aut sub cōtraria ɔditione verisimiliter euentura: tūc nō procederet regula huius tex. ꝛ sic tunc legata relicta ab instituto non intelligerent repetita ab ipso substituto: eo qꝛ tunc cessat ratio huius legis q est: qꝛ si testator grauauit legatis cū quē primo instituit heredē: ꝛ sic quē magis dilexit: fortius voluit grauare substitutū quē minus dilexit: vt. l. pu blius. §. j. ff. de cōdi. ꝛ demon. ꝛ dixi. s. in vlt. no. sed hic videt magis dilexisse substitutū quā institutū quē instituit sub tali conditiōe nō verisimiliter extitura. Ita signanter limitat Raph. co. hic in. ij. co. Et sibi ascribit. d. Alex. in vlti. co. nullā de Raphae
60 le faciens mētionē. ¶ Octauo ꝛ vltimo limita ista pcedere † qñ vnus esset institutus ꝛ alius substitutus: secꝰ qñ vnus ꝛ idē esset institutus ꝛ etiā substitutus: tunc legata relicta a gradu institutionis: nō intelligerent repetita in substitutione: vt est tex. in. l. j. §. si proponat. ff. si qs omis. cau. test. ꝛ ratio ponitur ibi: qꝛ substitutio als esset inutilis: qꝛ in effectu idē esset bis institutus. Ideo vr facta repetitio legatoꝝ ad hoc vt substitutio afferat istud cōmodū si heres omittat institutionē: ꝛ veniat ex substitutione: qō pōt facere ex presumpta voluntate defuncti vt ibi: tūc veniendo ex substitutione habebit hanc vtilitatem qō legata relicta a primo gradu non intelligent repetita a scōo gradu substitutionis: ita limitat solus Raph. co. hic in vlti. col. Alij vero non tangūt. Adde qꝛ idē tenent Ang. Imo. ꝛ clarius idē Raph. co. in. l. fi. §. titius. ff. de vul. ꝛ pu. tenēt Pau. de ca. ꝛ. d. Alexā. in. l. sed si plures. §. fi. c. ti. ff. de vulg. ꝛ pup. ¶ Ultimo p cōplemento huiꝰ. l. Bart. format. xij. q. de solutione in oībus se remittēs dic vt per eum. Et ita habes optimā legem optime ꝛ subtiliter ad laudem omnipotētis dei bene expeditam.

1 ¶ Legatum qō non est positum in mera grauati potestate: sed in sui arbitrij equitate valet.
2 Obligatio que pendet a voluntate debitoris an debeat: nō valet
3 Substantia contractus quod nō possit conferri in arbitrium alterius cōtrahentium etiam per verba importantia arbitriū boni viri.
Accidentalia cōtractus conferri possunt in arbitrium alterius contrahentium.
4 Uerba importantia arbitrium boni viri que sint: ꝛ quando nō. numero. 21.
5 A sententia lata per habentem autoritatem faciendi: prout sibi iussum fuerit: qꝛ possit appellari.
6 Uerbum placebit importat arbitrium boni viri.
7 Uerbum iudicio tuo: importat arbitrium boni viri.
8 Uerbum discretio idem: ꝛ etiam verbum discrete.
Iudicium ꝛ discretio idem sunt.
9 Prudentie tue: importat arbitrium boni viri.
10 Arbitrio tuo intelligit boni viri: intellige nisi alias haberet arbitrium: quia intelligitur libere.
Arbitratu tuo: ꝛ iudicio tuo idem.
11 Misericordie tue importat arbitrium boni viri.
12 Conscientie tue importat boni viri arbitrium.
Conscientia sensus sane mentis.
13 Executor testamenti taxans alimenta scōm cōscientiam: tenetur vocare heredem qñ vult taxare.
14 Si executor distribuit bona testatoris fm eius cōscientiā: potest tamen episcopus petere ab eo vt sibi ostendat rationem talis distributionis: an fecerit fm conscientiam boni viri.
15 Appellari qꝛ possit a sententia lata ab eo qui aliqd habebat agere fm eius conscientiam.
16 Sensu tuo importat arbitrium boni viri.
17 Secundum mentem tuam intelligitur fm iudicium tuum.
18 Dictio plus importat arbitrium boni viri.
19 Uerbum potestas: ꝛ verbum licentia: an importat arbitrium boni viri: qō sic.
20 Equitas est iustitia dulcore misericordie temperata.
22 Executor qui habet plenam aut liberam facultatem a testatore intelligitur habere meram voluntatem a iure tū regulatam.
23 Statutum dans liberum arbitrium iudici: intelligitur de libertate que continet in se equitatem.
24 Potestas qui hꝫ plenum arbitrium procedendi in criminalibꝰ non poterit procedere ad torturam sine indicijs.
25 Statutum disponens: qꝛ potestas possit libere inquirere: intelligitur precedentibus fama vel indicijs.
26 Ille cui facta est cōmissio per verba importantia arbitriū boni viri: tenetur seruare regulas iuris communis: ꝛ procedere prout procederet in causa propria.
27 Uerbum voluerit quando importet liberam et absolutam voluntatem.
Uoluntas ꝛ opinio est facti.
28 Facias ad voluntatem tuam: refertur ad absolutam voluntatē idem in verbo: vti vis.
Commissio facta proprie voluntati: importat liberam ꝛ absolutam voluntatem non regulatā ratione.
29 Cōmissio facta voluntati alicuius: nō est subiecta regulis iuris.
30 Committens se in volūtatem aduersarij: intelligitur arbitrio boni viri.
31 Pro tue voluntatis arbitrio: importat arbitrium boni viri.
32 Prout arbitratꝰ fuerit ꝛ voluerit: intelligit arbitrio boni viri.
33 Exactor qui hꝫ facultatem compellēdi omnes debitores fisci ad soluendū omni cohercione qua sibi videbit: tenetur in modo exigendi seruare statuta ꝛ consuetudinem loci.
34 Uerbum libuerit importat liberam voluntatem: ꝛ idem si dicat libuerit ꝛ voluerit.
Pro libito voluntatis idem.
35 Statutū senense quo cauetur qꝛ rector p suo examine non teneat soluere nisi prout pcesserit ex sue libito voluntatis: importat nudam voluntatem: ꝛ non arbitrium boni viri.
36 Si est facta commissio alicui in liberā eius voluntatem: an talis possit etiam iniuste arbitrari: qō sic: dū tamen dolus absit.
37 Arbitrium cōmissum alicui in re aliena etiam quibuscunqꝫ verbis: intelligitur cum iustitia.
38 Iudex per quamcunqꝫ commissionem quam sub quacunqꝫ verborum forma habeat: non potest exceptionem parti acquisitam reijcere.

1 Si sic legatum. † Legatū pōt cōferri i arbitriū heredis tanqꝫ boni viri: sed nō in merā eius voluntatem. h. d. vel sic. Ualet legatū qō nō est positū i mera grauati potestate: sed in sui arbitrij equitate. h. d. fm bal. ꝛ Flo. ¶ Diuiditur in duas partes. In prima ponit decisio. In scōa ratio decidēdi p quā etiā respōdet tacite obiectiōi. scōa ibi: qm quasi bono viro. ¶ Ratio primi dicti est: qꝛ censetur cōmitti legatū heredi nō vt heredi simpliciter: sed vt bono viro: ꝛ sic nō est in arbitrio heredis an legatū debeat: sed an legatariꝰ meruerit tale legatū: ꝛ si heres male arbitratus fuerit aut nollet arbitrari: tūc recurritur ad arbitriū boni viri ꝛ sic iudicis. l. j. vbi est tex. de hoc. j. tit. j. ¶ Ratio scōi dicti: qō quando legatum cōmittitur in meram ꝛ liberā voluntatē heredis: ideo non valet vt hic. ꝛ. l. senatus. §. le
2 gatum. s. e. est duplex. Prima † quia obligatio est nulla q pēdet a volūtate debitoris an debeat: vt dicit tex. in. l. sub hac. ff. de ac. ꝛ obliga. ꝛ in. l. a titio. in prin. ff. de verbo. obliga. cum obligatio sit iuris vinculū quo necessitate astringimur ad aliquid dandū vel faciendum. vt insti. de obliga. in prin. Secūda ratio est quia tunc heres posset preferre iniquū equo: ꝛ sic posset iniuste arbitrari. l. cum quidam. j. titu. j. ꝛ posset inique priuare legatariū: et tunc non posset recurri ad arbitrium boni viri vt ibi. ¶ Limita istum tex. procedere in vltimis voluntatibus: secus est in contra
3 ctibus in quibus † substantia contractus non potest conferri in arbitrium alterius contrahentium etiam per verba importātia arbitrium boni viri. l. qō sepe. §. j. ff. de ɔtrahen. emp. ꝛ. l. in emētis. C. e. de quo tamen puncto dicet dixi in. l. si quis arbitratu. ff. de ver. obli. Insisti in dote. l. cum post. §. gener. ff. de iure dotium. ꝛ l. si quum ca. cū gl. C. de dotis pmiss. ¶ Accidētalia autē cōtractus bñ possunt conferri in volūtatē alterius contrahentium. l. hec venditio. in prin. ff. de contrahen. emp. ꝛ que dicantur substātialia cōtractus: ꝛ que naturalia: ꝛ que accidentalia declarat gl. magistra. in. l. pacta cōuēta. in prin. ff. de ɔtrahen. emp. ¶ † Sic
4 ex isto tex. tria verba importantia arbitrium boni viri. s. estimauerit: comprobauerit: ꝛ iustū putauerit. Ergo vt ista materia bono ordine

no ordine habeat: addam alia verba que similiter important ar-
bitriũ boni viri: cum suis extẽsionibus: ⁊ limitationibus: postea
ponã de per se quedã pauca verba que importãt merã ⁊ puram
voluntatem. ¶ Adde p̃mo ẜm Bar. ⁊ alios q̃ etiã verbũ vide-
bitur importat arbitriuz boni viri. vt. l. fideicõmissaria libertas
scda. in prin. ff. de fideicõ. libe. ⁊. l. cõtinuus. §. cũ ita. ff. de verbo.
obli. ⁊. l. fideicõmissa. §. q̃q̃. ff. de leg. iij. vbi tex. ponit de multis
alijs similibus verbis ⁊ notabiliter Bart. ⁊ melius quã alibi in
extrauagãti ad reprimendũ. in ver. videbit. Idẽ no. d. Anto. de
bu. in. c. querenti. in pe. notabili per illũ tex. de verb. sig. ⁊ in. c. cũ
ad sedẽ. de resti. spo. Gemi. in. c. catholica. xj. di. Idẽ si dicat vi-
sum fuerit. Ista verba important arbitriũ boni viri. d. l. fideicõ-
missaria. §. q̃q̃. gl. i. c. ij. in verbo visum fuerit de corpore vitia-
tis. Alibi tñ Bal. in titulo de pace cõstantie. in pe. charta. in ver
bo in aĩam nostram. dicit: qd ille qui hʒ potestatẽ faciendi qcqd
viderit expedire: dr habere arbitriũ voluntatis: ⁊ sic talia verba
sunt voluntatis ⁊ non arbitrij boni viri. allegat. l. creditor. §. lu-
cius. ff. man. ⁊ notata p Jo. an. in. c. contra de iuramento calũ. in
5 vj. ibi plus tenuit notabiliter Jo. and. † qd a sñia lata vigore ta-
lis cõmissionis non põt appellari: ⁊ idẽ tenet Inn. in. c. fi. de fer.
bal. in. l. cessante. in pnc. C. qũo ⁊ qñ iu. ʒ istud reprobãt cano. do.
Ang. Imo. ⁊ alij in. c. j. de consti. ⁊ do. Alex. hic. in. ij. col. q̃ imo
dicta verba: visum fuerit: important arbitriũ boni viri vt dixi ⁊
6 hoc videas per do. Alex. ¶ † Scdo idẽ in verbo placebit qd si-
militer importat arbitriũ boni viri. vt. l. thais. §. sorore. ⁊. l. luci⁹.
prima. iuncta. d. l. fideicõmissaria libertas. ij. in prin. ff. de fideicõ.
libe. ⁊ ita etiã tenent Bar. ⁊ alij hic. Adde notabiliter Bar. in. l.
cum proponas. C. de fideicõ. liber. ⁊ in. l. itẽ si vnus. §. idem põ-
ponius. ff. de arbi. ⁊ in. l. creditor. §. lucius. ff. mand. do. Mathe-
silanus in notabili. xvij. itẽ adde q̃ istud multo fortius procedit
si verbum placet iungat cum aduerbio bene: vnde beneplacitũ
intelligit arbitrio boni viri si fieret cõmissio ad beneplacitũ ali-
cuius. ita no. Bal. in. l. fi. §. j. in. iij. notabili per illũ tex. C. cõia de
lega. do. Abb. in. c. verũ. in. ij. col. in vltimo notabili per illũ tex.
de foro compe. Gemi. in. c. episcoporũ. in. ij. col. de priuileg. i. vj.
7 ¶ † Tertio idem in verbo iudicio tuo: quod importat arbitriũ
boni viri. d. l. thais. §. lucius. ij. ff. de fideicõ. liber. in verbo nõ ne-
cessitatẽ heredib⁹ impositã sed arbitriũ remissum qcqd ibi dixe-
rit glo. in ver. iudicio. que exponit. i. volũtate. facit tex. in. c. illud.
de cleri. excõ. mini. ⁊ in. c. inter corporalia. ad fi. de transla. prela.
⁊ tex. in. d. l. verum. de foro compe. glo. in. c. tria. in ver. iudicaue-
rit. xxxv. q. vltima. ⁊ ita tenent Jo. de imo. Raph. cu. ⁊. d. Alex.
hic. do. Anto. ⁊ Imo. in. c. j. de constit. Pet. de anch. in cle. sepe.
in prin. de ver. sig. facit quod vult glo. in. l. cũ pretor. §. fi. in ver-
bo iudicio. ff. de iudi. que exponit iudicio id est discretioni: ⁊ sic
8 vult quod iudiciũ ⁊ discretio idem important. † Et discretio im-
portat arbitrium boni viri vt statim dicam ⁊ ita tene: q̃uis bar.
hic teneat c̃rium per. d. l. thais. §. lucius. cũ glo. quã. s. retuli. et
cum eo tenent Ray. de for. Nico. de neapo. ⁊ Pau. de cast. hic ʒ
Bar. met seipsum in hoc correxit ⁊ tenuit c̃rium eius qd hic: in
extrauaganti ad reprimẽdum. in ver. videbit in. ij. col. ⁊ hoc etiã
sequitur do. Benedic. de plumbi. in. d. l. thais. §. lucius. quãuis
Bal. ibi c̃: ⁊ idẽ tenet do. Alex. in cõsi. xxxiij. primi voluminis
qd incip. viso themate sup quo copiose allegatum. in. j. col. item
adde q̃ statim. j. proxime subijciã super verbo arbitrio. ¶ Quar
to idem in verbo discretioni: quod importat arbitum boni viri:
vt est glo. in. c. cum virum in glos. ij. de regularibus. do. Abb. in
c. cum aũt. de iurepat. d. Anto. de but. in. c. cum inferior. de ma-
io. et obe. d. Ant. ⁊ Imo. in. c. j. de constitu. Imo. in. c. ecclesia san-
cte marie. ante fi. co. ti. de constitu. Bal. in. l. fi. circa fin. C. de iure
do. impet. Gemi. in. c. vt commissi. §. j. de hereti. in. vj. ⁊ in. c. ij. de
iura. calũ. in. vj. facit quia iudiciũ et discretio idem sunt: vt tenet
glo. in preallegata. l. cum pretor. §. fi. ff. de iudi. sed iudicium im-
portat arbitrium boni viri vt. s. dixi. Similiter etiam verbum dis
crete importat arbitrium boni viri: et non liberam potestatem
ẜm do. Ale. in preallegato c̃si. xxxviij. primi voluminis in. j. co.
9 ¶ † Quinto idem in ver. prudentie tue: qd similiter importat ar
bitrium boni viri ẜm Joã. de imo. in. c. ne innitaris. de consti. d.
Abb. in. c. j. in. iiij. col. de sequestra. pos. ⁊ fructuum. d. Alexã. hic
Adde tex. in. c. de precarijs. in ver. sue prouidentie cum sequen-
tibus. x. q. ij. quãuis. d. Ant. de but. in. d. c. ne innitaris: teneat cõ-
trarium per illũ text. ⁊ male: quia ibi per verba adiuncta intelli-
10 gitur de prudẽtia mala. ¶ † Sexto idem in ver. arbitrio tuo. nã
intelligit de arbitrio boni viri ẜm. d. Abb. in. c. j. in. iiij. colũ. de
sequestra. pos. ⁊ fructuũ. cõfirmo quia verbũ arbitratu tuo: ⁊ tuo
iudicio idẽ importãt vt est tex. in. l. j. C. de cõdi. in publi. horreis.
li. x. Sed verbũ iudicio importat arbitriũ boni viri: vt statim di
xi. Et ideo dicit Bal. in. d. l. j. qd illa verba arbitrio vel arbitratu
suo significãt ius ⁊ sic arbitriũ rectum ⁊ ẜm leges: limitando: vt
ibi per eum. Item limita nisi arbitriũ cõmitteret ei q alias ha-
beret: tunc intelligeret de libero ⁊ absoluto arbitrio: vt v̾ba ali
quid operent ⁊ nõ sint frustra. arg. l. si qñ. in prin. j. e. ⁊. c. si papa.
de priuile. in. vj. Ita limitat Jo. de imo. in. l. filiusfa. ff. de dona. ⁊
11 sequit simpliciter. d. Alex. hic ¶ † Septimo idem in ver. miseri-
cordie tue: vt si quis cõmittat se misericordie alicui⁹. Nã impor-
tat arbitrium boni viri ẜm Inn. in. c. veniens. de renũ. quem re-
fert ⁊ simpliciter sequit Lu. ro. in repetitione rubrice. ff. de arbi.
in. viij. col. in prin. in. xvj. q. ⁊ sequit etiã simpliciter. d. Alex. hic:
quãuis de Ludouico non faciat mentionẽ. idẽ in eo qui ponit se
in manu alterius: nam videt illi dare arbitriũ. s. seu t bono viro.
l. si cum ea. C. de dotis promis. ⁊. c. sane. de renun. ẜm Bal. i. l. ij.
12 in prin. ff. de origi iuris. ¶ † Octauo idem in ver. cõscientie tue.
vt. c. non solum. de regula. in. vj. in ver. cõsciẽtie puritati nõ desit
rationis iudi cium. Item conscientia est sensus sane mentis ẜm
Bal. l. fi. C. de pena iudi. q male iudi. imo fortius cõmissum cõ-
scientie alicuius: intelligit cõmissum vt viro optimo in superla-
tiuo. Sed si cõmittat descretioni intelligit cõmitti vt viro bono
simpliciter: ita singulariter tenet Bal. faciẽs istã differẽtiã i. l. fi.
ante fi. C. de iure do. impe. d. Alex. in cõsi. cxviij. qnti voluminis
qd incipit in casu de quo q̃rit. i. j. col. ⁊ hic. Itẽ adde qd notabili-
ter tenet Pet. de anch. i c̃si. ccclxxj. qd incipit: primo ⁊ ante aĩa
13 vbi tenet † executorẽ testamenti taxantẽ alimenta ẜm cõsciẽtiã
teneri tñ ad vocandũ heredes: qñ vult taxare: similiter Gemi. in
14 c. statutũ. §. assessorẽ. de rescrip. in. vj. signanter tenet † q̃ qñ testa
tor in testõ suo ĩponit executori q̃ eius bona distribuat ẜm eius
cõsciẽtiã: põt tñ episcop⁹ petere ab executore qd ei ostendat rõnẽ
talis distributionis: ⁊ an eam fecerit ẜm cõsciẽtiã boni viri saltẽ
naturali rõne bene informatã: ⁊ dicit se ita consuluisse qd multũ
not. ⁊ dicit esse valde quotidianũ. ⁊ idem vult Old. Lau. in cõsi.
lxj. qd incipit. cũ regi francie. ad fi. qd bene no. quia nondum est
mensis q̃ vidi de facto. Alibi tñ gl. reputata singularis in. d. c.
15 statutũ. §. assessorem. in ver. relinquat. tenet † q̃ ille cuius cõsciẽ-
tie aliquid cõmittitur: potest sequi illud qd voluerit nec poterit
appellari. Sed contrariũ voluit gl. in cle. j. in ver. oneramus. de
iurepatro. pro quarũ cõcordia vide per Bal. in. l. j. i. ij. colũ. C. de
reb. cre. ⁊ i. l. ij. circa fi. C. de sen. ex peri. reci. p Ang. Imo. Pau.
de ca. ⁊ alios i. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de ope. no. nuntia. cuʒ
multis concordantijs traditis per do. Alex. hic. ⁊ ibi vide Lud.
ro. in. l. q bona. §. quidam. ff. de dam. infec. ⁊ ibi etiam do. Alexã.
16 in vlt. col. cũ concordantijs ibi etiã per eum alegatis. ¶ † Nono
idem in ver. sensu tuo. quia proprius sensus intelligit q̃ iudicet
vt bonus vir: sicut de verbo si estimauerit si comprobauerit si pla
cuerit ⁊ similib⁹ vt hoc tex. ⁊. d. l. fideicõmissaria. §. q̃q̃. ita nota-
biliter tenet. d. Abb. i. c. j. de cõstitu. vbi per hoc signãter infert
qd si in compromisso data est potestas arbitratori pronuntiãdi
ẜm sensum suum: qd non poterit pronuntiare ẜm voluntatẽ suã
sed intelligitur de sensu bene organizato ⁊ freno rationis suppo
sito. ita ibi: residet do. Abb. facit tex. i. c. vtinam. in ver. sensu suo
lxxvij. dist. ⁊ in. l. fin. in ver. regalẽ sensum. C. de legibus. nisi dicta
verba iungantur cum alijs verbis denotantibus iuris obseruã
tiam: prout contingit. in. d. c. j. de constitu. vbi dicit text. ⁊ nemo
suo sensu sed eorum autoritate ducatur: ibi ergo sensu suo capi-
tur in malam partem propter verba que sequuntur ibi sed eorũ
autoritate: ⁊ ita tene quãuis do. Anto. de but. ⁊ Joan. de imo. i
d. c. j. teneat contrariũ per illum tex. et simpliciter. d. Alex. hic in
j. col. sed tu tene precedẽtem opinionez per ea que proxime dixi.
17 ⁊ facit † q̃ si dicatur ẜm mentem tuam. intelligitur ẜm iudicium
tuum: ⁊ sic prout est regulata iure ẜm Bal. in. l. voluntatis. in
18 ij. col. C. de fideicõ. ¶ † Decimo idem est in verbo pl⁹: simpliciter
prolato: nam intelligitur arbitrio boni viri: vnde si testator gra-
uauit heredez institutum qd infra certum tempus restitueret he
reditatem nepotibus suis ⁊ tribueret nepoti primogenito plus
alijs. ⁊ non expressit quãtũ: vel iussit heredi q̃ nepotibus suis tã
tum daret sed vni eorum plus quã alijs: nec posuit verba que sa
piant liberã voluntatẽ: nec etiam verba que sapiant arbitriũ bo
ni viri: sed: soluʒ dixit qd vni eorum plus tribueret: tunc intelli
gitur arbitrio boni viri: tex. est notabilis in. l. cũ filius. §. pater. ⁊
ibi Bar. valde no. ad hoc. ff. de leg. ij. Pau. de ca. ⁊. d. Alex. h. et
19 Pau. de ca. in. l. j. ff. de leg. ij. ¶ † Ultimo idem in ver. licentiam.
⁊ in verbo potestatẽ: que important arbitrium boni viri: quãuis
Inno. in. c. cum ad monasterium. de sta. mona. super finem gl. in
ver. super licentiam in discursu videatur tenere contrariũ: quod
licentia intelligatur libera voluntas sine aliqua causa: ⁊ istud vi-
dentur velle oratores dum constituunt differentiam inter licen-
tiam ⁊ libertatẽ: q̃ licentia significat quid absolutũ sine ratione:
secus in libertate: ⁊ ideo licentia significat in malã partem: liber
tas in bonam: tamen primum est verius: cũ nomen licẽtia descen
dat a verbo lʒ qd tantũ est dicere: quantũ licitum est: sed iustum
vel licitũ important arbitriũ boni viri. d. l. fideicõmissa. §. q̃q̃. j.
tit. ij. Similiter verbũ potestatem refert ad arbitrium boni viri

quia illud dicitur posse qd honeste possumus.l.nepos proculo. ff.de ver.sig.& ita in vtroq; verbo tenet Bar.in.l.alio.in.ij.colū. ff.de ali.& ciba.lega.& in repetitione.l.j.in.v.q.principali in prin. C.de sacrosan.eccl.& de verbo potestate q referatur ad arbitriū boni viri:adde etiā tex.l.q explicādi.cum glo.in versicu.est et ibi Bal.ad hoc no.C.de accu.& cū Bar.cōtra Inn.tenet etiā.d. Abb.in.d.c.cū ad monasteriū.ad fi.vbi etiā pro hoc allegat tex.
20 in.c.magne.de voto†vbi verbum licere referē ad quandā equitatem:& equitas est iustitia dulcore misericordie tēperata fm beatum Cypri
21 anūvt etiā dicit.d.Abb.i.d.c.magne.in.ij.no.¶†Limita predicta oīa vt procedant qñ talia verba simpliciter proferunē:tunc bene important arbitriū boni viri:vt in superioribus dixi:secus si adijciaē verbū plenum vel liberum aut simile:tunc ratione adiuncti important merā & liberā voluntatem.d.l.fideicōmissa.§.q̄cq̄.in ver.plenū arbitriū.ff.de lega.iij.fm Barto.& alios hic:& Bar.in extrauaganti ad reprimēdū.in ver.videbiē in.j.co.& in repetitiōe.l.j.i.v.q.principali.in prin.C.de sacrosan.
22 ecc.& in.l.alio.in.iij.col.ff.de ali.& ciba.lega.†vnde si testator dat executori plenā aut liberā facultatē vel potestatem:intelligiē in eius meram & liberam voluntatem cōferre fm Bar.in.d.l.alio. in.iij.col.tñ Bal.in.c.j.§.fi.in fi.de pace iura.fir.per illū tex.& qd lz talia verba videbanē significare p̄cisam libertatē:tñ intelliguntē seruato ordine iuris.vt ibi in ver.liberā facultatem iuncto verbo conuicti.sed dic q tex.ibi non dat dño absolute liberā facultatē:sed eam dat quando prius conuicerit vasallū:& ita etiā dicit.d.Alex.hic in.j.col.ad fi.& vltra eū contra Bal.facit text.i.c. que in ecclesiarū.in verbo liberā habeat facultatē.de constitu. & ibi ponderat do.Ant.de but.in.iij.notabili.& ibidem Ioā.de imo.in.ij.colū.vbi per illū tex.dicit:quod illa verba liberam habeat facultatē:intelliguntur de facultate nō regulata a iure:& vide que de verbo libere cumulaui.i.l.j.C.de sacrosanc.eccle.dicit tñ notabiliter Bal.in.l.si quis maior.in.j.notabili.C.de trāsac.
23 q†si statutū dat liberum arbitriū iudici in certis causis:quia dictum statutū tendit in p̄iudiciū tertij:debet intelligi de ea libertate que contineat in se equitatem:non aūt qd possit preferre iniquum equo.Item limita predictam limitationē non procedere
24 in criminibus†vnde lz potestas habeat plenū arbitriū procedendi in criminalibus ex forma statutorū:tñ vigore huius pleni arbitrij non poterit procedere ad torturā nisi precedētibus indicijs fm Albe.de gandino in tractatu maleficiorū dum tractat de tormentis in rubrica:an potestas qui habet arbitriū:quē refert & sequitē do.Alex.i consi.lxv.primi voluminis qd incipit:habita sup contentis in superiori themate.in.ij.colū.Idē tenet Rapha. Fulg.in consi.lxix.fm ordinē meū quod incipit super questione formata:adde bene facere illud quod tenet Bald.in.c.j.per illū
25 tex.& ibi gl.i v̄bo liberā.de offi.or.vbi tenet†q si statutū disponit q potestas libere possit inquirere:tñ propter illud verbū libere non poterit inquirere non precedēte fama vel prius q; sint indicia.ad idem facit q no.idem Bal.in.c.lz vndiq;.per glo.ibi de offi.or.quod lz papa vel princeps mādet inqri in genere:tñ hoc debet intelligi & limitari,fama p̄cedēte & nō aliter.Item requiritur citatio:& testes debēt esse idonei fm eū:& ista bene no.in pra
26 ctica.¶Secundo principaliter aduerte† quod vbicunq; aliqd committiē alicui per verba importantia abitrium boni viri:de qbus.s.dixi tunc teneē seruare regulas iuris cōis fm Barto.in d.extrauaganti ad reprimēdū in ver.videbit.Bal.in.l.& si post tres.in.xi.col.ff.si qs cau.do.Ant.de but.& Imol.in.c.j.de consti.Pe.de ancha.in cle.sepe.in prin.de ver.sig.do.Alex.in cōsil. xxxij.primi vol.quod incipit viso themate sup quo copiose aliegatū.in.ij.col.in prin.Itē habens facere vel procedere vt bonus vir:debet procedere prout faceret in causa ꝓpria:ita vt alteri nō faciat qd sibi nollet fieri:vt est tex.solennis in.l.j.& ibi notabiliter Bal.ff.de solu.& illum tex.reputat ad hoc singularem Bal.in.l. vnica.i.j.col.ad fin.C.de his q̄ pene noīe.Et sic est expedita prima materia de verbis importātibus arbitriū boni viri.¶Transeo nunc ad verba importantia liberam & absolutam voluntatē
27 †& sunt duo precipua que simpliciter & de p se prolata meram & liberam voluntatē important.Primo verbū:voluerit.l.cum quidā.ij.de lega.ij.&.l.fideicōmissaria libertas.ij.in prin.ff.de fideicō.liber.&.l.verū.§.cū qdā.ff.de reb.du.Bar.in extrauaganti ad reprimendū.in ver.videbiē.in.j.col.& dicit Bar.in.l.cētesimis. §.fin.in pe.col.ff.de verb.ob.q virtus istius verbi voluerit.est vt possit qs voluntatē suā facere etiam inique.d.l.cum qdā.dūtamen dolus malus absit.l.creditor.§.lucius.ff.man.prout etiā dicit Bar.hic in fi.Item verbū voluerit vel volo significat merū factū & non arbitriū:fm Bal.in.l.i.C.de cōdi.in horreis publi. lib.x.Itē voluntas & opinio facti est.l.bonefidei.§.i.ff.de acqr. re.do.fm Bal.in.l.voluntatis.in.i.col.in fi.C.de fideicō.vbi etiā
28 Bal.in.ij.col.dicit:q†verbū:facias ad voluntatē tuā referē ad absolutā voluntatē:non ad arbitriū boni viri.idē & fortius est in verbo vti vis.ita no.Bar.i.d.l.creditor.§.lucius.in.i.not.per illum tex.ff.man.Alibi no.d.Abb.in.c.j.in.iij.no.per illum tex. de his que fiunt a maio.parte capi.qd qñaliquid cōmittiē ꝓprie voluntati denotat voluntatē absolutā & liberā:& nō regulatam rōne:ideo nō posset peti reductio ad arbitriū boni viri:qd dicit facere ad statutū scholarū senense quo cauetur:qd rector in examine nō teneatur aliquid soluere collegio doctorū:nisi prout processerit de sua ꝓpria voluntate:de quo statuto etiam dicetur
29 in sequenti verbo.Itē adde†q quando aliqd cōmittitur voluntati alicuius:non est subiectus regulis iuris fm Bal.in.l.si cum ea.C.de dot.promis.& in.l.cū antea.in.ij.col.C.de arbi.& in.l.fi.in ij.oppositione.C.de ꝯben.emp.& in.l.j.in princi.per illum tex.ff. de testa.mili.& in.l.& si post tres.in.xj.col.ff.si quis cautio.& in.d. l.cum qdā.§.tit.j.Ange.& Imo.hic.Lu.ro.in.l.filiussa.ff.de dona.do.Anto.de but.& Imo.in.c.j.de cōsti.d.Ant.in.c.ex parte. in pe.notabili.de cōsue.do.Abb.in.c.abbate.in vlti.colū.de ver.
30 sig.& in.c.ij.circa pnc.de sequestra.pos.& fructuū.¶†Limita qñ qs cōmitteret se in voluntate aduersarij sui:tunc intelligeretur arbitrio boni viri fm gl.Bar.& doc.in.l.pe.ff.de arbi.Innoc.in c.veniens.& in.c.sanc.de renun.Ex.& Bal.in.l.iij.C.de dotis promis.cum alijs cōcordantijs hic traditis per do.Alex.in.iij.colū. idem tenet domi.Alex.in.d.l.centesimis.§.fi.in pe.col.ff.de ver.
31 obli.¶†Scdo limita quando diceretur pro tue voluntatis arbitrio:tunc importat arbitriū boni viri.vt.c.nimis praua.de exces. prela.p quē tex.ita simpliciter tz.d.Alex.hic in.iij.colum.& plus non dicit.tu adde qd notabiliter tz Bar.in dicta extrauagāti ad
32 reprimendū.in ver.videbiē.in vlti.col.in antepe.q.vbi tenet†q qñ simul ponunē verba significantia vtrūq;.s.liberā voluntatē & arbitrium boni viri:puta q: dicatur in cōmissione ꝓut arbitratus fuerit & voluerit:tunc exponitur.i.voluntarie arbitratus fit: & sic arbitrium boni viri importabit.vt.l.nec adiecit.ff.p socio.& ita est in casu presenti:qñ dicitur ꝓ tue volūtatis arbitrio hic simul ponunē verba significantia vtrūq;:q: verbū voluntatis importat liberam voluntatem:& verbū arbitrii significat arbitriū
33 boni viri:vide tñ qd statim dicam in sequenti verbo.¶†Tertio pro limitatione adde q si dux exactori fiscali dederit potestatem & mādatum prout tota die fit.s.q possit cōpellere oēs debitores fiscales ad soluendū oī cohercione de qua sibi videbiē:tamen tenebitur seruare statuta loci & consuetudinē in modo exigendi:et ideo si est ibi statutū vel consuetudo qd non carcereē ibi aliquis pro tali debito fiscali:certe mandatum illud ducis intelligitur salua lege municipali & cōsuetudine.vt.l.missi opinatores.& ibi Andre.de barulo ad hoc not.C.de exacto.tribu.li.x.sequitur & reputat not.dignum Bald.in.l.j.C.si propter publi.pēsita.quod valde not.quia multi dixissent contrarium:ne verba illa mandati videantur reddi superflua:contra.l.si quando.in prin.ff.e.&.c.si pa
34 pa.de priuilegijs.in.vi.¶†Secundo principaliter est verbū libuerit qd similiter importat liberā & meram voluntatem vt.l.fideicōmissaria libertas.ij.in prin.ff.de fideicō.liberta.Bart.in.l. alio.in.iij.colū.ff.de ali.& ciba.lega.& hoc importat vis ipsa vocabuli:nam idē est dicere libuerit qd libere voluerit fm Bart.in d.extrauaganti.ad reprimendum.in ver.voluerit.in.j.colū.in fi. & sic propter illud aduerbiū libere intelligitur pro mera voluntate.vt.s.dixi.vnde si cōmittatur alicui q faciat fm libitū suū talia verba important liberam voluntatem.Amplia predicta vt procedant etiā si ista duo verba.s.voluerit & libuerit simul iūgātur:vt quia diceretur pro libito volūtatis sue adhuc importarēt liberam voluntatem vt est tex.notabilis in.c.ij.de sequestra.pos. & fructuum.in ver.pro sue distribuunt libito voluntatis.& ibi.d. Abb.in.iij.not.dicit esse bene tenendum menti significatū horū verborū:pro sue libito voluntatis:nam important liberam voluntatem:non aūt arbitriū boni viri:qd dicit facere ad multa et maxime ad compromissa in quibus solent apponi ista verba:vt
35 pro libito voluntatis sue possint disponere.Item†dicit facere ꝓ statuto vniuersitatis senarum quo cauetur q rector pro suo examine non tenetur aliquid soluere nisi prout processerit ex sue libito voluntatis:non enī est recurrendum ad arbitrium boni viri sed ad suam nudam & liberam voluntatem:ꝓut verbum libet et libuerit importat de quo statuto etiā dixi.s.in precedenti verbo. & q ista verba pro libito voluntatis ex natura sermonis nō reducantur ad arbitrium boni viri tenet Bal.etiam in consi.cxcv.secūdi voluminis quod incipit laudare vos & commendare.in.vi. col.per.d.l.fideicōmissa.§.q̄cq̄.j.titu.ij.&.l.quia poterat.ff.ad trebel.&.l.cum proponas.C.de here.insti.¶Ultimo Bar.hic in fi.
36 dicit qd†quando est cōmissum in liberam voluntatem alicuius pōt arbitrari quomodo vult etiam inique.l.cum quidā.ff.de le. ij.dū tamen dolus malus absit.l.creditor.§.lucius.ff.man.adde plenius Bar.in.d.extrauaganti ad reprimendū.in ver.videbitur.& in.l.filiussa.ff.de dona.do.Ant.& Imo.in.c.i.de ꝯsti.Bal in rub.C.de pena iudi.qui ma.iudi.in.ij.qd Item lz alicui p verba ampla

ba ampla detur plena potestas: intelligit dummodo ex fide agat vt est tex. solennis. in. d. l. creditor. §. lucius. ꝛ ibi Bar. dicit illum casum esse notandum: quia forte non habes alibi ita clare. ꝛ illum tex. ad hoc dicit esse aureum Bal. in. c. pe. in vlti. col. de pscri. eū etiam ad hoc reputat singularem Bald. in. c. pe. de postu. prel. ꝛ cum dicit esse meliorē ꝗ sit in iure Bal. in. c. cum in iure. in. l. col.
37 de offi. delega. item addet† ꝙ omne arbitrium commissuȝ alicui in re aliena intelligitur cōmissum cum iustitia: quibuscunqȝ verbis cōmittatur: ita no. Bald. in. l. j. per illum tex. ff. de sol. Quod an sit verum patet ex predictis. ¶ Item diligenter aduerte† qȝ
38 quecūqȝ clausula ponatur in commissione sub quacunqȝ verborum forma: nunqȝ pretextu talis ample commissionis poterit iudex reijcere exceptionem acquisitam parti: quantūcūqȝ sit de rigore iuris inducta: vt est exceptio pscriptiōis: quia in his que ipse iudex habet facere: verū est ꝙ non tenetur sequi regulas iuris ciuilis: sed in his que iam facta sunt: ex quibus ius est iam alteri quesitum: iudex non potest aliquid immutare sed tantum illud sequi vt. l. bona fides. ff. depo. alias esset auferre ius alteri: quod est contra naturalem equitatem. ita solenniter tenet Bar. in. d. extrauaganti ad reprimendū. in ver. vide hic. in fi. qȝ teneas cordi: et nunqȝ obliuiscaris. ꝛ exclamat. d. Mathes. in notabili xv. qȝ incipit: no. quod si iudex. ꝛ latius Lud. ro. in. l. sequit. §. si viam. ff. de vsuca. ꝛ sequitur etiam Areti. in. l. si seruum. §. sequit. ff. de ver. obl. Et ita habes hanc vtilem quotidianam materiam plene ordinate expeditam.

1 ¶ Legatum factum a debitore putatiuo creditori certa quātitate expressa valet.
2 Legatum factum a creditore putatiuo debitori quantitate certa expressa nihil valet. et numero. 16. si reuera nihil debet: ꝛ intellige vt ibi.
3 Conditio de presenti si est falsa: reddit actum nulluȝ: si vera reddit actum purum.
4 Legatum factum de eo qȝ sibi debetur a tertio certa quantitate expressa: si ille tertius nihil debet: vitiatur ꝛ est nullum.
5 Heres qui tenet cedere actiones legatario nō tenet ad sumptus litis nisi legatum redderetur inutile.
6 Persona testatoris potest concipi in prima ꝛ in tertia persona.
7 Verba eiusdem instrumenti possunt concipi in prima ꝛ in tertia persona.
8 Legatum dotis non vitiatur per falsam demonstrationem: nec etiam si non sit expressa certa quantitas.
9 Dos statuēda est pro modo facultatum ꝛ dignitate psonarum.
10 Ratio quare legatū factum per debitorem creditori non valet.
11 Falsa demonstratio non vitiat: qñ non deficit substantia legati.
12 Sensus qui non vitiat actum in dubio capi debet.
13 Legatum factū a testatore sciente de decem que sibi titius debebat: si titius nihil debebat an valeat.
14 Tex. in. l. cum alienam. C. de lega. quando procedat.
15 Intellectus absonus non debet capi.
17 Paria sunt ab initio causam legati fuisse nullam: vel validā: et postea reduci ad nullitatem.
18 Cōcessio facta ecclesie p comitem de iure qȝ habebat in tali castro vel fundo an valeat ꝛ tribuat titulum ad prescribendum.
19 Comes si concedit titio in feudum nobile quicquid concessit feio in feudo guardie: si non apparet de hac concessione: cōcessio facta titio nihil valet.
Substantiuum vbi non est ibi non congruit relatiuum.
Relatiuū qui vult probare probat terminum referentem ꝛ ad quem fit relatio.
20 Venditio facta de toto iure qȝ quis hȝ in tali fundo: si tradat fundus: licet venditor nullum ius haberet: an causat titulū ad prescribendum.
21 Malafides autoris qȝ hodie noceat singulari successori.
22 Vendēs quicquid iuris habet in tali fundo: si sciebat nullū ius habere: tenetur ad pretiȷ restitutionē: secus si ignorabat.

1 Si mihi. †Si testator legat quod sibi debet et nihil debetur: legatum nō valet siue exprimat certam quantitatem siue nō: sed si legat quod ipse debet: licet nihil debeat: valet legatum si exprimat certam quātitatem: alias nō hoc dicit. vsqȝ ad. §. fina. licet Bart. alȷs tribus modis summet. ¶ Diuiditur in quattuor partes principales. In prima loquit quando testator legat illud quod sibi debetur a tertio: vel illud qȝ ipse debet non expressa quantitate cum nihil debeat: ꝛ neutro casu legatū valet propter incertitudinem: ꝛ ista ratio est euidens: quia non apparet quid quale aut quātū sit in legato: ꝛ cadens iste sine scrupulo de plano pcedit. In secūda ponit differētiam an testator leget illud quod ipse debet expressa certa quantitate quāuis nihil debeat: ꝛ tunc legatuȝ valet: an vero leget illud quod legatarius sibi debet expressa certa quantitate qui in veritate nihil debet: ꝛ tunc legatū nihil valet. In tertia assignat rationem diuersitatis inter istos duos casus: ꝛ sic inter casum in quo testator legat quod debet: ibi sufficit exprimere quantitatē: etiā si nihil debeat: ꝛ casum quādo legat legatario illud qȝ legatarius sibi testatori dȝ: vbi non sufficit exprimere quantitateȝ si nihil debeatur. In quarta ꝛ vltima ponit aliū casum quādo testator legat alicui illud qȝ sibi debet a tertio expressa certa quātitate ꝛ ille tertius nihil debet: tūc legatū nihil valet: ꝛ assignat rationē quam per duo comprobat. secūda ibi: cum si decem. tertia ibi: nā inter falsam. quarta ꝛ vltima est ibi: proinde ꝛ si titio. ¶ Verbum qȝ iste tex. vr aliqualiter perplexus ꝛ intricatus ideo pro eius enucleatione colligendo dicta gl. Bar. ꝛ aliorum ꝛ clarius ꝛ ordinatius procedendo considera tres casus quando testator legat id quod debetur expressa certa quātitate ꝛ in veritate nihil debetur: an legatū valeat. Aut enim testator legat illud quod ipse debet: aut illud quod sibi debet a legatario aut illud qȝ sibi debetur a tertio. ¶ Primus ergo casus est quando testator legat illud quod ipse debet expressa certa quātitate: ꝛ sic quādo debitor putatiuus legat creditori quāuis i veritate nihil debeat: ꝛ tunc legatum valet: quia substantia rei legate reperitur: eo quia res vel quantitas que legatur est in rerum natura quāuis nō debeatur: tamen illa verba que debeo sunt apposita loco demonstrationis: ꝛ falsa demonstratio nō vitiat: ex quo nō deficit substantia legati: ꝛ constat de corpore. l. demonstratio falsa. i princi. ff. de condi. ꝛ demon. sicut nec vitiat legatum dotis. l. j. §. adeo. ff. de dote preleg. ꝛ. l. nō designata. C. de falsa causa adiecta
2 lega. ¶ Secūdus casus est† quando testator legat illud qȝ sibi debetur ab ipso legatario: expressa certa quantitate: ꝛ legatarius nihil debet: ꝛ sic creditor putatiuus legat debitori: tunc legatū nihil valet: quia effectus seu substantia istius legati non cōsistit in. x. sed consistit in iure illius crediti quod testator credit se habere: ꝛ sic effectualiter cōsistit in iure liberationis: quia etiam si verum esset debitū non tenetur heres nisi ad liberationē. d. l. j. §. adeo. ff. de do. prele. ibi nihil aliud quam liberationem habebit: sed vbi nō est debitum: ibi non potest cadere liberatio: quia priuatio presupponit habitum. l. decem. ff. de verbo. oblig. c. ad dissoluendū. de desponsa. impub. ꝛ sic cum hic deficiat substantia rei legate: ideo legatū non valet: ꝛ ista ratio videret de plano procedere si hanc rationē assignaret tex. tamen iste text. in §. nam inter. vr aliam rationem differentie assignare ꝛ dicere: nā falsa conditio seu falsa causa que fuit in isto casu dȝ vitiare legatum: ꝙ autem fuerit conditio videbatur per relatiuū que titius dȝ: qȝ relatiuū videbatur facere conditionē ꝛ exponi pro si: idest si titius debet: vt. l. stichum qui meus erit. in prin. s. eod. tū quia est iunctum verbo presentis vel preteriti tēporis: nō est proprie conditio: eo quia nō suspendit in futurū vt. l. si stipulatus fuero hanc summam. ff. de verbo. obliga. ꝛ. l. cum ad presens. cum duabus sequentibus. ff. si cer. peta. prout etiam gl. Barto. ꝛ alȷ magis cōmuniter tenent. Ideo tex. disiūctiue dixit: falsam cōditionē siue causam. †sed cōditio de psenti si est falsa reddit actū nul-
3 lum: si est vera reddit actum purum. l. cum in secūdo. ff. de iniusto rup. vnde si legato titio centū que ipse titius mihi dȝ: inest cōditio si debet: ergo si non debet est falsa. ergo legatum nullū: cū deficiat substantia rei legate. Item causa legati que inest legato cuius ptextu testator motus fuit ad legandum quia putabat eū esse debitorē suum alis non fuisset legaturus: si causa est falsa vitiat legatum: quando est finalis: ꝛ sic existens falsa facit deficere substantiam legati. vt hic. ꝛ. l. si seruus legatus. §. qui quinqȝ. j. e. secus quando causa non inesset legato sed extrinsecus illa dicens non vitiat legatum. vt. l. cum tale. §. falsam. ff. de cōdit. o.
4 ꝛ demonstra. ¶ †Tertius casus est: quando testator legat id qȝ sibi debetur a tertio: expressa certa quātitate: puta lego tibi. x. q̄ titius mihi dȝ: ꝛ tunc videtur legare nomen debitoris ꝛ sic actionem contra illum tertiū: que si non est: quia titius nihil debeat: deficit substantia rei legate: ideo legatum est nullum: quia legata est rei actio que non est in rerum natura: ꝛ sic cedi nō potest: ꝛ sic deficit substantia legati: vt hoc tex. ꝛ. l. legauit. in tex. ꝛ glo. ff.
5 de lib. leg. imo heres† qui tenetur cedere actionem legatario nō tenetur ad aliquas expensas litis vt hoc tex. in fin. in ver. actiones duntaxat pstare cogitur. sm An. ꝛ Imo. nisi legatum redderetur inutile si oporteret legatarium facere sumptū litis: argu. l. si res legata. ꝛ ibi dixi. s. eod. faciunt que habentur in autētica nunc si heres. C. de litigiosis. ꝛ ita tenet Imo. hic. qȝ autē testator videatur legare actionem qñ legat. x. que titius debet: istud assumptum probat tex. duabus rationibus ibi: nam ꝛ si viuus: prima quia si testator viuus exegisset extingueretur legatū: quia extingueretur actio. l. fideicōmissa. §. si rē. ff. de lega. iȷ. quod nō esset si videretur legare actionē nō rē debitam. quia illa non est extincta. secūda ratio: quia heres liberatur solum cedēdo actionem contra illum tertium. vt in. §. sequenti. ꝛ. l. non quocunqȝ. §. qui caium. j. e. qȝ nō esset si esset legatum ipsum debitum: quia

tunc heres cogeretur exigere ⁊ tradere legatario vt dicitur in. §.
sequēti. ⁊ ita habes explanatam mentem huius tex. ⁊ rationum
quas tex. assignat: quāuis gl. assignat ꝙ testator in vno casu loq
tur per verba prime persone: in alio per verba secunde vel tertie
psone: ⁊ sequuntur Dy. ⁊ Oldra. laudē. sed hoc reprehēdit bar.
6 † quia persona testatoris potest concipi in prima ⁊ etiam in ter-
tia psona si testator vocatur titius: ⁊ dicit titius legat tibi quod
dz: ⁊ cū Bart. alij cōmuniter transeunt: nō est ergo curandū ſm
Ang. ⁊ Floria. an p verba prime secūde vel tertie psone relinqua
tur: sed solum an subsit substantia ei⁹ quod legatur: ⁊ tunc valet
7 legatū: alias secus. adde bene facere † ꝙ verba eiusdē instrumēti
possunt concipi in prima ⁊ tertia psona: vt est tex. melior de iure
in. c. dudum. circa mediū. ⁊ ibi do. Abb. ad hoc notat de cōuer-
sione coniuga. ⁊ illum text. ad hoc reputat meliorē de iure Joā.
de imo. in. l. caius. vbi est etiam tex. de hoc. ff. solu. mat. Et illum
tex. in. d. c. dudum. ad hoc reputat singularē Bal. in. c. j. de noua
for. fide. Idē Bal. in. c. j. §. si. qui feu. da. pos. Bal. ⁊ Imo. in. l. di
uortio. in prin. p glo. ibi in ver. ait. ff. solu. matri. Pau. de ca. Lu
do. ro. Roder. in. l. lecta. p illum text. ff. si cer. peta. Et sic non est
differentia: an notarius scribat testamentum in prima an in ter-
tia psona: sed aduerte glos. habuit bonum sensum ⁊ non meruit
reprehēdi: ⁊ nō discrepat in effectu ab his que. s. dicta sunt. nā
glo. cōsiderauit cōmunē vsum loquēdi qui est ꝙ quādo testator
legat illud quod ipse debet: loquitur i prima persona: vt lego. x.
q̄ debeo: ⁊ ad hunc cōmunē vsum gl. se retulit: lz verba testatoris
possent a notario etiam in tertia persona concipi: vt etiam dicit
Bart. pterea quocunqꝫ modo concipiantur verba testatoris si-
ue in prima psona siue in tertia in effectu est semper ipse testator
qui legat illud quod dz. ¶ Sed extra glo. opponitur cōtra tex.
in secunda parte. Primo dum adducit simile vt in legato dotis
ad probandum assumptū: quod falsa demōstratio nō vitiet: nā
8 certe † videtur probare p simile magis fauorabile de legato do-
tis iuxta. l. in ambiguis. ff. de regu. iur. ⁊. c. ex literis de pi. vnde
non videtur esse bona cōsequentia: falsa demonstratio nō vitiat
legatum dotis ergo nec aliud legatum: nam etiam si non esset ex
pressa certa quantitas in legato dotis: tamē valeret: quia incer-
titudo quantitatis nō vitiat legatum aut promissionem dotis.
l. cum post. §. gener. ff. de iure dot. Et tamē vitiat aliud legatū:
vt hoc tex. in prima parte. sed responde qḋ quantū ad falsam de
monstrationem nō est differentia inter legatum dotis ⁊ alia le-
gata vt hic ptz. ⁊ toto ti. C. de fal. causa. adiec. lega. sed quantū ad
incertitudinē bene est differētia: qꝛ alia legata nō expressa quāti
tate ꝓpter incertitudinē vitiant. vt hoc tex. in prima parte secus
in dote: vbi lz res vel quātitas non sit expressa: tñ nō pōt dici in
9 certitudo † cū dos pro modo facultatum ⁊ dignitate psonarū sta
tuenda sit. l. quero. ⁊. l. cū post. §. gener. ff. de iure dot. ⁊. l. si filie. ff.
de le. ij. ¶ Scdo opponitur. nā iste text. vult ꝙ qñ testator legat
illud qḋ dz expressa certa quātitate: lz in veritate nihil debeat tñ
valet legatū ꝯ. nam debitū putatiuū vel fictum nō plus dz ope
rari quā si esset verum: istā rationē ponit tex. j. in vlt. parte in v̄.
ꝓinde. sed vbi esset verū debitū: ⁊ debitor legaret creditori verū
creditū: legatū non valeret. l. si creditori. s. e. ⁊. §. ex ꝯtrario. insti.
de lega. ergo fortius nō dz valere si legat qḋ vere nō debeƭ: cui⁹
10 contrarū hic decidiƭ: ergo male. Sed rñde † ꝙ qñ est vere debitū
ideo legatū nō valet: qꝛ non continet vtilitatē: ⁊ sic non interest
creditori. d. l. si creditori. hoc aūt casu valet: quia vtilitatē ꝯtinet
quantitatis legate ex quo vere nō debebaƭ. ¶ Tertio ꝯtra ratio
nem tex. ibi: nā inter falsam demōstrationē ⁊c. Fortiter opponiƭ
ꝙ imo idē in vtroqꝫ casu est eadē ratio: nā qñ testator legat decē
que dz: ⁊ in veritate nihil dz: illud relatiuū q̄ dz: diciƭ positū esse
loco demonstratiōis: ad demonstrandū q̄ sunt illa. x. que sunt re
licta: ⁊ falsa demonstratio non vitiat qñ constat de corpore: simili
ter idem vƭ in secūdo casu: qñ testator legat. x. que tertius debet:
⁊ neuter eorū in veritate dz: nā illud relatiuū que legatarius de-
bet: vel que tertius dz: debet cēseri positū gratia demōstratiōis:
ad demōstrādū que sint illa. x. que testator legat ergo falsa demō
stratio non debet magis vitiare in. scdo vel tertio. casu: sicut nec
11 in pmo. Respōdet † quod falsa demōstratio nō vitiat qñ nō deficit
substātia legati: put est in primo. casu vbi. x. legata sūt ⁊ reperiū
tur in rerū natura: ⁊ possunt pstari ab herede: sed in secūdo casu
deficit substantia legati. Ideo legatum non valet: nā qñ testator
legat. x. que legatarius sibi dz: ⁊ in veritate nihil dz: illa. x. non
sunt legata: vt ea. x. debeat habere legatarius non etiam libera-
tionem a debito: qꝛ isto modo heres grauareƭ duplici onere: cō
tra. l. titio. §. qui in vita. j. de le. ij. sola ergo liberatio ab illo debi-
to est in legato. l. j. §. adeo. ff. de dote p̄lele. Et cum nullū sit debi
tum non pōt esse liberatio: ideo deficit substantia legati p conse-
quens legatum est nullū. Ista est rō fundamentalis: sed aduerte
qḋ istud ꝓcederet: qñ testōr putabat sibi deberi a legatario tūc
testator putans sibi deberi vƭ legare liberationē ab illa obliga-

a ¶ Rē alienā. qñ legaƭ res aliena an legatum valeat et in qbus casib⁹ valeat vide eūdē. d. Ja, in. l. apud iulia. §. cōstat. s. eo.

b ¶ Debeƭ a tertio. limita istud esse verū qñ testator legauit nomē debitoris alias nō extinguitur legatum vt p eūdē. d. Jaƭ. i. l. apō iulia. in. §. si titi⁹. in. iiij. col. in pñ. in xv. no. s. eo.

tione: sed qñ testator sciens nihil sibi deberi scienter legasset inde
bitum: non vƭ legasse liberationē: que est impossibilis: ergo quā
titas dz cēseri legata ⁊ sic ipsa. x. ad hoc vt legatū valeat: ⁊ sic ne
12 videaƭ fecisse actum inanem. l. si qñ. in prin. j. eo. † cū in dubio de
beat capi sensus qui non vitiat actū. l. quoties. ff. de ver. obl. ⁊. l.
quoties. ff. de re. du. facit. l. qui duos. j. de le. ij. vbi testator legā-
do debitum duobus: qꝛ videƭ impossibile: vƭ vni legasse libera-
tionem ab obligatione alteri quantitatem. Similiter in vltima
parte in ver. ꝓinde. qñ testator legat. x. que titius debet: ⁊ titius
reuera nihil dz legatū nihil valet: eo qꝛ solū videƭ legare nomen
titij debitoris ⁊ sic actionē contra titium: ⁊ cum nulla sit actio qꝛ
nō est debitum nec obligatio: deficit substātia legati: ⁊ sic legatū
13 est nullū. nam aduerte † istud de plano procedere qñ testator pu-
tebat titium sibi debere. x. sed qñ sciebat titiū nihil debere ⁊ tñ
scienter legat. x. que scit non deberi a titio: tūc ne videatur fecis-
se actum inutilem ⁊ sic vt legatum valeat: dz censeri legasse quā
titatem. de. x. ⁊ non solā actionem. Isto modo multū restringere
tur ⁊ limitaretur iste tex. qui non videƭ bene aliter posse proce-
dere vt de necessitate intelligaƭ in testatore ignorāte: vel qñ esse-
mus in dubio: quāuis Raph. co. super hoc vltimo cogitandum
relinquat: quia nullus tangit ſm eum: sed pro ista differentia in
ter testatorem ignorantem ⁊ scientē: quando legatur illud qḋ re-
uera non debetur: vt primo casu non valeat: secundo casu sic. fa
cit tex. nota. in. l. si. in princi. ff. de libe. leg. vbi iuriscōsultus i ista
materia quando legatur illud qḋ vere non debeƭ a legatario: fa
cit istam differentiā an testator ignoraret an sciret. Sed. d. Ale-
xan. licet de p̄dictis fundamentis nō faciat mentionē retorquet
subtiliter illum tex. in. l. si. in prin. in oppositum: cū text. ibi velit
qḋ quando testator loquutus est p verba preteriti temporis: pu
ta lego tibi q ō debuisti: ita demū valet legatum si testator sciuit
debitū non subesse ergo qñ testator loquutus est p verba p̄sentis
temporis vt in ꝓposito nostro legatum non dz valere: etiā si te-
stator sciuit non subesse debitū: alias nō esset differētia inter ver
ba preteriti tpis ⁊ verba presentis temporis quā ibi facit text. ⁊
fuit subtilis. Idē tz Pau. de ca. hic licet illum tex. nō ponderet
ad hoc: nec de predictis vllā faciat mētionē: sed respōde ad. l. cū
14 alienā. C. de lega. † vbi qñ testator scienter legat rē alienam[a] va-
a let legatum qꝛ ibi extabat substantia rei legate licet esset aliena ⁊
testator sciebat alienā: ⁊ sic poterat redimi a dño ⁊ dari legatario
hic aūt deficiebat substātia rei legate vt p̄dixi ⁊ sic etiā respōdet
Raph. co. hic in fi. Sed aduerte quia nec hic deficit substātia rei
legate: qñ testator sciebat indebitū cum censeaƭ legasse quantita
tem de decē in scdo casu: ⁊ non liberationē nec cessionē actiōis in
tertio casu: imo ipsa. x. ad hoc vt legatū valeat p ea que superius
deduxi: p que apparet non posse fieri inductionē de tex. in. d. l. si.
15 in princi. prout facit do. Alexā. quia illo modo resultaret † abso
nus intellectus qui capi non dz ſm glo. in. l. ij. C. de cōdi. inser. et
in. l. conuenticulā. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ sic vides cū quanta difficulta
te transeat decisio huius tex. in scda parte principali ⁊ sequenti-
16 bus. ¶ No. j. ex isto tex. qḋ † creditor putatiuus legat debitori il
lud qḋ ipe legatarius dz expressa certa quātitate: si reuera nihil
dz legatū non valet: ⁊ rationē assignaui. s. limita istum tex. ꝓce-
dere quando legatum fuit factum p verba presentis tpis: sec⁹ si
testator fuit loquut⁹ p verba preteriri temporis: puta lego. tibi
qḋ debuisti etiā nulla quantitate expressa: tunc si iste legatarius
antea fuerat debitor: ⁊ ante testm̄ satisfecit testōri: ⁊ sic nunc post
factum testm̄ nihil dz si tñ testator sciuit debitū solutū fuisse: va-
let legatū: qꝛ videtur legasse illā quantitatē q̄ olim fuit debita ⁊
soluta. secus si ignorauit vt est tex. in. l. si. in prin. in. ij. rñ. ff. de li-
be. leg. p quē Bar. ibi ita limitat istum tex. licet hic nihil tāgat ⁊
sequunƭ Pau. de ca. ⁊ dñs Ale. hic. Sed tu aduerte quia ista li-
mitatio non videtur ad propositum tex. nostri qui loquitur quā
do nec de presenti nec in preteritum vnqꝫ fuit debitum: sed ibi in
preteritum fuit vere debitum: licet nunc nō sit: qꝛ ante testamen
17 tum fuit satisfactū. ¶ Secūdo nota in versi. nam ⁊ si viuus. † qḋ
paria sunt ab initio causam legati fuisse nullā vel fuisse validā ⁊
postea reduci ad nullitatē. Itē paria sunt nullum ab initio fuisse
debitum: vel fuisse debitū: sz a testatore postea exactum: nā quā-
b do testator legat illud quod sibi debetur a tertio[b]: exigēdo ab il
lo tertio extinguit legatum quando sponte exigit. l. fideicōmissa.
§. si rem. ff. de le. iij. Et sic idem operatur defectus cause a prin-
cipio qḋ operatur causa que ex postfacto finitur: ⁊ sic legatū nō
potest incipere in eo casu in quo finiretur si ante cepisset. facit. l.
titio cum morietur. ff. de vsufru. ⁊. l. inter stipulantem. §. sacram.
⁊. l. pluribus. §. ⁊ si placeat. ff. de ver. ob. ¶ Ultimo iste. §. inquā
tum dicit in prima parte: ꝙ si in cōcessione nō fuit expressa quā
titas nihil valet si nihil debeatur: inducitur per Dyn. Bart. et
18 alios ad decisionē notabilis questiōis: † Quidā comes cōcessit
cuidam ecclesie quicquid iuris habebat in tali castro vel in tali
fundo: talis concessio nihil operaƭ ⁊ nullum titulum tribuit ad
prescribendum

prescribendũ nisi constet de iure cõcedentis: vnde si ecclesia que possedit tale castrum lõgo tpe si dicat se ꝑscrip sisse titulo bona fide ⁊ longo tpe nõ poterit se tueri prescriptione aduersus tertiũ
18 vendicantem illud castrum: † eo quia incertitudo impedit acq/sitionem possessionis ⁊ per cõsequens vsucapionis. l. que de certa. §. incertam. ff. de acqui. pos. ⁊. l. si fur. §. fi. ff. de vsucapi. q꞉ sine possessione non potest esse vsucapio. l. sine possessione. ff. de vsu/cap. glo. in rub. ff. de acqui. pos. vbi dixi: facit qd no. speculator ĩ titulo de instru. edi. §. nũc aũt. in ver. j. item facit. l. qd si in vendi/tione. ⁊ in. l. qd si sit hereditas. ff. de heredi. vel acti. vendi. sed cũ Bart. tenent alij omnes hic. ⁊ dicit Pau. de cast. qd istud semel habuit de facto ⁊ qd ita cõsuluit lʒ de dicto Dy. ⁊ Bart. nõ fue/rit recordatus. similiter. d. Pet. de bexutio dicit: qd alia die sic cõsuluit. adde ꝑ ista decisione tex. expressum in. l. locus. ff. de acq. pos. vbi dicit tex. qd incerta pars nec tradi nec vsucapi põt: velu ti si ita tibi tradam quicquid mei iuris est in dicto fundo. Et mi/ror qd Bar. ⁊ scribentes hic non allegent illũ text. vbi est casus de hoc. item adde qd idem tenet Oldra. lau. in consi. clxiij. quod incipit: viso priuilegio.. Spe. inti. de locato. §. nũc aliqua. in ver. lviij. ⁊ in ver. lxxvi. Ang. do. Alex. ⁊ Aret. in. d. l. locus. ff. de acq. pos. do. Alex. in consi. xxviij. primi voluminis incipiente: visis ⁊ accurate ponderatis in. v. col. qd consilium est errore duplicatũ in consi. xxxj. secundi voluminis. Item adde. d. Alexan. in cõsil. clxxxvi. secundi voluminis qd incipit: in causa ⁊ lite veniente in/ter R^m. in. iij. col. ad fi. ⁊ sequenti. Item adde qd in terminis deci
19 dit Bar. in. c. j. in prin. in. j. col. ad fi. de feudo guardie. ponet co/mes dicit concedo titio in feudũ nobile: quicquid concessi feio in eudum guardie: cui reuera nihil concesserat vel non apparet: et respondet qd nihil concessum dicitur: quia falsa substantia sub est: ꝑ illud qd decidit Dy. per illum tex. quia falsa demonstratio circa rem nõ existentẽ incidit in defectũ rei substantialis. Itẽ vbi nullum est substantiuum ibi non congruit relatiuum: vt notatur per glo. in. c. j. de fide instru. Item qui vult probare relationẽ de/bet probare duos terminos: ⁊ vtrumq꜄ verum scilicet terminum referentem ⁊ ad quem fit relatio: vt nota. per Innocen. in. c. inter dilectos. ⁊ ibi Joan. and. in nouella. de fide instru. ita ibi residet Bal. de quo nec do. Alex. nec alij scribẽtes faciunt mentionem.
¶ Limita istam decisionem Dy. ⁊ Bart. notabiliter vt ꝑ Bar.
20 in. l. emptor fundi. ff. de vsucap. pro emptore. † vbi tenet: qd si vẽ ditor sciens vendidit ignoranti quicquid iuris habet in tali loco si venditio fuit facta hoc modo: vendo quicqd iuris habeo. Itẽ trado quicquid iuris habeo: ⁊ tunc non põt sic possideri ꝑpter incertitudinem. Item prescriptio non procedit. d. l. locus. sed si vendo quicquid iuris habeo in fundo ⁊ trado totũ fundũ: ⁊ tũc procedit vsucapio: q꞉ credit se totum emisse. argu. l. ij. §. sed si fun dum. ff. de vsucap. pro emp. ⁊ mala fides tradentis non nocet: vt l. qui fundum. §. procurator. in versi. nam ⁊ cum sciens. ff. ꝓ em/ptore. ⁊ cũ ista limitatione transeunt doc. ibi: cũ qua etiã simpli/citer trãsit. d. Alex. hic. sed vide. d. Aller. in. d. l. locus tenentẽ: et melius: qd. d. limitatio sit vera preterq꜄ in vltimo dicto Bar. cũ dicit qd mala fides tradẽtis nõ nocebit per. d. §. ꝓcurator. nam illud procedit ẜm iura ffoꝝ ẜm que mala fides autoris non noce bat singulari successori: ʒ hodie per aut. malefidei. C. de prescri.
21 xxx. an. † ⁊ mala fides autoris nocet singulari successori: nam tũc non sufficeret prescrip. lõgi tẽporis: sed requireretur prescriptio lõ gissimi tẽporis ẜm eũ: ⁊ tñ plures limitationes traduntur ad illã aut. malefidei. per Bar. ⁊ alios in. l. pomponius. §. cũ quis. ff. de acqui. pos. ⁊. xij. limitationes collectas a doc. ⁊ hãc vide ꝑ Ang. de arc. in. §. sed iste. in. xvi. col. inſ. i. de acti. in. §. furtiue. institu. de
22 vsucap. † Item aduerte qd vendens quicquid iuris habebat in tali fundo: ⁊ sciebat se nullum ius habere: tenet emptori ad resti tutionem pretij: sec⁹ si ignorabat per. l. qd in vẽditione. cũ duab⁹ ll. sequentibus. ff. de heredi. vel act. vendi. ẜm Ange. Jmo. ⁊ do. Alex. hic qui reprehendunt Ja. bu. in. l. j. C. de euic. tenentem qd ⁊ tunc vẽditor ignorans teneatur ad restitutionẽ pretij ⁊ male. ⁊ ita etiam tenet do. Alex. in. d. l. locus. Ange. in. d. l. j. C. de euic. et de intellectu. l. qd in vẽditione. vide ꝑ Bar. in. l. cotem ferro. §. q maximos. in. iiij. q. ff. de publica.
1 ¶ Potestas eligendi mortuo stipulatore trãsit ad legatariũ cessa sibi actione ⁊ etiam ad singularem successorem: sed viuo sti/pulatore non.
2 Res prohibita alienari extra familiã semel alienata in casu per/misso: semper est alienabilis.
3 Merum imperium semel delegatum: põt postea subdelegari. Actio qd metus causa que semel competijt contra heredem: effi citur contra alios transitoria.
4 Legatarius in re legata nõ est proprie heres.
5 Statutum q꜄ debitor debeat personaliter capi ad instantiã cre/ditoris: habet locum in cessionario.
6 Stante statuto qd frater nõ possit capi facere fratrem pro debi/to: si frater cedit alteri iura sua: cessionarius non possit facere ca pi illum fratrem.
Statut umq꜄ frater cõtra fratrem possit petere compromissum ⁊ frater cederet iura alteri nõ comprehẽdit cessionarium.
7 Statuto disponente q꜄ creditor possit capi facere debitorem sine citatione: cessionarius nõ poterit capi facere sine citatione. Venditor domus qui iurauit nõ mouere litem: si postea cessit al teri qui mouit: quod dicatur periurus.
Jurans soluere titio: si titius alteri cessit ⁊ illi nõ soluat promit tens: qd non sit periurus.
8 Testator legans illud qd vere sibi debetur ab alio: censetur lega re nomen debitoris: ⁊ heres liberatur cedendo actionem cõtra illum tertium.
Cessio iurium in incorporalibus idẽ operatur: quod traditio in corporalibus.
9 Libellus ago contra te vt agas contra titium qd procedat. idem Ago vt emas vel vendas.
10 Casus in quo est in arbitrio debitoris alternatiui facere vt lega/tum factũ per creditorẽ de vna ex rebus alternatiuis: valeat. Debitor q꜄ possit facere qd cessio iurium facta ꝑ minorẽ sine de creto iudicis qui habebat actionem ad fundum vel ad centũ al/ternatiue valeat.
11 Actio iudicatur mobilis vel immobilis ẜm naturam rei que in eo continetur.
Minor obligatus alternatiue ad domum vel centum: si fuit in terpellatus sine iudice an constituatur in mora.
12 Testator in dubio nõ solũ videt legare ius qd hʒ in re: ʒ ius qd alternatiue hʒ ad rem. Item ius qd putabat se habere.

Si quis ita. In alternatiua obligatiõe si legatur qd debetur cogitur heres ad cedẽdũ sed si legatur vna de rebus alternatiue debitis cogitur heres ad agendum: ⁊ in solutione apparebit an legatũ debeatur. si autem legatur vtraq꜄ res diuersis. cogitur heres vtriq꜄ in solidũ satisfa cere. h. d. cũ. l. seq. ¶ Diuidit in tres partes. In prima loqtur qñ electio alternatiua erat legantis ⁊ legauit quod sibi debetur In secunda loquitur: qñ electio erat debitoris: ⁊ legauit vnã ex reb⁹ alternatiuis. In tertia loquit quãdo electio erat legãtis ⁊ legat vtrãq꜄ rẽ diuersis. secũda ibi. in versi. proinde. tertia ⁊ vltima est
1 in. l. qd si qs. ¶ † Nota. primo ex isto tex. in prima parte ibi electio nem habituro. qd potestas eligẽdi mortuo stipulatore trãsit ad legatarium cessa sibi actione: ⁊ sic trãsit ad quemcũq꜄ successorẽ etiam singularem: ⁊ sic etiã in cessionarium vt hic: sed viuo stipu latore: q꞉ est personalis: nõ potest transire in singularẽ successorẽ nec põt cedi. l. si stipulatus fuerim illud aut illud. in prin. ⁊ i. l. fi. in prin. ff. de verbo. ob. ratio huius notabilis: ⁊ sic huius tex. ẜʒ Bar. est duplex. Prima: q꞉ mortuo stipulatore facultas eligẽdi transit ad eius heredem: qui presumitur scire volũtatẽ defuncti l. si quis a filio. §. si quis plures. s. eo. ⁊ censetur vna ⁊ eadem per sona cũ defuncto: vt in aut. de iureiur. a mori. presti. ĩ pnc. col. v. ⁊ sic postq꜄ trãsiuit ad heredẽ: ⁊ sic semel facta est trã sitoria: tunc illa potestas est cessibilis: ideo transit in cessionarium: ⁊ sic in le
2 gatariũ. Sicut in simili dicimus † in re prohibita alienari extra familiam si semel alienatur in casu permisso: scʒ vnde familia: ⁊ sic fiat semel alienabilis: potest postea quãdocũq꜄ alienari: vt est
3 tex. no. in. l. pater. §. quindecim. j. de leg. ij. †. Itẽ merum imperiũ postq꜄ est semel delegatũ: põt postea subdelegari: vt notat in. l. j. C. qui pro sua iurisditio. per Guil. de cu. ⁊ alios in. l. j. in princ. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. Idẽ in actione qd metus cau/sa que competijt contra heredem: efficitur trãsitoria cõtra alios: vt est text. no in. l. videamus. ff. qd me. cã. In versi. sufficit enim semel perue nisse ad proximum heredeʒ. quem tex. Bar. ibi. ⁊ i. l. precedenti. s. in. l. qd dicimus. §. si. reputat esse singularem ⁊ se ne/scire alibi: ⁊ per eum dicit se consuluisse idem esse in iure delibe/randi: vt ibi per eum. Ad idẽ tex. in. c. ex parte. de feudis. vbi pre latus ecclesie qui iurauit nõ infeudare res ecclesie inconsulto ro mano Põtifice: tamen si feudum fuit semel concessum ⁊ reuerta tur ad ecclesiam: potest prelatus de nouo infeudare inconsulto
4 romano Pontifice. ¶ † Secũda ratio Bar. est: q꞉ legatarius in re legata dicitur heres. l. id tempus. §. j. ff. de vsuca. ideo sicut in he redem transit facultas eligendi: ita ⁊ in legatariũ: sed caue quia tex. in. d. l. id tempus. §. j. vtitur duplici improprietate. s. quodã modo quasi heres: ⁊ sic facit sensum improprijssimũ. ita. per. d. l. id tempus. §. j. dicit Bal. in. l. si abducta. in vlti. colũ. C. de fur/tis. ¶ Tertiam rationem assignat Bal. hic: q꞉ ista electio cõpe tens stipulatori coherebat ipsi obligationi tanq꜄ ipsius obliga tionis forma. et ideo ad quemcunq꜄ transit ista obligatio tran/sit cum forma sua ⁊ suis qualitatibus: secus si talis electio com/peteret alicui vt nudo ministro: tunc non recedit a persona: v. l. si quis arbitratu. ff. de verbo. obliga. ⁊. l. si. C. de cõtrahẽ. emptio. ¶ Per istum tex. determinãt Cy. Bal. Flo. ⁊ do. Alexan. hic. ⁊

5 Io. de imo. i. in l. proxima. in fi. † ꝙ si ex forma statuti debitores
personaliter capi ad instantiā creditoris: similiter debebit capi
ad instātiā cessionarij. idē tenet Bald. in l. per diuersas i. x. q. C.
mandat. qr cessionarius dicit creditor vt ibi per eū. ⁊ vltra eum
est tex. in l. ab anastasio. in verbo aliū creditorē. ⁊ ibi Bal. in. ij.
no. ad hoc notat eo. ti. C. mandati. Idem tenet Bal. i. l. j. in vlti.
q. C. de act. ⁊ obli. Sali. in l. si a creditore. eo. ti. Ioan. an. in addi.
Spe. in ti. de cessione actionis: super rubrica. Pau. de ca. in l. po
stulante. in prin. ff. ad treb. ⁊ ibi do. Alex. circa fi. dicit qđ ista est
magis cōis conclusio ⁊ ibidē in pe. col. etiam ponit remissiue ali
bi determinat Bal. ⁊ alij in l. si post diuortium. per illum tex. ff.
6 so. ma. † ꝙ si statutū disponat: ꝙ frater nō possit facere capi fra-
trem pro debito: ⁊ frater cederet iura sua alteri: iste cessionarius
7 nō posset facere capi illum fratrē debitorem per illum tex. † Sed
si statutum diceret ꝙ frater cōtra fratrem possit petere compro
missum ⁊ frater cederet iura alteri: ille cessionarius nō posset pe
tere compromissum: qr mutata persona agentis mutatur priui-
legium qđ cōcernit actorē: qđ est notabile ſm Bal. ibi. dicit etiā
Bal. in d. l. per diuersas. in x. q. qđ si statutum disponeret ꝙ cre
ditor posset facere capi debitorem sine citatione tamē cessiona-
rius non posset eum facere capi sine citatione: sed debet prius eū
facere citari: vt discutiatur an sit ius cessum necne: per notata p
Inno. in c. qr. v. de iudicijs. ⁊ sequitur simpliciter do. Alexā. hic
circa fi. Pau. de ca. in d. l. postulante. in prin. Item adde ꝙ si vē
didi tibi domum ⁊ iuraui nō tibi mouere litem. si postea cessi iu
ra vni qui tibi mouit litem: ego dicor periurus. ita notabiliter
tenet Spe. in ti. de arbitrio. §. sequit. in versi. sed pone in compro
misso: quem refert ⁊ sequitur Lud. ro. in l. sed si hac. in prin. ff. de
in ius vo. vbi tamen Bal. no. ex glo. arg. in casu cōtrario: ꝙ ille
qui iurauit soluere titio: si cessit titius alteri iura: non est periu-
rus soluēdo cessionario: quia iste proprie nō frangit fidem. et se
quuntur Raph. Fulg. ⁊ Ludo. ro. ibi: tamen Bal. ibi nō firmat
8 sed relinquit cogitandum. ¶ † Scđo nota ex eadem prima par-
te: ꝙ quando testator legat illud qđ vere sibi debet ab alio: cēset
legare nomen debitoris: vnde heres liberatur cedēdo actionem
contra illum tertium: vt hic ⁊ in §. precedēti. in fi. ⁊ l. nō quocū-
qꝫ. §. qui caium. i. eo. ⁊ facit ratio: qr idem operatur cessio iuriū
in incorporalibus: qđ operatur traditio in rebus corporalib⁹. l.
fi. vbi glo. Bar. ⁊ Bal. C. qñ fiscus vel pri. glo. Ang. ⁊ Moder. i
l. pe. ff. de vsucapio. pro donato. Bar. in d. l. non quocūqꝫ. §. qui
caium. in fi. Bal. in l. j. in ij. char. C. de act. ⁊ obli. tamē si in exigē
do requireretur magna expensa: tūc ad heredē spectaret labor
⁊ sumptus: ſm distinctionem traditā in l. qđ seruus. s. eo. ita te
net Bart. hic. ⁊ Imo. in §. precedenti. de quo tamen vide. Ange.
⁊ Flo. ⁊ do. Alex. in l. apud iulianum. §. si titius. s. eo. Ang. in l.
seruum filij. §. cum qui chirographum. per illū tex. s. eo. ¶ Ter
tio nota in ver. proinde ibi. cōpellat heredem experiri. nouum
9 modum agendi ſm Bar. Ang. ⁊ alios † ago vt agas. ⁊ sic ago cō
tra te vt tu cōtra alium agas. facit. l. cū in plures. §. messem. ff.
locati. ⁊ l. ij. §. idem labeo. ff. ne quid in loco publico. ⁊ l. iul. §. pe.
ff. de act. emp. sic etiam procedit libellus in quo ago vt emas vel
vendas. vt. l. ⁊ equo vbi dixi. s. eo. sic ⁊ quando ago vt talis libe
10 retur. l. j. in prin. ff. vt in pos. lega. ¶ † Quarto ⁊ vltimo no. ex tex.
ibi: ſm qđ erit in arbitrio debitoris: casum in quo est in arbitrio
debitoris alternatiui cuius est electio facere an legatum factum
per creditorem de vna ex alternatiuis valeat. ⁊ per istū tex. dicit
Barto. consuluisse qđ erit in potestate debitoris facere an valeat
cessio iurium facta per minorem sine decreto iudicis qui habe-
bat actionem ad fundum vel ad c. alternatiue. ⁊ erat electio debi
toris: prout est regulariter in alternatiuis. i. l. plerūqꝫ. i fi. ff. de iu
re do. ⁊ in regula in alternatiuis. de reg. iur. in vj. nam si debitor
soluat fundum: non valebit cessio rei immobilis facta per mino
rē sine decreto iudicis: vt. l. lex. que tutores. C. de admi. tuto. ⁊ l.
magis puto. §. ne passim. ff. de rebus eorum. si vero eliget cētum
soluere: valebit cessio que erit de re mobili. ⁊ sic ex futuro euētu
11 hoc declarabitur. † nam actio iudicatur mobilis vel immobilis
ſm naturam rei que in ea continetur. l. si ad resoluendam. C. de
predi. mino. glo. in l. j. C. si aduer. transac. Dy. ⁊ Bar. in l. potest
ff. de auto. tu. ⁊ cū Bar. tenēt alij hic. ⁊ Lud. ro. in l. j. §. fuit que
situm. ff. ad trebel. Adde qđ per istū tex. decidit Bar. i. l. si ex le
gati causa. ff. de ver. ob. de minore seu adulto qui erat obligatus
alternatiue ad fundum vel ad centum: ⁊ fuit interpellatus sine
iudice. an constituatur in mora: quam questionē dicit Bar. se ha
buisse de facto: ⁊ tenet quod si electio adulti apparebit ex futuro
euentu: qr si adultus soluet pecuniam apparebit interpellationē
tenuisse: si vero soluet fundum apparebit nō tenuisse per istum
tex. ¶ Capio glo. in verbo si stichum. que diuiditur in duas par
tes. In prima declarat tex. In secunda per viam questionis op-
po. ⁊ sol. secunda ibi. sed quare non cogitur. ¶ Ex secunda parte
habes: qđ testator licet nō habeat ius in re: sed habeat actionē

personalem ad ipsam rem etiam si non habeat precise sed alter-
natiue videt legare ipsam rem respectu illius iuris tale quale ha
12 bet: etiam si tale ius postea non sortiatur effectum. † ⁊ sic testator
in dubio non solum videtur legare ius qđ simpliciter habet in
re: vt. l. si domus. §. fin. vbi late dixi. s. eo. sed etiam ius qđ alter-
natiue habet ad rem: nam spem illius iuris quā habet in sticho
videtur legasse: ⁊ ideo in casu isto non fit cessio ad stichum lega-
tum: qr stichus non erat precise debitus testatori: cū debitū esset
alternatiuū: ⁊ electio est debitoris: imo plus per istū tex. no. bar.
qđ non solum testator videtur legare ius qđ habet in re: vel etiā
qđ habet ad ipsam rem etiam sola spe. l. seruum filij. in princ. vbi
glos. s. eo. sed etiam videtur legare ius ꝙ putabat se habere: per
istum tex. Sed aduerte licet dictum Bart. sit in se verum: tamen
non videtur probari in isto text. vbi testator habebat reuera ius
in vtraqꝫ re alternatiue promissa: cum vtraqꝫ sit in obligatione
non precise sed alternatiue. l. illud aut illud. ff. de cōsti. pecu. et l.
si duo rei. ff. de ver. ob. est verum qđ debitor poterit eligere quā
rem velit dare: ⁊ propter hoc est motus Bar. ad dicendū ꝙ te
stator putabat habere ius in sticho: quasi putaret qđ debitor eli
geret stichum: ⁊ sic sane intelligendo: salua Bar.

Quod si quis. In glo. fi. ibi: nō ergo cedi
tur actio. glo. male dicit: qr
voluit corrigere iurisconsultum qđ est absurdum et
communiter reprobatur: qr est contra istum text. qui
expresse dicit: qđ cedat alteri actionē suā. nec obstat. l. proxima.
§. fi. quia ibi loquit quando electio erat debitoris: quo casu actio
ad stichum solum non poterat per heredem cedi: quia plus
cederetur quam esset legatum: quia creditor alternatiuus nō ha
bet actionem ad alterum tātum precise sed alternatiue. l. vbi au-
tem non apparet. §. qui illud aut illud. ff. de verb. obli. lꝫ vtrūqꝫ
debeat: ⁊ sic in obligatione: non precise sed alternatiue. l. si duo
rei. ff. de verb. ob. ⁊ dixi etiam in gl. precedēti. sed hic testator ha-
bebat electionē. vnde heres pōt vni legatario cedere actionē ad
ipsum stichum: vt dicitur in litera.

1 ☞ Tex. in l. iij. C. de noua. ꝙ procedat in cōtractibus: non aūt
in eo qui habet vtiles ex vltima voluntate.
Habens vtiles actiones ex vltima voluntate: qđ semper pfert.
habenti directas.
2 Ex vltima voluntate acquiritur etiam absenti ⁊ ignoranti.
3 Res tacite legata qđ nō acquirat absenti ⁊ ignoranti quo ad do
minium: sed quo ad exceptionem sic.
4 Exceptio facilius acquiritur quā dominium.
5 Cessionario ex cōtractu ꝙ acquiratur ius vtilis actiōis ex cessio
ne in eum facta.
6 Lex. iij. C. de noua. qđ non habet locū vbi in cessione est annexa
liberatio irreuocabiliter.
7 Inducta ad fideicōmissum qđ inducant tacitum relictum.
8 Legari qđ possit ab omni debitore: intellige dummodo legetur
alij extraneo.
9 Legatum factum a debitore de alio quam deberet: qđ legatum
non valeat.

1
Si pecunia. † Debitor pōt fideicōmisso
grauari: qr debiti liberatiōe
honorat: ⁊ hꝫ exceptionē cōtra heredē petentē. h. d.
tex. intellige si acceptet iudiciū testatoris: qr contētat
esse liberatus ab herede: alias secus: vt. l. cum pater. §. q dotale.
i. ti. i. allegata. in gl. pro cōtraria. ¶ Per istum tex. dicit Bal. si
gnanter pbari qđ. l. iij. C. de noua. que vult qđ debitor cessus pos
sit cōueniri a creditore cedente: nō obstante cessione: nec pōt sibi
opponere exceptionē cessionis nisi in tribus casib⁹. s. qđ debito
ri fuit denuntiatū per cessionarium: vel qñ aliquid ab eo recepit
vel qñ lis est cū eo cōtestata: vt procedat in contractibus vt ibi: ⁊
nō habeat locū in eo q hꝫ vtiles ex vltima voluntate: nā ille sem
per prefert habēti directas: ⁊ debitor etiā extra illos tres casus
semp pōt se tueri exceptiōe aduersus heredē habentē directas
vt est tex. hic. ibi: nam si cōueniatur: qđ Bal. reputat nota. dignū
⁊ dicit esse suū nouum dictū a nemine tactum. ⁊ cum Bal. tenent
Raph. cu. Pau. ⁊ alij. ⁊ in effectu Io. de imo. lꝫ aliqualiter dubi
tet an iste tex. pbet decisionē Bal. ratio diuersitatis est ſm bal.
2 cū quo ceteri trāseunt: † qr ex vltima voluntate querit etiā absen
ti ⁊ ignorāti. l. cū pater. §. surdo. ff. de leg. ij. ⁊ l. si partē. §. j. ff. quē
ad mo. ser. amit. secus est in cōtractu: sed aduerte ꝙ lꝫ Imol. ⁊ oēs alij
trāseant cū ista rōne diuersitatis assignata p Bal. mihi videtur
qđ nō possit pcedere: nam ex legato hū querit ignorāti: qñ est ex
presse factū: ⁊ sic qñ liberatio esset expresse relicta debitori: secus
3 qñ tacite vt hic. † istā qñ legat tacite nō acquirit ipso iure igno
ranti. l. seruū filij. §. fi. ⁊ ibi Bar. s. eo. Bar. in l. j. in vltima col. s.
eod. ⁊ in l. emptor. §. ancilla. per illum tex. ff. de rei vendi. ¶ Sꝫ
defendendo decisionem Bal. potes respōdere altero de duob⁹
modis. Primo quod etiam in re tacita legata acquirit ius igno
rāti: prou

ranti.prout cōtra Barto.tenēt Jo.de imo.Ale.Aret.⁊ alij i.d. l.j.§.eodem.Raph.cu.⁊ Areti.in.d.l.seruum filij.§.fina.⁊ vtrobiqȝ dixi.Secundo potes respondere tenendo opinio.Bal.qd̄ ex legato tacite facto non acquirit̄ ipso iure ignoranti:verum est dn̄ium:sed nos loquimur de exceptiōe de qua loquitur iste tex.
4 que†exceptio facilius acquirit̄ quā dn̄ium:vt.l.ait pretor.ij.cū l.sequenti.ff.de iureiur.¶Sed scd̄o cōtra Bal.⁊ sequaces facio aliud fundamentū:qꝛ lȝ ex vltima voluntate acquirat̄ ius absenti ⁊ ignoranti:tn̄ istud non dȝ obstare heredi intentāti directas:
5 nisi interuenerit vnū ex illis tribus:de qbus in.d.l.ij.†qꝛ etiam cessionario ex ꝯctu acquirit̄ ius vtilium actionū ex cessiōe in eū facta:vt.l.fi.C.de heredi.vel act.vēdi.⁊.l.si cū emptor.ff.de pac. glos.in.l.si culpa.ff.de rei ven.⁊ tn̄ non impedit̄ cedens agere ꝯ debitorem:nisi interuenerit vnum de illis tribus de qb⁹ in.d.l. ij.Tenēdo tn̄ cōclusionē Bal.cōiter approbatā ⁊ que est multū tenenda menti:adde qd̄ idē tȝ Bal.in.l.ex legato nois.in.ij.col. in v.modo reuoco in dubiū.C.de legatis.Pau.de ca.j.l.proxi-
6 ma.†Jtē adde rōnem:qꝛ vbicūqȝ in cessione est annexa liberatio irreuocabiliter:tūc nō hȝ locū.d.l.ij.fm̄ Bal.in.l.j.in pe.col.C. de ac.⁊ oblig.per tex.in.l.fi.ff.de trāsac.sed hic debitori acceptāti grauamen fideicōmissi:irreuocabiliter dicit̄ esse quesita liberatio vt hoc tex.Jdeo in eo nō hȝ locū.d.l.ij.⁊ per hoc potes rn̄de
7 re ad fundamentū qd̄ statim feci cōtra bal.¶†Scd̄o no.ex isto tex.qd̄ inducta ad fideicōmissum:⁊ sic ad grauandū eum fideicōmissum dicatur onus ⁊ grauamē inducūt tacitū relictū:qd̄ videtur cōtra vulgarē regulam que hȝ:qd̄ inducta ad diminutionē nō debent operari augmentū.l.cū tale.§.fi.ff.de condi.⁊ demō.et l.legata inutiliter.vbi dixi.s̄.co.sed dic qd̄ istud venit in necessarium antecedens:qꝛ testator non posset alias grauare debitorē suum legato:nisi in necessarium antecedēs intelligeret̄ eum honorare:⁊ sic intelligitur ei relinquere liberationē: per regulā.l. ab eo.C.de fideicō.⁊.l.j.§.pe.⁊.fi.ff.de lega.iij.Et ad hoc bn̄ facit tex.in.l.deniqȝ.§.interdū.⁊ ibi Bar.ita summat.ff.de pecu.le.et
8 in.l.proculus.ff.de vsufru.¶†Tertio no.in fi.tex.regulam generalem:qd̄ ab omni debitore potest legari:qꝛ istud legatum includit liberationem:al's nō posset grauari vt statim dixi.¶Limita istam regulam qd̄ ab omni debitore potest legari verum est alij extraneo:⁊ sic alij tertio:sed non ipsi heredi futuro creditori. qꝛ nullum afferret commodum.l.cum pater.§.curatoris.j.ti.j.et ibi Bar.no.illum text.pro limitatione huius.l.¶Scd̄o limita istam regulam:⁊ sic istum text.nō procedere quādo debitor esset grauatus de dando aliud quā deberet:puta testator debitorem suum de mille grauauit dare fundum sempronio:tunc nō videt̄
9 sibi legata liberatio:nec legatum valeret:†qꝛ ista sunt diuersa et separata:ex quibus nō fit bona illatio.l.papinianus exuli.ff.de mino.⁊.l.fi.ff.de calumnia.et.l.naturaliter.§.nihil commune.ff. de acqui pos.⁊.l.inter stipulantem.§.sacram.in ver.sed hec dissimilia sunt.ff.de ver.obli.ita limitat solus Rapha.cu.hic:⁊ simpliciter sequitur do.Jaco.puteus:alij nō tangunt.Sed aduerte cum iste tex.procedat quando debitor acceptauit iudicium testatoris.vt.s̄.dixi tunc videtur in necessarium antecedens tale legatum fundi cōpensari cum illo debito quātitatis de mille:⁊ sic tacite videtur eū liberare ab illo debito: dato etiam qd̄ fundus plus valeret:⁊ ad hoc allegat bonum text.in.l.imperator.§.j.in versi.enimuero.j.ti.j.¶Gl.fi.diuidit̄ in duas ptes.Jn prima opponit contra text.⁊ sol.et bene.in secunda allegat tres cōcordantes.secunda est ibi:⁊ facit.j.⁊ dum allegat pro concordāti.l. si seruus.§.qui margaritam.j.co.illa videtur in contrarium facere qꝛ ibi dicitur qd̄ nō tenet̄ debitor sȝ heres ipsi legatario:ergo de directo contra istum tex.Bar.ibi respōdet qd̄ a debitore potest relinqui fideicommissum si agnoscat vt hic:alias heres tenetur cedere actionem vt ibi.

1 ☞Res legatata si reperitur penes legatariū ꝙ teneatur cedere actionem heres legatario.
2 Fratres predicatores cui relicta sunt centū cū onere construēdi capellam in ecclesia.j.annum:alias relicto priuent̄:qd̄ nō priuabuntur si per heredem steterit qd̄ pecunias non habuerint.
3 Constitutio episcopi si dicat qd̄ executore non exequente infra annum a tēpore mortis testatoris cadat ab officio:intelligitur a tempore mortis ⁊ scientie.

Fideicōmissum.

Legatarius tenet̄ ad fideicōmissum ab eo relictum:si legatū fuerit consequutus.h.d.⁊ distingue vt hic per Bar.post Jaco.de arena cum quo Sali.⁊ alij trāseunt:⁊ per Bart.in.l.imperator.j.ti.j.sed in vno videtur Bar.male dicere dum.in fi.dicit vltra Jaco.de are.licet nemo aduertat ibi.Adde qd̄ si heres habet rem tenetur eam dare:si vero est apud legatarium tenetur heres cedere actionem:vt l.si seruus legatus.§.qui margaritam.j.e.Sed hoc videtur inepte dictum:qꝛ si res esset apud legatarium ipse nō peteret.l.j.C de re iudi.†qꝛ frustra quis petit qd̄ intus habet.l.si quis ex argentarijs.§.prohibet.vbi glo.ff.de edendo.vnde forte Bart.est corruptus:⁊ debet dicere:si vero est apud alium:⁊ qd̄ ita velit dicere ptȝ ex.d.§.qui margaritā.quē Bar.allegat nisi diceres:qd̄ lȝ res sit apud legatarium: per hoc non est consequutus plenū ius:⁊ posset cadere a possessiōe.adeo heres tenet̄ cedere actionē tamen planior esset sensus dicēdo:si vero est apud alium:vel dic si res erat apud legatarium.s.grauatum vt hoc tex.⁊ istud videt̄ magis de mente bar.⁊ in se est verū:tn̄ tunc nō videt̄ bene facere tex.in.d.§.qui margaritā.quē ad hoc allegat Bar.vbi credi-
2 tor de quo ibi nō erat proprie legatarius.¶†Vltimo per istā legē determinat Bal.qd̄ fratres predicatores quibus relicta sunt centum vt infra annū a morte testatoris construant certam capellā in eorū ecclesia:alias relicto priuentur:⁊ perueniat ad aliā ecclesiam cum eodem onere:certe non priuabunt̄ per lapsum anni si dicta centum ab herede consequi nō potuerunt:⁊ per eos nō stetit qd̄ nō perciperent:qꝛ anteqȝ percipiant nō tenentur adimplere:vt est tex.hic.⁊.l.si vero non remunerandi.§.fi.ff.mandati.⁊.l. insulam.§.fi.ff.locati.imo tempus anni non incipit currere ante consequutionem legati de centū:quāuis sit dictum a morte testatoris:qꝛ subauditur verbū principale ⁊ a cōsequutione pecunie ⁊ sic legati:vt ꝓbat̄ in.l.ij.§.si quis heredi.ff.de statulibe.⁊ in.l. tali facta stipulatiōe.in prin.ff.de iure do.⁊ cū Bal.tenēt Jmo. Raph.cu.Pau.de ca.⁊ alij.facit qd̄ tȝ bar.in.l.genero in pe.q.
3 ff.de infra.†vbi decidit ꝙ si cōstitutio epi dicat ꝙ si executor nō fuerit executus vltimā voluntatem infra annum a tpe mortis testatoris cadat ab officio executoris:intelligit̄ a tpe mortis ⁊ sciētie.⁊ sic ꝙ potuerit exequi p.d.l.ij.§ si quis heredi.vbi si testator dixit a morte testatoris:subauditur ⁊ adite hereditatis:quia tūc incipit esse in negligētia.Jtem adde qd̄ decidit Bar.in.l. si cui legetur.ad fi.prin.⁊ que ibi dixi.s̄.e.Jtem vide que dixi in.l. j.ff.si quis cautio.

1 ☞Legatum de.x.si est factum duobus in eadem oratione:decem tantum inter ambos intelliguntur relicta.⁊ sic quilibet habebit quinqȝ.⁊ intellige vt nu.3.⁊ nu.5.
2 Copula posita inter personas diuidit ⁊ tribuit actum cuilibet insolidum.
4 Quantitas legata alicui in diuersis orationibus etiam si eadē sit:multiplicatur.
6 Dictio dena ponitur pro.xx.licet aliquando ponatur pro.x.et nume.8.
7 Dictiones numerales quina dena apposite absolute:ponuntur pro simplici numero:si vero respectu diuersarum personarum pro duplicato.
9 Constitutio penalis imponens pro delicto penam denarum librarum:qd̄ intelligatur de.xx.libris.
10 Decem ⁊ decem an faciāt.xx.

Si quis testamento.

¶Qui reliquit.x.nō videtur relinquere.xx.h.d.fm̄ Bart.Sali.⁊ Flo.sed istud summariū sic simpliciter prout sonat non hȝ saporem ⁊ esset de indubitabili.vnde adde vnū verbū positum in tex.s.duob⁹.prout etiā fuit mens Bar.vel sic qui relinquit duobus.x.intelligit̄ legasse.x.tantū inter ambos ⁊ non cuilibet.h.d. vel sic ⁊ tertio:relinquens duobus simul decem:nō videt̄ relin-
1 quere dena.h.d.¶†Nota primo ex hꝭ tex.qd̄ si legat̄ vna quātitas puta.x.duobus in eadē oratione nō cēsetur legata cuilibet insolidum:sed vna inter ambos cōiter diuidenda.Ex quo correlarie sequuntur duo.Primo ꝙ legatum quantitatis factū duobus coniunctim:intelligitur collectiue:⁊ nō distributiue vt hic. ⁊.l.eū q ita.in prin.in scd̄o rn̄so.ff.de vb.ob.Scd̄o correlarie sequitur ꝙ si plures sint verbis coniuncti in eadem quantitate faciunt partes per cōcursum:nō aūt duplicatur quātitas ex numero
2 personarū.†rō est propter naturam copule que ponitur inter personas que hȝ diuidere ⁊ tribuere actum cuilibet in viriles.l. reos.§.cum in tabulis.ff.de duob⁹ reis.⁊.l.j.C.si plu.vna sentē.
3 Jstud notabile†⁊ iste tex.procedit:vbi quātitas semel exprimit̄ vt hic.⁊.d.l.eū qui ita.in prin.Jdem fm̄ Bar.si bis:sed in eadē oratione:puta titio.x.⁊ seio.x.lego:qꝛ est vna oratio ⁊ vnum verbum lego intelliguntur eadē.x.l.stipulatio ista habere licere.§. cum qui.ff.de verb.obli.qꝛ lȝ sit duplex rerum expressio:ex quo tn̄ vnicus est actus dispositiuus:intelligitur de eadē summa ⁊ de eadē quātitate.si vero in diuersis orationibus eadē quātitas bis exprimatur:vt titio lego.x.⁊ seio lego.x.tunc intelligit̄ de diuersis.x.propter diuersitatē orationū ⁊ psonarū.vt insti.de duo
4 bus reis.in prin.†qꝛ etiā si eidē persone eadē quantitas sub diuersis orationibus legaretur:censeretur quātitas multiplicata vt.l.plane.§.sed si nō corpus.s̄.co.ergo fortius qn̄ diuersis pso
5 nis.⁊ cum Bar.tenent Sal.⁊ Pau.de ca.hic.¶†Sed aduerte inquātum Bar.in primo membro tenet:qd̄ qn̄ in eadē oratione

fit bis nominatio de.x.intelligit᷑ dꝛ eisdē.x.contrarium ⁊ melius
tenent Pe.Cy.Albe.de rosa.Jmo.Raph.cu.⁊ do.Pet.de be
xutio.Rap.cu.Ludo.ro.⁊ do.Alex.in.d.l.stipulatio ista.§.eum
qui.qꝛ lꝫ istud ꝓcedat in stipulationibus in quibus fit stricta in-
terpꝛetatio.l.quicqd astringende.in pꝛin.ff.de ver.obl.et in qui
bus fit interpꝛetatio cōtra ipsum stipulatorē:vt dicit tex.in.d.l.
stipulatio ista.§.in stipulationibus.qui pꝛecedit.§.cū qui.allega
tum ꝑ Bar.qꝛ imputādū est stipulatori quare legē apertius nō
dixerit.l.veteribus.ff.de pac.tñ secus est in testamētis in quibus
fit lata ⁊ benigna interpꝛetatio.l.in testamētis.ff.de reg.iur.⁊.c.
cū dilecti.de dona.qꝛ si in testamento bis esset expꝛessa quātitas
de.x.intelligeret᷑ de diuersis.x.argu.l.meuio.in pꝛin.⁊.l.meuius
6 in pꝛin.j.ti.j.¶ †Nota scd̄o ex hoc tex.significatū huius dictio-
nis dena:qꝛ significat bis.x.⁊ sic.xx.⁊ sic numerū duplicatū. ad
idem tex.in.l.vbi fideiussoꝛ.ff.de solu.gl.Bar.⁊ cōiter alij in.d.
l.stipulatio ista.§.cū qui.contrarium tenet Raph.cu.hic.⁊ idem
Rapha.cu.⁊ Ludo.ro.in.§.eum qui per text.in.l.duo.in verbo
duobus denis.ff.de in diem adic.⁊ per tex.in.l.si nō soꝛtem.§.fi.
in verbo aut vtriqꝫ quina.ff.de condi.inde.vbi quina ponit᷑ pꝛo
quinqꝫ ⁊ non pꝛo decem.Sed dic illud ibi esse propter verba pꝛe
cedentia.ad hoc etiam allegat Rapha. illud Boetij.bella quis
quinis operatus annis.allegat etiā text.in.l.sed ⁊ si quis.§.iul.
alias est.l.adhuc ff.de vsufru.vbi dena ponitur pꝛo.x.tene com
munem:⁊ adde tex.in.l.nā ⁊ si fur.§.fi.ff.si cer.pe.in verbo in qui
num.⁊ ibi glo.exponit quinum idest quinqꝫ:⁊ quinqꝫ:idest.x.ta-
7 men Are.ibi in pꝛimo notabili no.ex illo tex.iuncta glo.†qd̄ iste
dictiones numerales quina dena ⁊ similes significant numerū
duplicatum quando pꝛoferuntur respectu diuersarum persona-
rum:sed si pꝛoferantur absolute vel respectu eiusdē persone: tūc
est secus:⁊ in hoc repꝛehendit Bar.qui cōtrarium tenuit ⁊ male
8 ꝺm eum in.d.l.stipulatio.§.cū qui.†Jtem adde qd̄ qñ dictio de-
na adijcitur pꝛestationi annue:⁊ sic multiplicatiue de anno ī an
num:tūc intelligitur de.x.vt si stipuler dena annua: intelligitur
pꝛo.x.in isto actu cōtinente reiterationē:vt.l.si ita stipulatus fue
ro.§.si titius.in ꝓn.ff.de verb.ob.⁊.l.ij.ff.de annis leg.Bart.in
d.§.cū qui.in fi.codē modo qñ adesset geminatio vel pluralitas:
tūc dictio dena intelligitur pꝛo.x.ita loquitur tex.in.d.l.cū duo
in verbo duobus denis.ff.de in diem adic.allegata per Raph.
cu.nam in illa geminatiōe duobus denis nō intelligitur denis
idest.xx.sed intelligitur pꝛo decē. sic etiam Virgilius in pꝛimo
Eneidos.Bis denis Pꝛygiū cōscendis nauibus equoꝛ.nā ibi
denis capitur pꝛo.x.⁊ sic bis denis idest.xx.nō autē capitur pꝛo
9 xl.nauibus.¶ †Amplia supꝛascriptū notabile collectū ex hoc
tex.vt pꝛocedat etiam in penalibus:vnde si in aliqua cōstitutio
ne penali imponatur pena denarum libꝛarū intelligitur de.xx.
qꝛ ista est pꝛopꝛia significatio istoꝛū verboꝛum.vt hoc tex.a qua
non est recedendum propter odiū pene:⁊ ita tenet glo.in.§.illud
in verbo denarum.⁊ ibi Bar.in pꝛima constitutiōe ffor.glos.in
l.fi.in glo.fi.in verbo denarum.C.de pꝛeposi.agen.in re.lib.xij.ī
aut᷑.causa que fit cum monacho.in gl.fi.C.de epis.et cle.⁊ glos.in
§.ad excludēdas.in aut᷑.de litigiosis.col.viij.⁊ ita tenet Nico.de
neapo.⁊ bar.ī.d.§.cū qui.⁊ ita tene quamuis cōtrariū teneat gl.
in.l.qui textrini.C.de murilegulis.lib.xj.quam sequū᷑ Bald.et
Flo.hic.⁊ Jo.de imo.in.d.§.cū qui.eo qꝛ in penis ꝺm eos debet
fieri mitioꝛ interpꝛetatio.l.cum quidam.cum sim.ff.de lib.⁊ post
hu.sed ad hoc respondet Bart.in.d.§.cū qui.qd̄ pꝛopꝛia signi-
ficatio verbi denarum impoꝛtat.xx.vt hoc tex.etiam in penis nō
10 est recedēdum a pꝛopꝛia significatione.¶ †Ultimo querit Bar
to.an.x.et.x.faciunt.xx.et sic fiat cumulatio summarum: ita vt
stante statuto quod exbannitus in.xx.possit impune offendi cō
pꝛehendatur habens duo banna separata de.x.de quo est glos.
in.l.vbi fideiussoꝛ.⁊ ibi ponit Barto.ff.de solu.dixi plene in.l.si
idem cum eodem.in pꝛinci.ff.de iurisditi.om.iudi. Ad ibi dicta
me remitto.

1 ☞ Legata qd̄ diminuuntur propter defectum facultatū ⁊ pꝛo
pter falcidiam:⁊ pꝛo rata.⁊ intellige vt nu.3.
2 Legata etiam ad pias causas:qd̄ minuantur propter defectum
facultatum.
4 Legatum vnius quantitatis minuit aliud.
Pꝛimo nominatus non pꝛefertur alijs.⁊ intellige vt nu.5.
Qui minus habet:minus contribuit.
6 Oꝛdo qd̄ non attendatur vbi agitur annullando.
7 Quando vnum legatū consistit in specie ⁊ aliud in quantitate:si
in patrimonio testatoꝛis nō erat nisi illa species:legatarius spe-
ciei illam habebit:⁊ legatarius quantitatis nihil.
8 Dominium quātitatis legate qd̄ non transeat in legatarium si-
cut dominium speciei.
Legatarius quantitatis dicitur legatarius generis.
9 Legatum liberationis qd̄ dicat᷑ legatū in specie:⁊ nō in genere.
Legatum quātitatis debite:qd̄ dicatur legatum speciei.

Apud iulianum.

1 Apud iulianum. †Propter defectū faculta
tum ⁊ propter falcidiam fit
2 diminutio legatoꝝ pꝛo rata.h.d.†Et pꝛimā diminutionē ꝓpter
defectum facultatū patiun᷑ etiā legata ad pias causas.l.si post
missionem.⁊ ibi Bar.ff.ad.l.falci.qꝛ talis defalcatio fit rōne im-
possibilitatis:qꝛ vires patrimonij non patiuntur:secundā autē
defalcationem legata ad pias causas nō patiun᷑:qꝛ de eis nō de
3 trahitur falcidia.aut᷑.similiter.C.ad.l.falc.¶ †Nota ex hoc tex.
qd̄ qñ legata excedunt vires patrimonij testatoꝛis:ita qd̄ nō po
test integraliter satisfieri legatarijs iuxta quantitates a testatoꝛe
taxatas:tūc fit reductio legatoꝛū ad quotā minoꝛū:habita tñ rō
ne ad quotam scriptam in testamēto vt in ista quota minoꝛi qui
libet legatarius in tanto alium excedat quātū excedebat in quo
ta maioꝛe:⁊ sic tūc cuilibet legatario fit diminutio ꝓ rata: iuxta
voluntatem testatoꝛis donec reducan᷑ ad vires patrimonij. vn-
de cū testatoꝛ voluerit qd̄ legatarius de.xxx.haberet plus quā le
gatarius de viginti:⁊ qd̄ legatarius de.xx.haberet plus quā le
gatarius de.x.in defalcatione seruatur voluntas testatoꝛis: vt ī
tex.⁊ in concoꝛdantibus in gl.⁊ sic cū testatoꝛ haberet solū.xx.in
bonis ⁊ fecerit legata ascendentia ad.xl.⁊ sic in duplo quā habe-
ret:cuilibet fit diminutio ꝓ dimidia pꝛimi legati:vt hic ptꝫ ī tex.
4 ¶ †Et sic ex isto tex.tria correlarie no.Pꝛimo qd̄ legatū vnius
quantitatis diminuit aliud.Secundo qd̄ pꝛimo nominatus non
pꝛefertur alijs.Tertio qd̄ ille qui minus hꝫ minus cōtribuit:qꝛ
quelibet cōtributio debet fieri pꝛo rata.¶ Cōtra istū tex.oppo-
nitur ꝙ pꝛimus cui legata sunt triginta solus dꝫ habere legatū
5 eo qꝛ †pꝛimo nominatus dꝫ pꝛeferri alijs:vt.l.si ita legatum.in
pꝛin.s̄.eo.⁊ in.l.quoties.in pꝛin.ff.de vsufru.nam oꝛdo denomi-
nationis designat oꝛdinē dilectionis ⁊ charitatis.l.qui soluēdo
scd̄a.⁊ ibi An.⁊ Jmo.ad hoc notāt.ff.de here.insti.Bal.ī.d.l.pe.
in.ij.oppo.C.de verb.sig.⁊ in.l.j.C.de edi.di.adri.tollē.ꝫ ad pꝛi
mum:⁊ sic ad.d.l.si ita legatū.in pꝛin.rñde ꝺm Ja.de are.⁊ Sal.
hic qd̄ ibi expꝛ̄sse apparet qd̄ testatoꝛ noluit diminuere legata ꝑ-
mi:imo per exceptionē pꝛeter ibi positam illa reseruauit:hic au
tem nō sic voluit.Ad.l.quoties.rñde qd̄ loquit᷑ qñ eligēdo:ꝑ hoc
ius alioꝛum nō tollitur sed differtur:tunc pꝛimo noīatus pꝛius
admittitur:hic autem si pꝛimo noīatus admitteret᷑ ius alioꝛum
tolleretur.vnde tunc non attenditur oꝛdo pꝛime nominationis.
6 arg.l.nec enim.ff.de solu.†qꝛ vbi agitur de annullando:oꝛdo nō
7 attēdit᷑:vt est tex.no.in.l.quidā.ff.de pecu.leg.¶ †Jtē aduerte
qd̄ in isto tex.omnio legata cōsistunt in quātitate:tūc pꝛimo noīa
tus nō pꝛefert᷑ alijs vt hic:secus si vnum legatū cōsistebat in spe
cie ⁊ aliud in quantitate ⁊ in patrimonio testatoꝛis nō erant tot
bona que sufficerent legatis:vel nō erat in hereditate nisi illa spe
cies:tūc legatarius speciei illā habebit:⁊ legatarius quātitatis
nihil.vt.l.si fideicommissoꝛū.ff.vt in pos.leg. intelligendo qd̄ ibi
hereditas nō erat soluēdo.⁊ ita in terminis tenet Bal.in.l.si ve
ro cōposita.§.qd ergo.ff.de testa.mili.⁊ latius Pau.de cast.hic.
Jste est pulcher passus.¶ Pꝛo ista limitatiōe facit duplex rō.
Pꝛima qꝛ ille cui est legata species: dicitur esse legatarius illiꝰ
speciei.ille aūt cui legata est quātitas:dicit᷑ esse legatarius gene-
ris.l.in rōne.§.incerte.ff.ad.l.falci.sed generi per speciē derogat᷑
l.vxoꝛē.§.felicissimo.ff.de le.ij.⁊.c.dudum.circa mediū.⁊.c. quā
8 uis tibi.de pꝛebē.in.vj.†Scd̄a rō qꝛ in legatarium speciei trāsit
dñium ipso iure.l.a titio.in fi.ff.de fur.secus in legatario quanti-
tatis in quem nō transit aliqd̄ ius in re ꝺm Bar.in.l.j.in vlt.col.
s̄.eo.ergo legatarius speciei puta fundi debet pꝛeferri legatario
quantitatis.Sed ad ista duo fundamenta lꝫ videan᷑ coloꝛata et
pꝛima fronte stringere pōt rñderi qd̄ pꝛocedūt qñ hereditas est
soluendo ⁊ sufficit ad oīa legata:tunc est verū qd̄ legatarius spe
ciei dꝫ pꝛeferri ⁊ habere illā speciem quā nō pōt legatarius quā
titatis pꝛetēdere sibi esse obligatā pꝛo suo legato quantitatis.d.
l.si fideicōmissoꝛū.secus qñ hereditas nō est soluēdo ⁊ nō pōt sa-
tisfieri legatis:⁊ tūc propter defectū facultatū debet fieri cōposi
tio ⁊ cōtributio amboꝛū legatoꝛū ⁊ pꝛo rata cuiuslibet eoꝛum de
trahi.vt.l.ij.§.j.ff.de cōdi.inde.⁊ ibi vel diminutionē per hoc qꝛ
alijs quoqꝫ legata relicta sunt.⁊.§.si quis agens.in scd̄o respon-
so.insti.de act.Ang.tñ tenet cōtrarium in.l.querebatur.per illū
tex.ff.ad.l.fal.⁊ dicit qd̄ Bald.in.d.l.si vero cōposita.§.j.nō fuit
recoꝛdatus de illa lege:sed potest responderi ꝺm Pau.de ca.hic
qd̄ ibi legatum magis consistebat in quantitate quā in specie: qꝛ
ibi in hereditate erat tantum debitoꝛ in.cccc.cui legata fuit libe-
ratio ⁊ alij fuerunt legata centum:⁊ sic ibi videtur legata quāti-
tas debita.dicit᷑ ibi ꝙ nō liberat᷑ in totū:sed alius legatarius dꝫ
habere partē:nec mirū:qꝛ si soluisset illam quātitatē ⁊ sibi post-
ea esset legata ⁊ mihi cētū cōcurremus pꝛo rata:vt hoc tex.ergo
idē si legata est liberatio qꝛ vr᷑ legata quātitas debita vt dixi: se
cus qñ vni legatur species certa ⁊ alij quātitas:⁊ hereditas non
est soluendo.tñ do.Alex.in.d.l.querebat᷑.ad fi.conatur pꝛobare
9 ⁊ non bñ †ꝙ illud legatū liberationis relictū dicatur legatum in
specie et

specie ⁊ non in gñe:nam argumentũ do.Alexã. bene probat: qd̃
aliud sit legare q̃titatem debitã:⁊ aliud legare q̃titatẽ simplr:
vt.l.si sic.in pñ.s.eo.tñ per hoc nõ cõcludit:qd̃ qñ legat simplr
quãtitas debita qd̃ nõ dicat legatũ quãtitatis sed speciei.Item
subdit qd̃ opinio Ang.est equior quã etiã videt tenere ipsemet
Paul.in.l.procuratoris.§.si plures.ff.de tributo.mihi tñ plus
placet precedẽs opinio:de quo etiã remissiue do.Alex.ponit in
l.ij.§.j.ff.de condi.inde.

1 ☞ Heres per suam dispositionẽ non põt preiudicare dispo-
sitioni testatoris aut eam immutare.

Si fundũ sub conditione.

1 ¶ † Per legatum heredis non aufertur dñium le-
gatario defuncti.h.d.⁊ sic heres per suã dispositionẽ
non põt preiudicare dispositioni primi testatoris:aut eã immu-
tare.l.vnũ ex familia.q̃si per totã legẽ.j.ti.j.vñ etiã si primo loco
eueniret conditio legati facti ab herede:lʒ ipsi legatario dñium
acquireretur:tñ postea eueniente conditione legati facti a testa-
tore reuocat ipso iure dñium ab isto scd̃o legatario ⁊ acquirit le
gatario testatoris vt hic.⁊.l.seruo legato.§.j.s.eo.⁊.l.fina.finaũt
sub cõditione.C.cõia de leg.⁊.l.marcellus.§.res que.ff.ad treb.⁊
sic ampliatur iste tex.qui loquit qñ primo euenit conditio primi
testamenti:⁊ sic primi legati:⁊ postea euenit cõditio apposita p
heredem in legato eiusdẽ secũdi vt procedat etiã in casu fortiori
econtra:quãdo prius extitisset conditio secundi legati facti per
heredem:q̃uis iste tex.a contrario sensu videatur innuere con-
trarium:sed talis sensus non debet sumi vt.s.declaraui:q resul
taret absurdus intellectus.l.cõuenticulam.C.de epis.⁊ cle.⁊ glo.
in.l.ij.C.de condi.inser.

☞ Ius accrescendi qd̃ non habeat locum inter cõiunctos cõ-
1 iunctione reali.
2 Legatarius non potest legatum pro parte acceptare ⁊ pro par-
te repudiare.
3 Seruus cõmunis plurium dominorum cui est factum legatum
non dicitur vnus legatarius.

Si seruo communi.

Unus ex dñis põt
legatũ factũ seruo
cõi repudiare:⁊ alter põt agnoscere.h.d. Pars tñ repudiata al
teri dño agnoscẽti nõ accrescit:eo q dicti dñi nõ sunt cõiuncti a
testõre qui non fecit mentionẽ nisi de seruo sed dicunt coniuncti
1 cõiunctione legali ratiõe dñij qd̃ habent in seruo.† Unde inter
coniunctos cõiunctione legali nõ hʒ locum ius accrescẽdi.l.⁊ p-
culo.j.ti.j.de quo late ponit Bar.in.l.re coniuncti.in vlti.char.
in.v.questio.princip.vbi dixi.j.de leg.iij.remanebit ergo penes
heredẽ portio repudiata:ratio dubitandi in hoc tex.esse potuit
2 q† legatarius cui factum est vnum legatum non potest illud re
scindere:⁊ sic p parte acceptare ⁊ pro parte repudiare.l.legata-
3 rius.s.eo.⁊.l.neminem.j.ti.j.† Ratio decidẽdi ponit hic in tex.
in fi.ibi:quasi duo serui sunt:q hic seruus cõmunis nõ dicit esse
vnus legatarius ppter pluralitatẽ dominorũ.ratio rationis:q
seruus ex iure suo nõ est capax sed habetur p mortuo.l.qd̃ atti-
net.ff.de re.iur.sʒ est habilis respectu psone domini.l.si mihi et
tibi.§.regula.s.e.et ideo magis inspiciuntur persone domino-
rum que sunt due:quam persona ipsius serui tantum.

1 ☞ Libertas legata a primo legatario an cẽseatur repetita ab
eius substituto.
2 Dispositio.l.licet imperator.s.eo.qd̃ procedat etiam in legata-
rijs particularibus.
3 Primus legatarius quod censeatur magis dilectus:quam ei⁹
substitutus.
4 Legatum alimẽtorũ nominatim relictũ ab instituto:qd̃ censea-
tur repetitum a substituto.
Idem in legato ad pias causas.
5 Arguere de libertate ad piam causam qd̃ sit bonum.
6 Legatum libertatis qd̃ minuat ac etiam in totũ tollat legitimã
non tamen legata ad pias causas:hodie non.
7 Correctio iuriũ qd̃ nõ debet induci per subauditos intellectus.
8 Ea que sunt in conditione:non dicuntur esse in dispositione.
9 Aduersatiua qd̃ aduersetur precedentibus in facto ⁊ in iure.
Aduersatiue natura est:qd̃ vno casu existente:non habet locum
dispositio facta in alio.
10 Arguere de verbis legis ad verba testatoris qd̃ licet ⁊ econtra.
11 Legatum ademptum sub conditione:an videatur datũ in euen
tum contrarie conditionis.
12 Consultor cui trãsmittunt pũcta dubiorũ ad cõsulendũ ⁊ simplr
petatur qd iuris:tenet nedũ sup principalibus:sed etiã incidẽti
bus ⁊ emergentibus rñdere:alias non videtur cõsilium dedisse.
Item debet videre nedum circa merita:sed etiam circa ordinem
iuris et accessoria.
13 Causam cõmittere cõsulendam quid iuris:⁊ qd̃ consulat quali-
ter iudex debeat facere sentẽtiã ⁊ diffinire causam:qd̃ differant.
14 Testator qd̃ possit derogare legibus aliquid introducentibus
in fauorem ipsius testatoris.
15 Prouisio expressa testatoris:qd̃ faciat cessare prouisionẽ legis.
19 Executore deputato a testatore ad exequẽdum pia legata existẽ-
te in negligentia:licet potestas exequendi deuoluatur ad episco
pum.tamen non deuoluitur si alius esset datus per testatorẽ da
ta negligentia primi.
17 Sustitutio facta a testatore de executore in executores impedit
ne post lapsum anni potestas exequendi deuoluatur ad epm.
18 Legatum factum in piam causam non põt conuerti in aliã piaʒ
causam etiam cuʒ superioris autoritate:qñ testator expresse pro
uidit quid fieri deberet illo non facto.

Stichum.

Eueniente conditione substitutionis in
legato apposite:legatum ad substitutũ
1 pertinet.h.d.sm Bar.⁊ omnes.¶ † Nota.primo ex isto tex.qd̃
si testator legauit stichum seruum sempronio:⁊ si eum nõ manu
miserit infra annum:legauit eum titio:elapso anno est in totum
titij.ita cantat iste tex.verũ q tex.non aperit an titius secundus
legatarius ad quẽ elapso anno stichus peruenit teneat ipsuʒ sti
chum manumittere:nec doc.tangunt nec declarant:⁊ est necessa
2 rium scire pro intellectu tex.ideo cõtra istũ text.† Moueo nouã
difficultatẽ a nemine tactã ⁊ oppono ꝯtra tex.q imo libertas re
licta a primo legatario debeat cẽseri repetita ab eius substituto
per reg.l.lʒ imperator.s.eo.presertim fauore libertatis:cuius fa
uore multa etiã ꝯtra regulas iuris sunt statuta:vt dicit tex.in.§.
fi.insti.de donati.¶ Et q cogitauit qd̃ ad hoc posset rñderi alte
ro de tribus modis:ideo ꝯtra vnãquãq; ex tribus solutionibus
insistam ⁊ ostendam qd̃ oppositio remanebit incõcussa.vñ si pri
mo diceres qd̃ tex.in.d.l.lʒ imperator:pcedit in instituto ⁊ sub-
stituto vniuersaliter in hereditate in quẽ transeunt iura heredi-
taria actiue ⁊ passiue:⁊ qui censet in oĩbus ⁊ p omnia esse substi-
tut⁹ heredi.l.coheredi.in prin.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊.l.iul.ff.de
heredi.insti.sed ista tex loquit in legatarijs singularibus vnius
serui particularis:q rñdet hoc probari per rõnẽ quã assignaui
3 in.d.l.lʒ imperator.⁊ ibi cõiter tenet:† q primus legatarius cẽ
setur magis dilectus a testatore quã eius substitutus.l.publius.
§.ff.de cõdi.⁊ demõ.Si ergo testator grauauit onere manumit-
tendi stichum primũ legatarium quem magis dilexit:multo for
tius videt grauasse eius substitutũ quẽ minus dilexit.Itẽ lega-
tarius in re legata dr heres.d.l.id tẽpus.§.j.ff.de vsuca.Bar.ĩ
l.si sic.§.fi.vbi tamẽ vide que ibi dixi.s.eo.tertio nõ eundo p men
dicata suffragia qd̃ illa regula.l.lʒ imperator.pcedat non solum
in herede grauato legatis:⁊ postea hereditas peruenit ad substi
tutum:sed etiã procedit in legatario a quo fuit relictũ onus lega
ti vel fideicomissi:si postea testator priuauit legatariũ ⁊ trãstu
lit legatum in alium legatariũ censetur translatũ cũ onere iniũ-
cto primo legatario.l.caio.in prin.ff.de ali.⁊ cib.lega.⁊.l.alumne
in prin.ff.de adi.leg.⁊ ita in specie tenẽt Pau.de ca.⁊ do Alex.
in.d.l.lʒ imperator.⁊ ibidem firmaui in sexta ampliatiõe:ergo
ista prima sol.nullatenus põt procedere.¶ Secundo posses di
cere qd̃ hic legatum libertatis fuit nominatim relictum a pmo
legatario:expresso eius pprio noĩe.scʒ sempronij.quo casu reli-
ctum factum a primo nominatim expresso proprio noĩe:nõ cẽse
tur repetitũ a substituto.l.si plures.in fi.ff.de leg.iij.Bar.in.d.l.
lʒ imperator.in scd̃a appositione vbi dixi:q dico qd̃ lʒ ista solu
tio videat prima frõte multũ colorata ⁊ applaudere auribus au
4 dientium:tñ nõ põt procedere:q ego habeo qd̃ fauore alimen-
torum:legatũ alimentorũ noĩatim relictum ab instituto expsso
noĩe proprio censet repetitũ a substituto:vt est tex.ĩ.l.iiij.§.fi.et
ibi Bar.ad hoc no.ff.de ali.⁊ ciba.leg.Idem Bar.in.l mela.in
prin.co.ti.ergo ideʒ fauore libertatis:cuius fauore vt dixi multa
cõtra ius statuta sunt.Item idem dicimus fauore pie cause:q le
gatum relictum noĩatim expresso pprio nomine ab instituto cẽ
seatur repetitũ a substituto p.d.l.mela.in verbo pietatis intuitu
⁊ ita in specie firmat Ludo.ro.in repe.aut.similiter.C.ad.legẽ
falci.in.xx.spãli pie cause inter vltimas voluntates.Idẽ firmat
do.Alex.in.d.l.lʒ imperator.in.iiij.col.⁊ in.l.si duobus.§.j.s.eo
ergo idem in libertate que dicitur pia causa:vt est tex.melior de
corpore iuris in.l.ad fi.in verbo ad hãc rationem pietatis:⁊ ibi
5 Bal.ad hoc no.C.de cõmu.ser.manumis.† Itẽ bonum est argu-
mentum de libertate ad piam causam ⁊ ecõtra:vt no.Bar.in.l.
proxime.§.j.ff.de his que in testa.delen.⁊.in.l.si vnus.C.de testa.
cũ alijs cõcor.quas ibi dedi.Imo forti⁹ fauorabilius videt esse
6 legatũ libertatis quã sit legatũ pie cause.† Nam legata ad pias
causas non diminuunt legitimam filijs:q qui ecclesiaʒ vult in-
stituere ⁊ filium a legitima exheredare:alium querat pro consi-
lio quam Augustinũ.dicit tex.sancti Augustini.xvij.q.vlti.i.c.
fi.glo.in.l.si quis ad declinandam.cum simi.C.de episco.⁊ cleri.⁊
glo.i.l.papinianus.in princip.C.de inoffi.testa.⁊ tamen lagata

libertatum nõ solũ diminuunt legitimã filijs.imo in totũ priuãt
tex.est in.d.l.papinianus.§.quarta aũt.ff.de inoffi.test.⁊ ibi Ra
pha.Fulgo.in tertio notabili expresse notat per illũ tex.qd fauo
rabilius est legatum libertatis quã legatum pie cause.⁊ licet gl.
⁊ communiter doct.in.d.§.quarta aũt.dicant qd illud procedit
ſm iura ffoꝝ ⁊.C.sed qd hodie legata libertatũ nõ minuunt legi
timam filij:per tex.i.§.ꝓhibemus.in aut.de triente ⁊ semisse col.
iij.tñ reuera si bene cõsideres tex.ibi nõ loqꝛ in libertatibꝰ ⁊ glo.
7 ibi aliter tenet:† ⁊ vitanda est legum correctio.l.precipimus.s.in
fi.C.de appel.Item per subauditos intellectus nõ debet induci
correctio iurium:vt dicit glo.no.in.c.cupientes.§.qd si per.x.de
elec.in.vi.⁊ sic etiam ista scda solu.nullatenus potest procedere.
¶Tertio modo posset rñderi qd oppositio procederet qñ liber
tas fuisset pure relicta sticho a primo legatario:tunc intelligere
tur repetita etiam a substituto:⁊ sic a scdo legatario:sed hic ma
numissio stichi non erat in dispositiõe:sed ĩ conditione.si sempro
8 nius stichum infra annuum nõ manumiserit:† ea que sunt in cõ
ditione non dicuntur esse in dispositione.l.si quis sub conditiõe
dandorũ decẽ.ff.si quis omis.cã testa.⁊ ista tertia rñsio videtur sa
tis colorata:tamẽ nec ista videtur posse ꝓcedere:qꝛ imo ĩ hoc text.
libertas videtur relicta a primo vt satis innuit principiũ huiꝰ tex.
ibi:stichum sempronio do lego:⁊ sic voluit qd euꝫ manumitteret
infra annum:⁊ si eum non manumitteret:eũdem stichũ legauit
titio:alias sequeretur qd si testator dispositiue dixisset lego stichũ
sempronio:⁊ volo qd eũ manumittat infra annũ:⁊ sic dispositiue
⁊ si ipsum nõ manumiserit eundẽ lego titio:qd isto casu nõ pro
cederet iste tex.ſm istã sol.qꝛ post annũ efficeretur liber ⁊ nõ esset
titij:⁊ tñ hoc nõ videtur verũ:qꝛ iste tex.generaliter ꝓcedit etiã si a
sempronio fuisset pure relicta libertas sticho:⁊ postea adiecta cõ
ditio:nã testator qui reliquit libertatẽ pure seruo:põt eã auferre
⁊ sibi adimere.l.seruũ filij.§.si ideꝫ.s.eo.⁊.l.si idem seruus.j.tit.i.
Itẽ si istud grauamẽ nõ fuisset impositũ sempronio dispositiue
sed conditionaliter:⁊ ꝓpter hoc ꝓpter lapsum anni non sit li
ber sed perueniat ad titium cui scdo fuit legatus:isto modo nul
la esset dubitatio istius tex.ꝓut etiã dicit Pau.de ca.⁊ sic videtur
per ꝓdicta ꝙ intelletus huius tex.in hoc reddatur ambiguus:tñ
de mẽte litere:⁊ etiã de mẽte doctorũ est:qd elapso anno stichus
erit in totũ titij:⁊ nõ erit amplius liber:nec titius tenebitur eũ ma
numittere:⁊ sic preualebit scdm legatuꝫ expresse factũ de sticho:
⁊ ita in specie tenẽt Imo.Pau.de ca.do.Pe.de bexu.⁊ do.Ja.
putens ⁊ neminem inuenio contradicere:tamen predicta vrgẽt
ad oppositum de quibus nemo scribentium facit mentioneꝫ vn
de cõsidera pro intellectu huiꝰ tex.qui nõ negat aperte:quin
secundus legatarius:⁊ sic substitutus teneatur stichum manu
mittere.Nec istud aperte decidit.tu tñ potes dupl'r ĩducere istũ
tex.ad probandum qd titius secundus legatarius non censeatur
grauatus de manumittendo stichũ.¶Primo qꝛ text.in fi.dicit
seruuꝫ totum ad titium pertinere.si totum ergo pleno iure:ergo
sine onere manumittẽdi:⁊ si diceres ꝙ lꝫ iste tex.in fi.dicat seruũ
totum ad titium pertinere:per hoc ꝙ dicit totum non sequitur
necessario:ergo nõ tenetur stichum manumittere:ptꝫ qꝛ etiã in pri
mo legatario tex.dicit:rñdi sumproniũ interim totũ habiturũ:
⁊ lꝫ dicat totũ:tñ tenebatur eũ manumittere:posses rñdere ⁊ bñ qd
tex.in primo casu nõ dicit totũ simpliciter:ſꝫ addit interim totũ
⁊ sic limitatiue.¶Scdo potes ponderare istũ tex.qui dicit.si in
tra annum manumisisset liberum effectum.si aũt hoc nõ fecisset
totum ad titium pertinere:ergo satis vult:qd isto scdo casu non
9 efficiatur liber.prout in precedẽti:ꝓpter aduersatiuã† si autem
que dꝫ aduersari precedentibꝰ in facto ⁊ in iure.l.sed si lege.ĩ fi.
cũ gl.ff.de peti.here.late Bar.in.l.hoc amplius.§.de his auteꝫ.
ff.de dam.infec.⁊ istud induco fortius:nã aduersatiua importat
qd vno casu existente nõ habeat locũ dispositio facta in alio casu.
ita no.Bar.Bal.⁊ alij in.l.si ita scriptũ.ff.de lib.posthu.⁊ ideo
tunc nunq̃ inducitur repetitio legatorũ precedentiũ ſm Bar.i.l
in repetendis.in vlti.q.ff.de lega.iij.⁊ in.d.l.si ita scriptuꝫ.⁊ ista
erit quarta solutio ad oppositionem superius factam:tñ Bart.
in dictis locis loquitur:qñ testator est ille qui vtitur talibus ad
uersatiuis:tunc bene videtur velle qd vno casu existẽte nõ habeat
locũ dispositio facta in alio casu:nec tunc inducatur repetitio lega
torum precedẽtiũ:sed in hoc tex.ista aduersatiua si aũt est aduer
10 satiua legis ⁊ nõ testatoris:nisi dicas † ꝙ licitũ sit arguere a ver
bis.l.a verba testatoris ⁊ econtra.l.si quis legauerit.⁊ ibi Bar.
no.ĩ.eo.⁊.l.qui filium.§.sabinus.⁊ ibi Bar.no.ff.ad trebel.⁊.l.si
fuerit.§.questio hec.⁊ ibi Bar.no.ff.de manumis.testamen.⁊ ita
11 habes bene ruminatum intellectum huius tex.¶†Scd not.ex
hoc tex.qd legatum ademptum sub conditione non videtur da
tum in euentum contrarie cõditonis:imo remanet pure adem
ptum:qd videtur contra.l.qd pure.ff.qñ dies legata.ce.⁊.l.si post
mortẽ.§.fi.vbi dixi.s.eo.dic qd ideo istud hic contingit vt legatũ
ademptum sub conditione non intelligatur datum in euentum
cõtrarie cõditionis:eo qꝛ ꝯria conditio est impossibilis cũ ipso le
gato:duplici cõsideratione:nam testator hic ademit a primo le
gatario si nõ manumitteret seruũ legatũ.j.annum:certe si dicere
mus qd videretur ei datũ in euentũ ꝯrie cõditionis:istud est impos
sibile:qꝛ cõtraria conditio est si manumitteret:⁊ sic videretur ei le
gatus eo casu qd esset manumissus:est qd impossibile:qꝛ manu
missus:⁊ sic liber:non põt legari.Scda rõ:qꝛ in defectum condi
tionis seruus fuit legatus titio:⁊ sic alteri.vnde ꝯria conditio cũ
manumittere est impossibilis:qꝛ seruũ alienũ manumittere non
põt.l.seruo.C.de testa.ma.nisi de facto:iuxta.l.mulier.in prin.ff.
de condi.insti.¶Tertio not.ex tex.ibi quesitum est qd iuris cẽt.
12 ſm Ang.Imo.⁊ cõiter alios.†Ad pũcta dubiorũ qui transmit
tuntur ad cõsulendum:⁊ simpliciter petitur qd iuris:nam ꝑ ista
verba intelligitur petitũ consiliũ super quolibet dubio ex facti nar
ratione resultante:tam super principali quã super incidentibꝰ
⁊ emergentibus:⁊ ad omnia tenetur cõsultor rñdere.facit text.in.l.
filiussa.§.apud marcellũ.j.eo.⁊ tex.in.c.i.in princi.in verbo quid
iuris.de controuer.inuesti.⁊ ibi dicit Bal.in.ij.col.qd questio est
gñalis ⁊ omnia capitula complectitur.vnde si committitur ali
cui questio cõsulenda per istum modum:qd iuris:nisi sup omni
bus consilium reddat:nõ videtur cõsiliũ reddidisse.l.qd tamẽ.ff.de
arbitris.Item adde Ange.⁊ Imo.in.l.cũ stipulatus sim mihi a
proculo.§.si.ff.de ver.ob.Imo.in.l.qui quadringenta.in princi.
per illũ tex.ff.ad.l.fal.Ang.Imo.⁊.d.Alex.in.l.titia diuortiuꝫ.
per illũ tex.ff.solu.mat.⁊ text.in.c.iij.in verbo quid iuris sit:⁊ ibi
Cano.de consue.Itẽ adde Ang.in.l.querebatur.in prin.ff.de te
sta.mili.vbi no.illum tex.in verbo qd iuris:ad cõmissionẽ que to
ta die fit cõsultoribus:per istud verbum:quid iuris sit:est enim
ita pregnans cõmissio qd eius vigore põt inuestigare consultor
omnia antecedẽtia sequẽtia ⁊ cõnexa ſm eũ.Itẽ adde tex.notabi
lem in.l.eius qui in ꝓuincia.in prin.ff.si cer.pe.in verbo cõsuleba
tur quid iuris esset.iunctis sequentibus:per que not.ibi Ange.
qd qñ causa committitur alicui consulenda ꝑ ista verba:qd iuris:
tunc consultor dꝫ videre non solum circa merita cause:sed etiam
circa ordinem iuris:⁊ nõ solum circa principales causas:sed etiã
circa accessorias.¶Sed aduerte lꝫ predicta sint de iure vera:tñ
iste tex.non videtur probare notabile suprascriptũ:cum in isto tex.
si bene aduertis:nõ fuit respõsum sup omni dubio resultante ex
themate proposito:sed solum super eo quod parum dubij vide
tur habere:⁊ omissum fuit illud qd erat valde dubitabile:an ti
tius secũdus legatarius ad quem ex legato peruenit stichus:te
neatur stichũ manumittere:sicut tenebatur primus legatarius:
prout late deduxi.s.in primo notabili.¶Item pro limitatione
ꝓdictorũ:vide oĩno Bal.ĩ.c.i.ad fi.de lit.cõte.vbi magistraliter
dicit:qd est magna differẽtia:qd cã cõmittatur cõsulẽda vt videat
qd iuris:tũc cõmissio est ampla ⁊ valde gñalis:vt iuribus preal
13 gatis.† sed si cõmitteretur vt cõsulat q̃liter iudex debeat ferre sñiaꝫ
diffinire cãm:tunc est valde restrictiua cõmissio:ideo dicit Bal.
vidisse quendã magnũ aduocatum adhibere pulchram cautelã:
nam contumax in rñdendo positionibus habetur pro confesso.c.
ij.vbi glo.⁊ doc.de confessis.in.vi.⁊ dum clientulus suus debe
ret haberi pro confesso:fecit cõmitti causam cõsilio sapiẽtis sub
hac forma:que essent partes iudicis in diffiniẽdo:⁊ quia nõ erat
pronuntiatũ qd positiones haberentur pro confessatis:nõ potuit
consultor consulere super positionibus tanq̃ confessatis:⁊ sic ste
tit actor absq; probatione ex forma cõmissiõis:⁊ sic nihil nocuit
fuisse contumacem in rñdendo:vt ibi notabiliter pet cum.quod
valde no.⁊ teneas cordi.¶Capio gl.in verbo pertinere.q̃ op
ponit ⁊ triplic.ter soluit.¶In eadẽ gl.ibi vt ibi notatur.ista pria
14 solu.glo.põt esse bona:cã sic declarando † ꝙ lꝫ testator nõ possit
derogare legibus aliqd introducẽtibus pro forma ⁊ validitate
actus.l.nemo põt.s.eo.tamen põt derogare legibus aliquid in
troducentibus in fauorem ipsius testatoris.l.ij.⁊ pe.C.vt in pos.
lega.glo.in.d.l.nemo põt.in gloss.fi.in fi.cum ergo constitutio de
qua in glo.faciens seruũ liberum eo casu quo seruo non sit data
libertas intra tp̃s taxatũ a testatore:fuerit introducta in fauorẽ
testatoris ⁊ in executionẽ voluntatis:ideo testator potuit ei dero
gare ⁊ ei prohibere.l.i.⁊.iij.ff.de ser.expor.⁊.l.si pecuniam.§.i.ff.
de cõdi.c.ob cãm.Itẽ dicta constitutio vr̃ inducta principaliter
fauore testatoris seu domini:⁊ nõ mero fauore libertatis:vt ĩ iu
ribus preallegatis.⁊ ĩ.l.i.⁊.ij.C.si manci.ita fue.alie.Ideo dicta
constitutio hic nõ succedit:quia testator expresse disposuit:quid
15 futurũ esset de seruo post tp̃s:⁊ sic † expressa ꝓuisio testatoris fa
cit cessare prouisionem legis ⁊ sic dicte constõnis.l.fin.ad fi.C.de
pac.conuen.l.⁊ hꝫ.§.cũ quis.ff.de ꝓca.⁊.l.maritus.C.de procu.
presertim qñ prouisio legis est inducta de iure spãli:vt in casu ꝓ
senti:ꝓut dicit glo.no.in.l.ij.⁊ ibi Bar.⁊ doc.C.de iure emphy.
Barto.in.l.i.§.vnde queritur.ff.de publica.⁊ cum ista solutione
trãseũt in effectu Bar.⁊ alij.⁊ hanc tene:qꝛ alie due sol.glos.sunt
16 diuinatiue ⁊ nihil valent.¶†Vltimo per istum text.infert nota
biliter

biliter Bal. cū quo alij trāseunt. nam certū est: qđ si executor de
putatus in testamēto ad legata pia exequenda: non exequatur
piam voluntatem defuncti īfra annū: priuat̄ officio: ⁊ potestas
exequendi deuoluitur ad epm. l. nulli. ⁊ l. si quis ad declinandā.
C. de epis. ⁊ cle. ⁊ §. si aūt ꝓ redēptiōe. in aut. de ecc. ti. col. ix. ⁊ c.
nos qdē. ⁊ c. si heredes. ⁊ c. tua nobis. de test. Istud est verū nisi
testator ꝓuidit de alio executore in casu quo primus esset negli-
gens in exequendo infra annū: tūc prouisio testatoris facit cessa
re prouisionem legis: ⁊ sic qđ in casum negligētie primi executo
ris: executio nō deuoluatur ad epm: sed ad alios executores spe
cialiter deputatos ab ipso testatore. ⁊ sm hoc posset sumi caute-
la sm Bal. quem sequūtur Imo. ⁊ Flo. qđ a testatore prouideat̄
de pluribus executoribus successiue: ⁊ hoc modo raro potestas
deuolueretur ad epm: qđ bn̄ no. Sed aduerte lz do. ita trāseant:
tn̄ iste tex. nihil videt̄ ad h̄ facere: q2 testator pōt ꝓhibere seruū
manumitti. Itē potest prohibere ne illa cōstitutio diuorū Mar
ci ⁊ commodi locū habeat que facit seruū ipso iure liberū si non
manumittat̄ infra tp̄s a testatore taxatum. vt. s̄. proxime dixi: sz
testator nō potest prohibere quin executio deuoluatur ad epm:
imo elapso anno potestas exequēdi deuoluit̄ ad epm: etiā si cō-
trariū voluit testator: vt est tex. in. d. §. si aūt pro redemptione. ⁊
in. d. l. si quis ad declinandā. ⁊ in. d. c. tua nobis. Bar. in. l. centu-
rio. ff. de vulg. ⁊ pupil. in. ij. q. prin. in ver. sed qd si dixit testator
si filius meus decesserit sine liberis ⁊c. Itē qđ executio deuoluat̄
ad epm elapso anno: videtur respicere publicā vtilitatē: q2 fauo
re pie cause ⁊ fauore pauperū istud fuit introductū: ergo nō po-
test testator illi derogare. l. qđ de bonis. in prin. ff. ad. l. falci. ⁊ c. si
diligēti. de foro cōpe. ⁊ sic in hoc tex. dic qđ testator nō pōt dire-
cto prohibere: ne elapso anno executio deuoluatur ad epm quā
do non prouidet sibi de alio executore: ⁊ sic testator nō posset di
sponere qđ si executores fuerint negligētes infra annum: quin-
executio deuoluatur ed episcopum. ita loquuntur iura preallc-
gata: sed si testator in negligentiā primi executoris expresse pro
uideret de alio: ⁊ successiue de alijs executoribus: tūc isto modo
bene potest facere testator ne executio deuoluat̄ ad epm: q2 vt di
xi prouisio hominis facit cessare ꝓuisionē legis: ⁊ istud est vtile
q2 multoties episcopi ista relicta ad pias causas male dispēsant
17 ⁊ cōuertunt in proprios vsus ⁊ superfluos. ¶ † Itē ad istā deci
sionem Bal. adde qđ no. idē Bal. in. l. vnica. in princ. in. ij. colū.
C. de ca. tol. vbi notat argumentum ex illo tex. qđ substitutio fa-
cta a testatore de executore in executorē impedit ne per lapsum
18 anni potestas exequēdi deuoluat̄ ad epm. † Itē adde bn̄ facere
quod legatum relictum in vnam piam causam potest cōuerti in
aliam piam causam cum autoritate superioris. iuxta. l. legatum
ciuitati. ⁊ ibi Bar. ff. de vsufru. lega. ⁊ cle. quia contingit. de reli.
do. Illud procedit nisi testator expresse prouiderit quid fieri de
beat illo nō facto. ita notabiliter tenet Barto. in. l. liberto. §. lu-
cius per glo. ibi. ff. de annu. le. Bald. in. l. dictam. in pe. col. C. de
condi. ob causam.

1 ☞ Domus cōsistit ex solo: ⁊ superficie: sz legistas: sed sm dia
lecticos ex solo: parietibus: ⁊ tecto.
2 Superficies qđ est supra solum.
3 Edificium est cōmune ad totam domum ⁊ ad superficiem.
Edes pro omni specie edificij capitur.
4 Domus appellatione non cōtinetur omne edificium: sed appel-
latione edium sic.
5 Urbana edificia: edes: rustica: ville dicuntur.
Uilla etiam pro vico seu vnitate plurium domorum capitur.
6 Superficies sola edificij qn̄ exceptuata a legato fundi: tunc ser-
uitus itineris ⁊ act⁹ deberi nō potest: sed quedam commoditas
eundi: secus qn̄ superficies simul cum solo exceptuatur.
7 Seruitus ꝗ transeat cum re quando est realis: secus est quando
esset personalis.
8 Dominium rei que venit tacite in legato: an transeat ipso iure.
9 Exceptio in dubio intelligitur facta sm naturā rei exceptuate.
10 Testator qn̄ a legato fundi excipit edificiū: an tunc seruitus ipso
iure debeatur: vel per heredem debeat redimi.
11 Seruitus in actibus inter viuos qđ nō censeatur imposita ipso
iure nisi dicatur. ⁊ nu. 13.
12 Fundus vel domus cōmunis si in plures diuidatur: nō pōt vn⁹
per partes aliorum ire nisi expresse sit dictum.
14 Fundo vendito qđ non dicatur venditus accessus vel via ꝑ aliū
fundum venditoris: nisi dicatur.
15 Uicino si cōcedantur duo pedes terre vt ibi aquam proijciat: an
videantur concessi iure proprietatis vel seruitutis.
16 Nuce legata quid veniat.
17 Fundus si vendatur excepta tali arbore que incisa postea pullu
lauit cuius sint pullulationes.
18 Ecclesia si concessit in emphyteosim oliuetū in tali loco sitū: an
intelligatur concessio de arboribus oliuarum: an de ipso solo.

1 Qui fundum. † Testator excipiens edificium a
legato fundi: videt̄ in dubio etiaz
excipere solum in quo consistit. Item per fundū legatum debet
heredi constitui ius necessarium eundi ad ipsum edificium. hoc
2 dicit. † Et premitte qđ habemus quatuor vocabula: domum: su
perficiem: edificiū: ⁊ edes. Domus sm Dialecticos cōsistit ex tri
bus: scilicet ex solo: parietibus: ⁊ tecto: sed sm nos legistas consi
stit ex duobus: scilicet ex solo ⁊ superficie. l. eum qui edes in prin
ci. ff. de vsucap. glos. in. l. solum. ff. de rei vendi. Superficies autē
dicitur illud quod est supra faciem terre: ⁊ sic id quod est. s̄. solū
quando solum est alterius: et id quod est. s̄. edificatum est super-
ficiarij. vnde dicit tex. in. l. superficiario. ff. de rei vendi. superficia
rio id est qui in alieno solo superficiem ita habet: vt certam pen-
3 sionē prestet. † Edificiū autē est vocabulū cōmune ⁊ pōt sumi ꝓ
tota domo. Item pro sola superficie vt hic in text. Edes vero ꝓ
omni edificio et omni specie edificij capiuntur. ita dicit text. in. l.
qui edes. in fin. ff. de incen. rui. naufra. ⁊ in. l. j. §. deinde. ff. de clo-
4 acis. ⁊ ibi dicit Barto. † qđ non omne edificium continetur ap-
pellatione domus: sicut continetur appellatione edium: quia do
mus cōsistit ex parietib⁹ tecto ⁊ fundamēto vt predixi. ¶ Hoc
premisso iste subtilis. §. diuiditur in quatuor partes. In prima
queritur quando legatur fundus; excepto edificio: quid deue-
niat in ista exceptione edificij: an intelligatur de sola superficie:
an etiam de solo in quo situatum est edificium. In secūda respō
detur quod si constat testatorē intellexisse de sola superficie: tunc
talis exceptio facta de superficie sine solo: mero iure non vz neqz
tenet: quia superficies naturaliter cedet solo: nec est possibile qđ
sit alterius quam eius cuius est solum ī quo situata est. l. obliga-
tionum fere. §. placet. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ sic mero iure totus fun
dus per legatarium vendicari poterit: tamē ope exceptionis he
redi succurritur pro superficie: vt volūtas defuncti in effectu me
lius saluetur quam possit: ⁊ sic vt habitationem edificij habeat
⁊ cōmoditatem eundi per fundum legatum ad ipsum edificium.
In tertia loquitur quando testator excipiendo edificium intelle
xit in superficie simul cum ipso solo: ⁊ sic voluit dominium dire-
ctum soli in quo est edificiū tāq̄3 separati a totalitate fundi esse
ipsius heredis: ⁊ tunc legatarius poterit solum vendicare alias
partes fundi legati: sed non ipsum edificiū nec solū in quo situa-
tum est: tanq̄3 si de vno fundo essent effecti duo: et tūc seruitus ꝓ
pria ⁊ vera itineris ⁊ actus debetur ipso iure edificio: cum he-
res habeat directum dominium edificij ⁊ soli: ergo sibi propria
debetur seruitus. l. j. ff. communia predio. ⁊ sic fundus legatarij
seruiet edificio heredis: secus est in ver. precedenti. vbi nō est ꝓ-
pria seruitus: sed quedam commoditas eundi: ex quo non erat
alius accessus ad ipsam superficiem nisi per alias partes fundi
legati. vnde testator videtur heredi reseruasse illam facultatem
accedendi: vt hic in versi. ṗcedenti. ⁊. l. testatrix. in prin. ff. si serui.
vendi. In quarta deciditur qđ in dubio qn̄ non constat que fue-
rit voluntas defuncti excipiendo simpliciter edificiū a fundo le-
gato: intelligitur excepisse superficiem simul cum ipso solo: sine
quo edificium constare non potest. secūda ibi: si de sola tertia ibi
si vero solum. quarta ibi: sed inclinandum est. et sic habes expla-
natum subtilē ⁊ pulchrum. §. In tex. ibi villa. iste text. ter vtitur
5 isto vocabulo villa: ⁊ ponitur pro edificio posito in rure: † nā vr
bana edificia edes: rustica ville dicuntur. ita dicit iurisconsultus
in. l. fundi appellatione. ff. de ver. sig. facit. l. si ita. §. fi. ff. de fundo
instructo. ⁊ l. fundi. ff. quib. mo. vsufru. amit. ⁊ l. heres. ⁊ ibi glo.
declarat. ff. de vsufr. lega. inde venit villicus: qui propter fruct⁹
percipiendos in rure preponitur: vt inquit iurisconsultus in. l. si
a cum villico. ff. de insti. aliquādo etiā villa [a] capitur pro vico seu
pro vnitate plurium domorū sine muris: vt declaraui in. l. si he-
6 res. §. vicis. s̄. eo. ¶ † Nota primo ex isto tex. qđ quando sola su-
perficies edificij est exceptuata a legato fundi: tunc seruitus pro
pria itineris ⁊ actus deberi non potest: sed quedam commodi-
tas eundi. prout etiam dicit glo. per. l. olympico. que est. l. fina. ff.
de ser. vrba. predio. secus quando exceptuatur superficies simul
cum solo in quo situata est: tūc seruitus propria itineris et actus
intelligitur tacite legata ⁊ debetur: vt hic. ratio diuersitatis est:
quia in primo casu ex quo ipsum solum in quo situatum est edifi
cium remansit in totali dominio legatarij: per consequēs etiam
dominium directum superficiei pertinet ad eundē legatariū fun
di: cum vt superius dixi superficies cedat solo: nec possit eē alte-
rius quā illius cuius est solū: ergo cū alie partes fundi sint etiā
ipsius legatarij: ergo non possunt ei seruitutē debere: q2 res sua
propria alteri rei sue seruire non pōt. l. in re communi. ⁊ l. si quis
edes. in prin. ff. de serui. vrb. predi. ⁊ l. vti frui. in prin. ff. si vsufr.
pe. Item cū heres non sit dominus directus neqz soli neqz edifi
cij: sed habeat nudam habitationem: ⁊ solum vtile dominium in
sola superficie sequitur qđ vera seruitus predialis ei qui nō ha-
bet dn̄ium proprium fundi constitui non pōt. l. j. ff. cōia predi. ⁊

a ¶ Uilla qđ vniuersitas ville sit ita approbata sicut vniuersitas burgi vel vici ⁊ qd sit ciuitas qd sit oppidū et q̄d sit castrum habes ꝑ cūdē do. Iaso. in d. l. si heres. §. vicis. s. e

l.ij.§.j.ff.si serui.vendi.secus est in secundo casu in quo directum dn̄ium soli ⁊ edificij est ipsius heredis:tunc debet sibi ꝓpria seruitus.d.l.j.ff.cōia p̄dio.⁊ sic fundus legatarij seruiet proprie edificio heredis:⁊ est vtile scire:an sit seruitus ꝓprie:an solū quedā
7 commoditas:†q: si est seruitus in quemcūqȝ heres alienaret superficiem transiret seruitus realis .l. via constitui.§.si fundus.ff. de serui.rusti.predio.quia cum sit ius reale concomitatur ipsam rem.⁊ sic transit in quemcūqȝ res vadat.secus si non est seruitus: sed commoditas:quia esset personalis : tunc nō transiret in aliā personam:nisi de nouo cōcederetur per dn̄m.d.l.si quis edes.in
8 prin.ff.de serui.vrba.predio.¶†Scd̄o nota diligēter ex tertia parte tex.ibi ⁊ seruitus ipso iure ville debebitur:qd̄ in legato qd̄ venit tacite transfertur dn̄ium ipso iure.nā hic ista seruitus realis itineris ⁊ actus non fuit expresse legata heredi vt ei prestetur a legatario:sed venit tacite in cōsequentiam edificij exceptuati. ⁊ tn̄ tex.iste dicit qd̄ seruit⁹ ipso iure debetur.⁊ sic hic videt̄ text. ad literā:cōtra illud qd̄ vbiqȝ tenet Bar.q ex legato tacito non transferatur ipso iure dn̄ium:sed solum ex expresso.ita tȝ Bart. in.l.seruum filij.§.fi.⁊ in.l.j.in vl.col.s̄.eo.⁊ in.l.si ancilla.§.emptor.ff.de rei vend.⁊ ita contra Bar.ponderant istū tex.Raph. cu.⁊ Are.in.d.l.seruum filij.§.fi.vbi dixi.⁊ quamuis gl.magna hic in prin.dicat qd̄ in isto tex.dictio ipso iure stat improprie certe hoc est destruere ⁊ violare tex.Itē istā expositionē nō pōt pati iste tex.eo q: subdit similitudinarie:nō secus ac si duorū fundorū dn̄s alterū legauerit:ita vt alter seruiret:quo casu constat seruitutem expressam trāsire ipso iure sine impositione.l.si partem.§. j.ff.quemadmo.ser.amit.⁊.l.j.in verbo ipso iure.⁊ i.l.fi.in verbo vendicare.ff.de serui.leg.ergo similiter qn̄ seruitus debet̄ tacite transit ipso iure:vt expresse dicit̄ in litera.⁊ pro certo iste tex.fortiter vrget cōtra Bar.si nō cauillet̄.saluando bar.potes ad istū tex.rn̄dere:altero de duob⁹ modis.Primo q ex legato tacito nō transfert̄ dn̄iū ipso iure::verū est in legatariū.ita proprie loquitur Bar.sed bene transit ipso iure de legatario in heredē.et sic de fundo legato ī edificiū exceptuatū.⁊ ita procedat iste tex. sed hic esset opus bona rōne diuersitatis.Secūdo modo potes rn̄dere prout etiā dixi in.d.l.seruum filij.§.fi.qd̄ hoc legatū non est omnino tacitū.ꝑut loquit̄ Bar.q: iste tex.loquit̄ qn̄ testator legauit vnū fundū vni sed nō simpliciter:sed excepto edificio.et sic excepit superficiem simul cum ipso solo:quo casu ex verbis testatoris apparet q nō vult legare fundum liberū:sed a fundo legato vult deberi seruitutē itineris ⁊ actus ad edificiū exceptuatum.⁊ sic est perinde ac si seruitus esset spāliter ⁊ expresse a testatore apposita. Ideo tunc acquirit̄ ipso iure:tamē vt dixi reuera iste tex.vrget cōtra Bar.vt dictū est quicqd pōt dici ad saluandū Bar.¶Tertio ⁊ vltimo nota ex vltima parte tex.ibi:sed inclinandum est qd̄ in dubio alio nō apparente de volūtate testatoris:testator simpliciter excipiēdo edificiū intelligitur excipe-
9 re superficiem simul cū solo cui coheret.†Ex quo correlarie no. qd̄ exceptio in dubio intelligitur facta s̄m naturā rei exceptuate.nam edificium naturaliter cōsistit ex solo ⁊ superficie.l.cū qui edes.cum ibi no.ff.de vsuca.⁊ declaraui.s̄.in prin.vnde testator qui excepit edificium:intelligitur excipere quālibet eius partē ⁊ sic superficiem:⁊ solum.¶Capio glos.in verbo ipso iure.ista gl. videtur obscura:⁊ non declarat̄ a scribentibus.ideo diuide eam intellectualiter in tres partes.In prima timore vnius contrarij qd̄ statim formabo gl.dupliciter intelligit illa verba ipso iure.⁊ sic ponit duas sol.ad dictū contrarium.In scd̄a propter aliud cōtrarium qd̄ statim etiā.j.formabo.gl.ponit alias duas solu.In tertia allegat quatuor cōcordātes ad text.scd̄a ibi.⁊ ad
10 hoc cogitur.tertia ⁊ vltima est ibi.⁊ facit.s̄.si vsufr.¶†Redeo ad primū ⁊ oppono cōtra tex.qui in tertia parte vult:q qn̄ testator excipiendo edificium sentit etiam de solo:q seruitus ipso iure debeatur: cōtra qd̄ imo seruitus nō dicatur ipso iure debita: imo debebat per heredem redimi:vt est tex.in.l.seruū filij.§.fin. s̄.e.quamuis glo.in vltima parte allegat pro concordanti:imo qn̄ esset debita adhuc non cōpeteret ipo iure:sed dȝ p legatariū grauatum cōstitui:vt.l.si tibi liberū.ff.de actio.em.gl.huius timore exponit dupliciter illa v̄ba.Primo ipso iure idest equissimo iure.Istam expositionem tenent An.⁊ Flo.per tex. fortem quem etiā sic exponunt in.l.penul.C.de suis ⁊ legitimis.vbi dicit tex.qd̄ filius succedit matri ipso iure : hoc videt̄ impossibile cum filius quo ad matrem sit extraneus: vnde etiā ibi intelligitur ipso iure idest equissimo iure:cum commune votum parentum ⁊ nature sit vt eorum hereditates ad suos descēdentes cōfluant.l.scripto.ff.vnde liberi.⁊ ita etiā s̄m An.dicebat ibi Frāciscus tigrini p̄ceptor suus:lȝ Bar.in.d.l.pe.intellexerit ipso iure si volunt.⁊ sic si adeant hereditatem qd̄ dicit An.se reprobasse in repeti.l.ventre.ff.de acqui.heredi. Secūdo modo exponit gl.ipso iure quia isto casu seruitus debetur de iure:secus in versiculo precedēti vt declaraui in tex in primo no.Sed vtraqȝ ex-

a ¶Sit diuisus, de ista materia an debeat via an sit exp̄sse conuentum adde q̄ ipsemet do. Jason tradit ī l.seruū filij. §. si statuliber.i.j. col. in vlti. not. s̄.eo.

positio glo.violat literam.ideo dic:qd̄ ex vltima voluntate ipso iure constituitur seruitus:absqȝ aliqua impositione:quando testator expresse legauit seruitutem : ⁊ hoc est expeditū.l.si partē. §.j.ff.quemadmo.serui.amit.⁊.l.j.ff.de serui.le.vel quando testator legauit fundum excepto edificio ⁊ intellexit de superficie simul cum ipso solo:vt hoc text . et declaraui.s̄.in scd̄o not.secus quando testator legauit vni fundum simpliciter ⁊ nihil excepit quo casu intelligitur eum legare qualis tūc reperitur.l.seruo legato.§.si fundus.s̄.e.vnde postea legādo alium fundum alteri non transit ipso iure seruitus : nec virtute legati nec vigore alicuius exceptionis : tamē ne legatum primum reddatur inutile intelligitur seruitus tacite relicta.ideo cogitur heres eam redimere ⁊ prestare ita loqt̄ ꝓprie tex.in.d.l.seruū filij.§.fi.Itē sec⁹
11 in actu inter viuos:†q: ibi reqrit̄ cōstitutio:⁊ sic impositio seruitutis.ita loqtur.l.si tibi liberū.s̄.de act.em.q: vt dicit gl.j.in sequenti parte:imputet sibi emptor qui cōtractum inter viuos fecit si non cauit sibi expresse de seruitute:qd̄ dici nō potest in vltima voluntate in herede vel legatario.⁊ ita habes expeditā primam partē gl.¶In secunda parte glo.opponit de.l.via cōstitui.§.fi.ff.de serui.rusti.predi.vbi seruitus itineris nō debet̄ etiā inter cōsortes:nec ipso iure nec ope exceptiōis quāuis sit neces-
12 saria:nisi sit expresse īposita.†vnde si fundus cōis inter plures
a dominos sit diuisus[a] inter eos:nō potest vnus ire p partes aliorum nisi specialiter sit cōuentum etiam qd̄ talis aditus sit necessarius:vnde si fratres diuidant domū cōmunem habentē tria solaria:certe illi qui habuerunt solaria superiora nō possunt trāsire per inferiora nec inde habere aditum quāuis sit necessariū. ideo debent esse cauti vt in diuisione talem aditū expresse reseruent s̄m Bal.⁊ Flo.ibi ergo similiter ī isto tex.seruitus itineris quāuis necessaria ad edificium nō dȝ censeri debita : ex quo per testatorem nō fuit expresse constituta.glo.dupliciter respōdet ⁊ dum in prima solutione dicit:secus si talis volūtas nō apparet intellige expresse vel tacite:alias glo.diceret contra istum text.
13 communiter tenetur secūda solu.q aliud sit in cōtractibus†⁊ sic in actibus inter viuos vt ibi:⁊ aliud in vltimis voluntatib⁹: vt hic:⁊ rationem diuersitatis.s̄.assignaui.⁊ ita tenet Barto.in l.j.ff.de serui.le.⁊ in.l.binas.ff.de serui.vrba p̄dio.Imo.⁊ Moder. in.l.qd̄ conclaue.ff.de dam.infec.facit tex.in.l.in vendendo
14 ff.de cōtrahen.empt.†vbi si vendis mihi fundum nō intelligis vendere accessum vel viam per aliū fundū tuum : nisi expresse sit actum.¶Gl.fi.in verbo cogitasse.diuiditur in duas partes In prima opponit cōtra tex.⁊ bene sol.In scd̄a colligit ex text. notabile.scd̄a ibi.item est argumentū.¶In prima parte gl.bene rn̄det:⁊ ratio solutiōis est:ne plus operet̄ exceptio in accessorio in decē pedibus terre:quā in principali ī seruitute aque. argu.l.labeo.ff.quemadmo.serui.amit.⁊.l.iij.§.fi.ff.de serui. rusti.
15 p̄dio.†Et si cōcedo vicino duos pedes terre vt ibi proijciat aquā an videar cōcedere iure ꝓprietatis an seruitutis.vide gl.no
6 tabilē de h̄ in.l.si mulier.in gl.j.⁊ ibi Bal.C.de iure do.¶†In secūda parte nota ex glo.qd̄ legatum nucis continet tria.Primo qd̄ testator videatur legare ipsam arborē.Secundo videtur legare solum.⁊ sic terram in qua sunt radices ipsius nucis.Tertio videtur legare viam eundi ad ipsam nucē.Bar.intelligit verum:quādo legauit arborē ratiōe fructuū : secus si legasset rōne materie vt trabes vel tabule fierent vel ligna ad comburendum.tunc terra vbi nata est legare non intelligitur.l.ligni.ff.de leg.iij.⁊ in dubio quāuis nō declaret Bal. dic s̄m Imo.ex qualitate arboris hoc perpendi.arg.l.pelnum.§.equitij.ff.de vsu ⁊ habi.nam si erat fructifera videt̄ ratione fructuū legata:alias secus:puta si erat nux antiquissima nullos amplius fruct⁹ proij-
17 ciens.†Quid aūt si quis vēdidit fundū excepta tali arbore que exaruit ⁊ fuit incisa:⁊ postea eius truncus pullulauit:cui⁹ erūt pullulationes istius arboris seu pedamēta.decisio ptȝ ex predictis:q: si excepta fuit arbor ratiōe fructuum:quo casu etiā solū in quo est arbor censetur exceptuatum:⁊ tunc eius sunt pullulationes ⁊ pedamenta que sunt apta ad producendos fruct⁹ : secus si arbor fuit excepta cā habēdi ligna.de quo est gl.in.l.obligationum fere.§.placet.ff.de act.⁊ obli.⁊ in.l.damni.§.si is qui
18 cinos.ff.de dam.īfe.†Quid aūt si in instrumēto cōtinet̄ qd̄ talis ecclesia cōcessit titio in emphyteosim oliuetum in tali loco sitū: an intelligat̄ de terra oliuata an solū de arborib⁹ oliuarū pēdētibus:nā si intelligat̄ de arborib⁹ destructo oliueto finit̄ emphyteosis:secus si intelligat̄ de solo.bal.notabiliter in.l.j.ad fi.C.de iure emphy.tȝ q ītelligitur de nobiliori:⁊ sic de solo:q: natura emphyteosis est qd̄ cōstituat̄ in re īmobili.⁊ ad hoc allegat istū tex.cū glo.⁊.l.certo generi.in prin.ff.de serui.rusti.p̄di.⁊ ibi gl. magna ponit notabilem q̄stionē de rustico ꝓmittēte certā partē vinee:an intelligat̄ solū de arborib⁹ vinearū:an etiā de ipsa terra vineata:dic vt ibi p gl.⁊ bar.⁊ si est actū expresse qd̄ solū ipse arbores sint emphyteotice ⁊ nō fundus tūc s̄m Bal.in.d.l.j.ad fi.C.de

fin.C.de iure emphy.valet donec arbores pendent in fundo propter immobilem radicē: et si arbores veteres desiccant et noue ex illis pullulant: durabit emphyteosis: quia non est mortua radix productiua: imo viuit in plantis.d.l.damni.§.si is qui vicinas.

1 ¶ Indefinita equipollet vniuersali.
2 Mens testatoris in grauando heredes cōprehenditur ex forma legandi.
3 Heres in dubio intelligitur grauatus pro sua portione hereditaria tantum: et non vltra.
4 Item intellige in re testatoris non tamē in heredis vel extranei: quia tunc tenetur insolidum.
5 Verbum vendicare pro peti: aliquando poni debet.
6 Estimatio testatoris facta de rebus legatis qđ non attendatur: et nume.10.et.12.
7 Testator si legauit vxori vestimēta et iocalia que estimauit valere centum: licet valeant minus vel plus: vestimenta et iocalia qualia sunt debentur.
8 Testator iure isto quod non possit tollere vel prohibere aut minuere falcidiam hodie fic.nu.10.
9 Conditio apposita a lege sui natura importat causam finalem: et debet necessario existere.
11 Error probatur: probando rem aliter esse.
13 Si testator mandat heredem vendere rem certo pretio: quod heres tenetur illud seruare etiam si esset minus quam valeat.
14 Si testator legauit titio prediū infra tales confines quod dixit esse iugerū quinquaginta: et reperiantur quinquagintaquinq; an totum debeatur.
15 Oldra.laud.magister Jo.andree.in legibus.

Si libertus. Aliqui ex heredibus in specie hereditaria grauati: intelliguntur tm̄ grauati pro sua portione quam habēt et non vltra. Item non attēditur estimatio testatoris in ratione.l.falcidie.sed ptium verū.h.d.et sic habet duas partes.scđa ibi: adiectio aūt illa.et est multum singularis et notabilis.§.ꝫm Rapha.cu.hic. ¶ In tex.ibi: a coherede. Raph.cu.exponit id est coheredibus: qꝛ plures erāt: vt.s.in tex. ibi: sed alios ex ceteris.sed istud est emēdare text.ideo tu dic ꝙ illud a coherede ponit̄ indefinite † et indefinita equipollet vniuersali: et est ac si diceret: ab oībus coheredibus.l.si pluribus.et ibi la te Bar.ff.de leg.ij.et.c.qꝛ circa.et ibi do.Abb.ad hoc no.de priui legijs.gl.in.c.vt circa.in verb.aliorū.de elec.in.vj. ¶ Not.primo ex isto tex.† ꝙ ex forma legādi cōprehendit̄ mēs testatoris: quem heredum suorum grauare voluerit: nam cum hic dixerit quisquis mihi alius ex suprascriptis heres erit.videtur alios heredes grauasse: non autē patronum: cum de illis in conditione mentionem fecerit et ad illos verba principaliter dirigunt̄. Item ꝓpter illud relatiuū diuersitatis alius. ¶ † Scđo no.ꝙ heres in dubio intelligitur grauatus pro sua portione hereditaria tm̄: et nō vltra: et sic legatum rei hereditarie relictū ab vno ex heredibus intelligitur pro parte illius: et non insolidū: ratio qꝛ nō est verisimile testatorē voluisse grauare heredē onere redimēdi partes alienas aliorum coheredum.l.vnū ex familia.§.si rem.j.tit.j.intellige istum tex.qñ species hereditaria fuit relicta ab vno heredū: tunc tenet̄ pro sua portione tm̄: vt dixi: nisi esset indiuiduū legatū: vt libertatis.l.cū quasi.§.si fures.ff.de fideicom.liber.secus qñ fuit relicta quātitas tunc censetur grauatus insolidū.l.ab omnibus.in prin.j.eo.allegata in gl.pro contraria: qꝛ tunc cessat ratio.s.assignata.cum solidum possit prestare de sua parte. ¶ † Scđo intellige istum text. qñ grauamen est impositū in specie q̄ erat ipsius testatoris: secus si in specie non hereditaria q̄ sit heredis grauati vel alterius tertij: tūc tenet̄ insolidū.per.l.si tibi homo.§.j.e.qꝛ si est ipsius grauati: non cogit̄ ad aliquid redimendū: et sic cessat ratio.s.assignata.si autē sit alterius tertij: et sic heres grauatus in ea nullam portionem hereditariā habet: tunc tenetur insolidum redimere: cum non possit limitari grauamen ꝑ portionē hereditariā quā in illa specie non habet: sed aduerte lꝫ Bart.et cōiter alij ita transeant tm̄ tex.in.d.l.si tibi homo.§.j.quē allegant pro se: stringit fortiter ad oppositum: cū dicat ipso iure vendicare: ergo necessario res erat testatoris et non heredis nec alterius: qꝛ vendicatio presupponit dñium.l.in rem.in prin.et.l.officiū.ff.de rei ven.et.c.examinata.de iudi.nō haberet locū si res fuisset heredis vel aliena: vt per Bar. in.l.j.in vlti.col.s.e. Et pondera qđ ibi fuit legata species certa q̄ erat testatoris: cum tex.dicat vendicari: et sic erat hereditaria: et tm̄ ibi heres tenetur insolidum et non pro portione hereditaria: ergo directo cōtra istum tex. Ad idem tex.in.l.meuius.§.cū qui.j.tit.j. vbi tex.facit expresse mentionem de dominio: et sic videtur manifeste loqui de re propria testatoris legata ab vno ex heredibus: et tamē ille solus tenetur insolidum ad speciem hereditariam legatam: non autē solum pro portione hereditaria: ergo etiam contra istum tex.propter illos duos tex.qui fortiter vrgent cōtra istum. Jaco.de are.et Ray.intelligunt istū text.procedere quādo agitur rei vendi.vt patet in tex.ibi: vendicare posse tunc legatarius non vendicabit nisi quincuncem ab istis heredibus grauatis: qꝛ cum essent instituti in quinq; vncijs hereditatis habebāt solū quinq; vncias dominij in seruis legatis: secus si ageretur actione personali ex testamēto tunc tenerent̄ insolidū: ita ꝓcedunt illi duo tex. in contrariū adducti.et istud sequitur do.Pet.de belu.hic.et Jo. de imo.in.d.l.si tibi homo.§.j.posset aliter dici ꝙ in vtroq; tex.dicit̄ qđ litis estimationē soluit: ergo apparet qđ illi tex.nō loquunt̄ in re hereditaria: qꝛ si fuisset res hereditaria debuisset illa res de
5 necessitate prestari: et p hoc patet † ꝙ verbū vēdicare: de necessitate debet ibi poni large pro peti: put etiā exponit Raph.cu.hic: do.Alex.et alij in.d.§.j.tñ est violatio ad illū tex.ibidē plenius di
6 cetur. ¶ Ultimo no.ex si.tex.† ꝙ estimatio testatoris facta de rebus legatis non attenditur: vt hic.et.l.cum pater.§.qui filio.et.l.si.§.j.j.ti.j.vnde per istum tex.et iura preallegata determinant Dy.
7 Bar.et alij oēs indifferenter † ꝙ si testator legauit vxori sue vestimenta et iocalia que estimauit valere ducentū: qđ si valeant minus nō potest vxor petere qđ sibi suppleat̄ illud qđ sibi deest: quasi voluerit testator ducenta legare eodem modo si reperiant̄ plus valere etiam in duplo nō poterit heres aliquid diminuere: sed vestes et iocalia debēt dari vxori: put sunt: non attēta estimatione testatoris: put est hic tex.sed aduerte ꝙ ꝫm Rapha.cu.iste tex.non videtur aliquid facere: et fuit subtilis cōsideratio: qꝛ hic non credit̄
8 estimationi testatoris: vbi est locus rationi falcidie: † eo qꝛ testator iure isto non poterat directo vel per indirectū falcidiā prohibere aut tollere vel minuere.l.quod de bonis.§.j.et.l.seius et augerius.ff.ad leg.fal.qđ non est in qōne Dy. Tu vltra Rapha.pondera qđ tex.iste loquitur cōditionaliter: si legis falcidie rationem
9 haberi oporteat: † sed conditio apposita a lege sui natura importat causam finalē.l.ij.§.si.et ibi plene Bar.ff.de dona. Item conditio apposita per legem dꝫ necessario existere: qꝛ nō importat leuē solennitatē: vt inqt singulariter Bal.in auē.matri et auie.in.j.col. in fi.C.qñ mul.offi.tu.fungi po.p tex.in.l.pretor.in pn̄.ff.de colla. bo.sequunt̄ do.Alex.et Are.in.l.ij.§.prius.ff.de vul.et pup.ergo iste tex.nō simpliciter vult: nō stari estimationi testatoris: sed si dꝫ haberi ratio.l.falcidie.et isto modo iste tex.nō faceret pro decisio
10 ne Dy.Barto.et oīm.sed caue † cū hodie testator possit in totū ꝓhibere detractionē falcidie.aut.sed cū testator.et in corpore vnde sumit̄.C.ad leg.fal.sequeret̄: ꝙ a cessante dicta ratione hodie non deberet ꝓcedere iste tex.qđ non est dicendū: vulgata.l.ꝓcipimus. in fi.C.de appel.vnde dic: ꝙ etiā hodie nō staret̄ estimationi testatoris lꝫ possit ꝓhibere detractionē facidie: qꝛ presumeret̄ testato rem errasse in estimatione rerum legatarū qñ veritas est in cōtra
11 rium: † nam probando rem aliter se habere error presumitur.et probat̄.l.si post diuisionem.vbi Bar.et alij not.C.de iuris et fact. ign. Itē pro decisione Dy.et aliorū facit tex.in.l.j.C.arbi.tut.vbi
12 est tex.† ꝙ nō statur estimationi quā fecit testator in testamēto de bonis suis vel suo patrimonio in preiudiciū tutorum ¶ Limita
13 istum tex.et sic supradictam decisionē † quādo testator grauauit heredem vendere rē certo pretio alicui: tunc heres tenetur illud pretium seruare: etiā si esset minus quā valeat: et sic statur estimationi ipsius testatoris: dato qđ veritas aliter se habeat: vt est in.l. fideiussor.§.meminisse.s.eo.vbi Bal.et alij intelligunt illum text. procedere etiā si pretium esset vltra dimidiā iusti pretij: nec tunc heres haberet remediū.l.ij.C.de rescin.vendi.et.c.dilecti.de emp. et ven.et est etiam de hoc bonus tex.in.l.etiam.§.j.ff.de peti.here. in versi.etiam si paruo pretio iussus sit heres vendere.et in verbo per exiguum pretium.ratio est ꝫm Imo.et Rapha.cu.in.d.§.meminisse.qꝛ testator censet̄ tunc residuū pretij donare: ex quo exercuit actū liberalitatis: cum tale legatum sit donatio.l.legatum.j. titu.j. ¶ Ultimo vt nihil omittat̄ per istū tex.no.decidit Jo.an. in addi.Specu.in titu.de emp.et vendi.§.j.versi.pe.in addi.inci.
14 hic queritur si vēditor: † pone testator in testamēto dixit tale prediū infra tales confines qđ est quinquaginta iugerū: et reperiūtur quinquagintaquinq; queritur quid erit de illis quinq; plus: et dicit quod ista questio facilius procedit in legato vel donatiōe quā in emptione.vbi exprimit̄ pretium et illud taxatur per iugera in quibus habetur ratio pretij: sed in legato et donatione non sic est: qꝛ ibi non cadit pretiū: vnde dicit primo videri: qđ iugera numerata veniant in legato et non plura: per tex.nota.in.l.pe.§. vlti.ff.de actio.emp.et in.l.comprehensum.ff.de contrahen.emp. cōtrarium dicit audiuisse dominum suum in legibus tenere per istum tex.nostrum in fi.et.d.l.cum pater.§.pater qui filio.j.titu.j. cum distinctione: tñ an concedēs incipiat a numero siue mēsura: et tunc nihil plus veniat.l.si quis in testamēto.s.e.aut primo exprimit certā speciem vel corpus: et postea addit mensurā: tunc adiectio mēsure est loco demōstrationis: que falsa nec vitiat nec minuit id cui addit̄.l.si seruus legatus.§.qui quinq;.j.eo.et.l.demō
15 stratio falsa.ff.de cōdi.et demō.cum alijs per eū allegatis.† Aidō qđ ista decisio quā Jo.an.dicit fuisse dñi sui: dicit fuisse Old.lau.

qui etiam formaliter ponit in cõsi.cxcvij.qd incipit in cõcessione cuiusdã donationis hec clausula continet: ⁊ illud ↄsiliū Old.etiã formaliter refert ⁊ sequit Albe.de rosa.in.d.l.cõprehensum.ff.de cõtrahē.emp.Cano.in.c.p tuas.de dona.Bal.in rub.C.de ↄben.emp.in.xxij.q.Item adde facere tex.in.l.qui fundū.§.qui agrum.ff.de contrahen.emp.⁊ in.l.seruū.§.si modus.⁊ in.l.iulianus.§.si titius.⁊ qd ibi Bar.ff.de cõtrahen.emp.cum alijs concordantijs que in contractu venditionis tradi consueuerunt.

1 ☞ Liberatio quod habeat vim solutionis etiam quoad implementum conditionis.
2 Remittere debitum quod sit dare: ⁊ ibi an sit idem proprie.

1 **Titio.** †Liberatio habet vim solutionis etiã quo ad conditionē implendã.h.d. ¶ No.q lȝ cõditio debeat impleri in forma specifica.l.qui heredi.in prin.l.meuius.in prin.ff.de condi.⁊ demon.tñ ille cui legatus est fundus sub cõditione si decē dederit heredi: liberando heredē a decē que sibi debet: dicit legatarius implere conditionē: ⁊ sic debet habere legatū: quia lȝ non pprie det qd est dñiū trãsferre.§.sic itaq3.insti.de act.⁊.l.vbi aūt non apparet.§.si.ff.de ver.obli.tñ fictione iuris videt dare: q2 pecunia fingit prius sibi soluta: deinde breui manu data heredi.l.iij.§.fin.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.⁊.l.si sponsalibus.§.i.ff.de iur.
2 do.⁊.l.singularia.ff.si cer.pet.†Item remittere debitū est dare.l.si mulier.ff.de ↄdi.ob cau.⁊.l.quinctiã.in fi.ff.de calū.no.Bar.in l.peculiū.in pñ.per illū tex.ff.de pecu.gl.in.c.veniēs.primo.cū si.et ibi do.Abb.de testi.Sed aduerte ⁊ melius: q2 ↄditio nō debet impleri qñ stat per heredē cui est implenda: istã aliã rationē formaliter assignat tex.in.l.iulianus ait.ff.de cõdi.⁊ demõ.vbi dicit tex.in terminis nostris: q nō videt legatarius cõditioni paruisse quasi dederit sȝ quasi p heredē stetisset quominus paruisset: ideo potest legatū petere: quasi extiterit cõditio.ita ibi tex.⁊ ibi Bart.summat illum tex.qd remittere ⁊ dare: non est idem proprie.

1 ☞ Dominium rei legate qd queritur legatario ignoranti: ⁊ ibi de ratione: ⁊ intellige irreuocabiliter.
2 Dominium vt transeat in legatarium sufficit qd fuerit penes defunctum etiam commutabiliter.
3 Legatum rei sue factum vt de aliena valet.
Ueritas prefertur opinioni.
4 Heres quod nō possit repudiare legatum alteri factum: ⁊ si repudiat non tenet repudiatio.
5 Confiteri quod non possit heres in preiudicium illius cui iura sunt relicta.

Si titius. Dominium qd erat apud defunctū trãsit in legatarium: etiã si defunctus ignorabat rē esse suã: ⁊ possessio apud eū nō erat: ⁊ est bonus casus ꝑm Bar.
1 ¶ †Not.primo q dominiū rei legate querit legatario ignorãti.ad idē.l.cum pater.§.surdo.i.ti.i.ratio est: q2 legatū non pōt nisi afferre vtilitatē legatario.l.si hereditatē.in prin.ff.mand.ideo lex statuit acquiri ipso iure etiã absenti ⁊ ignoranti: secus est in hereditate q̃ posset esse dãnosa.d.l.si hereditatē.ideo lex noluit acquiri nisi adeat: ⁊ sic nisi interueniat factū heredis instituti: intellige tamen qd legatum acquirit ignoranti: verū est reuocabiliter: quia adhuc pōt repudiari donec fuerit acceptatū: vt declarat glo.no.
2 in.l.si quis hereditatē.⁊ ibi Bar.ff.de ↄdi.insti.†Et sic no.ex hoc tex.qd sufficit dñium etiã cõmutabiliter fuisse penes defunctū: vt dñium ipso iure transeat in legatariū.ita est tex.not.hic. ¶ Scđo
3 no.q†qñ testator legat rem suam vt alienam: qd valeat legatum: eo q2 plus vȝ qd est in veritate quã id qd est in opinione.§.si quis rem suã.insti.de lega.Item opinioni veritas est preferēda: inquit tex.in.c.nuptie.de biga.contra autē qñ testator legat rem alienam vt suam: tunc non valet nisi legatum sit factum coniuncte persone l.cum alienam.C.de lega. ¶ Glo.fi.in verb.nō repudiauerit.In
4 ista glo.in fin.istud cõiter tenetur † q heres repudiare non potest legatum alteri factum: et si repudiat non tenet repudiatio: vt est tex.in.l.liberto octoginta.ff.de bo.libe.Item vt est de mente glos.istud probatur a partibus sufficienter enumeratis.aut enim heres repudiat anteq3 adeat hereditatem: et tunc nullum ius habet quod possit repudiare.l.is qui heres.ff.de acqui.here.aut postq3 adimit hereditatem: q2 acquisitū est ius ipso iure legatario: heres repudiare non pōt.l.si partē.§.fi.in fin.ff.quēadmo.ser.amit.facit l.i.§.vnusquisq3.⁊.§.decretalia.ff.de suc.edi.Itē heres per dispositionem suam non potest preiudicare legatario: vt hac.l.in prin.
5 vnde iste tex.ꝑstat argumentū.ꝑm Dy.Bal.⁊ Flo.† q heres non potest cõfiteri in preiudicium illius cui legata sunt iura.ipse aūt testator bene potuisset repudiare.l.seruum filij.§.i.s.eo.q2 in potestate sua erat adimere: sed non heredis.Ista sunt vera in se: sed punctus est respondere ad istum tex.qui dicit: ⁊ heres legatū nō repudiauerit: ⁊ sic aperte innuit quod heres possit repudiare gl.respondet: quod tex.per hoc nō dicit qd repudiatio teneat: et isto modo tenendo gl.ꝑm Dy.Bal.Sali.Imol.⁊ communiter alios debet subaudiri ad tex.maxime: quod est destruere tex.Item tex.superfluo diceret ⁊ heres Titij legatū repudiauerit si repudiare non posset ⁊ repudiatio nō teneret.Itē illa negatio nō repudiauerit: ⁊ sic illa priuatio presupponit habitū: ⁊ sic potentiã repudiandi: ⁊ sic qd repudiare potuisset ⁊ valeat.l.decē.ff.de ver.obli.et.l.remittit.ff.de iureiur.⁊.c.ad dissoluendum.de despon.impu.vnde scđo loco Ang.dicit: qd litera que dicit q heres legatū non repudiauerit: facti cõtingentiam notat ⁊ non ius.nam et si vellet repudiare nō posset propter ius quesitū legatario.d.l.si partē.§.i.in fi.sed istud nihil est dicere per p̄dicta.Unde tertio dic ex mente Imo.⁊ Rapha.cu.q in isto tex.heres pōt repudiare legatum serui factū seio: quē defunctus ignorabat ad se ptinere: ⁊ sic credebat alienū: eo q2 dñium erat cõmutabile ⁊ repudiabile penes defunctū: ideo heres pōt tunc illud repudiare: al's secus: vt singulariter pbat iste tex.⁊ talis repudiatio valet in preiudiciū ipsius heredis sed nō in preiudicium legatarij.d.l.liberto octoginta.de cuius intellectu dixi in.l.si mihi ⁊ tibi.in prin.s.eo.q2 heres tenebitur legatario prestare estimationeȝ illius serui legati: aut illum redimere: iuxta.l.non dubiū.§.fi.ff.de leg.ij.⁊.l.cum alienã.C.de lega.ex quo facto heredis legatū perijt: ⁊ qd istud sit verum patet clare ex his que nunc subijciam.vnde ad.d.l.si patrē.§.i.in fi.que allegat in oppositū: q ibi ille cui erat legata seruitus alienauerat fundum dominantē cui debebat seruitus ⁊ sine quo seruitus predialis consistere non pōt.l.i.ff.cõia predi.l.⁊ si maxime.ff.de seru.lega.vnde postq3 alienauit fundū dominantē sibi nō cõpetit amplius aliquod ius in seruitute: q2 seruitus sequit fundū et dñium fundi: nimirū si non pōt repudiare seruitutē que non debetur sibi sed illi in quē alienatus est fundus: non sic est in hoc tex.vbi obligatio personalis ex testamēto cõpeteus pro hoc legato serui ipsi titio cõtra heredē primi testatoris: trãsiuit ad heredē titij: nō aūt ad seium scđm legatariū: ergo ipsi heredi cõpetit ius: ergo etiam ad eum pōt pertinere repudiatio talis legaei: ⁊ hoc modo pcedit iste tex.sine violentia aut destructione.

1 ☞ Repetitio legatorum facta a substituto pupillari quod habeat locum si legata non ceperunt deberi a pupillo.
2 Argumentum de tempore ad res quod si bonum.
Legatum pure relictum a filio impubere herede instituto: ⁊ pure repetitum ab eius substituto pupillari: impubere adeunte habet ac si eadem res sepius eidem ⁊ ab eodem legata sit: ⁊ debetur tantum semel.
3 Uxor que relicta fuit domina massaria ⁊ vsufructuaria filio instituto: ⁊ eidē extraneo substituto pupillariter: si extraneus successit pupillo decedēti: an habebit integrum vsumfructum vel tantum alimenta.
4 Legatum quod non potest pluries deberi a grauato vel eius herede.
5 Legatum vsusfructus factum ab instituto quod nō censeatur repetitum etiam si sit conditionale a substituto.
6 Obligationis qualitas qd nō debet variari ex persona heredis: et intellige vt nu.9.
7 Uxore relicta vsufructuaria ⁊ filio impubere instituto: ⁊ si eidem sit substituta pia causa qd habebit integrum vsumfructū a substituto eueniente casu substitutionis pupillaris.
8 Qualitas priuilegiatiua mutatione persone differentis mutatur et perditur priuilegium.
Consuetudo Bulgari inducta etiã beneficio filiorūȝ debet stricte intelligi ⁊ non extendi ad aliam personam.nu.10.
11 Uxor que relicta est vsufructuaria donec in viduitate manserit: si per trienniū stetit vidua ⁊ fructus percepit: qd licet postea nubat non tamen restituit fructus perceptos.
12 Qualitas extrinseca que insurgit speciali priuilegio persone: qd non censeatur repetita nec extenditur.
13 Species eadem si relinquatur in testamento patris ⁊ in substitutione pupillari: non debetur ex vtroq3 testamento: secus tamē est si relinquatur in duobus testamētis diuersorum: quia debetur ex vtroq3: scilicet species ipsa ⁊ estimatio.
14 Legata facta ab instituto qd censeant repetita a substituto vulgari succedente ex tacita vulgari comprehensa in pupillari.
15 Pupillaris substitutio quod possit fieri ex interuallo: ⁊ alia hora separata post testamentum patris.

1 **Si paterfamilias.** †Repetitio legatorū facta a substituto pupillari habet locū ēt si legata nec ceperūt deberi a pupillo instituto.h.d.et vide Bar.in.l.lȝ imperator.vbi dixi.s.eo. ¶ Et iste tex.ponit tres casus.Primo qñ a pupillo herede instituto testator legauit alteri fundū pure: ⁊ repetijt eundē pure a substituto pupillari: et sic repetitio fuit eiusdē forme: ⁊ pupillus adiuit hereditatē pr̃is: certe talis repetitio facta a patre nihil valet: q2 idē legatū nō pōt denuo ⁊ sic bis deberi ab eodē.l.cū qd.§.i.C.de leg.facit.l.qui bis idē.ff.de ver.ob.⁊ testator tunc nō vr̃ sepius legare: sed sepius loqui: vt dicit tex.in.l.meuius.§.cū qui.i.tit.i. ¶ Scđs casus est qñ a pupillo

a pupillo pure: a substituto sub cõditione: et sic sub diuersa forma et idē multo magis: q: tunc dispositio secunda minus plena cedit pleniori.l.si quis ita scripserit.ff.de here.instit.facit.l.queritur.ff. de sta.homi. Item anteq̃ scdm cedat: et sic anteq̃ eueniat cõditio primum suscepit efficaciā suā: vnde secundū postea eueniēs nihil

2 potest operari. ¶ Tertius casus est econuerso† qñ a pupillo sub conditione et a substituto pure: et pupillus decessit pendente conditione: tunc repetitio valet et legatū statim debetur a substituto pupillari: q: sic est cõmodum legatarij qđ debeatur a substituto: sicut quādo esset plus relictum a substituto pupillari: tunc valet quatenus est in eo plus.l.quid ergo.in prin.§.co.et bonum est argumentum de tempore ad res: et ecõtra.l.miles ita.§.j.ff.de testa. mili.et.l.si ita relictum.§.fin.j.co. Secunda pars est ibi: quare et si pure.tertia ibi: contra autem.et vtilis est ista inuestigatio propter falcidiam: si hereditas patris non esset in totum soluendo: sed hereditas filij sic: vt.l.in ratione.§.quod vulgo.ff.ad legem fal.et ita habes bene explanatum istuz notabilem tex. ¶ No.primo quod legatum pure relictum a filio impubere herede instituto: et pure repetitum ab eius substituto pupillari: impubere adeunte habetur perinde ac si sepius eadem res eidem ab eodem legata fuisset: quo casu non debetur nisi semel.d.l.cum questio.§.fi.et non nascitur nisi semel actio contra pupillum institutum adeūtem: siue legatarius acceptauerit a pupillo siue nō acceptauerit ab eo: nō potest redire ad illud: vt inquit litera: q: cum vna tm̄ actio sit nata pro isto legato cōtra pupillum: non pōt alia nasci nec intentari cōtra substitutū tanq̃ contra substitutū: et in hoc dum tex. dicit siue repudiauerit est valde notabilis casus s̄m Bal.hic. ego vltra scribentes pro clara intelligētia istius tex.formo notabilē qōnem que

3 satis aperiet intellectū huius litere: † pone testator instituit filiuz suum pupillum heredem: et ei substituit pupillariter quēdam extraneum: deinde reliquit vxorem dominam massariam et vsufructuariam bonorum suorū: prout quotidie contingit in testamentis: quo casu attēta cōsuetudine Bulgari approbata: vxor existēte filio debet tantum alimēta habere: secus si non extant filij: tunc vxor debet habere integrum vsumfructum s̄m glo.et doct.in auf. hoc locum.C.si muli.secūdo nu.pupillus fuit heres patris et mortuus est in pupillari etate: et extraneus successit ex pupillari substitutione: an vxor ab extraneo substituto debebit habere integrū vsumfructum: an solū alimenta: est notabilis et quotidianus passus in quo Bar.in.l.titia cum testamento.§.fi.in vlti.col.ff.de lega.ij.dicit quod debent bene inspici verba istius relicti: qualiter fuerint cōcepta: vnde distinguit: quod aut testator simpliciter reliquit vxorem vsufructuariam: et sic est vnum legatum et nō variatur per tempora: et sic vxor debet tm̄ habere alimēta: q: filius fuit heres patris: et sic iam legatum in persona filij incepit vim habere: ergo substitutus nō potest in plus teneri quā filius.l.qui fundum.§.qui filios.ff.ad.l.fal.si vero testator dixit: relinquo vxorē dominam et vsufructuariā donec caste et honeste vixerit: vel donec vitam vidualem seruauerit: prout quotidie dicitur in testamentis: et tunc ex eo quod dixi donec videtur legatum esse annuum: vt.l. legatum.ff.de annu.lega.et pro primo anno est purū: pro sequentibus est conditionale.l.cum in annos.ff.de annu.lega.et per consequens mortuo pupillo incipit tunc deberi ex persona substituti: prout dicit esse tex.in hoc.§.nostro.et sic cuz substitutus sit extraneus: vxor debet habere totum vsumfructū. Item cum sit annuum legatū.in prin.cuiuslibet anni debet inspici cōditio personarum.d.l.cum in annos.et dicit se ita consuluisse: et quod plures se subscripserunt consi.suo. Adde quod ita consuluit Bar.in cōsi. clxxi.quod incip. Nicolaus ser armati. Idem etiā Bar.in cōsi.lvj. incip. Bar.fecit testamentum.in scdo dubio.et ista est cōis opinio quam etiā tenent Bal. Imo. Raph.cu.et Flo.in.d.l.titia cū testamento.§.fi.Bal.et Imo.in.l.et si contra.ff.de vulg.et pup.Bal.in l.fi.in vlti.col.C.de indic.vid.tol. Ang.in.d.aut.hoc locum.et plenius in consi.cvij.incip.in dicto testamento continetur. Joan.de Imo.in.c.fi.in.ij.col.de pig.do. Abb.in cōsil.lxxviij.ij.vol.quod incipit: punctus questionis in his terminis proponitur.in secundo dubio. Pau.de ca.in cōsi.vij.incip.circa primum videtur dicendum.in.ij.et.iij.col. Ludo.roma.in consi.cccccxvj.incip.in casu proposite consultationis.in quo primo queritur an domina Francisca. Idem simpliciter tenet do. Alexan.in consi.xl.j.volu.quod incip.viso themate et dubitatione de qua queritur.in.j.et.ij.colū.et in consi.xlij.ij.volu.incip.viso processu in causa et lite. ¶ Tu aduerte quod vtrūq̃ membrum distinctionis Bar.bene probatur in isto text. Nam primum membrum quando vnum est legatum non variatum per tempora: et filius fuit heres patris: tunc substitutus pupillaris non pōt in plus teneri quā filius: et sic solū ad alimenta: istud optime probatur in hoc tex.in.j.et.ij.parte.quia cū legatum vsufructus sit pure relictum vxori a filio pupillo herede instituto: et pupillus fuit heres patri: ergo cepit deberi ab ipso pupillo: ergo etiam si tale legatū fuisset repetitum a substituto pu-

4 pillari tale repetitio nihil valet.tex.est hic: † q: idem legatum non potest deberi ab eodez vel eius herede: vt.l.cum questio.§.j.C.de lega.et.§.dixi.et tenet etiam Bart.per istum tex.in.l.licet impera-

5 tor.§.eo.multominus† quando legatum vsufructus non fuit expresse repetitū a substituto pupillari: vt in casu presenti: nam tūc non censetur etiam tacite repetitum a substituto siue sit purum siue cōditionale et dies cesserit in vita pupilli.l.j.§.interdum.et.l. in ratione.§.quod vulgo.ff.ad leg.fal.Bal.et alij in.d.l.licet imperator.§.eo.ergo cum pupillus fuerit heres: et legata ab eo deberi ceperint lz postea moriatur in pupillari etate et substitutus pupillaris admittatur: tenebitur ad legatum ex persona pupilli instituti: et nō ex sua persona: cum legata relicta a filio pupillo nō censeantur repetita a substituto pupillari: ergo apparet quod substitutus tenetur ad legatum non tanq̃ substitutus sed tanq̃ heres impuberis: ergo non debet in plus teneri quam filius pupillus quando vnicum est legatum.l.qui fundum.§.qui filius.in fi.ff.ad

6 legē fal.presertim† cū ex persona heredis nō debeat variari qualitas obligationis.l.ij.§.ex his.ff.de verb.oblig.et.l.cui fundus. in fi.ff.de condi.et demon.sed licet ista inductio de hoc text.videatur bene facere pro primo membro Bar.tamē vt posterius dem materiam melius cogitādi videtur quod iste text.sic inductus possit bene euadi: quia iste tex.loquitur quando a pupillo instituto fuit relictum aliquid in specie quod non habet tractum successiuum: puta q: legatus est fundus: vt hic dicit tex.sed in questiōe nostra istud legatum vsufructus etiam simpliciter factū habet tractum successiuum de anno in annum: ergo licet pro primo anno ceperit deberi a pupillo: tamen postq̃ mortuus erit pupillus et successerit substitutus pupillaris abinde in antea incipiet deberi a substituto pupillari: cum vt dixi istud legatum licet simpliciter factum habeat tractum successiuum in futurum: secus in legato fundi: de quo loquitur iste tex. ¶ Similiter scdm membrum distinctionis Bart.quando tale legatum vsufructus est annuum propter dictionem donec: et sic pro primo anno purum: et pro sequentibus cōditionale: q: mortuo pupillo incipit deberi a substituto: prout est casus in hoc.§.in.ij.parte qui optime probat mēbrum Bart.

7 et cū substitutus sit extraneus: † ideo tunc vxor debet habere plenum vsumfructum. Et istud amplia etiam si esset substitutum pupillariter hospitale: et sic pia causa: adhuc filio adeunte et moriente in pupillari etate: vxor habebit tūc ab hospitali substituto integrum vsumfructum: et non sola alimenta s̄m Bald.et Imol.in d.l.et si contra.tamen ad istum tex.posses dicere qđ iste text.in.ij. parte loquitur quando legatum fuit relictum a pupillo sub conditione et a substituto pure tūc bene debetur a solo substituto: vt dicit tex.et non consideratur persona pupilli a quo nunq̃ deberi cepit: propter pendentiam conditionis: sed attenditur persona substituti: non sic est in isto secundo membro Bart.quando in legato est apposita dictio donec: q: ibi a principio legatum istud in persona pupilli fuit purum: postea in sequentibus annis semper est conditionale ita in persona substituti pupillaris sicut in persona pupilli: ergo iste text.in.ij.parte nō facit: in qua a substituto erat relictum pure: lz a pupillo sub conditione. ¶ Ultra Bar.confir-

8 matur istud secundū membrū ratione† q: qualitas priuilegiatiua mutatione persone differētis mutatur et perditur priuilegiū vt est tex.no.in.l.licitatio.al's incip.locatio.§.pe.et fi.ff.de publ.et in l.paulus.§.j.ff.de acq.her.et in.c.j.et vnico.de iurepatro.in.vj.ergo consuetudo Bulgari interpretās talia verba priuilegio filiorū vt solū alimenta contineant: nō debent extendi ad extraneum substitutū in quo cessat fauor filiationis. ¶ Et per hoc potes re-

9 dere ad vnū qđ statim dixi: † qđ ex psona heredis nō debet variari qualitas obligationis: est verū nisi in principali esset tale priui-

10 legiū qđ mutaretur per successionē heredis. † Item talis cōsuetudo que taliter interpretata est tale relictū cōtra vim verborū fauore filiorū debet stricte intelligi et nō extēdi ad aliā personam presertim extraneam.vt est glo.valde not.in.l.j.§.si quis ex hoc interdicto.et ibi Bar.ff.de itin.actuq̃ pri.cū suis concordanthis.et istud fundamentū videtur satis vigere pro Bar.tñ posset dici q attento isto fundamēto: idez deberet dici in primo casu Bart.qđ in scdo: q: vtrobiq̃ militat idem fundamentū: nisi dicas adherendo fundamentis Bar.q in primo casu legatū cepit pure deberi ab ipso pupillo: ergo semper persona pupilli cōsideratur: nō sic est in scdo casu. ¶ Item pro isto scdo membro distinctionis Bar.bene facit illud qđ decidūt Bal.et Imo.latius in.l.cum filius.§.qui mu-

11 tianam.j.tit.j.vbi querūt pone† q maritus reliquit vxori vsumfructū donec vel q̃diu caste vixerit et in viduitate permāserit: ista vxor stetit vidua p triēnū et fructus triēnales percepit: et postea nupsit: an teneatur restituere fructus istius triennij: et tenent qđ nō: q: plura sunt legata annua propter illā dictionē donec vel q̃diu et sunt postea conditionalia: vnde pro annis preteritis quib9 cōditio fuit impleta non venit fructuū restitutio: sed in futuro tpe sic: allegat notata per gl.in.l.fi.C.de indi.vi.tol. ¶ Sed aduerte

quod Bal. met pro more suo varians in .l. voluntatis .in .ij. col. C. de fideicō. tenet cōtra Bar. ⁊ cōem sniam. ⁊ dicit se contrariū con suluisse: inquantū Bart. tȝ qḋ substitutus extraneus tenet ad plenum vsumfructū, per tex. nostrū Bal. tȝ cōtrariū per istū met tex. nostrū quē tñ aliter nō inducit. ⁊ p .l. ȝ imperator. .s. e. Itē q: totū legatū est ascriptū filio pupillo ⁊ ad onus filij pupilli: ergo substitutus pupillaris non dȝ teneri in plus quā pupillus cū sit heres pupilli ⁊ veniat ex persona pupilli: ⁊ sic vides qḋ Bar. ⁊ Bal. in hoc sunt ꝯ̃rij: tñ vterq; eoꝝ allegat istum tex. pro se: credo qḋ melius alleget Bar. q: qñ legatū vsusfructus fuit annuū: ⁊ sic ꝑ primo anno purū: ⁊ pro sequētibus cōditionale non pōt dici qḋ pro sequentibus annis cōditionalibus ceperit deberi ex persona pupilli: ⁊ sic non sumus nec in primo nec in secundo casu huius tex. Sed in princ. cuiuslibet anni in quo purificat̃ conditio dȝ inspici ꝑsona que tenet̃. Cum ergo sit mortuus pupillus: ⁊ sic in sequētibus annis legatū annuū purificet̃ in persona substituti extranei: ⁊ ab eo incipiat deberi ⁊ non a pupillo: ⁊ substitutus sit extraneus: ergo tenebit̃ ad integrū vsumfructū: vt est tex. hic: in tertia parte. et hoc mō posset euadi retorꝗtio quā superius i oppositū feci. Itē tunc legatū auget̃ in ꝑsona substituti pupillaris: vt est tex. in d. l. ⁊ si contra. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in .l. cum patronus. ff. de leg. ij. ¶ Cōtra Bar. etiā multū audacter tenuit Sali. in .d. auē. hoc locum. in .v. ⁊ .vi. col. vbi dicit: ꝙ ita de facto cōsuluit cōtra Bar. et qḋ ita obtinuit sniam ꝑ rōnē Bald. quam .s. prime retuli. Itē q: istud legatū vsusfructus relictū a filio censet̃ repetitū ab eius substituto ad hoc allegat istū tex. qui pbat ꝯ̃rium: sed repetitio de instituto ad substitutū censet̃ repetita cū eisdē q̃litatibus. d. l. ȝ imperator. .s. e. ergo quēadmodū a filio debebant̃ solū alimēta vxori et nō plenus vsusfructus: ita cū eadē qualitate debebunt̃ solum a
12 substituto pupillari: sed ad hoc patet rñsio ex supradictis. †Item qñ est qualitas extrinseca q̃ insurgit speciali priuilegio ꝑsonali vt in casu pñti: tunc talis q̃litatis nō fit repetitio q: censet̃ coherere ꝑsone ⁊ nō extēdi ꝑ regulā .l. q: tale. cū ibi traditis ꝑ Bar. ⁊ alios ff. solu. mat. ⁊ .l. i. C. de priuile. dotis. ⁊ in .l. in oībus. ff. de reg. iur. reliqua in isto articulo dixi. in .d. l. ⁊ si contra. vide etiam Bart. in ꝯ̃si. ccxliiij. qḋ incip. fuit quidā de assisio. in scḋo dubio. ⁊ in .l. ij. ff. quib. mod. vsufr. amit. ⁊ in .l. si ita scriptū fuerit. scḋa. per illū tex. ff. de manu. testā. ⁊ in .d. l. ⁊ si cōtra Bal. in .d. l. iij. §. qd ergo. pillū tex. ff. de vsu ⁊ habi. Benedi. de plūbi. i. l. ij. ff. de ma. testa. vbi aliter distinguit in ista q̄ne ⁊ eius distin. refert ⁊ sequit̃ do. Alex. in d. l. ⁊ si cōtra. vide etiā Pet. de anch. in consi. clxxxv. qḋ incip. qḋ videt̃ magis dubia. d. Maria. Sozi. in ꝯ̃sil. lxviij. incip. Joannes magistri Francisci. in .iij. col. in prin. d. Fran. de curte. in cōsi. xiiij. qḋ incip. nobilis testator. ¶ Secundo principaliter vltra scribētes pondera ex isto tex. ꝙ eadē species relinquit̃ in duobus testa
13 mentis .s. in testamēto patris: ⁊ †in substitutione pupillari q̃ dicit̃ testamentum ipsius filij pupilli .l. patris ⁊ filij. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ per eā succedit̃ in diuersis bonis ⁊ diuerse persone: ⁊ tñ legatū nō debet̃ ex vtroq; testamēto: qḋ videtur ꝯ̃ tex. in .l. plane. §. i. s. e. vbi qñ eadē res legat̃ eidē in testamentis duoꝝ: debet̃ ex vtroq;: vt ex vno rem ⁊ ex alio estimationē ꝯ̃sequat̃ vt ibi: imo qñ vnus ⁊ idem testator legat bis eidē eandē speciē a diuersis heredibus: ab vno debetur res ab alio estimatio. ⁊ sic vtrūq; vȝ .l. quid ergo. §. si quis duos. .s. e. Responde qḋ .d. l. plane. §. i. loquit̃ in duobus testamentis diuersoꝝ eque principalibus: sed testamentū patris est principale: testamentū vero filij est sequela ⁊ accessoriū .l. ij. §. prius. in fi. ⁊ .l. ex pupillari. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ ideo rupto testamēto paterno rumpit̃ ⁊ pupillare .l. si quis eū. §. i. ff. de vulg. ⁊ pup. imo qñ duo testamēta habent̃ pro vno: legatū nō debetur nisi semel: vt si primo legaui tibi fundū: ⁊ postea heres meus legauerit tibi eundem fundū: nō poteris cōsequi nisi semel rē vel estimationē .l. huiusmodi. §. si sempronius. .j. e. gl. in .d. l. plane. §. i. s. e. nō obst. etiā d. l. quid ergo. §. si qs duos. .s. e. q: ibi apparebat de exꝑssa voluntate defuncti: qḋ volebat legatū deberi bis ab vtroq; herede: hic autē loquit̃ in dubio vbi nō est ꝑsumendum testatorē velle nisi semel deberi legatū: vt dixi .s. declarādo tex. ¶ In gl. in verb. non poterit. adde planiorē rationē quam dixi .s. declarando tex. q: ex quo semel est nata actio cōtra pupillū institutū pro legato puro: non nascit̃ iterato cōtra substitutū: q: non interest legatarij. arg. l. qui bis idē. ff. de ver. obl. ¶ In gl. in verb. legata. gl. dupl̃r intelligit tex. tene scḋm qui est melior ⁊ magis cōgruit litere: ⁊ dum gl. dicit: sed ex tacita debentur. ista glo. non videtur bene dicere: q: si expressa repetitio legati non valet: vt dicit gl. ergo etiam non poterit valere tacita: prout gio. met dicit in glo. fi. in prin. illud ergo
14 quod dicit glos. ex tacita: intellige †id est ex persona pupilli tanq̃ heres pupilli: nō autem qḋ proprie videat̃ facta aliqua repetitio legatoꝝ in substituto pupillari: sed bene fit tacita repetitio qñ est successor ex tacita vulgari: vt .l. qui fundū. §. qui filiū. ff. ad le. fal. et rationē diuersitatis inter substitutionē vulgarē ⁊ pupillarē assignaui. in .d. l. licet imperator. que lex solum loquitur in substituto vulgari ⁊ non pupillari. vt ibi per Bar. ⁊ oēs. ⁊ ideo gl. hic male allegauit illum tex. pro tacita repetitione in substituto pupillari. Intellige ergo qḋ debeat̃ ex tacita: nō vt a substituto: sed vt ab herede ipsius impuberis: nam vt a substituto: nec vt ex tacita: nec vt ex exꝑssa deberi posset: ex quo legata ceperunt deberi ab ipso pupillo instituto qui fuit heres. ¶ Capio gl. fi. in verb. sola: que diuiditur in quatuor partes. In prima declarat tex. In scḋa remouet vnum contrariū. In tertia opponit ⁊ soluit. In quarta ⁊ vltima allegat vnam cōcordantē ad tex. secunda ibi: refert ergo. tertia ibi: sed videtur. quarta ⁊ vltima ibi: et facit. .s. de vulgar. substitu. ¶ In ea. gl. ibi: que est cōtra. dic ꝙ imo cōcordat: q: ibi non debebatur legatū a pupillo: imo debet̃ ab eius substituto sicut ⁊ hic in tertia parte. ¶ In ea. gl. ibi: per .l. hic sic: dic melius qḋ ibi loquitur qñ ab eadē persona ⁊ eodē gradu relinquit̃: hic qñ a diuersis ⁊ diuerso gradu: q: censet̃ semper ex interuallo fieri. arg. l. pe. et fi. ff. de vsufru. accre. nam qñ ab eadem persona eadē res eidem in eadē vltima voluntate fuerit relicta pure: ⁊ postea sub ꝯ̃ditione: potest legatarius eligere vtrum velit illud legatum vt purum an vt conditionale: pōt enim interesse sua habere vt cōditionale: quia forte erit capax tp̃e existentis conditionis qui non erat tp̃e testamēti: vel q: legatum conditionale nō habebat aliquod onus: purum autem sic. Circa istam partē gl. dubitat do. Pe. de bexu. dum vult quod legata possunt relinqui a substituto pupillari ex interuallo. Istud videtur dubium: cum pupillaris substitutio et testamentū paternū debeant fieri eodē contextu: vt .l. ij. §. prius. ff. de vulg. ⁊ pup. vnde dicit se nō vidisse q̄nō legata possint a substituto impuberis ex interuallo relinqui: nisi salues gl. ꝺm eum qḋ relinquit faciendo codicillos: q: poterit hoc facere ex interuallo.
15 Sed mirandū est de tāto patre: †q: pupillaris substitutio potest fieri ex interuallo: et alia hora separata post testamentum patris: vt est tex. in .l. si quis cum. §. i. ff. de vulg. ⁊ pup. ȝ testamentum patris ⁊ filij censeantur loco vnius .l. patris ⁊ filij. ff. de vulg. ⁊ pup. et. §. igitur. instit. de pup. substi. ergo videbat̃ qḋ deberent eodem contextu fieri .l. heredes palā. in prin. ff. de testa. ⁊ .l. cum antiquitas. C. e. sed dubito qḋ nō fuerit lectura dñi Pet. de bexu. sed fuit cuiusdam substituti qui pro eo legit.

1 ¶ Copula ⁊ alternatiua quando ponitur inter easdē personas vtraq; seruat naturam suam scḋm ordinē prioritatis ⁊ posterioritatis. intellige vt nu. 3.

2 Disiuncta posita inter personas honoratas non ponit̃ pro coniuncta quando ponitur simul coniuncta ⁊ disiuncta.

4 Clausula quod omnes vel alter eorum expediat importat quod vnus etiam alijs irrequisitis expedire possit.

5 Stante statuto qḋ antiani vel maior pars ipsoꝝ aliquid faciat si id respicit onus: maior pars facere id poterit alijs irrequisitis.

6 Clausula qḋ si non oēs poteritis interesse: vel si aliqui noluerint vel non potuerint interesse: operat̃ qḋ vnus non poterit expedire nisi prius constet de aliorum impotentia ⁊ voluntate.

His verbis. Hec verba vobis vel alteri vestrum: intelliguntur si oēs nō supersunt. et sic in defectum alioꝝ. h. d. ⁊ est no. tex. ⁊ satis cōcordat .l. heredes mei. §. fi. ff. ad treb. vtilitas est: q: ille solus qui superesset habebit totum ex dispositione defuncti: ⁊ sic ex ꝑsona sua: ⁊ cōsequenter habebit sine onere qḋ impositum fuisset legatarijs: si autē haberet ex iure accrescendi: ⁊ sic ex persona alioꝝ: tunc teneret̃ ad onera illis imposita: vt .l. si pluribus. ⁊ .l. plane. §. si coniunctim. .s. eo. ⁊ .l. re con
1 iuncti. .j. de lega. iij. ¶ †Not. singu. ex isto tex. qḋ quando copula et alternatiua ponitur inter easdem personas: vtraq; seruat naturam suam ꝺm ordinem prioritatis ⁊ posterioritatis: vt primo cōiunctiua: deinde disiunctiua attēdat̃: vnde si testator legauit fundum titio ⁊ seio vel alicui eoꝝ: et tēpore mortis testatoris omnes viuunt: omnes simul admittunt̃ ⁊ tunc procedit prioritas copule antecedentis. Si aūt non reperiat̃ nisi vnus solus tempore mortis testatoris: tunc ille solus insolidū admittit̃: et sic habet locum alternatiua posterius posita. ⁊ istum casum qñ testator ponit coniunctam ⁊ disiunctā inter easdē personas. dicit Bal. hic: se nescire alibi. ¶ Et sic no. ꝺm Bal. quem ceteri sequuntur limitationē ad
2 l. cum quidam. C. de verb. signi. †vbi disiuncta posita inter personas honoratas ponitur pro cōiuncta: nam illud est verū vbi sola disiuncta fuit posita: vt ibi. secus vbi ponitur simul coniuncta et disiuncta: vt hic. nam tūc disiuncta seruat̃ naturam suam ⁊ debet aliquid operari: qḋ est bene notandū ꝺm Bal. ⁊ sequit̃ etiam do. Alex. in .d. l. heredes mei. §. fi. ⁊ facit ratio: q: cū disiuncta sequēs non possit plus cōiungere quam cōiuncta que p̃cedit: dȝ disiunctiua intelligi vt aliquid operetur. l. si quando. in prin. .j. cod. ergo remanebit in vi propria disiunctiue: al's esset superflua. ¶ Limita
3 istum tex. †et similes vt procedat quādo agitur de cōmodo ⁊ honore illorum in quos dispositio collata est copulatiue ⁊ alternatiue. nam ita demum vnus eorum admittetur ad totū si alij noluerint vel non potuerint admitti: secus qñ agitur de grauamine vel

nocre

4 onere debentiū aliquid facere: puta iudicare vel arbitrari† vnde si papa cōmittat causam pluribus delegatis cum clausula qḋ oēs vel alter eorum expediat: vel si fiat compromissum in plures arbitros cū dicta clausula: poterit tunc vnus etiam alijs non requisitis facere ⁊ expedire: etiā si alij valeāt et velint interesse: vt est tex. in. c. cum plures. de offi. dele. in. vi. ⁊ in. l. non distinguemus. §. cuz
5 in plures. ff. de arbi.† similiter si statutum cōmitteret ancianis seu decurionibus vel maiori parti eoꝝ aliquid facere: tunc qñ istud nō respicit eoꝝ cōmodū sed onus: tunc maior pars alijs irrequisi
6 tis poterit facere per. d. c. cū plures. ¶ Itē secus est † qñ clausula apponeret̃ isto alio modo: puta qḋ si non oēs poteritis interesse: vel hoc modo: qḋ si aliqui noluerint vel nō potuerint interesse expediat̃ per aliū: tunc nō poterit per aliū expediri nisi prius cōstet de alioꝝ impotentia ⁊ voluntate: vt. l. prudentiā. in prin. de offi. deleg. ⁊. l. pedius. §. si. cū. l. seq. et. l. nō distinguemus. §. cū in plures. ff. de arbi. ita cōcludit Bart. in. d. l. heredes mei. §. si. cum quo transeunt Ange. Raph. cu. Pau. de ca. ⁊ latius do. Alexan. ibi. Pau. de ca. ⁊ cōiter alij hic: quicquid hic teneat Imo. quē refert et reprobat do. Alexā. in. d. l. heredes mei. §. si. de quo etiam vide Bar. in. l. pomponius. al's incipit si vni. in. vj. q. vbi limitat. ⁊ ibi Ange. Imol. ⁊ alij. ff. de re iudi. Bal. in. l. ij. in. vij. col. C. de liber. et eoꝝ lib. Jo. de imo. in. d. c. prudentiam. in prin. in. ij. col.

1 **Cum statuliber.** † Defectus conditionis apposite libertati validat legatum factum de seruo: secus si cōditio libertatis eueniat. h. d. cum. §. sequenti vsq; ad fi. l. ¶ Et primo loquitur qñ fuerunt diuersi testatores: quoꝝ primus legauit libertatem seruo sub conditione: qui interim dicitur statuliber: vt toto tit. ff. de statulibe. postea heres huius testatoris qui pendente conditione interim est dñs istius serui. vt hac. l. in prin. ⁊ expressior tex. in. l. nō ideo minus. ff. de rei vendi. et in. l. plerūq;. ff. de reg. iur. legauit istum seruū alteri pure vel sub alia conditione non pure: certe si deficiat cōditio sub qua fuit relicta libertas et eueniat conditio legati legatum factum de seruo valebit: ⁊ multomagis quādo fuit pure legatus: facit regu
2 la† non prestat impedimentum quod de iure non sortit̃ effectum: item illud qḋ in se nō tenet aliud pertinere non potest. Postea. §. sequens loquitur quando vnus et idem testator legauit seruum alicui a filio impubere ⁊ a substituto pupillari reliquit libertatem illi seruo: nam censetur relicta libertas sub conditione si substitutio habebit locum: ⁊ sic si substitutus succedet: et cōsequenter primum legatū serui factum a pupillo redditur cōditionale sub contraria conditione si substitutio locum non habebit. l. si post mortem. §. fi. ṡ. eo. ⁊. l. aliquando. in fi. ff. de condi. ⁊ demon. ideo si efficiatur pubes deficit substitutio pupillaris que expirat adueniēte pubertate. l. in pupillari. ⁊. l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. ⁊ pup. et §. masculo. inst. de pup. substi. ⁊ sic deficit legatū libertatis: ideo legatū de ipso seruo factū valet ⁊ tenet: secus si moriat̃ impubes: et sic sit locus substitutioni pupillari: tunc existit cōditio libertatis relicte a substituto: ergo tunc legatū factū de ipso seruo corruit: ⁊ ita habes plane declaratum vtrūq;. §. vsq; ad fi. legis.

1 ¶ Res legata si efficiatur legatarij ex alia causa lucratiua sed reuocabiliter: legatum non extinguitur: secus si erat irreuocabiliter.
2 Possessionem adipisci non videtur ille qui eam retinere non potest.
3 Due cause lucratiue in eadem re et in eadem persona concurrere non possunt.
4 Meum qḋ est irreuocabiliter: non potest amplius meum fieri.
5 Res legata si efficitur legatarij ex causa onerosa legatum non extinguitur.
6 Legatarius pro re legata sub conditione quando statim agere potest.

On quocunq;. Dominium rei legate superueniēs legatario reuocabiliter: cedente die legati non extinguit legatum: quod per duo declaratur exēpla. h. d. Diuiditur in tres partes. In prima ponit regulam. In secunda comprobat per vnum exemplum. In tertia per aliud secunda ibi: ponamus. tertia ibi: nam si ex stipulatione. ⁊ gl. prima ponit casum declarādo exēpla tex. ⁊ tractat ista lex tota excepto. §. qui cauum. quando res legata incipit esse legatarij sed reuocabiliter: q2 potest ex futuro euentu sibi auferri quod durat causa legati: et de eadem materia etiam tractat. l. sequens. ⁊. l. huiusmodi. §. j. eo. ⁊ late ⁊ subti
1 liter Bar. in. l. meuius. §. duobus. j. titu. j. ¶ † No. quod licet res legata efficiatur legatarij ex alia causa lucratiua sed reuocabiliter legatum nō extinguitur: ratio q2 non videtur datum illud quod auferri potest. l. qui concubinam. §. si heres. j. titu. ij. et. l. iulianus. §. j. ff. de condi. ⁊ demon. sicut non videtur acquisitum illud quod potest auferri: vt in. §. sequen. vbi glos. allegat. l. nemo. §. j. ff. de in
2 integ. restitu. † imo non videtur possessionem adeptus is qui ita nactus est: vt eam retinere non possit. ita dicit tex. in. l. non videt̃. ff. de acqui. pos. hinc sequitur quod si tempore testamēti res erat legatarij: sed reuocabiliter quod talis res potest sibi legari: vt est tex. in. §. seq. ⁊ ita limitatur. l. proprias. C. de lega. ⁊. l. mea res. ff. de condi. ⁊ demō. secus quando res efficeretur legatarij irreuocabiliter ex causa lucratiua: tunc extinguitur legatum: ratio est du
3 plex. prima† qḋ due cause lucratiue in eadem re ⁊ in eadem persona cōcurrere non possunt. l. omnes. ij. ff. de act. ⁊ obli. ⁊. l. si seruus legatus. §. stichuz. j. e. ⁊. §. si res aliena. insti. de lega. ⁊ secunda ⁊
4 subtilior ratio: q2 tunc obligatio redigit̃ ad impossibile: q2 † qḋ meum est irreuocabiliter amplius meum fieri non pōt. l. si vt certo. §. si duobus vehiculuz. ff. cōmodati. ⁊. l. hereditate. §. pater. ff.
5 de castren. pecu. secus† quando est effecta mea ex causa onerosa. l. non est nouū. ff. de actio. emp. ⁊. l. ex stipulatione. de actio. ⁊ obli. ratio est q2 fingitur mea non esse facta propter pretium qḋ abest. l. plane. §. si rem. ṡ. eo. ¶ Capio glo. in verb. agā. in ista gl. Bart. post Iaco. de are. cōcordat istas duas opiniones positas in glo.
6 quod† aut legatarius vult agere ad estimationem dubij euentus q2 res minus valet: q2 eueniente conditione potest sibi auocari. l. j. §. si heres percepto. ff. ad trebel. ⁊. l. idem labeo. §. fina. ⁊. l. seq. ff. fami. her. ⁊. l. si seruus. in prin. ff. de condi. fur. ⁊ tunc statim potest agere: ita loquitur iste tex. in primo exēplo: ibi: q2 is status est ei⁹ vbi tex. cōsiderat illud quod euenire potest: ⁊ sic agitur propter illū dubium euentum: aut legatarius vult agere ad totalē estimationem siue interesse ⁊ non potest nisi existente conditione ⁊ re sibi ablata. ita loquit̃ tex. in scḋo exemplo ibi existente conditione. facit bene tex. in. §. seq. ibi: deinde postea euincat̃ recte ex testamēto petam. ⁊ cum Bar. tenent cōiter alij. idez tenet Bar. in. l. inter stipulantem. §. si rem. ff. de verb. obli. ⁊. l. meuius. §. duob⁹. in. xj. colū. in. vj. oppo. j. tit. j. sed aduerte lz cōiter scribētes ita transeāt videtur qḋ etiam in primo casu nō possit legatarius agere ad aliquod interesse ratione dubij euentus ⁊ hoc cum effectu: cū heres liberetur prestando cautionem de euictione si cōtingat rem quā habuit legatarius ex causa lucratiua ei euinci. arg. l. si dom⁹. §. de euictione. ṡ. eo. sicut euenit quando soluit̃ res cui aliquod ius deest: pōt adhuc peti ea res ad effectum: vt prestetur talis cautio. l. iulianus. §. j. ff. de verbo. obl. ⁊. l. etiam. ff. de solu. ⁊ ita etiam est de mente Raph. cu. hic: ⁊ Raph. ⁊ do. Pe. de bexu. in. d. l. inter stipulantem. §. si rem.

1 ¶ Regula catoniana qḋ non impediat legatum valere: qñ impedimentū vere suberat: sed iuris fictione fingit̃ non subesse.
2 Res mea que iuris fictione est aliena: qḋ possit mihi legari.
3 Legatum rei mee quam alteri debeo actione personali an valeat.
4 Regula catoniana quod non habeat locum: quando a principio non erat precisum impedimentum.
5 Legatum factum de re propria legatarij non valet dato qḋ viuo testatore desinet esse legatarij.
6 Res mea que a me pōt auocari pōt mihi legari: ⁊ legatū tenet.
7 Res mea que mea erat reuocabiliter: potest a me vsucapi.
Limitatio ad regulam. l. sequitur. §. lana. ff. de vsucap.
8 Res absentis causa reipublice ⁊ vsucapta potest legari ei qui eaz vsucepit.
9 Absenti causa reipublice an magis faueatur quam minori in restitutione vbi recitatis opi. concordat ex mente Alex.
10 Illud quod euenire potest de iure speciali per beneficium restitutionis an attendatur: vel quod de iure communi.
11 Substitutus quod non retardetur quod nō admittatur instituto repudiante licet posset ipse qui repudiauit venire beneficio restitutionis in integrum.

Si ex bonis. Regula catoniana cessat: vbi impedimentum qḋ vere subest fingitur non subesse. h. d. ḃm Bart. Sali. ⁊ Imol. vel sic ⁊ melius: res mea que potest a me auocari: potest mihi legari tanq̄ non mea. hoc dicit.
1 ¶ † Nota primo ex isto tex. ḃm Bart. Sali. Imol. ⁊ alios: quod regula catoniana non impedit legatū valere: quando impedimētum vere suberat: sed iuris fictione fingitur nō subesse. et ita sum
2 maui ḃm eos primo loco istum text. † nam hic res vere erat mea: q2 eam vsuceperam. l. traditionibus. C. de pac. tamē fingitur non mea: ⁊ sic me non vsucepisse: ex quo poterat a me auferri beneficio restitutionis in integrum. l. nemo. ff. de in integ. restit. allegata in glo. facit. l. seruum filij. in prin. ṡ. eo. sed aduerte istud quod Bart. et doct. volunt: q2 res vere mea lz iuris fictione aliena mihi possit legari: non videtur ita passim ⁊ indistincte verū: imo esse multum dubitabile: quid enim si rem meam alteri debeam actione personali: fingitur aliena: q2 ille qui actionem habet: rē habere videtur l. qui actionem. ff. de reg. iur. ⁊ tamen videtur qḋ mihi legari non possit: cum sit mea propria. l. cetera. §. j. ṡ. eo. ⁊. d. l. proprias. C. de legatis. lz auocare a me de iure possit. nec ad hoc obstat text. in. l. apud iulianū. §. titius. ṡ. eo. vbi si debeo rem meam alicui actione personali: puta actione ex empto: ⁊ eaz mihi leget: valet legatum

vt ibi est text. sed ideo illud ibi est: qꝛ testator videtur legare illud
ius quod habet in re seu ad rem: sed nos loquimur quādo tertius
cui nihil debeo legaret mihi rem meā quam alteri debebam: quo
casu videtur non valere legatum: ⁊ sic conclusio Bar. ⁊ doct. non
esset simpliciter vera: non pono tamen hoc pro constanti: qꝛ puto
3 quod posset dici † quod imo valeat legatum rei mee quam alteri
debeo actione personali: eo qꝛ heres censetur tūc grauatus de li-
berando rem ab illa actione personali: qꝛ testator sciebat rem esse
legatarij sed alteri debitam. per tex. not. ad hoc. in. l. si tibi homo.
j. eo. facit. l. si res obligata. s̄. eo. ⁊. l. huiusmodi. §. qui seruum. j. e.
item testator sciens rem esse meam et alteri debitam eam mihi le-
gando videtur voluisse facere legatū validum et vtile. l. titia cum
testamento. §. j. ⁊. l. meuius. in princ. j. tit. j. ergo censetur grauasse
heredem de liberando illam rem ab illa actione personali: et istud
teneo: tamen ad euadendū istas dubitationes puto quod melius
4 et planius possit dici ad regulā catonianam. s. † quod regula ca-
toniana non habet locum quando a principio non erat precisum
impedimentum prout hic: vbi res legata nō erat irreuocabiliter
legatarij: ita quod posset precise dici res sua propria: ita qd̄ non
valeret legatum. iuxta. l. proprias. cum si. C. de lega. et. l. mea res.
5 ff. de condi. ⁊ demon. † nam si res esset ꝓpria et incommutabiliter
ipsius legatarij: ⁊ testator legaret eam ipsi legatario: certe nō va-
leret legatum: dato quod adhuc viuo testatore res talis desineret
6 esse legatarij. l. cetera. §. j. s̄. eo. † propter regulam catonianam que
habet: quod quando legatum est a principio nullum si testator
tunc moreretur: non reconualescit ex eo quod testator superuiuat
et impedimentum cesset. l. j. ff. de regu. cato. et si bene consideres
istud idem etiam in effectu voluerunt Bart. ⁊ scribētes ¶ Unde
not. ex hoc tex. ꝙ res mea reuocabiliter: ⁊ sic que potest a me auo-
cari potest mihi legari ⁊ legatum valet: vt hic. ⁊ in prin. huius. l.
facit quod vult glos. not. in. l. sequitur. §. fructus. ⁊ ibi Bart. circa
7 fin. ff. de vsucap. vbi glos. nota. tenet † quod possum vsucapere rem
meā: si non erat irreuocabiliter mea: sed poterat aliquo iure a me
auocari. et est tex. not. in. l. in bello. §. si quis seruum. et ibi Barto.
not. ff. de capti. et ita limitatur regula. d. l. sequit. §. lana. que vult
quod illud quod est meum vsucapere non possum: nam procedit
8 quando est irreuocabiliter meum. ¶ Secundo in specie not. † ex
isto text. quod si aliquis vsucepit rem absentis causa reipublice:
quia ille reuersus pōt petere restitutionem in integrū aduersus
talem vsucapionē: ex clausula generali si qua iusta causa mihi vi-
debitur: ideo potest talis res legari ei qui prescripsit. ⁊ idem dicit
Bar. per istum tex. si vsucepi rem minoris qui potest in integrū
restitui: quod si aliquis legat mihi illam rē quam vsucepi contra
minorem: quod valet tale legatum: sed pro certo videtur miran-
dum quare Bar. dubitauerit de isto casu. s. de eo qui vsucepit rem
minoris qui potest restitui quod talis res pōt legari illi qui pre-
scripsit et valet legatū: cum iste tex. expresse decidat de eo qui vsu-
cepit rem absentis qui similiter potest restitui: quod propter hoc
valet legatum factum de illa re ei qui prescripsit. non videtur pri
ma fronte quod Bar. habuerit probabilem dubitationem super
hoc: cū non minori equitate subueniat minoribus ratione mino-
ris etatis imo maiori: quā subueniat maioribus ratione absentie.
¶ Sed licet Bar. ⁊ scribentes non declarent: puto Bar. bene du
9 bitasse: ⁊ dico quod dubitatio Bar. potuit esse † qꝛ magis fauetur
absenti causa reipublice quā minori. l. si qua militi. in pn̄. et ibi gl.
et Bar. ff. ex quib. cau. maio. gl. in. l. iij. §. sed vtrum. in verbo ⁊ nō
puto. ff. de mino. que dicit: qd̄ plus facit absentia quā minor etas
et gl. in. l. cum quidam. in prin. in verb. aberat. ff. de acquir. hered.
que in duobus locis dicit: quod in restitutione in integrū magis
succurritur maioribus ratione absentie: quā minoribus ratione
etatis: ⁊ ibi illam glo. sequuntur scribentes: maxime Bald. ⁊ do.
Alex. in. j. col. idem latius tenet Sali. in. l. j. C. de resti. mi. vbi assi-
gnat rationem diuersitatis. istud est propter quod Bart. potuit
probabiliter dubitare. ¶ Contrarium tamen tenet glo. ordi. in. l.
necnon. §. quod eis. in verbo prohibeant. ff. ex qui. cau. ma. que di
cit bonum esse argumentum: non subuenitur minori ratione mi-
noris etatis: ergo nec maiori ratione ignorātie vel alterius impe
dimenti. ⁊ illam glos. reputat valde notandam idem do. Alex. in
l. si finita. §. si iulianus. in. xlij. col. in princi. ff. de dam. infec. ⁊ dicit
quod de illa glo. non fuit recordatus Sali. in. d. l. j. C. de resti. mi:
contrarium etiam tenet Bald. in. l. in contractibus. in prin. in. ij.
not. per illum tex. C. de non nume. pecu. vbi notat: quod magis est
priuilegiata minor etas in restitutione in integrū: quā restitutio
que conceditur maiori ratione absentie. idem late tenet Are. in con-
sil. ciij. incipiente breuitas in cōsulendo bene necessaria est. in. ij.
colum. ⁊ seq. vbi dicit Sali. in. d. l. j. multum errasse. ⁊ idem Aret.
in consilio. clxi. quod incip. in presenti cōsultatione videndum est
nunquid soror. in. iij. col. ⁊ in. d. l. cum quidam. in prin. ⁊ in. l. pan-
tonius. in vlt. col. ff. de acqui. here. do. Fran. de curte. in cōsi. lviij.
quod incip. super premissa consultatione. in. iij. col. et duabus se-
quentibus: vbi dicit quod ista secunda est verior ⁊ magis cōmu-
nis. ⁊ vide do. Alex. concordantem istas glo. contrarias. in. l. cum
filius. §. in hac. ad fi. vbi dixi. ff. de verbo. obliga. vt glo. ij. allegata
procedat quando aliquid est gestum cum minore: ita quod perso-
na minoris habetur in ꝯsideratione: tunc est magis priuilegiata:
secus vt quia nō habetur in consideratione: vt qꝛ nihil sit gestum
cum minore: sed obligatio sumpsit originem ex persona defuncti
tunc procedunt prime glosse contrarie: vt habetur in. l. ij. C. si ad-
10 uer. vendi. ¶ Tertio no. ex isto tex. † quod attenditur illud quod
euenire potest de iure speciali per beneficium restitutionis in in-
tegrum. nam hic vsucapta erat res absentis causa reipublice: e
propter hoc reuersus posset restitui in integrum aduersus talem
vsucapionē: istud habetur in consideratione. ¶ Contra istud no-
tabile ⁊ cōtra istum tex. vltra scribentes fortiter oppono. nam ea
que de iure speciali per restitutionem in integrum possunt obti-
neri: non sunt in consideratione anteꝙ̄ actualiter sint impetrata.
tex. est no. licet vulgatus in. l. iiij. §. j. ff. de fideicō. libe. per quē tex.
dicit ibi Bart. quod inspicitur illud quod euenire potest de iure
cōmuni: sed non illud quod euenire potest de iure speciali per re-
stitutionem in integrū. ad idem est text. in. l. exceptiones que per-
sone. ad fin. ibi: nec ipse ante habet auxiliū quam restitutus fuerit.
ff. de excep. glo. in. l. equissimum. §. j. in verbo repudiauerit. quam
Bar. ibi: circa fi. in pe. q. dixit esse menti tenendā. ff. de bo. pos. ꝯm
tabu. Bar. in. l. j. §. quidā filium. circa prin. j. col. ff. de cōtratab. et
in. l. j. circa fi. ff. de iniust. rup. ⁊ in. l. ꝙdiu. prima. ff. de acqui. here.
et in. l. j. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. in. iij. q. prin. in primo effectu.
11 vbi per hoc tenet † quod licet subsit spes quod institutus qui repu-
diauit possit venire per restitutionē in integrum: per hoc tamen
substitutus nō cessabit interim admitti. l. sed ⁊ si sine. §. qd̄ papi-
nianus. ff. de mino. potes breuiter dicere: quod etiam in isto tex. si
bene aduertatur nō est in effectuali cōsideratione donec sequatur
ipsa restitutio: vt dicit iste text. ibi: deinde postea euincatur: ergo
secus ante: facit. l. intercidit. in ver. quia restitui in ciuitate potest.
ff. de condi. ⁊ demon.

1 ☞ Ius plenum: ⁊ plenum dominium fundi qd̄ constituatur ex
proprietate ⁊ vsufructu.
2 Legatum rei legate catenus extinguitur quatenus efficitur legatarij
ex causa lucratiua.
3 Usufructus cōsolidatus proprietati quesite ex causa onerosa nō
dicitur ex eadem causa onerosa cōsolidari qn̄ pro vsufructu nihil
fuit solutum sed fuit finitus in persona vsufructuarij.
4 Aduersatiua debet aduersari precedētibus in iure ⁊ in facto.
5 Titulus onerosus qui habetur in ancilla empta censetur etiam ha-
beri in eius partu legato.
6 Usufructus an obtineat ius seruitutis an vices dominij.

1 Fundus. † Quatenus res legata efficitur legatarij ex
causa lucratiua legatū extinguitur: ⁊ emptor
ancille censetur etiā in eius partu habere causam onerosam. h. d.
cum. §. sequenti. et primo loquitur quando quis emit partem in-
tegralem fundi legati. nam ex proprietate et vsufructu constituitur
plenum ius ⁊ plenum dominium fundi. glo. in. l. recte dicimus. ff.
de verbo. obli. Bar. ⁊ alij in. l. qui vsumfructum. ff. de verb. obli. ⁊
legatarius emit solam proprietatem pro. x. cū fundus iuncto vsu-
fructu cum proprietate valeret. xv. in solis. x. habet causam one-
rosam et non in quinqꝫ pro vsufructu: cum pro eo nihil soluerit:
sed per mortem vel capitis diminutionē venditoris ad eum per-
uenerit. In secunda loquitur qn̄ legatarius emit partem quotam
puta dimidiam fundi legati. In tertia quādo partus ancille fuit
legatus et legatarius emit ipsam ancillā. secunda ibi: marcellus.
2 tertia ibi: iulianus. ¶ Not. primo ex isto tex. † ꝙ quēadmodum si
legatarius totam rem fuisset consequutus ex causa lucratiua: non
posset agere ex testamento: qꝛ due cause lucratiue circa idem con-
currere non possunt: vt dixi. in princ. huius. l. eodem modo nec si
partem respectu huius tex. vt hic ꝓbatur per duo exempla: nam
bonū est argumentū de toto ad partē. l. que de tota. cū vulgarib⁹.
3 ff. de rei ven. ⁊. c. pasto in prin. de offi. dele. ¶ † Nota scd̄o qd̄ vsuf-
fructus cōsolidatus ꝓprietati quesite ex causa onerosa: nō dicitur
ex eadem causa onerosa cōsolidari: qn̄ pro vsufructu nihil fuit so-
lutum: sed fuit finitus in persona vsufructuarij: et sic not. qd̄ licet
legatarius in proprietate habeat causam onerosam si tn̄ vsufru-
ctus postea reuertatur ad proprietatem: tūc in vsufructu dicitur
habere causam lucratiuam: al's ex testamēto dicitur etiā consequi
estimationem vsufructus: cuius cōtrarium videtur velle iste tex.
⁊ glo. Bar. ⁊ doc. istud cōiter aperte volunt: pro clara ergo intel-
ligentia istius tex. oppono fortiter cōtra istud scd̄m notabile: ⁊ sic
contra istum text. nam ille qui emit nudam proprietatem cēsetur
illam emisse cariorē propter spem vsufructus qui aliquando dꝫ
reuerti ad proprietatem: habito respectu ad qualitatem persone
vsufructuarij: vtrū. s. sit senex an iuuenis et sic an verisimiliter sit
citius finiturus vsufructus an non: et sic viliori et cariori precio
proprietas

proprietas de per se emat: al's enim proprietas de per se esset inutilis ꝛ nullius precij. l. iij. §. ne autē. ff. de vsufruct. ergo videtur qđ etiā vsumfructum dicaṫ habere ex causa onerosa: ꝛ sic qđ etiam eius estimationē debeat consequi actione ex testamēto: sicut etiam dicitur hic in tertia parte. in versi. iulianus. in legatario qui emit ancillam pregnātem: nam dicitur habere titulū onerosum etiam in partu: eo quia videtur matrem cariorem emisse propter spem partus legati. l. qđ ex pamphilo. j. tit. j. ꝛ tenendo istā opinionem pro vera: non obstat iste tex. qꝛ si bene aduertaṫ nō negat qđ legatarius nō debeat consequi estimationē etiam vsusfructus: nec decidit an vsusfructus dicatur haberi titulo lucratiuo an oneroso: sed tex. solum decidit: ꝙ iudex tanti litem estimare debebit quāti mihi aberit: si ergo cōsequoꝛ tm̄ quantū mihi abest: ergo ꝯsequar totum in quo onus pretendo: ergo etiam vsumfructū in quo pretendo causam onerosam: cum propter vsumfructuꝫ emerim proprietatem cariorem: nam legatarius debet tantū consequi quantum sibi abest ratione rei legate. l. plane. §. qđ si rem. s. eo. et istum intellectum ad istū tex. tenet Raph. cu. hic cōtra gl. Bart. ꝛ alios et eum sequunṫ do. Pet. de beru. ꝛ do. Iaco. puteus hic. Iste intellectus licet prima fronte videatur coloratus tn̄ nullatenus est tenendus: per tex. idem decidentē in. §. si cui fundus. insti. de lega. vbi tex. clarius decidit quam hic: ꝛ dicit qđ in officio iudicis cōtinetur vt deducto vsufructu iubeat estimationeꝫ pstari: ergo vult quod nulla fiat estimatio ipsius vsusfructus. secundo per istū tex. in. ij. parte. in versi. marcellus qui dicit. idem erit si partem redemero. nam ſm Raph. non esset idem in casu precedēti sed diuersum: ergo iste intellectus stare non potest. tertio per. §. iulianus.

4 qui dicit quod si legatum: et sic pondera quod tex.† venit aduersatiue ergo debet aduersari precedentibus in iure ꝛ in facto. l. sed et si lege. in prin. cū gl. ff. de peti. here. Bart. in. l. hoc amplius. §. de his autē. ff. de dam. infect. ergo non est idē ius in ancilla empta propter partum: prout est in primo casu. put vult Raph. cu. sed est diuersum ꝛ contrarium: prout expresse ostēdit illa aduersatiua quod si legatum. ꝛ tex. iste in primo casu loquitur in casu claro qn̄ legatarius redemit solā nudam proprietatē detracto vsufructu: ꝛ sic sine vlla estimatione vsusfructus: ꝛ ita teneas cōem intellectū

5 gl. ꝛ doc. ad hūc tex. qui plane ꝛ sine scrupulo pcedit. ¶ †Tertio no. in ver. iulianus. quod titulus onerosus qui habetur in ancilla empta: censeṫ etiā haberi in eius partu legato: vt hic. et. l. si qđ ex pamphila. j. tit. j. vbi tex. ponit practicam huius. §. non tamen est verum qđ partum emerit: sed matrē cariorē propter partū: ꝛ hoc respectu videṫ etiam partus haberi ex causa onerosa: vnde euicto partu nō potest agi ad duplā que nō committiṫ nisi qn̄ euincitur res vendita: sed solū potest agi actione ex empto ad interesse que competit etiam pro re non vendita: sed accedente rei vendite. l. si pregnans. ꝛ. l. seq. ff. de euict. ꝛ ita tenet gl. hic. ꝛ gl. ꝛ Bar. in. d. l. si qđ ex pamphila. ¶ Capio glo. primā in verb. aberit. que diuidiṫ in duas partes. In prima ponit rationem dubitandi ꝛ rationem decidendi ad istum tex. In scđa declarando tex. remouet vnū contrarium. scđa ibi: ꝛ intellige. ¶ In ea. gl. ibi: vicē seruitutis obti-

6 net. istud est necesse dicere ſm Dy. ꝛ alios† qꝛ vsusfructus obtinet vicem dn̄ij. i. partis dn̄ij non auteꝫ totius: vt dicit tex. in. d. l. iij. ff. de vsufr. allegata per gl. ideo habito vsufructu ex causa lucratiua consequiṫ legatarius estimationē proprietatis quam cōsequutus fuit ex causa onerosa. itē vsusfructus hic est causalis nō formalis: de quo loquitur. d. l. iij. ff. de vsufructu.

1 ¶ Heres si duobus separatim fuit legatum id qđ erat debituꝫ a duobus reis debendi tenetur vni cedere actionē ꝛ alteri estimationem soluere. ꝛ nu. 4. ꝛ legatum vtriusq; extinguitur acceptilatione facta per testatorem vni ex reis debendi. ꝛ vide nu. 13.

2 Heres tenetur ad estimationem rei legate: qn̄ facto heredis etiam ignorantis res legata prestari non potest. ꝛ sub nu. 14.

3 Obligatio plurium reorū debendi licet sit vna respectu vnitatis rei deducte in obligationem: tn̄ respectu personaꝝ censentur esse plures. ꝛ nu. 12.

5 Cedens vni iura contra debitorem non potest illa alteri cedere: contra eundem debitorem. et nu. 7.

Actio vtilis vni cōpetens ex cessione qđ non potest alij cedi.

Cessio in incorporalibus qđ idem operatur: qđ traditio in corporalibus. ꝛ nu. 7. in fi.

6 Procuratores duos insolidum in rem suā quod quis non possit facere.

8 Cessionarius qđ possit alteri cedi: ꝛ apud ipsum nihil remanet.

9 Cedens actionem ex quo penes eum remanet actio directa potest in eam procuratorē simplicem constituere vel in rem suaꝫ ꝛ etiam plures. nu. 11.

10 Actio directa quod remaneat penes cedentem penitus inualida: qn̄ cedens posuisset cessionarium in suum locum.

14 Quando in legato alternatiuo electio est debitoris solutio facta de vno producet liberationem in alium: secus si est creditoris.

15 Res legata si perijt sine culpa heredis: tunc heres non tenetur ad estimationem.

16 Acceptilatio quod habeat vim solutionis.

17 Legatum qđ extinguatur per actum voluntariuꝫ factum a testatore sponte exigente.

Legatum quod nō extinguatur per actum necessarium factum a testatore.

18 Tex. iste an hodie corrigatur vel limitetur.

19 Correi ex vltima voluntate quod non habeant beneficium diuisionis.

1 Qui caium. †Iste. §. erit subtilis: qꝛ habet materiaꝫ subtilē ꝛ difficilē: si duobus separatim legeṫ id qđ erat debitū a duobus reis debēdi: teneṫ heres vni cedere actionē et alteri estimationē soluere: acceptilatione tn̄ facta per testatorē vni ex reis debēdi vtriusq; legatum extinguiṫ. h. d. Et habet duo dicta. scđm est ibi: si tn̄ viuus. ¶ Not. primo ex isto tex. quod quādo testatoꝛ legat vni ex legatarijs illud qđ vnus ex reis debendi debet puta centū: et alteri legatario illud qđ alter ex reis debendi sibi dꝫ: ꝛ sic eadem centū: qꝛ natura reoꝝ debendi est vt quilibet teneatur insolidum ad eandē summam: tenetur heres vtriq; legatario insolidū satisfacere: ꝛ vni cedere actionem insolidum cōtra vnū ex reis debēdi: ꝛ alteri legatario prestare litis estimationem seu illam quantitatem de centū in qua erat obligatus: alter reus debendi: vt hic. ꝛ in. l. qui duos. j. tit. j. ꝛ ibi tex. assignat rationē: qꝛ heres cedendo actionē cōtra vnū ex reis debēdi facto suo alium liberat: ideo teneṫ pro eo estimationem soluere: ꝛ istam

2 rationem etiā assignat gl. in. l. qđ si quis. s. eo.† nam quādo facto heredis cōtingit qđ res legata extinguiṫ vel pstari non pōt: tunc heres teneṫ ad estimationem etiā si ignorans fecit. l. cetera. §. si. s. eo. ꝛ. l. plane. §. si cui stichus. j. eo. sed mirum videṫ: nam obligatio duorum reoꝝ debendi censeṫ esse vna respectu rei per eos debite: et ideo solutione ab vno facta tollitur oīm obligatio. l. iij. in fin. ff. de duob. reis. ꝛ. §. j. instit. eo. Sed qn̄ testatoꝛ vnā rem legat pluribus: isti dicunṫ re cōiuncti: et faciunt sibi partes per cōcursum in illa re: nec vnus pōt petere rem ꝛ alter estimationē. l. si pluribus. s. eo. quō ergo in isto text. cum idē esset debitum ab vtroq; ex reis debendi: videṫ esse legatuꝫ ambobus legatarijs insolidum: ꝛ ista

3 potuit esse ratio dubitandi in isto tex. dic† qđ lꝫ obligatio pluriū reorum debēdi sit vna respectu vnitatis rei in obligationē deducte: ꝛ qꝛ vnica solutione oēs liberanṫ: tn̄ respectu personaꝝ ipsorū reorū debendi censeṫ esse plures obligationes: qꝛ quilibet reorū debendi est obligatus ppria obligatiōe: ꝛ ideo isto casu qn̄ testatoꝛ legat vni legatario id ꝙ debebat vnus reus debendi: ꝛ alteri legatario id quod debebat alius reus debendi: iste obligationes erant diuerse ſm diuersitatē personarū. l. j. in fi. ff. de duob. reis. ideo ista iudicanṫ plura legata: ꝛ ideo heres est obligatus vtriq; insolidum: cū testatoꝛ voluerit vtrunq; legatariū solidū legatū habere ꝛ sic testatoꝛ voluit multiplicare legatū eiusdē quātitatis

4 et ista potest esse ratio decidēdi ad hūc text. ¶ †Et ex his habes declarationē tex. ꝙ heres teneṫ vni legatario cedere actionē: qua cessa teneṫ alteri ad estimationē: nam qꝛ hic respectu rei erat vna tantum obligatio: facta cessione vni ad illam rē: amplius nō pōt alij cedi: vt statim dicā in sequenti notabili: sed qꝛ respectu pluralitatis personarū erāt plures obligatiōes: ꝛ sic videnṫ esse plura legata: ideo respectu alterius heres tenetur ad estimationem: et in hoc consistit substantia ꝛ fundamentū istius tex. ¶ Scđo prin-

5 cipaliter not. ex hoc tex.† qđ qui cessit actionē vni contra vnū debitorē: nō potest postea eā alteri cedere cōtra eūdē debitorē ꝛ sic qui cessit iura vni nō pōt eadē cedere alteri: vt hic: ꝛ. l. qui duos. j. tit. j. nā si istud procedit in duobus reis debēdi qui sunt diuersi debitores et quilibet est obligatus insolidū ꝛ in quibus est dare duas obligationes et actiones. l. iij. in fi. ff. de duob⁹ reis. ꝙ facta cessione contra vnū ex ipsis reis: non pōt fieri cōtra alterum fortius hoc procedet in vno tantū debitore. ſm Iac. de are. Bart. ꝛ alios cōfirmatur: qꝛ sicut idē dominiū in vnum trāslatū nō pōt amplius in alium transferri. l. iij. §. ex plurib⁹. ff. de acqui. pos. l. si vt certo. §. si duob⁹ vehiculum. ff. cōmodati. ita etiam actio vtilis vni competens ex cessione alij cedi non potest: qꝛ qđ operatur traditio in corporalibus: illud idem operatur cessio in incorporalibus. l. fi. vbi glo. C. qn̄ fiscus vel pri. ¶ Iteꝫ adde ꝙ Bar. in rub. extra de procur. in. vij. co. dicit quod in isto. §. est tex. singularis

6 † quod quis non potest facere duos procuratores in rem suaꝫ in solidum ita quod vterq; insolidum exigat: quia sunt cessionarij.

7 ¶ †Limita ex mente bar. tribus modis ꝛ clarius habebis quā ponat Bar. primo intellige istud procedere in sex casib⁹ in quibus transferṫ vtilis: quāuis non sit expressa cessa: qui enumeranṫ per glo. magistram in. l. j. C. de act. ꝛ obli. et glos. in. l. ex legato nominis. C de lega. al's si non esset translata vtilis: ꝛ sic extra illos sex casus: vt in contractibus innominatis: vt est tex. in. d. l. j. tunc bene posset alteri cedi: sicut res vēdita, vni anteq; ei tradatur pōt

alteri vendi ꝛ transferri dñium.l.quoties.C.de rei ven.ꝛ.l.siue autem.§.si duobus.ff.de publi.in rem act.nā vt statim dixi illud qđ operatur traditio in rebus corporalibus istud operatur cessio in
8 iuribus incorporalibus.†Secūdo intellige quod vtilis in dictis sex casibus non potest alteri cedi:verum est per ipsum cedentem: sed per cessionarium bene posset alteri cedi:lꝫ apud ipsum cessionarium nihil postea remaneat.ita ꝑprie loquitur text.in.l.j.§.de illo.ꝛ in.l.ex asse.ꝛ ibi Bar.ff.ad treb.que duo iura ꝑmiscue allegat Bar.hic:sed ad hoc tendunt. ¶Tertio intellige ꝑdicta quo ad vtilem:secus est in directa que remanet apud cedentem:et non potest transferri per cessionem:qꝛ directe actiones ita sunt affixe ossibus nostris vt euelli non possint a nobis.l.quis ergo casus.ff. de pecu.nec transeunt de subiecto ad subiectū:vt est gl.no.in.l.iij. in prin.ff.pro socio.imo non transferent in heredē:nisi quia fictione iuris fingit heres eadē persona cum defuncto:vt in auť.de iureiur.a mori.presti.in prin.col.v.gl.in.l.cū a matre.C.de rei ven.
9 et tunc†pōt cedens in directa que apud eum remansit constituere procuratorem simplicem vel in rem suā:sicut potuisset cedens agere directa non obstante qđ cessit vtilem alij:ꝛ talis constitutio procuratoris habebit effectum:qꝛ poterit ei solui nisi sit preclusa via per vnum ex tribus casibus positis in.l.iij.C.de noua.qñ esset facta interpellatio per cessionarium:aut pars debiti ei soluta sit aut lis contestata: vt ibi:quod intellige nisi prime cessioni fuisset annexa valida liberatio debitoris respectu cedentis:quo casu nō posset amplius ei solui:ꝛ non habet locum.d.l.iij.C.de noua.ꝺm Bal.reputantē suum nouum dictū in.l.si pecunia.vbi dixi.s.eo.
10 vel†nisi cedēs posuerit cessionarium in locum suum: prout communiter solet dici in instrumentis:quo casu directe remanent penes cedentem penitus inualide:et sic ei non posset amplius solui per debitorem cessum:ꝛ tunc non habet locum.d.l.iij.et ita notabiliter tenet Ang.in.l.si cum emptore.ff.de pactis.vbi dicit se ita consuluisse ꝛ obtinuisse.ꝛ idē Ange.in.d.l.si.ff.de transact.lꝫ idem Ange.videatur in hoc variare in.l.qui quadringenta.in princi.ꝛ vide ibi Joan.de imol.ff.ad treb.ꝛ vide Pau.de ca.in.d.l.si cum emptore.Lud.ro.in.l.in prouinciali.§.si ego.ff.de ope.noui nun.
11 †Item poterit talis cedens quo ad exercitiū directarū cōstituere non solū vnū:imo plures procuratores in rem suam:et tunc preoccupantis melior erit conditio.l.pluribus.ff.de procur.ꝛ ita habes clare ꝛ ordinate explanatā doctrinam Bar. ¶Sed aduerte quod hic dicta Bart.ꝛ doc.post Jaco.de are.possunt procedere quando vnus tm̄ subest debitor:tunc actio cessa vni contra istum debitorē:non pōt alij cedi contra eundem.ꝛ ita procedunt ea que superius dicta sunt: sed mirandum ꝺm Rapha.cuma. quare in isto tex.non possit fieri cessio duobus:cum hic sint duo debitores correi et sint due obligationes:vnde nihil videtur obstare:quod quando cessio fuit facta contra vnū reum debendi:non etiam nō possit cedi cōtra alium correū:ꝛ erit melior cōditio preoccupantis.l.pluribus.ff.de procur.ꝛ dicit qđ istud videt voluisse Bart. in.l.ex duobus.in.vij.q.ff.de duobus reis.ꝛ quod nullus ad hoc aduertit:ꝛ qđ hec res est sibi multū dubia. ¶Defendendo Bar. et scribentes potes respondere altero de duobus modis. primo quod istud hic fieri nō potest:qꝛ non debet esse in potestate heredis facere legatū elusoriū contra mentē testatoris:vt.l.qui duos. j.tit.j.si enim cederet actiones vni legatario contra vnum ex reis debendi:ꝛ postea cederet alij legatario cōtra aliū correum debendi eiusdem pecunie debitorem:oporteret vnū ex legatarijs fraudare legato:qꝛ si vnus ex correis solueret vni ex legatarijs vi cessionis:alter ex natura correorum liberaretur:ꝛ cōsequenter alter legatarius haberet actiones inanes.scđo responde prout etiam
12 dixi.s.in.j.not.†quod obligatio duorum reorū respectu persone creditoris q̄ est vna:et respectu rei seu pecunie debite que est vna et eadē quātitas censetur vtriqꝫ vna obligatio.l.iij.§.fi.ff.de duob. reis.ideo si eā cedat vni insolidum quātum ad vtiles actiones ex quo abdicauit a se ius suū:non habet aliquid quod possit postea alteri cedere:ideo secūda cessio nihil valeret:qꝛ esset inutilis ꝛ inefficax:ꝛ sic tene cum doctrina Bar.ꝛ cōmuni.ꝛ vide etiā Bal.in l.j.in pe.col.ꝛ ibi Sali.in.l.iij.q.C.de act.ꝛ obli.Spe.ꝛ Jo.an.in ti. de ces.actionis.§.j.in versi.quid si habens directā. ¶Tertio no.
13 principaliter in versi.si tamen.†quod acceptilatio facta per testatorem vni ex correis debendi extinguit vtrūqꝫ legatū:ratio est:qꝛ talis acceptilatio habet vim solutionis que liberat vtrūqꝫ reum debendi.l.si ex pluribus.ꝛ.l.per iusiurandū.§.fi.ff.de accep.ꝛ.l.ij. et ibi notatur.ff.de duob.reis. Si ergo vterqꝫ reorū est liberatus et sic sublatum est omne debitum qđ erat legatum:ergo euanescit ipsum legatū.l.si sic.§.j.in fi.s.e.Sed caue subtiliter:cū heres vni legatario debeat cedere actiones: alteri vero litis estimationem prestat:vt hic dicit in tex.in vno ergo legato substantialiter inest cessio actionum et respectu illius facta solutione vel acceptilatione non est dubium resolui legatum:qꝛ resoluitur substantia legati.s.ipsa obligatio:sed in alio legato inest litis estimatio:ꝛ ista videtur durare: ergo similiter ipsum legatū debebit durare.ita arguit in simili iuriscōsultus.in.l.fideicommissa.§.si rem.ff.de lega. iij.vbi dicit.hic enim extinguit ipsa substantia debita:ibi res durat tametsi alienata sit: sed responde quod estimatio est in legato non simpliciter sed respectiue ad debitum ꝛ per respectū ad obligationes ipsorum duorum reorum:item non dicitur ipsa litis estimatio deberi:sed solum esse in executione et prestatiōe:vnde perempta actione et obligatione ipsa litis estimatio amplius nō debetur.arg.l.titie textores.§.fi.s.eo. ¶Capio glo.primā in verb. prestare:que diuidit in duas. In prima allegat vnā concordantem ad tex.In secunda oppo.et non sol.secunda est ibi: sed argumentum contra. ¶In secunda parte dum gl.opponit de.l.si titius.j.titu.j.illa lex obstat.§.nostro in duobus.s.principio huius
14 §.ꝛ etiā fini.quantū ad principiū obstat hoc modo:†nam duo rei debendi quodammodo tenent alternatiue:quoniam vna solutio sufficit ad liberandum ambos.l.iij.in fi.ff.de duobus reis.et.§.j. instit.eo.sed quando debitor alternatiuus de sticho:aut decē:soluit.x.perimit etiam legatum alterius legatarij vt ibi : ergo cōtra istum tex.qui vult heredē teneri vtriqꝫ legatario insolidū:vni ad cedendum actionem alteri ad soluendum estimationem:et sic per solutionem estimationis factam vni non extinguitur legatū alterius.responde quod hic est electio creditoris:ꝛ sic heres habebat electionem cōueniendi quem vellet:vnde heres cedendo vni fecit ne possit cedere alteri:ꝛ sic facto suo fecit ne possit alteri dare:ideo tenetur alteri ad estimationem.ita dicit tex.in.l.qui duos.j.tit.j. idem in legato alternatiuo quando esset electio creditoris petendi quod velit:vt.l.quod si quis.s.e.sed in.d.l.si titius.erat electio debitoris ꝛ non creditoris:put est regulariter.l.plerunqꝫ.in fi.ff. de iure do.ideo tunc cessat ratio predicta:qꝛ nihil tunc potest imputari heredi:qđ ipe elegerit:ꝛ si diceres qđ heres cedēdo actionem vni ex legatarijs nō fuit in aliqua culpa:quia necesse habuit obedire voluntati testatoris.l.quid ergo.§.si heres.s.eo.ergo lꝫ non possit amplius cedere actionem alteri legatario:per hoc non debet teneri ad aliquam estimationē:cum istud nō euenerit culpa
15 sua sed ex necessitate obediēdi testatori:sicut†qñ res legata perijt sine culpa heredis: non tenetur heres ad aliquam estimationem l.si ex legata causa.ff.de verbo.obliga.ꝛ.l.non amplius.§.j.s.eo.ꝛ super hoc laborat do.Jac.puteus:sed non euacuat difficultatem tu responde ꝺm Pau.de cast.non hic:sed in.l.qui duos.j.ti.j.qđ heres non onerat hic propter aliquam culpam suam:sed propter voluntatem testatoris:qui voluit onerare heredē duplici prestatione:vt cum deberent sibi cētum a duobus reis:legauit.cc.quia illud quod vnus reorum debebat:ꝛ sic cētum legauit sempronio: et illud qđ debebat alius correus:ꝛ sic centū legauit meuio:vnde vt saluetur voluntas defuncti heres habet necesse soluere vtriqꝫ insolidum:ꝺm formam traditam hic in text.facit.l.si damnatus. ff.de libe.leg. ¶Scđo modo obstat.d.l.si titius.ad fin.huius.§. nam ibi per solutionem factam de vna ex rebus alternatiue debitis non extinguitur legatum : sed quod legatum valeat per illam solutionem declaratur:ergo nec hic per acceptilationem factam vni ex reis debendi debet vtrūqꝫ legatū extingui:cū acceptilatio
16 habeat†vim solutionis.l.ꝛ per iusiurandum.§.si.ff.de accepti.ꝛ.l. si fundum sub cōditione.§.si titio.s.eo.respondeqđ hic loquitur in acceptilatione:ꝛ sic in liberatione vltro ꝛ voluntarie facta per
17 testatorem per quam presumit mutatio voluntatis:†qꝛ per actū voluntarium factū a testatore sponte existente extinguitur legatum.l.fideicōmissa.§.si rem.j.de leg.iij.ibi vero loquitur in solutione debitoris facta a sponte soluente quam testator non potuit recusare recipere:ꝛ sic ille actus quo ad testatorem videtur esse necessarius : sed per actum necessarium factum a testatore puta per alienationem necessariā non extinguitur nec reuocatur legatum. d.l.fideicōmissa.§.si rem.ꝛ.l.rem legatā.ff.de adi.leg. ¶Ultimo extra glossas est aduertendum:qđ iste tert.nō videtur hodie procedere:cum hodie plures rei debendi si sint soluendo:habeāt beneficium diuisionis competens duobus reis:et sic hodie tenetur quilibet reor pro parte ꝛ non insolidum:vt in auť.de duob.reis. col.vij.vnde sumit auť.hoc ita.C.de duo.reis.ꝛ sic testator hodie legādo in forma de qua in text.videtur legasse vtriqꝫ legatario id qđ debebat vnusquisqꝫ ex reis debendi ꝺm beneficiuꝫ ipsorū reorum:ꝛ sic dimidiam eius qđ debebant rei debendi:ꝛ sic in hoc iste §.remanet correctus. Et istud expresse firmat Rapha.cu.hic:qđ iste.§.hodie sit correctus.ꝛ ita dicit velle Pe.ꝛ Cy.i.l.qui duos. j.ti.j.ꝛ sequuntur simplr do.Pet.de belu.ꝛ do.Jac.puteus hic. idem tenet Rapha.cu.in.d.l.qui duos.alij nihil tangunt:sed pro certo vitanda est iuriū correctio quantum est possibile.l.precipimus.in fi.C.de appel.ꝛ.c.cū expediat.de elec.in.vi.Item per subauditos intellectus non debet induci legum correctio:vt inquit glo.not.in.c.cupientes.§.quod si per.xx.de elec.ideo tu considera quod per hoc non corrigeretur hodie iste.§.sed bene limitaretur:quando isti plures rei debendi omnes essent presentes ꝛ soluendo

uendo: vnde quando aliqui eorum essent non soluẽdo vel aliqui absentes procederet iste tex. Item quando renuntiassent beneficio de duobus reis: prout fit in instrumentis ⁊ fieri potest p eos q2 quilibet potest renuntiare iuri suo. l. si quis in cõscribendo. C. de pac. ⁊. c. diligenti. de foro cõpe. Adhuc hodie procederet iste

19 §. †Item non habent illud beneficium illi qui sunt correi ex vltima volũtate. l. ille aut ille. in prin. j. de le. iij. ⁊. l. si ex toto. §. si ita scriptum. s. eo. ⁊ in. l. in lege falcidia hoc obseruandum. ff. ad leg. fal. ⁊ ita in specie tenet Bal. in. d. l. qui duos. etiam tunc procederet iste. §. ergo non est verum qd̃ sit hodie correctus. ⁊ p ista: iste subtilis. §. bene ⁊ subtiliter remaneat expeditus.

1 ¶ Due cause lucratiue q̄ possint cõcurrere in diuersis rebus ⁊ in diuersis partibus eiusdem rei.

2 Due cause lucratiue qd̃ possint concurrere in parte intellectuali que non potest ad oculum demonstrari.

3 In obligatione alternatiua qd̃ vtrũq3 sit in obligatione.

1 **Cum mihi.** †Due cause lucratiue possint concurrere in diuersis rebus ⁊ in diuersis partibus eiusdem rei. h. d. cum. l. seq. ¶ Not. primo qd̃ in obligatiõe alternatiua possunt concurrere due cause lucratiue in testamẽtis diuersorum: vel etiam ex testamento eiusdem: q2 in effectu nõ reperiuntur concurrere in eadem re sed in diuersis: ⁊ sic cessat regula de duabus causis lucratiuis que nõ possunt concurrere vt dixi in prin. hui9 legis: verũ est in vna re: sec9 est in diuersis vt hic. Item in isto tex. heres posset mihi soluere estimationẽ eius qui factus est meus: q forte erat vilioris pretij: si electio erat ipsi9 heredis. l. stichum. cum glos. ff. de solu. ⁊ ita tenent Bart. ⁊ alij hic. ¶ Secundo nota ex. l. sequenti ẽm Bar. Bal. Ang. ⁊ Salic. qd̃

2 in †parte intellectuali que non potest ad oculũ demonstrari: due cause lucratiue possunt concurrere: nam hic quilibet legauit partem simpliciter: non facta aliqua demonstratione ad oculũ: secus si fuisset ad oculum demonstrata. l. meuius. §. si duob9. j. titulo. j. vel ẽm Imo. dic quod ista legata in dubio intelliguntur circa diuersas partes: ideo non habet locum regula de duabus causis lucratiuis: vt dixi in precedẽti notabili. ¶ Capio gl. in verbo possum. que diuiditur in tres partes. In prima infert ex tex. In secunda timore contrarij declarat tex. In tertia allegat concordantes. secunda ibi: ⁊ semper dicas. tertia ibi: ⁊ facit. j. eod. ¶ In prima

3 parte dum glo. infert ex tex. †quod in alternatiua vtrumq3 est in obligatione: dic quod istud est verissimũ: ⁊ de hoc est text. clar9 in. l. si duo. in fi. ff. de verb. oblig. sed glos. si bene aduertas nõ bñ infert istud ex hoc tex. dicere quod vtrunq3 dicatur esse in obligatione: vt due cause lucratiue dicantur circa idem cõcurrere. Nam licet legatũ alternatiuum sit vnũ: tamẽ sunt diuerse res: vt. l. si ex toto. §. j. vbi dixi. s. eo. vnde licet vnum tantũ esset in obligatione tamen est respectu diuersarũ rerum: ⁊ regula de duab9 causis lucratiuis loquitur circa eandem rẽ ⁊ non circa diuersas: nec in hoc posset saluari ista gl. bene verum est: qd̃ in obligatione alternatiua illa res que soluitur fingit̃ vsq3 retro sola in obligatione fuisse l. si non sortem. §. fi. ⁊. l. cum his. §. j. ff. de condic. inde.

In lege titius. In glos. ibi: stichi alieni. istud non est necessarium quod ita restringatur iste tex. nam pone qd̃ isti duo testatores essent domini istius stichi ⁊ quilibet legaret partẽ suã simpliciter: certe optime procederet iste tex. qui etiã posset procedere quando esset alienus: vt dicit gl. sed melius est ipsum simpliciter ⁊ generaliter intelligere.

1 ¶ Legatum factum sub conditione si legatarius cauerit de aliquo dando vel faciẽdo assimilatur legato cui in vim modi vel fideicõmissi onus imponitur ⁊ valet. ⁊ nu. 7. 8. ⁊. 16.

2 Legatum qd̃ valeat ⁊ sit vtile licet sit tantum in onere quantũ in honore intellige quãdo a principio continet vtilitatem vel sperat posse continere: licet postea desinat. ⁊ nu. 24.

3 Qui tenetur facere dicitur habere tacitũ tẽpus quo fieri possit.

4 Qui tenetur dare vel facere: cogi potest vt satisdet vel det vel faciat tempore vel loco debito.

5 Stipulari alteri quod quis possit: si a principio stipulatoris intersit licet postea desinat.

6 Prescribi an possit cautiõi de dando vel faciẽdo apposite legatario in legato eidem facto.

Mora prima quod semper incipiat ab eo a quo incipit onus.

Quis cogitur officio iudicis implere iussum testatoris.

9 Conditio quãdo sit implenda ex eo qd̃ relinquitur: an tunc legatum prius prestatur quam conditio impleatur.

10 Legatarius cui factũ est legatũ continens tantum in onere quantum in honore sub conditione non cogitur illud acceptare.

11 Legatum conditionale quod non transmittatur ad heredes per legatarium decedentem ante conditionis implementum.

12 Legatarius decedens ante modum impletum quod transmittat legatum modale ad heredes.

13 Modus quod non impediat transmissionem legati sicut conditio etiam tacita.

14 Modus licet nõ impediat actionem nec legatum: impeditur tamen executio.

15 Modus quod potius presumatur quam conditio: quando non apparet an fuerit conditio an modus.

16 Legatum factum sub expressa conditione non equiparatur legato facto sub modo sed legato facto cum onere fideicommissi.

17 Stipulari alteri quod quis potest si stipulatur sibi recipiẽti nomine ⁊ vice alterius etiam si eius nõ intersit: si habeo mandatum vel si negotiorum gestor.

Stipulatus dicitur ille cuius nomine fit stipulatio.

18 Stipulari alteri per indirectũ quod quis potest: si stipulatur nomine alterius.

19 Concessio feudi facta titio ⁊ fratri suo absenti quod nõ v3 quo ad fratrem: nisi cõcedatur titio recipiẽti pro se ⁊ nomine fratris sui absentis.

20 Promissio facta mihi pro tali: ⁊ facta noĩe talis idem est ⁊ v3.

21 Legis mens non est disputare verbaliter sed terminare realiter.

22 Heredis qd̃ intersit vt impleatur voluntas defuncti.

Stipulari alteri quod quis potest quando sua interest: etiam nõ pecuniariter: ⁊ an sufficit interesse affectionis affinitatis vel etiã renuntiationis.

23 Stipulari alteri quod possit quando pena adijcitur.

24 Stipulatus alteri sub pena: si non seruãtur promissa tenetur cedere penã stipulatori.

25 Arbiter qui stipulatus est penam a litigatoribus si nõ paretur sententie tenetur actionem ad penam cedere parti obseruanti.

26 Stipulari quod possit quis alteri cum iuramento.

27 Facere qui tenetur aliquid ex forma statuti vel pacto: debet ita facere quod valeat licet non sit dictum.

Notarius tenetur taliter facere instrumentum qd̃ valeat de iure communi ⁊ habeat clausulas consuetas.

Huiusmodi. Ista lex ẽm Ang. de perillis reputatur melior lex in text. quam sit in isto titulo. et. l. cum pater. melior que sit in titulo de leg. ij. ⁊. l. fideicõmissa. melior que sit in titulo

1 de lega. iij. †legatum factum sub conditione si legatarius cauerit de aliquo dando vel faciendo assimilatur legato cui in vim modi vel fideicõmissi onus imponitur. h. d. ẽm Bart. Ang. Imo. ⁊ Pau. de ca. ratio est ẽm eos: q2 fit expressio eius quod tacite inest per eum modum per quem inest: vt. l. quibus diebus. §. termilius. ff. de condi. ⁊ demon. de quo. j. latius dicetur in glos. vel sic: licet onus fideicõmissi legato adiectum equiualeat legato: nihilominus legatum est validum. h. d. ẽm Dy. Pet. Ray. Bal. Sali. ⁊ do. Alexã. hic: vel sic: ⁊ tertio iuxta literam: legatum certe quãtitatis factũ sub conditione si legatarius cauerit heredi illã alteri dare: vel in aliquod opus expendere est vtile: sicut si legatari9 dictam quantitatem esset grauat9 alteri restituere. h. d. ¶ Diuiditur istud principium intellectualiter in tres partes. In prima loquitur quando relicta est certa quãtitas sub expressa conditione: si legatarius cauerit heredi de dando illam quantitatem tertio. In secunda quando fuit relicta quantitas nõ expressa dicta conditione: sed propter onus fideicommissi iniunctum legatario tenetur legatarius ex dispositione dictam cautionẽ prestare. In tertia quando fuit relicta quantitas sub expressa conditione si legatarius cauerit heredi de faciendo certum opus alteri: puta rei publice. secunda ibi: quemadmodum. tertia ibi: eadem ratione. ¶ Primo pondera quod in isto tex. legatarius videtur intãtum

2 grauatus in quantum est honoratus et sic nota †quod legatum dicitur esse vtile ⁊ validum quãuis sit tantum in onere quantum in honore: In contrarium fortiter facit quia quando onus equiualet legato: non debet valere legatum quasi non contineat vtilitatẽ vt. l. si nautem. s. eo. ⁊ no. in. l. si res obligata. in tertio casu vbi dixi. s. eodem. Item nihil ex testamento videtur capere qui tantum erogat quantum accipit. ita dicit text. in. l. ciuitatibus. in. §. fi. in fi. j. eod. ideo tunc legatum non valet vt ibi: vnde si legantur mihi centum aurei sub conditione si centum titio dem: non valet legatum: quia non continet vtilitatem ⁊ est magis deridiculum: ita est tex. formalis. in. l. si fundus legatus. ad finem. ff. ad legẽ falcidiam: ⁊ per illum textum apparet mihi non esse veram cõmunem rationem quam ad istum textum assignant Imol. Pau. de cast. Rapha. cuma. do. Alex. ⁊ alij hic: qui dicũt quod in isto tex. ideo legatum est vtile ⁊ validum: quia potest afferre commoditatem legatario: si contingat legatum aliquo casu remanere apud ipsum legatarium: puta si fideicõmissum deficiat: vel quia fideicõmissarius illud repudiet: vel quia decedat viuo testatore: nam remanebit penes legatariũ sine aliquo onere. l. si quis titio. in prin. j. titu. j. et. l. si quis eum. ff. de condi. et demonstra. nam istud etiã poterat contingere in. d. l. si fundus legatus. in fi. ⁊ tamen tex. ibi decidit quod tale legatũ non valet: ⁊ ad illum tex. scribentes non

aduertunt & videtur multū stringere: sed tu responde qd ille tex. loquitur quando legatum a principio nullam continet vtilitatē nec speratur posse continere tunc legatū est nullum & deridiculū: vt ibi dicit tex. nā ibi testator legauit mihi centū sub cōditione si titio centum dedissem vnde cum deberē de presenti dare titio tantum quantū fuit mihi relictum: legatū est sine vtilitate & nihil valet: vt ibi: sed in isto tex. legatarius non tenebatur de presenti dare meuio quātitatē sibi relictam: patet quia tenebatur heredi cauere se daturū illa centum meuio: nā si debuisset statim dare: nō fuisset opus cautione sed solutione: nā quia minus est in cautione quam in solutione. l. minus. in vlti. char. ff. de regu. iur. et pondera quod tex. dicit: si heredi meo cauerit centū meuio se daturum pondera illud verbū daturū et sic in futurū heres meus titio centū dato: pondera illud dato & sic de presenti & sic heres bene tenet dare de presenti legatario legatarius autē nō tenetur dare de presenti sed tenetur cauere se daturū in futurū: similiter. j. in. iij. parte tex. dicitur si cauerit se opus facturū cōprobatur per versi. eadē ratione & sic in illa tertia parte tex. vbi fit equiparatio vel quod legatū certe quātitatis fiat sub conditione si cauerit heredi se daturum: vel si
3 cauerit se facturum opus † sed ista secūda cautio habet tempus tacitum quo fieri possit. l. continuus. §. item qui insulam. ff. de verbo. obli. & §. loca. insti. de verb. oblig. ergo & ista prima si cauerit se daturum. nec obst. versi. quēadmodū. quia intelligo qd etiā illud onus fideicōmissi haberet tempus in futurum. prout regulariter habent. facit qd dicit Ang. hic in discursu licet predicta non tan
4 gat: † vbi dicit qd qui debēt dare vel facere: cogi potest cauere vt det vel faciat tēpore vel loco debito. l. in omnibus. ff. de iudi. vnde hic legatarius potuit a primordio vti illa pecunia donec eueniret tempus in cautione comprehensum de dando meuio: et sic ad contrarium respondeo: qd vbi fuit legata quātitas si eam immediate dedisset titio & tunc bene est deridiculū: vt ibi dicit tex. hic autē si cauisset de dando in futurum meuio: & sic cum cōmoditate medij temporis: vnde hic sufficit qd legatum a principio cōtineret vtilitatē licet ex postfacto illa vtilitas desinat: † sicut quis nō
5 potest alteri stipulari cū sua nō intersit & tamen si a principio stipulatio cōtinet vtilitatē stipulatoris valet licet ex postfacto desinat esse vtilis. l. si procurator. ff. si quis cau. Itē in isto text. legatarius debet cauere de dando in futurū meuio & sic habet tēpus ad dandum: vnde interim ille cui est dādum posset fieri inhabilis vel repudiare et tunc legatū remaneret penes legatariū sine onere: vt dixi. s. vnde ad hoc vt valeat legatū satis est qd de presenti contineat vtilitatē aut in futurū speretur posse cōtinere. istud aūt emolumentū considerari non potest: in. d. l. si fundus leg. in fi. cum ibi quātitas legata esset statim dando tertio: et nisi ita dicamus non video quomodo possit tolli difficultas. d. l. si fundus leg. in fin. ad quem tex. vt dixi nemo scribentium ad hoc aduertit: & isto modo habes rationē dubitandi & rationē decidendi ad istum tex. & consequenter habes medullam huius tex. bene declaratam. ¶ † An
6 autē huic cautioni prestande per legatariū possit prescribi: ponit singu. Bal. de quo scribentes non faciunt mentionē in. c. cum nō liceat. in. ij. colū. de prescri. vbi dicit fuisse istam questionē de facto cū esset relictū ecclesie sub modo aliquid pure faciēdi ita qd erat necessaria cautio de modo implendo si ecclesia stetit per. xl. annos qd non obtulit cautionē prescriptū est iuri offerendi cautionē: et per consequens iuri petendi legatū: quia mora prima semper incipit ab eo a quo incipit onus. l. qui bona. §. si quis quia. ff. de dā. infe. tamē ecclesia cogitur implere iussum testatoris vt eius pia voluntas seruetur & non pereat: ita dicit videri tex. aureum. in. l. meuia. ff. de manu. test. vbi dicit tex. officio tamen iudicis eos esse cōpellendos testatoris iussioni parere: & hoc modo si ecclesia nō obseruat iussum testatoris non tamen aufertur ei legatū qd bene no.
7 ¶ Scdo no. in vers. quēadmodū. qd † equiparantur legatum cui adijcitur onus fideicōmissi simpliciter et legatū si caueret heredi se facturū & daturū: qd qualiter procedat dicam. j. in gl. ¶ Expeditis tex. capio glo. primā que diuiditur in quatuor partes. In prima declarat text. subaudiēdo: & illa pars est plana. In secūda opponit contra tex. vno modo & dupliciter sol. In tertia opponit alio modo cōtra tex. & etiā dupliciter soluit. In quarta et vltima q rit & respondet. scda ibi: sed videtur. tertia ibi: itē nō videt valere. quarta & vltima est ibi: item quid si titius. ¶ In ea. gl. ibi: sed videbat prius legatarius grauari. Adde. s. antequam cōmodum sentiat vel emolumentum habeat ex legato: sed istud est cōtra regu.
8 que habet qd † legatarius non potest grauari onere antequam ad cū nō peruenerit emolumentū. l. ab eo. C. de fideicō. & l. imperator. in prin. j. tit. j. & l. fideicōmissum. s. eo. & sic videt istud legatū nō valere: cuius contrariū decidit tex. gl. soluit duobus modis. Primo fatendo contrariū qd legatarius primo debebit consequi legatū
9 et postea tenebitur cauere: quia † qn conditio est implenda ex eo qd relinquitur tunc debet prius prestari legatū quā impleri conditio: & ad hoc ista glo. cōmēdat a scribentibus si est vera: & ad hoc

reputant singularē Raph. & Ang. hic: assumptū probat glo. per tex. duos qui probant cōtrariū: primo per tex. in. l. pe. C. ad legē falci. sed illa lex probat contrariū: vt patet ibi in tex. prius eo dato vel retento vbi prius heres debet dare & sic implere conditionem antequam possit adire: nam cōditio debet prius impleri antequam legatarius possit aliquid consequi. l. qui heredi. C. si. ff. de condi. & demon. & l. ij. in fi. C. de his que sub modo. & dum text. in. d. l. pe. dicit vel retento: procedit qn illud qd est dandū causa conditiōis implende excederet dodrantē & sic faceret locū falcidie: tunc non debet dari sed per heredē retineri cū falcidia ipso iure relecet de legatis. l. lineā margaritarū. & l. plautius. ff. ad legē fal. prout et dicit Bar. hic: licet nō aduertat ad tex. in. d. l. pe. in verb. retēto. qui proprie voluit hoc dicere. ¶ Secundo pro suo assumpto allegat tex. in. l. mulier. §. j. in fi. s. de condi. insti. illa lex etiā probat cōtrarium & hoc ostendo: quia ibi erat impossibile prius impleri cōditionem de iure: & tamē tex. vult qd heres debeat prius implere cōditionem de facto antequam adeat: ergo fortius qn potest de iure implere: vt in tex. nostro: debet legatarius ante implere quā cōmodū legati possit cōsequi: vnde tene secundā solu. glo. que est bona & cōmuniter tenetur: qd nō grauatur si nō vult: & repetit etiā glo. j. in
10 vlti. parte. vbi glos. tenet † qd legatarius inuitus nō cogitur tale legatū acceptare in fauorem fideicōmissarij: nā ea que sunt in conditione nō sunt in dispositione. l. si quis sub cōditione dandorum ff. si quis omis. cau. testa. vnde non grauatur legatarius si nō vult: sed si sponte vult potest cauere & secundum ambas solu. glo. istud legatū
11 de quo in hoc text. est conditionale † vnde si legatarius decederet antequam dictam cautionē prestaret & sic antequam conditionem impleret legatū conditionale ad heredes nō transmitteret. l. legata sub conditione. ff. de condi. & demon. & l. vnica. §. sin autem aliqd sub conditione. C. de cadu. tollē. & §. ex conditionali. cum glos. inst. de verbo. oblig. ¶ Bar. extra glos. tertio modo soluit: qd istud lega
12 tum non est conditionale sed modale: † vnde legatarius decedēs ante modū impletū bene transmittit legatum ad heredes. l. a testatore. cum glo. ff. de condi. & demon. & l. si post diem. §. j. cum glos. ff. qn dies leg. ce. assumptū probat Bar. qd istud legatū sit sub modo & nō sub conditione: nam legatarius qui tenetur aliquid dare vel facere ex dispositione testatoris: licet testator nō expresserit tacite tamē ex. l. dispositione poterit compelli ad cauendum de dando vel faciendo. l. in omnibus. ff. de iudi. & sic non admittit ad petendum nisi prestet cautionem de implendo modum. l. si tibi legatum. ff. de leg. ij. si vero testator exprimit qd caueat: dicitur exprimere illud quod a iure tacite inerat: et per eum modū quo inerat ergo eius expressio nihil operatur. l. ij. s. eo. ideo non est legatum cōditiōale sed modale: prout dicit dicere tex. in. l. quibus diebus. §. termilius ibi: ac si ita legatum esset. ff. de conditio. et demon. vbi tex. parificat legatū sub modo & legatum relictum sub ista conditione si satisdederit de implendo: & hoc est secundum eum qd etiam dicit iste tex. in versi. quemadmodū. vbi probatur quod legatū de quo in princi. huius tex. est tale quale si esset relictum expressa conditione de cauendo: et per viam modi vel fideicōmissi onus fuisset iniūctum: nam etiam tunc legatarius nō admittetur ad petendum: nisi prestita cautione de implēdo modum vel fideicōmissum. d. l. si tibi legatum. et. d. §. termilius. & sic patet qd illa conditio si cauerit tacite inerat: ergo si exprimat nihil operatur vt predixi: ergo nō suspendit substantiam legati nec eius acquisitionem nec natiuitatem actionis: sed solum suspendit executionē: vt. l. si cui. & l. cum in testamento. ff. de fideicō. liber. ergo cum legatum sit acquisitū ante cautionē: nimirū si legatarius potest grauari onere cauendi: vt hoc tex. & hoc modo licet obscure loquatur: voluit Bart. soluere contrarium glos. & ita etiā declarat Pau. de cast. hic: & sibi ascribit domi. Alex. nullam faciens de Pau. mentionē: et cum isto intellectu Bar. hic: & in. d. §. termilius. quod in isto tex. in prin. sit legatum modale & non conditionale: tenent etiā Ray. Ange. Sali. Imo. Pau. de cast. & do. Christo. de castel. & late. d. Alle. hic: quē per te videas. vbi respondet ad quedam obiecta Nico. de neapo. Rapha. cuma. & do. Pe. de beru. hic: & Raph. in. l. si decē cū petiero. per glo. j. ibi. ff. de verb. oblig. qui tenent contra Bar. & vide etiam Ioan. de imol. in. l. si ita expressim. ff. de condi. & demon. vbi etiam tenet cum Barto. et respondet ad aliqua que videntur contra Bart. facere: & eum in specie & formaliter refert do. Alex. hic. ¶ Ultra scribentes contra Bar. videntur duo stringere. primo inquantum vult Barto. quod in isto tex. ista conditio si cauerit fuit expressa per eum modum per quem tacite inerat: credo qd hoc sit falsum: cum hic fuerit expressum conditionaliter & dispositio incepit a conditione expressa: et nullus modus fuit adiectus sed conditio: ergo non potest dici quod conditio exprimatur per eum modum per quem inest quia tacite inest solum modus
13 sed † modus non impedit transmissionem legati: prout facit conditio: etiam si esset tacita. vt est glo. in. l. itē quia. vbi dixi. ff. de pac. ergo qn exprimitur cōditionaliter nō potest dici qd exprimatur per eum

per eũ modũ quo tacite inest:cũ tacite insit solũ per viã modi: q
multũ distat a cõditione.l.demonstratio falsa.in vers.at si condi-
tionaliter.⁊ versic.qđ si cui.ff.de cond.⁊ demõ.⁊.l.libertas.§.hec
scriptura.ff.de manu.testa.¶ Scđo etiã fatendo presuppositũ
Bar.esse verũ:qđ in isto tex.esset legatũ modale ⁊ nõ cõditionale
14 per hoc nõ tollit oppositio gl.† qꝛ lꝫ modus nõ impediat natiui
tatẽ actionis nec legatũ:impedit tñ executionẽ ⁊ effectũ.l.ij.C.de
his q̃ sub modo.⁊ glo.magistra.in rubri.illius tituli:ergo anteꝗ̃
habeat effectũ:⁊ sic anteꝗ̃ habeat cõmoditatẽ legati prius tene-
bitur cauere:⁊ sic prius tenet ad onus quã habeat emolumẽtum
nec obstat tex.in.d.§.termilius.allegatus ꝑ Bar.qꝛ potest dupli
citer responderi.Primo qđ ibi non fuit expressa conditio a testa
tore si cauerit:prout in isto tex.sed ibi erãt mille simpliciter lega-
ta ad monumentũ edificandũ:ista fuerunt verba testatoris:vnde
põt intelligi ꝙ onꝰ ibi fuit adiectũ per viã modi:prout etiã fuit
15 in.d.l.si tibi legatũ.ĩ.de leg.ij.Cõfirmo notabiliter:† qꝛ in dubio
qñ non apparet an fuerit conditio an modus:prout ꝓprie cõtin
git in.d.§.termilius.tunc in dubio presumit qđ fuerit modus nõ
autem conditio:ita tenet Bar.in.l.cũ mota.in.j.col.vbi dixi.C.de
transac.per tex.in.l.quero.§.inter locatorẽ.ff.loca.idẽ tenet Bal.
in.l.cũ quis.in.ix.col.ad fi.in versi.quarto probat.C.de iur.⁊ fac.
igno.secundo respõdet qđ ibi illa equiparatio fit quo ad effectũ:
et considerato effectu eius qđ debet fieri de prestãdo cautionẽ rei
de qua agitur:nõ aũt probat ibi si ista conditio si cauerit expressa
a testatore faciat modũ:non obstat etiã iste tex.in versi.quẽadmo
dum.qꝛ nõ loquitur de legato facto sub modo sed de legato facto
16 cũ onere fideicõmissi† ⁊ sic principiũ huius legis loquẽs de lega
to facto sub expressa cõditione non equiparatur legato facto sub
modo:vt vult Barto.sed bene equiparatur legato facto cũ one-
re fideicõmissi:vt sicut tale legatum valet ⁊ tenet nõ obstante gra
uamine fideicõmissi:ita etiam valeat si onus iniungatur sub con-
ditione:ista est ꝓprie mens ⁊ intentio huius versi.quẽadmodum
nã inter legata facta sub modo ⁊ facta sub onere fideicõmissi vide
tur esse differẽtia ⁊ videbimus in.l.fundũ ꝑ fideicõ.§.j.ĩ.eo.vnde
per ista intellectus Bart.reddit valde dubius.potes intelligere
tex.realiter prout iacet:quod istud legatum si cauerit sit cõditio
nale ⁊ quod impediat transmissionẽ legati si legatarius decedat
ante prestitam cautionẽ:⁊ tene secũdã solu.gl.cõmuniter appro-
batam.¶ In eadẽ glo.⁊ sic in tertia parte principali glos.oppo-
nitur contra tex.ꝙ cautio prestanda heredi de soluendo titio ⁊ sic
alteri de iure non valet ꝑ regulã.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de v.
obliga.⁊.§.alteri.instit.de inuti.stip.ergo conditio impossibilis
de iure debuit reijci de ipso legato.l.j.ff.de condi.instit.glos.du-
pliciter respondet.Prima nihil valet:qꝛ cõtra istuꝫ tex.qui vult
quod debet caueri heredi ⁊ non meuio fideicõmissario ⁊ cõditio
debet impleri in forma specifica.l.qui heredi.in princi.et.l.meuiꝰ
ff.de condi.⁊ demon.secunda solu.glo.est valde notabilis ibi:vel
dic cauet heredi.s.sic vt valeat.ex ista glos.not.duo ad que quoti
17 die allegat ista gl.† Primo no.limitationẽ ad iura preallegata
que dicũt:qđ alteri stipulari nemo potest nisi stipulãtis intersit:
nã procedunt qñ simplr̃ stipulatur:sed si stipulatur sibi recipien
ti:nomine ⁊ vice alterius prout faciũt notarij:tunc valet stipula-
tio:etiam si nõ intersit stipulantis:si habet mandatum:vt procu
rator:vel non habet vt negotiorũ gestor:qꝛ ille dicitur stipulatus
cuiusnomine fit stipulatio:sicut ille dicit possidere cuiusnomine
possidetur.l.generaliter.⁊.l.quod meo.in princ.ff.de acq.pos.⁊.c.
cum venissent.in fi.de restit.spo.⁊.c.si diligẽti.de prescri.⁊ ſm gl.
tenetur stipulator cedere illi alteri actionem mandati si erat pro-
curator:⁊ sic habebat mandatum:vel actionem negotiorum ge-
storum si non habebat mandatũ ⁊ sequuta sit ratihabitio.l.si ego
⁊.l.penul.ff.de neg.gest.et ista forma stipulandi alteri ſm Ange.
apertius declaratur in ista glos.ꝗ̃ in aliqua parte iuris.sed adde
similem glo.⁊ pleniorem in.§.alteri.in ver.vt supradictum est ad
fi.institu.de inuti.stipu.⁊ glo.in.l.pe.ff.de neg.gest.⁊ glo.in.l.que
cunqꝫ.ff.de act.⁊ obli.⁊ sic habes:quod licet quis non possit dire
cto stipulari alteri:tamen potest per indirectum stipulando no-
18 mine alterius:† qꝛ multa possunt fieri per circuitum que nõ pos-
sunt directo:vt patet in ascensione mõtis:sic in stipulatione opꝫ
quod firmetur aliquo tramite ſm Bal.in proc.decreta.in.v.co.
et cum ista glo.transeunt indifferẽter omnes hic.Bar.in.l.stipu-
latio ista.§.si stipuler.in ver.sextus modus.ff.de verb.obl.Imo.
⁊ alij in.d.l.stipulatio ista.§.alteri.vbi late dixi.Bal.in.l.ij.ad fi.
C.vt in pos.leg.⁊ in.l.sancimus.in princi.C.de verb.signi.et in.l.
certi condictio.§.quoniã.in.ij.col.ad fi.ff.si cer.peta.Facit quod
notabiliter tenet Bar.ad practicã.in.l.si mihi ⁊ titio.in.ij.col.ff.
19 de verb.oblig.vbi notabiliter tenet:quod † si feudum concedatur
a duce tibi ⁊ fratri tuo absenti:quo ad fratreꝫ nihil valet:qꝛ ei sti
pulari nõ potuisti:nisi feudum sit cõcessum tibi recipienti pro te
et nomine ⁊ vice fratris tui absentis:tunc bene valet:⁊ per istum
modum potes stipulari feudum etiã fratri tuo absenti:vt ibi per
eum:et ita etiam tenet Bal.in.c.j.in pe.col.in titu.si vasallus feu.
priue.cui appli.debe.et ideo debes esse bene cautus in formando
verba stipulationis feudalis pro fratre absente:al's nec sibi nec ti
bi portio fratris acquireretur sed remaneret apud ducem conce
dentem.¶ Amplia istam glos.⁊ concordantes vt etiam proce-
20 dant† si promittis mihi pro tali:nam perinde est ac si diceret no-
mine talis:qꝛ ideꝫ est dicere:pro tali:quod nomine talis:vt est ca
sus nota.in.l.fideicõmissa.§.interdum.ĩ.titu.ij.ſm Ludo.rom.in
d.l.stipulatio ista.§.si stipuler.in vlti.char.¶ Sed aduerte licet
omnes indifferenter hic:⁊ vbiqꝫ transeant cum ista glos.⁊ concor-
dantibus:ego semper dubitaui qđ nõ sint vere:per rationes assi
gnatas in.d.§.alteri:ibi.inuente enim sunt stipulationes vt quis
stipuletur quod sua interest:que ratio non militat siue quis stipu
letur simpliciter alteri:siue noĩe alterius.¶ Scđo qꝛ iura q̃ pro-
hibent alteri stipulari essent imposita verbis ⁊ nõ rebꝰ:si qlibet ex-
traneus cuius non interest posset sibi stipulari nomine alterius:
contra.l.ij.in fi.C.commu.de leg.⁊.c.cõmissa.§.j.de electio.in.vj.
21 † cum mens legum non sit disputare verbaliter sed determinare
realiter:ſm Bald.in rubri.ff.de re.diui.circa fi.¶ Tertio in con
trarium allego fortem tex.in.l.si ita stipulatus fuero te sisti.in.§.
possum.ff.de verbo.obliga.vbi est tex.quod si stipulor mihi dari
vel solui nomine titij:ita demũ valet ista stipulatio si mea ĩterest:
alias non:ergo de directo contra istam glos.⁊ concordantes:sed
posito quod ista glo.verum diceret in se:tamen ista solu.non con
uenit ad istum tex.vbi tex.nõ dicit qđ debeat cauere heredi reci-
piẽti nomine titij:sꝫ simpliciter:⁊ sic ista solutio restringeret tex.
¶ Unde tertio modo soluit Bar.qđ sufficit heredi cauere sim-
22 pliciter:vt dicit tex.† qꝛ interest heredis stipulari meuio ad hoc
vt voluntas testatoris impleatur lꝫ conferatur in aliũ.l.titio cen
tum.in princi.in secundo respõso.ff.de coadi.⁊ demon.⁊.l.is con
sequenter.§.ij.ff.fami.hercis.⁊ hoc modo cessat oppositio glo.qꝛ
alteri potest quis stipulari quando interest ipsius stipulantis:et
licet eius nõ intersit pecuniariter.d.l.si tibi legatũ.in.iij.char.ff.
de leg.ij.tamẽ ꝓcedit stipulatio ſm Pau.de cas.vel nõ interest.s.
aliter quaꝫ ꝓpter generale interesse quod hꝫ heres vt impleatur
volũtas testatoris.d.l.titio centũ.in pri.ſm do.Alex.⁊ cũ ista sol.
Bar.transeunt indifferenter alij omnes excepto Rapha.cu.qui
dicit qđ non videt in quo cõsistat istud interesse heredis:nam qđ
voluntas defuncti obseruetur est interesse inestimabile:vnde non
attenditur.d.l.si ita legatũ.¶ Sed aduerte licet omnes transeãt
cum ista sol.Bar.que est cõmunis:ego eã nullatenus teneo:⁊ im
pugno alio reali fundamento:qꝛ ad hoc vt ratione interesse possit
quis alteri stipulari:requiritur de necessitate quod tale interesse
sit pecuniarium:⁊ non sufficit interesse affectionis vel consangui-
nitatis aut affinitatis:vt est glos.no.⁊ approbata in.l.fideiusso-
ris.⁊ ibi Bar.⁊ alij notãt ⁊ sequuntur.ff.de pact.⁊ tex.expressus
melior de iure.in.l.iij.§.sed ⁊ si forte.ff.iudi.sol.Bart.in.d.l.stipu
latio ista.§.alteri.⁊ in.l.qđ dicitur.ff.de verb.obli.⁊ in.l.vnica.in
viij.col.in.ij.q.princ.C.de sen.que pro eo quod interest.Iteꝫ etiã
interesse remunerationis non sufficit vt quis possit alteri stipu-
lari.vt est glo.no.in.l.si tibi.§.si pactus.ff.de pact.est tex.in.l.qđ
dictum.ff.eo.de pact.⁊ ibi Bal.in lectu.antiqua.Ange.Fulg.et
moder.ad hoc no.et dicit Ange.quod istud melius probatur in
illa.l.ꝗ̃ alibi:ꝗ̃uis al's obligatio remuneratoria ad antidora ha
beat quãplurimos notabiles effectꝰ:quos alias posui in.l.ex hoc
iure.ff.de iusti.et iure.sed in isto tex.nõ interest heredis pecunia-
riter stipulari meuio:ergo licet habeat affectionẽ quod voluntas
defuncti obseruetur:istud interesse affectionis non sufficit vt sti-
pulatio alteri facta valeat:ergo solu.Bar.⁊ cõmunis non posset
23 procedere.Unde quarto modo respondet Raph.cu.† quod de-
bet sub pena caueri heredi:⁊ hoc modo stipulatio facta alteri va
let adijciendo penam.d.§.alteri.⁊.l.fi.ff.de precto.stipu.et glo.hic
dicit quod debet taliter caueri quod valeat.Adde qđ ita etiã rñ-
det Rapha.cu.in.d.§.alteri.vbi dicit:qđ gl.et doc.nesciuerũt in
telligere istam.l.in prin.que debet intelligi quãdo fuit adiecta pe
na:⁊ plus nõ dicit:tamen iste text.nihil dicit de adiectione pene.
¶ Tenendo tamen solutionẽ Rapha.que in se est vera:aduerte
24 quod† si heres sibi cauerit stipulãdo sub pena:et titius promis-
sor non seruauerit:tenetur heres talem penam cedere meuio:per
illud quod tenet gl.no.in.l.litigatores.§.quod ait pretor.in v.b.
25 promissa.ff.de arbi.que tenet qđ † si arbiter stipulatus si penam a
litigatoribus:eo casu quo nõ fit paritum sue sentẽtie: actionem
ex stipulatione ad penã tenet cedere parti obseruãti cõtra nõ pa
rentẽ:quã glos.bene nota.⁊ illud qđ dicit glos.nostra qđ heres ce
det meuio:ꝓcedit qñ heres fuit stipulatus nomine meuij:sed hic
penã fuit stipulatus sibi suo nomine ⁊ nõ noĩe meuij:ergo qđ te
neatur cedere sibi illam penã reputo bene notabile si est verũ per
gl.in.d.§.qđ ait pretor.lꝫ Pau.de cast.hic in fi.nullã de ꝑdictis
faciens mentionem: teneat in alio proposito:qđ quãdo heres nõ
recipit nomine meuij.nõ cõpellitur illi cedere:ꝑõt tamẽ si vult.

¶ Ego quinto modo soluo oppositionē glos. et dico aduertēdū
qd tex. nō dubitauit super validitate cautionis: sed ponit pro cō
stanti: qd cautio taliter interponat̃ qd valeat: prout etiā dicit gl.
nostra: vnde dico qd istud pōt verificari multis modis: puta qñ
heres stipulatur nomine titij: vt in gl. sequēdo cōmunē sententiā
quāuis ego. s. aliter tenuerim: vel qd adijcit̃ pena in stipulatione:
26 prout respondet Rapha. cu. †: vel qd apponatur iuramētū: quo
casu pōt quis alteri stipulari interueniēte iuramēto quāuis sua
non intersit: vt est glo. approbata. j. q. vij. in. c. quoties cordis ocu
lus. Bar. in. l. si quis pro eo. in. vj. membro. ff. de fideius. d. Ant. &
Jmo. in. c. cū contingat. in. x. char. de iureiur. do. Ale. & alij. in. d.
§. alteri. vbi dixi cum concor. ibi per do. Alex. alleg. vel aliquib9
similibus modis. ¶ Secundo principaliter no. ex ista glos. dum
27 dicit: debet caueri sic vt valeat ḿm Bal. & alios: qd † qui tenet̃ ex
forma statuti vel contractus aliquid facere: tenetur aliter facere
qd de iure valeat: quāuis nō sit dictū: & notari9 debet cōficere in
strumentū taliter qd valeat de iure communi: & qd habeat clausu
las cōsuetas apponi: licet nō sit dictum a partibus: per tex. repu
tatū singularem in. l. si. ad fi. C. de fideius. cum multis concordan
tijs & additionibus quas ad hoc vltimū plene dedi in. l. certi con
dictio. §. si nūmos. ff. si cer. peta. et in. l. vt liberis. in vlti. not. C. de
colla. ad ibi dicta me remitto.

1 ☞ Due cause lucratiue ex testamento duorum qui loco vnius
habentur iudicatur ac si ex testamento vnius procederent.
Res eadem si legatur eidem in testamento testatoris et heredis se
mel tantum debetur.
2 Res legata a legatario illi cui grauatus erat dare: semel tantum
debetur.
Si debēs mihi rem ex stipulatione: ex causa lucratiua eam mihi
legat semel tantum debetur.
3 Legatum factum a debitore creditori de re sibi debita etiam ani
mo duplicandi non tenet.
4 Jn re sua etiam abutendo quilibet est administrator & dominus:
5 Legatum speciei non recipit duplicationem.
6 Dominium rei legate ex tempore etiam certo nō transit in lega
tarium nisi illo die adueniente.

1 **Si sempronius.** † Due cause lucratiue ex testa
mento duorū qui habentur lo
co vnius iudicant̃ ac si ex testamento vnius procederent. h. d. ḿm
Bar. & alios: vel sic. si in testamēto testatoris & heredis eidē eadē
res legatur: semel tantū debetur. h. d. ḿm Raij. Bal. et Flo. ratio
quare istud legatū non debeatur nisi semel pōt esse duplex. Pri
ma qꝛ iste due cause lucratiue procedunt ex personis duorū qui
loco vnius habentur. s. testatoris & heredis. vt in aut. de iureiur.
a mo. presti. in prin. col. v. ideo concurrere nō possunt: idē si ex te
stamēto patris & ex substitutione pupillari: cū etiā illa duo testa
mēta habeant̃ loco vni9. l. si fundū sub cōditione. §. si pater. vbi
dixi. s. eo. & licet in hoc tex. prius fuerit cōsequutus estimationē
nō tñ poterit postea cōsequi rem: licet secus esset si illi duo nō ha
berentur loco vnius: vt in iuribus allegatis in glo. vel qñ esset re
lictum a diuersis heredibus quorum vnus nō habetur loco alte
rius. l. quid ergo. §. si heres. s. eo. Secunda ratio quare nō debea
tur nisi semel est: qꝛ heres videtur legare tantum illud ius qd hꝫ
vcꝫ ius retinēdi per bienniū. l. si domus. §. fi. s. eo. & hic in gl. vbi
2 dicetur. ¶ Amplia istū tex. ḿm Bar. & alios † vt illud qd hic di
cit̃ in herede pcedat etiā in legatario: si legatari9 a quo res est re
licta legat eam eidē cui est grauatus dare: qꝛ in re legata dicitur
locū heredis obtinere. l. id tempus. §. j. ff. de vsuca. de quo vltimo
dixi post Bar. in. l. si sic. §. fi. s. eo. idē ḿm Barto. & alios: si debēs
mihi rem ex stipulatione: ex causa lucratiua eam mihi legat: quia
vtraqꝫ causa lucratiua procedit ab eadē persona: ideo non admit
titur concursus. facit. l. iij. §. si rem. ff. de leg. iij. ¶ Capio gl. ī vb.
repelli potest. que diuiditur in tres partes. Jn prima assignat ra
tionem ad tex. eū declarando. Jn secunda oppo. & sol. Jn tertia &
vltima allegai. vij. cōcordantes. scd a ibi: sed contra. tertia et vlti
ma est ibi: & facit. j. eo. ¶ Jn ea. glo. ibi: duplicare legatū non po
3 tuit. no. diligenter ex ista gl. duꝫ subdit: qꝛ debitū: † qd si debitor
legaret rem debitam creditori non animo cōpensandi sed animo
duplicandi: qd ppterea nō valeret legatū: qd est bene notabile et
signandū ad. l. si creditori. cū seq. s. eod. sed dic qd imo potuisset si
voluisset. s. legādo estimationē: cum primus testator legasset fun
dum. l. si alij. §. rerum. ff. de vsufru. no. doc. in. l. planc. §. j. s. eo. naꝫ
testator potest disponere de rebus suis: prout vult. l. j. C. de sacro
4 san. eccle. & l. j. in princ. ff. ad leg. fal. † quia quilibet in rebus pro
prijs est administrator & dñs. l. in re mandata. C. manda. etiā abu
tendo. vt est tex. no. in. l. sed & si lege. in. § consuluit. in verb. dum se
abuti putat. ff. de peti. here. sed legando eundem fundum: verum
5 est qd nō potuit duplicare: qꝛ † legatum speciei duplicationē nō
recipit. l. lucius. §. inpuberem. j. tit. j. & d. l. planc. §. j. vbi dixi. s.
eo. vnde tene illud quod subdit gl. quod in dubio nō videtur vo
luisse duplicare et sic legare estimationem: quia incredibile est id
egisse heredem vt eadē res eidem bis debeatur: dicit iurisconsul
tus in. l. meuius. in princi. j. titu. j. sed potius videtur legare id ad
quod tenebatur ex testamento sempronij & legare illud ius quod
habebat retinēdi per biennium: & dum glo. dicit quod heres ha
6 bebat retentionem biennij dic qd etiam interim habebat domi
nium ipsius fundi legati: † qꝛ dominium rei legate ex tempore
etiam certo non transit in legatariū nisi eueniente illo die: sed in
terim remanet penes heredem: vt est tex. no. in. l. sempronius at
tal9. ff. de vsufr. leg. & dixi post Bar. in. l. j. ī vlt. col. s. eo. & est gl.
& ibi Bart. in. l. si seruus titij. vbi etiā dixi. s. eo. vnde etiam vide
tur illud dominium legasse.

1 ☞ Debitor generis re oblata perēpta: liberat̃ ope exceptiōis.
Genus non potest perire.
2 Exceptio intentionis & facti nullum ius presupponit.
3 Dominiū hominis electi & oblati ex legato generis quod trans
feratur in legatarium quādo legatarius acceptauit rem oblatā.
4 Jn legato generis quando sit electio legatarij & quādo heredis.
5 Testatores qd faciliores sint in legādo res quas habent quam in
grauando heredes in redimendo.

1 **Si cui homo.** † Debitor generis re oblata per
empta liberatur ope exceptionis.
h. d. ratio autem quare non liberetur ipso iure est: qꝛ non dicitur
perempta res debita cū in obligatione generis nulla sit in obli
gatione sed quelibet in solutione: vt notatur in. l. meuius. §. duo
bus. j. titu. j. secus si consisteret in specie quia interitu speciei debi
te etiam ante oblationem debitor liberatur ipso iure: quia perit
subiectum obligationis. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obliga. et
l. quod te. ff. si certum peta. & l. non amplius. §. j. s. eod. sed in lega
to generis ideo requiritur oblatio: quia genus perire nō potest.
l. incēdium. C. si certum petat. & l. in ratione. §. incerte. ff. ad legem
fal. & re oblata perēpta liberatur potius ex equitate ne mora cre
ditoris noceat debitori q̄ de rigore ideo liberatur ope exceptio
nis: quia omnis exceptio fundatur in equitate. l. qui exceptione.
ff. de except. doli. et istam rationem ponit iurisconsultus in. l. qui
decem. in princi. & ibi glos. ff. de solu. Bal. in. l. acceptam. i. j. colū.
ff. de vsur. Rapha Fulg. in. l. quod te. vbi etiam dixi. ff. si certum
peta. et ita tenent glos. et communiter docto. hic. ¶ Contrarium
tenet solus Rapha. cuma: hic: quod imo etiam in isto text. heres
liberetur ipso iure: eo qꝛ heres qui vnum hominem obtulit dici
tur illum elegisse & est perinde ac si ille solus ab initio fuisset lega
tus. l. cum incertus. s. eo. & facta electione transfertur incontinen
ti dominium in legatarium. §. stichum. j. ea. l. et. l. apud aufidium
ff. de opti. leg. ergo cum sit effectus legatarij si postea perit debet
eius periculo perire: qꝛ res perit periculo eius cui est. l. pignus.
C. de pigno. act. ergo heres debet ipso iure liberari. nec obst. tex.
in dicta. l. qui decem. in princi. quia loquit̃ in obligatione quan
titatis: & in eo qui tenetur ex contractu. Ad istum tex. dū dicit ex
2 ceptio doli mali: respondet quod † intelligitur de exceptione in
tentionis et facti: q̄ nullum ius presupponit iuxta gloss. in. l. ij. ff.
de exce. & in. l. qui se debere. in princi. ff. de condi. ob cau. nō autem
loquitur de exceptione iuris: sed istud destruit tex. ideo non rece
das a communi sensu glos. & doct. prout tex. realiter loquitur. nec
3 obstat fundamentum Rapha. † quod in legato generis homine
electo & oblato transfertur dominium in legatarium: perinde ac
si ille solus fuisset legatus: nam illud procedit quādo legatarius
acceptauit rem oblatam: ita loquitur. d. l. cum incert9. que loqui
tur solutione iam facta quo casu stichus solutus & acceptatus fin
gitur vsqꝫ retro fuisse in obligatione: vt ibi. et tunc est verū quod
illius rei transit dominium in legatarium: sed hic legatarius re
cusauit accipere stichum electum & oblatum ab herede: ergo non
potest dici translatum fuisse dominium in ipsum legatarium: et
ideo nō potest dici quod tali re oblata perempta liberetur heres
ipso iure: sed bene ope exceptionis per rationē quam. s. assigna
ui: cum remaneat obligatus actione ex testamento ad hominem
in genere: et ita etiā tenet Bart. in. l. stipulatus sum dāmam. in fi.
ff. d verbo. obliga. ¶ Capio glos. in verbo volebat. et opponitur
4 quod † in legato generis sit electio legatarij & nō heredis. § si ge
neraliter. institu. de lega. et. l. legato generaliter. s. eo. glos. respon
det quod hic serui non erant in patrimonio testatoris: quo casu
non est electio legatarij. l. si quis a filio. §. si quis plures. cum glos.
s. eod. eo quia posset eligere vnum in remotissimis partibus ḿm
glo. in. l. heredes. §. si incerto. ff. fam. hercisc. vnde dicunt Barto.
et docto. per istū. §. melius probari quā alibi in iure quod in lega
to generis quādo serui non sunt in patrimonio testatoris: electio
est heredis sed quis reuelauit glo. & doct. qd in isto tex. testator nō
haberet aliquos seruos in patrimonio: vnde ista est diuinatio et
restrictio ad istum tex. Jtē non est verisimile: qd si testator nō ha
buisset seruos in patrimonio qd legasset hominem isti legatario:
5 quia † faciliores sunt testatores ad legandum res quas habent
quām

quã in grauãdo heredes in redimendo alienas. ita dicit text. in l. vnum ex familia. §. si rem. j. de leg. ij. vnde potes dicere ẽm Ang. de perillis. τ do. Pet. de belu. hic: quod testator habebat seruos in patrimonio sʒ qd̃ in isto tex. verba fuerunt directa ad heredem legando hominẽ in genere: puta heres dato hominẽ quo casu qñ verba diriguntur ad heredem: electio est ipsius heredis ẽm glo. in. l. lucio. j. ti. j. Et si dicaẽ q̄ ista est etiã diuinatio dicere q̄ hec verba fuerũt directa ad heredẽ: respondẽt q̄ cõiter testatores verba dirigunt ad heredes: preterea ista nõ põt dici diuinatio qñ fit vt leges legibus cõcordent: τ maior est diuinatio gl. τ doct. qd̃ testator nõ haberet aliquos seruos in patrimonio quã dicere qd̃ testator verba dixerit ad heredẽ: tñ caue qd̃ tex. simpliciter dicit si cui homo legatus fuisset: τ magis sonat qd̃ verba fuerint directa ad legatariũ: vñ posset dici qd̃ in isto text. nihil decidaẽ an electio sit heredis an legatarij: τ dato qd̃ esset electio legatarij: tñ heres obtulit talẽ hominẽ legatario quẽ licite recusare non potuit: iuxta formã traditã in. d. l. legato generaliter. puta obtulit mediocrem vt hic dicit gl. τ cũ q erat sine vitio: vñ si talis seruus sit mortuus succurritur heredi: nõ vt liberetur ipso iure: sed ope exceptionis.

1 Actio ex testamẽto qd̃ durat ad rẽ si non est perfecte tradita.
2 Actio τ passio non possunt simul concurrere in eodem subiecto.
3 Dominiũ rei legate pure qd̃ recta via transeat in legatariũ intellige adita hereditate per heredem.
4 Plenum qd̃ non dicatur cui aliquid iuris deest: τ etiã quod non recipit additionem.
5 Procurator qui habet plenũ mandatũ dicitur habere liberam.
6 Verbum libera importat liberam potestatem.
Proprietas plena: dicitur ꝓprietas cũ vsufructu τ iure alienãdi.
7 Plena possessio dicitur ciuilis τ naturalis.
8 Remissio iniuriarum facta in foro conscientie non tollit actionem ad vindictam in foro fori: nisi sit facta plena remissio.
9 Clausula facimus tibi plenã gratiam: qd̃ trahitur etiã ad bona: non tamen ad alienata.
10 Restitutio plenaria degradati et priuati beneficio quod trahaẽ etiam ad beneficium.
11 Actio ex testamẽto qd̃ durat ad seruum legatũ: si heres eum tradidit debilitatum dolo vel culpa.

1 Edes. †Actio ex testõ durat ad rem si nõ est ꝑfecte tradita. h. d. τ habet duas partes. In ꝑma ponit decisio. In secunda cõprobatio. secũda ibi: nam τ eum. ¶ In tex. ibi: legate sunt. intellige in diem vel sub conditione. ẽm Dyn. Bar. τ cõiter oẽs per no. ꝑ gl. in. l. papinianus. ff. de seru. τ ita etiam tʒ do. Alex. in. l. si tibi homo. §. cum seruus. j. eo. τ sic interĩ pendẽte die vel conditione heres adeũdo effectus est dominus edium dominantiũ: vnde cũ etiã esset dñs edium seruiẽtiũ extincta fuit seruitus confusione. l. si quis edes. ff. de serui. vrba. predi. τ. l. si ser
2 uus titij. secũdo respõso. s. eo. τ. d. l. papinianus. τ ibi glos. †quia actio τ passio non possunt simul concurrere in eodem subiecto. l. vranius. versic. sed eũ duo. ff. de fideiuss. glos. in. l. frater a fratre. in glo. magna. ff. de condic. inde. τ res sua nõ potest alteri rei sue debere seruitutẽ. l. in re cõmuni. ff. de serui. vrba. pred. τ. l. vti frui. in prin. ff. si vsufru. pe. Itẽ seruitus de necessitate requirit duo predia que sint diuersorũ. s. prediũ dominãs τ prediũ seruiens. l. j. ff. cõmu. predi. ergo si vtrũq̄ deueniat ad vnum deuenit ad casum a quo incipere non potest ergo vitiatur. l. pluribꝰ. §. j. τ si placeat. ff. de verb. obli. vnde adueniente postea die vel conditione legati debet reintegrari seruitus extincta: cũ edes dominantes debeãt ad legatariũ peruenire tales quales erant apud defunctũ: τ sic cũ iure seruitutis: al's legatarius non dicitur habere plenũ legatũ: sed si edes fuissent pure relicte nõ fuisset extincta seruitus cõfusio
3 ne: qꝛ nunq̄ fuissent heredis: sed earũ† dñium recta via trãsiuisset in legatariũ. l. a titio. in fi. j. de fur. τ. l. legatũ ita. j. tit. j. vbi text. dicit recta via dñiũ ad legatariũ trãsit nõ per factũ heredis. alibi dicit tex. in. l. sʒ τ si dãnum. §. sed τ si creditor. ff. de pec. qd̃ heres nullo momẽto tẽporis dominiũ in legato puro habuit: qꝛ tñ ista videẽ magna diuinatio ad istũ tex. simpl'r loquẽtem: qd̃ edes fuerint legate in diẽ vel sub conditiõe: nã ista sunt facti. l. cõsilio. §. si. in fi. ff. de cura. furio. ergo nõ debet p̄sumi si nõ appareant. l. in bello. §. facte. ff. de capti. itẽ iuriscõsultus fuisset multuʒ diminutus omittere illud in quo consisteret fundamentũ τ substantia huius tex. vnde subtilis Pet. de bella perti. quem referunt Cy. τ Raph. cu. τ latius Jo. de imo. hic: fuit in vna singulari opiniõe hic: qd̃ dominium verũ nunq̄ transeat in legatariũ etiam adita hereditate ꝑ heredẽ: nisi demũ agnito τ acceptato legato ꝑ legatarium: vnde qꝛ dominium verũ remãsit penes heredẽ extinguitur seruitus confusione. ad hoc allegat bonum tex. in. l. si fundum sub conditione. §. si titius. s. eo. in verb. τ heres titij legatum non repudiauerit: non violando literam: vt ibi dixi: τ isto modo non esset opus subaudire ad istum tex. quod edes essent legate in diẽ vel sub conditione prout subaudiunt doct. tamen cõmunis opinio glo. τ doct. habet: quod adita hereditate per heredem veruʒ dominium transeat statim in legatariuʒ. l. si tibi homo. §. cum seruus. vbi dixi. s. e. cum alijs duobꝰ iuribus que statim. s. adduxi ideo iste intellectꝰ Pet. de bel. perti. stare nõ posset: nisi tu subtiliter diceres qd̃ licet verum dominium adita hereditate trãseat statim in legatarium: tamen illud dominium est reuocabile legatario non agnoscente legatum. l. si quis ita hereditatem. τ ibi gl. no. τ Bar. ff. de condi. insti. τ sic nõ videtur esse plenum τ irreuocabile dominium penes legatariũ: et sic aliquid adhuc est penes heredem qui etiam habet possessionem τ tenutã rei legate: vnde tale ius existens penes heredem videtur operari vt seruitus cõfusione extinguatur: ita posset attẽtari si velis intelligere textuʒ plane: prout iacet sine vlla subauditione: prout faciunt doct. non recedas tamen a cõmuni opinione per iura. s. proxime allegata: et ita etiam late concludit Joan. de imol. hic: et latius do. Alex. in dicta. l. si tibi homo. §. cum seruus. ¶ Secundo not. ex tex. ibi:
4 quia non plenum legatum accepisset ẽm Bal. τ Imo. †quod nõ dicitur plenum cui aliquid iuris deest: idem si deest aliquid facti vt in versic. seq. τ ad hoc iste tex. est bene notandus: alij nihil tangunt. adde nam plenum dicitur illud quod non recipit additionem seu quod additione nõ indiget. c. bene quidem. in prin. xcvj.
5 distin. †vnde procurator habens plenum mandatum dicitur habere liberam. l. si procurator ad vnam speciem. in verbo plenam vbi Barto. τ docto. notant. C. de procura. Bar. τ doct. in. l. pcurator cui libera. ff. co. Bald. in rubri. C. de exerci. in vlti. colũ. facit
6 tex. in. c. preterea. de offi. delega. †vbi verbum plenaria: importat liberam potestatem ẽm do. Cardi. ibi: item plena proprietas intelligitur quãdo quis habet proprietatem τ vsumfructum τ ius alienãdi tanq̄ rem propriã. ita not. Bald. in. l. femine. §. illud. ꝑ illum tex. C. de secun. nup. dicens nõ esse tex. in iure qui ita plene
7 ponat quid sit plena proprietas: itẽ† plena possessio dicitẽ quando quis possidet ciuiliter: naturaliter: τ pacifice. ita dicit Bal. in l. mater. C. ad tertul. per tex. in. l. raptores. §. fi. autem. τ ibi etiam
8 Bal. ad hoc not. C. de episco. τ cleri. †Item remissio iniuriarum facta in foro conscientie apud confessorem non operatur in foro contẽtioso quin agi possit actione iniuriarum ad vindictam: ẽm Bart. in. l. non solum. §. j. ff. de iniur. τ in. l. si tibi. §. j. ff. de pac. fallit si diceret se facere plenam remissionem: tunc operatur etiam in foro contentioso ẽm Bal. in. c. j. §. iniuria. in. ij. colum. de pace iur. firmã. Lud. rom. in. l. ij. ff. ad silleia. do. Alexã. in. d. l. si tibi.
9 §. j. vbi etiam dixi. †Item ista verba facimus sibi gratiaʒ important simplicem indulgentiã et remissionem pene: non autem restitutionem bonorum: vt concludit Salic. in. l. fina. ad fi. C. d sen. pas. tamẽ si princeps in rescripto diceret facimus tibi plenã gratiam tunc recuperabit etiam bona: dummodo non sint alienata per fiscum. ita tenet do. Andre. Barba. in repeti. c. testimoniuʒ. in penul. char. de testi. τ in. c. eam te. in. xij. colũ. de rescrip. τ vtrobiq̄ refert se ita obtinuisse de facto in ciuitate Ferra. ad hoc inducit verba Bal. in ti. de pace constan. in verbo plenitudine gra
10 tie nostre recipimus. †Itẽ restitutio degradati τ priuati beneficio non trahitur ad beneficium nisi sit plenerestitutus. ẽm Spe. in titu. de lega. §. j. versi. quid si degradatus. quem refert et sequitur Joan. and. in. c. quãuis. τ ibi Gem. ad finem de rescrip. in. vj.
11 ¶ Tertio nota in versi. nam τ eum. †quod si heres tradidit seruum legatum seu debilitatum culpa aut dolo ipsius heredis: durat actio ex testamento ad eundem seruum: licet eum penes se legatarius habeat: ad finem τ effectum vt cõsequatur pretium deteriorationis: et hoc ideo: quia actio ex testamento habet in hoc instar bonefidei. l. in minorum. C. in quib. cau. in integ. restit. non est neces. declarat Bart. notabi. in. l. heres. ff. de eo quod certo lo. sed actio bonefidei durat si sit tradita res debita sed deteriorata. l. iij. §. si reddita. ff. commo. qꝛ in actionibus bonefidei veniũt ea que equum est et bonum venire licet non sit cogitatum. l. consensu. ff. de actio. τ obliga. secus in actionibus stricti iuris in quibus debitor liberatur sed tenetur actione de dolo. l. eleganter. §. non solum. ff. de dolo. τ. l. exhibitionis. C. ad exhibẽ. nec obstat. l. si heres generaliter. j. eod. quia ibi exponitur de dolo. i. ex testamento nomine doli. ita concludunt Bar. τ alij hic. τ in. d. l. exhibitiõis. post Cy. τ no. Bar. in. l. qui tibi. §. j. ff. de solu. et in. l. iulianus. §. j. ff. de verbo. obliga.

1 Emens rem sibi legatã debet eam habere sine solutione pretij τ si soluit repetit si emit ignoranter.
2 Legatarius emens scienter ab herede rem sibi pure legatam an videatur renuntiare legato.
3 Herede rogato post eius mortem vel sub cõditione restituere hereditatem titio si titius conditione pendente aliquas res ab herede emit quod cõditione eueniente titius repetat ab herede pretium rerum emptarum.
4 Actione proueniente ex contractu ad resolutionem ipsius contractus agi potest.

5 Emptor qui consequitur a venditore rem emptam ex alia causa quã emptionis: non tenetur soluere pretium et solutum repetit.
6 Qui non facit quod debet: non recipit quod oportet.
Qui differt facere quod debet: nõ potest petere quod sibi debetur.
7 Exceptio doli quod obstet agenti ex contractu bonefidei contra equitatem ex sui natura.
8 Venditor qđ tenetur de euictione etiam quãdo res euincitur ab ipsomet emptore ex noua causa vel ex veteri de nouo in suam notitiam proueniente.
9 Dominium rei legate sub conditione: conditione pendente non transit ipso iure in legatarium.
10 Dominium rei legate in diem certam: non transit ipso iure in legatarium ante illam diem.
11 Dominiũ rei heredis legate per testatorẽ non transit ipso iure in legatarium: etiam si legata fuisset de expresso consensu heredis.
12 Res que est mea reuocabiliter: potest mihi esse obligata.
13 Emptio rei sue quando nulla sit.
14 Legatarius iuregentium ⁊ cõmuni non est dominus rei legate: sed iure speciali.
15 Actio ex empto ⁊ actio ex testamento an possint simul cumulari.
16 Causam possidẽdi qđ possum mihi mutare ex titulo de nouo ad notitiam superueniente.
17 Mutare causam agendi causa noua superueniẽte et diuersis respectibus quod quis possit.
18 Actio ex empto ex quo est bonefidei: qđ contineat omnia que dictat equitas euenire.

1 **Qui seruum.** †Emẽs rem sibi legatã debet eaʒ habere sine solutiõe pretij: qđ si soluerit repetet medijs hic expssis. h. d. ſm Bar. Bal. Ang. Sali. ⁊ alios: vel sic plenius ex mẽte Pau. de ca. si legatarius rẽ legatã ignorãs emit ab herede: et eã postea ex testõ fuit cõsequutus: aduersus petitionẽ pretij habet exceptionẽ doli. h. d. prima pars. Et si iam pretiũ soluit illud repetere potest p actionẽ ex empto. h. d. secunda pars. Si vero fuerit rem cõsequutus ex cõtractu emptionis ⁊ pretiũ soluerat: ad hoc vt pretiũ solutũ recuperet potest intẽtare actionem ex testamẽto ad candẽ rem: a qua heres non absoluitur nisi pretiũ restituat ⁊ rem legatarij faciat. h. d. tertia ⁊ vltima pars. Et sic habet tres partes: prout ponit tres casus. In prima loquit: qñ res erat integra ex vtroqȝ latere: qñ peruenit ad notitiam legatarij q seruus quẽ ab herede emerat erat sibi legatus: qꝛ nondũ fuerat sibi seruus traditus: nec ipse pretiũ soluerat: ⁊ sic respectu executionis hincinde res erat integra. In scđa loquitur qñ res erat integra ex parte venditoris: qꝛ rẽ non tradiderat sed non erat integra ex parte emptoris: qꝛ pretium iam soluerat. In tertia ⁊ vltima loquit: qñ ex neutra parte res erat integra: qꝛ iam seruus ex causa venditionis fuerat traditus: ⁊ pretium fuerat solutũ: ⁊ postea puenit ad eius notitiã qđ erat sibi legatus: vnde qꝛ habet seruũ ex cõtractu qui fuit sibi impletus: videbat q pretiũ repetere nõ posset: ex quo etiã implere pro parte sua tenebatur: ⁊ sic impleuit tenebat cõseruare: sed contrariũ decidit in hoc text. qꝛ ex quo ex alia causa legati debet emptori talis seruus: certe potest agere ex testõ ex illa causa legati: ex qua non habet: vt recuperet pretiuʒ qđ si abest. secũda ibi: qđ si pretio soluto. tertia ibi: qđ si iudicio ex empto. ⁊ reputat difficilis ⁊ valde subtilis. ¶ In
2 tex. ibi: ignorans hoc. ideo dicit † qꝛ si legatarius sciuisset seruum sibi legatum ⁊ scienter emisset ab herede rem sibi legatam: ⁊ legatum erat purum: tunc videretur repudiare legatum: ⁊ sic nõ haberet locum dispositio huius. §. qꝛ acceptãdo sciẽter causaʒ onerosam ex empto: videt renuntiare cause lucratiue legati. sup quo vide Bar. ⁊ alios in. l. qui rome. §. duo fratres. in. xij. q. ff. de vb. obli. Dy. Imo. ⁊ d. Alex. in. l. si a substituto. in prin. s. eo. Pau.
3 de ca. in. l. plane. C. q si rẽ. s. eo. ¶ †Et quid si heres rogatꝰ est post eius mortẽ vel sub alia conditione restituere titio hereditatẽ ⁊ interim pendente cõditione titiꝰ emerit ab herede aliquas res hereditatis: an postea eueniente cõditione possit habere hereditatem: ⁊ etiã recuperare pretiũ illarũ rerũ quas emerit ab herede. istũ passum tangit Io. an. in addi. Spe. in titu. de emp. ⁊ vẽd. §. tertio loco. ad fi. vbi refert quosdã tenere qđ nõ: quasi videatur emisse dubiũ euentũ. l. si iactum retis. ff. de act. emp. qꝛ potest conditio deficere si titius moreretur ante heredem. l. si cũ heres. ff. qñ dies leg. ce. ⁊ iste tex. loquitur de re specialiter legata. Contrariũ post multa notabiliter ꝯcludit per istũ tex. ⁊ qꝛ est eadẽ ratio que est in re particulari legata. allegat ad hoc. l. imperator. §. fi. j. ti. j. vt ibi latiꝰ per eũ ⁊ simpliciter sequit Pau. de cas. ⁊ d. Alex. hic: ⁊ faciũt notata p Bar. in. d. §. duo fratres. in. xij. q. ¶ No. primo
4 ex tex. ibi: actione ex vendito absolui debet ſm Bal. qđ agi pôt actione proueniente ex contractu ad resolutionem ipsius contractus ꝑpter causam superuenientẽ que resistit equitati cõtractus facit. l. sed ⁊ celsus. §. si fundus annua. ff. de contrahen. emp. ⁊ l. si fullo. ff. de condi. sine cau. tu vide glo. hic: in verb. ex vendito. duplíciter declarantẽ istũ tex. ⁊ ſm primã declarationẽ que est verã
5 iste tex. nõ probaret hoc notabile. ¶ †Scđo no. q vbi emptor consequitur a venditore rem emptam nõ ex causa venditionis sed ex alia causa: non tenetur soluere pretiũ imo solutũ potest repetere: ratio qꝛ pretiũ debet correlatiue ad rem ex causa emptionis. l. iulianus. §. offerri. ff. de act. emp. ergo si res habeat aliter q ex causa emptionis emptor nõ implet cõtractũ ex parte sui: ergo etiam sibi non debet impleri. d. §. offerri. et. l. quero. §. inter locatorẽ. ff.
6 loca. ⁊ l. ediles. §. fin. ⁊ ibi glos. no. ff. đ edil. edi. † nam qui nõ facit quod debet nõ recipit qđ oportet. ita notabi. Bal. in ca. j. in vlti. colũ. qualiter dominꝰ a ꝓprietate feudi priuet. ⁊ i. c. j. §. porro. q fuit prima causa benefi. amit. facit. c. peruenit. ⁊ ibi Abb. de iureiu. sicut qui differt facere qđ debet nõ pôt petere qđ sibi debetur ita no. Bald. i aut. dos data. per illum tex. C. de dona. ante nup.
7 ¶ †Tertio no. qđ in cõtractibꝰ bonefidei qñ agitur cõtra equitateʒ semper ex natura sui obstat exceptio doli: vt hic. ⁊ l. sed ⁊ si ideo. in fi. ff. so. ma. ⁊ in. l. qui equitate. ff. de excep. do. nã heres hic agit contra equitatem ⁊ sic dolo facit: qꝛ petit pretiũ cũ rẽ nõ tradiderit ex causa venditionis ad qđ p prius tenebat. d. l. iulianꝰ. §. offerri. ⁊ l. qui pendente. ff. de act. empt. sed tradidit ex alia causa vel tradere debuit. s. ex testamento: ergo merito sibi obstat exceptio doli. Item heres dolo facit petere pretium illius rei quam testator voluit legatarium habere ex causa lucratiua legati: et sic
8 sine pretio. ¶ Quarto no. in ver. quẽadmodũ. † qđ vẽditor tenetur de euictione: nõ solũ qñ res euincitur a tertio: sed etiã si euincatur ab ipsomet emptore sibimet ex noua causa vel ex veteri de nouo in suam notitiam proueniente. ¶ In gloss. j. ibi: nulla esset emptio. s. per. l. sue rei. ff. de contrahẽ. emp. ⁊ sic non daretur actio ex empto: vel vẽdito: nec esset opus exceptione qđ esset cõtra istũ tex. gl. in effectu soluit tribꝰ modis. et sic ponit tres casus in quibus dominiũ serui legati statim non trãsiuit ipso iure in legata-
9 rium: ⁊ sic non potest dici emisse rem suam propriã. ¶ † Primꝰ qñ res erat testatoris ⁊ legauit sub cõditione ea pendẽte nõ trãsiuit dominiũ. ¶ Secũdus qñ res erat ꝓpria testatoris ⁊ eã lega-
10 uit in diem: intellige certã vt differat a primo casu: † qꝛ dies incertus habet pro conditione. l. dies incertus. ff. de cõdi. et demõ. ex qua solutione habes: qđ qñ legatũ est factũ in diẽ certã dominium nõ transit ipso iure in legatariũ ante illã diẽ: et sic dies etiã certa impedit trãslationẽ dñij: qꝛ lex nõ facit executionẽ ante diẽ nec pendente conditione: sicut etiam iudex nõ faceret. facit. l. sempronius attalus. ff. de vsufru. leg. ⁊ l. si seruus titij. vbi gl. ⁊ doct. s. eo. dixi in. l. j. post Barto. in vlti. col. s. eo. ¶ Tertiꝰ casus est qñ
1 res legata non erat testatoris sed heredis: ex quo no. † qđ lʒ testator de re heredis potest disponere vt de sua propria. l. vnum ex familia. §. si rem. j. titulo. j. non tamen rei heredis a testatore legate transit dñium recta via in legatarium: idem voluit glo. in. l. si heredis seruus. vbi dixi. s. eo. ⁊ istud procedit etiam si testator legaret rem heredis de expresso consensu ipsius heredis: adhuc non transiret dñium ipso iure in legatariũ ſm Bar. in. l. cũ quis decedens. in prin. per illũ tex. j. tit. ij. Bal. i. l. j. in. v. col. C. de lega. dixi in. l. j. s. eo. cum isto intellectu gl. transeunt Bar. ⁊ cõmuniter alij et est verus in se. ⁊ est tex. in. l. si ita sit scriptum. §. si sub conditione. j. titu. j. sed aduerte qꝛ vltimꝰ casus glos. planius procedit: qñ seruus legatus erat heredis q duo precedentes: qꝛ quando seruus testatoris fuit legatus in diem vel sub conditione saltem eueniente conditione vel die fuisset trãslatum dominium in legatariũ: ergo non procederet iste tex. in fi. qui vult quod si legatarius agat ex testamẽto non aliter heredem ex testamento absoluit quã si pretium restituerit ⁊ hominẽ actoris fecerit: pondera qđ actio ex testamẽto nõ competit nisi euenerit conditio vel dies ⁊ sic trãslato dominio in legatariũ: ergo nõ posset tunc heres facere hominẽ legatarij: vt dicit tex. cum iam esset suus: ⁊ p cõsequẽs emptio redderetur nulla: cũ esset sua propria: ⁊ sic nõ potuisset agi actione ex empto. vt dicit tex. nisi diceres qđ fuerat actũ actione ex vẽdito priusquã eueniret cõditio vel dies legati. iste intellectus gl. et cõmunis nõ caret multa diuinatione qꝛ tex. nõ facit mentionẽ de aliquo ex tribus casibꝰ positis hic in gl. vnde Pau. de cas. putat quod iste text possit de plano procedere: etiam in re ꝓpria testatoris pure legata. nec obstat tex. in. d. l. sue rei. qꝛ ille tex. procedit in re que est perfecte ⁊ irreuocabiliter mea: quod non est in re legata que nõ est legatarij irreuocabiliter cũ possit eam non acce-
12 ptare. l. si quis ita hereditatẽ. vbi glos. no. ff. de condi. insti. † vnde qua ratione mea res reuocabiliter pt mihi esse obligata. l. ex sertante. §. latinus. ⁊ ibi Barto. ff. de except. rei iudi. ⁊ l. in bello. §. si quis seruũ. ff. de capt. licet secus quãdo esset irreuocabiliter mea l. neqȝ pignus. ff. de regu. iu. eadem ratione possum eam emere: ⁊ cũ ista solu. Pau. de cast. transit simpliciter d. Alexã. sed caue qꝛ d. l. in bello. §. si quem seruum. et Bart. in. d. §. latinus. loquuntur quando res est reuocabilis per alium tertiũ qđ non est in legato: quia non est reuocabile per aliũ licet legatarius possit illud non

acceptare

acceptare ⁊ hoc respectu dicit non esse suũ irreuocabiliter anteq̃ acceptet. ẜm glo. in. d. l. si quis hereditatem. Unde tu respõde me
13 lius ex mente do. Pet. de belu. †nam rei sue nulla est emptio. d. l. sue rei. istud procedit qñ esset sua pleno iure ⁊ omni respectu. sed hic posito qꝺ iste seruus legatus fuisset proprius ipsius testatoris: ⁊ per consequens adita hereditate fuisset translatũ dominiũ in ipsum legatarium: tamen hec translatio dominij fit ex dispositione iuris ciuilis ⁊ iure speciali: sed inspecto iuregentiũ ⁊ cõmuni: iste legatarius nõ dicit dñs: istud patet duplici medio. primo
14 q: †dominium non concurrit cum hypotheca. d. l. neq; pignus. ⁊ tñ legatarius dñs de iure speciali: potest habere eandẽ rez legatam sibi hypothecatã: eo respectu q: iuregentium ⁊ cõmuni non est domin⁹: vt tenet Bart. in. l. j. ad fi. vbi dixi. s. eo. Bal. in. l. j. C. cõmu. de leg. secũdo istud patet: q: licet legatarius habeat dominium ciuile: ⁊ propterea sibi competit rei vendicatio: tamen etiã habet actionẽ personalem ex testamento ad dandum: vt cõsequatur ab herede verum ⁊ proprium dominium de iuregẽtiũ: vt est tex. in. l. j. vbi Bar. ⁊ alij. C. cõmunia de leg. ⁊ ibi dixi. ita hic legatarius quãuis iure speciali esset dominus: potuit emere talẽ rem legatam ⁊ valuit emptio q: iuregentiũ ⁊ cõmuni nõ erat dominus. facit. l. si in emptione. §. rei sue. ff. de cõtrahẽ. emp. ¶ Capio glo. in verb. ex vendito. in qua tene primũ intellectum quia secũdus violat tex. exponere ex vendito. i. ex empto. ¶ Capio glos. fi. magnã in verb. ex testamẽto. que est glos. diaboli: ẜm Pet. de bella perti. ⁊ do. Alex. hic. ¶ Diuidit per do. Pe. de belu. in tres partes: put ponit tres intellectus ad tex. scḋa ibi: vel secũdo dic. tertia ibi: vel dic planius. Ista diuisio videtur congruere glo. sic superficialiter lecte: sed ex infra dicendis apparebit aliã esse mẽtẽ huius glo. Tu aduerte quod ista gl. est intricata: ⁊ male declaratur a scribentibus: vnde vt eã bene extrices aduerte qꝺ ista gloss. ⁊ glo. precedens in verb. actum sunt facte ꝓpter duas principales oppositiones. vnam non format glos. expresse: sed ego statim formabo. Aliam expresse format glo. circa eã principaliter insistit: ⁊ tres solutiones quas infra ponit gloss. ibi: vel secundo dic: possunt ad vtraq; oppositionẽ applicari. vt. j. dicam: licet ꝓprie ⁊ directo vadant ad oppositionẽ quam gl. expresse format. vnde mihi super ista glo. ⁊ precedenti est alius sensus quã Bar. ⁊ doc. habuerint. ¶ Unde diuide magistraliter istã gl. magnã in qnq; partes principales aliter q̃ Bar. eã declaret. In prima timore tacite oppositionis quã statim formabo gl. declarat tex. In secũda opponit cõtra tex. ⁊ videtur tribus modis soluere: vt dicebat do. Pet. de belu. sed sunt due principales solutiones aliter tamẽ q̃ dicat Bar. q: scḋa ⁊ tertia ad idẽ tendũt. In tertia ergo parte ponit primã principalem solu. qꝺ hic legatarius emit rem legatã a quodã extraneo: ⁊ contra istũ intellectũ duas oppositiones format. ⁊ prime respondet. deinde declarat tex. ẜm istum intellectũ: postea iterum ⁊ tertio cõtra cum opponit ⁊ soluit ⁊ sic sunt quatuor particule huius tertie partis. In quarta ponit secũdã principalẽ sol. ⁊ sic scḋm principalẽ intellectũ: qꝺ hic legatarius emerat ab ipso herede: ⁊ ad oppositionẽ. s. factam tripliciter respondet. In quinta ⁊ vltima eundẽ secũdũ intellectũ planius repetit assignãdo rationẽ: ⁊ qꝺ hic emit ab herede: postea exponẽdo tex. in alio loco. Ista est proprie mens ⁊ intẽtio huius glos. quicquid circa eam dicat Bar. secũda ibi: sed certe imo videtur. tertia ibi: solutio hic emit ab extraneo. quarta ibi: vel secũdo dic q̃ emit ab herede. quinta ⁊ vltima est ibi: vel dic planius. Tertia principalis põt subdiuidi in quatuor particulas: vt. s. dixi: similiter quinta ꝑncipalis põt subdiuidi in tres particulas: vt. s. dixi. ¶ Assumo primã oppo. quã glos. nõ format expresse ⁊ oppono contra tex. qui in tertia parte dicit: qꝺ si ex empto actũ fuerit ⁊ tũc actor cõperierit legatum sibi esse hominem agat: ⁊ agat ex testamento:
15 ⁊ sic vult iste tex. quod †iste due actiones. s. ex empto ⁊ ex testamẽto possint simul cumulari: sed contra: q: plures actiones diuerse ex diuersa causa ad candẽ rem cõpetentes cumulari non possunt. l. nemo ex his. §. quoties. ff. de regu. iur. ⁊. l. cuz filius. §. varijs. ff. de leg. ij. no. in. l. edita. C. de eden. propter istud contrariũ ista glo. magna in pn. dicit qꝺ alio iudicio ⁊ alia actione agit: ⁊ sic nõ põt dici fieri cumulationẽ: cum iste actiones fuerint in diuersis iudicijs ꝓposite: ergo nõ fuerunt in eodẽ iudicio cumulate. ⁊ duz gl. dicit alio iudicio satis presupponit q̃ primũ iudicium ex empto iam erat finitũ: ⁊ propterea glos. precedens in verbo actũ intelligit ⁊ peractũ: ⁊ sic fuit perfectũ et fuit cõsequutus rem q̃ fuit sibi tradita in executione actionis ex empto: postea glo. j. ibi: vel secũdo dic: ponit tres alias sol. que vt dixi etiã possunt ad istam tacitam oppositionẽ applicari: lʒ vere facte videãtur ꝓpter sequentẽ oppositionẽ quã gl. expresse format. ¶ Pria solutio est qꝺ dum tex. dicit actiõe ex testamẽto improprie ponit idest actiõe ex empto occasiõe testamẽti: ⁊ tunc nõ esset nisi vna actio: ⁊ sic cessaret ista oppositio de cumulatione. ista sol. nihil vʒ. pmo q: impropriat tex. qꝺ fieri nõ dʒ. l. nõ aliter. ff. de leg. iij. scḋo q: nõ est de mẽte huius litere q̃ facit differẽtiã inter actionẽ ex empto ⁊ actionẽ ex testamẽto. tertio q: est ꝯtra ordinẽ huius tex. qui vult q̃ primo egerit ex empto ⁊ postea egit ex testamento: ⁊ sic vtraq; cumulatiue. ¶ Scḋo modo respõdet gl. capiẽdo ꝓprie ex testã qꝺ p hoc tex. non dicit qꝺ de iure potuerit agi ex testã: sed bene ex empto. et sic gl. fatet cõtrariũ: qꝺ cũ de iure nõ potuerit ꝓponi actio ex testamẽto: ergo nõ fit cumulatio: sed qꝺ egit de facto ex testamẽto que sibi nõ cõpetebat de iure: sed ista est truffa: q: imo de iure potuit agi etiam ex testã: vt vult tex. ⁊ statim dicã. ¶ Tertio modo rñdet gl. qꝺ dum tex. dicit actũ fuit ex empto: dic sed non per actũ: ⁊ ita etiã exponit glo. precedens in verb. actum. in fi. ⁊ ista est vera: cũ text. simpliciter dicat actum: ⁊ sic qꝺ legatarius primo egerat actione ex empto ad rẽ: ⁊ non peregerat: q: nõ erat lata: sententia nec facta executio: vnde pendẽte adhuc iudicio in actione ex empto: ⁊ sic anteq̃ rem cõsequutus fuisset: cognouit postea talez rẽ sibi esse legatã: ⁊ sic cepit agere actione ex testã ad ipsam rẽ: et de iure potuit vtraq; actio simul proponi ⁊ fieri cumulatio istarum actionũ: eo q: cõpetunt ad diuersa. nã actio ex empto datur ad rẽ tradendã tantũ. l. ex empto. in prin. ff. de act. emp. ⁊. l. fi. ff. de ꝯdi. ob cau. Actio aũt ex testamẽto datur ad rem dandã ⁊ sic ad dominiũ transferendũ: vt hic in fi. ⁊. l. si domus. §. de euictione. ⁊ ibi notant doc. s. eo. ergo cũ dentur ad diuersa ⁊ ex actione facta ex vno non contingit liberatio ex alio: ⁊ sic nõ sunt contrarie: nec electione tollunt: ideo admittitur cumulatio. vt. l. si idem cũ eodẽ. in pn. ff. de iuris. om. iudi. no. doct. in. d. l. edita. vnde aduerte q̃ si seruus legatus non erat testatoris nec heredis: heres tradendo ex causa emptionis non transtulit dñium: q: non habebat: ⁊ tñ fuit liberatus ab actione ex empto: quia tenebat solũ tradere: vt statiʒ dixi: sed nunc quando cõuenietur ex testamẽto tenebit seruũ facere legatarij: ⁊ sic eum redimere a dño si erat alienus: ⁊ sic consequet legatarius in ista tertia parte tex. per actionẽ ex testamento qꝺ heres faciat ipsum dominiũ rei legate vt dicit tex. ibi prope fi. et hominẽ actoris fecerit: per actionẽ vero ex empto cõsequetur restitutionẽ pretij qꝺ heredi dedit: nec aliter ex testamẽto absoluet: quasi nõ impleuerit causam testamenti: vt habes in text. et ita habes expeditã primã oppositionẽ. s. formatã quã glo. non format expresse: ⁊ in eius solu. inordinate procedit hic: in diuersis locis et in glo. precedenti. nec doc. bene declarant. ¶ Secũda oppositio quã glos. expresse format cõtra text. est quod imo debeat agi hoc casu actione ex empto ⁊ non ex testamento per. l. cui res. ⁊. l. iulianus. §. si fundum. ff. de act. emp. vbi legatarius cõditionalis qui emit rem legatam: per actionem ex empto consequitur pretium quod soluit: q: non ex causa legati rem habet. vt ibi. ⁊. l. fundo. ff. ad leg. falci. non autem datur actio ex testamento per quam consequetur pretium: vt hic dicitur in tex. gloss. videtur ponere tres solutiones: prout. d. Pe. de belu. diuidebat istam glos. vt. s. retuli sed sunt due principales: aliter tamen ⁊ aliter quã Bart. referat. ¶ Prima principalis solutio glos. est: quod hic legatarius emerat ab extraneo: cõtra quem nõ potest competere actio ex empto cũ impleuerit quod debet: sed in cõtrarijs emit ab herede: cõtra quem potest agere ex empto. ¶ Contra istã primã solutionem ⁊ sic principalem intellectum quatuor obstant. Primo ob. princ. tex. ibi: ab herede emit: ⁊ punctuatio quam facit glo. videtur violare literã. Secundo obstat tex. in fi. ibi: ⁊ hominẽ actoris fecerit quod conuenit heredi: nam extraneus vendens non tenetur trãsferre dominium. l. ex empto. in prin. ff. de actio. emp. ẜm gl. Tertio obstat versi. queãdmodum. si enim non emisset ab herede: sed ab extraneo: nõ posset heres cõueniri: ac si esset euictus ẜm Barto. Quarto qꝺ etiã iste sensus stare non possit: naz si ab extraneo legatarius emisset: quomodo teneretur heres soluere legatario illud qꝺ ipse extraneo soluisset: vt dicit gl. certe sufficeret si heres rem prestet ⁊ transferat dominiũ: nam pretiũ solutum debet legatarius repetere cui soluit. Secũda principalis solutio est: qꝺ legatarius emerat ab ipso herede ⁊ bene: prout tex. in princ. dicit qui semper loquitur in eodẽ casu: quicquid dicat gl. in. d. l. fundo. ff. ad leg. falci. ⁊ gl. j. in ver. vel scḋo dic tenẽdo istũ intellectũ ponit tres solutiones que etiã possunt ad istud cõtrariũ cõgruere sicut ad precedẽs: licet principaliter vt dixi sint facte propter istũ cõtrariuz: ⁊ due prime textũ impropriant: vt dixi. s. ideo sunt reijciẽde. Tertia potest procedere etiam ad cõtrariũ dicte. l. cui res. quod hic fuit actum ex empto vt dicit litera: sed non per actum: et sic res nõ erat adhuc tradita ex causa emptionis quando cepit agere actione ex testamẽto: vnde hic agitur actione ex testamento ad rem legatam: vt rem cõsequatur: ⁊ etiam per indirectũ: pretiũ: quasi nõ videatur rem legatã habere: donec etiam pretium solutum rehabeat. l. plane. §. qꝺ si rem. s. eo. posset etiaz agi ex empto ad pretium: vt in. d. l. cui res. que nõ negat quin etiã agi possit ex testamẽto. Postea gl. in ver. vel dic planius. videtur velle aliter soluere sed non directo soluit: tamen mens gloss. fuit: quod sit in electione legatarij an agat actione ex testamẽto ex quo sibi abest

pretium.l.etiam.ff.de solu.allegata in gl.an vero agat actione ex
16 empto.† Istā solu.sequitur Bar.sic declarādo: ꝙ si ego habeo rē
ex causa emptionis que mihi tradita est: ⁊ pretium solui: possum
in aīo meo cōstituere habere ex causa legati: ⁊ sic possum causam
possidendi mutare ex titulo de nouo ad notitiā superuenientē.l.
iij.§.ex plurimis.ff.de acqui.poss.vel ex causa extinseca superue
niente.l.nemo.C.de acqui.pos.⁊.l.pe.⁊ fi.ff.si pars here.pe.⁊.l.nō
solū.§.qd vulgo.ff.de vsucap.⁊ tunc possum agere cōtra te actio-
ne ex empto quasi mihi ꝑ si euiceris.ita loquitur.d.l.cui res.⁊.d.
l.fundo.aut cōstitui in animo meo velle habere ex causa emptio-
nis: prout etiam rem habui nec mutare titulum in meipso: ⁊ tūc
agam ex testamēto: cū nō videar rem mihi legatā habere: ex quo
nō habeo ex illo titulo.⁊ ita loquitur finis huius text.⁊ si vult le-
gatarius possidere titulo ex empto: debebit agere actione ex te-
stamēto ita loquitur tex.hic: sed si vult possidere titulo legati de
biti: debebit agere actione ex empto.ita loquunt̄ cōtraria: ⁊ istaȝ
solu.sequit̄ Ang.hic: ⁊ in.d.l.fundo quāuis Jo.de imo.eam co-
netur impugnare per aliqua quib⁹ respondet.⁊ bene.d.Ale.hic:
ad quē te remitto. Raph.cu.etiā reprobat bar.ex alio: ⁊ dicit qd
est truffa: qd iste legatarius idēq̃ emptor possit sibi mutare cau-
sam: vnde si semel elegerit actionē ex empto ad pretiū allegando
se rē habere poti⁹ ex causa legati quā empti: nō poterit agere ex
testamēto ⁊ allegare oppositū ⁊ dicere qd non habet rem ex cau-
17 sa legati sed ex causa onerosa.† Tu dic qd sicut pōt quis sibi mu-
tare causam possessionis ex noua causa extrinsecus superuenien-
te: vt in iurib⁹.s̄.prime allegatis: ita potest quis sibi mutare cau
sam agendi superueniente noua causa ⁊ diuersis respectibus: vt
declaraui in precedenti oppositione: bene verū est: qd glo.nō vo-
luit idē qd Bar.qd pendeat ex voluntate legatarij ex qua cā ha-
beat: vt dicit Bar.sed voluit glo.qd licet vere retineat rem ex cā
legati: tamen non videtur habere: ex quo pretium sibi abest: ideo
agit ex testamento vt hic: potest tamē etiā pretiū petere actione
ex empto.d.l.cui res.per rationem quā text.ibi: in fi.assignat.qꝛ
nō ex cā legati rem habet: quā rōnē sic declara ex mēte Rapha.
18 nam † actio ex empto que est bonefidei cōtinet omnia que dictat
equitas euenire: etiam si non fuerit cogitatum a contrahentibus
vt hic dicit glo.in verb.iudicium.sed equitas contractus bonefi
dei dictat: qd lȝ habuerim rē ex causa emptionis: tñ qꝛ erat mihi
aliunde debita titulo lucratiuo: ⁊ per hoc est factū qd aliunde nō
habeam; equitas dictat qd etiam pretium ex causa emptionis cō
sequar: ⁊ sic potero agere ex testamēto vel ex empto non illo colo
re quo vtitur Bar.sed qꝛ equitas bonefidei in vtraq̃ hoc dictat.

1 ☞ Si pater dotem primo promissam postea leget: videtur pro
dote legare.
2 Legatum factū genero pro dote promissa pro filia: qd sit nullū.
3 Si pater legat filie dotē primo promissam genero: videtur lega-
re animo compensandi.
4 Si pater filiam prius dotatā instituit in legitima: intelligitur do
te computata.
5 Si pater promisit dotē filie ⁊ postea decessit filio ⁊ filia heredib⁹
institutis onus dotandi pertinet in totum ad filiam.
6 Due persone si concurrunt ⁊ petunt illud qd vtriq̃ est debitū in
solidū: sed vna solutio sufficit: tunc obstat exceptio doli ne bis sol
uatur ⁊ vt neutri soluatur nisi concordent cui eorum soluatur.
Duo rei credendi si simul ⁊ semel agant insolidum: repellunt̄ ex-
ceptione nisi sit protestatum qd vnica solutio sufficiat.
7 Testator in dubio non presumit̄ grauare heredem duplici onere
ꝑstationis: etiā cōcurrēte fauore sanguinis: item ⁊ fauore dotis.
8 Maritus si expresse legat vxori centum que in dote habuit: non
valet legatum: nisi in cōmodo representationis: ⁊ quādo videat̄
legare animo compensandi.⁊ nu.10.
9 Pater ad dotandam filiam tenetur ex legali dispositione.
10 Maritus ad dotis restitutionē tenetur ex proprio contractu.
11 Si pater legat filie centū cui primo dotē promiserat de centū nō
apponendo eadem: an in dubio videt̄ legare animo cōpensandi.
12 Compensatio quod non fiat de quātitate ad speciem: sed de quā
titate ad quantitatē sic: ⁊ quid quando sunt dispares.
13 Tex.in.l.si pater pro filia.C.de colla.dotis.qualiter intelligatur.
14 Dictio siue: qd lȝ sit disiūctiua qd tamen habeat naturā copule.
15 Si pater primo dotat filiam et dotem tradat: postea legat an filia
debeat habere vtrunq̃.
16 Si pater prio legat filie: postea eā dotat: an filia habebit vtrūq̃.
17 Legatum simpliciter factum: in dubio presumitur factuȝ animo
compensandi.
18 Quātitas expressa in legato nō minuitur per causam adiectam.
19 Dos constante matrimonio augeri potest.
20 Pater aut auus si reliquit filie mille pro ea maritanda: ⁊ postea
ipsa nupserit viuente ⁊ sciente testatore: qui ei nihil dedit: qd po
terit filia petere legatum factum pro dote actione ex testamento.
21 Filia maritata a patre vel patruo cū minori dote qd prius eidē le
gata fuerat poterit petere legatum sibi prius factum vel eius re
siduum non obstante qd sit maritata.
22 Pater dotem etiam promissam pro filia minuere non potest.
23 Frater qui egregie maritauit sororem cū minori dote quā pater
reliquerit: tenetur tamen integram dotem ei dare nisi facta fuis-
set liberatio.
24 Si testator legauit pro filiabus maritādis lȝ vna maritata ⁊ do-
tata sit de bonis maternis: debetur etiam ei legatum paternum.
25 An tex.hic procedat etiam si testator legauit genero: ⁊ sic nō filie
dotem eidem promissam.

1 **Cum pater.** † Si pater dotē primo ꝓmissam post-
ea leget: videt̄ pro dote legare.h.d.ꝭm
Bar.Ang.⁊ Sali.⁊ Imo. vel sic ꝓpius ad literā: ꝭm Bal. si pa
ter dotē genero promissaȝ leget filie: nō tenetur heres ad duplicē
prestationē: sed ambo alterutra prestatione debēt esse cōtēti.h.d.
et iste casus est sing.ꝭm Cu.hic: cum etiam reputat singu. Pe.de
bexu.hic. ¶ In tex.ibi: eidē.s.filie: ꝭm glos.⁊ bene: qꝛ tex.nō facit
mentionem nisi de filia: ergo illa dictio eidē debet intelligi.s.filie
2 vel eidē genero.ꝭm Bal.⁊ isto modo † ꝓmissio ⁊ legatū fuit factū
eidē genero: ⁊ videtur in effectu legare filie: et filia aget ex tali le-
gato pro suo interesse lȝ verba sint relata ad generū: qꝛ eius preci
pue interest caȝ esse dotatā.l.seruo legato.§.si testator.s̄.eod. sed
caue qꝛ si legatum fuisset factū genero cui etiā dotē pater promi
serat certe tale legatum nō valuisset qꝛ debitor legasset creditori:
et sic marito qui erat creditor: ⁊ nullum emolumentū mariti cōti
net ergo nō valet.l.si creditori.in fi.⁊.l.seq.s̄.eod.⁊ ita est casus ad
literā cōtra Bal.ī.l.cum pater.ff.de iure do. de quo Bal. nō fuit
recordatus.vbi ⁊ tex.formalis ꝙ si pro filia dotē ꝓmissam pater
legat marito ⁊ sic genero tale legatū nō valet qꝛ debitor legat cre
ditori.ita ibi tex.nisi respōdeas sustinēdo Bal.ꝙ nō valet legatū
verū est respectu generi: sed bene valet respectu filie: vt ipsa agat
cui⁹ interest.l.si cui.§ si titio.⁊.l.seruo legato.§.si testator.s̄.eod.
ꝭm Pau.de cast.hic: ⁊ ꝭm Rapha.cu.ī.d.§.si testator. tñ est ma
gna violētia ad illū tex.vnde teneas primū sensum qd tex.in ver.
eidē.intelligit̄.s.filie: prout etiā vult Barto. in vlt.q. ¶ No.j.ex
3 isto tex.† qd si pater primo ꝓmisisset certā quātitatē genero pro
dote filie ⁊ postea legat filie pecuniā pro dote ꝓmissam videtur le
gare animo cōpensandi ⁊ sic filia debet alterutro esse cōtenta: sed
punctus est videre q̃ sit ratio fundamētalis; dic qd istud operat̄
vnitas cause finalis.s.vt filia dotem habeat: q̃ vnitas versat̄ tam
in ꝓmissione dotis facta genero quā ī legato facto filie: vnde ista
vnitas cause finalis: facit qd ista quātitas semel tantū debeat̄: nō
obstāt diuersitate obligationū ⁊ personarū.ita est tex.hic.secus
qñ nō adesset idētitas cause: vt si testator legaret sempronio decē
que titio debet valet legatū ⁊ vterq̃ effectualiter admittit̄ vt.l.si
4 sic.§.j.s̄.eo. Adde ad hunc tex.⁊ ad istud notabile qd † si pater fi-
liam prius dotatā instituit simpliciter in legitima intelligitur cō
putata tamen dote: ita notabiliter tenet Bal.ī.l.qm̄ in priorib⁹.
in vlti.col.C.de inoffi.test. sequitur Pau.de cast.ī.l.qm̄ nouella.
in.j.col.eo.tit.et lati⁹ do.Alex.in.l.si cum dotē.§.si pater.ff.solu.
matri.⁊ in.l.pater filiam.in prin.in vlti.col.ff.ad legē fal.facit tex.
5 solēnis in.l.j.§.pe.ff.de colla.do.vbi est tex.qd † si pater promisit
dotem filie et postea decessit filio ⁊ filia heredib⁹ institutis: quod
onus dotādi non pertinet ad filiū pro dimidia pro qua est heres
sed totum est in parte ipsius filie: quem tex.ad hoc reputant mi-
rabilem ⁊ singu.Ludo.ro.⁊ do.Alex.ī.l.post dotem.in.xix.colū.
ff.solu.matri.sed ego addo alium tex.similem in.l.ij.C.de colla.de
veritate tamē illius dicti Bal.in.d.l.qm̄ in prioribus.dixi plene
in.d.l.quoniam nouella.in.j.colū.vbi vide: ideo nō repeto. ¶ Se
6 cundo no.ex hoc tex.qd † quādo due persone cōcurrunt ⁊ petunt
illud quod vtriq̃ est debitum insolidum sed vna solutio sufficit
tunc obstat exceptio doli ne bis soluatur ⁊ etiam neutri soluatur
nisi concordent cui eorum solui debeat: vt hic.⁊.§.fi.j.ea.l.⁊ sic pō
dera qd hic videtur probari: qd si sunt duo rei credēdi qui simul
⁊ semel agant insolidum qd repellantur exceptione. Bar. tamen
in.l.iij.§.j.ī.j.colū.⁊ seq.ff.de duo.reis.tenet quod plures rei cre-
dendi possunt agere insolidum in eodem libello et plures rei de-
bendi possunt simul conueniri et quilibet insolidum protestādo
quod vna solutione volunt esse contenti: et pondera an ita etiam
posset nouiter limitari iste tex. et esset pulchra limitatio ad istū
tex. tamen in effectu esset idem cū eo quod decidit tex. ¶ Tertio
7 not.ex hoc tex.quod † testator in dubio non presumitur grauare
heredem suum duplici onere prestationis etiam concurrente fa-
uore sanguinis et sic filiationis: item cōcurrente fauore dotis.ita
est tex.no.hic.facit.l.titia.§.qui in vita.et.l.cum pater.§.pater fi-
lie.j.titu.j.cum alijs allegatis in glo. ¶ Capio gloss.fi.in ver.con
tenti.que diuiditur in tres partes. In prima declarat tex. In se-
cunda remouet vnum contrarium. In tertia per viam notabilis
remouet aliud contrarium.secūda ibi: si autem separatim.tertia
et vltima est ibi.item nota ex predictis. ¶ In secūda parte dicit
glo.istum

gl. istũ tex. ꝓcedere qñ simul veniunt ad petendũ maritus ex promissione ⁊ filia ex legato tũc debẽt inter eos cõuenire vt sint alter utro cõtenti vt hic ꝫ si primo veniret filia ⁊ peteret legatũ heres nõ aliter cogeret̃ soluere filie ꝙ̄ si filia pstaret cautionẽ de conseruãdo heredẽ indemnez aduersus generũ ex ꝓmissione dotis sibi facta. ecõtra aũt si gener primo veniat dz solui sine cautiõe q2 solutione facta genero ad quem res erat puentura heres liberatur a filia. ⁊ ita est casus de vtroqꝫ. in. l. cũ pater. ff. de iure do. allega. in gl. ¶ In. iiij. parte gl. ibi secus in viro. aduerte si iste tex. intelligeretur qñ expresse legauit eadẽ centum tunc non esset diuersum in viro nam si maritus expresse legat centũ que in dotẽ habuit apparet ꝙ noluit duplicare ⁊ non vz legatum nisi in commodo representationis. l. ij. per totuz titu. ff. de dote prelega. ⁊ l. creditori cuz. l. seq. ṡ. e. vnde ista gl. dz intelligi qñ maritus nõ expressit verbum eadẽ: sed simpliciter legauit centũ vxori cum centũ in dotez habuisset. cũ ista gl. trãseunt cõiter doc. hic. ⁊ in. l. si cũ dotem. §. pater. ff. so. ma. ⁊ assignant rationẽ diuersitatis. † nã pater ad do
9 tandum filiam tenet̃ ex legali dispositione. l. obligamur. §. lege. ff. de act. ⁊ obli. et. l. qui liberos. ff. de ritu nup. ⁊ l. fi. C. de do. ꝓmi. et sic tenet̃ ex necessitate. ergo illud qđ relinquit videtur relinquere animo cõpẽsandi q2 in necessitatibus nemo liberalis existit. l. rẽ legatã. ff. de adi. leg. maritus aũt tenet̃ ad restitutionẽ dotis vxori ex ꝓprio ɔtractu voluntarie celebrato vnde cũ sit † volũtarius
10 debitor nõ videt̃ legare aĩo cõpensandi. l. creditorem. ṡ. ti. j. ꝫ aĩo exercẽdi liberalitatẽ vnde vxor põt vtrũqꝫ petere q2 hodie cessat edictum de alterutro. d. l. vnica. §. sciendũ. C. de rei vxo. ac. et ibi subdit tex. cũ manifestissimum est ꝙ maritus qui nõ expressit cõtrariũ voluit vxorem vtrũqꝫ cõsequi. ista est cõis theorica. Bar. et doct. hic ⁊ in. d. l. si cũ dotem. §. si pater. ⁊ in aut. preterea. C. vñ vir ⁊ vxor. Bald. in. l. si vxor. C. de bon. auto. iu. pos. Contra quaz theoricã multa vrgent. nam a principio hincinde vterqꝫ dicit̃ debitor voluntarius sed ex postfacto vterqꝫ videtur debitor necessarius ⁊ fortius deberet videri maritum relinquere aĩo cõpẽsandi quam patrẽ cum maior sit affectio patris. l. ista quidẽ. in fi. ff. qđ me. cã. ⁊ l. fi. in prin. C. de curato. fur. vbi dicũt illi duo tex. ꝙ nullus amor vincit paternũ. preterea difficile est videre quare in. d. l. vnica. §. sciendum. maritus censeat̃ debitor volũtarius mediante facto suo q2 dotẽ recepit: ꝫ in. d. l. si cũ dotẽ. §. si pater. ibi pater q recepit dotez absente filia est effectus debitor mediante facto hoc est mediãte exactione ⁊ tamen ẜm Bar. ⁊ doc. dicitur debitor necessarius ⁊ ꝓpterea legatum p eũ factũ cõputatur in dotẽ. Inter istos duos casus quare in. d. §. sciendũ. sit debitor volũtari⁹: ⁊ in d. §. si pater sit debitor necessarius cum vtroqꝫ casu factũ hoĩs interuenit. s. exactio dotis. non curo nũc intrare istã difficilez materiam: dixi plene in. d. aut. preterea. ad ibi dicta me remitto: tamẽ ꝙ̄tum ad istum tex. põt dici qđ certũ erat hic patrẽ noluisse multiplicare obligationẽ cũ tex. dicat qđ pater eadẽ centũ legauerat q̃ ꝓmiserat marito: vnde ponderanda est illa dictio eadẽ: ex qua ɔstat patrẽ noluisse multiplicare obligationẽ istud tñ verbũ eadem posset esse verbum testatoris. Item posset esse verbum iuris
11 cõsulti ⁊ isto vltimo mõ nihil faceret. ¶ † Quid autez in dubio si pater legasset non apponẽdo dictionẽ eadẽ an presumat̃ voluisse legare filie eadẽ c. gl. hic in ṽ. eadẽ. tz qđ sic p quatuor iura p eum allegata tñ tex. quẽ primo loco alle. i. l. titia. §. qui inuita. ṡ. ti. j. nõ facit: ⁊ male alleg. p gl. q2 nõ loquit̃ in dubio vt gl. dicit: ꝫ in casu claro ⁊ certo: vt dicit tex. ibi fideicõmissum filie noĩe dotis relinquit ⁊ ita dicit Bart. ṡ. ꝫ tũc fortiꝰ obstat tex. in. l. si pater ꝓ filia: C. de colla. do. vbi filia hꝫ vtrũqꝫ ⁊ dotẽ precipuã ⁊ illđ qđ pater legauit ergo de directo ɔ̃ istũ tex. Bar. r̃ndet qđ ille tex. loquitur qñ aliud legauerat ꝙ̄ promiserat puta ꝓmiserat spẽm in dotez ⁊ ꝙ̄titatẽ legauerat: nã hoc casu non põt capi ɔiectura: ꝙ voluerit
12 facere aĩo cõpensandi: eo q2 † de ꝙ̄titate ad spẽm nõ fit cõpensatio. l. si cõuenerit. ṡ. ff. de pig. act. ⁊ l. fin. C. de compensa. Ideo filia põt vtrũqꝫ petere vt ibi: sed iste tex. loquit̃ qñ pater ꝓmiserat ꝙ̄titatem pro dote filie ⁊ postea legauit ꝙ̄titatem: nã de ꝙ̄titate ad ꝙ̄titatẽ ꝓprie fit cõpensatio vnde tũc presumit̃ legasse aĩo cõpensandi: ⁊ cũ ista so. Bar. tenẽt Bald. Rapha. co. Pau. de ca. ⁊ do. Alex. hic: Bal. in. l. qm̃ in priorib⁹. in vlt. col. circa me. ff. de inof. test. ⁊ in. l. nesennius. ff. de neg. gest. Ista solu. põt esse vera in se: ꝫ est nimia diuinatio ad illum tex. Itẽ tex. ibi non se fundat: q2 legatũ esset aliud quã erat ꝓmissum. similiter diuinatiua est solu. Ja. de are. hic quã refert. d. Alex. dicẽs ꝙ nullus de ea facit mentionem ꝙ ibi loquit̃ qñ ꝙ̄titas legata ⁊ ꝙ̄titas ꝓmissa in dote erant diuerse quo casu cessat cõpensatio: sed hic ꝙ̄titas legati cõcurrit cũ ꝙ̄titate dotis: vt dicit iste text. in ṽ. eadẽ: sed ista est diuinatio ad. d. l. si pater. ꝙ ibi essent diuerse quãtitates de hoc in illo text. verbũ nullũ. Itẽ non dz in illa materia attendi an sint ꝙ̄titates pares vel dispares: q2 p cõcurrẽti ꝙ̄titate deberet fieri cõpensatio: ar. l. imperator. §. si centũ. in ṽ. enimuero. ṡ. ti. j. ẜm Bal. Imo. ⁊ do. Alex. hic ⁊ in. d. §. si pater. vbi etiã Ang. ⁊ Bal. in. l. titia. §. q

inuicta. ṡ. ti. j. vnde vsqꝫquaqꝫ non ẽ bñ solutũ cõtrariũ. d. l. si pater pro filia ꝫ. d. Alex. in discursu quasdã alias so. diuinatiuas re
13 ferat q̃ nõ sunt digne referri. ¶ † Ego respõdeo notabiliter sine vlla diuinatione ꝑut etiã alias dixi. in. d. aut. preterea. C. vñ vir ⁊ vxor. sed nunc pleni⁹ ponã vnde dico ꝙ ille tex. ꝓcedit ex quadã eqtate. nã vbi pater ꝓ filio dotẽ ꝓmiserat deinde filie exheredate vel emãcipate aut pterite legatũ dedit: ibi decidit̃ ꝙ filia vtrũqꝫ habebit eo q2 pater vr̃ sibi potius legasse in quãdã recõpensatione iniurie exheredationis vl' preteritiõis vl' vr̃ legasse in premiũ emãcipatiõis vt dicit tex. in. l. vt liberis. in fi. C. de collati. quã qđ velit in dotẽ compẽsare: ⁊ iste est ꝓprius intellect⁹ illius tex. sine vlla diuinatiõe: ⁊ ideo põdero ꝙ tex. ĩ. d. l. titia. §. q̃ inuita loquẽs similiter in filia exheredita cuius dotẽ pater rehabuerat cuz mysterio ponit casum clarũ ⁊ certuz: qñ filie exheredate pater fecit legatũ noĩe dotis: al's si nõ expressisset noĩe dotis vt ibi fecit in dubio nõ presumeret̃ cã dotis sed propter iniuriã exheredationis. d. l. si pr̃ pro filia: ⁊ isto mõ habes ibi tex. singularẽ ⁊ peregrinum limitantẽ istũ tex. ⁊ alios cõcordantes allegatos hic in gl. in ver. eadẽ ꝙ pater in dubio qñ legat filie presumit̃ legare aĩo cõpensandi cũ dote ꝓmissa ⁊ sic filia nõ põt nisi vnũ ɔsequi. est verũ nisi pater presumatur legasse in recõpensationem iniurie quã facit filie eã exheredando vel preterẽudo: vel qñ fecit in premium emãcipationis vt dixi. Et pondera ꝙ forte etiã idẽ voluit dicere Bar. in d. l. si pater pro filia. dũ dicit ꝙ ibi legatũ nõ erat factũ contẽplatione ad dotem ⁊ sic nõ cõpẽsatur in dotẽ. forte Bar. voluit dicere ꝙ ibi legatũ erat factum ꝓpter alios respect⁹ superius relatos ꝙ̄ propter dotem. vel forte Bar. ibi voluit idẽ dicere ꝙ̄ hic quod ideo ibi legatũ non dicatur factum contẽplatione ad dotẽ eo q2 erat diuersum q2 dos erat in specie ⁊ fuerat legata quantitas vel econtra ⁊ ꝓ certo verba sol. Bar. ibi sunt valde ambigua: sed credo qđ necessario dz declarari altero de duobus modis quos statim dixi et ꝓ solutione quã ego dedi ad. d. l. si pater pro vna filia ꝙ̄ puto verã ⁊ quã semper tenui. Adde sic etiã esse qñ filia esset cum heredibus extraneis instituta tunc quodãmodo fit sibi iniuria ⁊ tunc habebit dotem precipuã nec cõpensabit̃ cũ legato de institutione facta de ipso filio. tex. est singu. ĩ. l. fin. in versi. sin aũt extranei. C. cõia vtriusqꝫ iud. quẽ Bar. dicit ibi esse multũ sing. ⁊ se nescire alibi. idem dicũt Bal. Raph. co. Lu. ro. do. Alex. ĩ. d. l. si cũ dotem. §. si pater. ⁊. d. alex. hic: ⁊ ista erit secũda limitatio ad istuz tex. quasi etiam tunc filia videatur affecta aliqua iniuria ex quo fuit instituta cum extraneis licet de iure pater potuerit hoc facere dummodo filiã habuerit legitimam suam non potest cõqueri l. cum queritur. ⁊ l. parentibus. C. de inoffi. testa. ¶ Tamẽ cõtra intellectum quem dedi ad. l. si pater pro filia. videtur fortiter obstare tex. in. d. l. si cum dotem. §. si pater. in illa alternatiua siue patri heres extiterit siue in legato tm̃ acceperit ergo ibi erat preterita ab institutione sicut in. d. l. si pater pro filia. ⁊ tamẽ ibi legatũ compensatur cum debito dotis. dic ꝙ tex. ibi cũ mysterio bis repetit siue in legato tñ acceperit ꝙ̄tum dotis satis esset: vel si tm̃ a parte cõsecuta est ꝙ̄tum ei dotis noĩe debebatur ⁊ sic legatum ibi tm̃ capiebat quãtum in effectu institutio ⁊ sic effectualiter nõ dicat̃ ibi preterita. ⁊ hoc pater p dictionẽ siue ibi bis positam: dũ
14 dicit siue patri heres extiterit siue in legato tm̃ accepit. † nam dictio siue nõ est simplex disiũctiua: ꝫ habet aliquã naturã copule ⁊ sensum coniungit vt cũ dicit̃ Alexã. audiet siue patris ẜz Bar. in. l. si quis ita. ff. de aur. ⁊ arg. leg. ⁊ sic ibi tex. in dictione siue videt̃ a pari capere: siue patri heres extiterit siue in legato tantuz acceperit. ergo etiã isto casu habetur effectualiter pro instituto.
15 ¶ Extra gl. format Bar. tres qõnes † prima qñ pater primo dotat tradendo dotem ⁊ postea legat an filia debeat vtrũqꝫ habere distinguit Bar. ẜm Dyn. Jac. de are. ⁊ Ol. qđ aut testator legat ipsum corpus dotale traditũ in dotem ⁊ sic legauit res prius in dotem datas ⁊ tunc valet legatum ⁊ vltra dotem filia debet habere estimationem illaruz rerum q2 cum pater legauerit res iã traditas in dotem ⁊ sic iam effectas mariti. l. doce ancillã. C. de rei vẽdi. per consequens legauit res alienas quas scit esse alienas et se tradidisse genero. ⁊ etiam si ignoraret legat coniũcte persone ergo debetur earum estimatio. l. cum alienam. C. de lega. ⁊ ita est casus in. l. cum pater. §. pater. filie. ṡ. titu. j. ẜm intellectum glos. ibi ⁊ dicit ibi Bar. ꝙ est nouus casus ⁊ dicit Rapha. co. hic ꝙ ille est casus singu. ⁊ multum notandus q2 mille vicibus testatores legãt bona que in dotem dederant nam tunc etiam deberetur estimatio: tamen idem Raph. co. in. d. §. pater filie dicit ꝙ cõmuniter istud non seruatur vt ibi p eũ Alia etiam põt esse ratio vltra Bar. ⁊ valde plana. q2 cum pater ibi sit extra vinculuz obligationis legalis: qua tenebatur dotare filiam vt dixi. ṡ. in gl. fi. in vlti. parte cum iam dos esset soluta actualiter ⁊ tradita: nec ipsa exigitur non videtur factum legatum animo compẽsandi cum non sub esset necessitas cõpensationis vt voluit Bar. in. l. filia legatorum C. co. Jo. de imo. ⁊ do. Pet. de bexu. hic: ergo ipsum legatum

valet debetur estimatio: aut testator legat simpliciter et tunc dic
vt ibi per Bar. et cũ ista doctrina transeunt Bal. et alij indifferen-
ter hic vltra antiquos. s. relatos. Bal. post Cy. in. d. l. filia legato
rũ. Lu. ro. in consi. cclij. qđ incipit videamus primo qd iuris. et vi
de ad primum mẽbrum bar. hic illud quod decidit tex. in. l. licinius
16 in prin. j. ti. j. ¶ Secũdo querit Bar. quid ecõtra † si pater primo
legat filie post eam dotat an filia debeat vtrũque habere et tamen qđ si
primo legauit pro dote seu nomine dotis et postea viuens dotat
videtur de ipso legato dotare et sic testator viuens videtur soluere
legatum. l. filia. C. eo. quãdo tñ esset in legato q̃ntũ in dote. l. lucius
j. ti. j. si vero primo legauit simpliciter: et postea dotat tũc filia ha
bebit vtrũque argumento. l. quinquaginta. ff. de proba. not. glossa
in. l. plane. §. eadem in verbo ostendatur. s. eo. et idẽ tenet Barto.
in. d. l. filia. sed istud reprobant cõiter docto. hic. Dy. Jac. de are.
17 Old. Bal. Jmol. et do. Alex. hic: et cõiter doc. in. d. l. filia. † quia imo
legatum simpliciter factum intelligitur in dubio aĩo cõpensandi
factũ per tex. in. d. l. filia. nõ violando literã et ibi hoc tenet Bal.
in suo summario et idẽ tenet ipsemet Bar. in. l. lucius prima ĩ ver.
sed contra hoc videtur. ff. de leg. ij. secũdo quia non debet constitui dif-
ferentia an pater exprimat se relinquere pro dote filie an simpli-
citer relinquere quia semper intelligitur pro dote relinquere. l. qđ autem
et ibi Bar. et. l. tali. ff. de iure do. Ad. d. l. quinquaginta allegatam
per Bar. respõdent Jmo. et do. Alex. hic. sed ego clarius loquar
quod ibi erant due dispositiões vltime voluntatis: et si secũda intel-
ligeretur de eadẽ quantitate de qua prima nullius esset effectus
sed in casu nostro scđa dispositio. s. actus dotandi inter viuos vñ
dato quod intelligatur de eadem q̃ntitate de qua factum est legatum tñ
vltra legatũ habet istam commoditatẽ: quia est effectũ filie quod antea non
erat: cũ legatũ viuo testatore nõ habeat effectũ et esset reuocabile
per testatorẽ. l. cum hic status. §. ait oratio. ff. do. inter vi. et vxo. et. c.
cum marthe. de cele. mis. Predicta procedunt qñ pater illã q̃ntita-
tem quam primo legauit filie postea dedit in dotem: si autem minus
puta pater legauit mille filie postea viuens eam maritauit cum qn
que centum an residuum poterit filia repetere mortuo patre. Oldr.
lau. in. d. l. lucius. j. j. titu. j. tenuit qđ residuum potest petere: quia
18 † qñ q̃ntitas est expressa in legato. illud non minuitur propter causam ad-
iectam. l. lucius. ff. de ali. leg. et. l. creditor. §. cum inter. ff. mãd. Cõ
trarium tenet ibi Dy. per tex. in. l. libertis quos. in prin. ff. de adi. le-
ga. Bar. aũt. in. d. l. lucius. prima distinguit qđ aut pater qñ fecit
primum legatũ de mille legauit nõ pro dote filie: sed pro ea ma-
ritanda et tunc si eã viuẽs maritauit cum quinque centum quia finita
est causa legati: ergo extinguitur legatum in residuo. Nec ob. d. l.
libertis quos: quia ibi in scđo legato retinetur plusq̃ in primo. Aut
pater facit primum legatũ de mille pro dote filie seu noĩe dotis fi
lie: et tunc licet pater eam maritauerit cum quinque centum poterit
19 filia residuum petere quia ea maritata causa legati nõ est finita † cum
constante matrimonio possit dos augeri. l. pe. et auth. sed iã necesse
C. de dona. ante nup. Sed contra Bart. tenent indistincte bal. Ange.
Sal. Pau. de ca. et alij. in. d. l. filia. Bal. Jmo. Raph. co. et. d. Ale
xã. hic Nico. de neapo. Jmo. et Rapha. co. in. d. l. lucius. j. Pet. de
anch. et Jmo. in. c. filius. extra de testa. Eo. quia attẽta opi. bar. seque
retur quod si pater reliquisset mille filie pro ea maritãda et postea eam
maritasset pro nihilo quod filia nihil posset petere de legato quod est ab
surdum Et contrarium in specie tenet Guil. de cu. in. l. cum his. §. si
20 mulier. ff. de condi. inde. vbi tenet † quod si pater vel auus reliquit fi-
lie mille pro ea maritanda et postea ipsa nupserit viuente et scien-
te testatore et ei nihil dedit qđ tñ postea poterit actiõe ex testamẽ-
to petere legatũ de mille factũ pro dote. l. si quis heredem. C. de in
stitu. et substi. Et illam decisionem Guil. de cu. refert et sequitur do.
Alexã. in cõsi. vij. secũdi vol. incip. visis et deligenter animaduer-
21 sis in. v. col. ¶ † Jtẽ dicit Pau. de ca. in. d. l. filia. se consuluisse et
obtinuisse contra bar. in quadã causa. in qua pater in testamento re
liquerat mille pro filia maritanda deinde patruus vel frater istius
puelle eam maritauit pro minori summa quod nõ obstãte quod sit ma-
ritata poterit petere legatum factum a patre vel eius residuum.
¶ Sed aduerte licet oẽs ita teneãt ego pro Bar. soleo facere tale fun
22 damẽtum. † nã pater qñ semel dedit dotẽ filie non põt amplius il
lam dotem diminuere. auth. sed quãuis. C. de rei vxo. actio. tamen
qñ pater solũ promisit dotem pro filia põt q̃ntitatem diminuere: ita
tenet gl. in. d. auth. sed q̃uis modo in proposito qñ pater solum le
gauit dotem filie: hic nõ interuenerit traditio: ergo q̃ntitatem do
tis legate et non tradite debet posse diminuere: ergo postea eã mari-
tando cum minori quantitate. debet intelligi q̃ntitatem dotis dimi-
nuisse. Tamen Dy. et Salic. in. d. auth. sed q̃uis. reprobant illã. g
quitur in diminutione dotis: sed bene dicit: qđ pater q dat dotem
ibi quia. l. quoties. ff. so. ma. per quã mouetur glo. nihil. facit quia non lo-l
põt ante vel incõtinenti post stipulari sibi reddi. cõtra illã gl. tamen
etiam. d. Fran. de curte in consi. xxvij. inci. Magnificus vir. d. Agu-
tio. in. iij. dubio. vnde nõ recedas a cõi opi. Et pro. ca contra Bar. ad
de tex. in. l. virilis. § si. cum. l. seq. ff. de leg. prestan. q̃uis posses di
cere quod ibi legatur pro dote filie non aũt pro ea maritanda. Jtem
23 adde. † quod si frater non dat integrã dotẽ sorori sue relictam a pa-
tre q̃uis bene egregie eã maritauerit tñ tenetur dare supplemen-
tum vsque ad integram q̃ntitatem legatã. tex. est in. l. cũ pater. §. pr
certam. j. ti. j. Et ibi Bal. Jmo. et Raph. ad hoc notant illũ text. et
ibi Raph. limitat nisi facta fuisset liberatio prout cõiter fit quod bñ
24 no. quid autẽ si † testator legat pro filiabus maritandis et vna fi-
lia sit maritata et dotata ex hereditate matris an ei debeatur lega-
tum vide per Jo. de imo natabiliter determinatum quod sic in consil.
cxiij. inci. in causa que vertitur et versa est inter Antoniũ. in pe. col. vbi
precipue ad hoc allegat Guil. de cu. quẽ vide in. d. l. cum his. §. si
mulier. et istas decisiones bñ nota et tene menti. ¶ Tertio et vlti-
25 mo querit Bar. an in casu huius. §. si testator nõ legauit filie sed
genero cui etiã dotem promiserat an procedat iste tex. distinguit vt
hic per eũ. Miror quod pro primo mẽbro nõ alleget tex. expressum
vtentẽ proprie ratione Bar. in. l. cũ pater. ff. de iure do. Jtem põde
ra Bar. tenere contra expositionẽ quã facit Bal. ad istum tex. in ver. ei
dem intelligendo etiã genero. Dixi. s. apostillando tex. Ultimo
aduerte Bald. velle qđ qñ testator legat simpliciter genero cui
etiam dotem promiserat qđ gener debet vtrũque habere quia tunc te
stator erat debitor voluntarius Jdeo non videtur reliquisse ani-
mo compensandi. l. creditorem. j. tit. j. et. l. vnica. §. sciendum. C. de
rei vxo. acti. secus qñ legat filie censetur debitor necessarius ideo
tunc censetur legasse animo compensandi vt hic. et. l. si cum dotẽ.
§. si pater. ff. solu. matri. l. filia. C. de leg. et tamen est debitor gene-
ri ad dotem. ergo videretur necessarius cum necessitetur a lege
sine facto suo dotare filiam et consequenter generũ licet nõ imme-
diate sed respectu filie et tamen soluendo genero liberatur ab obli
gatione legali: et sic necessaria.

1 ☞ Conditio de instrumentis reddendis continet etiam libera
tionem prestari quod sufficit si instrumenta reddi non possunt et
nu. 4. et intellige vt nu. 6. et. 13.
2 Redditio instrumenti debiti licet liberet debitorem non tñ liberat
ipso iure sed ope exceptionis. et nu. 7.
3 Conditio que potest equipollenter impleri non dicitur defecta. et
j. numero. 8.
5 Conditio quod aliquando importet virtualem effectum vltra illud quod
verbum sonat.
Creditor debitori soluenti vltra quod teneatur reddere eidẽ instru-
mẽtum debiti cancellatũ debet etiã facere instrumentũ liberatiõis.
8 Conditio licet debeat ĩ forma specifica impleri tñ sufficit qđ virtua
liter impleatur qñ formaliter impleri non potest.
9 Stãte statuto quod debitor nõ cogatur soluere nisi creditor reddat in-
strumentum debiti cancellatum sufficit quod creditor probata amissio
ne instrumẽti per iuramentum liberet ipsum per acceptilationem
10 Stante statuto quod solutio debiti nõ possit probari nisi per publicũ
instrumentũ producens instrumentũ debiti cancellatum dicitur
probare solutionem per instrumentum.
11 Amissio instrumenti probatur per iuramentum si persona est ho
nesta.
Probatio per iuramentum quod admittatur in his que sunt leuis
preiudicij.
12 Mercator si fecit mihi literas cambij quas amisi in itinere qđ si li
bero ipsum per instrumentum ab ipsis literis cambij. possum de
positum repetere.
14 Conditio impossibilis quã testator putabat possibilẽ vitiat dis-
positionẽ et non vitiatur nisi possit per equipollens impleri.
15 Bannitus cuius bannũ nõ est cancellatũ si vigore statuti potest
impune offendi et appareat in libris cõmunis eum soluisse q̃ntita-
tem in bãno positã licet bannum non cancellatum quod nõ poterit
impune offendi.
16 Banniti qui ex forma statuti debebant rebanniri per quosdam
sapientes: quod non poterunt offendi etiam anteq̃ bannum sic can
cellatum.
17 Condemnatio banni si debet cancellari et sñia non reperiatur in archi
uo publico si quidam priuati habent exinde publicum instrumẽ-
tum talis banni tunc syndicus communis liberabit a bãno et in-
de conficiet instrumentum qđ ponet in archiuo.
18 Jgnorantia priuata non patrocinatur vbi publica sciẽtia depre-
henditur.
19 Creditor qui promisit soluto debito reddere chirographũ si il-
lud casu perdidit sufficit quod faciat ei refutationẽ et cancellabitur
verbaliter.
Creditor si promisit reddere instrumentũ cãcellatũ et illud est perdi
tum sufficit qđ reddat equipollens.

1 Si ita. † Conditio de instrumentis reddendis continet
etiã liberationem prestari quod solũ sufficit si in-
strumenta reddi non possunt. h. d. et est singularis text. fm domi.
Pet. de bexu. et istũ tex. reputat notabilem et vnicũ in iure Bald.
in. l. pecunie ad fi. C. de soluti. ¶ Diuide istum. §. intellectualiter

in tres partes. In prima premittit vnum quod cōditio si tabulas reddiderit idem importat quod si heredem liberauerit ab actiōe cuius probatio cōtinetur in tabulis: quia testator apponēdo talem cōditionem non videtur voluisse talem redditionē fieri propter se sed

2 propter officium liberationis: quia † redditio instrumēti videtur ad effectū liberationis tēdere. l. labeo. ff. de pac. et c. ecclesia san. Marie. ij. in fi. vt lit. pen. In secunda ex isto premisso infert ad decisionem quod si tabule extant nō sufficit instrumentū reddere prout est facti nisi etiam liberet per acceptilationem quia testator non sensit de redditione sola instrumenti prout est facti et prout verbum sonat sed de effectuali liberatione que fit ipso iure mediante acceptilatione. l. iij. §. nunc de effectu. ff. de libe. leg. quia redditio instrumēti sola non liberat ipso iure vt hic sed ope exceptionis. d. l. labeo. ad fi. si autem tabule non extarent in rerū natura et sic instrumentum non potest reddi tūc debet liberare per acceptilatiōem et cēsetur cōditio impleta quia ad impossibile nemo tenetur. l. impossibilium. ff. de regu. iur. In tertia ampliat istam secundam decisionem tex. vt procedat siue tabule iam intercidissent tempore cōditi testamēti siue post testamentū et ante mortem testatoris siue etiā mortuo testatore: tamen si tēpore testamēti instrumētum iam erat perditum clare procedit iste tex. quia tunc conditio esset impossibilis et non haberetur pro adiecta. l. ab omnibus. §. i. j. eod. et l. obtinuit. ff. de condi. et demon. sed si tunc non fuit perditū sed postea non fuit cōditio impossibilis a principio vnde si postea perdatur instrumētum censetur cōditio defecta et defectus cōditionis vitiat legatū

3 cōtrarium tamen deciditur in ista vltima parte tex. † quia cōditio non dicitur defecta que pōt equipollenter impleri: secunda est ibi quare

4 et si tabule. tertia et vltima est ibi nec ad rem. ¶ † No. j. quando factum est legatū alicui sub cōditione si instrumentū debiti reddiderit heredi. ista cōditio continet in se duo: primo illud quod sonat. s. quod instrumētum et sic quod ipsa charta materialis actualiter reddatur: secundo quod vltra redditionē instrumenti debitor ipso iure li-

5 beretur mediante acceptilatione. ¶ † Ex quo correlarie nota quod cōditio aliquando importat virtualē effectū vltra illud quod verbum sonat et per istum text. dicunt Iaco. de are. et Bald. et sequuntur do. Pet. de belu. et do. Iac. puteus quod licet creditor debitori soluēti debitum teneatur reddere instrumentum cancellatum. l. dissolute. C. de condi. ex lege. et l. sicut datam. C. de libe. cā. glo. notabilis in. l. ex empto. §. is qui vinum. ff. de actio. emp. tamen per istum text. tenetur etiā facere instrumentū plene liberationis et pro hoc l. pecunie. C. de solu. et l. plures apochis. C. de fi. instr. et si dicis nōne debitor habens penes se instrumētum debiti incisum probat per hoc liberationem. l. si chirographū. ff. de proba. et d. l. labeo. et l. post pactum. ff. de pact. et d. c. ecclesia sancte Marie. secūdo. in fi. vt lit. pen. ergo hoc debet ei sufficere: responde quod hec probatio liberatiōis que fit per ostensionē instrumēti incisi existētis penes debitorē est probatio presumptiua et satis leuis que quia pōt facile tolli per aliam presumptionem vnde si debitor esset persona domestica creditoris presumeretur potius subtraxisse instrumētum quam quod debitū solueret vt notāt doc. i. d. l. labeo. Bart. in. d. l. fullo. §. qui tabulas. ff. de furtis. Item si creditor probare domum suam fuisse subiectā sacco vel famulum suū aufugisse et multa instrumēta exportasse: faceret vacillare illā presumptiuā probationem: que fit per ostensionē instrumēti incisi vnde tutius est habere instrumētum liberationis plene facte per acceptilationē: vt hoc tex. notabili tamen secundum Raph. co. iste tex. nō videtur facere pro ista decisione Iaco. de are. et Bald. nā ideo hic exigitur liberatio per acceptilationē eo quia sola redditio instrumēti non liberat ipso iure sed tamen ope exceptionis: sed in eorū decisione debitor actualiter soluit creditori et solutio indubitanter liberat ipso iure vt insti. quibus mo. tol. obli. in prin. ergo cū hic sit liberatus ipso iure per solu. Alia liberatio non est necessaria. Sed defendendo decisionē Ja. de are. et Bal. que est vtilis in practica dic verū esse quod nō requiritur alia liberatio ex quo iam est liberatus ipso iure per sol. imo impossibile esset amplius liberari sed bene requiritur instrumentū quod vere probet ipsam liberationem vltra instrumentū debiti quod redditur cācellatum. vt. c. significauit. et c. Albe. de testi. late Bart. in. l. si finita. §. elegāter. ff. de dā. infe.

6 ¶ † Limita istum tex. procedere quando instrumētum extaret et debitum non esset solutum tunc requirerentur duo supradicta. s. redditio instrumenti et acceptilatio liberatoria. Si autem debitū iam esset solutū antequam apponeretur ista conditio tunc amplius impleri nō pōt. l. si iam facta. in prin. ff. de cōdi. et demō. quia liberatio et sic probatio presupponit habitū. l. x. ff. de verb. ob. et c. ad dissoluēdum. de desponsa. impu. vnde tunc vnū tamen poterit impleri. s. redditio instrumenti de facto prout verbū sonat secundum Bal. et alios. in. l. ab omnibus. §. i. j. co. et in effectu Pau. de ca. et latius Alex. et pōt interesse debitoris quod etiam soluto debito reddatur sibi instrumentum quia si remaneret penes creditorē posset iterū ipse vel eius heres compellere vigore dicti instrumēti soluere debitorē vel heredem non valentes facile solutionē vel liberationē probare. ¶ Secūdo no.

7 ex hoc tex. † quod redditio instrumenti facta per creditorem debitori non liberat ipso iure sed solū ope exceptionis taciti pacti. d. l. labeo. in fi. alias frustra requireretur in hoc tex. acceptilatio liberatoria vltra redditionem instrumenti. ¶ Tertio no. diligenter ex tex. ibi et si tabule in rerum natura non fuerint quod quando factum est legatum sub conditione si tabulas heredi reddiderit et tabule nō sint in rerum natura non tamen propter hoc deficit hec cōditio imo impletur liberando heredē per acceptilationem vt notabiliter dicit iste tex. quia ista conditio apponitur ad fi. liberationis vt presupponit iste text. in. j. parte: ideo sufficit vt effectualiter impleatur: licet

8 non possit formaliter impleri Et sic diligenter pondera quod † licet cōditio debeat impleri in forma specifica. l. qui heredi. in princi. et l. meuius. ff. de condi. et demon. procedit quando pōt impleri formaliter prout testator voluit alias sufficit virtualiter et in effectu. impleri quantū ad mentē testatoris et causam finalē: ita est tex. valde notabilis hic: et ita etiā tenet Bar. in. l. j. in v l col. circa mediū. ff. de cōdi. insti. vbi tenet quod quando conditio non pōt impleri eo modo quo testator voluit sufficit impleri per causam similē per. l. legatum. ff. de vsu fru. leg. Alibi habes tex. quod licet conditio nō impleatur formaliter nō tamen propter hoc irritatur dispō. l. paterfa. et ibi Ange. et Imo. ad hoc no. ff. de here. insti. ¶ Per istūt tex. decidūt Dy. et Bar. et ceteri

9 cū eo tenent quod † stante statuto in ciuitate quod debitor non cogatur soluere nisi creditor reddat instrumentū debiti cācellatū si creditor non habet quia amisit sufficit quod debitorē liberet per acceptilationem vt est tex. notabilis hic et probacit amissionē instrumēti per sacramentum. l. fina. C. de fi. instr. ista decisio Bart. est equa et rationabilis ne quis debito suo priuetur iniuste sed possit dubitari ex quo idem est de iure cōi. d. l. dissolute. C. de condi. ex le. l. plures apochis. C. de fi. instr. ergo statutum debet sic intelligi vt aliquid operetur vltra ius cōe vt. l. si quando in prin. j. eo. Bart. in. l. iiij. §. pretor ait ff. de dā. infe. in. l. ij. ff. de vsca. sed secundum decisionem Bart. istud sta-

10 tutum nihil operaretur vltra ius cōe vt hoc tex. ¶ † Aduerte etiam quod stante statuto quod solutio debiti non possit probari nisi per publicum instrumentum certe dicitur probare solutionē per instrumentum ille qui producit instrumentū crediti cancellatum ita singulariter tenet Bald. nec alibi legi. in. l. vacuatis. in fi. C. de decur. lib. x. quod bene nota quia non inuenio per aliquē fieri mentionē in aliquo loco dixi de eius veritate in. d. l. labeo. ¶ Item inquantū Barto. hic

11 tenet † quod creditor probat amissionē instrumenti per solū iuramentum dic quod istud procedit in casu isto quia tractatur de modico preiudicio debitoris cui consulitur per liberatoriā actionē et in his que sunt modici preiudicij admittitur probatio per solum iuramentum. l. thesaurus. cum si. ff. ad exhiben. Adde Bal. in. d. l. disolute. ante fin. C. de condi. ex. l. vbi dicit esse text. notabilem quod si creditor non habet instrumentum iuret se non habere et faciat instrumētū quietationis. Item tenet Bal. in. l. fi. ad fin. C. de eden. vbi tenet quod amissio instrumenti probatur iuramento si est persona honesta et allegat veri similia: vt quia domus fuit sibi combusta et tale iuramētū sibi prodest et nemini nocet. istis concurrentibus probatur amissio instrumenti per iuramentū. d. l. thesaurus. cum alijs. s. aleg. Item quādo quis ad exhibēdū instrumentum tenetur officio iudicis tamen ita loquitur d. l. fina. C. de fid. instru. et ibi expresse Cy. in. ij. oppositiōe. et Bal. ad fi. alias debet probari omissio instrumenti per legitimas probationes sicut et amissio cuilibet rei. l. si quis ex argētarijs. §. pe. et fin. et ibi Bart. et alij plene. ff. de edem. ibi dixi cum concordantijs traditis per do. Alexan. hic et ibi. ¶ Secundo per istum tex. decidit notabiliter Bal. casum quotidianū in. l. instrumenta. in fi. C. de fi-

12 deicō. † quod si mercator fecit mihi literas cābij et ego in itinere eas amisi vnde cambiū non est secutū quod depositum meū repetā non obstante quod non possum literas cambij reddere liberando mercatorē ab ipsis literis per publicū et solēne istrumentū quod reputat tenendum menti: nō inuenio aliquē in specie nec hic nec ibi tangere et quia est casus frequens: aduerte quod ista liberatio mercatoris ab ipsis literis cambij vt dicit Bal. nō videtur sufficere: quia posset vnus alius tertius reperire istas literas cābij et eis mediantibus recipere pecunias ab illo alio mercatore ad quē litere dirigebantur vnde videtur quod mercator qui fecit literas cābij non ante teneatur restituere depositum nisi ei fiat cautum quod si alius qui posset reperire istas literas cambij faceret sibi exbursari talē pecuniā quod mercatori qui literas facit sit consultum saltē interim donec alio modo prouideatur ne hoc sequi possit quia quando redditio instrumēti nō solū apponitur ad fi. liberationis sed etiā ad aliū effectū tūc non

13 procedit iste. §. prout limitat Bar. hic quē statim referā. ¶ † Limita istū tex. vt procedat quando conditio de reddēdis instrumētis apponitur solū pro liberatione et sic ad effectum liberationis secus si apponeretur alia cā. et ad aliū effectū puta ad sciēdum verū vel ad certificandum debitorē: puta promisi tibi centum si per instrumentum aut chirographum ostendas patrem meū illa promisisse tūc non sufficit quod velit accepto ferre nisi per instrumētum ostendatur secundum Barto. hic in fi. Et sequuntur simpliciter Ang. Sali. Raph. co.

glo. et Ang. de perilis hic et potest etiã illã limitationẽ exemplifi care in casu notabili quẽ statim. s. proxime retuli. ¶ Quarto no.
14 ex vltima parte tex. ibi iã tũ cũ testamento fiebat. † q̄ lʒ alias con ditio impossibilis quã testator putabat possibilẽ vitiet dispositio nẽ et nõ vitiet vt est tex. reputatus singularis in. l. seruo manumis so. ff. de cõdi. i de. quẽ bar. Ang. Pau. d ca. ibi dicũt sing. et Ang. in. l. cũ in scdo. ff. de iniust. rup. Illud pcedit nisi talis cõditio im possibilis possit per equipollẽs adimpleri ita elegãter pbat iste tex. tenend⁹ menti sm. d. Alex. hic. Idẽ bar. in. l. j. §. j. ij. col. et ibi Jo. de imo. ff. de cõdi. insti. ¶ Capio. gl. primã in ver. cui. q̄ diui ditur in quatuor partes. In prima declarat text. et allegat tres concordantes. In. ij. oppo. et se remittit. In tertia allegat vnam concordantiã corruptet et melius allegasset. l. seruum filij. §. cũ qui chirographum. et que ibi. no. s. e. in. iij. et vltimo not. ex isto tex. se cunda ibi: sed contra. j. eo. ij. ubi item facit. s. eo. l. legatum. quar ta et vltima est ibi et no. vtilem. §. ¶ In eadem glos. ibi sed contra j. eo. l. ab omnibus. §. in testamẽto. dic q̄ si extabat debitũ et etiã instrumẽtũ debiti tunc legatarius tenet vtrũq̄ facere. s. reddere instrumentum et liberare debitorem: sed si instrumentũ nõ extat sed extat debitum tunc non dʒ impleri quo ad redditionẽ instru menti: q̄r fieri non potest sed liberatio sola sufficit et conditio quo ad liberationem ex illa parte dʒ impleri vt bi: sʒ si neutrum po test fieri q̄r nullum erat debitum et nullum erat instrumentũ tunc conditio de reddendis instrumẽtis habetur pro nõ scripta: et sic non attenditur vt ibi: vel si vis intelligere q̄ sibi subesset debitum tunc conditio habet pro non scripta quo ad reddẽdas tabulas et dicitur impossibilis vt ibi: et sic legatum dicitur pure debitum le gatario: tñ debet fieri liberatio per acceptilationem sʒ gl. ibi Et
15 sic facit iste tex. sm Bal. ad questionẽ † statuto cauetur q̄ bãnit⁹ cuius bannũ nõ est cãcellatum possit impune offendi: modo in li bris cõis apparet qd aliquis bannitus soluit quantitatẽ in ban no positam et sic iure erat rebannitus tamen bannum nõ fuit can cellatum de facto: an poterit impune offendi iste text. facit qd sic q̄r non sufficit liberatio nisi etiã bannũ fuerit actualiter cancella tum: cum potuerit cancellari. ¶ Cõtrarium determinat Bal. q̄r iste non dicitur amplius bannitus figuraliter nec substãtialiter ex quo apparet solutio et sic sublata oĩs obligatio et pena. et cum apparet scriptura. i aut. archiuo publico no põt pretẽdi ignoran tia: et iste tex. loquitur in conditione hoĩs que dʒ impleri i forma specifica nedum quo ad effectum: sed etiam q̄ ad modũ. l. qui he redi in prin. et. l. meuius. ff. de cõdi. et demon sed qd nostra loquitur in cõditione iuris seu in dispositione legali in qua habito effectu nõ curam⁹ de mõ. l. gallus. §. et quid si tm̃. ff. de lib. et posth. et cũ Bal. trãsit simpliciter Raph co. hic vltra Bald. tu potes ad istũ tex. aliter rñdere q̄ cãcellatio bãni nõ est ita in ptãte bãniti sicut est hic in potestate legatarij redditio instrumẽti. ¶ Itẽ pro ista decisione facit q̄ decidit idẽ bal. in. l. si creditores. circa pri. C. d si
16 deicõ. q̄ si statutum disponat qd banniti debeant rebanniri per quosdã sapientes q̄ etiã anteq̄ bannũ sic cãcellatum nõ poterãt offendi q̄r bannũ est inefficax: patet q̄r si ageret ex eo obstaret ex ceptio vt ibi. Sed Jo. de Imo. dʒ decisionẽ Bal. posse pcedre si iuxta bãnũ facta est scriptura liberationis aut facta est mentio de solutione. Alias cũ pbabiliter possit offendẽs ignorare solutio nẽ esse factã lʒ instrumẽtũ sit in archiuo publico est excusandus nisi probet scia p notata p Dy. et bar. in. l. pe. ff. de adul. quã Bar. legit pro fin. et sequit lati⁹. d. Alex. hic presertim p notata p Bal. in. l. labeo. §. j. ff. de pac. et p alia de qbus hic p cũ ad quẽ te remit to. ¶ Itẽ adde qd decidit notabiliter Bal. in. l. nostrã in vlt. co.
17 C. de testa. † q̄ si condẽnatio bãni dʒ cancellari et snĩa non reperit in archiuo publico q̄r forte libri sunt cõbusti tñ quidã priuati ha bẽt exinde publicũ instrm̃ talis bãni tũc syndicus cõis liberabit cũ in bãno et inde cõficiet instrm̃ publicũ qd ponet in archiuo pu blico ita dicit de hoc esse tex. multũ notabilẽ hic: vel iudex pronũ ciabit q̄ si appareat de eo bãnum vl' condẽnatio. q̄ ipse decernit nõ valere: arg. eorũ que not. Inno. in. c. G. perpetuus. de si. instr. est etiã vtile ad hoc vt nullus possit pretẽdere ignorãtiã: q̄ hic p
18 edicta publica et publicas proclamationes fiat notũ: † nã vbi pu blica scia deprehendit tũc priuata ignorantia non patrocinat vt no. p gl. in. l. si tutor. C. de peri. tu. et in. c. j. de postu. pla. Ita ibi resi det bal. quẽ refert et simplicit sequit Flor. hic. ¶ In vlti. parte gl. ibi et nota vtilẽ. §. pro instrumẽtis q̄ nõ possunt reddi. s. debito ri solueti prout fieri dʒ. l. dissolute. C. de cõdi. ex. l. nã tũc sufficit fie ri liberationẽ p acceptilationẽ et sic instrm̃ solutiõis ita voluit di cere ista gl. Adde. q̄ fortius dicit velle istã gl. notabilẽ Bal. in. l. instrumenta. circa fi. C. de fideic. q̄ si creditor promisit soluto sibi debito reddere chirographũ et illud casu perdidit qd licet chiro graphũ non possit actualiter reddere tñ fiet ei refutatio et cancel labit ei chirographũ vbaliter postq̄ actual'r fieri nõ põt ita di cit velle istã gl. nescio qũo Bar. voluerit inducere istam glo. velle hoc q̄r parũ videtur facere. Itẽ dicit Bal. in. l. pecunie prope fi. per gl. ibi que parum facit. C. de soluti. quod si creditor promisit reddere instrumentũ cancellatum et illud est perditũ reddet equi pollens: q̄r confitebitur creditor instrumentum non habere: et si qd haberet aut habuerit cancellat et pro cancellato vult haberi et hoc esse bene obseruandum in practica.

1 Qui non admittitur ad partẽ iure actionis facit partẽ si ha beat ius retentionis etiã iure suo proprio et vide nu. 7.
2 Partẽ ad hoc vt quis faciat alteri nõ requiritur q̄ eodem iure ad partem admittatur: sed sufficit q̄ alio iure diuerso eandem partẽ habeat vel retinere possit.
3 Stante statuto excludente feminam dotatã a successione existenti bus masculis q̄ lʒ veniat ad dotẽ ipsa filia diuerso iure fratribus facit partem in legitima.
4 Filia que stantibus masculis solum debet dotari deducet dotẽ de toto patrimonio tanq̄ es alienũ et de residuo debet legitima masculo tantum.
5 Res nostre nec in totum nec in parte nobis legari possunt.
6 Jus accrescendi q̄ habeat locum etiam quãdo testator legat res alienas.
7 Qui non admittit a partẽ nec admitti sperat aliquo iure actio nis vel retentionis vel alterius equitatis per se vel per alium nõ facit partẽ. et vide aliter formatã hanc regulã. nu. 9.
8 Jus accrescendi q̄ pueniat ex tacita voluntate testatoris et cõie cturata mente.
10 Qui admittitur ad partẽ vel admitti speratur aliquo iure actio nis vel retentionis ad alterius equitatis per se vl' p aliũ facit par tem et impedit ne collegatarius admittatur ad partem tantum.
11 Qui non admittitur ad partem de iure sed ex quadam humani tate et equitate facit tamen partem et impedit ius accrescendi.
12 Obligatio naturalis q̄ possit esse inter seruum et dominum.
13 Jus accrescendi q̄ non impeditur per obligationem naturalem.
14 Limitationes ad tex. in. l. plane. §. duobus. s. eo.
15 Intellectus ad tex. in. l. si quis titio. de vsufru. accrescẽdo. et nume ro. 16.
16 Usufructus rei hereditarie si legatur tũc transit ipso iure in lega tarium sicut transit dominium rei legate.
17 Heres viuentis nõ datur.
18 Qui nõ admittitur ad partem q̄ faciat partem ei qui admittitur de iure singulari secus si admitteretur de iure communi.
19 Jus commune potentius est q̄ ius singulare.

Si titio et meuio.

† Qui nõ admittit ad par tẽ iure actionis facit par tẽ si habeat ius retentionis: etiã iure suo pprio lʒ nõ iure legati. h. d. sm Barto. et cõiter alios: vel sic qui non admittitur ad partẽ iure legati sed iure proprij dñij facit partem. h. d. Bal. et Raph. co. et hʒ duas partes: in prima ponitur dictũ. In secũda assignat ratio. Secũda ibi. nam titius. ¶ Ad si. tex. ibi partem facit. i. facit quod alter nõ habebit nisi partem tm̃. l. vtrum. ff. de reb. dub. Si cut materialiter loquendo. vt. j. subiungit Bar. si secum alius co mederet faceret sibi partẽ q̄r faceret q̄ non haberet nisi partẽ tã tũ. et sic facere partẽ est impedire ne qs habeat totũ iure accrescẽ
2 di. ¶ † Not. j. isto tex. sm Bal. q̄ ad hoc vt quis faciat partem alteri non requiritur qd eodem iure ad partem admittat sed suf ficit q̄ alio iure diuerso eandem partẽ habere vel retinere possit vt est in casu isto vbi titius qui est dñs stichi. legati nõ retinet par tem iure legati q̄r non valet legatũ rei sue pprie. l. proprias. C. de lega. et. l. cetera. in prin. s. eo. Sed retinere poterit q̄r dñs: et tamen facit partẽ: vnde licet quo ad titium dñm stichi legati non valeat legatum aliquo modo. d. l. proprias ideo videbatur q̄ nõ faceret partem tantum q̄r retinere potest iure proprio q̄r dñs: ideo facit partem et intellige qd hic legabatur res titij et sic aliena a testato re sciente vel legabatur coniuncte persone alias non valeret lega tum etiã quo ad mediũ. l. cum alienã. C. d lega. ¶ Inducitur iste
3 tex. per Bald. ad notabilem questionẽ: qd † si statutum excludat a successione existẽtibus masculis filiã feminã dotatã lʒ ipsa filia veniat diuerso iure ad dotẽ vigore statuti excludatur a successio ne propter fratres tñ eis facit partẽ in legitima ex quo p statutũ nõ excludit in totũ a successione: cũ debeat dotari et sic nõ habeat oĩno pro mortua: vnde cũ debeat dotari et dos succedat loco legi time vt no. in. l. titio cẽtũ. ff. de cõdi. et dẽmõ. ergo i legitima partẽ facit cum masculis: etiam si dos minus sit q̄ legitima et cũ Bal. trãseũt simpl'r Jo de imo. et. d. Pe. de bern. hic qd est vtile in pra ctica si quatuor essent filij. et etiã ista soror dotata et sic sunt i totũ qnq̄ filij vñ legitima portio vniuscuiusq̄ ẽ dimidia ei⁹ quod ha biturus ẽ ab intestato et si essent pauciores qnq̄ legitima esset ter tia portio eius qd vnusquisq̄ habiturus ẽ ab intestato. et sic tertia dimidie. aut. nouissima. vbi gl. et doc. C. de inoffi. test. lʒ ergo di cta filia dotata p statutũ sit exclusa a successione p̄na: dõ tñ face re partẽ in legitima pter dotẽ: ita qd legitima vniuscuiusq̄ ex dictis quatuor fratrib⁹ erit dimidia ei⁹ q̄ vnusq̄sq̄ habitur⁹ erat ab intestato

ab intestato ideo legitima filiorum est pinde ac si filia succederet. Adde ꝙ Frāc. tȝ Ang. in .l. papinianus. §. vlt si qs .p gl. ij. ibi in v. sextās. ⁊ ibidē etiā Bal. ff. de inoffi. test. vbi no. Ange. diligenter
4 illā gl. ⁊ dicit decidere expresse qōnē qō † si filia femina debeat solū dotari extātib⁹ masculis tūc illa dos deducit̄ de medio tanꝗ̄ es alienū ⁊ de residuo tm̄ debet̄ legitima masculo pinde si filia nō esset in rerꝰ natura: vnde si est vnus fili⁹ ⁊ vna filia habebit dotē que detrahit̄ tanꝗ̄ es alienū. ⁊ de toto residuo masculus habebit tertiā nō aūt sextā sicut deberet habere si filia vocaret̄ vna cuȝ eo vt ibi lati⁹ p eū. Et dicit Raph. co. hic ad fi. qō ita ꝯsuluit cū Ange. p. d. §. vlt si quis. cū gl. ⁊ reperio qō ita ꝯsuluit ipse Raph. co. ⁊ plene. in cōsi. xxxv. qō incipit stāte statuto Vincētie. dicit etiam Pau. de ca. hic ꝙ non est diu qō habuit istū casuȝ de facto ⁊ trāsit cū decisiōe Ang. quā reputat tenendā mēti ⁊ qō faciet tibi honorē. ⁊ ꝙ vidit multos dubitare sup hoc. Adde ꝙ ita etiā notabiliter ꝯsuluit Ang. in ꝯsi. cclxix. incip. pūctus talis est. statuto ciuitatis Cortone. ita etiā tenet Ang. in eadēmet. l. papinianus. §. qm̄ aūt quarta ad fin. vbi dicit ꝙ de ista qōne pluries cōsultus respondit ꝙ habetur consideratio filie: cum filia non sit ab oībus exclusa ex quo dȝ habere dotē pro parte sua vnde legitima aliorum filiorum impinguatur: quia de toto residuo qō inueniretur extra dotem est eorum legitima detrahenda: ⁊ pro hoc dicit esse glo. ordi. quā nescit ab alio allegari. in .d. §. vnde si qs. quā etiam ad hoc reputat singularem ⁊ vnicā in iure Ang. in preallē. consi. cclxix. De qua qōne q̄ egeret adhuc altiori indagine vide p bal. Ange. ⁊ Mod. in .l. plane. §. si duobus. s̄. eod. cū concordātijs ibi traditis p do. Alex. qui aliter nō examināt. vide Bal. in .l. vnica. in vi. q. ad fi. C. qn̄ nō pe. par. ⁊ Bal. notabiliter tenentem contrariū in .l. j. in. §. j. C. de ca. tol. in .ij. co. Et vid notabiliter do. Ant. de bu. in ꝯsil. xxxix. qō incipit in questione ista varia sunt scripta.
5 ¶ † Secundo no. ex hoc tex. ꝙ res nostre proprie nec in totū nec in parte legari nobis possunt ⁊ ita ampliatur regula .l. proprias C. de lega. ⁊ .l. cetera. in prin. s̄. co. ⁊ .l. mea res. ff. de cōdi. ⁊ demon. Est em̄ eadē ratio ꝓhibitiua in parte que in toto: ergo idem ius. l. que de tota cū vulgarib⁹. ff. de rei vē. ⁊ c. pastoralis. in princ. de
6 offi. de le. ¶ † Tertio no. ꝙ ius accrescendi habet locum etiā qn̄ testator legat res alienas: nam hic iste stich⁹ seruus nō erat testatoris sed titij ⁊ hic impedit̄ ius accrescendi q̄ titius erat dn̄s: si ergo non fuisset dn̄s inter hos legatarios habuisset locuȝ ius accrescendi ꝗuis res nō essent testatoris considerata tamen distin. l. cum alienā. C. de lega. qō adde ad materiam .l. re coniuncti. ff. de leg. ij. ¶ Capio gl. secundā in ver. pars que diuidit̄ in quatuor partes. In .j. declarat tex. In .ij. enumerat quatuor casus negatiuos in quibus qui non admittitur ad partem legati nō facit etiā partem. In .iij. enumerat cōtra quatuor casus affirmatiuos contrarios in quib⁹ qui non admittitur ad partem legati: tamen facit parteȝ. In .iiij. oppo. de quatuor .ll. ⁊ sunt quinꝗ̄ ⁊ non soluit. deinde allegat vnam concordantē. s. l. §. ⁊ est .l. ij. §. ij. secunda ibi ⁊ no. quibus casibus. ij. ibi. Item legatur mihi. quarta ⁊ vltima est ibi. Item sunt arg. contra. ¶ In .ij. ⁊ .iij. parte glos. ex casibus enumeratis per glo. pro: ⁊ contra: nō habem⁹ rōnem .ll. per gl. allegatarum: ideo Bar. cū quo Ange. ⁊ ceteri omnes transeunt in hoc ponit duas regu. vnam negatiuā ⁊ aliā affirmatiuā. Prima
7 regula negatiua est: † qō qui nō admittitur ad partē nec admitti sperat̄ aliquo iure actionis vel retētionis vel alteri⁹ equitatis vel per se vel aliuȝ iste non facit partē. ⁊ ideo ꝯiunctus totū legatum suo iure consequit̄. ita loqunt̄ primi quatuor casus positi in gl. si inspiciantur. ⁊ aduerte q̄ in eis legatum est pro non scriptum: qn̄ legatur ei qui tēpore testamenti non erat in rerum natura: vel qui mortuus est ante testatorem vel quando legat̄ posthumo qui nascitur abortiu⁹ ⁊ in legato pro non scripto est locus iuri accrescendi: ⁊ ille qui non admittit̄ ad partem nō facit alteri partem vt in iuribus allegatis in gl. omitto tertiū casum qn̄ legat̄ mihi ⁊ heredi qui redditur valde dubius ꝓpter istū tex. qui fortiter obstat dicā .j. de per se late. ¶ Similiter in .iiij. casu qn̄ legatarius post mortē testatoris repudiat legatū ⁊ tunc efficit̄ caducum ⁊ in legato caduco pars caduca accrescit collegatario ⁊ sic qui non admittitur in partē etiā non facit partē: ⁊ si diceres quare in predictis casib⁹ pars legati que nō vȝ q̄ est pro non scripta: vel q̄ caduca vel quasi caduca: quare non remanet potius apud heredeȝ a quo relicta est: ꝗ̄ accrescat collegatario: dic rōnem fundamentalē esse
8 † q̄ ius accrescendi prouenit ex tacita voluntate testatoris. l. si titio ⁊ meuio. §. iulianus. j. ti. j. ⁊ ideo dicitur tacita substitutio fm̄ gl. no. in .l. apud iulia. §. idem iulianus. ff. ad tre. ex coniectura tacite voluntatis insurgit ex eo qō testator legauit duobus coniūctim: isti duo iudicantur vt vna persona. l. plane. circa prin. s̄. co. ⁊ .l. vnica. §. si vero quidā. in versi. ⁊ ita tam varie. C. de ca. tol. ⁊ in hac re legata testator magis dilexit collegatarios quā heredem ⁊ est verisimile: ꝙ si testator cogitasset portionem deficere respectu vnius ex legatarijs qō voluisset potius coniunctum in legato habere ꝗ̄ heredē: ideo prefert̄ ipsi heredi: ⁊ sic posset formare istā
9 regu. negatiuā hoc modo † qō qui nō admittitur ad parteȝ legati eo q̄ legatū pro parte sua sit pro non scriptum vel caducum vel quasi caducum: tunc non facit partē nec impedit ius accrescendi ita proprie loquūtur casus primo allegati in glo. ⁊ .ll. per gl. allegate preter tertium casum q̄ propter tex. nostrum multū a duersantem reddit̄ multum difficilis: ⁊ de eo plane dicā. ¶ Secunda
10 regu. affirmatiua Bar. † est ꝙ ille qui in aliquo ex predictis modis relatis. s̄. per Bar. in prima regula pōt ad legatū admitti facit partē ⁊ impedit ne alius collegatarius admittat̄ nisi ad partē tm̄. ita loquuntur alij quatuor casus scdo loco per gl. relati. ratio est in promptu fm̄ Barto. q̄ ex eo qō aliquo modo admittit̄ aufert tibi partem cuȝ eadē res pluriū esse nō possit. l. siut certo. §. si duobus vehiculum. ff. cōmodati. et .l. ꝙ contra. §. si vni duo. ff. de reg. iur. vnde qn̄ legatum vȝ in persona collegatarij omni iure et ipse petit non est dubium ꝙ facit partē. vt .l. si pluribus. s̄. co. ⁊ .l. re coniuncti. j. tit. ij. Idem qn̄ collegatarius sperabatur admitti vt in posthumo qui speratur nasci. l. si duobus. in prin. s̄. e. Aduerte ꝙ ideo dixit Bar. p se vel p aliū ꝓpter casum huius glo. qn̄ legat̄ mihi ⁊ non capaci tunc facit mihi partē. l. si titio et ei. §. ti. j. qn̄ non est oīno incapax: sed mero iure est capax: sed non in effectu: q̄ fiscus aufert ab eo tanꝗ̄ ab indigno .l. ex facto. §. iulius longinus. ff. de vulga. ⁊ pup. ⁊ .l. aliud est capere. ff. de v̄bo. sig. quia licet ipse incapax nō admittat̄: tn̄ fiscus qui in eius locū succedit facit partem sicut materialiter loquendo fm̄ Bart. sicut faceres mihi partem in mensa si mecum comederes ita si alium poneres loco tui in mensa. ¶ Secundo ideo dixit Bar. iure actionis vel retentionis propter casum glo. ⁊ sic ꝓpter istū tex. qn̄ testator legat mihi ⁊ titio seruū qui erat titij: nam lȝ titius non admittatur ad parteȝ iure actionis agendo ex legato q̄ legatum rei proprie nec in totum nec in parte valet vt dixi in tex. tn̄ admittitur iure retentionis q̄ potest eaȝ retinere iure proprij dn̄ij cū sit sua ideo facit partem ⁊ impedit ius accrescendi. Bar. tn̄ declarat istā rationem tex. multū extranee: vt etiam dicit Raph. co. nā q̄ per legatum rei aliene in meuiū non transfertur dn̄iuȝ ipso iure heres habet redimere. ⁊ mihi dare vel dare estimationem ⁊ ideo habeo necesse petere seruū de manu heredis q̄ seruus nō erat testatoris lȝ alienus. s. collegatarij ideo heres pōt sibi cōsulere iure retentionis ita dicit esse casum hic in isto. §. et istud etiā prosequit̄ latius Bar. in sequēti cōtrario ⁊ dic Bart. videt̄ seipsum ꝯfundere ⁊ sibi ipsi ꝯtrariari. nā. s̄. in summario huius text. dicit ꝙ titius q nō admittitur ab parte legati iure actionis facit tn̄ partē q̄ hȝ ius retētionis iure suo proprio. ⁊ sic Bar. in suo summario vult ꝙ titius legatarius sit ille qui hȝ ius retentionis ratione dn̄ij sui. ⁊ tn̄ postea Bar. declarando istam rōnem tex. nō vult ꝙ sit ipse titius legatarius qui habeat istam retētionē sed sit ipse heres q̄ de manu heredis dȝ capi seruus legatus cū sit alienus ⁊ sic quātum ad istū tex. circa ius retētionis Bar. vr̄ sibi cōtrariari: q̄ in summario vult ꝙ sit titij collegatarij: sed hic vult ꝙ sit heredis: ⁊ si tu diceres saluando Bar. ꝙ hic vtriusꝗ̄ sit retētio lȝ diuersis respectibus. s. heredis ⁊ etiā collegatarij Aduerte q̄ materia nostra est an legatarius qui nō admittit̄ ad partē legati faciat partem collegatario ⁊ hic dicit̄ ꝙ sic: si hȝ ius retētionis ergo loquit̄ d̄ iure retentionis qō hȝ collegatarius: nō aūt de eo ꝙ hȝ heres nisi idem esset heres ⁊ collegatari⁹: vt est in .l. plane. §. si duobus. s̄. co. ꝙ nō est hic. ⁊ credo ꝙ ille tex. decceperit Bar. Item iste tex. decidit de titio legatario ꝙ partem faciat lȝ non admittatur iure legati non aūt loquitur de herede. Considera si posset sic intelligi Bartol. ꝙ qn̄ legat̄ tibi ⁊ mihi res tua vt hoc text. ratio sit q̄ in me nō trāsit dn̄ium sed heres dȝ redimere ⁊ mihi dare: vnde herede redimēte a te collegatario: habes tu ius retentionis non aūt heres ⁊ sic iure retentionis consulitur tibi legatario. ⁊ si Bar. habuisset istuȝ sensum posset procedere tn̄ ista nō fuit mens Bar. nam Bart. loquitur qn̄ legatur mihi ⁊ tibi res tua ⁊ heres habet redimere. dicit Bart. iure ergo retentionis, cōsulitur sibi ⁊ sic heredi: nō autem dicit tibi ⁊ istud patet clarius ex oppositione quā statim format de .l. plane. §. si duobus. s̄. eo. vbi dicit bar. heres poterat vti retentione sicut hic ergo Bar. expresse loquitur de iure retentionis ꝙ habet heres ⁊ nō de eo ꝙ hȝ legatarius: ꝙ omnino est alienum a materia nostra. Tertio ideo Bar. dixit vel alterius equitatis propter tertium ⁊ quartū casuȝ gl. quādo legatur mihi ⁊ seruo proprio testatoris sine libertate tunc seruus facit mihi parteȝ vt .l. plane. §. si coniunctim. s̄. eo. quia licet legatum factuȝ seruo proprio sine libertate stricto iure non valeat: tamen ex equitate et pietate ipsi seruo debetur quia non debent heredes esse ita impij quin legatum prestent illi seruo vt est tex. notabilis. in .l.
11 pen. §. illo. C. de neces. ser. here. insti. Et sic diligenter not. † qō qui non admittitur ad partem de iure sed solum ex quadam humanitate ⁊ equitate ttamen facit partem ⁊ sic impedit ius accrescendi et ita etiam tenent docto. in .d. l. plane. §. si coniunctim. et glo. in

l. si filio ⁊ ei. ĩ. ti. i. ⁊ idem est in quarto casu gl. qñ legatur mihi et
seruo meo p eandem rõnem. vt. l. si mihi pure. ĩ. tit. i. Sed aduerte
lz ista communis solutio possit in se esse vera tamen text. in. d. §. si
coniunctim. dicit ꝙ legatum factum seruo peoprio sine libertate
non constitit nec ibi tex. potuit diuinare õ equitate. d. §. illo quod
est ius nouissimum Imperatoris post mille annos postea editũ
ideo Are. in. d. §. si cõiunctiz. alio modo ⁊ quidẽ subtili dicit ꝙ le
gatum factum seruo ꝓprio sine libertate vz inspecto iure natura
li: sed iure gentium primeuo: vñ oritur obligatio naturalis inter
12 seruum et heredem. †que obligatio naturalis potest esse inter ser
uum ⁊ dñm. vt. l. si id quod. in principio. ff. de condi. indebi. et. l.
quibus diebus. §. dñs. ff. de condi. ⁊ demon. vnde cum istud lega
ium valeat saltem respectu naturalis obligationis nõ dr omnino
inutile. Ideo impedit ius accrescendi: sed istã rationem que vide
13 tur subtilis ego subtiliter impugno ⁊ ineuitabiliter: †nã obliga
tio naturalis nõ impedit ius accrescendi: ꝓut vult sua ratio: ꝓut
vult tex. in. l. hac consultissima. §. ex imperfecto in ver. liberis ac
crescere. C. de test. vbi cõpetit ius accrescendi ⁊ tñ relictũ in testa
mẽto nõ solẽni naturaliter debetur ₰m cõem sniam prout latius
dixi. in. d. §. si coniuncti ⁊. ad ibi dicta me remitto. Et de hoc vlti
mo etiam dixi in. l. re coniuncti. ĩ. tit. ij. Et sic ratio Are. que vide
batur colorata peccat in fundamento. ¶ Restat magna difficul
14 tas inter istũ. §. l. plane. §. si duobus. s. eo. †nam hic qñ legatr mi
hi ⁊ tibi res tua in psona tua non vz legatuz rei sue ꝓprie ⁊ tamen
tu facis mihi partem sed in. §. si duobus. qñ legatur mihi ⁊ here
di in persona heredis non vz legatũ qr a seipso sibi legari nõ põt
⁊ tñ non facit mihi partem: ⁊ tñ ibi heres q etiã erat collegatari9
ita potuisset vt iure retentionis ꝓut hic: pro solutione huius dif
ficilis cõtrarij Bar. ponit tres limitationes seu veri9 tres restri
ctiones ad. §. si duobus prima qõ procedat qñ legatr corpus he
reditarium seu species que erat testatoris quo casu trãsit dñium
recta via in legatarium nec heres põt vti retentione pretextu ali
cuius iuris merito ibi nõ facit partẽ. non em̃ heres ad illud admit
ti põt iure hereditario ⁊ sic vt heres: qr testator specialiter legan
do illud ab vniuersitate eximit: qr titulus institutionis non con
cernit res legatas que videntr extracte de corpore hereditatis. l. si
heredis seruus. s. cod. non etiã põt venire vt legatarius: qr sibi a
seipso legari non põt vt: ibi dicit tex. ⁊. l. legatuz. §. j. ĩ. eo. ⁊ sic he
res non põt vti retentione nec iure hereditario nec iure legati: ⁊
dñiũ nõ ẽ factũ heredis qr recta via transiuit in legatarium: ideo
nimirum si ibi nõ facit partez cuz non habeat aliqõ ius retentiõis
ꝓut in isto tex. vnde secus si testator legasset rẽ heredis aut alie
nam aut q̃titatez aut genus qr cũ tunc dñium non transeat recta
via in legatariũ sed debeat res legata capi de manu heredis: tũc
heres posset vti retentione ⁊ sic faceret partem nec tũc procederet
d. §. si duobus. imo fortius etiam in primo casu qñ testator lega
uit corpus hereditariũ ⁊ sic rem propriã heredi ⁊ tibi ita demuz
d. §. si duobus. ꝓcedit qñ legatarius vendicat. si aũt ageret actio
ne personali ex testamento qr etiã tũc peteret õ manibus heredis
adhuc non ꝓcederet ille tex. qr adhuc heres posset vti retentione
⁊ sic impediret ius accrescendi. ⁊ ideo cõsiliũ est ₰m Bar. legata
rio qõ agat isto casu cõtra heredẽ rei vendi. nõ aũt actione psona
li ex testamento. Ita mirabiliter scdo modo limitat ⁊ restringit il
lũ tex. bar. ¶ Subdit bar. ex hoc apparere intellectũ. l. si qs titio
15 ff. de vsufr. accre. †vbi si testator legat titio ⁊ hedib9 suis vsum
fructum titi9 habebit tm̃ dimidiã ⁊ heredes partẽ faciunt intelli
gendo de heredibus suis. s. testatoris ꝓut litera iacet: ⁊ ratio ẽ qr
apud heredes remanet ius dñij directi ⁊ ius vsufructus causalis:
ideo p retentionẽ pũt sibi heredes consulere. ¶ Tertia limitatio
Bar. hic ⁊ ibi est ꝙ in. d. §. si duobus heres ⁊ legatarius erãt cõ
iuncti re tm̃ aut re ⁊ verbis: qr testator reliquit eandẽ rem heredi ⁊
legatario ⁊ sic erat locus iuri non decrescendi inter eos: tũc iu
re suo legatarius ad totũ admittitr ⁊ heres secũ non ↄcurrit: si au
tẽ fuissent verbis cõiuncti: sed re disiũcti qr testator diuisit ⁊ assi
gnauit partes: tunc legatarius nõ põt p etere nisi partem suaz tã
tum per tria iura hic allegata p Bar. cũ ista doctrina Bar. trans
eunt Ange. Pau. ⁊ Flo. et do. Alex. hic ⁊ i. d. §. si duobus ⁊ ang.
in consi. ccxciij. incip. Pet. testator solum titium heredem insti
tuit. Facit glo. in. l. ab oĩbus. §. si titio in glo. ij. ĩ. eo. que vult. d. §.
si duob9. ꝓcedere qñ est legata species secus si fuisset legata quã
titas: sed istas limitatiões reprobat Raph. cu. in. d. §. si duobus.
dicens: ꝙ sibi videntr truffe. nã ex quo legatũ est nullũ nõ est que
rendum de iure retinendi: sed parcat mihi Raph. Istud funda
mentũ sic simpliciter intellectũ est ↄ istũ tex. vbi legatũ est nulluz
ex parte titij ⁊ qñ queritur de iure retinendi: vnde do. Christo. de
castel. hic etiam reprobat Bart. ⁊ dicit ꝙ in. d. §. si duobus legatũ
respectu heredis cõtinet cõtrarietatem ⁊ impossibile qõ a seipso
sibi legare non potest. Ideo cum legatum sit pro non scriptũ non
potest queri de iure retinendi: ⁊ sic nõ facit partem ⁊ idqõ collega
tario totum queritur. Sed tu caue qr etiã hic legatũ continet im
possibile ꝙ res sua sibi legetur qr illud qõ meum est amplius fie
ri meũ nõ põt. l. iij. §. ex pluribus. ff. de acquirẽ. poss. et sic etiã hic
est impossibilitas de iure: sicut ⁊ ibi. Item prima limitatio Bar.
nimis restringit. d. §. si duobus simpliciter ⁊ indistincte loquentẽ
vbi non apparet qõ fuerit species hereditaria magis q̃ res here
dis vel alterius. Item nibi apparet ꝙ fuerit actum rei vendi. ⁊ nõ
15 actione psonali ex testamento ⁊ ita etiã reprobant Imol. Raph.
cu. ⁊ Imol. in. l. titio ⁊ ei. ĩ. ti. i. ⁊ in. l. cui fundus. ff. de condi. et de
mon. ¶ Secundo circa intellectum Bar. ad. l. si quis titio. ff. de
vsufru. accre. licet cũ eo simpliciter transeunt Ange. ⁊ Flo. hic tñ
16 eũ reprobat Io. de imo. ⁊ bene qr †qñ legatur vsufructus rei he
reditarie transit ipso iure vsufr. in legatarium sicut dñiũ rei lega
te sine traditione ₰m gl. ⁊ doc. in. l. corruptionẽ. C. de vsufru. facit
l. si vsusfructus. mihi i bienniũ. ff. de vsufr. leg. Ideo in hoc videtr
heres magis habere ius retentionis quo ad ipsum vsumf. quã qñ
sibi ⁊ alteri legatur aliqua species hereditaria quo ad plenã pro
prietatem: vnde intellectus Bart. vr solum posse saluari in lega
to vsusfructus rei heredis vel extranei: non aũt testatoris sed dũ
Bart. intelligit illum tex. loqui de heredibus testatoris intellect9
videtr non solum verus: imo necessarius qr impossibile est intelli
gere de heredibus ipsius titij legatarij: qr titius legatarius viue
17 bat ⁊ pretendebat totum vsumfructũ sibi deberi: †vnde viuẽtis
non est possibile dare heredẽ. l. j. ff. de here. vel acti. ven. ⁊. l. qui su
perstitis. ff. de acqui. here. dixi in. d. §. si duobus. ⁊ de intellectu il
lius. l. si quis titio. dixi in repetitione. l. re coniuncti. ĩ. ti. ij. et vide
Bald. in. l. vnica. §. vbi autem. in. j. colũ. C. de cadu. tol. ¶ Tertio
circa tertiam limitationẽ Bar. adde qõ eam etiam tz Bart. in. d.
§. si duobus. ⁊ ibi sequuntur Ange. Pau. de ca. ⁊ domi. Alexan.
Idem tenent Pau. de cast. ⁊ do. Alexã. hic ad fi. Sed istam limi
tationem reprobant Imo. Raph. cu. ⁊ Areti. ibi. Imo. ⁊ Raph.
cu. hic per aliqua de quibus per eos: ⁊ respondent ad tria iura al
legata per Bar. ꝙ parum vel nihil faciunt: ego etiam per quedã
fundamenta tenui contra Bar. in. d. §. si duobus. in. j. colum. ⁊. ij.
ad ibi dicta me remitto. ⁊ in contrarium vrget tex. in. d. l. si duo
bus. §. fin. in verbo viriles partes. s. eo. vbi mihi ⁊ posthumo con
iunctis verbis tm̃ sed re disiunctis erat legata res et tamen non
nato posthumo tota mihi debetur quem textũ. etiam alio ortiori
modo induxi contra Bar. in. d. §. si duobus. et sic reijcio sol. bart.
hic. ¶ Secundam principalem solu. ad difficile contrarium. §. si
duobus. tradunt Pet. de bellaper. et Rau. de. forli. ibi vbi etiaz
Bar. refert. ⁊ istam solu. sequuntur Bal. Sali. Imo Pau. de ca.
⁊ do. Pet. de bexu. hic. ⁊ nõ scio reperire meliorem solu. ista: qõ
iste tex. loquitur quando ius retentionis est vetustius ipso lega
to nam hic ius retentionis causatur ratione proprij dominij qõ
habet titius collegatarius: quos ius dominij erat autea q̃ fuerit
legatum: vnde cum tunc reperiatur a quo possit sumere fomentũ
⁊ efficaciaz ius retentionis ideo ideo illud attenditur ⁊ ĩpedit ius
accrescendi ita proprie loquitur tex. hic sed ibi ius retentionis ꝙ
vellet habere heres idem quod legatarius non est vetustius lega
to sed incipit haberi solum tũc ex causa legati. ⁊ cum legatum sit
ipso iure nullum ius retentionis nõ potest super eo fundari: nec
etiam super titulo hereditario institutionis cum res legata fue
rit exempta de vniuersitate hereditati: vnde cum ibi ius rẽtentio
nis non possit super aliquo fundari. Ideo ibi non facit partem
nec impedit ius accrescendi. Ista videtur mihi potior solutio q̃
possit dari ⁊ magis communiter tenetur vt ex predictis pz q̃uis
do. Ale. reprobet qr non potest assignari ratios differentie: nam
imo ratio differentie pz ex predictis alia q̃ ea quã assignat Imo.
⁊ reprobat domi. Alexan. hic. ⁊ ita tene quicquid alias in discur
su dixerim in. d. §. si duobus. ¶ Nõ aũmitio tamen ꝙ aliam solu.
tradit insignis doctor Ioan. fabri. in. §. si eadem. in. j. colum. insti.
de lega. vbi querit contra ista duo iura contraria quare magis fa
ciat partem legatario quando res sua sibi legatur vt hic q̃ quan
do legatur a seipso sibi ipsi vt d. §. si duobus. dicit ꝙ fortis ẽ dubi
tatio ⁊ respondet ꝙ maior est defectus qñ deficit legatum ratione
rei legate vt hic quã qñ deficit ex parte psone. Ideo minus sub
uenitur legatario: istud patet in regula catoniana que non per
mittit legatum cõfirmari quãdo est defectus ex parte rei secus si
ex persona. l. j. ⁊ ibi notatur. ff. de reg. cato. Item vno casu magis
subuenitur vt valeat legatum in totum q̃ in alio pro parte. Itez
minus valet legatum qñ a seipso sibi legatur quo casu semp est in
utile. d. §. si duobus. ⁊. l. legatnm. §. i. ĩ. eo. quã quando alicui res
sua legatur quo casu potest valere si viuo testatore alienauerit cã
§. sed et si rem. et ibi glos. insti. de lega. subdit tamen ꝙ ista mate
ria est spinosa: ideo cautius transeundũ est in ca: sed istam differẽ
tiam Io. fa an legatũ sit inutile ratione legatarij an rõne rei lega
te quam faciebat Dy. reprobat Bar. hic ⁊ in. l. plane. §. si coniun
ctim. in. j. oppositione. s. eo. qr ista doctrina ponit diuersitatẽ ca
suum ⁊ non rationum. Item non est verum si alicui res sua lega
tur ꝙ valeat si viuo testatore alienaret cã per regu. cato. et per

text. in. l.

tex.in.l.cetera.in prin.s.eo. ¶ In vltima parte gl.dum opponit de quinq.ll.et Bar.dicit se examinare ista cōtraria in.l.re cōiuncti.in vlt.q.i.tit.ii. quātum ad quatuor prima iura.s.l.si cōis seruus.ff.de auto.tuto.et.l.proinde.§.fi.et.l.item si alter.et.l. itē si seruus.in prin.que sequūt.ff.de stipu.ser responde fm Imo.et Rapha.cu.q loquuntur in contractibus et in diuersis casibus hic in vltimis voluntatibus. Item ibi non admissus non habet ius retētionis secus vt hic fm glo.et Bart.in.d.l.proinde.§.j.Ad.l.cū pater.§.libertis.respondent Imo.et Rapha.q nihil obstat quia ibi non admittit aliquo iure ille qui consenserat alienationi prohibite: hic autem admittitur saltem iure retētionis. ¶ In fi.glo. dum allegat pro concordāti.l.iij.§.sed et si coniunctim.ff.de lega. prestan.dic melius qd ibi habes notabilē†fallentiam ad superius dicta: nam ibi qui non admittit ad partē facit tñ partē ei qui admittit de iure singulari secus si admitteret de iure cōi et sic ibi loquitur qñ quis admittitur de iure speciali cui non cōpetit ius accrescendi vt ibi.et.l.si mulieri et titio.ff.de condi.et demon.secus si admitteretur de iure cōi:†q2 potentius est ius cōe quā sit ius singulare.l.eius militis.§.militia missus.ff.de testa.mil.et.§.q2 vero verisimile.in fi.in auf.de non alie.col.ij.et.c.fi.et ibi Gemi.in.v.no. notat.de in integ.resti.in.vj.et de hoc q admisso de iure spāli non cōpetat ius accrescendi dixi plenius in.d.l.re coniuncti.vbi etiam enumeraui plures alios casus in quibus non habet locum ius accrescendi.

1 ¶ Qui hz electionē ex vltima volūtate non pōt variare et post electionem periculum pertinet ad legatarium.
2 Uerbum volo iunctum cum infinitiuo in actibus inter viuos nō disponit.
Uerbum volo nihil importat nisi ratione adiuncti.
3 Si vna ex rebus alternatiue legatis perijt post electionē de ea factam perijt periculo legatarij si electio non est variabilis.
4 In vltimis voluntatibus electione semel facta nō admittitur variatio nisi electio esset facta ante tempus.
5 Debitor qui habet eligere magis potest variare quam creditor.
6 Ratio quare in stipulationibus admittitur variatio secus in vltimis voluntatibus.et vide nu.12.
7 Uariatio vel more purgatio qñ executio fit a lege vel ab hoīe.
8 Uariatio an admittatur quando testator legat de rebus alienis vel heredis alternatiue vel etiam in quantitatibus.
9 Uariatio et more purgatio quod admittatur in vltimis volūtatibus vbi fit executo ipso iure.
10 Dominium in legato alternatiuo quod non transeat in legatarium anteq̄ fiat electio.
11 Libellus alternatiuus in rei vēdicatione quod non admittatur: licet in actione personali sic.
12 Ultima voluntas quod non potest stare in pēdenti nec in suspēso intelligo quo ad cessionem diei.ibi.13.
Reipublice interest quod vltime voluntates exequantur.
14 Contractus quādo sunt puri regulariter non stant in suspenso.
15 In cōtractu semper hz locum penitentia et variatio admittitur.

1 **Stichum.** †Habens electionem ex vltima voluntate non pōt variare et post electionem periculum ptinet ad legatariū.h.d.totus.§.et hz duo dicta.scōm est ibi cum autem semel. ¶ No.j.ex text. ibi si dixerit se velle qd per ista verba infinitiui modi si dicat se velle dare inducitur statim electio inuariabilis:et sic pondera hic videri tex.cōtra doctrinam Bar. et cōem in.l.serui electione.in prin.post glo.ibi.s.eo.et in.l.cūctos populos.in.j.et.ij.colum.C.de sum.tri.vbi tenent Barto.et doct.
2 qd verbum volo iunctū cū infinitiuo in actibus inter viuos non disponit: vnde si dico volo eligere talem rem non inducitur electio nec per talia verba dicor eligere. In contrarium vt dixi videtur esse tex.hic notabilis sustinendo regu. Bar.et doc.respōde notabiliter ad istum text. q hic verbum volo dare magis tendit ad executionem et implementū q̄ verbum volo eligere: qd verbū magis inclinat ad suspēsionem et deliberationem nimirum si hic disponit et inducit electionē inuariabilem qd non est ibi:nā etiam verbum volo eligere lz non inducat electionem q2 respicit deliberationem et suspensionē in futurum vt dixi: tñ si dico volo habere istam rem:vel volo sumere istā rem:tunc statim inducitur electio inuariabilis q2 tunc respicit exequutionem et implementum.tex. est in.l.apud aufidiū.ff.de opti.leg.per quē tex.ita tenet Bar.ponens hāc differentiam in.l.gerit.in.iij.col.ff.de acqui.here.et istud per quedam alia latius confirmaui in.d.l.serui electione.s.e. Ad ibi dicta me remitto: et vide etiam circa hoc Bart. in.l.apud aufi.ff.de opti.leg. vbi dicit quod verbum volo nihil importat nisi rōne adiuncti vnde si dico volo eligere : certe non eligo:sed si dico me velle habere talem rem bene eligo. Sed caue quia si etiam dicerē me velle eligere talem rem : tamen rōne talis adiuncti non induceretur electio fm Barto.in.d.l. serui electione.et in.d.l.j.C.
3 de sum.tri. ¶ †Secūdo no.ex isto tex. q si vna ex rebus alternatiue legatis perijt post electionem de ea factam qd perit periculo legatarij perinde ac si sola fuisset legata nec remanet obligatio in altera:ratio est quia quando vna res eligitur perinde est ac si sola fuisset legata merito per interitum talis rei electe heres liberatur quia cum facta electione dominium ipso iure transeat in legatarium vt.l.apud aufidium.ff.de opti.lega.tunc succedit regula quod perit periculo illius cuius est.l.pignus.C.de pigno.acti. text.tamen in.d.l.apud aufidiū proprie loquitur quando electio est legatarij et sic creditoris quo casu facta electione per ipsum legatariū bñ lex facit exequtionem vt dominiū ipso iure transeat in ipsum legatarium eligentem:sed iste tex.loquitur quando electio est heredis et sic debitoris:vnde intellige facta electione quā de licitū nō est variare vnde perinde est ac si solus electus fuisset legatus:quo casu per interitū eius non interueniente dolo vel culpa debitor liberatur.l.non amplius.§.j.s.eo.l.si ex legati causa. ff.de verbo.obliga.et.l.quod te.ff.si cer.pet a secus quando facta electione licitum est variare:tunc si vna ex rebus alternatiue debitis desinat posse prestari remanet obligatio in alia quia electio cēsetur pro non facta.l.stichum aut pamphilum.in prin.ff.de sol. ¶ Secundo iste text procedit in legato alternatiuo in quo vtraque species est in obligatione:non tamen irreuocabiliter ante electionem.l.si duo.ff.de verbo.oblig.gloss.in.l.non quocunq.§. fin.vbi dixi.s.eo.glo.in.l.illud.in prin.ff.de consti.pecu.et in.l.cū iste.§.fi.ff.de condi.indebi.sed ea electa semper censetur fuisse in obligatione.l.si quis stipulatus sit stichum.ff.de ver.obligatio. Ideo si perit:perit periculo legatarij:nec requiritur qd sit ibi facta aliqua obligatio:secus est in legato generis in quo nulla species est in obligatione nisi actualiter soluatur .l.cum incertus.s. eo.tunc non sufficit stichum esse mortuum post electionē nisi fuerit oblatus et legatarius in mora recipiendi.tex.est.in.§.si cui bo-
4 mo.vbi dixi.s.ea.l. ¶ †Tertio nota ex secunda parte.§.qd in vltimis voluntatibus facta semel electione non est licitū amplius variare :vt hic.et.l.statuliberum.§.stichum.in.fi.j.titu.j.et.l.serui electione.in prin.vbi plenius de materia.s.eo.et rationem videbimus in gloss.que hoc tangit.Limita nisi electio esset facta ante tēpus tunc interim potest variare.vt.l.vnum ex familia.in principi.in verbo cum moreretur.et ibi glo.fi.et Bart.ad fi.j.titu.j.bene facit tex.in.l.j.§.q ait pretor.ff.quorum lega. ¶ Capio gl.primā in verbo non poterit que diuiditur principaliter in tres partes. In pma oppo.cōtra tex.et solu.In secunda signat i contrarium i argumentum tria iura quibus nihil respondet.In tertia et vlti. allegat duas concordantes.secunda ibi item sunt:argumentum cōtra.i3.ibi.item facit rursus Prima pars principalis subdiuiditur in quatuor particulas.In prima facit quod dictum est quia opponit contra tex.In secunda soluit vno modo.In tertia illam solu.reprobat.In quarta soluit alio modo.et illam solu.tenet.ij. ibi solutio hic erat electio.tertia ibi sed certe idem.Quarta et vltima est ibi dicit ergo aliud in stipulatione. ¶ In eadem glo.ibi.vt s.de eo quod cer.lo.l.ij.ista prima solu.vltra reprobationem glo. confunditur per.tex.in.l.cum qui certarum.§.ff.de verbo obli-
5 ga.j.allegatam i glossa.†vbi debitor cuius ē electio magis potest variare q̄ creditor vt ibi plene habetur ergo de directo contra
6 istam glos. ¶ †In ea.glos.ibi dic ergo in stipulatione aliud q̄ in legato:ista differentia est vera et ratio differentie est scdm glossā. quia in legatis facta electione electio statim trahit secum exequutionem:quia statim dominium trāsit ipso iure in legatarium ergo nō admittitur variatio .Et istam rationem assignat tex.in.d. l.apud aufidium.secus est in contractibus et istam rationem diuersitatis etiam tenet gl.in.l.statuliberum.§.si stichum.j.titu.j.et
7 l.si quis stipulatus sit stichum.j.de ver oblig. ¶ †Confirmatur quia quando fit executio a lege vel ab homine ibi non admittitur variatio vel purgatio more.l.si cui.ff.d actio.et obliga.et.l.qui ob rem non defensam.ff.de condi.indeb.Et istud etiam procedit in vltimis voluntatibus scdm Bartol.in.l.si is cui.j.tit.j.et in.l. si i sulam in.iij.q.ff de verbo.obliga.ista ratio diuersitatis gloss.est bona i se:tamen fm Barto.et alios scribentes non est generalis quia nō procederet quando testator alternatiue legasset de rebus alienis vel heredis vel in quātitatibus:nam tunc facta electione non trāsit dominium ipso iure in legatarium:et tamen habet locū quod hic dicitur qd facta electione non potest mutari voluntas: vnde ratio glos.est vera et habet locum solum quando electio cadit in rebus proprijs testatoris:tunc facta electione ius statim facit executionem quia dominium statim transit i legatarium.d. l.apud aufidium. ¶ Sed aduerte qd Ange. Paul.in.d.l.serui electione.et in.l.qui ex pluribus.ff.de verbo. obligat.tenent et vt puto melius qd in istis casibus quādo testator alternatiue legasset de rebus alienis vel rebus heredis vel in quantitatibus quod imo tunc licita esset variatio cum non fiat ipso iure executio :et ita limitatur iste text cum simili :ne alias reddatur imperfecta ratio iurisconsulti in.d.l.apud aufidium. ¶ †Confirmatur optim

q2 in vltimis volũtatibus vbi sit executio ipso iure ibi. põt mora
purgari ⁊ ibi admittitur variatio que alias nõ admitteretur. l. j.
§. item si ita. ff. ad. l. faci. ⁊. l. pe. ff. de pe. leg. ⁊ hoc mõ põt bñ defen
di ratio glo. nostre que vt dixi fuit ratio iurisconsulti in. d. l. apud
10 aufidium. ¶ † Not. etiã glo. dum dicit facta electione ergo iteriʒ
anteq̃ fiat electio in legato alternatiuo non transit dñium in le-
gatarium ⁊ hoc expresse tʒ glo. ordi. in. l. si in rem aliqs agat. ff. de
11 rei ven. † ⁊ ideo libellus alternatiuus in rei vendicatione nõ pce
dit lʒ secus in actione personali eo q2 non reperitur dñium alter
natiuum lʒ reperiatur obligatio alternatiua. l. vbi aũt non appa
ret. §. illud aut illud. ff. de ver. obli. quod reputat perpetuo notã
dum Bal. hic ⁊ simpliciter sequunt̃ Flo. ⁊ Ange. de perilis hic.
¶ Ultra gl. Pe. Cy. ⁊ Bar. ⁊ cõiter alij dicunt ꝙ alia ẽ ratio di
12 uersitatis q2 † vltime voluntates nõ possunt stare in pendenti nec
in suspenso ꝑut Ictus. l. fi. in. fi. ff. cõia predi. ⁊ hoc fauore vltima-
rũ voluntatuʒ vt celeriorẽ exitum habeant: q2 interest reipubli.
quod vltime voluntates executioni demandẽtur: vt est text. i. l. vl
negare. ff. quemadmodum testa. ape. et ista ratio est generalis vn-
de ad quemcumq̃ pertineat electio non lʒ variare. In contracti-
bus autem distinguitur an electio pertineat ad creditorem ⁊ ideʒ
aut ad debitorem ⁊ tũc refert per que verba an preteriti tẽporis
vt volueris: an futuri vt quem voles. vt. d. l. si quis stipulatus sit
sticbum in prin. ⁊. d. l. eum qui certarum. §. j. ff. de verb. obl. et no-
tatur in. l. si vnus. §. ⁊ generaliter. ff. de pac. istam rationeʒ diuersi
tatis vbiq̃ tenet bar. s. hic. in. d. l. si quis stipulatus sit sticbum. in
prin. ⁊ in. d. l. eum qui certarum. §. fi. ⁊ i. d. l. apud aufidiũ. Bald.
⁊ Imol. i. d. l. serui electione. in princi. ⁊ istam sequuntur cõiter do
13 cto. ¶ † Istam rationem reprobat do. Pe. de bexu. hic: quia imo
vltime voluntates stant in suspenso quãdiu heres deliberat adi-
re hereditatem ⁊ quãdiu legatarius deliberat acceptare legatum
⁊ a d. l. fi. l. fi. ff. cõia predio. respondet ꝙ loquit̃ quo ad cessionem
diei nã quo ad hoc non põt stare in suspenso. Tu aduerte fortius
ꝙ Bar. met in. d. l. fi. in duobus locis dicit ꝙ illa. l. vult dicere qd
lʒ iure quodam speciali in seruitutibus sit receptuʒ vt cõtractus
stent in pendenti: tñ istud ius singulare non est extendẽdũ ad vlti
mas voluntates. Istum dicit esse proprium intellectũ illius text.
14 patet hoc † esse verum: q2 etiam cõtractus qñ sunt puri regulari-
ter non stant in suspenso vt declarat late Bar. in. l. vsusfructus. ff.
de stip. ser. Io. fab. in. l. j. insti. de inuti. stipu. ⁊ dicit ꝙ ibi non erat
alteri ius efficaciter quesitum qñ penitentia hʒ locum ꝑm Dy. et
15 Bal. vt hic fauore vltime voluntatis ꝑm Bart. ¶ † In eadẽ gl.
ibi. s. depositi. l. j. §. penul. dic qd fine alicuius preiudicio variat
q2 in deposito semper hʒ locum penitẽtia cuʒ fiat gratia deponẽ
tis tantum secus in alijs cõtractibus vltro citroq̃ obligatorijs ꝑʒ
gloss. in. l. sicut. C. de acti. ⁊ oblig. ¶ In ead. glo. ibi. l. eũ qui certa
rũ. §. fi. dic ꝙ loquit̃ in contractibus in quibus admittitur varia
tio vt ibi plene per doc. nos loquimur in vlti. volũtatibus. ⁊ dixi
s. in vlti. parte glo.

1 ☞ Qui in fuga est videtur esse in loco a quo recessit.
2 Represalie si sunt concesse contra perusinos an possunt exerceri contra perusinos a sua ciuitate exbannitos.
3 Bannitus non desinit esse ciuis sue ciuitatis quo ad eius incommodum.
4 Plebanus qui dʒ habere decimas omnium pecorum que sunt in sua villa sed propter guerrã pecora sunt alio traducta ⁊ alia ibidem nata habebit etiam decimam pecudum alio traductarum et ibidem natarum.
5 Conditionẽ impletã esse iuris fictione licet non sit impleta in forma specifica nec veritate attenta ꝙ satis sit.
Relatiuum que iũctũ verbo futuri temporis importat conditionem.
Cõditionem impletam esse equipolenter ꝙ sufficiat qñ non põt impleri in forma specifica.
6 Res censetur esse in loco ad quem destinata est vel stare debet aut consueuit.
Appellatione eorum que in loco erũt tpe mortis testatoris ꝙ cõtineantur ea que ibi esse consueuerunt ⁊ que destianata sunt vt ibi essent: licet casualiter alibi reperiantur.
7 In legato facto vxori per testatorem de existentibus in camera ꝙ non veniant illata per eam testatore ignorante.
In legato facto per virum vxori de camera cũ omnibus que ibi erunt: que veniant.
8 Legatum factũ vxori de omnibus vestibus quas habebat in domo ꝙ comprehendat vestes que fiebant de nouo licet essent extra domum ad vsum tamen vxoris.
In legato facto vxori de veste venit pannus ad faciendã vestem destinatus lʒ vestis nõdum facta sit.
9 Partus fingitur esse editus vbi mater fingitur esse: licet vere nõ sit.
Si perusinus casualiter cũ vxore pregnante transibat ꝑ ciuitatẽ florentie ⁊ ibi peperit filium ꝙ talis filius nõ censet̃ origine ciuis florentinus sed perusinus. ⁊ vide nu. 15.
10 Forꝫ vt aliquis sortiatur ratione originis opʒ ꝙ sit natus in loco in quo parentes habent domicilium ⁊ nõ in loco in quo parẽtes erant trãseuntes. ⁊ vide nu. 4.
11 Statutum ꝙ nullus possit esse de collegio nisi sit ciuis originarius loci si pater sit ciuis originari9. ⁊ filius sit alibi natus: ꝙ habebit locum in eo. ⁊ vide nu. 14. vbi tenet contrarium.
12 Statutum loquens i casu vero quod habet locum in ficto in casibus in quibus ius commune equiprat casum verum et casum fictum.
13 Statutum loquẽs in casu vero hʒ locũ in ficto qñ dispositum ita põt conuenire casui ficto sicut vero ⁊ ratio ⁊ mẽs disponentis ita habet locum in vno sicut in alio.
16 Ueritas ⁊ non destinatio ꝙ attendatur in assumptione originis que fit a natura.
17 Destinatio alicuius qd attẽdatur quo ad regulãdã suã dispositionem non legis.
18 Oriundus de aliqua ciuitate ꝙ dicatur cuius pater in ea natus est ⁊ originem duxit lʒ filius alibi nascatur.
19 Statutum de non admittendo in collegium nisi sint ciues originarij. vel. nisi habeant certas qualitates quod benigne interpretandum est.
20 Testis vnicus plene probat vbi nõ agit̃ de alicuius preiudicio.
Doctoratus sacerdotium: ⁊ ꝙ quis sit baptisatus vel ordinatus probatur per vnum testem.
21 Idem ius censetur de accessorio quod de principali.
Uacca vendita ꝙ censetur venditus vitulus qui est in ventre. iteʒ ⁊ vitulus lactans.
22 Accessorium regulariter sequitur naturam principalis.
Accessorium sequitur causam eius cui accedit.
Statutuʒ in principali censetur statutum in accessorio.
23 Qui petit se mitti in possessionẽ bonorum defuncti dʒ etiã mitti in possessionem fructuuʒ post mortem defuncti.
24 Pater qui dotauit filiam si vltra dotem expendit in nuptiali festiuitate potest expenditum imputare filie habenti propriũ matrimonium.

1 Legatum. est ita. † Qui est in fuga videtur esse in loco
a quo recessit: qd ⁊ iuris est de principali est
etiã de accessorio. h. d. ⁊ sunt due decisiões: scda ibi: huic ꝯsequẽs
est. ¶ No. j. ꝙ seruus fugitiuus vr̃ esse in loco vñ aufugit vt volũ
tas testatoris seruetur ⁊ ne fuga seruoꝝ officiat voluntati testato
ris. l. j. C. de ser. fug. facit tex. in. l. titius. ff. de ser. expor. istum text.
2 inducunt Bar. Ang. ⁊ Sal. † ꝙ represalie cõcesse cõtra ciues pe-
rusinos possunt exerceri contra perusinos a sua ciuitate exban-
nitos qui dicuntur esse in fuga ⁊ cõsequenter videntur esse in lo-
co vnde aufugerunt: de quo tñ Bar. se remittit in suo tractatu re
presaliarum in. vij. q. principali licet Bar. ibi non videatur speci
fice tangere istã. q. ¶ Ultra Bar. confirmatur duplici fundamẽ-
to: q2 iste exbannitus ꝑpter delictum ex delicto suo nõ dʒ ꝯseq li-
berationem de represalijs. l. relegatorũ. ff. de interdic. ⁊ rele. ⁊. l.
3 si hereditaria. in. fi. ff. de neg. gest. † scdo q2 licet bannitus desinat
esse ciuis. l. amissiõe. §. qui deficiũt. ff. de capi. dimi. ꝑcedit quo ad
suum cõmodum secus quo ad incõmodum: quia quo ad incom-
moda non desinit esse ciuis ꝑm Bar. in. l. tutelas. §. fi. ff. de capi.
dimi. vbi etiam Bar. dicit istud facere quod exbãnitus possit ca
pi pro represalijs ⁊ de ista. q. Bar. vide etiam per Ioã. Andree
in additio. Specu. in. tit. de iniur. super rub. Bald. in aut. ⁊ omni
no. in. vij. col. C. ne. vxor pro marito ¶ Secundo facit iste tex. ꝑm
4 Dy. Iaco. de are. Bal. imo. ⁊ flori. ad questionem † plebanus dʒ
habere decimas omnium pecorum que sunt in sua villa sed pro-
pter guerram pecora sunt alio traducta ⁊ alia ibidem nata: certe
plebani vnde recesserunt dʒ habere decimas ⁊ non plebanus loc9
quo sunt traducta, ne mens canonis ledatur: ex casu superue nien
te preter propositũʒ plebani vt hic faciunt que notantur in. cap.
c. cũ sint. ⁊. c. pastoralis. de deci. itẽ quia pecora videntur esse in lo
co vnde resesserunt vt hic. ⁊. d. l. titius. ff. de ser. expor. ⁊. l. nihil. ff.
de capti. facit. l. fundi. ff. de act. emp. ⁊. l. quesitum. §. idem respon
dit. ff. de fun. instru. tamen iste tex. non videtur facere ad predicta
vt etiam dicit Rapha. cu. q2 loquitur in his que dependent ex vo
lunate nostra vbi res videtur in loco destinato vt hic. ⁊. l. ex facto
magna. ff. de her. insti. secus vbi agitur de iuris dispositiõe: tunc
non attendit̃ destinatio nostra prout contingit in ista. q. l. cetera.
5 §. fi. s. eo. ¶ † Scdo no. ex isto tex. ꝙ sufficit conditionẽ impleri iu
ris fictione: licet non impleatur in forma specifica nec veritate at-
tenta. iste tex. est notabilis hic. nam ista verba que in fundo erunt
cũ moriar faciũt conditionem q2 relatiuum que iniunctũ verbo
futuri temporis importat conditionem. l. sticbum qui meus erit
s. eo. ⁊ impletur iuris fictione quia existens in fuga fingitur esse
in loco a quo aufugit qd no. ad reg. que habet̃ quod conditiones
debent

debet impleri in forma specifica.l.qui heredi ꝛ.l.meui⁹.ff.de cō. ꝛ demō.nā hic habes egregiū tex.qḋ sufficit ipleri iuris fictiōe: lʒ non impleatur in forma specifica nec veritate attēta. Addeꝙ similiter sufficit conditionē impleri in forma equipollenti qn̄ nō potest in forma specifica vt est tex.in.§.si ita cui.vbi dixi.s.ad.l.

6 ¶ †Tertio nota ex tex.ibi esse consueuerat.ꝛ ibi ac si in eo fundo fuisset ꝙ res cēsetur esse in loco ad quē destinata est vel vbi stare dʒ aut consueuit:ꝛ sic appellatione eorum que in loco erunt tempore mortis testatoris continentur ea que ibi esse cōsueuerunt ꝛ que destinata sunt vt ibi essent lʒ casualiter alibi reperiant̄ nō vt ibi perpetuo sint sed ad tempus.facit text.in.l.quesitum.§.fi.ꝛ in l.si ita legatum.ff.de lega.iij.ꝛ in.l.penul.§.j.ff.de auro ꝛ arg.le. ꝛ in.l.cū delanionis.§.sabinus.ff.de fund.instru.quod plane procedit quando testator loquutus est per verba de futuro que erūt sicut hic:secus si per verba de presenti.s.que sunt ꝛ sciebat ibi nō esse per iura preallegata ꝓm Pau.de cast.ꝛ Angel.de perillis.ꝛ vide etiā text.in.l.cum ita legatur in princip.j.de lega.ij.vbi ponitur casus econtra si legatur quicquid in horreo meo erit tēpore mortis et plus reperiatur ꝙ̄ consuetum fuerit an debeatur et

7 ibi Barto.†notat illum tex.contra dominas quibus testator legat omne ꝙ habet in camera ꝙ illata per eas ignorante testatore non cadunt in legato. Ad idem tex.notabilis in.l.nomen.§.filio.ff.de lega.iij.ꝛ ista sunt notāda ad quotidianas questiōes quādo maritus legat vxori cameram cum omnibus que ibi erunt tēpore mortis mariti ꝛ tunc plus vel minus reperiatur ꝙ consuetum fuerit an debeatur et dicit Pau.de ca.quod semel vidit istū casum de facto florentie.nam testator existens in villa fecit testamētum ꝛ legauit vxori omnes masaricias que erāt in domo florentie ꝛ de illis masaricijs aliquas portauerat in villam quousꝙ staret reportaturus florentiā:qꝛ communiter cōsueuerant stare florentie querebatur an deberentur vxori ꝛ planum est quod sic si testator loquutus fuisset per verba futuri temporis que erunt. idem si per verba presētis tēporis si testator ignorabat illas masaricias esse in villa ꝛ hoc ne ex casu vel ignorantia fraudetur intentio testatoris:si autem loquutus est per verba presentis tēporis et sciebat esse in villa et non florentie vt est hic:iste casus est valde dubius quia tex.preallegati fortiter faciunt quod vxor habere debeat:in contrarium videtur facere mens testatoris qui loquutus est per verba presentis temporis ꝛ sciebat tunc illa non esse florentie et clare non decidit Paul.istum presentem casum: sed dicit ꝙ vidit.super eo dubitari quia ex vna parte vrgebant tex.preallegati:ex alia intentio testatoris:sed idem Pau.de ca. in alia lectura bononiensi que non est impressa tenet quod indistincte debeātur vxori per iura preallegata. ¶ Item adde ꝙ decidit Bal.post Cy.in.l.ex facto magna.i vlt.col.ff.de here.insti.

8 per illum tex.in versi.rerum autem.†quod si testator legauit vxori omnes vestes quas hʒ in domo veniūt etiam vestes que erant extra domū ꝛ fiebant de nouo que tamen erant destinate ad vsuʒ vxoris qꝛ videntur fuisse in domo propter destinationem testatoris ꝛ finale propositum ꝙ bene nota ꝛ vidi de facto. Adde facere tex.in.l.ij.§.j.ff.de auro ꝛ arg.lega. Item adde text.nota.in.l.vestimentū.ꝛ ibi Bar.ff.de auro ꝛ arg.leg.vbi est tex.qḋ si testator legat vxori vestem venit pannus destinatus ad faciendum vestē licet vestis nondum facta sit ꝙ nota qꝛ quilibet prima fronte diceret cōtrarium.

9 ¶ †Quarto no.ex secunda parte tex.qḋ partus ibi fingitur esse editus vbi mater fingitur esse licet vere non sit.ꝛ per illum tex.determinant Pet.Cyn.Rico de neapo.bal.Ang. ꝛ Flori.hic quod si aliquis ciuis perusinus casualiter transibat per ciuitatem Florentie cum vxore sua pregnante que ibi peperit filium quod ibi talis filius non debet censeri origine ciuis florentinus nec quo ad munera nec quo ad honores:ex quo in peregrinatione natus est:sed debet censeri natus in loco in quo pater habet originem:per istum tex.ꝛ sic debet censeri esse ciuis originarius Perusinus quia perusij natus esse fingitur vt hoc tex.ex quo modo dum peperit erat ibi in transitu ꝛ sic ad tempus nō vt ibi perpetuo esset:licet alias quis efficiat̄ loci ciuis ꝓpter originem.l.ciues.C.de incolis.lib.x.ꝛ.l.j.cum similibus.ff.ad munici. que iura sic debent limitari. Adde Bart.in.l.filios.C.de munici.

10 ꝛ orig.lib.x.vbi dicit signanter†quod ad hoc vt ratione originis aliquis sortiatur forum oportet quod sit natus in loco i quo parentes habent domicilium:ꝛ non in loco in quo erant transeuntes per.l.j.C.de capti.qḋ est multum singulare ꝛ signādum si est verū:ibi tamē subdit Bar.se istud non firmare sed illud expresse firmat do.Alb.in.c.rodulphus.de rescrip.vbi dicit illud dictum

11 Barto.esse singulare ꝛ tenendum menti:†istud est valde notabile ad statuta que vigent per totam italiam precipue in ciuitatib⁹ in quibus sunt studia ꝛ vbi publice legitur quib⁹ cauetur quod nullus possit esse de collegio legistarum vel medicorum nisi sit ciuis originarius loci quod si pater sit ciuis originari⁹ licet filius alibi sit natus a casu tamen debet censeri ciuis originarius loci cuius est pater:per istuʒ tex.ꝛ dicit Pau.de ca.ꝙ istud vidit de facto padue in filijs cuiusdā doctoris natis alibi vbi pater erat conductus ad legendum vel ad aliud mynisteriū puta vicariat⁹ non ꝓpterea minus dicūtur originarij patauini ꝛ dicit do. Fel: Sandeus in.c.rodulphus.in.xvj.colū.ꝛ sequenti de rescrip.referens predictam decisionem Pauli de cast.quod ita vidit seruari in pluribus doctoribus:ꝛ ꝙ ita fuit seruatum in eo collegio ferrariensi vbi est statutū ꝙ non admittatur alius in collegio doctorum qui non sit ciuis originarius ferrarie ꝛ ipse casualiter natus fuit in villa quadam scilicet in felina oppido Regiensi:tamē origo vtriusꝙ parentis sui erat ex ferraria: ꝛ istud sufficit vt etiam ipse dicatur ciuis originarius ferrariēsis. Et si dicatur quod iste non est vere originarius ciuis sed ficte ꝛ in statutis verba intelliguntur vere ꝛ non ficte.l.iij.§.hec verba.ff.de nego.gest.ergo intelligitur statutum de ciue originario vere:ad hoc respondet du-

12 pliciter do.Fel.primo†cum in casu isto ius commune equiparet casum verum ꝛ fictum iuxta.l.assumptio.§.filius.ff.ad municip. ergo idem erit in statuto vt declarat Jo.de Imo.in.c.ad audientiam.in primo,notabili de cleri.non residen.iuncto.c.cum dilecti eo.titu.ꝛ sequitur domi.Alexā.in.l.j.§.lex falci.in antepe.colum. j.ad.l.facid.secundo respondet ex dictis Salice.in.l.siue possidetis.in.iij.oppositione.C.de proba.vbi tenet†ꝙ quando dispo-

13 situm ita potest conuenire casu ficto sicut ꝛ vero ꝛ ratio ꝛ mens disponēdi ita habet locum in vno sicut in alio tunc statutum habet locū in vtroꝙ siue dispositio sit fauorabilis siue odiosa ꝓm eum.

14 ¶ †Sed non aduertit domi.Fel.quod licet Pau.de cast.hic dicat se vidisse de facto: tamen pastea determinat contrariū ꝛ in cōtrarium etiam alibi communiter tenet vt statim referam ꝛ contrarium tenent Joan.de Imo.Rapha.cu.Pau.de cast.domi.Alexan.ꝛ do.Pet.de bexu.hic ꝙ nati in loco in quo pater vel mater non erat mansura : nihilominus dicitur ibi sortiri originem vbi nascitur quia lex disponit ꝙ ratione proprie originis quis ibi dicatur ciuis vbi nascitur.d.l.ciues.C.de incolis.lib.x.faciunt notata per gloss.ꝛ docto.in.l.assumptio.§.j.ff.ad municip.ꝛ in.d.l.si filios.C.de muni.ꝛ orig.lib.x.vbi filius quocunqʒ loco natus efficitur ciuis illius loci in quo nascitur ratione proprie originis loci dicitur originarius ciuis:ꝛ dicit Rapha.cu.se ita consuluisse ꝛ ꝙ ita de facto seruatur quia quo ad dispositionem legis non attēditur destinatio hominis.l.cetera.§.fin.s.eo.ꝛ.l.si nondum.C.de furtis.secus in his que pendent ex volūtate nostra:quia tunc videtur esse in loco destinato vt hic. ¶ Secūdo ad istū tex.respondent Imo.Paul.de cast.ꝛ domi.Alex.quod hic non dicit̄ partus natus in loco fuge:eo quia fraudaretur mens ꝛ intentio testatoris qui cogitauit partum nasciturum in loco in quo ancilla esse consueuerat ꝛ fieret preiudicium legatario ꝛ sic lederetur mēs testatoris ex casu extrinseco preter eius propositum interueniente sed in.q.nostra non fraudaretur mens.l.disponentis quem effici ciuem loci ratione ꝓprie originis ꝛ non tēdit in preiudicium ali-

15 cuius. ¶ †Adde qḋ idem ꝛ latius tʒ idem Raph.cu.in.l.cetera. §.sed ꝛ si quis ad opus.circa fi.s.eo.vbi dicit quod habuit de facto istam.q.ꝛ quod in ea ꝯsuluit. Aliquis habet vxorem pregnātem ꝛ cum esset in aliquo loco casualiter ibi peperit nunquid efficiatur partus ciuis loci in quo nascitur ratione originis : refert Bart.in.d.l.filios dubitantem tamen dicere ꝙ filius non nanciscatur ius ciuilitatis licet nascatur in aliquo loco si pater non intendit quod ibi moretur : qꝛ ex quo non est intentio patris vt ibi moretur videtur potius natus in loco vbi pater voluit cum estimare : argumento huius.§.vbi videtur tenere Bald. ꝛ Angel.

16 Contrarium dicit se consuluisse ꝛ contrarium putat seruari: † qꝛ in ista assumptione originis que fit a natura attenditur veritas ꝛ non destinatio patris.d.l.assumptio.§.j.ꝛ.l.filio queʒ pater.ff.de lib.ꝛ posthu. Alias sequeretur ꝙ si quis tenderet cum vxore sua parisius ꝛ pareret in itenere quod esset ciuis Parisiēsis vbi ipse

17 pater nunꝙ fuit quod videtur absurdum. Item quia † destinatio alicuius attenditur quo ad regulandum dispositionem suam vt hic non autem quo ad regulandum dispositionem legis vt ibi ꝛ.l.nudum.C.de furtis.ꝛ.l.ꝓponebatur.ff.de castren.pecu.ꝛ ita etiam consuluit Raph.cu.in consil.clxxvij.inci.suppositis statu-

18 tis Mediolani ꝛ cumaruʒ. ¶ †Aduerte tamen quod ille dicitur oriundus de aliqua ciuitate cuius pater in ea natus est ꝛ originē ducit licet filius alibi nascatur:ita tenet glo.notabilis.in.c.j.§.j. in verbo alienigenas.de vsuris.in sexto.facit quod vult gloss.in Rubrica.C.de municipa.ꝛ origi.lib.x.que vult quod quis dicatur originarius ab origine patris ꝛ gloss.in.d.l.ciues.in gloss j.

19 in princi.C.de incolis.lib.x. ¶ †Secundo aduerte ꝙ statuta disponentia de non admittendis in collegium doctorum nisi sint ciues originarij vel nisi habeant certas alias qualitates sunt benigne ꝛ non rigide interpretanda:ex quo nullius preiudicio versatur.Et ex eo qḋ neminē ledit benignior via est sequēda.l.iij §.iteʒ varus.ff.de aqua plu.arcen.ita in terminis tenet Bal.in consil.

clxxxiij. secũdi voluminis qꝺ incipit: statuto ciuitatis Verone ca
uetur. ⁊ istam decisionem solitus sum multũ allegare consulendo
20 in tali materia ⁊ vltra Bal. facit ꝙ in simili dicimus † qꝺ vnicus
testis plene probat vbi non agitur de alicuius preiudicio. ita no
tat do. Abb. in. c. ꝑposuisti. per glo. ibi de conse. eccle. vel altaris
do. Anto. de bu. in. c. veniens. primo. testi. ⁊ est gl. in. c. nuper. eo.
titu. de testibus. ⁊ ibi per hoc notabiliter infert Bal. ꝙ per vnũ
testem plene probatur ꝙ aliquis sit baptizatus vel aliquis sit or
dinatus vel ꝙ ecclesia sit consecrata: ⁊ similiter sacerdotium pro
batur per vnum testem: qr per ista nemini preiudicatur ⁊ simili
ter doctoratus posset probari per vnum testem: ⁊ sic limitatur re
gula. l. iusiurãdi. C. de testi. que dicit ꝙ dicto vnius testis nõ cre-
ditur etiaꝫ si preclaro curie honore prefulgeat. ¶ Quinto ⁊ vlti
21 mo no. ex si. tex. † ꝙ idẽ iuris censet̃ esse de accessorio qꝺ est de ꝑn-
cipali. Adde. l. emptorẽ. §. si quis rẽ. ff. de actio. emp. ⁊. l. ij. C. ꝺ al
lu. ⁊ pal. ⁊ ideo ex quo mater est in fuga: etiam partus censet̃ esse
in fuga: qr partus sequitur in hoc vẽtrẽ: vt hic. facit. l. sed addes.
§. si quis mulierez. ff. loca. Facit qꝺ vendens equã vel vaccã vide
tur etiã vendere pullum qui sequit̃ tanꝗ̃ accessoriũ: vt per Guil.
de cu. ⁊ Bar. in. l. si vt certo. §. non vsqꝫ adeo. ff. cõmo. per bald. in
c. trãslato. de consti. vbi tenet ꝙ qui vendit vaccam pregnantem
22 vendit fetũ: itẽ vitulũ lactantẽ nondũ pascentẽ herbã † item ac-
cessorium regulariter sequitur naturam sui principalis. l. si. ⁊ ibi
Bal. not. C. per quas perso. no. acqui. ⁊. l. eos. C. de appel. ⁊. l. cũ
principalis. ff. de regu. iur. ⁊ in regula accessorium. in sexto. bona
glo. in. c. ꝙ in dubijs. de cõse. eccle. vel altaris. Item accessorium
sequitur causam eius cui accedit. l. item si fundi. §. huic vicinus. ⁊
ibi glo. not. ff. de vsufru. Item ꝙ est statutum in principali cẽse-
tur esse statutum in accessorio. tex. est in. l. iij. §. ⁊ si quid. ff. de neg.
gest. ⁊ ibi glos. dicit ꝙ istud est ex interpretatione quã gl. dicit ibi
Bald. esse perpetuo notandam. ¶ Et per hoc infert in practica
23 † ꝙ licꝫ quis petierit se mitti in possessionẽ bonorum que fuerunt
defuncti implorando beneficiũ. l. fi. C. de edicto di. adri. tol. tamen
ille est mittendus etiam in possessionẽ fructuũ post mortẽ defun
cti licet isti fructus nũꝗ̃ fuerint proprie defuncti ⁊ ad hoc repu-
tat illum tex. esse bene notandum pro ampliatione. d. l. fina. C. de
edic. di. adri. tollen. Sed aduerte contra predicta facit ꝙ volunt
Bal. ⁊ Ang. in. l. fi. circa prin. per illum tex. qui est valde notabi
24 lis ad hoc. ff. de peti. here. vbi tenent † ꝙ licet pater dotando fi-
liam intelligatur dotasse de suo ꝓprio quãuis filia habeat here-
ditatem maternam: vt est tex. solennis in. l. fi. C. de do. promis. ta-
men si extra dotem facit nuptialem festiuitatem potest illud im-
putare filie habenti proprium patrimonium ex hereditate ma-
tris per illum tex. quem reputat nota dignum licet dicat in con-
trarium esse argumentum in. l. j. §. sed nonnullos. ff. de tutel. ⁊ ra
tio. distra. ⁊ sic nõ idem iudicamus ibi de accessorio quod de prin
cipali.

1 ☞ Si testator donat eo viuẽte legatario vnam ex rebus alter-
natiue legatis legatum remanet in alia secus in legato simplici.
vt. j. numero. 5.
2 Datio facta per testatorem de vna re per ipsum alternatiue lega-
tis non dicitur electio.
3 Datio facta per testatorem legatario de vna re ex alternatiue le-
gatis non inducit liberationem in vtraqꝫ.
4 Liberatio an contingat si testator dat in vita illud quod dãdo he
res liberaretur.
6 Filia cui pater testamento legauit fundum aut mille pro dote: ⁊
eo viuente dat eidem mille pro dote quod eo mortuo poterit pe
tere fundum.
7 Legatarius in alternatiuis qꝺ habeat electionem de iure.
Electio in vltimis voluntatibus in alternatiuis est creditoris in
contractibus debitoris.

1 Si tirio stichus. † Si testator donat legata-
rio vnam ex rebus alternati-
ue legatis remanet legatum in alia. h. d. et est pulcher casus ꝺm
Ange. ⁊ est singularis casus ⁊ forte non reperies alibi ꝺm Imol.
⁊ do. Alex. ¶ Dubium faciebat ĩ isto text. ⁊ quidem magnũ. nã
si testator in re legata plus potest preiudicare legatario ꝗ̃ possit
heres qui preiudicare non potest. l. si fundum sub conditione. in
prin. j. eo sed heres dando alterum de alternatiuis liberat̃ etiam
ab alio. §. stichum. s. ea. l. ergo fortius debet seq liberatio ab vtro
qꝫ: quando testator in vita donat vnum ex alternatiue legatis: cõ
trarium deciditur in isto singulari. §. qr testator viuens vnum ex
extinxisse legatum in alio. nam hoc potuisset facere si voluisset: sꝫ
per vnũ ex alternatiuis donatum legatario voluit testator per-
ueniri ad aliud ita ꝙ legatarius vtrũqꝫ consequatur. ita est text.
peregrin⁹ ⁊ singularis hic. ¶ Nota primo ex isto tex. ꝺm Dyn.
Bart. Bal. Sali. Imo. ⁊ Pau. de cast. ⁊ alios ꝙ si testator in vita
sua dat illud ꝙ heres dando liberaretur: non tamen contingit li-
beratio: et sic si testator vnam ex rebus alternatiue legatis donat
legatario non videtur satisfactum legato alternatiuo: secus si he
res vnam ex eis solueret liberaretur in totum: quia in effectu vna
tantum ex rebus alternatiuis debetur. §. stichum. s. ead. l. ⁊ sic vi
detur quod datio heredis isto casu plus operet̃ quãdatio testato
ris: ⁊ tamen vt statim dixi testator si vult potest in re legata plus
preiudicare legatario quã possit heres ⁊ hoc est expeditum et sic
2 ex isto tex. duo correlarie inferuntur. † Primo ꝙ illa datio facta
ꝑ testatorẽ viuentem nõ dicitur esse electio qr electio non spectat
ad eũ sed ad heredẽ vel legatarium: alias nõ remaneret legatum
in altero: vt dicit tex. sed fingeretur nõ esse legata. d. §. stichuꝫ. s.
ea. l. Secũdo infert̃ ꝙ illa datio facta per testatorem viuentẽ non
habet vim solutionis qr per solutionem vnius ex rebus alterna-
tiue debitis inducitur liberatio ab vtroqꝫ. l. stichuꝫ aut pamphi
3 luꝫ. in prin. ff. ꝺe sol. ¶ Tu aduerte licet Dy. Bar. † ⁊ alij omnes
indifferenter ita dicant in primo notabili huius text. credo ꝙ nõ
bene loquantur dum dicunt ꝙ non contingit liberatio si testator
in vita dat illud qꝺ heres dando. liberaretur credo quod errent
quãtum ad istum text. qr non est verum ꝙ heres dando vnum li-
beraretur ab vtroqꝫ: qr in isto tex. electio erat legatarij: ⁊ testator
expresse reliquit electionem ipsi legatario: vt dicit tex. ibi vtrum
eorum malit ⁊ quãdo testator etiã non expressisset de iure tamen
electio in dubio est ipsius legatarij: vt statim dicam in glo. ergo
fortius in isto tex. vbi concurrit dispositio testatoris ⁊ dispositio
legis. ⁊ ꝑ vtrãqꝫ data est electio legatario ergo in isto. §. heres nõ
possit dare vnuꝫ ex alternatiue legatis ipsi legatario qr sic aufer
ret electionem ipsi legatario. Item heres dando vnũ non solum
non liberaretur ab vtroqꝫ prout dicunt Bar. ⁊ docto. imo nec ab
illo quem dedit nisi legatarius esset ꝯtentus illũ accipere. ⁊ text.
in. §. stichum. s. ea. l. qui forte decepit Bar. loquitur quando ele
ctio erat ipsius heredis tunc bene verum est qꝺ solũ dando vnũ
imo solum eligendo liberatur ab vtroqꝫ vt ibi dixi: ⁊ ꝓpterea co
gita si Bart. debuit negatiue dicere qꝺ heres dãdo non liberare
tur prout affirmatiue dicit liberari: ⁊ si tu diceres qꝺ heres dan
do vnum ex alternatiuis legatario volenti ⁊ sponte recipienti li
beratur ab vtroqꝫ: non ꝙ docto. velint electionem esse heredis: ⁊
isto modo saluet̃ notabile Barto. ⁊ doc. hic ꝙ tunc non inducere
tur liberatio quia heres daret sed qr legatarius consentiret ⁊ con
tentaretur. Item tunc istud notabile non colligeretur ex princi-
pio huius tex. vt dicunt Bart. ⁊ docto. sed veniret extra istũ text.
cum iste text. loquatur quando testator expresse dedit electionẽ le
gatario vt haberet quẽ mallet: tunc heres vt dixi non posset vnũ
dare: sed si ipse legatarius eligeret vnum: planuꝫ est ꝙ induceret̃
liberatio ab vtroqꝫ qr traheret executionẽ ipso iure. l. apud aufi-
dium. ff. de opt. leg. Idem si heres de consensu legatarij daret: qr
tunc legatarius consentiendo censeret̃ ipse eligere ⁊ non heres.
l. qui patitur. ff. manda. l. si fideiussor. §. pater. ⁊ ibi gl. magistra.
ff. de pign. Si aũt daret non volente legatario aut recusante non
credo ꝙ notabile Bar. ⁊ doc. sit verũ prout posset dare inuito le
gatario ꝓut est qñ electio est ipsius heredis. d. §. stichum. Limi-
ta istum text. ꝓcedere in legato alternatiuo in quo si testator vi-
uens donat vnum ex eis legatario: potest legatarius post morteꝫ
testatoris alium petere: vt hic: secus est in legato simplici in quo
si testator viuens dedit totũ qꝺ legauit nõ potest post eius mor
tẽ legatarius aliud petere. l. lucius. j. j. tit. j. ꝺm Bar. ⁊ alios hic:
⁊ notabiliter Bal. in. l. ij. in pen. colum. C. de iure do. quia quãdo
testator eandem rem legatam donat in vita sua legatario: dicitur
satisfactum legato. §. cum pater. s. eadẽ. l. ⁊. l. filia legatoruꝫ. C. de
lega. sed aduerte licet Bar. ⁊ omnes ita transeãt dic melius ꝙ in
d. l. lucius. testator viuens vẽdidit illud ꝙ legauit ⁊ legatario sol
uit eius estimationem: tunc dicitur satisfecisse legato: adeo ꝙ si
postea reemeret rem legatam non posset legatarius aliud pete-
re: ita proprie loquitur tex. in. d. l. lucius. prima. ⁊ credo ꝙ eadeꝫ
etiam in effectu fuerit mens Barto. ⁊ doct. ¶ Vltimo per istum
6 tex. determinat notabiliter Bal. † ꝙ si pater in testamento alter-
natiue legauit filie sue duas res pro dote: puta fundũ aut mille: ⁊
postea viuens dat tantum vnam ex dictis rebus pro dote filie: ꝙ
non intelligit̃ liberasse heredẽ ab alia re: sed post mortem patris
alia debet̃ filie ⁊ peti poterit per istũ text. nec obstat tex. in. d. §. cũ
pater. s. ea. l. quia ibi in legato erat precise idem qꝺ in promissio-
ne: sed hic in donatione non est precise idem ꝙ in legato. et no. il-
lam decisionem. quia est valde vtilis in practica. ⁊ cum Bal. sim-
pliciter transit Flo. hic. Idem tenet do. Alex. hic per istum text.
⁊ per nota. per Bar. ⁊ doct. in. d. l. lucius. j. titu. j. Contrariũ sub
dubio forte tenet Jo. de imo. hic. cuꝫ vtraqꝫ dispositio fuit ob eã
dem causam. argu. l. libertis quos. in princi. ff. de ali. ⁊ cib. leg. et
simpliciter sequitur do. Jaco. puteus hic. Sed responde tenendo
decisionẽ Bal. q̃ vt dixi vtilis est: ꝙ in. d. l. libertis quos. in prin.
interuenerunt due disponẽdi forme: ⁊ secunda cõtinebat plus ꝗ̃
prima: sed in presenti questiõe vna tm̃ precessit dispositio postea

sequuta

sequuta est executio facta per testatorē viuentē de parte ſm bal. met in.d.l.lucius prima. Itē ibi nō erat electio legatarij: et cauſa ibi nō erat multiplicabilis: hic autem dos recipit augmētum.l. pe.⁊ aut.ſed iam neceſſe.C.de dona.ante nup. ¶ In glo.j.in verbo malit ibi ⁊ hic ſubaudi maxime poterat glo.congruētius dicere q hic denotat cōtingentiam facti: q2 etiam ſi teſtator nō de-
7 diſſet electionem legatario: tñ legatarius in alternatiuis habet electionem a iure.l.lucio.vbi glo.⁊ docto.ſ.titu.j.nam in vltimis voluntatibus in alternatiuis electio eſt creditoris ⁊ ſic legatarij: vt dixi in contractib⁹ autē electio eſt debitoris.l.plerūq3.§.fi.ff. de iure do.⁊.l.ſi in emptione.§.pe.ff.de cōtrahē.emp. ¶ In fin. gl.iſta gl.innuit q ſi electio eſſet heredis non procederet iſte tex. q2 ſi heredis eſſet electio poſſet eligere pamphilum iam donatu3 a teſtatore ſed gl.errat cum tex.dicat q ſolus ſtichus remanet in obligatione: ergo non eſt verum q poſſet eligere pamphilū. Itē heres non poteſt eligere illum per quem legatum fieret inutile.l. cum res.§.ſed ſi ſtichus.ſ.eo.

1 ¶ Cōiunctio verbalis nō inducit ius accreſcēdi in rebus prorſus diuerſis ⁊ ibi quando inducat.
2 Dictio diſtributiua ſingulos qd habeat vim ſeparationis.
3 Teſtator ſi inſtituat filias ſuas in centū pro qualibet q inter eas non habet locum ius accreſcendi.
4 Quantitates adinuicem functionem recipiunt.

1 **Quibus ita.** †Coniunctio v̄balis non inducit ius accreſcēdi in rebus prorſus diuerſis. h.d.⁊ ſm Ang.no.ſingularem caſum ⁊ quotidianū contingentē de facto. Ratio eſt ſm Bal.q2 hic nulla eſt coniunctio p3 q2 natura coniunctionis verbalis eſt facere partes ab initio reales p cōcurſum: ſed hic non fiunt partes ab initio nec per concurſum: ergo hic nulla eſt cōiunctio: ⁊ p cōſequens ceſſat effectus cōiunctionis circa ius accreſcēdi: qd aūt hic neq3 ab initio neq3 per cōcurſum fiant partes p3: qm̄ dictio ſingulos tātum operat̄ qn̄tū ſingularis dinumeratio rerum vniuicuiq3 legatario particulariter facta ⁊ ſic perinde eſt ac ſi vnicuiq3 ſeru⁹ de per ſe inſolidum legatus eſſet.⁊ ideo tex.dicit nō cōcurſuros in eūdem ſeruū ⁊ ſic iter eos nō eſt locus iuri accreſcēdi. Nec ob.ſi tu diceres qd hic adeſt ſaltē coniunctio verbalis: prout etiā Bar.⁊ doc.in ſummario dicunt: q2 aduerte q coniunctio verbalis ita demū inducit ius accreſcendi qn̄ nō eſt omnimoda diſiunctio ⁊ diuerſitas rei puta ſi teſtator dicit lego titio ⁊ ſeio fundū equis portiōibus: q2 licet dicat equis portionibus tñ fundus non eſt actualiter diuiſus: ſed pro indiuiſo ſunt partes quarū nulla ad oculū pōt demonſtrari ideo cum ibi non ſit oīmoda diuiſio habet locū ius accreſcēdi.l. re cōiūcti.ſ.titu.ij.ſed quādo teſtator dixit ſingulos ſeruos lego voluit diuidere ipſos ſeruos.ita q in vno ſeruo non concurrunt ideo nō habet locum ius accreſcendi ſicut ſi teſtator legaſſet vnā rem duob⁹: puta fundum factis portionibus pro diuiſo: puta lego titio talem fundum vſq3 ad talē locū puta vſq3 ad talem foſſatum ⁊ a tali loco vſq3 ad talē lego ſeio nō habet locū ius accreſcēdi: q2 tunc fundus eſt diuiſus per partes que ad oculum demonſtrant̄. Item tūc tot cenſent̄ fundi quot ſunt partes.l. plane.§.fi. ſ.eo.⁊ voluit Bar.plene in.d.l.re coniuncti. Alb.de roſ. Raph. co. Pau.de ca.hic. ¶ Item vbi eſt rei omnimoda diſiūctio put eſt quando apponitur verbum ſingulos ſeruos vt hic non videtur teſtator feciſſe animo coniungendi: ſed vt celerius loqueretur dixit text.in.l.ſi quis ita heredes.ff.de here.inſti.et ſic in hoc tex. ſm mentem et veritatē non eſt etiam coniunctio verbalis in effe-
2 ctu: †q2 iſtud diſtributiuū ſingulos habet vim ſeparationis: itē ideo inter coniunctos re habet locum ius accreſcendi: q2 teſtator vocauit vt in vnū corpus.ita dicit tex.in.l.vnica.§.his ita.in ver.⁊ ita tam varie.C.de cad.tol.que ratio ceſſat qn̄ ſunt diuerſe res ⁊ diuerſa corpora: facit bene tex.in.l.lucius.§.que habebat.ff.ad treb. ¶ Item aduerte q text.equiparat iſtos duos caſus vel q teſtator in vna oratione ⁊ in vno v̄bo dicat titio ⁊ meuio lego ſingulos ſeruos: vel dicat in diuerſis oratiōibus titio lego vnū ſeruum: meuio lego aliū ſeruum: q non videtur prima fronte poſſe ſtare: q2 quando teſtator legat titio vnum ſeruū ⁊ deinde ſeparatim in alia oratione legat meuio alium ſeruū iſti ſunt oīno diſiūcti: primo re q2 diuerſi ſerui ſunt legati. Item verbis: q2 vocati i diuerſis orationibus: ⁊ tñ in caſu noſtro quando teſtator dicit titio ⁊ ſeio lego ſingulos ſeruos iſti ſunt coniuncti verbis q2 vocātur ad legatum ſub vnitate orationis: q2 hic nō eſt niſi vnica oratio ⁊ verbum principale lego ⁊ ſic inter iſtos eſt cōiunctio verbalis.d.l.re cōiuncti.⁊.l.triplici.ff.de verb.ſigni.⁊ cōſequenter ſimilitudo ter.noſtri nō videt̄ poſſe pcedere. ¶ Breuit dic q iſti etiā non dicantur coniuncti verbis conſiderato effectu vt hic: q2 teſtator non tā videt̄ voluiſſe cōiūgere quā cito loqui: ⁊ modo iſto eſt intelligenda.d.l.re coniuncti.in ſecūdo reſponſo.⁊ facit text. in.l.penul.ff.de vſufru.accreſcen. ¶ Item aduerte q iſte text.loquitur qn̄ diuerſe ſpecies: ⁊ ſic diuerſi ſerui ſunt ſingulis legati. Bar.tamen extendit iſtū.§.vt pcedat etiam in quātitatibus ſin-
3 gulis relictis ⁊ dicit Bar.ſe vidiſſe de facto. †teſtator inſtituit filias in centū pro qualibet: nā licet videant̄ ɔiunete verbis pter vnitatem ſermonis in eadem oratione factam.l.vnica.§.is ita.in ver.⁊ ita tam varie.C.de cadu.tol.tamen ceſſat inter eas ius accreſcendi ⁊ ideo ſi vna earum moriatur portio ſua alteri non accreſcit propter dictionē qualibet q2 partes pro diuiſo ſeparate ſunt ⁊ ſingulis relicte: per iſtum tex.vbi dicit eſſe caſum ⁊ per.d.l.j.in prin.ff.de vſufr.accre.⁊.l.ij.in prin.ff.quib.mod.vſufru.amit.nota iſtam deciſionem q2 eſt vtilis ⁊ quotidiana ⁊ vidi pluries in facto: ⁊ cum Bar.tenent Bal. Ang. Sali. Nico.de neap.⁊ alij oēs hic. Idem latius tenet Bar.in.l.re coniuncti.ff.de lega.iij.in.xj. colū.in verſic.quero nunquid inter coniunctos verbis tantum. Bal.in.l.ſi duobus.§.fi.ſ.eo. Joā.de Jmol.in.l.qui filiabus.§.j. in princip.⁊ ibi do. Aler.ſ.eo. Ang.in cōſi.xj.inci.ſeruitus.§.j. notarius.do. Aler.in conſi.v.ſecundi volu.qd incipit viſo titulo queſtiones.in.ij.colū.ſed aduerte licet omnes indifferenter hic ⁊ vbiq3 cum Bart.tranſeant: tamen iſte tex.in quo Bart.⁊ docto. ſe fundant non videtur facere ex quo ad diuerſa ex toto erat facta diſpoſitio: hoc eſt ad ſingulos diuerſos ſeruos: ſed in queſtione Bar.quelibet filia erat vocata inſolidū ad centum: ⁊ ſic quātitas erat tātum varia: ſed non prorſus diuerſa prout eſt in ſpeciebus
4 prout dicit Barto.in ſummario † cum quantitates functionem adinuicem recipiant.l.ij.§.j.ff.ſi cert.peta.qd nullatenus poteſt dici in ſpeciebus: ſecundo contra Barto.⁊ ſcribentes facit nam illud nomen collectiuum filias inducit coniūctionem re ⁊ verbis ſimul ſm Bar.in.d.l.re coniuncti.in.ij.queſtione principali prime partis principalis.in fi.⁊ eſt communis ſententia ſm Raph. co.ibi.l3 idē Bar.ſibi cōtrarius ibidem in.ij.q.principali prime partis principalis teneat: q illud nomen collectiuū filias inducat ſolū coniūctionem verbalē: ⁊ tūc ceſſaret iſta obiectio: ſed primū vr̄ verius q ſint cōiuncte re ⁊ verbis ſimul ex quo eas nominum ⁊ rei cōplexus cōiungit.l.triplici.in prin.ff.de verb.ſignifi. Sed reſponde qd oppoſitio pcederet quando nomen collectiuū filias eſſet ſimpliciter prolatum tunc bene induceret coniunctionem mixtam re ⁊ verbis: ſed hic fuit additum pro qualibet earū que verba inducunt diſiunctionem realem. ¶ Sequitur.§.ſi is cui.cum.l.ſeq.que eſt.l.duobus.

1 ¶ Si plures petunt ſimul eandem rem legatam coguntur in actione concordare ſecus ſi veniunt ſeparatim.⁊ numero.5.⁊ vid numero.19.
2 Plures q poſſint ſimul in codē libello agere ⁊ eundem cōuenire ſi eodem facto ⁊ ad eandem rem agunt.
3 Cumulari q poſſint in eodē libello cōtra eūdem plures diuerſi articuli ⁊ eadem ſententia terminari.
4 Judex officium ſuum non impartitur ſi non petitur a parte.
6 Collegatarius ſi eſt conſequutus eſtimationem partis rei legate facit partem ac ſi totam rem fuiſſet conſequutus.
Perceptio eſtimationis partis ſue impedit ius accreſcendi.
Eſtimatio ſuccedit loco rei.
7 Filia ſi renuntiauit hereditati paterne q2 vocat ſe dote cōtentā: vel q2 aliquid aliud pro ſua legitima acceperit q facit parte3 fratribus in legitima.
8 Jus accreſcendi ad hoc vt habeat locu3 debet pars ipſo iure deficere.
9 Statuto excludente feminā dotatā exiſtentibus maſculis an talis femina faciat partem cum fratribus renuſſiue.
11 Rei vēdicatio ſi fuit intētata per vnū ex pluribus legatarijs ad rem ⁊ alius intentat actionē perſonalē ex teſtamēto: iſte actiones dicuntur quodāmodo contrarie in exercitio.
12 Jurari in litem q poſſit in rei vendicatione non tamen in actione perſonali.
13 Judicium ſortis quando ſit permiſſum.
14 Uſus ſortis qd in beneficijs eccleſiaſticis perpetuo ſit phibitus.
15 Pontificis electio q non poſſit fieri ſorte.
16 Appellari q non poſſit a ſententia ſortis.
17 Ad iudicium ſortis recurritur quando factum eſt certum ⁊ dubium eſt in iure.
18 Inquiſitor deputatus ſuper hereſi nō poteſt ſe intromittere de diuinationibus ⁊ ſortilegijs nō ſapientibus hereſim manifeſta3.
19 Sortilegia quando dicantur ſapere hereſim manifeſtam.

1 **Si is cui.** †Plures petentes ſimul eādem rem legatam cogunt̄ in actione cōcordare ſecus ſi veniāt ſeparati3.h.d.cū.l.ſeq.⁊ eſt ſinglaris tex.ſ3 Bal.⁊.d. Aler. hic.⁊ differt iſte.§.a lege ſequenti in duobus: primo quia hic loquitur de duobus heredibus vnius legatarij ⁊ ſic loquit̄ in pluribus tenentibus locū vnius ſed.l.ſequēs loquit̄ de duob⁹ legatarijs principalib⁹: quibus legata eſt eadem ſpēs principaliter ita q vni debet̄ ſpecies: alteri eſtimatio ⁊ in quibus locus eſt preuentioni.l.ſi pluribus.ſ.eod.ſcōo hic heredes vnius legatarij in

eodē iudicio volebāt diuersas actiones intētare ⁊ nō possunt du
plici ratione: prima q2 isti plures agētes tenēt locū vnius: secun
da ⁊ meliori rōne q2 ꝓ eadē re ⁊ eadē causa absurdū est diuersas
actiones ꝓponi q̄ sunt quodāmodo cōtrarie: sed. l. sequēs loquit
in duobus legatarijs principalibus q separatim in diuersis in-
stantijs et diuersis actionibus egerunt. Item intelligit Bal. istū
tex. quando plures heredes vnius legatarij agebāt simul in vno
⁊ eodē libello ad eandē rem diuersis actionib⁹ ⁊ diuersis agēdi
formis ⁊ consequenter diuersi modi concludendi requirebātur ⁊
diuerse instantie: merito non admittuntur sed cōpelluntur ꝑ iu-
dicē cōcordare in eadem agendi forma: sed per diuersos libellos
bene admittuntur diuerse agendi forme etiam ex eadem cā pro-
uenientes vt in. l. sequenti. ⁊ ratio huius. §. est euidens ſm Bal.
q2 non potest dici idem libellus ex quo resultant diuerse conclu
dendi forme: et ideo ex eadē instantia ꝓcedi nō potest. vnde q vo
lunt esse diuersi debent agere seorsum diuersis instantijs vt in. l.
sequenti alias repellerentur nisi concordent: vt hic. ⁊ idem ꝙ iste
tex. intelligatur quādo plures agebant simul in vno et eodem li
bello tenēt Pau. de cast. ⁊ do. Alex. ¶ Et ꝓpterea notāt ex isto
2 tex. † ꝙ plures possunt simul in eodē libello agere: ⁊ eundem con
uenire qn̄ ex eodem facto ad eandem rem agunt: ⁊ est bonus tex.
in. l. si quis cū procuratorio. §. j. in ver. vnius litis. ⁊ ibi bar. ff. de
procu. ⁊ in. l. supra iter. §. officium. i fi. ⁊ ibi Bar. ⁊ pleni⁹ in. §. cas
3 sius. ff. de aqua plu. arcē. † Adde ꝙ similiter in eodē libello ꝯtra
eundem plures diuersi articuli cumulari ⁊ eadem sn̄ia termina-
ri possunt. vt. c. cum olim secūdo. ⁊ ibi do. Abb. in primo notabi
li ad hoc notat de priuilegijs similiter ecōtra plures possunt cō
ueniri i eodem libello super eadem re. c. ij. ⁊ ibi. d. Abb. in. j. nota
bili ad hoc notat de libel. obla. Sed aduerte licet ista sint vera in
se: iste text. parum facit in quo nihil dicitur de eodem libello nec
de diuersis nec est curādum agant eodē libello siue diuersis vt ēt
tenet Rapha. co. hic. sed solū si eodem tp̄e agant: licet diuersis li
bellis vt vult tex. ibi simul venientes q2 si non cōcordant in actio
ne seu in forma agendi semper repellūtur: ⁊ istud plus placet ad
istū tex. ¶ Not. ex tex. ibi vel iudice imminēte cui addit Bar. ad
4 repetitionem rei ſm Cy. in. l. fi. in prin. C. cōia de leg. † Adde ra-
tionē q2 iudex non d3 impartiri officium suum si nō petat a par
5 te. l. iiij. §. hoc autem iudiciū. cum simili. ff. de dam. infe. ¶ † Et sic
no. ꝙ vbi plures discordant in modo agendi ex eadem causa iu-
dicis officio cogunt cōcordare: q2 iudex nō d3 admittere varieta
tem agētiū eodem tp̄e: ex eadem causa. Et sic no. ꝙ iudex partes
discordantes reducit ad cōcordantiam. facit. l. non amplius. §. fi.
cum. l. seq. s. eodē. ⁊. l. meminim⁹. C. quādo ⁊ qui. quar. pars deb.
6 lib. xj. ꝙ qualiter ꝓcedat dicam in gl. ¶ Item not. ex. l. seq. † ꝙ si
vnus collegatarius consequutus est estimationē partis rei lega-
te ita facit partem collegatario sicut si rem fuisset cōsequutus q2
estimatio loco rei succedit: ⁊ sic no. ꝙ perceptio estimationis par
tis sue impedit ne alteri tota res legata debeat ⁊ sic impedit ius
accrescēdi: q2 vt dixi estimatio succedit loco rei ⁊ est ac si partem
suam fuisset consequutus. ¶ Et per istum text. determinat nota
7 biliter Bald. † ꝙ si filia renuntiauit hereditati paterne q2 vocat
se dote cōtentam vel q2 aliqd aliud pro sua legitima acceperit ꝙ
facit partem fratribus in legitima ⁊ sic legitima filie fratribus
nō accrescit q2 non est mera repudiatio sed quedā satisfactio: cu3
loco sue partis habeat dotē qđ est bn̄ notandum per hanc. l. ⁊ cu3
Bal. simpliciter tenēt Pau. de ca. Floria. Ang. de perillis ⁊ do.
Alex. hic. Adde Bart. in. l. j. §. quidā filium. in. iiij. q. ff. de cōtra
tab. per tex. in. l. j. §. aduersus. ff. si quid in frau. patro. Sed aduer
te iste text. vt etiā dicit Raph. co. nihil facit ad ius accrescendi ex
quo legatarius accepit partem suam legati agēdo actione per-
sonali ex testamento vnde post agnitū ⁊ acceptatū legatū nō po
test tractari de aliquo iure accrescendi. l. j. §. pe. ff. de vsufru. accr.
licet postea desinat habere. Itē dato ꝙ etiā estimationē non ha-
buisset facit qđ vult glos. reputata singularis in. l. si duo patroni
8 in prin. ff. de iureiur. que vult † ꝙ ad hoc vt habeat locū ius accre
scēdi debeat pars ipso iure deficere. preterea vt etiā dicit Bald.
in. l. pater filiū. ff. de inof. test. Materia iuris accrescēdi est imper
tinens ad istas q̄stiones: nā cum filia renūtiauerit hereditati pa
terne non est questio an fratri accrescat: sed an frater vocet ꝓprio
nomine: ac si filia non superesset in rerum natura. Item adde ꝙ
contrariū tenet idē Bald. in aut. nouissima. in. vij. q. C. de inoffic.
testa. et in. l. vnica. §. in primo. in. ij. colū. C. de cad. tol. vbi in hoc
ponit quedam verba que reputat aurea et subtilia. ⁊ vide etiam
Bal. in. l. vnica. in. vj. q. C. qn̄ non peten. par. Bal. ⁊ Angel. in. l.
papinianus. §. vnde si quis. ff. de inoffi. test. Pau. de ca. in. l. qui
superstitis. ff. de acqui. here. ¶ Item vide aliam questionē qua3
9 posui post Bal. ⁊ alios in. §. si titio ⁊ meuio. s. ea. l. † quādo statu
tum excludit filiam feminam dotatā existentibus filijs masculis
an talis filia dotata faciat partē cum fratribus in legitima et an
cōputetur in numero filiorum ad augendam legitimum ipsis. si
lijs masculis. In gl. in verbo in personam opponit contra text.
10 q vult † ꝙ qn̄ plures heredes legatarij discordant in mō agendi
cōpelluntur per iudicē cōcordare: econtra qđ imo iudex non cō
cordat: sed repellantur a legato ⁊ legatum extinguatur: vt. l. quo
ties. in prin. ff. de vsufru. bar. autē pro sol. distinguit vt hic ꝑ eū.
Adde inquātum Bart. circa sol. istius tex. dicit qđ hic discorda
bant in preiudiciū tertij. s. heredis ideo coguntur per iudicē con
cordare. vt hic: ibi autem discordabant solum ad proprium incō
modum ideo se impediunt ⁊ dispositio non h3 locū: vt ibi nisi al
ter petat ꝙ sorte dirimatur. vt. l. a. in prin. C. cōmu. de leg. ⁊. l. sed
cum ambo. ff. de iudi. cu3 ista doctrina Bar. tenent Sali. Raph.
co. Flori. ⁊ Ang. de perillis hic. Istam sol. Bar. ad istum tex. re
probāt Imo. et Pau. de ca. hic q2 modicum est preiudicium he
redis et dicit Joā. de Imo. qđ non concipit preiudiciū vel inter
esse heredis in hoc: q2 siue agatur actione personali siue reali: nō
potest aliquis istorum cōsequi nisi partem legati. Sed tu aduer
te: si hoc esset verū qđ dicunt Imo. ⁊ Pau. de cast. vana ⁊ frustra
toria fuisset decisio istius text. ⁊ seruiret nobis de vēto. Ad quid
enim iudex deberet eos reducere ad concordiam vt vna actione
intentēt si non preiudicarēt heredi. Item adde qđ Bald. in. l. fin.
in prin. in prima oppo. C. commu. de leg. dicit ꝙ in isto text. ideo
tractatur de preiudicio tertij q2 interest rei non conueniri diuer-
sis actionibus: ideo petenti reo imminet hic iudex ad concordā
dū ⁊ aliter in specie non declarat: tu dic melius ⁊ planius qđ in
isto text. quando vnus ex legatarijs vult agere rei vendicatione
⁊ alius actione personali ex testamento pro eodē legato iste actio
11 nes dicūtur quodāmodo cōtrarie in exercitio: † q2 rei vendicatio
presupponit dominiū in agente. l. in rem. et. l. officiū. ff. de rei vē
di. ⁊. c. examinata. de iudi. sed actio personalis ex testamento com
petit ad dandū ⁊ sic ad dominium transferēdum. §. sic itaq3. isti.
de actio. vnde de magno preiudicio heredis dicitur tractari qui
diuersas defensiones h3 parare: ⁊ diuersas probatiōes facere: ⁊
sic diuersos sumptus subministrare ſm diuersitatē dictarū actio
12 num. l. nemo ex his. §. quoties. ff. de reg. iur. † Item in actione in
rem ⁊ sic in rei vendicatione potest iurari in litem sed nō in actio
ne personali ex testamento. l. in actionibus. ⁊. l. alias. ff. de in lit.
iur. vnde cum grauetur heres ideo statuit iste tex. qđ ad instātiā
heredis iudex cōpellat legatarios concordare in vna actione cō
muniter per eos intentanda. ⁊ ista est ꝓprie mens istius tex. Ulti
mo dum Bart. tenet qđ recurri potest ad iudicium sortis altera
parte petente de iudicio sortis: an sit licitū ⁊ quādo permittatur
aliqua tāgit. d. Alex. hic post Imo. Raph. co. ⁊ Paul. d cas. hic
13 Adde qđ dicit tex. in. c. sors. xxvj. qōne secunda. † qđ sors non est
aliquid mali sed in humana dubietate diuinā indicans volunta-
tem qđ est verū cōsiderata sorte i se: sed ex causa aliquādo prohi
betur: ſm glos. in. c. fi. in fi. de sortilegijs. ego plura de iudicio sor
tis tetigi in. l. fin. in princi. C. communia de leg. que hic non repe
tam ⁊ vide per Feli. in. c. capitulum sancte crucis. in. xxxj. colū. et
tribus sequen. vsq3 ad fi. de rescrip. vbi inter cetera ponit quid in
beneficialibus et quid in papatu an possit questio sorte dirimi.
14 ¶ † Et ad illud ꝙ dicit in beneficijs: dic qđ in beneficijs ecclesia
sticis vsus sortis est ꝑpetuo ꝓhibit⁹. ita dicit tex. i. c. fi. in fi. d sor
tilegijs. et ibi gl. no. ⁊ ratio est quia in beneficijs ecclesiasticis tra
dita est specialis forma a iure. in. c. quia propter. de electi. a qua
15 non potest recedi. ¶ † Et per hoc infertur ꝙ si electio aliorū pre
latorum nō potest fieri per sortes multominus electio pape. ⁊ ita
etiā t3 Bal. in. d. l. fi. in prin. C. cōia de leg. ⁊ ibidē etiā subdit bal.
16 † ꝙ a sn̄ia sortis ⁊ sic fortune appellari nō potest q2 fortuna non
h3 superiorē in mundo. Itē aduerte ꝙ vbi est dubiū super facto
17 nunq̄ recurrit ad sortē: † q2 factum d3 plene probari per eū qui
fundat intentionē ex illo. l. ei qui. ff. de proba. Sed qn̄ factum est
certū ⁊ dubiū est i iure: tūc ꝓprie requirit ad iudiciū sortis. gl. est
singu. in. l. j. in verbo ꝓhibebit. circa fi. C. vti possi. quā ad hoc re
putāt singularem Imol ⁊ do. Alexā. hic. Eam etiam not. Nico.
de neapo. Raph. co. ⁊ Pau. de ca. hic. idē tenet Bar. in. l. si duo.
circa fi. prin. ff. vti pos. Cy. ⁊ antiqui in. d. l. fi. in princi. C. commu
nia de leg. Bal. in. c. licet causam. in. xiiij. col. de proba. Ang. nota
biliter in. l. sed cum ambo. ff. de iudi. sed do. Ant. de but. in. c. fin.
ad fi. de sortilegijs tenet in hoc contrariū ⁊ miror ꝙ scribētes nō
faciant de eo mentionē ꝙ siue sit dubiū super facto siue super iu
re ꝙ potest dirimi sorte: allegat de hoc glo. in. d. c. licet causa3. de
proba. in glo. in verbo vti possidetis. circa med. in versicu. ite3 si
constat ꝙ dicit placere Hosti. vt ipse do. Anto. refert in. d. c. licet
causam. tn̄ Jo. an. ⁊ cōiter alij ibi tenent primā opinio. ⁊ melius
pro qua bene facit tex. in. d. l. fin. in prin. C. commu. de leg. vbi non
erat questio super facto q2 factu3 erat planū: sed erat questio sup
iure: ideo dirimit sorte: vt ibi est tex. Itē in ista materia sortiū no
18 ta diligenter † ꝙ inquisitores super heresi deputati non possunt
se intromittere de diuinationib⁹ ⁊ sortilegijs non sapientib⁹ he-
resim manifestam. text. est nota dignus in. c. accusatus. §. sane. de
hereti.

hereti.l.vj.⁊ qñ dicant̃ sapere heresim manifestam multa vide p
Old. Lau. in consi.ccviij. quẽ refert ⁊ sequit̃ Gemi.in.d.c.accusa
tus.§.fi.in vlti.colum. vbi tenent q sortilegia simplicia ⁊ magi
ne que fiunt ad prouocandum amorẽ mulierũ ⁊ inuocatio demo
num ad tentandum pudicitiam mulierũ ⁊ similia licet sint illici
ta ⁊ ab eis sit abstinendũ non tamẽ sapiunt heresim manifestaꝫ ⁊
sunt magis supestitiosa q̃ꝫ heretica vt ibi post Augustinũ in.x.
de ciuitate dei ⁊.s.Thomam ibi per eum allegatum: ⁊ vide tex.
xxvj.q.in.c.illud.

1 ☞ Res mea in qua mihi deficit aliqđ ius potest mihi legari.
Res mea que potest a me auocari potest mihi legari.
2 Heres grauatus in vltima volũtate pro aliquo fideiubere si sol
uit non repetit.
3 Obligatus ex contractu pro me fideiubere si soluit repetit a me
solutum.
4 Extraneus si mihi legat rẽ meam alteri tertio pignoratam cense
tur grauare heredem vt illud pignus liberet soluendo debitum
principale.⁊ vide nu.16.
Testator si mihi legat rem alienam alteri pignoratam an heres
tenetur rem redimere a domino ⁊ etiaꝫ eam liberare a tertio cui
erat pignorata.
5 Heres tenet̃ facere rẽ legatarij ⁊ tenetur de euictione.
6 Testatorem voluisse grauare heredem duplici onere quod non
sit verisimile.
7 Testator si legat rem suã quã putabat alienam: alteri pignoratã
heres nõ tenetur eam redimere nisi legatum esset factum coniun
cte persone.⁊ intellige vt nu.18.
8 Voluntas testantis in legatis seruanda est.
9 Creditor qñ legat debitori rem obligatam qñ videatur solum le
gare liberationem.⁊ vide nu.16.
10 Legatum factũ mihi de re mea a testatore ignorante eam esse pi
gnori obligatam non valet.
12 Si testator legat mihi rem meam que non erat actualiter pigno
ri tradita sed sola cõuentione obligata legatũ non tꝫ an heres te
neatur redimere.
13 Creditor qui hꝫ rem meã pignoratã si eã mihi legat heres nõ te
netur luere.⁊ quid contineat legatum nu.16.⁊.17.
14 In casu huius.l. qđ agatur actione ex testamẽto non illud qđ le
gatum est sed ad factum.
15 Libellus in quo ago vt luas: vel vt vẽdas vel vt emas q̃ pcedat.
19 Testator qui legauit chirographũ in quo debitũ continet̃ intel
ligitur ipsum debitum legasse ⁊ non liberationem.
20 Remisso principali sequitur remissio accessorij.
21 Legatum rei mee mihi factuꝫ ppter ius alteri debitũ qñ valeat.

Si tibi homo. Si res mea alteri pigno
rata mihi legetur ab alio
extraneo tenet̃ eius heres soluẽdo debitum pignus li
berare.h.d.⁊ istud principiũ nõ est alibi i iure ƀꝫ Dy.
Bal. Ang.⁊ Imo.⁊ alios hic.⁊ poterat esse duplex ratio dubitã
di in isto tex. ¶ Prima qr videbatur q res ppria ipso dño lega
ri nõ posset.l.pprias.C.de lega.⁊.l.cetera in prin.s.eo.et ideo vi
debatur legatũ non valere sed illud pcedit nisi res ppria esset al
1 teri obligata seu pignorata ⁊ sic habes notare ex hoc tex.† q res
mea in qua defecit mihi aliqđ ius põt mihi legari qr ĩtelligitur
mihi legatum illud ius q mihi abest: alius est casus in quo res
mea põt mihi legari qñ nõ ẽ mea irreuocabiliter qr potest a me
auocari iure dñij.l.nõ quocũq̃.§.si ex bonis vbi dixi.s.eo.⁊.l.in
bello.§.si qs seruũ.ff.de capti ⁊.l.ex sextante.§.latin⁹.ff.de exce.
rei iudi. ¶ Secũda principalis dubitatio potuit esse in hoc tex.
posito pro firmo q legatum valeat vt dixi: naꝫ dubitatur in quo
cõsisteret substantia illius legati vcꝫ an tm̃ in hoc vt res pignora
ta ab obligatione pignoris liberaretur q heres facere potuisset
submittendo aliã rem in pignus an vero heres teneat̃ soluere de
bitum principale: ⁊ determinatur legatum valere ⁊ heredẽ tene
ri totũ debitũ soluere: ista est ppriẽ mẽs ⁊ intẽtio hui⁹ text. Sed
aduerte q heres soluens tale debitũ non poterit repetere a lega
tario illud q soluit p actionẽ negotiorũ gestorũ vel p actionẽ mã
2 dati sicut † qñ heres est grauatus in vltima volũtate pro aliquo
fideiubere: nã si soluit non põt solutũ repetere: vt est tex. singu. in
l.tribus.ff.de vsufr.ea.re.que vsu consu. qui text. nõ reperitur ali
bi in iure ƀm Bal. qui dicit q interrogauit quendã in priuato
examine qui respondit contra illum tex.⁊ eum reputat mirabilẽ
idem Bal.in.l.indebitã.s.de condi.inde. cum etiam reputat sin
gularẽ Ange.in.l.si quis mandato.ff.de nego.gest. eũ etiaꝫ not.
Bal.in.l.si pro ea.in.j.col.ad fin.C. mãda.⁊ in.l.vnica.§.ne autẽ.
in.ij.q. vbi limitat.C.de cad.tol.⁊ in.l.si fideiussor.i prin.s.codẽ.
3 † secus in eo qui tenetur ex ꝯtractu pro me fideiubere quia si sol
uat põt solutum a me repetere qr in vltimis voluntatibus fit la
tior interpretatio quã in ꝯtractibus.l.in testamẽtis.ff.de reg.iu.
⁊.c.cũ dilecti.de dona. in quo tñ dic vt subtiliter no. Bal.in.l.san

cimus.C.de ver.sig.⁊ simpliciter tenet Pau.de ca.hic. ¶ No.p
4 mo ex text.† q qñ extraneus legat mihi rem meã alteri tertio pi
gnoratam censet̃ grauare heredẽ vt illud pignus liberet soluẽdo
debitũ principale. Amplia istũ tex. notabiliter vt etiã pcedat qñ
testator legat mihi rem alienaꝫ puta titij que erat pignorata seio
nam heres tenet̃ redimere talem rem a dño ⁊ etiam liberare a seio
habente pignus ⁊ sic tenetur dupli onere. Ita innuit Bart. hic:
5 † eo qr heres tenetur facere rem accipiẽtis ⁊ sic legatarij.l.hmõi.
§.qui seruũ.in fi.s.eo. taliter q nõ possit ab eo euelli.l.si rem meã.
ff.de euic. Item tenetur de euictinoe.l.si domus.§.de euictiõe.s.
eo.⁊.l.cũ alienam.C.de lega.⁊ est magna ampliatio ad istum tex.
si est vera. Adde q cum Barto. tenet Rapha.co.hic.⁊ in.l.si res
obligata.s.eo.⁊ cũ Bar. etiã simpliciter tenent Petr.de anch.⁊
Joã.de imo.in.c.filius.de testa. sed ipsemet Joan.de imo.hic: in
telligit esse veruꝫ qñ testator sciuit vtrũq̃.s.rẽ alienã ⁊ alteri obli
6 gatam: secus si tantum sciuisset eam esse alienam: cũ † non sit veri
simile voluisse grauare heredẽ duplici onere.s.redimendi a vero
dño ⁊ luendi a creditore.l.titia.§.qui inuita.j.titu.j. sed Pau.de
cast. Ange de perilis.⁊ do. Alex. hic tenẽt indistincte cõtra Bar.
qr vt est dictum non est verisimile q testator voluerit heredẽ du
plici onere grauare vnde si res valebat.x.⁊ erat pignorata pro
quinq̃ non tenebit̃ heres ad.x. predicta nisi dño ⁊ titius tenebit̃
liberare eam a pignore ⁊ si titius dñs vellet.x. pro re ⁊ vellet qđ
adhuc heres solueret quinq̃ pro pignore non tenebit̃ hoc facere
tanq̃ꝫ immodico pretio velit vẽdere.l.non dubiũ.§.fi.⁊.l.qui con
cubinam.§.fi.j.de leg.ij. vnde tantum tenebit̃ legatario. ad dan
dum.x.⁊ sic ad iustum pretiũ rei. vt ibi.⁊.l.si domus.§.qui confi
tetur.s.eo.⁊ non tenebitur aliter luere: ⁊ hoc modo intelligendo
non grauaret̃ heres duplici onere. ¶ Itẽ qñ heres redimit rem
a titio dño tunc titius tenetur liberare a vinculo pignoris ⁊ libe
ram tradere.l.ex predijs.⁊ ibi no.C.de euic.⁊.l.creditor.§.prediũ
ff.de actio.emp.⁊ si traderet non liberatam ⁊ euinceretur a legata
rio legatarius haberet regressum de euictione contra heredem.l.
si domus.§.de euictione.s.eo.⁊ ipse heres haberet regressum cõ
tra venditorem.d.l.ex predijs.⁊ ita declara mentem Bar. ¶ Li
mita tunc istum text. quatuor modis ⁊ totum ordinate habebis.
7 ¶ † Primo limita vt pcedat qñ testator sciebat rẽ esse alienaꝫ. si
aũt putasset rem esse suã ⁊ sic errasset non valeret legatũ nisi esset
factũ ꝯiuncte psone.l.cũ alienã.C.eo.scꝫ de lega. Ita videt̃ limita
re istũ tex. Bar.in sua theorica ibi ⁊ predicta oĩa intelligo. Istaꝫ
limitationem sequuntur Rapha.co.⁊ Paul.de cast.⁊ do. Alex.
hic.⁊ dicit do. Alex. q cũ Bar. in hoc transeunt alij qr quãdo te
stator putauit rem esse suã heres non tenebitur creditori soluere
debitum ⁊ pignus liberare qr testator verisimiliter noluit graua
re heredẽ tali onere redimendi in casu in quo errauit credens esse
suam. ¶ Sed tu caue qr si testator credebat rem esse suam etiam
legãdo eam cõiuncte psone adhuc nõ valeret legatũ cõtra Bart.
⁊ alios qr videretur legasse respectu dñij: sed respectu dominij le
gatum non valebat quia legatarius erat dñs.l.proprias.C.e. er
go etiam valere non potest respectu luitionis pignoris cuꝫ illud
8 veniret omnino preter propositum ⁊ † volũtatem testatoris que
in legatis seruãda est.l.si tibi ⁊ mihi.§.in legatis.s.eo.⁊ dicã sta
tim in sequenti limitatiõe Bar.⁊ hoc si illa verba Bart. nisi esset
factum coniuncte persone referantur generaliter ad istum text.
¶ Item aduerte q ista limitatio Bart. potest referri ad istũ tex.
9 sꝫ ad.l.j.§.j.ff.de lib.lega. de qua opponit gl.ij.† valet quãdo cre
ditor legat debitori rem oligatam vt videatur solum liberatio
nem legare ab hypotheca vt ibi vt procedat quando testator scie
bat rem esse debitoris: secus si putabat rem esse suam tunc non
valeret legatũ nisi legatarius esset coniuncta persona.⁊ ita Bar
to. intelligunt Imol. Paul.de cast.⁊ domi. Alexan.⁊ an tunc ta
lis limitatio sit vera dicam super gloss.ij.in secunda limitatione.
10 ¶ Secundo limita istum text.† quando testator sciebat rem esse
meam tamen ignorabat eam esse pignori obligatam tunc legatũ
non valet nec iste tex. procederet ƀm Bar. hic circa fin. quia debe
mus inspicere illud qđ testator cogitauit.l.quo loco.ff.de here.
insti.⁊.l.in conditionibus primum locum.ff.de condi.⁊ demon.⁊
l.seruo manumisso.ff.de cõdi.inde.⁊ istam limitationem sequunt̃
Nico.de neap. Raph.co. Pau.de cast.⁊ do. Alex. hic testator er
go legando rem quam sciebat esse meam sed nesciebat alteri obli
gatã voluit legatum derisorium facere: non enim voluit libera
ri pignus qr istud ignorabat. vt.l.si res obligata.s.eo. Et debe
mus inspicere illud qđ testator cogitauit ƀm Barto. non etiã vo
luit legare rem ratione dominij cum sciret eam esse meã ⁊ sic non
posse legari. ¶ Sed aduerte licet omnes ita transeãt cum Bart.
tamen caue qñ testator sciebat rem legatam esse meam lꝫ noluerit
legare rem rõne dominij: qr non potuit qr res erat mea que mihi
legari non potuit tamen debemus capere presumptionem q le
gatum valeat in eo qđ potuit per reg.l.si qñ.in prin.j.eo.⁊.l.quo
ties.j.de reb.dub. qr testator in dubio presumit̃ voluisse facere le

gatū validū ꝛ vtile. l. titia cū testamēto. §. i. ꝛ. l. meuius. in prin. ĵ. titu. j. ergo vt legatū valeat presumemus ꝙ testator voluerit pignus debere liberari tñ cum testator ignoraret obligationem pignoris potius actus reddit̄ nullus quā ꝙ heres teneat̄ ad illud ꝙ testator ignorauit ẜm Bar. ꝛ alios ꝙ reputo bene notabile et
11 facit trita regula † ꝙ actus agentiū non debēt operari vltra eorꝫ volūtatē. l. nō oīs. in prin. ff. si cer. pe. ꝛ. l. obligationū. substātia.
12 §. fi. ff. de actio. ꝛ obli. ¶ † Tertio limitat istū text. Raph. co. procedere qñ res erat actualiter pignori tradita vt probat iste tex. in verbo pignus qd̄ dicitur a pugna ꝛ sic realē traditionem importat. l. si rem alienā. §. ppͥe. ff. de pigno. act. ꝛ. §. itē seruiana. insti. de actio. secus si non esset tradita. sed sola conuentione obligata vt. l. j. ff. de pig. acti. tunc nō pcederet iste tex. qꝛ qñ res est obligata alij per traditionē: tunc testator voluit eam mihi tradi ꝛ sic necessario voluit eā lui ꝛ liberari cum aliter mihi tradi non posset ꝛ hoc modo procedit iste tex. sed quando legatarius habet dominium ꝛ etiā rem penes se tunc potest dici ꝙ testator legauerit vt liberaretur ex quo rem habet penes se: ꝛ verba non important. Istam limitationem reprobant Angel. de peril. ꝛ domi. Alexā. hic nam ẜm Ange. de perillis: ista videtur extranea limitatio qꝛ etiam facta traditione verba nō conuenirēt vt teneat̄ heres luere ꝛ tamen tūc tenetur: vt hoc tex. Itē ẜm domi. Alex. testator sciēs rem esse obligatam ꝛ legando eam videt̄ voluisse facere legatum validum ꝛ vtile vt in iuribꝰ: in precedenti limitatione allegatis.
13 ¶ Quarto limita. istū tex. vt pcedat † quādo extraneus legaret mihi rem meā alteri pignoratā: secus esset qñ creditor q rē meā habet pignoratam eā mihi legaret. l. j. §. j. ĵ. de liberatione lega.
14 ꝛ hic in gl. ij. vbi dicet̄. ¶ † Secūdo principaliter no. ex isto text. in fi. ibi vt pignus luatur hic esse text. not. ꝙ in casu huiꝰ. l. q̄uis seruus meus sit mihi legatus tamen ago actione ex testamēto cōtra heredē nō ad illud ꝙ mihi legatū est: sꝫ ad aliud scꝫ ad factū: ꝛ sic res est in legato: ꝛ tamen agitur ad factum ꝛ sic directo petā heredē condēnari vt pignus luat ꝙ Bar. hic in fi. reputat notabile: non ergo agam ad rē nec petā ꝙ heres det mihi pecuniam pro luendo pignus: sed agam ad factū vt heres pignus luat ꝛ sic
15 legatarius debet esse cautus in modo agēdi: † ꝛ sic valet libellus in quo ago vt luas sicut valet libellus in quo peto vt emas vel vēdas. ꝛ. l. si equo. vbi dixi. ꝛ. l. si sic. §. fi. s. e. Cōtra istud notabile et istum tex. videtur stringere text. in. l. meuius. in. §. fundo. in. ij. responso. ĵ. titu. j. de quo glo. fi. opponit sed ad illud propositū vbi si res legata est pignori obligata potest ipsa res legata peti vt sibi traditur ꝛ quia hoc fieri nō potest venit etiā luitio: potes pro nunc respondere ex mente Raph. co. ꝙ ideo hic non petit̄ res legata eo qꝛ erat ipsius legatarij nec hoc respectu poterat ipsa legari ꝛ sic cum legatum non valeret circa rem principalem quia erat sua: ideo legatarius petit solam luitionē ꝛ sic egit contra heredem ad factū vt res sua luat̄. ita proprie loquitur iste tex. sed in contrario legatum valebat circa rem principalem qꝛ erat aliena ꝛ alteri obligata. Ideo ibi legatarius potest petere rem principaliter legatam ꝛ petendo rem consequit̄ luitionē. ¶ In glo. secunda in verbo dederas habes limitationem ad istū tex. vt pcedat qñ extraneus q non habebat rem pignoratam legauit mihi rem meam alteri tertio pignoratam tunc censet̄ grauare heredē
15 suum vt illud pignus luat soluendo debitum principale: † secus quando creditor qui hꝫ rē meā pignoratā eā mihi simpliciter legaret: ꝛ tunc in dubio censet̄ mihi solū legare liberationem pignoris non autē remissionem debiti principalis ꝛ sic heres nō tenebitur aliqd soluere nec debitum psonale remittere: sꝫ solū tradere rē liberatā a pignore. l. j. ff. de lib. lega. ratio diuersitatis est: qꝛ quando creditor legat debitori pōt heres remittere solū ius pignoris remanente substātia debiti principalis. Ideo illud solum videt̄ in dubio legasse ꝛ sic sufficit liberare pignus remanente actione psonali: qꝛ testator in dubio presumitur minꝰ grauare heredē q̄ sit possibile. l. vnū ex familia. §. si rem. ĵ. titu. ij. sed qñ extraneus legat rem tertio pignoratā nō est verisimile ꝙ ille tertiꝰ eam liberet nisi mediante solutione: ergo testator vr̄ grauasse heredē vt debitum soluat ꝛ pignus luat. ¶ Istam limitationē gl. ꝛ sic. l. j. §. j. ff. de lib leg. Bart. limitat in doctrina sua tribus modis ꝛ ita habebis ordinatam istā materiā. Primo limitat Bar.
17 quādo † res esset pignorata pro maiori quantitate ꝙ valeret: secus quando esset pignorata pro minori quantitate vel pro tanto q̄tum valet: nā qñ pignus esset pro tāto obligatum ꝙ luitio nō speraretur tunc creditor legando talē rem vr̄ legare liberationē debiti principalis eo quia res pro tāto pignorata iuris interpretatione videtur esse ipsius creditoris: ꝛ sic tunc videtur legare rē ppriam: vt est tex. reputatus singularis. in. l. qui habebat. in principio. ĵ. titu. ij. circa quē tex. multa dixi. ĩ. l. manumissiones. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ cum ista limitatione trāseunt simpliciter Nico. de neapo. Sali. ꝛ Raph. co. hic. Pet. de ancha. ꝛ Imol. i. c. filius. de testa. sed contrarium tenent ꝛ melius Ange. Imo. et Paul. de ca. Ange. de peril. et do. Alexan. hic: eo quia istud legatū pōt multum operari in restitutione talis rei pignorate absq; eo ꝙ intelligatur remissum debitum principale qꝛ potest afferre vtilitatē in vsu rei pignorate nā magnū est cōmodum ꝙ res sua sit libera ab hypotheca vt de ea possit libere disponere ꝛ ipse tñ sit psonaliter obligatus vt etiam in. d. l. j. §. j. ff. de li. lega. facit. l. labeo. ꝛ. l. postq; cū ibi notatis. ff. de pact. Nec obst. d. l. qui habebat. quia ẜm eos loquitur in casu diuerso quādo legabatur non ipsi debitori: sed alij extraneo ꝛ sic ibi non pōt videri legata liberatio pignoris: nā ibi testator legauit alteri oīa quecūq; habebat in patrimonio tunc etiam venit illa res obligata pro tanta quantitate quantū valebat: nā ꝛ illa censet̄ esse testatoris qꝛ nō est verisimile ꝙ debitor eam luat: vt ibi est tex. sing. nec ibi potest dici ꝙ videat̄ legata sola liberatio hoc nihil pficeret legatario cui res nō erat
18 sicut quando legatur debitori. ¶ † Secūdo limitat Bar. quādo testator sciebat rem nō esse suā: sed esse sibi obligatā: tunc pcedit d. l. j. §. j. secus si testator putasset rem esse suā tūc legatum non vꝫ in aliquo pter errorē testatoris vt nec importet liberationē pignoris nisi esset factum cōiuncte persone p. d. l. alienam. C. de lega. Istam limitationē reprobant ꝛ bene Imo. Pau. de ca. Ang. de peril. ꝛ do. Alexā. hic quia si testator habuit animum legādi extraneo dñium rei in casu quo pfecte esset sua multo fortius videtur legasse ius pignoris ꝙ in ea habuit ꝛ sic liberationē ab hypotheca presertim cū heres nō grauetur alteri quid prestare vt prestare legatario illud ꝙ alteri legatum est. vt. l. vnū ex familia §. si rem in ratione sui. ĵ. tit. ij. ꝛ per hoc nō obstat. d. l. cū alienā. qꝛ ibi pter opi. testatoris heres grauaret̄ redimere ab alio qd̄ se-
19 cus est hic in casu isto: vbi nihil venit redimendum. ¶ † Tertio limitat Bar. d. l. j. §. j. vt procedat quando testator legauit rē sibi obligatam: secus quando testator legasset chirographū in quo debitum continetur tunc intelligitur ipsum debitū legasse. l. seruum filij. §. eū qui chirographum. s. eodē. ratio diuersitatis est duplex. vnam assignat tex. in. c. l. labeo. ff. de pac. quia legatum chirographi nihil operatur nisi debitum intelligeretur legatum ꝛ sic remissum: secus qñ legatur res obligata qꝛ magnū est commodum ꝙ res obligata liberetur a nexu hypothece quāuis debitū
20 principale duret. † Secūda ꝛ melior ratio est qꝛ ad remissionē principalis sequit̄ remissio accessorij: sed non econtra. vt. l. j. §. j. ff. qb. mo. pig. vel hypo. solui. ꝛ. l. ex pupillari. s. de vulga. ꝛ pup. vnde legando pignus ꝙ est accessorium non sequit̄ remissio debiti qꝛ est principale. ¶ Capio glos. fina. in verbo luatur. que diuiditur in tres partes. In prima assignat rationem text. ẜm rogle. In secunda oppo. contra tex. ꝛ non soluit. In tertia colligit ex tex. notabile per qd̄ remouet contrarium. l. proprias. C. de lega. de quo dixi. s. in prin. tex. scd̄a ibi sed argumētum cōtra. tertia ibi ꝛ not. hic ꝙ valet legatum. ¶ In secūda parte dum opponit de. l. meuius. §. pe. ĵ. ti. j. vbi non valet legatum rei mee pter ius seruitutis alteri debitum ꝛ sic q̄uis illud ius mihi absit ꝛ tamen hic valet legatū rei ppͥe factū legatario pter ius pignoris ꝙ alius habebat: responde ẜm glo. ibi ꝙ autoꝝ o cui legata est res ppͥa deficiebat tale ius quo mediante poterat tota res auocari vt est ius pignoris ꝛ vsusfructus qꝛ per pignus fit quominus dñs rem habebat ꝛ tale ius intelligitur esse legatum vt hic. Aut non poterat in totum ius auocari vt in iure seruitutis realis: qꝛ seruitus non facit quin rem dominus habeat et non videtur illud ius legatum: et ibi plenius videas.

1 ¶ Testator quod non presumatur legatum duplicare quātū ad solutionem.
2 Res eadem si vni a pluribus heredibus separatim relinquitur non tenētur singuli insolidum imo semel tñ debet legatarius ab omnibus habere etiam si ab vno ex heredibus fuisset specialiter relictum in testamento ꝛ ab alijs vniuersaliter in codicillis fallit vt ibi. ꝛ nu. 6.
3 Voluntas testatoris qñ est clara interpretatio verborum nusq; tantum valet vt melior sensus existat.
4 Si vnus ex pluribus heredibus in certa specie simpliciter grauatur ille tenetur insolidum.
5 Vna solutio ꝙ non possit parere solutionem ꝛ repetitionem.
7 Heres grauatus in vna re hereditaria in qua habet partem intelligitur grauatus in illa parte secus si res nō erat hereditaria qꝛ tūc in totum grauatus censetur ꝛ qñ videatur grauatus insolidum vide nu. 9.
8 Verbum vēdicare qd̄ ponatur hic pro verbo petere.
9 Actione personali qd̄ quis teneri pōt etiam pro re aliena.
10 Solutio estimationis rei legate facta ab vno ex heredibus liberat omnes alios ipso iure.
11 Negatiua postposita signo vniuersali facit equipollere suo contrario.
13 Si vnus ex pluribus heredibus specialiter grauatus soluit estimationem ipsius rei legate quod non repetit ab alijs coheredibus.

Per generale

13 Per generale legatum iniunctum omnibus heredibus in codicillis: non videtur recessum a speciali legato iniuncto vni ex heredibus in testamento.

14 Collectā si imposuit papa clericis vnius communitatis pro soluēdo aliquo debito alicuius ecclesie: et deinde generaliter toti prouincie: potest creditor vti speciali impositione et etiam generali.

15 Species nō recipit multiplicationem et bis prestari non potest.

16 Generi per speciem quando derogetur. Genus non derogat speciei.

17 Per scōm legatum factum in diuersa scriptura qn̄ videatur recessum a primo.

Si testamento. Istū. §. reputāt difficilē et merito Bar. Ange. et Pau. de ca. et erit multū subtilis vt ex. j. dicēdis apparebit q cōsequut⁹ est estimationē totius a grauato singulariter nihil dz cōseq a grauatis vsr. h. d. ſm Bar. et Sali. vel sic ex notabili⁹: psona spāliter grauata nō intelligit liberari p ꝑlegatū. postea ab oībus heredib⁹ factū de eadē re: legatari⁹ tñ vnica solutione dz esse cōtentus. h. d. singulariter ſm bal. Imo. et do. Alex. vel sic, et tertio ꝓprius ad literā. Legatarius q ab vno herede specialiter grauato, estimationē rei legate habuit nō pōt eandē rē ab oībus heredib⁹ postea i codicillis grauatis petere. h. d. Rō est qꝛ q legat rē ab vno herede postea ab oībus nō intelligit duplicasse legatum sed voluisse ꝙ vnica ꝑstatio sufficiat. ¶ Dubiū faciebat in isto tex. qꝛ si in testamētis diuersoꝝ idē stichus esset vni legatus ex quolibet deberet mero iure et si esset ꝯsequtus estimationē ex testamēto vnius nō ꝓhiberet agere ad rē ex testamēto alteri⁹. vt. l. plane. §. si duoꝝ. s. eo. ergo idē videbat qñ idē stichus fuit relictus vni ab vno herede in testamēto et postea fuit eidē relict⁹ ab oībus heredib⁹ in co-
1 dicillis. Sz ꝯñium decidit in hoc tex. in vno testatore† q nō presumitur voluisse duplicare legatū speciei quātū ad solutionē vt hic. et l. meuius. §. eum q. ad fi. j. ti. j. lz eam relinquat eidēa diuersis heredibus et in diuersis dispositionibus. Idē si essent diuersi testatores tñ haberētur ꝓ vno. l. hmōi. §. j. s. eo. secus si essent diuersi testatores et diuersa testamēta ex quo quilibet eorum voluit ꝙ debeat et soluat insolidū. vt i. d. §. si duorū. ¶ Not. pmo ex isto
2 text. ſm Bar. tria.† Primo ꝙ si eadē res relinquit vni a plurib⁹ heredibus separatim non tenētur singuli insolidū. imo semel tm̄ dz legatarius ab oībus habere etiā si ab vno ex heredibus fuisset specialiter relictum in testamēto et ab alijs vniuersaliter in codicillis qꝛ postq̄ ab vno tm̄ testatore legatū est nō presumit voluisse duplicare legatū sed ꝙ semel tm̄ ad euz ptineret vt hic. et l. meuius. §. eū q. et ibi gl. j. ti. j. Fallit qñ testator expsse dixit ꝙ quilibet heredū teneret insolidū et sic expressim voluit solidū prestari. ita loquit tex. in. l. qd ergo. §. j. s. eo. qcqd ad illum tex. dicit gl. j. hic: et male et sine ratione eo qꝛ in claris et certis non est opus cōiecturis. l. continuus. §. cū ita. ff. de verb. ob. et l. pediculis. §. argē-
3 to. ff. de aur. et ar. leg.† Itē qñ voluntas testatoris est clara interpretatio verboꝝ nusq̄ tm̄ valeat vt melior sensus existat. l. iij. ad
4 fi. C. de lib. prete. ¶ Secūdo not. ex isto tex. ſm Bar.† ꝙ qñ vn⁹ ex pluribus heredib⁹ grauatur in certa specie simpliciter ꝙ tenetur insolidū: istud ꝓbat Bar. p illū tex. vbi si codicilli nō fuissent facti in quib⁹ postea ab oībus eadē res legata fuit: ille specialiter grauatus teneret insolidū. Sed vltra Bar. iste tex. pōt et fortius et subtiliter induci ex mēte Raph. co. Pau. de cas. qꝛ si ille heres simpliciter grauatus teneretur pro parte et nō insolidū: certe soluendo estimationē non liberasset coheredes: vt dicit tex. qꝛ qcqd soluisset vltra ratā p illis indebitū soluisset et posset repetere pro parte illoꝝ p condictionē indebiti. l. si testamēto. §. j. ff. de fideius-
5 so. et sic nō liberaret coheredes:† qꝛ vna solutio nō pōt parere cōtrarios effect⁹. s. liberationē et repetitionē. l. q hoiem. §. fi. ff. de solu. et l. cū his. §. j. ff. de condi. inde. ¶ Contra istam inductionē sic subtiliter factam de isto text. arguit alibi Are. ꝙ non sit bona in l. plane. §. j. in vlti. colū. s. eo. quia si primus heres videretur grauatus insolidū: ergo licet solueret estimationē rei legate. alij coheredes non liberarent a prestatiōe illius rei pro rata eoꝝ: sicut quando duo heredes sunt grauati insolidū et vnus soluit totam
6 estimationē. l. qd ergo. §. j. s. eo.† Sed ad hoc facile est responderē: ꝙ ille tex. in. d. l. qd ergo. §. j. vt dixi in pcedēti notabili: loquitur qñ fuit specialiter a testatore expressum ꝙ quilibet heredū teneretur insolidū: hic qñ simpliciter: et sic sumus in dubio ſm barto. et oēs hic in prima oppo. et sic inductio huiustex. est bona. Cōtra istud scōm notabile: et sic contra istum tex. fortiter obstat tex. in. l. si fundum sub conditione. §. si libertus. s. eo. vbi vnus ex pluribus, heredibus grauatus simpliciter in vna specie: non tenetur insolidū: sed solū pro hereditaria portione: ergo contra istū text. Cōmunis sol. antiquoꝝ est Dy. Pe. et Ray n. hic. et Guil. de cu. i l. seruus. ff. de pac. et sequuntur bar. Bal. Ang. Sali. Raph. co. Pau. de ca. et Alex. hic. bar. et cōmuniter doc. in. d. §. si libertus. et in. d. l. meuius. §. eum qui. Are. in. l. plane. §. j. in vlti. col. s. eo. ꝙ hic stichus legatus non erat hereditari⁹: sed erat heredis vel tertij: nam si fuisset testatoris primus heres grauatus non teneret
7 nisi pro parte sua hereditaria tātum vt ibi. ¶† Ratio est qꝛ quādo grauatur heres in vna re hereditaria in qua habet partem intelligitur in illa parte grauatus vt ibi. Sed quando res non erat hereditaria sed heredis vel alterius tertij cessat ratio predicta: qꝛ in ea nō habet partem hereditariā. ideo in totū videt esse grauatus: sed ꝙ iste tex. loquatur in re non hereditaria ostendit text. dū dicit litis estimationē cōsequut⁹ fuerit: nā si fuisset res hereditaria debuisset consequi rem de necessitate. Sed aduerte licet cōiter oēs ita transeant tñ contra istā cōmunē solu. quatuor multum vrgēt. Primo qꝛ dicere ꝙ hic stichus non fuit hereditarius sed heredis vel alterius est manifesta diuinatio et ꝑfecto iuriscōsultus fuisset diminutus dimittere illud in quo cōsistit substantia huius tex. Secūdo oporteret et aliud scōm diuinare. s. qd̄ in isto tex. testator sciret rem esse heredis vel alterius alias legatū nō valeret nisi fuisset factū coniuncte persone. l cum alienaz. C. eo. Tertio et fortius obstat iste tex. in verbo vendicari. nam si nō fuisset testatoris nullum fuisset dubium ꝙ vendicare non potuisset etiam nulla facta solutione estimationis: et tñ tex. vult ꝙ si non fuisset consequutus estimationē potuisset vēdicare: ergo nō erat heredis. et multo minus alienus ex quo non transiuisset dñium in legatariū. l. si heredis seruus. s. eo. Item tex. in. l. meuius. §. eum qui. j. ti. vbi. ponitur idem casus loquitur expresse de dominio ergo erat testatoris. ¶ Sz ad istū text. respōdet Raph. co. Pau. de ca. et do. Ale-
8 xan.† ꝙ verbum vendicare in hoc text. de necessitate stat improprie et large pro verbo petere cum supra dixerit litis estimationē soluerit vt predixi: et ita etiam exponit istum tex. Rab. co. in. d. §. si libertus. et Aret. in. l. plane. §. j. in vlti. colū. s. eo. sed ista expositio destruit istum tex. Idem cōfunditur per tex. similē huic in. d. l. meuius. §. eum qui. in verbo dominiū: in quo non potest ista expositio cadere: et sic vides per quas amaritudines transit ista cōmunis solu. doctorum. ¶ Quarto obstat tex. in. §. si fundus. j. ea l. vbi quando legatur fundus vnius heredis non propterea tenetur insolidum sed pro hereditaria portione. Sed responde ꝙ ibi loquitur quando fundus vnius ab heredibus fuit semel relictus ab omnibus heredibus tunc ille heres cuius est fundus non tenebitur nisi pro parte sua et ceteri in reliquas partes: vt ibi hic autē quando pluries a diuersis heredibus fuit legatus: et sic ab illo herede cuius erat specialiter deinde ab omnibus generaliter: et virtute specialis grauaminis tenetur insolidum. ¶ Secunda principalis sol. est Iaco. de are. ꝙ ibi loquitur quantū ad agendum rei vendicatione: et sic actione reali in qua legatarius non potest vendicare nisi partem heredis grauati nō autem pro partibus alioꝝ a quibus noluit testator auferre dominium cū eos non grauauerit: sed iste tex. loquitur quando testator grauauit vnum ex heredibus simpliciter in specie hereditaria quo casu videtur grauari respectu totius: ideo actione personali ex testamēto potest ad totum cōueniri etiam pro partibus aliorum vt eas redimat ar. l. cū
9 qd̄. §. si plures. ff. de fideicom. liber.† quia etiam pro re aliena potest quis teneri actione personali et ſm istam solu. tex. plane. procederet in seruo hereditario et sic in seruo testatoris et verbum vēdicaret staret proprie: Istam solu. Iac. de are. sequūtur Imo. domi. Pe. de bexu. et domi. Iaco. puteus hic: et Cy. in. l. vnica. §. sed vt manifestetur ad fi. C. de cadu. tol. sed assumptum istius sol. non videtur esse verum qd̄ testator simpliciter grauando vnum ex heredibus in certa hereditaria videatur insolidū grauare vt etiam teneatur redimere partes coheredum: istud non est verum imo legatum restringitur solum ad partem hereditariam ipsius grauati per tex. in. d. l. cuz quasi. §. si plures. quē pro se allegat Imol. sed facit contrarium quia ibi est speciale fauore libertatis. §. pe. insti. de dona. ergo contrarium in alijs est ius commune. Itez ibi vnus heredum fuit grauatus ad quid indiuiduum. s. ad libertatem. ¶ In tāta difficultate ꝯsiderabā qd̄ isti duo tex. possunt aliter et plane concordari: nam si bene aduertatur sunt diuersi et non aduersi et ponunt casus diuersos: nam in. d. §. si libertus. testator instituerat heredem patronum in septez vncijs et quosdam alios in ceteris et sic in quincūce: deinde grauauit simul in vna dispositione et in vna cl'a oēs heredes per ista verba quisquis mihi ex suprascriptis cū patrono heres erit seruos illos titio do lego ibi nō potest capi cōiectura ꝙ aliquis eorū fuerit grauatus insolidum nec magis vnus q̄ alius ideo ex quo omnibus simpliciter onus iniunctū intelligitur pro portiōibus hereditarijs et sic ibi nō fuit grauatus vnus heredū spāliter in certa specie sicut hic: nā in isto tex. et in. d. l. meuius. §. eū qui. vbi est idē casus grauamē fuit iniūctum in diuersis dispositionibus: nam in testamēto stichus fuit spāliter legatus ab vno herede intelligit insolidūz duplici consideratione: prima qꝛ postea hoc in codicillis mutauit et voluit ab omnibus heredibus pariter deberi: secūda qꝛ vterq̄ tex. dicit ꝙ anteq̄ codicilli aperirentur heres primo grauatus soluit totam

estimationē stichi quam certe nō soluisset si non fuisset grauatus intotum qꝛ nemo presumitur iactare suum.l.cum de indebito.in prin.ff.de pba. Ideo text.hic decidit ꝙ ex codicillis ipso iure nihil vēdicare poterit qñ testatoꝛ cū semel ad legatū venire voluit ꝓpter mutationē ⁊ declarationē quā ī codicillis fecit. ¶ Et si diceres qḋ iste intellectus cōfundit ꝑ ea que.s.proxime dixi contra intellectum Ja.de are.vbi dixi ꝙ testatoꝛ grauando simpliciter vnū ex heredibus in certa re hereditaria nō videt̄ grauare insolidū arguendo a speciali ꝑ.d.l.cū quasi.§.si plures.respondeo et dico ꝙ illud ꝓcedit qñ est vna dispositio testatoris hic sunt due s.testamētū ⁊ codicilli:⁊ si iterū diceres ꝙ.d.Alex.j.videt̄ impugnare istā differētiā an in eadē scriptura an in diuersa ⁊ sic an in eadem volūtate an in alia qꝛ dico.d.Alex.male dicere vt.j.in fin. dicā.⁊ Bald.Jmo.⁊ cōiter alij istā differētiam tenēt ⁊ lꝫ in.d.§.si libertus testatoꝛ reliquerit specialiter seruos ab alijs heredibꝰ excepto patrono ⁊ sic ibi alij heredes specialiter grauati deberēt teneri insolidū ad illos seruos legatos ⁊ tamē tex.ibi decidit qḋ tenent̄ solū pro portionibus hereditarijs:dic ꝙ ibi est diuersus casus qꝛ ibi non concurrunt ea que hic qꝛ hic fuit grauatꝰ specialiter vnus heredum in vna certa specie ibi nō licet ibi alij fuerint īdefinite grauati sub illa cl'a quisqꝫ mihi alius ex suprascriptis. Item hic mutauit in codicillis ⁊ voluit ab oībus heredibꝰ pariter deberi ⁊ sic declarauit ꝙ primus specialiter grauatus in testamento tenebat̄ insolidū ꝙ non est ibi. Tertio anteꝗ̄ aperient̄ codicilli heres primo grauatus in testamento soluit totā estimationē stichi:erat ergo grauatus ī totū.vt.s.dixi.lꝫ ista oīa cessant vt ibi dixi.ergo relinquitur ꝙ sunt casus diuersi et non aduersi.

10 ¶ Tertio principaliter no.ex isto tex.ꝭm Bart.† ꝙ solutio estimationis rei legate facta ab vno ex heredibus oēs alios heredes ipso iure liberat:contra istud videt̄ obstare tex.in.l.meuius.§.cū qui.j.ti.j.de quo gl.fi.opp.⁊ se remittit ad ibi notata ibi ponitur idē casus q hic qñ ab vno ex heredibus grauato legatarius estimationē rei legate obtinuit et postea codicilli sunt apti in qbus ab oībus heredibus eadē res fuit relicta sed lꝫ sit idē casus tamē in determinatione videt̄ discordare ⁊ sic est idē casus sed diuersa decisio:nam iste text.vult ꝙ ꝑ solutionē estimationis factam ab vno herede specialiter grauato alij oēs ipso iure liberent̄ ibi autem videtur velle contrariū ꝙ lꝫ vnus soluerit totā estimationeꝫ tamē res possit vendicari pro partibus alioꝝ nō eius qui soluit nam dicit ibi text.ab oībus heredibus dñium non querere ergo innuit qḋ ab aliquibꝰ poterit lꝫ nō ab oībꝰ qꝛ nō licet ab illo qui soluerit estimationē. Bar.pro solutione dicit ꝙ ille text.pōt dupliciter intelligi vt hic ꝑ eum tñ vt dixi in precedenti notabili dicere ꝙ in isto tex.res nō erat hereditaria res non transit sine discrimine similiter si ibi fuisset heredis inepte diceretur ab oībus heredibus dñium nō querere. Illud de dñio non posset stare lꝫ si intelligis illū tex.in specie hereditaria legata non cōtinet diuinationem ⁊ tūc responsio ad illū tex.in vno verbo erit dū tex.ibi

11 dicit ab oībus dñium non querere intelligitur.i.a nullis † qꝛ negatiua postposita signo vniuersali facit equipollere suo ꝯꝭrio.l.legitimos.§.an ergo.⁊ ibi gl.⁊ bar.ff.de legit.tuto.⁊.l.nec quicꝗ̄.§.vbi decretū.ff.de offi.ꝓcon.⁊ lega.⁊ sic cū ibi primꝰ grauatꝰ soluerit totam estimationē dñium rei legate oībus nō quereretur:idest a nullis.⁊ hoc modo concordat cū isto tex.reiectis his q̄ dicit Bar.vel potes dicere ꝭm Pau.de ca.ꝙ verbū ab oībꝰ determinet verbū relicte non aūt verbum querere ⁊ erit sensus ꝙ vna res que fuit in testamento ab vno heredum legata postea in codicillis fuit ab oībus relicta si legatarius recipit estimationē a primo herede grauato nō pōt ab alijs dñium querere qꝛ testatoꝛ videt̄ sepius loqui ⁊ non sepius legare.vt ibi sepius dicitur in litera.

12 ¶ Successiue qrit Bar.† an in casu huiꝰ.§.heres specialiter grauatus q soluit totā estimationē habeat regressum ꝯtra alios coheredes ⁊ lꝫ qḋ sic ex quo etiam alij fuerunt grauati imo plus ꝭm eum eo casu quo teneretur solus insolidum dꝫ partes a coheredibus redimere.l.cum quasi.§.cuꝫ plures.ff.de fideicom.liber. ¶ Tene cōtrariū ex quo prius erat insolidū obligatus ⁊ ex causa lucratiua:similiter etiā erant grauati alij coheredes in codicillis etiam ex cā lucratiua. Ideo soluens nō debet posse repetere:ꝑ text.i.l.i.lege fal.hoc obseruādū.ff.ad.l.fal.no. Bart.in.l.reos in.ij.q.ff.de duobus reis.⁊ ita tenent Raph.co.⁊ do. Alerā.hic ad fi. Pau.de ca.⁊ do. Alex.in.l.si ex toto.§.j.s.co.nec ob.d.l.cū quasi.§.si plures.quia loquitur qñ ab vno ex heredibus fuit relictum qd indiuiduum.s.libertas. ¶ Quarto principaliter vltra

13 Bar.not.ex isto tex.ꝭm intellectum singularem Bal.† qḋ per generale legatum iniunctū omnibus heredibus in codicillis non videt̄ recessum ⁊ speciali legato iniuncto vni ex heredibꝰ in testamento ⁊ sic isto casu generalis dispositio non derogat speciali eo qꝛ fuit posterioꝛ ⁊ in diuersa dispositione.ex quo infert notabiliter bal.† quod si pro soluēdo aliquo debito cuiusdā ecclesie Papa imposuit collectam clericis cuiusdā cōmunitatis deinde generaliter toti prouincie ꝙ est in potestate creditoris vtrū speciali an generali impositione vtatur ⁊ sic facere gratiā cui velit quia neutra derogat alteri per istū tex.ꝙ Bal.reputat esse bene notādum.istud notabile vltra Bal.inducitur fortius per hūc tex.ꝭm Jmo. Raph.co. Pau.de ca.do. Alex.qꝛ si per scḋm legatū vniuersale tolleretur primum legatū factū a pmo herede certe solutio facta a pmo herede esset facta indebite ⁊ soluens repeteret ergo alij coheredes non essent liberati qḋ est contra istū tex.censentur ergo isti tanꝗ̄ duo rei debēdi.s.ille vnus specialiter grauatꝰ q tenetur insolidū ⁊ alij oēs coheredes qui loco alterius habent̄ ⁊ omnes simul insolidū tenētur sed inter se pro hereditarijs portionibus ⁊ perinde est ac si testatoꝛ alternatiue grauasset illū vnū ex heredibus aut alios oēs qꝛ cēsetur multiplicare obligationeꝫ sed non exactionē qꝛ fuit legata species que non recipit multipli

15 cationē:† cum his eadē species nō possit eidē prestari.l.plane.§.j.s.co.⁊.l.luciꝰ.§.impuberē.j.tit.j.⁊ sic in effectu voluit testatoꝛ semel tm̄ legatum peruenire ad legatariū vt dicit iste text.in fi.et in.d.l.meuius.§.cū qui.j.ti.j.vnde vno soluēte totū alij liberant̄ ergo censentur vt duo rei debendi qꝛ contra quēlibet agi pōt in solidum ⁊ vno soluente totū alij duo liberantur:vt.l.si ex toto.§.j.s.eo.⁊.l.ij.⁊.iij.ff.de duobus reis.⁊ in hoc consistit substantia ⁊ consideratio intellectus istius.§.⁊ ita etiam tenent Jmol. Pau.

16 de ca.do. Alex.⁊ do. Jac.puteꝰ hic.† Nec ꝑdictis obstat regula gnī ꝑ speciē derogat̄ vt ī regula generi.de reg.iu.l.vj.⁊.l.vxorē.§.felicissimo.ff.de leg.iij.⁊ i.c.ij.de offi.leg.⁊.c.ꝗ̄uis tibi.de preb.in.vj.quia ad hoc notabiliter respondeo altero de quatuoꝛ modis. ¶ Primo dico ꝙ hic precessit grauamē speciale ab vno herede ⁊ potestea generale ab omnibꝰ:vnde nunꝗ̄ reperit̄ ī mūdo ꝙ speciei derogetur per genus sed bene econtra.ita ad literam dicit tex.notabilis in.c.dudum.circa medium.de preben.in.vj.et Bar.non recordatus de illo tex.ij nota.q.ī.l.sed et posteriores.ff.de legi.post Dy.in.d.reg.generi.⁊ ī.l.talis scriptura.s.eodē. ¶ Secundo potest dici ꝙ hic vtraqꝫ fuerit specialis licet vna directa ad vnum heredem alia ad omnes nam hic in vtraqꝫ dispositione fuit relicta eadem species et eidem ⁊ sic vtraqꝫ fuit dispositio specialis.l.si ex toto.§.j.cum ibi notatis.s.eod. ¶ Tertio qꝛ heres primo grauatus in specie continetur in generali grauamine postea facto omnibus heredibꝰ.l.ab oībus.§.si titio.j.eo.⁊ firmāt in specie ad istum tex. Rap.co.⁊ Pau.de ca.hic:non ob.regula.l.doli cl'a.ff.de ver.obl.ergo hic non cadit regula:ꝙ species derogat generi. ¶ Quarto dicta regula ꝓcedit in rebus:nō aūt in personis grauatis:per istum text.⁊.d.l.meuius.§.cum qui.ꝭꝫ Jmo.⁊ Pau.de ca.hic.⁊ vide de ista materia omnino plene bar.in.l.quesitum.§.si qs fundū.ff.de fun.instr.⁊ in.l.si pluribus.§.j.⁊ in.l.meuius.§.cum qui.j.titu.j. ¶ Nec obst.text.not.in.l.legatorum.§.qui plures.j.titu.j.quia licet ibi scripserit codicillos ad oēs heredes:non tamē ibi dicitur ꝙ oēs heredes grauauerit vt etiam ibi nota. ¶ Ultimo vt nihil omittatur.d.Alex.in vno re

17 prehendit bal.⁊ Jmo.dum volunt † ꝙ ideo in isto tex.nō videt̄ per secundum legatū recessum a primo:eo qꝛ secūdum fuit factū in alia diuersa scriptura:hoc non putat.d.Alexan.verum nec ratione probari:⁊ dicit ꝙ Dy.⁊ Bart.in.d.l.si pluribus.§.j.j.ti.j.⁊ in.d.l.quesitum.§.qui fundum.ff.de fun.instru.non admittunt hanc distinctionem:an in eadeꝫ scriptura vel in diuersis. Tu dic ꝙ imo istam differentiam facit expresse barto.in.l.libertis quos.in princip.ff.de ali.lega.post Dy.in.d.regula generi per specieꝫ ⁊ in.d.l.doli clausula.⁊ bal.Jmo.⁊ cōiter alij hic ita etiā tenēt:et ita habes bene ⁊ vtiliter expeditum istum.§.

1 ¶ Legatū si fuit agnitum qḋ censet̄ fuisse legatarij a die adite hereditatis:⁊ idem seruatur in accessorijs rei legate.

2 Seruus non habet statum.

3 Dominium rei legate a die adite hereditatis transit in legatarium vere ficte a die mortis testatoris et irreuocabiliter a die acceptationis.

4 Uerbum intelligitur denotat fictionem:⁊ nu.§.vbi quod in his que sunt iuris sonat veritatē secus in his que sunt facti.

6 Dñiū rei legate qḋ queratur ficte a die mortis testatoris ītellige dummodo postea sequatur aditio hereditatis.

7 Fictio translatiua de tpe ad tēpus qḋ dꝫ habere duo extrema habilia.s.a quo ⁊ ad quod.

8 Dñium rei legate qḋ vere transeat in legatariū a die mortis testatoris in casibus in quibus aditio non requiritur.

9 Dominium rei legate sub conditione quando transeat in legatarium.

10 Conditio in legatis non trahitur retro sicut trahit̄ in institutione ⁊ contractibus.

11 Puri ⁊ purificati quod idem sit iudicium.

12 Acquisita post aditam hereditatem ⁊ post acceptationem legati,per rem legatam seu ꝓpter rem legatam acquiruntur legatario ⁊ vere sunt legatarij.

Legatum

13 Legatum factũ de re cũ cõmodis suis: cõprehẽdit etiã acquisita per rem vel propter rem ante mortem testatoris.
14 Usure debite occasione sortis legate ante mortem testatoris: qñ debeantur legatario.
15 Legatum factum de pecunijs existẽtibus super monte florentie quod comprehendat redditus dictarum pecuniarum que cõcurrerunt viuo testatore. & nu. 16.
17 Residui appellatione totum continetur.
18 Acquisita per seruum legatũ efficiunt heredis incõmutabiliter nisi heres moram fecerit in adeundo.
19 Acquisita per rem alienam legatam nõ debentur legatario: nec fructus ex tali re: nisi a tempore more heredis.

Cum seruus. †Legatũ cẽset fuisse legatarij a die adite hereditatis si fuit agnitũ: sʒ repudiatũ nũq̃ eius fuisse censet: & idẽ in accessorijs rei legate seruatur. ¶ In tex. ibi: cũ seruus intelligit. s. testãris: & q̃ fuerit pure & simplr legatus nõ sub cõditione nec alternatiue: q: tunc non transiret dñium recta via a morte testatoris vel ab adita hereditate: vt declarat plene Bar. in. l. j. in vlti. col. vbi dixi. s. e. ¶ In tex. ibi: serui status: intellige. s. dñium: & iuriscõsultus improprie
2 loquit fm Ang. & d. Pe. de beru. †q: seruus nõ hʒ statũ: cũ habeatur p mortuo quo ad ea q̃ sunt iuris ciuilis. l. qd attinet. ff. de reg. iur. & idẽ dicũt Rapha. cu. & Pau. de cast. Tu dic melius q̃ ideo bñ exponit status. i. dñium: q: de statu serui hic non agit: q: cõstat eũ esse seruũ fʒ Dy. Sal. & Flo. ¶ In tex. ibi: in suspenso est: intellige inspecto futuro euẽtu: & q̃tum ad acquisitionẽ irreuocabilẽ: q: põt legatarius repudiare legatũ: sʒ inspecto presenti statu & veritate nõ sunt in suspenso: cũ adita hereditate dñium serui sit vere legatarij. l. cũ pater. §. surdo. j. tit. j. lʒ reuocabiliter: & idem quo ad quesita p seruũ eadẽ rõne: sʒ si legatari⁹ repudiat censetur nõ quesita: & hac rõne dicunt in suspẽso: & vide gl. in. l. cũ pater. in fi. ff. de neg. gest. & sic nõ ob. l. fi. in fi. ff. cõia predi. q̃ dicit: q̃ vltime voluntates nõ pñt esse in suspẽso: & hic in veritate non sunt in suspẽso. & dixi in. l. hmõi. §. stichum. s. eo. ¶ No. j. ex text. ibi: ex die adite hereditatis illud ad qd semp allegat: q̃ dñiũ rei
3 legate † a die adite hereditatis trãsit in legatariũ. s. vere: ficte aũt a die mortis testatoris: vt. l. a titio. i fi. ff. de fur. & ita declarat hic glo. ij. magistra. & glo. in. l. si heredis seruus. s. eo. irreuocabiliter aũt a die acceptationis legati: vt est glo. no. in. l. si qs ita heredi tatem. ff. de condi. insti. & primũ qd notaui ex hoc tex. late disputat. d. Alex. hic arguẽdo ad vtraq̃ partẽ: & dicit istam esse cõem opi. & vltra. d. Alex. adde duos tex. notabiles in. l. legatum ita. ff. de lega. ij. qui dicit q̃ recta via dñium ad legatariũ transit non p factũ heredis. & tex. in. l. sed si dãnũ. §. sed & si creditor. ff. de pecu. vbi tex. dicit: q̃ heres in legato puro nullo momento dñium habuit: põdera illud vbũ: nullo momẽto. Sed aduerte lʒ iste tex. vt p̃dixi ita cõiter alleget: tñ põt fortiter retorqueri in oppositũ: vt contrarium probet dupliciter inducendo. Primo cum text. di-
4 cit: ex die adite hereditatis: eius intelligitur. † Nam verbum intelligitur denotat fictionẽ: vt. l. q a seruo. in fi. & ibi glo. ff. de act. & obli. & l. vnica. versi. j. cum tribus sequẽtibus. C. de rei vxo. actio. vbi hoc pluries probatur. & §. sed si in bello. in ver. per gloriam viuere intelligunt: & sic ficte. insti. de excu. tut. gl. in. l. heres q̃q̃ ff. de acqui. here. & in. c. ex studijs. de presump. Bart. in. l. si is qui pro emptore. in. xij. col. vbi dixi. ff. de vsucap. & sic probat iste tex. q̃ etiam post aditam hereditatem dñium rei legate ficte non aũt vere intelligitur esse legatarij. Secũdo cũ iste tex. dicat q̃ omnia sunt in suspenso: q: pendẽt ab euẽtu: an legatarius agnoscat legatum vel repudiet: ergo rebus sic in suspenso manẽtibus non potest dici transire dñium vere in legatarium a die adite hereditatis: & sic iste tex. videtur probare cõtra illud ad quod quotidie allegatur. ¶ Sed ad primũ de verbo intelligitur potes dupliciter respõdere. primo & planius quã rñdeant Imo. Pau. de ca. do. Alexan. & do. Pet. de beru. hic: quod iste tex. loquitur quando legatarius acceptauit legatum: ibi: si non repulerit: & tũc tex. bene subiungit ex die adite hereditatis: eius intelligitur: & sic per fictionẽ: q: quando legatarius acceptauit legatum fingitur eius esse irreuocabiliter a die adite hereditatis: & ita loquitur iste tex. nam vere nõ dicitur irreuocabiliter habere nisi sequuta acceptatione legati: & ea sequuta fingitur vsq̃ retro sua a die adite heredi
5 tatis. secũdo potes notabiliter respondere vltra scribentes † q̃ verbum intelligitur in his que iuris sunt vt hic: sonat veritatẽ. Secus in his que sunt facti: ita notabiliter declarat Bald. in. c. bone memorie. in penul. colum. de appel. Sed caue per tex. in. d. l. q seruo. in fi. cũ glo. ff. de actio. & obli. cũ alijs iuribus. s. allegatis: q: videntur loqui in his que iuris sunt: & tamen importat fictionem. ¶ Ad secundum dum in tex. dicitur in suspẽso: respõde vt. s. dixi declarãdo tex. quod attento presenti statu & in veritate legatum non est in suspenso: & cum iste text. loquatur quando legatarius acceptauit legatũ: et tunc subiungat ex die adite

hereditatis. eius intelligitur certe tunc acceptato legato nõ di
6 citur esse in suspenso. ¶ † Item q̃ dictũ est: dñium transire ficte a morte testatoris. d. l. a titio. in fi. ff. de fur. intellige ex mẽte Pe. de ballaperti. & Bal. hic dũmodo postea sequatur aditio hereditatis: que tanq̃ vnum extremum dicte fictionis causat dictam fictionem & eam efficacem reddit: q: disposita in testamento non possunt habere robur & effectum: nisi sequatur aditio hereditatis. l. si nemo. ff. de testa. tut. & l. filium. §. sed cum exheredatio. ff. de contratabu. vnde cum ad confirmationẽ legati requirat aditio hereditatis anteq̃ legatũ sit cõfirmatũ: per talem aditionẽ hereditatis nõ põt fieri eius executio per trãslationẽ dominij: sed sequuta aditione dicitur dñium vere acquisitũ legatario. d. l. cũ pater. §. surdo. a die adite hereditatis vt hic: & ficte a die mortis testatoris. d. l. a titio. in fi. & sicut adita hereditate fingit heres vsq̃ retro adiuisse a die mortis testatoris. l. heres quãdoq̃. ff. de acqui. here. & l. fi. ex re. §. fi. ff. de stipu. serue alias testator dicatur pro parte temporis decessisse testatus & pro parte intestatus: cõtra. l. ius nostrum non patitur. ff. de reg. iur. ita ex cõsequẽti sub altera fictione fingitur legatarius vsq̃ retro fuisse dominus a die mortis testatoris. d. l. a titio. in fi. & hic in glo. ij. & tenent etiam
7 Imo. & Pau. de ca. hic: & † sicut fictio translatiua de tempore ad tempus debet habere duo extrema habilia: scʒ a quo & ad quod: vt declarat Bar. in. l. si is qui pro emptore. i. v. q. princi. vbi dixi ff. de vsuca. Ita hic sunt duo extrema: vnum a quo. aditio heredi
8 tatis: & aliud ad quod: scʒ dies mortis testatoris. ¶ † Item pondera q̃ ex predictis posset subtiliter inferri: qd in casibus in quibus in legatis non requiritur aditio hereditatis: qui enumerantur per glos. magistram. in. l. eam quam. vbi dixi. C. de fideicõ. in illis posset dici: q̃ a die mortis testatoris etiam vere dominium sit translatum in legatarium: & notabiliter limitabit. d. l. a titio. in fi. ff. de furt. quod vltimum sub dubio tamen forte tenet sol⁹ Ange. de perillis. super quo tu tamẽ cogita. Subdit successiue
9 Bar. † quod iste tex. & predicta procedũt i re pure legata: & idem si sub conditione. & conditio extitit ante aditam hereditatem et post mortem testatoris. si autem conditio extitit post mortem testatoris & post aditã hereditatẽ: & tunc legatum est legatarij solum a tempore existentis conditionis: & non ante: nec fingit tũc
10 retro suum a morte testatoris: † eo q: in legatis conditio nõ trahitur retro: sicut trahitur in institutione heredis: vt predixi: & i contractibus. l. j. §. serui appellatione. & ibi Bart. ff. ad sille. & l. si mater. §. eandem. ff. de excep. rei iudi. & l. legatum. §. fi. j. eo. & istõ sentit glo. hic: in verb. in suspenso. & quod in legatis conditionalibus adueniente conditione legati non trahat retro ad tempus mortis testatoris: nec adite hereditatis: vide plenius Bar. i. d. l. si is qui pro emptore. in. v. q. pri. vbi dixi. ff. de vsucap. ¶ Sed aduerte lʒ omnes ita trãseant cũ Bart. tñ in contrarium videtur facere: q: si res a pncipio fuisset pure relicta: legatarius pure acceptando eam fingeretur q̃ vsq̃ retro esset sua: vt est tex. hic: & i l. seruũ filij. §. j. s. eo. & dixi. s. proxime: ergo similiter deberet idẽ esse quãdo euenit conditio legati: & legatarius acceptauit lega-
11 tum: cũ habeamus regulã † q̃d puri & purificati idem sit iudiciũ. l. fi. §. titus. vbi gl. Ange. & Moder. & ibi plene dixi. ff. de vulg. & pup. Nec potes dicere q̃ obstet inhabilitas extremor per ea que s. primo dixi. Sed respõde defendendo Bar. q̃ ex quo cõditio legati fuit purificata post aditã hereditatem certe fuit purificata tali tempore q̃ nõ potest haberi retro pro pura: cũ in legatis cõditio nõ trahat retro vt predixi. Hinc est vt dicit Bar. & bene q̃ si cõditio legati esset purificata ante aditam hereditatẽ: tunc
12 puri & purificati bene idẽ esset iudiciũ: & ista est veritas. ¶ † Secundo no. ex isto tex. q̃ ea q̃ acquirunt post aditam hereditatẽ & post acceptationem legati per rem legatam seu pter rem legatam acquirunt legatario & vere sunt legatarij: ita qd ea põt vendicare vt hoc tex. Ea vero q̃ seruus legatus acquirit ante mortem testatoris. & sic viuo testatore nõ debẽtur legatario: nec ad
13 legatariũ pertinent: vt. l. quesitũ. §. pe. j. co. † Limita istud secũdũ duob⁹ modis. Primo nisi testator dixisset lego rem cũ cõmodis suis. vt est glo. nota. in. l. lucius. prima. & ibi Bar. j. tit. j. Pau. d
14 ca. & do. Alex. hic. ¶ † Scdo signãter limita nisi quo ad cõmodũ vsurarũ debitarũ occasione sortis legate fm Pau. de ca hic allegantem ad hoc tex. pro singulari: in. l. nomẽ debitoris. i princ. ff. de leg. ij. vbi est tex. singu. q̃ qui legat sortem debitam: videt legare vsuras q̃ cucurrerunt & exacte fuerunt viuo testatore: & per
15 illum tex. dicit. se cõsuluisse Florentie † cũ quidam legasset. pecunias quas habebat sup montẽ florẽtie aut sup impressis Venetijs. q̃ etiã videt legare reditũ dictarũ pecuniarũ seu pagas que cucurrerũt viuo testatore: lʒ in legato nõ fecerit mẽtionẽ nisi de sorte: qd est valde notabile pro limitatiõe. d. l. q̃sitũ. §. pe. j. eo. Et simplr sequit & refert do. Alex. hic q nihil vltra addit. ¶ Adde qd decidit idẽ Pau. de ca. i. l. cũ stipulamur. p illũ tex. ff. de ver. obli. & ibi etiã simplr sequit do. Alexan. in. j. col. vbi dicit Pau.

15 de ca.† q alias ꝯsuluit in isto notabili casu: testator qui habebat pecunias in mōte florētie: iussit solui debita de dictis pecunijs: postea dixit: q illud qđ restabat solutis debitis de dicta pecunia montis florentie relinquebat cuidā hospitali: ⁊ tpe testamēti solutis debitis restabāt mille. postea testator superuixit post multos annos: ⁊ plures alias pecunias ī mōte acquisiuit: itaq solutis debitis restabāt tria milia. an totū hoc debeatur illi hospitali refert fuisse iudicatū: q hospitali deberent solū mille: cū in illis potuerit tūc operari dicta dispositio tpe cōditi testamēti ꝓpter verbum restaret: qđ est p̄teriti imꝑfecti subiūctiui ⁊ p̄ntis temporis optatiui. Secus si tpe testamēti nihil restasset: p. l. si debitor. §. verisimile. ff. de cōtrahē. empt. Itē secus si dixisset qđ restiterit: per l. solemus. cū ibi notatis. ff. de cōdi. ⁊ demō. Ita ibi residet notabiliter Pau. de ca. quē vt dixi etiā simpl'r sequit do. Alex. refert etiā ⁊ simpl'r sequit do. Feli. in. c. ad hoc. in. ij. co. de rescrip. subdens q quotidiana sunt: ⁊ aliud non dicit: tñ Are. in. d. l. cū stipulamur. in vlti. co. dubitat de illa decisione Paul. de cast. ꝑ doctrinam Bar. in. l. si ita. ff. de aur. ⁊ arg. dupl'r inducēdo: vt ibi ꝑ cū
17 ego etiā dubito ꝓpter vbū restabat † cū appellatione residui totum ꝯtineat: vt. l. ij. C. de here. insti. ⁊. l. qđ si meui⁹. ff. eo. de here.
18 insti. Itē ad notabile p̄dictū hui⁹ tex. adde † q ea q̄ acqrit seruus legatus ante aditā hereditatē efficiunt heredis incōmutabil'r: qr nō tenet ea restituere legatario ſm glo. ⁊ docto. in. l. fi. C. de vsu. ⁊ fruct. leg. ⁊ gl. in. l. herēnius. ⁊ in. l. eqs. ff. de vsur. cū multis ꝯcordātijs hic alegatis p. d. Alex. quē per te videas q̄uis cōtrarium teneat gl. in. l. qđ seruus. j. tit. j. Bar. ⁊ Ang. in. l. seruo legato. in prin. s. eo. vt hic plenius per do. Alex. ad quē remitto. qđ limita nisi heres morā fecisset in adeūda hereditate: qr tūc fructus ⁊ accessiones q̄ obuenerūt ante aditā hereditatē post tñ morā factā in adeūdo sunt restituēdi legatario ſm Bal. in. l. j. in ver. quero qđ si legatarius. C. de vsu. ⁊ fruc. leg. Sali. in. l. fi. eo. tit. do. Alex
9 hic ad fi. ¶ † Itē intellige istū tex. ⁊ predicta in seruo testatoris legato: in quo distinguit an quesiuerit ante aditam hereditatē vel post: vel ante mortē testatoris an post sc̄dm predicta. Si autē legatur res aliena: tūc quesita per talem rem alienam legatā nō dicunt legataria: nec fruct⁹ ex tali re aliena ꝑcepti: nisi a tēpore more heredis: vt. l. quesitum. §. fi. j. eo. ⁊. l. herēnius. ⁊. l. equis. ff. de vsur. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. de vsu. ⁊ fructi. leg. Bar. ⁊ alij hic.

1 ☞ Res vnius heredis si leget ab oībus heredibus: ille solus non tenetur: sed omnes pro portionibus hereditarijs.
2 Testator legans rem heredis quā putabat hereditariam: ille solus ex heredibus cuius est tenetur eam prestare legatario.
3 Actio personalis non datur contra heredes nisi pro hereditarijs portionibus: quāuis vnus eorum habeat facultatem rei restituende in totum.
4 Actio ex testō est stricti iuris: nisi quo ad fructus ⁊ accessiones.
5 Dominiū rei heredis legate per testatorem quod non transeat ipso iure in legatarium.

1 **Si fundus.** †Si res vnius heredis leget ab oīb⁹ heredib⁹: nō tenet ille solus: sed oēs pro portionibus hereditarijs. h. d. ⁊ nō est alibi iste tex. ſm Dy. Albe. de ro. Raph. cu. ⁊ do. Pe. de bexu. ⁊ loquit iste tex. qñ legata erat species vnius heredis: ⁊ testator legauit semel tantum ab omnibus heredibus: tūc quilibet heredum tenetur pro hereditaria portione: vt hic: qñ autem legatur res specialiter ab vno heredum: ⁊ postea in alia dispositione legatur ab oībus heredibus: tunc loquit tex. in. §. j. s. ea. l. ⁊. l. meuius. §. cum qui. j. titu. j. quā loq3 legat ab omnibus heredib⁹ sub termino quisq mihi ali⁹ ex suprascriptis heres erit: ⁊ tūc proprie loquit text. in. l. si fundum sub cōditione. §. si libertus. s. eo. prout plenius dixi in
2 d. §. j. s. ea. l. † Itē intellige istū tex. ſm Bart. qñ testator sciebat rem legatam esse heredis secus si putabat esse hereditariā ⁊ sic errabat: vnde nō cogitauit alios grauare in redimēdo vnde ille solus ex heredibus tenet cuius est res: vt. l. fideicōmissaria. prima. in. §. qui incipit: seruū peculij. ff. de fideicō. liber. vbi testator donauerat seruum filio suo in militiam proficiscenti ⁊ credebat donationem non valere inter patrē ⁊ filium suum militē: ⁊ sic credebat illum seruum remansisse in patrimonio suo: ⁊ ideo l3 grauauerit filio suo manumittere illum seruum: tñ alij non tenetur pro portionibus hereditarijs: sed solū ille filius miles tenetur ī totum: ⁊ cū ista limitatione Bar. transeūt alij oēs: ⁊ in specie Rapha. cu. ⁊ Ang. de peru. istā limitationē tenēt: eā etiā tenet Bar met. in. d. l. fideicōmissaria. §. seruū peculij. pondera ergo diligēter: qr ex hoc voluit Bar. ⁊ doc. q in casu huius. §. si testator credidisset hūc fundum qui erat vnius ex heredibus fuisset suū proprium ⁊ sic errasset legādo eū simpliciter ab omnibus heredibus deberetur insolidū ab illo solo herede qui est dominus ⁊ possessor: qđ profecto si est verum est magna ⁊ solēnis limitatio ad istū tex. eo qr ſm eos cum testator credebat fundum suum proprium non videtur grauasse coheredes vt redimant rem alienam quā ignorabat esse alienam: vt. l. vnum ex familia. §. si rem. j. ti. j. ⁊ ille coheres qui est dñs non grauat redimere: ⁊ sic ipse insolidū prestat. p. d. l. fideicōmissaria. §. ij. ista opinio Bar. ⁊ doc. videt mihi esse dura: ⁊ cōtra mentē testatoris: ⁊ potius videretur dicendum totum ꝯtrarium. nā testator simpliciter legando ab oīb⁹ heredib⁹ intelligit eos grauare ꝑ portionibus hereditarijs: vt hic: et. l. ab omnibus. j. eo. in prin. ⁊. l. si a pluribus. j. ti. j. quando ergo testator putat fundum esse suū propriū: ⁊ legat ab oibus heredib⁹ intelligit quēlibet grauare pro ꝓportionibus hereditarijs: ergo ille heres cuius est fundus ⁊ qui eum ꝑssidet nō debet insolidū teneri: qr esset contra illud qđ voluit testator: ⁊ cōtra significatū verborū ꝓlatorum a testatore: qui legauit ab omnibus heredibus: ⁊ debem⁹ inspicere illud qđ testōr cogitauit: vt dicit Bart. met. s. in prin. huius. l. circa fi. p. l. quo loco. ff. de here. insti. ⁊ in. l. in conditionibus primū locū. in prin. ff. de condi. ⁊ demō. ⁊. l. seruo manumisso. ff. de cōdi. inde. Nec ob. q tunc ipse heres nō cogitur redimere: cū sit suus: fateor: sed dico q nec etiam d3 cogi prestare vltra quam fuerit grauatus: ⁊ vltra illud qđ voluit testator qui legauit simpliciter ab oibus heredibus. Et ad. d. l. fideicōmissaria. que videt satis stringere pro limitatione Bar. ⁊ doc. potes respondere ſm do. Pe. de bexu. hic: ⁊. d. Jaco. Puteū q ibi loquitur in libertate legata q̄ est indiuidua: ⁊ ibi cōcurrit duplex fauor. s. libertatis: cuius fauore multa contra iuris regulas statuta sunt vt inquit tex. in. §. pe. insti. de dona. Item concurrit fauor precedentis liberalitatis: qr testator illum seruū donauerat filio suo militi: vel ad militiam proficiscenti: vnde qr libertas est indiuidua: ⁊ testator exercuit liberalitatem in illum filium militem: mirum si ille solus filius miles q erat dñs serui debet prestare libertatē: nec aliqd pōt a coheredibus consequi: que rōnes cessant in casu. §. nostri. ⁊ credo q ista sit veritas ꝯ Bar. ⁊ scribē-
3 tes. ¶ Scđo no. ex isto tex. † q vnus heredū possidēs rem legatam insolidū: nō tñ tenet actiōe ꝑsonali insolidū: s3 tñ ꝑ sua hereditaria portione: ⁊ sic actio ꝑsonalis cōpetēs ad speciē: nō dat ꝯ heredes nisi pro hereditarijs portionibus: q̄uis vnus eorum habeat facultatē rei restituēde in totū: vt hic: ⁊. l. q fundū. §. si tu ex parte. ff. ad le. fal. ⁊. l. ꝑ hereditarijs. C. de here. act. ¶ Nec ob. text. in. l. iij. §. heres. ff. cōmo. vbi vnus ex pluribus heredibus q h3 facultatē rei restituēde ꝯdēnat insolidū: qr loquit ī obligatione rē restitui ⁊ in ꝯtctibus bone fidei: ꝓpter eqtatē officij boni iu-
4 dicis qđ in actione versat: vt ibi dr in fi. sed actio † ex testamēto est stricti iuris. l. alias. ⁊ ibi notabiliter Bar. ff. de i lit. iur. ⁊. §. actionum. insti. de act. nisi quo ad fructus ⁊ ad accessiones. l. in minorum. C. in qui. cau. in integ. resti. nō est neces. ⁊. l. hmōi. §. heres. s. eo. de quo vide Bar. ī. l. iiij. §. cato. in. iij. op. ff. de ver. ob. ¶ Cōtra istud notabile ꝯ istum tex. facit: nā rei legate trāsit dñiu3 ipo iure in legatariū: vt in. §. ꝑcedēti: ergo q possidet pōt insolidū rei
5 vēdicatione cōueniri. l. ij. §. fi. ff. de preto. stipu. rñdet Barto. † q fuit hic legata res heredis ⁊ non testatoris: vt dicit tex. ideo non transiuit dñiu3: sed agendū est actione ꝑsonali q̄ nō pōt dari nisi ꝑ hereditarijs portionibus: ⁊ sic ponderat hic Bart. esse casum q qñ legat res heredis nō transit dñium in legatariū: ꝓut tenet gl. in. l. si heredis seruus. vbi dixi. s. eo. l3 testator possit disponere de rebus heredis sicut de sua ꝓpria. l. vnū ex familia. §. si rē. j. ti. j. ⁊ istū tex. Dy. inducebat ꝯ glo. in. l. ij. C. cōia de leg. q̄ tenet q etiā si res heredis sit legata trāsit dñium ipso iure in legatariū. nam si trāsiret cōueniret solus possessor rei vendi. insolidum qđ est ꝯ istū tex. ⁊ cū Dy. tenent Bald. ⁊ Salice. hic: sed aduerte ſm Jo. de imo. q iste tex. nō vr̄ probare notabile p̄dictū: qđ dñiū rei heredis legate non trāseat ipso iure in legatariū: qr hic erant oēs heredes grauati ⁊ non ipse solus cuius erat res: vnde ꝑ partibus aliorū nō trāsit dñium: nō tñ tex. negat quin trāseat ꝑ parte ipsius heredis q erat dñs. ¶ Sed tu caue: qr imo Bar. videt velle q etiā pro parte illius heredis qui erat dñs: dominium nō transfertur nec posset legatarius ꝯ eum rei ven. agere: ⁊ l3 Bar. hoc nō probet: tu proba optime. Nam l3 dictus heres esset dñs ⁊ haberet facultatē rei restituende: tñ qr non poterat cōueniri rei vēdicatione: non tenet actione personali insolidum: qr qñ rei vēdicatio concurrit cū actione personali etiam stricti iuris: facit vt vnus heredū q habet facultatē rei restituēde teneat insolidū. l. in condictione. ff. de condi. fur. ⁊. l. cū plures. ff. de vi ⁊ vi ar. Barto. in. d. l. iij. §. heres. ff. cōmo. ⁊ latius in. d. §. cato. in. iij. op. ⁊ Paul. de cast. hic: ad aliud propositū: ergo cū iste text. expresse decidat q heres cuius est fundus legatus nō tenetur nisi pro parte sua: ergo ineuitabiliter probat q dominium in aliquo etiam pro parte heredis non est translatum in legatarium: ⁊ ista est vera inductio de hoc tex.

1 ☞ Superficiarius qđ possit legare superficiē dño directo.
Habens vtile dñium qđ pōt illud legare habenti directum.
2 Superficies est seruitus large: ⁊ pro ea non competit confessoria sed vtilis rei vendicatio.

Seruitutes

Seruitutes sunt indiuidue: excepto vsufructu: superficies est diuidua.
4 Legatum rei ppriẽ ꝓpter seruitutem alteri debitam: non valet.
5 Feudum dicitur esse seruitus.
6 Dominiū vtile non pōt cū directo cōcurrere: in eadem persona.

1 **Ualet legatum.** †Superficiari⁹ pōt legare superficiē dño directo soli. h. d. ⁊ sic habens vtile dñium pōt illud legare habenti directū: ⁊ sic dicit idē in effectu. l. si domus. §. si. s. e. ¶ In tex. ibi: is dñs soli sit: istud faciebat dubitationem ī hoc tex. q̄uis res sua propria sibi legari nō posset. l. proprias. C. de lega. sed non est sua pleno iure propter superficiem que erat alterius: ⁊ propter hoc valet legatum: sicut etiam valet in hac. l. in prin. ⁊. l. nō quocūq̄. §. si ex bonis. s. eo. valet ergo legatū factum de superficie directo dño: nō ex eo qd afferat lucrū in dño: nec q2 aliquod dñium accrescat directo dominio: sed q2 extinguit̄ vtile dñium qd habebat superficiarius: ⁊ dño remanet suum directū dominiū plenū ⁊ liberū et non impeditum aliqua seruitute. ¶ In tex. ibi: vt hac seruitute: large loquitur tex. s̄m Pe. Cy. Bal. Imo. Rap h. Pau. de ca. ⁊ Flo. qd superficies sit seruitus: nam nō est qualitas: sed substātia: ideo non competit confessoria que datur pro seruitutibus. l. §. §. j. ff. si serui. vendi. sed superficiarius habet vtilem rei vendicationem. l. superficiaria. ff. de rei vendi. ⁊. l. j. §. qd ait. ff. de supfi. Ideo cum superficiarius habeat vtile dñium nō potest in re sua habere seruitutem. l. in re cōi. ff. de seru. vrb. predi. ⁊. l. vlti frui. in
2 prin. ff. si vsufructus pe. †⁊ sic superficies non est proprie seruitus: sed vtile dominiū: ⁊ sic est quasi seruitus. nam vtile dominiū se habet ad directum instar seruitutis: q2 per ipsum incōmodat̄ directum: sicut incōmodatur proprietas per seruitutē. Item superficiarius habet quasi vsumfructum seu quēdam vsum: vt dicit tex. in. l. j. §. penul. §. de superfi. vnde sicut vsufructuarius habet totam vtilitatem rei: ita habēs superficiem: ⁊ quod superficies non sit proprie seruitus comprobat subtiliter Raph. cuma.
3 per duo. † nam omnes seruitutes sunt indiuidue excepto vsufructu. l. j. §. si vsumfructum. ff. ad le. falci. iuncta. l. stipulationes non diuiduntur. in princi. ff. de verb. obliga. ⁊ tamē superficies scdm cum est diuidua. l. j. §. penul. ⁊ fi. ff. de superfi. Secundo ⁊ melius
4 propter † seruitutem alteri debitam non valet legatum rei proprie ipsius legatarij. l. meuius. §. fundo. in fi. j. titu. j. ⁊ tamen ratione istius seruitutis superficialis bene valet legatum factū do
5 mino directo ipsius rei: vt est tex. hic. Adde vltra scribentes† q̄ similiter feudum dicitur esse seruitus: iuxta notata per glos. in. l. si cuius. §. j. in ver. oportet. ff. de vsufru. per quam glo. ita in specie tenet Bal. in. l. si vxorem. ad fi. C. de condi. inser. ⁊ in. l. fi. C. de suis ⁊ legi. in. c. ij. si de feu. fue. cōtro. inter do. ⁊ agna. Nam domini directi debent quandam seruitutem superficiario vasallo et emphyteote propter vtile dominiū quod illi habent. ¶ In tex. ibi: ⁊ superficiē lucrifaciat: intellige per extinctionem vtilis dominij ⁊ dicte seruitutis: quia a tali seruitute talis superficiei liberatur: ⁊ sic dominus directus incipit habere plenum ⁊ vtile dominium quale antea non habebat: quia si voluisset agere rei vēdicatione contra superficiarium fuisset repulsus exceptione. l. j. §. is autem. ff. de superfi. ⁊ hic in gl. vnde nūc vtile consolidatur cum directo ⁊ directum plenius efficitur sicut impignatur pro
6 prietas finito vsufructu: †nō autem credas quod vtile dominiū possit concurrere cum directo in eadem persona: istud est impossibile. l. si heres institutus. in prin. ff. ad trebel. ⁊. l. stichum. §. additio. ff. de solu.

¶ Sequitur. l. filio pater. cum tribus. ll. sequentibus.

1 ¶ Filius cui facta sunt prelegata in testamento patris in quo est pro parte instituta potest legata acceptare ⁊ ab hereditate abstinere.
Boni viri execrantur lites.
2 Filius quando possit acceptare ⁊ retinere emphyteosim ex contractu paterno acquisitam pro se ⁊ filijs suis ⁊ abstinere ab hereditate paterna.
3 Emphyteosis accepta pro se ⁊ filijs et heredibus ita demum debetur filijs si sunt heredes.
4 Filius q̄ non possit feudum paternum retinere: hereditate paterna repudiata.
5 Institutus heres a debitore fisci qui repudiat hereditatē priuat̄ oībus bonis a testatore peruētis: etiā titulo inter viuos.
6 Repudiās hereditatē debitoris pie cause priuat̄ oīb⁹ bonis: eidem a testatore etiam inter viuos peruentis.
7 Dura sententia non est admittenda nec tenenda.
Sententia humanior in dubijs est sequenda.
8 Opinio prima ex pluribus relata ⁊ nō vltra censetur approbata: qñ prima est benignior ⁊ equitatem sapit.
9 Opinio quāuis dura a lege approbata sequenda est.
Statutū quāuis durum seruari debet.
10 Impubes testm̄ qñ cōmodum ex eo consequi debet.
11 Filius heres q se abstinet ab hereditate defuncti iustis rationibus nō dicit̄ eius iudiciū impugnare vel etiā iniustis: ⁊ intellige si est pro parte institutus ⁊ datus coheres.
12 Si vnus solus heres institutus vel plures heredes instituti repugnant testamento: dicuntur illud impugnare.
13 Duob⁹ heredibus institutis in testamēto quib⁹ testator prelegata fecit adiecit clausulam codicillarē in testō: si ambo repudiant hereditatem: an petant prelegata ex codicillis.
14 Uolūtas testatoris qñ est clara: nō debemus ire ꝑ coniecturas.
15 Beneficiū abstinēdi cōcessum filijs in ptāte eos redigit ad instar emancipatorū ⁊ tollit necessitatem non suitatem. nu. 24.
16 Filius ī ptāte nō obstāte bñficio abstinēdi qd ipso iure sit heres ⁊ transmittit hereditatem patris non aditam ad quoscunq̄.
17 Filius emancipatus an hodie transmittat hereditatem patris non aditam: sicut suus.
Emancipatus qd hodie succedit ad similitudinē suorum.
18 Suitas fundatur in patria potestate.
Suitas cōfirmat tabulas pupillares tutele ⁊ libertatis datione
19 Suus abstinēs se ab hereditate patris pōt infra trienniū reuocare abstensionē suā: si bona patris non sunt alienata.
20 Suitas an censeatur sublata in his q̄ cōcernūt vtilitatē filiorum
21 Filij in ptāte qd s̄m. l. xij. tabularū erāt ⁊ sui ⁊ necessarij.
22 Filius in dubio non presumitur se immiscuisse hereditati pater ne nisi creditores hoc probent.
23 Suitas an tollatur per dationem coheredis extranei: vbi qd sic s̄m cōmunem opinionem.
25 Dictio hoc amplius isto tex. qd inducat repetitionē diuisibilē.
26 Si pater diuisit inter eius filios hereditatē ⁊ instituēdo eos heredes vnicuiq̄ cor fecit plegata: qd si aliquis repudiat eius portionem hereditatis: non habebit prelegatum.
27 Prelegata omnium bonorū vel maioris partis bonorum quod veniant in restitutione fideicōmissi.
28 Prelegata omnium bonorū vel maioris partis q̄ succedunt loco portionis hereditarie q̄ imputent̄ in falcidiam.
29 Filius in potestate si renuntiat hereditati paterne: an transmittat prelegata.
Filius emancipatus hereditatem patris non aditam: quod nō transmittat ex potentia suitatis.
30 Si fili⁹ ꝑ parte institutus sit mortuus añq̄ repudiet hereditatem: qd nō trāsmittit plegatū: secus si in vita eā repudiauit.
31 Existens in mortis articulo quod adire nec repudiare possit hereditatem.
Conditio si heres nō erit qd dicatur impleri vltimo vite spiritu non tamen conditio si heres repudiauerit.
Legare a seipso sibi est impossibile.
32 Conditio tacita que impedit legati cessionē ⁊ trāsmissionē: qd faciat cessare regulam catonianam.
33 Conditio apposita in institutione si intelligitur repetita in prelegato: ea deficiente deficit legatum.
34 Prelegata posita loco portionū hrditariarū qd ex psumpta voluntate testatoris prohibentur ab hereditate separari.

1 **Filio pater.** †Suus vel emācipatus pro parte institutus se abstinens ab hereditate paterna: plegatū in totū a coherede cōsequit̄ etiā factū ꝑ vba repetitiua: nisi testator aliud voluerit vel prelegata loco hereditatis posuerit. h. d. cū trib⁹. ll. sequentibus vsq̄ ad. l. quesitum. ¶ Diuide istam legē cū tribus sequētibus. In quinq̄ partes principales. In prima ponit decisionem in filio in potestate pro parte substituto cui factū est prelegatum: vt si se abstineat illud cōsequatur a coherede: ⁊ assignat rationem decidendi. In secunda que est in. l. sequenti: sed si non alias ponit primā limitationē ad decisionē. l. precedētis: qñ testator contrarium expresse voluit. In tertia in. l. nam nec emācipatus extendit primā decisionem loquētem in filio in potestate: vt ꝓcedat etiā ī filio emācipato: ⁊ assignat rationē huius extēsiōis: q2 filius in potestate per beneficium abstinendi sibi concessum a pretore redactus est instar filij emācipati. In quarta: sc3 in. l. qd ergo. in prin. ponit aliam extensionem ad primam decisionem vt procedat nō solum qñ filio in parte instituto est factum prelegatum simpliciter: sed etiam qñ est factum cum dictione repetitiua hoc amplius. In quinta ⁊ vltima: in ver. plane. ponit aliā notabilem limitationem ad primam decisionē: quando testator in filios hereditatē per prelegata diuisit: ⁊ sic prelegata loco hereditatis posuit. ¶ In istis ergo quatuor. ll. ponitur vna decisio cū duabus ampliationibus ⁊ duabus limitationib⁹. Decisio principalis est q̄ prelegatū simpliciter factum filio in potestate pro parte instituto ei debet̄ q̄uis se abstineat ab hereditate patris. Prima ampliatio est vt non solum procedat in filio in potestate sed etiā in emācipato. Secūda ampliatio est vt procedat nō solū

quando est factū prelegatū simpliciter:sed etiā qñ est factū cū di
ctione repetitiua hoc amplius. ¶ Prima limitatio est:qñ testa
tor expresse voluit ɔtrariū. Secūda limitatio qñ abest efficax cō
iectura tacite volūtatis cōtrarie:ponēdo prelegata loco heredi
tariarū portionū:⁊ ita habes enucleatā medullā istarū quatuor
legum. ¶ Isto.j.ex isto tex.ꝙ qñ filius in testamēto patris est pro
parte institutus:⁊ etiā facta sunt sibi prelegata pōt abstinere ab
hereditate paterna ⁊ acceptare legata:qḋ est vtile qñ hereditas
esset implicita oneribꝰ ⁊ debitis ⁊ vellet euitare lites quas boni
viri exerātur:vt dicit tex.in.l.apud celsum.§.si quis.ff.de excep.
do.⁊ in.l.item si rem.§.fi.ff.de alie.iudi.mu.cau.fac. legatū autē
non potest afferre nisi vtilitatem.l.si hereditatē.in ṗn.ff.man. ꝑ
2 istū tex.not.Bal.egregiū arg.†ꝙ filius pōt acceptare ⁊ retinere
emphyteosim ex cōtractu paterno acquisitā pro se ⁊ filijs suis:⁊
sic ꝙ pater fuit stipulatꝰ pro se ⁊ filijs ⁊ abstinere ab hereditate
paterna:nisi aliud constet fuisse de mēte contrahētiū:eo q2 talis
emphyteosis descendit in filiū titulo singulari:scz mortis causa
capionis ⁊ agnoscere hāc mortis causa capionem.⁊ sic separare
emphyteosim ab hereditate patris:sicut ⁊ hic separat ṗlegatū:
⁊ sequuntur Jo.de imo.Floria.⁊ An.de perillis hic:de quo vi
de ꝑ Bar.⁊ alios in.l.si mihi ⁊ titio.ff.de verb.oblig.cum cōcor
3 dātijs que ibi tradi solent. ¶ †Intellige ⁊ limita nisi pater esset sti
pulatus emphyteosim pro se filijs ⁊ heredibus:tunc ꝑpter illā
dictionem ⁊ heredibus:filij nō possunt venire ad emphyteosim
nisi etiam essent heredes patris:q2 concessio requirit vtrūqꝫ co
pulatiue:scz ꝙ sint filij ⁊ ꝙ sint hr̄des.§.emphyteosim.i aut. de
nō alie.col.ij.ṡm bar.in.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.ff.de ope.li
be.Bal.in.l.tale pactū.§.fi.per illum tex.ff.de pact.⁊ in.l.empto
rem.in.ij.colū.C.loca.Sal.in.l.ij.in.xx.q.C.de iure emphy.vbi
dixi late.Joan.de imo.in.l.quod dicitur.in.viij.⁊ in.ix.⁊ in vlti.
col.ff.de verb.oblig.⁊ ibi late do.Alexan.cum concordantijs ꝑ
4 eum allegatis.†In feudo autem paterno filius non potest illud
retinere repudiata patris hereditate:licet pater illud acquisiue
rit pro se ⁊ filijs:vt.c.j.in titu.an agna.vel fi.⁊ in.c.filius.de cap.
5 qui cur.vend. ¶ †Adde tamen vnum casum singularem in quo
institutus heres repudians hereditatem priuatur omnibus bo
nis ab illo testatore prouentis etiam titulo inter viuos:scz quā
do quis est institutus heres ab eo qui est debitor fisci vel reipu
blice propter tributa que tenetur soluere:⁊ sic est specialis casus
fauore reipublice vel fisci.tex.est singularis ad literam.in.l.here
des.C.de omni agro dese.lib.xj.quem tex.Bar.ibi ad hoc repu
tat singularem.eum etiam multum cōmendat Ludo.ro.in repe
titione autentice similiter.C.ad le.fal.in.xiij.speciali pie cause i
ter contractus.vbi dicit ꝙ ille text.est vnicus in iure ⁊ perpetuo
6 memorie cōmendādus:†⁊ per illum tex.singulariter infert in re
pudiante hereditatem debitoris ecclesie aut pie cause:occasione
decimarum que dicunt᷑ tributa animarū egentiū.c.tua nobis.de
deci.⁊.xvj.q.j.in.c.decime.nā priuabitur omnibus bonis ꝗ ab
illo testatore vndecūqꝫ etiam inter viuos habuerit:⁊ talia bona
debebunt᷑ ecclesie:sed tu aduerte circa illum singularem text.d.
l.heredes.q2 ibi nō habebat coheredem cuius aditione possent
sibi relicta in testamēto confirmari:sicut habebat hic quia ibi so
lus erat institutus heres:ergo non videtur facere ad tex. nostrū
sicut statim.j.dicam in.ij.nota. ¶ Secundo not.ex tex.ibi duris
7 sima sententia est†quod dura sententia non est admittenda nec
tenenda:imo ṡm Bal.hic:dura sententia presumitur falsa ⁊ nō
vera.Adde tex.in.l.ij.que incipit:si quis seruum.in.ij.responso.
ff.de custo.re.vbi dicit tex.sed hec interpretatio pedura ⁊ perni
mium seuera est.In dubijs ergo opinionibus humanior senten
tia semper est sequenda:vt est tex.in.l.non fine.circa medium.C.
8 de bo.que libe.hinc est†quod lz quando referuntur plures opi
niones:vltima censeat᷑ approbata:vt.l.si idem cū eo.§.fi.vbi no
tant doc.ff.de iuri.om iudi.no.Bar.in.l.bonafides.per illū tex.
ff.depositi.glo.in.l.qui filium.§.sabinus.ff.ad treb.tamē quan
do prima opinio sapit equitatem:vltima rigorē:tūc prima opi
nio censetur approbata:⁊ illa est tenenda ṡm Alex.in cōsi.clxiij.
quod incipit:diligenter ⁊ nature discussis.in.ij.col.per glo.in.l.
9 si cum exceptione.§.sed ⁊ si quis.ff.qḋ me.cau.†Limita quando
lex expresse approbat sententiam duram ⁊ asperam:illa sequen
da est:vt est tex.in.l.ꝓsperit.ff.qui ⁊ a quib.ibi: quod quidem ꝑ
quam durum est: sed ita lex scripta est.⁊ per.d.l.ꝓsperit.dicit
Bal.in.l.acceptam.circa fi.C.de vsu.quod statutum lz durū ser
uandum est.Alibi tamē probat tex.in.d.l.ij.post medium.ff. de
custo.⁊ exhib.re.qḋ a duricia.l.ꝙuis ita scriptum sit est receden
dum:tamē illud procedit in legislatore qui vlterius procedit ita
disponendo.Item duricies.d.l.ꝓsperit.fuit inducta ratione
publice vtilitatis:vt criminosi reperiantur:⁊ vt prohibiti manu
mitti ꝙuis inculpabiles sint:tamen sint soliciti delinquētes per
quirere ṡm.Andre.de Iser.in.c.j.§.fi.in.ix.colū.ad fi.de capi.q
curi.vendi.licet Bal.in.l.non dubium.in.ij.colū.C.de leg.refe
rat Jac.de Are.dicere:ꝙ illa.l.ꝓsperit.caret spiritu:dixi ple.
in.d.l.non dubium.vbi relatis aliorum opinionibus posui verā
rationem ad illum tex.in.d.l.ꝓsperit. ¶ Tertio pondera tex.
ibi:non enim impugnatur iudiciū ab eo:vbi iurisconsultus respō
det tacite obiectioni.nam videbatur filiū repudiātem seu absti
nentem se ab hereditate patris nō debere habere aliquod prele
10 gatum.†nam ex eo ꝙ quis impugnat nihil consequi debet: vt i
regula ex eo.de regu.iur.in.vj.facit.l.in seruitute.§.sed ⁊ si quis.
ff.de do.libe.⁊.l.filium.§.omnibus.ff.de leg.p̄stā.vnde qui im
pugnat testm̄ perdit ea que ex testamento querūtur.l.j.ff.de his
qui.vt indi.⁊ ideo filius impugnans testamentum patris:priua
tur substitutione pupillari cū esset substitutus pupillariter fra
tri suo pupillo:vt est tex.in.l.fiis qui.cōtra.ff.de vulg.⁊ pup.nō
tm̄ priuatur his que aliūde obuenerūt quā ex testamēto:vt dona
tione causa mortis.l.etiā.⁊ ibi glo.not.ff.de inoffi.testa.Bar.i.l.
cum pater.§.libertis.j.tit.j.huic obiectioni respondet tex.vt ha
11 bes in litera:⁊ sic not.†ꝙ heres nō dicitur iudiciū defuncti impu
gnare:si se ab eius hereditate abstinet iustis rationibus motus:
vt dicit litera:ideo prelegatū nō perdit:Idem si iniustis rationi
bus motus:q2 in adeunda vel repudianda hereditate sufficit ꝓ
ratione voluntas.l.q2 poterat.ff.ad treb.limita istū tex.vt ꝓce
dat qñ filius fuit pro parte institutus ⁊ sic habet coheredē:⁊ tūc
lz se abstineat ab hereditate patris:nō dicit᷑ impugnare iudiciū
testatoris:ex quo habet coheredē:⁊ sic sua repudiatio nō habet
12 effectū impugnationis alio coherede adeūte:† sed si esset solus
institutus:vel si sunt plures ⁊ omnes impugnāt:tūc bene dicun
tur impugnare iudicium defuncti:q2 tunc corruit tota voluntas
testatoris:⁊ oīa disposita in testamēto annullant᷑ ⁊ reducūt rem
ad causam intestati.l.quesitū.ff.de acqui.here.⁊.l.si nemo.ff.de
testa.tut.⁊.l.eā quā.C.de fideicō.⁊ hoc modo respōdent Bart.⁊
doct.hic:⁊ in.l.qui filiabꝰ.§.fi.s.co.ad.l.si patrom.§.qd ergo in
ver.cur em̄ nō vr̄ indignū.ff.ad tre.ꝙ ideo ibi dicit᷑ impugnare
repudiādo:q2 solus erat institutus:sꝫ tu fundamētalius aduerte
ꝙ iste tex.nullatenus posset ꝓcedere q̄tū ad prelegata:qñ solus
filius fuisset heres institutus:nam tūc nō esset tractandū de pre
legatis q2 sibi ipsi a seipso ṗlegari nō potuisset:⁊ sic ṗlegata fuis
sent in totū nulla.l.legatū.§.j.j̄.e.l.⁊ quidē.⁊.l.plane.§.si duobꝰ.
s.co.Ideo iste tex.cū mysterio ponit casum qñ filius fuit solū ꝑ
parte institutꝰ:⁊ sic habuit coheredē. ¶ Sed hic cadit pulchra
13 difficultas:†pone testator instituit duos heredes: puta filiū et
alium ⁊ eis reliquit prelegata:deinde apposuit clausulam codi
cillarem:ꝙ si nō valebit iure testamēti valeat iure codicillorum
que clausula cōmuniter apponitur in oībus testamentis:ambo
repudiarūt hereditatē an potuerūt virtute clausule codicillaris
petere prelegata a venientibus ab intestato.est necessarius pas
sus ad intellectū tex.solus Rapha.cuma.hic tenet ꝙ non: q2 cū
ambo repudiauerint dicunt᷑ iudiciū defuncti impugnasse:ergo
nihil debēt posse ex eo cōsequi:argumēto huius tex.a cōtrario
sensu:sed tu caue:q2 isti repudiarūt iudiciū testatoris nō simpl'r
sꝫ quo ad volūtatē testamēti:vnū cū in testamēto sit adiecta clau
sula codicillaris:ista prelegata tunc petunt᷑ ex clausula codicilla
ri a succedentibus ab intestato:⁊ via cause intestati.l.ex ca.§.j.ff.
de test.l.posthumus.§.si paganus.ff.de iniusto rup.l.ab intesta
to.⁊.l.si quis cum nullū.ff.de iure codi.si cōtingeret in facto esset
questio pro amico. ¶ Quarto pōdera tex.in.l.sequenti:ibi:licet
non conditionaliter expresserit:nam sensus est:ꝙ lz testator non
expresserit conditionaliter si filius meus repudiauerit heredita
tē:noloꝗ habeat prelegatū:tm̄ si aliter expresse apparet de vo
luntate testatoris ꝙ ꝑ istā formalē expressionē cōditionis ītādū
14 est voluntati testatoris.†q2 qñ voluntas testatoris est clara: nō
est eundum ꝑ coniecturas.l.iij.ad fi.C.de libe.prete.l.ille aut ille
§.cum in verbis.⁊.l.nō aliter.ff.de leg.iij.q2 in claris ⁊ certis nō
est locus coniecturis.l.continuus.§.cum ita.in.fi.ff.de ver. obli.
⁊.l.pediculis.§.argento.ff.de aur.⁊ arg.leg. ¶ Quinto no.in.l.
15 nam nec emancipatus.†ꝙ beneficiū abstinendi cōcessum a pre
tore filijs in potestate redigit eos instar filiorum emancipator̄:
vt sicut emancipati sunt voluntarij heredes ita filij in potestate:
⁊ sic equiparatio fit inter suū ⁊ emācipatū ꝑpter beneficiū absti
nēdi ꝑpter qḋ filij in potestate sunt redacti instar voluntarior̄
heredū:lꝫ ṡm.l.xij.tabu.essent sui ⁊ necessarij heredes.similē tex.
habes in.l.pro herede.§.papinianus.ff.de acqui.here.⁊ in.§.lꝫ
is permittit pretor.insti.de hered.qua ⁊ diffe. Quod intelligūt
Bar.Bal.Ang.⁊ oēs alij indifferēter ꝓcedere in his que essent
dānosa filijs:puta si cogerentur inuiti esse heredes ⁊ sic esse astri
cti oneribus hereditarijs:⁊ sic prestationi legator̄. Secus i his
16 ꝗ respiciunt eorū cōmodū ⁊ vtilitatē:†q2 i his idē operat᷑ suitas
in filijs in potestate qḋ olim operabatur ante beneficium abstinē
di concessum a pretore:vt est tex.melior de iure. in.l. si filius qui
patri.ff.de vulga.⁊ pup.vnde non obstante beneficio abstinēdi:
filij in potestate sunt ipso iure heredes.l.j.§.q sunt i potestate.ff.
si quis

si quis omis.cau.testa. Ideo trãsmittunt hereditatatẽ patris nõ aditã ad quoscũq3 heredes ẽm cõmuniorẽ opinionẽ.l.apud hostes.C.de suis ⁊ leg.l.ex militari.§.si.ff.de test.mili.l.si fratris.C. de iure delibe.⁊ ita firmat Bar.in.l.si infanti.in pe.col.vbi late dixi.C.de iure delibe.⁊ latius Bar.⁊ alij in.l.ventre.ff.de acqui. here.secus in filijs emancipatis:sed aduerte qd idem Barto in
17 d.l.ventre.in pe.col.dubitauit†nunqd hodie emancipatus trãsmittat hereditatẽ patris non aditam:sicut suus:attẽto q emancipatus hodie succedit ad similitudinem suorum.l.meminimus C.de legi.here.⁊ q2 hodie sublata est differentia emancipatiõis ⁊ patrie potestatis.§.nullã.in aut.de her.q ab intest.col.ix.⁊ sup
18 h Bar.ibi reliquit cogitandũ:tñ cõiter doc.ibi cõcludũt†q nõ q2 suitas fundat̃ in patria ptãte regulariter.§.sui.insti.de here. qua.⁊ diffe.vt p do.Ale.in.l.cũ quidã.§.suũ heredẽ.ff.de acqui. here.⁊ in.l.sub conditione.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ in.l.si emancipati.in.vij.colũ.ad fi.⁊ sequenti.C.de colla.cum concordantijs p cũ allegatis:⁊ tenẽt cõmuniter Moder.in.l.gallus.§.⁊ quid si tñ. ff.de libe.⁊ posthu. Item propter existentiam suitatis confirmãtur tabule pupillares ⁊ tutele ⁊ libertates dato q filius se abstinuerit ab hereditate.l.filius qui se paterna.⁊.l.quesitũ.⁊.l.iul.ff. de acqui.here.⁊.d.l.si filius q patri.ff.de vulg.⁊ pup.nõ sic i emã
19 cipatis.† Item suus abstinẽs se ab hereditate patris põt infra triẽniũ abstẽsionẽ suam reuocare:si bona patris nõ sint interim alienata.secus in emancipato.l.si.vbi dixi.C.de rep.here.habet̃
20 in.l.si qs suus.ff.de iure delibe.†sed tu aduerte l3 Bar.⁊ oẽs indifferẽter ita teneãt:q in his que cõcernũt cõmoda ⁊ vtilitatem filiorum:tunc suitas non intelligitur sublata secus qñ esset damnosum filijs tunc suitas nihil operatur:⁊ sic volunt docto.q pretor concedendo beneficiũ abstinendi:nõ solũ abstulit necessitatẽ:
21 sed etiã suitatẽ:cum limitatione prime dicta:ego†aũt semper tenui ⁊ semper tenebo:q filij in potestate ẽm.l.xij.tabu.erant sui ⁊ necessarij:⁊ sic habebant duas qualitates.d.§.sui.instit.de here.qua.⁊ diffe.⁊ pretor dando beneficium abstinendi bene sustulit necessitatẽ:ne inuiti essent heredes:⁊ sic astringerẽtur ad onera hereditatis:⁊ sic ad prestationẽ legatorũ:sed nõ sustulit suitatem:que nõ põt afferre nisi cõmodũ ⁊ vtilitatem filij. Unde cum beneficium abstinendi sit inductũ in fauorẽ filiorum nõ debet in eorũ dãnum retorqueri.l.qd fauore.C.de leg.⁊ qd beneficiũ abstinendi tollat solũ necessitatẽ:facit bene tex.in.l.necessarijs.ff.de acqui.here.⁊ in.§.sui.iũcto.§.seq.sed his permittit pretor.instit. de here.qua.⁊ diffe.⁊.l.j.§.q sunt in potestate.ff.si quis omi.cau. test.⁊ hoc est qd etiã dicit iste tex.in ista.l.nã nec emãcipatus ibi: pretor enim permittendo his qui sunt in potestate abstinere ab hereditate paterna liberũ arbitriũ adeũdi concessit:ergo solum dispensauit circa necessitatẽ:vt efficerent̃ voluntarij:nõ autẽ aliquid circa suitatẽ amouendã disposuit:⁊ ita tenẽdo superflua erit solutio Bar.⁊ doc.hic. ¶ Sexto no.ex eadẽ.l.nã nec emãcipat⁹.
22 ẽm Dy.Bal.⁊ alios†q filius in dubio nõ psumit̃ se immiscuisse hereditati paterne:nisi creditores hoc probẽt:cũ habeat beneficium abstinẽdi:⁊ sic intẽtio creditorũ agentiũ cõtra filiũ tanq̃ cõtra heredẽ patris nõ est fundata:nisi probẽt q se immiscuerit.l.C.si vt se ab here.absti.sicut si nõ esset fundata contra emancipatum:⁊ ita tenent glos.⁊ doc.in.l.si cũ dotẽ.§.transgrediamur. ff.so.ma.⁊ in.l.necessarijs.ff.de acqui.here.Cy.Bal.⁊ alij in.d.l. j.C.si vt se ab here.absti.⁊ ideo videt̃ q hodie non habeat locum illud Apostoli:si filius ergo heres. ¶ Septimo subtiliter no.ex
23 ea.l ẽm do.Christoph.de caste.⁊ Rapha.cu.hic†q per dationẽ coheredis extranei nõ tollitur suitas nec necessitas filij in potestate.Nã in ista.l.filius in potestate habebat coheredẽ.vt expresse dicit̃ in duabus,ll.precedẽtibus:⁊ istud necessariũ est dicere. Alias frustra tractaretur de prelegatis que a seipso sibijpsi fieri non possent:qñ solus esset institutus:vt dixi.s.in.iij.no.⁊ tex.iste dicit quãdo filius in potestate se abstinuit bñficio pretoris:ergo per dationẽ coheredis extranei nõ erat sublata suitas nec necessitas:q2 tunc nõ se abstinuissent beneficio pretoris. Istud tamen est cõtra cõem oppinionẽ glossarum ⁊ doctorum.in.l.filius q patri.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in.l.si filius heres.ff.de libe.⁊ posth.⁊ dicit An.de perillis hic:quod audiuit Padue in publica repetitione quod Rapha.cu.solitus erat dicere quod hic erat casus mirabilis contra cõem sententiam quod datio heredis extranei indistincte non tollit existẽtiam suitatis:inducẽdo:vt statim dixi: sed ante eũ do.Christo.de caste.eius pceptor:vt predixi ad hoc expresse notat istum tex.tamen sustinendo cõmunem opi.potest ad istum tex.dupliciter respõderi:primo ẽm Ang.de perillis q iste tex.non concludẽter probat:q2 nõ appareat q hic coheres fuerit extraneus:si enim fuisset suus clarum est quod suitatẽ nõ tolleret.l.si filius qui patri.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ l3 non appareat quod tex.in istis.ll.magis loquatur de coherede extraneo q̃ de suo:tamen postq̃ isti tex.loquuntur de coherede ⁊ possunt comprehendere coheredem suum ergo sequitur quod necessario nõ probãt opi.do.Christo.⁊ do.Rapha.⁊ vltra eum pondera tex. in.l.quid ergo.in ver.plane.vbi dicitur:plane si pluribus filijs institutis:vbi erat coheres:sed nõ extraneus:imo alius filius:nõ restringo tamen ad illos terminos istas tres leges precedentes q2 ibi ponit̃ casus particularis ⁊ particularis limitatio ad principalem decisionem istarum legũ.Secundo vltra eũ respondeo tenendo opinionem quã tenui.s.in.v.nota.⁊ quam puto veram
24 quod †pretor per beneficium abstinendi solum sustulit necessitatem nõ suitatẽ:prout clare videtur dicere ista.l.nã nec emancipatus.ergo non obstante beneficio abstinendi duraret suitas:et illa potuit tolli per dationem coheredis extranei cũ pretor per beneficium abstinẽdi eũ fecerit de necessario voluntariũ heredẽ ⁊ in hoc redegerit instar emãcipati. ¶ Octauo no.in.l.qd ergo. q quando pater filio in potestate pro parte instituto fecit prelegatum:cũ dictione repetitiua hoc amplius:non est absimilis casus priori posito in.l.filio.proxime precedẽti:vt sicut ibi filius se abstinens ab hereditate paterna:tamen consequitur prelegatũ
25 ita erit hic.†Dubiũ faciebat:q2 per verbum hoc amplius:inducitur repetitio precedentiũ.l.legata inutiliter.s.eo.⁊.l.si seruus legatus.§.si ei cui.j.eo.⁊ sic videbatur mixtum prelegatum cum portione hereditatis:ergo videbatur non separabile ab hereditate:cõtrarium deciditur in hoc tex.q2 verba hoc amplius non inducunt repetitionẽ indiuisibilem:sed diuisibilem.ita est casus notabilis hic:ratio decidendi potest esse:q2 ista verba repetitiua fuerunt posita ad augmentum filij:ergo non debent operari diminutionem.d.l.legata inutiliter.cum si. Item cũ sint inducta in fauorẽ filij:non debẽt operari odiũ ⁊ dãnum.l.quod fauore.C.de legi.⁊ in regula qd ob gratiã.de reg.iur.in.vj. ¶ Nono ⁊ vltimo
26 no.in ver.plane.tex.singu.qui nõ est alibi in iure:†q si pater instituit filios heredes:⁊ eis diuisit iter eos:ne postea deueniãt ad rixas:q2 cõmunio solet discordias excitare.l.cũ pater.§.dulcissimis.ff.de leg.ij.⁊ vnicuiq3 via prelegatorum assignauit certã partẽ: ⁊ sic diuisit hereditatẽ inter filios institutos per prelegata.quod si aliquis repudiat partem suã hereditatis:nõ debet habere prelegatum:qd est bene notabile:⁊ ẽm Pau.de ca.si nõ haberem⁹ istum tex.esset satis dubiũ:⁊ est ratio:q2 ista prelegata succedũt in locũ portionis hereditarie qua vnusquisq3 filiorũ debet habere:ideo assumũt naturã hereditatis cuius loco succedũt.l.imperator.§.fi.⁊.l.seq.j.titu.j.⁊.l.filic.§.j.ff.de condi.⁊ demon.⁊.l.si donate.§.j.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.ideo idem iudicamus de istis prelegatis qd de portione hereditatis. Item ista prelegata diuisoria bonorum sunt facta in executionem institutionis:vt obuietur discordijs:vt dixi:ideo non possunt separari ab institutione: q2 nõ est in potestate heredum cõsequi cõmoditatẽ reiectis oneribus hereditarijs. ¶ Hinc ex isto tex.plura possunt vtilia inferri. Primo infert.notabiliter Bar.hic:⁊ in.l.marcell⁹.§.qdã le
27 beris.ff.ad treb.†q l3 prelegata facta heredi non veniant in restitutiõe fideicõmissi vniuersalis quando heres est grauatus de restituẽdo portionem suam:vt.l.si titius.ff.de leg.iij.tñ qñ essent prelegata omniũ bonorũ vel maioris partis:tũc bene venirẽt in restitutione fideicõmissi:q2 succedũt loco portionis hereditarie ⁊ de eis iudicamus prout de parte hereditatis:vt est tex.notabilis hic:⁊ cum Bar.tenẽt Ang.Pau.de cast.Flo.⁊ Ang.de perillis hic.Bal.in.l.cũ virum.in.ij.col.C.de fideicõ. Idem latius tenet Bar.in.d.§.quidam liberis.⁊ ibi Imo.dd.Alexan.⁊ ibi Bar.respondet ad illum tex.in verbo maximam partem.qui videt̃ obstare:per quem tex.Rapha.cu.hic reprehendit Bart.⁊ dicit eũ dicere contra casum illius tex.sed respõdet vt ibi p Bar.
28 Hinc ⁊ secundo põt inferri ⁊ quidẽ notabiliter† q l3 in falcidiã non imputent̃ nisi ea que titulo institutionis heres percipit.l.in quartam.ff.ad le.falci.tamen imputarentur ista prelegata omnium bonorum vel maioris partis:que succedũt loco portionis hereditarie:⁊ ita etiã tenet Ang.de perillis hic:qd bene not. ¶ Tertio infert Rapha.cu.q si institutus moreret̃ ante aditã hereditatem:ita q nõ nõ trasmitert etiã ista plegata:ne heres eius habeat prelegata sine onere hereditatis quod ipse habere non poterat.
29 Sed†tu caue:q2 filius in potestate:de quo loquit̃ iste tex.hereditatẽ patris nõ aditã trãsmittit ad quoscũq3:vt dixi.s.in.v.no.tñ Raph.loquit̃ cũ grano salis:eo casu quo nõ trãsmitteret:⁊ licet nõ declaret:tu declara:qñ filius renũtiaret hereditati paterne: q2 volebat prelegatũ:vt dicit iste tex.in fi.vbi q nõ agnouit hereditatẽ:tunc non transmittit.l.filius qui se paterna.ff.de acqui. here.⁊.l.vnica.in verb.si tñ hereditatatem non recusant.C.de his qui ante aper.tab.q2 transmissio nunq̃ fit qñ hereditas recusatur:vel qñ esset filius emancipatus qui hereditatem patris non aditam ex potentia suitatis non transmittit:vt dixi.s.in.v.not. ¶ Capio glo.primã in verbo petitionẽ:quã diuide in tres partes. In prima declarat tex.⁊ allegat quatuor concordantes. In secũda oppo.⁊ sol.⁊ est fortis ⁊ difficilis oppositio:vt.j.patebit. In tertia etiã oppo.⁊ de sol.se remittit.scda est ibi:s3 cõtra.j.ti.ã.

Tertia 7 vltima est ibi. ite contra. j. de excep. doli. ¶ In scđa parte gl. ibi nō extitit conditio eo viuo. Istā sol. glo. tenent Bar. 7 cōiter doct. glo. 7 doct. in. l. qui filiabus. §. fi. s. eo. 7 in. d. l. miles
30 §. pro parte. j. tit. j. † q' hic solus pro parte institut' repudiauit inuita hereditatem patris. Ideo consequitur totū prelegatum ab herede: ibi aūt pro parte institutus mortu' est anteq̄ repudiaret hereditatē: vnde heres eius nō pōt cōsequi integrum prelegatum: vt ibi: eo q' prelegatū pro portiōe tāgente ipsuz institutum h3 tacitā cōditionē: si repudiauerit hereditatē: q' a seipso sibi ipsi prelegari nō potuit. l. legatū. §. heredi. j. eo. l. 7 quidē. 7. l.
31 plane. §. si duobus. s. eo. † vñ si decedat nō repudiata expresse hereditate: certe in extremo mortis articulo deficit conditio: q' tūc repudiare nō pōt sicut nec adire: vt est glo. reputata singularis in. l. si. ff. q̄ñ dies leg. ced. nimirū si illa portio prelegati nō transmittitur ad heredē. Cōtra istā cōez solutionē glossarū 7 doct. fortiter facit: q' q̄ñ pro parte institutus moritur ante aditā hereditatē: dicitur in vita cōditionē extitisse: cū in vita desinat esse heres: q' vltime vite spiritu adire nō pōt. p gl. singularē. in. d. l. si. ergo prelegatū debet in totū deberi eius heredi. Huic difficultati respondet Bar. i. d. l. miles. §. pro parte. qd l3 cōditio si heres non erit: de qua loquitur. d. l. fi. dicatur impleri inuita in vltimo vite spiritu: vt ibi est tex. apertus in. l. ab omnibus. §. cū quidā. i fi. j. eo. tñ cōditio si heres repudiauerit: quā Bar. dicit inesse plegato: nō pōt impleri vltimo vite spiritu cū necesse sit q' expsse repudiet. Sed auerte q' dicere prout dicit Bart. q' cōditio tacita q̄ inest prelegatis factis instituto pro parte: est illa si repudiauerit: nō illa: si heres nō erit. nescio vnde somniauerit Bar. Ista est quedam diuinatio. Rapha. cu. ex alio reprehendit Bar. q' imo etiā non subintelligatur illa tacita cōditio quā dicit Bar. si repudiauerit hereditatē: q' legatū est de se omnino purū: 7 semper valet dūmodo legatarius nunq̄ adeat: si aūt adire. bene corrueret legatu3 pro parte sua: q' est impossibile a seipso sibi legari: 7 propterea dicit Rapha. q' nunq̄ vidit aliquā bonā responsionē ad. d. l. miles. §. j. tñ respōdet q' ibi verbū portiones importat totū: vt. l. coheredi. §. fi. ff. de vulg. 7 pup. 7 sicdū tex. dicit q' trāsmittit portiones: intelligitur totū: prelegatū capiēdo portionē pro ipso toto: 7 hoc modo cōcordat cū isto tex. 7 dicit q' ita etiā intelligūt Jac. de are. 7 Albe. de rosa. i. d. l. miles. §. pro parte. Sed ista solutio impropriat illū tex. vnde est reijcienda: vnde tenēdo solu. Bar. 7 cōmunē: nō obstat impugnatio Raph. du3 dicit: q' istud legatum semper est purum: 7 non ista tacita conditio: si repudiauerit hereditatē: hoc nō est verum: pt3 na3 si postea institut' repudiaret hereditatem: legatu3 nō valeret pro ea parte pro qua erat institutus 7 pro qua a seipso sibi ipsi legari non potuit: quia obstaret regula catoniana: que impediret ex postfacto ppter repudiationē recōualidari legatū pro illa parte instituti pro qua ab initio nō valuit: vnde necesse est dicere ab initio inesse tacitā conditionē: si repudiauerit. nā prelegatum factu3 instituto pro parte valet in totū: si repudiat hereditatē: si vero adeat redditur nullū pro parte pro qua est heres: medio aūt tpe pendet sub cōditione tacita si hereditatē repudiauerit: ideo cessat regula catoniana q̄ nō h3 locū in legatis cōditionalibus. l. cetera. in prin. s.
32 eo. 7. l. pe. ff. de reg. cato. † 7 cōditio tacita q̄ impedit legati cessionem 7 trāsmissionē: vt hic: facit cessare regulam catonianam: fm Bar. in. l. j. in. ij. col. ff. de reg. cato. in. l. si dño sticus. post glo. ibi j. eo. 7 in. l. si optio. ff. de opti. leg. Bal. 7 Flo. i. l. seruū filij. in pn.
33 per illū tex. s. eo. ¶ † In gl. Ibi. sol. vt. C. dicit q' in. d. l. fi. §. fi. ff. de excep. do. prelegatū habebat i se aliā cōditionē q̄ istā tacitā si heres nō erit: vel si repudiauerit: q' ibi filia erat instituta in parte sub conditione: si coheredes ab actione tutele liberasset: 7 illa cōditio apposita in institutione itelligitur repetita in prelegato ideo ea dificiēte deficit etiam legatum ¶ In versi. plane. l. quid ergo. glo. i. 7. ij. inepte figurant casum: 7 dicit Bar. q' nesciūt qd dicant. Item postea soluendo cōtrariū: q' hic filius habet istud prelegatum a lege: ideo nō potest illud separare ab hereditate: sed in. l. qui filiabus. §. fi. s. eo. habet prelegatū a testatore: est expresse contra istum tex. du3 dicit: q' testator verbis legatorū bona inter filios diuisit: ergo illa prelegata habent a testatore. Ité
34 tex. subdit voluntatis. † ratione: ergo ista prelegata prohibētur separari ab hereditate propter presumptam voluntatem testatoris: cum talia legata sint posita loco portionū hereditariarū: prout glo. dixit in glo. penul. 7 etiam glo. fi. declarādo: vt plenius dixi. s. in tex. in vltimo notabili.

¶ Sequitur. l. si fundum per fideicommissum.

1 ☞ Uerbum assignare quot modis capiatur.
2 Pretium iustum rei immobilis quod probatur secundū estimationem reddituum qui inde percipiuntur.
Practica probandi verum valorem rei.
3 Respectus ad fructus 7 redditus rei qd potius habetur quā ad valorem vt exactio fiat inquantum aliquis facere possit.
4 Domus pretiose quod sint quodāmodo steriles.
5 Pretium iustum fundi vel domus quod sit q̄tum capiunt eius redditus in. xx. annis vel in. xxv.
6 Sola presentia non indicat consensum.
7 Presentia 7 taciturnitas nō preiudicat: vbi cōtradicendo actus non potest impediri ne fiat.
8 Consentiens alienationi rei sue sibi non preiudicat in pretio.
9 Fideicōmissarius in casu huius. l. quando possit petere pretium ab heredibus.
10 Mutuans pecuniā simplr non adiecto tpe quo debet remanere penes debitorem: videtur quod incontinenti possit repeti.
11 Qui diu pro alio stetit obligatus pōt agere vt liberetur.
Dictio diu intelligitur arbitrio iudicis.
12 Quando quis tenetur ad q̄titatem respectu rei: soluendo ipsam rem liberatur.
13 Obligatus ad q̄titatem respectu certe speciei: illa specie perēpta liberatur etiam a quantitate.
14 Emens rem communem cum alio intelligitur etiam partem suā emere.
15 Donare videtur ille qui non opponit exceptionem quam opponere potest.
16 Heres si vendit rē legatā de cōsensu legatarij: an legatarius habebit saltem pretium: vel sibi etiam in pretio preiudicauit.
17 Creditor si cōsensit debitori vt vendat pignus saluo iure suo: qd sibi non preiudicat.
18 Fideicōmissarius cōsentiens alienationi de re sibi legata que sit ex necessitate: sibi non preiudicat.
19 Donandi animus non presumitur vbi pōt capi alia leuis coniectura q̄ donationis.
20 Causa limitata consensus prestiti in contractu: limitatum debet producere effectum.
21 Donatio qd magis presumenda sit in consentiente q̄ñ alienatio fit ex causa necessaria: quam q̄ñ fit voluntarie.
Donatio qd presumatur q̄ñ q̄titas datur indigenti 7 est modica vel esset data comuncte persone. ibi. nu. 28.
22 Res si legatur vt ex ea percipiatur annuus redditus: res ipsa videtur legata 7 non annuus redditus.
23 Legatarius qui vltra legatum erat consequutus aliam liberalitatem a testatore: si consensit alienationi facte per heredem de re legata: quod videtur donare.
24 Jus patronatus libertorū qd trāsit etiā ad heredes extraneos.
25 Prohibitio alienationis facta fauore personarum: si consentiūt alienationi nihil operatur.
26 Testator relinquendo rem pluribus 7 vetando alienari eo ipso videtur fideicōmissum vicissim relinquere: si contingat alter eorum alienare.
27 Consentiens alienationi rei sue quā non possideat: an videatur sibi preiudicare etiam quo ad pretium.
29 Fideicōmissarius cōsentiens alienationi rei que ad eū erat peruentura in casum quo alienaretur sibi preiudicat.
30 Si vendens rem alienam dicat vendo rem istam titij: qd videtur vendere noīe ipsius titij: 7 titius poterit ratum habere.
31 Consentiens alienationi rei sue regulariter q̄ñ sibi preiudicet.
32 Dñs si cōsentiat vasallo vel emphyteote alienanti feudū vel fundum emphyteoticum: qd sibi in totum preiudicat.
33 Dominus sciens 7 patiens vasallum feudum alienare: videtur consentire nisi erraret.
34 Primogenitus ad quē debet deuenire feudū si consentit secūdo genitum inuestiri: sibi preiudicat.
35 Consentiens alicui donanti rem suā sibi in totum preiudicat.
36 Donatio presumitur ex coniunctione personarum. 7 supra numero. 28.
37 Cōsentiens testatori leganti rem suā: an videatur donare. Et an possit consensum illum reuocare. nu. 45.
38 Filiusfamilias de cōsensu patris an possit legare rem patris pro anima.
39 Legatario cui fuit per testatorē res titij legata ipso titio consentiente: an detur actio ex testamento contra titium.
40 Testator sicut potest stipulari heredi: quod ita etiam possit stipulari legatario.
41 Heres pōt pro re titij legata scio: titio cōsentiente agere cōtra titium actione mandati vel de dolo: 7 det legatario rem legatam.
42 Legatum quod sit quedam donatio.
43 Presens 7 tacens legato facto de re sua sibi non preiudicat.
44 Consentire nō videtur qui patitur aliquem testari de re sua.
46 Legatū factū de re q̄ testōr ignorabat alienā sciente 7 cōsentiēte dño valet: 7 datur actio heredi contra consentientem.
47 Dñium rei extranei legate de expresso eius cōsensu: qd nō transeat ipso iure in legatarium.
48 Pretium in vniuersalibus quod succedat loco rei.

Si fundum

SI fundum per fideicom.

Legatarius cōsentiēs alienationi rei a testatore sibi pure relicte pīudicat sibi i re nō in pretio qđ adhuc pōt petere. Itē heres q est debitor qtitatis respectu rei alienate soluendo rem legatam liberat a debito pretij. h.d. ꝛ est difficilis ꝑm Bar. ꝛ ꝑm Rapha.cu.est tex.multum singularis. ꝛ Pau.de ca. in.j.col.in duob⁹ locis reputat istū text.singularē ꝛ nō esse alibi. ¶ Diuidit in tres partes. In prima ponitur thema ex quo de duobus dubitat. In scđa respōdetur prime dubitationi. In tertia respondet alij dubitationi.scđa ibi:placet:tertia ibi:Marcellus no. ꝛ dum tex.in illa tertia parte dicit Marcellus notat:dic determinando:nō aūt reprehendēdo nec corrigendo: prout etiā effectualiter tenet glo.fi.hic. ¶ In tex.ibi:ꝑpter es alienum hereditarium:intellige q tamen nō absorbebat patrimonium defuncti:imo hereditas erat soluendo pro debitis ꝛ pro legatis: alias fideicōmissum fuisset inutile.l.vniuerse.C.co.ꝛ.l.pater filiū. ad finem prin.j.titu.ij.ꝛ vendebatur fundus legatus de consensu fideicōmissarij:q2 forsan in hereditate non erant alie res ex qbus ita facile posset redigi pecunia exoluenda creditoribus vrgentibus. ¶ In tex.ibi:presente ꝛ assignante eo.doct.cōiter exponunt assignante id est consentiente:sed mihi nō videtur con-

1 grua expositio † q verbū assignare importet solum cōsentire. vnde Ang.de perusiis exponit assignante.i.subscribēte.ista expositio procederet si tex.diceret subsignāte.nā subsignare idē est q subscribere:vt inqt tex.in.l.subsignatū.in prin.ff.de ver.signi. sed cū tex.dicat assignāte.ista etiā expositio non est bona:vñ ego intelligo assignante eo.i.tradente.l.qui officij.§.fi.cum glos.ff.de ꝯben.emp.vel etiā dante:seu transferēte illum fundum in heredem:cuius fundi primo erat ipso iure trāslatū dñium in ipsum fideicōmissariū etiā ignorantē.l.a titio.in fi.ff.de furt.l.cū pater. §.surdo.ff.de leg.ij.ꝛ.l.si partem.§.j.ff.si serui vendi.nam ꝑm diuersas materias diuersimode capitur verbū assignat.nā in titulo:de assi.libe.assignare libertū est testificari cui ex liberis libertū patronus esse voluit:vt dicit text.in.l.assignare.ff.de verb.signi. facit.l.assignare.ff.de assig.liber. Itē assignare est cōferre qñ alicui assignat beneficium ecclesiasticū.c.proposuit.in princi.ꝛ in fi. in verbo assignetis.ꝛ ibi gl.de cōcess.preben.no. Gemi.in.c.si beneficia.per illū tex.de prebē.in.vj.vbi notat:q verbum assignare denotat totalem beneficij ecclesiastici collationem:qđ dicit esse notandū pro executoribus apostolicis:qui dicūt assigno tibi tale beneficium:q2 idē importat qđ cōferre. Item assignare est rem tradere ad custodiendum.l.j.§.fi.ꝛ ibi glo.ff.nau.cau.sta.ꝛ.l.cum pater.§.pater plurib⁹.ff.de leg.ij.vbi assignare claues est tradere custodiam rerum q̄ sub illa claui claudunt. Itē assignare importat translationē dñij.l.si pluribus.in verbo assignatur.ꝛ ibi Are.in.iij.no.ad hoc no.s.co.ꝛ in.l.si verberatum.§.pe.ff.de rei vendi.ꝛ.l.lucius.ff.de euictio.ꝛ declarat notabiliter Bart.in.l.si constante.in prin.in.ij.q.iiij.qōnis principalis.ff.solu.mat. Bal. in.c.constitutus.in.ij.col.de rescrip.ꝛ dicit magistraliter Bal.in l.ij.in.ij.col.C.cōia de leg.q per verbū assigno.interdū dat possessio:interdum titulus:interdum quedam administratio. Nam si interuenit actus corporeus assignare ponitur pro tradere.l.si quid earum.§.fi.ꝛ ibi per Jaco.de are.j.titu.ij.si autē assignatio verbalis fiat in testamento importat legatū.l.quidam in princi. C.de necess.ser.here.insti.ꝛ.l.pe.C.de leg. Si aūt inter viuos:tunc si pater assignat filio in potestate dicitur solū concedere in peculium.l.fi.ff.de pecu.leg. Si aūt assignat filio emancipato videt ei donare.l.si donatione.C.de colla.q2 cū sit sui iuris non potest habere peculium.l.si.in fi.C.de inoffi.testa.ꝛ si testator in testamēto assignat bona sua pluribus an dicat testari vel codicillari: vtilitas est euidens:q2 testamentū rumpit agnatione posthumi preteriti.l.posthumo.C.de contra tabu. Secus in codicillis.l.penul. C.de iure codi.ꝛ.l.j.C.de codi. De hoc vide notabiliter Bal.in.l. quoties.C.fami.her.per gl.ibi:quā ad hoc reputat notabiliorē alia de corpore iuris. ¶ No.j.ex tex.ibi:scđm redditū eius fundi

2 prout etiā no.glo.i.† q iustum pretium rei immobilis probatur ꝑm estimationē redituū qui inde percipiunt vnde quando expedit probare valorem rei:modus probandi in practica est q tantum annuatim cōiter percipitur ex ea:ꝛ res ex qua tantum percipitur cōiter valet tantum ad rationē:tot pro cētenario:ex quo sequitur q testis deponēs rem tantum valere:eo q2 de ipsa percipiuntur tot fructus singulo anno qui ascendunt ad tantum:bonam rationem reddit:ꝛ est tex.quē gl.alleg.in.l.si quos.C.de rescin.vendi.in verbo redditūum quātitas estimetur.ad idem tex. in.l.penul.in verbo pro fructuum modo pretium inuentum sit. item tenent Bar.ꝛ alij in.l.ij.ad fi.post gl.ibi.C.de rescin. vendi.

3 Bar.in.l.pretia rerū.§.j.ff.ad.l.fal. ¶ † Item adde tex.in.l.qui bonis.ff.qui bo.ce.pos.quem Bar.ibi reputat sing.ꝛ mirabilem q in exigendo quantū aliquis facere possit debet haberi respectus ad fructus:ꝛ ad redditus rei potius q̄ ad valorem:quē tex. etiā dicit non esse alibi Ange.ꝛ Imo.in.l.si maritus.ff.solu.mat.

4 Imo in.l.apud iulianum.§.heres.s.co.† Alibi not Bar.in.l.si. §.finautē legata.per illū tex.C.de bo.que libe.q domus preciose sunt quodāmodo steriles:q2 nō respondent redditus pretio domorum. Similiter vna turris multum valet ꝛ parum redditus

5 habet. ¶ † Item adde qđ iustū pretiū fundi vel domus est quātum capiunt eius redditus in.xx.annis:ꝛ sic multiplicando redditus per.xx.annos:illud quod in illis.xx.annis percipitur est iustum pretiū.ideo si domus locetur pro quinq3 in anno:valet cētū:vt est tex.notabilis ad literā i.§.si vo alicui⁹ ecclesiastici.ꝛ ibi gl.i aut.de non alie.col.ij.ꝛ glo.in aut.perpetua.C.de sacro sanc. eccle.in glo.fi. Ludo.ro.in ꝯsi.ccccxxiij.incip.pro pleniori discussione in primo dubio. Alibi tenet glo.qđ iustū pretiū rei sit quantum capiunt fructus in.xx.annis.ita glo.x.q.ij.§.hoc ius.in ver. finautem.in verbo distincte.de quo etiā habet in.c.cū causam.q̄ inter economū.de testi.qđ nota ad probandum iustū pretiū rei: puta si ageret remedio.l.ij.C.de rescin.vēdi.ꝛ.c.cum causam.de

6 emp.ꝛ vindi. ¶ † Secundo no.ex tex.ibi presente ꝛ assignante.q sola presentia non inducit cōsensum:q̄uis glo.magna hic notet ex isto tex.cōtrarium ꝛ male:ꝛ ideo tex.cause subdit ꝛ assignante:vnde dato q fideicōmomissarius fuisset presens alienationi fundi sibi legati ꝛ non contradixisset:per hoc non preiudicasset sibi in fundo qui adhuc posset ipsum fundu3 petere. Ita loquūtur iura allegata in gl.sc3.l.caius.ff.de pigno.act.ꝛ.l.titia.§.lucio.j.tit.j. Nam quando contradicendo nō possum impedire ne

7 actus fiat:tūc presentia ꝛ taciturnitas nihil preiudicant.† Nam rem meam potest quis vendere me inuito.l.rem alienam.ff.de contrahen.empt.ideo tunc taciturnitas nihil preiudicat:vt est doctrina gl.cōmuniter approbate in.d.l.caius.ꝛ ibi.Bar.ꝛ.gl. xvj.dist.c.j.Bar.late in.l.que dotis.ff.sol.ma.do.Abb.in.c.non

8 ne.de presump. ¶ † Tertio no.ex tex.ibi:sed pretium eius restitui debere.q l3 quis consentiat alienationi rei sue:nō tamen sibi preiudicat in pretio:imo videtur mādare venditori vt vendat ꝛ pretium habeat loco rei.l.in familie.C.fami.hercis.l.mater.C. de rei vendi.ꝛ.l.si ab eo.C.de nego.gest.ꝛ potest esse ratio:q2 ista venditio non fuit facta fauore fideicōmissarij cuius erat res vendita:q2 fideicōmissarius nō habebat rem vendere:sed fuit facta

9 ꝑpter fauorē heredum:propter es alienū exoluendū† ¶ Juxta istum tex.moueo nouum dubiū nō tactum a gl.nec a doc.sc3 qñ fideicōmissarius poterit istud pretiū petere ab heredibus:q2 in effectu videt quoddā mutuum:q2 pecunia redacta ex venditiōe rei legate videt mutuata heredibus:ꝛ sic breui manu eis numera

10 ta.l.singularia.ff.si cer.pe.† Et qñ quis mutuat pecuniā simpliciter nō adiecto tpe quo debet remanere penes debitorē: videt q incōtinenti possit repeti ꝑm glo.in.l.si penā.in glo.fi.ff.de verb. oblig.sed isto modo nō bene cōsuleret heredibus in exoluendo es alienū:si incōtinēti deberet fieri restitutio fideicōmissario nullam vtilitatē haberent heredes ex tali venditione:vt.l.qui fic.ff. de solu.ꝛ.l.fi.§.fi.C.de bonis q̄ libe.vñ videret imputandū fideicōmissario quare legē apertius nō dixerit:ꝛ sic quare non limitauerit tp̄s solutioni pretij.l.veterib⁹.ff.de pact.ꝛ.l.labeo scribit. ff.de cōtrahē.emp.vel videret dicendū ꝛ forte meli⁹:quod ex quo tempus solutionis nō fuit taratū a partib⁹ nō reperit limitatū aliunde:qđ debeat relinqui arbitrio iudicis per reg.l.j.in fi.ff.de iu reoli.ꝛ.c.de causis.de offi.dele.g.ꝛ.c.fi.de trās.c. Breuiter tene q fideicōmissarius poterit agere ad pretium quandiu fuerit in solutione cessatū:v el qñ facilis fuerit solutio heredibus ꝑm glo. ordinariā:que ita tenet in.l.penul.C.cōmodati.per tex.bonū in

11 l.lutius.ff.mādati.vbi est tex.† q qui obligauit pro alio pignus suum vel se.potest agere vt liberetur si diu stetit in obligatione. ꝛ glos.ibi declarat:q illud diu non intelligitur pro decēnio:put alib ib ĩ m subiectā materiam capit:sed intelligitur arbitrio iudicis.ꝛ cum illa glo.tenet Bar.ꝛ magis cōmuniter alij in.d.l.si penam.in fi.vbi plene dixi.ide3 tenet do. Abb.in.c.fi.in.ij.ꝛ.iij.co.

12 de precarijs. ¶ † Quarto no.ex versi.marcellus.qđ ibi quis tenetur ad pretiū:ꝛ sic ad quātitatem respectu rei:soluendo ipsa3 rem liberatur. Adde tex.in.l.si vero.§.fi.ff.solu.matrimo. hic al legatum in glo.fina.ꝛ ibi Barto.vbi etiam per hoc not.casum in quo aliud pro alio potest solui creditori inuito.ad idem text. in.l.fideiussor euictionis.ꝛ ibi Barto.ad hoc notat.ff.de excep.

13 do.imo fortius† obligatus ad quantitatem respectu certe speciei:perempta illa specie liberatur etiam a quantitate.l.titie textores.§.fina.s.co.et.l.quidam testamento.§.si tibi.et.l.filiusfamil.§.fi.j.co.ꝛ.l.j.§.fi.cum.l.sequenti.ff.si cui plus q̄.per.l.falci.ꝛ istud per alia quinq3 iura tenet Barto.in.l.quod te in prima oppositione.ff.si cer.peta.vbi late examinaui:an hoc vltimum sit verum:quia est articulus latus ꝛ disputabilis. ¶ Glos.j.expediui

14 s.in primo notabili. ¶ † Glos ij.in verbo mercatus sic:notat ex text.quod si vnus coheredum emat ab alijs coheredibus rem

cōmunem hereditariā:poterit etiā cum partibus alioꝝ partē
suam emere:ꝛ sic lȝ regulariter non valeat emptio rei sue.l.rei.ff.
de cōtrahen.emp.Tamen quādo quis emit rem cōmunem intel
ligitur etiam partem suā emere quā habet in illa cōmunione:vt
dicit tex.in.l.si vno.§.fi.ff.de in diem adiec.allegatus in gl.Sed
ista glo errat quātum ad istū tex.q2 hic fundus p fideicōmissum
relictus non erat cōmunis heredū:imo nec alius eorum:cū eius
dominium esset ipso iure translatū in fideicōmissariū.l.a titio.in
fi.ff.de fur.vnde glo.verum dicit in se:sed quantum ad istum tex.
non procedit.¶ In gl.in verb.propter es alienum.in.fi.hec gl.
non bene dicit propter duo.Primo q2 non est verisimile ꝙ si es
alienum diminuisset legatum ꝙ non fuisset allegatum per here
15 des † qui non opponit exceptionem quam potest opponere:vi/
detur donare.l.si quis delegauerit.ff.de noua.Bar.i.l.fi.in pnc.
ff.de his que in frau.credi.Sed donatio non presumitur.l.si cū
aurū.ff.de solu.imo potius presumitur fatuitas ꝛ stultitia quā
donatio ꝑ Bal.in.l.generaliter.in.iij.col.C.de non nume.pecu.
ergo nō est verisimile:ꝙ si heredes habuissent exceptionem eris
alieni contra legatarium qd eam non opposuissent.Secundo si
fuisset es alienum absorbens falcultates hereditatis:nō valuisset
fideicōmissum.l.si vniuerse.C.de lega.Unde dic vt dixi.s.in apo
stillatione tex.ꝙ licet immineret aliquod es alienum:tamen he/
reditas erat soluendo pro debitis ꝛ legatis:sed forte nō erant in
hereditate alie res:ex quibus ita de facili posset redigi pecunia
pro soluendo creditoribus sicut ex venditione fundi per fideicō
missum relicti.¶ Glo.in vb.restitui debere.diuidit in sex ptes.
In prima oppo.cōtra tex.ꝛ sol.ꝛ est difficile contrariū.In secū/
da idem facit.In tertia idem.In quarta notat ex tex.ꝛ nō bene.
In quinta cōtra illud notabile oppo.de duab⁹ legibus:ꝛ de so
lu.se remittit.In sexta ꝛ vltima colligit aliud notabile ꝛ nō bene
scda ibi.ꝛ eodē modo respōde.tertia ibi:item eodē modo quarta
ibi:itē nota hic presentiam nocere.quinta ibi:sed argumentum
cōtra.sexta ꝛ vltima est ibi:itē nota ꝙ pretiū succedit loco rei ꝛc.
¶ In prima parte gl.istud primū cōtrarium est difficile.Nam
16 in.d.l.codicillis.§.j.† Testator legauit insulam libertis ꝛ eorum
redditū:postea heres vendidit talem insulam de consensu liber/
torum:decidit tex.qd liberti nō habebūt nec rem nec pretiū ꝛ sic
nec insulam nec eius pretium:ergo de directo contra istū text.ꝛ
in solu.huius contrarij ingenia doctorum multum laborarunt.
¶ Primo respondent glo.ibi eo animo hic cōsensit vt non per
deret fideicōmissū quasi dicat glo.ꝙ hic cōsensit saluo iure suo:
ideo sibi nō preiudicat.Et intellige ꝑm Bar.quando dixit sal
uo iure suo:scȝ in pretio.Nam si simpliciter consensisset saluo iu
re suo non preiudicasset sibi etiam in fundo:q2 talis cōsensus in
effectu habetur pro non cōsensu.ꝛ videtur quedam nugatio:vt
dicit gl.in.l.si debitor.§.j.ꝛ in.l.sicut.§.nō videt.ff.qui.mo.pig.
17 vel hypo.sol.† que vult:ꝙ si creditor consensit debitori vt soluat
seu vendat pignus saluo iure suo:istō est quedā nugatio:q2 cre
ditor in nullo sibi preiudicat.facit qd vult glo.in.l.si quis a filio.
in prin.s.co.ꝛ istam solu.sequūtur Dy.ꝛ Oldra.Lau.sed ista so
lutio nō est tenēda:q2 diuinat ad istū tex.vbi de ista protestatio/
ne nihil apparet.Itē ꝑm protestationem glo.eo animo consen
sit vt fideicōmissum nō perderet:ergo hoc modo non preiudica
ret sibi etiam in fundo:qd est cōtra tex.ꝛ dicere prout dicit Bar.
ꝙ talis ptestatio non fuit cōcepta:prout dicit gl.scȝ vt non per
deret fideicōmissum:sed fuit cōcepta vt solū saluum esset ius in
pretio.esset facere aliā diuinationē ad istū tex.Item ꝑm istā diui
nationem iste tex.nō haberet dubiū:q2 si expresse consensisset sal
uo iure in pretio:esset sine dubio qd sibi non preiudicaret in pre
tio:vnde iste tex debet realiter intelligi:quādo fideicōmissarius
cōsensit absq3 aliqua protestatione:sed aduerte in quātū Bar.ꝛ
doct.volunt.ꝙ si fideicōmissarius consensisset saluo iure suo sim
pliciter:ꝙ non preiudicaret sibi in aliquo:nec in proprietate nec
in pretio:certe istud nō videtur verum:q2 eo ipso ꝙ consentio ꝙ
rem meam vendas saluo iure meo:sum contentus de venditione
ꝛ sic sum contentus preiudicare mihi in re:ꝛ per illa verba saluo
iure meo:volo ꝙ saluū sit ius quo ad pretiū:nō aūt quo ad rem:
ex quo expsse cōsensi ꝙ venderet.facit bene.l.mater.C.de rei ven.
18 ¶ † Secundo modo respondet subtilis Pet.de bellaper.ꝙ hic
fideicōmissarius cōsensit alienationi que fiebat ꝑpter es alienū:
hereditariū:ꝛ sic ex necessitate:sed in contrario liberti consense/
rūt alienationi que fiebat voluntarie ꝛ non ex necessitate:ꝛ cum
ista solutione trāseūt cōiter alij excepto solo Bar.eā tenēt Bal.
Ange.Imo.Rapha.cu.Pau.de cast.ꝛ alij cōiter vt dixi:ꝛ dicit
Pau.de ca.ꝙ ista est vera ꝑm omnes:ꝛ istā teneo declarando eā
vt statim subijciam:ꝛ pro ista solutione bene facit:q2 iste tex.cū
mysterio dixit:ꝙ ista vēditio fuit facta propter es alienum here
ditarium:quasi secus si ex causa voluntaria.¶ Item pro ista so
lutione facit duplex ratio.Prima q2 hic suberat alia causa con
19 sentiendi:scȝ propter necessitatem eris alieni.† Unde qñ potest
capi alia presumptio ꝙ donationis:ibi non presumitur animus
donandi.l.si cum aurum.ꝛ ibi Bart.ff.de sol.ꝛ.l.cāpanus.ff.de
ope.liber.imo etiam vbi cadat alia leuis occasio vel coniectura
ibi nō presumit donatio ꝑm Bal.in.l.j.C.ad treb.sed in cōtrario
nulla suberat necessitas:ideo presumit animus donandi nisi con
trarium probetur.¶ Secunda ratio est:q2 in necessitatibus ne/
mo liberalis existit.l.rem legatam.ff.de adimen.leg.ꝛ.l.fideicō/
missa.§.si rem.ff.de lega.iij.vnde fideicōmissarius qui consentit
alienationi necessarie:fecit vt subueniret necessitati heredum:vt
ex pretio fundi legati venditi possent satisfacere creditorib⁹:nō
autē fecit animo donandi vt in totum iuri suo preiudicaret:ideo
20 datur sibi regressus ad pretium:vt in litera:q2 † limitata causa
consensus prestiti in vēditione.limitatum debet producere effe/
ctum.l.in agris.ff.de acqui.re.do.ꝛ.l.age.vbi.ff.de transact.ideo
fideicōmissarius cōsentiens amplius nō potest petere rem ven/
ditam:sed solū pretium:sufficit enim si cui vel in paucis per ami
ci laborem consulatur:vt inquit tex.in.l.tutori.C.de nego.gest.ꝛ
in.l.tutores.§.qui se negotijs.in fi.ff.de admini.tuto.¶ Et si tu
subtilis diceres:ꝙ necessitas alienādi propter es alienum here/
ditarium incumbebat solis heredibus institutis:non autem ipsi
fideicōmissario qui est singularis successor in fundo legato.l.j.§.
si heres precepto.ff.ad treb.ergo nō sumus in predicta regula:
ꝙ in necessitatibus nemo liberalis extitit cū ex parte fideicōmis/
sarij nulla subesset necessitas.Responde inherendo supradictis:
ꝙ fideicōmissarius videns necessitatē heredū pro exoluendo ere
alieno consensit huic alienationi necessarie heredum vt eorum
necessitati subueniret nō autē vt actum liberalitatis ꝛ sic dona/
tionis in hac necessitate exerceret cō possit capi alia ꝑsumptio ꝙ
donationis vt predixi:ꝛ sic tene solutionē.Pe.que cōmuniter te
21 netur.solus Bar.eam reprobat vno fundamento:† q2 maior est
causa presumendi donationē quando alienatio fit ex necessitate
ꝙ quando fit voluntarie.allegat notata per gl.in.l.cum quid.in
glo.magna in verbo pro cauto.ante fi.ff.si cer.pe.q glo.parū fa/
cit q2 loquitur qñ quantitas que datur est parua:quādo datur
indigenti:tunc presumit donatio ꝙ non est hic vt statim dicam.
Preterea vt dixi quando iminet es alienū potest capi alia con
iectura consentiendi ꝙ ex causa donationis:sed ꝙ consentiat vt
tali necessitati subueniat q ratio cessat vbi alienatio fit volunta/
rie ꝛ sic nulla subsistēte necessitate.Pau.de ca.etiā dicit se admi
rari de ista reprehensione Bar.nam bene verū est ꝙ necessitas.s.
paupertas illius cui traditur facit presumi animum donandi in
eo qui tradit:si est modicū illud qd datur:ita proprie loquitur
glo.in.d.l.cum quid.allegata per Bar.sed hic non suberat pau
pertas:q2 vt dictū est.s.ista lex intelligit qñ hereditas erat sol
uendo ꝛ debitis ꝛ legatis:al's fideicōmissum nō valuisset.Ang.
vt dixi etiā tenet istā solutionē Petri ꝙ hec alienatio facta fue/
rit ex necessitate:sed etiā restringit ꝙ tantū procedat in casu hu
ius legis quando fideicōmissarius cōsensit ꝙ fundus legatus vē
deret vni ex herdibus per alios coheredes:ꝛ i hoc ꝑm eū reddi
tur ista lex singularis.secus si consensisset ꝙ vni extraneo vende
retur.¶ Sed istā restrictionē reprehendūt ꝛ bene Io de imo.
ꝛ Ang.de perrillis:q2 nulla.l.probat ꝛ non habet bonā rationē
diuersitatis.Item q2 necessitas alienatiōis de qua in isto tex.ita
excludit presumptā donationē quādo alienatio fit vni extraneo
sicut qñ fit vni ex heredibus per ea que.s.dixi.Duas alias solu
tiones tradit hic Bar.Prima est ꝙ in.l.cōtraria nō erat legata
res sicut hic:sȝ erat legatus redditus annuus insule:vnde cōsen
tiendo alienationi dicte insule:non potest sibi intelligi remissum
nisi ius recipiendi illum annuum redditum:sed ista solutio nihil
valet:ꝛ est cōtra multa iura ꝛ eā in specie reprehendūt Imo.Ra
pha.cu.Ang.de peril.ꝛ bene:q2 ibi testator legauerat insulā vt
ex ea liberti redditū annuū perciperent:ergo ipsa insula erat in
22 legato ꝛ non redditus:† q2 qñ relinquitur res vt ex ea percipiat
redditus:tunc videretur legata res ꝛ nō annuus redditus:vt est
tex.in.l.iiij.ꝛ ibi Bar.met ad hoc not.ff.de adimen.lega.ꝛ in.l.cū
hi.§.si vni fundus.ff.de trāsac.bene facit tex.no.cum glo.in.l.do
nationes in concubinam.§.species.ff.de dona.ꝛ glo.in.l.cū mu/
23 lier.C.de iure do.¶ Aliā ꝛ quartā solutionem posuit Bar.† ꝙ
ibi legatarij qui consenserūt alienationi erāt liberti testōris:ideo
facilius per consensum presumit donatio.l.si vero.§.idem papi/
nianus.ff.manda.ꝛ.l.si seruus cōis.ff.de dona.inter vi.ꝛ vxo.hic
vero erat quidā extraneus.ꝛ dicit Bar.istā solutionē sibi place/
re ꝛ eā etiā firmat Bar.in.l.cōtraria.ꝛ sic vult Bart.si bene ad/
uertis:ꝙ vbi vltra liberalitatē rei legate legatarij erant etiā cō/
sequuti aliā liberalitatē:scȝ libertatis:ꝛ tunc cōsentiendo aliena/
tioni rei legate bene sibi preiudicant vt ibi.secus qñ legatarius
nō est cōsequutus nisi legatū vt hic:sȝ Rapha.cu.q ꝑpēdit istā
esse intētionē Bar.ꝛ reprobat ꝛ dicit Bar.facere nouū ꝛ mirabi
le castrū i aere:sȝ tu caue:q2 hoc nihil obstat:cū verū sit ꝑsuppo/
sitū Bar.ꝙ ibi eēt duplex liberalitas testōris:hic tm̄ vna.Ang.
reprehēdit

reprehendit ex alio:q̃r.d.§.idem papi.allegatus per Barto.lo
quitur quãdo donatarius cõsensit ei qui donauit:tunc bene pre
sumitur cõsentire animo donandi. Sed in.l.cõtraria liberti non
consenserunt patrono iam defuncto a quo consequuti sunt liber
tatem:sed cõsenserunt heredibus eius quibus tanta reuerentia
aut remuneratio non debet̃.argu.l.quia tale.ff.solu.matri. Sed
tu caue quia heres censetur eadem persona cum defuncto:vt in
aut.de iureiuran.a mori.presti.in prin.col.v.⁊ gl.nota.in.l.ij.§.
24 fi.ff.de pretor.stipu.¶ †Itẽ ius patronat⁹ libertorũ transit etiã
ad heredes extraneos.l.venia.vbi Bal.notat ⁊ ibi dixi.C.de in
ius vocan.Ioã.de imo.etiam dicit ꝙ lꝫ solutio Bar.sit in se no
tanda:tñ tex.l.contrarie non videtur fundari ex illo:q̃r ibi essent
liberti:⁊ sic quia essent consequuti libertatem a defuncto:⁊ illud
qd̃ essent liberti videt̃ denotare potius facti cõtingentiam. ⁊ ita
etiam reprobant Imo.⁊ Ludo.ro.in.l.que dotis.ff.solu. matri.
⁊ ibidẽ do.Allex.in.xiij.col.Tu etiam aduerte ꝙ ẜm solu.Bar.
videret̃ iferri ꝙ si huic fideicõmissario fuissent legati duo fundi
⁊ sic collata duplex liberalitas ꝙ postea ex simplici cõsensu alie
nationis vnius fundi sibi preiudicaret etiã in pretio quo ad illũ
fundũ qd̃ esset multũ restringere istũ tex.nisi dicas Bar.loqui in
eo q erat libertus defuncti ⁊ sic cũ libertas fuit prius separatim
relicta a legato:secus qñ simul q̃si tũc vna tantũ obligatio anti
doralis dicat̃ esse cõtracta.Item idem Bar.in distinctione quã
infra ponit videt̃ aliqualiter variare:nam dicit ꝙ.d.§.idẽ papi.
procedit qñ ille qui donauerat mihi rem meã vendidit:tunc vi
deor cõsentire animo donandi vt ibi:si autẽ qui vendidit nõ do
nauerat sed autor vel predecessor suus:⁊ tunc si ille qui cõsensit
erat libertus.autoris legãtis ⁊ cõsentiendo sibi preiudicat in to
tum vt in cõtrario.¶ Quintã solutionẽ ponit Bar.in cõtrario
ꝙ ibi testõr expresse ꝓhibuerat alienari insulam legatã: vt dicit
text.ibi eã quã alienari vetuit.Ideo liberti cõsentientes aliena
tioni heredis faciunt cõtra prohibitionẽ testatoris ideo nõ pos
sunt aliquid cõsequi de p̃tio:vt dicit tex.ob pretiũ nullã fideicõ.
petitionẽ esse:ſꝫ in hoc tex.nulla fuit ꝓhibitio de alienãdo:⁊ ista
solutio videt̃ quadrare ad vtrũq̃ text.Et eam sequit̃ ⁊ dicit sibi
multũ placere do.Iaco.puteus hic.Adde ꝙ istam solutionẽ vi
25 detur etiã ponere Bar.hic in sequẽti cõtrario gl.¶ †Istã solu
tionẽ reprobat Io.de imo.q̃r qñ ꝓhibitio alienationis fit fauore
personarũ que cõsentiunt alienationi nihil operatur.l.quoties.
C.de fideicõ.Rapha.cu.etiã reprobat ex alio:q̃r ibi preceptũ te
statoris de non alienando erat nudũ:q̃r non adiecerat cãm:ideo
non valet:vt.l.filiusfa.§.diui.j.eo.vel etiã vltra eũ si volumus di
cere ꝙ ibi preceptũ de nõ alienãdo erat factũ fauore ipsoꝝ liber
torum vt inde haberent redditus:tunc etiã tale preceptũ non li
gat:q̃r est potius cõsilium ⁊ fauor prohibiti cui alienãdo potest
renuntiare ẜm Bar.⁊ alios in.d.§.diui.in.j.col.in duobus locis
sed ad reprobationẽ Raph.potes respondere ꝙ qñ sunt plures
legatarij ⁊ sunt prohibiti alienare vt ibi:talis prohibitio nõ est
sine causa:q̃r vnus ĩtelligitur ꝓhibitus causa alterius:⁊ si vnus
cõtrauenìat intelligitur fideicõ.relictũ alijs.l.peto.in princ.⁊.§.
26 fratre.ff.de leg.ij.¶ †Item testator relinquendo rem pluribus
⁊ vetando alienari eo ipso videt̃ eis fideicõmissum vicissim relin
quere si cõtingat alterum eorũ alienare:vt est gl.reputata singu
laris in.l.codicillis.§.instituto.in verbo filijs meis.j.tit.j. quam
Imo.ibi dicit esse diligenter notandam ⁊ forte meliorem nõ re
27 periri.de qua plenius dixi in.d.§.diui.¶ †Sextam solutionem
ponit Iaco.de are.ꝙ in.l.cõtraria quis consensit alienationi rei
quã non possidebat:tunc cõsentiendo simpliciter:videtur etiam
pretium remittere vt ibi secus si rem suã quis possideat: ⁊ alius
vendat eo cõsentiente:tunc non videtur remittere pretiũ vt hic:
quia nemo presumit̃ donare:⁊ sic iactare suum.l.cum de indebi
to.in prin.ff.de probatio.Ratio diuersitatis est:q̃r vbi quis nõ
possidet consentiendo alienationi videtur alienantem liberare
ab obligatione qua sibi tenebatur.Sed vbi ipse possidet nõ vi
detur donare precium ẜm eum.refert Pau.de castro hic in fin.
Et reputat singulariter tenendum menti.Istam solutionem im
28 pugnat Bald.⁊ Flo.†quia indistincte non debet presumi dona
tio nisi ex coniunctione personarum ⁊ modicitate rei:vt.l.si ser
uus communis.ff.de dona.inter virum ⁊ vxorem.⁊.l.procula.ff.
de probatio.⁊ notat Bar.in.l.que dotis.in penulti.colum.ff.so
luto matri.Item ẜm Imo.confunditur ista solutio per.l.si eum
seruum.ff.si cer.peta.per quem text.Bar.j.reprobat illam solu
tionem.Iaco.de arena.ad.l.mater.C.de rei vendica. ¶ Septi
mam ⁊ vltimam solu.ponit Rapha.cuma.hic per verba proli
xiora:sed ego strictius ⁊ clarius ponam:ꝙ iste text. cum myste
rio dicit presente ⁊ assignante:⁊ sic loquitur quando fideicommis
sarius presens assignauit sibi fundum legatum vt vẽderet̃ ⁊ tũc
habet regressum ad pretium: vt hoc text. secus quando legata
rius consensit solum heredi alienãti:⁊ tunc nõ habet regressum
etiam ad pretium vt in cõtrario.Ratio diuersitatis est:q̃r quãdo

legatarius assignat fundum legatum vt vendatur videtur lega
tum agnoscere ⁊ sic legatum efficitur suum irreuocabiliter:⁊ cõ
sequenter heredes vendũt rem propriam legatarij:vnde legata
rius cõsentiendo alteri vt rem suam propriã vendat:intelligitur
velle habere pretium:vt no.in.l.mater.C.de rei vendi.Sed quã
do legatarius consensit simpliciter heredi vendenti:tũc videtur
legatum repudiare:quia consensit actui contrario legato. Ideo
tunc non habet regressum ad pretium: quia nõ alienatur tũc vt
sua sed vt heredis.Ista solutio Raph.licet subtilis mihi nõ pla
cet:quia nõ videtur esse verũ assumptum Rapha.ꝙ legatarius
simpliciter consentiendo alienationi rei legate videatur per hoc
legatum repudiare:imo potius videtur agnoscere:ex quo cõsen
tit dispositioni que fit de re sibi legata.l.si auia.C.de iure delibe.
Preterea ista solutio diuinat ad cõtrariũ:ꝙ ibi liberti nõ agno
uerint legatum insule nec redditus ex ea perceperint anteq̃ cõ
sentirent alienationi:quia si prius agnouissent:legatũ fuisset ir
reuocabiliter effectum eorum ẜm glo.in.l.si quis ita hereditatẽ.
ff.de condi.institu.ergo nõ potuissent tacite repudiare:vnde te
neas solutionẽ Pet.de bella per.que est tutior ceteris declarã
do eam vt.s.declaraui.⁊ ita habes plene ⁊ subtiliter expeditum
primũ cõtrarium glo.¶ In eadem glo.ibi.l.cum pater.§.liber
29 tis.dic melius ad istud cõtrarium ⁊ precedens.†ꝙ hic fideicom
missarius cõsensit alienationi rei que sibi erat pure ⁊ simpliciter
legata.Sed in cõtrarijs qui consensit alienationi rei que sibi pu
re legata non erat.sed erat ad eũ peruentura in casum quo alie
naretur in penam alienantis:⁊ tunc cõsentiendo preiudicat sibi
in totũ:quia propter consensum facit ꝙ alienans non delinquit
nec incidit in penam priuationis.¶ Extra gl.quarto opponit
Bar.de.l.mater.C.de rei vendi.vbi consentiens nõ habet etiam
pretiũ nisi re amissa vel prescripta ⁊ respõdet notabiliter vt hic
per eum.Ex qua solu.dicit Ioã.de imo.esse singulariter notan
30 dum:quia forte alibi clarius non inuenies ẜm eũ.†ꝙ si vẽdens
rem alienam dicat:vendo istam rem titij videtur vendere nomi
ne ipsius titij ⁊ sic etiã re nõ perempta poterit titius habere ra
tum ꝙ notat ad limitationẽ.d.l.mater.facit ꝙ si asserens se pro
curatorem vel tutorẽ aliquid simpliciter faciat:licet non dicat se
facere procuratorio vel tutorio nomine:tamẽ intelligitur dicto
nomine facere: vt no.glo.⁊ doc. in.l.sciendum.§.tutores.in ver
bo:habetur.ff.qui satisda.cogan.⁊ probatur in.l.quacunq̃.ff.de
procura.Tu vltra eum vide de hoc vltimo plene Bart.in.l.j.§.
nuntiatio.ff.de ope.no.nũtia.in.ij.col.⁊ seq.in versi.quid si pro
curator nuntiat cum sequentibus vbi late dixi. Sed mirandum
est de Imola qui dicit hoc nõ reperiri alibi:mirandum est ꝙ nõ
viderit Bar.istud dicentem in.l.mater.in antepenul.q.⁊ ibidem
Bal.ad fi.⁊ alij vbi tenent ꝙ semper vendens rem vt alienã vi
detur vẽdere alieno nomine illius cuius est.Et ideo ille semper
potest ratificare per.d.l.si ab vno.C.de neg.gest.⁊.d.l.in familie
31 C.fami.hercis.¶ †Successiue tangit Bar.an ⁊ quando consen
tiens alienationi alicuius rei sibi preiudicet ⁊ distinguit vt hic ꝑ
eum.Et istam distin.simpliciter sequuntur Ang.⁊ Flo.hic.⁊ in
effectu Ioã.de imo.eam etiam reassumit idem Barto. in.l.que
dotis.in antepe.col.ff.solu.matri.Sed Pau.de cast.dicit ꝙ ista
distin.Bar.est satis cõfusa ⁊ distinguit alio modo vt hic per eũ
cuius distinctio est longior ⁊ confusior:tene distinc.Bar.vno ex
cepto licet eam simpliciter teneat do.Alexã.in.d.l.que dotis.in
xiij.col.vbi solum addit Bal.in.l.cum proponas filios.post gl.
ibi.C.de pac.⁊.l.si fine.C.ad velleia.Cy.⁊ Bal.in.l.mater. C.de
rei vendi.⁊ verba Cy.⁊ Bald.in.d.l.mater.etiam refert Ioã.de
imo.hic solum.Adde circa.l.codicillis.§.j.j.tit.j.melius esse di
cendum scd̃m intellectum Pet.de bellaperti.quem supra tenui.
32 †Idem adde ꝙ si vasallus vel emphyteota alienat feudum vel
fundum emphyteoticũ ⁊ dominus consentiat sibi preiudicat in
totum ⁊ quo ad rem ⁊ quo ad preiudicium ẜm Iacob.de arena.
Bal.⁊ Imo.in.l.dotalem.in scd̃o notabili per illum tex.s.solu.
matrimo.Cy.in.l.fi.C.de iure emphy.⁊ simpliciter sequitur do.
Alex.in.d.l.que dotis.in.xiij.col.ad fi.⁊ in cõsi.clxxxviij.secũdi
33 volu.qd̃ incipit:viso ⁊ mature discusso.in.v.colũ.¶ †Similiter
si vasallus alienat ius suum feudi dño sciente ⁊ patiente cẽsetur
dominus consentire nisi erraret glo.est valde notabilis.in.c.j.in
verbo permissu.⁊ ibi Bald.de prohibi.feu.aliena.per lotariũ.
34 ¶ †Item adde ꝙ si ad primogenitum regis vel baronis perti
nebat regnũ vel feudũ si consensit inuestiri secundogenitum sibi
preiudicat.c.j.§.preterea.⁊ ibi Bal.quibus mo.feu.amit.Et est
expressum:in.c.q̃ periculosum.vij.q.j.Predicta que dicit bar.
in sua distinc.procedunt quãdo quis cõsentit cõtractui oneroso
de re sua.Si autẽ cõsentiat alicui donanti rem suam:tunc in to
tum sibi preiudicat ⁊ nihil repetit:vt.l.ij.C.si aduer.dona.⁊.l.si
seruus cõis.ff.de dona.inter virum ⁊ vxorẽ.Ita tenent Barto.⁊
Rapha.cu.hic.⁊ Bar.in.l.que dotis.in antepe.col.ad fi.ff.solu.
matri.Sed aduerte lꝫ omnes indifferẽter ita transeant hic ⁊ ibi.

tibi pure legauero.ff.de le.iij.Secus quādo sunt due dispositio-
nes.s.legatū ⁊ fideicōmissum:q: legatarius capit legatum sim-
plex:licet nō caueat de fideicō.implendo.l.si cui legatū.ff.de cō-
di.⁊ demō. Iste fuit subtilis ⁊ peregrinus intellectus do.Chri-
sto.de castel.licet ipse eum nō ita ponit nec ita ꝓbet:quem intel-
lectum etiam habuit Argentinus filius Ray. ꝑut hic referunt
Alb.de ro.⁊ Raph.cu.hic.Et idē etiā videt̃ voluisse Bar.in.d.
l.quibus diebus.§.termilius.in.i.q.idē tenet Pau.de ca,hic:li-
cet de dominio Christo.⁊ aliis.s.relatis nō faciat mentionē.nā
dicit Pau.de ca.ꝙ reuera iste tex.nō loquit̃ in modo sed in one
15 re iniuncto per viam fideicōmissi.†Nam modus fit ꝑ vt:vt si di-
ceretur lego tibi centū vt seruū alienū manumittas: sed hic pri-
mo fuit legata pecunia:⁊ postea iniunctum onus fideicōmissi ꝙ
seruum alienum redimeret ⁊ manumitteret: bene tunc ſm eum
equiparantur onus iniunctum per viam modi ⁊ iniunctum per
viam fideicōmissi quando ambo sunt in eadem oratione:vt col-
ligitur ſm eum in.l.huiusmodi.in princi.s.eo.ita residet Pau.
de ca.hic:modo in proposito quando legatum est alicui simpli-
citer:⁊ postea grauatus est per fideicom.facere aliquid:puta ma
numittere seruum alienū:tūc si fideicō. deficit casu fortuito ⁊ sic
16 est quasi caducū:stat reg.†ꝙ grauamē casu deficiens cedit lucro
eius qui est grauatus.l. si quis eum.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊.l.vnica.
§.in primo.⁊.§.ꝓ secūdo.C.de cadu.tollē.vnde in casu isto:si mo
ritur seruus alienus quem legatarius erat ꝑ fideicō. grauatus
emere ⁊ manumittere:legatū pecunie remanet penes ipsum le-
gatariū:nec pōt dici ꝙ hic fideicom.fuerit cā finalis legati:imo
ecōtra legatū fuit causa fideicō.l.pamphilo.in fi.ff.de leg.iij.q: si
isti titio nō fuisset legata pecunia nō potuisset ab eo fideicōmitti
de emēdo ⁊ manumittēdo seruo alieno īpediēte reg.quē nō ho-
noro grauare nō possum.l.ab eo.C.de fideicō. Tamē ꝙ fideicō.
ꝑsumat̃ causa finalis legati est optimus text. quē valde signa in
l.filio.§.i.ff.de adi.le.¶ Iste peregrinus ītellectus.d.Christo.
ꝑsupponit ꝙ si in isto tex.fuisset modus non procederet iste tex.
⁊ in hoc reprobat istū intellectū Rapha.cu.ꝑ text.in.l.non tan-
tum.§.si alienū.ff.de fideicō.liber.vbi satis ꝓbatur ꝙ hic sit mo
dus tamē idē decidit̃ ꝙ hic.Tu aūt dic ꝙ ibi ponit fere idē ca-
sus qui ponit̃ hic nō solū quādo exꝑsserat modū:sed etiam quan
do fideicō.⁊ pecuniam prius de ꝑ se legauerat sicut ⁊ hic: vnde
ibi idē decidit̃ ꝙ si stat per tertiū ⁊ sic per dominū serui qui nolit
seruū vēdere ꝙ legatarius retinet legatū ex volūtate defuncti:et
sic in aliquo nō obstat.¶ Sed iste intellectus do.Christo. mihi
17 nō placet ex alio quia vt etiā dicit.d.Pe.de beru.† Ista est dif-
ferētia verbalis ⁊ nō realis ⁊ iura nō debēt esse imposita verbis
sed reb⁹.l.ij.in fi.C.cōia de le.⁊.c.cōmissa.§.i.de ele.in.vi.q: mēs
legum est non disputare verbaliter sed determinare realiter ſm
Bal.in rub.ff.de re.diuisi.circa fi.quid enim aliud est effectuali-
ter dicere lego tibi centū vt seruū alienū manumittas:vel dicere
lego tibi centū ⁊ fideicōmitto vt seruū alienū manumittas:certe
quantū ad mentē testatoris idē esse debet vtroqꝫ casu:⁊ ſm men
tem testatoris:si modus in eadē oratione est causa finalis:ergo ⁊
fideicōmissum qd̕ īmeditate sequit̃ primū legatū:⁊ dicere ꝙ mo-
dus ⁊ fideicōmissū de manumittēdo in alia oratiōe non ita affi-
18 cit legatū sicut si ī alia oratione fuisset adiectus:†certe hoc nō vr̃
fuisse ſm mentē testatoris q̄ magis attendi dꝫ q̄ꝫ ipsa verba.l.cū
virū.C.de fideicō.⁊.l.iij.C.de li.prete.⁊.l.pater seuerinā.in prin.
ff.de cōdi.⁊ demon.postq̄ꝫ simul ⁊ cōtinuatiue illud fideicom.in-
cōtinēti adiicitur. Sequit̃.§.sicuti.cū.l.seq.⁊ princ.l.plane.

1 ☞ Fideicōmissum ꝙ potest relinqui a succedentibus ab inte-
stato filio pupillo qd̕ expirat aueniente pubertate dummodo
pupillus nō sit exheredatus ⁊ venientes ab intestato non sint a
patre instituti.
2 Quilibet potest grauare onere fideicōmissi sibi ab intestato suc-
cessuros de iure ciuili vel pretorio.
Succedens ab intestato dicitur succedere ex tacita volūtate de-
functi.
3 Substitutio facta si filius decesserit sine liberis ⁊ filij filiorū sine
filijs bona deueniant ad titium an valeat in filijs filiorum posi-
tis in conditione.
4 Succedere ab intestato ꝙ ꝓprie dicantur veniētes de iure ciuili
ex presumpta voluntate defuncti.
5 Succedens de iure ꝑtorio dicitur habere tacitā voluntatem de
functi ⁊ sic potest fideicommisso grauari:contra glo.
6 Pater ꝙ possit grauare fideicōmisso legitimos heredes filij sui
impuberis ⁊ ibi de ratione.
7 Captatoria dispositio ꝙ non dicat̃ quando in volūtate alterius
solum cōmittitur electio personarum.
8 Pater ꝙ nō possit grauare fideicōmissio legitimos heredes filij
puberis vel emancipati.⁊ nume.14.
9 Fideicōmissum relictū a legitimis heredibus impuberis an ha
beat locū etiam si ex testamēto patris non adeatur hereditas.
10 Substitutio pupillaris ꝙ corruat si ex testamēto paterno here-
ditas non adeatur.
11 Filius pupillus a patre in bonis suis proprij grauari non pos-
sit.
12 Fideicōmissum ex quo est onus ⁊ grauamen non potest in legiti
ma filij apponi.
13 Fideicōmissum in dote filie quādo nō est vltra legitimam quod
apponi non possit.
15 Substituto pupillari ꝙ possit iniungi fideicōmissum per testa-
torem etiā in legitima filij.⁊ nu.17.⁊ nu.30.
De legitima filij non requirit grauamen impositū quādo deue
nit ad eius substitutum pupillarem.
16 Fideicōmissum relictū a legitimis heredib⁹.pupilli vel ab eius
substituto ꝙ sit potentius q̄ꝫ relictū ab ipso pupillo.⁊ nume.30.
18 Substitutio pupillaris ꝙ sit honor.
19 Pater ꝙ possit facere codicillos filio suo pupillo:licet ipse nō
testetur.s.grauando venientes ab intestato.nu.21.
20 Clausula codicillaris apposita in testamento ꝙ porrigit̃ ad pu
pillarem substituentem.
22 Fideicōmissum relictum a legitimis heredibus pupilli qd̕ expi
rat adueniente pubertate.
23 Dispositio hui⁹ text. ꝙ nō habeat locū in milite testante ex quo
pōt filio suo directo substituere quandocūqꝫ: ⁊ sic fideicōmissum
iniunctum legitimis heredibus erit perpetuum.
24 Fideicōmissum de quo in.l.sceuola.ī.ad trebel.ꝙ non valet post
pubertatem qñ substitutio pupillaris fuit facta in codicillis.
25 Substitutio non extendit̃ vltra tempus constitutum.
26 Pater ꝙ nō possit a legitimis heredib⁹ filij pupilli exheredati
fideicommissum relinquere:nisi ipsi sint heredes patris.
27 Pater filio pupillo exheredato ꝙ possit pupillariter substitue
re.⁊ nume.31.
28 Fictio non cadit vbi veritas locum habere non potest.
29 Legitimi venientes ab intestato impuberi quando possint grauari fideicōmisso.

1 Sicuti ¶ † Potest fideicōmissum relinqui a succeden-
tibus ab intestato filio pupillo qd̕ expirat adue
niente pubertate:dūmodo pupillus non sit exheredatus:nisi ve
nientes ab intestato essent a patre instituti.h.d.cum.l.seq.⁊ prin.
scd̕e.l.sequentis vsqꝫ ad.§.qui rogatus.⁊ est casus.valde singula
ris qui nō est alibi in iure ſm Bar.⁊ omnes hic:⁊ Ange.in.l.eā
quā.in.iiij.col.C.de fideic.⁊ intendo eum solēniter ⁊ vtiliter lege-
re:quia tota die allegat̃ iste tex.¶ Diuiditur in tres partes. In
prima ponit̃ decisio. In scd̕a vna limitatio. In tertia alia limi-
tatio.scd̕a est in.l.qd̕ fideicōmissum.tertia est in.l.plane.in princ.
2 ¶ † No.primo ex isto tex.ꝙ quilibet pōt grauare onere fideicō-
missi sibi successuros ab ītestato de iure ciuili vel pretorio: q: cū
potuerit facere testamentū ⁊ alios heredes instituere nō faciēdo
testamentū videt̃ eis tacite hereditatē suā relinquere.Et ex hoc
dicimus ꝙ succedētes ab intestato dicunt̃ succedere ex tacita vo
lūtate defuncti:vt.l.cōficiunt̃.in prin.ff.de iure cod.q: q pōt adi
mere nō adimendo videt̃ tacite dare.Et intellige istū text.ꝙ iste
testator faciebat solū codicillos in qb⁹ grauabat veniētes ab īte
stato:vel eos grauare intelligitur.l.si quis cū nullū.⁊.l.ab inte-
stato.ff.de iure codi.⁊ sic ita possum grauare fideicommisso illos
quibus adimere potui ⁊ nō ademi:sicut ⁊ illos quos expresse ho
noraui.Ad idem tex.no.in.l.i.§.sciendū.in verbo vel dū eis nō
adimitur.ff.de lega.iij.Et ita limitat̃ ⁊ declaratur regu.l.ab eo.
C.de fideicō. ¶ Et istud facit ad illam arduā ⁊ difficilē q̄stionē
quā ponit Bart.l.centurio.in pe.char.in vlti.q.iij. questionis
3 princ.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊ de hoc pluries consuluit qñ testator
dixit:si filius me⁹ decesserit sine liberis.vel si.ij filiorū sine filijs:
vult omnia bona sua deuenire ad talem:an talis substitutio va-
leat in filijs filioꝝ:⁊ sic an filij filioꝝ qui non fuerunt expresse ho-
norati:sed solum positi in cōditione potuerint expresse grauari
onere fideicōmissi.Bar.ibi tenet ꝙ sic:quia ex quo filios filiorū
grauauit videtur eis tacite reliquisse.l.deniqꝫ.§.interdū.ff.de pe
cu.lega.secus qñ eis nullum grauamen imposuisset:prout tenet
glo.no.in.l.lucius.ff.de heredi.insti.que vult ꝙ filij positi in cō-
ditione nō videntur tacite instituti:⁊ certe licet passus iste sit du
bius vt ibi late examinaui:tñ pro opi.Bar.multū facit notabile
predictū qd̕ collegi ex isto tex.⁊ ratio.s.assignata:ꝙ ex quo illis
filijs filioꝝ testator adimere potuit eis hereditatē:ergo non adi-
mendo videtur eis dare:ergo eos grauare potuit fideicōmisso.
¶ Ad idē facit q: ex quo testator posuit filios filioꝝ in cōditiōe:
tacite cogitauit hereditatē ad eos debere venire ab intestato:vt
dicit tex.no.in.l.lucius.in verbo prudens consilium testatoris:
vnde postea adiiciendo grauamē fideicōmissi ex ista tacita noua
volūtate debet induci ⁊ relictū ⁊ fideicōmissum quasi ex duplici
tacita voluntate honoris ⁊ fideicōmissi vt ibidem plenius dixi:⁊
4 ad ibi dicta me remitto. ¶ † Secūdo no.ex tex.ibi.vel bonorum
possessio

possesso puentura est. hic esse tex. cōtra aliud qd tenet glo. mirabilis in. l. i. §. vel maxime. ff. de colla. bo. que vult: q tantū venientes de iure ciuili dicuntur ab intestato succedere ex psumpta voluntate defuncti: et sic illi tantū pñt grauari fideicōmisso: et ita intelligit. d. l. conficiuntur. in prin.
5 † Ille ergo qui succedit de iure ptorio nō dicitur habere tacitā volūtatē defuncti: et sic nō potest grauari onere fideicōmissi: et hoc modo esset multū vtile posse venire de iure ptorio tantum: quā glo. Bar. ibi dicit esse mirabilē: sed eam reprobat: qr ita habet tacitā volūtatem defuncti qui succedit ab intestato de iure ptorio: sicut qui succedit de iure ciuili: ad hoc allegat tex. in. l. scripto. §. fi. ff. vnde liberi. in verbo parētum cōmune votum: vbi pbatur q qui veniūt de iure ptorio tātum: veniunt tamen ex voto et volūtate parētum. Sed ille tex. in d. l. scripto. §. fi. licet loquatur in filio nō tamē aperit q veniat de iure ptorio tantum: et sic nō aperit q loquat de filio emancipato nisi pter subiectam materiam: et sic ille tex. nō vrgēter pbat cōtra illam glo. est tex. hic. et tex. in. d. l. i. §. sciendum. ff. de lega. iij. et in. l. si pater. §. fi. i fi. ff. de fideicō. libere et in. §. pterea intestatus. in verbo honorario iure. insti. de fideicōm. here. que iura volunt. q veniens ab intestato de iure ptorio dicitur venire ex tacita volūtate defuncti: et illam glo. etiā reprobat Jo. de imo. in. l. si titio. §. mulier. ff. de lega. ij. licet eam reputat singularem et videatur sequi Bal. in. l. nō iustaz. in. iij. oppo. C. ad treb. de qua glo. vide oīo Bal. in rubri. C. qui admitti. in vlti. q. et ibi do. And. barba. in repeti. in. xxiij. col. et quatuor sequētibus.

6 ¶ † Tertio no. ex isto tex. q sicut pater potest grauare fideicōmisso legitimos heredes suos sibi ab itestato successuros ita pōt grauare fideicōmisso legitimos heredes filij sui impuberis. Ratio est sm glo. Bar. et omnes: qr cum pater potuerit testari p filio suo pupillo: et sic ei substituere pupillariter extraneū: et excludere venientes ab intestato etiā si esset mater ipsius impuberis. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi. testa. et. c. si pater. de testa. in. vi. ergo nō substituendo videtur dare legitimis heredibus venientibus ab intestato. l. cōficiunt. in prin. ff. de iure codicil. ergo potest eos fideicōmisso grauare: venictes ergo ab intestato videntur habere hereditatem impuberis a patre qui potuit ad illis auferre dando extraneum pupillarem substitutum: ergo nō auferendo videt eis concedere. Reperio q istam cōmunem rationē glo. Bar. et doc. reprobat subtiliter Areti. in. l. i. §. fi. in. ij. char. ff. de vulg. et pupil. per tex. in. l. vnum ex familia. §. si d falcidia. iuncto princi. et qd ibi Bar. ff. de lega. ij. vbi pbatur: q si testator reliqt pdium vni ex libertis quem heres elegerit: q nec liberti electi nec alij si heres non eligat videntur habere causam ab herede: sed a defuncto vnde detrahitur falcidia sicut de testamento primi testatoris: ergo eodem modo in pposito: licet testator de substitutis pupillaribus hereditatem pupilli quā potuit non dare vel econtra relinquat venientibus ab intestato quibus potuit auferre: quia tñ agit de successione alterius et de alterius hereditate: non videtur posse dici q ista ratione hereditas dicat haberi a defuncto: vnde si dicit q melior rō est qz sentit hic iurisconsultus: licet non eam explicet totaliter vcz: q testator ideo potest p codicillos ab intestato grauare legitimos heredes filij impuberis: qr regula ponitur in. l. ij. s. co. q cui licet testari licet codicillari: sed patri licet testari in bonis filij impuberis: ergo licebit noīe ipsius filij codicillari et grauare fideicōmisso venientes ab itestato ipsius impuberis: sed qñ pater grauaret fideicōmisso ipsum filium impuberē non potest dici conficere codicillos p filio: quia ex codicillis non grauatur faciens codicillos sed heres eius. Tu tene rationez gl. et Bar. et cōmunem que est vera et fundamentalis ratio. Et ad fundamētum Areti. licet subtile respōdeo
7 in format q quēadmodum dicitur dispositio captatoria qñ ipsa essentia testamenti confert in voluntatem alterius: et ista est reprobata a iure. l. captatorie. s. e. et. l. captorias. C. de test. mili. et vtrobiq dixi: secus quādo in voluntatem alterius cōmittitur solum electio psonarū: ista nō est captatoria nec reprobata a iure: vt declarāt Bar. et doc. in. d. l. captatorias et in. d. l. captatorie. ita in proposito: qñ pater facit vel non facit substitutionē pupillarem: certe substantia testamenti cōmittitur in voluntatem patris: et istud ius permittit fauore pupilli: ergo qui admittuntur dicuntur vocati a patre: ideo possunt a patre grauari fideicommisso vt hic: sed in casu. d. l. vnum ex familia. in princi. et. d. §. si de falcidia. allegati per Areti. solum cōmittitur electio personē de certis: scilicet libertis: substātia ergo ipsius dispositionis nō venit ab ipso eligēte personam: vt ibi dicit tex. sed solum prouenit ab ipso testatore. et ista est veritas. ¶ Sed vltra Are. cōtra istam cōmunem rationem gl. Bar. et doc. fortiter vrget tex. in. l. plane. in prin. j. immediate sequēti: vbi reseruo de hoc in specie dicēdū.
8 ¶ † Et sic ex predictis habes colligere limitationē ad istū text. et eius rationem quā. s. adduxi. q procedat quando filius est impubes et in potestate patris: secus si esset pubes: vt in. l. sequēti. vel esset emancipatus: qr filio puberi vel emancipato non potest pater substituere pupillariter. l. ij. in prin. ff. de vulga. et pupil. et insti. de pupil. substi. et cōsequēter cessat ratio. s. assignata ad istū
9 tex. ¶ † Item ad istum tex. pro eius ampliatione vt nihil omittatur: adde q fideicōmissum relictum a legitimis heredibus impuberis: de quo loquitur iste tex. cum. l. sequēti. et prin. sequentis habet locū etiam si ex testamento patris non adeatur hereditas. Jta singulariter tenet Rapha. fulgo. in. l. cam quā. C. de fideicō. in. v. col. per illum tex. sm vnū suum nouum intellectum quē ponit ad illum tex. quod reputat nota. dignū. Nam iste text. licet pprie loquatur quando pater fecit solum codicillos: vt. s. dixi in primo notabili: tamen potest procedere etiā quando pater fecisset testamentum: vt patet in. l. planc. in princ. immediate sequenti que loquitur quādo pater exheredauit filium impuberem: ergo quando facit testamentum. l. non codicillum. C. de testa. et tunc procedit ampliatio Rapha. fulgo. sed ego in. d. l. cam quam. reprobaui illum intellectum Rapha. et pro certo est admirandum de ista eius ampliatione: quia contra eam videtur esse tex. in. l. ij.
10 §. quisquis. ff. de vulga. et pupilla. vbi est tex. formalis † q si non adeatur hereditas ex testamēto paterno: corruit substitutio pu-
11 pillaris tanq eius accessoria. ¶ † Quarto no. ex isto tex. q licet ipse filius pupillus nō possit grauari a patre per fideicōmissum in bonis suis proprijs. l. ex tribus. vbi glo. et doct. C. de inoffi. testa. sed solum potest ei pupillariter substitui: quia est prouisio et testamentum ipsius pupilli. l. ij. in prin. ff. de vulga. et pupil. Jtē licet a filio impubere instituto in legitima tantum: non possit fideicōmitti nec vniuersaliter nec particulariter nec legari: dupli-
12 ci ratione. † Prima. fideicōmissum est onus et grauamen. l. coheredi. §. cum filio. ff. de vulg. et pupil. et omne grauamen ipso iure reijcitur de legitima filij. l. quoniā in prioribus. C. de inoffi. testa. Secunda ratio: qr filius habet legitimam suam nō a testatore sz a lege: vt. l. si arrogator. vbi dixi. ff. de adop. Jdeo cum non habeat legitimam a testatore: non pōt in ea grauari per fideicom-
13 missum per regulā. l. ab eo. C. de fideicō. † Eodē modo nō pōt iniungi onus fideicōmissi in dote filie que non est vltra legitimam suā sm Cy. in. l. vnica. §. videamus. in fi. C. de rei vxo. act. Jo. an. in addi. Spe. i ti. de instru. edi. §. vt aūt. in additione que incipit: sed incipit. facit tex. in. l. fi. §. filie. et ibi Bar. no. ff. de leg. ij. Bart. in. l. lucius. §. maritus. per illū tex. ff. ad treb. Bal. et latius Sali.
14 in. l. quoniam nouella: vterq. in. ij. q. C. de inoffi. testa. † tamen bñ possunt grauari fideicōmisso vniuersali vel particulari legitimi heredes ipsius impuberis venientes ab intestato: per rationem quam dixi. s. in precedenti notabili: quia pater potuisset excludere venientes ab intestato substituendo aliū extraneum pupillariter: ergo nō adimendo videtur eis dare: ergo potest eos grauare
15 fideicōmisso et ad hoc tota die allegat iste. §. † eodē modo per eandem rationē pōt iniungere fideicōmissum substituto pupillari: nō solū in legitima filij quā pater sib ireliquit: sed etiā in alijs bonis pprijs filij p istum tex. et ita etiā tenent Cy. Bar. et cōiter alij in. d. l. ex tribus. Bar. et alij in. l. i. §. fi. ff. de vulga. et pup. et Bar. i qsi. xiij. qd inci. ex facto pposito plura dubia oriuntur. in pe. col. Cy. et Bal. in. l. cum virū. C. de fideicō. do. Mathēū. in no. clxiij. Confirmat optime: quia licet omne grauamē et omne onus et ois cōditio ipso iure reijciatur de legitima filij. d. l. quoniā in prioribus. tñ si postea legitima filij deueniat ad eius substitutū: veniet cum eius onere: nec tūc reijcietur: eo qr mutatione psone desinit esse legitima. tex. est no. in. l. cū patronus. et ibi not. Pau. de cast. in vtraq lectura. ff. de lega. ij. Et idem tenet Pau. de cas. in. d. l. quoniā in prioribus in vlti. col. vbi dixi. Raph. cu. hic circa fi. et
16 do. Pe. de bexutio. † Et sic pondera q potētius est fideicō. relictum p patrē a legitimis vel a substituto pupilli: qz relictum ab ipso pupillo: quia in psona legitimorū et substitutorū pupilli valet grauamen in legitima pupilli: et etiā in bonis pprijs ipsius pupilli: sed neutrū valet in persona ipsius pupilli. ¶ Sz aduerte q alibi decidit totū ecōtra: q si pater exheredat filiū ab hereditate: et ei relinquit legatū: et filio exheredato substituit pupillariter: q nō poterit legari nec fideicōmitti a substituto quē honorauit: sed bñ ab ipso filio exheredato: vt est text. in. l. cū qdam. C. de lega. et. l. q fundū. §. qui filios. vbi Bar. et Moder. laborant in reddendo rationē. ff. ad leg. fal. et in. l. ab exheredati. que est. l. antepe. ff. eo. et istud pcedit etiam in testamēto militis. l. miles ita. §. si miles. ff. de testa. mili. Et per ista iura subtilis Rapha. fulg. in. d. l. ex tribus. tenet cōtra cōem sententiam: q etiā a substituto impuberis nō possit relinqui fideicō. sicut nec ab ipso pupillo. Jtē si non possum grauare heredē meū: ergo nec heredē heredis. l. si fuerit. §. fi. ff. de lega. ij. Et ad istū text. rñdet q hic filio erat relictum plus legitima: ideo pōt substitutus grauari sicut et potuisset ipse filius: sz iste intellectus diuinat et redderet istū tex. indubitabilem: vñ teneas cōem sniam q est vera. Et ad iura zria lz difficile
17 sit rōnē assignare: dic vt dixi in. d. l. cū quidā. † Et si dicas reten-

ta cōmuni sn̄ia:planum est ꝙ pater pōt substituere pupillariter
pupillo in omnibꝰ bonis pupilli:⁊ etiā in legitima habita a pa-
tre:qꝛ ad substitutū pupillarē pertinent omnia bona pupilli vn
decūqꝫ prouenīētia.l.ſ3 si plures.§.ad substitutos.ff.de vulga.⁊
pupil.⁊ tamē nō pōt per fideicōmissum relinquere vt in iuribus
p̄allegatis:cū in effectu nō videamur referre an substitutus ad-
mittaꝛ ex pupillari an ex fideicōmissaria substitutione:⁊ si dice-
res ꝙ fideicōmissaria est onus ⁊ grauamē.l.coheredi.§.cum filio
ff.de vul.⁊ pup.secus est in pupillari substitutione:nam videꝛ ꝙ
imo sit minus onus cum in fideicōmissaria detrahaꝛ quarta tre
18 bel.per legitimos impuberis:secus ī pupillari:dic†ꝙ rō diuer
sitatis est:quia substitutio pupil.est honor ⁊ prouisio pupilli ꝙ
pupillus habeat heredē:sed fideicōmissaria est onus vt dixi:⁊ ꝑ
eam succedit testatori ⁊ nō ipsi pupillo.d.l. coheredi.§.cū filio.
¶ Quinto pōdera ꝙ iste tex.loquiꝛ de venīētibus ab ītestatotā
patris q̄3 ipsius impuberis qui possunt grauari onere fideicom
missi:ergo loquiꝛ qn̄ pater nō fecit testamētū sed solū codicillos
ergo pōdera hic esse tex.no.prout etiā ponderāt gl.Bar.⁊ doc.
19 †ꝙ pater pōt facere codicillos filio suo pupillo:l3 neqꝫ sibi neqꝫ
filio testeꝛ ⁊ l3 ēt codicillos sibi nō faciat secus in testamēto ⁊ pu
pillari substōne:nā pater nō pōt soli filio facere pupillarem sub
stitutionē nisi prius sibi faciat testamentū.l.j.§.fi.⁊.l.ij.§.quisqs.
⁊.§.ꝑus.ff.de vulga.⁊ pup.⁊ istud qō habes hic:alibi nō inue-
nies ī iure ſm Bal.Jmo.Raph.cu.Pau.de ca.⁊ Flo.⁊ sic nota
ꝙ licet paꝛ nō possit testari filio suo pupillo nisi sibi testeꝛ:vnde
eo casu quo pater decedit intestatus nō pōt facere filio testm̄ ⁊ sic
pupillarē substitutionē vt in iuribus p̄allegatis:eo qꝛ testm̄ filij
habet dependentiā a testamēto patris:vn̄ nō valet nisi pater fe-
cerit testamentū vt ibi:tn̄ pater pōt facere solos codicillos pu-
pillo:qꝛ tūc nō habēt dependentiā qn̄ nullū factū est testamen-
20 tum:vt.l.iij.ff.de iure cōdi.¶ †Et ꝑ istū tex.dicit Bart.ꝙ clau-
sula codicillaris que cōiter apponitur in testamētis.s.si nō valet
iure testamēti valeat iure codicilloꝝ:porrigiꝛ ad pupillarē sub-
stitutionē qō reputat Bar.notādū ⁊ sequiꝛ simpliciter Rapha.
cu.hic ī fi.S3 tu dic vt latius ꝑ Bar.ī.l.j.in.xvj.q.ff.de iure cod.
per Bal.Ang.Jmo.⁊ alios in.l.verbis ciuilibus.ff.de vul.⁊ pu
21 pil.cū multis ꝯcor.ibi traditis per.d.Alex.in.j.no.¶ †Subdit
etiam Bar.se intelligere istud notabile:ꝙ pater pōt codicillari
filio suo pupillo:verū est grauādo venīētes ab intestato:non aūt
filiū in suo ꝓprio.Adde ꝙ rō est:qꝛ qn̄ pꝛ in codicillis grauaret
fideicōmisso ipsum filium impuberem:tūc nō posset dici facere
codicillos pro filio ipso:qꝛ ex codicillis nō grauaꝛ faciēs codicil
22 los sed heres eius.¶ †Sexto no.ex.l.qō fideicōmissum.ꝙ fidei
cōmissum relictū a legitimis heredibꝰ pupilli expirat aduenīē-
te pubertate ⁊ sic nō durat aduenīēte pubertate sic expirat pu-
pilla.substitutio.l.ī pupillari.ff.de vul.⁊ pu.⁊.§.masculo.īsti.de
pup.substi.⁊ ista lex nō ē alibi ī iure ſm Dy.bar.⁊ alios.⁊ sic ha
bes notabilē casum ⁊ signādū in quo substitutio fideicō.expirat
xiiij.anno.⁊ sic finitur aduenīēte pubertate qn̄ est facta legitimis
heredibus impuberis:alſ aūt est perpetua ⁊ durat etiā post pu
bertatē.l.precibus.C.de impube.⁊ ratio est ſm Bar.quia.j.tem
pus pubertatis videnꝛ venientes ab intestato habere ex dispoſi
tione defuncti qui aliū extraneū poterat substituere vt dixi .s.in
iij.no.postea vero videnꝛ habere ex casu:ideo nō possunt per de
functū grauari:vt.l.s3 ⁊ si sic.§.fi.ff.de leg.iij.¶ Add.ꝙ istā ra
tionē etiā ponit bar.ī.l.j.in p̄n.in pe.q.ff.de vul.⁊ pup.¶ Hinc
ex ista rōne infertur limitatio ad istū tex.vt procedat in testatore
23 pagano.†secꝰ si testator esset miles qui pōt substituere filio suo
directo qn̄cunqꝫ etiā post pubertatē in bonis prouentis ab ipso
patre milite.l.cēturio.ff.de vulga.⁊ pup.⁊.l.precibus.C.imp.et
alijs substi.⁊.l.in testamēto.C.de test.mi.tunc fideicōmissum re-
lictū a testatore milite successuris ab intestato filio suo esset per-
petuū:eo quia perpetuo poterat priuare istos successuros ab īte
stato filio suo substituēdo ei etiā post pubertatē per directā mili
tarem:ergo eos semꝑ videꝛ honorare eo ipso ꝙ nō ademit:ergo
semper durabit fideicō.etiā post pubertatē:⁊ ita etiā limitat istū
24 text.Ang.Jmo.Raph.cu.hic ⁊ bene.¶ †Per istum tex.dicūt
Dy.⁊ Bart.ꝙ fideicōmissum de quo loquiꝛ.l.sceuola.ff.ad tre.
nō valet post pubertatē quādo substi.pupil.fuit facta in codicil
lis in quibꝰ fieri nō potuit:tamē ex equitate cōuertiꝛ in fideicō-
missariā vt ibi:nam sicut euanesceret pupil.substitutio aduenīē
te pubertate si valeret iure directe militaris.d.l.ī pupillari.⁊.d.
l.masculo.ita debet euanescere fideicōmissum qō iuris interpre-
tatione loco eiꝰ succedit:⁊ est singularis limitatio ad.d.l.sceuola.
⁊ sequuntur etiā Ray.de forli.⁊ Bal.hic idē tenet Bart.in.d.l.
sceuola.⁊ in.l.si frater.C.de fideicom.Cy.in.l.precibus.in pe.q.
C.de impu.Joan.an.in.c.si pater.de testa.in.vj.in nouella.Jsta
conclusio ſm Pau.de ca.procedit in pupillari expresse facta in
codicillis quo cōuertitur in fideicōmissariam:tūc illud fideicom
missum bene expirat adueniente pubertate:quia substitutio li-
mitato tempore vltra illud tempus non extenditur.l.si quis ita
25 ff.de vulg.⁊ pup.⁊ hoc etiā tenet Raph.cu.† Sed quādo cōpē-
diosa esset facta filio pupillo in codicillis ꝑ v̄ba cōia:vt qn̄cunqꝫ
filius meus decesserit talē substituo:qꝛ tex.in.d.l.sceuola.simplr
dicit ei quocꝫ codicillis substituerit ⁊ sic non aperit ibi tex.q̄ sub-
stitutio fuerit:l3 in dubio debeat presumi directa.c.si pater.de te
sta.in.vj.tūc l3 alias in cōpendiosa facta ꝑ verbū cōe comprehē-
datur directa pupillaris:si decedat in pupillari etate ⁊ postea fi-
deicōmissaria:vt late ꝑ Bar.in.l.cēturio.in.iij.q.prin.ff.de vulg.
⁊ pupil.tn̄ qꝛ vbi est facta in codicillis nō pōt valere iure directe
pupillaris:etiā intra pupillarē etatē:sed solū iure fideicōmissi:
tunc si filius decedat in pupillari etate,in fideicommisso cōtento
sub cōpēdiosa qō succedit loco pupillaris substitutionis:venīēt
omnia bona ⁊ patris ⁊ filij:sed si filius moriatur post pupillarē
etatem:tunc in fideicōmisso veniunt solum bona que habuit a pa
tre:nō autē bona propria ipsius pupilli nec eius legitima:ꝑ ea
que fundamētaliter dixi.s.in.iiij.not..Et dicit Pau.de ca.ꝙ ista
est veritas:l3 male declarata per doc.Jdem tenet Ang.de peril
lis hic.⁊ tenet esse multū notandū.Sed tu aduerte ꝙ l3 ista in se
possint esse vera:tn̄ nō videntur posse procedere ad.d.l.sceuola.
cū tex.ibi in fine dicat totū accipiūt.⁊ sic in dicto fideicōmisso nō
solū veniūt bona paterna sed etiā bona ꝓpria ipsius filij:vt ibi.⁊
l. coheredi.§.cū filio.ff.de vulga.⁊ pupil.Raph.cu.hic reprobat
istam determinationē Dy.quā Bar.⁊ oēs sequunꝛ:⁊ cū Raph.
simpliciter t3 do.Pet.de bexu.hic.Sed ergo clarius eo loquar ⁊
ordinatius:qꝛ iste tex.in quo se fundant doct.ad limitandum.d.
l.sceuola.loquiꝛ:qn̄ fideicōmissum fuit relictū a legitimis pupil-
li:tūc nō durat vltra pubertatē ſm rationē quā.s.dixi ſm Bar.
⁊ doc.qꝛ eueniēte pubertate tales legitimi nō dicūtur postea am
plius habere hereditatem filij ex beneficio patris:ergo.vltra nō
possunt a patre grauari fideicōmisso:qꝛ post pubertatē vidētur
habere a fortuna ⁊ a casu:vt dicit Bar.Jdeo nō p̄nt ꝑ patrē gra
uari.d.l.sed ⁊ si sic.§.fi.ff.de lega.iij vel meliꝰ post pubertatē.ta
les legitimi dicunꝛ habere ab ipso effecto pubere q cū esset effe
ctus pubes poterat cōdere testm̄ ⁊ alijs hereditatē suā relinque
re:qō cū nō fecerit videꝛ tacite reliquisse venīētibus ab intestato
l.cōficiuntur.in princ.ff.de iure codi.Sed in.d.l.sceuola.vbi sub
stitutio facta in codicillis trahiꝛ ad fideicōmissum:illud fideicō-
missum nō fuit relictū a legitimis pupilli vt hic:sed fuit relictū
ab ipso pupillo quē testator videꝛ grauare ⁊ nō eius heredes:vt
no.Bar.⁊ doc.in.l.coheredi.§.cū filio.ff.de vulg.⁊ pup.ergo vi
detur ꝙ tūc nō extinguatur pubertate:cū ipse potuerit etiā post
pubertatē grauari ⁊ fideicōmissaria facta ipsi filio qn̄ ei fieri pōt
durat etiā post pubertatē:vt.l.ꝑcibꝰ.C.de impu.⁊ alijs substit.
26 †Septimo ⁊ vltimo no.ex.l.plane ꝙ a legitimis heredibꝰ filij pu
pilli exheredati nō pōt pater fideicōmissū3 relinq̄re:nisi ipsi sint
heredes patris vt hic.⁊.l.in ratione.j.§.fi.ff.ad le.fal.quia tūc cē-
senꝛ grauari vt heredes patris ⁊ nō vt legitimi impuberis ei ab
intestato succedētes.Et sic pondera ꝙ ꝑ istū tex.videꝛ ineuita-
biliter cōfundi ratio glo.Bar.⁊ cōis quā posui.s.in.iij.no.nam
27 licet pater exheredauerit filium:tn̄ filio†pupillo exheredato po
tuit pupillariter substituere.l.j.§.pe.⁊.l.sed si plures.§.ad substi
tutos.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊.§.non solu3.institu.de pupil.substi.
Ergo substituēdo pupillo exheredato extraneū potuit adimere
a legitimis hereditatem pupilli:ergo eos adimendo videtur eis
dare:ergo debet posse eos gruare fideicōmisso ſm p̄dictam cō-
munē rationē:⁊ tn̄ contrarium exp̄sse diciꝛ in isto tex.ergo dicta
ratio cōis nō videtur esse vera nec generalis.¶ Huic dificulta-
ti respondent Raph.cu.⁊ do.Pe.de bexu.hic:ꝙ l3 pater possit
pupillo exheredato substituere pupillariter extraneū:⁊ cōsequē
ter possit adimere bona a legitimis heredibus pupilli q venirēt
ab intestato:tn̄ extraneus q esset substitutus filio exheredato nō
28 videtur illa bona habere a patre:†qꝛ vbi nō pōt habere locū ve
29 ritas ibi nō pōt cadere fidecō.l.qui ad certum.ff.loca.†Ad hoc
ergo vt qs possit sibi grauare legitimos venientes ab intestato:
op3 ꝙ possit sibi auferre bona ⁊ ꝙ illa bona fuerint auferentis.
alſ fideicōmisso grauari non posset.ita ꝓcedit ratio glos.Bar.
⁊ doc.quā posui.s.in.iij.no.Ad hoc ergo vt legitimi possint fi-
deicōmisso grauari nō sufficit ꝙ potuerit adimere:sed requiriꝛ
ꝙ filiꝰ habeat bona patris:qꝛ in illis solis pōt grauari fideicō-
misso.l.in duplicibus.⁊.l.in ratione.§.qō vulgo.ff.ad le.fal.l3 fi-
lius exheredatus nō habet bona patris:vel si habet:qꝛ forsan ī
querela inofficiosi testamenti obtineat:illa habet contra volun-
tatem patris:ergo legitimi nō possunt grauari:qꝛ requiritur ꝙ
habeant ex tacita vel exp̄ssa voluntate patris.¶ Sed tu aduer
te ꝙ si verum esset eorum presuppositum ꝙ pater nō possit gra
uare fideicommisso venīētes ab intestato impuberis:nisi in bo-
nis que ab ipso patre in filium inpuberem ꝑuenerunt:tūc cla
ra esset eorum responsio:ꝙ cum ad filiū impuberem exheredatū
nulla bona paterna peruenerint,ex quo est exheredatus:ergo
venientes

venientes ab intestato impuberis nõ pñt fideicõmisso grauari:
30 sed cõis opinio glossarũ ⁊ doc. est in oppositũ: †qꝛ lꝫ ipse pupil-
lus nõ possit grauari a patre per fideicõmissum in bonis ꝓprijs
ipsius pupilli nec in eiꝰ legitima: tñ legitimi heredes ĩpuberis ⁊
etiã substitutus pupillaris pñt grauari ĩ legitima ⁊ in bonis ꝓ-
prijs ipsius pupilli: ⁊ sic ĩ oĩbꝰ eius bonis: siue ad eũ ꝑuenerint
a pr̃e siue nõ vt dixi. s. ĩ. iiij. no. qꝛ efficacius est fideicõmissum re
lictũ a legitimis ĩpuberis vel a substituto pupillari: qꝛ in ꝑsona
legitimoꝝ ⁊ substituti vꝫ grauamẽ in legitima ⁊ ĩ bonis ꝓprijs
pupilli: sꝫ neutrũ vꝫ in ꝑsona ipsius pupilli vt ibi dixi: nisi dice
res saluãdo Raph. ꝙ istud nõ ꝓcedit qñ filiꝰ est exheredatꝰ: qꝛ
tũc a legitimis eiꝰ heredibꝰ ⁊ a substituto pupillari nõ posset fi
deicõ. relinq nisi legitimi eẽnt ẽt heredes pr̃is vt hic. ⁊. l. cũ qdã.
C. de leg. ⁊ credo ꝙ ita ĩtellexerit Raph. ¶ Alio scđo mõ rñdet
obiectioni. s. formate. d. Ja. but. hic ꝙ ista. l. ꝓcedit in odiũ pr̃is
exheredantis filiũ: ⁊ ideo in hoc statutũ est vt nec ipse filius nec
ipsi veniẽtes ab intestato possint grauari fideicõmisso ꝓpter in-
iuriã qua pater vr̃ affecisse filiũ ipm exheredãdo: vt dicit tex. ĩ. l.
cũ qdã. C. de lega. ⁊ vide q̃ ibi dixi ⁊ q̃ ponũt bar. ⁊ doc. in. l. q fun
dum. §. q filios. ff. ad le. fa. ⁊ ista vr̃ clarior rñsio. ¶ Et vltra eũ si
tu subtilis diceres ꝙ ista rõ putei nõ est generalis: qꝛ nõ ꝓcedit
qñ pater exheredasset filiũ ĩpuberẽ bona mẽte ⁊ ad eius ꝓuisio-
31 nem: vt. l. multi nõ note. ff. de libe. ⁊ posthu. †qꝛ pater põt substi-
tuere filio pupillo exheredato siue cũ exheredet bona mẽte: siue
etiã mala ṡm Bar. in. l. ij. in pn̄. in. v. col. vbi dixi. ff. de vul. ⁊ pu
pil. qꝛ tũc cessaret iniuria illi exheredato ⁊ odiũ pr̃is exheredã-
tis: potes dicere defendẽdo istã rõnẽ ꝙ isto casu qñ filiꝰ est exhe
redatus bona mente ⁊ ad eiꝰ ꝓuisionẽ: ꝙ tũc ab eius substituto
⁊ a veniẽtibus ab intestato posset fideicõmissum relinqui: qꝛ tũc
cessat. d. rõ iniurie. ⁊ ita tꝫ Jo. fa. ĩ. d. §. nõ solum. ⁊ ibi expressius
Ang. de are. insti. de pup. substi. ⁊ isto modo habes notabilẽ li-
mitationẽ ad istũ tex. vide tñ circa hoc vltimũ ea que dixi in. d. l.
cũ quidã. C. de lega. Et ita habes bene fundamẽtaliter expedi-
tas istas. ll. que sunt fundamentales ⁊ frequẽter allegantur.

¶ Sequitur. §. diui. positus in. l. filiusfamilias. ṡm primã lectu.

¶ Quia hic. §. diuersimode per autorem legitur: ideo pro faci
liori studio summariũ ad vtrãqꝫ lectu. accõmodabitur. Et omit
titur summarium tex.

1 ☞ Preceptũ testõris de nõ alienãdo nudũ a cã ⁊ ꝑsona nihil
vꝫ: ⁊ in scđa lectura: eo. nu. ꝙ est nullũ ipso iure. ⁊ in prima nu. 4
2 Prohibitio testatoris nõ valet nisi sit certa ꝑsona designata q̃
possit agere ex cõtemptu.
3 Prohibitio testatoris de nõ alienando ita demũ valet si concer
nit personam alterius q̃ꝫ prohibiti: vel sit cum causa.
Consilium nemo sequi tenetur: in secũda nu. 2. ⁊ in prima. nu. 4.
5 Uerba vniuersalia negatiua vidẽtur importare nullitatem ipso
iure: ⁊ in secunda nume. 3.
Clausula nullius esse momenti: qñ intelligat̃ ipso iure ⁊ qñ non.
Preceptũ iudicis nudum ⁊ sine causa: qñ valeat: ĩ secũda nu. 5.
⁊ in prima nu. 115. ⁊ in scđa nu. 157.
Promissio facta sine causa nõ valet effectualiter: ĩ secũda. nu. 6.
nisi fiat sub conditione. ibi. nu. 10.
Legitimatio spurij facta sine rõnabili cã non vꝫ: in secũda nu. 7.
Prohibitio alienationis censetur odiosa: in secunda nu. 8.
7 Prohibitio alienãdi facta cõditionaliter sine causa: valet etiã
si persona nõ sit expressa: ⁊ in scđa nu. 9. ⁊ nu. 61.
7 Stipulatio facta sine causa licet in effectu nõ valeat: tamẽ facta
sub cõditione tenet: in secunda nu. 10.
8 Prohibitionem testatoris de nõ alienando nõ esse nudã: faciũt
causa ⁊ persona: ⁊ in secunda nume. 11.
9 Dispositio testatoris de non alienando vbi reperitur facta sine
causa nec respectu ꝑsone nõ habetur pro lege: ⁊ in secũda nu. 12.
10 Posterorum appellatione ꝙ veniant vltra trinepotes: secꝰ ap
pellatione liberorum: ⁊ in secunda nume. 13.
11 Testator per suã prohibitionẽ alienãdi factam cũ causa nõ põt
suis creditoribus preiudicare: quin talia bona prohibitiõe non
obstante vendantur ⁊ ipsis satisfiat: ⁊ in secunda nu. 14.
12 Filius in legitima q sit creditor ⁊ ꝓhibitus alienare etiã cũ cau
sa non impeditur alienare vsqꝫ ad legitimam: ⁊ in secũda nu. 15.
⁊ intellige: vt nu. 3[illegible]. ⁊ in prima nu. 61. ⁊ in prima nu. 116.
13 Res prohibita alienari respectu certe persone vel cause: põt tñ
alienari respectu dotis vel donationis ꝓpter nuptias: in secũda
nu. 16. ⁊ nu. 77. ⁊ vide in prima nu. 59. ⁊ in secũda nu. 96. ⁊. 10[illegible].
Dos succedit loco legitime: ⁊ in secunda nu. 101.
14 Fideicõmissum est grauamẽ: ⁊ tanq̃ onus de legitima reijcitur:
⁊ in secunda nu. 16.
15 Dispõ huiꝰ. §. loquẽs ĩ creditoribꝰ ꝙ hẽat locũ ĩ q̃si creditoribꝰ.

16 Prohibita alienari cũ causa: an possint alienari vsqꝫ ad quartã
trebellianicam remissiue.
Filius prohibitꝰ alienare cum cã vsqꝫ ad tẽpus. xxv. annorũ: ꝙ
prohibet̃ etiã alienare legitimã: in scđa nu. 7. ⁊ in prima nu. 16.
Cautela ꝑ quã filius ꝓhibitus alienare ante perfectã etatẽ. xxx.
annoꝝ: poterit alienare legitimã: in scđa nu. 8. ⁊ in pͥma nu. 17.
17 Prohibitio alienationis quãdo sit per testatorem respectu cer
te persone: illa persona dicit̃ fideicõmissaria in causa facte aliena
tionis cõtra testatoris dispositionem: ⁊ in secũda nu. 20.
18 Prohibitio alienationis facta cũ cã trahitur solũ ad alienatio
nem volũtariam: non autẽ necessariã. ⁊ scđa nu. 2[illegible]. ⁊ nu. 72.
Prohibita alienari ꝙ nõ veniant in cõfiscatione bonorum: licet
prohibitus cõmittat tale delictum propter qđ omnia eiꝰ bona
veniunt confiscanda: in secunda nu. 9.
Prohibitio alienationis quecũqꝫ sit: nõ ĩtelligitur de ea que fit
ex causa necessitatis ꝓpter es alienum: in scđa nu. 22.
Res prohibita alienari potest a creditoribꝰ hereditarijs accipi
in tenutam: in secunda nume. 23.
Uxor ꝙ possit pro eius dote eligere locũ specialiter alteri lega-
tum etiã ad pium vsum ꝑ cõstitutione ecclesie: in secũda nu. 24.
⁊ intellige: vt nu. 29. quãdo erant obligata ipsi.
Bona prohibita alienari eo in casu possunt per creditores vẽdi
pro satisfaciendo creditoribus hereditarijs: si alia bona nõ sunt
in secunda nume. 25.
Fructus beneficiorum clerici ꝙ possunt in subsidiũ capi pro sa-
tisfaciẽdo debitis clerici: in secũda nume. 26.
Bona feudalia ꝙ possint capi in subsidium pro satisfaciẽdo de
bitis vasalli: in secunda nume. 7.
Res donata ecclesie ⁊ prohibita alienari in subsidium ex necessa
ria causa alienari potest: in secũda nume. 28.
Filius non potest eligere legitimam in re prohibita alienari: in
secũda nu. 30. nec in re alteri legata.
19 Testator eo ipso ꝙ legat rem pluribus ⁊ prohibet alienari: ꝙ si
vnus sine cõsensu aliorum alienat: non videtur tacite vicissim ꝑ
fideicõmissum relinquere cõtra Jmo. ⁊ in secunda nume. 3[illegible].
20 Fideicõmissum reciprocum inter plures ad hoc vt dicat̃ indu-
ctum que requirantur: ⁊ in secunda nu. 31.
21 Prohibitio alienatiõis facta sine cã: licet nõ valeat quo ad ꝓhi-
bitũ quãdo erit legitime etatis: valet tamẽ quo ad eius tutores
vel curatores: ⁊ in secunda nu. 33. ⁊ in secunda nume. 62.
22 Prohibitio alienatiõis facta sine cã in re prohibita alienari de
iure cõi ꝙ valeat: ⁊ in secũda nu. 34. ⁊ in secũda nu. 66.
23 Prohibitio testatoris de alienãdo vbi cõcurrit cũ prohibitio-
ne legis: res prohibita nõ põt etiã alienari in casu permisso.
24 Prohibitio alienationis facta sine cã respiciẽs nõ solũ fauorem
ꝓhibiti sed etiã alterius ꝙ tꝫ: ⁊ in scđa nu. 4[illegible]. ⁊ in scđa nu. 63.
25 Prohibitio alienationis facta de re animata sine cã: valet: ⁊ in
secũda nu. 39. in fi. ⁊ nu. 42. ⁊ nu. 64.
26 Prohibitio alienãdi vasallos facta per comitẽ filio sine causa
an valeat: ⁊ in casu alienationis vasalli habebũt libertatem: ⁊ in
secunda nu. 43. ⁊ in nu. 45.
27 Uasalli ꝙ equiparantur liberis: ⁊ in secunda nu. 44.
28 Dñs prohibet̃ alienare vasallos suos: ⁊ in scđa nu. 46.
29 Uasallus quãdo facit pactum de nõ alienãdo ex quo tale pactũ
cõcurrit cum prohibitione legis: tunc non põt alienare etiam in
casu permisso: ⁊ in secũda nume. 35.
30 Prohibitio noua addita prohibitioni veteri eam ampliat: ⁊ in
secunda nume. [illegible]6.
31 Pactum nudum in quo deducitur illud qđ alias erat debitũ ex
aliqua parte legis tunc dicit̃ roborari a lege ⁊ ꝓducit actionem.
Tutor solus an tẽpore. l. secũde. C. de vsucap. ꝓ emptore poterat
alienare seruos: ⁊ alias res hereditarias: in secunda. nume. 37.
Res alienari prohibita: ꝙ nõ possit vsucapi: in secũda nu. 38.
Tutor ante. l. lex que tutores. C. de admi. tuto. ꝙ etiã rem immo
bilem alienare posset: in secũda nu. 39.
Intellectus ad. l. generaliter. §. si petitum. ĩ. de fideicom. libe. in
secunda nume. 40.
32 Prohibitio alienationis sine causa facta de re que recta via nõ
trãsit in legatarium: tenet: ⁊ in secũda nu. 48. ⁊ nu. 65.
33 Dñium rei legate licet trãseat directo in legatariũ: non tñ trãsit
possessio: que non potest apprehendi sine licentia heredis.
34 Preceptũ testatoris de nõ alienãdo q̃uis nudum: si est exequẽ-
dum per heredem via cõtractus: valet: ⁊ in secunda nu. 49.
35 Prohibitio alienationis facta sine cã: si fuit facta ꝓpter minorẽ
industriã prohibiti ⁊ hoc sit expressum: valet: ⁊ in scđa nu. 47.
Dispositio legis ⁊ testatoris equiparantur: ⁊ nu. 86.
36 Testator si legat ecclesie cẽtum vt emat fundũ: ꝙ ecclesia dictũ
fundum alienare non poterit.
37 Prohibitio de non alienando q̃uis sit facta cum causa vel re-
spectu certe persone: tamen non valet si testator est vsus verbo

subiunctiui: in secunda nu. 50.

38 Testator q non possit trasferre dñium rei legate in aliu: postq est translatum de legatario in alium per viam contractus.

39 Lex stichus seruus. ff. de manu. test. q nõ hz locu qñ testor expsse pbibuit alienari aliã: vide. j. nu. 42. in scda nu. 56.

40 Prohibitio de nõ alienãdo expressa facta cũ causa vel respectu persone: reddit alienationẽ ipso iure nullã: impedit dñij transla tionem: secus tacita: in secunda nu. 69.

41 Prohibitio de nõ alienãdo si incepita precedẽti pbibitiõe pu ra: lz postea subiungat futurũ subiunctiui: puta si alienauerit: q tamen teneat: in secunda nu. 56.

42 Prohibitio facta p verbũ subiunctiui: vel tacita lz nõ impediat dñij translationẽ: tñ fideicõmissario cuius respectu facta est pro hibitio debet estimatio: in secũda nu. 73.

43 Prohibitio testatoris de nõ alienando quãdo est expressa: tunc ille in cuius fauorẽ facta est: potest propria autoritate ipsam rẽ apprehendere: in secunda nu. 58.

44 Dominus propria autoritate recuperat feudum per vasallum illicite alienatum: in secunda nume. 59.

Futurum subiunctiui qd importat preteritũ futurũ: in secun da nu. 51. rem pefectam cum effectu significat: ibi nu. 52.

Futurum subiunctiui a futuro indicatiui in quo differat.

Alienans nunq videt contra facere prohibitioni testatoris: nisi rem actualiter tradiderit: in secunda nu. 53. nu. 86.

Emphyteota alienans si non tradit non priuatur iure suo: in se cunda nu. 54.

Prohibitio de nõ alienãdo tacita non impedit translationẽ do minij: in scda nu. 55. in prima nu. 4. in scda nu. 57. nu. 74.

Prohibitio testatoris de nõ alienãdo certas res sine causa nec respectu certe persone: dicitur esse nuda: non impedit dominij translationem: sic nõ valet: in secunda nu. 60.

Fallit nisi sit facta conditionaliter. nu. 61.

Item valet respectu tutorum. nu. 62.

Item si respiceret fauorem alterius. nume. 63.

Item si prohibetur alienari res animata. nu. 64.

Item quãdo res pbibita: capi debet de manu heredis. nu. 65.

Item si fieret super rebus als prohibitis alienari. nu. 66.

Item si certa pena adijceretur. nume. 67.

Item si alienantem testator priuat. nu. 68.

Prohibitio testatoris de nõ alienãdo certas res facta cum cau sa vel cõtemplatione certe persone valet: impedit translationẽ dominij: in scda nu. 69. etiam si facta sit inter ignorantes.

Res certa si aliquibus est relicta cuilibet est prohibitum alie nare: adiecta certa persona vel causa cui acquiri debet: q etiã vi detur pbibitum alienari partem que alicui obuenit per ius ac crescendi: in secunda nume. 70.

Prohibitus cum causa alienare fundum nõ potest illũ habere pro derelicto: in secunda nume. 71.

Prohibitus alienare rẽ extra familiã si alienat cũ pacto q dẽat incõtinenti restitui alicui de familia tz alienatio: in scda nu. 72.

Alienatio semel facta de re pbibita alienari in vnũ de familia sic i psonã pmissam: poterit semp postea alienari: in scda nu. 76.

Alienatio nõ impeditur quando testator in pbibitione est vsus verbo futuri subiunctiui: in secunda nu. 73.

Alienatio facta cõtra verba pbibitiua testatoris si ratio mẽs ipsius disponentis nõ offenditur: tenet: in secunda nu. 78.

Alienatio pbibita cõtemplatione familie: si est facta ipsis con sentientibus tenet: in secunda nu. 79.

Prohibitus alienare extra familiã facta denũtiatiõe illis de fa milia: ipsis emere nolentibus: alienare poterit: in scda nu. 80.

Res prohibita alienari sita in tam longinquis partibus: q lega tarius de facili ea vti nõ posset: alienari põt: in secunda nu. 81.

Res prohibita alienari cõtemplatione familie qd vno solũ exi stente de familia talis alienare potest: in secũda nume. 82.

Prohibitus alienare qd possit vendere fructus seu cõmodita tes rei prohibite alienari toto tempore vite sue: in scda nu. 83.

Vasallus q possit vẽdere fructus seu cõmoditates rei feudalis pro toto tpe quo feudũ penes eũ est duraturũ: in secũda nu. 84.

Res prohibita alienari si alienetur presente illo nõ cõtradicẽ te cuius respectu facta est prohibitio: alienatio tz: in scda nu. 85.

Res prohibita alienari nõ prohibet hypothecari: in secũda nu. 86. intellige sine traditione.

Melioramẽta facta i re prohibita alienari que qualia sint sol uenda alienanti: in secunda nu. 87. vbi remissiue.

45 Prohibitio alienationis facta de re heredis licet nõ valeat: ta men estimatio debetur fideicommissario: in secunda nume. 88.

Cautio de vtẽdo fruẽdo arbitrio boni viri: an possit remitti per testatorem: in secunda nume. 89.

46 Prohibitio alienãdi si est facta respectu certe psone: an aliquo modo possit fieri alienatio pbibitiõe nõ obstãte: i scda nu. 90.

47 Snia lata ꝯ prohibitũ alienari qd preiudicet illis quorũ cõtem platione est facta prohibitio lz nõ sint citati: in secunda nu. 91.

48 Substitutus q non sit citandus qñ iudicium agitur cum here de: in secunda nu. 92.

49 Sententia lata cõtra heredem: preiudicat fideicommissario etiã non citato.

50 Fideiussor necessario nõ citat: qñ executio fit cõtra principalem

51 Aduersarius futurus citari non debet.

52 Citandi q nõ sint illi quos incidenter negotium tangit.

53 Actus afferens detrimentum alicui secundario: nõ dicitur verti in eius detrimentum.

54 Snia lata per superiorem coram quo agebatur de pcessu iudi cis per viam appellationis: nocet iudici licet nõ citato.

55 Suffraganei non citantur quando est questio inter archiepisco pos super iure episcoporum.

Snia lata contra principales an preiudicet illis quorũ secunda rio interest qui non sunt citati: in secunda nu. 93.

56 Res prohibita alienari in personã permissam: q possit semper alienari: in secunda nu. 94.

57 Res pupilli que semel iuste fuit vendita: q tutor potest eam lici te pro se retinere.

58 Causa semel delegata in curiam romanam nunq exibit de curia nec ad ordinariam reuertitur.

Tex. in. l. cũ pater. §. quidecim. ff. de lega. ij. q loquatur qñ pro hibitio alienationis esset personalis limitata: in secũda nu. 95.

59 Prohibita expresse alienatione respectu certe persone vel cause an prohibeat alienatio in causam dotis vel donationis propter nuptias: in secunda nu. 69. vide. s. nu. 13.

60 Statutum regni iuratum prohibens alienari per regem imobi lia regni: nõ comprehendit alienationem factam in reginam p matrimonio cõtrahendo: in secunda nume. 97.

62 Prohibitio alienatiõis qtũcunq generalis: q non intelligat includere casum dotis: in secunda nu. 98.

63 Dos specialiter est a iure priuilegiata vt in bonis fideicõm. sup positis pro ea alienentur.

64 Arguere de lege ad testatoris dispositionem: q sit bonum.

Lex qtuncunq generaliter loquens: nõ intelligitur loqui in spe ciali dotis.

65 Dispositio aut. res que. C. cõia de lega. q sit exorbitans a regu lis iuris: in secunda nume. 99.

Dispositio aut. res que. q tãq fauorabilis extẽdi debeat ad ca sus similes: in secunda nume. 99.

66 Prohibitio alienationis expressa: q sit fortior q tacita: in se cunda nume. 100.

67 Contractus inter viuos qd non recipiant interpretationẽ: aut. res que: in secunda nume. 103.

68 Prohibitio alienationis facta per testatorẽ in vltima voluntate qd sit fortior q pbibitio que fit inter viuos: in secũda nu. 104.

69 Res prohibita expresse alienari per viã contractus inter viuos q non possit alienari ex causa dotis: in secũda nu. 105.

70 Testator qd possit expresse prohibere ne res alienetur etiam in causam dotis. s. nu. 59. in secunda nu. 96.

Pater tenetur dotare filiam saltẽ officio iudicis: dicitur quasi debitor in dote: in secunda nume. 101.

71 Statutum prohibens alienationẽ immobiliũ in non subditũ: an valeat: qd sic: in secũda nu. 106. vbi disputat.

72 Statutum laicorũ prohibens alienationẽ immobilium in eccle siam vel monasteria an valeat. qd nõ. est cõmunis: itellige: vt nu. 83. vide in secunda nume. 107.

73 Dominium quod transferatur in ecclesiã ex vẽditione sine tradi tione est speciale priuilegium.

74 Statutum laicorum qd dicatur cõtra priuilegium ecclesie cõ tra libertatem ecclesiasticam: in secũda nu. 108.

Jus competens de iure cõmuni quod sit fortius q quod cõpe tit de iure speciali: in secunda nu. 189.

75 Statutum laicorum qd fit in fraudem ecclesiastice libertatis: et ad eam comprimẽdum non valet: in secunda nume. 111.

76 Laici in acquirendis quod possunt preiudicare derogare iuri bus ecclesie si hoc faciunt non malo animo.

77 Statutum laicorũ disponẽs q ecclesia nõ possit prescribere res laicorum: ne ciuitas perdat datia valet: in secunda nu. 113.

Laici põt prohibere alienationẽ rerũ tributariarum in ecclesia. Laicis licitũ est defendere iurisditionẽ suã in acquisitis ecclesie.

78 Laici quod possunt facere statutum qd imponatur collecta cleri co vel ecclesie pro acquirendis.

79 Statutum quod clerici nõ soluentes collectas pro bonis patri monialibus non audiatur valet.

80 Facilius preiudicatur in querendis q in iam quesitis.

Prelatus in acqrendis põt coditionẽ ecclesie facere deteriorẽ.

81 Statutum laicorum super eo quod est honestũ reipublice valet quod

quoad ecclesias.
82 Opinio que fauet ecclesie: in dubiis opinionibus in iudicando ꝛ consulendo tenenda est. ꝛ in secunda nu. 110.
83 Statutum laicorum disponens ꝙ femina nõ possit testari: vel se obligare sine psentia duorũ agnatorum: non cõprehendit casum quando mulier testaretur ad piam causam.
84 Priuatus potest imponere legẽ rei sue: ne transeat in ecclesiam in secunda nu. 112. ꝛ in prima sub nu. 75.
Statutum laicorum ꝙ fortius operetur, ꝙ̃ pactum priuatorum.
85 Alienatio si prohibeatur per viam contractus: an sit dare remedium per quod prohiberi possit alienatio et translatio dominii ꝛ in secunda nu. 114.
87 Quãdo fideicommissum est conditionale vel in diem ꝛ euenit cõditio: conditione purificata dominium ipso iure transfertur in fideicommissarium.
88 Prohibitio alienationis facta in donatione cã mortis an impediat translationẽ dominii sicut in legatis: quod sic.
Donatio cã mortis ꝙ sortiatur oẽs effectus vltime voluntatis.
89 Donatarius causa mortis potest grauari fideicõmisso.
Prohibitio alienatiõis in cõtractib⁹ ꝙ nõ impediat translationem dominii. in scða nu. 115. Quis cõtrafaciẽs teneat ad interesse vel incidat in penam cõuentam.
Prohibitio alienatiõis facta in vltima volũtate impedit trãslationem dominii: in secunda nume. 116.
Dominiũ ipso iure in vltimis voluntatibus qð transferatur per conditionẽ extinctam. in scða nu. 117. secus in cõtractibus.
90 Prohibitio alienationis etiam per contractũ impedit translationem dominii: si alienatio est irreuocabilis. ꝛ in scða. nu. 118.
Res effecta sacra nõ potest amplius ad prophanos vsus reuerti. in secunda nu. 119.
Prohibitus etiam pacto alienare nõ potest rem religiosam facere. in secunda nu. 20.
91 Reseruatio iuris in re per pactum prohibita alienari: qð impediat translationem dominii. ꝛ in scða nu. 121.
92 Singularis successor non teneꝛ stare colono: nisi colonus in casu alienationis faciat sibi spãlr obligari rẽ locatã. ꝛ in scða na. 122.
93 Pactum prohibitiuum alienationis si habet naturã resolutiuã contractus ꝛ traditionis: ꝙ tunc impediatur translatio dominii ꝛ in secunda nu. 123.
Clausula si alienabis: qð differat a clausula: si alienaueris.
Dominium qð non transferaꝛ in ꝯtibus inter viuos sine traditione: sicut a principio nõ transfertur: in secunda nu. 124.
Stante statuto qð si capitaneus in consilio fecerit ꝓpositũ de rebãniendo aliquẽ bãnitum puniaꝛ in centum: nunquid statim qð incipit proponere incidat in penam: in scða nu. 125.
Prohibitio alienationis in contractibus in quibus sine traditione transfertur dominium in illis non impedit translationem dominii: in secunda nu. 126.
94 Prohibitio alienationis facta per sentẽtiã arbitri: an impediat translationem dominii: ꝛ in scða nu. 127. vbi ꝙ non.
Compromissum laudo sequuto qð sit quedam transactio.
95 Emphyteota qui facit compromissum de emphyteosi sine cõsensu domini: nõ dicitur alienare. ꝛ in secunda nu. 129.
96 Uitiũ litigiosi nõ induciꝛ coram arbitro. ꝛ in scða nu. 28.
97 Preceptum iudicis de nõ alienãdo an impediat alienationem ꝛ dominii translationẽ. ꝛ in secunda nume. 130. ꝙ sic si factum est cum cãusa legitima.
98 Iudex potest inter dicere bannito ꝛ confinato alienationem. ꝛ in secunda nu. 131.
99 Sentẽtia nihil operatur circa dñium ꝛ in secunda nu. 32.
100 Libertas ne reuoceꝛ põt ꝓhiberi per sñiam. ꝛ in scða nu. 133.
101 Alienatione prohibita per testatorem: an videatur ꝓhibita heredis institutio. ꝛ in secunda nu. 34.
102 Prohibitus alienare extra familiam vel descẽdentes: potest ex testamẽto transferre in eũ q sibi esset ab intestato successurus: dato qð nõ esset de familia illa: ꝛ est cõis. ꝛ in scða nu. 35.
103 Testator si ꝓhibet heredem ꝛ eius descendentem alienare: quoquomodo vel alio quouis titulo in aliũ transferre: et si secus fiat voluit eius bona puenire ad titiũ: ꝓhibitus nõ obstãte tali ꝓhibitione potest heredem instituere. ꝛ in secũda nu. 139.
Alienatione inter viuos prohibita non comprehendit heredis institutionem: ibi.
104 Fideicõmissum iniunctũ alteri in defectum conditionis que de iure reiicitur vel reprobaꝛ non debetur. ꝛ in scða nu. 40.
105 Testator non põt expresse prohibere heredi instituto, ne alium heredem instituat. ꝛ in secũda nu. 41.
Prohibito alienare extra familiã ꝙ succedat ab intestato eius heres legitimus. in secunda nu. 36.
Prohibitus alienare rem extra familiam aliquo titulo vel quocũq; titulo: talis nõ potest heredẽ instituere. in scða nu. 137.
Prohibitus aliqua bona acquirere in territorio etiam si sit legitimus non poterit etiam ex testamento succedere. in secũda nume ro. 138. ꝛ ibi de veritate.
Prohibitio tacita de alienando quod inducatur quando quis est institutus heres vniuersalis. et grauatus de restituendo alteri. in secunda nu. 142.
106 Uẽditione prohibita an videatur prohibita donatio ꝛ omnis alienatio. ꝛ in secunda nu. 143.
107 Uenditionis appellatione nõ veniũt alii ꝯtus si est facta mentio de pretio qð sit conueniens rei. ꝛ in secunda nu. 145.
108 Uenditionis appellatione non veniũt alii cõtract⁹ si cõis vsus loquendi se habeat in cõtrariũ. ꝛ in secunda nu. 144.
109 Prohibitio de alienando facta filiis an extendatur ad nepotes ꝙ non. ꝛ in secunda nume. 146. ꝛ intelligit nisi ratio prohibendi etiam comprehendat nepotes.
Nepotes nõ ꝯtineꝛ filiorũ appellatione nisi ex interpretatione.
Prohibitio alienatiõis facta filiis filiorum qui non erant instituti: sed positi in conditione: an valeat. in scða nu. 147.
110 Prohibitio alienationis facta heredi: an videatur facta heredi heredis qð sic. ꝛ in secunda nu. 148.
Heres alienare si permittiꝛ: eius heres ꝛ sic heres heredis poterit alienare.
Heredis appellatiõe ex ꝓpria significatiõe: venit heres hr̃dis.
111 Conditio que debebat impleri in herede: põt impleri in herede heredis. ꝛ in secunda nu. 149.
112 Prohibitio facta heredi nominatiue: ꝙ non comprehendit heredem heredis. ꝛ in secunda nu. 150.
113 Prohibitio facta heredi vt res ꝑpetuo in familia remaneat, licet comprehendat heredem heredis: tamẽ non durat vltra quartum gradum: nisi adiiciatur quia vult rem perpetuo transire ad oẽs descendentes. ꝛ in secunda nu. 155.
Descendentium nomen in infinitum extenditur.
Dictio: ipsi heredi: facit prohibitionem personalissimam vt nõ veniant heredes heredis. in secunda nu. 151.
Prohibitio facta heredi de alienãdo si in ea adiiciatur causa, qꝛ vult talem rem remanere in familiã: vel nõ exire de noĩe suo: tunc comprehendit heredem heredis. in secunda nu. 152.
Ratio adiuncta ꝙ facit recedi a propꝛio significatu verborũ antecedẽtium. in secunda. nu. 153.
Repudians bonorum possessionem ꝙ censetur etiam repudiare ius adeundi si adiiciat causam generalez puta: quia hereditas est damnosa. in secunda. nu. 154.
114 Res prohibita alienari an possit vsucapi vel prescribi. ꝛ in scða nu. 156. vbi qð sic spatio. xxx. annorũ vel. xl. annorum.
Preceptum iudicis ꝛ preceptum testatoris in prohibendo rem alienari: equiparantur. in secunda nu. 158.
Arguere de iudiciis ad vltimas voluntates: qð sit bonum. in secunda. nume. 59.

Filiusfamilias.

Diui.

¶ Preceptum testatoris de non alienãdo nudum: qð est qñ non continet rationabilem causam: nec apparet persona cuius contemplatione factum: nihil valet. Secus si sit persona designata in quã peruenire debeat si fiat alienatio. Et tũc nõ preiudicat creditoribus ꝛ fisco quominus prohibitione nõ obstante respectu illarum personarum facta aliis bonis deficiẽtibus possint petere ꝛ illa vendere vt eis satisfiat. h. d. ¶ Diuidiꝛ in quatuor ptes. In pria ponitur dictũ: qñ ꝓhibitio est sine causa ꝛ absq; respectu certe persone. In scða ponitur ratio dicti. In tertia ponitur exceptio. In quarta ponitur fallentia ab illa acceptione. scða ibi quasi nudũ. tertia ibi qð si liberis. qrta ꝛ vltima est ibi: sꝫ hoc neq;. ¶ † Not.
1 primo ꝙ preceptum testatoris de nõ alienando nudum a causa: ꝛ persona nihil valet. Concordat tex. in. l. pater filium. §. iulius aggrippa. ꝛ in. l. lucius. ff. de le. iii. Et ratio est: qꝛ tale preceptum nudum censetur potius cõsiliũ qð nemo sequi tenetur. l. ii. §. fin. ff. mand. Et in terminis nostris est tex. in. l. cum pater. §. mãdo. ff. ti. i. ꝛ in. l. qntus. circa fi. ff. de annu. le. ꝛ in. l. titio cẽtuꝫ. in prin. ff. de cõdi. ꝛ demon. ¶ Et sic correlarie habes notare duo ex tex.
2 Primo † ꝙ ꝓhibitio testatoris nõ valet: nisi sit certa psona designata que possit agere ex cõtemptu. ¶ † Scðo ꝙ prohibitio te-
3 statoris de nõ alienando ita demũ valet: si concernit fauorem alterius ꝙ̃ prohibiti: vel si sit cum causa. ¶ † Et pondera vlterius
4 ꝙ tex. dicit nullius esse momẽti. per que verba videꝛ probari: qð tale preceptũ testatoris prohibitiuum nudum a causa ꝛ persona sit nullum ipso iure: ꝛ in totum: vt in simili probat tex. in aut. sacramenta puberũ. in fi. ꝛ ibi Bar. in fi. ꝛ Ang. no. C. si aduer. ven.
5 Nam cũ sint † verba vniuersalia ꝛ negatiua videntur importare totalem nullitatẽ: ꝛ ipso iure: tex. est in. l. si quis semproniũ. ff. de her. insti. ꝛ. l. si minor. ff. de seruis expor. ꝛ in. l. cũ hi. §. si in annos

ff. de trãsa. ꝛ in. l. i. §. i. ff. de ferijs. ꝛ. l. non dubium. C. de legi. Caue tamẽ quia ista verba nullius esse momenti: aliquãdo intelligunt nõ ipso iure. l. penul. ꝛ ibi Bald. ad hoc no. C. qñ me. causa. et tex. in. l. ij. §. ij. ff. ꝑ socio. Dixi plene i. l. de pupillo. §. si quis forte. ff.
6 de ope. no. nun. post glo. ibi. ¶ Limita istum tex. ꝛ vt ꝓcedat quã do probibitio est facta dispositiue secus si conditionaliter: quia li cet non sit tũc expressa cã nec ꝑsona cuius respectu sit facta ꝓhi bitio: nihilominus tenebit. casus est no. dignus in. l. iij. §. j. et ibi Bal. ad hoc valde no. ff. ꝺ ꝯdi. insti. Et licet do. Alexã. hic valde dubitet de decisione illi⁹ tex. nec declaret. Et ante eum Rapha.
7 cu. ibi. Tu confirma per optimum simile. † Nam stipulatio facta sine cã in effectu non valet: quia obstat exceptio doli. l. ij. §. circa. cum si. ff. de excep. do. tamen si fiat sub conditione: valet: eo quia conditio habetur pro causa. l. a titio. in princ. ꝛ ibi Bart. ꝛ alij ad hoc not. ff. de verbo obli. l. cum ad presens. ꝛ ibi Barto. Ange. et Moder. ad hoc no. ff. si cer. peta. l. si quis cum debitore. ff. de iure iurã. l. pecuniam quã. in ver. cã conditiõis. ff. si cer. pe. quã ad hoc no. Bal. i. l. hoc iure. §. si. ff. de dona. Ludo. ꝛ do. Alexã. i. d. l. cũ ad presens: ꝛ declarat hãc regulam no. Bal. in. l. si pater. in. vj. q. C. de insti. ꝛ substi. ꝛ istud procedit etiã quãdo ex implemento cõ ditionis nihil adest stipulatori ꝛ nihil abest promissori: ita ꝓbat no. tex. in. d. l. cũ ad presens. in exemplo: si rex parthorũ viuat. ꝛ ideo ad hoc no. Ang. ꝛ idem Ange. in. l. si intra. ad fi. ff. de pact. Alie limitationes ad hũc. §. colliguntur ex dictis Bar. j. preser
8 tim. in. ij. col. ibi dicetur. ¶ † Scdo no. ex tex. duo que faciũt ꝓhi bitionem testatoris de alienando non esse nudam. s. cãm et perso nam cuius contemplatione testator probibuit. de primo. i. de cã. exemplum si testator dixerit: nolo talem fundum alienari quia fuit mihi donatus ab imperatore. vel quia fuit antecessorum meorũ. ꝛ in hoc consistit iusta affectio. l. si in emptione. ff. de mino. vel quia erat aliqua turris fortissima que erat tutela et protectio illorũ qui sunt de agnatione testatoris. Et isto vltimo casu etiam sine expressione istius cause valet probibitio: vt est glos. not. in. l. quoties ab omnib⁹: ꝛ ibi Cy. ꝛ alij. C. de fideicõ. cum concor. per do. Alexã. hic. Et Bar. j. in. j. col. facit mentionem. De secundo. de persona: pone exemplũ vt in tex. quãdo apparent persone ad quas voluit testator bona ꝓhibita alienari deuenire: puta filij et posteri vt in tex. ¶ Adde idem esse in quocũqꝫ alio tertio in quẽ testator voluit bona probibita alienari deuenire. l. iiij. §. si quis ita. ff. de alimẽ. lega. l. titia. §. qui marco. ff. de annu. lega. §. fi. insti. de lega. ꝛ. l. vnica. C. ꝺ his q̃ pene nomi. Rapha. co. ꝛ do. Alexã. hic in. j. col. Ang. in consi. clxv. qꝺ incipit testator in omnib⁹ suis bonis in. v. col. d. Alexã. in cõsi. lvij. in. ij. volu. qꝺ incipit perspe ctis. in. ij. col. in princi. alia multa exempla ponentur inferius in discursu materie. ¶ Tertio no. ex text. ibi vel quia talem legẽ in
9 testamento non possunt dicere: qꝺ † licet dispositio testatoris di cat lex. col. iiij. ꝑ lege seruet. §. disponat. in auť. de nup. ꝛ. l. verbis j. ff. de verbo. signi. l. testandi. C. de test. Tamen inhibendo aliena ri vbi nõ apparet cã nec alia persona certa probibita: nõ est lex: nec est seruãda pro lege. ratio quia ista probibitio non continet vtilitatem alterius nisi ꝓhibiti. ideo per hoc obligatio nasci nõ potest vnde esset sine cã interdicere heredi ꝙ postqꝫ factus est do minus bonorum nõ posset ea alienare: qꝺ lex reputat pro absur do: cum in re sua quilibet sit moderator ꝛ arbiter. l. in re manda ta. C. mandati. l. nemo exterus. C. de iudi. etiam in abutendo. l. sed et si lege. §. cõsuluit. in verbo dum se abuti putant. ff. ꝺ pet. here. ideo lex non vult qꝺ ista voluntas testatoris valeat quando con tineat aliquid absurdũ. alio modo limitaui in. l. nemo potest. per illum tex. s. eo. ¶ Quarta no. ex tex. ibi quod si liberis aut poste
10 ris † esse differẽtiam inter lberos ꝛ posteros.[a] ꝛ eam ponit text. in. l. iuriscõsul. §. parẽtes. ff. de gradi. ꝙ liberi vsqꝫ ad trinepotẽ vltra hos posteri vocantur. ꝛ ita etiam no. Bart. in. l. liberorum. in vlti. col. ff. de verbo. signi. facit. l. cum acutissimi. in verbo poste
11 ritatem. C. de fideicom. ¶ Quinto no. in ver. sed hec neqꝫ. † qꝺ te stator per suam probibitionem alienandi factam cum causa non potest preiudicare creditoribus suis: quin talia bona nõ obstãte probibitione testatoris vẽdatur vt creditoribus satisfiat: quan do aliunde nõ habent vt possit satisfieri. facit. l. et si prefati. C. de
12 iure delibe. ꝛ qꝺ dicam. j. in vltimo no. ¶ † Hinc potes tu elicere ex hoc tex. qꝺ cũ filius in legitima dicatur esse creditor: vt est not. glo. in. l. si quis legatum. §. fi. ꝛ ibi Bar. ff. de falsis. ꝛ legitima filij cẽseatur es alienũ. l. papinianus. §. si quis impubes. ff. de inoffic. testa. Bal. in. l. ij. circa fi. C. de libe. ꝑte. ꝛ in. l. qꝫ. C. ad le. falci. do. Alex. in. l. si debitor. ff. ad le. fal. qꝺ hic est tex. qꝺ probibitio alie nationis facta per testatorem cum cã nõ impediat filium alienare in quãtum capit ꝓ sua legitima. ita nouiter ad hoc pondero istũ tex. ꝛ si subtiliter diceret qꝺ filius in legitima nõ est creditor sed quasi per glo. in. l. iij. C. de iu. ꝛ fac. igno. cum concordan. quas ibi dedi. ꝛ dicit punctualiter Bar. in. d. l. si quis legatum. §. fi. respõ detur dupliciter. primo qꝺ istud tollitur per illud qꝺ text. subdit

de fisco cum prius dixisset de creditorib⁹. scdo apertius dico ꝙ iste tex. etiã procedit in quasi creditoribus. Probatur per illud
13 qꝺ tenet Bar. hic in. ij. q. post Ja. de are. vbi vult † qꝺ res probi bita alienari respectu certe persone vel cause: potest tamen aliena ri ex causa dotis vel donationis ꝑpter nuptias: ꝛ tamẽ etiã dos dicitur solũ quasi debita: vt est glo. no. in. l. mulier. §. cum propo
b neretur. in glo. si. ff. ad tre. ꝛ dos ꝛ legitima[b] equiparant: cum dos succedat loco legitime: vt per Bar. in. l. titio centum. §. titio ge nero. cũ suis cõcordantijs. ff. de cõdi. ꝛ demon. an tamen illud qꝺ vult Bar. in illa. ij. q. sit verum licet cõmuniter alij cũ eo trãseant: tamẽ ibi late disputabo illum passum. ¶ Sed quantũ ad propo situ de legitima filij cõfirmatur predicta cõclusio per istum eun dem tex. aliter inducendo: nam in casu alienationis filij deberet vocari per fideicõmissũ ille cuius fauore facta est probibitio: vt est tex. hic i a verbo fideicõmissarij. ꝛ dicaꝫ in sequenti no. sed fidei com. est grauamen. l. coheredi. §. cum filio. cum si. ff. de vulg. ꝛ pu
14 pil. † ꝛ omne grauamen ipso iure rejicitur de legitima filij. l. quo niam in prioribus. ꝛ. l. sancimus. §. cum autem. §. de inoffi. testa. igitur ꝛc. ꝛ qꝺ talis ꝓhibitio respectu legitime cẽseatur etiã on⁹. facit. l. femine. §. illud. ꝛ. §. fi. C. de secũ. nup. ꝛ ita etiã in terminis tenet Breti. in consi. xix. quod incipit in facto presupponitur in ij. ꝛ iij. col. ibi tamẽ nõ facit aliquã mentionẽ de hoc tex. ¶ Et ex
15 his habes no. † ampliationem ad hunc tex. loquentem in credi
16 toribus. vt procedat in quasi creditoribus. ¶ † Quid autẽ sit re
c spectu quarte[c] trebellianice: vtrũ probibita alienari cũ causa pos sint per heredem alienari vsqꝫ ad quartã trebellianicã. vide not. Ludo. ro. in consi. ccvj. qꝺ incipit licet ex cõi conclusione Aret. in cõsi. xviij. qꝺ incipit visa ꝛ discussa in tertio dubio et in consi. xxx vij. qꝺ incipit sequendo ordinem quesitorum in. iij. ꝛ in. v. colum.
17 in fi. ¶ † Sexto no. in verbo fideicõmissarij. † quod qñ probibitio alienatiõis fit per testatorem cõtẽplatione certe persone: illa per sona dicitur esse fideicõmissaria in casu alienationis facte contra dispositionẽ testatoris vt hic: ꝛ in. §. sequẽti. ꝛ in. l. vnum ex fami lia quasi per totam legẽ. ꝛ. l. peto. §. fratre. ꝛ. §. fi. ꝛ. l. cum ita. in fi.
18 ꝛ. l. cum pater. §. libertis. j. titu. j. ¶ Septimo no. † qꝺ probibitio testatoris de non alienando facta cum causa ꝛ sic legitime: trahit solum ad alienationem voluntariã nõ autem ad necessariaꝫ: pro pter es alienum creditorũ: ꝛ istud expressius dicit text. in. l. peto. §. predium. ꝛ ibi Bar. j. ti. j. ꝛ in. l. pater filium. in prin. ꝛ ibi Bar. j. de leg. iij. facit. l. alienationes. ff. fami. hercis. Facit. l. senatus. in princ. in verbo nõ vt vendat sed vt exoluat. s. cod. vbi multa dixi que hic possent repetĩ. Facit in simili. l. j. ꝛ ibi Bar. C. de predijs mino. ꝛ. l. j. ff. de fun. dota. ¶ Gl. j. in verbo eos: Diuide in duas partes. In prima timore taciti cõtrarij de. l. plautius. ff. de auro ꝛ arg. leg. dupliciter respondet. In scda ponit casum in hoc. §. tri bus modis. scdm qꝺ infra declarat Bar. in quarta glo. ¶ In ea dem gl. ibi vel etiam in herede ve. in heredibus. pondera hic esse glo. ordinariam contra illud quod tenet Imol. in. l. codicillis. §.
19 instituto. j. titu. j. vbi tenet † qꝺ eo ipso qꝺ testator legat rem plu ribus ꝛ probibet alienari: videtur tacite vicissim per fideicom missum relinquere si contingat vnum sine aliorum consensu alie nare. Unde tunc talis probibitio plurib⁹ simpliciter facta valet ꝛ tenet: quia tunc intelligitur facta vni contemplatione alterius legatarij vel coheredis. ¶ Ad hoc ponderat esse ibi glos. quam ad istud reputat singularem. In contrarium habes glos. expres sam hic. ꝛ contrarium no. Sali. in. l. quoties ab omnibus. C. de fi deicom. ꝛ do. Alexan. hic in fi. cõmenti. vbi ad glo. d. §. instituto. iuncto tex. respondet qꝺ loquitur, quando plura alia verba fue
20 runt adiecta. ¶ Adde tu † qꝺ etiam assumptum Imo. non est ve rum: quia eo ipso qꝺ testator relinquit rem pluribus ꝛ probibeat alienari: videatur inter eos facere fideicõmissum reciprocuꝫ. Istud non est verũ: nec sola probibitio alienãdi facta inter plures hoc inducit. sed alia requirũtur prout habes tex. in. l. titia se io. §. seia libertis. j. titu. j. Declarat Barto. in. l. vel singulis. vbi dixi. ff. de vulga. ꝛ pupil. Pau. de cast. ꝛ alij in. l. penul. ff. de impub. vbi et dixi. Nam requireretur qꝺ esset facta vltimo momento et in tota re: vt in dictis locis habetur. adde etiã illud quod not. Bald. in l. cum hi. §. sed si pluribus: per illum tex. ff. de transact. ¶ Capio glo. in verbo non possunt dicere. in prima parte Bar. extra glo. format tres oppo. ex quarum solutione colliguntur tres alie limi
21 tationes ad hunc tex. Prima limitatio est † qꝺ qꝫuis probibitio sine cã non valeat quo ad probibitum vt probibit⁹ impediatur alienare si sit perfecte etatis: valet tamẽ vt eius tutores vel cura tores interim impediantur alienare. Ita loquitur tex. ƒm Bart. hic ꝛ in. l. ij. C. de vsu. ꝑ emp. Et ratio est: qꝛ administratores non possunt fauori illi renuntiare prout ꝓhibitus potest si est perfe cte etatis: vt hic dicit glo. per. l. heres potest. ff. ad le. fal. ¶ Ad qꝺ Jo. de imo. Rapha. cu. ꝛ do. Alexã. assignant aliã rõnẽ ad tex.
22 † d. l. ij. q̃ erit alia limitatio ad hũc. §. qꝺ ibi de iure cõmuni aliena tio rerum minoris erat probibita preterqꝫ in certis casibus. vnde si testator

a ¶ Posteros. adõ tñ ꝙ posteroꝝ appellatiõe nõ veniunt descẽdẽtes ex linea femmina. l. Fa catio. j. de mune. ꝛ ho. ꝛ. l. j. §. fi. j. ꝺ iure imu. ꝙ itellige nisi talis dictio posteros eẽt prolata a femina qꝛ tũc hũ descẽdẽtes ex ea veniret ꝑ ea q̃ põit Pe. ꝺ anch. i cõsi. cccxxxix. al'. ccclxi. icipi. ꝓ maiori intelligentia. co. iiij. ꝛ vid Frã. cur. in ei⁹ consi. xl. co. v. ꝑ quo etiã adde q̃ ponit hau tor in. l. ꝫ si hac. §. liberos. s. de in ius vo. ꝛ ibi vide Alex. ponẽtẽ aliã limitationẽ veꝫ qñ seq̃retur absurdũ. et in ꝯsi. lxxx. col. fi. i primo vol. incipi. viso et aiaduerso.

b ¶ Post le gitima. ad d Pau. de ca. ꝯs. cviij. i cipiẽ. sup eo de quo q̃rit in. i. co. et ꝑ eũdem cõsi. ccclviij. in ci. i pũcto q̃ rit. in. j. col.

c ¶ Respe ctu quarte. Adde Pe. de vbaldis in repe. ca. Raynu. de stamen.

si testator talem rem de iure cõi alienari probibitã expresse pro/
hibuerit etiã sine alia cã talis probibitio tenebit: adeo qd nõ po
terit alienari etiam in casibus a iure permissis: per tex. valde no.
in. §. sanctissimas. in aut. de alie. ⁊ emphyteosi. col. ix. vbi res eccle
siarũ q̃ alias possunt alienari ꝓ redẽptione captiuorũ si sint ꝓhi
bite a testatore alienari nõ poterunt alienari etiã in casum illum
23 pium alias permissum. †Et sic vbicũq; cum probibitione testa/
toris concurrit probibitio legis: nõ potest fieri alienatio etiaȝ in
casu de iure permisso. glos. est in. l. fi. in glos. magna ad fi. C. de re.
alie. nõ alie. glo. ⁊ Bar. in. l. ea lege. C. de condi. ob cãm gl. ⁊ doc.
in. c. verum. de ꝯdi. appo. Bald. i. l. j. in. vij. oppo. ad fi. C. de pac.
⁊ in. l. quoties ab omnibus. C. de fideicõ. Bene facit trita regula:
quia duo vincula debent magis ligare quam vbi vnum est. aut.
itaq; ⁊ in corpore vnde sumit. C. cõmu. de succes. et in. c. j. de treu.
et pa. ad idem bene faciũt ea que vltra alios addam. j. in. iij. limi/
tatione. ¶ Sed tu aduerte qd Jmo. Rapha. ⁊ do. Alex. nõ bene
inferunt ex. d. l. ij. C. de vsuca. pro empt. nec bene loquuntur quo
ad illã scdam dum dicũt qd ibi i. le res minoris de iure communi
erãt probibite alienari per solos tutores: quia imo tẽpore illius
l. secũde: serui de quibus loquitur illa lex et alie res mobiles ser/
uabiles nõ probibeãtur alienare per solos tutores absq; decreto
iudicis. bene verum est quod istud postea fuit inductũ per tex. in
l. lex que tutores. C. de admi. tut. Et ita etiã eos reprobat Areti.
in cõsi. xxij. qd incipit diligẽter ⁊ mature ꝯsideratis in. ij. ⁊. iij. col.
24 ¶ †Scdam limitationeȝ tradit Bar. per. l. iij. §. si quis ita. ff. de
adi. leg. qñ probibitio respicit non solũ fauorem ꝓhibiti sed etiã
alterius tertij. ⁊ istud est expeditum prout dixi in tex. in. ij. not.
25 ¶ †Tertiã limitationẽ tradit Bart. p. l. generaliter. §. si petitũ.
ff. de fideicõ. liber. qñ res animata: ⁊ sic persona ꝓhibetur aliena/
ri: valet ⁊ tenet: eo q: fauore ipsius rei ꝓhibite cẽsetur facta ꝓhi/
bitio vt est ibi in seruo probibito alienari. Jdeo in casu cõtrauẽ
tionis cõsequitur libertatẽ. casus est ibi no. ¶ Per quem infert
26 sing. Bar. † qd si aliquis baro vel comes probiberet filio vel he/
redi alienari vasallos licet simpliciter ⁊ sine cã. tñ talis ꝓhibitio
semp valet: quia censet facta cõmodo ⁊ fauore vasallorum. solus
Rapha. co. reprobat quia in. d. §. si petitũ. ideo ibi ⁊ quia probi/
bendo alienari seruũ in dubio videt dedisse libertatẽ seruo: ⁊ ꝓ/
pterea subiungit tex. qd si non habuit animum dande libertatis
vt in scdo casu qñ voluit seruum coercere qd probibitio non va/
leret: vnde non potest dici idẽ ꝑm eum in vasallis: cũ ibi spãle sit
in libertate. tu potes dicere vt ꝓsupponit Bar. qd imo ibi sit ius
cõmune: q: respectu rei ꝓhibite q̃ habet animum ⁊ affectionẽ cẽ
setur facta ꝓhibitio: ergo resultat tacitũ fideicõmissuȝ per qd re/
linquit sibi libertas in casu alienationis. ideo etiã tũc vasalli vi/
debunt leberati in casu alienationis. Jta videtur qd sit clare de
mẽte Bart. Nota ergo perpetuo: ⁊ valde signa istã decisionẽ quã
si bene inspexeris satis voluit Bar. ꝙ si baro vel comes ꝓhibeat
filio vel alijs institutis alienare vasallos: ex quo talis probibitio
censetur facta fauore ⁊ cõmodo vasallorum: in casu alienationis
⁊ sic cõtrafactionis videt relicta liberatio vasallis. Et tunc indu
cet liberatio vasallorũ a subiectione: et sic a superioritate dñi. ita
vult Bar. se fundando in. d. §. si petitũ. vbi istud decidit in seruo.
nõ memini legisse alibi istud ab aliquo tactũ. nec forte in toto li/
bro feudorũ istud inuenies: ⁊ si est verũ est valde singulare. ¶ E
27 accedat qd alibi† vasalli equiparant libertis. gl. est in. c. j. in vbo
salua reuerentia: de milite vasal. qui contumax est. glos. in. l. solo.
C. de lib. cau. Spe. in ti. de feu. §. quoniam. in versi. xvij. Bal. in. l.
liberti. in vlti. col. C. de op. lib. Ego tñ dubito de veritate huius
dicti quia nõ debet in dubio presumi qd ista fuerit volũtas testa
toris liberandi omnes vasallos a subiectione filij: cũ esset nimis
graue ⁊ preiudiciale que ratio cessat in. d. §. si petitũ. vbi capitur
illa presumptio quia tractat tantũ de preiudicio vnius serui: vñ.
si vis dare paritatẽ terminorum posset argui ex illo tex. qñ testa/
tor in specie ꝓhibuisset alienari vnũ vasallum. cogita tñ iterum
in predictis. tu autem potes firmare decisionẽ Bar. de vasallis
quãtum ad hoc vt ꝓhibitio valeat: nõ dico quãtum ad consequẽ
dum liberationem: Et hoc confirma tali fundamẽto qd est valde
28 planum† ꝙ de iure cõi absq; probibitione testatoris dñs probi/
betur alienare vasallos inuitos: quia eorum interest non mutare
dñm. tex. est in. c. ꝓterea ducatus. de ꝓhi. feu. alie. p Fede. glo. in. l.
inuitis. ff. de fideicõ. liber. Spe. in ti. de feu. §. quoniaȝ. versi. xxix.
⁊ ibi Jo. an. in addi. que incipit: ⁊ hanc rõnẽ notat Bal. i. c. j. §. si
quis miles. in primo no. per illũ tex. quo tẽpo. miles. et in. l. in te/
stamẽto. C. ad le. fal. ⁊ in. c. si in generali. si de feu. fue. cõtrouer. iter
do. ⁊ agna. ⁊ in. c. j. circa fi. de resti. spo. Bal. Sali. ⁊ Pau. de cast.
in. l. debitorũ. C. de pac. de. Abb. in. c. auditis. in. vj. col. de ꝓsum.
do. Alexã. in. l. ij. in prin. ff. sol. matri. Ergo cũ hic cuȝ ꝓhibitione
legis simul cõcurrat ꝓhibitio testatoris valet: etiã sine cã: etiam
vbi alias non valeret: ⁊ hoc q: duo vincula ⁊ c. ꝓut dixi. s. statim
in prima fallentia. ¶ Confirmat per illud qd sing. tenet Bal. in
29 c. j. §. preterea. de capi. corra. vbi tenet: qd† qñ vasallus facit pactũ
de non alienando: quo casu pactũ concurrit cũ probibitione le/
gis: tunc non potest alienare etiã in casu alias a iure permisso ad
30 hoc vt pactũ aliquid operet ⁊ valeat. †Et q: qñ probibitio no/
ua adijcitur probibitiõi veteri: tũc habet eam ampliare per text.
no. in. d. §. sanctissimas. in aut. de alie. emphy. col. ix. ¶ Potes ⁊
31 alio mõ cõfirmare per aliud optimũ simile: †nã quotiescunq; in
pacto nudo deducit illud qd alias erat debitũ ex aliqua parte iu
ris: illud pactũ dr roborari illa lege ⁊ dicitur efficax ad agendũ.
ita no. Bar. in. l. legitima. in pen. col. per glo. ibi. ff. de pac. notat
idẽ Bar. in. l. nõ impossibile. per illũ tex. ff. eo. ⁊ vtrobiq; dixi. Fa
cit bñ tex. in. l. inter socerũ. §. cõuenit. ff. de pac. do. iuncta. l. si qd
ꝓ vxore. in princ. ff. de dona. inter vi. ⁊ vxo. Ergo idẽ dicemus in
ꝓposito nostro: qd q̃uis ꝓhibitio testatoris fuerit de se nuda: ex
quo tñ cõtinebat illud qd erat probibitum de iure: ista ꝓhibitio
ꝑ hoc censeat efficax ⁊ valida: ⁊ ista fundamẽta multum me mo/
uent ad ita tenẽdũ vltra tex. Bar. ¶ Jn ea. glo. ad finẽ Bar. hic
⁊ in. d. l. titio cẽtũ. in prin. rñdet: ⁊ ex eius rñsione datur alia limi/
32 tatio ad hunc tex. †vt procedat qñ res legata trãsit directo in le/
gatariũ: secus vbi de manu heredis: tũc valet ꝓhibitio etiaȝ sine
causa ⁊ remedio cautiõis prestande heredi qui aliter rem non da
ret. ¶ Jstã solu. reprobat Rapha. cu. quia est extranea restrictio
33 ad. d. l. titio centum. Aliter ⁊ melius impugnat Jmo. †quia licet
speciei legate transeat dñium recta via in legatarium: non tamen
transit possessio. l. cũ heredes. in prin. ff. de acq. pos. no. gl. in. l. cũ
duobus. §. idẽ rñdet. ff. pro socio. ⁊ in. l. fi. C. de sa. san. eccl. sȝ posses
sio nõ põt apprehendi sine licẽtia heredis. l. j. §. j. ⁊. §. redigũtur.
ff. quo. leg. vnde ẽt tunc heres poterit adijcere legẽ seu conditio/
nem vt nõ alienet: sed ad hoc rñdet do. Alexã. sustinẽ. Bar. ꝙ qñ
transit dominiũ recta via cum non acquiratur facto heredis tra/
dentis: tũc heres in traditione possessiõis nõ põt legem adijcere
que cõtineat probibitionẽ alienatiõis dñij iaȝ q̃siti. l. perfecta. C.
34 de dona. q̃ sub mo. Tu potes dicere ex mente Bar. †qd sicut nu
da cõuentio cõtrahentium probibitiua alienationis valet ⁊ tenet
l. ea lege. C. de cõd. ob cãȝ. ita etiã valet preceptũ testatoris de nõ
alienã. q̃uis nudũ: qñ est exequendũ via contractus per heredeȝ.
15 Jmo. Pau. †de ca. ⁊ do. Alex. tenent solutionẽ glo. in. d. l. titio.
ꝙ ibi probibitio fuit facta ꝓpter minorẽ industriam probibiti:
⁊ testator hoc expressit: tũc valet ⁊ tenet. sicut quãdo propter pro
digalitatem iudex interdicit alicui arguendo de facto iudicis: ad
factum testatoris. l. hac lege. ff. de manu. ⁊ in. l. is cui bonis. ff. de
verb. oblig. Dispositio enim legis ⁊ testatoris equiparantur. l. si
ita fuerit. §. fi. ff. de manumis. testa. ¶ Pro ista solutione bene fa
cit: qd per. d. l. titio. signanter decidit Bald. in. l. fi. C. de pac. inter
36 empti. ⁊ vendi. †qd si testator reliquit ecclesie centũ: vt inde emat
fundum: qd ecclesia dictum fundum alienare non poterit: quia vi
detur probibita alienari licet non sit expressum. ¶ Jstam solutio
nem etiã tenet Rapha. cu. in. d. l. titio centum. in prin. ¶ Scd tu
caue: qd huic solutiõi obstat impugnatio Bar. ꝙ ipse alumnus
admitteret ad reuocãdũ nõ heres: nec ibi heres peteret cautio/
nem. Scdo quia quando causa expressa respicit solum fauorẽ pro
hibiti: dicitur tunc consilium vt hac glos. Et probatur in. d. l. ij.
C. de vsuca. pro empto. Jdeo suo fauori quilibet potest renũtia/
re. ¶ Aliã solutionem ponunt Oldra. Lau. Albe. et Raph. cu.
ꝙ sit differentia: an probibitio fiat via precepti seu principalis
dispositionis: ⁊ tunc ꝓcedat iste tex. si autẽ per viam modi: ⁊ tũc
distinguatur: an fuit causa impulsiua: an finalis: ita procedat cõ/
trarium. d. l. titio. in princ. ista differẽtia confundatur per. l. iij. §.
si quis ita. ff. de adimen. lega. ⁊ in. l. pater. §. iulius agrippa. et. §.
quindecim. j. de leg. iij. et. l. cum pater in. §. libertus. j. ti. j. ¶ Pre
terea ista solutio est contra glo. j. hic: que dicit: non alienet. Et sic
intelligit istum tex. etiam: si probibitio fiat per viaȝ modi. ¶ Ex
tra glo. opponit Bar. d. l. stichus seruus. ff. de manu. testa. et di/
cit per illum tex. determinari omnes. ll. de ista materia loquentes
37 †vt probibitio de nõ alienando quamuis sit facta cum causa vel
respectu certe persone: tamen non valeat quando testator est vsus
verbo subiunctiui: vt puta si dixerit si alienaueris perueniat ad
titium: quia tunc cum sit perfecta alienatio: ⁊ res in alium transla
ta vocatur persona cuius contemplatione est facta probibitio vn
de valebit probibitio cum causa vel respectu certe persone quan
do fit per verbũ indicatiui: si alienabis: vel quãdo dixit: ne aliena
ret. prout exẽplificat glo. hic. Cum Bar. tenent Jmo. Raph. cu.
Pau. de ca. ⁊ do. Alexã. hic Bar. ⁊ doc. in. l. qui absenti. §. j. ff. de
acqui. posses. Pe. ⁊ Cy. in. l. fi. C. de rebus alie. non alie. Bal. in. l.
ea lege. C. de condi. ob cãm. ¶ Ad istam differentiam Bar. inter
alienaueris: ⁊ alienabis: adde facere text. in. l. si quis stipulatus
sit stichum. in prin. ff. de verbo. obli. nec obstat tex. in. l. iij. §. si qs
ita. in verbo alienauerit. ff. de adimen. lega. q: rñde ꝑm Rapha.
⁊ do. Alexã. qd ibi non dicitur valere probibitionẽ quo ad impe
diendum translationem dominij: sed intelligitur qd valet ad hoc

vt heres possit petere cautionem de non alienando ab illo probi
bito vt ibi dicit tex. Item etiam valet quo ad hoc vt fideicõmissa
rio cuius contemplatione facta est ꝓhibitio debeatur estimatio
vt etiam tenet Bar. hic per. l. ea lege. cum gl os. C. de conditi. ob
38 cām. ¶ Aduerte etiam pro intellectu doctrine Bar. †qđ licet re
stator possit dominium rei legate donec est apud legatariũ in aliũ
transferre: l. fi. C. eo. dixi post gl. ꝛ Bart. in. l. nemo potest. in gl.
magna. circa fi. s̃. eo. tamen postꝗ̃ translatum est dominium a le/
gatario in alium per viam cõtractus: non potest testator hoc fa/
cere: ex quo ille tertius habuit per viam contractus ꝛ non a testa
39 tore. tex. est not. in. d. l. stichus seruus. ¶ †Limita. d. l. stich⁹. ſm
Bar. ꝛ clarius Pau. de cast. non habere locum: qñ testator expſ
se prohibuit alienari: quia tunc per quecunꝗ verba fiat etiam si
per subiunctiuum impeditur alienatio ꝛ dominium transferri.
Ille ergo tex. procedit si ꝓhibitio fiat tacita puta lego fundum:
ꝛ si alienaueris volo deueniat ad talem: isto casu tacite prohibeo
ne alienes. ita procedit tex. in. d. l. stichus. ad hoc sing. ſm Pau.
40 de ca. ꝛ tunc procedit distin. Bar. Ratio diuersitatis †q2 expſſa
prohibitio testatoris de non alienãdo facta cum cã vel respectu
certe ꝑsone reddit alienationẽ ipso iure nullã: ꝛ sic impedit trans
lationem dominij in alium: secus est in prohibitione tacita. gl. est
no. in. l. cum pater. §. libertis. in glo. j. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. no. j. tit. j.
no. in. l. seruo legato. in prin. s̃. eo. ¶ Dubito multum de verita
te huius limitationis quãuis alij nihil tangunt: q2 etiam expſſa
prohibitio testatoris quãdo testator vsus est verbo subiunctiuo
alienaueris. videt̃ militare eadẽ ratio quã ponit iurisconsultus.
in. d. l. stichus seruus. ꝛ Bar. ꝛ doc. hic: quia tale verbũ presuppo
nit perfectam alienationem: ꝛ sic dñium iam in alium translatũ:
ꝛ hoc modo tollitur etiã glo. in. d. §. libertis. in glo. j. Nisi saluã
do Bar. ꝛ Pau. de ca. intelligas: qñ ꝓhibitio expresse pure pre
cessit vt dicam nũc in sequẽti limitatiõe. ¶ Scđo not. limita. d.
41 l. stich⁹ seruus. ꝛ doc. Bar. ꝛ doc. hic nõ procedere quãdo †testa/
tor incepit a precedenti prohibitione pura. quia primo ꝓhibuit
res alienari: licet postea subiungat futurũ subiunctiui: ꝛ si aliena
uerit deueniat in talẽ: tũc prohibitio bene valet ꝛ tenet: ꝛ aliena/
tio est nulla propter prohibitionẽ purã precedentem: quo casu si
deicõmissarius non reuocatur tũc in casu quo dñiũ iã sit in aliũ
translatũ. Ex quo prohibitio simplex facta cũ cã impediret trãs
lationẽ dñij: ꝛ sic cessat ratio. d. l. stichus. Et ita tenet singu. in. d.
l. stichus. in glo. fi. ita etiã tenet Arc. in cõsi. xviij. qđ incipit visa
42 ꝛ discussa cõsulta. ¶ Itẽ inquãtum Bart. tenet †qđ lȝ prohibi/
tio facta per verbũ subiunctiui: vel prohibitio tacita nõ ipediãt
translationẽ dñij: tñ ipsi fideicõmissario cuius respectu est facta
ꝓhibitio debet̃ estimatio rei: per. d. l. ea lege. cũ gl. Adde ꝓ hoc
facere apertã rõnem: nam cũ in predictis casibus reperiat̃ fidei/
cõmissum relictũ in casum quo dñium fuerit in aliũ translatum:
qñ testator vsus est verbo subiunctiui si alienaueris: ergo in effe/
ctu testator reliquit ꝑ fideicõmissum rem alienã. ergo succedit re
gula qđ qñ testator scienter legat rem alienã: fideicõmissario de/
bet̃ estimatio. l. cum alienã. C. de lega. §. fi. insti. eo. ꝛ. l. non dubiũ.
§. fi. j. de leg. iij. ꝛ hoc etiã voluit Rapb. cu. hic. ¶ Adde etiã pro
43 intellectu totius materie †ꝙ qñ prohibitio testatoris est expſſa:
ille in cuius fauorẽ facta est prohibitio: põt ꝓpria autoritate illã
rem apprehendere. gl. est solẽnis in. §. de cetero. in verbo licẽtiam
damus. in auť. vt de cetero cõmuta. nõ fiant. colla. v. quã sequitur
ꝛ cõmendat Lud. ro. in. d. l. qui absenti. §. j. Ange. in. l. nemo põt.
ff. de pac. Bal. in. l. ceterũ. in. iij. col. de iudi. vbi illam glos. repu/
44 tat ad hoc singularẽ in iure. ¶ Et per eam no. infert †ꝙ si vasal/
lus feudũ illicite alienat: põt dñs sua autoritate recuperare. qđ
bene nota: quãuis Ang. sibi ↄ̃trius in. d. §. de cetero. reprobet illã
glo. ¶ Successiue inquãtũ Bar. opponit de. l. codicillis. §. ma
tre. j. titu. j. adde inquãtũ in solutiõe dicit: qđ ibi ꝓhibitio fuit fa
cta odio certe personẽ: vt tũc admittat̃ ad reuocã. heredes defun
cti: nam fallit Bart. ꝙ ibi filij sororum vxoris essent heredes te
statoris: imo neꝗ illius vxoris: sed bene admittunt̃ ex fideicom.
testatoris: vt ibi clare dicit text. ¶ Gło. in verbo nã si heredis.
Tene tertiũ intellectũ qui est verus: adde tñ inquãtum Bart. re/
probat scđm intellectũ vltra reprobationẽ glo. qđ testator nõ po
test ꝓhibere alienationẽ rerum heredis per. l. heres propriũ. ff.
qui ꝛ a quibus. ꝛ. l. si qs inquilinos. §. j. ꝛ. l. si heredis seruus. s̃. e.
45 Intellige sane †qđ nõ valet ꝓhibitio vt per eã impediat̃ trãsla/
tio dñij rerũ heredis. tamẽ valet ꝓhibitio, vt heres teneat̃ ad esti
mationẽ: iuribus preallegatis. ꝓut etiã tenuit Bar. s̃. in. vij. op
po. de. l. stichus seruus. ff. de manu. test. Ratio est: quia tũc cum fi
deicõmissum fit factũ de re heredis dȝ valere quãtũ ad estimatio
nẽ: ꝓut dixi. s̃. circa illã. vij. opp. de. d. l. stichus seruus. et isto mo
do potest intelligere istũ tex. q aliter fortiter obstaret cõtra Bar.
in. l. si qs ita legatus. §. qđ constitutũ. ff. de manu. testa. quem alle
gat Rapha. cu. ↄ̃ Bar. vbi testator ita potest ꝓhibere manumis
sionẽ serui heredis: sicut serui proprij: qđ est de directo cõtra illa

iura preallegata: ꝑsertim contra. d. l. si quis inqlinos. §. j. ſȝ intel
lige. d. §. qđ cõstitutũ: ꝓcederet quãtũ ad hoc vt heres ꝓhibit⁹
teneatur ad estimationẽ: non autem quo ad impediendũ transla/
tionem dñij: Quis non sit sine violentia ad illum tex. qui fortiter
stringit. vnde necessariũ est ita dicere: vt iura iuribus cõcordẽtur
l. vnica. C. de inoffi. don. c. cũ expediat. de elec. ¶ Extra gl. circa
46 materiã isti⁹. l. Bar. format. xvij. q. Prĩa est †an facta ꝓhibitiõe
respectu certe persone: sit aliqđ remediũ vt possit fieri alienatio.
Bar. ponit duo remedia. primũ ꝙ heres vel legatarius patiat̃
fundũ vendicari per aliquẽ qui sit creditor et rem per hypothe/
cariã obtineat: quia prohibitio testatoris nõ nocet creditorib⁹
vt hoc tex. vel patiatur per aliquẽ vendicari vt proprium. idem
no. Bar. in. l. peto. §. predium. per illum tex. j. ti. j. Subdit Bar.
47 sub dubio forte †ꝙ sñia non preiudicabit illis quorum contem/
platione facta est prohibitio nisi sint citati per. l. in concedẽdo. et
melius ia. l. sequẽti. que incipit in diẽ. ff. de aqua plu. arcen. bene
fecit loqui sub dubio forte Bar. quia contrarium tenẽt alij oẽs:
ꝛ in specie Ang. Flo. Imo. Rapha ꝛ do. Alex. hic Ang. ꝛ Lud.
in. d. l. in diem. Imo. in. l. decẽ. ff. de verb. obli. Bar. met sibi ↄ̃tri⁹
in. d. l. in diẽ. eo quia ius defensionis prin. spectat ad prohibitũ
vnde nõ sunt citandi qui in consequentiã vel secũdario ledi pñt.
vt est glo. reputata singularis in. l. de vnoquoꝗ. in princ. in glo.
ij. ad fi. ff. de re iud. quã Ange. Imo. ꝛ Mod. ibi ꝛ hic ad hoc val
de nõ. ꝛ reputant singularẽ. Scđo facit ſm Rapha. cu. q2 isti quo
rũ cõtemplatione facta est prohibitio reputant̃ legatarij seu fi/
deicõmissarij: vt hoc tex. in fi. vbi dixi. sed legatarij vt fideicõmis
sarij nõ sunt citandi: quando iudicium agitur cõtra heredẽ. l. si su
scepta. ꝛ. l. q de inofficioso. ff. de inoffi. testa. ꝛ. l. si superat⁹. in ꝑn.
48 ff. de pig. ¶ Tertio bene facit †quia quando iudicium agit̃ cuȝ
herede: substitutus nõ est citandus. l. j. §. penul. ff. de ventre insp.
Bar. expresse in. d. l. in diem. ꝛ est bonus tex. in. l. ex contractu. ff.
de re iudi. vbi sentẽtia lata cõtra heredẽ institutum mandat̃ exe
49 cutioni cõtra substitutũ. ¶ †Quarto facit: quia in sentẽtia que
fertur contra heredẽ institutũ: non est necesse citari fideicõmissa/
rium etiam vniuersalẽ vt ei preiudicet. tex. est in. l. si patroni. §. fi.
scđm vnã lectu. ff. ad tre. ꝛ in. d. l. j. §. penul. ꝛ si. ff. de vẽtre in pos.
50 mit. ¶ Quinto facit: quia †qnando fit excussio principalis debi
toris. non est fideiussor de necessitate citandus. ita no. Bal. in. l. j.
in. iij. col. C. de conuenien. fis. debito. li. x. ꝛ in. l. duobus. §. qui iu/
rauit. ff. de iureiurã. Ang. in. l. in cognitiõe. in fi. s̃. ad sil. Et est de
hoc tex. optimus in. l. autore laudato. C. de euic. quẽ text. ad hoc
allegat. d. Alexã. idem tenens in consil. clvj. in. ij. volu. qđ incipit
51 stantibus his que in themate narrantur. ¶ †Sexto facit q2 non
est necesse citari illum qui ex postfacto in aliquem casum ius ha/
bere potest: ꝛ sic futuri aduersarij citandi non sunt. ita not. tenet
Bal. in. l. nec quicꝗ̃. §. vbi decretum. in. xj. col. ff. de offi. procon. ꝛ
leg. per tex. in. d. l. j. §. penul. ff. de ven. inspi. ¶ Alibi dicit Bal.
52 in rubri. extra de rescri. in. iij. col. qđ †qui casu vel in consequen/
tiam ledi pñt nõ sunt citandi. ¶ Septimo facit qđ tenẽt Imo. ꝛ
Bal. in. c. humilis. de ma. ꝛ obe. nõ esse citandos illos quos inci/
denter negotiũ tangit: sed sufficit principalem citari. d. l. j. § . pe.
ꝛ fi. ¶ Octauo facit qđ vult glo. in. c. ꝗuis. in glo. fi. de pac. in. vj.
53 per quã inferendo no. ibi Gemi. in. vj. col. †qđ actus non dicitur
verti in detrimentum alterius quando non affert ei detrimentũ
ꝑncipaliter licet secũdario. ¶ Ex quo decidit qđ si ex forma sta/
tuti debent citari illi in quorum detrimentum fit actus intelligi/
tur directe ꝛ principalit̃. nõ autẽ secundario. qđ est bene notandũ
54 scđm eum. ¶ †Nono facit quia quãdo est questio de processu iu
dicis coram superiore per viam appellatiõis vel nullitatis valet
processus ꝛ sententia contra eum licet ipse iudex non citetur: q2
nõ agitur principaliter cõtra iudicẽ ſm Inno. in. c. in nostra. de
55 procu. Bal. in. l. sancimus. in. xiij. q. C. de iudi. ¶ †Decimo ꝛ vlti
mo facit qđ tenet Bal. in. c. fi. circa prin. post Inno. ibi de dolo ꝛ
contu. ꝛ qđ quando est controuersia inter archiepiscopos super
iure episcoporũ seu superiure primatie licet causa tangat ꝓuin/
ciales. i. suffraganeos tñ non est necesse eos citari: q2 sunt appen
56 dices in cõsequentiã. ¶ Circa scđm remedium Bar. †qđ si ꝓhi
bitus primo faciat vnã alienationẽ in ꝑsonã permissam postea
poterit alienari simpliciter per. l. pater. §. qindecim. j. de leg. iij.
Subdit tñ Bar. qđ alio casu loquit̃ vt ibi patet nec aliter decla/
rat. ¶ Forte voluit dicere bar. qđ in. d. §. quindecim. est prohibi
tio nõ respectu certe ꝑsone vt hic: sed respectu certi generis per/
sonarum: prout etiã in. l. peto. §. fratre. j. titu. j. Hic enĩ nõ esset
persona que posset prima vice licite accipere. Accedat quod te/
net Pau. de ca. in consi. xvij. quod incipit in. q. que vertitur par/
me. in. xij. colũ. ¶ Quantum tamen ad istud remedium Bart. ad
57 de tex. no. in. l. tutor rerum. ff. de admi. tut. quem Bar. †ibi repu/
tat valde singu. quod quando res pupilli sunt semel iuste vendi/
ta potest etiam tutor eam licite retinere pro se: nõ obstante quod
sit tutor illius pupilli. Et illũ tex. etiam reputat singu. Lud. ro.
in. l. singularia.

in.l.singularia.in.xij.col.ff.si cer.pe.Ad idem facit tex.in.l.dixi-
mus.§.fi.cum.l.sequē.τ ibi Bar.multum no.ff.qd me.cā.τ tex.in
58 c.ex parte.de feu.¶ Facit bene τ no.† q cā que semel est delega-
ta per papā in curia romana:nunqā exibit de curia nec reuerte
tur ad ordinarium:quamuis delegatus ille sit mortuus.ita not.
Archi.in.§.his ita.xxv.q.j.Bal.in.l.si vt proponis.pria.in pe-
nul.col.τ alibi Sal.C.quō τ qn index.Bald.in.c.j.§.ad hoc in.v.
col.de pa.iura.fir.in vsi.feu.Jmo.in.l.si expressim.ff.de appella.
Pe.de ancha.in consi.lxij.qd incipit circūscriptas regulas can-
59 cellarie.¶ Scdo qrit Bar.† an res prohibita alienari respectu
persone vel cause possit alienari ppter dotē vel donationem pro
pter nuptias:τ sic punctus est:an prohibitione expressa testato-
ris excipiat causa dotis.istud ar.intēdo late excutere quāuis scri
bentes paucis absoluant.Bar.hic sequit Ja.de are.determinat
q sic:per tria iura per eū allegata.τ cum eo omnes hic indifferen
ter tenent.idē tenēt Ja.de are.Cy.Bal.et Sali.in.l.voluntas.C.
de fideicō.Sali.in.l.fi.in pe.q.C.de re.alie.non alie.Pau.de cast.
vbi addit rationem persuasiuam in cōsi.xiij.qd incipit:quia per
substantiā eximium consultorem.d.Alexā.in consi.lvj.qd incipit
cōsideratis verbis testamēti.lib.j.qd consilium est errore dupli-
catū in consi.clxv.al's.xxiij.lib.ij.vbi dñs Alexan.limitat:nisi in
diuiduo esset facta prohibitio ex causa dotis.facit.§.sanctissima.
in aut.de ali.emphy.col.ix.τ ista cōis est sententia.¶ Pro ista
cōi.facit qd in fortioribus terminis tenet Albe.de rosa.in prima
parte statutorum in.qō.cxlviij.que incipit statuto regis τ regni
Aragonie τc.vbi refert de facto fuisse altam questionem longo
60 tempore ventilatā in curia romana.† statuto inclyti regni Ara-
gonie iurato per ipsum regem qd est fortius:cauebatur qd rex nō
posset alienare aliqua immobilia regni:nisi p inclytis filijs infan
tibus:vel nisi ex causa necessitatis regni.Euenit autem qd rex p
matrimonio cōtrahēdo multa bona immobilia donauit regine:
fuit dubitatum an potuerit:τ quantum attinet ad presens ppo-
situm tenet quod potuit:per tex.in aut.res que.et in corpore vn-
de sumitur.C.communia.de lega.qd est bene notabile ad propo-
situm:quia ibi erat expressa prohibitio alienationis a statuto iu
rato:quod est plus quā in casu nostro.¶ Scdo bñ facit quia deci
sio Bar.τ doc.intelligitur qñ nulla alia bona extabant ex quibus
posset cōstitui dos filie prohibiti.ita declarant Jac.de are.Cy.τ
Salice.in.d.l.voluntas.Sal.in.d.l.fi.C.de rebus alie.non alie.et
do.Alex.hic.vnde si diceremus qd ab ista prohibitione expressa
testatoris quā fecit pater filio de non alienando non exciperetur
causa dotis.Certe eius filia esset sine dote:et propter hoc forte nō
62 posset maritari.Jdeo in casu isto hoc nō est presumēdū.¶ † Ter
tio facit:quia a prohibitione expressa alienationis excipitur qd
filius possit alienare quatenus est legitima filij:prout dixi in tex.
in.ij.vel.iij.nota.τ in.v.no.ergo idem debet esse quatenus est dos:
cum dos succedat loco legitime.l.titio centum.§.titio genero.ff.
conditi.τ demon.posses tamen ad hoc dicere quod termini non
sunt pares:quia.s.loquimur de legitima immediate ipsius pro
hibiti:hic autem de dote:non prohibiti sed eius filie.Quarto fa
cit ratio quā assignat iuriscon.in.l.mulier.§.cum proponeretur.
ff.ad trebel.allegata per Bart.ibi quod mulieris pudicitie τ par
62 tus voto congruebat.¶ Confirmatur τ quinto † quia in quacun
q generali prohibitione facta per testatorem non presumitur eū
cogitasse de isto casu speciali dotis:quē testator in specie verisimi
liter nō prohibuisset.ar.l.obligatione generali.ff.de pigno.τ eius
quod vult glo.in.l.tale pactum.§.fi.ff.de pac.pro qua notaui esse
tex.in.l.cū res.in prin.s.co.τ ad hoc bene facit dictus.§.cum pro
63 poneretur.¶ Sexto τ fortius facit † qr dos est specialiter priui-
legiata a iure per.d.aut.res q̄ τ in corpore vnde sumit:o quecūq
verba prolata per legē vel per per testatorem:non intelligitur ta
li priuilegio derogatū:ex quo est clausū in corpe iuris.gl.τ Bar.
in.l.heres absens.in prin.ff.de iudi.τ in aut.qua in prouincia.C.
vbi de crimi.agi opor.τ est tex.in.l.decurio.τ ibi glo.C.de silētia.
li.xij.quā glo.reputat singularem Bald.in.c.j.in fi.quo tēpo.mi
les.in vsi.feu.¶ Septimo facit arguēdo a lege ad testatorē:iuxta
64 §.disponat.in aut.de nup.col.iiij.† qd leges quātūcūq gñaliter
loquētes vel generaliter phibētes:nō intelligunt loqi in casu spe
ciali dotis.ita singu.no.Sal.in.l.fi.in prin.C.de iure do.dixi in.l.
j.ff.sol.ma.vbi plura ad hoc addidi.ista sunt in effectu in substan
tia principaliora fun.que adduci possunt p ista cōmuni snia:que
etiā fouet maxima equitate:ne filia remaneat indotata:presertim
cū in ambiguis iudicandum sit pro dote.l.in ambiguis.ff.de iu-
re do.¶ Cōtrariā opi.tenet solus Bal.in.c.j.§.donare.quali.olim
feu.poterat aliena.motus:quia dispositio.d.aut.res q:nō habet
locū in his terminis.s.in rebus expresse prohibitis alienari per
65 testatorem:† quia cum sit exorbitans a regulis iuris cōis:non dz
extendi extra casum suum.l.ius singulare.τ.l.qd vero.C.de legi.
¶ Sed ad hoc fundamētum rñdet.d.Alex.hic:q cū dispositio
d.aut.res que.cōtineat causam fauorabilē debet extēdi ad casus
similes vt per glo.τ doc.in.l.si constante.in prin.τ ibi Bart.i.vj.
q.prime partis.ff.solu.ma.glo.in.l.que ppter necessitatem.cū si.
ff.de regu.iur.τ patet qr gl.τ doc.in.d.aut.res q.eam extendunt
ad alios casus.¶ Quid tenēdū in hoc no.τ subtili passu.Durū
videt cōsulendo τ iudicādo recedere a cōi snia.¶ Sed tu potes
tenere cōtra istā cōmunē sniam:τ in puncto iuris credo esse me-
66 lius.† nam fortior est expssa prohibitio testatoris de nō alienādo
quā tacita:ptz clare qr phibitio expssa testatoris reddit aliena-
tionē ipso iure nullam τ impedit translationē dñij:τ alienantem
tanq indignū repellit a reuocatiōe rei alienate:secus est in phi-
bitione tacita que nō hz istos effectus psertim nō impedit trāsla
tionē dominij.glo.est in.l.cū pater.§.libertis.in glo.j.τ ibi Bar.
τ doc.ff.de lega.ij.expsse Bar.hic in.ij.col.cū quo alij transeunt.
Sed sic ē q nulla lex permittit alienationem ex cā dotis quādo
testator expresse phibuit alienationē:sed solū permittit qñ taci-
te ē phibita prout proprie loquit.d.aut.res que.τ per hoc clare
patet:qd nō obstant tres leges allegate per Bar.quia loquūtur
in tacita phibitione resultante ppter fideicōmissum.non autē lo-
quunt in expressa phibitione testatoris de qua est qō nostra.Et
sic leges allegate per Bar.non faciunt ad propositum nostrum.
¶ Per hoc etiā patet nō obstare aliud fundamentū do.Alexā.
qd pri.adduxi:dum dicebat q.d.aut.res que.qd cum contineat
causam fauorabilē debet extendi ad casus similes,et sic etiam ad
hunc casum:quia tu aduerte qd hoc casu fieret extēsio de minori
ad maius.s.de tacita prohibitione ad expressam q̄ est multo for-
tior vt predixi.qd esset absurde dictum.¶ Nec ob.si ponderetur
ratio tex.in aut.res que omnibus cōiter prosunt his que aliqui-
bus vtilia sunt pferuntur:quia illa ratio militat quantum ad res
subiectas restitutioni qbus resultat tacita phibitio.τ ita loquit
ille tex.secus qñ est expssa phibitio.¶ Scdo facit quia rationes
assignate per glo.τ doct.in.d.aut.res que.fundant in presumpta
voluntate defuncti.vt est text.in.l.mulier.§.cum proponeret.ff.
ad treb.ergo nō habent locum qñ expresse apparet de voluntate
testatoris expresse phibentis quia in claris nō est opus cōiectu-
ris.l.cōtinuus.§.cum ita.ff.de verbo.oblig.¶ Confirmatur per
67 illud † qd tenet Bal.in.l.nulla.C.de iure do.dum dicit glo.ibi est
notan.quod cōtractus inter viuos nō recipit interpretationem
d.aut.res que.ergo vult quòd illa aut.sit fundata in presumpta
68 mente testatoris.¶ Tertio facit forte fundamentum.† Nam for
tior est prohibitio alienationis facta per testatorē in vltima vo-
luntate:quā prohibitio facta inter viuos per viam contractus.
Jstud assumptum patet euidenter.quia prima impedit transla-
tionem dñij vt supra proxime dixi.secus est in phibitione inter
viuos:quia illa nō impedit translationē dñij.Jta firmant glo.et
doc.in.l.ea lege.C.de cōdi.ob cau.τ in.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de
verbo.obli.Bart.hic in.iiij.q.Hinc est qd res subiecte restitutio
ni p viā vltime volūtatis nō possunt in effectu alienari.l.ij.§.pe.
C.vt leg.no.in.l.marcellus.§.res que.ff.ad treb.Et tñ res subie-
cte restitutioni per viam contractus possunt effectualiter aliena-
69 ri.l.τ si dotis.vbi Bar.τ docto.no.C.de iure do.sed sic est † qd
res expresse phibite alienari p viā cōtractus inter viuos tali phi
bitione que impediat translationē dominij non possunt alienari
etiā ex causa dotis.vt est glo.ordinaria τ approbata in.l.nulla.C.
de iure do.quā ibi sequuntur doc.presertim Cy.τ Bal.τ dicit ibi
Bal.qd illa glo.est multū signanda:qr vult qd contractus inter
viuos non recipiant interpretationem.d.aut.res que.illam glo.
sequitur etiā Bal.in.d.§.j.§.donare.do.Alexā.hic in.vj.col.vbi
dicit quod illa glo.nō est alibi in iure.Et idem do.Alexā.in cōsi.
ciij.i.ij.volumi.q incipit visis scripturis mihi trāsmissis in.vij.
col.Multo ergo fortius qñ τ expressa phibitio per viam vltime
70 voluntatis debet impedire ne possit in dotē dari.¶ † Quarto
cōsidera si dispositio aut.res q.procedit ex defectu potestatis te-
statoris put tenet Pau.de ca.in.d.consi.xiij.qd incipit:quia per
suprascriptum eximiū cōsultorem.Et tunc ista opinio nō posset
pcedere quia siue tacite siue expsse testator non posset prohibere:
sed cōtrarium est verius qd imo testator possit prohibere dispo-
sitionem.d.aut.res que.prout tenet do.Alexā.i.d.cōsil.lvj.in.j.
volu.qd incipit consideratis ver.testamenti in.iij.col.Et qd non
sit ex defectu potestatis patet:quia p viā contractuū potest tolli
dispositio.d.aut.res que.put est gl.in.d.l.nulla.Et ita alias ten-
taui consulendo in ciuitate Bononie pro nobilibus de castellio.
71 ¶ Tertio querit Bar.† an valeat statutum[a] laicorū prohibens
a alienationē in laicum nō subditū:τ an valeat respectu ecclesiarū
τ ecclesiasticarum personarū.¶ Circa primū τ bene cōcludit qd
statutum valeat.presertim per tex.optimum in.l.si in emptione.
§.j.i verbo vel more ciuitatis cōmercio exuerunt.τ ibidem Bar.
Bal.τ Sali.ad hoc no.ff.de cōtrahen.emp.idem tenent Barto.
Bal.τ Sali.in.l.dudum.per illum tex.C.de cōtrahē.empt.Bar.
in.l.i his.C.de predijs naiculario.li.xj.Bald.in.l.ij.in fin.ff.de
iuris.om.iud.τ in.l.ea lege.C.de cōdi.ob cau.τ no.

a ¶ An va-
leat statutū
Adde doc.i
c.eccl'ia san
cte Marie.
d 2sti.Lud.
ro.i.l.stipu
latio h mō
2cepta.ff.d
verbo obli.
Geor.natā
in repeti.c.
q̄uis.d pac
li.vj.Mat-
the.no.clij
Ang.in di
sputatiōe i-
cipiē.nobi-
lis qdā ge-
nere.Pet.
de ancha.
cōsi.ciij.in-
ci.i paucis
verbis.

in cōmē.c.canonū statuta.in verbo statutū perusij.de cōsti.ꝛ dif/ fuse Barba.in repe.rub.de re.eccl.nō alie.vbi etiā ponit multas limitationes ad dictū statutū.Circa scdm articulum quiꝛ subti/
72 lis ꝛ disputabilis†an valeat statutū prohibēs alienationem rerū immobilium in ecclesijs vel monasteria Bar.hic post Old.Lau. tenet ꝙ nō:quia esset cōtra priuilegia ecclesiarū:cum ecclesie sint priuilegiate:qđ ex solo cōtractu absꝗ traditione transferaꝛ dñiū l.fi.C.de sac.san.eccl.Jdē tenēt Alb.Ang.Jmo.Raph.ꝛ.d.Alle xan.hic:ꝛ sic nemo scribētiū discrepat a sñia Bar.Jdē tꝫ Bar.ī d.l.fi.C.de sa.sanc.ecc.ꝛ in.l.fi.C.de exact.tri.li.x.Ang.in cōsi.xl/ viij.qđ incipit quidā Fran.de florentia cū limitatione quā exami nat do.Alex.hic.¶Tu aduerte qđ decisio Bar.ꝛ cōis videtur esse bona inquātum statutum sit nullū per tex.formalem in.c.fin. de immu.eccl.in.vj.Ubi etiā Jo.an.ꝛ Gemi.idē tenuit.Sed rō Bar.post Oldr.nō videꝛ esse bona ẜm Raph.fulg.ꝛ Paul.de ca.in.d.l.fi.nā qđ possit vendi ecclesie:istud non est priuilegium:
73 sed de iure cōi:†sed qđ ex venditione dñium transferatur sine tra ditione:istud est bene priuilegiū.d.l.fin.ideo si fiat statutū:qđ res immobiles nō possint alienari in ecclesias:istud nō est cōtra pri/
74 uilegia ecclesiarū vt dicit Bar.nā bene†cōtra eorū libertatꝫ es/ set:si fieret statutum qđ ex cōtractu nō transferatur dñium in ec/ clesiam sine traditione.Et isto fundamento vltra eos vtiꝛ Ang. in.d.consi.xlviij.sed tu potes defendere Bar.dupliciter primo ꝙ Bar.considerauit qđ saltē istud priuilegiū semper veniat in cō sequentiā.ergo ꝓhibēdo cōtractum:prohibet etiā istud priuile gium qđ in cōsequentiā venit.¶Scdo ꝛ fortius si dicuntur con/ tra libertatē ecclesiasticā ea q̄ statuuntur contra priuilegia eccle/ siarum:quāto fortius ea que statuunꝛ contra cōpetentia de iure cōi ecclesijs:cū fortius sit illud qđ competit ex iure cōi quā illud qđ ex priuilegio ꝛ sic iure singulari.argu.l.eius militis.§.militia missus.ff.de testa.mil.ꝫ.qꝛ vero verisimile.in fi.auṫ.de non alie.ꝛ ita tenēt.d.Ant.ꝛ alij cano.in.c.ecclesia sancte Marie.de constit. ꝛ in.c.cum terra.per illum tex.de elec.Salice.ꝛ Rapha.in.d.auṫ. cassa.ꝛ do.Alexan.hic.¶Cōtrariā opi.qđ imo valeat statutum laicorum prohibens alienationem rerum immobilium in eccle/ sias:tenet Ja.bu.in.d.l.assiduis.C.qui potio.in pigno.habe.et in d.auṫ.cassa.quia statutū laicorū non disponit directo in ecclesia/ sticos vel ecclesias sed in subditos laicos.prohiben.ne eis ven/
75 dant.Ang.istud reprobat†qꝛ tale statutum videtur fieri in frau/ dem ecclesiastice libertatis:ꝛ ad eam cōprimendam non videtur posse fieri:per no.per Barto.in.l.j.§.que onerande.ff.quarū re. actio non da.per Jnno.in.c.nouerint.de sentē.excō.¶Adde qđ cōtrarium etiā tenet Bal.in.c.clerici.de iudi.vbi querit:an statu tum excelse ciuitatis Mediolani expresse prohibens res immo/ biles posse alienari in ꝑsonas ecclesiasticas valeat:ꝛ an cēseaꝛ cō/ tra libertatē ecclesie:ꝛ refert qđ in hac.q.laudabilis memorie.d. Signorolus de Mediolano post ꝑliras allegationes ꝓ ꝛ cōtra: finaliter cōsuluit in cōsi.xix.qđ tale statutū sit iuridicū:ꝛ non cen sendū cōtra libertatē ecclesie:cū sit cōditū ṗncipaliꝛ ꝓpter publi cū ꝛ cōe bonū:ne immobilia trāseant ad ecclesias:cū nō possint postea alienari pro necessitatibus ciuitatis:nec publicis functio nibꝰ grauari.auṫ.itē nulla cōitas.C.de epi.ꝛ cle.c.non minus.de immu.eccle.itē qꝛ quilibet priuatus pōt imponere legꝫ rei sue: ne transeat in ecclesiā.l.si ita quis.§.ea lege.cū glo.ff.de verb.ob. ergo multo fortius statutū:vt est glo.in rub.C.de decre.decurio. li.x.cū si.allegat etiā pro hac parte tex.in.c.j.§.donare.in verbo. aut pro aīa iudicare.qualiter olim feu.pote.alie.¶Adđ ꝙ illud cōsilium.d.Signoroli Bal.corrupte allegat:nā est in cōsi.xci.qđ inci.statuto ciuitatis Mediolani caueꝛ qđ nullꝰ ꝛc.¶Jstā opi/ nionē etiā tenet Bal.in repe.magna.l.cunctos populos.in.xij.co lū.C.de sum.tri.ꝛ ibi rñdet ad.d.l.fi.C.de sa.san.eccle.qđ ibi eccle/ sie cōcediꝛ illud priuilegium post ꝯctū factū cum ecclesia iam tūc priuilegiata in acquisitiōe dñij sine traditione:sed qñ ꝯctus non est validus prout in casu nostro ꝓpter statutū annullans:tūc nō habet ecclesia priuilegiū:nec statutū vꝛ esse ꝯ libertatē ecclesiasti cam.¶Tu vltra alios potes cōfirmare istā scdam opinionem ex
76 multis.Primo†per illud qđ tꝫ Bal.in quodā suo cōsi.posito in ter cōsilia Pe.de ancha.in cōsi.xj.qđ incipit:factū super quo cō siliū petiꝛ tale est.in pe.col.ad fi.vbi no.cōcludit:ꝙ licet in iā que sitis laici nullo ingenio possint derogare ecclesijs vel iuribus ec/ clesiarū.d.c.sancte Marie.tñ in acqrendis si laici nō faciūt hoc ma lo ingenio ꝫ ṗncipaliꝛ pro bono pu.vt sibi prosint:vꝛ ꝙ ita pos/ sint statuere ergo similiter diceñ.ī ꝓposito.Scdo facit qđ no.vult
77 Bal.in rub.extra de cōsti.in.ij.col.†qđ valet statutum laicorū di/ sponens qđ ecclesie nullo tempore possint ꝑscribere res immobi les laicorū:ne ciuitas ꝑdat datia ꝛ collectas:ad quas nō tenētur ecclesie:quia tale statutū respicit ꝗrenda.secus est in acqsitis:añ sta tutū ẜm eū.Tertio facit qđ in terminis nostris vult Bald.in.c.q in ecclesiarū.in.ij.col.in fin.de cōstit.qđ licitū est laicis defendere suas iurisditiones in acqsitis ecclesie:ꝛ ideo possint laici ꝑ eorū statutū ꝓhibere alienationē rerū tributariarum vel collectarū in clericos vel ecclesias ne fiscꝰ careat subsidio collectarū.¶Quar/ to bene facit illud qđ tenet Bar.in.l.rescripto.§.fi.ff.de mune.et
78 bono.†ꝙ licet laici nō possint facere statuta qđ imponaꝛ collecta ꝓ possessionibus iam ꝗsitis clerico vel ecclesie:qꝛ esset ꝯ liberta tem ecclesiarū.d.auṫ.cassa.ꝛ.d.c.nouerint.tñ pro his que nō sunt quesita clericis vel ecclesijs posset fieri statutum qđ etiam si pue/ nerit ad ecclesias poterit imponi collecta et sic.qđ censeatur tri/ butaria pro collectis imponēdis:allegat no.per Jnno.in.c.po/ stulasti.de fo.cōpe.Et ita fecerunt ẜm eū perusini ꝙ merito impo nunt collectas omnibus possessionibꝰ que postea deueniant ad ecclesias.Et ita etiā tenet Bar.in.l.placet.C.de sa.san.eccle.vbi la te scripsi de hoc:ꝛ retuli plures tenere contrariū.nō insistam hic. ¶Quinto facit qđ tenet Bal.in.c.cū venissent.in.iij.co.de eo q
79 mit.in pos.†ꝙ si statuto caueatur ꝙ clerici qui nō soluunt mune/ ra pro bonis patrimonialibꝰ pro quibꝰ debenꝛ collecte loco tri/ butorū qđ non audianꝛ:istud statutū valet ꝛ tenet:quia est landa
80 bile ꝓpter bonū publicū.¶Sexto facit trita regula†quia faci/ lius preiudicaꝛ in querēdis ꝗ̄ in iam ꝗsitis.l.qui autē.in prin.ff. de his que in frau.cre.l.fi.cuꝫ multis si.C.de acq.pos.Hinc est ꝙ prelatus[a] in acquirēdis pōt cōditionē ecclesie facere deteriorem nō in acqsitis.gl.est.xvj.q.vj.c.fi.in gl.vlti.gl.Bar.ꝛ doct in.l.iu bemus nullam.per illū.C.de sac.san.eccle.Jnno.in.c.ij.de dona. cano.in.c.j.de dolo ꝛ cōtu.d.Abb.in.c.tua ad finē de his q̄ fiūt a prela.sine cōsensu.c.ꝛ in.c.verū in penul.col.de fo.compe.¶Se/ primo pro ista parte facit bonus tex.in.§.fin.in auṫ.de here.et fal. ibi in omni persona siue ṗuata siue militari siue sacerdotali vbi
81 patet†qđ dispositio laicorum sup eo qđ est honestū ꝛ reipublice vtile:valet etiā quo ad ecclesias ꝛ ecclesiasticas personas.Nisi di ceres quod illa sit dispositio iuris ciuilis que nisi sit approbata a summo pontifice non ṗiudicat ecclesijs.d.c.eccl'ia sancte Marie. Jn quo vltimo dic vt no.per do.Abb.ꝛ alios cano.in.c.fi.de fo. ꝛ in.c.j.ꝛ.ij.de ope.no.nun.per Bartol.ꝛ alios in.l.priuilegia.C. de sa.san.ecc.¶Et tenēdo istam partē que pōt optime disputan do defendi potes respōdere ad tex.in.d.c.fi.de immu.eccle.in.vj. qđ loquitur qñ statutum laicorum passim ꝓhibebat omnia vēdi ecclesijs:vt ptꝫ ibi in tex.in verbo nec quicquā vendāt.Et sic erat nimis ṗiudiciale ecclesijs maxime cōcurrentibus etiā alijs ꝓhi/ bitionibus de quibus ibi in tex.Secus est ꝓposito nostro vbi ꝑ statuta laicorū solū prohibentur alienari immobilia in ecclesias: prout etiā distinguit Ang.in.d.cōsi.xlviij.¶Cū quia in dubijs
82 †opinionibus[b] cōsulendo ꝛ iudicādo tenenda est opinio que fa/ uet ecclesie.l.sunt persone.ff.de reli.ꝛ sum.fu.c.fi.de re iudi.Jdeo durū ꝛ difficile esset obtinere cōtra sñiam Bar.q̄ est magis cōis.
83 Quā itellige ꝓcedere†qñ statutū ꝓhibitiuū faceret expssam mē tionē de ecclesia.si autē simpliciter disponerēt imobilia nō posse alienari in non subditos:tūc per ista verba ꝗtuncꝗ generalia non viderenꝛ cōprehendi ecclesie nec ecclesiastice ꝑsone ẜm Bal. in.l.fi.in.v.col.C.de sac.sanc.eccle.vbi dicit se ita cōsuluisse.Facit bene tex.in.c.tua nuper.ꝛ ibi do.Anto.no.de deci.ꝛ in.c.a nobis. primo.ꝛ ibi do.Abb.ij.no.ad hoc no.de sentē.excōi.idē tꝫ Joā. an.in.c.fi.de imu.eccle.in.vj.bñ facit qđ signanter tenet do.Abb.
84 in.c.relatū.el primo.in.ij.col.per illū text.de testa.†ꝙ statutū lai/ corū disponēs ꝙ femina nō possit testari vel se obligare sine ꝑsen tia duorum agnatorū:non comprehendit casum qñ mulier testa retur ad piam cām vel donaret ecclesie.allegat bal.expsse tenen/ tem in.l.generali.ad fi.C.de sa.san.eccle.Jdem tenet do.Abb.in repetitione.c.ecclesia sancte Marie.in penul.char.de cōsti.Pet. de ancha.in cōmento.c.canonū statuta.in.xxij.char.in ver.dicit etiā Bal.de cōsti.Pau.de ca.in.l.j.ad fi.C.de sa.sanc.eccl.ꝛ in cō. xxxij.qđ incipit casus talis est domina Margari.vbi istam de/ cisionem cōmēdat pro singulari.Contrarium tamen in hoc vlti/ mo ꝛ quidē subtiliter tenet Ludo.ro.in repeti.auṫ.simpliciter.C. ad leg.fal.in.xvj.speciali qđ habet pia cā inter contractus.Et in cōsi.clvj.qđ incipit visa diligēter ꝓpositi thematis cōsultatione in primo dubio.non examino aliter pronunc.¶Quarto querit
85 Bart.†an per viam cōtractus aliquo remedio possit prohiberi alienatio et translatio dominij:dic vt hic per eū:ꝛ in.l.qui absen/ ti.§.j.ff.de acqui.pos.cū multis concor.hic:ꝛ ibi allegatis per.d. Alex.ꝫ.adde do.Bar.inquātū Bar.ꝛ doc.cōstituunt differētiā: an prohibitio expressa fiat per viā vltime voluntatis:ꝛ illa impe dit translationē dominij vt.ꝫ.fuit pluries dictum:an per viā con tractus:et illa nō impedit trāslationē dominij ꝗuis cōmittatur obligatio ad penam vel ad eius interesse vt.l.ea lege.C.de condi. ob cau.ꝛ.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de verb.ob.ꝛ est tex.in.c.raynal dus.in verbo transferendi in alium.ꝛ ibi domi.Anto.no.de test.
86 ¶Opere preciū†est videre que sit ratio diuersitatis.do.Jaco. puteus hic assignat talem rationē qꝛ dispositio testatoris eqpa raꝛ dispositiōi legali.§.disponat.in auṫ.ō nup.col.iiij.vñ quēad modū ex dispositione legali:impediꝛ translatio dñij.l.nō dubiū. ad fi.C.de

a ¶Qđ pla/ tus.adde.l. ex liberis.et ibi doc.C.ō acqui.poss. doc.in.c.mo nemus.xij. q.ij.

b ¶Jn du/ bijs opinio nibꝰ.Adde l.si pars.ff. de inof.test.

ad fi. C. de legi. & l. cũ lex. ff. de fideiuſ. Ita ex diſpoſitione teſtatoris: nõ ſic eſt in ꝯhentibus quia ꝯhentes non habent tantã poteſtatẽ: vt poſſint impedire effectus iuriſgẽtiũ. & ſic facere ne extraditione trãſferatur dñiũ. l. penul. ff. de pac. ¶ Tu dic ꝙ melior et fundamentalior ratio diuerſitatis eſt: quia in vltima volũtate ei cuius cõtemplatione fit prohibitio videtur fideicõmiſſi iure relinqui in caſum alienatiõis vt hoc text. & in. l. vnum ex familia. §. qd ſi talia. & l. peto. §. fratre. & l. cũ pater. §. libertis. ĩ. tit. j. Modo
87 nos habemus: ꝙ † qñ fideicõmiſſum eſt conditionale vel in diem & euenit cõditio: certe purificata cõditione dñium ipſo iure trãſfert in fideicõmiſſariũ. ideo poteſt vendicare rẽ. l. ij. §. finautẽ ſub cõditione. C. cõmu. de lega. ſed ꝑ actũ alienationis purificatᷣ incõtinẽti fideicõ. ſi ergo cõditio poſtea exiſtens irritat ipſo iure alienationẽ medio tẽpore factã. d. l. ij. vel. iij. & d. §. finautẽ ſub conditione. ergo fortius exiſtente conditione eodẽ puncto quo alienatᷣ debet impediri tranſlatio dñij: cum facilius aliquid impediatur ꝙ tollatur. l. patre furioſo. ff. de his q ſunt ſui vel alie. in. c. quemadmodum. de iureiurã. preſertim cũ non poſſit transferri dñium nec pignus in re que eodẽ momẽto fit futura aliena. ar. l. qui ſic. ff. de ſolu. & l. titio cum moritᷣ. ff. de vſufru. ita tenet Cy. in. l. fi. C. de rebus alie. non alie. Bar. in. d. l. qui abſenti. §. j. que ratio ceſſat in ꝓhibitione facta in ꝯtractu quia cũ ſtet in finibus ſolius ꝓhibitionis non eſt potens alienationẽ & ſic dominij tranſlationẽ impedire: nam cõtrahentẽ inter viuos nõ poſſum grauare fideicõmiſſo. l. aſſignare. ff. de aſſig. liber. ¶ Iuxta p̄dicta occurrit pul
88 chrum dubium qd in donatione cã mortis: † an prohibitio alienationis facta in donatione cauſa mortis impediat tranſlationẽ dñij ſicut in legatis: an vero non impediat ſicut in contractibus. Tangit ſolus Rapha. cu. circa fi. & dicit ſe cõſuluiſſe qd etiã tunc impediatur tranſlatio dñij. Et plus nõ dicit. alij nihil tangunt. Adde ꝙ ita ſubtiliter cõſuluit ipſe Raph. cu. in ꝯſi. ccxvij. ſcõm ordinem qd incipit filiuſſa. ſuã vltimã voluntatem condidit. vbi arguit ꝓ & cõtra & finalr. cõcludit vt. ſ. mot⁹ ſubtili et egregia rõ premittendo in primis: qd donatio cauſa mortis ſortitᷣ oẽs effectus vltime voluntatis. l. ſi. C. de do. cau. mor. & l. marcellus. §. j. & l. ſi debitor. & l. illud. ff. de dona. cau. mor. quos effectus ibidem Rapha. enumerat. & notant per Moder. maxime Alexã. in. l. ij. ſ. eo. In propoſito inter alios effectus per donationem cã mor. tranſit ipſo iure dominiũ ſine traditione. l. ij. ff. de publicia. ſicut per legatum. l. a titio. in fi. ff. de fur. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. cum fi. ſ. eo. Ecce qualiter dona. cau. mor. habet naturam vltime voluntatis ꝗ̃tum ad dñij tranſlationẽ ipſo iure: cũ in cõtractib⁹ ipſo iure non transferatur dñium: ſed demũ interueniente traditione. l. traditionibus. C. de pac. l. ſi ager. ff. de rei vendi. ergo qua ratione donatio cã mortis habet naturã vltime volũtatis ꝗ̃tũ ad dominij trãſlationem ipſo iure: certe pari ratione habet naturam vltime voluntatis ꝗ̃tum ad reſolutionẽ dominij: patet euidenter qꝛ ſi donator cã mortis ſuperuixerit vel donatarius premoriatᷣ: vtilis vendicatio cõpetit donatori & ſic transfertᷣ dñium ipſo iure. l. ſi mortis. & l. ſeq. ff. de dona. cau. mor. Adde ꝙ etiam ſi res fuiſſet in aliũ alienata per legatariũ tamen adhuc vendicaretur ſm Bar. in. l. illud. §. j. ff. de do. cau. mor. qd alias non reperitᷣ in donationib⁹ ob cãm vt eſt gl. magiſtra in. l. j. in gl. magna. & ibi Bart. & doc. ff. de dona. niſi fauore alimẽtoꝝ. l. j. C. de donatio. q̃ ſub mo. cum ergo donatio cauſa mortis eq̃paretᷣ vltime voluntati quo ad transferen. ipſo iure dominiũ & quo ad reſoluendum ergo fortius quo ad impedien. per regulam. d. l. patre furioſo. et d. c. quẽadmo. ¶ Iſta rõ eſt pulchra & ſubtilis: & bene concludit. tu cõfirma deciſionẽ Rapha. alia apta ratione quia a donatario cã mortis põt fideicõmitti. l. cũ pater. §. j. ĩ. tit. j. l. j. l. ſeia. in fi. ff. de
89 dote ple. † et ſic donatarius cã mortis põt grauari fideicommiſſo ſub conditione ſi alienabit. l. iij. §. fi. j. de lega. iij. Bart. in. l. vt heredibus. in prin. ĩ. ti. j. ergo in donatione cã mortis militat ratio quã aſſignaui. ſ. in vltimis voluntatibus. nam ex fideicommiſſo tranſeunte dñio ſine traditione: clarum eſt quod impeditur dñij trãſlatio in alium ex alienatione per regulã. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum. ff. cõmo. & l. iij. §. ſi ex pluribus. ff. de acqui. poſ.
90 ¶ Scdo princi. adde dictis Bar. inꝗ̃tum generaliter vult †: qd vbicũqꝫ alienatio eſt irreuocabilis tũc etiã per cõtractum impeditur tranſlatio dominij: vt eſt in libertate vt. l. ſi ea quidem. C. ſi mãci. ita fue. alie. Cõtrarium in hoc videtᷣ tenere do. Alexã. per tex. qui ſm eum fortiter ſtringit in. l. fi. C. de pac. inter emp. & ven. ibi humano iure eximere iuncta gl. ibi communiter approbata que dicit quod non obſtãte prohibitione poteſt alienari licet ad intereſſe teneatᷣ & ad tex. in. d. l. ea quidem. dicit eſſe reſpondendũ vt per glo. ibi vel aliter vt per Bal. in. d. l. ea lege. C. de condi. ob cau. Tu poteſ declinata autoritate illius gloſ. tenere concluſionem Bart. ꝓ quo adde duos tex. ſ. in. l. ſeruus hac. l. ff. de manumiſ. et in. l. ille ſeruus. §. fi. ff. qui & a quibus. ¶ Tertio principa
91 liter inꝗ̃tum cõcludit Bar. qd † reſeruatio iuris in re per pactũ

prohibita alienari impedit tranſlationem dominij per. l. ſi creditor. §. fi. in verbo nullam. ſm literam piſanam. ff. de diſtrac. pign. que nõ reperitur alibi in iure ſm Imo. hic et in. l. qui rome. §. co
92 heredes. ff. de verbo. obli. ¶ † Adde qd ex hoc ſumit Imo. notabile remedium in practica ad. l. emptionem. cum fi. C. loca. que dicit: qd emptor ſeu ſingularis ſucceſſor nõ tenetur ſtare colono ſeu conductori. hoc eſt verum: niſi colonus appoſuerit pactũ qd res conducte non debeant in alium alienari. Et ſi cõtrafiat alienatio ſit nulla: & pro obſeruantia predictorũ faciat ſibi obligari ſpecialiter rem locatam. nam tunc nõ poterit transferri dominium in emptorem in preiudicium coloni non cõſentientis. & ita dicit Imo. alias allegaſſe in practica: addens qd no. Bald. in. l. ſi filio. §. fi. ff. ſolu. matrimo. Tu adde qd eandẽ practicã que eſt bona & vtilis: ponunt Imo. Lud. & Moder. in. l. qui abſenti. §. j. ad fin. ff. de acqui. poſſeſ. ꝑ Pau. de caſt. in. l. ſi merces. §. j. ff. loca. d. Ale. in. d. l. ſi filio. §. ſi vir in quinquennium. in. iij. col. in fi. ff. ſolu. matrimo. & iſta eſt melior practica quam illa que traditᷣ ꝑ Barto. et doc. in. l. qui fundum. ff. loca. & in. d. l. emptorẽ. & in. d. l. j. §. qd autem. ff. de ſuperficie. & in. d. §. ſi vir in quinquẽnium. quod colon⁹ ſeu conductor pro obſeruantia conductiõis habeat obligata bona locatoris: & in ſpecie rem locatam: tũc non poterit expelli a ſingulari ſucceſſore: cũ habeat ius in re. & idem tenet Bald. in. l. ſi. C. de fru. & lit. expẽ. do. Abb. in. c. ſi. ne prela. vices ſuas. Iſtam credo qd tunc ſingulari ſucceſſore offerẽdo intereſſe colono habẽti fundum hypothecatum: poterit enim expellere. l. paulus. §. qui pignoris. ff. quibus mo. pignus vel hypo. ſolui. & in. l. cum ſeruus. ff. de diſtrac. pigno. preſertim cum difficulter ſoleat probari intereſſe. & ita tenent Imo. & Moder. in. d. §. ſi vir in quinquẽnium. Sali. in. d. l. qui fundum. et in. d. l. emptorem. Imo. in. l. vectigalia. ad fi. poſt Bar. ibi. ff. de publica. ¶ Quarto & vltimo inquã
93 tũ Bar. tenet † ꝙ pactum prohibitiuum alienationis habet naturã reſolutiuã contractus & traditionis: tunc impedit trãſlationẽ dñij: vt qñ vendo rem & promittis non alienare: et ſi ad actum aliquem alienationis deueneris: eoipſo res ad me reuertatur: et cõſtituis te meo nomine poſſidere: nam tũc te incipiente alienare: dñium ad me reuertitur. ergo nõ poteſt ad alium tranſire. argu. d. l. ſi vt certo. §. ſi duob⁹ vehiculum. ff. cõmo. Dic qd iſtud eſt expeditum. Et ita etiam tenent Bar. & alij. in. d. l. qui abſente. §. j. & eſt gl. no. in. l. j. & ibi Bar. ff. de dona. ¶ Subdit fortius Bar. idẽ eſſe ſi ſolum dixit ſi alienabis: allegat corrupte tex. in. l. fideicommiſ. §. j. ff. de fideicõ. liberta. debuit allegare tex. in. l. cum fidei heredis. iuncta. l. ſeqẽ. in illo titu. ff. de fideicõ. liberta. Facit bene tex. in. l. interdum. ff. quibus mo. vſuffru. amit. Sed iſtud vltimũ
94 reprobat bonis rationibus do. Alex. ¶ † Quinto querit Bar. an per ſententiam arbitri prohibentis alienationẽ: impediatur tranſlatio dominij: & tenet ꝙ nõ ſequutus Inno. in. c. raynaldus. de teſta. vbi eſt tex. & ibi glo. in verbo neutra pars. ſequuntᷣ Bal. & Alex. hic Imo. & Moder. in. l. ſi ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obli. Adde bene facere qd cõpromiſſum ſequuto laudo cẽſetᷣ eſſe quedam tranſactio: vt no. doc. in aut. ſi vero cõtigerit. C. de iudi. & eſt glo. in corpore vnde ſumitur: & ſic dicitur eſſe contractus: ſed per cõtractum non impeditur tranſlatio dominij. vt tenet Bar. in. q. preceden. vbi dixi. ¶ Scdo adde bene facere qd tenet Bal.
95 in. l. fi. §. fi. C. cõmunia de lega. † qd emphyteota faciens compromiſſum in arbitrum de re emphyteotica abſqꝫ conſenſu dñi: non dicitur alienare dato etiam qd arbiter adiudicet alij parti: eo qꝛ per ſentẽtiam arbitri nõ perditur dñium. d. c. raynaldus: de veritate huius vltimi dixi in. l. fin. in. ix. q. vbi reprobaui iſtud. C. de iure emphy. ¶ Tertio adde qd no. dicit Bal. i. l. j. in fi. C. cõmu. diuidun. qd vitium litioſi nõ inducitur coram arbitro iuxta. l. fi.
96 C. de litigio. cum fi. † eo quia pendentia litis coram arbitro non debet plus operari quã ſi eſſet lata ſententia. l. iulianus verum debitorem. ſcdo reſpõſo. ff. de cõdi. inde. ſed ſentẽtia arbitri non impedit alienationẽ vt dixi ergo nec pẽdẽtia. Facit bñ text. i cle. cũ lite pẽdente in fi. in verbo a iudice cõpetẽte vt lit. pendẽ. & ſeq
97 tur Sali. i. d. l. j. i fi. & do. Alex. hic. ¶ Sexto querit bar. † an p̄ceptum iudicis de nõ alienando impediat alienationem & ſic trãſlationem dominij. & concludit ꝙ ſic per tex. in. l. ſi ſciẽs. vbi bart. idem no. ff. de cõtrahẽ. emp. idem Bal. in. l. fi. in princ. C. de pac. inter. emp. & vẽdi. Imo. in. d. l. ſi ita qs. §. ea lege. Intellige verũ ſm Imo. & do. Alex. quãdo ꝓhibitio fit cũ cauſa legitima puta prodigalitatis. l. is cui bonis. ff. de verbo. obli. & l. iulianus. ff. de cura. furio. quã voluit allegare Bar. dum corrupte allegat. ff. de iure fiſci. & d. l. ſi ſciens. vel propter litis pendentiam vt. l. diuus. ff. de peti heredi. vel ſimili rationabili cauſa vt eſt gloſ. nota. in. l. proſperit. in princ. in gloſſ. j. ff. qui & a q. & l. ſi ab eo. ff. de vſucap. Similiter propter ſuſpitionẽ fuge iudex poteſt alicui interdicere alienationẽ. tex. eſt no. in. l. de pollicitationib⁹. in fi. & ibi Bar. ad hoc no. ff. de pollicitatio. & illum tex. reputat ſingularẽ Bal.
98 in. l. per diuerſas. in. ix. q. C. manda. & per eum not. † ꝙ iudex põt

bãnito ⁊ cõfinato interdicere alienationem. Et idem no. Bal. in
l.j.in.iij.q.C.de cõtrahẽ.emptio.ponunt de illo tex. Albe.⁊ Bal.
post Ja.de are.in.l.si fideiussor.§.fi.ff.qui satisda cogan.secus si
iudex ex arrupto:⁊ sine causa prohiberet tũc nõ impediret alie/
natio.ratio quia tunc tale preceptũ iudicis non valet.vt ꝑ Bar.
99 j.in vlti.q.¶ †Itẽ quia sñia nihil operaꝛ circa dñium vt est glos.
magistra in.§.j.insti.de offi.iudi.Bart.⁊ doc.in.l.ex hoc iure.ff.de
iusti.⁊ iu.⁊ ita etiam tenent Pe.⁊ Cy.in.l.fi.C.de rebus alie.non
alienan.Bal.⁊ Sali.in.l.ea lege.ad fi.C.de condi.ob causam post
100 Inno.in.d.c.raynaldus.¶ †Fallit in libertate q̃ est irreuoca/
bilis:nã sicut potest ꝓhiberi pacto cõtrahẽtium vt firmat Bar.
s.in.iij.q.ita etiam per sñiam iudicis.ita probat tex.in.l.seruus
hac lege.ff.de manumis.allegata per Barto.¶ Septimo querit
101 Bar.†an probibita alienatione per testatorẽ videatur prohibi/
ta heredis ĩstitutio.⁊ remittit se ad ea q̃ dixit in.d.l.si ita quis.§.
ea lege.Ista materia frequẽter contingit in practica.Punctus
ergo est an prohibita alienatione per testatorem cũ causa intelli/
gatur alienatio ⁊ dñij trãslatio ꝓhibita ex ti.vniuersali institutio
nis heredis Bal.in.d.§.ea lege.et plenius in.l.peto.§.fratre.j.ti.
j.dicit:qd̃ si prohibitio fit in singulares personas:tũc est ꝓhibi/
ta institutio. Et sic nec ꝑ heredis institutionẽ nec ꝑ successionem
ab intestato poterit res alienari ꝓhibita deuenire ad tales perso
nas quin fiat contra voluntatẽ testatoris.l.codicillis.§.matrem.j.
ti.j.⁊ est ratio:quia institutio dicit esse alienatio.l.si quis prioris.
§.ceterum.vbi gl.Bart.⁊ doc.ad hoc no.C.de secũ.nup.l.ex hoc
edicto.§.alienare.ff.de alie.iudi.mutã.cau.fa.¶ Si vero prohi
bitio est respectu certarũ personarum:puta vt non alienet extra
familiã:tunc talis prohibitio nõ extenditur ad eum qui venit ab
intestato vt heres legitimus.l.cũ pater.§.cũ inter.j.ti.j.no.gl.in
d.l.peto.§.fratre.⁊ in.l.pater.§.iulius.j.de lega.iij.Secus si veni
ret ex testamẽto:⁊ sic vt heres testamẽtarius:nam prohibitus nõ
potest ex testamẽto heredẽ instituere.d.§.fratre.eo q2 vt dixi he/
redis institutio dicit esse alienatio.Saluo nisi etiã tunc institue/
retur legitimus.et sic qui esset ab ĩtestato successurus ꝓm Bar.in
d.§.fratre.⁊ Imo.in.d.§.ea lege.⁊ statim.j.subijciam.⁊ cum ista
theorica Bar.tenet Ang.in cõsi.vij.qd̃ incipit ex dicto themate
plura dubia possent oriri.d.Alex.in consi.lvj.qd̃ incipit conside
ratis verbis testamẽti in.j.volu.idem tenet do.Alex.in cõsi.clv.
in.ij.volu.qd̃ incipit:visis ⁊ accurate cõsideratis.⁊ in consil.lv.in
iij.volu.qd̃ incipit ponderatis his que in themate narrant.⁊ la/
tius in cõsi.lix.in.iij.volu.qd̃ inci.attentis verbis testamẽti.bal.
in.l.ea lege.in.vj.col.in.iij.q.C.de condi.ob causam.Et ista theo
rica est cõiter approbata.¶ Ad confirmationẽ predictorũ adde
102 no.regulã ꝙ†qñ quis est prohibitus a testatore alienare extra
certũ genus personarum:puta extra familiã vel descendentes.tñ
põt ex testamẽto trãsferre ĩ eũ qui al's esset sibi ab intestato succes
surus:dato ꝙ nõ esset de familia illa.⁊ istud cõtingit quotidie qñ
heres sic prohibitus non habet nisi filias q̃ sunt maritate extra
familiã põt eas instituere heredes.gl.est not.in.l.pater.§.iulius
agrippa.j.de lega.iij.Et illa glo.est cõiter a doc.approbata ꝓm
Imo.⁊ Rapha.cu.in.l.cũ pater.§.cũ inter.j.ti.j.Illã glo.etiã vt
singularẽ ⁊ verã sequit Imo.in.d.§.ea lege.do.Alex.in.d.consi.
lv.in.iij.volu.in.ij.col.⁊ in.d.ꝯsi.lix.in.iij.volu.⁊.v.col.ad fi.et se.
Facit bene qd̃ tenet Bar.in.l.iij.in vlti.col.in.ij.q.s.eo.Ho.q2 for
tis est decisio:cũ testator fauore familie ⁊ sic agnationis expresse
ꝓhibuit:vt perpetuo bona remanerent in familia:videt eñ ꝯtra
voluntatẽ testãtis fieri:si extraneus a familia instituat licet esset
ab intestato successurus illi ꝓhibito:tñ vt dixi ista decisio cõiter
103 tenet.et scd̃m eã pluries cõsului.¶ †Scd̃o adde p̄dictis aliã ma
gis egregiã decisionẽ Ang.in ꝯsi.lvij.qd̃ inci.dña andrea condi
dit testm̃ ⁊ suum heredẽ fecit quoddã hospitale ⁊c.vbi consuluit
qd̃ si testator ꝓhibuit heredẽ ⁊ eius descẽdẽtẽ alienare quoquo/
modo vel alio quouis tit.in alium trãsferre:⁊ si secus fecerit vo/
luit eius bona ꝑuenire ad titiũ.non obstante tali prohibitiõe po
test instituere heredẽ etiã extraneum.Motus quia talis ꝓhibitio
intelligitur de alienatione voluntaria inter viuos q̃ non trahi/
tur ad heredis institutionẽ:cum sit necessaria alienatio.l.j.ff.de
fun.dota.iuncta.l.ex hoc edicto.§.alienare.ff.de alie.iud.mutan.
cau.fa.nõ enim ꝓhibitus põt perpetuo viuere:necesse est qd̃ ha/
beat heredẽ.nec scd̃m cũ dꝫ imputari prohibitio si instituit queꝫ
vult:⁊ sic extraneũ:quia libera dꝫ esse testandi facultas.et non dꝫ
restringi per metũ penarũ vel amissionis iuris aut hereditatis
l.ille autẽ.ff.de her.insti.l.stipulatio hoc modo cõcepta.ff.de ver.
obli.fortius subdit ibi valde singu.Ange.⁊ est solẽnis decisio:qd̃
si testator qui ꝓhibuit bona hereditaria alienari:voluisset dicta
bona adimere heredi suo si extraneũ heredem instituisset:et hoc
expresse adiecisset in testamẽto.certe ista talis ꝓhibitio de insti/
104 tuẽdo aliũ heredẽ nõ valeret.motus:†q2 fideicõmissum relictuꝫ
alteri vel iniunctũ in defectũ conditionis q̃ de iure reijcitur vel re
probatur non debet.l.vnica.C.de his que pene nomi.§.fi.inst.de

105 lega.l.quoties sub cõditione.ff.de cõdi.⁊ demõ.¶ †Et sic vult
singularissime Ang.qd̃ testator nõ possit heredi instituto exp̄sse
prohibere:ne institutionẽ heredis etiã extranei:faciat:ꝙuis adij
ciat cãm contemplatione familie vel descendentiũ:qd̃ perpetuo
tene cordi ad limitationẽ istius text.⁊ aliorum quos allegaui in
notabilibus:illã decisionẽ Ange.formaliter refert et sequitur
do.Alexã.in cõsi.clv.in.ij.volu.qd̃ incipit:visis ⁊ accurrate cõsi/
deratis his q̃ in themate cõtinẽtur.Adde ꝙ istud idẽ qd̃ testator
q ꝓhibet bona alienari extra familiã:tñ nõ põt ꝓhibere qn alius
heres extraneus instituaꝛ licet ipsemet Ang.in cõsi.vij.qd̃ incip.
ex dicto themate plura dubia possent oriri.Et ita alias cõsului
in ciuitate Padue.⁊ ita fuit iudicatũ.Et qui nesciret illam deci
sionẽ Ang.diceret contrarium ꝓpter expressa verba testatoris.
¶ Cõsidera tñ tu ꝓuecte tex.no.in.l.pater.§.fundum.in fin.ff.de
leg.iij.vbi decidit tex.quia ꝓhibitio ibi fuit facta ad tp̃s quo ad
viueret.ideo hꝫ testamenti factionẽ.et potest etiã extraneos here
des instituere.ita ibi ad literã dicit tex.ergo si prohibitio nõ fuis
set tẽporalis.tex.videtur velle ꝙ nõ posset testari nec heredes ex
traneos instituere.Itẽ considera quod testator poterat nõ relin/
quere illi heredi.ergo fortiuo potuit limitare inhibendo ꝓhibi/
tionẽ per regulã.l.videamus.§.pe.ff.de in lit.iur.Iteꝫ ꝓhibitio
illa testatoris cũ causa legitima censet esse lex.§.disponat.in aut.
de nup.col.iiij.Et declaraui.s.in notabilibus.ergo tãquã lex dꝫ
obseruari.¶ Tñ magna est autoritas Ang.⁊ do.Alexan.cũ nõ
106 habeant in specie cõtradicentẽ.¶ Octauo q̃rit Bar.†an prohi
a bita venditione[a] intelligaꝛ prohibita donatio ⁊ omnis alienatio:
⁊ videt cõcludere ꝙ sic:sequutus glo.in.l.ij.C.de vsucap.pro em
pto.que gl.nõ est alibi in iure ꝓm Bal.in rub.extra de pac.in.iij.
col.⁊ in.c.litere.in vlti.colũ.de dila.⁊ illa glos.allegat tex.meliorẽ
de iure in.l.statuliberi a ceteris.§.ij.ff.de statuliber.Facit text.in
c.j.in prin.iuncto.§.donare.qualiter olim feu.pote.alie.cum mul
tis autoritatib9 doc.hic additis per.d.Alexã.¶ Limita istaꝫ cõ
clusionem Bar.ꝓm Imo.⁊ do.Alexan.quando est eadẽ ratio in
alijs cõtractibus prout in venditione:puta qñ testator ꝓhibuit
alienari ne exeat extra familiã.Ista ratio militat etiã si donaret
extra familiam.d.l.voluntas si contrario sensu.C.de fideicõ.alias
secus esset vt.l.sicut.s.sed ⁊ si ꝯmiserit.ff.qui.mo.pig.vel hypo.
solui.⁊.l.fi.cũ gl.C.de iure emphy.Et ita etiam distingue in seq.
q.Bar.an prohibita donatione comprehendanꝛ alij contractus
per.d.l.sicut.§.in cõtrarium ꝓm Imo.⁊ do.Alexã.hic.¶ Scd̃o
107 limita†cõclusionẽ Bar.nisi fiat mentio de p̃tio:tunc termin9 vẽ
ditio capiꝛ stricte pro sola venditione gl.est no.⁊ ibi Bar.in.l.fi.
C.de predijs curia.lib.x.gl.in.l.apud celsum.§.si cuꝫ legitima.ff.
de exce.do.⁊ in.l.si cum dotẽ.⁊ ibi no.Bal.C.de iu.do.Abb.in.c.
j.de his que fiunt a prel.sine cõsen.capi.Quod intellige verũ qñ
pretium est conueniens rei:al's secus.gl.est no.in.l.j.in ver.agen
do.ff.de superfici.quã reputat singularem Bal.in.c.litere.in.iij.
108 col.de dila.¶ †Tertio not.limita:nisi cõis vsus loquẽdi se ha/
beat in cõtrarium:q2 tunc appellatione vẽditionis nõ compre/
hendunꝛ alij cõtractus ex quo quilibet de per se intelligitur scd̃ꝫ
cõem vsum loquẽdi.l.liberorũ.ver.qd ergo.⁊ ibi glo.ff.de leg.iij.
Dixi post Bar.in rub.ff.de ope.no.nun.⁊ ita limitat.d.Abb.in
d.c.j.de his que fiunt a prela.idẽ tenet Bald.in.l.j.C.de re.ꝑmu.
109 Et do.Alexã.hic.¶ Decimo querit Bart.†an ꝓhibitio facta
filijs extendatur ad nepotes ⁊ cõcludit qd̃ non:per tex.in.§.nos
igiꝛ ⁊ ibi glo.ordi.Ja.de bel.⁊ Ange.in auꝛ.de resti.fidei.col.ix.
Idẽ tenẽt Ray.Bald.Imo.⁊.d.Alex.hic Bar.in.l.lucius.§.j.j.
de lega.iij.Cy.Bal.⁊ Sal.in.l.voluntas.C.de fideicõ.Bald.in.l.
titius.in prin.ff.de libe.⁊ posthu.in.l.quisquis.C.ad le.iul.maie.
do.Alex.in consi.lvj.v.volu.qd̃ incipit.altrouanolus.Facit quia
b appellatione filiorũ[b] non continentur nepotes nisi ex quadam in
terpretatione.l.iusta.ff.de verbo.sig.⁊.l.qd̃ si nepotes.ff.de testa.
tutel.que non videtur procedere in odiosis.l.cũ quidã.ff.de lib.⁊
posthu.odiosum autem videꝛ interdicere alienationẽ rei sue.l.in
re mandata.C.manda.⁊ dixi in tex.in nota.¶ Undecimo querit
110 Bar.†an prohibitio facta heredi videaꝛ facta heredi heredis:⁊
de permissione est tex.qd̃ sic:in.l.sicut.§.si debitori.ff.quib9 mo.
pignus vel hypo.sol.Tamen Bar.idem putat in prohibitione
argu.j.proximo.§.⁊.l.pater.§.fundũ.j.ti.ij.que iura parum imo
nihil faciũt.nec in eis fuit facta prohibitio sub nomine heredis
nec dubitatur an transeat ad heredem heredis.Preterea scd̃m
Imo.non videꝛ idẽ in prohibitione qd̃ in permissione cum per/
missio sit fauorabilis:⁊ seruet arbitrium bonis in re sua:secus in
prohibitione.vera est tamẽ decisio Bart.⁊ cõmuniter approbaꝛ
in locis statim allegandis:quia heres heredis censetur heres te/
statoris.l.si.cum si.C.de here.insti.itẽ appellatione heredis com/
prehenditur heres heredis ex propria significatione vt.l.here/
dis appellatione.⁊ ibi glo.de verbo.signi.Bal.in.d.l.si.in.xx.q.
111 C.de here insti.¶ †Cõfirmatur:quia cõditiones que debẽt vere
impleri ⁊ in forma specifica.l.qui heredi.⁊.l.in cuius.ff.de condi.
⁊ demon.

a ¶ Prohibi
ta venditio
ne.Adde.l.
j.C.de predi.
curia.li.xi.
Cy.i.l.nolu
mus.i.iij.q.
C.de fideicõ.
Bal.in.l.fi.
in.iij.q.C.de
rebus eccle.
non alie.
b ¶ Appella
tiõe filiorũ.
Adde gl.in
cle.j.de bapt.
Bar.in.l.li/
berorum.ff.de
vbo.si.bar.ĩ
l.alimẽta.in
ꝑn.ff.de ali.
le.Jo.an.in
c.statutũ.de
here.lib.vi.
in nouella.
anto.de bu.ĩ
c.ad extirpã
das.de filijs
p̃sby.tamen
si sit nepos
quẽ auus so
lebat semper
tractare ⁊ no
minare filiũ
venit appel
latiõe filij ꝓꝫ
Bar.in.d.l.
alimenta.et
illud dictuꝫ
Bar.repu/
tat singu.lu
do.ro.in.l.si
vo.ĩ.§.de vi
ro.in.xxxiij.
fallentia.ff.
so.ma.idem
Lud.ro.ꝯsi.
ccccxxxiij.
inci.in casu
p̄sentis ꝯsul
tationis.Et
quid in vlti/
mis volũta/
tib9 vide ꝑ
Bar.in.d.l.
liberorum.⁊
qd ĩ ꝯctib9.
vide ꝑ anto.
de bu.in.c.ĩ
quibusdã.ĩ
pe.col.de.
Pe.de anch.
in cle.j.e.tit.
Et qd ĩ feu/
dis vid tex.
in.c.j.in.§.⁊
si clientulus.
de alie.feu.⁊
ibi Bald.et
bal.ĩ.c.q̃ in
ecclesiarũ.in
xvij.colũ.de
consti.

et demon. si concipiant in herede dicunt impleri in herede heredis. tex. est no. in. l. cũ ita datur. §. si. ff. de códi. et demon. in. l. si peculium. §. heredi. et. l. si statulibera. §. non solũ. et. §. si filius. et. l. seruus si heredi. in prin. ff. de statulibe. ¶ † Limita decisioné Bar. nisi testator fecerit prohibitioné heredi nominatiue: tunc nõ venit heres heredis. l. lucius. §. j. j. ti. ij. facit. l. si seruus cóis. ff. de stipu. seruo. idé tenet Ray. Imo. et do. Alexan. hic Ludo. rom. in. l. si quis filium. §. fi. de acqui. here. do. Alex. hic in cõsi. lvj. qd incipit: cõsideratis verbis testaméti. in. ij. col. in. j. vol. ¶ † Scdo pro limitatione adde: q si heres sit ꝓhibitus alienare rem vt in familia perpetuo remaneat: licet cõprehendat heredem heredis non durat vltra quartũ gradum post testatoré. tex. est singula. in. §. j. et ibi Jac. de bel. et Ange. ad hoc no. in auten. de resti. et ea q pa. col. iij. vel alias de fideicõ. do. Alexã. hic qd limita sing. nisi testator in ꝓhibitione adiecisset istam causam quia vult illam rem perpetuo transire ad omnes descendentes: tunc ista ꝓhibitio extenditur vltra quartum gradum et deinceps in infinitũ: propter illud nomen infinitũ: q2 nomen descendentiũ in infinitum extenditur. §. j. in auten. de here. q ab intesta. col. ix. l. fi. C. de suis et legi. ita sing. limitat Jac. de bel. in. d. §. j. quem refert et sequit do. Alexã. in. d. consi. lvj. in. ij. col. in. j. volu. et in cõsi. lix. in. iij. vol. qd incip. attentis verbis testamenti. in. iij. colũ. ¶ Duodecimo querit Barto. an res ꝓhibita alienari possit vsucapi vel prescribi[a]. et concludit qd sic. et cum eo tenet simpliciter Raph. cu. idé etiã tenet do. Alexã. tali fun. quia res que potest interueniente aliqua solennitate alienari: illa põt prescribi fm Bar. et alios in. l. fi. per illũ tex. C. qui. cau. in integrũ restit. nõ est neces. Bal. in. l. j. in. vij. col. C. de ser. fugi. sed res ꝓhibita per testatorem alienari: potest alienari seruata certa forma. s. interueniente cõsensu et scientia illorum quorum fauore prohibita est. l. cum pater. §. libertis. j. ti. j. l. nihil. §. j. j. eo. ergo debet posse prescribi. ¶ Contrariũ tenet ipsemet Bar. in. l. vbi lex. ff. de vsucapi. per illũ tex. cum gl. iuncto. §. disponat. in auten. de nup. col. iiij. idé tenet Imo. hic. Ang. in. l. j. C. de pscri. lon. tép. do. Abb. in. c. cũ non liceat. in. iiij. col. de prescri. Tenendo istam partem non obstat tex. in. l. fi. §. pe. C. cómunia de lega. allegatus per Bar. quia ille tex. fm Imo. dicit de directo oppositum. quia dicit: qd nullũ obstaculũ pscriptionis põt eis opponi. ¶ Posses tñ tu prouecte dicere q Barto. considerauit qd ideo in illo. §. penul. nõ prescribitur cótra legatarium vel fideicõmissarium: eo quia ibi erat relictũ sub conditione vel in diem incertã. ideo cum interim nõ posset agere: non posset etiam prescribi: per regulam l. j. in fi. C. de annali prescrip. sed in qõne Bart. facta alienatione poterant statim agere. merito Bar. ex illo tex. concludebat posse prescribi. Nõ ob. etiam tex. in. l. qui heredi. §. fi pars. ff. de códi. et demon. allegatus p Bart. quia fm Imo. intelligitur qd res fuit vsucapta viuo testatore: vt ibi dicit gl. et licet gl. etiã videat intelligere: qñ post morté testantis fuit vsucapta. tñ fm Imo. non videtur istud posse ꝓcedere per ꝓxi. dicta. ¶ Tu potes dicere qd tex. in. d. §. si pars nõ loquit de re alienari ꝓhibita: sed loquit de re legata simpliciter: et sic nihil videt facere ad propositũ. ¶ Tu etiam potes rñdere ad fundamentũ Alex. ex mente Abb. in. d. c. cum nõ liceat. in. iiij. col. q in illa. l. fi. cũ fi. C. in quib. cau. in integ. resti. iura nõ simpliciter prohibét alienationem rerum minoris. sed bene ꝓhibent sine cã et sine certa solénitate: et sic iura non resistunt simpliciter tali alienationi. sed hic testator expresse ꝓhibuit alienationé: ergo etiã vsucapioné. l. alienationis vbo. ff. de verb. signi. iuncta. d. l. vbi lex. Tenédo istã scdam opi. Eam limita ꝓcedere in vsucapione vel prescriptione long. tépo. d. l. ij. cũ gl. C. de vsucap. pro emp. eo quia in tali prescriptione requirit titulus. l. diutina. C. de pscri. lon. temp. sed hic titulus alienationis est nullus et habet pro non titulo: vt hic. et. l. pater. §. iulius agrippa. ff. de leg. ij. Tamé non prohibet prescrip. xxx. vel. xl. ann. in qua nõ requirit titulus. ita tenet Pau. de ca. in. d. l. fi. §. fi. C. cõmunia de lega. et latius do. Alexan. in ꝯsil. lix. in. iij. vol. quod incipit attentis verbis testamenti prefati domini Vinciguerre. in. vj. colum. ¶ † Decimotertio et vltimo querit Bar. an nudũ preceptũ iudicis sine causa vel cause cognitione factũ valeat: et aliter loquutus est ipse Bar. in. d. l. pater. §. iulius agrippa. j. tit. ij. dic vt late per Imo. et latius do. Alexan. hic iunctis his que in. l. vnica. §. fi. ff. si quis ius dicé. non obtem. ¶ † Ultimo pro cõplemento istius. §. inꝗstum. s. in tex. in. v. no. collegi ex tex. q ꝓhibitio alienationis facta per testatorem cũ causa non impedit filium alienare quatenus capit suã legitimã: dupliciter inducendo istũ tex. vt ibi dixi. ¶ Limita no. hoc esse verum: qñ ꝓhibitio esset facta simpliciter. secus si fieret vsq ad tépus certe etatis: puta si testator disposuit qd filij non possint alienare quousq sint etatis. xxx. an. quia tunc non continet grauamen sed ꝓuisionem filiorum quorum infirmitati pater voluit prouidere: ideo non rejicit etiã hodie de legitima. l. filijs matre. C. de inoffi. testa. Bar. in. l. cũ ex filio. ff. de vulg. et pu. ita notabiliter tenet Pau. de cast. in cõsi. cccxxxiij. qd incip. visis et cõsideratis omnibus. in. ij. colũ. ¶ † Tu circa hoc vltimum vide cautelam quã tradidit Ange. in. l. quoties ab oibus per illũ text. C. de fideicõ. q filij prohibiti alienare ante perfectam etatem. xxx. anno. repudient successioné patris cũ iuraméto: tũc possunt alienare vsq ad legitimam: non obstante illa prohibitione patris: et dicit q ita multoties practicauit Perusij. refert et sequitur do. Bart. vero. in cautela. lix. q incipit si pater qui habet fortasse filios. ¶ Et per hec cum laude dei sit expeditus iste. §.

Margin numbers in the left column, in order beside their lines: 112 ("uus si heredi"), 113 ("pit: cõsideratis"), 114 ("an res ꝓhibita"), a ("dit qd sic"), 115 ("¶ † Decimotertio"), 116 ("quis ius dicé"), 117 ("et cõsideratis omnibus", top of right column).

¶ Sequitur secunda lectura huius. §. Diui.

Filiusfamilias.

Diui. ¶ Iste. §. est solénis et habet vtilé et quotidianã materiam. Ideo diligéter venit attingéda: vt inqt iurisc. in. l. legaui. in prin. de lib. lega. h. d. fm Bar.
1 † Prohibitio alienationis facta sine cã et non respectu certe persone nõ valet: alias valeret nisi in preiudiciũ creditorũ. hoc dicit fm Bar. Uel sic ꝯplenius. Preceptũ testatoris de nõ alienãdo nudum quod est qñ non continet rationabilem cãm nec apparet persona cuius contemplatione fit factũ nihil valet: secus si fit psona designata in quã peruenire debeat si fiat alienatio: et tũc nõ preiudicat creditorib9 nec fisco quominus nõ obstante prohibitione facta si alia bona deficiant possint vendi vt eis satisfiat.

¶ Diuidit in quatuor partes. In prima ponit dictũ: qñ fit prohibitio sine causa et absq respectu psone. In scda assignat ratio. In tertia qñ prohibitio fit respectu certarũ psonarũ. In quarta et vltima ad hoc vltimo ponit exceptio. scda est ibi: quasi nudum preceptum. tertia ibi: qd si liberis. quarta et vltima est ibi: sed hec neq creditorib9. ¶ No. j. ex hoc tex. † qd pceptũ testatoris de nõ alienando nudũ a causa et a persona nihil valet. concordat text. in l. pater filium. §. iulius agrippa. et in. l. lucius. j. de leg. ij. ¶ Pódera qd tex. iste dicit nullius esse momenti: et sic vult qd tale preceptum sit nullũ ipso iure in totũ: ꝓpter illam vniuersalem negatiuam nullius esse momenti. que dictio istud importat aut. sacraménta puberũ. in fi. et ibi Bar. et Ang. in fi. ad hoc not. C. si aduer. vé. Nã † cum sint vniuersalia negatiua videntur importare totalem nullitaté et ipso iure: et de ista dictione: nullius esse momenti: dixi late in no. in. l. de pupillo. §. si quis forte. j. de ope. no. nũ. vbi plures tex. pro et cótra adduxi: nõ repetam hic. ¶ Ratio fundamentalis huius regule et huius tex. est quia tale preceptũ nudum césetur quoddã consiliũ testatoris per q videt hortari et consulere heredi ne alienet. sed † consilium nemo sequi tenetur. l. ij. §. fina. s. manda. l. cũ pater. §. mãda. j. de lega. ij. l. legatis. circa fi. j. d annu. lega. Item cum ista prohibitio fiat solum fauore heredis vel alterius honorati: nõ põt testator facere qn ipse huic fauori possit renũtiare. tex. est no. in. l. põt. ff. ad leg. fal. et ibi do. Alexan. etiam allegat istam. l. dic vt ibi per cum: imo causa que respicit solũ fauorem prohibiti habetur ꝓ non causa: tex. est no. in. l. titio centũ. in prin. j. de condi. et demó. ¶ Adde pro ampliatione huius tex.: qd sicut preceptũ testatoris de nõ alienãdo sine causa: nihil valet quia est nudum. Ita † preceptum iudicis nudum et sic sine causa nihil valet: puta si iudex mandauit alicui ne talem rem alienet: si non exprimit causam: tale preceptũ nihil valet: eo quia testator et iudex in ꝓhibédo alienari equiparantur. tex. est in. l. seruus hac lege. j. de manumis. Secus si iudex preciperet cũ causa: puta ꝓdigo. l. is cui bonis. j. de verbo. obli. vel quia illa bona essent in litigio litigiosa. Et de hoc an preceptum iudicis sine cã valeat tangit Bar. j. ad fi. in vlti. qd. vbi dicetur. ¶ † Similiter ꝓmissio seu stipulatio sine causa effectualiter non valet scdm cõem sñiam. l. ij. §. circa. j. de excep. do. glo. in. l. generaliter. in verbo causam. C. de nõ nu. pecu. ponunt late Moder. Imo. do. Alexan. et alij in. l. a titio. j. de verb. obli. ¶ Similiter legitimatio spurij facta sine iusta et rationabili cã: nihil valet[b]. c. per venerabilem. in verbo diuersis causis inspectis. qui filij sint legiti. et ibi do. An. de but. et do. Abb. in. iij. no. ad hoc no. illum tex. idé tenet Spe. in ti. de dispé. §. qualiter. ver. dicunt quidã. Pe. de ancha. in consil. cclij. inci. ex tenore priuilegij. in. ij. col. et no. do. Ant. rosellus in suo solénitractatu legitimationis. in. ij. lib. sub rubrica de causa materiali vel subiectiua: vbi istud valde cómédat: et dicit q p hoc poteris destruere multas legitimatiões factas p comites palatinos qui nõ possunt legitimare sine iusta et laudabili causa. Idem tenet do. Alexã. in consi. lix. ij. volu. inci. visa legitimatione. in. vij. col. et in cõsi. pe. v. volu. incipi. perspectis verbis dicti priuilegij. in. ij. et in vlti. col. vbi singulariter limitat do. Alexan. qñ legitimatio fieret viuente patre et de ei9 voluntate. et sic habes bene ampliatã et ornatam regulã huius tex. ¶ † Stat ergo regula huius tex. q pceptum testatoris de non alienando sine causa nihil valet. Et si diceretur quare lex nõ psumit cãm in testatore: puta vt bona remaneant in familia: vel quod prohibitio fit facta fauore venientium ab intestato: et hoc vt tale preceptũ testatoris valeat. Dic quod ideo lex non presumit causam sinõ exprimatur a testatore. † quia

Margin numbers in the right column, in order beside their lines: 2 ("neq creditorib9"), 3 ("Nã † cum sint"), 4 ("heredi ne alienet"), 5 ("quia est nudum"), 6 ("git Bar."), b ("et rationabili cã"), 7 ("natam regulã"), 8 ("ideo lex non presumit").

[a] ¶ Uel pscribi. adde feli. in. c. cũ non liceat. in. iij. colũ. de prescrip.

[b] ¶ Nihil vz. Adde et itellige hoc verum nisi comes haberet autoritatem a principe legitimãdi etiã sine cã. ita. d. Lud. de sardis i suo tractatu legitima. in. §. videdum est q spáliter ad hanc legitimationé. in vsi. nono querit.

probibitio alienãdi censetur odiosa. vt probat in.§.nos autem.
in aut.de resti.fideicõ col.ix.iuncta.l.filij.⁊ l.iusta.ff.de verbo. sig
nifi.⁊ ꝑ plura cõfirmat do. Alexã.in consi.lix.iij.partis incipiẽ.
9 attentis verbis testamẽti.in pe.col. ¶ Limita singu. istum† §.vt
ꝓce dat qñ ꝓhibitio est facta dispositiue sine cã nihil valet.secus
si conditionaliter tunc licet non sit expressa cã nec persona cuius
respectu sit facta ꝓhibitio nihilominus valet ⁊ tenet:casus ẽ de
hoc no.dignus i.l.iiij.§.j.s.de cõdi.insti.⁊ ibi Bal. ad hoc valde
no.illum text.⁊ do.Alexã.hic qui multũ dubitat super decisione
illius tex.⁊ ante eum Rapha.cu.ibi.Tamẽ quia do.Alexã. hic:
⁊ Rapha.cu.ibi multum laborant circa illũ sing.tex.in illa.l.iiij.
§.j.potes ad illum tex.dupliciter dicere.Et primo qđ non est ve/
rum illud qđ Bal.ibi ⁊ do.Alexan.hic no.ex illo tex.qđ ibi ꝓhi/
bitio alienationis fuit facta sine causa: sed quia fuit conditiona/
liter facta valet.errant quia.non potest ibi dici probibitio sine
causa cũ ibi esset probibitus alienari seruus hereditarius: et sic
res animata quo casu qñ probibetur alienari res que habet ani/
mam semꝑ dicitur subesse cã ne seruus priorem dñm mutet. Ita
tenet Bart.hic:⁊ oẽs in.v.oppo. per tex.in.l.generaliter.§.si pe
10 titum.ff.de fideicõmis.liber. ¶ †Scđo dico qđ queadmodum sti/
pulatio sine cã in effectu nõ valet:vt.s.dixi.tamẽ si fiat sub condi
tione valet ⁊ tenet eo quia cõditio habetur ꝓ cã.l.a titio.in prin.
⁊ ibi Bar.Ang.⁊ Moder.ad hoc no.ff.d verbo.obli.l.si qs cum
debitor.ff.de iureiurã.l.pecuniam quã.⁊ ibi Bald.ad hoc no.s.si
cer.pet.⁊ illaz.l.ad hoc no.Bal.i.l.hoc iure.§.si.ff.de dona. Lud.
⁊ do.Alexã.in.l.cum ad presens.s.si cer.pe.no.Bal.in.l.si pater.
circa.vj.q.C.de insti.⁊ substi.Et istud.procedit etiam quando ex/
implemẽto cõditionis nihil adest stipulatori ⁊ nihil abest ꝓmis/
sori adhuc conditio habet̃ pro cã puta ꝓmitto tibi.c.si rex par/
thorum viuit.tex.est in.d.l.cũ ad presens.in verbo si rex partho/
rum viuit.⁊ ibi Ang.ad hoc no.⁊ ibidem Ang.in.l.si intra.ad fi.
s.de pac.⁊ hoc modo habes bene declaratã istam limita.ad text.
Alias ꝙplures limitationes colligemus ex dictis Bar. preser/
11 tim in.ij.col.vbi dicetur. ¶ Scđo no.ex hoc tex.†duo que faciũt
probibitionem testatoris de nõ alienãdo non esse nudam.s.cãm
⁊ personam cuius contemplatione testator probibuit. ¶ Circa
primum de causa.pone exemplũ si testator dixerit nolo talẽ fun
dum alienari quia fuit mihi donatus ab imperatore:vel qr fuit
antecessorum meorũ:⁊ in hoc consistit iusta affectio.vt est text. in
l.si in emptione.s.de mino.vel quia erat certa turris que erat tu/
tela ⁊ protectio eorũ qui erant de agnatione testatoris:tunc etiã
absqꝫ alia expressione alicuius cause valet ꝓhibitio.vt est gl.no.
in.l.quoties ab omnibus.⁊ ibi Cy.⁊ alij.C.de fideicõ.cuz concor.
hic adductis per do.Alexã. ¶ De secundo scꝫ de persona:pone
exemplum.vt in tex.quãdo testator expressit ꝑsonas ad quas vo
luit bona ꝓhibita alienari deuenire:puta testator dixit ꝙ ꝓhi/
bet talia bona alienari:⁊ casu quo alienentur vult peruenire ad
tales filios vel ad tales posteros:vel etiã ad alium tertium puta
ad hospitale.l.iij.§.si quis ita.ff de adimen.leg.l.titia.§.qui mar/
co.ff.de annu.lega.§.fin.institu.de lega.⁊.l.vnica.C.de his ꝗ pen.
no.Rapha.cu.⁊ do.Alexã.hic.Angel.in consi.clxv.incipiẽ.testa
tor in omnibus suis bonis.in.v.col.⁊ do.Alexan. in consi.cxcix.
incip.perspectis.in.ij.col.alias est in cõsi.lvij.in.ij.volu. ¶ Ter/
tio no.ex tex.ibi quia talem legẽ in testamẽto non possunt dicere.
12 †qđ licet alias dispositio testatoris seruet̃ ꝓ lege.§.disponat.in
aut.de nup.col.iiij.⁊ licet alias qlibet possit apponere quã legez
velit dationi vel donationi rei sue.l.legẽ.C.de pac.⁊.l.j.C.de pac.
cõuẽ.⁊ licet alias sufficiat ꝓ ratione voluntas.l.quia poterat.ff.
ad treb.tamen testator in hibendo rem alienari istud non potest
facere vbi nõ apparet cã aut ꝑsona cuius cõtẽplatione fiat probi
bitio.Et sic volũtas testatoris habetur pro lege qñ est legitima ⁊
sic facta ꝓut leges disponũt.l.cũ questio.in fin.C. de lega. Alias
qñ non est iusta ⁊ legitima prout leges disponunt non habet̃ pro
lege nec est licitum ei.Ratio rationis est:qr probibitio alienatio
nis simpliciter facta nõ continet vtilitatem alterius nisi probibi/
ti.l.titio centũ.in prin.ff.de cõdi.⁊ demon.Ideo per hoc nõ põt
nasci obligatio:⁊ interdicere sine cã heredi ꝙ postꝙ erit factus
dñs bonorũ non possit ea alienare ꝓ libito voluntatis: lex repu/
tat absurdum:cum in re sua quilibet sit moderator ⁊ arbiter.l.in
re mãdata.C.manda.Ita potest ꝑsuasiue dici. ¶ Quarto ponde
13 ra text.ibi:qđ si liberis aut posteris †differentiam esse inter libe/
ros ⁊ posteros:quã in specie ponit tex.in.l.iurisconsultus.§.pa/
rentes.ff.de gradi.vbi dicit tex.qđ liberi dicuntur vsqꝫ ad trine/
potem:vltra hos posteri vacantur:ponit etiã Bar.in.l.liberorũ
in vlti.col.ff.de verbo.signi.Facit text.in.l.cum acutissimi.in ṽbo
posteritatem.C.de fideicom. ¶ Quinto no.in ver.Sed hec neqꝫ
4 creditoribus.†quod testator per suam probibitionem factam de
non alienando tales res cum causa legitima:non potest preiudi/
care creditoribus suis.quin talia bona nõ obstãte probibitione
testantis:vendantur vt satisfiat creditoribus quãdo aliunde nõ

a ¶ Omnib⁹. Adde tu qđ est 3s.ccl.ij. in ꝑma ꝑte cõsiliorũ nouorũ scđm impressionẽ papien.

posset satisfieri.facit tex.in.l.fi.§.⁊ si prefatam.C.de iure delibe. ⁊
tex.in.l.pacto successoruz.C.de pactis. ¶ Hinc ex hoc tex.potes
15 † egregie ⁊ nouiter inferre ꝙ cum filius in legitima dicatur esse
creditor.vt est glo.in.l.si quis legatum.§.fi.⁊ ibi Bar.ff.de falsis.
Et propterea legitima filij censetur esse es alienũ.l. papinianus.
§.si quis impubes.s.de inoffic.testa.bal.in.l.ij.circa fi.C.de libe.
prete.⁊ in.l.ꝙꝙ.C.ad le.fal.do.Alexan.in.l.si debitor.ff.ad le.fal.
ꝓhibitio alienationis facta per testatorem cũ causa legitima: nõ
impediet filiũ posse alienare quatenus capit sua legitima. ¶ Et
si diceretur:ꝙ filius in legitima non est creditor:sed quasi credi/
tor:per glo.in.l.ij.C.de iu.⁊ fac.igno.cum concor.quas ibi dedi.
Rñdetur:ꝙ istud tollitur per id qđ subdit tex.de fisco.⁊ per illud
ꝙ subdit litera de fideicommissario vt statim dicam. ¶ Facit ꝙ
16 vult bart.hic in.ij.q.post Ja.de are.† qđ res probibita alienari
respectu certe persone vel cause: potest tamẽ alienari ex causa le/
gitima:quia dos ⁊ legitima equiparãtur:cum dos succedat loco
legitime.l.titio centũ.§.titio genero.ff.de condi.⁊ demon.cũ etiaz
dos solum dicat̃ quasi debita.vt est glos.ordi.in.l.mulier.§.cum
proponeret̃.in gl.fi.ff.ad treb. ¶ Cõfirmat̃ quia talis probibitio
respectu legitime cẽsetur onus ⁊ grauamẽ.l.femine.§.illud.⁊.§.
fin.C.de secun.nup.Patet quia in casu alienationis debent vo/
cari per fideicõmissum ille ꝑsone:quarũ fauore facta est probibi/
tio:vt est tex.hic in verbo fideicõmissarij.⁊ dicam.ff.in pe not.sed
fideicõmissum est grauamen.l.coheredi.§.cum filio.s.de vulga.
⁊ pu.⁊ omne grauamen ipso iure reijcitur de legitima. l. quoniã.
in prioribus.⁊.l.scimus.§.cum autẽ.C.de inoffi.testa.⁊ ita etiam
cõsuluit Are.in consi.xix.inci.ex facto proponit̃.in.ij.⁊.iij.colũ.
licet de isto tex.nõ faciat mentionem. ¶ Limita no.istã cõclusio/
17 nem quã feci.† qđ filius vsqꝫ ad quãtitatem legitime potest alie/
nare de bonis ꝓhibitis ex causa alienari:quãdo probibitio esset
facta simpliciter:secus si fieret vsqꝫ ad tẽpus certe etatis filij: pu/
ta testator disposuit ꝙ filij non possint alienare donec sint etatis
xxv.aut.xxx.anno.ista probibitio tunc nõ 9tinet grauamen imo
continet prouisionem filiorum:quorum infirmitati pater voluit
prouidere.Ideo nõ reijcitur etiam hodie de legitima.l.filijs ma/
trem.C.de inoffi.testa.bart.in.l.cum ex filio.s.de vulga.⁊ pupil.
ideo tunc non possent filij alienare pro legitima sua ante tempus
xxx.anno.Ita no.determinat Pau.de cast.nec alibi melius legi
a in consi.ccxxxiiij.incipiẽ.visis ⁊ cõsideratis omnibus[a] in.ij. colũ.
¶ Circa istã limitationem adde cautelã per quã potes euadere
istã limitationẽ:quã ponit Angel.in.l.quoties ab omnibus. per
18 illam.l.C.de fideicõ.vbi determinat †ꝙ filij probibiti a patre te/
statore alienare ante perfectam etatem. xxx. anno. si volunt alie/
nare:cautela est ꝙ repudient successionẽ patris cũ iuramẽto:tunc
possunt alienare vsqꝫ ad legitimã:nõ obstante illa probibitione
patris.⁊ dicit Ang.qđ ita multoties practicauit in ciuitate Pe
rusij.refert ⁊ sequit̃ do.Bart.vero.in cautel.lix.incipiẽ.Si pater
qui habet fortassis filios ⁊c.Intelligẽdo sane quando hz fratres
vel coheredes:alias nõ posset repudiata hereditate patris acce/
ptare solam legitimam:vt tenent Bal.⁊ Moder.in.l.ix.C.de re/
pudian.here. ¶ Sexto pondera text.ibi neqꝫ fisco: ⁊ non intelli/
9 gas istum tex.quando bona propter delictum essent 9fiscata † eo
quia in confiscatione bonorum nõ veniunt bona probibita alie/
nari:dato qđ heres cõmitteret tale delictũ propter quod omnia
eius bona venirent cõfiscanda.In illa confiscatione non veniunt
bona probibita alienari.l.imperator.⁊ ibi Bart.⁊ Ange.ad hoc
no ff.de fideicõ.libe.l.iura libertorum.ff.de iure patro.Joã.an. in
addi.Specu.in titu.de feu.§.quoniam.in versi.xl. Lud.ro.in.l.si
finita.§.si de vectigalibus.ff.de dam.infec.late do.Alexã.vbi di/
sputat istũ passum:⁊ per nouẽ fundamenta firmat istã regulam
qđ in confiscatione non veniunt bona probibita alienari:in cõsi.
xxiij.prime partis inci.opportune 9sideratis.vnde intellige istũ
tex.scđm ꝙ etiã declarat hic gl.quãdo fisco aliquid debebatur ꝑ
defunctuz:puta ex causa tributorum vel ex alia causa patet:quia
text.equiparat creditores ⁊ fiscum:dum dicit: neqꝫ creditoribus
neqꝫ fisco.Sed quatenus loquitur de creditorib⁹ planum est tex.
loqui de creditoribus.s.defuncti quib⁹ debebat defunctus.ergo
similiter debeat intelligi dum dicit neqꝫ fisco. Et si diceres subti/
liter:ꝙ isto modo text.redderetur superfluus cõtra.§.quibus.in
prima consti.codi.quia tũc fiscus similiter est creditor:ergo suffi/
ciebat dicere creditoribus.Respondet̃ quia fiscus videt̃ habere
cãm quasi lucratiuã:iuxta tex.in.l.apud celsum.§.autoris autem
dolus.ff.de excep.do.ideo in fisco videbatur magis dubitabile:
quam in creditore.qui creditor pretendit cãm onerosam. ¶ Se/
20 ptimo not.ex tex.ibi fideicõmissarij †qđ quando probibitio alie/
nationis fit per testatorẽ contemplatione certe persone:illa ꝑso/
na dicit̃ fideicomissaria in casu alienationis facte contra disposi/
tionẽ testatoris.vt hoc tex.⁊.§.seq.⁊.l.vnum ex familia.quasi per
totã le.⁊.l.peto.§.fratre.⁊.§.fi.⁊.l.cum ita.in fi.⁊.l.cum pater.§.li
bertus.ff.de leg.ij.Si autẽ ꝓhibitio alienationis non fit contem/
platione

plationecerte persone:sed in genere contemplatione familie:nun
quid illi de familia intelligātur fideicōmissarij:ita φ proximior
tanq̄ fideicōmissarius possit petere:est altus passus in quo nunc
habeo ɔsulere:videas de hoc Bar.in.l.qui rome.§.coheredes.ff.
de verbo.obli.⁊ ibi latius Moder.presertim do.Alexan.⁊ Are.
21 ¶ Octauo ⁊ vlti.no.† φ prohibitio testatoris facta cum cā legi-
tima:intelligit̄ solum de alienatione voluntaria: non autē trahit̄
ad alienationē necessariā que fieret propter es alienū vt credito-
ribus satisfiat:istud idē expressius dicit tex.in.l.peto.§.pdium.⁊
ibi Bart.⁊ in.l.vnū ex familia.§.φ si talia verba.ff.de leg.ij.⁊ in.l.
pater filiū.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de leg.iij. ¶ Facit regula genera-
22 lis†qd in quacūq; prohibitiōe alienationis nō intelligit̄ de alie
natione que fit ex cā necessaria ꝑpter es alienū.l.alienationes.ff.
fami.herci.l.senatus.in prin.ff.eo.in verbo nō vt alienaret sed vt
solueret.⁊ tex.in.l.j.⁊ ibi Bar.C.de predi.mino.⁊ in.l.j.ff.de fun.
do.Itē ad illud no.vide no.Bal.in.l.fi.§.in cōtēplatione.in.iij.
qō.C.de iu.delibe.in no.q.ibi per eū tradita.vbi etiam subdit:qd
23 †alienatio necessaria extra penam est. ¶ Tertio adde qd rebus
prohibitis p testatorem alienari ex iusta causa pōt tñ fieri missio
in possessionē de creditoribus hereditarijs qbus testator nō po
tuit talem legem ꝓhibitoriā imponere.l.cū fideicō.ff.de fideicō.
liber.ſm Bal.in aut.ei qui.C.de bo.auto.iudi.pos.in.xvj.col.in
versi.quero nūquid in rebus ꝓhibitis p testatorē alienari.refert
⁊ sequit̄ do.Alex.in consi.xxiij.j.volu.inci.oportune cōsideratis
his que ī themate referunt̄.in.v.col. ¶ Quarto adde φ multum
24 no.decidit bald.in.l.ij.ad fi.C.si aduer.vēdi.pigno.† Quod si te-
stator erat debitor vxoris in dote:⁊ vetuit quasdam res alienari
quia in eis voluit post mortem filiorum cōstrui ecclesiam vel ho-
spitale:certe vxor iure creditricis poterit tales res libere vende-
re ⁊ sic impedire ibi cōstructionem ecclesie vel hospitalis:qz testa
tor nō potest impedire ius creditoris quominus creditor possit
vendere rē quā velit.l.creditoris arbitrio.ff.de distra.pigno.l.cū
fidei.ff.de fideicom.liber.⁊ est expressum in.l.j.C.debito.venditio.
pigno.impedi.nō pos.Subdit tamen bal.φ ecclesie vel hospita-
li satisfiet in alijs locis testatoris facta ꝑmutatione loci arbitrio
epi ꝑpter necessitatem.legatum.ff.de vsufru.lega.⁊.l.legatam.ff.
de admi.re.ad.ciui.pertinen.qd est bene notā.ſm eū. ¶ Non repe
rio illā decisionē ab alio tactam nec examinatā.Contra eā videt̄
fortiter facere arguendo de legitima filij ad dotem vxoris.iuxta
tradita per bart.in.l.titio cētum.§.titio genero.in vlti.colū.ff.de
cōdi.⁊ demō. Modo filius nō potest eligere legitimam in re alij
legata:vt statim.ff.videbimus.ergo videret̄ φ etiam vxor ꝑ dote
nō debeat posse eligere locū specialiter legatū ad pium vsū pro
cōstructione ecclesie vel hospitalis:idcirco quomodo illa decisio
25 intelligi debeat statim declarabo. ¶ † Limita ⁊ intellige istū tex.
⁊ predicta quādo nō aderant alia bona que possent vendi pro sa-
tisfaciendo creditoribus hereditarijs.tunc possunt in subsidiū
alienari bona ꝓhibita ꝑ exoluendo es alienū.Secus si adessent
alia bona nō ꝓhibita alienari.tex.est de hoc valde no.in.l.pater
filiū.in fi.prin.⁊ ibi Bar.no.ff.de leg.iij.in verbo si nō erat aliud
in hereditate vnde debitum exolueret.⁊ ita etiam limitat Raph.
cu.in.l.peto.§.prediū.ff.de lega.ij. ¶ Cōfirmo istā limitationem
per tria.Primo per illud φ tenent Bar.⁊ Moder.in.l.commo-
dis.ff.de re iudi.vbi tenent †φ illud qd dicitur fructus beneficio-
26 rum posse capi ꝑ satisfaciendo debitis clericoꝝ est verū in subsi-
dium:deficientibus alijs bonis clerici. ¶ Scdo addo illud φ te
nent Bar.⁊ alij in.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dam.infect.
qd illud † φ dicitur bona feudalia posse capi pro soluendis debi
27 tis vasalli:procedit in subsidium:deficiētibus alijs bonis ipsius
vasalli. ¶ † Tertio addo φ vult Joan.an.in.c.verum.de condi.
28 appo.quē sequitur Areti.in consi.xxij.inci.diligenter ⁊ mature.
vbi idem cōcluditur per eos in re donata ecclesie ⁊ ꝓhibita alie-
nari:quia licet superueniat necessaria causa alienandi:tamē si po
test subueniri per alienationem alterius rei:stabit firma prohibi
tio donatoris.scdm ista intellige suprascriptam decisionē Bald.
29 in.d.l.ij.ad fin.C.si aduer.vendi.pigno.†quādo talia bona erant
obligata creditori:⁊ sic vxori:alias non possent ei dari insolutū
nisi deficientibus alijs rebus.d.l.pater filium.ad fi.princ.cū alijs
ꝑ realle.⁊ p ista sunt plene expedita textualia huius.§. ¶ Tamen
vt nihil omittam:Circa quintum not.ff.positum:φ filius potest
alienare bona prohibita alienari vsq; ad concurrentē legitimā
suam:in qua filius reputatur esse creditor:limitaui vno modo.
¶ Scdo no.limita†quādo oīa bona testatoris non sunt prohibi
30 ta alienari sed quedā tantum:qz tunc filius non potest eligere le-
gitimā in bonis specialiter prohibitis ſm Pau.de cast.in consi.
xvij.incip.in cā que vertit̄ par.me in.x.colū.Confirmo vltra eum
quia filius nō potest eligere legitimā suā in re alij legata.qñ su-
persunt alie res.ita no.determinat Bal.in rub.ff.de re diuisio.in
j.col.ad fi.⁊ in.l.nō amplꝰ.§.fi.ff.e.⁊ ibi do.Alex.⁊ idē do.Ale-
xan.in.l.in quartā.in.xij.col.ff.ad le.fal.⁊ idē do.Alexā.in.l.mar
cellus.§.res que.ff.ad treb. ¶ Expeditis textua.capio gl.j.in ver
bo eos.quam diuide in duas partes.In prima timore taciti cō-
trarij.l.plautius.ff.de aur.⁊ argē.leg.gl.dupliciter respōdet.In
scda ponit casum tribus modis:prout istā glo.declarat Bar.in-
fra sup glo.iiij. ¶ In ea.gl.ibi vel etiā in herede vel heredibus.
pondera hic esse glo.cōtra illud qd tenet Jo.de imo.in.l.codicil-
31 lis.§.instituto.ff.tit.j.vbi tenet † qd eo ipso qd testator legat rem
pluribus ⁊ prohibet alienari videt̄ eis licite per fideicommissum
vicissim relinquere si cōtingat alterū sine alterius cōsensu aliena-
re.vnde talis prohibitio pluribus facta valet et tenet:quia tunc
intelligitur facta vni cōtemplatione alterius collegatarij vel co-
heredis.Ad hoc ponderat gl.ibi quam reputat singu.sed male
dicit:⁊ in cōtrarium est gl.hic ⁊ cōtrarium expresse no.Sali.in.l.
quoties ab oībus.C.de fideicō.⁊ do.Alex.hic ad fi.⁊ ad glo.in.d.
§.instituto.iuncto tex.respondeas:φ loquitur qñ alia verba fue-
32 rūt adiecta:non est eñ verū † qd sola prohibitio alienandi facta
inter plures inducat inter eos tacitā substitutionem reciprocā:
nisi duo copulatiue cōcurrāt.Primo qd fiat vltimo morienti.se-
cundo qd fiat in tota re vel in tota hereditate.l.titio seio.§.seia li-
bertis.ff.de lega.ij.ponit Bart.in.l.vel singulis.vbi aliqñ dixi.ff.
de vulg.⁊ pup.Pau.de ca.in.l.pen.C.de impube.vbi etiā aliqñ
plene dixi. ¶ Capio gl.iiij.in verbo nō possunt dicere.quā diui-
de in duas partes.In prima oppo.⁊ soluit.in scda prope fin.op
po.⁊ de sol.se remittit.scda est ibi.Itē contra.ff.de cōdi.⁊ demon.
¶ In prima parte gl.Bar.extra gl.format tres oppo.ex quarū
33 solu.colliguntur tres limitationes ad istum tex. ¶ † Prima op-
po.est de.l.ij.C.de vsuca.ꝓ empto.Ad quā respōdet no.bar.φ lz
ꝓhibitio sine causa nō valeat quo ad ipsum prohibitū: quin ꝓ-
hibitus possit alienare:cum erit perfecte etatis:valeat tñ vt eius
tutores vel curatores interim impediantur alienare.Ratio:quia
administratores illi fauori minorum renuntiare nō possunt.alio
modo respondent Imo.Rapha.cu.⁊ do.Alexa.qd in.d.l.ij. alie
natio;rerū minoris de iure cōmuni erat ꝓhibita preter q̄ in cer-
tis casibus:vnde si testator talem rem de iure cōmuni prohibitā
alienari expresse ꝓhibuerit etiam sine aliqua cā talis prohibitio
tenebit adeo φ non poterit alienari etiā in casibus a iure cōmu-
34 ni ꝑmissis.† quia vbicūq; cum prohibitione testatoris concurrit
ꝓhibitio legis:non pōt fieri alienatio etiam in casibus al's a iure
permissis.tex.est de hoc valde no.in.§.sanctissimas.in aut.de nō
alienā.co.ij.glo.in.l.fi.in gl.magna.ad fi.C.de rebus alie.nō alie.
glo.⁊ Bar.in.l.ea lege.C.de cōdi.ob cau.glos.⁊ doc.in.c.verū.de
condi.appo.Bal.in.l.j.in.vij.oppo.ad fi.C.de pactis.⁊ in.l.quo-
ties ab omnibus.C.de fideicom.eo qz duo vincula fortius operā
tur quam vnum:auf.itaq;.C.cō.de succes.glo.⁊ scriben.in.c.j.de
treu.⁊ pa. ¶ Pro ista eorum respōsione vltra eos facit φ sing.te
35 net Bal.in.c.j.§ preterea.de cap.conra.†qd quādo vasallus fa-
cit pactum cum dño de non alienādo:tunc nō potest alienare etiā
in casibus alias a iure permissis:ad hoc vt pactū aliquid opere-
36 tur.Item † quādo ꝓhibitio noua adijcitur prohibitioni veteri
tunc habet ampliare.§.sanctissimas.in auf.de nō alienan.colū.ij.
37 ¶ † Tu aduerte φ Imo.Rapha.⁊ do.Alexan.non videntur bñ
loqui circa intellectum.d.l.ij.dum presupponunt qd tempore il-
lius.l.ij.serui ⁊ alie res mobiles prohiberentur alienari per solū
tutorem:istud est falsum:quia solum hodie fuit facta talis prohi-
bitio per.l.lex que tutores.C.de admi.tu.⁊ ita in specie tenet Are
ti.in consi.xxij.incip.diligenter ⁊ mature considera.in.ij.⁊.iij.co
lum.⁊ vltra Aret.qd tempore illius.l.ij.non esset prohibita alie
natio serui ⁊ sic rei mobilis quin solus tutor posset alienare:ostē-
do quia alias inepta fuisset dubitatio illius text.in.d.l.ij.an ta-
les serui vel talis seruus venditus per tutorē posset vsucapi ab
38 emptore:Cum regulā habeamus †quod res prohibita alienari
vsucapi non possit.l.vbi lex.ff.de vsuca.sz in illa.l.ij.ideo vsucapi
non pōt:eo quia ibi tutores alienauerunt contra expressam vo-
luntatem defuncti.ita ad.d.l.ij.formaliter dicit Bart.in.d.l.vbi
39 lex. ¶ Addo facere bonum †tex.in.l.tutores.C.de admi.tuto.et
ibi gl.fortius tenet:φ etiā edificium legatum ⁊ sic rem immobilē
poterat tutor alienare ante.d.l.lex que tutores.Nisi respondeas
saluando Imo.⁊ prefatos Moder.φ etiā illo tempore erat ꝓhi
bita solis tutoribus alienatio:nisi eam facerent in certis casibus
specialibus:prout sentit glo.in.d.l.lex que tutores.in gl.prima.
sed hodie per illā.l.lex que tutores:bene ꝓuisum est:φ licet olim
in predictis casibus possent tutores alienare sine decreto ⁊ auto-
ritate iudicis:hodie non possunt etiam in illis casibus sine decre
to iudicis alienare. ¶ Ultra scribentes aduerte circa dictam.l.ij.
cum ibi prohiberetur alienari seruus hereditarius:⁊ sic res ani-
mata:ergo in eius ꝓhibitione non requiritur expressio alicuius
cause:prout tenet bar.ff.i tertia opp.Rñdendo ad.l.generaliter.ff.
40 §.si petitum.ff.de fideicōmis.libe. ¶ † Punctus ergo est videre
quare [illegible] ar.non ita respōdeat in isto primo ɔtrario sicut.ff.rñdet
in tertio:cū vtrobiq; sit ꝓhibitus alienari seruus hereditarius

41 sic res animata. ¶Pro so. dic qd in. d. §. si petitũ. †q̃rit an testator
ꝓhibendo alienari seruũ hereditarium videat̃ per talẽ prohibi-
tionẽ reliquisse fideicõmissariã libertatem ipsi seruo ⁊ distinguit
faciendo tres casus principales: aut enĩ testator fecit talẽ ꝓhibi
tionem animo perducẽdi seruum ad libertatẽ: et tũc per talẽ pro
hibitionem eo aĩo factã videtur seruo libertatem reliquisse. Aut
talia verba expressit non aĩo tribuende libertatis: ⁊ tunc cessabit
libertas. ⁊ de hoc scđo casu ponit duo exempla ex q̃bus talis ani
mus non dande libertatis cognoscitur. ¶Primum exemplum est
quãdo mero fauore heredis cõsuluit heredi ꝙ talem seruũ reti-
neat: ⁊ in hoc cõcordat cũ. d. l. ij. C. de vsuca. ꝓ empto. facit tex. in
l. fi. C. qui ad lib. puen. non pos. scđm exemplum est q̃n vetuit alie
nari mero odio serui prohibiti: vt quia voluit seruũ coercere vel
cruciare ne meliorem dñm experiretur. Aliquãdo ⁊ tertio casu su
mus in casu dubio: quia non apparet an testator talem prohibi-
tionem serui alienandi fecerit animo relinquende libertatis: aut
animo cõtrario ⁊ in dubio decidit ille sing. tex. ꝙ in dubio censet̃
facta ꝓhibitio aĩo dãde libertatis ⁊ sic ne acerbiorem dñm expe-
riatur nisi heres ꝓbet de contraria voluntate testatoris. In du-
bio ergo cẽsetur prohibuisse fauore serui: ⁊ sic ꝓpter interesse et
affectionẽ rei ꝓhibite ⁊ sic in dubio presumitur cã ⁊ nõ nuda ꝓhi
bitio ⁊ istum casum dubium ponderat Bar. j. in. iij. opp. ergo ni
hil facit ad casum. d. l. ij. C. de vsuc. pro empto. ⁊ sic in dubio vide
tur relicta libertas sub conditione tacita: si heres eum alienabit
quo casu quomodocunq̃ heres tentauerit seruũ vendere: confe-
stim poterit petere libertatẽ. ita dicit tex. in. l. quidam testamẽto.
in prin. ⁊ in. §. rogo. j. de fideicõ. liber. ⁊ nũc habes clare enuclea-
tum sensum. d. §. si petitum. ¶Circa scđm cõtrariũ Bart. d. l. ij.
§. si qs ita. ff. de adimẽ. le. Aduerte ꝙ illa oppo. prima fronte nõ
videt̃ esse cõtra istũ text. imo cõcordare cũ ver. ꝙ si liberis. vnde
saluando Bar. ex eius mente dicas ꝙ iste tex. loquit̃ quãdo ꝓhi
bitio fit respectu certe persone cui in casum alienationis fuit fa-
ctum fideicõmissum ꝓut declarauit in tex. ibi autem alienatio re-
spiciebat preiudiciũ tertij ⁊ sic heredis q̃ ex alienatione lederet̃
q̃uis cõmodum fideicommissi ad ipsum heredem non spectaret
vnde ſm Bart. in fauorẽ heredis videt̃ facta prohibitio licet hic
nõ fuerit expressum ꝓut fuit expressum in hoc text. vnde iste tex.
loquit̃ in expsso fauore certe persone ibi in tacito. ⁊ ad hoc Bart.
allegat glo. loquentem de vtroq̃ in. l. quoties ab omnibus. et ibi
42 Cy. C. de fideicõ. ¶†Circa etiam oppo. Bar. de. l. generaliter. §.
si petitum. dic vt dixi in primo contrario Bar. ꝙ ibi in dubio q̃n
prohibetur alienari seruus hereditarius: ⁊ sic res aĩata videt̃ in
dubio subesse cã. s. affectio talis serui. ¶Et in q̃stũ Bar. ex hoc
43 infert† ꝙ si aliqs baro vel comes ꝓhiberet filio vel heredi aliena-
re vasallos: licet simpliciter ⁊ sine causa ꝓhibeat: tamẽ talis pro-
hibitio semper valet ꝓpter affectionem: ⁊ sic ꝓpter interesse affe
ctionis ad cõmodum vasallorum. ¶Istam illationem reprehen
dit solus Raph. cu. hic. Alij nihil tãgunt: quia in. d. §. si petitũ.
in quo solo se fundat Bar. illud ibi ideo est: quia ꝓhibendo alie-
nari seruũ in dubio videt̃ dedisse libertatẽ seruo: patet quia si nõ
habuit animũ dande libertatis: vt in scđo casu illius tex. prohibi
tio nõ valeret: vnde nõ possumus inferre idẽ esse in vasallis: cum
ibi speciale fit fauore libertatis. tu aduerte ꝙ Bar. circa. d. §. pe-
titum. non considerat fauorem libertatis: sed considerat ꝙ q̃n fit
prohibitio alienationis de re animata: tunc censetur fieri ꝓpter
interesse affectionis: ⁊ propter hoc in dubio resultat tacitũ fidei-
cõmissum relinquẽde libertatis in casum quo seruum alienaret:
ita voluit inferre Bart. q̃n vasalli: ⁊ sic res animate prohibentur
alienari: si contingat vnã alienari ille eximetur a subiectione dñi
44 sicut in. d. §. petitũ. Confirmatur† arguẽdo de liberis ad vasal-
los prout alibi equiparantur: vt est glos. in. c. j. in verbo salua re-
uerentia. de mili. vasal. qui contu. est glos. in. l. solo. C. de libe. cau.
Spec. in ti. de feu. §. quoniã. in versi. xvij. Bal. in. l. liberti. in vlti.
45 col. C. de ope. lib. ¶†No. diligenter dictũ Bar. si est verũ ꝙ testa
tor prohibendo alienari vasallos: per istam prohibitionẽ in du-
bio censetur velle: ꝙ si heres vnũ vasallũ alienet: ꝙ per talẽ alie-
nationem eximat̃ a potestate domini: sicut in. §. petitum. ꝓ alie-
nationem: seruus in dubio consequitur libertatẽ. ⁊ licet text. in. d.
§. petitum. posset euadi: tamẽ pro ista singulari decisione Bart.
46 videt̃ optime facere. †quia omnino de iure cõi ꝓhibitum est dño
vt nõ possit alienare vasallos inuitos: quia eoꝝ interest nõ muta-
re alium dñm. vt est text. in. c. j. §. preterea ducatus. de ꝓhibi. feu.
alie. per Fede. ⁊ est gl. ordi. in. l. inuitus. ff. de fideicõ. liber. cũ mul
tis concor. quas alias dedi hic: ⁊ posui in prelu. feu. vnde ex quo
lex prohibet vasallos alienari: testator prohibendo illud ꝙ oĩno
lex prohibet: facit vt talis prohibitio sine causa que als non va-
leret nũc valeat ꝑ. §. sanctissimas. i auf. de nõ alie. col. ij. ⁊ dixi sta-
tim. s. in. j. oppo. Barto. ibi etiã ad hoc retuli bonam decisionem
bald. in. c. j. §. pterea ducatus. de cap. cõra. ⁊ ita habes expeditas
tres op. bar. In ea. gl. in fi. ibi: sed ibi apparet sol. quasi dicat glo.
ꝙ ibi apparebat de cã. s. de fauore filij fratris minus industriosi:
⁊ sic ibi ꝓhibitio erat facta respectu certe persone bar. repreben-
dit istã solu. quia illa causa respiciebat fauorem ꝓhibiti ⁊ nõ alte-
rius: ergo haberur pro non causa ⁊ reuocatio pertineret ad ipsũ
ꝓhibitum ⁊ nõ ad heredẽ. Jmo. ¶Pau. de cast. ⁊ do. Alex. hic. et
¶Pau. de ca. in. d. l. titio centũ. in prin. defendunt istam solu. gl. qd
in. d. l. titio centũ. prohibitio fuit facta ꝓpter minorem industriã
47 ꝓhibiti ⁊ testator hoc exp̃sit ideo valet. †sicut q̃n ꝓpter prodi-
galitatem iudex interdicit administrationẽ prodigo. l. is cui bo-
nis. j. de verbo. obli. l. penul. j. de cura. furio. arguendo de iudice
ad testatorem ⁊ ecõtra. l. seruus hac. l. j. de manu. l. si fuerit. §. fin. j.
de manu. test. Jsta saluatio mihi nullatenus placet per impugna-
tionẽ bar. quia tũc ipse alũnus ꝓhibitus admitteretur ad reuo-
candũ ⁊ nõ ipse heres nec ibi heres peteret cautionem ex quo cã
expressa respicit solũ fauorem ꝓhibiti: ergo dẽ esse preceptũ nu
dum prout est tex. ibi: ⁊ superius dixi. ¶Teneas ergo sol. bart.
per quã habes aliam no. limitationem ad hunc text. vt procedat
48 †q̃n res legata transit directo in legatarium: tũc simplex prohi-
bitio nõ valet vt hic. Sed vbi non trãsit directo sed de manu he-
redis q̃ habet necesse emere et tradere legatario: certe heres tra-
dens sub illa cõditione si non alienauerit valet tale pactũ: sicut si
tale pactũ de non alienando apponeretur in ꝯctu. l. ea lege. C. de
cõdi. ob cau. ⁊ ita etiã dicit Bar. in. d. l. titio centum. in princ. j. de
49 cõdi. ⁊ demon. †Sicut ergo in ꝯctibus nuda cõuentio ꝯuentiuũ
ꝓhibitiua alienationis valet ⁊ tꝫ. l. ea lege. C. de condi. ob cau. ita
etiã valet preceptũ testatoris nudũ de non alienando: q̃n est exe-
quendũ via ꝯctus per heredem. ⁊ istã solu. tene quicq̃d hic dicãt
Moder. ⁊ minus bene. ¶Extra glo. Bart. opponit de. l. stich⁹
seruus. ff. de manu. testa. ⁊ dicit per illũ tert. determinari omnes
50 leges de ista materia loquentes† vt prohibitio facta cũ causa vel
respectu certe psone nõ valeat: q̃n testator vsus est futuro subiun
ctiui: quia dixit: si alienaueris: quia cũ perfecta fuerit alienatio ⁊
res in aliũ trãslata postea vocat̃ persona cuius contemplatione
facta est ꝓhibitio. cũ Bar. tenent Jmo. ⁊ Moder. hic cum ꝯcor.
hic adductis per do. Alerã. ¶Contra tñ istã declaratione bar.
videt̃ fortis tex. in. l. iij. §. si quis ita. in verbo alienauerit. j. de ali-
men. le. vbi prohibitio fuit facta per futurũ subiunctiui: ⁊ tamẽ
valet. ad illum tex. r̃ndent Rapha. cu. ⁊ do. Alexan. hic: qd in illo
tex. non dicit̃ valere prohibitionẽ quo ad impediendum transla-
tionem dñij. Sed intelligit̃ valere quo ad hoc vt heres possit pe-
tere cautionẽ ab illo prohibito de non alienando: ⁊ sic valet quo
ad hoc vt fideicõmissario debeatur estimatio: cuius contempla-
tione facta est prohibitio: vt etiã dicit hic Bar. per. l. ea lege. cũ
glo. C. de cõdi. ob cau. ¶Tu attẽde in primis cõtra dictam. l. sti-
51 chus seruus videret̃ facere. † Nã futurum subiunctiui importat
⁊ preteritũ ⁊ futurum tempus. l. verbum erit. j. de verbo. signi. l.
plociana. s. de iu. codi. glo. in. l. iij. §. ex pluribus. in glo. parua. in
verbo vsuceperit. j. de acq. pos. quam glo. bar. ibi dicit tenendam
menti pro statutis ⁊ vltimis voluntatibus in quib⁹ apponuntur
verba subiunctiui modi: que reperiuntur in futuro ⁊ in preterito
Jbi dixi late de hoc: ⁊ sic dicat̃ quod in. d. l. stichus seruus. verbũ
alienauerit: necessario intelligat̃ in preteritum quando perfecte
alienauerit. Dico quod cũ futurum subiunctiui etiam importet
futurũ tempus: alias esset implicare contradictionẽ: dicere futu
rum subiunctiui si nõ importaret etiã futurũ. vnde tex. in. l. quidã
in testamẽto. in prin. j. de fideicõ. libe. dicit quoquomodo vẽdere
tentauerit seruum: confestim libertas peti poterit: ⁊ ista interpre
tatio videtur debere fieri fauore libertatis vt valeat. Cum multa
pro libertate cõtra iuris rigorẽ sint constituta dicit tex. l. genera-
raliter. §. si quis seruo. in fi. j. de fideicõ. liber. Huic oppo. R̃nde
52 † ꝙ futurum subiunctiui format̃ a preterito perfecto indicatiui
ideo rẽ pfectã cũ effectu significat. l. j. l. §. fi. ⁊ ibi Bar. ita summat
s. ꝙ q̃sq̃ iur. Sed futurum indicatiui si alienabis: a presenti tpe
format̃. Jta declarat glos. magistra assignans rationẽ differentie
inter futurũ subiũctiui si alienaueris ⁊ futurum indicatiui si alie-
nabis. glo. in. l. si quis stipulatus sit stichũ. in prin. ⁊ ibi bar. j. de
verbo. obl. Modo in ꝓposito: futurũ subiunctiui si alienaueris
significat pfectũ actũ alienatiõis. d. l. stichus seruus. Jdeo liber-
tas postea relicta nihil valet. Secus q̃n vtitur verbo si alienabis
vel alio simili verbo. Jta loquit̃ tex. in. d. l. quidã in testamẽto. in
prin. quẽ tex. ita declarat bar. in. l. qui absenti. §. i. ad fi. j. de acqui.
pos. ¶Scđo ꝯ differẽtiã Bar. quã facit p. d. l. stichus seruus. an
testator vtat̃ futuro subiunctiui. si alienauerit: ⁊ tunc non impe-
diat̃ alienatio: q̃ postq̃ seruus est in aliũ perfecte trãslatus tunc
vtat̃ per testatorẽ alienari: secus si testator vtat̃ verbo indicati-
53 ui si alienabis. Contra istã differentiã vr̃ fortiter vigere: q† alie-
nãs nunq̃ vr̃ ꝯfacere ꝓhibitioni testatoris: nisi rẽ actualiter tra
diderit ſm Bal. in. c. j. §. aut, si libellario. in vlti. colũ. qui. mo. feu.
amit. vbi formaliter dicit Bal. ꝙ siue per testm̃ siue per statutũ
prohibeatur alienatio sub pena: ꝙ nunquã incurritur pena nisi
sit processum

sit processum ad actualem traditionē. Idē tenet Bal. in c. imperialem. in prin. in .ij. col. de phibi. feu. alie. per Fedc. et pro ista re-
54 gula soleo allegare glo. ord. in .l. j. §. si rē depositā. §. deposi. †Sic etiā videmus in emphyteota qui non priuatur iure suo si alienat et nō tradit: requirit traditio vt priuetur: sola alienatio non sufficit ẜm Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua. in versi. lv. Sali. ꝛ alios in .l. fi. C. de iur. emphy. vbi ordinarie dixi. d. Ant. de but. ꝛ Imo. in c. potuit. de loca. Modo in ꝓposito nostro: siue testator prohibens sit vsus futuro indicatiui si alienabis: siue sit vsus futuro subiunctiui si alienaueris: nunꝗ̄ dicit alienans cōtrauenisse ꝓhibitioni: nisi actualiter tradiderit rem prohibitam alienari ergo non debet constitui differentia in forma verboꝝ prohibendi: sed an sit secuta traditio vel nō: ꝛ sic an alienatio fuerit perfecta cum traditione ꝛ translatione dominij. traditio ergo est illa que attendi debet: ꝛ nō formalitas verborū. ℂ Est verum ꝙ cōtra assumptum ꝙ feci in terminis nostris multum fortiter ob. text. in .d. l. quidam in testamento. in verbo quoquomodo vendere tentauerit ꝛ nō dicit aliquid de traditione. tex. ille valde vrget: nisi intelligas illum tex. quoquomodo. s. per quē tamen transferat dominium. patet quia tex. ille statim subijcit: nec prodest heredi si eum redemerit: ꝛ sic denotat dominium prius fuisse translatū: ꝛ hoc nō potest dici nisi mediāte traditiōe. l. traditionibus. C. de pac. vel posset dici qd̄ illud ibi sit spāle fauore libertatis. vt quoquomō heres prohibitus seruum vendere tentauerit possit confestim peti libertas. vt ibidem dicit tex. ℂ Nec ob. huic secūde difficultati si responderet sustinēdo Bar. ꝙ Bar vellet facere differentiā hoc modo: nam si testator vtatur futuro subiūctiui: si heres alienauerit stichum: volo ꝙ sit liber. ꝛ tunc si heres alienaret ꝛ traderet non impediret trāslatio dominij. Si autem testator vteretur futuro indicatiui si alienabit: ꝛ tunc heres tradendo nō transferret dn̄um. Dico ꝙ istud stare nō potest: quia siue vtatur futuro subiunctiui siue futuro indicatiui ex quo in .d. l. stichus seruꝰ. ꝓ-
55 hibitio fuit tacita† illa neutro casu impedit translationem dominij prout expresse firmat Bart. met in scd̄a oppo. per gl. in .l. cum pater. §. libertis. de lega. ij. ℂ Tenendo doc. Bart. cōiter appro-
56 batam. Limita† not. d. l. stichus seruus. nō procedere nec habere locum: quando testator incepit a precedenti prohibitione pura. quia primo prohibuit pure seruum alienari: licet postea subiungat futurum subiunctiui: ꝛ si alienauerit. Tunc ꝓhibitio valet ꝛ alienatio est nulla ꝓpter prohibitionem puram precedentē: quo casu cessat ratio. d. l. stichus. ꝛ ita tꝫ gl. sing. ibi. d. Christopho. de castel. ꝛ do. Pe. de bexu. hic. Are. ꝛ in ꝯsi. xviij. inci. visa ꝛ discus-
57 sa consultatione. ℂ Ultimo inq̄tum Bar. tenet† qd̄ tacita prohibitio: licet non impediat translationem dominij: vt est glo. no. in .l. cum pater. §. libertis. in gl. prima. j. de leg. ij. no. scriben. in .l. seruo legato in princ. s. eo. tamen ipsi fideicōmissario cuius contemplatione facta est ꝓhibitio debetur estimatio per glo. in .d. l. ea lege. C. de condi. ob cau. ℂ Adde rationem esse ẜm Raph. cu. Nam quando testator vsus est verbo subiunctiui: si alienaueris: reperitur per fideicōmissum in casum alienationis reliquisse rem alienam: nimirum si debetur estimatio. §. fi. insti. de lega. l. rē alienam. C eo. ꝛ .l. non dubium. §. fi. j. de lega. iij. ℂ Aduerte diligen-
58 ter ad practicā† quod quādo est expressa prohibitio potest ille in cuius fauorē facta est ꝓhibitio ꝓpria autoritate rem apprehendere: gl. est solēnis. in §. decreto. in verbo licentiā damus. in aut. vt de cetero cōmu. nō fiant. col. v. quam gl. sequitur Aug. in .l. nemo potest. s. de pac. Ludo. ro. in .l. qui absenti. §. j. j. de acqui. pos. Bal. qui eam reputat sing. in c. ceterum. in iij. col. de indi. et per
59 illam glo. dicit bald.† qd̄ si vasallus illicite feuum alienauit dominus sua ꝓpria autoritate potest recuperare: qd̄ bene not. ꝛ ita tenet ꝗuis Ange. sibi contrarius in .d. §. decetero. reprobet illam glo. ꝛ non bene. Et per ista habes perfecte expeditam hanc glos. ꝛ omnia dicta Bart. ℂ Antequā expediam sequentes glo. recassume duas regulas text. vt clare et perfecte materiam habeas.
60 Prima regula est: ꝙ† prohibitio testatoris de nō alienando certas res sine causa nec respectu certe persone dicitur esse nuda et sic non valet: ꝛ non impedit dominij translationem. Ad istam regulaꝫ ex dictis. s. maxime per Bart. habes aliquas limitationes
61 quas breuissime reassumam. ℂ †Limita primo: nisi talis prohibitio fiat cōditionaliter tunc valet sine expssione alicuius cause. tex. est not. dignus in .l. iiij. §. primo. ꝛ ibi Bal. ad hoc valde no. s. de condi. insti. dixi de hoc. s. in tex. in primo no. ℂ Scd̄o limita: ꝙ licet talis prohibitio non valeat q̄tum ad ipsum prohibi-
62 tum quin non obstante prohibitione possit alienare: † valet tamen quātum ad hoc vt tutores vel curatores minoris prohibiti
63 alienare non possint. l. ij. C. de vsuca. pro emp. ℂ †Tertio limita quando talis prohibitio respiceret etiā fauorem alterius qui ex
64 tali alienatione lederet. l. iij. §. si quis ita. j. de adi. leg. ℂ †Quarto limita quando ꝓhiberetur alienari seruus hereditarius: et sic res animata. l. generaliter. §. si petitum. j. de fideicom. libe. Istas tres vltimas limitationes tradit Bart. hic in .j. col. dixi. s. de sin-
65 gulis non repeto. ℂ †Quinto limita quando res legata transit directo in legatarium: tunc nuda ꝛ simplex ꝓhibitio de nō alienando nō valet neqꝫ tenet: vt hoc tex. secus quādo debet capi de manu heredis: qꝛ tunc heres tradit legatario sub illa conditione si non alienauerit: ꝛ isto casu bn̄ valet. l. titio. c. in prin. ꝛ ibi bart. j. de condi. ꝛ demon. Idem Bar. hic in .vj. oppo. quia sicut nuda cōuentio ꝯtrahentiū prohibitiua alienationis valet ꝛ tenet. l. ea lege. ꝛ ibi glo. C. de cōdi. ob cau. Ita ꝓceptū testatoris de nō alienando nudū valet: qn̄ est exequendū via cōtractus per heredem.
66 ℂ †Sexto limita qn̄ talis ꝓhibitio alienationis nuda fieret super rebus alias prohibitis alienari: ꝛ sic concurreret prohibitio testatoris cū prohibitione legis. tūc valet quāuis sit nuda: ꝛ impedit trāslationem domidij. d. l. ij. C. de vsucap. pro emp. scd̄m aliū intellectū imo. Rapha. cu. ꝛ do. Alex. hic: facit tex. in §. sanctissi-
67 mas. ī aut. de nō alie co. ij. ꝛ dixi lati⁹. s. ℂ †Septimo limita qn̄ prohibitiōi de nō alie. facte sine causa nec respectu certe persone testator adijceret certam penam. tunc licet alienatio valeret tamē alienans incideret in illam penam. Ita limitat solus Rapha. cu. hic per text. in §. fin. insti. de lega. ꝛ in .l. vni. C de his que pe. no.
68 vide tamen ꝙ dicam in sequenti limitatione. ℂ †Octauo limita qn̄ testator vetat rem alienari ꝛ alienātem priuat tunc valet ꝓceptum ꝓhibitiuum alienationis. Ita tenet Ang. in consi. clxviij. inci. testator in omnibus bonis suis. in vlt. colū. in prin. Contrarium ꝛ melius tenuit idē Ang. sibi ꝯrius in cōsi. cliiij. incip. Andreas petri monaldi. Motus: qꝛ licet testator priuauerit alienātem in casum quo alienauerit: tn̄ qꝛ testator non designauit psonam cui applicari vellet si cōtrafieret: tale preceptum est nudum. Ideo non valet neqꝫ tenet: vt hoc tex. ℂ Scd̄a regula tex. est: vti-
69 lis ꝛ quotidiana † ꝓhibitio testatoris de nō alienādo certas res facta cū causa vel cōtemplatione certe psone: valet ꝛ tꝫ: ꝛ impedit translationē dn̄ij. Amplia istā regulā vltra ea q̄ dixi in text. tribꝰ no. modis. Postea eam limita. xv. vel. xvj. modis. ℂ Amplia ꝓmo istam regulam multum no. vt ꝓcedat etiā quādo alienatio fieret inter ignorātes: qꝛ in re expresse per testatorē prohibita alienari nō sustinetur alienatio ex ignorantia partium: sicut sustinet in ꝓhibitione tacita que resultat ratione fideicommissi: illa bene sustinetur inter ignorātes: tex. est de hoc valde singu. in .l. fi. §. fi. j. de lega. ij. ꝛ qd̄ ille tex. non procedat quādo res est expresse ꝓhibita alienari: tenet ibi Pau. de cast. sub dubio tamen forte. Sed a
a ego addo Pau. de cast. istud clare firmantem in consi. xvijº. inci. in causa que vertitur parme. in .xj. col. idem tenet do. Alexā. in .l.
70 marcellus. §. res que. j. ad treb. ℂ Scd̄o no. amplia. † qd̄ si aliquibus est relicta certa res: puta domus vel fundus: ꝛ cuilibet est ꝓhibitum partem suam alienare adiecta causa vel psona cui acquiri debet: quod etiam videt prohibitū alienari partem que alicui obuenerit p ius accrescēdi: ꝛ sic nō solū pars quā expresse habet ex testamēto testatoris: sed etiā alia pars repudiātis q̄ sibi accrescit. Ita egregie no. Cy. Bal. Ang. Imo. ꝛ do. Alex. in .l. si nō testamēto. per illū tex. s. de vul. ꝛ pupil. vbi dicunt per illū text. ita fuisse determinatū Florētie. Idē tenent Bald. ꝛ do. Alex. in .l. si
71 mihi ꝛ tibi. in prin. vbi dixi. s. eo. ℂ †Tertio no. amplia. qd̄ ꝓhibitus cū causa alienare fundū: nō potest etiam eū habere ꝙ derelicto: quia esset quedā donatio q̄ faceret illum occupanti. l. quod
72 seruus. ꝛ ibi Bar. j. de stipu. seruo. ℂ Limita† istā regulā sic ampliatā. Primo: qn̄ alienatio fieret ex causa necessitatis ꝓpter es alienum: ꝛ sic vt satisfiat creditoribus: quando non subsunt alia bona ad soluendū: vt hoc tex. in vlti. parte: vbi late ꝛ no. dixi. et. l.
73 pcto. §. predium. j. de lega. ij. ℂ †Scd̄o limita: qn̄ testator qui vetuit rem alienari contēplatione certe persone vsus est futuro subiunctiui tunc nō impeditur alienatio: ꝛ sic translatio dn̄ij. Ratio: qꝛ tunc cum est perfecta alienatio: ꝛ sic res in alium trāslata: tunc prohibita est alienari ꝙ fieri nō potest. l. stichus seruus. j. de ma. testa. que limitat omnes. ll. de hac materia loquētes ẜm Bar. hic
74 in .vij. oppo. scd̄m vnā eius so. ibi late dixi. ℂ †Tertio limita qn̄ testator ꝓhibet expresse rem alienari: ꝛ si alienauerit disponit qd̄ deueniat ad titium: ꝛ sic ad certam personam: talis prohibitio expressa bene impedit trāslationem dominij. ita loquitur text. hic. Secus si fiat prohibitio tacite: puta lego tibi talem fundū: ꝛ si eū alienabis volo quod deueniat ad seium: quo casu tacite prohibeo vt non alienes: tunc tacita prohibitio alienationem ꝛ sic translationē dominij non impedit. glo. est not. in .l. cum pater. §. libertis. in glo. prima. j. de lega. ij. ꝛ ita loquitur. d. l. stichus seruꝰ scd̄m se-
75 cundam solu. bar. s. vbi dixi. ℂ †Quarto limita quādo prohibitus alienare rem: puta domum vel fundum extra familiam alienaret cum pacto qd̄ incontinenti debeat restitui alicui de familia: quia non dicitur alienatio extra familiam fieri: que momento est penes extraneum duratura. argu. l. fin. §. fin. vbi tert. no. C. de bonis q̄ libe. ẜm Ange. in .l. voluntas. in fi. C. de fideicō. Tu confirma vltra Ang. per tex. valde no. in simili in .l. cogi. §. hi qui so-

a ℂ In cōsi. xvij. Adde ꝙ est in ꝯsi. cclvij. in prima pte cōsiliorū nouorū scd̄m stāpam papiēsem.

76 lidum.ff.ad treb. ¶ † Quinto no. limita: qñ prima alienatio fieret
in personam permissam: puta in vnum de familia: tunc scdo loco
posset postea simpliciter alienari etiam in extraneum: ex quo res
semel est effecta alienabilis. l. pater. §. quindecim. ff. de leg. ij. ponit
77 Bar. ff. in. j. q. extra gl. vbi plenius dicā. ¶ † Sexto no. limita: qd
res expresse ꝓhibita alienari per testatorē respectu certe persone
vel cause: potest tñ alienari ex causa dotis vel donationis propter
nuptias. aut. res que. C. cōmunia de leg. Jta tenet Bar. ff. in. ij. q.
et cum eo oēs ibi indifferenter transeunt. ego ibi late disputabo
78 istum arti. ⁊ tenebo contrariū contra omnes. ¶ † Septimo not.
limita: qñ alienatio fit contra verba probibitiua testatoris. sed tñ
ratio ⁊ mens ipsius probibentis nō offenditur: prout in no. casu
determinat Ange. in consi. clxix. incip. Super puncto suprascri-
79 pto in. j. ⁊. ij. col. ¶ † Octauo limita quādo probibitio alienatio-
nis esset expresse facta fauore ⁊ contemplatione familie: et omnes
de familia cōsentirent alienationi: ⁊ sic renuntiarent coꝝ fauori:
tunc valeret alienatio. tex. est in. l. nihil. §. oībus. ff. eo. ⁊ in. l. pater.
80 §. quindecim. ff. de lega. ij. ¶ † Nono limita qñ quis est probibi-
tus alienare extra familiā. Nam illis de familia quibus fuerit de-
nuntiatum nolētibus emere: potest postea vendere extraneo: per
tex. reputatū sing. in. l. qui rome. §. coheredes. ff. de verbo. obli. qd
intelligit ibi Bar. singu. esse verū: si solum esset probibitus alie-
nare extra familiā. secus si esset adiectum vt familie relinqueretur
vel similia verba: tunc nullo modo posset illud facere: de quo tñ
vide ibi plenius per Moder. presertim per do. Alex. ⁊ Are. ⁊ per
81 Joā. de ana. in consi. xlvij. incip. illud presupponitur. ¶ † Deci-
mo limita qñ esset relicta aliqua res sita in tam longinquis parti-
bus: ꝙ legatarius nō posset de facili ea vti: aut ex ea commodum
percipere: tunc non obstante ꝓhibitione testatoris potest eā alie-
nare. tex. est not. in. §. finautē annale legatum. in aut. de ecclesia. ti.
col. ix. per quē tex. ita limitat Bal. in lec. antiqua. in. l. voluntatis.
C. de fideicō. ¶ Sed caue quia ibi videtur casus valde specialis ex
quo non videt̄ posse argui ad presentem casum. Jtē ibi tex. requi-
rit etiam cōsensum obligati: nec ibi interuenit probibitio testato-
ris de non alienando sicut hic. sed. l. simpliciter probibuit alie-
nari res relictas ecclesie: que lex nō habuit notitiam ꝙ alique res
essent in tam longinquis partibus. Sed in casu nostro qñ testa-
tor scit suā rem quā legat esse in taꝫ remotis partibus ⁊ tñ expsse
probibet eius alienationem: non videt̄ qd tunc ratione distantie
cōtra volūtatem testatoris possit alienari: cogita tñ sup illo text.
82 ¶ † Undecimo limita quādo alienatio esset probibita per testa-
torem cōtemplatione familie: ⁊ non superesset nisi vnus de fami-
lia qa tunc res ꝓhibita alienari extra familiam posset p ipsum
alienari: ex quo non superest qui alienationem possit reuocare.
a ẜm Pau. de ca. i consil. xlv.[a] incipi. videtur dicendum ꝙ dictus
Christophorus de vbertis. nihil tamen ad hoc allegat. Su alle
ga tex. in. l. mutatione. in fi. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. quē allegat Bar. hic
83 in scda oppo. ¶ † Duodecimo limita qñ ꝓhibitus alienare ven
deret fructus vel redditus seu commoditates rei ꝓhibite aliena-
ri pro toto tempore vite sue: certe hoc potest facere ẜm Bar. in. l.
codicillis. §. instituto. ff de. leg. ij. Ultra Bar. tu confirma per simi
84 le. Nā similiter † vasallus potest alienare fructus seu commodi-
tates rei feudalis pro toto tempore quo feudum est penes eū du
raturum: etiam irrequisito consensu domini ẜm Andr. de iser. et
Ja. alua. in. c. imperialem. in princi. de probi. feu. alie. per Fede. ⁊
in. c. ij. §. ex eadem. lege conra. Bald. in. c. j. §. aut si libellario. in
penul. col. quibus mod. feu. amitta. ⁊ in. c. que in ecclesiarū. in. vij.
⁊. viij. col. de consti. ⁊ in. l. cōmuni diuidundo. in fi. princi. C. cōmu.
85 diui. ¶ † Tertiodecimo limita: quando alienatio fieret presente
illo ⁊ non contradicente cuius respectu facta est probibitio: ⁊ in
quem debet transferri res si alienetur: quia sibi preiudicat ex quo
est p̄sens et non cōtradicit prout est glo. ordi. in. l. cum proponas
prima. C. de pac. per quā glo. ita in specie tenet Ludo. ro. in cōsil.
cccclxvij. incipien. circa ꝓpositam cōsultationem. ad fi. Sed tu ca-
ue qd illa glo. ibi cōmuniter reprobatur prout ibidē dixi. ⁊ dicit
Bal. in. l. j. in vlti. col. C. de bo. mater. qd illa glo. est cōmuniter re
probata. ¶ Quartodecimo ⁊ vltimo limita dictam regulam pro
86 cedere † in alienatione effectuali quādo secuta esset traditio al's
secus prout dixi. s. intantum qd Bald. in. d. c. j. §. aut si libellario
in vlti. col. tenet: qd etiam per hypothecam sine traditione nō di
cit̄ cōtrafieri probibitioni alienationis. facit tex. in. l. in quoꝝ. s.
de pig. Sed cōtra istud vltimum videt̄ facere. tex. in. l. fi. C. de re.
alie. nō alie. ⁊ in. l. fi. §. sed quia. C. cōia de le. ⁊ in. l. quidam in testa-
mento. in prin. ff. de fideicō. lib. ⁊ in. c. nulli. de reb. eccle. non alie.
87 ¶ † Ultra predicta † qñ reuocant̄ res alienate cōtra probibitio-
nem testatoris que ⁊ qualia melioramenta sint soluenda alienan-
ti: declarat Pau. de ca. in pcal. cōsi. xvij. inci. in causa que vertit̄
parme. in penulti. ⁊ vlti. col. ¶ Jn glo. in verbo. nam si heredis.
Jnquātum Bart. reprobando vltra gl. scdm intellectū facit tale
88 assumptum: † ꝙ testator nō potest probibere alienationem rerū

a ¶ Jn cōsil. xlv. adō qd est cōsilium primū i primo volu. consilioꝝ nouoꝝ ẜm stampā papiensem.

heredis sicut rerū ꝓpriarū p tex. in. l. heres seruū ꝓpriū. ff. qui ⁊ a
quib9. ⁊ in. l. si qs inqlinos. §. j. s. eo. gl. in. d. l. heres seruū ꝓpriū.
intelligit hoc esse verū: ꝙ testator nō potest ꝓhibere alienationē
rerū heredis: verū est vt p talē ꝓhibitionem impediat trāslatio-
nem dominij: tñ talis ꝓhibitio valet vt per heredem probibituꝫ
debeat̄ estimatio illi cuius cōtemplatiōe facta est ꝓhibitio: prout
etiā in simili dicit Barto. s. in. vij. oppo. de. l. stichus seruus. ff. de
ma. test. Ratio: quia tūc fideicōmissuꝫ fit sup re heredis: et sic sup
re aliena: ergo debet̄ estimatio prout etiā ibi dixi ⁊ firmat etiam
Raph. cu. hic. ¶ Sed aduerte qd cōtra istā conclusionem bart.
stringit fortissim9 text. in. l. si quis ita sit legat9. §. ꝙ constitutū. ff.
de manu. testa. vbi testator potest ꝓhibere manumissionem serui
heredis sicut serui proprij. ⁊ illū tex. allegat Rapha. cu. hic ꝯtra
Bar. Alij nihil tangunt. ¶ Ego alias saluando bar. respōdebā
ad illum text. altero de duobus modis. Primo dicebam concor
dando. d. §. qd cōstitutū. cum. d. l. si quis inquilinos. §. j. ꝙ ille. §.
qd constitutum. procedit quo ad hoc vt heres probibitus teneat̄
ad estimationē: ⁊ ita declarat glo. in. d. l. heres seruū ꝓpriū. nō au
tem ꝙ heres probibeatur trāsferre dominiuꝫ rei ꝓprie. Secūdo
dicebam ꝙ. d. §. ꝙ ꝯstitutum. loquitur in expressa probibitione:
sed. l. si quis inquilinos. §. j. loquitur in tacita que venit in conse-
quentiam. Et istud erat quantum poterat dici saluando bartol.
¶ Nunc neutra so. placet: nec tex. patiunt̄ eo quia text. in. §. quod
ꝯstitutum. probibet seruum heredis ab ipso herede manumitti:
quādo heres fuit a testatore probibitus manumittere: ⁊ sic ꝓhi-
bet̄ transferre dñium. Nec ad illum text. potes aliquid dicere de
estimatiōe prout dicit gl. in. d. l. heres seruū ꝓpriū. Jstud ostēdo
ineuitabiliter. Nam si verum esset ꝙ ibi potuisset seruus heredis
manumitti nō obstāte probibitione testatoris: ibi non posset tra
ctari de aliqua estimatione soluenda per heredem: quia nemo ibi
est cui deberet solui estimatio. Non quidē ipsi seruo: quia ipse nō
est in aliquo dānificatus ex manumissione: imo consequutus est
maximum commodum libertatis. Non etiam ipsi heredi qui ma
numisit: eo quia ipsi heredi a seipso deberi estimatio nō potest: et
sic in illo tex. posito ꝙ heres posset manumittere seruum contra
probibitionē testatoris nō posset tractari de aliqua estimatione
quia nullus ibi est cui estimatio illa prestari possit: ⁊ sic ille text.
stringit fortiter contra Bar. contra Bart. etiam facit illud qd tꝫ
ipsemet Bar. in. l. nemo potest. in. j. col. s. eo. dum oppo. de. l. j. C.
de vsufru. ⁊ de. l. penult. C. vt in posses. lega. ⁊ reprehēdit primam
89 solu. gl. in. d. l. penul. dum dicebat gl. † ꝙ cautio de vtēdo ⁊ fruen-
do arbitrio boni viri erat interponenda fauore heredis: ideo non
potest p testatorem remitti. Bar. ibi reprehēdit: quia testator ita
potest disponere de rebus heredis sicut de suis proprijs. l. vnuꝫ
ex familia. §. si rem. ff. de lega. ij. Cōfirmatur quia sicut bona testa-
toris sunt tacite hypothecata legatarijs. l. j. C. cōia de lega. vidi-
mus in. l. j. s. eo. Jta potest testator facere vel in vltima volūtate
vel p contractum qd bona heredis sint hypotheata pro legatis
ẜm Cy. Bal. ⁊ Ange. in. l. assiduis. C. qui potio. in pig. habe. ⁊ in
l. j. in vlti. col. s. sol. matri. do. Alex. in. l. si heredis seruus. s. eod.
q̄uis cōtrarium in hoc vltimo teneant Jmo. ⁊ Pau. de ca. in. d.
l. si heredis seruus. ¶ Glo. sequēs in v̄bo fideicōmissarij diuidit̄
in tres partes. Jn prima declarat tex. Jn scda oppo. ⁊ soluit. Jn
tertia allegat concor. ad text. ¶ Extra glo. circa materiā hui9. §.
90 Bar. format. xij. q. Prima questio est: † an probibitiōe facta re
spectu certe persone sit aliqd remedium p qd possit fieri aliena-
tio: ⁊ ponit duo remedia que effectualiter impugnat vt hic p cuꝫ
91 ⁊ in. l. peto. §. predium. per illū text. ff. de lega. ij. ¶ † Adde dictis
Bar. circa primū remediū inquātum Bar. sub dubio forte tenet
ꝙ sententia lata cōtra probibitum non preiudicabit illis quoꝝ
contēplatione facta est probibitio nisi sint citati: per. l. in cōceden
do. ⁊ melius in. l. sequen. que incipit in diem. ff. de aqua plu. arcē.
¶ Contra Bar. in hoc tenent indifferenter omnes hic. ⁊ Ange.
⁊ Lud. in. d. l. in diem. vbi etiā Bar. met. sibi cōtrarius ⁊ Jmo. in
l. decē. ff. de verbo. obli. eo quia ius defensionis principaliter spe-
ctat ad ꝓhibitum alienare: vnde non sunt citandi q in cōsequen-
tiam vel secundario ledi possunt. vt est gloss. reputata singu. in. l.
de vnoquoqꝫ. in prin. in glo. ij. ad fi. ff. de re iudi. Confirmatur ẜm
Rapha. cu. quia isti quoꝝ contēplatione facta est probibitio censen-
92 sentur legatarij seu fideicōmissarij. vt hoc tex. in fin. sed † legata-
rij vel fideicōmissarij nō sunt citandi quādo iudiciū agitur cōtra
heredem. l. si suspecta. ⁊. l. qui de inofficioso. s. de inoffi. testamen.
l. si superatus. s. de iudi. Ad ideꝫ facit: quia in sentētia que fertur
cōtra institutum nō est necesse citari fideicōmissarium. vt est text.
in. l. si patroni. §. fi. scdm vnam lecturam. ff. ad trebellia. ⁊ in. l. j. §.
penul. ⁊ fi. s. de vē. inspi. Sicut quādo iudiciū agitur cū herede:
substitutus non est citandus ẜm Bar. in. d. l. in diem. ⁊ est text. de
hoc melior de iure: in. l. ex contractu. ff. de re iudi. ⁊ ita alias legen
do istam partem tenui hanc cōem opi. ꝯ Bar. ⁊ cumulaui quedā
alia similia ad idē. ¶ Potes saluare Bar. quāuis ab omnibus
reprobatum.

reprobatū ꝛ dicere: ꝙ omnia allegata in cōtrarium ꝓcedunt quo
ad validitatē actus. Nā si valent actus valet sñia licet nō citentur
illi quoꝝ secundario interest. d. l. si patroni. §. fi. ꝛ d. l. j. §. pe. ꝛ fi. ff.
93 de ven. inspi. cum aliis in contrarium adductis. Aut† querimus
an fiat preiudiciū illis quoꝝ secundario interest: qui nō sunt cita
ti. ꝛ dicendū est qd nō: ꝛ ita proprie loquitur Bar. hic. qui dicit qd
eis nō facit pñdiciū: ꝛ ita formaliter limitat distinguit do. Alex.
in. d. l. de vnoquoq; in vlti. fallen. et notabilius ꝛ plenius idē do.
Alex. in cōsi. lxxxiij. tertij volu. incip. in cā que vertitur inter agē
tes. in. iiij. col. ꝛ licet ipse nō alleget. Idē not. tenet Jo. fab. in. §. li
cet autē. insti. de adop. Lud. ro. in. l. peregre. §. quibus explicitis.
ff. de acquir. pos. cano. in. c. humilis. de maio. ꝛ obe. ¶ Contra ta
men istā fallen ꝛ istā saluationē allego tex. fortiter stringentē in. l.
ex cōtractu. ff. de re iudi. vbi sñia lata cōtra institutū nō solum va
let cōtra substitutum nō citatum: imo contra eum mandatur execu
tioni: ꝛ facit preiudicium: quāuis citatus non sit do. Alexan. hic
rūdet ad illum tex. ꝙ ille tex. intelligatur qñ substitutus fuit cita
tus. Sed pro certo ista est trufa. Primo est manifesta diuinatio
ad illum tex. Scdo ꝛ fortius ille tex. esset penitus de indubitabili:
si substitutus fuisset citatus: qd sentētia mitteretur executioni con
tra eum. Dic ergo qd ibi loquitur in pluribus heredibus eiusdem
testatoris: vel in vno herede ꝛ alio substituto: vbi gesta cū vno he
rede debent cōfirmari per alium siue coheredem siue substitutum
sine culpa heredis condemnati qñ agitur pro credito testatoris.
94 ¶ Circa scdm remedium Bart. † qd primo faciat vnā alienatio
nem in personam permissam: postea poterit simpliciter alienare
per. l. pater. §. quindecim. ff. de lega. ij. Tamen subdit Bar. qd alio
casu loquitur ille. §. vt ibi patet. nec aliter declarat Bartol. Ego
alias declaraui Bar. velle dicere: ꝛ adhuc ita declaro: qd in. d. §.
quindecim est probibitio non respectu certe persone prout Bar.
hic format questionē. Sed respectu certi generis personarū: vt. l.
peto. §. fratre. ff. de leg. ij. vnde hic nō esset persona: que posset pri
ma vice licite accipere: prout in. d. §. fratre. quando probibitio fit
respectu familie: posset primo alienari licite in vnum de familia
qd non cadit hic: vbi non est nisi vna persona cuius contēplatio
ne fit ꝓhibitio. ¶ Reperio qd quidam qui viderūt scripta mea:
reprehendunt istā declarationem subtilē ꝛ colorato fundamento.
Nam dicunt qd si. §. quindecim ꝓcedit qñ probibitio fit respectu
certi generis personarum: puta respectu familie: ne possit aliena
ri extra familiā: si alienetur vni de familia ꝛ sic persone licite po
terit postea passim ꝛ simpliciter alienari: ꝛ a fortiori istud debet ꝓ
cedere in qōne Bar. quando probibitio fuit facta respectu certe
persone: puta titij: qr si alienatio fiat titio ꝛ sic licite: ꝛ postea pro
hibitus ab eo redimat: poterit a fortiori alienare ex quo semel vē
didit illi persone particulari: cuius cōtemplatione facta est pro
hibitio. Dic ꝙ iste nullatenus est casus Bar. quando prima alie
natio fieret ipsi titio cuius respectu particulariter facta est pro
hibitio: ꝛ ꝙ ista non sit mens Bar. ostendo euidenter. nam Bar.
mouetur: quia ille cui debet acquiri potest dicere quod prima alie
natio facta est fictē: ꝛ sic sibi non preiudicat. l. nuda. ff. de contra.
hen. emp. ꝛ. l. emptor. ff. de aqua plu. arcen. Certe istud non posset
allegare quādo sibimet fuisset facta: quia sic allegaret turpitudi
nem suam contra. l. alias. ff. de iureiuran. ꝛ sic Barto. loquitur qñ
prima alienatio nonn fit in eum cui debet acquiri sed fit alij. Sed
istud nō potest fieri in casu presenti cum hic nō sit alius in quem
possit licite alienari: nisi ille cui debet acquiri in casum alienatio
nis ergo bar. optime dixit qd ille. §. qndecim nō facit ad casū no
95 strum. ¶ † Aduerte etiā qd ille. §. quindecim loquitur qñ probibi
tio alienationis esset personalis ꝛ limitata ad portionē vniuscu
iusq;. Ideo si semel portio vnius sit alienata vni de familia: illa
pars exiuit causas ꝓhibitionis: ideo ille in quem est alienata illa
pars: potest postea eam etiā in extraneū alienare ex quo non est
probibit⁹ alienare nisi partem suā. Ita proprie loquitur. d. quinde
cim sec⁹ quando probibitio esset simpliciter vel in rem qñ plures
essent simpliciter probibiti alienare talem fundū quia quilibet
cēseretur probibitus non solum de parte sua sed etiā de illa quā
habebit a coherede. ꝛ ita illum tex. declarāt Bart. ꝛ Imo. in. d. l.
peto. §. fratre. Bar. in. l. voluntas. C. de fideicō. Idē Bar. in. l. sec
a vola. in fi. ff. ad treb. ꝛ no. Pau. de cast. in. d. l. voluntas. vbi dicit [a]
se ita alias de facto cōsuluisse. merito ergo bar. hic dixit: qd ille. §.
qndecim alio casu loquitur ibi ptz: ꝛ sic nō facit ad ꝓpositū nostrū.
96 ꝛ ita habes expeditā primā. q. ¶ † Scdo querit bar. an res ꝓhi
bita alienari respectu psone vel cause possit alienari ꝑpter dotē
vel donationē ꝑpter nuptias: determinat simpliciter ꝙ sic: post
Jac. de arc. per tria iura hic per eum allegata ꝛ cū Bar. transeunt
indifferenter oēs hic. Idē tenent Bal. ꝛ Sali. in. l. fi. in pe. q. C. de
rc. alie. nō alie. Cy. Bal. ꝛ Sali. in. l. voluntas. C. de fideicō. Pau.
b de ca. in cōsi. xiij [b]. incipiē. quia per supraſcriptū eximiū consul
torē: vbi pro ista opi. adducit aliā satis pertinentē rationē de qua
ibi per eū. Idem tenet do. Alexā. in cōsi. lvj. primi volu. inci. cōsi

c deratis verbis testamenti ꝙ est errore duplicatum in cōsi. clxxv [c].
lib. ij. vbi limitat nisi in indiuiduo esset facta probibitio etiam ex
causa dotis. facit. §. sanctissimas. in aut. de alie. ꝛ emp hy. colū. ix.
97 ¶ Intēdo istum articulū bñ ꝛ diligēter exequtere. Pro † ista cōi
opi. soleo allegare ꝙ i fortiorib⁹ terminis: tz Alber. de rosa. i. j. p
te statu. In qō. cxlviij. que incipit: statuto regis ꝛ regni Arago
nie. vbi refert de facto fuisse aliā questionē longo tempore ventila
tam in curia romana sub istis terminis. Statuto iurato. inclyti re
gni Aragonie cauebatur ꝙ rex nō posset alienare aliqua immobi
lia regni nisi ꝑ inclytis filijs infantibus: vel nisi ex cā necessita
tis regni: postea rex qui ita iurauerat: pro matrimonio contrahē
do multa immobilia donauit regine: fuit dubitatū an potuerit. ꝛ
quantum attinet ad presens propositum determinat Alberi. de
rosa. qd sic. per tex. in. d. aut. res que. ꝛ in corpo. vnde sumitur. C.
cōia de lega. qd est valde not. ad ampliationē illius aut. qr in pre
dicto casu erat expressa probibitio alienationis a statuto etiam
iurato: ꝛ tamen permittitur alienatio causa matrimonij ergo idem
in casu presenti. ¶ Scdo pro ista cōi sentētia fortiter facit: qr ista
questio ꝛ iura allegata per Barto. procedunt quando non erant
alia bona ex qb⁹ mulier posset dotari: nisi ille fund⁹ q esset expsse
probibitus alienari fm Cy. ꝛ Sali. in. l. voluntas. C. de fideicom
miss. Salic. in. l. fi. C. de pa. inter empto. ꝛ vendito. ꝛ do. Alex. hic.
Si ergo non posset constituere dotē de fundo probibito aliena
ri: ꝛ non essent alia bona: ista mulier remaneret indotata: ꝛ conse
quenter sine dote non de facili reperiret maritū: quod non est pre
98 sumendū fuisse de mente testatoris probibentis alienationē † qr [a]
in quacunq; generali probibitione facta per testatorem non pre
sumitur eum cogitasse de isto casu speciali dotis quem casum te
stator verisimiliter in specie nō ꝓhibuisset. argu. l. generali. C. de
fideius. do. den. ꝛ ꝙ vult glo. in. l. tale pactū. §. fi. ff. de pac. ꝛ ad hoc
confirmandū solebam alias quedā addere que non curo nunc re
petere. ¶ Ista est cōmunis sententia ꝛ habet magnā equitatem.
ne mulier indotata remaneat. Ideo etiā si articulus esset dubius
in ambiguis pro dote est iudicandū. l. in ambiguis. ff. de iu. do.
quanto fortius in casu presenti in quo cōmunis opi. est pro dote.
¶ Contrariā opi. tenet solus Bald. pro more suo sibi cōtrarius
in. c. primo. §. donare. qualiter olim feu. pote. alie. Motus bono
fundamento: quia dispositio dicte auten. res que. non habet locū
in rebus expresse probibitis alienari per testatorem: prout est qd
nostra: et credo ꝙ in hoc dicat veritatem: quia cum illa auten. sit
99 † exorbitās a regulis iuris cōmunis non debet extendi extra ca
sum suū. l. ius singulare. ff. de legi. Quis ad hoc vltimum respon
deat do. Alexan. ꝙ cum cōtineat casū fauorabilem debet extendi [b]
ad casus similes per gl. Barto. ꝛ docto. in. l. si constante. in. ix. q.
prime partis. ff. sol. matrim. ¶ Ista sunt que reperio facta in hoc
quotidiano articulo. Ego tenui ꝛ teneo contra istā cōmunē sentē
tiam: qd qñ testator expresse et nominatim probibuit alienari ta
lem fundum: qd nō possit per probibitum alienari ex causa do
tis vel donationis propter nup. eo qr tria iura allegata ꝑ Bart.
non loquuntur in expressa probibitione sed in tacita que resultat
propter grauamē fideicōmissi: ergo illa iura nihil penitus faciūt
100 ad presentem questionem. Nā clarum est qd † fortior est expressa
probibitio testatoris ꝙ tacita: patet: quia probibitio expressa te
statoris reddit alienationem ipso iure nullam: ꝛ impedit transla
tionem dominij: ꝛ alienātem tanꝙ indignum repellit a reuoca
tione rei alienate. Secus est in omnibus istis: qñ solum est tacita
probibitio rōne fideicōmissi. glo. est ordi. ꝛ approbata in. l. cū pa
ter. §. libertis. in glo. i. j. de leg. ij. Bar. hic. in. ij. co. Cōfirmo: quia
probibitio tacita que resultat rōne fideicōmissi facit vt alienatio [c]
inter ignorātes facta valeat: vt est tex. reputatus sing. in. l. fi. §. fi.
ff. de le. ij. ꝛ tñ secus est: quādo est expresse probibita alienatio: tūc
non valet etiā inter ignorātes fm Paul. de cast. ibi ꝛ expresse in
cōsi. xvij. incipiē. in cā que vertitur parme. in. xl. col. do. Alexā. in
l. marcellus. §. res que. ff. ad treb. Cum ergo fortior ꝛ efficacior sit
expressa probibitio testatoris ꝙ tacita: ergo tria iura allegata ꝑ
Bar. que solum loquuntur in ꝓhibitione tacita resultante rōne fi
deicōmissi nihil faciūt ad. q. nostrā: que loquitur quādo fundus est
probibitus expresse alienari: ꝛ nulla lex in mūdo permittat alie
nationem ex cā dotis: quādo alienatio est expresse ꝓhibita. ¶ Et
per hoc apparet non obstare illud qd dicebat do. Alexā. ꝙ dicta
aut. res que. continet casum fauorabilem dotis: ergo debet exten
di ad istum casum: qr istud dici nō potest: nā isto modo fieret ex
tensio a minori ad maius: a tacita probibitione ad expressam: qd
nullatenus est dicendum: et sic apparet quod tres leges allegate
per Bar. nihil faciunt. ¶ Scdo quod nihil faciant ostendo ꝛ ista
est mera veritas: quia illa tria iura loquuntur: quando ꝓhibitio
fit generaliter et tacite propter grauamē de restituēdo heredita
tem vel partē: ꝑpter qd grauamen tacite prohibetur alienatio: sed
qd Bar. loquitur: qñ ꝓhibitio de non alienādo fuit spālis ꝛ non
in genere. Item fuit expressa in certo fundo: ergo talis ꝓhibitio

a ¶ Ubi dicit. adde quod Paul. de ca. hic etiā tz i cōsil. lxxvij. inci. Uisis ꝛ cōsideratis oībus que i pūcto. in. i. pte cōsilioꝝ antiquoꝝ fm stampā papiensem. Et duplicato. in. ij. vol. in cōsi. ccc.

b ¶ In cōsil. xiij. adde ꝙ est in consil. lxxx. i. j. pte consil. antiquorū scdm stampā papiēsem. Et adde ꝙ hāc opinio. sequitur etiā. d. Frā. cur. in cōsil. xxxij. colū. v. circa mediū.

c ¶ Consilio clxxv. Addē ꝙ est in cōsi. xxiij. i. ij. volumine.

specialiter et expsse facta in certa re dz longe plus opari qȝ generalis ꝛ tacita ſm Bar.in.l.quidā.§.fi.ī.ad treb. ¶ Tertio qd tria iura allegata per Bar.nihil faciant:ostendo:qꝛ loquunt̄ in ipsis liberis institutis ꝛ immediate grauatis fideicommisso:ꝛ sic tacite ꝓhibitis alienare:quibus bene permittit̄ alienatio ex causa dotis vel donationis ꝓpter nuptias:ita proprie loquit̄ aut.res que.et alia duo iura Bar.sed questio nostra loquit̄ de dote vel donatione ꝓpter nupt.non quidē persone ꝓhibite alienare sed eius filie: qd ostendo:qꝛ si pater vel alius qui tenebatur dotare filiam eam instituisset heredem et ꝓhibuisset alienare certum fundum:certe talis mulier posset alienare pro dote qñ nō haberet alia bona ad dotē.Istud probo non per.ll.Bar.que nihil faciunt:sed per tex. expressum in isto.§.nostro.in fi.vbi est tex. qd ꝓpter es alienum: et sic propter creditores testatoris pñt alienari res specialiter et

101 cū causa ꝓhibite alienari.Sed sic est:qd†pater tenetur dotare filiam saltē officio iudicis.l.q liberos.ſ.de ri.nup.l.obligamur.§. lege.ꝛ ibi Bar.ſ.de actio.ꝛ obli.ꝛ.l.fi.C.de do.pmiſ.ꝛ ideo pater dicit̄ esse quasi debitor filie in dote:vt est gl.ordi.in.l.mulier.§.cū proponeretur.in glo.fi.ī.ad treb.ꝛ talis dos est sicut es alienum respectu patris ſm Bar.in.l.a filia.in prin.ī.ad treb.ergo apparet:qd in istis terminis non ꝓcedit questio Bar.quia esset casus

102 hic.ꝛ.ll.Barto.non tendunt ad hoc. ¶ †Confirmatur per illud qd dixi in tex.in no.de legitima quā filius potest detrahere de re prohibita alienari quādo non supersunt alia bona.et bonum est argumentum de dote ad legitimā:vt per Bar.in.l.titio centū.§. titio genero.in vlt.col.ī.de 9di.ꝛ demō.Et sic ex istis tribus fundamentis apparet qd iura allegata p Bar.nihil faciunt ad questionem presentem. ¶ Et si tu subtilis diceres:qd forte Bar.voluit ponderare rationem illoꝝ iuriū vcȝ rationem.l.mulier.§.cū proponeretur.ī.ad treb.ibi qd mulieris pudicitie ꝛ patris voto congruebat:ꝛ rationē quā assignat tex.in.d.aut.res que.ad fi.ibi ea enim que omnibus cōiter prosunt:his que quibusdam specialiter vtilia sunt preponenda sunt:quia dico qꝫ etiam ille rationes nō faciunt presentē questionē Bart.eo quia fundat̄ in presumpta voluntate defuncti:ergo non loquuntur in presenti casu.qñ expresse apparet de voluntate testatoris expresse ꝓhibentis alienari certi fundum:quia in claris nō est locus coniecturis.l.con-

103 tinuus.§.cū ita.in fi.ī.de verb.obl. ¶ †Confirmo optime per illud qd dicit bal.in.l.nulla.C.de iu.do.dum dicit gl.ibi esse notādam:qd contractus inter viuos nō recipit interpretationem dicte aut.res que.ergo vult qd.d.aut.sit fundata in ꝓsumpta mēte testatoris. ¶ Pro eadem sententia contra Bart.ꝛ omnes ad

104 duco fore fundamentū.†nam fortior est prohibitio alienationis que fit a testatore in vltima voluntate:quā illa que fit per contractus inter viuos:ꝛ istud assumptū probo dupliciter.nam prohibitio alienationis expressa facta a testatore impedit alienationē ꝛ translationē dñij:per gl.ordi.ꝛ approbatā in.l.cum pater.§.libertis.ī.de leg.ij.ꝛ dixi.ſ.late. sed prohibitio alienationis que fit per viā cōtractus non impedit translationē dominij vt tenent glo.Bar.ꝛ omnes ī.l.si ita qs.§.ea lege.ī.de verb.obli.ꝛ i.l.ea lege.C.de cōdi.ob cau.Bart.statim.ī.in.iiij.q.vbi dicam.Secūdo probo assumptum.Nā res subiecte restitutioni per viā vltime voluntatis in effectu alienari nō possunt.l.ij.§.pe.C.cōmu.de lega. l.marcel.§.res que.vbi no.ī.ad trebel.ꝛ tñ res subiecte restitutioni p viā 9ctus possunt effectualiter alienari.l.ꝛ si dotis.vbi Bar.

105 ꝛ alij.C.de iu.do. Tunc sic.† Res expresse prohibite alienari p viam cōtractus inter viuos tali ꝓhibitione que impediat trāslationem dñij non possunt alienari etiaȝ ex causa dotis pro danda dote filie.gl.est ordinaria ꝛ approbata ī.l.nulla.C.de iu.do.quaȝ ibi sequuntur Cy.ꝛ Bart.ꝛ dicit ibi Bal.qd illa glo.est multū signanda qꝛ vult qꝫ cōtractus inter viuos nō recipiant interpretationem ſm.d.aut.res que.Illam glos.etiam sequit̄ Bal.in.c.j.§. donare.qua.olim feu.pote.alie.d.Alex.hic in.vi.col.vbi dicit qꝫ illa gl.nō est alibi ad hoc in iure.ꝛ idē.d.Alex.in 9si.cclxv.[a] inci. visis scripturis mihi transmissis.in.viij.col.ergo multo fortius quando est expressa prohibitio alienādi per viam vltime volūtatis:debet impedire ne possit in dotem dari ꝛ istam puto esse veri

106 tatem cōtra cōmunem sententiam. ¶ †Tertio querit Bart. an valeat statutum ꝓhibens alienationē immobiliuȝ in non subiectum ꝛ tenet qꝫ valeat quo ad laicos forenses sed non q̄tū ad clericos seu ecclesiasticas ꝑsonas. ¶ Circa primū qꝫ tale statutū valeat ne bona immobilia possint alienari in forēses laicos est communis opi.cū Bar.presertim per tex.quē ipe allegat in.l.si in emptione.§.j.in verbo vel mores ciuitatis commercio exuerūt.ſ.de cōtrahen.emp.ꝛ ibi Bar.Bal.ꝛ Sali.ad hoc no.illum text.ꝛ i.l. dudū.C.eo.Bal.i.l.ij.in fin.ſ.de iurisdi.om.iudi.ꝛ in.d.l.ea lege. ꝛ diffuse.d.And.barba.in repe.rub.extra de reb.eccle.non alie. vbi ponit multas limita.ad dictū statutum. ¶ Licet omnes ita transeunt:ꝛ ita indubitāter sit tenendū In cōtrarium:tñ allego tex.in.l.ij.in prin.C.de predi.ꝛ alijs rebus nauicu.li.xj.vbi circa

[a] ¶ In consi. cclxv. Adde qd est in 9si lio.ciij.in.ij. volu.

prin.dicit tex.quoniā intercipere cōtractū emendi ꝛ vendēdi fas ꝓhibet:ꝛ sic nō est licitū per statutum tollere facultatē emendi:ꝛ vendēdi.Bart.ibi ad hoc ponderat illū tex.cōtra istā cōem decisionem scribē.hic.ꝛ rñdent qꝫ illa fuit cā impulsiua quare imperator ibi noluit annullare 9ctum de rebus nauiculorioꝝ qꝛ non est fas:nō est licitū per statutū tollere facultatē emēdi ꝛ vendēdi:nō tñ negat ille tex.quin per statutū potuisset annullare si voluisset. d.l.si in emptione.§.j.Sed nō insistam in hoc qꝛ intendo plenius

107 exequtere sequentē passum. ¶ †Circa scdām cōclusionem Bar.in qua tenet Bar.nō valere statutū laicoꝝ prohibens alienationem immobiliū in ecclesias vel monasteria:eo qꝛ esset 9tra priuilegia indulta ecclesijs:q̄ habēt qꝫ solo 9ctu transfert̄ dñium sine traditione.l.fi.C.de sacrosan.eccl.ergo tale statutū dicit̄ cōtra libertatē ecclesiasticā per cōsequēs est nullū:ꝛ cū Bart.transeunt indifferenter oēs hic.ꝛ Bar in.d.l.fi.C.de sa.san.eccl.ꝛ in.l.fi.C.de exac. tri.lib.x.cū alijs hic adductis p do.Alex.ꝛ nō eundo p mēdicata suffragia:p ista 9clusione Bart.ꝛ cōi videt̄ tex.factus ꝓpter hoc in.c.fi.de immu.eccl.in.vi. ¶ Sed ratio Bar.non vꝫ bona p:out eam reprehēdunt Raph.ful.ꝛ Paul.de ca.in.d.l.fi.C.de sac.san. eccle.Nā qꝫ possit vendi ecclesie:istud nō est priuilegiū imo est de iure cōi:sed qꝫ ex vēditione transferat̄ dñiū sine traditione: istud

108 est hñ priuilegiū.Ideo † si fiat statutū qd res immobiles nō possint alienari in ecclesias:istud nō est cōtra priuilegiū ecclesiaꝝ:vt dicit Bar.nā esset cōtra priuilegiū qñ fieret statutū qꝫ in ecclesia nō transeat dñium ipso iure sine traditione:ꝛ licet ipsi nō dicant: ante eos istud fundamētū cōtra Bar.adducit Ang.in 9si.xlviij. incip.quidā Fran.de florētia. ¶ Sed ab ista impugnatione ego defendo Bar.dupliciter rñdendo:ꝛ primo dico Bart.cogitasse qꝫ istud priuilegiū saltē venit in cōsequentiā 9ctus emptionis et venditionis:si ergo prohibeat̄ 9ctus ne possit vēdi ecclesie:ergo etiam ꝓhibet̄ istud priuilegiū in consequentiā veniens. Scdo et fortius defendēdo Bar.si illa dicunt̄ esse cōtra libertatē ecclesiasticam que statuunt̄ 9tra priuilegia cōpetentia ecclesijs:q̄to fortius que statuunt̄ cōtra ea que cōpetunt ecclesijs de iure cōi:cum

109 sit regula trita†qꝫ fortius sit illud qd cōpetit de iure cōi:qȝ illud qd cōpetit de iure speciali.§.qꝛ vero verisimile.in fi.in aut.de non alie.col.ij.si ergo dicit̄ 9tra libertatē ecclesie qñ statuit̄ cōtra illud qd cōpetit ecclesijs ex priuilegio:ꝛ sic de iure singulari quāto magis qñ statuitur contra ecclesias in eo qd habent de iure cōi:quia fortius est illud qd habent de iure cōi:qȝ illud qd habent de iure singulari:ꝛ ita habes defensatā sñiam Bar.ꝛ cōem a qua in cōsu

110 lendo ꝛ iudicādo durum esset recedere† cum in dubijs tenēda sit opi.que fauet ecclesie.l.sunt persone.ff.de religio.ꝛ sump.fune.c. fi.de re iudi. ¶ Licet ista sit cōmunis sñia:Ego semper tenui cōtrariū qꝫ imo tale statutū valeat ꝓhibēs alienari res immobiles in nō subiectum potestati:ꝛ sic in ecclesias vel ecclesiasticas personas:ꝛ referam oēs qui tenēt contrariū.Cōtrariū in primis tenet Jaco.but.in.l.assiduis.C.qui potio.in pig.hab.ꝛ in.d.aut.cassa. Motus viuo ꝛ claro fundamento:quia tale statutū non disponit directo in clericos:sed disponit in subditos laicos ꝓhibendo ne subditi laici possint alienare res immobiles in ecclesijs.ergo cum statutum directo disponat in personas laicas:ergo debet valere. Tamen ad istud fundamentum rñdent Ange.ꝛ Flor.hic in fi.eo quia tale statutuȝ videtur fieri in fraudem ecclesiastice libertatis et ad eā cōprimendam:qd nō videt̄ posse fieri per no.per Bar.in l.j.§.que honorande.ſ.qua.re.act.nō da.per Inn.in.c.nouerint. de sen.excō.Super isto fundamēto non facio magnum capitalē.

111 ¶ †Addo etiā qꝫ contrariū in terminis tenuit Bal.in.c.clerici. de iudi.vbi querit:an statutum expresse prohibens res immobiles posse alienari in ecclesiasticas personas:valeat:ꝛ an censeatur cōtra libertatem ecclesie: refert quod in hac questione laudabilis memorie do.Signoro.de homode.de Mediolano post prolixas allegationes pro ꝛ contra:finaliter consuluit:in consil.xix.qꝫ tale statutum valeat ꝛ sit iuridicum:ꝛ nullatenus sit censendū contra libertatem ecclesie:eo quia fuit cōditum propter publicum et cōmune bonum:ne immobilia trāseant ad ecclesias:cū non possint postea alienari pro necessitatibus ciuitatis:nec publicis functionibus grauari.aut.Item nulla cōmunitas.C.de epis.ꝛ cle.c.non

112 minus.de immu.eccle. ¶ †Scdo quia quilibet priuatus potest imponere legem rei sue ne transeant in ecclesiam.l.si ita quis.§.ea lege.cum glo.ī.de verbo.obli.ergo multo fortius statutum:vt est glos.in rubri.C.de decre.decu.lib.x.allegat etiam tex.in.c.j.§.donare.in verbo aut pro aia iudicare.qua.olim feu.pote.alie.Ego cōfirmo illud fundamentum.d.Signoro.melius qȝ ipse adducat. Nā priuatus potest per pactū facere ne fundus queȝ vendit vllo vnqȝ tempore efficiatur sacer vel religiosus:ꝛ sic ne vllo vnqȝ tempore transeat in ecclesiam.tex.est in.l.fin.C.de pac.inter empto.et vendito.Si ergo istud potest fieri per pactum priuatorum:ergo longe fortius debet posse fieri per statutum laicorum:quia nō est dubiū qꝫ longe plus potest statutum qȝ conuentiones priuatoꝝ.

l.non est

l.non est singulis.ff.de regu.iur.Bar.in.l.alia.§.eleganter.s.solu. ma. ¶Tamen aduerte q bal.in.d.l.fi.C.de pac.inter emptores et vendi.perpendit de illo tex.et rndet q aut.cassa.hz locum in statu tis vniuersorum et vniuersaliter factis in derogatione libertatis ecclesiastice illa nō valet.Secus est in pactis priuatorū factis sup vna re immobili vt ibi.Tu potes aliter respondere sm gl.cōiter approbatā in.d.l.fi.que intelligit illū tex.et vult q non obstāte ta li prohibitione poterit illa res alienari pro construenda ecclesia licet cōtra veniens teneat ad interesse:ita intelligit illū tex.Bal. ibi et oēs sequunt et ita illū tex.in illa.l.fi.in alio pposito intelligit d.Alex.hic in.ix.col.in prin.vbi similiter rndet nō in ista questio ne sed in alia qd non obstante tali pacto poterit talis fundus alie nari in ecclesia vel pro ecclesia facienda sed tn cōtrafaciens tenebi tur ad interesse.et dum Bald.allegat.d.Signo.in consil xix.et in consi.xci.incip.statuto ciui.mediolani cauetur qd nullus eandem opi.tenuit Bal.in rep.magna.l.cunctos populos.in.xij.colū.C. de sum.tri.et fide cath.et ibi rndet ad.d.l.fi.C.de sac.sanc.eccle.alle gatam per Bar. qd vbi ecclesie conceditur priuilegium post con tractum factum cū ecclesia:nam tūc est priuilegiata in acquisitio ne dominij sine traditione.Sed qñ cōtractus non est validus: vt in casu precedenti propter statutum annullans tunc ecclesia non habet priuilegium ergo statutū nō videt contra libertatē ecclesia sticaz. ¶Adde pro ista parte bene facere illud qd not.tenet Bal. in rub.extra de cōstitutio.in.ij.col.vbi tenet valere statutū laico
113 rū: † qd ecclesie nullo tēpore possint prescribere res immobiles laicorū ne ciuitas perdat datia et collectas ad quas non tenentur ecclesie:qr tale statutū respicit querēda.secus esset in iam quesitis ante statutū sm eū. ¶Ad idez facit qd tenet idē Bal.in.c.que in ecclesiarū.in.ij.col.in fi.de cōsti.q licitū est laicis defendere suas iurisditiones in acquirendis:sed non in acquisitis ecclesie.et ideo possunt laici per eorū statutū prohibere alienationē rerū tribu tariarū vel collectariarū in clericos vel ecclesias: ne fiscus careat subsidio collectarū.facit qd tenet Bart. in.l. rescripto.§.fin.ff.de mune.et hono.et q tenet Bal.in.c.cū venissent in.iij.colū.de eo.q
114 in pos.et semp putaui qd ista opin.sit verior in iure. ¶†Quarto querit Bar.an per contractūa possit prohiberi alienatio et an sit dare remediū per qd prohibitio in cōtractu impediat trāslatio nem dominij dic vt per Bar.hic et in.l.qui absenti.§.j.ff.de acqui. pos.cū cōcor.traditis per.d. Alex.hic et ibi.et habes tex.in.c.ray nal.in verbo trāsferende in aliū.et ibi do.Ant.ad hoc no.de testa. ¶Tu ex dictis Bartoli habes regulam et tres fallen. Regula
115 est † q in cōtractibus prohibitio alienationis nō impedit trāsla tionem dominij q̄uis cōtrafaciens incidat in penam conuentam vel teneatur ad interesse.ratio huius regule est:qr voluntas con trahentiū sola nō est sufficiens ad translationem dominij inducē dam.l traditionibus.C.de pac.per q̄ñs non etiā sufficiens ad im pediendum translatione dominij:sed qr acquires promisit non. alienare et sic promisit factū:ergo si cōtrafaciat succedit obliga tio ad interesse.per regulā.l.stipulationes nō diuidunt.in ver.cel
116 sus.ff.de verb.ob. ¶†Hinc infertur q cū in vltimis volūtatibus trāsferat dominiū sine traditione.l.a titio.in fi.ff.de fur.l.cū here des.ff.de acqui.pos.certe fit per prohibitionē alienationis in vlti ma voluntate impedit translatio dominij:vt est glo.ordi.in.l.cū
117 pater.§.libertis.ff.de lega.ij.et dixi.s. ¶†Hinc etiam est q lz in cōtractibus per conditionē extinctiuā nō transferatur ipso iure dominiū secus tn est in vltimis volūtatibus per rōnē predictam. Ita no.tenet Barto.in.l.j.ff.de cōdi.et demon.in.vj.colum.ver.ij. prin.quero de natura aduerbiorū.Duas alias rōnes assignaui alias legendo istā partem potes per te videre.Ista plus placet.
118 ¶†Limita istā regulam.Primo sm Bar.hic.qñ alienatio est. irreuocabilis vt est in libertate tunc per contractum impeditur. translatio dnij:et sic datio libertatis qr sicut difficilius reuocat li bertas semel data ita facili impedit ne prestet.text.est in.l.ea qui dem.C.si mancip ita fue.ali.et text.in.l.seruus hac.l.ff.de manu.et tex.in.l.ille seru.§.fi.ff.qui et a quib.et per hoc dicit Bar.se puta re idem esse in quacūq alienatione irreuocabili per eandē rōnem et aliter non declarat. Tu declara in specie prout declarat idem Bart.in d.l.si ita quis.§.ea.l.in.j.q.ad fi.et in.l.ea lege.C.de cōdi. ob cau.si alienās faceret pactū emēdi de non faciendo rē venditā sacrā vel relig iosam vel de non faciendo ibi ecclesiam quia ista est
119 irretractabilis:† qr res semel effecta sacra non pōt ampli ad p phanos vsus reduci.l.inter stipulantē.§.sacram.ff.de verb.oblig. Ideo tunc impeditur trāslatio dominij qr est eadē rō prout in li
120 bertate. ¶†Adde qd ꝯtra istā illationē Bar.vrget fortit ex tex. in.l.fi.C.de pac.inter empt.et veni.in verbo humano iure eximere iuncta glo.ibi cōiter approbata que dicit q nō obstāte tali phi bitione potest res alienari vt efficiatur sacra vel religiosa:lz alie nans tunc teneat ad interesse sm.d.Alexā.hic:qui dicit q ad tex. in.d.l.ea quidē.pōt respōderi vt ibi per glo.vel vt per Bal.in.d. l.ea lege.Tu adde vltra.d.Alex.gnalib exemplum qd tradit Sal.

in.d.l.ea lege.in quarta fallentia.vbi generalius dicit q phibi tus ex pacto alienare non potest rem sacram vel religiosam face re.Et sic Sali.intelligit etiam qñ pactum fuit simplex et nō i spe cie fuit dictū ne possit rem sacram vel religiosam facere:tūc etiam nō poterit rē sacrā facere vel religiosam prout pprie loquitur.d. l.ea quidē.sz istud etiā vr reprobare Sali.p.tex.quē sibi ascribit do.Alex.in.d.l.fi.C.de pac.inter empto.et vendi.itē qr istud non est proprie alienare sed potius deo assignare cuius proprium est
121 et super hoc reliquit cogitandum. ¶†Scdo fallit sm Barto.qñ apponens pactū de non alienando in ꝯtractu reseruaret sibi ius reale iure prohibita alienari qr reseruatio illius iuris realis im pedit translationē dominij per.l.si creditor.§.fin.sm lectu.pisa.s. de distra.pig.qui tex.est ad hoc singu.sm Imo.hic et in.l.qui re me.§.coheredes.ff.de ver.obli. ¶Ex hoc sumit Jo.de imo. bo num remedium in practica ad.l.emptorem.cum si.C.loca.vbi di
122 citur † qd emptor et sic singularis successor non tenet stare colono Nam istud est verum nisi conductor apposuerit pactū qd non de beat talis res locata in alium alienari et si contrafiat alienatio sit nulla et pro obseruantia promissorū obliget oia bona et speciali ter illam domū cōductā:nam tunc nō poterit trāsferri dominiuz in emptorē ad preiudicium ꝯductoris non cōsentientis et ideo nō poterit expelli de domo cōducta.et dicit Imo.se allegasse et obti nuisse in practica.idē tenent Imo.et Mod.in.l.qui absenti.§.j.ad fi.ff.de acqui.pos.Paul.d ca.in.l.si merces.§.j.s.loca.do. Alexā.
123 in.l.si filio.§.fi.in.iij.co.in fi.s.so.ma. ¶†Tertio fallit sm barto. qñ pactū prohibitorium alienationis appositū in contractu ha bet naturam resolutiuam cōtractus et traditionis tunc impedit trāslationē dominij:vt qñ emptor promittit vēditori nullo vnq̄ tēpore alienare rē venditā et sic contingat eū deuenire ad aliquez actū alienationis:eo ipso res reuertatur ad vēditorē pro quo ꝯsti tuit se in illum casum predictam rem precario noīe ipsius possi dere tunc q̄primū emptor incipit alienare dominiū reuertit ad venditorē: ergo patet q nō pōt in aliū trāsferri per doc.gl.no.in l.j.et ibi Bar.ff.de dona.Idē tenēt Bar.et alij.i.d.l.qui absenti.§. j. ¶Tu aduerte inquātum subdit bar.qd vba.d dof.nō sunt ne cessaria q si deueneris ad aliquē actum alienationis et c.Nā dicit Bart.q si solum diceretur si alienabis q̄primum incepit aliena re statim transfertur dominium in emptorme.Ad hoc corrupte allegat.l.fideicommissa.§.j.ff.de fideicō.liber.debuit allegare tex. in.l.cū fidei heredis.et in.l.quidā in testō.eo.tit facit.l.interdū.s. quib.mo.vsufr.amit.secus si in pacto diceret si alienaueris.tunc requirit perfecta alienatio.l.stichus seru.ff.de manu.test. ¶Ad uerte q istam differentiam Bart.in proposito nostro inter ver bum si alienabis et verbū si alienaueris:reprehendit.d.Alexā.et bene.in.d.l.qui absenti.l.§.j.ff.de acq.pos.vbi per te videas.Tu autē vltra.d.Alex.et scriben.et hic:attēde inquantū bar.ibi dicit qd remedium d dof.est bonum:tn non est necessariū q ita expri matur si ad aliquē actuz:et c.sed satis est dicere si alienabis quia te incipiente alienare dominiū reuertitur ad me vēditorem.Licet
124 doc.non dicāt:credo qd istud nullatenus sit verum † qr sicut per contractum inter viuos nō trāsfertur dominiū absq traditione d.l.traditionib.C.d pac.Ita etiā nō pōt dominiū retro trāsferri sine traditione lz secus sit in vltimis volunt atibus sm bar.in.d. l.j.in.vj.col.ff.de condi.et demō.quē retuli.s.in regula huius qd. Confirmo optime.nam qñ ex titulo contractus et traditiōe simul iunctis transfertur dominiū:tunc lz titulus annullet: nō trāsfer turtū dominiū sine traditione.gl.est de hoc valde no.in.l.j.in gl. fi.in fi.C.de inof.dona.et ibi Bal.in fi.eā sequitur et reputat mul tum notandā.et idē Bal.in.l.j.in.vj.q.C.si quid in frau.pa.vbi di cit illam glo.esse subtilē ad hoc.Ideo intellige sane Bart.qd non sunt necessaria illa verba.s.si ad aliquem actum alienationis vel venditionis deuenerit qr dicendo solum si alienabis q̄primū in cipis velle alienare contrafacis conuentioni iuribus preallega. Istud est qd pprie dicit Bar.tn bene sunt necessaria alia vba re solutiua et transferentia dominium ipso iure.s.qd tunc et eo casu res ipso iure reuertatur ad me:et in illuz casum constituis te meo nomine possidere.Ista sunt bene necessaria:nec istu d voluit ne gare bart.vt patet ex predictis. ¶Vltimo circa istam fallen.duz Bar.subdit se ita intelligere questionē de proposita facienda p
125 capitaneum declara Bar.hoc mō.† Statutū disponit qd si capi taneus in cōsilio ciuitatis faciat proposita de rebāniendo aliquē bānitū puniat in centū.Nūqd statim qd incipit pponere incidat in penā statuti.Et Bar.considerat an statutū vtatur verbo si pro ponatur vel si propositā faciat et statim qd incipit proponere in cidat in penam.si autem dicat si proposuerit et tunc requirit pro
126 positionē pfectā:istud est qd voluit dicere Bar. ¶†Vltra bar. et scriben.tu quarto modo et quidem valde not.limita predictaz conclusionē q in contractibus prohibitio de non alienando non impedit translationem dominij qñ essemus in casu in quo ex so lo contractu sine traditione transfertur dominium vt est in eccle

a ¶An p cō tractū.adde q lz aliena tio sit phibi ta p ꝯtractū nō tn cense tur phibita alienatio q̄ fuit p testm̄ titul.vniuer sali. Ita io. de imo.l.l.si ita qs.§.ea l.s.d.vb. ob et sequit.d. Alex.i ꝯsl. cxx.inci.sup eo qd q̄ritur co.ij.ver.nō obstat si di ceret.l.j.vo. et qñ aliena tio p testato rē esset phi bita etiā in casu necessi tatis quādo possit fieri i testō vide la tissime p.d. Bar. sozi. i ꝯs.suo.cclj. incip.qm̄ in pñti ꝯsulta tione per to tum.

sia.l.fi.C.de sac.sanc.eccle.c.ex parte.de consue.et in alijs casibus enumeratis per glos.magistram in.l.si ager.§.de rei vendi. tunc prohibitio de nõ alienando impediret trãslationẽ dominij sicut in vltima voluntate ſm Bal.in.l.peto.§.fratre.in.v.opp.et ibidem Jmo.ff.de lega.ij.ꝛ pro ista limitatione bene facit quia tunc cessat ratio presentis regule quare in contractib⁹ prohibito alienationis non impedit trãslationem dominij quam superius assignaui.et istam limitationem bene signa qꝛ habet multas sub se.

127 ¶†Quinto querit Bar.an per sñiam arbitri prohibentis alienationẽ impediatur trãslatio dominij ꝛ tenet ꝙ nõ:secut⁹ Jmo. in.c.Raynal.de testa.vbi est tex.de hoc et ibi glo.in verbo neutra pars. Idẽ tenent Bal.ꝛ d.Alex.hic Jmo.ꝛ Mod.in.l. si ita qs. §.ea lege.ff.de verb.obli.Tu cõfirma fundamentum Bartol.quo mouetur quod potestas arbitri pendet ex pacto partium.d.l.nõ distinguemus.§.nunc de officio.ff.de arbi ergo arbiter nõ plus potest prohibendo impedire translationẽ dominij ꝙ possint ipe partes per pactum vt in precedenti.q.Bart.cõfirma qꝛ compromissum secuto laudo arbitri dicitur esse quedam translatio vt est glos.i.§.si vero.in auk.vt diffe.iudi.co.ix.no.bar.ꝛ doc.auk.si vero contigerit.C.de iudi.ꝛ sic censetur contractus inter viuos.Sꝫ sic est:ꝙ per contractũ nõ impeditur trãslatio dominij vt tenet bar. in precedenti qõne:ergo nec per sñiaꝫ arbitri.¶Adde etiã illud qd lꝫ Bartol.in.l.j.in.fi.C.cõmu.diui.vbi per hoc dicit vnum no.

128 verbũ†qd vitiũ litigiosi nõ inducitur corã arbitro iuxta.l.fi.cũ auk.ibi posita.C.de litigio.eo.qꝛ pendentia litis corã arbitro nõ debet plus operari ꝙ̃ si esset lata sñia.l.iul.ij.rñ.ff.de condi.inde. sed sñia arbitri non impedit alienationẽ vt dixi ergo nec pendentia litis.facit bene tex.in cle.fi.in verbo corã iudice cõpetẽti extra vt lit pen.et ita etiaꝫ sequitur Sali.in.d.l.j.in.fi.C.cõ.diui.ꝛ dñs Alex.hic.¶†Adde etiã illud qd no.tenet idẽ Bal.in.l.fi.§.fi.ad

129 fi.C.cõ.de le.†qd em phiteota faciens compromissum in arbitrũ nõ dicitur alienare licet arbiter adiudicet illã rẽ partis:eo qꝛ per sñiam arbitri non perditur dominiũ.d.c.ranayl.de hoc dixi late

130 in.l.fi.i.ix.q.C.de iur.emph.nõ repeto hic.¶†Sexto q̃rit Bart. an preceptũ iudicis impediat alienationem et sic translationem dominij ꝛ cõcludit ꝙ sic per.l.fi sciens vbi etiã bar.idem no.ff.de cõtrahen.emp.ꝛ p.l.seru⁹ hac.leg.ff.de manu.quã Bar.corrupte allegat.ꝛ.l.iul.ff.de cura.furio.quã etiã corrupte alle.Bar.idem tenet Bal.in.l.fi.in prin.C.de pac.inter.emp.ꝛ vẽ.Jmol.in.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de verb.obli.¶Intellige conclusionem bar.esse veram ſm Jmo.ꝛ d.Alex.qñ prohibitio iudicis de non alienando fit cũ causa legitima puta rõne prodigalitatis.l.is cui bonis ff.de verb.obli.ꝛ d.l.iulia.ꝛ d.l.si sciẽs.vel causa litis pendentie vt l.diuus.ff.de pe.here.vel ex simili cã vt est glo.not.in.l.prosperit. in princ.in gloss.j.ff.qui et a quib.et glo.in.l.si ab eo.ff.de vsucap. Similiter propter suspitionem finge iudex põt interdicere alienationẽ alicui vt est tex.in.l.de pollicitatiõib⁹ i fi ꝛ ibi Bartol.ad hoc no.ff.de pollici.et illũ text.ad hoc reputat sing.Bal.in.l.p di

131 uersas.in.ix.q.C.manda.et per illũ tex.no.Bald.† qd.iudex põt cõfinato interdicere alienationem bonoꝝ.et idẽ tenet Bald.in.l. j.in.ij.q.C.de contrahen.emp.Bald.ꝛ Albe.i.l.si fideiussoꝛ.§.fin. ff.qui satisda.cog.Secus si iudex ex abrupto ꝛ sine cã preciperet

132 tunc tale preceptum nihil valet vt per Bar.ff.in vlt.qõ.ꝛ†qꝛ sentẽtia iudicis nihil operaꝛ circa dominiũ vt est glo.magistra.in.§. fi.insti.de offi.iud.Bar.et doc.in.l.ex hoc iure.ff.de insti.et iur.et ta etiã lꝫ Cy.in.l.fi.C.de re.alie.nõ alie.Bal.ꝛ Sali.in.l.ea lege.

133 C.de cõdi.ob can.¶†Fallit i libertate que est irreuocabilis.nam sicut põt per pactũ prohiberi vt lꝫ Barto.ff.in.iiij.qõ.vbi dixi: ita etiã per sñiam ita proprie loquitur tex.in.l.seruus ea.lege.ff.d

134 manu.quã corrupte allegat Bar.¶†Septimo querit Bar. an prohibita alienatione videbatur prohibita heredis institutio:et cõsequenter titulus vniuersalis heredis.Et quia materia est frequẽs et vtilis intendo eam plene examinare.Bar.in.l.si ita quis. §.ea lege.ff.de ver obli.ꝛ.l.plenius in.peto.§.fratre.ff.de lega.ij.tenet quod si ꝓhibitio fit in certas singulares personas puta ꝓhibeo ne possis alienare in titium aut in seiũ et tũc videꝛ prohibita etiã institutio ꝛ sic nec per heredis institutionẽ nec per successionẽ ab intestato poterit res prohibita deuenire ad illas personas l.codicillis.§.matre.ff.de leg.ij.ꝛ est ratio qꝛ institutio dr̃ esse alienatio.l.prioris.§.ceterũ.vbi glo.Barto.ꝛ alij.C.de secũ.nup.l.ex hoc edicto.§.alienare.ff.de alie.iudi.mutan.cau.fa.Si vero ꝓhibitio est respectu incertarũ personarũ puta vt non alienes extra familiã:tunc talis prohibitio non extenditur ad eũ qui venit ab intestato vt heres legitimus.l.cum pater.§.cum inter.ff.de legat. ij.no.glo.in.l.peto.§.fratre.co.ti.ꝛ in.l.pater.§.iul.agrippa.ff.de leg.ij.Secus si veniret ex testõ et sic vt heres testamentarius.d.l. peto.§.fratre.¶Tu pro confirmatione predictoꝝ no.diligẽter

135 regulam valde vtilẽ i ista materia†ꝙ qñ qs est prohibitus a testatore alienare extra certum genus personarum puta extra familiam vel descendentes tñ põt ex testõ transferre in eum qui alias sibi esset ab intestato successurus dato ꝙ non esset de familia illa et istud contingit quotidie qñ heres prohibitus alienare extra familiam non hꝫ nisi filias feminas que nupserũt extra familiam põt nõ obstãte ꝓhibitione eas ex testõ heredes instituere ex quo erant sibi ab intestato successure glo.est de hoc valde sing.in.d.l. pater.§.iul.agrip.et illa glo.est cõiter a doc.approbata lꝫ Jmo. et Raph.cu.in.l.cũ pater.§.cũ inter.ff.de leg.ij.eam sequiꝛ Bar. in.d.l.peto.§.fratre ꝛ in.d.l.si ita quis.§.ea.l.vbi etiam Joã.de imo.et do.Alexã.in plerisqꝫ concilijs alias per me hic allegatis. ¶Not.qꝛ fortis est decisio.nam testatoꝛ fauore agnationis et familie prohibuit ne bona possent alienari extra familiam si prohibitus ex testõ instituat vnum qui nõ sit de familia dato qd sibi sit ab intestato successurus:videtur facere contra voluntatem primi testatoris:et tamen valet glossa.est ibi communiter approbata.

136 ¶†Confirmatur qꝛ prohibito alienare extra familiam succedit ab intestato legitimus eius heres dato quod non sit de illius familia.l.cum pater.§.cum inter.ꝛ ibi Bart.ad fi.ff.de lega.ij.eo qꝛ talis prohibitio intelligitur casu quo prohibitus vellet alienare in penitus extraneos per actum inter viuos vel etiam per actuꝫ testandi vt declarat.d.Alexan.in.l.qui rome.§.coheredes.in.iiij. colũ.ad fi.ff.de verb.ob.non examino pro nunc istum vltimum articulum quia est articulis valde latus et diffusus ꝛ multi docto. reperiunꝛ pro et contra alias consului in ciuitate astensi.et secutus sum illam decisio.Bar.¶Limita istam not.regulam quam

137 dedi duob⁹ no.modis.¶†Primo limita nisi i prohibitione de non alienando essent verba vniuersalia maxime geminata.puta qd talis fundus talis domus non possit alienari extra familiam aliquo titulo vel quocunque titulo: tunc non posset talis legitimus succedere ex testamento illius prohibiti ad hoc vt illa vt vba geminata quocũqꝫ titulo aliquid operẽtur.l.balista.ff.ad tre. Jta limitat Are.in.l.pantonius.§.i.in.ij.colum.ff.de acqui.here.

a Alij nihil tangunt.Ego tamẽ contra istam limita.[a] alleg do Ange.in consi.lvij.quem statim.ff.proxime referaꝫ.¶Secundo val de no.limita predictam regulam vt procedat in prohibito alienare.quia illi prohibito alienare potest ex testamento succedere extraneus qui ei esset ab intestato successurus.Jta procedit predi

138 cta regula secus autem est in prohibito acquirere.vnde † si statutum ciuitatis disponat ꝙ nullus forensis possit aliquo titulo acquirere aliqua bona in territorio et aliquis forẽsis sit proximior consanguineis defuncto ꝛ sic de succedentibus ab itestato: tamẽ non poterit etiam ex testamento succedere qd bene not.ad intellectum et ampliationẽ dicti statuti quod est vbiqꝫ in partibus italie ita videtur esse de mente Barto.in.l.ventre.ff.de acqui.here.i.iij. colum.in versi.tertius casus.ꝛ ibi expresse ponderat ꝛ firmat arc. in.xvj.colum.ꝛ seq.et idem Aret.in.d.l. pantonius.§.i.in.ij.col. ¶Alij nihil tangunt.Ego pondero Bart.qui mihi videtur cõtrariũ tenere in.d.l.si ita quis.§.ea lege.in vlt.colũ.in versi.Per hoc formo tibi.q.valde no.vbi querit formaliter Bar Stãte predicto statuto ꝙ null⁹ possit relinquere forensi nõ allibrato aliqua bona que sint in ciuitate vel in territorio nũquid forensis poterit succedere per viam vltime voluntatis.gl.in.l. vnica.C.non lice. habita.metroco.lib.xj.videtur tenere quod sic Bartol. dicit qd non intelligit illam gloss.sed quod in ista questione prohibetur alienatio in incertum genus personaruꝫ.ff.in forenses.ꝛ ideo debet distinguisan ille forensis stãꝙ proximioꝛ ab intestato ꝛ sic tanꝙ legitimus velit venire an solũ ex simplici testamẽto prout distingunt glo.preallegate ergo vult Bartol ꝙ.si ille forensis esset legitimus ꝛ proximioꝛ ab intestato si institueretur heres posset ex testamento succedere.Alibi etiam examinat istum passum Sali.in l.ea lege.in peñ.colum.C.de condi.ob.cau.vbi arguit ad partes postea videtur tenere qd in casu predicto estimatio debeatur illi

139 forensi:vt ibi planius per eũ.¶†Scdo principaliter in hac materia adde egregiam ꝛ valde vtilem decisionem Ang.in ɔsi.lvij. incipiẽ.domina Andrea condidit testm̃ et suum heredem fecit quoddam hospitale ꝛc.vbi tenet qd si testatoꝛ prohibuit heredeꝫ et eius descendentem alienare certam domum vel certum fundũ et quoquo modo vel quouis titulo in alium transferre:ꝛ si secus fecerit voluit eius bona peruenire ad titium:decidit egregie Ange.qd non obstante tali prohibitione potest instituere heredem omnino extraneum:motus quia talis prohibitio intelligitur de alienatione voluntaria inter viuos que non trahitur ad heredis institutionem cum sit necessaria alienatio.l.j.ff.d sun.dota.iuncta l.ex hoc edicto.§.alienare.ff.de alie.iudi.mu.cau.fa.nec lꝫ eum debet imputari prohibitio si instituat quem vult quia libera debet esse testandi facultas et non debet restringi per metum penarum vel amissionis iuris aut hereditatis.l.ille autẽ.ff.de heredi.insti.l stipulatio hoc modo concepta.ff.de verbo.obli.Fortius subdit ibi sing.Ang.et est solẽnis decisio qd si testatoꝛ qui prohibuit bona hereditaria alienari voluisset etiam dicta bona adimere heredi suo si heredem extraneum instituisset ꝛ boc expresse adiecisset in testamento

a ¶Ego ɔtra istã limitationẽ adde p hac limitatione:ꝛ vide Card.in cõsil.cxxxv. fci. redẽpto ris postulato suffragio puto filias ꝑdictas vbi si alienatio est ꝓhibita p statutuꝫ p vba gemiata in non sustinentibus onera tunc non poterit fieri i filias nuptas extra territoriũ etiam si essent ab intestato succe ssure.ꝛ an alienatione ꝓhibita cẽseaꝛ ꝓhibita successio ab intestato vide p Soc. in consilio cexciij.col.j. et fi.

in testamento qd ista talis prohibitio de instituendo aliū heredē
140 non valeret: † eo quia fideicommissum relictum vel iniūctum in
defectum conditionis que de iure reijcitur vel reprobatur nō de-
betur.l.vnica.C.de his que pe. no.l. quoties sub conditione.ff.de
141 condi.& demon. ¶ †Et sic vult singularissime Ange.qd testator
non possit heredi expresse prohibere ne ipse institutionem here-
dis etiam extranei faciat. Illam deci. Ange. formaliter prout ia-
cet refert & sequitur.d.Alexan.in consi.cliiij.ij.volu.incip.visis &
accurate consideratis his que in themate cōtinētur. Istud idem
q testator qui prohibet bona sua alienari nō tamen possit prohi-
bere ne alius heres etiā extraneus instituatur tenet etiam ipsemet
Ange.in cōsi.vij.inci.ex dicto themate plura dubia possent oriri
& ita alias in contingentia facti cōsului in ciuitate Padue dū ibi
legerem & ita fuit iudicatum. ¶ Nunc teneo contrariū & si casus
nunc mihi occurreret cōtrariū consulerem & iudicarem eo q con
trariū in terminis tenet Bar.in.d.l.peto.§.fratre.in vltimo men
bro sue distinctionis & ibi clare Bal.in.vj.oppo. Et idē Bart.in
d.l.si ita quis.§.ea lege.cū quo alij cōiter transeunt. ¶ Et ad ita
tenendū moueor q extraneus ex testō prohibitus alienare solum
pōt venire quādo est legitimus & alias successurus ab intestato:
prout firmaui supra in regula precedenti: ergo in alio extraneo
non procedit decisio Ang. ¶ Scdo addo qd vult glo.valde no.
in.l.quēadmodū.in verbo vendicatione.circa med.C.de agrico.&
censi.lib.xj.vbi glo.valde no.querit nūquid prohibitus alienare
extra certū genus psonaꝝ posset extraneū in testamento heredem
instituere.& determinat illa not.glo.q nō. ¶ Tertio pondero fa-
cere tex.valde no.in.l.pater.§.fundū.in fi.ff.de lega.ij.vbi decidit
text.quia prohibitio de non alienando fuit facta ad tempus quo
ad prohibitus viueret.ideo tūc hz testamēti factionē: & pōt etiā
extraneū heredem instituere: ergo secus esset qñ prohibitio esset
simplex aut ppetua. ¶ Quarto facit q testator potuit non relin
quere talē fundum vel talē domū instituto: ergo fortius potuit li
mitare ne in eo possit extraneum instituere cōtra decisionē Ang.
per regulam.l.videamus.§.pe.ff.de in lit.iuran.attento qd volū-
tas testatoris cum cā est lex.§.disponat.in auť.de nup.co.iiij.& di
xi.ff.in tex.& tenēdo istā partem quā puto verā non obstant fun
damenta quibus mouetur Ange.dū dicit qd prohibitio de insti-
tuendo aliū heredē nō valet eo quia propter metum priuationis
iuris vel hereditatis non debet restringi libera facultas testandi.
d.l.ille autē.in princ.ff.de here.insti.&.l.stipulatio hoc modo con
cepta.ff.de verb.obli. Item fideicōmissum relictū in defectū cōdi-
tionis que de iure reprobať reijciť.l.vnica.C.de his que pe.no.q
dico q ista fundamēta nihil penitus ad ppositū faciūt q habēt
fallaciā in se nō pcederēt in bonis pprijs ipsius testatoris in illis
nō pōt restringi libera facultas testādi nec metu pene in defectū
ɔditionis fideicō.vz. Sec⁹ autē est in bonis alienis sibi relictis in
142 prohibitiōe alienādi †sicut qñ aliquis est institut⁹ heres vniuer-
salis & per fideicō.grauat⁹ alteri restituere hereditatē: nā p istud
grauamen inducit tacita prohibitio de nō alienādo.vt est glo.in
l.cū pater.§.liber.ff.de leg.ij.& nō potest in preiudiciū fideicō
missi & sic tacite pħibitionis (que est minus) testari & alium insti
tuere toto tit.ff.&.C.ad treb.l.fi.§.sz q.& auť.res que.C.cō.de le.&
tñ p hoc nō dicit sibi auferri nec restringi libera facultas testādi.
¶ Et si tu subtilis diceres posito qd fundamēta Ang. nō faciāt
ad ppositū tñ p deci. Ang.&.d.alex.videreť forti⁹ facere q testa
tor qui est priuatus nō pōt facere q heres suus decedat pro par-
te bonoꝝ testatus & pro parte intestatus l.ius nr̄m.ff.de re.iu.qd
certe sequereť si heres de talibus bonis pħibitis alienari testator
non posset decedere pro parte testatus & pro parte intestatus q
heres postq̄ adiuit hereditatem illa bona sunt effecta sua ppria:
l.sed plures.§.quos possum.ff.de vulga.& pupil.glo.in.l.j.§.vete
res.vbi aliqñ plene dixi.ff.de acqui.pos. Potes dicere q argumē
tum cessat eo q talis res prohibita alienari transibit ad illos qui
bus debetur ex cā fideicōmissi vt hoc text.in fi.sicut in bonis sub-
iectis fideicōmisso: in illis testari non pōt q prim⁹ testator testa-
143 tus est: & ita habes perfecte expeditū istū articulū. ¶ †Octauo
a querit Bartol.an prohibita vēditione[a] videať pħibita donatio
& quenis alia alienatio & concludit q sic secutus gloss.in.l.ij.C.de
vsucap.pro empto.que glos.nō est alibi: sm Bal.in rub.extra de
pac.in.iij.col.& in.c.litere.in vlti.col.de dila.& illa glo.allegat tex.
meliorē de iure ad hoc.in.l.statu liberis a ceteris.§.fi.ff.de statu li
be.facit tex.in.c.j.in prin.iuncto.§.donare.qualiter olim feu.po
te.alie.cū multis concordantijs & autoritatib⁹ adductis per do.
Alex.hic. ¶ Limita sm Imol.&.d.Alex.pcedere conclusionem
Bar.qñ est eadē ratio in omni alienatiōe puta ne res exeat fami
liā.d.l.voluntas a cōtrario sensu.C.de fideicōm.al's secus vt.l.si-
cut.§.sed & si permiserim.ff.quib.mo.pig.vel hypo.sol.&.l.fin.cū
144 glo.C.de iur.emphy. ¶ †Scdo limita & intellige nisi cōis vsus
loquēdi se habeat in contrarium q tunc appellatione vēditionis
nō cōprehendūť alij cōtractus. sm.d.Abb.in.c.j.de his que fiūt
a prelato sine consensu cap.Bal.in.l.j.C.de re.permu.d.Alexan.
hic facit tex.vulgatus.in.l.librorū.in versi.quid ergo.cū gl.ff.de
145 leg.iij. ¶ †Tertio limita nisi fiat mentio de pcio tunc terminus
venditio vbi fit mētio de pretio capiť stricte p sola vendi.gloss.est
que quotidie allegať ad hoc in.l.fi.C.de pred.cu.lib.x.& glos.in.l.
apud celsum.§.si cū legitima.ff.de excep.do.& glo.in.l.si cū dotē.
et ibi no.Bald.C.de iur.do.Abb.in.d.c.j.in.j.no.de his que fiūt
a prela.& idē.d.Abb.in.c.fi.in vlti.no.de accu.q semper intellige
qñ pretiū est cōueniēs et tunc intelligiť de venditione stricte alias
secus.glo.est no.in.l.j.§.j.in verbo agēdo.ff.de superficie.quā ad
hoc reputat sing.Bal.in.c.litere.in.iij.col.de dila. ¶ Et sm has
limitationes etiā distingue in seq.q.Bar.que est.ix.an prohibi
ta donatione cōprehendanť alij cōtractus per.d.l.sicut.§.in ɔtra
146 riū.sz Imo.&.do.Alex.hic. ¶ †Decimo querit Bar.an prohi
bitio d non alienando facta filijs extēdať ad nepotes: et concludit
quod non: per.§.nos igiť.in auť.de resti.fideicō.col.ix.et ibi gl.or
dina.expresse hoc no.& ibidē Ja.de bel.& Ange. Illā glo.sequun
tur Ray.Bal.Imo.&.d.Alexā.hic: qui dicūt illā gl.esse ad hoc
sing.Cy.Bal.et Sali.in.l.volūtas.C.de fideicō.Bart.in.l.luci⁹
§.j.ff.de leg.iij.Bal.in.l.titi⁹.in prin.ff.de lib.et posthu.& i.l.qsqs
C.ad.l.iu.maie.d.Alex.in ɔsi.lvj.v.vol.incip.aldrouandus.bene
facit quia appellatione filiorum non continentur pprie nepotes
nisi ex quadam interpretatione.l.iusta.ff.de verb.sig.et.l.qd si ne-
potes.ff.de test.tute.que interpretatio non videtur procedere in
odiosis.l.cum quidam.ff.de lib.et post. odiosum aūt videť inter-
dicere liberum arbitrium rei sue.l.in re mādata.C.manda.&.l. pe
nul.ff.de pac.& dixi.ff.in tex. Tu autem aduerte qd text.in.d.§.
nos igitur.in quo solo se fundant Bart.et doc.nihil videť facere
qm ibi prohibitio fuit facta filijs per noīa propria filioꝝ vt patet
ex prin.illius tex.et ita ibi illū tex intelligunt Ja.de bel.& Barto.
si tñ est lectura Bar.facit qd dicā in seq.arti.in.j.limita. ¶ Tenē
do tñ cōmunem cōclusionem q prohibitio facta filijs non exten-
datur ad nepotes: limita nota.qñ rō prohibendi ita comprehen-
deret nepotes sicut filios: puta quia prohibuit filios alienare tur
rim que est propugnaculum totius familie: iuxta gloss.in.l.quo
ab oībus.C.de fideicō.eo q tunc rō ampliat prohibitionē: prout
147 statim late et valde no.dicā in seq.questione. ¶ †Itē retēta cōi
ɔclusione: qd prohibitio facta filijs: nō extendať ad nepotes pul
chrum dubium esset quid si prohibitio de nō alienando esset fa-
cta filijs filiorū: & sic nepotibus qui non essent instituti nec aliter
honorati: sed solum positi in conditione: an talis expressa prohi-
bitio in talibus nepotibus non honoratis valeret necne.dubiū
facit qd non valeat: ex quo talis prohibitio de non alienando est
grauamen et sic odiū vt dixi.ff.proxime et cōfirmatur quia talis
prohibitio inducit fideicōmissum vt est text.hic in fi.sed fideicom
missum est onus et grauamen.l.coheredi.§.cū filia.ff.de vulga.et
pup.ergo nepotes qui non sunt a testatore honorati: nō pñt etiā
grauari.l.ab eo.C.de fidei. Istam.difficul.mouet Ange.et sup ea
dubitat et nihil decidit in consi.vij.incip.ex dicto themate plura
dubia possent oriri in primo dubio. Posses dicere qd prohiben
do.filijs filiorum alienationē videtur ex hoc eis tacite relinquere
illum fundum prohibitum alienari argu.l.deniq̄.§.interdum.ff.
de pecu lega.&.l.proculus de vsufru.& in simili firmat Bart.in.l.
cēturio.ff.de vulga.& pup.in vlt.q.iij.qd.princ. An tñ illud q ibi
tenet Bar.sit verum est latus & diffusus articulus.ibi late exami
naui.& ex veritate illius articuli pendet difficultas proxime mo-
148 ta. ¶ †Undecimo querit Bar.an pħibitio facta heredi videa
tur facta heredi heredis & de permissione: est text.q sic in.l.sicut
§.si debitori.ff.quib.mo.pig.vel hyp.sol. Tñ Bar.idē pu tat esse
in prohibitione.argumentum.ff.proxi.§.et.l.pater.§.fundum.de
leg.iij.ista duo iura parum vel nihil facere videntur quia in illis
iuribus prohibitio non fuit facta sub nomine heredis nec dubi-
tať an transeat ad heredem heredis nisi defendendo Bartol.di
cas qd illa iura faciant in argumentū hoc modo.nā.i.§.sequē.de
claratur qñ alienatio dicatur fieri contra prohibitionē testato-
ris: & qñ sm permissionē.i.d.l.pater.§.fundum.tex.arguit de pro
hibitione ad permissionem hoc modo. Nam cum ibi prohibitio
esset tēporalis quo ad filius viueret: ergo post illud tempus cau-
sat permissionem: ergo ibi arguitur a permissione ad prohibitio
nē vel econtra.forte qd ita voluit inducere Barto.tamen reuera
illa iura parū faciūt. Preterea sm Imo.non videť assumptum
Bar.esse verum qd idem sit in prohibitione qd in pmissione: cū
permissio sit fauorabilis & conseruet arbitrium homini in re sua.
Secus est in prohibitione que est odiosa vt dixi in articulo pre-
cedenti. ¶ Uera tñ est deci.Bar.& cōiter approbatur eo quia he
res heredis censetur testatoris heres.dicit text.in.l.fi.C.de here.
149 insti.cum concor.quas ibi dedi.†item appellatione heredis cō
prehenditur heres heredis ex propria significatione.l.heredis
appellatione.et ibi glo.ff.de verb.sig.Bal.in.d.l.fi.in.xxj.q. Hic
est qd conditiones que debent impleri in forma specifica: tamen

a ¶ An prohibita venditione. adde q lz in testō sit prohibita vēditio: non tñ dicit esse pħibita permutatio. ita habes consiliū inter consi. Pau. de ca i cōsil. cclxx. incip. dubitať nūquid hospitale. i j. parte cōsi. antiquoꝝ sm stampā papiensem. qd not. p limitatiōe huius cōclusionis. & qd donatio cōprehendať etiā i statuto appellatiōe alienationis. adde Card. in consi suo. xv. incip. qd marit⁹ possit donare.

dicuntur impleri dando heredi heredis: qñ quis est grauatus si
dederit heredi. text. est in l. cum ita datur. §. fi. ff. de cõdi. ⁊ demõ.
in l. si peculium. §. heredi. et in l. si statulibera. §. non solum. et. §.
si filius. et in l. si seruus heredi. in princi. ff. de statulibe. et ista est
cõmunis cõclusio: ꝙ prohibitio facta heredi cẽsetur etiam facta
150 heredi heredis. ¶ † Limita istam communem cõclusionem. nisi
testator fecerit prohibitionem heredi nominatiue ipsum nomine
proprio nominãdo: puta titiũ heredẽ prohibeo alienare: tunc nõ
venit heres heredis. text. est in l. lucius. §. i. et ibi Bart. ff. de lega.
ij. Ray. Imo. ⁊ d. Alex. hic. Lud. ro. in l. si quis filium. §. fi. s. de
acqui. here. d. Alex. in cõsi. lxi. i. vo. inci. cõsideratis verbis testa-
mẽti. in. ij. colũ. facit text. in l. si seruus cõmunis. ff. de stipu. seruo.
151 ¶ † Pro ampliatione huius limita. aduerte multum sing. quod
dictio: ipsi heredes facit prohibitionem esse personalissimam vt
non veniant heredis heredes: ꝓpter dictionẽ ipsi que non solũ
est relatiua sed etiam ad oculum demonstratiua. Ita singulari-
ter tenet Bal. nec alibi vnꝙ scriptum legi. in ꝯsi. cccij. v. vo. ĩci.
Nobilis vir. d. Gui. de sancto nazario. ⁊ si vera est hec ampliatio
152 est valde singularis. sed apud me multũ mirabiliter. ¶ † Istã li-
mitationẽ q̃ hȝ qȝ qñ prohibitio fit nominatim heredi: ꝙ tũc nõ
venit heres heredis nec alij successores. Limita multum vtiliter
ad practicam. nisi testator adijciat prohibitioni rationẽ quia ve
lit talem rem remanere in familia vel non exire de suo noĩe aut de
suo genere. Tunc attendi debet ratio que est generalior ⁊ que de
clarat et ampliat ipsum dictum l. cũ pater. §. dulcissimis. ff. de le-
ga. ij. vt sic prohibitio censeatur esse mere realis: ac si verba essent
in rem concepta. et sic includit omnes heredes et descendentes
ita no. limitat Bart. in l. pater. §. fundum. ff. de lega. ij. quia ratio
prohibitionis que est generalis facit qȝ ampliatur prohibitio ⁊
censeatur realis preter verbo. signi. vt ibidem tenet Dy. ⁊ Ray.
de forli. quos in. §. fundum. refert et sequitur Flo. idem tenet Lu-
do. ro. in cõsil. cccclvij. inci. circa propositam consulationẽ de tri-
bus dubitari ꝯtingit. in. ij. dub. et no. Pau. de ca. ĩ cõsi. ccxxxiiij.
incip. visis et consideratis omnibus diligenter. in. ij. dubio. ⁊ ita
alias in cõtingentia facti cõsului. et ita obtinui et ita fuit iudica-
tum. ¶ Confirmo istam limi. duplici bona consideratione. Pri
153 mo † quia ratio adiuncta facit recedi a primo significatu verbo-
rum antecedentium Ita not. egregie Bald. in l. si seruus legatus
154 §. qui quinꝙ. per illum tex. s. e. ¶ † Scdo confirmo. nam qui re-
pudiat bono. pos. ⁊ sic remediũ petitoriuȝ: potest tamẽ venire de
iure ciui. est verum nisi renuntietur in specie vni iuri: adiecta ta-
men causa generali puta: si ideo renuntio bono. pos. quia heredi-
tas est damnosa. Ista rõ pariter infert circa vtrũꝙ remedium ex
cludendum: ⁊ ex rõne intelligimus dictum vt no. gl. in l. si is qui
animo. s. de acqui. here. ita ad literã dicit signãter bald. in l. suuȝ
155 heredem. ad fi. C. de iur. delib. ¶ † Scdo principaliter pro limi-
tatione adde: ꝙ si heres sit prohibitus alienare rem vt in fami-
lia perpetuo remaneat: ista prohibitio lȝ comprehendat heredẽ
heredis: tñ non durat vltra quartum gradum seu vltra quartam
generationem post testatorem. tex. est de hoc singu. in. §. i. in aut.
de resti. fideic. co. ix. ⁊ ibi Ia. de bel. ⁊ Ang. ad hoc no. ⁊ d. alex. h.
Et vltra eos etiã not. Bar. in illo. §. i. si est lec. bar. ¶ Qȝ limita
singulariter nisi testator in prohibitione adiecisset causam: quia
vult talem rem perpetuo transire ad omnes descendentes: tunc
ista prohibitio extenditur vltra quartum gradum: et deinceps
in infinitũ: ꝓpter terminũ descendentes: quia nomẽ descẽdentiũ
in infinitum extenditur. §. i. in aut. de hered. ab intest. col. ix. et. l.
fin. ff. de suis et legi. Et sic illud quod non operantur illa verba vt
in familia perpetuo remaneat: operatur illa dictio ad omnes de-
scendentes. Ita signanter limitat Iacob. de belui. in d. §. i. in aut.
de resti. fideicom. quem refert et simpliciter sequitur. d. Alexan.
in consi. lix. iij. vol. incip. attentis verbis testamenti. in. iij. col. ⁊ in
preal. cõsi. lvi. i. vo. in. ij. colũ. et licet ipse non dicat: istud idem for
maliter et ad literam ponit et notabiliter Bart. in d. §. i. si tamen
156 vt dixi est lectura Bar. ¶ † Duodecimo querit bar. an res ꝓhi
bite alienari possint vsucapi vel prescribi. et concludit ꝙ sic. ⁊ cũ
eo tenet simpliciter Raph. cu. hic. et latius. d. Alex. Ista conside-
ratione: quia res que potest interueniente aliqua solẽnitate alie-
nari: illa potest prescribi ꝭm Bar. et alios in l. fi. per illũ text. C. in
quib. cau. in integr. rest. nõ est neces. Bal. in l. i. i. viij. colum. C. de
ser. fu. Sed res prohibita per testatorem alienari: potest alienari
seruata certa forma. s. interueniente consensu illorum quorum fa-
uore prohibitum est. l. nulli. §. i. ff. eo. l. cum pater. §. libertis. ff. de
leg. ij. et sic requiritur eorum scientia: ergo debet posse prescribi.
¶ Sed ad istud fundamentum. d. Alex. potest responderi ex mẽ-
te. d. Abb. in c. cum non liceat. in. iij. col. de prescrip. qȝ in d. l. fi.
iura non simpliciter prohibent alienationem rerum minoris. sed
prohibent sine causa et certa solennitate: et sic iura nõ simpliciter
resistunt alienationi: sed in casu nostro testator expresse ꝓhibuit
alienationem: ergo etiam prohibuit vsucapionem. d. l. alienatio
nis verbum. ff. de verb. signi. vbi dicit tex. alienationis verbũ con
tinet vsucapionem. Contrarium tenet Bar. in l. vbi lex. per illuȝ
tex. cum glo. ff. de vsuca. late imo. hic Ange. in l. i. C. de prescrip.
long. tempo. d. Abb. in d. c. cum non liceat in. iij. colum. ⁊ pro cer
to mirandum est qȝ Bar. allegat pro se text. in l. fi §. pe. C. cõmu
de leg. qui decidit totum contrarium ibi nec vsucapio: nec longi
tẽporis prescriptio: ⁊ ibi nullo obstaculo eis opponendo prout
etiam reprehendit Bar. Imo. hic. ¶ Alij non tangunt. Sed tu
salua Barto. qui bene allegauit text. dicti. §. pe. Nam considera-
uit Bar. ꝙ ideo ibi nõ prescribitur contra legatarium vel fidei-
commissarium non valentem agere pendente conditione vel die
incerta per regulaȝ. l. i. in fi. C. de anna. excep. sed hic valebat age-
re ergo currit prescrip. Similiter alius text. quem allegat Bart.
in l. qui heredi. §. si pars. s. de condi ⁊ demon. non videtur obsta-
re eo qr ꝭm Imol. potest intelligi ꝙ ibi illa pars legati fuit vsu-
capta viuo testatore prout ibi tangit glo. Et licet glo. ibi etiam vi
deatur intelligere qñ post mortem testatoris fuit vsucapta. Di-
cit Imo. istud nõ potest procedere per proxime dicta. Tu potes
melius respondere ꝙ ibi non loquitur text. de re prohibita alie-
nari sed de re legata simpliciter. ¶ Tenendo istam partem con-
tra barto. posset limitatio procedere in vsucapiõe vel prescriptio
ne lõgi temporis. d. l. ij. C. de vsucap. pro empto. eo quia in tali ꝑ
scrip. requiritur titulus. l. diutina. C. prescrip. longi tempo. sed
talis titulus alienationis est nullus ⁊ habetur pro non titulo vt
hic ⁊ l. pater. §. iulius agrippa. ff. de lega. iij. Tamen non prohibe
tur prescrip. xxx. vel. xl. annorum in qua non requiritur aliquis ti
tulus sed currit aliqua negligentia nõ petentis. Ita tenet Pau.
de cast. in d. l. fi. §. pe. C. com. de lega. et latius. d. Alexan. in preal
leg. consi. lix. iij. volu. incip. attentis verbis testamenti. in. vi. co.
Sed aduerte qȝ etiam istud non est verum contra Bartol. quia
dato qȝ venditio non valeat propter prohibitionem alienatio-
nis tamen ex quo emptor est in iusta causa erroris quia ignorat
heredem prohibitum alienari talis error habetur loco tituli et
valet quo ad prescribendum. tex. habes ⁊ exemplum i. l. ij. §. si a
pupillo. et. §. si a furioso. ff. de vsucap. pro empto. vbi Bart. ⁊ idẽ
barto. in l. celsus. ff. de vsucap. ¶ Decimotertio et vltimo que-
157 rit Bar. † an preceptum iudicis nudum sine causa vel sine cause
cognitione factum valeat ⁊ dic vt hic per eum. Aduerte tamen
inquãtum Bar. dicit ꝙ iste text. nihil facit quia preceptum testa
toris ꝯtinens solũ fauorẽ prohibiti censetur esse cõsiliũ. Adde ꝙ
in hoc Bart. aliter est locutus ⁊ sic forte melius in l. pater. §. iu-
lius agrippa. ff. de lega. iij. Nam ibi dicit qȝ si preceptum iudicis
est factum in fauorem partis tantũ ⁊ tunc est nudum. et sic nihil
valet vt hoc tex. secus si esset factum in fauorem tertij vel alterius
158 quoquomodo interesset: tunc non esset nudũ ⁊ valeret. ¶ † Con-
firmo optime quia preceptum iudicis ⁊ preceptum testatoris in
prohibendo alienari rem equiparantur. text. est in l. seruus hac le
ge. ff. de manu. itẽ iussus iudicis et testatoris equiparantur. l. nõ
est mirum. et ibi Bar. ita ad hoc not. s. de pigno. actio. Item fa-
ctum iudicis et testatoris equipareantur. l. ij. ⁊ ibi Bald. ad hoc
no. C. de diuiden. tute. et. l. i. §. si pupillus. in ver. ergo. ⁊ ibi Bald.
ad hoc no. s. de tute. et ratio. distra. item licitum est arguere a ver
bis pretoris seu iudicis ad verba testatoris. l. si quis legauerit. s.
eo. titu. l. qui filium. §. sabinus. ff. ad trebel. l. si ita fuerit. §. fin. s. de
159 manu. testa. † Item bonum est argumentum de iudicijs ad vlti-
mas voluntates. l. qui testamento. §. nec furiosus. ⁊ ibi bartol. ad
hoc no. s. de testa. Et propterea in hoc distingue prout dixi. s. in
vi. q. barto. qȝ si preceptum iudicis prohibens alienationẽ est cuȝ
causa legitima prohibiti puta causa prodigalitatis vel fuge vel
simili: et tunc valet tale preceptũ iudicis. Secus si fiat ex abrupto
et sine causa et tunc nihil valet. prout etiã voluit bartol. hic in fin.
Et per ista cum laude dei est impositus perfectus finis vt arbi-
tror huic solennissimo. §. diui. die. v. maij.

¶ Sequitur repetitio notabilis. l. Re coniũcti. de legatis tertio

1 ☞ Disiuncti dicuntur qui separati sunt. et vide nu. 4.
2 Coniuncti proprie dicuntur illi qui sunt coniuncti verbis testa
toris quibus eadem res equis portionibus et non insolidum re-
linquitur.
3 Res si est relicta pluribus et cuilibet prohibitum alienari partẽ
suam videtur etiam prohibitum alienari partem ei obuentam ꝑ
ius accrescendi.
5 Onus impositum rei disiunctim legate vno ex ipsis rapudiante
non transit ad alium.
6 Ius accrescendi qȝ proprie habet locum in coniunctis: sed ius
non decrescendi in disiunctis.
7 Ius non descrescendi qȝ habeat locum etiam quando aliquis ve
nit de iure speciali.
Ius accrescendi non habet locũ qñ quis venit de iure speciali.
Ius non

Jus non decrescendi seu non diminuẽdi competẽs disiunctis cõ petit eis inuitis.
Jus accrescendi cõpetens in legatis competit volentibus. secus in hereditate.
Casus in terminis ponitur in ista lege. nu. 9.
10 Coniunctus re tãtum dicitur quãdo duobus eadem res in specie separatim ꝛ sic in diuersis orationibus legatur: secus in quantitatibus qꝛ vterq; habebit sua decẽ. ꝛ late infra nu. 56. ꝛ. nu. 65.
11 Coniunctus verbis tantum dꝛ qñ distributio partiũ in eadem re ꝛ in eadem oratione ponitur. ꝛ etiã vide infra nu. 74.
Coniunctio verbalis fit per nomen collectiuũ. ꝛ nu. 78. ꝛ vnitatez orationis. nu. 33. ꝛ vide etiã infra nu. 74. ꝛ. 76. ꝛ in nu. 109.
12 Coniuncti re ꝛ verbis dicuntur quando in eadẽ oratione plures copulantur partibus non assignatis.
13 Coniunctus re ꝛ verbis simul qd preferaꝛ ceteris in portione deficientis collegatariꝫ. ꝛ nu. 35.
Jus accrescendi seu non decrescendi qd causaꝛ ex coniunctione.
14 Jus accrescẽdi qd habeat locum etiã in habente legatum de iure speciali. ꝛ de hoc infra nu. 152. ꝛ in nu. 177. qd non.
15 Coniunctus per nomẽ collectiuũ positus inter plures ꝯiunctos verbis tm̃ vel re tm̃ prefertur alteri simpliciter coniuncto.
16 Si vnus erat coniunctus re tm̃ alter verbis tantum in portione deficientis neuter eorum alteri venit preferẽdus: sed ambo simul concurrere debent.
17 Duo vincula vincunt vnum data paritate.
Que singula non prosunt multa iuuant.
18 Due rationes vincunt vnam.
Duo iura vincunt vnum.
Qui est comes ꝛ marchio simul quod prefertur illi qui est comes tantum vel marchio tantum.
19 Doctor vtriusq; iuris preferꝛ doctori qui est doctor in altero tm̃.
Due vel plures glo. qd vincant autoritatem vnius.
Jus substitutionis cum iure accrescendi qd est potentius ꝙ simplex substitutio.
20 Coniuncti re ꝛ disiuncti verbis qualiter dicatur.
21 Verbum lego qd non possit regere duos accusatiuos.
22 Tacitus sensus non attendiꝛ in vbali ꝯiunctiõe vel disiunctione.
23 Si a pluribus testatoribus fit legatũ pluribus legatariꝫ isti vllo modo non dicuntur cõiuncti: sed omnino separati: intellige nisi duo testamenta haberentur pro vno.
24 Testator legando candẽ rem secũdo qñ videaꝛ adimere a primo vbi ꝙ cõis opinio est qd non. ꝛ vide in nu. 71.
25 Hereditas ꝙ facilius reuocaꝛ per tacitã ꝛ presumptã ademptionem ꝙ legatum.
26 Jndefinita qd equipolleat vniuersali.
27 An sicut in legatis commemoratio primi inducit ademptionem ita pariter in hereditatibus.
28 Cõmemoratio primi legati in eadem persona ꝙ opereꝛ adẽptionem secus in diuersis.
29 Arguere de stipulatione ad legatum ꝙ sit bonum.
30 Nouatio ꝙ per interuentum noue persone passiue inducatur secus ex parte eius cui acquiritur obligatio.
31 Seruus in actu acquirendi potest ꝯditionem domini facere deteriorem non postꝙ fuit acquisita.
32 Soluta in coniunctam resoluitur qñ plures persone ponũtur in eadem oratione: secus si in diuersis.
33 Coniunctio verbalis qd propter diuersitatẽ orationũ non inducatur etiam si inter eas adesset copula. ꝛ nu. 42.
Copula ꝛ qd resoluatur in item.
34 Coniunctus verbis tantum an preferatur coniuncto re tantum vel ambo concurrant. ꝛ in nu. 40. tenet idem.
Ugo. qd preferatur.
36 Ordo multũ cõfert ad intelligentiam ꝛ interpretationem legis.
37 Dictio ꝙ si est aduersatiua ꝛ posita sine copula significat diuersitatem in facto ꝛ in iure.
Dictio ꝙ pro quia qñ venit per modũ redditionis cause.
38 Dictio ꝛ auget ꝛ includit.
39 Ratio non assignatur per id qd est idem cum dicto.
41 Jason more suo ꝛ veteri instituto semper amplectitur reales intellectus congruẽtes verbis litere ꝛ qui nullam impropriatatem inducunt.
Pũctus habetur pro copula ibi in fi. ꝛ in nu. 81.
43 Clau. ex equis portionibus posita in diuersa oratione quod non possit referri ad primum positum in oratione separata.
44 Jnstituti sine partibus non dicuntur realiter coniuncti eo quia non sunt vocati ad cadem rem ex expressa voluntate.
45 Copula ꝛ qd inducat coniunctionem verbalem non realem.
46 Jntellectus ad tex. l. meuio. in prin. ff. de lega. ij.
47 Species non est multiplicabilis sicut quantitas.
48 Aduersatiua si vero quod non repetat qualitatem precedentis.
Aduersatiua continet etiam in se copulam.
49 Coniunctio est triplex. s. dictionum rationum et locutionum.
50 Coniunctio alia hominis alia legis ꝛ hominis alia testamẽtaria alia conuentionalis et alia mixta.
51 Coniunctio legalis dicitur qñ plures cõiunctim ad acquisitionez alicuius rei a lege vocantur.
52 Coniunctio legalis duobus modis contingit.
53 Coniunctio testamentaria est triplex: quedã realis quedam verbalis quedam mixta.
54 Coniunctio conuentionalis est que causatur in dispositionibus inter viuos.
55 Coniunctio mixta quomodo dicatur.
56 Coniuncti re vt dicãtur que requirantur.
57 Diuersitas personarum qd facilius inducat multiplicationem ꝙ vna persona ꝛ idẽ operatur qd diuersitas scripturarum.
58 Quando eadem quantitas relinquitur sub diuersis conceptionibus tunc intelligitur legatum duplicare.
59 Quãtitas si legatur pluribus sub nomine collectiuo an intelligatur coniunctim omnibus relicta an vero singuli singulas quantitates habere debent remissiue.
60 Secundum requisitum vt dicantur re coniuncti.
61 Coniunctio realis qd operetur vt si deficiat in persona vnius alius habeat rem totam iure suo non diminuendi.
62 Effectus resultantes ex coniunctione reali sunt duo.
63 Tertium requisitum vt dicantur re coniuncti.
64 Jnstituti simpliciter et sic sine partibus nõ dicunꝛ re coniuncti quantum ad ius accrescendi ſꝫ sibi faciant partes per concursuz.
66 Jn vltimis voluntatibus tantum debet operari tacitum quantum expressum.
67 Si testator instituit titium in dimidia ꝛ semproniuz ꝉ eadẽ dimidia instituit in qua titium instituerat isti dicuntur re coniuncti.
68 Si testator vni legauit totum aliꝫ partem an in illa parte erunt re coniuncti.
69 Fundus si relinquitur vni deinde vsusfructus eiusdem fundi in specie aliꝫ relinquitur ex quo ambo concurrunt in vsufructu in eo dicuntur re coniuncti.
70 Uxore relicta vsufructuaria omniũ bonorũ et si filius moriatur in pupillari etate legatus est fundus titio quod mortuo filio vxor non concurret in vsufructu fundi legati titio: et ibi tenet contrarium qd imo habebit.
71 Si vni primo legatur fundus deinde aliꝫ legiꝛ tertia vel quarta pars illius fundi qd non dicanꝛ re coniuncti. secus econtra.
72 Legatum optionis qd facta electione dicatur legatum speciei.
73 Coniunctio realis qd etiam fiat mediantibus qualitatibus diuersis vtriq; legatario ſparatim assignatis in quibus res legate cõmunicant.
75 Unitas orationis cõplectẽs plures legatarios eosdẽ loco vnius legatariꝫ facit heredes. ꝛ vide nu. 83.
76 Coniunctio verbalis vt inducatur non refert an ponatur copula et an dictio cum.
77 Coniunctio verbalis ꝙ inducatur etiam per alienationem positam inter personas. ꝛ nu. 78.
Alternatiua posita inter personas qd resoluatur in coniunctam
79 Coniũcti verbis tantum vt dicantur quid requiratur vt reputẽtur vt vnum corpus: in nu. 90
80 Copula posita inter diuersas orationes ꝙ nõ inducat cõiunctionem verbalem. et est communis.
81 Due orationes solute ꝙ non inducant coniunctionem verbalem sed inter eas ponitur punctus loco copule. ꝛ vide nu. 86.
82 Expressio eoꝝ que tacite insunt si aliter ꝛ ad aliud exprimanꝛ ꝙ inest quid operetur.
84 Copula posita inter duas personas qd operatur qd habeantur pro vna.
85 Copula posita inter duas orationes pariter principales ꝙ non requirat concursum copulatorum.
87 Coniunctio verbalis qd etiam inducatur per dictiones distributiuas per aduersatiuam et alternatiuam.
88 Coniuncti re ꝛ verbis simul qui dicantur.
89 Coniũcti vocati a testatore cũ alio disiuncto reputantur vt vnus
90 Coniuncti re et verbis an dicantur si testator dicit titio ꝛ seio fundum lego. in nu. 88. vbi disputat.
91 Copule natura est distribuere actũ verbi cuilibet in viriles.
93 Dictio quasi est nota impropriatatis et etiam proprietatẽ ꝛ veritatem significant et ibi quãdo.
94 Jnterpretatio qd vniformiter sumitur in contractibus et vltimis voluntatibus qñ disputatur de significatione terminorum.
95 Jllud dicitur esse ex verbis qd venit ex vi verborum vel propria significatione.
96 Diuisio circa grauamẽ ꝛ implementũ conditiõis in ꝑsonis grauatorũ qd facilius presumaꝛ ꝙ in ꝑsonis tantũmodo honoratis

97 Jus non decrescendi an habeat locũ etiã in contractibus quod sic etiã in coniũctis re et verbis. ⁊ vide. j. nu. 150.
98 Si testator dicit titio fundum cornelianũ ⁊ seio eundẽ fundũ cornelianum lego isti dicuntur re et verbis coniuncti.
99 Coniuncti re ⁊ verbis ꝙ dicant̃: etiã si dicat̃ filijs titij vel seruis vel cognatis lego fundum. ⁊ vide. nu. 47.
100 Noĩa collectiua ꝙ inducant cõiunctionem verbalẽ tantum: imo mixtã ⁊ ibi qñ verbalẽ ⁊ qñ mixtã. ⁊ nu. 147.
101 Coniuncti habẽtur loco vnius persone.
Substitutio reciproca videt̃ facta inuicẽ ẜm ordinem cõiũctionis.
Coniunctio hʒ effectũ iuris accrescendi vel nõ decrescendi.
102 Jus nõ descrescendi ꝙ habeat locum inter coniunctos re tantũ. in proprietate.
Jus accrescendi inter coniunctos re tm̃ in vsufructu qd̃ habeat locum si post eius acquisitionẽ deficiat: secus si añ acquisitionem quia habet locum ius non decrescendi.
103 Jus accrescendi qd̃ proprie habeat locuʒ inter cõiunctos verbis tantum nisi inter eos sit omnimoda disiunctio rerum.
104 Jus accrescendi qd̃ non habeat locum si testator dicat titie caie ⁊ catharine relinquo pro dotibus et cuilibet earũ mille.
105 Si testator instituat filias suas in mille pro qualibet earum inter eas nõ hʒ locũ ius accrescendi licet videantur cõiuncte verbaliter.
106 Jus non decrescendi qd̃ habet locum inter cõiunctos re ⁊ verbis simul. ⁊. nu. 196.
107 Si testator dicat titio ⁊ meuio lego singulis singulos seruos: vel si legat titio ⁊ meuio talem fundum titio a parte superiori vsque ad talem arborem et abinde infra meuio an dicantur verbis coniuncti.
108 Causa non potest esse sine effectu ne frustratorie inducatur.
110 Fundꝰ qñ hʒ partes diuisas visibiliter tunc quelibet pars fundi dicitur vnus fundus destinatione patrisfami.
111 Jus accrescendi qd̃ cõpetit cum onere iniũcto deficienti an habeat locum inter coniunctos re ⁊ verbis sicut in cõiũctis verbis tm̃ an vero ius non decrescendi sicut in ꝯiunctis re: qui veniunt iure suo: sic non tenent̃ ad onus iniunctum deficienti vbi qd̃ veniant per ius non decrescendi. ⁊ ꝙ est cõis.
112 Jus accrescendi in legato inter omnino disiunctos ꝙ nõ habeat locum. ⁊ in nu. 117.
Jus accrescẽdi in hereditatibus habet locum inter omnino disiũctos ⁊ ibi rationes quere nu. 203.
113 Jus accrescendi qd̃ habeat locum etiam in successionibus ab intestato ⁊ latius infra. nu. 217.
114 Decedere pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus qd̃ qs possit ex postfacto.
115 Jus accrescendi qd̃ habeat locũ in contractibus.
116 Hereditatem ꝑ parte acceptare: ⁊ ꝑ parte respuere est absurduʒ
117 Heredes representant personam defuncti.
118 Contra cortinam trahit.
119 Jus accrescendi qd̃ nõ habet locum in fisco herede et ibi tenet qd̃ sic contra ro. ⁊ infra nu. 216.
120 Deportatus põt habere heredem: si fiscus non vult eius bona
121 Fiscus nõ hʒ aliquas specialitates magis quã priuatus nisi in lege expresse dicatur.
Ordo iuris ita seruandus est ĩ causis fiscalibus sicut in causis priuatorum.
122 Jus accrescendi qd̃ habeat locum in hereditatibus et legatis ad pias causas.
123 Jus accrescendi an transeat ad successorem.
Jus accrescendi in vsufructu non transit in successorem.
124 Successorem singularem an quis possit habere in vsufructu.
125 Jus accrescendi an trãseat ad emptorẽ ⁊ sic singularẽ successorem qui ab vno ex heredibus emit partẽ suam an remaneat venditori qui adhuc remanet heres.
126 Venditor hereditatis adhuc heres remanet ⁊ cõuenit̃ a creditoribus hereditarijs ⁊ esse heres desinere non põt in nu. 28. ⁊. 39.
127 Jus accrescendi dicitur esse tacita substitutio.
129 Pretiũ in vniuersalibus ꝙ succedat loco rei ⁊ heres qui hʒ ꝑtiũ hereditatis vendite hereditatẽ habere videt̃. ⁊ vide nu. 133.
130 Actiones que sunt in hereditate vendita etiã in habitu et potentia qd̃ transeat in emptorẽ. ⁊ vide nu. 34.
13 Jus accrescendi ꝙ non habeat locũ in succedẽtes diuerso iure etiã in hereditate nisi succedens diuerso iure subroget̃ in locũ eiusqui succedit eodẽ iure. ⁊. j. nu. 211. et pro limitatione. 2. 4.
132 Fiscus auferens hereditateʒ ab indigno habetur tanꝙ̃ successor vniuersalis ⁊ in eũ transeunt oĩa iura actiue ⁊ passiue.
Intellectus ad tex. in. l. si totam de acqui. hereditate.
134 Emptor hereditatis obtinet vicem heredis.
135 Jura vtilia vniuersalia ⁊ iura vtilia particularia ꝙ differant.
136 Lucrum ⁊ dãnum occurrens hereditati transeunt ad emptorem ⁊ ibi qualiter hoc intelligatur.
137 Portio accrescit portioni in iure accrescendi et non persone et nume. 93.
138 Allunionis augmentum qd̃ transeat in emptorẽ.
139 Hereditas qd̃ non transeat pleno iure in emptoreʒ hereditatis quinimo omnia iura actiua ⁊ passiua remanent penes venditorẽ
140 Jus accrescendi ꝙ competit ex repudiatione coheredis facta restitutione partis hereditatis qd̃ spectet fideicõmissario.
141 Jura vtilia qd̃ transeant in fideicõmissarium actiue ⁊ passiue ex dispositione testatoris.
142 Opinio cõis dicitur illa que pluriũ autoritate iuuatur seu que habet plures. doc. pro se.
143 Jus accrescendi ꝙ transeat vel vniuersalem successorem.
Jus accrescendi ꝙ trãseat ad substitutũ vulgarẽ.
144 In iure accrescendi quis ex coniunctis preferatur.
145 Si testator dicat titius in dimidia ⁊ fratris mei filij in alia dimidia heredes sunto an dicantur cõiuncti ⁊ qua coniunctione.
147 Illatio ꝑticulariter ad singula qd̃ non possit fieri ex collectiuis.
148 Si testator dicat titius ⁊ fratris mei filij heredes sunto quod isti dicãtur re et verbis cõiuncti ⁊ portio vnius ex filijs deficiens accrescit alijs filijs.
147 Si ille cuius portio deficit hʒ vnum cõiunctum re tm̃ aliũ verbis tm̃ quis eorum preferatur ⁊ non ambo equaliter admittantur vbi ꝙ cõiunctus verbis preferatur cõiuncto re. ⁊ in. nu. 153.
149 Cõiunctus re tm̃ an preferatur coniuncto verbis tantum.
Jus non decrescendi in reali coniunctione ꝙ non impeditur per ius retentionis sed ius accrescendi sic.
150 Jus accrescendi ꝙ inducit̃ ex coniunctione verbali inter ꝯiũctos verbis tm̃ nõ hʒ locũ in contractibus sed ius non decrescendi sic.
151 Proprietas verborum ꝙ attendat̃ in cõtractibus nec ꝑ presumptiones a verbis receditur.
154 Coniunctus veniens per ius accrescendi vel nõ descrescendi an preferatur substituto vel econtra.
Substitutus qd̃ preferatur coniuncto.
155 Prouisio hominis expressa qd̃ faciat cessare prouisionem legis.
Jus accrescendi dicitur tacita substitutio.
Omne tacitum venit suppletiue sed expressum suppletionem nõ recipit.
156 Substitutio tacita qd̃ impediat ius accrescendi.
157 Substitutio tacita qd̃ nõ impedit ius accrescendi qñ ꝑsona veniens per ius accrescendi esset magis dilecta testatori.
158 Substitutio inualida ex causa preteritionis filij vel inefficax. ꝙ impedit ius accrescendi. ⁊. j. nu. 164.
159 Substitutus a testatore prefertur vocatis a lege.
160 Coniunctus ex coniectura vel presumpta voluntate defuncti prefertur substituto.
Veniens ab intestato ⁊ presumpta volũtate defuncti prefertur instituto in testamento.
161 Quãdo substitutio est facta pluribus copulatiue vel coniunctim tunc ille qui adiuit habebit partes aliorũ per ius accrescendi et substitutus excludetur per eius aditionem.
162 Jus accrescẽdi qd̃ non impeditur qñ coniunctos in institutione testator adinuicem substituit.
163 Jus accrescendi qd̃ est est potẽtius ꝙ̃ successorium edictum.
164 Substitutio si nõ habuit effectuʒ ꝑpter repudiationẽ substituti vel aliã causam an reuertatur ad cõiũctũ veniẽtẽ ꝑ ius accrescendi vel ad heredẽ scriptũ a quo relictũ ẽ legatũ ĩ testamẽto vel hereditas vadat ad venientẽ ab intestato.
Substitutio est subrogatio in locum deficientis ⁊ non translatio.
165 Facultas que in actu vtili ita ẽ in inutili.
166 Legatuʒ qd̃ adimatur per inutilem donationem.
167 Contractus precedens per contractum sequentem inutilem non tollitur nec ab eo receditur.
Quando eadem persona est cõiuncta in institutione ⁊ etiã substituta si substitutio est nulla: vel substitutus repudiat ex substitutione põt venire ex iure accrescendi.
169 Legitimus heres cui hereditas defertur a lege heres institutꝰ qd̃ possit repudiare ex testamento ⁊ succedere ab itestato ex dispositione legis.
170 Coheres substitutus coheredi põt portionẽ coheredis deficientẽ repudiare ex substitutione et eã habere iure accrescendi.
171 Testator substituẽdo coheredi ꝙ voluerit eius ius augere ⁊ non minuere.
172 Substitutio est cõditionalis institutio.
173 Jus accrescendi qñ habeat locum.
174 Qñ pluribꝰ est relictũ in casum alimentorum tũc inter eos non hʒ locũ ius accrescendi etiam si sunt relicta ad pias causas. nu. 176.
Causa alimẽtorum non est reiterabilis.
Legatum alimentorum naturaliter est limitatũ ⁊ taxatum.
175 Jus accrescendi an cesset in legato vestimentorum.

Dispensatiões

178 Dispensationes sunt stricti iuris & odiose.
179 Dispensatio si est facta patri quod possit legare duobus filijs spurijs quod inter eos habeat locum ius accrescendi.
180 Quando plures filij primi matrimonij extant qui possunt reuocare relictum factum a patre secunde vxori & aliquis ex eis repudiat quod non accrescit ceteris.
Priuilegium non habet ius accrescendi.
188 Argumentum a contrario sensu etiam in statutis sumitur & ad correctionem iuris cois ne verba reddantur frustratoria.
182 Statutum quod non extantibus masculis femine ab intestato patri succedant: quod ex eo argu. a contrario sumatur quod stantibus non succedant.
183 Dictio quandiu non importat conditionem.
184 Ius accrescendi quod cessat quando legatum petitur de iure speciali a succedente contra voluntatem testatoris secus si succederet secundum voluntatem testatoris.
185 Minor qui repudiauit partem suam legati si postea restituitur ad eandem licet veniat de iure speciali tamen sibi accrescit portio alterius coniuncti deficiententis.
Restitutio reponit omnia in pristinum statum. & in nu. 235.
186 Veniens ex edicto si quis omissa causa testamenti quod habeat ius accrescendi.
187 Qui venit contra voluntatem testatoris quod minus teneatur ad legata: quam qui venit secundum voluntatem.
188 Veniens preter voluntatem testatoris quod debet esse melioris conditionis quam qui venit contra.
189 Dictio sed cum copula denotat diuersitatem in facto & identitatem in iure.
190 Filiusfamilias si de voluntate patris fecit testamentum ad pias causas pro parte & pro parte ad non pias causas an portio ad non pias causas que est pro non scripta accrescat pie cause.
191 Ius accrescendi in hereditatibus quod habeat locum licet quis veniat ad portionem suam de iure speciali & contra voluntatem defuncti.
192 Stante statuto quod masculis existentibus filie femine non succedant si extant duo filij qui totum habent & vnus repudiat partem suam vel aliter excludatur an eius portio accrescat in totum alteri masculo.
194 Bonorum possessio contratabulas competens patrono non rescindit per testamentum liberti in totum & presupponit hereditatem aditam & per eam patronus consequitur tertiam.
195 Ius non decrescendi quod habeat locum licet quis veniat de iure speciali.
197 Verba taxatiua quod non impediant ius accrescendi.
198 Si filia fuit instituta in dote tantum & iussa quod plus petere nec habere possit in bonis patris instituto masculo in vniuerso: si masculus repudiat vel predecedat viuo testatore quod filia habebit totum
199 Ius accrescendi quod non habet locum in dispositionibus limitatis.
200 Ius accrescendi non habet locum quando quis perfecte non excluditur a parte sua sed sustinetur aliqua naturali ratione.
201 Ius accrescendi non habet locum quando portio non deficit ipso iure sed ope exceptionis.
202 Relictum in testamento imperfecto, extraneo ei debetur naturaliter.
203 Ius accrescendi quod habeat locum in caducis & pro non scriptis.
204 Obligatio naturalis quod tollatur per iuramentum.
205 Obligatio ciuilis sola que semel fuit iuncta cum naturali quod sit potens ad inducendam actionem.
206 Ius accrescendi non habet locum in substitutione fideicommissaria vno ex fideicommissarijs repudiante partem suam.
207 Ius accrescendi non habet locum quando testator illud prohibet & quando hoc sit verum.
298 Testator dando tacite substitutum vulgarem quod impediat ius accrescendi.
209 Ius accrescendi videtur prohibitum quando testator instituit filium in legitima & prohibuit quod aliud petere non possit.
210 Mater pupilli cui in testamento aliquid fuit per testatorem relictum & prohibuit quod de bonis suis plus petere non possit & iussit eam esse tacitam & contentam an excludatur per tacitam pupillarem remissiue.
212 Ius accrescendi quod non habeat locum in diuersis hereditatibus: nec in diuersis legatarijs quando diuersis heredibus relinquitur.
213 Ius accrescendi quod non habeat locum inter venientes ex diuersis capitibus edicti.
215 Stante statuto quod existentibus masculis femine non succedant si testator haberet bona in diuersis territorijs in quibus esset diuersum ius bona existentia in alio territorio non accrescerent filijs masculis & filie femine preterite in testamento pro earum rata haberent ab intestato.
218 Dictio legitimus heres intelligitur ab intestato.
Rubrica est optima interpres nigri.
219 Ius accrescendi quod cessat in penis.
220 Portio iam acquisita si deficit non facit locum iuri accrescendi.
221 Ius accrescendi quod non habet locum post emolumentum acquisitum.
Ius accrescendi quod non habeat locum in dominio directo vel vtili ex acquisitorum resolutione.
Ius accrescendi quod non fit post aditam hereditatem & euanescit adita hereditate.

222 Ius accrescendi quare habeat locum in vsufructu etiam post emolumentum acquisitum.
223 Ius accrescendi etiam post emolumentum acquisitum habet locum in donatione imperiali: & late disputat quando in feudis. & vide etiam in nu. 233.
224 Ius accrescendi quod habeat locum in feudo vel in marchionatu concesso duobus altero eorum deficiente sine filijs.
225 Ius accrescendi quod non habeat locum in feudo concesso ab inferiore imperatoris.
226 In feudis quando non reperitur aliquid specialiter decisum statur dispositioni iuris communis.
227 Feudum potest appellari gratia attento principali proposito concedentis.
Feudum dicitur beneficium afferens gaudium capienti.
228 Lex vnica. C. si libera. imperia. socius. li. x. quod habeat locum in libera litate imperiali emanata nemine petente.
229 Lex vnica. C. si libera. imperia. li. x. quod procedat quando alter socius esset exclusus ipso iure.
230 In feudo concesso per principem Petro & Joanni & cuilibet eorum portio vnius deficientis accrescit alteri.
231 Ius accrescendi in feudo quod habeat locum si inuestitura ducitur de vno in alterum.
Idem si fuerit vtriusque nomine acquisitum.
Dicto vtriusque attribuit actum cuilibet insolidum.
232 Ius accrescendi an habeat locum in feudo indiuiduo.
Feudum indiuiduum quod dicatur.
234 Ius accrescendi quod habeat locum etiam quando portio deficit ex postfacto quesita per restitutionem in integrum intellige volenti.
236 Ius accrescendi quod habet locum post acquisitionem perfecte factam ex legis dispositione habet etiam locum ex dispositione testatoris post agnitum legatum
237 Si heres est compulsus adire hereditatem ad instantiam fideicommissarij cui ob aliquam causam hereditatem restituere non possit: an habet illam portionen per ius accrescendi cum suis oneribus.
238 Ius accrescendi quod habeat locum in querela inofficiosi si post agnitionem renuntietur et. 246.
239 Hereditas pro non scripta quod transeat cum onere et sic accrescit coheredi secus in legato et ibi tenet cum Imo. contrarium.
240 In iure non decrescendi in coniunctis re et verbis simul onus vni adiectum videtur in personam alterius repetitum.
241 Ius accrescendi an habeat locum in legitima filiorum quod sic et est magis communis opinio.
242 Legitima que debetur patrono in bonis liberti an dicatur quota bonorum vel hereditatis.
243 Conditio si heres non erit quod deficiat in eo qui est bonorum possessor de iure pretorio.
244 Legitima que debetur filijs dicitur quota bonorum non quota heredttatis
45 Petitio hereditatis an detur filio pro legitima.
Filius in legitima an habeat nomen heredis.
246 Ius accrescendi quod habeat locum in actione ad supplementum legitime
247 Ratio quare legitima filiorum augetur quando sunt plures quam quatuor
248 Inter filios natos ex diuersis matribus si vnus eorum repudiat quod omnes per ius accrescendi pariter admittatur nec frater vtrinque coniunctus prefertur remissiue.

Reconiuncti. In commento huius difficillime legis que materiam habet latam profundam et inuolutam non audeo illud Apulei madaurensis in commune iactare. Lector intende letaberis. Non venit a musa paupere diues opus. Audeo tamen fidele studium & curam peruigilem pro communi scholasticorum vtilitate: citra ostentationem & ambitum polliceri: quia in aliqua disciplina diutius laborarunt astringuntur ex professionis debito qui vsui futura mente conceperunt: instar seminis in lucem proferre secundum Bal. in prelu. feu. in. j. colum. Istam. l. pauci admodum scriptores commentarunt vt merito illud Virgilianum occurrat: Apparent rari nantes in gurgite vasto. Eam Bar. iuris illuminator pleno & acutissimo stilo repetijt. Ego commentarijs Bar. vt par est inherens eius vestiga et ordinem quantum fieri poterit obseruabo. Quam plures nodosos huius iuris articulos late & subtiliter vt spero infra disputaturus.

Ad euidentiam. Duo premitte. vnum generale ad totam materiam: aliud speciale ad intellectum tex. Primo premitte ad euidentiam totius materie qui dicantur coniuncti: & qui disiuncti: quam differentiam magis quam iurisconsulti considerauit imperator in tota illa constitutione. C. de ca. tol. & presertim. in. §. his ita. cum sequentibus. & in. §. vbi aute. & seq. et declarat in
1 specie Bart. in. iiij. op. Sed ego longe plenius prosequar. † aduerte quod disiuncti apud imperatorem in locis preal. per iurisconsultos appellantur separati. vt hac. l. in prin: in verbo separatim. et. l. si. pluribus. ff. de leg. j. & l. si separati. ff. de condi. & demon. & l. j. in prin. §. idem ait. & §. interdum. & l. pe. ff. de vsufr. accre. & l. meuio. in princ. ff. de le. ij. Et de disiunctis vel separatis facit mentionem gl. magist. in. d. l. j. §. pe. de vsufr. accr. & tu caplas pro synonymis idem importantibus

2 disiunctos vel separatos. † Coniuncti proprie dicuntur illi qui
sunt coniuncti verbis testatoris quibus eadem res equis portio-
nibus et non insolidum relinquitur: ⁊ sic quilibet habet ius ī par
te tm̄.vt in exemplo huius tex.in.ḣ.dicto ⁊ sic qui coniunguntur
verbis proprie appellātur coniuncti.et in istis habet proprie lo
cum ius accrescendi. Nam vno repudiante alius non admittitur
ad illā partē repudiatā iure suo.s.iure non diminuēdi ex quo sunt
disiuncti re: ⁊ sic non habet ius nisi in parte sibi relicta.ergo aliā
partē habet iure alieno.⁊ sic iure accrescēdi. ⁊ sic habet cū onere
imposito repudianti.vt dicit text.in.l.vni.§.finautē ad deficien-
3 tis.C.ō cadu.tol.⁊ si aliquibꝰ test relicta certa res: et cuilibet ē pro
hibitū partē suā alienari etiā videt̄ phibitū alienare partē alicui
obuenientē per ius accrescendi.l.si in testō.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ ibi
Cy.Bal.Ang.Jmo.et.d.Alex.dicūt p illū tex.ita fuisse ōterminā
tum Florentie Bald.⁊.d.Alex.in.l.si mihi et tibi.in prin.de le-
4 ga.j. † Disiuncti vero seu separati dicuntur illi quos verba testa-
toris in diuersis orationibus disiungunt vel separant: sed tamen
eadem res cuilibet insolidum relinquitur. Nam si eadem res lega
tur titio in vna oratione: et postea legatur sempronio in alia Jsti
sunt disiuncti ac separati verbis testatoris.et si vnus eorum repu
diet legatum alius habet solidum: ⁊ sic totam rem iure suo.s.non
diminuendi: et sic per ius nō decrescendi.d.l.si mihi ⁊ tibi.in pri.
in verbo vel ex meo legato.⁊ ibi glos.⁊.l.si titio et mihi in princ.
in versi.vel ex mea propria causa.ff.ō lega.ḣ.quia si aliꝰ repudiās
non vult secum concurrere: parte non facit.d.l.vni.§.vbi autem.
5 cū sequenti. † Et si aliquod onus illi repudiāti erat impositū nō
transit ad alium: q2 nullum lucrum h3 ex eius persona s3 ex pro-
prio legato.prout expresse dicit tex.in.d.§.finautē ad deficientis.
Et sic habes duas differentias inter coniunctos et disiūctos seu
6 separatos. † Nam in cōiunctis h3 proprie locus ius accrescendi.
et sic cum onere imposito repudianti: sed in disiunctis seu separa
tis habet proprie locum ius nō diminuendi seu non decrescendi
et sic onus impositū repudianti nō trāsit ad eū vt ī iuribꝰ preal.
de hoc tm̄ an ius accrescendi vel ius non descrescendi habet locū
cū onere vel sine onere: dic vt late per Bar.ī vl.char.in.ḣ.q.quar
7 te questionis prin. ¶ † Adde tertiā differētiā q2 ius nō descrescen
di et sic obtinendi totū ꝙ cōpetit disiunctis indistincte h3 locū li-
cet quis veniat de iure speciali.l.iḣ.§.sed ⁊ si cōiunctim.cum glo.
et.l.filiū.§.fi.j.ō leg.prestā. Secus est in iure accrescendi cōpeten
te cōiunctis.illud nō h3 locū in veniente de iure speciali.l.mulie-
ri et titio.j.de condi.et demō.cū dist.tm̄ quā late ponit bar.j.ī pe.
char.in.iḣ.q.prin.vbi Bar.ponit in specie istā differentiā inter
cōiunctos et disiunctos.⁊ huius differentie rō clare colligit̄ ex
8 predictis. ¶ † Quarta differentia est q2 ius nō descrescēdi seu nō
diminuendi cōpetens disiūctis cōpetit eis inuitis .rō q2 nō pōt
scindi vnū legatū.l.neminē.ff.de le.ḣ. Sed ius accrescendi compe
tēs coniunctis ī legatis cōpetit volentibꝰ.secus est in hereditati-
bus.d.l.vni.§.vbi autē C.de cad.tol.⁊ ibi Bar.⁊ aliḣ ponūt rōnē
diuersitatis: q2 in hereditatibꝰ nō pōt testator decedere pro par-
te testatus ⁊ pro parte intestatus.l.ius nostrū.j.de reg.iur.que rō
cessat in legatis Cum nemine volente pars legati repudiata rema
neat apud heredes institutos. Jstam differentiā inter coniunctos
⁊ disiūctos ponit Bar.j.in pe.char.in.j.q.quarte q̄stionis princ.
S3 an dicta rō diuersitatis inter legata ⁊ hereditates sit vera q2
Barto.i.bis eam reassumit.s.in.ḣ.char.in.ḣ.q.quarte questionis
prin.⁊ in vl.char.in.v.q.prin.in prin.dicā.j.late.in loco suo: ⁊ aliā
rōnē diuersitatis assignabo. ¶ Scdo pmitte ꝙ prima pars prin.
huius.l.nō h3 varietatē aliquā lecturarū.scda vero pars prin.in
ver.prefertur.legitur varijs modis: sed duobꝰ principaliter Pri
mo modo sm̄ Jo.⁊ Azo.⁊ iste intellectus est magis cōis ⁊ eum se
quuntur communiter Citramō.Barto.Ray.ꝙ ibi iuriscō.ponit
vnum dictum ⁊ illud comprobet in ver.qd si re tantū.vsq́ in fin.
a sufficienti partium enumeratione. Et isto modo duo casus qui
sequūtur in litera sunt solum declaratio precedentis dicti. Pri-
mo enim dicit ꝙ coniunctus re et verbis prefert̄ omnino ceteris
Jstud probat in ver.ꝙ si re.exponendo qd pro quia.si re tantum
cōiunctus est cōstat nō esse potiorem.s.ꝯiūcto re ⁊ verbis.deinde
ver.si vō verbis cōprobatur: q2 si est ꝯiunctus verbis tm̄ etiā iste
non est potior coniuncto vtroque modo: licet in eo videretur
maior dubitatio ex quo in vna oratione esset copulatus cum con
iuncto re ⁊ verbis.ideo erat questio: an coniunctus re et verbis si
mul sit etiam tunc potior ꝯiūcto vbis tantū ⁊ hoc decidit̄ ī tex.ibi
⁊ magis est vt ⁊ ipse preferatur.s.ꝯiūcto verbis tantū.⁊ ita trans
eunt Bart.⁊ magis cōmuniter doc. Jsta lectura cōis est vera in
sētū non est de mente litere nec verbis text. congruit.et pro cer-
teret in ver.quod si re.⁊ in ver.si vero verbis. Jtem ista rō si bene
cōsideres esset eadē cū dicto. Jtē dictio qd si re: q̄ vere est aduer-
satiua impropriaretur exponēdo p quia.⁊ multa alia obstant de
quibus infra in loco suo dicetur Alius est intellectus quod ī ver.

prefertur igitur vsq́ in .fi.ponant̄ tres decisiones. Prima ꝙ cō
iunctus re ⁊ verbis simul p̄feratur oīno ceteris. Scda ꝙ cōiunctꝰ
re tm̄ nō p̄ferat̄ ꝯiūcto vbis tm̄. Tertia ꝙ cōiūctꝰ verbis preferat̄
coniuncto re.iste intellectus videtur esse planior ⁊ magis cōgrue
re verbis litere ⁊ nihil est superfluū in tex. Cōtra istū scdm intelle
ctū obstāt multa: p̄sertim ille difficillimus tex.in.l.menio.in p̄n.ff.
de leg.ḣ. Jtē duo vltima assumpta sunt valde dubia ⁊ disputabi-
lia.⁊ ea examinat Bart.in.ḣ.q.prin.⁊ vtrūq́.j.late disputabo .et
tex.iste in neutro casu clare decidit.vt.j.dicet̄.istos intellectus exa
minat Bar.in duobus locis.s.in sex.oppo.⁊ latius in.iḣ.char.in
ḣ.q.prin.quis aūt sit verior intellectus ad hunc tex.discutiam.j.
multū late. ¶ Jstis sic ad euidentiā pmissis diuide istā.l.in duas
partes prin. Jn prima loquit̄ de cōiunctis declarando duas spe
cies cōiunctoꝝ. Jn scda ponit de effectu ꝯiunctionis: ⁊ sic de iure
prelationis ī.iure accrescendi.secunda ibi: prefert̄ igitur Primā
principalē subdiuide magistraliter in tres. Jn prima ponit qui di
cantur re coniuncti tm̄ declarando illud p viā regule ⁊ nō ponēdo
aliter exemplum: ꝙ cōiuncti re tm̄ dicunt̄ cum duobus separa-
tim.i.in diuersis orationibus eadē res.s.in specie ⁊ simpliciter le-
gatur. Hos enim rei tantū cōplexus cōiungit.vt titio lego talem
fundum.eundē fundum sempronio lego .in scda ibi.item verbis.
ponit qui dicantur cōiuncti verbis tm̄ .ponendo solū exemplū et
nō declarando per viā regule vt fecit in parte precedenti.in ter-
tia assignat rationē scdi dicti qm̄ semper partes habēt q2 vocātur
ad partes tā ab initio q̄ ex postfacto.et nō insolidū.ergo appa-
ret ꝙ nō sunt coniuncti re: q2 tunc vocarētur insolidum saltem a
principio l3 postea faciant sibi partes per concursum.l.si pluri-
bus.ff.de lega.j.et.l.coniunctionē.ff.eo.⁊ hoc in glo.j. Aduerte ꝙ
iuriscō.in tota ista prima parte principali solum declarat duas
species cōiunctorū ⁊ sic qui dicant̄ coniuncti re.itē qui dicantur
cōiuncti verbis nō autē declaratur qui dicant̄ coniuncti mixtī re
et verbis simul.⁊ sic omittit tertiam speciem. De quibus ꝯiunctis
vtroq́ modo postea loquitur versi. prefert̄ igit̄ et qui sint illi de-
clarat text.in.l.triplici.j.de verbo sig.et glos.magist in.l.j.§.pe.ff.
de vsufr.accre.sed iuriscō hic presupponit ꝙ cognitio simplicem
inducat cognitionem mixti.l.ḣ.in prin.et ibi glo.⁊ scribē.j.ō vb.
obli. Erant ergo coniuncti re et verbis simul cum duobus eadē
res simplr̄ in eadē oratione legatur sine partiū assignatione. Ra
tio q2 istos res et verboꝝ cōplexus ꝯiūgit ita dicit text.in .d.l. tri
plici.et sic dicunt̄ vtroq́ modo cōiūcti. An tm̄ istud sit verū.j.late
disputabo in.iḣ.q.prin.tertie qōnis prin.Barto. ¶ Scda pars
principalis subdiuiditur in duas tenendo cōmunem intellectum
in prima ponit dictum in scda illud probat per argu.a sufficienti
diuisione.scda ibi qd si re tantū Vel scdm aliū intellectum subdi-
uidit̄ in tres partes: prout tres ponuntur decisiones. Nā in pri-
ma ponit effectum cōiunctoꝝ duplici coniunctione in scda ponit
effectum coniunctorū re tantū.in tertia ponit effectū coniunctorū
verbis tm̄ scda ibi: qd si re tantū.tertia ibi: si vero verbis.ista lex
communiter non summat̄ q2 ppter multiplicationē versiculorū cō
grue summari non potest. Casum in terminis figurat Barto. vt
hic per eū.vt in prima parte princ.clarius patet casus ex diuisio
ne quā feci quā explicat Barto.in scda parte princi.ibi prefertur
¶ Jgitur pone sic casum: vidimus qui sunt cōiuncti re tm̄: ⁊ qui
verbis tantū.ex quibꝰ etiā satis percipitur q dicantur coniuncti
mixtim vtroq́ mō.s.re et verbis. Modo queritur quis erit effe-
9 ctus harum cōiunctionum. † Pone vnꝰ legatarius cuius portio
defecit habet alios collegatarios coniunctos in re legata .vnum
coniunctum re et verbis simul.alium coniunctum re tantum.et ali
um coniunctum verbis tantum. Queritur cui accrescit portio de
fecta et sic quis illorum triū preferatur in iure accrescendi. exem-
plū titio et seio p equis portionibꝰ talē fundū et eundē caio lego.
Jtē sempronio eundē fundū lego.duo primi sunt ꝯiuncti verbis
tm̄ vt pt3 ibi: equis portionibus. Tertius vtroq́ mō. Quartus
re tm̄. Pone ꝙ titius portionē suam repudiet: aut viuo testatore
predecesserit. Queritur cui ex tribꝰ istis accrescit an primo.s.seio
verbis tantū cōiuncto: an scdo ⁊ sic caio qui est vtroq́ mō coniū-
ctus an vero tertio ⁊ sic sempronio re tm̄ ꝯiuncto.⁊ sic quis eorū
in iure accrescendi preferet̄. Rn̄det iuriscō.ꝙ cōiūctus re et verbis
oīno ceteris prefert̄. Jsto mō dictio igit̄.in ista scda parte ponit̄
inceptiue ⁊ non illatiue.ꝙ autē ista decisio sit vera probat̄ a suffi-
ciēti diuisione ī ver.qd si re.vt hic per Bar.⁊ declaraui.ff.in scdo
euidētiali.isto mō dicto ꝙ exponit̄ pro quia: cū ibi assignetur rō
precedentiū.⁊ hoc mō oīa erūt plana sm̄ Bar. Tu aduerte q2 ista
rō sic declarata vt p Bart. nihil necessario cōcluderet ⁊ in effectu
esset eadē cū dicto.itē isto mō iuriscō.decideret casum minus du-
bitabilem.s.quod coniunctus re et verbis simul preferatur cete-
ris et omitteret alios duos casus qui sunt magis dubitabiles.vē3
an coniunctus re tm̄ preferatur cōiūcto verbis tm̄ vel ecōtra: an
cōiūctus verbis p̄feratur ꝯiuncto re: ideo aliꝰ intellectꝰ magis ap
plaudet vbis lr̄e qd hic ponant̄ tres decisiones.vt dixi.ff.in text

⁊ de veritat

⁊ de veritate.ī.lati⁹ dicet. ¶ Not. primo ex prima parte text. per
doviā regule: † quis dicat cōiūctus re tm̄. Nā vbi duobus eadē res
in specie separatim ⁊ sic i diuersis orationib⁹ legat inducit cōiū
ctio realis tm̄: q2 solū rei cōplexus hoc cōiungit. cōcordat tex. in
§. si eadē res. instit. de lega. et in. d. l. triplici. ⁊ dicet latius. ī. i. q.
prin. Bar. ista reg. non procedit in quātitatibus q2 si legent titio
decē ⁊ seio legent decē: isti non sunt cōiuncti re sed quilibet habet
sua decē. Nec ob. q imo vna decē tm̄ videnf esse relicta. l. stipula
tio ista. §. eum qui. ⁊ l. eū qui ita. in prin. vbi gl. ⁊ l. si mihi ⁊ titio.
in pn. ī. de verb. ob. q2 illud pcedit qn̄ pluribus legant decē sub
eadē conceptione verborū. l. si qs testō. in princ. ṡ. de leg. i. secus si
in diuersis cōceptionibus verborū: vt in casu pposito: ⁊ ita intel
ligit Bar. post Pe. de bella perti. in. i. q. i. q. princ. vbi dicit. bar.
istud videri sibi de mente iuris: ibidē dicit ō hoc. ¶ Scdō no. in
11 ver. item verbis. per viaz exempli: † quis dicat cōiūctus verbis
tm̄. nam distributio partium in eadem re ⁊ in eadem oratione cō
iunctionē verbalez inducit. concordat tex. in. d. l. triplici. in prin.
⁊ in. l. si qs ita heredes. ṡ. de here. instit. similiter cōiunctio verba
lis fit per nomen collectiuū: vt lego filiis fratris mei vel libertis
vel cognatis meis: oēs enim qui continentur sub noīe collectiuo
dicūtur verbis cōiuncti. l. interdū. in pn̄. ṡ. de here. insti. ſm Bar.
12 ī. in. §. q. i. qōnis princi. ¶ Tertio ex hoc tex. pōt tacite colligi † q
dicantur esse coniuncti mixtim. s. re ⁊ verbis simul: qn̄ in eadem
oratione plures copulantur partibus nō assignatis: nā ex cogni
tione simpliciū inducit cognitio mixti: vt dixi. ṡ. in diuisiōe tex.
13 ¶ Quarto no. in versi. prefertur: † q cōiunctus re ⁊ vbis simul
prefertur ceteris i portione deficientis collegatarii: ⁊ sic prefert
cōiuncto re tm̄ et coniuncto verbis tm̄. Ex hoc not. plura corre
larie inferuntur. Primo q ius accrescendi seu nō decrescēdi cau
satur ex coniūctione: ptz ex quo in hoc text. tractat qs cōiunctus
in portiōe deficiēte preferatur: ergo patet pro indubitato q ista
portio deficiētis nō debet remanere penes heredē scriptum sed
coniunctis accrescere: ergo bene stat q ex cōiunctione causatur
14 ius accrescendi. † Et ex hoc infert qd etiā in habēte legatū de iure
speciali procedit ius accrescendi cū sit inductū ex coniunctione
⁊ sic in eo etiā militat ratio cōiunctionis. de quo late per Bart. ī.
in. §. q. pn̄. circa princi. dū ponit intellectū. l. mulieri ⁊ titio. ī. de
cōdi. ⁊ demon. super quo dixit se semp dubitasse. ibidem reseruo
15 plenius dicendū. Tertio infert ex isto no. † q si inter plures con
iunctos verbis tm̄: vel re tm̄: sunt aliqui cōiuncti noīe collectiuo
q talis cōiunctus p nomē collectiuū debet preferri alteri simpli
citer cōiuncto in portione deficiente ex quo cōiunctus per nomē
collectiuū habet duplicē coniunctionē: vnā ex vnitate orationis:
aliā ex vnitate vbi collectiui: ⁊ sic est forti⁹ ɔiunctus: ergo debet
preferri: vt in hoc exemplo. titius in dimidia ⁊ fratres mei filii in
alia dimidia heredes sunto: ⁊ si contingat vnum ex filiis fratris
repudiare debebit accrescere aliis fratribus et non titio. de quo
plenius per Bar. ī. in. §. q. princi. scdē qōnis pnc. vbi late dicetur
¶ Quinto subtiliter no. ex eodē ver. prefertur. tenendo cōem in
16 tellectum † q si vnus erat cōiunctus re tm̄: alter verbis tm̄: qd in
portione deficientis neuter eorū alteri venit pferendus: sz ambo
simul cōcurrere debēt. istud not. probatur ex hoc tex. dupliciter
inducendo. Primo cū in hoc tex. iuriscon. solū decidat q cōiun
ctus re ⁊ verbis simul ceteris preferat. ⁊ de hoc solo i tex. erat du
bitatio ſm cōmunez sensum: ergo sequit q inter alios simplices
coniunctos ista dubitatio circa prelationē non cadebat. Secun
do q2 cōiunctus vtroqz modo prefertur: ex eo q2 duo vincula vin
cunt vnum: igit ex quo inter cōiunctū re tm̄: ⁊ coniunctū verbis
tm̄ vnū solū vinculū reperitur in vtroqz nullus alteri debet pre
ferri: sed ambo simul admitti: q2 tamē iste tex. ſm aliū intellectuz
magis amicum litere quem. ṡ. retuli videt pbare contrarium ex
quo ponit tres decisiones reseruo de hoc late disputandū. ī. post
Bar. i. §. q. prin. §. q. principa. ¶ Sexto ⁊ vltimo no. ex eodē vsi.
17 prefert ſm Rapha. cu. duas tritas regulas. † Prima est quod
duo vincula vincunt vnum data paritate. Secundo illud vulga
re Ouidianū. Et que nō prosunt singula multa iuuāt. vt est gl.
l. i. C. qui nume. tute. Ad primam regulam: q duo vincula vin
cunt vnum. Adde quod ad hoc etiam allegat istum text. Paul.
de cast. sepe presertim in. l. i. C. de leg. here. Adde tex. in aut. de cō
san. ⁊ vte. fra. i pn̄. col. vi. ⁊ i aut. itaqz. C. cōmu. de suc. ⁊ i aut. post
fratres. C. de leg. here. ⁊ in. l. cū in adoptiuis. in princ. ⁊ ibi bal.
in. ii. colū. ad hoc no. C. de adop. ⁊ in. c. i. ⁊ ibi gl. ⁊ cano. de treu. ⁊
18 pa. ¶ † Scdō adde q due rationes vincunt vnā. Ita no. Barto.
et alii in. d. aut. itaqz. per illum text. quē dicit bar. ad hoc tota die
allegari. et est glo. in. §. item vetustas. insti. de here. que ab inte. ⁊
tex. in. d. l. cum in adoptiuis. in prin. et ibi Bald. in. ii. col. ad hoc
not. ¶ Tertio adde q filr duo iura vincunt vnum. l. sed et mili
tes. in pn̄. ṡ. de excu. tuto. et ibi ad hoc no. Bal. Et per hoc infert
qd si aliquis sit marchio et comes simul qd prefertur illi qui est
marchio tant vel comes tantū. facit qd qui est theologus ⁊ ca

nonista simul preferēdus est simplici theologo ⁊ simplici canoni
19 ste. ita tenet. d. Abb. in. c. i. de cōsangui. ⁊ affi. † Itē qui est doctor
vtriusqz iuris debet precedere eum qui est doctor in altero gra
du tantū: ita tenet d. Abb. in. c. clerici. de iudi. ¶ Quatuor adde
q si sunt due vel plures glo. vincunt autoritatem vnius. ita tenet
Bal. in. l. precibus. in. xii. col. in fi. C. de impu. ⁊ aliis substi. per. l.
emilius largianus. ṡ. de mino. ¶ Quinto adde q ius substitu
tionis iunctū cū iure accrescendi est potentius quam simplex sub
stitutio ⁊ illi prefertur. tex. est in. l. coheredi. §. qui discretas. ⁊ ibi
Bald. Imo. ⁊ Moder. ad hoc notāt de vulga. ⁊ pupil. ⁊ ibi dixi.
20 ¶ Capio gl. i. in verbo separatim. † habes ex glo. exemplum ad
primum dictum tex. de coniuncto re tantum. videlicet titio fun
dum talem sempronio eundem fundum lego. istud exemplum gl.
reprehendit solus Rapha. cuma. hic. ⁊ bene: eo quia istud exem
plum conuenit coniunctis mixtim ⁊ sic re ⁊ verbis: ex quo fit sub
vna cōceptione vnius verbi. ⁊ sic semel posuit verbum lego vnde
isti sunt coniuncti re ⁊ verbis: re quia ambobus eadem res est le
gata insolidum. sunt etiam coniuncti re ⁊ verbis q2 vnuz verbum
positum in oratione. s. lego deseruit ambobus legatariis. vnde re
linquitur q isti sunt coniūcti re ⁊ verbis: cū sint positi sub vno et
eodē verbo. istud expresse vult Bar. ī. in. §. q. prīme questiōis pn.
in ver. fi. Tertio loco principaliter querit qui dicant coniūcti re ⁊
verbis vbi Bar. approbat exemplum Pe. de bella per. de coniū
ctis re ⁊ verbis simul q exemplū est tale titio lego talē domū ⁊ si
militer sempronio eo q2 ſm Barto. vnus est sermo cū verbū lego
sit positum semel tm̄ in oratione. vñ dicit Rapha. cu. ⁊ bene si vis
saluare exemplū glo. debes addere aliud verbū lego. ⁊ sic ponere
exēplum hoc modo titio fundū talē lego sempronio eundē fundū
lego. isti bene sunt coniūcti re ⁊ disiuncti verbis: quia sunt diuerse
orationes. ⁊ ita est tex. formalis in. §. si eadem. in ver. coniunctim.
insti. de lega. subtilis do. Pet. de ber. in sua subtili repe. huius. l.
in. §. char. defendit exemplū gl. duab⁹ rationibus. Prima q2 in
exēplo gl. due sunt orationes. Nā cū testator dicit titio fundu3 ta
lem: statim intelligit verbum lego aut do aut relinquo aut sit. e. l. i.
§. i. ⁊ fi. ṡ. de here. insti. ⁊ est bon⁹ tex. in. l. si in testamēto. ṡ. de lega.
i. ergo sunt due orationes disiuncte vel separate. ⁊ per consequēs
21 sunt disiuncti verbis: † scdō mouet q2 verbū lego non pōt regere
duos diuersos accusatiuos: q2 hoc est spāle in quibusdā aliis ver
bis que bene pñt regere duos accusatiuos. l. successores. ⁊ ibi per
gl. enumerātez. C. ad. l. falci. facit. l. eā quā. C. de fideicō. ergo cū di
xit titio fundū talē sempronio eundē lego: necesse est prīme orōni
ad eius perfectionē subaudire verbū lego. ⁊ sic erūt due oratiōes
do. Ja. de bu. dicit q ratio do. Pe. de beru. non bene concludit:
q2 imo istud verbum lego potest regere plures accusatiuos qui
ex eadem natura regūtur. vnde possum dicere lego titio fundum
talem ⁊ vinū ⁊ vineam talem: illud verbum lego solum regit om
nes istos accusatiuos. sed errat. do. Jac. q2 in exemplo per eum
tradito omnes illi accusatiui referuntur ad eandem personam. sz
nos loquimur quando ad diuersas personas. Tu autem dic q
predicte rationes. d. Pe. de beru. nihil valēt: q2 vt in proposito
nostro dicit egregie Bal. in. l. si fortidianum. C. de lega. quando
22 dico titio fundum talem licet tacite subintelligatur verbum relin
quo. l. cum pater. §. cum interfecta. ṡ. de leg. ii. † tamen tacitus sen
sus non attenditur in verbali coniunctione vel disiunctione. al's
legatarii semper essent disiuncti. cum enumeratione personarum
tacite videatur diuisum inter eos. l. cum fundus. ī. de condi. ⁊ de
mon. quod est falsum cum reperiantur plures coniuncti re ⁊ ver
bis vt hac. l. ¶ Circa partem huius. l. Bar. format quatuor op
po. Pria oppo. est de. l. pe. ṡ. de vsufr. accre. ⁊ tripliciter soluit vt
hic per eum. Circa primam solu. inquantum Bar. dicit quod ibi
23 loquitur † quando a diuersis testatoribus fit legatum pluribus
legatariis: tunc non dicuntur vllo modo coniuncti: sed omnino
separati. Limita valde no. nisi duo testamenta haberentur pro
vno. l. patris ⁊ filii. ṡ. de vulg. ⁊ pup. vnde si vni relinquat eadem
res in tabulis paternis ab impubere instituto herede in testamē
to patris deinde eadē res leget aliis in tabulis pupillaribus ⁊ sic
a substituto pupillari: isti tñ dicuntur re coniuncti ⁊ faciunt sibi
partes per cōcursum ⁊ inter eos h3 locū ius non decrescēdi. tex.
est no. i. l. plane. §. si coniūctim. ⁊ ibi Bart. in. ii. opp. Pau. de ca.
⁊ alii scribē. ṡ. de leg. i. ⁊ tex. in. l. coheredi. in §. coheres. ⁊ ibi An
ge. ad hoc no. illū tex. ṡ. de vulga. ⁊ pup. qd bene no. ad ampliatio
nem presentis materie. ¶ † Scdm ɔtrariū est q legando scdo vi
deat adimere a primo. l. sicut. ī. de adimē. lega. Cōis opi. videtur
esse q legādo scdo non videat adimi a primo totū sed ambo per
concursum admittant. ⁊ ppterea sunt coniuncti re. ita tenet glos.
in. d. l. sicut in glo. ii. in. l. i. ī. de his que pe. no. siue legatum fiat sub
commemoratione primi siue simpliciter. ⁊ sic contra Dyn. siue lo
quamur in hereditatibus siue in legatis. ⁊ ita tenet Bartol. hic ⁊
vbiqz. ⁊ idem Bartol. in. d. l. sicut. ⁊ in. l. quod traditum. ī. de
conditio. ⁊ demonstratio. ⁊ idem Bart. in. l. si fortidianum. ⁊ ibi

lati⁹.d.Alexā.⁊ Mod.C.de lega.Jo.de imo.i.l.Julian⁹ ꝗꝙ.s.
de here.isti.⁊ i.d.l.nā ad ea.Raph.cu.i.d.l.qḋ traditū.⁊ ibidem
Pau de ca.idē Pau.de ca.i.l.si plurib⁹.s.de le.j.⁊ i.l.iij.C.ḋ co
dicil.d.Alexā.late i ꝯsi.clxix.qnti vol.ici.viso themate ⁊ scrip
turis mihi exhibitis ⁊ ista vt dixi est comunis opi. ¶ Pro ista
cōmuni opi.stringūt duo tex.hic allegati ꝑ Bar.i.d.l.iul.quoꝗ
⁊ in.d.l.triplici.ad fi.Nam in.l.iul.quoꝗ est casus ꝙ si testator in
stituit scōm ex eadē parte ex qua instituit primū: videt̃ primū et
scōm cōiungere ⁊ cōiunctim instituere.Non aūt videt̃ recedere a
prima institutione seu a primo adimere partē hereditatis.et ta
men secundo relinquit̃ hereditas sub cōmemoratione prime in
stitutionis.⁊ ista duo iura vident̃ valde stringere in proposito id
circo ea bene discutiamus. ¶ Ad ista duo iura respondebāt qui
dam antiqui relati per bar.ꝙ loquunt̃ in hereditate que facili⁹
adimit̃ quā legatū.l.ex parte.j.de adimē.leg.bart.reprobat istaz
sol.⁊ volens respondere ad.l.ex parte.dicit ꝙ illa.l.loquit̃ in vo
luntate imperfecta nec solēni.vnde in voluntate testatoris solēni
prout loquimur nos ita de facili adimit̃ hereditas sicut legatū.
ad hoc allegat tex.i.l.ij.s.de iniust.rup.sed certe ille tex.nō videt̃
in aliquo facere:q̄r loquit̃ in adēptione que fit faciēdo scōm testa
mentū:ꝙ scōm non patit̃ aliquo modo stare primū sed ipso iure
reuocat.§.posteriore.insti.qui.mo.testa.infir.l.sancimus.C.de te
sta.nos aūt loquimur in tacita seu presumpta adēptione.ꝓut di
25 cit tex.in.d.l.sicut.in fi.in verbo tacitā adēptionē cōtinet:†sed sic
est ꝙ per tacitā ⁊ presumptā adēptionē facilius reuocat̃ heredi
tas quā legatū.vt probat̃ in.d.l.ex parte.⁊ ponit glo.in.l.iij.§.fi.
j.de admi.lega. ¶ Confirmatur ista solu.antiquorū ꝑ tex.in.l.si
te solū.j.de heredi.institu.iuncta.d.l.nō ad ea.s.de conditioni.⁊
demonstrationi.Nam i.d.l.non ad ea.commemoratio facta in le
gatis in eadem persona facit vt censeat̃ recessum a prima dispo
sitione legati.secus est in hereditate.tex.est in.d.l.si te solū.Barto.
in.l.qḋ traditū.j.de condi.⁊ demō.vbi tenet idem qḋ hic.ad ꝓbā
dum assumptum suum qḋ idez sit in hereditate ⁊ legatis:allegat
aliū tex.equiparantem in.l.titius ⁊ seius.cum.l.seq.⁊ seq.s.de he
redi.insti.sed auerte q̄r illa iura etiā nō faciunt in proposito:q̄r
loquuntur in admissione ⁊ sic i tacita substitutione que est fauora
bilis.In illa materia que est fauorabilis ad admittendū bene fit
equiparatio de hereditate ad legata:sed nos loquimur in adem
ptione ⁊ sic in priuatione que est magis odiosa.l.cū quidaz.s.de
libe.et posthu.ergo ab alia materia fauorabili non bene arguit
Bar.ad materiam nostrā que est odiosa.Tu ergo pro assumpto
Bar.alleg.tex loquentē in adēptione ⁊ in hereditatibus:qui me
lius videt̃ facere in.l.si ita scriptū fuerit titius.in ṗn.s.de heredi.
insti.Tamen si quis disputando vellet tenere opin.Dy.contra
Bart.⁊ omnes:ista respōsio antiquorū quā Bar.ipugnat facil
lime defenderet̃:qḋ iura Bart.loquunt̃ in hereditate.videamus
an alia responsio possit dari ad illa iura Bart.d.Ja.bu.aliter re
spondet ad.d.l.iul.quoꝗ.qḋ ibi ideo nō videt̃ facta ademptio a
primo:eo q̄r ibi fuit facta cōmemoratio precedentis institutio
nis repetitiue ⁊ non aduersatiue.Dixit enim testator ex qua par
te titium institui ex eadē instituo caium.certe dicendo ex eadem
videt̃ repetere ⁊ non aduersari.ideo non videt̃ ex tali cōmemora
tione recessum a prima institutione:sed scḋo institutus videt̃ rea
liter cōiunctus cū precededenti.istam so.etiā in effectu voluit sub
tilis do.Pet de heru.hic qui dicit ꝙ illa verba ex qua parte sa
piunt magis inclusionē ꝗ̄ translationē.l.obligationū fere.in fin.
j.de actio.⁊ obli.pro ista so.d.Ja.bu.adducas text.in.l.meuio.in
prin.s.de lega.ij.⁊ in.§.si eadē res.insti.de leg.in qb⁹ iurib⁹ dr̄ꝙ
si lego fundū titio ⁊ postea dico eūdē fundū lego seio:⁊ sic per di
ctionē eundē facio cōmemorationē primi legati qḋ nō videt̃ adi
mi a primo sed inducit̃ coniūctio.et illum text.pōderauit Jo.fa.
excellens doct.insti.de adem.leg.in.fin.⁊ in.d.§.si eadem res.di
stinguendo tamē vt ibi late per eum.Ista.sol.d.Jac.bu.prima in
spectione satis applaudet illi litere dicte.l.iul.quoꝗ.sed non est
bona solu.eo q̄r tollit̃ in totum per text.in.d.l.triplici.ad fin.vbi
nō fuit apposita illa dictio repetitiua eadē.Et tamen ibi idem
deciditur:⁊ qḋ plus est text.ibi referens illam decisionem iul.nō
apposuit illam dictionem eadē:ergo apparet quod decisio illa ex
alio processit.⁊ ideo iungendo simul.d.l.iul.quoꝗ.cū.d.l.tripli
ci.in fi.stringunt fortiter ⁊ so.do.Jaco.but.non valet nec est bo
na ⁊ ita habes defensatā cōmunē opi.glo.Barto.⁊ doct.si tamē
disputatiue velles tenere opi.Dy.contra Bart.⁊ doc.ꝙ legatū
factum scḋo sub cōmemoratione primi legati,videat̃ ademptum
insolidum a primo ⁊ non pro parte.⁊ consequenter,ꝙ nō induca
tur coniunctio realis potes pro opin.Dy fortiter inducere text.
in.d.l.sicut tripliciter eum inducendo ſm qḋ subtiliter inducit
subtilis do.Petr.de heru.i sua subtili repe.huius.l.in.vj.char.
vbi tenet istam opi.Dy.pro vera quam etiam tenet Cyn.in.d.l.si
fortidianum.C.de lega.Primo q̄r illa.l.sicut.venit cōtinuatiue
ad precedentes.ll.et ideo per precedentes declaratur.l.si seruus
plurium.§.fi.⁊.l.qui filiabus.in ṗn.s.de leg.j.sed in precedenti
bus.ll.loquitur iurisconsul.de totali ademptione.ergo etiam in.d.
l.sicut.sed huic inductioni tu responde ꝙ etiam in precedentib⁹
ll.loquitur de ademptione partis.l.iij.§.cum titio.qui est.§.pe.
j.de adimē.leg.ergo ista prima inductio non concludit. ¶ Secū
do ponderat do.Pet.de heru.in illo text.relatiuum qḋ.s.qḋ ti
tio legaui id seio do lego.nam illud relatiuū qḋ refert totum.l.
stichum qui meus erit.s.de leg.j.Tu dic ꝙ ista inductio tollit̃ ꝑ
text.in.d.l.iul.quoꝗ.⁊ in.d.l.triplici.ibi etiam est relatiuū qui.s.
ex qua parte titium institui ⁊c.Et tamen a primo non adimit̃ nisi
pro parte sue partis.ergo nō facit relationem in totum.Tertio
modo inducit.d.Pet.de heru.d.l.sicut.iuncta.l.seq.que incipit:
translatio.vbi declaratur in text.qḋ translatio legati fit quatuor
modis.⁊ in tribus modis ibi positis fit translatio in totum ⁊ in
totum adimitur a primo ergo idem debet esse in primo casu quā
do fit translatio de persona in personā.de qua loquitur.d.l.sicut.
que precedit.et istam inductionē etiam facit Are.in.d.l.si pluri
bus.s.de leg.j.Sed certe in primo casu quādo fit translatio a per
sona in personam ibi nihil deciditur.ergo de illo tex.nō pōt fie
ri fundamentum stringens.Tu quarto modo vltra do.Pet.de
heru.inducas realiter.d.l.sicut pro Dyn.dicitur ibi sicut adimi
legatum potest ita ad aliuz transferri.ibi loquitur de ademptio
ne totali:⁊ non de ademptiōe partis legati.patet:q̄r simpliciter
26 dicit sicut adimi legatum potest † indefinita equipollet vniuer
sali.l.si plurib⁹.s.de lega.ij.⁊.l.si plures.de lega.iij.gl.magistra
in.c.vt circa.de elec.in.vj.ergo dicendo ꝙ potest adimi legatum
intelligitur de toto.sicut etiam in.l.et si transferat̃.eo.titu.⁊ in.§.
transferri.insti.de ademp.leg.vbi etiam est bonus text.pro opin.
Dy.cui non potest sine violentia responderi.postea subijcitur in
d.l.sicut.exēplū.veluti ꝙ titio legaui id seio lego.que res in ꝑso
nā titij tacitā adēptionē inducit.ergo ꝑtz ꝙ tex.ille loquit̃ de to
tali ademptione.et intellige vt faciunt glos.Bar.⁊ doc.ꝙ loqua
tur solum de ademptione in parte est manifesta violentia et de
structio illius tex.Istam opi.Dy.contra Bar.etiam tenet Sali.
hic.in.ij.opp.per.d.l.sicut.cum.l.seq.⁊ ad.d.l.iul.respōdet Sali.
prout.s.retuli respōdere.d.Ja.bu.⁊.d.Pe.de heru.ꝙ ibi testa
tor non habuit animū adimēdi:q̄r ibi locutus est ꝑ verba quoti
tatiua:⁊ per relatiuū verā ⁊ ꝓpriā relationē faciens ꝙ est ibi.scz
ex qua parte.per ꝙ apparet ꝙ voluit solum demonstrare in qua
parte scōm faciebat heredē.et refert Salic.ꝙ ita pridie diceba
mus in quodā priuato examine super.d.l.si fortidianū.in quo vē
tilatum fuit istud contrariū de.d.l.iul.quoꝗ.an aliquid obstaret
Dy.Tu dic ꝙ ista sol.similiter reprobat̃ per.d.l.triplici.vbi nō
fuit apposita illa dictio repetitiua eadem.et tamen idem decidi
tur prout.s.latius dixi.Raph.cu.hic in repe.in.iij.co.dubitat:
et tandem dicit:ꝙ in veritate si res esset de facto satis esset locus
gratificationi.⁊ sic disputando posset optime teneri opinio Dy.
que forte est verior ⁊ magis amicatur legibus preallegatis.Ta
men iudicando ⁊ consulendo non esset tutum recedere a cōmuni
opi.ſm quā etiā do.Alex.consuluit vt.s.retuli.⁊ ita habes hunc
27 articulū bene discussum. ¶ †Scḋo inquātū Bar.⁊ scribētes vo
lūt in isto ꝓposito nō esse differētiā inter hereditatē ⁊ legatū:qḋ
imo sit differentia ostēditur q̄r licet in legatis cōmemoratio pri
mi inducat ademptionē.d.l.sicut.⁊.§.transferri.tamen secus sit
in hereditate.d.l.iul.quoꝗ.⁊.d.l.triplici.i fi.iunctis his que cir
ca hos tex.superi⁹ addidi.Et ꝓ ista opi.cōtra Bar.⁊ scribētes:
adde bonum tex.in.l.j.§.sed cōsulto.in versi.⁊ cū hereditatis.de
his q̄ in test.delē.s.vbi tex.dicit q̄ si hereditas semel data adimi
facile non potest ⁊ ibi glo.fi.magnam dicit esse differentiā inter
hereditatem que difficilius adimitur ⁊ legatum ꝙ facilius ipso
iure adimitur ⁊ in alium transfertur.Tamen pro ista equipara
tione Bar.vltra tex.quē.s.allegaui:addo nunc alium text.loquē
tem de ademptione in diuersis personis ⁊ equiparantem heredi
tatem ⁊ legata in.l.cū questio.C.de lega.ad idem tex.in.l.hec scri
28 ptura.§.fi.j.de cōdi.⁊ demō. ¶ †Ultimo inquātum Bar.cōsti
tuit differentiā an simus in eadēm et persona:⁊ tunc cōmemora
tio primi legati operatur eius ademptionē.ita proprie loquit
text.in.l.nam ad ea.j.de cōdi.⁊ demon.secus si in diuersis per
nis per tex.in.l.j.§.fi.cum gl.j.de stipu.ser.Tu confirma ⁊ decla
ra q̄r faciendo quis scḋam stipulationē in eadem persona sub cō
memoratione prime videt̃ i totum recedere a prima.l.obligatio
num fere.§.fi.j.ḋ actio.⁊ obliga.Sed si fiat scḋa stipulatio in alia
diuersa persona nō in totum receditur a prima ipso iure sed ope
exceptionis.nā si seruus duorū dn̄orū stipulet̃ ṗmo dn̄o:⁊ si ifra
certū tp̄s non det̃ primo stipulet̃ scḋo non tollit̃ prima stipulatio
nisi ope exceptionis.d.l.i.§.fi.cū gl.ita dicamus in legatis ꝙ cō
memoratio primi legati operet̃ adēptionē in eadē persona.d.l.
nam ad ea.secus in diuersis personis.d l.j.§.fi.cū glos.cū bonum
39 †sit argumentū de stipulatione ad legata.l.seruū filij.§.cum qui
chirographū.et.l.que delegato.s.de legatis primo.⁊.l.si chiro
graphum.

graphum.§.eo. Ita voluit arguere Bar.lz nõ ita clare inducat.
30 † Et si diceret q per interuentũ noue persone facilius deberet induci nouatio ꝑmi per.l.quoties.ꝭ.de noua.§.preterea.insti.quib. mo.tol.obli.ꝛ.l.fi.C.de noua. Respõdet no. Bar.in.d.l.qõ traditum.i vlti.oppo.ꝛ in.d.l.j.§.fi. Qð interuentus noue persone ex parte eius qui passiue obligat̃ bene inducat nouationem: ita loquũt.ll.preallegate. Sed nos loquimur ex parte eius cui acquiritur obligatio. ideo non induci nouatio.d.l.j.§.fi.d. Ja.but.respondet ad.d.l.j.§.fin.q ideo ibi nõ fit nouatio: eo q ibi tractat̃ de preiudicio primi creditoris.ꝛ sic ꝑmi dñi cui ius erat acquisitum ex prima stipulatiõe facta per seruum: sed in casu.d.l.sicut. non agitur de aliquo preiudicio primi legatarij cui nullũ ius potest dici quesitũ viuo testatore. Ista so.nõ est vera q vt dicit bar.
31 ꝛ bene in.d.l.j.§.fi.licet seruus† nõ possit facere deteriorem cõditionem dñi sui post acquisitionẽ iam perfectã tamẽ donec est in fieri: ꝛ sic in ipso actu acquirẽdi prout erat ibi: bene potest seruꝰ facere deteriorẽ cõditionẽ dñi ꝛ dño preiudicare.l.cõtra iuris ciuilis regulas.§.fi.ꝭ.de pac.ꝛ.l.apud celsum.§.i hac.ꝟ.de exce.do. Tu tamẽ potes dicere ƀm Bar.i.l.j.§.fi.q ibi nõ potest ꝓiudicare ipso iure sed ope exceptiõis: vt ibi dicit lr̃a. Sed i legatis testator põt ipso iure preiudicare ꝑmo legatario ꝛ sic.i ꝑsona diuersorũ legatariorũ.l.si legatũ pure.§.fi.ꝭ.de di.leg. ¶ Contra istam differẽtiã Bar ꝛ cõem videt̃ fortiter facere tex.in.l.trãslatio.ꝭ.de adi.leg.vbi iuriscõ.equiparat translationẽ legati que fit de vna persona ad aliam diuersam personam ꝛ eam que fit in eademmet persona de legato primo pure. scdo sub cõditione sicut in.d.l.nõ ad ea. Ergo contra istam differentiam Bart.ꝛ cõmunẽ. Scdo q ibi sumus in diuersis personis magis videt̃ ꝓbari animus testatoris in adimẽdo q̃ vbi sumus in eadẽ persona. istud assumptũ ꝓbat̃ per tex.i.l.qð si aliꝫ.ꝭ.de adimẽ.lega.vbi si vni legat̃ pure postea legatur alteri sub conditione: scdm legatũ preualet ꝛ adimit primũ.ꝛ tamen in eadẽ persona si vni primo legat̃ pure postea eidez sub conditione fit illa distinctio an incontinenti an ex interuallo. text.est in.d.l.nõ ad ea. ergo apparet q magis videtur facta adẽptio vbi sunt diuerse persone q̃ vbi est vna et eadem. si ergo in eadẽ persona cõmemoratio primi legati inducit eiꝰ adẽptionem.d.l.non ad ea. ergo idez ꝛ fortius in diuersis personis. ꝛ sic cõtra differentiã Bar.ꝛ doc.ꝛ per ista habes late ꝛ subtilit̃ discussam.ij.oppo. Bar.ꝛ ex dictis supra potes ꝑ te elicere tres cõclusiones disputabiles cõtra Bar.ꝛ cõmunẽ opin. ¶ Tertia oppo. Bart.est quã tu clarius inducas q si testator dicat lego titio talẽ fundũ eundẽ fundũ lego sempronio: isti sunt cõiũcti re: vt hoc tex.in ꝑn.cũ gl.ꝛ clarior tex.in.§.si eadẽ res.in ver.cõiũctim. insti.de lega.cõtra iste solute resoluunt̃ in coniũctã.l.triplici.§.videamꝰ.ꝛ.l.sepe.ꝭ.de ꝟ.sig. ergo est pinde ac si dixisset lego titio ꝛ sempronio eũdẽ fundũ: quo casu essent cõiuncti ṽbis: vt hoc tex. in scdo dicto ex quo sunt in eadem oratione. responde ƀm Bart.
32 † ꝛ bene q soluta in coniunctã resoluit̃.ꝛ sic inducitur coniũctio verbalis quando plures persone ponunt̃ in eadẽ oratione. cũ in testamento.§.hec verba.ꝟ.de here.insti.ita loquit̃ cõtrariũ. secꝰ si in diuersis orationibꝰ solutis plures persone ponerent̃: tunc nõ fit resolutio in coniunctã nec inducit̃ coniunctio verbalis vt hoc tex.ꝛ est clarior tex.in.d.§.si eadem res.in versi. cõiunctim. etiã si
32 due orationes ponerent̃ copulatiue: q inter eas adesset copula ꝛ adhuc nõ induceret̃ coniunctio verbalis ꝓpter diuersitatẽ orationũ: q forte videbit̃ tibi mirabile ƀm Bar. et copula ꝛ resoluitur in item. qm̃ cõiũctio verbalis fit per vnitatẽ orationis.l.vni. §.his ita.ver.hoc tã varie.C.de cadu.tol.ꝛ.d.l.triplici.ꝛ ꝓbat̃ in l.luciꝰ.§.qui habebat.ꝭ.ad tre. Hic aũt non est vnitas sed diuersitas oratiõis.l.j.§.j.ꝟ.de vul.ꝛ pup. Et ita etiã tenet Raph.cu. in repe.huius.l.in.ij.col.quãuis illa repetitio non fuerit impressa. ¶ In quarta oppo.dñ Bart.facit differentiã inter cõiũctos ꝛ disiunctos seu separatos dixi late ꝛ magistraliter supra in primo euidẽtiali.tres sequẽtes opp. Bar.vide per te. ¶ Capio gl. magnam in ṽ.qð si re.quã diuide in quatuor partes. In prima timore cõtrarij q statim formabo: ponit primũ intellectũ adter. Joã.ꝛ Azo.qui est cõis. In scda ponit ƀm intellectũ Roge. In tertia ponit tertiũ intellectũ qui est Ugo. In quarta gl. duos vltimos intellectus ꝓcedẽtes reprobat. scda est ibi: sed Rog.dixit. tertia est ibi: tertij vltimo hoc dicunt. quarta ꝛ vltima est ibi: sed neutra plz. ¶ Pro expeditione huius glo.opp.contra fi.huius
4 tex† qui videt̃ innuere q verbis tm̃ cõiunctus sit potior re coniuncto. Contra imo videt̃ ambos pariter debere admitti.vt.l.si ita quis heredes.ꝟ.de here.isti.ꝛ.l.meuia.i princi.de lega.ij. que iura allegat ista glo.i fi. Timore huius cõtrarij intellectus istius l.variat̃ in glos.tribus modis. in primis Joan.ꝛ Azo negarunt assumptũ q in isto tex.decidat̃ q verbis tantũ cõiunctus ꝑferat̃ cõiuncto re tantũ. istud nõ est verũ.ꝛ sic cessat contrariũ. nam iste tex.in ver.prefert̃.solũ decidit q cõiũctus re ꝛ verbis simul ceteris duobus preferat̃. postea in ver.qð si re.ꝛ in ver.si vero verbis illud probat a sufficienti diuisione vt declaraui in tex. An aũt cõiunctus re tãtum sit potior cõiuncto verbis tantũ vel ecõtra: an cõiunctus verbis tantũ preferat̃ cõiuncto re tantũ non facit mẽtionem hec litera. Unde isti duo casus qui non sunt decisi in hac l.relinquuntur dispositioni iuris cõmunis per regulã.l.si extraneus.ꝟ.de cõdi.ob causam.ꝛ.c.susceptum.de rescrip.in.vj. sed de iure cõmuni neuter eorũ prefert̃: sed ambo pariter admittuntur d.l.si ita quis heredes.ꝛ.d.l.meuio.in prin. Nec ob.ƀm istum intellectum.qð iuriscõ.videat̃ idẽ repetere in ver.qð si re.ꝛ in versi. si vero verbis.qð iam erat dictum in ver.prefertur.cum tamen in iure nostro nihil debeat esse superfluũ.§.quibꝰ.in prima cõstitutione.C.respondet Bar.in.vj.oppo.q nihil est superfluũ intelligendo ver.qð si re.cum se.vt veniant per viam probationis exponendo q pro q.vt declaraui in tex. Istum primũ intellectum sequitur Bart.hic in tribus locis: primo in.j.col.in figuratione casus vbi dicit q cum sequuntur omnes Citramon. Idem Barto. in.vj.oppo.ꝛ latius in.iij.char.in.ij.q.prime questionis prin.cuz etiam sequunt̃ Ray.de for.flo.hic: idem Ray.in repe.l.j.§.interdũ.ꝟ.de vsufr.accre.vbi Ray.repetijt totã materiã huiꝰ.l.ꝛ istuz
35 intellectum sequunt̃ oẽs Citramon.ƀm Barto.† ƀm istum coẽm intellectũ habes q cõiunctus re ꝛ verbis simul prefertur ceteris omnibus. Item coniũctus re tantũ ꝛ verbis tantũ pariter admittunt̃ ꝛ neuter prefert̃ alteri. Istum primũ intellectum impugnãt subtiles Ultramon. Pe.de bella per. Ja.de ra. Sal. Rapha.cu. in lect.ꝛ in repe.do. Pe.de bexu.ꝛ do. Ja.de bu.et sic licet Bart. tpe suo potuisset dicere istum esse cõmunẽ intellectũ ex autoritatibus.ꝟ.relatis apparet cõiter reprobari.in primis ergo Rapha. cu.in lect.huius.l.in.v.col.dicit q iste intellectꝰ cõis nõ cõgruit litere. Primo q exponat̃ q pro q: cũ illa dictio q si: ꝓprie stet aduersatiue. Scdo q non bene sequitur ex tex.cõstat non esse potiorem: ergo nec esse parẽ: istud non sequit̃. Tertio q eodẽ modo nõ congruit ad fi.huius tex. Similiter Rapha.cu.in repe.huius l.in pe.col.reprehendit istum cõmunẽ intellectũ: q nõ videt̃ congruere litere. Scdo q probatio quã dicit Bart. fieri a sufficienti diuisione in ver.qð si re.ꝛ in ver.seq.nõ esset cõueniẽs iuriscõsulto: qui non fuisset ita inepte locutus nec tam ineptã rationem assignasset. istum cõmunem intellectũ etiã plenius reprobat subtilis do. Pet.de bexu.in sua subtili repe.huius.l.in.iij.char.vbi dicit q nulla lectura peior est ista prima: que quamuis multis ꝛ magnis sit autoritatibus suffulta: leuibus tamen est munita rationibus. falsitatẽ cõis lecture dicit se primo deducere ex ordine tex.
36 quit ordo multũ cõfert ad intelligentiã ꝛ ad interpretatiõem.l. si seruus plurium.§.fi.cum materia.ꝟ.de leg.j. Naz iuriscõ.in prima parte huius.l. coniuncto principio scde partis fecit mentionem de tribus speciebus coniunctorum. Postea in scda parte incepit tractare de effectibus oĩm illarum trium spẽrum. si ergo poneret vnum casum tantũ de coniunctis re ꝛ verbis simul q ceteris preferantur cum assignatione rationis: vt vult communis intellectus certe insufficienter ꝛ diminute legislator processisset et omisisset decidere de alijs duabus speciebus coniunctorum. Secũdo q in iure nostro nihil debet esse superfluum.d.§.quisquis. in.j.constitu.C.sed iuriscõ.in ver.prefertur.decidit q coniunctus mixtim re ꝛ verbis prefertur omnibus alijs coniunctis. ergo superflue istud idem repeteret in versic.qð si re.ꝛ in versi.seq.ꝛ esset quedam nugatio ꝛ superfluitas aliena a mente iurisconsultorum. Nec obst.responsio Bar.in.vj.oppo.quod nihil sit superfluum. ex quo primo ponit vnum dictum circa effectum coniunctorum. Secundo illud probat a sufficienti diuisione: exponendo qð pro
37 q. nam ista expositio ƀm eum destruit tex.† q dictio q si: est dictio aduersatiua que posita sine copula significat diuersitatem in facto ꝛ in iure.l.qð si alij.ꝭ.de adimẽ.leg.l.quid ergo.ver.qð si heres.ꝛ ver.fi.ꝟ.de leg.j.l.titia.§.qui inuita.versi.qð si in summa.de lega.ij. ergo apparet q illa aduersatiua qð si non stat in virtute reddende rationis. est bene verum qð aliquando dictio q exponitur pro q. quando venit per modum redditionis cause.l.si ancillam.§.si pater.in verbo qð inter eos.ꝛ ibi gloss.ff.pro suo.ꝛ.l.si communis seruus ita stipuletur.in fi.ibi q si dñorum.ꝭ.de stipu. ser.non autem quando stat aduersatiue vt hic. ¶ Tertio contra communem lectu.ponderat istum tex.in fin.ibi ꝛ magis est vt ipse
38 preferatur.† Nam dictio ꝛ auget ꝛ includit.l.ea tamen adiecto. ꝟ.eod.quasi dicat tex.non solum prefertur cõiunctus re ꝛ verbis simul de quo dictum fuerat. sed etiam coniunctus verbis tãtum prefertur coniuncto re tantum. ꝛ istam tertiam ponderationem ante eum facit etiam Sali.hic.in.iij.char.poterat ad idem ponderare illud pronomen demonstratiuum ꝛ relatiuum ipse qð debet referri ad cõiunctũ verbis tantũ de quo statim dixit.ꝛ erit sensus non tantũ coniũctus re ꝛ verbis prefert̃ sed etiam cõiunctus verbis tantũ. nihi quoq ista communis lectu. nullatenus placet q nullatenus congruit verbis litere.ꝛ tex. redderet̃ superfluus. Itez inepta esset ratio quã assignaret tex.in versic.qð si re.ꝛ in ver.seq.

declarādo eā prout faeit Bar. ⁊ talis ratio nihil cōcluderet. Itē
39 talis ratio esset eadē cū dicto ꝙ est ineptū. † Ratio enim nō assi-
gnat̄ ꝓ id qđ est idē cū dicto. vt est gl. in. l. fi. ⁊ ibi Bar. ff. de offic.
procu. cesa. ⁊ glo. in. l. labeo. ⁊. l. neratiꝰ. ff. de vsuca bar. in. l. qui in
terrogatur. ff. de pe. here. Item iuriscō. decideret casum minus
dubitabilem. s. ꝙ coniunctus mixtim re ⁊ verbis preferatur sim
plicibus: ⁊ sic cōiuncto re tm̄ ⁊ coniuncto verbis tātū. ⁊ omitte-
ret duos casus magis dubitabiles vz an cōiunctus re tantū pre
ferat̄ cōiūcto verbis tantū vel cū eo equaliter admittat̄: ita econ-
tra an cōiunctus verbis preferat̄ cōiūcto re. Preterea ex quo su
pra erat decisuz ꝙ re ⁊ verbis cōiunctus preferat̄ oīo ceteris fru
stratoria ⁊ vana fuisset dubitatio iuriscō. in versi. qđ si re. dubita
re an coniunctus re tantuz sit potior coniuncto re verbis simul.
Scōs fuit intellectus Roge. relatus in glos. ꝙ in versi. quod si re
primo queratur an re tātum cōiunctus preferatur re ⁊ verbis cō
iūcto. ⁊ respōdet̄ ꝙ nō. postea in versic. vero verbis. querat̄ scōo
an cōiunctus re tm̄ preferatur cōiuncto verbis tantū. ⁊ respōdet̄
ꝙ sic. ¶ Tertius fuit intellectus Ugo. relatus in gl. in quo dicit̄
totū contra ad lecturas Roge. vz ꝙ in vltimo responso querat̄
An verbis tm̄ coniūctus preferatur re tm̄ cōiūcto. ⁊ respōdetur
ꝙ sic. ⁊ hoc magis sonat litera: vt dicit glo. tn̄ glo. ambas istas vl
timas lec. reprobat per. d. l. si ita qs heredes. ⁊. d. l. meuio. in pnci.
quibus videtur decidi ꝙ ambo simul admittantur. ¶ Quarto
modo extra glo. intelligit Ia. de ra. dictū ver. si. Si vero verbis
vt refert. Bart. in. vj. oppo. vt ibi queratur an cōiunctus verbis
tm̄ sit potior eo a quo legatum est relictum: ⁊ deciditur quod sic:
quasi dicat ꝙ portio cōiuncti deficies potius vadit ad coniūctū
verbis quā remaneat apud heredē Bar. ⁊ Rapha. cu. in repe. in
vlti. col. reprobant ⁊ bene istū quartū intellectum. q2 iste text. lo-
quitur de prelatione inter ipsos legatarios cōiunctos. ⁊ de here
de nihil dictū erat in tex. ⁊ sic iste quartus intellectus non conue
nit litere. ¶ Quid tenendū in tanta varietate. Tene tertiū intel-
40 lectū Ugo. relatū in gloss. ꝙ text. in versi. si. vclit † ꝙ coniunctus
verbis tm̄ preferat̄ coniuncto re tm̄. ⁊ sic tene ꝙ in ver. prefertur.
vsqꝫ ad fi. legis ponantur tres decisiones. Prima ꝙ cōiunctus
mixtim re ⁊ verbis preferat̄ omnino ceteris. Scđa ꝙ cōiunctus
re tantū non peferat̄ coniuncto verbis tantū: sed q2 posset dubi
tari an esset ei par ⁊ sic equaliter succederēt. ideo subijcit̄. Tertia
decisio ꝙ cōiunctus verbis tantū preferat̄ cōiuncto re tantum. ⁊
sic cōiunctio verbalis proueniens ex verbis testātoris est potior
coniunctione reali tantum que videtur esse incidens ⁊ preter mē
tem testatoris ⁊ eius verba. Iste intellectus qđ hic ponātur tres
decisiones: est planior ceteris ⁊ multū applaudet litere ꝫm quez
41 nulla sit impropriatio ⁊ nihil est superfluum ī text. et ego † pro
more meo ⁊ veteri instituto semper amplector reales intellectus
congruentes verbis litere ⁊ qui nullaz impropriietatez inducūt.
Istum intellectum tenēt Pet. de bella per. ⁊ subtiles Ultramō.
Sali. Raph. cu. in lect. ⁊ in repe. d. Petr. de bexu. ⁊ do. Iaco. de
bu. due prime decisiones plane procedunt. Tertia ꝙ cōiunctus
verbis tantū preferatur cōiuncto re tantū est magis dubia ⁊ di-
sputabilis quam examinat Bar. ff. in. ij. q. prime questionis prin.
ibi reseruo late dilputandum vt sequar ordinē Bart. ⁊ vere pro
opi. Ugo. est tex. hic in ver. si. iste intellectus planissime procedit
ad verba litere huius. l. nisi fortissime refragaretur text. ī. d. l. si ita
quis heredes. ff. de here insti. ⁊ dicit Bar. ff. in loco proxime alle-
gato ꝙ ille tex destruit istam opi. ⁊ istum intellectū Ugo. ⁊ Pet.
per quem tex. etiā glo. hic in fi. reprobat istū intellectū. Nam in
d. l. si ita quis heredes. titius fuit institutꝰ simpliciter de per se in
vna oratione. vnde alijs postea institutis est re cōiūctus caius et
meuius ex equis partibus instituti sunt inuicē coniuncti verbis
tantum: q2 positi in vna oratione: nō aūt sunt cōiuncti re propter
diuisionē portionū. vt hoc tex. quantū ergo ad illū cuius portio
deficit sunt duo quorū vnus est cōiūctus re tantū: alter verbis tā
tū. ibi decidit̄ ꝙ pariter admittunt̄: ergo ibi videt̄ esse casus exꝑs
sus cōtra istū intellectū. ⁊ intelligit̄ ille tex. qđ decessit vnus ex il-
lis duobus institutis ex equis partibus: vel caius vel meuius.
al's si intelligeremꝰ ꝙ decessit titius nulla esset dubitatio in illo
tex. ꝙ caius ⁊ meuius pari modo instituti eidē pariter succede-
rent. Pe. de bella per. vt refert Bar. in loco. ff. prime alleg. vt ef-
fugeret illū tex. dicit ꝙ ibi oēs sunt coniūcti verbis: ⁊ ꝙ inter pri
mam institutionē: ⁊ scđam debet esse pūctus qui ponit̄ pro copu
la: ⁊ copula facit coniūctionē verbalē. l. triplici. ff. de verbo. signi.
¶ Ista so. ē falsa ꝫm Bar. ꝑ duo fundamēta. Primo q2 ibi sunt
42 due oratiōes solute: ergo nō sunt coniuncti verbis vt hic. † Ad dō
tu q2 copula cadēs inter diuersas orationes: nō facit cōiūctionē
verbalē: vt tz Bar. ff. in. ij. opp. ⁊ latius Bar. ff. in. ij. q. prin. j. qđ.
prin. ergo minus faciet punctus q̄ habetur pro copula. ¶ Scđo
quia si ibi primus esset coniunctus verbis: vt vult Pet. de bella
perti. esset etiam coniunctus re: cum primo assignauerit totum
scđo totū per partes. ⁊ sic primus tanqꝫ re ⁊ verbis coniunctꝰ pre
ferret̄ qđ est cōtra illā. l. alio ⁊ scđo modo respōdet Sal. hic ꝙ in
d. l. si ita quis heredes. ratio quā ibi assignat tex. in fi. facit vt ibi
videatur text. pro Pe. de bella pert. vnde est aduertendum ꝫm
eum qđ aliquando testator permittit coniunctum re ⁊ postea se-
quuntur hi qui verbis tm̄ sunt coniuncti: vt titio lego talem fun
dum caio ⁊ meuio lego eundem fundum pro equis portionibus
⁊ tunc pariter veniunt ratio q2 lex presumit quod non tā coniun
xerit qꝫ celeriter dixerit: vt dicit ibi tex. Et quod ista. sit presum-
ptio legis probat verbum videatur: quod impropriietatem no-
tat positum in ratione ibi assignata: vt sic sit ibi perinde ac si om-
nes re coniunxisset. aliquando econtra testator premittit verbis
coniunctos: vt caium ⁊ meuium instituo pro equis portionibus
titium heredem instituo: tunc q2 non potest cadere presumptio
huius accelerationis prefertur coniunctus verbis arguendo a
ratione cessante: et q2 ratio ibi posita q̄ est remotiua obiecti hoc
implicat. et ita ꝫm eum habes declaratum finem illius. l. qn̄ testa
tor videat̄ voluisse coniungere: ⁊ qn̄ celeriter dicere. sed certe ille
tex. nō se fundat. in ordine sed in celeritate dicendi. vt. ī. late decla
rabitur. ¶ Tertio loco subtilis do. Pe. de bexu. in sua subtili re
petitione posuit duos alios intellectꝰ ad. d. l. si ita quis heredes.
In primis dicit ꝙ lz Bar. quē. ff. retuli. dicat ꝙ ille text. destruit
istam opi. Ugo. ⁊ Pet. de bella perti. tn̄ ꝫm eū magis cōfundit
opi. bar. ⁊ cōem. ⁊ sic retorquet illū text. ad oppo. ⁊ lz Pe. de bel-
la perti. non bene intellexerit illā legē ꝫm eū ⁊ non sciuerit bene
respōdere: vt. ff. prime retuli. nā ī illa. l. est casus a cōtrario sensu
cōtra Bar. ⁊ cōem opi. ꝙ si testator voluisset eos cōiungere non
accresceret portio deficiēs oībus sed cōiuncto verbis tm̄: ⁊ sic cō
iunctus verbis prefert̄ primo. s. titio qui erat tm̄ re coniunctus:
sed q2 testator noluit eos ibi ꝯiungere ideo nō preferunt̄ sed fecit
vt celerius diceret. nam testator ibi volebat facere tres oratiōes
separatas ⁊ dicere: titius heres isto: caius heres esto meuius he
res esto: sed vt celerius se expediret de duabus orationibus vlti-
mis fecit vnam copulato extremo. vn̄ lz ibi sint in figura verboꝝ
caius ⁊ meuius coniuncti: tn̄ illa coniuncta accipit̄ pro disiuncta
ex voluntate testatoris qui voluit celeriꝰ dicere: vt ibi: ⁊. l. sepe. ff.
de verb. signi. ⁊ lz ibi esset copula ⁊ inter caium ⁊ meuiū ex equis
partibus institutos: ergo viderentur verbis coniuncti. vt hac. l.
secūdo responso. ⁊. l. triplici. ff. de ver. signi. tn̄ copula ⁊: que alias
cōiunctiones facit in casu illo nō facit: q2 non est ibi de mēte testa
toris velle coniungere sed celerius dicere. ita bene respondet iu-
risconsul. et si dicis ꝙ ille tex. in verbo non tam stet cōparatiue: ⁊
sic duo importet. s. quod voluerit cōiūgere ⁊ celeriter dicere: sed
tamen magis fecit vt celeriter diceret. Respondet Bexu. ꝙ imo
illa dictio stat electiue: vt etiam ibi dicit gl. ⁊ doc. q2 al's iuriscō.
non respondisset ad oppositionē sibi factā. fuit enim sibi oppo-
situm ꝙ copula ⁊ faciebat coniunctionem: ⁊ qđ caius ⁊ meuius
erant coniuncti: ⁊ per consequēs debebat preferri. Ad hoc iuris
consul. voluit negatiue repondere vz quod in casu illo non facit
coniunctionē: q2 nō tā cōiunxisse qꝫ celeriter dixisse videt̄. si enim
iuriscō. presupponeret ibi fieri coniunctionem adhuc remaneret
argu. sibi factū insolutū ꝙ nō est credēdū in iuriscō. Et si iterum
dicas qs reuelauit Pōpo. autori illiꝰ legis qui nō fuit presens
illi testō: ꝙ ibi testator voluerit facere tres orationes separatas ⁊
qn̄ voluerit celeriꝰ dicere. respōdet Bexu. istud perpēdit ex duo
bus. Primo ex initio verborū testamēti q̄ dant intelligere sequē
tia: vt. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. nā testator ibi incepit ab
oratione soluta dicēdo titius heres esto. deinde clausula sequens
ibi equis portionibus dat intelligere ꝙ testator nō curabat con
iungere caium ⁊ meuiū in eadē portione sed disiungere: eo q2 pre
cedens oratio disiuncta facit coniunctam accipi pro disiuncta: si
subijcitur: verba etiā disiunctionē verbalē significātia. Et iterū
et tertio dicas ⁊ istud stringit plus: ꝙ illa verba equis portioni
bus bene important disiunctionem realem non autem verbalē:
vt hac. l. secundo responso. Respōdet Bexu. ꝙ ibi duo concurre
bant ad ꝓbandū ꝙ ibi testator noluerat ipsos etiā verbis cōiun
gere: q2 premiserat disiunctā verbis ⁊ subiecit disiunctam re: vz
equis portionibus: vt ergo meuius participet de extremis erūt
disiuncti re ⁊ verbis. iste fuit primus peregrinus ⁊ acutus intel-
lectus Bexu. ad. d. l. si ita quis heredes. ꝫm quē ille tex. retorquet̄
cōtra gl. Bart. ⁊ magis cōmunē opi. ⁊ subdit Bexu. ꝙ non pōt
aliter intelligi ille text. sine violatione litere ⁊ sine interpretatio-
ne iurisconsulti ibi. ¶ Alio ⁊ scđo modo intelligit quod in. d. l. si
ita quis heredes. titius primo loco separatim de per se istitutus
non videtur re cōiunctus: q2 lz al's videret̄ sibi hereditas insoli
dum assignata. l. vni. §. si vero nō omnes. C. de cad. tol. tamē clau
sula subiecta ex equis portionibus etiam ad eū refert̄ postqꝫ pōt
congrue ad omnes referri: vt. l. īterdum. in pn̄. ff. de here. institu.
vbi ꝫm eū expresse probatur ad omnes referri: ⁊ sic cum omnes
tres essent ex equis partibus instituti: ergo apparet qđ primus
non erat coniunctus re: et sic quod ibi non erat aliqua cōiunctio

realis

realis contra omnes:non quoq; ibi inter eos erat aliqua coniunctio verbalis:quia testator non tam coniungere quam celeriter dicere voluit.vt.s.dixi ꝛ sic ẽm eũ in illo text.nulla penitus erat cõiunctio nec realis nec verbalis cõtra oẽs doc.ꝛ subdit ꝙ iste secũdus suus nouus intellectus datus vltra oẽs sibi magis placet ꝙ̃ ꝓcedẽs:ꝛ ꝙ de eo fuit allocut⁹ dñs suũ.do.Christoph.de cast. q sibi dixit tenere istũ vltimũ intellectũ in repe.sua i.l.licet imperator.ß.de le.j.vbi succincte tãgit ẽm eũ. ¶ Tu aduerte qd text. in d.l.si ita qs heredes.ad fi.dũ dicit non tam videt cõiuxisse intelligit.s.realiter:verbaliter aũt bene sunt cõiũcti vt etiã ibi intelligũt glo.Dy.ꝛ cõiter scribẽtes:qd ptz q2 etiã si illi duo scdo instituti non essent cõiuncti mediãte copula ꝛ:tamẽ ex quo i vna ꝛ eadẽ oratiõe fuerũt vocati dicunt cõiũcti verbis etiã detracta copula.d.l.triplici.ꝛ cũ tex.dicat nõ tã cõiunxisse:apparet ꝙ voluit vtrũq; facere:tũc sic si caius ꝛ meuius nõ sunt cõiũcti verbis vt vult Beru.ergo nec etiã re possunt vllo modo dici cõiuncti ex quo sunt ex equalibus partib⁹ instituti:ergo titius solus deberet habere totã portionẽ repudiãtis ꝑ ius nõ diminuẽdi ex quo solus erat cõiũctus re:aut solus insolidũ institut⁹:cuius contrariũ ibi decidit tex.ergo apparet intellectũ Beru.nõ posse ꝓcedere.ꝛ si diceres prout dicit Beru.in scdo itellectu quem dicit sibi plus placere ꝙ̃ primus.s.titius nõ erat etiã ipse re cõiunctus ꝓpter dictionẽ ex equis portionib⁹ que dz etiã ad eũ referri:dic ꝙ
43 istud nullo modo põt ꝓcedere ex duob⁹ fundamẽtis.† Primo q2 ex quo illa verba ex equis portionibus sunt posita in diuersa oratione non possunt referri ad primũ positũ in oratione separata.l.cũ vulgari.de do.p̃le.l.coheredi.ß.qui patrẽ.ꝛ ibi Jmo.ꝛ do.Alex.ß.de vul.ꝛ pup.c.cũ dilecti.ꝛ ibi do.Car.ꝛ Jmo.no.de dona.ꝛ per hoc apparet non obstare.d.l.interdũ.in pñ.q2 ibi dictio eque:est posita in vna ꝛ eadẽ oratiõe ideo ad oẽs ꝑsonas referẽ:sed in.d.l.si ita qs heredes.sunt diuerse orationes:ꝛ sic ille text.nihil facit quãuis Beru.dicat ibi esse tex.expressum de hoc ꝛ male. ¶ Scdo si verũ esset ꝙ oẽs illi tres fuissent istituti ex eqs portionib⁹ vt vult Beru.certe tex.in.d.l.si ita qs heredes q dicit oĩbus ꝓ portionib⁹ hereditarijs accrescere:dicẽdo pro portionibus hereditarijs ostendit ꝙ non erãt equales portiones:q2 primus erat institut⁹ heres simplr ꝛ sic insolidũ.ꝛ alij duo ꝓ equis portionib⁹:ergo prim⁹ debet habere duplũ magis ꝙ̃ secũdus. ¶ Ego q̃rto ꝛ vltimo loco respondeo valde not.ꝛ plane ad.d.l.si ita qs heredes.ꝙ ibi titius primo loco simpliciter institutus nõ erat cõiũctus re caio ꝛ meuio quãtũ ad ius accrescẽdi.Jstud assumptũ ꝓbo dupliciter.† Primo q2 instituti sine partib⁹ nõ dicũt cõiũcti realr.eo q2 nõ sunt vocati ad eãdẽ rẽ ex expressa volũtate defuncti.tex.est ad literã in.l.itẽ.ß.sabin⁹.ß.de her.isti. vbi formaliter sic dicit tex.nã quantũ ad ius accrescẽdi nõ sunt cõiũcti q sine pte istituunt.ꝛ ibi Bar.ad hoc multũ no.illũ tex.Jstud idẽ ꝑ illũ tex.tz Bar.hic i.ij.q.ꝑme ꝗonis pñ. ¶ Scdo ꝓbo q2 ex quo primus.s.titius erat institut⁹ heres simpliciter videbat istitut⁹ insolidũ i tota hereditate tacite:tamẽ.l.vni.ß.si vero nõ oẽs C.de cad.tol.gl.i.d.l.si ita qs heredes.i gl.j.Et probat in.l.si ita fuerit.ß.j.ß.de here.insti.Ex quo ergo ꝑmo instituto erat relicta tota hereditas:ꝛ sic totus as attribut⁹:Jgit instituendo postea caiũ ꝛ meuiũ videt trãsire ad dipondiũ.ꝛ sic eos instituere i alio asse.text.est in.d.l.item ꝙ sabin⁹.in.ß.sed si asse.ergo nõ pot dici ꝙ titius dicat re cõiũctus cũ illis duob⁹ cũ sint in diuersis assib⁹ instituti:stat ergo assumptuz ꝙ ibi titius primo loco simpliciter institutus nõ erat cõiũctus re caio ꝛ meuio scdo institutis quãtũ ad ius accrescẽdi.Similiter etiã scdi licet ꝓpter celeritatẽ dicendi testatoris fuerint positi in vna oratione:tamẽ q2 testator etiaz de eis volebat facere duas orationes ꝛ sic eos separare:nimirum si etiã ipsi nõ cẽseant cõiũcti vt ibi dicit litera ꝛ sic nimirũ si portio deficiẽs vtriq; accrescat pro portionib⁹ hereditarijs ne testator decedat pro parte bonorũ testat⁹ ꝛ ꝓ parte intestat⁹ cõtra.l. ius nostrũ.ĵ.de reg.iu.ex quo ibi null⁹ est ꝓprie cõiunct⁹ cui soli accrescat.vt est tex.no.i.l.heredes sine partib⁹.ß.de here.isti.vbi est tex.ꝙ si testator instituit plures heredes sine partib⁹:ꝛ ex cõiunctis decedat aliqs eius portio ad reliquos cõiunctos ꝑtinet. si aũt separatim ad oẽs q eodẽ testõ scripti sũt hr̃des ei⁹ portio ꝑtinet:ita ibi dicit tex.vñ si in.d.l.si ita qs.illi duo scdi fuissent cõiuncti verbis portio vnius eorũ deficiens alij soli accreuisset.d. l.heredes sine partib⁹.sed cõtrariũ ibi decidit tex.ergo apparet ꝙ nec ipsi erãt coniuncti ꝛ sic relinquit ꝙ oẽs ibi erant disiuncti ꝛ ꝓpterea iurisco.ibi nõ distinguit nec considerat quis eorũ primo moriat:sed simpliciter dicit si qs ex cõiũctis decedat.ꝛ sic patet ꝙ ille tex.quãuis fortissim⁹:nõ tamẽ obst.cõtra intellectũ verũ quẽ.ß.tenui ad istum tex.nec pot dici ꝙ tex.ibi ad fi.in verbo nõ tam cõiunxisse intelligat.s.realiter sed bene verbaliter .prout gl. ꝛ doc.ibi cõmuniter intelligũt q2 istud stare non pot duplici ratiõe. Prima q2 cum text.dicat ꝙ erant instituti ex equis partibus erat prorsus indubitatũ ꝙ realiter nõ poterant dici coniun

cti.vt hac.l.in primo ꝛ scdo respõso:ergo solũ dubiũ erat de ver
45 bali cõiunctione.Secũdo q2 tex.† dicit quãuis ꝛ syllaba inducat cõiunctionẽ.sed syllaba ꝛ inducit cõiunctionẽ verbalẽ ꝛ non realẽ ergo patet ꝙ ille tex.solũ dubitat de verbali ꝯiunctione ꝛ intelligere de reali esset ineptũ ꝛ nugatoriũ.ꝛ ita habes bene discussum ꝛ enucleatum sensum.d.l.si ita quis heredes.ꝛ credo dixisse verũ ꝛ propriũ intellectum illius legis ꝙ̃uis fortissime. ¶ Scdo principaliter cõtra istum intellectũ multũ fortiter vrgere videt cõtra tex.in.l.meuio.in prin.ß.de leg.ij.quẽ text.in cõtrariũ allegat ista
46 glo.in fi.licet alleget in arg.† ibi testator dixit meuio fundi partẽ dimidiam seio partẽ dimidiã lego eundem fundũ titio lego:seio decedẽte eius portio vtriq; pro portione legati accrescit tũc si meuius ꝛ seius vocati fuerũt ad partes fundi dimidias ꝛ sic in viriles:ergo sunt re disiuncti seu separati:sed quia in eadem oratione sunt positi ꝛ sub vno verbo lego ideo sunt verbis ꝯiuncti.vt hac l.in primo ꝛ scdo respõso.titius vero ex quo fuit vocatus ad eundem fundũ separatim a primis dicit esse re cõiunctus ꝫ nõ verbis q2 in diuersa oratione est positus ergo ibi est casus ꝙ re tantum coniunctus admittit simul cum coniuncto verbis tm̃ ꝛ neuter eorꝫ est potior alio nec alium excludit.ergo ibi videt esse fortissimus tex.cõtra intellectũ quẽ tenui.ꝛ ita illũ text.intelligit ibi gl.in ꝑmo intellectu quẽ ibi sequit Bart.post Old.ille tex.est valde difficilis ꝛ patit varios intellect⁹ in tantũ ꝙ Cy.Bal.ꝛ Pau. de ca.in.d.l.meuio.in prin.referũt subtilẽ Pe.de bella per.dicere ꝙ legerat octo vicib⁹ illam.l.anteꝙ̃ posset illud prin.intelligere legit ibi per gl.primã altero de trib⁹ modis.Tene tertiã lect. glo.ibi quã ibi approbat Dy.ꝛ dicit Bar.hic in.ij.q.prin.secũde partis princ.ꝙ illa.ij.lect.cõiter tenet.eam etiaz finaliter post multa tenet Beru.hic in sua repe.in.ij.char.ꝛ sequẽ.ꝛ isto tertio modo intelligendo illa lex nihil ob.s.ꝙ loquat in pluribus re tm̃ cõiunctis.Nam dũ tex.dicit meuio fundi partẽ dimidiaz seio dimidiã lego intelligit de eadẽ dimidia.ꝛ sic in illa dimidia meui⁹ ꝛ seius sunt re cõiuncti ꝛ similiter titius est re cõiunctus q2 sibi totus ille fundus fuit relictus.ibi ergo est sola ꝯiunctio realis inter eos ergo nihil facit cõtra intellectũ quẽ tenui ad istũ tex.Et licet testator ibi videat velle trãsire ad dipõdiũ legãdo duob⁹ primis dimidiã fundi:ꝛ postea legando titio totũ fundũ.d.l.item qd sabinus.ß.sed si expleto.ß.de heredi.insti.ꝛ ita in specie ad illam.l. meuio.ꝙ ibi testator transiuit ad dipõdiũ:tenet Beru.in sua repe.in suo nouo intellectu quẽ ad illã.l.tradit.Et sic lz alás trãsit⁹ ad dipõdiũ impediat cõiunctionẽ realẽ ꝓpter diuersitatẽ assiũ: vt dixi in intellectu quẽ posui ad ꝯriũ precedẽs:tñ in.d.l.meuio. nõ impedit ꝯiũctionẽ realẽ ꝓpter dictionẽ eundẽ.q2 ibi dicit eũ deꝫ fundũ titio lego.ar.l.iul.quoq;.ß.de here.insti. ¶ Cõtra istũ tertiũ intellecũ quẽ Bar.dicit cõiter approbari ꝛ quẽ tenui:duo videnẽ obstare.Primo ille tex.dum dicit cum separatim partes fundi ꝛ totus legatus sit pondera partes fundi.ergo diuerse partes ꝛ non eadem dimidia ibi fuerunt legate:cum dicat in plurali partes.ergo non fuerunt re coniuncti vt ibi opponit Bar.reprobans istum tertiũ intellectũ.ꝛ exponere partes.i.partẽ prout ibi exponit glo.est violẽtia litere. ¶ Scdo in cõtrariũ fortiter facit: vt etiã ibi dicit Bart.q2 ibi si seius ꝛ meuius essent re ꝯiũcti.put vult iste tertius intellectus:certe preferret meui⁹ in portiõe seij decedentis q2 ille etiã erat cõiunctus verbis ex quo in eadeꝫ oratione ꝛ sub eodẽ verbo lego erat posit⁹ vnde esset re ꝛ verbis simul cõiunctus.ꝛ sic excluderet titiũ.vt hac.l.in ver.preferẽ.cuius cõtrariũ ibi decidit text.qui ambos admittit.ergo iste tertius intellectus ad illũ tex.nõ videt posse procedere.defendẽdo istũ tertiũ
47 intellectũ dic ꝙ tex.ibi loquit de fundo legato.ꝛ sic de spẽ.† species aũt nõ est multiplicabilis sicut quãtitas.l.plane.ß.si duob⁹. ß.de leg.j.ergo debet intelligi de eadẽ dimidia.Jmo forti⁹ etiã in q̃titatibus.si dico ꝓmittis mihi ꝛ titio.x.intelligitur facta ꝓmissio de eisdem.x.l.stipulatio ista.ß.cum qui.ꝛ.l.eum qui ita.in prin.vbi glo.ꝛ.l.si mihi ꝛ titio.ĵ.de verb.obli.firmat Bar.hic.in j.q.prime partis prin.si ergo in quãtitate que est multiplicabilis intelligitur de eadem quãtitate:ergo fortius in.d.l.meuio.in pñ. in fundo.ꝛ sic in specie que non est multiplicabilis intelliget legatũ speciei de eadẽ dimidia. ¶ Non ob.ꝙ ibi sei⁹ ꝛ meui⁹ erãt positi in eadem oratiõe.ergo etiã erãt verbis cõiuncti.responde ꝙ tex.ibi in duobus locis presupponit ꝓ constanti ꝙ essent vbis separati.Primo dũ dicit ꝙ separati ꝛ partes fundi ꝛ totus fundus legat⁹.si partes ergo fundi erãt inter meuiũ ꝛ seium separatim legate.idẽ dicit ille tex.in fi.in quibus fundus separatim legatus est ergo presupponit tex.pro constanti seium ꝛ meuium fuisse separatos:ꝛ sic disiunctos.ꝛ sic positos in diuersis orationibus. ¶ Quartũ intellectũ ad.d.l.meuio.ponit Pet.de bella.quem refert ꝛ reprobat Beru.hic in repe.in.ij.ꝛ.iij.char.ꝛ ibidẽ Beru.ꝓ plura verba tradit aliũ quintũ nouum intellectum:postea ipsemet in fi.ingenue fatet ꝙ iste suus intellect⁹:lz sit subtilis:tñ non est magna autoritate suffultus.ideo dicit ꝙ ipm tenet solũ dispu

tando.Decidendo aūt non recedit a suprascripta.iij.lect.que est
vltima.in.d.l.meuio.Ideo de istis duobus intellectibus non fa
cio aliter in specie mentionem:qꝛ non sunt reales nec veri. Per
ista remanet expeditus intellectus huius difficillime.l.¶ Ta-
mē vt nihil intactū pretermittatur:nō omitto ꝙ quidā ex nobis
egregius scholaris placentinus cui intellectus quē tenui visus
est cōtinere aliquid superfluitatis ad hunc tex.Cum velit cōiun-
ctum verbis tantū preferri coniuncto re tantum:⁊ istud decidaꝶ
in ver.si.ergo superfluus erit ver.qđ si re.Item ꝫm intellectum
quē tenui erūt solū due decisiones in text.⁊ nō tres:⁊ tñ ego dixi
tres esse decisiones.Ideo misit ad me in scriptis aliuȝ suū intelle
ctuȝ ad ver.qđ si re:ꝙ ibi decidaꝶ ꝙ inter ipsos coniunctos re tā
tum non sit locus prelationi.⁊ dum tex.dicit re tantū cōiunctum
non esse potiorē:intelligit ipse alij similiter re cōiuncto qđ etiam
presupponit Bar.esse verū in.ij.q.princ.scđe partis princi.circa
prin.ibi simpliciter dicit Bar.ꝙ si sunt cōiuncti eadē cōiunctio
ne reali tantū qđ neuter alteri preferꝶ.Ratio dubitandi ꝫm eum
poterat esse duplex.Primo qꝛ legando scđo eandē rem videbaꝶ
adimere a primo.l.sicut.⁊.l.seq.j.de adimē.lega.vidim⁹ late.s.in
ij.oppo.Bar.Scđo poterat esse dubitatio:qꝛ ille cui primo erat
factum legatum videbatur preferēdus tanꝙ primo nominatus
in testamēto a testatore.ar.l.quoties.s.de vsufr.⁊que no.Bar.in
l.q duos.s.de leg.j.Istis tamen nō ob.iuriscō.in ver.qđ si re:de
cidit cōtrariū.s.qđ inter cōiunctos re tantū nō sit locus prelatio
ni.⁊ hoc modo ꝫm eum:postea in ver.si.bene decidiꝶ qđ cōiūct⁹
verbis tantū preferatur cōiūctio re tantū:⁊ hoc modo nihil erit
superfluū in illo text.Iste intellectus ꝗuis acutus:⁊ qui conue
niret etiā doctori iudicio meo nullatenus pōt ꝓcedere ad istum
text.qꝛ qua ratione in ver.qđ si diceretꝶ qđ coniunctus re tantum
nō preferaꝶ alteri similiter cōiuncto re tantū eadē ratione in ver.
sin.si vero verbis:deberet decidi qđ cōiunctus verbis tantū non
preferaꝶ alij similiter cōiuncto verbis ⁊ probaꝶ istud assumptum
48 qꝛ† per aduersatiuā si vō verbis.positā in ver.si.reperiꝶ quali-
tas precedentis ver.prout valde not.tenet Bal.in.d.l oēs popu
li.in.xij.col.s.de iusti.⁊ iure.vbi per hoc decidit pulchrā ⁊ not.q̄
stionē de qua ibi per eū allegādo gl.in.§.item lapilli.insti.de re.
diui.Cum aduersatiua etiā copulā in se cōtineat.vt ibi per eum
⁊ istā doc.Bal.refert ⁊ sequiꝶ.d.Alex.⁊ dicit nō reperiri alibi in
l.fili⁹ a patre.in ꝑn.in.xij.col.in.si.s.de lib.⁊ posth.sicut ergo in
ver.qđ si decidereꝶ qđ cōiunctus re tantū nō ꝑferaꝶ alteri simili-
ter cōiuncto re tantū.Idē deberet decidi in ver.si.Si vero ver-
bis:ꝙ cōiunctus verbis tm̄ nō ꝑferaꝶ alteri cōiuncto verbis tan
tum:ad hoc vt illa aduersatiua si vero.que etiā habet in se copu
lam repetat qualitatē eiusdē verbi.⁊ tamē istud stare nō pōt ad il
lum ver.si.vt clare patet ex verbis illius litere:ergo similiter iste
sensus ad ver.ꝙ si re.ꝓcedere nō pōt.Unde tene intellectū quem
tenui ꝙ ponanꝶ tres decisiones in tex.sicut sunt tres spēs cōiun-
ctorū.⁊ scđm ordinē tex.non est aliqua supfluitas.Primo eñ de
cidit ꝙ cōiunctus re ⁊ verbis simul:ceteris oīno preferꝶ.Scđo ꝙ
cōiunctus re tm̄ nō preferꝶ cōiūcto re ⁊ verbis simul:nec cōiūcto
verbis tantū:ita decidiꝶ in ver.qđ si re.sed qꝛ posset dubitari:an
saltē cōiunctus re tantū sit equalis cōiuncto verbis tātū:⁊ simul
cū eo admittaꝶ iuxta.l.si ita qs heredes.s.đ here.insti.⁊.l.meuio.
in ꝑn.s.de.leg.ij.Ideo subijciꝶ ver.si.Si vero verbis.vbi decidiꝶ
ꝙ cōiunctus verbis tm̄ ꝑferaꝶ cōiuncto re tm̄.⁊ sic nihil est super
flui ī isto tex.¶ Et per ista cū laude dei habes expeditas oēs gl.
huius.l.⁊ cōsequēter intellectū text.in quo cōsistit magna pars
huius apparat⁹.¶ Extra gl.bar.duo principalia principaliter
examinat.Primo materiā cōiunctorū.Scđo de effectu cōiūctio
nis.s.iuris accrescēdi.Et sic pōdera ꝙ bar.sequiꝶ ordinē iuriscō
sul.ī hac.l.qui iuriscōsult⁹.Primo posuit de cōiūctis.Scđo de
effectu cōiunctionis.⁊ sic de iure accrescēdi prout dictū fuit in di
uisione huius tex.Itē dicit Bar.ex predictis patere ꝙ cōiūctio
est duplex.alia est hoīs alia est legis.Itē cōiuncti cōiūctione ho
minis:alij sunt cōiuncti re tantū.alij cōiuncti verbis tm̄.alij re et
verbis simul cōiuncti.⁊ ideo de singulis est videndū ꝫm Barto.
49 Adde tu † ꝙ triplex est cōiūctio:quedā est cōiunctio dictionū.
quedā orationū.⁊ quedā locutionū vt est gl.ī.l.quidā.j.de pecu.
lega.⁊ licet illa glo.aliter nō declaret.Dic qđ cōiunctio dictionū
est quando vn⁹ act⁹ verbi regit duas diuersas dictiones vt lego
titio ⁊ seio talē fundū.cōiunctio orationū est quādo sunt due ora
tiones cū copula.vt lego titio fundū cornelianū.Item lego seio
eundē fundū.cōiunctio locutionū est de diuersis rebus vel perso
nis.vt lego titio fundū:itē seio domū.In tali spē declarat istas
tres spēs cōiunctionū Bal.in cōsi.ccclxij.prime partis incipien.
Queriꝶ a me vtrū copula.qđ cōsiliū est errore duplicatū in cōsi.
50 ccxj.scđe partis.¶ Itē dum Bar.† dicit qđ duplex est cōiūctio
alia est hoīs:alia est legis.⁊ de vtraqꝫ ponit glo.in.l.j.§.idē ait.
in v̄.sociū.s.de vsufr.accrescē.quā gl.allegat Bar.s.in.vij.opp.
Ita etiā dicit Bal.in.l.vni.§.his ita.in prin.C.de cadu.tol.Ista

videtur esse bona diuisio.qꝛ quelibet diuisio debet esse bimēbris
aut reducibilis ad bimēbrē ꝫm boetiū.Tamē dic plenī⁹ ꝙ cōiū
ctio est quadruplex legalis testamētaria cōuētionalis ⁊ mixta:⁊
licet testamētaria ⁊ cōuētionalis ambe dicanꝶ hoīs vt vult bar.
tamen diuido in quatuor spēs gratia cōmodioris doctrine et in
51 telligentie.¶ † Coniunctio legalis diciꝶ quando plures coniun
ctim ad acqsitionē alicui⁹ rei a lege vocanꝶ:puta si testator legat
seruo plurium dñorum:illi plures dñi vocāꝶ ad acqsitionē lega-
ti facti seruo.l.cōis.s.de acquirē.here.l.vero.§.si duo.s.pro so.
⁊.l.j.§.idē ait.de vsufru.accrescē.⁊ inter istos nō videꝶ ꝙ habeat
locū ius accrescēdi in ꝓprietate.vt est text.no.in.l.⁊ ꝓculo.de le.
ij.⁊ illa.l.est ad hoc melior que sit in iure ꝫm Ang.in.l.item ꝙ sa-
binus.in prin.s.de here.insti.Secus est in vsuf.d.l.j.§.idē ait.de
vsuf.accre.Similiter si moriaꝶ legatarius relictis pluribus here
dibus.l.legatarius.de leg.iij.Item qñ plures ab intestato bene-
ficio iuris ciuilis vel pretorij vel statuti vel cōsuetudinis ad ali-
quā hereditatē vel successionē coniunctim admittunꝶ.l.vni.vbi
late Bal.⁊ Sali.C.quādo nō peten.partes.l.si plurib⁹.j.de suis
⁊ legi.l.j.§.si nemo.ff.ad tertul.⁊ ista declarat latius bar.j.in.iij.
q.ꝑnci.huius prime partis.Et de ista cōiunctione legali format
Barto.aliquas no.questiones.j.i.v.q.prin.scđe partis prin.vbi
52 diceꝶ.¶ † Ista cōiūctio legalis cōtingit duob⁹ modis.Uno mō
ex v̄bis legis vt quādo duo nepotes in potestate coniunguntꝶ in
uicem respectu nepotis emācipati.Alio modo quādo per vnam
personā ex legis dispositione descendit ius in plures.d.l.et pro-
culo.sicut quādo ex vno stipite descendit feudū in plures filios.
Isti possunt dici cōiūcti cōiūctione cōsuetudinis:qꝛ ex vno fon
te oriunꝶ:vt in.c.j.§.cum vero conradus.qui feu.da.pos.ī vsi.feu.
53 ꝫm Bald.in.l.vni.§.his ita.circa prin.C.de cad.tol.¶ † Cōiun
ctio testamentaria vt dixi est triplex.quedā est realis tm̄.quedaȝ
verbalis tantū.quedā mixta:⁊ sic realis ⁊ verbalis simul.l.tripli
ci.j.de ver.signifi.⁊ ista est proprie materia nostra de qua loquiꝶ
54 ista lex.⁊ de ista plene diceꝶ.¶ † Coniunctio conuentionalis est
que causaꝶ in dispositionibus inter viuos:puta in contractibus
quādo duob⁹ vel pluribus cōcediꝶ feudū vel emphyteosis. Et
de ista cōiunctione cōuentionali tractat Bar.j.in.vj.q.prin.que
est vltima scđe partis prin.tradiꝶ ordinarie per Barto.⁊ omnes
55 in.l.si mihi ⁊ titio.j.de ver.obli.¶ † Coniunctio mixta pōt esse
vel ex legali ⁊ testamētaria simul.vel ex legali ⁊ conuentionali si
mul.vel ex testamētaria ⁊ cōuētionali quādo conuentio fieret in
testamēto.l.hec sentētia.s.de testa.tutel.gl.ī.l.heredes palā.§.fin.
⁊ ibi Bar.⁊ alij.s.de testa.Cy.⁊ alij in.l.cū antiquitas.C.eo.item
relictū pōt transire in cōtractū quādo non subest fraus.l.in taci-
56 tis.⁊ ibi Bal.ī.ij.no.s.de leg.j.¶ † Assumo nūc cōiunctionē te
stamentariā triplicē que vt dixi est proprie materia nostra.Pri-
mo ergo videndū est qui dicanꝶ cōiuncti re tantū.Dicit Bar.ꝙ
sunt illi qb⁹ eadē res separatim legaꝶ vt h.⁊.§.si eadē.insti.de lega.
⁊.d.l.triplici.Ista diffinitio seu descriptio Bar.est diminuta.vt
statim.j.dicā.circa istos cōiunctos re tm̄:Bart.format quatuor
questiones.Tu autem ordinate procedendo ex duabus primis
questionibus Bar.collige tria requisita necessaria que requirun
57 tur ad hoc vt dicanꝶ re cōiūcti.† Primo requiriꝶ ꝙ res que plu
ribus relinquiꝶ consistat in specie.secus si consisteret in quātita-
te vel in genere:tunc non dicunꝶ re coniuncti:puta si testator di-
cat lego titio.x.⁊ seio lego.x.Isti non sunt coniuncti re sed quili-
bet de per se debet habere sua.x.ꝫm Bar.hic in.j.q.Moueꝶ sub
tiliter Bar.qꝛ si diuersis volūtatibus presumiꝶ multiplicatio le
gati consistentis in quantitate eidem persone facti.l.quingenta
s.de proba.ergo multo magis hic facit diuersitas personarum
qb⁹ in eodē testamēto quātitas relinquiꝶ:qꝛ diuersitas ꝑsonarū
facilius inducit multiplicationem quā si esset vna persona.l.oēs.
et.l.si is qui.j.de actio.⁊ obliga.l.quid ergo.§.j.de le.j.nota.ī.l.
huiusmodi.§.j.eo.ti.vt idem operetur diuersitas personaruȝ in
eadem volūtate ꝙ operaꝶ diuersitas scripturarū in eadē ꝑsona
Ita voluit arguere Bart.hic.⁊ cum Bart.⁊ eius ratione trāsit
simpliciter Salice.hic.idem tenet do.Pet.de bexu.in sua repe.
in.vj.char.vbi dicit ꝙ istam determinationem Bart.non dedu-
cit in disputationē qꝛ non est dubitabilis questio.Sed tu aduer
te ꝙ ratio assignata per Bar.videtur esse fragilis:prout etiam
perpendit Rapha.co.hic in repeti.in.iij.col.Nam in eadē perso
na non iducitur multiplicatio qñ sit in eadem dispositione.l.pla
ne.§.j.s.de lega.j.sed bene quando sit in diuersis dispositionib⁹:
puta in testamēto ⁊ codicillis vel in diuersis codicillis tūc loqui-
tur.d.l.quinquaginta.⁊ sic Bartol.non videtur cōcludenter ar-
guere a diuersis voluntatib⁹ prout loquitur.d.l.quinquaginta.
ad vnam vltimam volūtatem licet in ea rel inquatur diuersis ꝑ-
sonis.Ipse tamen Rapha.sequiꝶ cōclusionē Bar.quā putat esse
clarā.⁊ pro ea adducit text.insti.de duo.re.in princ.⁊ in.l.meuio.
in princi.⁊.l.q duos.s.de lega.ij.probat etiam ratione.Nā si te-
stator a diuersis heredibus legat eidem eandem qualitatē de.x.
intelligitur

intelligitur duplicare. vt. xx. habere debeat. l. si pluribus. §. j. ff. de le. ij. fortius si legatur diuersis legatarijs nõ eidem lz ab eodem ab vno herede. ¶ Item inquãtum Bar. limitat istã cõclusionẽ vt
58 pcedat† qñ eadẽ quantitas relinquitur sub diuersis cõceptionibus secus qñ sub eadẽ cõceptione: puta titio & seio lego. x. tunc dicuntur re cõiuncti in illis. x. l. si quis testamẽto. ff. de le. j. adde q idem tenent Bal. Raph cu. Pau. de ca. & d. Alex. in. l. si pluribus. ff. de leg. j. Raph. cu. Lu. & d. Alex. in. d. l. stipulatio ista. §. cũ q. q̃uis aliter videatur sentire Bart. ponendo tertiũ casum qui hic videtur omitti i. d. l. si quis testamento. in prin. de quo perpẽdũt moder. presertim. d. Alex. in. d. §. cum qui. Adde etiaz qd cum Bar. hic
59 tenet Sali. in. l. vni. §. sui aũt disiunctim. C. de ca. tol. † Adde etiã questionẽ quã ponit. d. Alex. post Joã. de imo. i d. l. qui filiabus. §. j. qñ pluribus sub noĩe collectiuo relinquitur quantitas: an intelligatur coniunctim oĩbus de vna quantitate: an singuli singulas quãtitates habere debeãt: puta si testator legat filiabus suis mille florenos an intelligatur cõiunctim & cõplexiue de solis mille tñ
60 an pro singula filia singula mille debeant: ibi videas. ¶ † Scdo requiritur vt dicantur re coniuncti q eadem res relinquatur pluribus separatim simpliciter: quo casu per concursum faciũt sibi partes: & vnus habebit rem: alius estimationẽ: qr impossibile est q vterq habeat rem insolidũ. iuxta. l. si pluribus. de leg. j. secus esset quando eadẽ res pluribus separatim legatur hoc expresse acto per testatorem vt quilibet eam insolidum habeat tũc non dicantur coniuncti: adeo q vno repudiante alter habeat rẽ & estimationẽ: qr tunc non faciunt sibi partes per concursum: & illi dicuntur re coniuncti quibus eadem res separatim legatur: & faciunt sibi partes per concursum. l. coniunctim. ff. eo. & l. inde neratius. in princ. ff. de vsufru. accre. & sic duo requiruntur fm bar. hic: in. ij. q. & sequitur simpliciter Sali hic: idem tenet Rapha. cu. i repe. in. ij. colũ. ad
61 fi. vbi cõfirmat opi. Bar. subtili ratione: † qr cõiunctio realis operatur vt si deficiat in psona vnius: alius habeat rem totã iure suo nõ diminuẽdi. l. vnum. §. sui aũt disiuncti. C. de cad. tol. declaraui ff. i pmo euidẽtiali: sed hic istud esse nõ potest: cũ totũ habeat iure suo: siue alius cõcurrat cum eo siue nõ ideo coniunctio nihil operabitur: al's oporteret q bis deberetur ipsa eadẽ res ex eodẽ legato eidem persone & insolidum: quod esse nõ potest. l. plane. §. si cõiunctim. ff. de leg. j. & l. qui bis idẽ. j. de verb. ob. sed subtilis. d. Pe de beru. in sua repe. in. vij. char. istud reprehendit qr q legatarij faciant sibi partes per concursum: hic non requiritur ad coniunctionẽ realẽ producẽdã in esse: sed est effectus resultãs ex ipsa cõiunctione reali. ideo fm eum Bar. errat qr vult q id quod est effectus cause sit eius causa quod est impossibile fm eũ ¶ Adde quod istud prima facie satis videtur posse tolerari: qr pro essentia cõiunctionis realis requiritur qd eadem res pluribus insolidum legetur separatim. i. in diuersis orationibus vt hac. l. in principi. ¶ Effectus autem resultantes ex ista cõiunctione reali sunt duo
62 Primo q † isti legatarij faciunt sibi partes p concursus. d. l. cõiũcti. ff. eo. & l. vnica. §. si vero nõ oẽs. C. de ca. tol. Secũdus effectus est: qr si alij legatarij non veniant ad legatum: ille solus qui venit habet per ius non diminuendi: ex quo nullus secum concurrit & non per ius accrescendi. vt declaraui. ff. in prin. in primo euiden. tamen determinatio Bart. videtur esse verior qr perinde est ac si
63 duobus diuerse res legate essent. † Tertio requiritur vt dicãtur re coniuncti q ad eandem rem vel partem sint plures vocati & ex expressa voluntate testatoris: secus si solum ex tacita. l. ij. cũ gl. ff.
64 de vsufru. accre. † Hinc est q instituti simpliciter: & sic sine partibus non dicuntur re coniuncti alijs q̃tum ad ius accrescendi: licet faciant sibi partes per concursum. tex. est not. l. item qd sabinus. in. §. vndeidẽ tractat. ff. d herede. isti. vbi formaliter dicit tex. Nã q̃tum ad ius accrescendi non sunt coniuncti qui sine parte instituuntur fm Bar. hic: in. ij. q. & in. d. l. itẽ qd sabinus. in prin. per illũ tex. & hoc tenet gl. i. l. vnica. §. his ita. v. si vero qdã. & ibi Pet.
65 & Cy. C. de cadu. tol. ¶ † Et ppterea Bar. alibi plenius scribẽs q̃ hic: qui dicantur re coniuncti: dicit quod illi sunt quibus ex ex precisa dispositione testatoris tota res cuilibet assignatur. ita not. Bar. i. l. vnica. §. vbi autẽ. C. de cadu. tol. vbi dicit bart. se ad hoc singulariter notare illũ tex. huic dicto bar. videtur esse tex. de directo contrari in. l. triplici. j. de verb. signi. Raph. cu. in repe. in v. col. dupliciter respõdet ad illũ tex. Primo quod ille tex. debet intelligi portionem ibi fuisse expressam a testatore: sed ista est diuinatio: vnde secundo respondet quod licet vbi duo separatim instituuntur sine expressione portionis & dicuntur coniuncti re: vt dixi fm Barto. tamen vbi instituuntur cõiunctim verbis sine adiectione partis expressa: tunc dicuntur coniuncti etiam re: vt d. l. triplici. et hoc modo datur not. limitatio ad doct. Bar. hic. Subtilis. d. Pe. de beru. in repe. huius. l. in. vij. chart. reprehen
66 dit istam deci. Bar. & eo qr in vltimis voluntatibus tãtum debet operari tacitum quantũ expressum imo interdum plus. l. si cui legetur. i fi. & l. seq. ff. de leg. j. & l. nutu. ff. e. Istud est fragile fundamentum per ea que late dixi in. l. cum quid. ff. si cer. pe. vbi late posui: an & quãdo tacitũ idem operetur qd expressum. ¶ Scdo & fortius dicit idem Beru. qd ista decisio Bar. videtur esse cõtra casum in. l. si dño stichus. ff. de leg. j. vbi saltẽ tacite vni eandẽ rem legauit & tamen faciunt partes per concursum ergo sunt re coniuncti. §. sin autem disiunctim. C. de cadu. tol. eo qr effectus presupponit causam suam de necessitate. Tu dic qd ille text. parum facit. Nam ibi non erant partes vni assignate: & alius sine partibus institutus prout loquitur. d. l. item qd sabinus. in princi. & Bartol. hic. Sed ibi erat vni legatus stichus in specie alij legata optio serui quo casu eligendo stichum dicuntur in illo sticho cõiuncti re. prout declarat Bart. j. proxime i. iiij. q. ad fi. & idem Bart. in. d. l. si dño stichus. & sic in illo text. vni erat relicta species iam declarata alij declaranda per electionem fm Bal. in. c. j. in vlti. colũ. de rescrip. & sic quilibet vocatur separatim vt ad eandem rem ideo faciunt sibi partes per concursum & sic dicuntur re coniũcti. ¶ Tene cõclusionem Bar. que nõ est vera & cõmunis. & quã etiã tenet Bal. in. d. l. item qd sabinus in princip. in. ij. not. per illum tert. vbi dicit qd iste est subtilior passus illius legis. Idem etiam tenet ibi Ange. reputans illum tex. esse ad hoc mirabilem. & qd est melior
67 lex ad hoc que sit in iure fm eum. ¶ † Subdit Bar. in. ij. q. qd si testator instituit titium in dimidia & sempronium in eadem dimidia instituit in qua titium instituerat: quod isti sunt coniuncti re. Et intellige de eadem dimidia in specie per. l. iuli. quoq. ff. de here. institu. & d. l. triplici. in fin. Secus ergo videtur si simpliciter dixisset dimidiam non addẽdo eandem: vt. l. meuio. in princ. ff. de lega. ij. De cuius tamen intellectu dixi supra super gloss. magna. do. Pe. de beru. hic in repeti. in. vij. charta. sequitur simpliciter Bart. & dicit q ista questio non meruit formari: qr casus est clarus in dictis duobus iuribus allegatis per Bart. alij nihil tangunt. Tu aduerte q in. d. l. iulia. quoq. bene est dictio eadem cum relatiuo qua: vt dicit Bart. Tamen in. d. l. triplici. ad fi. vbi iuriscon. refert decisionem Juliani non est dictio eadem. nec aliquod relatiuum: qr ibi simpliciter dicit. sempronius ex parte dimidia heres esto. prout etiam dixi. ff. in. ij. oppo. Bar. Item adde q Bal. in. d. l. iul. quoq. tenet quod isto casu est etiam coniunctio verbalis non tãtum realis & nõ bene: vt patet ex predictis & ex his que statim dicam declarando qui dicantur coniuncti verbis tantum.
68 ¶ Quarto querit Bar. † quando testator vni legauit totum: alij legauit partẽ: an in illa parte erũt re coniuncti. Et distinguit totum & partes tripliciter: vt hic per eum. Aduerte in secundo casu Barto. quando vni legatur fundus alij vsufru. illius fundi qd in vsufr. dicuntur re cõiuncti & ambo admittuntur ad vsumfructuz & faciunt sibi partes per concursum. l. si alij. j. de vsufruct. lega. l. idem neratius. §. fin. & l. si proprietas de vsufructu. accrescendo eo quia remota parte integrali scilicet vsufru. non dicitur fundus: sed nuda proprietas: cum fundus consistat ex proprietate & vsufructu. & ideo in vsufructu. ambo sunt re cõiuncti vt hic per Bartol. ¶ Contra istam conclusionem Bart. arguitur fortiter q isti duo nullo modo sunt re coniuncti. Nam vnus habet vsumfruct. formalem: alius habet vsumfruct. causalem. & sic quasi sint diuersarum rerum legatarij non possunt dici re coniuncti. cum oporteat q eadem res sit eis insolidum legata: vt hoc text. huic difficultati respondet solus Salice. hic alij non tangunt q non est vis in hoc. quia licet leges appellent vnum vsumfruc. causalem: quia causatur ipsi domino a proprietate sua: alium formalem. tamen reuera & in effectu idem est vsufru. licet leges eis adijciant diuersas qualitates. vnde cum primo vni sit legatus totus fundus postea alij legatur vsusfru. qui concurrit cum primo. & sibi facit partes per concursum: certe dicuntur re coniuncti licet diuersam qualitatem habeat vsusfructus. primi quia vocatur causalis. alium secundi quia vocatur formalis. Sed quia non potest habere causalem quin concurrat cum formali: & ideo perinde est ac si sibi
69 formalis fuisset legatus. ¶ † Limita istam conclusionem Bart. ex singulari decisione Baldi in qua dicit se consuluisse in. l. quoties. in fine. C. famil. herciscun. vt. d. l. si alij. cum alijs. ll. ff. allegatis procedat quando fundus fuit relictus vni deinde vsufruct. illius fundi fuit alij in specie relictus: tunc bene ambo concurrunt in vsufruct. & in eo sunt re coniuncti. & ita loquitur doctri. Barto. hic: secus quando fundus esset in specie relictus vni. alij autem esset relictus vsufruct. non specialis illius fundi. sed vniuersalis omnium bonorum. prout dicit Bald. euenisse sibi de facto in te
70 statore † qui reliquit vxorẽ vsufructuariã omnium bonoruz suorum & si filius moriatur in pupillari etate legauerat fundũ titio. Certe in vsufructu illius fundi vxor non concurret cũ legatario fundi. cuz vxori non sit relictus vsusfr. particularis illius fundi sed vniuersalis. vnde illi vniuersalitati per speciem intelligitur derogatum. l. quesitum. §. vlti. j. de fun. instru. & sic vxor non debet habere vsumfr. in re alteri specialiter assignata. Et ad hoc dicit Bald. se spẽaliter allegare. l. si fideicõmissorum. j. vt in pos. le. vt ibi latius per

eū. Facit qḋ dicit Bar.hic in primo mēbro qḋ generi per spēm derogat per reg.l.vxorem.§.felicissimo.s.co.ꝛ.l.seruis vrbanis.§.fi.s.eo.¶Tene indubitanter cōtra Bal.cōtra quē allego tex. in terminis in.l.sempronio.in prin.ff.de vsufr.leg.vbi est text.ꝙ legato generali vsuf.nō derogat per legatum speciale dom⁹ vel fundi.Et bar.ibi in fi.prin.dicit ꝙ ille tex.est tenēdus menti:qꝛ quotidie relinquūtur predia pluribus personis ꝛ postea testator dixit vxori lego vsumfru.bonorū ꝙ i vsufru.oēs cōcurrūt.qḋ est tenendum menti ḃm eum.Et illū tex.Pau.de ca.in consi.cuȷ.in cip.viso puncto obscuro.tenet contra Bal.ꝛ bene.ꝛ dicit ꝙ bal. nō meminit de illo tex.nec de Bart.ibi.Illam decisio Bar.in.d. l.sempronio.in prin.sequitur etiā do.Alexā.in cōsi.lvi.iȷ.vol. incip.perlectis verbis testamenti.vide etiam aliquid ꝑ Bar.in l.si quis seruum.§.fin.in vlti.colū.circa mediū.s.de leg.ij.ꝛ bart. in.l.quesitum.§.fin.in vlt.colū.j.de fun.instru.¶Not.diligenter predicta ad doctri.Barto.hic.Et multi in his facile errarent in practica.Et ḃm hoc habes magnā ampliationē ad istū secūdū casum bar.¶In tertio casu Bar.†quādo vni p̄mo legat fundus

71 deinde aliȷ legat tertia vel quarta pars illius fundi:qḋ nō dicātur cōiuncti re:qꝛ qḋ legat scḋo videtur ademptū primo.Secus esset contra:qꝛ si primo relinqueret vni pars fundi puta.iȷ.vel iiȷ.postea aliȷ relinqueretur totus fundus impossibile est ꝙ totum adimatur de parte.l.cū questio.cum gl.C.de lega.vbi dixi. ¶No.ad ea que tenet Bart.s.in.ij.opp.per.l.sicut.j.de adimē. lega.iuncto intellectu glos.ibi ꝙ legando scḋo sub commemoratione primi eandem rem videtur a primo adimere partem illius rei.De quo tangit hic Rapha.co.in repe.in.v.col.¶Itē circa contrariū.l.si domino stichus.s.de leg.j.de qua.l.dixi.s.prime

72 in.ij.q.Bart.†Tu aduerte Bar.hic velle ꝙ legatū optionis dicatur legatū speciei facta electione.Et idem tenet Bar.in.l.si domino stichus.Adde Bal.idem tenentē in.l.fi.§.j.in.iij.colū.C. cōia de leg.ꝛ ad.d.l.si domino stichus.vide ꝑ Imol.ꝛ Moder. in.l.plane.§.si coniuncti.s.de leg.j.¶Ultimo circa istud p̄mum

73 mēbrū qui dicantur re coniuncti tantū.Adde ꝙ etiā fit cōiunctio realis mediātibus qualitatibus diuersis vtriqꝫ legatario separatim assignatis in quibus cōicant res legate.vt.l.titie textores.in prin.in ver.cōmunes esse.s.de leg.j.Nā in primo ꝛ secūdo casu illius.l.titia ꝛ plotia sunt re ɔiuncti:ꝛ faciūt sibi partes per concursum i seruis textoribus ꝛ vernis simul ḃm do.Pet.de beru.hic in repeti.in.vj.charta qui dicit ꝙ non inuenit ab alio animaduersum.Adde ꝙ istud idem not.ibi solus Beru.Aliȷ nihil tangunt vbi dicit vltra doc.se notare ex illo tex.mirabilē modū cōiungendi re ꝑpter cōcursum duarū qualitatū:que vnicuiqꝫ legatario in suo legato conueniunt.Et per ista remanet expeditū primū membrū cōiunctionis testamentarie.s.de cōiunctis re tm̄.

74 ¶†Scḋo principaliter videndū est de scḋo membro cōiunctionis testamētarie que dicitur cōiunctio verbalis tm̄.Bert.ponit duo exēpla ꝛ quatuor questiones.Et sic Bart.secutus est morē iuriscō.hic.Nam nō ponit diffinitionē seu descriptionē verbalis cōiunctionis sed solū ponit exempla aliter aūt facit in mēbro p̄cedenti:sicut etiā tex.hic facit.Et ḃm Bar.siue sit copula ꝛ:siue copula cum:siue sit soluta:siue sit nomē collectiuū est cōiunct o verbalis.Tu potes dicere ꝙ dicunt coniuncti verbis quando pluribus in eadem oratione partis distribute relinquuntur vt hic.ꝛ §.his ita.C.de cad.tol.ꝛ ibi Bar.in fi.multū no.illū tex.ꝛ dicit ꝙ non habes alibi ita clare in iure qui dicant cōiuncti verbis qui in vna ꝛ eadē oratione ponunt.Illi vero dicuntur disiuncti verbis qui ponunt in diuersis orationibus.vel sic:cōiuncti verbis dicūtur qui sub vnitate verborum candē orationē cōficientiū ad legatum vel ad hereditatē admittunt diuisis a testatore portionib⁹ vel quando testator instituit plures in eadem re ꝛ in eadē oratio

75 ne distributis tamē partib⁹.l.si duobus.§.fi.i fi.s.de le.j.†nā vnitas orationis plures legatarios cōplectēs eosdem loco vnius facit hēri.l.vnica.§.hoc ita tā varie.C.de cad.tol.ꝛ.l.plane.in p̄n.s. de leg.j.vt habes exēplū in tex.titio ꝛ seio lego fundū equis portiōibus.Et istud ꝑcedit etiā si due persone vel plures ponant in eadem oratiōe solute:ꝛ sic sine copula.vt titio seio lego talem fundū equis portionibus:vt.l.triplici.§.videa m⁹.j.de verb.signifi.ꝛ.l.cū in testamento.§.hec verba.s.de here.isti.licet Pet.de bella per.voluerit hoc vltimo casu esse omnino disiunctos.vt refert.Ey.in.d.§.vbi aūt.ꝛ male dicit per iura preealleg.ḃm Bar.ꝛ

76 alios hic.†Subdit bar.nō esse differētiā an ponat copula ꝛ:vel dictio cum.d.l.triplici.nam inter ꝛ:ꝛ cum:nulla est differentia in modo ɔiungēdi verbaliter.l.titie textores.§.j.s.de leg.j.ꝛ.l.si qs

77 titio.s.de vsufr.accrescē.¶†Itē subdit Bar.j.in.iiȷ.q.que erit per hoc expedita:idem esse in alternatiua.posita inter personas vt si testator dat titio aut seio talē fundū equis portionib⁹ lego. Isti sunt verbis cōiuncti.cum alternatiua vel:posita inter personas resoluatur in cōiunctā vt.l.cum quidam.C.de verbo.signi.

78 ¶†Scḋm exēplū Bar.est quādo testator apponit nomē collectiuum plures personas cōprehendens absqꝫ alia expressione ꝓpriorum noīm.vt lego fratribus meis vel filiȷs fratris mei vel libertis vel cognatis talem fundum equis portiōibus.nam oēs qui vocant sub eodem noīe collectiuo videtur esse verbis coniūcti:vt.l.interdū.in princ.s.de here.insti.ꝛ.l.si pater.de vul.et pupil.ꝛ.l.qui quartā.§.fi.de leg.j.Nisi prohibitio alienationis inducat ꝙ nomē collectiuū nō operet plusqꝫ specialis enumeratio.vt l.luci⁹.§.lucius.de leg.ij.ḃm Bar.j.i.ij.q.prin.scḋe partis prin. vbi dicet.Amplia istud exēplū Bar.multū signanter vt procedat non solum quādo apponit nomen collectiuū de per se:prout loquit Bart.hic.sed etiam si in eadem oratione adiciat nomen propriū vnius ꝛ etiam nomē collectiuū:puta qꝛ testator dicat titius in dimidia ꝛ fratris mei filiȷ in alia dimidia heredes sunto. nā inter oēs istos inducit cōiunctio verbalis tantū ḃm Bar.j. in.j.q.p̄n.scḋe partis prin.circa prin.Sꝫ aduerte in hoc vltimo videret dicendū ꝙ titius nō sit verbis cōiunctus singulis filiȷs fratris sed bene oībus collectiue sumptis.Item filiȷ fratris non sunt inter se coniuncti verbis tantū vt vult ibi Bar.sed re ꝛ verbis simul cum in eadem re scꝫ dimidia non distributis partibus sint instituti ꝛ sic nominū ꝛ rei cōplexus eos cōiungit.d.l.triplici.Ideo pone clarius exemplū.titius ꝛ filiȷ fratris mei ex equis partibus heredes sunto.d.l.interdum.in princ.de here.insti.hic omnes simul erunt cōiuncti verbis tantū ex quo in eadē oratione distributis partibus sunt instituti.ibidem.j.latius dicetur de

79 hoc.¶†Ultra bar.aduerte ꝙ ad hoc vt dicant cōiūcti verbis tm̄ requirit qḋ expresse partes sint facte a testatore:vt hic.alias dicerent etiā coniuncti re.d.l.triplici.Intellige et hic aduerte ꝙ nō tantū ita partes expresse facte sint a testatore vt ad oculū demonstrari possint imo est opus ꝙ habeant partes pro indiuiso iuxta.l.meuius.§.duob⁹.s.de leg.ij.nam si partes ita diuise essēt a testatore vt ad oculū demōstrari possent tunc alterarent cōiunctio verbalis ꝛ portio deficiens non accresceret alteri.tex.est in.l. huiusmodi.§.quib⁹.ꝛ ibi Bar.ꝛ aliȷ.s.de leg.j.qꝛ factis portiōibus fundi pro indiuiso tunc quelibet pars diuisa est separatus fundus de per se.l.recte dicimus.§.fi.j.de ver.signi.ꝛ sic tunc testator videret legasse duos fundos.Similiter si testator in eadem oratiōe diceret titio ꝛ meuio lego singulis singulos seruos non essent cōiuncti verbis qꝫtū ad ius accrescēdi ḃm Bart.ponentē vtrunqꝫ exemplū.j.in.ij.q.scḋe partis princ.vbi reseruo vtrunqꝫ

80 plenius examinandū.¶†Querit Bar.an copula cadens inter diuersas orationes inducat coniunctionē verbalē ꝛ concludit ꝙ non per quinqꝫ fundamenta de quibus hic per eum.Et Bar.dicit ꝙ ita ausus est tenere qꝛ est opi.sua noua prout ipsemet Barto.dicit in.d.l.sicut in annos.§.j.s.quib.mod.vsufru.amit.cū ista opi.Bar.tenent simpliciter Sali.ꝛ Rapha.co.hic in repe.in.vj. col.ꝛ latius do.Pe.de beru.hic in repe.i.viij.char.Idem tenet Bar.in.l.luci⁹ fundi.ꝛ.l.liber homo.§.titi⁹.per illū tex.cū gl.s. de here.isti.ꝛ.l.vnica.§.his ita.i fi.C.de cadu.tol.Idē tenet bal. in.l.si fortidianum.C.de lega.ꝛ in.d.§.his ita.i vlti.colū.ꝛi cōsi. ccclxij.primi volu.qḋ incipit:queritur a me vtrum copula qḋ cōsilium vt iam dixi est duplicatum errore.in consil.ccxj.scḋe partis.Idē tenet Ange.in.l.iul.quoqꝫ.in prin.s.de here.insti.ꝛ in.l. coheredi.§.coheres.vbi per illū tex.limitat.s.d vulg.ꝛ pup.Et ista est cōmunis opi.Si quis vellet disputando tenere opin.contrariā subtilis Ultramon.Pet.de bella.quē etiā sequit Ray.de for.in.l.j.§.interdū.s.de vsufru.accrescē.ꝛ si vellet tenere cōtra cōmunem opi.posset optime respondere ad omnia fundamenta Bar.primum ꝛ precipuum fundamentum Bart.est de casu.l.sicut in annos.§.j.s.qui.mo.vsufr.amit.vbi copula ꝛ:fuit posita inter duas orationes.ꝛ tamen tex.in fi.dicit quod non videntur verbis coniuncti sed re.Ad illum tex.in quo Bart.facit magnū capitale responde tripliciter.Primo ḃm ꝙ Baldus.ibi respondet ꝛ quidem notabiliter ꝙ ideo ibi copula ꝛ:non inducit cōiunctionem verbalem:qꝛ fuit posita inter legatarium ꝛ substitutū. nam tex.ibi equiparat illum qui ex repetitione habuit vsumfr. substituto.sed in casu nostro copula fuit posita inter duos legatarios eque principaliter honoratos.quo casu habet virtutē inducende coniunctionis verbalis.l.si ita quis heredem.in versi. q̄uis ꝛ syllaba.s.de here.isti.Scḋo potest respōdere ꝙ i illo tex. verba ibi posita cum copula ꝛ:fuerunt verba iurisconsul.ponentis exemplum non autem verba testatoris.Uoluit enim iuriscō. ibi ostendere ꝙ si legatario in casu admissionis vsufru.legaretur ꝙ ius accrescendi locum habet.Et ita respondet Odofre.ibi.et eum refert domi.Alexan.in.l.plane.§.si coniunctim.s.de lega.j. Precedens tamen solutio est melior ꝛ magis realis.Tertio ꝛ ad hoc notabilius responde ꝙ ideo ibi positi in diuersis orationibus copulatis non sunt coniunci verbis eo quia non sunt pariter vocati sed diuersimode:quia primus erat vocatus pure:secūdus in secunda oratione copulata erat vocatus sub conditione si vsufru.capi.dimi.amittatur.vnde nimirum si ibi non dicuntur

coniuncti

cõiuncti verbaliter vocati in diuersis orationibus ⁊ diuersimode: ⁊ iste est ꝓprie casus illius text. ¶ Quarto aduerte qd̓ Bar. met in d. l. sicut. §. j. not. ex illo text. de directo cõtrarium eius qd̓ hic tenet. Nam notat qd̓ qñ copula cadit iter diuersas orationes facit cõiunctionẽ verbalem. Credo qd̓ sit corrupta lectura Bar. ⁊ qd̓ debeat dicere negatiue qd̓ non faciat coniunctionem verbalem per illũ tex. qui proprie sic in fi. dicit: ⁊ per ea que ibi sequũt
81 per Bar. ¶ Secundũ fundamentum Bar. est: q† due oratiões solute non inducunt coniunctionem verbalem: sed inter eas ponitur punctus qui est loco copule: vt est glo. in l. pretia rerum. in prin. in ver. ad eã. ¶. ad le. fal. gl. i. l. iij. §. due autẽ sũt cause. i v. moliri. ¶. de carbo. edic. gl. in l. cũ duobus. §. in coeunda. in gl. fi. pro socio. sicut ergo tacita copula inter orationes nõ inducit cõiunctionem verbalem: ergo nec expressa: q expressio eorum que tacite insunt nihil operatur quãdo insunt de necessitate: vt habeꝰ in l. iij. ¶. de lega. j. sicut de necessitate inest copula aut pũctꝰ loco copule: al's non esset bona grãmatica qd̓ facere non debemus l. placius. ¶. de auro ⁊ arg. leg. c. ad audiẽtiã. de rescrip. Istud fundamentum Bart. prima fronte videtur coloratum: sed ad illud tripliciter respõde. Primo potest negari assumptũ Bar. qd̓ pũctus loco copule insit de necessitate grammatice inter orationes solutas: nec istud assumptũ ꝓbat Bar. ⁊ bona videꝰ esse grãmatica: lʒ nõ adsit copula nec punctus loco copule. Scd̓o respõdeꝰ dato etiaʒ pro vero qd̓ pũctus loco copule inesset de necessitate
82 grãmatice: †dico qd̓ exprimiꝰ aliter ⁊ ad aliud quã tacite inest: ergo expressio debet operari. l. si ita legatũ. §. illi si volet. ¶. de le. j. bart. ⁊ doc. in d. l. iij. de lega. j. Hinc dicimꝰ qd̓ expressa nocent que nõ expressa non nocent. l. nonnunq̃. ¶. de cõdi. ⁊ demon. et. l. j. de leg. ij. Inest em̄ punctus loco copule ꝓpter bonã grãmaticã: vt dicit Bar. sed exprimitur copula vt fiat coniunctio verbalis: nam testator exprimendo copulam vult verbaliter coniungere: prout est de natura copule. l. si ita quis heredes. ¶. de heredi. isti. Tertio respondetur negando qd̓ insit de necessitate quo ad coniungendum istos verbis: q poterat testator eos instituere indiuersis partibus testamẽti: ⁊ sic facere qd̓ nõ essent coniuncti verbis: prout dicebat Jaco. de are. quem refert Bart. ¶. in iij. oppo. vnde si exprimatur ex quo non inerat de necessitate quo ad coniungendum istos verbis: ergo non est verum qd̓ debeat operari coniunctionem verbalem. ¶ Non obstat tertium fundamentum
83 Bar. † qd̓ vnitas sermonis testatoris sit illa que inducat coniunctionẽ verbalẽ: per tex. in l. viij. §. hoc ita tã varie. C. de cad. tol. q est melior ⁊ formalior text. de hoc qui sit in iure ſm bal. in §. his ita. i vlt. col. C. de cad. tol. Sed qñ sunt due orationes licet copulate ibi est sermonis duplicitas ⁊ nõ vnitas. l. j. §. j. ¶. de vulga. ⁊
84 pupilla. ergo nõ est cõiunctio verbalis. Respõdeꝰ † qd̓ queadmodum copula posita inter duas personas operatur vt habeaꝰ pro vna psona: vt inquit tex. i. l. plane. post prin. ¶. de lega. j. ibi: coniũcti vnius persone potestate funguntur. Ita copula posita inter duas orationes debet operari: vt habeanꝰ ꝓ vna: ⁊ sic erit vnitas sermonis: facit text. i. d. l. si ita quis heredes. ibi: q̃uis et copula cõiunctionẽ faciat: ⁊ sic ibi probatur qd̓ etiã copula inducit coniunctionem ⁊ non sola vnitas orationis: ⁊ sic contra bar. q̃uis etiã ibi copula ponaꝰ in vna oratione. ¶ Quarto Bart. inducit glo. in l. meuio. in prin. in pmo exemplo. ¶. de lega. ij. si qs eam bene intueatur ⁊ nõ transcursorie: ⁊ aliter in specie non inducit illam glo. Bart. ibidem nam glo. illa ponit exemplum hoc modo: meuio ⁊ seio lego fundum equis portionibus: et titio eundem fundum: subaudi secundum Bart. s. lego: in isto vltimo: vñ ibi fuit posita copula inter diuersas orationes: vcʒ iter duos primos legatarios ⁊ titium: ⁊ tamen duo primi tantum sunt verbis cõiuncti: titius re tm̄: ideo ibi pariter admittuntur titius et meuius: nã si copula posita inter illas orationes induceret coniunctionẽ verbalem: certe titius tanq̃ cõiunctus re ⁊ verbis preferretur meuio: cuius contrariũ ibi decidit tex. dic qd̓ ista inductio Bar. est cõtra illum tex. in quo tex. nõ est aliqua copula: et sic ſm Dy. ibi copula fuit coniunctio glo. ⁊ nõ testatoris: lʒ Bar. hic dicat qd̓ nõ fuit de mente illius glos. Sed illa gl. stare nõ potest per illum tex. vbi nulla est copula. Potes aliter inducere illam glos. que ponendo exemplum: ita qd̓ inducatur coniunctio verbalis: ponit vnitatem orationis: licet text. videatur posuisse duas oratiões: ergo sentit qd̓ si copula esset posita in illo tex. ⁊ poneretur inter diuersas orationes: non induceretur coniunctio verbalis:
85 ¶ † Ultimo nõ obst. doctri. Jaco. bu. in qõne per eum disputata de legato facto mercatoribus ⁊ artificibus lane: q respondeꝰ qd̓ illa doctri. nihil facit ad propositũ nostrũ: q aliud est dicere: qd̓ copula posita inter duas orationes pariter principales: non requirat concursum copulatorũ: q ad hoc vt quis sit infamis non requiruntur copulatiue oĩa que ponuntur in l. j. ¶. de infa. prout latius declarat Bar. in l. si is qui ducenta. §. vtrũ. circa. v. co. j. de re. dub. ⁊ in l. j. in prin. vbi dixi. ¶. de iusti. ⁊ iu. Aliud est q̃rere an copula posita inter duas orationes eque principales inducat cõiunctionem verbalem: ⁊ ad hoc nihil obst. doctri. Jaco. bu. et ita habes optime defensatam opi. Pe. de bella per. ⁊ Ray. ꝯ bar. et
86 cõem: tenendo tamẽ † cõem opi. pro ea aduertendũ est qd̓ qñ testator vtiꝰ vnico verbo lego: q dicit titio ⁊ seio lego fundũ: tunc coniungit personas ad vnicũ actum legandi: ergo tunc propter vnitatẽ sermonis inducitur cõiunctio verbalis. d. §. hoc ita tam varie. ⁊ tũc cõiuncti vnius persone potestate funguꝰ: vt inquit tex. in d. l. plane. i princi. Secus qñ sunt due orationes: ⁊ sic duo verba: tunc copula interposita non copulat personas sed orationes ⁊ sic actus: ⁊ per consequẽs nõ inducit cõiunctionem verbalem personatum: ⁊ sic nõ recedas cõsulendo aut iudicando a cõi
87 sentẽtia. ¶ † Subdit Bar. qd̓ etiã ꝑ dictiones distributiuas. ⁊ ꝑ aduersatiuam ⁊ alternatiuã inducitur coniunctio verbalis data vnitate actus ⁊ sermonis: vt hic per euʒ. Et de dictione distributiua: adde no. exemplum bar. qd̓ dicit pluries vidisse de facto in l. hmõi. §. quibꝰ. ¶. de lega. j. quãdo testator instituit filias suas in centũ ꝓ qualibet. Nã dicunꝰ cõiũcte verbaliter: licet iter eas non habeat locum ius decrescendi ꝓpter separatam quãtitatẽ cuilibet assignatã: de quo vltimo ponit Bart. ¶. in ij. q. secũde partis
88 prin. vbi opportune diceꝰ. ¶ † Tertius articulus ꝑncipalis est qui dicantur coniuncti re et verbis simul: super quo assumo dubiuʒ plene ad vtraq; partem disputãdum: si testator dicat titio ⁊ meuio fundum lego: an isti sint re ⁊ verbis simul coniuncti. gl. magistra. in l. j. §. fi. ⁊ ibidem Bal. ¶. de vsufr. accres. tenuit qd̓ sic. Nam verbis dicuntur coniuncti propter vnitatem sermonis re q non dicitur pro equis partibus: ideo cuilibet insolidum: ⁊ sic per concursum faciunt sibi partes: idem tenet Bar. hic: referens Ray. de for. ⁊ Citramon. idẽ tenere: ⁊ simpliciter sequuntur Salice. ⁊ Rapha. cuma. hic: in repeti. in viij. col. ⁊ latius domi. Pet. de bexu. in repe. huius legis in viij. char. idem tenet Barto. i. §. vbi autem. per illum tex. ⁊ ibi Bal. C. de cadu. tollen. ⁊ glos. in l. si duobus. §. fina. in gl. j. ⁊ ibi Bal. ¶. de lega. j. ⁊ gl. in d. l. triplici. Bal. in cõsil. ccclxij. prime partis qd̓ incipit: queritur a me vtrũ copula. Ang. in cõsi. ccxciij. incip. punctus testator solum titiũ heredem instituit. in penul. colũ. Sali. in §. sin autem disiunctim. C. de cadu. tollen. Joã. fab. in §. si eadem. insti. de lega. d. Alexã. in ꝯsi. cix. secundi volu. incip. videtur prima fronte respondẽdũ. vbi dicit istam esse cõem opi. Eam etiã tenet. d. alex. in l. stipulatio ista. §. eum qui. in vlti. col. ¶. de ver. obli. q̃uis alibi Bal. i. l. si plures. in vj. col. C. de ꝯdi. iser. recitet opi. ⁊ nihil firmet. ¶ Pro ista cõmuni opi. dicit Bar. esse casum in. §. si eadem. inver. cõiuncti. insti. de lega. vbi ſm Bart. est tex. qd̓ si lego titio ⁊ seio stichũ qd̓ sunt coniuncti re ⁊ verbis ⁊ faciũt sibi partes per cõcursum: sed certe ſm Sali. hic: ille tex. nõ necessitat: q licet dicat qd̓ sint coniuncti nõ tamen dicit qua coniunctione: nec tex. ille dicit: vt refert Bart. qd̓ sint coniũcti re ⁊ verbis: ⁊ cuʒ tex. ibi simpliciter dicat cõiunctim legatur: intelligitur. s. verbis propter vnitatem sermonis. Et ita etiã respondet do. Alex. in l. plane. §. si coniunctim. ¶. de lega. j. Et verum qd̓ gl. ibi: in ver. cõiuncti. dicit. s. re ⁊ verbis: ⁊ forte ad illum tex. iuncta illa gl. Bar. habuit respectũ: tamẽ pro certo tex. ille de necessitate nõ videtur. Tu ergo stringe illum tex. fortius pro cõmuni opi. iungẽdo principium illius. §. si eadem. vbi dr̄ siue coniunctim siue disiunctim duobus legetur ⁊ ambo veniant ad legatũ scinditur inter eos legatum: ergo ver. coniunctim: qui sequitur nõ potest intelligi de cõiunctis verbis tm̄: q tunc non scinderetur legatum per cõcursum: imo haberet partes a principio: vt hac. l. scd̓o respõso. ergo necessario ver. cõiunctim: qui venit cõtinuatiue ad precedentia intelligiꝰ de cõiunctis re ⁊ verbis simul. ¶ Secũdo pro ista opi. Bar. adducit tex. in l. triplici. ¶. de ver. sig. qui dicit qd̓ cõiuncti re ⁊ verbis dicũtur quos ⁊ nominũ ⁊ rei complexus iungit: sed ita est in exemplo. s. dato: igitur ⁊c. Et dicit. d. Alex. in d. l. stipulatio ista. §. eũ q. circa fi. qd̓ ille tex. fortiter stringit pro Bar. idẽ qd̓ ille text. stringat pro Bart. non cauillando eũ dicit etiã. d. Alex. in d. l. plane. §. si coniunctim. de leg. j. Sed ad illũ tex. rñde qd̓ in terminis nostris titius ⁊ seius nõ cõiungunꝰ re: ⁊ sic illos rei cõplexus nõ iungit: q testator itelligitur cuilibet viriles assignare: ⁊ sic diuidere rẽ inter illos. l. j. C. si plu. vna sen. l. legata inutiliter. §. fi. ¶. d le. j. ⁊. ¶. latius diceꝰ. ⁊ dicit. d. alex. in d. §. si cõiunctim. qd̓ tex. in d. l. triplici. clare non decidit si bene inspiciatur: lʒ glo. ibi istud. velit: et sic pondera qd̓. d. Alex. ibi est equaliter cõtrarius super illo tex. q in vno loco dicit qd̓ fortiter stringit pro bar. nõ cauillãdo. In alio dicit qd̓ clare nõ decidit si beneĩspiciaꝰ. ¶ Tertio ꝓ ista cõi opi. Bexu. põderat esse tex. in hac. l. nostra. i. ij. respõso. vbi dicit tex. qd̓ illi dicũꝰ cõiũcti verbis ⁊ nõ re: si testator dixit titio ⁊ seio lego fundũ equis portionibꝰ: ergo si nõ essẽt apposita illa verba equis portionibꝰ dicerenꝰ coniuncti verbis ⁊ re: al's text. frustra adijceret eqͣ portionibꝰ. Tu stringe fortius istũ tex. nã vex esset qd̓ legãdo simpl'r titio ⁊ seio fundũ diceremꝰ verbis tm̄ cõiuncti.

Cui dubiū esset qđ qñ expresse adiicit̃ p equis portionib⁹: quod multomagis dicerent̃ vbis tm̄ ꝯiuncti: ergo vana fuisset dubitatio huius text. ꝛ illa vba frustratorie adiicerent̃. Sed rñde qđ iuriscōsul. in ista scđa parte nō ponit regulā: put in prin. fecit: ꜱ ſolū ponit exemplū. ꝛ exēpla nō restringunt regulā. l. dāni. infecti stipulatio. §. fin. ff. de dā. infec. ꝛ l. j. §. labeo. ff. de vi ꝛ vi ar. Et dubiū erat qñ exprimit equis portionib⁹: qđ tūc intelligat diuidendo velle eos disiūgere ꝛ nō ꝯiungere: cuius tamē ꝯtrariū decidit̃ in hoc tex. ¶ Quarto addit Beru. rōnē. Nā qñ testator simplr̃ legat titio ꝛ seio fundū isti duo fungunt̃ vice vni⁹ psone: ꝛ sic cēsent̃ vnū corpus: vt inquit iuriscon. in d. l. plane. post princi. de lega. j. Sꝫ qñ vni soli fundus esset legatus intelligeret̃ legatus integer ꝛ indiuisus ꝛ sic sine portiōib⁹: ergo qñ legatur duob⁹ sic cōiunctim qui vnū corpus reputantur: dꝫ intelligi vnicuiqꝫ insolidū assignatus ꝛ non diuisim p partes. Ista ratio prima inspectione videt̃ colorata sed nō pcedit: nā si duo legatarij reputant̃ vt vnū corpus: ergo nō pōt dici qđ vnicuiqꝫ assignet̃ fundus insolidū. sicut requirit̃ in cōiūctis re ꝛ verbis: hic enim est cōsiderare illos
89 vt duo corpora. Nec ob. d. l. plane. in pnc.† qꝛ ꝯiuncti vocati a testatore cū alio disiuncto reputant̃ vt vnus: qꝛ tm̄ cōsequūt̃ illi cōiuncti quantū ille solus disiunctus. l. interdū. in prin. ff. de here. insti. ꝛ l. si quis titio. de vsufru. accre. ꝛ propter hoc dicunt̃ vnius persone vicē sustinere: vt ibi. Item nō est bona cōsequētia Beru. isti reputant̃ vnū corpus: ergo p hoc debet intelligi vnicuiqꝫ solidum esse legatū. probatur: qꝛ etiā verbis tm̄ cōiuncti reputant̃ vt vnū corp⁹. tex. est in. l. vnica. §. his ita. in v̄. hoc ita tā varie. C. de cadu. tol. tamē habēt ptes vsqꝫ a principio: vt hac. l. in. ij. rñso.
90 ¶ † Quinto p ista parte adducit̃ tex. in. §. vbi aūt. in ver. si vero nō omnes. C. de cadu. tollen. vbi tex. vult illos videri esse coniunctos re quibus sermo testatoris insolidum rem assignauit: et ibi Bar. dicit se ad hoc sing. notare illū tex. Igitur in terminis nr̄is isti erunt re coniuncti ꝛ similiter verbis: nam de hoc vltimo non dubitatur: ad illum text. respondet. d. Alex. in. d. §. si coniūctim. qđ etiam ille text. non probat istam cōem opi. qꝛ testator legando modo quo. s. nō videt̃ talib⁹ insolidum: imo partes assignare. d. §. si cōiunctim. ꝛ l. cui fundus. ff. de ꝯdi. ꝛ demon. ¶ Sexto ꝛ vltimo pro ista parte facit tex. in. l. sicut in annos. §. j. qui. mo. vsufru. amit. vbi dicit tex. qđ si titio ꝛ meuio vsufr. legatus est qđ isti ꝛ si non verbis. re tm̄ coniuncti esse videnť: ꝛ sic apparet per illū tex. qđ in exemplo glo. superius relato inducit̃ cōiunctio realis: ergo ꝛ verbalis de qua nō est dubiū: ꝛ per illū tex. Sali. in. §. finautem disiunctim. C. de cad. tol. tenet istam opi. ad istum text. respondet do. Alex. in. d. §. si cōiunctim. sequēdo Ꝺdoc. ibi: qđ verba illius exempli non sint verba testatoris: sed iuriscon. patet: qꝛ si fuissent verba testatoris ibi fuissent sine dubio coniuncti verbis: ex quo sunt in vna oratione vocati: vt hac. l. ij. rñso. ꝛ d. l. triplici. Cuius cōtrariū decidit ibi tex. ꝛ p certo nō potest dici qđ ibi ponat̃ exēplum de coniuncto re ꝛ verbis simul: prout est questio nostra ex quo tex. ibi dicit qđ non sunt verbis cōiuncti: ergo super illo tex. nō potest fieri fundamentū. Tu responde aliter ꝛ notabilius ad illum tex. qđ ibi querit de coniunctione inducenda inter titiū cui scđo loco vsufru. legatus est in diuersa oratione ex repetitione: ꝛ meuium primo cōiunctum verbis cū titio in prima oratione: qꝛ dixit titio ꝛ meuio vsumfr. lego: postea dixit. ꝛ si titius capite minutus fuerit vsumfru. eidem lego. Item scđo loco in repetitione vocatur: ꝛ sic in diuersa oratione non videt̃ cōiunctus verbis sed re vt ibi clare dicit litera: alias duas solu. ad illū text. posui. s. in
91 j. q. scđi mēbri prin. precedentis. ¶ † Contrariam opi. qđ si testator dicat titio ꝛ seio lego fundū: qđ isti nō dicant̃ coniuncti re sed tm̄ v̄bis: tenuerūt subtiliter Pe. de bel. ꝛ vltramon. sequit̃ Cy. in d. §. vbi autē. idē tenet. d. Christo. de castel. prout eū refert Beru. hic: in repe. in. viij. charta. Idē videt̃ tenere Jo. de imo. in. l. plane. §. si cōiunctim. p illū tex. in. d. l. si cui fundus. p illū tex. ff. de cōdi. ꝛ demon. eā sequit̃. d. Alex. sibi cōtrari⁹ in. d. §. si cōiunctim. vbi dicit qđ in puncto iuris putat istam opi. Pet. esse veriorē: lꝫ subijciat qđ propter autoritatē gl. Bar. ꝛ sequaciū difficile ꝛ durum esset obtinere ꝯtrium. Pro ista parte fortiter stringit fundamentum subtilis Pe. de bel. illi dicunt̃ re coniuncti quib⁹ insolidum res assignat̃: dicit tex. in. d. §. vbi autē. in ver. si vero nō oēs: patet ecōtrario qꝛ illi sunt re disiuncti quib⁹ ab initio portiones diuise collate sunt: vt hac. l. scđo rñso. Sed si testator dicat titio ꝛ seio lego fundum: certe cuilibet videnť ptes ab initio assignate:
92 † qꝛ natura copule est distribuere actū verbi cuilibet in viriles. l. reos. §. cū in talib⁹. ff. de duo. reis. l. j. C. si plu. vna sen. ꝛ i specie est tex. in. l. legata inutiliter. §. si. s. de leg. j. vbi si testator legat titio ꝛ seio fundum simplr̃ intelligit̃ equis portiōib⁹: ad istud fundamentū rñdet Bar. qđ pcedit legatarijs cōcurrentib⁹: ꜱ verba testatoris cuilibet rem insolidum assignant: pro ista sol. Bar. nihil alleg. ego allego tibi tex. in. l. quidā relegatus. §. si. iuncta. l. vtrū. in prin. ff. de reb. dub. nā in illo. §. fideicōmissum vniuersale erat relictū tibi ꝛ posthumo: dr̄ in. d. l. vtrū. in prin. quasi ab initio tibi solido relicto: ergo ibi est tex. qđ qñ relinquit̃ titio ꝛ seio fundus: qđ intelligit̃ ab initio solidū relinqui: ergo ibi vr̄ text. ¶ Pro ista solu. Bar. Moder. Senē. in. d. l. vtrū. in prin. in. iij. no. notāt ex illo tex. totū ꝯtrariū: ꝛ sic no. qđ ibi est tex. p opi. Pe. ꝯtra bar.
93 hic: ꝛ pōderādo dictionē quasi q̄ ē nota improprietatis. l. ij. §. si. cū si. ff. de vi ꝛ vi ar. ergo vere nō dꝫ solidum a principio relictū: ꝛ cōsequenter non dicunt̃ re coniuncti. Tu dic qđ dictio quasi etiā pprietatē ꝛ veritatē significat. l. j. s. de trāsac. ꝛ l. si āte nup. s. sol. matri. ꝛ ibi Bar. alleg. alios tex. concor. ad hoc: ꝛ ego tibi plures alios addidi: ꝛ qđ istud sit verū i pposito nostro: probo ineuitabiliter per not. doctri. nam qñ dictio quasi ponitur per modum cause: prout formaliter fit in. d. l. vtrū. in princi. tunc exprimit veritatem sed qñ ponitur per modum similitudinis: tunc exprimit fictionē: ita egregie declarat Bald. in. l. qui rome. §. duo fratres. in vlt. col. ff. de ver. obli. ista solu. bar. fm̄ Beru. nō euacuat vires argu. subtilis Pe. de bellaper. qꝛ instaret Pe. Quare magis testator in dubio copulatiue loquēdo assignat cuilibet insolidum quā iudex in. d. l. j. C. si plu. vna sen. vel ꝯtrahentes in. d. l. reos. §.
94 cū in tabulis. maxime † qꝛ qñ disputamus de significatiōe terminorū vniformiter sumitur interpretatio in vltimis voluntatib⁹: sicut in ꝯtctibus. l. seruū filij. §. eū qui chirographū. ꝛ l. que de legato. s. de leg. j. ꝛ ad hoc conatur Beru. tripl'r rñdere vt hic lati⁹ per eū Cōtra istam solu. Bar. fortius vrget tex. in. d. l. plane. §. si cōiunctim. ibi cōstat partes ab initio fieri: ergo ante cōcursū legatariorū: ꝛ tex. ibi subdit exemplū si titio ꝛ seruo proprio sine libertate legetur: ergo perinde est ac si testator dixisset equis portionibus ꝛ sic sunt verbis tm̄ coniuncti: ꝛ stringe fortius illū tex. qꝛ ibi vnus tm̄ ex legatarijs erat capax ꝛ alius incapax: et tñ ibi decidit tex. qđ ille q̄ est capax habet solū partē ab initio: ergo sequitur qđ non erat re cōiunctus: qꝛ tunc habuisset totū per iusnō decrescendi. ꝛ sic nō fierent partes ab initio: cuius ꝯtrariū ibi decidit tex. do. Pet. de Beru. hic: in repe. ꝛ in. d. §. si cōiuncti. exponit illum tex. ab initio. s. quo incipiunt cōcurrere: tūc proprie dicūtur fieri partes ꝛ nō ante: non aūt intelligitur ab initio. s. testamenti: cōtra istam solu. Beru. ꝛ sic etiā cōtra sol. Barto. ꝛ forti⁹ tex. in. l. cui fundus. ff. de cōdi. ꝛ demō. ibi: statim a testamēto diuisa in singulas psonas videri potest: si statim a testamento fit diuisio: vt ibi dicit tex. ergo funditus tollit̃ so. bar. ꝛ Beru. ibi eñ dr̄ qđ si plurib⁹ eiusdem rei fiat legatū sub eadē ꝯditione: qđ ppter enumerationē personarū: statim a testatore videt̃ facta diuisio p virilibus partibus ꝛ rei ꝛ cōditionis: ꝛ ille tex. pro certo stringit cōtra bar. ꝛ sic cōtra cōem opi. bar. in. d. l. cui fundus. volens ista iura euitare: rñdet qđ ab initio fiunt partes: verū est ex mente tacita testatoris: sed nō ex verbis: per tex. in. l. nominis ꝛ rei. §. verbum illud ex legib⁹. ff. de verb. sig. vbi etiā ex verbis dr̄ prouenire illud qđ venit ex sñia: vt in pposito nr̄o: istā sol. bar. reprehēdūt
95 Imo. ꝛ do. Alex. in. d. §. si coniunctim. † qꝛ illud dr̄ esse ex verbis qđ venit ex vi verboꝝ vel ppria significatione. l. nō aliter. de leg. iij. ꝛ dicit Pau. de ca. in. d. l. cui fundus. qđ bar. ibi in solu. illius
96 legis musauit: tu potes rñdere ad. d. l. cui fundus. † qđ ibi inducitur diuisio circa grauamen ꝛ implementū conditionū in personis grauatoꝝ: vbi facilius inducitur presūptio diuisionis. ar. l. si qs in fundi vocabulo. §. si. s. de leg. j. ꝛ in. l. titia. §. qui inuita. de lega. ij. nos loquimur in psonis coꝝ qui sunt honorati tantū modo. ad text. in. d. §. si ꝯiunctim. rñdēt ibi tertio loco Imo. Raph. cu. Pau. de ca. ꝛ d. Alex. qđ ille tex. intelligitur in cōiunctis verbis tm̄: nō autē re: qꝛ testator ibi dixit: lego titio ꝛ seio fundum equis portionibus: ꝛ ita apostillant ꝛ summant illum tex. ista so. non videt̃ posse stare. Primo qꝛ euidēter diuinat: nec tex. ibi dicit equis portionibus: ꝛ si ista diceret ille tex. esset sine vlla dubitatione. Si eñ ibi fuisset res legata duob⁹ pro equalibus portiōibus vana ꝛ ridicula fuisset decisio illius text. qđ partes essent ab initio facte cū neutri coꝝ esset legata nisi pars fundi. ¶ Secūdo principaliter pro opi. subtilis Pet. cōtra cōem. d. Alex. i. d. §. si coniunctū. adducit tex. in. l. si mihi ꝛ titio. in prin. ff. de v̄. ob. vbi si stipulor decē mihi ꝛ titio: sola quinqꝫ mihi debētur: nec portio titij mihi accrescit: sed si inter me ꝛ titiū esset coniunctio realis ꝛ
97 verbalis tota decē mihi deberentur per † ius nō decrescendi: qđ habet locū etiā in cōtractib⁹. l. propriū. s. cōmu. pdi. cuius contrariū ibi decidit̃ in text. ꝛ istam inductionē de illo text. ante eum Cy. ibi. C. de cadu. tol ꝛ. Jo. fab. i. §. si eadē. insti. de lega. quē statim. ff. referam. sed ad illum tex. respōdet do. Alex. in. d. §. si cōiunctim. qđ in ꝯtractibus inter coniunctos re ꝛ verbis: nō est locus iuri non decrescendi: prout in legatis ꝛ vltimis voluntatib⁹: nec ob. tex. in. d. l. propriū. qꝛ loquit̃ i indiuiduis: ꝛ ita etiā respōdet idē. d. Alex. in. d. l. stipulatio ista. §. cū qui. in vlti. col. quē. §. legit sub. §. in stipulationib⁹. ista so. nō est vera: qꝛ ꝯtrium tenet Bar. ꝛ doc. in. d. l. si mihi ꝛ titio. qđ imo etiā in ꝯtctibus inter coniunctos re ꝛ verbis simul habet locū ius non decrescendi: put ēt fatetur do. Ale.

do.Alex.cóiter teneri. ¶ Alio modo respódet Joã.fab.in.d.§. si eadem.in vlt.co.qd aliud est in ɔtibus in quibus fit stricta interpretatio:ꝛ verba stricte interpretãtur.l.quicquid astringēde. in prin.ff.de ver.ob.ꝛ imputatur ɔtrahentibꝰ quare legē apertiꝰ nō dixerunt.l.veteribꝰ.ff.de pact.ꝛ aliud ĩ vltimis voluntatibꝰ: in quibus fit latiorꝛ benignior interpretatio.l.in testamētis.ff.de reg.iur.ꝛ.c.cū dilecti.de dona.ista sol.Jo.fab. effectualiter reincidit in illam do.Alex.vnde eaꝫ similiter impugnat.Posset tertio dici qd idem in.d.l.si mihi ꝛ titio.tota decē stipulatori nō debentur:ex quo stipulatio fuit inutilis in illa parte quā titio fuit stipulatꝰ:facit bene tex.in.l.huiusmodi.§.si titio.ff.de leg.j.sed ĩ cōtrarium facit tex.in.l.plane.§.si duobus.eo.ti. ¶ Tertio principaliter pro ista opi.Pe.cōtra cōem videtur esse tex.in.l.si duobus.§.fina.de lega.j.ibi:sed ꝛ si testator titio ꝛ posthumo viriles partes dari voluisset vel etiam id expressisset:ꝛ sic vult tex.qd testator velit dari viriles absqꝫ expressione vel etiam id exprimendo:ergo vult qd ibi nō expressit:sed dixit titio ꝛ posthumo lego fundum qd dicantur habere partes viriles:ꝛ sic qd tunc sint cōiuncti verbis tm̄:ꝛ nō re:ergo pro opi.Pet.cōtra cōem: sed responde ad illum tex.qd testator videtur dare partes vel velle qd viriles debētur etiam non exprimendo legatarijs demū concurrentibus:ꝛ non ab initio:qꝛ ab initio sermo testatoris solidū assignare videtur:ꝛ sic dum text.ibi dicit dari voluisse:intellige mediante concursu.Uel secūdo potest responderi ẜm Bexu.hic in repeti.i.xj.char.qd text.in.d.versi.sed ꝛ si loquatur de cōiunctis verbis tm̄:ꝛ de participatiōe ɔiecturata ꝛ de expressa ¶ Quarto ꝓ opi.Pe facit tex.in.l.fi.§.seio.de leg.ij.vbi seio ꝛ eiꝰ vxori legate sunt.xv.libre argenti:excluso marito per defectum conditionis vxori dimidia portio debetur:ita decidit ibi text.ꝛ tamē si essent re ꝛ verbis coniuncti vxor ad totum admitteretur per iꝰ non decrescendi:lꝫ gl.Bar.Jmo.ꝛ Rapha.cu.ibi velint qd aliā partem:ꝛ sic aliam dimidiam habeat per ius accrescēdi:iuxta.d.l.plane.§.si duobꝰ.qd videṫ esse cōtra illum tex.qui decidit solū de dimidia.s.qd dimidia portio vxori legatarie debeatur:ꝛ intellige.s.iure suo:sed alia dimidia per ius accrescendi non videtur esse de mente illius tex.tu responde no.ad illum tex.qd ibi tale legatum.xv.librarum argenti fuit factum marito sub conditioneꝛ vxori pure:ꝛ sic diuersimode ꝛ sub diuersa qualitate:igitur deficiente conditione primi nō possunt dici re coniuncti:sed potius disiuncti:ita qd inter eos nō habet locum ius nō decrescendi:facit tex.in.l.hec scriptura.§.fi.ꝛ ĩ.l.si separatim.ff.de cōdi.ꝛ demō. secus qñ cōditio nō defecisset.l.sicut ĩ annos.§.j.ff.qui.mo.vsufr. amit.de quo tex.dixi.ff.in.j.q.secūdi mēbri pñ.vel secundo posset attentari qd in illo tex.decidatur de dimidia mariti deficiēte propter defectum cōditionis:nam de dimidia legata pure vxori qd sibi debeatur non erat vllatenus dubitandum:sed dubium causabatur de dimidia mariti collegatarij in cuius persona defecit conditio:an debeatur vxori per ius non decrescendi:an vero debeat remanere penes heredē:ꝛ ibi deciditur qd etiam illa portio debeatur vxori:intellige iure non decrescendi.d.l.hec scriptura. §.fi.ꝛ.d.l.si separatim.ꝛ hoc modo nouiter intelligendo illū text. nihil obstabit. ¶ Ultimo pro ista opi.Pet.contra cōmunem facit tex.in.l.eum qui ita.in pñ.ff.de verbo.obli.vbi si testator legat titio ꝛ sempronio decē:intelligitur vna decē cōmuniter duobꝰ legare:pondera illud cōiter:ergo per partes:non autē insolidum: nisi respondens:prout Bar.ff.respondet fundamēto Pe.s.legatarijs cōcurrentibus:de qua so.an sit veraꝛ possit procedere dixi late.ff.proxime. ¶ Ex predictis apparet qd exemplum glo.ꝛ cōmuniter doc.de coniunctis re ꝛ verbis simul:qñ testator dicit titio et seio lego fundum:non procedit sine maxima dubitatione.

98 ¶ † Unde Pe.de bel.ponit aliud exemplum clarum ꝛ expeditū qd Bar.ꝛ oēs sequuntur titio fundum cornelianū:ꝛ seio eundeꝫ fundum cornelianum lego:tunc expresse assignatur vnicuiqꝫ res insolidum:ergo dicuntur re ɔiuncti.Jtem est vnitas orationis: ergo dicuntur ꝛ verbisꝛ re simul coniuncti:ꝛ istud exemplū etiā sequitur Jmo.ꝛ dicit est clarum exemplum in.d.l.plane.§.si con

99 iunctim. ¶ † Aliud tertiū exemplū ponit.Bart.si dicatur:filijs titij lego fundum:vel seruis meis vel libertis vel cognatis lego fundum:isti sunt coniuncti re ꝛ verbis simul:qꝛ nominis ꝛ rei cō

100 plexus eos iungit.d.l.triplici. ¶ † Sed tu aduerte: qꝛ Bart.ff. est in hoc sibimet contrarius:qꝛ Bar.ff.in.ij.q.prin.tenet:qd ista nomina collectiua.s.filijs:libertis:cognatis:inducant coniūctionem verbalem tantum ꝛ non mixtam:prout hic tenet:ꝛ sic est sibi contrarius:ꝛ que sit vtilitas in practica huius contrarietatis:an vocati per nomina collectiua dicantur coniuncti verbis tãtum: an vero mixtim re ꝛ verbis:dicam.ff.in pulchra.q.in.ij.secunde partis princ.ꝛ si tu diceres saluando Barto.a cōtrarietate:quod Barto.ff.in illa.ij.q.princi.bene tenet:qd ista nomina collectiua inducant coniunctionem verbalem:non tamen negat quin etiaꝫ inducant realem ꝛ sic mixtā:dico qd ista saluatio ꝛ cōcordia nullatenus potest procedere:qꝛ Bar.declarat tres species diuersas coniunctionum:quidam sunt coniuncti re tm̄:ꝛ de istis loquitur in.j.q.quidam sunt coniuncti verbis tm̄:ꝛ de istis loquitur in.ij. q.prin.ꝛ ibi dicit qd noīa collectiua inducunt talem coniunctionem verbalē:ergo verbalē tm̄.Nūc autem hic tractat mixtim de cōiunctis re ꝛ verbis simul:ꝛ ponit exemplū in nominibus collectiuis que inducunt mixtam coniunctionem:ergo ista saluatio ꝛ ista ɔcordia stare non pōt:credo qd illud qd hic tenet sit verius qd noīa collectiua inducant coniunctionē mixtam per rationem Bar.qꝛ nominis ꝛ rei complexus eos iungit.d.l.triplici. ¶ Nō quoqꝫ placet alia concordia:si diceretur qd Bar.ff.in.ij.q.pnci. prime partis loquiṫ qñ nomini collectiuo adijceretur equis portionibus:puta quia testator dicat lego filijs fratris mei fundum equis portionibꝰ:tunc nomen collectiuū cum illis verbis:equis portionibus inducit cōiunctionē verbalem tm̄:ita loquiṫ bart. ibi:secus qñ nomen collectiuū poneretur simplr̄ absqꝫ illis verbis:tunc induceret cōiunctionem mixtā reꝛ verbis:ita loquitur bart.hic:ista ɔcordia nō placet:eo qꝛ bar.ff.in.d.ij.q.prin. ponit qñ nomē collectiuū ponitur simpliciter ꝛ de per se:ꝛ ponit exemplum qñ dr̄ lego filijs fratris mei fundum:nō dicit barto.equis portionibus:nō esset nomen collectiuum de per se qd induceret coniunctionem verbalem:vt ibi vult bar.sed esset ꝑpter illa verba equis portionibus:bene credo verum esse qd si nomen collectiuū ponaṫ cū illis verbis equis portionibus que disiungunt re:vt hoc tex.in.ij.parte:qd tunc induceretur cōiunctio verbalis tm̄.Si autē nomen collectiuum ponatur simpliciter:tunc credo qd inducat coniunctionem mixtam et re et verbis per rationem barto.hic. ¶ Aliud quartum exemplum de coniunctis re ꝛ verbis simul.ponit tex.in.d.l.triplici.ĩ.§.videamus.ſꝫ ibi non esset copula. ¶ Expeditis speciebus cōiunctionum venio ad earum

101 effectus ꝛ sic ad secūdam partem principalem.Sciendū est † qd cōiuncti habētur loco vniꝰ persone:vt.l.plane.ij.rñso.ff.de lega.j. ꝛ sic ad vnam portionem vocantur.l.titius fundi.ꝛ.l.interdum. in prin.ff.de here.insti.ꝛ.l.si quis titio.de vsufruc.accre.dixi late in.l.fi.C.de ipube.ꝛ alijs substi.Jteꝫ substitutio reciproca videṫ inuicem facta scdm ordinē cōiunctiōis.l.cohæredi.§.qui discretas.ff.de vulga.ꝛ pupil.Jdem ꝛ tertio coniunctio habet effectū iuris accrescendi vel non decrescendi:ꝛ circa istum tertium effectum bar.format sex principales qōnes ꝛ suas accessorias.Prima questio est qui habeant istud ius accrescendi vel non decresce

102 di:† ꝛ inter coniunctos re tm̄ in ꝓprietate habet proprie locum ius nō decrescēdi:ꝛ sic habet totum iure suo:ideo legata ab alio relicta nō prestat.l.vnica.§.finautē disiuncti.ꝛ.§.finautē ad deficientis.C.de cadu.tollē.declaraui late.ff.in primo euiden.huius legis:licet.l.hec scriptura.§.fi.ꝛ.l.si separatim.ff.de cōdi.ꝛ demō. appellet ius accrescendi:tamen est largeꝛ improprie dictum ẜm Bar.hic in coniunctis re tm̄ in vsufru.si post eius acquisitioneꝫ deficiat habet locū ius accrescendi.l.j.§.iterdū.ff.de vsuf.accre. ꝛ sic tenetur ad onus ei impositūꝫ:secus si ante acquisitionē vsufruc.alteri accrescat:tunc habet locum ius nō decrescendi: ratio autem quare in vsufru.postqꝫ fuit acquisitus adhuc habeat locū ius accrescendi est:qꝛ vsufru.nunqꝫ in totū fuit acquisitus.Nam reputatur quotidie nouus vsufru.cū quotidie constituatur per patientiam:ꝛ sic habetur perinde ac si multi essent vsufruc.d.§. interdum.ꝛ ibi glo.declarant:ideo semper videtur perinde esse: ac si accresceret ante acquisitionem:tamē in effectu est differētia: vt dixi. ¶ Circa cōiunctos verbis tm̄:dic qd ꝑprie habet locuꝫ

103 † ius accrescendi.§.his ita.C.de cad.tol.fallit valde no.ẜm bar. quādo in coniunctis verbis esset omnimoda disiunctio rerum: tunc coniunctio verbalis non operatur ius accrescendi:puta si titio ꝛ meuio lego singulis singulos seruos.l.huiusmodi.§.quibꝰ.ff.de leg.j.vel quādo essent assignate partes taliter diuise ꝛ separate qd possunt visibiliterꝛ ad oculum demōstrari:puta titio et meuio lego talem fundum:titio a parte superiori vsqꝫ ad talē locum vel vsqꝫ ad talem arborem:abinde infra meuio.Nā quelibet pars diuisa est separatus fundus.l.recte dicimus.§.etiā.ff.de verb.signi.Jdeo nō est locus iuri accrescēdi.l.penul.ij.respon.de vsufru.accre.Secus si partes solum intellectualiter demonstrarentur:puta titio ꝛ meuio lego fundꝫ equis portionibus:iuxta l.meuius.§.duobus.de leg.ij.tunc ista coniunctio verbalis bene habet effectum iuris accrescēdi:ita no.determinat Bart.hic no. ꝑpetuo ꝛ valde signa istam doctri.Barto.qꝛ est valde vtilis ad practicam:vt statim dicam:ꝛ cum Barto.transit Sali.hic:idem cum Bart.simpliciter tenent Rapha.cu.et Pau.de cast.in.d.l. huiusmodi.§.quibꝰ. ¶ Ex ista fallētia singulariter infertur ẜm

104 Sali.ad practicā pro dotibus que relinquuntur filiabus.† Nā si testator dicat titie caie ꝛ catherine relinquo pro dotibus ꝛ cuilibet earum mille:tūc propter rerum diuisionē que potest ad oculum demonstrari non erit inter eas locus iuri accrescendi:si vnā carum premori cōtingeret viuo testatore vel anteqꝫ maritaretur

eius portio nõ accresceret aliis filiabꝰ.no.qꝛ casus iste frequẽter
contingit et anno preterito erat de facto in ista ciuitate Papie.
105 ¶ † Adde qd̃ si testatoꝛ instituat filias suas in mille ꝓ qualibet
earũ:ꝫ videanť esse cõiũcte verbaliter ꝓpter nomẽ collectiuũ et
ꝓpter vnitatẽ sermõis ⁊ oratiõis.l.vnica.§.hoc ita tã varie.C.de
cad.tol.tamẽ inter eas nõ habet locũ ius accrescẽdi:qꝛ separata
quãtitas cuilibet assignať:ita determinant Bart.Bal.Nico.de
neapo.Raph.cu.⁊ Pa.de ca.in.d.l.hmõi.§.quibꝰ.per illũ tex.
⁊ idẽ tenet ibi Ang.Flo.⁊ bal.i.l.si duobus.§.fi.ſ.de leg.j.Joã.
de imo.⁊.d.Alex.in.l.qui filiabus.§.j.eo.ti.Ange.in ꝯsi.xj.inci.
serbitius notarius.d.Alexã.in consi.lv.ij.volu.incip.viso titulo
questionis.in.ij.col.d.Mathe.in no.clv.vbi istud no.ex ista do
ctri.Bar.hic:⁊ ab ista decisione nemo discrepat ⁊ nemo vnq̃ꝫ di
screpauit. ¶ Contra istã cõem decisionẽ quotidianã in practica
ego arguo multo fortius ⁊ est meum nouum fundamentũ.Nam
illud nomen collectiuũ filias inducit coniunctionem verbalem ⁊
realeꝫ simul ſm Bar.ſ.in.iij.q.princ.prime partis:vbi tenet qd̃
sunt coniuncti re ⁊ verbis qꝛ nominis ⁊ rei cõplexus eos iungit
106 d.l.triplici.ergo inter eos habet locũ ius nõ decrescendi:† quia
inter coniunctos re ⁊ verbis hꝫ locũ:vt dixi:ius non decrescẽdi:
ita tenet bar.in se.q.proxima:⁊ est sñia rõnis ſm Raph.cu.ibi:ꝫ
idẽ Bar.sibi cõtrariꝰ.ſ.in.ij.q.prin.prime partis princi. teneat
qd̃ illud nom ẽ collectiuũ filias:inducat solum coniunctionẽ ver
balem tm̃:⁊ isto modo cessaret istud obiectum:sed primũ videť
esse verius qd̃ sint cõiuncte ⁊ re ⁊ verbis simul.p.d.l.triplici.⁊ sic
habes magnã vtilitatẽ in practica:an sit coniunctio verbalis tm̃
an mixta.Defendẽdo predictam cõem decisionem a qua vt dixi
nemo discrepat:responde ad istud fundamentum qd̃ nomen col
lectiuum filias:inducit cõiunctionẽ verbalem ⁊ realem simul: est
verum qñ testatoꝛ simpliciter institueret filias suas in mille : vel
relinqueret fundũ filiabus simpliciter:illud nomen collectiuum
filiabus:faceret cõiunctionem tunc mixtam:sed in casu presenti
additur pro qualibet earũ que facit omnimodam disiunctionem
rerũ:⁊ istud est qd̃ proprie volũt Bar.⁊ doct.tã hic quã ĩ locis
prealleg.⁊ ista est pura veritas. ¶ Item diligẽter attẽde in quã-
107 tũ Bar.hic tenet:† qd̃ si testatoꝛ dicat titio ⁊ meuio lego singu-
lis singulos seruos vel si testatoꝛ legat titio ⁊ meuio talẽ funduꝫ
titio a parte superioꝛi vsq̃ꝫ ad talem locũ vel talem arborẽ abin-
de.j.meuio.qd̃ isti dicũtur verbis cõiuncti:licet ista verbalis cõ-
iunctio non habeat effectũ iuris accrescẽdi. Idem vt dixi tenet
simpliciter Sali.hic:idẽ tenent Raph.cu.⁊ Pau.de cast.in.d.l.
hmõi.§.quibus.sed ideꝫ Raph.cu.hic:in repe.in.vj.⁊ in.ix.col.
tenet ꝯtrariũ qd̃ ista non est proprie cõiunctio etiã verbalis:sed qd̃
sunt disiuncti omnino quo ad mentem testãtis:⁊ qd̃ ita videtur
dixisse testatoꝛ vt celeriꝰ loqueretur.l.si ita quis heredes.ſ.de he
redi.insti.⁊ plus nõ dicit. ¶ Ego etiã puto Bar.⁊ doc.in hoc
male dicere:⁊ teneo contra eos qd̃ isti nõ dicantur etiaꝫ verbis
coniuncti.Moueoꝛ ratione fundamentali:nã illi dicunť verbis
cõiuncti quibꝰ eadem res in eadẽ oratione distributis partibus
relinquiť:vt dixi.ſ.i.ij.q.princi.prime partis principalis.Sed
hic relinquuntur diuerse res:ergo non possunt dici verbis con-
iuncti:facit tex.in.l.vnica.§.vbi aũt.C.de cadu.tol.vbi cõiuncti
dicunť verbis qñ pluribus aliqd legatur:vt id quisq̃ꝫ habeat ꝓ
sua portione.Sed isto casu non habent legatarij eandem rẽ pro
partibus sed diuersas res:ergo non possunt dici coniuncti ver-
bis:ad idem tex.in hac.l.nostra.in scd̃o responso:vbi verbis con
iuncti dicunť esse qñ testatoꝛ dixit titio ⁊ seio fundum equis por-
tionibꝰ lego:⁊ sic eadẽ res relinquiť faciẽdo partes ꝓ indiuiso.
¶ Secundo principaliter pondero tex.quẽ Bar.allegat pro se
⁊ retorqueo in oppositũ.l.huiusmodi.§.quibꝰ.de leg.j.vbi dicit
tex.qd̃ si lego titio ⁊ meuio singulos seruos:constat eos non con
cursuros in eũdem seruũ:sicuti non concurrunt:cum ita legatur
titio seruum do lego meuio alterũ seruũ do lego:pondera qd̃ iu-
risconsul.ibi equiparat ista duo:ergo sicut si dico titio seruũ do
lego meuio alterũ seruũ do lego:proculdubio nõ induciť coniun
ctio verbalis ex quo sunt diuerse oratiões ⁊ diuerse res.Ita etiã
⁊ in primo casu potes dicere saluãdo Bar.qd̃ ibi equiparatio fit
quo ad ꝯcursum:⁊ sic quo ad ius accrescẽdi:⁊ istud est in quo pro
prie ponderauit Bar.illũ tex. nõ autẽ ibi fit equiparatio quo ad
coniunctionẽ verbalem:patet qꝛ in primo casu est vna oratio tm̃
⁊ vnuꝫ verbũ lego:ꝫ in scd̃o casu sunt due orationes. ¶ Tertio
108 pro ista parte cõtra Bar.⁊ scribẽ.facit:† qꝛ causa nõ potest esse
sine effectu ne frustratorie inducať.l.hec stipulatio.§.diuus.j.vt
leg.no.cauea.l.nõ cogẽdũ.§.sabinꝰ.ſ.de ꝓcu.Itẽ illud qd̃ caret
effectu caret etiã noĩe.l.vni.⁊ ibi Bal.C.de nudo iure quiri.tollẽ.
glo.in.c.admonere.xxxiij.q.ij.tũc sic effectus coniunctionis ver-
balis ẽ circa ius accrescẽdi:vt hac.l.scd̃o rñso.bar.ſ.i.iij.opp.sed
qñ legantur pluribus singuli serui non habet inter eos locũ ius
109 accrescẽdi:ergo nõ debẽt dici verbaliter cõiuncti.† Nõ ob.si di
ceretur qd̃ vnitas sermonis est illa q̃ inducit coniunctionem ver-
balem.§.hoc ita tam varie.C.de cadu.tol.Barto.ſ.in.j.q.secũde
qõnis principalis:in prima parte vbi dixi.Hinc est qd̃ ꝫ plures
sint solute positi in eadẽ oratiõe:tñ ꝓpter vnitatẽ sermõis dicũť
verbis cõiuncti.tex.est in.d.l.triplici.§.videamus.Bart.ſ.in.d.
ij.q.prin.secunde partis princi.Sed in casu nostro plures sunt fa
cti legatarij in eadem oratione:ergo dicunť verbis ꝯiuncti.Re-
spondetur qd̃ ista ratio ꝓcedit vbi vna ⁊ eadẽ res pluribꝰ ꝓ por
tionibus pro indiuiso relinquitur: vt dixi.ſ.in.j.fundamento.
secus si plures ita qd̃ singuli singulas habeant vel vnaꝫ rem fa-
ctis partibꝰ pro diuiso demõstrabilibꝰ ad oculũ:qꝛ tunc dicunť
due res.l.recte dicimus.§.fi.j.de ver.sig.Non obst.etiã si diceret
qd̃ tpe facti legati res erat vnus fundꝰ:⁊ sic legatarij tpe facti le-
gati sunt vocati ad vnã rem:ergo debẽt dici verbis coniuncti:ꝫ
propter verba testatoꝛis fiant due:rñdent qd̃ ꝫ ãte factũ legatũ
110 vnus esset fundus:† tñ ex quo ꝑ partes visibiľr diuisas separať a
testatore:quelibet pars fundi dꝛ esse vnus fundꝰ destinatione pa-
trisfa.l.qd̃ ĩ rerũ.§.si qs post.⁊.l.planc.§.fi.ſ.de.leg.j.Ideo testa
toꝛ dꝛ legare plures res:ergo nõ dicunť verbis cõiuncti:facit.l.j.
in prin.in ver.ceterũ.ſ.de vsufru.accre.⁊ ita habes bene defensa-
111 tã istã ꝯclusionẽ ꝯtra Bar.⁊ doc.quã etiã puto verã. ¶ † Circa
cõiunctos re ⁊ verbis simul:an habeat locũ ius accrescẽdi qd̃ cõ
petit cum onere iniũcto deficienti:prout habet locum in coniun-
ctis verbis tm̃:an vero habeat locum ius nõ decrescendi:sicut in
cõiunctis re tm̃:qui veniunt iure suo:⁊ sic non tenentur ad onus
iniunctum deficienti:ex quo hic ambe qualitates concurrunt qd̃
sunt cõiuncti re ⁊ verbis simul.Dubium maximũ facit:qꝛ cõiun
cti re ⁊ v̾bis tenentur subire onus partis deficientis.§.si autem
ad deficientis.⁊ ibi glo.hoc expresse tenet.C.de cadu.tol.ergo vi
detur qd̃ veniant per ius accrescendi.Nã qui veniũt per ius non
decrescendi:vt sunt coniuncti re tantum:non tenentur tale onus
subire:vt ibidem est tex.istud est fortissimũ argu.ſm Rapha.cu.
hic in repe.in.ix.col.hoc non obstante Barto.determinat qd̃ ve-
niant per ius non decrescendi : nam faciunt sibi partes per con-
cursum.§.si eadem res.insti.de lega.⁊.l.cõiunctim.ſ.co.ergo ha-
bet locum ius nõ decrescendi.Nec ob.ꝯtrium.ſ.formatum:qꝛ re-
spondet Bar.j.in.iiij.q.prin.qd̃ istud operatur cõiunctio verba
lis.Nam ꝓpter coniunctionẽ verbalẽ videť onus adiectum vni
repetere in personã alterius si ad eum totum legatuꝫ perueniat:
ar.l.seio.§.caio.j.de fun.instru.cum Bart.simpľr trãseunt Sali.
⁊ Bexu.in repe.in vlt.char.⁊ ista est cõis sñia ſm Rapha.cu.hic
in repe.in.ix.col.in fi.sed ipse Rapha.reprehendit predictã solu.
Bar.qꝛ cũ iste cõiũctus re ⁊ verbis veniat ex ꝑsona sua:⁊ sic iure
suo:⁊ non ex persona deficientis:ideo non debet induci repetitio
oneris.Alioquin sequeretur qd̃ etiam grauato veniente coniun-
ctus re ⁊ verbis tenereť ad onus sicut illo non veniente:qd̃ cõstat
esse falsum:vnde ipse considerat diuersis respectibus posse dici
ius accrescendi:⁊ ius non decrescendi propter diuersas qualita-
tes que concurrũt:vt hic latius per eum:sed certe hoc nõ discre-
pat in effectu ab opi.Bar.si predicta bene cõsideras. Adde pro
cõclusione Bar.qd̃ in cõiunctis re ⁊ verbis habeat locũ ius non
decrescẽdi.gl.oꝛdi.que ante Bar.idẽ tenet in.l.j.§.fi.ſ.de vsufru.
accres.Bal.in.§.his ita.C.de cad.tol.Inn.in.l.stipulatio.ista.§.
112 eũ q.j.de ver.obl. ¶ † Circa oĩno disiunctos q sunt separati v̾bis
⁊ portionibus ⁊ sic sunt oĩno disiuncti : constat in legatis nõ esse
locũ iuri accrescẽdi.l.j.scd̃o rñso.ſ.d vsufru.accre.⁊.l.a ꝓculo.de
leg.ij.in hereditatibꝰ secus:nisi sit miles qui potest decedere pro
parte testatus ⁊ pro parte intestatus:ita cõcludit Bar.⁊ cum eo
simpliciter transit Sali.ꝫ in legatis Bexu.in repe.in vlti.col.di-
cat disputatiue posse teneri cõtrarium ⁊ minus bene.Tu no.dili
genter rationẽ Bar.quare in hereditatibꝰ etiã inter oĩno disiun
ctos habeat locum ius accrescendi.Ratio est ne testatoꝛ decedat
pro parte bonoꝛũ testatus ⁊ pro parte intestatus cõtra.l.ius no-
strum.j.de reg.iur.Adde Bar.qui eandem rationẽ assignat.j.in
antepe.colũ.in.v.q.prin.circa prin.eam tenet Bar.ĩ.§.his.ita.C.
de cad.tol.Bal.in.l.mihi ⁊ tibi.in pñ.de leg.j.Odo.late in.l.vni.
in.v.col.ad fi.⁊ ibidẽ Ludo.ro.C.qñ nõ pe.par.⁊ est glo.que istaꝫ
rõnem ponit in.l.si seruꝰ cõis ab extero.in.gl.pe.ad fi.ſ.de acqr.
herẽ.⁊ glo.in.l.celsus.§.fi.de leg.ij.⁊ pro ista rõne est bonus text.
in.l.si duobus.ſ.de test.mili.quẽ tex.ad hoc alleg.Rapha.ful.in
d.§.his ita . ista ratio cõiter tenetur:ego puto quod nõ sit vera ⁊
113 semp eam reprobaui per quatoꝛ fundamẽta. ¶ † Primo qꝛ in
hereditatibus habet locũ ius accrescẽdi:nõ solũ in successionibꝰ
ex testamẽto:quo casu dicta ratio posset esse coloꝛata:sed etiã hꝫ
locũ in successionibus ab intestato ſm Barto.j.in.ij.q.quinte.q.
prin.vbi late dicaꝫ:sed inter succedentes ab intestato cessat dicta
114 ratio:qꝛ omni casu semper est intestatus. ¶ † Secũdo ꝯfunditur
ista cõis ratio:qꝛ ꝫ testatoꝛ a principio nõ possit decedere ꝓ par
te testatus ⁊ ꝓ parte intestatus.d.l.ius nostrũ.tamẽ ex postfacto
bene potest.tex.est in.l.circa.ſ.de inoffi.test.⁊ ita per istud funda
mentum istam rationem impugat Cy.in.d.§. his ita . in.j.nota.
Tertio

¶ Tertio cōfundiť ista cōis ratio: per tex. mirabilē in.l.si solus. in pn.§.de acqui.here. vbi si aliquis sit institutus ī diuersis portionibus hereditatis: ⁊ in aliquibus habeat substitutū: si vnā ex istis partib⁹ hereditatis acceptat alie accrescūt sibi iuito: ecce qḋ ibi in omni parte sibi erat prouisuȝ per dationē substituti: vt nō posset testator decedere ꝑ parte testatus ⁊ pro parte intestatus: ⁊ tamē habet locū ius accrescēdi. text. est ibi multū solēnis de hoc. Nisi rñdeas ꝑm Bar. ibi: qḋ illud fit ne stet in pēdenti successio.

115 ¶ † Quarto ⁊ vltimo si dicta ratio esset vera sequeretur qḋ ius accrescendi nō haberet locū in cōtractibus: q2 in eis cessat dicta ratio: ⁊ tamē istud est falsum: q2 etiā in cōtractibus hȝ locum ius accrescēdi. l. fund⁹ ille. §. de cōtrahē. emp. Bar. ⁊ alij in. l. si mihi ⁊ titio. cum cōcor. ibi traditis. ꝭ. de ver. ob. Alber. Bal. ⁊ Sali. in l. vni. C. qñ non pe. par. ¶ Scḋam rōnem assignat tex. in. §. his

116 ita. ad fi. C. de cad. tol. † q2 absurdū est eiusdeȝ hereditatis partē agnoscere ⁊ partem respuere: ⁊ sic ne sit in potestate heredis vnā partem accipere ⁊ aliam omittere: ⁊ sic scindere hereditatē qḋ est absurdū. l. j. ⁊. ij. §. de acqui. heredi. ⁊ istam rationē tenet Bar. in

117 d. l. j. in. j. col. de acq. here. ¶ † Tertia ratio est: q2 heres represen tat personam defuncti. ⁊ fingitur eadē persona cū defuncto: vt in auť. de iureiur. a mo. presti. in prin. co. v. gl. i. l. cū a matre. C. de rei ven. Ideo nō potest repr̄esentare in parte: ⁊ in parte nō: vt est gl. not. in. l. ij. ad fin. ꝭ. de preto. stipu. qḋ esset si non haberet locuȝ ius accrescēdi. Hinc est qḋ in legatis inter oīno disiunctos cessat ius accrescēdi: q2 in eis cessat ratio predicta: istam rationē tenet Bar. in. l. mulieri ⁊ titio. ꝭ. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ no. Bal. in. l. j. C. de indi. vidui. tol. ¶ Huic rationi etiā duo obstant ex his que allegaui ꝯtra primā rationē. Primo q2 ex postfacto potest testator decedere pro parte testatus ⁊ pro parte itestatus. Secūdo quia sequeretur qḋ contractibus nō haberet locum ius accrescēdi: q2 cessaret ratio ṗdicta. qḋ tamē est falsuȝ. ¶ Quartā rationē assignat Bal. in. l. j. §. j. in vlti. col. C. de cadu. tol. ratiōe vnionis: q2 sicut naturaliť euenit qḋ si vni⁹ oculi pupilla claudiť alteri⁹ oculi pupilla dilatatur Ita qñ deficit vnus coniunctorum alter lo

118 cupletatur: ⁊ hoc ꝑpter colligātiā: † q2 cortina cortinam trahit: ita ibi Bal. Adde facere tex. in. §. hoc ita tam varie. C. de cad. tol. ibi ꝑpter vnitatem sermonis quasi in vnum corpus redacti: ista ratio non est ad propositum nostrum: q2 solum procedit in legatarijs coniunctis: sed nos loquimur inter oīno disiunctos preser tim in hereditatibus. ¶ Quintam rationem assignat breuiter Are. i. d. l. j. §. de acquirē. here. q2 eadē res nō debet diuerso iure censeri. l. cū qui edes. ꝭ. de vsuca. ⁊. c. q2 circa. de priuile. Tene secūdam ⁊ tertiā simul iunctas pro minus periculosis. ¶ † Limita

119 conclusionem Bart. † ⁊ predictam regulam nō habere locum in fisco herede: in quo non habet locū ius accrescendi ꝑm Ludo. ro. in. l. vni. C. qñ non pe. par. ⁊ in. d. l. j. de acquirē. heredi. allegat ad hoc glo. pro sing. in. l. ea sola. ꝭ. de reg. iur. ista esset cōclusio dispu tabilis. Nunquid ius accrescendi habeat locū in fisco herede. do. Alex. in. d. l. j. in pe. col. de acqui. heredi. reprobat istam fallen. eo q2 rationes preallegate quare inductum est ius accrescendi: habent locum etiam in fisco herede: ⁊ dicit qḋ glo. in. d. l. ea sola. nō loquitur quando fiscus veniebat tanq̄ heres sed aliter. Est bene

120 verum qḋ glo. in. d. l. ea sola. est singu. ad aliud: veȝ ad reg. † que habet: qḋ deportatus nō potest habere heredem: est verū quādo fiscus vult habere bona deportati: al's si fiscus nolit habere: bene deportatus habet heredē: ⁊ ad hoc illaȝ gl. reputat sing. Bal. in. l. eam quā. in. vj. colū. C. de fideicō. ⁊ Ludo. ro. i. d. l. j. in fine de acqui. heredi. ⁊ est tex. de hoc in. l. si seruus pluriū. §. si quis ante.

121 §. de leg. j. ¶ † Ego teneo istā opi. do. Alexā. cōtra Ludo. ⁊ moueor: q2 in fisco nūq̄ est aliquid speciale magis quā ī priuato: nisi in lege istud expresse dicatur. tex. est in. l. item videndum. §. ī priuatorū. ⁊ ibi glo. §. de peti. here. ⁊ text. in. l. j. ⁊ ibi gl. C. eo. ideo in causis fiscalibus: ita seruādus est ordo iuris sicut in causis priuatorum. tex. est in. l. j. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij ad hoc no. C. de cōdu. ⁊ pcu.

122 predio. fis. lib. xj. ¶ † Secūdo moueor: q2 etiā in hereditatib⁹ ⁊ in legatis ad pias causas habet locū ius accrescēdi ꝑm Bald. in repe. l. pe. C. de sacrosan. eccle. in. xvij. co. in versi. sup quinta videť: ergo etiā habet locū in fisco. ¶ Quinta ⁊ vltima. q. Bar. huius

123 prime qōnis prin. est: † an ius accrescēdi transeat ad successoreȝ: vt hic per Bar. Adde inquantum Bart. primo loco tenet: qḋ in vsufru. ius accrescēdi nō transit ad successorē: eo q2 vsufru. accrescit persone ⁊ non portioni. l. interdum. in fi. §. de vsufr. accr. ⁊. l. ⁊ an eadē. §. qui cū partē. ꝭ. de excep. rei iudi. Mirādū est de Bar. cum nō possit quis habere in codē vsufr. nec vniuersalem nec singularem ⁊ successorē: dato etiā qḋ quis acquisiuerit vsumfru. expresse pro se ⁊ heredib⁹: cū diuersi sint vsusfru. l. stipulatio ista. §. si quis ita stipulatus. ꝭ. de ver. obli. ⁊ sic heres egebit tūc noua cōstitutione vsufru. ꝑm Bart. ibi: ⁊ in persona heredis requiritur noua cautio de vtendo ⁊ fruendo arbitrio boni viri ꝑm Bald. in l. vnica. §. excepto. C. d cadu. tol. vñ cū sit diuersus ⁊ sepat⁹ vsufr. ab eo cum quo testatoris vsufru. erat cōiunctus. Idcirco de eo queri nō potest respectu iuris accrescēdi: de singulari quoq̄ successore queri nō potest: q2 vsuff. nō potest alteri prestari nec cedi titulo singulari quin statim reuertatur ad ꝓprietatē. text. est no.

124 in. l. si vsusfructus fundi. de iure do. † Duo tamē videnť esse casus ī quib⁹ quis potest habere successorē singularē in vsufru. et. in eius persona haberet locū ius accrescēdi qui ponunť in tex. l. sicut in annos. §. j. qui. mo. vsufr. amit. Ibi pinde ac si alius esset in vsufr. substitutus: ⁊ sic qñ per testatorē esset datus substitut⁹ vsufructuario: isto casu haberet locū ius accrescēdi cū eo cū quo cōiunctus erat ille cui fuit substitutio facta: dato qḋ censeať alter vsuff. Et hoc est: q2 testator substituit. tex. videtur ibi esse d hoc quē tu vide ⁊ bene cōsidera. Secūdus casus est in vsufru. ex repe titione postea quesito eidem vsufructuario cum alius esset extinctus capitis diminutiōe habet locū ius accrescēdi: lȝ videať esse alius vsufru. ita est ibidem tex. Considera si alia fuerit intentio Bar. ⁊ aliter saluari possit. Uel aliter posset dici defendēdo bar. qḋ lȝ alius ⁊ separatus sit vsufru. apud heredē vel successorē quā esset vsusufr. primus: tamē istud nō habet impedire ius accrescēdi: sicut alius est vsufru. formalis ⁊ alius vsufruc. causalis: ⁊ tamen ista diuersitas in qualitate vsuffr. nō impedit cōcursum nec ius accrescēdi. l. si alij. ꝭ. de vsufru. lega. ⁊. l. ideȝ neratius. §. fin. de vsufr. accre. ⁊ declaraui. §. in prima parte in. iiij. q. prime. q. prin.

125 ꝑm Sali. ibi. ¶ † Scḋo inquantū Bar. tȝ qḋ ī hereditate ⁊ legato respectu ꝓprietatis ius accrescēdi transit nō solum ad vniuersalem sed etiā ad singularē successorē. Pro clariori intelligētia reassumo in dubiū: an ius accrescēdi trāseat ad emptorē ⁊ sic ad singularē successorē qui ab vno ex heredib⁹ emit partē suā hereditatis: an vero debeat pertinere venditori qui adhuc remanet heres. Istam qōnem q2 valde vtilis est intēdo late disputare ad vtrāq̄ partē arguēdo ⁊ respondēdo. Partem negatiuā qḋ ius accrescendi nō transeat in emptorem partis hereditatis: tenuit subtilis Pe. de bellaper. hic: quē sequitur Ray. de for. ⁊ Flori. i l. j. §. interdum. in. iiij. col. §. de vsufru. accre. Sali. in. l. vni. i. vij. q. C. qñ nō pe. par. Rapha. cu. in. l. papi. ꝭ. ad trebe. ⁊ istā partē ego

126 alias tenui in. d. l. vni. in. ij. charta. C. qñ nō peten. par. ¶ † Pro ista parte negatiua facit optime: q2 vēditor hereditatis remanet adhuc heres et conuenitur actionibus hereditarijs: sicut prius quib⁹ emptor ꝯueniri nō potest. l. ij. C. de here. vel act. ven. ⁊. l. ij. C. de pac. ergo ad eū dȝ spectare ius accrescēdi: sicut etiā spectat substitutio. l. ex facto. §. iulius longin⁹. §. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ istud

127 fuit fundamentum subtilis Pet. de bellaper. ¶ † Confirmo istud fundamētū: q2 ius accrescēdi dicitur esse tacita substitutio l. si titio ⁊ meuio. §. iulia. §. d lega. ij. sicut ergo substitutio exp̄ssa nō transit in emptorem hereditatis vel in eum cui restituitur hereditas: sed remanet apud eum qui solo nudo noīe remanet heres. d. §. iulius longinus. ergo idē dicimus in iure accrescendi: qḋ dicitur esse substitutio tacita cum taciti ⁊ expressi idem sit iu

128 diciuȝ. l. cū qd. §. si cer. pe. ¶ † Confirmatur ⁊ scḋo q2 cum venditor hereditatis semel fuerit effectus heres per aditionem hereditatis: ergo amplius non potest desinere esse heres. l. ⁊ si fine. §. sed qḋ papi. §. de mino. gl. ⁊ doc. in. l. in substitutione. de vulga. ⁊ pupil. Huic fundamēto rñde qḋ aliud est in substitutione que cōcernit personā substitutā. l. qḋ liberis. §. hec verba. §. de vul. ⁊ pupil. ideo illa vadit ad personā heredis instituti: lȝ indignā hereditate: aliud est in iure accrescendi qḋ cōcernit rem seu portionē l. si ex plurib⁹. vbi est tex. de vtroq̄. ꝭ. de suis ⁊ legi. et dicā lati⁹. ꝭ. in pmo fundamēto partis ꝯtrarie. ¶ Scḋo pro parte heredis: facit ꝑm Sali. in loco prealleg. Nam lȝ venditor hereditatis non habeat res hereditatis: habet tamē pretiū portiōis hereditatis

129 vēdite ⁊ sic cēseť habere ipsam portionē hereditatis: † q2 in vniuersalibus pretiū succedit loco rei. l. si rē ⁊ pretiū. §. de peti. here. l. ij. §. peruenisse. §. de here. vel acti. vē. l. iperator. §. fi. cū. l. seq. de lega. ij. l. labeo ⁊ sabinus. §. j. ⁊ ibi glo. no. ꝭ. de ver. sig. ergo cū videatur habere rem: ergo etiā sibi debet accrescere per. l. si totā. in fi. d acq. her. Cōfirmo p tex. ī. l. q2 q ṗtio de vsufr. ⁊ quē. a. qs vta. vbi dicit tex. qui pretio fruitur nō minus habere intelligiť quā q principali re vtiť: ad idē adde tex. i. l. si qs pecuniā. §. fin. §. si qs omis. cau. testa. vbi dicit tex. si heres vēdit hereditatē vtiq̄ possidere videtur nisi dolo fecisset quominus possideat. Ratio est ꝑm glo. ⁊ doc. ibi: q2 pretium habet qḋ succedit loco hereditatis vendite. Huic fundamento responde qḋ licet habeat pretiū: nō tamē vere habet res hereditatis nec portionē hereditatis vēdite: ergo nec debet habere ius accrescēdi qḋ portioni accrescit. d. l. si totā. in fi. Et ꝑ ista solu. pondero tex. in. d. l. si et rem ⁊ pretiū. circa fi. in verbo quodāmodo: que est nota improprietatis: vt est glos. in l. si me in vacuam. ⁊ ibi Bar. no. ꝭ. de acqui. pos. gl. in. l. j. in princi. de re. diui. ¶ Tertio facit q2 ratio quare est inductum ius accrescēdi militat pro herede ⁊ nō pro emptore hereditatis: quācūq̄ rationem teneas ex quinq̄ quas recitaui. §. in parte precedenti.

130 ¶ † Quarto facit: q2 in emptorem hereditatis non transeũt nisi actiones que tunc tp̄is cõpetebãt qñ fuit hereditas vendita non que in futurũ cõpetunt. l. heredem. cum glos. ⁊ ibi Bar. ff. mãda. que lex est ad hoc singu. ẜm bal. i. l. si ĩsolutũ. C. de acti. ⁊ obli. facit bene tex. in. l. j. §. j. de here. vel act. ven. vbi dicit tex. in hereditate vendita ad tẽpus quo venditio fit videtur venisse: ergo cum ius accrescendi sit causatum post venditionẽ factam: ergo non debet trãsire ad emptorẽ hereditatis. Rñde qd̄ ius accrescẽdi tp̄e vẽditionis erat in habitu ⁊ in potẽtia coherede repudiante: lʒ non in actu: ideo tale ius in habitu ⁊ potẽtia existẽtes dicit̃ transferri in
131 emptorẽ hereditatis. ¶ † Quinto ⁊ vltimo facit trita regula inter succedẽtes diuerso iure nõ hʒ locũ ius accrescẽdi: etiã ĩ hereditate. l. sed cũ patrono. in p̄n. ĩ. de bo. pos. titu. gene. sed emptor hereditatis succedit titulo singulari iter viuos: ergo nõ debere ius accrescẽdi: coherede vẽditoris deficiẽte q veniebat titulo vniuersali: ad hoc no. rñde ẜm Andre. ĩ. d. l. si totã. lʒ ad aliud ꝓpositum qd̄ illud qd̄ dicit̃ qd̄ inter succedentes iure diuerso nõ est locus iuri accrescendi: est verum nisi ille qui succedit diuerso iure subrogetur in locũ eius qui succedit eodẽ iure: vt in casu p̄senti: q2 tunc ꝓpter virtutẽ subrogationis admittit̃ ad ius accrescẽdi: vbi alias nõ admitteret̃: ⁊ dicit Are. qd̄ est suũ nouũ dictũ: ⁊ no. limitationẽ ad regu. d. l. sʒ cũ patrono. ⁊ ista opi. Pe. videt̃ esse multũ sustẽtabilis. ¶ Cõtrariã opi. tenet bar. hic per text. fortẽ in. l. si totã. ff. de acq. here. vbi aliquis rogatus est restituere totã hereditatẽ aut partẽ in qua fuit institutus tacite ⁊ sic in fraudem ⁊ sic nõ capaci: put etiã ibi declarãt gl. ⁊ doc. quo casu vt ab indigno auferẽ sibi hereditas ⁊ applicatur fisco. l. qui tityj. in fi. ⁊. l. cũ tabulis. ĩ fi. ĩ. de his qb⁹ vt indig. ⁊. l. ij. ff. de iure fis. lʒ remaneat heres noĩe ⁊ admittat̃ ex substitutione d. l. ex facto. §. iulius longinus. tamẽ ius accrescendi ei nõ cõpetit: q2 nõ videt̃ habere: ita dicit ibi tex. ⁊ sic ius accrescẽdi respicit rẽ ⁊ nõ p̄sonã: vt statim. ĩ. dicetur. Aduerte ille tex. seruit pro bar. in duobus. Primo em̄ probat qd̄ ius accrescẽdi trãsit in successorẽ. s. in fiscum: prout ibi oẽs tenent: ergo etiã in q̄one nostra debet trãsire in emptorẽ hereditatis. Secũdo ille tex. tollit fundamentũ Pe. qd̄ lʒ substitutio remaneat penes eũ q durat heres noĩe: lʒ ab eo auferat̃ hereditas vt ab indigno: vt est tex. in. d. §. iuli⁹ longinus. eo q2 substitutio respicit personã substitutã. l. q liberis. §. hec vba. s. de vul. ⁊ pup. Secus est in iure accrescẽdi qd̄ nõ cõpetit ei qui remanet heres: sed ab eo aufertur hereditas: vt ab indigno ⁊ applicatur fisco: eo q2 rem nõ habet: vt dicit ibi tex. ⁊ ius accrescẽdi cõcernit rem seu portionẽ: ⁊ ideo Bar. hic dicit qd̄ dictũ Pet. tollitur p d. l. si totam. ¶ Secundo diligẽter aduerte: circa intellectũ illi⁹ tex. si totã. qd̄ inquantũ loquit̃ in grauato restituere totã hereditatem nõ videtur qd̄ vllo modo possit ꝓcedere qd̄ tũc possit tractari de iure accrescendi: cũ non possit habere coheredeʒ: ex quo solus fuit institutus in tota hereditate ⁊ sic insolidum: ⁊ ꝓpterea ille tex. inquãtum dicit totam hereditatẽ intelligit̃ ẜm doc. ibi. i. totam portionẽ hereditariã in qua fuit institutus: ⁊ sic est sensus qd̄ aliquis fuit institutus in parte hereditatis: et totã suã partẽ grauatus est restituere tacite ⁊ sic incapaci: nam nõ potest intelligi ille tex. in mille annis in instituto in tota hereditate ⁊ sic insolidum: q2 tũc nõ posset habere locũ ius accrescendi: de quo solo loquit̃ ille tex. Et dum dicit aut partẽ: ĩtelligitur qñ aliquis fuit institutus in parte ⁊ non fuit rogatus restituere totã illaʒ partẽ sed partem sue partis: vt sic differat a primo. Sed ista scd̄a expositio videt̃ cõtra illum tex. dum dicit qd̄ nihil ei poterit accrescere. Nam istud qd̄ dicit tex. non videtur posse stare: ex quo em̄ non priuatur totaliter parte sua sed parte partis: certe pro rata que remanet apud eũ haberet locũ ius accrescẽdi: ⁊ sic nõ verificaret̃ illa vniuersalis negatiua nihil accrescit. ¶ Põt dici qd̄ illa verba intelligunt̃ respectu partis ablate: ac si diceret pro portione sibi adempta nihil ei accrescit: ⁊ sic vides qd̄ ille tex. nõ trãsit sine violentia ⁊ diuinatione: sed aliud dici non potest. ¶ Ad illũ tex.
132 respõde tripl̃r. † Primo ille tex. loquit̃ in fisco auferente hereditatem ab herede indigno qui habet̃ tanq̃ successor vniuersalis: ⁊ in eum transeunt oĩa iura actiue ⁊ passiue ẜm Bar. ⁊ alios in. l. si cõstante. §. fi. s. solu. matri. qd̄ secus est in casu nostro in emptore q est singularis successor. ¶ Scd̄o respõdet̃ ẜm Sali. in. d. l. vni. in. vij. q. C. qñ nõ pe. par. qd̄ nos loquimur in herede qui vẽdidit hereditatẽ seu partẽ hereditatis: qui licet nõ habeat res heredi-
133 tarias: habet tamẽ earũ p̄tiũ † qd̄ in vniuersalib⁹ succedit loco rei. l. si ⁊ rẽ ⁊ p̄tiũ. s. de peti. heredi. ⁊ dixi. s. qd̄ secus est in. d. l. si totam. vbi nõ habet aliquod pretium loco rerũ hereditariarum. ideo dicit ibi tex. qd̄ nihil ei accrescit: q2 rem nõ videtur habere. ¶ Tertio respõde ẜm Raph. cu. in. d. l. papi. ad trebel. qd̄ tex. in d. l. si totam. loquitur in accomodante fidem de restituendo incapaci: ⁊ sic in casu prohibito. vt ibi per gl. ⁊ doc. nimirũ si priuat̃ etiã iure accrescendi qd̄ nõ est in emptore hereditatis: qui casus est licitus ⁊ permissus a iure vt toto titulo. ff. ⁊. C. de here. vel act.

134 ven. ¶ † Secũdo principaliter pro Bart. facit text. in. l. ij. §. pe. de here. vel act. ven. ibi: emptorẽ hereditatis vicem heredis obtinere: ergo sicut heredi accresceret: ita etiã deberet accrescere emptori hereditatis cum vicem heredis obtineat: vt ibi dicit text. Cõfirmo q2 oĩa iura vtilia transferunt̃ ex venditione in emptorẽ hereditatis. l. emptor hereditatis. C. de heredi. vel act. vẽ. Ad primũ responde qd̄ ille tex. in. d. §. pe. videt̃ potius facere in oppositum: nam cũ dicat̃ emptorẽ hereditatis vicem heredis obtinere: ergo nõ est heres: q2 aliud est esse talem: aliud vice talis haberi. l. mercis appellatione. ĩ. de ver. signi. Bart. in. l. si maritus. §. legis ĩ. de adult. Ad scd̄m respõde qd̄ iura vtilia particularia actiua ⁊ passiua transeunt in emptorem hereditatis: ita loquit̃. d. l. emptor hereditatis. sed iura vtilia vniuersalia nõ possunt trãsferri ex cõtractu vel ex dispositione inter viuos: vt est tex. solẽnis in. l. si mu
135 lier. §. ex asse de iure do. † Est em̄ differẽtia inter iura vtilia vniuersalia ⁊ iura vtilia particularia: vt magistral̃r declarat Bart.
136 in. l. ex asse. ĩ. ad treb. ¶ † Tertio facit text. in. d. l. ij. in prin. de heredi. vel acti. vendi. vbi dicit tex. neq3 amplius neq3 minus iuris emptor habeat quã apud heredẽ futurũ esset: ergo cuʒ ius accrescẽdi fuisset penes heredeʒ debet transire in emptorẽ: q2 minus iuris eo nõ debet habere. Confirmo per tex. in. d. l. ij. §. nõ solum in versi. sicuti. vbi tex. dicit qd̄ omne lucrũ ⁊ omne dãnũ respicit emptorẽ hereditatis: sed ius accrescendi est lucrũ: ergo debet respicere emptorẽ hereditatis. Respõde qd̄ predicta ꝓcedunt quo ad portionẽ hereditatis venditam: quia oĩa pericula et cõmoda illius portionis transeunt in emptorem hereditatis: secus est in portione accrescendi: q2 lucrũ eius partis debet heredi spectare. ¶ Quarto facit tex. in. d. l. ij. §. illud potest queri presertim in ratione sui vbi queritur si venditor hereditatis fuit impuberi pupillariter substitutus: an illud qd̄ ex substitutione pupillari cõsequit̃ teneat̃ restituere emptori: determinat qd̄ nõ: q2 alia est hereditas pupilli: ⁊ alia est hereditas quã vendidit: ergo si eadem esset hereditas emptori acquireret: sed ius accrescendi est portio eiusdem hereditatis vendite: quia accrescit portioni hereditatis ergo ⁊c. Respõde qd̄ ratio illius tex. facit in oppositũ: q2 alia est portio hereditatis quã heres vẽdidit certo pretio: ⁊ alia est portio hereditatis deficiens que accrescere debet heredi: ⁊ sic in ea
137 adhuc militat ratio illius tex. ¶ † Quinto facit: q2 in iure accrescendi portio accrescit portioni ⁊ non persone. l. si titio fructus. in fi. de vsufr. ⁊ quẽ. qs vt. l. interdũ de vsufr. accre. l. si totã. de acquir. heredi. ⁊. l. hec scriptura. §. fi. de cõdi. ⁊ demõ. ergo dʒ accrescere emptori hereditatis: q2 aliã portionẽ hereditatis hʒ. Stringe forti⁹: q2 tex. in. d. l. si titio. in fi. dicit qd̄ portio fundi. velut al
138 luuio portiõi accrescit. † Sʒ sic est qd̄ in emptorẽ transit augmẽtum alluuionis. l. id quod. in prin. s. de peri. ⁊ cõmo. rei. ven. ⁊. §. sed ⁊ si post emptionẽ. insti. de empt. ⁊ vendi. ergo etiã in eum dʒ transire ius accrescẽdi qd̄ alluuiõi equiparat̃. Respõde qd̄. d. l. si titio. in fi. loquit̃ in portione fundi legata que pleno iure trãsit in singularẽ successorem: ideo altera portio deficiẽs sibi acquiritur iure accrescendi velut alluuio que accrescit ei cuius res est: et ita
139 etiã loquit̃. d. l. id quod. in prin. ⁊. d. §. sʒ ⁊ si post emptionẽ. † Sʒ in emptorem hereditatis nõ transit pleno iure hereditas: sʒ oĩa iura actiua ⁊ passiua remanẽt penes venditorem. l. ij. C. de hered. vel act. vendi. ⁊. l. ij. C. de pac. ⁊ cũ semel fuerit heres per aditionẽ non potest amplius desinere esse heres. d. l. ⁊ si fine. §. sʒ qd̄ papi. de mino. Item cum habeat pretium dicitur res hereditaria habere. d. l. si ⁊ rem ⁊ pretiũ. de peti. here. ideo sibi debet accrescere.
140 ¶ † Sexto ⁊ vltimo pro ista parte facere videtur tex. in. l. papi. ĩ. ad trebel. vbi videt̃ esse text. qd̄ facta restitutiõe partis hereditatis ius accrescendi qd̄ postea cõpetijt ex repudiatiõe coheredis spectat fideicõmissario in quem transeunt iura vtilia. §. restituta. insti. de fideicõ. here. ⁊ non spectat heredi scripto: ergo idẽ dicenduʒ in emptore hereditatis: in quẽ etiã iura vtilia trãseunt. d. l. emptor hereditatis. C. de here. vel act. vẽdi. Respõde qd̄ ille tex. potest fortiter retorqueri in oppositũ. Nã decidit portionẽ hereditatis accreuisse scripto heredi: ergo nõ fideicõmissario: licet postea tex. in fi. dubitet an sit opus noua restitutione illius portionis que accreuit ⁊ nihil decidit tex. ⁊ lʒ glos. fi. ⁊ Barto. ibi teneant qd̄ non: q2 ipso iure accrescit alteri parti: ⁊ sic fideicõmissario sine alia restitutione: certe nõ videt̃ qd̄ iste sensus possit procedere ad illum tex. cum ibi dubitetur: an ex quo portio hereditatis deficiens accreuerat heredi scripto qui prius ex compulsione adiuerat: an sit opus noua actione: ⁊ sic cõpulsione ꝓpter illam portionẽ que post restõnem accreuit: ⁊ decidit text. qd̄ nõ est op⁹ noua compulsione ⁊ qd̄ heres scriptus securus est. Deinde dubitat an fideicõmissario sit opus noua restitutione portionis que accreuit: certe si ex iure accrescendi esset facta acquisitio ipso iure fideicõmissario non dubitaret ibi tex. an esset opus noua restitutione. Sed dubitat: eo q2 in parte precedenti dixerat heredi scripto accreuisse: ⁊ sic ille text. potius viget ad oppositũ. Preterea
etiam

etiã tenendo qd ibi ius accrescendi transeat ipso iure in fideicom
missariũ: prout ibi intelligunt gl. Bar. ꝛ doc. adhuc ille tex. non
obst. q2 loquitur i fideicõmissario qui est successor vniuersalis: ꝛ
nos lõqmur in successore singulari: ꝛ sic in emptore hereditatis.
¶ Tertio potest rñderi ex mẽte Bal. in. l. ij. in. j. opp. C. de pact.
141 †qd aliud est in fideicõmissario vniuersali: q2 in eũ transeũt iura
vtilia actiue ꝛ passiue ex dispositiõe testatoris ꝛ senatuscõ. treb.
ꝛ representat personã testatoris que oĩa cessant in emptore here
ditatis. ¶ Quarto põt rñderi ƀm Raph. cu. i. d. l. papi. qd ideo
ibi accrescit fideicõmissario: q2 heres ibi coactus adiuit heredi
tatem: ꝛ i illo tex ponderaṫ coacta aditio: ergo ꝓbat qd si heres
spõte adiuisset qd sibi cõpeteret ius accrescẽdi: ꝛ nõ teneret illud
restituere fideicõmissario. Per ista habes presentem articulum
ad vtrãq partẽ bene discussum: ꝛ si casus ɔtingeret in facto esset
questio ꝑ amico: ex quo solus Bar. tenet pro emptore heredita
tis: alij oẽs, tenent ɔ̃rium. Et a cõi opi. in cõsulendo ꝛ iudicando
non est recedendum ƀm Bar. ꝛ alios in. l. fi. C. de pe. iudi. qui ma.
142 iudi. Cano. i. c. ne innitaris. de cõstitu. † Et illa dr esse cõis. opi.
que pluriũ doct. autoritate iuuatur seu que habet plures docto.
pro se. l. j. i v̄si. ꝛ sane crebrior. ꝛ ibi Bal. ad hoc no. s. de off. q̃sto.
ꝛ. l. diui fratres. circa mediũ: in verbo pluriũ etiã iuris autorũ. j.
de iure patro. ꝛ. c. nouim⁹. i v̄. opinio a pluribꝰ approbata. ꝛ ibi
do. Anto. de bu. ꝛ do. Abb. ad hoc no de. ver. sig. ꝛ. c. de iducijs.
in verbo in quo plurimi concordant. ij. q. ij. ꝛ ita habes expedi
143 tam totam primã qõnẽ prin. huius secunde partis. ¶ † Tertio
inquantũ Bar. ꝛ oẽs tenẽt qd ius accrescendi ꝓculdubio transit
ad vniuersalẽ successorẽ. l. vnica. §. his ita. C. de cadu. tol. ꝛ. l. si ex
pluribꝰ. j. de suis ꝛ legi. Adde qd ius cõiũctiõis qd erat i psona
instituti: ꝛ cõsequẽter ius accrescẽdi trãsit ad vulgarẽ eius substi
tutũ. tex. est in. l. cũ ex filio. §. fi. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ ibi Bal. repu
tat nota. dignũ: ꝛ i hoc ille tex. est singu. ƀm Raph. cu. ibi. Ratio
q2 eo ipso qd quis substituitur alicui videṫ substitutꝰ ei i oĩbus
ꝛ per omnia. l. coheredi. in pñ. s. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ. l. iulian⁹. de
here. insti. q2 substitutus censeṫ esse quidam subrogatus loco pri
mi instituti: ergo in oĩbus debet sapere eius naturam. l. si euz. §.
qui iniuriarũ. s. si quis cau. Istud ꝓcederet indubitanter tenen
do illud qd tenet Bar. qd ius accrescẽdi transeat ad singularem
successorem quod late examinaui. s. in precedenti conclusione.
144 ¶ † Secũdo principaliter vidẽdum est quis preferatur in iure
accrescẽdi per singulas species trium coniunctionũ. Et si quidẽ
sunt re tantum cõiuncti nemo alteri prefertur: quia nulla subest
prelationis ratio: vt hac. l. ver. qd si re tãtum. ꝛ. l. meuio. in prin.
ƀm tertiaz lectu. cõmuniter approbatã. s. de lega. ij. ꝛ. l. si tibi. de
vsufruc. accre. Similiter in cõiunctis verbis tantũ nulla inter se
subest ratio prelationis: nisi ƀm Bart. vnus esset minus coniun
ctus altero: vnde coniuncti per nomen collectiuum preferuntur
145 cõiunctis inter copulam: vt in hoc † exemplo titius in dimidia
fratris mei filij in alia dimidia heredes sunto: si vn⁹ ex illis filijs
repudiat accrescit eius portio fratribus suis ꝛ non titio: eo quia
titius est minus cõiunctus verbis ꝛ quodãmodo separatus quo
ad illam portionem. Ad hoc specialiter adducit. l. si quis titio. s.
de vsufru. accre. inducendo: vt hic per eum: ꝛ cũ Bar. trãsit Bal.
in. l. vni. in. vij. q. C. qñ non pe. par. adde inquantum Barto. vult
titium dici coniunctum verbis filijs fratris: eo q2 in eadẽ oratio
ne est positus cũ filijs fratris. d. Pet. de bellu. hic in repe. in vlt.
col. dicit: qd titius potest dici verbis coniunctus filijs collectiue
sumptis: sed singulis de per se nullo modo est coniunctus: q2 sin
guli non sunt vocati a testatore: sed sub termino collectiuo: ꝛ ideo
146 non accresceret titio nisi omnibus filijs repudiantibus; † q2 ex
collectiuis nõ potest fieri illatio particulariter ad singularẽ. l. ex
toto. §. si ita legatum. s. de lega. j. ꝛ. l. ij. cum sequẽ. de leg. ij. lz con
tra hoc ƀm eum fortiter faciat tex. in. l. si chorus. in prin. s. e. vbi
si chor⁹ aut familia legetur: dicit tex. perinde esse ac si singuli ho
mines legati essent: ꝛ respondet ƀm gl. fi. ibi: qd est verum quo ad
quid tantũ: ꝛ nõ simpliciter. Tu autẽ diligenter aduerte: inquan
tum Bar. vult qd si testator dicat titius in dimidia ꝛ fratris mei
filij in alia dimidia heredes sunto: qd isti oẽs inter se sunt tantuz
verbis coniuncti: credo Barto. male dicere. Nam imo filij inter
se sunt coniuncti re ꝛ verbis: cum in eadem oratione ꝛ in eadem
re. s. dimidia nõ distinctis partibus per nomen collectiuum sint
vocati: ꝛ sic eos nominũ ꝛ rei cõplexus iungit: ergo dicuntur re
ꝛ verbis coniuncti. l. triplici. in prin. j. de verbo. signi. facit qd te
net Bar. s. in prima parte prin. in. ij. q. princi. ad fi. Ad idẽ facit
qd tenẽt Bar. ꝛ omnes in. l. meuio. in prin. de leg. ij. qd quãdo ea
dẽ dimidia pluribus relinquitur: isti sunt in illa dimidia re cõiũ
cti: ergo contra Bart. hic: facit tex. in. l. iul. quocq. in princ. s. de
here. insti. Ad idem ꝛ bene facit text. in. d. l. triplici. in princi. vbi
dicit tex. qd coniuncti sunt. s. re ꝛ verbis quos ꝛ nominũ ꝛ rei com
plexus iungit. Et ponit duo exempla: veluti titius ꝛ meuius ex
parte dimidia heredes sunto: vel titius cum meuio ex parte di
midia heredes sunto: quia in eadem dimidia sunt re coniuncti ꝛ
in eadem oratione verbis: ꝛ sic sunt simul re ꝛ verbis coniuncti:
et ita est in casu nostro: ergo contra Barto. ¶ Secundo ꝛ forti⁹
facit ille tex. i ver. videam⁹: vbi dicitur qd si testator dicat lucius
titius publius meuius heredes sunto ex parte dimidia: vel ita
publius meuius lucius titius heredes sunto: semproni⁹ ex par
te dimidia heres esto: ꝛ titius ꝛ meuius veniant in partem dimi
diam ꝛ re et verbis cõiuncti videntur. Ita ibi dicit text. vnde ibi
est casus de directo cõtra Barto. qui multũ fortiter vrget. Nec
obst. si diceretur qd vbi testator instituit plures in eadẽ re distri
butis partibus a testatore qd dicuntur verbis tantũ coniuncti ꝛ
nõ re: vt hac. l. scdo respõso. ꝛ. l. si duob⁹. §. fina. in fi. s. de lega. j.
Sed ita est in casu isto: q2 testator instituit plures in eadem here
ditate diuisis partibꝰ: vcz titi⁹ i dimidia ꝛ filios fratris sui i alia
dimidia: ergo non possunt dici coniuncti re. Istud est qd credo
decepisse Bar. Sed respondeo qd cõiunctio verbalis tantũ bene
inducitur inter titium ꝛ filios fratris collectiue sumptos: q2 iter
eos sint distribute partes: sed nõ sint distribute partes illius di
midie inter filios ipsius fratris: ergo ipsi inter se bene sunt con
iuncti re ꝛ verbis iuribus ꝑcalleg. Et ista cõclusio est vera: ꝛ po
test optime defendi contra Barto. ꝛ sequaces: ꝛ ideo cũ in exem
plo Bar. filij fratris sint inter se cõiuncti re ꝛ verbis: ꝛ sic mixtim
nimirum si preferuntur titio qui solum est cõiunctus verbis illi
filio repudianti: ꝛ isto modo bene dicuntur coniuncti maiori con
iunctione: prout dicit Barto. sed nesciuit probare ꝛ cõstat qd cõ
iunctus re ꝛ verbis simul prefertur coniuncto verbis tm̃: vt hoc
tex. in versi. prefertur. cum duo vincula fortius operentur q̃ vnũ
vt dixi in tex. ¶ Potes ponere aliud exemplum in quo verifica
bitur dictum Barto. hoc modo vcz titius in parte dimidia ꝛ fra
tris mei filij in alia dimidia ex equis partibꝰ heredes sunto: tũc
oẽs videntur verbis tantũ coniuncti: lz adhuc in isto exẽplo ti
tius videatur esse cõiunctus cũ alijs collectiue ꝛ nõ singulariter
cum quolibet eorum: vt superius dixi. Ideo pone aliud tertium
exemplum clarum titius ꝛ fratris mei filij ex equis partibus he
redes sunto: tunc oẽs erunt simul coniuncti verbis tm̃: ex quo in
eadem oratione distributis partibus sunt instituti: vt hoc tex. in
scdo respõso. Itẽ ex eo qd dixi ex equis partibꝰ videtur quilibet
singulariter noĩatus: ꝛ sic titius cuiuslibet singulariter erit ver
bis coniũctus. l. interdũ. in prin. vbi tex. s. de here. insti. ¶ Ulti
mo inquãtum bar. inducit pro se tex. in. l. si qs titio. s. de vsufru.
accre. hoc modo inducendo: nam ex quo illa lex ponitur in titu.
ff. de vsufruc. accre. in quo tractatur de iure accrescendi non po
nitur ad alium effectum nisi vt ostendatur coniunctos per nomẽ
collectiuũ vocari in vnã portionẽ ꝛ preferri alijs in iure accrescẽ
di: ista inductio Bar. nihil valet: quia ille tex. solum decidit qd ti
tius de per se in vna dimidia ꝛ vocati per nomen collectiuũ he
redes in alia dimidia admittuntur: ꝛ ille text. ponitur in titu. de
iure accrescendi: ad hoc vt ostendatur pro qua parte inter eos sit
locus iuri accrescendi in portione deficiente: nam ex quo titius
habet dimidiam ꝛ aliã dimidiã heredes: vno ex heredibus repu
diante vsumfruc. legatũ eius portio accrescit titio pro dimidia ꝛ
alijs fratribus pro alia dimidia. Isto modo ostẽditur i illa lege
esse locũ iuri accrescẽdi: sed qd vocati per nomen collectiuũ pre
feranṫ in totũ titio: vt dicit Bar. de hoc de prelatione tali i text.
illo verbũ nullum: ꝛ sic ille tex. potius stringit cõtra Bar. quam
147 pro eo faciat. ¶ † Circa cõiunctos re ꝛ verbis tenet Bar. qd si
testator dicat titius ꝛ fratris mei filij heredes sunto: qd isti sunt
coniuncti re ꝛ verbis: ꝛ portio vnius ex filijs deficiens accrescit
alijs filijs anteq̃ titio: vt hic per eum. No. istam doctra. Bar. ad
id qd tenui. s. in prima parte in. ij. q. prin. vbi posui que coniun
ctio inducatur per nomẽ collectiuũ: ꝛ dixi qd si nomen collectiuũ
ponitur de per se: puta filijs titij lego fundũ vel libertis aut co
gnatis lego domum: tunc inducitur coniunctio re et verbis ƀm
Bar. ibi. Si autem nomine collectiuo adijciatur equis portioni
bus: tunc inducitur coniunctio verbalis tm̃ ƀm qd potest proce
dere dictũ. bar. in pma parte in. ij. q. pñ. circa pnci. ¶ Ista doct.
quã dedi optime cõfirmatur ex doctri. Bar. hic. Nam bar. vult
qd si testator dicat titius in dimidia et fratris mei filij in alia di
midia heredes sunto: qd oẽs isti sunt verbis tãtũ cõiũcti ꝑpter
adiectionem dimidia: lz si testator simpliciter diceret titius ꝛ fra
tris mei filij heredes sunto: tunc isti sunt cõiuncti re et verbis.
148 ¶ Secũdo querit Bart. pone qd ille cuius portio defecit hz
vnũ coniunctum re tm̃ alium coniunctum verbis tm̃: quis eorũ
preferatur: ꝛ an ambo equaliter admittãtur. Exemplum titio le
go fundum caio ꝛ seio lego eundem fundum equis portionibus.
caius repudiat vel moritur an eius portio vtriq accrescat: an
titio re cõiuncto: an vero seio verbis cõiuncto. In isto articulo
fuerunt tres varie antiquorꝫ glossatorꝫ opiniones: circa intelle
ctum. l. nostre. in scda parte relate. s. in gl. magna vbi late posui.
subtilis Pe. de bellaper. tenuit scdam opi. Hugo. qd cõiunctus

verbis tm̃ preferatur coniuncto re tm̃: ꝛ ita intelligebat istã legẽ in ver.fina. ꝛ ita tenui.s̄.in.d.glos.magna. ¶ Mouebatur Pet. quatuoꝛ fundamentis quibꝰ respondent Bar. Rapha. ꝛ Sali. hic. Primo qꝛ coniunctio verbalis procedit ex voluntate testantis: coniunctio realis est incidens. ꝛ inducitur re ex vnitate rei legate: ergo cõiunctio verbalis debet esse potioꝛ ꝓpter voluntatẽ testatoꝛis.l.in cõditionibus primum locū.in princi.ff.de cõdi. et demõ. Huic rationi respõdẽt Bar. ꝛ aliĳ.s̄.relati.qꝺ sicut cõiunctio verbalis ꝓcedit ex voluntate testantis: ita etiã realis ex quo testatoꝛ vtriq; rem insolidum legat: licet separatim. ¶ Secũdo arguit Pe. coniuncti verbis reputantur vt vnum coꝛpus.l.vni. §.finautẽ ex his.versi.hec ita tam varie.C.de cad.tollẽ.ꝛ.l.plane. in prin.de leg.i.ergo debent reputari magis cõiuncti quã sint re coniuncti: qꝛ illi nõ possunt dici vnū coꝛpus: cū separatim: ꝛ in diuersis oꝛationibus sint vocati. respondet Barto. ꝛ sequaces se nõ videre rationẽ differentie: quare vnitas ex parte persone operetur plus quã vnitas ex parte rei: vnde in coniunctis verbis est vnitas sermonis ꝑsonas coniungens: in coniunctis re est vnitas rei: vnde idem debet operari vnitas rei: sicut vnitas sermonis personas cõiungentis. ¶ Istas responsiones Bart. impugnat do. Pe. de seru.i repeti. ꝛ imo videtur qꝺ vnitas sermonis: ꝛ sic cõiunctio verbalis plus operetur ꝛ strictioꝛ videatur quã cõiunctio realis. Nam verbis coniuncti appellantur pꝛopꝛie cõiuncti ꝛ vnum coꝛpus reputantur: sed re coniuncti appellantur ꝓpꝛie disiuncti ꝛ separati.l.vnica.§.finautẽ disiũcti.C.de cad.tollẽ.ꝛ.l.i. §.iterdũ.ꝛ.§.fi.s̄.de vsufr.accre.ꝛ dixi late.s̄ in pmo eudẽ. Ergo apparet qꝺ inter ipsos non est tanta vnitas nec tanta cõiunctio sicut inter cõiunctos verbis: imo in coniunctis re tantũ videtur testatoꝛ vnicuiq; rem insolidũ assignari.d.§.finautẽ disiunctim. ꝛ.§.si vero non oẽs. ꝛ pet cõcursum sibi partes faciunt: ergo sunt incidenter coniuncti ꝛ non ex immediata voluntate defuncti. Et hoc est qꝺ voluit dicere subtilis Pe. qꝺ incidenter sunt re cõiuncti. Sed tu caue: qꝛ ex quo cõiunctis re tm̃ assignatur a testatoꝛe res insolidum ꝛ non dicuntur coniungi nisi per concursum: igit̃ de mente testatoꝛis est qꝺ alio non concurrente res apud eũ insolidum remaneat: ꝛ sic debeat preferri coniuncto verbis tantum: nisi dicas qꝺ licet ex verbis testatoꝛis coniuncto re tm̃ sit assignata res insolidum: tamẽ ex quo verbis inter se tm̃ coniuncti: cum coniuncto re sunt etiam re coniuncti: ergo sunt etiam ad eãdem rem insolidū vocati. ¶ Tertio arguit Pet. qui in vno grauat̃ in alio debet alleuiari.l.eum qui.in prin.s̄.de iureiuran.sed coniunctio verbalis accrescit cum onere prestandi legata ab alio coniuncto relicta: ꝛ in hoc grauatur: ergo in alio debet releuari: vt ꝑferatur cõiũcto re tm̃: cui sine onere accrescit.l.vnica.§.finautẽ ad deficientis.C.de cad.tollẽ. Respondẽt Bar. ꝛ sequaces qꝺ voluntas testantis tollit cõtrariũ: lꝫ Seru. dicat qꝺ imo non tollit nec aliter declarat. Tu dic qꝺ imo tollit: qꝛ si testatoꝛ voluisset deficiente poꝛtione coniunctum re subire onus poterat hoc disponere vel illum etiã verbaliter coniungere: ꝛ qꝛ non fecit videtur voluisse contrarium: vt dicit tex.in.d.§.finautem ad deficientis. ¶ Quarto arguit Pe. voluntas defuncti debet interpretari vt valeat ꝛ nõ pereat.l.prime.§.lꝫ i re dubia.s̄.de his que intesta. delen.l.quoties.ff.de reb.dub.sed si coniunctus verbis prefertur onus adiectum poꝛtioni deficienti valet: qꝛ accrescit ei cũ onere: sed si preferatur cõiunctus re vitiatur: ergo ꝛc. respõdẽt Bart. ꝛ sequaces: qꝺ istud procedit ex tacita volũtate defuncti qui rem vnicuiq; insolidum assignauit.§.sed et varietatis.est ver.sub.§. finautẽ ad deficientis. ista solu. Bart. non tollit rationem Pet. prout etiam perpẽdit Seru. qꝛ bene verũ est qꝺ talis assignatio facta per testatoꝛẽ de re insolidum: bene excludit onus: ꝛ sic grauamen legatoꝛum: ꝛ hoc causatur a voluntate defuncti: sed non concludit prelationẽ nec cõcursum.s.qꝺ voluntas testatoꝛis velit coniunctum re preferri vel nõ preferri: vnde adhuc militat ratio Pe. qꝺ potiꝰ debeat interpretari vt cõiunctus verbis preferatur: qꝛ per istam interpretationẽ onus impositum valet ꝛ prestari debet per aliaꝫ secus: teneas istam opi. Pe. qꝺ coniunctus verbis preferatur cõiuncto re: per tex.in hac.l.in versi.fin.vbi est casus ineuitabilis nisi fiat maxima violentia litere. prout latius explicaui.s̄.in gl.magna. ꝛ ibidem pluribꝰ modis respõdi ad.l. si ita quis heredes.s̄.de heredi.insti.que lex s̄m bart. hic destruit opi. Pe. Ibi etiam respõdi ad l.meuio.in prin.de lega.ii.que videtur in oppositum foꝛtiter vrgere: ꝛ istã opi.cõtra Bar. Ray. ꝛ Flo.tenẽt subtiles vltramon. ꝛ Sali. ꝛ Raph.cu.in lec. ꝛ repe. do. Pet.de seru. ꝛ do. Jaco.pute.hic. ꝛ Raph.cu.i.d.l.meuio. in princi. ¶ Non omitto qꝺ pro opi.prima Roge.que damnat̃
149 ab omnibus imo despicitur.s.† qꝺ imo ꝯiunctus re preferatur coniuncto verbis tm̃: et sic de directo contrariũ eius quod tenui tria subtilia fundamenta videntur vrgere: vt articulum reddam disputabilioꝛẽ. Primo arguitur si ius non decrescendi in reali coniunctione non impedit̃ per ius retentionis: ꝛ tamẽ ius accrescendi in verbali bene impedit̃ per ius retentionis: ista ꝓbant̃ in.l.plane.§.si cõiunctiꝫ.iuncto.§.si duobus. ꝛ ibi declarat Bar. s̄.de lega.i.ergo cõiunctio realis videtur esse foꝛtioꝛ verbali. Respõde qꝺ imo etiã in reali ius retẽtiõis impedit ius nõ decrescẽdi: vt est text.in.l.huiusmodi.§.si titio.s̄.de lega.i. ꝛ ad.l.plane. §.si cõiunctim. Responde qꝺ ideo ius accrescẽdi impeditur per retẽtionẽ: quia ibi alius collegatarius admittebatur ad partem aliquo iure: vꝫ de equitate: ꝛ ideo eius pars non accrescit alteri collegatario: sed in.d.§.si duobꝰ.collegatarius nullo iure admittebatur neq; admitti sperabatur: ideo ibi totuꝫ pertinet ad lega
150 tarium sibi cõiunctum. ¶ † Secundo arguitur sic: ius accrescendi qꝺ inducitur ex coniunctione verbali inter coniunctos verbis tantũ non habet locũ in cõtractibus.l.si mihi ꝛ titio.in prin.ff.de ver.obli. ꝛ tamẽ ius non decrescẽdi: qꝺ causat̃ a cõiunctione reali habet locũ in ꝯtractibus.l.ꝓpriũ.s̄.cõmu.predio. ꝛ ita cõcludũt Bar. ꝛ doc.in.d.l.si mihi ꝛ titio. ergo videtur qꝺ foꝛtius ius causetur ex reali cõiunctione quam ex verbali: ergo debet facere: vt coniunctus re tm̃ preferat̃ verbis tm̃ cõiuncto. Huic fundamẽto r̃ndet do. Alex.in.l.stipulatio ista.§.euꝫ qui.in vlt.col.ff.de verb. obli. ꝛ in.l.si plane.§.si cõiunctim.s̄.de leg.i.qꝺ imo etiã in cõtractibꝰ nõ habet locũ ius nõ decrescendi: ꝛ hoc modo cessaret arg. istud ꝓbat s̄m eum tex.in.d.l.si mihi ꝛ titio. qui loquit̃ in coniũctis re ꝛ verbis: ꝛ tamen nõ hꝫ locũ ius nõ decrescendi. Nec ob. s̄m eum.d.l.ꝓpꝛium.qꝛ loquit̃ in indiuiduis: igitur tũc habet locũ ius nõ decrescendi: ista so.d. Alex. est cõtra cõem opi. Bar. ꝛ docto.in.d.l.si mihi ꝛ titio. prout etiã fatet̃ ipsemet do. Alexã. Idcirco tu no. responde huic fundamẽto qꝺ nõ valet consequentia. In cõtractibus habet locũ ius nõ decrescendi: nõ autem ius accrescendi: ergo cõiunctio realis que causat ius non decrescẽdi
151 dicitur esse foꝛtioꝛ. Ista cõsequentia nõ tenet: † eo qꝛ in ꝯtractibꝰ attenditur ꝓprietas verboꝝ: neq; per presumptiones receditur a verbis.l.quicquid astringẽde.in prin.ff.de verb.obli. vnde ideo in cõtractibus nõ habet locũ ius accrescendi: quia qui stipulatur sibi ꝛ titio fundum pro virilibus poꝛtionibꝰ ꝓpꝛie sumẽdo non stipulatur sibi nisi partẽ: ergo pars titĳ sibi nõ accrescit: sed vbi stipulatur sibi totum fundum: ꝛ similiter totum titio sibi querit̃ totum per ius non decrescendi: qꝛ stipulatiõis verba hoc impoꝛtant: lꝫ sint stricti iuris: sed in vltimis volũtatibus in quibus sit latioꝛ ꝛ benignioꝛ interpꝛetatio.l.in testamẽtis ff.de regu.iur. ꝛ.c. cum dilecti.de do.ex presumpta mente defuncti inducitur ius ac
152 crescendi in coniunctis verbis tm̃: ꝛ sic nõ ob.argu. ¶ † Tertio arguitur sic. nã ius accrescendi non habet locũ vbi legatũ debet̃ de iure speciali.l.mulieri ꝛ titio.ff.de condi. ꝛ demõst. ꝛ tamen ius non decrescendi bene habet locũ qñ legatũ debetur de iure speciali.l.iĳ.§.si coniunctim.cum glo. ꝛ.l.filium.§.fi.ff.de lega.prestan. ꝛ istam differẽtiã firmat Bar.ff.in.iĳ.q.prin.ergo apparet qꝺ ius nõ decrescendi competens re coniuncto est foꝛtius ꝛ validius qͣꝫ ius accrescendi cõpetens coniuncto verbis: ergo sequitur qꝺ cõiunctus re sit preferendus coniuncto verbis. ¶ Respõde ad tex. in.l.iĳ.§.hoc autẽ solum.ff.de leg.prestan.qꝺ ideo habet locũ ius nõ decrescendi: eo qꝛ totum habet iure suo cum totum sit sibi relictum: ꝛ illud edictũ de leg.prestan.conseruat id qꝺ est relictũ: sꝫ coniuncto verbis tantũ sola pars pro indiuiso fuit relicta: ꝛ alia sola iure speciali sibi cõseruatur: ideo alia deficiens sibi nõ accrescit.d.l.mulieri ꝛ titio. de cuius tamen intellectu dubitat multum Barto.ff.in.iĳ.q.prin.vbi plenius dicetur: vnde in illo edicto.de lega.prestan.agitur solum de cõseruãdo illud qꝺ est relictũ. ꝛ nõ de prelatione: ꝛ qꝛ coniunctis re totũ est cuilibet insolidũ relictũ: ideo ibi ius non decrescendi est validius ꝓpter verba illiꝰ edicti:
153 alias secus esset. ¶ † Teneas opi.quã tenui que est vera ꝛ magis cõis qꝺ verbis tantum coniunctus preferatur re tantũ cõiuncto. Articulꝰ tñ est ad oẽs tres partes disputabilis s̄m qꝺ sunt in cotres principales opiniones: quarũ duas hic examinaui ꝛ tertiã la
154 te discussi.s̄.in glos.magna. ¶ † Tertio querit Bar. an ꝯiunctꝰ veniens per ius accrescendi vel non decrescendi: preferat̃ substituto vel ecõtra. Barto. facit regulam quã intendo multũ vtiliter examinare.s.qꝺ substitutus preferatur cõiuncto: vt est tex.in.l.iĳ. §.si duo.ff.de bono.posses.s̄m tabu.in aut.hoc amplꝰ ꝛ in coꝛpore: vnde sumitur.C.de fideicõ. ꝛ.l.vni.§.in primo. ꝛ.§.ꝓ secundo. C.de cad.tollen. ꝛ in.l.fin.in prin. ꝛ ibi glos.fi.s̄.de vulga. ꝛ pupil. ꝛ ita etiã tenet gl.in.l.qui patri. ꝛ in.l.si serꝰ cõmunis ab extero. in gl.fi.s̄.de acqui.heredi. Bal.in.l.vni.in.x.q.C.qñ non pe.par. ꝛ in.l.quidã eulogio.in.iĳ.col.C.de iure delib. Ratio huiꝰ reg. est duplex. Prima qꝛ substitutus venit ex expressa dispositione testatoꝛis: sed cõiunctus venit tacite per ius accrescendi ex dispo
155 sitione legis: † vnde ꝓuisio hominis expressa facit cessare ꝓuisionem legis.l.fi.cum vulga.C.de pac.ꝯuen.l. ꝛ hꝫ.§.i.cuꝫ quis. de pca. Secũda ratio est: qꝛ ius accrescendi dicit̃ esse tacita substitutio.l.si titio ꝛ meuio.§.iulianus.de lega.ĳ.ergo debet excludi per expressam substitutioneꝫ: qꝛ expressum facit cessare tacitũ.l. cum ex

cū ex filio. §. filio. ff. de vulga. & pup. Ratio rationis est: q2 omne tacitū venit suppletiue: sed expressum suppletionem nō recipit: q2 est determinato modo expressum ſm Bal. in. l. fi. C. de do. ante nup. Confirmo: quia ius accrescendi quasi expressum prefert͂ tacito ꝙ est merū ius accrescendi. Unde si ego primo sum institut9 in quatuor vnciis hereditatis: scdo ī aliis quatuor: deinde seius ī aliis quatuor: & ego adeo hereditatem ex primis quatuor: & repudio ex aliis quatuor non accrescit seio & mihi simul: sed mihi tm̄: quia istud ius accrescendi est institutio de me facta: & ego q semel fui heres voluntarius sum deinceps heres necessarius ex tacito iure accrescendi: qd est ex testamento & ex lege. Ergo istud prefertur: ita subtiliter tenet Bal. in. l. quidam eulogio. in. ij. col. per
156 illum tex. C. de iure delib. ¶ † Amplia istā regulam no. quod nō solū expressa: sed etiam tacita substitutio impedit ius accrescendi. tex. est melior de iure in. l. fi. in verbo partem ve. C. de here. insti. & ibi Bal. ī. xxxiij. q. ad hoc valde no. illum tex. qd vulgaris interpretatiua. Item vulgaris omnino tacita excludit ius accrescendi quod Bal. ibi reputat valde notan. & ibi dixi. Idem etiā tenet Bal. in. l. fi. in. j. col. per glo. ibi. C. de insti. & substi. & vt ibi dicit do. Alex. in. j. co ad fi. Bal. tunc non fuit recordatus d tex. d. l. fi. C. de here. insti. Et tamen prima facie videntur obstare ratio
157 nes. ff. adducte. † Limita qn̄ persona veniens per ius accrescendi esset magis dilecta testatori: tunc substitutus ī casu tacito vel ex tacita substitutione non admittitur. tex. est singu. in. l. fin. C. de
158 insti. & substi. ¶ † Secūdo no. amplia istam regulā: vt procedat etian si substitutio sit inualida ex causa preteritiōis filii adhuc impedit ius accrescēdi. tex. est in. l. pe. & ibi Bar. ff. d iniusto ruptoq3 testa. Alex. post Bal. in. l. fin. C. de insti. & substi. de quo ponit la-
159 tius Bar. j. in sequen. q. vbi latius dicetur. ¶ † Tertio ad istam regulam adde qd substitutus a testatore prefertur vocatis a lege l. fi. C. de neces. ser. here. insti. & faciunt due rōnes. ff. proxime assi-
160 gnate. ¶ † Limita nunc istā regulam. Primo ſm Bar. hic: ex coniecturata vel presumpta voluntate defuncti que facit preferri coniunctum substituto per tex. no. in. l. quidam testamento. vbi etiā Bar. & alii. j. de vulg. & pupil. Bar. in. d. l. ij. §. si duo. ff. d. bo. pos. Bal. ī. l. fi. C. d impube. & aliis substi. Sic etiā ex psumpta voluntate defuncti veniens ab intestato prefertur instituto in testamento. l. si quis. ff. heres instituatur. si legitim9. ff. de here. insti. q
161 lex est ad hoc singu. ſm Bal. in. l. j. in fi. C. de testa. tute. ¶ † Secūdo limita: quando institutio esset facta pluribus copulatiue vel coniunctim: tunc ille qui adiuit habebit partes aliorum per ius accrescēdi: & excludetur substitutus per eius aditionem: puta testator instituit duos: titium & seium: & dixit sic si titius & seius heredes nō erūt talē substituo: vel dixit si neq3 titius neq3 seius &c. vel dixit si predicti &c. tunc vno adunte deficit conditio substitutionis que requirit neutrum heredem esse: & sic ille qui adiuit per ius accrescendi admittitur ad partes aliorū: ita determinat no. Bar. in. l. j. in prin. ff. d vulg. & pup. in. ij. q. qui te questionis prin. Tamen caue quod ista non est proprie limitatio ex quo substitutio extinguitur per defectum conditionis: & sic nō cōcurrit sub-
162 stitutus & cōiunctus. ¶ † Tertio limita predictam regulam vt procedat quando terti9 est substitutus coheredi instituto. Nā testator substituēdo extraneum tollit inter coheredes ius accrescēdi. l. penul. ff. de iniusto ruptoq3 testa. Sec9 quādo institutos: & sic coniunctos in institutione testator adinuicē substituit talis substitutio non impedit ius accrescendi: quia testator eos inuicem substituendo: noluit ius eorum diminuere s3 magis augere: et sic ius accrescendi non sustulit. tex. est in. l. testamento. & ibi barto. et doc. C. de impube. et aliis substi. Istā limitationem etiam ponit Bald. in. l. vni. in. x. q. C. quando nō pe. par. Ad partem ergo repudiatam competit coheredibus duplex ius: vel substitutionis vel iuris accrescendi: effectus est: quia ius accrescendi competit indistincte cū onerib9 legatorū iniūctis repudiāti. l. vnica. §. his ita. & §. sin autem ad deficientis. C. de cadu. tollen. Non sic quando obuenit iure substitutionis: quia tūc legata relicta ab instituto non intelliguntur indistincte relicta a substituto. l. licet imperator. vbi plenius ponitur. ff. de lega. j. & istam vtilitatem etiā tradunt bald. & Moder. in. d. l. testamento. et ante eos eam confide-
163 rat tex. no. in. l. recusare. §. titi9. j. ad trebel. ¶ † Quarto aduerte qd l3 substitutio sit potentior quā ius accrescendi: & illud excludat: vt predixi: tm̄ ius accrescendi est potentius quā successoriū edictum: ita no. bald. in. l. meminimus. in fi. C. de legi. here. p illu3 tex. vbi dicit esse expressum. Nam habes istā regulā alibi sic terminata. ¶ Iuxta supradictam regulam querit barto. de passu
164 quē dubium reputat. ¶ † Si Sustituti nō habeat effectum ꝑpter repudiationem substituti vel aliā causam: an reuertatur ad coniunctum venientem per ius accrescendi: vel ad heredem scriptū a quo legatum est relictum in testamento: vel hereditas vadat ad venientem ab intestato: arguit ad partes postea distiguit vt hic per eum. Et sic in effectu querit barto. an per substitutionē inualidam vel inefficacem tollatur ius accrescendi: et ita debuit Bar. formare questionē: cum Bar. tenet breuiter solus Rapha. cu. hic: in lec. in. vj. co. & dicit qd putat Bar. bene dicere: q2 substitutio non est translatio: sed subrogatio in locum deficientis: vnde coniunctio que est in institutione videtur repetita in substitutione ſm Bal. in. l. qui cum plures. ff. d vulga. & pup. & plus non dicit: alii nihil tāgūt. Tu aduerte inquantū Bar. arguit qd ad tollendum dispositionem quam testator potest sua voluntate tolle-
165 re. † eadem facultas est in actu inutili: sicut in eo qui est vtilis. l. plane. in pri. ff. d lega. j. & l. & si trāsferam. j. de adi. leg. & sic volūtas inutilis est eque potens ad tollendum actum qui potest sua voluntate tolli sicut actus vtilis. In contrarium arguit tex. in. l. si iure. de lega. iij. nec aliter soluit ista contraria que videnť adinuicem multum 3triari: vnde idem Bar. in. d. l. si iure. ī. j. opp. rn̄det qd iura contraria loquuntur quando legatum expresse adimitur in voluntate inutili. secus quando tacite adimitur condendo aliam voluntatem: tunc ita demū videtur tacite reuocare si sequens voluntas de iure valeat. Ita loquitur. d. l. si iure. Istā solu. sequūtur Pau. de cast. et do. Alexan. in. d. l. plane. in prin. & ibi limitāt singulariter ſm Bar. in. l. fi. §. fi. per illum tex. j. d aur. & argen. lega. ista so. Bar. nihil valet: & videtur esse contra. d. l. plane. ī prin. & d. l. & si transferam. Que iura loquūtur quando testator voluit transferre legatum de primo in secundum: sed sic est qd per talē translationem dicitur adimi tacite & non expresse. l. sicut. ad fi. in verbo tacitam ademptionem. j. d adimen. leg. & ita etiā reprehē-
166 dit Rapha. cu. in. d. l. si iure. † Item contra istā solu. videť facere tex. in. l. legatū sub conditione. §. pater ortos. 9 de adim. leg. vbi per donationem inutilem reuocať legatum & tamē ibi est tacita ademptio: facit rō. l. nec inutilem. in fi. ff. ex q. cau maio. vbi dicit tex. qd non intelligitur ablatū illud qd alteri non est datū: tamen ad. d. §. pater ortos. potest dici qd loquiť de tacita adēptiōe q̄ fit per actum inter viuos ſm Bar. in. d. l. fi. §. fi. in fi. de aur. & argē. leg. & eundem Bar. in. d. l. cum dominus. §. fi. j. d pecu. leg. & seqť
167 do. Alex. in. d. l. plane. in prin. † Sed caue quia in contractibus per sequentem contractum inutilem non receditur a primo. l. certi condictio. §. qm̄. ff. si cer. pe. l. si qs ante. §. fi. de acqui. pos. Bar. in. d. l. & si transferam. quis alleget alia iura ad hoc que parū faciunt: & ibi assignat rationem diuersitatis inter 3ctus et vltimas voluntates: idē tenēt Imo. & Moder. in. l. si cum dotem. in prin. & ibi do. Alex. in. iij. colū. ff. solu. ma. Gemi. in. c. si duo. ī prin. ī. iij.
168 col. de procu. in. vj. ¶ † Secundo principaliter inquatu3 Bar. tenet qd qn̄ eadē persona est coniuncta in institutione & etiam instituta: tunc si substitutio est nulla vel substitut9 repudiat ex substitutione. pōt venire ex iure accrescēdi per tex. in. l. pe. ij. responso. ff. de iniusto rup. & p alia de quibus hic per eum. Idē tenet gl. ī d. l. nec is. §. heres. & ibidem Bal. de acqui. here & idem Bal. ī. d. l. pe. de iniusto rupt. est. gl. & Albe. de rosa. ī. l. testamēto. C. de impu. & aliis substi. idem tenet do. Alex. in cōsi. cix. secūdi vol. incip. videtur prima fronte respondendum. in. ij. col. vbi formaliter refert istam decisionem Bar. & dicit qd in hoc neminē discrepāte3 reperit. Sed tu aduerte qd barto. principaliter se fundat p casu3 d. l. pe. scdo po. rn̄so. ff. d iniusto rup. test. Ubi duo erāt instituti et inuicē substituti: & posthum9 a gradu institutiōis fuit exheredatus a gradu substitutionis preteritus: dr ibi qd vno eorum mortuo vel repudiante pōt alius adire & ex asse heres esse. Tūc si propter preteritionē posthumi factā a substitutiōe substitutio erat nulla nec ex substitutione poterat ad portionē deficiētis admitti: ergo succedit p ius accrescēdi: ergo ibi est tex. pro Barto. qd l3 substitutio reddať nulla: vel alias non habeat effectum tm̄ h3 locū ius accrescēdi: ergo substitutio nulla non tollit ius accrescendi. Sed tu subtilius considera qd ibi tex. non aperit: an coheres veniat ex iure accrescendi vel veniat ex substitutione: sed solum dicit me posse adire et ex asse heredem esse: ergo potest intelligi etiam ex substitutione: prout etiam voluit glo. ibi: in verbo puto. Nec potest dicere qd ibi posthumus preteritus rumpat illū secūdum gradū substitutionis: q2 substitutus ī secūdo gradu fuerat etiam institutus in primo: a quo posthumus erat exheredatus: nam cū ibi iidem essent instituti & substituti: certe etiam nulla facta substitutione coheres omnino successisset per ius accrescēdi. ex dispositione legis: vñ testator eūdē substituēdo voluit posthumum censeri exheredatū etiā ab illo scdo gradu substitutionis. Probo assumptū per primū casum illius legis: vbi posthum9 preteritus: ideo rumpit: quia substitutus non fuerat vocatus in primo gradu: a quo posthumus erat exheredatus: & sic tunc substitutus nō pōt vocari in locum instituti: vt ibi dicit litera: ergo vbi idem reperiť sustitut9 q & fuerat institutus: a quo erat facta exheredatio succedit ex substitutione que tunc nō rumpitur: ita posset subtiliter rētorqueri ille tex. cōtra barto. Sed huic solu. ob. quia licet posthum9 fuerit exheredatus a coherede: nō tm̄ fuit exheredatus tanq3 a substituto sad tanq3 ab instituto. Representat

enim duplicem personã ꝓpter duplicez gradũ: ⁊ ꝓpter p̃teritio
nez posthumi factã a scḋo gradu rũpit̃ ille scḋs grad⁹ substõnis
vt ꝓbat̃ in illo tex.dũ dicit q̃uis quasi in partẽ substõnis exhere
datus nõ sit: ergo etiam tunc requirebat̃ exheredatio ab illo scḋo
gradu substõnis. ¶ Scḋo mouet̃ Bar.ꝑ tex.in.l.nec is.§.heres.
169 ⁊ ibi glo.⁊ Bar.in fi.no.s̃.de acqui.here.† vbi legitimus heres
cui.a.l.defert̃ hereditas: heres institutus põt repudiare ex testa⸗
mẽto: ⁊ succedere ab ĩtestato ex ꝓuisione legis. Ergo ita in ꝓpo⸗
sito repudiãs ex substõne põt venire iure accrescẽdi a iure ĩducto
Ad idẽ est fiẽis tex.in.l.illud.eo.ti.de acq.here.⁊ in.l.recusare.§.
titius.j.ad trebel.sed ista iura parũ faciũt: q̃ in illis legitim⁹ du
plici iure venire poterat: vnde repudiando ex vno nõ videt̃ repu
diare ex altero: facit.l.j.§.sed videndũ cũ glo.not.j.de succes.edi.
facit bene in arg.l.si domus.de serui.vrba.predi. Sed in questio
ne nostra vno tantuz iure admitti poterat: quia substitutio cessa⸗
bat: vel propter nullitatẽ vel ꝓpter repudiationem. Preterea in
illis legibus erant duo iura seinuicẽ nõ cõpatientia. s.causa testa
ti ⁊ causa intestati.d.l.nec is.§.j.⁊.d.l.illud.vel iure directo ⁊ iu⸗
re fideicomissi.d.l.recusare.§.titius. Sed hic ambe cause seinui⸗
cẽ cõpatiunt̃.s.qḋ heres veniat ex iure accrescẽdi causato ex sub⸗
stitutione: prout etiã dicit Bart.in.l.si quis heres.ḋ acqui.here.
¶ Tertio mouet̃ Bar.ꝑ tex.in.l.si qs heres institutus.s̃.de acq.
170 heredi.⁊ ibi est gl.ij.no.de hoc: † vbi coheres substitut⁹ cohere
di potest portionẽ coheredis deficientẽ repudiare ex substitutio⸗
ne: ⁊ cã habere iure accrescendi: ita vult ibi tex.dũ dicit erit quoq̃
heres ex substõne: illa dictio quoq̃ ĩplicat qḋ ẽt iure accre.cauet̃
q̃ ille tex.videt̃ fortius facere in oppositũ: dum dicit erit quoq̃
heres ex cã substitutionis: qm̃ iuito quoq̃ ei accrescit portio. Si
ergo inuit⁹ efficit̃ heres ex substõne: ergo sequit̃ qḋ nõ põt repu
diare ex substitutione: vt habeat tanq̃ coniunctus iure accrescen
di: ergo ꝯtra Bar.⁊ illa ĩplicatiua quoq̃ ĩplicat qḋ etiã ignorã⸗
ti nõ solũ inuito: ꝓut etiã ibi declarat gl.q̃ qḋ põt fieri nobis in
uitis: multo magis ignorãtib⁹.l.qḋ põt.j.ḋ reg.iur.⁊.l.iij.§.illḋ
j.de fideicom.liber. Sed responde ex mente glo.ibi: dũ ille tex.di
cit erit quoq̃ heres ex causa substitutiõis intelligit̃ nõ solũ iure
accrescẽdi cum sit coheres: sed etiã ex cã substitutionis: ⁊ sic vel
vno vel alio iure: ⁊ sit ex iure accrescẽdi habere poterit repudian
do ex substitutione: ⁊ qḋ sic verum subdit tex.qm̃ inuito quoq̃ ei
accrescit portio: pondera verbum accrescit: ergo loquitur exp̃sse
de iure accrescendi ⁊ expresse.s̃.de substitutione: ergo vel vno vel
alio iure venire potest: ⁊ sic inuitus nedum ignorans efficitur he
res ex iure accrescendi: non autem dicit tex qḋ efficiatur inuitus
171 heres ex substitutione: ⁊ ita habes bñ discussuz illũ tex. † Quar⸗
to mouet̃ Bar.rõne: q̃ testõr substituendo coheredẽ voluit ius
eius augere ⁊ nõ minuere. Ergo voluit qḋ haberet vtrũq̃ reme
diũ ⁊ iuris accrescendi ⁊ substitutionis: ergo licet repudiet ex sub
stitutione debet posse venire per ius accrescẽdi qḋ sibi compete⸗
bat absq̃ substitutione. Ista ratio Bar.vr̃ prima fronte colora⸗
ta: sed põt facile euadi ⁊ retorqueri in oppositũ qḋ imo ex quo
testator fecit expressam substitutionẽ voluit qḋ cessaret ius accre
scẽdi: qḋ est tacita substitutio cũ expressum faciat cessare tacitũ: ⁊
prouisio testatoris expressa facit cessare dispositionem legis in ca
su tacito: vt dixi.s̃. Nec est verũ assumptũ Bar.q̃ testator substi
tuẽdo coheredẽ istud fecerit ad augẽdũ ius ipsius heredis: q̃ di
co qḋ imo testator hoc fecit ad ꝓuidendũ sibi de herede ne dece⸗
deret pro parte testatus ⁊ ꝑ parte ĩtestat⁹: ꝯ.l.ius nostrũ.j.ḋ re⸗
gu.iur. ¶ Ultra Bar.pro eius ꝯclusiõe: tu adde q̃nto bonũ tex.
in.l.si ex pluribus.j.de suis ⁊ leg.vbi si coheres substitut⁹ moriat̃
anteq̃ ex substõne adeat partẽ coheredis repudiatã talis substi⸗
172 tutio extinguit̃: † q̃ cũ substitutio sit conditionalis institutio.l.ĩ
ratiõe.§.si filio.⁊.§.qḋ vulgo.j.ad.l.fal.ergo nõ trãsmittit̃ ad he⸗
redes.l.vnica.§.sin autẽ sub ꝯditiõe.C.ḋ cadu.tollẽ.⁊ tñ ei⁹ heres
põt venire ex iure accrescẽdi: ergo ibi est tex.qḋ annullatio substi
tutiõis ꝑ mortẽ substituti nõ tollit ius accrescẽdi. ¶ Sexto adde
tex.in.l.testõ.C.de ipu.⁊ alijs substi.vbi institutis pluribus here
dibus: ⁊ inuicẽ substitutis dr̃ qḋ adeũtib⁹ suã portionẽ accrescit
repudiantium portio etiam inuitis: ergo per ius accrescẽdi ⁊ nõ
iure substitutionis: ergo substitutio facta ad agendũ ius cohe⸗
173 redũ nõ tollit neq̃ impedit ius accrescendi. ¶ † Tertio princi⸗
paliter querit Bar.quando habeat locũ ius accrescendi: ⁊ istam
questionẽ vt ordinate procedaz: diuidit Bar.in duas materias
principales. In prima ponit in effectu tres casus in quibus ces⸗
sat ius accrescendi. In secunda ponit regulam ⁊ quinq̃ fallen.in
quibus post acquisitã portionẽ habet locũ ius accrescendi. Assu
mo primã materiam: et omnia hic dicta per Bart.in ista prima
materia reassumit formaliter idem Bart.in.l.mulieri et titio.j.ḋ
174 cõdi.et demõ. Sa.in.l.vni.in.ix.q.C.qñ nõ pe.par. ¶ † Prim⁹
casus Bar.in quo cessat ius accrescendi est quando pluribus est
relictũ in casum alimentorũ: tunc inter eos non est locus iuri ac⸗
crescendi.l.dñs.§.j.⁊ ibi gl.s̃.de vsuf. Nõ est scḋm Bar.q̃a causa
alimentorum nõ est reiterabilis.l.alimenta.§.basilice.j.ḋ alimẽ.
⁊ ciba.leg. Aliazrationem assignat Bal.in.d.l.dñs.§.j.⁊ in.l.cer
ta ratione.C.qñ prouo.nõ est neces.quia legatum alimẽtoꝝ natu
175 raliter est taxatum ⁊ limitatũ † Subdit Bal in.l.dñs.§.j.quod
forte idez est ĩ legato vestimentoꝝ in quo etiam cessat ius accre⸗
176 scendi. † Amplia istum primũ casum vt ꝓcedat etiam si alimẽta
essent relicta ad pias cãs: adhuc cessat ius accrescendi ſm Bald.
in repeti.l.j.C.de sac.sanc.eccle.in.xvij.col.in ver.super quinta vi
177 detur. ¶ † Secũdus casus est ſm Bar.in habente legatũ de iu⸗
re speciali ꝯ voluntatẽ testatoris cui nõ cõpetit ius accrescẽdi in
portione coniuncti deficiente per tex.in.l.mulieri ⁊ titio ad fi.vbi
etiã glo.Bar.j.de condi.⁊ demõ.⁊ illa lex est ad hoc singu.⁊ nõ ẽ
alibi in iure ſm Pau.de cast.ibi triplicem rationem illius.l.assi
178 gnat Bal.in.l.j.circa prin.C.de indic.vidui.tollẽ. † Prima est
quia dispensationes sunt stricti iuris ⁊ odiose.c.j.⁊ fin.de filijs
presby.in.vj. Ergo dispensatiue venienti nihil accrescit. Secun⸗
da q̃ in singularibus relictis non habet locũ ius accrescendi cõ
tra volũtatẽ testatoris.l.quoties.§.si duo.ibi si modo.s̃.de here.
insti. Tertia quia vbi existit contraria ꝯditio legato perinde est:
ac si nunq̃ fuisset legatum: sed id quod non est in legato nõ accre⸗
scit.l.in testamẽto ita.j.de cõdi.⁊ demon. Alibi dicit Bal.in.l.se
nium.in fi.C.qui testa.face.pos.qḋ.in.d.l.mulieri ⁊ titio.dispensa
tio ius accrescendi non recipit ne multiplicetur inconueniens.
Alibi Bal.in.§.vbi autem.in penult.colũ.de cad.tol.dicit qḋ in
d.l.mulieri ⁊ titio.mulier admittitur ex dispensatione cõtra ius
cõmune: ⁊ q̃ dispẽsationes sunt odiose nõ habet locũ ius accre⸗
scendi: vel ideo q̃ ibi non est coniunctio: q̃ conditio sub qua ad⸗
mittitur mulier est aduersatiua cõditionis alterius legatarij.vel
ibi ideo: q̃ contra voluntatem testatoris non habet locũ ius ac⸗
crescẽdi.d.l.dñs.§.j.cũ gl.s̃.de vsufru. ¶ Et iuxta hoc querit ibi
179 opportune Bal.⁊ forte nõ inuenies alibi. † Pone dispẽsatũ est
cum patre qḋ possit legare duobus filijs spurijs: nunquid inter
eos habeat locum ius accrescendi videt̃ qḋ non: q̃ dispẽsatio vt
odiosa est restringenda. Cõtrarium determinat: q̃ volũtas testa
toris fauorabilis est ⁊ ampliãda. Et de hoc ſm eũ minime esset
dubitandum si essent legitimati: nam de hoc priuilegio sequitur
ius cõmune: scz habilitatio. Alibi idem Bal.in.l.vni.in.v.q.C.
qñ non pe.par.dicit qḋ in.d.l.mulieri ⁊ titio.que admittit̃ ex me
ra dispensatione ꝯ ius generale: ideo nõ hz ius accrescendi: quia
ibi discrepantia modi ⁊ forme capiendi legatum alterat ibi con⸗
iunctionem testatoris. Alibi idem Bald.in.l.si plures.in.v.colũ.
C.de condi.inser.dicit qḋ ideo in.d.l.mulieri ⁊ titio.non habet lo
cum ius accrescendi: quia fieret cõtra voluntatem testatoris: ⁊ q̃
priuilegium nõ habet ius accrescendi: quod est no.ſm eũ. Alibi
idem Bald.in.l.hac edictali.in vers.omni circumscriptione.circa
180 fi n.C.ḋ secũ.nup.per.d.l.mulieri ⁊ titio.no.ḋterminat. † q̃ si plu
res sunt filij primi matrimonij qui possunt reuocare relictum fa⸗
ctum a patre secunde vxori: ⁊ aliqui ex eis repudiãt qḋ ceteris nõ
accrescit: quia cum veniãt ex quodaz priuilegio nõ debẽt habere
ius accrescendi: vt.d.l.mulieri ⁊ titio.limitando vt ibi per eum.
Pau.de cast.in.d.l.mulieri ⁊ titio.dicit qḋ ex quo mulier ibi ad
mittit̃ speciali beneficio legis nõ debet admitti cũ iniuria heredis
apud quẽ alias remanet legatum.l.ij.§.merito.⁊.§.si quis a pri⸗
cipe.ne quid in lo.pu.⁊.c.super eo.de offi.dele. Stat ergo commu
nis intellectus glossaruz: ⁊ doct.ad.d.l.mulieri ⁊ titio.qḋ ibi ille
qui admittit̃ ad legatũ de iure spãli ꝯ mentẽ testatoris nõ habet
ius accrescendi ⁊ ita etiã ad illũ tex.tenet Sali.in.l.vni in.ix.q.C.
qñ nõ pe.par. ¶ Sed pro certo iste cõmunis sensus vr̃ esse ꝯ mẽ
tem ⁊ rationẽ illius tex.qui potius videt̃ ꝓbare ꝯtrariũ in oĩ sui par
te.nam primo ille tex.vult qḋ q̃diu titius viuit ⁊ in eodem statu
erit mulier partem vsusfruc.habebit ergo a contrario sensu vult
ille tex.qḋ titio mortuo vel capite diminuto mulier habebit totũ
vsumfru.⁊ sic partem titij per ius accrescendi: ergo contra com
munem intellectum: et ita isto argumento vtuntur Rapha.cu.
Pau.de ca.⁊ latius Moder.senen.ibi. Ego stringo fortius illũ
text.quia illa verba q̃diu titius viuit ⁊ in eodem statu erit: alias
essent frustratoria.⁊ sine effectu aliquid operandi: scilz qḋ mulier
181 interim habeat partem vsusfruc.sibi legati. Sed si sic est † quod
quando verba legis vel statuti in sensu directo nihil operantur:
tunc de necessitate debet sumi argu.a contrario sensu etiam qḋ
est fortius ad correctionem iuris communis: vt potius corrigat̃
ius commune quam qḋ verba legis vel statuti sint frustratoria.
Istud probatur optime per duos tex.simul iũctos: scilicet.l.nul
la nisi emẽsis.iũcta aut̃.diaconissam.C.de episco.⁊ cleri.⁊ ita ista
duo iura ad hoc ponderat Ludo.roma.in.l.si cum dotẽ.in prin
cip.vbi etiam Imo.et dominus Alexand.idem tenent.s̃.solu.
ma.idem Ludo.in aut̃.ex testamento.in princip.C.de colla.et est
doc.not.Bald.in.l.obseruare.§.proficisci.in.iij.questio.ad fin.
182 de offi.proconsu.⁊ lega. † Ideo in statuto Florentie disponente
qḋ nõ existentibus masculis filie femine ab intestato patri succe⸗
dant

dant qꝛ in sensu directo nihil operatur: sumit argumentū a contrario sensu qd existentibus masculis femine non ccedāt: ꝛ ita corrigitur ius commune. s. l. maximū vitiū. C. de libe. prete. ita tenent Cy. Bal. Ang. Inno. ꝛ do. Allex. in. d. l. si cum dotē. i princi. cū concor. quas dedi in. l. j. in princi. ff. de offi. eius cui manda. est iuris. Ergo in proposito cum in. d. l. mulieri ꝛ titio illa verba quādiu titius viuit ꝛ in eodē statu erit in sensu directo nihil operetur ergo de necessitate debet ibi sumi argu. a cōtrario sensu qd titio mortuo vel mutāte statū: ꝛ sic capite diminuto mulier habeat totum vsumfru: ꝛ sic partē titij per ius accrescendi: pertim cum ita sumendo arg. a contrario sensu nō inducatur aliqua correctio iuris cōmunis. ¶ † Pōdera etiā dictionē quandiu: qꝛ importat qd adueniente casu mortis vel capitis diminutionis non duret amplius dispositio. l. j. §. fi. ff. de ven. in pos mittē. late Bar. in. l. j. in. ij. q. prin. de condi. ꝛ demon. Ad idem facit bene tex. i. l. j. §. fin. ad fi ff. de assignan. liber. vbi filius exclusus a successione liberti propter assignationē de eo factam alteri filio: dixit ibi text. quādiu viuit ille filius exclusus: in eodem statu manet: excludit tertius a iure accrescendi: Sed si capite minuatur tunc causatur ius accrescendi: ita etiam dicamus in. d. l. mulieri ꝛ titio. i. j. respōso. ¶ Sed cōtra istam primam inductionem posset fortius instari hoc modo: qꝛ si ibi in portione titij deficiente haberet locū ius accrescendi: certe statim accresceret mulieri: neqꝫ deberet expectari mors titij vel status sui mutatio: qꝛ statim portio deficit cū titius sit conditione defectus: vt ibi dicit text. in fi. ergo videt qd non habeat locū ius accrescendi. Potest dicere qd ideo text. ibi vult qd mulier non habeat portionem titij: quāuis quo ad eū conditio defecerit quādiu titius viuit vel in eodē statu manet: eo qꝛ hoc casu si impleta fuisset conditio per mulierem et portio acceptata per titium mulier non posset illā habere de iure communi nisi postqꝫ titius esset mortuus vel capite minutus: ergo etiā eā non debet habere de iure speciali: nisi in illis duob9 casibus quādo conditio rejicitur ex parte mulieris: vt probatur in versi. seq. ¶ Secundo principaliter cōtra communē sensum: ponderatur ratio illius tex. dum dicit: tantum enim beneficio legis mulier ex legato cōsequit quantū haberet si conditioni paruisset: sed si cōditioni paruisset habuisset per ius accrescendi partē titij: eo repudiante vel mortuo vel capite diminuto: ergo etiā isto casu eā dē habere. Et si dicis si mulier cōditioni paruisset: certe etiā titius habuisset partem suā vsufr. legati ergo nihil accresceret mulieri: responde verū esse titio acceptante: ꝛ eo viuo: ꝛ in eodē statu manente: quibus casibus non potest tractari de iure accrescendi. Sed titio decedente vel statū mutante eius portio sibi iam acquisita bene accresceret mulieri: eo qꝛ in vsufr. de quo cum mysterio loquit ille tex. etiā post acquisitā portionem si deficiat habet locū ius accrescendi. l. j. §. interdum. ff. de vsuf. accre. ¶ Tertio superest ver. fi. illius. l. vbi dicit nec si titius q cōditione defect9 est legatū repudiet ea res mulieri pderit: ꝛ ille ver. mouit gl. Bar. ꝛ doc. ad tenendum conclusionem supra relatam: quasi ille versi. fi. velit dicere qd mulieri non proderit. s. vt ei accrescat: stringe fortius illū ver. fi. nam si titius repudiasset legatū ꝛ mulier paruisset cōditioni sibi accresceret portio repudiata: sꝫ cū in. d. ver. fin. dicat qd talis repudiatio nō proderit mulieri qn̄ non paruit cōditioni: ergo vult qd nō habeat locū ius accrescendi. Sed certe i illo ver. fi. nullū verbū est qd nō accrescat ꝛ sensus illius ver. fi. est. qd si titius repudiat legatū: ex quo cōditio legati defecerat: ꝛ sic. nullum ius in eo habet titius qd possit repudiare: vt etiam ibi declarat glo. talis repudiatio nihil valet. l. is potest. ff. de acqui. here. ꝛ consequenter nō prodest mulieri: ꝛ sic de iure accrescēdi: q mulier illud non habeat. ille ver. fi. nihil: probat. imo probat: ille ver. fi. totū ↄrium. s. q cōditio nondū esset defecta: ꝛ titius repudiasset talis repudiatio tunc prodesset mulieri: ꝛ si tunc mulier quis veniat de iure speciali haberet ius accrescendi: ꝛ sic contra communem intellectū: ꝛ fm Raph. cu. ibi: titius fecit talem repudiationem simulate: ex quo admitti non poterat defecta conditione ꝛ sic talem repudiationem fecit vt gratificaretur mulieri: nam de facili quilibet inducitur ad repudiandū id quod non potest querere: qd enim retinere nō possumus gratiose relaxamus. Ex predictis apparet de mēte illius. l. fuisse in omni sui pparte q veniēs de iure speciali habeat ius accrescendi dummodo nō plus cōsequatur quā si fuisset de iure cōmuni admissus: ꝛ sic ↄ glo. Bar. ꝛ oēs doc. Predicta pro certo aures multū demulcēt. Tn̄ in ↄtrarium fortiter potest retorqueri ille tex. pro cōmuni opi. nā quēadmodum in ver. fi. per repudiationē titij non accrescit eius portio mulieri: eo quia talis repudiatio dicitur esse nulla: ex quo defecerat conditio legati: ꝛ cōsequēter ipsum legatū: ergo eodē modo in primo casu illius. l. sumendo argumētū a cōtrario sensu vt superius induxi nō poterit mulier habere partē titij dato q titi9 moriat vel mutet statum per capitis diminutionem: eo quia pariformiter per istos modos non potest dici deficere portio titij: ex quo ei nō debebat ex quo iam defeceret p defectū ↄditionis: attento qd repudians habet p mortuo. l. ij. §. sed si fint sui. ff. ad tertul. Perfecto ingeniorū vestrorū suppleat verum sensum illius tex. hinc ꝛ inde plurimum discussi. ¶ Tertius casus Bar. est in

184 quo cessat ius accrescendi: † quādo petitur de iure speciali legatum a succedente ↄ volūtatē testatoris: puta p ↄtab. tūc etiā cessat ius accrescendi. l. iij. §. sed ꝛ si coniunctim ꝛ. l. filium. §. si legata. ff. de lega. prestā. Secus si illa quo petitur succedit fm volūtatē defuncti: tūc est locus iuri accrescēdi: lꝫ legatarius petat de

185 iure speciali. d. l. filium. §. fi. Et per hoc fm Bar. infertur † qd si legatarius minor repudiauit partē suam legati postea restituit ad eandē: licet veniat de iure speciali: tamen sibi accrescet portio alterius coniuncti deficientis: ex quo venit fm voluntatem defuncti p. d. l. filiū. §. fi. ꝛ ad hoc Bar. adducit tex. i. l. j. §. j. ff. de colla. bono. vbi minori restituto accrscit portio sibi debita ex collatione: prout ante debebat: ꝛ ita etiā tenēt Bar. ꝛ alij i. d. l. mulieri ꝛ titio Bal in. l. vni in. v. q. C. qn̄ nō pe. par. Tu confirma bonā rationē: qꝛ a principio ante repudiationē minor veniens de iure cōmuni habebat ius accrescendi: ergo similiter debet habere resti

186 tutus in integrū q venit de iure speciali: † cū restitutio reponat omnia i prestinū statū. l. qd si minor. §. restitutio. ff. de mino. ¶ Similiter fm Bar. hic q veniūt vigore edicti: si quis omis. cau. test. habent ius accrescendi: cū perinde teneantur ac si adijssent ex testamento. l. j. i prin. ff. si qs omis. cau testa. facit bn̄ tex. in. l. duo heredes. in prin. eo. ti. stat ergo ex predictis qd ille qui admittit de iure speciali. ꝛ capit ab eo q venit fm voluntatem testatoris qd habet ius accrescēdi. d l. filiū. §. fi. secus qn̄ quis admittit de iure speciali: ꝛ capit ab eo qui venit ↄ voluntatē testatoris p ↄtabu. d l. j. §. sed ꝛ si cōiuncti. ꝛ. d. l. filiū. §. si legata. ¶ Pulchrum ē videre q̄ sit ratio diuersitatis iter istos duos casus. Bar. in. d. l. mulieri ꝛ titio. dicit qd rōnes diuersitatis sunt faciles videri ꝛ plus non dicit. ipse idē. Bar. in. d. l. filium. §. fi. assignant in specie rōnem diuersitatis: qꝛ qui venit p cōtrab. ꝛ sic ↄ voluntatem testatoris: debet minus grauari q̄ ille q venit fm voluntatē testatoris

187 qui plus pōt grauari: ita ibi barto. nihil tn̄ allegans. † Tu confirma qꝛ minus tenet ad legata q venit ↄ volūtatē testatoris quā qui venit fm voluntatē. Istud assumptū ptꝫ i. l. filio pterito. ff. de iniusto rup. ad idem allego no. tex. in. l. fi. §. fi. ff. eo. vbi est text. qd pro ea parte qua quis venit fm voluntatem testatoris tenet prestare legata omnibus: sed pro alia parte quā cōmisso edicto habet ↄ voluntatē testatoris tenetur solū prestare legata liberis ꝛ parentibus: ꝛ sic melioris conditionis est et minus grauat ille q venit ↄ voluntatem testatoris q̄ ille q venit fm voluntatē super quo vide tamen latum text. in. l is qui in ptāte. §. sed si vnus ꝛ. §. sequē. ꝛ in. l. si dup. ff. de leg. prestā. tamen pmo aspectu istud videtur esse ↄ cōem rōnem qd melioris fit cōditionis ille q venit ↄ voluntatē testatoris q̄ ille qui venit fm volūtatē. Et in cōtrarium videtur facere tex. in. l. maximum vitium. circa me. C. de lib. prete. vbi tex. reputat absurdum qd filia exheredata que venit ↄ voluntatē testatoris sit melioris ↄditiōis q̄ filia pterita vel institu

188 ta: † imo plus dicūt Moder. in. l. gallus. §. j. ff. de li. ꝛ posthu. qd melioris debet esse ↄditionis q venit pter volūtatē testatoris q̄ q venit ↄ. Sed aduerte circa istū tertiū casū Bart. qd tex. p quē se fundat Bar. facile potest euadi. s. in. d. l. iij. §. sed ꝛ si cōiunctim nam tollitur per. §. precedentem: qui incipit: hoc solum autē. vbi dicitur qd si legatur seruo aut filio alicuius ex liberis testatoris qd legatū nō conseruatur per illud edictū: qꝛ non querimus cui acquiratur: sed cui honor habitus sit: ita dicit ibi tex. postea seq

189 tur ille. §. sed ꝛ si coniunctim. † Ubi ponitur aduersatiua sed cū copula ꝛ: que denotat diuersitatem in facto: sed identitatē in iure: vt est glo. in. l. sed ꝛ si lege. in prin. cum vulga. ff. de peti. here. ꝛ ibi deciditur qd si coniunctim legatur vni ex liberis ꝛ extraneo: quod portio tantum filij conseruatur. Ratio quia in alia portiōe que veniret querenda per ius accrescendi non est honor habitus filio: ꝛ sic militat ratio. §. precedentis cum quo continuatur: isto modo ille. §. nihil faceret pro Barto. ¶ Sed huic considerationi videtur obstare tex. i. d. l. filium. §. fin. vbi dicit tex hoc quod extraneis non prestatur liberis parentibusqꝫ profuturum: non dubitamus intelligendo liberis ꝛ parētibus: scilicet legatarijs prout ibi intelligunt glo. ꝛ Barto. ꝛ ita etiam intelligit Bar. hic: et probatur ex fi. illius tex. ibi si non legatarijs liberis parentibusqꝫ dandum sit: ꝛ sic patet qd ibi liberi ꝛ parentes erant legatarij: ꝛ sic ibi est tex. q legatis specialiter conseruatis per illud edictum accrescit portio legatorum que deficit in persona extraneorum ꝛ tamen quo ad illam non est habitus honor ex quo venit per ius accrescendi. Ergo responsio quam d d ad dictum. §. sed ꝛ si coniunctim. non videtur posse stare. ¶ Tu dic quod tex. in. d. l. filium. §. fin. in illis verbis liberis parentibusqꝫ profuturum non intelligit de liberis et parentibus legatarijs: prout intelligunt gl. ꝛ Bar. sed intelligit de liberis vel parentibus scꝫ

202 ducēdo.† Nam illud qđ relinquit in testamēto in perfecto vni
extraneo debet ei naturaliter ſm cōem sniam gloss. et doc. in. l.
cum quis. C. de iuris ⁊ facti igno. Cano. in. c. fi. de solu. ergo talis
portio non deficit ipso iure ⁊ in totū cū naturaliter debeat: ⁊ tñ
tex. ibi dicit qđ filijs accrescit: ⁊ ibi Bal. in pc. ⁊ qđ. ⁊ Sali. ad h
no. Rapha. Fulgo. ibi respondet qđ ibi proprie filij non habent
per ius accrescendi: sed quia efficitur caducum illud quod extra
neo relinquit: ideo remanet penes filios. l. vni. §. i primo. ⁊. §. pro
203 secūdo. C. de cad. tollen.† Ista solu. non tollit obiectum: qꝛ etiā
in caducis ⁊ ī nō prescriptis habet locum ius accrescendi. d. §. ī
primo. ⁊. §. pro secundo. ⁊. l. si duobus. in prin. ⁊ ibi gl. ⁊ docto. de
lega. j. Alias dicebam qđ in. d. §. ex imperfecto. ibi non erāt con-
204 iuncti in quib⁹ caderet ius accrescendi: sꝫ istud nihil valet:† qꝛ
in hereditate etiam inter oīno disiūctos habet locū ius accrescē
di ne testator decedat pro parte testatus ⁊ ꝑ parte intestatus ſm
Bar. s. in hac secunda parte ī. iiij. q. prime questiōis pricipalis.
¶ Unde posset tertio melius dici qđ in. d. l. si duo patroni. in pn.
per iuramentum liberti patronus nō perfecte excluditur: quia
205 ipo iure actio remanet patrono: vt ibi tenēt Bar. ⁊ doc. ptꝫ † qꝛ
per iuramentum tollit tātū naturalis obligatio ⁊ remanet ciui-
lis: sed ciuilis sola que semel fuit iuncta cū naturali est potens ad
producendam actionē: vt declarat Bart. in. l. iul. verū debitorē
s. de condi. inde. Ideo nimirū si ibi nō habet locū ius accrescēdi
sed in. d. §. ex imperfecto. erat tantū naturalis obligatio q̄ nunq̄
fuit iuncta cū ciuili: ⁊ sic nunq̄ fuit potens ad producendū actio
nem. l. iurisgen. §. sed cum nulla. s. đ pac. nimirum si non impedit
ius accrescendi. Sed nec in hac so. quiescit bene animus per tex.
in. d. l. plane. §. si coniunctim. cū glos. ibi.: vbi illud ꝙ debet ex so
la equitate vel ex aliqua naturali obligatione vel gentium impe
dit ius accrescendi: vt dixi in casu. precedenti. Unde etiā ista pos
set teneri ꝑ vna cōclusione ꝯ cōmunē. ¶ Octauus no. casus est
206 quem valde signa: qꝛ est vtilis ⁊ quotidian⁹ † in substitutione fi-
deicōmissaria in qua nō habet locū ius accrescendi: si vnus ex fi-
deicōmissarijs repudiaret partem suā non accresceret alijs. Ita
tenet Jo. pe. de. ferra. in practica sua Papien. in forma libelli: q̄
agitur ex substitutione in glos. sua fi. per. l. primam. §. sed ⁊ quo
ties. ⁊. l. cogi. §. si quis heres. ⁊. §. metianus. ⁊. §. idem metianus.
ad trebel. ⁊ dicit huius esse rationem manifestam: nam in directa
substitutione: ideo inter substitutos est locus iuri accrescendi. §.
his ita. C. de cad. tol. qꝛ alias resultaret absurdum qđ testator de
cederet pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus: que rō cessat in
fideicomissaria substitutione: qꝛ heres institutus qui remanet
heres partem fideicomissi repudiatam in se retinere: ideo alteri
nō accrescit: qꝛ testator in ea parte hꝫ heredem. l. j. §. fi. ad tre. ⁊. l.
fi. C. eo facit. §. si quis ex vna. insti. đ fideicō. heredi. ⁊ pl⁹ nō dicit
nec aliquā autoritatē allegat. Ego addo Pau. de ca. vbi per eā
dem rationem idem firmat: qꝛ in fideicōmissario vniuersali non
habeat locum ius accresendi. ⁊ in. d. l. lucius. §. que habebat. ad
fi. ad tre. ibi tñ videt loqui Pau. de ca. in fideicōmissarijs disiun
ctis Sed certe in successione vniuersali quantū ad ius accrescen-
di: nō est differentia inter coniunctos ⁊ disiunctos ſm Bar. s. in
hac. ij. parte prin. in. iiij. q. prime qōnis prī. Ibidem tñ reproba-
ui predictam rationē in qua se fundant Pau de ca. ⁊ Jo. Pe de
ferra. ⁊ eam etiā reprobat Cy. in. §. his ita in primo no. C. de cad.
tol. ¶ Adde qđ Bal. ī. l. vni. ī. ix. q. C. qñ nō pe. par. dicit qđ ī. d.
l. lucius. §. que habebat. in fideicommissarijs vniuersalib⁹ testa-
tor prohibuit ius accrescendi. Pōdera ista verba Bal. qꝛ sētit
qđ si testator nō ꝓhibuisset qđ īter eos haberet locū ius accrescē
di ꝯ Jo. pe. ⁊ Pau. de ca. ¶ Contrarium in terminis etiā tenet
ad literam Bar. in consi. liij. inci. Picareldus decedēs fecit testa
mentum: vbi formaliter tenet qđ in fideicōmissis vniuersalibus
est locus iuri accrescendi: etiā si sint sub cōditione relicta. ꝑ casū
in. l. filiussa. §. diuus seuerus el. j. in. fi. s. đ leg. j. ⁊ expresse. in. l. vni
§. pe. C. de cadu. tol. vbi dicitur qđ illa que dicta sunt in illa cōsti
tutione. s. de iure accrescendi: habent locum in omni vltima volū
tate ⁊ in omni relicto etiam in codicillis: ergo etiā in iure fideicō
missi vniuersalis. Mo. vt dixi istū casū: qꝛ anno p̄terito accidit đ
207 facto in hac ciuitate Papie. ¶ † Nonus casus est qñ testator
prohiberet ius accrescendi. In quo aduerte ꝙ si īstitutio trahat
ad vniuersum ꝑ iuris fictionē vt in instituto in re certa: nam q̄-
dam fictio est trahere ad vniuersum detracta mentione illius rei
certe. ar. nota. in. l. apud iul. §. j. ī. ad treb. ⁊ tūc testator pōt expres
se prohibere: vt. l. quoties. §. si duo. in fi. de here. insti. Ange. ī. l. j.
C. de testa. mili. Aut trahitur ad vniuersum de necessitate: ⁊ tūc
secus ne testator decedat pro parte testatus ⁊ ꝑ parte intestatus.
l. ius nostrum. ī. đ reg. iur. Cum actus testandi sit indiuiduus. l.
furiosum. C. qui testa. fa. pos. ita no. declarat Bal. in. l. vni. in. ix.
208 q. C. quando non pe. par. Ang. in. l. pe. de inust. rup.† Hinc se-
quitur quod testator tacite dando vulgarem substitutum impe-
dit ius accrescendi. l. ij. §. si duo. ī. de bo. pos. ſm. tab. Bar. s. ī ha
c

secunda parte. in. iij. q. secunde questionis prin. vbi multis mo
dis istud ampliaui: ⁊ deinde limitaui. In legatis vero est planū
quod testator potest prohibere ius accrescendi. l. dominus. §. j. et
ibi gl. s. đ vsuf. Bar. in. loco. s. proxime allegato. Ad ista vid qđ
no. tenet Bar. in repe. l. pater filium. in pe. co. s. đ inoffi. testa. vbi
209 tenet † qđ per illa v̄ba que cōmuniter cōsueuerūt apponi in te-
stamentis: vcꝫ instituo talem in sua legitima ⁊ quod aliud petere
non possit. Nā ex his v̄bis videt testator ꝓhibere ius accrescēdi
quod potest scdm eū. ¶ Facit qđ late tenet idē Bar. in. d. l. quo-
ties. §. si duo. vbi tenet qđ si testator instituit te heredē in fundo ⁊
sic in certa re: ⁊ adiecit qđ plus de bonis suis petere nō possit: ꝑ
ista verba intelligitur prohibuisse ius accrescendi: ⁊ sic res redu
cetur ad causam intestati. Idem tenet Barto. in. l. si quis priore.
per illum tex. ad treb. ⁊ in. l. sed si plures. §. si ex asse. cum suis con
cor. s. de vul. ⁊ pup. ¶ Multi tamē in hoc tenuerunt ꝯriū: vt ha
bes late per. d. l. si quis priore. in vlt. col. ⁊ in. l. quoties. C. đ here.
insti. cū multis cōcor. pro ꝯ ibi solitis allegari. Pro nunc aliter
210 non discutio: qꝛ esset opus longo examine. ¶ † Ad ista adde qđ
no. tenet Bar. in. l. ij. in prin. in pe col. de vul. ⁊ pu. vbi tenet qđ si
testator matri pupilli reliquit aliqd in testamento ⁊ iussit eā esse
tacitam ⁊ contentam: ⁊ qđ plus de bonis suis petere nō possit ꝑ
talia verba dicit voluisse matrē excludi per tacitam pupillarem
Cum distinctione tñ de qua ibi per eū: ꝙ an sit verū ibi dixi: acce
dat ad ista qđ in dispositionibus limitatis non habet locum ius
211 accrescendi: vt dixi. s. in. iiij. ⁊. v. casu. ¶ † Decimo inter succedē
tes diuerso iure nō habet locū ius accrescendi: ista est trita regu-
la. l. sed cum patrono. in prī. j. de bo. pos. Ratio est ſm Sali in. l.
vni. ī. j. q. C. qñ nō. pe. par. ne idē vel ei⁹ acqsitio cēseat iure deuer-
so, contra. l. eū qui edes de vsuca. ⁊ ne diuersa ccuseātur eadē ꝯ. l.
pap. exuli. de mino. ⁊. l. fi. de calū. ⁊ ſm qđ ibi declarat Sali. di-
cuntur venire diuerso iure qñ quidā veniūt ꝑ ꝯtab. vt patronus
preteritus: ⁊ qdā ſm tab. vt institutus. d. l. sꝫ cū patrono. in prin.
vel quidā veniunt de iure p̄torio: quidā đ iure ciuili: qdā ex testō
212 quidam ab intestato vt ibidē per eū: adde.† qđ similiter in diuer
sis hereditatibus nō hꝫ locū ius accrescēdi. vt est tex. ī. l. si sub cō
ditione. in fi. s. qui. mo. vsufr. amit. Bart. j. v. q. iiij. qōnis prin. vel
qñ a diuersis heredibus diuersis legatarijs relinquitur. l. pe. cū
glo. de vsufr. accre. Bar. s. in. j. col. in. j. op. vbi limitaui nisi testa
213 mēta duoꝝ haberent pro vno: puta patris ⁊ filij.† Simil'r inter
veniens ex diuersis capitibus edicti nō habet locū ius accrescē-
214 di ſm Bal. in aut. preterea in. ij. col. C. vñ vir ⁊ vxor. ¶ Limi-
ta istū casū nisi ille q succedit diuerso iure subroget ī locū illius
q succedit eodē iure: tūc propter virtutē subrogationis admittit
ad ius accrescēdi q alias nō admitteret: ita limitat Are. in. l. si to
tam. s. de acq. here. vbi dicit ꝙ ē suū nouū dictū ⁊ noua limitatio
ad istū casum: ⁊ retuli etiā. s. in ista scda pte in. iiij. q. prime qōis
215 prin. ¶ † Undecimus casus est qñ esset statutū in ciuitate quod
existētib⁹ filijs masculis filie femine nō succedāt: ⁊ testator habe-
ret bona in alijs territorijs in qb⁹ esset diuersum ius certe bona
existētia in alio territorio nō accrescerēt filijs masculis: imo filie
femine p̄terite ī testō patris ꝑ earū rata haberet ab ītestato: ſm
Bar. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. in. vj. q. ad fi. ⁊ ī. vij. q. ⁊
ibidem Bal. in. xiij.. colū. in ver sed hic quero de effectu. Mouet
Bal. quia dispositio legis existēs in alio territorio ꝯria illi statu
to impedit ius accrescēdi ꝑ. l. mulieri ⁊ titio. de ꝯdi. ⁊ demon. idē
tenet Bal. in. l. ij. in vlti. co. C. que sit longa ꝯsue. ⁊ in ꝯsil. cxxxj. ij.
vo. qđ īci. circa p̄dicta vidēdū est primo Pau. de ca. ī ꝯsi. ccxxiiij
inci. circa primū quesitū notandū est. d. Alexā. in ꝯsi. xvj. primi
volu. incip. viso titulo questionis. ⁊ in ꝯsi. cxxviij. primi vo. inci.
consideratis verbis instrumēti. Et isto modo testator decederet
pro parte bonorum testatus: ⁊ pro parte intestatus: et istud facit
diuersitas statutorum et diuersitas patrimoniorū in diuersis
territorijs existentium: sicut ⁊ alias ī. l. si arrogator. de adoptio.
216 vbi alias dixit ⁊ ibi t ponit Bal. p̄sertim. in vlti. co. ¶ † Duo
decimus ⁊ vltimus casus: in fisco: in quo nō habet locum ius ac
crescendi: ſm Ludo. roma. in. l. j. s. de acqui. her. ⁊ in. l. vni. C. quā
do non pe. par. Istud reprobaui. s. in ista secunda parte. in. iiij. q.
prime questionis princi. ⁊ qñ etiā esset verum nō esset ad proposi
tum: qꝛ fiscus nō haberet ius accrescendi: est verū inuitus sed he-
217 ne volēs. ¶ † Nūqd aūt in hereditate delata ab ītestato habeat
locū ius accrescēdi. Are. in. l. j. in. j. col. de acqui. her. dicit qđ nō
reperit hoc bene expressum. Tene pro indubitato ꝙ etiā īter suc
cedentes ab intestato habet locū ius accrescendi. Pro hoc alle-
go. tex. meliorem de iure in. l. j. §. si nemo. j. ad tertul. Ad idēꝫ bo
nus tex. in. l. si ex pluribus. in princip. de suis ⁊ legi. qui loquitur
18 ab intestato: cū dicat si ex pluribus legitimis heredibus.† Dr-
ctio legitimis proprie importat ab intestato. l. iij. §. de illo. s. ꝑ so
cio: ⁊ patet ex rub. que loquitur ab intestato que rub. est optimus
interpres nigri. l. imperatores. de in diem adiec. Ad idem facit
ext. in. l. qui ex duabus. §. fina. ⁊ in. l. cum hereditate. s. de acqui.

institutis:quoꝝ portio institutionis ꝯseruat̃ ꝑ illud edictũ:vt di
cit proprie ille.§.fi.in ꝑn. Nã liberis ⁊ parẽtibꝰ legatarijs nõ pro
dessent illud qđ deficit in ꝑsona extraneoꝝ:vt est tex.in.§.si legata.
in ea.l. Iste intellectus ꝓbat̃ ꝑ illũ tex.in ver.si.q dicit. Igitur qđ
extraneis nõ ꝑstatur.s.a scripto herede cui hereditas portio cõ-
seruat̃ ꝑ illud edictũ cõicat̃ cũ eo q ꝯ tab.petit:⁊ sic nõ loqt̃ de le-
gatarijs:⁊ iste videt̃ esse verus intellectus illius.§.fi.ſm quẽ non
faceret ꝓ Bar.hic.⁊ Bar.cum male allegaret:⁊ isto mõ nõ obsta
ret ei tex.in.d.§.si legata.circa qđ contrariũ gl.⁊ Bar.in illo.§.fi.
multũ laborant:⁊ ꝓbat̃ etiã iste intellectus ꝑ illum versi.si.dum
loquit̃ de liberis ⁊ parentibus addit legatarijs ad demonstran-
dum qđ.s.prime nõ fuerat locutꝰ de liberis ⁊ parẽtibus legata-
rijs sed bene iustitutis. Nõ vr̃ tñ tutũ discedere ab intellectu glo.
⁊ Bar.cui magis vident̃ applaudere verba litere tenẽdo doctri.
Bar. ¶ Addo qđ in practica decidit Bal.i repe.l.j.C.de sac.san.
190 ecc.in.vij.col.in versi.tertio quero incidẽter.vbi q̃rit Bal.† po-
ne qđ filiusfa.de volũtate patris fecit testamentũ ad pias causas
pro parte ⁊ pro parte ad nõ pias causas:an portio ad non pias
causas que est pro non scripta accrescat illis ad quos spectat ꝑs
relicta ad pias cãs:⁊ vr̃ qđ nõ:q2 pauperes vel similes ad pias
causas veniũt de iure speciali:ergo nõ habẽt ius accrescẽdi.d.l.
mulieri ⁊ titio. Contrariũ determinat Bal.in.l.hac ꝯsultissima.
§.ex imperfecto.C.de testa.⁊ in.l.fi.C.fa.her.nec ob.d.l.mulieri.⁊
titio.q2 ibi legatarius veniebat de iure spãli ꝯ voluntatẽ testato
ris:ideo non habet ius accrescendi:hic aũt veniebat iure specia-
li ſm voluntatẽ testatoris:ideo habet ius accrescẽdi.d.l.filiũ.§.
fi.vt ibi latius per eum:⁊ tantomagis cum hic loquamur in here
ditate in qua indistincte habet locum ius accrescẽdi:vt statim di
cam in limitatio.seq. Et de hoc pũcto dixi latius in.d.§.ex imper
fecto. ¶ Suprascriptos duos vltimos casus in quibus cessat
ius accrescendi:scilicet in habente legatum de iure speciali cõtra
voluntatem testatoris. Item quãdo petitur legatum de iure spe
ciali ⁊ contratabulante:⁊ sic succedente contra voluntatem testa
191 toris.† Limitat idẽ Bar.duobus modis. Primo vt predicta ꝓ
cedant in legatis.secus autem est in hereditatate:in qua licet qs
veniat ad partem suã de iure speciali ⁊ cõtra voluntatẽ defuncti
nihilominus habet ius accrescendi.l.si duobus.in prin.j.de cõ-
tratab.⁊.l.j.§.si quis ex nepotibus.de ꝯiungen.cũ emã.lib.⁊ hoc
ex necessitate ne quis habeat heredẽ pro parte ⁊ ꝓ parte non:⁊
ita etiam tenet Bar. Pau.de cast.⁊ Rapha.cu.in.d.l.mulieri ⁊
192 titio.† Per hoc determinat̃ no.qđ in practica:per statuta Ita-
lie cõmuniter disponitur qđ existẽtibus masculis filie femine nõ
succedant. Pone qđ extãt duo filij masculi qui habent totũ:⁊ sic
auferunt filie femine tertiam quã erat habitura de iure cõi. Mo-
do vnus ex masculis repudiauit partẽ suam:vel aliter fuit exclu
sus:an accrescat in totum alteri masculo. Dy.⁊ Ray.de for.deter
minarunt qđ nõ:sed qđ debeat accrescere filie femine:eo q2 mascu
lus non venit de iure cõmuni nisi ad tertiam:⁊ quatenus habet
vltra illam virilẽ partẽ suã illud hꝫ ex forma statuti ⁊ sic de iure
speciali:ergo nõ dꝫ habere ius accrescendi.d.l.mulieri ⁊ titio.⁊
d.l.iij.§.sed ⁊ si coniunctim.⁊ sic dꝫ deuenire ad filiã. Sed hoc nõ
ob.ꝯtrium est verum:q2 istud fundamentum posset alias habere
locum in legatis:sed nõ nocet in hereditatibus in quibꝰ cessat.d.
163 l.mulieri ⁊ titio.vt statiꝫ dixi.† Preterea in iure accrescẽdi:por
tio accrescit portioni ⁊ non persone.l.si totã.s.de acqni.here.⁊.l.
si quis titio.cũ simi.de vsufr. Sed filia femina nullam habet por
tionem:ergo non potest habere ius accrescendi:ita tenet Bart.
in.d.l.mulieri ⁊ titio.⁊ ibidem Rapha.cu.⁊ Pau.de cast.⁊ dicit
Rapha.ibi:qđ istud nõ habet dubium:ideꝫ tenet Pau.in.l.vni
in.iij.q.C.qñ non pe.par. ¶ Contra rationem diuersitatis quã
assignat Bar.in ista prima limitatione:fortiter facit illud qđ di-
cimus in patrono:nam patronus veniens per contratabu.venit
de iure speciali:patet quia a.l.xij.tab.non vocabat̃ condito testa
mento per libertum:sed demum ab intestato nullis relictis libe-
194 ris:vt institu.de succes.liber.in prin.† ⁊ bonoꝝ pos.cõtratab.cõ
petens patrono non rescindit testamẽtũ in totum sicut illa que da
tur liberis:sed patronus cõtratabulãdo cõsequitur tantũ tertiã:
⁊ sic suam legitimã in reliquis testamentum stat firmum.l.j.C.de
bo.pos.contratabu.liber. Item talis bo.pos.contratabu.compe-
tens patrono presupponit hereditatẽ aditam vel bono.pos.pe-
titam ex testamento:al's prius nõ cõpeteret.l.illud.i fine prin.j.đ
contratab.⁊.l.etiam.§.vt patronus.de bo.liber.glo.in.l.sed cum
patrono.in prin.de bono.pos.⁊ sic in ea cessat ratio Bar.ne quis
habeat pro parte heredem ⁊ pro parte non. Istud ibi non potest
contingere cum iam presupponatur hereditas adita:⁊ tamen in
ea habet locũ ius accrescẽdi.l.ex tribus.j.de bo.liber.⁊.l.siue.§.
195 ex duobus.de iure patrona.ergo ratio Bar.nõ est vera. ¶ † Se
cundo limitat duos suprascriptos casus vt procedãt in iure ac-
crescendi:sed ius non decrescẽdi indistincte habet locum:lꝫ quis
veniat de iure speciali:prout dicit colligi ex glo.in.d.l.iij.§.sed si
coniunctim.⁊ in.d.l.filium.§.fi.vbi etiam Bar.idem tenet. Ista
limitatio videtur omnino cõfundi per tex.in.d.l.mulieri ⁊ titio.
vbi erant re ⁊ verbis cõiuncti in vsufru.quia si testator dicat mu
lieri ⁊ titio:lego vsufr.prout ibi:isti dicunt̃ coniuncti re ⁊ ver-
bis:quia ibi totus vsufr.in eadem oratione fuit relictus duobꝰ
sine distributione partium. Item eos nominis ⁊ rei complexus
iũgit.l.triplici.in princi.j.de verbo.signi.ſm.gl.⁊ Bar.s.i.iij.q.
196 prin.prime partis prin.vbi late dixi.† Sed sic est qđ inter ꝯiũ
ctos re ⁊ verbis habet locum ius non decrescẽdi:ita tenet Bar.
⁊ alij.s.in hac secunda parte in.iij.q.prime questionis prĩci.⁊ i
specie in vsufru.de quo loquitur.d.l.mulieri ⁊ titio.⁊ in coniun-
ctis re tantum:si portio vnius deficit ante acquisitum vsumfru.
habet locũ ius non decrescendi.l.j.§.interdũ.et.§ fi.s.de vsufru.
accre.firmat Bar.s.in ista secunda parte.in prima.q.prime que-
stionis princi.⁊ tamẽ tex.in.d.l.mulieri ⁊ titio.vult qđ mulier ha
beat solam partem vsufru.⁊ sic non est locus iuri non decrescen-
di:quia venit iure speciali:si enim ibi esset locus iuri nõ decrescẽ
di mulier haberet totum vsufruc.ergo ibi videtur esse text.con-
tra istam limitationem Bar.⁊ hoc tenendo intellectum gl.Bar.
et cõmunem ad.d.l.mulieri. Si autem teneremus qđ ibi habeat
locum ius accrescendi seu non decrescendi:prout late disputaui:
ille tex.nihil obstaret limitationi Bar.sed ego induxi tenẽdo in-
tellectum glo.Bar.⁊ communem. Item si teneremus opi.subti
lis Pe.de bellaper.quam multi sequũtur qđ si testator dicat mu
lieri ⁊ titio:lego vsumfr.qđ isti dicantur disiuncti re propter co
pulam que a principio distribuit cuilibet partes in viriles:vt la
te disputaui.s.in.iij.q.prin.prime partis princi.tunc ille tex.nõ
obstaret huic limitationi:eo quia in coniunctis verbis tantum
non cadit nec habet locum ius non accrescendi:vt declaraui.s.
in primo euiden.huius.l.⁊ ista de facili posset teneri pro vna con
clusione. ¶ Vltra tres casus Bar.in quibus cessat ius accrescen
197 di.† Adde quartũ casum qđ verba taxatiua impediunt ius ac-
crescendi:ſm Bal.in.l.si arrogator.in.ij.q.s.de adop.ꝑ tex.in.l.
lucius.§.q̃ habebat.ad treb.per quem tex.idem etiam dicit Bal.
in repeti.l.j.C.de sac.san.eccle.in.xvij.co.in versi.super quinta vi-
detur Ludo.roma.in.l.vni.in prin.si quis ius dicen.non obtẽp.
¶ Contrarium qđ imo taxatiua nõ impediat ius accrescẽdi te-
nent Ang.⁊ Imo.in.l.quoties.§.si duo.s.de here.insti. Imo.i re-
pe.l.j.§.si ex fundo.in.xxxiij.colum.eo titu.domi. Signo.de ho-
mo.in consi.clxxxiij.incip.quidam vocatus.a.habuit quendam
198 filium.† Bene facit qđ filia fuit instituta in dote tantum:⁊ iussa
qđ plus nõ possit habere vel consequi in bonis patris:filius aũt
masculus sit institutꝰ in vniuerso. Certe masculo repudiante vel
premortuo viuo testatore filia habebit totum per ius accrescen-
di exclusis fratribꝰ testatoris qui pretendũt ab intestato succes-
sionem ad eos spectare ſm Bal.⁊ Ang.qui dicunt se ita cousu-
luisse in.d.l.quoties.§.si duo.idem tenet Ang.in.l.pe.de iniusto
rup.vbi etiam dicit se ita consuluisse:refert ⁊ sequitur Joan.de
imo.in cõmento.c.raynutius.in.xlvij.col.de testa.facit quod la-
199 tius dicam.j.in nono casu. ¶ † Quintus casus est in dispositio
nibus limitatis:in quibus non habet locum ius accrescendi:ſm
Bal.in.l.j.in vlti.colum.C.de secun.nup.per tex.in.d.l.lutius.§.
que habebat in.fi.ad trebel. Facit trita regula qđ limitata causa
limitatuꝫ producit effectum.l.in agris.j.de acqui.re.do.l.age.C.
200 de trãsac. Item facit qđ dixi in precedenti casu. ¶ † Sextus ca
sus est quando quis perfecte non excluditur a parte sua:quia sal
tem sibi ex aliqua equitate debetur:tunc non habet locum ius
accrescendi:nec eius portio alteri accrescit.l.plane.§.si coniun-
ctim.⁊ ibi glo.⁊ scribẽ.s.de lega.j.⁊ ibidem Bal.⁊ Flo.no.qđ nõ
habet locum ius accrescendi:quando portio non est omnino de-
fecta:sed sustinetur aliqua naturali ratione vel gentium. Ad idẽ
tex.in.l.huiusmodi.§.si titio.s.đ lega.j.barto.in.l.si duo patro-
ni.in princi.de iureiuran. Nec obstat si diceretur qđ qui semel
fuit heres non potest amplius desinere esse heres.l.si siue.§.sed
quod papi.s.de mino.⁊ tamen si minor q fuit heres postea resti
tuat̃ in integrũ:habet locum ius accrescendi.l.si minor.de acqui
ren.heredita.l.ex contractu.de re iudi. Gloss.in.d.l.ex contractu
respondet qđ restitutio in integrum facit haberi perinde ac si nõ
esset adita. Circa qđ vide omnino Paulum de castro.in.l.penul.
de acquirend.heredita. Item adde que dicam in sequenti casu.
201 ¶ † Septimus casus ⁊ quidẽ nota.est.qñ portio nõ deficit ipso
iure sed ope exceptionis:tunc nunquam habet locũ ius accrescẽ-
di. Et ista est magna limitatio ad totam materiam iuris accre-
scẽdi.tex.est in dicta.l.si duo patroni.in princip.⁊ ibi gloss.no.in
verbo iurasset.de iureiurando.⁊ ibi bartol.ad hoc not.⁊ reputat
esse mirabile:⁊ ibidem Alberi.Bald.⁊ alij. Moder.facit text.in
l.vnum ex familia.§.sed si vno.in versi.verum.s.de lega.secun-
do. Et ab ista doctri.nemo discrepat. Ego in contrarium so-
leo ponderare fortem text.in.l.hac consultissima.§.ex imperfe-
cto.in verbo:sed liberis accrescere.C.de testa.hoc modo indu-

cendo

here.⁊ in.l.vni.C.qñ non pe.par.⁊ in.§ his ita.presertim in rōne.
sui.C.de cad.tol.Bar.j.in.iij.q.v.q.prin.per ista habes plene ex
peditam primam materiā Bar. Et sic habes enumeratos casus
219 in quibus cessat ius accrescendi. ¶ †Decimustertius casus est
in penis in quibus cessat ius accrescendi. Et ideo si statutum di-
sponit.qd̄ si aliquis cōmiserit tale qd puniat̄ in centū quoꝝ dimi
dia applicetur parti ⁊ alia dimidia fisco: si fiscus repudiat nō ac-
crescit eius portio parti: ita tenet Bal.in.l.arbiter intra certum
tēpus.per illum tex.s.de arbi. Sed ille tex.nihil facit: quia vt ibi
declarant glos.Barto ⁊ alij ibi per priuatum non potuit acqui-
ri pars pene fisco: quod bene potuit fieri in casu nostro per statu
tum. ¶ Assumo secundam materiam in qua Bar.facit regulam
220 ⁊ sex fallentias: vt hic per eum. †Regula est qd̄ portio iam acq-
sita si deficit non facit locum iuri accrescēdi.l.aquam.§.fi.s.quē-
221 admo.serui.amit.⁊.l.j.§.interdum.de vsufruc.accre. †Adde qd̄
post emolumentum iam alteri quesitū nō habet locum ius accre-
scendi: ꝑm Bar.in.l.si mihi ⁊ titio.in prin.in.j.col.j.de ver.obli.
Item ex acquisitoꝝ resolutione nunq̄ȝ habet locū ius accrescen-
di in dn̄io directo vel vtili ꝑm do.Azo.in sum.de assignā.liber.
quem refert: ⁊ sequit̄ Bal.in aut.si quas ruinas.in vlti.col.C.de
sac.san.eccle. Itē ius accrescendi non est post aditam hereditateȝ
ꝑm gloss.in.l.mater decedēs.in verbo semissem.s.de inoffi.testa.
qꝛ ius accrescendi euanescit adita hereditate: ꝑm glo.in.l.ex ꝯctu
j.de re iudic. Ista regula limitatur sex modis: de quibus hic per
222 Bar. †In prima fallen.in vsufru.dic rationeȝ esse: quia vsufru.
nō potest dici in totum fuisse acquisitus: qꝛ semper est ī fieri: ⁊ ꝑ
futuro tempore nullum ius est causatum: quia quotidie consti-
tuitur per pacientiam: ideo nimirum si in eo non habet locū ius
accrescendi.d.l.j.§.interdū.⁊ ibi glo.declarat: ⁊ Bal.in.c.j.§.de
223 cedens.in.ij.co.qui feu.da.pos. ¶ †Tertia limitatio est in dona
tione imperiali facta duabꝰ. Nam post dominiū vnicuiq̄ȝ acqui-
sitū: ⁊ sic post emolumentum iam quesitum si portio vnius defi-
ciat: puta quia moriat̄ sine filijs masculis accrescit cōsorti: vt est
tex.sing.in.l.vni.C.si liberali.imperia.so.deces.lib.xj.ratio illius
l.est quia beneficia principum sunt latissime interpretāda.l.fi.cū
vul.s.de cōsti.prin. ¶ Adde qd̄ per illā.l.vni.infert singulariter
224 Bal.in.l.vnica.§.j.ī penul.co.C.d cad.tol. †qd̄ si feudū vel ēphy
teosis cōcederet̄ a principe duobus in eadem inuestitura.⁊ sic cō
iunctim: qd̄ inter eos haberet locū ius accrescendi. Et ideo scd̄m
eum si duo fratres simul essent facti marchiones duces vel comi
tes vnius prouincie haberet locū ius accrescendi inter eos: quia
hic est feudū imperiale: vt dicit ꝓbari in.d.l.vni.iuncto.c.j.quis
dicatur dux co.vel mar. Idem per illam.l.vni.quod in ꝯcessione
regis vel principis habeat locū ius accrescendi quo ad integrā
cōmoditatem: tenet Bal.in.c.j.de fra.de nouo benefic.inuesti.⁊
ibidem Ja.alua.⁊ do.Cardi.Alex.idem ⁊ latius qd̄ inter feuda-
tarios quibus feudum est collatū ab imperatore vel rege habeat
locum ius accrescendi: tenuit idē Bal.in.c.j.de duo.fra.a capita.
225 inuesti.per.d.l.vni.⁊ in his putat esse ius spāle. †Si autem ab
alio inferiore feudum sit collatum: tunc contrarium tenet qd̄ nō
habeat locum ius accrescendi duplici ratione: vna est qꝛ in parte
iam quesita non habeat locum ius accrescendi: vt hac regl'a: alia
qꝛ in contractibus habitis inter viuos nō hȝ locū ius accrescen-
di.d.l.si mihi ⁊ titio.idē tenet Bal.in.l.si qua mulier.C.ad tertul.
idem tenent Rapha.cu.⁊ Pau.de cast.in.d.l.si mihi ⁊ titio.⁊ idē
do.Alex.in.iij.col.⁊ seq.vbi dicit se ita illo anno cōsuluisse: et qd̄
nunquam exeat mentem tuā scd̄m eum: ⁊ ita cōsuluit do.Alexā.
in consi.xxx.j.volu.incip.quoniam omne datum optimum.in.v.
col.qd̄ est errore duplicatū: in consi.ij.quinti volumi. Idem etiam
tenet do.Alexan.in consi.xxiiij.quinti volu.inci.ponderatis his
226 que in themate narrantur.in.iij.col. Mouetur do.Alexā. †quia
in feudis quando non reperitur aliquid spāliter decisum contra
ius commune: stamus iuri cōmuni.c.j.de gra.succeden.in feu.et
ibi no.glo.j.quā ad hoc ibi ponderat Bal.⁊ reputat no.dignuȝ
⁊ est melior tex.in.c.j.de feu.cognitio.idem not.Bald.in.l.j.C.de
suis ⁊ legi.⁊ in.l.cum oportet.in prin.C.de bo.q̄ libe. Sed in vsi.
feu.non reperitur text.prohibere ius accrescendi in cocessioni-
bus factis a supremo principe: ergo stabimꝰ dispositiōi.d.l.vni.
Et subdit idem sentire Bar.in illa.l.vni.in.j.q.referēdo questio-
nem ad tex.⁊ idem ibi Jo.de pla.iste est lucratiuus ⁊ pōderosus
passus: ideo venit bene discutiēdus: ⁊ posset disputari ad vtrāq̄ȝ
partem. Addo quod istud ideȝ quod in feudo concesso duobus
vel pluribꝰ ab imperatore rege vel principe tenēte locum supre
mi principis habeat locū ius accrescendi: tenet ad literam Ang.
in.l.vni.C.quando non pe.par. Are.in consi.pe incip. Magnifi-
ci ⁊ excelsi domini.in.iij.colū.⁊ latius do.Fran.de cur.in consil.
xlix.incip.memorie recolende dux Mediolani tertius.in.xxxiij.
col.⁊ seq. Idem est de mēte Bar.j.in vlti.colum. ¶ Contrariam
partem quod etiam in feud.concesso duobus ab imperatore vel
ab alio supremo principe non habeat locum ius accrescendi: sed
portio feudi deficiens reuertatur ad dominum directū: tenet Cy.
in.l.vni.in.fi.C.quādo non pe.par.vbi dicit de hac questione esse
casum.ī.c.j.de fra.de no.benefi.inuesti. Sed potest respondere q̄
ille tex.intelligatur in feu.concesso ab inferiore a principe: secus
sit in feu.imperiali.per.d.l.vni.per quam ita limitatur ⁊ declara
tur text.dicti.c.j.⁊ illa.l.cū mysterio loquitur in liberalitate im-
periali: ⁊ non reperitur specialiter correcta: ⁊ isto modo iura iuri
bus concordant̄ qd̄ fieri debet.l.vni.C.de inoffi.do.⁊.c.cuȝ expe
diat.de elec.in.vj. ¶ Eandem opi.tenet Sali.in.d.l.vni.in.xj.q.
C.quādo non pe.par.motus optime: quia in feudis debent serua
ri iura feuda.⁊ sic tex.d.c.primi ⁊ aliud est in feudo q̄ respicit ser
uitium prestandum per feudatariū dn̄o: ⁊ si non est omnino gra
tuitum ⁊ aliud est in casu.d.l.vni.vbi est mera liberalitas. Sed
227 †⁊ ad hoc potes dicere qd̄ feudum pōt appellari gratia attēto
principali proposito cōcedentis ꝑm Bal.in prelu.feu.in.v.col.
⁊ sequit̄ do.Mar.lau.in.c.j.in prin.q feu.da.pos. Et sic ī feudis
magis cōsiderat̄ gratia quā vicissitudo beneficioꝝ.c.j.ī fi.de feu.
da.in vicem.l.commisso.iuncta.l.titius puerum.j.de obse.lib. Et
ideo feudum dicitur esse beneficiū afferens gaudium capienti: vt
est tex in.c.j.§.fi.in qui.cau.feu.amit. ¶ Eandē opi.tenent And.
de iser.do.Ja Alua.⁊ do.Mar.lan.in.c.j.ad fi.de duo.fra.a ca-
pita.inuesti.⁊ Andre.de iser.in.c.j.de benefi.fra.eo quia.d.l.vni.
debet seruari iure romano ⁊ non in materia feudo.per.tex.in.c.j.
de fra.de benefi.inuesti.vbi generaliter et indistincte disponitur
quod in feudis a principe concessis non habet locum ius accre-
scendi: ⁊ propterea ille tex.nō est restringendus solum ad feuda
inferioruȝ pr̄icipum. Sed vt dicit pōt rn̄deri qd̄.d.c.j.debeat di
stingui ⁊ limitari.per.d.l.vni.cum feudū dicat̄ imperialis libera
litas vt prediri. ¶ Quid tenendum in tam arduo passu. Mihi
in puncto iuris: ista scd̄a opi.videt̄ esse verior: ꝑ multa iura feu-
dorum que clare dicunt in feudis non habere locum ius accrescē
di.primo per tex.in.c.j.§.cū vero conradꝰ.qui feu.da.pos.vbi di
cit tex.quod si duo fratres cōmuniter a domino feudum accepe-
rint vno eorum defuncto sine legitimo herede alter frater ei non
succedit nisi hoc nominatim dictū sit in inuestitura. Ecce qd̄ ibi
in duobus fratribus coniunctis non solū natura ⁊ sanguine sed
etiam acquisitione ⁊ inuestitura: tamē non habet locum ius acre
scendi ¶ Potes dicere quod ille tex.etiam loquatur ī feu.con-
cesso ab inferiore a principe: prout rn̄det bal.ī.d.c.j.de duo.fra.a
capita.inuesti.sȝ do.Alex.in.d.l.si mihi ⁊ titio.in.iij.co. Ego vl
tra eos confirmo optime istam so.qd̄ iste tex.in.d.§.cum vero cō
radus.loquat̄ in feu.habito ab inferiore a principe. Istud assum
ptum pro continuando illū.§.cum prin.istius.c.vbi tex.loquitur
solum de inferioribus concedentibus feuda.s.de archiepiscopis
abbatibus marchionibus ⁊ comitibus. ¶ Ad ideȝ pro ista par
te est tex in.c.j.§.fin.de succes.feu.vbi est text.quod si duo fratres
acquisiuerunt feudum in vna inuestitura: ⁊ sic coniunctiȝ quod
vnus alteri non succedit nisi hoc dictū fuerit expressum in inue
stitura. ¶ Ad idem text.in.c.j.§.fi.de feu mar.vbi similiter dicit
text.qd̄ si duo fratres simul inuestiti fuerint de beneficio nouo si
vnus eorum sine descēdentibus masculini sexus fuerit mortuus
dominus succederet ⁊ nō frater nisi pactū hoc ei conciliet. ¶ Ad
idem est similis text.in.c.j.de fra.de no.benefi.inuesti.⁊ text.in.c.j.
de fra.a capita.inuesti. Tamen ad istum vltimum tex.responderi
potest ex rub.que dixit a capitaneo inuestitis: ⁊ rub.optime de-
clarat nigrum vulgata.l.imperatores.ff.de ī diē adie.et istud ex
presse dicitur ibi in tex. ¶ Per ista quinq̄ȝ iura feudo.que clare
cantāt qd̄ si duo fratres sint simul de eodem feudo.inuestiti quod
inter eos non habet locum ius accrescendi: ergo retorqueo con-
tra do Alex.fundamentum quod ipse adducit in.d.l.si mihi et ti
tio vt.s.retuli: dum dicit quod in feudis debet seruari ius cōmu
ne qñ non reperitur aliud specialiter decisum in feudis: qꝛ dico
qd̄ in feudis q̄ regulariter ꝯceduntur a summis pr̄icipibus est spe
cialiter decisum qd̄ nō hȝ locū ius accrescēdi: ⁊ illa iura generali-
ter loquūtur et nullo iure feudorum restringuntur ad feuda con
cessa ab inferiore a principe: ergo illa iura feudorū in ista materia
iuris accrescendi indistincte debent attēti nō ius cōe romanoꝝ
⁊ sic.d.l.vni.q̄ isto modo remanet sublata. Vel secūdo pōt rn̄deri
ad.l.vni prout bene rn̄det Sali.s.relatus qd̄ loquit̄ ī mera libe-
ralitate imperiali: ⁊ sic in mera donatione: qd̄ nō pōt cadere ī feu
dis propter vicissitudinē seruitiorū ad que vasallus tenetur dn̄o
propter q̄ nō pōt dici mera liberalitas nec mera donatio: ⁊ istaȝ
so.teneo. ¶ Tertio.d.l.vni ꝓcedit ī liberalitate imperiali emanā
te nemine petēte alias secus ꝑm glo.primā ibi quam ibidē sequit̄
228 bald. ¶ †Et in dubio nō p̄sumit̄ motus proprius principis cō
cedentis nisi in rescripto exprimatur.c.si non ꝓprio.de preben.
229 in.vj. ¶ Quarto illā.l.vni.limita quantū ad ius accrescendi: sȝ
ista limitatio nō sit ad propositū presentis.q.sȝ vt nihil omittā:
circa illā.l.vni.vt procedat qñ alter ex socijs imperialis liberali-
tatis esset exclusus ipso iure, secus aūt si esset exclusus per sn̄iam
vel iureiurando

vel iureiurando vel alia exceptione:tunc non haberet locum ſm
Bar.in.l.ſi duo patroni.i prin.per glo.ibi.ſ.ð iureiurã.⁊ ſequũ
tur Ful.Lud.ro.⁊ plenius Albe.de roſa.ibi poſt antiquos:idez
no.tenet Bal.in.c.que in eccleſiarum.in.xiiij.col.de cõſti.dixi ſu
pra in precedẽti materia in ſeptimo caſu.¶ Supraſcripta ſingu
230 lariter limita † niſi princeps concederet feudum duob⁹ ⁊ cuili
bet eorum:puta q: verba inueſtiture feudalis dicerent.Concedi
mus vobis Petro ⁊ Joanni ⁊ cuilibet veſtrum tale caſtrum in
feudũ:tũc ſemꝑ videt̃ actũ qð vno deficiente alteri totum accre
ſcat:ita ſin.ad literã tenet Bal.in.c.j.§.filia vero.in pe.q. de ſuc.
feu.quod valde ſigna ⁊ teneas perpetuo fixum cordi:⁊ ſequit̃ do.
Alex.in.d.l.ſi mihi ⁊ titio.in.ix.col.⁊ ibidẽ Are.in duobus locis
in.ij.col.in princi.⁊ in vlti.col.do.Alexan.in preallega.conſi.xxx.
primi volu.inci.qm̃ omne datum optimũ in.v.colum.in fi.et in
prin.ſeq.⁊ in conſil.xxij.quinti volu.incip.viſo titulo queſtionis.
in.iiij.col.⁊ cõſi.cxix.quinti vo.incip.viſo proceſſu cauſe verten
tis inter do.Bernardinum.in.j.col.do.Fran.de cur.in prealleg.
conſi.xlix.in.xxxvij.col.vide tñ quod late examinat Bal.in.l.vni.
C.qñ nõ pe.par.in.xi.q.in ver.ſed h̃ dubitatur:quid ſi in inſtru
231 mento.¶ †Amplia ſignan.idẽ eſſe per illa verba de vno in al
terum reuertendo ſm Bal.in.l.que in eccleſiaruz.in.xiiij.colũ.de
conſti.idem ſi feudum fuerit vtriuſqz nomine acquiſitum.tex. eſt
de hoc ſolem.i.c.j.circa fi.in verbo vel vtriuſqz noĩe.de benefi.fra.
bene facit:q: dictio vtriuſqz attribuit ictũ cuilibet inſoliduz:vt ꝑ
Bar.in.l.hoc articulo.de here.inſti ideo operat̃ ius accreſcendi
per ea que tradit Bal.in.d.l.vni.in.xj.q.⁊ ibi Sal.in.xij.q.C.qñ
232 nõ pe.par.¶ †Quid autem ſi feudum eſſet indiuiduum:an tũc
habeat locum ius accreſcendi.vide Jo.an.iſtud late diſputantez
ad vtranqz partem.in addi.Spe.in ti.de feu.ſuper rub.i.ij.⁊.iiij.
col.bal.poſt glo.ibi:in.c.j.de fra.de no.benefi.inueſti.vbi ponit
vltra glo.duplex exemplum in quo feu.eſt indiuiduum:puta qñ
ius piſcandi concederetur in feudum:vel qñ ius colligendi peda
233 giũ.¶ †Ultra predicta an in feudis habeat locum ius accreſcen
di vide etiam Bal.in.d.l. vni.in.xj.q.⁊ in vlti.col.C.quando non
pe.par.⁊ in aut.ſi quas ruinas.C.de ſac.ſanc.eccle.⁊ in.l.ſi alienus
ſeruus.per illum tex.de ſtipu.ſeruo.⁊ in.c.j. §. decedenti.qui feu.
da.poſ.⁊ in.c.j.de feu.mar.per illum text.in verbo per inueſtitu
ram fratris.quem Barto.ibi reputat mirabilem.⁊ in.d.c.que in
eccleſiarum.in.xij.col. per domi.Abb.poſt glo.ibi in.c.ex parte.
de feu.Pet. de ancha in conſi. ccxxiiij. incip.duo prima dubia.
234 ¶ †Quarta fallen.Barto.eſt quãdo deficit ex poſtfacto portio
queſita per in integrũ reſtitutionem:tũc accreſcit volenti.l.ſi mi
nor.ſ.ð acqui.here.Adde tex.in.l.ex cõtractu.ð re iudi.⁊ ille tex.
eſt ad hoc melior qui ſit in iure ſm Bar.Ange.⁊ do.Alex.ibi.ra
tio eſt ſm gl.ibi:quia reſtitutio.in integrum facit haberi ac ſi he
235 reditas nõ eſſet adita:⁊ eſt ratio:†quia reſtitutio ponit omnia ĩ
priſtinum ſtatum.l.quod ſi minor.§ reſtitutio.de mino.qð intelli
ge ⁊ declarat.vt per Pau.de caſt.quẽ videas in.l.pe.de acqui.he
re.idẽ tz Ang.in.l.mater decedens.ĩ vlt.col.⁊ in.l.cũ qui.§.j.ſ.ð
236 inoffi.teſt.¶ †Sexta fallẽ.Bar.ex diſpoſitione legis vbi poſt
acquiſitionẽ perfecte factam habet locum ius accreſcẽdi.§.ſi qs
autem non implens.in verbo accreſcere:⁊ ibi etiam Ange.circa
fi.ad hoc nõ in aut.de here.⁊ fal.gloſ.in.l.j. §.interdum in ṽbo
admttit.de vſufru.accreſ.Sic etiã ex diſpoſitiõe teſtatoris poſt
agnitũ legatũ habet locũ ius accreſcendi:ſm Bal.i.l.ab eo.in.ij.
237 q.C.de fideicõ.¶ †Ultra Bar.Adde ſeptimã fallen.in herede
cõpulſo adire partem ſuã ad inſtantiam fideicommiſſarij cui ob
aliquã cãm hereditatem reſtituere non poſſit qm̃ tunc illa por
tio q̃ſq̃ adita tranſit ad heredez per ius accreſcendi cum ſuis one
ribus.ita limitat Lud.ro.in.l.apud.iul.§.vtrum.j.ad trebel.per
tex.in.l.ſed cum ab herede.eo.ti.quem ad hoc reputat vnicum et
ſin.ſed do.Alex.in.d.§.vtrum reprobat.⁊ bene.per.l.ſi minor.ð
acqui.heredi.Et quia inſtitutus pro parte non poteſt compelli
inuitus per fideicommiſſarium adire.Jtem quia alias beneficiũ
conceſſum fideicommiſſario redundaret in damnuz coheredis
238 quod eſſe non debet:vt.d.l.ſed cum herede.¶ †Octauo fallit in
querela inofficioſi teſtamenti in qua ſi poſt agnitionem renun
tietur habere locum ius accreſcendi.text.eſt not.in.l.ſi ponas.§.
ſi.de inoffi.teſta.⁊ ibi Bal.ad hoc ponderat ⁊ reputat eſſe miruz
quod renuntiatio litis inducat ius accreſcendi:idem tenet Are.
in.d.l.ſi mihi ⁊ titio.in.ij.col.¶ Nono fallit;i caſu.l.ſi qua mulier
C.ad tertu.¶ Quarto principaliter querit Bar.an ius accreſcẽ
di accreſcat inuitis vel volentibus:Et an accreſcat cum onere vel
ſine ⁊ an trahatur etiam ad bona impuberis cui erat cõiunctus:
dic vt hic per eum.⁊per Sali.in.l.vni.in.v.q.C.quando non pe.
239 par.¶ †Adde inquantum Bar.facit differẽtiam inter legatũ
pro non ſcriptum:ſcilz factum mortuo in quo accreſcit ſine one
re:ſecus in hereditate:per rationem quam aſſignant Pet.⁊ Cy.
in.l.vni. §.his ita.C.de cadu.tol.qa legatũ pro nõ ſcriptũ eſt ipo
iure nullum:quia non eſt perſona cui eſt datum:⁊ per conſequẽs
onus etiam eſt pro non ſcriptum.Non ſic eſt in hereditate:quia
licet mortuus ſit ille cui hereditas erat relicta:tamen hereditas
iacens repreſentat perſonam defuncti.l.hereditas.j.de acqui re.
do.⁊.l.mortuo.de fideiuſ.merito dicimus hereditatem pro non
ſcriptam tranſire cum onere ſuo:quia ab initio conſiſtat legatũ
in ea factum.Et iſtam rationem etiam tenet Bar.in.l.que condi
tio.in princi.de condi ⁊ demon.Jſta differentia non videtur eſſe
vera:nec etiam ratio differentie:quia vtroqz caſu tam in legato
quã in hereditate relictum pro non ſcriptum eſt nullum.l.quidã
referũt.in principio verſi.in propoſito.ſ.ð iure codicillorũ.Jtẽ
hereditas iacens repreſentat perſonam defuncti non autem he
redis futuri iuribus prealle.Sed defunctus ante mortem teſta
toris non potuit obligari.Et ita tenet Jnno.quem latius videas
in.d.l.que conditio.in prin.in vlti.colũ.⁊ in.l.celſus.§.j.de lega.
240 ij.⁊ in.l.duobus.§.j.de lega.j.¶ †Jtem inquantum Bar.tenet
quod in iure nõ decreſcendi in cõiunctis re ⁊ verbis ſimul onus
vni adiectum videtur in perſonam alterius repetitum propter
coniunctionem verbalem per.l.ſeio.§.caio j.de fun.inſtru.Adde
tu pro hoc bonum tex.in.l.ſi quis legata.§.ſi.de condi.⁊ demon.
⁊ per Rapha.co.iſtud impugnantem in repe.huius.l.in.x.co.et
per Moder.ſenen.qui etiam reprobant in hoc Bar.in.l.ſi ſepa
rati.j.de cõdi.⁊ demon.¶ Quinto principaliter querit Bar.de
coniunctione legali:an inter coniunctos coniunctione legali ha
beat locum ius accreſcendi tam ex teſtamento quam ab inteſta
241 to.dic vt hic late per eum.†Juxta cuius dicta eſt videndum de
alta ⁊ diſputabili queſtione an in legitima filiorum habeat locuz
ius accreſcendi.Nam qñ ſunt quatuor filij aut pauciores eorum
legitima eſt triẽs:ſi ſunt plures:eſt ſemis ⁊ ſic dimidia heredita
tis:vt in aut.de triẽ.⁊ ſemiſ.in prĩcip.co.iij.⁊ i aut.nouiſſima.C.ð
inoffi.teſta.Pone qð vnus ex quinqz filijs poſt mortẽ patris ſit
etiam ipſe poſtea mortuus vł ſit exheredat⁹ vł incapax:puta de
ordine fratrum minorum vel bannitus pro delicto vel vnus
ex quinqz filiorum repudiat patrem ſuam:an legitima quatuor
filiorum erit ſimiliter dimidia ſicut prius propter ius accreſcen
di.de qua queſtione vide per Bar.in repe.l.pater filium.in.ij.⁊
iiij.ſ.q.de inof.teſta late per omnes in.l.plane.§.ſi duobus de le
ga.j.per Bald.Sali.⁊ alios in.d.aut.nouiſſima.bald.et Ange.
in.l.pap.§.vnde ſi qui.ſ.de inoffi.teſta.bald.in.l.vni.in.vj.q.⁊ ibi
Lud.ro.in vlti.q.C.quando nõ pe.par.⁊ bal.i.l.vnica.§.i p̃mo.C.
de cadu.tol.Et circa hoc Rapha.co.hic:in lect.i antepeñ.⁊.vlti
ma colum.format duas queſtiones in quibus dicit ſe conſuluiſſe
quas late ⁊ ſubtiliter examinat:vt hic per eum.Et quod in legi
tima filiorum non ſit locus iuri accreſcendi.barto.in.d.repe. d.l.
pater filium.in.ij.q.Adducit rationem fundatã in doctri.bart.
hic.Nam inter coniunctos coniunctione legali:vt ſunt filij in le
gitima ideo non debet eſſe locus iuri accreſcendi:eo quia nõ agi
tur de hereditate vel de vſufru.l.⁊ proculo.ſ.ð lega.ij.i heredita
te enim ſecus eſſet:ne teſtator decedat ꝑ parte teſtatus ⁊ pro par
te inteſtatus.l.ſeruus communis ab extero.⁊ ibi gl.de acq. here.
et hic latius per Bar.Sed ligitima filiorum non eſt quota he
reditatis ſed eſt quota bonorum:cum intelligatur deducto ere
alieno.d.l pap.§.quarta ergo in ea non debet habere locum ius
accreſcendi.Jſtud fundamentuz barto.de non videtur eſſe verũ:
quia,imo in legitima eſt locus iuri accreſcendi:vt eſt tex.in.l.ſiue
§.ex duobus.j.de iure patro.qui eſt no.⁊ ſingu.caſus:ſz bart.ibi
vbi eſt tex.qð ĩ quarta:⁊ ſic ĩ legitima que debet̃ patronis eſt lo
cus iuri accreſcendi:⁊ tamen patroni ſunt coniuncti coniunctio
ne legali ergo fortius in legitima filiorum vbi adeſt ⁊ coniun
ctio legalis ⁊ coniunctio ſanguinis que ratio ceſſat in legatis in
242 quibus loquitur.d.l.⁊ proculo.ſm barto.hic Jtẽ etiam † quar
ta ⁊ ſic legitima que debetur patrono eſt ſimiliter quota bonorũ
⁊ non quota hereditatis:patet quia patronus pro ſua quota nõ
tenetur ad legata.l.ſi patronus.in princip.j.de dona.⁊.l.cum pa
tronus.de lega.ij.⁊.l.iiij.in prin.cum gloſ.de condi.⁊ demonſtra.
⁊.§.ſin autem.inſti.de ſucceſ.libe.et tamen ſi eſſet quota heredi
tatis teneretur pro ea ad legatum.l.j.⁊ per totum.⁊.l.marcellus
in prin.j.ad trebel.Ad idem facit text.in.l.ſi duo patroni .in pͥn
cip.cum glo.⁊ ibi barto.⁊ de iureiuran.vbi in legitima patrono
rum ideo.non habet locum ius accreſcẽdi:quia ibi alterius por
tio nõ defecerat ipſo iure ſed ſolum ope exceptionis:ergo ſi ipo
iure defeciſſet habet locum ius accreſcendi.ad idem.l.cõmuni
liberto.j. de bon.liber.quamuis ad iſtum vltimum text.reſpon
deat domi.Alexã.in.d.l.plane.§.ſi duobus.in.v.colũ.¶ Sed de
fendendo Bar.poſſes ad iſta iura reſpondere qð ſm iura flor.le
gitima debita patronis erat quota hereditatis:⁊ ſic erat ꝑs iu
ris vniuerſalis nimirum ſi in ea habebat locum ius accreſcendi.
Nos autẽ loquimur in legitima debita filijs q̃ etiã ſm iſta iura
erat quota bonorũ:⁊ ſic quoddã ius ſingulare ⁊ non quota iuris
vniuerſalis nimirũ ſi i ea nõ hz locũ ius accreſcẽdi.Et qð ltima
debita p̃ronis eſſet quota hereditatis:et ſic ꝑs iuris vniuerſalis

probatur per tex.solem.in.l.in cōditionibus.§.si prōnus.ff.de
cōditio.⁊ demon.vbi heres grauatus ad legata sub cōditione si
patronꝰ heres nō erit:nō tenetur illa legata pstare si patronus per
cōtrata.debitā portionē ⁊ sic legitimā accipiat:ita ibi est tex.⁊ sic
vult qđ patronus succedēs in legitima dicatur esse heres.quem tex:
243 pōderat Bart.in.l.j.§.bonorū ad trebel.vbi dicam† qđ lȝ verba
conditionū stricte ad literam intelligantur.l.qui heredi.⁊.l.me
uius.ff.de condi.⁊ demon.tū si sit dictum:si heres nō erit:deficit
ista conditio in eo qui est bonorū possessor de iure pto.facit text.
in.l.is qui i potestate.§.fi.ff.de le.prestā.Ergo apparet ꝙ patro
nus in legitima sua dr esse heres.⁊ bo.possessor.facit.l.j.C.de bo.
pos.ꝯtra.liber.ergo legitima patroni dr esse quota hereditatis et
244 nō quota bonoꝝ.† secus est in legitima debita filijs.in qua filij
nō dicuntur neqȝ heredes neqȝ bo.possessores:vt dicit tex.in.l.ij.§.
si quarta.ff.fa.her.¶ Ad idem facit tex.i.l.quādiu.de bo.li.vbi
quādiu patrono debite partis:⁊ sic legitime pōt bo.pos.ꝯtra.da
ri tādiu heres agendo cōtra debitores hereditarios exceptione
repellitur.Ratio est qr ꝙdiu speratur sequi iudiciū vniuersale:
ita qđ pōt aliquod preiudicium induci:nūqȝ potest heres agere
vt declarat.Bar.in.l.si quis libertatem.in vlti.colū.ff.de peti.here.
Ergo apparet qđ iudicium in legitima patroni dicitur esse iudi
cium vniuersale:⁊ sic dr esse quota hereditatis ⁊ nō bonorum:et
qđ legitima patroni sit quota hereditatis:legitima autem filioꝝ
sit quota bonorū:tȝ simplr Jo.de imo.licet predicta non alleget
in.l.ita tū.§.patronus.ff.ad trebel.⁊ ibi do.Alexā.i.ij.col.simplr
refert.¶ Nec predictis bȝ obstare vnū fundamentū.d.Alexā.
in.d.l.plane.§.si duobus.in.v.colū.vbi tȝ qđ legitima filij habet
conformitates cū hereditate:⁊ sic cū titu.vniuersali:patet fm eū
245 † qr filio pro legitima datur petitio hereditatis:qr in ea bȝ nomē
6 heredis ⁊ iudicium fa.her.l.ij.§.j.ff.fa.her.ita signāter tȝ Bal.re
putans tenendum menti in.l.nō est ambiguum.C.fa her.⁊ in re
pe.d.l.pater filium.in.xij.co.de inoff.testa.quia dico qđ ꝯtrarium
est verius:qđ imo filio p legitima nō cōpetit petitio hereditatis:
prout tenet Ange.in.l.pap.§.si conditioni.de inoffi.testa.⁊ in.l.
quisquis.ad fi.per illū tex.in verbo:nomine heredis.C.ad.l.iul.
maie.Sali in.l.scimus.in prin.et in.l.si quis in su o.C.de inoffic.
testa.vbi Sali.truffatur de tenentibus contrarium:ita etiā tȝ.d.
Alex sibimet ꝯtrius in.l.fi.in.iij.colū.ad fi.C.de edic.di.adri.tol.
Nec huic ob.d.l.ij.§.j.fa.her.in qua se fundat Bal.qr videtur potiꝰ
in oppositum facere:cū dicat qđ in legitima nō est heres neqȝ bo
norū possessor:licet filio arrogato detur vtilis actio fa.her.pro
diuidenda quarta sibi debita in bonis arrogatoris.¶ Tamen
aliam partem.s.qđ in legitima filioꝝ habeat locū ius accrescēdi:
lȝ de predictis non faciant mentionem tenent Bal.⁊ Sali.in.d.
aut nouissima.⁊ Bal.in.d.l.vni.in.vj.q.C.quando non pe.par.
vbi in specie decidit qđ si sunt quinqȝ filij quorum legitima est di
midia hereditatis paterne:⁊ vnus repudiat quod legitima qua
tuor liberorum erit similiter dimidia propter ius accrescendi:qr
hic agitur de legali prouidentia vbi attenditur legalis coniun
246 ctio.† Itē cum sit locus iuri accrescēdi in querela.l.si pponas
§.fi.⁊.l.qui repudiantis.in.pn.ff.de inoffi.test.ergo ⁊ in actiōe ad
supplementum legitime que subrogatur loco querele:ita etiā te
net Bal.in.l.non pro numero.§.ad senatuscon.orficia.¶ Scdo
principaliter potest assumptū Bar.probari alia euidenti ⁊ effi
247 caci ratione ⁊ multum naturali.† Nā causa quare qñ sunt plu
res filij quā quatuor augeatur legitima:vt sit dimidia hereditatis
est:qr propter cōcursum plurium filiorum legitima reduceretur
ad minimū:⁊ sic propter concursum plurium filiorum singuli fi
lij redderētur pauperes qui viuente patre extiterunt idonei:ver
ba sunt formalia text.in.§.j.in aut.de trien.et semis.et ibi decla
rat glo.in verbo octuntiū.co.ij.sed in casu nostro cessat iste ꝯcur
sus plurium filiorum qui talem depauperationem inducat quā
do vnus est mortuus vel incapax vel exheredatus vel repudia
uit:iste non concurrit cum alijs quatuor:ergo per locū a causa
deficiēte:iuxta.l.adigere.§.quāuis de iurepa.dȝ cessare ius accre
scendi in legitima vsqȝ ad semissem Et ita per istam rationem te
nuit do.Anto.de but.in cōsi.xxxix.incip.in.q.ista varia sunt scri
pta.in.j.co.⁊ sic videtur qđ i pūcto iuris possit p predicta optime
defendi.opi.Bar.hic:licet in cōtrariū sit magis cōis opi.vt ple
nius habetur in locis palle.psertim in.d.l.plane.§.si duobꝰ.vbi p
248 oēs maxime do.Alex.⁊ Are.vbi dixi.¶ † Itē inquantū Bar.
hic late cōcludit qđ inter filios natos ex diuersis vxoribꝰ si vnus
eoꝝ repudiat qđ oēs per ius accrescēdi pariter admittūtur:nec
frater vtrinqȝ coniunctus prefertur:qr respectu patris de cuius he
reditare tractatur omnes sunt equales sanguine:lȝ diuersas ma
tres habuerint:⁊ sic simul ⁊ eadē rōne vocantur propter coniun
ctionem legalem:vt hic plenius per eū:idem tenet Bart.in.l.lu
cius.in pe.q.de vul.⁊ pup.Et qr ibi diffuse examinaui istum arti
249 culū ad ea que ibi scripsit me remitto.¶ † Sexto principaliter
⁊ vltimo querit Bar.an i dispositionibꝰ inter viuos sit locꝰ iu
ri accrescendi:⁊ distinguit vt hic per eum:⁊ in.l.si mihi ⁊ titio.in
prin.ff.de ver.ob.Adde dum Bar.tāgit qñ duobus cōceditur feu
dum vel emphyteosis.vtrū inter eos sit locus iuri accrescendi:et
se remittit.Nā de feudo posui late.s.in.iij.q.prin.huius secunde
250 partis.De emphyteosi † an inter plures emphyteotas habeat
locū ius accrescendi.Bar.format multas qōnes in.d.l.si mihi et
titio.ibi videas per Bar.⁊ i.l.mortis causa capitur.in prin.per
illum tex.C.de dona.cau.mor.⁊ in.l.lucius.§.caio.per illum text.
ad treb.⁊ in.l.codicillis.ad fi.prin.⁊ in.l.si qs vsumfru.ad fi.ff.de
vsufru.leg.⁊ in consi.lviij.quod inci.ex themate predicto tria du
bia oriuntur.Et multas questiones ponit Bal.in.l.vni.in.xj.q.
per totum.C.quando non pe.par.⁊ in.§.in primo.C.de cadu.tol.
⁊ late in aut.si quas ruinas.in vlti.q.C.de sacr.sanc.eccle.Bald.
Flo.Rapha.cu.⁊ dominus Alexan.in.l.legatarius.in prin.per
illum tex.de leg.j.Bal.⁊.Ang.in.l.aquam.per illum text.quēad.
serui.amit.Bal.in.l.vni.C.si imperia.libera.so.decess.lib.x.Bal.
in.c.que in ecclesiarum.in.xiij.colum.in princi.⁊ sequen.⁊ in.xvj.
col.ad finem.de cōsti.⁊ in.c.j.§.filia vero.in fine.de succes.feu.⁊ in
l.ij.in vlti.col.⁊ ibi late Sali.C.de iur.emphy.Jo.de imo.in.c.ij.
de feu.domi.Abb.in consi.ccx.incip.factū contingēs in his con
sistit terminis.Pe.de anch.in cons.ccxxiij.inci.duo:prima du
bia.d.Alexā.in consi.cciij.secundi volu.inci.consideratis verbis
dicte inuestiture:⁊ in consi.ciiij.quarti volu.inci.viso themate et
instrumento concessionis:⁊ in consi.seq.inci.in causa.Nicolai de
campegio.⁊ in consil.xiij.quinti volu.inci.perspectis his que in
251 themate narrantur.in vlti.not.¶ † Ultimo subdit Bar.qđ etiā
in donatione causa mortis habet locum ius accrescendi si eadem
res duobus coniunctim causa mortis donaretur et vnus eorum
viuo donatore decederet eius portio alteri accresceret p tex.in.l.
vnica.§.hec aūt omnia.qui est.§.pe.C.de cadu.tol.vbi etiā Bar.
ad hoc not.illum tex.⁊ non reperitur alibi in iure fm Bal.in.§.cū
autem.eadem.l.Imo.in.l.ij.de leg.j.Idem etiam tenet Bart.in
d.l.si mihi ⁊ titio.⁊ latius.Bald.in.l.vni.ad fi.in vlt.q.C.quādo
252 non pe.par.† Addō secus esse in mortis causa capione in qua nō
bȝ locū ius accrescēdi:vt est tex.in.l.pe.in prin.ff.de cōdi.⁊ demō.
per quē tex.ita tenent Imo.Rapha.co.do.Alexā.⁊ Are.in.d.l.
si mihi ⁊ titio.in hoc reprehendētes Bart.⁊ Pau.de ca.qui ibi
tenebant ꝯtrium.Et subdit ibi do.Alex.qđ cōis sentētia est ꝯtra
Bar.⁊ ibi.Are.assignat rationē diuersitatis.idē tenet Bal.in.l.
vni.in antepe.col.in versi.sed quid in patre.C.qñ nō pe.par.⁊ ibi
Ludo.ro.in.viij.q.Bal.in.c.j.§.decedenti.qui feu.da.pos.dom.
253 Mathe.in no.cliij.vltra Barto.¶ † Circa istam.vj.q.adde qđ
in iurisditione ordinaria inter collegas habet locum ius accre
scendi.l.j.⁊ ibi Bal.de offi.cōsu.l.imperatores.§.si magistratus.
⁊ ibi Ange.⁊ Imo.de appella.Bald.in.l.vni.in vlti.q.C.quādo
non pe.par.Secus est in iurisditione pluriū delegatorū seu plu
rium arbitrorum seu arbitratorum vbi nō habet locū ius accre
scendi.tex.est in.c.vno delegatorum.de offi.delega.Ratio diuer
sitatis puto qđ sic:quia iurisditio ordinaria est fauorabilis ⁊ extē
denda:vt est glos.no.in.c.j.in glos.magna:in verbo processus.de
res.in.vj.sed iurisditio delegata est odiosa ⁊ stricte intelligēda:vt
est gl in cle.ij.in gl.pe.de offi.or.⁊ glo.in.c.statutū.§.sancimus.
in verbo sedis apostolice.de rescrip.in.vj.¶ Potestas arbitro
rum vel arbitratorum pendet a potestate a partibus attributa ⁊
vltra nō possunt quā partes eis attribuerūt.l.nō distinguemus.
254 §.de offic.ff.de arbi.¶ † Similiter in executoribꝰ vltime volun
tatis deputatis a testatore habet locum ius accrescendi:qr vno
eorum mortuo vel in remotis agente:alius solus potest executio
nis officium adimplere.tex.est no.in.c.fi.§.j.de testa.in.vj.Quem
tex.no.amplia vt procedat etiam si testator diceret qđ faciebat ti
tium suum executorem vna cum sempronio:nam licet per dictio
nem vna videatur prima fronte testator voluisse eos simul ⁊ non
separatim executoris offm exercere:tū illa simultas in eo qđ dicit
vna respicit actū disponendi factū a testatore.ac si diceret.simul.
⁊ vno actu facio talē cū tali executores meos:hō est idē ac si dice
ret.facio titiū ⁊ seium meos executores:vt pbatur in.l.vlti.in prin.
C.de insti.⁊ substi.ita āpliat Bart.in ꝯsi.cxlvij.inci.factū tale est.
255 Predictꝰ mitus fecit testm.¶ † Similr si vnꝰ de ābasiatoribꝰ
decedat.vel alias offm nō impleat.salariū decedētis vel nō iplē
tis accrescit ei q solus impleuit:ita sin.no.Bar.in.l.cū vos.p illū
256 tex.C.de leg.lib.x.qđ reputat Bar.esse bene notan.¶ † Similr
in vocibꝰ bȝ locū ius accrescendi morte priuatione vel suspensio
ne.l.si legatario.ff.j.⁊ qđ ibi Bar.ff.de fideicō.liber.fm Bal.i.d.l.
vni.in vlt.qōne C.qñ nō pe.par.facit tex.in.c.cum nobis olim.de
757 electio.¶ † Ecōtra aūt in pluribꝰ tutoribꝰ testamentarijs vno
eorū mortuo vel bānito eius officiū ceteris nō accrescit sed alius
tutor dȝ p iudicē dari.l.si qs sub ꝯditione.circa fi.de test.tute.⁊.l.
258 ij.C.i q.cau.ha.tuto.tu.da.pōt.¶ † Itē si habēs bona in diuer
sis territorijs habētibus diuersos dños ⁊ sic diuersos fiscos cō
misit delictū ppter qđ oīa eius bona veniūt confiscanda:si alter
fiscus

fiscus repudiat alteri non accrescit: qr inter istos duos fiscos nõ est ius accrescẽdi: qr sunt tanq̃ separati heredes diuersarũ hereditatum propter diuersitatẽ territorij. ita no. determinat Bal. i l. ex facto. magna. in vlti. col. ⁊ ibi Jmo. in pe. col. §. de here. insti. idẽ tenet bal. in. l. vni. C. qñ nõ pe. par. in. ix. q. in §. sed ponamus: quidã habebat bona padue vbi moritur qõ ideo inter istos duos fiscos nõ est locus iuri accrescendi qr fiscus nõ est proprie heres l. quoties. in fi. ⁊. l. nouatio. de nou. Et aliud sunt bona: aliud hereditas. sm Bar. in ru. ff. de acquir. here. licet fiscus habeat loco heredis. l. tutoris. C. ad. l. iul. de vi. ¶ Ultimo posset formari q̃stio quã ponit Bal. i. l. vnica. §. aũt. C. de cad. tol. ¶ Quidã cõcessit mihi ⁊ titio quod possumus decoquere in furno suo gratis omni hebdomada. x. staria frumẽti: an titio mortuo mihi accrescat ei⁹ portio: videret qõ sic ex quo sumus cõiũcti re ⁊ vbis: ⁊ sic venio per ius nõ decrescendi qõ in cõtractibus locũ habet. Cõtrarium determinat ibi Bal. qr cum semel titius fecerit partẽ recessum est a iure non decrescendi: ⁊ oportet venire per ius accrescendi vt subtiliter dicit no. Bar. in hac. l. in articulo de vsufru-
259 ctu. ⁊ istud ponit Barto. hic: in. ij. parte. in. j. q. ij. q. princi. † sed ius accrescendi non habet locum in contractibus lucratiuis: vt habetur in. l. si mihi ⁊ titio. ⁊ in prin. j. de. v. oblig. Et istam dicit Bal. esse subtilem cõsiderationem. Et per ista cum laude dei sit impositus finis huic difficillime legi: ⁊ huic subtilissime ⁊ pfunde materie.

¶ Sequitur rub. ad senatuscon. trebel. sm primam lecturam

¶ Ad senatusconsul. trebel. Rubrica.

¶ Hec Rubrica ⁊ eius leges ac paragraphi ad vtrãq3 lecturã summabuntur prout per autorem legitur.

1 ¶ Trebellianica qõ habet locũ vbicũq3 habeat locu3 falcidia. ⁊ ibi an hoc sit verum. ⁊ in secunda nu. 9. ⁊ nu. 5.
Testator quod hodie possit prohibere trebellianicam. ⁊ in secũda numero. 10.
2 Trebellianica qõ cessat in fideicõmissis ad pias causas: sicut cessat in legatis falcidia. ⁊ in secunda nu. 11.
Heres non conficiens inuentariũ an perdat trebellianicã sicut ⁊ falcidiam. ⁊ nu. 7. qõ non. ⁊ in secunda. nu. 12. ⁊ nu. 16.
3 Trebellianica an detrahatur de fideicõmissis particularibus sicut de vniuersalibus. et nu. 6. vbi tenet communem opi. contra Rapha. ⁊ in secunda nume. 6. vbi etiã disputat. ⁊ in nu. 13. tenet communem.
4 Falcidia an detrahat etiã de fideicõmisso vniuersali sicut de particulari legato ⁊ vide in secũda nu. 7. ⁊ in nu. 14. quod non.
5 Idem verbũ aliquando proprie ⁊ aliquãdo improprie stare potest. ⁊ in secunda nu. 8.
8 Legata particularia sunt equiparata fideicomissis particularibus: ⁊ vniuersalia vniuersalibus. ⁊ in secunda nu. 16.
9 Actiones que cõpetunt pro legatis an cõpetant etiam pro fideicommissio vniuersali.
10 Dominium quare sit qõ non transit recta via in fideicõmissariũ sicut in legatarium.
11 Onera hereditaria qõ nõ transeant ipso iure in fideicõmissariũ.
12 Rei vẽdicatio qõ nõ detur pro vniuersitate iuriũ ⁊ rerũ seu corporum. ⁊ in. l. j. j. co. nu. 10. in prima ⁊ in secunda nu. 21.
13 Hypothecaria an cõpetat pro fideicommisso vniuersali ante restitutam hereditatẽ.
14 Actio personalis qõ competat fideicõmissario vniuersali cõtra heredem qui sponte adit: vt cogatur restituere.
Remedia senatusconsulti trebelliani ponit remissiue. in secunda lectura nu. 1.
Senatusconsultum trebel. fuit factũ tempore Neronis imperatoris. in secunda nu. 2.
Senatusconsultum pegasianum fuit introductũ tẽpore Uespasiani imperatoris. in secunda nu. 3.
Remedia senatusconsulti pegasiani.
Justinian⁹ attribuit remedia pegasiani trebelliano. i scda nu. 4.
Remedia pegasiani ideo sunt attributa trebelliano pter stipulationes captiosas ⁊ veteribus odiosas ex pegasiano descendẽtes. in secunda nu. 5.
Maius dignum debet trahere ad se minus dignum.

¶ Pro introitu istius tit. ⁊ eius intelligentia necnõ ⁊ ti. §. ad. l. fal. ante oĩa se offert noua opinio quã ponit Raph. co. in. l. j. ivl. co. §. de lega. j. † qõ vbicunq3 h3 locũ falcidia h3 etiã locũ trebellianica. Et qõ dispositũ in vna censetur dispositũ in altera: ⁊ qõ vbi vna cessat ⁊ alia: co qr vbicũq3 est legatũ est etiã fideicõmissũ. d. l. j. §. de lega. j. ⁊ aliud nõ allegat: ideo infert cũ testator possit phibere detractionẽ falcidie aut. sed cũ testa: qr. C. ad. l. fal. fatuũ est dubitare: an etiã potest phibere trebellianicã: l3 in hoc varie sint sni: vt per Bar. ⁊ alios: in. l. marcellus. in prin. j. e. cũ ibi sit falcidia est etiã trebellianica. Et vna remota etiã alia intelligit remoueri: vt dixi. ⁊ aut. de here. ⁊ fal. coll. j. vbi etiã fit mẽtio de fideicõmissis. nec ob. qõ diuersi sint tituli ad. l. fal. ⁊ ad treb. ergo vr cõtrariũ dicẽdũ. l. si idẽ. C. de codi. rñdet Raph. q i ti. ad tre. ⁊ in ti. ad. l. fal. tractatur promiscue de vno ⁊ altero. Jtẽ in tit. ad tre. principalius tractat de alijs beneficijs trebellianice quã de deductione quarte: sed in ti. ad. l. fal. principalius videt tractare de particularibus in ti. ad tre. de vniuersalibus pter beneficia que dantur singularibus que nõ dantur omnia vniuersalibus ⁊ ecõtra: vt patet ex. l. j. in prin. j. e. ita ibi residet Rapha. adde qõ
2 ista opinio est vera: ex ea etiã sequit † qõ sicut in legatis ad pias causas cessat falcidia. aut. similiter. C. ad. l. fal. ⁊ ita cessat trebellianica: ⁊ sic tenet Bar. in. d. aut. similiter. Jtẽ etiã facit qõ sicut heres non cõficiens inuentariũ perdit falcidiã. §. si vero non fecerit in aut. de here. ⁊ fal. coll. j. ita ⁊ trebellianicã. ita tenet Lu. ro. i. d. aut. sill' tenendo tex. in. d. §. si võ nõ fecerit. in verbo ⁊ in fideicõmissarios. Cõrium tamen in hoc vltimo tenent Bar. ⁊ cõiter doc. in. d. aut. sed cũ testator. in vlti. col. cũ suis cõcor. ¶ Adde etiam pro ista opiniõe facere qõ fortius ⁊ nouiter tenet idẽ Rapha. co.
3 in. l. j. in prin. in. ij. col. j. co. † qõ trebellianica detrahatur nõ solũ de fideicõmis. vniuersalibus. qõ est indubitatum: sed etiã de fideicõmissis singularibus qõ probat sic. Nam pegasianũ senatuscõ. induxit detractionẽ quarte in singularibus ⁊ vniuersalibus. §. ex singulis. insti. de fideicõ. heredi. sed virtus pegasiani est attributa trebelliano: vt dicit glo. istius Rub. nisi rñdeas sm eum: qõ virtus pegasiani quaten⁹ respicit vniuersalia bene est attributa trebelliano: sed quatenus respiciebat particularia fuit attributa legi falcidie p no. in. l. j. §. de le. j. tu dic qõ pro ista opi. fortiter stringit ille tex. i d. §. singulis. qui ad literam dicit ex singulis quoq3 rebus que per fideicõmissum relinquũtur eadẽ retẽtio permissa est: ecce qõ ibi est tex. clarus p ista opinione qõ trebellianica detrahat etiã de fideicõmissis singularibus nec dicatur qõ ille tex. in verbo eadẽ retẽtio intelligatur. de retẽ. falcidie cũ ille tex. ⁊ tit.
4 principaliter. loquat de treb. ¶ Sic ecõtra qõ ex fideicommisso etiã vniuersali detrahatur falcidia nedũ trebellianica videt esse fortior text. i. l. filiusfa. ff. ad. l. fal. Adde etiã pro predicta opinione Raph. qõ dispositũ in vna censeat dispositũ in altera facere tex. in. l. j. §. deniq3. et. §. qõ autẽ. j. co. similiter qõ in quibuscunq3 cessat falcidia cesset etiã trebellianica: est tex. in. l. marcellus. §. qõ aũt. j. cod. Pro eadem opinione adde tex. in. l. in testamẽto. ij. C. de testa. mili. qui dicit falcidiam ⁊ in legatis † fideicõmissis cessare: ⁊ gl. ⁊ ibi dicit sez generalibus ⁊ specialib⁹. põdera: qr priua-
a tio[a] presupponit habitum. l. decem. cum vul. ff. de ver. obli. ergo vult qõ falcidia habeat locũ etiã in fideicõmissis vniuersalib⁹: ⁊ licet do. Alex. ibi dicat qõ verbũ falcidia capiatur ibi pro trebellianica iuxta gl. in aut. vnde si parens. C. de inoffi. test. ⁊ probatur in. l. cũ filio. in verbo falcidie. §. de le. j. certe ista expositio nõ videtur posse stare cũ tex. dicat in legatis ⁊ fideicõmissis: sed i legatis nullatenus cõuenit trebellianica: ergo illa expositio stare
5 nõ potest: nisi tu diceres † qõ idem verbũ aliqñ stet proprie ⁊ improprie: iuxta gl. in. l. ij. ff. de offi. procõ. ⁊ leg. ⁊ sic ibi verbũ falcidia stabit proprie respectu legatorum: s3 improprie respectu fideicommissorum: sed non est sine violentia ad illum text. ¶ Jtẽ adde qõ cum predicta opi. Rap. co. videtur se cõformare Ang. de are. in. §. sed qr heredes. ad fi. instit. de fideicõ. here. vbi querit an de fideicommisso singulari detrahatur falcidia an vero trebellianica ⁊ dicit ibi esse tex. in §. ex singulis. qõ detrahatur trebellianica. Jn contrarium dicit videri tex. in. l. j. in prin. cum g. os. j. co. ipse tenet qõ cum saltem hodie sint adequata per omnia legata fideicommissis ⁊ ecõtra. l. ij. C. commu. de lega. l. j. §. de lega. j. Et tantum sit dicere lego quantum fideicommitto ⁊ econtra. l. ⁊ fideicõmissum. ff. de leg. ij. necessario sequitur qõ quãuis testator dicat per verbum fideicõmitto q facto fideicõmisso singulari detrahatur falcidia sicut et de legatis olim poterat ⁊ poterit etiã detrahi trebellianica quia hoc fuit introductũ etiam ex senatusconsulto pegasiano. d. §. ex singulis. ⁊ sic non vitiaretur sm eum actus seu petitio siue dicatur qõ petit de dicto fideicõmisso particulari deduci falcidiam siue trebellianicam qõ est bene notandum sm eũ. ¶ Breuiter istis nõ obstantibus non recedas a cõ-
6 munibus cõclusionibus † qõ falcidia habet locũ in fideicommissis singularibus vel particularibus ⁊ non trebellianica: que habet locum pro fideicommissis vniuersalibus: vt est text. apertus in. l. j. in prin. j. cod. vbi vult tex. falcidiam pertinere ad fideicommissa particularia. facit. l. ij. §. quintus. C. de vete. iur. enu. Jtẽ dispositum in vno non semper habet locum in alio: patet per. l. in quartam. ff. ad. l. falci. vbi i falcidia solũ imputatur illud qõ capitur iure hereditario non autem quod capitur iure prelegati vel conditionis implende qõ secus est de directo in trebellianica vt ibi: ita non est verum quod que faciũt cessare falci. faciant cessare
7 trebellianicam: † patet qõ heres nõ faciens inuentarium perdit

[a] ¶ Priuatio. Adde. l. manumissiones. de iu. ⁊ in. l. j. in. §. ceterũ. ⁊ ibi Bal. ff. qui. mo. vsufru. amit.

detractionem falcidie. §. si vero non fecerit. in auth. de here. et fal. coll. j. et tamen non perdit detractionem trebellianice: ista est cōis opi. quam Bar. et alij tenent in l. marcellus. in prin. in ult. col. j. eo. cum multis concor. traditis per Alex. ibi et in consi. xxix. quinti volu. quod incipit: perspectis et consideratis. in iij. col. Bar. in d. auth. sed cū testator. in vi. col. Jo. de ana. in consi. lxj. quod incipit visis et pōderatis. quod consilium est errore insertum inter consilia do. Alex. in consi. xlix. in iij. vol. ¶ Non obst. d. §. ex singulis. quia respōde ut ibi dicit. d. Christo. quod illa verba eadē retentio permissa est sunt referenda ad retentionem que fit ex. l. falci. et sic ad proxima non autem ad eum que fiebat tunc per pegasianum hodie vero per

8 trebel. et sic ad remota. † Non obstat quod legata et fideicōmissa sunt equiparata: quia respōdetur quod legata particularia de quibus detrahitur falcidia sunt equiparata fideicōmissis particularibus: non autem sunt equiparata fideicōmissis universalibus vel ecōtra: ut patet in l. si quis omissa. ff. si quis omis. cau. testa. no. glo. et

9 doc. in l. j. s. de le. j. ¶ † Juxta predicta ad eorum declarationē occurrit aliud dubium quod nō reperio in specie tactū in locis communibus. Nam hodie per l. j. et ij. C. commu. de le. et §. j. insti. de lega. est dispositū quod pro legatis et fideicōmissis particularibus cōpetunt tres actiones. rei vendi. hypothecaria et actio ex testamēto: an iste tres actiones cōpetant etiā pro fideicōmissis et legatis universalibus. Et quidē circa rei vēdicationem videtur clare concludendum: quod competat duplici fundamento: primū est quia in particularibus transit ipso iure dominium. l. a titio. in fi. ff. de fur. l. si tibi homo. §. cum servus. cū si. s. de lega. j. ideo rei vendi. competit. l. in rem. in prin. ff. de rei ven. l. uni. C. de alie. iu. mu. cau. fac. ¶ Secus est in universalib. ante restitutionē factā l. restituta. in prin. l. facta. j. prin. et ibi gl. precise dubitat in terminis et l. si mulier. §. fi. j. e. gl. in l. marcellus. §. res que. j. e. Bar. in

10 l. j. i vi. col. s. de le. j. Et si diceret † que possit esse ratio diversitatis quare in fideicōmissis universalib. nō trāseat recta via dominiū sicut in particularibus: dic quod triplex est ratio diversitatis: Primā assignat bar. in d. l. j. i. iij. col. s. de le. j. quia in fideicōmisso universali res nō sunt relicte principaliter. sed per cōsequētiā: ideo nō trāsit ipso iure dominiū: quia etiā in reb. particularib. que per consequentiā relinquūtur nō transit recta via dominiū. l. servū filij. §. fi. ubi gl. et doct. s. de lega. j. ¶ Secundā rationē assignat Jmo. in. i. nō ampli. C. fi. s. de leg. j. quia in fideicōmissariā universalem nedum debent venire res sed etiā iura et actiones active et passive. l. j. in prin. j. eo. ideo non fuit cōveniens quod ante trāsiret dominiū rerum quā iura et actiões que ratio cessat in particula-

11 ribus. ¶ † Tu assigna tertiā rationē nam in fideicōmissariū universalem transeunt onera hereditaria. d. l. j. in prin. et §. quāquā. j. eo. §. restituta. insti. de fideicō. here. sed onera ipso iure nō debēt transire ne quis invitus reperiatur ipso iure obligatus ideo requiritur quod sibi fiat restitutio: et quod ipse acceptet restitutionē. Et cū non transeant onera ipso iure non transit etiā cōmodum: et sic dominiū ipso iure per regulam. l. sm naturā. ff. de reg. iu. Et arguit tex. in l. j. in prin. j. eo. que ratio cessat in particularibus que non habent aliqua onera hereditaria annexa. l. si hereditatē. §. j.

12 ff. manda. Ideo in eis trāsit ipso iure dominiū. ¶ † Scōm prin. fundamētū quare pro fideicōmissis vel legatis universalib. nō competat rei vendicatio est quia rei ven. nō datur pro universitate iurium et rerum seu corporū. l. vendicatio. et ibi Bar. ff. de rei vē di. l. pe. C. eo. de rei ven. declarat Bar. in rub. ff. sol. ma. in ult. col.

13 quicquid dixerit idem Bar. in l. j. in ulti. col. s. de le. j. ¶ † Circa vero hypothecariā breviter tenet quod etiam pro fideicōmisso universali ante restitutā realiter hereditatē competit hypothecaria: ita tenet bal. in l. j. in. j. no. C. cōmu. de leg. per tex. in auth. cōtra rogatus. C. ad tre. adde bene facere quod vult Bar. in l. j. ad fi. s. de lega. j. ubi tenet quod quādo legatū vel fideicōmissum est tale pro quo nō cōpetit rei vendicatio: sed actio personalis ut in terminis nostris. Et tunc nō est dubium quod competit hypothecaria. l. j. in fi. C. cōmu. de lega. etiā de iure antiquo. l. creditorib. ff. de separa. idem sm eum quādo non cōpetit actio personalis vel in rem: sed solum officiū iudicis ut in hoc casu quia qua ratione heres compelletur possunt eadem ratione res hereditarie compelli. l. cū hereditas. ff. de peti. heredi. ad hoc dicit bene facere. l. de

14 pollicitationibus. in fi. ff. de pollici. ¶ † Quantū vero ad actionē personalem ex testamēto an competat fideicōmissario universali breviter dic: quod ei competit cōtra heredem qui spōte adit ut cogatur restituere. glo. in l. restituta. §. j. j. eo. glo. in l. ex ea scriptura. C. eo. Et ita tenet et declarat no. Bar. in l. si legatus. i prin ci. et in l. papinianus. j. eo.

¶ Sequitur. l. explicito que est. l. prima sm primā lecturam.

1 ☞ Actiones et iura active et passive quod transeant in fideicōmissarium facta restitutione et heredi contra heredē datur exceptio et in secunda eo. nu.

2 Verbum reliquum idest in posterum. et in secunda nu. 2.

3 Actiones active ab herede in fideicōmissarium quod transeant sine cessione facta restitutione reali sive verbali etiam in minima re. et in secunda lectura nu. 6.

4 Actiones passive ab herede in fideicōmissariū quod transeant ipso iure facta restitutione. et in secunda nu. 8.

5 Constituens procuratorem in rem suam ad suscipiendum iudicium potest tamen ipse etiam invitus conveniri.

6 Creditor non tenetur novare alium debitorem etiam si eque vel magis idoneus offeratur.

7 Actiones active que in heredē facta restitutione fideicōmissario remanēt apud eum fiunt inanes. et in secunda nu. 9.

Creditores hereditarij licet ante senatusconsultū trebellianū nō possent agere contra fideicōmissarium tamē hodie facta restitutione agunt. in secunda lectura nu. 3.

Heres adeundo dicitur quasi contrahere cum creditorib. hereditarijs. in secunda nu. 4.

Fideicommissarius post senatusconsultum trebellianum dicitur quasi contrahere cum restituente sibi hereditatem: et cum eo tacite agere de satisfaciendo creditoribus et legatarijs hereditarijs. in secunda nu. 5.

Casus in quibus actiones trāseunt ipso iure sine cessione remissive. in secunda nu. 7.

8 Instantia iudicij cepta cū defuncto quod transeat in fideicōmissarium facta restitutione secus si cum herede. et in secunda nu. 10.

Translatio instantie de una persona in aliam: quot modis fiat remissive.

9 Usufructuari. quod dicatur large ille qui habet ius utile: et sic effectum et cōmoditatem. et in secunda nu. 11.

Usufructuarius omniū bonorum an teneatur satisfacere creditoribus hereditarijs. in secunda lectura nu. 12. et legatarijs. et in nu. 14. et vide in nu. 19. ubi quid tenendum.

Uxor relicta usufructuaria omniū bonorū si extrane. est heres institutus nō tenetur de usufructu solvere creditoribus hereditarijs contra Bar. et quod est communis. in secunda nu. 13.

Cum usufructuario universali ex dispositione. l. quod mitius agatur quam cum usufructuario ex dispositione hominis. in secūda numero. 15.

Usufructuarius universalis ex legis dispositione quod teneat solvere legata annua. in secunda nu. 16.

Testator q est obligat. omni anno ad dandū monasterio quinquaginta et habebat duo milia i bonis si legat uxori usumfructuū omniū bonorū et instituat titium heredem universalē monasterium omni anno de fructibus duorū mille habebit ad rationem quinque pro centenario: in secunda nu. 17.

Usufructuari. quarte bonorū quod nō teneat ad solutionem eris alieni. in secunda nu. 18.

10 Dominium quod transit in fideicōmissarium facta restitutione an sit directum an utile. et in secunda lectura nu. 20. et vide in prima nu. 14. quod est utile. et in secunda nu. 22.

Actiones directe sunt inseparabiles a nobis tanquam characteres impressi.

11 Domini duo quod directe esse possunt: unus in universo alius in rebus particularibus. et in secunda lectura nu. 22.

Feuda existentia in regno apulie sunt de directo dominio regis licet totum regnum sit feudale ecclesie.

12 Bonorū possessoria hereditatis petitio universalis licet sit pretoria: tamen singulares actiones competentes bonorū possessori sunt civiles.

13 Duo directa dominia an simul possint cōcurrere in eadem re in diversis personis remissive. et in secunda nu. 23.

15 Ususfructus causalis quod sit insperabilis et eo translato efficitur formalis. et in secunda nu. 25.

16 Lex loquens de dominio quod in dubio intelligatur de directo. et i secunda nu. 26.

Dominium utile quod cōtrariatur directo vel ei prefertur dicitur verum dominium. et in secunda nu. 27.

Lex ubi possit disponere proprie non censetur disponere improprie.

Actiones que trāseunt in fideicō. per senatuscōsultū treb. an sint civiles vel pretorie. in secunda nu. 28. et nu. 30. quod sunt civiles.

Statutum quod nullis actionibus prescribatur nisi spatio. xxx. annorum an comprehendat actiones mere pretorias.

Princeps si mandat potestati quod causam deleget titio: titius dicitur delegatus potestatis et non principis. in secunda nu. 29.

Dictio ex denotat causam immediatam. in secunda nu. 31.

Actiones ex edicto si quis omissa causa testa. an sint civiles an pretorie remissive. in secunda nu. 32.

Fideicō. in quem transeunt actiones utiles facta restitutio. fideicom. quod habeat etiam exercitiū directarū nomine heredis. in secunda lectu. nu. 33. absque alia cessione.

Explicito

1 Explicito. ¶ † Facta restitutione fideicõmissi vniuersalis: transeũt actiones ꝛ iura actiue ꝛ passiue in fideicommissarium: ꝛ heredi ꝛ contra heredem paratur exceptio. h. d. vsq ad. §. sublata. ¶ In tex. ibi: sed idem est: ista est quedam interpositio que melius fuisset posita in fi. post verbũ defunctoꝝ voluntates: vt etiã dicũt Imo. ꝛ Pau. de cast. ¶ † In tex. ibi reliquũ: ista dictio nõ significat hic in reli
2 quũ: idest in residuũ: vt in l. reliquoꝝ. ff. de verb. sig. sed vult dicere in reliquum. i. in posterum. facit. l. donationes. in fi. in verb. ceterum. cũ glo. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo. ¶ Not. j. ẽm Raph. cu. qd in isto tex. habemus tria exorbitantia a iure cõmuni que alibi nõ reperiuntur in iure ẽm eũ. † Primũ est qd ab herede in fideicõmissarium transeunt actiones actiue sine aliqua cessione facta
3 restitutione reali vel verbali etiã de minima re. l. restituta. ꝛ. l. facta in prin. j. eo. Adde qd ratio est: qꝛ facta restitutione heres ponit fideicõmissarium in locum suũ. l. plane. in verb. suo loco. ff. fa. hercis. ꝛ. l. qui quadringenta. in verb. qd suo loco. j. eo. Et attingendo etiam rem minimã hereditariã qꝛ sic dicit acceptare fideicõmissum: cõsequitur ius fideicõ. vniuersalis iuribus preallegatis. facit. l. qd herede. in prin. ꝛ per totam. l. ff. de acq. here. sunt tamen etiam plures alij casus in quibus trãseunt actiones sine cessione de quibus per gl. in. §. si quis alij. insti. de inuti. stip. ꝑ Bar
4 to. ꝛ alios: in. l. stipulatio ista. §. si stipuler. ff. de verb. obl. ¶ † Secũdũ singulare est: qd facta restitutione trãseunt actiones passiue ab herede ipso iure in fideic. qd alibi in iure nõ reperitur: imo regula est in oppositum: qd actiones passiue ad aliũ mero iure trãsire nõ possunt. l. ij. C. de pact. ꝛ. l. ij. C. de her. vel actio. vendi. actiuas enim possumus a nobis excutere ꝛ in alium transferre credẽdo qꝛ sunt in potestate nostra: secus autẽ in passiuis: qꝛ nõ possumus nos liberare ab obligatione passiua trãsferendo in aliũ iuri
5 bus preallegatis. ¶ † Hinc est: qd si quis cõstituat procuratorez in rẽ suã ad suscipiendũ iudiciũ: pót tñ inuitus conueniri omisso
6 procuratore. l. si actor. ꝛ ibi no. ff. de proc. † Hinc est etiã qd creditor nõ tenetur nouare alium debitorẽ etiã si eque vel magis idoneus offeratur: vt est tex. no. in. l. si mãdato meo. §. j. ff. mãd. Bal. ꝛ Moder. in. l. si pater. C. de col. Et tamẽ hic fideicõmissariꝰ vniuersalis velit nolit obligatur: ꝛ nõ heres: ꝛ sic obligationes passiue trãseunt in fideicõ. etiã inuitis creditoribꝰ. Et istud hic ꝑmittitur ꝑpter autoritatẽ senatuscõ. tre. alias aũt nõ tollaꝛ: vt declarãt Bal. ꝛ Sal. in. d. l. ij. C. de pac. ¶ † Tertiũ singulare ꝛ exorbi
7 tans est: qd etiã alibi nõ reperitur in iure ẽm eũ: qd actiones que heredi actiue dabantur apud eũ fiunt inanes: licet alias actiones que ꝑ cessionẽ transferũtur apud eũ qui transfert nõ soleãt remanere inanes: nisi interueniat vnũ de tribꝰ de quibus in. l. ij. C. de noua. no. in. l. facta. §. si heres. et in. l. qui quadringenta. j. eo. aliũ tamen casum habes in venditore hereditatis in. l. ij. ff. de transact.
8 ¶ † Scdo no. in verb. iudicia penderent. ẽm Bart. Ang. ꝛ alios qd instãtia iudicij incohoati cũ defuncto trãsit in fideicõmissariũ cui restituta est hereditas: vt hic: secus si cũ herede: qꝛ nõ trãsiret in fideicõmissariũ. l. cũ hereditas. in fi. j. eo. sicut in simili actiones que ceperunt nasci in personã heredis nõ transeunt per restitutionẽ hereditatis nisi cedanꝛ: vt est tex. no. in. l. si heres pecuniã. in prin. j. eo. ꝛ quot modis fiat trãslatio instantie de vna persona in aliã dic vt per Bar. hic: ꝛ no. in. l. post finitã. ff. de suspec. tu. cum multis cõcoꝛ. traditis ꝑ do. Alle. Et vltra scribẽtes an sicut instãtia ꝑpria trãsit ad heredẽ. l. si cũ hoiem. ff. de fideiuſ. idẽ sit in qua si instãtia: puta defunctus se detulit ꝛ nõdũ ꝓbauit: an heres succedat in ista quasi instantia: que nõ est proprie de cõtentiosa iurisditione: qꝛ dr de plano talis causa agitur: et sic non proprie dicit instantia q̃ dr ab instantia partis: tñ dic adhuc heredẽ in illa quasi instãtia succedere. tex. est in. l. edicto. §. ad heredes. ff. de iur. fisc. de quo admiraꝛ Bal. in. l. vnica. ad fin. C. de his q se defe. li. x. dic
9 vt ibi per eũ. ¶ † Tertio no. ibi ius fructusq. qd ille in quẽ trãsit vtile ius ꝛ sic effectus ꝛ cõmoditas dr vsusfr. largo mõ: ꝑprie tñ stricte loquẽdo nõ est vsufructuariꝰ. l. j. ff. de vsufr. facit hñ tex. in l. j. §. pe. ff. de superfi. vbi superficiariũ: ꝛ sic habentẽ vtile dñium tex. appellat vsufructuariũ nõ simpliciter: sed cũ no. improprie:
10 tatis: quasi. ¶ † Ultimo extra glos. querit Pau. de cas. in lec. bo. de subtili passu: an dñium qd trãsit in fideicõmissariũ facta restitutione hereditatis sit directũ vel vtile: ꝛ videꝛ qd sit vtile: sicut vtiles sunt ille actiones q̃ transeunt in fideicõ. l. pe. in fi. C. eo. §. restituta. cũ seq. insti. de fideicõ. her. ¶ Cõtrariũ dicit se putare qd nõ trãseat directũ dominiũ: lꝫ dicat qd nõ reperit ab aliquo tamen tactũ. Motus: qꝛ directũ dominiũ pót quis a se separare: lꝫ secꝰ sit in actionibꝰ que sunt inseparabiles: tanq̃ quidã characteres impressi anime. l. quis ergo casus cũ gl. ff. de pecu. gl. in. l. iij. in pnc. ff. pro so. Istud patet qꝛ dñium pót trãsferri ad tẽpus. l. si. C. cõ. de le. secꝰ in actiõe. l. nemo pót. ꝛ ibi no. s. de leg. j. ꝛ sic ẽm eũ fideicõmissarius poterit intentare directã rei vendicationẽ: non autẽ directã hereditatis petitionẽ. l. j. ꝛ per totũ. ff. de fideicõ. here. pe. ¶ Contrariũ tenet do. Alex. hic allegãs Cy. tenere õtrium in. l. j. C. vnde legi. allegat etiã tex. in. l. j. iuncta gl. in ver. dominiũ que exponit. s. vtile. ff. de bo. pos. ꝛ bart. in. l. ij. eo. ti. In quibꝰ locis habetur: qd si alius est de directo heres sic vt in aliũ transferanꝛ vtiles actiones: ita etiã trãsferꝛ vtile dñium nõ directũ: ne duo reperianꝛ de directo dñi eiusdẽ rei: õ regulã. l. si vt certo. §. si duobꝰ vehiculũ. ff. cõmo. Istud etiã ẽm eũ ẽ de mente Bar. in. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acq. poss. qd tenendũ. ¶ Tu adde qd idẽ qd hic tenet ꝛ plenius idẽ do. Alex. in. d. l. j. in vti. col. C. vñ legi. vbi que dã alia adducit ꝛ rñdet fundamẽto Pau. de ca. ita etiã tenet do.
a Alex. in. l. ex asse. ad fi. j. eo. ¶ Sed aduerte qꝛ Pau. de ca. qñ querit: an in fideicõmissariũ trãseat directũ dñium loquiꝛ ꝛ debet intelligi respectu rerũ singulariũ que sunt in hereditate: nõ aũt loquiꝛ respectu fideicõmissi vniuersalis: istud pꝫ qꝛ Pau. de ca. dicit qd effectus est: qꝛ poterit intẽtare rei vendicationẽ directã: sꝫ rei vendicatio nõ cõpetit pro vniuersitate iuris. l. vẽdicatio. ff. de rei ven. Et dixi. s. in rub. ¶ Isto sic presupposito cessarẽt fundamẽta do. Alex. ꝑcipue absurdũ qd duo essent directo dñi: qꝛ non
11 est absurdũ qd vnus sit directo dñs in vniuerso: alius sit directo dñs in rebus particularibus: tex. est in. l. j. §. fi. cũ. l. se. ꝛ princ. l. sequẽ. Et qd ibi no. Bar. ff. de rei ven. facit qd not. bal. in. d. l. j. arg. illius tex. C. vñ legi. qd singularia feuda existẽtia in regno apulie sunt de directo dñio regis: lꝫ ipsa vniuersitas: et sic totum regnũ sit feudale ecclesie: ꝛ ita etiã tenet Bal. in prin. ffoꝝ. in. iij. co. licet Mod. in hoc vltimo õtrium teneant. d. l. j. ¶ Ad idẽ facit q̃ vult gl. reputata singularis in. l. ij. ꝛ ibi bar. ff. de bo. poss. here. pe. que
12 vult † qd lꝫ ipsa bonoꝝ possessoria hereditatis petitio vniuersalis sit pretoria: tñ singulares actiones cõpetentes bonoꝝ possessori sunt ciuiles: isto modo etiã pót tolli tex. in. §. restituta. isti. de fideicõ. here. vñ dicit: qd restituta hẽditate nihilominꝰ q restituit heres permanet: si heres ergo directo dñs. l. item mela. §. legis. ff. ad. l. aq. §. pe. insti. de here. quali. ꝛ diffe. ergo est impossibile qd in fideicõmissarium trãseat directũ dñium: qꝛ sic duo essent directo
13 dñi õ. l. si vt certo. §. si duobꝰ vehiculũ. ff. cõmo. de hoc tñ an duo directa dñia simul possint cõcurrere in eadẽ re in diuersis ꝑsonis vide nouã opi. arc. i. l. nõ solũ. ff. sol. ma. ¶ Pro eadẽ opi. Pau. de ca. facit ẽm Mod. perusinos. in. d. l. j. C. vnde legi. qꝛ ex quo interuenit realis restitutio: ꝛ sic actualis traditio rerũ: dꝫ dici trãslatũ directũ dominiũ de iure gẽtiũ: per regulã. l. traditionibꝰ. C. de pac. ¶ Sed tu dic qd istud non stringit: qꝛ illa regula ꝓcedit precedẽte titulo habili ad trãslationẽ directi dominij: alias secus l. nunq̃ nuda. ff. de acq. re. do. ¶ Sed titulus fideicõmissi vniuersalis quãuis sit habilis ad translationẽ vtilis dominij: tamen nõ videꝛ habilis ad translationẽ directi dñij. Ex quo heres remanet
14 directo dñs: vt statim. j. dicetur. ¶ Tene cõtra Pau. de ca. † qd in fideicõmissariũ facta restitutione transeat solũ vtile dominiũ ꝛ non directũ: ꝛ nõ eundo longius. Pondera fortiter stringit istũ tex. in verbo ius fructusq transfertur: nam in isto tex. dictio vsusfructus nõ potest stare pro vsufructu formali. l. j. ff. de vsufr. ꝛ ita Bar. ꝛ omnes hic fatentur: ꝛ dixi. s. in. iij. no. stat ergo large ꝛ improprie pro cõmoditate. Tu considera qd vsusfructus extinguiꝛ morte nec potest trãsmitti. §. finiꝛ. insti. de vsufru. l. corruptionez. C. eo. ergo differt a fideicõmisso vniuersali qd nõ finitur morte et transmittitur. l. cogi. §. idẽ mecianus. j. eo. ¶ Solum ergo reperitur cõformitas in hoc solo: qd sicut vsufructuarius hꝫ commoditatẽ: ꝛ sic vtile dominiũ. l. j. §. nõ solum. ff. de arbo. ceden. l. in vẽditione. in princip. ff. de bo. auto. iudi. pos. l. iij. ff. de vsufru. Ita fideicõmissarius hꝫ vtile dominiũ: vnde si diceremus qd in fideicõmissariũ transiret dñium directũ: certe nulla esset transformitas etiã impropriẽssime: ꝛ sic iste tex. nullo modo posset stare: ꝛ ita legẽdo Pisis alias induxi istum tex. in publica disputatiõe. ¶ Et si diceretur qd tex. loquatur. de vsufru. causali iuncto cũ dominio directo. Dic qd istud nõ potest procedere propter verbũ trãsfertur
15 cũ vsusfructus causalis † fit inseparabilis: ꝛ quoties trãsfertur vt dicit litera efficitur formalis: vt per glo. insti. de vsufru. in prin. ꝑ bar. in. l. qui vsumfructũ. ff. de verb. obli. ¶ Scdo adde tex. in. l. si filius. §. j. ff. qd cum eo. in verbo effectu enim quodãmodo heres est in. l. stipulante. §. pe. j. eo. in verb. nã quodãmodo in partẽ hereditatis senatus recipi voluit fideicõmissariũ: ꝛ haberi heredis loco. ¶ Tertio facit: qꝛ lꝫ senatuscõsultũ cũ sit pars iuris ciuilis potuisset transferre directũ dominiũ in fideic. ipso iure: vt est gl. in. l. in substitutione. ff. de vulg. ꝛ pup. tamẽ sicut noluit trãsferre directas actiones: sed solũ vtiles. d. §. restituta. ꝛ. l. pen. in fi. C. e. ita nullibi in iure reperiꝛ qd trãsferat directũ dominiũ in fideicõmissariũ: ꝛ sic opi. Pau. de ca. nullo iure probatur. qꝛ ipse arguit
16 de eo qd est in potẽtia ad actũ. ¶ † Et si diceretur qd vbicunq lex disponit dominiũ trãsferri: debet itelligi de directo prout tenet Ange. in. l. in rem. in prin. ff. de rei ven. qꝛ nõ est presumendum q̃ lex voluerit trãsferre vtile quod est improprie dominiuz. l. j. §. q

a ¶ Dictio nõ. Adde. c. innotuit. de ele. in v. habito. et in. c. ꝑ tuas. qui filij sint leg. Rapha. cu. consil. cxiij. inci. Antonio. in. ij. co.

in perpetuum. ff. si ager vecti. ⁊ vbicūq; lex potest disponere pro-
prie: non censetur velle improprie vel ficte vt per Bar. in. l. si ma-
ritus. §. legis iulie. ff. de adul. respondetur notabiliter qd licet do-
miniū vtile qd recognoscit directum vt in eo qd hꝫ emphyteota
vasallus et si non sit verū dominiū. d. §. et qui in perpetuū. tamen
vtile dominium qd cōtrariatur directo vel ei prefertur vt in casu
nostro qꝛ est potētius: bene dicitur esse verū dominiū: ita singul.
dicit Bar. in. l. j. in. v. col. vbi notaui. ff. de acqui. poss. ¶ Tenendo
istam partem non obstat fundamētū qd. s. feci pro Pau. de cast.
qd ipse intelligit de rebus singularibus: non autē in vniuerso: et
quod non est absurdum: qd vnus in vniuerso sit directe dominus
alius in particularibꝰ: qꝛ dico qd hic primus heres remanet di-
recto dominus non solum in vniuerso sed etiam in rebus parti-
cularibus: ⁊ sic non obstat. d. l. j. §. fi. cum. l. seq. ff. de rei ven. nisi ali
ter responderes qd duo nō possunt esse directo domini vnius rei
verū est efficaciter: sed vnus vano nomine: alius effectualiter ni-
hil repugnare videtur.

a ¶ Idē esse i statuto. ad de Alex. de imo. in. c. cū lex. ff. de fideiuss. i apostil.

¶ Sequitur. §. sublata. fm primam lecturam.

1 Lex vel statutum loquens actionē alicui non dari: nō intelli
gitur ipso iure sed ope exceptionis. ⁊ in secunda lectura eo. nu. in
tellige in ciuilibus. ⁊ in secunda nu. 2.

2 Statutum denegans alicui audiētiam intelligitur ope exceptio-
nis ⁊ non ipso iure. ⁊ in secunda nu. 3. ⁊ vide in nu. 8. vbi intelligi-
tur non data inhabilitate persone.

3 Actiones nobis competentes non tolluntur ipso iure nisi certis
modis per legem statutis. ⁊ in secūda nu. 4.

4 Statutum disponens super actu iam perfecto inualidādo: intel-
ligitur ope exceptionis. ⁊ in secunda nu. 5.

5 Statutum denegans alicui actionem propter sollennitatem non
seruatam intelligitur ipso iure.

6 Statutum denegans alicui actionem inhabilitādo personam: qd
intelligitur ipso iure. ⁊ in secunda nu. 6.

7 Statutum dicens in criminalibus actionem non dari: qd intelli-
gitur ipso iure. ⁊ in secunda lectura nu. 19.

8 Lex vtens verbo futuri temporis non intelligitur ipso iure sed
ope exceptionis. ⁊ in secunda nu. 20.

9 Obligatio naturalis quod oriatur etiam ex delictis: ⁊ in secunda
numero. 21.

10 Actio nō oritur in criminalibus sed expeditio fit officio iudicis
per accusationem. ⁊ in secunda nu. 22.

11 Officiū iudicis in criminalibus succedit loco actionis: et presup-
ponit quasi obligationē. ⁊ in secūda nu. 2.

Stante statuto qd banniti non admittuntur ad petitionē sui iu-
ris vllo modo ⁊ qd omnis iniuria ⁊ offensio facta in persona ⁊ re-
bus talis banniti perpetuo remaneat impunita: an processus et
sententia lata in fauorem talis banniti reddatur nulla si non fuit
opposita aliqua exceptio. in secūda nu. 7. ⁊ tenet quod sit ipso iure
nulla.

Causa que nō debet audiri nec agitari nisi in certo loco: tamen si
non excipiatur processus tenet. in secunda nu. 8.

Judicium cum excommunicato valet: si nō opponatur exceptio.
in secunda nu. 9.

Bannitus equiparatur excommunicato. in secunda nu. 10. et vide
numero. 17.

Lex vel statutū qn aliquid prohibet licet vltra nō pcedet annul-
lando: tamen actus est ipso iure nullus. in secunda nu. 11.

Lex vel statutum semper prohibens: dicitur habere clausulā an-
nullatiuam.

Prohibitio legis vel statuti simplex inducit qd factū sit ipso iu-
re nullum. in secunda nu. 2.

Dictio nullo modo qd importat nullitatem actus ipso iure sicut
dictio nullatenus. in secunda nu. 13. item.

Intelligitur prohibita omnis dispensatio.

Bannitus si impune potest offendi in persona ⁊ bonis: intelligit
tunc positus extra omnē protectionem iuris. in secunda nu. 1.

Stante statuto qd bannitus non audiatur processus et sententia
in eius fauorem lata est ipso iure nulla licet non opponatur ⁊ est
communis opi. in secunda nu. 5.

Albericus de rosa. fidelis conseruator antiquitatis.

12 Statutū vel lex disponens qd actiones vni cōpetētes alij dentur:
intelligitur de vtilibus ⁊ non de directis. ⁊ in secūda nu. 24.

Statutū qd alteri per alterum queratur actio intelligitur de vti-
li ⁊ non de directa.

13 Lex vel statutum disponens aliquid queri sine cessione vel tradi-
tione intelligitur de vtili. ⁊ in secunda nu. 25.

Sublata. Per istud senatuscon. prouisum est heredi
et etiā fideicommissario. h. d. vsq; ad. §. hoc
1 autem. † Nota diligēter ex isto tex. iuncto prin. huius. l. fm Bart.
quod verba senatuscōsulti que dicunt nō dari actionē heredi: im-
portant: hoc est heredē exceptione repelli: ⁊ sic vbicūq; lex vel sta
tutum dicit actionem nō dari intelligitur. s. ope exceptionis: non
autē qd ipso iure repellatur qd intelligit verū in ciuilibus: secus
in criminalibus: qꝛ per illa verba vr ipso iure denegata potestas
accusandi. p. l. j. §. qd ait pretor. ff. de aleato. Ex dictis bar. habes
duas cōclusiones. Prima est qp in ciuilibꝰ quādo lex vel statutū
dicit actionem non dari intelligitur ope exceptionis nō ipso iu-
re: idem tenēt Ang. ⁊ alij indifferēter. adde Bart. idem tenentem
in. l. j. in prin. per illū tex. cū glos. ff. de iureiur. et in. l. cū lex. in vlti.
col. ff. de fideiusso. ⁊ in. l. j. in princ. per illū tex. ff. ad macedo. Albe.
de rosa. in. ij. parte statutorum in. q. c. prima incipiente: quid si sta
tuto cauetur qd alicui. Item adde pro ista cōclusione tex. in. l. ne-
cessarijs. in verbo vt in eos actio nō datur. ⁊ ibi Are. in. iij. not. ad
2 hoc no. ff. de acqui. here. † Item adde Ange. in. l. venditori. C. de
a vsuca. pro empto. vbi dicit idem esse in statuto[a] denegāte audien
tiam qꝛ intelligitur ope exceptiōis ⁊ non ipso iure. allegat glos.
singularem in. c. statutū. in prin. in verbo cōmittantur. de rescrip.
in. vj. iuncto. c. audien. eo. tit. ⁊ libro. ¶ Sed aduerte qꝛ iste text. in
quo se fundāt Bar. ⁊ doc. nō videtur aliquid facere pro no. Bar.
prout etiā dicit Rapha. co. eo qꝛ loquitur qn lex denegat actionē
que iam ceperat cōpetere: ⁊ sic iam erat quesita heredi. l. ita tñ. §.
qui ex trebelliano. j. eo. nō autem de querenda: ideo ipso iure non
3 denegatur: qꝛ regula est † qd actiones competentes nō tolluntur
ipso iure nisi certis modis per legem statutis. l. obligationū fere.
§. placet. ff. de actio. ⁊ obli. Et insti. qui. mo. tol. obli. per totū: sicut
4 qn † statutū disponit super actu iam perfecto inualidando: intelli-
gitur ope exceptionis: ⁊ non impedit tunc translationem domi-
nij fm Bar. in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de v. obli. ⁊ in. l. vniuersa.
C. de preci. impera. offe. ¶ Similiter pro isto not. doctorum nihil
facit tex. in. d. l. nam ⁊ postea. in prin. cū gl. lꝫ Bar. ibi not. ⁊ Ang.
hic dicat ibi esse casum de hoc: nā loquitur in iure pretorio quod
nō potest ipso iure tollere. §. quos autē. instit. de bono. pos. ¶ Itē
cōtra istam cōclusionem Barto. ⁊ doc. facit fortiter text. in. l. mer
calem. in fi. C. de condi. ob turp. cau. vbi tex. dicit denegandas esse
actiones. Et tamen intelligitur ipso iure. tex. est in. l. generaliter.
in fi. in verbo nullius momenti. ⁊ in. l. si plagij. in prin. ff. de verbo
obli. Aret. in. d. l. generaliter. in. ij. col. respōdet qd cōclusio Bar.
et doc. hic procedit qn lex simpliciter denegat actionē nō simpli-
citer sed per relationem ad leges veteres in quibus est expressum
qd obligatio est nulla ipso iure. d. l. generaliter. ⁊. l. si a reo. §. fin. ff.
de fideiusso. Tu potes aliter respondere qd in. d. l. mercalem. illa
verba proferuntur in materia turpi: et sic odiosa: nimirū si intel-
liguntur ipso iure sicut in criminalibus: vt per Bar. j. in. ij. con-
clusio. ¶ Istam primam conclusionem limitant Pau. de cast. in
5 lectura bono. ⁊ do. Alex. nō procedere: † quādo statutum denega
ret actionem quando certa solennitas in actu seruata non esset:
tunc intelligitur ipso iure: allegant no. in. l. j. §. eum qui. ff. de con
sti. pecu. ⁊ in. l. j. §. si quis ita. ff. de ver. obli. Et ista limitatio est in-
dubitabilis: qꝛ non seruata solennitate actus est ipso iure nullus
l. cū hi. §. si pretor. ff. de trāsac. ⁊. l. cōstitutionibus. in. fi. ff. ad muni
cip. etiā si sit actus fauorabilis: vt. l. qui rome. §. flauius hermes.
ff. de ver. obli. fm Bal. in. l. testamētū nō ideo. in. ij. no. C. de test. et
in. l. fi. C. si manci. ita fue. ali. ne prost. ⁊ in. l. iij. C. si min. se. maio. di-
xe. ⁊ in. l. si pupillus. per gl. ibi. ff. si cer. pet. ¶ Scdo modo limitat
6 imo. † qn statutū pcederet inhabilitādo personam: puta qd ban-
nitus nō audiatur: ⁊ sibi nō reddat ius: tunc ipso iure absq; eo qd
exceptio opponat actus erit nullus: super quo insistit do. Alexā.
sed ista limitatio nō est ad propositū Bar. an actio tollat ipso iu-
re vel ope excep. sed tendit ad aliud an valeat parte nō opponēte
7 vel nō. ¶ Secūda cōclusio Bar. † est quod in criminalibus quā-
do lex vel statutū dicit actionem nō dari vel similia verba: intelli-
gitur ipso iure: idē tenēt Ang. Pau. de ca. ⁊ Raph. co. hic. Bar.
Bal. in lec. antiqua Ang. Rapha. Fulg. Pau. de cas. ⁊ do. Alex.
sibi contrarius in. d. l. nā ⁊ postea. in prin. Bar. in. d. l. cū lex. in vlt.
col. ⁊ in. l. j. in prin. ff. ad macedo. Are. in cōsi. lxxxv. qd incipit: cō
siderata diligenter cōsultatione proposita. in. ij. dubio. ⁊ sic ista cō
clusio est magis cōiter approbata. Pro ista conclusione Bart. ⁊
doc. allegāt tex. in. l. j. §. qd autē pretor. ff. de alea. lꝫ ille tex. prout
etiam dicit Imo. nihil facit: qꝛ dicit quod lex denegās audientiā
in causa criminali videtur denegare nō solum quo ad personam:
sed etiā quo ad rem: ex quo simpliciter denegat. ¶ Tu dic qp imo
ille tex. potius videtur probare cōtra Bar. ⁊ doc. cū vtatur verbo
8 futuri tēporis: vcꝫ negat se furti actionem daturum. † Et quādo
lex vtitur verbo futuri tēporis non intelligitur ipso iure: sed ope
exceptionis. glo. in. l. in criminali. C. de iuris. om. iudi. et in. l. iube-
mus. §. sanc. vbi Bar. C. de sacrosan. eccle. vnde Bart. in. d. l. nam
⁊ postea. voluit aliā rationem quam clarius ibi ponunt Rapha.
Fulg. ⁊ do. Alex. nā in criminalibus facilius tolluntur actiones
tanq̃ magis odiose: quā in ciuilibus: patet: qꝛ i delictis actiones
tolluntur ipso iure per pactum: secus in ciuilibus. l. si vnus. §. pa-
ctus ne peteret. in ver. sed si pactum. ff. de pact. ergo multo magis
debet

debet impediri natiuitas per regulã.l.patre furioso.ff.de his q sunt sui vel alie.τ.c.quemadmodũ.de iureiur.si ergo per pactũ ipso iure tollunt: ergo fortius p statutũ.l.fi.in fi.C.de fideiuſ.gl. in.l.nõ impossibile.cũ si.ff.de pa. ¶ Ista ratio lʒ sit colorata po
9 test tñ euadi: †nã ex delictis oritur naturalis obligatio.§.quia vo leonis.τ ibi Jac.de bel.ad hoc no.in aut.de nõ alie.coll.ij.l.i.ff. de fur.l.fi.i vbo maluerint.τ ibi Ang.ad hoc no.C.de colla.fun. patr.lib.xi.gl.in.l.seruus.ff.de his qui no.infa.Bar.in.l.ex hoc iure.in vi.col.ff.de iust.τ iu.τ in.l.nõ solum.§.i.circa prin.ff.de in iur.nimirũ si per cõtrariũ pactũ vbi concurrit consensus partiũ tollit illa naturalis.l.stichũ.§.naturalis.τ.l.prout.ff.de solu.et qz iuuatur legis auxilio tollit ipso iure.l.i.cũ gl.ff.de pac.q ratio cessat in statuto. ¶ Alia ratione assignat Bar.in.d.l.cũ lex.i vl
10 ti.col.†qz in criminalibus nõ oritur actio sed totũ expedit officio iudicis per accusatione insti.de pu.iudi.in prin.ideo cũ denegetur audiẽtia totum denegatur.l.fi.C.qui τ aduer.quos.facit.l. si seruus.C.de his qui ad ecc.cõfu.istã rationẽ impugnat Jmo. τ do.Alle.qz lʒ cause criminales expediant officio iudicis: τ officiũ iudicis non presupponat obligationẽ.l.qui p collusionẽ.§.
11 fi.ff.de actio.empt.τ.l.quitus.ff.de annu.lega.†tamẽ tale officiũ succedit loco actiõis.c.fi.de offi.iudi.τ.l.qđ si minor.§.fi.ff.de mino.Et presupponit quasi obligationẽ: vt no.gl.in.l.si seruũ.§.si. ff.de verb.obli.ergo per illa verba qđ nõ audiatur debet solũ parari exceptio cõtra officiũ iudicis sicut cõtra actionẽ: vnde Jmo. τ do.Alex.sibi ꝯrius reprobãt istã cõclusionẽ cũ nõ possit reddi ratio diuersitatis iter causas ciuiles τ criminales τ regulariter equiparant.l.absentẽ.ff.de pen.τ ita etiã tenet bal.in.l.nõ dubiũ
12 ad fi.in vl.q.C.de le. ¶ Scđo no.ex isto tex.ẽm Bar.†qđ qñ lex disponit qđ actiones vni cõpetẽtes alij dentur intelligit de vtilibus nõ de directis: Et p hoc ifert qđ vbi statutũ disponeret qđ alteri p alterũ queratur actio vt est in Florentia τ Perusio: intelligit de vtili non directa: qñ statutũ loquit de actione prius quesita alteri: secus si de actione ab initio querẽda. Et cũ co simpliciter tenet Pau.de ca.sed Ang.Nico.de neap.τ do.Alle.hic: Alb.de rosa.in.ij.parte statutoꝝ.in.q.cxxxij.que incipit: sed qd si statutũ.dicit qđ p libera: tenet τ melius qđ imo indistincte semper debeat intelligi de vtili: per istũ tex.τ.l.pe.C.ad exhi. ¶ Jtẽ qz excepto filio τ seruo existentibus in potestate semp acquiritur vtilis per alios: vt no.in.§.si quis alij.insti.de inuti.stip.τ.l.sti
13 pulatio ista.§.si stipuler.ff.de ver.obli.†Jtem qz vbicũqz lex disponit aliqđ ius queri sine cessione vel traditione: semp intelligitur de vtili: vt est gl.in.l.fi.C.de sacrosan.eccle.τ in.l.i.C.de dona. que sub mo.τ i aut.donationẽ.C.de iure do.τ in.c.quãqz.de vsu. in.vi. ¶ Nec ob.l.certi cõdictio.§.si nummos.ff.si cer.peta. quã allegat Jmo.τ dicit ibi esse casum pro Bar.vbi ex numeratiõe facta ex causa mutui nomine alterius queritur illi directa actio: vt ibidem tenet Bar.circa fi.qz responde prout ibi dicit Bart. quod illud est propter singularia priuilegia que habet mutuum l.singularia.ff.si cer.pe.

1 ¶ Heredes venientes ab intestato etiã grauari possunt fideicommisso.τ in secunda lectura nu.6.
2 Proximior grauatus si repudiat vel moriatur an alius sequẽs videatur grauatus.τ in secunda nu.6.
3 Succedens ab intestato de iure pretorio potest etiam grauari fideicommisso.τ in secunda nu.6.
Lex vel statutũ loquens de hereditate ex testamẽto qđ habeat locum etiam ab intestato.in secunda lectura nu.1.
Voluntas testatoris qđ regulatur τ declaratur etiã per statuta loquentia ab intestato.in secunda nu.?.
Voluntas testatoris debet interpretari vt cõformet legi in successione ab intestato.
In dubio venientes ab intestato ad successionem videtur etiam comprehensi in successione ex testamento.in secunda nu.?.
Lex loquens de testamẽto qđ intelligatur etiã de testamẽto valido de iure speciali.in secunda nu.7.
Senatuscõsultum loquens de hereditate qđ habeat locum in ea que improprie dicitur hereditas.in secunda nu.8.
Verba legis vel statuti debent proprie intelligi.
Extensio ad casum improprium qđ fiat ex identitate rationis.in secunda nu.9.
Ratio adiuncta qđ faciat recedi a proprio significatu verborũ antecedentium.
Statutum fauorabile extenditur ad casum improprium.
Statutum qđ extantibus filijs masculis femine nõ succedãt tale statutum est fauorabile ex parte masculorum τ extenditur ad nepotes.in secunda nu.10.
4 Filiusfamilias qđ possit esse in potestate quo ad quedam: τ quo ad quedam non.τ in secunda nu.11.
5 Pater an posst emancipare filiũ quo ad vnũ actũ tantũ.τ in secunda nu.12.τ qđ communis videtur esse qđ non.τ nu.14.
6 Lex inducere potest fictionem: homo non.τ in secunda nu.13.τ i prima nu.11.τ in secunda nu.22.
7 Patria potestas est indiuisibilis.τ in secunda numero.15.
8 Legitim⁹ quod quis esse nõ potest quo ad quid: et quo ad quid non.τ in secunda nu.16.
Repugnantia nõ possunt simul stare: nec deus potest actũ repugnantem producere.in secunda nu.17.
Filiusfa.licet in castrensi peculio habeatur pro patrefamil.tamẽ vere non est paterfami.in secunda nu.18.
9 Duplex qualitas contraria.s.vna vere τ altera ficte qđ possit cõcurrere in eadem persona.τ in secunda nu.16.
10 Adoptio τ emancipatio non possunt fieri ad tempus.τ in secũda numero.20.
Adoptio quod in se sit fictio.
Due fictiones ex diuerso fonte procedentes tolerantur.in secunda numero.21.
12 Arguere de re ad personam est bonum.τ in secunda nu.23.
13 Status filij quo ad patriam potestatem non debet esse in pendẽti.τ in secunda nu.24.
14 Emãcipatio cum sit actus legitimus non debet recipere metas temporum rerum vel actuum.τ in secunda nu.25.
15 Filius absens emancipari põt per rescriptũ principis: lʒ nõ habeatur pro emancipato quo ad aliquas personas.τ nu.26.
16 Filius legitimatus per oblationem curie efficitur patri tantum legitimus.τ in secunda nu.27.
17 Princeps dicitur lex animata in terris.τ in secunda nu.28.
18 Pater potest legitimare filiũ hoc acto qđ non sit legitimus quo ad successionem.τ in secunda nu.29.
19 Filius natus ex incestuosis nuptijs respectu ignorantis censet legitimus: sed respectu scientis illegitimus.τ in secũda nu.30.
20 Emancipatio potest recipere conditiones.
21 Si sunt duo fratres in potestate patris vnus põt donare alteri bona profectitia patre consentiente.τ in secunda nu.31.
22 Legata qđ possunt directo in codicillis legari.

Hoc autem. Hoc senatuscõ.hʒ locum siue ex testamento siue ab intestato aliquis sit rogat⁹ de hereditate restituẽda. Jtẽ hʒ locũ in testõ filijfa.testãtis de castrensi vel quasi peculio.h.d.vsqz ad.§.bonorũ.vel sic τ breuius hʒ senatuscõ.hʒ locũ siue ex testõ siue ab itestato τ siue testm
1 sit factũ de iure cõi siue ex priuilegio.h.d. ¶ †No.i.ex hʒ tex.qđ nõ solũ heredes scripti in testõ possunt grauari fideicõmisso vniuersali: ʒ etiã venietes ab intestato. Cõcordãtes sunt i gl. Et est rõ qz testator nõ instituẽdo aliquos videt tacite vocare venietes ab intestato: τ hʒ respectu põt eos grauare fideicõmisso vniuersali.l.si qs cũ testm nullũ.in prin.τ.l.conficiunt.§.i.ff.de iure codi.
2 †Hinc infero duo qđ si proximior repudiet bona vel moriat: qđ alius sequẽs nõ videt grauat⁹ fideicõmisso: eo qz tantũ pmus videt vocatus ex tacita volũtate testatoris: vt est gl.no.in.l.nõ iustã.τ ibi Bal.C.e.qđ si est verũ esset valde mirabile p limitatione istorũ iuriũ: ʒ i cõtrariũ videt facere tex.in.l.i.§.fi.s.de le.iij.τ ibi Bar.vbi etiã videt tacite relictũ a secũdo.nisi a primo sit noiatim relictum.τ vide hoc Ange.de are.in.§.preterea.institu.de
3 fideicõ.here. ¶ † Secũdo infertur qđ succedens ab intestato de iure ptorio tantũ nõ videt posse grauari fideicõmisso qz nõ dicit succedere ex tacita voluntate testatoris: vt est gl.quã Bar.ibi reputat mirabilem in.l.i.§.vel maxime.ff.de colla.bono.dic cõtrarium per tex.in.d.§.preterea.in verbo vel honorario.τ.d.l.cõficiuntur.§.i.τ illam gl.in.§.vel maxime.reprobat ibi bar.τ Jmo.
4 in.l.si titio.§.mulier.ff.de leg.ij. ¶ Scđo no.in ver.in filij.†qđ filiusfamilias põt esse in potestate quo ad quedã et quedã nõ.istã si habet castrensia vel quasi quo ad illa censetur paterfa.τ sic sui
5 iuris quo ad alia censetur in potestate.l.ij.ff.ad mac. ¶ †Juxta hoc querit Bar.de.q.quã itẽdo latius examinare: an pater possit emãcipare filiũ quo ad vnũ actũ tm.s.quo ad factionẽ testamẽti tãtũ in ceteris remaneat in ptãte.pmo arguit qđ sic qz lex hoc facit.s.qđ in castrẽsib⁹ vel quasi habeat tãqz paterfa.in alijs secꝰ d.l.ij.ʒ ista ratio Bar.nõ est bona dicere lex istud facit ergo etiã
6 homo põt facere: non est bona argumẽtatio: qz lex†potest illud inducere per fictionẽ.homo autem non.l.si forte.ff.de castrẽ.pec. l.codicillis.§.fi.de lega.ij.τ in specie Bar.in.l.si is qui pro emptore.in.i.q.prin.ff.de vsuca. ¶ Jn cõtrariũ dicit Bar.facere.l. quesitũ.alias incipit: si tibi.ff.de adop.vbi tex.dicit qđ lex abhorreat filios habere temporales τ reliquit cogitãdũ: Breuiter cõmunis opinio videt esse p parte negatiua qđ filiusfamilias non possit emancipari ad vnũ actum tantũ.ita tenet Bal.in.l.semũ. in pe.q.τ ibi Pau.de cast.τ Lud.ro.C.qui testa.fa.poss.Raph. co.Pa.de ca.Jmo.τ Alle.hic.Jmol.i.l.tam his.§.i.ff.de dona. causa mor.τ in.d.l.si is qui pro emptore.in.xi.col.τ ibi Lud.ro. in.vij.col.Pau.de cast.in.l.si is qui in potestate.ff.de test.Ang. de are.in.§.preterea.in vltima col.institu.qui.mo.ius pa.po.sol.

7 ¶ †Pro ista parte facit s̃m bal. in. d. l. seniũ. qꝛ patria ptãs est
indiuisibilis: nec quis potest esse in duplici statu contrario. l. vni
ca. §. j. C. de lati. li. tol. ¶ Confirmatur: qꝛ lex nõ admittit ĩ eadẽ
persona duos status: scꝫ qd̃ quo ad quid sit seruꝰ: ⁊ quo ad quid
sit liber; tex. est no. in. l. si duobus. ⁊. l. si pariter. ff. de lib. cau. ⁊ ĩ. l.
fi. C. cõmu. de manumi. Et ista iura fortius astringunt equiparã
do emancipationẽ libertati seu manumissioni: prout facit tex. in
8 l. j. ff. si quis a pa. fue. manu. ¶ †Confirmatur etiã qꝛ quis nõ po
test esse legitimus quo ad quid ⁊ quo ad quid nõ: quia esset mon
strum. glo. est no. in. c. cum inhibitio. de clande. desponsa. ¶ Sꝫ
istud fundamentũ parũ valet s̃m Aret. in. d. l. qui in potestate. ĩ
9 pe. col. †qꝛ imo in vna ⁊ eadẽ psona potest cõcurrere duplex qua
litas cõtra: vna quidem vere: alia ficte: vt per Bart. in. l. si mari
tus. §. legis. iulie. ff. de adul. probatur in. l. cũ ex orbe. ff. de excu.
tuto. ⁊ in. l. pe. ff. de iur. au. annu. vnde in ꝓposito emãcipatꝰ ad
vnũ actũ erit quidem in potestate vere: sed quo ad aliũ actum fin
10 getur emãcipatus. ¶ †Scd̃o facit quia sicut adoptio nõ potest
fieri ad tempus. d. l. quesitum. alias incipit si tibi. ff. de adop. ita
nec emancipatio: ⁊ qua rõne non potest fieri ad tẽpus eadẽ rõne
nõ videtur posse ad certum actũ fieri: arguẽdo de tẽpore ad rem
iuxta. l. miles ita. in prin. ff. de testa. mili. ¶ Potes dicere qd̃ cũ
adoptio sit in se fictio. §. minorem. insti. de adop. si permitteretur
ad tempus eẽt alia fictio qd̃ fingaꝛ adoptatus ⁊ nõ adoptatus:
sed due fictiones circa idem cõcurrere nõ possunt. l. ij. cum gl. de
do. excep. gl. in. l. cum post. §. gener. ff. de iur. do emancipatio ve
ro est actus verus: ideo si fiat ad vnũ actum tantũ non est ibi nisi
11 vna fictio. ¶ †Tertio pro hac parte stringit ratio quã adducit
Imo. hic: nã qd̃ filius quo ad quedã sit ĩ potestate: ⁊ quo ad que
dam emancipatus: istud nõ potest esse nisi per fictionem. d. l. ij. ff.
ad mace. ⁊ declarat Bar. in. d. l. si is qui pro emp. in. iij. q. prin. in
ver. itẽ querit circa predicta. sed homo nõ potest inducere fictio
nẽ; licet lex possit vt superius dixi. ¶ Sed huic rationi respõdet
Are. in. d. l. qui in potestate. qd̃ imo etiam homo potest inducere
fictionem de permissione legis: ita dicit esse casum singularẽ in
l. si ab eo. ⁊ ibi no. Ang. C. de legi. here. vbi qñ pater emãcipat fi
lium quãuis absentem per rescriptũ principis filius nõ habetur
pro emancipato quo ad omnia sed quo ad quid: si ergo emãcipa
tio conceditur fieri quo ad quid quando fit de iure speciali ex cõ
cessiõe principis propter absentiam filij: ergo multo fortius cũ
emancipatio fit de iure cõi: qꝛ dispositio iuris cõmunis est vali
dior quã illa q̃ fit de iure speciali. l. eius militis. §. militia missus.
de test. mili. tamẽ subdit Are. qd̃ potestas fingendi cum sit cõtra
regulas nõ est extẽdenda de vno casu ad aliũ casum. ¶ Quarto
12 vltra scribẽtes ꝓ ista parte facit: †qꝛ sicut eadẽ res nõ debet di
uerso iure censeri. l. cũ q edes. ff. de vsuca. c. cum in tua. de deci. ita
nec eadẽ psona debet diuerso iure censeri: arguẽdo de rebus ad
personas qd̃ argumentũ est validum. l. qui plures liberos. s̃. de
vulg. ⁊ pup. l. si quis inquilinos. §. si ita legatũ. de leg. j. ¶ Qui
13 to facit tex. in. l. fi. C. de sen. pas. †vbi status filij quo ad patriã po
testatẽ nõ debet esse in pendenti: sed debet esse aut omnino sui iu
14 ris aut omnino in patria potesta. vt ibi dicit tex. ¶ †Sexto facit
qꝛ emãcipatio cũ sit actus legitimus. l. actus legitimi. ff. de reg.
iur. sicut nõ recipit diem nec cõditionem vt ibi sic nõ debet posse
recipere metas temporũ rerũ vel actuum. ar. dicte. l. miles ita. §.
j. ff. de test. mili. ⁊. l. qui certarum. ff. de testa. tute. ¶ In cõtrariũ
15 pro parte affirmatiua† qd̃ filius possit emãcipari quo ad vnum
actum tantũ: refert Imol. se vidisse consilia excellentium virorũ
qui mouebãtur per text. in. d. l. si ab eo. C. de leg. here. vbi filius
absens potest emancipari per rescriptum principis: sed habebi
tur pro emancipato quo ad aliquas personas ⁊ quo ad aliquas
nõ: ergo similiter dicendũ: est quo ad aliquos actus qd̃ argumẽ
tũ valet vt superius dixi. ¶ Ad idẽ allegabãt tex. in. l. cõmuniũ
16 C. de natu lib. †vbi filius legitimatus per oblationem curie soli
patri efficitur legitimus ⁊ nõ alijs agnatis. Et est similis tex. in
§. filiũ vo. ⁊ ibi Ang. no. in aut. qui. mo. na. effi. sui coll. vij. ⁊ ĩ. §. j.
in aut. q. mo. nat. effi. legi. coll. vj. Et põdera qd̃ in istis iuribꝰ pa
tet qd̃ statꝰ eiusdẽ hominis est diuiduus: qꝛ quo ad quedã est le
gitimus quo ad quedã nõ: ergo idẽ videtur concedi in emãcipa
tione: cũ vtraqꝫ istarũ qualitatũ sit mutatio noui status. ¶ Sed
ad ista iura rñdet Imo. qd̃ procedũt ex dispositiõe legis que po
test iducere fictionẽ quã nõ põt inducere homo priuatus; vt. s̃.
dixi. ¶ Sꝫ aduerte qꝛ ĩ. d. l. si ab eo. illd̃ ibi inducitur a principe:
17 †sꝫ dic qd̃ princeps est lex animata ĩ terris. §. pe. in aut. de cõsul.
coll. iiij. glo. in. l. ⁊ qꝛ. ff. de iuris. om. iudi. ¶ Itẽ aduerte qd̃ in il
lis iuribus lex nõ videꝛ illud inducere dispositiue sed permissi
18 ue: ergo põt dici qd̃ etiã videaꝛ permitti huiusmodi. ¶ †Tertio
ad idẽ facit qꝛ pater potest legitimare filiũ hoc actoꝰ qd̃ nõ sit le
gitimus quo ad successionẽ. ca. j. de filijs na. ex ma. ad morga. cõ
tracto in vsi. feu. cũ alijs iuribꝰ. s̃. proxi. allega. p que iura ita de
terminat do. Anto. de bu. in. c. p venerabilẽ. in. xxviij. col. qui fil.

sint legi. Pau. de ca. Ludo. ⁊ Moder. in. l. pactũ. C. de pac. cũ cõ
cor. quasi ibi dedi vltra do. Alex. ⁊ sic quo ad quid censebiꝛ legi
timus: ⁊ sic in potestate: ⁊ quo ad quid nõ legitimus: ⁊ sic non in
potestate. ¶ Quarto facit qd̃ vult Bar. in. l. j. in. l. col. ff. de cõdi.
19 sine cau. †vbi tenet qd̃ filius natus ex nuptijs incestuosis cẽseat
legitimus ⁊ illegitimus: ⁊ sic ĩ potestate ⁊ nõ in potestate: legiti
mus respectu ignorãtis: ⁊ illegitimus respectu scientis: vt. l. q in
prouincia. §. j. ff. de ritu nup. quãuis aliter dixerit glo. in. l. q cõ
20 tra. ⁊ ibi Bal. C. de incest. nu. ¶ †Quĩto facit qꝛ emãcipatio po
test recipere cõditiones: vt quãdo pater emancipat filiũ contra
cta fiducia hoc est reseruato sibi iure succedẽdi. §. fin. insti. de leg.
agna. successio. licet posset dici qd̃ hodie semper intelligitur emã
cipare contracta fiducia vt ibi est tex. ¶ Sexto adde qd̃ istã par
tem expresse firmat do. Bar. veronẽ. in caute. clvij. que incipit: di
xi in p̃cedẽti cautela. ¶ Ita etiã expresse tenet in cautela. cxcvj.
que incipit de iure cõmuni: ⁊ ita etiã videtur tenere Are. in. d. l.
qui in potestate. in pe. col. ¶ Septimo adde qd̃ fortioribus ter
minis multũ signãter decidit Io. an. in addi. Spe. in ti. de instr.
21 edi. §. porro. in ver. quid si filiafa. †vbi singulariter tenet quod si
sunt duo fratres ĩ potestate patris vnus potest donare alteri bo
na profectitia consentiente patre. l. si permittẽte. C. ad macedo. l.
tam is. ff. de do. cau. mor. ratio est s̃m eum quia pater cõsentiẽdo
videtur emancipare filiũ quo ad illum actũ donatiõis: ⁊ sic vult
qd̃ emãcipatio potest fieri etiam tacite quãto magis expresse: qd̃
valde not. pro extensione istius ar. Et illam decisionẽ Ioã. and.
reputat singularẽ ⁊ nouam Are. licet de ea dubitet in. l. placet. ff.
de acqui. here. Sed tu dic qd̃ idẽ ⁊ plenius ante eũ tenuit Old.
Lau. in cõsi. xxvj. qd̃ incip. pater cõsensit filie. Nõ recedas tamẽ a
prima opi. q̃ magis cõmunis est: licet articulus sit valde dubita
22 bilis. ¶ Gl. j. in fi. Cum gl. tenent omnes sed nõ omitto† qd̃ Io.
fab. ⁊ Ange. de are. in. c. §. preterea. insti. de fideicom. here. multũ
dubitant an hodie legata possint directo relinqui in codicillis ⁊
per multas rationes que tamẽ sunt leues inclinant qd̃ non. Tu
potes audacter tenere contrarium quia in eis cessat ratio quam
assignat tex. in. §. fi. insti. de codicil. ⁊ in. l. si idem. C de test. ⁊ in. l. si
quis cum nullum. C. de iure codi. ¶ Glos. ij. ibi sed quid de illis
aduentitijs. Iste est valde longus ⁊ disputabilis articulus: sed
quia plene eum examinaui in. l. j. C. qui test. facere pos. ⁊ ideo hic
non repeto.

¶ Ad senatusconsultum trebellianum: s̃m secundam
lecturam. Rubrica.

¶ Ista rub. dicit ad senatuscon. treb. subaudi interpretandũ et
1 declarandum transeamus. †Et quinqꝫ remedia senatusconsulti
treb. enumerat gl. magistra. in. l. in testamẽto. C. ad. l. fal. ⁊ illã gl.
dicit Bar. ibi esse no. ⁊ menti tenendam: ⁊ melius dicere quã ali
bi. ¶ In gl. rub. op. Bar. qd̃ in ru. debebat etiã poni de senatus
cõsul. pegasiano. cũ in nigro etiã dicatur de pegasiano. Et respõ
det s̃m gl. quia remedia pegasiani sunt attributa treb. ideo satis
fuit rubricare de treb. Tu aduerte qd̃ rub. ponit de vtroqꝫ ad se
natuscõ. treb. ⁊ pegasia. ita habẽt cõmuniter oẽs libri ⁊ dñ Bar.
dicit qd̃ in nigro etiã dicatur de pegasia. dic hoc nõ esse verũ nisi
saluando Bar. dicas qd̃ etiam in nigro tractatur de remedijs in
uentis a pegasiano: puta vt heres inuitus cõpellatur adire ⁊ re
stituere. l. qꝛ poterat. ĩ. e. Itẽ de detractiõe quarte trebe. l. j. §. si he
res. ⁊. l. ij. j. eodẽ. Et ista duo remedia pegasiani. habes in. §. resti
tuta. insti. de fideicõ. here. itẽ nullibi in isto titulo fit mentio ĩ spe
2 cie de pegasiano. †Et aduerte qd̃ senatuscõ. trebe. factũ tempore
Neronis imperatoris super fideicõmissis vniuersalibus induxit
tantũ translationem actionum hereditariarũ actiue ⁊ passiue in
fideicommissariũ: nõ autem introduxit detractionem quarte: vt
patet in. l. j. in prin. ĩ. eo. ⁊ in. d. §. restituta. in ver. ⁊ in neronis. Sꝫ
3 postea tẽpore† Vespasiani imperatoris fuit factũ senatuscõ. pe
ga. qd̃ introduxit tria. ¶ Primũ qd̃ heres grauatus restituere
hereditatem: posset quartã hereditatis retinere. ¶ Secũdo in
duxit interpositionem stipulationum inter heredem ⁊ fideicom
missarium pro oneribus ⁊ cõmodis hereditarijs vtrinqꝫ ꝓ rata
diuidendis. ¶ Tertio quod talis heres posset inuitus cogi ad
adeundum ⁊ restituendum: vt. §. sed si recuset. et. §. sed quia here
des. insti. de fideicõ. here. ⁊. l. ij. §. quintus. C. de vete. iur. enucle.
4 ¶ †Postea per Iustinianũ imperatorem omnia remedia pe
gasiani fuerunt attributa trebelliano. §. sed qꝛ stipulationes. insti
tu. de fideicom. here. glo. ⁊ Barto. hic: ideo fuit statutum vt dein
ceps solum nominaretur trebel. ⁊ ideo de pegasiano non fit, vlte
5 rior mentio. ¶ †Quare autem imperator potius attribuerit re
media pegasiani trebelliano quam econtra: cũ potius debuisset
facere oppositum attento quod senatuscõ. pegasia. fuit posteriꝰ
factum post trebel. vt dicit text. in. d. §. sed qꝛ stipulationes. ⁊ ibi
gl. in verbo qd̃ postea. ⁊ plura remedia induxit quã trebellianũ.
vt predixi:

vt predixi:vnde magis dignũ debebat ad se trahere minus dignum:vt inquit tex.in.c.j.de consecra.eccle.vel alta.in.vj.glo.in c.qđ in dubijs.co.ti.in antiquis.⁊ gl.lxx.dist.in.c.dẽ ieiunio.no. Bal.licet predicta iura nõ alleget in.l.ij.in.j.no.per illũ text.C. cõmu.de le.ad hoc videt respõdere imperator in.d.§.sed qꝛ stipulatiões.⁊ clarius in.d.l.ij.§.quintus.hoc factum fuisse propter stipulationes ex senatusconsulto pegasia.descendentes captiosas ⁊ veteribus odiosas quasi in vno deficiens: omniũ videatur reddi reus.c.defleat peccator.de reg.iur.⁊ de penitẽ.di.v.i.c. cõsideret. ¶ Expedita gl.rubrice circa istam rub.pro declaratiõe terminorũ Mod.senen.posuerunt aliquas nouas conclusiones cõtra cõmunes opi.gl.et doc.quas ante eos originaliter posuit subtilis Rapha.cu.in.l.j.ab vl.col.ff.de leg.j.⁊ idem Raph.cu.i l.j.in prin.in.j.col.ff.e.⁊ latius do.Pe.Mathe.Bonomẽsis doctor in repe.l.filium quẽ habẽtem.precipue in.j.et.ij.char.C.fa.

6 her. ¶ Prima cõclusio noua est:† qđ quarta treb.detrahit non solum de fideicommissis ⁊ legatis vniuersalibus qđ est indubitatum:sed etiam de fideicommissis particularibus ⁊ singularibus Et istam vt dixi ponit Rapha.cu.in.l.j.in princ.in.j.col.ff.e.⁊ cã probat sic.Nã senatuscõ.pegasia.introduxit detractionẽ quarte:etiam in singularibus ⁊ particularibus fideicõmissis.vt.§.ex singulis.insti.de fideicom.here.sed virtus pegasiani ⁊ eius effectus est attributa trebelliano:vt dicit.ff.glos.rub.ergo apparet qđ quarta treb.detrahitur etiã de particularibus fideicõmissis nisi responderes ẽm eũ qđ virtus pegasia.quatenus respicit vniuersalia:attributa est trebel.sed quatenus respiciebat particularia:attributa est legi fal.p no.in.l.j.ff.de leg.j. ¶ Tu dic qđ pro ista noua cõclusione stringit tex. in.d.§.ex singulis.vbi dicit:ex singulis quoqꝫ rebus que per fideicommissum relinquuntur eadem retentio quarte permissa est: pondera illa verba eadem retentio quarte:ergo loquitur de quarta treb.de qua loquitur ille titulus. Nec dicatur eadem retentio.s.falcidie.cum tex. ⁊ ille titulus vt dixi principaliter loquantur de quarta trebellia. ¶ Itẽ adde qđ cum ista noua conclusione videtur se conformare Ang. de are.in.§.sed qꝛ heredes.ad fi.inst.de fideicõ.here.vbi querit: an de fideicommisso singulari detrahatur quarta trebel.an vero fal.⁊ dicit ibi esse tex.in.d.versi.ex singulis.qđ trebellianica. In contrarium dicit videri tex.cum gl.in.l.j.in princi.ff.co. eandem ipse tenet quod cũ saltem hodie adequata sint per omnia legata fideicommissis ⁊ econtra.l.ij.C.cõmunia de leg.⁊ tantũ sit dicere lego quantum fideicommitto:⁊ econtra.l.⁊ fideicõmissum.ff.de lega.ij.necessario sequitur quod quamuis testator dicat per verbum fideicommitto qđ facto fideicommisso particulari detrahetur fal.sicut de legatis:⁊ sicut olim poterat.ita etiam poterit hodie detrahi treb.qꝛ fuit etiam introductũ ex senatusconsulto pegasia.d.§.ex singulis.⁊ sic nõ vitiaretur ẽm eũ actus seu petitio. siue dicatur qđ petit de dicto fideicommisso particulari deduci fal.siue petat deduci treb.qđ est notandum ẽm eum:si ista opi.est vera ⁊ p eam datur magna ampliatio ad istum titulũ.⁊.C.eo.qđ quarta trebel.detrahat etiam de fideicõmissis singularibus seu

7 particularibus. ¶ Scđa conclusio noua est† qꝫ fal.detrahat nõ solum de legatis particularibus qđ est indubitatum:sed etiã de legatis vniuersalibus:imo qđ est fortius etiam de fideicõmissis vniuersalibus.Et ista etiam est opi.Rapha.cu.in.d.l.j.in princ.ff. e.⁊ latius do.Pe.Mathe.in.d.repe.d.l.filium quem habentẽ. Et qđ ex fideicommisso vniuersali detrahitur etiam fal.videtur esse fortis tex.in.l.filiusfa.ff.ad.l.falci. ¶ Adde p ista noua conclusione tex.in.l.in testamẽto.scđa.C.de testa.mi.vbi dicit tex.qđ in testamento militis fal.⁊ in legatis ⁊ in fideicõmissis cessat.Et glo.ibi expresse dicit.s.generalib⁹ ⁊ specialibus: pondera ergo ibi videri tex.pro ista noua conclusione qꝫ fal.detrahitur etiã de fideicommissis vniuersalibus.Cum priuatio presupponat habitũ.l.decẽ.ff.de ṽ.obl.⁊.l.remittit.ff.de iureiur.do.Alex.ibi respõdet qꝫ dictio falcidia in illo tex.capitur pro trebe.Cum possit tribus modis capi:vt est gl.in auf.vnde si parens.C.de inoffici.testa.⁊ probatur in.l.cum filio.in verbo falcidie.ff.de leg.j.Et hoc modo posses etiam respõdere ad.d.l.filiusfa. ¶ Sed ista so.do. Alex.non videtur vllo modo posse stare ad illum tex.cũ tex.dicat in legatis ⁊ fideicommissis.sed in legatis non cõpetit trebellianica.ergo exponere.fal.i.trebel.non potest stare ad primũ di-

8 ctum de legatis:nisi diceres et est mendicatum suffragium:† qđ idem verbũ stat proprie quo ad fideicommissa:⁊ improprie quo

9 ad legata.iuxta gl.in.l.ij.ff.de offic.proconsul.⁊ leg. ¶ †Tertia conclusio noua est quod cum hodie legata ⁊ fideicommissa sint i omnib⁹ exequata.l.j.ff.de leg.j.⁊ plenius in.l.ij.C.communia de lega.⁊.§.ſꝫ nõ vsqꝫ.insti.de lega.⁊ cõsequenter sint exequate fal. ⁊ treb.Idcirco Raph.cu.in.l.j.in vl.col.ff.de leg.j.tenuit qđ vbicunqꝫ habet locum fal.habet etiam locum trebel.⁊ qđ dispositũ in vna censetur dispositum in altera.et qđ vbi vna cessat:cessat ⁊ alia:qꝛ vbicunqꝫ est legatum:est etiã fideicommissum vt predixi.

10 ¶ †Hinc infertur ẽm eũ:qđ cum testator possit hodie prohibere detractionem falcidie.auf.sed cum testator.C.ad.l.falci. fatuũ est dubitare qꝫ etiam potest treb.phibere:licet in hoc varie sint sententie:vt per Bar.in.l.marcellus.in princ.vbi dicetur.ff.e.co qꝛ ẽm eum vbi est fal.est etiam trebe.vt dixi.⁊ patet ex auf.de he-

11 re.et fal.vbi etiã fit mẽtio de fideicõmissis.coll.j. ¶ †Hinc etiã sequitur vltra eũ qđ sicut in legatis factis ad pias causas cessat falci.auf.similiter.C.ad le.falci.ita etiam cessat trebel.vt tenet ibi

12 Bar. ¶ †Hinc etiam sequitur vltra eũ:qđ sicut heres non conficiens inuentariũ perdit detractionẽ fal.§.si vero non fecerit.in auf.de here.⁊ fal.coll.j.ita etiam perdat trebel.Et ita tenet Lu. roma.in repe.d.auf.similiter.ponderando tex.in.d.§.si vero nõ fecerit.in verbo fideicommissarios. ¶ Nec ob.qđ diuersi sint tituli ad.l.falci.et ad trebe.propter quam diuersitatem contrariũ videtur esse dicendum.l.si idem.C.de codicil. respondet Raph. cu.qđ in titulo ad le.falci.tractatur promiscue.item in titulo ad trebel.principalius tractatur de alijs beneficijs trebelliani quã de deductiõe quarte:sed in titulo ad.l.fal. principalius videtur tractari de particularibus in titulo ad trebel. de vniuersalibus propter beneficia que dantur vniuersalibus:⁊ non eque dãtur singularibus:⁊ econtra:vt patet ex.l.j.in princi.j.codẽ. ¶ Ista sunt subtilia ad acuendum ingenia scholarium.Sed eis non obstantibus nullatenus recedas a cõmunibus cõclusionibus que

13 habent† qđ fal.habet locum in legatis ⁊ fideicommissis particularibus:⁊ non trebellianica:sed trebellianum habet locum pro fideicõmissis:⁊ pro legatis vniuersalibus:⁊ ita tenent gl.⁊ doc. in rub.C.eodem.ad trebel.⁊ glo.in.§.sed quia heredes.in verbo ex.l.falci.instit.de fideicommis.here.⁊ glo.in.l.mulier.§.finali.ff. eodem. ¶ Et contra primam conclusionem qđ trebel.nõ detrahatur de fideicõmissis singularibus est tex.apertus.l.j.in princ. ff.eodem.ibi dicit tex.explicito tractatu qui ad fideicommissa singularum rerum pertinet:et sic vult falcidiam pertinere ad fideicommissa particularia non autẽ trebellianicam.facit.l.ij.§.quintus.C.de vete.iur.enu.licet Moderñ.senen.hic conetur tripliciter respondere ad illum tex.d.l.j.in princip.sed nihil boni respõdent:nõ refero. ¶ Nec ob.d.§.ex singulis.qui videt prima fronte in oppositum vrgere:quia respõderunt ibidem dicit do. Christo.por.qđ illa verba eadem retentio permissa est sunt referenda ad retentionẽ que fit ex.l.fal.⁊ sic ad magis proxima:nõ autẽ ad eam que tunc fiebat per senatusconsultũ pegasia.⁊ sic ad remota

14 ¶ Similiter scđa cõclusio redditur falsa:† qđ fal.detrahat etiã de legatis vniuersalib⁹:imo qđ est fortius etiam de fideicõmissis vniuersalib⁹ qꝛ isto modo sequeretur qđ de fideicõmissis vniuersalibus detraheretur quarta treb.⁊ etiã falcidia.Nec ad hoc obstat.d.l.in testamẽto.secunda.C.de testa.mili.quia vltra respõsionem do.Alex.quã.ff.reprobaui:respondeo clare ad illũ tex.sine vlla impropriatione.dũ dicit falcidiam ⁊ in legatis ⁊ fideicommissis cessare:respondeo qđ loquitur in legatis particularib⁹ et etiam in fideicommissis particularibus:⁊ tunc nihil obstat:quia vtroqꝫ habet locum falcidia. ¶ Tertia noua conclusio simili-

15 ter non est vera:† qꝛ dispositum in vna non semper habet locum in alia:patet per.l.in quartam.ff.ad le.falci.vbi in falcidia solũ computatur illud quod capitur iure hereditario non autẽ illud qđ capitur iure prelegati vel gratia conditionis implende:secus est in trebel.vbi omne illud qđ capitur ex vltima voluntate:siue iure prelegati:siue gratia conditionis implende computatur in

16 quartam trebel.vt ibi.Nec est verum qđ ea † que faciunt cessare falci.faciant cessare treb.patet:qꝛ heres nõ faciens inuentarium perdit fal.§.si võ nõ fecerit.in auf.de here.⁊ falci.coll.j.⁊ tamẽ p hoc non perdit trebe.ista est communis opi.quam Bar.tenet in l.marcellus.in princ.in vlti.colũ.vbi dicã.ff.eodem.cum multis concordantijs ibi traditis per do.Alex.idem tenet Bar.in auf. sed cum testator.in vlti.colũ.C.ad.l.fal.cum concor. quas ponã

17 in.d.l.marcellus.in princi.ff.eodem. ¶ †Nec obst.qđ legata ⁊ fideicommissa sunt equiparata quia respõdetur qđ legata particularia de quibus detrahitur fal.sunt equiparata fideicommissis particularibus:non autem sunt equiparata fideicõmissis vniuersalibus vel econtra:ita not.glo.⁊ doc.in.l.j.ff.de lega.j.patet in.l.si quis omissa.ff.si quis omis.cau.testa.⁊ per ista remanet expedita presens rub.

1 Explicito. †Facta restitutione fideicommissi vniuersalis: trãseũt iura ⁊ sic actiones actiue ⁊ passiue in fideicõmissariũ: ⁊ heredi ⁊ contra heredem paratur exceptio: etiã si pater heres scriptus rogatus sit restituere filio.h.d.nihil omittendo vsqꝫ ad.§.sublata. ¶ In text.ibi:sed idẽ est:⁊ si ipsi filio.ista est quedam interpositio que congruentius fuisset posita infra post verbum defunctorum

2 voluntas. ¶ †In text. ibi in relinquum. Hic non significat in relinquum: idest in residuum:prout ponitur in.l.reliquorum.ff.

de verb.sig. sed hic intelligitur in reliquū. idest in posterū. facit. l.
donationes. in fi. in verbo in ceterum. cum glos. C. de dona inter
virum ⁊ vxorē. ¶ Item in tex. ibi: in quos ius fructusq; transfe
retur: illa copula q;: videtur esse superflua: ⁊ planior est litera in
quos vsufructus transferetur: absq; illa copula que: nisi dicas ī
quos ius vsusfructusq; transferetur: prout etiā in libro meo ad-
3 ditum habeo. ¶ No. primo ex isto tex. † qd anteq̄ fuerit introdu
ctum senatuscō. trebellianū creditores hereditarij poterant solū
agere cōtra heredem scriptū: nō autē contra fideicōmissariū vni
uersalē: dato qd ei fuisset hereditas restituta: ratio erat duplex.
¶ Prima q: actiones personales cōpetentes creditorib⁹ dan-
tur solum cōtra debitorem vel contra illum qui eo mortuo eius
personam representat. §. si heres. j. ea. l. sed fideicōmissarius vni
uersalis nō representat personā debitoris. §. fin. j. ea. l. ⁊. §. ⁊ in ne
ronis. insti. de fideicō. here. ergo nō poterat per creditores here-
4 ditarios conueniri. ¶ † Secūda ratio erat: q: heres adeundo he
reditatem dicitur quasi cōtrahere cū creditoribus et legatarijs
l. ex maleficijs. §. heres. j. de actio. ⁊ oblig. §. heres. instit. de obli.
que ex quasi cōtra. propter quē quasi contractū obligatur credi
toribus ⁊ legatarijs. l. apud iulia. §. fina. ⁊ ibi Bar. j. ex qui. cau.
in pos. ea. ⁊ sic potest per creditores conueniri: sed cum fideicom-
missario vniuerrsali non dicebatur cōtrahi vel quasi nā licet he-
res ei hereditatem restituat: tamē cū creditoribus et legatarijs
nihil facit fm Bar. in. l. qui in aliena. in prin. in. j. opp. s. de acq.
here. nimirum si per creditores hereditarios conueniri non po-
terat. Sed p senatuscō. trebel. fuit dispositum quod facta restitu
tione hereditatis: cum in fideicommissarium transeant commo-
da etiā debent transire onera: ⁊ sic actiones tam actiue quā pas-
5 siue: vt hoc text. † Item per senatuscō. trebel. fideicommissarius
dicitur quasi contrahere cum restituente sibi hereditatē: ⁊ cū eo
saltem tacite agere de satisfaciendo creditoribus ⁊ legatarijs: li-
cet absentibus autoritate senatusconsulti fm Barto. in. d. l. qui ī
aliena. in prin. in. j. q. ⁊ clarius Bal. in ru. C. qui admit. in. viij. q.
ad fi. ideo post senatuscon. trebel. fideicommissarius vniuersalis
cui restituta est hereditas in quem autoritate dicti senatuscōsul-
ti transeunt actiones actiue ⁊ passiue: debet conueniri a credito-
ribus ⁊ legatarijs. ¶ Scđo no. ex hoc tex. fm subtilem Raph.
cu. hic: qd in isto text. habemus tria exorbitantia a iure cōmuni
6 que alibi non reperiuntur. † Primū qd transeunt actiones acti
ue ab herede in fideicōmissariū sine aliqua cessione facta restitu-
tione reali vel verbali: etiā de minima re. l. restituta. et. l. facta. in
prin. j. e. Adde vltra Raph. qd ratio est: q: facta restitutione he
res ponit fideicōmissariū in locū suū. l. plane. in verbo suo loco. s
s. fami. her. ⁊. l. q quadringēta. in v̄bo vt te suo loco. j. e. Et attin
gendo rē minimā hereditatis cōsequitur ius fideicommissi vni-
uersalibus iurib⁹ preal leg. facit. l. pro herede. in prin. et per totā
7 l. s. pe acqui. here. † Sed caue quia sunt etiā quā plures alij ca-
sus in quibus transeunt actiones sine cessione: de quibus p glo.
in. §. si qs alij. insti. de inuti. stip. per Bar. ⁊ alios: in. l. stipulatio
8 ista. §. si stipuler. j. de ver. ob. ¶ † Scđm singulare est: qd facta re
stitutione trāseunt ipso iure actiones passiue ab herede in fidei-
cōmissariū qd alibi in iure non reperitur: q: actiones passiue ad
alium mero iure transire nō possunt. l. ij. C. de pac. ⁊. l. ij. C. de he-
re. vel actio. vendi. actiuas enim possumus a nobis excutere: ⁊ ī
alium transferre cedendo quia sunt in potestate nostra: secus au
tem est in passiuis: q: non possumus nos liberare ab actione pas
siua transferendo in alium: nisi hoc fieret autoritate senatuscon-
9 sulti: vt hic: ⁊ ita declarāt bal. ⁊ Sali. in. d. l. ij. C. de pac. ¶ † Ter
tium singulare et exorbitans est: qd alibi non reperitur fm eū:
q: actiōes que heredi actiue dabātur apud eū fiunt inanes: licet
alias actiones que per cessionē transferuntur apud eū qui trās-
fert non remaneant inanes nisi interueniat vnum de tribus de
quibus in. l. iij. C. de noua. no. in. l. facta. §. si heres. ⁊ in. l. qui qua
dringenta. j. codem. ¶ Tertio no. ex tex. ibi in verb. iudicia pen
10 derent fm Bar. Ang. ⁊ alios † qd instantia iudicij incepti cū de
functo transit in fideicōmissarium cui restituta est hereditas: se-
cus si esset inchoata cum herede: quia tunc nō esset quid heredi-
tarium: ⁊ sic non transiret in fideicōmissarium. l. cum hereditas.
j. eodem sicut in simili actiōes que ceperunt nasci in persona he-
redis non transeunt per restitutionē hereditatis nisi tales actio-
nes cedantur: vt est tex. no. in. l. si heres pecuniam. in prin. j. cod.
Et quot modis fiat translatio instantie de vna persona in aliam
dic vt per Bar. hic: ⁊ in. l. si heres acceptū. in pe. ⁊ vlti. col. j. iud.
sol. ⁊ Bar. no in. l. post finitam. ff. de suspe. tuto. cū cōcor. hic tra-
11 ditis p do. Alex. ¶ Quarto no. ex tex. ibi ius fructusq; † qd ille
in quem transit vtile ius: ⁊ sic effectus ⁊ commoditas dicit vsu-
fructuarius largo modo: proprie tamē ⁊ stricte loquendo nō di
citur vsufructuarius. l. j. ⁊ ibi no. s. de vsufru. facit bene tex. in. l. j.
§. pe. j. de superficie. vbi tex. superficiarium. et sic habentem vtile
dominium appellat vsufructuarium non simpliciter sed cū no-
ta impropri etatis quasi. ¶ Quinto istum eundem tex. in dicto
v̄bo ius fructusq; ponderāt Moder. senen. hic: ⁊ dicūt hic vide
ri casum cōtra Bar. in. l. fi. in pe. q. j. de vsufru. leg. vbi tenet bar.
12 qd vsufructuarius † omniū bonorū tenetur creditoribus respō-
dere: ⁊ sic tenetur ad onus eris alieni: iste tex. fm eos facit in op-
positum: nam ante senatusconsultum trebel. fideicōmissarius ha
bebat vsumfructū omniū bonorū: ⁊ tamen creditoribus respon
dere non tenebatur: ergo idem dicendum est in legatario vsufru
ctuario omniū bonorū. ¶ Sz aduerte quia iste tex. nihil facit: et
fuit ridicula inductio: q: ante senatuscon. trebellia. in quemq; fi-
deicommissariū non transibant actiones hereditarie nec actiue
nec passiue: vt dicit litera: ideo nō tenebatur creditorib⁹ heredi-
tarijs respondere: ergo nihil facit contra Bar. sed contra Bar.
fortius vrget tex. in. l. fi. §. si autem es alienum. C. de bo. que lib.
vbi pater qui est vsufructuarius vniuersalis: non tenetur de suo
vsufructu soluere debita hereditaria: sed pro eis soluēdis debet
fieri venditio bonorum hereditariorū fm formā ibi traditā: ⁊ est
mirabilis casus et mirabilis determinatio fm Pau. de ca. ibi:
qui dicit per illum tex. reprobari decisionem Bart. in. d. l. fi. j. de
13 vsufru. leg. In casu frequenter cōtingenti: † quando vxores re-
linquūtur domine ⁊ vsufructuarie omniū bonorū alio extraneo
instituto herede: ⁊ sunt debita vel legata quibus oportet satisfie
ri: dicit heres solue tu mulier que habes vsumfr. omniū bonorū
ego autem nihil habeo: mulier dicit vendantur tot bona heredi
taria: heres non vult qd vendantur sed qd de solo vsufructu sol-
uantur. Barto. ibi tenet qd mulier vniuersalis vsufructuaria: ha
bet soluere de suo vsufructu: sz ibi videtur casus contra Bartol.
per quē ibi contra eum tenet Pau. de ca. Idem latius p illum
tex. consuluit cōtra Bar: Pau. de cast. in consil. ccclxxxvij. inci. ī
causa q̄ vertitur bononie in. v. colū. ⁊ duabus seq. vsq; ad fi. adde
qd illam decisionē Bar. etiā no. reprobat Bal. in consi. lxxxvij.
quinti volu. incip. sup primo puncto videt demum dicēdū qd le
gatarius vsusfructuarius omniū bonorū qd consilium est errore
duplicatum in co. quinto vol. in consi. cccclij. Motus fundamē
liter: q: impossibile est legatarium vsufructus omnium bonorū
teneri creditoribus hereditarijs: cum bona intelligantur dedu-
cto ere alieno. l. subsignatum. §. bona. j. de v̄b. signi. ⁊. l. mulier. s.
de iure do. ergo prius dz fieri deductio eris alieni: ⁊ postea de re
siduo cōsignabitur vsufructus legatario. Itē creditores cum le-
gatarijs non quasi contrahunt sz cum herede. d. l. ex maleficijs.
§. heres. j. de actio. ⁊ obli. ergo debēt cōuenire heredē: legatariū
autē conuenire nō possunt. facit. l. j. C. si certum pe. l. quoties. C.
de heredi. insti. l. quoties. C. heres. ⁊. l. ex facto. magna. in. §. dice-
bam. s. co. de here. insti. ⁊. l. fideicommissum. §. tractatū. s. de iu.
Ibidem postea Bal. late respōdet ad. d. l. fi. j. de vsufru. le. vt ibi
p eū. ¶ Illam decisio. Bar. etiā reprehēdit do. Alexā. in. l. vsu
fructu bonorum. s. ad. l. falci. Motus cōtra Bar. duplici funda
mēto. ¶ Primo q: si vsufructuarius vniuersalis teneretur de
suo vsufructu satisfacere creditoribus: sequeretur qd magna ex-
pensa spectaret vsufructuario: contra. l. hactenus. s. de vsufru.
Sz ista prima ratio parum valet: quia lex hactenus loquitur in
vsufructuario simplici: nos autē loquimur in vsufructuario vni-
uersali cōstituto in vltima voluntate qui intelligitur cum onere
eris alieni: vt probat Bart. in. d. l. fi. ⁊ statim dicet. ¶ Secundo
mouetur do. Alexā. q: si es alienum eē in magna quātitate ⁊ de
beret solui de vsufructu: certe oporteret prestare vsumfru. multo
rum annorum: ⁊ sic talis vsusfructus vniuersalis redderetur elu
sorius ⁊ sine effectu. Et ista ratio etiam non multum stringit: idē
do. Alexan. in. l. si filio. §. si vir in quiquennium. in. vij. col. s. sol.
ma. dicit bonum ⁊ vtile verbū in practica: qd communis sentē-
tia est in hoc contra Bar. ego vltra scribētes contra Bart. teneo
forti vt arbitror fundamēto. Nam si creditoribus hereditarijs
deberet solui de vsufructu: certe si es alienum esset in magna aut
mediocri quantitate sequeretur maximū absurdū qd creditores
puri qui debent habere de presenti haberent necesse inuiti expe-
ctare dilationē solutionis ad multos annos: sicut singulis annis
vsusfructus percipitur: ⁊ istud esset eis valde damnosum: q: tē-
pus dicitur esse pars summe. l. j. §. diē. s. de eden. Et minus dici
tur soluere ille qui tardius soluit: dicit tex. in. §. plus autē instit.
de actio. ergo ne istud absurdum sequatur quod creditores puri
quibus pure ⁊ de presenti debetur: cogātur inuiti tantum expe-
ctare: debemus concludere qd eis debet solui de venditione rerū
hereditariarum: ⁊ nō de vsufruc. Et p istud fundamētum qd vi
detur mihi reale: teneo contra Bar. cōtra quē consulerē ⁊ iudica
14 rem. ¶ † Item aduerte qd Bar. in. d. l. fi. facit duas differentias
q̄ non videtur vere. Nam in penul. ⁊ vlti. q. tenet: quod vsufru-
ctuarius omnium bonorum tenetur ad onus eris alieni: ita te-
net in pe. questione. Sz non tenetur ad onus legatorū: ita tenet
in vlti. q. Totum de directo econtra vult tex. in. d. l. fin. §. si autē
es alienum. ⁊. §. si autē legata. C. de bo. que libe. vbi vult text. qd
pater qui

pater qui est vsufructuarius vniuersalis nō tenetur de suo vsu/
fructu soluere es alienū: & sic creditoribus hereditarijs: imo de/
bent bona hereditaria vēdi. Sed bene tenet̄ de suo vsufru. solue/
re legata. Ratio diuersitatis pōt esse: quia creditores non debēt
expectare nec pati dilationē vsufructus: cū tractent de damno.
Ideo debet eis satisfieri ex vēditione bonorū hereditariorū: lega/
tarij autem q; tractāt de lucro. l. si hereditatem. in prin. ff. man/
da. debent habere solutionē ex vsufructu: quia non est eadē ratio
priuari lucro: & pati dānum. l. fin. ver. pe. C. de codi. Ille est for/
tis tex. contra Bar. qui cōfundit duas decisiones Bar. ibi. l. pe. &
vltimam. ¶ Posses defendēdo Bar. respondere ad istū tex. bz
q; respōdent Pau. de ca. & do. Alex. in d. l. vsufructu bonorū. ff.
ad. l. falci. lz predictā difficultatē non moueāt qd ille tex. loquit̄ i
patre qui habet vsumfructū vniuersalē a lege. Bar. autē loquitur
in vsufructuario vniuersali ex dispositione testatoris & ratio di/
15 uersitatis pōt esse fm do. Alex. ibi: † quia in vsufructuario vni/
uersali ex dispositione legali: mitius agitur: quā qñ est ex disposi/
tione hominis. l. celsus. ff. de arbi. Ista solu. mihi non satisfacit
nec tollit istā difficultatē: quia si verū esset qd mitius ageretur cū
vsufructuario legali: ergo non deberet teneri de vsufructu lega/
ta soluere: sicut non tenet̄ vsufructuarius vniuersalis relictus a
testatore prout tenet Bar. in d. l. fi. in vlt. q. ff. de vsufru. leg. quez
sequitur do. Alex. in d. l. vsufructu bonorū quāuis contrarium
in hoc vltimo teneāt Bal. Sali. & expressius Rap. Ful. & Pau.
de ca. in d. §. fin autē es alienū. per illū tex. cū. §. seq. ¶ Vltra scri/
16 bēs. defendēdo Bar. † Tu potes alio modo & qdē no. respōdere
ad tex. in d. §. fin autē legata: quod loquit̄ in legatis annuis que
pater vniuersalis vsufructuarius bene tenetur de suo vsufructu
soluere. Et sic innuit ille tex. qd alia legata sicut & debita sint sta/
tim soluenda ex vēditione rerum hereditariarum. Ratio diuer/
sitatis est quia legata annua recipiūt dilationem de anno in an/
nū: sicut & vsusfructus qui similiter est annalis: secus est in alijs
17 legatis q̄ debēt pure solui. ¶ † Pro ista sol. addo q; egregie te/
net do. Mathesi. in no. vij. vbi no. qd si obligatus ad dandū mo/
nasterio omni anno quinquaginta: & habēs duo milia in bonis
relinquat vxori vsumfructum omniū bonor: & instituat titium
heredē vniuersalē non debēt ante omnia deduci mille de heredi/
tate prout vz actio cōpetens monasterio ad rationē quinq; pro
centenario. Sed salua debet manere tota proprietas duorū mil/
lium: & de fructibus ante oīa soluendū est illud debitum annuū et
de reliquis vxor perciperet vsumfructū. Mouetur per tex. in d.
l. fi. §. fin autē legata. & dicit hoc audiuisse a. d. Ja. de mariscachis.
Ecce qualiter intelligit. d. §. fin autem legata. loqui in legatis an/
18 nuis qbus ex vsufructu vniuersali qñ debet satisfieri. ¶ † Secū/
da differentia est: q; Bar. i. d. l. fi. in distinctione quā ibi tradit mira/
biliter tenet: qd quando relinquitur vsufruct⁹ quote bonorū: &
tunc onus eris alieni nō sequitur talē legatariū: vt ibi. l. genera/
li. §. fi. ff. eo. de vsufr. lega. q; bona intelligūt̄ deducto ere alieno. &
in hoc bene dicit: secus quādo relinquit vsufructus vniuersalis
omnium bonorū: q; tunc poterit a creditoribus hereditarijs cō/
ueniri. Ita tenet ibi Bar. in pe. q. Mouetur: q; qñ in vltima vo/
luntate fit dispositio de oībus bonis: & sic qñ vniuersitas omniū
bonorum defert̄ ex vltima volūtate: tunc intelligit̄ cū onere eris
alieni. & sic tūc includunt̄ debita & credita. mouet̄ per. l. nā qd. §.
fin. & l. seq. in prin. ff. eo. ¶ Sz certe ista iura nihil faciūt: q; loquū/
tur qñ plena proprietas omnium bonorū relinqtur. Secus est
quādo solum relinquit̄ vsufructus vniuersalis prout de hoc est
tex. contra Bar. in d. l. vsufructu bonorū. & q; etiā hoc scdo casu
bona debēt intelligi deducto ere alieno. d. l. mulier. ff. de iure do. &
d. l. subsignatū. §. bona. Et ita late reprehendit Pau. de ca. tāq;
de ridiculum in preallc. cōsi. ccclxxxvij. i. iij. v. & vi. col. Et subdit
idem Pau. de ca. circa fi. illius cōsilij qd illud dictuz Bar. facit
multos errare & q; plurimi non intelligunt Bar. non ponderan/
tes ea que per eum superius ibi dicta sunt. ¶ Quid tenendū in
19 principali articulo. † Teneas q; primo debeat satisfieri de fructi/
bus quos testator reliquit in hereditate si sufficiūt: als per vēdi/
tionem bonorū testatoris: & postea de residuo habebit vsumfru/
ctum vniuersalē: per tex. no. in d. l. vsufructu bonorū. vbi dicit̄ qd
vsufructu oīm bonorū legato: es alienū ex oībus rebus deducē/
dum est: & sic ex venditione rerū hereditariarū: & non ex solo vsu/
fructu. vt vult Bar. & sic deductio fiet ab herede. qui solus pōt
conueniri a creditoribus: & ita tenet Bal. in preallc. cōsi. lxxxvij.
quinti volu ad fi. Pau de ca. in preallc. cōsi. ccclxxxvij. in. v. col.
Pau. de ca. & latius. d. Alex. i. d. l. vsufructu bonorū. d. Ma/
thesi. in no. v. vbi refert q; ita de facto pronuntiauit dñs Roge.
de perusio: cum esset potestas Bononie. Et ita habes hūc quoti/
20 dianū passum late & plenius quā alibi discussum. ¶ Extra gl.
querit̄ de tribus necessarijs questionibus ad intellectū text. In
primis querit Pau. de ca. in lect. bono. de subtili passu: an dñiuz
quod transit in fideicōmissarium vniuersalē: in facta restitutione
sit directū vel vtile: & videt̄ qd sit vtile: sicut vtiles sunt ille actio/
nes que transeunt in fideicōmissariū. l. pe. in fin. C. eo. §. restituta.
cum. §. seq. insti. de fideicō. hered. Contrarium dicit se putare qd
transeat directū dñium: lz dicat qd non reperiat ab aliquo tactū:
eo q; directū dominiū potest a se separari: licet secus sit in actio/
nibus que sunt inseparabiles. l. quis ergo casus. cum glo. fi. l. pn.
ff. de pecu. Patet q; dñium pōt transferri ad tēpus. l. fi. C. de le/
ga. secus est in actione. l. nemo potest. ad fi. ff. de leg. i. & sic poterit
intentare rei vendicationē directā nō aūt directam hereditatis
petitionē. l. i. & per totū. ff. de fideicōmis. here. peti. ¶ Istam par/
tem tenēt Moder. perusi. in. l. i. C. vnde legiti. Peti quia ex quo
interuenit realis restitutio: & sic actualis traditio rerū debet dici
translatum directū dominiū de iure gentiū: per regulam. l. tradi/
tionibus. C. de pact. Sed ad hoc potest de facili responderi: qd
illa regula intelligit̄ precedente titulo habili ad translationem
directi dominij. l. nunq̄ nuda. ff. de acqui. re. do. Sed titulus fidei/
cōmissi q̄uis sit habilis ad trāslationē dominij: tamen nō videt̄
habilis ad trāslationē directi dominij: ex quo primus remanet
directo dñs: vt statim dicam. ¶ Contrariū tenet do. Alexā. hic
allegans Cyn. tenere cōtrarium in. l. i. C. vnde legi. allegat etiam
tex. in. l. i. ff. de bono. pos. iuncta glos. in verbo dominiū que expo/
nit. s. vtile. & Barto. in. l. ij. eo. titu. ff. de bo. possess. vbi voluit bar.
qd si alius est directo heres sicut in alium trāsferunt̄ vtiles actio/
nes. Ita etiam transfertur vtile dominiū: ne duo reperiantur di/
recto domini eiusdem rei: contra regulam. l. si vt certo. §. si duo/
bus vehiculū. ff. cōmoda. Istud etiā est de mente Bar. in. l. si qs
vi. §. differentia. ff. de acquiren. possess. dum allegat. l. si filius. §. i.
ff. quod cum eo. ¶ Adde qd idem qd hic contra Pau. de cast.
tenet & plenius idem do. Alexā. in. l. i. in vlti. colum. C. vnde legi.
& in. l. ex asse. in fi. ff. eo. ¶ Sed aduerte quia Pau. de cast. quādo
querit: an in fideicōmissarium transeat directū dominium: debet
intelligi in rebus singularibus non aūt in vniuerso: patet: quia
21 Pau. de ca. dicit: qd effectus est: † quia poterit intentare rei ven/
dicationē directam: sed rei vēdicatio non competit pro vniuersi/
tate iuris. l. vendicatio. ff. de rei vendi. dixi in. l. i. ff. de lega. i. Ita
tenendo cessaret absurdum adductū contra Paul. de ca. qd duo
22 essent directo domini: † q; respōdetur hoc non esse incōueniens:
quia vnus est in vniuerso: alius in particulari: tex. est in. l. i. §. fin.
cum. l. seq. & prin. seq. ff. de rei vendi. & quod ibi no. tradit Bar. fa/
cit quod dicit Bal. in d. l. i. argumēto illius text. C. vnde legi. qd
singularia feuda que sunt in regno Apulie sunt de directo domi/
nio regis: licet vniuersitas & sic totū regnum sit feudale ecclesie:
prout etiā tenet Bal. in prin. feudorum. in. iiij. colū. licet Moder. in
hoc vltimo in d. l. i. teneant cōtrarium. ¶ Tertio ad idē bene fa/
cit quod vult glo. reputata singu. in. l. ij. & ibi Bart. ff. de bo. pos.
here. peti. vbi glo. singulariter tenet: qd licet ipsa bonorū posses/
soria hereditatis petitio vniuersalis sit pretoria: tamen singula/
res actiones: puta ex empto ex vendito ei competentes sunt ciui/
les. ¶ Quarto ad idē allego tex. no. in. l. i. C. de euictio. vbi ven/
ditor hereditatis (illa vniuersaliter euicta) tenet̄ de euictione. &
tamen si res particulares hereditatis euincantur nō tenetur de
euictione: & sic in rebus particularibus hereditatis non dr̄ em/
ptor habere specialem titulū. Et isto modo posset etiā tolli text.
in d. §. restituta. dum dicit: qd restituta hereditate nihilominus
qui restituit heres permanet. Si heres: ergo dominus. l. itē me/
la. §. legis. ff. ad. l. aquil. §. pe. instit. de here. quali. & diffe. ergo est
impossibile quod in fideicōmissariū transeat directum dominiū:
quia sic duo essent directi domini insolidum: contra. d. §. si duo/
bus vehiculum. quia respondeo qd istud procedit in vniuerso:
vnde licet heres in vniuerso remaneat directo dominus: tamen
non est absurdum qd in rebus singularibus fideicommissarius
23 habeat directum dominium. † Nunquid tamen duo directa do/
minia possint simul concurrere ponit Aret. in. l. non solum. ff. so/
24 luto matrimo. ¶ † Quid tenendum. Teneo contra Pau. de ca.
quod in fideicommissarium facta restitutione transeat solū vtile
dominium: nō autem directum. Ad hoc soleo ponderare istum
tex. in verbo ius fructusq; transfertur qui fortiter stringit. Nam
in isto tex. illa dictio vsufructus stat large & improprie: prout glo.
Bar. & omnes fatentur. & nō potest stare pro vsufructu formali:
tunc sic considera quod vsufructuarius quomodocunq; capiat̄
nullam similitudinem potest habere cum fideicōmissario: nisi ra/
tione dominij. In alijs omnibus longe differt: patet: quia vsus/
fructus extinguitur morte: & sic non potest transmitti ad heredē
§. finitur. institu. de vsufru. Contrarium est in fideicommisso vni/
uersali qd nō finitur morte: & trāsmittitur ad heredes fideicom/
missarij. l. cogi. §. idem metianus. ff. eo. Solum ergo reperitur cō/
formitas in hoc: qd sicut vsufructuarius habet cōmoditatē & sic
vtile dominiū. l. iij. ff. de vsufru. l. i. §. non solum. ff. de arbo. ceden.
l. in venditione. in principio. ff. de bo. auto. iud. possidē. Ita fidei/
cōmissarius habet vtile dominium: vnde si diceremus quod in

fideicōmissarium transferret dominiū directū. certe nulla penitus
esset conformitas etiam impropriissime capiendo vsumfructum
ꝛ sic iste tex. nullo modo posset stare. Et ita legendo ꝑ Pisis alias
fortiter induxi istum tex. in publica disputatiōe. Et si diceres ꝙ
tex. loquatur de vsufructu causali. Dic qḋ istud nō potest proce-
25 dere ꝑpter verbum transferret. † Cum vsusfructus causalis sit in
separabilis: ꝛ ille qui transfertur est formalis. vt per glo. insti. de
vsufru. in prin. ꝛ per Barto. in. l. qui vsumfructū. ff. de verbo. ob.
¶ Secundo quia licet senatuscōsultum trebel. cum sit pars iuris
ciuilis: potuisset transferre directum dñium in fideicommissariū
vt est glo. in. l. in substitutione. ff. de vulga. ꝛ pupil. tñ sicut noluit
transferre directas actiones. d. §. restituta. ꝛ. l. pe. in fi. C. eod. Ita
nullibi in iure reperitur quod transferat directum dominiū. Et
sic opi. ꝑ Pau. de cast. nullo iure probatur: quia ipse arguit de eo
quod lex habet in potentia ad actum. ¶ Et si diceret subtiliter
26 † ꝙ vbicunqꝫ lex disponit dominiū transferri: debet intelligi de
directo prout tenet Ang. in. l. in rem. in prin. ff. de rei vendi. quia
non est presumendū qḋ lex voluerit transferre vtile qḋ est impro
prie dñium. l. j. §. qui in perpetuū. ff. si ager vecti. Et vbicunqꝫ lex
potest disponere proprie: non censet disponere improprie vel fi-
cte: vt per Bar. in. l. si maritus. §. legis iulie. ff. de adul. Respon-
27 detur no. † qḋ lꝫ dñium vtile qḋ recognoscit directū: vt est illud
qḋ habet emphyteota: vasallus: vel superficiarius: non sit verū
ꝛ propriū dñium. d. §. qui in perpetuū. tñ vtile dominium qḋ cō
trariatur directo dño: vel ei prefertur vt est in proposito nostro
illud dr̄ esse verū dominiū cum sit potentius directo. Ita singu-
lariter tenet Bar. in. l. j. in prin. in. iij. col. vbi dixi. ff. de acquiren.
possess. ¶ Et tenendo istā partē non ob. fundamentū qḋ supra fe
ci p ꝑ Pau. de ca. ꝙ ipe intelligit in rebus singularibus nō i vni-
uerso. ꝛ qḋ nō est absurdū: qḋ vnus in vniuerso sit directo dñs:
alius in particularibus: qꝛ dico hic esse fallaciam: qꝛ hic primus
heres remanet directo dñs non solū in vniuerso: sed etiā i n reb⁹
particularibus. Et sic non obstāt in ꝯrium deducta: nisi aliter di
ceres: qḋ duo nō possunt esse directo dñi eiusdē rei: verū est effi-
caciter: sed vnus vano nomine: ꝛ alius effectualiter: nihil repu-
28 gnare videtur. ¶ † Scḋo queritur an actiones que transeunt in
fideicōmissarium per senatuscō. treb. (vt dicit litera) sint ciuiles
an pretorie: vtilitas patet. insti. de ppe. ꝛ tēpo. actio. in pn̄. Item
posset esse alia vtilitas qñ extaret statutū put est in ciuitate Flo-
rentie: qḋ nullis actionib⁹ ciuilib⁹ prescribatur nisi spatio. xxx.
anno. Super quo statuto cōsuluit egregie Ang. an cōprehendā
tur actiones mere ꝑtorie: in cōsi. ccij. incip. In qōne Ioānis lan-
fredi duo solum reuocātur in dubiū: per Ang. in. l. ij. in prin. ff.
de neg. gest. ponit Arc. in. l. v. ad fi. prin. ff. de verb. ob. ¶ In isto
articulo Raph. cu. hic tꝫ: ꝙ sint pretorie ꝛ non ciuiles: per tex. in
d. §. restituta. insti. de fideicō. here. in versi. post qḋ senatuscōsultū
pretor vtiles actiones ei ꝛ in eum qui recepit hereditatem dare
cepit: vnde ex quo pretor dat tales actiones ergo dicuntur pre-
torie. Ad hoc etiam allegat glos. in. l. ij. ff. de fideicom. here. peti.
¶ Nec ob. si diceret: qḋ iste transitus vtiliū actionum sit indu-
ctus per senatusconsultū trebel. vt hoc tex. qḋ senatusconsultum
est ius ciuile. l. ius autem ciuile. ff. de iusti. ꝛ iur. ꝛ. §. constat. instit.
de iure na. gen. ꝛ ciui. Ergo tales actiones debēt dici ciuiles. Re
spondet Raph. cu. qḋ senatuscō. intellexit actiōes debere dari. s.
a ꝑtore: non aūt voluit derogare regulis iuris cōis. Adducit si-
mile i. l. j. ff. vt ex legi. senatus. bo. pos. def. vbi lꝫ lex ciuilis mādet
dari bo. pos. tñ illa bo. pos. vt ex. ll. est ꝑtoria. Adde qḋ idē tenet
Raph. ful. in. l. qui se patris. in. vij. col. ad fi. C. vñ lib. per. d. §. re-
stituta. in versi. post qḋ senatusconsultū. Item qꝛ senatuscon. tre-
bel. iussit actiones dari a pretore. ergo sunt pretorie: sicut quan-
do lex ciuilis iubet dari bo. pos. vt statim dixi. §. septima. insti. de
29 bo. pos. Confirmat per tale exemplū. † Pone dominiū Veneto-
rum vel alius princeps mandat potestati vt talem causam dele-
get. Ille non dr̄ delegatus a dño sed a ptāte: lꝫ ex iussione dñij.
Et sic a tali delegato debebit appellari ad potestatē delegantē.
l. imperatores. ff. de appel. ¶ Tu aduerte qḋ ambo isti Rapha.
faciunt vnum assumptum qḋ non probant: nec credo esse verū:
ꝙ senatusconsultum trebel. iusserit illas vtiles actiones dari a ꝑ
tore. ¶ Contrariam opinio. ꝙ imo tales actiones sint ciuiles te-
net do. Ang. de perillis de perusio in repet. l. in suis. in. ix. char.
ff. de libe. ꝛ posthu. Motus per tex. in. d. §. restituta. in versi. ꝛ ne-
ronis. vbi dicit tex. ꝙ senatusconsulto trebel. cautū est: vt omnes
actiones que iure ciuili heredi ꝛ in heredem cōpetebant dentur
fideicōmissario ꝛ cōtra fideicōmissariū: nec ibi mandat per preto
rem fieri: imo senatusconsultum facit: ꝛ per cōsequens est ius ci-
uile. d. l. ius aūt ciuile. Nec obst. tex. in. d. ver. post qḋ senatuscon.
dū dicit qḋ pretor vtiles actiōes ei ꝛ in eū dare cepit: qꝛ respōdet:
quod aliquando ille qui est bo. pos. ꝛ sic qui succedit de iure pre-
torio cogitur per senatusconsultum restituere iuxta. §. bonoꝝ. ff.
ea. l. Et isto casu expedit qḋ pretor vtiles daret de iure ꝑtorio. ita
potest intelligi. d. §. post qḋ. ꝛ sic tunc actiones erūt de iure ꝑto-
rio. Sed quādo heres adiēs de iure ciuili restituit: ꝛ tunc actio-
nes vtiles que transferūtur sunt ciuiles. ¶ Ista responsio mihi
nullatenus placet. Primo: quia est nimia restrictio ad. d. §. post
quod. vt restringatur ad bono. possessorem restituētē: qui venit
de iure pretorio: imo tex. generaliter loquitur in quocunqꝫ resti
tuente. Secundo et fortius: quia an tales actiones sint ciuiles.
consideranda est origo. i. ius ciuile a quo sunt introducte: quam
uis extendatur ad bono. possessores: vt est glos. no. ꝛ approbata
in. l. ij. ff. de bono. possess. here. petitio. Et sic non est considerādū
qḋ pretor extendat ad bono. possessores. Itē si ex persona defun
cti erant ciuiles: erunt etiam ciuiles in persona fideicōmissarij:
30 dato qḋ restitutio fiat per pretorem. † Quid tenēdum: tene qḋ ta
les actiones sint ciuiles: ꝛ non pretorie: prout etiam tenet Bar.
in. d. l. qui se patris. in penulti. colum. facit text. i. l. j. ff. de fideicō.
here. petitio. in verbo ex senatuscōsulto: ex quo actiones trāseūt.
31 † Dictio ex. denotat causam immediatam. l. j. §. ex incendio. ff. de
incen. rui. naufr. l. j. §. si seruus extero. Et sic qḋ immediate trāsfe
runtur a senatusconsulto. ergo sunt ciuiles. ad idem text. in. §. si
quis vna. in ver. sed illud interest. instit. de fideicom. here. in ver
bo ex senatusconsulto actiones transferuntur: inducendo vt. ff.
proxime. Nec obst. tex. in. d. §. post quod senatusconsultum. quia
pro responsione dic: quod per senatuscon. trebel. transferūtur in
fideicōmissarium vtiles actiones: que cōpetebant heredi. vnde
si fideicommissarius est persona heredis: vult intentare vtiles
translatas ex senatusconsulto treb. ꝛ ille sunt ciuiles Sed si vel-
let agere ex psona sua: nullam habet ciuilem sed ei datur a pre
tore: vt ibi: ita ad literam declarat Barto. in. l. ij. ad finem. ff. de
fideicōmiss. here. petit. vbi reputat tenēdū menti. Sed certe ista
etiā videtur restrictio ꝛ diuinatio ad illum tex. vnde potes ali-
ter respondere ad illum tex. quod senatusconsultum trebel. bene
trāstulit actiones in fideicōmissariū: vt hoc tex. ꝛ. d. §. restituta
sed non declarauit an directas an vtiles: vnde pretor iuri red-
dendo prepositus: vtiles dare cepit quasi interpretādo vtiles a
senatuscōsulto trāslatas. ideo post. §. restituta immediate subij-
citur ille. §. post quod senatusconsultū ad declarandum istud du-
32 bium. † Ad predicta adde quod tenet Bar. i. l. j. ad fi. princi. ff. si
quis omis. cau. testamen. vbi querit an actiones ex illo edicto sint
ciuiles an vero pretorie: dicit ibi per eum. Adde etiam quod po
nit glo. in. §. sed iste. in glo. j. instit. de actio. ¶ Tertio principali
33 ter aduerte † qḋ fideicōmissarius in quem transeūt vtiles actio-
nes facta restitutione fideicommissi: habet etiam exercitium di-
rectarū actionū nomine heredis absqꝫ alia cessione: eo qꝛ heres
restituēdo hereditatē fideicommissario: ponit fideicōmissarium
in locum suū: vt est tex. in. l. qui quadringenta. in verbo vt te suo
loco cōstituat. ff. eo. que verba important cessionē vtilium actio-
num ꝛ exercitium directarū: vt ibi no. Bar. Imo. ꝛ alij: habetur
in. l. emptor. C. de here. vel actio. vēdi. ꝛ ita tenet Pau. de cast. hic
in lectu. bono. licet fm eum doct. non tangant. ꝛ sequitur domi.
Alex. hic. Adde quod duplex potest esse vtilitas. Prima: quia
directa intentatur cum priuilegijs suis. secus in vtili fm Bald.
in. l. j. i. v. col. C. de priui. do. Secunda: qꝛ quādo agitur directa:
non requiritur discussio bonorum. secus quando agitur vtili fm
bal. in. l. ij. in. ij. col. C. qñ fiscus vel priua. ꝛ in. l. heredē. in fi. C. de
here. actio. lꝫ alias dicatur qḋ directa ꝛ vtilis non differunt effe-
ctu. l. pe. ff. de neg. gest. Et per ista. remanet vtiliter: vt puto expe
ditum istum principium.

¶ Sequitur. §. sublata. scḋm secundam lecturam.

1 **Sublata.** † Per istud senatusconsultū prouisū est
heredi: ꝛ etiā fideicōmissario. h. d. vsqꝫ ad
§. hoc autē. ¶ Nota. diligenter ex isto tex. iūcto princi. huius. l.
fm Bar. qḋ verba senatuscōsulti que dicunt nō dari actionē he
redi: importāt: hoc est heredē exceptione repelli: ꝛ sic vbicūqꝫ lex
vel statutum dicit actionem nō dari: intelligitur. s. ope exceptio
nis: nō aūt qḋ ipso iure repellatur: nec ꝙ actio ipso iure interdi
catur qḋ intelligit Bar. esse verū in ciuilibus: secus est aūt in cri
minalibus: quia tunc p talia verba intelligit ipso iure denegata
potestas accusandi: per. l. primā. §. quod aūt. ff. de aleato. Subdit
Bar. idē sentire Iaco. de are. in quadā sua disputa. Adde quod
illa disputatio incipit: si lata sñia. Et illā disputationem formali
ter refert ꝛ sequitur Io. an. in addi. Spec. in titu. de senten. prola.
in. §. iuxta. in versi. item est nulla ratio litigatoris. ¶ Ex dictis
2 Bar. habes duas cōclusiones quas de per se examinabo. † Pri
ma est: qḋ quando in ciuilibus. lex vel statutum dicit actionē nō
dari: intelligit ope exceptionis: non ipso iure. adde Bart. idem
tenentē in. l. nā ꝛ postea. in prin. per illum tex. cū gl. ff. de iureiu-
ran. ꝛ in. l. cum lex. in vlti. col. vbi plenius ponit. ff. de fideius. ꝛ in
l. j. in prin. per illū tex. ff. ad macedo. Idem etiam per hunc tex. te
net Albe. de rosa. in scḋa parte statutorum: in q. cxxi. incip. quid
si statuto cauetur qḋ alicui. Ang. ꝛ alijs omnes indifferenter hic.

Et apud

Et apud cano. idē tenet do. Abb. in. c. ij. de ope. no. nun. facit tex.
in. l. necessarijs. in verbo: vt ī eos actio non detur. ⁊ ibi Aret. i. ij.
no. ad hoc no. ff. de acqui. here. ¶ Adde etiā Ang. ī. l. vēditori.
3 C. de vsuca. pro empto. † vbi idē dicit esse in statuto denegante
audientiā: quia intelligit̄ ope exceptionis. Allegat gl. fi. in. c. sta
tutum. in prin. in verbo comitātur. de rescrip. in. vj. iuncto text.
in. c. dispendia. eo. tit. ⁊ libro. ¶ Nec huic cōclusioni ob. tex. in. l.
mercalem. in fi. in verbo denegādas esse actiones. C. de condi. ob
turp. cau. iuncta. l. generaliter. in fi. in verbo nullius momēti. ff. de
verb. obli. qꝛ respōdet ibi Are. in. ij. col. qđ ista conclusio ꝓcedit
quādo lex simpliciter denegat actionē dari: sed ī. l. mercalē. dene
gatur actio per relationem ad. ll. veteres in quibus est expressū
qđ obligatio sit nulla ipso iure. d. l. generaliter. ⁊. l. si a reo. §. fi. ff. ð
fideius. ¶ Tu potes aliter respōdere qđ ibi illa verba proferūt̄
in materia turpi et sic odiosa: nimirum si intelligitur ipso iure:
sicut qñ proferuntur in criminalibus: vt dicetur infra in scđa cō
clusione: ⁊ de illo tex. etiā perpendit Sali. in. l. ij. C. de condi. ob
turp. cau. ¶ Sed aduerte ſm Rap. cu. qđ iste tex. non facit pro
no. Bar. ⁊ doc. quia loquit̄ qñ lex denegat actionem que iam erat
quesita heredi. l. ita tamen. §. qui ex trebelliano. ff. eo. non autē lo
quit̄ de querenda. Ideo ipso iure non denegatur actio iam quesi
ta: qꝛ regula est † quod actiones iam competētes non tolluntur
ipso iure: nisi certis modis statutis a lege. l. obligationū fere. §.
placet. ff. de act. ⁊ obli. ¶ Sicut in simili dicit Bar. ī. l. si ita quis.
5 §. ea. l. ff. de verb. ob. ⁊ ī. l. vniuersa. C. de preci. impe. offer. † qñ lex
disponit super contractu iam perfecto inualidando intelligitur
solum ope exceptionis: ⁊ non impedit tunc translationem dñij.
¶ Similiter nihil facit tex. in. d. l. nam ⁊ postea. in prin. cū gl. lꝫ
Ang. hic dicat ibi esse casum de hoc: quia ibi illa verba sunt po
sita in edicto pretoris: ⁊ pretor non potest ipso iure tollere etiā si
exprimeret. §. quos autē. instit. de bo. pos. gl. in. l. in substitutiōe.
ff. de vulg. ⁊ pup. Secus est in senatuscōsulto qđ est ius ciuile: qꝛ
potest ipso iure tollere. ¶ Istam cōem cōclusionem limitat no.
6 Ioā. de imo. non habere locū † quādo statutū procederet inhabi
litando personā: puta qđ bānitꝰ vel nō soluens collectas nō au
diat̄: vel sibi ius non reddat̄: tunc ipso iure absq eo qđ oppona
tur exceptio: processus est ipso iure nullꝰ: ⁊ idē tenet: ⁊ latiꝰ do.
Alex. hic. ¶ Sed Moder. senen. dicunt qđ ista limitatio nō est
ad propositū Bar. qꝛ Bar. loquitur an tollatur actio ipso iure
vel ope exceptionis: sed ista limitatio tendit ad aliud: an proces
sus valeat parte opponente vel nō: et plus non dicunt. Tu con
firma: qꝛ aliud est dicere qđ tollat̄ actio ipso iure vel ope exceptio
nis: vt dicit Bar. Aliud an processus sit nullus: qꝛ stat simul qđ
processus sit nullus: ⁊ tñ actio ei competat. ar. c. j. de rescrip. ī. vj.
¶ Hoc nō obstāte dico qđ imo limitatio Imo. bene venit. nam
Bar. vult: qđ lꝫ lex. denegēt alicui actionē: qđ intelligitur ope
exceptionis: ergo vult Bar. qđ processus valeat: nisi opponat̄:
sicut in macedoniano ⁊ velleiano. Fallit ſm Imo. quādo ꝑsone
inhabilitate statuto denegatur actio. ¶ Ego sequēdo limitatio
7 nem Imo. † tal's in causa ardua consului pro nobilibus de Ferra
rijs super statuto excelse ciuitatis Mediolani posito sub rub. ð
fugitiuis banniēdis quo cauetur: qđ banniti non admittantur
ad petitionem sui iuris vllomodo. Et omnis iniuria ⁊ offensio
facta ⁊ data in persona ⁊ rebus talis bāniti perpetuo remaneat
impunita: fuit dubitatū stāte tali statuto: an processus ⁊ sentētie
late in fauorem banniti reddūtur ipso iure nulle: ex quo nō fuit
opposita aliqua exceptio banni: videbatur qđ non: quia illa ver
ba statuti Mediolanensis: q bannitus nō admittat̄ ad petitio
nem sui iuris debent intelligi opposita exceptione banni. ꝑ do
ctri. Bar. ⁊ aliorū hic. presertiꝫ qñ iudex qui tulit sniam: ignora
uit tale bānum ſm Bal. in. l. nō dubium. in fi. C. de legi. Pet. de
ancha. in repe. c. ea que. in. vj. ⁊. vij. col. de regu. iur. i. vj. Et in ter
minis qđ stāte statuto qđ bannitus non audiat̄: tamen valet pro
cessus factus anteq̄ exceptio bāni opponatur: ⁊ similiter valet
sententia: tenet do. Car. Flo. in cle. cōstitutionē. §. fi. ī. j. q. de elec.
per illū tex. ⁊ per. c. pia. in versi. sed si post rē. de excep. l. vj. arguē
do de excommunicato ad bānitū. Idem tenet Are. in. c. j. in. v. ⁊
vj. col. de accu. Idem ante eos tenet summe autoritatis Bart. in
l. elegāter. §. si quis post. ff. de condi. inde. vbi tenet: qđ qñ statu
tum disponit qđ bannitus non audiat̄: tñ valet processus factus
anteq̄ exceptio banni sit opposita: per tex. in. d. c. pia. in versi. sꝫ
si post rem. Eandem partē tenet Bal. ī. d. l. non dubiū. in fi. C. de
legi. vbi tenet. qđ stāte statuto prohibitorio qđ aliquis nō audia
tur vt in bānito: tamen si non fuit opposita exceptio banni ⁊ de
ea non liquet neq cōstat iudici: tūc videtur qđ processus valeat
quia non est temerarie processum: sed rite: ex quo nihil est obie
ctum: iuxta no. in. l. iij. ff. si quis in ius vac. nō ie. ⁊ quod no. Bar.
in. l. absentem. ff. de penis. Eandem opi. tenet Bal. ī. l. j. in fi. C. ð
pat. potesta. per illum tex. quem dicit facere ad statuta disponē
tia quod non audiant̄ querele bānitorum: potest enim intelligi
qđ non audiant̄ in effectu: ⁊ ita quod repellantur a limine iudi
cij. Eandem partē tenet Ang. in. l. vēditioni. C. de vsuca. ꝓ emp.
vbi per illū tex. in verbo nō audiet̄ iuncto isto tex. notat pro ban
nitis: qđ si non debēt audiri ex forma statuti qđ semper intelligit̄
dummodo opponat̄ a parte exceptio banni. ⁊ refert ita singula
riter tenere Io. an. in. c. statutū. de rescrip. in. vj. in nouella in glo.
8 in verbo non audiantur. vbi decidit † qđ licet causa non debeat
audiri nec agitari nisi in certo loco: si tamen non excipiatur de
hoc: tenet processus. Idem sub dubio forte videtur tenere Ioā.
de imo. in. l. quidā consulebat. in. xxij. col. ⁊ sequenti. de re iudi. et
Are. lꝫ nō clare firmet in. l. cum lege. ff. de testa. ¶ Pro ista par
9 te multum stringere videtur. † Nam excōicato de iure communi
debet denegari audiētia si velit agere in iudicio. c. intelleximus.
de iudi. c. exceptionem. de excep. ⁊ tñ si ei nō opponatur exceptio
excōicationis valet iudicium ⁊ snia in eius fauorem lata. text. est
in. d. c. pia. in ver. sed si post rem. de excep. in. vj. Et stringe fortiꝰ
10 illum tex. † quia bannitus equiparat̄ excommunicato: prout eq
parat tex. in. c. domino guerram. in princip. in titulo hic finitur
lex contra. glo. in. c. pastoralis. in glo. fi. de appel. Spe. ⁊ Io. and.
in titu. de arbi. §. differt. in ver. quid de bannito. ¶ Istis nō ob
stantibus pluries late contrarium consului: qđ imo processus et
sententie late in fauorem bāniti sunt ipso iure nulle etiam nulla
opposita exceptione bāni: presertim stante dicto statuto Medio
11 lanensi sic precise prohibitiuo. ¶ † Moueor: quia quādo lex vel
statutum aliquid prohibet: licet vltra nō procedat annullando:
tamen actus est ipso iure nullus. l. non dubium. C. de leg. ⁊. l. cū
lex. ff. de fideius. glo. no. in cle. j. in verbo inhibentes. de iurepatr.
Lex enim vel statutū simpliciter prohibēs: semper intelligitur
habere clausulā annullatiuā actus: q̄uis vltra nō procedat an
nullando. tex. est in. d. l. non dubium. in verbo nec specialiter di
xerit inutile esse debere: ⁊ in verbo quod fieri non vult tantū ꝓhi
buisse sufficiat. ⁊ ibi Bal. Sali. ⁊ Pau. de ca. ad hoc no. illū text.
12 Et dicit opportune Bar. in. l. fi. in prin. ff. de diuor. † qđ simplex
prohibitio legis vel statuti: inducit qđ factū sit ipso iure nullum.
allegat. l. ij. ff. de his que pro nō scrip. habent̄. ¶ Scđo quia pre
dictum statutum Mediolanense disponit quod bāniti nullo mō
audiantur ad petitionē iuris sui: pōdera illa verba nullo modo.
Si nullo modo debēt audiri: ergo siue fuerit opposita exceptio
bāni: siue nō. Hoc enim importat illa vniuersalis negatiua nul
lo modo que alias redderet̄ falsa. l. si is qui. cc. §. vtrū. ff. de rebus
13 dub. † Itē ista verba nullo modo important nullitatē actus ipso
iure: sicut importat dictio nullatenus: vt est gl. reputata sing. in
aut. si qua mulier. C. ad velle. De qua gl. facit festum do. Car. flo.
in. c. super literis. de rescrip. ⁊ gl. in cle. j. in verbo nullatenus. de
eta. ⁊ quali. ⁊ in cle. j. de sequestra. pos. ⁊ fruc. Item per illa verba
geminata nullo mō intelligitur prohibita omnis dispēsatio: vt
est glo. not. in cle. vt hi qui. in verbo cōcedatur. de eta. ⁊ qual. quā
ad hoc not. ⁊ reputāt sing. Ange. ⁊ Imo. in. l. si queramus. ff. de
testa. Io. de Imo. in. c. ij. de testa. do. Alex. in. l. fi. C. de testa. mili.
Alibi est egregius tex. qđ quando testator disponit qđ talis res
nullo modo alienetur: per illa verba nullo modo: intelligit̄ velle
qđ etiā in casibꝰ spālibꝰ alias permissis alienari nō possit. tex. est
peregrinus in. §. sanctissimas. in aut. de alie. ⁊ emphyteo. coll. vj.
14 ¶ † Tertio principaliter qꝛ dictū statutū Mediolani disponit
qđ oīs iniuria ⁊ offensio facta ⁊ data in ꝑsona ⁊ rebus bāniti ꝑpe
tuo remaneat impunita: certe ꝑ talia verba bannitus intelligit̄
positus extra oēm protectionē iuris. gl. i. c. j. §. si qs aliū. de mili.
vasal. q cōtu. est in vsi. feu. Bar. in. l. vt vim. in. ij. col. ff. de iusti. et
iur. Ang. Imo. ⁊ Mod. in. l. in suis. per illū tex. ff. de lib. ⁊ posth.
⁊ in terminis nostris tenet do. Alex. in. l. j. in pe. colū. C. de here.
15 insti. ¶ Quarto ⁊ vltimo multū me mouet: † quia cōis snia do
ctorū est etiā in fortioribus terminis: qñ statutū simpliciter dicit
qđ bānitus non audiat̄: qđ tunc ꝓcessus ⁊ snia in fauorē banniti
lata est ipso iure nulla: q̄uis non fuerit de ipso banno oppositū:
ergo fortius istud erit in dicto statuto Mediolanē. sic precise ꝓ
hibito ⁊ magis amplo: ita disputando ⁊ arguendo ad vtranq
partem originaliter determinauit Iaco. de aret. hic relatus per
Bar. in qōne per eū disputata que incipit: qđ est si lata snia pro
bannito actore: ⁊ ego habeo illam disputationē. Eam refert ⁊ se
quit̄ maxime autoritatis Io. an. in addi. Spe. in tit. de sen. prola.
16 §. iuxta. in versi. item est nulla ratione litigatoris. † Eandem ple
nius refert ⁊ sequitur fidelis conseruator antiquitatis Alberi. de
rosa. in. l. j. C. de iur. ⁊ fac. igno. vbi etiā dicit idē tenere Old. laud.
⁊ subdit vnum bonum verbum in practica qđ idē cōiter tenetur.
Eam etiam refert ⁊ format Albe. de rosa. in vltima parte statu.
in. q. lx. ⁊ in. l. fi. ad fi. C. de ordi. cog. Eandem decisio. Iac. de are.
refert ⁊ sequitur Bal. in. q. per eum disputata que incipit statuto
cauetur qđ fenerator. in. ij. ⁊. iij. col. ⁊ in. l. edita. in pe. col. ad fi. C.
de eden. ⁊ in. l. scire oportet. §. cōns. per illum tex. ff. de excu. tu. et
in tit. de pac. constan. in. xj. colum. in verbo si quis autem. et in. l.

elegāter.§.si quis post.in.iij.col.ad fi.ff.de condi.inde.& in.l.iu/
bemus.§.sane.C.de sacrosan.eccle.& no.in.l.j.circa fi.in.v.q.C.de
here.insti.& in trac.statu.in verbo bānitus.in.v.col.& in.l.cū lege
ff.de testa.vbi pro hoc ponderat ibi esse text.& gloss.ordi.Idem
per plura tʒ ipse Bal.in repe.l.cū mulier.in.iij.char.ff.sol.mat.
Idem etiā tenuit Ang.in.d.l.cū lege.per illū tex.cum gl.& idem
Ang.in.l.cum prolatis.ff.de re iudi.Ja.de bel.in.§.ad excluden
das.in auth.de litigio.Joā.de imo.hic.& in.d.l.cū prolatis.circa
fi.& in.l.sequen.§.si viā.circa fi.ff.de vsuca.d.Anto.de bu.in.c.sup
literis.in vlti.no.de rescrip.Pet.de anc.in repe.regule ea que.in
vi.& vij.col.de reg.iur.in.vj.Nellus de san.gemi.in trac.bānito/
rum.in tertia parte secū.li tēporis in.iij.q.Idem tenet.d.Alex.
hic.vbi etiā dicit vnū bonum verbū in practica:qd ista est magis
cōis opi.& idē do.Alex.in cōsi.xxxvij.secūdi volu.incipi.viso et
opportune discusso.in.ij.col.Idem tenet Are.sibi contrarius in
consi.lxxxv.incip.considerata diligēter cōsultatione proposita.
¶ Tenendo istā partē:non ob.tex.qui fortiter videt vrgere in
17 oppositum.in.d.c.pia.in ver.sed si post rē† equiparando banni/
tum excōicato vt dixi.Rndet Jac.de are.in prealleg.sua dispu
tatione ad fi.& Alb.de ro.in.d.l.j.in fi.C.de iur.& fac.igno.qd illud
est dispēsatiue statutū de equitate canonica.patet per.c.j.cū glo.
de rescrip.in.vj.& c.exceptionē.de except.Nec sunt ex toto paria
excōicatio & bannū.Nam excōicatio debet probari infra spatiū
x.dierū.vt est tex.in.d.c.pia.& tū non sic in exceptione banni.Cū
hoc iure nō reperiat expressum:vnde omissum a lege habetur p
omisso.l.si vero.§.de viro.ff.sol.mat.&.l.cōmodissime.ff.de libe.
& postbu.Tamen posset replicari qd imo idē in exceptione bāni
per equiparationē quā.ff.posui.¶ Scdo & notabilius responde
put respondet Bal.in.d.q.per eū disputata.incip.statuto cauet
qd fenerator.in.iij.col.& sibi ascribit Are.in.l.cum lege.ff.de test.
18 † qd in bannito qui habet pro mortuo.l.j.§.pe.ff.de contratabu.
causa prohibitionis sui natura est perpetua.secus est in excōica/
to de quo loquit.d.c.pia.vbi nō subest causa prohibitionis que
sui natura soleat esse perpetua:excōicatio em semper pōt resolui:
excōicato satisfaciente vel cauente:quia ecclesia nūq claudit gre
mium suū redeuntibus ad se.Juxta no.in.c.ex patre.de verbo.
signi.& in.c.qua fronte.de appel.Item excōicatus non habet p
mortuo:cū possit cōtumaciā suā purgare vt.c.ex literis.de ɔsti.
¶ Nō ob.doctrina Bar.& doc.hic:qr procedit quādo lex vel sta
tutū stante habilitate persone:disponit actionē non dari vel au/
dientiā denegat:tunc bene intelligitur opposita exceptiōe.Se/
cus si statutum inhabilitaret personam:vt quia dicat quod ban
nitus non audiatur:vel qd ei ius non reddat:tunc ipso iure pro
cessus erit nullus absq eo quod opponatur exceptio banniti ex
predictis apparet:et ita limitant Jmo.& latius do.Alexā.hic.&
tanto fortius stante statuto Mediolani sic preciso et vniuersali/
ter prohibitiuo.¶ Confirmatur ista differentia per illud qd ha/
betur in.l.ij.§.j.cum glo.ff.qui satisda.cog.vbi fit ista differentia
An defectus sit circa habilitatē persone.An circa defectū iuris
nam primo casu gesta sunt ipo iure nulla.Secus in secundo casu
et ideo per.d.l.ij.§.j.dicit Bart.in.l.licet.C.de procurato.quod
quādo persona est omnino inhabilitata:hec exceptio semp red/
dit iudicium retro nullum:& ita etiā do.Alex.hic.¶ Per ista
etiā apparet qd Ang.in.d.l.venditioni.C.de vsuca.pro empto.
non bñ se fundat in regula huius tex.Et ideo do.Alexā.hic di/
cit qd Ang.nō bene probat dictū suū:qd etiam aliter intelligit &
declarat Are.in prealle.consi.lxxxv.in.iij.col.Ita teneas & con/
cludas:& ita fuit super consilio meo per duas sententias confor/
mes Mediolani iudicatum.Et non habes alibi hunc articulū
sic plene discussum.Et ita remanet expedita prima cōclusio bar.
19 ¶ Secunda conclusio Bar.est† qd in criminalibus quando lex
vel statutum dicit actionem non dari:vel similia verba intelligi
tur ipso iure.Idem tenet Ange.Rapha.co.& Pau.de ca.hic.
Bar.Ange.& omnes Moder.in.d.l.nam & postea.in prin.& ibi
do.Alex.sibi ɔtrarius.Bar.in.l.cum lex.in vlti.col.ff.de fideiuss.& in
l.j.in prin.ff.ad macedo.Are.in consi.lxxxv.incipi.Considerata
diligenter consultatione proposita.in secundo dubio.¶ Pro
ista cōclusione allegant Bar.& doc.tex.in.l.j.§.qd autem pretor.
ff.de alea.per quē tex.dicit ibi Bar.Jaco.de are.determinare qd
si statuto cauetur:qd bannito ius nō reddatur:intelligitur quod
de delicto cōtra eum cōmisso nō procedat nec per accusationem:
nec per inquisitionem:qd est not.fm eum.item Bal.in.c.intelle
ximus.in vlti.col.de iudi.dicit quod in.d.§.qd autem.est tex.sin
gu.qr processus sit ipso iure nullus:& qd ibi ipso iure actio non
cōpetat.¶ Sed certe.d.l.j.§.quod autem.nihil facit fm Jmol.
hic:quia solum dicit:quod lex denegans audientiam in causa cri
minali videt denegare non solum quo ad penam:sed etiam quo
ad prosecutionē rei.Tu dic fortius qd imo ille tex.videtur pro/
bare contrariū:cum in duobus locis vtatur verbo futuri tempo
ris.Primo dum dicit negat se furti actionem daturum:deinde
20 dum dicit contra eum iudicium non dabo.†Sed quādo lex vti/
tur verbo futuri temporis:non intelligitur ipso iure:sed ope ex
ceptionis.gl.in.l.in criminali.C.de iurisdi.oīm iudi.et in.l.iube
mus.§.sane.C.de sacrosan.eccle.& in.c.si diligēti.de foro compe.
vnde Bar.in.d.l.nam & postea.tenēs eādem conclusionē quam
hic:non allegat.d.§.qd autē:sed sentit aliam rationē quā ibi in
specie declarant Rap.fulg.& do.Alex.Nam in criminalibus fa
cilius tolluntur actiones tāq magis odiose:quam in ciuilibus:
patet:quia in delictis actiones tollūtur ipso iure per pactum:se
cus in ciuilibus.l.si tibi.§.quedā.&.l.si vnus.§.pactus ne pete/
ret.ff.de pact.Ergo multo magis dʒ impediri natiuitas actiōis
per regulam.l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.&.c.
quemadmodum.de iureiur.Ergo si per pactū ipso iure tollūt
ergo multo fortius per statutū.l.fi.in.fi.C.de fideius.gl.in.l.nō im
possibile.cuʒ si.ff.de pact.¶ Ista ratio licet colorata potest faci
21 le euadi:†nam ex delictis oritur naturalis obligatio.§.quia vo
leonis.in auth.de nō alienādis.col.ij.Bar.in.l.ex hoc iure.in vlti.
col.vbi dixi.ff.de iusti.& iur.ergo etiā per pactū vbi cōcurrit cōsen
sus partiuʒ:tollitur naturalis.l.stichū.§.naturalis.ff.de sol.& qr
iuuatur & legis auxilio tollit ipso iure.l.legitima.cum glo.ff.de
pact.que ratio cessat in statuto.Aliam rationem diuersitatis assi
22 gnat Bar.in.d.l.cum lex.in vlti.col.†quia in criminalibus non
oritur actio nec obligatio:sed totū expeditur officio iudicis per
accusationem.institu.de publi.iudi.in princ.Ideo cum deneget
audiētia totū denegatur.l.fin.C.qui & aduer.quos.l.si seruus.C.
de his qui ad eccle.cōfug.Istam rationē impugnant Jmo.& do.
23 Alex.†quia lʒ cause criminales expediātur officio iudicis quod
non presupponit obligationeʒ.l.qui per collusionem.§.fin.ff.d
act.emp.l.quintus.ff.de annu.lega.tū tale iudicis officium succe
dit loco actiōis.c.si.de offi.iudi.l.quod si minor.§.si.ff.de mino.&
presupponit quasi obligationem.vt no gl.in.l.si seruū.§.fin.ff.d
ver.ob.Ergo illa verba statuti debent solū importare exceptio
nem cōtra officium iudicis sicut cōtra actionē:vnde Jmo.& do.
Alex.sibi contrarius:reprobāt istam cōclusionē.Cum nō possit
reddi ratio diuersitatatis iter causas ciuiles & criminales:que re
gulariter equiparant.l.absentē.ff.de pe.& ita etiā tenet Bal.in.l.
nō dubiū.ad fi.in vlti.q.C.de legi.¶ Scdo principaliter not.ex
24 isto tex.† qd tū lex dicit qd actiones vni cōpetentes:alij dentur
intelligit de vtilibus:& nō de directis.Et per hoc infert Bar.qd
vbi statutū disponit:qd alteri p alterū queratur actio:& intelligit
de vtili & nō de directa:qn statutum loquit de actione prius que
sita:secus si de actione ab initio querenda:et cū Bar.simpliciter
tenet Pau.de cast.& latius Joā.de imo.hic.Sed Ang Nic.de
nea.& do.Alex.hic.& Rapp.co.in princ.huius.l.& Albe.de ros.
in scda parte statuto.q.cxxxij.que incip.Sed quid si statutū dicit
qd per liberā &c.Tenent qd imo indistincte semper debeat intel
ligi de vtili per istuʒ tex.&.l.pe.C.ad exhibē.Iteʒ qr excepto filio
et seruo acquirētibus patri vel domino:semper acquirit vtilis
vt no.in.§.si quis alij.insti.de inuti.stipu.& in.l.stipulatio ista.§.
25 stipuler.ff.de ver.obli.†Item vbicūq lex disponit aliquod ius
queri sine cessione vel traditione:semper intelligitur de vtili.l.si.
cū gl.C.de sacrosan.eccle.l.j.C.de dona.que sub modo.c.q̄p̄q̄.cum
gl.de vsur.in vj.& gl.in auth.donationē.C.de iu.do.Nec ob.tex.in
l.certi cōdictio.§.si nūmos.ff.si cer.pe.vbi ex numeratione facta
ex causa mutui noīe alterius:querit illi directa actio vt ibi tenet
Bar.circa fi.& illū tex.allegat.Jmo.hic:& dicit ibi esse casuʒ pro
Bar.hic.qr respōdetur vt ibi dicit Bar.illud esse propter singu
laria priuilegia que hʒ mutuū.l.singularia.ff.si cer.pe.Et p ista
remanet expeditus iste.§.

1 **Hoc autem.** †Hoc senatusconsultū habet locum
siue ex testamento siue ab intestato qs
sit rogatus de hereditate restituendā.itē habet locū in testamen/
to filijfa.testātis de castrēsi vel quasi peculio.h.d.vsq ad.§.bono
rū.Uel sic & breuius.Hoc senatuscō.habet locū in omni herede:
siue ex testamento siue ab intestato.Et tā de iure communi quā
ex preuilegio.h.d.¶ Nota primo ex hoc tex.qr lex vel statutū lo
quēs de hereditate ex testamēto:habet locum etiā ab intestato a
paritate rationis.Nam senatuscon.treb.loquebatur de instituto
in testamēto.vt est.tex.in.l.recusare.§.meminisse.ff.e.& tū extēdit
ad successores ab intestato.vt est tex.hic:& ibi.Adde qd vult glo.
not.in.l.vnica.in ver.liberos.C.de his q ante.aper.tab.que exten
dit illam.l.loquentem in hereditate delata ex testamento:vt ha/
beat locū i etiā hereditate delata ab intestato.Et dicit ibi Bar.
quod illā gl.tenent oēs:& illam.gl.reputat singularem.d.Alex.
in.l.emancipata.in pe.col.C.qui admit.& pro illa glo facit bene
2 tex.hic & in.d.§.meminisse.¶ †Adde qr voluntas testatoris re
gulatur & declaratur etiam per statuta loquentia ab intestato:et
sic testator presumit voluisse dispositionē suam cōformare dispo
sitioni statuti etiā loquentis ab intestato.Ita signāter Bar.in.l.
huiusmodi.§.cum ita.in.ij.col.& ibi clarius Ang.Rap.co.& do.
Alexā.in

Alexan.in.viij.col.j.co Idem tenet Bart.in.l.heredibus.§.fi.j.
co.⁊ in .l.vt iurisiurādi.§.si liberi..s.de oper.lib.Imo.in.l.fi.j.d
cōdi.⁊ demō. d.Alex in.l.gallus.§.j.ī fi.s.de libe.⁊ posth.⁊ sepe
in cōsilijs suis.item dicit Sali.in aut.Item hereditas.ad fin.C.
de bo.que lib.quod debemus interpretari volūtatē testatoris vt
3 conformet legi in successione ab intestato.† ¶ Alibi dicit Pe.de
ancha.in.cōsi.cxix.incip.pro clariori decisione dubij:de quo.s.ī
themate circa fi.qd in dubio qui venirent ab intestato ad succes
sionem:videntur cōprehensi etiaz in successione ex testamēto:q
verba testatoris in dubio sunt referenda ad intellectum iuris cō
munis.c.cum dilectus.de ꝯsue.⁊.l.quero.§.iter locatorē.s.loca.
4 ¶ †Secundo no.ex isto.tex.qd non solum heredes scripti in te-
stamento possunt grauari fideicōmisso vniuersali de restituēda
hereditate:sed etiā venientes ab intestato.Concordantes sunt in
gl.Et est ratio:q testator nō instituēdo alios videtur tacite vo-
care veniētes ab intestato: ⁊ hoc respectu pōt eos grauare fidei
cōmisso.l.si quis cū nullum.⁊.l.cōficiuntur.in prin.s.de iur.codi.
5 ¶ Hinc ex hac ratione viderētur posse inferri duo.† Primo:qd
si proximior ex veniētibus ab intestato repudiat vel morit:quod
alius non videtur grauatus restituere.Cum primus tātum di-
catur vocatus ex voluntate tacita:vt est gl.singu.in.l.non iustā.
⁊ ibi Bal.C.eo.qd si esset verum esset mirabile ⁊ signandum:sed
hoc non est verum:⁊ est cōtra.l.primam.§.fi.⁊ ibi Bar.s.de lega.
ij.vbi etiam videtur relictu a scdo fideicōmissum:nisi a primo
sit nominatim relictum.⁊ de hoc vide Ang.de are.i.§.preterea.
6 institu.de fideicō.here.¶ †Secundo ex dicta ratione videret in
ferendū:quod successurus ab intestato de iure pretorio tantum:
non potest grauari fideicōmisso:quia nō dicitur succedere ex vo
luntate defuncti.vt est gl.quam Bar.ibi reputat mirabilem in
l.j.§.vel maxime.j.de colla.bono.Tene cōtrarium per text.in.d.
§.preterea.in verbo vel honorario.iuncta.d.l.conficiuntur.§.j.⁊
illam gl.in.d.§.vel maxime.reprehendit ibi Bart.⁊ bene Imo.
7 in.l.si a titio.§.mulier.s.de leg.ij.¶ Tertio no.ex.§.ī filij.†quod
senatuscon.trebel.loquens de herede instituto in testamēto:ha-
bet etiam locum in testamēto:qd solum de iure speciali vz:vt est
in filiofa.qui testari non potest.l.si queramus.s.de testa.et quan
do testatur de castrēsibus vel quasi:valet iure speciali.l.eius mi
litis.§.militia missus.s.de testa.mili.Et sic habes quod leges te
stamentarie extenduntur etiam ad testamentum validum de iu-
re speciali.facit.l.j.§.lex falcidia.s.ad.l.falci.per quem tex.Bar.
ibi in fi.tenet quod si statutum cōcederet generaliter filiofa.po-
testatem testandi:in eo haberent locum leges loquētes de testa-
8 mento.¶ Quarto diligenter not.ex eo.§.in filij.†quod senatus
consul.loquēs de hereditate habet locum etiam in ea que impro
prie dicitur hereditas.Nam quādo in castrensi peculio vel quasi
filij:defertur patri ex testamēto filij successio prout loquitur iste
tex.improprie dicitur hereditas.tex.est in.l.ij.ad fi.in ver.pro he
reditate habetur.j.de castren.pecul.⁊ text.in.l.proponebatur.in
princi.eo.titu.ibi quasi hereditatē deferri heredi scripto:siue ex
traneum scripsit heredem siue patrem no.in.l.filiusfa.s.ad.l.fal.
Ergo hic est tex.qd senatuscon.extenditur ad casuz impropriū:
qd videtur esse cōtra cōmunem regulam:q verba legis vel sta-
tuti debent ꝓprie intelligi.l.j.§.si is qui nauē.versi.ī re dubia.ff.
de exer.l.ille aut ille.§.cū in verbis.⁊.l.non aliter.s.de leg.ij.late
Bar.in.l.non dubiū.C.de legi.Et credo quod istud faceret ma-
9 gnam dubitationez in hoc tex.¶ † Potes dicere qd saltē largo
sumpto vocabulo dicitur hereditas:⁊ militat idētitas rationis.
Ideo tunc sit extēsio ad casum improprium.l.filiū habeo.s.ad
mace.⁊ tex.in.l.libertum.§.j.s.de ritu nup.Itē ratio adiūcta fa-
cit recedi a proprio significatu verborum antecedētiū:ꝭm Bal.
in.l.si seruus legatus.§.qui quinq.s.de lega.j.Itē lex vel statu
tum fauorabile:extenditur ad casum largum ⁊ improprium.ita
singulariter tenet Bar.ī.l.qui se patris.in vlti.col.C.vndi libe.⁊
ibi Pau.de ca.Lu.ro.⁊.d.Alex.ad hoc no.⁊.reputātꝫ singulare.
10 ¶ †Hinc est quod stante statuto quod existētibus filijs mascu-
lis filie femine nō succedant:quia tale statutum est fauorabile ex
parte masculorum:quamuis loquatur in filijs:extēditur tamen
ad nepotes:licet sint inferioris gradus:ꝭꝫ Bal.Sali.⁊ Moder.
in.l.ij.C.de in ius vocan.cuz concordan.quas ibi dedi.⁊ tamen
nepos large ⁊ improprie dicitur filius:ꝭm Bart.in.l.liberorū.
in.ij.q.principa.j.de verbo.significa.Facit bene tex.in.d.l.filium
habeo.Potes etiam dicere quod istud nō sit ex vi ⁊ proprietate
verborum:sed per interpretationem extēsiuam iuriscōsulti pro
pter idētitatem rationis.Sicut etiam cōtingit in dicto.§.liber-
11 tum.§.j.¶ †Quinto no.ex eodem.§.in filij.quod filiusfa potest
esse in potestate quo ad quedaz:⁊ quo ad quedam nō.Nam si ha
beat castrēsia vel quasi:quo ad illa cēsetur esse sui iuris.l.ij.s.ad
12 maced.quo ad alia censetur esse in potestate.¶ †Iuxta hoc que
rit Bar.de questione quam late disputare intēdo:an pater pos-
sit emācipare filium quo ad vnum actum tantum:scilicet quo ad
factionē testamēti tantū.ceteris remanet in potestate.Primo
arguit quod sic:quia lex hoc facit scilicet quod in castrēsibus vel
quasi habeatur loco patrisfami.d.l.ij.in principio.in alijs secus.
Sed ista ratio Barto.non est bona:nam dicere:lex potest:ergo
⁊ homo:non est bona consequentia:patet:nam quod filius quo
ad quedam sit in potestate:quo ad quedam non:non pōt esse nisi
per fictionem.d.l.ij.⁊ declarat Barto.in.l.si is qui pro emptore.
j.de vsucap.in.iij.q.princi.in ver.Item queritur circa predicta.
13 †Sed sic est:quod licet lex possit inducere fictionem:tamē homo
nō potest.l.si forte.j.de castren.pecu.l.codicillis.§.fi.s.de leg.ij.
no.Barto.in.d.l.si is qui pro emptore.in.j.qd.principa.¶ In
cōtrariū dicit Barto.facere.l.quesitum.alias incipit:si tibi.s.de
adoptio.vbi dicitur quod lex abhorret habere filios tēporales.
⁊ in hoc Bartolum.reliquit cogitandum:nec aliter determinat.
14 ¶ †Cōmunis opinio videtur esse pro parte negatiua:qd filius-
fami.nō possit emācipari ad vnū actum tantum:ita tenet Bal.in
l.senium.in.q.⁊ ibi Pau.de cast.⁊ Ludo.roma.C.qui testa.face.
pos.Imo.Rapha.co.Pau.de ca.⁊ do.Alexan.hic.Imol.in.l.
tam is.§.j.j.de dona.cau.mor.⁊.d.l.si is qui ꝑ emptore.i.xj.col.
⁊ ibi Ludo.ro.in.vij.Pau.de cast.in.l.qui in potestate.s.de tes.
Ang.de aret.in.§.preterea.in vlti.colum.institu.quib.mod.ius
pat.potestatis sol.do.Alexan.in consi.vltimo quinti volu.quod
inci.perlectis verbis legitimationis.¶ Pro ista parte facit ꝭm
15 Bald.in.d.l.senium.†quia patria potestas est indiuisibilis:nec
qui potest esse in duplici statu contrario.l.vni.§.j.C.de lati.liber.
tollen.Facit vltra eum quod lex non admittit in eadem persona
duos status contrarios scilicet quo ad quid sit seruus:⁊ quo ad
quid sit liber.l.si pariter.j.de libe.cau.et tex.not.in.l.duobus.e.
titu.⁊ in.l.fin.C.commu.de ma.Et illa iura fortius stringūt equi
parando emācipationem libertati seu manumissioni:prout facit
16 text.in.l.i.j.si quis a pat.fue.manu.¶ †Confirmatur:q quis nō
potest esse legitimus quo ad quid:et quo ad quid non:vt est glo.
17 nota.in.c.cum inhibitio.de clandesti.despon.† Item confirma-
tur:quia repugnantia simul stare nō possunt.l.vbi repugnantia.
ff.de regu.iuris.Imo etiā summus deus non potest actum re-
gnantem in esse producere:ꝭm Ang.in consi.clxxxvij.incip.Hic
18 punctus prima facie videtur clarus:circa finem.¶ †Item facit
quod tenet Bar.in.l.si maritus.§.legis iulie.circa medium.j.de
adulte.vbi dicit:quod licet filiusfami.in peculio castrensi habea
tur vt paterfami.l.ij.in princi.s.ad maced.tamen nō est vere pa-
terfami.quia nō potest esse pro parte paterfa.⁊ pro parte filius-
fami.quia sic resultaret contrarietas:quod esse non debet.d.l.si
pariter.in fi.j.de libe.cau.ita ibi Barto.¶ Sed istud fundamen
tum licet multipliciter corroboratum potest euadi ꝭm Areti.in
19 d.l.qui in potestate.in penulti.colum.† quia imo in vna ⁊ eadem
persona pōt concurrere duplex qualitas cōtraria:vna quidē ve-
re:alia ficte:ꝭm Bart.in.d.§.legis iulie.quem proxime retuli:⁊
probatur in.l.cum ex oratione.s.de excusati.tuto.⁊ in.l.penulti.
j.de iur.aureo.annulo.vnde in proposito nostro emancipatus
ad vnum actum tantum:erit quidem in potestate vere:sed ficte
quo ad illum actum censebitur emancipatus.¶ Secundo prin-
20 cipaliter facit:†quia sicut adoptio non potest fieri ad tēpus.d.l.
quesitum.alias incipit:si tibi.s.de adop.allegata per Barto.ita
nec emancipatio.Et qua ratione non potest fieri ad tempus:ea-
dem ratione non videtur posse fieri ad certum actum:arguendo
de tempore ad rem:iuxta.l.miles ita.in principio.s.de test.mili.
Potes dicere quod cum adoptio sit in se fictio.§.minorē.instit.
de adop.si permitteretur ad tēpus:esset alia fictio:sed due fictio-
nes concurrere nō possunt.l.i.cum glo.C.de dot.promis.glo.in
l.cū post.§.gener.s.de iur.do.Sed emācipatio est actus verus.
Ideo si fiat ad vnum actum:non est nisi vna fictio:⁊ ita etiam vi-
21 detur respōdere Are.in.d.l.qui in potestate.†Sed caue quia due
fictiones tolerantur quando ex diuerso fonte procedūt:ꝭm bar.
in.l.ex facto.in principio.secunda.s.char.de vulgari.⁊ pupil.⁊
22 Bar.in.l.sub conditione.j.de solu.¶ †Tertio pro ista pte strin-
git ratio quā supra retuli:⁊ est Imo.hic.Nā quod filius quo ad
quedam sit in potestate:quo ad quedam non:istud nō potest esse
nisi per fictionem.sed homo non potest inducere fictionem:licet
lex possit:vt.s.dixi.Huic fundamento respondet Areti.in.d.l.
qui in potestate.quod imo etiā homo potest inducere fictionē de
permissione legis.ita dicit esse casum singularē in.l.si ab eo.⁊ ibi
ad hoc no.Ang.C.de legi.here.vbi pater potest emancipare per
rescriptū principis filium coram iudice:lꝫ filius non sit presens:
⁊ poterit limitare effectum emācipationis quo ad aliquid:ita qd
filius non habeat pro emancipato quo ad oīa.Si ergo emanci-
patio concedit fieri quo ad aliquid qn̄ fit de iure speciali ex cōces-
sione principis:qn̄ filius nō est presens:ergo multo fortius:qn̄
emancipatio fit de iure cōi:quia dispositio iuris cōis est validior
quā illa que fit de iure speciali.l.eius militis.§.militia missus.s.
23 de test.mil.¶ Vltra scribētes quarto facit:† quia sicut eadē res

non d3 diuerso iure censeri.l.eum qui edes.ff.de vsucap.c.cũ in tua.de deci. Ita nec eadẽ persona debet diuerso iure censeri:arguendo de rebus ad personas: quod argumentum est validum l.qui plures liberos.ff.de ritu nup.⁊.l.si quis inquilinos.§.si ita
24 legatum.ff.de leg.j.¶ †Quinto facit.l.fi.C.de sentẽ.pas.vbi status filij quo ad patriam potestatem debet esse aut omnino sui iu
25 ris:aut omnino in patria potestate. ¶ †Sexto quia emancipatio cum sit actus legitimus.l.actus legitimi.ff.de reg.iur.Sicut non recipit diem nec conditionem vt ibi.sic non recipit metas tẽporum rerum vel actuum:arguendo de vno ad aliud.arg.l.miles ita.§.j.ff.de testa.mili.⁊.l.qui certarum.ff.de test.tutel. ¶ In contrarium pro parte affirmatiua:quod filius possit emancipari quo ad vnum actum tantum:refert Imo.hic se vidisse consilia
26 excellentium doctorum qui mouebant † per text.in.d.l.si ab eo. vbi filius absens potest emancipari per rescriptũ principis: sed habebitur pro nõ emãcipato quo ad cõiunctas personas.et sic ibi habetur pro emãcipato quo ad aliquas personas : ⁊ quo ad aliquas non:ergo similiter idem dicendũ quo ad res: arguendo de personis ad res:vt.s.proxime dixi. ¶ Mouebãtur etiã per l.communium.C.de natura.libe.vbi filius legitimatus per oblationẽ curie:soli patri efficitur legitimus:⁊ nõ alijs agnatis.Ad idem est tex.in.§.filiũ vero.⁊ ibi Ang.not.in auẽ.qui.mod.natu. effi.sui coll.vij.⁊in.§.j.in auẽ.qui.mo.natura.effi.legi.coll.vj.Et sic in istis iuribus pz:qd status hoĩs est diuiduus:quia quo ad quedam est legitimus:⁊ quo ad quedam non. ¶ Sed responde
27 fm Imo.⁊ Pau.de ca.†quod ista procedũt ex dispositione legis:que põt inducere fictionem:quam non potest inducere pri
28 uatus.vt.s.dixi.princeps†enim dicitur lex animata in terris.§.
29 penul.i auẽ.de cõsu.coll.iiij.gl.in.l.⁊ q̃.ff.de iur.om.iu. ¶ †Tertio facit:q2 pater põt legitimare filium hoc acto quod nõ sit legitimus quo ad successionẽ.c.j.de fil.na.ex matri.ad mor.cõtrac.in vsi.feud.per quẽ tex.ita determinat.d.Ant.de but.in.c.per venerabilem.in.xxvij.col.qui filij sint legi.Pau.de ca.Ludo.ro.et do.Alexã.in.l.pactũ.C.de coll.cũ alijs cõcor.quas ibi dedi.⁊ sic quo ad qd cẽsebitur legitim⁹:⁊ cõsequẽter in potestate:⁊ quo ad qd non legitimus. ¶ Quarto facit qd tenet Bart.in.l.fi.in vlti.
30 col.ff.de cõditio.fine cau.vbi tenet†quod filius natus ex nuptijs incestuosis:censeat legitimus ⁊ illegitimus : ⁊ sic in ptãte ⁊ non in potestate.illam censet legitimus respectu ignorãtis:⁊ illegitimus respectu scientis.l.qui in prouincia.§.j.ff.de ritu nup.quãuis aliter tenuerit glo.in.l.qui contra.⁊ ibi Bal.C.de incest.nup. ¶ Istam partem expresse firmat.d.Bart.vero.in cau.clvij.que incipit.dixi in precedẽti cautela.⁊ in cau.cxcvi.que incipit:de iure cõi.⁊ videt tenere Are.in.d.l.qui in potestate. ¶ Ego addo in fortioribus terminis supreme autoritatis Jo.an.in addi.Spec.
31 titu.de instru.edi.§.porro.in ver.quid si filiafa.†vbi tenet: quod si sunt duo fratres in potestate patris:vnus potest donare alteri bona ꝓfectitia cõsentiente pr̃e.l.si permittẽte.C.ad macedo.et l.tam is.§.j.ff.de dona.cau.mor.quia pater consentiendo videtur emancipare filium quo ad illum actum donationis tantũ: vt ibi per eum:⁊ sic vult quod emancipatio ad vnum actum potest fieri etiã tacite qd no.pro extensione huius articuli.⁊ ita ante eum tenuit Oldra.laud.⁊ plenius in consi.xxvj.incip.pater consensit filie.Et illam decisionem Jo.and.reputat nouam ⁊ singularem Are.in.l.placet.ff.de acqui.here.licet de ea dubitet.Nõ recedas a prima opi.que communior est:licet articulus sit disputabilis ad vtranq3 partem.

1 ☞ Statutum faciens mentionẽ de herede qd habeat locum in bonorum possessore:⁊ est cõis:licet disputet ad partem cõtrariã vide nu.17.⁊ nu.23.
Conditio si heres erit qd verificetur in bonorum possessore etiã si ꝑ cõtratabu.in nu.15.
2 Statutum qd debeat intelligi in casu vero ⁊ non in casu ficto.
Bonorum possessor nõ est verus heres.⁊ nu.22.
3 Constitutio loquens in casu vero qd extenditur ad casum fictum vbi lex equiparat casum verũ ⁊ casum fictum.ff.nu.24.
4 Lex loquens in vno casu etiam in exorbitantibus extenditur ad alium qui sub lata significatione vocabuli comprehenditur sub expresso.
5 Bonorum possessor subrogatur loco heredis.
Extensio de vna persona etiã in exorbitantibus qd fiat ad subrogatum in eius loco.
6 Verbum continetur importat de propria significatione:⁊ non per extensionem.
7 Lex fi.C.de edic.diui adria.tol.loquens in herede qd habet locũ etiam in bonorum possessore.
8 Transmissio hereditatis que fit beneficio.l.prime.de his qui ante apertas tabulas.quod habeat locu3 etiam in bonorum possessione.
9 Transmissio hereditatis nõ adite que fit bñficio.l.cum antiquioribus qd habeat locum in bonoru3 possessione.
10 Agnoscens bonorũ possessionẽ si in libello dicit se heredẽ:sustinetur libellus.
11 Procurator qui habet mandatũ ad agnoscẽdam bonorũ possessionem qd possit adire ⁊ econtra.
12 Protestans coram iudice qd vult amplecti hereditatẽ valet ac si diceret bonorum possessionem.
13 Procurator constitutus ad adeũdam hereditatem cora3 iudice que iam annis.xxx.erat delata:censet constituta ad agnoscendũ bonorum possessione3.
Tempus agnoscendi bonorum possessionẽ de iure pretorio:nõ currit ignoranti.
14 Si ille qui de iure ciuili succedere nõ põt sed de iure pretorio si cõtra vsufructuariu3 agit ad sibi cauendum tanq̃ heredi de vtẽdo arbitrio boni viri per hoc dicitur agnouisse bonorum possessionem.
16 Succedens de iure pretorio si alius nõ põt nec re nec spe succedere de iure ciuili:tũc dicatur proprie heres ⁊ habet oĩa iura hereditaria directa.
17 Verbum heres proprie significat heredem directo.
19 Patronus si est preteritus a liberto nõ habet aliud remedium nisi contra tabulandi.
20 Conditio debet impleri in forma specifica si põt alias verificat etiam in casu improprio.
21 Qualitas persone ad quã verba diriguntur operatur vt recedamus a proprietate vocabuli.
23 Extensio qd sit licita in exorbitãtibus propter idẽtitatem rationis de stricta significatione vocabuli ad latam
25 Lex loquens de fideicõmissis ⁊ legatis qd trahitur ad hereditatem et sic ad heredem directum.

Bonorum. ¶ Not.j.ex isto.§.fm Bart.†quod lex vel statutu3 faciens mẽtionẽ de herede:habet locu3 in bono.possessore.⁊ sic in successore de iure pretorio.quod apparet ex hoc tex.relato ad verba senatusconsulti:hoc etiam probatur fm Bart.per text.no.in.l.in conditionibus.§.si patronus.ff.de cõditio.et demon.vbi conditio que debet stricte ad litera3 intelligi:si heres nõ erit:deficit in eo qui est bono.possessor de iure pretorio.Rap.co.hic dicit:quod iste tex.nihil facit quia procedit non ex vi verborum sed per interpretationẽ extensiuam:vt est tex.in.l.quãuis.in princi.ff.c.Sed ad hoc potes dicere qd statuta loquẽtia de herede recipiũt interpretationẽ passiuam ab isto iure cõi.l.fi.§.in computatone:vbi gl.⁊ doc.C.de iu
2 re delibe.Lud.ro.hic dicit † qd cõtra Bar.facit:quia statuta debent intelligi in casu vero ⁊ non in ficto.l.j.§.hoc autem interdictũ de cisterna.⁊ ibi pulchre no.Bar.ff.de fonte.⁊.l.ij.§.hec verba.cum gl.⁊ ibi no.Bar.ff.de neg.gest.sed bonoru3 possessor nõ est verus heres.l.ij.ff.de bono.posses.⁊.§.quos autẽ.insti.eo.ta
3 men ipse Ludo saluando Bar.respondet† quod vbi lex equipara t casum verum ⁊ casum fictum:tunc cõstitutio loquẽs in casu vero:extenditur ad casum fictum.c.cum dilectus.iũcto.c.ad audientiam.de cleri.non residen.Sed ista lex in princ.iũcto isto.§. equiparat heredẽ et bono.possessorem:ergo statutũ loquens in herede habet locum in bono.possessore.d.Alex.hic refert quod Bald.in repetj.c.si pater.de testa.i.vj.in.xviij.colũ.in ver.quero nunquid appellatione heredis.tenet contrarium:quod appellatione heredis non veniat bono.possessor:sed successor de iure pretorio.allegat not.per gl.in.l.heredis.⁊ in.l.hereditatis.ff.de verbo.signi.⁊.§.quos autem.institu.de bono.posses.Tamen domi. Alexan.sustinendo Bar.dicit:qd largo sumpto vocabulo appellatiõe heredis venit bono.possessor:vt.l.j.⁊ ibi per Bal.C.vnde libe. statutu3 loquẽs in herede:debet extendi ad bono.possesso
4 rem:†quia etiã in exorbitantibus lex loquens in vno casu:extenditur ad aliũ qui sub lata significatione vocabuli cõprehenditur sub expresso.l.filium habeo.ff.ad maced.gl.in auẽ.vt hi qui obliga.in prin.in verbo ad curationẽ.Ista sunt omnia que traduntur per scribentes hic. ¶ Adde qd cum Bar.tenet etiã Are.i.l.j. in prin.in.ij.col.ff.de vul.⁊ pup.⁊ idẽ Are.in.l.C.vnde libe.et in
5 vtroq3 loco mouetur:quia bono.possessor subrogatur loco heredis.l.ij.ff.de bono.posses.Ergo virtute subrogationis etiam ĩ materia exorbitantia iure:illud qd dicitur de vna persona extenditur ad aliam.l.libertum.§.senatus.ff.de ritu nupt.no.Imo.in l.si vero.§.de viro.ff.solu.ma. ¶ Vltra alios pro ista parte adde primo tex.in.l.hereditatis appellatione.ij.ff.de vb.signi. vbi di
6 cit tex.appellatione hereditatis bono.possessio cõtinetur † pondera verbum cõtinetur qd importat de propria significatione et nõ per extensionem.ita singulariter tenet Bart.in.l.cui coniũ.§. affinitatis.ff.de postu.⁊ in simili Bar.in.l.hec verba.in princi.ff. de adul.est veru3 qd cõtra istud dictũ Bart.de verbo cõtinetur multa iura obstãt q̃ alias deduxi in.l.emancipata.C.qui admit. ¶ Secũdo ꝓ ista parte adde illud quod tenet gl.ordi.⁊ approbata in

bata in.l.fi.super vbo legitimo in.ij.parte.C.de edic.diui adri.
7 tollen.vbi tenet† qd beneficium.d.l.fi.loquens in herede de iure ciuili qui debet statim mitti in possessionem ostenso instrum eto testamenti habet locum etiam in bono.posses.eo quia leges etiā noue loquentes in hereditate habent locum in bono.possessiōe. et sequitur ibi.Barto.in penul.colū.in ver.quero quid de testa mēto.quod valet de iure pretorio:& ibidem alij sequuntur & ibi dixi. ¶ Tertio facit quod tenet glo.nota.& magis cōmuniter ap
8 probata in.l.emancipata.C.q admit.quevult† quod transmissio hereditatis non adite que fit beneficio iuris ciuilis:& sic benefi cio.l.vnice.C.de his qui ante aper.tabu.habet locū etiam in bo no.posses.& sic etiā in successionibus pretorijs quāuis loquaṫ in hereditate:& illam glo.post antiquos sequuntur Barto.Bal.&
9 Moder.in.d.l.emancipata. ¶ † Quarto facit:quod transmissio hereditatis non adite que fit beneficio.l.cum antiquioribus.C.de iure deliberan.& sic beneficio iuris ciuilis habet etiam locum in bono.posses.& consequenter in successionib⁹ pretorijs:ſm Cyn. ibi in prima questione Rapha.Fulg.& domi.Alexā.& ibi de hoc
10 dixi. ¶ † Quinto adde tex.no.in.l.j.in verbo heredes extitisse. C.vnde libe.per quem ibi no.Bal.Salice.& Moder.quod si ille qui agnouit bonorum possessionem & sic successit de iure preto rio dicat se esse heredem:sustinetur eius petitio.Idem etiam te net Bal.in.c.pastoralis.in penul.colū.de cau.posses.& proprie. ¶ Sexto facit tex.no.in.l.si quis mihi bona.§.sed quid si man
11 dauit.ff.de acquiren.heredita.† vbi habens mandatum ad agno scendam bonorum posses.potest eius virtute adire hereditatem de iure ciuili & ecōtra & tamen forma mandati est ad vnguem di ligenter obseruanda.l.diligenter.in pncipio.§.manda.c.cum di lecta.de rescriptis. ¶ Septimo adde tex.in.l.fina.in verbo am
12 plectende hereditatis.C.qui admit.vbi est tex.† quod si aliquis coram iudice dicat:protestor quod volo amplecti hereditatē:va let ac si diceret bonoruȝ possessionem.Et per illum tex.dicit ibi
13 egregie Raph.Fulgo.se in contingentia facti dixisse.† Nam in regno Neapolitano communiter fiunt instrumenta coram iudi ce.aliquis tenens multa castra cōstituit procuratorem ad adeun dum hereditateȝ que erat delata iam triginta annis elapsis.op ponebaṫ quod elapsis triginta annis erat exclusus ne posset am plius adire hereditatem de iure ciuili.l.licet.C.de iure deliberā. dicit subtiliter Raph.Fulgo.se dixisse quod licet esset exclusus ne posset adire hereditatem de iure ciuili:tamen nō erat exclu sus quin posset agnoscere bonorū possessionem de iure pretorio quia illud tempus pretorium non currit ignoranti:etiaȝ si staret per mille annos.l.quādiu.&.l.emancipata.C.qui admit.& ita di cit se defendisse illum procuratorem qui iam erat pene cōfusus. Pulchra & not.est decisio quam etiam tenet idem Raph.Fulg. in.l.non hoc.per illum tex.ſm vnum suum intellectum.C.vnde
14 legi. ¶ † Item per illum tex.in.d.l.fin.dicit ibi signanter Rap. Fulgo.se illo anno de facto respōdisse:cuȝ alicui esset delata bo norum possessio de iure pretorio:qui non poterat succedere de iu re ciuili.vt.l.posthumus.in princi.et in ver.idem & circa.et in.l. filio preterito.ff.de iniusto rup.Deinde relictus erat vsufructu⁹ titio in certo fundo hereditatis.Iste cui delata est bono.posses. iuit ad iudicem & petijt per titum sibi caueri tanq̄ heredi:quod ille vsufructuari⁹ vteretur arbitrio boni viri.Nunquid per istū actum dicatur agnouisse bonorū posses.coram iudice.Dicit sin gulariter Raph.Fulgo.se respondisse quod sic:quia licet petie rit sibi caueri tanq̄ heredi & non tanq̄ bono.posses.tamen vnuȝ pro alio sufficit:per illum tex.& licet istam cautionē petierit pro pter aliud.tamen sufficit vt inducatur agnitio bono.posses.per illum tex.ibi in verbo qualiscunq̄ testatio.Ista etiam fuit nota. et peregrina decisio & eam refert & sequitur domi.Alexan.ibi:li
15 cet alio modo corrupte referat Fulgo. ¶ † Octauo adde tex.no. in.l.filis qui in potestate.§.fina.ff.de lega prestā.vbi conditio si heredi.x.dederit.que debet impleri in forma specifica sub nomi ne heredis:comprehēdit bono.possesso.etiam qui venit contra voluntatem testatoris per contratabu.Et sic est ibi quasi similis tex.ad dictā.l.in cōditionibus.§.si patronus.hic allegatus per Bar. Potes tamē respondere ad.d.l.is qui in potestate.§.finali quod ibi ideo est:quia tex.ibi effectum cōsiderauit quod ex quo veniens de iure pretorio erat grauatus de prestādo legata con iunctis personis sub cōditione si.x.dederint heredi:ex quo sen tit onus legatorum debet etiam ipse habere commoduȝ imple menti conditionis:& sic commodum dationis:ita videtur ibi se fundare tex. ¶ Nono adde ho.tex.in.l.item veniunt.§.licet au tem.ff.de peti.heredi.vbi est tex.quod licet senatuscon.de quo ibi: de his locutum sit qui se heredes existimant:tamen & si bonorū possessores se existimenti in eadem erunt cōditione.Ille est opti mus tex.pro Barto.facit ad idem tex.i.l.quāuis.in princi.ff.eo. ¶ Decimo pro eadem parte pondera tex.in.l.ij.ff.de bonorum posses.qui dicit in omnibus enim vice heredum bono.possesso

res habētur.pōdera illam vniuersalem in omnibus iunctis his que traduntur per Moder.in.l.j.§.de legatis primo.vbi plura
16 cumulaui super illa dictione in omnibus. ¶ † Undecimo acce dat nota.doctrina:quod quādo aliquis succedit de iure preto rio.& alius nō potest succedere de iure ciuili nec re nec spe.Illa successio de iure pretorio facit eum directe & proprie heredem:& habere omnia iura hereditaria directa:ita declarat magistrali ter Barto.in.l.ij.ff.de bono.pos.& in.l.ex asse.ff.eodem.per gloss. ibi:& per.l.puberem.C.de iure deliberā.vbi etiam est bonus tex. qui dicit puberē agnoscentem bono.possessionem pro herede ge rere non ambigitur.Et ita singulariter limitatur.§.quos autē. institu.de bono.posses.qui dicit quod pretor non potest facere quem directo heredem.Tamen istud fundamentum non gene raliter procederet.Ista sunt que faciunt pro decisione Bartol. hic cōmuniter approbata. ¶ Contrarium tenet Bal.quem su
17 pra retuli in repetitio.d.c.si pater.in.xviij.colū.† quod appella tione heredis non venit bonorū possessor.& sic successor de iure pretorio.Pro ista parte contraria ego allego multos tex.scili cet tex.in.l.prima.in verbo velut heredes.ff.de bono.possessio. heredi.petitio.& in.d.l.secunda.in verbo vice heredum.ff.de bo. posses.& in.d.§.quos autem.in verbo loco heredum.& in.l.cum emancipatus.in principio.in verbo loco heredis.ff.de contrata. ¶ Ad idem tex.in.l.hereditatis appellatio.ff.de verborū signi ficatione.vbi dicit tex.quod hereditas nomen iuris est:sicut bo
18 no.posses. ¶ † Ad idē facit quia verbum heres proprie signifi cat heredem directo & de iure ciuili.non bono.possessorem vel fi deicōmissariū.l.stipulatio ista.in principio.in verbo ceterorum successorum iuncta glo.ff.de verborum obligatio.& ibi Areti.in quarto nota.ad hoc not.illum tex. ¶ Item adde quod Barto. met in.l.j.in principio.in prima oppo.ff.de vulga.& pupil.dicit quod appellatione heredis largo modo sumēdo continetur bo no.possessor per illū tex.&.d.l.hereditatis appellatione. ¶ Te nendo istam partem cōtrariam:potest responderi ad iura hic al legata per Barto.Primo ad istum tex.quod parum facit quia procedit propter extensionem.l.quamuis.in principio.ff.eo.put etiam respōdet Rapha.cu.hic quem.ff.retuli. ¶ Ad.l.in cōdi tionibus.§.si patronus.que videtur vrgere pro Barto.Respō de no.& dic qd illa conditio si patronus heres non erit:necessa
19 rio intelligitur de iure pretorio:& sic per contratabu.† quia pa trono preterito nō competit aliud remediū quā contratabulan di:& ideo in eo necessaria est contratabu.ſm glo.in.l.fina.C.vnde legi.& ibi clare Bal.in vlti colum.& domi.Alex.in.x.colū.in fin. Et ideo cum illa conditio si patronus heres non erit:necessario intelligatur:scilicet de iure pretorio:quia aliter verificari nō po test:nimirum si ibi heres capitur pro bono.possessore.facit.l.si vno.in principio.ff.loca.&.l.fundus.qui locatus.ff.de fun.instr. Et isto modo ille tex.qui videbatur stringere pro Barto.potest
20 fortiter contra eū retorqueri.† Et sic in forma responde:qd con ditio debet impleri in forma specifica & in propria:verū est si po test:alias verificaṫ in alio casu etiā improprio:& ita est casus no. in.d.§.si patronus.& ita etiam in effectu ibi respondent Imol.et
21 Rapha.comē. ¶ † Tu confirma per regulam no.quia propter qualitatem persone ad quam verba dirigūtur:iuxta.l.plenum. §.equitij.ff.de vsu & habi.recedimus a proprietate vocabuli & in telligimus in casu nō solum improprio imo etiam impropriissi mo:ſm Bart.si bene inspicias in.l.prima.in principio.ff.ad le gem fal.& ibi domi.Alexan.in quarta colum.vbi dictio falcidia que improprie capitur pro trebellia.& improprijssime pro legi tima debita iure nature:vt est glo.in auṫ.vnde si parēs.C.de in offic.testa.ibi capiṫ improprijssime pro legitima:propter quali tatem persone scilicet filie ad quam dirigitur.Ergo similiter in d.§.si patronus.conditio si heres non erit:capitur non solū im proprie pro bono.possessore:imo posset capi improprijssime & p pter personā patroni ad quam dirigitur.Et isto modo etiam po test retorqueri ille tex.contra Bartol.Et ista est egregia & bona
22 responsio ad illum tex. ¶ † Quid tenendū.Conclude quod bo no.possessor non est vere neq̄ proprie heres:quia vnus est de iu re preto.alius de iure ciuili:vnus habet iura vtilia tātum:alius directa.Et ad hoc tendūt iura secūdo loco per me allegata.Sed lato sumpto vocabulo & sic improprie bono.possessor potest ve
23 nire appellatiōe heredis.† Unde in materia exorbitanti ex idē titate rōnis:licita est extensio de stricta significatione vocabuli ad latā.l.filium habeo.ff.ad macedo.gl.in auṫ.vt hi qui obliga. in prin.in ver.ad curationē coll.vj.& glo.in auṫ.minoris debitor C.qui da.tuto.pos.Item heres & bono.pos.a iure equiparantur vt hoc tex.iuncto prin.huius.l.&.l.q̄uis.in principio.ff.eo.cum
24 alijs.ff.primo loco allegatis:† vñ virtute equiparationis illud quod statuitur in herede:intelligitur etiam statutum in bonorū possessore:vt est glo.in.l.si quis seruo persuaserit.ad finem.C.de fur.& glo.magis expressa in.l.quod vero contra.ff.de legi.Item

qñ casus verus ⁊ casus fictus equiparantur vt in proposito no-
stro: statutum in casu vero habet etiam locum in casu ficto. c. cum
dilectus. ⁊. c. ad audientiam. ⁊ vtrobiqꝫ not. de cleri. non residen.
25 ¶ †Ex istis infertur ad decisionem Bar. ⁊ doctorum quod sta-
tutum loquẽs de heredibus habet etiam locum in bono. posses-
soribus: cum statuta recipiant interpretationem passiuam a iure
communi. glo. ⁊ doc. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure deliber.
Ad ista accedat tex. sing. in. l. filium. §. sed etiã si portio. in verbo
26 hereditates. ff. de leg. prestan. per quem †not. ibi pulchre Bart.
qȯ leges loquẽtes de legatis ⁊ fideicõmissis trahuntur ad here-
ditatẽ ⁊ sic ad heredem directum. ⁊ tñ illa materia est exorbitans
⁊ contra iuris cõis regulas: ⁊ ista sunt nomina distincta legatuꝫ
⁊ hereditas: vt habetur in. l. verbis ciuilibus. ⁊ in. l. cẽturio. ff. de
vulg. ⁊ pupil. Ego tamen soleo dicere rationẽ illius text. esse: qꝛ
quãdo fauor attribuitur legatis ⁊ fideicommissis fortius debet
attribui hereditatibus: quia hereditates honestiore ⁊ pleniore
titulo tribuuntur: vt ibi dicit tex. Ideo si conceditur minoribus
fortius maioribus censetur esse concessum. l. cui pacto. in fi. ff. de
seruis expor.

1 ☞ Lex loquẽs de herede qȯ habeat locum in fideicommissa-
rio vniuersali.
2 Heredis appellatione in statuto quod veniat fideicommissarius
vniuersalis.
3 Fideicommissarius vniuersalis qȯ habet beneficium inuentarij
sicut heres.
4 Fideicommissarius vniuersalis qȯ transmittat fideicommissum
sicut heres.
5 Fideicommissarius vniuersalis quod nõ possit esse testis in testa
mento ⁊ ibi quando.
Substitutus directo in testamẽto qȯ possit esse testis in testamẽ-
tis si nõ contenditur de ipsa substitutione.
6 Fideicõmissarius vniuersalis qȯ nõ veniat in penalibus appel-
latione heredis.
7 Dictio quodãmodo denotat impropriet atem.
8 Verbum heres proprie significat heredem directo.
9 Laudum faciens mentionem de herede: quod nõ comprehẽdit
fideicommissarium.
10 Actiones vtiles nõ solum trãsfert cedẽdo ille qui habet directas
sed etiam ille qui habet vtiles.
11 Actiones de primo fideicõmissario in scḋm quando transeãt si-
ne restitutione.
12 Mora ⁊ sic culpa in dubio non debet presumi.
13 Correctio legum vitanda est.

1 De illo. †Fideicõmissarius vniuersalis restituẽdo scḋo
fideicõmissario: in eum transfert actiones. h. d.
vsqꝫ ad. §. sed ⁊ quoties. ¶ No. ex isto tex. iuncto princ. huius le-
gis vbi ponunt verba senatuscõsulti sm Bar. qȯ prouisio legis
loquẽs de herede: hꝫ locũ etiam in fideicommissario vniuersali.
2 ¶ †Ex quo correlarie videt posse inferri: qȯ etiã in statutis ap-
pellatione heredis cõprehendat fideicõmissarius: p no. p Bar.
in. §. precedẽti. ⁊ ita ponderat. d. Alex. hic. ⁊ postea distinguit vt
hic per eũ. Raph. cu. hic dicit qȯ nõ putat no. Bar. pcedere: nisi
p extẽsionẽ que hic fit a iuriscõsulto: ⁊ quia istud fuit additũ a cõ-
positoribus noui iuris sm eum. ¶ Vltra scriben. Adde pro isto
not. Bar. bonum tex. in. l. item veniunt. §. licet aũt. ff. de peti. he-
redi. vbi est tex. qȯ senatusconsultũ loquẽs in herede hꝫ locum in
3 fideicõmissario cui restituta est hereditas. ¶ †Scḋo adde qȯ fi-
deicõmissarius vniuersalis ita hꝫ beneficiũ inuentarij sicut he-
res directus: vt confecto inuẽtario nõ teneatur creditoribus nec
legatarijs vltra vires hereditatis: sm gl. in. l. in ratione. §. quod
vulgo. ⁊ ibi Bar. in vlti. q. ff. ad. l. fal. cũ suis concordã. ibi tradi
4 solitis. ¶ †Tertio adde qȯ sicut heres per ius deliberandi trãs
mittit hereditatẽ nõ aditã bñficio. l. cũ antiquioribus. C. de iure
delibe. Ita etiam fideicommissarius vniuersalis: glo. est no. in. l.
cum filio. in ver. retenturum. ⁊ ibi Bart. in vlti. col. vbi dixi. ff. de
5 leg. i. ¶ †Quarto adde quod sicut heres prohibetur esse testis
in testamẽto: ita etiã fideicommissarius vniuersalis qui in effectu
est heres: vt. l. ex facto. ff. eo. ⁊. l. si necem. §. i. ff. de bo. libe. sm bal.
in. l. dictantibus. circa prin. C. de test. licet contrarium in hoc vl-
timo teneat Ang. in consi. cclxxiiij. qȯ incipit. Thema super quo
consilium petitur tale est. in pe. col. ⁊ ibi plus tenet Ang. qȯ etiã
substitutus directo potest esse testis in testamẽto: quando conten
ditur nõ de ipsa substitutione sed de viribus testamenti: vt ibi p
6 eum: ⁊ esset questio pro amico. ¶ †Limita not. Barto. nõ habe-
re locum quando essemus in materia penali: ⁊ sic odiosa per tex.
in. l. si ante. cum. l. sequenti. ff. ad silleia. vbi pena que imponitur
heredi non vendicanti mortem defuncti: non habet locum in fi-
deicommissario vniuersali sm Are. in. l. i. in prin. ff. de vul. ⁊ pu.
¶ Contra istud no. Bar. ⁊ doc. facit in. l. si filius. §. i. ff. quod cũ
eo. vbi dicit text. quod fideicommissarius effectu quodammodo
7 heres est. †Illa dictio quodammodo denotat im proprietatem. l.
in suis. ff. de libe. ⁊ posthu. gl. in. l. si me in vacuaꝫ. ff. de acquiren.
pos. et in. l. i. i princi. ff. de re. diui. Ad idem bonus text. in. l. si he
res ab eo ad fi. prici. ff. eo. vbi dicit text. heredis vice fungi eũ cui
fideicommissum relictum est. Ad idem bonus tex. in. l. postula-
te. §. penul. ff. eo. ibi dicit tex. nam ⁊ quodammodo in partem he-
reditatis senatus recipi voluit fideicommissariũ. ⁊ haberi here-
dis loco. Nec posset esse expressior text. ad idem tex. in. §. in ordi-
natum. in verbo ad similitudinem heredis. in aut. de here. ⁊ falci.
⁊ tex. in. §. restituta. in ver. quasi heredi. insti. de fideicom. heredi.
8 †Item verbum heres proprie significat heredem directo de iure
ciuili. non autem fideicommissarium: vt not. Are. in. l. stipulatio
ista. in princ. in. iiij. no. ff. de verbo. obli. per illum tex. in. ver. cete
9 rorum successorum cum glo. ¶ Ad idem adde quod singulari-
ter consuluit do. Anto de but. in cõsi. lxxvi. incip. viso puncto et
quesitis suprascriptis. circa fi. vbi tenet: quod laudum arbitri fa
ciens mentionem de herede vel adiudicans heredi non compre
hendit fideicommissarium qui improprie dicitur heres. l. i. ff. de
fideicom. heredi. pet. ⁊ lauda arbitri sunt stricti iuris: ⁊ sic stricte
⁊ proprie intelligẽda. l. nõ distinguemus. §. vltimo. ⁊. l. si cũ dies.
§. plenum. ff. de arbi. Quid tenẽdum. Conclude per omnia put
cõclusi in. §. precedenti in. articulo. An appellatione heredis ve
10 niat bonorum possessor. ¶ †Secundo not. ex isto text. quod non
solum qui habet directas actiones potest reddere ⁊ transferre vti
les: sed etiã ille qui solum habet vtiles potest eas cedendo trans
ferre. et eo casu quo fideicommissarius restituit scḋo nulle actio-
nes sibi remanent penes eum: ex quo solum habebat vtiles: vt est gl.
in. l. ex asse in glo. magna. ⁊ ibi Barto. ff. eo. ⁊ illa glo. est vnica in
iure sm Bald. in. c. ex literis. in secunda colũ. de proba. et quod
vult glo. in. l. emptor. in gl. fin. C. de here. vel actio. vendi. ⁊ in. l. si
vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commoda. Idem tenet Bar.
in. l. curatoris. in vlti. colum. C. de nego. gest. ⁊ in. l. i. in penul. co
lum. ff. de actio. ⁊ obligatio. Ang. Imo. ⁊ domi. Alex. hic. Pau.
de cast. in. §. bonorum. ff. ead. l. ¶ Expeditis textu a. capio gl. in
versi. actiones. quam diuide in duas. In prima respondet tacite
questioni. ⁊ ista est clara. In secunda que est ibi: sed videtur con
tra. C. eo. l. pen. in fi. glo. fortiter opponit contra tex. ⁊ dupliciter
soluit. Pro expeditione huius scḋe partis oppono contra istũ
tex. dum dicit ipse quoqꝫ restituendo transferat actiones. põde
ra illud gerundiũ restituendo: quia innuit tex. ⁊ vult quod si pri
mus fideicõmissarius rogatur restituere secundo: non transeunt
11 actiones in scḋm absqꝫ restitutione. †Cõtra imo ipso iure trãseũt
absqꝫ eo quod fiat aliqua restitutio: vt est tex. in. l. penul. §. i. in fin.
C. eo. vbi ponuntur tres casus in quibus non est necessaria resti
tutio: sed actiones ipso iure absqꝫ restitutione transferunt. et ter-
tius casus est qñ fideicommissarius cui facta est restitutio est gra
uatus restituere alteri fideicommissario. Ergo contra istum tex.
Istud est difficillimum cõtrarium: super cuius sol. doc. hic. ⁊ ibi
multuꝫ laborarunt. Primam solu. relatã in gl. reprobat gl. hic.
⁊ ibi: qꝛ isto modo nõ esset differentia inter grauatũ restituere in
quo requiritur mora vt actiones ipso iure transeant ⁊ fideicom-
missarium grauatum restituere si etiam in eo requireretur mo-
ra vt actione trãseãt: ⁊ tamen tex. in. d. l. pen. §. i. constituit diffe-
rẽtiam inter primum casum in quo requiritur mora ⁊ scḋm. Sed
non obstãte hac reprobatione istam primã sol. approbãt Bar. ⁊
Sali. hic. ⁊ in effectu (aliter tñ declarãdo) Ange. Imo. Lud. ro.
⁊ Pau. de cast. hic: quia in herede grauato vt actiones ipso iure
transeãt duo sunt necessaria. s. absentia ⁊ mora: sed in fideicõmis-
sario sufficit simplex mora. Istam cõem solu. fortiter impugant
Rap. col. ⁊. d. Alex. hic. eo quia tex. i. d. l. pe. in fi. dum loquit de
fideicõmissario grauato nullam facit mentionẽ de mora: sed solũ
12 decidit actiones ipso iure transire. Et vltra eos †mora ⁊ sic culpa
non dꝫ in dubio presumi: per regulã. l. merito. ff. pro socio. ex quo
tex. ibi de fideicõmissarijs verbum nullũ facit ⁊ ista est fortis im-
pugnatio. ¶ Tu aũt salua istã sol. per tex. i. l. cogi. §. metianus.
ff. e. vbi dicit tex. absentes si velint fideicõmissum suscipere a psen-
te petant põdera illud a presente petant: qꝛ ibi est tex. no. quod
in casu in quo actiones ipso iure trãseunt sine alia restitutione. tñ
intelligit si petat sic si alius fideicõmissarius in mora cõstituat.
13 Ergo etiã ita debet intelligi. d. l. pe. in fi. Nam lꝫ simpliciter di
cat qȯ quãdo fideicõmissarius est grauatus restituere alteri: qȯ
actiones in ipso iure trãseant ⁊ nihil dicat de mora. tñ dꝫ intelli
gi si ab eo petat. ⁊ sic si mora cõstituat p. d. §. metianus. ¶ Ad idẽ
bene facit tex. in. §. sequenti. vbi lꝫ ipso iure transeant actiones in
fideicõmissariũ purificata conditone vt ibi dicit tex. in fi. tñ lite-
ra dicit si velit alius fideicõmissarius partẽ suam suscipere põ-
dera verbum si velit: prout in simili declarat g. in. l. ij. C. de iure
emphy. et in. l. ij. ff. si ager vecti. vel emphy. peta. Ita tene. Se-
cunda sol. approbata per gl. diuinat sm Bar. ⁊ bene. Nã quod
hic primus fideicommissarius esset grauatus restituere secundo

in diem vel sub cōditione. Ista sunt facti. Facta nō presumuntur nisi ꝓhibentur. l. in bello. §. facte. ff. de capti. ¶ Tertio modo re-
14 spōdet† Bar. in. d. l. pe. qd̄ illa lex corrigit istū. §. Et istā sol. tenet d. Alex. hic. sed nihil est: q2 vitāda est legū correctio. l. pcipimus. in fi. C. de app. l. vni. in fi. C. de inof. do. c. cū expediat. de elec. in. vi. ¶ Quarto modo respondet Raph. cu. hic: quod illud quod hic ponitur fuit additū a cōpositorib⁹ noui iuris: ⁊ qd̄. d. l. pe. debet intelligi ꝫm istum. §. qd̄ ipso iure transeunt actiones. s. mediante restitutione. ⁊ ita etiam tenet Rapha. cu. in. §. sequenti. sed trussa est ⁊ ad istum: ⁊ ad illū tex. ⁊ expresse contra mētem ⁊ verba illius l. vt etiam dicit do. Alexan. ⁊ sic teneas primā solu. defensatam: vt. s. per me. Et per ista remanet expeditus iste no. §.

1 ¶ Heres rogatus restituere partē hereditatis vni pure: ⁊ partem aliȷ̄ sub conditione: si adire recusat potest compelli adire totam hereditatem et totam illi restituere cui erat grauatus restituere partem pure.
2 Casus in quibus actiones in fideicōmissarium absq̄ alia restitutione transeunt remissiue.
3 Fideicōmissum vniuersale relictum ecclesie vel pauperibus vel aliȷ̄s pȷ̄s locis aut ciuitati an transeat absq̄ alia restitutione qd̄ communis sit quod sic.
4 Actiones vt transeant quando requiratur restitutio.
5 Heres de restituendo grauatus cogitur adire ⁊ restituere.
6 Heres coactus adire quando possit quartam retinere.

Sed ⁊ quoties. In fideicommissarium partis pure insolidum trāseunt actiones que ipso iure transibunt in alium fideicōmissarium pro eius
1 rata existēte cōditione. h. d. vsq̄ ad. §. si filio. ¶ † Not. j. quod heres rogatus restituere partem hereditatis vni pure: ⁊ partē aliȷ̄ sub conditione: si recusat adire quia hereditas non pōt adiri pro parte sed insolidum: vt in glo. ⁊ posset contingere qd̄ conditio alterius fideicommissarȷ̄ deficeret: ⁊ sic apud eum remaneret eius portio cum oneribus hereditarȷ̄s: potest compelli adire totā hereditatem ⁊ illi soli totam restituere qd̄ videtur mirabile cum sibi solum sit relicta pars. l. cogi. §. metianus. j. eo. ⁊ sic restitutio alio modo fit ꝙ̄ testator disposuit cōtra regulā. l. sed si ante. j. eo. Sed istud fuit introductum autoritate senatusconsulti: ⁊ sic autoritate legis: vt heres scriptus in totum exoneretur oneribus hereditarȷ̄s. l. q2 poterat. j. eo. ⁊ si eueniat conditio alterius fideicōmissarȷ̄ ipso iure actiones in eum transeunt sine alia restitutione: eo q2 ille primus censetur eius nomine recepisse. Et licet iste textus loquatur quando heres scriptus fuit rogatus restituere duob⁹ vni pure: alteri sub ꝯditione. Idē tamē est si ambobus pure restituere deberet: nā altero absente ille qui est presens potest compellere heredem adire et totum sibi restituere. l. cogi. §. metianus. j. eod. ¶ Secūdo ex isto tex. in fi. cū dicit transire ad eū ipso iure actio-
2 nes† habēs vnum casum in quo ipso iure absq̄ aliqua restitutiōe actiones in fideicōmissarium trāseunt. ⁊ ita etiam no. glo. j. hic in fi. Tres alios casus ponit tex. in. l. pe. §. cum autē. C. eo. ⁊ ibi glos. enumerat quosdā alios casus. Ultra quos adde aliuꝫ in. l. postulante. in prin. j. eo. cū glo. in ver. recusat: quam do. Alexā. hic putat nō esse alibi: scilicet quādo institutus fuit coactus adire ad instantiam fideicommissarȷ̄: postea fideicōmissarius fuit mortuus anteꝙ̄ sibi fieret restitutio: heres fideicōmissarȷ̄ recusat acceptare restitutioneꝫ: tunc ipso iure absq̄ alia restitutiōne: actiones in
3 eum trāseunt. † Nunquid aūt fideicōmissum vniuersale relictū ecclesie vel pauperibus vel aliȷ̄s pȷ̄s causis vel ciuitati trāseant ipso iure absq̄ aliqua restitutione reali vel ꝟbali: examinat do. Alex. hic et dicit magis cōmunem opi. esse qd̄ sic. Ego istum articulum plenius examinaui in. l. fi. in. v. no. C. de sacrosan. eccl. veritas pendet ab intellectu text. dicte. l. fin. ad ea que ibi scripsi me remitto. ¶ Glo. in ver. actiones est super vltimo verbo istius tex. ⁊ sic deberet esse posita in fi. pro vltima ⁊ consequenter post glos. in ver. vniuersam. ⁊ sic Accursius in gl. suis preposterauit verba huius tex. Diuide magistraliter istam gl. ex medulla Bar. in tres partes. In prima remouet duas oppo. In scd̄a per viaꝫ questionis opponit ⁊ soluit. In tertia per viā no. querit ⁊ se remittit. scd̄a est ibi: sed an cōditionalis fideicōmissarius. tertia ibi. Itē no. casum.
4 ¶ † In prima ergo parte: primo opponit̃ cōtra tex. qd̄ requirat̃ restitutio ad hoc vt trāseant actiones: vt in. §. precedenti. Rn̄det gl. qd̄ in isto. §. fideicōmissarius. qui habuit vniuersalē hereditatem nō fuit rogatus de restituēdo alteri fideicōmissario sed bene heres. Sed in. §. pcedēti vbi requirit̃ restitutio q2 primus fideicōmissarius erat grauatus restituere alteri. Sed opponit̃ scd̄o qd̄ etiā hoc casu sit necessaria restitutio: vt. l. cogi. §. metianus. j. e. gl. ⁊ clarius Bar. rn̄det qd̄ ibi loquit̃ in restōne facti per quā transfertur sola possessio rerū ⁊ illa est necessaria vt ibi. Sed nō est necessaria restō iuris p quā trāsferunt̃ actiones: q2 ille trāseunt ipso iure vt hic. ¶ In ea. glos. ibi. Rn̄de sic sed nō restituere. † Idem
5 tenet gl. in. l. sed si alio. §. fi. j. c. Tene qd̄ imo cogat̃ vtrūq̄ ⁊ adire

⁊ restituere: vt. l. apud iul. §. fi. ⁊ i. l. si cui pure. i pn̄. j. eo. ⁊ ita tꝫ gl. in. d. l. ille a quo. in prin. Dy. Ang. ⁊ scrib. hic. ⁊ Bar. i. d. l. sed si alio. §. fi. ¶ Capio gl. in ver. vniuersam. quā diuide in qnq̄ par-
6 tes. † In prima ponit vnū dictum clarū: qd̄ heres nō debet detrahere quartam aduersus fideicōmissarium cogentem eum adire. Ratio. quia ex quo nō vult spontanee adire: nō debet lucrū aliqd̄ inde sentire: sicut nec vllum dānum. In scd̄a querit an ꝯtra aliū fideicōmissarium nō cogentem adire: posset quartā detrahere et distinguit multum perfecte ꝫm Bar. qui etiam dicit istā glo. esse signandā. Et ꝫm Salice. ista glo. est magistra: ⁊ facit quatuor casus ⁊ tenet ꝙ solū in vltimo casu coactus retinebit quartā cōtra aliū fideicōmissariū: qn̄ cogēs adire nō curat sibi restitui nisi suā partē per. l. cogi. §. idem metianus. j. eod. In tertia ibi: itē vt pro parte adeat cogi nō pōt. Istud dictū est clarum. l. j. ⁊. ij. ⁊. l. si sol⁹. ff. de acq. her. ⁊. l. quidā eulogio. C. de iu. deli. In quarta ibi. Itē aliud est in directis respondet tacite questiōi de qua per gl. ⁊ plenius Bar. ⁊ alios in. l. plane. §. si cōiunctim. ff. de lega. j. In qnta allegat vnam cōcordantem ad tex. s. l. ex asse. j. eo.

1 ¶ Senatuscōsultū trebellianū loquens in herede nō solum habet locū in bonorū possessore fideicōmissario vniuersali: sed etiā in eo qui nō est scriptus heres nec venit appellatione heredis.
2 Filius vel seruus si instituūtur heredes ⁊ p hos hereditas adita sit ita acquiritur patri vel domino ꝙ etiam iura directa non remanent penes filium vel seruum nomine.
3 Actiones vtiles ꝙ nō transeant quando restitutio fit habenti directas licet vano nomine.
4 Tutor vel curator pupilli vel adulti aut furiosi quando sol⁹ possit restituere hereditatem.
5 Filius vel seruus quando sunt instituti ⁊ grauati restituere: tunc solus pater ⁊ dominus possunt restituere.

Si filio. Siue rogetur heres script⁹ siue pater vel dominus vel administrator heredis scripti: loc⁹ est trebel. quo ad trāslationē actionū etiam si pater rogetur ipsi
1 filio restituere. h. d. totus. §. ¶ † No. j. diligēter ex isto tex. qd̄ senatuscōsultū trebel. loquēs in herede: vt in prin. huius. l. non soluꝫ habet locum etiam in bonorū possessore: vt in. §. bonorū. s. ea. l. ⁊ in fideicōmissario vniuersali: vt in. §. de illo. s. ea. l. Sed ēt habet locum in eo qui nō est scriptus heres: nec alias venit appellatione heredis. l. cū filio. ⁊. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. ⁊ pupil. sed habet cōmodū ⁊ effectū hereditatis mediāte persona alterius ⁊ ex dispositione legis: vt est quādo fili⁹ ⁊ seru⁹ sunt instituti heredes ⁊ grauati restituere hereditatem: si pater vel dn̄s restituant habet locū senatusconsul. trebel. in trāslatione actionum. ⁊ qd̄ est fortius: si pater vel dn̄s sint grauati restituere ipsismet filio vel seruo institutis cum erunt sui iuris: quo casu pater et dn̄s non censentur grauati vt heredes: nec veniunt ex persona heredū sed ex ꝓpria psona tanꝙ̄ pater vel dn̄s: ⁊ sic tunc quartam trebel. non detrahunt: vt. l. cū filio. in. iȷ̄. parte. ff. de leg. j. q2 quartā trebel. nō detrahit nisi qui est grauatus: vt heres. l. mulier. §. fi. j. eo. et tn̄ adhuc habet locū istud senatuscōsultū. casus est hic not. quē ad hoc reputāt mirabilē Moder. sen̄. hic. ¶ Scd̄o istū tex. in ꝟ. idē est ⁊ si ipsi filio. ponderaui in. l. cū filio. ff. de leg. j. pro opi. quā
2 ibi tenet Bar. in tertia parte prin. † qd̄ qn̄ filius vel seruus instituuntur heredes adita per eos hereditate adeo acquirit̃ hereditas p̄ri vel dn̄o ꝙ etiā iura directa nō remanēt penes filiū ⁊ seruū noīe: ⁊ sic nō remanēt directo heredes ēt noīe. Nā hic filius ⁊ seruus fuerūt heredes īstituti ⁊ pater ⁊ dn̄s fuerūt grauati ipsis filio ⁊ seruo restituere hereditatē. Dicit iste tex. qd̄ restituēdo trāsferunt in eos vtiles actiones: ergo apparet qd̄ penes filiū vel seruum nō sunt directe actiones. † q2 qn̄ restō fit hn̄ti directas lꝫ va-
3 no noīe: nō trāseūt vtiles. l. si heres institutus. in pn̄. j. eo. ¶ Tertio no. in ver. Sed et si tutor† qd̄ quando tutor vel curator pupil-
4 li vel adulti seu furiosi heredis instituti fuit rogatus a testatore restituere hereditatē lꝫ in effectu ipse pupillus videat̃ rogatus: vt. l. peto. §. mater. ff. de leg. ij. tn̄ solus tutor pōt restitutionē facere: q2 hoc videt̃ sibi a testōre pmissum. Secus autē si sit grauatus pupillus vel adultus: tūc solus tutor sine pupillo: nec solus curator sine adulto pōt restituere: imo tūc dꝫ fieri restitutio p ip̄m pupillū vel adultū cū autoritate tutoris vel curatoris: vt. l. restituta. §. ij. j. eo. p quē tex. declarat̃ iste. §. ꝫm Pau. de ca. ⁊ sequit̃ do.
5 Alex. reputās tenēdū mēti. † qn̄ aūt filius vel seruus sunt īstituti et grauati restituere tūc solus p̄r ⁊ dn̄s pōt hereditatē restituere vt in p̄ma parte tex. Rō q2 tūc iura hereditaria statim sunt acq̄sita p̄ri vel dn̄o: p regulā. l. placet. ff. de acqr. here. ⁊. l. cū filio. ff. de lega. j. que iura nō acquirunt̃ tutori vel curatori. Sed tu aduerte prout etiā volūt Mod. sen̄. hic: qd̄ iste tex. solū tractat de effectu trāslationis actionū qui resultat ex restitutione p senatuscōsultuꝫ trebel. De modo aūt ⁊ per quē restitutio fieri debeat ponit̃ in. d. l. restituta. §. fi. ⁊ sic iste tex. nō videt̃ probare dictā limitationem Pau. de ca. ⁊ do. Alexā. quam tradunt ad. l. restituta. §. fi. j. eo.

1 ☞ Pupillus nõ potest restituere hereditatẽ tutori eo autore: sed adultus curatori suo sic.
2 Autorari ꝙ nemo possit sibi ad suam vtilitatem.
3 Donatio causa mortis facta per filiumfa.patri eo autorãte ⁊ cõsentiente ꝙ non sit nulla ⁊ est magis cõmunis: valet tamen interueniente iudicis autoritate.in nume.8.
4 Stante statuto ꝙ mulier vel minor non possit cõtrahere sine consensu duorum consanguineorum: an sufficiat si consanguinei contrahentes consentiant ꝙ non.⁊ est communis.
5 Uxor que prohibetur testari a statuto sine presentia viri: non potest ipsum instituere eo presente vel altero pro eo ⁊ cõsentiente.
6 Statutum requirens in contractibus minorumvel mulierũ consensum ꝓpinquoꝝ: debet intelligi de propinquis nõ suspectis.
7 Autorari quando quis valet in facto proprio: ꝙ hoc debet supplere per autoritatem iudicis.
9 Stante statuto episcopi ꝙ nulla locatio valeat facta sine consensu episcopi si fiat episcopo ꝙ valet.
Tacitus consensus in facto proprio ꝙ sufficit.
10 Pupillus grauatus de restituẽdo hereditatem tutori suo: ꝙ nõ possit illi restituere eo autore.
11 Tutor sibijpsi quando restituere possit.
12 Dominium ex solo titulo emptionis absqꝫ traditione quod non transfertur.
13 Effectus iuris resultãt ex ꝫctibus postq̃ sunt in esse producti.
14 Stipulatio licet sit quid facti: tamen tutor se autore a pupillo stipulari non potest.
15 Tutor sibijpsi autorari potest quando actum facit ex necessitate precedentis contractus celebrati cum patre pupilli.
16 Uenditor habet facultatẽ rei tradẽde qꝺ tenetur ꝑcise tradere.
17 Tutor potest sibi propria autoritate soluere: quãdo pupillus est ipsius debitor.
18 Tutor soluens pro pupillo non transfert dominium nisi secuta consumptione pecunie.
19 Autorari sibimet ⁊ in re propria potest tutor si palã et bona fide hoc faciat.
20 Bona fides in tutore emente rẽ pupilli dicitur interuenire quando rem iusto pretio soluit.
21 Tutor in cõtractu vltro citroqꝫ obligatorio an possit sibijpsi autorari.⁊ est communis ꝙ sic.
22 Pupillus heres institutus ⁊ grauatus restituere eius tutori an eo autorante possit hereditatem adire.ꝙ sic.
23 Adultus potest restituere hereditatem eius curatori sine eius autoritate.
Due differentie inter pupillum habentem tutorem: ⁊ adultũ habentem curatorem.
24 Adultus solus potest hereditatem etiã extraneo ⁊ sine curatoris autoritate restituere.
25 Ratio legis quando est generalis licet casus sit specialis: lex tamen generalis intelligitur.
26 Adultus habens curatorem respectu actus in quo eius autoritas non est necessaria: reputatur eum non habere.
27 Autoritas vitiosa interposita vbi nõ requiriť ꝙ nõ vitiat actũ.
28 Adultus curatorem habens: an ⁊ quando sit similis pupillo.
29 Adultus sine decreto iudicis potest soluere pecuniam creditori suo: ⁊ in eum transferre dominiũ.⁊ de hoc.j.nu.36.
Pecunia est de illis rebus q̃ seruãdo seruari pñt.⁊ vide.nu.35.
30 Minor hodie nõ potest etiam cum autoritate curatoris sine decreto iudicis alienare res que seruando seruari possunt.
31 Res dicitur seruando seruari quando ex ea fructus percipitur ⁊ nihilominus seruatur.
32 Pecuniarum vsus videtur esse consumptio ⁊ numeratio.et vide nume.36.
33 Res que seruando seruari nõ possunt que dicantur.
34 Decretum nec autoritas iudicis nõ exigitur in solutione debiti facta per adultum: etiam si res inmobilis soluatur.
37 Pecunia minoris deposita ad emptionem prediorum nõ potest alienari sine decreto iudicis.
38 Pecunia reposita pro cõseruatione ⁊ tuitione patrimonij vt inde non remoueatur: alienari non potest sine decreto iudicis.
40 Adultus habens curatorem ꝙ possit facere testamentum etiam si curator sit presens ⁊ contradicat.
41 Adultus curatorem nõ habens potest solus adire hereditatem. et est communis.
42 Adultus an possit petere restitutionem in integrum aduersus testamentum a se factum.
43 Quando minor dolo fuit inductus vt alium heredem institueret datur actio de dolo venientibus ab intestato.
44 Adultus habens curatorem faciens testamẽtum potest in eius testamento dare licentiam executoribus suis vt alienent res inmobiles sine decreto iudicis.

Fuit questitum. ❡ Iste.§.ſm Bar.est no.⁊ vt.j.
videbitis: erit subtilis et diffici
1 lis in tex.⁊ in glo.† Pupillus nõ potest restituere hereditatẽ tu
tori: eo autore: cum nõ possit in facto proprio autorari: sed adul
tus curatori suo potest restitutionem facere: quia autoritas eius
non est necessaria.h.d.Et habet duas partes.secũda est ibi cura
2 tori tamen. ❡ †No.primo ex tex.regulam: quod nemo potest au
torari sibi ad suam ꝓpriam vtilitatem principaliter: vt hic.⁊.l.j.
⁊.l.pupillus.in prin.⁊.l.quod dicimus.s̃.de auto.tut.⁊.§.fi.insti.
eo.⁊ cle.si vna.in ver.si episcopus.de reb.eccle.non alie.glos.in.l.
iiij.C.de reb.cre.⁊ distinguit no.Bald.in.l.bouem.in vlt.col.C.q
3 admit. ❡ †Hinc videtur: quod si filiusfa.donat causa mortis pa
tri: eo autorante vel consentiente. iuxta.l.tam is.§.j.ff.de donat.
cau.mortis.talis donatio causa mortis nihil valet ſm gl.⁊ Bar.
in.d.l.j.in prin.l.de auto.tut.Bart.in.d.l.tam is.§.primo.in.vij.
q.sequitur late Jo.de imol.hic.⁊ in.l.in edibus.§.quod filius.ff.
de donatio.Ludo.roma.in.l.ij.in princip.eo.tit.⁊ Bald.in qua
tuor locis hic adductis per do.Alexan.Contrarium in hoc ma
gis cõmuniter tenetur: ⁊ contrarium tenent Ang.Rapha.cu.et
latius domi.Alexan.ad quem te remitto cum concordantijs per
eum allegatis.et vltra eum.Adde Ludo.roma.sibi contrarium
vbi consuluit contra Bar.in cõsi.cccccxv.incip.in questione qua
queritur nunquid dicta domina.Idem late cõsuluit do.Alex.in
cõsi.cvj.primi volu.incip.quo ad presens quesitũ dubium facit.
4 ❡ †Secũdo per dictam regulam videtur sequi: ꝙ stante statuto
quo disponitur ꝙ minores ⁊ mulieres nõ possunt cõtrahere sine
consensu aliquoꝝ consanguineorũ: ꝙ talẽ consensum consangui
nei prestare non possunt quando de acquirendo eis directo tra
ctatur ſm Bar.in.d.l.j.in prin.in pe.q.per illũ tex.ff.de auto.tu.
sequuntur Imo.Raph.cu.⁊ latius do.Alex.cum concordan.hic
adductis per do.Alex.Ultra quẽ adde ꝙ idẽ tenet.d.Abb.in.c.
sicut nostris.circa fi.de iureiuran.⁊ idem do.Abb.in cõsil.cxlvij.
quod incip.factũ in effectu sic proponiť.ad fi.d.Alex.in preallc.
consi.cvj.⁊ ita tenet: q̃uis contrariũ dicat Ang.hic se cõsuluisse.
ꝙ si statutũ disponat: ꝙ mulieres nõ possint cõtrahere vel testari
sine consensu duorũ propinquorum: qꝺ sufficiat si cõsentiunt illi
cũ quibus cõtrahit vel quos instituit.Idẽ tenet Bal.in.l.si quan
do.§.j.C.de inoffi.testa.Salice.in.l.j.C.vnde vir ⁊ vxor. Et vltra
eos facit quod in terminis tenet idem dom̃.Abb.sibi contrarius
in.c.cum in veteri.in.vj.no.per illum tex.de elec.vbi no.qꝺ si mu
lier ex forma statuti non potest testari sine consilio cõsanguineo
rum: quod potest in illorum fauorem disponere testamentũ.Tene precedentem opi.que est communior.Pro qua bene facit tex.
in.§.economus.in auť.de alie.⁊ emphyteosi.collat.ix.vbi est tex.
quod res ecclesie debẽt dari in emphyteosim presentibus econo
mis ⁊ chartularijs ecclesie: sed economi et chartularij nec ꝑ se nec
per interpositã personam possunt accipere illam emphyteosim:
5 vnde infert ibi Angel.sibi de directo cõtrarius: † qꝺ si vxor pro
hibetur a statuto testari sine presentia mariti sui: non pt̃ eũ pre
sentem vel aliũ pro ipso presente recipiẽtem instituere: per illum
tex.vbi dicit esse optimum argumẽtum. ❡ Secundo adde quod
6 decidit Bal.in.l.vidue.circa fi.per illũ text.C.de nup.† quod sta
tutum requirens in contractibus minorum vel mulierũ: consen
sum propinquorum: debet intelligi de propinquis nõ suspectis
qui non procurant propria cõmoda potiusq̃ commoda minoꝝ.
7 ❡ Aduerte etiã pro limitatione predictorum † qꝺ quando quis
in facto proprio debet autorari: hoc debet suppleri per autorita
tem iudicis: ⁊ ita esset in practica faciendum.glo.est notab.in.l.si
8 furiosi.C.de nup.per quam glo.Bald.ibi circa finẽ no.† quod fi
liusfami.potest donare causa mortis patri suo in cuius est pote
state: non autoritate patris: sed autoritate iudicis. Quod dicit te
nendum menti: simpliciter sequitur domi.Alexan.hic reputans
singulare ⁊ perpetuo tenẽdum menti. ❡ Ultimo aduerte quod
per regulam huius text.⁊ predicta redditur dubia singu.decisio
9 Joã.and.in regula qui tacet.in mercuria.vbi concludit † quod si
statuto episcopi caueať: quod nulla locatio valeat facta de re ec
clesie sine consensu episcopi: quod si locatio fit ipsi episcopo va
let et tenet: quia conducendo videtur episcopus consentire: et sic
vult singulariter Joan.andr.quod tacitus consensus episcopi in
facto suo proprio sufficiat. Refert et simpliciter sequitur domi.
Abb.in.c.cum in veteri.in.iiij.colũ.de elec.refert ⁊ simpliciter se
quitur domi.Feli.sandeus in.c.edoceri.in.xiiij.colum.de rescrip.
Sed vt dixi dubia redditur hec decisio per iura prealleg.preser
10 tim text.in.d.cle.si vna.in versicu.j.de reb.eccle.non alie. ❡ †Se
cundo no.ex hoc tex.quod quando pupillus institutus heres: est
grauatus de restituendo hereditatem tutori suo: quod non po
test illi restitutionem facere eo autore. Cum nõ possit tutor auto
rari in facto ꝓprio: ⁊ istud principaliter decidit iste tex. ❡ Con
tra istum tex.⁊ istud not.obstant tres difficul. Primo obstat ſm
Barto.quod imo tutor possit sibijpsi restituere: vt.l.fistulas.§.1.
ff.de cõtrahen.

11 ff. de contraben. emptio. et respõdet Bar.† quod quedam est restitutio facti: et istam potest sibi facere tutor de re sibi debita. d. l. fistulas. §. j. et l. tutor. ad fi. ff. de fideius. quedam est trãslatio seu restitutio iurium: et istam nõ potest sibi facere tutor sua autoritate. ita loquitur tex. hic. Istam sol. Bart. sequunt simpliciter Imol. Lud. ro. et do. Alex. hic. Et de duplici restitutione facti et iuris facit etiã mẽtionẽ Bar. in. §. sed et quoties. s. ca. l. ¶ Sed Rapha. cu. hic circa fi. ponderat Bar. velle qd i. d. l. fistulas. §. j. tutor sibi tradendo non transfert dñium: sed solam tenutam acquirit cũ dicat Bar. quod illa sit restitutio facti et plus non dicit Raph. cu. Addo quod idem in terminis tenet clare Bald. in. l. singularia. ff. si cert. peta. vbi dicit quod tex. in. d. l. fistulas. §. j. loquitur quo ad possessionem non quo ad dñium: quia tunc requireretur decretum iudicis. ar. l. profectitia. in fi. prin. ff. de iur. do. et l. lex que tutores. C. de admi. tuto. vnde dicit Bal. quod in casu. d. l. fistulas. §. j. tutor accipiendo propria autoritate non facit rem suam: et sic non acquirit dñium: sed bene acquirit possessionẽ. Dic melius quod ibi ex contractu emptionis celebrato cũ patre pupilli: et sic ex titulo valido habito a defuncto non fuerat acquisitum dominium

12 ex quo non fuerat res tradita. †et absq traditione ex solo titulo emptionis non transfertur dominiũ. §. vendite. insti. de re. diui. l. si ager. ff. de rei ven. l. ex stipulatione. ff. de acqui. pos. et l. traditionibus. C. de pact. vnde postea acquirendo possessionem facit rem suam: et sic apprehensio possessionis ibi operatur translationem dominij. l. ex empto. in prin. ff. de actio. empt. et ita tenet et melius ipsemet Bal. sibi cõtrarius in. l. cũ ipse. in vlt. col. C. de cõtraben. empt. quẽ refert et simpliciter sequitur do. Alex. in. d. l. singularia. in. vij. col. et ex hoc apparet qd sol. Bar. ad. d. l. fistulas. §. j. approbata cõiter nõ est bona: dum dicit qd ibi loquitur de restitutione facti: imo est restitutio iuris ex quo sequitur translatio dominij. ¶ Scdo ista sol. Bar. cõiter approbata mihi nõ videtur tollere difficultatẽ dicte. l. fistulas. §. j. ad istũ tex. nã in restitutione hereditatis duo sunt cõsideranda. Aut enim cõsideramus ipm restituere hereditatẽ: et certe actus restitutionis hereditatis est facti siue restitutio fiat re siue verbo. l. restituta. in prin. j. eo. Aut cõsideramus effectũ restitutionis et verũ est qd ex ipsa restitutione sequitur effectus iuris: scz translatio iurium hereditariorum: vt hac. l. in princi. §. restituta. insti. de fideicõ. here. codem modo idem est in. d. l. fistulas. §. j. Nã si nos cõsideramus ipm contrahere et illud est facti: qz cõtractus sunt facti. l. cõsilio. in fi. ff. de cura. furio. Similiter si nos cõsideramus ipsum tradere seu apprehendere possessionem et istud est etiam facti: sicut etiam restituere hereditatẽ.

13 Sed† contractus postq sunt in esse producti ex eis resultant effectus iuris: scilicet obligatio et actio. l. licet. §. ea obligatio. ff. de pcura. Ita si consideramus in. d. l. fistulas. §. j. quod ex possessione rei vendite vacua tradita vel apprehensa acquirat dominium vt dixi: si vendens est dominus: alias acquiritur vsucapiendi cõditio si vendens nõ est dominus. l. in cõuentionalibus. ad fi. ff. de ver. obli. l. clauibus. ff. de cõtraben. emp. Isti sunt effectus iuris. Sicut in restitutione hereditatis: et sic vtrobiq adest factũ et effectus iuris: et tamẽ est diuersa decisio: vnde nõ video quare apprehensio possessionis rei vendite possit fieri per solum tutorem vt ibi: et nõ restitutio hereditatis vt hic: nam dicere vt dicunt Bar. et alij quod ibi est restitutio nudi facti: sed hic restitutio iuris: non videtur bene dictum: qz vtrũq est facti et vtrũq habet mixturam iuris. ¶ Confirmat ista difficultas cõtra Bar. et doct. qz stipula-

14 tio† dicitur quid facti: sicut et alij cõtractus. d. l. consilio. in fi. et tamen tutor se autore nõ potest a pupillo stipulari: vt est text. in. l. j. in prin. in ver. se tamen autore. et in. l. pupillus in prin. ff. de auto. tuto. Sed ſm sol. Bar. cũ sit facti deberet posse. ¶ Posses subtiliter respondere qd in restitutione hereditatis versatur maior effectus iuris: quia agit de iure vniuersali hereditario trãsferendo. Et ideo qz restitutio hereditatis est maioris pĩudicij: iura nõ sunt confisa de solo tutore: quod eo autore sibi fiat restitutio hereditatis: sed in emptione agitur de effectu iuris singularis scz de transferendo dominiũ rei vendite. ista sol. nõ tollit difficul. Nam considera qd tex. iste non se fundat in iure vniuersali vel singulari sed in ratione: eo quia tutor nõ potest in re propria autorari. Similiter iura supra in princ. allegata generaliter volunt et tradunt regulam generalem: quod nemo in re propria possit autorari et non constituunt differentiam an sequatur magnus effectus iuris an paruus: et ſm hanc sol. multum restringeretur regula generalis tradita hic et in locis palleg. ¶ Unde alibi Bald. in. l. bonorum. in vlti. col. C. qui admit. dicit quod in. d. l. fistulas. §. j. tutor autoratur ad precedentis obligationis executionem: et istud potest facere vt ibi: nõ autem ad noue obligationis inchoationem. d. l. j. in prin. ff. de auto. tuto. Sed nec ista sol. satisfacit: quia etiam in hoc text. autoratur ad precedentis obligationis executionem.

15 ¶ Unde tu potes respõdere† quod tex. in. d. l. fistulas. §. j. loquitur quando tutor emit a parte pupilli: et tunc executio potest fieri sine debita solẽnitate: eo qz fit ex necessitate precedentis contractus. Hic vero est secus: et ita ad illũ tex. dicit Bar. in. l. ij. ad fi. et ibi Imo. et Raph. co. ff. de stipu. ser. Bal. Sali. et Lud. ro. in. l. singularia. ff. si cer. pe. Ang. et Are. in. §. actionum. in. xvij. q. in materia tutelarum. insti. de actio. Ego pro hoc allego tex. bene not. in. l. magis puto. §. si pupillus. secundo. ad fi. ff. de reb. eo. vbi dicit tex. quod si pater fundum vẽdiderit vel quis alius cui pupillus successerit: potest pupillus cetera vẽditionis inconsulto pretore perficere. Et si dicatur etiã in hoc text. pupillus fuit institutus heres et grauatus a testatore restituere hereditatem tutori et sic executio restõnis debet fieri ex necessitate precedentis dispositionis testatoris: et tamen pupillus nõ põt hoc facere tutore autore. Potes respõdere qd in. d. l. fistulas. §. j. tutor vt dixi emit fundũ a patre pupilli: et sic executio traditiõis possessionis fiebat ex necessitate precedẽtis contractus que necessitas erat precisa et euitari non poterat.

16 † qz quãdo vẽditor habet facultatẽ rei tradende vt ibi tenetur precise tradere. l. ex empto. in pñ. ff. de act. empt. glo. et Barto. in. l. j. in prin. ff. eo. et obligatur de euictione: et sic ad duplam. Sed pupillus heres institutus potest recusare adire et restituere. l. qz poterat. j. eo. et si cogatur a pretore: eximit ab oneribus et vexationibus hereditarijs: vt hac. l. in prin. et. §. j. et. ij. Tenencas quam sol. velis res nõ trãsit sine difficultate. ¶ Scda diffi-

17 cultas cõtra tex. est† quia quãdo pupillus est debitor: potest tutor sibimet propria autoritate soluere. l. quoties. §. sicut autẽ. ff. de admini. tuto. et. d. l. magis puto. §. si pupillus. secundo. Quare nõ sic potest sibi restitutionẽ hereditatis facere. Nec dicat qd solutio debiti sit actus necessarius tendens ad vtilitatem pupilli: scilicet ad eum liberandũ: qz idem est in restitutione hereditatis: et tamen diuersa est iuris dispositio vt hoc tex. nisi dixeris qd solutio debiti sit actus necessarius q pncipaliter fit ad vtilitatem pupilli ad ipm liberandũ: licet etiã tendat in vtilitatem tutoris: merito tutor potest tũc autorari. l. qd dicimus: in pñ. ff. de auto. tuto. Sed actus restõnis hereditatis principaliter fit in vtilitatem tutoris: licet sit actus necessarius: vt pupillus liberet. Ideo lex noluit tutorem posse autorari restitutioni sibi faciẽde vt hoc

18 tex. ¶ † Rapha. cu. hic in fi. dicit: qd quando tutor soluit sibi pecuniam pro debito pupilli non transfert dominiũ nisi secuta consumptione pecunie: et ita limita. d. l. quoties. §. sicut autẽ. Dubitat tamen et super hoc relinquit cogitandũ remittẽs se ad ea que dixit in. l. j. in prin. ff. de acqui. pos. ¶ Joã. de imo. aliter respondet: quod quãdo tutor soluit sibi illud quod ei debetur a pupillo: ex hoc contingit tantum liberatio pupilli. Sed si tutor restitueret sibi hereditatẽ per pupillũ: non solũ sequeretur liberatio pupilli sed etiam sequeretur translatio iuriũ: que sol. non videtur tollere difficultatem: qz etiã in solutione vltra liberationẽ sequit transla-

19 tio dominij. ¶ † Tertia difficultas est: nam mirandum videt ſm Imo. Lud. et do. Alexã. quare in casu istius. §. nõ possit tutor sibi autorari ad suam vtilitatẽ: considerato qd vbi palam et bona fide interponitur autoritas potest etiam in re propria interponi: non solum quando solus tutor obligat vt in mutuo et in quolibet alio simili actu. l. nõ existimo. et l. quoties. §. sicut. et. §. non tantũ. ff. de admi. tuto. et no. glo. in. l. cũ ipse. C. de cõtraben. empt. imo ſm do. Alex. glosse et doc. idẽ cõiter tenent etiã in cõtractu vltro citroq obligatorio: puta emptionis si palã et bona fide tutor contrahat: potest ipse in re propria autorari vt est text. nõ violando nec supplendo literã in. l. cũ ipse. C. de cõtraben. emp. et l. tutor rerũ. et ibi no. glo. ff. de admi. tuto. et glos. in. l. si in emptione. §. si. ff. de cõtraben. emp. et plene tradit Bar. in. l. pupillus. §. j. ff. de auto. tuto. et istam etiã esse cõem opi. attestat do. Alex. in. d. l. singularia. in. vj.

20 col. Nã pupillus nullũ dicit pati damnũ: qñ tutor ẽbit secum palam et bona fide. Et tunc demũ dicit bonã fidẽ interuenire si iustũ pretiũ soluat pupillo: vt no. in. l. j. C. si vendi. pigno. aga. declarat Bart. in. d. l. si pupillus. §. j. Cy. et Sali. in. d. l. cũ ipse. ¶ Timore

21 huius difficultatis Imo. et Lud. ro. tenent cõtra cõem† qd in contractu vltro citroq obligatorio vt in emptione et similibus non possit tutor sibijpsi autorari: p regulã. d. l. prime. ff. de auc. tu. et p istũ tex. Cũ vtrobiq videat eadẽ ratio. Nec ob. tex. in. d. l. cũ ipse. quia intelligit qñ cũ autoritate alterius contutoris emit: per tex. in. d. l. pupillus. in prin. et per tex. optimũ in. §. itẽ ipse tutor. in ea. l. vbi dicit tex. qd tutor emptoris et vẽditoris officio fungi nõ potest: et si cõtutorẽ habet eius autoritas sufficit et emere põt: postea subdit tex. sed si mala fides interueniat nullius est momenti: ergo apparet qd tutor regulariter nõ põt emere a pupillo qz lege phibetur. l. si in emptione. §. si. ff. de cõtrahẽ. emp. nisi interueniat autoritas cõtutoris et fiat bona fide: iuribus pallega. et ita necessario intelligit. d. l. cum ipse. Ista opi. contra cõem est sustentabilis et de mẽte iuriũ pallegatorũ. et mihi placet. Et hoc modo cessat ista difficultas. ¶ Retenta tñ cõi: quod etiã in cõtractu vltro citroq obligatorio tutor possit sibijpsi autorari: ad istũ tex. respõdent secundo modo Imo. Ludo. et do. Alexã. quod iste tex. loquitur

in restitutione hereditatis habente mixturam iuris per quam etiam fit translatio iurium: et in illa non potest sibi tutor autorari: sed predicta contraria loquuntur in contractu emptionis & similibus qui dicuntur quid facti.l.consilio.§.fi.ff.de curat.furio. Ista sol.videtur confundi per ea que dixi.s.in prima difficultate vbi Bar.similiter rñdet ad.d.l.fistulas.§.i. ¶Alio tertio modo respondet domi.Alexan.& nihil ineptius potuisset dici.s.qd iste tex.intelligat̃ sm.d.l.cum ipse.s.qñ tutor non palam aut non bona fide faceret sibi fieri restõnem: & si iste text.ita diceret esset ineptus & sine dubitatione: & hec sol.diuinat: et mirabiliter stringit istũ tex. ¶Tertio principaliter no.ex ista prima parte tex.prout
22 subtiliter ponderat Rapha.cu.† q licet pupillus non possit restituere tutori hereditatem eius autoritate: tñ eam bene pôt adire eius autoritate: licet grauatus sit tutori restituere: hoc em̃ videtur presupponere iste tex.qui solũ dubitat an restitutio hereditatis possit fieri tutori eo autore: ergo p̃supponere videt̃ q aditio hereditatis fieri potuerit eo autore: q̃uis ista aditio videat̃ potius facta gratia fideicõmissarij: & sic tutoris quã heredis: l.si seruus legatus.§.cũ quid.ff.de leg.i.& sic videt̃ contra rõnem istius tex.qz sic tutor fieret autor in suũ cõmodũ: po:est dici sm eũ altero de duobus modis: vel qd aditio nõ est immediata vtilitas tutoris sed pupilli: ideo pôt fieri eo autore.d.l.qd dicimus.in prin. vel qd hic pupillus adijt hereditatem autoritate alterius tutoris vel iudicis autoritate. Sed ista secunda diuinat & non est de mente huius litere. Breuiter dic de hoc esse tex.in.l.i.in prin.ff.de auto.tut.ibi. Prima em̃ ratio autoritatis ea est vt heres fiat: lz per cõsequentias contingat debitũ subire: & sic obligari tutori: & istuz tex.etiã allegãt Moder.senen.hic. ¶Ex secũda parte huius.§.
23 etiã tria no.† Primo q in restitutione hereditatis facienda per adultum curatori suo: non est necessaria autoritas curatoris. Ex quo colliguntur due differentie inter pupillũ habentem tutorem & adultũ habentem curatorem. Prima est: qz pupillus nõ potest facere restitutionem hereditatis sine autoritate tutoris sui: vt hic et.l.restituta.§.pupillus.i.c.secus est in adulto. Secũda qz tutor non potest esse autor in restitutione sibi facienda. Curator autem sic adulto: q̃ no.ad limitationẽ.l.si curatorem habens.C.de in integ.resti.mino.& tangit in glo. ¶Amplia istum tex.vt procedat
24 non solum qñ† hereditas est restituẽda per adultum curatori suo sed etiam qñ esset restituenda extraneo: solus adultus potest eam facere per generalitatẽ huius litere sm Imo.Rapha.cu.Paul. de ca.& d.Alex.hic. Bene facit ratio gñalis quã tex.hic in fi.assignat ibi: quoniã necessaria nõ est autoritas ad restitutionẽ & non exprimit cui faciendam. Ergo ratio gñalis ampliat tex.etiam qñ restitutio debet fieri alteri q̃ curatori.l.cum pater.§.dulcissimis.
25 ff.de leg.ij.& l.qd dictũ.ff.de pact.† Itẽ qñ rõ.l.est generalis & casus spãlis tñ lex generaliter intelligit̃.l.regula.§.sed et si quis.et ibi Bar.& Bal.ad hoc no.ff.de iur.& fac.igno.gl.in rub.C.etiam
26 ob chirogra.pecu.Bal.in.c.scdo requiris.de appel. ¶† Secundo no.ex hac secũda parte: q respectu actus in quo autoritas curatoris non est necessaria: adultus habens curatorẽ reputat̃ cum non habere: & sic non equiparatur tunc pupillo: & ita etiã limitat̃ regula.l.si curatorem habens.C.de in integrum restit.minorum.
27 ¶† Tertio no.ex isto tex.in fi. q vbi aliquid non requirit̃ de necessitate: si interueniat in actu qui al's esset prohibitus non vitiat actum: vnde autoritas vitiosa tunc non nocet: perinde ac si non esset interposita ex quo non requirit̃. Facit regula.l.vnice.§.i.C. de rei vxo.act. Facit qd vult glos.no.in.l.vinum.in gl.magna.ad finẽ.ff.si cer.pe.cũ multis cõcor.quas ibi dedi. ¶Expeditis textua.capio glo.fi.magnam in verbo necessaria nõ est: quam diuide in tres partes prin. In prima declarat tex.& ista est plana. In secunda fortiter oppõ.contra tex.& soluit. In tertia format qõnem secunda ibi: sed nõne similes sunt. tertia ibi: sed nũquid adultus. Rursus secunda pars principalis subdiuiditur in quatuor par
28 ticulas. In prima opponit contra tex.† q adultus habens curatorem sit similis pupillo: & tñ tex.facit differẽtiam. Nam equiparatur ei cui bonis est interdictũ.l.si curatorem habẽs.C.de in integ.resti.mino. Nam dando ei curatorem intelligit̃ iudex ei interdicere administrationem: & ille cui bonis est interdictum equiparatur pupillo.l.certi cõdictio.§.idẽ erit.ff.si cer.pet. Ergo omnibus simul iunctis apparet: q adultus habẽs curatorem sit similis pupillo. In scda glo.soluit vno modo & ponit sex similia conferentia ad solutionẽ. In tertia sm Bart.gl.ponit aliam sol.cum vna oppo.ad seipsam & eius responsionem: tñ pôt cantare Bar. quantum velit: illa non videt̃ noua sol.sed est ratio vel declaratio precedentis solu. In quarta & vlti.glo.ponit aliam sol. Joannis. secunda est ibi: sed certe similes sunt.tertia ibi: et est in casu huius l.ratio.quarta est ibi: vel sm Joannem. Teneas ergo quod in illa tertia particula glos.non ponat aliam solu.vt vult Barto.imo glo.assignet rationem precedentis solu.prout etiam tenet subtilis Rapha.cuma.hic. Dicit enim glo.& est in casu huius.l.ratio.

et sic verba glos.sonant q ista non sit noua solutio: sed potius ratio & declaratio prime solu.quasi velit glos.q ideo in prima solutione valet actus restitutionis hereditatis qui fit curatori tanq̃ sit actus liberatorius: et etiam quia talis actus est necessarius: et ad istud autoritas curatoris nõ extẽditur: & quo ad similes actus habetur pro nõ habente curatorem: facit text.in.l.procurator ad vnam speciem.ff.de procura.& ista est bona solu.& per eam habes nota.limitationem ad regulam.d.l.si curatorem habens. prout etiam multum no.Bar.hic. ¶Itẽ aduerte q sex similia que adducit glo.in prima solu.sunt bona in genere ad ostendẽdum q sit differẽtia inter pupillũ habentẽ tutorẽ: & adultũ habentẽ curatorem: sed nõ sunt ad propositũ sm Bart.propter duo. Primo qz in eis non distinguitur an adultus habeat curatorem vel nõ: ad qd vadit contrarium glo. Secundo illa similia loquunt̃ in his in quibus lex disponit circa personã pupilli vel adulti: vel circa eorum bona siue eorum facto. Sed materia nostra loquitur in his que geruntur vel agenda sunt per ipsos an valeant necne. ¶In ea.glo.ibi: sed hoc non reperitur in adulto. No.diligenter ex hoc
29 quarto simili glos.† q adultus sine decreto iudicis potest soluere pecuniam creditori suo: et in eum transferre dominiũ pecunie solute. Ex quo singulariter not.sm Bar.& alios illud ad qd quotidie allegatur ista glo.q pecunia non est de his rebus que seruando seruari possunt: ex quo pôt sine decreto iudicis alienari.nam si seruari posset: dato q sit res mobilis non posset alienari etiam
30 cũ autoritate curatoris sine decreto iudicis: eo† qz hodie statutũ est q minores etiam cũ autoritate curatoris non pñt sine decreto iudicis alienare res que seruãdo seruari pñt: etiam mobiles.l.lex que tutores.C.de admi.tuto.et si dicatur q contrarium patet ad oculũ: quia pecunia reposita in capsa vel in muro potest ibi semper teneri: & sic seruando conseruari. Respondent Bar.& doc.vt
31 hic per eos.† Sed ego plenius declaro: qz illa res dicitur seruando seruari posse: qñ ex ea fructus percipitur et nihilominus seruatur: vt videmus in predijs seu possessionibus nostris: ex quibus fructus annui percipiunt̃.& tamen conseruantur. Sed nõ sic est in pecunia que non affert vtilitatem sm eum vsum ad quem est destinata. nam pecunia destinata est ad vsum numerationis.l.i. ff.de contrahen.emptio.quia vtendo.& sic expendendo nõ conseruatur: vt dicit tex.in.§.cõstituitur.insti.de vsufru.sed in aliũ dominum transfertur: vt patet in tit.ff.de vsufru.ea.re.q̃ vsu consumun.& sic pecunia licet per tempus non corrumpatur: tñ vtendo et sic expendendo q̃tum ad nos consumitur: & sic habendo respectum ad illud ad quod est destinata pecunia.s.ad expendendum procedit ista gloss.qd dicitur de rebus que seruando seruari non
32 possunt.† Item etiam de facili iuris interpretatione consumitur per solam cõmixtionem cum alienis nummis.l.si alieni nummi.
33 ff.de solu.† Bene facit qd inquit Aristo.in.iiij.ethicor.vsus pecuniarũ videt̃ esse consumptio & numeratio: acceptio aũt & custodia: possessio magis est. Proprie tamẽ ille dicuntur res que seruando seruari non possunt: que in naturali sua bonitate non possunt seruari vltra triennium quin tempore corrumpant̃: vt sunt fructus: puta vinum: frumentũ: oleum: & similia. Item vestimenta in quibus est presumptio qd vltra triennium non possunt conseruari: licet de facto quãdoq̃ aliud cõtingat: vt est glo.reputata sing.in.l.i.& ibi vide Bal.C.si aduer.vsucap.& istam glos.in.d.l.i. ad hoc reputant sing.Ang.Imo.& Rapha.cu.hic.& Ange.in.l. procurator tutorũ.ff.de procu.& in.l.procuratorem.C.eo. Ange. de areti.in.§.si quis a nõ domino.institu.de rer.diui.sed habes aliam concordantem in.l.diuortio.§.interdum.in verbo reddet. circa prin.ff.sol.mat.& ibi Imo.Ludo.& do.Alexã.ad hoc not.et ibi latius Areti.in.v.col. ¶Sed aduerte subtiliter licet Barto. et alij cõmuniter istud notent ex hac glos.q pecunia sit de rebus que seruando seruari non possint: eo quia potest per adultũ alienari sine decreto iudicis: tamẽ ista gl.non facit ad hoc: prout etiã
34 perpendit Rapha.cu.hic.† eo qz decretum iudicis non exigit̃ in solutione debiti: nec autoritas iudicis etiam si sit res immobilis que soluatur: tex.est in.l.magis puto.§.si pupillus secundo.ff.de reb.eo.& in.l.quoties.§.sicut autem.ff.de admi.tut.nec etiam ibi distinguit̃ seruari possit res: an nõ: eo quia solutio debiti de qua loquitur glo.est alienatio necessaria pro executione actus validi precedentis. Itẽ sm Joã.de imol.etiam certam speciem nedum pecuniam potest adultus soluere creditori sine curatore: quando agitur de liberatione vt iuribus p̃alleg.& sic per hoc non videt̃ probari in hac glos.q pecunia sit de rebus que seruando seruari non possint: eo qz gl.non loquitur in alienatione simpliciter sed solum in solutione debita. Tenendo tñ cõmunia quod istud not. colligatur ex hac glo. adde q ad hoc istam glos.reputat esse vnicam & sing.& non reperiri alibi in iure. Bal.in.d.l.si curatorẽ habens.& in.l.sed si ex stipulatu.in fi.ff.de ver.oblig.& in.l.qd si forte. §.fi.ff.de sol.& ista glos.est de hoc peregrina sm eundẽ Bal.in.l.i. circa princi.ff.de reb.eo. Nam etiam ad hoc reputat sing. Bald.

in.l.j.in.ij.col.ff.solu.matri.¶Sed adde aliam glos.idem tenen/
tem in.l.interdum.⁊ ibi expresse Bar.ad hoc.no.ff.de cõdi.inde.
36 et aliam glo.in.c.j.de cõmoda.in glo.j.circa fi.que dicit† ꝙ pecu/
nia vsu consumit:⁊ illã ad hoc ponderat Jo.de imo.Idem tenet
Bar.in.l.põt pupillus.ff.de auto.tuto.Bar.in.l.si ex legati cã.⁊
ibidẽ late Ludo.ro.ff.de ver.ob.Bar.in.l.si quis pro eo.§.j.ff.de
fideius.Bal.in.l.etiam.C.de fideius.⁊ in.l.j.C.si aduersus transac.
Ange.in.§.et qꝛ parũ.in aut.de nup.colla.iiij.Sali.in.l.tutores.
scđa.in.ij.no.per illũ tex.C.de admi.tu.Aret.in.l.diuortio.§.in/
terdum.in.v.col.ff.sol.mat.do.Abb.in.c.nulli.in vlti.col.de reb.
eccle.nõ alie.¶Ista conclu.gl.ſm Bar.⁊ doct.probatur in aut.
nouissime.C.de admi.tut.iuncta.l.lex que tutores.eo.ti.vbi tutor
sine decreto iudicis tales res etiam mobiles que seruando serua/
ri possunt nõ alienat:⁊ tamen secus est in pecunia.Ergo apparet
ꝙ pecunia non est de rebus que seruando seruari possint. Pro
ista conclusione glo.habes bonum tex.in.§.constituitur.instit.de
vsufru.⁊ in.l.aristo.§.fi.cum.l.seq.ff.de iure delibe.⁊ in.l.iul.ff.de
peti.here.quicquid ad illum tex.dicat do.Alexã.hic.⁊ tex.in.c.fi.
de pigno.in verbo pecuniam que vsu consumit.et ibi Cardi.flo.
et Imo.ad hoc ponderat illum text.Nec ob.predicte conclusioni
tex.in.l.tutores.secunda.C.de admi.tuto.ibi aurum argentũq; et
quicquid vetustate temporis non mutat.Rñdet do.Alex.ꝙ ibi
loquitur de actuali conseruatione:sed nõ de fructuosa. Sed quo
ad hoc vt pecunia afferat vtilitatẽ ſm vsum ad quẽ est destinata
et sic ad expendẽdum dicit de rebus q̃ seruando seruari non pñt.
Tu respõde planius ad illũ tex.verũ esse:ꝙ pecunia tpe non con
sumit neq; vetustate tpis immutat vt ibi dicit tex.qꝛ posset mille
annis conseruari:sed bene expendendo:et sic vtendo consumitur
quia eius dñium perdit:⁊ ppter hoc dicitur seruãdo seruari non
37 posse.¶†Limita conclusionem gl.nisi pecunia minoris esset de/
posita ad emptionem prediorum:tunc nõ posset alienari sine de/
creto iudicis:vt est text.sing.in.l.iij.§.quid ergo.ff.de cõtra iudi.
tute.per quem tex.ita limitant Rapha.cu.⁊ latius do.Alex.hic.
Lud.ro.in.l.si ex legati causa.ff.de ver.ob.facit bene tex.in.l.a di/
uo pio.§.fi.ff.de re iudi.per quem tex.ibi dicit Raph.cu.singula/
riter probari:ꝙ pecunia deposita ad emptionem prediorũ cõpu
tatur inter immobilia seu inter ea que seruando seruari possunt.
Facit.l.fideicõmissum.§.tractatũ.in ver.quid tñ.ff.de iudi.⁊ in.l.
qui filiũ.ff.de leg.iij.vide que late dixi in.l.cetera.§.fi.ff.de lega.j.
vbi plenius examinaui.⁊ ibi allegaui tex.qui fortiter stringit cõ/
tra istã limitationẽ in.l.cũ in fundo.§.si fundus cõis.ff.de iur.do/
tium.in verbo sed ita:vt nõ in vicẽ corporis habeat ⁊ ibi rñdi ad
d.l.iij.§.quid ergo.remitto me ad ea que ibi dixi.¶Secundo li/
38 mita cõclusionẽ gl.ex mente Rapha.cu.hic† qñ pecunia esset re/
posita pro cõseruatione ⁊ tuitione patrimonij vt propterea inde
non remoueat:per tex.no.in.l.si chorus.§.j.ff.de leg.iij.qui dicit
sepe audiuisse rusticos senes ita dicentes pecuniam sine peculio
fragilem esse:peculium existimantes qđ presidij causa seponeret.
39 ¶†Ultimo aduerte ꝙ Bar.restringit istud quartũ simile glos.
pcedere in adulto non habente curatorẽ:⁊ propterea dicit Bar.
modicũ facit ad propositum glo.⁊ sic Bar.vult:ꝙ si adultus ha
beret curatorẽ:ꝙ sine eo nõ posset soluendo creditori dñium pe/
cunie transferre in creditorẽ.Sed certe istud est contra mentẽ hu/
ius gl.prout etiã tenet Jo.de imo.hic:ꝙ siue adultus habeat cu
ratorem siue nõ:ꝙ soluendo creditori suo possit sine curatore do
minium pecunie transferre:⁊ pro glo.videtur casus hic.Itẽ tex.
in.d.l.qđ si forte.in fi.ff.de sol.loquitur in pupillo habẽte tutorẽ:
et cũ gl.dicat ꝙ istud nõ reperitur in adulto:ergo loquit in adul/
to habente curatorẽ:⁊ pro ista gl.est bonus tex.in.l.magis puto.
40 §.si pupillus.secundo.ff.de reb.eo.¶†In quinta differentia gl.
ibi itẽ pupillus nõ põt facere testm̃:adultus sic. Adde ſm Bar.
istud procedere etiam in adulto habente curatorem:vt est text.de
hoc planus in.d.l.aurelius.§.caius.⁊ ibi glos.⁊ Bart.in.j.no.ad
hoc no.ff.de lib.leg.Idem tenent Bal.Ang.Sali.Ful.⁊ Paul.
de ca.in.l.si frater.C.qui testa.fa.pos.vbi extendunt etiam si cura/
tor sit presens ⁊ contradicat ne adultus testm̃ faciat:adhuc p̃sen/
te curatore ⁊ contradicente potest adultus condere testm̃ ⁊ est bo/
na extensio:⁊ pro conclusione glo.est etiam tex.in.l.cum pater.§.
curatoris.ff.de leg.ij.Ratio differentie est ſm quosdam:vt refert
Bar.qꝛ vltima voluntas cõfert post mortẽ:⁊ sic illo tpe erit fini/
ta cura.Reprobat Bar.qꝛ lex resistit initio.Ergo futurũ tẽpus
non attendit.l.si minor.ff.de ser.expor.Tu dic ꝙ istam rationem
quam Bar.dicit quosdam assignare ponit gl.ij.in.d.l.si frater.et
ibi Bal.in fi.⁊ Bar.met sibi cõtrarius eam sequitur in repeti.l.j.
C.de sac.san.eccle.in.ij.q.prime.q.principa. Magis tñ placet re/
probatio Bar.hic.¶Aliam ergo rationem assignat Bar.quia
adultus quantum ad testandum non videtur habere curatorem:
quia curator datur bonis.l.in copulãdis.C.de nup.ad quor ad/
ministrationem testamentũ non pertinet.Adde tu aliam rationẽ
qꝛ institutio seu vltima voluntas nõ dꝫ ex alieno arbitrio pende/
re.l.illa institutio.⁊.l.captatorias.ff.de here.instit.¶In ea.glos.
41 ad fi.†cõmuniter tenet:ꝙ si adultus curatorem nõ hꝫ põt solus
adire hereditatem vt.l.impuberibus.⁊.l.pupillus.in prin.ff.de
acq.here.Si aũt curatorẽ habeat dꝫ cũ eius autoritate adire.l.
cum quedam.C.de admi.tu.allegata in gl.que tali casu loquitur.
Sed pupillus cum autoritate curatoris adire non potest:qꝛ pu/
pillo non sufficit curatoris autoritas ad adeundum.l.cũ in vna.
42 §.tutor.ff.de app.⁊ ibi gl.rõnẽ diuersitatis assignat. ¶†Extra
gl.querit Bar.an adultus possit petere restitutionem in integrũ
aduersus testamentum a se conditum:si dicat inconsulte factum:
vel minus discrete ad alicuius suggestionẽ vel instantiã:⁊ deter/
minat qđ non per rationem de qua hic per eum.Idẽ tenet Bar.
in.l.verba gesserũt.per illũ tex.ff.de verbo.sig.Aliam rationem
assignant Ang.Imo.Rapha.cuma.do.Alex.qꝛ cũ minor pos/
sit prouidere de iure cõmuni reuocando tale testm̃ indiscrete fa/
ctũ.l.si quis in principio testamenti.ff.de leg.iij.⁊.l.posthumus.
§.j.ff.de iniust.rup.Ergo cessat beneficiũ restitu.in integrũ qđ est
extraordinarium.l.in cause.secunda.in princi.ff.de mino.Sed tu
caue qꝛ posset cõtingere ꝙ minor rõne imbecillitatis etatis non
reuocaret testamẽtũ:⁊ in actu testandi ipse posset dolo decipi.l.j.
in fi.ff.de excep.do.ſm do.Alex.met sibi contrarium.j.in penul.
43 col.in prin.¶†Aduerte tamẽ ꝙ si adultus dolo fuerit ĩduct⁹:
vt alium institueret heredem succurritur venientibus ab intesta/
to per actionem de dolo.l.lucius.§.sempronia.cum gl.in verbo
actione.ff.de leg.ij.ſm Bal.Fulg.⁊ do.Alexã.in.l.si frater.C.q
testa.fa.pos.facit tex.in.l.non est enim.ff.de inoffi.testamẽ. quem
Ang.ibi ad hoc no.⁊ dicit per hoc obtinuisse sñiam in quadã ma
gna hereditate.Idem Aug.in.l.fi.C.si quis aliquẽ testa.prohi/
bue.glos.⁊ Cy.in.l.quicquid in verbo quesierint.C.arbitri.tute.
44 Adde etiam mirabile ꝙ†lꝫ adultus habẽs curatorem non pos
sit in vita sua alienare res immobiles sine decreto iudicis.l.lex q̃
tutores.C.de admi.tut.⁊.l.magis puto.ff.de reb.eo.tamẽ adult⁹
habens curatorem ⁊ faciens testamentum põt in testamento da/
re licẽtiam executoribus suis vt alienent res immobiles sine de/
creto iudicis:qꝛ cẽsetur vti iure maioris quo ad testandum.ita si/
gnanter tꝫ Bal.in.l.prediũ.ats est in.l.ij.C.quando decre.opus
nõ est:vbi dicit hunc passum non esse ab alijs tactũ. Sed adde ꝙ
idẽ tenet Bal.in.l.j.in prin.ff.de reb.eo.qđ bene no.ad limitatio/
nem iuriũ preallegatorum.Et per ista cũ laude dei remanet vtili/
ter expeditus iste solennis.§.

1 ☞Collegium grauatum de restituendo potest ex senatuscon.
trebel.restituere hereditatem vni de collegio.
2 Aliud est collegium:aliud singuli de collegio.
3 Corpus quod sit nomen magis generale q̃ collegium.
4 Uniuersitas seu collegium qđ per suam deliberationẽ possit fa/
cere contractus et expedire actus sibi incumbentes absq; autori/
tate alicuius superioris dummodo non alienet res que seruando
seruari possunt.
5 Adultus habẽs curatorem licet possit sine eo hereditatem adire
non tamen potest contrahere.
6 Uniuersitas qñ per seipsam vult actum expedire: non est necesse
qđ constituat syndicum ad illum actum expediendum.
7 Iudex potest cogere vniuersitatem ad constituendum syndicum
cum quo omnia facilius expediantur.
8 Collegium quod possit contrahere cum vno de collegio.
9 Inter restituentem et eum cui debet fieri restitutio debet esse di/
stinctio personarum. Item inter baptizantem et baptizatum.
Item inter presentantem ⁊ presentatum.

1 **Si autem collegium.** †Collegium gra/
uatum de restituen
do:põt ex senatusconsulto trebel.restituere hereditatẽ vni de col/
legio.h.d.ſm gl.Bar.⁊ cõiter alios:lꝫ Bar.⁊ doc.sequant istam
positionẽ casus:vt in gl.Solus Sali.hic dicit aliter debere poni
casum hoc modo.Instituo collegium:et rogo vt restituat omni/
bus de collegio:videbat non valere fideicõmissum:quasi sibijpsi
sit rogatum de restituendo:sed tamen valet:qꝛ inspicit psona sin/
gulorum ⁊ diuiditur cõmodum inter omnes. Pro hoc facit iste
tex.ibi inspecta eorum persona.Et hoc modo intelligẽdo iste te/
2 xtus redderet notabilior.† Et facit:qꝛ aliud est collegium:aliud
singuli de collegio in.l.tantum.§.vniuersitatis.ff.de rer.diui.et.l.
sed si hac.§.qui manumittit.ff.de in ius vocã.¶In tex.ibi si au/
tem.Ista aduersatiua hic ponitur:qꝛ videbat qđ collegiũ quo/
dammodo in re propria autoritatẽ interponeret:⁊ sic videbatur
qđ non valeret:vt in.§.prece.sed non est verũ:vt patet in fi.huius
§.vbi tex.rñdet huic obiectioni.Facit qđ habetur in.c.postulasti.
3 de concess.preben.¶†In tex.ibi collegium vel corpus. Ista duo
inter se differunt:quia collegium dicitur quãdo plures simul co/
habitant:sic dictum : quia simul colliguntur. Corpus autem est
nomen magis generale plurium siue cohabitantium simul siue
non:vt declarat glo.in.l.j.in princi.⁊ ibi Bald.in.j.q.ff.quod cu/

iusq; vniuer.glo.⁊ Barto.in rub.ff.de colle.illici.glo.in.l.ij.§.a
municipibus.in glo.j.ff.de bo.pos.⁊ glo.notabilior in.c.dilecta.
4 de exces.prelat. ¶ † No.primo ex hoc tex.sm Bart.ꝙ collegium
seu vniuersitas per suum decretũ:et sic per suam deliberationem
potest facere cõtractus:⁊ expedire actus sibi incumbentes ⁊ non
videtur necessaria autoritas alterius superioris vel alterius iudi
cis:licet contrarium tenuerit glos.in.l.nulli.ff.quod cuiusq; vni-
uersitatis.que sm Imol.procedit quando agitur de alienatione
rerum collegij que seruãdo seruari possunt:al's secus:vt.l.j.⁊.ij.
C.de ser.reipub.manumit.dic vt ibi per Barto.⁊ glo.⁊ Bart.in
l.actor.ff.rem ratam habe.cum alijs concordan.traditis per do.
Alex.⁊ vltra eum vide per Bal.in.c.imperatorum.de iuramen.
calum.Sed aduerte subtiliter ꝙ istud not.Barto.⁊ doc.non be-
ne probatur in hoc tex.prout etiam perpendunt Moder.senen.
quia licet collegium grauatum de restituẽdo possit hereditatem
restituere:vt dicit litera:non per hoc sequitur:ergo collegiũ po-
5 test contrahere sine autoritate alterius superioris.† Nam adul-
tus habens curatorem potest hereditatem restituere sine autori-
tate curatoris:vt in.§.precedenti.⁊ tamen non potest sine eo con-
6 trahere.l.si curatorem habens.C.de in integ.resti.mino. ¶ † Se-
cundo no.ex hoc tex.sm Bar.⁊ alios:ꝙ quando vniuersitas per
seipsam vult actum expedire:non est necesse ꝙ constituat syndi-
cum ad illum actum expediendũ:⁊ ideo si vult emere vel vendere
non est necesse quod constituat syndicum ad sic contrahendũ:sed
ipsum collegiũ potest principaliter cõtrahere:quod tene menti.
7 ¶ † Adde tamen ꝙ iudex potest cogere collegium seu vniuersi-
tatem vt syndicum faciat:cum quo omnia facilius expediãtur:vt
est tex.nota.in.l.iij.§.creditoribus.⁊ ibi Barto.ad hoc not.ff.de
fideicõ.liber.Bar.in.l.solent.in fi.ff.de alimen.⁊ ciba.leg.⁊ in.l.j.
per illum tex.C.de iure reipu.lib.x.Bal.in.l.j.§.quibus.ff.quod
cuiusq; vniuer.⁊ in.l.ij.§.hoc etiam.C.de iura.calum.⁊ in.l.fin.in
8 prin.C.de testa.manumis. ¶ † Tertio no.ꝙ collegium potest cõ-
trahere cum vno de collegio:quod est tenendum menti sm Bar.
Ratio quia tunc contrahit tanq̃ cũ priuato:vt dicit gl.secunda.
¶ Quarto not.ex fine tex.ibi nec ipse sibi videtur restituere:vbi
9 text.respondet tacite obiectioni.† ꝙ inter restituentem ⁊ eum cui
fit restitutio debet esse distinctio personarum.Ad idem text.in.l.
ij.⁊ ibi late Bart.ff.de stipu.seruo.⁊ tex.no.in.l.qui hominem.§.
quidam filium.ff.de sol.⁊ in.l.legatum est.§.si alienus.ff.de leg.j.
¶ Sic etiam debet esse differentia inter baptizantem ⁊ baptiza-
tum.c.debitum.de baptis.Sic inter patronum presentantem et
presentatum.c.per vestras.de iure patro.c.fi.ad fin.de instit.Sic
inter donantem ⁊ confirmantem donationẽ:debet esse distinctio
personarum.c.inter dilectos.versi.ceterorum.de fide instru.et ibi
do.Abb.in.iij.col.ad hoc no.illum tex.

1 ☞ Res que iussu testatoris remanet apud heredem estimatur
cum suis qualitatibus nec cautio interponitur.
2 Actiones actiue ⁊ passiue transeunt in fideicõmissarium vniuer-
salem:licet heres detrahat quartam trebel.in fundo sibi prelega-
to:⁊ sic in re particulari.
3 Actio personalis ꝙ non sequatur fundum:et sic successorem sin-
gularem.⁊ extende vt nume.6.
4 Executio sententie vel instrumenti ꝙ non possit peti nisi contra
condemnatum vel eius heredes:non contra singularem successo-
rem tenentem bona obligati.
5 Statutum quod in causis vertentibus super instrumentis gua-
rentigiatis procedatur summarie omni exceptione remota:in-
telligitur si contra principalem agatur:non contra tertium pos-
sessorem.
7 Remedium.l.ij.C.de rescin.vendi.quod non detur cõtra tertium
possessorem.
8 Actio personalis qñ sequat̃ fundum:⁊ sic detur contra singula-
rem successorem:ponit tres fallentias ad regulam.
9 Res tantum valet quantum vendi potest consideratis qualitati
bus suis ⁊ subaudi homini scienti ⁊ intelligenti conditionem et
rei qualitatem.
Practica ad probandũ estimationem ⁊ valorem rei in remedio.
l.ij.C.de rescin.vendi.
10 Res dicitur esse minoris estimationis si in venditione est appo-
situm pactum de retrouendendo.
11 Res dicitur esse minoris valoris seu minoris pretij ratione ma-
li vicini.
Fundus quando estimat̃ debet estimari totus ⁊ non per partes.
Estimatio patris fundi debet fieri sm bonitatem.
12 Res qñ estimatur vt soluant̃ melioramenta:estimatur prout al's
fuit impensum ⁊ non prout vendi poterat.
13 Res que venditur ab implicito multis debitis:ꝙ dicitur esse mi
noris.vt.s.nume.9.
14 Res pignorata ⁊ heredi legata debet estimari quanti vendi pos-
set cum illa obligatione pignoris sine cautione:⁊ intellige vt in-
fra nume.16.
15 Estimatio dubij euentus ꝙ inducat quandam emptionem.

Si heres percepto. Hucusq; tractauit iu-
riscon.de vno remedio
trebelliani.s.transferendarum actionum:hic incipit tractare de
alio remedio pegasiani.s.de detractione quarte:qd remedium est
1 attributum trebelliano. ¶ † Res que iussu testatoris remanet
apud heredem estimatur cum suis qualitatibus:nec cautio inter
ponitur.h.d. ¶ In tex.ibi:neq; enim.Ista est ratio primi ⁊ non
2 ver.nec mulũ.immediate precedentis. ¶ † No.primo ꝙ licet he-
res retineat quartã trebel.in fundo sibi prelegato:⁊ sic in re par-
ticulari ex voluntate defuncti:tñ oẽs actiones actiue et passiue:
transeunt in fideicõmissariũ vniuersalem etiam que competũt re-
spectu illius rei:eo q2 personales actiones non sequuntur fundũ
prout assignat̃ rõ in vsi.neq; em̃ ⁊ sic heres in illa re particulari
habet̃ loco legatarij seu particularis successoris.§.si qs vna.in-
3 stitu.de fideic.here. ¶ † Scdo no.in ver.neq; em̃.illud ad qd quo
tidie allegatur iste tex.ꝙ actio personalis non sequit̃ fundũ:⁊ sic
singularem possessorem fundi:sed vniuersalez successorẽ.Et ideo
sm Bar.si habes aliquẽ obligatũ:⁊ bona eius nõ essent tibi ex-
presse vel tacite obligata:nihil posses dicere contra eũ ad quem
illa bona transirent. ¶ Glo.ad istam regulã allegat multas con-
cordantes:vltra quas adde text.in.l.fi.§.fi.ff.de contrahen.emp.
⁊ in.l.eris alieni.C.de dona.⁊ in.l.fi.C.de heredi.actio.Et sic sm
Ang.Imo.⁊ do.Alex.fatui essent creditores petentes executio-
nem instrumenti guarentigionati cõtra possessores bonorũ debi-
toris obligati:nisi intentarent actionẽ hypothecariã ⁊ sic actio-
nem realem:que bene sequitur singularẽ successorem.§.itẽ seruia
na.insti.de actio.⁊ hic in glo.Idem tz Ang.in.l.si debitori.p illũ
4 tex.C.si aduer.credi.⁊ ibi Bal.dicit probari per illũ tex.† ꝙ exe-
cutio sñie vel instrumenti non potest peti nisi cõtra condẽnatum
vel eius heredes:non aũt cõtra singularem successorem tenentem
aliqua bona obligati.⁊ dicit Bal.hoc esse notandũ contra igno-
rantes procuratores ⁊ aduocatos.Imo.fortius tenet singulari-
5 ter Bal.in.l.j.in.j.col.C.cõmu.de leg.† ꝙ si statutum disposuit ꝙ
in causis vertentibus super instrumentis guarentigie seu confes-
sionatis procedatur summarie omni exceptione reiecta:ꝙ istud
statutũ habebit solũ locũ si agatur contra principalem debitorẽ:
secus si ageretur contra singularem successorem vel tertium pos-
sessorem etiã si ageret̃ hypothecaria:quia confessio priuilegiata
posita in.d.instrumento non sequitur fundum seu fundi possesso
rem.vt hic.⁊.l.j.C.si cer.peta.qd dictũ sequit̃ ⁊ cõmẽdat.d.Alex.
hic.⁊ dicit perpetuo esse notandum cũ concor.hic traditis p eu3.
6 Extende istã † regulã tex.etiã si obligatio principalis contracta
sit per respectũ ad rem transeuntẽ:seu respectu rei trãseuntis ad
personam singularis successoris:vt.l.cũ hereditas ex cã fideicõ-
missi.⁊.l.si heres institutus.§.fi.j.eodẽ.q̃uis contrariũ notauerit
Ange.in.l.que neptis.ff.de acqui.here.⁊ non bene vt per Ludo.
ro.ibi.⁊ in consi.ccccxvij.incip.in proposito casu aduertendũ.in
7 iij.col.Facit.l.q̃dam.§.nihil interest.ff.de eden. ¶ † Itẽ ad istam
regulam adde:ꝙ si vendidi tibi fundũ minus dimidia iusti ptij:
⁊ tu postea vendidisti illũ fundum titio:ego non possum agere re-
medio.l.secunde.C.de rescin.vendi.cõtra titium sm Cy.in qõne
Bal.in.xiij.⁊ Salic.in.xij.Facit qd tenet Specu.in tit.de loca.§.
8 nũc aliqua.in ver.cxxvij. ¶ † Ista regula fallit interdu3 in subsi-
dium:vt.j.proxi.§.⁊ no.plene glo.in.§.fin.in glo.magna.j.ead.l.
¶ Secundo fallit sm Ang.vt possit agi cõtra possessore3 rei feu
dalis vt prestetur sacramentum fidelitatis:quasi illa petitio sit in
rem per.l.iij.§.fi.cum glo.ff.vsufru.quemad.ca.Sed sm Imol.
⁊ Lud.⁊ do.Alex.illa glo.sequitur contra in successore etiam sin-
gulari directi domini qui potest petere a vasallo prestari sibi iu-
ramentũ fidelitatis per.c.si omnes.cũ glo.si de feu.fue.cõtro.in-
ter.do.⁊ agna. ¶ Tertio fallit in casu.l.fi.⁊ ibi Bart.ad hoc not.
C.quo quisq; ordi.conue.lib.xj.de quo textu glo.hic opponit vbi
9 dicetur. ¶ † Tertio no.ex hoc tex.ꝙ res tantũ v3 quantũ vendi
potest consideratis suis qualitatibus:⁊ subaudi homini scienti ⁊
intelligenti cõditionẽ ⁊ rei qualitatẽ:vt est glos.solẽnis in.l.mor-
tis causa capimus.§.fi.ff.de dona.cã mor.quã gl.Ange.⁊ Imo.
ibi.⁊ in.l.pretia rerũ.in prin.ff.ad leg.fal.ad hoc reputant singul.
¶ Et ppterea Bart.hic tradẽdo practicam docet ꝙ sis cautus
qñ agitur de estimanda aliqua re:eo q2 venditor dicat se deceptũ
vltra dimidiam iusti pretij:quod consideres personam vendito-
ris si erat implicita debitis vel dedit fideiussorem vel non:vt ex
hoc possit concludi quod talis res existens hominis sic implici-
ti debitis non reperisset emptorem tante quãtitatis.Idem in si-
milibus qualitatibus rerum que habẽt augere ⁊ diminuere pre-
tium.Refert ⁊ sequitur Ange.de are.in.§.si quis agens.institu.
de actio.Adde bonum tex.in.l.si quos.⁊ ibi Barto.not.C.de re-
scinden.vendi.in verbo rei qualitas ⁊ reddituum quantitas esti-
10 metur. ¶ † Item adde bene facere quod si in venditione rei pu-
ta predij

ta predij est appositū onus vel pactū de retrouēdēdo: dicit tales res esse minoris estimationis ꝑpter tale pactū: ideo si postea allegetur paruitas pretij ad inferendū cōtractū fuisse fictitiū vel vsurariū non debet tunc estimari verus valor rei: sed debet haberi respectus ad onus de retrouendendo impositū. Nam tanto minus valet prediū propter illud pactū. Ita no. t3 do. Abb. in. c. cū aliquibus. In secūdo no. de deci. Et ibi dicit ꝙ ita pluries in facto respondit ⁊ ꝙ multi errant in hoc. Idē cōsiderat do. Abb. in. c. ad nostram. de emp. ⁊ vend. ad materiā illius text. qḋ bene signa. facit bene tex. in. c. cū Joannes eremita. de fide instru. quem text. ad hoc in specie reputat sing. do. Maria. soci. in cōsi. xv. incip. vi-
11 sis predictis publicis instrumētis. in vlti. col. Item adde† ꝙ res dicitur esse minoris valoris seu minoris pretij: ratione mali vicini. l. qḋ sepe. §. fi. cū glo. ff. de cōtrahen. emp. Item fundus debet estimari totus simul ⁊ nō quelibet ei⁹ pars de per se. l. prima cu3 glo. ⁊ ibi Bar. C. cōmu. diui. l. meuius. §. fi. ff. fa. her. ⁊ no. Bart. in. l. vxorem. §. agri plagam. in fi. ff. de le. iij. ⁊ qñ fit estimatio partis fundi non debet fieri ꝫm mensurā sed ꝫm bonitatē. ita nota. tenet
12 Bar. in. l. si ex falsis. in vlti. col. C. de trans. ¶ † Itē qñ res estimantur ad mensuram dāni vt qñ soluunt̄ melioramēta facta: tūc non fit estimatio prout vēdi poterat: sed prout in eo alias fuit expensum. tex. est no. de hoc in. l. ij. §. portio. ff. ad leegem rhod. de iac. ⁊ vide qḋ no. Bar. in. l. hac. ⁊ in. l. cū emptor. §. fi. ff. de dam. in
13 fec. ⁊ nota istū casum: q2 frequēter de eo interrogaberis. ¶ † Itē no. diligenter illud quod vult Bar. hic in practica quā tradit: et s. retuli: ꝙ si aliquis emit rem ab implicito ⁊ inuoluto multis debitis qui non potest prestare fideiussores de euictione: non videt̄ vendidisse infra dimidiā iusti pretij: l3 non esset implicitus debitis: secus esset: q2 quilibet carius emeret a securo venditore ꝙ̄ ab eo qui non est securus. Et istud multū not. ⁊ simpliciter sequitur Rapha. cu. hic: qḋ tene bene menti ad practicam. Si venditor dicat se deceptū vltra dimidiā iusti pretij. Tu emptor econtra capitulabis ꝙ ipse erat implicitus multis debitis: ⁊ nō dedit nec poterat dare fideiussorem de euictione. Et propterea res multo minoris pretij estimatur. ¶ Quarto principaliter nota ex hoc tex.
14 ꝙ † res pignorata relicta heredi debet estimari quāti vēdi posset cū illa obligatione pignoris sine cautiōe: ⁊ estimatio sic facta cu3 illo dubio euētu computat̄ heredi in quartā treb. quicquid post ea sequatur de illo fundo ⁊ dato ꝙ euincatur fundus nō poterit heres agere de euictione: quadruplici ratione. ¶ Prima quia imputandū est heredi vt dicit Paul. de cast. hic quare fundū nō vēdidit postꝙ̄ reperiebat quātitatē sufficientem: ⁊ licet emptori fuisset euictus nō teneret̄ restituere pretiū: q2 propter illud onus
15 pignoris videt̄ minus vēdidisse. ¶ † Secūda ratio est: q2 estimatio dubij euētus inducit quandā emptionē. l. litis estimationem. ff. de vsuca. pro empto. Sed in emptione dubij euentus nō cadit euictio. l. si iactum rhetis. ff. de contrahen. emptio. ¶ Tertia ratio est: q2 si fideicōmissarius vniuersalis teneretur de euictione. ergo heredi esset prestanda cautio. l. si domus. §. j. ff. de leg. j. Cui⁹ contrarium expresse deciditur in hoc text. ¶ Quarta ratio est ꝫ3 Rapha. cuma. q2 etiam si euincatur fundus pignoratus consultum est heredi offerendo debitum creditori. iuxta. l. mulier. ff. qui po. in pigno. hab. quod debitū postea fideicommissario repetere poterit. l. si res obligata. in princi. cū ibi nota. ff. de lega. j. tñ tres
16 precedētes rationes plus placent. ¶ † Limita istū tex. vt procedat quando fundus quē heres grauatus est retinere erat solu3 pignoratus. ita loquitur tex. hic. Secus si fuisset in totum alienus: q2 tunc prestāda est estimatio per fideicommissarium: ⁊ heres potest tunc vti retentione. tex. est not. in. l. heres precepto. j. eo. Ratio q2 qñ fundus est in totū alienus non potest fieri estimatio de qua in hoc textu. ⁊ sic tūc cessat dispositio huius tex. Item quando mero legatario esset legatus fundus pignoratus: tunc habet locum. l. si res obligata. in prin. cum materia. ff. de le. j. super quo Raph. cuma. hic: ⁊ ibi latius insistit.

1 ¶ Heres restituens hereditatem retenta certa quantitate tenetur legatarijs in eo quod habet vltra quartam: si non possunt exigere legata a fideicommissario qui non detraxit falcidiam. et numero. 3.
2 Fideicōmissarius non potest detrahere quartā de relictis ab herede vel simpliciter nec de fideicōmisso vniuersali a se relicto.
3 Heres habetur loco legatarij in ea quantitate quam testator iussit eū deducere de hereditate per fideicommissarium restituenda.
4 Actiones personales de equitate et in subsidium sequuntur fundum.
5 Heres in quarta trebellianica prefertur legatarijs.
6 Fideicommissarius vniuersalis: quod non tenetur legatarijs vltra vires hereditarias: intellige verum: si confecit inuentarium alias secus.
7 Jus nouum limitatorium iuris antiqui ꝙ extendat̄ ex idētitate rationis: licet non iura correctoria.
Heredis appellatione qḋ ex larga significatione veniat fideicommissarius non tamen in materia penali nu. 9.
8 Dispositio legis vel statuti quod non adaptatur vbi nō possunt adaptari verba.
10 Extensio etiam in correctorijs est licita ex identitate rationis: qñ ratio est scripta.
11 Heres non conficiens inuentarium: ideo tenetur vltra vires hereditarias: q2 presumitur subtraxisse.
12 Ratio habetur in lege vel statuto pro expressa: quando alia assignari non potest.
13 Lex quando in assignatione cause vtitur dictione forte: illa causa dicitur impulsiua ⁊ non finalis.
14 Probatio per confessionem partis quod admittatur cōtra presumptionem iuris ⁊ de iure.
15 Inuentarium factum per heredem: ꝙ prosit fideicōmissario.
16 Lex etiam penalis habens rationem expressam vel que habetur pro expressa quando alia assignari non potest: extenditur ad aliū casum eandem rationem habentem.
17 Constitutio penalis extenditur de stricta significatione vocabuli ad latam.

1 **Si is qui. cccc.** ¶ † Heres restituens hereditatem retenta certa quantitate: tenetur legatarijs in eo quod habet vltra quarta3 si a fideicommissario qui fal. nō detrahit legata exigi non possunt: hoc dicit totus textus vsꝗ ad. §. deniꝗ. ¶ Et aduerte quod Barto. Ang. ⁊ Jmol. intelligunt istum textum: quando heres retinet illā quantitatem sub nomine quote: ⁊ ita summant istum tex. ⁊ male: quia si retineret illam quantitatem ⁊ sic. cc. sub nomine quote: ergo retineret tanꝗ̄ dimidia3 hereditatis: ⁊ sic de rigore iuris teneretur: etiam si portio fideicommissarij esset sufficiens: vt est text. in. §. si quis vna. ⁊. §. sequenti. instit. de fideicom. heredi. Jdeo intellige melius text. quod illam quantitatem retinet heres tanꝗ̄ certam summam sub nomine quantitatis: ⁊ non sub nomine quote: ꝓut intelligunt Pau. de cast. ⁊ Rapha. cuma. hic: ⁊ voluit glos. finalis hic. Et ita etiam summat domi. Alexan. licet de istis non fa-
2 ciat mentionem. ¶ In textu ibi: † quis falcidia cesset: † eo quia fideicommissarius: nec de relictis ab herede vel simpliciter: nec de fideicōmisso vniuersali a se relicto: potest aliquam quartam detrahere: vt per gloss. ⁊ latius Barto. j. in. §. sequen. Sicut heres qui potest detrahere falcidiam ⁊ trebel. de relictis a se: per hoc tamen fideicommissarius licet sit deterioris conditionis ꝙ̄ heres: non tenetur vltra vires hereditatis: sicut in testamento militis non detrahitur fal. nec trebel. ⁊ tamen non tenetur vltra vires hereditatis: vt dicit tex. in. §. seq. qui incipit deniꝗ. qui propter hoc fuit continuatiue positus. ¶ Not. primo ex hoc tex. quod licet heres
3 habeatur † loco legatarij in ea quantitate quam testator iussit eum deducere de hereditate per fideicommissum restituenda. d. §. si quis vna. ⁊. §. sequen. ⁊. l. si legatus. §. multum. j. eo. Tamen quatenus illa quantitas excedit trebel. tenetur in subsidium ad legata si id qḋ restitutum est fideicōmissario vniuersali non sufficit ad legata. Et in hoc iste tex. redditur singularis ꝫm Rapha.
4 cu. ⁊ d. Alex. hic. † Et l3 regula sit ꝙ actiones personales nō sequant̄ fundū nec rem certā: vt in. §. precedenti. tamen de equitate ⁊ in subsidium hoc permittitur vt hoc tex. ¶ Secūdo not. ex
5 hoc tex. ibi: † in heredem autem centum. ꝙ heres in quarta trebel. prefertur legatarijs: sed in eo quod est vltra quartā ipsi preferuntur. Et in hoc iste. §. est singularissimus ꝫm Rapha. cu. hic vtor verbis suis sed in creditoribus qui pretendunt causam onerosam. l. fi. §. licentia. C. de iure delibe. es alienū prefertur in totū illi quarte. que nō detrahitur nisi eo deducto. l. in imponēda. ⁊. l.
6 irritum. C. eo. ¶ † Tertio no. in ver. neminem enim oporteret ꝙ fideicōmissarius vniuersalis non tenetur legatarijs vltra vires hereditatis: vt hic: et. l. si vniuerse. C. de lega. ¶ Jstud plane procedit isto iure ff orum ⁊ C. Hodie autem per iura noua autenticorum sicut heres non conficiens inuentarium tenetur in solidum legatarijs vltra vires hereditatis: cum locum heredis teneat. l. si filius. §. j. ff. quod cum eo. Et iura loquentia de herede habent locu3 in fideicommissario vniuersali: vt not. Barto. in. §. de illo. per illum textum vbi late dixi. s. eodem. Et ita in specie tenent Ange. Jmo. et Moder. hic: ⁊ Barto. in. l. ratione. §. quod vulgo. in penulti. q. ff. ad leg. falci. Cyn. ⁊ Bal. in. l. ij. in fin. C. eode3.
7 eo q2 † dicta iura autenticorum hoc casu sunt tantum limitatoria iuris antiqui: ergo ex identitate rationis extenduntur vt notat Barto. in. l. si constante. in prin. in. ix. questiōe prime partis ꝑn. ff. solu. matrimo. quia iura limitatoria bene extenduntur ex identitate ratiōis l3 nō correctoria. c. cū dilecta. §. nos igit. ⁊ ibi dñs Abb. ad hoc no. ⁊. c. ad audiētiā. ⁊ ibidē. d. Abb. j. j. no. ad hoc notat: de cle. nō resi. ⁊ est bonus tex. j. c. post trāslationē. in ver. ꝙ̄ ꝙ̄. ⁊ ibi Bal. ad hoc multū not. illum tex. de renū. ꝑsertim ad casum ꝗ sublata significatione vocabuli ꝯtinet̄. l. filiū habeo. ff. ad ma.

glo. in aut. minoris debitor. C. qui da. tuto. pos. sed appellatione heredis saltē largo sumpto vocabulo venit fideicōmissari⁹ vniuersalis vt late dixi in. §. de illo. §. ea. l. lz ista sit cōis opi. seruāda in practica: tñ cōtraria opi. pōt multū ꝓbabiliter ⁊ subtiliter sustineri ſm Moder. senen. hic. ¶ Primo ꝑ tex. in. §. si vero non fecerint. in aut. de here. ⁊. fal. coll. j. q dicit hoc introductū in penaz heredis trāſcēdētis leges q potuit nihil dānificari. Imo ex le. fal ci. lucrari: sed hoc nō cadit in fideicōmissario vniuersali q nō detrahit falcidiā vt hoc tex. Ergo cū ꝓsupposita in illo textu nō possint verificari in fideicōmissario vniuersali: ergo nec in eo decisio illius tex. habebit locū ꝑ gl. quā ad hoc reputāt not. dignā in. l. mācipia. in verb. aduocādū. C. de ser. fugi. Tu cōfirma vltra
8 eos† q: cui non possunt adaptari verba. l. vel statuti nō habet locum eius dispositio. l. iiij. §. toties. ⁊ ibi Bar. ⁊ latius Moder. ad hoc no. ff. de dam. infec. l. ita autē. in ꝑn. ⁊ ibi Bar. ad h notat. ff. de admi. tut. ⁊ est tex. melior de iure. in. c. indēnitatibus. §. sed cū ea. de elec. in. vj. in verb. cū in ipsis hoc locū sibi nequeat vendicare. quem tex. dicit esse ad hoc meliorē de iure. Joā. de ana. in. c. ij. de maledi. Ergo cū verba. d. §. si vero nō fecerint non possint adaptari fideicōmissario vlī: ergo in eo nō habebit locū dispositio
9 illius. §. ¶ Secundo mouētur prefati Moder. seneñ. q: †in materia penali appellatione heredis non venit fideicōmissarius. l. si cum ante. cum. l. seq. ff. ad fille. dixi in. §. de illo. §. ea. l. ⁊ nos sumus in materia penali qd teneat vltra vires hereditatis: ergo iura autenticorum loquentia in herede non conficiente inuentarium nō debent procedere in fideicōmissario vniuersali. ¶ Ista opi. Moder. seneñ. ꝯtra cōmunē est valde subtilis ⁊ colorata: sed ego teneo etiā in puncto iuris cōem opi. ꝑ infrascripta fundamēta per que apparebunt sublata subtilia. arg. istoꝝ Moder. Moueor in primis: q: tex. in. §. sancimus. iūcto. §. si vero nō fecerint. in aut. de here. ⁊ fal. vnde sumitur. d. aut. sed cuz testator assignat rationem quare heres nō faciens inuentarium teneat insolidum legatarijs vltra vires hereditarias: eo quia lex presumit eum subripuisse res hereditarias vel occultasse vel aliter malignatū. Ista ratio etiam militat in fideicommissario vniuersali cui facta
10 est restitutio ⁊ non fecit inuentarium. † Sed quando ratio est expressa etiā in correctorijs licita est extensio ex idētitate rōnis ſm Bald. ⁊ alios in aut. quas actiones. in. ij. colū. C. de sac. san. eccle. Pau. de ca. in. l. quis. C. de fideicō. facit tex. in. l. cum mulier. ⁊ ibi Rapha. cu. ad hoc no. ff. sol. mat. Ergo fortius dz fieri extēsio in materia nostra que non est correctoria sed solū limitatoria: vt. s.
11 dixi. ¶ †Et istam rōnem ꝙ heres non conficiens inuentarium presumat res hereditarias subtraxisse: ⁊ per hoc teneat vltra vires hereditarias: per. d. §. sancimus. tenent expresse Bar. ⁊ doct. in aut. sed cū testator. in pe. col. C. ad leg. fa. ⁊ no. Bar. in. d. l. in ra
12 tione. §. quod vulgo. in pe. oppo. sed† qd fortius etiā qñ ille text⁹ nō assignaret istā rōnem ex quo tamē alia ratio assignari nō pōt quare heres nō cōficiens inuentariū teneat vltra vires hereditatis. certe illa ratio habet pro expressa: vt est glo. in. l. quis. ⁊ ibi clarius Bal. ⁊ Pau. de ca. C. de fideicō. cū concor. quas ibi dedi ⁊ in facto magnum fundamētum. Et si tu subtiliter diceres ꝑut dicit. d. Alex. ad aliud propositum reprobādo vnā singu. limitationē Bal. in. l. filium quē habētē. in pe. col. C. fami. her. qd tex. in d. §. sancimus. dicit forte surripuerint. ergo innuit idem esse si nō
13 surripuerint: †q: quando lex in assignatione cause vtitur dictione forte: apparet illam esse causam impulsiuam ⁊ non finalem: vt est glo. sing. in cle. j. in verb. forte. ⁊ ibi. d. Ant. ⁊ Imo. ad hoc no. de appel. ⁊. d. Abb. in. c. qm frequenter. in prin. in. ix. col. vt lit. nō conte. Et istam inductionē de illo tex. contra Bald. etiā facit idē d. Alex. in. d. l. in ratione. §. quod vulgo. in. xj. col. ⁊ sic in proposito potes dicere ꝙ ratio assignata in. d. §. sancimus. cuz sit solum impulsiua ⁊ non finalis non debeat attendi q: lz ista inductio. d. Alex. sit valde pulchra: tñ ad eam dupliciter respondeo. Primo dico ꝙ ista inductio ꝓcederet qñ posset assignari alia ratio finalis: sed in proposito nostro nō potest assignari alia ratio: nisi presumptio occultationis rerum: ergo ista est ratio finalis. Scdo respondeo ꝙ tex. in. d. §. sancimus. non simpliciter dicit forte surripuerint: sed addit aut malignantur. Et sic est sensus ꝙ heredes q nō faciūt inuētariū ꝓsumunt aut bona hereditaria surripuisse aut occultasse: aut aliter malignari: ideo ille tex. primo loco dixit forte: tamen omnia ista tendunt ad presumendum fraudē heredis non facientis inuentarium que etiā militant contra fidei
14 commissarium vniuersalem. Et hoc† modo etiā defendo sing. limitationem Bal. in. d. l. filium quē habentē. in pe. co. vbi dicit ꝙ lz sit presumptio iuris ⁊ de iure ꝙ heres qui nō fecit inuentariū surripuerit bona hereditaria: tñ si legatarij confiterentur plura bona non fuisse in hereditate ⁊ sic ꝙ heres nihil occultauerit cōtra presumptionem iuris ⁊ de iure bene admittitur ꝓbatio per confessionē partis: vt est gl. in. §. illud. in aut. de equali. do. col. vij Docto. in aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. Et istam limitationē sequitur etiam Pau. de cas. in. d. §. qd vulgo. ⁊ Ludo. ro. in rub. ff. de acqui. here. ¶ Intellige tñ istā cōem conclusionē
15 procedere† qñ heres statim restituit hereditatē fideicōmissario vniuersali: ⁊ sic heres nullum fecit inuentarium: quo casu perdit falcidiā. Alias si heres fecisset inuentarium prodesset etiā fideicōmissario: q: tūc cessaret ratio fraudis ⁊ occultationis bonorum: ꝑut declarat Bart. in. d. §. qd vulgo. in penul. q. Dy. ⁊ Ang. hic cū multis concor. hic traditis ꝑ. d. Alex. ¶ Secundo principali
16 ter moueor† q: lex etiam penalis habēs rationem expressam vel q habetur pro expressa qñ alia assignari nō pōt extendit ad aliū casum eandem rationē habentē. tex. est in. l. cū mulier. ff. sol. matr. Et ibi do. Alex. ad hoc multū no. illū tex. pro limitatione iuriuz q dicunt ꝙ in penalibus non est licita extēsio ex identitate rationis: limitantur nisi lex penalis habeat rationē expressam vel que habeatur pro expressa. Ad idē tex. in. c. j. §. porro. q fue. pri. causa benefici amit. ⁊ ibi Bal. in. ij. col. ad hoc no. illū tex. ⁊ dicit esse meliorem de iure ad hoc. Facit tex. in. l. famosi. §. pen. in verb. vel ad exemplū. l. ff. ad le. iul. maie. glo. in. c. j. in glo. fi. in verbo priuare. ⁊ ibi do. Abb. in pe. col. de postu. prela. ⁊ glos. in. l. j. in glos. j. C. q
17 res expor. non debent. ¶ †Tertio moueor q: cōstitutio penalis extenditur de stricta significatione vocabuli ad latam. Ita not. Gemi. in. c. ij. §. ij. per glo. ibi in ver. beneficiū. de her. in. vj. Ergo dato ꝙ ista materia esset penalis extenderetur ad fideicōmissariū qui saltem largo modo venit appellatione heredis: vt dixi in. §. de illo. §. ea. l. Tamē huic de directo refragatur scdm fundamentum qd adducūt Moð. seneñ. ¶ Tenēdo cōmunē opi. Non ob. dum dicebatur ꝙ presupposita que facit tex. in. d. §. si vero nō fecerint: nō possunt adaptari fideicōmissario vniuersali. Q: dico ꝙ ille tex. duo decidit. s. qd heres qui nō facit inuentarium teneatur vltra vires hereditatis. Et istud cōuenit etiam fideicōmissario vniuersali: per rōnē assignataz in. d. §. sancimus. Aliud qd heres non faciens inuentariū ꝑdit falcidiā. Et istud verū est: ꝙ heres non cōuenit fideicōmissario: sed nō repugnat quin aliud locum habeat: ⁊ sic in herede non conficiente inuentariū est duplex pena. s. amissionis lucri: ⁊ sic detractionis falcidie. Item quod teneatur vltra vires hereditarias. In fideicōmissario non conficiēte inuentarium est solum pena: ꝙ teneatur legatarijs vltra vires hereditarias. Et ita habes hunc articulum plene discussum: ⁊ ꝑ ista remanet expeditus iste. §.

1 ¶ Testator de iure ffoꝝ nō poterat ꝓhibere detractionē falcidie nec trebellianice. ⁊ nu. 4.

2 Fideicōmissarius vniuersalis ꝙ nō detrahat falcidiam de legatis relictis in testamento militis.

Heres etiam directus quod non detrahat falcidiam in testamento militis.

3 Priuilegium militum non debet intelligi cum damno tertij: et numero. 6.

5 In testamentis militum debet seruari merum iusgentium.

7 Heres adeundo dicitur cum creditoribus hereditarijs quasi cōtrahere.

Heres militis non tenetur etiā creditoribus hereditarijs vltra vires hereditatis.

8 Fideicōmissarius vniuersalis licet loco heredis habeatur: et in eius locum succedat: tamen non potest falcidiam ⁊ trebellianicaz detrahere.

9 Fideicommissarius vniuersalis quod detrahit falcidiam a legatarijs: si heres volens facere gratiam fideicommissario nō detraxit.

Testator non potest prohibere falcidiam.

10 Necessitas non habet meritum: sed voluntas.

11 Heres scienter restituens totam hereditatem absq; detractione quarte: in dubio presumitur voluisse facere liberalitatem fideicōmissario: ipse tenet contra communem.

12 Heres qui non detrahit quartam videtur facere nō quia donet fideicōmissario sed ratione pietatis vt plenius satisfaciat voluntati testatoris.

13 Donatio non presumit vbi alia presumptio sumi potest: vel alia leuis occasio vel coniectura.

14 Fideicōmissarius vniuersalis primus detrahat falcidiam a legatarijs quando heres coacte adiuit: non tamen quartam a secūdo fideicōmissario.

15 Fideicōmissarius vniuersalis primus ꝙ non detrahat falcidiam de legatis ab ipso fideicōmissario relictis.

16 Fideicōmissarius primus ꝙ detrahat a scdo quartā si secundum fideicōmissum sit ab herede ⁊ non a primo fideicommissario.

1 Deniq; †Lz falcidia nō detrahat: tñ non tenetur quis ad legata vltra vires hereditarias. Itē fideicōmissarius nō detrahit quartā nisi heres liberalitatē in eum exercuerit. h. d. vsq; ad. §. sed si. cccc. in versi. inde neratius. Heres fuit rogatus restituere totam hereditatem non detracta aliqua falcidia idest

dia.l.trebellianica.Certe heres non tenebat parere huic pcepto
testatoris:qr heres potest quartã detrahere cõtra volũtatẽ testa
toris.l.titia.in fi.S.ad le.fal.qr testator hoc iure nõ poterat phibe
re detractionem falcidie nec trebellianice.l.qd de bonis.§.fi.ff.ad
leg.fal.glo.& Bar.hic.Tamẽ heres sponte paruit precepto testa
toris:& restituit totã hereditatẽ quarta nõ detracta.Certe si hoc
fecit vt liberalitatem exerceret in primũ fideicõmissariũ:et sic vt
sibi donaret:ipse poterit detrahere a secundo fideicõmissario:qr
lz heres fuerit vsus erga eũ liberalitate:ipse tñ nõ tenetur ea vti
erga aliũ.Sicut ecõtra lz quis ab alio patiat iniuriam:non tamẽ
per hoc alteri dz esse iniuriosus:vt inquit gl.no.in.l.si te.in glos.
fi.& ibi Bal.& Sali.not.C.de iure deli.¶ No.prio ex tex.ibi:nec
2 tamẽ quartã retinere fideicõmissario pmittit:†qd fideicõmissari⁹
vniuersalis non detrabit falcidiam de legatis relictis in testamẽ
to militis.Sed aduerte qr istud videtur omnino indubitatum:
duplici ratiõe.Prima qr si fideicõmissarius vniuersalis nõ de-
trabit falcidiã in testõ pagani:vt est tex.in.§.preced.ergo longe
minus in testamẽto militis.Secunda ratio & fortior:qr imo etiaz
heres directus nõ detrabit falcidiã in testõ militis.l.in testõ.se-
cunda.C.de test.mili.& l.testõ.C.ad le.fal.& tñ heres bene detrahe
ret in testõ pagani.Si ergo heres in testõ mili.non detrabit falc.
ergo indubitatũ videtur de fideicõmissario vniuersali:vt dicã.j.
in.ij.not.Dic q dubitatio huius.§.nõ erat sup hoc:sed erat:an
sicut in testõ militis nõ detrahebat falcidia:ita etiã fauore militũ
heres & fideicõmissarius vniuersalis teneret insolidum legatarijs
vltra vires hereditatis.Istud erat de quo principaliter dubita-
3 bat in hoc.tex.& decidit q nõ.†Ratio:qr priuilegia militum nõ
debẽt intelligi cũ dãno tertij.l.cũ filius.§.fi.ff.de test.mili.& l.im-
puberi filio.ff.de admini.tuto.sed pro certo mirandũ videt:cum
falcidia & trebel.sint inducte ad cõseruationẽ testatorũ:vt inst.ad
le.fal.in prin.qr al's heredes instituti qui nihil essent detracturi
de hereditate nunq adirent hereditates:& sic testamẽta destitue
rent.l.si nemo.ff.de testa.tute.& l.ea quã.C.de fideicom.sz cum he
redes sint habituri saltẽ quartã falcidiã:aut quartã trebel. pro-
4 pter eã inuitant ad adeũdũ hereditatẽ.†Hinc est:q testator non
poterat olim etiam expresse prohibere.d.l.qd de bonis.§.fin.& l.
seius & augerius.ff.ad le.fal.cũ ergo detractio fal.& treb.sint indu
cte fauore testatorũ & fauore testamẽtorũ vt effectũ habeãt:ergo
videret q tanq fauorabiles deberẽt etiã habere locũ in testõ mi
litis cum omnes leges fauorabiles militibus habeant locum in
testõ militis.l.si ruffinus.& l.captatorias.C.de testa.mili.¶ Ad
uerte.Ista difficultas cessat in fideicõmissario vniuersali de quo
loquitur iste.§.Cum iam heres directus ei restituerit heredita-
tem:sed militat in herede q cũ non possit detrahere fal.nec treb.
in testõ militis nõ adibit eius hereditatẽ:ex ea nihil cõmodi per
cepturus:& isto modo testamẽta militũ destituent & anuullabun
tur:qd videt incõueniens.Istam difficultatem mouet solus do.
Christo.por.insti.ad le.fal.in princ.in.j.& ij.col.vbi refet se mouis
se istam difficultatẽ in quodã publico examine cuiusdaz schola-
ris:& q sibi dabant due solu.ipse postea dat tertiã.In primis re
spondebatur:q lex reputat esse fauorabile militibus:q volunta
tes militum ad vnguem sine vlla detractione conseruentur.l.mi-
lites si testm̃.ff.de testa.mili.sed qd heredes nõ adeant heredita-
tem militũ:eo qr nõ possunt aliquã quartã detrahere:istud esset
damnosuin militibus:ergo nõ debet procedere:sed ista solu.non
eneruat difficultatem in aliquo.¶ Secundo respõdebat:q he-
redes fauore militum inducentur ad adeundũ & ad satisfaciendũ
plene legatarijs:quis quartam non detrahant:ex quo damnuz
non habent:& faciunt commodum legatarijs:qr illud quod tibi
nõ nocet:& alteri prodest facile debes cõcedere.l.ij.§.itẽ varus.ff.
de aqua plu.ar.Sed si ista ratio esset vera:idem deberet esse in te
stamẽto pagani.Ipse Christo.dat tertiam solu.& quidẽ subtilez.
Et dicit se putare:q ex quo lex disponit qd in testamẽto militis
cessat falc.& trebellia.debet intelligi q heres inuitus possit cogi
adire fauore militum:& sic qd lex mandauerit iudicibus q com-
pellant heredes inuitos adire:argumento eorũ que habent in.l.
quidam consulebant.ff.de re iud.¶ Confirmo vltra eum istam
5 solu.do.Christo.†qr cum in testamentis militum debeat attendi
& seruari merum iusgentium circunscriptis subtilitatibus iuris
ciuilis vt inquit tex.in.l.j.ff.de testa.milit.& lex statuerit quod in
testamẽto mili.non detrahatur falci.nec trebel.ad hoc vt volun-
tas militis pleniorem effectum sortiatur.l.si sponsus.§.si quis ro
gatus.ff.de dona.inter vi.& vxo.l.pater.ff.de his que in frau.cre
di.in necessariũ antecedẽs intelligitur statuisse:qd heres inuit⁹
possit cogi adire:quamuis nullum cõmodum reportaturus fa-
uore militum:quia lex que voluit consequẽs:intelligitur voluisse
omne necessarium antecedens ad illud.l.illud.ff.de acqui.here.l.
ad rem.et.l.ad legatum.ff.de procura.sic etiaz videmus quod he
res inuitus cogitur per senatuscon.trebel.ad instãtiam fideicom
missarij adire & restituere:vt hoc titu.& §.restituta.et.§.sed quia
stipulationes.institu.de fideicom.here.Ita etiam in proposito:
heres inuitus cogetur per.l.adire fauore militũ.Ista soluti.licet
6 colorata mihi non placet:†qr priuilegium militis nunq debet
intelligi vel interpretari in dãnum vel in preiudicium tertij.d.l.
cum filius.§.fi.& d.l.impuberi filio.quod esset si heres inuit⁹ co-
geretur sine emolumento aliquo adire hereditatem militis:& se
illaqueare oneribus hereditarijs.¶ Ego alias respondebaz in
d.l.in testamento.secunda.C.de testamen.mili.& adhuc ita respon
7 deo†quod in alio herede si adeat tenetur insolidum creditoribus
hereditarijs etiam vltra vires hereditarias de suo proprio solue
re:quia adeũdo dicitur cum eis quasi contrahere.l.ex maleficijs.
§.heres.ff.de actio.& obl.Ideo propter istud periculũ nemo vn-
q adiret hereditatem nisi saltem speraret lucrum falcidie aut tre
bel.Sed in herede militis istud est singulare quod vltra vires he
reditatis non teneatur nedum legatarijs:sed nec etiam creditori
bus:vt vult tex.in.d.l.in testamẽto.secunda.in versicu.sane.& ibi
expresse Pau.de cast.quicqd ibi teneat gl.Ratio est fm Paul.
de castro ibi:quia priuilegium militis non debet esse alteri noci-
uum vt dixi:sed si heres militis teneretur de suo soluere credito
ribus & legatarijs vltra vires hereditatis: damnificatur: quod
esse non debet.¶ Secunda potest esse ratio:quia qui in vno gra
uatur in alio debet alleuiari.l.eũ qui.in prin.ff.de iureiuran.cum
ergo heres militis grauetur vt non possit detrahere fal.nec tre-
belli.Certe in alio alleuiatur vt nõ teneatur neq creditoribus:
neq legatarijs vltra vires hereditatis.Et ad hoc etiã bene facit
tex.hic:cum ergo heres militis in nullo sit passurus dãnuz:nimi
rum si potest cogi inuitus adire;sicut videmus in herede graua
to restituere qui per dispositionem senatusconsulti trebel.potest
inuitus cogi adire:ex quo nullum est incommodum habiturus.
l.qr poterat.j.eodem.¶ Secundo diligenter nota ex eodem tex.
8 q†lz fideicõmissarius vniuersalis habeatur loco heredis.l.si fi-
lius.§.j.ff.quod cũ eo.& in locum heredis succedat.l.qui quadrin
genta.& ibi Bar.ad hoc no.j.eo.& leges loquentes de herede ha
beant locum in fideicõmissario:vt no.Bar.in.§.de illo.per illum
textũ vbi dixi.s.ea.l.Tamen licet heres possit detrahere falci.et
trebel.tamen fideicõmissarius vniuersalis detrahere nõ potest:
vt hic:& in.§.precedenti.¶ Ratio potest esse duplex.¶ Prima
qr ad hoc vt quis possit detrahere falcid.vel trebel.necesse est vt
grauetur vt heres.l.mulier.§.fi.j.co.¶ Secunda ratio:qr falci-
dia fuit inuenta vt per eius detractionem heredes inuitarentur
ad adeundum:vt instit.ad le.fal.in prin.que ratio cessat in fidei-
commissario vniuersali:cum iam sit adita hereditas per heredẽ
directum:vt dicit tex.in.l.si patroni.§.qui fideicõmissariaz.j.eo.
Item primus fideicõmissarius restituendo secundo omnia trans
fert in cum.l.ex asse.j.eo.nimirum si tunc nihil retinet.¶ Ista re
gula limitatur in glos.magna duobus modis:quos ibi videas.
9 ¶†Tertio no.ex hoc tex.quod si heres non detrahit falcidiaz a
legatarijs volens facere gratiã fideicõmissario vniuersali:tũc fi-
deicõmissarius detrahit ex persona heredis qui videtur sibi do
nasse:& ex hoc correlarie not.ex tex.quod testator non potest pro
hibere detractionem fal.vt etiam dicit glos.magna hic.Alias si
posset prohibere non appellaretur liberalitas heredis:qr in ne-
cessitatibus nemo liberalis existit.l.rem legatam.in fi.ff.de adi.le
10 ga.& l.si seruo.& ibi Ang.no.ff.de hered.insti.†necessitas eñ nõ
habet meritum sed voluntas:fm Baldum in.l.ex placito.in.ij.
colum.C.de rerum permutatio.¶ Glossa magna in verb.secun
do quartam:timore contrarij.l.penales.§.fina.ff.ad legem falci.
ponit distinctionem:an et quando fideicommissarius vniuersa-
lis de quo loquitur iste textus:detrahat falcidiam.Secundo po
nit quid in legatario vel singulari fideicommissario.de quo loq-
tur contrarium.Tertio declarat de quibus relictis nõ detrahat
fideicommissarius vniuersalis.Secunda ibi:singularis vo.Ter
tia ibi:item nota quod vniuersalis.& tangitur etiam per glos.su-
pra in verbo permittitur:& quia distinctio glos.fm Barto.non
videtur esse perfecta:ideo Barto.ponit pleniorem & notabilio-
rem doctriuam.An et quando fideicommissarius possit quartã
11 detrahere:vt hic per eum:et est satis intricata materia.¶†Ad-
de inquantum glos.Barto.et communiter doctores tenent:qd
heres scienter restituens totam hereditatem absque detractione
quarte:in dubio presumitur voluisse exercere liberalitatem in fi-
deicommissarium:& sic ei donare per regulam lege cuius per er-
rorem.ff.de regulis iur.& l.j.ff.de conditio.indebiti.et ita etiam
tenet Ange.in.C.si vero expressim.in.vij.colum.in aut.de here.
& fal.coll.j.¶ Subtilis Raph.cuma.tenet contra istam cõmunẽ
opi.et bene:per duo fundamenta.Primo per istum tex.qui po
nit regulam & exceptionem.ergo qñ sumus in dubio debemus in
herere regule:vt est gl.in.l.oĩs diffinio.ff.de reg.iur.Tu stringe
fortius istum tex.qr si heres restituẽs sine detractione quarte:in
dubio semper intelligeretur exercere liberalitatem:& sic donare:
ergo semper in dubio fideicõmissarius posset quartã detrahere.

ergo male posita hec regula negatiua ad oppositum. ¶Secūdo
12 ⁊ fortius inducitur Rapha.cu.† qꝛ heres qui nō detrahit quartā
videtur facere: non quia donet fideicōmissario: sed vt plenius vo
luntatem defuncti ex toto exequaꝉ: nihil detrahēdo de legatis.l.
si sponsus.§.penul.ff.de dona.iter vi.⁊ vxo.l.patrē.ff.de his que
in frau.credi.⁊.l.j.C.ad leg.falci.in versi.quo pleniorē fidem exhi
heres: ergo non debet presumi facere animo donandi huic fidei
cōmissario: sed ratione pietatis. vt plenius satisfaciat voluntati
13 testatoris. Tu stringe fortius istud fundamentū:† qꝛ quādocūq̄
potest capi alia causa vel presumptio: nunq̄ debet presumi dona
tio.l.si cum aurum.⁊ ibi Bar.ff.de solu. ergo cum hic possit capi
alia presumptio vt heres plenius voluntatem testatoris exequa
tur: ergo non debet capi presumptio donationis ⁊ istud ineuita
biliter stringit cōtra glo.Barto.⁊ cōmunem sententiā: imo vbi
cadit alia etiam leuis occasio vel coniectura: ibi nunq̄ presumiꝉ
donatio ſm Bal.in.l.j.C.ad trebellia. imo fortius ad excludēdū
presumptionem donationis que presumitur in soluente scienter
indebitum sufficit quelibet alia presumptio: etiam si capiendo
illam aliam presumptionē actus sit inualidus ⁊ inefficax in effe
ctu. Ita subtiliter colligitur ex textu iuncto nota.per Barto.in
l.si non sortem.§.si quis falso.ff.de condi.indebi. Et ita in specie
colligit Areti.in.l.a titio.in pe.col.in fi.ff.de verbo.obliga.⁊ ista
opinio contra cōmunem videtur mihi verior per predicta: ⁊ est
magis de mente huius tex. qui excipit solum vnum casum quan
do heres voluit liberalitatem ad priorem tantum fideicōmmis
sarium pertinere ⁊ non ad legatarios: ⁊ sic quando sumus in ca
su claro ⁊ non in dubio: ⁊ ista est veritas. ¶Secundo principali
14 ter adde in quātum Bar.constituit differentiam† quando heres
coactus adiꝫt: qd̄ primus fideicōmissarius tūc bene detrahit fal
cidiam a legatariꝫs.l.marcellus.in prin.in versi.qd̄ si suspecta.j.
eo. Et rationē assignat tex.ibi: qꝛ iniquissimum videꝉ legatarios
plus ferre ex eo ꝙ suspecta sit hereditas q̄ laturi essent si sponte
adita fuisset. Alia etiā pōt esse ratio: qꝛ propter diligentiā primi
fideicōmissariꝫ heres perdidit quartā: ⁊ sic primus fideicōmissa
rius qui compulit heredem inuitum adire: lucratur quartā quā
heres potuisset detrahere de legatis ab ipso herede vel simpli
citer relictis. Sed isto eodem casu quando heres coactus adiꝫt:
tunc primus fideicōmissarius non detrahit trebellianicam a se
cūdo fideicōmissario vniuersali.l.si patroni.§.q fideicōmissariā.
j.eo.⁊ sic ſm Barto.in hoc differt secūdus fideicōmissarius vni
uersalis a legatariꝫs quibus p̄mus fideicōmissarius bene detra
hit: sed non detrahit a secūdo fideicōmissario vniuersali. ¶Tu
aduerte ꝙ tex.in.d.l.si patroni.§.qui fideicōmissariam. assignat
rationem diuersitatis quare primus fideicōmissarius detrahit a
legatariꝫs falcidiam: eo qꝛ eā detrahit ex persona heredis: eo qꝛ
15 legata erant relicta ab herede vel simpliciter. ¶† Hinc sequitur
ꝙ primus fideicōmissarius non posset detrahere falcidiaꝫ de le
gatis ab ipso fideicommissario relictis: eo qꝛ tunc detraheret ex
sua propria persona quod facere non potest prout etiā tenet glo.
magna hic in fi.⁊ simpliciter Paulus de cast.hic. Cum ergo se
cundum fideicōmissum vniuersale sit relictum a primo fideicom
missario: ergo sequitur quod non potest ab eo detrahere quartā:
qꝛ tunc ex sua propria persona detraheret quod nō permittitur.
16 ¶† Hinc correlarie infertur ꝙ si secundum fideicōmissum fieret
ab herede ⁊ non a primo fideicōmissario: tunc ex quo primus fi
deicōmissarius restitueret secundo ex persona heredis: tūc bene
quartam detraheret: vt ibi est tex.⁊ facit ratio: qꝛ cum tunc he
res qꝛ coactus adiꝫt per talem coactionem perdiderit quartam:
certe illa quarta applicatur primo fideicōmissario qui per suam
diligentiam fecit heredem quartam perdere: ideo ne sua diligen
tia alteri prosit pōt pro tunc eam detrahere aduersus secūdum fi
deicōmissarium: ⁊ sic ex istis pondera: ꝙ non est verum illud qd̄
dicit Barto. quod sit differentia quando heres coactus adiꝫt in
ter secundum fideicōmissarium vniuersalem et legatarios: imo
non est differentia data paritate terminorum: ⁊ ita etiam tenet
Joan.de imo.hic: licet predicta non ponat: ⁊ ita vt puto habes
expeditum hunc subtilem.§.

1 ☞ Heres grauatus restituere dimidiam hereditatis retenta
alia dimidia tenetur ad legata pro rata parte hereditaria quate
nus habet vltra quartam.
2 Heres grauatus quando aliquid retinet sub nomine quantita
tis vel summe tenetur legatariꝫs in subsidium quando portio fi
deicōmissariꝫ non sufficeret.
3 Heres grauatus tenetur ad legata ⁊ non fideicōmissarius quan
do legata fuerunt nominatim ab herede relicta.
4 Heres grauatus restituere hereditatem deductis centum que
ad quartam sufficiunt non tenetur legatariꝫs sed legatariꝫ totū
habebunt a fideicōmissario.
5 Fideicōmissarius vniuersalis ꝙ detrahit quartā de legatis qn̄
heres coactus adiꝫt.
6 Heres grauatꝰ de restituēdo hereditatem retēta certa re vel sum
ma: an teneatur creditoribus ⁊ legatariꝫs an fideicōmissariꝫs.

1 **Sed si.cccc.** † Heres apud quē remanet dimidia he
reditatis sub nomine quote conueni
tur ad legata in eo quod habet vltra quartam. Secus si apud
eum remaneat id solum quod ad quartā sufficit. Hoc dicit vsq̄
ad finem legis ¶Nota primo: heres grauatus restituere dimi
diā hereditatis retenta alia dimidia: ⁊ sic retenta quota heredita
ria teneꝉ ad legata pro rata parte hereditaria quatenus hꝫ vltra
quartā: eo: qꝛ quarta heredis est exempta ab onere legatorum: et
in illa quarta heres grauari nō potest.l.titia.in fi.l.qd̄ de bonis.
2 §.fi.⁊.l.seius ⁊ augerius.s.ad leg.fal.† Secus aūt quando heres
grauatus retinet aliquid sub nomine quātitatis vel summe: tunc
non tenetur ad legata nisi ex equitate ⁊ in subsidium quādo por
tio fideicōmissariꝫ nō sufficeret §.si is qui.cccc.s.eadem.l.ratio:
quia tunc habetur loco legatariꝫ.§.si quis vna.insti.de fideicom.
3 here.⁊ hic in glo. ¶† Item limita istū tex. nisi legata fuerint no
minatim relicta ab herede: quia tūc heres ⁊ nō fideicōmissarius
teneꝉ.l.post emancipationem.in princi.ff.de lega.iꝫ. quam alleg.
Rapha.cu.hic: licet super ea dubitet.⁊.l.marcellus.in princ.ſm
cōmunem lectu.j.eo.⁊ per glo.magnā in.l.seq. ¶Secundo not.
4 in.§.idem iulianus.† ꝙ heres grauatus restituere hereditatē de
ductis centū que ad quartā sufficiūt: non tenetur legatariꝫs: sꝫ le
gatariꝫ habebunt integra.ccc.a fideicommissario: penes queꝫ ni
hil remanet. ¶Contra istud vltimum ꝙ primo fideicommissa
rius vniuersalis possit quartam falcidie deducere de legatis vi
detur esse tex.⁊ est.j.l.proxi.in ver.itaq̄. Ad hoc respōdet Bar.
in.l.marcellus.in prin.in.iꝫ.oppo.j.e.ꝙ iste tex. loquitur quādo
testator iussit heredem restituere hereditatē deducta certa quan
titate ex qua videtur velle heredem nō teneri ad legata.d.§.si qs
vna. Ideo a fideicōmissario aufertur totum: qꝛ fideicōmissarius
ex persona propria non potest deducere fal.de legatis.§.deniq̄.
⁊.§.si is qui.cccc.s.ea.l. Nec etiam tunc ex persona heredis potest
deducere: quia heres ipse sibi retinuit quartaꝫ. sed in.l.seq. heres
fuit rogatus restituere simpliciter hereditatem. ¶Alio ⁊ secun
5 do modo respōdet Jo.de imo.in.d.l.marcellus.in prin.† ꝙ tex.
j.l.proxi.loquiꝉ: qn̄ heres coactus adiꝫt: vnde cōmodū deducen
di quartā de legatis trāsit ex persona heredis in fideicōmissariū
vt est tex.in.d.l.marcellus.in prin.in ver.ꝙ si suspecta.⁊ glo.in.§.
precedēti.⁊ ibi Bar. Hic aūt heres sponte adiꝫt ⁊ suā partē que
est centū habuit: que testator iussit eum habere de tota heredita
te: ⁊ sequitur simpliciter do.Alex.hic ad fi. ¶Tu aduerte vltra
scribentes ꝙ iste tex.in fi. solum dicit legatorum actiones in fidei
cōmissarium dari ⁊ non cōtra heredem pro aliqua parte. Et sic
solum decidit iste tex. contra quē debeāt legatariꝫ agere: nō auteꝫ
decidit an legatariꝫ.cccc.legata consequeꝉ integra absq̄ aliqua
detractione vel non. De hoc nihil decidit iste text. Ergo non est
in cōtrariū ad legē sequētē. Et propterea glo.fi.magna addit ad
tex.ꝙ cōsequentur legata scꝫ tota p.l.fi.C.eo. ¶Capio glos.fi.in
verbo legatoꝝ. quā diuide in tres partes principales. In prima
declarat tex. In scd̄a opponit ⁊ dupliciter soluit. In tertia gl.po
nit distinctionē. scd̄a est ibi: sed cōtra.C.eo. tertia ibi: dic ergo bre
uiter. ¶In ea.gl.ibi sed dic illud referri ad creditores nō ad le
gatarios. Ita etiam respōdet glo.j.in distinctione.⁊ glo.in.l.Scia.
⁊ lꝫ Bar.hic videatur transire cū ista solu.tn̄ ista prima solut.est
falsa ad istū tex.⁊ qꝛ lex contraria expresse loquitur etiam in legá
tariꝫs ibi seu legatorum prestationē.⁊ ibi Bart.merito reprobat
istam solu. ¶Item quantum ad istū tex.est falsa: qꝛ creditoribus
hoc casu heres non tenetur.§.si quis vna.insti.de fideicom.here
di.⁊.§.si heres precepto.s.ea.l. Unde teneas secundā solu.glos.
quam omnes sequuntur. Et dicit Bar.in.l.cōtraria.ꝙ ista secun
da solu.nō solū est bona: imo est necessaria. In tertia parte princi
pali glos.ponit distinctionem que ſm Bartolum est satis perfe
6 cta.† An legatariꝫ vel creditores agant contra heredem graua
tum de restituendo retenta certa re vel summa: an vero agant con
tra fideicommissarium vniuersalem et quomodo. Et glos.consi
derat duos casus principales. Aut heres retinet illam rem vel
summā sub nomine quantitatis: dato ꝙ capiat dimidiaꝫ heredi
tatis: ⁊ tunc non tenetur legatariꝫs nisi de equitate ⁊ in subsidium
quando portio fideicōmissariꝫ nō sufficit ⁊ quatenus habet vltra
quartam. Ita loquitur tex.in.§.si is qui.cccc.s.ea.l. vbi apud he
redem remanent.cc. sicut hic: ⁊ sic dimidia hereditatis: ⁊ tamē ibi
non datur actio pro dimidia contra heredem: eo quia eam nō ha
bet sub nomine quote: ⁊ sic suo nomine dimidie hereditatis: si
cut habet hic. Sed habet sub nomine quantitatis vel summe: vt
etiam hic dicit glos. Intellige verum respectu legatarioruꝫ. Cre
ditores autem qui tractant de damno.l.fi.§.licētia.C.de iure de
libe. possunt conuenire heredem etiam si nō habeat vltra quartā
eo qꝛ es alienū prefertur illi quarte que nō detrahitur nisi eo de
ducto.l.in imponenda.⁊.l.irritū.C.ad le.fal. ¶Scd̄m casum con
siderat

fiderat glo. quādo hereditas est adita p heredē: sed nōdum resti-tuta fideicōmissario vniuersali: & tūc tenet q̄ teneaṫ nō solū credi-toribus sed etiam legatarijs. Contrariū in hoc vltimo tenet glo. in. l. marcellus. in p̄n. in glo. iiij. in verb. onus. ſ. eo. vbi gloſ. tenet q̄ tunc creditores bene agunt contra heredem sed non legatarij: quasi testator videaṫ voluisse legata p̄stari a fideicōmissario tātū per. l. j. C. eo. que tamē loquitur facta restitutione. Cōiter tenetur ista gl. ſm Bar. & doc. hic: & ibi Bal. & alij. in. l. fi. C. eodem. ¶ In-tellige nisi heres coactus adijsset: tūc habet exceptionē ante resti-tutionē: vt. l. postulante. in p̄n. ſ. eo. nisi actiones essent tpe peritu-re, & fideicōmissarius esset absens: tūc adhuc compelliṫ heres qui coactus adijt suscipere iudiciū vsq̄ ad lit. contesta. & sic vsq̄ quo actiones perpetueṅṫ: vt est tex. in. l. cū hereditas. ex trebelliano & ibi glo. & no. Bar. ſ. eo. Et ita remanet expedita tota ista lex.

1 ¶ Fideicōmissarius vniuersalis qō detrahat quartā de lega-tis ex persona heredis quando heres coactus adijt.

2 Ratio legis est: que regulat ipsam legem: & est sicut anima & spiri-tus legis.

3 Heres quod non cōtribuit cum legatarijs id quod iussus est re-tinere: licet legata cum fideicōmissario vniuersali contribuantur & ibi rationem ponit.

4 Heres in quarta quod preferatur legatarijs & fideicōmissario.

5 Legata particularia simpliciter relicta in computatione falcidie cōtribuuntṫ cum fideicōmissario vniuersali qō estimatur quantū superest in hereditate deductis legatis.

Fideicōmissarius vniuersalis non tenetur in plus legatarijs q̄ tenetur heres si sponte adijsset.

6 Hereditas quod transeat in fideicōmissariū vniuersalem cū one-re legatorum: item & creditorum: intellige quando legata fuerūt relicta simpliciter.

7 Heres restituendo hereditatem quod videtur ponere fideicom-missarium in locum suum.

Clausula: ponens eum in locum suum: quod importat cessionem iurium & translationem vtilium actionum: cōstitutionem procu-ratoris in rem suam.

Clausula facias de rebus meis prout vis: quid importet.

9 Quartā quam heres perdit per coactā aditionē quod prosit tā-tum fideicōmissario vniuersali cuius lucro cedit: non autem lega-tarijs particularibus.

Legatarij particulares quod non possunt cogere heredem adi-re: sed fideicōmissarius vniuersalis sic.

10 Ius accrescendi quod non habeat locum inter fideicōmissarium vniuersalem & legatarios.

Eli quadringēta. Ista. l. ſm Bart. consueuit reputa-ri horribilis tū in veritate nō est: si ordinate legaṫ ſm eum. Sz certe ista lex vr̄ horribilis & intricata: & i tex. & in glo. magna. & sil'r. l. sequēs marcellus. in p̄n. & ita sunt. Tamē spero satis claras reddere. ¶ Duo principalia sunt que videnṫ istas duas leges horribiles reddere. Primo q2 ista. l. vr̄ sibi ip̄si de directo 2riari. Nā p̄mo vult q̄ titius legatarius debeat habe-re tota. ccc. sibi legata: ibi dicendū est tota. ccc. te dare titio debe-re: & ibi perfunctis omnibus hereditarijs muneribus idest post legatorum dationē. postea in. ṽ. itaq̄ decidiṫ totū cōtrariū. s. qō titius legatari⁹ de. ccc. sibi legatis nō debet habere nisi. cclxxv. & fi-deicōmissarius debet habere. lxxv. vltra. c. q̄ restabāt. Et sic p̄io dicit tota. ccc. debere restitui: postea dicit q̄ dn̄t defalcari: & tamē ver. itaq̄. infert ex immediate precedentibus. ¶ Timore huius contrarietatis tex. ista lex variaṫ in intellectu: & legiṫ altero ꝺ qua-tuor modis. Ego postea ponā quintum meū intellectū. ¶ Pri-mo modo legiṫ: q̄ versiculus itaq̄: corrigat precedentia: & sic q̄ Celsus seipsum corrigat. Iste intellectus poniṫ in glossa in. ṽbo presumptum. & in glo. in verb. itaq̄. Truffa est: q2 vitāda est cor-rectio: iuribus vulgaribus. Item & fortius q2 nō est presumēdū q̄ iurisconsultus incontinenti seipsum correxerit. l. non ad ea. ſ. de con-di. & demon. ¶ Secundo modo legit glo. in verb. itaq̄. q̄ iuriscō-sultus dubitans posuit istas duas opi. cōtrarias recitādo: & nul-lam eorum elegit: nesciens quā eligeret. Similiter truffa est. Cū iurisconsultus certitudinarie loquaṫ: in iurecōsulto nō est presu-mēda iuris imperitia. l. ij. §. seruius aūt sulpitius. ſ. de orig. iur. ¶ Tertio modo intelligit Dy. qō primū dictū procedat respe-ctu persone fideicōmissarij qui non pōt falcidiā detrahere: vt. l. j. §. deniq̄. & §. si is qui. cccc. ſ. eo. Secundū dictū in ver. ita proce-dat inspecta persona heredis qui pōt fal. detrahere: & ex eius per-sona similiter potest fideicōmissarius. Sed nec iste tertius intel-lectus sapit: q2 esset imponere legem verbis & nō rebus: cōtra. l. ij. in fi. cum vulgaribus. C. cōmu. de leg. ¶ Quarto modo legiṫ ſm Jo. de arc. quē Bar. Ang. Sal. Imo. & ceteri Moder. sequū-tur: & ista est cōmunis lectura: qō primum dictū loquatur inspe-cta. l. xij. tabu. de voluntate testatoris. nam ſm. l. xij. tab. testator

poterat vniuersam substantiam particulariter legare: nec heres poterat legata defalcare. l. verbis legis. xij. tabu. prima. ſ. de ver-bo. signi. & instit. ad le. fal. in prin. & sic voluntas testatoris plene adimplebatur qui non presumiṫ voluisse q̄ aliqua detractio per fal. vel treb. fiat. sed q̄ totum qō legauit perueniat ad legatarios vel fideicōmissarios. l. titia. in fi. ſ. ad le. fal. Et hoc respectu lega-tarius debet habere tota. ccc. sibi legata. Sed ver. itaq̄. loquitur inspecta. l. fal. ſm quam defalcatur quarta pars de. ccc. & sic. lxxv. q2 ex quatuor vicibus. lxxv fiunt. ccc. ¶ Iste cōmunis intellect⁹ mihi nullatenus placet: nec est de mente huius litere: q2 text. ſ. de lege. xij. tab. verbum nullum ponit. ¶ Secundo & fortius: q2 cū l. xij. tabu. q̄tum ad potestatem legādi fit derogatum per. l. fal. l. j. in prin. ſ. ad le. fal. & insti. eo. in p̄nc. & ij. di. c. quedā: supuacue et frustratorie fuisset facta mentio de. l. xij. tabu. que in hoc locū nō habet & est correcta. cōtra. §. quibus. in. j. consti. Co. Itē quomo-do iuriscon. in prima parte habuit in hoc respectū ad. l. xij. tabu. cum iam p le. fal. esset correcta: q2 sic habuisset respectū ad legem iā correctā: qō videṫ ineptū dicere. ¶ Ideo ego quinto loco pla-nius intelligo istā. l. q̄ primo ponat duas ratiōes dubitādi: qui-bus videbaṫ fideicōmissarium teneri ad tota. ccc. legata. Et istud proprie vult dicere tex. ibi: q2 presumptū est voluisse testatorem. Et sic prima ratio dubitandi fuit ex presumpta voluntate testa-toris. Scda ratio dubitandi fuit: q2 heres censeṫ granatus solu-tis omnibus legatis: reliquū hereditatis restituere. Sz in versi. itaq̄. ponitur decisio. Et isto modo ista lex procedit plane & sine vllo scrupulo. ¶ Et aduerte: q̄ ille due rationes dubitandi pro-cedunt cōsiderata persona fideicōmissarij qui nō pōt fal. detrahe-
1 re. l. j. §. deniq̄. & ibi glo. & latius Bar ſ. eo. decisio aūt tex. † pce-dit: q2 heres coactus adijt: quo casu fideicōmissarius ex persona heredis pōt quartā fal. detrahere: vt in. l. seq. marcellus. in prin. in ver. qō si suspecta. & gl. & Bar. in. d. §. deniq̄. Et istud forte vo-luit sentire Dy. cuius intellectū. ſ. proxime retuli: dū dicit q̄ pri-mum dictū huius. l. procedit respectu persone fideicommissarij. Sed scdm dictū in ver. Itaq̄. procedit inspecta p̄sona heredis. ¶ Secunda principalis difficultas est: q2. l. sequens marcellus. que videtur cōtinuare eundē casum: & loqui in eisdem terminis eiusdem questionis vt patet ibi in prin. in ver. in hac specie. vide-tur tamen de directo contrariari huic. l. q2 ibi aliter fit computa-tio q̄ in ista. l. q2 ibi estimat hereditas quātum valet computatis legatis. Hic aūt estimaṫ quantum valet deductis legatis: & sic in ista. l. fideicōmissari⁹ repiriṫ solū habere. clxxv. sz in. l. marcellus repiriṫ habere multo plus q2. ccc. legata debēt diuidi in. vij. par-tes de quibus debet fideicōmissarius habere quatuor partes: et legatarius tres. ¶ Propter hanc contrarietatē hui⁹. l. & l. seq. facta est glo. magna hic: in secūda parte principali q̄ ponit duos intellectus. Primus est verus & cōis quē etiā sequiṫ. d. glos. ma-gna in fi. q̄ iste leges nō sunt cōtrarie sed loquunṫ in diuersis casi-bus. Nā ista. l. loquitur quando legata. ccc. fuerūt simpliciter re-licta: nō designando vtrū ab herede vel ab fideicōmissario: quo casu censetur esse onus hereditarium: patet q2 transeunt ad quē-cunq̄ ad quem trāsit hereditas: & sic legata eximūtur de heredi-tate: & fideicōmissum non reputatur esse nisi in eo quod superest deductis legatis. Sed. l. marcellus. in prin. loquitur: quando le-gata de. ccc. fuerūt nominatiū relicta ab herede: expresso nomine p̄prio heredis vt ostēdit litera illius tex. circa prin. ibi si ad here-dis onus esse testator legata dixerit: & consequēter ad solius here-dis onus legata ex voluntate testatoris pertinebāt: & sic nō vide-tur esse onus hereditarium: qō apparet: q2 si hereditas vadit ad aliū quēcunq̄ cōiunctum siue substitutū nō vadit cū onere lega-torum. l. j. §. id qō ex substōne. ſ. ad le. fal. & l. si plures. ſ. de le. iij. & l. celsus. §. qō alicuius. ſ. de leg. ij. vn̄ nō eximunṫ tūc de heredi-tate: ideo fideicōmissū reputaṫ cōsistere in tota hereditate simul cum ipsis lega. Ideo perinde habeṫ ac si testor̄ reliqsset fideicom. cccc. & ccc. legasset titio. Et sic legata videnṫ esse relicta vltra vi-res hereditatis: sz reducunṫ ad vires p modū quē ibi ponit text. vn̄ si heres sponte adijt detrahit quartā & sic cētū: q2 quarta here-dis est exēpta ab onere legatorū & fideicom. l. titia. ad. fi. ſ. ad leg. fal. vnde remanēt. ccc. & de illis debēt fieri septē partes: ex quib⁹ quatuor dz habere fideicō. vl'is cui videnṫ relicta. cccc. & tres par-tes titi⁹ legatarius cui videnṫ legata. ccc. Si aūt heres coactus adeat dz perdere quartā & sic illa. c. q̄ debēt fideicō. ptinere ad cui⁹ postulationē fuit heres coactus adire: & de. ccc. que restant debet fieri eadem distributio in septē partes vt dixi. Et sic tūc fideicom missari⁹ hz pl⁹: q2 hz. c. & vlteri⁹ quatuor ptes de. ccc. Iste est pro-prie casus. d. l. marcel. in p̄n. Et iste est verus & cōis intellectus: & hūc tene. ¶ Secūdus principaliter fuit intellectus Azo. & Ugo. positus hic in gl. magna circa fin. in versi. vel dic secūdo casu: ſm Azo. q2 conclusio & decisio huius. l. corrigaṫ per. l. marcellus. sz nō corriganṫ ratiōes in hac. l. posite: & hūc intellectū etiā posuit glo. hic in ṽbo presumptū: & gl. in ṽ. debere. & gl. in. d. l. marcel. in

prin. in gl. j. Truffa est, q2 legū correctio est euitāda. l. pcipimus.
in fi. C. de appel. l. vni. C. de inof. do. c. cū expediat. de ele. li. vj. Itē
si rationes posite in hac. l. remanerēt vere. de necessitate vera esset
2 decisio hui⁹. l. † q2 ratio legis est q̄ regulat ipsam legē. l. qd dictū.
s. de pact. τ. l. adigere. §. q̄uis. j. de iu. pat. q2 ratio est sicut anima
τ spiritus legis. Uerba autē sunt sicut corpus τ superficies ƀm
Bal. in. l. si quis seruo persuaserit. C. de fur. τ in. l. j. in antepe. col.
s. sol. mat. τ in. l. fi. in. xv. q. C. de here. instit. Et ita istū ƀm intel/
lectū reprehendunt Bar. τ oēs indifferēter. ¶ Sed ab ista secū/
da impugnatiōe facile pōt defendi iste secūdus intellectus tenē/
do ꝙ rationes posite in. j. parte. l. fuerint rationes dubitādi put
tenui. s. in quinto intellectu quē dedi ad istā. l. vnde stat simul ꝙ
ista. l. sit correcta per. l. marcellus. τ tñ rationes dubitandi in hac
lege posite non corrigant. Tamē nullatenus teneo istū scōm in/
tellectū ppter uitādā correctionē legū: vt dixi. Ex istis omnib⁹
habes verū intellectum ad istā legē τ ad. l. seq. marcellus. in pnci.
3 ¶ † Sed aduerte qd lz in hac. l. legata ɔtribuant cū fideicōmis/
so vniuersali tñ non fit contributio eorū que heres iussus est reti/
nere cum ipsis legatis. Ratio est q2 illud qd retinet heres nō di/
citur pprie legatū nec fideicō. q2 non pōt dici proprie ab herede
sibijpsi legari: vt. l. q filiab⁹. §. fi. cū. l. seq. τ. l. legatū. §. j. s. de lega.
j. ƀm Joā. de imo. in. l. j. §. si is qui. cccc. in. j. no. s. eo. τ ibidem do.
4 Alex. ad fi. ¶ Adde tu aliā rationē clariorē q2 † heres in quarta
est potior legatarijs τ fideicō. in qua quarta prefert legatarijs τ
fideicō. l. titia. in fi. ff. ad leg. fal. Ideo non fit cōtributio propter
disparitatem potentie. ¶ Istis sic ad euidentiā premissis Bar.
diuidit istā legē in tres partes principales. ¶ In prima ponit
thema τ questio. In scōa ponit determinatio questiōis inspecta
l. xij. tabu. anteq̄ esset lex fal. τ inspecta voluntate testatoris. In
tertia ponitur determinatio inspecta qualitate potestatis legis
fal. scōa ibi: Dicendū est tertia ibi: itaq;. ¶ Secunda pars prin
cipalis subdiuidit in tres. In pima ponit determinatio questio/
nis. Scōo ponit quedā ratio qñ restitutio fideicōmissi preuenit
legatorū prestationē. Tertio ponit alia ratio qñ legatorū presta
tio preuenit restitutionem fideicō. secunda ibi: q2 presumptū est
vbi iunge tota. ccc. te dare titio debere qd est. j. prime: vt sic ora/
tio sit perfecta. tertia ibi. Nam heres. ¶ Tertia pars principa/
lis subdiuidit in duas. In. j. loquit qualiter fiat cōputatio here/
de sponte adeūte. Scōo qualiter fiat herede coacto adeūte: et sic
soluit questionē positā in prin. l. ij. ibi: non ergo plus. ¶ Istā di/
uisionē Bar. alij cōiter sequunt q̄ etiā fuit de mēte Jac. de are. τ
Old. vt refert Jmo. ¶ Ego autē tenendo intellectū quem. s. po
sui: diuido istam. l. in tres partes prin. In prima ponit thema et
questio. In secūda ponit duplex ratio dubitandi. In tertia po/
nitur determinatio. secūda ibi: dicendū est. tertia ibi: itaq;. Hoc
5 dicit in summa. † Legata particularia simpliciter relicta in com
putatione fal. cōtribuunt cū fidei cōmisso vniuersali ꝙ estimatur
q̄tum superest in hereditate deductis legatis. Et fideicom. vni/
uersalis non tenetur in plus legatarijs q̄ teneret heres si sponte
adijsset. h. d. Istud est cōe summariū Bar. τ aliorum. ¶ Uel sic τ
clarius qñ legata particularia sunt simpliciter relicta τ heres co
actus adijt fideicōmissarius vniuersalis habet quartā treb. quā
heres ppter coactionem adeundi amisit. et fideicōmissarius ha/
bēs ius eum cogendi lucratur. Itē tūc fideicō. vniuersalis ex per
sona heredis pōt detrahere quartā fal. de legatis sicut detrahe/
retur si heres sponte adijsset. h. d. tota ista. l. clare τ nitide. ¶ In
tex. ibi: deberes. Hic fit postea mutatio personarum sed glo. ma/
gna in prima parte q2 trāsit de secūda psona ad tertiam. Bart. τ
doct. dicūt ꝙ alias est in tex. deberet. Et tūc nulla fit mutatio p/
sonarū: sed si habeat in tex. deberes prout cōiter habet tūc bene
fit mutatio psonarū vt dicit glo. Tu aduerte q2 iste est magnus
error. Primo q2 in tex. non pōt stare deberet. cuz. s. proxime di
cat tibi. Itē ista. l. a prin. vsq; ad fi. semper loquit de fideicōmis/
sario in secūda psona τ nūq̄ in tertia. ¶ No. j. ex ista. l. ƀm Bar.
6 ꝙ † hereditas trāsit in fideicō. vniuersalē cū onere legator. Ad/
de τ multo fortius cū onere creditorū. l. fi. C. eo. Intellige quādo
legata fuerunt relicta simpliciter τ sic onus legatorū erat onus
hereditariū trāsiens ad quēcunq; ad quē transit hereditas. Ita
loquitur ista. l. secus quando legata essent nominatim relicta ab
herede vt in. l. seq. in prin. q2 tunc esset onus solum heredis τ nō
transiret ad fideicōmissariū vniuersalē nec ad aliū quencunq; ad
7 quem trāsiret hereditas vt declaraui. s. in euidētialib⁹. ¶ † Se/
cundo not. ex tex. ibi vt te suo loco constituat ꝙ heres restituēdo
hereditatē videt ponere fideicōmissariū in locū suū ꝙ est no. ƀm
Bar. p verbis notariorū que apponunt quotidie in ɔtractib⁹:
ponens eum in locum suum: que verba videntur importare ces/
sionem iurium τ translationem vtilium actionum: τ constitutio/
nem procuratoris in rem suam. Ita est tex. hic iuncta. l. j. in pnc.
s. eo. τ sequuntur Ange. Jmo. τ ceteri hic. ¶ Adde bonum tex.
in. l. plane. in verbo suo loco. τ ibi Bar. ad hoc no. s. fami. her. et
in. l. sed si tantū. §. j. in verbo loco domini habet. s. de pact. τ in. l.
j. §. cauere. in vers. que in re sua faceret. s. vsufru. quēad. caue. Et
ita etiam tenet Bar. in. l. in prouinciali. §. si ego. j. de ope. no. nū.
Ita tene q̄uis contrariū teneat Lud. ro. hic: τ in. d. §. si ego per
8 tex. in. l. creditor. §. lucius. s. man. † vbi per illa v̄ba facias de re/
bus meis prout vis: lz videatur constitutus in locum mādantis
tamen non videtur per hoc cōstitutus procurator in rem⁹ suam:
sed procurator simplex cuz libera: τ ita Bar. ibi in fi. ad hoc no.
illum tex. Et idē Bar. in. l. pcurator cui libera. s. de procu. Sed
ille tex. loquit in instrumēto mādati in quo nō vident cedi actio
nes vtiles prout in vendicatione nominis debitoris aut heredi/
tatis. Et ita etiā respondet. d. Ale. hic. ¶ Tertio no. ex isto tex.
9 ƀm Barto. † qd vbi heres perdit beneficium quarte p coactam
aditionē: quod istud prodest tantū fideicōmissario vniuersali cu
ius lucro cedit: non autem legatarijs particularibus quoruz lu/
cro non cedit: vt no. per gl. in. l. j. §. deniq;. τ ibi Bart. s. e. Ratio
diuersitatis est: quia ius compellendi heredem inuituz adire cō
petit fideicōmissario vniuersali: non antem legatarijs particula
ribus. l. nam quod. §. fi. τ. l. sequen. j. eo. τ. l. si quis omissa. ff. si qs
omis. cau. testa. ergo lucro eius debet illa quarta cadere: per cui⁹
ius τ industriam fuit heres coactus adire. Item cum fideicom/
missarius succedat in vniuersum: τ sic in eum transeat periculuz
hereditariū: ergo etiā dz habere cōmodū quarte: τ satis ē alijs le
gatarijs quod per talem cōpulsam aditionē eorū legata sunt cō/
seruata. Ex his apparet ꝙ si vnus ex fideicō. vniuersalibus com
pelleret heredē adire: nō per hoc posset quartam detrahere. l. ex
asse. j. e. Bar. in. l. j. §. deniq;. s. eo. Ratio q2 etiā alius fideicōmis
sarius vniuersalis habebat ius cōpellēdi heredē: qd nō habēt le
10 gatarij. ¶ Hinc etiā infert ƀm Ang. Jmo. τ do. Alex. † ꝙ inter
fideicōmissariū vniuersalem τ legatarios nō habet locum ius ac
crescendi: τ ratio est duplex. Prima q2 inter eos nō videtur esse
aliqua coniunctio. Scōa τ planior: q2 inter succedētes iure diuer
so nō habet locum ius accrescēdi. l. sed cū patrono. in princ. ff. de
bo. pos. Dixi plene in rep. mea. l. re cōiūcti. s. de leg. ij. ¶ Expe/
ditis textua. capio glo. magnā que diuidit in duas partes pnci.
In prima ponit casum in terminis in tota ista lege, vsq; ibi: ꝙ au
tem dixi: ibi postea ponit casum. l. sequē. marcellus. Assumo pri/
mam partem glo. τ in figuratione casus huius. l. gl. pōt in septē
reprehendi. ¶ Primo duz dicit: ꝙ ab herede titio legauit. ccc.
Istud non videtur verum: q2 quādo ab herede legauit loquitur
l. sequens marcellus. vt declaraui. s. in tex. in euidentialibus. vñ
intellige glo. qd legauit ab herede non quidē nominatim hoc est
expresso nomine proprio heredis sed simpliciter: vel legauit ab
herede sub nomine appellatiuo. ¶ Secundo dum glos. dicit ꝙ
legatarius petebat. ccc. sibi legata τ etiam partem de. c. Istud vl
timū nō dicitur in tex. nec est verisimile quod esset dubiū de illis
c. que non erant relicta legatario: sed ꝙ legatarius petebat. ccc. in
tegra sibi legata. ¶ Tertio dicit glo. ꝙ fideicōmissarius preten
debat se ad nihil tenere: nec ad partem de. c. nec. ad. ccc. legata vt/
pote non a se relicta sed ab herede. ¶ Dic melius ꝙ fideicōmis/
sarius dicebat se nō teneri ad integra. ccc. sed cū diminutiōe: seu
defalcatione de qua hic in tex. circa fi. ¶ Quarto dū gl. dicit ꝙ
hic est mutatio personarū de tertia ad secundā: male dicit prout
etiā dixi in tex. q2 text. semp loquit de fideicōmissario in secunda
persona τ nunq̄ in tertia. ¶ Quinto dum glo. dicit quod reti/
neret. c. cōtra legatarios. Istud est euidēter falsum ƀm Dy. An/
ge. Jmo. τ do. Alex. q2 cū in isto tex. ccc. tm̄ fuerint legata titio: τ
cccc. erant in bonis testatoris: τ sic restabant. c. τ cōsequēter quar
ta remanebat apud heredē. Ergo cessabat fal. cōtra legatarios:
cum non esset legatum vltra dodrantem. l. j. in prin. ff. ad le. falc.
τ insti. ad le. fal. in pn. Ideo supplēt ad glo. fi. si totū qd habuit te
stator fuisset legatū τ sic tota. cccc. Tu aūt aduerte: quod licet in
hoc tex. ccc. tantum fuerint legata τ restarent. c. τ sic quarta bono
rum testatoris: tamen heres erat grauatus restituere fideicōmis
sario: τ sic de illis. c. poterat detrahere quartam trebel. τ sic. xxv.
ergo non habebat heres integram quartam totius hereditatis.
Propter hoc fuit mota glo. vt credo ad dicendum: quod heres
retineret. c. contra legatarios saltem computatis illis. xxv. que
detrahit per trebel. de. c. que restabant: τ hoc est quod vult subse
quenter ista glo. in duobus locis: dum dicit quod heres ab vtro
q; detrahet quartā: scilicet a fideicōmissario vniuersali: τ etiam a
legatario cui sunt legata. ccc. ¶ Sexto dum glos. in verb. veruz.
licet non dicatur in litera tamen supplenduz est τc. Mirabiliter
vult: quod licet si fideicommissarius vniuersalis detrahat. lxxv.
tanq; quartam fal. de. ccc. legatis: tamen legatarius postea recu
perabit τ auferet illa. lxxv. a fideicommissario: τ sic in effectu lega
tarius habebit integra. ccc. Ad ita tenendum potuit moueri
glossa duplici consideratione. ¶ Primo vt concordaret con/
trarietatem que est inter primam et vltimam partem legis hoc
modo: scilicet dato quod fideicōmissarius retineat aduersus le/
gatarium

gatarium.lxxv.vt hic circa fi.in versi.itaq;. Tamē legatarius illa recuperabit a fideicōmissario. Ita loquitur prima pars huius l.que vult: quod legatarius debeat habere tota.cc. Truffa est ⁊ cōiter reprehenditur glos. quia si illa.lxxv.que detrahit fideicōmissarius.de.ccc.legatis: vt in versic.itaq;. postea sibi auferrētur per legatarium: ergo illa nō haberet in effectu: et sic dictus versi.itaq;.esset impositus verbis ⁊ nō rebus.cōtra.l.ij.in fin.C.com.de le.item nugatoria esset decisio illius ver.itaq;.⁊ seruiret fideicōmissario solū de vento. Unde dic nō esse verū: ꝙ.lxxv.auferantur a fideicōmissario imo ea retinebit vltra.c.que restant in hereditate: ⁊ legatari⁹ nō habebit nisi.ccxxv. Sicut nec plus habuisset si heres sponte adiuisset: ne diligentia fideicōmissarij legatario proficiat. Et ita est tex.contra istam glo.in.d.versi.itaq; ⁊ in versi.sequenti.⁊ in.l.sequen.in prin.⁊ in.l.facta.§.si cū suspecta.j.eo. Et contrarietatem huius tex.salua ⁊ concorda prout dixi supra in tex.in euidentia. ¶ Secundo potuit moueri ista glo. per text.in.l.j.§.fi.s.eo.vbi legatarius habet integra.ccc. legata licet fideicommissario nihil remaneat: sed ad illum text. respondet Barto.j.l.proxima in secunda oppo. Et aliter ibi respōdet Imo. Ego vtramq; so.retuli in.d.§.fi.vbi etiam tertio modo respondi. ¶ Septimo ⁊ vltimo dum glos.dicit vltimo concludit. Prosequitur glos.opin.quam proxime tenuit quod legatarius in effectu habebit integra.ccc. Sed non est verum vt statim dixi. Et glo.male ponit istam conclusionem. Ideo melius fac conclusionem in oppositum: quod sicut si heres sponte adiuisset legatarius non haberet nisi.ccxxv. Ita nec nunc habebit plus quando heres coacte adiuit.vt dicit iste tex.in fi. Et ita habes expeditā totam primā partem gl. ¶ In secunda parte principali ibi: qō autem dixi. Ista secunda pars glo.vsq; ad fi.facta est timore contrarij.l.sequentis marcellus.in princip. que continuās eundem casum decidit de directo contrarium huic legi.quia ibi aliter fit cōputatio ꝙ̄ in ista.l. Et gl.ponit duos intellectus: ⁊ sic subdiuiditur in duas particulas.secūda est ibi vel dic secūdo casum s̄m Azo. Prim⁹ intellectus est verus ⁊ cōmunis quod ista.l.loquatur quando legata trecentorum fuerūt simpliciter relicta. Ibi loquitur quando nominatim fuerūt relicta ab herede vt late declaraui supra in euidētialibus tex. Et ibi rationem diuersitatis assignaui. Secundus intellectus Azo.⁊ Ugo. quod decisio hui⁹.l. corrigatur per.l.sequentē: sed non corrigantur rationes in hac l.posite. Reprobatur per omnes vt supra late dixi in euidentialibus huius tex.

1 ¶ Aduersatiua autem quod intelligatur repetere qualitates precedentium ⁊ habet coniunctionem in se.
Coniunctio repetitionem precedentium inducit.

2 Legatarius particularis non potest cogere heredem adire.⁊ numero.44.

3 Ea que differunt conditione aliqua tantum: non dicuntur specie differre.
Accidentia nō faciunt rem differre specie: ⁊ conferunt ad cognoscendum quod quid est.

4 Si testator vltra vires sue substantie reliquit: fit reductio ad vires patrimonij.

5 Fideicommissum vniuersale estimatur quantum valet tota hereditas etiam legatis nō deductis: quādo legata sunt relicta ab herede nominatim: expresso proprio nomine.

6 Lex generaliter loquens quod restringatur ne quis ad lucrū indebite admittatur.

7 Falcidia ⁊ trebellianica quod locum non habeant in testamento militis.⁊ infra nu.14.

8 Trebellianica quod cessat in illis testamentis in quib⁹ cessat falcidia.⁊ vide infra nu.16.⁊ nu.19.

9 Legata simpliciter relicta in dubio censentur esse relicta ab herede ⁊ non a fideicommissario.

10 Legare simpliciter et legare nominatim ab herede qō non sunt paria.

11 Heres grauatus restituere an cōuenitur pro legatis ante restitutionem hereditatis: an vero fideicommissarius.

12 Lex cum questio.C. de lega. quod non habeat locum quando legata fuerunt relicta sub nomine quantitatis: sed quando sub nomine quote.

13 Lex: ex asse.infra eo.quod loquaꝛ in duobus fideicommissarijs.

15 Priuatio presupponit habitum.

17 In testamentis militum attenditur merum iusgentium.

18 Uersi.quod autem isto text. ꝙ intelligatur de falcidia proprie ⁊ stricte: que detrahitur de legatis.

20 Trabellianica an cesset i fideicōmisso vniuersali relicto ad pias causas: ⁊ quod communis opinio est quod sic.vide cōtrariā opinio.nume.30.

21 Falcidie appellatione etiam trebellianica continetur: ⁊ intellige vt nu.23.⁊ nu.42.

22 Dictio omnis vniuesalis nihil excipit.⁊ quādo ponitur pro tota.nu.25.

24 Iura correctoria sunt stricte intelligenda.

26 Hereditas in dubio presumitur directo relicta.

27 Lex noua loquens in vno ex parificatis per legem antiquā ꝙ intelligatur etiā disponere in alio.⁊ ibi quomodo hoc ꝓcedat.vbi ꝙ non habet locum in correctorijs.⁊ in nu.43.

28 Extensio quod nō sit licita in correctorijs etiā ex maioritate rationis.⁊ nu.43.⁊ in nu.48.est tamē licita quādo est expressa ratio in lege.in nume.46.et ita quando reditur ad ius commune.numero.47.

29 Extensio quod fiat in limitatorijs ex idētitate rationis.

31 Correctio legum quod nō debet induci per subauditos vel tacitos intellectus.⁊ nu.51.

32 Argumentum a contrario sensu quod sumatur a lege etiam ad inducendam correctionem: quando verba legis in sensu directo nihil operantur.

33 Pro pia causa in dubio est iudicādum.

34 Heres grauatus restituere titio: si titius postea grauaꝛ restituere pie cause nō detrahit trebellianicā.intellige quādo est grauatus restituere pure.

35 Trebellianica quod detrahatur quādo restitutio fieri debet pie cause in diem vel sub conditione.

36 Legatum factum titio corā duobus testibus grauatus tñ de restituendo pie cause vel pauperibus: est pro non scriptum.

37 Trebellianica an detrahatur de fideicōmisso vniuersali relicto pie cause qñ alter pius locus est heres institutus ⁊ grauatus.

38 Priuilegiatus cōtra priuilegia tum qñ vtatur priuilegio suo.

39 Dispositio expressa testatoris facta ad pias causas: quod faciat cessare tacitam prouisionem legis.

40 Testator an hodie possit prohibere trebellianicā sicut pōt ꝓhibere falcidiam: tene cōmunem opi.quod sic.in.nu.45.

41 Trebellianica eadē ratione inducta est qua ⁊ falcidia: et ad eius instar.nu.66.

43 Aut.sed cū testator.C.ad.l.fal.est correctoria.

48 Testator prohibens falcidiam quod dicatur etiā prohibere trebellianicam ⁊ ecōtra.

49 Falcidia ⁊ trebellianica an in effectu sint idem.

50 Lex quādo requirit aliquid expresse fieri eo quia illud venit ad derogationem iuris cōmunis necesse est qō specialiter ⁊ expresse illud fiat.

52 Specialia duo quod in exorbitātibus cōcurrere non possunt.

53 Trebellianica quod nō possit prohiberi in filijs primi gradus.⁊ nume.55.

54 Pater an possit disponere quod fructus cōputentur in trebellianicam filijs primi gradus.

56 Lex noua generaliter corrigens nunq̄ intelligitur corrigere leges ponentes casus speciales.

57 Heres non conficiens inuentarium an sicut hodie perdit falcidiam ita etiam perdat trebellianicam de fidei commisso vniuersali: vbi post longam disputationem tenet quod non.in nu.70.in fine.

58 Extensio de falcidia ad trebellianicā ꝙ nō debet fieri in penis

59 Aliud est pena aliud perdere lucrum.

60 Heres heredi suo non tenetur facere inuentarium: sed creditoribus ⁊ legatarijs.

61 Heres fideicōmissario tenetur reddere rationē: ⁊ sic facere inuentarium.⁊ nu.63.

62 Fideicommissarius ⁊ legarij quod citari debent in cōfectione inuentarij.

65 Heres quod olim tenebatur creditoribus hereditarijs vltra vires hereditarias.

68 Fideicommissum vniuersale non potest excedere substantiam testatoris.

Marcellus Istud principiū declaraui optime in.l.precedenti. Concordando istum tex.cum.l.precedenti absq; correctione: vt dicit hic glo.primi.⁊ male.
1 † Quando legata particularia ab herede grauato restituere nominatim relicta sunt cum fideicōmisso vniuersali: tale fideicōmissum tantum estimatur quātum valet tota hereditas non deductis legatis. Et fideicōmissarius intantū tenetur ad legata inquantū teneretur heres si sponte adijsset. Et idē in testamentis in quibus lex falcidia cessat. hoc dicit vsq; ad.§.idem pomponius ¶ Diuiditur in tres. In prima ponitur determinatio quando heres sponte adiuit. Secundo quando coacte. Tertio ponit extensionem sue determinationis.scda ibi quod si suspecta.tertia ibi quod autem in suspecta. ¶ In.tex.ibi in hac specie.s.que fuit proposita in superiori.l.s3 glos.ij.hic. Ista expositio procedit sequendo lecturam Azo.que vult precedētem corrigi per istam ⁊ male vt dixi in.l.precedēti.

Ideo Dy.Bar.⁊ cōiter doc.intelligunt in hac specie:scʒ q̄ sequi
tur in hac.l.Et sic ista.l.loquit̃ in alio casu q̄ loquat̃.l.precedēs
Iste est communis intellectus.Tu autem pro expositione gloss.
2 pondera ꝙ tex.dicit marcellus aūt.†De natura illius aduersa
tiue aūt est vt ꝑ eaʒ intelligatur repetita qualitas precedentiū vñ
si statutū dicat:ꝙ existētibus masculis femina nō succedat ab in
testato nisi in dote:facto aūt testamento non succedat nisi quate
nus testator ei duxerit relinquendū.Debet intelligi facto testa
mēto ⁊ masculis existentibus:eo ꝗ aduersatiua hʒ etiam coniun
ctionē in se.arg.glo.in.§.item la pilli.insti.de re.diuisio.Et cōiū
ctio repetitionem precedentiū inducit.l.seie.§.caio.ff.de fun.in
stru.Ita singulariter determinat Bald.in.l.oēs populi.in.xiij.
col.ff.de iusti.⁊ iure.sequtur do.Alexā.⁊ dicit nō reperiri alibi.in
l.filius a patre.in prin.in.xij.colū.ad fi.ff.de libe.⁊ posthu.Cum
ergo iurisconsultus vtatur aduersatiua autē:⁊ dicat in hac spe
cie videtur qd̄ melior sit expositio glo.scʒ que fuit ꝓposita in su
periori.l.⁊ sic qd̄ continuet eundē casum precedētis legis.Ideo
tu intellige istū tex.plane ⁊ realiter:prout etiā tenet Io.de imo.
dum dicit in hac specie:scʒ proposita in.l.superiori:ꝗ eodeʒ mo
do testator hic habebat.cccc.in bonis ⁊ titio.ccc.legauit:⁊ graua
uit heredem restituere sempronio hereditatem:et sic marcellus
loquitur in eadem specie eiusdē casus:prout loqtur.l.precedens
hoc addito:si ad heredis onus testator voluit esse legata vt sequi
tur hic in litera.⁊ in hoc diuersificat:ꝗ ista.l.loquitur quādo le
gata fuerunt nominatim relicta ab herede.Sed in.l.precedenti
fuerunt relicta non noīatim sed simpliciter vel sub noīe appella
tiuo.vt etiā ibi dixi.Et sic intellige tex.ibi in hac specie:scʒ q̄ ꝓ
cedit in.l.precedenti:sed sub conditione que sequit̃ hic in litera.
Et ita etiam breuiter intelligit Rapha.cu.hic.Iste est verus et
planus intellectus ad hunc text.⁊ ad illa verba:in hac specie.Et
hoc modo bene stat aduersatiua aūt.¶In text.ibi.nam iniqssi
mū est.dic ꝗ non est equū:qd̄ cōmodum quarte et sic de centum
qd̄ perdit heres propter coactā aditionē applicetur ei q non ha
bet ius cogendi heredē adire.Nam legatarius particularis non
habet tale ius cogendi heredem adire.l.nam qd̄.§.fi.cū.l.seq.j.e.
et.l.si quis omis.ff.si quis omis.cau.test.Ergo non est equū qd̄
illa.c.applicentur ī aliquo legatario:sed bene fideicommissario
vniuersali qui habet ius cogendi heredem.⁊ concordat text.s̄.l.
proxi.ad fi.¶No.j.ex isto tex.in verbo:in hac specie iuncta expo
3 sitione Imo.⁊ Rapha.cu.post.glo.superius relatam.†qd̄ ea que
differunt conditione aliqua tantum:non dicunt̃ specie differre.
Sicut nec ea que differunt qualitate.Nam accidentia nō faciunt
rem differre specie.vt est gl.no.in.l.fin.§.quoties.in verbo anno
ff.de pub.vectig.⁊ cōmis.⁊ glos.ī.§.fi.ī vbo nulla.insti.de iu.ꝑso.
exꝑsse Bar.ī.l.j.in prin.j.char.ad fi.ff.de acq.pos.Sicut nec ea q̄
differunt per plus ⁊ minus.l.fin.ff.de fun.instru.Accidentia ta
men magnā parteʒ conferunt ad cognoscendum quod qd est sʒ
Aristo in.j.de anima quem refert Bal.in rub.ff.de re.di.in vlti.
4 colū.¶†Scdo no.ex hoc tex.qd̄ qn̄ testator vltra vires substātie
sue relīqt:prout hic vbi videtur reliquisse fideicōmissario.cccc.⁊
sic vniuersalem hereditatem:et postea titio legauit.ccc.fit redu
ctio ad vires patrimonij:diuidendo illa.ccc.legata que videntur
relicta vltra vires hereditatis:vt de eis fiant septem partes qua
rum quatuor habeat fideicōmissarius vniuersalis ⁊ tres legata
rius quantum aūt specifice tangat vnicuiqʒ eoꝝ nō ponit in spe
cie summā iuriscōsultus sicut fecit in.l.precedenti.vbi dicit qd̄ fi
deicōmissarius de.ccc.legatis defalcat.lxxv.et legatarius habet
ccxxv.Sed in hac.l.difficilis est ad vnguē summari nec aliquis
scribētiū summat.Tamē fideicōmissario quatuor partes de.ccc.
sunt circa.clxxij.⁊ legatario tres partes sunt:circa.cxxviij.Est ve
rum qd̄ aliquid parum discrepat vt nō sit precise perfecta cōpu
tatio:similem reductionem ad vires patrimonij.facit tex.in.l.ī
quantitate.§.fin.ff.ad.l.fal.vltra al's quatuor concordātes leges
quas glo.allegat.¶†Tertio no.ex hoc tex.qd̄ fideicommissum
vniuersale estimatur quantū valet tota hereditas etiam non de
ductis legatis:qn̄ legata sunt relicta noīatim ab herede expresso
proprio nomine heredis.vt in hoc tex.eo quia tunc onus legato
rum est ꝓprium heredis et non onus hereditarium vt prestari
debeant ex persona heredis vt hic declarat Barte.in.ij.colū.Et
6 dixi.s̄.l.proxi.¶Quarto no.in verbo:nā iniquissimum est†qd̄
lex generaliter loquens restringitur ne quis ad lucrum indebi
te admittatur.Ita est tex.hic.⁊ istam regulam tradit Bart.in.l.
non dubium.in ij.col.C.de legi.et in.l.omnes populi.in.ij.q.vij.
qōnis prin.ff.de iusti.⁊ iure.Sicut etiam fit restrictio:ne quis in
debite dānum patiatur.vt est glo.no.in.l.fi.§.in cōputatione.C.
7 de iure delibe.quam Bar.ibi ad fi.multum exclamat.¶†Quin
to no.in ver qd̄ autem:ꝙ in testamento militis non habet locuʒ
falcidia vt hic.⁊.l.in testamento.C ad.l.falc.et.l.in testamēto.ij.
C.de testa.mili.De trebellianica autem an habeat locum in te
stamento militis non reperitur bene.l.expressum.nec tex.clarus
ꝑm Ioā.de imo.⁊ bene:quia leges solum loquūtur de fal.vt hic
et iuribus preallе.licet glos.⁊ docto.teneant quod etiam treb.nō
habeat locum in testamento militis.gloss.in.l.j.§.in filij.s̄.co.et
glo.in.l.si a milite.in prin.ff.de testa.mili.⁊ gl.in.d.l.in testamen
to.scda.¶Sexto ⁊ vltimo no.ex eodem ver.ꝙ autem.scdm intel
8 lectum Bar.†qd̄ in testamentis in quibus cessat fal.cessat etiam
trebellianica:⁊ istud inducit Bart.infra ad tres no.qōnes.Ta
men iste tex.ꝑm alium intellectum glo.in verbo dictū est.⁊ eiusdē
Bar.Iste tex.hic non ꝓbat.De veritate ergo ⁊ intellectu huius
ver.ꝗ hoc opus hic labor est.dicam latius sup dicta glo.¶Ex
peditis text.venio ad apparatū glossarum.Capio glos.in verbo
ad heredis onus:quā diuide ī duas partes principales.In pri
ma:ꝗ tex.dicit si ad heredis onus vt istud cognoscamus.Gl.de
clarat a quo intelligūtur legata relicta vel ab herede vel a fidei
cōmissario.In secunda per viā nota.ponit quis teneatur ad one
ra creditorum vel legatorum:an heres an fideicōmissarius vni
uersalis.secunda ibi:⁊ nota quod licet creditorū.Et aduerte ad
cuius onus videantur legata esse relicta et sic ex cuius persona
debeātur:vt sciamus an ex persona heredis sit locus falcidie an
non.l.facta.§.sed cum suspecta.j̃.eo.et tūc loquitur prima pars
huius glo.Aliud est querere qs habeat legata prestare seu solue
re vt sic sciamus contra quem habeant legatarij agere:an contra
heredē an contra fideicōmissarium.Et tunc loquit̃ secūda pars
9 huius glo.¶†Ex prima parte glo.habes qd̄ legata simpliciter
relicta in dubio censentur esse relicta ab herede:⁊ non a fideicom
missario.facit tex.s̄.l.proxima.vbi legata fuerunt simpliciter re
licta:⁊ tñ censent̃ relicta a fideicommissario:patet:ꝗ ibi fidei
cōmissarius potest detrahere falcidiam quam detrahere nō pos
set si legata censerent̃ ab ipso relicta.vt hic in glos.Intellige istā
glo.sane:qd̄ in dubio legata semper presumuntur relicta ab here
de tanq̄ ab herede:⁊ sic sub nomine appellatiuo.⁊ consequenter
vt transeant ad quēcūqʒ cum tali onere ad quem transibit here
ditas.vt.l.si pluribus.⁊.l.celsus.§.si alicui.ff.de lega.ij.⁊.l.si plu
res.ff.de leg.iij.⁊.l.j.§.id qd̄ ex substitutione.s̄.ad.l.fal.Nō autē
intelligas qd̄ in dubio censeatur relictum ab herede nominatim
hoc est expresso nomine ꝓprio heredis:⁊ sic habito respectu ad
personam heredis.Hoc enim nō procedit:nisi testator ita expri
mat.vt dicit iste tex.ī vbo:si ad heredis onus testator dixerit:ꝗ
10 non sunt†paria:legare simpliciter:vel legare nominatim ab he
rede:vt probatur in.d.l.si plures.ff.de le.iij.iuncta.l.si seruus le
gatus.§.qui margaritam.in ver.verum.ff.de lega.j.¶In secun
da parte glos.ibi:et non ab herede etiam ante restitutam here
11 ditatem.†Habes qd̄ heres nunq̄ conuenitur pro legatis etiam
ante restitutionē hereditatis:quasi testator voluerit legata pre
stari a fideicommissario vniuersali.Et sic habes qd̄ legatarij ha
bent necesse expectare qd̄ hereditas restituatur fideicōmissario:
⁊ tunc agere contra eum.Contrarium tenet glos.in.l.j.§.fi.s̄.co.
vbi dixi ⁊ limitaui:⁊ illa glos.cōiter tenetur.Facit.l.ita tamen.§.
qui ex trebelliano.j̃.eo.In cōtrarium fortiter facit vt dicit Bar.
in.l.fi.C.eo.per quam mouetur ista glo.Nec dicat̃ ꝙ illa.l.loqui
tur restitutione iam facta:quia illa.l.si simpliciter loquitur ⁊ si ī
telligeretur post restitutionem.Illa lex esset penitus de indubi
tabili per.l.j.in prin.s̄.eo.Sed respondet ad illum tex.ꝙ loquit̃
quando fideicommissarius preuenit in petendo restitutionem fi
deicōmissi anteq̄ legata prestarent̃:vel qn̄ fideicōmissarius vni
uersalis ⁊ legatarij simul ꝯcurrunt.Secus esset qn̄ legatarij pre
uenirent fideicommissarium forte absentem:aut forte tacentem
ac differentē:tunc cogitur heres soluere legata:ex quo nondū est
restituta hereditas:ne alias sit in potestate fideicōmissarij differ
re solutionē legatorum.et ita procedit gloss.in.d.l.j.§.fi.s̄.eo.Et
ita etiam tenet Ioā.de imo.⁊ Rapha.cu.hic.¶Iuxta istā glo.
oppont Bar.contra text.de.l.cum qd̄.C.de lega.⁊ soluit et bene
12 vt hic per eum.Aliter etiam respondet†Ioan.de imo.qd̄ illa.l.
cum questio:non habet locum quādo legata fuerunt relicta sub
nomine quantitatis que est multiplicabilis.puta si vni legātur
centum:alteri quinquaginta.Ratio quia nisi dicat de eisdem cē
tum:videtur esse diuersa quantitas.vt habetur in.l.cum certum.
ff.de adimē.lega.⁊ in.l.quinquaginta.ff.de probatio.Ideo tunc
quinquaginta non essent pars de centum.Sed quando vni lega
tur res:alteri legatur tertia vel dimidia illius rei:et sic sub no
mine quote.Et tunc loquitur.d.l.cum questio.¶Glo.in verbo
13 plus ferre.format duas.opp.†Dic ad primam qd̄.l.ex asse.j̃.e.
loquitur in duobus confideicommissarijs.Ibi fideicōmissarius
secūdo loco veniēs plus accipit quando heres qui coacte adiuit
eo quia etiam ipse habebat ius cogēdi heredem inuitum adire.
Ideo nimirum si etiam sibi applicatur cōmodum quarte:quā
heres per coactam aditionem perdidit:sed iste text.loquitur de
legatario particulari qui non habet ius cogendi heredeʒ.Ideo
nihil ei applicatur de quarta quā heres coactus perdidit vt di
xi in apostillatione text.¶Secundum contrarium de.l.fi.§.fi.ff.
de au.⁊

de auro et argen. leg. glo. nõ soluit. Respondet ßm glos. ibi: q ibi illa volũtas per quã fiebat detractio erat inepta et inutilis. Ideo non affert impedimentũ legatario. vt in regula: nõ prestat impedimentum. de regu. iur. in. vj. ¶ Capio glo. in verbo dictum est. In glo. in verbo dictũ est. Pro clara intelligentia tex. et glo. quero de intellectu ver. q autem. varij dantur intellectus. et Rapha. cu. dicit se non videre quomodo iste ver. adaptetur ad precedentia: et ita dimittit. Reperio quatuor principales intellectus scribentium. Ego postremo quintum intellectum subijciam. ¶ In primis glo. ista intelligit: q illud qd dictum est supra vt nõ plus neq minus habeat legatarius a fideicõmissario q habuisset ab herede siue heres coactus adiuisset siue spõte. licet per coactam aditionem perdat quartã. Idem in omnibus testamẽtis in quibus cessat falcid. vt tantum habeat legatarius a fideicõmissario q̃tum habiturus fuisset ab herede. et istũ intellectũ sequitur etiã simpliciter Bart. hic: et cõiter alij: et videt esse satis tolerabilis. ¶ Contra istum intellectum fortiter facit: q supra dictũ est: qd quarta quã heres cõpulsus perdidit cedit in totũ lucro fideicommissarij compellentis et nõ legatariorum. Scdm hoc esset hic sensus q

14 †in testamento militis in quo cessat falci. illa falci. que cessat cederet lucro fideicõmissarij et nõ legatariorũ. Et tamen hoc nõ videt posse stare: cũ in testamẽto militis nõ sit tractandũ neq de falci. neq de trebel. vt dixi in tex. et tñ cũ iste. §. se referat ad precedentem: relatũ debet esse in referente. l. asse toto. ff. de here. insti. et l. si ita scripsero. ff. de cõdi. et demõ. ¶ Preterea illud qd dictũ est supra: qd qñ heres coactus adijt perdit quartã: et illa in totum applicat fideicõmissario: nõ vr adaptabile testamẽto militis et aliorũ: in qbus cessat falci. q cum ibi nõ possit cadere positio falcidie etiã in potentia. Ergo nec eius perditio per coactã

15 aditionẽ† q priuatio presupponit habitũ. l. decẽ. ff. de verb. ob. l. remittit. in fi. ff. de iureiurã. in. c. ad dissoluendũ. et ibi glos. et do. Abb. de despon. impube. ¶ Alio et scdo modo intelligit singulariter Bar. Nã dictũ est supra: q heres ꝑpter coactã aditionẽ perdit quartã trebel. Illud q dictũ est de trebel. perdenda in dicto casu: extenditur vt procedat in oĩbus testamentis in quibus nõ detrahitur falci. vt etiã nõ detrahatur trebel. et sic vt illud qd operatur coactio in trebel. perdẽda operatur priuilegiũ testatoris qd habet circa falcidiã: vt etiã censeatur habere circa treb. et est mirabilis regula ßm Pau. de ca. transeuntem simpliciter cũ isto intellectu Bar. ¶ Sali. hic reꝑhendit istũ intellectũ et dicit qd mirabilia in sequentibus decidit Bar. per hunc. §. quẽ in mil

16 le allegat † q vbi nõ detrahitur falci. nõ quoq detrahit trebel. Sed dicit Sali. q iste text. non ponit istam regulã quã ita capit Bar. imo si recte inspiciatur potius iste tex. dicit totũ ecõtra. nã iste tex. ßm eum arguit de trebel. ad falci. nõ aũt econtra de falci. ad trebel. q. d. illud qd est vbi cessat trebel. est etiã vbi cessat falcidia et sic ßm istũ tex. magis debemus inspicere illud qd statuitur in trebel. vt dicamus idẽ esse in falcidia q econtra vt vult Bart. ¶ Similiter Rapha. cu. etiã impugnat istũ intellectum Bar. et dicit et est verũ qd extranea est similitudo quã facit Bar. et qd dũ tex. loquitur de falci. intelligitur de falcidia stricte. Et lz incidenter fuerit dictũ qd heres cõpulsus adire perdat quartã treb. tamen relatio istius ver. debet fieri ad expressum: nõ autẽ ad incidẽter dictũ: postea fatetur ingenue se nõ videre: quõ iste tex. adaptetur ad precedẽtes. ¶ Mihi quoq nullatenus placet intellectus Bar. q nõ probatur in hoc tex. tenendo aliũ intellectũ glos. quẽ etiam tenet ipse Bar. Item verba litere nõ patiuntur istum intellectum: et in litera huius ver. de trebel. verbũ nullum. Item illatio quã facit Bar. ex hoc tex. nullatenus ex eo elicitur. Itẽ refragatur aduersatiua aũt que est repetitiua qualitatũ precedentium vt dixi. s. in apostillatione tex. ¶ Tertium intellectũ ponit Ang. hic: qd. i isto ver. fiat diuisio et cõputatio de. ccc. legatis quando legata sunt nominatim iniuncta heredi: prout fit cõputatio in prin. huius. l. qñ heres coactus adiuit et cõsequenter. ccc. legata in testamento militis similiter diuidentur in septẽ partes quarum quatuor habebit fideicõmissarius et tres legatari9. Et hoc q̃tum ad diuisionẽ et computationem non autem q̃tum ad hoc vt vlla quarta fideicõmissario applicetur. et vltra Ang. colorando istum intellectum põt illatio tex. sic formari: qñ heres nõ coactus adiuit. sed sponte nõ detrahitur quarta: et tñ fit cõtributio et cõputatio. vt in. §. precedenti. ergo qñ onus impositũ est heredi eadẽ cõputatio fieri debet in omnibus casibus et sic in omnibus testamentis in quibus quarta falci. nõ detrahitur: et istũ intellectum in effectu tenet Lud. ro. in repe. auf. similiter. in quarto speciali pie cause inter vltimas volũtates. C. ad. l. fal. ¶ Ad de qd fortius tenet Jo. de Imo. hic sequens istũ intellectũ Ange. qd ex quo in testamẽto militis cessat falci. et trebel. vt dictũ est tota. cccc. et sic tota substãtia hereditatis et nõ sola ccc. diuident in septem partes: quarũ quatuor habebit fideicõmissarius vniuersalis: et tres legatarius: et sic isto casu plus habebit legatarius q habeat in prin. huius. l. vbi tantũ. ccc. legata diuidũtur. Sed nec iste intellectus Ang. mihi vllatenus placet: q ex quo in testamẽto militis cessat falci. et trebel. vt dictũ est: ergo tota. ccc. legata integraliter debebũtur legatarijs. ergo nõ fiet diuisio in septẽ partes vt in prin. huius. l. ¶ Scdo et fortius: q fideicõmissari9 vniuersalis nõ põt detrahere ex persona sua: nec de relictis a seipso l. j. §. deniq. et ibi glo. et Bar. s. eo. et. l facta. §. si cũ suspecta. j. eo. ergo necesse haberet detrahere ex persona et noĩe heredis. sed heres non põt in testamẽto militis et similibus detrahere falci. ergo nec fideicõmissarius ex persona heredis. ¶ Tertio iste intellectus nõ adaptatur verbis tex. qui dicit: qd illud qd dictũ est in suspecta hereditate idẽ dici põt in testamentis militũ. sed suspecta hereditas nihil facit ad cõputationẽ et destributionẽ in septẽ partes: patet: q talis diuisio in septẽ partes fit siue hereditas sit suspecta siue nõ vt in. §. precedẽti. ergo de tali diuisione in septẽ partes nõ potest intelligi iste versi. Cum expresse se referat ad id qd dictum est de hereditate suspecta. ¶ Et per ista min9 placet qd fortius tenet Imo. presertim cũ tex. s. dicat sola. ccc. legata diuidi in septẽ partes nõ autem. cccc. et sic totã substãtiã. ¶ Pre

17 terea et quarto† in testamentis militũ attenditur merũ ius gentium et nõ ista diuisio iuris ciuilis. l. j. ff. de testa. mili. q volũtas militis debet ad vnguem plene obseruari. l. neq. §. fi. et. l. miles si testamento. ff. de testa. mili. Tamen ista quarta ratio nõ videret esse generalis ad hunc tex. qui addit: et si qui sunt alij. ¶ Quartũ intellectũ tradit Sali. hic ad fi. qui dicit qd iste ver. ꝓprie loquit de falci. i. trebel. et hoc dicit se indubitanter credere. nõ autem loquitur de falci. iure institutionis. q. d. tex. illud q dictum est superius qñ trebellianica cessat ex eo qd heres dixit hereditatẽ suspectam; et sic coactus adiuit. habet locũ etiã si fal. i. trebel. cesset alio

18 modo. puta in testamẽto militis et in similibus. ¶ †Sed caue q per omnes scribentes iste versic. in verbo falcidia intelligitur de falci. stricte et ꝓprie que detrahitur de legatis particularibus. Iuxta glo. in auf. vnde si parens. C. de inoffi. testa. ¶ Ego quinto loco intelligo istum ver. q autẽ: plane hoc modo: q sicut dictũ est. s. qd quarta nõ detrahitur qñ heres coactus adiuit sed illa quarta applicatur in totũ fideicõmissario vniuersali: et in nihilo legatarijs particularibus. Ita quando quarta non detrahitur propter priuilegium testamenti militis vel in similibus casib9. Illa quarta in effectu remanebit in totũ fideicõmissarij vniuersalis: et nihil proderit legatarijs. Et iste intellectus videtur se aliqualiter cõformare cum primo intellectu glos. tñ est diuersus vt de se patet. ¶ Tenẽdo intellectũ quem ad istũ ver. qd autem. te

19 nuit Bar. † q in omnibus testamentis in quib9 cessat falci. cesset

20 etiã trebel. Istuz tex. inducit Bar. ad tres questiões. ¶ † Prima questio est. An sicut hodie in legatis particularibus relictis ad pias causas cessat falci. auf. similiter. et in corpore vnde sumit C. ad. l. falci. Ita etiã hodie de fideicõmisso vniuersali relicto ad pias causas cesset detractio trebellia. et sic punctus est: an dicta auf. similiter. que corrigit in falci. corrigat etiã in trebel. Istum articu um intendo plene disputare et disputando bene discutere Bar. tenet partem affirmatiuã q etiã trebel. cesset per quatuor fundamenta de quibus hic per eum. Et refert idem tenere. Cy. i d. auf. similiter. et Specu. in titu. de instru. edi. § . compẽdiose. v. sed cuz deductio. et ille ver. est in vlt. col. Et ibi Spe. allegat ante Bar. illos. duos primos tex. in quibus Bar. facit magnũ fũdamentum. Ibi etiã dicit Specu bonũ. verbũ: q ꝑ ista parte fuit iudicatũ. Tamen non debemus sequi sententiã alterius. l. nemo C. de senten. Idẽ cũ Bar. tenent Ang. Sali. Raph. cu. Pau. de cast. et latius. d. Alex. et Moder. sen. hic. Cum alijs multis cõcordãtijs hic traditis per do. Alexã. et inter ceteros allegat. Bal. i multis locis idem tenere: et alios diuersos doc. de quib9 hic per eum. Idem tenet Imo. sibi cõtrarius in. l. j. §. ad municipiũ. post Cy. ibi. ff. ad. l. falci. et dicit Ange. hic q ita cõiter practicatur et q huic opinioni semper adhesit: et legendo et consulendo tanq veriori et benigniori. et refer Sali. hic q idem tenuit Joan. de ligna. postq vidit scripta Bar. licet antea teneret cõtrarium. Similiter refert Sali. in. d. auf similiter. q lz Jo. cal. et Jo. de lig. cõ fuluerint cõtra opi. Bar. per rões satis generales. tñ q postea Jo. de lig. in lec. sua tenuit opi. barto. quã etiã dicit Sali. i practica tutius est tenere. ¶ Ultra doc. hic adductos ꝑ do. Alexã. adde qd idẽ tenet barto. in auf. sed et in ea. C. ad. l. fal. vbi dicit bart. se ita pluries cõsuluisse. et ita cõsuluit bart. in consi vj. qd incipit viso testamento dñe Cic. ad fi. et in consi. lvj. qd incipit bart. cõdidit testamentum. in tertio dubio: vbi dicit q ita pluries dictuz et cõsultum est. Idem tenent do. Anto. de but. et do. Cardi. Flo. i c. raynaldus. de testa. et ibi. d. Abb. in. v. col. vbi dicit q ista est cõmunis opi. doc. vtriusq iuris. Itez tenet do. Abb. in cõsil. lx. q incipit viso testamento in. ij. col. Et ibi dicit: q ista est hodie cõis docto. sententia: et q pluries vidit per viros prestantissimos sic esse consultum. Et idez do. Abb. in. consi. cxxxix. incip. circa duo

dubia prescripta.ad fi.Idē tenet Jo.cal.in. cōsi.xl.posito sub ti
tulo de testa.qđ incipit quedā mulier ex infirmitate amisit loque
lam ad fi.vbi dicit ꝙ istud est verius ⁊ equius ⁊ cōmuniter tenet.
Idem tenet Ludo.ro.in.consi.ccxxix.incip.in re hac breuis ero
vbi dicit:qđ ista est cōis opi.a qua in iudicādo vel cōsulendo nō
est recedēdum.⁊ idem Ludo.ro.in consi.cclxxvi.incip.visis du-
bijs propositi thematis.idem tenet do.Alexā.in cōsi.xij.iij.vo
lu.ꝙ incipit.Attentis verbis testamenti dicti bartoli.in vlt.col.
cū concor.etiā ibi per eum allegatis ⁊ ibi dicit.d.Alexā.ꝙ ista
opi.est de iure vera ⁊ magis cōmunis:⁊ a communi obseruantia
approbata.Et qđ ita semper sequutus est legēdo ⁊ consulendo.
¶Videamus nunc an fundamenta bart.⁊ docto.sint vera.⁊ de
isto tex.in quo barto.se fundat ſm suum intellectū planum est ꝙ
nihil facit imo potius facit ad cōtrarium ⁊ intellectus bart.non
est bonus vt.s.late dixi.vlterius nō repeto.vnde pro ista opi.cō
muni stringere videtur tex.in quo bart.facit magnū capitale in
§.si autem heres.in verbo omni falcidia vacante.in aut.de eccle.
titu.col.ix.⁊ ibi Jac.de bel.⁊ Ange.ad hoc not.illū tex.ꝑ eū idē
tenent.Ad idez tendit tex.in.l.siquis ad declinādā.C.de epis.⁊
cleri.in ver.pe.in.verbo nulla falci.⁊ ibi bal.in.j.col.ad hoc not.
⁊ idem tenet ⁊ ibidē Sali.dicit per illū text..probari cōem opi.
vnde miratur ꝙ Jaco.butri.dixerit cōtra casum illius.l.in fi.te-
nendo cōtra cōmunem opi.¶Tu aduerte ꝙ tex.in.d.§.si autē
heres.in quo ꝯsistit totū pondus tripliciter inducitur ꝑ Spe.
21 in loco preal.⁊ gl.in.c.si pater.de testa.in.vj.⁊ bar.hic.¶†Pri
mo qr appellatione falci.etiam treb.ꝯtinet.l.pater filiū.⁊.l.titia.
ff.ad.l.falcid.⁊.l.iubemus.C.ad trebel.⁊ in multis.ll.huius titu.
Et est gl.magistra.in aut.vnde si parēs.C.de inoffi.testa.Ergo
tex.in.d.§.si autē heres qui dicit omni falci.vacante.intellige
22 tur etiam de trebel.¶†Secūdo pōt induci ille tex.in illa vniuer
sali omni falci.qr vniuersalis omni nihil excipit.c.solite de maio
ri.⁊ obe.⁊.l.iulianus.cū si.ff.de lega.iij.¶Tertio:precedētia de
clarant sequentia.l.qui.filiabus.in.prin.⁊.l.si seruus pluriū.§.fi.
s.de leg.j.sed in.§.precedēti qui precedit illū.§.si aūt heres.fit
mentio de fideicōmisso vniuersali ſm bart.merito ille.§.si autē
heres.qui sequit intelligitur etiā de fideicōmisso vniuersali.⁊ cō
sequenter de trebel.⁊ in isto.§.sic tripliciter inducto pendet pū
ctus presentis questionis.⁊ barto.⁊ doc.faciūt totale fundamen
23 tum.Respōde per ordinē prime inductioni.† ꝙ appellatione fal
cidie etiā trebel.ꝯtinetur.Ista nō est omnino bona inductio ſm
Raph.cu.hic:qr appellatio falcidie etiā ꝯtinet legitimā vt ī plu-
ribus locis habetur ſm eum.⁊ est glos.magistra in.d.aut.vñ si
parens.C.de inoffi.testa.Et tamē in casibus ī quibus prohibet
falci.nō ꝓhibetur legitima.¶Ego huic inductioni secūdo ⁊ me
lius respōdeo:qđ appellatione falci.trebel.cōtinetur.est verū lar
ge ⁊ improprie:⁊ ita declarāt predicta glo.magistra ⁊ approba
ta in.d.aut.vnde si parens.Sed verba.d.§.si autē heres.debēt
intelligi ꝓprie.l.j.§.si is qui nauē.ff.de exerci.⁊ in.l.non aliter.ff.
de leg.iij.late bart.in.l.nō dubiū.in.ij.col.C.de legi.presertim cū
ponat ius nouū corretoriū.l.j.§.ad municipium.ff.ad.l.falci.sꝫ
24 planū est† qđ iura correctoria debēt stricte ⁊ improprie intelli-
gi.l.precipim⁹.in fi.C.de appella.⁊.c.cū expediat de elec.in.vj.
25 ¶†Secūde inductioni de illa vniuersali omni.Dic:qđ exponit
idest tota.Juxta glo.in.l.res hypothece.in prin.ff.de pig.in gl.
parua in verbo oīs que exponit.i.totius:⁊ in.l.cai⁹.ff.solu.mat.
⁊ glo.in.j.constitutione.ff.orū que exponit principiū omnē.i.to-
tam vel intellige omni falcidia.i.oī casu inducto per falcidiā vel
tertio ⁊ melius ſm do.Alex.ille tex.de necessitate debet intelligi
in legato ⁊ fideicōmisso particulari:nō autē in vniuersali:cū di-
cat relictā sibi substantiā nō sufficere:qui casus nō pōt cōuenire
fideicōmisso vniuersali:cū semper hereditas relicta etiā si nō sit
soluendo sufficiat ad fideicōmissum vniuersale.l.si heres.ab eo.j.
eo.⁊ licet do.Alex.sibi impudēter ascribat.fuit ante eū fundamē
tum.⁊ respōsio Ludo.ro.in repe.d.aut.similiter.i.xl.speciali qđ
est vltimū pie cause inter vltimas volūtates.¶Ad tertiā indu
ctionē qđ.§.precedēs ante.§.si autē heres.loquit etiā de fidei
cōmisso vniuersali.Dic nō esse verū.vnde aduerte qđ tex.in.§.si
qs in noīe.⁊ tex.in.§.si qs aūt ꝑ redēptione.ī eo.ti.qui precedūt
26 illū.§.si aūt heres.bene dicūt hereditatē aut legatū.† sꝫ in eo ꝙ
simpliciter dicūt hereditatē:nō sequit necessario qđ esset ꝑ fidei
cōmissum relicta:qr posset esse directo relicta ⁊ in dubio dꝫ itel-
ligi directa per regulā.c.si pater.de testa.in.vj.¶Ad tex.in.d.l.
si quis ad declinandā.respōdet gl.in.d.c.si pater in verbo trebel.
ad fi.qđ ibi nō erat institutus heres qui trebel.detrahere posset.
⁊ plus non dicit.ista est bona solu.qr ibi ipsi pauperes erant he
redes instituti:⁊ nō alius:vt expresse dicit tex.in prin.ibi si quis
ad declinandā.l.falci.ipsos captiuos scripserit heredes.⁊ in ṽ.j.
dicit si quidē captiuos scripserit heredes:⁊ ꝓpter hoc a speciali
hereditate recessuz est:vt nō falcidie ratio inducatur:⁊ sic innuit
manifeste tex.qđ si specialē heredez fecisset falci.detraheret.Nec

obstat qđ dicit do.Alexan.reprobando istā solu.qđ licet illa.l.in
prin.loquat qñ pauperes erāt heredes instituti.tñ postea ī ver.
pe.loquit tex.qđ legata vel fideicōmissa vniuersalia erant relicta
pauperibus.⁊ tex.dicit nulla falci.intercedēte ergo cōprehendit
etiā treb.qr dico qđ ibi ī nullo ver.pe.de fideicōmisso vniuersali
verbū nullum.sed bene dicit hereditatē vel legatū.an autē here-
ditas esset ibi relicta directo vel per fideicōmissum nō aperit lite
ra.⁊ certe dicendū est qđ iure directo.ex quo ibi nō erat alius he
res vt ibi clare dicit tex.in prin.⁊ ī versi.j.vt predixi.⁊ scriptura
dubia dꝫ declarari ex precedentibus prout etiā arguit Bar.hic
27 ¶†Scdm principale ī quo multū fundat Bar.est:qr falci.⁊ tre
bel.per leges antiquas equiparātur.Ergo lex noua aliqd dispo
nens in vna ⁊ sic ī falci.intelligit etiā disponere ī alia ⁊ sic in tre-
bel.virtute parificationis antique:per glo.in.l.ꝙ vero ꝯtra.ff.d
legi.⁊ gl.in.l.si qs seruo persuaserit.C.de fur.facit tex.ī.c.trāsla-
to.⁊ ibi do.Abb.ad hoc not.de cōstitu.¶Assumptū solutionū
probat Bar.ꝑ duos tex.Primo per istū tex.qui ſm suū intelle
ctum vult:qđ in testamētis in quibus cessat falci.cessat etiā treb.
Sed iste intellectus nō est ver⁹.⁊ eū.s.late reprobaui.nec ī hoc
text.pōt fieri tale fundamentū:cū poti⁹ ꝓbet ꝯtrariū vt.s.deduxi.
Scdo ꝓbat Bar.ꝑ tex.in.§.restituta.insti.de fideicō.here.vbi ī
casibus in quibus falci.resecat legata particularia:in illis etiam
trebel.resecat vniuersalia.Sed ille tex.ponit regulā affirmatiue
nō autē negatiue ⁊ exclusiue vt facit Bar.⁊ sic apparet ꝙ Bar.
nō probat assumptū suū.¶Sed etiā posito ꝙ assumptū Bar.
esset verū:tñ est nō vera illatio quā postea facit Bar.ad ꝓpositū
nostrū:dū dicit ꝙ lex noua aliqd disponens ī vno ex casibus pa
rificatis:intelligit etiam disponere in alio virtute parificationis
antique:qr dico ꝙ illa regula ꝓcedit in materia exorbitanti.Ita
ꝓprie loquunt due gl.s.allegata.sꝫ nos sum⁹ ī materia correcto
ria q.§.si autē heres.in aut.de eccle.tit.coll.ix.vnde sumitur.d.
28 aut.similiter.corrigit.d.l.primā.§.ad municipū.vnde† in corre
ctorijs nō est licita extēsio:etiā ex maioritate ratiōis:vt est gl.ap
probata in aut.quas actiones.⁊ ibi Bar.⁊ doc.C.de sacrosan.ec
cle.ꝙ illa regula parificationis antique:nō habeat locum in cor
rectorijs probat in.l.fi.C.de sacrosan.eccle.vbi in illo tex.ciuitas
⁊ ecclesia equiparantur vt cōtra eas nō prescribat nisi centū an-
nis.⁊ tñ aut.quas actiones.corrigens in ecclesia:vt ꝯtra eam pre
scribatur.xl.annis:nō corrigit in ciui.nec in ciui.habet locū:ſm
glo.⁊ do.in illa aut.⁊ tñ maior est ratio in ecclesia ꝙ̃ in ciui.l.san
cimus.C.de sac.san.ec.Ergo patet ꝙ dicta regula nō habet locū
in correctorijs:⁊ de hoc etiā glo.in.§.fi.ī ver.placuerit.⁊ ibi An
ge.de are.ad hoc not.insti.qui.ex cau.manu.nō lꝫ.ꝙ in correcto
rijs qñ duo casus equiparātur a.l.antiqua.qđ lex noua corrigēs
in vno intelligit corrigere in alio.¶Et per hoc tollo aliud fun-
damentū.d.Ale.Dum dicit:si falci.cessat que est potētioris na
ture ꝙ̃ trebel.vt probat in.l.in quartā.s.ad.l.falci.Ergo multo
29 magis in pia causa debet cessare trebel.† attento ꝙ iura limita-
toria extenduntur ex idētitate rationis presertim vbi ob aliquā
causam fauorabilē sunt inducta.vt no.glo.in.l.si ꝯstante.ī prin.
⁊ ibi Bar.in.ix.q.j.partis prin.ff.solu.matri.not.in.l.illud.C.d
sacrosan.eccle.qr dico ꝙ sumus in correctorijs vt.s.demonstra-
ui.Et in correctorijs nō est licita extensio nedum ex identitate sꝫ
nec etiam ex maioritate rationis etiā in casibus a.ll.antiquis pa
rificatis vt.s.dixi.Per ista remanēt radicitus extirpata funda-
30 menta Bar.⁊ tenentium istam partem.¶†Contrariam opi.ꝙ
imo de fideicōmisso vniuersali relicto ad pias causas possit ꝑ he
redem detrahi quarta trebel.Et consequēter ꝙ.d.aut.similiter
corrigens in falci.nō corrigat in trebel.tenet glo.ord.disputans
istum passum.in.c.si pater.in verbo trebel.de test.in.vj.⁊ ibi Ar
chi.⁊ Jo.an.⁊ idem Jo.an in.c.ray.de test.Inno.ī.c.cū tibi.cir-
ca fin.de test.ſm ꝙ eum refert Bal.⁊ videtur sequi in.l.⁊ in epi-
stola.C.de fideicō.Item expresse tenet Bal.post do.Jo.de caste.
mediolañ.episcopum vincētinum.in con.ccxxix.iij.volu.incip.
in.j.arti.videtur nobis Old.lau.in consi.ccxlviij.inci.presuppo
sita consuetudine ciuita.parisiensis.in.vj.dubio.Ray.de forli.⁊
Jaco.butri.in.l.si quis ad declinandam.⁊ ibi Albe.de rosa.in.j.
col.⁊ in.j.q.sub dubio tamē forte.C.de episco.⁊ cler.Jo.de imo.
hic etiā sub dubio forte Ludo.ro.vbi late examinat hunc articu
lum in repe.d.aut.similiter.in.xl.speciali ꝙ est vltimum pie cau
se inter vltimas voluntates.Et ista pars in pūcto iuris mihi vi
detur esse verior ex quo superius fundamenta Bar.⁊ doc.tenen
31 tium contrariū fuerunt bene euacuata.¶†Primo qr in trebel.
non reperiantur correcta iura antiqua.vnde per subauditos vel
tacitos intellectus nō debet induci legum correctio:vt dicit glo.
not.in.c.cupientes.§.ꝙ si per.xx.de ele.in.vj.Ego strictius īdu
co.illam tex.in.d.§.si autem heres.ī quo se fundat.Bar.⁊ tenē
tes cōtrarium corrigit.d.l.primā.§.ad municipū.vt etiā.s.dixi
Sed iura correctoria nō extēduntur etiam ex maioritate ratio-
nis:nec etiā qñ duo casus equiparāt ꝑ.l.antiquā vt superi⁹ late
deduxi.

deduxi. ¶ Scđo p ista parte stringit ineuitabiliter tex. i quo facio magnū capitale. in. d. c. si pater. Nec est bona rñsio Bar. qđ ibi nō debeat sumi arg. a cōtrario sensu eo qr resultaret prauus intel. qr dico q nullibi cōtrarius sensus reperit i iure expressus per quē iducat ista prauitas intel. Et si vis dicere q sit tex. d. §.
32 sinautē heres. Ille tex. fuit. s. clare sublatus. ¶ †Scđo qr si vera esset cōis opi. q de fideicō. vniuersali relicto pie cause non detrahat treb. Certe vana τ deridicula fuisset dubitatio τ deci. roma. ponti. ibi qui decidit: qđ qñ ecclesia est directo substituta: qđ propterea nō dʒ ei detrahi quarta trebe. Istud fuisset oino indubitatū si etiā de fideicōmissaria facta pie cause nō detrahit treb. Itē qñ est directa substitutio non pōt ibi tractari de aliqua trebellianica: que solū hʒ locū in fideicōmissis vniuersalib9 vt toto isto tit. τ. C. eo. ¶ Preterea τ tertio tex. ibi in ratiōe decidēdi se fundat: qr substitutiones ibi facte de pauperibus debēt iudicari directe. Sed inepta esset decisio τ rō decidēdi: si etiā de substitutione fideicōmissaria facta pie cause nō detraheret trebellianica vñ qđ al's lex vel canon in sensu directo nihil operaret: ibi de necessitate dʒ sumi argumentū a ɔ̃rio sensu: etiā qđ est fortius ad inducendā correctionē iuris cōis. vt probat in. l. nulla nisi emēsie cū gloss. iuncta auth. diaconissam. C. de epis. τ cle. ſm Ludo. ro. in. l. si cū dotē. in prin. vel etiā Imo. τ. d. Alex. ff. sol. mat. Et est doctri. Bar. in. l. obseruare. §. pficisci. in. ij. q. ad fi. ff. de offi. pcon. τ leg. Cum cōcordā. quas alias dedi in. l. j. in prin. ff. de offi. eius cui māda. est iuris. ¶ Tenēdo tñ cōem opi. a qua iudicādo
33 τ cōsulendo durū esset recedere presertim † cū faueat pie cause: pro qua in dubio est iudicandū. l. sunt persone. ff. de relig. τ sum.
34 fune. τ. c. fi. de re iudi. ¶ † Amplia istam cōem conclusionem vt procedat nō solū qñ heres grauat immediate restituere pie cause. sed etiam quādo grauatur restituere persone prophane puta titio: qui titius postea grauat restituere pie cause: quia nec ab ipso titio poterit detrahi treb. inspecta persona pauperum vel pie cause ad quā finaliter bona debent peruenire. que est priuilegiata vt ab ea trebel. non detrahat. Ita singulariter not. Bal. in l. auia. §. titio per illū tex. qui bene facit. ff. de condi. τ demon. sequuntur Lud. τ do. Alex. hic τ dicit Lud. se ita alias cōsuluisse. Idem tenet Lud. in. d. repe. auth. similiter. in. xl. speciali pie cause inter vltimas voluntates: vbi dicit qđ pro hoc solitus est allegare tex. meliorē de iure in. l. cū dotē maritus. ff. ad. l. fal. in verbo vt omissa interpositi capientis persona spectet. τ ibi Pau. de ca. et do. Alex. per illū tex. idem tenēt: facit tex. in. l. cogi. §. hi qui solidum. ff. eo. do. Alex. in. l. j. §. ad municipū. ad fi. s. ad. l. fal. τ in cōsil. xx. iij. volu. qđ incipit pōderatis his q in themate narrant in vlti. col. Are. in cōsi. lxvij. qđ incipit diligēter τ mature cōsiderato testamēto in pe. col. Ludo. ro. in cōsi. ccvj. qđ incipit. Licet cōi conclusione. vbi etiā pro hoc allegat bonū tex. in. l. ij. §. sed si pponas. ff. de leg. prestan. τ ibidē singulariter limitat hoc esse verum qñ esset certum qđ illud fideicōmissum esset peruenturum ad piam cām. secus si esset dubiū: puta quia esset factum fideicōmissum pie cause sub cōditione: vel in casu quo primus fideicōmissarius nō haberet filios: sequit do. Alexā. in locis preallega.
35 Confirmatur † qr si in diē vel sub cōditione debeat fieri restō fideicommissi pie cause: tūc ratione interusurij medij tēporis pōt habere locū falcidia τ treb. p tex. in. l. in lege fal. non habet in pn. τ in. l. sed si nō seruas. §. fi. s. ad. l. fal. τ ita etiā tʒ. d. Alex. hic τ in locis preallegatis. ¶ Sed aduerte qr cōtra predicta fortiter facit illud qđ singulariter decidit Barto. in. l. fi. per illum tex. ff. de
36 his q pro nō scrip. † nā clarum est: qđ legata facta ad pias causas valent cum duobus testibus. c. cum esses. τ. c. relatū. de testa. alias requirunt septem testes. Modo pone: testator legauit vni corā duobus testibus τ cum grauauit de restituēdo pie cause vel pauperibus. Certe illud legatum est pro non scriptū: nihil valet sed remanet apud heredē cum onere suo. Ita dicit esse casum ibi τ esse optimam limitationem ad. l. vnicam. in. §. j. C. de cadu. tol.
37 ¶ Nunc communem opi. ita ampliatam † limita quando vnus pius locus esset heres institutus τ grauatus restituere alteri pio loco: tunc poterit quartam treb. detrahere. quoniam vna pia cā nō vtitur priuilegio contra aliam piam causam. vt est tex. not. in §. sed hoc presenti. in versi. si tamen in redemptionem. in auth. de sanctis. epis. coll. ix. τ ita ibi singlr limitat Ange. per illū tex. sub dubio tamē forte. Et idem per. §. sed hoc presenti. tenet Rapha. cu. post Dy. in. l. j. circa fi. ff. ad. l. fal. Idem tenet do. Abb. quem alij non allegant in. c. cum causam. per illum text. de prebē. τ in. c. in presentia. in. xi. col. de proba. vbi refert ita cōsuluisse solennem doctorem do. Fran. de albergo. de are. idem tenet Albe. de rosa. quem nemo allegat in. l. si quis ad declinandā in. j. col. in. ij. q. C. de episco. τ cleri. Salic. in auth. qui rem. C. de sacrosan. eccle. per glo. ibi que vult: quod si vna ecclesia habet emphyteosim ab alia τ nō soluit censum: quod res incidat in commissum τ sic nō vtatur tunc aliquo priuilegio. ¶ Istam limitationē reprobat Ludoui. roma. puto de iure verius in. d. auth. similiter. in dicto. xl. speciali pie cause inter vltimas volūtates. Lud. τ do. Alex. hic. τ idē d. Alex. in. d. l. j. §. ad municipū. do. Phili. frā. de perusio i. d. c.
38 si pater. in pe. char. † eo quia locus pius heres institut9 τ grauatus de restituen. alteri pio loco quo ad trebel. detrahēdam non est priuilegiatus actiue: nec fundat se in aliquo priuilegio speciali sed in iure cōi: ſm qđ quilibet heres debet detrahere trebel. de fideicommisso vniuersali. Sed alius pius locus cui debet restitui fideicōmissum vniuersale bene est in hoc specialiter priuilegiatus: vt cōtra eū non possit detrahi trebel. ergo cū vterq non sit in specie priuilegiatus sed tñ scđs. ergo dʒ vti priuilegio suo cōtra heredē qui nō est priuilegiatus vt est tex. in. l. fi. ff. ex quib9 cau. maio. τ in. c. ad aures. τ ibi. d. Abb. in. ij. no. de prescri. τ in. c cū p causa. τ ibi etiā. d. Abb. in. ij. not. de sen. excō. τ est doct. Cy. τ Bar. post. gl. i auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. ad. §. sed
39 hoc pñti. ad fi. rñdet q ibi exp̄ssa dispō testatori facta ad pias causas: facit cessare tacitā puisionē legis etiā ad pias causas. l. fi. C. de pac. cōuen. l. τ hʒ. §. cū qs. ff. de pca. subdit tñ. d. Alex. in. d. §. ad municipū. vnū bonū verbū in practica: qđ durū esset i practica obtinere ɔ̃riū ɔtra autoritates pdictoꝝ doctoꝝ: adde τ multominus cū ego plures addiderim quas do. Alexā. nō allegat.
40 ¶ Scđa questio pri. Bar. est. † An sicut hodie testator pōt phibere detractionē falci. auth. sed cū testator. τ i corpore vnde sumit C. ad. l. falci. Ita etiā possit phibere trebel. τ qñr pūct9 est in auten. sed cū testator que corrigit in falcidia intelligat etiā corrigere in trebel. ¶ Iste est articulus valde disputabilis ad vtranq partē: τ Bal. in cōsil. cccxlix. ij. partis incip. super eo qđ querit an credēdū sit scripture circa fi. dicit qđ glo. in hoc sunt ɔ̃rie: an maioris sit autoritatis senatuscō. trebel. vt phiberi non possit: q̄ lex falcidia: τ q questio est disputabilis p vltraq parte τ aliter nō decidit. Sed gl. in. §. si vero expressim. in verbo substitutis. τ ibi Ang. i auth. de here. τ falci. col. j. τ gl. i. §. sed qr stipulationes. insti. de fideicō. heredi. tenēt partē affirmatiuā q sic. Idem tenēt. Bar. Ray. Ang. Sali. Raph. cu. Pau. de cast. subtiliter Moder. senē. hic. Dd of. Jac. de are Pet. Cy. Ray. Bar. Ang. τ Sali. in. d. auth. sed cū testator. Cy. τ Imo. i. l. j. §. ad municipū. s. ad. l. falci. Nico. de neap. i. l. j. §. inde neratius. s. eo. Bal. in. l. filiū quē habētē. in. xij. col. C. fami. hercis. vbi dicit: qđ ista opi. est equior τ qđ ita cōsuluit. Et ita cōsuluit Bal. i cōsi. xciij. ij. volu. inci. pūctus questionis super quo petitur cōsiliū exhiberi. τ in cōsi. clxx. v. vo. qđ incipit. quidā nicolaus suū cōdidit testamētū in. ij. col. Rapha. cu. in cōsi. xxv. qđ incipit: Fran. instituit dñaʒ gerardā in pe. col. vbi dicit q ista est cōis τ vera snia. Eam etiā tenet τ dicit esse cōem Ang. de are. in. d. §. sed qr stipulatiōes. τ. d. Alexā. vbi etiā in duob9 locis dicit esse cōem opi. in cōsil. lxvij. j. volu. qđ incipit cōsideratis his que in themate narrant in. j. et ij. col. Are. in cōsi. xxxvij. incip. sequēdo ordinē quesitoꝝ. in. v. dubio. vbi dicit q est cōis opi. τ verissima. d. Pet. mathe. i repe. l. filiū quē habentē. in pe. col. C. fa. hercis. vbi etiā dicit istā esse cōmunē opi. Pro ista parte mouet bart. eodē fundamēto quo in articulo pcedēti. s. qr per istū tex. in. v. qđ autem falcidia τ treb. eqparat. Ergo virtute istius parificationis legis antique. illud q per. d. auth. sed cū testator statuit de nouo in falci. intelligit etiā statutū in trebel. Istud fundamentū barto. in vtroq capite est falsum. vt ostendi plene in arti. precedenti. Pro eadem parte Raph. cu. in. d. ɔsi. xxv. dicit se vltra cōes rationes adducere aliā
41 rationē. † qr trebel. eadē rōne qua falci. inducta est. vt instit. ad. l. falci. in prin. τ §. sed qr stipulatiōes. insti. de fideicō. here. τ falci. fauorabilior est q̄ trebel. l. i quartā. ff. ad. l falci. Ideo a falci. ad trebel. licitū est arguere negatiue ſm Dyn. in. l. seruuʒ filij. §. eū qui chirographū. ff. de le. j. eodē fundamēto vtit. d. Alex. i palle. cōsi. lxvij. qr fortior est fal. q̄ trebel. vt patet. i. d. l. in quartā. Sicut ergo p testatorē pōt prohiberi falci. eadē ratione vel maio-
42 ri debet posse phiberi trebel. Itē ſm eum † qr falci. saltē largo sumpto vocabulo cōprehēdit etiā trebe. l. pater filiā. in prin. et l. titia. ff. ad. l. falci. τ. l. cū filio. ff. de leg. j. τ est bona gl. in authē. vñ si parens. C. de inoffi. testa. ergo. d. authē. sed cū testator. loquens in falci. extendi debet ad trebel. ex identitate rationis. l. filiū habeo. ff. ad macedo. qđ not. glo. in auth. vt hi qui obli. §. j. in verbo ad curationē. col. vj. Et ista vltima ratione vtit etiā Ang. de are. in. d. §. ʒ qr stipulatiōes. qr cū saltē lato sumpto vocabulo appellatione falci. cōtineatur trebel. Ergo etiā in materia correctoria fit extensio: prout dicit esse casum iuncta glo. in. cle. in verbo. religionis. de elec. Sed istud vltimum de correctorijs. videt esse cōtra cōmunes regulas vt statim dicaʒ ¶ Sali. in. d. auth. sed cū testator. adducit aliud fundamētū magis coloratuʒ. Nam ratio finalis posita in. d. aūt. sed cū testator. quare testator possit hodie phibere detractionē falci. est: qr lʒ certū sit nihil remanere penes heredē. tñ per hoc testamentū non pōt deficere. qr herede nolēte adire: defert alijs enumeratis in authē. hoc amplius. C. de fideicō.

Ergo idē est in trebel.q: sublata est causa ⁊ ratio ꝑpter quā olim
43 nō poterat prohiberi.vt insti.ad.l.falci.in prin. ¶ Cr̄ Sz oīa ista
fundaméta ego tollo vna viua rōne.nā aut.sed cum testator.⁊ in
corpore vnde sumit̄ est correctoria:patet q: de iure ff.⁊ codicis
testator nō poterat ꝓhibere detractionē falci.nec trebel.l.titia.
ad fi.l.qō de bonis.§.fi.⁊.l.sei⁹ ⁊ auge.ff.ad.l.fal.⁊.l.j.§.inde ne
ratius.s̄.eo.Sz iura correctoria nedū ex idētitate sed nec ex ma-
ioritate rōnis extendi pn̄t.vt est gl.cōiter approbata.ī aut quas
actiones.⁊ ibi Bar.⁊ doc.C.de sacrosan.eccle.etiā vigore legis
antique parificantis duos casus:vt dixi.s̄.in articulo preceden-
ti.⁊ tanto magis:cū in ꝓposito sit diuersa ratio inter trebel.⁊ fal.
vt statim īfra dicā. ¶ Pro ista cōi opi.dicūt ⁊ subtiliter mod.
senen.videri casuz in.§.si vero exp̄ssim.ī aut.de here.⁊ falci.col.j.
vnde sumit̄.d.aut.sed cū testator.qui tex.ſm eos loquit̄ etiā qn̄
hereditas erat restituenda fideicōmissario vniuersali:cū referat
se ad.§.si vero nullus.eo.titu.Igitur verbū falcidie ibi late sumi
tur.Sz errāt.q: text.in.d.§.si vero expressim.dum disponit qō
testator possit ꝓhibere falci.nō se refert ad aliquē aliū tex. Pre
terea in.d.§.si vero nullus.bene erat fideicōmissarius vniuersa-
lis:sed ab eo nō erat ibi ꝓhibita trebel.nec de hoc ibi v̄bū vllū
¶ Contrariā opi.q̄.d.aut.sed cū testator.corrigens in falci.nō
corrigat in trebellianica ⁊ ꝯñr q̄ etiā hodie testator nō possit ꝓ-
hibere trebel.tenet glo.in.l.si vt allegas.C.ad.l.falci ⁊ glos.in.d.
aut sed cū testator.in glo.ij.Iaco.de bel.disputando in.§.hinc
nobis.in.xvj.qō.in aut.de here.⁊ falci.col.j.Archi.in.c.si pater.
sup gl.in.v̄bo trebellianice.⁊ ibi Ioā.an.in nouella.de testa.i.vj.
Iaco.but.⁊ Bal.sibi cōtrarius in.d.aut.sed cū testator.⁊ Bal.ī
repe.d.c.si pater.ad fi.Ioā.de imo.⁊ do.Alexā.sibi cōtrari⁹ hic
Lud.ro.in.repe.d.aut.similiter.in vlti.char. ¶ Ista pars ī pū
cto iuris videretur esse verior presertim cū superius fuerint cla
re euacuata fundaméta tenentiū primā partē. ¶ Pro ista duo
stringere vidētur.Primo q: vt dixi.de iure ff.⁊.C.testator nō
poterat prohibere heredi detractionē trebel.d.l.si vt allegas.et
l.j.§.inde neratius.s̄.eo.⁊.d.§.sed q: stipulatiōes.⁊ ista iura nō
reperiuntur hodie correcta.ergo licet.d.aut.sz cū testator.corri-
gat in falci.nō debet extēdi ad trebel.nedum ex identitate imo
nec ex maioritate rationis etiā in casibus parificatis a lege anti
qua.vt dictū est. ¶ Scdō q: diuersa est ratio inter trebel.⁊ falci.
44 † Nā fideicōmissarius vniuersalis pōt cōpellere heredē inuitū
adire ⁊ restituere.l.q: poterat.cū simi.j.eo.qō nō pōt facere lega
tarius.l.nā q̄.§.fin.cū.l.seq.j.eo.⁊.l.si quis omissa.ff.si qs omis.
cau.testa.vnde cum heres in vno grauetur a fideicōmissario vni
uersali nimirū si.l.in alio heredem releuauit vt trebelliane de
tractio sibi ꝓhiberi nō possit.arg.regule.l.cum qui.in princip.
ff.de iure iu. ¶ Nec huic fundamēto obstat illud qō subtiliter di
cunt Moder.senē.qō lz heres cogatur inuitus adire.tn̄ per hoc
nō videtur grauari grauamine cōsiderabili ex quo adit pericu-
lo fideicōmissarij.l.q: poterat.j.eo.Nec propter coactionē fuit ī
uenta detractio quarte:sed vt heres inuitaretur ad adeundū pro
pter tale cōmodū quarte.§.restituta.institu.de fideicō.here.⁊ sic
sustinerentur testamenta:propter quā publicā vtilitatē fuit sta-
tutū:qō testator nō possit prohibere talē detractionem quarte.l.
qō de bonis.§.fi.s̄.ad.l.falci.nō aūt ex eo q: heres cogi possit ad
adeundum.Quia respōdeo ⁊ fateor qō propter coactionez here
dis nō fuit inuenta quarta trebellianica:sed coactio heredis be-
ne est causa vt in eius recōpensationē nō possit hodie trebel.pro
hiberi.que ratio cessat in falci.cū legatarij nō habeant ius cogē-
di heredē inuitū. ¶ Quid tenendū in hoc disputabili articulo.
45 † Teneas cōem opi.⁊ sic primā a qua in iudicando ⁊ consulēdo
nō est recedēdū.Et pro ea facias duo bona ⁊ realia fundaméta.
¶ Primo q: in.d.aut.sed cū testator.⁊ in corpore vn̄ sumit̄ sci-
licet in.d.§.si vero expressim.est expressa ratio in tex.quare testa
tor possit prohibere detractionē falci.q: si heres noluerit pie agē
do adimplere hanc volūtatē testatoris per hoc testamentum nō
destituetur.q: hereditas deferet̄ alijs personis enumeratis ī di
cta aut.hoc amplius.que ratio militat etiam qn̄ ꝓhibetur detra
46 ctio trebellia.† Sed sic est qō in.l.corrigēte est exp̄ssa ⁊ scripta
ratio.tūc ex identitate illius rationis fit correctio ⁊ ius correcto
rium extenditur.§.ex his.in aut.de here.que ab intesta col.ix.ſz
Bal.i.d.aut.quas actiōes.i.ij.col.Pau.de castr.ī.l.quāuis.C.
de fideicō.not.Rap.cu.in.l.cum mulier.per illuz tex.ff.solu.ma.
Ioā.de imo.in.l.si vero.§.de viro.ff.solu.matri.Ergo dicta iura
corrigentia in falci.ex ratione in eis expressa extenduntur ad
trebellia.facit qō not.glo.in cle.auditor.in verbo beneficio.de re
scrip.⁊ in cle.j.in verbo eligatur.de elec.⁊ in.d.aut.vt hi qui obli
ga.in prin.in verbo ad curationē.cum simili.⁊ tanto magis cum
tieneatur vt supra pluries dictum est:⁊ per istud fundamentū tol
luntur ea que superius in oppositū adducebantur. ¶ Scdō pro
ista cōmuni opi.bene facit prout etiā volunt arguere Moder.se-
nen.hic.q: tenendo cōmunem opi.qō testator ita possit prohibe
re trebel.sicut falci.reducimur ad ius antiquum.l.xij.tabularū
quo iure legata oīa ⁊ fideicōmissa vniuersalia integre debeban-
tur absq̧ aliqua detractione.insti.ad.l.falci.⁊ princi.⁊.l.verbis
47 leg.ff.de verbo.signi.† sed sic est quod etiam in correctorijs sit ex
tensio qn̄ ita extendendo reditur ad ius commune antiquū: q:
res de facili reuertitur ad primā naturā suam.Ita dicit gl.not.
melior de iure.in.c.statutū.in verbo numerandū.de prebē.in.vj.
do.Ant.de but.in.c.olim tibi.de verb.signi.do.Alex.in.l.si cō
stante.in prin.in.vj.col.ff.solu.matri.Ista non possumus dicere
48 in articulo precedenti. ¶ † Istam cōmunem cōclusionē amplia
singulariter ſm do.Pet.Mathesil.in repe.dicte.l.filium quē
habentē.in pe.col.vbi dicit Bar.⁊ Bal.istud nō tangere.q̄ nō
solū testator potest prohibere trebel.sicut falci.vt dictū est.imo
fortius ⁊ singularius si testator in testamēto ꝓhibuit falci.satis
autem dicitur prohibuisse quartam trebellia.ecōtra:si testator
prohibeat deduci quartam treb.videtur autem prohibere fal.
Et istud dicit posse inferri ex verbis Bar.⁊ Bal.in.d.aut sz cū
testator.in.j.col.ad fi.⁊ ex verbis Barto.hic arguēdo a lege ad
testatorem.§.disponat.in aut.de nup.vt sicut lex faciens mētio-
nem de vna:intelligitur etiam de alia.Idem sit in testatore:⁊ q:
vbi est falci.intelligitur etiam esse trebellia.⁊ econtra q̄ valde te
neas cordi.Subdit tamen qō tutius est q̄ testator expresse dicat
quod de omnibus relictis tam particularibus q̧ vniuersalibus
49 prohibet deduci falci.⁊ trebel. ¶ † Tu aduerte q̄ veritas istius
extensionis pendet ab illa noua opin.Rapha.cu.quam ponit ī
l.j.in vlti.col.ff.de lega.j.nūquid falci.⁊ trebel.idem in effectu re
putentur.quam opi.late examinaui in rubri.s̄.e.⁊ si teneremus
illam opi.Rapha.cu Ista ampliatio proculdubio esset vera.Li
cet istam ampliationem non inueniam ab aliquo examinatam:
tamen vt dem posteris materiam melius cogitandi:credo quod
ista ampliatio nō sit vera:q: tex.in.d.aut.sed cū testator.⁊ in cor
pore vnde sumitur.s.i.d.§.si vero expressim:requirit q̄ testator
expresse prohibeat:sed sic est qō prohibēdo detrahi falci.ꝑ hoc
expresse nō prohibet detrahi trebel.nec ecōtra:est doctrina quā
50 tradit Ang.in.d.§.si vero expressim † q̄ qn̄ lex requirit aliquid
expresse fieri:et qō illud veniat ad derogationem iuris cōis: est
necesse qō specialiter expresse istud fiat: vt in proposito nostro.
⁊ eādem doc.tradit idem Ange.in.§.illud quoq̧.per illum tex.
ī aut.de triē.⁊ semis.col.iij.⁊ sequit̄ Lu.ro.ī repe.autē.similiter.
in vlti.col.C.ad.l.falc.q̧uis impugnent.d.Alexan.⁊ Aret.i.l.j.
in princi.s̄.de vulga.⁊ pupil.Sed ad propositū nostrum magis
51 placet doctri.Ang.†.q: cum simus in materia correctoria certe
per tacitos aut subauditos intellectus nō dz induci iuris cōmu-
nis correctio.vt inquit glo.in.c.cupientes.§.qō si per.xx.de ele.
in.vj. ¶ Secundo moueor q: si vera esset ista ampliatio.sequerē
tur duo specialia.Primum q̄.d.aut.sed cū testator.⁊ ī corpore
vnde sumitur q̄ corrigit in falci.qō extendatur etiam ad trebel.
Scdm speciale esset: q̄ testator prohibēdo detrahi fal.qō intel-
52 ligatur etiā prohibere trebel.vnde † cū etiā in exorbitātib⁹ duo
specialia cōcurrere nō possint.vt est glo.in.l.j.ad fi.C.de do.pro
mis.⁊ glo.in.l.cū post.§.gener.ff.de iu.do.multominus poterūt
concurrere in correctorijs ⁊ sic in materia nostra.Nisi tu diceres
qō primū nō sit speciale ex quo ratio est expresse scripta in.l.cor
53 rigente:prout superius deduxi. ¶ † Nunc istā cōem cōclusionē
singulariter limita nō ꝓcedere in filijs primi gradus grauatis
de restituendo hereditatē alteri in quibus pater testator nō pōt
prohibere detractionē trebellia.Ita singulariter tenet Bal.i.l.
iubemus.in.j.⁊ in.iij.col.C.e.per illum tex.ibi licet testator hoc
iusserit vbi tex.vult:qō testator nō possit disponere qō liberi pri
mi gradus sibi computent fructus in trebel.qui alias essent cō-
putandi.Si igitur testator non potest hoc modo diminuere tre
bel.filijs ergo nec etiā potuerit eam ī totū tollere seu prohibere
argu.l.videamus.§.pe.ff.de in lit.iuran.Idem tenent Salice.⁊
Pau.de ca.in.d.l.iubemus.in prin.in.j.col. Mouetur Sali.q:
iura noua aut.que volunt testatorem posse prohibere trebel.de-
bent distingui ⁊ declarari ſm iura vetera.l.sed ⁊ posteriores.ff.
de legibus.⁊ sic debent distingui per.d.l.iubemus.in princip.
Idem tenet Sali.in.d.aut.sed cum testator.Lud.ro.hic ⁊ in cō-
si.ccxvj.incip.licet ex communi cōclusione.d.Alexan.in consi.v.
tertij volu.qō incipit circa primum dubium videtur prima cōsi
deratione dicendum circa fi.vbi hanc decisionem Bal.pro solē-
ni refert ⁊ recusat contra eam consulere Rapha.cuma.in consi.
xxv.incip.Fran.restituit dominam gerardam.in penul.col.licet
nō clare firmet. ¶ Cōtrarium voluit Cy.in.d.l.iubemus.in pri
ma oppo.vbi tenet:qō cū hodie testator possit prohibere treb.
54 dicta aut.sed cū testator.⁊ dictū est supra.† Ita etiam potest di-
sponere qō fructus cōputētur in treb.filijs primi gradus.Et sic
qō.d.l.iubemus.hodie sit correcta.Et sic illa lex in qua se fundat
Bal.loquitur secundū iura ff.orum ⁊ Codi.secundū que nō po-

terit

terit prohiberi trebellianica. vnde cum hodie sit secus: videt̃ qđ
dicta. l. iubemus. hodie remaneat correcta. Idem ⁊ latius tenet
Rapha. cu. in. l. coheredi. §. cum filio. ff. de vulga. ⁊ pup. ⁊ in. l. fi-
deicõmissaria. in prin. ĩ. eo. idem tenet do. Alexã. sibi contrarius
hic: ⁊ in cõsi. lxvij. j. vol. qđ incipit cõsideratis his que in themate
te narrantur. in. ij. ⁊. iij. col. ⁊ in cõsi. xxix. quinti volu. incip. per-
spectis consideratisq; his oĩbus. in. ij. col. Et est de mente Ang.
in consi. cxxv. incip. hoc est testamentum Petri. in penul. ⁊ vlti.
col. iuncto themate in quo loquit̃ in filijs primi gradus institu-
tis ⁊ grauatis fideicõmisso vniuersali. Et ita etiam est de mente
Bal. in consi. cccxl. tertie partis inci. super eo qđ queritur an cre
55 dendũ sit scripture. circa fi. ❡ † Quid tenendum. Teneas istã li
mitationẽ magis cõiter approbatam vt euitetur correctio. d. l. iu
bemus: qꝛ legum correctio quantum fieri põt est euitanda. l. pre
56 cipimus. in fi. cum vulgaribus. C. de appel. ❡ † Et pro ista limi
tatione addo bene facere: qꝛ non videtur qđ. l. iubemus. loquens
in casu speciali debeat corrigi per generalitatẽ legis noue dispo
nentis quod hodie testator possit prohibere fal. ⁊ trebel. Cũ ha
beamus regulam: qđ iura noua gñaliter corrigẽtia nunꝙ intelli
gũtur corrigere leges ponentes casus speciales: vt est glos. ordi-
naria ⁊ approbata in. l. sciendum. in prin. et ibi Barto. in prima
oppo. ff. qui satisda. cogã. Et pro ista regula bene facit tex. in. l.
in testamentis. C. de test. ⁊ ibi Rapha. Fulg. ad hoc no. iuncta. l.
hac consultissima. vbi glo. ⁊ doc. C. qui testa. fa. po. Et ita habes
57 bene absolutam istam. ij. qõnem Bar. ❡ † Tertio ⁊ vltimo que
rit Bar. An sicut hodie heres nõ conficiens inuentariũ perdit
detractionem fal. de legatis: vt. §. sancimus. ⁊. §. si vero non fece
rit. ĩ aut. de here. ⁊ fal. coll. j. ⁊. c. raynaldus. ad fi. de test. Ita etiã
ꝑdat hodie quartam trebel. de fideicõmisso vniuersali. In quo
passu Rof. in libellis suis in titulo de senatuscõsulto trebel. in. j.
col. in ver. circa primũ queritur. tenuit partẽ negatiuã: scilȝ tre-
bellianicam nõ perdi. Et eum sequit̃ Jac. de bel. late disputãs
hunc articu. ĩ. §. hinc nobis. ĩ. xiij. q. in aut. de here. et fal. col. j.
Oldra. Lau. ĩ. l. fi. §. fi. C. de iur. delibe. Idem tenet Bar. hic qui
in fi. dicit qđ ista opi. videtur sibi multum equa. Sequitur An.
Sali. Pau. de cast. ⁊ latius do. Alex. hic idem tenet Bar. in. d.
aut. sed cum testator. in vlti. colũ. vbi dicit bonum verbũ in pra-
ctica: qđ ita cõmuniter obseruatur. Et ita punctualiter cõsuluit
Bar. in con. ij. quod incipit: dño Joanni ardizini de prouincia.
Alias incipit omittendo alia: querit̃ an heres qui omisit face-
re inuentarium. Et idem Bar. in consi. lj. incip. Bona mẽte fa-
cit testamentum. Joã. an. in addi. Specu. in tit. de instru. edi. §.
dicta. super versi. nunc dicamus. in addi. que incip. sed de trebel
lianica dubitatur. Bal. in. l. filium quem habentem. in. xiij. col.
C. fami. her. Idem tenet Bal. post do. Jaco. de castel. Mediola
nensem ⁊ episcopum vicentinũ. in consi. ccxxix. tertij volu. incip.
In primo articulo videtur nobis. Et idem Bal. in con. cccliij.
quinti volu. inci. Ad euidentiam premittẽdũ est. Ange. ⁊ Imo.
in. l. j. §. hec stipulatio. ff. si cui plusꝙ. ꝑ. l. fal. Et ibi refert Imo.
idem tenuisse Frã. de rãpo. in. d. aut. sed cum testator. ⁊ ibi etiã
Ange. ⁊ idem Ang. in. §. si vero expressim. in aut. de here. ⁊ fal.
coll. j. Pau. de cast. ĩ. l. cũ tale. §. j. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ ĩ consi.
cxliij. qđ incipit: visa facti narratione satis longa: in tertio que
sito. Joã. de ana. in consil. lxj. incip. visis ⁊ ponderatis his que ĩ
facti narratione proponuntur in secundo dubio: quod consiliũ
est errore insertum inter consilia do. Alexan. in consi. lxvij. quar
ti volu. Idem tenet do. Alexan. in consi. xxix. quinti volu. incip.
perspectis consideratisq; his omnibus. in. iij. col. vbi dicit quod
ista est cõis opinio. Et quod eam semper solitus est sequi legen-
do ⁊ consulendo. ❡ Potissimum fundamẽtum tenentiũ istam
partem est: qꝛ in trebellianica iura antiqua non reperiuntur im
mutata nec correcta. Ergo inuiolata perdurant. l. precipimus.
58 in fi. C. de appel. ⁊. l. sancimus. C. de testa. presertim † cum in cor-
rectorijs: etiam ex maioritate rationis: non est licita extensio ꝓm
gloss. ⁊ doc. in aut. quas actiones. C. de sac. san. eccl. ⁊ in. l. tam is.
§. j. ff. de do. ca. mor. Facit. l. si vero. §. de viro. ff. sol. matri. Et ma
xime cum hic tractetur de pena amissionis trebellianice. Et in
penis non debet fieri extensio de fal. ad trebel. l. cum quidam. ff.
de libe. ⁊ posthu. l. si preses. ff. de penis. ⁊ in regula odia. de reg.
iur. in. vj. ❡ Sed ad hoc vltimũ potest dici ꝓm Rapha. cu. hic.
quod heres qui perdit detractionem trebel. nihil perdit de pro
prio: quia tractat de lucro. l. j. C. ad. l. fal. ⁊. l. patrẽ. ff. de his que
59 in frau. credi. † Et aliud est pena: aliud ꝑdere lucrũ. l. titio centũ.
§. j. ff. de condi. ⁊ demon. Tu pondera ad hoc bonum tex. ĩ. d. §.
si vero non fecerit. in fin. in verbo ex falcidia lege lucrari. ❡ Ad
60 idem Joan. an. in loco preallegato: adducit rationem: † quia he-
res heredi suo non tenetur facere inuentarium sed solum credi-
toribus ⁊ legatarijs: sed fideicommissarius vniuersalis reputa-
tur heres. l. si filius. §. j. ff. quod cum eo. notat Barto. in. l. j. §. de
illo. per illum tex. vbi dixi. s. e. Et istam rationem refert ⁊ sequi-
61 tur Pau. de cast. in. d. consi. clxiij. Sed ista ratio nõ est vera: † qꝛ
imo heres fideicõmissario vniuersali tenetur reddere rõnem. l.
cum tale. §. j. ⁊ ibi Jac. de are. Bal. ⁊ alij. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊
dicam etiam infra. sed inuentarium censetur caput ⁊ fundamen-
tum reddende rationis. ❡ Contrariam opi. quod imo per non
confectionem inuentarij perdatur trebel. sicut etiam perdit̃ fal.
tenet Alb. galeo. in margarita sua. in rubr. de quarta trebel. in
ver. queritur si nõ fecit inuentarium. Jac. de are. Bal. sibi contra
rius Imo. ⁊ Rapha. cu. in. l. cum tale. §. j. per illũ tex. ff. de cõdi.
⁊ demon. Richar. malum. Pe. Cy. in. viij. q. Bal. Sali. ⁊ Rap.
Fulgo. in. d. aut. sed cum testator. Joã. de imo. Flo. ⁊ Raph. cu.
hic. Oldra. Lau. in consi. cxxxiij. incip. satis credo consonum ra
tioni. ⁊ ita ꝯsuluit ipsemet Bar. sibi contrarius in cõsi. ccxxxiij.
incipi. lena mactarelli. Ludo. ro. late in repe. dicte aut. similiter.
C. ad. l. fal. in. xl. speciali qđ est vltimũ pie cause inter vltimas vo-
luntates. Pau. de ca. in consulendo sibi contrarius. in cõsi. ccix.
incip. super primo dubio fuerunt opiniones. Ange. de are. in. §.
extraneis. insti. de here. qua. ⁊ diffe. vbi dicit qđ pro ista parte eo
aduocante fuit iudicatum in ciuitate Ferrarie. ⁊ idem Ange. de
are. in. §. sed qꝛ stipulationes. in vlt. qõne. insti. de fideicõ. here. ⁊
ibi. in fi. vbi dicit ita esse tenẽdum: ⁊ ꝙ ita vidit illo anno Ferra
rie obseruari do. Matthesi. in not. clviij. incip. no. qđ heres qui
omittit facere inuentarium. do. Pet. Matthesi. in repeti. d. l. fi-
liũ quẽ habentem. in penul. ⁊ vlti. col. C. fami. her. vbi dicit quod
in questione de facto vidit varia consilia doctorum pro ⁊ contra
et quod quidam asserebant primam opi. Barto. ⁊ sequaciũ esse
cõmunem ⁊ seruandam. Sed qđ sibi non videtur ꝙ sit cõmunis
et qđ vidit alios consulere contrarium: ⁊ sic pro ista secũda opi.
⁊ qđ ita etiam tenuit Franci. tigri. de Pisis in con. suo qđ inci-
pit: Bonauẽtura fecit testamentũ: ⁊ qđ propter tot autoritates
putat posse consuli contra Bar. Ita etiam tenent Moder. senẽ.
hic: qui dicunt qđ ita sequerent̃ in consulendo ⁊ iudicãdo. Et sic
cum tot ⁊ tãte sint autoritates doctorum contrarie hincinde: ar-
ticulus iste videt̃ reddi valde ambiguus. Pro ista secunda op.
Bal. in. d. aut. sed cum testator. in. j. co. adducit tex. in. d. §. sanci-
62 mus. in versi. illo adiecto. vbi tex. vult † quod debẽt citari legata
rij ⁊ fideicõmissarij si heres vult non dãnificari sed lucrari: ⁊ ma
gis loquitur de fideicommissarijs vniuersalibꝰ ꝙ de particulari
bus: qꝛ eorum magis interest. ergo si nullo modo factum est in-
uentarium vel factum est non citato fideicommissario vniuersali:
heres nõ lucrat̃ trebel. ⁊ subdit Bal. qđ illũ tex. non ponderaue
runt doct. qui tex. aperte decidit hãc questiõem ꝓm eum. ⁊ dicit
Ang. de are. in. d. §. extraneis. qđ ad illum tex. male põt respõde
ri. ❡ Alibi dicit Pau. de ca. in. l. coheredi. §. cum filio ĩ secũda
col. ff. de vulga. ⁊ pup. qđ istam questionem habet de facto. ⁊ nisi
temerariũ esset a tantorum do. decisione in consilijs deuiare: qđ
ipse teneret opi. Bal. ꝑ dictũ tex. quẽ Bal. allegat ⁊ plus nõ di
cit. ❡ Sed respõde ꝓm Joã. de imo. in. d. l. j. §. hec stipulatio. qđ
tex. in. ver. illo adiecto quẽ Bal. allegat: nõ cõcludit in ꝓposito:
qꝛ licet velit fideicõmissariũ vniuersalem debere citari per here-
dem in cõfectione inuentarij: non per hoc sequit̃ ergo si eum nõ
citet vel non faciat inuentarium: ergo debet perdere trebel. nam
etiam debet citari creditor vel legatarius ad pias causas ader-
sus quos heres nõ detrahit quartã non propterea sequit̃ qđ pe-
na ibi imposita extendat se ad trebellianicam: ⁊ potissime qꝛ ver
ba nõ vident̃ ad illã adaptari vt dicã infra in tertio fundamẽto.
❡ Secundo pro ista parte facit ꝓm Jac. de are. Bald. ⁊ Rap.
63 in. d. l. cum tale. §. j. ⁊ ibidem Imo. † nam heres grauatus de re-
stituendo hereditatẽ tenet̃ reddere rationẽ fideicõmissario vni-
uersali. vt ibi est tex. ⁊ Bal. no. in. d. l. filiũ quem habentem. ad fi.
Ergo tenetur quo ad fideicõmissariũ vniuersalẽ conficere ĩuen-
tarium: qđ est caput reddẽdarum rationum. Sed caue. Ista nõ
est bona cõsequentia nec Parisiensis. Heres tenet̃ conficere in-
uentarium: ergo si non faciat per hoc perdit trebellia. cũ de tre-
bel. hic: non sit iure cautum. ❡ Tertio Sal. in. d. aut. sed cum te
stator. adducit bonam ⁊ valde coloratã rationem: in qua videt̃
mihi ꝙ cõsistat totum põdus presentis dubitationis. Nam he
res non conficiens inuentarium ideo perdit falc. quia lex presu-
mit qđ tantum subtraxerit de bonis hereditarijs quantum va-
let fal. vt dicit text. in. d. §. sancimus. ⁊ in. §. si vero non fecerit. et
aut. de her. ⁊ fal. coll. j. q̃ ratio subtractiõis eque sibi vẽdicat locũ
in trebel. ergo sicut heres non cõficiens inuentarium perdit de-
tractionẽ fal. de legatis particularibus. Ita etiam eadem ratiõe
debet perdere detractionem trebel. de fideicõmisso vniuersali: et
huic rõni male põt rñderi ꝓm Ange. de are. in. d. §. extraneis. in
64 vlti. colum. ❡ † Tu stringe fortius: nam cum in illis iuribus sit
expressa ratio in tex. ex illa ratione expressa etiam in correctorijs
licita est extensio ꝓm Bald. in dicta aut. quas actiones. in. ij. col.
cum concordantijs quas dedi in articulo precedenti. De intelle
ctu illorum duorũ iurium: et an ratio in eis assignata sit finalis

an solum inpulsiua propter dictionē forte ibi positā. dixi. l. j. §. si is qui. cccc. s. eo. ꝛ tenēdo qõ sit ratio finalis. Responde multū not. qõ imperator in. d. §. sancimus. dicit ꝙ vult prouidere ex eo quia heredes per subtractionē rerū hereditariarū tentabāt inducere falcidiā: vbi alias legi falcidie loc⁹ nō esset: que ratio nō habet locū in fideicommissario vniuersali: qꝛ in illo etiam absqꝫ subtractiōe rerū hereditariarū: semp ꝛ indistincte locus est trebellianice. Et sic ille tex. in. d. §. sancimus. qui in rōne ibi in text. expressa videbaꝰ pro ista parte stringere: fortiter retorquetur ad oppositū: cū ratio illa ibi expressa non videaꝰ locū habere in trebellianica. ¶ Similiter text. in. d. §. si vero non fecerit. stringit in oppositū: prout etiā ponderat do. Alex. hic cū dicat heredē nō cōficiētē inuētariū dānificari ꝛ puniri: qõ teneaꝰ de suo proprio adimplere si res hereditarie non sufficiunt ad legata. ꝛ sic vltra substantiā testatoris. Sed planum est qõ in fideicōmisso vniuersali: semp vires hereditatis sufficiunt: qꝛ vltra illas non est grauatus heres ad restituendū. l. si heres ab eo. j. eo. ¶ Quarto pro ista parte Rapha. cu. hic dicit se moueri fortiori ratione: ꝛ si heres nō conficiat inuentariū: tenetur de suo proprio creditorib⁹ hereditariȷs: ergo fortius etiā debet perdere trebellianicā: q̄ de
65 trahiꝰ de bonis testatoris. † Sed ad hoc respondet do. Alexan. circa fi. qõ etiā olim heres tenebaꝰ vltra vires hereditarias creditoribus. l. que dotis. ff. sol. matri. Et tñ poterat detrahere trebel. saltem vbi quarta supererat deducto ere alieno. l. ꝛ sine scriptura. C. eo. Ergo cōsequētia quā facit Rapha. cu. nō est bona.
66 ¶ † Quinto moueꝰ idem Raph. cu. qꝛ senatuscōsultū trebel. induxit quartā trebellianicā adinstar falcidie: ꝛ eadē ratione. §. restituta. insti. de fideicō. here. Et plus est in fal. q̄ est fauorabilior: ꝙ in trebel. vt ptꝫ in. l. in quartā. s. ad. l. fal. Ergo argumētū negatiue a fal. ad treb. debet tenere. vt not. Cy. in. l. seruum filij. §.
67 eum qui chirographū. ff. de leg. j. † Sed prout dicit do. Alexan. hic ad fi. in correctoriȷs etiam ex maioritate rationis nō fit extēsio. vt no. gloss. ꝛ doc. in. d. aut. quas actiones. C. de sac. san. eccle. ¶ Sexto ꝛ vltimo Lud. ro. in. d. repeti. aut. similiter. dicit se nouissime ponderare de hac dubitatione casum apertum: quē miratur hucusqꝫ a nemine fuisse aīaduersum in. d. §. si vero non fecerit. ibi non retinebit fal. sed complebit legatarios ꝛ fideicommissarios lꝫ morientis substantiam transcendat legatorum datio: qui tex. scōm cum loquitur de fideicōmisso vniuersali: dupliciter inducendo illum tex. Primo: quia si loqueretur de fideicōmisso particulari tex. esset superfluus: qꝛ exprimendo de legatariȷs satis exprimit de fideicōmissis particularibus per oīa equiparatis. l. j. ff. de lega. j. ꝛ. l. ij. ꝛ. iij. C. cōmu. de lega. melius facit. l. et fideicōmissum. ff. de leg. iij. Merito tex. ille intelligitur de fideicōmisso vniuersali. ꝛ sic de casu magis dubitabili. Secundo qꝛ si text. intellexisset de fideicōmisso particulari repetiȷsset in fi. verbum fideicōmissorum: sicut repetiȷt verbum legatorum. Sed qꝛ intellexit de fideicōmisso vniuersali: non repetiȷt in fi. qꝛ fideicōmissum vniuersale non potest excedere substātiam testatoris: qꝛ vltra vires hereditatis nō est grauatus. l. si heres ab eo. j. e. Sed iste sunt leues inductiones: quibus responde vt per do. Alexā.
68 hic. ¶ † Quid tenendū in tam ancipiti ꝛ vario passu. Aduerte qõ fundamenta que facit Bart. in duabus precedentib⁹ questionibus videntur etiam militare in ista. iij. q. In illis enim dixit Barto. qõ fal. ꝛ trebel. equiparantur per istum ver. quod autē. et. §. restituta. insti. de fideicō. here. vnde vigore parificatiōis legis antique: lex noua aliquid statuens in vna: videtur statuere ī alia. Istud fundamentum etiam militare videtur in ista. iij. qõ. ¶ Nec obstat subtilis responsio Bar. hic: quod ista parificatio procedit quando vigore testamenti cessat fal. quia tunc etiā cessat trebel. secus quando fal. cessat ob aliud extrinsecum a testamēto. puta propter defectum heredis qui non fecit inuentarium. Tunc licet perdatur fal. non tamen cessat trebel. quia nulla lex dicit ꝑm eum. Ista solutio Bart. licet subtilis nō videtur posse procedere propter duo. Primo quia ista solutio nō vadit ad. d. §. restituta. super cuius parificatione etiā Bal. se fundat in. j. q. Secūdo tex. in. d. ver. qõ autem. formaliter dicit: qõ illud qõ dictum est in suspecta hereditate: idem dici pōt in his testamentis in quib⁹ cessat fal. Et sic tex. ibi videtur equiparare siue fal. perdatur vigore coactionis extrinsecus a testamento prouenientis siue perdatur vigore testamenti: vnde tenendo primam partem tu potes dupliciter respondere suprascripto fundamento etiam dato qõ fal. ꝛ trebel. simpliciter equiparentur. Primo qõ vigore talis equiparationis antique: non fit extensio in correctoriȷs. vt est materia nostra: ꝛ dixi. s. in. j. q. Secundo qõ ratio expressa in. d. §. sancimus. non conuenit trebel. nec etiam conueniunt verba. d. §. si vero non fecerit. vt supra late demōstraui. ꝛ sic non potest tractari de extensione: cum non militet identitas rationis et verba non conueniant. l. iiij. §. toties. ff. de dam. infec. ꝛ. l. ita autem. in princ. ff. de admi. tuto. Et per hoc puto tutius esse tenere

primā partem quod per non confectionem inuentariȷ nō perdatur trebel. que non reperiꝰ correcta: nec in ea militat ratio assignatur in fal. ꝛ maxime qõ deductis quibuscunqꝫ in oppositū supra fuit congruenter responsum: vnde non recedas a cōsulendo aut iudicando a prima opi. Bar. ꝛ sequacium.

¶ Heres grauatus restituere hereditatē deductis legatis detrahit quartā tā de legatis quā de fideicōmisso vniuersali.

Filius grauatus de restituendo hereditatem si decesserit sine liberis: an detrahat conditione eueniente quartam: tā de legatis quam de fideicōmisso vniuersali. An vero legata debeant integra prestari.

3 Bar. opinionem totus mūdus seruat: ꝛ ab ea in iudicando ꝛ cōsulendo non est recedendum.

4 Legatarius cui relicta sunt aliqua legata pura: ꝛ aliqua conditionalia quod debet prestare cautionem de restituēdo quatenus plus accipit.

5 Fideicommissum vniuersale quod nō equiparatur legatis particularibus.

Tex. in. l. j. §. si legata. ff. si cui plusqꝫ per. l. fal. qõ loquatur ī legatis particularibus.

6 Legatum alimentorum annuum quod censeatur conditionale. et numero. 8.

7 Purum et purificatum equiparantur.

9 Fideicōmissum qñ est pro parte purum ꝛ pro parte conditionale: tunc fit contributio legatorum et fideicommissi vniuersalis in deductione quarte.

1 Idem pomponius. † Heres rogatus restituere hereditatem: deductis legatis detrahit quartā: tam de fideicōmisso vniuersali: quā de legatis: facta eoꝝ cōtributione. h. d. vsqꝫ ad §. res que. ¶ No. qõ qñ heres grauaꝰ restituere hereditatē deductis legatis: talia verba nō importāt qõ legata debeāt solida ꝛ integra ꝑstari: sꝫ solū ꝙ heres possit ea ꝑstare anteqꝫ hereditatē restituat. Et iō tūc fit cōtributio fideicōmissi vniuersalis ꝛ legatoꝝ: ꝛ de vtrisqꝫ deduciꝰ quarta. et quatenus deduciꝰ de legatis diciꝰ fal. quatenus aūt deduciꝰ de fideicōmisso vniuersali dꝛ trebel. Et est vtilitas: qꝛ falc. detrahenda de legatis perdiꝰ per nō cōfectionē inuētariȷ: secus in trebel. ꝑm Bar. Ange. ꝛ alios hic. Imo. in. l. q cccc. in. ij. col. ad fi. s. eo. Et originaliter Cy. in. l. filiū quē habentē. ad fi. C. fami. her. ¶ Iuxta istum tex. querit Barto. de vtili ꝛ
2 quotidiana qōne. † Tota die testatores faciunt testū. in quo vt plurimū faciūt plura ꝛ diuersa legata: deinde instituunt filiū vel aliū heredē vniuersalē: ꝛ si decesserit sine liberis: mandant hereditatē restitui tali: puta titio: ꝛ sic heres est grauatus de restituēdo hereditatē sub cōditione si decesserit sine liberis. An iste tex. etiā tunc procedat vt cōtribuatur fideicōmissum vniuersale cū legatis. vt de oībus quarta detrahaꝰ. An vero legata debeāt integra prestari sine vlla detractione fal. ꝛ post ea qñ cōditio eueneri de solo fideicōmisso vniuersali detrahaꝰ quarta trebel. Bart. signāter tenet: qõ legata debēt solui integra: si vires hereditatis patiunꝰ: ꝛ de eo qõ superest detrahiꝰ postea trebel. purificata cōditiōe fideicommissi. per tex. in. l. pe. que incipit: maritus. §. j. ff. ad. l. fal. ꝛ qꝛ hoc videꝰ fuisse de mēte testatoris q legata pure reliquit ꝛ sic prestāda incontinēti: ꝛ sic videtur velle qõ integraliter soluātur: postqꝫ fideicōmissum vniuersale reliquit in cōditionis euentum: ꝛ subdit bonum verbum in practica qõ hoc etiā cōsuetudo obseruat. ꝛ quod iste ter. ꝛ. l. q quadraginta ꝛ ista lex marcellus. in ꝑn. loquūtur qñ fideicōmissum vniuersale est purū. ꝛ similiter legata sunt pure relicta. Idem est ꝑm eū quādo legata sunt pura: sed fideicōmissum vniuersale est pro parte purū ꝛ pro parte conditionale: adhuc fieret contributio fideicommissi vniuersalis cum legatis per tex. in. l. ita tñ. §. ex asse. alias incipit heres ex asse. j. eod. ꝛ dicit Bart. quod ista sunt tenenda menti: quia sunt quotidiana. ¶ Idem tenet An. hic qui dicit qõ cōmunis obseruantia totius mundi ita se habet: ꝛ quod nunc intelligis totam istam materiam scōm eum. cum Bart. etiam tenent Jo. de imo. do. Alexan. ꝛ multum late ꝛ subtiliter Moder. senen. hic qui dicunt: quod licet in puncto iuris opinio contra Bar. sit sustentabilis: tamē in contingentia facti noluerunt contra eum consule-
3 re: ꝛ qꝛ Bart. nō est recedendū in iudicando ꝛ cōsulendo ꝑm eos quoniā opi. Bar. totus mundus obseruat ꝑm Ang. ꝛ Pau. de cast. hic. ¶ Contra Bar. tenent Sali. Pau. de ca. Lud. ro. ꝛ do. Pet. de bera. hic. Rapha. cu. in. l. q quadringenta. j. vl. col. s. e. ꝛ. l. ita tamē. §. ex asse. j. eo. Mouetur Sali. per istum tex. q vult quod heres detrahat quartam de vniuerso patrimonio qõ erat tempore mortis testatoris: ꝛ sic de fideicōmisso vniuersali ꝛ de legatis: nō aūt de solo fideicōmisso. ꝛ. d. l. pe. §. j. allegata per Bar. nihil facit ꝑm eū. Et plus nō dicit. Pau. de ca. dicit qõ lꝫ totus mūdus seruet opi. Bart. qõ tñ ex errore processit: qꝛ lꝫ fideicōmissum vniuersale sit cōditionale: nō ꝓpterea videꝰ velle testator qõ

per he

per hoc legata pura integra soluant̃: sicut †cũ aliqua legata sunt
pura aliqua cõditionalia. nã non ꝓpterea videt̃ testator velle qḋ
legata pura integra soluant̃ nisi respectu p̃sentis tp̃is. Sed lega
tarij debẽt p̃stare cautionem de restituẽdo quatenus plus acci-
piũt si cõditio existet. l. j. §. interdũ. ⁊. l. in quãtitate §. sed ⁊ si lega
ta. s̃. ad. l. fal. ⁊ vltra eũ tex. in. l. j. §. si legata. ⁊. §. idẽ iulia. ff. si cui
plusꝙ̃. p. l. falc. ⁊ si heres talem cautionem nõ exigit a legatarijs
qñ eis soluit nõ dꝫ redundare ĩ preiudiciũ fideicõmissarij vt ab
eo trahat̃ qḋ erat a legatarijs detrahendũ. Et dicit tenendũ mẽ-
ti: qꝛ si casus occureret posses cõsequi magnum honorem ꝫm eũ.
¶ Idẽ ꝑ ista iura presertim ꝑ. d. §. si legata. tenet etiã Lu. ro. cõ
tra Bar. ⁊ dicit qḋ tex. in. d. l. penul. §. j. nõ ꝓbat id ad qḋ allega
tur per Bar. qꝛ solũ decidit: qḋ heres portiões deficientiũ lega
tariorũ quibꝰ alimẽta debebant̃ teneat̃ fideicõmissario vniuer-
5 sali restituere. do. Alex. hic respõdet ad. d. §. si legata. † qḋ loqui
tur in legatis particularibꝰ nõ ĩ fideicõmisso vniuersali qḋ mini
me equiparat̃ legatis particularibꝰ. vt no. ĩ. l. j. ff. de leg. j. ⁊ in. l.
j. C. cõmu. de le. ⁊ dicit qḋ tex. in. d. l. penul. §. j. quẽ alle. Bar. po-
6 test pro eo sic induci. † nã ibi loquit̃ in legato alimentoꝝ qḋ cẽset̃
esse annuũ. l. pecunie. in fi. ff. de adimẽ. lega. ⁊ per cõsequens lꝫ ꝓ
primo anno sit purũ: tñ est pro sequentibus cõditionale. vt habe
tur in. l. si ĩ singulos. ff. de annu. lega. ⁊ in. l. stichum aut pamphi
lũ. §. stipulatio. j̃. de verbo. obl. ⁊ tñ ibi nõ cõtribuunt̃ legata ⁊ fi
deicõmissa: nec dictũ legatum defalcat̃: imo heres ibi cauet illud
restituturum fideicõmissario finita causa alimentoꝝ. Sed certe
in toto illo tex. de contributione verbũ nullũ: ⁊ soluꝫ decidit ille
tex. qḋ in trebellianica deducit̃ sors deputata pro alimẽtis fidei
cõmissario vniuersali de restituenda portione alimentariorum
moriẽtiũ. ¶ Preterea ꝫm inductionẽ do. Ale. ibi legata alimẽ-
torum essent cõditionalia saltem pro sequentibus annis vt in iu
ribus per eũ allegatis: ergo nihil faceret ad propositũ Bar. qui
loquit̃ qñ legata sunt pura. ¶ Similiter Rapha. cu. in. l. q. cccc.
in vlti. col. s̃. eo. dicit qḋ Barto. male intelligit. d. l. penul. §. j. qḋ
ibi legata alimẽtorũ essent relicta a matre testatrice que ꝑ fidei-
cõmissum reliquerat hereditatẽ alteri sub cõditione si filia impu
bes decessisset. Nam ibi alimenta non fuerunt legata in testamẽ
to matris: sed mater virtute alterius dispositionis erat ad alimẽ
ta obligata: vt patet in illo tex. ibi: ex ꝑsona testatricis: quicquid
ibi glossella dicat. Cum ergo mater ibi esset obligata: ideo in re-
stitutione fideicommissi facti a matre deducitur sors pro illis le-
gatis alimẽtoꝝ tanꝙ̃ es alienum. Sicut etiã in simili. in. l. si post
missionem. ⁊ in. l. in quãtitate. §. fin. ff. ad. l. fal. Nam si legata ali-
mentoꝝ fuissent relicta in testamento matris: certe filia eius he-
res teneret̃ ex propria persona ex quasi contractu aditionis sue
l. apud iulianum. §. fin. ff. qui. ex cau. in posses. ea. ⁊. l. ex maleficijs
§. heres. ff. de actio. et obli. non autem teneretur ex persona testa
tricis vt ibi dicit litera. Et ita etiã illũ tex. ĩtelligit Pau. de ca.
ibi. Et placet iste intellectus: qꝛ alias onus soluendi talia alimẽ
ta transiuisset in fideicõmissariũ vniuersalem. Iuxta. l. fin. C. eo.
nõ aũt ad heredẽ filie. ¶ Subdit tñ ibi Rapha. cu. qḋ distinctio
Bar. hic seruaretur in practica: ⁊ qḋ ita est tenendum. ¶ Mihi
etiam videt̃ qḋ. d. l. penul. §. j. nõ faciat pro Bar. in aliquo casu.
nam Bar. loquit̃ qñ fideicõmissum vniuersale erat cõditionale:
legata vero erant pura: neutrũ ibi probat̃. nam in q̃ne Barto.
adhuc pendebat conditio fideicõmissi: sed ibi iam erat purifica-
7 ta conditio. † vnde purum ⁊ purificatum equiparantur. l. qui de
inofficioso. ff. de inoffi. test. Are. in. l. si. §. si. ff. de verbo. obli. Itẽ
8 Bar. loquitur quando legata erant pura. † sed ibi legata alimẽ-
torum saltem pro sequentibus annis sunt conditionalia. d. l. in
singulos. ff. de annu. leg. ⁊. l. stichum. §. stipulatio. ff. de ver. obli.
et. l. cum hi. §. si in annos. ff. de transactio. ¶ Item fundamentũ
Bart. de mente testatoris non videtur esse bonum: dum Bart.
arguit hoc modo: testator reliquit legata pure: ⁊ fideicommissuꝫ
vniuersale sub conditione. Ergo per hoc voluit legata integra
prestari sine detractione fal. Certe ista illatio non sequit̃ necessa
rio ex hoc. Item confundit̃ per istum tex. vbi testator voluit pre
stari fideicõmissuꝫ deductis legatis. ⁊ sic de eo qḋ superest: quo
casu maior videtur cadere presumptio voluntatis testatoris: qḋ
voluerit legata integra prestari. ⁊ tñ tex. decidit qḋ detrahit̃ fal
cidia de legatis pro rata contributionis. Ergo fortius in casu
9 Bar. ¶ † Preterea Bar. met fatetur qḋ quãdo fideicõmissum
est pro parte purum ⁊ pro parte conditionale: tũc fit cõtributio
legatorum ⁊ fideicõmissi vniuersalis. per. l. ita tamen. §. ex asse. j.
eo. ⁊ sic pro vtraqꝫ parte fideicõmissi. ⁊ consequenter etiam pro
illa que est cõditionalis. ⁊ tamen ibi poterat fieri separatio. ⁊ sic
illud qḋ ibi dicitur quando fideicõmissum est pro parte cõditio
nale. Idem videtur dicendũ quãdo fideicõmissum est in totũ cõ
ditionale arguẽdo de parte ad totũ. l. que de tota. ff. de reivendi.
et. l. in ratione. § diligenter. ff. ad. l. fal. et. c. pastoralis. in princ. ff.
de offi. dele ga. qñ non est dare rationem diuersitatis.

1 ☞ Res subiecte restitutiõi si alienentur per heredem: computantur ei in quartam.
Heres qḋ alienare potest res subiectas restitutioni vsqꝫ ad eius quartam: ⁊ tenet alienatio.
Item per filium vsqꝫ ad eius legitimam.
2 Quarta trebellianica quod possit detrahi per heredem in certis rebus.
3 Alienatio facta de rebus subiectis restitutioni ex necessitate pro soluendo creditoribus aut legatarijs: quando valeat.
4 Res subiecte fideicõmisso qḋ possunt per creditorem haberi ex primo decreto.
5 Res subiecta fideicõmisso qḋ possit alienari propter famem vel propter redemptionem ipsius heredis.
6 Res subiecta restitutioni si alienatur qꝛ sterilis vel qꝛ seruando seruari non poterat: alienatio tenet.
7 Res subiecta fideicõmisso alienari potest ex causa dotis vel donationis propter nuptias.
8 Res que subiacent restitutioni ex substitutione pupillari quod possunt alienari per pupillum.
9 Substitutio pupillaris qḋ dicatur testamentum pupilli.
Testamentũ non interdicit testatori alienationem bonoꝝ suorũ.
10 Substitutio pupillaris est merus fauor heredis.
Substitutio fideicõmissaria vel vulgaris dicitur onus.
11 Alienatio facta per heredem de subiecta fideicõmisso vniuersali vel in diem certam ꝙ sit nulla.
12 Alienata per heredem grauatum de restituẽdo an computẽtur heredi in legitimam vel quartam trebellianicam inuito fideicõmissario.
13 Alienatio facta de re subiecta restitutioni quãdo fideicõmissum vniuersale est relictum sub conditione vel in diem incertã: tenet ⁊ transit dominium donec euenerit conditio.
Dies incertus habetur pro conditione.
14 Dominiũ rerum subiectarũ restitutioni sub cõditione vel in diẽ certũ: ꝙ adueniẽte cõditione retransferat̃ in fideicõmissum ipso iure absqꝫ restitutione: ⁊ sibi competat rei vendicatio.
15 Heres qñ possit vnã rem retinere pro falcidia vel trebellianica.
16 Filius põt habere suã legitimã in vna re quam velit: arbitrio tñ boni viri: nec potest eligere rem meliorem sed mediocrem.
17 Filius non potest eligere suam legitimam in rebus alteri in testamento patris legatis.
18 Filius nõ põt eligere legitimã in rebus per testatorem alienari prohibitis: quando supersunt alia bona non prohibita.

1 Res que. Non põt breuius summari. ¶ † No. qḋ res
subiacentes restitutioni: si alienent̃ ꝑ here-
dem: cõputant̃ ei in quartã trebellianicã. Et ex hoc duo correla
rie inferunt̃ ex hoc tex. Primũ qḋ heres põt alienare res subia
centes restitutioni vsqꝫ ad eius quartã: ⁊ tenet alienatio. Alias
enĩ perinde esset ac si nõ essent alienate. ⁊ sic nõ imputarentur in
quartã. ¶ Adde qḋ multomagis possunt alienari per filiũ vsqꝫ
ad eiꝰ legitimã. aut̃. res que. ⁊ in corpore vnde sumit̃. C. commu.
de leg. Et ratio est qꝛ fideicõmissum est onus ⁊ grauamẽ. l. cohe
redi. §. cũ filio. ff. de vulg. ⁊ pup. ergo ipso iure detrahit̃ de legiti
ma. l. qm̃ in prioribus. ⁊. l. sancimus. §. j. C. de inof. test. Alias re
gulariter non potest heres alienare bona subiecta restitutioni. l.
fi. §. ſꝫ qꝛ nostra. ⁊. §. seq. C. cõmu. de le. ¶ Ad istã regulã gl. hic
addit tres alias fallẽtias. Ego ꝙ̃ plures alias posui in. d. l. fin. §.
ſꝫ quia nostra. ⁊ latius in. d. aut̃. res que. in primo not. Et in istis
locis etiam posui limitationes ad text. singu. l. si. §. si. ff. de leg. ij.
2 de quibus per do. Alexan. hic. ¶ † Secundum correlariũ infer
tur ex hoc text. quod quarta potest detrahi per heredem in cer-
tis rebus: qḋ etiam no. glo. hic in vlti. parte. vbi reseruo nota. di-
cendum. ¶ Capio gl. vni. in verbo res que. quam diuide in tres
partes principales. In prima gloss. addit tres alias fallentias
vltra fallentiã tex. in quibus res subiecte restitutioni pñt aliena
ri cũ effectu. Et sic remouet tres oppo. quas per ordinẽ formãt
Bar. ⁊ Pau. de cast. In secunda querit: an alienatio rei subiacẽ-
tis restitutioni valeat necne. Arguit ad ꝑtes ⁊ recitat tres opi. ⁊
primã approbat. In tertia ⁊ vltima per viã not. querit: an quar
ta possit in vna sola re deduci. secũda ibi. Itẽ nunqd tenet. tertia
3 ⁊ vltima est ibi. Itẽ est hic argumentum. † In prima parte circa
primã fallentiã qñ heres alienauit ex necessitate pro soluẽdo cre
ditoribus hereditarijs aut legatarijs valet alienatio: quia heres
eam facit ex necessitate: ⁊ ex ea nihil habet: qꝛ tale pretiũ nõ con-
uertit̃ in eius vtilitatẽ. Intellige istã fallentiã qñ erat es alienũ
testatoris: quo casu talis alienatio valet ⁊ est irretractabilis. l. fi-
liussa. §. diui. in fi. ff. de leg. j. Etiã si tales res essent per testatorẽ
expresse ꝓhibite alienari. ⁊ bona alia nõ prohibita nõ sufficiunt
ad satisfaciendũ. vt est tex. in. d. §. diui. vbi dixi. ⁊ text. no. in. l. pa
ter filiũ. in p̃n. ⁊ ibi Bar. ff. de le. ij. ⁊ in. l. cũ fideicõ. ff. de fideicõ.
liber. Si aũt erat es alienũ ipsius heredis: ⁊ tũc valet alienatio

quousq; res erat permansura penes heredem postea reuocabi-
4 tur. tex. est no. in. l. peto. §. prediū. ff. de leg. ij. per† quē tex. dicunt
ibi Bar. ⁊ Imo. ꝙ res subiecte fideicōmisso possunt per credito
rem ex primo et scdo decreto haberi: ꝓpter quod posset colligi
fraus. vt ibi per Bar. ⁊ alios. per Barto. in. l. fi. §. et si prefatā. i
iiij. q. C. de iur. delibe. ⁊ in aut. ei qui. C. de bo. auto. iu possi. i. xv.
col. in versi. quero nunqd in rebus prohibitis per testatorē alie-
nari. ⁊ Bal. in. l. ij. ad fi. C. si aduer. pigno. ¶ Amplia istā primā
5 fallen. glo. † vt procedat etiam qñ alienatio fieret ob aliā necessi-
tatem imminentē: puta propter famē: ⁊ sic propter alimenta: vel
propter redēptionē persone ipsius heredis: ſm Bar. in. l. quēad
modū. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. Bar. ⁊ alios in. d. aut. res que. vbi
ordinarie dixi. ⁊ est glo. xij. q. ij. in. c. sacroꝝ. ponunt Ange. Imo.
Ludo. ⁊ latius do. Alex. ⁊ Moder. senē. hic. Necessitas enim nō
subiacet legi. dicit tex. i. c. ij. circa fi. de obserua. ieiu. ⁊ de cōsecra.
6 distin. j. in. c. sicut. ¶ † Secūda fallentia glos. est qñ heres alienat
ex necessitate incūbente rei alienate: puta qꝛ sunt res steriles: vel
que seruādo seruari nō possunt: quo casu si nō alienaret imputa
retur heredi. Et isto casu si pretiū conuerteret in vtilitatē suā cō
7 putaret sibi in quartā. ¶ † Tertio fallit ſm glos. qñ alienaretur
ex causa dotis vel donationis propter nuptias aut. res que. C. cō
mu. de le. vbi posui. xvij. ampliationes. ⁊. xv. limitationes ad istā
8 fallentiam. ¶ † Ultra glo. quarto limita predictam regulā pro-
hibitiuā alienationis bonoꝝ que subiacent restitutioni: vt pro-
cedat: qñ bona subiacent restitutioni vigore substitutionis fidei
cōmissarie. de qua loquit iste titulus: vel etiā vigore substitutio-
nis vulgaris. secus autem qñ bona subiacent restitutioni vigore
substitutionis pupillaris: qꝛ illa nō impedit pupillum bona ꝓ
pria alienare: nec postea per substitutū potuerūt reuocari. l. j. §.
sed nonnullos. in verbo aut substitutū eius querentes. ff. de tu-
tel. ⁊ ratio. distra. ſm Ang. Imo. do. Alegā. ⁊ Moder. senē. hic.
Bal. ⁊ Imo. i. l. si sub cōditione. §. si seruū. ff. de here. insti. Bal.
no. vbi limitat in. l. nec ei. §. coꝝ. ff. de adop. Et vltra do. Alexā.
adde bonū text. in. l. si a substituto. i pñ. ⁊ ibi Bal. ⁊ Flo. ad hoc
no. ff. de lega. j. Bart. in repe. l. si arrogator. in. iiij. op. si est repe-
titio. Bar. ⁊ ibidē Rapha. Fulg. i. ij. col. ff. de adop. Pau. de ca.
in. d. aut. res que. in. j. co. Areti. in. l. ij. ad fi. prin. ff. de vul. ⁊ pup.
9 Ratio huius fallētie est duplex. ¶ † Prima: qꝛ substitutio pu-
pillaris dicitur esse testamentū ipsius pupilli. l. patris et filij. in
prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. papi. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi.
testa. c. si pater. de testa. in. vj. Sed testamentum nō interdicit te-
statori alienationē bonoꝝ suoꝝ. l. cum hic status. §. ait oratio. ff.
10 de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊. c. cū marthe. de celebra. missa. ¶ † Secun-
da ratio est: qꝛ substitutio fideicōmissaria vel vulgaris dicit esse
onus ⁊ grauamē heredis. l. coheredi. §. cum filio. ff. de vul. ⁊ pu.
Ideo illa impedit alienationē bonorū. Sed substitutio pupilla
ris est merus fauor ⁊ prouisio filij pupilli: iurib⁹ preallcg. vnde
si per eam impediret alienatio efficeret onus ⁊ grauamen. ⁊ ita
habes expeditam totam primā partem glo. ¶ In secūda parte
11 principali glos. facias duas principales conclusiones. † Prima
est ꝙ si fideicōmissum vniuersale est purū vel in diē certā relictū.
tunc alienatio per heredem facta est nulla. vt. l. fi. §. sed quia no-
stra. C. cōmu. de le. que non corrigit istum text. vt dicit glo. ⁊ ma-
le. eo qꝛ iste. §. loquit qñ heres alienat vsq; ad quartā trebel. ⁊ sic
in casu permisso. vt dixi in tex. ⁊ talia alienata cōputant in quar-
tam heredi: etiā inuito etiā si heres vellet bona alienata redime-
re ⁊ fideicōmissario restituere. Cum ius iam sit quesitū ipsi fidei
cōmissario. ſm Ang. Imo. ⁊ latius do. Alexā. hic. ⁊ Ange. in. l. i
quartam. ff. ad. l. fal. ꝙuis contrariū ⁊ male teneat Lud. ro. hic: ⁊
Imo. sibi cōtrari⁹ in. d. l. in quartā. vt habes hic per do. Alexā.
12 ⁊ latius per Moder. senē. hic. ¶ † Itē talis cōputatio alienatoꝝ
in quartā: fit etiā inuito fideicōmissario: qñ alienatio non fuisset
malitiosa nec de re preiudiciali: arbitrio iudicis: ne heres q alie
nauit vsq; ad quartā suā vexet in causa euictionis: ſm Barto. et
alios hic. In legitima v° debita iure nature: multomagis alie-
nata debent indistincte cōputari inuitio fideicōmissario cum sit
magis debita filio ꝙ trebellia. ⁊ sic vt magis subueniat filio qui
alienauit: vt nō teneat emptori de euictione. vt innuit text. cū gl.
in. §. quāobrē. i aut. de resti. fideicō. coll. ix. ſm Pau. de ca. h. i fi.
Are. in cōsi. xviij. incip. visa ⁊ discussa cōsultatione. in penul. co.
13 cum concordantijs per eū allegatis. ¶ Secūda cōclusio est † quā
do fideicōmissum vniuersale est relictū sub conditione vel in diē
incertam que habet pro conditione: cum habet se ad esse et non
esse. l. dies incertus. ff. de condi. ⁊ demon. Et tunc interim medio
tēpore valet alienatio ⁊ trāsit dñium: qꝛ ante restitutā heredita-
tē nullū ius est trāslatū in fideicōmissariū: sꝫ dñium est apud he
redē. Ideo illud pōt in aliū trāsferre. Et ita etiā tenet gl. in. l. cū
pater. §. libertis. ff. de lega. ij. ⁊ in. §. quāobrem. vbi bonus text. i
aut. de rest. fideicō. coll. ix. Sꝫ adueniēte cōditiōe fideicōmissi: do
miniū transfert ipso iure in eum cui debet fieri restitutio fideicō-
missi ⁊ competit sibi vēdicatio. vt. d. l. fi. §. sinaūt sub conditione.
que in hoc inducit ius nouū. vt dicit gl. hic. ⁊ ibi. Nec in hoc aut.
res que. aliqd addit ad prohibitionem alienationis. sed excipit
aliquos casus speciales a prohibitione: qcqd hic dicat gl. in pri
14 ma opi. ⁊ male. † Itē hoc casu non est necessaria aliqua restitutio
eo qꝛ heres alienādo abstulit sibi potestatē restituēdi: merito ei⁹
restitutio nō desiderat. vt. l. si heres institutus. §. j. j. eo. ſm gl. et
Bar. hic in fi. ⁊ gl. i. d. l. fi. §. sed qꝛ nostra. ⁊ ibi Bar. ⁊ gl. in. §. sꝫ
qꝛ. insti. de fideicō. here. ⁊ gl. ⁊ Bar. in. l. penul. §. j. C. e. lꝫ Raph.
cu. referat Ja. de are. ⁊ Albe. de ro. tenere qđ saltē reqrat restitu
tio verbalis cū illa possit fieri. l. restituta. in princ. j. eo. Et idē te
net Sali. in. d. l. fin. §. sinaūt sub conditione. et male vt etiā ꝑ do.
Alex. hic: q dicit qđ vidit opi. huius gl. seruari in practica. ⁊ di-
cit Ang. hic: qđ ita practicat i iudicijs ⁊ in scholis. Et sic hic est
vnus casus specialis: in quo ipso iure trāsit dñiū in fideicōmissa
rium vniuersalē: ⁊ sibi cōpetit rei vēdicatio ante factā aliquā re-
stitutionem re aut verbo: scꝫ qñ heres alienauit: ⁊ sic nō pōt am-
plius rē alienatā restituere: sicut qñ heres cōtumaciter se absen-
tauit: vel qñ mortuus est sine herede: qbus casibus etiā ipso iure
trāsit dñiū in fideicōmissariū absq; aliqua restitutione etiā ver-
15 bali. vt est tex. in. l. pe. §. cū aūt. C. eo. ¶ † In vltima parte glos. dic
qđ heres non pōt in vna re falcidiā vel trebellianicā retinere nisi
de velūtate fideicōmissarij: vel nisi iudex cuius arbitrio relinqui
tur: ex equitate quartā in vna re assignauerit. vt plene ꝑ Barto.
⁊ alios in. l. i quartā. ff. ad. l. fal. ꝑ oēs in. l. filiū quem habentē. C.
fami. her. ꝑ gl. ⁊ Doc. in. c. raynutius. ⁊ ibi do. Abb. in pe. ⁊ vlti.
16 col. de testa. cū multis ꝯcordantijs hic traditis ꝑ do. Alex. † In
legitima autē debita iure nature: videt esse speciale ſm Jaco. de
are. Cy. ⁊ Imo. hic: vt filius possit in qua re vult eā deducere: cū
censeatur in legitima creditor sicut ⁊ patronus. l. si patronus. in
prin. ff. de dona. iuncta. l. si qs legatum. §. fi. ⁊ ibi glo. no. ff. de fal.
Ergo dꝫ esse in electione creditoris: quā rē eligat pro satisfactio
ne. vt. l. creditoris arbitrio. ff. de distrac. pigno. qđ est valde notā
dū ſm Imo. hic. in fi. intellige sane qđ filius dꝫ habere legitimā
in re quā velit: est verum arbitrio tñ boni viri et sic iudicis. l. nō
amplius. §. fi. ⁊. l. seq. ff. de le. j. ⁊. l. scimus. in princ. C. de inoffi. te.
⁊. l. ij. C. qñ ⁊ qui. quar. pars debe. li. x. ſm Bar. in. l. suus quoq;.
ad fi. prin. ff. de here. inst. cum cōcordātijs additis per. d. Alexā.
hic. Et vltra eū per Bal. in. l. cū alienā. in vlti. col. C. de lega. ⁊ in
cōsi. clxvij. quinti volu. inci. qdā Fran. tunc carens filijs. i. ij. col.
Ange. in. l. si noxali. §. est aūt. ff. de pecu. Are. in consi. clvj. incip.
Diligenter visis ⁊ consideratis. in vlti. col. itē filius pro sua legi-
tima non pōt eligere rem meliorē: sed dꝫ eligere mediocrē arbi-
trio iudicis. ſm Jac. de belui. in aut. de resti. ⁊ ea que pa. in prin.
i. iiij. q. coll. iiij. Bal. i. l. filiū quē habentē. in. xij. col. ⁊ ibi Sali. in
viij. col. C. fami. her. tenet contrarium sub dubio forte tenet idem
17 Bal. in. l. ij. C. ad. l. fal. † Item non pōt filius eligere legitimā suā
in rebus alteri in testamento patris legatis: qꝛ pater pōt legare
cui vult: dūmodo filio remaneat sua legitima. ita signanter tenet
Bal. in rub. ff. de re. diui. in. j. col. in fi. ⁊ in. l. nō amplius. §. fi. ⁊ ibi
dē do. Alexā. ff. de lega. j. Et idē do. Alexā. hic. ⁊ in. l. i quartā. i
xiij. col. ff. ad. l. fal. Idē tenet Jo. de imo. lꝫ Bal. nō alleget in ꝯsi.
cxij. incipiē. in causa que vertitur ⁊ versa est inter ser Jacobum.
in penul. col. ad fi. ꝙuis contrariū teneat Pau. de ca. non faciēs
de Bal. mentionē in consi. ccliiij. quem refert do. Alex. in. d. l. nō
18 amplius. §. fi. Ego pro ista cōclusione addo bene facere † quod fi
lius nō pōt eligere legitimā suam in rebus per testatorē specia-
liter prohibitis alienari: qñ supersunt alia bona non prohibita
alienari ſm Pau. de cast. in consi. xvij. incip. in causa que vertit
Parme in. x. colū. Limita signanter: nisi pater omnes meliores
res legasset et deteriores remansissent ſm do. Alexand. in. d. l. in
quartam. in. xiij. colum. et do. Alexan. hic Et per ista cum laude
Dei est imposit⁹ finis huic. §. Jason Papie. Anno. 1505. xiiij.
Augusti. Et summabat Joan. Tho. stradella Pontremulēsis
Doctor. 1520. Mense Februario.

¶ Finis secunde partis Commentariorum Jasonis Mayni
Mediolanensis in Infortiatum.

Regestum.

aaa. bbb. ccc. ddd. eee. fff. ggg. hhh. iii. kkk. lll. mmm. nnn. ooo.
ppp. qqq. rrr. sss. ttt. vvv. xxx. yyy. zzz. Aaa. Horū. zzz. ⁊. Aaa.
sunt terniones: reliqui quaterniones.

colorchecker CLASSIC

calibrite